Bartolomeo

Cipolla

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

Cautele Bartho: Cepolle

Recipiũt solẽnes ac vtiles tractatus memoriaq; ac studio dignissimi egregij viri: iurisq; vtriusq; peritissimi. d. Bartholomei Cepolle videlicet.

¶ Tractatus de seruitutibus vrbanorum prediorũ.

¶ Tractatus rusticorum prediorum:

¶ Tractatus cautelarum.

¶ Tractar⁹ cautelarũ vltra dñm Bartholomeũ cepollã. d. Thome Ferrarij ꝛ aduocatis: de Brixia vtriusq; iuris interptis acutissimi nouissime in lucẽ productus.

¶ Tractatus. d. Bartholomei cepolle de simulatiõe Ꝟcinũ emptionũ ac vẽditionũ: reuẽditionũ ꝛ locationũ.

¶ Repetitio eiusdẽ legis si fugitiui. cũ nutẽcica Ꝟ notio ture: situatis in. C. titulo de seruis fugitiuis.

¶ Tractatus dñi Joã. Thierry lingonen. I. U. doctoris totam materiam fugę lacontee complectens.

¶ Nouissime castigati: ac additiõib⁹ vtilib⁹ decorati p egregiũ virũ magistrũ Joã. de gradib⁹. U. I. pfessore.

Insuper tabule omnes ꝛ singulas materias ptinentes ires adpolite sunt.

Incipit tabula

seruitutum vrbanorum prediorū.

¶Rubrica.

Ē fuitute pſōali. c.j.f.j.
Que dicaī ſeruitus perſonalis. fo.j.
Quo iure iducta eſt ſeruitus. fo.j.

¶Rubrica.

¶De ſeruitute reali. ca.ij.
Que dicaī ſeruitꝰ realis fo.ij.
Q̄o cognoſcaī q̄n ſunt fuitutes reales vl p̄diales. fo.ij.

¶Rubrica.

¶De ſeruitutibꝰ miſtis. ca.iij.f.iiij.
Quare dicantur miſte. fo.iiij.

¶Rubrica.

¶De pria ſeruitute miſta. vcz de ſeruitute vſufructꝰ. ca.iiij.fo.iiij.
¶De vſufru. formali ⁊ caſuali.fo.e.
Quotuplex ſit vſufructus.fo.eodem.
Quotuplex eſt dominiū. .fo.v.
Quid ſi relinq̄tur alicui fūdꝰ ad vſufructū vl ad fructuādū.an tūc videaī relictꝰ vſufructꝰ vel ꝓprietas.fol.eo.
Quid ſi legaī alicui domꝰ vel fūdꝰ in gaudimētū an videaī eē relicta ꝓprietas an vero vſufructus tm̄. fol.eo.
Quid ſi maritꝰ relinquit vxorē dñaz ⁊ vſufructuariā ſicut cōiter fieri ſolet. an videatur relicta ꝓprietas vel vſufruc.vel alimēta. fo.eo.
Nunq̄d differat legatꝰ vſufructꝰ a legato redditus. fo.eo.
Que veniāt in legato vel in conceſſione vſufructus.
An ille qui emit vſufructū formalem alicuiꝰ fūdi poſtea ꝓtingit ſterilitas poſſit peteī remiſſionē mercedis. f.e.
Quāto tpe durat vſufructꝰ. fo.eo.

¶Rubrica

¶De ſecūda ſpecie fuitutz miſte vcz de ſeruitute vſufructꝰ. ca.v.fo.vj.
Quid ſit vſus. fo.eo.
Quotupler ſit vſus. fo.vj.
Quot modis cāpitur vſus. fo.eodez.
Quid cōtineat in ſe vſus. fo.eodē.

¶Rubrica

¶De tertia ſpecie fuitutis miſte.vcz de fuitute habitationis. ca.vj.fo.vj.
Nūq̄d legādo vl ſubmit.q̄s habitatiōnē videaī relinq̄re ꝓprietatē. fo.vij.
Quot modis cōmoditas domꝰ legari vel ꝓcedi poteſt. fo.eodez.
Quidā reliq̄t vxori habitationem vl vſufructū domꝰ ſue deide legauit in eodē teſtō eādē domū alteri.an p iſtō legatū videaī ademptꝰ vſufructꝰ vel habitatio vxori. fo.eo.
Teſtatoꝛ dixit relinq̄ vxori mee habitatōnē i domo cū filijs ſuis.an iſta debeat habere alimēta ex tacita volūta te defuncti. fol.eod.

¶Rubrica.

¶De fuitute miniſterij ſeu operarū an ſit realis vl pſonalis.ca.vij.fo.vij.

¶Rubrica.

¶De q̄buſdā ſobligatiōibꝰ an ille di canī ſeruitutes. ca.viij.fo.viij.
Aliquis ꝓſtituit vt in fundo ſuo recipiā oi anno pomū i viridario ſuo an iſta dicaī ſeruitꝰ. fol.eo.
Promiſiſti mihi ſeruitutē pecoris appellēdi ad fontes cauſa agri mei ſter cozizādo an iſta dicaī ſeruitꝰ.fo.eod.
Aliq̄s ꝓmſit ſeruitutē de coq̄ndo panē i furno ſuo ꝓ tota mea familia.an dicaī ſeruitus. fo.eo.
Promiſiſti q̄ p pōtē tuū poſſim trāſire ſine gabella.an dicaī ſeruitꝰ. fo.e.
Utrum colligere pedagium ſit ſeruitus. fo.eo.

¶Rubrica.

¶De ſeruitutibꝰ nominatis et innominatis. ca.ix.fo.viij.
Que ſint ſeruitutes ruſtice. fo.eo.
Que ſint ſeruitutes vrbane. fo.eo.
Que ſint ſeruitutes innolate.fo.eod.
Que ſint ſeruitutes nolate. fo.eo.

¶Rubrica.

¶De ſeruitutibꝰ diuiduis et indiuiduis. ca.x.fol.ix.
Q̄ō ſeruitꝰ vſufructꝰ eſt diuidua ⁊ cetere ſeruitutes ſunt idiuidue. fol.eo.

¶Rubrica.

¶De fuitutibꝰ vrbanis ⁊ ruſticis ⁊ q̄ dicanī eē fuitutes vrbane.ca.xj.f.eo.
Quare dicanī ſerui.vrbane et quare ruſtice. fo.eo.
Quid de ſtabulo an dicaī p̄e.vr.f.eo.
Quid de horto an dicaī p̄.vrb.fo.eo.

Quid de horreo an dicaī p̄d.vr.fo.eo.
Quid de capana andicaī p̄d.vr.fo.eo.
Quid de naui an dicaī p̄diū vr.fo.eo.
Quid ō molēdino an dicaī p̄.vr.fo.e.
Quid de area an dicaī p̄diū.vr. fo.eo.
Quō cognoſcet q̄ ſit ſeruitꝰ vrb.fo.eo.
Habeo ius cūdi p fūdū tuū ad domū meā an tūc dicet ſeruitꝰ vrbana. fo.r.

¶Rubrica.

¶De ſeruitutibꝰ realibꝰ ⁊ p̄dialibꝰ ⁊ in q̄ ſimul ꝙueniāt ⁊ que ſit earum natura. ca.xij.fo.x.
Que ſit natura fuitutū realiū ⁊ p̄dialium.

¶Rubrica.

¶In quo ꝙſiſtat ſeruitꝰ ſe ius ſeruitutis. cap̄.xiij.fo.xj.

¶Rubrica.

¶Quis poſſit conſtituere ſeruitutes reales. ca.xiiij.fo.xj.
An is q̄ nō ē verꝰ dñs ſz q̄ſi ſicut eſt bone fidei emptoꝛ.an iſte poſſit iponere ſeruitutē p̄dio alieno p ipm̄ empto bona fide. fo.eo.
An is q̄ hz vtile dñium ſicut ē ēphiteo tavl liuellariꝰ poſſit iponere fuitutē. An vaſallus poſſit imponere ſeruitutē fundo feudali. fo.xj.
Quid de ſupficiario an ſiī poſſit iponere ſeruitutē fundo ſupficiario.fo.e.
Quid de dño directo an poſſit iponere ſeruitutē fundo ſuo. fo.eo.
Quid de herede an poſſit iponere ſeruitutez rei legate. fo.eo.
Quid de dño fūdi q̄ ipm̄ obligauit alteri etiā fiſco.puta ſi pecunia nō ſit ſoluta certo tpe poſſit vēdi. an interim dñs iponere poſſit ſeruitutē. fo.xij.
Quid i dño fūdi i q̄ aliꝰ hz vſufructuz an poſſit illi fūdo fuitutē iponere.f.e.
An quis poſſit iponere ſeruitutē fundo ſuo in quo alius hz aliā ſeruitutez realē in eius preiudicium. fo.eo.
Quid in marito an poſſit iponere ſeruitutē fundo dotali. fo.eo.
Quid ō vſufructuario an poſſit ipone re fuitutē i fūdo i q̄ hz vſufructū.fo.e.
Quid ō illo q̄ hz ius iferēdi i ſepulcrū an poſſit iponere fuitutē ſepulcro. f.e.
Itē q̄d de eo q̄ nō eſt adhuc dñs vt q̄ſi ſz ꝓprime vel cōtinuo eſt futurꝰ an poſſit imponere ſeruitutem. fo.eo.
Cōceſſiſti aquā q̄ ozik i fundo tuo tyrio:vt poſſit eā ducere ad fundū ſuuz an poſſit poſtea ēt mihi ꝓcedere. f.xij.

¶Rubrica.

¶Qui poſſint acq̄rere ſeruitutē ſeu q̄bus poſſint fuitutes ꝓcedi. c.xv.f.xij.
An vnus ex ſocijs poſſit p̄dio cōi ſeruitutem legare. fo.eo.

¶Rubrica.

¶In quibꝰ rebus poſſit ſeruitus conſtitui. ca.xvj.fo.xiij.
An poſſit conſtitui in ſolo ſuperficies fundi. fo.eo.
An edificio futuro poſſit ſeruitus imponi. fo.eo.
An in mari poſſit ſeruitꝰ. fo.eo.
An i itinere cōi poſſit iponi fuitꝰ.f.e.

¶Rubrica.

¶Que ſint neceſſaria vt fuitꝰ ꝓſtituaī ⁊ eiꝰ q̄ſi poſſeſſio acq̄raī. c.xvij.fo.xiij.

¶Rubrica.

¶Que impediunt ſeruitutem conſtituendam. ca.xviij.fo.xiij.

¶Rubrica.

¶Quō ⁊ q̄ſr ⁊ q̄ſi ꝓſtituaī ⁊ acq̄raī ⁊ retineaī ſeruitꝰ ⁊ q̄ fuitures dicanī hꝫ cām ꝓpetuā ſeu ꝓtinuā q̄ſi ꝓtinuā ſeu q̄ſi ꝓpetuā ⁊ q̄ cām diſcōtinuā ⁊ quāto tēpoze huiuſmodi ſeruitutes preſcribantur. ca.xix.fo.xiij.

¶Rubrica.

¶Quot ſint neceſſaria ad iducēdā p̄ſcriptionē i ſeruitutibꝰ habēdis cām cōtinuā vel quaſi. ca.xx. fo.xvj.
An req̄raī titulꝰ ⁊ bona fides. fo.xvij.
An inter ius canonicū ⁊ ciuile ſit differentia in p̄ſcriptionibꝰ. fo.eo.
An ſeruitus poſſit conſtitui ſub conditione. fo.eo.
De publici conditione valet extincta ⁊ inceptiua.

¶Rubrica.

¶Q̄n ſeruitꝰ acq̄ratur.ca.xxj. fo.xix.
An p ſolā ꝓmiſſionē acquiraī. fo.eo.

¶Rubrica.

¶Quō q̄ſr ⁊ q̄n ⁊ per quē ſeruitus retineatur. ca.xvij.fo.xx.
An ſeruitus poſſit pro parte acquirī vel retineri.
An vnꝰ ex ſocijs poſſit ſeruitutē fundo cōi acquirere vel retinere. fo.eo.

An aq̃ p̃ scripsam ſm̃es; possit ĩducere p̃scriptionẽ vel ꝓſuetudinẽ. fo.eo.
¶Rubrica.
¶Qualiter quis vti debeat seruitute. ca.xxiij.fo.xx.
An ire possit p quãcũq; ptẽ fundi vbi voluerit vel p totũ fundũ. fo.eo.
Si debeꝫ fuit⁹ i fũdo ad quẽ spectat i qua pte debeat seruitutes hr̃e. fo.eo.
An licitũ sit cui seruit⁹ debeꝫ edificare l p̃dio debẽti seruitutẽ. fo.xxj.
Si edificãdũ sit in p̃dio debẽte seruitutẽ cui⁹ expẽsis edificandũ. fo.eo.
Si alicui ẽ licitũ ex forma statuti aliquẽ occidere ad vidictã an sit licitũ cõgregare amicos q̃ ipm ꝺ̃dimẽt. fo.eo.
An si ẽ alicui licitũ aliquẽ occidere: sit licitũ etiã alteri demandare. fo.eo.
¶Rubrica.
¶Qñ & qualiꝫ & quõ seruitutes amittantur. ca.xxiiij.fo.xxj.
Quãto tpe amittaꝫ seruit⁹ p nõ vſuꝫ. fo.xxij.
In quo differãt ius canonicũ & ciuile quo ad p̃scriptionem. fo.xxij.
Si fiat accusatio vel iq̃sitio de crimie qõ dr cõmiſſũ certo die vel loco si ꝓbetur de alio die vel loco an sufficiat ad cõdẽnationem. fo.xxiij.
Si ago actiõe iuriaꝝ qr pcussisti me in spatulis et pbaꝫ de percussione in vultu an sit absoluendus. fo.eo.
¶Rubrica.
¶De, speciebus seruitutũ vrbanorũ prediorum. ca.xxv.fo.xxiiij.
Quot sunt species seruitutũ vrbanorũ prediorum. fo.xxiij.
¶Rubrica.
¶De seruitutib⁹ alti⁹ tollendi & officiẽdi luminib⁹ vicini. c.xxvj.fo.xxiij.
¶Rubrica.
De fuitutib⁹ alti⁹ nõ tol.c.xxvij.f.xxv.
Nũq̃d ille qui dr seruitutẽ alti⁹ nõ tollẽdi possit saltẽ alte edificare.fo.xxv.
Nũq̃d ille q̃ dr seruitutũ alti⁹ nõ tollẽdi possit hr̃e arboꝛẽ, vltra edificiũ supra eam latitudinem. fo.eo.
Si debes mihi fuitutẽ alti⁹ nõ tollendi cũ hac ꝺ̃ditiõe ne lumin⁹ meis officiaꝫ quõ intelligaꝫ hec verba. fo.eo.
An reqraꝫ qõ sp̃ seruit⁹ altius non tollendi p vicinũ imponaꝫ. f.eo.
An statutũ loquẽs qõ null⁹ possit alti⁹ eleuare seu tollere edificiũ suũ si p illis nocet vicini luminib⁹ an statutũ liget forẽses cui⁹ ẽ dom⁹ q̃ dr, alti⁹ tolli. f.e.
¶Rubrica.
¶De seruitute stillicidij auertendi et stillicidũ nõ auertẽdi. ca.xxviij.f.xxvj.
Quid est stillicidium. fo.eo.
An q̃s r̃r possit diuertere aquã ex suo stillicidio supra stillicidium vel areaꝫ vicini. fo.eo.
Si aq̃ stillicidij vicini cadit iure seruitutis supra domũ meã vel areã p tegulas q̃ cuppi vulgarit nũcupaꝫ possiꝫ facere qõ cadat p viã vni⁹ canalis lignei vel lapidei vel etiam canalis existentis super cuppis. fo.eo.
Vicin⁹ me⁹ hr̃ seruitutẽ sup areã meã vel tectũ dom⁹ mee p duos pedes an possit vltra ꝓcedere seu extẽdere. fo.e.
An hñs fuitutẽ stillicidij acq̃sitã possit alti⁹ tollere vel eleuare vl deprimere muꝝ vl edificium super quo hr̃ stillicidiũ cadẽs sup domũ vl areã meã. fo.e.
Quis hr̃ seruitutẽ stillicidij. sibi debꝫ tã sublatũ ẽedificium seu corruit ex q̃ stillicidiũ cadit. an p hoc itelligaꝫ extincta & totũ cũ effectu fuit⁹ stillicidij. f.e.
Vicin⁹ me⁹ hr̃ seruitutẽ stillicidij auertẽdi in areã meã qõ stillicidiũ meũ p̃tẽdit sup areã meaꝫ p duos pedes. an ego possim edificare in area vbi cassitare cepit stillicidium. fo.xxvij.
¶Quid si stillicidiũ cui debeꝫ seruit⁹ auertẽdi i areã vicini p̃tẽdit vltra parietẽ supra areã vicini p mediũ pedes & cassitat in areã vicini etiã p pedẽ vel circa. an vicin⁹ possit edificare in illa area vsq; ad illũ locũ vbi cassitat. & sic vsq; ad mediũ pedẽ ppe muꝝ dñi p̃dij dominantis. fo.eo.
Si vicin⁹ me⁹ hr̃ stillicidũ domus sue cadẽs i fundo vel orto meo vel i area extra muꝝ dom⁹. vbi gra p duos pedes an fund⁹ vel area caten⁹ quatenꝰ se ꝓtendit rigor stillicidij sit vicini vel mei. fo.xxviij.
Si dom⁹ tua hr̃ domui mee duas seruitutes vna ne altⁱ tollaꝫ. alia ne stillicidiũ edificioꝝ meoꝝ recipere debeꝛet. & ibi cõcessero ius etiam inuito me altius tollere edificia tu & sic remiserã tibi seruitutẽ alti⁹ nõ tollẽdi. an p hoc tibi videar cõcessisse. vt possis tollere ẽstificiũq; vis ita qõ etiã nõ teneris recipere stillicidia mea. fo.xxviij.
¶Rubrica.
¶De seruitute stillicidij non auertendi. ca.xxix.fo.xxix.
Si stillicidiũ pura canale vñ aqua defluit & est fractũ cuius expẽsis debeat refici. fo.xxix.
¶Rubrica.
¶De fuitute tigni imittẽdi.c.xxx.f.e.
Quid veniat appellatiõe tigni. fo.eo.
Si aliqs immittat tignũ i fundo meo an sit mihi licitũ ꝓpria autoꝛitate destruere. fo.eo.
An possit q̃s immittere tigna in muro communi. fo.eo.
Si q̃s tacitevl expresse passꝰ fuerit i muro ꝓpio immittere tigna illis ꝓsuptis. an possit eo inuito alia immittere. fo.xxx.
An ẽt sit licitũ ꝓpria autoꝛitate euellere vel destruere tigna imissa in muro meo ꝓpio cõi vl publico vl si i meo sẽ ptẽdãt & q̃d si siꝫ vsufructuari⁹. f.xxxj.
Si q̃s ꝓtẽdit tignũ i alienũ vel publicũ q̃ actiõe põt ꝓuenirt. fo.xxxij.
¶Rubrica.
¶De fuitute p̃iciẽdi. ca.xxxj.f.xxxij.
An possis p̃icere aquã de domo tua i curtem meam. fo.eo.
Si habitãs ptẽ superioꝛẽ p̃iciat aquã per solarium. que aqua penetrat inferius. an possit p̃hiberi. fo.eo.
Si cedẽs lapides in pte superioꝛe facit fragmẽta cadere inferi⁹. an possit prohiberi. fo.xxxiij.
An habẽs seruitutẽ p̃iciendi i fundũ vicini poterit immũda p̃icere. fo.eo.
¶Rubrica.
¶De fuitute ꝓtegẽdi.c.xxxij.f.xxxiij.
An sit licitũ facere ponticellũ supra solũ vicini vel solũ cõe. fo.eo.
An aliqs possit facere hoꝛticellum supra locũ quo vulgo itur. fo.xxxiij.
¶Rubrica.
Ne p̃spectui officiaꝫ.c.xxxiij.f.xxxiij.
Quõ differat hec seruitus a seruitute ne luminibus officiatur. fo.eo.
¶Rubrica.
¶De fuit. p̃spect⁹.c.xxxiij.f.xxxiij.
¶Rubrica.
¶De seruitute luminũ.c.xxxv.f.xxxv.
Quõ differãt seruitus luminũ & seruitus ne luminibus officiatur. fo.eo.
¶Rubrica.
¶Ne luminib⁹ officiaꝫ.ca.xxxvj.f.36.
Quid significet lumen. fo.eo.
Aliqs ꝓmisit etiã seruitutẽ ne luminibus meis officiaꝫ an ipositione seruitutis existẽs in fine camere celũ videre poterã vult edificare alti⁹ ita qõ celũ videre non possum nisi existens in medio camere, vel prope fenestram an possit. fo.eo.
An sit dr̃ia inter seruitutẽ alti⁹ nõ tollendi cũ ꝺ̃ditiõe ne luminib⁹ officiaꝫ & illam altius non tollendi & non officiẽdi luminibus. fo.eo.
Si quis ꝓmisit ne luminib⁹ meis officiatur an possit plãtare vel habere arboꝛẽ añ fenestras meas. fo.eo.
An fuit⁹ ne luminib⁹ officiaꝫ itelligatur tã de p̃sentib⁹ q̃m futuris. fo.xxxvij.
An in pariete cõi sit licitũ vni socio facere fenestram. fo.eo.
¶Rubrica.
¶De ser. oneris ferẽ.c.xxxvij.f.xxxvij.
Quid dicaꝫ esse ꝓpterũ. fo.xxxviij.
An ille qui dr seruitutẽ oneris ferẽdi debeat reficere suis expẽsis. si in totũ vel in pte sit collapsa. fo.xxxviij.
Si habeo trabẽ vel tigna in parietibus tuis p que solariũ meũ sustinetur an dicaꝫ oneris ferendi vel tigni immittendi. fo.eo.
Si legaꝫ vel vẽditur dom⁹. an videaꝫ imposita seruit⁹ vel sustineat onera q̃ actu sustinebat. fo.eo.
¶Rubrica.
¶De ser. iti. seu act⁹.c.xxxviij.f.xxxix
Queriꝫ an sivna dom⁹ vl fũd⁹ diuidaꝫ ꝺ̃uas ptes possit eodẽ mõvti itinere seu actu sicut ꝓs ad altã ptẽ. f.xxxix.
Item queriꝫ posito qõ habeat an poterit vti de die & de nocte. fo.eo.
An seruit⁹ itineris seu act⁹ sit p̃stãda ab herede vsufructuario vel legatario vel eõuersoꝛe aliqs habẽtib⁹ vtile dr̃ium vel directũ. fo.eo.
¶Rubrica.

¶De solo seu area. ca.xxxix.fo.xl.
An sit licitū indistincte alicui edificare in solo seu area seu etiā si officiat luminib⁹ vicini. fo.eo.
¶An sit licitū edificare i solo cōi.fo.e.
An ꝙs possit i solo suo facere fornicū maxime in confinibus territorij seu muro. fo.xlj.

¶Rubrica.

¶De pariete seu muro. ca.xl.fo.xlij.
Querit quomodo differant paries et murus. fo.eo.
Querit ꝙd si vicin⁹ hz stillicidiū dom⁹ supra solū meū putat duospedes ego volo edificare mur⁹ i medio solo an debeā stare remot⁹ p vnū pedē a solo vicini muro an vero a loco vbi stillicidium cadit. fo.eo.
Si ꝙs velit edificare pietē ligneuz an debeat dimittere spatiū vni⁹ pedis.f.e.
An liceat vicino facere ostiū in muro suo p qō possit venire ad solū meū.f.e.
Si inter duas domos reperiat dimissum solū p duos pedes vel vltra cui⁹ presumatur esse. fo.xlij.
Querit quō ꝙliter & qñ mur⁹ dicat esse cōis seu cognosci possit. fo.xlij.
An soci⁹ possit i muro cōi edific.f.xlv.
Si in muro cōi diuidendo hortos vel areas velit alter ex socijs ibi edificare & facere domū an possit. fo.xlvj.

¶Rubrica.

¶De stillicidio seu tecto.c.xlj.f.xlvij.
Querit quid veniat appellatiōe stillicidij. fo.eo.
Querit an sit vnicuiq; licitū ꝓtendere stillicidiū seu tectū extra parietē p libito volūtatis. fo.eo.
An sit licitū in stil.seu tecto facere lu.
An vsufructuari⁹ possit edē altius ponere. fo.eo.
Querit si vna dom⁹ hz plura solaria diuersaꝝ personaꝝ cuius expensis tectum refici debeat.
Querit an liceat dño tecti legare regulas cuppos plūbū vel rigna.fo.xlvij.
An p executiōe sniē vel p pignore possint capi cuppi vel regule tecti. fo.eo.

¶Rubrica.

¶De ostio seu porta.ca.xlij.fo.xlviij.
An possit ꝙs i pariete suo facere ostiū versus domū vicini. fo.eo.
An sit liciū dño stillicidij claudere locū iferiorē sub stili.iꝑtū aq̄ prēdit.f.e.
Si cui i diuisiōe dom⁹ veniat area in sortē.an poterit alius facere ostiū pariete vt possit quenire ad areā vel antiquū ostiū aperire. fo.eo.
An vsufructuari⁹ edtū possit aditum anteriorē vel posteriorē claudere.f.e.
Nūqd ianua ostij possit alicui legari vel capi p pignore. fo.xlix.

¶Rubrica.

¶De aditu seu itinere.ca.xlij.fo.xlix.

¶Rubrica.

¶De claustro seu ꝓclaui.c.xliij..f.49
Queritur quid sit cōclaue ꝙd claustrū & quid porticus.
An sit licitum ꝓuato edificare .s. solum publicū. fo.eo.
An appellatiōe domus veniat porticus. fo.eo.

¶Rubrica.

¶De penu. ca.xlv.fo.l.
An ꝙs possit recipere lumē in pe.ex solo publico. fo.eo.
An ꝙs possit facere penū subterraneā fodiēdo subt⁹ solū pub.vl ꝓtu.fo.eo.

¶Rubrica.

¶De curia seu curte. ca.xlvj.fo.l.
Quid sit curia & ꝙd sit curtis. fo.eo.
Quid sit aq̄ cadēs i curte mea discurrit i curtē tuā an sit tibi licitū ipedire aquā.ita ꝙ remaneat i curte mea.f.e.

¶Rubrica.

¶De puteo cisterna ¶auello.c.47.f.l.
Si inter me domum feudatarij et dñi sit vnus puteus qui tñ nō sufficit ambobus quis ꝑferatur. fo.eo.
Si inter domū vicini est puteus cōis an possit diuidi. fo.eo.
An vicini possint ꝓpelli ad refectionē rei cōis seu publice puta furni: & ꝙdsi velit renūtiare ꝓuate vtilitati.fo.e.
Quid si fodiēdo puteū luenio venas aque putei tui an possit ꝓhibere.f.lj.
An vidicta domo veniat pute⁹. fo.eo.
An sit licitū fodere puteū ꝑpe soliū vicini nullo spatio dimisso. fo.eo.
Si vn⁹ legat cisternā an debeat aq̄ in ea regione vbi aq̄ est venalis. fo.eo.

¶Rubrica.

¶De cloaca. cap̄.xlviij.fo.lj.
An possit ꝙs in domo sua ꝯercere artē p quā fiat mal⁹ odor vicinis.fo. eo.
An possim facere cloacā iter domum meā & viā vl i muro cōi. fo.eo.
An possit ꝙs facere cloacā i domo sua & ex ea imittere aquā i solū pub.f.lij.
An refectio cloace ꝑtet ad vsufructuariū vel ꝓprietariū. fo.eo.
Queritur que actio competat ꝓio ipsis cloacis & qualiter fieri debeāt posiciones articuli. fo.eo.

¶Rubrica.

¶De fistula canali siue aquarolo. capitu.xlix. fo.lij.
Nunqd liceat socio facere fistulā vel aliqō canale in pariete cōi p qō aqua pluuia.recipiatur. fo.eo.

¶Rubrica.

¶De furno. cap̄.l.fo.lij.
Si furnū iuxta cōem parietē habeat & dānū deē parieti vl ꝓsilīr dare potest an tectu possit agi. fo.eo.
Quidā habuit & hz vnū furnū seu molēdinū in aliq̄ villa vel vicinia.& oēs ꝺ dicto loco tā lōgissimo ꝛpe ēt ei⁹ initij cui⁹ memoria nō existat i hz ꝺiū ꝛpvenerūt ad dictū furnū seu molēdinū.p pane coq̄ndo seu macinādo ali⁹ vult furnū seu molēdinū nouiter ꝓstruere.an possit ꝓhiberi ne cōstruat. fo.lij.
Si ꝙs promittat mihi coq̄re panes in furno p tota familia mea an sit seruitus vel obligatio ꝓsonalis. fo.liij.
Si ꝙs ꝓmisit mihi & tytio q⁹ ol hebdā possim⁹ coq̄re tot sestaria grani i furno suo tytio decedente.an portio sua mihi accrescat. fo.eo.
Si fieret pactū cū furnario q⁹ coq̄ret mihi panē p me & familia mea singulis ānis p q̄ ꝓmisit.x.postea aucta ē familia.an teneat coq̄re p eodē ꝓtio. f.eo.
An liceat facē furnū i muro cōi..f.54

¶Rubrica.

¶De fornace. ca.lj.fo.liij.
An pos.qs facē fornacē i muro cōi.e.
An possit qs facere fornacē i muro p ꝓtio iuxta murum vicini. fo.eo.
An si fum⁹ fornacis ascēdit ad domū vicini.a.i ꝺ eū agi possit. fo.eo.
Si ꝙ ignē fornaci villa vl dom⁹ ꝓbusta ē aut ꝺ dāꝝ fornaci agi possit.fo.e.

¶Rubrica.

¶De balneo siue stufa. ca.liij.f.lv.
An sit licitū i muro cōi vl ꝓtio iuxta murū vicini facere stufā vl balneū.f.e.
An vsufruc.vel inquilinus possit stufam facere inuito dño. fo.eo.

¶Rubrica.

¶De fumo. cap̄.liij.f.lv.
Si fumus per fenestras vel foramen officiat habitātibus superi⁹ an possit ꝓhiberi. fo. eo. ¶Rubri.
¶De scalis. ca.liij.f.lv.
An sit licitū i muro cōi apponere scalas lapideas vel ligneas. fo.lvj.
Quid si vult nō solū scalas apptopin quare muro cōi vel publico vl alieno ꝺ imittere tignavel lapides. fo.lvj.
An appellatōe dom⁹ vēāt scalc.f.lvij.
Quelpēa sit si ꝙs amoꝝ scal⁹ muꝝ ciuitatꝝ vl alki⁹ puati supi⁹ ascēderit.f.eo.

¶Rubrica.

¶De ferratis. ca.lv.fo.lvij.
An possit ꝙs facere fenestraꝝ ferrataꝝ prēdētes ex⁹ muꝝ suū. fo.eo.
Si ꝙs ferratas ꝓtēderit extra muruꝝ suū & vicin⁹ velit murū erigere an possit ꝓhiberi.& ꝙd econtra. fo.eo.

¶Rubrica.

¶De solario. ca.lvj.fo.lvij.
Si quis vult facere solarium in quo loco debet affigere.
An ꝙs possit solariū q̄ est infixū muro cōi vel alieno cooperire lateribus pauimento. fo.eo.
Quid si hñs solariū supi⁹ in q̄ ꝓtinue currit & saltat possit ꝓhiberi p iferiorem. fo.eo. ¶Rubrica.
¶De signo o imūcto. ca.lvij.fo.lvij.
Si ꝙs hz domos vnica ꝓtignatiōe ꝓtextas vnā vēdat alterā sibi retineat.an ꝑdit ēptor inito vēditore ītiere tigna aut cementa que reꝛescūt in domum vēditam. fo.lviij.

¶Rubrica.

¶De onere ferēdo. ca.lviij.fo.lviij.
Si mur⁹ vicini hz mihi futuruꝝ onerꝝ ferēdi si mur⁹ corruat vl repatiōe idgeat cui⁹ expēsis id fiēdū sit. fo.eo.
Quid si vicin⁹ nvlt īticeī mur. hz mihi ītiere & q̄r ista ītiectio fieri dēat.f.eo

Universidad de Barcelona

Vr° cōis retlet onera duar° ediū alter vult eū ꝓpōere ⁊ facere eū portiorē vl̄ melio° fūdar̄. an possit inuito ꝓsocio. fo.eo.

¶Rubrica.

¶De refectione ca.lix.fo.lviij.

An teneatur quis rem propriam cōmutem vel publicā reficere.

Quo remedio succurrat ℨ hñtes domū ruinosaz ꝓpe viā publicā. fo.lix.

Que actio cōpetat contra sociū recusantem reficere.

Quid si vnus socior suo sumptu reficere vult mur° cōez an possit agere cōtra socium qui recusauit.

Si vn° socior vult reficere pietē cōez alt̄ ℨo timet ne ex ea refe nōe dānū imineat ꝗr sibi succurrat.ᶜ fo.lx.

Querit ad quē spectat rfectio parietz debētis seruitutē oneris ferēdi.fo.eo.

Si ꝗs ꝑmittat rficere pōtē deide p° ꝑmissionē flumē factū ē mai°⁊ ꝓpterea opz ꝙ pōs sit maior an teneat.fo.eo.

Si paries alien° inclinauerit se p me diū pedē in domū alterius an cōpelli possit vt reficiat.

Querit ad quē spectat reficere re vsu fructuariā vl̄ vsurariā vl̄ locatā ephitenticā liuellariā vl̄ fūdū doralē.f.eo.

Si legēt alicui fruct°⁊ reddit°alicui° fundi ad quē spectat refectio. fo.eo.

An cl'ici teneāt ad refectionē pōtium muror⁊ alior locor publicor. f.eo.

An rector vel parochiani teneant ad refectionē ecclesie. fo.eo.

An rfectōe ecclie adḡrat ins ꝓfonar°

An tutor possit edificia pupilli collapsa vel deformata reficere. fo.lxj.

Ad quē spectat rfectō rei ꝺbēt̄ suitu.

An possit nūtiari nouū opus reficienti edificium vel cloacam. fo.eo.

An refectio dom° dicat pia cā.fo.eo.

¶Rubrica.

¶De ponticello. ca.lx.fo.lxj.

An ꝗs possit tenere pōticellos in domo ꝑriuata super viā publicaz vel de nouo fabricare. fo.eo.

Nūqd si alicui ē licitū edificare pōticellū.s.solū publicū ex ꝓcessiōe facta a ꝓncipeꝫ senatu aut gubernatore ciuitat̄ vl̄ ex ꝓsuetudie vl̄ ex forma statuti.ꝙ vult edr̄ficare dict̄ casib° ponticellos ita latos ⁊ lōgos ꝙ ferūt dā nū vt icōmodū ⁊ ipedimētū vicin̄ seu trāseūtib° cū plaustr̄ ⁊ aīalib° onera tis ꝙ nō ꝑt cōmode ptrāsireꝫ alr an possit hmōi pōticellos edificare.f.lxj.

Itē quo dicat maximū vel magnū vel ꝑuū icōmodū vel dānū. fo.lxij.

Itē ꝗs dicat dānum pati. fo.eo.

Item quid si ſtāte statuto ꝙ pōticelli possint fieri sup viaz publicā ⁊ duo sunt. vn° ex vna ꝑte strate ali° ex alia an poterit ꝗlibet eoꝝ se extendere ad medietatē strate cū pōticellis. fo.eo.

Itē nūqd sit licitū edificare pōticellos supra cōe ꝑ vnū ex socijs. fo.eo.

Itē si habeo abytraqꝫ ꝑte strate vnaz domū ⁊ pōtē supra solū publicū vel ēt supra ꝑuatū vel cōe in casu ꝑmisso si vēdo vnā domū duob° domib° an videar vēdere pontem qui requiescit in alia domo. fo.eo.

¶Rubrica.

¶De menianis. ca.lxj.fo.lxij.

¶Que dicantur meniana.

Quis vult edificare menianū i muro suo ȳ s° domū vicinīvl̄ ȳs° edificiū publicū ꝛ̄tū spatiū dēat,dimittere.f.eo.

An ꝗs possit sup mēiano siue solario aut pōticello extēdere pānos seu linteamina aut alia similia p q̄ auferat lumen vicinis. fo.lxij.⁊ seq.

Item que actio competat contra ꝑtē dentes hmōi pannos.

¶Rubrica.

¶De fenestra. ca.lxij.fo.lxiij.

An ꝗs possit facere fenestrā i suo si p eā ispicer et in fundū vicini. fo.eo.

An ꝗs possit facere fenestram i muro cōi ignorāte vel inuito socio. fo.eo.

Itē vn° ex socijs pōt mur° cōez altius tollere.an ille ꝙ altri° tollit mur° cōem possit i muro eleuato fenestrā facere p sua tm̄ vtilitate. fo.lxiij.

An sit licitum facere fenestram de ligno quod dicitur balconus et ipsam aperire in publico supra solum vicini. fo.eo.

Item promisi vicino sub certa pena non facere fenestraz in muro domus mee⁊ postea illam domum vendo an ēptor poterit facere fenestrā. fo.eo

An dñs dom° possit obscurare lumina dom° locate alteri vel in ꝗ ali° hz vsufructū de domo locata. fo.eo.

Itē an possiz facere fenestras vitreas ligneas vl̄ papyreas ⁊ fenestris dom° mee apponere. fo.lxiij.

Itē an ꝗs cogat dictas fenestras ponere ⁊ tenere i fenestris sui pietis.f.e.

Itē ꝗd si aliq̄ vitra essent fracta:vel tela:vel purpura ita ꝙ i domo alterius possit videri an debēs seruitutē teneatur reficere suis sumptibus. fo.eo.

¶Rubrica cū

¶De specularib°.ca.lxiij. fo.lxiij.

Que dicant specularia. fo.lxv.

An talia specularia dicant eē ꝑs dom° ita ꝙ si alicui legatus est vsufructus dom° veniāt specularia. fo.eo.

An indistincte specularia possint poni in fenestris.

¶Rubrica.

¶De camino. ca.lxiiij.fo.lxv.

An ꝗs possit facere ignē sup solario:⁊ ꝗd si solariū ē cōe⁊ ille ꝙ est inferior timeret periculū incēdij.an possit ipe vicinus inferior facere murum sub solario ⁊ cuius expensis.

Itē nūqd faciēs caminū possit facere murū i solario cōi iuxta vicino. fo.eo.

Item quis possit facere ignē iuxta murum communem. fo.eo.

Item an ꝗs possit facere cappā caminī in muro ꝓprio:⁊ qui in alieno er ꝙ in communi. fo.eo.

Item si ꝗs vult edificare caminū i parete cōi:⁊ mur° ē ita debilis qō faciendo ignē tēperatū torreat an hoc casu possit tibi prouidere faciendo vnum murū parū a parte sua. fo.lxvj.

Item qñ tuba caminī possit fieri i muro communi. fo.eo.

¶Rubrica.

¶De necessario. ca.lxv.fo.lxvj.

Qñ fenestra siue loc° necessarij ad fcendū possit fieri in muro cōi siue ꝓprio vel alieno. fo.eo.

Itē an canna necessarij possit fieri i loco ꝓprio aut in cōi aut i alieno. fo.eo.

Itē an fouea necessarij possit fieri pro voluntate domini. fo.lxvij.

Itē ꝗd si ex fouea murata vel nō rata exit humor vel putredo ⁊ descendit in puteū vel cisternā vicini vel ei° feror aut i penu.an possit cogi ad reficiēdū dictā fouea ita ⁊ taliter qō nō noceat puteo vel cisterne aut alio loco vicini. fo.eo.

Habēs necessariū plenū vult illō purgare.an possit de die purgare propter fetorem. fo.eodem.

¶Rubrica.

¶De seclario. ca.lxvj.fo.lxvij.

An lapis seu lignū seclare sup q̄ lauari solēt suppellectilia ponj possit i muro ꝓprio aut in cōi aut i alieno. fo.eo.

Quid si vult edificare iuxta parietem cōem ipsum nō tangēdo. fo.eo.

Itē ꝗd si ex seclario spargit aq̄⁊ descēdit p solariū ad ptē iteriorē vicini vel made facit solariū cōe an possit prohiberi ne amplius spargat. fo.eo.

¶Rubrica.

¶De aq̄rolo siue canali. c.lxvij.f.67.

¶Quis hz aq̄rolū i suo⁊ ducit aquā p tegulā q̄ similiter cadit i suo puta in curia vel horto.deinde illa aqua paulatim descēdit in fundo vel penu vicini vel cōi.an cogi possit vt dictā aquā i suo retineat⁊ in alienū nō veniat. f.e.

Itē ꝗd si ego vidēs aquam vicini mei descēdere⁊ cadere ex suo ad curtā meā facio aliquid in meo ꝓpter qō ipedit fluxus aque ita qō remaneat i solo vicini.an possim. fo.eo.

Itē ꝗd si aq̄ descēdit ex canali vicini i fūdū meū an possim eā ꝓhibere. fo.e.

Itē ꝗd si ex aquarolo tuo descendit aq̄ in viā publicā an ego vicinus possim agere contra te. fo.eo.

Nūqd pariete cōi sit licitū mittere canale recipiēs aquā de celo cadēt̄ vel aquā de cisterna discurrēt̄ aut ꝺ alio receptaculo aq̄ ꝙ castellū appellat.f.e.

¶Rubrica.

¶De aque protectu siue altarum rerum.ca.lxvij. fo.lxvij.

Querit nūqd sit licitū imittere aquaz in fundo vicini. fo.eo.

An liceat ꝓjcere aquā vel alas imūditias i stratā publicā vel alium locum publicum. fo.eodē.

Itē pedisequa vel famul° vni° ꝓiecit

ex fenestra aquā putridā puta lauatu
rā vel aliud putridū ⁊ descēdit sup ve
ste vl caputiū cuiusdā trāseūtis p viā
publicā vl ibi stātis⁊ veste vl caputiū
deturp.an.d.ei⁹teneat ⁊iquātū.lxviij.
Quid si ꝓcedo tibi duos pedes terreyt
ibi ꝓiectas aquā an ꝓpietas vel vsus
ꝓcedi videat.fo.e. ¶Rubrica.
¶De aqueductu. Ca.lxix. fo.lxviij.
Nunquid sit licitū aqueductuꝫ facere
per fundum vicini. fo.eo.
Itē ego ꝑuatus habebā aliq̄d ius. an
poterit diuerti a solito cursu. fo.eo.
Quis pōt habere ex pactovel consue
tudine ius aquā tollēdi p rotā ex flu
mine vel castello. fo.eo.
¶Rubrica.
¶De ponte. Ca.lxx.fo.lxviij.
Quid dicatur ꝓpzie pons. fo.eo.
Flumē discurrit p ciuitatē⁊ vn⁹ hꝫ do
mos ab vtraq̄ ꝑte ripe. an possit face
re pōtē sup flumē p quē possit ire ⁊ vna
domo ad aliam. fo.eo.
An q̄s possit facere ptē pōtis i flumie
p quē possit ire ad accipiēdū de aqua
vel stare ad lauandum. fo.eo.
A quē spectat on⁹ faciēdi ⁊ reficiendi
pontē sup flumine publico p quē fit in
ter transeuntib⁹ necessariū. fo.eo.
An appellatione vie publice veniat
pons.fo.eo. ¶Rubrica.
¶De picturis seu incrustationibus.
capitu.lxxj. fo.lxviij.
Licet socio habere picturas in pariē
te communi. fo.eo.
Quid si in pariete cōi sunt picture.an
vn⁹ ex socijs possit pulsare.puta cā im
ponēdi tigna si p illā pulsationē fieret
dannū illis picturis. fo.eo.
Quid si volo facere depingi crucifixū
in eccl̄ia vel aliq̄d aliū nūq̄d possim ꝓ
hiberi. fo.eo.
An vsufructuari⁹ vel inq̄lin⁹ possit in
domo vsufructuaria vel conducta fa
cere depingi insignia. fo.lxix.
Itē vn⁹ fecit fieri capellā vel eccl̄esiā
⁊ in memoriā sui nois ibi fecit appone
re insignia sua an possint illa clerici
delere ⁊ altera ꝓponere. fo.eo.
¶Rubrica.
¶De horreo. ca.lxxij.fo.lxix.
¶Si q̄s hēat horreū in solario cōi.an
possu ipm ꝓpere frumēto vl alijsmer
cib⁹.Et q̄d si nimiū pōderat ita q̄ so
lariū nō pōt sustinere. fo.eo.
Itē si aliq̄s horreū frumētariū nouū
ex tabulis ligneis nobile ꝓfectū i solo
alteri⁹ posuerit an solo cedat. fo.eo.
An rustici debeāt in horrea deferre de
cimas ad eccl̄ias.fo.eo. ¶Rubrica.
¶De armatura. ca.lxxiij.fo.lxix.
¶Quid sit armatura. fo.lxx.
An vicin⁹ edificās domū possit arma
turā ponere ad murū supra solū vici
ni vt laborantes valeant super arma
tura stare ad laborādū. fo.eo.
Quid aūt si q̄s hꝫ armaturā i suo mu
ro ⁊ euꝫ velle imponere in muro vici
ni q̄ requiescat an possit. fo.lxx.
Quid si armatura fuit male ligata vl
in ea fuerūt posite ptice vel funes que
erāt vetuste pp q̄ vn⁹ ex armatura ca
dit an magr̄ de armatura teneat.fo.e.
¶Rubrica.
¶De stabulo. ca.lxxiij.fo.lxx.
¶Quid ꝓpzie dicat stabulū. fo.eo.
An vsufructuari⁹ possit stabulū dom⁹
locare ꝓ stabulo ad recipiendum fru
menta.fo.eo. ¶Rubrica.
¶De ingressu seu itroitu.ca.lxxv.f.lxx.
Sepe ꝓtingit iter duas domos latere
vel posteriori eaꝝ ꝑte solū relinq̄ vni⁹
pedis vel duorū vel pluriū q̄rūe cuius
dicat solū.fo.eo. ¶Rubrica.
¶De horto. ca.lxxvj.fo.lxx.
Q̄n hort⁹ dicat ꝑdiū rusticū vl vrbanū
An hort⁹ ꝓtineat appellatōe dom⁹.f.e
Quid si duo fres dimiserūt dom⁹ ⁊ in
medio hort⁹ cui cedat ille hort⁹.f.lxxj
Nūq̄d de his q̄ nascunt in hortis deci
me solui debeāt.fo.eo. ¶Rubrica.
¶De columbaria. ca.lxxvij.f.lxxj.
¶Cōmittit furtū capiens colūbas de
alieno colūbario etiā in suo. fo.eo.
Si q̄s hꝫ vsufructū fūdi i q̄ sit colūba
ria quō ⁊ q̄n vti possit cōmodo colum
barum.fo.eo. ¶Rubrica.
¶De sterquilinio. ca.lxxviij.fo.lxxj.
¶Quis hꝫ sterq̄liniū i domo.facit p
ꝓiere letamē intra murū cōem vl alie
nū an possit. fo.eo.
Si q̄s posuerit aceruū stercoris i fūdo
meo aut agro:an possim agere contra
eum. fo.eo.
Quidā vult ꝓiicere sterc⁹ aut vrinā fe
ridā i solo publico vel etiā priuato pp
q̄ malus odor ⁊ feror sit vicinis. fo.e.
Nūq̄d vēditio vl legato fundo veniat
sterquiliniū. ¶Rubrica.
¶De macerie. ca.lxxix.fo.lxxj.
¶Que dicatur maceries. fo.eo.
An vendito fundo videatur vendita
maceries. fo.eo.
Quid si posuisti lapides vl aliq̄d aliō
i curia vel domo mea sine mea volūta
te an possiꝫ ꝓpa autoritate tollere.f.e.
Quid si posuisti lapides ⁊ tigna tua i
fūdo meo de volūtate mea me ꝑcario
ꝓcedere.an possiꝫ ea remouer̄ ꝓpa au
toritate si tu ea ide nō asportas.f.lxxij.
Quid si simplr cōcessivt aliq̄d appone
res i meo an videar ꝓcessisse ꝑcario.i.
ad meū bñplacitum an ꝙo animo do
nandi. fo.eo. ¶Rubrica.
¶De fouea. ca.lxxx.fo.lxxij.
¶Rubrica.
¶De arboribus. ca.lxxxj.fo.lxxiij.
Aliq̄s plātauit arborē in suo iuxta re
gionē alteri⁹ dimisso spatio ꝑm.l.fi.fi
nitū.regū.⁊ postea ita excreuerint radi
ces q̄ fūdamētū vicine dom⁹ ruinaꝫ
seu periculū affert.an possit cogi ꝑ eū
qui plantauit. fo.eo.
Quid si arbor tua pēdet supra domuꝫ
meā vel fūdū meū.an possim totuꝫ q̄
ex arbore sup meo pēdet ꝓpria autori
tate abscindere. fo.eo.
An si arbor porrexit radices in vicinū
fūdū.an vicio liceat eas scidere. f.74.
¶Rubrica.
¶De sepulcro. ca.lxxxij.fo.lxxxiij.
¶Finis huius.

¶Incit tabula tractat⁹ de seruitutib⁹
rusticorum prediorum.
¶Que sint seruitutes rusticorum pre
diorum. fo.lxxv.
¶De seruitute itineris.ca.j.fo.eo.
¶Quid sit iter. fo.eo.
Que dr̄ia sit inf̄ ire ⁊ ambulare. fo.eo.
¶Nūq̄d ille q̄ hꝫ fuitutē itinerꝫ possit
ire nedum pedes ſꝫ ēt eques. fo.e.
Quid si habēs seruitutē itineris vult
ducere iumētū ⁊ plaustrū oneratū fru
mēto vel alijs reb⁹. Et ēt ipse ascēdere
an trāsire possit p fundū seruiētis.f.e.
Q̄n ē ꝓmissa vel ꝓstituta seruit⁹ p cer
tā ⁊ determinatā ptē fūdi ꝺz ire p illaꝫ
tm̄ partē ⁊ nō p altā:q̄ alie ptes sūt fū
di a ꝓncipio sunt libere. fo.lxxvj.
Quid si legat vel ꝓmittit iter vl alia
seruit⁹ sine vlla determinatiōe loci ad
quē spectabit electio an ad ꝓmittētez
vel eius heredē nō ꝙo ad illū cui ē ser
uitus ꝓmissa vel legata. fo.eo.
Quid si legat iter ad ꝑdiū cōe duoꝝ
nec legatarij de loco itineris ꝓueniūt
an acquirat vel pereat seruit⁹. fo.eo.
Quāta ꝺz eē latitudo itineris. fo.eo.
Quid si q̄s ꝓ certū locū iter aut locū ali
cui ꝓcessissꝫ.an possit postea alij vl plu
rib⁹ p eūdē locū iterv⁹ actū cedere.f.e.
Quid si aq̄ductū alij ꝓcessero an alteri
iter p eundem locū dare vel cedere po
tero. fo.eo.
Qualiter dñs fūdi seruiētis ꝺdñantis
possit vti fundo seruiētis.⁊ ad quid te
neat dñs fundi seruientis. fo.lxxvj.
Si fund⁹ vēditus ꝺz seruitutez alteri
an i hocvēditor teneat ēptori.f.lxxvij.
Quō ⁊ q̄r teneat vēditor ēptori q̄n nō
exp̄ssit seruitutē q̄ debeat fūdo vendito
vel ꝺditionē ipsi⁹ fundi vēditi. fo.eo.
An ille qui tenet possessionē vacuam
tradere libereꝫ si tradat rē q̄ ꝺz alteri
seruitutē ꝓdialem. fo.eo.
Quid si cū iter excipere deberē. puta
q̄ sic ꝓuenerā tecū i ꝑdo fūdū liber
p errorē traditi quō mihi succurreꝫ.f.e
Quid si loc⁹ debēs seruitutē itineris
est aq̄s inundat⁹ vel impetu fluminis
vel aliter destruct⁹ ita q̄ ꝑ illū locum
hñs seruitutez nō possit ire.an ꝓ tpe q̄
impedit pp inundationē aquaꝝ vel ali
ter possit ire per aliam partem fundi
vel pel alium fundū vicinū. fo.eo.
An quis possit ire vel transire per fun
dum alienum.⁊ an dñs possit ipsuꝫ ꝓ
hibere. fo.lxxviij.
Quot requirant vt q̄s sit in q̄si posses
siōe itineris siue eūdi in fūdū meū.ita
q̄ eū impedire nō possum quin eat.et
si impediā tenear interdicto de itine
re actuꝫ primato. fo.lxxix.

Quo probabit qđ quis inerit per fundū credens vti iure suo. fo.lxxix.
An requirat qđ quis vsus fuerit itinere per seipsum an vero sufficiat quod alius pro se inerit. fo.lxxx.
An per vsum partis fundi acquiratur ius in toto fundo.
An sit necesse me retinere vsum sciente ⁊ patiente aduersario. fo.lxxx.
Qñ dicat qs se fuisse vsuz seruitute nō vi clā vel precario. fo.lxxxj.
Qualr hoc pbet ⁊ cui icūbat on⁹ pbā.
Quare interdictū de itinere nō p seruitute vrbana sicut p rustica dat. fo.eo.
Quevtilitas resultat ex hoc qđ qs iuerit p fundū alienū saltē.xxx.dies p hoc dicat esse in q̄si possessione. fo.lxxxij.
Quo dñs poterit expellere eum q̄ ē i q̄si possessiōe iurz eūdi p fundū suū.fo.eo.
Qualiter ipse dñs hz pbare ius vtēdi seruitutē nō competere. fo.eo.
Quot sint necessaria,vt ꝓpetat interdictū de itinere actuq̄ p̄uato reficiēdo.⁊ cui tale interdictū cōperat. fo.lxxxij.
An istō interdictū de itinere actuq̄ p̄uato reficiēdo sit aliō ab interdicto de itinere actuq̄ p̄uato.⁊ sic an sint duo interdicta vt vnū tm̄ hñs duo capita.fo.82.
An i hoc interdicto scō hēat qs necesse pbare seruitutē sibi cōstitutā.f.lxxxiij.
Quare in hoc interdicto sit necesse pbare ista duo.scz se vsuz hoc anno fuisse ⁊ seruitutē sibi cōstitutā. fo.lxxxiij.
Quare in hoc interdicto si pbo me eē in quasi possessione vie vel itineris vel actus habeo necesse probare qđ sit mihi seruit⁹ constituta ⁊ quare nō sufficit sola quasi possessio. fo.eo.
¶ De seruitute act⁹.ca.ij.f.lxxxiij.
¶ Quid sit actus. fo.eo.
An ille q̄ hz actū hēat ēt̄iter. f.lxxxiij.
In quo differant ⁊ conueniant actus ⁊ iter. fo.lxxxiij.
Que dña sit inter actū ⁊ viā. fo.eo.
Quāta latitudo act⁹ eē debeat.fo.eo.
Quid si tam angusti loci seruitus act⁹ concessa est vt neq; vehiculum neq; iumentum per illum locum perduci possit an erit actus vel iter. fo.eo.
An habens seruitutē actus in fundo possit vti seruitute p̄ quālibet ei⁹ partē ⁊ aliqñ p vnā ⁊ aliqñ p aliā. fo.eo.
Quid si p certū locū qs actū alicui cesserit.an possit postea vni alteri vel pluribꝰ p eundē locū actū cedere. fo.eo.
Uni act⁹ debebat vt vehiculis triū generū vteret ⁊ alio genere vsus fuit vel si amplius q̄s licueret vexerit vel si latiore actu vsus sit aut si plura iumenta egerit q̄s licuerit.an per hoc seruitus eē amiserit. fo.eo.
Si fundus debet seruitutē actus et in ortu fluminis occupatus est .⁊ postea alluuione restitutus an seruitus amissa in pristinum statum restituatur.
Si locus debēs seruitutez act⁹ est aqs inūdatus.an teneatur dñs fundi parti qđ possit ille cui seruit⁹ debeē agere in alia parte fundi. fo.eo.
¶ De seruitute vie. ca.iij.fo.lxxxv.
¶ Quid sit via. fo.eo.
An sit dña inter seruitutē vie ⁊ actus. fol.eo.
Quid sit strata. fol.eo.
Que sit vie latitudo qñ ser.vie p̄mis.ē.
Que sit aut eē debeat latitudo vie vel strate in qua seruit⁹ nō debeē. fol.eo.
Qñ dicat vna seruit⁹ vie vel plures et qūo cognoscat ordinaria. fo.lxxxv.
Que vtilitas sit scire an sit vna seruit⁹ vie vel plures. fo.lxxxvj.
In quo loco dicatur esse caput vie ⁊ finis ⁊ medium ⁊ latera. fo.lxxxvj.
Si iuxta plateā destruit aliq̄ edificiū autoritate publica.an platea ampliet. Et vtrū via q̄ est iuxta illō edificiū destructū desinat eē via ⁊ incipiat eē platea adeo q̄ statuto dicēte q̄ i platea pena duplicet ꝺbeat duplicari ēt ibi. f.e.
Quot modis ꝓsideret mediū vie.f.87.
Quātū spatiū occupet caput vie q̄s tuz pes seu finis ⁊ quātum mediū. fo.eo.
Unde debeat incipi mēsuratio vie.f.e.
Quotuplex sit via. fo.eo.
Que dicant vie p̄uate q̄ publice et q̄ vicinales. fo.lxxxviij.
An sit vnicuiq; licitū ire p viā publicā ⁊ ducere currum vel plaustrū vel trahē aut lapides. fol.lxxxviij.
An ius eundi per viam publicā possit p̄scribi. fo.lxxxviij.
Cuius sit via publica. fo.eo.
An loca publica possint vendi vel alienari ⁊ p quē ⁊ quomodo. fo.lxxxix.
An p viā publicam sit licitu⁹ p̄uato ducere aquam simplr vel p cōductū ligneū vel lapideum. fo.lxxxix.
An supra viā publicā sit licitū facere pontem seu ponticellos. fo.eo.
An via publica possit p̄uatū occupari aliquo modo. fo.eo.
An via publica possit claudi. fo.eo.
Quid si aliq̄s viā talr ipedit q̄ p eā iri nō possit.an possit agi q̄ claudentē vel impedientē ⁊ p quē. fo.xc.
Si aliq̄s clausit viā nūquid possiz propria autoritate cl'am frāgere. fo.xc.
Est q̄dā via publica iter duas cōitates p quā vadūt curr⁹ vtriusq̄ cōitatz cui ex dñis territorū dz hec via applicari ⁊ an diuidi debeat. fo.eo.
Statuto cauet q̄ vulnerās in via publica magis puniat q̄s si alibi vulneret aliq̄s p̄cussit aliquā in via p̄uata p q̄s tñ iter publice fiebat.an puniet ac si in via publica vulnerasset. fo.eod.
An ⁊ qñ statuta extēdi possint. fo.eo.
Statutū est padue ⁊ multz aliis locz q̄ si qs vēdiderit fundū possit cohērens seu cōfinis vel collateralis p̄tare idē p̄tiū ⁊ vēdicare fundū vēditū ab ēptore.mō aliq̄s vēdidit fundū vicinus q̄ hz aliū fūdū p̄pinquū via tñ pu.interueniēte vult p̄tare p̄tiuz vigore dicti statuti.queriē an possit. fol.eo.
Quid si via cōis est inter frōdes agrorū ⁊ castrorū ad cuius iurisdictionē p̄sumant̄ predia pertinere.
Aliq̄s legat vel vēdit fūdū siue domū an videat cōcessuz q̄ debeat hre viam ex fundo vel si sunt duo fratres:aut socij ⁊ diuidūt vnū fundū.an in dubio videat actū qđ vnus debeat habere viā per fundū alterius. fo.xci.
Quid si via pu.est aqs inūdata vl aliter ꝺstructa an possit iri p fūdū vicini.f.e.
Quid si aliq̄s in agrū vicini viā publicam reiecerit an is p cuius fundū via pu.facta est possit agere q̄ eum. fo.xci.
Ut cōpetat actio vie reiecte quot sint necessaria.
Ad quid cōpetat dicta actio. fol.eo.
Quid si primo quis egit q̄ vicinū q̄ viā publicā in suo fundo reiecit ⁊ fuit contentus interesse p actionē vie reiecte an poterat postea claudere viā. fo.eo.
Quid si aliquis reiecit viam p̄uataz in fundum vicini sui an agetur actione predicta. fo.eod.
Quomodo debeat formari libellus in hac actione vie reiecte. fol.xcij.
Qūo,debeat actor ⁊ reus formare positiōes i hac actione vie reiecte.fol.eod.
An quilibet teneat munire vel reficere viam. fol.eo.
An tenēatur ecclesie vel fratres minores ad refectionem viarum. fol.eo.
Quid si iponit gabella p plaustris et currib⁹ q̄ soluit ad portā p refectione vie an ecclesia teneatur. fo.eo.
Quid si ciuitas vel villa vult facere vnā viā de nouo ⁊ vult imponere onus pro rebus ⁊ expensis dicte vie vel pontis an possit imponi ecclesijs. fol.xcij.
Quid ⁊ qñ via fieri dz extra ciuitatē. fo.e.
Quid de via p̄uata ⁊ quod modis dicatur p̄uata.
An schol aris q̄ cōduxit domuz teneat ad refectionez vie. fo.xciij.
An emphiteota seu liuellari⁹ teneatur reficere viā publicam ante domū suaz emphiteoticam. fol.xciij.
Quid de vsufr.an teneat ad refec.vie.
Quid si aliq̄s habitet in domo gratis an teneat ad dictā refectionē. fo.eo.
Si via publica nō est destructa ex antiquitate vel casu q̄s aliquis eā exaranit vel aliter destruxerit an vicini teneant ipsam reficere. fo.eo.
Aliquis vult reficere viam publi. an possit ⁊ qūo. fo.eo.
Si quis vult reficere viā publicam et impeditur qua actione agitur contra impedientem. fo.xciij.
Quot sint necessaria vt interdicti de via publica competat cōtra impedientem reficere viā. fo.eo.
Qūo debeat formari libellus in dicto interdicto de via publica. fo.eo.
Qūo debeāt formari positiones actoris ⁊ rei in isto interdicto. fo.eo.
Quid si aliquis ponit aliquid in via publica vel edificat vel immittit eo casu quo non potest quo iure agetur contra ipsum. fo.eod.

Siue sit vnū iterdictū siue duo q̄ sint necessaria ad hoc vt ista iterdicta dentur. fo.xciij.
Quo formet libellus in hoc iterdicto qñ qs edificauit i via pu. vel aliqd immisit vl edificare vl imittere vult. f.xcv.
Quo formari debeāt positiões actoris ꝛ rei in hoc materia ꝛ i hoc interdicto. fo.xcvj.
Si quis impeditur ab aliquo q̄ impedire non potest ire p viam publicā ꝛ agere ꝛ ducere plaustrum quo remedio succurretur ei. fol.xcvj.
Qō interdictū vt liceat ire vl agere pviā pub. cōpetat q̄t sunt necessaria. fol.eo.
Circa istud interdictū quo debeat formari libellus.
Quo etiam formenē positiões in dicto interdicto. fo.eo.
Quid ó his q̄ colligūt pedagia ab his qui vadunt p viam publicā an possint de iure prohiberi colligere seu exigere per hoc interdictum. fol.eo.
Q: dictuz est q̄ possit agi p via publi. quero an ad hoc possit p agentē constitui procuratoz. fol.xcvj.
Quo dēat formari libell⁹ sup viā puatā qñ ór qō debeāt seruitus vie. fo.eo.
Q: qñ via turbat pōt agi ꝛ intētari in terdictū vti posq̄ro q̄ debeat formari libellus in hoc casu. fol.eo.

¶ De fuitute aq̄ductꝰ.c.iiij.f.xcvij.

¶ Quid sit seruitꝰ aq̄ductus. fo.eo.
Quo cognoscaē an ius ducēdi aquā sit fuitꝰ realis vel ius tm̄ psonale. f.xcvij.
Qñ qs hz ius ducēdi aquā nō ad fūdū suū: q: nullū hz: an dicaē habere fuitutē vel ius psonale. fol.eo.
Quid si aliqs cōcessit mihi ius ducēdi aquā ex fundo suo ad fundum meū cā faciēdi balneum tm̄ in fundo meo in q̄ lauari possint pāni vel p aliquo alio vsu q̄ nō concernat fundū meū. an tunc erit seruitus realis vel psonalis. f.eo.
Quid si debeē mihi ius ducendi aquā ex fundo tuo ad fundū meū. puta p fistulā cā seruiendi familie mee. puta p coquina ꝛ p alijs necessarijs an erit seruitus realis an ius psonale. fo.eo.
Si cōceditur mihi ius ducendi aquaz ad piscariam meam vel cisternam aut puteum: an sit seruitus realis vel ius personale. fol.xcviij.
Quid si debeē mihi ius aque ducende ex fundo tuo ad hortum meum irrigādum. an sit seruitus realis. c
Quando dicatur fundus rusticus vel vrbanus. o.eod.
Quid contineatur ꝛ veniat in seruitutu aqueductus. fo.eo.
Si est concessa mihi seruitus aqueductus pro fundo meo an possim eam cōcedere p alieno fundo. fo.eo.
Si fūdo meo debeē seruitꝰ aqueductꝰ illud ius fuitutis est totū in toto fundo meo ꝛ totū in q̄libet eiꝰ parte. fo.e.
Licz illa aqua sit magis vtilis vel necessaria vni partiuz dicti fundi mei q̄ alteri parti non ꝓsideratur ista maioz vtilitas vel necessitas: equa est em̄ tota ista seruitus in qualibet parte fundi mei dominantis. fo.e.
Si vendiē certa pars fundi cui debeē seruitꝰ aqueductus illa seruitus debetur etiā illi pti fundi alienati insolidū ꝛ pro indiuiso. fo.xcviij.
Cōmoditas seu vsus dicte aq̄ dz diuidi inter me ꝛ illū cui ptes fundi dñantis vēdite sunt nō aūt seruitꝰ q̄ indiuidua est p mēsura fūdi dñantz nō respectu ptiū fūdi vtilitatis vel bōitatz. f.e.
Diuisio aq̄ seruientis dz fieri p mensuram q̄titatis fundi ꝛ nō p necessitate ptis fundi. fo.eo.
Licet seruitus aq̄ductus ꝛ q̄libet alia realis debeaē p necessitate fūdi dñantis: tm̄ est intelligenda ꝛ limitanda vt habeat locū habito respectu ad tps q̄ seruitus imponitur. fo.xcix.
Licet dñs pdij dñantis cui⁹ seruitꝰ aq̄ductꝰ debeē magis ꝛ frequentius illa aqua vteref in vna pte dicti fundi q̄ in alia tm̄ si vēdidit illā ptem fundi in qua minꝰ ꝛ raro vtebaē dicta aqua diuisio commoditatis dicte aq̄ debet fieri pro mensura agri ꝛ pro parte vendita debeē emptori. fo.eo.
Si dñs pdij dñantis vēdit alicui illaz partē fundi cui aqua nō est necessaria nō trāsit seruitus vel cōmoditas illiꝰ aque ad emptorē: sed si vēdit ptem cui aqua est necessaria tota seruitus aque

seq̄tur illā partē vendita. fo.eod.
Quid si a principio fuitutis cōstitute fundus dñans indigebat aqua ꝛ nūc ex aliqua cā non indigeat an desinat seruitus in perpetuū cōpetere. fo.eo.
Quid si debeē fuitꝰ aq̄ductꝰ fūdo meo q̄ est. v. iugerū ꝛ postea ille fūdus auctꝰ est an ꝓpter hoc crescat seruitus aque ductus. fo.eo.
Habēs fuitutē aq̄ductꝰ an possit facere riuū in fundo seruiētis p quē aquā ducat ad fundū dominātē. fo.eo.
Habēs ius ducēdi aquā p fundū alterius pōt p quācūq̄ ptē fundi seruiētz aquā ducere ab initio sed postq̄ incepit ducere p vnā ptē nō pōt postea variando p aliā ptē ducere. fo.eod.
Qūo ꝛ qualiter adquiratur seruitus aqueductus. fol. xcix.
Nūq̄d aq̄ p seipsaz fluens possit inducere p̄scriptionē vel ꝓsuetudinē. fol.c.
Si oriē aq̄ in certo fundo supioze ꝛ descēdit ad ptes inferiozes p quēdā alueū. ꝛ qñ veniūt aq̄ pluviales aq̄ adeo crescit q̄ in alieno cōtineri nō pōt. an ille q̄ est in pte supiori cogaē eleuare ripas ita q̄ aq̄ discurrat p alueū vsq̄ ad vltias ptes puta flumē vel mare. f.eo.
Quis possit concedere ꝛ habere seruitutem aq̄ductus.
Quis possit cogi ad aquā ducēdā. f.e.
Flumē q̄t modis dicaē puatū ꝛ q̄t publicū ex q̄ cōcediē aq̄ductus. fo.c.
Cui vel quibus possit concedi seruitꝰ aqueductus.
Quid si concessi primo vni an possim postea alteri concedere. fol. cj.
Quid si ꝓcediē pluribꝰ simul vel separatim vel simplr ita q̄ valeat ꝛ nō ꝓiudicet quēadmodū vtaneē qd fier. fo.cj.
An tu cui primo cōcessi seruitutē aq̄ductus possis postea alteri ꝓcedere.
An postq̄ aqua exiuit de fundo tuo et ingressa est alium fundum possis ea alteri concedere.
Qūo ꝛ qualiter ꝛ qñ ꝛ per quem locum constitui vel adq̄ri possit seruitus aq̄ductus ꝛ ad horum declarationem nota octo casus. fo.cij.
An in casibus in q̄bus amittiē seruitꝰ aq̄ductus p mutationē aluei fluminis sit restituenda de eq̄tate: vt debeaē ex nouo vel nouis alueis. fo.eo.
Quid si flumē redit ad antiquū alueū.
Quomodo cognoscaē si alueus mutetur vel non. fol.ciij.
An cuilibet sit licitū ducere aquam ex flumie publico per occupationē factā ꝓpria auctoritate. fo.ciij.
Quid si aq̄ exit de molēdino vniꝰ ꝛ aliē vult eā ducere ad molēdinū suū: ita q̄ molēdinum ꝑmum non impediat: an possit. fol.ciij.
Quid, ꝓpie dicaē alueus ꝛ q̄bus nominibus appellatur. fol.ciiij.
Quid si duo volūt ducere aquā ex flumine publico ad fundū eoꝝ ꝛ se inuicē impediāt q̄s ꝓfereē. fo.eod.
Quid si aq̄ nō ē sufficiēs vtriq̄ ꝛ q̄ibz vult i diuersaz ptē flu. ex eo ducere. f.e.
Quid erit qñ vnꝰ ꝓmo icepit aquā ducere vel edificare alter post cū ignoraret de primo. fo.ciiij.
Quid de duobus plaustris se inuicem obuiātibus in arcta via. fol.eod.
Quid si duo faciunt opꝰ nō in ripa fluminis sed in loco proximo ripe. fo.eo.
Qñ dicaē q̄s occupasse vl cepisse edifi. vel aquā ducere vl vti loco pub. fo.eo.
An habēs ptātez vel ius ducēdi aquā ex flumine publico vel priuato habeat seruitutē aqueducendē. fol.ciij.
Qūo ꝛ qualiter q̄s ób eat aut possit vti seruitute aqueductus. fo.cv.
Si inter duo castella erat q̄stio de ductu aq̄ publice ꝛ inter se fuit lata sniaꝛ demū imperatoz cōcessit mihi vnū de illis castellis. nūq̄d teneaē seruare illam sententiam. fo.eo.
Si seruitꝰ aq̄ductꝰ ób eē ex flumie ꝛ flumē muter alueū an duret seruitꝰ. f.eo.
Quidam habet fundum in quo fons oritur ꝛ per longissimū tēpus aqua exiēs ab illo fundo cepit discurrere per partes inferiores. ꝛ habentes p̄dia in ferioza ceperūt dictā aquā colligere et ad sua p̄dia ducere ꝛ tandē molēdinū fecerūt nunq̄d ille habēs fundū superiozem in quo fons oritur possit diuertere dictas aquas a loco dicti molendini ꝛ ducere ad alia loca vel facere aliud molendinum. fo.cv.

¶ Oñ qs dicat durisse aquã iure seruitutis vt iure simplicis facultatis. f. cvj.
Oñ dicat seruitꝰ aqueductꝰ pscripta q̃ que q̃ quot requirant ad istã prescriptionẽ inducendã. fo. eo.
Oñ dicat habere causam continuam vel discontinuam. fo. cvij.
Oñ dicat aquã discurrisse iure facultatis et non seruitutis. fo. eo.
Si qs hz fontẽ i fundo suo q̃ p venas subterraneas aq̃ discurrit ad puteũ alterius q̃ diu vsus ẽ illa aq̃ an possit icidere venas illas q̃ alio diuertere. fo. e.
Si facta hois ducit aq̃ p viã vel locũ publicũ puta fossatũ vel fistulas vt canale vsq; ad fundũ puatũ p lõgũ tps. an ducẽs dicet esse in q̃si possessiõe vel pscripsisse ita vt nõ possit ipediri aquã ducere. fo. cvij.
Quãtũ tps requrat ad pscribẽdũ locũ publicũ puta deducẽdo aquã p viam publicã q̃ ad pscribendũ ius publicũ cõtra puatũ q̃ ad pscribendũ rem puatã cõtra rem publicã. fo. eo.
Quidã durit aquã p fistulas vel canalia lignea q̃ habebat ius claudẽdi clanicã certis horis ne aq̃ laberet ad fundũ vicini. q̃ ex istis fistulis seu canalibus vel clauica clausa cõsueuit fluere certa ps aq̃ p foramina q̃ aq̃ discurrit p loca iferiora q̃ collecta fuit p dños iferiores lõgissimo tpe. p eoꝝ vsu. dñs supior vult ita claudere vt nihil pentus discurrat querit an possit. fo. eo.
Quid si habeo ius ducẽdi aquã p fundũ tuũ iure fruitꝰ p riuũ aptũ q̃ nũc volo facere riuum subterraneum an possim. fo. cix.
Quid si qs hz ius ducẽdi aquã p fundũ vicini q̃ durit per riuũ q̃ nũc vult facere canalia vel fistulas in riuo nũquid possit. fo. eo.
Quid eẽ si primo durit aquã per fistulas vel canalia nunc vult ducere per riuum an possit. fo. eo.
Si aq̃ orit i fũdo tertij q̃ discurrit ad fũdũ sẽpronij q̃ ex fũdo sẽpronij ad fũdũ caij nũq̃d sẽproniꝰ possit ipsaꝫ aquam postea ẽ ingressa fũdũ suũ ꝓtinere vt diuertere ad aliũ fundũ suũ iferiorẽ. f. e.
Quidã hz fũdũ superiorẽ in q̃ aq̃ nascit. puta pfũde p. xv. pedes q̃ discurrit solũ ad fundũ vicini iferiorẽ p; subterraneos meatꝰ q̃ qꝫ meatꝰ illi nõ trã seũt p fundũ vicini aq̃ ascẽdit i fundo superiori p illos. xv. passus q̃ducit adño superiori p fundũ suũ dñs inferior fodit in fundo suo ex eo aq̃ exit ita vt nõ possit ascendere aqua ad superficiem fundi superioris q̃ritur an possit. f. cx.
Si aq̃ discurrat a fũdo tertij superiori ad fũdũ sẽpronij iferiorẽ p venas subterraneas q̃ postea sẽproniꝰ fodit in fundo suo venas suas aperuit ita vt tota aq̃ tã illa q̃ i venis suis nascit q̃ illa q̃ ex venis tertij fundi superioris discurrit ad fũdũ ipsiꝰ sempronij q̃ desinat ascẽdere ad superficiẽ fundi tertij nũq̃d sempronius possit ita fodere. fo. cx.
Statutũ ẽ i ciuitate vt qs possit ducere aquã ex fũdo suo superiori p mediuꝫ fundũ vicini ad aliquẽ suũ fũdũ inferiorẽ soluẽdo dãnũ qd̃ cautiõe fit i fundo vicini qd̃ statutum vꝫ. Mõ qs vult ducere aquã p fundũ vicini ad suũ in q̃ fundo ẽ fons vel sunt vene aquaꝝ et si poterit i eo fodere vel p ipsaꝫ aquã ducere miscet aq̃ sua cũ aqua vicini q̃ vtraq; transibit ad funduꝫ suũ iferiorem nũquid possit. fo. cx.
Aqua ex fundo meo superiori descendit ad tuũ q̃ inundat totũ fundũ tuuꝫ ex magna abũdãtia aquaꝝ. nũq̃d ego q̃ sum dñs superioris fundi cogar retinere aquã i fundo meo faciẽdo fossas q̃ aggeres ne discurrat ad fundũ tuuꝫ q̃ posito q̃ nõ cogor retinere an possiꝫ te inferiorẽ cogere vt eam in tuo fundo reciptas et fossas vel aggeres facias aut patiaris qd̃ aqua descendat ex meo ad tuum. fo. cxj.
Si simpliciter vel per conuentionem seruitus est imposita vt superior vicinus teneatur aquam retinere in fundo suo vel q̃ inferior teneatur eam recipere nunquid superior vl inferior teneatur fossam purgare vel aggeres facere aut munire. fo. eo.
An indistincte possit dñs predij dñans agere ꝯ dñm predij seruientis vt patiatur i fundo suo foueas purgari vel aggeres muri. fo. cxj.
An nõ solũ dñs pdij dñantꝫ possit cogere dñꝫ pdij fruentꝫ vt patiat funduꝫ suũ purgari vl opꝰ reficiꝫ et dñs fundi supiorꝫ fruientꝫ q̃ iure fruitꝫ tenet hre fossaꝫ i fũdo suo superiori si fouea illa idigeat refectiõe possit ageꝝ ꝯ dñꝫ pdij dñantꝫ vt eã reficiat talr q̃ nõ noceat fundo supiozis seruientis. fo. cxij.
An ille q̃ excludit aquã quã naturaliter q̃ iure seruitutis tenebat recipere in fundũ suũ ne i suũ veniat fꝫ i alienũ desinet teneat aq̃ plu. arc. fo. cxij.
¶ Si pcessisti mihi seruitutẽ vt possiꝫ ope manufacto aquã fluẽtẽ i meo derivare et si tibi noceat an intelligat si vltra modũ noceat. fo. eo.
An q̃ natura loci subest nec aliq̃ pactio iteruẽit teneat sp fũdꝰ iferior recipe. aquã pueẽtẽ ex fũdo supiori. f. e.
Qꝛ seruitꝰ aq̃ductꝰ acq̃sita p vetustatẽ seu pscriptionẽ. tm̃ operat regulr q̃tũ seruitꝰ acq̃sita p cõuẽtionẽ q̃rit q̃tum tps requrat circa istã vetustatez seu prescriptionẽ. fo. cxiij.
An si aq̃ solita ẽ discurrere ad fundũ vicini p plures riuos possit nũc trãsmitti in vnũ riuũ tm̃. fo. cxiij.
Qñ nõ ẽ aliq̃ quẽtio nec natura loci aliq̃d declarat nec subest loci vetustas. q̃d erit tũc seruãdũ de aq̃s. fo. eo.
Sz an possit qs aq̃s ex fũdo suo i aliũ mittere et nõ spurcã nec calaz. f. cxiiij.
Dato qd̃ moderate q̃ nõ immoderate possit mittere aquã in fundo alterius queritur quando dicatur fieri moderate vel immoderate. fo. eo.
An ille cui debetur seruitus aqueductus possit arcum lapideũ facere cã ducendi aquã. fo. cxiiij.
Munquid habens ius aqueducende possit arcum seu pontem lapideũ facere. s. aqueductum alienum. fo. eo.
An q̃ hz fruitutẽ itinerꝫ possit facẽ põtẽ. s. locũ per quẽ ducit aq̃ inito eo cui debet seruitꝰ aqueductus. fo. eo.
Sz q̃d si ille cui debet seruitꝰ aqueductus per riuũ in fundo vicini vult facere fossam in qua congregãtur aq̃ et ipsas postea per riuum ducere an possit fo. eodẽ.
Munq̃d hns ius aq̃ducẽde ꝺ riuo possit cuniculũ subterraneũ facere p quez ducat aquam. fo. eo.
Quis teneatur mãutenere riuos eos purgare ac aggeres reficere q̃ cuius expensis. fo. cxiiij.
Si qs i fũdo hẽat vsufructũ q̃ aliꝰ ppetatẽ q̃ alĩq ipẽsa necessaria p cloaca vl formula aq̃ducꝰ qd̃ illa spectat ad vsufr. nõ ad ppetariũ. fo. cxv.
Qualr teneat seruitꝰ aq̃ductꝰ. fo. eo.
Ut quis retineat seruitutẽ aque etiaz qñ edificia sunt diruta q̃ signa retẽtionis esse debeãt. fo. eo.
Si quis diuerteret aquã mihi debitã vel ipedierit seu destruxerit q̃ actione cõueniri possit. fo. cxv.
Qũo q̃ qualiter seruitus aqueductus amittatur. fo. eo.
Nũq̃d pp inũdationẽ flumis pdatur seruitꝰ aqductus. fo. cxvj.
Munquid etiã perdat possessiovl q̃si aque per matorẽ inundationem sicut possessio territorij. fo. eo.
An per immistionẽ alterius aque de qua nulla seruitus debet amittat ser nitus aqueductus. fo. eo.
Qũo ꝓcedat in iudicio circa istã materiã aqueductus. fo. cxvj.
Que sit forma libellandi p seruitute aqueductus. fo. eo.
Que interdicta dẽt q̃ q̃les ꝺbeãt ee positiones actoris q̃ q̃les rei. fo. cxvij.
An interdictũ de aqua quoti. in eo casu cõpetat quo cõpetit interdictũ ꝺ aq̃ estiua q̃ aliter cõcipiatur libell i hoc interdicto. fo. cxviij.
Ut ꝯpetat iterdictũ ꝺ aq̃ ducẽda ex castello q̃nq; sunt necessaria. fo. eo.
An possit qs ducere aquã pub. sine licentia principis. fo. eo.
Ut competat interdictum de riuis q̃n q̃ necessaria. fo. eo.
Quid sit riuꝰ q̃d specꝰ q̃d septa q̃d icile q̃ q̃re incile dicat. fo. cxix.
Si volo reficere riuũ q̃ aduersariꝰ intentat q̃tra me nega. an sim a refectione pḥibendus. fo. eo.
Quando cõcipio libellũ in aquam de puteo an recte proponam interdictũ de riuis. fo. cxix.
¶ De aq̃ pluuia arcẽda. ca. v. fo. cxix.

Que dicatur a qua pluuia. fo.eo.
Ut actio aq̃ pluuia arcē. cōpetat q̃t sunt necessaria. fo.cxx.
An hec actio competat pro predio rustico tantum. fo.eo.
Qualiter formetur libellus in hac actione. fo.eo.
Quare in dicta actiōe aque pluuie arceriā id qō futur̄ est. fo.cxx.
Posito q̄ dānū qō post lit̄ cōtesta. vti git vēiat offō iudicis q̃re hr̄ expressa mētio de offō iudicis in libello. fo.eo.
Qualiter actor̄ et reus debeāt formare positiōes et capitula i iudicio aque pluuie arcen. fo.cxxj.
De cloacis purgādis. ca.vj.f.cxxj.
Quid sit cloaca cuius appellatiōe ēt tubus et fistula continetur. fo.cxxj.
Quid sit tubus quid fistula. fo.eo.
Ut interdictū restitutorīū pditum p cloacis cōpetat quot sunt necessaria et q̃n competat. fo.eo.
An possim facere cloacam inter edes meas et vicini illo inuito et ꝺicēte seu nouū opus nūtiante. fo.eo.
Coram quo iudice interdictū de cloacis intentari possit. fo.cxxj.
Qualiter sunt formādi libelli in interdicto de cloacis. fo.eo.
Quando competat confessoria et quādo negatoria. fo.eo.
Qualiter actor̄ debeat formare positiōes et capitula et qualiter re⁹. fo.eo.
De fuitute aq̃ haust⁹. c.vij.f.cxxj.
Quid sit seruit⁹ aq̃ haust⁹. fo.eo.
An aq̃ haust⁹ sit seruitus. fo.eo.
Qualis sit ista seruitus an sit realis vel personalis. fo.eo.
An notata vel innotata. fo.cxxij.
An sit seruit⁹ rustica vel vrbana. fo.e.
Quomodo et qualiter constitui possit hec seruitus.
Quomodo quis debeat vti seruitute aque haustus.
Qūo et q̃n amittat̄ ista fuit⁹. f.cxxij.
Quid si iui per aliā viā ad hauriēdū aquā p decē annos et nō p cōstitutā an vtrūq; sit amissum. f. ius itineris et ius aque haustus. fo.eo.
Qua actione agatur. fo.eo.
Q̃n q̃s vult agere possessorio ꝓperūt duo interdicta. fo.eo.
Quot sint necessaria vt illa duo interdicta comperāt.
Qualiter debeat formari libellus in his interdictis. fo.eo.
Qūo ēt forment̄ positiōes et capitula actoris et rei. fo.eo.
Depūtuite pecoris ad aquā apulsus. ca.vij.fo.cxxij.
Quid sit pecor̄ ad aquā apt⁹. fo.eo.
An istō ius pecoris ad aquā apulsus sit seruit⁹ pdialis et realis. fo.eo.
An ista seruitus sit nominata vel innominata. fo.eo.
Qualiter quis vti debeat hac seruiture. fo.eo.
Qua actione agi debeat pro ista seruiture. fo.eod.
Quot sunt necessaria vt actio comp̄etat. fo.eo.
Qūo formet libellus et positiones siue capitula. fo.eo.
De ser. iuris pascēdi. c.ix.f.cxxij.
Que sit seruit⁹ iuris pascēdi. fo.eo.
Que dicantur pascua. fo.eo.
Quotuplex est pascuū. fo.eo.
An seruitus iuris pascendi sit rustica vel vrbana. fo.eo.
Qūo acq̃rat̄ ista seruitus. fo. cxxij.
An vēdito vel legato fundo videant vendita pascua q̃ sunt vel debent in alijs p̄dijs vēditoris. fo.cxxij.
An hoies de vniuersitate possint esse testes i materia iuris pascēdi. f.cxxv.
Si test̄ examiat⁹ i cā vniuersitat̄ puta pascui si sentit cōmodū dixit q̄ nō. an itelligat̄ falsū dixisse. fo.cxxvj.
An liceat i alieno pascere equū saltez iuxta viā p refectiōe ipi⁹ eq̄. fo.cxxvj.
Quid si statutū ē i ciuitate vt i talib⁹ p̄at̄ hoies nō possint tenere bestias ad pascēdū. f. ꝉmios ōsignatos. et sic i certa p̄te p̄ati poterit pasci et i certa nō et q̄dā fuit accusat⁹ qō tēuerat bestias i dict̄ p̄at̄. nec fuit dictū i accusatiōe ifra terminos ōsignatos. an ex hoc se qui possit cōdēnatio. fo.cxxvj.
Quomodo quis debeat vti seruitute iuris pascēdi. fo.cxxij.
Quid si ex̄cussū ō pecudib⁹ et ꝛpiūctpecudes gētiles et nobiles q̃ hñt optimā

lanā et magnā curā et custodiā reḡrunt et repiunt etiā alie q̃ habent lanā grossam et requirūt custodiā et seruit⁹ sit cōstituta pro pecudibus: an possint ad pascua duci tam pecudes grosse q̃s no biles vel econtra. fo.cxxvij.
Nūqd hñs serui. iuris pascēdi i fūdo alieno ꝺbeat ipsaz serui. diuidere. f.e.
An ius pasculādi q̃stitū p tyrānū i p̄dijs aliens trāseat in ecclesiā. fo.eo.
Qz fuit⁹ siue ius pasculādi acq̃rit̄ ēt p̄scriptione vel ꝛsuetudie p̄scripta: q̃ritur quāto tpe p̄escribatur. fo.cxxvij.
Qualiter p̄obatur possessio vel quasi seruitus iuris pascendi. fo.eo.
Si aliq̃ singulares p̄sone de vniuersitate possederūt nunqd hoc sufficiat vt vniuersitas videat possedisse. fo.eo.
Nunqd p ciuē acq̃rat̄ ciuitati. fo.eo.
Nunqd ius pascēdi cōpetēs ville vel vniuersitati possit ꝓbari p hoiesdicte ville vel vniuersitatis. fo.cxxviij.
An ille q̃ reperit alal in fundo in quo sibi debeāt seruitus iuris pascendi possit ip̄m occidere vel retinere donec reciatur damnum vel donec cognoscat cuius sit illud animal. fo.cxxix.
Qūo seruit⁹ iuris pascēdi amittat̄. f.e.
An si vni debeāt ser. iuris pascēdi p certo nūero pecudū et ip̄e vs⁹ ē āpliori numero amittat̄ pp hoc seruitus. fo.eo.
Quid si debeāt seruitus iuris pascendi cū certo genere pecudū et vsus est cum alio gñe puta equarū vel vaccar̄. an p hoc amittatur seruitus. fo.eo.
Quid si loc⁹ debēs seruitutē est occupatus p tyrannum q̃ vsus est illis pascuis an perdat̄ seruitus. fo.eo.
Quid si cōe emit pascua et vn⁹ de cōiuē didit vnū suū fūd. ꝓpriū cū oi iure sibi spectāte: an p hoc videat̄ amisisse ser. vel saltē ip̄m ius pascēdi. fo.cxxix.
Qua actione agat̄ p ista seruitute iuris pascendi.
Que actio ꝓpetat illi i cui⁹ fūdo pascuat̄ cōtra debitam seruitutem. fo.eo.
An q̃s vn⁹ vult diuidere ali⁹ nō possit cogere aliū ad diuisionē vel fundi vel pecor̄ vel tpis pasculandi. fo.cxxix.
An dñs p̄dū fuientis possit loca in q̃bus ꝺz alteri fuitutē et in q̃bus ꝺz ius pascē. puta pascua ligna red. ad cultu rā inuito dño p̄dū dñantis. cui debeāt seruit⁹ iuris pascēdi vel eꝺ. fo.cxxx.
An ille cui debeāt hec fuitus possit inuito dño fundi reducere pascua tra vt meliora efficiantur. fo.eo.
Quid si dñs p̄dū fuientis reduxit pascua ad cultur̄ puta ad segetes vites vl̄ ad aliq̃s edificiū ꝓpter q̄ impediūtur pascua ei cui debeāt seruitus iuris pascēdi: an possit cogi ad reducēdum p̄dia ad pascua sicut erāt tpe seruitutis imposite. an vero ꝺbeat agere ad interesse tantum. fo.eo.
An et quando liceat pascuari in agro alieno. fo.cxxxj.
Quid dicēdū sit de pas. pub. et p̄at̄ in q̃bus nō est seruit⁹ iposita. fo.cxxxij.
Quid de illo qui dimisit equum in pascuis sine custode quem lupus comedit: an teneatur dño. fo.eo.
An animal dimissum in pascuis possideat per illū qui eū ibi dimisit fo.e.
Si aliquis accepit equum in pascuis quia dicit se dñm illius equi. an incidat in penam. fo.eo.
Si pastor cōduxit animalia ad pascēdum et per loca insidiosa ea amisit. an teneatur de culpa. fo.cxxxij.
Si est cōuentum inter dñm et pastorez de diuidendis fetibus quo actione sit agendum. fo.eo.
Si quis est in possessiōe alicui⁹ pascui et eo tm̄ vtāt̄ certo tpe anni. an p hoc retineat suā possessionem. fo.eo.
De seruit. calcis coquende et arene fodiende. ca.x.fo.cxxxij.
An dicantur seruitutes vrbane vel rustice seu reales aut ius p̄sonale. f.cxxxij.
Quid si promittatur ius calcis coquē de velarene fodiende vltra q̃s sit op⁹ pro fundo dominante. an talis seruit⁹ possit constitui. fo.eo.
Nunquid iste due seruitutes sint nominate vel innominate. fo.eod.
Si aliquis habet ius crete vel lapidis eximendi. an ista sit seruitus. fo.eo.
Quomodo vocentur loca in quibus debetur seruitus vel ius calcis coquē de arene fodiende vel crete aut lapidis eximendi. fo.eo.

De seruitute altius tollendi.
caput.xi. fol.cxxxij.
Quotupler sit seruit⁹ altius tollendi.
Quare ista fuit⁹ ẽrustica ⁊ alie sūt vr.
Quomodo ponaꝫ exemplū in hac seruitute altius tollendi. fo.cxxxij.
Qūo hoc exẽplū possit ꝓcedere cū ḡs regulariter possit edes suas alti⁹ tollere vsq; ad celum etiā si non esset imposita seruitus. fol.eo.
An sit aliud in prediis vrbanis aliud in prediis rusticis. fol.cxxxiij.
De fuitute cloace. c.xij.f.cxxxiij.
An dicatur seruitus rustica vel vrbana. fo.eo.
Quando dicaꝫ seruitus cloace deberi fundo rustico.
De seruitute pretorij vel protecti. caput. xiij.fol. cxxxiij.
Quid sit pretorum. fo.eod.
Quid protectum. fo.eodē.
De fuit. inominat'.c.xiij.f.cxxxiij.
De seruitutibus terre.ca.xv.fo. eo.
Quib⁹ ex causis hmōi seruitutes cōstitui vel imponi possint. fo.eo.
Si ḡs hz fundū ꝑ quē solebat ire ad casas iūctas fundo ⁊ ipm fundū alteri legat.an sit legatarius petat fundū sibi legatum possint heredes excipere ex fundo deberi seruitutē dictis casis vt sic possit iri ꝑ illū ad dcās casas. f.eo.
Nūqd capana dicaꝫ casa vl dom⁹.f.e.
De tugurio. cap.xvj.fo.cxxxiij.
An sit licitū facere tugurium in fundo alieno ⁊ si fiat an possit domin⁹ fundi ꝓpria auctozitate destruere. fo.eo.
De cultura terraꝝ.c.xvij.f.cxxxiij.
An possit vicin⁹ loci supiozis ita arare terrā suā vt ꝑ sulcos ⁊ porcas aq̄ veniat ad fundū alteri⁹ inferiozē:an possit cogi iudicio aq̄ plu.arc. fo.eo.
Quid si vult facere fossas vel sulcos in dānum fundi vicini inferiozis quo modo ei succurrer. fo.eo.
De seminatione plantarū.
cap.xvij. fo.cxxxiij.
An sit licitum alicui i suo fundo arbores plātare ⁊ in finib⁹ fundi sui. Et si radices intrent fundū vicini vel frondes aut rami ꝓtendunt supra fontē vicini.an possit vicin⁹ eas ꝓpria auctozitate incidere. fo.eodē.
Quid sit glans ex arboze tua cecidit in fundum meum. fo.eo.
Quid si ñ patior te colli.illā glādē.f.e.
Quid si imisso pecoze depasco glādem tuā q̄ cecidit i fundū meū. fo.eo.
Si vicinus ꝑ hozti solebat certo tpe irrigare prata.ille fecit ⁊ assidua irrigatione cepit nocere vicino qua actione tenebitur. fo.eodē.
De sterquilinatione. ca.xix.f.eo.
De messe⁊ videmia.ca.xx.f.cxxxiij.
Cuilibet est licitū messes ⁊ vindemias in fundo suo vel sibi locato facere:& si ꝓhibeꝫ ꝑt agere actiõe iniuriaꝝ. f.eo.
Quid sit faciendum cum in quibusdā locis sint statuta ne quis possit vindemiare vel messem facere etiam in suo nisi certo tempore. fo.eodem.
Nūquid sit licitū alicui ingredi fūdū alienum ⁊ vuas colligere vel spicas. folio. cxxxv.
De aucupatione.c.xxj.fo.cxxxv.
Quis sivnus in alieno venando vl aucupando aliquid cepit.an teneatur restituere domino fundi.
An possit venator in fundo alieno retineri:vt reddat quod ceperit. fol.eo.
Quid si fera bestia reperiatur in laqueum alienum.
Quia pōt quis ingredi fundū alienuꝫ maxime cā venādi vel aucupādi. quero an hoc possit iure seruitutis vel iure q̄dsdā facultatis. fo.eodē.
Quid si q̄s vulnerare ferā bestiā ꝯali⁹ capit cuius debet esse. fo.eo.
Quidā accipit rē vel falconem cū sonaleis argenteis in pedib⁹:an teneaꝫ restituere dño priori. fo.eo.
Nunquid sit licitum tendere retia seu laqueos aut alia q̄libet instrumēta ad capiēdas venationes. fo.eod.
Quotupler sit venatio ⁊ an ⁊ q̄n sit licita marie clericis vel monachis.f.eo.
An sit licitū facere fossas vel laq̄os a ꝓpꝛ⁹ vsozū vel caueā facere.f.cxxxvj.
Cui⁹ sint fosse siue fossata q̄ sūt interviā publicā ⁊ fundū priuatū. fo.eo.
Cui⁹ sit vs fos.an q̄n ꝏbeāt mēsurari cū agro vēdito:an sit licitū facere fossas ex q̄bus aqua plu.nocear. fo.eo.
An sit licitū facere fossas i fi.fū. sui. fo.eo.
De montibus. ca.xxij.f.cxxxvj.
Quid sit mons. fo.eo.
Quare dicatur mons. fo.eod.
An montis appellatiõe penditie montium non culte contineātur. fol.eo.
An liceat in fundo alieno lapides cedere ⁊ alio exportare. fo.eod.
An q̄s pōssit i fū.suo lapides cedeꝛ:ita fragmēta lapidū vēiāt i fū.alie. fo.eo.
Quid si sint vene auree vt ārgētee.an sit mihi licitū fodere in meo ⁊ fodiēdo transire sub fundo vicini. fo.cxxxvj.
Qz in mōtib⁹ sylue repiunt q̄ro q̄ dicatur sylua cedua ⁊ sylua pascua. fo.eo.
Quid si creditoꝛ sylua pig.sit ⁊ ꝏbitoꝛ ex ea nauē vel aliā materiā fecerit: an illa nauis vel materia sit pignoꝛi. f.e.
An possit creditoꝛ ꝓhibere debitorem ne ex sylua nauem faciat. fo.eo.
Nunquid vsufructuarius sylue possit incidere arbores ⁊ pedamenta ꝑ vsu suo ⁊ etiam vendere. fo.eodē.
An emphiteota q̄ recipit sylua vel nemus in emphiteosi possit inuito dño extirpare sylua ⁊ nemus ⁊ reducere ad prata vel cultura ⁊ plātare vetes vl arbores fructiferas. fo.cxxxvij.
Aliquis vendidit nemus vel sylua cū pacto ꝙ retrouendēdo an ēptoꝛ possit sylvam extirpare. fo.eo.
An marit⁹ possit extirpe nem⁹ sibi data tū i dotē reduceꝛ ad cultura.f.cxxxvij.
An marit⁹ emphiteota vel feudatari⁹ vel alij similes q̄ hñt ius in re possint arbores fructiferas incidere. fo.eo.
An tales cadant a iure incidendo arbores fructiferas eo casu quo non possent incidere. fo.cxxxviij.
Si concessi alicui vt possit de nemore meo ligna icidere ⁊ad sui libitū accipe an possiz postea alteri ꝓcedere. fo.eo.
Est ꝓmissum alicui vt possit de nemore meo quedā ligna incidere.an possit pro libito suo incidere. fol.eo.
Si i nemore aliēo capoli cerui vl alia alalia capiūt dño ignozāte vel ꝓdicēte:an efficiāt capiē.vl dño nēozis. f.e.
Si rustici dñt se fuisse vsos nemore tāto tpe de q̄ nō extat memoria in ꝓiuz: an iuuat eos vt dicaꝫ acq̄siuisse ius vtendi fruendi illo nemore. fo.eod.
Si rust. vl alij hñt vsuz nēozis alieni: puta qz i eo ꝙsueti sūr accipe ligna lōgissimo tpe.q̄rit q̄n expirer istevs⁹.f.e.
De collibus.c.xxiij.f.cxxxviij.
Unde dicatur collis. fo.eo.
Quomodo distinguatur collis a monte ⁊ a pēditijs montis. fo.eod.
De valle. ca.xxiij. f. cxxxviij.
Que dicaꝫ vallis ⁊ vnde dicaꝫ. fo.eo.
Qualiter differat a plano latitudine ⁊ equalitate. fo.eo.
An fossa agroꝝ ⁊ viarū ⁊ ripe ipsaruꝫ dicantur de plano. fo.eo.
Quid si ꝓmittaꝫ aliq̄d i eo loco q̄ ꝑ attractionē aq̄ ꝓfluꝫ flumē ꝓgit.an dicaꝫ cōmissuz in plano ryberis. fo.eo.
An talis locus contineatur appellatione agri. fo.eo.
An flumē q̄s est iter planuz ab vtraq; pte ⁊ tineaꝫ appellatione plani. fo.eo.
De aqua. ca.xxv.fo.cxxxix.
De mari. ca.xxvj. fo.cxxxix.
An in mari possit ꝓstitui fui. f.cxxxix.
Nūq̄d in mari vl littoze possit q̄s edici an edificiū efficiatur suū.q̄n.fo.eo.
Nūq̄d possit aliq̄s ꝓscribere mare vel aliquē vsuz maris aut iurisd.f.cxxxix.
An possit ꝓscribere tāto tpe cui⁹ initij memoria non existat. fo.eo.
Qūo q̄s dicaꝫ possediſſe vel q̄si mare vel aliquā in eo iurisditionem. fo.cxl.
Nunq̄d possint veneti nauigātes per mare imponere gabellas mercibus et confiscare merces conductas contra statuta venetoꝝ. fo.cxl.
Quid de mari i q̄ aliq̄s nō exercuit iurisditionē tāto tpe vt possit dicere se ꝑscripsisse.an possit punire maleficia q̄ ibi ꝓmittunt.⁊ an possit gētes q̄ illuc ad habitādū accedūt iudicare. fo.eo.
Que dicaꝫ insula propinqua mari vel modico spatio distare. fo.eod.
Hñtes iurisdi.in territorio cohereti mari dñr hꝰe iurisditionē ēt i mari ⁊in insulis q̄ sunt i mari vsq; ad cētū miliaria.⁊ pōt capere ⁊ punire delinquētes in mari vsq; ad centū miliaria. fo.cxlj.
Quid sit insula maris esse in mari alto a qualibet regione distans vltra cē tuz miliaria. an dicatur nobis vicina

vel propinqua. fo.co.
Quid si inter duas ciuitates pactuali ter eē distantes esset commissum deli cum in mari. fo.cxlj.
Quid si ortū contētio de his que gesta sunt in mari vel ad mare. fo.co.
Quid sit mare ⁊ vnde dicatur. fo.co.
An reperiant fines ipsius maris.f.co.
Qualiter designabitur mare. fo.co.
An appellatione territorij alicui⁹ ciui tatis cōprehēdatur etiā mare ⁊ distri ctus illi⁹ ciuitatis. fo.eod.
An ciuitates maritime etiam in mari habeant distrīctum. fo.eodē.
An existēs i mari qō regit p ciuitatem maritimā dicat esse. eē distrīctū. f.co.
An mare rubrū reperiat. fo.co.
¶De littore maris. ca.xxvij.fol.cxlj.
Quid sit littus maris. fo.eod.
Cui⁹ dicat esse littus maris. fo.co.
An sit licitū edifi.in littore maris.⁊ qd aliud liceat in eo facere. fo.co.
Quid sit faciēdū qñ ex vi flumi. ligna vel rates vel alie res ad litt⁹ maris vt ad fundū alicui⁹ puenerint. fo.cxlj.
¶De portu. ca.xxviij.fo.cxlj.
Quid sit portus. fo.cxlj.
Quid statio. fol.co.
Quid angiportus. fo.eod.
An port⁹ maris ingenio hoim fabrica ti sint publici omnium populorum an vero edificantium. fo.co.
An testū factū i portu ciuisdā ciui.fol dani dicat factū i terris soldani.fo.co.
¶De naui. ca.xxix.fol.cxlj.
Quare nō pōt īponi seruit⁹ naui sicut nec iumentis ⁊ boibus. fo. co.
Quare etiam nō pōt imponi seruitus aqueductus ex lacu:cū seruitus naui gū imponi possit. fo.co.
Quid si dñs vult icidere arbores ⁊ nau tavult ligare nauē arboribꝰ. fo.co.
Qō dicat ꝓprie tps nauigatiōis.f.co.
¶De lacu. ca.xxx.fo.cxliij.
Quid sit lacus. fo.eod.
Quid sit stagnum. fo.eod.
An seruitus aque tollende ex lacu im poni possit.
Quare in lacu ⁊ stagno ius alluuiōis locum non habet. fo.co.
Quot modis lacus ⁊ stagna possint esse publica. fō.eō.
Quid iuris si emi a cōt perusij fructꝰ lacus ⁊ cōmune habebat ibi naues ꝓ prias ad piscandum quarū vsum ego volo commune negat. fo.eod.
¶De flumibꝰ publicis.ca.xxxj.f.cxliij.
Qñ dicātur flumina perennia ⁊ qñ tor rentia ⁊ sic nō perennia. fo.co.
Quando flumina sint publica ⁊ quan do non. fo.co.
Qūo flumē a riuo discernatur. fo.co.
Cuius sit proprietas ⁊ vsufructus flu minis. fol.co.
Qūo cognoscatur quando alueus flu minis sit mutatus. fo.co.
Statutuz ōt ꝙ gētes loci teneanꝫ seq vsqz ad alueū nouū fluminis .an vltra alueum desiccatum teneantur sequi. folio. cxliij.
Quod dicatur caput fluminis ⁊ qut finis. fo.co.
Nunqd si flumē ducit lignamia i agꝝ meū,efficiātur mea vel qd iuris.fo.co.
Si dñs alicui⁹ ville vel castelli locauit seu ꝯcessit dictā villā vel castellū vl̄ter ritoriū:an videat locasse seu cōcessisse flumina vel riuos aquarum. fo.co.
Item nunquid flumina veniant in cō cessione feudozum regaliuz si forte cō ceduntur vsqz ad tale flumen vel de ta li flumine vsqz ad tale. fo.co.
Si flumen est in cōfinio duarū ciuitatuz an iurisditio ipsius sit magis vni⁹ q̄ alterius. fo.cxliiij.
¶De flumine priuato. cap.xxxij. folio. cxlv.
Que dicātur flumina priuata. fo.co.
Quot modis dicanꝫ priuata. fol.co.
¶De insulis. ca.xxxiij.fol.cxlv.
Quod modis insula dicatur. fo.eod.
Quotuplex sit insula aquis circunda ta. fo.eo.
Quot modis insula contingat.fo.eo.
Cuius sit insula maris vel fluminis respectu proprietatis ⁊ iurisditionis. folio. eodem.
Cuius sit insula respectu vsus. fo.co.
Quomodo acquiratur dominiuz insu le per occupationem. fo.cxlvj.
Qualiter acquiratur possessio insule folio. eodem.

¶Qualiter fieri debeat mēsuratio in sule vt cognoscaī cui⁹ sit ⁊ p quanta q̄titate eoz qui prope ripam predia possident. fo.eod.
Quādo insula desinat eē isula. fo.eo.
¶De alueo. ca.xxxiiij.fo.cxlvj.
¶Quid sit ꝓprie alue⁹. fol.eod.
¶Quomodo cognoscatur alueū esse publici iuris. fo.cxlvj.
Quid si flumen alueū dimittit.an alueus desinat esse publici iuris.fo.eo.
¶Pone qō iper⁹ fluminis abstulit mi hi simꝫ semel vl̄ successiue totū agrū meū nō applicādo vicino:sed sibīpsi fecit alueū seu lectū ⁊ postea in breue tps vl̄ lōgū alio ipetu locuz mutauit: nūqd ager me⁹ restituet mihi de eqta te an ꝯ vicini lucrabunt. fo.eod.
Quid si alue⁹ est mutat⁹.an dicat no uū flumen. fo.cxlvij.
Qñ dicat alue⁹ mutatus vel relictus
¶De alluuione. caꝑ.xxxv.fo.cxlvij.
¶De ripa. caꝑ.xxxvj.fo.cxlvij.
Quid sit ripa. fo.eod.
Uñ dicat ripa ⁊ a quo loco icipiat dici ripa. fo.coō.
Qñ dicanꝫ ripe mutari. fo.co.
Quid si via publica esset in medio inter flumen ⁊ agrum vel domū cui⁹ es sent ripe. fo.cxlviij.
Qñ vēdit fūdus veniūt ēt ripe ⁊ fosse seu fossata ēt si via sit i medio. fo.eo.
An ripe cōmensurari debeāt cū fūdo puta si vendidit fundū ⁊ affirmaui eē centum iugerum. fo.co.
Qz fosse q̄ sunt in fundo mēsuranꝫ cū fundo q̄ro an mensurēt supficies que est a latere fouee. an vero mensuren tur cum toto agro sicuti fosse plane es sent. fo.eo.
Quid si ripa p̄dū versus flumē natu raliter se extēdit vt qz forte ibi erat la pidicina crescēs vel forte terremotu ripa erecta corruit ⁊ ipa iūcta p̄dio re manēs fluminis alueū p eū locū cessa re fecit an accrescat dño p̄dij. fo.eo.
Quare ripe fluminum non sunt publi cē sed illozum quozum predijs adhe rent sicut sunt publica ipsa flumina cum appendices sequantur naturam sui subiecti. fo.co.
¶De alia materia ripaꝝ.vide in ru brica de ripa vbi ponuntur.xj.conclu siones.⁊ remissiue ibi de materia in terdicti de ripa munienda vel reficien da. fol.cxlix.
¶De aggeribus. ca.xxxvij.fo.cxlix.
Quid dicantur aggere. fo.eod.
Quid si in agro meo inferiori magna sit abundātia aquaꝝ ꝓueniēs exagro superiori an liceat aggeres ⁊ foueas hē vt aqua versus aliā partē vadat ⁊ ager meus ea euacuetur. fo.eo.
Quid si vicinus inferior hz aggeres in fundo suo ex vetustate vel pacto.an dominus superior possit cogere iferio rē aggeres minuere. fo.co.
Quid si aggerē q̄ in fundo vicini supe rioris erat vis aq̄ deiecit p q̄ factū est vt aqua pluuia mihi noceat. fo.eo.
Quid si publicum flumen multū excre uit propter quod solet mihi dare dam num ⁊ predis mea inundare.an possiz aggerem adhibere vel aliam munitio nem facere. fo.eo.
Si ꝓp inundationē aquaꝝ ego i aggere rib⁹ meis feci coronellas eleuādo ipas ne aq̄ excedēs aggeres ꝙsuetos inunda ret fundū meū nūquid eos ꝓpria au ctoritate possiz ipsne remouere.fo.e.
Qua pena puniant rumpentes agge res fluminis nili in egypto ⁊ alioꝝ flu minum. fo.eo.
Quid si non rūpit aggeres hz arbores que sūt in aggeribus causa aggerū cō seruandoꝝ. fo.eo.
¶De torrente.: ca.xxxviij.fo.cxlix.
¶Quid sit torrens. fo.eo.
Unde dicitur torrens. fo.cxlix.
Cuius sit ipse torrens ⁊ quomodo ꝓ betur. fo.cl.
Quid sit reperiunt instīa antiq̄ in q̄b⁹ possessores p̄diorum a latere emerunt prediū ⁊ p fine positū fuit fossatuz.an ad illos pertineat. fo.eo.
Si vicin⁹ flumē torrēs auertit ne aqua ad eū ꝓueniat.an possit agi cōtra euz actione aque plu.ar. fo.eo.
¶De vallib⁹ aquosis. c.xxxix.f.cl.
¶Quid dicenduz qñ valles excrescūt occupando predium alienuz ⁊ postea crescunt. fo.eo.

¶Quid si in vallib⁹ reperit terra cū herba ⁊ canellis natās. q̄ de loco ad locū mouet. ⁊ tori vulgariter appellā tur an erūt publici vl̄ p̄uati. fo. eodē.
¶De fonte. cap. xl. fol. cl.
¶An seruit⁹ q̄ hauriēde ꝓstitui possit ⁊ ex quo loco. fo. eodem.
¶Si fons oriat i agro tuo tñ si lōgo tē pore duri aquā etiā ex fundo tuo nō op⁹ est docere quo iure ducā: imo si impediar a te vel ab alio ducere aquaz agere possuz vtili actione. fo. eod.
Si fons ex quo aq̄ductū habeo exaruerit ⁊ is post ꝓstitutū tps ad suitutē amittēdā ad suā venā redierit an aq̄ductū amiserim. fo. eo.
Habēs fontē i supiori fundo nō dz lauare vētres vl̄ pānos: si ꝑ ipsum id aq̄ olno dirūpererur. fo. eod.
¶De riuis. ca. xlj. fo. cl.
¶Quid sit riuus. fo. eo.
Si p fundū est mihi ius aquā ducere de riuo q̄d in ꝓsequētiā mihi facere licebit. fo. eo.
Quis teneatur manutenere riuos et expurgare. fol. eo.
¶De piscatiōe. ca. xlij. fo. clj.
¶An liceat cuilibet in omni pte maris piscari ⁊ etiā in littore. fo. eod.
In q̄bus casibus nō sit ꝓmunc oibus ius piscādi i fluminib⁹ ⁊ portu. fo. eo.
Nunq̄d sufficiat quē piscatū fuisse p viginti vl̄ triginta annos: vt possit p hibere piscari aliquem superuenientem. fo. eodem.
Quid si cōceditur mihi ius aquedūcēde ad piscariā meā vel cisternā an sit seruitus realis. fo. eo.
Si q̄s cōduxit valles aut paludes vt possit ibi piscari. ⁊ i eis reperiat certa pars terre ab alueo eleuata que tori vulgariter appellantur. ⁊ pisces oēs hyeme se reducūt sub eis an sit licitū ꝓductori aperire dictos totos et oēs pisces accipere. fol. eo.
¶De aere. ca. xliij. fol. clj.
¶An possit q̄s tollere nobis aerē vel solē edificando. fo. eod.
Quid de corumpēte aerē malis odoribus apponēdo stercus vel cloacas aperiendo. fo. eo.
Nūquid faber possit maleare in domo sua ita vt ex sono disturbet mētez doctoris vicini. fol. eod.
Quid si vicinus est infamis. fo. eo.
Quādo est malus aer nūquid teneaī quis stare vel venire. fo. eo.
Nunquid vsufructus: odorum vl̄ aromatū constitui possit. fo. eodē.
Si q̄s hz areā i q̄ solet frumētū vētare vl̄ alios fruct⁹ an possit vicin⁹ edificare in suo ita vt auferat ventum illi aree. fo. eod.
Quid de q̄ne in persona' gonelle bufonis qui bānitus ne ferrariā accederet emit plaustrū Padue ⁊ terrā paduanā posuit in dicto curru quē ascēdit et ferrariā adiuit. fo. eod.
¶De igne. cap. xliij. fo. clj.
Nunquid sit licitū facere ignē iuxta parietem communem. fol. eodem.
¶Quid si locaui tibi domum ⁊ cōueni i locatiōe vt ignē i domo nō hꝫ es: ⁊ tu habuisti ignē ⁊ fortuito casu ortuz est incendium: an tenearis. fo. eo.
Quid si inter locatorē ⁊ conductorem cōueniaī ne fenū aut palea ponerē ⁊ ꝓductor posuit. deinde seru⁹ ꝓductoris igne allato succēdit: an conductor teneatur. fo. eo.
An habens domuz inferiorē possit facere tam grandem fumum vt superiori noceat. fo. eod.
Quid si esset fumus qui redderet malum odorem vicinis. fo. eo.
Quid de igne fornacis ⁊ furni. fol. eo.
Quid de igne in stipulā misso. fol. eo.
Quid de igne piscatorum. fo. eod.
Quid de igne qui aliq̄n dolo immittitur in edes alienas vel in aceruum frumenti. fo. eod.
Nunquid pena ignis vel alia cōtra incendiarios habeat locum de iure canonico. fo. eod.
Quid de incendio quod fit in domib⁹ vel hospitijs sine dolo: an domin⁹ teneaī si domus erat aliena vel de rebus alienis in domo cōbustis vel ꝑ domibus vicini combustis: et etiam aliis casibus. fo. eod.

¶Finis.

¶Tractatus vberri⁹

mus de seruitutib⁹ vrbanoꝝ p̄diorꝝ p eximiuz iuris cōsultū Bartholomeū cepollā veronensem summopere ꝓfect⁹: decoratusq̄ additionibus opportunis: nouissime etiā ensēdatus per egregiū virū magistrū Joannem de gradib⁹ vtriusq̄ iuris ꝓfessorem.

Cepolla

Qui alicui⁹ artis vel doctrine scientiaz ꝓfitent: dubio in p̄mis memoriadeb ēt q̄rere. Primū recte docere q̄ vir quidq̄ adeo vtile sibi ⁊ auditoribus iuenirit aut esse p̄t. Alterū ē scribere ⁊ q̄ō vigilādo lōgo tpe didicerit id elaboratū ⁊ ꝓfectū i scriptis edere. Sz hoc vltimū vtili⁹ sp ēē existimaui. p̄sertim q̄ plurib⁹ atq̄ sepi⁹ cōicari p̄t. Q̄ō em̄ voce traditur soli auditores. ⁊ vna tm̄ etate ⁊ eo solum tpe q̄ tradit intelligere p̄nt a q̄ id ēt sepenumero ex eoruz memoria delet oblinio. scripta vo q̄ magnis digesta esse solēt donec reperiuntur oēs oiq̄ tpe ⁊ hꝫe ⁊ legere p̄nt. Propterea ego Bartholome⁹ cepolla de verona q̄ iuris ciuilis ⁊ pōtificū sciaz ꝓfiteoz: lz imerit⁹ nō solū legere atq̄ docere i vtroq̄ iure semp mihi cura fuit: lz aliq̄d scribere: ⁊ q̄ diu legēdo ꝓsecutus suz id auditorib⁹ meis ꝑ cōi vtilitate lr̄is tradere laborādū esse putaui: nec vnq̄ libellū de q̄ tā ab alio scriptū reperiaī scribere volui: lz nōnulli q̄busdā additis ⁊ detractis id facere ꝓsueuerint: lz ea tm̄ de re ꝑ fructu maioꝝ de q̄ nemo vnq̄ tractatū aut libellū quez sciuerim scripserit. Cū igit̄ null⁹ inris cōsultoꝝ nr̄oꝝ hactenꝰ librū de seruitutib⁹ ꝓpoluerit: ⁊ subtilis admodū atq̄ vtilis sit ac ēt i foro q̄tidieversetur, opusculū quoddā de ipsis tā vrbanis q̄ rusticis i hoc patauū gymnasio in q̄ publice lego iura ciuilia pro oīm vtilitate scribere: ⁊ auditoribꝰ meis q̄ hoc a me sepissime q̄serunt in scriptis edere in alo ꝓstitui. Ob̄ opus duob⁹ libris vno de vrbanis altero de rusticis seruitutib⁹ diuidit atq̄ ꝓficitur. In eo tractanī q̄nes i p̄mis q̄tidianeꝝ admodū vtiles: ⁊ q̄ō varijs in locis sparsinī ⁊ pfecte de hac materia scribit hoc breui opusculo pfecte simul ordinateq̄ scriptuz reperiet. adeo vt oēs facillime q̄nes iuenire: ⁊ inuētas intelligere ac decidere poterūt. ¶In p̄mo libro de q̄busdā p̄ib⁹ necessario tractabim⁹: q̄ seruitutib⁹ tā rusticis q̄z vrbanis simul ꝓueniūt. deinde ea solū disputabim⁹ q̄ ō vrbanis seruitutib⁹ dñr. Sc̄do vero libro de his tractabitur q̄ rusticas tantuz seruitutes cōprehendunt.

¶De seruitute psonali. ca. j.

Necessarium est securi polliciti sumus vt p̄ius q̄dā videam⁹ q̄ seruitutib⁹ cōia sunt q̄ facili⁹ intelligi possit in hoc libro de seruitutib⁹ q̄ scribunt. ¶Seruitutū tria sūt gña. Quedā q̄n sūt seruitutes psonales; quedā reales; et q̄dā miste. ¶Seruit⁹ psonalis ō: illa q̄ debet a psona psone de qua hꝫ in tit. de sta. ho. ⁊ isti. de iure psonaz. ⁊ vbiq̄z fit mētio de seruis. ⁊ ō: mera psonalis. vt no. gl. j rubrica. ff. de: sui. tit. gñali. Et ista sic diffinit. Seruit⁹ ē ꝓstitutio iuris gentiū q̄ q̄s dño alieno ꝑ naturā subiiciet: vt dicit Iustinianus iurisc̄ōsult⁹ in l. i. iij. §. i. & statu. ho. ⁊ iperator instit. ō iu

re personali.§.j.& de hac diffinitione vī q̄ seruit⁹ inter pso nalis sit inuenta de iure gen. Idem pbat in.l.manumissiones.ff.de iusti.& iure.& isti.de vsu & habi.§.fi.& no.Bart.l.ex hoc iuregē.in fi.& ibi p doc.de iustitia & iure.& ē ter.j.dist.ius gentiū & no.xij. q.ij. lōginqta te. Sz in cōtrariū videt q̄ immo sit inducta de iure naturali p ebrietatem:qz nō esset hodie seruit⁹ si ebrietas non fuisset vt scribit beatus Ambrosius insermone de ieiunio.et hī.xxxv.dist.sexto die.& no.gl. in.d.c.iusgen.& glo.in.c.ita q̄rundā versi.seru⁹.& ibi pe.ca nonistas extra de iudeis. Mā noe primo vineaz plantauit. bibēsq̄ primo vinū inebriat⁹ est:& cū cham vidisset pudibū da pīs sui noe denudata nō cooperuit immo vocat⁹ fratribus ea deridendo patrē ipīs oñdit.q̄ statim patris pudibū da cooperuerūt.Et cū nochoc postea itellexisset.nō chanaā: sed chā ei⁹ filio maledixit dicens.Waledictus cham puer seru⁹ erit fratrib⁹ suis.et hoc hī.Genesis. ix.Et est terr⁹ cū gl.j.q.iiij.§.his ita.ver. Item cham.& xxxij.q.iij.§.sz q.ver. item noe.& ibi glo.& ij.q.j.qualis.& ibi Archi.& c.sententia.& v.q.v.de crimine.in fi.& in.d. c.sexto die.xxv.di. Et ppter ea dz seruit⁹ iducta a iure naturali:qz incepit a noe ppter ebrietatē.& hoc voluit glo.in d.l.manumissiōes.ff.de iusti. & iure:q̄ dicit q̄ seruit⁹ oriē ab ebrietate.& nihil allegat:sz eā intelligē:vt.§.dixi. Dicit etiā phs.j.politicoz:q̄ aliquis p̄t esse seruus naturaliter:qs̄ declara.vt ibi hī.& per phm An to.de.ros.j.di.iusgē. Quidam voluerunt q̄ seruit⁹ sit iducta ex prescriptiōe septēnij:vt no. glo.in.d.c.iusgen. Qs̄ intellige vt hī p glo.vt. di.§.j. Alij vero dicūt q̄ seruitus est de iure et nili:vt insti.de his q̄ sūt sui vel alie.iur.§.fin.& hoc no.gl.isti.de iure pso.§.j. Itē qs̄ ē de iure canonico:vt in.c.cum multa.xv.q. vlt.in.c.ita quorūdā de iudeis.& ibi hoc no.per glo.& doc. Sz illa iura q̄ vident Itia pīt intelligi secundū glo.j.di.iusgē. hoc mō vcz q̄ seruit⁹ dicat ī uenta de iure naturali tēpore noe:per iura.§. allegata ad hoc.sed de iuregē.& ci.fuit ofirmata.et postea de iure cano.et sic seruit⁹ inuētione seu origine ē de iure naturali. ofirmatione potest dici de iure gentium ciuili & canonico. Secūdo modo possunt cōcordari:videlicet q̄ seruitus sit inuentiōe de iuregē.& de iure naturali.secūdario q̄ etiam iusgentiū appellat. vt.in.§.singulor.insti.de rerum diui.et in.l.j. ff.de adqui.re.do sz ofirmatiōe est de iure ciuili & canonico:& ita no.glo insti.de iure perso.§. j. Ad idem allego q̄ de matrimonio dicit.insti.de iure naturali.in prin.in glo.in versi.appellās. Tertio modo alij ocordāt:qz dū dicitur seruit⁹ est de iure naturali tempore noe inducta:nō intelligit de seruitute q̄ qs liber esse desinat:qz de iure naturali oēs hoies liberi nascebant nec tūc seruitus erat cognita.vt dicit ter.in.d.l.manumissiones. Sz intelligit de seruitute qua qs subijcit regimini alteri⁹ sicut insipientes prudētibus vel subditi dīis.isti tamen subditi liberi sunt.l.fi.C.de seruis fugi.& dicunt serui:idest seruientes:et illa fuit introducta de iuregen.qz vtile est homini imperito vt regatur a perito.& secundus hoc habita ratione ad vtilitatem potest dici q̄ fuerit introducta iure naturali:vt dixit dominus dominic⁹ de sancto gemi.in.d.c.iusgen.& de ista seruitute intellerit phs primo politicoz. sz postea dicit q̄ seruit⁹ est inuēta de iuregē.intelligit de seruitute q̄ qs liber esse desinit:que q̄dem seruitus esse approbata de iure ciuili & canonico. vt dixi. Quarto modo alij ocordāt q̄ sex modis est inducta seruit⁹. primo est vna seruitus que ortum habuit ppter peccatū.& hec dz iuēta de iure diuino:qz peccās seru⁹ est peccati: tā in pena q̄s in culpa.vt ē ter.ij.q.vij.§.qz ergo.& ab ista seruitute liberati sum⁹ p incarnationē dñi nr̄i iesu xp̄i.qm̄ eram⁹ serui propter pctm̄ primi parētis.ad Galath.iiij.& hī.xij.q. ij.cū redēptor. Scōo seruit⁹ etiā habuit ortuz ppter ebrietatē.vt.xxxv.di.sexto die. Tertio ē introducta ppter bella q̄s hostes capiūtur in

bello iusto:vt.d.l. manumissiones.et d.c.iusgētiū. Sz iter christianos de cōsuetudine non seruat vt capti in bello efficiant serui capiētium.vt no. Bar. in.l.hostes.in fi.de capti.& verū dicit. Quarto est de iure ciuili.vt insti.de iure perso.§.pe. Et licet quidaz addant alium modū videlicet ex volūtate hominisque inducit q̄s qs patitur se venundari ad pretiū participandū.l.et seruoz de sta.homo ista tñ dz esse de iure ciuili vt ē ter.insti.de iure perso.§.serui.& est in effectu vna cū precedenti Quinto de iure canonico q̄ habuit ortū a delicto ecclesiastico ex quo aliq̄s qs fit seru⁹ de iure canonico. vt est ter xv.& vlti.q.c.cum multe & c.ita quorūdā extra de iudeis.& fm Jaso. de fan.in.d.c.cū multe derogatū ē illi c.cōtraria cōsuetudine. Sexto & vltio ppter mortez xp̄i.vt in.c.si iudeos.in fi.de iudeis.magis seruit⁹ est ofirmata:& nos liberi facti sum⁹ vt ibi. Et sic expredictis pz q̄ diuersis respectib⁹ pōt dici q̄ seruit⁹ sit introducta iure diuino natu.gentiū ciuili & canonico. Hec tñ de seruitute mere personali dixim⁹ q̄s requirebant ad declarationē diuisionis seruitutū nūc videam⁹ de seruitute reali q̄ in hoc libro plenio tractabitur.

De seruitute reali. Cap.ij.

Realis dicitur illa que debet aīe rei sicut est seruit⁹ vrbana & rustica:qz non debet psone sed pdio: vt est ter.ad literā j.l. vnus ex socijs.de serui.rusti.pred. Et ppterea libell⁹ & snia dñt ferri in predio nō in psona.vt est text.in .l.q̄ aliena.§.fi.ibi sentētia pdio dat̄ de nego. ge.& l.ij.§.j.ibi cui seruitutē dz deberi ff.si ser.ven.& no.gl.i.l.fi.ff.de.no openun.& no.Bar.in.l.si pdius. in.vj.oppo. scōe ptis pricipalis eo.ti.& i.l.fi.§. finaute.& ibi p doc.C.de bo.q̄ lib.de q̄ dicendū est:vt dicā infra.vbi de libello & seruitutū snia tractabimus. Et est aduertēdū q̄ ista seruit⁹ quam realem esse dicim⁹ nō solū realis est.vt dz vt est ter.in.l.j.ff.de serui.sed etiā predialis appellat.vt pbatur in rubrica ff.de ser.vrba.predio & cōia predi.cuz simi.vt dixit Azo in summa.C.de seruii.in pri.q̄ melio⁹ dīr prediales q̄s reales.qz rei appellatio est nimis larga cōplectēs & mobilia & corporalia.insti. de rebus corpo.& incorpora.& in.l.j.in fi.ff.si cer.peta.& l.rei appellatione.de ver.signi. Predij vero nomē immobilia tñ cōplectitur.vt.j.q̄ē fund⁹ §. predij.ff.de ver.signi. Tu dic bene in risconsulti dixisse in.l.j.ff.de serui.dū appellat seruitutes reales ad differentiā psonalium vt ibi dicit:tñ iste reales etiā dīr pdiales:vt not.glo.in.l.si qs vnas alas binas in ver.psone.ff.de vsufru.qz sine pdio esse non pīt.vt est ter.in.l.j.ff.cōia pdio.& isti.de serui.§. in rusticoz.ver.ideo aūt. Hec seruitus realis seu pdialis distinguit:quia vna est vrbana:vt pbatur eo.tit.ff.de serui.vrba.predi.& rusticoz toto ti.ff. cōia predi.cū si. Diffinitur aūt illa seruitus realis seu pdialis plurib⁹ modis:lz Bar.in.l.j.ff.de ser.dixerit q̄ ei⁹ diffinitionē nō repererit. Primo scōm Odofre.sic diffinitur.Seruit⁹ realis ē quoddā onus a predio debitū vel a re rei legitime constitutū. Vel scōo ē ius quoddā introductū quo predij predio seruit:vt colligit in.l.via in pri.de serui. Tertio fm Bal.seruit⁹ est accidens talis habitudo et extrinseca qualitas predij.l.quid aliud.de verb.signi. Ita dicit Bal.in auc.ei q̄.C.de bon.auct. iudi.pof.i.xij.col.& hāc sentit Azo in summa.isti.de seruitu.vbi dicit q̄ seruit⁹ pōt dici habit⁹ predij. Sz certe ista potius est quedā descriptio q̄m diffinitio. Quarto fm Azo.in loco primo allegato pōt diffiniri ad similitudinē seruitutis psonalis q̄ hō sit seruus hois. vt sicut illa dz restitutio iurisgē.qua qs dño alieno cōtra naturā subijcitur.vt dictum est.§.in prin.ita & ista dicitur cōstitutio qua domus domui vel rus ruri.subiugat. Quinto aliter diffinit scōm Bar.& melius in.l.j.de serui.hoc mō. Seruit⁹ est quoddā ius predio in

herens ⁊ ipsius vtilitatē respiciens et alterius pdij tus siue libertatem diminuēs. Qđ aūt ista diffinitio iuri in oibus ꝓueniat sic declarat nā dū dicit ee se ius. pbat in.l.j.§.hec aūt iura.ff.de serui.vr.p.⁊ est casus insti.de reb⁹ cor po.⁊ ico po.§.ff.⁊.l.j.in fi.de reb⁹ dub. ff. Et dr ius ad dām facti qr tūc nō ee set si factu ꝑ aret realis siue ꝑsonalis. vt.l.apud iul.§.si qs alicui.dele.j de q dicēdu ē vt statim declarabit iō dr predio iherēs ⁊ nō ꝑsone.vt.l.q̄ aliena.§. fi.de neg.ges.⁊.l.vn⁹ ex socijs.ff. de serui.vr.p. Et dr inherens qr significat ee se quādā qualitatē pdij nō inherentē ipsi pdio ꝓncipaliter siue accessorie vt.l.serui.in princi. ibi ⁊ si corporibus accidūt de ser.⁊.l.qđ aliud.de ꝓb.sign. ¶Seruit⁹ ⁊ em̄ est q̄dā q̄litas nō autē substātia vt.d.l.quid aliud:⁊ hoc vult Bar.in.l.j.in fi.ff.de vsufruct.lega. de quo etiā vide p Bal.in.l.data opa.in vtij.col.C.qui accu.nō pos Itē dr pdio inherēs:vt p hoc significet seruitutem iesse pdio domināti actiue.vt.l.arbor §.fi.añ diui ē pdio seruiēti passiue.et vt in.l.iij.de seruit. Nā ius pdij seruiētis nō dr augeri:sz minui.iō seruit⁹ nō est ēstum ad ipm inesse sed de esse sicut si cui destrueret oculꝰ nō ꝓpter diceret i esse cecitas:sz ꝓtius ei lucē deesse.et sz seruitutes nō sūt in bonis nostris nec extra bona.vt.l.j.ff.de vsufruc.lega.⁊ l.rē in bonis nris nec extra bona.⁊ in l.j.ff.de vsufruc.lega.⁊.l.rez in bonis. de acquirē.rerū dominū. Examen dicitur inesse pdio nō principaliter:sz accessorie sicut qualitas iesse subiecto.⁊ hoc mō dicit esse in bonis nris:idest in predio dominātē.vt habetur in.d.l.j.⁊ in.d.l. rem in bonis de quo vide omnino per Bar.in.l.meuio.§.fundo. in fi.de leg. ij. Item dicitur ipsius vtilitatē respicies:qr nisi vtilitatē pdij dominātis ꝓtineret nō posset cōstitui seruitus.vt est ter.in.l.quoties.la prima.in pn.de seruit. Itē dr ⁊ alteri⁹ pdij ius seu libertatē diminuēs.vt probat in.l.stipulatio ista.§.si qđ forte.ff.de ver.obl. Quāqm libertas seruitutes appellat ꝓpter similitudinē quā hz in quibusdā cum seruitute.vt no.gloss.magna in.l.j.de seruit.verba.pre Et econtra interdum seruitus appellatur libertas sicut est seruire deo.vt no.ibi Paul.de cast. Et dicitur in diffinitiōe alteri⁹ predij:qr non posset esse predium seruiens sine predio dominante.l.j.communia predi Item verbum alterius intelligitur scilicet domini.vt in.l.j.ff.quemadm. seruit.amit.l.ij.§.ff.si seruit. vend.⁊ intelligitur etiam alterius in totum vel quandoq; ꝓ parte vt habetur in.l.ꝓ parte.ff.de seruit.⁊ per hec apparet qđ diffinitio seruitutis realis seu predialis est vera ⁊ perfecta quā etiaz tenet: et sequitur Flo.in.d.l.j.de seruit.⁊ cō muniter ibi sequuntur doc. ¶Sed dubium est pulcrum ⁊ subtile quomodo cognoscatur quando sint seruitutes reales seu prediales. In hoc diligenter animaduertendum est:quia multi non intelligunt.⁊ est vtile hoc scire,ꝓpter multa vt in fi.huius prime questionis dicetur. Et omissa longa disputatione que fieri posset distinguendo quatuor casus principales breuiter sic dicas Aut concessio siue promissio fit alicuius iuris de vno predio ad aliud et exprimitur iure seruitutis,aut non exprimitur iure seruitutis:et verba concessionis sonant in factum,vel nō factum,aut non sonant in ius,aut i potentia. Primo casu principali non est dubium qđ est seruitus realis ⁊ pdialis per predicta. Secundo casu principali quando concessio fit non expresso iure serui.et verba sonant in simpler factum vel non factum:et tūc sub distingue .aut est simpler factum ex parte eius cui fit concessio ,aut ex parte concedentis. Si ex parte eius cui fit concessio sonant in factum.puta concedo tibi ire agere per fundum meū vel aream,vel saxum vellere ista enim verba infinitiua sonant in actum facti.et tunc non est concessio aut seruit⁹ realis seu predialis etiam si facta fuerit occasione predij:sed est personalis cō cessio ⁊ obligatio.l.apō iul.§.si qs alicui.⁊ ibi hoc no.de leg.j.⁊ita no.Bar. in.l.pz.ff.de le.⁊ Pau.de ca.in.l.lucio.

de ser.ru.pre Item dicit qr hoc ēt ꝓbat in l.ij.§.ite si in facto.de ver.obli.vbi dicit qđ ē stipulatio facti nō datiōis sz si ꝓtineret seruitutē diceret etiā dationis:qr seruit⁹ dat ⁊ i aliū transfert sicut dñium.ad qđ ēt vide qđ no.Bart. in.l.j.§.si qs ita.eo.ti Si vero ꝟba sonātia i simplex nō factū differanꝯ i nō factū ex pre cedētis exēplū ,Promitto tibi nō tenere vl nō facere fenestrā in pariete meo.⁊ idē qr nō est seruit⁹ realis vl ꝑdialis:sz est qdā obligatio ꝑsonalis.⁊ idē si postea alieno fūduz meū emptor poterit tenere vel facere fenestrā in eodē muro Albe.papiēsis dicit se ita obtinuisse i qōne facti. vt refert.Spec.de Ihē.em.§.j.in ver. pone.p.cauit.qđ subdit qđ cū ta lis concessio nō sit seruit⁹ sz obligatio personalis tm̄ ēptor nō teneꝯ.sz tu poteris agere ꝟ me.ꝑ hoc allego.l.fi.§.fi.cuz ibi no.ff.de Ihē.em.⁊ ꝓ eō est . qr actio ꝑsonalis nā sequiꝯ fundū.l.j.§.heres. ad trebel. Alio ergo est seruit⁹:aliud obligatio ꝑsonalis fuiturus q̄ est rei annexa sic affixa est:qr ab ea nō separat etiā si per plures manꝰ ambulauerit sicut lepra sequiꝯ leprosum . vt no.glo.in.l.frater a fratre.de cōdi.in debi.sz ꝑsonalis actio siue obligatio personā nō excessit .C.ō serui.⁊ aqua. l.in puinciali.⁊ in.§.si heres Qđ aūt dicta ꝓcessio nō sit seruit⁹ sz ꝑsonalis obligatio apparet ex forma obligationis in qua non continetur cā qua ego cauerim seu ꝓmiseriz.⁊ hoc tenz Bar.⁊ doc.i.l.fi.ff.ō no.ope.nun.⁊ i.l. iu.§.opus.ff.ō alie.in.mu.cau.fac. et Flo.in.l.vt pomū.ff.de serui.⁊ hr ꝑ doc.i.l.si sub vna.§.fi.de ver.obli Si aūt cā aliq exprimeꝯ.puta ne aliquis vsus domꝰ tue impediret: tunc dixit Spe.i.d.ver.sz pone qꝝ hmōi cōcessio fuiturus ee ꝑsumeret ita ēt tz Bar. in.d.§.opꝰ.ēt Flo.i.d.l.vt pomū.qđ et bn no Et iō sis cautꝰ in ꝓcipiēdo ꝟba instrumēti vt sp tu cui fit sibi promissio facias addere cām ꝓcernēt vtilitatē fūdi tui vcz ꝓmisit non edificare vel nō tenere fenestrā in domo sua ne officiat luminibꝰ domus mee: qr tūc est seruitꝰ realis:⁊ trāsibit domꝰ obligata ad quēcūqꝫ possessorē:⁊ si ꝓmille manꝰ trāsiret:qđ nō ee si cā nō exꝑmereꝯ ꝑ predicta. ¶Tertio casu principali qñ ꝟba cōcessionis sonāt i ius. ⁊ tunc subdistingue tres casus Aliqñ respectu incerti aliqñ non habito respectu ad aliquem fundum illius cui fit concessio. ¶In primo casu quādo fit ꝓcessio respectu certi fundi exēplū. cōcedo tibi ius eūdi ꝑ fundū meū ad talē tuum vel aquam ducendi ex fundo meo ad tuū certū hortū:⁊ tunc dicitur seruit⁹ realis ⁊ ꝑdialis ab vtraq; parte:vt.l.pecoris.cū.l.seq.⁊ seq. ēt l.cū fundo.de serui.rusti.predi. et.l.si fundum de serui.leg.⁊.c.cū venissent. extra de instī nisi ex qualitate ꝑsone cui cōceditur ex qualitate rei cōcesse aliud ꝑsumatur vt est casus in.l.paret.de serui.leg.⁊ ibi no.Bar.⁊ Paul. de ca.in.l.lucius.ff.de serui.ru.pre Et dū dixi eē seruitutem realē ⁊ pdialem qñ fit cōcessio respectu certi fūdi per ꝟba sonantia ius procedit sine dubio quando fit actu vt nō finiatur cū ꝑsona.puta relinquitur vel ꝓmittitur alicui ius aq̄ ducēdē q̄ hz vicinū prediū. vt non finiatur cū persona:⁊ nō hz dubiū qđ est seruit⁹ realis ⁊ pdialis ⁊ trā sit cuz predio per ea que. §. dixi,sed si relinquitur habenti predium vicinū vt finiat cū ꝑsona est dubiū an sit seruitus realis vl ꝑsonalis.⁊ Io.⁊ Azo. dicūt qđ est seruitus realis que tamē per exceptionem finitur cum persona perempta:vt not.gl.in.l.mella.§.fi.ff. de alimētis ⁊ cibariis legatis:⁊ i.l.pomū.de serui.⁊ in.l.si qs binas.de vsufru.⁊ no.Bar.in.d.l.mella.§.fi.qui dicit qđ hec probāturꝫ in.l.iij.ff.ō serui. ⁊ illa est veritas per illū tertiū. ¶In secundo casu quando cōcessio que sonat in ius fit respectu incerti:sed certificādi per eū cui fit exēplū.concedo tibi ius hauriendi aquam portandi ad fundum meū vel vbicūqꝫ vis ⁊tūc dicitur concessio personalis ⁊ nō seruitus realis:vel predialis vt ē casus no.i.l.luci⁹.que est lex penultima.et ibi hoc no.⁊ tenet Paul.de cast.

Bal. ibi q̃ dicit se pti⁹ cõtrariũ respõdisse antecẽ̃ vidisset illũ ter. & hoc etiã sequit Lu. de ro. i suo singlari. lxviij. qõ incipit. ꝓcedo tibi ius hauriẽdi q̃ dicit q̃ ille ter. ẽ vnicus i iure: iõ memoriã tuã nunq̃ exeat. In tertio casu qñ verba ꝓcessionis sonãt in ius & nõ fit habito respectu ad aliquẽ fundũ ei⁹ cui fit ꝓcessio: qz nõ ꝯz fundũ vicinum exẽplũ. cõcedo q̃ possis cenare vl̃ spatiari aut venari fũdo meo: aut q̃ possis haurire aquã ex puteo meo: vel ex cisterna: vel q̃ possis colligere poma ex arbore mea. & in hoc est dubiuz an illa sit seruit⁹ realis vel personalis. & an ꝙ sit obligatio personalis tm̃ et nõ seruit⁹. Et rog. glossatoz i. d. l. mel. §. fi. de ciba. & lega. in. d. l. pomũ. tenet q̃ sit seruit⁹ ꝑsonalis. & hanc opi. tenent Pe. & Cy. i rubrica. C. de serui. Sed gl. Accur. tenet ꝑm Jo. q̃ immo nõ sit seruit⁹. ſz obligatio ꝑsonalis: et hãc opi. tz Bar. in. d. §. fi. in. d. l. vt pomuz & ista est cõis opinio: vt per Flo. in. d. l. vt pomũ: & est vera. ñã q̃ non sit seruit⁹ realis ptz qz nõ diminuit de iure p̃dũ seruiẽtis ad vtilitatẽ dñantis qõ fieri dz si eẽt realis: vt diri. §. in distinctiõe seruitutis realis ꝑm Bar. Itẽ q̃ nõ sit seruit⁹ ꝑsonalis ꝓbat: qz ire & spatiari ꝓ fundũ alienũ in eo ce nare vl̃ silia facere non diminuit de fructibus rei aliene adeo q̃ alteri acquirat ad cui⁹ cõmodũ tendit seruitus vsufruc. vel vsus illius fundi: vt dictum est. & ita tenent Flo. & Pau. de cast. in. d. l. vt pomũ. Sed scõm Hug. videretur qõ posse colligere pomũ ex arbore mea vl̃ haurire aquã ex cisterna mea sit seruitus personalis vsus: ſz illius arboris vel cisterne: quia tẽdit ad diminutionem fundi seu cisterne vel arboris mee. De arbore nõ est dubium. Sed de cisterna ẽt idẽ est qñ hauriẽdo euacuaretur sicut cõtingit in ciuitate venetiaruz tpe estiuo quo sepissime ꝓpter frequẽtiam haustus cisterne euacuantur & desiccãtur. Tu tñ dicas q̃ nec ista põt dici suit⁹ vsuf. vel vsus qm̃ ad vsufructuariũ ꝑtinẽt vel oẽs fructus vel quota pars. sed in hoc casu ad istum cui facta est ꝓmissio non spectat nisi certa quantitas. ergo non potest dici seruitus vsufru. Item nec etiam seruitus vsus potest dici quoniam ad vsurarium pertinet posse sumere ꝙtum expedit sibi et familie sue: vt. l. plenum. in fina. de vsu et habi. sed predicta concessio de qua in proposito restringitur ad certam quantitatem non ad necessitatem. et ideo tale ius non dicitur seruitus realis vel personalis: sed ius personale tantum. et ita tenet glo. quam sequũtur ibi docto. in. d. l. vt pomum. & ꝓ terea est dicendum q̃ si dicta ꝓmissio vel concessio hauriendi aquam ex cisterna mea vel colligendi poma ex arbore mea esset facta non ad certam quantitatem: sed ꝓ necessitate tua et familie diceretur esse seruit⁹ vsus personalis per. d. l. plenum. §. i. et insti. eod. §. i. quod est not. Quod autem dixi talem concessionem hauriendi aquam vel colligendi poma factam non ad necessitatem esse ius personarum intellige ideſt debetur persone in illa re. non autẽ debetur alteri rei: sed an sit adeo personale vt non transeat ad heredez eius cui fit confessio. Et videtur q̃ sic per. l. apud iul. §. si quis alicui de lega. i. In contrarium videtur: quia iurisdictio & multa alia incorꝓralia que debentur persone & non rei transeunt ad heredez. de hoc dic vt per Barto. plene in. l. pater. de serui. legat. et per Joan. de pla. in. l. sordidioz. C. de excusa. munerum lib. xj. et per Imolam in. l. si sub vna. §. i. de verbo. obli. & per canonistas in. c. cum venissent. de insti. Quarto et vltimo casu principali. quando ꝟba concessionis sonant in potentiaz: puta ꝓmitto tibi quod possis vel nõ possis. Ita concludendum est aut illa verba sunt negatiue ꝓlata: vtputa. concedo tibi vt ego non possim edificare in meo altius ne luminibus tuis officiaz: & tunc erit seruitus realis ſz quã aufertur mihi potentia alti⁹ edificãdi. l. altius. C. de ser. & hoc itellige ꝑm ea q̃ dixi in secundo casu ꝓncipali

vt affirmatiue ꝟba sunt plata. & tunc aut ꝓnomẽ qõ significat subſtãriã seu ius puta ꝓcedo tibi ius aquã ducẽdi de fũdo meo: & iõ cũ distinctiõe tñ quã posui. §. in. iij. casu princ. ꝙ ꝟbũ qõ significat actũ: vt ꝓcedo tibi qõ possis ire agere ꝙ fũdũ meũ: & tũc nõ erit seruit⁹ ſz ꝓcessio ꝑsonalis. in. l. ij. §. itẽ si in facto. de ꝟb. obli. & l. apud iul. §. si qs alicui. de leg. j. ſz dẽ si fiat ꝙ ꝟbũ facultatis: vt ꝓcedo tibi facultatem eũdi per fundũ meũ ꝑm Pau. de ca. in. l. lucius. in fi. de seruit. rust. pred. qui ad hoc nihil allegat sed tu alle. Bar. qui hoc dicit in terminis. in. l. pater. ante fi. de do. ꝓle. Idem credo si fiat per verbũ licentiam vel potestatem. exẽplũ concedo tibi licentiam vel potestatem eũdi per fundũ meum. Et moueor potissime ratione: qz illa verba magis sonant in factuz q̃z in ius. ñã predicta verba significant hoc volo q̃ possis & valeas ire per fundũ meũ. et sic potiꝰ signant factum q̃z ius. & hoc etiã vult Bar. in. d. l. pater. qui dicit q̃ illa ꝟba cõcedo tibi facultatem eũdi & q̃ possis ire. & sic verba magis referunt ad factũ q̃z ad ius. & ita est concessio personalis. qõ tamen intellige ꝑm ea que dixi. §. in scõo casu princi. Et ꝑdicta perpetuo tene mẽti sunt enim necessaria ꝓ fundamento totius materie seruitutũ: ac etiaz quia per ea cauti⁹ esse poteris qualiter verba seruitutũ cõcipi debẽt in fauorẽ ꝓmittentis vel ejus cui fit ꝓmissio vel concessio. Item predicta sunt magni effectus: scilicet intelligere: an sit seruitus realis vel personalis obligatio tantum nam ex hoc sequunt multe vtilitates. Prima vtilitas est qz si est seruit⁹ põt agi actione cõfessoria cõtra quẽcũq̃ impedientẽ vel turbantẽ. vt in. l. ij. §. fin. & in. l. si qs diuturno ff. si ser. vẽ. q̃ dicit vẽdicatio seu actio realis: vt. l. ergo in ꝓin. ff. de ser. rust. ꝓe. & in. l. vti frui. §. vez. ff. si vsuf. pe. de insti. de act. in. §. cẽ. de qua actione vide plene ꝑ Flo. in. l. i. & ij. ff. si ser. vẽ. ſz si nõ eẽt seruit⁹ ſz obligatio ꝑsonalis tm̃ actio ꝓfessoria nõ cõpeteret sed solum actio personalis. Secunda vtilitas: quia vbi est seruitus actio confessoria datur contra quemlibet impedientem vel turbantem: vt. §. quia illa obligatio sequitur rem sicut lepra leprosum. Sed si esset actio personalis non posset agi nisi contra concedentem vel se obligantem. vt in. l. fin. §. vlti. de contrahen. emp. & ita tenet Bar. & doct. in. d. l. vt pomum. de quo dic vt. §. in secundo casu principali. hoc tamẽ itellige ꝑm Pau. de ca. in. d. l. vt pomum. quando ille cui est facta concessio personalis non poterat aliquid ꝓpria autoritate percipere: ſz habebat capere de manu concedentis. d. l. fi. & d. §. fi. & l. caius. de an. leg. secus si poterat ꝓpria autoritate pcipere. puta pomũ ex fundo vicini vel lapidẽ euellere: qz tũc licet non sit seruitus personalis habet tamen similitudinem cũ ea. & ideo cõpetit vtilis confessoria sicut pro iure cõsernãdi: iurisdi. vl̃ pro iure eligendi prelatũ. vt notat Jnno. in. c. abbate. de verbo. fig. et in. c. bone. de postul. prela. & etiã competit officiũ iudicis pro recuperãda quasi possessiõe iuris. l. aqlꝰ. in fin. de donati. vbi est ter. nota. & etiam cõ petitorium vtile interdictũ vti pos. vel vnde vi. vt. l. quoties. la. ij. in fi. ff. de ser. et l. sicuti. §. aristo. ff. si ser. vend. Tertia est vtilitas. qz si est seruitus realis transit illa ad heredes actiue ꝓpassiue: ideſt ad heredem concedentis et concessionarij. vt. l. pecozis. ff. de seruit. rust. ꝓe. & hoc ibi no. glo. & sequit̃ fundum dominantem & seruientem. et sic transit etiam ad singularem successorem vt est text. in. l. si aqueduct⁹. ff. de cõtrahẽ. emp. & est ratio: qz ius predũ est. vt. l. si mihi. §. fi. ff. de ser. ru. ꝓe. et transit fundꝰ cũ sua cã vt. l. j. §. si fundus eo. tit. & ideo nec capitis diminutione perit. vt. l. iij. ff. quemadmodum serui. amit. & qõ dixi seruitutẽ trãsire ad omnes successores: intellige verũ quando seruitus est realiter constituta: qz tunc talis promissio non afficeret singularem successorem. vt. l. iij. §. opꝰ. ff. de ali. iud. mu. causa fa. & l. fin.

Universidad de

.ff. ff. ō ꝟhē. ēp. fꝫ War. fil. Cy. ⁊ bal. qui ēt notāt. l. ⁊ in puncti. C. ō ser. Itē sec⁹ ē in q̄busdā. alijs casib⁹ q̄ notā tur p gl. in. d. l. pecoria. Sꝫ si eēt fuit⁹ ꝓsonalis sicut vsufr. nō. trāsiret ad he redē ei⁹ cui eēt facta ꝯcessio. vt. l. coꝛ ruptionē. C. de vsufr. ⁊ pꝛet. capitꝫ di munu. ꝓfit. ō vsufr. .ff. finit. Iꝫ nō peat p mortē ꝯcedētis vel alterj vt ē casus no. in. l. ū. C. ō bonis. maꝯidē si eēt ob ligatio tm̃ ꝓsonalis nō seruit⁹: q̄ non trāsiret ad heredē. vt ē casus: ⁊ ibi ple ne ponit in. l. apō iul. .ff. si q̄s alicui. de leg. j. ⁊. l. mella. .ff. de alimē. l. nec ad singulare succession. l. cui⁹. de ꝛn. leg. ⁊ in. l. fin. ff. de ꝟhē. ēpt. q̄ō no. Hic q̄ri posset de q̄busdā obligatiōib⁹ an sint seruitutes reales seu p̄diales: an vero obligatiōes tm̃ ꝓsonales Iꝫ q̄ meli⁹ conueniet post materiā seruitutis mi ste de: qua statiꝫ dicemus ideo ibi tra ctare constituit ꝛc.

¶ De seruitutib⁹ mistis. Cap. iij.

Postq̃ visū est de seruitutib⁹ rea lib⁹ ⁊ ꝓsonalib⁹ ꝓns ē vt nūc ō mistꝫ tracte m⁹ sicut ē fui. vsufru ctus vsus ⁊ sikes q̄ iō miste dicunt. q̄ nō sunt mere ꝓsona les q̄ debent a ꝓsona ꝓsone: sicut sunt ille de q̄b⁹ ꝓmo loco dixim̃. nec mere reales sicut sunt ille q̄ debent a re ret: de q̄b⁹ prime dictū ē Iꝫ de vtriq̃ ꝓti cipāt ex eo q̄ debent a re ꝓsone. ipe ēt ꝓsonales appellant. vt. l. j. ff. de ser. q̄ cū ꝓsona semp̃ finiunt. vt. l. nō solū. ū. .ff. tale. de lib. leg. ⁊ no. gl. in rub. ff. de seruit. ⁊. l. si q̄s binas. ff. de vsufr. ⁊ isti. de seruit. in ꝓn̄ Itē reales ēt ipe dicunt ⁊ tāq̄ iura realia vēdicant. vt. l. vti frui. in ꝓn. ff. si vsufr. peta. vt nor. Cy. in rub. C. de vsufr. ¶ Sꝫ ꝓpe miste dicunt. vt hꝫ i dictis iuriꝫ. Spēs aūt huj⁹ seruitut⁹ fūt tres. vsufr. vsus ⁊ habitatio. ⁊ fm aliquos est ēt mini sterium siue opera seruoꝝ. De singu lis modo dicamus.

¶ De prima seruitute mista: vcz ō ser uitute vsufruc. Cap. iij.

Circa quaꝫ in ꝓmis sciēdū ē q̄ dup lex ē vsufr. vn⁹ ē cālis ali⁹ formalis. Cālis ō: q: a ꝓsona cau sat q̄n hꝫ mistā cām dñij fꝫ Flo. in rub. ff. de vsufru. vt dic q̄ causalis ō: q: ē ꝯiūct⁹ cū sua causa. i. ꝓprietate. vt. l. si vnus. .ff. pe. ff. de pac. ⁊. l. recte dicim⁹ ⁊ ibi no. ff. de ꝛb. sig. ⁊ iste vsufr. nō ē seruit⁹ nec ꝓ eo cō petit ꝓfessoria Iꝫ negatoria. q: dñs ne gat alteri⁹ ēe fruēdi. ⁊ de isto hic non est tractādū: q: nō est materia nōstra. Ali⁹ est vsufr. formalis de q̄ loquunt iura nr̄a de seruitutib⁹ q̄ ō: formalis iō q: hꝫ distinctā formā a ꝓprietate. vt no. in. d. l. recte dicim⁹. de ꝛb. sig. et ille vsufr. appellat seruit⁹ q̄ ita diffini tur. ¶ Usufr. est ius vtēdi ⁊ fruēdi sal ua rer̄ suba ⁊ est ius ꝛcoꝛporale q̄ sub lato ipꝫ tolli necesse est. vt est ter. in. l. j. ⁊. ū. ff. de vsufr. ⁊ insti. e. in ꝓin. ⁊ dic vt ibi. ⁊ adde dū ō: ibi eo fruēdi ēt ꝓ pria auctoritate. q: fructuari⁹ pōt fru ctus cape ꝓpria auctoritate. l. fundi trebatiani. ⁊ ibi no. ff. de vsufr. leg. qō ñ ē i ēptoꝝ fructuū ēt pēdētiū. l. q̄ pēdē tēvidemiā. ff. de ꝟhē. ēp. ⁊ rō ē fꝫ Flo. i. d. l. in ꝓn. q: vēdēs fructus vī vēdere coꝛpora. q̄ aūt vēdit vsumfructū vide tur ius vēdere. vt. l. vacce ēptoꝝ. ff. de euictiōi. cēseī em̃ vsufr. pars integra lis rei ⁊ pars dñij. vt. l. ū. ff. de vsufru. ⁊ recte dicim⁹ de verb. sig. ⁊ iō sicut ꝓ prietas dñiū est. ⁊ ita ēt est dñiū vsu fru. vt est gl. in. l. ꝓprietas dñiū. C. de pba. q̄ semp̃ allegat q̄ vsufru. pōt di ci dñs respectu vlufruct⁹. ⁊ sentit hoc gl. in rub. de furtis dū dicit sequit̃ de dñio incoꝛporalium ⁊ ibi hoc tenuit Guil. de cu. ⁊ de hoc est ter. in. l. vēdi tione in ꝓn. ff. de bo. au. iud. poss. Et p ptereā vsufructuario dat̃ realis actio ⁊ ꝓfessoria ⁊ negatoria q̄ dño dant̃. vt l. vti frui. ff. si vsufr. pe. ō q̄ vide plene p Bar. in. l. q̄ vsufr de ꝛb. obli. ⁊ ibi p doc. ¶ Uñ ēt dicit. Bar. in. d. l. ꝓprie tatis q̄ dñiū est multiplex. Primo q̄ dā directū est. istud appellat ēt ꝓprie

tas: vt ibi. Scō est q̄dā vtile: ⁊ illud nō ōr ꝓpetas iterdū est sub ꝓprieta te subalt⁹ vt dñiū emphiteote. vasal li. vt. l. j. .ff. q̄ iperpetuū. ff. si ager vec. vel emphi. pe. ēt not. i. l. si vt certo. .ff. si duob⁹ vehiculū. ff. cōmo. ⁊ p gl. fi. in. c. cū Bertold⁹. de re iudi. Interdū vtile dñiū Itaꝫ directo vt dñiū pscribētis vt hꝫ in auc. nisi tricennalis. C. de bo. ma. ⁊ de alio multiplici dñio. Bar. in l. curatoris. C. de neg. gest. ¶ Tertio quoddā est dñiū adhuc magis diseꝛ siuū vt dñiū vsufruct⁹ ⁊ vsus ⁊ dñium cuiuslibet seruitutis. Itē habētes pe minētiā in subditos appellant dñi. ⁊ hoc vocabulū in libello platū dꝫ itel ligi fm qualitatē ꝓsone. vt. l. sed et si possessoꝛ. .ff. de iureiu. fm Bal. in. d. l. ꝓprietatis. in prin. hinc est q̄ō q̄ ōr dñiū: vtile: sed hꝫ se ad directū ad in star cuiu sdā seruitutis: q: ꝓ ipsum in cōmodat̃ ꝓprietas. vt. l. si tibi homo .ff. ⁊ hoc ibi no. de leg. j. ⁊ alibi etiaꝫ ōr q̄ dñiū vtile se hꝫ ad siīitudinē vsu fru. vt. l. j. .ff. q̄ aūt. ff. de superfi. ⁊. l. j. in prin. ibi in quos vsufr. trāsferr̄. ff. ad trebe. q: sicut vsufructuari⁹ totā com moditatē hꝫ. vt no. Cy. C. de vsufr. in rubrica. ita ⁊ habēs vtile dñiū ⁊ sic ex tincto vsufr. ꝓprietas ipinguat̃ ita ex tincto vtili dñio ēt impinguat q̄m̃ vti litas reuertit ad ipsum. Et ex hoc se quit̃ vnū notabile q̄ statutū loquens de vsufructuario extēderet̃ ad habē tē iura vtilia si alimēta. de qua loque retur hoc paterēt. ⁊ sic cōprehēderet emphiteotas et vasallos ⁊ filios fm Pau. de ca. in. l. j. in prin. ff. ad treb. qō no. Q̄nq̄ tñ sub noīe vsufru. contineī ꝓprietas. vt. l. j. in fi. ⁊ ibi p glo. ⁊ doc. ff. de vsufruc. ea. re. que vsū cōsu. et. l. sciēs. de auro ⁊ arg. ⁊ no. in. l. tytia cū testamēto. .ff. de leg. ū. Aliq̄n tñ mi nus vz ꝓprietas q̄ vsufr. ⁊ eꝫ. vt no. gl. in. l. oim bonoꝝ de vsufr. ¶ Sed. est dubiū q̄d si relinquit̃ alicui fund⁹ ad vsufru. vel ad vsufructuādū an tunc videat̃ relict⁹ vsufr. vel ꝓprietas. Dic ꝓprietas q: aliud est dicere relin quo vsufructū ⁊ dicere relinquo ad vsufru ctuādū sicut aliud est dicere relinquo alimēta ex p̄dūs: ⁊ dicere reliquo pre dia. vt. l. libertis. in prin. ⁊ ibi p Bart. ⁊ alios. ff. de ali. ⁊ cib. lega. Sꝫ nunq̄ trāseat ad heredes. dic plene ibi per Bar. ⁊ de ista q̄ne vide in. l. tytia cuꝫ testamēto. .ff. tytia. de lega. ij. ⁊ p Dyn. Bar. ⁊ doc. in. l. donatiōes in ꝓcubinā .ff. spēs. ff. de dona. ⁊ p gl. ⁊ doc. in. l. cū his. .ff. cui. ff. de trāsac. ⁊ p Flo. in. l. p culus. ff. de vsufru. ⁊ p Ang. in. l. si q̄s ita legauerit eo dē ritu. ¶ Quid aūt si legat̃ dom⁹ vel fund⁹ in gaudimētuꝫ an videat̃ esse relicta ꝓprietas an ꝯo vsufruct⁹ tm̃. Et multi ꝓsuluerunt q̄ō videat̃ esse relicta ꝓprietas per. d. l. pcul⁹. Sꝫ dicit Flo. q: hoc vī ex ꝓpriā naturā ex bono: ⁊ ꝓpter hoc noluit se sub scribere: sꝫ dicebat artēdēdū esse qui erāt heredes: vt si essent extranei pe nitus hec opinio q̄ō itelligat̃ relicta ꝓprietas posset saluari sec⁹ si filij es sent̃ instituti. ⁊ sic a patre p̄dilecti que opi. equa est. Et de ista. q. vide p Dy. in ꝓsilio suo q̄ō icipit q̄dā in testamē to vbi dicit q: legatari⁹ hꝫ quasi vsum fruc. ⁊ vide Bald. in. l. si habitatio. de vsu ⁊ habi. ⁊ in apostillis q̄ tꝫ tale reli ctū trāsferri. ad heredes legatarij per no. in. d. l. libertis q: mod⁹ fauore lega tarij nō restringit legatū de quo etiā vide. ff. de iud. l. donatiōes. .ff. species. ¶ Itē q̄d si marit⁹ relinq̄t vroꝛē dñaꝫ ⁊ vsufructuariā sicut cōiter fieri solet an videat̃ relicta ꝓprietas vel vsufr. vel alimēta. Dic sola alimēta filijs in stitutis. sec⁹ si extranei. vt est glo. ord. in auc. q̄ locū. C. si sc̄o nup. mu. vbi p oēs. ⁊ plene p Bar. in. l. tytia cū testa mēto. .ff. si de leg. ij. ⁊ Bal. in. l. filia. C. de jndi. vidu. q̄ō itellige supstitib⁹ fi lijs institutis sc̄us si filij moꝛerētur viua matre quia tunc efficeretur ꝓ prietaria vt not. singulariter Bart. p illum ter. in. l. sicut in annos. qui. mo. vsu. amit. ¶ Nūquid aūt differat le gatū vsufr. a legato reddit⁹ ⁊ in quolt bet. dic. q: sic. vt est ter. in. l. fundi tre batiani. ⁊ ibi no. de vsufru. leg. ⁊ hꝫ in l. si q̄s ita legauerit. ff. de vsufr. Differentia etiā est inter vsufr. ⁊ facultatē fructuū ꝓcipiendoꝝ. quā vide p Ol.

dra in suo consilio.cc.Aliud est enim vsufru.qui est ius vt dixi in eius diffinitione.et aliud est perceptio fructuum que est quid facti non iuris.et ideo vsufruc.non recte fructus appellatur.vt not.Angel.in.l. iubemus.ff. de vsufruct.Aliquando tamen capitur vsufruc.pro facultate fructuum percipiendorum not.Ang.in.l. pompo.ff.quib.mo.vsufruc.amit. ¶Sed an sit differentia si quis legauerit fructus annuos talis fundi.vel vsufruc. eiusdem fundi.vide tex.& ibi glo. ordina.& docto.in.l. si quis ita legauerit.de vsufruc.ff. ¶Dubium etiã esse potest quid veniat in legato vel concessione vsufru.Dic q venit patiẽtia promittentis vel eius heredis. quia clare intelligitur quis vsufruc.qñ patitur quẽ vtifrui.l.iij.§.clare.ff.de vsufru.Item legato vsufru.veniunt boues aratorũ quos heres nõ potest remouere de fundo vt probatur in.l.itẽ si fundus.§.seminarios.ff.de vsufru. & ibi hoc not.Ang.& Flo.Item legato vsufruc. fundi videtur legatus vsufru.frumenti ad seminandum deputati vt est tex.in.d.§.seminarios.& ibi hoc etiam not.Ang.Item vsufructuarius debet habere omnes fructꝰ etiaz si vsufructus non durasset per vnam diem quod secus est in viro & in vroze vt not.Barto.in.l.diuortio.solu.matrimo.ad quod vide not.in.l. defuncta.ff. de vsufruc. Item vsufructuarius potest facere pingere vel sculpere arma sua in quo habet vsufruc. vt l.si cuius.alias.l.equissimum.§. sed & si editum.ver.sigilla.ff.de vsufruc.et ibi hoc not.Ange.& Flozia.& est ratio quia per hoc non efficeretur deterioz conditio rei nec mutatur eius substãtia.alꝰ secus esset.vt.C.de reli.l. monumentorum.& l.j.C.ne quis vel a regia.& l.repetitio.§.rei mutatione.ff. quib.mo.vsufruc.amit.Item adde q vendita gabella fructuum non videtur venditus vsufruc.hominum qui nascentur pro quibus aliquid soluitur.vt lege vetus est questio. de vsufruc. et ibi hoc tenet Angelus. ¶Et est qõpulcra.an ille qui emit vsufr.formalẽ alicuiꝰ fũdi si postea ꝓtingat sterilitas possit petere remissionẽ mercedis.Et vr̃ q sic p.l.lz.C. lo.& c. pp sterilitatẽ.cẽ ꝙ locato.Et p hoc q̃ emptori fructuũ futurorũ fit talis remissio.vt no. bal.i.d.l.lz.i.v.q.Dicaꝫ ꝛtiũ.s.q nõ debeat fieri remissio aliq̃: q̃ ius vrẽdi est pro ꝑcessione iuris:nõ aũt pro fruitione facti obligauit ꝑcedẽs vsufr.pro hoc.l.ij.§. dare.ff.de vsufr. Et iõ referetvtrum cõcernat perceptionis effectũ.& tunc fiat remissio.Aut ꝓmuꝫ remissionis actuꝫ.& tũc non fit remissio: q̃ non est impedimentum ꝑm Bal.qui ita nota. in.d. l.licet.in.v.q.in ver.sed quid de eo qui emit.C. loca. ¶Quanto autem tempore duret vsuf.vel vsus legatus.Respondeo dic q.c. annos: q̃ ista est vita lõgeui hominis.ita dicit glo.xvj. q.c.possessiones.& mouet p tex.in.l.an vsufr. ff.de vsufruc.pbat in.l. si vsufr. municipib⁹. ff. de vsufr.leg. Idẽ dicas in legato vsufru.relicto ciuitati vel castello. vt duret.c.annis vt est casus in dictis iurib⁹.vltimo adde q sicut vsuf. cõstitutus finitur mortevsufructuarij.vt.§.finit.insti.de vsufr.ita & finitur species vsufr.cõstituendi.vt probatur. l.sempronius attallus. de vsufruc.lega.& l.qui vsufruc.in ver. hocita

Questio.

se.ff.de vsufr.quos tex.allegat ad hoc ℣.u.p notabilib⁹.in.cccclxij.singulari. q̃ incipit vsufr.ꝑsti. Cetera circa istã materiam.vide p Azo.in summa.C.de vsufr.& in toto illo ti.ff.e.& in.c.fi.& ibi p glo.cano.extra de pignoribus quia non intendo ipsam hic latius declarare ꝛc.q̃ longissima est.

¶De secunda specie seruitutis miste: de seruitute vsus. Ca.v.

AD secundaz itaq; seruitutẽ mistã que est vsus accedamus:rita diffinit. ¶Usus est alienis reb⁹ vtendi salua rerũ substãtia.vt probat in.l.j. cũ glo.in ver.vtẽdi.ff.de vsufr.nã non dixit fruẽdi ad differentiã vsufru.& ibi no. difficult aũt aliter vsuz Arch.in.c. ℞uis de offi.deleg.lib.vj.vbi dicit ꝑm Augustinũ q vti est id q̃ in vsum venerit referre ad id q̃ fruendũ est ꝑm eũ vti est q̃ sunt ad finem ordinatũ in finẽ referre & illicitꝰ vsus abusus vel abusio potiꝰ denoiandus est. Ista diffinitio ponitur etiã in lib.sniarũ.in ꝓinc. in.ij.c.Sed nõ ꝓuenit ꝓꝓie vsui q̃ seruitus ẽt. iõ ꝑmã teneas & eã declara.vt p glo.& docto.in.l.j.ff.de vsufru.& p Cy.C.eod.in rub. ¶Et scias q vsus est duplex.sicut etiã est vsufru.vnꝰ.s.facti & alius iurꝭ. vt no.Bal.& Ang.in.l.si vnꝰ.ff.de cõdi. insti. Ex quo ibi inferũt ad.q.ingredietis in monasteriũ & reseruãtis sibi vsufru.vez q talis ingressus nõ vtaꝫ:quia cũ vsufru.sit duplex iuris & facti intelligitur ingredies sensisse vsufr.facti q̃ retinetur cõtinentibus oculis abbatꝭ & alleganit extrauagantẽ Jo. xxij. que incipit ad conditorẽ.de qua.q. vide p gl.in.l.per seruũ.ff.de vsu.et habit. et auc.ingressi.C.de sacrosan.Itẽ scias q verbũ vti spectat ad vsuarium verbuz frui ad vsufructuarium capiendo frui ꝓ eo quod est iuris.vt est tex.in.l.ij. in ꝓin.ff.de vsu et habi. non aũt pro eo q̃ est perceptio fructuuz vt dixi.ẽ. de vsufr.q vsuf.differt a fructu.l.vacce.de euic.sed ius fruendi vtendi spectat ad vsufru.vt est tex.in.l.vti frui.in ꝓin.ff.si vsufru.pe.pater ex diffinitiõe etiã vsus quã.ẽ.retuli quod fallit similiter q̃ cõcederetur vni res pleno iure cũ clausula advtendum & fruẽdũ. Nam tunc clausula non cõtinet cõcessionem.vt.l.donationes in concubinã .§.species.ff.de dona. nisi adũciaꝫ ad vtendũ & retinendũ in vita sua.vt.l.cũ hi.§.si vni.de transa.ita no.Bal.in.l.j. in.ij.col.ver.no.q̃ fructus quando.C. de fruc.& lit.expensis.q̃ no.bene. Itẽ aduerte quandoq; quis habet ius vrẽ fruendi.& alter hz facultatẽ percipiendorũ fructuũ.l.si vsufruc.ff.de iure do. & l.si vsufruc.ff.sol.ma.& no.Jo.an. in addi.Spe.in rub.de ꝓben.ad fin. et aduerte q̃ principalis differẽtia inter vsufru.& vsum est quod seruitus vsuf. est plenissima. Nam ad vsufructuariũ omnes fructus pertinent,.vt.l. vsufruc.legato.ff.de vsufr.Sz ad vsuariũ illi tm̃ pertinent regulariter qui sunt necessarij vt insti.de vsu & habi. in ꝓn. & l.plenũ.§.i.ff.eod.tit.& c. Ista tamen verba vti frui per se sumpta vel simul aliter capiunt apud theologos. vt habetur p Augustinum.li.j.de doctrina. Christi.de li.x.de trinitate. & habetur etiam li.j.sententiarũ.c.ij.xxiij.de quo vt ibi. ¶Capitur aũt vsus multis modis ¶Primo pro iure seruituris sicut dictũ est:et ita loquitur totus titulus ff.de vsu & habi.insti.eo.cum si.Secũdo capitur quandoq; pro vsufru.vt est tex.cum glo.in auc.de hered.que ab intesta.de.§. si vero cũ ascendentib⁹.& in autẽ.de non eligen.secundo nuben .§. j.& .§. prosperimus. Tertio capitur p commo.vtendi cũ tamen vere non sit vsus.vt.l.si quis binas.ff.de vsufruct. & l.si aliꝰ.ff.eo.tit. Quarto capitur pro eo quod q̃s pro suo vsu habet vel sui vsus causa paratum est.& video in.l.lege censoria.ff.de verb.signific.& l. cum in testamento.de au.& arg.lc.& p Ang. in.l.ex facto.la.ij.ff.de here.insti. vbi dicit ea que ad vsum nostruz referimus sp intelligunt esse illico vbi sum⁹ nisi aliꝰ appareat.alleg.no.in.l.fz si nõ inducta.C.in q̃.cau.pi.ta.Z.Quinto & vltimo capit pro eo quod dicit vsus cõ=

Universidad de Deusto Biblioteca

minus sicut; est cõsueru. vt. l. ij. C. q̃ sit lon. cõsuet. ¶ l. c. j. in tit. de feu. cog. ¶ ppterea ꝺ: cõis vsus loquẽdi ¶ intelligẽdi. de q̃bus vide plene p̃ Bar. in le. labeo. ff. de suppel. legata: et hẽ in. l. libroꝝ. ℌ. q̃ tñ cassius deleg. ij.

¶ Sed sciendũ est q̃ cõ tineati se vsus inquãtũ est seruitꝰ. dic in gñe vt colligitur ex diffinitiõe quã. ℌ. tradidi. hẽ insti. de vsu ¶ habi. p totũ. et ff. eo. p totũ. ¶. ꝺ. l. plenũ. ℌ. j. ¶. l. p seruũ. ℌ. j. vsq; ad finẽ. l. diuꝰ. ℌ. j. eo. tit.

¶ Sed in specie q̃ ꝓtineat in se vsus domꝰ vel ediũ dic. vt. l. j. ¶. ij. ff. de vsu ¶ habi. ¶ insti. eo. ti. ℌ. item is qui ediũ. ¶ in l. diuus. ℌ. j. vbi est casus no. in. l. si domꝰ. ¶. l. si filiussa. eo. tit. ¶ in. ꝺ. l. ij. ẽ glo. no. q̃ nõ nor. q̃ nõ põt ꝺucere ganeas seu meretrices vsufructuarius vel vsuarius. nec etiam scholaris socꝰ in domo ꝺucta: sicut nec vicinus põt inuita vicinia meretricẽ habere in domo. vt not. Guil. de cu. Wald. ¶ doct. in. l. ij. de fum. tri. Itẽ nec socꝰ põt tenere cõcubinã. vt no. Bal. i. l. si conuenerit. pro socio nec inimicũ socij. ar. l. si pendente. ℌ. j. ibi q̃ ꝓtumeliose. ff. de vsufr. nec aliquam personam; per quam possit inferri cõtumelia socio vel domino proprietatis p̃ illum ter. quẽ bene nota.

¶ Quid autẽ contineat vsus ediũ seu domus vide in. l. arboribꝰ. ał's. l. equissimũ. ℌ. sed si ediũ cũ se. vsq; ad fi. de vsufruc.

¶ Itẽ quid contineat vsus habitationis vel habitatio. vide. l. cum antiqtas ¶ l. habit. C. de vsufru. ¶ insti. de vsu ¶ habi. ℌ. fz si cui habi. ¶. l. si habitatio. ff. eo. tit. de quo dicꝰ vt pleniꝰ dicam in sequen. seruitutis specie miste.

¶ Itez q̃d de vsu fundi vide in. ꝺ. l. si habi. ℌ. si vsus. ¶. l. fundi. ff. de vsu ¶ habi. ¶ insti. eo. i pnc.

¶ Itẽ q̃d de vsu serui. vide insti. eod. ℌ. his ad q̃s. in. l. per seruũ. in prin. ¶. l. seruus. ¶. l. si legatus. ℌ. seruo. ff. eo.

¶ Itẽ quid de vsu pecoris. vide in. l. plenum. ℌ. fz si pecoris.

¶ Itẽ quid de vsu boũ ¶ armenti ¶ equi. vide in. ꝺ. l. plenũ. ℌ. sed si boũ. ¶. ℌ. equitũ

¶ Item quid de vsu aque. vide in. l. diuus adrianus.

¶ Item quid de ministeriũ vsu ¶ operarum seruitu. vide in. ꝺ. l. plenum. ℌ. si vsus. ¶. ℌ. operas. cũ. l. sequenti. ff. eod.

De istis duobus direꝯ in sequẽtibus.

Hec de seruitute vsus q̃ est scõa spẽs seruitutis miste dixisse sufficiant.

¶ De tertia specie seruitutis miste vi delicet de seruitute habitationis.

Caput. vj.

Dicemꝰ nũc de alia specie seruitutis miste que est spẽs tertia ¶ vocaꝫ habit.

¶ Ista habitatio est ius ꝑpriũ: et speciale diuersuz ad vsufr. ¶ vsu vt est tex. in. l. cũ antiquitas. C. de vsufru. ¶ insti. de vsu ¶ habi. ℌ. sed si cũ habita. ¶ est seruitus vsufru. ¶ vsus vt probaꝫ insti. de vsu ¶ habit. in rubrica. ¶ in. ℌ. pen. ibi hec de seruitutibꝰ. ¶ in rub. C. de vsufr. Nec ꝺ: seruitus psonalis. ꝑm Azo. in summa. C. de vsufru. ver. nunc de habitatiõe videndũ est ꝑm Cyn. in rub. C. eo. ti. pbaꝫ in. l. j. ff. de serui. ¶ no. gl. in l. si quis binas. ff. de vsuf. Sz ꝑprie. ꝺ: mista. vt dixit q̃ obeꝫ a re psone. vt no. glo. in rub. ff. de serui. et sentit glos. ij. insti. eo. ¶ constituiꝫ hec habi. vt vsus ¶ vsufr. ¶ vsus in domo ꝑm Azo. i sum. C. de vsufr. nõ tñ est vsufruc. nec vsus: sed est qꝺã ius ꝑpriũ: ¶ spãlem et diuersaz hñs naturã vt dicit tex. in. ꝺ. l.

antiquitas. lz in q̃busdã cõueniũt. Nã differt habi. ab vsufr. in hoc: q¯ vsufr. capitis diminutiõe perit ¶ nõ vtendo. vt. l. cozruptionẽ. C. de vsufr. insti. eo. ℌ. fi. Habi. aũt nunq̃ nisi p̃ solã mortez. vt. l. si habi. in prin. ff. de vsu ¶ habit. et l. habitatio. C. de vsufr. ¶ est rõ: q¯ habitatio nõ perdiꝫ capitis diminutiõe: q¯ est species alimẽtoꝝ. ¶ in alimẽtis portius attendiꝫ factũ q̃s persone cõditio vt. l. legatũ. ff. de capi. dimi. Itẽ q¯ non petit nõ vtẽdo. dic rõ est propter fauorẽ alimentoꝝ: ex quo est pars alimẽti. vt dixi. Item est alia rõ. q¯ vsufru. recipit denoiationẽ ab actu ¶ ab vsu. ¶ iõp nõ vsuz rolliꝫ. fz habi. put ẽ ius ẽ seruitus ¶ nõ recipit denoiationẽ ab actu fz ab habitu ¶ potentia habitañ. Itẽ habitatio recipit magis denoiationẽ a psona. ꝑm Guil. de cu. ¶ Bal. in. ꝺ. l. cum antiqtas sed in hoc cõcoꝛdãt vsufru. ¶ habitatio q¯ sicut vsufructuariꝰ põt alteri locare vsufr. insti. de vsu. ¶ habit. in fi. princ. ita ¶ qui hz habitationẽ. vt est tex. in. ꝺ. l. cũ antiqtas. ¶ insti. de vsu ¶ habi. ℌ. sed si cui habitatio. Itẽ seruitus habita. differt ab vsu seu seruitute vsus. q¯ vsuarius locare non põt. et insti. de vsu. ¶ habi. ¶ fin. prin. Sed ille qui hz habitationẽ sic: vt dicit. l. cum antiquitas. ¶ insti. eo. ℌ. si cui. ¶ etiã cõmodare põt. tex. est in. l. j. ℌ. item cõmodatũ. ¶ ibi doc. ff. cõmo. ¶ vsufr. autem habitationis significat idẽ q̃ habitatio. ¶ idẽ importat vnũ sicut aliud. vt est casus. in. ꝺ. l. cũ ãtiqtas. ¶ ideo q̃ de vno ꝺ: de alio dictũ esse intelligatur.

¶ Sed nũquid legando vel promittẽdo q̃s habitationẽ videatur relinq̃re ꝓprietatem: dic ꝑm glo. in. ꝺ. l. cuz antiquitas. q̃ ℌ. si legans vel promittẽs erat solitus domũ suã vocare habitationẽ sicut sunt quidam qui fundũ appellãt possessionem respiciendo potiꝰ ad ꝓprietatem q̃s ad nudam possessionẽ: vt in. l. interdum. de verb. signi. nã tunc ꝓprietatẽ videtur legasse vel promisisse: alꝫs non ꝓout dicit Barto. esse menti tenendum. Uel dic ꝑm Bald. ¶ doct. ibi aut vocabulum attribuitur toti rei verbi gratia. Testaꝛ dicit: lego habitationem meã ¶ cõfinat domuz. ¶ tũc videtur legata ꝓprietas. Aut nõ attribuitur hoc vocabulum toti rei: sed cui dã iuri i re. vt quia dixi habt. talis domus tũc non vẽ legata ꝓprietas. alle. l. sete. ℌ. caia. de fun. instru. ¶. l. cõcubinam. ℌ. qui quatuoꝛ. deleg. iij. ¶ idẽ habetur p̃ gl. ¶ doct. in. l. j. ff. cõmo. Quid aũt si legetur domus ad habitandum vel p̃ sua habitatiõe vel alimẽta. vide plene per Bar. in. l. donatiões in cõcubinam. ℌ. species. de dona. ¶ p̃ glo. barto. ¶ doct. in. l. cũ ibi. ℌ. fin. de trãsac. ¶ in l. si mulier. C. de iure do. ¶ p̃ Flor. in. l. procul. ¶ in. l. si q̃s ita legauerit. ꝺ vsu fruc.

¶ Ex predictis oĩbus colligẽ q̃ cõmoditas põt multis modis legari vel cõcedi.

¶ Prio q̃n relinquiꝫ vsufr. domus. ¶ tũc idem q̃ in alijs rebꝰ in quibus relinq̃tur vsufructus.

¶ Scõo relinquiꝫ aliquando vsus domus. Et quid in hoc contineatur dixi. ℌ. in materia seruitutis vsus. in fine.

¶ Et adde q¯ si testaꝛ relinquit vꝛoꝛi habitationẽ domus de qua nõ apparet. dic q¯ si habet y nã in domicilio: alias extra i dubio vẽ sensisse de illa que est in domicilio. vt probaꝫ in. l. q̃ est cõditio. ℌ. j. ff. de condi. ¶ demon. ¶ ita tex. Bal. ¶ Imo. in. l. si domus. deleg. j. in princ. Et si plures essent in domicilio electio esset heredis. vt. ꝺ. l. si domus. in prin.

¶ Tertio solet relinqui habitatio talis domus quã habeo in tali loco. tũc non venit dominium: sed cõmoditas q̃ est ius separatum ab vsufr. ¶ ab vsufr. l. cum antiquitas. C. de vsuf. nisi ex cõmuni vsu loquẽdi legantis aliud appareret vt. ℌ. dixi. item in tali legato habitationis nõ veniret hortus. licet aditũ ad illũ habere per illam domũ: vt est tex. in. l. olimpico. ff. de serui. vꝛ. predio. Et ibi hoc no. doc. q¯ intelligit ibi Flo. nisi indicaretur domũ accedere: vt. l. predijs. de leg. iij. ℌ. pe. Et adde q̃ dicã in ỹ. dubitari potest.

¶ Quarto nonnunq̃ relinquiꝫ habitatio quã q̃s habet in tali loco. vel ꝺ: relinquo habitationẽ meam: ¶ tunc venit propetas ꝑm Guil. Wal. et doc. in. ꝺ. l. cũ antiquitas. Et propterea sit cautus testa-

Cõtumelia socio hẽ q¯ vicinus blasphematoꝛ põt expelli de vicinia. q¯ longe mi⁹ ẽ offendere maiestatẽ creatoꝛ: vt i auc. agazaros. C. de here. ¶ l. c. vergẽtis i senũ extra eo. titu.

tor vel notarius quomodo loquit. ¶Quinto q̃q; relinquit vsufru. habi. & tunc idem est ac si relinquatur habitatio talis domus. & tũc nõ est proprie vsufr. casus est in. d. l. cũ antiqtas &c. ¶Sexto sepe relinquit dominus ad habitandũ vel p̃ sua habitatione: & tũc dic vt p̃ Bart. i. l. libertis. de ciba. leg. & in alijs locis. ō quibus. s̃. ¶Septimo et vltimo relinquit aliq̃ domus in gaudimentũ & de hoc dic vt dixi i materia vsufr. ¶Sed ꝯtra. predicta dubitari põt q̃ dã relinquit vxori habitationem vel vsufr. domus sue. deinde legauit in eodem testamẽto eãdẽ domus alteri. an per istud legatum videatur ademptus vsufruc. vel habi. Dicas: q̃ nõ casus est no. in. l. sempronio. in prin. de vsufru. leg. & ibi ꝓbatur q̃ legato generali vsufr. vel habitationis non derogatur p̃ legatũ speciale ipsi⁹ rei. & dicit ibi Bar. q̃ iudicio suo ille tex. nõ est alibi. Itẽ tenet Ludo. ponta. in suo singulari. ccccl xj. qõ incipit. an legato generali qui allegat etiã ad hoc. l. si aliẽ. in princ. ti. quod no. ¶Itẽ dubitari potest q̃d si testator ita dixit. relinq̃ vxori mee habitationem in domo cũ filijs suis. iuxta. l. si mulieri cũ liberis de vsufru. accre. an ista debeat habere alimẽta ex tacita voluntate defuncti: q̃ in obsequio filiorũ esse debet: vt. l. fin si homo. ff. de condi. & demon. ergo debet ab eis ali. etiã ꝓpositio q̃ esset alia q̃ mater puta amita. q̃ hoc est in recõpẽsatione laboris: vt. l. seio. de an. leg. et ff. cõmo. in reb⁹. ¶. pe. & l. idẽ que. ¶. idẽ labeo. ff. manda. & l. q̃m liberi. C. de testi. fm Bal. qui ita no. in. l. si. in. ij. colũ. in pn. ō ind. viduitate. postremo scias q̃ ille q̃ hꝫ habitationẽ ōr possidere ẽt si nõ hẽat aditus ex publico. l. si duo. ¶. ceterũ. ff. vti pos. Et ita hoc notat bar. p̃ illũ tex. qui dicit q̃ sepe contingit q̃ testator relinquit vxori habitationem certe partis domus etiã dicit q̃ illam partem possidet etiam si non habeat aditum ex publico. quod est no.

¶De seruitute ministerij seu operarũ an sit realis vel personalis. Ca. vij.

Tria seruitutũ genere esse dixim⁹ de q̃bus hactenus tractatus est. Quidam tñ dixerunt aliud genus seruitutẽ reperiri. s. ministeriũ siue operam seruoꝝ de qua dubitatur vtrum sit realis vel personalis. Et dicit Cy. in rubrica de vsufru. quosdã tenere q̃ sit realis. q̃ psonalis seruit⁹ non transmittit ad aliũ: vt. ff. de vsufr. leg. l. ij. ergo &c. alij dicũt q̃ est psonalis. nã ꝓ seruitutes reales sũt ꝑpetue: vt. ff. de censib⁹. l. forma. sed seruitus illa non est ꝑpetua sed mortuo seruo extinguit. ergo &c. Dicit Per. de bellaper. in dicta rubr. vsufru. vt ibi refert Cy. si volumus tenere q̃ sit seruitus tutius est tenere q̃ sit realis. ſz tñ ipse credit q̃ nõ sit seruit⁹. sed est potius quedã modificatio q̃ dñs cõpellit pati vt seruitutem in seruo tñ nõ est seruitus. & hoc dixit lex. nam in libero hoie nulla seruitus cadit. de cõdi. & demõ. l. tytio centũ. ¶. tytio centũ. & tñ ministeriũ liberi hominis põt legari: vt. l. iij. de vsufruc. legato. & videtur innui de opis seruorum. l. j. vbi dicitur quod est quoddam quid q̃s in facto consistit: vnde non est ꝓpriè seruit⁹ fm eum. & ita voluit in effectu glo. in. l. si q̃s binas. de vsufruc. & ita tenet Cy. Bal. & cõmuniter doctores in dicta rub. C. de vsufru. q̃ dicunt q̃ est potius q̃dã obligatio psonalis seu ius psonale. & iõ ꝑ impediẽtẽ nõ dat actio cõfessoria sed actio psonalis & iniuriarũ arg. l. q̃ pẽdentẽ. de acti. empti. Et de hac materia. s. qualr ministeriũ siue opera seruoꝝ cõstituat & in q̃bus & qualiter restituant & q̃mittantur vide plene per Azo. C. de vsufr. in summa in vlti. col. ver. seq̃tur videre de ministerio vsq̃ ad fi. vbi vide qui clare loquit. Dicit etiam q̃ aliud genus seruitutis reperit q̃ debetur a persona rei vt puta relinquo tytio centuꝝ vt a monumento meo nõ recedat. l. tytio. c. ¶. tytio. ff. de cõdi. & demon. & no gl. in rubri. de seruit. & gl. ij. instru. de seruit. in pn. ſz illa nõ est ꝓprie seruitus ꝓout capitur in materia nostra & iõ ista et ꝑcedentem nõ cõnumerauit iter gña seruitutũ &c.

¶De quibusdam obligationibus an ille dicant̃ seruitutes. Cap. viij.

Videndus est de q̃busdã vt promisimus obligatiõibus: an sint seruitutes. ¶Et primo q̃ro si aliq̃s ꝓstituat mihi q̃ in fundo suo recipiã oĩ anno vnũ sestariũ frumẽti vel q̃ pomũ percipiam in viridario suo. Et Petr. de bellapti. in rubr. C. de vsufru. dicit q̃ est seruit⁹ innouata ex qua oritur ꝯtra tertiũ ipediẽtẽ actio confessoria. vt. l. nulla. ¶. fi. de alimẽtis & cib. leg. & idez tenet Bal. in. l. si plures. in. iiij. col. C. de condi. insertis. Sed idem Bart. in d. rubr. tenet q̃ nõ sit seruit⁹ sed obligatio personalis & meli⁹ de quo dicit ibi plene & per Cy. & concludit: vt dixi supra in illa. q. quomodo cognoscatur an seruitutes sint reales & prediales in tertio casu principali vbi plenius hoc declarauimus. ¶Secundo quid si promisisti mihi seruitutem pecoris appellendi ad fontes causa agri mei stercorandi an sit seruitus glo. f. dicit q̃ non. ff. de serui. in. l. pecoris. Bald. contra in. d. l. si plures. in. iij. colũ. de hoc dic vt per doc. in. d. l. pecoris. & in l. vt pomũ de seruitutib⁹ & in. l. mella. ¶. fi. de alimẽtis. & ciba. lega. & dixi in. d. iij. casu pn. ¶Tertio quid si aliquis promisit seruitutẽ de coquẽdo panẽ in furno ꝓ tota familia. Et Cy. ibi q̃ nõ sit seruitus q̃ non cõcernit res necessarias. & ideo vẽdito p̃ tpm furno emptor nõ tenebit̃ me pati. q̃ seruitutes sunt inducte ꝓpter necessitatẽ rerũ. sed furnus non indiget pane vt ibi male decoquat & male dicit fm Bal. in d. l. si plures in. iij. col. de condi. inserti. q̃ fm eũ est seruitus que debetur alĩ re psone sicut ẽ illa q̃ possiꝫ de agro tuo recipere millesimã fructuũ vel vnã corbẽ & dic fm Pe. q̃ erit seruit⁹ in notata. quia genera seruitutũ multo plura sunt q̃s q̃ specialiter enumerata sunt et notata. l. iij. ¶. gña de acqui. pos. Ego credo q̃ possit dici seruit⁹ vsus ex q̃ est ad necessitatẽ familie introducta per ea q̃ dixi in qõne quo cognoscat seruit⁹ realis. & adde q̃s statiꝫ dicã in sequẽti diuisiõe seruitutũ. ¶Quarto q̃d si promisisti q̃ p̃ põtem tuũ possim trãsire sine gabella sicut ōr q̃ veneti ꝑcesserunt placẽtinis trãsitum per quẽdã põtẽ qui tunc possidebat per venetos absq; solutione alicuius vectigalis. de hac. q. vide per Bal. i. d. l. si plures. C. ō ꝑdi. insert. i. iij. col. ¶Item seruitus est si per pontem tuũ. dic vt ibi. ¶Quitovtrũ colligere

Questio.

Questio.

Questio.

Questio.

pedagiu sit seruit⁹ debita colligenti. Dic q̄ nō q̄ seruitu .nr̄e est pati non exigere: vt l. q̄ries: la pria. de serui. ſz est quedā iurisdictio ordinaria circū scripta loco. ⁊ iō ponte destructo sine spe restituciōis nō pñt exigi vectigalia a trāseuntibus nisi vbi erat pons denuo sit refectus. q̄ loc⁹ in q̄ erat iurisdictio limitata idest ibe pons i rerū natura desit ec̄. ⁊ oia loca nāliter sunt libera trāseūtib⁹. ff. quēadmodū serui. amit. l. si loc⁹. ℌ. fi. Si aūt i loco veteri reficiāt pons. tūc vectigal ipso iure reuocāt sine restituit in integrū: vt. d. l. si loc⁹. vt no. Bal. singulariter in. d. l. si plures in. iij. col. versic. vidi dubitari. C. de cōdi. inser. q̄ est notā. ¶ Explicita est prima gñalis diuisio seruitutū cū his que ad eā pertinere visa sunt. nunc de reliqs dicem⁹.

¶ De seruitutib⁹ nominatis et innominatis. Caput. ix.

Secunda diuisio seruitutū est. Nā q̄dā seruitutes sunt noiate q̄dā inoiate: vt no. gl. i l. pe. ℌ. pditū. ō ser. ru. pre. ⁊ ibi p̄ doc. ⁊ p. Cy. ⁊ Bal. ⁊ doc. i rubr. C. de vsufruc. ⁊ p Bal. in. d. l. si plures in. iij. col. ¶ Et dic q̄ seruitutes vrbane noiate sunt ille q̄ ponunt in. l. j. in prin. de ser. vrb. p̄d. inoiate ẽo sunt ille rustice q̄ ponunt in. d. l. j. ℌ. p̄dijs. e. ti. ⁊ noiate dicunt ẽm Paul. de ca. in. l. j. ꝓxti. allegata: q̄ sunt noia iuris vt iter actus. via aque ductus ⁊ similia: sed inominate ideo dicunt: q̄ illa sūt noia actus non noia ꝓprie sicut sunt aque haustus pecoris ad aquā compulsi ius pascendi calcem coquendi ⁊ arenā fodiendi. de quibus fit mētio in. d. ℌ. in predijs. Denominantur ergo iste seruitutes ab ipso actu vtendi sicut videmus q̄ō quedam sunt maleficia nominata vt furtum falsum et si que sunt nomina iuris. Quedam innominata que denominantur. q̄ denominantur ab ipso actu vt percutere vulnerare qui act⁹ possunt fieri cū dolo ⁊ sine dolo. Primo casu sunt maleficia scō nō. sed ꝓria non possunt fieri sine dolo. vt no. Barto. in. l. j. ℌ. j. ff. si quis testa. libe. esse iuf. fue. ⁊. l. j. i ꝓnc. versi. venio ad tertiā partē ad turpil. vbi hec etiā infert ad q̄dā alia. Sz ꝛ illa sint in se vera tñ videt q̄ ille seruitutes de q̄bus in. d. ℌ. predijs pñt dici nominate. tū q̄ habent nomen ꝓpriū ⁊ elegās sicut alie noiate. iurta not. in l. iusg. in prin. ff. de pac. tū etiā q̄ videtur esse nomina iuris ⁊ noiari a iure non ab actu sicut est aqueductus que vident esse ita noiata sicut aqueduct⁹. Itē ius pascēdi calcis coquende ⁊ are ne fodiēde. nā illa noia referuntur ad tus non ad factū tñ deniq̄ dicit iurisc̄sult⁹ in. d. l. j. ℌ. in p̄dijs. de ser. ru. p̄. q̄ in seruitutib⁹ rusticoꝝ prediorꝝ sūt cōputanda aque haust⁹ ꝛc. quasi dicat iste sunt seruitutes q̄ ita nuncupātur sicut ⁊ alie. idē probatur. insti. de ser. ℌ. in rusticoꝝ. Et ideo posset forte dici q̄ ille de q̄bus in. d. ℌ. in predijs possent dici nominate: sed ille q̄ nō reperiunt habere nomē ꝓpriū sicut est q̄n constituitur aliquid q̄ possit fieri in predio q̄ de iure nō possit facere fenestram in muro cōi vel cū non possis id q̄ō de iure reposses: vt puta ꝓmittis nō facere fenestram in fundo tuo ꝓprio iurta. l. quoties. la. j. ff. de serui. ⁊ similes sunt nominate. Ille ẽo que reperiunt hꝫ nomen ꝓpriū a iure inuentū sicut ẽ in. l. j. ⁊. ij. de serui. ru. pre. dicunt ee nominata ꝓ notata in. l. iurisgen. in ꝓnc. ff. de pac. dicit etiā pe. ⁊ Cy. in rubrica C. de vsufruc. q̄ notate seruitutes nō sunt plures. ſz bñ plures sunt innominate. q̄ si aliqs cōcedat vt mihi in fundo suo recipiā omni anno vnum sestarium frumenti vel vnū modiuz bladi vel q̄ pomū ex viridario tuo percipiā iste tamen seruitutes similes cōstitui possunt: vt. l. vt pomum de serui. l. pecoris. ⁊. l. ergo de serui. ru. pre. Et dici possunt seruitutes personales inominate. Sed in hoc ego aliter dixi supra in versi. hic videdū est iurta ℌ. quid si aliquis ꝓmisit seruitutez ei supra in materia seruitutis realis. Et ideo teneas id quod ibi conclusum est.

¶ De seruitutibus

¶ De seruitutib⁹ diuiduis ⁊ indiuiduis. Cap. x.

Tertia diuisio seruitutuz hec est. Nā q̄dā sunt diuidue: q̄dā indiuidue. Naz seruit⁹ vsufr. est diuidua ⁊ cetere seruitutes sunt indiuidue vt ē ter. i. l. j. ℌ. vsuf. ff. ad. l. fal. ⁊ in. l. stipu. nō diuidunt in prin. ff. de verb. ob. Et q̄ sit rō differentie dic q̄ est ita ſz doc. i dictis iurib⁹: q̄ tārā vtilitatē aufert vsuf. respectu ptis quātā eoꝝ respectu toti⁹ q̄ō non ē i alijs fuitutib⁹. Nā vsuf. ꝓsistit i cō modo fructuum qui percipiuntur vt si percipiūtur decem corbes frumēti vel feni tantam vtilitatem habeo de vna corbe respectu vni⁹ quātam de ē respectu. x. Sed alie seruitutes ſz reales q̄ psonales ꝓsistūt in cōmodo necessitatis. nā p̄diales debent iurta necessitatē vt. l. pecoris. cum. l. seq. de serui. rusti. p̄di. ⁊ psonalis cū vsus debet ꝑm necessitatē psone. vt. l. plenuz. ff. de vsu. ⁊ habi. necessitas aūt est indiuisibilis. Nā si ad sustētatiōez vni⁹ necessarij sunt omni die duo panes nō habēdo nisi vnū ꝓtinuo non haberet tantā vtilitatē ex illo respectu duoꝝ. q̄ñ ex duob⁹ sustentaret ⁊ viueret iso lidū ſz ex illo nō sustentaret ꝓpterea: q̄ nō pōt ꝑ parte viuere ꝑ parte mori ⁊ hec est rō. l. vsus pars. ff. de vsu ⁊ habi. Alia rō assignata ꝑ Alberi. de ro. i d. l. j. ℌ. vsufru. ad. l. falc. iter vsufru. et vsuz. q̄ vsufru. ab initio. ff. de vsufru. Uñ sicut dūm pōt diuidi ita ⁊ vsufru. ſz vsus pl⁹ hz facti q̄ iuris ⁊ iō pars in eo venire nō pōt. vt. d. l. vsus pars. Eā em̄ q̄ sunt facti nō recipiunt diuisionē vt. l. is q̄ ducēta. ℌ. q̄dā ad. l. fal.

¶ De fuitutib⁹ vrbanis ⁊ rusticis ⁊ q̄ dicant ēt seruitutes vrbane. Capi. xj.

Quarta diuisio principalis seruitutuz ē. Quedā em̄ sunt seruitutes vrbane. q̄dā rustice. vt ꝓbat i tit. de serui. rust. predi. ⁊ cōia pre. tā ru. q̄ vr. ⁊ isti. ō serui. in p̄n. ⁊ ℌ. vrbanoꝝ. cū si. ⁊ dicunt vrbane rustice: q̄ nō pñt ee sine p̄dto vrbano vl rustico. ter. ē i. l. cōia pred. et insti. de seruit. ℌ. in rusticorum ver. iō aūt. q̄ō itellige vt no. p gl. ⁊ doc. i. d. l. j. ¶ Que aūt dicant vrbana p̄dia vl rust. dicv. dicunt oia edificia hitandi cā fctā vbicūq̄ sint siue i villa siue in ciuitate: q̄ vrbanū predium locus nō facit ſz materia. ter. est i. l. vrbana p̄dia. ō ver. sig. ⁊ no. gl. i. l. eo iure ℌ. stabula. q̄. mo pig. ta. ꝓtra. Rustica aūt p̄dia sunt q̄ fructuū percipiēdorum cā fiunt, vt ꝓbat in. d. ℌ. stabula. Ita notat Azo. in summa. C. de serui ℌ. j. ¶ Sz q̄d de stabulo si est tūctū domui: ꝛsic gra habitādi est p̄dium vrbanum. vt. d. l. vrbana. als diceret rusticū. ter. est cū gl. in. d. ℌ. stabula. Quid ō horto. dic si plurimū in redditu est. puta q̄ i eo sunt vites olicta vl in eo seminatur frumētū vel nascunt fructus venales: ⁊ tūc dicit rusticū prediū ēt si sit in ciuitate. secus si esset sicut est viridariū ⁊ fruct⁹ non vendūtur. vt ꝓbat i. d. l. vrbana predia. de verbo signi. ¶ Quid de horreo dic ee p̄diū vrbanum. vt. l. si horreū. cum seq. C. q̄ cau. pi. ta. ꝓtra. ¶ Quid de cāpania. dic q̄ si ē destinata ad vsuz hominis ee p̄diū vrbanum: vt in ea q̄s nō posset capi pro debito ciui

Horto. fratribus minoribus ordinis sancti frā cisci pmissū est hꝫ hortos cā recreationis ⁊ ēt cā vtilitatis vict⁹ diuz mō nō vēdant fruct⁹ i hortis crescētes: vt habēt in cle. exiui ō padiso i. ℌ. lz de ꝓbo. signi.

li sicut in domo nō posset. l. plericq. de in ius vocan. qz tūc venit appellatio ne domus. Si autem est destinata ad alium vsum puta bonum vel pecorum et tunc est rusticum predium. et tunc posset in ea capi: vt probatur in ca. ij. si duo fratres. in fine. de duobus fratribus non be. inuestit. et no. Ludo. de ro. in. l. j. ℣. domum ad fill. qō ego intelligo nisi essent iuncta domui vel esset campanta in qua ab vna parte esset domꝰ ab alia stabulū. p tex. cum glo. in. d. l. eo iure. ℣. stabu. q ca. pi. ta. cōtra. ¶ Quid ō naui. videt qꝰ magis vrbano cꝫ rustico pdio apparet arg. l. j. ℣. si qs de naui. de vi et vi ar. fz Bar. i. l. certi iuris. in. iij. colū. C. loca et hoc videt pbari i. l. pe. ℣. fi. de his q deie. vel effu. lz nō sit pprie domus que cōsistit ex solo tecto et pariete. vt. l. cū q edes. de vsuca. de q vide p Lud. pōta. in. d. ℣. domū. ¶ Quid de molendino. dic potiꝰ qꝰ est prediū rusticū cꝫ vrbanū. Idem in fundo rurali fm Bal. in d. l. certi iuris. in. iij. col. qō intellige ni si cōiunctū domui. per no. in. d. ℣. stabula. vel nisi in molendino habitaret sicut multi faciūt. ¶ Quid de areadic si est causa fructuū in quo frumentuz excutiē. et tunc rusticū predium reputat vt. l. j. ℣. fi. de serui. C. Sed si eēt area q̄ proprie curtis seu curia appellatur q̄ sit in domo vel domui cōiūcta credo qꝰ vrbanum predium dici posset: ex qua pars domus reputatur vrbana. pro q̄ facit qō no. Azo in summa. C. de serui. ℣. j. ¶ Sed quomodo cognoscetur que sit seruitus vrbana. dic ex qualitate predij cui seruitus debetur: non ex qualitate eius qui seruitutem debet. Nam talis est seruitus quale est predium cui debetur: qm̄ seruitus denominat a predio dominante cui debetur a dignioꝛi. vt. pbat i. l. j. ℣. area: et ibi hoc no. glo. Dy. et Ange. et doc. de seruit. rusti. pdi. et Alberi. de ro. in. l. de pupillo. ℣. sextus. de no. ope. nū. l. qui viam. eo. ti. et Pau. de castr. in. l. j. cōia predi. et habetur per doc. in. ℣. eque. insti. de act. Sz vrbane ser. sunt q̄ pdijs debentur vrbanis. rustice que debentur predijs rusticis. Nā ad hoc vt sit seruitꝰ vrbana: necessariū est qꝰ sit predium vrbanū cui debeat seruitus. et qꝰ ei debeatur vt vrbano. Si cōi iter vl via q̄ rustice seruitutes sunt. vt. l. j. de seruit. ru. prę. debent domui. tñ qz deberi pñt nō intuitu edificij: fz soli nihilominus rustice seruitutes dicerent. ar. de ser. ru. prę. l. certo gñi. sit'r dicēdū est i rustica seruitute Nā et illa iō tm̄ ōr rustica: qz debet rustico pdio nō intuitu edificij alicuiꝰ vt. pbat i. l. j. de ser. vr. p. vbi ōr qꝰ stillicidiū auertēdi i tectū vl i areā vicini fuitꝰ vrbana ē. et qñ pt eē qꝰ area sit pdiū rusticū in villa vel i vrbe. vt dixi in ver. quid de area. Sed tñ qz vrbanū est predium cui seruitꝰ debet ōr vrbana seruitꝰ sicut si rusticum erit predium cui seruiat ōr rustica seruitus. Exēplū est edificiū gra fructuuz percipiēdorum et ei vrbano seruitꝰ deberur vel vt ipm̄ liceat altiꝰ tollere vl obijcere parieti vicine vel vt cloaca habeatur per vicini domū ad aquam aq̄ fūdi mei rustici accedant dicet ser uitus rustica de seruit. rusti. pdio. l. ij. et no. Azo in sūma. C. ō seruit. ℣. j. ¶ Sz quid si habeo ius eundi p fundū tuū ad domum meam: an tunc dicetur seruitus vrbana. Et videt qꝰ sic p pdicta Nt. de mat. in. ℣. eque. insti. de act. tenuit contrarium: scilicet qꝰ sit rustica seruitus: quia debet a solo tuo meo. secus dicit ipse si debeatur superficiei domus mee: et sic edificio: quia tunc bene diceretur vrbana: allegatur. l. ergo. cum sequen. de seruit. rusti. predi. et l. seruitus in solo que est. l. ij. de seruit. titu. generali. ¶ Ego autez in hoc sic puto esse dicendum. Aut habeo ius eundi per fundum tuum in domum meam cꝫtum ad superficiem aut cꝫtum ad solum seu aream. aut simpliciter ad domum meam. Primo casu nō habet dubium qꝰ est dicenda seruitus vrbana. Secundo casu cꝫtum ad solum seu aream tantum. et tūc aut est arca gratia fructuum. iuxta. l. fina. ℣. fina. C. de seruit. puta quia promisisti qꝰ venire possem cum plaustro ad aream meam per fundum tuum

et tūc qz talis area ōr esse prediū rusti cum vt dixi. ℣. i ver. quid de area. et tūc erit seruitus rustica. Aut ē area seu curia nec gratia fructuū fz animaliū. sicut est curia animaliū anserū: et si qꝰ puto qꝰ etiā indicari debeat seruitꝰ rusti ca qz talis curia ōr potius rusticum cꝫ vrbanū etiā si esset in ciuitate p ea que dicta sunt. ℣. et his duob⁹ casibus pōt pcedere qō dixit Nt. de mat. Aut est area seu solū nō gratia fructuū vl animaliū: sed p vsu domꝰ: vt qz p eaz itur ad supficiem sicut cōiter sunt curie in ciuitatib⁹: et tūc teneo qꝰ sit seruitus vrbana: qz talis curia seu area ōr dici vrbanum predium vt dixi. ℣. in ver. qd de area. ¶ Tertio ꝓcipali casu qñ simpliciter habeo ius cūdi p fundū tuum ad domū meā: et tunc teneo indistincte qꝰ sit dicenda seruitus vrbana ex quo debetur domui: et sic fundo vrbano p ea que sunt dicta. ℣.

¶ De seruitutibus realibus et predialibus et in quo simul conueniant: et q̄ sit earum natura. Ca. xij.

Circa istas seruitutes vrbanas et rusticas q̄ reales sūt et pdiales appellātur vt sepe dictū est aliq̄ videamus q̄ ipsis simul conueniunt. et cōia sunt postea de his tm̄ hoc libro dicemus q̄ vrbanas seruitutes ꝓtingunt. ¶ Et prio videmus que sit harū seruitutum natura. Et dicꝰ in hoc est vt qs aliquid patiatur. puta qꝰ possim mittere tignuz in pariete vicini aut vt aliquid nō faciat puta altius non tolli. vt est casus in. l. quoties. la prima. de seruit. et probatur in. l. j. in fi. de aq̄ plu. ar. et in. l. i testamēto alias incipi pōt cōia predi. non aūt est ea natura vt aliqd faciat qs vt veluti viridaria colat aut amenioꝛe prospectum praestet. vt ē tex. i. l. quoties. ℣. fi. Fallit hic i seruitutib⁹ oneris vehēdi. vt. l. eū debere colūnaz. de seruit. vrb. pre. de quo vide p Flo. et doc. in. d. l. q̄ties. et plene p Bar. in. l. ij. ℣. apud labeonē. de aqua plu. ar. Itē ea ē natura harū seruitutū realiū vt si interfit vicinorum q̄ seruitutem sibi deberi volūr alias si nec hominū nec pdioꝝ interest seruitutes nō valere voluerunt ne p fundū tuū eas: aut ibi ꝓstituas. et ideo si mihi cōcedas ius tibi nō esse in fundo tuo vt frui. nō agitur aliter. si concedas mihi ius tibi nō esse in fundo, tuo aquā ḡre re minuēde aque mee causa. vt est tex. in. d. l. quoties. in prin. et ideo si vendo tibi domū cū pacto vt nō possis ibi exercere tales artes si ex hoc consequor aliquā vtilitatē qz in alia mihi remanente similē artē exercebā: vz pactum alias secꝰ nō valebit: ergo talis quentio tāq̄ seruitꝰ cū nō sit pdium dominās lz valeat talis quentio vt obligeris tu et heredes tui. vt no. Bar. i. l. vēditoz. cōia pdi. et eodē mō si conueniss̄t mecū vt nō possis facere fenestrā i tuo pariete p quā possis inspicere me i arte mea vel in camera: vz ista quētio si mea interest, ꝓpter honestatē: qz non possum libere vti domo mea cū hoies nolint in olb⁹ videri: et iste casus poterit quotidie cōtingere fm Pau. in. d. l. quoties. Sz si nō interuenisset quētio licitū est facere in suo dūmodo nō tangeret ex alieno. lz ex hoc alienū incōmodaret. vt. l. altius. C. de seruit. ad qō vide qꝰ dicā infra de seruit. alti⁹ nō tollendi. Ex hoc sequit qꝰ si aqua cadens i curte tua naturaliter et p se currit ad curiā meā licitū ē mihi aliqd facere p qō impediat fluui⁹ seu decursus aque et remaneat i tua curte. ar. optimū in. l. j. ℣. sunt q̄ putāt. ff. ne qd in flu. pub. dū modo nil tāgā de tuo. facit qō no. ō dāno infecto. l. pcul⁹. fz Pau. ō ca. ita; no. i d. l. quoties. la. j. de seruit. qō ē not. Oō aūt dixt qꝰ nō ē seruitꝰ vel cōuētio nisi iterfit ꝓcedit qñ ꝓtinet, nō fieri. i. d. l. q̄ties. secꝰ si ꝓtineat fieri vez vt possim aliqd facere i tuo. nā tūc vz lz tunc sit mihi inutile: vt. l. ei fundo. ff. de seruit. et ē rō: qz saltē aliqd ꝓsequoꝛ penes me et sic possum hre rē lz mihi nō sit vtilis vt dicit tex. et ratio rationis pōt interesse mea in futurū habere. puta dicere aquam per fundū meū. alias secus secundū Odo, et Flozi. ibi. Item dum

dixi q̄ natura seruitutis est pati non credas q̄ p̄ solā patientiā seruit⁹ constituat. Nā ille q̄ pmittit solā patientiā aut p̄ alia ꝟba pmittit fruitutē nō vr̄ seruitutē ꝛstituere: ſz ꝓsonaliter obligare. vt ē ter. cū gl. i. d. l. si sub vna in ℌ. i. si q̄s de mā ſo/. in. v. col. i pri. i ti. de cōto. iuesti. ¶ Itē tertia natura fruitutis ē vt hui⁹ iuris fruitutis nūla sit vacua traditio. ſz patiēcia ō vtēdo hr̄ loco traditiōis. ter. ē i. l. q̄ties. la. ij. ō seruī. ⁊ p̄ hoc. l. iij. ℌ. dare. deve ſufr. ō q̄ plenī⁹ dicā ifra. i. v. q. pncipali. quō ⁊ q̄r seruit⁹ ꝛstituat. ⁊ ex hoc p̄t colligi q̄ dicā tradita possessio vacua ꝫ res debeat alteri seruitutē p̄dialē. vt probat ⁊ i. l. meui⁹. ℌ. fūdo. de lega. ij. ⁊ ibi hoc no. Bar. ⁊ doc. nam dicit i. ℌ. precedēti, heredem non liberari nisi tradat vacuam possessionē. ⁊ in. d. ℌ. fundo dicit liberari: licet tradiderit fundū alteri seruientē. qō nor. p̄o illis qui tenent vacuam possessionem tradere. vt. l. ij. ℌ. ij. de actio: empti. ⁊. l. fi. C. vnde sec⁹ si promisisset tradere vacuam ⁊ liberā possessionē: q̄ tūc non liberaret si traderet rem alteri i seruitutē. qō est no. ¶ Item quarta natura est vt in stipulatione vel seruitutis p̄missione veniat ius ⁊ factū ius inſtrū debuit seruitutem constituerꝫ: factum inſtrum patientia debet p̄stari. vt. d. l. iij. ℌ. dare. de vſufru. ⁊ no. Bar. in. d. l. ij. ℌ. j. de ver. obli. ⁊ no. in. l. corruptionez. C. de vſufr. et vide per Bart. in. l. stipulatio ista. ℌ. si q̄s ita. de ꝟbo. obli. ¶ Itē q̄nta est natura seruitutū realiū vt secundū indigentiam p̄dij dominantis constituant. ter. est in. l. ergo. ℌ. fi. cū seq. de ser. rusti. predi. ⁊ no. per glo. ⁊ doc. i. l. vt pomū de seruī. sed seruit⁹ vſus secundū indigentiam p̄sone cui debeꝫ. vt isti. de vſu ⁊ habita. ℌ. j. et. l. plenū. ℌ. j. ff. eo. ⁊ no. Bar. in. l. iiij. ℌ. cato. in. v. q. prin. de verb. obl. seruit⁹ autem vſufruct⁹ non est sc̄m indigētiā rei vel persone: immo ei⁹ est nature vt omnes fruct⁹ spectent ad vſufructuariū. ter. est in. l. vſufr. legato. in princi. de vſufru. ¶ Item sexta natura est: q̄ seruit⁹ possideri non potest. sed intelligit̄ possessionem eaꝝ habere q̄ edes possidet. vt est ter. in. l. si edes mee. ℌ. fi. de seruit. vrba. predi. de quo vide plene per Cy. in. l. ij. C. de seruī. ⁊ plenissime per Bal. ¶ Item septima natura: quia seruit⁹ non est in bonis nostris nec extra bona. l. j. de vſufr. lega. ⁊ ibi hoc declarat̄ per glos. ⁊ docto. ⁊ habet̄ per glo. in fi. in. ℌ. fi. ff. de pigno. et per glo. instit. de rerū diui. in p̄nc. in verbo habent. ¶ Item octaua est natura seruitutis: q̄ seruitutes seu seruitutū iura nō sūt subſtantia ſz q̄litates p̄diorum. ⁊ in sunt predijs sicut iurisditio dicit esse q̄litas territorij. C. vbi ⁊ apō quē. l. fi. ⁊ inest territorio. vt ibi not. et hoc vult Bal. in. l. data opera. in. xvi. col. in versi. sed nūqd iura sint subſtātia vel qualitates. C. q̄ accu. non pos. ⁊ dicit Flor. in. l. pecoris. de seruī. rusticō. predio. q̄ seruit⁹ est in fundo sicut forma accidentalis ⁊ sicut q̄litas est in materia. ¶ Itē nona q̄ seruit⁹ seu iura predioꝝ vrbanoꝝ non p̄t pignorari: nec ꝓueniri potest vt hypothece sint. ter. est. in. l. si is. ℌ. fi. ff. de pigno. ⁊ ibi assignat ratio in glo. pen. sed rusticoꝝ p̄diorū. sic. ter. ē in. l. ſz an vic. eo. tit. ⁊ glo. ibi assignat hanc differentie rationem: q̄ seruitutes vrbane debēt constitui sub quadaz perpetuitate ne vrbs deformet ruinis. vt in. ℌ. in suo. instī. de rerū diuisiōe. ⁊. l. fi. ff. ne ne q̄d in loco publico. non enim esset conueniens vt postq̄ misisti tigna soluto pignore cogaris tollere q̄ sec⁹ ē i seruitute rusticorū. p̄diorū q̄ istō ibi cessat i cōueniēs ⁊ ista ratio placet Bar. ibi. q̄ dicit q̄ si forte in seruitutib⁹ vrbanoꝝ p̄diorū esset eadem ratio q̄ est in seruitutibus rusticoꝝ predioꝝ consisteret obligatio: vt in hoc exemplo. obligo tibi seruitutem altius non tollendi donec tibi credita soluatur pecunia certe isto casu cessant rationes predicte: ideo videt q̄ valeat obligatio. ¶ Sed nunquid seruitus locari possit. vide ter. cum glo. ⁊ ibi docto. in. l. j. ℌ. itē cōmoda. ff. commo. ⁊ dicam in illa q̄stione q̄liter q̄s debeat vti seruitute. ¶ Itē est decima ⁊ vltima natura seruitutū.

q̄ in earū p̄scriptione nō desiderat titul⁹ ter. est in. l. si q̄s diuturno. si seruī. vendi. ⁊ no. per gl. in prin. in. l. ij. C. de seruī. ⁊ aqua. ⁊ ibi per doc.

¶ In quo consistat seruitus seu ius seruitutis. Cap. xiij.

Ecūdo principaliter videam⁹ in q̄ cōsistat seruit⁹ seu ius seruitutis. Et vr̄ q̄ cōsistat in fundo. vt. l. eoz. ff. de dā. infec. ⁊ in. l. inoxali bus. ff. de noxalib⁹. ⁊ ita tenet Jac. de are. ſz glo. in. l. meni⁹. ℌ. fundo. de le. ij. tenēt contrariū Bar. ibi dicit. ⁊ ista est veritas q̄ seruitus in fundo dominante est ius: ei ēm debeꝫ ista seruit⁹ ⁊ in eo ex hoc aliq̄d plus ponit. vt. l. q̄ aliena. ℌ. fi. de neg. gest. Sed in fundo seruiente nō est ius positū publicū ſz priuatū. q̄ per hoc illi fundo ⁊ iuri de trahit̄. vt. l. stipulatio ista. ℌ. j. de ꝟbo. obli. ⁊. l. arbor. ℌ. fi. ff. de cōmu. diui. et ideo dixit Barto. in. d. ℌ. fundo. in fi. q̄ si lego fundū: rū seruientem nō videor legare liberationem: q̄ in eo nul lū ius habeo q̄ ponat aliquid inesse. sed illud iud est ē fundo meo dominā te q̄ tibi nō lego q̄ nō. Et adde q̄ dixi in diffinitiōe realis vel p̄dialis seruitutis. ac etiā addas q̄ seruit⁹ ex p̄te fundi seruientis est in patientia. vt Lquoties. la. j. de seruī. et. l. si ego. la. j. de publica. ⁊. l. j. ℌ. fi. de ser. vrba. pred. vt dixi. ſ. in. j. ⁊. iij. natura seruitutū et ex his q̄ dixi de natura seruitutū colligitur optime in quo consistat ipsa seruitus seu ius seruitutis.

¶ Qui possit constituere seruitutes reales. Capi. xiij.

Tertio ē p̄cipaliter. videdū quis possit has seruitutes reales ꝓstituere vel ꝓponere. Dic ille q̄ est dñs p̄dij vicini pōt imponere. ⁊ ali⁹ q̄ est dñs alterius predij pōt acq̄rere nemo ēm pōt seruitutē acq̄rere vt. vel rusti. p̄d. nisi q̄ hz prediū. ter. ē in. l. j. cōia predioꝝ. ⁊ insti. de seruī. ℌ. in rusticoꝝ. versi. ideo aūt. Et q̄s dixi de dño intellige de illo q̄ est ver⁹ dñs predij ⁊ pleno iure. ¶ Sz q̄d si nō est ver⁹ dñs: sed q̄si dñs sicut est bone fidei emptor. an iste poterit imponere seruitutē p̄dio alieno p̄ ipm ēptor. bona fide. Sed q̄d si nō esset vere publiciana et sic esset q̄si dñs. vt insti. de q̄ct. ℌ. sed si iste. ⁊ in. c. abbate sane. de re iudi. in. vj. tunc bene posset imponere seruitutē. vt est casus in. l. si adeo. ff. de pig. ⁊ idem tenet Azo in summa. C. de ser. ℌ. constituit aūt has seruitutes ⁊ habet̄ in. l. si ego. ℌ. j. de publi. ¶ Itē q̄d de illo q̄ habet vtile dominiū sicut est emphiteota vel liuellari⁹. l. j. ℌ. q̄ i perpetuū. ff. si ager vec. vel emphi. et no. in. l. si vt certo. ℌ. si duob⁹ vehiculū ff. cōmo. ⁊ no. Specu. in titu. de loca. ℌ. nūc aliq̄. ver. xlv. ⁊ dicit etiā quasi dñs vt no. glo. in. l. iij. de seruī. An possit ꝓponere seruitutem emphiteotico. ⁊ vr̄ q̄ nō. q̄ emphiteota non pōt alienare sine consensu directi dñi. vt. l. fin. C. de iure emphi. ⁊. c. potuit. extra de loca. ergo nec seruitutes imponere q̄ ꝓtinetur sub verbo alienatio. vt. l. fi. C. de rebus alie. non alie. Contrariū scilicet vt possit ē ter. cū gl. in. l. iij. ff. de seruī. ⁊ ibi hoc tenent doc. ⁊ maxime Flo. et Pau. de cast. idem tenet Dy. instit. de act. ℌ. eque in. v. q. ⁊ Azo. in summa. C. de seruī. vt. constituit. ⁊ Bar. in. l. j. ℌ. fi. de superfi. ⁊ idem ꝛz Bald. in. c. ℌ. q̄d ergo. in ti. de iuuesti. de reb⁹ alie. fac. in vſi. feudoꝝ. Idē tenet Guil. et doc. in. l. in puinciali. C. de seruī. Et facit q̄ ꝓtime dicā. de vasallo ⁊ superficiario q̄ intellige durāte emphiteosi seu libello. Sed finita emphiteosi q̄ tenetur ad dominū directū et cū solidatur cum ꝓpietate. tūc finit̄ etiā seruitus. ⁊ p̄bat̄ in. d. c. j. ℌ. quid ergo. de inuesti. de rebus alie. fac. ⁊ ibi hoc no. Bal. ⁊ Ja. de alua. ⁊ no. Bar. in. l. j. ℌ. fi. de superfi. ⁊ probatur in. l. si cui. ℌ. j. ff. quēad. seruitus amit. ibi hoc not. tenet Flo. ⁊ idem tenent Bal. ⁊ Sal. Pau. de ca. ⁊ doc. cōiter in. d. l. ꝓuinciali. C. de seruitutibus. ⁊ probatur i. l.

ter vectigali fundo. ff. de pigno. Et per hanc rationem resoluto iure datoris feudi cõcedẽtis resoluit ius recepto-ris seu recipiẽtis. vt. d. l. vectigali. ¶. d. c. qd ergo. ¶. d. c. j. §. fi. ¶ ibi per Bal. i ti. de cõtrouer. inuesti. ¶. l. si qs domus. §. fi. ff. loc. ¶. l. pe. §. pdiũ. de lega. ij. ¶. l. sta ti⁹ florꝰ. §. cornelio. vbi casus notabi-lis de iure fis. cũ simi. qõ est notandus qz quotidie hoc ꝓtingit. ¶ Item qd de vasallo q̃ etiaz ɔz habere vtile dñium in fundo. vt est tex. ¶ glo. ¶ ibi Bald. et doc. in. d. §. quid ergo. ¶ est glo. ij. insti. de vsufr. in prin. ¶ est glo. fi. extra in. c. cum bertoldus. de re iudi. ¶ habetur p War. in. l. vnica. in. vj. charta. C. de con fes. ¶ in. l. j. i vltima col. C. si plures vna sen. An ipse possit ponere seruitutem in fundo feudali. Videtur q̃ sic. vt est casus in. d. c. j. ver. quid ergo. q̃ vult q̃ durante feudo durat seruitutis impo sitio: sed eo finito finiatur seruiꝰ ipo sita: ꝓnut dixi in emphiteota seu li-uellario. ¶ ibi ita tenẽt Bal. ¶ Jaco. de alua. ℰ idẽ tenent doctores in. l. ¶ in p uincialꝰ. C. de seruituti. et in. l. iij. ff. de serui. tit. generali. et Cy. i. l. fi. §. penul timo: ante fi. C. cõia delega. ¶ hz p Ja-co. de bel. in. c. j. §. preterea. in tit. de ca pitulis cõzadi. in vsibus feudozũ. Jtẽ qd de superficiario qui hz vtile domi nium. vt notat glo. ij. instit. de vsufru. in pn. ¶ pbaẽ in. l. j. §. quod aũt de sup-ficie. et ɔz quasi dñs. vt notat glo. in. l. iij. ff. de seruitu. ¶ vẽ q̃ seruitus fundo superficiario iponi nõ possit. supficia-rius ɔz habere quandã seruitutẽ in so lo. vt. l. si iibi homo. §. fi. de legatis. j. hz seruiꝰ esse nõ põt vt ẽ textꝰ. i. l. j. de ser uitutibꝰ legatis ergo ꝛc. Tu aũt dicas cõtrarium: scilicet q̃ possit imponere seruitutẽ. vt est tex. in. l. iij. de seruitu-tibus ¶ ibi hoc tz glossa. ¶ docto. ¶ idẽ hoc tenet Azo. in summa. C. de seruitu tibus. §. constituitur. ¶ War. in. l. j. §. fi. de superfi. ¶ Nico. de mat. ¶ Jacobus de alua. in. d. c. j. §. quid ergo. in fin. de inuesti. de rebus alie. fac. Nec est vez q̃ superficiarius habeat seruittutem. vt dicit gloss. in. d. l iij. sed habet vtile dominiũ qõ est contrarium seruituti. nam res mea nõ potest mihi seruire. vt. l. vti fui. ff. si vsufrn. pe. ¶ in. l. in re communi de seruit. vbi. d. prædio. Nec obest. d. l. si tibi homo. §. fi. cuz dicit de seruitute intelligiẽ ipropzie: vl dic ẽm Pau. de cast. ¶ melius q̃ esse supficia-riꝰ habeat seruitutẽ ¶ vtile dominiuz. Nam si habeo superficiez in solo tuo. illud tuũ solũ ɔz seruire supficiei mee inẽ-tum habet hoc opꝰ q̃ teneatur eã sustinere. ¶ ita loquiẽ tex. in. d. l. si tibi homo. §. fi. sed si ꝑsideramꝰ ipsam sup ficiem q̃ non est seruiꝰ hz potiꝰ prediũ dominãs solo tuo dũ illud tenet eam sustinere huic ꝑdio q̃ in supficie bene posset seruitutẽ imponere ¶ nõ erit ser uitus seruitutis: ¶ ita loquiẽ ter. in. d. l. iiij. de serui. ¶ Et qõ dixi supficiariũ posse imponere seruitutẽ supficiei in telligiẽ durante superficie: sed ea finita finitur seruitus: vt dixi de emphi teota ¶ feudatario. ¶ ita tz War. i. l. j. §. fi. de superfici. ¶ doct. in. d. l. iij. de seruitu. ¶. l. et in putinciali. C. eo. ti. ¶ Flo. in. l. si cui. §. j. quẽadmodũ serui. amit. Jtẽ qõ dictũ est de emphiteota vasallo. ¶ superficiario. dicas etiã idẽ i quo cunq; alio habẽte dñium. vt not War. in. d. l. j. §. fi. de superficieb⁹. ¶ Jtez qd de dño directo. an possit seruitutẽ im-ponere suo fundo. Dic si est dñs dire-ctus pleno iure ita q̃ nullꝰ habeat vti le dñiuz: ¶ tũc siue iponat ipsi solo sine edificio vz ipsa seruiꝰ ipositaꝛ vt. l. iij. de serui. ¶ dixi. §. circa principiuz hui⁹ iij. q. ꝓncipalis. ¶ afficit solũ sicut edifi ciũ: ¶ ideo destructo edificio durat in solo ¶ refecto edificio reintegraꝛ i eo. l. seruitutes q̃ in superficie. §. fi sublatũ. de ser. vr. prę. ẽm Pau. ibi. ¶ in. d. l. iij. Sz si qs ẽ dñs tm̃ directꝰ ¶ aliꝰ vtilis q̃ habeat vtile dñiuz sicut ẽ emphiteo ta seu feudatariꝰ ¶ superficiariꝰ vt di xi in qõnibꝰ ꝑcedẽtibꝰ: ¶ tũc nõ posset iponere seruitutẽ q̃ hz directũ dñium in ꝑiudiciũ habẽtis vtile. ¶ ita intelli go. d. l. iij. de seruitu. ¶ ita vult Pau. de cast. ¶ ad hoc vide quod dicam de vsu-fructuario. ¶ Jtẽ quid de herede etiã qui etiam dicitur. dominus. instit. de here. quali. et dif. §. pen. an possit im-

ponere seruitutẽ rei legate alicui sub ꝺditiõe. Et dic q̃ sic hz adueniẽte ꝺditio ne extinguiẽ seruitꝰ text. est in. l. si cui §. j. quẽad. ser. amit. ¶ in. d. l. si fũdũ. ℞ cõdi. ¶ demõ. pro hoc ẽt. l. fin. §. sinaũt sub cõditione. C. cõia. de leg. ¶. l. seruo legato. §. j. ¶ qõ ibi no. p War. ¶ doc. de leg. j. ¶ Jtẽ qd de dño fũdi q̃ ipz obli gauit alteri ¶ fisco. pura si pecunia nõ sit soluta certo tpe possit vẽdi an inte rim dñs possit imponere seruitutem: dic q̃ sic: vt est tex. l. plerũq; in fi. ff. de reg. iu. ¶ idẽ dicas in quolibet qui rẽ alicui ɔz ex ℑcto aliquo: vt afiz̃ tra dat possit seruitutez imponere. ar. l. fi sciẽs. in fi. de ℑhẽ. emp. ¶ no. gl. in. d. l. plerũq; q̃ semper intellige: hz seruitutem durare donec durat dominiũ imponentis. ¶ non vltra. Qõ dixi dñz posse imponere seruitutẽ fũdo. intel lige qñ est vnꝰ dñs tm̃ fũdi. Nã si es sent plures deberẽt oẽs consentire in imponenda seruitute. alꝫ vnꝰ tantuz non posset imponere. tex. est cũ glo. in l. fi. ff. de serui. Sed si vnꝰ seruitutẽ cõ cederet sine aliꝫ nõ teneret ipsiꝰ con-cessio iure fruitutz; tñ ipe ꝓcedẽs ñ pos set, phibẽ eũ cui ꝓcessit vti iuꝛ ꝓcesso. Si vero vnꝰ primo concessit seruitu-tez deinde alteri vel aliꝫ dñi tũc varijs temporibꝰ concesserũt vel ratificaue-rũt etiã singulariter ¶ de per se. tũc cõ firmaẽ prima cõcessio per nouissimã: ¶ trahunẽ prime cõcessiones vel ꝑma concessio ad tempꝰ vltime concessiõis perindeq; sit, ac si omnes tũc concede rent. ¶ Et ideo si tempore vltime cõ cessionis nõ esset possibile primo con cedere posse vel q̃ defuncti fũr. vel q̃ partes prediꝫ alienauerũt. pendebit hec vltima concessio donec illi q̃ suc cesserũt in locũ priorꝫ vel noui socij concedant seruitutem. ¶ hec probant in. l. q̃ fũdũ. de ser. ru. prædi. ¶. l. fi. ¶ cõ munia prædi. ¶ no. Azo in summa. ff. de ser. tit. generali. ¶ Item qd de dño fũdi in quo aliꝫ hz vsufructũ. an dñs possit illi fũdo seruitutẽ imponere. di cas q̃ non etiam consentiente vsufru ctuario nisi sit talis seruiꝰ per quam cõditio vsufructuarij deterior nõ fiat vt est tex. in. l. sed ¶ qõ. §. fi. cũ. l. seq. et ibi gl. vbivide. ff. de vsufr. ¶ An possit imponere seruitutem fũdo suo in prę iudiciũ habentis aliam seruitutem realem. Dicas q̃ non tex. est in. l. chi rographũ. §. j. ¶. l. q̃ quẽ de ser. ru. ꝑdi. ¶ ibi p doc. ¶ hz p gl. ¶ doc. in. l. ꝑses. C. de serui. ¶ aq̃. Potest tamen dñs acq̃-rere seruitutẽ fũdo fructuario tex. est in. d. l. sed ¶ si qd. §. fi. sicut etiã dixi §. de fũdo feudatario ¶ adde qõ dicã j. ver. qd de vsufructuario. ¶ Jtẽ qd ɔ marito an possit imponere seruitutẽ fũdo dotali. Et videt q̃ sic. qz est dñs illiꝰ fũdi. l. in reb⁹. C. de iure do. l. doce ancillã. C. de rei vendi. Contrariũ est verũ tex. est in. l. iulianꝰ. cũ. l. se. de fũ do do. Ratio est qz non habet liberuz dñiũ: vt no. Bal. in. d. l. ¶ in ꝓincialꝰ C. de serui. qõ intelligo de fũdo dota li inestimato. qz illõ reputaẽ esse vꝛo-ris. vt. d. l. in reb⁹ sec⁹ si esset estimatꝰ tali estimatione que emptionem face ret. vt ibi no. ¶ in. d. l. doce ancillã. qõ in dubio ꝑsumiẽ. vt est glo. not. in. l. si inter vir. C. de iure do. ¶ no. Cyn. in. l. iiij. in vlt. q. C. cõmo. ¶ Jtẽ qd de vsu fructuario an possit imponere serui tutẽ fundo in q̃ hz vsufructũ. Et vi deo q̃ sic durãte vsufructu: qz vsufru ctꝰ est pars dñij fũdi sicut est vasallꝰ ¶ supficiariꝰ. Dicas contrariũ qz mior est dñs ꝯ maritꝰ rei dotalis: ¶ maritꝰ nõ põt vt dixi: ergo ꝛc. Jtẽ qz vsufru ctuariꝰ melioꝛem conditionez facre põt: sed nõ deterioꝛẽ. tex. est in. l. eqssi mũ. §. fi. ff. de vsufr. ¶ Jtẽ an ille q̃ ha ber ius inferẽdi in sepulcrũ possit im ponere seruitutez sepulcro. Dic q̃ nõ l. j. ff. si ser. vendi. ¶. l. caueri. cõmunia prædio. ¶ Item qd de eo q̃ non est ad huc dominꝰ vel quasi sed proxime vel cõtinuo est futurꝰ dominus. an possit imponere seruitutem: vt i hoc exẽplo emo a te prediũ vel ex alio titulo acci pio. ¶ in acceptione vel traditione im pono ei seruitutem ad aliud prediuz tuum quod retines an possim. Et di cas q̃ sic text. est in. l. qui duas. de ser ui. vr. prædi. ¶ in. l. iij. §. siquis duas. ff. communia prædio. et in. l. ei fundo de

ser. ¶ ita tz Azo. in summa. C. de seruit. §. ¶stituit aũt. p hoc facit: qr qõ prime faciẽdũ est hr̃ pro tã facto vt. l. pe. de testa. mili. Et qõ dixi de ẽptore. intellige de quocũq; acqrẽte ius qõ sibi debeat posse seruitutẽ iponere. sicut ẽ liuellari⁹ ¶ vasall⁹ ¶ siles scõm ea q̃. s. dicta sunt. ¶ Itẽ iperator seu pnceps põt cõcedere puato aquã ducere per viã publicã sine incõmodo vicinotũ. ter. est in. l. fuitutes. §. publico de seruit. ¶ Itẽ senat⁹ põt vt. l. ij. in princ. ne qd in flu. publico. ¶ no. glo. in. d. §. publico ¶ intelligit sine maximo aut magno incõmodo. vt tbi not. gl. ¶ hr̃ in. l. quoties. de pci. iper. offe. ¶ no. Azo i sũma. C. de ser. §. cõstituit aũt p hoc. l. ij. §. merito. ¶. §. si qd a pncipe ne qd in loco publico. ¶ ibi de hoc hr̃. puatus aũt in flumine publico. vel in aliqua alia aq̃ publica ad publicũ vsum destinata nõ põt cõcedere seruitutẽ. puta aquã p rotã tollẽdã ex flumine vel hauriendã: nec seruitutẽ castello ipo nere ¶ si fiat talis cõcessio vel impositio nõ tz iure seruitutis: sed ille cui facta est talis cõcessio vel ipositio tuendus est in iure suo qõ possidet. ¶ est Jeũ q cõcessit ter. est in. l. ij. cõia pd. ¶ castellũ est receptatio publica. l. j. §. antepe. de aq̃ q̃ti. ¶ esti. ¶ est ter. cũ glo. in l. si vẽditor. §. fi. de ac. emp. ¶ Itez ille q̃ hz seruitutẽ alteri eã cõcedere non põt nisi hoc esset ei pmissum. qr nõ põt esse seruit⁹ seruitutis. l. j. de vsuf. leg. si tñ qs habeat seruitutẽ aq̃duct⁹ ¶ aq̃ postq̃ ingressa est fundũ meum velim alij cõcedere possum nisi nocẽa fundo seruiẽti. ter. est cũ glo. in. l. ex meo de ser. ru. pre. in. l. j. §. illõ labeo de aq̃ q̃ti. ¶ esti. ¶ hoc tz. Azo in sum. C. de seruit. §. cõstituit. in fi. ¶ idẽ tz glo. fi. ante fi. in. l. cũ esset. §. j. de ser. ru. ¶ in dictis iuribus. de hoc no. in. l. pẽsens. C. de seruit. ¶ aq̃. Et pdicta ĩtellige de cõstitutione q̃ iponit seruitutẽ psonaliter aũt qlibet q̃ nõ hz pdictũ põt se obligare. p seruitute pstãda. ff. famil. ercis. l. heredes §. an ea. ¶ Sz quid si aquã q̃ orit in fũdo tuo cõcedisti tytio vt possit eam ducere ad fũdũ suũ. an possis postea etiã mihi cõcedere. Et gl. in. d. l. pẽses dicit q sic. si tñ abũdat qõ vtriq; sufficiat per. l. lucio. de aq̃ q̃tidia. ¶ esti. ita fuit determinatũ bononie iter fratres pdicatores qbus pmo cõmune cõcesserat aquã ¶ minores qbus scdo concessit qr fuit iudicatũ valere scdam cõcessionẽ: ex quo nõ derogabat priori. vt not. doct. in. d. l. pses. ¶ Ultimo no. q pnceps in mari potest ponere seruitutem: vt est ter. iuncta glo. in. l. venditor in pr̃in. C. communia predi. de quo vide omnino que dicam in. v. q. principali.

¶ Qui possint acquirere seruitutem seu quibus possint seruitutes concedi. Cap. xv.

Quarto pr̃ici paliter dicam⁹ q possint acqrere seruitutẽ: sz qbus possint seruitutes predi. Et dicq illi q sunt dñi vl q̃si dñi vicinoꝝ pdioꝝ pñt acqrere seruitutẽ fundo suo sicut pñt iponere eadẽ rõne: vt. l. ei q pignori. de ser. ¶. l. j. cõia pdi. scõm Azo. in sũma. C. de ser. §. fuit aũt in prin. Ex quo nota regulã q oẽs q pñt iponere seruitutes vni fũdo eadẽ rõne. et multomagis pñt ei acqrere. qr meliorẽ cõditionẽ regulariter põt qs facere: lz deteriorẽ aliqñ nõ possit. vt est ter. in. c. j. §. qd ergo. de iue. ũ re ali. fa. ¶. l. eqssimũ. §. j. ũ vsuf. ¶. l. si. de vsufr. et habi. Et tõ feudatarius seu vasall⁹ põt acqrere seruitutem fũdo feudatario. vt est ter. in. d. §. qd ergo ¶ idẽ dicas i emphiteota ¶ si. Jmmo etiã pl⁹ dico q ille q nõ põt imponere seruitutẽ fũdo põt ei acqrere: sicut est dñs in fũdo in quo alius hz vsufruc. vt est ter. in. l. sed ¶ si quid. §. j. de vsufr. Itẽ ille q hz ius inferẽdi in sepulcrũ seruitutes vie. ¶ sepulcrũ acqrere põt. lz sepulcro eam iponere non pñt si ser. ven. l. j. cõia predi. l. caueri. ¶ idẽ dicas de si. Et pcedũt pdicta quãdo est vnus tm̃ cui est acqrenda seruit⁹ si aũt essent plures dñi pdij cui seruitus acqrenda est vt oẽs cõsentiãt vel eoꝝ cõis seru⁹ ¶ si vn⁹ tm̃ mihi acqrere

ret ¶ nõ teneret ei⁹ acqsitio donec alij vel alijs socijs cõcedat seruit⁹. ¶ vltima acqsitione cõfirmat prima ad tẽpus vltime sicut. §. dixim⁹ in imponẽda seruitute predio cõi: vt. l. si vn⁹ ex socijs. ¶. l. vn⁹. in princ. de ser. vr. pre. Itẽ pdicta de suspensione prime impositionis seruitutis vel acqsitionis locũ hñt si fiat acqsitio vel impositio inter viuos. Nam si vltima volũtate vn⁹ socioꝝ predio cõi legat seruitutẽ predio cõi non vz legatũ: sed si oẽs socij legarent: ¶ pariter eoꝝ adiret hereditas legatũ teneret. Jdẽq si vn⁹ socioꝝ predij cõis seruit⁹ legaret: qr tũc nõ teneret legatũ: neq; suspenderetur donec alijs cõcedat: qr nõ sicut viuentiũ: ita defunctoꝝ actus suspẽdi post mortẽ testatoris vel aditã hereditatẽ receptũ est vt est ter. in. l. fi. cõia pdiorum. ¶ ibi per doc. ¶ de ser. ru. pred. l. si vn⁹. ¶. l. vn⁹. ¶ ita not. Azo. in summa C. de seruit. §. fiũt aũt.

¶ In quibus rebus possit seruitus cõstitui. Cap. xvi.

Quinto pr̃ici paliter declaram⁹ in qbus reb⁹ possit seruit⁹ constitui. Dic in fũdo vrbano ¶ rustico. vt in. l. j. cõia predi. ¶ insti. de ser. §. rusticoꝝ. ¶ in tit. ff. de ser. vr. pre. cũ si. Itẽ põt cõstitui nedũ in toto fũdo. lz i solo tm̃ vt supficie tm̃ ter. est in l. iij. ff. de ser. Et tõ certo gñi agrorum seruitus acqri põt vel vti vineis q ea ad solũ magz q̃s ad supficiẽ pteat ¶ p pterea sublatis vineis seruit⁹ in solo remanebit nisi aliter actũ fuerit. vt ẽ ter. in. l. certo gñi. in prin. de serui. ru. pred. Itẽ ad certã partẽ fundi seruit⁹ acqri põt. vt. l. ad certã. de ser. Itẽ nedũ edificio psenti sed etiã futuro seruit⁹ iponi vel acqri põt. vt est ter. in. l. si seruit⁹. §. futuro. de ser. vr. pre. Et ẽ rõ: qr illõ qõ adheret pstituit illud cui adheret scõm Old. ¶ õt Flo. i. d. §. futuro. ¶ tõ vz pmissio seruitutis facta illi q spectat. sua in futuꝝ interesse ter. est cũ gl. in. l. ei fundo. fm vnã lecturã. de ser. ¶ no. Ludo. põta. in. l. stipulationes nõ diuidunt. in. xij. col. de verb. obli. Ex hoc sequit q seruit⁹ cõstitui põt vt aquã q̃rere ¶ inuẽtã ducere liceat ter. est in. d. l. ei fundo. Itẽ põt iponi seruit⁹: vt boues per quos fũd⁹ colit in vicino agro pascant. Itẽ vt fruct⁹ in villa vicini coganꝝ coactiq; habeant ¶ vt pedamẽta ad vineaz er vicino predio sumant. Itẽ vicino cui⁹ lapidicina tuo immineret fũdo cedere ius ei esse. Itẽ in fũdo vicini terram iacere sara in fũdo hr̃es in tuum lapides puoluant ibiq; positi habeãtur ideq; exportẽt ter. ẽ in. l. iij. in pn. de ser. rust. pred. idẽet in alijs de quibus plene dicam i n alijs spẽb⁹ seruitutis tã vrbanoꝝ q̃s rusti. itẽ in sepulcro seruit⁹ acqri põt. l. seruitutes. §. fi. si ser. vẽ. Itẽ lz per primatũ mari seruitus imponi nõ possit: qr natura oĩb⁹ ptz: vt est ter. in. l. vẽditoꝛ in pñc. cõia pdi. tñ per principem bñ posset: vt ibi no. per gl. arg. l. seruitutes. §. publico ff. de serui. ¶. §. dixi. in. iij. q. pnc. in fin. Et iõ cũ mare adrianũ qõ gulfus Venetoꝝ appellat: sit dñi venetoꝝ. qr in eo ipsi veneti pdñati sunt p tm̃ tps q nõ extat memoria in cõtrariũ: ¶ per hoc dicunt hr̃e iurisditionẽ in illo mari. qr illõ tps hz vim tituli: vt in. c. sup quibusdã. §. pterea. extra de verb. sign. ¶ in. c. j. de prescrip. in. vl. ¶ Bar. ¶ Ang. de perusio plene in. l. sane si maris. de iniurijs. ¶ Bal. in rubrica. ff. de reg. di. ui. in. ij. col. ¶ idẽ Ang. in. l. si. in princ. de vsucap. ff. ¶ in sua disputatiõe que incipit qstio sup qua cõsiliũ postulat dicẽdũ est q ipsi dñi veneti in solo mari possint seruitutẽ iponere ¶ nontalij: qõ est no. In loco aũt sacro ¶ religioso seruit⁹ iponi nõ põt. vt. l. seruitutes. §. fi. ff. de ser. Itẽ nec in loco publico vt. l. si prius. §. fi. de aqua plu. arc. cuz l. seq. de quo dicã in. vj. q. princ. ¶ Itẽ in reppria vel cõmuni qs iponere seruitutẽ nõ põt. vt est ter. in. l. in re communi. ff. de ser. vr. pre. ¶ in. l. proprium ¶ qcqd cõia pre. ¶ est ratio in. reppria qr res ppria nemini seruire potest: vt dictis iuribus. ¶. l. vti frui. in prin. ff. si vsufr. pe. Jure aũt cõi qr in re cõi me-

sio: est conditio possidentis .l. sabinꝰ cõmuni diui ꝛ quia seruitus pro parte imponi non potest. vt. d. l. proprius ꝛ d. l. pro parte. ff. de serui.

¶ Que sint necessaria vt seruitꝰ constituat rei quasi possessio acq̃ratur. Cap. xvij.

Sexto prici

Spaliter aperiam⁹ breuiter que sint necessaria ad hoc vt seruitus constituatur ꝛ eiꝰ qua si possessio acquirat. Multa etenim ad hoc sunt necessaria vt seruitus constitui possit. ¶ Primum est ex persona constituentis. videlicet vt sit talis qui possit eam constituere. ꝛ quis sit iste. vide. s. in. iij. q. principali. vbi plene disputaui. ¶ Secundum est ex parte: eius cui constituitur vt sit habilis ad acquirendum ꝛ de isto dixi. s. in. iiij. q. principali. ita q̃ predium requiritur ex parte constituentis seruitutem ꝛ predium etiam ex parte eius cui constituit. vt est tex. in. l. j. de seruit. rusti. predio. ꝛ insti. de serui. §. in rusticorum. ¶ Tertium est respectu rei in qua seruitus constitui tur vt sit talis in qua seruitus constitui possit quod declara. vt dixi in precedenti. q. princi. ¶ Quartum necessarium est vt res cui acquiritur seu cui acquirere volumus seruitutẽ sit habilis ad acquirendum alias secus. vt s̃. dixi in. j. q. seruitutum ad fi. ver. hic est videndum. ꝛ habetur in. l. vt pomũ. de serui. ꝛ. l. pecoris. de serui. rustico. predio. ꝛ. l. ij. ꝛ. l. venditor in princi. ff. communia predio. ¶ Quintum q̃ seruitus constituatur in totum: non autem pro parte vt. l. pro parte. ff. de seruit. ꝛ. l. si quis duas. §. j. communia prediorum: licet ad certam partem. fundi pro diuiso possit constitui. vt. l. ad certam de serut. ꝛ not. glos. in dicta. l. pro parte. ꝛ ibi per docto. ¶ Sextum q̃ seruitus pure constituatur. nam ipso iure neq̃ ad tempus neq̃ ex tempore neq̃ sub conditione neq̃ ad certam conditionez constitui potest. tex. est in. l. seruitutes ipso iure: q̃ ẽ. l. iiij. de serui. de quo dic vt ibi p gl. ꝛ doc. ꝛ dicã infra. in. viij. q. prin. quor qualiter aq̃rat seruitꝰ. ¶ Septimum est respectu loci: vt locus medius impediens seruitutem non interueniat sicut si esset sacer vl religiosus. vt. l. seruitutes. §. fi. de serui. ꝛ etiam aliquis aliquã do: vt. l. qui sellam. §. fi. de serui. verba. predio. de quo plenius dicam in proxima questione que impediant seruitutem constituendam. ¶ Octauũ vt constituatur per verba iuris: hoc est sonantia in ius. vt puta. concedo tibi ius eundi per fundum meum non autem per verba sonantia in factum: vt puta. cõcedo tibi ire et agere per fundum meum: quia tunc esset potiꝰ ius personale. vt. l. apud Julia. §. si quis alicui. de lega. j. ꝛ dixi plene supra in diffinitione. seruitutis realis. et predialis. et in illa questione quomodo cognoscatur quando sunt seruitutes reales et prediales. ¶ Nonum q̃ ius insit in predio dominante actiue et in predio seruiente passiue ita q̃ non insit persone sed rei: vt ibidem bẽe dixi. ¶ Decimum q̃ istud ius seruitutis constitute respiciat et concernat vtilitatem predij dominantis. alias seruitus non esset. text. est in. l. quoties. la. j. in princip. de seruitutibus. dixi in dicta diffinitione. ¶ Undecimum q̃ alterius predij seu libertatem diminuat. vt lege stipulatio ista. §. si quis forte. de verbo. obligatio. dictum est in dicta diffinitione. ¶ Duodecimum ꝛ vltimum q̃ intercedant verba solennia ad constituendũ puta per stipulationem vel in testamẽto vl codicillis vel in contractu vel i donatione. ꝛ si. vt est tex. insti. de serui. §. fi. ꝛ ibi no. et de hoc dicam plene in. viij. questione princi. ¶ Ad hoc autem vt quasi possessio seruitutis acquiratur. duo principaliter requiruntur. Primum vsus vtentis seruitute. Alteruz patientia alterius rem possidentis q̃ seruitutem debet. vt. l. j. §. fi. de seruitu. rusti. predio. que patientia non dicitur nisi sciat eum vti quasi intendentem acquirere seruitutẽ. ff. si ser. ven. l. qõ si forte. §. j. fm Jnno. q̃ no. dicit in. c. bone. el. ij. in gl. ꝛ in fi. eẽ de postu. pla. ꝛ ibi p doc. ꝛ idẽ no. Arch. in. c. nõ est de cõsue. li. vj. ꝛ vide de hac materia plene p eundẽ Jnno. in. d. c. bone. in gl. cũ q̃ritur. ꝛ in. c. cũ dilectus in gl. recuperãde extra de cap. mona. ꝛ in. l. in litteris. de resti. spo. ꝛ plenissime p Bal. i. l. ij. C. de ser. ꝛ plene Flo. i. d. l. seruitutes. la grãde de ser. vbi ponũt ꝛ examinãt qũo ꝛ q̃liter acq̃rat quasi possessio in iuribꝰ corporalibꝰ vbi videre poteris per te.

¶ Que impediunt seruitutem constituendam. Cap. xviij.

Septimo ne

cessariũ est itelligere q̃ impediat cõstituẽdã seruitutẽ. Et dicas q̃ locus medius aliq̃n impedit: puta si est sacer. vl religiosus vt est tex. in. l. seruitutes in fi. de ser. et est tex. in. l. si prius. §. sed loco sacro. de aqua plu. arc. ꝛ no. gl. in. c. j. de obser. ieiunij. ꝛ ibi per canonistas. ꝛ dixi in precedẽti. q. principali. Idem est si locus publicꝰ est medius si p id qõ dz in medio fieri impedit publici loci libertas vel publicus vsus. vt si vellẽ de domo mea in domũ tuam immittere trabem cooperiendo viam publicam vel apponere ponticellũ. vel si velim de fundo tuo ad meum deducere aquã faciendo in via publica riuũ his casibus. ille locus publicus medius impedit seruitutẽ cõstitui nisi principalr. l. pmittente: vt est tex. in. d. l. si prius. §. fi. cũ. l. se. ꝛ not. Bar. in. d. l. fi. vel nisi pmittẽte senatu. vt. l. ij. in prin. ne qd in loco pub. ꝛ dixi s̃. in. iij. q. prin. ver. itẽ impator. vel nisi hoc mihi liceret ex. l. municipali vel a magistratu cui hoc cõpeteret ex forma statuti. vt. l. prohibere. §. plane qõ vi aut clam. ꝛ not. Flor. in. l. q̃ sella. §. fi. de serui. rusti. predio. Item alius locꝰ priuatus impedit seruitutẽ quãdo ille locus est extranei. ꝛ in eo est aliq̃d faciendũ quousq̃ etiã in i. lo seruitꝰ acquiratur. vt. l. in tradendis interpositis cõmunia predi. ꝛ. l. loci corpus. §. fin. si ser ni. ven. Ceterum si medius locus sit cõstituentis seruitutem vel etiã extranei sit in illo nõ est aliquid faciendũ propter quod seruitus impediat: tũc locꝰ ille medius nõ impedit seruitutem cõstitui. vt. d. §. interpositis. ꝛ ideo seruitus esse põt in vbanis predijs etiã interposito medio predio seruitutem nõ debente. quia si habeo ius seruitutis altius non tollendi remotioris domꝰ vtilitas erit donec predijũ mediũ meũ extollatur. vt est tex. in. l. ꝛ ideo si seruen. Et eodẽ modo q̃ dictũ est de loco sacro religioso ꝛ publico medio impediente seruitutem constitui: intellige quãdo in loco medio requirit q̃ aliq̃d fiat. alias non impediretur. vt. d. §. interpositis fm Flo. in. d. l. qui sella. §. fi. Et ideo non videt esse differentia inter seruitutes rusticas: ꝛ vbanas: sed tex. in. l. qui sella. §. fi. tacite videat differẽtiam facere. ꝛ Azo in summa. C. de seruit. §. porro quod dictum est: sed re vera nõ est differentia. Sed solũ in hoc consistit differẽtia. an predijũ meũ impediat vtilitatem venire de vno predio ad aliud quod cõtingit duobꝰ concurrentibus. Primũ q̃ predijũ mediuz nõ sit constituentis seruitutem. Secũ q̃ ad vsum seruitutis aliquid sit in eo faciendum vel exercendum quod fieri potest inuito domino vt. l. inuitũ. cũ. l. pe. in fi. de ser. vr. predi. ꝛ tunc impedit cõstitui seruitutẽ. Sed si nil erat faciẽdum vel si erat predijũ intermediũ tamen erat eiusdem dñi predij dñantis: ꝛ etiã q̃ potest facere in illo predio medio quicquid vult non impedit seruitutẽ constitui q̃ non impedit vtilitatẽ peruenire vt est tex. in. l. si cũ seruitꝰ. ff. quẽadmo. ser. amit. ꝛ in. l. si edes mee. ꝛ in. l. nemo enim de ser. vrb. pre. ꝛ in. l. si mihi. §. pe. et. l. tria predia. de seruit. vrb. predi. Et de ista materia an locus medius impediat seruitutes vide per Bar. in. l. si prius. §. fi. de a q̃ plu. ar. ꝛ p Flo. in. d. l. qui sella. §. fi. de ser. vrb. predio. ꝛ per Pau. de ca. in. l. in tradendis. §. interpositis cõmunia pre. ꝛ per doc. in. §. eque insti. de ac. ꝛ per cano. in. c. j. de observa. ieiunij. Item impedit seruitutem constituendam quando ali-

qua eoꝝ q̄ su nt necessaria ad ipsaꝫ deficiūt vt dictū est i. q. prec. vbi videas. Itē q̄n id exforma municipali statuti esset phibitū p hoc viō ter. cū gl. q̄ ibi no. i. l. qui luminib⁹. de ser. vr. prę.

¶ Quō q̄ quāt q̄n constituāt q̄ acq̄rāt q̄ retineatur seruit⁹ q̄ q̄ seruitutes dicantur habere cām ppetuā seu ꝓtinuā quasi cōtinuā seu quasi ppetuā q̄ q̄ cām discōtinuā q̄ quanto tpe hmōi seruitutes p̄scribuntur.

Caput. xix.

Qtauo principaliter expedit examiare quō q̄ qualiter q̄ q̄n cōstituatur q̄ acquirāt q̄ retineatur seruit⁹. q̄ dic q̄ ꝓstituitur pactionib⁹ q̄ stipulationib⁹ q̄ testamentis q̄ cōtractib⁹ ter. est cum glo. instit. de ser. §. pe. q̄ fi. q̄ dixi. §. in. vj. q. prin. ver. xij. nō ter. in. l. i testamento: alias incipi pōt cōia prę. q̄. l. binas edes de serut. vrb. predi. cum si. q̄ voluntate partium cōstituitur seruitus ab inuitis q̄ inuitus dicit ille q̄ non consentit expresse etiā si non ꝺicat vt. l. inuitū de seruitut. vrba. predio. Ideoq̄ licet vadaꝫ per predium tuum vel aliqua proijciam in tuo te sciente; q̄ non contradicente. non statim est seruitus nisi p̄scribam. vt. l. iij. in fi. eo. titu. de qua p̄scriptionem statim dicam sicut econtra in amittendis seruitutibus dicit. nā licet altius tollas me sciente. nō statī dom⁹ tua est libera: vt. l. hec autem iura. de ser. vrb. pred. q̄ no. glo. in. d. l. inuitum. Item constituit q̄ acq̄ritur seruitus per ꝓsuetudinē. vt. l. j. §. pe. q̄ fi. q̄ ibi per glo. q̄ doc. de aqua plu. arcen. Item acquirit per p̄scriptionem. vt habeꝫ per glos. ordi. q̄ magna in hac materia in. l. seruitutes. la grāde. ff. de serui. q̄ ibi per omnes doc. q̄ p Azo. in sumima. C. de ser. §. item cōstituitur seruitus per cōsuetudinem. et habeꝫ p gl. q̄ doc. in. l. ij. C. de ser. q̄ aq̄ Dy. i. c. possessor malefidei. q̄ i. c. seq. de reg. iu. in. vj. q̄ p Bar. i. l. j. §. deniq̄. de aq̄ plu. ar. q̄ p doc. in. §. eq̄. insti. de acti.

¶ Circa q̄ ꝓ est sciēdū q̄ seruitutes q̄dā dr̄ hr̄e cām ppetuā: seu cōtinuā. q̄dā q̄si ppetuam seu q̄si ꝓtinuā. q̄dam discontinuā. vt no. per glo. q̄ doc. in. d. l. seruitutes q̄ habeꝫ in. l. fozamen. de serui. vr. predi. q̄. in. d. l. ij. C. de serut. et aqua. Et dic q̄ illa seruit⁹ dicit habere cām continuam q̄ perpetuam q̄ semper est in vsu actualiter q̄ potentialit vt seruitus aqueductus q̄ seruit⁹ alti⁹ non tollendi q̄ similes. Quasi continuam seu quasi perpetuam causaꝫ dicitur illa seruitus habere que perpetuo seu continuo potentialiter sed non actualiter est in vsu. vt est seruitus stillicidij vel ductus aque ex celo cadentis. vt in. d. l. fozamen. de seruit. vrbano. predi. q̄ est ratio quia in istis non requirit semper factum hois ad vsum seruitutiꝫ. licet reqratur aliquando a principio ad ipsam constituendā vt in aqueductu q̄ postq̄ aqua est derivata per riuū vel canale facto naturę continuatur: q̄ per seipsaꝫ sp̄ fluitq̄ i seruitute tigni. imiūcti: vel oneris ferēdi. nā postq̄ semel est immissum per se ipsuꝫ continuaꝫ. Item in quasi perpetua seu quasi continua ratio est: quia ꝫ in illa non exerceaꝫ semper tn est apta i semp exerceri sine facto hominis vt seruitute stillicidij que est respectu aque ex celo cadentis: q̄ non semper pluit sed cū pluit per seipsam cadit: et stillicidiū est semp aptū recipere aquę

l. inuituꝫ. Et p Cy. i l. iuit⁹. C. de ꝑc. car. i cle. j. i. ij. opp. bar. i l. ij. ff. sol. ma. q̄. i. l. fi li⁹. §. iuit⁹ ff. de ꝑcu.

sine facto hominis postq̄ stillicidium factum est. Discontinuā vero cām illa seruit⁹ habere dicitur que non est semper in vsu actualiter nec potentialiter sed necessario requirit interpositionē q̄ in sui vsu requirit factū hominis q̄ non potest esse continuū vt seruit⁹ itineris vie q̄ si. Nam homo nō pōt semper ire vel ducere currū aut plaustruꝫ l. seruitutes. la grāde. in prin. de serut. Et istud q̄ dixi de causa discontinua procedit in seruitutib⁹ realib⁹ que rei debent q̄ in istis ipsa res dicit tales seruitutes quasi possidere mediante facto hominis non aūt facto suo. et ideō cū in istis realibus vbicunq̄ factū hois requiritur ad vsum. q̄ illō nō possit semp esse continuum. sequit illa res tales seruituꝫ nō ꝓtinue possidet. q̄ propterea dicūtur habere cām discontinuam. Sed secus est in seruitutibus vel personalib⁹ iuribus que debentur a re persone. vt est vsufruct⁹ vsus iurisditio: q̄ si. Nam in istis ꝛ factū hominis requirat nō solū ab initio. sed etiam ex post facto nō tn dicūtur habere cām discontinuā quia p̄t aio possideri ex quo persone debent que habēt alium licet actus sint discontinnivt eleganter no. Bar. in. l. iusto. §. nō mutat. de vsuca. et ibi o ino videas. q̄ not. per Cy. in. l. ij. in. vj. q. C. de ser. q̄ aqua q̄ no. pro hmōi materie fundamēto. His itaq̄ premissis dicas si est seruit⁹ que habeat ppetuā cām seu continuā: vel perpetuā seu cōtinuā ex his duobus casib⁹ regulariter p̄scribit lōgo tpe. vz. x. annis inter p̄ntes. xx. inter absentes. exēplo rerū immobiliū: vt est text. in. l. fi. C. de p̄scri. longo tpe q̄ in. l. ij. C. de ser. c. ibi hoc no. per glo. q̄ doct. q̄ idē no. gl. or. i. d. l. seruitutes q̄ ibi p oēs doctos. q̄ per Azo. in summa. C. de serui. §. itē constituitur. q̄ in. l. j. in. v. q. e. ti. per Cy. C. de ser. q̄ aqua. q̄ in. l. ij. in. v. q. eo. ti. Sed si est seruit⁹ habens cām discōtinuā. q̄ tūc regulariter nō p̄scribit. vt est text. in. d. l. seruitutes. in princ. et ibi p doc. in. d. v. q. vj. q. Sed illa regula fallit in multis casibus. ¶ Primo q̄n quis fuisset vsus iure seruituris tanto tpe: cui⁹ in ꝺubiō memoria nō existit. l. hoc iure. §. ductꝰ aq̄. de aq̄ quo. q̄ esti. fm vnū intellectū. s. q̄ ibi loquat de huius ser. q̄ ar. l. j. §. fi. q̄. l. ij. §. ante pe. de aq̄ plu. arc. q̄ no. gl. magnā. d. l. fuitutes de serut. q̄ ibi p oēs doc. q̄ no. glo. in. d. l. ij. q̄ ibi p doct. C. de ser. Et p hoc adduco ter. in. c. sup quibusdā. §. preterea. extat de ver. sig. vbi hr̄ q̄ tps cuius non extat memoria i cōtrariū hz viz pri uilegij. q̄ ē text. in. c. j. in fi. de p̄scrip. li. vj. vbi dr̄ q̄ dictū tps hz vim tit.

¶ Qn̄ aūt dr̄ esse tn̄ tēpus cuius nō extet memoria in cōtrariū q̄ modo pbeꝫ. vide plenius p Jn. c. quid p nouale. q̄ in c. veniēs. q̄ ibi p canonistas. de ver. sig. p Cy. in l. ij. in. ix. q. C. de ser. q̄ aq̄ q̄ p Bar. in. l. j. §. labeo. ō aqua plu. arc. q̄ p glo. et doc. in. l. arbiter. de p. et p̄flo. in. d. l. seruitutes. i vlt. char. circa prin. q̄ ad de q̄ Cy. tenuit in. d. l. ij. ix. q. q̄ centū anni dicāt esse spatiū tanti tpis de quo non extet memoria. Idē tenuit Ant. de bu. in. c. veniēs. in prin. vlti. col. extra de testi. et Jnno. etiā ibi circa fi. ij. col. in ver. itē dicūt quidam q̄ si cōstet. q̄ idē sentit Spe. in tit. de proba. in. ij. parte Spe. §. j. ver. q̄d si testes ad fin. illius ver. q̄ idem tenet Bal. in d. l. ij. ad fi. ij. colū. C. de ser. q̄ car. Zabarella. in. c. si diligēti. in fi. extra de p̄scrip. q̄ no. per doc. in iurib⁹ p̄allegatis. Et

Qn̄ dicaꝫ tps cuius initij non extat memoris.

quomodo probetur possessio cētuz an
noruz vide per Bal. in auf. quas actio
nes. in vlt. col. in pūn. C. de sacrosanc.
eccle. ⁊ vide glo. ⁊ quod ibi not. in. c. cū
vobis extra de prescrip. ¶ Secundus
casus est in quo fallit quādo vtens al
legaret seu habuisset titulū concessio
nis ab ipso domino. ⁊ sic ex aliquo ti
tulo precederēt dicat sibi a domino fuis
se seruitutē constitutam. nec id possit
probare per testes vel instrumēta ⁊ in
adminiculū sue intentionis inducat
coniecturam: qz vsus est seruiture pre
dū dño sciente ⁊ nō cōtradicente. p. x.
vel. xx. an. scilicet per. x. inter presentes
⁊. xx. inter absentes: qz presumit seruitus cōstituta ex cā que pretendit̄ pces
sisse. arg. l. j. in fi. de aqua plu. arce. ⁊. l.
cū de in rem verso. ff. de vsur. ita singu
lariter dixit glo. in. l. seruitutes la grā
de. in gl. mag. in fi. de ser. gl. in. l. j. §. fi.
in ver. q̄diu. de aqua plu. ar. Et idē ad
literā dicit Azo in summa de ser. §. ītē
constituūtur seruitutes p consuetudi
nem. ⁊ idē no. Innoc. in. c. si diligenti.
extra de prescrip. ⁊ Jo. an. ⁊ doc. in. c. p
uenit. de censi. ⁊ idē tenet Bar. ⁊ Flor.
in. d. l. seruitutes. ⁊ do. Ang. de are. in
sti. de act. §. eq̄. Et istam opi. tenent cō
muniter doc. tam legiste q̄ canoniste.
vt dixit Paul. de ca. in. d. l. seruitutes.
Sed Pe. de bel. p Cy. ⁊ Jac. bu. ⁊ Ray.
de fo. in. l. si certis annis. C. de pact. et
Ang. ibi in sua repetitione tenēt cōtra
rium dicentes q. l. cū de in rem verso.
loquitur in faciente: hoc est in soluēte
per. x. vel. xx. annos. cōtra quē facili⁹
presumitur cū ei nō sit tantum imputā
dum. Et pro ista distinctione bene fa
cit quod no. Inno. in. c. oliz el. iij. ad fi.
de resti. spo. Ītē pro hac parte ego ad
duco hanc rationem. Nā si opi. glo. et
doc. esset vera lex q̄ dicit q̄ requiratur
tm̄ tempus cuius non extet memoria
in contrariū esset imposita potius ver
bis q̄ rebus cōtra. l. q. C. cōmu. de leg.
⁊. l. fi. C. de vsu ⁊. c. commissa. §. porro.
de elec. in. vj. Nam quilibet qui fuisset
in quasi possessione per. x. vel. xx. an
nos semper allegaret titulum a dño. ⁊
sic nunq̄ haberet locum dicta lex que
requirit tantum tempus q̄ non extet
memoria in contrarium. Bar. autē. in
d. l. seruitutes. conatur saluare glo. et
dictā opi. cōmunem ⁊ respōdet contra
rijs dicens q̄ in his que sunt magni p̄
iudicij. pcedit opi. Pe. ⁊ aliorū sequen
tium q̄ nō habeat locū. l. cum de in rē
verso. sicut est i acquisitiōe dñij vel par
tis eius. Nam si possiderē rem tuam
tanq̄ meā per longum tēpus re scien
te ⁊ patiēte: vel etiam vsufructum ei⁹
qui est pars dñij. vt. l. uij. de vsufruc.
⁊ postea dicer̄ te mihi etiā vendidis
se: vel concessisse non pbaretur p hoc
venditio vel concessio. facit. l. libertis
§. j. de ali. ⁊ cib. leg. ⁊. l. nullo. C. de rei
ven. Sed in his q̄ sunt parui p̄iudicij.
sicut sunt seruitutes prediales: per q̄s
nō acquiritur dñium nec pars eius ⁊
tunc procedit opi. glo. ⁊ pro hoc allegat
l. si filius. C. de pert. here. ⁊. l. qui aliena
§. j. de adqui. here. ⁊. l. quā ruberonis
§. sunt quedā. ff. de periculo. Ītē p hac
allegat glo. similē not in. l. pe. C. com
muni. diui. vbi contra patientē presu
mitur titulus diuisionis q̄ est parui p̄
iudicij. vt ibi no. ad inconuenies q̄ di
xi. videlz q̄ lex videatur posita ȳbis ⁊
nō rebus nō respondet. sed potest dici
ꝑm Paul. de ca. in. d. l. seruitutes q̄ il
lud tempus cuius memoria non extet
in contrarium requiritur q̄n aduersa
rius ignoraret. Si autem scit ⁊ patit. ⁊
tūc sufficiat longum cuz allegatione ti
tuli. ⁊ isto modo pōt saluari cōis opi.
Posse etiā aliter respōdet. quia lz suf
ficiat. allegare titulum cū quasi posses
sione longi tēporis ⁊ esset presumptio
turis ⁊ de iure. tamen contra eam ad
mitteretur pbatio in contrarium per
partis confessionē glo. ⁊ est no. in auf.
de equalitate dot. §. illud in verbo scri
bat. col. vij. ⁊ est alia similis in. l. in con
tractibus. in pūn. versi. nulli. C. de nō
nu. pe. ⁊ no. do. in auf. sed iā necesse. de
dona. ante nup. ⁊ canoniste in. c. is qui
fidem. de sponsa. Et ideo posset fieri
positio alleganti titulum q̄n non ha
buit titulum: sed si confiteretur alle
gatio tituli sibi non prodesset. ideo nō
credo quod sit presumptio iuris et de

iure: sz iuris tm̄. iō posset pbari ꝛriuz
p alis pbationes. iuxta no. in. c. bone
memorie maguntinen̄. de elec. et in. l.
actor. C. de pba. ⁊ p hoc pater q̄ lex q̄
req̄rit tm̄ tps cui⁹ nō extet memoria
nō erit imposita verbis q̄n ꝓiteretur
aduersari⁹ vel pbaret̄ titulu3 nō pre
cessisse vl̄ q̄n aduersari⁹ ignorasset al
legantē titulū possedisse. Teneas ita
q̄ op. gl. q̄ ē cōis: ⁊ eā sp obſuari i pra
ctica vidi ⁊ eādē practicā vidi obſua
ri. q̄n quis nō soluit decimā p tm̄ tps
q̄ nō extet memoria in ꝓtrariū: sz istō
nō examino ⁊ ad ei⁹ pbationē indu
cit possessionē vl̄ quasi rāti tpis q̄ nō
extet memoria in cōtrariū sed in hoc
de decima est magis dubiū: qz tracta
tur de magno ꝓiudicio. sz in hoc plus
est q̄s in p̄cedēti casu: qz allegat nō tē
pus lōgū sz tps qō nō extat memoria
in ꝓtrariū: sz istud nō examino: qz est
longa materia. de qua vide in. c. j. de
p̄scrip. li. vj. ⁊ in. c. sup̄ q̄busdā. §. p̄ter
ea. de verb. sig. sit ergo cau⁹ ille q̄ est
vsus aliquo seruitutis iure disconti
nue vt semp alleget titulū aliquē ha
bilē ad constituēdā seruitutē sibi ⁊ p
bet se vsum fuisse illo iure seruitutis
per. x. annos inter ꝑsentes: ⁊. xx. inter
absentes scīēte aduersario ⁊ patiēte.
⁊ obtinebit. ⁊ sit etiā cau⁹ in hoc vt al
leget se titulū hr̄e ab aduersario qui
posset seruitutē imponere: nec alleget
se titulū habere a quodā tertio: qz nō
sufficeret. scientia em̄ ⁊ patientia non
dñi non faciūt resultare presumptio
nem in facto alieno: sed in facto pro
prio sic ꝑm Paul. de ca. in. l. seruitutes
de serui. q̄ hoc declarat ⁊ bene. Econtra sit cautus etiam aduersarius vt
querat positiones: vel aliter habere
confessionem ab altera parte scilicet
q̄ nullum titulum habeat ab ipso vel
ab alio qui seruitutem imponere po
uerit: vel si non potest habere cōfes
sionē querat. pbare contrariū coartā
do dictū titulū ad certū locum ⁊ tem
pus. iuxta not. l. actor. C. de proba. et
in. d. c. bone. de electio. vbi habetur
quomodo probetur negatiua q̄ si al
legās titulū confiteret̄ se non habere
vel etiam probaretur illa allegatio ti
tuli sibi non pdesset. Et hec tene menti
per ue nō: qz sunt vtilia ⁊ nō ita bñ de
clarata alibi repies. ¶ Tertius casus
in quo fallit dicta regula est q̄n quis p
baret se habere verum titulū a tertio.
nam tūc seruitus etiā si haberet cām
discontinuam adquireretur longo tē
pore videlz. x. annis inter presentes. et
xx. inter absentes per text. in. l. ff. in. fi.
de ꝑscrip. lon. tps ⁊ per. l. si ego. §. j. ibi
ita rusticorum. de publi. qō est singula
re ꝑm Pau. de cas. in. d. l. seruitutes. de
serui. Debet ergo illa regula intelligi
qnando quis non habebat verum titu
lum a tertio. Et quod dixi verum titu
lum debere probari: qz non sufficeret
ipsum tantum allegare: vsus enim lon
gi tēporis nō posset operari duo spe
cialia: scilicet q̄ faceret presumi titulū
ab extraneo ⁊ vltra hoc q̄ sufficiat lon
gum tēpus cū tali titulo allegato: vbi
als requireretur tm̄ tempus cui⁹ non
esset memoria in contrarium per not.
in. l. j. C. de dot. promis. cum si. quia nō
accidit in titulo allegato a domino ad
uersario seu ab illo q̄ seruitutē ipone
re potuit: qz vsus longi tēporis etiam
hoc casu inducit vnū speciale dñm sz p
bationē tituli: q̄ facta sufficit ne aliud
tempus requiratur quasi possessiōis
ad prescribendū. ex qua prescriptione
iuris. pbatus est titulis ei⁹ qui seruī
tutem ipponere posset ⁊ immediate cō
stituere. argu. l. sequit. §. lana. de vsu
ca. ¶ Quartus casus et vltimus est in
quo fallit dicta regula ꝑm Pau. de ca.
in. d. l. seruitutes in fi. sz in seruituti
bus personalibus q̄ debentur a re per
sone vt vsufructus vsus iurisditio et
si. qz lz ad eoz vsum requirat factum
hois temen non dicunt̄ hēre causaz di
scontinuā: qz animo possideri pñt qui
ꝓtinuus est: licet actus hois sint discō
tinui. iō longo tpe prescribuntur cū ti
tulo tm̄ vero: qz habet similitudinez cū
dominio quod longo tempore nō pre
scribitur sine titulo. est casus in. l. fin.
circa. fi. C. de presc. lon. tem. ⁊. l. si ego
§. fina. de publi. ⁊ not. in. l. iusto. §. nō
mutat. ff. de vsucap. et intellige de ti-

tulo habito a nō dño nō aūt a dño: qz tūc nō esset op⁹ p̄scriptiōe. vt. l. clauibus de Jhē. en. iūcta. d. l. sequit. Ḣ. lana de vsucap. sine titulo vere p̄scriberetur lōgissimo tpe. vt no. Cy. i. l. ų. i. vj. q. C. de ser. Sz p̄dicta regula ꝓcedit i seruitutib⁹ realib⁹ et p̄dialib⁹ q̄ a rei dehent q̄ res dicunt possideri qñ habēt cāz ꝓtinuā vt. l. q̄ fundū. ff. quē admodū fut. admit. fz ille habēs cām discōtinuā nō pōt dici q̄ ꝓtinue possideat. nec p actū hois: qz ille nō est nec p̄ eē cōtinu⁹: nec p aīz cū res aīm nō hēat: vt dixi. ꝑ. illa. q. qñ dicat seruit⁹ habere cāz discōtinuā. Jsta aūt nō est ꝓprie fallētia a dicta regula q̄ de seruitute habēte cām, dicōtinuā loquit: qm̄ seruitutes p̄sonales dñr hr̄e cām cōtinuā ꝛ ꝓpetuaz vt dixi. ꝛ fz videat q⁹ possit dici fallētia respectu act⁹ hominis q̄ reqrit in seruitute p̄sonali: ꝛ tm̄ p̄scribit lōgo tpe qō nō est in seruitute reali q̄ factū hois reqrit. ꝛ ē discōtinua. qz lōgū tp̄s nō sufficit. tm̄ dico q⁹ ēt hoc casu nō est ꝓprie fallentia qz in ista seruitute p̄sonali reqritur titulus a non domino: vt dixi q⁹ si interueniisset in seruitute reali habēte causam discontinuam, idem esset. qz etiā longo tempore p̄scribitur vt dixi in tertio casu precedenti: et sic in effectu ēstum ad tempus p̄scribendi non videtur esse differentia inter seruitutem habentem causam discontinuaz ꝛ seruitutem personalem habentem causam continuam: quia invtraq; sufficit titulus a non domino cum possessione vel quasi longi temporis. Sz vbi non interuenisset titulus bene esset differentia: quia in seruitute reali regulariter non p̄scribitur nisi per tantum tempus quod non extet memoria in contrarium: sed in seruitute personali sufficerēt. xxx. anni quod non est longissimuz tempus. vt not. Cy. in. l. ų. in. vj. q. C. de seruitutibus et aqua. et supra dixi. que omnia bene nota.

¶ Quot sint necessaria ad inducēdaz p̄scriptionem in seruitutibus habentibus causam continuā vel quasi an requirat titul⁹ ꝛ bona fides. ꝛ an de iure inter ius canonicū ꝛ ciuile sit differētia in p̄scriptiōib⁹. ꝛ an seruit⁹ posset cōstitui sub cōditione ꝛ duplici cōditione: videlicet extincta ꝛ inceptiua.

¶ Cap. xx.

Dictum est supra q⁹ seruit⁹ habens cām perpetuā vel continuā vel quasi p̄scribitur lōgo tēpore. ¶ Sed quot sunt necessaria addi ctā p̄scriptionē. Dic plura primū: qz volens p̄scribere fuerit vsus iure seruitis: scilz eo aio vt possit vti iure suo ab aduersario inuito nō iure amicitie vel familiaritatis: qz tunc numq̄ p̄scriberet. l. fi. ꝛ ibi no. quē admo. ser. amit. ꝛ. l. q̄ iure familiaritatis de acq̄. poss. Et ideo si transiuit quis per fundum tuū longo tpe per aliquam viā ibi existentem quā publicaz esse credebat et cuilibet liceret per eā transire non acq̄rit serui. eundi: etiā si tanto tpe iuisset cui⁹ in contrariū memoria nō existit: nec acq̄rit interdictuz q̄ō est de itinere actuq; p̄ti. p ipsa seruitute habēda vt eleganter no. Pau. de ca. i. d. l. fi. Qualiter aūt ꝓbetur q⁹ fuerit vsus iure suo seu iure seruitutis plene habeāt p glo. Bar. ꝛ doc. in. l. j. Ḣ. ų. de itinere actuq; p̄ti. ꝛ p Jnno. ꝛ doct. in. c. bone. el. ų. de postu. pla. ꝛ de causa pos. ꝛ pro prie. c. cū ecclesie. in versi. affuisse: ꝛ per Bar. ꝛ doc. i. d. l. q̄ iure familiaritatis. ꝛ per Flo. ꝛ doc. in. l. seruitutes. de seruit. ꝛc. ¶ Secūdū q̄ requirit est bona fides: qz credebat sibi seruitutē cōpetere. vt not. gl. i. d. l. fi. ꝛ. i. l. ų. C. de serui. q̄ verum est vult p̄scribere longo tpe sec⁹ si lōgissimo. puta. xxx. vt. xl. ānoz: qz de iure digestoz. ꝛ. C. ēt sine bona fide poterat p̄scribi sicut dñiuz p. l. sicut ō p̄scri. xxx. ānoz. ꝛ no. Cy. Fz. Pe. i. l. ų. in. vj. q. C. de ser. hodie ꝛo ō iure canonullo mō pōt. vt i. c. fi. extra de p̄scrip. ꝛ i. c. possessor malefidei. li. vj. Sz aduertēdū: qz vbi ꝓstat vere de malafide, pcedūt p̄dicta. Sz vbi esset p̄supta malafides tm̄ tūc post. xxx. ānos talis p̄supti malefidei nō pōt allegari. casus est no ta. ꝛ ibi

An bona fides presumatur.

ta. ꝛ ibi hoc no. Bart. q̄ ita dicit intelligi i. l. fi. in fi. C. vñ vi. ꝛ idez no. Ant. de. butri. i. c. sepe. in. v. col. vñ. itez hoc verum. extra de resti. spo. ¶ Munquid aūt in dubio bona fides p̄sumatur. Videt q⁹ sic p. l. pe. C. de euic. ꝛ ꝑ. l. si fundū. C. de reiven. Dicas in hoc q⁹ si q̄s possedit cū titulo regulariter p̄sumit bona fides nisi ꝓbaret ꝛtrariū q̄ō fallit qñ titul⁹ esset impro batus a lege: qz tūc semper p̄sumitur mala fides. tex. est no. in. l. quē admo. ver. malafide. C. de agri. ꝛ censi. ꝛ ibi hoc no. Bar. quez omnino vide. Jtē fallit qñ fuisset ei denuntiatum ne emeret. vt d. l. si fundū. C. de rei vē. Jtem fallit si cozā aliq⁹ dixisset se sciuisse rē esse alienaz. Jtē si de hoc erat fama in vicinia ꝛ ipe erat vicin⁹: vt no. Bar. i. l. celsus. i pe. col. de vsucap. Jtē si ꝑcurauit habere titulū. vt not. singulariter Bal. fm Odof i. l. q̄ties. C. de rei vē. fz si q̄s possideat vel aliq̄s factū hois ex titulo tūc regulariter p̄sumit malafides. vt not. i l. fi. C. vñ vi. Jtē si quis sciebat fundū alienū eē nec habebat aliquē titulū cōcessionis seruitutis p̄sumitur malafides. qz sciebat vt scit debebat nō posse vti illo fūdo sine sciētia dñi requirit ergo q⁹ credat se hr̄e seruitutē qua vtit: licet reuera nō habeat: sed errauit in facto: qz forte audiuerat a patre suo hoc dicit vel erat publica vox i vicinia. nā hoc tribueret iustā cāz credēdi: ꝛ sic bonā fidē. vt no. dicit Bal. in. d. l. excelsus. in. ų. col. ꝛ in. l. j. Ḣ. hoc interdicto. in iq. colū. de iti. actuq; p̄ma. ꝛ Bal. in d. l. iudicia. ver. ergo ḡro. C. de rei vē. ¶ Aduerte tñ q̄z aliqñ bona fides p̄sumat. tñ in casib⁹ in q̄bus requirit nō sufficit q⁹ p̄sumat: sed ipsa dz deduci ꝛ allegari. vt est casus singularis in l. si adulteriū cū incestu. Ḣ. idē pollionis. de adul. fm Ang. i. l. eū qui. Ḣ. fi. de publi. ꝛ vide ad hoc. Bar. in. l. cuz q̄d. in vlt. col. in prin. si cert. pe. vbi dicit q⁹ super non allegatis nō cadit presumptio. et idem no. Bal. in. l. si certis annis. in. v. col. C. de pac. quod bene no. in practica qz vidi multos errare hoc nō perpendētes. Et quod dixi de bona fide intellige qō requirit in seruitute p̄scribenda. ¶ Sed numq̄d in libertate p̄scribenda requiratur bona fides vide p glo. ordi. in. l. fina. quem admo. serui. amit. ꝛ ibi p doc. ꝛ dic q⁹ i p̄scribenda libertate p̄sonali requirit bona fides. l. j. C. de p̄script. long. tēp. que p libertate comp. Sed in p̄scribēda libertate distingue. Aut loquit de libertate rei vbane et reqrit bona fides. l. hec autē iura. de serui. vrb. p̄di. Aut rei rustice. ꝛ nō reqrit bona fides l. pe. C. de ser. ꝛ rō diuersitatis est qz in p̄scribēda libertate reqrit factuz et vsus p̄scribētis ꝛ iō nō mirū si ei⁹ bona fides requirit fz i realib⁹ nō requirit aliq̄s factū hois p̄scribētis fz sola negligētia ex pte admittētis. iō nō cō syderaī in admittēdo bona fides aduersarij. vt no. i. d. l. fi. ꝛ i. d. l. ų. C. ō ser uitu. ꝛ dicā infra pleni⁹. in. r. et vlt. q. p̄cipali. ¶ Tertiū q̄ō requirit i ista p̄scriptiōe est q⁹ quis fuerit vsus longo tpe vcz. annis inter p̄ntes. ꝛ. xx. inter absentes vt nota in. l. seruitutes ff. de serui. ꝛ i. l. ų. C. eo. titu. ꝛ. Ḣ. dixi q⁹ est verū in ꝑdio priuati. sed in predio ecclesie requirit temp⁹ xl. annoz. uz. sicut in p̄scriptiōe dominij rez ecclesie. vt volut. Jnnocen. in. cap. diligenti. de p̄script. ꝛ per doc. canonistas i

An reqra tur titul⁹ i seruitutib⁹ pscribendis.

q̃uenit de censibus. ⁊ sequit Pau. de cast. in. d. l. seruitu. circa qõ adde qõ di cam. j. ver. sed contra hoc opponitur. ¶ Quartuz q̃ reqrit est q̃ vsus fuerit sciẽte aduersario. l. ij. C. de serui. ⁊ ibi per glo. ⁊ doc. ⁊ etiã eo patiẽte. l. q̃ties la. ij. ⁊ de serui. ⁊ ista sciẽtia ⁊ patiẽtia cõsistit quasi possessio iuriũ incorporaliũ. Qõ limita principaliter duob⁹ modis. ¶ Prio. s. vt sciẽtia ⁊ patiẽtia aduersarij reqrat volendo pscribere lõgo tpe. sed si lõgissimo. s. xxx. vel xl. annis. secus. nã tũc nõ requirit sciẽtia nec patiẽtia aduersarij. sicut esset opaz titulus vt possim pscribere aduersario ignorãte vel non patiẽte. ita etiaz operaz longissimũ tps q̃n titul⁹ nõ intervenit. vt singulariter dicit Paul. de ca. i. l. ij. C. de ser. ¶ Secũdo fallit quãdo pscribens haberet titulũ a q̃dam tertio qui tanq̃ dominus illius fũdi cõcessisset ei seruitutem illius fũdi cũ nõ posset. tũc pscribi etiã ignorante vel nõ dño sicut pscriberet dñs ipsi⁹ rei. l. fin. C. de pscrip. lon. temp. ⁊ hoc voluit expresse Pe. vt refert Cy. in. l. ij. C. ẽ serui. dum loquitur in seruitute formata qua quis hz titulũ. ⁊ hoc etiã sequit Pau. de ca. in. d. l. ij. ⁊ in. d. l. seruitutes. qui dicit q̃ de hoc est tex. in. l. fi ego. §. j. de pub. i alternatiua q̃ ponit ibi dũ dicit qõ p traditionẽ cõstit. vel p patientiã. Nã p traditionẽ ẽt cõstituta qñ hz titulũ a tertio. ⁊ non videt requiri patiẽtia dñi. ⁊ dũ subdit p patiẽtiã loquit qñ nõ habebat titulũ. q̃ casu bene requirit. ⁊ ista est singularis limitatio ad illud qõ cõtter dici solet q̃ in iurib⁹ incorporalib⁹ nõ est dare quasi possessionẽ nisi p sciẽtiã ⁊ patientiã dñi. qõ cõtingere põt in multis. vt in pascuis. ⁊ aqueductib⁹. ⁊ iurisdictiõibus ⁊ iure piscãdi de quib⁹ quotidie oriũtur lites i partib⁹ istis. ⁊ pauci sunt q̃ hoc aduertãt. q: cõtter ẽt q̃ quis nõ posset in his prescribere nisi cũ sciẽtia ⁊ patientia aduersarij. ⁊ hoc debet probare. ¶ Sed tu aucrte an habeat titulũ: vel nõ: q: si habet titulum non est opus probare scientiã vel patientiam fm Pau. de ca. in. d. l.

seruitutes. de seruitu. qõ singularit tenemẽti. ¶ Sed nunquid reqrat titul⁹ in istis seruitutib⁹ pscribẽdis. Dicas breuiter q̃ nõ vt est casus i. l. si quis diutur no. ⁊ ibi glo. ⁊ doct. ff. si ser. ven. ⁊ no. p gl. i. d. l. seruitutes. et in. d. l. ij. C. de serui. et ibi p oẽs doc. ⁊ not. gl. in. l. j. §. fi. in versic. quãdiu. de aq plu. ar. et per Bal. in. l. fi. quẽad. serui. amitt. et idẽ no. expresse Jnno. i. c. si diligẽti. de pscrip. et istud teneas hz aliq̃ dixerint q̃ requirat saltẽ allegatio tituli. et not. bñ istud tñ fallit i vsufruc. ⁊ in predijs ecclie vt statim dicã. ⁊ itelligẽ de titulo nõ solũ habito a dño predij seruitutis. nã de illo dubiũ nõ est q̃ requirit ad pscribẽdũ q: si a ẽo dño titulus haberẽ statim seruitus acquisita eẽt et nõ esset necessaria prescriptio. l. sequit. §. Iana. de vsucap. sed itelligo etiã de titulo habito a quodã tertio puta q̃a tytius tanq̃ dominus predij tui cũ nõ esset cõcessit mihi seruitutẽ in eo. ⁊ ego credẽs ipsum dominum esse forte q: possidebat sui vsus seruitute lõgo tpe te sciente. et patiente ratione illius cõcessionis. Naz etiam talis titulus nõ requiritur ad pscribendum talem seruitutem realem. ⁊ ratio quia in seruitutib⁹ ⁊ iuribus i corporalib⁹ titulus nõ requiritur: sed incorpo

ralib⁹ sic. vt ẽ iste q: iste fruitutes reales q̃runtur rei que sibi non põt de titulo prouidere: sz alia iura corporalia querunt plone q̃ sibi de titulo prouidere potuit. ⁊ ista fuit rõ. Pet. Item est et alia rõ: q: in corporalib⁹ agitur de maiori preiudicio: scz de acquisitione dñij q̃ in incorporalib⁹: q: tunc sola res afficit: ⁊ eius tm̃ cõditio graiatur: ⁊ hec fuit rõ Dy. in ca. ij. de regu. iur. li. vj. quã sequit. Cy. in. l. ij. in v. q. C. de serui. vt mihi verior: ⁊ iõ in pscribenda seruitute vsufruct⁹ requiritur titul⁹ cũ vsufruct⁹ sit pars dñij in le. iij. de vsufruct. ⁊ per cõsequẽs i eo pscribendo tractetur de magno p̃iudicio ad similitudinẽ pscriptionis rerũ corporaliũ. Sed Ɔ hoc oppo. et immo vr q̃ in prescribenda seruitute verus titulus requirat. nã ille q̃ seruitutẽ pscribit hz Ɔ se dispositionẽ iuris cõis q̃n omne psumitur libez ni si pbetur hre seruitutẽ. l. altius. C. de ser. ergo vr q̃ non solũ allegatio: sed etiã tituli pbatio sit necessaria p ca. j. de pscrip. li. vj. Jnno. in. c. diligẽti. de prescrip. soluit hoc Ɔtium q̃ nõ ẽt cõtra se habere ius cmune qui pscribit seruitutẽ. q: ius nõ pbibet quẽ habere seruitutẽ in predio alieno. sed tũc ẽt habere ius cõe Ɔ se. puta vnus episcopus exercet iurisdictionẽ in diocesi alterius episcopi. ẽt Pau. de ca. in. d. l. seruitutes. q̃ nõ ꝓhendit q̃d sit hoc dicere: q: verũ ẽ q̃ i pdio alieno nõ pbibetur hre seruitutẽ volẽte ⁊ consentiente dño. sed eo nolente: sic ⁊ eodẽ modo vn⁹ episcopus volente alio episcopo. vñ dicit ipe q̃. c. j. de pscrip. in. vj. loquit de prescriptionib⁹ currentibus Ɔ ecclesiã vel res ecclesie secus contra priuatũ. Et ideo ipse cõcludit q̃ q̃ vult prescribere seruitutez in predio ecclesie cũ habeat Ɔ se ius cmune necesse est vt habeat titulũ saltẽ a non dño vel etiã a dño titulũ vtilem. iuxta que habenẽ in. c. de quarta de prescrip. q: si esset vtilis non esset necessaria prescrip. l. sequitur. §. Iana. de vsucap. quod no. pro limitatione l. si quis diuturno. si ser. vẽdi. potest

etiam dici q̃ Jnno. bene soluit: quis volens seruitutem prescribere nõ habet ius commune contra se: quia est preter ius cõe. ⁊ tunc diceretur Ɔ ius commune: qñ ius cmune expresse p hiberet prescriptionem vt no. in. d. c. j. de prescrip. in. vj. ¶ Quintũ q̃ reqritur ad prescribendũ seruitutem qñ est negativa vt seruit⁹ altius nõ tollendi. s. phibitio vsus. vt no. glo. in. l. qui liminibus. de serui. vr. predi. ⁊ in l. j. C. de serui. ⁊ glo. iij. in. c. abbate. de verb. sig. ⁊ Dy. in. l. si priv⁹. de no. ope. nun. Et ideo in istis seruitutib⁹ q̃ cõsistunt in phibendo vt est seruit⁹ altius nõ tollendi nõ acquirit q̃si possessio nisi p phibitionẽ ex pte pretendentis seruitutẽ ⁊ patientiã aduersarij: sed in his que sunt in faciendo: vt aqueductus ⁊ si non requirit phibitio sed vsus ⁊ patientia aduersarij: q: in his cõsistit quasi possessio. ⁊ in predictis negatiuis seruitutibus sufficit vnus tm̃ actus phibitiõis ad hoc vt querat ista q̃si possessio. puta ne alti⁹ tollas vel p fundum vadas. vt sentit glo. in. l. j. C. de serui. Sed in affirmatiuis vt eũdi p fundũ vel aquã ducẽdi. dic q̃ si sunt tales in quib⁹ possit esse vsus per modũ facultatis ⁊ famiiaritatis vt itineris: q: permissuz est ire p fundũ tuũ donec phiberis: vt. l. diuus. de serui. vr. pre. ⁊ tunc requirit q̃ iuerit saltẽ. xxx. dieb⁹. ad hoc vt cõstituatur in quasi possessione. vt. l. j. §. ⁊ ibi per Bart. de iti. actuq̃ prima. Sed si nõ põt in eis esse vsus ratione familiaritatis puta ducere aquã per fundũ tuũ in ista q̃si possessiõe querẽda etiã vnic⁹ actus sufficit vt in. l. j. §. q̃ autẽ. de aqua quoti. ⁊ est. ⁊ ita tenẽt Pe. ⁊ Cy. in. d. l. ij. in. vj. C. de fui. ⁊ Bar. in. l. j. eo. titu. ⁊ Bal. in. d. l. ij. et Flo. in. l. seruitutes. ff. de seruitutib⁹. q̃ bene no. ¶ Sextuz q̃ requirit est tempus: scilicet longum quando seruitus habet causam continuam vel quasi: sed si hz causam discontinuam regulariter requiritur tãtũ tempus: cuius nõ extet memoria in cõtrariuz de quo dic vt pleni⁹ dixi in pn. huius

Universidad Biblioteca

ritū. q. principalis. ¶ Septimū ⁊ vltimū requritur vt prescribēs sit dñs iuris cui seruit⁹ est adquirenda cōpleta ꝓscriptione. alꝫ si esset simplex possessor sicut nō posset ei fundū adquirere per factū. vt dixi. §. in. iiij. q. principali. ita per ꝓscriptionē sicut nec posset seruitutē iponere etiā si partē dñij in in fundo haberet vt. l. p pte. de serui. ⁊ aliqñ plus posset prescriptio quaꝫ pactū: vt glo. no. in. l. j. fami. ercis. ⁊ in l. sed si inter me. de seruitutib. vr. predi. ⁊ in ꝑdictis iuribus not. ¶ Et ex ꝑdictis aūt colligē ꝫ Flo. in. l. seruitutes. septē specialia in ista ꝓscriptiōe seruitutū ⁊ iurū incorporaliū. ¶ Primū est q nō requirit ꝙa possessio: sed ⁊ qz iura incorporalia nō ꝓnt possideri. vt. l. seru⁹. §. incorporales. de acqui. rerū do. ¶ Scōm q procedit ꝫ possidentē. vt hꝛ insti. de ac. §. eque qō nō est in rebus corporalibus vt ibi. et. l. ij. C. de prescrip. xxx. annoꝝ. no. p gl. in. l. j. §. fi. C. de seruis fugi. vbi p doc. ¶ Tertiū quia nō requirit titul⁹. l. si qs diutur. no. ff. si seruꝫ vendi. ⁊. §. dixi. ergo. sufficit etiā nō solēnis. vt hꝛ i l. post mortē. de adop. facit ad hoc gl. nota. in. l. in iurū. in gl. mag. ff. si certe. ¶ Quartū qz requirit sciētia eiꝰ ꝫ quē ꝓscribit. l. ij. C. de seruitu. ¶ Quintū qz requirit etiā aduersarij patiētia l. quoties. la. ij. de ser. ¶ Sextū qz aliqñ requritur ꝓhibitio ꝓ adipiscenda qsi possessione eo qz nō cadit aliquis actus alius corporalis pro ea adipiscenda qui sit cōformis iuri quere dō nisi ꝓhibitio vt dixi. §. in ver. quintū requrit ad prescribendū seruitutez. ¶ Septimuꝫ qz ꝓscriptio longi tēporis in istis incorporalib⁹ interrūpit per solā missionē executoris licet secus sit in corporalib⁹. vt. C. de rei vē. l. mote litis. ⁊ hoc voluit singulariter gl. sub dubio ⁊ forte i. l. ij. in fi. C. de ser. Sed bar. limitat hec. ꝓcedere qñ ꝓscribēs nō hꝫ titulū qz tūc solum ex negligētia nō perentis causat. tō insurgente vigilantia impeditur. C. de prescrip. xxx. annoꝝ. l. sicut. sed si haberet titulū nō sufficeret sola missio executoris quia illa nō causatur ex sola negligentia vt habet in. d. l. sicut. ⁊ hoc ꝓcedit de iure ciuili. ſz de iure canonico secꝰ qz ois prescriptio ō iure canonico impedit ꝓ sola missionē executoris ratio quia supuenīēs mala fides etiā sine aliquo iudicio prescriptionē impedit c. fi. ⁊ ibi no. de prescrt. c. possessor malefidei. ō reg. in. li. vj. ⁊ hoc tenet Bal. in. l. ij. C. de ser. in ver. vltertius queritur nunquid ꝓscriptio quā sequit Ange. de are. in. §. de actionib⁹. §. eque teneo illud seruandū esset i foro ciuili. iuxta no. i. d. c. fin. Naturalis autem interruptio impedit ꝓscriptionē etiā longissimi tpis in istis corporalibus. l. seruitutes ⁊. l. ij. C. eodē. ti. Et hoc facit contra eū qui vult prescribere molēdini clusaꝫ quā cursus aquaꝝ semp interrumpit vt nō videat ꝓscribere: qz perditur possessio qō ē verū: si destruatur in totū vel pro maiori parte. alꝫ secus arguit. domum. de ꝫhemit. ⁊ hoc tenēt Bal. ⁊ Ang. in. d. l. seruitutis qō notandū est. Et per hec expeditus est vnꝰ modꝰ adqrēdi seruitutē ꝓ ꝓscriptionē aqēt ꝓ fecte expedita est materia ꝓscriptiōis i adqsitiōe seruitutū: de ꝓscriptione aūt in seruitute amittēda: dicā i decima ⁊ vltima. q. ¶ Itē cōstituunt etiā oēs seruitutes ꝙ nō per traditionē veram. qz incorporalia nō recipiūt traditionē. de acqui. re. do. l. seruꝰ. §. viij. incorporales ſz q̄si traditionē q̄ fit ꝓ scientiā et patientiā dñi ipso me ducente in possessionē. vñ etiā cauet q me nō impediat vtentē. ff. de serui. vr. predi. l. j. §. fi. de act. emti. l. rō. §. si inter. ⁊ de serui. l. q̄stiones. la. de ista cautione hꝛ in. l. harū. ⁊. l. egi. si seruꝫ ven. Itē cōstituunt seruitutes vt patiaris me vti seruitute ꝓ predū tuū nō aūt ꝓstituunt vtru aliqd nō facias in tuo. puta ne eas ꝓ fundū tuū neue ibi cōsistatur neqꝫ eo fruaris. secus si cōcederes mihi ius ti bi nō esse in fundo tuo aquā querere minuēde aque mee grā. vt. l. quoties la. j. de serui. in ꝑn. nec etiā cōstituun tur vt tu aliqd facias in tuo. puta viridāria tollas amenioꝛē ꝓspectū prestes vel i tuo pingas: vt. d. l. quoties la. j. §. j. eo saluo q in seruitute oneris ferēdi ōr vt is debeat sustinere parietē vel colūnā q̄ dz seruitutē onerꝫ ferendi in pariete vl colūna sua vt. l. eū debere colūnā. de seruitu. vr. p̄di. ⁊ l. sicuti. §. j. ⁊. §. distāt si seruitu. vēdi. vt dixi. §. in. j. q. prin. in. j. natura⁹ seruitutū. ¶ Itē seruitutes ꝓstituunt in fundo simplicitter: quo casu tot⁹ fundus seruitute afficit: vt ꝙlibet ei⁹ ptē ire agere liceat. l. sicuti. de serui. et l. si mihi cōcesseris. cū. l. seq. ⁊. l. si via. de ser. ru. prē. nisi dñꝰ predū cert⁹ locus seruitutis designet vt. l. nā seru⁹. §. sed si totus fund⁹. quēad. ser. amitti. de quo dic vt dicā in. ij. q. prin. Itē oēs seruitutes cōstitui ꝑnt ad partez predū diuisam. vt. l. certā. de ser. ⁊ no. ꝓ pte ea pte nō aūt ad ptem diuisam vt est ter. cū glo. in. d. l. ꝓ pte. ⁊. l. vt pomū. §. j. eo. ti. ⁊. l. iij. i pri. ō ser. leg. ⁊. l. si qs duas. §. si quis partē cōmu. predi. Cōstituta aūt seruitute meo pdio si nanciscor eiꝰ dominiū ꝓ pte indiuisa ꝓ ea parte seruit extinguit ⁊ ꝓ alia remanet. d. l. vt pomū. §. j. sinaūt non esset ꝓstituta in toto pdio: ſz tm̄ ꝓmissa extingueret seruitꝰ in totū me adpto dominiū predū. d. l. ꝓ parte. nam multa impediuntur facienda quē nō

Aliꝰ modus cōstituendi seruitutem.

dissoluunt iaꝫ facta. l. pre furioso. de his q̄ sunt sui vel alieni iuris. ⁊ no ꝓ glo. in. l. ꝓ pte. ¶ Itez nō pōt cōstitui pars seruitutis vt qs teneat ad partē eiꝰ qz oēs seruitutes idiuidue sūt p̄ter seruitutē vsufructꝰ: vt dixi i. iij. principali diuisiōe seruitutū. ⁊ si ꝓmissor vel stipulator seruꝫ decesserit qlibet heres tenet insolitum. ⁊ qlibet heres stipulatoris agit insolidū. vt. l. pparte. et. l. vlc. de serui. ⁊ fa. er. l. heres. §. anea. ⁊. l. ij. de ṽ. ob. l. j. §. vsufr. ad. l. fal. ¶ Itē ꝫ vnꝰ ex socijs nō possit ꝓ pactū adquirere seruitutē fundo cōmuni. vt. l. si vnꝰ ex socijs. de serui. ru. prē tm̄ per tēpus seu tēporis lapsu hoc ē ꝓscriptione adquirere pōt. ter. est cuꝫ glo. no. i. l. sed si iter me. de servit. vr. pre. ⁊ ibi per doc. ⁊ ibi hoc etiā ꝫ do. Pau. de cast. i. d. l. ex pte. Et quo not. q aliqñ plꝰ pōt ꝓscriptio q̄s pactū idē no. gl. in. l. j. fa. er. Itē pōt ꝓstitui seruitꝰ certo mō vt cū certo gñe vehiculi nō agat veluti cū equo dūtaxat vel vt certū pōdꝰ vehat vel vt res ille traducant aut carbo portet vt ē ter. in. l. modꝰ. de serui. Itē pōt ꝓstitui seruitꝰ vt vsus seruitutis tēporibus secerni possit. puta vt qs post horā tertiā vsqꝫ in horā decimā eo iure vtatur vel alternis diebꝰ vt ꝫ. vt est ter. in. l. via. §. j. de serui. ⁊ in. d. l. modꝰ. §. si. eo. tit. ⁊ hoc seruat in multis locis in aqēductu. Itē seruitꝰ itineris pōt iponi ⁊ restringi ad certū tēpus puta vt liceat ire de die tm̄ ⁊ nō de nocte maxime in vrbanis pdijs. ter. est cū gl. in. l. inter. ꝛmu. p̄di. Et q̄ no. ibi. Pau. de cast. qꝰ nō ē licitū ire ꝓ ciuitatē nec ꝓ domos alienas. Itē ꝓstitui pōt seruitus etiā de edificio futuro: vt. l. seruitꝰ. §. futuro. de ser. vr. predi. ⁊. l. labeo. eo. ti. Itē ꝓstitui pōt vt aquā querere ⁊ inuentā ducere liceat. vt. d. l. labeo. ⁊ dixi. §. in illa. q. i qbꝰ rebꝰ pōt seruitꝰ ꝓstitui et oīa q ibi dñr ꝑnt hic addi. Itē seruitꝰ nauigādi pōt ꝓ lacū ꝓpetuo ꝓstitui. vt. l. via ꝓstitui. §. si lacꝰ. de fuitu. vr. predio. Item via iter actus haustus aque fere hisdem modis constituitur: qbus vsufructus cōstitui pōt. vt

est ter.in.d.l.via in prin.de serui. Itē seruitus ipso iure neq; ex tempore neq; ad tēpus:neq; ad certā cōditionē:verbigratia quandiu volā constituī pōt. Sz si hoc mō cōstituatur obstabit facti vel doli exceptio ℨ ꝓmissionē seruitutis vendicātis . vt ē ter.in.l.iiij.que icipit seruitutes. de ser. t ibi plene per glo.Bar.t doc. Et pone exemplū ex tempore scz vt icipiat post pascha ad tps vt incipiat nūc t duret vsq; ad pasca sub ꝺditiōe itelligē extinctiua scz vt constituo tibi seruitutē q̄ extinguatur si nauis ex asia veniret non aūt intelligas de ꝺditione inceptiua vez cōstituo tibi seruitutem in tali fundo si nauis ex asia venerit:qz sub conditiōe bñ potest cōstitui seruitus sicut t dñiuz pōt sic trās ferri et possessio vt de adqui .pos.l.si qs absenti.§.si qs t no.gl.in. d.l.iiij. in verbo sub conditione.que glo.facies differētiā inter ꝺditionē extincti uā t inceptiuā nō est alibi ſz Rapha. in.l.resp̄iciēdū ſi.cer.pe.t Flo.in.d.l. iiij.t cōiter tenetur. ¶Et ex his no.q seruitutes reales et ꝑdiales ipo iure non recipiūt certū tps ex pte añ ad impediendā origine ſz ꝺditionē sic sicut videmus in obligatiōe q̄ cōstitui non pōt ex certo tpe.l.obligationū fere.§. placet.ff.de acti.t obli.Sed sub conditione sic.vt.l.cedere diē.de verb.si gni.Ex pte vero post.i.ad ipsam obligationē seruitutis faciendā,non recipiunt conditionē nec diem quantū ad substantiam ipso iure sed obstat exceptio:qz temp⁹ nō est modus tollende ꝛc.qz postq̄ incepit semel competere durat ꝑpetuo : sed aduenientе die vel conditione obstabit exceptio.vt.d.§.placet t habetur in.l.nemo potest.de le.j.Et hoc est q̄ dicere voluit tex.in.l.iiij.de seruitutib.et in istis oppositio temporis ℨ naturā actus non vitiat nec vitiatur:sed operatur in eo q̄ operari potest si circa ipsum t non ℨ substantiā: vt.d.l.iiij.t l.cū qui ita.§.qui ita.de verb. obli.et hȳ in.d.l.nemo pōt.Et de intellectu t materiꝫ i.d.l.iiij.vidē ibi plenius p Bar.t per oēs vocto.t pleni⁹ p Ros. in suis libellis iuris ciuilis in actiōe cōfessoria ver.Itē queriē que ꝺt. t vide q̄ ꝺixi.§.in.vj.q.principali.Et addē q̄ ſz seruitus constitui possit ex pte ante sub conditione ad impediendū origine videlicet promitto tibi seruitutem in tali fundo si nauis ex asia veniret.tn̄ si ante euentum cōditiōes tradidi vel quasi ꝑ patientiā transit in ius seruitutis.ff.de solu.l. sub conditione.de iure do.l.nisi.fin glo.no. in.d.l.quarta.in versicu.sub ꝺditione circa principi.ibi si ante cōditio.tradidi que glo.nō est alibi ſz Ang.t ibi doc.Ex quo not.sing.q̄ sicut in re corporali q̄s tenet dare sub cōditiōe si interim tradat corporaliter trāsfert statim dominiū.l.dotis fructus.in fi.de iure dot.ita in iure corporali si quis p̄miſit vni dare sub cōditione si interim patiat illum vti q̄ꝺ pro traditione hȳ.l.quoties.la.ij.de serui . censet illud ius t ꝓprietatē transferre p gl. illam notabilē quā teneo: licet Ang. ibi dicat q̄ nō credit illā vez dicere. ¶Q̄n seruitus adquiratur. Cap.xxj.

Ixi Quō et

qualiter seruitus adquiratur:ſz q̄n adquiratur. Dic q̄ p ꝓmissionez tm̄ nō adquirit seruit⁹ nisi realiter cōstituat.qz talis sola ꝓmissio nō ꝓstituit ius i re hoc ē in seruitute: ſz ius ad rē.vt.l.si ptē.in p̄n.ff.quēadmo.serui.amit.no.in.l.t in ꝓuinciali C.de serui.t dixi.§.in illa.q . quō cognoscat an seruitutes sint reales t p̄diales t no.ex illa.l.si ptē.i p̄nc.q̄ seruit⁹ aq̄ducꝰ nō icipit añs fiat riuꝰ p quē ducat.t idē in q̄libet alia fuitute ad cuī⁹ vsuz requirit q̄ aliq̄ꝺ op⁹ fiat i re seruiēte puta tigni immittēdi:qz requirit q̄ fiat forame.añs fiat fuit⁹ nō ꝓ dixi q̄ sit ꝓstituta ꝑ aliquē ℨctū soluz ſz ꝑpetit actio ꝑsonalis vt ꝓstituat q̄ actio de fut nā nō tollit ni si ꝑacto lōgissimi tpis vt.l.sicuti.C.de ꝓscrip. xxx.ānox.Sz postq̄ factū ē op⁹ inceptа ē fuit⁹ q̄ tolli pt ꝑpatio lōgi tpis.

ſz ea q̄ dixi i p̄cedēti.q. p̄ncipali : t si q̄s iaciat me i fundū suū aio cōstituēdi mihi seruitutē: ſz stati dicat ꝓstituta fuit tus vt.l.iij.§.dare.ff.de vsufru.hoc tn̄ ē verū qn̄ nō ē op⁹ aliq̄ fieri ad vsū fuitut;puta itiner; vel alti⁹ nō tollēdi vel hauſt⁹ aq̄ vbi nō potest op⁹ facere.sec⁹ qn̄ ē aliquid necesse fieri sine q̄ qs vti nō possit qꝺ ꝑpe tuo tene mēti.ſz si legata ē fuit⁹ realis t p̄dialis.dic q̄ dies fuitutis cedit a mortetestōris ēt legatario ignorāte:ſz p se nō trāsmittat ſz cū p dicto transeat:vñ nō ē p pte trāsmissio ſz inhērētia q̄daz:casus ē i.l.si ptez.§.j.quēad.ff.amit. t ibi i hoc no.do.t bal. i.l.vnica.§.i nouissimo de cad.tol . sine.§.liber tatib⁹.Qꝺ itelligeverū qn̄ fuit legata exp̄sse.qz sicut trāsit dñm rei corporalis exp̄sse legatuz ipso iure.l.a tritio.ff. de fur.ita t ⁊stud q̄si dñiuz iuris incorporalis.nāt i illo ē reptre dñiuz im proprie.vt no.i.l.q̄ vsufru.i fi.i ℣.dñiuz.si vsufru.pet.t ꝑ gl.t doc.i.l. gñaliter.§.mihi cōe.ꝺ acquirit.pos. sed si fuisset legata seruitus tacite: secus qz ꝑ legatū tacituz nō trāsit ius seruitutis sicut nec ēt ipo iure dominiū.l.fuū filij.§.j.de leg.j.t hȳ ꝑ gl. t doc.in l.emtor.§.fi.de reivē.et ꝑ Bar.t oēs doc.in.l.j. deleg.j.Ita etiā tenent Bart.t doc.in.l. binas edes.de serui.vr.pred.

Ipso iure ſz quo rñdet q̄ causa die mortis testatoris vere a die adite hereditatis ꝟtribidē per Bart.

t Flo.in.l.testatrix.in p̄nc.si serui.vē. An aūt rei legate vel vēdite vel diuise seruit⁹ debeat.vide pleni⁹ p Bart. in.l.j.de serui.lega.t ꝑ Bar.t oēs doct.o.in.l.binas edes.t ꝑ Pau.de cast. in.l.in tradēdis.§.interpositis in fin. cōia p̄di.t vide in.l.si qs edes.in p̄n. de ser.vr.predi.t per tex.t glo.in ver. restituat in.l.ij.§.fi.ō here. vel actio. ven.t vide tex.no.in.d.l.testatrix.

¶Quomodo qualiter t quando et ꝑ quē seruitus retineatur. Ca.xxij.

Vendicari mus qūo et qualiter t q̄n t ꝑ quē fuit⁹ retineat t dic breuit q̄ fuit⁹ ꝑ parte acquiri nō pōt.vt.l.ꝑ partе serui tamen retineri potest : vnde prediū tuū si mihi seruiat siue ego partis p̄diū tui dñs eē cepero siue tu mei ꝑ parte seruitutis retineri pōt.l. pomū.§.j.de seruit.et.l. si quis edes .§.j. de seruitu.vrba.predio . ¶Item vn⁹ licet ex socijs seruitutē fundo cōi acq̄rere nō possit.l.si vn⁹ ex socijs. de seruit.vrba.predio.tamen per vnum potest seruitus retineri.l.aquam.§.si plurium quemad.serui.amitti. Item seruitus retinetur nobis per socū vt fructualium et bonefidei possessorez tex.ē i.l.v.q̄ icipit fuit⁹.quēad. serui. amit. Itē q̄ ꝑ fructuariū retineat nob fuit⁹ ſz nō acq̄rat.vide tex.t ibi oino bar.i.l.iij.§.vtrō rē.ō iti.ac.p̄us.Itē vsu retinetur seruitus cū ipse cui debetur vtitur qui vel in possessiōe eī⁹ nomine est aut mercennarius aut hospes aut amicus aut medicus qui ve advisitandū dñm venit aut fructuarius licet suo noīe.denīq; quicūq; debita via vsus fuerit nisi ad fundū nostrum facit vel ex fundo licet malefidei possessor:sit retinet seruit⁹.tex.est in.l.vsu.cum tribus legibus sequen. vsq; ad.l.fin.quēadmo.serui.amitti. Et q̄ etiā per malefidei possessorem seruit⁹ retineat est etiā tex.in.l.q̄ fundū eo.ti.ꝑ quē dicit ibi Bar.t doc.q̄si ciuitas vel castellū qō habet merū im

perū occupet a tyrāno q̄ vtiq̄ illa iurisditione retinet suā q̄si possessionē iperij seu iurisdictiōis qō ōr ibi Flo. et verū q̄n iurisdicto coheret territorio: secue si psone in loco. qz tūc q̄ nō vtiq̄ licet delectus p̄dit vt hȳ i.l. sequitur. ℋ. si viā. de vsuca. et argu. l. si plures. ℋ. deiectū. de vi et vi ar. et q̄n dicat̄ cohere re iurisdictio territorio. l. fi. C. vbi et apud quos. et plene p bar. et doc. i.l.j.C. ō in. om. iu. Itē retineri p̄t ēt si ille q̄ vtiq̄ nō vtiq̄ nolit ei⁹ cui cōperit sed sui. vt qz sit socius vel si qui suo nomine vtuntur vt dixi. et no. gl. in. l. fi. quēad. serui. amit. Itē per naturalem aque cursum natura inter cūrētis seruit⁹ retinet. vt est tex. i. d. l. qui fundū. quēadmo. serui. amit. ¶Sed nūquid aqua per seipsam fluēs possit inducere p̄scriptionē vel eōsuetudinē. Dic q̄ nō: qz nō est res aiata et rē inanimatā nihil nobis acq̄rit: opz ergo in p̄scriptiōe aliquē vsum interc̄sisse quo principato sufficit aquaz per se fluere vt. d. l. qui fundū. In consuetudine etiā sufficit q̄ initiū habuerit a multis vrētib⁹. nā postea p̄icit solo cursu tpis. ff. cōta p̄dī. l. vēditor. ℋ. si cōstat. et nota. Bald. in. c. j. ℋ. si qs de mālo. in pen. col. in ti. de p̄rouer. inuest. ¶Itē ꝓpter pupillū vel minorē cū quo habeo rē cōez retineo seruitutē lz ea non vtar vt est tex. valde no. in. l. si cōem. in prin. et ibi vide omnino doc. quēad. serui. amit. Itē quō et q̄liter q̄si possessio retineat seruitutum vide per glo. in. l. ij. C. de serui. et ibi per doct. maxime per Cy. in. ij. q. ¶Qualr q̄syti dēat fuitute. Ca xxiij.

HOno prīcipalr ē videdū q̄lr q̄s dēat vti serui. Et dic breuiter q̄ dz vti ciuili mō. Naz si cui simplici viu via 2ce dit p fundū cuiuspiā vel relinquat in infinito. vez p quālibet ei⁹ptē ire agere licebit ciuili rōne: nō cīn p villaz ipsam nec p medias vineas ire agere q̄ poterit cū cōmode per aliā partem ire agere q̄ posslt et miore seruitis fundi detrimēto tex. est notabilis in. l. si cui. de serui. in. l. si mihi cōcesseris. cū. i. seq. de serui. rusti. p̄dio. et hec iure allegar si aliquib⁹ horibus armorū vel alijs cōcedat trāsit⁹ p vnū territoriū vel aliū comitatū q̄ debeat intelligi. ſ. q̄ trāsire ōbeat per partē minus dānosam cōcedēti. et q̄ debeāt ci uiliter ire. Et q̄n se iciuiliter habēt dicunt ℨ cōuētionē venire. et dz eligi loc⁹ p quē p̄nt ire vel agere: vt ē tex. i d. l. cui. et. l. certo generi. ℋ. j. de ser. rus. p̄di. Et postq̄ē electio facta de loco nō ē licitū mutare volūtatē et p aliū locū ire. vt. d. l. si cui. imo cetere partes libere remanēt. vt ē tex. i. d. l. certo gñi. ℋ. j. et q̄ dixi de electiōe p̄cedit q̄n cōcessio seruitutis fuit facta simplr. sec⁹ si actū fuisset q̄ totus fundus seruire deberet. Nā ista p̄cessio simpler non eēt lz gñalis vl vtilis. tūc non cogeret ille cui cōcessio facta est eligere locuz sed posset tūc nūc p vnū locū nūc per aliū transire. et sic licitū esset penitere vt p̄bat in. d. l. certo gñi. ℋ. j. et in. l. nā satis. ℋ. j. ver. cetez. in. ℋ. cetez. et ibi glo. in verb. velit quēadmo. seruitu. amit. Sed ille q̄ cōcessit seruitutē bñ pōt variare sine alteri⁹ incōmodo. l. ij. ℋ. pe. de reli. et sum. fun. ſm glo. fi. l. si cui. que est no. et sequit ibi Bar. et cō muniter docto. ¶Sed est dubiū quā do electio est faciēda ad quē spectat electio. an illi q̄ dz seruitutē an illi cui seruit⁹ debeat. Et videt q̄ electio sit de bitoris siue loquamur in ℨtib⁹ vt. l. plerūq̄. in fina. de iure dot. siue in vltimis volūtatib⁹ p. l. si via. de seruitu. vrba. p̄dio. In ℨtiū vr q̄ sit electio heredis debēs p. l. si cui. in p̄nc. de seruit. Glo. soluit vno modo in. d. l. si via. Dic tu melius aut ꝓba executiua sunt plata ad vnū exēplū q̄n sunt plata a dare debēte. heres dato vel cōcedito seruitutē tytio in fundo meo vl tytio p̄mitto cōcedere viā. Exēplū ℨo quā do sunt plata ab hoie debēte est volo q̄ tytius habeat sibi seruiturem in fundo meo vel q̄ tytius possit vendi care seruitutez et tunc siue loquamur

in vltimis volūtatibus electio est illius ad quē verba p̄ferunt. vt. l. plane la. j. ℋ. fi. de leg. j. ibi siue habeto. vt. l. si ita relictū. ℋ. fi. ibi heres dato. de lega. ij. et hoc lz glo. ozdi. in. d. l. luci⁹ de lega. ij. et ita dz intelligi. d. l. si via. ſ. q̄ ibi verba executiua erāt plata ad he redē siue loquamur in cōtractib⁹. lz hoc bene expressum nō reperiat ſm Cy. in. l. cū quidā. C. de verbo. signifi. Sed ſm Bar. in. d. l. lucio. istud ꝓbatur i. l. si sic stipulat⁹ fuerit z in. l. si ita stipuler. de verbo. obliga. et ꝓbat etiā per argumentū ſm Cy. in. l. si stipulatus fuero per te nō fieri. de verb. obligā. cōuncta. l. ij. ℋ. quedā. eo. tit. in. l. cū is. ℋ. j. de cōdi. inde. et hoc tz ℨy. in regula. in alternatiuis in. vj. et, Cyn. in. d. l. cū quidā. et Bart. in. d. l. lucio. et Flo. in. d. l. si via. et habet per doc. i. l. qui duos et. l. legato generaliter. de legā. j. et eādē cōclusionē facit Barto. in pents alternatiuis in. l. quicūq̄. C. de ser. fugi. in. l. j. ℋ. expilatores de effra. et expil. heredi. et in. d. l. lucio. in fi. Et ratio huius conclusionis esse pōt: q̄ verba debēt interpretari pro eo in cuius fauorē apponunt: vt. l. nec solus. ℋ. j. quādo dies lega. ce. Sz si verba executiua ad neutrū referunt: et tunc fit distinctio. Aut loquimur in cōtractibus et electio est dare debētis. vt. l. plerūq̄ in fi. de iure dotiū. ¶Aut in legatis seu in vltimis volūtatibus. et tunc electio est ipsius legatarij. d. l. iuclo. et ita est tenēdū in hac materia. qz est cōis doctrina doctoz: lz aliqui aliter dixerūt. ¶Itē licitū est ei cui seruitus debet edificare in p̄dio seruiente ita q̄ cōmode ius seruitutis hȳe possit ita q̄ fiat sine dñi incōmodo. Et tō sitter legatū est quo nisi ope facto iri nō pōt fodiēdo substruēdo iter facere pōt. vt est tex. in. l. iter de seruitu. et. l. seruitutis. ℋ. si duo. de serui. vrb. prędio. vbi est casus nō. q̄ ex simplici cō stitutiōe seruitutis cūdi absq̄ alia expressione videt esse cōcessa licētia et facultas faciēdi scalas et si in fundo seruiēte sine q̄b⁹ seruit⁹ haberi nō posset etiam si ille scale possent fieri in p̄dio dominātē q̄ est singulare: eodē mō q̄ hz ius aqueducēde p aliū fundū lz ei fistulā suā fictilē vt cuiuslibet gñis in riuo pōere q̄ aquā latiꝰ exprimeret. et q̄ vult in riuo facere lz dūmodo dño p̄dij aquaꝫ deteri⁹ nō faciat. vt est text. in l. v. de serui. rusti. pred. et in. l. hec sunt. ℋ. is. et. l. fi. de aqua quoti. et est. et hec iura allegant q̄ habēs licētiā cūdi vel aquā ducēdi p aliū fundū vel scalas vel cuuos faciēdi in fundo seruiēte pōt arbores icidere terrā fodere explanare fossata et si facere vt cōmode seruitute uti possit. Si ergo hoc facit ñ pōt de dāno dato accusari ſm Flo. in. d. l. iter q̄ no. qz est quotidianū et vtile. q̄ ego intelligo etiā si fiat incōmodū dñi p̄dij seruiētis respectu incisiōis vel explanatiōis aut fosse. qz illa sine aliquo damno fieri nō p̄nt. Sed si fieret incōmodū dño p̄dij seruientis in eūdo vel aquā ducēdo. tūc predicta fieri nō possent per dictā. l. habeo. de serui. rusti. pred. et. d. l. hoc iure. ℋ. is qui. et. l. fi. de aq̄ quoti. et est. que iura intelligo ita licet doc. nō declarent q̄ no. ¶Cuius aūt expēsis p̄dicta fieri debeant. dic expensis eius cui seruit⁹ debetur vt. d. l. iter. et. d. ℋ. si domo. et est tex. in. l. si forte. ℋ. etiā si serui. vē. et ita etiam vult Flo. in. d. l. iter. et vide q̄ dicaz

Cuius expēsis fieri debeāt re parationes vt melius q̄s seruitute uti possit.

in versicu. sed cuius expensis. ¶Itē licitū est etiā locū seruientez reficere puta iter ad aqueductū z refectionis causa etiā est licitū accedere ad ea loca q̄ nō seruiūt vt est tex. no. in. l. refectionis in prin. cōmunia prędio. z est tex. fm Flo. pro habētib⁹ ductū aquarū z clusas ad molēdinū per funduz alteri⁹: vt dñs fundi seruiētis debeat p̄stare aditū etiā p aliū suū fundū nō seruiētē ac etiā patī iponi lapides et calcē z arenā z si. pro reparatiōe dicte cluse. z idē dicas de alijs similib⁹ qō est valde no. ¶Itē p̄dicta facere pōt nō solū ille cui seruitutes debent: sz etiā fabri suis magistri ad hoc necessarij. vt est tex. no. in. d. l. refectiōis. z si resisteres illis videris dño p̄dū dñantis resistere tex. est no. in. l. ossa. ff. de relig. z sum. fu. fm Paul. de castr. in. d. l. refectionis et illa. l. refectionis et est argu. fm Pau. de castr. ibi q̄ si ex forma statuti licitum est alicui vindictā sumere de eo q̄ ipsum offendit. sit sibi licitū ꝑgregare amicos qui ipsum ad iuuent ad hoc z illi nō puniēt sicut nec ille principalis. z dicit de hoc eē glo. no. z singu. in. l. cū fundi. de vi et vi arma. lz gl. in. l. graccus. C. de adul. te. videat reqrere q̄ cōgregati sint tales q̄bus ille cōgregās possit p̄tendere vt sunt filij vel serui. z istā partē q̄ nō puniant̄ lz Jac. but. z Pau. de cast. in d. l. refectiōis. z alias obtinui in ciuitate mea veronēsi vbi est statutū q̄ si frater vel marit⁹ vel p̄ reperit aliquez cum sorore vxore vel filia male cōuersantē. possit eū ipune occidere. Nam quidā sciēs vnū male cōuersari cum sua sorore cōgreganit duos amicos z occidit eū. Dixi q̄ tā frater q̄ etiā sui socij debēt absolui. p. d. l. refectiōis. cū his q̄. S. dixi. z ita p curiā iudicatū fuit q̄ ꝑpetuo tenementi. ¶Licet sit dubiū nunq̄d in his casib⁹ ille q̄ pōt alīquē occidere possit alteri hoc mādare ita q̄ ille mādatari⁹ nō teneat z Bal. lz idē. s. q̄ mādatari⁹ occidēs nō teneat in. l. gracc⁹. C. de adul. z de hoc est glo. sing. in. d. l. cum fundū. in ver. postea. in prin. fm lec. primā. de vi et vi ar. Sed idē Bal. lz cōtraeiū in. c. s. .G. s. ver. s. z hoc facit ad. q. in tit. de pace iura. firmā. in vsi. feu. per. l. seruuz si heredi. z de test. lib. ibi patet dūtaxat ꝛc. idē tenet Ang. in. d. l. graccus. z ibi Saly. inclinat in istā sentētiam licet dicat se dubitare. Idē tenet etiā Ang. de are. in tracta. suo maleficioꝝ in glo. che mai adulterata la mia dona. in. vs. colū. versi. quid si pater vel maritus. hāc questionē nō determino: q̄ nō est materia nostra sz est dubia satis. sed vide tex. in. l. si q̄s in gratia. G. s. z ibi per Lud. pōta. ff. ad sille. ¶Itē ille cui debeť seruit⁹ pōt deprimere z eleuare locū seruientē vt commode seruitute vti possit si sibi necessariū est nisi aliter actū sit vt est tex. in. d. l. refectiōis. ff. cōmunia prędio. vel nisi hoc sit cuz magno incōmodo dñi prędū seruientis. z hoc modo potest intelligi. l. s. G. si. de ruis. z. l. iij. G. penul. de itine. actuq̄ priuato. ¶Sz cuius expēsis talis refectio vel dēpsio aut leuatio fieri debeat. Dic regulariter expēsis eius cuius seruit⁹ debetur. sed fallit in seruitute oneris ferendi. vt est tex. in. l. z ferre. ff. si ser. vēdi. z ibi per Bar. z doct. de quo dic vt dicā plenius infra de seruitute oneris ferendi. Cetera circa materiam istā vide q̄ dicā in specieb⁹ seruitutū.

¶Quando z qualiter z quomodo seruitutes amittantur. Caput. xxiij.

Decimo et vltimo p̄cipaliter dicendū est de amissione seruitutis videlicet quādo z qualiter z quomodo seruitutes amittantur. Et primo seruitutes omnes amittuntur per confusionem si idem vtriusq̄ prędū seruitutis et dominantis dominus esse,ceperit. vnde si prędium tuuz mihi seruiat z eius dominium insolidum ac quisierunt: vel tu insolidum nactus fis dominium fundi mei extinguitur vel confunditur seruitus tex. est in. l. s. quēadmo. serui. amit. Et ratio huius

decisionis colligit ex illa regula q̄ res p̄pria nemini seruit. l. vti frui. si vsutru. petak. z. l. in re cōi. de ser. vrb. prędio. z in. l. ꝑpium. z. l. quicq̄. cōia prę. secus si cōcarem tibi p̄dū meuz pro parte vel tu cōicares mihi p̄dium tuū. p parte q̄ tūc seruit⁹ nō extinguitur. vt. l. pomū. G. s. de serui. ¶Itē extinguit seruitus si a socio prędū cōis dñantis cōiter emitur fund⁹ seruiēs. tex. est in. l. si cōi fundo. de ser. vr. prę. z est rō: q̄ pars vtriusq̄ dñi in vtroq̄ fundo esse incipit vt ibi dic: z sic notaťq̄ sic q̄n fundus tu⁹ dz seruitutē fundo meo si dñs fundi tui efficior. z sic vterq̄ efficeť meus insolidum q̄ res mea nō pōt alteri mee fuire. vt dixi. ¶Itē si fund⁹ dominās est cōis inter te z me p indiuiso. postea fundus seruiēs silr efficit cōis inter nos extinguitur seruit⁹. vt. d. l. si cōi fundo. q̄ q̄s turis est in vna psona idē in duabus. ar. l. q̄ de tota. de rei vēdi. sec⁹ si ꝑprio meo fundo z ꝑprio tuo vn⁹ et idē fund⁹ terrā fuiat z ip̄z in cōi emerim: q̄ tūc seruit⁹ remanebit q̄n pro ꝑtio fundo seruitus deberi pōt etiā p cōem. vt est tex. in. d. l. si cōi fundo. de ser. ru. p̄dt. ¶Et circa istā materiā q̄n vnus fundus seruiēs acq̄rit vni vel oibus socijs p̄dū dñantis vel q̄n acq̄rit vni vel particulari. an extinguat seruit⁹ vide glo. ord. q̄ plene distiguit in. d. l. si cōi fundo. z ibi p doct. z gl. in l. vnus ex socijs. G. s. ver. placet. de ser. ru. prę. z ibi p doc. z p Azo. in summa. C. de serui. vrb. amittūtur seruitutes q̄ bene dicūt in oibus excepto eo q̄ inquantū faciūt differētiā: vt voluit gl. in. d. l. vn⁹ ex socijs iter redēptiōez et cōionē. Nā est distingnēdū solum modo an dñs vel dñi prędy dñantis efficiantur dñi prędy seruiētis. z tunc extinguit seruit⁹: q̄ nō supest in quo possit remanere. Sinvero pro parte. Et tūc durat z nō extinguit: q̄ super est alia pars p quā seruit⁹ retinetur. vt. d. l. vt pomū. G. s. de ser. ¶Itē si heres imposuit: seruitutez fundū alteri sub ꝑditione legato extinguit seruit⁹ aduenięte ꝑditione. vt est tex. in. l. si cui. G. heres. quemad. ser. amit. Et rō est quia finito iure datoris finitur ius acceptoris. vt. l. lex vectigali fundo de pigno. Et ideo si emphiteota vel vasallus iposuerit seruitutē fundo emphiteotico vel feudatario q̄ pōt. vt. l. iij. de ser. z. c. i. G. s. in tit. de iuestitu. in vsib⁹ feudoꝝ. z postea emphiteosis vel feudū finiatur extinguitur seruitutis iposito per. d. G. heres. Et idem dicas in simili. vt plene dixi. s. in. iij. q. principali de quo dic vt ibi. ¶Itē seruitutes regulariter amittūtur p prescriptionē. s. non vtendo per longū tēpus hoc est. x. annis inter p̄sentes. z. xx. inter absentes si ꝑstituta sit seruitus q̄ non haberet tēpoꝝ interualla vel si interualla dicū vel nocium tm̄ vel breuioris spatij. si autez habeat interualla annoꝝ vel mensiū amittit̄ rempore duplicato videlicet. xx. annis inter presentes. z. xl. iter absentes. l. fina. in pri. de seruitutis. C. z. l. si sic. quēadmo. ser. amit. z hoc videtur tenere glo. in. d. l. si sic. q̄ ista est eius vltima opi. z hoc etiam videtur tenere gl. i. l. cū notissimi. G. si. q̄ incipit verbigra. C. de ꝑscrip. xxx. ānoꝝ q̄ dicit q̄ ista duplicatio hz locū in decēnali vl vicēnali ꝑscriptiōe z hoc etiā sentit gl. antepe. in pn. in ver. pp breuita tē tpis in. c. cuz ecclesia sutrina. de cā possessio. z ꝑprie. q̄ dicit q̄ ea q̄ nō hńt cām ꝓtinuam: tps duplicatum requirūt per. d. l. si sic. z hanc opi. putat esse vertotem Abbas sicu. in. c. de quarta. de prescript. licet p̄dicta glo. non alleget. Alij dicūt q̄ duplicatur tēpus solummodo. x. z nō. xx. annotum: z sic in vtroq̄ casu prescribitur sparto. xx. annotum videlicet inter presentes z inter absentes: z ista fuit opi. Jo. glo. per dictam l. fi. C. de serui. quē sequit glo. Accur. in. d. l. fina. et Bart. z Bal. z ibi communiter docto. sequuntur. et Innocen. in. d. c. de quarta circa pn et. dum istam opinio. vltimam ponit. iuxta glo. not. in. l. qui filium. G. fabianus. ff. ad trebel. et not. per Bald. in auf. ex testamento. C. de collatio. vbi dicitur q̄ vltima opi. Jnno. in dubio

est tenẽda. ⁊ hanc opi. ego etiam sequor: vltra tex. in. d. l. fin. Bal. etiã ibi allegat rõnem: qz cũ vicennũ sit tps a lege duplicatũ non dz vlterius duplicari ne fiat duplicatio duplicationis. ⁊ pro hoc ego adduco qõ dz in simili qõ retorcutio retorcutionis nõ admittit ꝫ bar to. in. l. post legatum. in prin. in pe. col. in fi. ver. ſz circa pdictaduo. de his qui. vt idig. Et sic nota. q ista duplicatio tẽporũ non hz locũ vltra tẽpus decimale vel vigesimale ⁊ sic nõ hz locũ in pscriptione. xxx. vel. xl. annoz. vt est glo. no. in. d. l. cũ notissimi. ℌ. fi. de prescript. xxx. annoz. nec hz locũ in prestatiõe annua. vt vult etiã eadem gl. ibi quã sequit̃ do. Flo. i. d. l. si sic. ℌ. j. quẽadmod. ser. amit. ¶Sed nũqd ista duplicatio tẽporũ habeat locũ in prescriptione decimaz. ⁊ in ure eligendi: vel in obligationibus q̃ fiunt oi anno semel in die dedicationis vel festinitatis alicuꝰ ecclesie: vel in seruitꝫ q̃ recipiuntur ab aliquo. vide de istis oibus per Inno. ⁊ canonistas in. d. c. de quarta. de prescript. et per Flo. in. d. l. si sic.

Conclusio sup dupli catione tẽporis in p̃scribenda seruitute.

¶Et sup isto articulo de duplicatiõe tẽporis in prescribẽda seruitute sic videtur ꝫcludendũ: q aut est seruitꝰ cõtinua sine aliquo tẽporis iteruallo ex forma constitutionis videlz: promitto q tu possis ducere aquaz vel continue vel qñcunqz vis p fundũ meum. ⁊ ista p̃scribit̃ longo tpe videlz decem annis inter pñtes. x. xx. inter absentes. vt. l. sicut. C. de prescriptione seruitutis. Aut seruitꝰ continuã cãm nõ hz sine interuallo: imo discõtinuã ex forma cõstitutionis seruitutis: qz hz iteruallo: vtputa q nõ est semp licitũ ducere aquã vel ire: ⁊ tũc aut habet interuallo annoz. vel mensiũ: vtputa. ꝫstituta est seruitꝰ vt estate tm̃ ducat̃: vel vno mẽse tm̃ anno vel alternis annis vel alternis mẽsibus. ⁊ tunc qz tps continuum nõ habet duplicatũ tps. vt. d. l. si sic. sz vt iter pñtes requirant̃. xx. anni ⁊ inter absentes nõ duplicet̃: qz sufficiunt anni. xx. vt. ℌ. dixi. Itẽ si habeat interualla quinquennũ triennũ vel biennũ aut non tẽpoz: vt qz oĩdn quẽnio hz vna die vel pluribꝰ gustarevl ire. vt est tex. no. l. d. l. fi. in pn. C. de seruit. idẽ in septimana vt si alternis septimanis licitũ est ire vel aquã ducere vel vna die in septimana: vt est glo. no. quã doc. sequunt̃ in. d. l. si sic in fin. in ỹdo quotidie quẽadmo. seruitu. amit. et eam sequit̃ etiã Mic. de mat. ⁊ Abb. sic. ⁊ etiã doc. canoniste in. d. c. de quarta. de p̃scri. Ex quo no. q hz seruitus hñs causaz discontinuatiuã nõ prescribit̃ lõgo tpe regulariter. sed requirit̃ tm̃ tps in cuiꝰ ℨtium memoria nõ existat. vt habet̃ in. l. seruitutes. la grãde de seruitu. ⁊ dixi plene in. viũ. q. ꝑncipali. tm̃ ꝓdetur p nõ vsum longi tpis ꝑm ea q. ℌ. dixi. Aut seruitꝰ hz interualla diez vel horaz. puta alternis diebꝰ. aut die tota tm̃ aut nocte tãtũ aut alternis horis vel vna hora quotidie quis seruitute vti põt: ⁊ tũc qz istud reputat̃ esse tps ẽti dianũ ⁊ vna seruitutis. ſ. habens cãm cõtinuã pinde acsi interualla non haberet nõ vtẽdo amittit̃ tpe ꝑstituto. ſ. lõgo vz. x. annis inter pñtes. ⁊. xx. iter absentes nec fit aliq̃ duplicatio tẽporũ vt est tex. cũ gl. in. d. l. si sic. ¶Sz nũ quid ista p̃scriptio currat cõtra ignorãtes se habere ius fruitutis. Dicas

An inscriptioi amittenda fuit tute currat ꝓtra ignorantes.

q sic etiã si sibi nõ possit aliq̃ negligentia imputari. vt ẽ tex. i. l. si ptẽ. ℌ. j. ff. quẽad. ser. amit. ⁊ l. actilicinꝰ. de fui. rupdi. Sz pp istã ignorãtiã i integrũ restituit ex cãa si q̃ mihi iusta cã cẽ vẽ vt. l. j. ff. ex q. cau. ma. sicut q̃n fuit sziipeditꝰ aliquo iusto ipedimẽto vt d. l. actilicinꝰ. vt no gl. i. d. l. si sic. i pe. glo. i fi. ⁊ idẽ no. glo. in id. l. ⁊ par tẽ. ℌ. j. in versi. nõ vtẽdo ⁊ gl. i. d. l. sic loquit̃ per ỹbũ forte. dicens de eq tate forte p restitutionẽ subueniẽ. Et ideo dixit forte qz. d. actilicinꝰ in rõne qua se fũdat loq̃t qñ fuit ipeditꝰ tali ipedimẽto aduersus qõ si bi ꝓsulere nõ potuit qz fons exaruit. Sz qñ impedit̃ ꝓpter suã ignorãtiã p diligentẽ inq̃sitionez potuisset sibi ꝓuide re: ideo non videbatur sub esse tãta eqtas. ⁊ ꝓpterea glo. determinat idẽ sub dubio forte ⁊ ẽ multũ no. ⁊ semp allegat̃ ⁊ p ea ꝓnidet̃. l. fi. C. de prescrip. lõgi tempo. currere etiã ℨ ignorantẽ: qz succurrit̃ ignorãti p restitutionẽ in integz. ex clausula gñali. ⁊ ita tenet singulariter Bar. i. l. j. ℌ. si qs aũt. de itt. actuq̃ pua. ⁊ pau. de ca. in. d. l. si sic i fi. ⁊i. d. l. actilinꝰ. idẽ sentit spe. in ti. de prescrip. ver. ſz pone colonus ⁊ canoniste idem in. c. vigilanti. de prescri. Et hoc perpetuo tene mẽti pro illis cõtra quos currit p̃scriptio longi vel longissimi temporis vel ex forma statuti quia si fuerint ignorantes habent beneficium restitutionis in integruz ex clausula generali in quadriẽnium a die scientie iuxta. l. fi. de temporibus in integrum resti. ⁊ hoc vult Bar. singulariter in. d. ℌ. si quis autem. ⁊ in. l. q. ad fin. C. si aduersus vend. ⁊ Pau. de cast. in dicta. l. si sic. ⁊ in. d. l. actilicinus. ⁊ Fulgosius in. l. iuris ignorantia. ff. de iur. ⁊ fac igno. in. l. senatꝰ. de offi. prędi. ⁊ Abb. sicu. in. d. c. vigilãti. quod no. quia sepe cõtingit in facto. Et p̃dicta q per nõ vsum ꝓdatur ⁊ p̃scribatur seruitus procedunt in seruitutibus rusticis: secus in vrbanis: qz in istis nõ sufficit me fruitute nõ vsuz sed reqritur etiã q tu p̃stes mihi impedimentũ. vt. l. hec aũt iura. de fui. rusti. prędi. ℌm glo. pe. in. fi. in. l. si sic. quemad. seruit. amit. ⁊ idem tenet Innocẽ. Anto. de but. ⁊ canoniste in. d. c. de quarta. de prescrip. qui dicũt q est differẽtia inter rusticam seruitutẽ et vrbanã in hoc qz rustica perditur longo tempore nõ vtẽdo ℌm ea que. ℌ. dixi. vrbana vero p longũ vsum nõ petit. sed ita demũ si vicinus vsucapit libertatẽ veluti si edes tue edib⁹ meis seruiãt ne tue altius tollantur ne luminibꝰ mearum officiãt. in hoc em̃ casu si ego ꝓstatutũ tps fenestras meas prefixas habuero vel construxero: ita demũ ius meũ amitto si tu per id tps altius sublatas habueris edes tuas alioquin si nihil feceris retineo seruitutem vt hec ꝓbãtur in. l. hec aũt iura de ser. vr. prę. ¶Et aduerte qz hz Innoc. in. d. c. de quarta dicat p̃dicta procedere sc̃m leges. idẽ tm̃ dic tu ℌm canones: qz in hoc canones nõ reperiũtur ℨtium disponere nisi respectu ecclesie ꝓtra quã nõ p̃scribitur nisi spatio. xl. annoz: vnde in foro ecclesiastico ⁊ in terris ecclie p̃dicta seruabunt ad vnguẽ sc̃m Abbatẽ sicu. in. d. c. de quarta ad fi. Sed certe nec quãtũ ad ecclesiã ẽ differẽtia inter ius canonicũ ⁊ ciuile: qz vtroq̃ iure idem est quoniam in rebus immobilibus contra ecclesiaz non currit p̃scriptio nisi. xl.

annozuz.vbi de iure canonico.de.c. de quarta et de iure ciuili in auth. q̃s actiones. de sa. sanct. ecc. Sed in vno tm̃ regulariter ē differētia quā tū ad p̄scriptiōz literaus canonicuz ꝛ ciuile. qz ius ciuile amittit p̄scriptionē cū mala fide vt.d.l.si q̃s emptionis. C.de p̄scrip.xxx.annoz. qđ ius canonicum non amittit.vt.c.fi.de p̄scri. ꝛ i regl̃a possessor male fidei.in.vi.ꝛ no.abbas. in.d.c.de ẽptu in.viũ.colũ.in p̄n.i hoc tm̃ est stādū iuri canonico qz est materia peccati.vt habeť in.c.nouit.de iudi. ꝛ no.in.d.c.fi.hz glo.ibi aliter dixerit ꝛsic in effectu inter ius canonicū ꝛ ciuile nulla vī eē differētia regulariter in materia p̄scriptionis.et marie quātū ad ꝓpositū p̄scribēde seruitutis vñ ꝓpter hoc tene oia que.s. diri obseruāda esse tā de iure canonico q̃s ciuili: ꝛ taz in terris ecclesie q̃s in terris ipeꝛij. ¶Itē qui vtiť seruitute alio tpe q̃s sibi debeať ipsam p nō vsum lōgi tpis pdit. ꝛ ideo si is q̃ nocturnā hz aquā ꝛ interdū p constitutū tp̃s ad amissionē vsus fuerit diuturna amittit nocturnā seruitutē: qz ea nō est vsus idem est in eo qui ceteris horis vsus fuerit nec illa apte eaꝫ horaꝫ quasi his seruiť debeať. vt est tex.in.l.si cōem.§.j.quē admo.ser.amit. Item si cui via actus debeať vt vehiculi certo genere vterek iuxta.l. modū.in p̄in. de serui. ꝛ alio genere vsus fuerit sez per tēpus ꝓstitutū seruitutē amittit tex.est in.l.si cui via. in principio iuncta glo.in ver.ser. quēadmo. ser. amit. secꝰ si quis exerceat plus iuris q̃s habeat:qz nō perdit ius sibi cōpetēs: qz q̃ facit plus q̃s debeat ꝺz facere id ad quot tenet:et ideo qui ampliꝰ oneris q̃s licuerit vexerit magis ꝛ plusq̃s alius fecisse videť.ꝛ si latiore itinere q̃s vsus esset.aut si plura inuenta egerit q̃s licuerit:aut aque q̃s immiscuerit aliā in oibus istis casibus seruitꝰ q̃dē non amittit: hz cōcedit plꝰ seruitutis habere q̃s pactꝰ fuerit tex.est in.d.l.si cui via.in p̄in. con cord.i.si eo loco.§.j.si ser. ven. vbi dicit q̃ si q̃s vel latiore via vel ãgustiore vsus est seruitutē retinet sicut si aq̃ ex aqua ius hz vtendi alia admissa vsus est.ꝛ etiā dixi.s.in.viij.q. p̄n.ad fi. Et hec iura allegank q̃ diuersitas in tpe diuersificat in substantia: ꝛ sic facit reputari diuersū. Itē si ē diuersitas in loco.vt no.in.l.pantoniꝰ.§. rei perduellionis.de acquir.here.ꝛ habetur plene per Bald.in.l.denunciasse. §.quid tm̃.de adul. secꝰ si differret hz plus ꝛ minus:qz tunc non dicit differre in substātia nec diuersum reputari:quod est vtile ad multas q̃stiones. ¶Prima est. si fiat iquisitio vel accusatio de crimine tanq̃ cōmisso certo tēpore vel loco vt probetur de alio tē poze vel loco debet sequi absolutio enim est probatum crimen intentatum:sed aliud.ꝛ ideo de nouo debet inquiri vel accusari. vt no.in dicto.§. q̃d tm̃. ¶Scōa q̃stio est. Si egi actione iniuriarum:qz percussisti me in facie cum pugno.ꝛ probatur de percussione in spatulis q̃ nō debeam obtinere etiā super ꝓbato.de qua.q.vide not. in.d.§. quid tamē.ꝛ vide plenius per Flo.in.d.l.si cui.quemad.ser.amitt.ꝛ p Bal.in.l.si seuerior.i.vj.q.C.de his qui no.infa.ꝛ per ang.in repetitione. l.si vacantia.in.xxxiij.colum. ver.sed quero si inquisitus. C. de bo. vacan. lib.x. Sed istud fallit in tribꝰ casibus

notabilibus. ¶Prio q̃si locus vel tp̃s nō esset variabilis :qz esset ipossibile q̃ sit nisi vnū. Exẽpluz in homicidio eiusdē hois:qz tūc licetnō probeť locꝰ vl tempus in accusatione deductꝰ se qui hz condēnatio ex quo locꝰ vel tp̃s nō alterat ip̃m factū vel penā vt not. sing. Ang.i.d.l.denūciasse.§.quid tm̃. de adul. ¶Scōo fallit q̃n inquisitus fuisset ꝓfessus delictū.vt no.idē Ang. in.d.l.si vacātia.de quo vide etiā per Bal.qui videť aliter dicere in.l. quoniā.i fi.de his q̃ no.ifamia. ¶Tertio fallit q̃n in inquisitiōe esset clausula que cōiter ꝑ bonos latrūculatores solet appon:vcz sup quib⁹ oib⁹ et singulis ꝓcedere intendit sil⁹ diuisim ꝛ oi meliori mō quo pōt ꝛc.vt no.Bal.i.d. l.ꝛ si seueriꝰ.ꝛ Flo.in.l.in delictis.§. si detracta.in fi.de noxali.et Ange.de are.in suo maleficio in glo.sup quib⁹ oib⁹ ꝛ singulis.in fi.ꝛ vide oino Bal. in.l.j.in p̄in.vlt.col.pe.carta.C.q̃ accusa.qō bene nota. ¶Tertia est qō.si formata est iquisitio vel accusatio cū effusione sanguinis ꝛ probatū sit simplex vulnus vel percussionē dz sequi absolutio:sed cōdemnatio de simplici percussione. qz tunc est secundum plus ꝛ minus ꝛ idem tu dicas in simili questiōe. Itē si ad plura ꝓdia nō cōmunia per eundē rīuum aqua ducatur dicuntur plures seruitutes.ꝛ si vnus statuto tēpore ad fundū suum aquā nō duxerit seruitutem amittit: nec ꝑ ceteros qui dixerūt seruitꝰ sua retinetur:qz vt dixi plures sunt seruitutes.nec qō vnus perdit alteri accrescit.vt est tex.in.l.aqua.in p̄in. quēadmo.serui.amit.qō intellige quādo vtēs fuisset vsus sua die tm̃. secus si vsus fuisset tam sua die q̃s alia die:de qua poterat alius ducere:qz tūc vtēs acquirit ius longo tempore secundū Paul.de cast.ibi ꝛ bene.secus si duceretur aliqua ad vnū ꝓdiū cōmune: qz vnus ducēdo retinet pro omnib⁹ vt est tex.in.d.l.aquā.§.j.Itē si is qui habet haustū aque si per tp̃s statutū aquā non hausit.haustus seruitutez amisit ac etiā iter ad fontē ꝓdit vt est tex.in.l.labeo ait.quemad.ser.amitt. ¶Itē si stillicidij imittēdi ius hēbam in aream meā et permisero tibi in ea edificare ius stillicidij imittēdi amitto. ¶Item si per meū fundum via mihi debebatur ꝛ pmitero tibi eo loco per quez mihi via debeatur quid facere amit.ius vie.vt est tex.in.d.l. si stillicidij.in p̄in.eod.ti. ¶Item si vna est via ꝛ indiuisibilis aut tota amittitur aut tota retinetur: sed si de vna fiant due pōt vna amitti ꝛ alia retineri: vt est casus no.in.l.non satis.§.j.cum seq̃n.eod.ti. ¶Item si locus ꝑ quem mihi iterꝝ actus vel via debebať ipe tu fluminis occupaꝝ.esset ꝑ statutum tēpus nō vtēdo inde amittiť.sed cessante impetu ꝛ facta aluutone restituiť in pristinū statū vt est tex.in.l.si locꝰ. in p̄n.quēad.serui.amit. ¶Itē si via publica vel impetu fluminis vel ruina amissa est vicinꝰ ꝓximus viam p̄stare dz:vt est tex.no.in.d.si locū.§.fi.ꝛ ille tex.allegať ꝓ notabili scōm Flo. ibi.ꝛ Bal. in apostillis qō si reperiať alicubi via occupata ita qō per eam trāsiri nō possit qō q̃s pōt ire ꝑ fundū vicini ꝛ nō puniet de ingressu.et hoc hz gl.expresse p illū tex.in.d.c.oēs leges.in glo.fin. in fi.dz tm̃ ire ciuiliter per.l.si cui seruit.ꝛ vicinus dz dare viā aliquo ꝓtio cōstituto a fisco. vel deputato.sed nō seruatur scōm glo.i.d. l.si locus.in fi.ꝛ verum dicit q̃ nō seruatur.qō intellige in via publica sed in ꝓuata debet ꝓstari ꝓtiū a ꝓprietario eā petēte per.l.si quis sepulcrū. de reli.ꝛ sum.fune.scōm Paul.de cast. in.d.§.fi.qō tene mēti perpetuo quia quotidianum.

¶De specieb⁹ seruitutū vrba. Ca.xxv.

Exposuimus hactenꝰ de generib⁹ seruitutū ꝛ de his q̃ ossibus seruitutib⁹ ꝛ ꝑsertim rusticis ꝛ vrbanis sil⁹ quentur.nunc supest.vt hoc.li.j.ō vrbanis tm̃ seruitutib⁹ ꝛ de ipaꝝ spēb⁹ videam⁹. ¶Spēs seruitutuꝫ vrbanorum sunt plures

Universidad de Deusto Biblioteca

altius tollendi et officiendi luminib⁹ vicini aut nō extollēdi. Itez stillicidiū auertendi in tectū vel areaz vicini vel non auertendi. Itē immittendi tigna in parietē vicini. Itē projiciēdi. et prolegendi. Itez etiā est seruit⁹ me .pspectui officiatur. Itē seruit⁹ luminiz et cetera his silia vt est tex. in. l. j. ij. ⁊. iij. de seruit. vrba. predi. Itē seruit⁹ est vt prospect⁹ pstēt vt. l. lumen. eo. ti. ⁊ no. Azo in summa de seruitu. ℣. sinautē. Itē oneris ferēdi vt vicin⁹ onera vicini sustineat. l. eū debere colūnam. de ser. vr. predi. insti. de seruit. ℣. itē pdiorū. Itē itineris seu adit⁹. vt. l. seruitutes. ℣. si domo. de seruit. vrba. pdi et. l. iter. cōmunia pdio. Itē vbicunq; quis cōcedit vl̄ pmittit aliq̄d pati. aut non facere in fudo suo vrbano vl̄ me facīē te non phibere. p alio vrbano fundo meo vbi de iure pati aut nō facere tenetur vl̄ me facīētē phibere posset. dicī esse seruitus vrbana quia edificys inheret. vt. pdāc in. l. quoties. la. pria. in fi. de seruituti. cōiūcta. l. ⁊ si forte. ℣. etiā: si ser. ven. ⁊. l. j. cōta pdiorū. ⁊ istit. ō seruit. ℣. vrbanoꝝ predioꝝ. cū si. Sz vbi q̄s nihil cōcedit aut permittit aliquid in suo regulariter nō est seruit⁹ nisi in casib⁹ in quib⁹ ab ipsa lege cōstituta ōz q̄si area vicini non haberet aliunde ventū nisi ex illa prę: vt est casus singularis in. l. fi. ℣. j. C. de seruit. ⁊ dixi. ℣. in. viij. q. pncipali. versi. vlti. adde singulariter ac ertaz sicut est in agri natura que est semp inferiorem suprioꝝ seruire. vt est tex. in. l. j. ℣. deni q̄ ager. de aqua plu. arcē. ⁊ ista ē qua si seruit⁹: vt est tex. in. d. l. ij. ℣. fi. ⁊ not. glo. in. d. l. j. ℣. dentq; ager. Sz q̄si seruitutes vrbane dicunt q̄si debentur a pdio vrbano alteri pdio vrbano vel a rustico vrbano. vt dixi. ℣. q. iij. in diuisiō principali seruitutis. ver. sz quo cognoscāt ⁊ edificys inherēt. vt. ℣. .pxime dixi ō singulis pdictis seruitutib⁹ noiatis per ordinē declaratis postea pm statū vrbani edificij domū figurādo pro meliori ordine ⁊ clariori doctrina omnes vrbanas seruitutes declarare constituit in qua quidē domo si quid fieri pōt aut non pōt de declarabimus de solo aut area ei⁹ primū exponēdo. deinde de pariete siue muro stillicidio siue tecto. de hostio siue porta. de anditu siue itinere et introitu de claustro seu cōclaui. seu porticu. de penu. de curia. de puteo ⁊ cisterna ⁊ de lauello ⁊ de cloaca. de fistula. de fornace. ō fornello. ō balneo. siue stupha. de fumo. de scala. de solareo. de tigno iniuncto. de onere ferendo. de pōticello. de maniano. de fenestra siue balcone. de camino. de necessario siue loco cōi. de clario. de aquarolo siue canali. de aque jectu et de aqueductu ⁊ aliarū rerū. de picturis. de crustationibus. de armatura q̄ machina ōz. de stabulo ⁊ sterq̄linio de macerie. de lapidib⁹. de tignis. de fouea ⁊ arborib⁹ ⁊ vltio de sepulcro videbis.

¶ De seruitutib⁹ altius tollēdi ⁊ officiendi luminib⁹ vicini. Cap. xxvj.

Dicamus ita q̄ primo de seruitute altius tollēdi ⁊ officiendi luminibus vicini aut nō extollendi. Et ſm veraz opi. iste sunt due seruitutes. Una est altiꝰ tollēdi ⁊ officiendi luminib⁹ vicini idest quod quis teneat ad altiꝰ tollendū ⁊ officiendū luminibus vicini. Alia est altius nō tollēdi: idest q̄ nō possit altius tollere: vt est tex. cuz glo. in. l. j. de seruit. vrba. predi. ⁊ insti. de act. ℣. eque. in versi. edes tuas tollendi in fi. ¶ Ex q̄ no. q̄ seruitutes vrbane q̄dā sūt affirmatiue. q̄dā negatiue sz rustice oēs sūt affirmatiue tātū vt ire agere ⁊c. vt no. gl. in. d. l. j. in versicu. officiēdi. in princi. quā doc. ibi sequunt. Et si dicaꝰ quomodo pōt dici mihi deberi seruitus vt vicinus altiꝰ tollat ⁊ mihi seu luminib⁹ meis officiat. immo ista videt esse libertas vicini ⁊ seruit⁹ mea passiue. Nec videt posse dici q̄ mihi seruit⁹ debeatur ex quo mihi ⁊ predio meo non prodest immo nocet. vt. l. quoties. la. j. in pri. de seruit. Respōdeo ſm glo. quā Bar. ibi sequit cōmuniter doc. in. d. l. j. in versicu.

versi. ⁊ officiēdi ibi. vel tertio dic de ser. vrb. prę. q̄ sz hoc noceat luminib⁹ meis ⁊ p hoc nō possit dici mihi debita seruitus actiue. tñ pōt i aliꝰ mihi expediri: vt q̄ plures hoies veniebāt ad me ⁊ faciebāt expēsas. Ex q̄ no. q̄ aliq̄n interest nr̄a nō hr̄e domū multū delectab ilē ppter amicoꝝ cōcursum q̄ sunt cā magni sumpt⁹ sicut sepissi me vidi euenire habētib⁹ pulcras domos cū viridarijs. Sz Bar. i. d. l. j. declarat etiā aliter qūo pōt nr̄a interesse vt vicin⁹ altius eleuet domū suā: ponē exēplū ppter vētum: scz ne domus mea sentiat vētū q̄ aliq̄n est male sanus vel ppter aspectū q̄ forte transeūtes pviā possent aspicēr sivia erat alta ⁊ dom⁹ mea depssa q̄ si vicinus est i medio ⁊ edificet altiꝰ eūtes p viā nō poterūt amplius i domo mea videre vel mea poterit interesse vt habeat lumen ex reuerberatione magis q̄ p directū. l. si arbore. ℣. iterdū. de seruit. vrb. prę. ⁊ no. gl. isti. de seruit. ℣. itē predioꝝ vrbanoꝝ. in fi. in ver. altiꝰ non tollat' in prin. Sed istud exemplum est bonū q̄tū ad altius tollēdū nō q̄tū ad officiēdū luminib⁹: q̄ imo pdesset nō officeret. Itē pt poni exēplū ſm Ang. in. d. l. j. vt intersit nr̄a vt noceat luminib⁹. q̄ erat dom⁹ mercatoris. ſ. q̄ tāto lumine nō idiget: imo eis noceret vt vidimus i apotecis mercatoꝝ cōiter: ⁊ maxie venetijs apud vellutarios. Itē pt poni aliud exēplū pfuetudo ē vel statutuz vt nemo possit edes suas vel turres hēre leuatas nisi vsq; ad certā mēsurā inuitovicio. iuxta no. p glo. q̄ hr̄ de statuto florētie in. l. q̄ luminib⁹. de seruit. vr. pdi. i. l. j. C. de edi. priua. vicin⁹ pcessit mihi q̄ possim altius tollere ⁊ nocere luminib⁹ suis. certe si tollerem altiꝰ ⁊ eius luminib⁹ nocerē ⁊ vicin⁹ me phiberet posseꝫ agere actione pfessoria vt mihi liceat edes meas vt turres altiꝰ tollere ⁊ sibi nocere: q̄ huius vicino ē ipositū ⁊ mihi pactū acq̄sita pter statutū vl̄ pfuetudinē ⁊ i hoc exēplo seruit⁹ ōz deberi actu nevolēti edificare. i aliꝰ vero exēplis passiue. Itē pt poni exēplū altius tollendi: q̄ ds tenebaꝫ tenere edificiū altius ⁊ onera domus mee sustinere. iuxta. l. eū debere colūnā. de ser. vrb. pd. sz i alio noceret: scz luminib⁹ meis. et hoc exēplū ponit gl. insti. de act. ℣. eq̄. in ℣. edes suas tolleñ. in fin. Sz huic opi. q̄ ius altius tollēdi ⁊ officiēdi sit seruitus ob. ſm Odof. ⁊ Ang. in. d. l. j. de ser. ru. p. q̄ nō repit seruitus affirmatiua p quā ds ppellaꝫ ad aliq̄d faciēdū. l. quoties. la pma. de seruit. cuz i eis ℣sak aut nō fieri aut pati. vt ibi. ℣. dixi sustinēdo istā opi. dicas ſz Ang. i. d. l. j. versū esse q̄ nō pncipaliter sz in psequētia sic. l. eū debere columnā. de seruit. vr. pdi. ⁊ dicit q̄ credit Odof. illa fuisse ⁊ dñ vel ſm exēplū vltimuz de onere ferendo q̄ supra dedi cessat istud ptrariū. ⁊ p. d. l. eū debere columnā. ⁊. l. et si forte. ff. si ser. vē. pt ēt ē q̄ ius altius tollēdi ⁊ officiendi luminibus vicini sit libertas ⁊ nō fuit⁹ vcz quē posse ⁊ nō teneri altiꝰ tollere ⁊ luminibus vicini officere. vt. l. altiꝰ. C. de seruitus est q̄ ōz libertas ⁊ nō seruitus et ita dz itelligi gl. in. l. j. de ser. vr. pdi. q̄ appellat istud ius libertatē. Et sic nota q̄ iura pdioꝝ nō solū sunt seruitutes sed libertates. ⁊ ppterea multe leges posite i titulo de serui. vr. pdi. loquunt de libertate defendenda. de q̄ plura videbitis in declar atiōe domi. ℣. prime figurata sz teneri ad altius tollēdū ⁊ officiēdū luminibus vicini. istud est seruitus de q̄ loquit. d. l. ⁊ nō est libertas ſz Odof. ibi quē sequitur Ang. ⁊ Pau. de cast. ⁊ doct. ⁊ bñ. vt ptz ex his que. ℣. dixi. Cetera circa istam seruitutē ⁊ libertatē altius tollendi ⁊ officiendi luminibus vicini. vide que dicam in. q. seq. et plenius dicetur de pariete siue muro ⁊c.

¶ De seruitutibus altius non tollendi. Ca. xxvij.

Est ralia seruit⁹ altiꝰ nō tollēdi. vt. l. j. de ser. vr. p. ⁊ isti. de act. ℣. eq̄. ⁊. l. altiꝰ. ⁊. l. edib⁹. C. de ser. cū si. itelligēdoq; ō necessitate nō possit altiꝰ tolli: ſz si ō Bartho. Cepo.

volūtate qs nō tollat possz tū sivellet iuxta .d.l.altius. tūc nō dicerē fuit⁹ alti⁹ nō tollēdi sz libertas sicut de seruitute z libertate altius tollendi dixi sup hāc.q.q̄dā seruitutes mihi occurrunt que vtiles sunt. ¶Prima est. nū quid ille q̄ dz seruitutem altius non tollendi posset saltē alte edificare. Videtur q̄ sic:qz verbū altius est compatiuū:ergo alte nō prohibebit. Sz dic ptra.vt est tex.cū glo.no.in.l.loci corpus.§.pe.in ver.altius.si ser.vē.quaz tz Albe.de ro.in.d.l.altius.C.de seruit. ante fi. ¶Secda qō ē an ille qui debet seruitutē altius nō tollendi possit habere arborē vel edificiū supra eam altitudinem. Et dicas breuiter q̄ sic vt ē tex.aptus in.l.edificia.ff.de ser.vr.prē. z pr obaī in.l.qd aūt.eo.ti. z poterit p plus etiam viridaria facere vltra eam altitudinem.vt est tex.in.d.l.edificia. dum modo seruitus non fit de prospectu:qz tunc non posset.vt ibi. z sic nota q̄ plantatio arborū non est ptra seruitutem altius non tollendi. qz aliud est edificare aliud arbores ponere. vt est tex.vt ibi not.Bal.z doc.in.d. l.qd aūt.sed plantatio arbor̄ bene est contra seruitutez prospectus vel luminū vt.d.l.edificia.z.l.iter seruitutes.ff.si. qōcunqz igitur de serui.vr. predi.z.l. arborem.in pn.e.tit.z adde qd dicam i seq.q. ¶Tertia qō si debes mihi seruitutem altius non tollendi cum hac ꝓditione ne luminibus meis officiaī quomodo itelligāt hec verba. Dic q̄ cū illa adiectio fiat p modum accessorij regulatur a principali.vt in regula accessoriū.in.vi. z intelligitur ne officiaī altius tollendo.z iō adhuc poteris arbores ponere: et viridaria habere.lz officias luminibus: qz non ossō altius edificādo.vt est tex.in.d.l. qd aūt.iūcta.l.p̄cedenti.ver. veluti si edes.de ser.vr.prē. Si āt illa adiectio ēt poneret copulatiue p copulā z si z eque principaliter.puta:promittis mihi seruitutē alti⁹ nō tollēdi z ne luminib⁹ dom⁹ mee officias. tūc eēnt due fuitutes.z nō posses ponere arbores z viridaria facere.qz lz p hoc nō facias cōtra primā seruitutē alti⁹ nō tollēdi tñ diceris facere ꝫ scām scz ne luminibus officias.z iō possem te prohibere per tex.in.d.l.edificia.ff.z.l. inter seruitutes.ver.quodcūqz igit̄.de seruit.vr.prē.z ita tenet Pau.de cast.i.d. l.edificia qō perpetuo tene menti:vt scias dictare instrumēta hmōi seruitutū. ¶Quarta qō est:an requirāt q̄ semp seruitus alti⁹ nō tollēdi p vicinū iponaī.videl q̄ sic.qz regulariter cuilibet licitū est edificare domū suā vel murū etiā si officiat luminib⁹ vicini.vt est tex.i.d.l.altius.C. de seruitu.z in.l.si edibus eod.titu.z in.l. cuz eod.z in.l.pe.de seruitu.vb.predio.z habetur in.l.q̄ luminib⁹. eo.tit.z i.l. alti⁹.si ser.ven. Tu tñ dicas q̄ i duobus casibus reperiī ee cōstituta ipso iure a lege. Prim⁹ est qñ area nō haberet ventū aliūde nisi p locū i quo vicinus edificare vellet.vt est casus singulares i.l.fi.§.j. de serui .z dixi.ff.in viij.q.prin. Secūdus casus est qñ per cōsuetudinē vl statutū cēt introductuz q̄ qs nō possit edificare nisi vsqz adcertā altitudinē.z nō vltra inito vicino. vt hr̄ p glo.in.l.j.C.de edifi.prī. z i.d. l.q̄ luminib⁹.z dixi in seruitute p̄cedēti.et vide q̄ dicā in seq.qōne. ¶Quinta qō est.an statutū loquēs q̄ null⁹ possit alti⁹ eleuare seu tollere edificium suū si p illud noceat vicini luminib⁹. an statutū liget forēsē cui⁹ est dom⁹ q̄ dz alti⁹ tolli.et dicas q̄ sic:qñ istud ius est descēdēs ex re.iō ligaī statuto loci vbi res est:vt pbaī i.l.fivēditor.§. si pstat communia pred.et no.in.l.an in totū.C.de edifi.prīa.et in.l. cunctos populos.C.de summa tri. et qō dixi de seruitute altius non tollendi vt statutū loquēs de ea liget forēsem. idē dicas in q̄libet seruitute vrbana vel rustica quoniā ius seruitutis descēdit ex re et rei coheret.vt.l.j. communia predi.et instit. de serui.§. predioꝝ vrbanorum per predicta.et per nota.in.d.l. cunctos populos. Reliqua circa istam seruitutem altius non tollendi. vide infra de pariete siue muro.

¶De fuitute stillicidij auertēdi.z stillicidij nō auertēdi. Cap.xxviij.

Sunt z alie due seruitutes vrban.vna stillicidij idest deriuādi in tectū vel aream vicini nā posse facere cadere aquā de tecto meo super tectū suū seruit⁹ ē. Alia est seruit⁹ nō auertendi stillicidij. vt ē text.i.l.j. de ser.vr .p̄di.sicut sunt due alti⁹ tollēdi z nō tollēdi.vt.§.prime dictuz est z intellige stillicidij nō auertēdi:scz me. i domo mea in tuā idest nō immittēdi de necessitate:qz tūc est mihi seruitus:sz itelligereī nō auertēdi i domo mea in tua esset libertas z non seruit⁹ vt dixi de seruitutib⁹ alti⁹ nō tollēdi:z iste seruitutes sūt vrbane etiā qñ pstitutū ē vt possim auertere stillicidiū meū in aream tuaz q̄ sit prediū rusticū.qz inspicit p̄diū cui seruitus debeī q̄ ab eo dz denominari:qz dign⁹ ē ex q̄ ē dñis.vt est tex. cū glo.in d.l.j.§.areā.de ser.vrb. predi.de quo dixi.ff.in iij.q.prin.seruitutum. ver.sz quomodo cognoscatur. ¶Circa istā seruitutem stillicidij auertendi:declaremus aliquas questiones vtiles z quotidianas. ¶Prīa questio est pro intelligētia q̄d est stillicidiuz.et dic q̄ est illud qō stillat z interdū cadit directo et interdū non propter ventum:sed flumen dicitur q̄ directo cadit:et maxime super decima de serui.vrba.predio.l. seruitutes.§. stillicidiū ibi:idest pro stillicidio flumen.z est text.insti. de serui.§.prediorum vrbanorum ibi vt stillicidiū vel flumē recipiat.z ibi hic no.glo.Itē aliqñ dr stillicidiū dom⁹ cui seruit⁹ debeī stillicidij.et ita capiī in.d.§.stillicidiū.sz vnā expositionē glo.ibi. Itē dicīī stillicidiū seruitus ipsa stillicidij:z ita accipitur i materia nostra:et in.d.l.j. de serui.vrba.predio.et not.gl.i.d.§. stillicidiū.

¶Secunda questio:an qs regulariter possit diuertere aquā ex suo stillicidio supra stillicidiū vel areaz vicini. Et dic q̄ vī q̄ nemo possit diriger stillicidiū suum supra tectum domus vicine deprēsse:vl sup areā vicini si seruitus impositā non est.vt est tex.in d.l.j.de serui.vr. predi. ibi stillicidiū auertēdi. et ibi hoc notant doctores.vnde ego habēs huiusmodi stillicidiū nisi seruitus iposita sit possuz compelli per vicinū ad faciendum aquaz tecti nostri deriuare per illū locum puta:ponendo q̄ recipiant aquam iuxta tectū meum et eam mittam in stratam publicā per dictam.l.j.Et est ratio:qz domus vel area vicini regulariter debz esse libera vsqz ad celuz l.altius. C.de seruitu. cū sil. ¶Tertio qstio ē:

Nemo ꝑt stillicidiū ponere su per tectuz vicini.

Quid est stillicidiū.

Pulcra questio.

si aqua stillicidij vicini cadit iure seruitutis supra domū meaz vel areā p tegulas q̄ cuppi vulgariter nūcupāt. an possim facere q̄ cadat p viā vnius canalis lignei vel lapidei: vel etiā canalis existēs sup cuppis. Dic q̄ nō: q̄ aqua grossior cadere seu cassitaret. vt est text. not. cum glo. in. l. seruitutes. que in superficie. ff. an ex tegula. de fun. vr. predio. q̄ō no. ꝯtra multos q̄ habēt seruitutē stillicidij p tegulas: ꝛ faciūt vnū canale ad q̄ō tota aqua stillicidij decurrit q̄ nō pñt. ¶ Quarta q̄ō ē: vi cin⁹ me⁹ hz seruitutē sup areā meam vel tectū dom⁹ mee p duos pedes an possit vltra ꝓducere seu extēdere. Et dicas q̄ nō: q̄ in nr̄o magis inciperet cadere: ꝛ i alio loco caderet stillicidiū ēs in quo iposita est seruit⁹. Sz retro duci pōt: q̄ leuius in seruitute nobis debita facere possim⁹ nō acrius q̄m certū est meliorē ꝯditionē vicini fieri posse deteriorē nō posse nisi aliud nominatim in seruitute interponenda dictū sit. vt est text. no. in. l. seruitutes q̄ in supficie. ff. stillicidiū ver. eadē cā de seruit. vr. predi. ¶ Quinta q̄ō est: an habens seruitutē stillicidij acquisitā pos sit altius tollere vel eleuare vel deprimere murū vel edificiū sup quo hz stillicidiū cadēs sup domo vel area mea. Dic breuiter q̄ eleuare vel alti⁹ tollere pōt. deprimere nō pōt. vt est text. no. in. d. ff. stillicidiū. in pn. q̄ assignat hāc rationē. Mā leuior fit seruit⁹ q̄n tollit stillicidiū altius cū hoc q̄ ex alto cadit leui⁹ cadit ꝛ interdū nō pnenit ad locū seruientē: fz q̄n deprimit fit grauior seruit⁹. i. p stillicidio flumen q̄ō declara. Mā iō fit grauior seruit⁹ stillicidij sp cū min⁹ cadit ab alto ꝛ leuior cū alti⁹ cedit: q̄ aque cassitatio depēsa ad plura loca vīētor diuerti nō pt: fz semp cassitat in eundē locū ꝛ facit ibi flumē. ꝛ destruit aliq̄n areā vicini ꝛ hoc tū si in eo cadit ꝛ iō graui⁹ dānificat pred iū seruiēs. fz cassitatio aque ꝓcedēs ex alto vi ventor̄ q̄ntū ad vnū locū q̄ntū ad aliū aquā ducit nec facit cō cursum aquarū imo q̄ntū aqua nō venit ad locū seruientē. ꝛ ꝓpterea tūc vt minus offendere ipsum. ꝛ ideo melio rē ꝯditionē vicini facere possum dete riorē nō ista est intētio. d. ff. stillicidiū quē casum singulariter no. ꝛ tenementi. q̄ ꝯtra decisionē. d. ff. dixit mirande memorie dñs Thomasius eques de aretio iterrogat⁹ a dño Paulo de aretio iuris vtriusq̄ doct. interrogāt⁹ in publica disputatione quā fecit idem dñs Thomasi⁹ padue de quo hz rōnez hāc solā alleganerit. q̄ forti⁹ cadit ex alto ēs depresso. potuisset etiā alia rō allegari: q̄ maior cōmoditas vī ē lo ci seruientis q̄ō cadat ex loco depresso magis ēs ex alto. ergo vī q̄ possit deprimi ꝛ nō tolli p. d. ff. stillicidiū. in fi. q̄m si ex alto cadit pp vētū. nulla q̄ntā pars soli: sub stillicidio remanet tecta cū effectu. q̄ aqua cadit vbiq̄. ꝛ sic nō pōt ibi ē area sub stillicidio q̄ēs collocari q̄ō totū sit ab aqua. Itē q̄ nec cōmode pōt stari vel iri p areaz sub illo stillicidio q̄ō nō esset si caderet stillicidium directe ex loco magis depresso. Itē etiā q̄ ex loco magis ab alto magis occupat lumē aree ēs p locū depēssum. Itē potuisset alia rō assignari si paries seu murus sup quo est tectum seu stillicidū esset cōis. q̄ quāto cadit aqua altius ꝓpter vim ventor̄ tāto magis indirecte cadit. vt est text. in. d. ff. stillicidium in pn. Et ideo aq̄ sepe discurrit p parietē siue murū. et ipm corrūpit maxime si est paries ligneus q̄ō nō eueniret si aqua ex loco depresso directo caderet. Un tollendo alti⁹ videret facere deteriorē ꝯditionē fundi seruiētis ꝛ deprimendo meliorē ar. d. ff. stillicidiū in. fi. Un ex his pz de cisio Pauli iurisc̄onsulti in. d. l. seruit⁹ q̄ ex supficie. ff. stillicidiū. de ser. vrba. p̄di. Et nō mirādū si dñs Thomasius vir p̄clarissimi ingenij in ea errauit q̄ꝓpterea cauēdū ab hmōi actib⁹ publicis de quolibet q̄ fūt periculosi maxime q̄n q̄s vult ponere falcē i messez alienā ꝓtra id q̄ scriptū est in. l. et hr̄ vi. q. iij. c. j. ꝛ in. c. venerabilez extra de elec. ꝛ in clemen. pastoralis. ff. rursus in fi. de re. iudic. ¶ Sexta est questio. quis hz seruitutē stillicidij sibi debi-

tam sublatū est edificiū sine corruit ex quo stillicidiū cadit an per hoc intelligat extincta in totū cū effectu seruitutis stillicidij. Et dic q̄ non q̄ remanet in habitu. ꝛ iō si stillicidiū reponatur cū stillicidio. idē edificiū censetur ꝯtum ad seruitutes reales. puta stillicidij. hz nō quantū ad psonales. vt ē text. in. l. seruitutes q̄ in supficie. ff. sublatū de serui. vrba. p̄dio. ꝛ intellige q̄ per istā reedificationē seruit⁹ stillicidij: nō erit eadē fere q̄ primo erat: hz restituitur ipo iure. ar. l. vt est text. i. d. ff. sublatū. ver. pars ibi. sed nō est ista in reali que restituit. ꝛ hoc ꝑbat ex text. ibi dū dicit vt idē intelligatur q̄ ꝛbū intelligat est ꝛbū fictiōis. vt est text. in l. heres q̄ntā de acqui. here. et in. l. q̄ a seruo. de actio. ꝛ obli. ꝛ hr̄ per Bar. in l. j. in princ. de no. ope. nūti. p Bal. in l. q̄m. de his qui no. infa. ꝛ hoc etiā ꝑbatur in. l. si te. de ser. vrb. p̄di. Et ista restitutio ꝛ fictio q̄ intelligat idē edificiū q̄ō vere nō est et eadē seruit⁹ prō cedit ꝓpter vtilitatē ediū. vt ꝑbat in d. ff. sublatum. ibi vtilitas exigit. ꝛ ita not. ibi Ange. ꝛ Bal. in ti. de pace constantie in. iiij. col. ad fi. Et itelligo vtilitatē ediū. s. publicā vt ibi. Ex quo sequit q̄ō ꝑjista seruitute restituta actio directa nō ꝛpetit sed vtilis. q̄ non est vere illud idē edificiū cui seruitus imposita est vt est text. cū glo. in ver. vtilis in. d. l. si testamēto. ꝛ no. glo. in. d. ff. si sublatū. in pn. de quo dic vt plene no. in. l. inter stipu. ff. sacrā. de ꝛb. obl. Et ex hoc etiā sequit illō q̄ō seruit⁹ acquisita superficiei intelligit acq̄sita ēt solo q̄ nō extinguit destructa vel extincta superficie scōm Pau. de cast. in d. ff. si sublatū. q̄ō intellige cū effectu: vt dixi ꝛ de hoc dic vt hr̄ in. l. iiij. de seruit. sed bene itelligit extincta vt dictū est. Q̄ō aūt dixi seruitutē restitui edificio intellige q̄n reponit in eadē specie ꝛ qualitate alias secus. q̄ tūc nō reputaret nec itelligeret idē edificiū vt est text. in. d. l. seruitutes. ff. si sublatū. ꝛ rō est quia illud q̄ō differt in specie vel qualitate non potest dici idem in substantia sed diuersum. secus si. habeat in plus vel minus. quia tunc ē idē in substātia ex quo eadē substantia manet. vt plene dixi. ff. in. ꝛ. ꝛ vltima. q. principali. ver. ꝛ hec tura allegantur. ꝛ ꝓpterea nō attenditur mutatio partium sicut in nr̄o corpore dicimus. vt. l. ꝓpone batur de iudici. ꝛ d. ff. si sublatū. iducitur ad q̄stionē scōm doc. q̄ hz de struat monasteriū non tn̄ eius priuilegia destruuntur tn̄ destruitur de facto. secus si de iure. vt p Inno. in. c. ex in iūcto. extra de no. ope. nun. dic vt ibi per eū et canonistas. ꝛ p eūdē. In no. i. c. abbate. i vlt. col. de ꝛb. sig. ꝛ p Bal. i. d. ti. de pace ꝓstan. i. iiij. col. vbi etiaz allegat. d. ff. si sublatum. ꝛ p Flo. in. l. vsufruc. qui. mo. vsufruamit. que oīa notanda sunt. ¶ Septima q̄stio est vicinus meus hz seruitutē stillicidij auertēdi i areā meā q̄ō stillicidiū ꝓtendit sup aream meaz p duos pedes. an ego possim edificare i area vbi cassitare cepit stillicidiū. Et i hoc text. videtur esse ꝛrij. Nam text. in. d. l. seruitutē que in superficie. ff. seruitus dicit expresse q̄ non. et text. in eadē. l. ff. si in fi. videtur dicere contrarium. sed glo. in. d. ff. seruit⁹ soluit dicēs q̄ edificare non possum si nolo recipere stillicidiū. ꝛ ita loquit ille. ff. seruitus. Sz si stillicidium recipere volo tunc edificare possum: ꝛ ita loquit

An dñs ꝓdij debentis seruitutē recipiēdi stillicidium possit i ipso predio edificare.

d. §. fi. i fi. Et ex hoc cõcluditur q̃ dñs
pdij debentis seruitutẽ stillicidij põt
ibi edificare dũmodo stillicidiũ vl ser
uitutẽ stillicidij debitã nõ impediat im
mo eã recipiat ꝛ ita cõiter doc. trãsire
vident cũ illa glo. Ego aũt aliter itel
ligo illa iura. nam tex. in. d. §. seruit⁹
edi. dicit q̃ si edi iposita est seruitus
stillicidij nõ lz dño aree seruientis ibi
edificare vbi cassitare cepisset stillici
diũ. Itẽ in. §. fi. eiusdẽ. l. qui incipit. in
area in prin. idẽ dicit vcz q̃ ille q̃ vult
edificare in area in qua stillicidiũ ca
dit põt edificiũ pducere vsq; ad eũ lo
cum vñ stillicidiũ cadit: ꝛ sic in hoc cõ
cordãt ꝛ intelligo istos duos tex. q̃ q̃
dz seruitutẽ stillicidij nullo mõ possit
edificare i area vbi cassitare icepit stil
licidiũ seu vbi stillicidiũ cadit etiaz si
edificando vellẽ stillicidiuz recipere.
qz qualitas mutatur ꝛ loci qualitas
seruitutez debentis inspicik. facit ad
hoc qõ dixi in. q. pcedenti. ꝛ hoc aper
te approbaꝫ p tex. in. d. §. fi. ppter dic
tionẽ sed ꝛ si ibi posita q̃ diuersificat
in facto ꝛ in iure. vt in. l. ꝛ si legẽ. i pn.
ff. de peti. here. ꝛ no. in. l. qui vsufruc.
de ꝛb. obli. ꝛin. c. sollicitudinẽ. in fi. de
appel. Et ideo cũ in fi. ibi dicat q̃ pos
sit edificari: dũtamẽ stillicidiũ recte re
cipiatur psupponik q̃ secus sit in casu
precedenti. alias dictio: sed ꝛ si ibi po
sita diuersificat principium a fine qõ
dicendũ nõ est. ꝛ aduertendũ est q̃ di
cũt illa iura nisi cassitaꝫ cepit seu nisi
stillicidiũ cadit. qz per hoc apparet q̃
nõ dz inspici ptectũ tignoꝝ stillicidij:
sed locꝰ in quo cadit aqua siue sit vl
tra siue circa. vt etiã probaꝫ in. l. fi. §.
fi. ibi stillicidij rigoze. de serui. vr. pre
di. in. §. aũt. in fi. l. seruitutes. in fi. qui
pro cõtrario allegatur. Ponik ali⁹ ca
sus diuersus: vcz q̃ si in meo edificio
cadit stillicidiũ vicini supra mihi edi
ficare ꝓceditur: dũmodo stillicidiũ re
cte recipiaꝫ. nã ibi iã erat edificatũ et
facili⁹ extolliꝫ id qõ ẽ edificatũ q̃ nõ
edificatũ. arg. ei⁹ qõ dz in simili q̃ i ha
bentib⁹ simbolum facilioz est transi⁹
vt no. in. l. si nõ sortẽ. §. si centuz. de cõ
di. indebi. facit etiã quod habetur in
l. si vnus. §. pactus ne peteret. ver. in
specie. de pac. ꝛ q̃ ille. §. fi. ita debeat
intelligi. patet manifeste ex dictione:
sed ꝛ si ibi posita. vt. ꝛ. dixi qõ bñ not.
qz licet doc. videantur aliter intellige
re ꝛ nõ aliter declarare tñ puto hunc
esse verum intellectũ illoꝝ iurũ. ꝛ ad
de q̃ dicã in. q. sequẽti. ¶ Octaua qõ
est qd si stillicidiũ cui debeꝫ seruitus
auertendi in areã vicini ꝓcedit vltra
parietẽ supza areã vicini per mediuz
pedẽ ꝛ cassitat in areã vicini etiã per
mediũ pedẽ vel circa an vicinꝰ possit
edificare in illa area vsq; ad illũ locũ
vbi cassitat. ꝛ sic vsq; ad mediũ pedem
ppe murũ dñi pdij dominãtis. ꝛ vr̃ q̃
sic per tex. in. d. l. seruitutes. §. seruit⁹
edi. ꝛ §. fi. in prin. de serui. vr. prę. vbi
vr̃ esse tex. in. l. fi. fini. regun. que vide
tur esse lex greca que incipit si qs se
pem. que dicit si qs vult edificare mu
rũ ppe fundũ vicini sepẽ reliquat. de
cui⁹ intellectu dicã infra de pariete si
ue muro. Ego puto q̃. d. §. seruit⁹ edi.
et §. fin. debeant intelligi ꝛ limitari se
cundũ. l. fi. ꝓallegatã. ꝛ econtra. d. l. fi.
debeat intelligi fm. d. §. vcz q̃ si stillici
dium ptendit se nisi per mediũ pedẽ
non possit edificari per vicinum vsq;
ad illũ mediũ pedẽ etiã si aqua vltra
nõ cassitaret qz esset ℥. d. l. si. fini. regũ.
nõ enim esset equũ q̃ dñs fundi debẽtis
stillicidiũ sustinere esset melioris con
ditionis: q̃ ille q̃ nullã dz seruitutem
in fundo suo. ꝛ iõ si ille qui hz fundu
suũ liberũ nõ põt edificare murũ: nisi
distet a regione vicini per pedẽ: vel si
vult edificare domũ per duos pedes:
vt. d. l. fin. multo magis deberet dista
re ille cui⁹ ꝓdiũ dz seruitutẽ stillici
dij recipiẽdi. debebit q̃ hoc casu dista
re edificãs murum per pedem vel do
mum per duos non a regione vicini.
idest non a termino fundi vicini: sed a
solo quatenus ꝓtendit stillicidium
ꝛ cassitat. vn de si stillicidium protẽde
ret versus aream vel hortum edifica
tes. ꝛ cassitaret puta p tres pedes edi
ficans murum. deberet vltra dictos
tres pedes qui relinquuntur propter
d. l. seruitutes. §. seruitus edi. ꝛ §. fin.

in princi. de seruitu. vrba. predi. etiã
relinquere vnũ aliũ pedẽ. ꝛ sic quat
tuor pedes in totũ a fundo conuicini
vel si vult edificare domũ dz relin
quere duos pedes. ꝛ sic hoc casu quin
q̃ in totũ. ꝛ idẽ dicas in simili. et ita
alias obtinui in quadã causa verone
cõtra quendã epm de nica. sola. ꝛ ita
fuit iudicatũ ex ꝓsilio triũ doctissimo
rum iurisconsultoꝝ. qõ no. qz fuit con
syderatio mea ꝛ credo q̃ sirverissima
maxime intelligẽdo q̃ quaten⁹ rigoz
stillicidij ꝓtendit super fundo vi
cini eatenus terrenũ seu solũ inferi⁹
sit dñi pdij dñantis. vt videt esse ca
sus in. l. olimpico. §. fi. de serui. vrba.
predio. de quo dicã in sequẽti. q. Nã
hoc casu nõ haberet dubiũ. d. l. fi. fini.
regũdoꝝ. Sed vt dixi etiã si illud ter
renũ esset dñi fundi seruiẽtis puto es
se idẽ dicẽdũ per ea que. ℥. dixi. et qz
ita fuit quod singulariter tene mẽti.
¶ Nona questio cõuenienter sequit
si vicinus meus hz stillicidiũ domus
sue cadens in fundo vel horto meo:
vel in area extra murũ dom⁹ sue. ver
bigratia per duos pedes an fundus
vel area eatenus quatenus se ptẽdit
rigor stillicidij sit vicini vel mei. Et
videt q̃ sit vicini cuius est stillicidiũ
supius per. l. fi. §. fi. de ser. vr. predi. p
quẽ text. dixit ibi Flo. q̃ stillicidia q̃
supza domũ de iure demõstrãt cẽtrum
sit ꝓprietas loci inferioris. ꝛ idẽ dixit
ibi Bar. vcz q̃ stillicidia q̃ sunt supi⁹
vident quodãmodo significare pro
prietatẽ loci inferioris ꝛ idẽ videt velle
Bal. i ꝓsi. suo. xxij. qõ incipit statuto ca
uetur q̃ tenẽs arma in domo. Sed si
istud est verꝫ dz limitari nisi cõstaret
vicinũ meũ habere seruitutẽ stillici
dij: qz tũc apparet q̃ istud stillicidiuz
haberet nõ ꝓpter dñiuz soli qõ est in
ferius: sed ꝓpter seruitutẽ appositaz
q̃ seruit⁹ nõ extẽderet ad dñm soli in
ferioris. ꝛ hoc ꝓbatur in. l. seruitutes
de serui. vr. prę. §. stillicidiũ. ver. eadẽ
causa. ibi. qz in nostro magis incipit
cadere. ꝛ §. seruitus edi. ibi dño ser
uientis aree. de serui. vr. predi. Item
esset limitandũ nisi stillicidiũ fiat su
per via publica vel loco publico: qz lo
cus inferior sub stillicidio non efficik
dñi stillicidij: posset tñ aliqd poni vs
q̃ ad stillicidiũ. vt. d. l. ꝛ. §. i. de serui.
vr. predi. quã quidã intelligũt: in hoc
tñ cõiter seruãda esset cõsuetudo loci
per. l. an i totũ. C. de edifi. priua. tad
de qõ dicã infra de claustro vel con
clani ꝛ porticu. Sed nunqd in dubio
habẽs antiquũ stillicidiũ supza areã
vl domũ meã ꝓsumaꝫ hñre iure fuitu
tis vl iure dñij ex eo qõ solũ iferi⁹ ꝓ ri
goze stillicidij dicaꝫ suũ. Credo cẽ ꝓsi
derandũ qõs possideat locũ q̃ ẽ sub stil
licidio. Nã si ego dñs aree possideo
illum locũ iferiorẽ. puta si est hortus
ipsum ibi colo ꝛ arbores habeo vel re
tineo res meas sub stillicidio: ꝛ ꝓsu
matur tunc vicinũ habere stillicidiũ
iure seruitutis tñ ꝛ locũ inferiorẽ cẽ
meũ. Aduerte tñ qz nemini licet edifi
care subtus grũdaria: quaten⁹ rigor
stillicidij ꝛ tignoꝝ ex certa via descen
dit si stillicidij cassitatio i pediri pos
sit. vt. vt. d. l. fi. §. fi. ꝛ ibi hoc no. ang. ꝛ
doc. de serui. vr. prę. Si vero vicinus
qui habet stillicidiũ possideret locuz
inferiorẽ sub stillicidio tunc ꝓsumaz
non iure seruitutis: qz stillicidiuz ad
hoc nõ tẽdit hz qz solũ qõ ẽ sub stillici
dio suũ ẽ nisi illa possio eẽt iure fami
liaritat. vt. ff. ꝺ acq. pos. l. iure famili
aritat. ꝛ iõ i hoc ꝓt cẽ caut⁹ dñs aree
vt stet i possiõe ẽt illi⁹ pti aree vl hor
ti que est sub stillicidio vicini. et ita
alias consului cuidã amico meo. Sz
si nenter possideat qz locꝰ est sterilis
vel aquosus vel aliter inutilis: et tũc
distinguc. Aut ipe quo tuit factũ illũ
stillicidiũ domus vel area mea ꝛ do
mus vicini erãt diuersoꝝ personarũ
vel iurisũ aut eiusdẽ personevl iuris.
Primo casu qñ erat diuersoꝝ psonarũ:
ꝛ tunc illo ipe erat tota area dom⁹
vel auctoꝝ meoꝝ: ꝛ non licebat vicino
imittere stillicidiũ. vt not. in. l. alti⁹. de serui. ꝛ ideo si misit videt r im
misisse potius iure seruitutis q̃ do
minij: nisi aliter probetur. Hec est ali
ter credendum q̃ ego vel auctoꝛ me⁹
voluerim faciẽdo imitti stillicidiũ ẽt

Universidad de Deusto Biblioteca

Act⁹ agentiū nō debēt operari intētionē eorum.

vbi ꝯcedere solū. ar. l. si mihi eo tēpore. de seruitu. vr. prædi. q: act⁹ agētiū nō debēt operari vltra intētionē eorū. l. nō omnis. in prin. ff. si cert. pet. Scō casu qñ erat vni⁹ persone tm̄ sicut sepe cōtingit qñ vnus hz amplā domū facit stillicidia vnius partis domus cadere super aliā partē. ⁊ postea legat vel vēdit vnā partē de illa domo vel si sint plures fratres habētes domū. Et postea eā diuidunt inter se. ⁊ vni euenit vna pars domus que hz stillicidiū ⁊ alteri alia pars que hz areā sub stillicidio. ⁊ tunc dic idē q: videt esse ipositā seruit⁹ vēdēdo legādo vel diuidēdo vt sustineat onera permanētia. q: tunc tēpore diuisiōis vel legati: vel venditiōis sustinebat. vt in. l. qō concla ue. de dā. ifec. ⁊no. Bar. in. l. j. circa fi. de serui. lega. ⁊habet per doc. in. l. qō cōclaue. Et ex hoc cō cludi pōt ad multas. q. nunqd sit licituz facere pōticellū vel casellū necessarij vel tubam siue cappā camini in dicto muro quatenus extendit rigoz stillicidij: vel facere fenestram vel foueā vel ferratā in area mea q: si solū qō est sub stillicidio esset dñi stillicidij: tūc pōt fieri tanꝯ in suo. l. altius. C. de seruit. alias nō. De his plenius dicā in specie ista sup domo per me figurata. ¶ Decima ⁊ vltima questio est: si dom⁹ tua debet domui mee duas seruitutes. vna ne altius tolleret. alia vt stillicidiū edificioz meoz recipere deberet ⁊ tibi cōcessero ius esse inuito me altius tollere edificia tua: ⁊ sic remisse rem tibi seruitutē altius nō tollendi an ꝯ hoc videar tibi cōcessisse vt possis tollere quātūcūqz vis ita q: etiam nō tenearis recipere stillicidia mea. Et dicas q: nō: q: illa cōcessio seu immissio intelligit dūmō recipias illaz seruitutē stillicidioz meoz. vt est casus in. l. si domus. de seruit. vr. prædio. ⁊ ē ratio: q: ille seruitutes sunt diuerse ⁊ separate. vnde renūciādo vni alteri renūtiasse nō videak ⁊ ideo vi seruitutis retēte habeo adhuc ius phibendi. ⁊ ad hoc semper allegaꝯ. d. l. si dom⁹ qō intellige qñ vna remissa altera necessario nō itelligit esse remissa: q: est penitus diuersa. vt est in casu ꝓposito. sec⁹ si vna remissa necessario intelligeret remissa alia. Exēplū i casu ecōuerso si est remissa seruitus stillicidij nō recipiēdi. nā hz hoc casu videak esse remissa seruit⁹ alt⁹ nō tollendi. vt no. glo. in. d. l. si dom⁹. quam doc. ibi sequunt. ⁊ p hoc. l. si mihi in eo tēpore. de ser. vr. prædi. ⁊ est text. in l. sed interdū. de aqua plu. arc. ⁊ facit l. ij. de iurisdi. omnium. iudi. cum si. ⁊. d. l. si domus allegata: q: qñ sunt inra diuersa ⁊ inuicē nō dependentia hz tollak vnū: tñ alteꝛ nō tollit: ꝓ hoc. d. l. sed interdū. sed si depēderēt adinuicem. secus vt vult glo. in. d. l. si dom⁹. que est no. ⁊ ꝓ hoc. l. necis. §. j. de acq rē. heredi. vbi repudiata hereditate ab intestato ex testamēto repudiata videt: sine qua repudiatiōe ꝑma stare nō posset. vt ibi ⁊. l. illud eo. ti. Itez allegaꝯ ad alias. q. quas ibi vide per Bal. ⁊ Ang. ⁊ doc. Sed cōtra ꝑdicta videt esse tex. in. l. si stillicidij. quemadmo. ser. amit. vbi dz q: si stillicidij ius habeā in areā tuaz: ⁊ permiserim tibi ius i ea edificādi ius stillicidij immittēdi amitto. Sed solue q: in. d. l. si domus. de ser. vr. prædi. erāt due seruitutes iō vna remissa altera nō tollitur. q: pōt opari in illa remissa: vt. §.

declaraui. §z in illa. l. si stillicidij erat vna seruit⁹ tm̄. ⁊ iō ad hoc vt ꝓmissio vel cōcessio edificādi i area postea facta aliqd opet illa seruit⁹ stillicidij q̄ sola erat itelligit eē remissa. ⁊ ꝑdictj adde q̄ dicā. §. de stillicidio siue tecto.

¶ De seruitutibus stillicidij nō auertendi. Cap̄. xxix.

Postq̄ de seruitute affirmatiua stillicidij auertendi dixim⁹ ꝙns est vt de alia seruitute negatiua stillicidij non auertēdi aliqua breuiter videamus. Et in ꝑmis sciēdū est q: ista seruitus nō auertēdi intelligit q: ille q̄ hz stillicidiū suū sup domū meā non possit auertere ipsuz ad domū suā. ita q: nō cadat in meā: ⁊ sic est seruit⁹ passiua ex parte stillicidiū habētis si de necessitate diuerteret ipsum nō pōt in domū suā. ⁊ dz esse seruit⁹ actiua ex parte ei⁹ in cui⁹ domū cadit. Sz ꝓtra hoc opponit: q: i mo vr q: ista nō sit seruitus passiua ex parte habētis stillicidiū: nec actiua ex parte alteri⁹: imo totū cōtra. Mā q: totū stillicidiū tuū cadat in domū meā regulariter est tibi vtile ⁊ mihi dānosuz. vt dixi in prēcedēti seruitute. Et ego in cui⁹ domo stillicidiū cadit seruitutē pati dicor. Itē nō vr posse dici q: sit seruit⁹ mihi debita ex quo nō itereſt mea: imo est mihi dānosum. vt dixi. l. quoties. in ꝑn. de seruit. Sz rñde q: hoc dz intelligi qñ esset mihi vtile q: aq̄ stillicidij tui cadat in domo vel curia mea. puta: ꝓpter cisternā meā q̄ repleri dz ex aq̄ tui tecti. ⁊ hoc mō itelligit ista seruitutē. gl. in. l. j. inver. ⁊ officiēdi in fi. de ser. vr. prē. quā doc. ibi sequuntur. Itē posset pom exēplū si haberē hortū magnū cū domo cōiūctū vel prata sitiētia: ⁊ itereſt mea q: aqua stillicidij vicini cadat in domū meā cā eā ducēdi ad hortū: vel prata irrigādū ⁊ idez si dicas: ⁊ facit ad hoc qđ dixi. §. ō seruitute alt⁹ tollēdi. post ꝑn. Et ex his uo. q: vt qs sit obligat⁹ tenere stillicidiū suū vt cadat i domū eā: q: mihi expedit. ꝓpter aquā cisterne mee: vel ꝓpter hortū vel prata mea irrigāda dz esse seruit⁹ stillicidij nō auertēdi: vt ēt §. in ꝑn. declaraui. ¶ Circa istā seruitutē dubitari posset si stillicidiū esset fractū in aliā parte. puta ei⁹ canale; ꝓ qō aq̄ ducit: vl regule rupte qs tenetur reficere ⁊ cui⁹ expēsis. Dic q: ille cuius ē stillicidiū dz ꝑ. put ꝑbat in. l. ⁊ si forte. §. etiā si seruj. vē. ⁊ in. l. eū debere colūnā. de seruit. vr. prē. Sz nunqd stillicidij dñs poterit cogi ꝓ eū i cui⁹ domū cassitat ad ipz reficiēdū. Dicas q: sic ad eū modū quo erat tpe seruitutis ipposite ꝑ tex. in. d. §. ēt vbi est casus no. Itē nūqd si totū stillicidiū corruit an possit ille q̄ est dñs stillicidij cogi ad reponēdū seu itez faciendū dictū stillicidiū ad eū modū quo erat tpe seruitutis ipposite: ita q: aq̄ ex eo possit i domū meā cassitare sicut pri⁹ expensis suis dicas q: sic. text. est no. i l. eum debere colūnam. in fi. de seruit. vrba. prædio. Hec de seruitute stillicidij non auertendi dixisse sufficiant.

¶ De fuiture tigni imittēdi. Ca. xxx.

Quita est ser⁹ nit⁹ tigni imittēdi in parietē vicini. Pro cui⁹ declaratiōe ꝑmo sciēdū est q: appellatiōe tigni. l. xij. ta. oē materie gen⁹ significabatur ex q̄ edificia fiūt. vt ē tex. in. l. tigni. de ver. sig. ⁊. l. adeo. §. eū in suo. ad fin. de acq. re. do. ⁊ insti. de re. diui. §. cū i suo solo: ⁊ ita ois tigni materia ꝓtinet: vt est tex. in. l. tigni. i ꝑn. ad exhi. ⁊ regulas ⁊ lapides ⁊ cemēta ⁊ calcē ⁊ arenā ⁊c. si q̄ sunt edificij subtilia appellatione tigni de tigno imūcto facit. l. ferri. §. fabros. de ver. sig. §z ⁊ i vineis tigni appellatiōe oia vineis necessaria ꝓtinent puta: ptice ⁊ pedamēta. vt est tex. i. d. l. j. in fi. ⁊ pali ēt veniūt q̄ i numero materie redigēde sūt sicut ptice. l. pali. de le. tij. Tigna aūt ad tegēdū dicta sūt: vt dicit tex. in. d. §. tigni.

¶ Scdo videdū ē an sit licitū imittere tignū i fundo vicini. Et regulr di-

Universidad de Deusto Biblioteca

cas q̄ nō: nisi sit ꝓposita seruit⁹. vt. l. quēad. §. p tectū. ad. l. aql. ⁊ ibi per cēs doct. ⁊. l. si vicē. §. si ad iannū ⁊ ibi Bart. qō vi aut clā. ⁊. l. sed si iter me. in p̄n. de ser. ur. p̄di. Mā nō dz q̄s regulariter i alieno aliq̄d facere vt. l. quosdā. in. c. ō metal. ⁊ met. lib. vi. ⁊ no. gl. in. d. §. si ꝓtectū. ¶ Tertio q̄rit q̄d si p aliquem imittat tignū in fundo meo ⁊ sic alieno. an possum illud ꝓpria auctoritate tollere vel icidere. ⁊ intelligo in fundo idest tāgēdo ipz. l. j. §. in flumie. de flumi. l. is q̄ §. j. iuncta. l. vj. de relig. vbi ꝓbat q̄ dictio in requirit tactū ⁊ vī q̄ non: q̄ regulariter nemo dz sibi ius dicere ꝓpria auctoritate nec facere. l. j. C. ne q̄s in sua cau. ⁊. l. extat. qō me. cau. Itē q̄ est in q̄busdā casib⁹ spāle vt liceat ꝓpria auctoritate vindicare. l. j. ⁊. vj. C. q̄n li. vnt. sine. iud vi. ergo in alijs vī cē j ius cōe. l. ius singulare. ⁊. l. qō vero. de legi. Sz dicas Iuū: vt est casus in terminis. ⁊ no. i. l. quēad. §. ꝓtectū in fi. ad. l. aql. ⁊ ibi hic notāt doc. ⁊i. l. si vitē. §. q̄ ad iannū ⁊ ibi hoc tz. Bart. qō vi aut clā. ⁊ idē Bar. in. l. j. §. iterdū. vti pos. q̄busadde oīno q̄ dicā pleni⁹ j. in. vj. q. ¶ Quarto q̄rit̄ur an tigna q̄s possit i mittere in muro seu pariete cōi. Et vī q̄ nō q: in re cōi potior est cōditio ꝓhibentis. l. sabin⁹. cōt diui. l. an vn⁹. si ser. ven. Jn Iuū vī text. in. l. in re cōi. ibi neq; ꝓhibem⁹ de seruit. ur. p̄di. ⁊ in. l. q̄ dictū eo. tit. Tu dic aut loq̄mur de antiqs tignis q̄ ꝓmo inerāt. ⁊ nōē dubiū q̄ poni p̄nt ꝑm Ang. in. l. q̄dā hiberus in fi. iij. col. ver. silr restat videre. de seruit. ur. p̄edi. q: nihil innouāt nec fit ꝓtra ius societatis ⁊ iō q̄n alia tigna ciusdē cōionis in locū alioꝝ tignoꝝ supponerent q: surrogatū sapit naturā ei⁹ in cui⁹ locū surrogāt. l. eū. §. q̄ iniuriaꝝ. si q̄s cau. ⁊ hec etiaꝫ ꝓbāt in. l. seruitutes q̄ in supficie. in ꝓin. de seruit. ur. p̄di. iūcta. l. eū debere col. in fi. eo. tit. Circa qō adde q̄ dicā in sequēti. q. in silī. Aut loq̄mur de nouis tignis imittē dis. et itelligo ēt in alijs partib⁹ muri quā in illis in q̄bus erāt tigna antiqua. ⁊ tūc aut paries cōis est cōi ter q̄situs vt sustineat onera vtriusq; ⁊ pōt imittere vn⁹ socius altero inuito: vt ē ter. in. l. si edes cū gl. cōi diui. ⁊ not. glo. magna circa ꝓinc. ibi itē fallit q̄n ob hoc ipz in. l. sabin⁹ co. ti. quevult q̄ socius pōt vtre cōmuni advsum destinatū etiā inuito altero socio q̄n ob hoc ipm: vt tale opus fiat est in cōmuni q̄sita. Item si ita q̄st⁹ nō sit dūmodo sit destinat⁹ paries ad sustētandū onera vtriusq; ⁊ per imissionē taliū tignoꝝ non noceat parieti neq; vicino eo q̄ apt⁹ est ad onera supportāda. alias secus. d. l. si edes. ⁊. l. cū duob⁹. §. mela. ꝓ so. ⁊ melius ꝓbatur in. l. cui⁹ edificij. de seruit. urb. ꝓted. ⁊ in. l. in pariete. cū sequ. de dam. infec. ⁊ no. per Dy. in regula in re cōi in. vj. ⁊ per Ang. in. d. l. q̄dā hiber⁹. Et q̄ dixi q̄n paries est aptus ad onera supportāda vt possit vnus socius tigna imittere. intelligo nō in re seruitutis sed iure cōionis. vt habetur in dictis iuribus ⁊ in. l. per parietem. de seruit. urb. ꝓted. ⁊ no. glo. in d. l. si edes. ⁊ in. d. l. si sabinus. ⁊ Ang. in. d. l. quidaꝫ hiberus. Aut cōmunis paries nō est aptus dictis oneribus ferendis nec ad ea ferenda quesitus sed forte delectatione sociorum quia vnusquisq; ex parte sua habet clausum ꝓ seculari capella vt quotidie vi

An liceat mihi ꝓpria auctoritate tollere tignū immissū reo.

An possit q̄s inuitte re tigna i muro cōi.

demus in capellis magnoꝝ virorꝫ. ⁊ tūc nō est licitū noua tigna imittere p que picture destrui possent aut delectatio socij dñi. d. l. sabin⁹ cū gl. cōi dicit. nō tñ hec itelligas i eo q̄ ex pariete suo parietē fregisset vt vellet in ea ꝓte imittere tigna. q: negari ñ pōt ex quo paries ad onera ferēda deputat⁹ est vt. d. l. q̄dā hiberus. §. q̄ parietē. ⁊ ita Ang. no. ibi in p̄n. d. l. i pe. col. in fi. qō no. ¶ Quinto q̄ro q̄s hz murū seu parietē ꝓpriū iurta edes seu domū suivicin⁹ passus est q̄ vicin⁹ posuerit i eo muro aliq̄ tigna tacite nihil dicēdo. vī dicēdo ꝓcedo tibi q̄ hec tigna imittere possis i muro meo. an ille vicin⁹ ꝓterit me dño inuito imittere alta noua tigna. dic q̄ nō est casus no. i. l. si cū me⁹. in p̄n. si ser. vē. ⁊ idē dico si passus sum facere fenestrā eo mō quo est: q: aliā vel alias iuito me dño facere non pōt eadē rōne. immo in eo etiā poterit detr ahēdo tigna ꝓio ꝓcessa alia supponere q: sufficit si cui vel in paucis ⁊c. vt. C. de neg. ge. l. tutoris. scōm glo. valde no. i. d. l. si cū me⁹. in p̄nc. in ver. noua. ⁊ idē de fenestra qō ē valde not. sec⁹ si dñs diruisset. ꝓcedo tibi seruitutē tigni imittendi vel fenestrā faciendi: nō addēdo numerū: q: tūc posset q̄cunq; tigna ⁊ fenestras quot voluerit facere. vt dicit gl. not. in. l. si cū me⁹. in ꝓin. in ver. cū humanas ꝓallegata. Sed do. Pan. de ea. ibi vī tenere Iuū videlz q̄ vbi nō vult augere numerꝫ vult in loco vetꝰ tignoꝝ alia subsistuere qō pōt alia q: alia reputār. vt. l. filie. de ꝓdi. ⁊ demon in. §. a tytia. ⁊ in l. si donatio. §. si pōdus de do. inter virū. Ego aūt in ista q̄stione puncto plenius sic esse distinguēdū. Aut ego ꝓmisi nil ꝓmittendo: vel ꝓcedēdo. aut ꝓmisi vel concessi: vt tu possis mittere tignū in muro meo. Primo casu ꝓncipali aut ꝓmissio est facta de certo et speciali tigno aut gñali de oīb⁹ tignis aut specialiter. Primo casu q̄n permissio est facta de certo ⁊ spāli tigno. ⁊ tūc itez subdistingue. Aut ꝓmisi seu cōcessi q: tu nō possis imittere nisi vnū tignū tal: ⁊ q: nō possis ꝓponere aliū vel ei⁹ loco supponere seu subrogare. tūc nō hz dubiuz q: seruitus est limitata ad illud tñ tignum. ⁊ sic nec in alio loco nec etiā in illo eodē imponi poterit q: limitata dispositio limitatuz parit si ue, ꝓducit effectū vt. l. in agris. de acq. re. domi. Aut ꝓmisi seu concessi q: tu possis ꝓponere tale tignū tñ in muro meo sine ꝓhibitione alteri⁹ exꝑssa cā ⁊ tunc itez subdistingue Aut est exꝑssa cā ꝓpter quā illud tignū imponi possit. aut nō. Si est expressa cā exꝑssa ꝓmitto vel cōcedo tibi q: possis ꝓponere tale tignum in domo mea cā domus tue sustentāde ⁊ tecti. ⁊ tūc teneo q: videat ꝓposita seruit⁹ illius tigni tñ in eodē loco per dictā. l. si cuiz me⁹. in p̄n. si ser. ven. nō q: possis aliud supponere seu obligare in eodē loco donec durat domus vel tectum ⁊ nō vltra nec ob aliā causam q: furita causa concessionis vel priuilegij finitur ipa concessio vel priuilegiū. vt. l. tytia. §. vsuras. ⁊ vide q: ibi no. Bar. de leg. ij. ⁊ iō si tibi ꝓcessit vt possis ꝓponere tignū vl tigna i domo mea vel muro cā edificādi domū tuā puta ꝑ armaturā q̄ machina ur. ⁊ tūc edificata domo tua nō poteris vnq; āpli⁹ dicta tigna vel alia ꝓponere. Et idē si cōcessi q: possis imponere tignū in muro meo cā sustinēdi vites tuas. naz vite consumpta seruitus extinguitur. ⁊ idē dicas in si. sed si ꝓpter tectū sustinendū hz tectū corruat tñ poterit tectū reficere. q: debēt in eodē loco tñ eadē seruitus tigni: q: reputaf cē idē tectū. vt ē text. in. l. seruitus q̄ in superfici. si sublatū. de seruit. urb. ꝓedi. de quo dicet plēne diri de ser. stillicidij auertēdi in. vj. q. et idem dicenduz est in domo quia debebatur eadem seruitus quia reputabitur eadē domus ex qua remāsit primū solum quod est maxima pars domus. vt est ter. cum glo. in. d. §. si sublatū. Sed si cā ꝓpter quā conceditur tignum missio nō est expressa: sed ego concedens sciebam ex qua cā velles tignum mittere. ⁊ tūc dicendū est idē vt in casu precedenti videlicet q: cā tacita est ꝑsiderāda si durat vel non quia

tacitum et expressum in hoc equiparatur. l. cū quid. si cer. pe. Si autē non apparet q̄ ego sciuerim ob quā cām volebas tigna immittere. ⁊ tūc si postq̄ edificasti ⁊ tignū imposuisti. puta causa domus tue sustinēde tacui nec cōtradixi. ⁊ tunc cōcessisse videor: q̄m posueris tignū ob illā causam. ar. d. l. si cū meus. in prin. ff. si. seruit. ven. cōiuncta glo. ⁊ no. in. l. quedā mulier. de rei ven. Sed si nesciui ob quā cām tignū imposuerevolebas in muro meo: ⁊ postq̄ sciui cōtradixi. puta q̄ ego p̄misi tibi vt tigna ipōeres i muro meo credēs q̄ tu velles imponere pro armatura cā edificandi domū tuā ⁊ non vt stent ꝑpetuo. et tunc q̄d in dubio. Dico q̄ inspiciendū est q̄ verosimilī est aut q̄ i huiusmodi casib⁹ plerūq̄ fieri solet: vt est te. in. l. i obscuris. de reg. iur. post medium ti. Et ideo si illa cōcessio esset facta dato aliquo ꝓtio ex illa quātitate poterit iudicari an itelererit q̄ tignū ꝑpetuo remaneat vel ad tēpus. ar. glo. no. in. d. l. in obscuris ⁊ in. l. j. §. qui superficiem. in ver. augēdi. in fi. de supfici. ⁊ in. l. semp in stipulationib⁹. de regu. iur. ⁊ ibi no. sed vbi nō apparet q̄d sit verosimilius vel q̄d plerūq̄ fieri dz. ⁊ tunc in dubio iterpretatio fieri dz cōtra proferentē: hoc est cōtra eū pro quo ad cuius vtilitatem proferunt. l. veteribus ⁊ ibi not. ff. de pac. ⁊ no. Bar. in. l. sepe. de verb. signi. ¶ Secūdo casu q̄n est facta promissio generaliter de oībus tignis: ⁊ non hz dubiū: q̄ verba gñalia generaliter intelligi debent de oībus ⁊ perpetuo. l. j. §. ⁊ gñaliter. de lega. ꝑstā. ⁊ i. l. i fraudem. in fi. de testa. milī. ⁊ xix. dist. si romanor. et habet in. c. q̄n nemini. de cōiugio lepro. ¶ Tertio casu q̄n cōcessio facta est simpliciter aut est facta de tignis imittendis sine numero ⁊ tūc teneas idistincte q̄ poterit: quecū q̄ tigna ipōere ⁊ sustinere. vt supra dixi p gl. in. d. l. cū meus. in princi. in ver. humanas. si ser. ven. Aut est facta de numero vel de vno simplr. exēplū. cōcedo q̄d tu possis ipōere vnū vel duo tigna. ⁊ tūc numerū augere nō ꝓtes. casus est in. d. l. si. cū meus. in ꝑn. ſzsi nō vult augere numez: sed suppo nere aut surrogare aliud vel alia eiusdē ꝓditionis. ⁊ glo. ibi tenet q̄ nō ꝑ id q̄d dr sufficit q̄d in paucis ⁊c. ꝑ. l. tutor. C. de neg. ge. Paul. de ca. in. d. l. si cum me⁹. dixit ꝓtrariū. q̄ surrogatū ⁊c. vt supra dixi ego puto q̄d in hoc sit dicēdū per oia. sicut supra dictū est i ꝑmo casu. videlz vt cōsidereť ꝑa exꝑssa siue tacita aut quod est verosimile: aut q̄ plerūq̄ fieri solet. ⁊ in dubio sit iudicādū pro illo qui seruitutē ꝓmisit. Sēdo casu principali q̄n nullā ꝓmissionem seu cōcessionē feci: sed vicin⁹ me⁹ ipse fuit. tūc. vnū vl duo tigna i nūero meo ⁊ ego tacui. ⁊ tunc dicas q̄ alia ipōnere non pōt in alio loco eiusdē muri vel alterius tigni. ter. est in. d. l. si cū me⁹. si fer. ven. ¶ Sed nunq̄d aliud tignuz supponere vel subrogare: ⁊ tunc idem dicas q̄d primo dixi in tertio casu ꝑcedenti in fi. ⁊ ideo ex predictis tu q̄ vis cōplacere vicino tuo. q̄ forte frater vl amicus est vt aliqua tigna imponere possit i muro tuo ꝓprio sis cautus vt fieri facias instrm ⁊ in eo dicas cōcedo q̄ possit talia tigna ipōnere in muro meo ⁊nō alia vel q̄ vnā fenestrā tantū: vel duas ⁊ nō alias vel aliter vt volueris scīm ea q̄ supra dicta sunt. Nā si instrm nō fieret ⁊ aliqua tigna appareret verterētur dubitatiōes de quib⁹ supra dubitareť etiā si ꝑpter illa tigna murus esset cōmunis. de quo vide q̄d dicā infra de pariete siue muro vbi hoc examiabo videlz an tigna immissa faciāt ꝑsumi murū cōem. an vero imissa sint trm iure fruitutis vbi oīno vid. ¶ Sexto q̄ro q̄ dictū. ē anvt ein⁹ possit imittere tigna i muro alteri⁹ vicini. ⁊ sic tāgendo ipm murū vel an possit ipōere nō tāgēdo murū alienū sed ptēdendo supra locū alienū cōmunē vel publicū. Et breuiter de alio dicas q̄ nō: vt est casus in. l. quēad. §. si ꝓtectū. ad. l. aqui. ⁊ l. j. de ser. vr. prę. in ver. ptegēdi. ⁊ ibi Ang. de cōi idē. l. si duo. §. labeo vti pos. ⁊ ibi hoc not. Bar. vbi dicit q̄ nō lz facere ꝑfellū vl ponticellū sup plateolā cōem iter plures cōsortes de publico loco Idē q̄ multo min⁹ licet: vt est tex. in. l. fi. in ꝑn. ibi ꝓtegēdi de ser. ri tulo gñali de q̄bus olb⁹ dicas. vt plene examinabo ifra de serui. ꝓtegendi. ⁊ infra de pōticello ⁊ ponte. ¶ Septimo q̄rit an sit licitū ꝓpria autoritate euellere: vel destruere tigna imissa in muro meo ꝓprio: vel cōmuni: vel in publico: vl etiā ꝓtendēdo in meo vel cōi vel publico. Et ō ista. q. vide tex. ⁊ ibi doc. in. l. quēad. §. si protectū ad. l. aquil. ⁊ p tex. ⁊ bar. in. l. si vitē. §. q̄ ad ianuā q̄d vi. aut clam. ⁊. i. l. j. §. interdū. in. ij. col. ff. vti possi. ⁊ i. l. j. §. j. de arbo. ceden. ⁊ in. l. j. ⁊ ibi p gl. ⁊ doc. C. de iterdic. ⁊ per Flo. in. l. j. §. j. de ser. vr. prędi. ⁊ p Lud. pōta. in quodā suo singulari q̄d incipit. minus q̄d ex diuersa pu niēdus. vt p Inno. no. ⁊ p canonistas. c. j. de immunita eccle. ⁊ vide q̄ dixi circa. iij. q. distingue plenius ⁊ clari⁹ vltra alios doc. ⁊ primo duos casus principales. Aut loquimur de tignis immissis ita q̄ rē alienā tangant aut de ꝓtendentib⁹ sup alieno: ita q̄ nō tāgant alienū. Primo casu ꝑncipaliter distingue. Aut mittūtur i loco alieno i totū. puta in meo ꝓprio aut in cōi: aut in re seruitutē debente vel aliquod ius aut i publico. ¶ Primo casu quando mittitur vel edificatur in alieno q̄d est alterius ꝓpriū: ⁊ tūc aut ille q̄ est dns nō possidet illud in quo tigna missa sunt: ⁊ nō pōt ꝓpria auctoritate destruere. vt no. Bar. in. l. j. §. nūciatio circa principi. de noui ope. nuntiat. et Flo. in. d. l. quemad. §. si ꝓtectuz ad. l. aquil. Aut dns possidet ⁊ tūc aut possidet insolidū aut ꝓ parte. Si possidet insolidū posset ꝓpria auctoritate incidere vel destruere ⁊ resistere ꝓtra ipēdiētē. nec requirit ꝑtotus seu iudicis aditio aliq̄ mō: vt est casus. q̄rita dz intelligi i. d. §. ꝓtectū. ⁊ in. l. ſz si iter me. in ꝑn. fm vnā lec. gl. singularis. de ser. vr. prę. ⁊ in. l. si duo. §. item videamus. ⁊. §. labeo vti pos. ⁊ ibi hoc no. Bart. ⁊ in. d. l. j. §. nuntiatio. circa ꝑnc. Et hoc operať cōmodū possessionis: q̄ attribuit facultatē dño possidēdi posse resistere ꝓpria auctoritate. q̄d non esset si nō possideret fm Flo. in. d. §. si ꝓtectū facit ad hoc insti. de interdic. ⁊ tō si aliquis fabricaret murū vel erigeret sepem: vel aliq̄d faceret in fundo meo ꝓprio ipz tāgēdo possuz ꝓpria autoritate destruere: ac etiā penit⁹ euellere. Et rō est: q̄ illō q̄d est edificatū i meo per me possesso solo meo cedit: vt. l. adeo. §. ex aduerso de acqui. re. do. et insti. de re. diui. §. ex diuerso. cū si. ⁊no. Inn. in. c. j. ad fi. de inmu. eccl. ⁊ sic videor destruere id q̄d meū ē: ⁊ nō alteri⁹. ⁊ ē rō fundamētalis quā ēt ponit Flo. i. l. j. §. j. ante fi. de ser. vr. prędi. nec ꝑ hoc possez accusari ō violēcia: vel ꝓturbatione. q̄d no. est: quia quotidie de facto ꝓtingit. Et ꝑdicta itellige q̄n nō solū dns insolidū possidet edificans nō solū tenet neq̄ possidet: sz etiā q̄n edificās erat detentor: ⁊ dns pōt: q̄ idem erit vcz q̄ dns poterit ꝓpria auctoritate destruere: vt ꝓbat in. l. si seruꝰ. C. q̄d cū eo. ⁊ ibi hoc no. doc. ⁊ hoc idē tenet. Bar. in. d. l. j. §. nunciatio⁹. de no. ope. nun. idē etiā si edificās possideret naturalr: ⁊ dns ciuiliter q̄ dns poterit auctoritate ꝓpria sibr destruere si indebite edificatum est vt. l. vsufructuarius nouū tectū. de vsufruc. ei⁹ q̄ no. i. l. j. ⁊. ij. C. de ēphi. idē si sit⁹ dns: ⁊ possideo naturalr trm. ⁊ ali⁹ q̄ edificat trm ciuiliter possideat fm Bar. in. d. §.

Plenissima distinctio q̄n liceat pro ꝓpria autoritate tollere aut destruere immissum in alienuz: ⁊ durat vsq̄ ad finē tituli.

nuntiatio. Itē predicta intellige vera etiā si ecclīcās in re cōi immitteret in aliū locū ꝓprium socij: qz socius cuius est locꝰ in quo edificatū vel imissuz est ꝓpria auctoritate destruere posset vt est casus singularis. in. l. fz si inter me & te. in pn. ibi aut rē pdere scōm vnam lec. gl. de ser. vr. pdi. Itē pdicta intelligenda solum in dño directo sed etiā in dño vtili. sicut est emphiteota vel seu datarius aut superficiarꝰ: qm̄ pōt destruere ꝓpria auctoritate ꝓpter ius suum vtile dñi. ar. l. i prouinciali. ff. de no. ope. nun. & tenet Bar. in. d. nūciatio. & pdicta oia dū dixi q̄ quis possit destruere vel euellere imissum in locū suū ꝓprium. limita vt locus habeāt in rebꝰ ꝓphanis secꝰ in religiosis. & ideo nō hz locū in sepulchro puta si qs sepeliret corpus in sepulchro meo fauore religionis vt est text. in. l. ossa. in pn. de reli. & ibi notat Bar. in. d. nuntiatio. Item pdicta oia limitātur: vt locū habeāt in imissis manu seu ope artificiali secꝰ si nō essent imissa ope artificiali. fz nature sicut sunt radices q̄ ex natura crescētes q̄ immittunt in tuo: qz nō hz ꝓpria auctoritate incideret vt habeāt in. l. i. C. de interdic. & no. Flo. in. d. ff. si protectū de quo tū dic vt plenius dicā de arboribꝰ. Sivero dñs insolidū nō possidet & tūc concludas vt dicā in casu prime sequēti. ¶ Secūdo casu qñ imittunt tigna vel edificat in cōi: & cōiter p aliquos possesso. & tūc aut extraneus est ille q̄ immittit vel edificat. & tunc vni ex dñis licitū est ꝓpria auctoritate de struere vt ē casus singularis fm vnā lec. in. d. l. si inter me & te. in pūn. de serui. vr. predi. ibi aut rē pdere fm Lud. de roma. in dicto suo singulari. & habes p Bar. in. d. nūciatio. q̄ se remittit. Aut est vnus ex socijs qui hñt rem cōem q̄ ex ꝓprijs suis edibꝰ immittit tigna: vel edificat in cōes edes suas et meas. & tunc licitū est mihi ꝓpria auctoritate destruere: qz mihi soli actio cōpetit ℥ socium. pro hoc est text. valde no. i. d. l. fz si inter me & te. in fi. pn. & ibi ita videt tenere Bar. & etiā Flo. q

ego etiā puto verū p text. dū dicit ideꝫ fiat. & sic vult q̄ sit idē qñ in casu pcedēti: lz Bar. aliter dixerit in. d. nūtiatio. vbi vult q̄ si ego & edificās cōiter possidem⁹ nō possuz auctoritate mea destruere p illū text. i. d. l. fz si iter me & te. qz text. ibi dicit tūc mihi tecū ē actio facit. l. sabinus. cōi diui. Sed ego non intelligo sic illū text. videlz q̄ solū sit mihi actio: & sic nō possuz ꝓpria auctoritate destruere: fz intelligo q̄ ille text. velit dicere ꝓinuādo ad pcedētia: vcz qñ socius imittit ex edibꝰ cōibꝰ iter me & ipm in edes meas ꝓprias possuz ꝓpria auctoritate destruere vt dz. i pn. fmvnā lec. postea subdit idē qñ ex edibus suis ꝓprijs edificat in cōes nras: qz possuz ita destruere mea auctoritate ꝓpria sicut i casu pcedēti. & hoc significāt illa ꝝba idē fiat. & postea subdit rōnē huiꝰ: qz mihi soli secū ē actio. q. d. mea solū interest & nō alteriꝰ socij, & iō mihi soli actio ꝙperit si vellē eā intētare sicut si edificaret ex edibꝰ cōibꝰ in meas ꝓprias. fz si volo possum ita destruere sicut i casu pcedēti: & ita intelligo illū text. ¶ Tertio casu qñ edificatur in fundo seu i re mihi debēte fuitutē aut aliq̄ ius. an possiz ꝓpria auctoritate destruere. Et tūc distingue. Aut tertiꝰ edificat seu tigna imittit & possuz destruere ꝓcuratorio noie dñi si naturaliꝝ possidēā. ar. l. j. ff. de no. ope. nūti. & no. Bart. in. d. nūtiatio. Aut volo destruere noie ꝓpio ꝓ fuitute aut aliq̄ iure mihi ꝙpētēte exēpluz si fiat murꝰ vel sepes p eāeū i fundo dñi in q̄ ego nō habeo fuitutē. & ꝓpter hoc ego ipediar illa vti seruitute. an possim illū murū rūpere & deponere vl sepē ꝓpria auctoritate ostruere. & Innoc. formal istā. q. in. c. j. i ff. de imuni. eccle. Et ꝓmo dicit q̄ nō: qz hoc solū lz dño fundi & nō vsufructuario: qz nō ē dñs. l. si cuiꝰ. ff. vsufructuariꝰ: & ff. sequē. de vsufr. pōt i fi. dici q̄ aliꝫ dicūt ℥ sed primā partem videtur sequi Flo. in. d. ff. j. l. j. ad fi. de ser. vrb. predi. quā putoverā ex quo non sunt dñi vel quasi: sed bene possent nedum dominus: sed etiam vsufructuarius & q̄libet habens ius in re ipediētes vti iure suo expellere ac etiā agere possent: vt murus vel tigna vel si imissa tollant. l. si eo loco. & l. egi. si serui. ven. fm Flor. i d. l. j. ff. & i. d. l. quēad. ff. si ptectū. ad. l. aq̄l. Et ea q̄. ff. dicta sunt i vsufructuario etiā hñt locū in bñficialib⁹ & iuribus ecclīasticis. pone exēplū si ꝓsona ecclesiastica. vel etiam secularis si p recognitione bñficiorum collatorum alicui ecclesie reseruauerit sibi certuz annuz cēsum nel hospitiū qd̄ de iure debetur. xviij. q. ij. eleuteri⁹. & i. c. quāto. de cēsi. & ipoveniēte nō recipiāt non lz domū ingredi ꝓpria actoritate & rūpere hostia vl fenestras domꝰ causa i trādi. rō est qz facere diceret viz & ius sibi dicere nō lz regulariter: fz si; vult ingredi & inuenit aliquē sibi opponētē tūc pōt p violentiā illū expellere & est ratio: qz ejicit personam sibi contradicentē vti possessione. & dicitur hoc mō possessionē defēdere suā et vim vi repellere qd̄ est licitū vt. l. sciētiā. ff. q̄ cū alter. ad. l. aq̄l. & l. j. C. vñ vi. & hoc no. per Inno. singulariter in. c. j. de imu. eccle. & ibi per canonistas & p Flo. in l. j. de ser. vr. pze. que bene no. in practica qz quotidie veniūt de facto. oia q̄ dixi. ff. in. j. ij. & iij. casu q. qs nō pōt ꝓpria auctoritate destruere vel euellere intellige vera quādo pōt haberi copia iudicis. sed si iudicis copia haberi nō possit: tūc ꝓpria auctoritate destruere posset: vt. l. nullus. C. de iudeis. vnde in istis ciuitatibus que superiorē nō recognoscūt sicut est ciuitas Venetiaꝝ & Florentie si vna ciuitas occupauit bona alterius pōt illa per viz recuperare: qz iudicis non est copia. ita singulariter dicit Bar. in. l. altius. ff. bellissime. per text. cū glo. ibi et magna causa in pn. qd̄ vi aut clā. Itē dz limitari nisi grauatꝰ pateretur enorme dānū qd̄ de facili sequeretur. Exēplū si qs pervim arripiet aīalia tua q̄ facilīꝰ pereūt vel vineas q̄ si in culte remāerēt ō facili ostruerēt: qd̄ facit ꝙmittiq̄ tua auctoritate fcupes ℔uis i alijs rebꝰ nō ꝙmitteret q̄ ō facili sic nō pereūt vt no. etiā Bar. singulariter i. d. ff. bellissime p gl. ibi i ver. ex magna cā ibi. vel si enorme dānuz qd̄ vi aut clam. qd̄ tene menti. ¶ Quarto casu qñ edificat in publico vel i eo tigna vel alia imittunt. an sit licitū ꝓpria auctoritate destruere. & i hoc dic. Aut ē edificatū. & tūc nō ē licitū ꝓuato destruere: fz agere cuilibet de pplo ꝓmissuz est. l. j. de locis & itine. pub. & l. ij. ne qd in loco pub. i pn. & si edificatū publico vsui noceat pōt is q̄ publicis vsibꝰ deputatꝰ: est sicut est in ciuitate verone miles & iudex, procuratoꝝ ciuitatis verone deponere ter. est. i. l. ij. ff. si qs nemini. ne qd i loco publico. & ita obseruat: qz ibi officiales publici deputati sup locis publicis reperiūt aliqd̄ i loco publico edificatū ōstruūt vel ōstrui faciūt. Sz si edificatū i publico nō noceat vsui publico. tūc destrui nō dz. fz aliꝫ pēsio ipōi dz edificāti ne vt besdformēt ruinis. l. ij. ff. si qs nemini & ibi hoc no. Bar. ne qd i loco publico & l. fi. eo. ti. Et intelligo ꝓdicta siue edificēt in loco publico siue ivia puplica siue i alio loco ꝓuato puta i meo & edificatū noceat loco publico. l. ij. si qd in suo. ne qd i loco publico vl respectu itinerꝭ vl vie vl vsus loci publici vel respectu fetoris aut malis odoris vl putredinis vt ē ter. cū glo. i. l pe. ff. de. pe. qd̄ vi aut clā. itē intelligo siue tāgat publicū siue nō sicut si fierēt pōtes aut pōti celli. ff. viā publicā qd̄ nō lz vt ē ter. et ibi Bar. i. d. l. ij. ff. tractat & ibi ēt gl. ne qd i loco pub. dēq̄ p bar. i. l. q̄min⁹. de flu. i. xiij. q. & hꝫ i. l. fi. de serui. in pn. tignali. & p bal. in. l. lapilli. i. v. col. ff. de re. di. & dicā infra de pōticello & pōte et circa istā materiā adde qd̄ no. bar. i. d. l. q̄min⁹. & flu. i. iij. q. & p bal. i. l. lapilli. i v. col. ff. & re. dini. & hꝫ i. l. fi. i pn. de ser. ti. gnali & dicā infra de pōticello & pōte. & circa istā materiā adde qd̄ no. Bar. i d. l. q̄min⁹. de flu. ¶ Sexto casu pncipali qñ edificatū vel aliqd̄ aliud nō ē immissum: fz est sup alieno protēsum sicut est, pfilum siue ponticellum. an sit licitum propria auctoritate destruere & in hoc distigue. Aut est arbor que p tendit ramos & frondes sup alieno et

nō lz itercidere:ſz hz locū interdictum de arbo.cedēdis:vt.l.j.ꝛ ibi p Bar,de arbo.cedē.ꝛ hȳ i.l.j.C.de iterdi.ꝛ dicā infra de arboꝝ⁹.Aut nō eſt arbor ſz monumentū.ꝛ tūc credo q̄ non liceat ꝓpria auctoritate deſtruere.argu.l. oſſa.ꝛ reli.ꝛ ſumpti.fun.ꝛ idē credo p illū ter.in ¶liber alio edificio ſpectāte ad cultū diuinū ꝛ tangēte locū vicini ſicut ſi eēt locꝰ ſacriſtie vł altaris aut ſi eadē rōne.Aut nō eſt arbor nec monumētū vł locꝰ ad cultū diuinū deputatus:puta eſt pōticellū vel aliud protectū:ꝛ tūc aut eſt ſupra locū publicū ꝛ priuato etiā vicino nō lz ꝓpria auctoritate deſtruere ſz officiali publico ſup operibꝰ publicis deputato ſicut. ſ.dixi.Aut eſt ſupra priuatū locum:ꝛ tūc nō lz etiā vicino ꝓpria auctoritate deſtruere:vt eſt ter.in.l.quēad.ff.ſi ptectū ad.l.aqui.ꝛ ibi ꝙ oēs doc.Et p hoc habes pleniſſime an ꝛ qñ ſit licitū ꝓpria auctoritate deſtruere edificatū vel imiſſum aut ꝓtectū i alienū vel i publicū.¶Octauo ꝛ vltimo q̄ro q̄s edificat vel imittit ꝓtēdit tignū i alienū publicū qua actiōe poterit cōueniri. Dic breuiter ſi in priuatū proprium alteriꝰ poterit cōueniri qōvi aut clā interdicto.l.ſi vicē.ff. qz ianuā qō vi aut clā. Aut in priuatū cōe.ꝛ tunc actiōe ꝙ ſocio vel cōi diui. vt hȳ in.l. ſi edes.ꝛ in.l.fabianus.communi dini dun.Aut in publico.ꝛ tūc iterdicto ne qd in loco publi.ꝛ de iſta materia vide q̄ dicā ifra de ꝙete ſiue muro ꝛ de tecto ꝛ ſtillicidio ꝛ de pōticello ꝛ pōte.

¶De ſeruitute ꝓiciēdi. Ca.xxxj.

Seruitus ꝓiciēdi eſt vbana nō ruſtica vt eſt ter.in.l. j.ad ſi.ibi neq; ꝓiciēdi.de ſer.vr.prędi. qñ cōperit qñ q̄s hz ius ꝓiciēdi ex fundo ſuo vr.i domū meā vel arenāvicini vel ēt in alteriꝰ fūdū ruſticū.¶Denoiaꝭ eñ ſeruitꝰ a p̄dio dñanteꝝ eſt ter.in.d.l.j.ꝛ gl.in ȳ.vel areā.ꝛ dixi.ff.in.iij.diuiſiōe ſeruitū ȳ.ſz qūo cognoſcaꝭ ex hoc no.q̄ hñs domū iuxta hortū vel aream vel clauſtrū vel pratū ſui vicini nō pōt ex illa domo quicq̄ ꝓicere in ſolū dicti vicini citra debitā ſeruitutē: vt eſt caſus in.d.l.j.verſi.ꝓiciēdi: et ibi hoc notat.Ang.de ſer.vrb.p̄di.qō no.¶Quero igit primo ꝙ declaratione huiꝰ ſeruitutis.nūquid poſſis ꝓicere aquaz de domo tua in curtē meā vel ecōtra ſine aliq̄ debita ſeruitute ꝛ dicas q̄ nō per p̄dicta ꝓbaꝭ in.l.ſicuti.ff. ariſto.ſi ſer.ven.rō qz lz regulariter in ſuo q̄s poſſit facere ſicut vult:nō tñ pōt imittere in alieno vt eſt ter.in.d.ff.ariſto.ꝛ dixi plene in ſeruitute p̄cedenti.ꝛ imitti ōz nō ſolū qñ de ſuperiore in inferiorē:ſed ecōtra qñ de inferiore ad ſuperiorē:ſicut in fumo ꝓtingit.vt eſt ter.d.ff. ariſto.ver.fumi autē.de quo fumo dicā in queſtione ſequēti.¶Quero ſcōo aliq̄s hz ſolariū ſuperius ꝛ aliꝰ hz locum inferiorē ſicut venetūs hñs ſolariū ſuperius ſpargit aquā ꝙ ſolariuz vel cā ipm tergēdi vel ꝓpter calores cā frigiditatis inducēde ſicut eſtiuo tpe plerunq; fieri ſolet ex hoc accidit q̄ aqua illa qñq; ad locū inferiora deſcēdit querit nūquid dñs loci inferioris cōquerēs poſſit et ꝓhibere ne hoc fiat.ꝛ vł q̄ ſic ꝙ ea q̄ dicta ſunt in.q.p̄cedēti.ꝛ per ter.in.d.ff.ariſt. vbi ſic dicit in ſuo eñ aliꝰ hactenus lz quatenꝰ nil in alienū imittat ꝛ iſtā partē tenet ꝛ glo.ibi in ver.iuris in fine q̄ facit differentiā inter aquā ꝛ fumū dicens q̄ fumus pōt imitti i loca ſuperiora: quia naturaliter aſcēdit nō ſic in aqua que recte ꝓicitur.ꝛ ideo ōſcēderet naturaliter niſi ꝓiceret.Jn Jtiū vł eēt ter. in.d.l.ſicut.ff.ſi ſeruit.ven. iuncto.ff. ari.ver.fumi. Nā ille ver.fumi .equiparat fumū aq̄ q̄tū ad imiſſionē in locū alteriꝰ ꝛ in.d.ff.ſi.ōz q̄ q̄s pōt ex loco inferiori imittere fumū in locū ſuperiorē.idē ȳ dicēdū vł in aq̄. Jtē pro hoc.l.ff.deniq;.de aq̄ plu.arce.vbi ōz q̄s agri natura eſt ſp inferiorē ſuperiori ſeruire. Nota diſtinctionē circa aq̄ ꝓiectionē.¶Circa hoc breuiter ſic ꝑcludas.ꝛ iſta ē ȳitas circa aq̄ ꝓiectionē. Aut domꝰ ꝓtis ſuperioris nō pōt habitare ꝓmode niſi ifundat aquā.ꝛ tūc ipaz infundere ꝑt lz aliq̄ inferiꝰ deſcēdat:vt.l.pe.et ibi hoc no.Ang.ff.de in iur.Aut ꝑt habitare ēt ſi aquā n̄ ſpargeret.ꝛ tūc aut ifundit aquā ꝙ ſuū ſolariū iuxta morē ſuū.ꝛ tūc nō tenet ſi aliq̄d ad loca inferiora deſcēderet p.l. ſicuti.ff.ariſto.ꝓiūcto ȳ.fumi.niſi face ret aḷo iniuriādi vt ē ter.i.d.l.pe.de iur.ꝛ ita no.bar.ꝛ Flo.in.d.ff.ariſto.ꝛ iō puto q̄ſ ſi ſupior hz ſolariū et lauādo iuxta ſolitū ꝛ cōem modū aliq̄n ca deret aq̄ q̄ deſcēderet ad locū inferiorē nō tenetur neq; ꝓhiberi poſſit q̄ō no. Aut effundit aquā vltra ſolitū ꝛ cōem modū vel in ſolario fecit balneū vult ꝓicere aquā ꝙ ſolariū cā ipm calefaciēdi:vł alia de cā.ꝛ tūc nō ꝑt ſi ꝙ hoc aq̄ deſcēderet ad loca inferiora. vt ꝓbaꝭ i.d.ff.ariſto.i ꝓn.et i ȳ.alterius.ibi taberna caſareā.ſi ſeruꝰ.vē. Et eadē diſtictio facienda ē de fumo aut ſit ignis ſolitus aut inſolitus.vt ibi no.ꝙ bar. et Flo.et Pau.de caſt.ō quo vide q̄ dicā plenius infra de fumo.Et p̄dicta tellige niſi aliter eēt impoſita ſuitus aq̄ vel fumi dimittēdi: vel diuertēdi. vt ē ter.cū gl.i.d.ff.ariſto. Nec ob. gl. ū.ad ſi.in.d.ff.q̄ facit dr̄iam iter aquā et fumū.qz nō ē faciēda. Nā ſicut fctō ſuperioris ꝓciētes aquā aq̄ deſcendit inferiorē naturaliter:ita et facto inferioris ignē facientis fumus aſcendit naturalit ad ſuperiorē. Jtez nō ob.l.j.ff. deniq;.de aq̄ plu.ar.q̄vult inferiorem ſuperiori ſeruire: qz loquit in agris in q̄bus ſunt aq̄ diſcurrentes q̄ neceſſita te ad inferiora deſcēdere debēt. Et ſubdit ibi vna rō: qz ſicut oīs pinguedo terre ad inferiorē locū decurrit.ita ēt ad eū aque incōmoduz fluere dz q̄ rō non pōt ꝓcedere in aq̄ ꝓiecta in alieno.Quero tertio lapidicina cedit lapides in domo vel area ſua et fragmēta cadunt in vicini fundum . querit nūq̄d poſſit hoc facere:an vero ꝓhiberi poſſit. Et videt q̄ hoc facere nō poſſit et q̄ ꝓhiberi valeat ꝙ regulā que eſt in.d.l.ſicuti.ff.ariſto.vcz q̄ in ſuo eatenus facere licet q̄tenus in alienū nō mittat.et hoc ſentit glo. ibi in ȳ.ſi.

agri.que dicit vel actione in ꝓtrariuꝫ videtur q̄ quis poſſit ſtare ibi domo ſua et in ea vti arte tua.nec regularit ꝓhiberi ꝑt vt ꝓbatur in.d.l.quoties. la prima.in ꝓn.ibi ne per fundū tuuz eas aut ibi ꝓſiſtas.de ſerui.ti. generali.ꝓiuncta.l.venditor.cōia p̄di.niſi ſeruitus ꝓſtituta eēt et iō ſi vēdo tibi domū cū pacto.vt non poſſis ibi exercere talē artem.iſta q̄ſtio valet et tu et tui heredes obligaris nō āt ſeruitus cū nō ſit p̄diū.dñans:vt dicit Bar.per illū ter.in.d.l.vēditor.et Pau. de caſ. in.d.l.quoties.q̄ dicit hoc eē verū ſi ex hoc pacto ꝙſequor vtilitatē: qz in domo remanere mihi exercebā eādē artē alias ſecus et hoc p illū ter.in .d.l. quoties.ibi aliter atq; ſtatim partem ſentit p̄fata glo.i.d.ff.ariſto.in.ff.agi.i ꝓn.dū dicit per pactū.Ego aūt teneo primā partē eſſe veriorē: qz verū q̄ in ſuo q̄s pōt exercere artē dūmō nō immittat in alienū.de hoc ē caſus in terminis in.d.ff.ariſto.ȳ.j. quez ſic puto eē intelligēdū:et ita fuit etiā de mēte glo.ibi in ȳ.agi.in fi. Nec credo eē diſtinguēdū ſicut dixi in.q.p̄ce.de fumo ꝛ aqua videlz an faciat iuxta ſolitū vł nō:qz ibi.loquit de his q̄ ꝓinēt ad domū ꝙ vſu hois qō vero nr̄a loquit de arte q̄ fieri dz i loco ſuo ita qō alienuz nō imitat ꝙ p̄dicta.ꝛ hoc itelligo niſi lapidicina habuiſſet ꝓins:in domo ſua apothecā lapidicine.ꝛ poſtea murus vicini vel domus ceciderit.ꝛ area tantū remāſit ita qō fragmēta lapidū q̄ ꝓius nō poterāt ire ad cadere.tūc cadere icipiāt:qz locus eſt ꝓuētioni.l.ſi pluribꝰ.de le.j.ar.eiꝰ quod de fabro ꝛ ſcholari dr̄ ꝙ Bar.ꝛ doc.i.l.j.ff.ſo.ma. ¶Quero ſ̄rto qs hz ſeruitutē ꝓiciēdi in fūdū vicini iuxta ea q̄ dixi i priori an poterit ſtercus vel vinam fetidā vel alia ſimilia ꝓicere.Et ita teneo q̄ nō per ter.cū gl.no.in.l.penul.ff.pe. qō vi aut clā.ꝛ ꝙ text.cuz glo.i.l.pe.ff. idē ait ſi in odoze.ne quid i loco pub. facit.l.j.ff.ij.de cloacis.ꝛ qō dixi in ſeruitute p̄cedēti in.vj.q.verſi.iij.caſu. qō nota.qz quotidianū.¶Quero q̄nto ꝛ vltimo dñs ſuperior ꝓicit aquā

in fundum vicini inferiorez vbi de iu re non poteſt, vel ſtercus aut vrinam vbi haberet ſeruitutem. vel dñs infe rior immittit vel dinertit fumum ad locuz domini ſuperioris vbi non po teſt. an poterit conueniri actione in luriarū. Dicſi inferior dominus ediū ſuperioris vicini fumigādi cauſa fu mum faceret aut ſuperior vicinus in inferiores edes q̄d aut piecerit aut infuderit cauſa iniurie faciende tene tur actiõe iniuriarū caſus eſt i.l.pe.ꝛ ibi hoc tenet Ang.ff.de iurijs.ſecꝰ ſi hoc nõ faceret cauſa iniuriādi vt ibi qđ not. Et ad materiam huius:ſerui tutis adde que dicam infra de aque proiectu.

¶De ſeruitute protegendi.

Cap̃.xxxij.

REc ſeruitꝰ p tegēdi licet regulariter ſit vt bana.vt.l.ſ. i fi.ibi protegendiq̄.de ſeruit. vrba.p̃di.quia protectū cõſuenit fieri magis i fundo vrbano q̄ rustico tñ põt eſſe ſeruitus ruſtica quãdo fieret cauſa ruſtici fundi. vt ſi forte feci ꝓtectū in agro vicini vt ibi recipiãtur coloni mei.vt eſt text.in.l. ij.in prin.in verſi.protectū et ibi glo. de ruſti.prę. ¶Circa hãc ſeruitutem quero primo q̄d ſit protegere ſeu pro tectum et in quo differat ab immiſſo. protectum eſt id qđ ita ꝓtinetur vt nuſq̄ requieſcat qualia ſuꝫ meniana et ſubgrunda. Idem etiam protectuꝫ dicitur vt differt ab immiſſo.quia im miſſuꝫ eſt quod ita fieret vt aliquo lo co requieſceret veluti tigna trabeſq̄ immitterenꝫ vt eſt text. in.l.maluꝫ.ꝑ. inter protiectū.ff.de verbo.ſigni.et ibi hoc declaratur p glo.dic vt ibi.ꝛ vide gloſſ.in.l.ſi vero.ꝑ.prętor ait ne q̄s.in verſi.ſubgrūda.ff.de his qui deie.vel effu.et vide etiam in.l.ſi duo.ꝑ. videa mus.ꝛ.ꝑ.labeo.ꝛ quod ibi no.vti poſ. et de iſtis protectis ponitur etiam in ſecunda parte rubri.ff.de dam.infect. ibi dum dicit de ſubgrūdis ꝛ ꝓtectis. ¶Secūdo quero an habens domū ſu pra ſolū vicini poſſit ſupra ipſum ſo lū q̄q̄ edificare lꝫ in ſolo nõ reqeſcat exꝑplū ſi vult facere proſilū ꝛ ſtillici diū amplū reſidēs totaliter i edificio protegẽtis.ꝛ dicas q̄ nõ niſi ſeruitus ipoſita ſit tex.i.l.ſ.i fin'i.ꝛſi.ꝓtegẽdi.ꝛ ibi hoc nota.Ang.ꝺ ſerui.vrba. p̃dio. ꝛ eſt ratio:quia ſolū debet eſſe liberuꝫ vſq̄ ad celuꝫ:vt eſt tex.in.l.fi.in prin. de ſer.ritu.generali.et habeẽ i.l.alti⁹. C.de ſer.circa qđvide etiã qđ dicã infra de ſtillicidio ſiue tecto ꝛ de põticel lo.ꝛ vide q̄ dixi.ſ.in ſer.ſtillicidij maxime in.ix.q.in fi.et in ſeruitute tigni immittẽdi in.vj.q.verſi.iiij.caſu in fi. ¶Tertio q̄ro an liceat ꝓtectū face re.ſ.ſolū ꝓmune ꝛ dicas breuiq̄ nõ.l. ſi duo.ꝑ.labeo.ff.vti poſſi.vbi hoc no. Bar.q̄ dicitq̄ nõ lꝫ facer̃ ꝑſilū ſeu põ ticellū ſupra plateã cõmunẽ iter plu res ꝑſortes.ꝛ dixi.ſ.i ſeruitute p̃cedẽti i.vj.q.ꝛadde.no.ꝑ Baldũ.i.lapilli.ff. de re.diui. ¶Quarto q̄ro cuiꝰ ſit ꝓtectū qđ ẽ ſupra ſolū meū ꝛ vr̃ q̄ ſit meū p dictã.l.ſi.i fi. prin.de ſer.ti.gñali. q̄ oia a ſolo meovſq̄ ad celū debent eſſe mea libera vt ibi.ꝛ no.i.d. l.alti⁹ ꝑal. In ꝫriū vr̃ q̄ ſit illi⁹ i cui⁹ muro vl̃ lo co ſit fixū.l. quẽad.ꝑ.j.i prin.ad.l.aq̃l. Tu dicas breuiter aut ꝓtectū eſt ſup meo:et reqeſcit i alieno iure ſeruitu tis mihi debite.ꝛ tũc nõ eſt meum:ſed eiꝰ i cui⁹ loco reqeſcit.ꝛ ita loq̃tur.ꝺ.ꝑ. j.i prī.Aut eſt ſup meo ꝛ i alio reqeſcit puta in edib⁹ alienis iure ſeruitutis mihi debite.ꝛ tũc ẽ meū.vt eſt caſus no.i.l.qđ ꝓclaue ꝛ ibi hoc notãt Bart. ꝛ Ange.ꝛ doc.de dã. ifec. Poſſet tñ cla ri⁹ hoc dici. Aut ꝓtectū eſt edificatū p me cui⁹ eſt ſolū.aut p aliū. Si eſt edifi catū p me.ꝛ tũc ꝓcedãt p̃dicta. Si per aliū puta q̄s edificat. ſubgrūdã i ſuo muro ꝓrędẽtẽ ſup ſolū meum er tũc ſi hoc fecit ꝺbitã ſibi ſuitute.ꝛ illꝺ ꝓtectū dr̃ eẽ ſuū edificãtis ꝛ nõ poterit p me neq̄ p iudicẽ remoueri.ar.l.q̃mad modū.ꝑ.ſi ꝓtectū p̃al.ibi nullo iure a ꝫrio ſeſu. Aut hoc fecit citra ꝺbitã ſer uitutẽ.ꝛtũc teneo qđ ꝓtectū ſit edificã tis ꝛ nõ meū caſus ẽ i.ꝺ.ꝑ.ſi ꝓtectū ibi ꝓtectū meū ꝓiũcto ibi nullo iure.ꝛ nõ

poſſum ꝓpria auctoritate deſtruere: ſed iudicis auctoritate ſic:vt eſt text.i ꝺ.ꝑ.ſi protectum in prin.ꝛ adde q̄ dixi ſ.de ſeruitute tigni immittẽdi in.vij. q.verſiculo.ij.caſu principali.ꝛ q̄ dicã infra.de clauſtro ſiue ꝛclaui. ¶Quin to ꝛ vltimo quero an aliquis poſſit re nere ꝓtectū puta porticellꝫ ſupraieũ locū q̄ vulgo iter fieret vel in quo cõſi ſteret. Et dic qđ ſi id ꝓtectum de facili põt caderez nocere.ꝛtũc nõ licet:vt eſt text⁹.in.l.ſi vero.ꝑ.ꝓtor ait.el.j.ꝛ ibi glo.in ꝛſi.poſſunt de his qui deie.vel effu.ꝛ.ꝑ.ꝓtor ait el.ij.in verſic. nocere immo poterit puniri:vt ibi ꝺr̃.ix ſi de facili nõ põt nocere ꝛ tũc ſecus.ꝛ ideo ſi ẽ hoꝛticellus vel aliꝺ aliud ſupra viã publicã ſic firmiter poſitū qđ non de facili vero ſimiliter ſit aptū nocere: vt cõtingit habentibus viridaria mu rata ad ſuas feneſtras vel etiaꝫ cũ li gnis ita firmiter affixa qđ nõ ſit vero ſimile nec de facili cadere poſſe tũc nõ teneẽ:qꝛ ꝓtra ſic habẽtes nõ dar̃ actio in factum de illo edicto de his q̄ deie. vel effu.ꝛ ita no.Flo.in.ꝺ.ꝑ.ꝓtor ait.l. ſi vero.de his qui deie.vel effu. Circa hoc tñ cõiter ꝓuiſum eſt ſtatuta locoꝝ quib⁹ ſtandũ eſt.l.omnes ppti. de iuſti.ciuꝝ.alias iuri:vt ſupra dixi. Et de hoc vide qđ dicã infra de hoꝛto ꝛ hoꝛticello.

¶De proſpectui officiar̃. Ca.xxxiij.

TRes ſunt ſer uitutes que lꝫ in multis ꝓueniẽt ꝛ eedẽ eſſe videã tur tñ inter ſe differũt:vt eſt ſeruit⁹ ne ꝓſpectui of ficiar̃ ſeruitus luminis.i.ne luminib⁹ officiar̃.ꝛ ſeruitus ꝛ ꝓſpectus ꝑſeturꝫ vt hr̃ l.l.iter ſeruitutes.cũ.l.ꝺ.de ſer.vr. p̃dio.De ſingulis videam⁹. Et primo de ſuitute ne ꝓſpectui officiar̃ duob⁹ modis capiẽ hec ſeruitus vno in gñe alio in ſpecie. Si q̄s ꝺz mihi ſeruitutẽ ne ꝓſpectui dom⁹ officiatur nõ habi to reſpectu ad certũ locũ nõ ſolũ teneẽ ꝑſtare ꝓſpectũ ex pte ſuperiori puta celi vt celũ videri poſſit:ſꝫ etiã ex pte inferiori puta terre nõ ipediendo ꝓ ſpectũ ad inferiora vel de lõginq̄ nec quicq̄ facere põt per quod officiat ad gratioꝛẽ ꝓſpectũ ꝛ libeꝛ:vt ꝓbatur in l.inter ſeruitutes.in p̃n.cũ.l.ſequen.q̄ incipit.lumẽ.de ſeruitu.vr. p̃dio.ꝛ ibi doc.ꝛ ideo ipſe teneẽ ſemp ꝓſpectũ in eadẽ ſpecie gratitudinis ꝛ libeꝛ p̃ſta re que erat tpe ipoſitionis ſeruitutis vñ ſi per ꝓſpectũ viridaria videbatur aut alia multũ amena vt etiã ſol refulgẽs nec ſolis nec dictaꝝ amenitatum aſpectꝰ ſeu viſio minui põt vt.ꝺ.l.in ter ſeruitutes.in prin.ꝛ hic ſeruitꝰ ꝓſpectꝰ in gñe plus cõtinet q̄ ſeruitus ne luminib⁹ officia.qꝛ nedũ ꝓtinet ꝓſpectũ ex loco ſuperiori:vt celũ videri poſſit vt dixi:ſed etiã ex loco inferiori puta per feneſtras.vt ꝑbat in.ꝺ.l.lu men.ibi etiã ex inferioꝛib⁹ locis.q̄ dicto ẽt ꝑplicat.q.ꝺ.nõ ſolũ ex ſuperiori bus ſcz celi vt.l.etiã. C.ſi tutoꝛ vel cura toꝛ interuenẽ.ꝛ qꝛ etiã ꝓtinet aſpectũ gratioꝛẽ ꝛ libeꝛ ſicut erat tpe ſeruitutis impoſite:vt.l.inter ſeruitutẽ i prin.ſed ſeruit⁹ luminũ aut ne lumini bus officiatur ſolũ cõtinet vt aſpectus ſit vnifoꝛmiter gratus puta vt virida ria vel alia loca videri poſſint.vt pro batur i.ꝺ.l.inter ſeruitutes.ꝛ i.ꝺ.l.lu mẽ.ꝛ hoc eſt qđ voluit dicere tex.in.ꝺ. l.iter ſeruitutes.in p̃n. ibi qñ in ꝑſpe ctib⁹ q̄s plus habeat:qꝛ ꝺz itelligi ꝓz glo.ꝛ doc.ibi de ꝑſpectu in gñe nõ aũt i ſpecie. Si aũt ſeruit⁹ ne ꝑſpectui ꝓfficiar̃ alio mõ debeẽ i ſpecie tñ. puta ſi q̄s mihi ꝑmiſit ſeruitutẽ ne officiar̃ ꝑſpectui certe feneſtre dom⁹ mee:ꝛtũc aut illa feneſtra tpe ſeruitutis iposite hẽbat aſpectũ ex pte ſuperiori.ꝛ ẽt ex latere.qꝛ ex ea celũ videri poterat.ꝛ ẽt alia loca ꝑſpiciebãtur.ꝛ tũc idẽ eſt ſi cut quando eſſet in genere hec ſeruitus conſtituta vt ſupra dixi cum ſit ea dem ratio quoniam ſeruitus proſpec tus etiam continet vt celum videa tur ſi videri poteſt.vt dicta.l.lumen. ibi etiam ex inferioribus. Aut illa fe neſtra nõ habebat conſpectum celi ex ſuperiori. quoniam ex ea celum vide ri nõ poterat.nec etiã ex inferioribus alia loca amena vel de lõginquo vide

bătur siue desup siue ex latere respiceret puta: qz erat fenestra penoris siue canape subtefranee vel si. Et tũc huiusmodi seruit⁹ nõ ꝓtinet: vt celũ videri possit. Nec vt libeꝛ aut gratioꝛem ꝓspectũ hz sz solum: vt ex illa fenestra aspectũ extra habeat vł supra vł infra eo mõ q̃ erat tpe seruitutis. vt pbat in d.l.inter seruitutes. in pn. ⁊ in.d.l.lumẽ. ⁊ ibi hoc no.glo.ij.in fi. ⁊ hoc casu plus ꝓtinet seruitus ne luminib⁹ officiat: qz ex ea celũ videri dz vt.d.l.lumẽ. ⁊ itelligo celũ videri posse qñ loc⁹ cui seruit⁹ debeł ne luminib⁹ officiał nõ ꝓuenit oculos in videndo celũ siue desup siue ex latere. ⁊ iõ si ꝓ fenestras vel quẽcũq; aliũ modũ ꝓspicias celũ nõ diceris habere lumẽ sz ois diei claritas ex sole. ⁊ ꝓ hoc ex celo ꝓueniet. põt tñ dici hñe ꝓspect⁹: vt no.glo.ij.in d.l.lumẽ. ⁊ adde hic oino q̃ dicã infra de seruitute ne luminibus officiatur in princ. Aut illa fenestra nõ hz aspectũ ita quod ex ea celũ videri non põt sed alia loca videri poterãt. ⁊ tunc seruitus ne luminibus officiaꝛ in aliquo plus cõtinet in aliq̃ minus ꝓtinet. ⁊ in de plus eo: qz ꝓpter ipsam celũ videri dz q̃ in seruitute ꝓspectus in specie prędicta nõ ꝓtingit: vt. d.l.lumen. cõtinet etiam minus: qz sufficit q̃ ille cui seruit⁹ debetur luminũ celum videre possit sz sibi ꝓspectus de longinquo tollatur: qz gratitudinẽ luminis non continet. d.l.inter seruitutes. in pn. et ideo posset ipedire igressus solis ex q̃ gratitudo resultat: qz gratioꝛ sibi esset vt est tex. in.l.si arboꝛẽ. in princ. de seruitu. vrbano. prędio. ⁊ est tex. in.d.l.inter seruitutes. in princi. ⁊ ex his appaꝛet quod seruitus ne ꝓspectui officiaꝛ se habent tanq̃ excedentia ⁊ excessa. vt volunt gl.q.in fi. in.d.l.lumen: quã sic itelligo vt supra declaraui facit singu. in.l.certi ꝑditio. in pnci. si cer. pe. ta. que dicit quod conditio generalis ⁊ specialis se habẽt tanq̃ excedẽtia ⁊ excessa. Cetera que faciunt ad hanc materiam: vide in tribus sequẽtibus seruitutibus.

¶De seruitute ꝓspect⁹. Cap̃. xxxiiij.

SI quis mihi ꝺz ꝓspectũ nõ ꝺz vt celũ videã vt fenestra ab alio quo simili cooperata claritas dici ad me peruenial: vt probaꝛ in.l.inter seruitutes in pn. cũ.l.sequẽ. de ser. vr. prę. no. Azo in summa. C. de seruit. ⅁. sũt autẽ. ⅁. si autez q̃s. Sed q̃ dz lumẽ opz vt celũ videri possit. vt.l.lumẽ. eo. tit. ⁊ dixi i seruitute precedẽti: ⅁ quicũq; hz lumen hz prospectũ: sed non ecõtra. ⁊ qz ipse cui ꝓspect⁹ debeł minoꝛẽ hz ꝯmoditez in truendo q̃z ille cui debeł lumen maioꝛẽ habet potestatẽ in ꝓhibendo q̃z ille qui dz seruitutẽ luminum: qz debens seruitutẽ luminũ sufficit q̃ faciat vt celuz videri possit. Qui quero seruitutẽ ꝓspectus nõ põt q̃z facere q̃ noceat ad gratioꝛẽ ꝓspectũ ⁊ libeꝛ vt dictis iurib⁹ ⁊ ẽ ratio: qz cũ q̃smin⁹ habeat minus offendi dz. ⁊ hac ratione plus hz pauper q̃z diues. vt no. gl. ij. in. l. inter seruitutes. de seruitu. vrba. p̃dio. et Azo in summa de seruit. ⅁. sunt aũt. facit ad hoc tex. cũ glo. ſ. in. l. illicitas. ⅁. ne tenuis. vbi lumẽ vnico vł breui supellectili de officio presi. q̃ glo. loquit in porcello qui ꝺz esse loc⁹ rusticus facit ad hoc text⁹ i clemen. ſ. ⅁. fin. ibi vnico lumine. de senten. excom. ⁊ facit etiã ad. q. de illo q̃ ad suã collationẽ hz vnũ beneficiuz qđ illud nõ cadit in generali ipetratiõe expectantiũ. de qua. q. vide ꝓ Archi. ⁊ docto. in. c. si ꝓ clericis. de pbẽ. in. vj. ⁊ ꝓ glo. ⁊ doc. in clemẽ. ſ. de ꝓcel. p̃ben. ⁊ prędicta intellige qñ q̃s hz seruitutẽ prospect⁹ certi loci tñ in quo celũ videri nõ poterat. ⁊ ita intelligit glo. ij. in fi. in. d. l. inter seruitutes. Sz si gñaliter deberet seruit⁹ ꝓspect⁹ scz dom⁹: tũc etiã celũ videri dz sicut i seruitute luminũ vt pbaꝛ in. l. lumẽ de seruitu. vrba. prędi. ⁊ hoc vult. d. glo. ij. in fi. quã doc. cõiter sequũtur. ⁊ idẽ etiã ego teneo qñ, deberẽ vt seruitus prospect⁹ certi loci ex quo celũ videri poterat tẽ poze seruituris ipositę ꝓ dictã. l. lumẽ ibi etiã ex inferioꝛibus. ⁊ his casibus

Differentia iter seruitutez ne ꝓspectui officiaꝛ et seruitutez ꝓspectus.

se haberent tanq̃ excedentia ⁊ excessa. qđ declara vt dixi in seruitute precedenti. ¶Sz circa hanc seruituẽ videndum est an differat ista seruit⁹ a precedenti. Et licet doct. hoc non tangant immo, pmiscue loquantur de seruitute et ꝓspectus ⁊ nõ prospectui officiatur acsi esset vnica tm̃: tamen teneo qđ sint due differẽtie vt sentit etiam Azo i summa. C. de ſuitute. ⅁. sũt autem. ⁊ puto qđ ista sit differentia: qm̃ seruit⁹ ꝓspect⁹ est qñ ego non haberẽ fenestrã vel foramẽ ex q̃ ꝓspectũ hñe possim: nec de iure illã hñe valeã vicino nolẽte. Nã si vicin⁹ pmittit mihi qđ ego possim habere ꝓspectuz in domo mea in gñe vel in tali camera i specie potero fenestrã facere: nec vicinus aliq̃d poterit facere quomin⁹ ꝓspectũ habeã ex fenestra illa fm ea q̃ supza dicta sũt i seruitute p̃cedẽti. vel si qñ haberẽ fenestrã ⁊ vicinus hñet edificiũ suum ꝓpediẽs ꝓspectũ meũ ex dicta fenestra. quo casu si vicin⁹ pmittit mihi ꝓspectũ ex illa fenestra illud edificiũ deponere cogiꝛ ad hoc vt ex illa fenestra vel loco possit fm p̃dicta ꝓspect⁹ haberi. ⁊ hoc sonãt ẏba illa vt ꝓspect⁹ ꝓsteł que sunt futuri tẽporis ⁊ p̃supponũt qđ ante ꝓstitutã seruitutẽ ꝓspect⁹ nõ erat: qz regulariter mihi dari aut concedi non põt qđ habeo ar. insti. de actio. ⅁. eque. ver. ei ẏo qui possidet. cũ si. Sed seruit⁹ ne ꝓspectus officiaꝛ est qñ habẽs fenestrã vel habere possuz i muro meo ⁊ tu q̃ edificare posses in tuo ⁊ mihi ipedire ꝓspectũ iurta. l. luminib⁹. cũ ibi no. de serui. vr. p̃dio. ꝓmittis nõ officere meo ꝓspectui hoc casu ẽ seruitus ne ꝓspectui officiaꝛ. ⁊ isto mõ itel lige. l ij. ⁊. l. inter seruitutes. in pn. cuz l. seq. co. ti. Ista esn̄ ẏba ne prospectui officiaꝛ sunt futuri tpis que actũ, phibẽdi respiciunt seu ꝓspectũ ipediendi de futuro. ⁊ p ẏ̃s p̃supponũt ꝓspectũ me habere añ, ꝓstitutionẽ seruitutis: qz priuatio p̃supponit habitũ. l. manumissiões. de insti. ⁊ iu. cuz si. Illa vero ẏba vt ꝓspect⁹ p̃steł sunt similiter de futuro sed respiciũt cõcessionẽ prospectus de futuro ⁊ sicañ cõstitutionẽ seruit⁹ ipm nõ habebã ⁊ hec differentia satis ꝓbari vł̃ in. l. luminũ. de seruit. vrb. prę. ⁊ per id qđ ibi no. ꝓ bar. et Flo. ⁊ per id qđ dicã in seq. ser. ver. q̃dã. Tñ vt refert Bart. posset etiã forte dici qđ sit alia differẽtia sicut est in simili inter seruitutẽ luminũ ⁊ seruitutem ne luminib⁹ officiaꝛ de qua hł̃ in d. l. luminũ: ⁊ statim dicã i seq. seruitute. Et ad declarationẽ hui⁹ seruitutis vide que dicta sunt in p̃cedenti seruitute. qz huic plurimum cõueniunt.

¶De seruitute luminum. Cap̃. xxxv.

SEruitus luminũ est diuersa a seruitute ne luminib⁹ officiatur. vt est tex. in. l. luminum. de ser. vr. prę. qz seruitus luminũ minus cõtinet q̃z seruitus ne luminib⁹ officiaꝛ. vt ibi no. gl. ⁊ per doc. Et differẽtia est ista. nã ille qui dz seruitutẽ luminũ mihi ſpt altꝰ edificare dũmodo seruet tm̃ lumẽ qđ mihi sufficiat. ⁊ ideo si habeo plures fenestras in parietib⁹ meis: ⁊ pvnã solã habeo tm̃ lumẽ quãtũ mihi sufficit ille q̃ dz mihi seruitutẽ luminũ edificare potuit ⁊ auferre lumina aliaz et vnã tm̃ obseruare que mihi sufficiat. Sz ille q̃ dz seruiturem ne luminibus

officiaꝫ nō potuit aliq̄d facere p qđ de lumie qđ habeo aliq̄d diminuaꝫ posito qđ habeaꝫ vltra ꝯ expediat. et iō ſi hēo plures feneſtras in pariete meo nulli earū poterit edificando nocere vel aliter ⁊ ſi vna tm̄ feneſtra mihi ſufficeret ad lumē. vt ꝓbaꝫ i. l. luminū. de ſer. vr. p̄d. ſicut ſi pmiſiſſet mihi altius nō tollere vel edificare. Et hoc vult etiā Paul. ō caſt. i. d. l. luminū. qđ eſt no. ⁊ iſtū puto ꝑticulē intelle ecrū illius. l. ⁊ rō p̄t ꝓſiderari q: negatio totū negat: ſed affirmatio nō totū affirmat. ⁊ iō dr̄ pl⁹ negat negatio ꝯ affirmet affirmatio vt colligit i gl. fi. i. l. hoc gen⁹ de ꝓd. ⁊ demō. ⁊ gl. in. c. cū dilecꝰ. i ℣. ſuſpēſus. q̄ ē gl. magna. extra de ꝓſue. ⁊ no. Ant. de but. i c. p̄tiuꝫ. in. ij. col. de teſti. ⁊ Albe. de roſa. i. l. q̄ teſtamēto. §. mulier. de teſta. Et hac rōne videt dici poſſe eādē eē differētiā inter ſeruitutē vt pſpectus p̄ſteꝫ ⁊ ſeruitutē ne pſpectui officiatur. vt dixi in ſeruitute p̄cedēti. i fi. Itē eſt alia dr̄ia ſiliꝫ inter ſeruitutē luminū ⁊ ſeruitutem ne luminib⁹ officiatur q: ſeruit⁹ ne luminib⁹ officiatur plus hz in ſenā ille qui dz mihi ſeruitutē ne luminib⁹ officiatur nullo mō p̄t edificare aut altius tollere p qđ officiaꝫ luminibus meis vt ptz ex natura ℞oꝝ negatiuoꝝ q̄ vt dixi in totū negāt. ⁊ de hoc eſt tex. in. d. l. luminū. ſz ſeruit⁹ luminum hz in ſe min⁹ nā ille qui dz ſeruitutē luminū edificare p̄t et altius tollere: dūmodo lumen in eū recipiat vt ad me venire poſſit etiā p̄ foramina quomodocūq;. vt ē tex. cū gl. in. d. l. luminū. in p̄inc. ⁊ iſta opi. glo. cōiter ſeruatur ſm Bartol. ⁊ Flo. ibi. Quidā tamē vt refert Bartol. ⁊ Flo. ibidē dicūt totū ecōtra vz qđ plus ſit. pmittere ſeruitutē luminū nā qui hoc ꝓmittit nō ſolū nō p̄t alti⁹ eleuare. ſz opz etiā vt illud qđ eſt factū deſtruat ad hoc vt mihi lumē fiat. ſed in ſeruitute ne luminib⁹ officiaꝫ ſufficit quod alti⁹ nō tollaꝫ ⁊ ꝑ iſta opinione facit qđ dixi in ſeruitute p̄cedenti. Dixit tm̄ Bar. in. d. l. luminū qđ opi. p̄cedēs glo. cōiter obſeruaꝫ. ⁊ iſta ſecūda opi. nō videt vera. q: de natura ſeruitutis nō eſt vt aliq̄d faciat q̄s vt eſt tex. in. l. quot. la. i. §. i. de ſerui. ti. generali. vbi etiā loquit de ꝓſpectu. Sed tm̄ p̄t dici dictā opinionē ſuſtētādo. nā illꝰ qđ dz de natura ſeruitutis nō eſt qđ ille q̄ dz aliquid faciat. niſi hoc ſit actū i impoſitiōe ſeruitutis expreſſe vt eſt tex. cum glo. in. l. ij. §. apud labeonem aut apud alienū. vbi hoc no. gl. ⁊ Bar. de aqua plu. ar. vel etiā qñ tacite actum eſſet. ar. l. cū quid. cū ibi not. ſi cer. pe. Nam qñ quis ſeruitutē luminū mihi pmittit. ⁊ tūc ſi nō habeo lumē tacite ſubintelligitur qđ deponaꝫ edificium ⁊ lumē habeā. q: qui pmittit ꝓſequēs tacite vī pmittere añs ſine quo illud cōſequēs ſtare nō poſſet. l. ad rem mobilē ⁊. l. ad legatū. de ꝑcura. l. ij. cū ibi no. de iur. om. iud. Et hec faciūt p his que dixi in ſeruitute p̄cedēti. Et ꝑ preterea ego ſic dicerē in hac materia. aut ille cui ſeruit⁹ luminū pmittitur vel ne luminib⁹ officiaꝫ hz lumen vel lumina ante ipoſitionē ſeruitutis. puta q: hz plures feneſtras ex quib⁹ lumē videri p̄t. i. celū. vt. l. lumē. de ſer. vr. p̄e. et tunc plus continet ſeruitus ne luminibus officiatur ꝯ ſeruitus luminuꝫ. ⁊ ſic dicte due differentie de quibus dictum eſt ſupra p̄cedant. et ſic etiam p̄cedat opi. glo. in. d. l. lu-

Plus negat negatio ꝯ affirmet affirmatio.

minum que cōiter ſm Bar. ſeruatur. Aut ille cui pmittit ſeruit⁹ huius nō habet aliq̄d lumē ꝑpter qđ celū videri poſſit puta ꝑpter edificiū vicini obſtāte ⁊ tūc p̄cedat alia opi. vꝫ vt ſeruitus luminū plus cōtineat q: nō poſſem habere ſeruitutē niſi edificiū tuū deponas pmittēdo ergo lumē vt celū videre poſſim videris tacite pmittere deponere edificiū tuū ꝑpter qđ lumen habere nō poſſum ⁊ ſeruit⁹ ne luminibus officiaꝫ tunc cōtinet minus q: nō pmitto tibi aliq̄d facere neq; vt aliq̄d habeas ſed pmitto tm̄ nō facere vꝫ non nocere luminibus tuis de futuro ⁊ ideo ſufficit qđ nō nocē poſt ipoſitā ſeruitutē per aliquē actū meū ſequētē puta edificando vel aliter. et hoc videt ille tex. i. d. l. luminū. ibi inuitis ne bis altius edificare. de ſer. vr. p̄e. ¶ Sed cōtra opi. gl. cōem quā ſequitur Bar. in. d. l. luminū p̄t opponi q: ſm eā in effectu nulla videt eſſe differētia inter ſeruitutē luminum. ⁊ ſeruitutē ne luminib⁹ officiaꝫ. Nam ſm gl. p̄dictā. qui dz ſeruitutē luminū p̄t edificare ⁊ altius tollere: ſed ille q̄ dz ſeruitutē ne luminib⁹ officiaꝫ alti⁹ edificare nō p̄t. d. l. luminū. Sz ſi cōſideramus idē videt eſſe in vtroq; caſu. q: qñ debet ſeruit⁹ luminū. ſ. vult edificare ⁊ nō tollere lumē. i. q: celum videri poſſit ⁊ tūc p̄t vt. d. l. luminū. cōiūcta. l. lumē. eo. ti. Si vult edificare ⁊ lumē tollere ita qđ celū videri nō poſſit. ⁊ tūc nō poterit per. d. l. lumen eodē mō videt eſſe in ſeruitute ne luminibus officiaꝫ. q: ſi vult edificare ⁊ tollere lumē ne celū videri poſſit ⁊ nō p̄t. caſus eſt in. d. l. lumēi fi. Aut vult edificare ⁊ lumē nō tollere. i. qđ celū videri poterit. ⁊ tūc qđ poſſit. d. l. luminū ibi itaq; imtnuere lumia nr̄oꝝ edificioꝝ. Sz p̄t rāderi huic oppoſitiōi ⁊ ſaluare glo. ⁊ cōmunē opinionē ſic. q: q̄ dz ſeruitutez luminū p̄t edificare ⁊ obſcurare locū cui ſeruit⁹ debet dūmō lumē. i. celum videri poſſit ⁊ ita loquit. d. l. luminū i p̄i. ꝑticula. l. lumē i p̄nc. de ſerui. vrb. p̄dio. ¶ Sed q̄ debet ſeruitutē ne luminib⁹ officiaꝫ ne dum nō p̄t edificādo: tollere. i. vt celum videri nō poſſit vt ibi ſed etiam nō p̄t vel alti⁹ tollēdo minnere lumina noſtroꝝ edificioꝝ per tex. in. d. l. luminū in fi. ⁊ itelligere minuere lumina non ſolū ſi auferēt lumē vt celū videri nō poſſit vt. d. l. lumē. ſed etiā ne lumina obſcuriora fiant. de ſerui. vrba. p̄dio. puta qñ tolleret ingreſſus ſolis q̄ eſſet multū neceſſari⁹ vt eſt caſus in l. ſi arboꝝ in p̄in. eo. ti. ⁊ dicā etiā in ſeq. ſeruitute in. iij. q. Itē iſta ſeruit⁹ luminū minus cōtinet ꝯ illa ne ꝓſpectui officiaꝫ. ⁊ adde que dixi. §. de ſerui. altius non tollendi. ij. q. ⁊ vide omnino que dicam in ſequenti ſeruitute.

¶ De ſeruitute ne luminibus officiatur. Ca. xxxvj.

Ista ſeruitus ne luminibus officiatur in multis declarata eſt in tribus p̄cedentibus ſeruitutibus. ſed q: ſeruitus eſt et ab alīs diuerſa neceſſe eſt: vt de ea aliquid ſpecialiter dicamus: ⁊ ꝓ eius declaratione. ¶ Primo que ro quid ſignificat lumen. Dic lumen ideſt vt celum videri poſſit. vt eſt tex. i. l. lumē. i p̄i. ō ſer. vr. p̄e. ⁊ dixi i p̄e. q. Sed dubium eſt quomodo intelligatur, vt celum videri poſſit. Dic ſecūdum quoſdā qñ dici claritate reſpicere p̄t celum per directū reſpiciendo non vbi per tranſuerſum puta per feneſtram vel foramē. vt dicit Ange. in l. inter ſeruitutes. in p̄n. ff. de ſer. vrb. p̄dio. ⁊ allegat glo. ibi vel teneas ſecundū eum qđ dūmodo ex loco celuz videatur tamē dicitur haberi lumen. ſed vbi celum non videtur: ſed per feneſtram aut foramē exiſtens in pariete intra domum forſitā diei claritas haberetur tunc dicitur inde ꝓſpectus haberi nō autem lumē. vt. d. l. inter ſeruitutes. Ego autez intelligo q: tunc quis dicatur habere lumen quādo exiſtēs in domo vel in camera poteſt videre celum non aūt quādo ꝓſpiceret mittēdo caput extra feneſtrā.

qr tuncraro cõtingeret qõ celũ videri nõ posset. ⁊ ita sentit glos. in. d. l. ij. ibi edificia q̃ sunt celo iferiora q̃ nõ queunt oculis videdo celũ ⁊c. ⁊ dixi supra de seruitute ne ꝓspectui officiat ver. ⁊ intellige celũ videri posse. ⁊ adde dixi i se. q. ¶ Sz tũc scdo q̃rit q̃s ꝓ misit mihi fuizutẽ ne luminib⁹ meis officiat ante ipositionẽ seruituris existens in fine camere mee celũ videre poterã ipse vult edificare altius ita ꝙ celũ videre nõ potero nisi existẽs i medio camere mee vel ꝑpe fenestraz an possit: ⁊ videt ꝙ sic qr satis videt ꝙ celũ videre possim. vr. d. l. lumẽ. in prin. Cõtrariũ ego teneo: qr lz celũ videre possim tñ min⁹ video: qz ꝙ hoc minuũtur lumina edificioꝝ meoꝝ. i. primo videbã celũ existẽs in extrema parte camere nũc nõ possum: ⁊ hoc vult tex. in. d. l. luminũ. in fi. ibi atq; iminuere lumina ⁊c. q̃ text. põt sic itelligi. et est no. intellect⁹ quẽ ego do ad illũ text. ⁊ ꝙ hoc facit. l. inter serui. in prin. in ꝟ. in luminib⁹ ⁊ ver. qõcũq; igit. de ser. vr. p̃di. ⁊ qõ diximus. g. de serui. alti⁹ non tollẽdi. ij. q. Sz si esset seruit⁹ luminũ cõstituta: tũc teneret Jziũ. i. ꝙ lumẽ videri possit qũcũq; ꝙ. d. l. luminuz. in prin. cõiũcto fine a Jzio sensu ⁊ ꝙ ea q̃ dixi in seruitute ꝓcedẽti qõ ꝓpetuo tenementi ⁊ est quotidianũ ⁊ notãduz ⁊ doc. hic nõ tãgũt ⁊ ꝙ hac decisione adde q̃ dicã. j. in. iij. q. ¶ Tertio q̃ro an sit differẽtia iter hanc seruitutẽ altius nõ tollẽdi cũ hac cõditiõe ne luminib⁹ meis officiat ⁊ illã alti⁹ nõ tollẽdi ⁊ nõ officiẽdi luminib⁹. Et dicas ꝙ sic: qz prima itelligit ne officiat luminib⁹ edificãdo: qz vna est tm̃ seruitus qualificata. ⁊ iõ poterit tũc obscurare plãtãdo arboꝛẽ: qz tũcnõ ꝺz alti⁹ tollere: vt est casus in. l. edificia. de serm. vrb. p̃di. Sed scda nõ est vnica. immo fere sunt due. vcz ne alti⁹ tollat: ⁊ ista ꝙtinet solũ de nõ edificãdo nõ autem de iõ habẽdo arboꝛẽ. vt ibi. et. l. hec aũt iura. ver. veluti si edes. ⁊. l. qõ q̃ũt de serui. vrb. prę. ⁊ no. gl. in. l. si arboꝛẽ. in prin. eo. tit. Alia est ne luminibus officiat. ⁊ ista cõtinet ne possis ẽt arboꝛẽ plãtare ꝙ text. i. d. l. edificia. in fin. ⁊ in. l. seruitutes. ver. qõcũq;. ⁊. l. si arboꝛẽ. in prin. de serui. vrb. prę. ⁊ ita ẽtvlut Pau. de ca. in. d. l. edificia. ⁊ ego dixi. g. de serui. alti⁹ nõ tollẽdi in. ij. q. ⁊ dicã in sequẽ. q. Quarto q̃ro q̃s ꝓmissit seruitutẽ ne luminib⁹ meis officiatur an possit plãtare vel habere arborẽ ante fenestras meas. Et in hoc casu sic ꝺzeuiter ꝙcludas. Aut illa arboꝛ officit luminibus meis ita qõ celũ videre nõ possum. ⁊ nõ est dubiũ qõ non põt qz facit ꝯtra debitã seruitutẽ. vt ẽ ter. in. l. si arboꝛẽ in prin. de ser. vr. prędi. ⁊. l. lumẽ. in prin. eo. ti. Et quo no. ꝟ Ang. i. d. l. si arboꝛẽ: qõ lz arboꝛ rei⁹ frõdes ipedire ñ⁹ possint visionẽ celi totũ: qz tñ ipediũt saltẽ ꝙ ipedire officit lumib⁹ arboꝛ. ⁊ sic q̃ ꝓmittit alicui nõ officere: itelligit ꝓmittere: nec i totũ officere: nec in partẽ. qõ facit ꝙ his q̃ dixi. g. eo. in. ij. col. Secus si ꝓmisisset alti⁹ nõ tollere: qz plãtãdo arboꝛẽ nõ diceret facere cõtra debitã seruitutẽ vt dixi in. q. ꝓcedẽti. Aut illa arbor nõ tollit mihi lumẽ. i. ꝓspectũ celi: ꝟ saltẽ mihi aufert ⁊ vmbrã facit: puta ꝓpter ramos ⁊ frõdes ⁊ tũc nõ ꝺz facere ꝯtra debitã seruitutẽ: nisi sol esset necessari⁹ vel multũ expediẽs: vt est ter. in. d. l. si arboꝛẽ. in prin. scdo respõso. ⁊ ibi hoc no. oẽs doc. ¶ Et ex hoc notria. primũ qõ ille q̃ tenet nõ officere luminib⁹ nihilomin⁹ põt edificare aliquid ꝓpter qõ sol auferat ꝑdio dñanti dũmõ lumẽ aliter non obscurẽt seu fiat obscuꝝ. vt. l. iter seruitutẽ. in ꝑn. de ser. vr. prę. ¶ Scõm notãdũ est: qõ ille q̃ ꝺz seruitutẽ ne luminib⁹ officiatur nõ cogit seruare lumina in eadez gratitudine: nisi ad gratitudinẽ loc⁹ esset deputar⁹: sec⁹ in seruitutẽ ne ꝓspectui officiat: qz ꝺz seruare ꝓspectũ in eadẽ gratitudine. vt est text. in. d. l. inter seruitutes. in princi. ⁊ dixi. g. de seruitute ne ꝓspectui officiatur. circa prin. ¶ Tertiũ notãdũ est. ꝙ q̃ ꝺz seruitutẽ ne luminib⁹ officiat nõ põt plãtãdo seu edificãdo aut aliter solẽ auferre ꝑdio dñanti qñ sol esset ꝑdio dominãti necessarius vel multum expe-

Valerius maximus idez dicit Plutarchus i vita Alexãdri magni.

diẽs p. d. l. si arboꝛez. ij. responso. ⁊ iõ si tolleret sol diceret fieri ℈ debitã seruitutẽ ne luminibus officiat si sine sole loc⁹ habitari non poterat vel lumẽ fuit concessum gratia alicui⁹ artificij qõ in eo fiebat ⁊ fieri nõ poterat sine copia solis. ⁊ pone exẽplũz in penarijs ⁊ bastilarijs q̃ eoꝝ artificia ponũt ad solẽ in domo sue habitatiõis. Uel pone exemplũ si erat loc⁹ in quo paterfamilias moꝛabatur ad solẽ. vt dicit gl. in. d. l. si arboꝛẽ inver. elio camino. sicut contingit in põticello seu solarijs. ⁊ in hoc põt etiã poni exẽplũ scdz Flo. in. d. l. si arboꝛẽ. in prin. in persona Diogenis phi ad quez cũ ad solẽ sedẽtẽ Alexãder accessisset hoꝛtaretur q̃ vt si qua ꝑstari vellet sibi indicaret inqt. vellẽ a sole mihi nõ obstes vt refert Valeri⁹ maximus lib. iiij. c. de abstinẽtia ⁊ ꝓtinẽtia i penul. exẽplo. ⁊ vide q̃dicã seq. q. Quinto q̃ro nũq̃d debẽs seruitutẽ ne luminibus officiat possit deponere edificiũ vel arboꝛ ramos quo facto locus quõdã opacus sole incipiet esse plenus. Et dicas qõ sic: qz nõ facit cõtra debitam seruitutez hãc eni debuit ne luminibus officiat: nec nõ luminibus officit. sed pl⁹ equo lumine facit: vt est ter. not. in. d. l. si arboꝛẽ. ℈. per cõtrariũ. ex quo not. quod quis nõ dicitur cõtra facere qui facit pluſq; debeat qõ ꝓcedit nisi tollẽdo in totũ edificiũ vel ramos aut deprimendo luminib⁹ officeret si forte ipressura q̃dã in edes meas lumẽ deuoluat. puta ex reuerberatiõe: vñ illũ refulsit sol in clypeos aureos ⁊ splẽdidiores mõtes ab eis. vt est ter. cũ gl. in. ℈. interdũ. in. d. l. si arboꝛẽ. ⁊ põt poni casus ꝑm Ang. ibi q̃ reflexio solis erat in loco cui nõ debeat officere ⁊ ꝙ inoꝛdinatã reflexionẽ substantiã visus in loco ipediebat. Uel scdo põt poni casus: ⁊ iste intellect⁹ ẽ planior ⁊ nobilior scz ꝙ ille q̃ debebat seruitutẽ nõ officiendi luminibus habebat edificium suũ in quo sol cõtinue ꝓcutiebat vel certis hoꝛis diei. ⁊ ex hoc obiecto ille cui seruit⁹ debebaꝫ habebat silẽ edificiũ suũ ꝙ eisdẽ modis illuminabatur ex reflexione solis ꝓcutiẽtis edificiuz seruiẽs. Unde si illud edificiũ seruiẽs deponit: reflexio solis cessat ꝙ ꝑs lumẽ tollit. iõ tale edificiũ deponi nõ potest cũ lumina obscurent ꝙ depositionẽ. ⁊ sic est ver⁹ intellect⁹. d. ℈. iterduz cũ glo. Et sic no. ꝙ in istis seruitutib⁹ cõsideraꝫ iteresse ⁊ ius iterõtaꝫ fieri ℈ debitã seruitutẽ vbicũq; aliq̃d fiat qõ ledat siue istud fiat ꝙ modũ excessus siue per modũ depꝛssiõis: siue ꝺcessus ꝑm Bal. Flo. ibi qõ dicũt esse no. Itẽ nõ posset tolli vel deprimi edificium qñ esset seruit⁹ iposita alti⁹ tollẽdi. vt diri. g. de serui. alti⁹ tollẽdi. ¶ Sexto q̃ro: an seruit⁹ de luminib⁹ officiaꝫ intelligaꝫ taz de ꝑsentib⁹ q̃s de futuris. Dicas ꝙ sic si hoc fuit actũ exꝑsse: vel si simpliciter cõstituta fuit sec⁹ si cum exꝑssiõe verbi ꝑsentis tpis vt est text. in. l. qui edificiũ. ⁊. l. seq. de serui. vrb. prę. qõ declara: vt ibi not. ⁊ habẽt per glo. magistrã. in. l. eum debere col. de serui. vrb. p̃di. ⁊ p do. in. l. nõ modus. C. de serui. vbi etiã ponit ꝙ Sal. si mutãt postea lumia an possit illis nouis mutatis officere. ¶ Septimo queroſi aliq̃s laboꝛat edificãdo sup re cõi ipsi⁹ laboꝛãtis ⁊ eius cuius luminib⁹ officit an hoc possit puta obscurãdo lumina alteri⁹ dom⁹ que ẽ ꝓpria dicti sui ꝙsocij. Credo ꝙ sit loc⁹. l. cũ luminũ

bus de serui.vrba.pdi.scz q̃ edificando teneatur seruare formã antiquaz fm quã edificatũ.z sinunqs fuit edificatũ sup ipso pariete.tũc melior ẽ cõditio pbẽtis.l.sabin⁹ cõi diui.z qõ ibi no.de reg.iur.c.in re cõi in.vi.per Dy.z Jo.an.ita dicit Albe. de ros.in l.altius.C.de.serui.q̃ dicit qõ habuit de facto.z est valde not. ¶ Octauo et vltimo qro:an i piete cõi liceat vni scio facere fenestrã p̃o adq̃rẽdo lumine dicas qõ nõ nisi si bi fuerit ꝯcessus l.eos.de serui.vrb.prę.q̃ibi no.p doc. de quo dic:vt dicam infra de fenestris seu balcono.

¶ De seruitute oneris ferendi. Ca.xxxvij.

Oneris ferendi seruit⁹ vrbana:est.l.eũ debere colũnã.de seruitu.vrba.pred. Et de hac seruitute vt Florianus ait in.l.z si forte.Ş.etiã.si seru.ven.nõ videt fieri mẽtio nisi in prędio vrbano.d.l.eũ debere colũnã.z.d.Ş.etiã.z l.sicuti in pin.z.Ş.j.z.Ş.ij.si serui.vẽdi. Sed credo q̃ etiã possit esse rustica seruitus.puta si q̃s haberet stabulum iferi⁹nõ domui cõiũctũ z sic esset p̃diũ rusticũ.l.eo iure.ff.qui. can. pignus ta.ꝯtraha.z dixi.Ş.in.iiij.diuisiõe in pin.ver.q̃ de stabulo.z alius haberet solariũ.Ş.parietẽ stabuli.tũc si seruit⁹iponeret vt iferior ỏberet sustinere solariũ.seu onera sua inferiora:puta p̃o feno locãdo nã nõ video quare illa seruit⁹ oneris ferẽdi nõ debeat dici rustica.ex quo debeãt a p̃dio rustico alteri p̃dio rustico per.l.j. cõmunia p̃dio.nec est inconueniẽs q̃vna seruit⁹ in gñe possit esse in spẽ rustica z vrbana sicut est seruit⁹ altri⁹ tollẽdi z officiẽdi p̃dio vicini vel ꝓtegẽdi que sunt vrbana.l.j.de serui.vr.prę.z dixi supra de serui.ꝓtegẽdi.in pin. Jmponitur aũt hec seruit⁹ qñ q̃s vẽdit vnã domũ in qua erat vna colũna q̃ sustinebat onus alteri⁹ dom⁹ sue hoc acto qõ ꝑpetuo sustinere debeat hoc vult d.l.eũ debere colũnã.in pinci.vel qñ actum fuit sine vẽditione vt possim on⁹ ipponere z tu ꝑpetuo sustinere debeas:et ita loquit̃ ver.quemadmo. in eadez.l.que in hoc differt a princ. secundum Cy. ibi. Jtez imponitur nõ soluz per columnã que fit in loco debente seruitutem vt solarium vicini sustineat sicut sepe contingit quando solarium est ita latuz quod per trabes in parietib⁹ infixas sustineri nõ possit:sed etiam qñ ꝯ columna vel trabes parietib⁹ ifixa debẽtib⁹ seruitutẽ sustinere onus vicinaz edium.vt probat in.d.l.eum debere colũnam. ibi onus vicinaz ediũ ibi paries operis ferendi.de serui.vrb.prędio. Forma vero hmõi serui.ponenda ita esse põt si in.l.ediũ.ita scriptuz esset.paries oneris ferẽdi vti nõ est ita.sic ꝑba significãt parietẽ perpetuum esse debere.nõ tamẽ hoc his verbis dici põt vt in ꝑpetuũ idẽ paries eternus esset cũ hoc fieri nõ posset: sed vti hisdẽ modis paries nõ in perpetuũ esset qõ on⁹ sustinere: vt est ter. in.d.l.eũ ỏbere colũnã. Et differentia est inter eternũ.sempiternum: z ꝑpetuũ. Eternũ em̃ nõ habet principiũ neq; finem:vt deus. Sempiternũ habuit principiuz: sed nõ habebit finez:vt anima z angeli. vt not. gl.pe.in ver.eternis.in d.l.eũ debere colũnam. Perpetuũ ꝙ potest dici in proposito id qõ habuit principiũ z habebit finẽ:sicut est seruit⁹ ipposita z actiones q̃ dñr ꝑpetue.vt insti. de ꝓpe.z tẽporali.actio. hoc dicit glo.pe.in fi.z no.bene qõ hmõi seruit⁹ incipit et nõ definit:q:impossibile est aliq̃d esse sub sole sine fine.vnde no.ibi qõ nihil est sub sole ꝑpetuũ.z ideo mund⁹ scz recrã z verã fidẽ nostrã habuit. pncipiũ:z habebit finẽ:lz quidã pẽi naturali rõne mori ꝓtrariũ dixerit. ¶ Sed dubiũ est qñ intelligat in casu nr̃o in re seruitutis ꝑpetuũ dicit Ang.in.d.l.eũ debere columnã:quicq̃d durat centũ annis ỏz apud nos ꝑpetuũ. q; lapsu tanti tpis extinguit.l.fi.de fa. sanc. eccle.z.l.an vsufru.de vsu.z.l.ꝓponebat.ff.de iudicijs.z qõ cursus tanti tẽporis ꝑpetuitatẽ significet.no.gl.in.l.ij.Ş.hoc aũt edictũ ꝑpetuuz.nec q̃d in loco publico.vñ forsitã scõm Ang. in d.l.eũ debere columnã. obligatio de qua loq̃tur illa lex nõ durat vltra tpe subdit tñ qõ nõ ponit ꝑ constanti ego aũt nõ teneo qõ ꝑpetuũ dicat vsq; ad.c.annos tm̃: sed etiã vltra.z qõ duret donec durare põt puta si est columna q̃ requiescat in domo debẽtis seruitutẽ donec durat edificũ superi⁹ debebit durare fuitus ferendi p colũnã vel si esset paries q̃ onus sustineret q̃diu paries eẽt vel onus durare posset tãdiu fuitus diceret.z hoc videt ꝑ bari.i. d.l.eum debere colũnã.ibi: sed vt eisdẽ modis paries ineternuz esset qõ onus sustineret nisi eẽt ꝑscripta seruitus iurta ea q̃ dixi supra in.ir.q. ꝑncipali.non tñ põt tolli ius seruitutis oneris ferẽdi donec ille cui seruit⁹ debet est in possessione vel q̃si puta:quia onera suaa vicini parietib⁹ sustinẽt. Nõ video vnde etiã si ꝑ mille annos solariũ sustineret ꝑ columnam vicini seruit⁹ nõ ꝑderet:neq; finiret.facit qõ no.in.l.q̃ luminib⁹.de ser.vr.prę.z qõ no.ꝑ gl.singulare.xvj.q.iij.c.ꝑ singulos.in ver.dubitare.ad finẽ. ibi vñ ẽt nõ ꝑscribit ad mille annos. Hui⁹ aũt seruitutis oneris ferẽdi natura est vt q̃ debet fuitutẽ facere teneatur.vt est tex.in.l.eũ debere colũnã.in pn.z.l.si forte.Ş.etiã.si seruit⁹ ven.z.l.sicuti.Ş. aristo.eo.ti.sed in alijs fuitutib⁹ regulariter est secus. vt scz debẽs fuitutẽ nõ facere teneat:lz tm̃ pati.vt est ter. l.quoties.la.j.Ş.j.de ser.ti.gñali.z i. d. Ş.etiã.z.l.j.in fin.z in.l.ij.Ş.ꝑterea. de aq̃ plu.ar.z dixi supra.in.q.j.pn.de natura ser.in prin.z est rõ:q: spãle est in fuitute oneris ferẽdi.vt dicit gl.i fi.in d.l. eũ debere colũnã.in.d.l.quoties. z in.d.Ş.ẽt.vel scõm Ang.in.d.l.eũ debere colũnã:qz venit in ꝙsequẽtiã: nã in seruitute oneris ferẽdi in ꝑpetuuz venit.vt q̃s teneat reficere edificium collapsum:vt possit onera supportare vt ibi ḡ i ꝙsequẽtiã q̃libet facere nõ dz pati si reficere teneãt circa qõ vide q̃ proxime dicã. ¶ Sed nũquid ille q̃ dz fuitutẽ oneris ferẽdi vel aliã debeat reficere suis expẽsis.vt puta colũnã vt parietẽ sustinẽtẽ onera vicini.z videt qõ sic.vt est ter.in.l.eã debere colũnaz in prin.de fui.vrb.prę. Jn ꝓtium videtur.l.j.Ş.fin.z.l.ij.Ş.ꝑterea. de aq̃ plu. ar. Tu dic breuit̃ qõ aut fuit actũ in cõstitutione fuituris q̃s debeat reficere z cuius expẽsis z pacto standũ ẽ z illõ fuandũ.d.Ş.ꝑterea.scõm vnũ intellectum. Aut nõ fuit actuz exꝑsse ad quẽ refecto spectaret.z tũc si ille q̃ dz fuitutẽ consueuit reficere a tẽpore cuius nõ extet memoria in contrarium.z idẽ vt ipe teneat.vt dicta.l.j.ff.de aq̃ plu.ar. quoniam pactum z vetustas a pari ꝑcedunt.l.ij.in princip.de aqua pluui. arcẽ. Si vero de ista consuetudine nõ apparet:z tunc in seruitutẽ oneris ferẽdi ille reficit suis expẽsis qui seruitutem debz.vt.d.l. eum ỏbere.z. d.l.z si forte.Ş.etiam z rationẽ dixi supra vt quia est speciale in ea.vel qz in consequẽtiam venit. ¶ Jn alijs aũt fuitutibus distingue:aut ex refectione põt sequi aliq̃ vtilitas: vt quia ex purgatiõe vini trahit ad se pinguedinẽ ibi collectã z tũc est in domini potestate prędij seruiẽtis vel purgare vel pati qõ ꝑ aliũ purgẽt.z ideo ille cui debet seruitus debet alternatiue agere vt reus reficiat aut refici patiatur.vt est textu.l.ij.Ş.apud labeonem. de aqua

Differentia iter eternũ sempiternũ. z ꝑpetuuz.

plu.ar. Aut ex refectiõe nulla sequit vtilitas: ꝫ solũ expẽsa ⁊ tunc indistincte debẽs seruitutẽ dꝫ tm̃ pati et nõ re ficere. d.l. quoties. ℌ.j. de serui. et. d.l. ⁊ si forte. ℌ. etiã. si ser. ven. ⁊ d.l.j ℌ. fi. de aqua plu. ar. fallit in seruitute oneris ferendi. ⁊ ita tꝫ Bart. in.l.ij. ℌ. apõ labrõẽ. de aq̃ plu. ar. ⁊ dic. ℌ. etiã. et ita tenet Ang. in. d. ℌ. pterea. ⁊ Flo. in d. ℌ. etiã. ⁊ vide q̃ dixi. ℌ. i. ir. q. pncip.

¶ Dictũ est de refectione rei q̃ on⁹ sustinet: ꝫ q̃d si petit i totũ puta q̃ colũna cõbusta est vel paries deposit⁹ an debẽs seruitutẽ oneris ferẽdi teneaꝫ aliã supponere vel parietẽ reedificare dic q̃ sic vt est ter. in. d.l. cũ debere colũnã. in fi. de quo dic. vt ibi p glos. in ver. pariete. Sꝫ q̃d si pcessi tibi aream vt ibi edifices domũ in q̃ debeas recipere cũ socijs meis transeũtib⁹: an domo destructa quocũq; casu nouã reedificare tenearis. ⁊ vr̃ q̃ sic q̃ sicut dixi in seruitute oneris ferẽdi vt ppetuum esse debeat ita videbit esse dicẽdũ in ista obligatiõe seu onere recipiẽdi me ⁊ socios meos vt debeat eẽ perpetua: ⁊ hoc tenet Ja. de are. p. d.l. euz debere colũnã. in prin. et. l. si finita. de dã. infec. Alij hñt in. l. q̃ bona. eo. ti. sꝫ Ang. in. d. l. euz debere. tenet Jtiũ. q̃ in hac q̃stiõe ille q̃ pmisit nõ teneꝫ recipere nisi in domo edificãda. p no. p l. boues. ℌ. hoc sermone de verb. sig. ũ la eñ quẽ scõo edifi caꝫ non est eadez dom⁹. vt. l. seruitutes q̃ in supficie. ℌ. si sublatũ. de ser. vr. prę. facit. l. maritus. cũ ibi no. ff. loca. Nõ obstat scõm euz. d.l. eum debere. q̃ ibi semp fuit facta promissio oneris ferẽdi. vnde sui natura hec obligatio est ppetua cũ cãm successiuã habeat ⁊ tm̃q; plene satisfactũ intelligi possit. l. iij. in pn. de ꝺdtio. ob cãm. et. l. iij. in pnc. ⁊ ℌ. dare. de vsufr. Quãdo aũt paries vel colũna debens seruitutẽ reficiꝫ ad q̃ interim spectabit fultura edificiorum nec corruat dic ad dñm cui seruit⁹ debeꝫ. vt est ter. no. in. l. sicuti. in pn. fi ser. ven. ⁊ ibi turiscõsult⁹ dat cõsilium dño superiori si nõ vult fulcire vt edificia deponat ⁊ reficiat cũ paries fuerit restitutus ⁊ est ꝓsilium ironicũ scõm gl. ibi qõ istud erit sibi veteri⁹ qõ fulcire ⁊ al legaꝫ ille ter. ad illud vulgare qõ ꝓsulti⁹ ẽ maluz sustinere q̃ malũ pati. ⁊ peius. ¶ Sed quero q̃s dꝫ mihi seruitutẽ vt in parietib⁹ suis habeã trabem seu tigna p̃ que solariũ meũ sustineaꝫ. an ista erit seruit⁹ tigni iniuncti vel oneris ferendi. Videꝫ esse tigni iniuncti. q̃ tigna habeo in parietib⁹ suis p l. sicuti. ℌ. cõpetit si fuit. ven. Jn Jtiũ vi detur quod sit oneris ferẽdi. per. l. euz debere. de serui. vrb. prędi. ego credo qõ in hoc sint cõsideranda v̄ba imposite fuitutis. Aut eñ dicit qõ q̃s possit immittere tigna in parietib⁹ suis ⁊ supra solariũ edificare. ⁊ erit fuitus tigni iniuncti ꝫ in sequẽtiã onera sustineat. p. d. ℌ. operit. vbi casus. Aut dicitur qõ quis teneaꝫ sustinere onera mea vel solarium meũ et tunc erit seruitus oneris ferendi. et ita loquit. d.l. cũ debere. ibi paries oneri ferẽdo ⁊c. licet in cõsequentiã habeat tignoꝝ immissionẽ q̃ ispicere debem⁹ qõ prin. fit nõ q̃ ĩcõsequẽtiã vt. l. si q̃s, nec cãz. ⁊ ibi no. si cer. pe,. Aut v̄ba sũt ãbigua ⁊ ꝓstat. de eis puta q̃ ꝓscriptũ est. ⁊ tũc puto in casu p̃dicto qõ sit potius tigni iniuncti q̃ oneris ferẽdi. ⁊ pbatur in d.l. sicuti. ℌ. operit. ⁊ hoc sentit gl. nor. in. ℌ. distat. in ver. actiones ibi. nã licꝫ vbiq; sustineat onus. tñ q̃ in prima spãliter de onere ferẽdo dr nõ in scõa ⁊c. Sꝫ si esset fuitus colũne sustinẽtis solariũ vicini q̃ nõ requiesceret in parietib⁹ sed in solo debẽte seruitutẽ. et tunc nõ est dubiũ qõ esset seruit⁹ oneris ferẽdi nõ tigni iniuncti. d.l. cũ debere. in principio. Ex his habes q̃io cognoscaꝫ seruit⁹ tigni iniuncti a seruitute oneris ferẽdi. Jtẽ q̃ sit differentia inter vnã ⁊ aliã colligiꝫ ex ꝑdictis ⁊ in verbo nũqnid aũt ille. ⁊ vide ter. cũ glo. in. d. ℌ. si distat. ¶ Ultimo q̃riꝫ si legaꝫ vel vendiꝫ domus an videꝫ tur imposita fuit⁹ vt sustineat onera pertinentia q̃ ipso actu sustinebat. ⁊ dicꝫ sic maxime si ꝓtrahẽtes hoc sciebãt. l. qõ conclaue. de dam. infec. coniuncta. l.j. in prin. de act. empt. Nec obstat. l.

inv̄endo. de act. emp. q̃ loquitur in seruitute q̃ nõ habebat cãm continuã et ita tenet Bart. in. l.j. circa pncipi. de serui. lega. ⁊ vide vt dicã in sequẽ. ser. inverbo ꝫ reassumẽdo istã seruitutẽ. Alia plura circa istã materiam vide q̃ dicã infra de onere ferẽdo que etiam hic conuenire possent.

¶ De seruitute itineris seu actus.

Caput. rrrviij.

Hec est vltia seru. vrba. quã in specie hoc libro declarare cõsti stituti. cetere si q̃ sunt in domo p me figurata de qua prime diceꝫ intelligi potuerunt. Seruitus ista itineris seu actꝰ nõ solũ est rustica. vt. l.j. in pn. de ser. vr. prę. ⁊ insti. in prin. de serui. puta q̃n debeꝫ a prędio rustico alteri prędio rustico: vt ibi. sed eriã põt esse vrbana q̃n a fundo vrbano alteri vrbano debeꝫ. vt pbaꝫ in. l. inter cõia prędi. ⁊ in. l. seruitutes que in supficie. ℌ. si domo. de serui. vrb. prędi. ⁊ p hoc vide q̃ dixi in seruitute p̃cedenti. in prin. Si habes seruitutẽ eundi ad donum tuã p castellũz meũ vel domũ vel curiam vel scallas meas an ego possim claudere de nocte ianuã. Et dic qõ sic q̃ intelligitur actũ vt possis ire de die nõ de nocte. dicta. l. iter. ⁊ ita ibi p doctores ⁊ est rõ q̃ de nocte non ꝫ ire per ciuitatez vel domos alienas. vt ibi. pbaꝫ iuncta gl. scõm Pau. de castr. ⁊ dixi supra. in. viij. q̃stione principali. in vltima charta. ver. itẽ seruit⁹ itineris qõ bene no. et pro illis q̃ habẽt plures domos ad q̃s ingredi p vnã curiam q̃ sit vnius tm̃ vocẽs stant sub vna claui. l. q̃d sit fugitiuus. ℌ. apud celsum. de edil. edic. sicut est venetijs ⁊ in multis locis. Unde ex his no. ꝫ quis p̃terẽdat ius eundi per domũ vel fortiliciũ aut scalas alterius etiã iure seruitutis cõstitute itineris seu actus tm̃ dꝫ ire congruis horis: vnde intelligiꝫ qõ tm̃ de die ire possit. ⁊ ita Flo. in. d.l. iter. vnde facit scõm eum ad collegiatum eũ confederatum q̃ se obligauit vt liceat alteri cõfederato trãsire per castella ⁊ loca suaꝫ vt licet nõ aperiat porte dã nocte n õtñ dicatur venire ℨ cõuenta. ⁊ similiter excusantur custodes fortiliciorũ si de nocte alicui nõ aperiant portam seu hoc nõ teneãtur facere ꝓpter imminens periculũ facit ad hoc. l. furem. ⁊ qõ ibi no. ff. de sicca. hec tm̃ nõ puto ita amare ĩ ciuili modo itelligi vt nullo modo liceat de nocte ire sine transire. Nã si põt esse sine periculo ⁊ id q̃n fieri cõsueuit sicut in domib⁹ contingit de hyeme quo tpe plerũq; de nocte itur vel ꝓpter aliquã necessitatem. tũc teneo qõ etiã de nocte possit ire et trãsire. ar. d.l. furem. cũ ibi no. ⁊ q̃ verba sunt ciuili mõ intelligenda. l. sicuti de serui. nec amare sunt intelligenda. vt est ter. in. l. si quid venditor. in pnc. de edil. edic. ⁊. l. si id qõ. ℌ. si quas. de dona. inter vi. ⁊ no. glo. antepe. in. c. relatum. de testa. el. ij. Scriptũ est enim qui nimiũ emungit elicit sanguinem vt dicit ter. in. c. nisi. cũ. ℌ. ꝓpter militiã. de renũ. ⁊ habeꝫ originaliter pro uerbi. c. rrr. ⁊ p glo. in. l. sciendũ. ℌ. illõ in ver. artificium. de edil. edic. ⁊ adde his q̃ dicã infra in. ij. lib. de ser. itineris. ⁊ de seruitute vie. ¶ No. vnũ aliũ casum pulcrum ⁊ quotidianũ q̃ si inter plures est facta diuisio domus vel alteri⁹ fundi nõ videꝫ actũ q̃ vn⁹ habeat aditum p partẽ alterius sicut pri⁹ habebat: nisi hoc inter eos spãliter sit cõuentum vt est casus not. in. l. via cõstituit. ℌ. quecũq; in fi. ⁊ ibi hoc no. Bal. Flo. ⁊ cõiter doct. de ser. vrb. prę. ⁊ iõ ꝫ libet eoꝝ ante diuisionem posset trãsire p totũ fundũ: q̃ in q̃libet parte habebat partem. p indiuiso tñ post diuisionẽ null⁹ poterit facit. l. ivẽdendo. de Jhẽ. emp. ⁊ hoc est vtile maxime inter fratres diuidẽtes domũ p partes ad q̃s nõ possit haberi aditꝰ nisi p alias partes. ¶ Pone exẽplũ: tres erãt fratres ⁊ domũ cõmunẽ habebãt tria solaria habentẽ. venerũt ad eius diuisionẽ. ⁊ cuilibet fratrũ assignatuꝫ est vnũ solariũ postea fratres q̃ habebãt solaria supiora volebãt ire p solariũ inferius alio fratre inuito. q̃riꝫ an

possint. ⁊ an p solariū inferi⁹ habeāt iter seu aditū. Et vī q sic p. l. binas edes alias incipit caius. de ser. vr. predio. Dicas Ītium vt est casus not. in d. Ḡ. q̄cunq; fm Ubertum de cremona. ⁊ Bal. ⁊ doc. ibi ⁊ hoc ꝓbaī etiā rōne. Nā diuisio sīlis est emptiōi. l. j. C. cōia vtriusq; iudi. sed in vēditione vel via vel iter nō venit nisi exp̄sse sit dictum in. d. l. in vendēdo. Et rō huj⁹ est: qz in dubio res libera vendi vī: ⁊ nō cū aliqua seruitute. l. in tradēdis. Ḡ. interpositis. in fi. cōia predi. Et ꝓpterea si vendidi tibi p̄diū meum ad qō iri nō poterat nisi p aliud meum prediū nō videtur actū vt illō debeat tibi seruitutē nisi expresse dictū fuerit. d. Ḡ. interpositis. in fi. cū gl. sec⁹ est in legato: qz in dubio videī res legata: vt heres possit trāsire sicut testator trāsibat. vt l. testatrix. in p̄n. si seru. ven. ⁊ ibi hoc tenēt doct. ⁊ Bart. ⁊ doct. in. d. l. binas edes. ⁊ Bart. i. l. j. de ser. legata. ⁊ est rō qz in vltimis voluntatib⁹ interpretatio fit latior ⁊ fauorabilior q̄ in ꝓtractibus. l. in testamētis. de reg. iu. c. cū dilecti. in fi. de dona. ⁊ ideo sint cauti fratres in diuidēdo vt reseruent sibi aditū exp̄sse eodē mō debent eē cauti emptores. hinc est q cōiter notarij apponunt in instumētis emptionuz ⁊ si miliū vnā cā. videlz cuz accessib⁹ ⁊ egressib⁹ introitib⁹ ⁊ exitib⁹ suis vsq; in vias publicas ⁊ dicit Bar. ⁊ doc. in d. l. binas edes. q̄ cā hoc importat: qz ls nō debeak fuit⁹ sibi ab alia re mea tñ si ꝑsueuerā ire p illā ad rē venditaz vel fratres sīr ire cōsueuerant alicui⁹ emptor vel frater ire poterit. qz iste potest dici accessus illi⁹ rei vēdite vel diuise. Cautius tñ esset exp̄rimere i specie q iter seu actus debeī p talem locum qō no. in practica. ⁊ vide. q̄ dicam infra de curia. Sed reassumendo istā q̄stionē latius in genere ⁊ vt oia ꝓplecti possint videlz an iter se u act⁹ debeak de qua vide plene per Barto. in. l. j. de ser. leg. p Jac. bu. Bar. ⁊ Bal. ⁊ doc. in. d. l. binas edes. ⁊ p Pau. de ca. in. l. in tradendis. Ḡ. interpositis. cōia p̄redi. ⁊ p Bar. ⁊ doc. in. l. qō ꝓclaue. de dā. infec. in q̄ sic cōcludas. Qō ant ille a q̄ peto seruitutē mecū nō Ītit nec quasi. aut mecuz vere ꝓtraxit vel q̄si ꝓtraxit. Prio casu qñ nō Ītit nec q̄si mecū. ⁊tūc nō habeo ius petēdi ab eo istū aditus l. euz debere. de ser. vr. p̄. ⁊ nō esse pōt qz regulariter res cuilibet libera ē nisi seruit⁹ ꝓstituta. ꝑbef. l. q̄ luminib⁹. et ibi no. eo. titu. ⁊. l. alti⁹. ⁊. l. edib⁹. C. de ser. Scdo casu qñ mecuz vere Ītit sub distingue. aut ꝓtraxit sup vsufr. aut super ꝓprietate. Si sup vsufr. dic q debeī iter seu aditus dato q nihil dicatur. vt est tex. in. l. j. Ḡ. j. si vsufr. pe. ⁊ ꝑbaī in. l. sed si q̄s Ḡ. ꝓprietatis. in fin. de vsufru. ⁊ nō est qz sine aditu ad euz vsufru. esset inutilis. ⁊ est etiā tex. qui ponit hāc rōnez ī. d. l. binas edes. ver. non aūt. ⁊ vide ad hoc oīno glo. i. d. Ḡ. ꝓprietatis. ad fi. in ver. cōtineri. ⁊ itel lige siue debeak vsufru. ex Ītu inter vivos: siue ex vltima voluntate: qz reputaī esse modici p̄iudicij ex quo perpetuo non durat fm glo. in. d. l. binas edes. Itē intellige q iste aditus debeak vsufru. iure cuiusdā cōmoditatis non fuitutis: qz seruit⁹ fuituz esse nō pōt l. j. Ḡ. j. de vsufru. leg. ⁊ qō dictuz est de vsufru. idē in quocunq; contractu dicas q̄ p̄ncipaliter ꝓcernat vsuz rei. ar. l. fz ⁊ addes. Ḡ. illud. ff. loca. fm gl. alī⁹, F. in. d. l. binas edes. Si vero super ꝓprietate rei cōtractū est. puta vēdidit q̄s ꝓprietatē rei: tunc nō venit seruit⁹ itineris sine aditu⁹: neq; alia fuit⁹. l. in vēdendo. de ꝓtrahē. emp. ⁊. l. qui liber tatis. Ḡ. fi. de euictionib⁹. ⁊. l. via constituī. Ḡ. quecunq; in fi. de seruit. vrba. p̄e. ⁊ ita tenet gl. Bar. ⁊ Ang. ⁊ doc. in l. quod cōclaue. de dam. infec. ⁊ intelli ge si sine aditu ēs vendita efficeretur inutilis. ⁊ est ratio differētie inter vsufru. ⁊ ꝓprietatē: qz vsufru. est minoris p̄eiudicij: quia ꝓprietas regulariter nunq; finitur ab vsufruc. sic. l. cozruptionem. C. de vsufru. cū si. Sed hoc limita duobus modis. Primo quando esset seruitus tigni imuncti vel oneris ferendi: quia tunc cum suo onere res videtur esse venditavel aliter alienata. d. l. qō cōclaue. ⁊. d. l. binas edes

et. l. j. de serui. leg. et ita tenet Bar. et Flo. i. d. l. binas. sed Bart. ⁊ Ang. contrariū dixerūt in. d. l. conclaue. dicūt em q in ꝓtractib⁹ inter vivos si non interponitur seruitus oneris ferēdi nonvenit p illa iura. ⁊ idē dixit Ang. in. d. l. binas edes. vbi dicit q si habet duas domos vnica contignatione contextas. vnam vendit alteram sibi retinet nō poterit emptor inuito vēdi tore. retinere tigna que requiescūt in domo vēdita nisi forma cōtractus aliter se habeat. Uñ ipse dicit sis cautus tu emptor: qz ex hoc vidi iaz multas lites. et subdit q hoc ꝓbatur. in l. qō conclaue de dā. infec. vbi videtur esse casus duz dicit seruitutez oneris portici seruāde impositam vēdidisset quasi videaī a cōtrario sensu q sec⁹ esset si nō fuisset imposita. Sz ego credo q nō bene dicat qz in contrarium est tex. in. d. l. qui binas edes. cuz seq. cum glo. superver. cōcesserint que exponit inter vivos. nam venditur domus videtur imposita seruitus: vtsu stineat onera permanentia que ipso actu tunc sustinebat. ⁊ ita debet intelligi. d. l. qō conclaue. fm Bart. in. l. j. de ser. leg. ⁊. d. l. binas edes. i fi. ⁊ talis fuit⁹ dr hr̄e cāz ꝓtinuā ⁊ pmanētē ⁊ ꝓpterea vī ipositā maxie si Jhētes hoc sciebāt vt dicit Bar. in. d. l. j. i p̄n. ⁊ dixi in p̄cedēti seruitute. i fi. ⁊ istō te neas. sz si hr̄et cāz nō ꝓtinuā sicut est fuit⁹ itinerꝫ seu act⁹. tūc fz oēs i Jcti bus ter vivos nō vī ipositā nisi exp̄ssē actū sit. l. i vēdēdo. de Jhē. ēp. ⁊ isto mō itelligo qō dixi. ē. i ꝑsi. si vo sup ꝓprietate. Scdo limita qñ instrm vēditiōis iueniī cū illa clausula cū accessibus ⁊ itroitib⁹ ⁊c. de q̄. ē. dixi. Tertio et limitare potes in via ad sepulcruz de q̄ dic vt. l. si q̄s sepulcrū. i p̄n. de reli. ⁊ no. Bar. in. d. l. j. in fi. iij. casu p̄nc. qñ q̄s mecū q̄si ꝓtrahit. puta here. adeūde cū me legatario. l. apō iul. Ḡ. fi. q. ex cau. in pos. ea. ⁊ tūc regul⁹ seruit⁹ ipositā nō vī. d. l. qō ꝓclaue. ⁊ dicā in sequēti. q. Sz an possit agi: vt ponatur. Dic aut fuit legat⁹ vsufruct⁹ aut ꝓprietas. Primo casu pōt agi vt ipo-

natur illa fuit⁹ si alias vsufr. eēt iuris. i. binas. ver. nō aūt ꝓallega. ⁊. l. j. ⁊ ij. vsufr. pe. ⁊. l. dānas. Ḡ. j. ⁊ ibi Barto. de vsufr. le. ¶ Scdo casu qñ legat⁹ ꝓ prietas: ⁊ tunc aut q̄ris an a legatario debeat p̄stari seruit⁹ heredi. ⁊ sine dubio dicas q sic. l. testatrix. in p̄in. si seruitus ven. ⁊. l. si fundus sub ꝓditiōe. Ḡ. q fundū. de leg. j. ⁊. l. fi. de seruituti. ru. p̄redio. Aut q̄ris an debeat p̄stari ab herede ipsi legatario vel ab vno legatario alteri legatario. vide glo. ordi. q̄ hoc disputat in. l. iij. Ḡ. si loci. ō adimē. lega. Sed q̄cquid dicat illa glo. Bart. in. l. j. ante fi. de fuitute leg. dicit q creditq debeat p̄stari p. d. l. bias edes. vbi dr q nō pōt heres in totū lumina obscurare rei cui⁹ ꝓprietas est legata: eo dē rōne iter dz prestare: qz i min⁹ posset lumina obscurare quā vti sine itinere. l. j. Ḡ. j. si vsufruc. pe. ⁊ ita dz itelligi. d. l. binas edes: que est clauis huj⁹ materie fm Bar. ⁊ bene. Sed circa p̄dicta queritur eo casu quo heres tenetur p̄stare aditū an sit seruit⁹ ꝓstituta ipso p̄dto legato. ītravt legatarij⁹ possit intētare cōfessoriā Ĵ quēḡ impedientē fm. l. si quis diuturno. in fi. si seruit. ven. Et vī q sic: per. l. si quis ptez. Ḡ. fi. quēadmodū. seruit⁹ amit. Doc. dicūt Ītium: qz ibi loquitur qñ seruit⁹ fuit exp̄sse legata. hic non exp̄sse: ⁊z fingaī legata tacite. vt. Ḡ. dixi. ⁊ ex tacito non trāsit ius seruitutis: sicut nec trāsit dominiū ipso iure: vt est tertū. cū glo. fm Ja. de are. ⁊ doc. i. l. emptor. Ḡ. fi. de rei vē. ⁊ in l. seruū filij. Ḡ. fi. ⁊ qō ibi p doc. de lega. j. solū q̄ legatarij⁹ hz actionez p̄sonalē Ĵ heredē ex testamēto vt seruitutē cōstituat: vt nota. Bar. i. d. l. binas. Uñ sis cautus in agēdo ⁊ faciēdo q ꝓstituatur tibi seruit⁹ si vis q trāseat i te singularē successorē actiue et passiue qō tenemēti in practica Cetera circa istā materiā vide infra de itinere siue introitu.

Superest nūc vt quibusdā nominatis in iure seruitutibus vrbanis explicatis de domo p me fi

gurata loquamur per quā reliqs seruitutes vrbanas facile qsqz intellige re poterit: qcqd in fundo vrbano fieri pmittatur: et i q seruir⁹ et libertas ꝓsistit: et ār hoc memoria aut cogitatione facilioza sint eas ex ipius domus ordine declaremus.

¶ De solo seu area. Cap. xxxix.

EXordineno bis occurrit vt pmuz de solo siue area qdā dicamus. In solo siue area regulariter ꝑt qs edificare domū vl aliꝰ edificiū ꝓstruere z alti⁹ vt ita dixerimus vsqz ad celū: qz qcqd ē supra solū vsqz ad celū liberuz eē dz: et eius cuius ē solū vt ꝓbatur i l. altius. et. l. edibus. C. ō seruitu. et. l. fi. in ꝑn. de serui. ti. gñali. et notarij. i l. q luminib⁹. de ser. vr. p. q tñ lex ꝑma in ꝯtrariū potiꝰ facere videtur ꝟz Albe. de rosa. in. d. l. altius. in ꝑn. et hoc ēt no. gl. xij. q. j. c. ij. in ꝟbo hac. et hoc intelligo siue altius fuerit edificatū siue nunqꝫ puta: qz erat area vacua. imo etiā si per mille annos area mea steterit iuxta palatiū tuū nō edificata tamen potero edificare nec me ꝓhibere poteris vt no. gl. in. d. l. q luminibus. in fi. z idē no. gl. Bar. in. c. abbatis. in ꝓin. in verb. monachū. q incipit hoc modo. extra de verb. signi. z gl. Joā. theutonici in. d. c. ij. xij. q. j. z Spe. in ti. de cā pos. z ꝓprie. in vl. col. versi. sed pone. z versi. sequi. z p Rofre. in libello. ne qd in lo. pub. fiat. z ō cōte. ꝟ. illud qrit. Itē ꝑdicta intellige q qs possit edificare i suo solo vl area etiā si officiat luminib⁹ vicini nisi ei debeaꝫ seruit⁹ alti⁹ nō tollēdi. vt ꝓbaꝫ in. d. l. alti⁹. z. d. l. edib⁹. ꝟ. de serui. z. l. cū eo. z. l. penul. de serui. rusti. predio. z in. l. altius si seruit⁹. vēdi. et d. l. qui luminibus etiā si vicin⁹ esset minoz vel pupillus. vt ꝓbaꝫ no. in. d. l. altius si seruit⁹ ven. coniuncta glo. que dicit q vbi erat seruitus constituta Item intellige predicta etiā si obscurarēt i totū lumia seu edes vicini vt. d. l. cum eo. z ibi hoc no. Bal. Sed predicta fallunt in quibusdā casibus in qbus nō est licitum etiā i suo altius edificare marie obscurādo lumina vicini. ¶ Et ꝓio qñ esset cōsuetudo vel statutū edificādi vsqz ad certā mēsurā: z sic seruir⁹ videt imposita ꝯsuetudine vt statuto. Mā tunc edificādo altius tollere nō potest. casus est cū gl. que ponit de statuto florentie. in. l. j. C. de edificijs ꝓuatis. z no. gl. et doct. in. l. q luminib⁹. de ser. vrb. prę. z dixi. ꝟ. de fui. altius nō tollēdi. q. iiij. et huiusmodi statutū vt cōsuetudo ligat etiā forensem cui⁹ est dom⁹ q non debet altius tollit: vt ibi dixi in. v. questione. ¶ Scdo fallit qñ seruitus est imposita p pactum. vt. l. inter seruitutes. cuz seq. de serui. vr. prę. de quo dic. vt dixi. ꝟ. de seruitute ne ꝓspectui officiatur cū trib⁹ seq vel qñ esset prescripta hmōi seruit⁹ vt no. glo. in. d. l. qui luminibus. de ꝗua ꝓscriptiōe dixi plene. ꝟ. r. et vltia q. principali. ¶ Tertio fallit qñ vn⁹ hz plures domos z vn⁹ legat vsufru. alteri. nam tunc nō potest hęre s alterā tollere vel obscurare domū vsufructuariā i totū: ꝟ saltē modicū lumē qđ habitātib⁹ sufficiat relinqui dz ter. i. l. si is qui binas. de vsufru. et ter. cū glo. i. l. binas. de serui. vr. prę. z dixi plene in fi. i fuitute ꝓcedēti. in pe. qōne. ¶ Quarto fallit

Casus fallentie qñ qs nō pōt edificare alti⁹ etiaz in suo.

to fallit qñ edes vicini habēt lumē ex publico. qñ tūc vicin⁹ edificādo nocere nō posset talib⁹ luminib⁹. qz nō licz vicino aliqđ in publi. facere qn liceat alteri ꝓhibere. ff. ne qđ i loco publico. per totū ꝟm Rof. in libello de cōfessorta. post ꝓin. in ver. ꝟ illud qrit z hāc. q. videt sentire glos. in. l. fluminū. ꝟ. fi. de dam. infec. q incipit. nisi aio nocēdi ibi rñdeo. nō videt officere si lumē auferat qn ex priuato cōsueuit hre tacit. qđ no. Bar. in. l. j. ꝟ. sicut aūt. de aq. pluar. Uerū putat Albe. de rosa. i. l. altiꝰ. C. de serui. qñ officiēs luminib⁹ laborat in publico: tūc enim ꝓhiberi posset nisi eēt cōsuetudo qđ posset. etiā in publico taliter laborare. vt ipse notat. in. l. de qbus. ꝟ. nūqd videdum ex qlibet. ff. de legibus. Si aut ē in suo laboret. tūc etiā si alti⁹ edificaret officeret luminibus q haberēt ex publico ꝓhibere nō posset. vt. d. l. altius cū cōcordātijs supra allegatis. facit qđ dicā in fra in. vj. q. c. Quito fallit qñ qs lenaret alti⁹ aio nocēdi vicino z sibi nō ꝓdest. vr est tex. cū glo. in. l. j. ꝟ. deniqꝫ. el. ij. de aqua pluar. q allegat ad hoc. xx. ll. z dicūt doctores cū pati fluxū legū sicut dixim⁹ pati fluxū sanguinis q nimiū abūdat. z idē no. glo. i. d. l. flumi nū. ꝟ. fi. q incipit. nisi animo nocēdi. de dā infec. vel qñ tolleret alti⁹ ad emulationē vel despectū vicini. vel qz volebat videre oia secreta dom⁹ sue nā tūc nō posset ꝟz Pe. Cy. Bal. z doc. in. l. altius. C. de serui. per. l. op⁹. ff. de operibus pu. ꝟz ꝯtrariū teneat Albe. ō rosa. in. d. l. altius. in fi. q dicit q non obest. d. l. op⁹. qz loquit in edificatione i publico. nos loqmur i edificatione i suo idē q Albe. de ꝟo. tenet Ang. i. d. l. cum eo. de seruitutū. vbi. ꝑdcta Bal. i. l. ꝟ. Sabinus. in. ij. col. cōt diu. Sed Pau. de ca. tz primā opinionē in. d. l. cuz eo. qñ edificās nullā reciperet vtilitatē. sed facit vt vicino tñ. poceat. in. d. l. j. ꝟ. de aq. pluuia. arcen. q loquit qñ edificat i priuato. nō obstat rñsio Ang. ad d. ꝟ. deniqꝫ. quā dat in. d. l. cuz eo q dicit q loquit qñ vtilitas ex tuo puenie bat de directo i meū: vt illā mihi auferre nō posses facicdo in tuo nisi facias vt tibi ꝓficias: ꝟz hoc lumē nō ꝓueniebat mihi ex tuo: ꝟz ex celo. qz ista rñsio facit de directo i ꝟtū ꝟz Pau. de cast. in. d. l. cū eo: qz si nō habebā istā vtilitatē a te vl de tuo minus mihi debes posse auferre. ar. l. si arrogator. versi. ꝟz an ipuberi. ibi q nō. h. iudicio eius de adoptio. Preterea hoiez homini insidiari nephas ē. l. veluti. de iusti. z iure nec mos est ei gerēd⁹ q facit solum vt officiat. l. i fūdo. de rei ven. Jō tz ipse Pau. de cast. primā ptē tāq humanio rē z dicit q ita de facto rñdit i ciuitate padue. z idē ego teneo q non. qz sepe accidit de facto i vicinis inimicis. vad de qō diri ifra de fenestra seu balcone.

¶ Sz est dubiuz an ꝓsumaꝫ facere ad emulationē vicini. z dicas q in dubio nō ꝓsumit. l. merito. ff. ꝓ socio. et ita vult glo. multū no. l. d. l. fluminū. ꝟ. fi. q incipit. nisi aio nocēdi i ꝓin. quā doc. sequunt. Sz si facit vt noceat dūtaxat vicino. tūc ꝓsumit facere ad emulationē. d. ꝟ. deniqꝫ. z ꝓsumitur facere vt noceat qñ nulla sentit vtilitatē ꝟm Pau. de cast. i. d. l. alti⁹. ꝓ hoc allego tex. i. l. z q data opa in ꝓin. ibi sine lucro hoc affectauit ex qb⁹ cau. ma ꝯdem forte posset dici si eēt modica vtilitas z magnū dānū vicini z essent inimici. arg. l. spadonem. ꝟ. fi. ibi ꝓmonito de excu. tu. cōiucta. l. j. ꝟ. qsitū vers. c. ꝑterea. ibi q facile mēntiunt de qōnib⁹ qđ bñ no. Et adde qñ qs edificat aio nocēdi vel ad emulationē dat ℑ cū actio de dolo. vt no. Inno. i. d. l. fluminis. ꝟ. fi. z hr i d. l. j. ꝟ. deniqꝫ. z i. l. j. ꝟ. de dolo. ¶ Secto fallit qz illud qđ dz quē posse edificare dz intelligi qñ posset edificare de iure cōi puta i domo vl area sua. d. l. q luminib⁹. cū glo. cū ꝟ. allegatis sec⁹ si. ex ꝓuilegio ꝑcali vl gñali alicui concederetur a principe vel a suptore vt possit i loco publico edificare. qz intelligit sine dāno alteri⁹. z ideo nō poterit edificare si obscurant lumina vicini tex. est no. in. l. ij. ꝟ. merito. z. ꝟ. siqs a principe. ff. ne qđ in loco publico. et ibi glos. j. in ꝓincip. dum dicit scilicet generali cōcessione vel simplici. z idez

vult glo. ſ. in ſi. in. l. ſ. de dā. infec. et p hoc. l. ne auus. cū ibi no. de emanci. li. ꝛ. c. quamuis. in ſi. de reſcrip. in. vj. cuz ſi. Et hoc etiā tenet Bal. in. l. manifeſte circa fi. C. de ſeruit. ꝛ vide quod diximus in quarta fallētia qō nota. qz ſe pein ciuitatib⁹ ꝓcedit q⁹ ꝺs poſſit edificare in loco publico. ¶ Septimo fallit qñ ꝺs edificaret ſuper re cōi ipſi⁹ laborā tis ꝛ ei⁹ cui⁹ luminib⁹ officit qz tūc nō poſſit de quo dicꝝ habeꝫ p Alb. de ro. in. d. l. alti⁹. ꝛ dixi. ſ. in. vj. q. ne lumini bus officiat. dic vt ibi ꝛ nō omittas qz eſt nota. ¶ Octauo fallit in. l. ſi. ℊ. j. de ſeruit. nā ſi area in qua fructus triturā tur ꝛ palee a fructib⁹ diſcernuntur nō poſſet habere vētū niſi ab vna ꝑte ipo ture ꝑdio vicini ſeruit⁹ iposita eē cen ſet ne poſſit alti⁹ tollere ꝛ ventū ipedi re vt eſt caſus ibi mirabilis ſecūdum doc. ꝛ no. glo. j. ꝛ ibi Ang. in. l. iperato⁹ de ſeruit. vrba. ꝑdio. ꝛ dixi. ſ. in ſer. alti⁹ nō tollēdi. l. iiij. qōne ſz iſtō nō ē mirādū qz iſtud ſit fauore agriculture quo multa etiā alias ℨ iuris regulā in troducta ſunt. l. ij. ꝛ ibi no. C. de nūdi nis. ꝛ l. auctē. agricultores. C. que res pi. ob. poſ. ꝛ capitulo ſcō. de treuga ꝛ pace. l. j. in prin. de feriis. cū ſi. ¶ Sed an valeat pactū in cōtrariū videt q⁹ ſic per ter. cū glo. in. l. ij. in prin. de ſeruit. ru. prędio. licet videaꝫ cōtra publicaz vtilitatē ſm Paul. de caſt. in. d. l. ſi. in fi. ¶ Nono fallit in ꝑdiis ruſticis ꝓpter vtilitatē fructuū vt eſt ter. cū glo. ſm vnū itellectū in. d. l. ſi. ℊ. fi. C. de ſeruit. ꝛ iō ſi habereꝫ ꝑdiū meū in q̄ frumentū ſeminari cōſueuerat et ab vna tm̄ ꝑte haberet ſolē nō poſſes ibi edifi care ꝛ mihi ſolē ꝓ fructib⁹ neceſſariuz auferre. ꝛ iſtud eſt fauore agriculture vt prime dixi qō eſt nota. ¶ Decimo ꝛ vltio fallit eadē rōne in ſcholis. nam q̄ iuxta ſcholas edificare nō pōt ita q⁹ luminib⁹ eaꝝ officiat licz ſeruit⁹ ꝓſtituta nō ſit ꝛ ita reperio tenuiſſe Ant. de bu. i. d. l. fi. ℊ. ſi. facit ad hoc qō not. in. l. j. ſo. ma. q̄ oia bñ nota ſunt ꝛ alibi nō ita bñ declarata reperies. adde q̄ di cā ſtati in ſequē. rubri. ¶ Nūq̄d autez habēs. vſufruc. aree poſſit ibi edifica re. Et videt q⁹ nō p. l. vſufructuari⁹ no uū tytiū. ℊ. j. de vſufruc. et p. l. vſufruc. nauiū eo. ttt. ꝛ i repet. ℊ. rei mutatiōe. ꝛ. ℊ. ſi aūt. qui. mo. vſufr. amit. In ↄtra riū videt ter. in. l. pe. ff. de vſuf. Dic q⁹ regulariter nō pōt vt in ꝓio allegatis ſz fallit qñ vellet edificare ꝓ cōſeruatiōe fructuū ꝛ rep. q̄ in eadē area ſunt. ꝛ ita loquit. d. l. pe. ꝛ ibi no. ꝛ bñ. ¶ Sz quid ſi ali⁹ edificauit in area cui⁹ vſuf. alien⁹ ſit. Dic q⁹ ſublato edificio reſtituit area vſufructuario ꝺz ter. eſt cū gl. ꝛ ibi ꝓ doctoꝝ. maxie Flo. i. l. ſi area de vſufruc. Itē q̄d ſi edificauit i area alie na vl ꝓ aliū poſſeſſa. vide in. l. ſi i area. de ꝓdi. indebi. ꝛ i. l. iul. alias icipit⁹ ſi in area vl aliena. ff. de rei vēditio. ¶ Itē nūq̄d i area cōi poſſis edificare. Dic q⁹ ſoci⁹ te ꝓhibēdi insiſtis ſuis edifi cādi habeas a vicino cōceſſuz cui ſuus debebaꝫ ne dom⁹ cōis alti⁹ tolle reꝫ qñ inuito ſocio i re cōi non habes ius edificādi. ter. eſt cū gl. in. l. ſz ſi iter te ꝛ me. ℊ. ſi i area. de ſer. vrba. ꝑdio. et adde q̄ no. ꝓ glo. ꝛ doc. i. l. fabinus. cōi diui. Si tñ ꝺs edificauit i area cōi ſocio nō ꝓhibēte edificiū cōe efficit. l. ſi i area. C. de rei vē. ꝛ ibi vide ꝓ Cy. ꝛ doc. vbi etiā ponūt nūq̄d expēſe poſſint re peti. ꝛ adde q̄ dicā ſeq. ſer. de pariete ſi ue muro. Itē adde q⁹ ſi vicini areaz iu cōi emerint ne luminib⁹ ſuis officeret ꝛ alteri tradita ſit nec ꝓſtet. ali⁹ qō cō uenit. ꝓ ſocio actio dabit̄ ter. i. l. cūduo bus. ℊ. idē mela ver. idemq⁹ pro ſocio. ¶ Caſtella aūt ꝛ fortilicia nūq̄d ſit licitū i ſuo ſolo edificare ꝛ maxime i cōſinib⁹ territoriū. vide ꝓ glo. Bar. ꝛ doct. in. l. opera. de operib⁹ pu. ꝛ Bart. in. l. q̄cūq⁹ de fundis limitoſis lib. xij. ꝛ per glo. Ang. ꝛ doc. in. l. xij. tabula. ff. ad. l. iul. maie. Et predicta omnia ꝓcedunt quando quis edificaret in ſuo ſolo de ſua materia. Si aūt edificaret i ſuo de aliena materia vel i alieno de ſua ma teria. vide q̄ habent in. l. adeo. ℊ. cū in ſuo ſolo. ꝛ ℊ. ex diuerſo. ꝛ ℊ. tytius hoc reū. de aq̄re. re. do. ꝛ inſti. de rerū diui. ℊ. cum in ſuo. ꝛ ℊ. ſequen. ꝛ. C. ō rei vē. l. ij. vbi habeꝫ q⁹ edificium cedit ſolo. Quid ꝓcedit etiā ſi edificaretur vnuz

caſtellū vel fortilicium ſolo meo q̄ do minū efficereꝫ meū vt no. Spe. in tit. de religio. do. ver. ſi q̄d petat ciuitas. ꝛ vide Inno. in. c. piſanis. de reſti. ſpo. ꝛ hoc etiā tenet Pau. de caſt. in. d. l. ij. ¶ Sz de poſſeſſiōe nūq̄d habeā poſſeſſionē ſoli mei edificij in eo ꝑ aliū facti vide ꝓ glo. ꝛ oēs doc. i. d. l. ij. ¶ Itē po ne ꝓnceps tpe guerre fortificauit lo cū meū. vt habiliter faceret guerrā: et poſuit ibi gētes ſuas qō potuit me inuito. C. de naui. nō excuſ. li. xj. ꝛ. l. fi. ℊ. fi. de pig. act. Poſtea finita guerra pe to locū meū ſic fortificatū. ꝓnceps pe tit vt habeā reficere expēſas in eo fa ctas q̄ritur q̄d iuris. Dicit quidam q⁹ reddere nō debeo. ꝛ ſic lucro meo cedit illud fortilicij. qz ꝓnceps nō mihi ne gotiū geſſit niſi tanꝝ vni de ꝓpło ſed ſibi ꝛ regno ſuo. ꝛ ideo non teneoꝝ niſi tanꝝ vn⁹ de ꝓpło ad ꝓferendū in ſum ptū nō aūt tanꝝ priuatus ad totā ex penſam. ar. l. ſi. ℊ. itē labeo in rōne litere ne q̄d i loco publico. ꝛ facit hec. l. dū dicit q⁹ debet fieri publicis expenſis vt de nego. geſt. l. ex duobus ſm Bal. qui ita dicit nota. in. l. ſi in aliqua in princip. de offi. ꝓconſu. ꝛ adde quod no. Ang. in. l. turres. C. de operi. publi.

¶ De pariete ſeu muro. Cap. xl.

Paries. ſi ue murus idē ſignifi cāt text. ē i. l. q̄ ad iur. prinēt de ver. ſi. mur ōz cū calce ſiue cemē to. vt no. ibi in glo. ꝛ i. l. fi. in fi. in. ver. murum. ff. fini. regun. Sed maceries dicitur murus de lapi dibus ſine cemēto vt not. gloſſ. in. d. l. que ad iuris. ꝛ in. l. ſi precario. ver. in tuo con. prędio. ꝛ in. l. ede ſacra. ℊ. j. de contrahen. empti. qui murus in villis fieri conſueuit ꝛ debilis eſt ꝛ ideo dice bat Laurentⁱ gloſſator contra Jo. qñ min⁹ recte fundabat dicta ſua q⁹ ipſe ligabat aream ſine cemento. vt dicit glo. lxxxvj. diſt. facientis. in principio ſi quis murum iuxta regioneꝝ alteri⁹ edificare voluerit pedeꝝ derelinquat. ſi aūt domū duos pedes ter. eſt in. l. ſi. que incipit ſi q̄s ſepe fini. regū. q̄ fuit lex greca ſolonis. ꝛ in latinū ꝓ Tatum interpretata. vt ꝺz in glo. j. et capit ibi regio pro cōfinio duoꝝ prediorum: vt. l. ꝓ regione ꝛ ibi glo. fi. regū. ꝛ ꝓbatur i l. inter eas. eo. ti. ¶ Sed nūq̄d illa. l. fi. habeat locū nō ſolū qñ edificat iuxta fundū vicini ruſticū: ſed etiā vrbanuz. Et vī qō ſolum locū habeat qñ edifi catur iuxta ruſticū: qz illa. l. fi. que eſt poſita in tit. fi. regū. que hz locū in ruſticis nō i vrbanis. l. iiij. ℊ. hoc iudicio eo. titu. ꝛ hoc vī ſentire glo. in di. l. ſi. i ver. domum. dum dicit iuxta agrum alterius quia agerē locus ruſticus. l. ager. in prin. de verb. ſigni. et. l. fundi appellatiōe. eo. tit. ꝛ idē vult glo. j. in prin. aperti⁹. in. l. meniana. C. de edifi. prīa. ꝛ hoc tenet Flo. in. d. l. fi. q̄ dicit iſte eſt verior intellectus ad illam. l. Ego autem teneo contrarium, videli cet q⁹ habeat locum quando quis edi ficauerit iuxta vrbanum fundum vici ni per text. iuncta glo. in. l. j. C. de inter dic. Et ter. cum glo. in. l. quidam hibe rus. in prin. in ver. ad parietem ibi vel dic. idest min⁹ ꝓprie. de ſeruit. vr. ꝑdio. ꝛ eſt ter. cū glo. in. l. qui bona. ℊ. ſi quis iuſtā. de dam. infec. ꝛ glo. in. l. de pupil lo. ℊ. ſertus in ver. quoties. eo. ti. ꝛ idē tenet. Ezo in ſumma. C. de edifi. prīua. qui dicit q⁹. l. meniana loquit i menia nis ſiue ſolarijs. ꝛ d. l. fi. fini. regū. hz locū i certis edificatiōib⁹ vel ꝓſtructio nib⁹. ꝛ ꝓbo ꝓ iſtā rōnē. Nā eſſet valde abſurdū q⁹. l. meniana. C. de edifi. ꝓua. ꝓuideret de ſolarijs q̄ fuerūt i domo vt ꝓz in edē edificatiōū. ꝛ. l. ſi ſolū. ꝓui deret qñ murus vel dom⁹ fieret iuxta fundū ruſticū ꝛ nō ꝓuideret qñ fieret iuxta fundum vrbanuz qō magis cōe cōtingit magiſq⁹ neceſſariū eſt. facit. l. nam ad ea. ll. cum ſi. Non ob. q⁹. d. l. fi. ſit poſita in titu. fini. regun. quia eſt lex. noua greca edita. vt ibi dicitur in j. glo. ꝛ loquitur etiam de fundo ruſtico. puta de ſepe macerie fouea et de fructibus et de aliꝝ et de lignis q̄ cō muniter in fundo ruſtico fieri ſolent: et ſic facit ad ti. nec ē inconuenies ēt ſi iterſeꝫ duo aliꝝ caſus q̄ nō faciūt ad ti

Universidad de Deusto Biblioteca

tu. iuxta mo. l. j. ꝓstituti. C. H. quib⁹ .in. l. iperatores. de in diē adiec. Nā satis ē q̄ ꝑ maiori pte faciat ad ti. ar. l. q̄rit̄ hermofroditū. de sta. hoīz. Ūñ ꝛcludoq. d. l. fi. fini. regū. hz locū etiā qñ qs vult edificare domū iuxta domū vicini. ⁊ sic fūdū vrbanum. ⁊ ita obseruatur ⁊ iudicari dz. ⁊ ad de omnino que dicā. infra de. menianis. ¶ Sz pulchra ē dubitatio q̄d si vicinus habet stillicidium domus supra solū meū. puta per duos pedes: ⁊ ego volo edificare murū in solo meo. an debeā stare remotis per vnū pedem a muro vicini. an vero a loco in quo stillicidium vicini cassitat vide q̄ plene dixi supra de seruit. stillicidij auertēdi. in. viij. q. ¶ Quid aūt si esset paries ligneus teneo q̄ possit edificare etiā affigēdo ipsum in via in suo in ꝓximis nullo spatio dimisso ad similitudinē volētis sepe ⁊ macerieꝫ cōstruere per text. in. d. l. fi. in p̄n. fini. regū. que dicit si qs sepem vel macerie effoderit iuxta regionē alterius terminū suum nō excedat. et credo q̄ ratio huius sit. q̄ d. l. fiñ. vult q̄ spatiū dimittatur ꝓpter spatiuꝫ q̄ posset deuenire vicino ꝓpter edificationē vel plantationeꝫ. vt ibi ⁊ no. i. l. j. C. de iterdic. ⁊ ideo cū ꝑ sepē aut macrie. vel domū ligneā nō multū fodiat: ⁊ sic multū dānū possit eē vicino merito sufficit q̄ terminū suū nō excedat. vt ibi. ¶ Sed vidi dubitare cuius debeat esse dictū q̄ relinquat. an relinquētis vel vtriusq̄. ⁊ puto q̄ sit relinquentis si ꝓprius suū erat: q̄ ꝑ hoc nō dz ꝓdere suū satis est q̄ cōsulatur vicino ne dānū patiatur. nō tñ dz cōseq̄ lucrū. ar. l. ex asse. ibi sufficit aūt. ad treb. ⁊ ꝓbat etiā hoc in. d. l. fi. in fi. ibi ab extranea regiōe. ⁊ dicit Ꝑtiū maxime q̄n fit fouea et plātatur oliua vel sepe aut alia ligna eēt intiquū nec etiā obseruatur vt illud solū efficiat vicini. Sz nūq̄d vicin⁹ poterit in muro suo facere hostiū p q̄ posset venire ad illud solū istā questionē habui de facto: verone: ⁊ in ea sic concludo. Aut ille vicin⁹ habebat domū suā siue stillicidiū ꝑ dictum solū ⁊ ꝓ illa parte erat suū iuxta. l. fi. H. fi. de ser. vr. prę. cū ibi no. per Flo. ⁊ tunc sine dubio poterit facere vt saltē venire possit ad illud solū suum. Aut nō erat solū suū: sz debebat seruitutē stillicidij recipiendi. ⁊ idē vt possit portaꝫ facere cā veniēdi ad illd ꝑ suo tm̄ stillicidio: q̄ qui hz seruitutē intelligit etiā hr̄e aditū ꝑ ea ꝓseruāda. ar. l. j. H. j. si vsufru. pe. ⁊ ita vidi obseruari. Aut vicin⁹ nō habebat stillicidiū supra ⁊ teneo q̄ portā facere nō possit q̄ nō pōt ad illud solū venire q̄ est alterū: nec dz seruire dño nolēte ⁊ hr̄ in. l. diuus. de serui. vr. prę. ¶ Itē nūq̄d edificās murū vel domū iuxta domū vicini: cuius stillicidiū in medio cassitat teneat incrustare solū ⁊ aquā extra ducere ita q̄ murus vicini nō materia crescat nec dānū patiatur ꝓpter receptionē aque in dicto loco. Et teneo q̄ sic ꝑ text. in. l. si fistulas in fi. prin. ibi assiduū humorem habeat et noceat vicino. de ser. vr. prę. ⁊ ꝑ text. i. l. fistulas si ser. vē. hoc optime ꝓbat ⁊ ita iudicari vidi. ¶ Nūq̄d aūt i dubio si reperiat murus vel domus vicini iuxta aream meā vel ortum ꝓsumatur dimisisse solo suo iuxta d. l. fi. fini. regū. Credo q̄ sit dicendū si aliud nō appareat ex instrō emptiōis fundi mei vel vicini. aut ille q̄ edificauit possidet tm̄ de solo ꝓpe dictū murū: vel domū Ꝑsius vicinū: ⁊ tūc ꝓsumi

Pulchra ⁊ notabilis questio.

tur illud dimisisse q̄ alias illud possidere nō posset. ar. l. merito. ꝓ so. Aut nō possidet ipse sed vicin⁹. ⁊ tūc ꝓsumitur ꝓtrariū: q̄ si reliquisset edificās verisimiliter ipse possideret ex q̄ erat suū: vt statim dixi. ¶ Sz si reperiātur due dom⁹ vel duo muri in medio reperiātur solū dimissum ꝑ pedem. aut duos vel, plures: et nō appareat quis dimiserit edificādo nec qs ꝓ eo edificauerit. teneo q̄ in dubio dz esse cōe. ar. l. ꝓ regiōe. de adqui. re. do. ⁊. l. inter eos. co. tit. Et iō cau⁹ dz esse ille q̄ primo edificauit si dimisit spatiū soli sui vt affigat in muro suo lapidē se extendēte vltra murū tm̄ H̄tū est spatiū solit q̄ dimisit ⁊ ita alꝫ vidi solū dimissum inter domos ⁊ quēlibet vicinū habere lapidē in domo sua se tm̄ ꝓtēdez H̄tū est solū q̄ dimisit. que oia perpetuo tene mēti: q̄ sunt quotidiana. ⁊ ꝑ doc. nō tāgunt. ¶ Dictū est hactenus de edificāte parietē seu murū ꝓprium: sed quid si quis edificauerit sup parietē alieno Dic breuiter si supra parietē tuū vicinus tu⁹ edificauerit ꝓprū ei⁹ id q̄ edificauit fieri labeo et sabinus aiūt sed ꝓcul⁹ tuū ꝓprium fieri. quē admodū fieret tuū q̄ in solo alius edificasset. q̄ Fz Pomp. verū est vt scribitur in. l. si supra tuū. de adqui. re. do. ⁊ idē ꝓbatur in. l. ij. in p̄n. C. de rei vē. et ibi ō hoc plene ꝑ cy. ⁊ doc. vñ ea q̄ dñr i edificante in solo alieno in. l. adeo. H. ex diuerso. ff. eo. ti. ⁊ in. H. ex diuerso. in fi. de re. diui. cū fi. ꝓcedūt etiā in edificāte sup parietē: siue muro alieno q̄ facit ad multa. Et p̄dicta intellige nisi q̄s supra alienū edificaret iure seruitutis alꝫ cēn supra alienū edificiū superius habere nemo potest in hoc q̄ dictum est in principio de serui. vrb. prę. cuius edificium est superius iure seruitutis potest H̄tum vult supra suum aliud edificium imponere dummodo inferiora edificia grauiora seruitute non onerentur H̄ pati deberēt. vt dixi ter. in. l. cuius edificium. ⁊ ibi no. co. ti. ¶ De pariete siue muro ꝓprio satis diximus nunc de communi videam⁹. ¶ Et primo ⁊ ꝓcipaliter quis dicatur murus cōis dic cōmunis dz duob⁹ modis vno ꝑ indiuiso alio ꝑ diuiso. Paries cōis ꝓ indiuiso ē q̄dq̄ ex societate exꝑssa. l. cū duobus. H. idem mela. ff. ꝓ so. Q̄dq̄ ex societate incidenti ⁊ tacita verbigratia tu imponis tignū in parietē vltra dimidiā muri. et etiā impono: ⁊ tu vteris quātū tibi expedit ego etiā vtor ex hoc cōtrahitur quedā tacita societas vt. l. in cōis parietis. de dam. infec. ⁊. l. vt sit. ꝓ socio actio. ⁊. l. iiij. in prin. ⁊ ꝓ socio: ⁊ sic tacite cōtrahitur societas vt ibi. et sentit glo. in. l. edes cōes. circa fi. cōmu. di. Paries vero siue murus cōis ꝑ diuiso dicit q̄n murus est inter te et me: ⁊ nil per te ⁊ me immissum est. ⁊ si ē immissum nō perforat parietem vltra dimidiā que est ꝓ pte tua. nā tunc ille paries est cōis ꝓ diuiso. ar. l. arbor. in prin. cōi diui. ⁊. l. ꝓ socio. ⁊. l. binas edes. de serui. vr. prędio. ⁊. l. ꝓ regione. de adq̄. re. do. ⁊ de isto pariete loq̄tur. l. parietes. de seruitu. vrb. prę. ista sunt ver. no. Bar. i. l. damni infec. H. cū parietem. in. ij. col. de. dā. infec. ⁊ adde omnino q̄ no. Ant. in. l. hoc q̄ dictū. H. si ex tribus de serui. vr. prę. ¶ Et ad de q̄ ꝓ diuiso accipitur res duob⁹ modis. vno modo q̄ nulla pars sit in aqua sit communis licet termini non sint positi. l. inter eos. de adqui. re. do. Alio modo pōt accipi ꝓ diuiso hoc est terminate ⁊ vsq̄ ad talē lapidē vel foueā. vt est text. in. l. si quis fundū. Fz vnam lec. gl. de adquirē. pos. Fm Bar. qui ita no. in suo tractatu de insula in vltima figura. in prin. ⁊ adde q̄ dixi q̄ res pōt esse cōis ꝓ diuiso Fm Bar. in d. l. H. cū parietem. ⁊ ita vult etiā glo. l hoc q̄q̄ dictū. H. si ex tribus. in ver. paries. in fi. prin. S. allegatis Nam dicit Ange. ibi q̄ est mirandum de huiusmodi forma loquendi: quia nihil diui sum potest esse commune: sed dici pōt q̄ ita reputatur: q̄ ex quo termini nō sunt. d. l. inter eos. vere tamē non ē cōmunio per rationem Ange. ¶ Secundo principaliter est videndum qualiter cognoscatur an murus sit communis inter vicinos vel ꝓprius vnius

tantuz. ꝛ dicas ꝙ ex pluribꝰ cognoscit. ¶ Primo ex positiõe tignorũ. vtrum in prędicti questiõe. Itẽ p fenestras pforatas totũ murũ. Nã tũc iudicare debemus esse totũ illius a cuius pte ẽ illa fenestra siue balconus. qz regulariter non potuisset fieri in muro alieno nec etiã in cõi. vt no. in. l. quidã hiberꝰ. de ser. vr. prędio. ꝛ dicã etiã infra de fenestra siue de balcono: ꝙ nisi vicinus similiter a latere suo hꝫ et aꝫs fenestras penetrantes ab alia pte qz tũc diceret esse cõis ꝑ indiuiso. sicut dixi ꝟm Bar. ff. de impositiõe tignoꝝ. ꝛ ꝓbatur per glo. in. l. si edes. cõi diui. ꝛ faciliter intelligi poterit ex qua pte incipiat esse dicta fenestra respiciendo arcũ siue voltum ei⁹ ex latere q̃ sup ei⁹ apponunt. ꝛ etiã veteres ꝛ ita alias iudicare vidi. Itẽ intelligi poterit ꝑ peritos in arte. puta murarios q̃bus erit credẽdũ. vt aut. de nõ alie. §. qõ autẽ dictũ ẽ. ij. col. ꝛ no. glo. in. §. pterea. per alluuionẽ in fi. de re. diuisio. ꝛ hꝫ in. l. j. in princi. de ventre inspici. Itẽ cognoscit etiã ꝑ fenestrellas que fiunt sepenumero per magistros ab vtraq; pte muri q̃ nõ penetrant totũ murũ. nã ille fenestre fiũt solũ ad significandũ cui⁹ ꝛ quõ et nõ ꝑ aliud. ꝛ ideo ꝑ signũ cognoscit signatum. l. j. §. si intelligat. de edil. edic. ꝛ. l. stigmata. ibi per Bar. ꝛ de fabricijs. li. xj. ꝛ per Bal. in aut. dos data. C. de dona. añ nup. ꝛ dixi plene in. d. §. si intelligat. Si cñ ille fenestre sunt ab vtraq; pte vltra medietatem muri a latere cuiusq; iudicabit mur⁹ cõis ꝑ indiuiso: sed vsq; ad dimidiã muri ꝑ diuiso. sed si sunt ab vna tñ pte: ꝛ pforant vltra dimidiã vel in totũ. ꝛ alia signa in cõtrarium nõ appareãt iudicabit esse illius a cui⁹ pte est illa fenestra ꝑ ea q̃ dicta sunt supra. Vñ sis' cautꝰ vt q̃n facias edificare murũ a parte tua facias fieri illas fenestras penetrantes vsq; ad medietatẽ muri: sꝫ vero facias edificare domũ ꝓmunẽ semꝑ fieri facias fenestrellas penetrãtes vsq; ad dimidiã muri. ꝛ cõiter seruatur maxime in ciuitate Uerone. Item cognosci poterit ex camino siue capa: aut tuba. Itẽ ex necessario ꝛ eius onera distinguendo: vt ꝑ. Aut ẽ in medio muri vel citra. et tũc presumitur murus cõis. Aut vltra me diũ vel in totũ puta q̃ camera necessarij est vltra murũ: a latere vicini. ꝛ tũc presumitur esse in totũ illi⁹ cui⁹ est necessariũ siue ei⁹ camera nisi aliud contrariũ appareat. puta q̃ vicin⁹ haberet tigna vel alia signa i illo muro. Et est ratio q̃ caminus et necessariũ non possint fieri regulariter in alieno siue cõi vt no. Ang. in. d. l. quid ãhiber⁹. de serui. vrba. prędi. ꝛ dicã infra de camino ꝛ necessario. Itẽ cognosci poterit si in pariete siue muro cõstructũ erit fenestra aquarolum vel canale fistule b[illegible] neũ puteus cisterna fons lauell⁹ que fiunt ꝛ fieri solẽt in submotis ꝟm exigẽtiã ꝛ opportunitatẽ locorũ distinguẽdo vt. ff. de quib⁹ casib⁹ specialiter tractabimus. Item cognosci poterit si ab vtroq; latere muri vel ab vno tñ sunt anuli ferrei lapidibus infixi in q̃bus anulis equi ligari. solẽt. ꝛ isti anuli appellant figilla. ter. cũ gl. in. l. cetera. §. hoc senat⁹. in fi. de le. j. ver. sigilla. vbi Ang. dicit no. q̃ tales anuli fiũt ad ornatũ ciuitatis: ꝛ ideo de eis nõ posset capi tenuta ꝑ extractionẽ. ꝛ ꝑ istis anulis seu sigillis fit mẽtio ꝑter. ꝛ Flo. l. l. equissimũ. §. fz si editũ. de vsufruc. vbi ꝛ q̃ vsufructuari⁹ non põt istos anulos de domo in qua hz vsufructũ euellere. Itẽ cognosci poterit si lapides in muro sunt in quib⁹ substentant aliq̃s vites seu pgula vinee. sicut in viridariis sepe reperiunt. Itẽ ꝑ lapides ferreos q̃ lumeria dñr ꝛ in palatio tñ nobiliũ ꝛ dñoꝝ aut potẽtiũ ponũt i q̃b⁹ lumẽ de pice fieri solet. Itẽ ꝑ cornua ferrea in lapidib⁹ domoꝝ fixa in q̃b⁹ vasella apponi ꝛ sueuerũt sicut sunt cõmuniter bononie. Itẽ lapides pforatos vel ꝑ quedã alia istrumẽta ferrea ꝑ in ꝛ sup quib⁹ pertice ponũtur ꝑ extendendis ad solem vestib⁹ vel lintea minib⁹. Itẽ ꝑ cãdelabra que in muris dominoꝝ ꝛ nobiliũ fieri solent. Itez ꝑ insignia in muro sculpta vel depicta q̃ vulgariter arma appellant. qz per talia insignia communiter ꝓbatur rez

esse illius cui⁹ sunt insignia. vt. l. q̃ libertatũ. §. fi. ꝛ ibi Bar. ꝛ. l. fi. ff. de op. pub. ꝛ habẽt plene ꝑ Bar. in suo trac. de insignijs ꝛ armis. ¶ Itẽ per inscriptionẽ in muro factã dũ ꝺr q̃n hoc op⁹ fecit fieri talis ꝛc. vt ꝓbat in. l. qui libertatẽ. §. fi. ꝛ. l. fi. de oper. pub. Et gñaliter ꝑ alia signa in muro posita cognosci poterit ꝛ ꝓbari an mur⁹ sit ꝑpri⁹ vel cõmunis nã cũ nõ sit licitũ cuiq; in alieno. imittere. l. quẽadmodũ. §. si ꝓtectũ ad. l. aquil. ꝛ. l. qui vitẽ. §. si ad ianuam q̃s vi aut clã. nec in cõi nisi ad vsuz destinatũ. l. sabinus. cõi diui. ꝛ. l. si edes. eo. tit. ꝛ. l. quidã hiber⁹. de serui. vrba. prędi. sequit ꝙ si reperiat aliq̃d opz dicere illũ muꝝ aut esse meuz in totum aut esse cõem pro indiuiso vel me habere ius seruitutis per ea q̃ dicta sunt ꝛ prędicta oia intellige nõ solũ q̃n dicta signa reperiunt in muro infixa sed etiã si essent extracta ꝛ foramina remansissent nõdũ clausa seu obscurata ꝑ ea q̃ habent per tex. glo. ꝛ doc. in. l. hec aũt iura. de serui. vrb. prędio. ¶ Sed nunqd in dubio hñs tigna per aliquẽ de prędictis signis in muro q̃ est inter ipsum ꝛ vicinũ ꝑsumat hꝫ iure seruitutis vel cõionis. Jn hoc sic cõcludere. Aut cõstat ꝙ paries fuit per vicinũ edificat⁹ in suo ꝛ sic fuit a principio vicini. Aut nõ cõstat. ¶ Primo casu aut ille vicin⁹ habuit preciũ pro tignorũ ipositiõe ꝛ tũc ex q̃litate pcij poterit cognosci an cõcesserit iure seruitutis vel cõionis. qz per cõionẽ soluerẽ maius pciũ puta ꝟm cõditionẽ ꝛ valorẽ muri. sed ꝑ seruitute soluerẽ quãtũ põt interesse vicini: ꝛ hoc per glo. no. in. l. j. §. qui supficiẽ. sup verbo agendo. de supficie. ꝛ ꝑ glo. in. l. in obscuris. ꝛ in. l. semp in stipulati. de reg. iur. ꝛ ꝑ Bart. ꝛ doc. in. l. j. C. de iure emphi. facit. l. quot ibi ex quãtitate pecũie ad treb. ꝛ. l. j. ꝑ rebus dub. ꝛ in. c. iũ. §. donare. in ti. q̃liter oli feuda pos. all. Aut vicin⁹ nullũ habuit pretiũ ꝑ dicta ipositiõe tignoꝝ. ꝛ tũc teneo ꝙ illa ipositio tignoꝝ ꝑsumat potiꝰ iure serui. q̃ cõionis vbi aliꝰ nõ appareret qz patiẽtia vicini potiꝰ videt inducere seruitutẽ ar. l. quot. la. j. §. j. de serui. Et qz si ꝑsumeret cõio esset donatio dimidie que in dubio nõ ꝑsumitur. l. filiusfa. ff. de dona. ꝛ. l. ꝑ iur. §. fi. ff. de pact. cum si. Nã q̃n possumus capere aliã cõiecturã q̃s donatiõis illa capiẽda est. l. cũ aux. de solu. ꝛ. l. cãpanis. de oper. lib. ¶ Scõo casu ꝓncipali q̃n nõ cõstat ꝙ paries a ꝓncipio fuerit vicini imo nesciẽ si a ꝓncipio fuerit cõis: vel nõ: puta qz tigna sunt hinc inde posita: ꝛ etiã dez vetustatis sue tpis. ꝛ tũc in dubio ꝑsumo ꝙ ꝙs videatur potius posuisse tigna iure ꝓprio potius q̃s seruitutis etiaz si plura sint ab vna parte q̃s ab alia: qz seruitus in dubio nõ ꝑsumitur nisi ꝓbet ipositar. l. altius. ꝛ. l. in edib⁹. ꝛ qõ ibi no. C. de seruituti. iuncta. l. quecũq;. de pub. ¶ Quid aũt si fũt alia tigna vel signa ab vna parte tñ in ꝓncipio vel in fin. muri an eo casu quo per illa signa cẽseret cõis murus vel seruitus iposita intelligat esse, murus cõis in totũ vel seruitus in toto muro iposita. an vera tñ in parte illa in qua sunt signa. Jsta quẽstionẽ habui de facto ꝛ sic dicebã aut: ille murus fuit factus diuersis tẽpozib⁹ vel per lõgitudinẽ vel ꝑ altitudinem: licet vna pars in qua sunt tigna vno tpe alia pars alio: aut vno et eodẽ tpe. Primo casu q̃n diuersis tpibus ꝛ tũc q̃stũ ad seruitutẽ dico ꝙ pro illa tñ parte in qua sunt tigna ꝓsumitur seruitus imposita ꝛ non in alia. ar. l. si seruus. §. futuro. a ꝓtrario sensu. de seruituti. vbanozum prędiorũ immo si esset passus q̃ imponerentur aliqua tigna. puta tria: alia non posset imponere: vt est casus in. l. si cum meus in princi. si serui. vendi. et dixi plene supra de seruituti. tigni immittendi in quinta questione. Nec obstat dicta. l. si seruus in princip. vbi dicitur q̃ seruitus ne luminibus officiatur simpliciter iposita intelligatur tã de ꝓsentibus q̃s futuris: quia ibi est negatiua que in totum negat vt dixi supra de seruitu. lumini. circa ꝓncipium. Nos vero loquimur in affirmatiua que non extẽditur vltra id in quo concessa est simpliciter vel speciali-

Universidad de Deusto Biblioteca

ter. ¶Sed ꝯtū ad cōez taliter ꝛcludo. Aut em̄ ille mur⁹ ẽ fact⁹ diuerso tpe p lōgitudinẽ. ꝛ tunc idẽ teneo qđ dixi de seruitute. qđ⁹ murus est Aut mur⁹ ille est fact⁹ diuerso tpe in altitudie diuerso tpe eleuat. ꝛ tūc aut ille mur⁹ erat cōis p diuiso ꝛ eleuat⁹ est p sua tm̄ pte ꝛ idẽ qz alia res est iurta no. p Bar. in.l.dā.ff. cū parietẽ de dā.infec. Aut est cōis p idiuiso ꝛ eleuat⁹ ẽ. ꝛ tūc teneo q⁹ in totū efficiat cōis. Ratio qz qñ efficiat sup muro p idiuiso ꝛ supedificatū efficit cō mune. vt notat Bar. in l.q̄dā hiber⁹. de seruitu ti. vrb. p̄di. ꝛ Ange. in.l. iter quos. in.ij. colū. de dā.infec. ꝛ dicā in seq. q. ꝛ hoc casu nō habebit du biū. ¶Scđo casu princi pali qñ tot⁹ mur⁹ est edi ficat⁹ vno ꝛ eodẽ tpe ꝛ ẽ vn⁹ tm̄. ꝛ tūc in dubio cẽ set seruit⁹ iposita q̄d iu ris sit vide q̄ plene dixi ff. de serui. tigni imittẽdi in. v. q. Sz vbi indicaret cōis p̄sumā eẽ cōionẽ in totū ar. ei⁹ qđ ꝺz q̄ aurẽ hois tetigit totuz hoiem tetigisse vr̄ in.l. vulgaris. in prin. de furtis q̄ ẽ canonizata. xxxij. q. ij. vulgaris ꝛ no. gl. in ver. eas in fi. in. l. restituta. in prin. ad treb. facit. l. iij. in p̄n. de acquir. pos. ꝛ qđ no. p Inn. in. c. cū dilect⁹. extra ꝺ capel. mona. qđ nota. qz quotidianū. ¶Tertio p̄ncipaliter est videndū an socius possit in muro cōi edificare. Et p̄movidemus an possit ipsum alti⁹ tollere ꝛ in hoc distingue. Aut mur⁹ est cōis p indiuiso aut pro diuiso: puta qz vnusq̄sq; vicinoz versus se intelligit habere medietatẽ parietis sui p diuiso iurta ea q̄ dixi supra de pariete siue muro p prio ꝛ alieno. ¶Primo casu qñ paries est cōis p diuiso. ꝛ tūc qz nō est ꝓprie cōio vt ibi dixi ꝛten⁹ se ꝓtẽdit illa dimidia p̄s sus vnū ille poterit alti⁹ tollere ꝛ edificia supponere ꝛ tigna imittere. iste est casus in. l. hoc qđ dictū. ff. ex trib⁹. ſm vnū itellectū gl. ibi inver. paries in pri. ff. ser. vr. p̄di. ꝛ est ratio qz tūc nō ꝺz releuare muz cōem. sz ꝓpriū nec sup cōi edificare sz sup ꝓpo tm̄. qđ nemini est ꝓhibitū. l. alti⁹. ff. in edib⁹ C. de seruitutib⁹. cū silibus ꝛ ita tz Ange. l. ff. ex trib⁹ qđ dicit eẽ valde quotidianū. ꝛ hoc itelligit vez vbi paries est ita grossus q⁹ vnusq̄sq; vicinorum edificare poterit sup sua dimidia non tāgẽdo aliā partẽ. Sed si paries esset ita subtilis qđ istud iposſibile. f. edificare sup dimidia nō tāgẽdo altā partem: qz est paries ligaminis quo vtūtur bonoñ. ꝛ paduani. sz de paduanis hodie nō est vez qz oēs sunt parietibus affixi. vel si esset paries certoz laterū cū gipso quo vtūtur tusci. ꝛ dicit Ange. q⁹ nō videt q⁹ ibi possit esse ista cōio pro diuiso. de qua loq̄tur. ff. ex trib⁹. tū qz partes hmōi nō possunt ad oculū demōstrari ꝓpter subtilitatẽ parietis. tū etiā qz partes cōsiderare p se vnicuiq; vicinoz eẽnt iutiles. ¶Secūdo casu p̄ncipali qñ paries est cōis p idiuiso ꝛ hoc subdistinguit aut vn⁹ soci⁹ vult alti⁹ tollere muz cōem inuito altero vicino aut inuito altero cui seruit⁹ alti⁹ nō tollẽdi debeꝯ. Prio casu aut q̄s alti⁹ tollit muz ꝛ sup eo edificat: ꝛ qđ supedificatū sit suū ꝓprīū et nō pōt casus ẽ in. l. q̄dā hiber⁹. de seruit. vrbano. predio. ibi neq; parietem quidẽ suū pari parietẽ cōem ſm vnā expositionẽ glo. q̄ exponit p parietem cōem. i. sup parietẽ cōem ꝛ ibi hoc notāt Ang. Bar. ꝛ doct. ꝛ Ange. in. l. inter quos. in. iij. col. in prin. de dā. infe. ꝛ p batur hoc in. l. si inter te ꝛ me. ff. in. de

Socio an sit licitum edificare i muro cōi.

seruit. vrb. predi. ꝛ ꝓbatur aperte in. l. sup tuū. de acqui. re. do. ꝛ in. l. ij. in p̄n. ꝛ. l. si i area. C. de reiveñ. vbi habeꝯ q⁹ edificiū sup parietẽ cedit parieti inferioti. vt. ff. dixi. vel dictū est hactenus. Aut q̄s vult alti⁹ tollere muz cōem ꝛ sup eo edificare: ita q⁹ supedificatū sit cōe sicut prima pars muri inferioris est cōis. ꝛ tūc pōt vt est casus in. l. hoc qđ dictū. ff. si ex trib⁹. ſm vnā lcc. glo. de ser. vrba. p̄dio. ꝛ ita tenẽt Bar. Ange. ꝛ Flo. in. d. l. quidā hiber⁹. allegāt no. in. l. parietes. ꝛ. l. inter quos. in p̄n. de dam. infec. ꝛ no. in. l. si supra tuum. ꝛ in. l. ij. ꝛ in. d. l. si in area. qđ intelligo qñ paries inferior pōt sustinere superedificatū. alꝫ nō. ar. l. cuius edificiuz. de serui. vrb. pred. Itẽ intelligo qñ nō noceat socio nec sua interesset. vt ꝓbatur in. d. l. quidā hiberus. ff. pariete. ꝛ in. l. fistulas. in prin. ꝛ. ff. j. ij. ꝛ fi. eo. tit. que leges ita intelligi debẽt. vt nota. glo. ij. in princ. l. fabin⁹. cōi diui. sec⁹ si noceret dño nec sua itereſſet casus est in. d. l. fabin⁹ in prin. ꝛ in. l. pariete. de seruit. vrb. p̄dio. q̄ ita ꝺz intelligi. vt no. glo. ij. in prin. ꝛ in. l. si vt ꝓponis. C. de edifi. priua. ꝛ ista est veritas. ꝛ ita seruatur in practica. ¶Scđo casu qñ q̄s vult edificare altius cōem muz inuito alio cui seruitus altius nō tollendi debeꝯ. Et i hoc dicit. Aut fuit⁹ fuit imposita pervtrūq; socīū ꝛ alti⁹ tolli non pōt. l. j. de ser. vr. predi. Aut per vnum tm̄ iposita fuit. ꝛ tūc aut fuit imposita parieti tm̄. ꝛ tūc ipse iponens nō potest altius tollere sed alius sic. qz habet seruitus pro nō imposita. l. p fundum vbi casus de seruit. vr. prę. aut seruitus fuit iposita domui per dñm domus in qua erat murus cōis inter ipsum ꝛ aliū tertiū vicinū ꝛ tunc seruit⁹ habeꝯ pro iposita etiā pariete cōi per vnū dñm tm̄ socīū in muro. sz dñm in solidū dom⁹. vt est casus valde no. in d. l. hoc q⁹. d. ff. si ex tribus ſm Ang. ibi qui dicit not. q⁹ sz parieti cōi nō possit per vnū tm̄ ex socīs seruitus imponi per. d. l. qui fundū. tm̄ vni nō imponitur specialiter parieti sz domui ꝛ vn⁹ paries dicte domus est cōmunis cum alio tunc erit iposita seruitus illi ꝛ parieti. ꝛ iste est casus in. d. ff. si ex tribus. Nec est mir. fz eū qz cū vniuersitate trāsit ꝛ sit illud q⁹ alꝫ fieri vel trāsire non posset per. l. in modicis. de ẏhē. empto. ꝛ hoc casu talis imposito fuitutis nō nocebit alteri socio q̄n possit altius tollere. casus est mirabilis in. d. ff. ex trib⁹. Et si dicaꝯ si ẽ imposita seruit⁹ ergo ꝫ seruitutẽ edificari nō pōt ꝛ ea que habenꝯ in. d. l. p fundū. Respōdeo q⁹ illō ꝓcederet q̄n esset seruitus spāliter iposita parieti valet ipositio: sz ẏ nō fuit spāl⁹ iposita parieti sed p̄ncipaliter domui ꝓprie ꝛ per quādā cōsequētia ipsi parieti. Uñ talis iposito seruitutis facta nō p̄ncipaliter sed in cōsequētiā nō nocet socio q̄ nō ꝓsentit ꝛ iste ẽ casus mirabilis in. d. ff. si ex trib⁹. quem ppetuo tenemenꝯ. qz p ipsum declarat. l. si vn⁹ ex socīs. de ser. vr. pred. ꝛ. l. an vn⁹. si seruit. ven. in. d. l. p fundū. ꝛ. l. ij. C. de seruit. ſm Ange. in. d. l. hoc qđ dictū. ff. si ex tribus. de seruit. vrba. p̄dio.

An socius possit cooperire murū cōem.

¶Scđo nūquid socius possit cooperire murū cōem. Et dicas breuiter q⁹ sic si nō faciat damnū vicino per. l. fistulas. et l. quidā hiberus. ff. pariete. cum ibi no. de ser. vrba. p̄dio. cū simi. ꝛ per ea que dixi in preceden ti. q. ¶Tertio nunquid possit tignū imittere. vide ter. ꝛ glo. ꝛ ibi doc. in

Universidad de Deusto Biblioteca

An socius possit face refenestrā i muro cōi

l.si cōmunes edes. com muni di.ꝛ plene p Ang. in.d.l. quidam hiber⁹. in.iij.col.versi.verosimi liter restat videre.ꝛ in.l. inter quos de dam. infec.et ℣.dixi plene.de serui.tigni immittendi in.v.q.et vide omnino que dicā infra de tigno iniuncto. ¶Quarto an possit imponere vel re stituere vel reficere cō munē parietē:vide.l.de pariete cum ibi not. de serui. vba. prędio.et.d. l.si edes ꝯmunes. com muni diui.ꝛ.d.l.fabin⁹. eo.ti.ꝛ per Cy.ꝛ doc.in l.si vt ꝓponis.C.de edi fi.prius.ꝛ per Angel.in d.l.inter quos.ꝛ dicam ifra de refectiōe. ¶Quito an possit facere fenestrā in muro cōi vt clau dere:vide doc.in.l.quidam hiberus.ꝛ Ang.in d.l.inter quos.ꝛ dicam plene ifra de fenestra si ue balcono.ꝛ de similibus q̄stionib⁹cōtingen tibus murū cōem vide Ang.in.d.l.inter quos. ꝛ in.l. quidam hiberus ꝛ dicam infra diuersas rubricas. ¶Sed est du bium quando quis al tius vult tollere muruꝫ cōmunem vel in eo alt= quid fabricare:cuius ex pēsis debeat hoc facere. vide per Cy.ꝛ doc.in.d. l.si vt proponis.ꝛ quod dicam infra de refectiōe vbi hoc examinabo. ¶Sz pone vnus soci⁹ edifica uit primo super muro cōmuni ipsum alti⁹ tol lendo suis expēsis.ali⁹ postea socius vult iteꝝ reedificare super dicto muro:vel in eo aliquid fabricare vel imittere.an teneaꝫ soluere dimidiam illius muri primo eleuati per aliū so ciū suis sumptib⁹. Istam questionem sepius vidi de facto ꝛ in ea sic alias cō cludebā aut muruserat cōis ꝑ diuiso aut pro indiuiso. Primo casu nō pōt repetere sumpt⁹ qꝛ laborauit in suo si cut dixi.℣.in.ix.q.prin.circa prin.ꝛ tūc ceſſaret ista.q.qꝛ alius debet alti⁹ tol lere aliā suā dimidiā tm̄ vt ibi dixi. Si vero supra vtraq; parte edificauit. et tūc aut paries erat ita grossus qō su per sua tm̄ parte potuisset edificare et tūc edificādo super.ꝛ sic etiā sup parte socij diuisa diceret edificasse in alie no.ꝛ per cōsequēs nō posset sumpt⁹re petere iuxta.l.adeo.℣.ex diuerso.de ac qui.re.domi.cū simi. Aut paries non erat ita grossus.q⁹ super dimidia tātū potuisset edificari.ꝛ tūc dic vt statiz dī cam. Qñq; murus est cōmunis ꝑ in diuiso.ꝛ tūc subdistigue. Aut ille qui pri⁹ edificauit alti⁹ tollēdo facit illud qō erat necessariū in domo vel muro. puta reficiēdo sicut prius erat.ꝛ teneo q⁹ sic.ꝛ qō possit etiā socius cogi ad cōferēdā expēsam pro dimidia.ꝛ nō expe ctare qō ipse velit altius tollere iuxta no.ꝑ Cy.ꝛ doc.i.d.l.si vt ꝓponis.C.de edifi.prius.ꝛ dicā infra de refectione. Aut nō fecit illud qō erat necessariuꝫ viriq; sed solū ꝑ sua vtilitate qꝛ in eo muro per ipsuꝫ eleuato iposuit tigna a latere suo.ꝛ supedificauit solarium vel domū.ꝛ tunc ſubdistingue. Aut fe cit malafide:qꝛ forte nō potuit hoc fa cere nisi faciēdo sciēter dānū alteri so cio iuxta ea que dixi.℣.in.iij.q.princi. huius seruitutis versi.qō intelligo qñ paries cōmunis. Uel fecit nō tanq̄ in re cōmuni:sed tanq̄ in re ꝓpria.sciēs tamē rem esse cōmunē.ꝛ tūc nō recupe rat expēsas per ter.in.l.si is qui casus de hoc.C.ō edifi.prua.ꝛ ar.l.adeo.℣.ex diuerso de acquiren.re.domi. et ℣.ex diuerso.insti.de re.diui.ꝛ.l.si ꝙs putat ℣.j.cōmuni diuidū. Aut fit bona fide quā in dubio preſumo.l.penul. cū ibi no.C.de cui ct.ꝛ tunc aut vult repetere sumptus anteq̄ socius superedi=

ficauerit vel supedificare velit vel ali quid in eo immittere.ꝛ tunc aut alter soci⁹ protestat⁹ est qō nō vult aliq̄d sol uere et qō nō eleuet.ꝛ tūc nullo mō te nebit ad sumpt⁹ ꝑ dimidia.ar.l.fi.C. de neg.gest.ꝛ.l.si ꝑ parte mādati.ꝛ ibi ℣ q⁹ etiā actio vtilis negotioꝝ gesto. ꝛpetit. Aut alē soci⁹ ꝓhibuit nec ꝓtes tat⁹ est.ꝛ tunc etiā teneo q⁹ sumpt⁹re petere nō possit actione pro socio neq; actio.neg.ge.ex quo op⁹ nō erat neces sariū neq; mur⁹ ad hoc destinat⁹.nā si murus erat cōis pro indiuiso añq; ꝑ aliquē alti⁹ tolleret.ꝛ vn⁹ postea socio rū supedificauerit illud supedificatuꝫ cōe efficitur eo mō quo pri⁹ erat mur⁹ cōis:qꝛ cedit supedificatum muro in feriori primo sicut edificatum in solo alterius cedit illi solo ꝑ.l.si supra tuū de acquiren.reꝝ domi.ꝛ.l.ū.ꝛ in.l.si in area.C.de rei vēdicatio.ꝛ.l.si is.C.de edific.ꝓua.cū simi.Uñ sicut edificās in solo alteri⁹ sumptus nō repetit si sciēter edificauit. vt no.in.d.l.ab eo.℣.ex diuerso cū simi.ita etiaz supedificans muro cōi scienter edificatuz cōe nec sibi sumpt⁹ refici debent qꝛ idem iuris est de toto quo ad totuz qō de parte q̄ ad partē.ꝛ est ℣.l. que de tota. ff. de rei ven. Aut ille q̄ primo edificauit. vult repetere sumptus ꝑ dimidia postq̄ alius socius vult iterū supedificare vt in eo muro pri⁹ eleuato tigna iponere ꝛ istud videt habere mains dubinm. Mā videtur q⁹ nō possit sumptus repe tere:qꝛ si ꝑ primā eleuationem murus erat effect⁹ cōis nec socius tenebaꝫ ali quid cōferre pro sumptibus ergo vi detur q⁹ si vult socius alti⁹ tollere iteꝝ vel in eo prius eleuato tigna iponere q⁹ possit nec cogatur reficere sumptus pro dimidia:qꝛ socius nō pōt in muro cōi tigna imponere.ꝛ si ꝑ murū sustine ri possint.l.si edes.cōi diui.ꝛ.l.in cōis. ꝛ.l.edibus.de dam.infec.ꝛ no.Ange.in l.inter quos.in prin.vlt.col.eod.tit.Et qñ iste suus vicinus iteꝝ supdificaue rit non poterit repetere sumptus suos pro dimidio a priuato supedificante nec si primus voluerit tertio superedi ficare vel tigna iponere sup muro secū do loco leuato cogeꝫ reficere sumptus ſcō supedificati.ꝛ sic res in eq̄litate ꝑ cedit. Uerone tñ vidi seruari Zium:vi delicet quod si socius vult aliq̄d i mu ro eleuato per alium socū vel si vult iteꝝ altius tollere cogitur soluere ex pensas ꝑ dimidia que fuerunt facte ꝑ aliuz socium q̄ prius supedificauit. Itē alś vidi attestationes ℞plurimorum magistroꝝ parietum qui sup hoc iter rogati ita de cōsuetudine obseruari cō stituerunt.ꝛ ita cōsuetudo pōt funda ri in hoc.qꝛ qñ iste vicinus vult ipone re tigna in muro altius ꝑ socū eleua re vel ipm̄ iteꝝ altius tollere tunc di cit negotium suuz esse gestuz vtiliter. ideo forte tenebiť acti.nego.gest.ar.l. ex duob⁹ fratrib⁹.a Zio sensu.de negoti.ge.ꝛ.l.si pupilli.in ꝑn.cum ibi no.ꝑ glo.ꝛ doct.eodem ritu. licet a prin.l.li tis.in prin.ꝛ ibi no.de nego.gest. Itē si nō eēt vtilis sufficit q⁹ sit vtile nunc vt predicta cōsuetudo procederet de iu re sine dubio si de facto soluisset ille q̄ ſcō altius eleuauit ꝑ medietate mu ri pri⁹ ꝑ aliū supedificati. Pone exem plū murus primo erat cōis factus cōi bus expensis ꝑ aliquot pedes tytius soci⁹ eleuauit ipm̄ suis expēsis deinde scius ali⁹ socius dū vellet supedifica re soluit dimidiaz sumptuū muri pri⁹ per tytium eleuati postremo tytius vult iterum ad tertium murum altius tollere certe hoc casu sine dubio coge reť soluere dimidiā expēsaꝝ ꝑ sciū fa ctaꝝ i eleuādo ex q̄ voluit vt sci⁹ ēt si bi solueret qñ ipse tyti⁹ ēt altius eleuauit:vt ſuch iter eos cōlitas.ꝛ iō dici pōt patere legē quā tu ipse tuleris l.c. cū oēs.de ꝓstitutio.ꝛq⁹ q̄sq; iuris i aliū statuerit ipso eodē iure vtať. vt i toto tit.ff.qō quisq; iuris.ꝛ in.d.c.cum oēs. ¶Sed posito pro constāti q⁹de ture cō suetudine vel statuto volens ſcō mu rū cōmunem altius tollere teneať pri⁹ satisfacere pro sumptibus alteri socio qui prius supedificauit quod si non vult altius tollere murum ni si ꝑ vna tm̄ parte.ꝛ murus eleuatus est lōgior in hac quēstiōe ego sic distinguo aut il le mur⁹ eleuat⁹ altius est vn⁹ aut plu

res. ¶ Primo casu qñ est vnus murus tñ videt q̄ nō teneat̄ soluere nisi p ea rata muri p qua ipse edificauit qz idē iuris est de toto quo ad totū ꝛc. l. q̄ de tota. ff. de rei vendi. cuz si. Unde si sup toto alti⁹ leuato edificauerit deberet soluere dimidiā expēsaꝝ totius muri ita quādō supedificauit in parte ipsi⁹ muri videt ꝯ pro illa tñ parte soluere debeat: ꝛ p hoc facit optime. l. vj. §. sepulcrū. ꝛ §. celsus aūt ait. de religio. et sum. fune. ꝛ insti. de rer. diui. §. insula. ibi p modo latitudinis cuiusq; fundi. Et ibi p glo. ꝛ p tex. in. l. insula. in ꝓncipio. de acquirē. re. do. Jn Jtū videt q̄ immo teneatur soluere p dimidia totius muri qz qui partē muri tetigit totū murū tetigisse vr̄ argu. l. vulgaris. in ꝓnci. de furtis. ꝛ xxvij. q. vj. vulgaris cuz ibi nota p glo. ꝛ l. vj. inci. cū ibi nota. de adquirē. posset. ꝛ per nota. p gl. in. l. restituta. in ꝓn. in ꝟbo earū ver. ſz nunquid ad trebel. ꝛ per nota. p Jnno. ꝛ doct. in. c. cum dilectus. de capel. mo. ꝛ dixi. §. in. vj. q. ꝓn. huius seruitu. in fine. ꝛ pro ista parte fuit iudicatū. ¶ Secundo casu quādo erāt duo vel plures muri contigui tñ. ꝛ tunc tenēdum est q̄ edificando sup vno de dictis eleuatis non cogetur sine dubio solnere nisi pro dimidia illius tātum muri super quo edificandum est: qz separatim debēt esse effecti. l. pap. exuli. in ꝓnci. de mino. l. maritus. C. de donatio. inter vir̄ ꝛ vxorē. cum si. Et ita etiā super hoc iudicare vidi ꝛ recte. que oia ꝑpetuo tene menti: qz sunt vtilia. ¶ Sed q̄d si reperitur murus altius eleuatus nec apparet quis edificauerit ꝛ cui⁹ expensis. Et dic si murus eleuat⁹ diuerso tēpore vni termino seruit qz in eo suū stillicidū vel solariū hz. ꝛ vicinus q̄ est a latere in nihil imissum hz dicendū est q̄ ꝓsumit̄ in dubio p illuz. et ei⁹ expēsis q̄ hz in eo tectuz vel solariū, ꝛita vidi in. q. facti testes i arte architecture ꝓtos deponere quib⁹ est credēdū. l. j. in ꝓn. de ven. inspi. ꝛ no. p glos. in. §. ꝓterea. in alluuiones insti. de rerū diui. cū si. ꝛ hoc etiā vult Bar. l. l. cū seru⁹. de ꝟbo. obli. vbi dicit qñ reperit̄ aliq̄s opus in dubio ꝓsumit̄ factum ab eo ꝛ eius expensis ad quē hoc spectat allegat. l. fi. C. de ali. pupil. p̄stan. ꝓterea ibi dicit eē casuz nota. ꝛ idē tenet Bar. in. l. nota. arbi. tu. ꝛ Bal. in. l. fi. §. in ꝓputatione. C. de iure delibe. et in. l. j. versi. pen. C. de vsufr. ꝛ lit. expen. ꝛ in. l. id q̄s pauperib⁹. in fine. de epis ꝛ cleri. in rubrica. de fide instrumētoꝝ in. xvij. col. ꝟsi. seq̄tur videre ō scripturā ꝛ per Jmo. ꝛ canonistas l. c. j. ꝛ in. iij. colū. extra vt ecclesia. benefi. ꝛ p doct. i d. l. cū seruus. Jtē etiā qñ quis esset in possessiōe muri: qz in dubio iudicabit q̄s sit factū per eū vel eius auctores ꝛ suis expēsis: vt dixit nota. Bar. in. d. l. cū seruus ꝑ dictā. l. si restituēda. C. de petitio. heredi. p illum tex. qui nō facit p Ang. qz ibi nō possidebatur illud p quo erat expēsuz sicut hic. ¶ Occurrit mihi circa p̄dicta alia questio quotidiana duo vicini habebāt areas ꝓtinguas vel hortos contiguos parietē in medio fecerunt ꝓpter clausuraz alter vicin⁹ vult edificare ꝛ latere suo super pariete cōi quo edificato siue edificio facto deterior vr̄ fieri area vel hortus conuicini: sed tñ ab vno latere remanet aer sol ꝛ vent⁹ liber ad areā vicini querit̄ an possit. Et primo vr̄ q̄ in pariete cōmuni edificare nō possit vicino ꝓhibente. l. fabinus cōi diui. ꝛ in. c. i re cōmuni. de regu. iur. in. vj. ꝛ l. fi. §. fi. C. de seruit. Jn Jtū videt. l. cum duob⁹. §. itē mella. ff. pro socio. ꝛ l. sup edes cōmuni diui. ꝛ qz cuiq; liberū est vsq; ad celū tollere. l. altius. eodē tit. ꝛ l. fin. de seruitu. ꝛ l. si vitē. §. si quis protectum. ff. qō viuat clam. ¶ Solutio hui⁹. q. est q̄ in tali pariete cōi vn⁹ soci⁹ altero inuito edificare nō possit. qz ad vsuz edificandi istitut⁹ nō est. sed ad vsuz clausure p ea q̄ nota. p glo. et doct. in dicta regula in re cōi. ꝛ ita etiā reperio ꝓsultum p do. Rapha. fulgo. in quodā suo cōsilio qō incipit. duo vicini hñt quod est valde no. in practica. ꝛ per hoc limitant ea q̄ dixi supra in versi. tertio ꝓncipaliter videndū est. ¶ Quarto ꝛ vltimo principaliter esset videndū an paries qui est in medio remaneat cōmunis vendita vnā ex domibus. sed eius decisionez collige ex his que no. Bar. in. l. j. de seruit. le. ꝛ q̄ dixi plenius. §. de ser. itineris seu aditꝰ ꝟsi. sed reassume istam questio. dic vt ibi.

¶ De stillicidio seu tecto. Ca. xlj.

Licet de stillicidio plura dixerimus supra de seruit. stillicidū auertēdi in tectū vl̄ aream vicini ꝛ i Fui. stillicidū nō auertendi: tñ vt perfectior ista materia habeatur etiā hic aliqua subiciem⁹. Et sciēdum est imprimis q̄ stillicidiū ꝛ tectū idē significāt. vt probatur in. l. j. de ser. vr. pred. ꝛ propterea dixi in rubrica de stillicidio siue tecto ꝗuis i alia materia senatusconsulti silleiani tectum aliter recipiat lati⁹. vt. l. j. §. eo aūt tecto ad sille. l. fi. de his q̄bus vt indig. vt tectū ōr. a tāgēdo: qz domū tegit tegulariū: etiā appellari pōt vt ꝑbat in l. offilius ait tuguriū. de ver. sig. ¶ Sz pōt dubitari an appellatione tecti seu stillicidū veniat solū illud q̄d ē de tegulis: puta cuppis lastis. an ꝛ iam veniat illud q̄d est de plumbo. Et dico q̄ sic ter. est cū glo. in. l. blactium. §. plūbū. de verb. signi. Nā ibi ōr q̄ plumbū q̄d pro tegulis ponitur edificij ē ꝛ glo. ex ponit p tegulis qñ loco tegularū plūbū cooperit domū vt sunt ecclesie venetiane. adde tu vt est nobile palatiū ꝛ padue ecclesia sancti Antonij ex quo seq̄tur ꝑm glo. in. d. §. plūbū q̄ vēdita domo etiā iste tegule de plūbo veniūt allegat. l. fūdi. §. q̄ rabule. ō actio. em. ꝛ ad hoc vide. l. granaria ꝛ tegule. eo. tit. Jtē etiā appellatione stillicidij siue tecti venit id omne p q̄d dom⁹ seu edificiū tegit aqua stilla siue sit incrustatio sicut in ciuitate neapolis siue etiā de palciis sicut cōiter sunt in villis per ea q̄ dixi. §. de seruitute. stillicidij auertēdi in ꝓma. q. vbi declarauī q̄d sit stillicidium. Et ideo ista materia seruitutis loquēs de stillicidio siue tecto ꝓcedit i huiusmodi stillicidijs siue tecto.

Nota. hic ō practica cōmissionis: p quas dñs nr̄ rex misit lugdunuz. p abscindē dis tectis ꝛ galerijs q̄ nimis p tēdebant sup viam publicā: ꝛ flumē arartis.

quid in loco publico cum ſi. Si vero eſſet ꝓſuetudo vel ſtatutū in cōtrariū ſicut eſt cōiter in his partib⁹: q ꝓſuetudo eſt attendēda vt .S. dixi ⁊ pbat̄ i.l.j. ibi no. C. q̄ ſit longa cōſue. ⁊ in.l. an in totū. C. de edifi. ꝓua. ⁊ no. Ang. ⁊ Flo. i.l.ſi. de ſeru. vel niſi q̄s haberet ptātē a principe vel a regētib⁹ ciuitatē vt. d.l. an in totū. ⁊ l. phibere. §. plane. qō vi aut clam vbi vide Bart. ⁊ qō dictū eſt ō ſtatuto ꝓſuetudine aut ꝓceſſiōe intelligeve. niſi fieret cū dāno vicini. exēplū vicin⁹ hz penū a latere ſubterraneū ⁊ ſolo publico recipit lumē: q̄ ibi hz vnā feneſtraz. ſi alius vicinus porrigeret ſuū ſtillicidiuz. puta per duos pedes aqua ex ſtillicidio caſſitaret in penū vicini nā hoc caſu non poſſet tale ſtillicidiū porrigere ſup ſolū publicū: q̄ ſtatutū vel conſuetudo aut licētia de edificando ſupra ſolū publicum intelligitur in dubio ſine dāno vicini. l. ū. §. ſi q̄s a principe. ⁊ in. §. merito. ne q̄d in loco publico. ⁊ i. l. nec auus. C. de emā. li. cū ſi. ⁊ ita alⁱs iudicare vidi in ciuitate verone. Aut q̄s vult edificādo ſtillicidiuz porrigere ſupra ſepulcrum ſeu monumentū. ⁊ tūc non pōt: caſus eſt in. l. ſi itē §. pe. q̄ vi aut claz. vbi ē ter. magiſtratus in iſta materia quaz oīno vide. ¶ Quero ſcōo an i ſtillicidio ſeu tecto ſit licitū facere luminaria. Et breuiter dic regulariter q̄ ſic q̄ quatenus ſe domus extendit ⁊ tectū licitū eſt facere feneſtrā a ꝓte ſuperiori: q̄ illud ſolū vſq; ad celū debet eſſe liber ad vſuz eius cui⁹ eſt ſolū. d. l. ſi vitē. §. pe. ⁊. d. l. ſi. de ſeruitu. cū ſi. ac etiaz q̄ in ſuo q̄s pōt facere feneſtrā. regulariter ꝓbat̄ in. l. alti⁹. C. de ſeruit. ⁊ ibi no. niſi fieret illa feneſtra cauſa videndi ſecreta domus vicini: ter hoc nullā vtilitatē percipiat ⁊ ſic potius ad emulationez vel deſpectū vicini. ar. l. opus. ff. de opib⁹ pu. nota ꝑ Bal. ⁊ doc. in. d. l. altius. ibi dicūt idē ſi eret cauſa videdi puellā vicini de q̄ plenius dic. vt ſupra dicā de feneſtra ſiue balcono. ¶ Quero tertio vtrū ſupra ſtillicidium ſit licitum edificare: puta ſolariū vel meniānuz ſicut venetijs fit: hortulos ſicut fit in catalonia vel cruſtationem ſicut fit in ciuitate neapolis. Et dico breuiter q̄ ſic niſi eſſet cā emulationis vel deſpect⁹ vel puelle ꝑ ea q̄ dixi in ꝓcedēti. ¶ Quero quarto q̄d hz domū verſus viam publicā ꝑ directum cū ſtillicidio caſſitante ſupra ſolū publicuz vicin⁹ hz domū ꝓtinguā a latere depreſſiorē ipſam alti⁹ leuauit nūq̄d poſſit dicas q̄ ſic. vt eſt ter. in. l. ſi. §. lucius. de ſer. vrba. ꝓdio. ⁊ dicit ibi glo. q̄ ita facit̄ oēs veronēſes qui aperiūt portas verſus viā publicā ⁊ verū dicit q̄ olim ita faciebāt: ſed hodie aperiūt intra domū. vltra vero ſtillicidij rigorē ⁊ tignoꝝ ꝓtectū nō liceret ianuā in publico aperire. vt ꝓbatur in. d. l. luci⁹. a ꝺ̄cio ſenſu niſi eſſet cōſuetudo in ꝺ̄cīū ſicut eſſe ſolebat i ciuitate veronēſi ꝑ ea q̄ dixi in ꝓcedēti rubrica in. j. q. ⁊ idē iuris ē dico q̄ q̄s haberet ſtillicidiū dom⁹ ſue ſupra domū vel areā vicini: q̄ q̄tenus rigor ſtillicidij ⁊ tignoꝝ ꝓtect⁹ extēderet et nō vltra poterit ianuā ſuā in ſolo vicini aperire ꝑ. d. §. luci⁹ q̄ eſt no. Circa q̄ adde q̄ dixi. §. de ſeruitute ſtillicidij auertēdi in. viij. q. ¶ Sz dubiū eſt ſi q̄s pōt in ſuo pariete ꝓprio facere oſtiū de nouo ꝙ ſus fundū vel domū vicini inuito vicino. ⁊ Flo. in. l. ſi. §. lucius deſſer. vrb. prę. per illū ter. dicit q̄ licitū eſt dūmō nō ꝓtendat vltra illa ſtillicidia. Petr⁹ aūt de Papia in ſua practica in vlt. lib. ſuo in glo. antepenul. i fine dicit q̄ i ꝓpio ꝓtecto q̄s pōt facere oſtiū de nouo iuxto vicino ſi ius vicini nō ledit ꝑ no. in. d. §. luci⁹. de hoc cōcludēdū ē vt dixi. §. de pariete ſeu muro ꝙ ſi. ſed nūq̄d vicin⁹ poterit in muro ſuo facere oſtiū vbi oīno vide. Ubi adde q̄ hz q̄s hēat ſtillicidiū. §. ſolū vt

iudi. cum ſequēti. an poterūt ꝑ pignore capi regule; dom⁹. vt ſunt plūbū vt cuppiv⁹ ligna. dic q̄ nō vt eſt caſus in d. §. ſenatus. ⁊ rō eſt ne vrbs deformet ruinis. vt. l. ſi. ne q̄d in loco publico. et no. per Ang. ⁊ doc. in. d. §. ſenat⁹. Cetera circa iſtā materiā vide q̄ plene ſcripſivt ſupra in ſeruitute ſtillicidij auertēdi ⁊ i ſeruitute ſequēti. ⁊ adde q̄ dicā in ſequenti ſeruitu. ꝛc.

¶ De oſtio ſeu porta. Cap. xlij.

Uidaz aperi⁹ to pariete dom⁹ ſue quaten⁹ ſtillicidij rigor ⁊ tignorū ꝓtectū cōpetebat ianuā in publico apparuit nūq̄d poſſit dicas q̄ ſic. vt eſt ter. in. l. ſi. §. lucius. de ſer. vrba. ꝓdio. ⁊ dicit ibi glo. q̄ ita facit̄ oēs veronēſes qui aperiūt portas verſus viā publicā ⁊ verū dicit q̄ olim ita faciebāt: ſed hodie aperiūt intra domū. vltra vero ſtillicidij rigorē ⁊ tignoꝝ ꝓtectū nō liceret ianuā in publico aperire. vt ꝓbatur in. d. l. luci⁹. a ꝺ̄cio ſenſu niſi eſſet cōſuetudo in ꝺ̄cīū ſicut eſſe ſolebat i ciuitate veronēſi ꝑ ea q̄ dixi in ꝓcedēti rubrica in. j. q. ⁊ idē iuris ē dico q̄ q̄s haberet ſtillicidiū dom⁹ ſue ſupra domū vel areā vicini: q̄ q̄tenus rigor ſtillicidij ⁊ tignoꝝ ꝓtect⁹ extēderet et nō vltra poterit ianuā ſuā in ſolo vicini aperire ꝑ. d. §. luci⁹ q̄ eſt no. Circa q̄ adde q̄ dixi. §. de ſeruitute ſtillicidij auertēdi in. viij. q. ¶ Sz dubiū eſt ſi q̄s pōt in ſuo pariete ꝓprio facere oſtiū de nouo ꝙ ſus fundū vel domū vicini inuito vicino. ⁊ Flo. in. l. ſi. §. lucius deſſer. vrb. prę. per illū ter. dicit q̄ licitū eſt dūmō nō ꝓtendat vltra illa ſtillicidia. Petr⁹ aūt de Papia in ſua practica in vlt. lib. ſuo in glo. antepenul. i fine dicit q̄ i ꝓpio ꝓtecto q̄s pōt facere oſtiū de nouo iuxto vicino ſi ius vicini nō ledit ꝑ no. in. d. §. luci⁹. de hoc cōcludēdū ē vt dixi. §. de pariete ſeu muro ꝙ ſi. ſed nūq̄d vicin⁹ poterit in muro ſuo facere oſtiū vbi oīno vide. Ubi adde q̄ hz q̄s hēat ſtillicidiū. §. ſolū vt pariete vicini puta ꝑ tres pedes iuxta. l. Fuitutes q̄ l ſupficie. §. ſtillicidiū de ſer. vr. prę. nec ē nec neceſſe q̄ hōs ſtillicidiū. ꝑ eo itret fundū vicini: q̄ aq̄ oſo deſcendit ⁊ diſcurrit ſine dāno ſuo. an tūc poterit facere oſtiū imuro. ꝓpio cā veniēdi ad dictū ſoluz ſiue areā: puta q̄ exeo apto vult ne forte advia publicā. Et teneoq̄ nō. q̄ illō ſolū ſiue area vicina vicini q̄tenꝰ ꝓtēdit rigor ſtillicidij recipiēdi: vt. d. §. ſtillicidiū. ⁊ hꝰ i. l. ſi. i pri. de fui. tñ nō debeꝫ ſeruit⁹ aditus ſeu itineris q̄ eſt diuerſa a fuitute ſtillicidij. vt pꝰ ꝑ ea q̄ dixi. §. de ſer. itine. ſeu adit⁹. ¶ Et ꝓterea illō q̄ dici ſupra de pariete ſeu muro in ver. ſz nunq̄d vicin⁹ q̄ hōs ſtillicidiū ſupra ſoluz vicini ſi ſolum inferius debet tñ ſeruit tutē ſtillicidij recipiēdi pōt facere porta in muro ꝓprio cauſa veniendi ad iſtud ſolum ꝓ ſuo ſtillicidio tñ intelligo quādo poteſt eſſe aliqua neceſſitas. exēplū q̄ſ ſunt dom⁹ ꝓtigue ⁊ in medio eaꝝ caſſitant ſtillicidia. vel ſi a parte mea eſt domus cū ſtillicidio a parte vicini eſt murus diſtans forte ꝑ vnū pedē vl duos iuxta. l. ſi. fini. regū. nā tūc inter dictos parietes pōt aqua marceſſere ⁊ deſtruere fundamēta parietis. Nā hoc caſu vel ſimili poſſet q̄ libet dñoꝝ facere portā i muro ſuo cā veniēdi ad illuz ingreſſum q̄ eſt inter vtrūq; vicinū. ⁊ ita alias vidi iudicare. Sz ſi caſſitaret iſtud eſt dubiū puta q̄ a ꝓte mea ſtillicidiū a ꝓte vicini ē ſolū tñ ſiue area dom⁹ ſue tunc nō poſſum facere oſtiū ſiue portā cā veniendi ad ſolū vel aleā vicini. ⁊ q̄tenus ꝓtendit rigor ſtillicidioꝝ meoꝝ ꝑ predicta ne etiā detur mihi occaſio ſeu facultas eūdi per fundū vicini q̄ nō eſt permiſſum. vt hꝰ in. l. diuus. de ſeruitu. vrba. ꝓdio. nā per agrū alienū trāſire fas ē. ius nō eſt. ⁊ fas diuina lex eſt ius ꝺ̄o eſt humanū. vt eſt ter. di. j. oēs ll. ¶ Alia eſt. q. de ſolo publico hmōi. Quidam hz domum ſuam per directū verſus viam publicam cum ſtillicidio ꝓtendente. puta per tres pedes ſupra ſolum publicum vicinus hz aliaz domū per indirectuz a latere. vult face

re ostiū i muro suo ꝓprio cā exeūdi de domo sua ꝑ solū publicū qō ē sub stillicidio vicini sui nūqd possit. Et breuiter dico q sic. Maz ly vicin⁹ habeat stillicidiū suū sup illa ptē soli publici. tñ illud solū inferi⁹ ꝓpter hoc nō desinit cē publicū quin possit p ipm aquē cursū alū trāsire p.l. via publica. de via publi. cū ibi no. cōiūcta.l.ediles.in fi.q est lex greca.eo.ti. Maz de iure cōi nō dz esse licitū facere edificia supra solū publicū. ar.l.fin.in pun.de ser.et.§. ij.in tractatū ne qd in loco pub. ꝛde cōsuetudine seruat cōtrariū. qz quilibet potrigit stillicidia sua p volūtate supra solū publicū. sicut dicit etiaz glos. de porticib⁹ in rubrica. C. q sit lōga cōsue. ꝛ p istā cōsuetudinē nō sit q locus inferior sub stillicidio efficiat illi⁹ cui⁹ est stillicidiū. ꝛ tō licitū ē vnicuiq trā sire p dicta loca publica q sunt sub stillicidijs. ꝛ ita videm⁹ p oēs obseruari. Et hoc etiā sequit aliud q nō ē licitū dño stillicidiū claudere locū inferiorē sub stillicidio: neq ipsum occupare tā q ꝓprium. ꝛ ita als in qōne facti obtinuit in ciuitate verone qō ē nota. ¶ Sz circa p̄dicta dubitari pōt quidā habebant vnā domū quā diuiserūt. vni cōtigit in diuisiōe vna pars cū curia. alij alia pars domus: que diuidit pariete dixi supra qō in pariete illo nō potest fieri ostiū. quid si pri⁹ erat ostiū in dicto pariete tpe diuisiōis nihil de ostio dictū fuit. vel est dictū qō stet clausum an possit cogi q claudat pariete sine muro. Et videt q sic vt tollat dño ostij facultas veniēdi ad areā vicini p not. in.l.diuus.de serui.vrb. predio. ꝛ per ea que dixi. §. in ꝑsi. cui. Adde in ꝓtrarium q nō possit cogi ad claudendum qz nemo in suo laborare cogit. vt.l.j.i fi.de aqua plu.arcen. ꝛ ibi no. ¶ Sed si turbauerit vicinū in veniēdo ex dicto ostio ad dictā curiam videt q possit cogi ad cauēdum de non veniendo amplius per.l.harū. ꝛ.l.egi.si seruitu. vendicē. In hoc puto sic esse considerandum: aut est actuz exprelle tempore diuisionis quid sit faciendū de dicto ostio. ꝛ istud est seruandū. l. iurisgen. §. prētor ait. ff. de pac. Aut nihil est actū: ꝛ tunc aut nihil noui fit: neq turbauit vicinū. ꝛ hoc casu nō tenetur ad aliud. qz diuisio censet cē facta vt nihil noui fiat. Memo em in suo laborare cogit. regl' etiam si debeat seruitutē: vt ꝓbatur in.d.l.j.§. fi. de aqua plu.ar. ꝛ ibi hoc no. ꝛ habet in.l. quoties. la prīa. §.j. de serui. nisi in fuitute oneris ferēdi. vt.l.cū debere colūnaz. de serui. vr. prē. ꝛ dixi plene de seruitute oneris ferēdi. Aut aliqd noui facit. puta qz aperiēdo ianuā turbauit vicinū in ei⁹ curia. ꝛ tunc aut debet fuit⁹ qz ꝓmisit nō aperire ostiū ꝛ semp tenere ipm clausum et cauere cogit de ampli⁹ nō ꝑpediendo seu turbādo vel de nō aperiēdo illud ostiū ꝓ no.i.d.l.harū. ꝛ.l.egi.si ser.vē. ꝛ ꝓ no. ꝓ Bar. ꝛ doc. in.l.si pri⁹ de no.ope.nūtia. Aut nulla fuit⁹ est ꝓmissa vel debita. ꝛ tunc etiā hoc casu post turbationē cogit cauere sicut in interdicto vti possidetis. vt ꝓbatur i.l.vnica.C. vti possidetis. ꝛ est tex. cū gl.i.l.j.§. hoc interdicto.i.l. q̄situz. ff. de tti. actuq. pri. ꝛ no. Bar.i.l.j.§. interdictū aūt hoc. ff. vti possi. ꝛ Saly. in.d.l.j.in.v.q.C. vti posside. ¶ Nūquid autem dñs aree possit claudere areā vicini ex pte sua ꝑsus curiā affigēdo tabulas ianue. ita q dñs aree nō possit exire aream suā. Et dico q nō: imo si affixerit poterit dñs ianue ꝓpria auctoritate remouere: vt ē tex.i.l.si vitē. §. qui ad ianuā. qō vi aut clā. ꝛ ꝓbat.i.l. quē admo. §. si ꝓtectū. ad.l.aql. Sz nunqd vt ufr. editū possit adituz anteriorē vel posteriorē claudere. Et dicas q nō: tex. est.i.l. equissimū. §. sed sciēdū. de vsufruc. ibi vel aditus porticꝰ vel auertere. ꝛ ita tz ibi Flo. qui dicit p illū tex. q vsufruc. vel inquilin⁹ aditū posteriorē nō pōt imutare nec loca apta claudere ꝓpter refugiū tpe necessitatū necessariū vt aperiat ꝓpter ꝓseruationē pone ꝛ rerū. Et ex hoc nota q vsufructuari⁹ vel inqlin⁹ nō pōt i domo vsufructuaria vt ꝓducta facere ostiū i porticu si nō est. Mā vulgo dici solet q huiusmodi ostium domum destruit vel si est: ipsum claudere nō pōt; quia presumitur

sumit cē vtile domui ex quo factū est. ¶ Itē nūqd ianua ostij possit alicui legari vl capi p pignore vel i executionē sētie. Et dicas q nō. tex. ē i.l. cetera. §. hoc senat⁹. el.ij. de leg.j. ꝛ ibi no. facit ad hoc qō dixi in rubri. p̄cedēti. i vij.q. ¶ Itē notādum q nō licet egredi ciuitatē aliūde q̄ p portas sub pena capitis. tex. est i.l. fin. ff. de rerū diui. de q dicēdū est vt ibi. qz nō ē materia nr̄a. ¶ Ultimo adde p̄dictis q aliq̄n añ ostiū est vestibulū qō est locus q̄dā añ ostia vtriusq dom⁹ p qō habetur aditꝰ et tecto coopertū est: vt vestibulo tegit. vt ē tex. cū gl.i.l. arbor. §. de vestibulo omni diui. et ibi de hoc not. et habet per Bar. in.l. dām. §. cū parietis. ō dā ifec.

¶ De aditu seu itinere. Cap. xl iij.

SI quis mihi permisit vt p aream suā in domum meā vl ex domo mea p aream suā ire agere possim nec de plano aditus sit: qz area sua ē altior domo mea an scalas vel grad⁹ aut cliuos facere debeā in meo vl suo. Et vr q i meo: qz solū est facta ꝓmissio qō possim ire vel agere p fundū suū non autē qō in suo possiz aliqd facere. Et p hoc vr tex. i. l. sup iter. i pri. de aq̄ plu. arce. Tamē ꝛiū est dicēdū: videlicet qō scalas siue grad⁹ aut cliuos ꝓpe ianuā meam in solo vicini iure facere possim dummodo ne q̄d vltra q̄ necessariū erit cā itineris demoliat tex. est sing. in.l. seruitutes. q in supficie. §. si domo. de ser. vrba. p̄dio. et est ratio: qz si iter debet qz ꝓmissuz ē. vl legatū in ea pte q nisi opere facto iri nō possit nisi fodiēdo ꝛ subtrahēdo iter faceret. l. si iter. ff. ō ser. titu. gñali. ꝛ ꝓbat.i.l. refectiōis cū ibi no. ꝛmunia prędi. Et qz de ista materia itineris seu aditꝰ est seruitꝰ vrbana: ꝛ de ea satis dictū est. §. i seruitute itineris seu aditꝰ ꝛ ē etiā rustica. Relinq reseruo i sequēti libro i rubrica de seruitute itineris vbi plura dicemus ꝛ adde q dixi in p̄cedēti rub. in ꝑsic. Sz nunquid aditꝰ. ꝛ not. per Bar. et doc.

Serui.

in.l. quod conclane. in fi. de dā infec. et quod no. in.c. vnico. de consecra. ecclesie vel alta. lib. vj.

¶ De claustro seu cōclaui Cap. xliij.

CLēdū est in primis q̄d sit claustrū cōclaue ꝛ porticꝰ. Claustrū dicit quasi claudēs siue clā stās idest. priuās habitātes in eo ne passim vagari liceat. ita not. archi. c.j. §. vez. in vers. more. de statu reg. in. vj. ꝛ est locꝰ religiosus vt in.c. religiosus. de cōsue. ꝛ idē not. ipse archi. vij. q.j.c. fi. ꝛ in fi. ver. claustra. vbi etiā dicit q hoc dictū a q̄daz animali cui⁹ nomē est castor: quia cuz sentit venatores seipsum castrat. claustra etiam dicūtur instrumēta q̄ claudunt domū vel aliquā eius partez vt hostia et porte q̄ nō adhereāt: sed de nocte portātur ad claudendū. vt est tex. cū glo.j.l. fundi. in prin. sup ꝑsi. claustra. de actio. em. Cōclaue i neutro genere vel cōclauis in femino dicit cella vel camera secreta vel clause alterius dom⁹ clausa: vel q̄ sub multis clauib⁹ continet: vel ad quā p multas claues venit. Alibi dr cōclaue curia seu porticus iter duas domos: vt de dā. ifec. l. qō conclaue. et habet in.c. vbi periculuz. §. in eo. de elec. lib. vj. Alibi sumit pro dormitorio. xij. q.j. oēs. et ibi hoc not. Archi. vl ſm Bar. in.d.l. qō cōclaue in princi. cōclaue dicit dom⁹ discoperta inter duas domos i q̄dā solario supra terrā. ꝛ ita accipit hic. Item potest dici camera bene firmata cum claui vt.l.j. §. de ispiciendo. de ventre inspi. ꝛ ita ēt pōt capi. d.l. qō cōclaue. ꝛ ita etiā no. in.l. foramē. ō seruī. vrba no. p̄dio. Porticꝰ ꝙ dicit locꝰ cooperti⁹ sup discoperto añ ꝛ hoc mō accipit i d.l. qō ꝙclaue. ꝛ i.l. cetera. §. hoc senat⁹. de lega.j. ꝑz Bart. i.d.l. qō cōclaue. q ēt dicit q meniana q̄ in vulgari pro fercula dicūtur possunt dici porticus. et hoc modo accipit ſm glo. in.d.l. qō cō claue. ¶ Circa porticuz primo q̄ro an sit licitū homini priuato edificare super locis publicis versus vias publi

cas sicut cõiter reperiunt padue ⁊ bononie. Et de iure dico q nõ qr in loco publico nõ ẽ licitũ quato edificare. l. j. ⁊. ij. ⁊ p totũ. ne qd in loco publ. cũ si. Sz ẽ cõsuetudine seruatur ẽtiũ q̃ prędicta in locis vbi est vt. est glos. no. in rub. q̃ sit lon. cõsuę. in fi. prio hoc. l. an i totũ. C. de ediſi. priua. ⁊ in hoc modus cõsuetudinis est seruãd⁹. vt not. glos. in. d. l. an in totũ ⁊ in. l. q luminib⁹. de ser. vrbano. prę. ¶ Scõo q̃ro nunquid appellatiõe dom⁹ ꝓtineat porticꝰ. Et vr q sic p. l. cetera. §. hoc senat⁹. ẽ leg. j. vbi edes et porticꝰ eąparant. Et sic facit vt statutũ puniẽs existẽtes extra domũ de nocte sine lumine nõ intelligatur punire existẽtes in porticu ſm Bal. ibi ad idẽ videt esse ter. in. l. si q̃s. j. de operi. pu. Sz certe in cõtrariũ videt facere ter. in. l. cetera. §. hoc senatus. de. le. j. vbi edes et porticꝰ ponunt tãq̃ diuersa. Itẽ q̃a dom⁹ ꝓsistit ex recto solo ⁊ pariete. vt. l. cũ q̃s edes. de vsucap. sz porticꝰ nõ ẽ huiusmodi. vt. ſ. diri. ergo ⁊c. In hoc puto sic eẽ distinguẽdũ Aut porticꝰ est coniũcta domui: ei affixa. ⁊ tũc appellatiõe dom⁹ cõtineť p dictã. l. ſi. q̃n. ⁊ p no. i. c. j. ẽ cõsecra. ecc. vel alta. in. vj. Aut nõ est cõiuncta vl affixa domui. ⁊ tũc nec⁹ p p̃dicta. Et ex hoc infero ad decisionem statuti puniẽtis cõmittẽtẽ maleficiuz in domo vel iuẽtũ eẽ domũ an cõprehendať porticꝰ: qr aut eẽ domũ et non cõiũctavl affixa domui: ⁊ nullo modo cõprehẽdať. Aut est cõiũcta vel affixa domui: ⁊ tũc aut statutuz loquiť p dictionẽ in puta: qr dicit. q̃ delinq̃t i domo. ⁊ tũc nõ cõprehẽdiť porticꝰ: qr dictio in significat i loco ⁊ req̃rit tactuz loci: vt. l. j. §. in flumine de flumini. et probať. l. iis q̃. §. j. cõiũcta. l. ij. §. j. de religiosis. Nã aliõ ẽ porticꝰ ꝓprie dato q̃ sit cõiũcta domui aliõ est ipa domꝰ intelligẽdo de porticu inferiori: id ẽ diſ cooperto añ secꝰ i supiori parte. §. porticũ i q̃ habitať: qr illa dr ꝓprie domus ⁊ p hoc facit. l. fiſtulã. de seruitu. vrba. p̃dio. ⁊ qõ ibi not. Bald. ⁊ Flo. p illũ ter. q̃ dicũt qõ nõ est idez iuris: vt de scalis et de muro vnde scale q̃ sunt fortis extra ostium nam continentur appellatione domus. et sic maleficiuz qõ fit in scalis exterioribꝰ nõ videt eẽ factũ i domo: aut statutũ loq̃tur p dictionẽ ad puta si q̃s fecerit iſultũ ad domũ tũc ꝓprehẽditur etiã faciẽs sub porticu: qr dr esse ad domũ: idest iurta domũ p no. p gl. ⁊ do. i. l. q̃dã hiberus. de ser. vr. p̃di. ⁊ ibi hoc no. Flot. de ista q. vide plene p Albe. de rosa. i. l. pñti. circa prin. de his q̃ ad eccl. cõſu. ⁊ i. d. l. cetera. §. hoc senat⁹. de leg. j. ⁊ ibi per oẽs doc. ¶ Tertio quero habeo duas domos habẽtes claustrũ vel porticuz cõmunẽ in medio illaz ediũ. vnã simpliciter vendo ⁊ aliã retineo cui⁹ erit claustrũ vel porticꝰ. Dic q̃ dz diuidi ⁊ medietas a latere ẽptoris erit sua alia medietas a latere meo erit mea et ita no. dicit Bar. in. d. l. q̃ cõclaue p illuz ter. cũ glo. fi. q̃ incipit p hoc apparet. facit prio hoc q̃ no. Bal. in. c. i. §. ſi q̃s de mãso. in. v. col. ver. q̃d si q̃dã plateo la est i medio. in ti. de cõtro. inuesti. in vsibꝰ feud. sed Ang. in. l. q̃ cõclaue. dicit hoc p̃cedere q̃n in vtraq̃ domo eẽt hostiũ p q̃ deuenit in dictũ claustrũ et exitur. sz si in vna domoꝝ tñ esset hostiũ p q̃ itrat ⁊ exit in claustro seu porticu tũc claustrũ seu porticꝰ erit illius tñ cui⁹ est dom⁹ ostiũ habentis. q̃ tene menti. ¶ Quarto q̃ro quis habet porticũ vel claustrum cooperientem solũ suũ ⁊ req̃scat i alieno an dominiũ eius sit suuz. Dic breuiter q si ista duo cõcurrũt scilicet q cooperiat solũ suũ requiescat in alieno iure seruitutis: tũc claustrũ siue porticꝰ dicit suũ. vt dicta. l. q̃ ꝑclaue ꝓz Bar. Ang. et doc. ibi. alꝫ si ista duo nõ cõcurrunt esset illi⁹ cui⁹ solo req̃scit. l. q̃madmodum. §. ſi. ad. l. aq̃l. secundũ doc. in. d. l. quod cõclaue. quod est not. ¶ Quinto et vltimo q̃ro q̃s vult facere porticum seu claustrũ cũ colũnis an possit iponere colũnas q̃ fuerũt vni⁹ eccl'e. Et dicas breuiter q sic ẽ porticꝰ seu claustrũ ꝑuati hominis seu laici et nõ pot. ter. ẽ cũ gl. i. c. ligna. i fi. de ꝓsec. diſt. j. ⁊ habeť i. c. euz ad hec de relig. do Sz si esset porticꝰ seu claustrũ alicui⁹ eccle

vel monasteriũ sic. vt ẽ ter. in. d. c. ligna ⁊ in. c. seq. ⁊ ibi per Archi. ⁊hr̃ per doc. in. d. c. ad hec. ⁊ per Alber. de rosa. in aut. multo magis. de sacrosã. eccl'is.

¶ De penu. Cap. xlv.

Quidã habet penũ subterraneam vult recipere lumẽ a pte supiori i solo pub. nũq̃d possit. Et vr q̃ nõ. qr i alieno q̃s non põt facere feneſtraz arg. l. quẽad mo. §. ſi ꝓtectam ad. l. aquil. Itẽ qr nõ põt in re cõi facere inuito socio. l. quidã hiberus: ⁊ ibi hoc no. doc. de serui. vrb. p̃dio. ⁊ dicã infra de feneſtra ⁊ bal cono. Itẽ qr in solo publico nõ est licitũ edificare. l. j. ⁊. ij. ne quid in lo. publi. ⁊ istud teneo de iure sed de cõſuetudine vidi seruari ẽtiũ qr q̃libet p tibi to voluntatis recipit lumẽ penoꝛis ex solo publico que cõſuetudo seruãda ẽ l. an in totũ. C. de edi. pri. ⁊ p hoc glo. no. in rubrica. C. que sit long. ꝓsu. in fi. que loquiť de porticibus vt diri in rubrica p̃cedenti ⁊ in rubrica de ostio fl. alia est qõ. Credo tñ q per iudicẽ cogi possit ad faciendũ ferrataz desup vel aliã cooperturã de ligno ꝓpter transeuntes ar. ll. qui foneas. ad. l. aquil. ⁊ ita obseruaťi ciuita. verone. ¶ Quid si vn⁹ vult facere penũ subterraneã ⁊ fodere subtus solũ publicũ vel domũ vicini nunq̃d possit. ⁊ dicas q nõ qr sicut solũ vni⁹ dz esse libeꝝ vsq̃ ad celũ l. ſi. in prin. de serui. ff. ⁊. l. ſi vitẽ. §. pe. qõ vi aut clam. ⁊. l. alti⁹. C. de serui. ita dz esse libeꝝ subterra. vt in. d. l. altius. Item p hoc. l. venditor. §. ſi constat cõmu. prędio. ⁊. l. dimittio. §. ſi vir i fundo. so. ma. Itẽ qr nõ hz ad thesauꝝ inueniendũ in solo alieno. l. vnica. C. de thesau. lib. xj. Itẽ qr speciale est in venis cotareis ⁊ marmoreis. vt. l. cũctis ꝛibi gl. C. de metal. li. x. ꝓuncta. l. j. ⁊. l. quoſdã eo. ti. q̃ dicit qõ ꝓpter publicã vtilitatẽ licitũ ẽ marmora ⁊ ſi sub fundo alieno fodere dũmõ dñs nõ pariať dãnũ de q̃ vide oino qõ not. in. l. inter publica. in. vj. col. de ver. ſig. in. §. publica. ergo in alijs secꝰ ẽ ius cõe. i. ius singulare. ⁊. l. qõ vero. de legi. ¶ Sed quid si volo facere penũ subterraneã quatenꝰ se ꝓtendit solũ meũ vsq̃ ad fl nẽ soli vicini nũquid possim. Et vr q̃ nõ qr qui foueã facit iurta fundũ vicini dz tñ relinquere quãtũ est ꝓfunditas foueę ter. est in. l. fi. ff. fini. regũ. ⁊ maxime hoc vr ꝓcedere vbi in medio esset fundus cõis vel vicini ꝓpter eiꝰ periculũ. vidi tñ obseruari ẽtiũ qr quilibet facit penũ in suo quatenꝰ durat solũ suũ dũmodo vicinus damnum nõ patiatur. p hoc. l. fluminis. §. fi. de dam. infec. ⁊ forte illa. l. fi. noluit loqui de simili foueę que hz nomen speciale sicut est penꝰ. sed de illa tãtũ foueę que stat in suo tñ simplici nomine. ⁊ ꝓpter es nõ hz locũ etiã in puteo qui hz foueã ꝓfundã qr ꝓdit nomẽ foueę ⁊ assumit nomẽ putei. p hoc vr̃ ter. in. d. l. fluminũ. §. pe. ⁊ ita cõiter obseruari vidi. de hoc etiã dicã aliq̃d infra de puteo ⁊ de foueą.

¶ De curia sine curte. Cap. xlvj.

Curia Dicitur planicies terre ⁊ de ista hic loq̃mur aliqs modis assumitur curia vt no. Archi. xj. q. j. ſi q̃s clericus. ¶ Si quis hz domũ cum tribꝰ vel quatuoꝛ clusis. ⁊ in medio earum sit vna curia siue curtis in qua forte ẽ vnus puteus ⁊ in quolibet dictoꝝ clusoꝝ est vnũ hostiũ ⁊ vendidit sine leganť vnũ ex dictis clusis siue curia. an legatarius siue emptoꝛ possit vti dicto hostio ex quo veniť ad dictã curiã. Et sic an possit exire per dictuz hostiũ ad curiã p̃dictã cã veniendi ex dicta curia puta in viã publicã vel cã hauriẽdi aquã ex puteo q̃ ẽ in dicta curia vel alia de cã. Et dico breuiť qõ nõ qr in emptiõe vl legato via vl iter nõ veni nisi fuerit exp̃ssuz. Ll vendẽdo de Zhen. em. ⁊ idẽ si essent plures fratres vel ꝓsanguinei q̃ diuideret vnã domũ q̃ hr̃et plures ptes. ⁊ i medio eaꝝ eẽt curia que vni in diuiſiõe contingeret vna pars dicte domꝰ cũ curia vel alie

Universidad de

due ptes sine curia. hi q habuerūt p-
tē dom⁹ sine curia nō poterūt p ptes
suas venire i. d. curia aliq de cā. ⁊ ideo
cogi poterunt vt claudāt hostia siue
portas que sūt i dictis clusis ꝯsus dic-
tā curiā. ⁊ p dictis oibus vide tex. ⁊
qō ibi no. Bal. ⁊ Flo. i. l. si funduz. §. q
cuiꝰ de ser. vr. p̄de. qō no. qz quotidia-
nū ⁊ dis habui de facto. Adde p̄dictis
q̄ dixi. §. de seruitute itineris seu ad-
tus ⁊. §. de pariete siue muro ꝯ. sed nū
quid vicin⁹ poterit in muro suo face-
re hostū ⁊ supra de hostio siue porta.
ꝯ. ſz dubiū ē si qs pōt. Quid si iter do
mū feudariam ⁊ domū dñi ē vna cu-
ria/seu plateola. Dic q̄p cozdulā diui
di dz ꝯ domū dñi ⁊ illa dimidia erit
sua: alia dimidia ꝯsus domū vasalli
erit vasalli. sicut fit inter duos p̄prie-
tarios vt nota. bar. in. l. q̄ cōclaue. de
dā. infec. ⁊ dixi. §. de claustro siue por
ticu. in. iū. q. ⁊ ita no. Bal. in. c. j. §. si qs
de māso. i ti. de ꝓtrouer. inuesti. in vſi.
feud. q̄ dicit hoc p̄cedere si patiť diui
sionē. Curia ēt aliqn̄ ē ita modica q̄
diuidinō pōt. ⁊ tūc de ea idē est dicen-
dū qō de vestibulo. l. si vt cert⁹. §. fi. cō
mo. ⁊. l. arbor. §. de vestibulo. cōi diui.
de q̄ vestibulo dixi. §. ō hostio siue por
ta in fi. ¶ ſz q̄d si aqua cadēs in cur-
te mea naturaliter et de p se discurrit
ad curiā tuā an sit tibi licitum in cur-
te tua aliq̄d facere ꝑpť qō discursus
aq̄ ipediať ⁊ remaneat i curte mea. Et
dicas q̄ sic arg. l. j. §. sūt qui putāt. ne
q̄d in loco publico. ⁊ ita tz Pau. de ca.
l. l. quoties. la ꝑma. de serui. ⁊ dixi vo
bis. §. in. iij. diuisiō seruitutis. ꝯ. et
ꝑmo videam⁹ ibi ⁊ ex hoc sequiť. ⁊ ad
de tex. in. l. ij. §. si qs in suo. ⁊ ibi Bart.
ne q̄d in loco publi. qō tene mēti.

¶ De puteo cisterna ⁊ lauello. c. xlvij.

Iter Do;
mū feudatarij et do
mū dñi ē vn⁹ pute⁹
tm̄ cuiꝰaq̄ nō sufficit
vtriq̄ qs ꝑferať. Et
vr̄ q̄ dñs tanq̄ hñs
maiorē ptē hz ei domū alteraz pleno
iure. ⁊ i altera feudataria nudā ꝓprie
tatē. arg. l. sancim⁹. circa p̄n. C. de do
natio. ⁊ ita dicit no. Bal. ⁊ i. c. j. §. si qs
de manso. ꝯ. q̄ro q̄d si inter dñm de cō
trouersia iuestiture in vſibus feudo.
¶ ſz q̄d si inter duos vicinos est pu-
teus cōis an possit diuidi ⁊ quo indi-
cio. Dic qō pōt iudicio cōi diuid. si so
lū ei⁹ sit cōe ipsoz vel vni ipsoz id iu
dicet. vt est tex. in. l. iiij. §. j. cōi diuid. ⁊
ibi Flo. qui dicit sec⁹ esset si ipsi habe
rent solū ius hauriendi aquā q̄ forte
solū in quo est puteus sit publicū vel
alioz. ¶ ſz quero nūq̄d vicini ciuita
tis vel loci teneāt ꝓtribuere ad lo-
cū cōem vr furnū. Et vr̄ q̄ sic. p. tex. cū
glo. in. l. j. ad. l. rhodi. de iac. ⁊ ibi hoc
tenuit Ubert⁹ de bobio. ⁊ Albe. de ro.
ꝯpro hoc. l. ad reparationē. C. de aque
duc. lib. xj. ⁊. l. ad port⁹. C. de ope. pu. ⁊
l. ad instructionē. C. de sacrosan. eccl.
⁊ istud est verissimū vt patebit ex his
q̄ statim dicā in sequenti q̄stiōe. ¶ ſz
pone quedā cōitas seu vicini hz vnū
puteū vel furnum vel porticum com-
munē qui eget refectione vel purga
tiōe. quidā ex vicinis volens euitare
collectionē siue expensam collecte di-
cit q̄ vult renūtiare vſui vel cōmodo
illius rei querič an possit. Jſta. q. for-
mať p Specu. i tit. de cēſi. §. j. ꝯ. itē po
ne q̄dā vicinia. vbi plene ⁊ idē q̄si de
ver. ad ꝯbū scribit Alberi. de ro. i suo
tractatu statutoꝝ in p̄ria p̄te. c. xxxv.
⁊ ponit etiā p Flo. in. l. cū fructuari⁹
de vsufru. ⁊ vide qō ponit Dy. i. l. ip̄e-
rator. §. cētū de leg. ij. ⁊ Jaco. de arena.
in. l. ꝓtor. §. hoc edicto. de dā. infec. In
qua. q. vr̄ qō renūtiare nō possit ⁊ ex-
pēsam euitare p. d. l. ad refectionē. ⁊. l.
ad porticū. Itē q̄ lex vr̄ iponere onus
incūbēs domui nō p̄sone ar. l. fi. q̄ inci
pit ediles de via pu. Itē p hoc q̄ va-
sallus non pōt se eximere seruitio dñi
renūtiādo feudū. vt hr̄ p glo. ordi. i. c.
j. §. sil'r. in tit. de cap. q̄ cur. vēdidit. et
p gl. Jaco. de bel. Nico. de neapo. ⁊ do
cto. i. c. j. de vasallo q̄ cō. ꝯsti. locat. fun
dū al'. in vſi feu. ⁊ p gl. ⁊ doc. in ca. q̄ in
ecclesiarū. extra. de ꝯsti. ⁊ p Spe. in tit.
de feu. §. qm̄. ꝯ. xxviij. ⁊ p Bal. i. c. j. §.
clausulis. i ti. de p̄hibi. feudali. ⁊ per

Dy. ⁊ Bar. in. l. is cū quo. de aq̄ plu. ar
cen. ⁊ p Flo. in. l. si absente. ⁊. in. l. cum
fructu. ⁊ ibi Jo no vide de vsufru. Jn ꝯ
riū vr̄ illa regula vulgaris q̄ dicit qs
pōt renūtiare iuri suo. l. si qs in cōscri
bēdo. C. de pac. cū similib⁹. Itē p hoc
l. ꝓtor ait. §. fi. ⁊ qō ibi no. de dā. inf ec.
Itē. l. si forte. §. ij. si serui. vēdi. ⁊. d. l. cū
fructuarij. Itē q̄ si aliqs est de collegio pōt renūtiare et ab eo recedere. l.
j. i fina. de coll'. illicitis. Itē p hoc tot⁹
titu. ff. p dereli. ⁊. l. ij. §. vincēnales. ne
q̄d in lo. pub. ¶ ſz p decisiōe bremit
sic distingue. aut pute⁹ vel furn⁹ indi
get reparatiōe rōne tpis p̄teriti aut fu
turi. Primo casu teneť indistincte cō-
tribuere nec pōt renūtiare in dānū vi
cinie. Et est rō q̄tā vtilitatem accepit
ex vsu sicut alij vicini vſi sicut sentit cō
modū ita sentire dz icōmodū. vt. l. l. se
cūdū naturā. de re iudi. ⁊. c. qui sentit
onus. co. ti. in. vj. Scōo casu q̄n rōne
futuri tpis ⁊ tūc aut vult stare in vici
nitate seu vicinia ⁊ isto casu liz nolit
vti puteo vel furno qz forte hz vnū in
domo tñ poterit cogi ad reficiēdū seu
cōtribuēdū qz istud est onus ipositum
domui ⁊ nō p̄sone ar. d. l. ediles de via
pu. itē. q̄ pute⁹ vel furnus sunt cōes
vniuersitatis nō vt singuloz. in reb⁹
vniuersitatis nō attēdit volūtas vni⁹
ſz maioris ptis. l. q̄ maior ad mu. cū
si. Aut nō vult amplius stare in vicinia
vel in cōitate. ⁊ sic vult renūtiare nedū
vſui putei vel furni: ſz etiā vicinie vel
cōitatis ⁊ tūc teneo qō nō sit obligat⁹
rōne futuri tpis. lz Albe. ⁊ flo. videan
tur velle q̄ idistincte teneanť ꝓtribue
re ⁊ moueor p ea q̄ dixi. §. p pte negā-
tiua. ⁊ adde q̄ de puteo lacu ⁊ piscina
reficiēdis ⁊ purgādis interdictū cōpe
tit. tex. est in. l. j. versic. pe. ff. de fonte.
Et q̄d sit reficere ⁊ purgare. vide tex. i
l. j. §. reficere. ⁊. §. purgandi. de riuis.
¶ Quid si in domo mea puteū aperio
quo aperto vene putei tui ꝑcise sunt
an tenear. Et dic q̄ nō tex. est in. l. flu-
minū. §. pe. ver. idē videm⁹. ⁊ ibi vide
etiam. §. fina. cum duabus. l. seq. ⁊ qō
ibi not. de dam. infecto. ⁊. l. j. §. deniq̄
de aqua plu. arcen. ⁊ Pau. de castro. in
l. si tibi. in fi. C. de serui. ¶ Sed nūq̄d
interdictum de fonte competat illi q̄
vti p̄hibeť puteo viuā aquā. nō habē
te. Et dicas q̄ non. tex. est in. l. j. §. hoc
iterdicto. de fonte. ⁊ ibi omnino vide
Bar. qui per illum tex. dicit no. q̄ sta-
tutum prohibēs mulieres portare p
las intelligitur de veris ⁊ naturalib⁹.
non autez de fictis ⁊ compositis. Ego
dixi de verb. sig. l. mulieris. in p̄inci.
in. p. et vl. q. vbi posui aliqua de ozna
tu mulierum. Adde predicta q̄ vendi
ta domo non solum venit puteus qui
est i ea: sed ēt putealia. i. q̄ous puteus
cooperitur: et funes quibus trahitur
aqua ⁊ quedam alia veniunt. de quī-
bus omnibus vide in tex. l. iul. §. fina.
cum. l. seq. de acti. empti. ⁊ venit etiaz
rota ⁊ scitula. vt. l. qui fundum. §. fi. de
contrahē. emp. ⁊ oia que dicta sunt. §.
de puteo habēt locū in cisterna ⁊ lauel
lo. Et sciēdum est q̄ cisterna non ha-
bet aquam perpetuam nec viuaz ter.
est in. l. j. §. hoc interdicto. ff. de fonte.
Et istō patet manifeste Uenetijs: vbi
sunt cisterne que sepūssime deducunť
ad ficcitatē. Lauellum autem intelli-
go locum in quo colligitur aqua p̄o
pannis lauandis vel animalibus po
tandis. ¶ Sed an sit licituz fodere pu
teuz vel cisternam aut lauelluz p̄ope
fundum vicini nullo spatio interposi
to. Et videtur q̄ debeat dimitti tantū
spatium q̄tum est profunditas fouee
per. l. fi. fini. regun. Ego teneo cōtra-
rium: q̄ ille mō sūt p̄prie fouee ſz ha
bent alia noia specialia. vt dixi supra
de penu. in fi. vbi. vide. ¶ Si qs autē
aperuerit cisternam vel foderit ⁊ non
cooperuit eā ceciderit q̄ bos vel asin⁹
in eā. Dic q̄ dñs cisterne teneť redde
re p̄tiū iumēto q̄ aūt mortuū est
ipsius dñi cisterne erit. vt in. c. ij. extra
de iniurijs ⁊ de damno dato. ⁊ ē casus
no. q̄ limitat materiā positā in. l. si sti-
chus. de ꝯb. ob. vcz vt qō ex re mea su
peresť meū ē. ⁊ mihi reddi dz. l. solū. §.
meū. de rei vē. itellige nisi ex culpa al
teri⁹ peat. vt vbi ita no. Lu. de ro. i. d.
l. stich⁹ i fi. q̄ tñ itelligit qn̄ cisterna fie
ret i publico. arg. l. foueas. ad. l. aq̄l. se

Universidad de Deusto

Regiõe a phrice si q̃ busdã etiã regionib⁹ gallie ãq̃ vendit vel uti: in ciuitate pcrauẽsi qz nõ ẽ aliqs fons viu⁹ seu scaturiẽs i tota vrbe picta uensi pter cisternas et paucos puteos cũ tñ vrbs illa sit ãpla ⁊ spaciosa

eus i p̃uato vt no. gl. in d. c. ij. de iniurijs. ⁊ dã. Dato. ¶ Ultimo vn⁹ hz cisternas legauit cister nã. an debeãt ãq̃ i ea regione in qua ãq̃ venalis ẽ: vt ẽ i regiõe aphrice ⁊ egypti. vt dicit tex. i l. mella. §. fi. de ciba. lega. ⁊ no. Bar. i. l. j. eo. ti. ⁊ sicut est bononie: ferrarie: ⁊ venetijs. Et dicas q̃ sic: siue habeant cisternas: siue nõ. vt est casus i. d. l. j. ¶ Sed q̃n hz cisternas an tũc erit seruit⁹ vel obligatio p sonalis. vide oino text. gl. ⁊ Bar. i. d. l. mella. §. fi. ⁊ dixi plene supra. in p̃n. post diffinitionẽ seruitutis realis i illa questione quõ cognoscatur an sint seruitutes reales vel personales.

¶ De cloaca. Ca. xlviij.

Cloaca est locꝰ cõcauus p quẽ colluuies q̃daz fluit. vt dicit text. i. l. j. §. cloaca aũr. ff. ỽ cloacis. qui subdit q̃ cloace appellatiõe ⁊ tuba ⁊ fistula ꝓtinent: ⁊ tub⁹ ỽ foramẽ cloace vbi purgatur colluuies ãq̃ fistula vero est aliud genꝰ instrumẽti. ⁊ ad idẽ hz gl. er quo not. scõm Bart. ibi. q̃ appellatõe cloace ꝓtinet etiã ostiũ cloace. q̃ facit ad questionem statutis dicẽtib⁹ q̃ si q̃s offenderit aliquẽ in domo puniat intrñ: vt offẽdens in ostio teneat pena statuti: quia appellatione domus continetur ostium: ⁊ alia q̃ eidem sunt affixa etiã si ꝓtenderent extra domũ. l. si ãq̃ duct⁹. de cõtrahen. emp. ⁊. l. j. §. fi. cũ. l. seq. de actio. ⁊ dixi aliqs in tit. p̃ce. intelligo tñ de ostio intra clausurã. secꝰ si extra clausurã existat: qz tũc nõ dicetur factũ i domo. l. j. §. flumẽ. de flumi. de quo dic vt p Bartolũ. in. d. l. j. ỽ cloacis. et in. l. cetera. §. hoc senat⁹. de leg: j. ⁊ p Bal. in. d. l. data opa. C. q̃ accu. non po. ⁊ vide q̃ pleni⁹ dixi supra de claustro in scõa gõne. Itẽ cloaca q̃dam est p̃uata. quedam est publica l. j. §. hoc autem. de cloacis. Item sciendum est q̃ pretor introduxit duo interdicta. vnũ de cloacis purgãdis ⁊ reficiendis: ⁊ istud est ꝓhibitorium qz nemo dz ꝓhibere reficere ⁊ purgare cloacam. l. j. §. j. de cloacis. Aliꝰ est restitutorium: quia nemo dz aliquid in cloacis mittere ꝓpter q̃ deterior fiat: vt d. l. j. §. fi. ⁊ est ratio: qz hec interdicta p tinent ad salubritatẽ ⁊ tutelam ciuitatis. Nam ⁊ celũ pestilens ⁊ ruinas immundicie cloacaꝝ minant. Itẽ si non reficiunt tex. est no. in. d. l. j. §. j. de cloacis ⁊ ibi vide glo. j. ⁊ adde glo. no. i. l. pe. §. pe. i ver. quẽ celi. q̃ vi aut clã. q̃ dicit q̃ aer corrumpit apponẽdo stercus: vel cloacã aperiẽdo ⁊ vide alium tex. notabi. ⁊ sing. in. l. iij. §. item ait si odore. cũ glo. ne q̃d in loco publico. p quẽ tex. cũ glo. alias iudicaui q̃ q̃s nõ p̃t in domo sua p̃uata exercere artẽ per quã malus odor seu fetor fiat vicinis. ⁊ per predicta teneo q̃nõ sit licitũ p̃uato aperire de die cloacã vel necessariũ: aut similia ꝓpter fetorẽ: sed de nocte tñmodo: nisi sit necessitas: ⁊ nõ alias. q̃ est no. ¶ Quero primo circa istã materiã cloacaꝝ. an liceat mihi cloacã de nouo facere iter edes meas ⁊ tuas te inuito ⁊ ꝓtradicẽte. ⁊ si denũtias nouũ opus possim tuã denuntiationẽ contemnere. Videt q̃ non p ea que dixi. §. de pe. in. ij. q. ⁊ p totũ ti. de no. ope. nũ. tñ Azium teneas per. l. j. §. si quis mihi purganti. et. l. fi. de cloacis. dummodo si in viam publicaꝝ velis cloacam facere facias permittente illo cui viarum publicarũ cura cõmittitur. vt. d. l. fi. ⁊ ibi glo. ⁊ ita tenet Rof. in suis libellis in titu. si vis cloacam tuam ꝓpurgare in fi. ⁊ vide ter. in d. l. j. in fi. ⁊ in. §. deinde ait ꝓtor. cum seq. ⁊ vide olino. l. de pupillo. §. si q̃s rinos. cũ seq. de no. ope. nũ. vbi de hoc q̃o declarat. ¶ Quero scõo aliqs hz vsuz cloace vi clãm vel p̃cario. vult cloacã reficere vel purgare: an ꝓtra impediẽtes sibi cõpetat interdictũ cloace p hibitoriũ. dic q̃ sic. l. j. §. hoc interdictũ. el. j. de cloacis. ⁊ rõ ponit ibi. ⁊. d. §. siq̃s rinos. ¶ Quero tertio an sit licitũ vni socio facere cloacã in muro cõi inuito altero socio ⁊ ỽ hoc dic vt dicã ifrã ỽ balneo seu stupha ⁊ ỽ necessario ⁊c. ¶ Quero quarto an sit licitum facere cloacã in fundo vel domo sua: ⁊ ex ea imittere aquã in viã publicaz. Et dicas q̃ sic: nisi ex illa ãq̃ via efficeret nimis labilis. vt est tex. in. l. ij. §. si q̃s cloacã. ne q̃d in lo. pub. et via ỽ fieri nimis labilis siue ỽterior sit sus eius ad comeãdũ corrũpat: hoc est ad eũdũ vel agẽdũ: aut cum plana fuerit cliuosa fiat vel ex molli aspera aut angustior ex latiore aut palustris ex sicca vt ẽ tex. in. d. l. ij. §. deteriorẽ autẽ. ⁊ vide in seq. q. ¶ Quero q̃nto. nũq̃d licet facere ãq̃du. loco cloace vsq̃ ad viã publicã. Et dic q̃ sic: vt in. q. p̃ce. ⁊ ita obseruat etiã de facto. Sz aduerte qz: post ductũ p̃dictũ nõ est licitum mittere ad viã publicã aliq̃d fetidus vel turpe vt sterc⁹ siue laueꝝ larrina. vt est tex. in. l. ediles. in fi. de via pub. alleg. in tit. de lo. pub. fruendo. p hoc gl. in. l. pe. q̃ vi aut clã. ⁊ iõ nõ ẽet licitũ lauare in domo vegetes in quibus fuisset vinũ fetidũ vel alia vasa fetida: si aqua illa veniret in viã publicã q̃ no. qz multi ꝓtrafaciũt ⁊ male. Nã ediles curules vel q̃ ꝓpositi sunt viis publicis hoc ꝑmittere nõ deberẽ: vt dicit. d. l. ediles. in fi. ⁊ vide q̃ dicã in vij. q. ¶ Quero sexto aliqs hz vsufructũ in fundo vel cloaca publica indiget refectiõe vel reparatiõe an istud onus spectet ad ipsum. Et dicas q̃ sic ⁊ nõ ad ꝓpietariũ vt. l. si pẽdente. §. si q̃d cloacarij. ⁊ ibi Flo. ỽ vsufr. ¶ Quero septimo an ius agẽdi seu phibẽdi cõpetat solũ edilib⁹ vel habẽtib⁹ curã ciuitatis vel aliꝰ. Et dic q̃ illis quorum interest cõperit ius: puta qz sunt de eadẽ cõtrata. ⁊ istud est clarz. ⁊ ꝓbatur in. l. ij. §. penul. ne q̃d in lo. pub. ¶ Sed q̃d si nihil aut parꝝ interest ꝓtra ti. puta qz est de alia ꝓtrata. Et dicas idẽ qz actio popularis est. vt ẽ gl. valde notabilis in. d. §. penul. q̃ nõ est alibi scõm Ang. i. l. i. ꝓincipali. §. j. de no. ope. nũ. ⁊ cõiter tenet. vt dicit Jo. de ana. in. c. qualiter ⁊ q̃n. el. ij. in. xij. col. de accu. de quo vide p doc. in. d. c. §. fi. vbi ꝓbat hec decisio. Sz q̃d si esset forẽsis. ⁊ idẽ si. noie publico agat. ỽ quo dic ⁊ plene p Bar. ⁊ doc. in. d. §. fi. ¶ Quero octauo q̃ actio cõpetat ꝓ istis cloacis. Dic duo interdicta. vnũ ꝓhibitoriũ aliud restitutoriũ vt ꝓbat in. l. j. in p̃i. de cloaca. ⁊ dixi supra circa p̃in. Et idẽ Jo. in arbore sua actionũ facit duos articulos de his duob⁹ interdictis. ¶ Quero nono q̃ sunt necessaria vt cõpetãt ista duo interdicta. Dic tria principaliter. Primo q̃ sit cloaca: sed q̃ sit cloaca. vide supra in p̃in. Scõm q̃ aliqs ꝓhibeat te volẽtẽ purgere cloacã factã vel reficere. vel aliquid est imissum. in quo vsus cloace impediat q̃ remoueat. vt. d. l. j. in p̃in. ¶ Tertiũ q̃ ille q̃ vult reficere vl purgare cloacã caneat vicino. de dã. ife. l. j. §. j. ⁊. §. si q̃s purganti de cloaca. et ita tz Rof. in ti. si vis cloacã tuã purgare ⁊c. ¶ Quero decimo ⁊ vltio quo ⁊ q̃liter debeãt positiões ⁊ q̃liter debeat formari libellus. ⁊ vide in dicto suo libello vbi plene. Cetera dic vt p tex. ⁊ glo. in. d. l. j. ⁊. ij. de cloacis.

¶ De fistula cana. seu ãgrolo. Ca. xlix

Fistule sũt vasa plũbea vel fictilia aut lignea per q̃ ex castello vl ex celo ãq̃ ducit: vt. l. si fistule. ⁊. l. fictilia. ỽ ser. vr. prę. ⁊. l. si stkas si ser. vẽ. ⁊. l. fũdi. §. pe. ⁊ fi. e. ti. et dixi aliq̃d. §. ỽ cloacꝫ. i p̃n. ⁊ vocãt q̃nq̃ mꝛices. vt. l. eos. C. de ãq̃du. ił. xj. ⁊ regulariꝫ apõnos dicunt canalia ⁊ p̃ut

cōsistere ex quacūq; materia: ꝛ bz castellū receptaculū qđ aquā recipit. l. j. §. hoc iterdictū necessario. de aq̄ q̄ti. ꝛ est. ꝛ bz ꝓpter locū circūdatū ad modū castelli vbi cōgregat ꝛ vñ ducitur aq̄. vt dicit gl. in. d. l. fundi. §. ab eo. et in. d. l. eos. Et no. q; habēs licētiam a ꝓncipe vel superiori auertēdi aquam ex publico bz eā ducere per castellum per fistulas ne matrices fistule corrūpant: ꝛ cōtrafacies ꝑdit beneficiū cōcessiōis: ꝛ punit etiā in corpore. casus est in. d. l. eos. qđ no. ¶ Nūquid autē liceat socio facere in parietē cōem fistulā vel aliqđ canale per qđ aq̄ pluuie arceat siue recipiat. Dic q; non. l. fistulas. si serui. ven. Et ita tz Ang. et doc. in. l. inter quos. in. iiij. col. in pn. in ver. sile in pariete. de dā. ife. Et idē tz Jo. pe. de papia. in vlti. lib. in ante pe. gl. ex hoc not. q; etiā in pariete cōi nō lz etiā facere aquarolū vel siculū. ſm Bar. qui etiā ita no. per. l. fistulas per illū tex. de serui. vrb. prędio. imo plus nō lz habere aquarolū in pariete ꝓprio si per eū aqua missa inundaret in parietē vicini. vt. d. l. fistulas et ibi hoc tz Bar. ꝛ adde oino q̄ dicā infra de balneo ꝛ necessario ꝛ celario: ꝛ in specie de aquarolo seu canali. ꝛ ea q̄ dicunt hic vt plurimū ꝙueniūt. Sz an ꝑdicta veniāt in vēditiōe domoꝝ. Dic q; sic. tex. est in. d. l. fundi. §. labeo ꝛ in. l. vēditor hois. §. fi. de act. emp. ꝛ l. fistulas. in pnc. de ꝙtrahē. emptio.

¶ De furno. Cap. l.

Si furnum

Juxta cōem parietes hēas ꝛ dānū datū prius vel ꝙ posit dare pōt an tecum agi possit. dic si dānū ōdit parieti. puta qz paries exust⁹ sit agi pōt actiōe in factū. l. aq̄l. vt ē tex. in. l. si seruus. vuū. §. si furnū ad. l. aq̄l. ꝛ ibi doc. et. l. fluminum. §. si furni. ꝛ ibi plene de hoc no. ff. de dā. ifec. Sz si nō dānum dederit an possit peti cautio. de dam. ife. Et vr̄ q; sic ꝙ dictū. §. si furnū. Jn cōtrariū vr̄ ꝙ dictū. §. ꝑdic. gl. ibi soluit plurib⁹ modis. Sz tu breuiter cōcludas aut timeꝫ dānū ex vitio furni tm̄ aut ex vitio seu culpa fornarij tm̄. aut ex vitio furni et furnarij. Primo casu qñ timeꝫ dānū ex vitio furni tm̄ pōt peti cautio. ꝛ ita loq̄tur. d. §. si furnus. Et est rō qz tūc istō vitio cadit i actionē vtilē. l. aq̄l. q̄ nō excludit ista cautionē. vt ibi ꝛ ita tenēt Bart. ꝛ doc. in. d. §. pe. ꝛ Flo. in. d. §. si furnū. Scōo casu qñ timeꝫ dānū ex vitio furnarij tm̄ ꝛ tūc subdistingue. aut dānū timeꝫ ex facto furnarij. aut ex nō facto. puta negligētia vel omissiōe. si ex facto puta qz iponit i furno maximū ignē. et tūc nō cōpetit cautio dāni ifecti. ꝛ ita loq̄tur. d. §. pe. si furni ꝛ ē rō qz qñ ꝓncipaliter dat dānuz a furnario culpa sua cōpetit ꝓtra ipz actio. l. aq̄l. directa ex tertio capite vt. d. l. si seruꝰ seruū. §. iij. aūt capite. ꝛ ista actio est directa ordinaria q; facit cessare cautionem dāni ifecti q̄ est extraordinaria iuxta no. p Bar. in. l. i. pulctali. §. j. de no. ope. nūtia. ꝛ ita tz Bar. in. d. §. ꝑterea. Si ꝛo timeꝫ dānū ex nō facto. puta ex negligētia vel omissiōe furnarij ꝛ tunc pōt peti cautio qz nō cōpetit actio. l. aq̄l. casus est no. in. l. si cuius. §. deuſufru. ꝛ ita tz Ang. in. d. §. ꝑterea. Tertio casu principali qñ timeꝫ dānum ex culpa furni ꝛ furnarij simul ꝛ tūc dic idē q; in primo casu scilicet q; possit peti cautio scōm Bart. ꝛ docto. in. d. §. ꝓterea et circa prędicta vide omnino Angelus in dicto. §. preterea. et Flo. in dicto. §. si furnum. ¶ Secunda questio est. Quidam habuit ꝛ habet furnum seu molendinum in aliqua villa vel vicinia ꝛ omnes de dicto loco iaz longissimo tempore etiam eius initij cuius non extat memoria in contrarium semper venerunt ad dictū furnum seu molendinū ꝓ pane coquēdo seu macinādo aliꝰ vult furnuz seu molendinū nouiter construere possit ꝓhibere ne construat. Et videtur q; sic quia non debet immutari antiqua consuetudo in preiudicium alterius l. si manifeste. C. de seruit. Item ꝑ hoc. l. si quis. §. de diuer. ꝛ tēp. ꝓscrip. Sz cōtrariū est verꝰ qz i suo licitū ē edificare et sino ceat alieno. l. fluminuz. §. fi. cū duab⁹ seq. ff. de dā. ife. ꝛ. l. si i meo. de aqua plu. arcē. ꝛ. l. si. ꝛ ibi Ange. de vsucap. et ꝑ hoc allego text. in. c. significāte in pn. de appella. ꝛ ibi hoc no. in terminis Inn. ꝛ Ant. de but. ꝛ cō muniter doct. et ꝑdicta intellige vera nisi seruitus vel obligatio ꝓsonalis eēt iposita iuxta no. in. d. l. si. de vsuca. et ita notant doct. ꝛ in. d. c. significante. vel nisi esset prescriptuz que prescriptio nō currit nisi a tpe quo alius voluisset edificare furnum vel molēdinum ꝛ propter prohibitionem sibi factaz de stitisset. vt no. per glos. ꝛ doc. in. l. qui luminib⁹ de seruitutibus vrbanorum. prędio. ꝛ in. l. j. C. de seruit. ꝛ ista. q. vide per glo. ꝛ doct. in. d. l. si manifeste. ꝛ per glo. in. l. si quis ex argentarijs. §. si initium tabularū. ff. de eden. ꝛ per Bar. plene in. l. quominus in. j. q. ff. de flumini. ꝛ in. l. j. §. sicut autem. de aqua plu. arcen. ꝛ per Flo. in l. imperatores. de seruitutibus vrbano. prędi. ꝛ originaliter ista fuit q̄stio Pilei. xxxvj. q̄ incipit quidam salmari⁹ et de ista materia quomodo formari libellus ꝛ positiones fieri debeāt. vide in summa libelloruz composita a dño Petro Jac. Anno. M. cccc. lvij. in libello super furno. ꝛ est xx. Ru. tex illa sūma vt plurimum sumpta est practica Jo. petri de papia q̄ nūc vtunt̄ ꝓcuratores lz de dicta summa mētionē non faciat. ¶ Tertia q̄stio est aliqs ꝓmisit mihi coquere panes i furno suo ꝓ tota familia mea. an ista sit seruitꝰ vt obligatio ꝓsonalis vide Bald. in. l. si plures in. iij. ꝓtrario. C. de ꝓditio. insertis. ꝛ ego dixi. §. circa finē prime divisionis seruitutū ver. iij. quero si aliquis ꝓmisit. ꝛ. §. in. q. quo cognoscat seruitꝰ realis. Dicit ibi dixi. ¶ Quarta q̄stio est quis ꝓmisit mihi ꝛ tytio q; possim coquere in furno suo oi hebdomada decē sestaria frumēti tytiꝰ decessit vtrū portio tytij mihi accrescat. Bal. in. l. vnica. §. cū aūt. de cadu. tol. formatē eandē. q. ꝛ dicit cōsidera. Maz si cōiuncti sumus re' et verbis venio per ius non decrescendi qđ etiā in cōtractib⁹ locū hz. Cōtrariū dicit eē verum qz cū tytius semel fecerit partez recessuz est a iure nō decrescēdi ꝛ opz venire per ius accrescendi. vt subtiliter no. Bar. de leg. iij. l. re cōiuncti. in arti. de serui. sed ius accrescendi non hz locū in contractibus lucratiuis. vt no. dicit Bal. subtilē cōsiderationem. ¶ Quinta questio est pulcra teci pactū cū furnario vt coḡret panē ꝓ me ꝛ familia mea singulis ānis vl' ꝑpetuo ꝛ q; sibi darē oi anno. x. libras. tūc habebā duos filios tm̄ ꝛ postea mihi nati sunt plures aliifilij. ꝛ ita familia mea est aucta. an teneaꝫ mihi cogere ꝓ eodē ꝑtio. Istā. q. formal Jac. bu. in. l. si. C. de sacrosan. eccle. Albe. de ro. ponit similē de molēdino i auē. hoc ius porrectum. ver. vnā aliā pulcrā. q. eo. ti. ꝛ in. l. nō modus. C. de serui. ꝛ Inn. in cle. l. fas. xj. col. versi. q; si ꝓmittēs coquere de rescrip. Jn qua. q. ꝓmo dicē dū vr̄. q; teneaꝫ. qz ꝓmisit cogere ꝓ familia mea nūc ē familia mea lz sit' aucta. vt. l. peculiū i pn. ff. de pecul. ibi vr̄ hoc ꝓbari ꝓ hoc ēt. l. ꝓpōbaꝫ. de iudi. ꝓ hoc vr̄ tex. tūcta gl. i. l. pe. ō fun. istru. q̄ vult no. q; oē vle recipiat augmētū ꝛ diminutionē vt ibi. ꝛ. l. grege. deleg. j. ꝛ i. d. l. peculiū. ꝛ no. i. d. l. j. deleg. j. Sz familia ēvle qz est collectiuū

Allegat dñz petrū Jacobi in suis libellis.

sue aliquo signo particulariu ꝯnali vt no. glo. in. l. j. ff. de eden. ⁊ Bart. et doc. in. l. scire debere. in pn. de ꝟb. oblig. ¶ Tertio ad idē vī text. in. l. ij. in prin. ff. quor leg. ⁊ in. l. fi. §. j. in princ. de lib. leg. ¶ Quarto videt ꝓbari in l. si seruit⁹. in prin. de seruit. vrb. prædi. vbi dicit ꝙ seruit⁹ iposita luminibus simpliciter intelligit tā de ꝓsentibus ꝙ de futuris. ¶ Quinto qz sepe inspicitur qđ euenire pōt vt no. gl. in. l. inter stipulātē. §. sacrā. de verbo. oblig. ¶ Sexto ꝓbari pōt ratiōe. nā si vnus filius mozeret remaneret eadē familia. d. l. ꝓponebat. de iudi. ⁊ vellet furnarius seruare sibi ꝓmissionē ita et ecōtra si est aucta debet mihi seruare vt cōtrariū eadē sit disciplina. l. j. de his qui sunt sui vel alieni iuris. cū si. ⁊ qz ad quē spectat augmētū. diminutio spectare debet. vt est textus ⁊ ibi docto. in. l. si ex toto de lega. j. nā regula est qui pōt sentire incōmoduz l. scōm naturā. de reg. iur. ⁊ qui in vno grauari pōt in alio releuari dz. l. euz qui. in princ. de iureiu. ¶ Septimo ꝓ hoc facit tex. i. c. qz circa ō pu. ⁊ qđ no. Cy. scōm Pet. in. l. plz in vlti. q. de sacrosā. eccle. ⁊ qđ no. plene Ang. ⁊ Flo. in. l. si seruit⁹ de seruit. vr. ꝓdi. ¶ Octauo facit ꝓ hoc. l. hoc iure. §. aqua. de aqua quoti. ⁊ esti. ¶ Nono ꝓ hoc ad duco qđ no. Alb. de ros. in simili. in. l. rutilia polla. de cōtrahē. emp. vbi dicit ꝙ si aliqs cōducit vnū molēdinuz cū quatuor rotis ⁊ cōuenit ꝓstari modios. x. pro qualibet rota ⁊ postea cōductor ibi aliā rotā cōstruxit ꝙ nō teneat ꝓ illa noua rota aliqđ soluere. ⁊ sic nō dz crescere fructꝰ. Et dicit ꝙ ita fuit determinatū ꝓ vt refert Ugol. ō fonta. allegat ad hoc. l. nō modū. C. de seruit. ⁊ vide oino eūdē Alber. in. d. l. rutilia polla. vbi adducit alias sikes. q. ¶ Decimo adduco aliā decisionem Albe. in auc. hoc ius porrectū. de sacrosan. in. x. col. ver. vnā aliā. q. subijcit. vbi dicit ꝙ si paterfa. cū abbate ⁊ ꝙuētu eiusdē mōasterij pactꝰ fuit qđ molēdinū dicti monasterij. sibi ⁊ familie sue ꝓ certa pēsiōe molere deberet nec in hoc fuit lesum ⁊ deceptū monasteriū tpe pacti initi. postea qlibet filiorū hz ita magnā familiā sicut habebat pr̄fami. tpe celebrari ꝺcꝰ qlibet ipoz vult molere ad molēdinū sicut fa ciebat eoz pr̄ ⁊ determinat qꝺ de stricto iure possit ⁊ allegat dictā. l. si seruitus. ¶ In cōtrariū vult qđ imo nō teneat furnariꝰ coḡre ꝓ eodē ptio aucta familia per textū. in. l. nō modū cum his que ibi no. per gl. ⁊ Cy. ⁊ doc. C. de seruit. ¶ Scōo ꝓ. l. si ita de aur. ⁊ argē. leg. vbi dz ꝟba in dubio intelliguntꝝ ꝑ tps p̄sens. ⁊ ꝓ hoc. l. si me. ꝓpri⁹. cum ibi no. si seruit. vēdi. ⁊ cle. literas. cum ibi no. de rescriptis. Itē ꝓ hoc qz verba cōtractus in dubio intelliguntur rebꝰ sic stātib⁹. l. qꝺ seruit⁹. de cōditio. ob causaz. ¶ Tertio per. l. rutilia polla. de cōtrahē. emptio. vbi dz qꝺ in dubio verba cōtractus intelligūtur sm qđ apparet tpe cōtractus ⁊ postea illum textū inducit Alberi. de rosa. ad plures questio. ⁊ ad idem est text. in. l. j. eo. tit. ⁊ ibi Albe. de rosa. in fi. adducit illū tex. ad decisionē hui⁹. q. in ter minis remittit tamen se ad dicta per eū i. d. auc. hoc ius porrectū. ¶ Quarto facit tex. in. l. j. §. item q̄rit. de aqua quoti. ⁊ esti. ⁊ in. l. fi. §. fi. in fi. de lib. le. ¶ Quinto hoc videt ꝓbari optima ratiōe qz ex psona heredū nō dz cōditio obligationis mutari. l. ij. §. ex his. de verbo. oblig. ⁊ ibi vide Alb. de ro. Et ar. istō ꝓcederet qñ eēt aucta familia post mortē pr̄ifami. ¶ Sexto qz vbi crescit expēsa ⁊ labor dz crescere ptiū seu salariū qz tā labor ꝙ pecunia diuisionē recipiūt vt est tex. in. l. amico. in prin. de an. leg. ⁊ ibi ponūt doct. ꝓ illū tex. ꝙ si famul⁹ cōuenit stare cū trib⁹ scholarib⁹. ꝓ certo ptio i mēse ⁊ vnus scholaris moritur vel recedit dz diminui salariū. si alter superuenit debet augeri sicut augetur et diminuitur labor ita hoc dicit ꝙ si augeatur vel diminuatur familia debet augeri ⁊ diminui ptium. ¶ Septio ꝓ hoc adduco tex. in. c. quanto extra de decen. ⁊ ibi ponitur ista. q. ꝓ Jo. an. ¶ Octauo qz regulr conuētio nō extēdit ad in

cogitata. l. cū aquil. ⁊ l. qđ cū tutozibus de trāsac. sed furnariꝰ nō cogitauit qđ deberet familia crescere ḡ ⁊c. ¶ Nono qz infinitas est cuitāda. l. fi. C. de sacrosan. ecc. Nā si furnarius teneret ꝓ familia aucta teneret etiā si in infinitū augeret qđ non vī esse dicendus vt ibi ⁊ ꝓ hanc potissime rōnē ꝓ hac parte determinat ibi Jac. bu. dicens qꝺ nō obstat qꝺ ꝓmiserit coḡre mihi ⁊ familie mee. qz intelligit de familia quam tpe conuētionis habebā. ¶ Decimo ⁊ vltimo facit. l. cui fundus in fi. de ꝛdi. ⁊ demon. quē tex. inducit ibi ꝺy. ⁊ Alb. ad. j. q. dñi ꝛso. qꝺ cōcessum est qꝺ est in aliquo nemore possit ḡs ligna incidere ꝓ se ⁊ familia sua ⁊ decedat relictis multis familijs qꝺ vnusquisqz filiozuz non poterit incidere ḡtum expediat sibi ⁊ familie sue sed oēs simul incidere tm̄ debent ḡtum poterat pater et nō plus. Item inducit ibi Alb. ad aliā q. Si aliquis dederit prædium alicui monasterio vt ꝑpetuo deberet molere sibi ⁊ filiis suis granum ad molēdinū suum postea liberi super excreuerunt. Item adduco etiā decisionē pilei quā facit in. q. sua. xlviij. que incipit q̄dam paterfamilias in qua tenet qꝺ si monasteriū promisit mihi ⁊ familie mee molere frumentū non teneꝝ heredib⁹ molere in maiori: ḡtitate quā mihi tenet ꝓpter infinitatem euitādā qm̄ nō est verosimile monasterium se voluisse obligare ad talē infinitatem. et idē tenuit Bart. bzixiensis in questionib⁹ suis. q. lj. que incipit quidam paterfa. Et ad idem allego etiā que no. Cy. se cundū petrū. in. l. non modus. in fine. C. de seruit. vbi per illum textū. qꝺ si q̄dam rusticus ꝓmisit cuilibet canonico dare. x. pro anniuersario ⁊ tpe promissionis nō erant nisi. x. canonici de inde sunt. xx. nunqđ teneat omnibus. Et dicit ꝙ nō. qz non potest tunc cogitari quot ibi canonici eēnt. ⁊ idē dicit Jo. de imo. in cle. literas. in. xviij. colūna. de rescrip. ¶ Ego autem in ista q̄stione ita concluderem distinguendo ⁊ concordando ista iura vt promissio furnarij facta fuit sub nomine vniuersali. aut sub nomine particulari aut gñali aut indefinito. ¶ Primo casu quando promissio ē facta sub nomine vniuersali vt familie mee. vt dixi. ē. i. j. articu. prime partis et vt formaui in. q. principali. ⁊ tunc teneo primam partem veriozem videlicet qꝺ teneatur etiam pro familia aucta per iura supra pro prima parte allegata ⁊ potissime qz nomina vniuersalia recipiūt augmentum ⁊ diminutionem. l. peculium. in principio. de legi. ij. cuz aliis allegatis. §. j. ⁊. ij. arg. prime ptis. Et hoc etiam tenet Cyn. in. d. l. non modus. C. de seruit. ⁊ in. l. placet. in fine. de sacrosanc. eccles. ⁊ Pet. de ancha. in. c. quanto. extra de cen. ⁊ hoc intelligē quādo filij habitant cū patre. sec⁹ si seorsum habitent. quia illa dicit familia que simul habitat per. l. tria onera. de exc. tu. lz q̄ ad alia sit de familia. l. fi. C. de ver. si. secundum Petrū de ancha. ⁊ Jo. de ana. in. d. c. quanto. ¶ Nec obstant argumenta in ꝓtrariuz adducta quia potest responderi sicut potest dici diminui familia ita pōt augeri econtra. vnde ꝓpter istud dubium euentum nō potest dici esse aliqua lesio si nō fuit inspecto tempore cōtract⁹ arg. l. si pater puelle. et qđ ibi no. ꝓ Cy. ⁊ doc. C. de inoffic. testa. ¶ Secundo casu quādo promissio ē facta sub nomi

Resolutio qōnis superioris.

Limitata dispositio limitatuz ꝓduxit effectum.

ne particulari. puta mihi ꝛ duobus filijs meis: ꝛtūc nō ħz dubiū: qz nō egredit ꝑsonas nōiatas qz limitata dispositio limitatū ꝓdurit effectū. l. i agris de acqui. re. do. ꝛ ita põt loq. l. nō modus. C. de serui. fm Cy. ibi. ¶ Tertio casu qñ est facta ꝓmissio sub nōie gñali. puta mihi ꝛ oibus liberis meis. et tūc subdistingue. aut ꝓmissio est facta ad certū tps limitatū. aut in ppetuū aut simplr. Si ad certū tps puta ad. x. annos. ꝓmisit cogre mihi ꝛ oib⁹ liberis meis. Et tūc itelligo ꝙ oibus liberis q̄ ꝙ tpe reperiuntur. vnde siue crescāt siue decrescant furnarius tenebit semp ꝙ eodē ꝓtio cū potuerit partes cogitare hoc euenire posse. vt no. in. l. inter stipulātē. ff. sacrā. de verbo. obli. maxime qz verba sunt gñalia que gñaliter debēt intelligi. l. i. ff. ꝛ generali. de leg. ꝓstā. ꝛ. xviij. di. si roma nōrū. cū si. Sivero ꝓmissio est facta in perpetuū: ꝛ idē eadē rōne. ¶ Nec obstat rō infinitatis euitāde qz ꝥba infinita repugnant. Põt esse qs se obligare in ppetuū. l. i. ff. in ppetuum. si ager vec. vel emphi. peta. Et p̄dicta intelligo vera qñ fit augmentū vel diminutio liberoꝝ ꝙ nativitatē vel mortē eorū. secus si cresceret familia ex aliq̄ casu accidēti puta ego sum creat⁹ miles vel supuenit mihi hereditas opulēta ꝓpter quā ego incepi tenere tres vel ꝙtuor famulos vel totidē pedisseqs in rta. l. fz ꝛ si lege. ff. ꝛ qs re sua. de peti. here. ꝛ qō no. gl. in auc. vt iudices sine quoq̄ suffra. ff. cogitatio. in ver. largioris col. i. qz ꝺ isto ñ potuit furnari⁹ ꝥo similiter cogitare ergo nō teneāt. l. cuz aqliana. l. q̄ cū tutoribus. ff. de trāsac. Et sic nō inspicit hoc casu qō euenire põt qz qñ ꝑsens status nō indicat ꝓtinḡtiā de futuro nō inspicit qō euenire põt. vt. d. ff. sacra. ꝛ ibi hoc no. Bar. fz si ꝓmissio est facta simplr non expresso aliquo tpe. puta ꝓmisit furnari⁹ coḡre mihi ꝛ liberis meis panes ꝓ. x. libris in anno. ꝛ tūc credo ꝙ licet crescat familia vel decrescat in vno anno: nō ꝓpterea dz crescere vel decrescere prętiū ꝙ prędictā. sed post annū non cogitur furnarius coquere ꝙ eodē prętio si creuit familia. nec ego teneoꝝ idem prętiuz soluere si decreuit. imo etiā si nō eēt mutata familia. qz dicta ꝓmissio nō durat nisi singulis annis. ꝛ in fine cuiuslibet anni q̄sq̄ nr̄m põt ꝛctuz dissoluere. facit qō not. in. l. itē queritur. ff. q̄ impleto. loca. ¶ Quarto casu p̄ncipali qñ ꝓmissio est facta sub nōie indefinito. puta ꝓmittit furnari⁹ mihi ꝛ filijs meis. ꝛ tūc credo ꝙ censeat tacite actū de filijs q̄ reperiunt̄ rpe cōtract⁹: qz in futuris in dubio non vī actū fm ꝓpriā significationē ꝥboꝝ. vt ꝓbatur in. l. seruit⁹ ibi humani⁹ est. de ser. vr. prę. ꝛ no. ꝑ Bar. in. l. si pluribus. de leg. ii. ꝛ. sic intelligit rebus sic stātib⁹. ꝛ ꝓbaī etiam hoc in. l. nō modus. C. de ser. intelligēdo ꝙ ibi fuerūt verba indefinita. ꝛ ꝙ hoc est tex. in. l. si ita. et in. l. medico. in pn. de au. ꝛ argē. leg. ꝛ ad hoc etiā allego qō not. Cy. in l. placeat. in fi. C. de sacrosan. eccl. ꝛ qz ista. q. est satis difficilis p̄dictā materiā ꝛ decisionē subiḉio correctioni cuiuslibet melio⁹ sentiētis, ꝛ dicā etiā. l. l. quincia. ff. familie. de ver. sig. ¶ Sexta. q. an liceat facere furnū in muro cōmuni inuito socio vel iurta murū vicini eo inuito. De hoc dic vt dicam in seq. ti. ꝛ fornace ꝛ fornello. in princip. ¶ Ultimo de ista materia furni. vide ꝑ Albe. de rosa. in suo ope statutoꝝ in prima parte. q. cxxx. v. ꝛ ꝑ Ang. in. l. in ter quos. in pn. de dā. infec. ꝛ vide que dixi supra de puteo in plurib⁹. q. ꝛ ima xime in ver. fz quero nūquid. ꝛ vide q̄ dicā infra de balneo siue stuphą: ꝛ ca mino ꝛ cellario.

¶ De fornace. Cap. lj.

Queritur primo an qs possit i muro vel fundo cōi fornacem cōstruere. ꝛ dicas regulariter ꝙ nō qz i re cōi melioꝝ est cōditio ꝓhibentis. l. sabin⁹. cōi diui. nisi fund⁹ ille eēt deputat⁹ ad fornacē. ar. l. arboriḃ⁹. de vsufr. ꝛ. l. ediles cōi diui. ꝛ. l. cū duob⁹. ff. itē mella. pro socio. ꝛ no. gl. ꝛ doct. in. d. l. sabinus et habeḳ in. l. pariete. de ser. vr. prę. fallit etiā in aliqs casib⁹ no. l. d. l. sabin⁹ ꝛ in regula in re cōi. li. vi. ꝛ vide qō dicā. ff. de cellario. ꝛ qō dixi. ff. de pariete siue muro ꝛ de ꝛuitute rigni imit. in. iiij. q. ¶ Querīt secō qs vult cōstruere fornacē in muro ꝓprio iurta murū vicini. et dubiū facit. l. fi. ff. regun. q̄ vult vt si qs domos edificat pedes duos dz relinqre. supra murū vnū tripedē ego teneo ꝙ potiꝰ muro ꝑ domui hec eq̄pareāt ꝛ sic sufficiat relinqre vnuz pedē ꝑ. d. l. fi. ꝛ hoc voluit gl. in. l. q̄dā hiber⁹. in ver. pariete. ff. vr. prę. q̄ dicitq̄ infra duos pedes vel vnū. ꝑ. d. l. fi. ꝛ est rō qz fornax nō est locꝰ nisi eēt cōiuncta domui ad habitādū sicut reperīt in multis fornacib⁹. ar. l. pleriq̄. de i ius vocanda. l. p̄dijs. ff. balneas. de leg. iii. et l. eo iure. ff. tabula in q̄. ca. pi. ta. Ihatur. ¶ Querīt tertio q̄d si i fornace est periculū ignis ne flāma paries vicini corruat dico ꝙ nō põt ꝓstrui ita pedes fundū vicini ꝙ eiꝰ paries possit dānū pati ex flāma vl igne. vt est casus i. d. l. quidā hiber⁹. ꝛ hoc tenet ibi Ang. in vlt. col. pn. ꝑ illū tex. de quo vide etiā qō dicā in sequēti. ti. circa pn. ꝛ q̄ dicta sunt de fundo ꝓprio vicini idē dicēdū est de cōi qz iurta ipm non põt qs fornacē cōstruere sicut nō põt ꝙpe fundū alienū vicini. vt est tex. in. d. l. q̄dā hiberus. vbi paries cōis ꝛ alienus i hoc equiparantur. ꝛ adde q̄ dixi supra. de furno. in. j. q. ¶ Querīt quarto quid si fumus ascēdit de fornace ad domū vicini. an ꝓpter hoc poterit agere cōtra dñm fornacis dicas ꝙ nō regulariter p. l. si cui. ff. Aristo. si ser. ven. de quo vide q̄ dicam infra de forno. ¶ Quero quinto q̄d si ꝓpter ignem fornacis vilia vel domus exusta est an ꝑ dominū fornacis agi possit: ꝛ qua actiōe vide tex. in. l. si seruꝰ seruū. ff. si fornicarius ꝛ qō ibi no. ꝑ glo. ꝛ doc. ꝛ. l. aquil. ꝛ q̄ dixi supra de furno. in. j. q. Et que dicta sunt de fornace hñt locū etiā in fornello qui fit causa cineris coquendi vel alia de causa supradicta.

¶ De balneo siue stuphą. Cap. lij.

In muro cōmuni licitum est balneū vel stuphā facere etiā inuito socio dummodo ex hoc paries cōis nō ledat alias secꝰ vt ꝓbatur in. l. ff. alias. in pn. ff. de ser. vr. prę. ꝛ in. l. q̄dam hiberus. ff. ꝛ tz hoc Jo. pe. de ꝑapia. in suo vlti. li. in antepe. glo. ver. ꝛ si paries. ꝛ iō si ex flāma balnei erurat paries cōis hoc facere nō ħz. ar. l. fistulas. si serui. ven. ꝛ in. l. si seruus seruū. ff. si fornicari⁹. ad. l. aql. ꝛ i eo pariete nō põt iniungi tabule vl vasa vitrea ꝙ q̄ in altū flāma tollat: et paries ꝓburat. vt. d. l. q̄dā hiberus. ff. de tabulis. vt no. Ang. in. l. inter qs. I prin. in pe. col. de dā. infec. ¶ Sz q̄ro nū q̄d in pariete ꝓprio iurta parietē vicini sit licitū balneū ꝓstruere. ꝛ dic ꝙ ad duos pedes ipm facere nō ħz ꝑ qō paries vicini ꝓburaī. ꝛ hoc tz Ang. i. d. l. q̄dā hiberus. in pn. in vlt. q. ego ār nō credo ꝙ duo pedes sint mēsura ꝓprie ꝙ quos qs distare debeat ħz tex. cū gl. fm vnā expositionē hoc sentiat in. d. l. quidā hiberus. sed teneo ꝙ tñ qs debeat distare ꝙ non noceat ei a vicino fundo. ꝛ ita loqtur. d. l. q̄dā hiberus. quā sic intelligo ꝛ ita etiā dixi in p̄cedenti ti. in. iij. q. ¶ Qualiter aūt balneū de iure ꝓstruere possit. vide text. cū ibi no. ꝑ glo. er doc. in. l. j. C. de edifi. priua. ¶ Tunc q̄d vsufr. possit balneū seu stuphā cōstruere in fundo vsufr. ꝛ dicas ꝙ nō. vt est tex. in. l. equissimū. ff. itē si dñs. ꝛ ibi Flo. de vsufr. ꝛ sic ibi videt casus ꝙ scolaris in domo cōducta nō possit facere stuphaz inuito vl insciō dño licet ibi loquaī de vsufru. qz eadē est ratio. Mā si vsufr. q̄ ħz plr iurts q̄s inq̄linus vel ꝙductor nō põt: multomin⁹ poterit ꝙductor vel inq̄linus. Prędicta intelligo vera in partibus in quib⁹ balnea siue stuphę ꝓstare nō habēt cōiter in vsu: vt est hodie padue ꝛ in locis in quib⁹ esse consueuerunt. vt in alemania secus arg. l. fi. in fi. ꝛ vsu quotidiano sup hoc ver

sari. C. de fideiuss. & ibi hoc notat per doc. & no. Bart. in l. errore. C. de testamentis. q̃ dicit p. d. l. fi. q̃ p̃suetum tacite inesse videt. q; ea q̃ sunt in vsu q̃tidiano p expressis habẽtur. p hoc l. q̃ si nolit. §. q̃ assidua. de edil. edic. & qõ ibi late scripsi. ¶ Sed an inq̃lin⁹ vel vsurar. possit stuphã vel balneũ adv̄sus publicũ deputare. Dic q̃ nõ. ꝑm Flo. in. d. §. si dñs p illuz textũ. ¶ Sed põt dubitari an balneator seu stuphari⁹ teneat̃ de receptis sicut naute caupones stabularij. dic q̃ sic. & no. Guil. de cu. i. l. j. §. itẽ. ff. naute cau. sta. Balnea in pub. balneo si qõ p̃ciat̃ põt agere actiõe iniuriar. ter. est i. l. vj. §. si qs in mari. ne qd in loco publico. Religiosi intrare pñt balneum tpe necessitatis. xxiij. q. j. oẽs & ibi no. i gl. ac ẽt tpe necessitatis die dñico balneũ ꝓcedit. de cõse. dis. iij. quenit. vt no. gl. in. d. c. oẽs q̃. An aũt senatusc̃õsultũ. qõ ꝓhibet legari vel vendi ea q̃ sunt ꝓiuncta edib⁹ vt. l. j. senatus. de ꝓhen. empt. & l. ceteru. §. hoc senat⁹. el. ij. de leg. i. habeat locũ in balneis. &c. Dic q̃ sic ter. est i. d. l. ceteru. §. hoc senat⁹ el. ij. in pn. Itẽ nũ qd appellatiõe dom⁹ ꝓtineant balnea vide. l. pdus. §. balnea. de le. iij. & q̃ ibi no. facit. qõ dixi in ti. p̃ced. i. ij. q. ¶ Itẽ adõ q̃ calefactiões thermarũ & balneorũz differũt eẽ munera p̃sonalia vt ex ter. i. l. i pn. de mune. & ho. quẽ ter. intelligẽ de balneis publicis sicut erãt thermẽ dñi Diocletiãi ipatoris quar. ẽdificiũ mire magnitudinis adhuc rome ertat. ¶ Ultimo de balneo vide oĩa q̃ dixi. §. de ser. p̃ciendi in. ij. q. & vide l. sicuti. §. fi. si ser. ven. & l. q̃ insulã. §. j. ff. loca. & in l. q̃ balneũ. in pn. ff. q̃ po. in pig. ha. & insti. de li. §. multis. in fi.

¶ De fumo. Cap. liij.

HAbens edificia inferiora ignẽ facit & q̃ foramẽ vel p fenestras fumũ in suꝑiora edificia mittit. an possit. & videt q̃ nõ p ter. no. in. l. sicuti. §. Arist. si ser. ven. In cõtrariũ videtur ter. in. §. fi. in ea. l. ego hũc distinguẽdo ita breuiter concludo. Aut est seruitus cõstituta & nulli dubiũ est vt not. per glos. in. d. §. arist. Aut seruit⁹ nõ est iposita. & tunc aut vult immittere iure seruitutis et nõ põt vt est casus in. d. §. arist. ꝑm itel lectũ glo. aut vult immittere iure suo & tũc aut facit aĩo iniuriãdi & non põt immo si tũc mittit ten eẽ actiõe iniuriarũ. l. pe. de iniur. & ibi Ang. & no. gl. in. d. §. Aristo. et dixi supra. de ser. p̃ciendi in. ij. & v. q. in dubio tñ nõ p̃sumitur aĩus iniuriãdi vel nocendi glo. est. in. l. fluminũ. §. fi. de dam. infe. aut nõ facit aĩo iniuriandi. sz immittit iure suo. & tunc aut facit ignẽ solitum & cõsuetũ ꝓ vsu suo & familie & põt. vt est casus q̃ ita dz intelligi in. d. l. j. §. sicuti. in pn. aut facit igne insolitũ puta nimis grauẽ. & tunc nõ põt: vt. d. §. fi. ibi fumũ nõ grauẽ a ꝓtrario sensu. et ita põt intelligi §. Aristo. & ita tenet ibi Bart. Flo. & Pau. de cast. & ita dixi ẽ. de seruit. p̃dior. ciẽdi. in. ij. q. quod bene no. quia vidi sepenumero habitantes inferi⁹ immittere fumũ per foramen aut p fenestras ad edificia suꝑiora aut habẽtes furnos & fornellos et ex eis mittere fumũ i domos vicinas q; contra eos agi non potest nec ꝓhibere si faciunt ignẽ solitũ secus si insolitum puta cõburendo paleas vel strãmẽ vt quãdoz fit. & adde que dixi. §. de fornace i. ij. q. Si q̃ ãt fumo facta apes alienis fuganerit vel etiaz necauerit q̃ mortis causam ꝓbuisse videtur magis q̃ occidere in factuz actione tenebitur vt est ter. in. l. si quis fumo. ad. l. aquil.

¶ De scalis. Cap. liiij.

SCalas muro cõi apponere licitũ est vni ex socijs si nullũ dãnũ parieti sit ter. est cũ gl. in. l. fistulã. §. fi. de seruit. vrb. pre. & hoc mõ dz itelligi gl. in. l. quidam hiberus. in versi. seruitutis ibi secus aũt in scalis eo. ti. q̃ facit differentiaz inter tribulos & scalas q; per tribulos cõmittitur dãnũ parieti communi ex flamma ignis sed per

scalas appositas nõ solet fieri cõmunitur dãnũ parieti & ista fuit intentio gl. Iz ibi Ange. eã reprobet. Iz si p scalas fieret lesio tũc apponi nõ possunt muro cõmuni inuito socio p. d. l. q̃daz hiber⁹. et. dj. l. fistulã in ꝓnci. Ang. tenet hoc in. l. q̃dã hiberus. in fin. et i. l. inter §s. in pri. de dã. infec. i quarta cõlũna. ver. similiꝛ scalas lapideas iurta murũ cõmunẽ &c. & Flo. in. l. sabin⁹. in fi. cõmuni di. Et dicũtur scale non afferre dãnũ seu lesionẽ in muro omni q̃n nõ impediũt ipsi⁹ parietis refectionẽ vel q̃n sublato pariete communes scale p se possunt als sec⁹. vt. d. l. fistulas. §. iurta vbi hoc no. Bar. & doc. Ut q̃n aliꝰ impedimentũ seu damnum fieret ipsi muro cõmuni puta q; ostium fieri debebat vel fenestra vel aliꝰ edificium q̃ p dictas scalas ipediret vel incõmodaret vt. d. l. q̃dã hiberus. & d. l. fistulas in pn. et. l. fistulã si ser. ven. et. l. si cõmunes edes. cõmuni di. & per id q̃ no. glo. in. l. sabinus. eo ti. Et ex his sequiti q̃ scale lignee possũt regulariter apponi p vnum ex socijs iurta murũ communez quia faciliter remoueri possunt. vt dicit text. in dicta. l. fistulã. §. fi. & sic cõmuniter dãnũ cõi muro iferre nõ pñt si tñ dãnũ iferrẽt apponi nõ pñt vt dixi. ¶ Sz q̃d de scalis lapideis an apponi pñt iurta murẽ cõmunẽ p vnũ ex socijs. Et vi q̃ q; non facilẽ remoueri nõ pñt p. d. §. fi. Sed dico sez q̃ poni pñt. q; sublato pariete per se stare possunt vt dicta. l. fistulas. §. iurta. & ibi Bar. si modo muro communi nullum damnum fiat. et ita tenet Ang. in. d. l. inter quos. in. iiij. col. Jn hoc tñ est differentia q; facili⁹ pñt nocere scale lapidee q̃s lignee. sed ceteris parib⁹ nulla est differẽtia: q; vbi nullũ fit dãnũ per quas fieri possunt aliter non. & ita vidi obseruari. Et in summa no. pulcrã regulã. p socijs habẽtib⁹ iter se cõez. puta in muro vi domo cõi. si q̃rẽ vtrũ vn⁹ eoz poterit alĩ q̃d appropiquare vel apponere i muro cõi. nã dz attẽdi an illud qõ appropinquat̃ vel apponi pñt possit p se sublato muro vel domo sustinere. q; tũc potest apponi alias secus. Itẽ an ipediat refectionẽ cõis parietis vel domus et nõ põt si non impedit̃ põt vt ꝓbat̃ in d. §. iurta. Itẽ an afferat aliqd dãnum vel nõ vt patet ex predictis que procedunt vt dixi non tñ in scalis sed etiaz in quãcunq; alia re vel edificio qõ est valde notãdũ q; p hoc multe. q. decidi possunt quibus adde q̃ dicã. j. ꝓcri. q. & j. de solario. ¶ Quid aũt dicendũ si q̃s vult nõ solũ scalas approqinq̃re: sz etiã murum puta earũ tigna vel lapides an possit. Et videt q̃ debeat distiguere vt de appropinq̃tione dictum est. Jn ꝓtrarium vi vez q̃ indistincte possit p ter. cũ glo. in. l. si cões edes. i ver. mittere. cõmuni di. itẽ q; in re cõi licitũ est vni socio aliqd facere q̃n alteri⁹ socij nihil interest. l. q̃dã hiber⁹. §. parietẽ. de ser. vr. prę. & no. glo. ij. in pn. in l. sabin⁹ cõi di. ¶ Ego aũt teneo q̃ regulariter nõ possit: q; in cõi nõ põt inuito socio aliquid facere. & melior est conditio ꝓhibentis. d. l. sabinus. nisi murus cõmunis esset ad hoc destinatus vt ibi no. gl. facit ad hoc qõ dixi in ti. precedẽti de fornace in. j. q. nec ob. ter. cum glo. in. d. l. si communes edes quia debet intelligi q̃n edes erant ad hoc destinate vt ibi fierent scale. & ita etiaz intelligit ibi Flo. Nec ob. quod dixi quando non interest socij põt alter socius in muro communi immittere: quia non potest itereisse si tigna vel lapides nõ immittanẽ vt de se patet. Jn hoc tñ posset sic distingui. aut murus est cõis quo ad oĩa quia sic actum fuit & conuẽtũ inter socios & non habet dubiũ q̃ etiã ꝓ scalis i eo possunt immitti tigna & lapides & similia. aut est actũ q̃ murus sit cõmunis tñmodo ad vnũ vsuz. puta ꝓ diuidẽdo viridariũ: & tũc etiã claruz est q̃ nihil põt immittere: q; limitata dispositio limitatũ ꝓducit effectũ. l. i agris. de adq. re. do. & ꝓ hoc vide omnino q̃ dixi. §. ó pariete siue muro i pe. q. ffi. occurrit mihi circa ꝑdicta. Siue nihil est actũ expresse iter socios qõ cõstet: et tunc aut murus apparet cõis ex eo. q; in eo fuit apposita tigna vi trabes vel lapides

Universidad de Sevilla Biblioteca

ꝛ tūc in dubio reputabit cōmunis sal tem quātū ad hoc ꝛ ideo ꝗlibet ex so cijs pōt scalas imittere aut tigna vel lapides ꝓ scalis sustinēdis. et ita pōt intelligi tex. cū glo. in. l. si communes edes. in ver. imittere. communi di. Et hoc itelligo ꝙn murꝰ est sufficiens et idoneꝰ ad sustinēduz talia onera. alꝫ secꝰ vt. l. in parietis. de dā. ifec. ꝛ. l. cu ius edificiū de ser. vr. p̄dio ꝛ dixi. ſ. de seruit. tigni imittēdi i. iiij. q. Aut murꝰ apparet cōis ex alio puta ꝙ fūt fene ſtrelle vl̄ anuli ab vtraq; parte vel ſi. de q̄bus vide. ſ. de pariete seu muro ꝯſi. ij. p̄cipaliter est videdū: et tūc in dubio credo ꝙ nō possit: q; regulariē in ꝯmuni re melioꝛ est cōditio ꝓhibē tis. d. l. sabinꝰ. ꝓtā negari nō pōt ꝙ ꝓ dictā imissionē tignorū vel lapidū q̄ bus scale sustētant non fiat aliq; lesio muro cōi si tñ fiat talis missio ꝓ quam nullo mō pōt intereſſe alteriꝰ socij: pu ta q; modica eēt missio facta nec pon dus magnū sustineret murꝰ ꝓp talem missionē: tūc fortasse posset. vr. d. l. q̄dā hiberꝰ. ſ. pariete. ꝛ gl. y. i. d. l. sabinꝰ. ꝛ ita alꝫ vidi iudicari. Hoc tñ an inter esset vel nō vicini relinquēdū ē arbi trio iudicis q̄ ispecta q̄litate muri: lo ci ꝛ missiōis iudicare dz. ar. l. j. ſ. fi. de iure deli. ꝛ. c. de causis. de offi. dele. et p̄dictis adde q̄ dixi i. ſ. de seruit. tigni imittēdi. i. iiij. ꝛ. v. q. de pariete siue mu ro ꝯſi. iij. p̄cipaliter est videdū. cum seq. Uidimus de muro cōi an possint scale iurta eū apponi vel imitti. nunc dicam ꝙ de muro alieno in quo sic bre uiter ē ꝛcludēdū. aut ꝙs vult ponere scalas ligneas vel lapideas imittēdo tigna vl̄ lapides i muro alienoꝛ nō ꝑ luito aut nō ꝑsentiēte dño: immo dñs muri pōt ꝓpa auctoritate illō q̄ō im missuz ē i muro suo tollere vl̄ destrue re. l. q̄dā. ſ. ſi ꝓtectū. ad. l. aq̄l. ꝛ. l. q̄ vitē. ſ. ſi ad ianuā q̄ō vi aut cā. de q̄ dicit vt dixi. ſ. de ser. tigni imittēdi in vi. ꝛ. vij. q. Aut ꝙs vult pōere scalas ꝓ pe murꝫ alienū nihil i muro imittēdo ꝛ tūc aut vult tāgere murꝫ ita vt reqe scat i eoꝛ nō pōt ꝓ. d. iura ꝛ ꝓ. l. fistulā. ſ. iurta. de ser. vr. prę. Aut vult tāge re etiā non requiescendo ꝛ idē eadem rōne facit. l. vulgaris. in ꝓn. de furtis dū dicit q̄ aurē hominis tāgit totum hoiem terigisse vr. Aut ꝙs vult edifi care scalas ꝓpe murꝫ alienū ipm non tāgēdo. ꝛ tūc subdistingue. aut fūt sca le lignee aut lapidee. ſi sunt lapideeꝫ de muro. ꝛ tūc aut hñt fundamentum de terra ita ꝙ murꝰ dici possit. ꝛ credo ꝙ nō possit nisi stēt remote ꝓ vnuz pe dē ꝓ. l. fi. fini. regun. ꝛ ita itelligo Bal. ꝛ Flo. in. d. l. fistulā. ſ. fi. qui dicunt q̄ō idē ius est de scalis quod est de muro. Aut non hñt fundamentū intra ita ꝙ prope murus dici non pōt: ꝛ tunc edi ficari poterunt ꝓpe fundū alienū dū modo ipm nō tāgat: q; tūc nō hz locū. l. fi. fini. regun. Si ꝙo sunt scale lignee teneo ꝙ indistincte edificari possint ꝓ pe fundū alienū: dūmō ipz nō tangāt nec in eo aliq̄d imittat etiā si scale sint affixe sup tignis affixis i solo edificāt; ꝓpe fūdū alienuz circa; vnū pedē ar. l. rviij. fi. regun. q̄ō no. q; est q̄tidianuz. Et predicta procedunt quādo q̄s edi ficat in suo scalas ꝓpe fundū alienū. ¶Sed q̄d si aliꝙs vult edificare sca las in solo publico iurta domū suam an possit. Uꝫ ꝙ nō q; regulariter ꝓhi bitū ē ꝓuato in solo publico auctori tate ꝓpria edificare. l. ij. ꝛ per totū. ne q̄d in loco pub. cū si. Jn Jtalia vl̄ q̄n q̄s haberet porticum in solo publico vel stillicidiū supra solū publicū q; quā tenꝰ se ꝓtendit stillicidiū vel porticū vl̄ ꝙ sub eo possit edificare scalas ꝛ si milia. ar. l. fi. in. fi. de seruitu. vrbano. p̄dio. ꝛ ita i multis locis reperiunt. Jn hoc puto ꝙ loci cōsuetudo seruāda sit l. an in totū ꝛ q̄ō ibi not. ꝑ glo. ꝛ doc. C. de edifi. pri. Sz vbi nō apparet de cōſuetudine teneo ꝙ fieri nō possit. q; lo cus publicꝰ sub stillicidio vel porticu remanet publicꝰ vt dixi supra de ostio siue porta. ꝯ. alia est q̄stio si. ¶Pos set etiā dubitari an quis possit facere scalas i muro supra solū vicini vel pu blicū. Et dicas regulariter ꝙ nō p. l. fi. in fi. de seruit. fallit q̄n fieret sub stillici dio suo q̄tenꝰ ꝓtēdit stillicidiū. l. fi. ſ. fi. de ser. vrba. prę. Jtē fallit q̄n seruiꝰ esset

eēt ipositā. q̄ō vid. ſ. ō ser. put i. ij. iij. iiij. et. v. q. ꝛ ō pariete siue muro. i. vi. ꝛ vij. q. ſ. i se. ri. i pri. et q̄ō dicā infra de ne cessario. ¶Quero an appellatiōe dom̄ veniāt scale Dic aut scale sunt eē domū seu eē ostiū dom̄. ꝛ tūc nō ꝓtinē tur appellatiōe dom̄. ꝛ iō maleficiuz q̄ō fit i scalis exterioꝛib̄ extra ostium dom̄ dr̄ nō esse factū in domo secꝰ si essent interioꝛes. et ita notant Bar. et Flo. in. l. fistulas. ſ. fin. de ser. vrbano. p̄dio. Et ꝓpterea sequit aliud ꝙ quis pōt capi. ꝓ debito in scalis exterioꝛi bus. nec habet locū. l. pleriq; ꝛ. de i ius vocā. ꝛ adde predictis. l. creditoꝛ. ſ. fi. cū ibi no. de acti. em. et q̄ō no. Bal. i. l. gallꝰ. ſ. fina. ad fi. de libe. ꝛ posthu. et q̄ō plene dixi. ſ. de clausto seu cōclau si ꝛ porticu. in. ij. q. ¶Querit etiā q̄d si scalis admotis q̄s muros ascēderit ciuitat; Dic ꝙ capite puniri dz. l. fi. ō re. diui. ꝛ ibi ꝓ do. Jdē si q̄s ascēderit castrū ꝙ habet murū vel valla lignea secꝰ si fossas tñ loco muroꝝ: vt est. ca sus sing. in. l. desertoꝛū. ſ. nec nō. de re milita. ꝯm Ludo. roꝛ. i quodā suo sin gulari. ¶Ultimo q̄ro q̄ sit pena appo nēdi scalas muro alteriꝰ causa ingre diēdi ei⁹ domuz vide Bald. oīno in. l. fi. de re. diui. ꝛ q̄ ipse no. i. l. si q̄s nō di cā rapere. de episco. ꝛ cleri. et vide ter. in. ſ. ope. insti. de obli. q̄ ex quasi delic. na. et glos. rxiij. q. iij. illud sane.

¶De ferratis. Cap. lv.

Quis fecit fe/ nestris suis ferratas ap ponere, p̄dentes extra murū suū supra solū vi cini q̄rit an poterit. Et dicas regulariter ꝙ nō per. l. fi. in fi. ff. de serui. ꝛ. l. si iteruz. ſ. pe. q̄ō vi aut clam: q; solū vicini debet esse liberum vſq; ad celū vt ibi: ſz hoc fallit q̄n esset seruiꝰ imposita. vel q̄n fieret sub stil licidio suo quatenꝰ stillicidiū se portē dit p. l. fi. ſ. fi. de serui. vrba. p̄dio. cum ibi no. facit q̄ō dixi. ſ. de scalis. vl̄ pos set etiā dubitari. et q̄ō dicā infra de spe cialibꝰ. Jtē fallit q̄n fieret. ſ. solū pu blicū: q; ita seruaē de cōſuetudine ꝓ. l. Serui.

an in totū. C. ō edifi. prīa. ¶Quid ſi aliꝙs habet fenestras suas ferratas ꝯſus solū domū vicini q̄ sic steterūt p xxx. vel. xl. annos ipse vult tollere eas vicinꝰ cōtradicit dicēs ꝙ nō pōt de iu re: q; sibi ē q̄ſitū ius ꝓ dictū tēpꝰ. arg. l. oēs. ꝛ. l. sicut de ꝑscrip. xxx. āno. Jtez q; itereſt sua ne vicinꝰ vel aliꝰ possit ꝓ dictas fenestras venire i domū suā q̄ rit q̄d iurꝫ. Jn hac. q. puto sic dici pos se. aut ē seruitꝰ ꝓstituta sc; vt retineāt ferrate ꝛ nō pt eas auferre. Aut nō ē ꝓstituta ꝛ tūc aut alꝫ voluit auferre ꝛ fuit ipedit⁹ ꝓ vicinū. ꝛ ꝓp ipedimētū ꝛ ꝓ ꝓdictionē destitit auferre. ꝛ elapsuz est tps sufficiēs ad ꝑscribēdū istā ſui tutē. ꝛ idē ꝓ. l. hec autē iura. cū ibi no. ꝓ glo. et doct. de serui. vrba. p̄dio. Aut nō est transactum illud tēpus: ꝛ tunc licet non sit prescripta seruitꝰ tamen propter illā destructionē ꝛ cōtradictio nē cōtradicēs est constitutus in quaſi possessio ne illius iuris remanēdi fer rate. tex. est cū gl. no. in. l. q̄ luminib⁹. ff. de ser. vr. prę. ꝛ. l. j. C. ō ser. ꝛ ibi no. ꝓ doct. Aut nūq̄ fuit cōtradictum. ꝛ tūc aut ille vult tollere ferratā in despectū vicini vel vt noceat vicino princi palit. puta vt possit ꝓ illas fenestras visitare domū vicini ꝓpter filiaz suā vl̄ pedissequā vl̄ alia cā si. ꝛ nō pōt ar. l. j. ſ. deniq; de aq̄ plu. arc. xi. l. i fundo. ō rei vē. ꝛ i. l. opꝰ cū gl. de ope. pu. Et ꝓ hoc vide quod not. Cyn. et docto. in. l. altius. C. de seruitu. Jn dubio tamen nō ꝑsumitur animo nocēdi glo. ē val de notabilis i. l. fluminū. ſ. fi. in gl. pe. in fi. de dā. infe. Aut vult tollere ferra tas ꝓ aliq̄ ꝛ moditate domꝰ sue. ꝛ pōt lz noceat vicino vt ꝓbat i. d. l. fluminū. ſ. fi. cū. l. seq. q̄ icipit, pcul⁹. Sz q̄d ecō tra q̄dā habet fenestras versus domū vel fundū vicini ꝓ quas pōt ire in do mū vicini an possit cogivt ponat fene stris ferratas vt tollat sibi dicta facul tas itrādi. Dic breuiter ꝙ nō: q; nemo cogit in suo laboꝛe niſi sit ipsita seruitꝰ. vt habeē i. l. j. i fi. cū. l. seq. ō aqua plu. ar. ꝛ q; in re sua quilibet est mode rat oꝛ ꝛ arbiter. l. in re mādata. C. mā. Ego autem casu quo tenetur habere

Bartho. Cepo.

feneſtras ferratas in ſuo ſi reperiant fracte vl' etate ꝛſumpte an ipe teneat iterū reficere ꝛ ſumptib⁹ ſuis. Teneo ꝙ ſic p.l.ꝛ ſi forte.ℌ.etiã. ver.nã i oib⁹ ſi ſeruit. vẽdi.cõiũcta.l.eũ deberi colũnã.de ſer.vr.p̃dio.ad qõ adde qõ dixi. ℣.de ſeruitute oneris ferẽdi.ver.huiꝰ aũt ſuitutis.ꝛ.℣.de ſtillicidio nõ auerẽdo ver.circa iſtã ſer.Immo etiã plꝰ dico ꝙ ẽt ſi deſtructe vl' extracte eſſent in totum ferrate de feneſtris ſicut fit qñq; p ſtipẽdiarios tẽpore guerre. et ꝛ etiã qꝛ domꝰ vel mu⁹us in quo ſunt ferrate corruerit.an ſi reficiãtur fene ſtre teneant refici ferratis.ꝛ dico ꝙ ſic p quo vide qõ dixi.℣.de ſeruitute ſtillicidij auertẽdi i.viij.queſtiõe. ¶Ultimo adde p̃dict; q̃ dixi.℣. de ſtillicidio ſiue tecto in.j.q.er.℣.de penit.

¶De ſolario. Cap.lvj.

SJqs vult edificaʳe ſolariũ in quo loco debet ipm affigere vt ſuſtineaꝫ.dic ꝙ aut muri vndiq; ſunt ſui ꝛ i eis põt tigna iponere ꝛ iſtõ nõ hꝫ dubiuꝫ aut muri ſunt communes vicino ꝛ tũc aut p diuiſo aut p indiuiſo.Prio; caſu p̃t quatenꝰ durat pars ſua eadẽ rõne ꝛ non vltra niſi eſſet ſeruitꝰ ipoſita p ea q̃ ſtatiz dicã.Si p idiuiſo.tũc p̃t iponere ẽtenꝰ durat murꝰ.ſi murꝰ eſt ad hoc deſtinatꝰ ad hoc vide qõ dixi.℣.de ſcalis ver.quid aũt diceñ. Quomodo aũt cognoſcaʒ an murꝰ ſit cõis vel nõ:ꝛ an ſit cõis p diuiſo vel indiuiſo.vide q̃ dixi.℣.de pariete ſiue muro in.j.ꝛ.ij.q.Aut murus ẽ alienꝰ ꝛ regl'r nõ põt qꝛ in re aliena nõ eſt licitũ aliq̃d immittere citra ſeruitutẽ niſi dño nolẽte.vt.l.quẽad.ℌ. ſi ꝓtectum ad.l. adl.de quo vide q̃ ſupra dicta ſunt de ſcalis.ver.videamꝰ nũc de muro cõi. Sed ꝓp e muruꝫ alienuꝫ ſup trabibꝰ vel lignis poſitis vel requieſcẽtibꝰ in ſolo ſuo inferiori bene põt edificare ſolariũ nec ẽ opꝰ dimittere ſpatiũ aliq̃ etiã vniꝰ pedis:qꝛ nõ habet hoc caſu locuꝫ.l.fi.fini.regun.ꝛ tra vidi ſepe obſeruari in ſolario ꝛ ſtillicidio qꝛ põt ꝓ pe murũ vicini edificare dũmõ ipſ nõ tangãt neq; ſuper eo requieſcãt ſed ſuper trabibꝰ exiſtentib⁹ in ſuo qõ nota quia quotidianũ eſt. ¶Sꝫ querik an qs poſſit ſolariũ qõ eſt infixũ muro cõmuni vel alieno iure ſeruitutis ꝓuisẽto vel laterib⁹ cooperire. Dic regulariter ꝙ ſic. Fallit ſi ꝓpter talẽ cooptura nimiũ grauareꝫ murꝰ in q̃ reqeſcit ſolariũ nã tũc nõ põt argu.l.cuius edificiũ.de ſer.vrba. prædio. Nã i tali ſolario nõ põt dñs iponere magnũ põdus puta frumẽti vl' bladi quãdo murus cõmode ſuſtinere nõ poſſet.qõ eſt notãdũ ꝛtra multos qui habẽt granaria. ¶Sꝫ pone ꝙ vna domꝰ hꝫ vnum ſolariũ vel plura ꝓs inferiꝰ eſt vnus pars ſupiꝰ eſt alteriꝰ. ſicut venetijs in multis domibꝰ cõtingit ille q̃ hꝫ ꝓtem ſupiozẽ non hꝫ aditũ veniẽdi ad ipſum niſi p ſcalas vel partẽ inferiozẽ an p illã poterit venire.Dic ꝙ nõ niſi ſit ipoſita ſeruitus ſꝫ dꝫ facere ſcalas aliũde.vt ꝓbaʒ in.l.via cõſtituí.ℌ.qõcũq;.de ſerui.vrba.p̃dio.ꝛ ibi hoc no. Bal.Flo.Paulus.de caſtro ꝛ ego plenius dixi.℣.de ſeruitute itineris ſiue adit⁹ ver.nota vnũ alitũ caſuꝫ pulcruꝫ vbi oino videas. ¶Quid aũtſi habẽs ſolariũ ſuperiꝰ in q̃ quotidie currãt vl' eiꝰ pueri ſaltẽt vel pulſent ita ꝙ ſint ipedimẽto exiſtenti in parte iferiori. Dic aut hoc ſit in deſpectũ ꝛ damnuꝫ vicini ꝛ nõ põt p ea q̃ dixi.℣.in tit. p̃ce dẽti.i.ij.q.vide ibi.Aut hoc nõ fit i' deſpectũ ſeu dãnũ:ſꝫ ꝓ vſu ſuo ſeu familie ſue.ꝛ tũc p̃t p.l.fluminũ.ℌ.fi.cũ ſeq. ꝛ ſe.de dã.infec.ꝛ p hoc vide optimum ter.l.l.ſicuti.ℌ.ariſto.ſi ſer.vẽ.vbi etiã habeʒ ꝙ ſi ꝓcereꝫ aq̃ i ſolario cã ſcopãdi vt ꝓp calorẽ caliq̃d de aq̃ caderet iferiꝰ ꝓpter hoc nõ teneʒ circa qõ vide oino q̃ dixi.℣.de ſer.ꝓſciendi i.ij.qõ.

¶Ultimo adde p cõplemento huius materie que dicant infra de meniano.

¶De tigno iniuncto. Caput.lvij.

SJdue edes eadem cõtignatiõe conterte plurib⁹ legenꝫ q̃ſq; legata riꝰ habebit q̃tenꝰ ꝓs ſua ſi bi legata durat nec vnꝰ põt agere cõtra aliũ vt tigna ñ ſint vti tpe teſtamẽti vel mortis erãt.l.binas edes.de ſerui.vr.ꝓe. ¶Ex quo notãdum eſt ꝙ ſi vnũ tignũ vel vna ꝓtignatio tigni tegit vnã domũ ꝙpoſtea diuidiť iter plures ꝙ illud tignũ eſt ꝓpriũ cuiuſlibet ſocioꝝ quatenꝰ lõgitudo tigni ſe extẽdit ꝑ ſus partem ſuam:vt.d.l.binas edes.ꝛ ibi hoc no.doc. ¶Itẽ no.aliud ex p̃dict; ꝙ tigna immiſſa debẽt remanere imiſſa tpe quo domꝰ aſſignatur plurib⁹ vel inter viuos vel in vltima volũtate ſicut erãt ꝓtius añ aſſignatiõnẽ vel diuiſionẽ q̃bus adde q̃ dixi.℣.de clauſtro.in.iij.q.Sꝫ q̃d ſi habẽs duas domos vnica cõtignatiõe ꝓtextas vnã vẽdit aliã ſibi reſeruat an emptor poterit inuito vẽditore retinere tigna aut cemẽta q̃ requieſcũt in domo vẽdita.Dic ꝙ nõ:niſi forte ℑctus aliter ſe habeat.vt.d.l.q̃ cõclaue. de dã.infec.Uñ ſts cautꝰ tu emptor vt facias i iſtro emptiõis apponi vt tigna vl' cemẽta remaneãt put nũc ſũt ꝓ ſeruitute oneris ferẽdi.ita dicit Ang.in d.l.binas edes.de ſer.vr.p.ꝛ in.d.l.q̃ ꝛclaue. Secus eſt qñ dicta domꝰ legatur alteri:qꝛ ſemp itelligit legari cũ ſeruitute oneris ferendi ꝓut erat tpe teſtamẽti.p.d.l.binas edes. Et iſta ẽ in hoc dria inter ℑctus ꝛ vltimas volũtates ſm Bar.Ang.ꝛdoc.in.d.l.q̃ ꝛclaue.q̃ no.An aũt ꝛ qñ ſit licitũ tigna immittere in cõi muro:vide oino Ang.ꝛ doc.in.l.inter q̃s.in ꝓnc. in pe. col.in fi.de dã.ifec.ꝛ pleniꝰ ꝓ eũdẽ i.l. q̃dã hiberꝰ in fi.de ſer.vrb. p.ꝛ vide q̃ plene dixi.℣. de ſer.tigni imit.in.iiij. q.ꝛ adde oino q̃ dixi.℣.de pariete ſiue muro in pe.q.ver.occurrit mihi circa p̃dicta. ¶Sꝫ q̃d ſi volo facere molẽdi nũ in flumine pub.an poſſim tigna imittere in ripã vie publice. Dicas ꝙ nõ niſi volẽte eo q̃ hꝫ ꝓpriã fundũ. ar.l.maritꝰ.de acq re.do.ꝛ ꝓ hoc gloſi.de re.di.ℌ.ripaꝝ.ꝛ ita tꝫ Bar.in d.l.maritꝰ.ꝛ in.l.q̃minus in.vij.q.de fluminibꝰ vbi pleniꝰ ꝓ eũ ꝛ ꝓ Bal.i.l. lapilli.i.viij.q.de re.di.ꝛ vide ẽt not.ꝓ eũ i rub.eo.ti.Cetera circa iſtã mate-

riã vide.℣.de ſer.tig.imit.ꝛ.℣.de clauſtro ſeu ꝛclaui ꝛ portici.ꝛ.℣.de pariete ſiue muro.ꝛ no.i to.ti.de tig.iiũ.ꝛvt de oino q̃ dicã in ſe.rubrica in ꝓin.

¶De onere ferendo. Cap.lviij.

QUeſit differẽtia inter ſeruitutẽ tigni imittẽdi ꝛ oneris ferẽdi dubitari poſſet.Et dic ꝙ eſt i ſignificatiõe ꝛbozuꝫ ſeu ordine.vt ꝓbaʒ in.l.eũ debere colũnã.de ſerui.vr.p.iũcta.l.ſicuti in ꝓn. ſi ſer.vẽ.qõ ſic declaro.Hec ꝛba ꝓmitto ferre vel ſuſtinere onera dom⁹ tue. hic ipoꝛtãt vt dñs editũ ſeruiẽtiũ ſeu ipe edes aliq̃d faciaʒ hꝫ eñ in ſe i iſta oꝛatiõe domꝰ ſeruiẽs ꝓ modũ agẽtis qꝛ ipſa dꝫ ſuſtinere onera ꝛ agit hunc actũ ſuſtinẽdi onera ſꝫ in his ꝛbis qõ liceat tibi imittere tigna nihil impoꝛtat ꝙ debeat facere domꝰ ſeruiẽs ſed ꝛceditur facultas dño ediũ dominantiũ.vt ꝓbaʒ in.d.l. eũ debere ꝛiuncta d.l.ſicuti.in ꝓn.ſm Bar.qui ita no.in d.l.ſicuti.i ꝓn.ꝛ adde que ſcripſi.℣.de ſeruitute oneris ferẽdi.ℌ.ſꝫ q̃ro q̃s dꝫ mihi ſeruitutẽ pleniꝰ declarauí quõ cognoſcaʒ ſeruitus oneris ferẽdi ꝛ ſeruitꝰ tigni imittẽdi ꝛquõ vna cognoſcitur ab alia.Et ex his no.qꝛ lꝫ alie ſeruitutes regulariter nõ ꝛperãt ad factũ ſed ad parientiã tm̃.vt.l.quoties. la.j.ℌ.j.de ſeru.tamen aliud eſt in iſta ſeruitute oneris ferẽdi.qꝛ ꝛperit etiã ad factũ.l.ꝛ ſi forte.ℌ.etiã.ſi ſerui.vendẽ quo dic vt dixi.℣.de ſerui. one.ferẽdi.ℌſi.huiꝰ aũt ſuitutis.Ex quo not. aliud ꝙ lꝫ eo caſu q̃ alicui incũbit oneris ferẽdi nõ dicaʒ ſeruitꝰ.ſed potius obligatio ꝓſonalis.l.ſeruituti.ℌ.opꝰ. ꝛ ibi no.ꝛ in.l.pecoris.de ſeruitu.vrb. p̃dio.ꝛ hꝫ i.l.ſi.ℌ.fi.ff.de ℑhen.emp.tñ hoc fallit in ſeruitute oneris ferendi. vt.d.ℌ.etiã ꝛ ibi hoc not.ꝛFlo. De hac ſeruitute oneris ferẽdi nõ vl' fieri mẽtio niſi i p̃dio vrb.l.cũ debere colũnã. de ſer.vrba.prædi.ſm Flo.in.d.l.ℌ.etiã Sed tu dic ꝙ põt eſſe in p̃dio ruſtico. vt dixi ſupra de ſeruitu.oneris ferendi in ꝓin.dic vt ibi. ¶Circa iſtã ſer-

Universidad de Deusto Biblioteca

uitutē oneris ferēdi.po ne murꝰ vicini dꝫ seruitutē oneris ferēdi ꝛ sustinēdi onera domus si corruit vel refectiōē ēdi get vicinus tenēt onera reficere nō ego.vt.d.Ⴎ. ēt ꝛ dixi.Ⴎ.de seruitute oneris ferendi ver.sed nūqd si vicinꝰ non vult reficere.sēd ei cedere ꝛ mihi relinq̄re an possit Et dicas q̄ sic.qz ista ē obligatio i rē nō in psonā ter.ē not.in.l.ꝛ si forte.Ⴎ.labeo si seruit.vē. qō facit ad no.p Bar.ꝛ doc.i.l.is cū quo de aq̄ plu.ar.et p Flo.in.d.Ⴎ. ēt ꝛ p glo.in.c.q̄ in eccle siaꝝ.ēt de ꝓsti. ¶Quero etiā casu q̄ vicinꝰ tenēt reficere murū oneris ferēdi q̄r debeat fieri ista refectio vide ter. ꝛ qō ibi no.i.d.l.ꝛ si forte.Ⴎ.modꝰ.ꝛ adde q̄ parietē ꝓpriū ḡs meliorē ḡ̄ in seruitute ipositū ē facere lz nō deteriorez: qz tūc tenēt actiōe confessoria.vel ꝓhiberi pt de no.ope.nūt.p.d.l.ꝛ si forte.Ⴎ.fi.cū se.vbi etiā ponit q̄s sit euēt ꝰ harū actionū ¶Item quero duo habēt murū cōez q̄ sustinet onera cōia puta ediū suaꝝ alter eorū vult euz deponere ē melius fundare vl̄ alio mō ipm fortiorē facere forte vt possit ibi arcū suū volte lapidee fundare vel forte grauiora ponderā sup iponere ḡ̄ cōsueuit que ꝑm sui p̄mā formam supponi tūc nō possent.querit an possit inuito altero socio.ꝛ dicas q̄ non. ter.est.ꝛ ibi hoc no.doc.in.l.parietē.de seruitu.vt ba.p̄di.nisi paries esset ad istū vsuz destinat ꝰ.vl̄ nisi hoc esset actū vel nisi indigeat tali refectiōe.ꝛ his modis pōt intelligi.l.si cōes edes.cōmuni di.Et ibi hoc no.ꝛ hꝫ per bar.in.l.cōis.ꝛ i.l. dāni.Ⴎ.cū pariete.de dam.infec.ꝛ per Cy.ꝛ doc.in.l.si vt ꝓponis.C.de edi. ꝓri.Et per.d.l.parietē ꝑm Bal.ꝛ doct. ibi fuit determinata ista.q.q̄ si vnus ex habentibꝰ cōem molēdinū vult imponere molas meliores ꝛ alter socioꝝ nō vult teneri ad illas expēsas q̄ non teneat qz melior est ꝺditio ꝓhibētis.l. sabinus.cōi di.nec ob.l.cū duobus.Ⴎ. idē rñdendū.socī ꝰ q̄ cessantis ꝓ socio per quā quidā dicebat ꝫ ibi res erat aliter peritura nō facta ista expēsa hic.sec ꝰ ꝛ eodē mō dꝫ rñderi ad.l.si vt ꝓponis.C.de edifi.ꝓri.an aūt actio que cōpetit ꝓ illa seruitute oneris ferendi si edes pluriū dnoz̄ sint competat insolidū.Dicas q̄ sic.vt.d.l.ꝛ si forte.Ⴎ.pluriū.vbi vide.Itē in hac actione veniunt fructꝰ.i.cōmodū qō haberet si onera ediū eiꝰ vicinꝰ sustineret. vt est ter.in.d.l.ꝛ si forte.Ⴎ.pen. cetera circa istam materiā vide supra.de serui.oneris ferendi.

¶De refectione. Cap̄.lix.

Quia materia seruitutum pluries occurrit de refectiōe ꝛ maxime i seruitute oneris ferēdi iō de eo aliqua vtilia videamus.Et ꝓmo quid sit reficere.Dic reficere est remad pristinuz statum reducere.hoc est ne quis dilatet aut ꝓducat aut exageret vt est ter.i.l. iij.Ⴎ.reficere.de iti.actuq̄ ꝓri. ¶Scōo nūqd aliqs ꝰpellat rē ꝓpriaz reficere.Dic aut q̄rit de domo seu re sua.aut aliēa aut ō cōi. ꝓmo casu aut domꝰ ē destructa ꝓtius vsq̄ ad areā ꝛ tūc nō ꝰpellit eā reficere.qz ō nouo qs nō ꝰpellit ad reedificādū:vt.l.i singulariū.C.de edifi.ꝓri.ꝛ ibi hoc no.gl.ꝛ i l.ad curatorez̄,de dā.ifec.ista ei vī cē

Questio hec sepe ꝛ tigit iō nota eam.

Iste casus tractabat nuper me magno cō silio dñi nri regis de q̄dā domo diruta in ciuitate toneacē ſi.

noua constructio non refectio.l.j.Ⴎ.si quis edificium.de no.ope.nūc.ꝛ l.iter stip.Ⴎ. sacrā.de ✠. obl.Fallit i curialibus. vt.d.l.singulaꝝ. Fallit etiā scō qñ p statutum vel quētionē id cēt cautū.Fallit tertio qñ esset iposita seruitꝰ oneris ferēdi in domo.destructa qz tūc cogeret eā reedificare dns suis sūptibꝰ ad hoc vt possit onera sustinere.l.eum debere col.de ser.vr.p̄.Aut domꝰ nō ē i totū destructa qz nō ē diruta vsq̄ ad areā.ꝛ tūc siue sit vnꝰ siue pluriū dꝫ reficī.Et pt dns cogi p curatorē seu administratorē reipublice vt reficiat.ꝛ i q̄tū nō sit potēs sūptu publico reficī vꝫ ter.ē no.i.d. l.ad curatorē.ꝛ ibi ꝰp gl. ꝛ doc.ꝛ hꝫ i.l.si pīes.ff.ō offi.pīi. ¶Ex q̄ no.q̄ lz quērātibꝰ p viā publicā vbi ē ꝺnoꝰ ruinosa ventū hns,nō succurratur p remediū cautiōis dāni infecti:qz nō timetur dānū in rē:sed i personas vt.l. q̄ binas ꝛ.l. dāni.de dā.ifec.in fi.tñ subuenīt alio remedio: qz pīt iudicis officium iplorare vt aut rē i totū deponāt aut reficiāt vt trāseūtibꝰ damnū dari nō possit:ꝛ ita sentit gl.i d.l.ad curatorē.ꝛ ibi hoc no.Ang.ꝛ ita aks dū esse iudex ꝓcuratoris cōis verone coegi quēdā ad reficiēdū domū suā ruinosaz q̄ trāseūtibus minabat ruinā. ¶Itez ex hoc no.aliꝺ q̄ qñ domꝰ est diruta ꝛ deformitas perducitur in ciuitatē si dns ad refectionē est potēs pōt copelli vt reficiat ꝛ hoc spectat ad officiū curatoris:ꝛ in q̄tūcūqlle nō sic potēs dictꝰ curatoꝛ sum pru.publico illam reficiat seu reficere poterit.ꝛ nisi ikra tps a iudice assignatū reficiat cū vsuris ea resꝑu.detrahere poterit ꝓ iure dicti sumptꝰ ꝛ vsurarū.vt est ter.valde no.i.d.l.ad curatoris.Ⴎ.domū.ꝛ ibi hoc notāt.Ang.ꝛ docto.de dā.infec.pōt etiā dns si nō hz vnde reficiat cogi ad vendēdum alteri q̄ sit potēs ad reficiēdū.ꝛ si eā iusto ꝓtio vēdere nō posset nō cogit ad vēdēdū sꝫ licite poterit a re publica petere tm̄ quātū sufficiat ad reparationez̄ domꝰ dictū ē singulare ꝛ aureū spe.in ti.de satisda.Ⴎ.hoc q̄z.q̄ allegat in ar. l.lege in ꝓri.ad fille.ꝛ l.ij.ꝛ fi.C.de serui.q̄ ꝓ prę.lib.accep.quod dictū spec ꝫ. seq̄tur Lud.de ro.cccxxxvj.no.qō incipit no.q̄ i pluribꝰ locis tibi faciet honorē.Scōo casu ꝓncipali qñ res vt domus est aliena in totū an cogat reficere.Et regularit dicas q̄ nō. Fallit qñ de hoc esset facta ꝓmissio. Fallit scōo in casu no.l.sicuti.si ser.vē.in ꝓri.de q̄ dixi.Ⴎ.de ser.one.ferē.✠.quō aūt paries vel col.Tertio casu ꝓncipali lqñ domꝰ seu res est cōis pluries dnoꝝ.ꝛ tūc subdistingue.Aut nullꝰ vult edificare aut reficere ꝛ nullꝰ cōpellit nisi qñ timet dānū trāseūtibꝰ vel quando inducit deformitatez ciuitati:quia sicut vnꝰ dns cogi pōt:ita ꝛ plures p.d. l.ad curatoris.de dā.infec.ꝛ Ⴎ.dixi in ꝓmo casu ꝓncipali.Aut vterq̄ vult reficere.ꝛ tūc aut cōcordāt i refectiōe et nō ē dubiū aut discordāt i mō reficiendi.ꝛ tūc aut vult vnꝰ reficere in maiori q̄litate ḡ̄ ꝑus esset alter in eodē statu.ꝛ iste vltimꝰ ꝓferet.istō ē ꝓprie reficere.l.iij.Ⴎ.reficere.de iti.actuq̄ ꝓuat. ꝛ ꝓ hoc vide q̄ dixi.Ⴎ.ti.ꝓri.✠.ꝛ p ꝓdictā.l.parietē.Aut quilibet vult reficere iuxta ꝓriorē formā diuersis tm̄ modis.ꝛ tūc ꝓferet ille q̄ vult reficere magis idonee.l.i reficiendo.ꝛ ibi hoc notāt Dy.bar.ꝛ doc.de dā.ifec.ꝛ ange.in d.l.q̄dē hiber ꝰ.i ꝑn.i.iij.col.✠.fi. restat videre.de seruitu.vtb.ꝓdio.✠bi dicit

q̄ idoneitas dz intelligi qñ nō peccat in extremo q̄ nullū extremū est laudabile ſm Phi.⁊ pbat i.d.l.in reficiēdo.cū gl.aurȳ tm̄ vult reficere.alter ẏo non.⁊ tūc aut ille qui vult reficere vult reducere in meliorē statū rē quā prius esset.ſz nō est necessariū pura q̄ est molēdinū yhs binas molas⁊ vult iponere meliores ⁊alter nō cogit̄.l.parietē.de ser.vrb.prę.⁊ ibi hoc no.doc.⁊ tūc pcedit illa regula q̄ in re cōi melior est ꝺditio ꝓhibentis.l.sabinꝰ ꝯcōi di.⁊ dixi i ꝓcedēti ti.ante fi. Aut vult vnꝰ tm̄ reedificare rē cōem reducēdo ad pristinā formā.⁊ tūc aut vult in re cōi reedificare iure ſuitutꝭ;⁊ nō ꝑt.d.l.parietē.aut vult edificare iure cōionis.⁊ tūc aut vult facere id ad qō erat parata res seu destinata⁊ pōt inuito socio.l.cū duobꝰ.Ş.idē rñdendū . et.Ş. idē mella.ꝑ socio.⁊.l.i tm̄.Ş.in cōe.de re.diui.⁊.l.si cōes edes⁊ ibi no.cōi di. aut res nō est ad hoc destinata.⁊ tunc aut est hoc actū⁊ pōt aut nō est actum ⁊ tūc aut nō interest alteriꝰ socij ꝓhibere⁊ pōt eo inuito reficere.l.si fistulā .Ş.pe.⁊ fi.deſer.vrba.prę.⁊.l.q̄dā hiberus.Ş.fi.eo.tit.Aut interest alteriꝰ socij.⁊ tunc est melioꝛ ꝺditio ꝓhibētis.⁊ ita loq̄tur.d.l.sabinꝰ. cōi di.⁊.d.l.parietē.⁊ ita tz Cy.i.d.l.si vt ꝓponis.C. de edi.priua.⁊ ꝑ hoc habes expeditū ꝓfecte istū articulū. ¶ Tertio q̄ro que actio ꝓpetat socio reficere volēti i casu ꝓmisso Ƶ aliū sociū ꝓhibentē.Dic aut res est cōis inter plures heredes ⁊ agi poterit iudicio fami.er.l.j.⁊ per totum.ff.fami.er.aut inter heredes.⁊ tūc nō iure societatis⁊ ꝓperit iudiciū cōi di.vel vti.pof.l.si qs cōes edes.cōi diui.aut ē cōis iure societatis ad hoc principaliter ordinate:⁊ tūc pōt agi ꝑ socio.ter.est cū glo.in.Ş.si inter quos. institutio.de obligationibꝰ que ex q̄si ꝓtrac.⁊ no.ang.in.d.l.q̄dā hiberꝰ.i princ.ij.col. ¶ Quarto q̄ritur nūq̄d si vnꝰ socioꝝ suo sumptu reficit edificiū cōe iure societatis seu cōionis ad vsū ad quē paratū seu destinatū erat puta domum ruinosam aut molendinū in flumine aut parietem communem an poterit agere contra illum qui recusauit.Dic aut suo nomine aut noie communi aut dubitatur quo nomine primo casu nihil recuperat.l.si is.C. de edi.pri.secundo casu quando reficiat nomine communi et res est cōis iure societatis.⁊ socius fuit requisit⁹. ⁊ cōtumax ꝺponendo expēsam et tunc hz tria remedia.Primū q̄ reficiēs vsq̄ ad quatuor mēses sumptꝰ repetere pōt cū vsuris centesimis.Scōm q̄ elapsis dictis quatuor mēsibus reficiēs ꝓsequit̄ rē refectā iure dñij.Tertium q̄ si nō vult reficere dominū pōt repetere oēs sumptꝰ⁊ interesse.casus est no.in.Ş.idē rñdit socius qui cessante.ff.ꝓ socio.⁊ in.d.l.si vt ꝓponis.C. de edifi.pri.⁊ est simile q̄ ꝓpter societatē⁊ ꝓtumaciā nō audiat volēs cedere rei alꝭ esset secꝰ.l.cū vsufru.de vsufru.ſm Ang.in.d.l.q̄dā hiberꝰ in pn. ad qō adde q̄ dixi in ti.pcedēti.Ẏsi.circa istā seruitutē.Et no.,ꝑter scōm re mediū qō est singulare:vcz qñ res cōmunis indiget refectiōe.puta domus vel molendinū.⁊ vnꝰ socioꝝ ab altero requisitus nō exposuit sumptꝰ ꝑ parte sua si alter socius reficit in totū de suo.⁊ post refectionē req̄rit sociū q̄ restituat sibi sumptꝰ ꝑ sua ꝑte q̄ si stat ꝑ quatuor mēses a die refectiōis facte ꝑ aliū socium⁊ nō restituat ꝑ ꝑte seu dñiuz totiꝰ trāsit ꝑ refectiōe. ter.ē ele gās in.d.l.si vt ꝓponis.⁊ in.d.Ş.idem rñdendū socius q̄ cessante:qō perpetuo tenet mēti.Et nūq̄d dñium trāseat ipo iure vel requirat̄ sentētia⁊ nūq̄d trasseat etiam possessio.vide ꝑ glo.doc.in d.Ş.idem respō.Aut contumax nō fuit contumax in reficiendo:⁊ tūc solū agitur ad sumptus.⁊.l.si socius.Ş.si tectū ff.ꝑ soc.⁊ ita tenet Ang.in.d.l.quidaz hiberus.in prin.Aut res ẏest cōis:non tm̄ iure societatis sicut ꝓngit in duobus cōiter rem ementibus:aut duobꝰ legatarijs vel heredibus eiusdez rei vel alio mō in cōmunionē incidentibus.⁊ vnꝰ istoꝝ reficit rē cōez suo sumptu ꝓprio:⁊ tūc aut alter socius fuit contumax⁊ habent locū ꝓma remedia.ſ.repetitio sumptuū cū vsuris et

adiudicatio dñij Ƶ cōtumacē qui noluit in sumptu cōferre. Sed tertiū nō habebit locū scz vt possit agere ꝑcise vt refundanē sumptꝰ cū oi interesse. text.est in.d.l.si vt ꝓponis . aut alter socioꝰ nō fuit cōtumax:q̄ nō fuit reqsitus:⁊ hoc casu cōuenit nō pōt nisi tm̄ modo ꝑ restitutiōe fructuū.d.l. si vt ꝓponis.⁊ no.in.d.Ş.idē respōso.⁊ Ange.in.l.quidā hiberꝰ. ¶ Tertio casu principaliter q̄n dubitat̄ quo noie socius refecerit an suo an cōi . Dic q̄ i dubio vr̄ fecisse noie cōi.l.merito.ff. ꝓ socio.q̄ hoc est sibi licitū:Ƶ iū est illicitū.l.si is.C.de edifi.pri.Itē quia faciēs noie ꝓpio itelligit̄ donare sumptus:donatio ẏo in dubio nō ꝓsumit̄ l.cū de indebito.de ꝓba.ita tz An. in d.l.quidā hiberus.in prin.in.ij.col. ¶ Quarto q̄rit̄ q̄d si vnꝰ ex socijs vult reficere parietē cōem. alter ẏo timet ne sibi dānū immineat ex ea refectione qualiter sibi succurat̄.vide plene per Bar.⁊ doc.i.l.dāni cū pariete. de dā. infec.⁊ plenissime Ang.in.l.iter quos ⁊ in.l.in pariete.eo.ti.⁊ per Jo.pe.de papia in vlr.libello in gl. antepenul. ¶ Quinto querit̄ ad quē ſpectat refectio parietis debētis seruitute onerȝ ferēdi dic ad eū qui dz seruitutē:⁊ nō solū de pariete existēte tpe seruitutis sed etiā de ſurrogatū.l.eū debere cōlū.de ser.vrb.prędi.⁊ vide q̄ dixi.Ş.de seruitute oneris ferēdi.vide.l. sicuti. in prin.si seruꝰ.vē. ¶ Sexto q̄rit̄:quidam nobilis ꝑmisit cuidā comitatēsi q̄ reficeret pōtē tūc pōs erat paruꝰ postea creuit aquaq̄ oporteret crescere pontē:qualiter iste nobilis teneat̄. Istā qōnē disputauit Frā.accur.Bal. eā sic decidit in.l.nō modꝰ.C.de seruit augmētatū est onus refectiōis intrinsece circa eādē latitudinē pontis vt q̄ aqua ꝑfodiēs hoc facit vt necessaria sit maioꝛ ipēsa solito.⁊ tūc pertinet ad nobilē:q̄ est augmētatio itrinseca.Aut est augmētatio extrinseca i maioꝛi latitudine pōtis.⁊ tūc eatenꝰ ad nobilē nō ꝑtinet:q̄ tps Ƶctus ispicitur.d.l.nō modus.⁊.l.ij.⁊.l.rutilia polla.de Ƶhē.emp.⁊.l.dāni.Ş.si is q.ō dā.infec.⁊.l.hoc iure.Ş.si aqua.de aq̄ quoti.⁊ esti.⁊ de riui.l.j.Ş.pe.de verbo.oblig.l.q̄dq̄d asi rigēdē.ꝑ quas leges.Frā.accur.determinauit ꝑ illaz ꝓmissionē nobilē nō teneri. ¶ Septimo q̄rit̄.si paries alienꝰ per medium pedē iclinauerit:in domū alterius an possit Ƶ eū agi:vt ipsum exigat⁊ reficiat dic q̄ sic ter.ē no.in.l.si cū meꝰ.in fi.⁊ in.l.si q̄o in pn.si ſer.ven.⁊ ita tz Jo.pe.de papia in suo vltꝛ.lib.in glo. antepe.añ fi.qō no.ꝑ turri q̄ bononie pēdet supꝛa turrim ascelloꝛ. ¶ Octauo q̄rit:ad quē spectat onꝰ reficiēdi rē vsufructuariā.Dic aut q̄rit̄ de cura⁊ sollicitudine,refectiōis.⁊ ista simpliciter ptinet ad vsufru.l.j.in fin.vsufru. quēadmodū caue.⁊.l.iter fructuariā. de dam.infec.⁊.l.j.Ş.fi.de no.ope.nū. ⁊ no.Bar.quē olno vide in.l.cotē ferro.Ş.qui maximos in pe.col.in fin.de publiciana. Aut q̄rit̄ de ipēsa.⁊ tunc aut est magna⁊ pertinet ad ꝓpetariuz aut est parua⁊ spectat ad vsufructuariū.l.hactenus.⁊ ibi not.de vsufruc.⁊.l.eū ad quē.⁊ ibi ꝑ gl.⁊ doc.C. de vsufr.⁊.l.dāni ifecti.⁊ ibi not.ꝑ gl. ⁊ illa est cōis opi.An aūt sit facienda differentia anvsufructuarius habeat vsufructuz ex causa lucratiua vel onerosa.⁊ Flor.in.l.hactenus.videtur dicere q̄ sit facienda differentia.videlicet q̄ habens ex causa onerosa non teneatur etiam ad modicam per.d.l.si quis dominum⁊.l.si quis fundum. ff.loca. de qua dic vt infra dicam in xiij.q.Et quando esset tanta impensa:vt equiualeret ꝓceptioni fructuuz non teneatur vsufructuarius:q̄ ego reputo eam magnam impensam argu.l.qui concubinam.Ş. qui horos. de legꝰ.iij.et per ea que not . Barto. in.l.his verbis.Ş.idem testatoꝛ. eod. titu. ¶ Nono queritur ad quem spectat refectio rei vsurarie . dic vt per text.nota.et quod ibi not. in.l. si domus.de vsu⁊ habi.vbi fit alia distinctio quaz in vsufructuario. ¶ Decio q̄rit̄ si locatus ē fūdꝰ vl̄ domꝰ ad quē spectat refectiōis ipēsa dic ad dñz locātē nō aūt ad cōductoꝛē.l.si merces

Universidad de Sevilla Biblioteca

§. vis maior. ff. loca. ⁊ l. ex ꝓducto. in princi. eo. tit. ⁊ vide tex. cū gl. in. d. l. si merces. §. cōductor. ⁊ l. in summa. ⁊ ibi p Pe. Cy. ⁊ doc. C. ō pig. ⁊ iō si statu tū dicit q̄ q̄libet ad̄ domū teneat̄ sola re scholares vel alū domos cōducentes nō tenebunt: q⁹ nō possidēt. l. solet ff. loca. ⁊ si solucrēt ꝑnt iputari locato ri ꝑ pēiō vel repetere actiōe ex eo cō tractu. ⁊ si nō soluerēt posset occupa re domū. l. ediles. ff. de via publi. ſm Pe. Cy. ⁊ doc. in. d. l. in summa. ⁊ idem tz Rof. in libello. de offi. iud. ne aliq̄d fiat in via pub. in fin. ⁊ idē tz Albe. de rof. ſm Odof. in suo ope. statutoꝝ in ꝓma pte q̄stiōis. cxxxvj. ⁊ Flo. i. l. si pē dēte. §. si q̄d cloacarū. ⁊ vide Pau. de ca. in. d. l. ex ꝓducto. in ꝑn. ff. loc. ⁊ bal. in. l. ob cām. de actio. ⁊ obli. ⁊ itellige ꝑdicta q̄n cōductores cogi ꝑnt ad re fectionē vel purgationē vie expensis tñ pēiōis. vt. d. l. ediles. Itē itellige ēt si q̄s gratis habitet si purgatio ē ta lisq; ꝓtineat ad vtilitatē momenta neā. sec⁹ ad ꝓpetuā. l. iiij. §. j. de impē. ſm Bar. q̄ ita no. in. l. ediles. Itē adde q; viā destructā q̄s reparare seu refi cere tenet q̄ten⁹ ꝓtendit latitudo sue dom⁹ ſm Ang. in. l. singu. ꝑ illū tex. C. de edifi. ꝓua. ¶ Undecimo q̄rit q̄d in ēphiteota seu liuellario seu feudata rio. dic cū isti possideāt ⁊ habeāt vti le dñiū. l. j. §. q̄ in ꝓpetuū. ff. si agerve cti. vel ēphi. peta. ⁊ c. j. §. rei aūt in ti. de iuesti. de re. alie. fac. ipēla refectio nis spectat ad cos: nō aūt ad dñs. vt. p bar. i. l. ij. C. de iure ēphi. ⁊ ibi hoc no. p Alb. de rof. ⁊ p cūdē in suo ope sta tutoꝝ in. j. parte. q. cxxxvi. ⁊ iō in istru mētis iuesti ture solet cōif dici q; dñs dat ad meliorādū nō ad peiorādū ꝛc. ⁊ idē est dicēdū in supficiario eadē rō ne p. l. supficiario cū seq. de rei vēdi. ¶ Quid aūt in re dotali dic vt in to. ti. de impēſ. ⁊ maxime in. l. iij. §. j. ⁊ in l. q̄ bz. eod. tit. ⁊ in. l. diuortio. §. impē dia. cū se. so. ¶ Duodecimo queritur q̄d si legan⁹ fruct⁹ vel reddit⁹ alicui⁹ fundi vel dom⁹ ad quē spectabit refe ctio. In hoc bz. cōsiderari. Aut intel ligitur legat⁹ vsufruct⁹ ꝓpriꝛ tūc dic vt dixi. §. in. ix. q. aut nō cēſet legat⁹ vsufructus. ⁊ tūc spectat refectio ad heredē: istud, ꝓbat̄ in. l. fundi trebatiani. ō vsu fruc. leg. Quo autez co gnoscat̄: an intelligat̄ tūc legat⁹ vsufru. vel nō. vi de gl. ordina. in. l. ſi q̄s ita. ⁊ q̄ ibi no. per doc. ff. de vsufru. ⁊ in. l. ꝑ ser uum. §. j. de vſu ⁊ habi. ⁊ in. l. idemq;. vsufruc. quēadmo. ca. ¶ Decimo tertio q̄rit: an eccle sia et clerici teneantur ad reparationez muro rū seu refectionē ⁊ fossi liciorꝝ ciuitatis ⁊ pon tium ⁊ viarū ⁊ portarꝝ ⁊ aqueduct⁹ ⁊ similia. Et dicas q; sic: vt. l. ad por tus. C. ō oper. pub. ⁊ ita tz Azo. in summa. C. de oper. publi. in princi. et Bal. in ti. de pace ꝓstā. in. vij. col. de quovide p glo. q̄ aliter dicit ⁊ ibi p Bar. ⁊ oēs doct. in. l. ad istructionē. C. de sacr oſan. ⁊ per Bal. i. l. q̄ pen dētes de vsufru. in apo stillis. ⁊ p Archi. xvj. q. j. iurta. ⁊ p Ant. de but. ⁊ doc. in. c. nō minus. de imuni. eccle. ⁊ per Joā. pe. de papia in. j. libel lo. in gl. in ꝟbo iure do minij: vel quasi in vlti. col. qui ēt tz q; sic. ¶ De cimoquarto q̄rit: an ec clesiā parrochialem te neatur reficere laici pa rochiani. an vero cleri ci. Dic q; clerici. vt. x. q. j. discernim⁹. ⁊ no. glo. xij. q. xj. quatuoꝛ. et ibi p Archi. ⁊ vide o ino gl. xvj. q. j. si monachus. et per Inno. ⁊ oēs do ct. et glo. in. c. de his. de eccl.

An eccl'ia vel clerici teneāt̄ ad ꝛfectio nēmuroꝝ pōtiū ꝛc.

edifi. ⁊ per Alb. de ro. in. l. ad istructio nē. de sacro san. eccle. ¶ Decimoquin to querit̄ ex edificatiōe ecclesie adqui ritur ius patronat⁹ vt i. c. q̄m ⁊ c. no bis. de iure patro. nūquid ex refectio ne vel reparatiōe etiā queraſ. vide p hoc gl. ordi. in. d. c. q̄m. ⁊ ibi p oēs do cto. ⁊ p aliā gl. magnā de ꝑse. dist. j. de fabrica. ¶ Decimo sexto q̄rit̄ an tutor possit edificia pupilli collapſa ⁊ defor mata reficere. Et dic q; sic: vt ꝓbat̄ in l. lex q̄ tutores. C. ō admi. tu. ⁊ ibi hoc no. Saly. ¶ Decimoseptimo q̄rit̄ ad quē spectet refectio rei debētis seruitutem. dic, vt habeē in. l. loci corp⁹. §. si q̄s mihi. si serui. vēdi. ⁊ in. l. ⁊ si forte. §. etiā. eod. ti. ⁊ in. l. refectiōis. ff. cōia ꝑdi. ⁊ in. l. iter. si ser. vē. ⁊ in. l. j. in si. de aqua plu. arcē. vide q̄ dixi. §. de serui. oneris ferēdi. ver. sed nunquid ille. ⁊ q̄. §. dixi in ꝓin. huius libri in. ix. q. ꝓin. ¶ Decimooctauo q̄rit̄ an possit nūtiari nouū op⁹ reficiēti edificiū vel cloacā. dic regulariter q; nō. l. j. §. si q̄s edificiū. ⁊. l. de pupillo. §. si q̄s riuos. de no. ope. nū. ¶ Decimono ⁊ vltimo q̄rit̄: an refectio dom⁹ dicat̄ pia cā. dic as vt est casus singularis in. l. si q̄s ꝓ redēptiōe. §. fi. de dona. ex quo not. q; fideicō. seu executores testamētoꝝ ꝓ relictis ad pias cāsp̄nt dispēsare pro refectiōe alicui⁹ dom⁹ cōbuste vl ruinose. q̄ intellige q̄n dñs dom⁹ eēt pau per. secus si esset diues per no. in. l. il lud. de sac. san. eccle.

¶ De ponticello. Cap̄. lx.

Onsueue- rūt in multis ciuitatib⁹ ⁊ locis eē pōticel li seu pōtes appēsi su per domib⁹ ꝓuatoꝝ pēdētes sup viā pu blicā vel solū publicū nunq̄d de iure q̄s eos tenere possit vel de nouo fa bricare. ⁊ dicēdū est q; nō regulariter vt in. l. ij. §. tractatū. ⁊ ibi glo. ne q̄d in lo. pub. ⁊ in. l. fi. ne q̄d in flumi. pub. in ꝓin. ⁊ ibi Flo. de serui. ⁊ in. l. q̄ sellam. §. in rusticis. ⁊ ibi hoc notat Flo. de serui. vr. p̄di. nisi q̄suetudo eēt in ꝟrū vt. l. an i torū de edifi. ꝓua. vl nisi hoc esset cōcessum a ꝓncipe vel senatu vel administratore ciuitatis ꝓtāt̄ hñte. l. ij. §. merito. ⁊. §. si q̄s a ꝓncipe. ne q̄d in lo. pub. ⁊ in eadē. l. in ꝑn. ⁊ ibi p gl. ⁊ in. l. ꝓhibere. §. plane ⁊ ibi p Bar. q̄ vi aut clā. vel nisi esset ꝓmissum a sta tuto. vt. d. §. plane ibi si ſo lex munici palis. vel nisi eēt ꝓscriptū. s. ꝓ tñ tps q; nō extet memoria in ꝟrū q; tale tē pus hz vim cōcessiōis ⁊ ꝓuilegij. vt in c. sup q̄busdā. §. ꝓterea. de ꝟbo. sig. in fi. ⁊ in. c. j. in fi. de ꝓscri. in. vj. vl nisi es sent facti patiēte vicino ⁊ nemine cō tradicēte nec ꝓtoze ꝓhibēte. q; tūc nō deberēt demoliri. ne vrbs deformeē ruinis. l. ij. §. si q̄s nemine ꝓhibēte ne q̄d in lo. pub. ⁊. l. ſi. co. ti. ⁊ no. ꝑ glo. in l. meniana. C. de edi. ꝓua. vel nisi eēnt pōticelli sub stillicidio dom⁹. quatenus stillicidia iter se ꝓtēdūt eo tñ ca su quo solū q̄ est sub stillicidio sit ei⁹ cuius est stillicidiū sine dom⁹. q̄ q̄n sit vide q̄ plene dixi. §. de seruitute stil licidij auertēdi. in. ix. q. ⁊ adde ꝓdicta q̄ dixi. §. de serui. ꝓtegendi. in. iij. q. ⁊. §. de stillicidio siue tecto. ¶ Circa tñ ꝓdicta aliter cōsiderādo pōt ita di stingui q̄n pōticell⁹ trāscēdit viam: q⁹ forte vn⁹ hz duas domos. ⁊ in me dio ea⁹ est via publica an sit licitū ei habere pōtē ꝑ quē itur de vna domo in aliā vel etiā vt q̄n vidi ꝑ talē pō tē nō possit ire de domo in aliā tñ trā scēdit totā viā ⁊ reqescit in alia domo vltra viā ⁊ solū publicū ex his casib⁹ nō tz habere. vt est tex. in. d. l. ij. §. tra ctatū. ⁊ ibi gl. ⁊ Bart. ne q̄d in lo. pub. ⁊ est tex. apt⁹ in. l. fi. co. ti. not. Bart. in l. quomin⁹. in. xiij. q. de flumi. ⁊ in. l. ſi duo. §. labeo. ꝑ illū tex. vti pos. ⁊ Bal. in. l. lapilli. in. v. col. ver. dicto de occu pa. de re. diui. ⁊ no. dñs Do. de sancto geminiano in. c. cū ex eo. de excess. pre la. lib. vj. ⁊ dixi. §. de seruitute ꝓtege di i. iij. q. nisi cōsuetudo vl statutū vl ꝓnceps aut senatus aut ꝓscriptio hoc ꝓmittere ꝑ ea q̄. §. dicta sunt. Q̄n q̄ pōticell⁹ nō trāscēdit totā viaz sed pēdet super via vel solo cōi q̄n̄q; nul lum est desuper stillicidiū. ⁊ idē eadē

ratiōe q; est lup cōi. Q̄nq; est stillicidiū delup. ⁊ tūc aut pōticellus se extē dit vltra stillicidiū. ⁊idē eadē rōe. Aut pōticell⁹ se nō extēdit vltra stillicidiū i tm̄ vl̄ min⁹. ⁊ tūc vī q; possit licite fieri ⁊ teneri p. l. fi. §. fi. de ser. vr. p. intelligēdo q; lex illa locū habeat etiaz q̄n solū q̄ est sub stillicidio sit publicū. Zn dubio tn̄ ego teneo Zuū vcz q; p edificationē stillicidij sup soluz publicū edificās nō efficiat dn̄s illi⁹ soli vt dixi. §. pro serui stillicidij auertēdi. Sz horticellū ⁊ sitia ex quib⁹ nō timetur dānū trāseūtibus bene pn̄t apponi etiā supra solū publicū de quo dic vt dixi. §. de serui. prędegen. maxime in v. q. ⁊ p̄dicta ꝓcedūt nisi per statutuz esset aliter permissum vel de cōsuetudine aliter seruaret p. d. l. an in totuz C. de edi. priua. vel nisi hoc esset pmissum a pncipe vel a supiore aut p̄scriptū vt. §. dixi. Q̄nq; pōticellus edificatur nō super solo vel via cōi. sed super solo alieno priuato vel cōi cūvno priuato. ⁊ tūc distingue in oibus et ꝓ oia. vt. §. dictū est. Quādo edificat in solo publico excepto q; si habet stillicidiū quaten⁹ se. prędit pōt pōticellū fabricare per ea que habent in. l. fi. §. fi. de ser. vrb. prę. de quo vide q̄ plene dixi. §. de stillicidij auertēdi in. ix. q. ⁊ §. de serui. prędegen. in. v. q. vide q̄ dicā j. de necessario ⁊ camino. ¶Sed circa p̄dicta dubitari pōt q̄d si est licitū edificare pōticellū supra solū publicū ex ꝓcessiōe facta a pncipe vl̄ senatu aut ex gubnatore ciuitat; vl̄ ex ꝓsuetudine vl̄ ex forma statuti. ⁊ q⁹ vult edificare dictis casib⁹ pōticellos ita latos ⁊ longos q; inferūt dānū vel incōmodū et impedimentū vicinis seu trāseūtib⁹ cū plaustris ⁊ animalib⁹ ꝓneratis. q̄ nō pn̄t cōmode ptrāsire. vl̄ etiā aliter an possit hmōi pōticellos edificare. puto q; sit ita distinguēdū aut ex forma statuti vel cōcessionis aut cōsuetudinis nō est data certa forma ponticellos faciēdi. ⁊ tūc sine dubio nā pōt q; hmōi possessiones i dubio intelliguntſ sine dāno ⁊ incōmodo alicuius vt est tex. ad hoc no. in. l. ij. §. merito. ⁊ §. si q⁹ a pncipe. ne q̄d in lo. pub. ⁊ ibi gl. allegat ad hoc multa iura. ⁊ p̄bat in. c. quāuis. in fi. ⁊ ibi no. per gl. Archi. ⁊ doc. de rescrip. in. vj. ⁊ i. c. de his ⁊ ibi etiā gl. extra de priui. cū similib⁹ ⁊ hoc casu tales pōticelli ⁊ sitia edificata q̄ obstāt vsui publico debēt deponi. vt est tex. in. d. l. ij. §. si q⁹ neminē p hibēte. Aut est data certa forma edifi cādi. ⁊ tūc subdistinguo. aut illa forma ēgn̄alis puta q; q̄libet possit pōticellos facere per totā ciuitatē tam de lignis q̄z ō lapidib⁹ p libito volūtatis. ⁊ tūc dicas idē q; i p̄cedenti q; in gn̄ali cōcessiōe intelligit semp q; sine dāno ⁊ incōmodo alteri⁹ fiat. vt est glo. no. in. d. §. si q⁹ a pncipe in glo. in pn̄. dū dicit neq; sic ꝓcedit. s. generali concessione ⁊c. ⁊ allegat ad hoc iura. Aut illa forma concessiōis ⁊ licētie est simplex. q; dū simpliciter ōz q; possint pōticelli fabricari sup solū publicū. ⁊idē dicēdū est. q; si in gn̄ali cōcessione intelligit sine incōmodo ⁊ dāno alicui⁹ multo fortius in simplici p hoc ē tex. in. d. §. si quis a pn̄. in pn̄. dum dicit. si quis a pncipe simpliciter ipetrauerit in publico loco edificet. i gl. in pn̄. dū dicit in generali concessiō ne vel simplici. aut ista forma concessionis vel licētie est ſpecialis puta q; pōt fabricare pōticellos in tali cōtrata vel in tali domo. ⁊ idē eadē ratiōe q; i dubio dicēdū ē q; ꝓcedēs itellexit sine iniuria ⁊ icōmō alicui⁹ q; ātiescūq; aliq̄d fieri pmittit ita pmitti opz vt si ne iniuria cuiusq; fiat. vt ē tex. no. i. d. §. merito. Aut forma fuit singularis. puta q; q̄s possit fabricare pōticellos supra solū publicū tāte altitudinis ⁊ longitudinis et latitudinis tunc fm formam illam possunt fieri pro hoc est tex. cum gl. not. in. l. j. C. de edi. pri. que ponit exemplum quando est statutum certis modis edificandi sicut est florētie. ⁊ēt gl. singu. i. l. q̄ lumib⁹ ō ser. vr. prę. i pn̄. puto tn̄ q; hoc casu itelligat talis ꝓcessio singular; sine icōmodo alteri⁹ p p̄dicta iura. ⁊ p hāc rōnē q: i dubio ꝓcessio q̄tūcūq; ſpālis ⁊ singular; semp itelligit sine dāno ⁊ incō

mō alteri⁹ nisi i ꝓcessiōe dicat exp̄sse ēt si hoc faciat dānū vel incōmodū alteri. vt est text. q̄ hoc ibi vult in. l. ij. §. si q̄s a pncipe. ibi nisi hoc ipetrauerit ⁊ isto modo dz limitari dicta gl. vz i. l. j. de edifi. pri. ⁊ i. d. l. q̄ luminib⁹. Et sic no. q; in oibus p̄dictis casib⁹ intelligit ꝓcessio vel licētia edificādi in loco pub. vel supra solū publicū sine dāno ⁊ incōmodo alteri⁹ nisi exp̄sse dicatur etiā cū dāno ⁊ incōmodo alterius. Et p̄dicta ꝓcessio. s. q; possit edificari cum incōmodo ⁊ dāno alteri⁹ vz vt est tex. in. d. l. §. si q̄s a pn̄. sed intelligit de dāno siue incōmodo paruo. vt ibi no. aut de maximo siue magno. ar. l. quoties de prec. impe. offi. ⁊. l. si q̄s sepulcrū. in pn̄. de religiosis. ⁊ ita dz intelligi. le. seruit⁹. §. j. de ser. ⁊ ita tenet ibi gl. ⁊ in d. §. si q̄s a pncipe. in ver. ipetrauit in fca solutione quē puto verā. facit ad hoc q̄ no. Bar. in. l. quomin⁹ in. xj. q. de fluui. nisi in ꝓcessiōe fuerit dictum etiā cū mario dānovel incōmodo alterius iuxta no. in. d. l. quoties. Q̄uo ād dicat maximū vel magnū vel paruū incōmodū vel damnū dic arbitrio iudicis. ar. gl. no. in. §. ꝓtio. in ver. differierit. insti. de Zhē. empt. facit. l. j. §. j. de iure fli. ⁊. c. ō causis. de of. le. ¶Itē quero q̄s dicat dānū pati. Dic q̄n q̄s cōmodū amittit q̄ ex publico ꝓcedebat tale q̄le sit. ⁊ ideo si cui ꝓspect⁹ si cui aditus sit deterior siue angustior ōz dānū pati et agere pōt. vt est tex. in d. l. ij. §. merito. in verb. dānū. Et intelligo siue istud dānū cōcernat publicā vtilitatē siue priuatā q̄n loca publica ꝓuator; vsib⁹ deseruiūt iure. s. ciuitat; nō q̄si ꝓpria cuiusq; vt. d. l. ij. §. j. q. oia singl⁹ tenemēti nō solū p pōticellos sz etiā p q̄busdā alios edificios factis i loco pub. Quid aūt si stāte statuto vel cōsuetudine q; ponticelli possint fieri super viā publicā. ⁊ duo sunt vn⁹ exvna parte strate alius ex alia. an poterit q̄libet eor; se extēdere ad medietatez strate cū pōticellis dic q; sic ⁊ nō vltra sicut ōz in alueo ⁊ in aq̄ cōi ⁊ insula. vt insti. de re diui. §. isula. vt ita tz Bal. i l. lapilli. i vlt. col. de re. diui. Et ex hoc no. q; vbicūq; est pmissuz supra solum publicū edificare pōticellos. nō est licitū edificare nisi vsq; ad medietatē soli publici in medio existētis. ⁊ idē si possit edificari supra solū cōe. q̄ est not. ¶Itē q̄d si pmisi tibi dare viā ad fundū tuū p fundū meū an supra viā possim facere pōtē dicq; sic si tibi nō nocet. vel etiā pōticellus. ⁊ mihi p̄dest. l. hoc iure. §. fin. de aq̄ quott. ⁊ est. q; solū ē meū. ⁊ nō tuū. ⁊ supra meū edificio ⁊ tibi nō officio. Ambulabis ꝑ subt⁹ pōtē vel ponticellū meū ⁊ satis est tibi q; nō in pl⁹ teneor. ita dicit Bal. ⁊ bn̄ in. d. l. lapilli. i pe. q. q̄ dicit q; ita de facto vidit florētie. ¶Dictū est supra nū q̄d pōticelli possint edificari supra solū publicū vl̄ priuatū. sed nunq̄d possit edificari supra solū cōe pruū ex socijs. Et dicas q; nō. vt. d. l. si duo. §. labeo. ⁊ ibi hoc not. Bart. vti possi. ¶Sz q̄d si habeo ab vtraq; pte vie viā domū et pōtē supra solū publicū vl̄ ēt supra priuatū vel cōem in casu pmisso. an si vēdo vnā domū de domib⁹ meis. videar vēdere pontē q̄ reqescit in alia domo. vide. l. q̄ ꝑclaue. de dā. infec. ⁊ q̄ ibi no. Bar. ⁊ doc. ⁊q̄ no. Bal. in. d. l. lapilli. in vl. col. Ultimo adde p̄dictis q̄ dixi. §. de ser. protegendi i. vj. q. ⁊ q̄ dicā i se. ti. ō mēianis. De mēianꝫ. Ca. lxij.

Meniana Di:

Muncūt solaria seu pōticelli q̄ sunt i muro. ⁊ ita piecti seu emissi. puchiuntur vt nusq; reqescāt sicut sunt subgrūda. vt ē tex. i. l. malū. §. j. de ꝑ. si. ⁊. l. ij. §. cū q̄dā. ⁊ ibi gl. ne q̄d i loco pu. ⁊ i. l. meniana. ⁊ ibi gl. ij. i pn̄. C. de edi. pri. ⁊ dñr meniana a menib⁹. vt no. gl. i. d. §. cū q̄dā. ¶Differūt aūt meniana ab imissis q; meniana vt dixi ita ꝓiecta hunt vt nō reqescāt i alia pte immā. q̄ ita sunt vt i loco alieno reqescāt veluti tigna trabes q̄ mittunt vt ē tex. i. d. l. malū. §. j. ⁊ no. gl. i. l. fuit rutes q̄ i supficie. §. j. ⁊ ibi ēt p Alb. de ro. de ser. vr. p̄di. ¶Pro declaratōe hui⁹ materie q̄ro de q̄busdā prio q̄s vult edificāre menia na i muro suo ꝑsus domū vicini p̄ntā

vel versus edificiū publicū quantum spatiū debeat dimittere. Dic aut edificat ꝝsus edificiū priuatuz ꝛ.x. pedes dz dimittere liberi aeris. aut ꝝsus edificiū publicū ꝛ tunc dz dimittere iteruallū .xv. pedū vt est ter. in. d. l. meniana. ꝛ ibi hoc tenet gl. ꝛidē tz gl. in. l. imperatores de ser. vr. prę. ꝛ facit ad hoc ter. cū gl. in ꝑ. b. xv. pedib⁹ in. l. j. C. de aquedu. li. xj. ꝛ plus vult illa. l. meniana. q⁹ si qs vult edificare edē in domo versus solum publicum dz dimittere spatiū decē pedū vt pz ibi quē interca pedinis modum edificatoris ꝛc. ꝛ si ꝫ fiat illud qđ edificatū est dz detruncare ꝛ fabrica cū domo fisco assignanda est q. l. est intelligēda qñ tale edificiuz fieret vicino nesciēte vel ꝫdicente. secus eo sciente ꝛpatiēte qz tunc destruere nō compellereť. arg. l. pri⁹. de mor. inferē. l. q bona. ℊ. si qs iussu de dam. infec. et ita tenet gl. ij. in. d. l. meniana facit ad hoc. l. sabinus cōi diui. ¶ Itē l. meniana. est intelligēda ſm Ang. ibi qñ ex obiectu alicuius edificij laborať secus si a latere. qz tunc illud interual lū non requirit. ꝛ ideo dicit q⁹ videm⁹ habitatores domoꝝ habere edes cōmunes a latere. Sed dicit glo. pe. in ver. xv. q⁹ illa. l. nō seruať ꝛ verū dicit q⁹ nō obseruať inq̄tum loquit de meniano vel alio edificio facto iuxta aliđ priuatū: sed seruať dispositio. l. fi. fini. regū. licet gl. dixerit in. d. l. meniana. q⁹ illa. l. loq̄tur qñ edificať iuxta agrū vel sepem quē ego nō teneo. vt dixi. ℊ. de pariete siue muro. circa ꝓnci. Sed iq̄tū loq̄tur. d. l. meniana qñ edificat iuxta edificiū publicū. puta muros ciuitatis vel horrea publica: tunc dz dimitti spatiū .xv. pedum. vt est etiā ter. in. l. si cui. ꝛ ibi glo. iij. C. de edifi. priua. ꝛdi. An. q⁹ ita obseruať: qz iuxta muros ciuitatis vel castri nō ꝓmittit edificari nisi tanta latitudine intermissa ad hoc vt nihil mali vel sinistri excogitari possit vt ꝓpter periculū incendij et ruine vt ibi. ꝑdimēti: qz hñs edificium suum iuxta muros ex parte sui posset clam murū suū ꝑfodere ꝛ ingressuz dare hostibus. ꝛ ita dicit se pluries vidisse ꝛ audiuisse. subdit tñ q⁹ in q̄ busdā locis hoc nō ſuať tu dic sicut est in ciuitate neapolis. sz h̄ i ciuitate padue: bñ ſuať. stādū ē itaq; ita in hoc cōsue. vt in. l. j. ꝛ in. l. an in totū. C. de edi. pri. ¶ Ubi aūt nō sit aliq̄ ꝫsuetudo. an sit stādū illi. l. meniana. Uidet q⁹ nō: qz si cut q̄stio gl. dicit ſuať de ꝫsuetudine: q̄ habeť ꝓ lege vt hr̄ in aūt. hoc loco. C. si scō nup. mu. ꝛ ꝑ Bar. in. l. tytia cuz testamēto. ℊ. fi. de leg. ij. ita vr̄ seruari ecōtra qñ glo. dicit q⁹ nō seruať ꝫsuetudine. ꝛ maxime qz vr̄ q⁹ lex tollať ꝑ cōsuetudinē. vt tenet gl. insti. in ꝑn. ꝓhemij in. ℊ. igit. ver. de ꝫsuetudine ꝛ in. l. de q̄bus. de legi. ꝛ gl. in. c. si terra extra de priui. ꝛ vide ad hoc gl. optima. xv. q. fi. c. cū multa. in ver. cū dubio. in fi. ego aūt teneo in hoc ꝫiū: qz lex p. cōsuetudinē nō tollit. l. fi. i ꝑnci. ꝛ ibi no. Cy. C. de iure dot. impe. sed p ꝫiā cōsuetudinē bene tollit. ꝛ iō ego in hoc sic ꝛcluderē. Aut querim⁹ de edificio qđ fit iuxta edificia publica vbi nō sit aliq̄ ꝫsuetudo certa. ꝛ tunc puto eē stādū. d. l. si cui. C. de edifi. ꝑua. ex quo varie vt dixi: obseruať de ꝫsuetudie. Aut q̄rimus de edificio ꝑuato qđ fit iuxta edificiū priuatū. ꝛ tūc nō est dādū. d. l. meniana. siue edificiū fiat ex obiectu alteri⁹ siue ex latere qz nullo casu hoc seruať. ꝛ ideo stādū est decisioni. l. fi. fini. regun. de quo dicyt dixi. ℊ. de pariete siue muro. Cōcludo ergo ex p̄dictis si q̄ritur quātū debeat distare meniano seu aliud edificiuz ab alio edificio priuato vel publico. aut cōstat ex statuto vel ꝫsuetudine sup hoc disponente. ꝛ illis stādū est. vt. l. j. ꝛ. l. an in totū C. de edifi. priua. ꝛ nota. per glo. in rubrica in fin. C. q̄ sit lon. cōsue. q̄ loquit de porticib⁹. Aut nō cōstat de cōsuetudine vel statuto: ꝛ tunc si querit qñ edificatur iuxta edificiū publicū. ꝛ stādū est decisiōi dicte. l. meniana. ꝛ. l. is cui. C. de edifi. priuatis. aut de edificio qđ sit iuxta aliud edificiū priuatū. ꝛ tunc seruať. l. fi. fini. reg. ¶ Scđo principaliter q̄rit an quis possit sub meniano siue solario aut ponticello extendere pannos seu linteamina aut alia. per q̄

auferat lumen vicinis. Jn hoc sic distingue. aut vult ponere in suo tñ ita q⁹ se nō ꝓtendit extra. vt puta: qz vult extendere in altū vt faciunt illi q̄ hñt ponticellū supra tectū. vt est venetijs. ꝛ maxime ꝑ emptores ꝛ sicut cōiter in neuik in ciuitate neapolis. ꝛ pōt. qz q̄tenus durat solū suū pōt edificare ꝛ facere regulariter quicqđ vult vsq; ad celū. l. fi. in ꝓin. de ser. ꝛ. l. si vitē. in. ℊ. pe. qđ vt aut clā ꝛ ꝓbatur in. l. j. ℊ. pe. ꝛ ibi gl. eo. ti. etiā si ex hoc tolleret lumē vicino nisi hoc faceret in despectū vicini vel ad ei⁹ emulationē vt. l. opus. cū gl. de ope. pub. in dubio nō ꝑsumitur mal⁹ animus vt est gl. not. in. l. fluminū. ℊ. fi. de dā. infec. circa qđ vide q̄ dicam in sequēti ti. ver. ij. fallit si vellet. Aut qs vult ponere supra suū ꝛ extēdere vltra suū: sicut qñ qs sup vno ligno extēdit linteamia vł similia q̄ ptēdūt extra menianū vel solariū vel fenestrā ꝛ tūc aut vult extēdere supra solū vicini: ꝛ nō pōt ꝑ. d. l. fi. in ꝑn. de seruit. cuz alijs similibus. ℊ. alle. aut vult extēdere supra solū publicū. ꝛ tūc aut nō fit dānū aliq̄ vicinis vel trāseūtib⁹. ꝛ tunc pōt: qz ita seruať vt ibi de ꝫsuetudine: aut fit dānū vicino puta: qz auferť sibi lumē. exēplū: qs vult extēdere pānos a latere meniani seu pōticelli ꝝsus fenestrā vicini ex obiecto. ita q⁹ eius lumen obscuret vel igressuz solis aufert vel qs vult extēdere pānos ꝑ directuz vltra menianū vł fenestrā ab alio latere ťē fenestra vicini q̄ ꝑ hoc obscurareť vel si qs hz solariū supius ꝛ pars inferior est alterius: ꝛ supior vult extēdere pānos sup pōticello ab extra sup lōgitudine q̄ pāni pendētes descēdunt ex pōticellū ita q⁹ auferrēt lumē vel solē fenestris partis iferioris. ꝛistis casib⁹ nō pōt. vt est ter. q̄ in oibus istis casibus pōt exēplificari in. l. ij. ℊ. cū q̄dazne q̄d in loco pub. ¶ Tertio principaliter q̄rit q̄ actio cōpetat ꝫ ꝓtendentes hmōi pānos. Dic vtile interdictū ne q̄d in loco pub. imittas. vt est ter. in. d. ℊ. cū q̄dā. ꝛ iō competit vtile dire etū: qz in suo nō in publico facit: lz in publico ꝓtēdať. vt no. ibi glo. i ver. vtile. ¶ Ultio circa istaz materiā: adde q̄ dixi in ti. p̄cedēti. ꝛ. ℊ. de pariete siue muro. post ꝑn. et de ser. tigni immittēdi. in. vj. q.

¶ De fenestra. ca. lxij.

Idea mus ꝑmo an qs i suo possit fenestrā facere etiā si p eā inspicere in fundū vicini. Et dicēdū est q⁹ sic r̄r vt ꝓbať in l. alti⁹. in ꝑn. C. de ser. ꝛ aq̄. ꝛ ibi hoc no. Bald. ꝛ doc. Et est rō: qz i re sua qs pōt edificare dūmō nō mittat in alienū: etiā si noceat vicino. l. fluminū. ℊ. fi. cū duab⁹ seq. de dā. infec. in re eni sua q̄libet ē moderator ꝛ arbit. l. i re mādata. C. mā. Et intellige etiā si qs haberet murū iuxta funduz vicini factū iā cērū ānis ꝛ in eo nunq̄ fuerūt fenestre: qz pōt dñs fenestras facere. ar. gl. in. l. q̄ luminib⁹ de ser. vr. prę. qz. lz murus ille steterit lōgissimo tpe sine fenestris. nō ꝓpter hoc tollitur dño facultas ipsas faciēdi nisi qñ voluisset facere ꝛ per vicinū fuisset impeditus ꝛ ꝓpter hoc destitisset per. l. hec aūt iura. cum ibi no. de ser. vr. prę. Sz ista regula q⁹ qs possit in suo muro facere inuito vicino. fallit in quibusdā casibus. Primo qñ esset imposita seruit⁹ vt in tali muro nō posset fieri fenestra. Mā possunt ibi cōstituere seruitutes vt

Fallentie qñ qs non pōt facere fenestram in muro suo ꝓpio

non possim in meo facere fenestram p quā in domū tua ꝓspicere possim. vt est casus in.d.l.alti⁹. scōm vnā lec. in versi. pariete. C. de ser. ⁊ ibi no. Bal. q̄ dicit se hoc vidisse de facto i ciuitate Perusij in domib⁹ q̄ nūc sunt comitis alias dñi Julia. ⁊ idē tenet Pau. ó ca. in.l. ītes. de ser. ri. gñali. vbi dicit qō talis q̄stio valet si tua interest ꝓpter honestatē: qm̄ nō posses vti domo tua libere cū hoies nolint in oibus videri ⁊ iste casus poterit ꝓtingere q̄tidie inter fratres diuidētes iter se domos: p hoc etiā facit. l. vēditor. i pn. cōia p̄dī. ⁊ qō ibi no. Bart. p illū tex. q̄ dicit q̄ si ego vēdo tibi aliquā domū cū pacto q̄ nō possis exercere talē artem: valet ista q̄uentio vt obligeris tu ⁊ heredes tui. ly ista nō sit fruitus cū nō sit p̄diuz dñans. de quo dic vt dixi. s. de ser. pdiēdi. in. iij. q. ¶ Scō fallit si vellē in meo facere vnā fenestrā i loco in quo esse nō ꝓsueuit qm̄ facerē hoc ad emulationē vel despectū vicini. puta: q; vel lēvidere oia secreta sua. p. l. op⁹. cū ibi no. de ope. pu. ⁊ ita tz Pe. Cy. ⁊ Pau. de ca. in. d. l. altius. Jn dubio tn̄ nō est p̄sumēdū q̄ faciat ad emulationem vel despectū. vt est gl. not. in. l. fluminū. §. fi. de dā. infe. nisi qn̄ p eā possent videri secreta vicini ⁊ nullā ex hoc faciēs fenestrā pciperet vtilitatē. q; tūc crederē q̄ hoc faceret i despectū. ⁊ ita sentit Pau. de ca. in. d. l. alti⁹. Puto tn̄ qō hoc sit remittēdū arbitrio iudicis q̄ cōsiderabit q̄litatē vicinoꝝ si sunt amici vel nō ⁊ maxie q̄litatē faciētis fenestrā ⁊ si verisimr̄ fecisset eaz ēt si eēnt amici. ar. l. j. §. j. de iure deli. ⁊. c. de causis. de offi. deleg. ⁊. l. iij. §. j. de testi. cū si. ⁊ si faciēs fenestrā est solit⁹ facere in despectū vicini. tūc ꝫ eū est p̄sumendū. ar. l. nō ois. §. a barbaris. de re. mili. Quibus adde q̄ no. Bar. in. l. fi. de dā. infe. vbi dicit qō talis q̄uentio valet si tua interest ꝓpter honestatē: qm̄ nō posses vti domo tua libere cū hoies nolint in oibus videri ⁊ iste casus poterit ꝓtingere q̄tidie inter fratres diuidētes iter se domos: p hoc etiā facit. l. vēditor. i pn. cōia p̄dī. ⁊ qō ibi no. Bart. p illū tex. q̄ dicit q̄ si ego vēdo tibi aliquā domū cū pacto q̄ nō possis exercere talē artem: valet ista q̄uentio vt obligeris tu ⁊ heredes tui. ly ista nō sit fruitus cū nō sit p̄diuz dñans. de quo dic vt dixi. s. de ser. pdiēdi. in. iij. q. ¶ Scō fallit si vellē in meo facere vnā fenestrā i loco in quo esse nō ꝓsueuit qm̄ facerē hoc ad emulationē vel despectū vicini. puta: q; vel lēvidere oia secreta sua. p. l. op⁹. cū ibi no. de ope. pu. ⁊ ita tz Pe. Cy. ⁊ Pau. de ca. in. d. l. altius. Jn dubio tn̄ nō est p̄sumēdū q̄ faciat ad emulationem vel despectū. vt est gl. not. in. l. fluminū. §. fi. de dā. infe. nisi qn̄ p eā possent videri secreta vicini ⁊ nullā ex hoc faciēs fenestrā pciperet vtilitatē. q; tūc crederē q̄ hoc faceret i despectū. ⁊ ita sentit Pau. de ca. in. d. l. alti⁹. Puto tn̄ qō hoc sit remittēdū arbitrio iudicis q̄ cōsiderabit q̄litatē vicinoꝝ si sunt amici vel nō ⁊ maxie q̄litatē faciētis fenestrā ⁊ si verisimr̄ fecisset eaz ēt si eēnt amici. ar. l. j. §. j. de iure deli. ⁊. c. de causis. de offi. deleg. ⁊. l. iij. §. j. de testi. cū si. ⁊ si faciēs fenestrā est solit⁹ facere in despectū vicini. tūc ꝫ eū est p̄sumendū. ar. l. nō ois. §. a barbaris. de re. mili. Quibus adde q̄ no. Bar. in. l

et qz nō poterit vti re cōmuni ad vsuz nō destinatū maxime nocēdo vicino per no. p gl. in. d. l. sabinus. & qz cōcessio ibi facta pri⁹ nō debz tolli sibi sine facto suo p regulā. l. id qō nr̄m ō reg. iur. qō bene not. qz quotidie de facto cōtingit. ¶ Supereſt nūc vt dicamus si qs pōt facere in alieno fenestrā domino inuito. Et dicas breuiter q non nisi esset iposita seruit⁹ qō fieri pōt vt est casus fm vnā lec. glo. i. l. alti⁹. C. de seruit. ō q vide q̄ dixi. s̄. de ser. luminū ver. itē est alia differentia ꝛc. ¶ Ultra predicta pōt q̄ri an sit licitū facere fenestrā de ligno qō ō balcon⁹ ꝛipz apire i publico. s̄. solū vicini Et dicā breuiter q sic vt ō. ō ianua. qz ꝗten⁹ se ptēdit stillicidū. pōt vltra nō. vt pbaꝫ i. l. si. ff. si. & ibi no. p gl. ō ianua ō fui. vrb. prędi. de q̄ dicit dixi. s̄. ō ostio siue porta. ¶ Itez q̄ri pōt si pmisi vicino. sub certa pena nō facere fenestrā in muro dom⁹ mee et postea illā domū vendo an emptor potit facere fenestrā. Uidetur. qō sic qz ista nō fuit fuit⁹. fz obligatio q̄dā psonalis qō apparet ex forma obligatiōis in q̄ nō cōtinet cā q̄re pmisit. Si esset causa aliq̄ exp̄meretur puta ne aliqs vsus vicini ipediret tūc fui. p̄sumeret ita dicit Spe. i ti. ō ep. & vē. v. fz pōe cauit. & Flo. refert i. l. vt pomū. i pn. de ser. & vide not. i. l. iij. ff. op⁹ & ibi bar. ō alie. in. mu. cā. fa. & i. l. fi. ō no. ope. nunti. et in. l. fin. de ꝛtrahen. ēp. Et vide oino dictū Pau. ō ca. i. l. pe. q̄ icipit luci⁹ tyti⁹. ō ser. ru. prę. & i. l. ij. ff. itē si i fctō circa mediū ō ver. ob. v. adde qō dixi spe. vbi idē tz. & vide oino q̄ dixi. s̄. i pn. hui⁹ li. i illa qō. qūo cognoscaꝫ an sint fui. reales vel psonales. vbi plene hoc examinaui. ¶ Itē q̄ri pt an dns dom⁹ pt obscurare lumia dom⁹ locare alēi vl i q̄ ali⁹ hz vsu ō domo locata. Dicq nō lz dño obscuraꝫ. & sic obscurare posset et ab exneo et dns teneret. l. si mer. ff. ff. loca. & ibi viō no. & idē tz glo. i. l. is q̄ bias. & ibi no. doc. ō vsu. De domo ro i q̄ ali⁹ hz vsu. dic aut dns pleno iure vult edificare i sua domo ppa & lz obscurare dom⁹ vsu. d. l. is q bias edes aut vult edificare i domo i q̄ ali⁹ hz vsufructuz & non pōt. vt no. ibi flo. & vide. l. caius alias incipit binas de ser. vr. prę. & qō no. i. l. j. ff. si vsufr. pe. Et adde qō vsu fruc. pōt bñ fenestras apire fundi fruct uarij tex. est. i. l. eqssimū. ff. fz si ediuz de vsuf. Sz nō pōt claudere vt eadē. l. nerua. & ibi hoc no. gl. i ver. obscurare & no. glo. in. d. ff. sed si ediū. ¶ Quid aūt est dicendū de fenestris vitreis ligneis & papyreis. q̄ vulgo spe dñr. an qs pōt eas fenestras domui sue apponere. Et dic rlr q sic. qz i suo pōt quis edificare. vt dixi. s̄. in pn. nisi eēt fuit⁹ imposita q fenestra stet apta vt vicinus ex ea possit lumē habere & recipere. l. lumē. de ser. vr. prę. vel nisi talis fenestra ptēderet ex pariete & stillicidiū supra solū vicini qō dz esse liberū. l. si. in pn. eo. ti. circa q vide q̄ dicā. in tit. seq. de speculararib⁹ ver. circa ista specularia. ¶ Sz an qs cogaꝫ dictas fenestras imponere & tenere in fenestris sui parietis. Et dic regulariter q non nisi seruitus esset imposita. vt probaꝫ in. d. l. altius fm vnā lec. C. de seruit. q no. qz sepe contingit inter fratres diuidentes inter se domum. qz quando vni obuenit pars domus. que habet fenestras respicientes in hortum vel p tem alterius fratres conueniunt q ip se debeat tenere clausas fenestras cū fenestris puta vitreis. qm vz ista conuentio vt dixi. Sed quid si aliqua vitrea esset fracta vel tela vel purpurata q in domo alteri⁹ fratris possit videri. an debens seruitutem teneatur reficere suis sūptibus. Dic q sic. p. l. eū debere col. in fi. de seruit. vrb. prędi. cō iuncta. l. & si forte. si seruitus vend. qō no. qz est quotidianū. ¶ Ultimo circa istam materiam de fenestra et balcono vide supra de seruit. stillicidij auerendi in. ir. q. in. fi. de seruit. ne prospectui officiatur cum tribus ti. sequen. & de pariete siue muro versi. Secundo principaliter est videndum. & de stillicidio siue tecto. in. ij. q. et de penu. in princip. & per Salyc. in. l. altius. C. de seruitu. et ibi etiam per omnes doc.

¶ De specularibus. Cp̄. lxiij.

Specularia

Gelosie galice aut cē dicunt cages.

Specularia sunt q̄ vulgo gelosie dicūt ab ispiciēdo dicta. vt ē tex. cū glo. i. l. fz si q̄d. ff. proprietatis. i ver. specularib⁹. de vsu. & i. l. q̄situm specularia. de fun. instru. & instrumēta sunt dom⁹ lignea q̄ i fenestris poni solēt vt ibi stātes maxie mulieres videre et non videri possint. et si sunt affixa fenestris pars domus sunt & domo vēdita cōtinent ēt si sint i edificio posita & ad tps detracta reponant. vt est tex. i. d. ff. specularia. et ibi gl. & phoc. l. fūdi. ff. fi. cū. l. se. & l. granaria. de act. em. Sz si sunt de nouo facta & nōdū iposita fz ad hoc facta vt iponā tur & suppleant si q̄ desunt. tūc nō sunt ps domus fz istrumēto dom⁹ cōtineaꝫ. vt est tex. i. d. l. specularia. ver. fz & si nō sunt. Et ō si qs hz vsuf. dom⁹ veniūt ēt specularia tā dom⁹ instra & p ptietari⁹ nō pōt. phibere fructuariū illis vti. vt est tex. i. d. l. fz si qs. ff. p ptietatis. de vsufru. & p pterea vr eē legata vel vēdita dom⁹ sine instro ō nō veniūt dicta specularia q̄ nūq̄ fuerūt apposita fenestris q̄ illa sunt instra dom⁹ vt dixi. sed specularia affixa vl ad tps detracta vt reponant bñ ꝓpzehēderētur. q̄ vt dixi ista pars dom⁹ nō sunt instra. vt pbaꝫ in. d. l. q̄stū. ff. specularia ō fun. instructo.

¶ Circa ista specularia posset dubitari an idistincte possint poni i fenestris. Distingue breuiter. Aut qs vult ea ponere in fenestris suis & tūc regulariter potest nisi esset seruit⁹ cōstituta. vt dixi. s̄. de fenestris ver. supereſt nunc vt dicam⁹. & ver. fz an qs cogaꝫ. Aut vult ponere i cōmuni fenestra socio inuito & nō pōt p. l. sabinus cōi. di. & p ea q̄ dixi. s̄. ti. prozi. ver. nūc dicam⁹. Aut qs vult ea ponere in fenestris alienis et nō pōt regulariter nisi eēt seruit⁹ constituta. vt dixi. s̄. de fenestris ver. supereſt nūc vt dicam⁹. & ꝛ. an qs cogaꝫ. Aut vult qs ponere i sua fenestra propria & tūc aut specularia nō excedunt parietē suū ppriū & breuiter pōt sicut etiā in suo fenestrā facere. vt. l. altius. C. de ser. nisi eēt sibi seruit⁹ ipposita vt nō possit ibi tenere specularia ad hoc forte vt ex illis fenestris possit haberi lumen in domo vicini vt habeꝫ. in l. lumē. de seruit. vrba. p̄dio. & dixi. s̄. de ser. lumi. ver. itē est alia differētia. & in tit. prece. in pri. in ver. supereſt nunc. & in ver. q̄d aūt. aut specularia excedūt parietē. & tūc aut sunt sup solū publicū & de cōsuetudine seruaꝫ vbiq̄ q̄pot sint fieri. ergo dicēdū est q̄ possint. l. j. & l. an i totū. C. de edi. pri. cū si. aut sūt supra solū vicini priuatū. & tūc sub suo stillicidio quatenus ptēdit stillicidiū vel circa fieri pōt. fz nō vltra p. l. fi. ff. cū ibi no. p gl. & doc. de ser. vrb. prę. & p idē qō dixi de fenestra de ligno. s̄. ti. prece. ver. vltra predicta potest queri.

¶ De camino. Cap̄. lxiij.

Item camino q̄n q̄s principaliter cōsiderari possunt. primum camini locus in quo ignis fit. alterū ipe ignis q̄ fit i eo. tertiū cappa ei⁹. quartū tuba. q̄ntū fumus. q̄ exit de camino. de singulis videam⁹. ¶ Et pmo de loco vbi fit ignis dicas. si fiat super solario et solarium est ignem facieris. & pōt facere q̄s vult q̄ q̄s pōt vti re sua p voluntate nisi vicinus timeat periculū incēdij. Itez q̄ solariū est cōe. & ille q̄ est inferior time

i

ret periculū incendij:qz solarium non haberet sub se murū.z tūc pōt periculo dā.ise.l.fluminū.§.ptercea.z ibi no. Bar.z doc.de dā.ifec.z.l.si seruꝰ seruū §.si fornicariꝰ.ad.l.aql.cū glo.z p eaꝫ dicit.§.ō furno.imo plꝰ posset facere vicinꝰ inferiꝰ murū sub solario. ar.l.j. in fin.de aqua pluꝫ.Sed cuiꝰ expensis.vt qꝫ faciētis ar.ff.l.j.in fi.nisi esset seruꝰ apposita illiꝰ oneris ferēdi:qz tūc deberet fieri expēsis cōmunibꝰ.ar. l.z si forte.§.etiā si serui.ven. ¶Aduerte tñ qz nec hoc seruitꝰ oneris ferendi esse pōt hic in re cōi pro indiuiso.l. in re cōmuni.de ser.vr.predi /z iō nō pōt dici qꝫ fieri debeat expēsis cōmunibꝰ. fiet ergo murꝰ sub solario p edificātē caminū expēsis suis z nō dñi inferioris q̄ solūmodo pati tenetur ar. l.quoties.la.j.§.j.de serui. ¶Sed nūqd faciēs caminū pōt facere murū in solario cōmuni.inuito vicino.Credo qꝫ sic qz vt diri nedū ē vtile. fz ēt necessariū ꝓpter periculū incendij. ¶De secūdo vero.s.de igne q̄ fit in camino.dic qꝫ si murꝰ a latere est ita grossus q̄ est cōis qꝫ ex igne nō potest recipere detrimētū.z tūc alter ex socijs pōt facere ignē iuxta parietē cōmunē etiā maximum sicut fit tpe nuptiarum.z ita tz Ang.z Pau.de ca.in.l.q̄dā hiberus de serui. vrb.prē.aut paries nō est ita grossus. z tūc aut vult facere ignē familiarē z tēperatū.z pōt etiā si aliqō damnū faciat ex quo vtimur ad vsuz destinatū. arg.l.fistulā.in prin.e.ti.z.l.si cui.§.fi. si ser.ven.z ita tz Ang.in.d.l.q̄daz hiberꝰ circa prin.etiā ꝓ hoc allego opt. text.in.l.arboribꝰ.§.si nauis. de vsufru.z qō ibi no.ꝓ gl.z doctores.z marime Flo.Itē qz vtitur re ad vsuz destinatū.vt no.in.d.l. si cōmunes edes .z l.sabinꝰ.cōi dini.Aut vult facere ignē nō familiarem nec tēperatuz ꝓpter qō fit damnū parieti cōmuni z nō pōt per.d.l.quidā hiberus ꝓ gl.i ver. adiciaz.z hoc tenet ibi Bar. Bal.z cōiter docto.z Ang.in.l.inter quos.de dā.infec. ¶De tertio. scz cappa camini dicunt edificiū fit in muro ꝓprio edificantis aut in alieno aut in cōmuni. Primo casu qñ fit in ꝓprio non habz dubiū qz potest nisi sit in cōtrariū seruitꝰ cōstituta ꝓ ea q̄ dixi supra de fenestra. in prin.Scdo casu qñ fit i alieno z bene iter nō pōt.l.sed si iter me.in prin.de serui.vrba.p̄dio.z.l.quēadmodū .§.fi. ad.l.aqla.cū si.nisi esset seruitꝰ iposita per ea q̄ dixi supra de fenestra ver.nūc supereſt.Tertio casu qñ sit edificiū in cōmuni pariete.et tunc subdistingue. aut paries est cōis ad vnum vsum tātum puta ad hortū diuidendū z in eo non potest fieri. caminus ꝓ id qō dixi supra de pariete siue muro in pe.q.et supra de fenestra in versi.nūc dicamꝰ. aut nō est communis ad vnū vsuz tñ sed ad oia vel simpliciter.z tunc si quaritur an possit cauare murū:z tunc aut murus est ꝓ diuiso z potest vsq; ad dimidiā z vsquequo durat pars sua qz tunc dicitur facere i suo.z ꝓ hoc glo. in.l.hoc quod dictū.§.j.in ver.paries. in prin.de ser.vrba.predi.Aut est communis pro indiuiso z tūc etiam potest vltra qz in oi parte muri dicit laborare in re cōmuni.hz eīm quilibet portiones in qualibet particula ꝓ indiuiso. vt no.gl.in.l.qui rome.§.duo fratres. de verb.obli.z in.l.si familie.C.fa. er. et.in.§.quedā.insti.de acti.Fallit hoc in tribus casibus.Primo quando paries non potest cauaturam pati per.l. cui edificiū.de ser.vrb.p̄di.Scdo fallit qñ alter socius velit ab altera ptē sua facere caminū:qz vnꝰ plꝰ iuris nō hz q̄s aliꝰ vt dixi.z habetur in.d.l.quidā hiberus.maxime per Ang.qui dicit circa princ.qō ita seruat consuetudo qm videmus in pariete cōmuni quemlibet socioꝝ caminū habere i parte sua. Tertio fallit qñ murꝰ eēt ita debilis ꝙ etiā faciēdo ignē ita tēperatū ꝓ vsu suo torrereť z sibi damnum fieret per dictam.l.quidā hiberus.i prin.cū ibi not.per glo. et doc.in versic.annorū. Et adde omnino que dicam infra.in versi.sed hic potest dubitari.Aut quaritur de ipsa cappa camini tantum z tunc aut vult mittere tigna vel lapides sustinentes cappam vltra dimidiam muri et non potest si est communis ꝓ diuiso. secus si ꝓ indiuiso ꝓ ea q̄ ꝓxi.dixi de cauatura. Aut vult mittere tigna vsq; ad dimidiā vel citra vel vltra qñ est cōis ꝓ diuiso z tūc aut per talē edificationē non fit dānū muro puta qz per eā murus cōis non debilitatur neq; mutať eius facies. z tūc pōt arg.l.fistulā.de ser.vrb.p̄dio.z no.Bar.Bal.z doc.in.d.l.q̄dā hiberꝰ. Aut fit damnū muro cōi z nō pōt.ꝓ.d. l.quidā hiberus.in prin.cū ibi no.z ibi si veller apponere lapides magnos i muro cōi ꝓ sustinenda cappa camini qui destruerēt murū cōem ꝓpter ponderositatē nō posset per dictā.l.cui edificium:z per ea que dixi supra de fenestra.ver.nūc dicamꝰ. ¶Sz hic posset dubitari qñ aliquis vult edificare caminū in pariete cōi z murus est ita debilis ꝙ faciēdo ignē temperatū etiaz ꝓ vsu suo torrereť.vt dixi.§.ver . tertio fallit.an hoc casu posset sibi,puidere faciēdo.s.vnū murū puū a ptē suaputa vniꝰ pedis z altitudinis q̄tū pōt cōiter ascenderet flāma ignis.sicut sepissime vidi.Et vī qꝫ nō.qz ꝓpe muꝝ cōez nō est licitū vni socio facere aliū murū ꝓpriū ꝓ.d.l.quidā hiberꝰ.i prin. ver.ad parieteē.fm lec.vlti.glo.q̄ dicit qꝫ dz distare ꝓ duos pedes vel vnū.ꝓ l.fi.fini.regun.z ita vult Ange.Et itel lige de duobꝰ pedibꝰ qñ edificat murus cū domo:fz qñ est murus simplex sufficit dimissio vniꝰ pedis.ꝓ .d.l.fi.et ita vī in casu nro qꝫ debeat ille murus distare ꝓ pedē a muro cōi.et sic.d.l.fi. locū hz nō solū in edificāte iuxta murū alienū:fz etiā iuxta murū cōem qō est notādū.Jn Jtū tñ vī tex.in .l.fistula z .§. iuxta.de ser.vr.p̄d.Ego puto i hoc esse distinguendū.Aut qs vult facere murū ꝓpriū iuxta murꝝ cōem ita qꝫ in cubat.z nō pōt.d.l.quidā hiberus.in prin.z ita tz glo.in.d.§.iuxta.ỹ. manet. aut vult facere murū iuxta cōem ita qꝫ cōi nō inhereat.z qꝫ sublato pariete cōi remanere possit si paries cōmunis resectionē nō ipedit pōt casus est i.d. .§.iuxta.z lz ille tex.loquať de camera ex figulo opere facta iuxta parietem cōem.z glo.ibi exponit ex figulo.i. ex laterib⁹ nō coctis z lutosa materia:et sic non videať loqui de muro tñ credo qꝫ idē sit i dicto muro puā:qz est eadez ratio i vtroqꝫ casu.Nec ob.l.fi.fini.regū.z gl.in.d.l.q̄dā hiberꝰ.in vſi.amitten.i.fi.qz inteligiť qñ qs vult edificare murū fodiēdo i terra ꝓpter qō veri similiter possit dānū inferri muro cōi tunc eīm dz distare ꝓ pedē.qz ita taxatū est ꝓ.d.l.fi.Sed qñ est murꝰ edificatus sup solario vel etiā in terra pro decro camino ad defendēdū murū cōem z sic pro eiꝰ vtilitate:qz ex eo nō pt̄ socius dānū pati ex illa modica fossione imo vtilitatē tūc pōt. Jtē hz locū.d.l. fi.ꝓ.d.§.iurta.facit ad hoc.l.si tytius horreū.de acqrē.re.d.o.z qō.§.de pariete siue muro z q̄d si esset paries ligneꝰ.z vide.§.q̄ dixi de scalis.ver.videamꝰ de muro cōi.Et quo etiā infero ea rōne qꝫ qs pōt iuxta murū alienū etiā nō dimisso spatio vniꝰ pedis facere murū sine fundamēto vel modico.puta ꝓ sedendo vel cā ponendi supra hortícellos dūmodo humorē non faciant muro cōi.ꝓ.d.l.q̄dā hiberus. in ꝓn.que oia bene no.ꝓ intellectu.d. l.fi.fini.regun. ¶De quarto ꝓncipali: scz de tuba camini.Dic aut in totū illa tuba est extra murꝫ cōem a parte faciētis caminū:z ꝙ cā solā fumꝰ ascēdit z ignis nō appꝛopinquat.z pōt ꝓ.l. fistulā.de serui.vrba.p̄di.z ita tz Bar. Bal.in.d.l.q̄dā hiberꝰ.in prin.z Ang. in.d.l.inter quos.in prin.in.iij.col.de dam.infec.Aut illa est cauata in muro communi z tunc aut per illam cauaturam flamma ignis torreretur z deterior fieret murus z nō posset per.d. l.quidam hiberus.in prin.z ibi ꝙ omnes doc.z per Ang.in.d.l.inter quos. Aut per illam torrereturꝫ murus communis nec per hoc deterioraretur . z tunc distingue.aut illa cauatura ē vltra medietatem muri vel citra.z tunc dic in omnibus.vt.§.dictuz est de cappa. ¶De quinto et vltimo principali scilicet de fumo qui exit de camino siue de eius tuba.Dic vt diri.§.de fumo.ver.adde que dixi.§.de pariete si uemuro.ver . Secūdo principaliter est

videndum. vbi vr q ex cappa camini potest cognosci an mur⁹ sit pprius vel cōis. de q dic. vt ibi plene dixi. et vide q dixi supra de seruit. stil. auert. in .xj. q. in fi.

¶ De necessario. c. lxv.

De necessario qđ gallice vr retretz.

Necessariū tres hz ptes prima ē fenestra in q locus fit ad sedēdū. alia est caua ei⁹ q solet exvasis fictilib⁹ fieri. tertia est fouea ad quā oēs immunditie descendunt.

Fenestra melius dixisset foramen.

¶ De fenestra siue loco necessarij ad sedēdū an et qñ posset fieri i muro pprio vl alieno aut cōi distingue. vt dixi. s. de cappa camini. i tit. pce. et vide que dixi. s. de fenestra. ¶ De scđa parte necessarij. vcz de ipsi⁹ caua an illa possit fieri distingue. aut qs vult facer cauā necessarij i suo pprio. aut i alieno. aut in cōi. Si fit in suo proprio regulariter lz nisi fiat iuxta parietē vicini. qz si tūc ledatur paries vicini fieri nō pōt l. fi. ff. si ser. vē. et idē dicas si noceret puteo vel cisterne vicini. vt dicē infra de fouea necessarij. Tñ vidi dubitari an illa possit fieri muro pprio supra solū publicū vel vicini. Dic de puteo q nō pōt nisi aliter sit de ꝓsuetudine. Supra solum autem prinatum vicini etiaz nō pōt nisi habeat supra stillicidium domus per. l. si vitē. ff. si. qđ vi aut clam. et l. fi. de seruit. Sed si hz stillicidiū pōt sub eo qua tenus durat dictā cauā ptendere. l. fi. ff. si. de ser. vr. prę. circa q vide que dixi. s. de seruit. stillicidij auertēdi in. ij. q. et. s. de fenestra. i ver. vltra p̄dicta. et de specularib⁹ in fi. ¶ De tertia vero pte necessarij. vcz ipsius fouea an illa possit fieri distingue. aut qs vult facere eā in suo pprio: aut in cōi aut i alieno. si vult facere i suo pprio regulariter lz nisi fiat iuxta parietem vicini q ex hoc ledat. vt. l. si qñ. ff. si serui. ven. et idē si noceret puteo vel cisterne vicini vt dicā infra de fouea necessarij vl ni si esset seruit⁹ ꝓposita q in suo facere nō possit. argu. l. altius. c. de seruitu. Si ꝝo vult facere in cōi muro dictam cauā necessarij vr q nō possit qz in re cōi melior est ꝓditio ꝓhibentis. l. sabinus. cōmu. diui. Jn ꝓtiū vr q possit p l. fistulā. de ser. vr. prę. et p glo. in. d. l. si qñ. ff. fin. Ego aūt in hoc sic distinguo. aut est aliqđ cōuentū inter socios. et illud est seruādū. l. sp in stipulationib⁹ de re. iu. Aut nihil est ꝓuentū. tūc aut est ꝓsuetudo in loco sup hoc. et illa est seruāda p. d. l. sp et p. l. an in totū. c. de edi. priua. Aut nulla est ꝓuentio vl cōsuetudo. et tunc aut murus est cōis ad vnū vsum tm̄ et nō pōt. vt dixi. s. de cappa camini in tit. pcedēti. Aut est cōis ad oia simpliciter et tunc aūt ex dicta cauea necessarij nō fit aliqđ dānū muro cōi et pōt. ar. d. l. fistulā. et. d. l. quidā hiber⁹. ff. eo. ti. et p no i. d. l. si qñ. ff. et hoc tz Jo. pe. de papia. in suo vltimo li. in gl. in ver. et in futur⁹ ꝓcipiēdis ff. an aūt soci⁹. aut inferē dānū muro cōi puta qz mur⁹ est subtilis et nimiū debilitareē et nō pōt p. l. cui⁹ edificiuz. de ser. vr. p̄dio. vel qz ꝓpter humorē cauę necessarij mur⁹ cōis debilitaē p. d. l. q dā hiber⁹. in pn. cū ibi no. et per. l. fistulam. si serui ven. et. d. l. si quando. ff. cum glo. eod. titu. et hoc tz etiam dict⁹ Johan. pe. in loco ꝓallegato q dicit idem. fiēt dicta caua exit putredo vel malus odor: et ad hoc nihil allegat. fz tu allega text. cum gl. in. l. ij. ff. i dē ait si odore. quid in loco publico. et tex. cū glo. in. l. pe. ff. quod vi aut clam. et vide que dixi hic. de cloaca in antepe. q. Jdez etiā dicas si ex dicta caua exit humor vel putredo in domo vicini: qz qs nō pōt etiam laborando in suo immittere aliquid in alieno vt not. gl. in d. l. si qñ. ff. et dicā infra de fouea necessarij. ¶ De quarta pte et vltima. s. fouea necessarij posset q̄ri an possit illa fieri ꝓ voluntate dñi. Dic aut vult facere fouea subterranea ēt vltrā suū solū sub solo, vicini: et nō pt vt dixi. s. de pe. ff. qđ si vn⁹ vult facere. Aut vult facere q̄ten⁹ durat solū suū et pōt, nec tenet dimittere spaciū aliqđ. l. fi. fini. regun. vt dixi. s. de penu. et de puteo. nec etiā hoc seruaē de cōsuetudine vt dimittatur aliqđ spatium et p̄sertim qñ fiunt hmōi fouee v ndiq; remurāt. q vulgo volte dr̄. ¶ Scđo q̄ri pōt qđ si ex fouea mutata vel non mutata exit humor vl putredo et descēdit i puteū vl cisternā vicini vl ei⁹ venis aut in penu. an poterit cogi ad reficiēdū dictā foueā: ita et talit q nō noceat puteo vl cisterne aut alij loco vicini. Dicas q sic qz nō ē licitū q̄cq; facere i suo p quod alio⁹ imittaē i alienū. l. sicuti. ff. aristo. si ser. vē. et. d. l. si qñ. ff. si serui. vē. l. fluminū. ff. in gl. pe. in fi. de dā. infec. et ita tz Jo. pe. de papia. i suo vltimo li. in loco ꝓallegato. et ita no. Flo. in. d. l. si qñ. ff. qui dicit p illū tex. vbi aliqs ꝓstruit loca cōia iuxta domū vicini ex qbus causeē ad illā hūditas cogi poterit ad talia loca purgāda et purgata retinēda aduerte tñ qz glo. in. d. l. si qñ. ff. vr tenere fm Azo. q̄ sit licitū ster quilinū i suo ponere lz ali⁹ sentiat in de humore. per. l. sicuti. ff. idē ait. si serven. et per. l. fistulā. in pn. de serui. vrb. prę. quā glo. intelligo qñ raro humorē faceret. secꝰ si assidue p. d. l. fistulā. i prin. et adde q dicā in tit. j. post prin. et infra de sterquilinio. ¶ Sz pone q ꝓha hēs necessariū plenū vult ipsū purgare an possit. Credo q nō ꝓpter fetorē. et ideo de nocte tantum fieri debet per ea q dixi. s. de fornace. ver. et predicta teneo vbi vide. et adde q dicā i tit. seq.

¶ De seclario. Cap. lxvj.

Seclariū gallice et maxime i prouincia lugdunensi seclariū vr egue dier.

Seclariū quinq; hz partes. Primo est lapis siue lignū sup quo lauaē sup pellex. Altera ē sik⁹ ali⁹ lapis vel lignū desup i quo pēdēt sirule et hiis similia: ac ēt supellectilia coquine ponuntur. Tertia ps est foramen p qđ aq descēdit. Quarta ē fouea ad quā aque et cetere imūdicie discurrūt. Quita ē qñq; camera in q̄ starur ad lauandū sup prima pte de lapide seu ligno seclarij sup quo lauari solēt supellectilia. si q̄ritur an ipom possint i muro p prio aut in cōi aut i alieno. dicēdū ē breuiter sicut dixi de cappa camini. ¶ Sz qđ si vult edificare iuxta parietē cōem ipm an tangendo distingue. Aut p talē edificationē seclarij non fit dānū vicino seu socio nec ipeditur refectio cōis vel alieni parietis et potest. ar. l. quidam hiberus. i pn. et. l. fistulā. ff. iuxta. de seruitu. vrb. prę. Aut ipedit refectionē et nō pōt p. d. ff. iuxta Aut non ipedit refectionē et nocet vicino: et tunc aut nocet assidue quia assiduum humorem emittit et non pōt. Aut nō nocet assidue sed interpolatim tunc potest per d. l. fistulam in princip. et ita tenet Ange. in. d. l. si inter quos. in vlti. col. versi. si autem quis non velit edificare. de

dam. infec. ꝛ adde q̄ dixi. ſ. de camino per. ſz hic poſſet dubitari. ꝛ in tit. prę. Itē q̄d ſi ex ſeclario ſpargit aqua ꝛ de ſcēdit p̄ ſolariū ad partē inferiorē vicini vel malefacit ſolariū cōe. an p̄t phiberi ne ampli⁹ ſpargat. Dic aut ſpargit p̄ vſu quotidiano ſue familie ꝛ p̄t ar. l. ſicuti. ſ. fi. ſi ſer. vē. ꝛ. l. fiſtulā in p̄n. de ſerui. vr. p̄. Aut vltra vſum q̄tidianū ꝛ nō p̄t. vr dictis iuribꝫ. circa q̄ vide q̄ plene dixi. ſ. de ſeꝛ. p̄j. in. ij. q. ſup. ¶ De ſcōa ꝑte ſeclariꝰ dicēdū ē in oibꝫ ſicut de p̄ia. ſz in hac ſcōa i p̄mis ꝓſideranḋ eſt ſi mur⁹ eſſet ſubtilis ꝛ ꝑpter pond⁹ ſupellectilis appē-ſe debilitareť phiberi poſſit p. l. cui⁹ edificiū. de ſerui. vr. p̄. ¶ De. iij. ꝛ. iiij. ꝛ. v. ꝑte ſeclarij. ſ. de foꝛa mine ꝛ foueꝛ ei⁹ camera. Dic in oib⁹ ꝛ p̄ oia vt cō cluſum fuit. ſ. in ti. p̄cedēti de neceſſa-rio ꝛ adde que dixi. ſ. de ſeruitute p̄j-ciendi. ꝛ q̄ dicā in ſequenti ti.

¶ De aquarolo ſiue canali. Ca. lxvij.

Primus de iſta materia ſupꝛa in titulo de fiſtula verū qꝛ multū ꝓuenit ſecla-rio. iō eā hic ꝓmemo-rare conſtitui. Et ap-pello aquarolū paruū ſeclariū vl̄ vas lapideū in muro imiſſuz hꝫs fiſtulas ferreas ad ſiſtitudinē capitis ſerpētis vel leonis aut hoꝫs: de q̄ exit aq̄ ꝓma-nib⁹ lauādis. Si q̄s aūt aquarolū ſiue canale ſuo aut alieno fabꝛicare vo-luerit ea q̄ de ſeclario dicta ſūt obſer-uare teneť p̄ iura ī duob⁹ titulis p̄ce-dentib⁹ allegata. Sz iurta ea dubita-ri poſſet q̄s hz aquarolū ī ſuo et ducit aquā p̄ vnā regulā q̄ ſimiliter cadit i ſuū puta in curiā vel hoꝛtū deinde il-la aqua paulatim deſcēdit in fundū vel penū vicini vel cōi. an cogi poſſit vt dictā aquā in ſuo retineat vt i alie-nū nō veniat. Et vr̄ q̄ nō p̄ gl. ordi. in fi. q̄ ſi ſerui. vēdi. in Iuiū vr̄. l. flumi-nū. ſ. fi. in glo. pe. in fi. de dā. infe. Puto q̄ ſit dicendū. aut illa aqua aſſidue deſcēdit in fundū vicini vel cōem ꝛ p̄ hiberi p̄t per. l. fiſtulā. in p̄in. de ſer. vr. prę. Aut nō diſcurrit aſſidue. ꝛ tūc ſecus per. d. l. fiſtulas. et p̄ hoc vide q̄ dixi. ſ. in titu. p̄ece. circa p̄mā p̄te.

¶ Quid aūt ſi ego videꝭ aquā vicini mei deſcēderet cadere in ſuo ad curiā meā facio aliq̄d in meo ꝓpter q̄ ipe-ditur fluꝛ aque ita q̄ remaneat in ſo-lo vicini an poſſiz dicas q̄ ſic. ar. l. j. ſ. ſunt qui putant. ff. ne quid i loco pu-blico. ꝛ vide q̄ dixi ſupꝛa. l. iiij. diuiſio ne ſeruitutū. ꝓfi. ꝛ primo videam⁹. et ſupꝛa de curia. i fi. ¶ Itē quid ſi aqua deſcendit ex canali vicini in fundum meū. Dic q̄ eū p̄hibere poſſum per. l. ſicuti. ſ. Ariſto. ſi ſerui. vendi. ꝛ p̄ ea q̄ dixi. ſ. de ſerui. p̄ũci. in. j. ꝛ. ij. q. ¶ Itē quid ſi ex aquarolo tuo deſcendit aq̄ in viā publicam an ego vicin⁹ poſſim agere ꝺ̄ te. Dic q̄ ſic. ſi noceat nā no-cere p̄t mihi tranſeunti. ar. l. ij. i p̄n. ne q̄d in loco publico. circa q̄ vide q̄ dicā infra titu. ſequē. ꝛ que dixi. ſ. in ti tu. p̄cedēti. ¶ Itē nūq̄d in pariete cōi ſit licitū mittere canale recipiēs aquā de celo cadēte vel aquā de ciſterna di ſcurrente aut de. aliquo receptaculo aque q̄ caſtellū appellať dicas q̄ nō p̄. l. fiſtulā de ſerui. vr. p̄d. Et eſt ratio. q̄ p̄ talē diſcurſum aquaꝝ parietem corꝛūpi veriſimiliter eſt ſm Ange. in l. inter quos. in p̄n. in. iiij. col. de dā. in fec. Reliqua circa iſtā materiam vide ſupꝛa de fiſtula.

¶ De aque ꝓiectu ſiue aliarum re-rum. Cap̄. lxviij.

Quero p̄; mo nunq̄d ſit li-citu⁹ immittere aquā in fundum vicini. Et dic q̄ nō niſi ſit ſeruit⁹ impoſita. l. ſicuti ſ. Ari. ſi ſer. vēdi. ō q̄ dic vt plene dixi de fui. p̄ciēdi. ¶ Quero ſcōo an licea. p̄icere aquā vl̄ alias immūditias i ſtra tā publicā vl̄ aliū locū publicū. Et pu to q̄ ſic. dūmō nō noceat vſui publico vl̄ trāſeūtib⁹ vl̄ i ea exiſtētib⁹. ar. l. ij. i p̄n. ne q̄d i loco pub. tūcta. l. j. p̄n. ō his q̄ dcie. vl̄ effu. niſi ex lege vl̄ ſtatuto vl̄

ꝓſuetudine alit eēt. puiſuz. d. l. ij. i p̄n. ſā cōiter circa hoc p̄ ſtatuta loco⁹ eſt. puiſum et aliter q̄ſ ſit de iure cōi.

¶ Quero tertio pediſſequa vel famu lus vni⁹ piecit ex feneſtra aliquā pu-tredinē. puta lauaturā vel aliū putri dū. ꝛ deſcēdit ſup veſtē vel caputiū cu iuſdā trāſeūtis p̄ viā publicā. ꝛ ibi ſtā tis ꝛ veſtē vel caputiū deꝛupauit an dñs ei⁹ teneať. ꝛ inquātū. Et dic regu lariter q̄ in duplū dā. dati. vt ē ter. in l. j. in p̄n. ꝛ ibi hoc notat Flo. de his q̄ dcie. vel effude. q̄ eſt ver. q̄n eſt pie-ctū in loco quo vulgo iter fieri ſolet ſe cus ſi eēt piectū in loco nō ꝓſueto quo vulgo iter nō ꝓſuerit eē. vt ē ter. i. d. l. j. ſ. ſumma cū vtilitate eo. ti. facit. l. ſi procurator. ꝛ q̄ ibi no. ad. l. aq̄l. q̄ no. q̄ accidit ſepe de facto. ꝛ ita ēt ſer uať. ſz pene aliter ſolēt ꝓponi p̄ ſtatu ta loco⁹ q̄ ſunt ſeruāda. l. octo⁹ ppli. de inſt. ꝛ in. ibi aūt nō eēnt ſtatuta vl̄ cō-ſuetudo ſerua q̄. ſ. dixi. ¶ Quero ḡr to q̄d ſi cōcedo tibi duos pedes terre vt ibi p̄jcias aquā an ꝓperas vl̄ vſus ꝓcedi videat. Et vr̄ q̄ ꝓperas eo q̄ nō fuit cōditio p̄ciēdi ꝛ cā dānivt ē ter. in l. ſi mulier. de iure do. de quo dicit ibi p̄ doc. ¶ Ultimo de iſta materia ō eiectiōib⁹ ꝛ effuſiōib⁹ vide plene in ti. de his qui dcie. vl̄ effu. p̄ totū. adde que dixi. ſ. de ſeruitute ꝓiciendi.

¶ De aqueductu. Ca. lxix.

Quon ſz ali-quis aq̄ductū hr̄e i ſuo p̄ q̄ aq̄ in alienum fluat. ꝛ ſi. ꝺ̄ ſiat p̄t agi ꝺ̄ eū ita ius illi nō eē vt. p̄bať in. l. fiſtulaz. ſi ſerui. ven. Ex quo no. ſm Flo. ibi q̄ faciēs aq̄ductū in ſuis domib⁹ nō p̄t q̄ten⁹ p̄ eū ſiat dānū domui vel parie ti vicini. ꝛ p̄ hoc ēt. l. fiſtulas. in p̄n. de ſer. vr. prę. Itē no. ſm eūdē Flo. in. d. l. fiſtulas q̄ duct⁹ aq̄ ad fontez vel ad aliā vtilitatē vel cōmoditatē publi-cā ſi trāſeat p̄ domū p̄uati. ita dz ſer-uari ꝛ manuteneri exp̄ēſis publicꝰ q̄ illi p̄uato nō noceat. ꝛ ad hoc p̄t agi vt. d. l. fiſtula. niſi aliter actū ſit vel cō ſuetudine ſeruatuz facit ad p̄dicta. l. ij. ſ. merito. ꝛ ſ. ſi q̄s a p̄ncipe. ne q̄d i loco pub. ¶ Sz nūquid ſit licitū aḡdu cū facere p̄ fundū vicini. dic q̄ nō. et ſi fiat p̄t vicin⁹ ꝓpria auctoritate de ſtruere. vt eſt ter. in. l. q̄ead. ſ. ſi. p̄te-ctū ad. l. aq̄l. ¶ Sed pone in aq̄ductu ego p̄uat⁹ habebā aliq̄ ius. an pote rit diuerti a ſolito curſu dicas q̄ non. imo poterit cogi diuertēs vt in p̄ſti-nū ſtatū aquā ducat. vt ē ter. vbi hoc no. doc. i. l. ij. C. ad. l. aq̄. q̄ no. q̄ aluei aquaꝝ in q̄b⁹ vicini cōſueuerūt hau-rire vel tollere aquā vel pānos laua-re nō p̄t querti i eoꝝ p̄iudiciū. ¶ Ul timo no. q̄ q̄s p̄t ex pacto vel ꝓſuetu dine habere ius aquā tollēdi p̄ rotaz ex flumine vel ex caſtello. vt ē text. in l. ij. cōia p̄di. de q̄ dicv. ibi p̄ gl. ꝛ doc. Cetera circa iſtā materiā vide q̄ dicā in ſeq. ti. de ſeruitute aqueductus.

¶ De ponte. Cap̄. lxx.

Pons p̄; ꝓte⁹ ille qui eſt de lignis non de lapidi bus: vt. l. ſupꝛa iter i p̄n. de aq̄ plu. arce. et ibi hoc no. Bar. ꝛ An ge. qui dicunt lz iſtud ſit de iure tñ de cōſuetudine p̄s ꝛ arc⁹ lapide⁹ ſi non i ma ſunt q̄ cōtinenť appellatiōe pon tis cui cōſuetudini ſtādū eſt. Et pons p̄t eſſe duob⁹ modis in vrbe ſeu ī mu nicipio. Uno mō q̄ñ. ſ. ſolū publicū et de iſto p̄te dixi. ſ. i ti. de p̄ticello vbi vide. Alio mō q̄ñ ē. ſ. flumē vel aquaz ꝛ ō iſto dicam⁹. Nūq̄d ſi flumē diſcur rit p̄ ciuitatē ꝛ vn⁹ hz domos ab vtra q̄ parte ripe. an poſſit facere p̄tē ſu-per flumē p̄ q̄ poſſit ire de vna do-mo in aliā. dicas q̄ nō caſus eſt i. l. fi. ne q̄d in flumine publi. ſicut nō p̄t. ſ. viā publicā. l. ij. ſ. tractatū. ne q̄d i lo. pub. ꝛ. l. fi. ꝛ ibi hoc notat Bal. de ſer.

¶ Scōo nūquid p̄t in flumine face-re partē vni⁹ p̄tis. puta lōgitudinē. ꝛ. pedū p̄ quā poſſit ire ad accipiēdū de aq̄ vel ſtare ibi ad lauādū pānos. Et teneo q̄ nō q̄ ſicut i lo. pu. ſiue p̄ uato nō lz aliquid imittere. l. j. ꝛ. ij. ne

qđ in loco pub. ita nec in flumine pu. ar. d. l. fi. ne qđ i flu. pub. de ꝓsuetudine tñ seruat Jziũ cui ꝓsuetudini stan dũ ē qz regula ē q i pōtib⁹ ꝛ aqs stan dũ ē antiqtati, vt ē text. ꝛ ibi hoc not. Bal. in ti. de pace ꝓstã. i. vj. col. quam regulã ppetuo tene mẽti: qz p eã deci der potes plures. q. ¶ Tertio ad quẽ spectat onus faciẽdi ꝛ reficiẽdi pōtez sup flumine pub. p quẽ fit iter trãseũ tibus necessariũ distigue. Aut ē pons q̃ hz retineri ꝛ custodiri p dñm ciuita tis ꝛ hz expẽsis ipsius dñi fieri ꝛ refici qz ad ipz hz ꝓcipaliter spectare sicut ẽt spectãt alia fortilicia. Aut ē pōs q̃ nō custodit: ꝫ simpler tm̃ ,p trãsitu et tunc deserut in oibus de ciuitate et p oẽs de ciuitate fieri ꝛ refici hz. Aut deseruit vni tm̃ Jte seuvicinie. ꝛ illi ō illa solũ ꝛtribuere tenẽr sicut ō puteo cõi hz ar. l. fm naturã. de reg. iur. et. c. qui sentit on⁹ eo. ti. lib. vj. facit. l. ediles. ꝛ qō ibi no. de via pub. ¶ Quarto an appellatiõe vie publice vẽiat pōs. Et dicas q̃ sic qñ p illũ vulgo iter fit arg. l. fi. ne quid in flumi. pub. iuncta l. fina . in princi. ff. de seruit. ꝛ iō statu ta loquẽtia de maleficijs cõmissis in via publica ꝛificanť i cõmissis super pōte publico. Et adde ꝑdictis q̃ dixi s. ō ser. tig. imittẽdi. i. vj. q. ꝛ. s. de refe ctiõe. i. vij. q. ꝛ. s. ō pōti. ꝛ vide. l. s. iter in princ. ꝛ ibi p Bar. ꝛ doc. de aq̃ plu. ar. Reliq̃ que spectant ad materiã pō tis dicam plene in seq. libro.

¶ De picturis seu incrustationibus. Ca. lxxj.

On est du biũ q̃ hz socio in piete cõi picturas habere. qz est tex. in. l. qđã hi ber⁹. in pn. de ser. vr. pre. ꝛ ibi p oẽs doct. ꝛ not. Ang. in. l. ꝛ inter quos. in prin. in vlt. col. de dam. infec. qui dicit q̃ non est. qz per eas nō fit aliqđ dãnũ vicino sed toti societati, ꝑdest saltem quo ad ornamẽtũ. ꝛ ideo inuito socio etiã fieri pñt ad hoc tu allega. l. ipẽse in fi. de verbo. sig. Et sic nota q̃ parietẽ cõem vnus ex socijs poterit etiã altero inuito dalbare ꝛ pigere ꝛ silia super ea facere ꝫ Jo. pe. ō pa pia. in suo vlt. libello in gl. antepe. ver. licet hoc casu qlibet eoz ꝛ ita tz Ang. in. d. l. quidam hi berus. ante fi. prin. potest etiam incrustationes facere. vt est tex. in d. l. qđã hiber⁹. ℌ. fi. exẽplũ ponit Ang. in. d. l. inter quos. in florentinis volẽtibus icrustare parietẽ quem incrustatio fortificat parietẽ. Et in crustatiões dicunť crustę subtiles marmoris q̃ ponuntur extra muruz vt totus marmore⁹ videatur. vt ẽ tex. cuz gl. in. l. impense. in fi. in ℣ si. incrustatiões. et pone exemplum tu sicut ẽ tota ecclesia sancti marci venetijs. pñt etiã capi incrustatiões, p opere musaico quo testudines dicte ecclesie sũt ornate. Et per predicta ẽt concludo q̃ si murus esset simpliciter fact⁹ posset vnus socioꝝ etiam altero inuito calce impleri facere ꝛ ipsum dealbare qz per hoc efficitur melior ꝛ pulcrior sine aliquo damno socij. ¶ Sed qđ si est cautus de dãno infecto illi⁹ muri an habeť ratio illaꝝ picturarũ ꝛ incrustationum. dic q̃ nō vt ē text. in. d. l. qđã hiber⁹. ℌ. fi. ꝛ ibi per glo. ꝛ doc. et per Angel. in. d. l. inter quos. in prin. in vlt. col. ¶ Sz qđ si i pariete cõmuni sũt picture an alter socius possit pulsare puta cã ponẽdi tigna si ꝓpter illã pulsatio nẽ fieret dãnũ illis picturis dic q̃ nõ idẽ si vellet mittere aquã per seclariũ vel necessariũ ꝛ ꝑpẽ humiditatẽ delerenť picture. nã dictis casib⁹ nõ pōt dz eñ socius ita vti re cõi q̃ nõ fiat dãnũ parieti cõi p. d. l. qđã hiberus. ꝛ p. l. fistulã. si ser. vẽd. ¶ Quid si volo facere depingi crucifixũ vel aliquid aliud in ecclesia vtrũ possim ,phiberi dicas q̃ nõ qz istud ꝓtinet ad ornamẽtũ nõ ad deformitatem. l. j. ne qđ in loco sacro. ꝛ ibi hoc notat Bar. imo dico plus q̃ legatũ factũ ,p pictura sanctoꝝ censet esse factũ i piã cãs l. linea margaritaruz. ꝛ ibi hoc notat Bar. ff. ad. l. fal. ꝛ probať etiã in. l. tyria. in fi. de aur. ꝛ arg. leg. ꝛ vide oino que dicã infra ver. vlt. no. Jtẽ pōt relinqui vsu fru. statue vel imaginis. l. statue. ꝛ ibi no. p gl. de vsufru. ¶ An sũt vsufructuarius vel inqlinus possit in domo vsufructuaria vel ꝓducta facere depigi ysignia sua que vulgo arma dicunť. Et dicas q̃ sic per. l. sed ꝛ si cuius. ℌ. ediũ. de vsufruc. ꝛ ibi hoc no. Flo. qz per hoc nõ videť esse deterior conditio rei ꝛ mutari eius substãtia. alias secus. C. de religio. l. monumentoꝝ. ꝛ. C. ne ds vela regia. ꝛ ꝓpterea qđ in picturis q̃ faciliter deleri pñt ꝓcedere secus si vellet sculptas in lapidib⁹ ponere. Jtẽ null⁹ etiã potestas vel officialis vel ꝓuatus potest depingi facere insignia suavel ponere nomẽ suũ in edificio publico. puta in palatio vel platea: ꝫ solũ nomẽ ꝛ insignia ꝓcipis vt est tex. in. l. op⁹ in fi. cũ. l. seq. ff. de opc. pub. qđ not. qz seruať totũ cõtrariũ in ꝓctica. Item ille cuius pecunia opus publicuz factũ est pōt nomẽ ꝛ insignia sua depingi facere: vt est casus in. l. ij. ꝛ in. l. op⁹ in fi. ꝛ in. l. fi. de oper. pub. ꝛ ita obseruatur maxime quãdo fabricať vna ecclesia vel capella: ꝛ intellige qñ ō sua pecunia sec⁹ si de pecũia aliena. ¶ Et iõ cũ qđã epũs veronẽsis qui etiã cardinalis erat ẽ vicecamerari⁹ pape exposuisset de bonis erogãdis pauperibus in fabrica maioris ecclesie vero ne duo milia duc. ꝛ fecit sculpi isignia sua sup capella sua cũ colũnis fuerũt sibi abrasa ꝛ merito qdem: qz illa non erat pecunia sua cũ oino tenebať eaz erogare. arg. c. relatũ. cũ ibi no. p glo. ꝛ doc. extra de ꝓbẽ. ¶ Jtẽ pone, vn⁹ fecit fieri capellã vel ecclesiã ꝛ in memoriam sui nois ibi fecit apponi insignia sua ꝓut solitũ est an possint illa insignia clerici deleri ꝛ altera ponere. dicas q̃ nõ. imo puniri debẽt arbitrio iudicis. l. qui libertatẽ ad finez ꝛ. l. op⁹. ff. de oper. publ. fm Ludo. de roma. in. cccl. singulari. ꝛ no. Bar. in d. l. qui libertatẽ q̃ dicit no. ℨ fratres minores ꝛ aliquos religiosos q̃ capellas aliquoꝝ defunctorũ attribuũt nomini alteri⁹ qui hoc facere nõ debent. Jtẽ cõtra eos qui abradunt. arma alicuius ꝛ ponũt arma alteri⁹. ¶ Aduerte tñ: qz arma eoꝝ q̃ ꝓpter traditionẽ de patria expulsi sũt pñt deleri casus est in. l. eoꝝ qui. ff. de penis. fm Lud. de roma in suo singulari. cccliij. quod icipit eoꝝ arma. et ita etiã sepissime obsernať. ¶ Jtẽ adde q̃ si aliqs esset depictus tanq̃ ꝑditor in aliquo loco publico ꝛ vn⁹ deleret illã picturã sine licẽtia principis icideret in edictum de quo habeť in. l. si familia. de iurisd. om. iud. ꝛ ibi hoc no. Ang. ¶ Item q̃ peruersis imaginẽ dei vel sanctoꝝ puniri pōt. l. cornelia. de sicarijs. l. hoc senatus de sicarijs. ꝛ ibi hoc no. Ange. q̃ dicit q̃ vidit Perusij frãgẽtẽ maiestatẽ ligneã amputari sibi man⁹ ꝛ qō etiã graui⁹ puniri pōt pena mortis. ō quo vide etiã per cũ in. l. j. C. de rap. vir. ꝛ qō habeť in. c. ij. de offi. ord. lib. vj. Jtẽ no. ꝛtra pictores ꝛ miniatores q̃ miniãt. ꝛ pingũt cũ adulterinis colorib⁹ vt teneanť dño ad ireresse. vt. l. ij. ꝛ ibi hoc no. bar. C. de murilegulis lib. x. Jtẽ tenenť crimine stellionatus l. iij. ℌ. si qs seruos. de cri. stelliona. et no. Bar. in. d. l. ij. ad finẽ qui dicit idẽ in tinctoribus pannoꝝ ꝛ si. ¶ Jtẽ nũquid pictura cedat tabule vel carte an ecõtra: vide tex. insti. de rer. diui. ℌ. si qs aliena tabula. ꝛ in. l. in rẽ. ℌ. ſz id quod in charta. de rei vendi. ꝛ quod

no.in dictis iuribus. ¶Ultimo not. q̄ multi infideles reprehendunt imagines sanctorum dicentes q̄ sumus idololatre ꝛ ꝓpterea imperator Leo qui fecit.l.dies festos.C.de feriis ꝛ.l. si quęcūq; de epi.ꝛclc.ex suggestione q̄rundam hereticorum habuit contentionem cum ecclesia romana.quia fecit removeri omnes picturas de ecclesijs tanq; idololatriā continētes sed papa qui tunc erat congregauit consilium rome.ipsum Leonem existentem in constantinopoli excōmunicauit qui leo lepra percussus postea mortuus est.vt scribit Pau.de ca. in.l.fi.C.de feriis.Et tu dicas defendendos christianos q̄ imagines adorare non debemus videlicet colores earū seu lapides: sz eis debem⁹ reuerentiā ꝓpter deum ꝛ sanctos q̄ per eas representātur.Unde scribit Gregorius papa sereno epo massilienſi q̄ imagines sanctoꝝ fregerat sub excusatiōe q̄ nō adorari debuissent: ꝛ habeꝭ.de cōse.dist.iij.p̄clarū.in hec̄ verba. Et quidē imagines adorari vetuisse omno laudamus.fregisse vero rep̄hēdim⁹.Aliud ē em̄ picturam adorare: aliud per picturā hystoriā q̄ sit adorāda addiscere.Nā q̄ legētibus scriptura.hoc idiotis p̄stat pictura cernētibus.q; in ipsa ignorātes vez q̄ seq̄ debent in ipsa legunt:vez qui literas nesciunt.vnde ꝛ precipue legentibus pro lectiō e pictura est.Item ex septa sin od⁹scribit venerabiles imagines p̄piani nō deos appellāt neq; seruiūt eis vt diis neq; spem salutis in eis ponunt:neq; in eis spectant futurum iudicium.sed ad memoriam ꝛ recordationem primitiorum venerantur eas ꝛ adorant.sed non seruiunt eis cultu diuino nec alicui creature.vt ē ter.de consecra.distin.iij.ꝛ ibi omnino vide quod nor.pro fide nostra:vt scias qualiter imagines dei ꝛ sanctoꝝ sint adorande.Et de materia picturarum.vide etiam per Bar.in suo tractatu.de insignijs ꝛ armis.

¶De horreo. Cap.lxxij.

SIquis habet horreuz i solario cōi an possit ipz iplere frumēto vel alijs mercib⁹. Et dicas q̄ sic: q; ōr vt re cōi ad vsum destinatū.l.si cōes edes cōi di. ꝛ no.in.l.sabin⁹eo.ti.facit.l.arboribꝰ .ff.si nauis.de vsufru. ¶Sed q̄d si nimiū pōderat ita q̄ solarium nō possit sustinere.Dic q̄ nō pōt cogi ad sustinendū colūnas que sustineāt solariū. arg.l.sicut.in p̄in.si serui.vend.Et si nō substituerit vel etiā substituerit ꝛ solariū nō possit sustinere:vel cū paries cōis.debilitareť.tūc posset cogi ad subleuandū pondus per.l. cuius edificium.de serui.vrba.predio.Uolentes etiam edificare iurta horrea publica debēt dimittere spatiū decez pedū liberi aeris.vt.l.meniana.C.de edi.priua.ꝛ no.glo.in.l.si cui.eo.ti.de quo dic vt dixi.ff.de menianis. ¶Sz q̄d si aliq̄s horreū frumentariū nouū ex tabulis ligneis mobile factūjin solo alteri⁹ posuerit an solo cedat. Dic q̄ nō ꝛ sic nō efficit dñi p̄dij.vt est ter. in.l.cui⁹horreū.de acqui.re.do.ꝛvide l.granaria.in p̄in.de acti.emptio. secus si essent tabule terre affixe.leg. si ſ.tnū.de acq̄.re.do.ꝛ.d.l.granaria.et no.gl.in.d.l.cui⁹tyti⁹horreū. ¶Ultimo nūquid rustici debeāt i horreo deferre decimas ad ecclesias. Dic q̄ sic ita vt clericis vel eoꝝ nuntijs nō sint colligēde i agris.p ter.xvj.q.j.reuertimini.ꝛ ibi hoc no.gl.i v.i horrea.vide no.p Spe.in ti.de decimis.ff.vlt. q̄ro ꝛ de horreo vide plene.l.cū i p̄ces .ff.locator horrei.ff.loca.ꝛ i.l.dñs horreū in p̄in.ꝛ in.l.cū dñi horreoꝝ.eo.ti.

¶De armatura. Cap.lxxiij.

ARmatura que machina dicit illa super qua operarij stāt ad edificandū.l.si vt certo.ff. interdum.ff. ꝓmo. et de ea ita vidi dubitari. ¶Nunq̄d vicinus edificans domū possit armaturam ponere ad murū supra solū vicini vt laborātes valeāt sup illa armatura stare ad laborādū. Et vr q̄ nō.arl.quēad.ff.l.ad.l.aquil.ꝛ.l.j.ff. edificare.de mor.inferē.Sz est arg.ff.in.l.refert onus.cōta predio.ꝛ istud puto verius q̄ aliter ꝓmode fieri nō pōt. Nā si est licitū mihi murū meū altius tollere.l.altius.C.de ser.intelligit q̄ possim ea facere q̄ possim ipm altiꝰ tollere vel reficere etiā apponēdo ad ea loca q̄ nō seruiāt.vt est ter.in.l.refectionis.in p̄in.ꝛ facit ad hoc.l.si uter.si serui.ven.ꝛ.l.veteres.de utinere. actu q̄ p̄ua. ¶Sed nūquid sit licitū ponere armaturā in tundo vicini. Uidet eē ter.ad literā q̄ nō in.d.l.j.ff. edificare. ver.ceterū.de mor.inferē.p hoc: q; nō lz in alienū immittere.l.sicuti .ff.aristi. si serui.ven.l.quēadmod.ff.l.ad.l.aql. puto q̄ si alit nō possit q̄s domū suam reficere nisi ponat armaturā in fundo vicini tūc possit p.d.l.refectiōis.ꝛ.d.l. veteres. Sz si aliter possit sec⁹eēt. Ita intelligit.d.ff.edificare.ꝛ alia iura superi⁹ ad hoc allegata. q̄ est no.q; q̄ti dianū. ¶Quid aūt si q̄s hz armaturā in suo muro ꝛ eā veller ponere in muro vicini ita q̄ in eo requiesceat. Dic q̄ nō potest.vt est text. in.l.si duo.ff.si vicinus.vti possid. ¶Et ex his oibus cōclude q̄ armaturā q̄s nō pōt in solo vicini neq; i pariete vicini neq; supra solū alterius regulariter apponere ni si alit in suo edificare nō pōt. ¶Sz po neq; armatura fuit male ligata vel in ea fuerūt posite pertice vel funes que erāt vetuste ꝓpter q̄ vn⁹ ex armatura cecidit. an magister de armatura teneať dic q̄ sic.vt est ter.ꝛ ibi glo.no.in l.si vt certo.ff.interdū.ff.cōmo.ꝛ predictis adde que dixi.ff.de fuitute tigni immittēdi in.v.q.circa medium ver.ꝛ ideo si tibi concessi ꝛc.

¶De stabulo. Cap. lxxiiij.

TAbulū dicitur ille loc⁹ q̄ tm̄ eqs recepit fz gl.i.l.palā.i p̄l.ō ritu.nu.q̄ ponit q̄d sit taberna caupona ꝛ stabulū, Nō aūt dicit

ꝓprie stabulū locus in quo recipiūtur alta animalia.vt.l.ex cōducto.in p̄in. aut stabulū vbi greges ei⁹ stare oportet.ff.loca. De cōi tamen vsu loquēdi etiā ōr stabulū in quo nondū equi. sz alia animalia:vt boues ꝛ pecudes stare cōsueruēt facit.l.eo.iure.ff.stabula.ff.in q̄.cau.pig.ta.cōtraha.ꝛ sic stabulū est predium vrbanū vel rusticū. vide text.in.d.ff.stabula.ꝛ que dixi.ff.in tiij.diuisione seruitutū versic. sed q̄d de stabulo. An aūt vsufructuari⁹ possit stabulū domus locare pro stabulo ad recipiendū iumenta. Dic q̄ non.l. si cuius.alias equissimū.de vsufru.p quem tex.dicit ff.q̄ inq̄lini nō possunt domum cōductā reducere ad stabulū vl ad vsuz carrecariū idest plaustroz. ¶Sed nūquid locator domus reneať nedū ipsam domū reficere sed etiā stabulū. Dicas q̄ sic regulariter. vt est tex.in.l.ex cōduc.in p̄n.ff.loca.ꝛ vide etiā in.l.si merces.ff.conductor.eo. ti.ꝛ q̄d in eis no. De letamine aūt q̄d procedit de stabulo vide que dicā infra de sterquilinio. ¶Ultimo adde ea q̄ habenť in toto ti.de nau.caup.stab. ꝛ in ti.furti.aduersus nautas.

¶De ingressu seu introitu. Ca. lxxv.

SEpe cōtingit inter duas domos alterē vel posteriori eaz parte solū relinq̄ vnius pedis vel duoꝝ vt p̄imū iurta.l.j.ff.ff.ff.regū. q̄d solū ingressus siue introitus dicit circa q̄d dubitari vidi cui⁹ sit solū de quo dicēdum est. Aut p illō solū habetur aditus ꝛ exitus vsq; ad loca publica.ꝛ tunc aut illud solum est relictū ex collatione priuatorū fundorum: ꝛ tūc ōr via publica ꝛ etiā vicinalis si vicinis tm̄ fuit ꝛ nō licz eam cuiq; occupare vel claudere.l.ij.ff. viā publicā.ꝛ .ff.vicinalis.ne q̄d in loco. Aut illō solū est ex collatiōe vicinoꝝ fundoꝝ relictū iurta dicta.l.fi.fini.regū.ꝛ ōr tunc via priuata sicut locus rerū priuatarum.d.ff.vicinalis. ¶Sed est dubium cuius eoꝝ esse debeat.dic q̄ si cōstat q̄s reliquerit illud solū eius esse dici-

tur si vero nō ꝓstat ꝙs illud solū reliq̄rit. puto q̄ sit ꝯsiderādū ꝙs ipm possideat: q̄ in dubio ꝓsumā illū vicinū solū illud dereliq̄sse qui possidet argu. l. merito. ꝑ socio. ⁊ pro hoc ēt allego qō no. Bar. in l. cū seruus. de verb. oblig. vbi dicit q̄m aliq̄ expensa facta est in dubio intelligit ee facta ab illo possessore. ⁊ ita ēt dixi. ſ. de pariete siue muro ver. nunq̄d aūt in dubio. ℣ si null⁹ possideat tūc si supra dctm solū vicini hēret stillicidiū dicēdū est q̄ tunc saltē quaten⁹ ꝓtendit stillicidiū vni⁹ eatenus sit ei⁹ solū inferi⁹. ar. l. fi. ⁊ qō ibi no. C. de ser. vr. predi. Si aūt null⁹ possidet nec stillicidiū habeat. tūc est licitū ꝓciendū si sunt lapides i domo seu muro ipsoꝝ vicinoꝝ prorēdentes supra solū ꝓdictum sicut ponit ꝑ nōnullos cōsueuerunt cū ostēdendi. quaten⁹ durabit lapis infixus in vna domo eatenus iudicabim⁹ ipsius esse solū inferius facit ad hoc. l. nō solū. ℌ. sed vt ꝓbari. de noui ope. nuntia. Si ℣o nihil de his ꝓstat tunc in dubio iudicāduz est. q̄ sit veriusq̄ pro dimidia. q: ofa q̄ sunt in ꝓsimo in dubio sunt eoꝝ q̄ ab vtraq̄ pte possident. ar. l. arbor. cōi dui. ⁊ l. y. ℌ. ꝓterea. deaq̄ plu. ar. ⁊ l. adeo ℌ. fi. cū. l. seq. que incipit. ꝑ negotiatio ne de acquirē. re. do. sicut dicimus de insula. ⁊ alueo q̄ sunt in medio duoꝝ fundoꝝ. vt. l. adeo ex insula. ⁊ ℌ. qd si in toto. eodē titulo sicut dicim⁹ i fossa que est posita in medio duoꝝ fundoꝝ q̄ est cōis eoꝝ. vt. d. l. y. ℌ. ꝓterea. ⁊ ibi ꝑ gl. ⁊ bar. in suo tra. tyberiadis in pri ma parte. in ꝓn. in versic. flumen. vbi ponit etiā idē de fossatis. ⁊ sicut dz ēt de flumine existēte inter duo territoria. nā in dubio iurisditio ꝓpetit cuiq̄ ciuitati vsq̄ ad mediuz flumen vt no. Bar. in. d. tract. tyberiadis versi. Itez videndū est vtrū iurisditio. ⁊ Bal. i. c. ex literis. pe. col. ad fi. de. pba. Et iō si dicti vicini nō concordant in vsu ꝙpossessione dictū ingressum pñt ꝑ cozdulā diuidere ita q̄ versus domū vnius sit sua dimidia: ⁊ versus domū alteri⁹ similiter sit altera dimidia. iuxta no. ꝑ bar. ⁊ doc. in. l. qō conclauej. de dam. infec. ⁊ ꝑ bald. in. c. ſ. ℌ. si q̄s de manso. in. v. col. ver. q̄d si q̄dā plateola est in medio. in tit. de cōtro. inuesti. in vsib⁹ feudoꝝ. ⁊ dixi. ſ. de curia siue curte. et hoc intellige q̄n patīt cōmodū diuisionē. Si em esset ita paru⁹ ingressus siue introit⁹ q̄ cōmode diuidi nō possit: tūc dicēdū est qō ꝺz de vestibulo vt remaneat cōis. l. arbor. ℌ. vestibulo cōi di. ⁊ no. bal. in. d. ℌ. si q̄s de māso. Et ꝓdict̄ adde q̄ dixi. ſ. de pariete siue muro. ver. ſz vidi dubitari cū trib⁹ sequētibus. Predicta aūt intellige de ingressu siue itroitu ꝙuato. De publico aūt dubiū nō esset q̄n nō est ꝙuatoꝝ. Et intellige esse publicū etiā si seruit tm̄ vicinis. ⁊ ducit in domū vicinoꝝ tm̄ vel ad flumē publicū: dūmō nō sit factum ex collatiōe fundoꝝ ꝓuatoꝝ. l. ij. ℌ. vicinalis. ne quid in lo. pub. qō bñ not. q: multi putant q̄ hmōi ingressus q̄ nō hñt exituz in viā publicā vel ad flumen publicū sed ducunt solum ad domos ꝓuatoꝝ q̄ vie vicinales appellant. sint ꝓuatoꝝ vicinoꝝ vt possint ꝑ eos claudi. qō nō est vez. ꝑ. d. ℌ. vicinales. Iste em vicinales vie dñr q: ꝓncipaliter deseruiūt vicinis ꝑ publice tm̄ sunt: vt. d. l. ij. ℌ. viaꝝ neq̄d in loco pu. ⁊ ita als iudicaui aperire feci verone vnā viā vicinalē clausam ꝑ vicinos q̄ habebat ad itū ad flumē publi. Et de ista via vicinali dic q̄ in ea ꝙs nō pōt edificare sine licētia ꝓncipis vel cuitatis. l. ij. in ꝓn. neq̄d in loco publico. ⁊ si dare licētia intelligere sine dāno alterius vt dixi. ſ. de solo siue area in vſ. fallentia. ⁊ adde q̄ dicā infra in sequēti libro in ti. de seruitute vie.

¶ De horto. Cap. lxxvj.

Ort⁹ quando dicat ꝑdiū vbanū vel rusticū. vide tex. in l. vbana. ꝓdia. de verb. sig. ⁊ l. iiij. ℌ. ꝑ. ibi. ⁊ in vbe hortoꝝ latitu. ⁊ ibi Flo. fi. reg. ⁊ qō dixi. ſ. i. iiij. diuisione seruituris ver. qui de horto.

¶ Et an hortus ꝓtineatur appellatione domus. Dic si est empt⁹ vnico pretio cū domo. vel nō est paratus vel deputatus ad vsuz domus venit appellatione domus als regulariter. secus etiā si ꝑ domū ad euz habeat adit⁹. l. fi. in ꝓn. ⁊ ibi hoc no. Bal. Ange. Flo. ⁊ doct. de ser. vr. predi. ⁊ ꝓbat in. l. ꝑdiꝰ. ℌ. pe. ⁊ ibi per Bar. ⁊ Nico. de neapoli. de leg. iij. facit. l. testatrix. in ꝓn. si seruū. vē. ⁊ vide gl. iij. xij. q. iiij. religiosaz q̄ pōit an ille q̄ dat domū videat dare hortū ⁊ vide. c. rainutius. in ꝓnc. ⁊ ibi Jo. an. ⁊ cano. extra de testa. vide bal. in ꝓsilio suo qō incipit Quid si q̄s legauit ꝓtenta in domo. Et ꝺz hort⁹ paratus ad vsum dom⁹ vbicūq̄ hortus ē cā delectatiōis. d. l. ꝑdiꝰ. ℌ. pe. vel ē pedisequ⁹ domus fm Bal. in. d. cōsil.

¶ ℣z q̄d si duo fratres diuiserunt domos ⁊ i medio est hort⁹. dic q̄ ille hortus cedit illi domui ꝑ qua testator ve bat illo horto. Sed si hoc nō apparet ce li illi domui ꝑ quā habebat intrinsecuz aditū ad illū hortū. d. l. ꝑdiꝰ. ℌ. q̄ domū. de le. iij. Si hec nō apparent cedit vtriq̄ domui fm Nico. de neap. q̄ ita no. in. d. ℌ. q̄ domū. Et subdit q̄ si cōsuetudo regni disponit q̄ ꝓmogenitus habeat domū intelligit etiā q̄ habeat hortū. ¶ Si q̄s legat vni habitationē dom⁹ cui ꝓtinet ēt hortū ad quē per eā aditus habebat. an legatarius teneat prestare aditum heredi ꝑ. d. nomum. Dic q̄ sic vt est tex. in. l. fi. in ꝓn. de ser. vrb. pre. ⁊ ibi no. per doct. Nam pōt quis domū diruere cā hortū facie di. C. de edifi. priua. l. an in totū. ⁊ ꝓ ba ꝓ in. l. senatus. in ꝓin. de ℣lg. emp. ⁊ in. l. cetera. ℌ. j. ⁊ ℌ. hoc senatus dele. j. ⁊ in. l. si quis per hanc. C. de edifi. priua. Quod no. ℣ multos q̄ diruunt domos ⁊ faciunt viridaria. Sed bñ pōt q̄s hortū ad ꝓtatū reducere. l. apō tre batiuz ℌ. si vicinus. de aq̄ plu. ar. nisi esset vſufructuarius. q: nō posset viridariū in q̄ hz vsufr. ad aliū modū conuertere. l. si cui. ℌ. sed si ediū. de vsufr.

¶ Possum cōstituere tibi seruitutē ne faciam in muro meo fenestrā ꝑ quam possim te prospicere in horto tuo. vt. l. altius. C. de ser. ⁊ ibi hoc no. Bal. ⁊ dixi. ſ. de fenestra. Item habēs domum iuxta hortū vicini non pōt ex illa domo quidq̄ ponere in illū hortū vt. l. j. ⁊ ibi hoc no. Ang. de seruituti. vr. pre. ⁊ dixi. ſ. de ser. ꝓiectēdi. ⁊ ſ. de aque ꝓiectu. Et ideo si habeo palatiuz iuxta hortum tuum licet habeaz in pariete meo fenestras ⁊ per mille annos tenuerim. tñ in horto tuo poteris edificare dimisso legitimo spatio iuxta. l. fi. fini. regū. ⁊ obscurare lumina mea in toto vel in pte. l. q̄ luminibus. de ser. vr. pre. ⁊ ibi hoc no. Ang. ⁊ no. in. l. j. C. de ser. ⁊ dixi. ſ. de solo siue area circa ꝓnci. ¶ Nunq̄d de hortis. i. de ijs q̄ nascunt in hortis de cime solui debeāt. vide tex. in. c. ex parte. el primo. de decimis. ⁊ qō ibi not. ⁊ adde q̄ ille q̄ est in hortis siue in cōtinētibus edificijs ꝺz esse pñs vt est tex. cū glos. in verbo pñs. insti. de satisda. ℌ. si vero aliqs. ⁊ habeē in. l. ꝓsens. cū seq. de ꝓcu. Appellāo tm̄ nō tenet querere iudicem a quo. vt. l. j. ℌ. adeundi q̄n appel. sit idē in hortis instructis vide. l. legatū sub cōditione. ℌ. j. de an. leg. l. q̄situ. ℌ. j. de fundo instr. ⁊ de hortis vide tex. in. l. si ita q̄s. ℌ. seia cauit. de ver. ob. ⁊ l. q̄ concubinā. ℌ. q̄ hortos de. le. iij. ⁊ in. c. Rainutius. in ꝓn. extra de testa. Et adde q̄ dixi. ſ. de ser. ꝓtegē di. in. v. q. ⁊ ſ. de camino ante ver. de quarto principali.

¶ De columbaria. Ca. lxxvij.

St ꝓhibitum capere columbas de alieno columbario etiā in suo ⁊ capietes dñr ꝓmittere furtū ⁊ accusari pñt de furto. vt probat in. l. pomp. ℌ. j. ⁊ ibi Flo. fami. erc. facit. ℌ. gallinarū. insti. de rerū diui. hoc tm̄ casu qn̄ quis capit columbas alienas in suo pōt penitere ⁊ nō tenebitur eas relaxando. vt no. Bart. in. l. ea mente. de furtis. nisi posuisset ciminū vel aliud in suo causa ducēdi colūbas alienas: q: tūc puto q̄ nō habeat locū penitentia. ar. l. qui cū q̄. in fi. de seruis fugi. qō no. Cōiter tm̄ sunt statuta terraꝝ q̄ ꝓuident circa

hoc Si aliqui sunt heredes vnici qui habebat colũbariã cõpetit etiã eis iudiciũ ta. er. pro diuidẽdis colũbis . vt est tex. in. d. l. põponius. §. j. Si qs hz vsufructũ fundi in quo sit colũbaria: quomodo q̃ qñ vti possit cõmodo colũbarum. colligẽ ex tex. l. vsufructuariũ. §. si in vinariis. ꝛ ibi hoc not. Flo. de vsufr. columbarũ sicut Pauonuz fera natura est. insti. de re. diu. §. pauonũ. vbi vide . Et de septẽ proprietatibus colũbe. vide p Archi. xxxvj. di. q̃ eccle. predicatores equiparanꝫ colũbis et agnis vt no. idem. Archi. vj. q. v . non omnis. el. ij.

¶ De sterquilinio. Cap. lxxviij.

Quis habet sterq̃linium in domo facit proijcere letamẽ iuxta murũ cõmunez vel alienũ: an possit. Dic aut tangit murũ cõem vel alienum ꝛ nõ põt. vt. l. si qñ. §. si. si ser. vẽ. Aut nõ tãgit: ꝫ est iuxta ꝛ tũc si assiduũ humorẽ facit vsq; ad murũ predictũ ꝛ nõ põt. l. fistulaz. in prin. de ser. vr. prę. secus si aliqñ ꝛ nõ assidue ꝛ ibi. ꝛ ita intelligo glos. i d. l. si qñ. vt dixi. §. de necessario. vers. de quarta prę. ꝛ vide q̃ dixi. §. de sellario de aq̃rolo siue canali. ꝛ vide Flo. i l. si seruus fernũ §. si fumũ. ad. l. aquil.

¶ Si qs posuerit aceruum stercoris in fundo meo aut agro. an possiz agere cõtra eum quod vi aut clam. vide. l. si alius. §. si qs aceruum: qõ vi aut clã. Itẽ si quis stercus p fundũ meũ ꝓtulerit cũ id ipsum facere vetuissem si nil dãni mihi fecit nec speciem fundi mei mutauerit non tenebiꝫ qõ vi aut clã. vt. l. si iter. §. stercus qõ vi aut clã.

¶ Quidã vult ꝓijcere sterc⁹ aut vrinã feriã in solo publico vel etiã priuato ꝓpter qõ mal⁹ odor ꝛ feror fit vicinis: an possit. dic q̃ nõ. l. ediles. in fi. ff. de via pub. ꝛ est tex. cũ gl. in. l. ij. §. idez ait si odoreme qd in loco publico. ꝛ in l. pen. §. pe. qõ vi aut clam. ꝛ adde q̃ dixi. §. de cloaca. versic. ꝛ predicta teneo in. q. v. ꝛ. §. de necessario in fi. Nunqd vẽdito vel legato fundo sterquilinuz veriſtat. dic q̃ sic. fit tñ distinctio . aut stercorãdi agit cã paratũ est ꝛ ad emptorẽ ꝛ legatariũ ꝓtinet aut vẽdẽdi cã ꝛ ad vẽditorẽ vel ad heredẽ ſpectat ni si ad aliud actũ sit. ꝛ hoc siue sterq̃liniũ in stabulo sit siue eẽ stabulũ facere uo. vt est tex. i. l. fundi. §. j. de act. emp.

¶ De macerie. Ca. lxxix.

Si quis vult maceriez edificare iuxta regionẽ vel fundũ alteri⁹ põt nullo ſpatio i medio dumõ terminũ suũ nõ excedat. l. fi. in ꝓn. fini. regũ. ꝛ maceries dz paries siue murus de lapidib⁹ sine cemẽto. l. q̃ ꝓtinet. §. paries. dever. sig. ꝛ ibi gl. in. l. si ꝑcario cũ ꝑdio. ꝛ. l. edes sacra. §. j. de ꝛhen. emp. ꝛ glo. sentit in d. l. fi. ff. murus q̃ dicit cũ calce. ꝛ ꝓprie iuxta vulgare dz mur⁹ sicc⁹. Mur⁹ ẽ sine paries ꝓprie dz cũ calce. vt no. i. d. iurib⁹. ꝛ dixi. §. de pariete siue muro. i prin. ꝛ iõ si qs vult murũ facere de lapidib⁹ sine cemẽto siue calce põt in cõfinib⁹ agri sui sicut sepẽ edificare. d. l. fi. ꝫ si murũ cũ calce dz pedẽ relinq̃re.

¶ Sz nunqd illa regula q̃ dicit q̃ edificatũ sedit solo. l. adeo. §. cũ i suo. de ac qui. re. do. habeat locũ in muro edificato etiã sine calce. Etvr̃ q̃ nõ: qz de facili remoueri põt. arg. l. si tytius horreũ. de acq̃. re. do. Cõtrariũ est veri⁹ p d. l. si ꝑcario. cõia ꝓdi. ꝛ ibi hoc not. Flo. ꝛ Pau. de ca. i fi. ꝛ idẽ no. Paul. de ca. i. l. ij. ff. de reivẽ. qõ no. Itẽ vendito fundo an videaꝫ vendita maceries. i. murus sine cemẽto q̃ est in eo. Et dicas q̃ sic p. d. l. si precario. vbi hoc no. Flo.

¶ Si quis obligatus est nõ prohibere me edificare sub pena si in via detinet portantem lapides vel calcẽ vel similia pro illo edificio incurrit penã. l. j. in prin. ꝛ ibi hoc nota. Flo. de mor. in fer. pro hoc. §. edificare ea. l. j. ꝛ. l. veteres. de iti. actuq; priua. ¶ Si is q̃ lapides ex fundo emit tollere eos nõ vult ex vẽdito cogi poterit vt tollat eos. l. si is qui lapides. de actio . emp. ꝛ si eos nõ auferat facta sibi denũtiatione vt tollãtur dominus fundi eiicere potest

per. l. j. §. ij auto. de peri cu. et commo. rei vendi.

¶ Quidã si posuisti lapides vel aliqd aliud i curia vl̃ in domo mea sine mea volũtate: dic q̃ propria autoritate sine alia denũciatiõe possim tollere ꝛ eiicere. l. si ꝑcario. ꝛ ibi gl. cõia ꝑdio. l. quẽ admodũ. §. j. ad. l. aql. si inter. §. q̃ ad ianuaz. qõ vi aut clã.

¶ Sz q̃d si posuisti lapides et tigna tua in fũdo meo de volũtate mea me precario ꝓcedẽte iurta. l. precarij an possum ea remouere ꝓpa auctoritate si tu ea ide exportas. Teneo q̃ pri⁹ debeã te reqrere vt inde remoueri facies. alꝫs ego pri⁹ remouẽdo teneor tibi ad interesse. arg. d. l. j. §. ij aũt. ꝛ ita tz Paulus de cast. in. d. l. si precario.

¶ Quid autem si simpliciter concessi vt aliquid apponeres in meo an videar concessisse precario id est ad meum beneplacitum an vero animo donandi ꝛ constituẽdi seruitutem in meo ꝛ glos. in. d. l. precario. inverb. ꝑcario videẽ tenere q̃ animo donandi ꝛ seruitutem constituendi: sed aduerte q̃ illa gl. loquitur quãdo ego concessi tibi vt aliquid faceres in tuo in quo habeo seruitu. nã tũc odio seruitutis ꝛ fauore libertaz̃ recuperãde videor cõcedere animo seruituz̃ remittẽde nos vero loquimur quãdo in meo. quo casu dicit Ange. in d. l. si ꝑcario. se putare q̃ potius precario q̃ donare p. l. cũ de indebito. De ꝓba. Nec obstat qõ qñ cessat alia cã ꝑsumit animo donãdi. l. si cum aurũ. de solu. l. capan⁹. de opis li. l. ij. §. circa. de doli except. Quia illõ est ver. ſm eum qñ quis p mittit aliquid dare vel facere alteri vel dat aut facit. hic autẽ permittit in suo fieri: qz si ꝑsumeret animus ꝛ voluntas donandi ꝑsumeretur in partem odiosam: qz videret seruitus cõstituta dicit Paul. de castr. in d. l. si precario. Tamen sibi videtur in hoc esse distinguendum: aut ꝓmisi tibi facere tale qd quod de sui natura nõ est perpetuũ: sed tẽpoꝛale. aut ꝓmisi id tibi facere qõ de sui natura nõ est ad tẽs: sed vt perpe tuo sit . Primo casu qñ id concessi quod de sui natura non est perpetuuz sed tẽporale. puta q̃ ibi possis cõgregare arenã vel calcem aut tigna vel lapides occupantes locũ: et tũc ꝓcedat dictũ Ang. ꝛ sic possum te cõpellere ad remouendũ q̃tum mihi placuerit. ar. l. j. de ꝑcario: qz sufficit si cui vel in paucis laboriꝫ amicis succurram⁹. l. tutori. C. de neg. gest. Qõ ego limito duobus modis. Prio nisi esset facta concessio ob aliquã causaz. puta: qz dixi patiaris q̃ ego ponã lapides vl̃ arenam vel tigna in domo tua: qz in mea quaz̃ edificare volo stare nõ

Hec ẽ laudabil̃ qõ.

Distingnẽdũ Bal. in d. l. si ꝑcario in hac q. nihil distiguit: ꝫ dicit simpliciter. Nor. q̃ cõcessio in dubio intelligiẽ facta ꝓ modũ ꝑcarij ꝛ non ꝓ modũ donationis: ꝛ. lega. l. lucius . j. de donatio.

possint.nã tunc nõ possez cogi ad remouẽdũ nisi sm qõ edificauero domũ arg.l.icõmo.§. sicut.ff.cõmo.Scdo fallit qñ ego cõcedẽs precario vellẽ sine causa remouere cũ damno illi⁹ cui cõcessissem qz tũc obstaret exceptio doli. qz precarij est bñficiũ & bñficio inuari nõ decipi/nos opz vt dicit terr⁹ in d.§.fin & hoc tenet elegãter Abbas sicul⁹ in.c.fi.extra de precario pro quo allegat id qõ no.Jo.an in ꝓhemio de cretalij vbi dicit q si quis inuitauit viatorẽ & deuiauit & postea eũz penituerit põt agi cõtra eũ.facit qõ habeẽ in.l.si penã de ver.obli.& in.l.pe.C. cõmo.qõ no.ꝑ limtatiõe tituli ỏ ꝑcario.

¶Secũdo casu principali qñ cõcedo tibi tale q̃d qõ de sui natura nõ sit ad tẽpus:ſz ꝓpetuo fit puta parietem in meo facere vel immittere tignũ factũ in fotamine quo tectũ sustẽtatur & tũc intelligiẽ ꝓcessio facta animo donãdi & cõstituẽdi seruitutẽ.al's sequereẽ dãnũ alteri⁹ partis cui sit cõcessio si post sũpt⁹ factos cogi possit destruere. et sic cõcessio intelligiẽ facta ꝛz subiectã materiã.l.si vno.in prin.ff. loca qõ ꝑpetuo tene menti.Et adde q̃ dixi.§.ỏ seruitute tigni imittẽdi.& de tigno in iuncto:& de aque proiectu.

¶De fouea. Cap.lxxx.

Si vult foueam in suo iuxta fundum alteri⁹ facere q̃tũ ꝓfundũ est:aut tm̃ derelinq̃t. l.fi.fini.regũ.q̃ habetur duob⁹ modis lr̃a. Uno mõ cũ illa diſiũctiua aut & ita cõiter habeẽ & ẽ sensus q ꝛz fodiẽs tm̃ spatiũ relinquere a fouea vsq ad fundũ vicini q̃tũ ẽ ꝑ fundũ.i.ꝓfunditas ipsi⁹ fouee aut tãtũdẽ.i.q̃tũ extẽdiẽ fouea in latitudine sup ei⁹ summitate.& hoc sentit ibi gl.sup ver.tãtũdẽ cũ ibi diſiũctiua referaẽ ad fodiẽtẽ si maior esset,ꝓfunditas q̃ latitudo vel ẽ erit in electione fodiẽtis.vl̃ relinq̃re spatiũ,ꝓfunditatis vl̃ latitudis.ar.l.plerũq; i fi.de iu.do. cũ si.Alio mõ hꝝ lr̃a in.d.l.fi.sine illa diſiunctiua aut & solum dicitur q̃tus ꝓfundũ est tm̃ derelinq̃t.& tũc est sensus q fodiens ꝛz indistincte relinq̃re tm̃ spatiũ q̃tum est ꝓfunditas fouee & itelligo illũ tex.de fouea siue fiat iuxta vicinũ fundũ vrbanũ.puta parietẽ vicini.qz ꝛz illa.l.fi.sit ꝓposita i tit. fini.regun.tm̃ locũ ꝛz in p̃dio vrbano vt dixi.§. de pariete siue muro. circa p̃n.& ꝓbat ꝑ gl.in.l.fluminũ.§. ꝑterea inver.fructiani.ibi fallit hoc vbi fodis iuxta parietẽ meũ magis q̃ posset.qõ nõ licet:& voluit dicere p.d.l.fi.fini. regun.siue fouea fiat iuxta parietẽ rusti cũ.Itẽ itelligas foueã ꝓpe qñ ꝛz ist⁹ nomẽ spãle fouee.vt.l.j.§.fossa. ne q̃d in flu.pu.vel qñ siccãdoz agroz causa facta est.l.i summa.§.j.de aq̃ pluui. arc.vel qñ est facta fouea ꝑ aialibus potãdis vel pãnis lauãdis vel anseribus vel anatis in ea retinẽdis.Sec⁹ si fouea eẽt q̃ trãsiret in aliud nomẽ spãle sicut est puteus qz possuz tũc ꝛz relinquere.d.l.fi.fini.regũ.& dixi.§.ỏ puteo.Idẽ si esset fouea que ꝛz penus.vt dixi.§.de penu.in fin. intm̃ q si vellet facere fossatũ cõi diuidũdo agrum suũ i fundo vicini nõ tenereẽ drrelinq̃re illud spatiũ.imo de ꝙsuetudine seruatur vt fiat in ꝙfinio fodientis vt etiã in ꝙfinio vtriusq; l.ij.§. ꝑterea.& ibi gl. de aqua plu.arcen.& tũc in dubio esset cõis.vt no.ibi glo.& dixi.§.de ingressu & dicã plenius in seq.li.de fossatis.licitũ est etiã i suo fodere & auertere aq̃ venã que decurrebat ad fundũ vicini si hoc fiat vt sibi ꝓficiat & nõ ꝓncipaliter vt vicino noceat.l.fluminũ.§. fi.cũ duab⁹ se.de dã.infec.& l.j.§.deniq;.de aqua plu.arcen.& ꝓbaẽ in.l. quoties. la.j.in ꝑn.ibi aliter arq; de seruitu. et no.Pau.de cast in.l.si tibi.ꝑ illũ text. C.de seruitu.& dixi.§.de puteo.ſi.q̃d si in domo mea. ¶Si q̃s fossam fecerit vr̃sozum vel lupoz aut ceruoz capiendoz causa in,via publica in itineribus publicis aut in ſylua publica:& bos in ea icideret agere potero interdicto qõ i publico factũ ẽ.l.si alius.§. pe.qõ vi aut clam.& etiã possum agere.l.aquil.nisi mihi ꝓius denũtiauerit:vel nisi sciuerim, l.q̃ foueas . ad.l. aquil.et

aquil.& no.gl.i.d.§.pe.vl̃ nisi eẽt facta fouea in locis vbi fieri solent.d.l.q̃ foueas.& idẽ dicas in foueis que fiũt cã collocandi frumenta ꝓout fit in marchia.Sed an ille fieri debent sub solo pub.Et teneo qõ nõ de iure.qz in solo publico nõ est licitũ priuato aliq̃d immittere sine ꝓncipis licẽtia vel supioris.l.ij.in prin.ne q̃d in loco pu.& maxime si est via publica seu iter publicũ.l.ediles.§.cura aũt est de via publica.al's est de loco publico fruẽdo: et p illas foueas officiaẽ ỏterior via. & via ỏ deterior fieri si p illas foueas ipedirẽ vsus eius ad cõmeãdũ hoc est eundũ vel ageãdũ.aut cũ via plana fuerit clinosa fiat vl̃ ex moli aspera.aut angustior ex latiori.aut palustris ex sica.l.ij.§.deterior.ne q̃d in loco publico.Jn hoc tñ puto qõ sit conseruanda consuetudo loci per.l.j.& l. an in totũ. C.de edi.priua.ꝑ glo. in rubri.C.q̃ sit longa consue.que loquiẽ de porticib⁹ vbi vero nõ sit cõsuetudo seruanda qõ dixi.Cetera circa istã materiã vide in sequenti libro in ti.de fossatis in sequẽti ti.ver.nec obstat qõ dixi.

¶De arboribus. Cap.lxxxj.

Liuam etsi cũ in suo plantãs a fũdo vicini ꝑ nouẽ pedes distet alias aũt arbores seu rigna ꝑ q̃nq; pedes. vt.l. fi.fini.regun.& rõ pot esse propter radices & ramos & frõdes.Sz si aqueductus diſcurrit ꝑ locũ priuatũ ꝛz ab vtra q; ꝑte eẽ spatiũ.xxv.pedũ i quo nulle sunt arbores & si q̃ nascerenẽ debẽt excidi.l.j.Et ibi hoc no.Bar.C.de aque du.li.xj.& est ratio sm Bar.ibi in fi.qz est ꝑsumptio q; arbor radices mittat & extendat ꝑ.xxv.pedes.Si vero aqueductus trãsitũ faceret per loca publica ꝛz esse latitudo.x.pedũ mũda oib⁹ arboribus.l.oẽs in prin.eo.tit.de aq̃ductu.lib.x.& no.Bar.i.d.l.j. ¶Sz q̃d si q̃s plãtauit arboreẽ i suo iuxta regionem alteri⁹ dimisso legitio spatio sm d.l.fi.fini.regũ.& postea ita excreuerũt radices q; fundamentũ vicine dom⁹ ruinã seu periculuz afferat.an possit agi contra eũ qui plantauit vel q̃ plãtatũ habet.Et videt q; nõ ꝑ.l. gracc⁹. ỏ adul.qz ỏz q; initiũ expectandũ ẽ: vt no.plene ꝑ glo.& doc.in.c.dudũ ad audiẽtiã.extra de elec.cõtrariũ tñ est verius per.l.j.C.de interdic.vbi hoc no. glo.fi.in fi.et est rõ:qz licet in suo sit licitũ facer̃ quodlibet.l.,pcul.de dã.ife. tñ illud verũ dũmodo nihil imittat in alienũ.l.sicuti.§.aristo.si ser.ven.& ita tenẽt doc.in.d.l.j. ¶Dubiuz tñ est an hoc casu q̃ radices misit arbor i fũduz meũ seu in murũ domus mee.an eas possim,ꝓpria auctoritate incidere an ỏo cũ autoritate iudicis.Et videt q; ꝓpa autoritate possim.l.quemad.§.si ꝓrectũ.ad.l.aquil.& l.si vitẽ.§. quid ad ianuam qõ vi aut clam.Nec vr̃ obstare.d.l.j.de interdic. qz sm aliquos inducit necessitatẽ de aditiõe iudicis. l.iij.C.de pigno.Alij dicunt & istud est verius sm ꝑe.Cy.& doc.in. d.l.j.q; nõ possum ꝓpria autoritate icidere ꝛz cũ autoritate iudicis:vt.d.l.j.et.l.si ꝑles.§.si arbor.arbo.fur.cesarũ.Nec obest qõ dixi qñ quid est immissum in meũ possum ꝓpria autoritate tollere:qz in hoc est distinguendũ.Aut aliq̃d immittit in suo q̃s & a se possesso tñ ỏ ius nihil debitũ.& tũc est necesse recurrere ad iterdictum qõ vi aut clam.& de no. ope.nun.vt.l.si vitẽ.§. q̃ ad ianuã. qõ vi aut clam.& l.de pupillo.§. meminiſse.de no.ope.nun.Aut q̃s vult in rem meã imittere.& tũc aut illud imissum nõ tangit rẽ meã ꝛz pẽdet supra.& tunc illud,ꝓpria autoritate nõ possuz remouere.d.l.q̃ead.§.si ꝓtectum.Aut tãgit rẽ meã.& tũc aut illud imissuz est artificiale qõ cõuenit opere manufacte quia foueam facit per quam incurrit aq̃a ꝑ murũ.& tunc ꝓpria autoritate mea possuz tollere: vt.d.§. si ꝓtectum.Aut missio nõ est artificialis sed naturalis:vt qñ vicinus meus plantat in suo & postea radices naturaliter intrant in meum.& tũc ꝓpria autoritate euellere & incidere nõ possum.d.l. plures.§.si arbor. arbo. fur. ces.& d.l.j.C.de interdic.& ibi hoc not.

Cyn. Bar. ⁊ doc. Et predicta ꝓcedūt in radicib⁹. ¶ Sed q̄d in frōdibus ⁊ ramis. Pone arbor tua pēdet supra domū meā vel fundū meū. an possim totum quod ex arbore sup meo pendet ꝓpria autoritate abscindere. Et videtur q̄ sic per l. j. §. j. de arbor. ceden. et hoc tenuit glo. p. l. pignoris. §. de pig. actio. ⁊ l. liberū. C. q̄n liceat vnicuiq; sine iudi. se vindi. In contrariū gl. allegat in. d. §. j. l. itē. C. de pigno. ſcz q̄ cū iudi. auctoritate hoc fieri dz. ⁊ ꝓ hoc. d. §. si ꝓtectū. Ac etiā q̄ si ingredior in tuum contra tuam voluntatez tibi teneor actiōe iuriarum i ritu. de iniur. ¶ In hoc cōclude ſm Barto. in. d. l. j. de arbo. ced. q̄ō est ꝓactica q̄n arbor tua pendet in edes meas. ꝓio debeo tibi denuntiare: vt eā adimas ſm verba edicti. de ar. ce. ar. d. l. j. in ꝓinci. et in. §. ait prętor. Et consilium est q̄ de hac denuntiatione fiat instrumētum si tu negligis adimere ⁊ ego auctoritate mea vado ⁊ subcido cū neminē ꝓhibētē ineniā nec als fueri ꝓhibit⁹ licite facto. Nā nō cōmitto vi cū nō tuerim ꝓhibiuis. Itē nō facio clā cū ius mihi permittat. d. l. j. §. j. de arbor. ce. nō debeo credere vel suspicari q̄ ꝓtra iusticiā mihi resistas ⁊ ꝓtrouersiaz facias. Sed si cū venerit ad incidēdū resisteres: tūc nō possum mea auctoritate tollere: ſz debeo recurrere ad interdictū ǒ arbo. cedē. ⁊ est casus in. d. §. j. Est em̄ ꝓhibitus ne mihi dño ediū tu dñs arboris vim facias. ¶ Circa p̄dicta querit q̄ō remediū cōpetat distingue tres casus. Aut arbor tua pendet supra domū meā: ⁊ tūc agi pōt ex ꝓio capite de ar. cedē. vt arbor tollat in totū ⁊ succidi debeat ad stipite. l. j. §. j. de ar. ceden. Aut arbor tua pendet supra agrū meū. ⁊ tunc ex ſcdo capite eiusdē edicti non agitur vt tollat in totū sed coherceat ⁊ incidat. xv. pedib⁹ a terra. d. l. j. §. deinde ait prętor. ⁊ hoc no. glo. in. d. l. j. C. de interdic. et ibi per Cyn. et docto. Et ratio differentie est inter istos duos casus. q̄ in ꝓria quādo arbor supra domū alienam pēdet nocet domui rōne pluuie sed in ſcdo casu q̄n est supra agrū nō nocet agro nisi rōne solis qui intrat terrā ſm Cyn. in. d. l. j. Aut arbor nō pendet. §. domū vt agz alienū: ſz radices mittit in alienā domū. ⁊ iste est tertius casus de quo nō loquit edictū. de arb. cedē. ſz ꝓuisio. d. l. j. C. de interdic. que vult q̄ ſz deficiant verba edicti. tñ ex equitate competit conditio ex illa. l. j. que est actio in factum vel vtile interdictum vt not. per glo. in. d. l. ⁊ istud vltimum scilicet q̄ competat vtile interdictum de arbo. ceden. tenet ibi glo. et Cyn. et docto. et Bart. in. d. l. j. §. differentia de arbo. ceden. Sed quia ista opi. q̄ competat vtile interdictum et non directum de arbo. ceden. ꝓcedit sine dubio secundum opi. glo. q̄ vult q̄ vbi verba deficiunt et mens subest. tunc detur actio vtilis. vt no. in. d. l. curatoris. C. ǒ neg. gest. Sed secundum opi. Cy. et Bart. in. d. l. curatoris. ⁊ in. l. j. §. vl. C. vti pos. q̄ est q̄ vbi mens sola subest licet ꝓba deficiant detur etiam directa. Sed quando deficiunt verba legis. et mēs. sed subest ratio earum tunc vtilis. ¶ Predicta decisio videtur habere ali qualem dubitationem. quia ex quo edictum de arboze cedendo ꝓprie sumptum veniant etiam radices arboris. quia illa dicitur ꝓprie arbor que habet radices. vt est casus nota. in. l. vitem. §. j. arbo. fur. cc. ergo videbatur adesse mens prętoris in edicto de arb. ced. et sic debere dari directuz interdictum non vtile. Item quia dicitur in edicto arbor impendet ꝛc. Maz dum dicitur impendet videtur etiam significare in loco quia dictio in signi ficat in loco vel in persona et requirit actum loci vel persone. vt est casus nota. in. l. j. §. in flumine. de fluminibus. ⁊ in. l. j. §. hoc autem interdictum de no. ope. nun. et ibi per Barto. Sed tu teneas opinio. predictam. et docto. qui ea⁹ sequuntur in. d. l. j. C. de interdi. nam licet edictum de arbori. cedend. loquatur de arboze non tamen simpliciter loquitur sed de arbore que in alienas edes impendet. nā verbum arbor iunctum cum verbo

impendet debet qualificari secunduz naturam verbi cui adiungitur. l. in delictis. §. si extraneus. de nora. l. lucius. ⁊ ibi Barto. de testa. mili. ſz ꝓbū impendo nō extēditur ad radices que subirēt fundamēta dom⁹ q̄ ꝓbum impendet dz exponi. i. depēdet vel supra pēdet. Nā dictio in aliqñ ponit ꝓ de. vt tex. cū gl. i. l. si cui tigna. de edil. edi. ꝓbatur in. l. quero. §. fi. ibi i domo eorit. ⁊ sic dictio in non requirit tm̄ loci. Itē q̄ō verbū arbor nō extendat ad radices q̄n coniūgitur cū ꝓbo q̄ō aliud importat. ē casus in. l. j. iūcto. ver. si q̄s radicib⁹. ar. fur. cesa. ⁊ q̄ istud sit verū q̄ hoc casu nō ꝓpreh̄endant radices arborum ex mēte edicti pz. i. l. j. C. de iter di. ibi dū ǒt ad exēplū alicui⁹ nō ē idē cū illo ex mēte idest per extētionē que fit ꝓ eandē rōnem. ¶ Cōcludo igit ex p̄dictis q̄ hoc interdictū de quo i. d. l. j. §. q̄n radices crescunt sub fundamento dom⁹ vicini dz esse vtile ⁊ non directū. q̄ nec ꝓba nec mens edicti de arbori. ceden. fuit de ipsis radicib⁹. ſz solum de arboze que. §. pēdet. ⁊ sic de frōdibus ⁊ ramis. ſz q̄ si fuisset interrogat⁹ prętor q̄d de radicibus ꝓpter eā dem vel maiorē rationez idē diuisset arg. l. tale pactū cū ibi no. ꝓ glo. i. §. fi. de pac. ideo ad exēplū interdicti de arboribus cedēdis dabit. ⁊ hic vtile q̄ō no. Item datur hoc interdictū de arboribus cedēdis tam directū q̄s vtile ꝓpetens in trib⁹ casibus de quib⁹. §. dixi in ꝓbi. circa p̄dicta. q̄ō dat nō solū dño ediū ſz etiā ei q̄ vsumfructū hz: q̄ ipsius interest arborē ipsam nō pēdere. l. j. §. nō solū. de ar. ceden. Itē datur hoc interdictū si arbor cōis edib⁹ impendet ⁊ cuilibet dñoz insolidū q̄ ⁊ seruitutū vēdicationē singuli hñt. d. l. j. §. ꝓterea. Itē an ꝓio opere facto. in arboze possit agi ⁊ qua actione. vide. l. si alius. §. notauimus. quod vi aut clā ⁊ plene nota. ꝓ Bar. in. l. j. §. hoc autez edictū de noui ope. nūtia. Item si arbores vicini fundo inclinata in tuum fundum sit ex lege. xij. tabularū amouenda ea ratione agere pores ius ei non esse ita arborem habere. l. fina. de arbo. cede. et competit actio in factuz vel negatoria secundū glo. ibi. ⁊ Bar. ¶ Si aliquis canit mihi de damno infec. ⁊ arbores ex suo agro vt tēpestatis confracte. ⁊ in meum agruz ceciderūt eo quod fracto vitibus meis vel segetibus nocerent vel edificia demolium tur stipulatio non committitur. secus si vetustate arborū hoc accideret. tex. est in. l. fluminum. §. item apud iulianum. de dam. infec. ¶ Item quid si arbor ex fundo tuo in viam publicā sic caderet vt itineri sit ipedimento casq; ꝓio derelicto habeas. Dic q̄ non teneris. sed si actor sua impensa arborē tollere paratus sit recte tecum agere poterit de via publica reficiēda. sed si ꝓ derelicto non habes tecum agere poterit ne quid in loco publico. et adde quod nota. Fede. de senis in consilio. cu. Dictuz est supra de arboribus que intrant murum vicini vel eius fundamentum. ¶ Sed quid si arbor porrexit radices in vicinum fundum an vicino liceat eas incidere. Dic q̄ō nō sed agere poterit negatoria ⁊ nō esse ius sibi nec tignū aut ꝓtectū. habere vt l. si plures. §. si arbor. fur cesa. Itez q̄d si radicibus in fundo vicini arbor alitur cuius videtur esse arbor. Dic eius vicini in cui⁹ fundo origo arboris est: dicta. l. si plures in fina. quod intellige quando alitur a solo vicini non tamen occupauit vr quia per latitudinem et longitudinem tangit et quando poterat viuere ex radicibus que erant in solo vnde ducit originem. alias secus ꝛ ita intelligitur. §. si tyrius institutioni. de re. diui. vbi no. ꝓ ang. i. d. l. si plures. in fine. et vide oino. l. si vitem. in ꝓncipi. et quod ibi nota. ꝓ docto. quod vi aut clam. Item si quis plantauit arbores alienas in suo vel suas in alieno cuius erunt. Dic vt habetur in dicto. §. si tytius. ⁊ in. l. item pompo. scribit si frumentum. §. de arborum. de rei venditi. et in. d. l. si vitē. in ꝓncipi. ¶ Item incidens arbores alienas tenetur aquilia et arborum fur. ces. l. j. et penu. ff. arbor. fur. ces. ⁊ hoc sine quis suis manibus incidat

siue alij incidēdum mādauerit. vt. l. si furtū. §. siue aūt eo ti. & eriā si colonus arbores ceciderit ex locato tenet. l. si colon⁹. eo ti. & si plures eandē arborē furtim ceciderūt cū singulis isolidum agi poterit. & si eadē arbor pluriū fuerit vniuersis insimul vna pena pstabitur. l. si plures. in princi. arbor furtim cesserit. & ppetit ista actio emphiteote nō aūt vsufru. l. cedere. §. pe. eo. ti. Et que & quāta sit ista pena & aduersus q̄ cōpetat. & qbus vide in. l. furtim. §. fi. cū seq. ar. fur. cef. ¶ Et qr facta est sepius mētio de arbore sciēduz est qd veniat appellatiōe arborū. Dic q̄ primēt ēt vites. l. ij. & iij. arbo. fur. ces. l. j. §. arbores. de arbo. cedē. Itē multa alia continent appellatiōe arborū de qb⁹ vide in. l. vitē. p totā. cū se. ar. fur. ces. & vide oino Bar. in suo tractactu de alueo vbi ponit qd sit propie arbor & qd sit herba. Itē qd si ex arbore mea fruct⁹ in tuū fundū cadāt q̄ vsq; ad tertiam diē licitū ē mihi colligere nec vim facere potes. l. j. de glan. leg. & vide oino qō ibi no. Bar. Itē si vēdidi fundū et excepi arborē & ea cecidit. & post ea radices ei⁹ pullos emiserint: an eos possum vēdicare. Ista est qstio sabbatina de q̄ vide p. gl. i. l. obligationū fere. §. pe. de. ac. & obli. ¶ Ultimo adde q̄ vsu fructuari⁹ nō pōt excidere arbores ēt infructuosas q̄ deābulatiōes opacas & amenas reddūt. l. eqssimū de vsufr. & adde q̄ dixi. §. ne luminib⁹ officiat. i iij. & v. q. & de ser. prędi. v. q.

¶ De sepulcro. Cap. lxxxij

Sepulcrum ē loc⁹ vbi corpus ossa vel hois condita sunt. l. ij. §. sepulcrū. de reli. & sū. fu & varia noīa sepulcri vide p glo. i. l. cuiuscūq; §. idē aūt. de ifti. & p Flori. i. l. familia cū se. in. §. qs adhuc. de relig. ¶ Locū religiosuz vnusq;q; sua volūtate facit dū mortuū iferri locū suū vt ifti. de re. dim. §. religiosū. vt eriā vbi post ea qd de loco cōi vel alieno. vel in q̄ aliqs hz vsufru. & ille loc⁹ dz religiosus in quo ē caput hois. l. cū diuersis. ō religiosis. Et si caput diui sum ē in plures ptes: & positū in diuersis locis. ille loc⁹ dicē religiosus in q̄ est maior ps capitis: & si ptes sint eq̄les neuter erit religiosus. gl. est no. in d. §. religiosū. cū no. p ludētib⁹ ad plastellā: vel ad par vel ipar qñ plastella scindit & in minimis scisus reperit, in spicit vbi est maior pars & si ptes sūt equales neuter vz. ¶ Si qs sepulcrū effodere voluerit ēstū. pfunditas est tm̄ relinq̄t. l. fi. in fi. fini. regū. qd exponē sicut dictū est. §. de fouea. in pn. seruitutis itineris ad sepulcrum priuati ius manet: & iō remitti dño fundi seruitus pōt & adq̄ri eriā post religionez sepulcri hec seruit⁹ pōt. l. seruitutes. la grande. §. seruitus itineris. de serui. ¶ Qui nō hz viā ad sepulcrū pōt illam ipetrare pcario a vicino & si cōcedere noluerit poterit cōpelli non iure actionis iz extra ordinē officio iudicis: & idest officio iudicis vēdere iusto ptio ire cogit⁹ p eum tm̄ locū per quem vicin⁹ min⁹ ledat. l. si qs sepulcruz in pn. de reli. p quā. l. dixit ibi Guil. quē sequit. Flo. q̄ religiosi nō habētes in loco suo locū eis quentēt vel sufficiē tē possint petere q̄ loca eis cōdecēcia assignēt ꝓpter fauorē religiōis. & hac ratiōe cogit⁹ vicin⁹ eis vēdere domū: qz fauo e publice vtilitatis ꝓpellitur qs vēdere rē suā. l. ij. in pn. de his qui sunt sui vel alieni iuris. & idē iz Flo. i l. iij. §. loc⁹. de religiosis. Et idē iz An. in. l. j. ad fin. so. ma. q̄ dicit ita de facto obtinuisse Guil. de cu. vt refert ipse Guil. i. l. decernim⁹. de episcopis & cleri. & idē iz bal. i. d. l. j. so. ma. & idē iz Jo. de anania. i. c. apostolice. i pn. extra de do. q̄ dicit q̄ hoc pcedit nō tm̄ in ecclesia edificata sz ēt edificanda: qz magis fauetur ecclesijs de nouo fundatis q̄z cōstitutis: & ratio esse pōt: qz de nouo ꝓstituēda religio magis viget: facit qō hr̄ in. c. fi. de rescriptis in. vj. & in cle. fi. eo. ti. Ego plus dico q̄ ista pcedūt: nō solū in ecclesijs edificādis sed eriā p claustro & p domib⁹ de nouo fa

clēdis aut agēdis necessarijs p monasterio viroz & monaliū eodez rōne. et ita alias obtinui in ciuitate verone qō singulariter & ꝓpetuo tenē mēti et idē dicas p scholis fabricādis. vt no. Flo. i. d. l. si qs de sepulcro. i pn. & not. doc. i. d. l. j. so. ma. ¶ Si qs porticū aut stillicidiū i sepulcrū imiserit. ēt si ipm non tangat recte cum eo agi pōt qō vi aut clā in sepulcrū factum sit: qz sepulcri ē nō solū is locus q̄ recipit humationē sed etiaz oēs supra. iōq; noie sepulcri agi pōt. l. si virem. §. pe. quodvi aut claz. ¶ Ultimo no. q⁹ olim solebāt corpora maiores nostri in domib⁹ ꝓpriis sepelire. sed propter cadaueris ferorem statutum fuit q⁹ extra ciuitatem sepelirentur & pena statuti ꝓtra facientis sepulcra in ciuitate et magistratus patientis hoc fieri est in. l. iij. diuus adrian⁹ de sepul. viola. & l. mortuoū. de religiosis. ꝓmittebāt em̄ sepulcra vel in cimiterio vel in alio loco ad hoc deputato & sacrificato vel i ꝓpriis prędijs. & quicunq; loc⁹ per illationē corporis mortui religiosus efficiebatur. l. ij. in pn. & §. ꝓtor ait. de religio. verū: qz per hoc dānificabatur dñs loci tuit⁹ ꝓuiliuz p. d. ti. de relig. vt. l. ij. §. j. & §. is qui eo. ti. nūc vero ꝓmittit in ciuitatibus sepeliri & alijs locis ꝓsecratis. fm̄ ꝓditionē psonarum. ¶ Quantū aūt ad effectum non curat de loco sepulture q⁹ dñi est terra & plenitudo ei⁹. xij. q. v. vbicūq; . facit. c. sacrum. de sepul. & no. Flo. in rubrica de reg. ¶ Apud quam ecclesiam quis de beat sepeliri. Dic apud illam quā elegerit. vt habetur xij. q. iij. in summa. dūmodo relinquat ecclesie parochiali partē extra de sepul. c. de his. & c. cū super. & hr̄ in. c. fi. eo. ti. lib. vj. & in cle. dudū. §. verū. de sepulturis parentum filij collocādi sunt. de quo dic vt habetur xij. q. ij. edium & c. placuit.

¶ Tractatus domini Bartholomei cepolle de verona. de seruitutibus vr̄ banorum prediorum finitur.

¶ Laus deo.

¶ Tractatus seruitutū rusticoz prediorz Bartholomei cepolle Veronensis vtriusq; iuris doctoris famosissimi incipitur feliciter.

Seruitutes rusticoz prediorz sunt he. Iter. Actus. Via. Aqueduct⁹. Aq̄ haust⁹. Pecoris ad aquā appulsus. Jus pascēdi. Calcis coquēde. Arene fodiēde. Lucere alri⁹ tollere & officere prędio vicini. Domū vel ptoziū vel, p tectū habere. Lucere habere iter vr̄ boues p q̄s fundus colaī & in vicino agro pascantur coactiq; habeanī. ¶ Itē vt pedamēta ad vineā exvicini prędio sumanī. ¶ Itē vicino cui⁹ lapidicine fundo tuo imineat posse cedere. Jus ei esse terraz in fundū iacere. Saxa posita hr̄e & vt in tuū lapides puoluanī ibiq; positi habeanī indeq; exportenī. ¶ Item tugurū mihi licere hr̄e i tuo, & cetera his similia. vt ē tex. i. l. ij. & iij. & l. veluti. in fi. ff. de serui. rusti. ꝓ. & isti. de serui. in pn. & §. i rusticoz prę. Nūc de singulis videam⁹. Et primo de itinere.

¶ De seruitutib⁹ itineris.

Iter ē ius hois eūdi ambulandi necnō iumētū agēdi vel vehiculū. vt. l. j. in pn. ff. de iti. actu q̄ pri. Et itelligitur ius eūdi. & q̄ sol⁹ ire possit ambulādi cū alio ita exponit gl. i. d. §. & in. d. l. j. in pn. ꝑ. eūdi. Vel aliter itelligi pōt vez ius eūdi. s. plane ābulādi. s. currēdo fm̄ gl. i ꝑ. eūdi. ¶ Et q̄ not. fm̄ Ange. & Paul. de ca. i. d. l. in pn. dr̄iam iter ire & ambulare. Mā ire dz q̄ solus plane vadit. Ambulare ꝑo dz cū socio vel currēdo vr̄ cātādo. Sz qd hz iter habz vtrūq;. Si aūt haberē alterū tm̄: puta si pcedit mihi q⁹ possim ire p fundum tuū nō possem āmbulare cū socio vel currēdo ire & sic ꝑba instr̄i sunt inspi

denda ſm dictū Pau. in. d. l. ſ. in prin.
¶ Et ex hoc no. aliud q̄ ille q̄ p̄mittit vni iter vr̄ p̄mittere ſibi ius ⁊ ſeruitutē. ⁊ p̄ ꝺ̄o q̄ poſſit ire ⁊ ambulare. Sꝫ qui p̄mittit vni q̄ poſſit ire vr̄ p̄mittere factū: ⁊ ſic ſolū ire nō ambulare. ⁊ no. Bar. in. l. pe. ff. de ſerui. ruſti. pred. de q̄ etiā vide p eundē. in. l. ſtipulatio .Ş. ſi ꝺs ita. ⁊ ibi p doc. ff. de ỹb. obli. et p glo. ⁊ doc. in. l. ij. Ş. i. ⁊ p ter. in. Ş. itē ſi in facto. in eadem. l. ij. ⁊ ibi oino vide Pau. ff. de ỹ. obli. qꝺ ē notabile q̄ ſiūt hmōi inſtra. Qñq̄ tñ iter nō eſt ſeruitus vt ſi fructuario detur a ꝺño alterius p̄dij. vt. l. ij. Ş. ij. ff. ſi ſerui. vē. Qñq̄ etiā iter groſſo mō ꝺr quelibet via p quā itur vt voluit gl. iſti. de ſerui. in p̄n. i ver. iumētū. in fi. ⁊ Azo i ſumma C. de ſerui. Ş. ē aūt iter. Et iō iter qñq̄ ꝺr via ſꝫ ipſoꝝ ie vt ē ter. cū gl. fi. i. l. q̄ ad iuris ptinet. in ff. de verb. ſigni.
¶ Sꝫ q̄rit nūqd ille q̄ hꝫ ſeruitutē itineris poſſit ire nedū pedes ſed etiam eques. Dic q̄ ſic. vt. l. q̄ ſella. in p̄n. ⁊ l. inter actū. ff. de ſer. ru. p̄ꝛe. ⁊no. gl. in. l. ſ. in p̄n. eo. ti. in ỹ. eūdi in fin. ⁊ Azo in ſumma eo. ti. in. Ş. ē aūt. in fi. imo pōt ſe portari facere in lectica vel rheda aut curru. vt ē ter. cū gl. i. ꝺ. l. q̄ ſella. in p̄n. Qꝺ itelligo ſiue ducat p vnū equū vel iumētū: ſiue p duos equos ſm ꝺo. Pau. ibi vel etiā plures eadē rōne qꝺ no. maxime p nobilibꝰ q̄ ſepiſſime ſe ducere faciunt pr̄hedas aut currꝰ cuz quadrigis: q⁊ ſi hñt i fundo alterius ſeruitutē itineris pñt trāſire p dictuz fundū cū ſuo curru vel rheda. Et intelige p̄dicta q̄ñ hñs ſeruitutē itineris aſcēdit equū vel currū. Secus fuiſſet ſi duceret equū vel iumentū aut currū ante ſe vel poſt ſe: quia nō poſſet. vt. l. ſ. in fi ff. de ſer. ru. p̄ꝛe. ⁊ no. gl. in. l. q̄ ſella. in prin. ¶ Sꝫ q̄ꝺ ſi habēs ſeruitutē itineris vult ducere iumētum. ⁊ plaſtrū onerarū frumēto vel alijs reb⁹: et etiā ipſe aſcēdere an trāſire poſſit per fundū ſeruientis. ſi p̄ſideramus perſonā q̄ eſt eques vel ſup̄ curru. ⁊ poteſt p ꝺ. l. qui ſella. i. p̄incip. ⁊. l. iter. Si cōſideramus q̄ equus vel currus eſt oneratus alijs rebus: videtur q̄ non poſſit per dicta iura. Ego credo q̄ ſit conſiderandum q̄ principaliter agitur. ſi em̄ principaliter intēdit ducere equū vel currū oneratū: vt faciūt milites q̄ onerant equos ſuos herbis vel feno aut frumēto: ⁊ aſcēdūt ſuper ſarcinaz vel ſicut faciūt molēdinarij. ⁊ tūc ſꝫ vi deaꝫ eſſe eques: ñ q⁊ p̄ncipaliter hoc nō agit ſꝫ im̄ vult ſarcinā ducere ⁊ pōt ar. l. ſi qs nec cām. cū ibi no. ff. ſi cer. pe. ſi ỹo p̄ncipaliter intēdit ire eques vel in curru tūc etiā ſup equo vel curru poꝛtet alias res ſicut ſit ſepiſſime p illis q̄ꝺūt ad villā q̄ñ poꝛtāt ſuper equo carnerū vel ſacculū vel ſimilia. vel etiā es q̄ mittunt vꝛores ſuas vel familiā. ſup rheda vel curru. ⁊ faciūt etiaz onerare rhedā vel currū lecto vr̄ alijs ſupellectilib⁹ ⁊ alijs reb⁹ ſibi neceſſarijs in villa tūc attento qꝺ p̄ncipaliter p̄ſona deferr̄ teneo q⁊ ire potius dicatur quā agere. ⁊ ſi hꝫ ſeruitutē itinerꝫ in fundo alteri⁹ nō poterit pꝛohiberi trāſire cū dicto curru vel vehiculo cū p̄ſona ⁊ reb⁹ p quo facit. l. pe. ff. ad ex hi. ⁊ iſtud allegaꝫ ad cōceſſionē trāſitus factā armigeris vt intelligiꝫ ciuili mō hoc eſt vt trāſeāt p partē minus dānoſam. ⁊ iſto caſu ꝺz eligi locus per quē hñs ſeruitutē itineris ire debeat. vt. l. ſi cui. ⁊. l. ſi certo gñi. Ş. ſi totus. ff. de ſer. ruſt. p̄. ⁊ ꝺz eligere locuz minus ꝺño fundi ſeruitutis nociuuz. vt. ꝺ. l. ſi cui. De quo ſi dubiteꝫ ꝺz aſſumi arbiter vel cōis amicus q̄ habeat hoc diri mere. vt. ꝺ. Ş. ſi totus. ibi ergo arbiter ꝺāꝺ ē. ⁊ in. Ş. ſi locꝰ. in fi. in eadē. l. vt no. ꝺo. Pau. in. ꝺ. Ş. ſi totꝰ ⁊ poſtq̄ facta erit electio de vno loco nō poterit ampliꝰ variari. vt. ꝺ. l. ſi cui. imo cetere ptes libere remanebūt. vt. Ş. ſi totꝰ. ⁊ ita tz glo. in. ꝺ. l. ſi cui. ⁊. l. nā ſatis. Ş. ceteꝝ atq̄. ff. quēadmo. ſer. amit. ⁊ vide q̄ dicta ſūt circa p̄dicta i p̄cedēti li. ir. q. p̄ncipali. in p̄nc. ibi dixi q⁊ hñs ſeruitutē ſi eligit locū itineris nō poſſit ampliꝰ variare: ñ ille q̄ poſſit ſeruitutē bñ pōt variare qñ variat ſine icō modo alteriꝰ. vt. l. ij. Ş. pe. ff. de religi. ⁊ ſū. fu. ⁊ ita hꝫ gl. ſi. i. ꝺ. l. ſi cui. ff. de ſeruitu. q̄ ē no. ⁊ eā ſeq̄tur ibi Bar. ⁊ doc.

¶ Quarto ⁊ vltimo caſu p̄ncipali qñ eſt cōmiſſa vel p̄ſtituta ſeruitꝰ p certā ⁊ determinatā partē fundi. ⁊ tūc non hꝫ dubiū q⁊ p illā tñ partē ꝺz ire ⁊ nō p aliā qñ alie partes fūdi ab ipo p̄ncipio ſūt libere ⁊ nō cadit hec electio. Per locū em̄ deſignatū bñ poſſuz ire ſm q⁊ mihi plz ⁊ non pōt mihi p̄ſtitui ſeruitꝰ ad certā partē fundi p diuiſo. vt. l. ad certā. ff. de ſer. ⁊. l. q̄ p certā. ff. cōia p̄di. lz nō ad icertaz p idiuiſo. vt l. ij. ⁊. l. p parte. ff. de ſer. ⁊ adde. l. certo gñi. Ş. latitudo. ff. de ſer. ru. p̄ꝛe. Puto tñ q⁊ liceat cōcedēti ſeruitutē mutare locū dūmō faciat ſine incōmō illi cui ſeruitꝰ eſt. p̄miſſa. tia q⁊ nō minus cōmode p aliū locū deſignatū ſeruitꝰ p̄ſtituat. ar. l. ij. Ş. pe. C. de relī. ⁊ ſumm. ſu. q̄ hoc. p̄bat i gl. in. ꝺ. l. ſi cui. ff. ō ſer.
¶ Quero ēt q̄ꝺ ſi legaꝫ aut p̄mittitur iter vel alia ſeruitꝰ ſine illa determiatiōe loci ad quez ſpectabit electio. an ad p̄mittētē ſeu eiꝰ hereꝺē. an ỹo illi cui ē ſeruitꝰ p̄miſſa vel legata. Et vr̄ q⁊ electio ſit p̄mittētis vel heredis p l. ſi via. ff. de ſer. ru. p̄ꝛe. In p̄rīū vr. ꝺ. l. ſi cui. Sꝫ dic circa iſtā qōnē vt plene dixi in p̄ce. lib. in. ix. q. p̄nci. in ỹ ſi. ſed dubiū eſt. ⁊ adde q̄ dicā in ỹ. itē quo i fi. ¶ Sed q̄ꝺ ſi legaꝫ iter ad p̄dia cōe duoꝝ nec legatarij loco itineris p̄ſentiāt. Dic q⁊ ſeruitꝰ nō acq̄rit nec deperit. vt. l. itineris. ff. de ſer. ruſti. p̄ꝛe. et ſic diſcordia iter collegatarios eiuſdē ſeruitutis ipediuit acq̄ſitionē ipi⁹ qꝺ itelige ſm gl. ⁊ Ang. ibi donec diſcordia durat. Illā cōpelli pñt p iudicē ad p̄cordiā p. l. fi. in fi. in pn. C. cōia de leg. ⁊. l. hmōi. Ş. fi. ff. de leg. j. ¶ Itē q⁊o quātū ꝺz eē latitudo itineris. Cōclude ſic. breuiter. Aut a p̄in. eſt expreſſa certa ⁊ determinata latitudo a partibus ⁊ illi ſtādū eſt. vt. l. certo gñi. Ş. latitudo. in p̄n. ff. de ſer. ru. p̄ꝛedi. Aut a p̄in. nil determinatū eſt expſſe p partes ⁊ tūc ſi partes poſtea p̄cordāt quā ta debeat eſſe latitudo: ⁊ p quē locum fundi ⁊ aliud eſt ſeruādū: ⁊ ꝺs primuz determinatū eſt ſeruitꝰ eo i loco. i. ca latitudie p̄ſiſtit cetere ptes fūdi libere ſunt. vt. ꝺ. l. certo gñi. Ş. ſi totꝰ ỹ. atſi iter. Sꝫ ſi ptes nō conueniūt. ⁊ tūc aut locus p quē ſit eūdū nō adiecta latitudie noiatꝰ ē. ⁊ tūc p eū locū q̄libet pte ire poterit: vt. ꝺ. Ş. ſi totꝰ in p̄nc. donec conueniat aliter. ⁊ ſi non conuenit arbiter i. cōis amicꝰ dāꝺꝰ ē q̄ hoc determinet. vt. ꝺ. l. certo gñi. Ş. ſi totꝰ. in fi. ⁊. Ş. latitudo. in p̄n. Aut ē noiata latitudo ſꝫ nō locꝰ: ⁊ tūc q̄libet parte fundi ire poterit ſeruata latitudie in pacto cōpoſita vt. ꝺ. Ş. ſi totꝰ. Aut locꝰ p quē ire debeat nō exp̄imit a pērtibꝰ: nec ēt latitudo adiecta eſt ⁊ tūc p totū fundū. ſed arbiter. i. cōis amicus dāꝺus ē q⁊ officio ſuo determinet locū p quez iri debeat ⁊ latitudinē. vt. p̄bat i. ꝺ. l. certo gñi. Ş. ſi totꝰ ⁊. Ş. latitudo. cuz. Ş. ſe. Et ea q̄ dicta ſunt vloco ⁊ latitudine itineris hñt locū ēt i ſuiture actꝰ vt p̄bat i. ꝺ. Ş. ſi totꝰ ⁊. Ş. latitudo. Quid aūt in via cuiꝰ latitudinis eſſe debeat hꝛ in. l. vie latitudo. ⁊. ꝺ. l. certo gñi. Ş. fi. ⁊. l. via cōſtituit. in p̄n. ff. de ſer. ru. p. dicā infra de ſeru. vie. Quero circa p̄dicta q̄ꝺ ſi q̄s p certū locū iter aut actuz alicui ceſſiſſet. an poſſit poſtea alij vt pluribꝰ p eūdē locū vel itervel actū cedere. Dic q⁊ ſic. l. q̄ p certū. ff. cōia p̄ꝺ. ⁊ pōt cedi pluribꝰ vel ſimul vel ſeparatim. vt. l. lucio. ver. rñdi. ff. de aq̄ quot. ⁊ eſti. ſicut pōt ēt p̄cedi pluribꝰ ius aq̄ ducēde. vt. ꝺ. l. lucio. ⁊. l. ij. Ş. fi. ff. de ſeruitu. ru. p̄ꝛe. ⁊ no. p gl. in. l. aquā. C. ō ſer. de q̄ iure aq̄ꝺuct. Et hoc itellige q̄ñ p̄mo cui ceſſit nō nocet. alꝫ ſecꝰ cū cā portis cōceſſionis ſit potior. q⁊ nō pōt a poſteriorib⁹ ipediri. vt. l. ij. Ş. ſi. ⁊. l. per locū eo. ti. ⁊ no. gl. in. ꝺ. l. q̄ p certū. ff. cōia p̄di. ⁊. ꝺ. l. aquā. ¶ Sꝫ q̄ꝺ ſi aq̄ductū alij cōceſſero. an alteri iter p eūdē locū dare vel cedere potero. Dic q⁊ nō vt. ꝺ. l. p locū. ⁊ eſt rō q⁊ p iter ſcōo loco cōceſſum ipediret ius aq̄ducende alꝫ nō puta q⁊ vno tēpoꝛe. vn⁹ habet ius aqueducende alius alio tempoꝛe habet ius itineris. Et ſi per iter non impeditur ſeruitus aque p̄imo conceſſa. tūc bene valeret ar. l. in cōcēdo. ff. de aq̄ plu. arc. ⁊. l. hoc iure. Ş. iſq̄ ⁊. l. lucio. ⁊. l. fi. ff. de aq̄ q̄ri. ⁊ eſti. ⁊ no. gl. i. ꝺ. l. p locū. Et q̄ no. q⁊ ſicut in cer-

ta parte fundi pōt seruit⁹ itineris cō
stitui ita etiā p certa parte tpis.pnta
q de die tm ire possit:vt.l.iter.ff.cōia
pdi.de quo vide qō dixi in supiori li.
in ti.de ser.itineris siue adit⁹. in pn.
facit.l.sic cōstituta.ꝛ.l.si cōez.§.fin.ff.
quēadmodū ser.ami.ꝛ.l.modū.§.fi.ꝛ
l.via.§.j.ff.de serui. ¶Quero ulteri⁹
q̄liter dn̄s fundi seruiētis ꝛ dn̄antis
possit uti fundo seruiētis.ꝛ ad qd te
neat dn̄s fundi seruiētis ꝛ p declara
tione pone uni debeꝯ seruit⁹p aditu3
quo nisi ope facto iri nō pōt.an liceat
fodiēdo ꝛ obstruēdo iter facere. Di
cas q sic.vt.l.iter.ff.de seru.ꝛ si nō est
aditus de plano pareat qz fund⁹ ser
uiēs est altior.pōt ille cui debeꝯ serui
tus itineris uel grad⁹ uel ciuos i fun
do seruiētis facere.ꝛ de fundo seruiē
tis demoliri q̄tū necesse ē itineris cā
vt est tex.no.in.l.seruitutis q̄ in supfi
cie.§.si domo.ff.de ser.ur.prę.q̄ lꝫ loq̄
tur de ser.ur.tñ idē est in rusticis pari
rōne.de quo vide oino q̄ dixi in pcedē
ti lib.in prin.in.ix.q.p̄ncipali.ver.itē
licitū ē ei cui seruit⁹ debeꝯ. Itē pōt ille
cui debeꝯ seruit⁹ deprimere ꝛ eleuare
locu3 seruitutis vt cōmode seruitute
uti possit si hoc est sibi necessariū nisi
alias actū sit expresse.vt.l.refectiōis.ff.
cōia pdi.uel nisi hoc fiat cū magno in
cōmodo dn̄i fundi seruiētis:ꝛ ita pōt
itelligi.l.j.§.fi.ff.de riuis.ꝛ.l.uj.§.pe.
ff.de itī.actuq̄ prī.ꝛ ita dixi in.d.ix.
q.p̄ncipali.in fi. ¶Itē locū seruiētis
sternere ꝛ arbores ipēdētē.i.valde pen
dentē icidere lꝫ qñ iter inhabile red
deret.vt.l.loci cōz⁹.§.si qs mihi.ff.si
serui.vēdi.ꝛ si sternere aut reficere im
pediat pōt agere ꝛcessoria.vt ibi.Sa
licē aūt sternere nō lꝫ nisi ꝙueneritvt
dr tn.d.§.si qs mihi in fi. ¶Itē pōt re
ficere locū seruiētis accedēdo ēt ad lo
ca q̄ nō seruiūt.vt.d.l.refectiōis.et.d.
§.si qs mihi.vt dixi in.d.ix.q. vbi oi
no vide. ¶Itē pōtē quo ire uel agere
possit extrinere pōt lꝫ nō arcū hoc est
pōtē lapideū. imo nec dn̄s fūdi fuiē
tis.§.iter alienū.l.§.cū locū in q̄ alij
iter debeꝯ arcū.§.ducēdi aquā tūc iur
faceꝯ p̄t vt.l.§.iter i prī.ꝛ vide ibi gl.
Bar.ꝛ doc.ff.de aq̄ pluꝝ.ꝛ vide qō dixi.§.de pō
te in pūnc. in pcedenti
lib. ¶Item p̄dicta pos
sunt fieri nō solum per
illum cui seruit⁹ debeꝯ
sed etiam per eius ma
gistros fabros ꝛ operā
rios qui si p̄hiberētur
dn̄s fundi seruientis p
hiberi uideretur.vt.d.l.re
fectionis.ff.cōia prędi.
ꝛ dixi in.d.ix.q. p̄cipa
li.vbi etiā potui cuius
expēsis hoc fieri debeat.
Domin⁹ aūt fundi ser
uientis nō pōt in eo lo
co per quē mihi iter de
betur edificare ꝛ si edi
ficare ꝙuelit possim ipe
dire per cōfessoriam ne
edificeꝯ sed si iam edifi
catū est:ꝛ p̄hauero seruitutē itineris in eo lo
co mihi cōcessam po
tero petere q̄cquid edi
ficatum est cōtra debi
tam seruitutē similiter
per ꝛfessoriā destrui vt
est,tex.quē oino vide in
l.si eo loco.ff.si ser.ven.
Possunt tamen si mihi
ire agere lꝫ per funduꝫ
tuū ꝛ eo vti frui remitte
re vti frui mihi non li
ceat ꝛ tibi cōcedere ius
tibi esse edificare.p ta
lē cōfessionē nō itelligi
tur vt possis edificare
ita q̄ impedias me ire
agere p dictū fundum
tuū.vt.l.si mihi eodem
tpe in pn.ff.de ser.rust.
prę.de q̄ vide qō plene
dixi.§.de serui. stillici.
auertē.in.x.q.vbi plene
hoc examinaui. ¶Itez
locare seruitutē itinerꝫ
vl alia ꝛ eadē nemo po
test.f.nec dn̄s pdū dn̄an
tis nec seruiētis. vt est

Locaſſer
ui. itinerꝫ
nemo pōt

rex.cū gl.in.l.locare seruitutē.ff.loca.
sec⁹ est in seruitutib⁹ psonalib⁹ ꝛ vsu.
vt.l.arboꝝib⁹.§.usufructuarij.ff.de usu
fru.ꝛ ibivide p gl.q̄ ponit rōnē dr̄ie ꝛ
declarat.d.l.locare. ¶Ad qd autē te
neē dn̄s fundi seruientis puta si iter
act⁹ vie aq̄duct⁹ p fundū tuū3 emero
an tenearis ad traditionē vacue pos
sessiōis.Dicq̄ nō lꝫ caueas p te nō fie
ri quomin⁹ vtar vt.l.ꝙo.§.si iter.ff.de
actio.ēptio.Et est rō fm gl.ibi qz ico
poralia traditionē nō recipiūt.l.seru⁹
§.icorporales.ff.de adqui.re.do.itēsi
tibi iter vēdidero.ita dicmū teneoꝛ si
tu⁹ est fund⁹ cui adq̄rere seruitutē vo
lueris alioq̄ si p̄ter hoc adq̄rere ser
uitutē nō potueris.qz dn̄s fundi vici
ni nō fueris nō teneoꝛ.Si fundū tibi
vēdidero ꝛ ei fundo iter accessuꝝ di
xero oino teneboꝛ itineris noīe.quia
vtriusq̄ rei quasi vn⁹ vēditoꝛ obliga
tus fuꝝ ē tex.in.l.tenere.§.si iter.ff.
de actio.emp.ꝛ vide qō ibi no.Itē vē
dito fundo ita nō teneē vēdito. p̄sta
re.qz ei⁹ seruit⁹ itineris vel alia serui
tus realis nō debeē nisi aliter dictuꝫ
sit vt.l.in vēdēdo.§.j.ff.de ẓhē.emp.ꝛ
l.pen.in fi.ff.de euic.etiā.si eēt dictuꝫ
in vēditōe vti optim⁹ maximusq̄ est
vt.l.q̄ potissime.ff.de ꝟb.sig.ꝛ no.gl.
in.l.si cū vēderes.ff.de ẓhē.ēp. ¶Itē
vēdito fundo ita vēdi vr̄ q ei seruit⁹
nō sit iposita ꝛ sic in dubio res vr̄ ven
di libera:ꝛ nō cū aliq̄ seruitute.l.i tra
dēdis.§.iterpositis.ff.cōia pred.et.l.
uiā cōstitui.§.fi.ff.de ser.ru.prę.Sec⁹
est in legato qz i dubiū vr̄ res legata
qō heres possit trāsire p eā sicut con
stare poterat.l.testatrix.in prīnc.ff.si
ser.vēdi.ꝛ ita no.Pau.i.l.si,vic ex fun
do.ff.quēadmodū serui.amit.de quo
vide qō plenissime scripsi.§.de ser.iti
ne.seu adit⁹ in ver.nota.vnū aliū ca
sum pulcerrimū cū.v se. ¶Itē vendi
to fundo trāsit in ēptoꝛē iter qō ei fū
do debeat ꝛ ēt ois alia seruit⁹ realis
ēt si mihi in vēditōe sit dictum vt.l.si
aq̄duct⁹.ff.de ẓhē.ēp.ꝛ no.glo.in.l.in
vēdēdo.§.j.ff.eo.ti.ꝛ pbat in.l.uiā cō
stitui.§.q̄cūq̄.ff.de ser.ru.p̄di. ¶Sed
si fund⁹ vēdit⁹ ꝛz seruitutē alteri an i
hoc vēditoꝛ teneat emptoꝛi. Dic aut
nō fuit tacita seruit⁹ sed expssa in ven
ditiōe ꝛ nō teneē ar.l.q̄rit.§.si vendi
toꝛ.ff.de edi.edic.ꝛ.l.pe.in pn.ibi si ta
cite a ẓio sensu.ff.de euic.ꝛ.d.l.in vē
dēdo.§.j.ibi nec cōmemoꝛauerit vēdi
toꝛ a ẓio sensu ꝛ no.in.l.cū vēdēs.e.ti.
Aut seruit⁹ nō fuit in vēditiōe expssa.
sꝫ tacita.ꝛ tūc vr̄ q venditoꝛ nō te
neat.qz nō vr̄ vēdidisse seruū liberuꝫ
sed q̄lis esset.vt.d.l.cū vēdēs.ꝛ.l.q̄ ta
bernas.ff.de ẓhē.emp.Jn ẓiū vide ē
ꝛ istō est veri⁹.i.q̄ p ēptoꝛē agi possit
ẓ vēditoꝛē ꝓpter hoc vt.d.l.pe.ff.de
euic.ꝛ.d.l.j.vēdēdo.§.j.ꝛ.l.iulian⁹ i pn.
ff.de act.emp.ꝛ est rō qz vēdēs rē i ou
bio si nihil dicaē itelligiē vēdere rem
liberā ꝛ libera p̄stari ꝛz bonū seruitu
tis.vt.l.in vēditiōe.ff.de act.ēpt.ꝛ no.
glo.notabilis in.d.l.cum vēdēs et est
sīlis gl.in.l.si ex pdys.C.de euic. not.
Bal.in rubr.C.de ẓhē.emp.vt.§.dixi
imo ēt ꝛz p̄stari,p̄ria nō aūt libella
ria seu ēphiteotica vt not.Bald.in.l.
mr̄.circa fi.C.de rei vē.ꝛ ibi ēt An. et
Bal.i.l.si testamētū.C.ad.l.fal.ꝛ vide
zab.in.c.q̄ in ecclesiaꝝ in.xij.q.extra
de cōsti.qō itellige si ēptoꝛ ignoꝛauit
seruitutē.sec⁹ si sciui sset.vt est text.in
d.l.j.§.fi.quē oino vide circa hoc.ff.ō
act.emp.facit.l.q̄rit.§.fi.ff.ō edil.edi.
¶Sꝫ dubiū est quo ꝛ q̄liter teneaē vē
ditoꝛ qñ nō expssit seruitutē q̄ debeē i
fundo vēdito vel cōditionē fundi vē
diti ꝛ emptoꝛ eā ignoꝛauit.dic aut vē
ditoꝛ sciuit fundū tpe vēditiōis alte
ri seruitutē debere ꝛ ei⁹ cōditionē aut
ignoꝛauit.Primo casu qñ vēditoꝛ sci
uit rē vēditā esse subiectā alicui ser
uituti.puta itineris vel in ea habe
bat tm̄ vtile dn̄iū.qz erat emphiteota
vel vasall⁹ ꝛ tūc si nō certioꝛauerit em
ptoꝛē ignoꝛātē ei teneē ad itereſſe. vt
l.j.in prīn.ff.de act.emp.ꝛ ita ꝛz gl. in
l.pe.ver.tacite.ff.de euic.scō casu qñ
vēditoꝛ ignoꝛauit seruitutē vel q̄lita
tē rei vēdite:qz credebat in ea hr̄e ple
nū ius.ꝛ tūc nō teneē ēptoꝛi ad itereē
sꝫ quāto minoꝛis empturus fuisset si
sciuisset rē nō esse pleno iure vēditoꝛis,vt.l.quoties.ff.de edil.edic.ꝛ.d.l.

terminatus certꝰ locus ꝑ quē ire debe
tur.⁊ tunc aut illa determiatio fuit fa
cta demonstratorie nō cā limitā de ser
uitutis in certo loco puta qꝛ fuit dctm̄
volo qꝺ tu habebas seruitutē itineris
in toto fundo sed ꝓpter merā cōmodi
tatē volo qꝺ eas ꝑ talē partē.⁊ tunc qꝛ
durat seruitus in toto fundo illa ꝓe
designata occupata vel destructa po
terit sine dubio ire ꝑ aliā. Aut illa de
terminatio loci fuit facta cā limitan
de seruitutis ad illū certū locū et hoc
casu qꝛ cetere partes libere remanēt.
vt.l.certo generi.ℊ.si totus.ff.de serui.
vrb.prę.vt ꝙ semel facta ista electiōe.
⁊ liberato fundo a ſuitute in alijs par
tibus ꝙ ꝑ alias ire nō possit ꝑ.l.si cui.
ff.de ser.⁊ ꝑ ea que dixi.ſ.in.d.ver.que
ro an habens seruitutē. Aut ſtamus
in dubio quia non facta fuit illa deter
minatio vel assignatio loci cā liberā
di ceteras partes fundi a seruitute ꝑ
d.ℊ.si totꝰ. Aut nulla vnq̄ determina
tio facta fuit.⁊ tunc aut ille locus per
quē cepit ire non erat solitus ad eun
dū sed hñs seruitutē itineris illuꝫ sic
constituit iter dirigendo ⁊ nō pōt am
plius mutare voluntatem qꝛ cetere li
bere remanent.vt .d.l.si cui.ibi ꝙ pri
mam viam direxisset.ff. de seruitutī
bus. Aut ille locus per quē incipit ire
prius erat solitus ad iter faciendū ita
ꝙ nullū iter de nouo cōſtituit.⁊ hoc ca
su credo ꝙ per hoc nō videatur illum
pro itinere elegisse ⁊ ceteras partes a
seruitute liberasse. qꝛ ista nō videtur
esse electio sed simpliciter itineratio.
⁊ ita limito dictā.l.si cui.vt habeat lo
cum qñ iter seu semitā de nouo fecit.
Aut a principio fuit ipositꝰ seruitꝰ iti
neris nō in toto fundo ſz tm̄ certe ⁊ de
terminate partꝰ.⁊ tūc si illa pars de
terminata est destructa ꝑ aliā partem
fundi ire nō poterit . qꝛ oēs alie ꝑtes
fundi a ꝓncipio fuerūt libere a seruī
tute.vt.d .l. certo generꝰ.ℊ. latitudo.
Sc̄do casu ꝓntipali qñ ille cui debetur
seruitꝰ nō pōt ire ꝑ aliū locū q̄s ꝑ illuꝫ
cui fuitꝰ debeꝯ vel ꝑ aliū vicinū:⁊ tūc
subdistingue. Aut est totꝰ destructus
fundus ꝙ ꝺz ſuitutē. Aut ꝑ ꝑte.si totꝰ
nō est dubiū ꝙ ipe nō te
neꝯ.ſz vicinꝰ ꝺz i vno fū
do,ſuo ꝑstare ſuit. ar.l.
si qs sepulcrū. i ꝑn.ff.de
reli.⁊ sum.fu.ℨ.d.pau.
⁊.j.i.l.si locꝰ.ℊ.ſi.ff.quē
ad.ser.amit.⁊ dixi i li.ꝑ
cedēti.i.x.⁊ vlri.q.ꝑn.in
fi.⁊ itelligo soluto ſibi ꝑ
tio ꝙ illū ꝙ vult hr̄e iter
vt ꝓbat.i.d.l.si qs sepul
crū.i ꝓnc. ibi iusto ꝓtio
iter ei ꝑstare. Itē itelli
go dūmō iudex opoꝛtūt
tati loci respiciat ne vi
cinꝰ magnū patiat ꝺtrī
mētū vt dicit ibi tex.aut
locꝰ debēs ſuitutē itine
ris ē i ꝑte destructꝰ:⁊tūc
aut i alia ꝑte remāet ser
uitꝰ.ꝙ qñ ſit.ſ.dixi.⁊ iu
re ſuitutꝫ ꝑ ꝑtē aliā ire
poterit.Aut i alia ꝑte nō
remanet ſuitꝰ ℨz ea ꝙ di
cta,ſūt.⁊tūc ꝑ aliā prē,fū
di i ꝙ nō fiat ꝺtrīmētuz
dño fūdi poſit ire ꝑſti
to prꝰ ei iusto ꝓtio ꝑ ꝑ
dicto iti.sicut dixi ꝺ vici
no ꝑ.d.l.si qs sepulcrū.i
prī.Aut si via pub. ē de
ſtructa anposſit ire ꝑ fū.
vicini.vīd tex.cū gl.ꝛibi
ꝑ doc.i.d.l.si locꝰ.ℊ.ſi.ff.
quēad.ser.amit.⁊vīd gl.
j.di.i.c.oēs.ll.i ℣.fas.in
fi.⁊ dixi.i.d.ꝛ.q.ꝑn.i fi.ꝙ
oia bñ no.qꝛ ſūt ꝙtidia.

An qs poſ
ſit trāſire
ꝑ agrum
alienū in-
uito dño.

¶Quero ꝑe.an qs poſ
ſit ire seu trāſire ꝑ fun.
alie.⁊ an dñs possit ꝓhi
bere volēres ire vl trāſi
re ꝑ fū.ſuū.⁊ dic ꝙ ire ꝑ
agrū alie.fas ē tus nō ē
vt ē tex.no.i.d.c.oēs . ll.
j.di.⁊ no . gl.i.ꝑ .l.agruz
C.ꝺ ſer.ꝛno. Flo.i.l.diuꝰ
ff.ꝺ ſer.ru.ꝑ.q sic expoīt
fas ē.i.equū ē.cū subest
cā inoꝛiꝰē trāſitꝰ.vt.xxij
q.ij.c.vl.itē ꝺ iure ꝺi.hꝫ

ſ.⁊.bal.in prin.ff.de act. empt.⁊.l.qꝺ
ad seruit.ff.de euic.⁊ ita tz ibi gl.in ℣.
tacite.⁊ gl.in.d.l.quoties.⁊ in.l.cū vē
dēs.ff.de ℨhē.empt.qꝺ tñ itellige qñ
vēditoꝛ ignoꝛauit ⁊ nihil ꝓmisit secꝰ
si asseruisset,eū optimū maximūq̄ eē
qꝛ tūc ad interesse teneꝯ.l . iulia.ℊ.qd
tñ.ff.de act.emp.⁊ tz gl.i.d.l.quoties.
Exꝑdicta ꝑcēit qñ qs vēderet rem
cū alio titulo oneroſo,secꝰ vbi eēt ter
minꝰ lucratiuꝰ puta donatōis vl lega
ti aut fideicōmiſſi.qꝛ tunc donatione
vel legato rei simpliciter itelligit ſo
lum trāſferre ius qꝺ hz ⁊ sic cū seruī
tute si debeꝯ vel vtile dñium si nō hz
plus iuris vt.l.si domꝰ.ℊ.ſi.⁊.l. seruo
legato.ℊ.si fundꝰ.⁊.l.ſi serui electiōe
.ℊ.ſi.ff.de leg.j.⁊.l.meuiꝰ.ℊ. fundo. et
ibi no.ff.de leg.ij.⁊.l.res donatas.ff.
de edi.edic.⁊.c.paſtoralis. extra ꝺ do
na.cū ſi.qꝺ estvex qñ simpliciter lega
tur vel donaꝯ fundꝰ vt in dictis iuri
bus.Secꝰ ſi legeꝯ vel doneꝯ vri optī
mus maximusq̄ est qꝛ tūc liber a ſeru
itute ꝑstādꝰ vt est tex.in.d.l.Fuo le
gato.ℊ.ſi fundꝰ.ff.de leg.j.ibi no.⁊ i.l.
pe.ff.de ēp.⁊ i.l.cū vēdēs.ff.ꝺ ℨhē.ēp.
⁊ ita tz Bar.in.d.ℊ.fūdo. ¶Sz iuxta
ꝺicta q̄rit an ille ꝙ teneꝯ possessionē
vacuā tradere libereꝯ ſi tradat rē ꝙ ꝺz
alteri seruitutē ꝓdialē.Et dicas, ꝙ sic
vt ꝓbat.in.d.l.meuiꝰ.ℊ.fundo. Nam
ibi ꝺz ꝙ heres nō liberat nīſi tradide
rit possessionē vacuā rei legate.tñ ibi
ꝺz ꝙ si tradideꝛit fundū legatū alteri
seruiētē liberat.⁊ ibi hoc no.Bar.vbi
olno vide qꝺ not. ꝓ illis ꝙ teneñ va
cuā possessionē tradeꝛ sicut si vēditoꝛ
vt. l.ij.⁊.iij.ff.de act.ēp.qꝛ ex hoc scio
ꝙ nō teneñ tradere fūdū libeꝛ a ſeru
itute. Sz ſi,ꝓmisisset tradere vacuaz
⁊ liberā nō libeꝛareꝯ si traderet rē al
teri seruiētē vt no.Pau.in.d.l.meuiꝰ
.ℊ.fundo.de leg.ij.qꝺ not. ¶Itē circa
ꝑdictā,q̄rit qꝺ si iter excipe deberē pu
ta qꝛ sic quenerā tecū in ℨhēdo fundū
libeꝛ ꝑ errozē tradi qūo mihi succurri
tur. Dic icerti ꝓditōe vt iter mihi cō
cedaꝯ vt est tex.in.l.sed ⁊ si me putem
.ℊ.cū iter.ff.de cōdi.inde.⁊ ibi vide de
hoc plene ꝑ glo.⁊ doct. ¶Itē not. ꝙ si
fundꝰ ꝺz seruitutē itineris ⁊ locꝰ per
quē iter aut actꝰ vel via debeꝯ impe
tu flu.occupatꝰ eēt ⁊ ita tps qꝺ ad mit
tēdā seruitutē sufficit alluuione resti
tutꝰ est in ꝓsſtinū statū restituīt.vt.l.
si locꝰ.in ꝑn.ff.quēad.ser.amit.⁊ itel
lige ꝙ restituīt.i. ipso iure vt not.ibi
gl.ꝑ.l.cū vsufr.⁊.l.si ager cui.ff.qui
mo.vsufru.amit.Et pōt intelligi ꝑm
Flo.ibi sine noua possessiōe.⁊ hoc est
ꝙ vult dicere illa.l.si locꝰ in ꝓnc.Sz si
tm̄ tps ꝑterierit anteq̄ alluuiōe locꝰ
restituaꝯ ⁊ seruitꝰ amittaꝯ renouare
cogēdꝰ est vt est tex.in.d.l.si locꝰ.i ꝑn.
Et itelligit ibi glo.ꝙ cogēdꝰ sit.ſ. ille
cui accreuit ille locꝰ q̄ debebat seruī
tutē. Itē gl.ibi itelligit ꝙ cogēdꝰ sit ꝑ
resti.in ite.vt.l.attilicin in fi.ff.ꝺ ser.
ru.prę.⁊.l.j.ſi qs ꝓpk.ff. de iti. actuq̄
pri.Sz si locꝰ debēs seruitutē itineris
est inūdatꝰ aqs vel ipetu fluminis vel
aliter destructꝰ ita ꝙ ꝑ illū locū nō hz
bēs seruitutē itineris nō possit ire.an
ꝑ tpe quo ipedit ꝓpter inūdationem
aquaz vel alr possit ire ꝑ aliā ꝑtē fū
di vel ꝑ aliū fundū vicinuz. Ego i hoc
sic dicerē. Aut iste cui debeꝯ seruitꝰ ꝑt
ire ꝑ aliū locū.aut nō. Primo casu aut
est ipositꝰ seruitꝰ in vno fundo q̄ est in
totū destructꝰ.⁊ tūc ꝑ aliū fundū cui
nulla est seruitꝰ ipositꝰ ire nō pōt: qꝛ
q̄ntū ad hoc libeꝛ fundū hz arg.l.loci
coꝛꝓ in.l.cōperit.ff.ſi ſer.ven. Aut ſer
uitꝰ est ipositꝰ in vno fundo q̄ ꝑ par
te est inūdatꝰ vel aliter destructꝰ.tūc
aut fuitꝰ ē ipositꝰ simpl'r sine ꝺtermi
natiōe loci ⁊ tūc intelligit tot fundo eē
seruitꝰ ipositꝰ.vt.l.certo gñi.ℊ.si totꝰ.
ff.de ser.ru.prę.Et i hoc subdistīgue.
Aut fuit dictū ꝙ possit ire ꝑ totū fun
dū mō ꝑ vnā parrē mō ꝑ aliā vel sim
pliciter ꝑ totū fundū et in his duobꝰ
casibꝰ poterit ire ꝑ aliā partē fundi qꝛ
hz semel elegerit ire ꝑ illuz partē q̄ est
occupata aqs vel destructa tñ poterit
intrare ⁊ eligere aliā vt.l.naz sicut.ff.
quemadmo.seruitu.amit.ℓ dixi.ſ.in
versi.quero an habēs seruitutē. Aut
nō fuit aliquid dictū expresse in con
stitutiōe seruitutis.ſz simpliciter fuit
ꝓmissa seruitꝰ i fūdo.⁊ tūc aut fuit de

Universidad de Deusto Biblioteca

tū est comedere vuas in agro alterius: ſz non exportare ⁊ conterere ſpicas: ſz nō mittere falcē. de ꝑſe. di. v. diſcipulos. Sz lz ſit fas. ⁊ ſit equum de iure diuino. tñ non eſt ius. i. ius nō dat ciuilē actionē. vbi eſſi aliqd mihi ꝓdeſt: ⁊ tibi nō nocet equū eſt vt me nō ꝓhibeas: lz ius ibi deficiat. ff. de aq̄ plu. ar. l. in ſumma. §. idē var⁹. ⁊ ita notāter exp̄ſit gl. i. d. c. oēs. ll. j. di. Alio mō pōt etiā exponi: vt dicā infra in alio articulo. ⁊ ſic ſtat regula q̄ non pōt qs de iure ire ꝑ agrū alienū: ⁊ p dñm pōt prohiberi. vt eſt caſus. in. l. diu⁹ palle gata. nec etiam cā in eo aucupādi vel venandi: vt ibi ⁊ pōt ꝑ dñm fundi ſi preuiderit ꝓhiberi ne ingrediat. vt inſti. ō re. di. §. plane. ⁊ l. iij §. plane. ff. de acq. re. do. Jtez poſſuz volentē ingredi fundū meū vel ꝑ eū trāſire ꝓpria manu ⁊ auctoritate repellere: ⁊ reſiſtere vt. l. quēad. cir. p̄n. ff. ad. l. aquil. ⁊ not. gl. in d. l. iij. §. plane ⁊ poſſum etiā ſi ine inuito ingrediat vel tranſeat agere actione iniuriarū. l. iniuriarū. §. ſi qs me. ff. de iniur. ⁊ no. gl. in. d. §. fallit iſta regula i plurib⁹ caſibus q monſtrātur ꝑ glo. in. d. §. plane ⁊ inſti. de re. diui. §. plane. ⁊ i. l. ꝑ agrum. C. de ſer. ⁊ per glo. magiſtrā. j. di. oēs. ll. in. ver. eſt in fi. Et alij etiam caſus habentur.

Quib⁹ caſib⁹ fallit regula p̄cedens.

¶ Primus caſus eſt qñ qs vellet ire per fundū alterius dño non ꝓhibente ſiue ſciuerit ſiue ignorauerit. qz tunc pōt ire. vt l. diuus. ff. de ſer. ru. prę. ibi nō volētibus dñis vbi ꝓbatur q⁹ per alienum fundū qs pōt trāſire niſi a dño ꝓhibeat ſeu p̄dicatur ⁊ ita tenet Pe. ⁊ refert Cy. i. d. l. per agrū. Et ſic ꝓcedat ius diuinū cuz iure nr̄o vcz q⁹ ire per agrū alienū fas eſt ſi dñs nō ꝓhibeat ius nō eſt ſi dñs ꝓhibeat. ⁊ ita etiā ſeruat in practica. Et intelligo q⁹ in dubio nō videat velle ꝓhibere qñ cūdo nō fieret dño fundi aliqd damnū. puta qz iret ꝑ ſemitā factā ⁊ nō eſſent ibi fruges. Secus ſi nō poſſet ire ſine dā no puta in faciēdo de nouo ſemitā: qz tunc etiā neſciens dñs vr̄ ꝓhibere. ar. l. qui vas. §. vetare ff. de fur. vel quādo clauſiſſet fundū muro vel ſepe aut alio mō: qz per illā clauſurā videt declarare aium ſuū qđ nōvult aliq̄ uē in gredi vel trāſire ꝑ illū fundū facit ad hoc qđ ſtatim dicā de domo. Et q⁹ per agrū alienū ire lz donec dñs ꝓhibeat tenet etiam. Cy. in. d. l. j. in. vj. q. C. de ſer. ⁊ do. Pan. in. d. l. p agrū. eo. ti. ⁊ ibi per doc. qđ intellige qñ ſine dāno dñi fundi vellet ire ⁊ trāſire. qz cū ſit nulli⁹ preiudicij competit cuilibet ſtud ius eundi etiā ꝑ fundū alienū iure cuiuſdā facultatis ſm do. Paul. in. d. l. per agruz. Et rō pōt eſſe qz dñs preſumit nō diſſentire ſecus ſi etiā cū aliquo dā no dñi fundi. vt. §. dixi. Jtez intellige qñ ſum⁹ in dubio de voluntate dñi. ſecus ſi cōſtaret vere vel preſumitur qđ dñs nollet. puta claudendo fundū vel aliter. vt. §. dictū eſt. Jtē hoc intellige in fundo ruſtico ſec⁹ in domo qz ꝑ domū alienū nō lz ingredi etiā dño ignoráte maxime ꝑ loca vbi pñt videri ſecreta domus: ⁊ p̄ faciētes tenent actione iniuriarū. l. q in domū. ff. de iniur. q̄ eſt in vltima charta tituli. ⁊ ita tz do. Pau. et in. d. l. ꝑ agrū ⁊ maxime hoc ꝓcedit de nocte qñ de nocte nō lz ire ꝑ alienas domos. qz eſt gl. not. in. l. iter. ff. cōia prędi. ⁊ dixi. §. de ſeruit. itineris ſeu adi. circa prin. ¶ Secūdo caſu pn cipali fallit qñ quis haberet ſeruitutem itineris vel actus: aut vie. d. l. per

agrū. C. de ſeruit. ¶ Tertio fallit ſi qs theſaurū ſuū vult effodere vel pecuniā ibi abſcōditā vult recipe. vt. ff. ad exhi. l. theſaur⁹. i fi. ¶ Quarto ſi glās mea. i. fruct⁹ mei ceciderint in agrum tuū: ⁊ volo eos colligere. vt. l. vnica. ff. de glā. leg. quod intellige vſqz ad tres dies: vt ibi. ¶ Quito ſi volo q̄rere ſuū meū fugitiuū: vt. l. diuus. ff. de ſer. fugi. ⁊. l. req̄rēdi. ⁊ ibi no. C. eod. ti. ⁊ has tres vltias fallētias ponit etiā glo. i. l. ij. §. plane. ff. de acq. re. do. ⁊ in. §. plane inſti. de re. diui. ¶ Sexto fallit in alio caſu q̄ habeā. c. vlt. ¶ Septimo qñ via publica eſt deſtructa. l. ſi locus. §. fi. ff. quēadmo. ſer. amit. ⁊ not. glo. in. d. l. p agrū: ⁊ has ſex vltimas fallētias ponit. j. di. oēs. ll. in ver. fas. i fi. ſed dicit Cy. i. d. l. p agrū. qđ gl. ibi neſciuit qđ dicat. qz i. d. l. ſi loc⁹. §. fi. de agro fitvia publica nō in agro: ⁊ adde qđ dixi in q. p̄cedēti. in fi. ¶ Octauo fallit ſi vindemiā quā emi volo tollere: qz poſſuz ingredi ꝓpter hoc fundū vēditorius in q̄ eſt vindemia. vt. l. q̄ pēdente vindemiā. ff. de ac. emp. ⁊ no. gl. i. d. l. ij. §. plane. ⁊ inſtitu. de re. diui. in. §. plane. Et propter hoc dico q⁹ idez eſt ſi decima debet ſolui in fundo qz pōt decimari⁹ ingredi cā decimādi ⁊ aſportādi decimā per. d. l. q̄ pendē. vindemiā ⁊ iter. ¶ Nono fallit qñ qs ſepulcrū hz. ſed iter ad ſepulcrū nō hz. qz pōt ire ꝑ fundū vicini dato iuſto ꝓtio. vt. l. ſi qs ſepulcrū. in p̄n. ff. de relig. ⁊ ſum. fu. ⁊ no. gl. in. d. l. p agrū. C. de ſer. Et idē qñ eſſet eccleſia vel monaſteriū ⁊ nō poſſet haberi iter vel aditus ꝑ vtā publicaz vel ꝑ loca eccl'ie vel monaſterij. qz tūc poterit ꝑ fundū vicini dato ſibi iuſto ꝓtio dūmō vicinus nō patiat magnuz detrimētū ꝑ. d. l. ſi qs ſepulcrū. circa qđ vide oīno q̄ dixi. §. de ſepulcris. circa p̄n. ⁊ idē qñ quis nō haberet aliūde iter ad ſuū fundū priuatū: qz pōt eodē mō ire ꝑ fundū vicini ꝑ. d. l. ſi qs ſepulcrū de quo dic vt dixi in p̄cedēti. q. p̄n. ante fi. ¶ Decimo fallit qñ quis iuiſſet ꝑ fundū alienū. xxx. dieb⁹ ſaltez in vno āno. quōcūc iter ñ poterit nec poſſet ꝑ dñm fundi ꝓhiberi: qz vbi dz eſſe in q̄ſt poſſeſſionē itineris. ⁊ ſi ꝓhibeat poſſet cōuenire dñm iter dicto ō iti. actuq̄ ꝑua. vt. l. j. i p̄n. cōiūcto §. ꝑtoz ait. ff. de iti. actuq̄ ꝑua. ⁊ ibi eſt gl. in ver. cōcluſit vſu fru. in p̄nc. q̄ dicit qđ ad hoc duo requirūtur certū tps. ſ. q⁹ iuerit ꝑ ānū. ⁊ xxx. ſaltē dieb⁹: quorū ſi vnū defuerit ceſſat. illud iter dictū: de quo dicaz plenius in. ij. q. qđ tene mēti ⁊ nō ꝓmittas vicinū trāſire ꝑ fundum tuū. xxx. dieb⁹ in vno anno. ¶ Ultimo p̄ncipaliter quero quot requirā tur: vt qs ſit in q̄ſi poſſeſſione itineris ſiue eū di⁹ fundū meū ita q⁹ eū impedire nō poſſiz quominus eat: ⁊ ſi ipediā teneat interdicto de itinere actuq̄ ꝑuato. Et dic q⁹ plura requirunt. Primū q⁹ infra annum iuerit. Scōm q⁹ iuerit ſaltē. ꝑ. xxx. dies. vt ſtatiz dixi. i q. p̄cedenti. in fi. ⁊ ratio q̄re nō ſufficit ire ſemel ſicut ſufficit ſemel aquā ducere ꝑ fundū alteri⁹. vt. l. j. ff. q⁹ autem. ff. de aqua quoti. ⁊ eſti. ⁊ qz ire per fundum alienū pōt fieri ꝑ modū cuiuſdā familiaritatis vel amicitie. l. q̄ iure familiaritatis. ff. de acq. poſ. ⁊ eſt licitū ire ꝑ fundū alienū quod pōt fieri ꝑ modū cuiuſdā familiaritatis. ſicut dixi i. q. precedenti. ⁊ ideo ꝑ priuum actum vſus nō acquiritur q̄ſi poſſeſſio. Sed diuertere aquam per fundū vicini non eſt permiſſum niſi ei q̄ hz

Quot requirūtur ad q̄ſi poſſeſſionem itineris.

ius faciędi. vt.l.aquā.C. de ser. ideo p vicinū actuz acquirit quasi possessio huius iuris ducędi aquā: qz istud nō pōt dici fecisse iure familiaritatis vel amicitie. vt no. Bar. in.l.j.§. sed hoc interdicto. in pnc. ff. de iti. actuq; pri. et no. in. d.l.j. C. de ser. et hoc in seruitute affirmatiua sec⁹ in negatiua: qz in illa reperit factū hois, phibētis p no. in.l. q luminibus. ff. de ser. vr. prę. et no. do. Pau. in. d.l.j. et dixi. s. in pcedenti li. in xiij. q. pncipali. in ver. quātū requirit. ¶ Sed aduerte ad istā differētiam inter seruitutē affirmatiuā et negatiuaz quantū ad hoc vt reqrat factum hois phibentis vel nō. qz tex. et Bart. in.l. hec aūt iura. ff. de ser. vr. prę. p aliaverba loquūtur. dicūt em aut est seruit⁹ vrb. et requirit factū hois, phibētis. et ita intelligatur. l. hec aūt iura. et gl. in d.l. q luminibus. et in.l.j. C. de ser. Aut est seruit⁹ rustica. Et tūc nō requirit aliqđ factū hois prohibentis: sed solū negligentia vel scientia cū patientia aduersary et hoc etiā videt tenere do. Pau. in. d.l.j. ver. circa secundā lec. qđ no. quia multū in hoc errāt credētes qđ etiam in seruitutibus rusticis ad hoc vt quis ꝓstituatur in possessione et sic incipiat ꝓscribere requirat factū hominis, phibentis qđ nō est verum vt dixi. Et ista ꝓpetuo tene menti secū dū Bal. in. d.l.j.§. hoc interdicto. ff. de iti. actuq; prima. in acquisitionę quasi possessiōis alioz iuriū incoꝛporaliuz. exēplū si cōe ciuitatis pateret aliquē stare in ꝓsilio semel sicut patit aliqn ciuitas venetiaz intrare consiliū suū forensem nobilē. nā ex hoc nō esset in quasi possessiōe illi⁹ iuris essendi in cōsilio: misi ex frequētia actuū ad minus xxx. vt. d.§. interdicto. qz istud pōt fieri iure facultatis vel familiaritatis. Secus si ciuitas pateretur esse aliquē de prioribus vel proponere in cōsilio tanē consiliarum. nam tunc ex vnico actu illius iuris inducerēt quasi possessio per. d.l.j.§. quod autem. ff. de aq quoti. et esti. et idem dicit Barto. in. d.§. hoc interdicto in certis iuribus vt ex qualitate actuum requiratur vnus actus vel plures et ꝓ predictis vide glo. in. c. cum ecclesia sutrina. ver. triū episcopoꝛum. extra de cau. pos. et ꝓpri. et ibi etiā per Inno. et doc. ¶ Tertio principaliter requiritur q̄ inerit quis iure seruitutis credens vti iure suo. vt. l. fi. ff. de iti. actuq; prima. et. l.j.§. iulian⁹ recte. eo. ti. et. l. fi. ff. quēad. ser. amit. et no. gl. in. l.j.§. ij. ver. vsus sit. in pnn. et ibi Bar. ff. de iti. actuq; prima. et voluit Inno. c. bone. el. ij. in pn. extra de trāsla. pla. et in. d. c. cū ecclesia sutrina. in gl. in ver. iij. et tō alio modo q̄ q̄si iure seruitutis puta qz ꝓpter riuū q̄ creuit aut qz via publica est destructa ita q̄ ad suū fundū ire nō poterat et ꝓpterea p fundū vicini iuit. nullū ius sibi q̄rit. vt. l.j.§. iulian⁹ recte. ff. de iti. actuq; prima. et no. Rof. i libellis iuris ciuilis in ti. in fi. hoc modo p fundum alicui⁹ p. xxx. dies ꝛc. et idē si ꝙs iuisset per fundū tuum nō vi aut clam nec ꝓcario nō tñ id iure suo faceret sed si ꝓhibereť nō facturus nō daretur ei hoc interdictū nec ꝓpter hoc diceret eē in quasi possessione seruitutis. vt. l. fi. ff. de iti. actuq; prima. et idem si iuisset iure familiaritatis vel amicitie etiam per annum et vltra ꝓpter hoc non diceretur etiam in quasi possessione eūdi. vt dicta. l. qui iure familiaritatis. ff. de acquirēn. possef. et ibi dicit Bartol. qđ iste casus sepe occurrit. Nam mater et filius stant simul et filius vadit per fundum matris postmodum cum diuidunt dicit filius. ego possedi talē fundū. nā in dubio intelligitur fuisse iure familiaritatis vt non possideat. Idē dicit in fratre et sozore simul habitantib⁹ et habentibus patrimonium indiuisum: quia si frater solum vadit ad possessiones locandas et fructus solus recollegit communiter videtur facere causa familiaritatis per dictam. l. si muliert. ff. quibus mod. vsufruc. amit. et idem in colono: licet nunq̄ vadat dominus. et ad predicta vide quod not. Innoc. in. c. si diligenti. extra de prescript. quod no. ¶ Sed circa predicta insurgit dubium quomodo probabiť q̄ crediderit vti iure suo. Scoz aliqs ꝓbabiť suo sacramēto ꝓ q̄ opi. facit gl. isti. de actio. §. alie. in gl. magna. qal legat q̄ sup his q̄ consistunt in cōscięntia seu volūtate alicui⁹ statur ei⁹ sacramēto. Illa. gl. nōlo q̄tur de iuramento sed glo. bene hoc dicit in. l. at q̄ natura. §. cū me absente. in gl. magna. in versi. vel meli⁹. ff. de negest. et est gloss. in termini⁹ nr̄is. in. l.j. in glo. fi. C. de serut. et aqua. et glo. in. l.j. §. ij. ff. d iti. actuq; ꝓ. facit. c. pastoralis extra de excep. cū similib⁹ ſz Bar. in. d. §. hoc nō tenet dicēs qđ no. §. alie. ꝓcedit qñ ꝓcedit titul⁹ ex quo crediť sibi si asserit se habere bonā fidē secus si nullus titulus precedat sicut ꝓsupponiť in casu nostro. Unde ſm Bar. dz aliter ꝓbari q̄ ꝓ sacramētū. ꝓpter quod puta per testes q̄ dicāt se vidisse constitui seruitutē a tali q̄ putabať dñs illius predij vel q̄ fuit legata seruit⁹ tytio et iste vocabatur tytius. Hoc tñ nō putat esse verū Bar. qz ſz hoc sequeretur q̄ deberet ꝓbare titulū verū vel putatiuum q̄ est ſ. l. si q̄s diuturno. ff. si seruit. ven. et contra not. per Dyn. in c. ij. de reg. iur. in. vj. et ideo Bart. in. d.l.j.§. ij. dicit ſm Jac. de are. et Cy. in. l.j. in. iiij. q. C. de seru. q̄ sufficit probare se audiuisse hoc dici a quibusdaz vicinis. aut fidedignis q̄ sibi cōpetebat ius eundi. Facit ad hoc gl. no. in. l. tytio fundus. ff. de cōdi. et demō. q̄ dicit q̄ dño fidedigno credendū est. Tamē Bar. in. d. §. ij. cōcludit q̄ debet ꝓbari aliqđ ꝓpter q̄ ipse motus sit ad credendū sibi fuitur cm cōpetere vt. l.j. §. sed et ſi iure. ff. de aqua quoti. et esti. Et tō putat q̄ si erat fama p cōtratā licitū potest credere. ar. ei⁹ qđ no. in. l. iij. C. de. pb. et in. l. at q̄ natura. §. cuz me absente. ff. de negge. facit qđ no. Bar. in. l. fi. ff. de here. insti. Idem dicit sub dubio forte si ibi erāt signa vie vl itineris vel aliq̄ verosimlia q̄ pñt aliuz adducere ad istam credulitatē et istud ꝓcederet qñ signa vie vel itineris tēderēt ad fundū illi⁹ q̄ fuit et istō ꝓbaret satis fuisse in dubio de iure suo et sic seruitutis nisi ex qualitate. personaꝝ aliud ꝓsumeretur. vt dixi. s. de fratre et sozore. Itē potest, ꝓbari q̄ quis inerit iure suo et sic iure seruitutis ex actib⁹. Nā quidam sunt actus ꝙs ego nō facerē nisi q̄ seruitus mihi cōpeteret vt ꝓcidere spem causa eundi. Uñ ex similibus actibus pōt cōprehēdi ſm Bart. in. d.l.j. §. ij. et iij. ff. de iti. actuq; pri. q̄ etiam allegat ad hoc nota. ꝓ Innocen. in. c. bone. eo dē libro extra de post. ꝓcla. vbi oīno vide: qz hoc optime declarat q̄liter pt ꝓstare qñ quis iuit per fundū alteri⁹ credēs vti iure suo. ¶ Itē an requirat q̄ quis vsus fuit itinere p seipsum an vero sufficiat q̄ ali⁹ p se inerit. Et dic q̄ sufficit q̄ colonus aut hospes aut amic⁹ vt alias ali⁹ iter ad fundū fecit qui ꝓ nobis seruitutē retinere possit vt. l.j. §. is cui⁹ colon⁹. et. l. iij. §. in hoc interdicto. ff. de itine. actuq; prima. ¶ Et nota diligēter q̄ si ꝙs vsus fuerit itinere p fundū vicini q̄ quoaduscz fuerit igressus vsq; ad illū locū in fundo ad quē igressus esset dicere esse i quasi possessione et competit interdictū de itine. actuq; prima. casus est notabilis cum gloss. et nota. vltimo in versicu quoaduscz in lege prima si quis hoc interdicto. ff. de iti. actuq; prima. et est ratio quia agitur de seruitute querenda. ¶ Nam tunc per vsum partis non adquirit ius in toto fun-

Qualr ꝓbať q̄ qs credidit vti iure suo.

do secus vbi agerek de seruitute retinęda qñ ꝯstat cũ habere, qz p vsum partis tota retinetur vt. l. si stillicidij. ff. ff. quẽad. serui. amit. Fm gl. i. d. ff. si qs hoc interdicto. quã ꝑpetuo tenementi. ꝛ p hoc dixit ibi Bar. multũ notabiliter q si qs ius colligendi pedagiũ vult dicere se ꝓscripsisse. si probat q vsus est colligere de talib⁹ reb⁹ et in illis tm̃ dicek adquisiuisse de qbus apperet q vsus fuerit. Ja. dicit de prescribęda iurisdictiõe nõ ꝓbata quasi possessione certi act⁹ in illo tm̃ ꝓscribat. Sec⁹ si haberet ꝓcessionez ab aliquo q̃ hz ius tenẽdi tũc si vtik iurisdictione actu tenek in oibus. ꝛ idẽ tenet Bar. in. l. si publican⁹. ff. ff. de publi. de quo vide plenẽ in spe. de iura. calũ. in. ff. j. in prin. vltime col. in versi. illud etiã no. q possessio ꝛ p Inno. in. c. dilecto. in fine. extra de offi. archi. ꝛ p glo. ff. in cle. j. de foro cõpe. ꝛ p Bar. Ange. ꝛ doc. in. l. iij. in prin. ff. de adqui. pos. per Bal. in. l. vna est via. ff. de seruitu. ru. prę. in apostillis ꝛ plene p Flo. in. l. seruitutes. la grãde. i. r. col. ff. de serui. ꝛ i. l. si sit ꝓstituta i ff. ff. quẽad. seruamit. ꝛ in. l. si ser uit⁹. in fi. ꝓncipij ꝛ in l. fi. eo. ti. ꝛ p do. Pau. i. l. j. i ꝑn. ff. de iura. calũ. ꝛ i. l. restituta. i ꝑn. ff. ad treb. ¶ Sz dubiũ ẽ an sit necesse vsuz vie retiere sciẽte ꝛ patiẽte aduersario. ꝛ vr̃ q sic p. l. ij. C. de ser. ꝛaq̃. Mã cũ qsi possessio iuriũ icorporaliũ nihil aliud sit qm̃ patiẽtia aduersarij. vt. l. qties. ff. de ser. ille q̃ ignorat nõ ꝑt pati ꝛ sic ille q̃ vtik nõ ꝑt eẽ i qsi possessiõe illi⁹ iuris istõ tz Inno. i. c. bõe. el. ij. ỏ postu. pla. Sz bar. i. l. j. hoc interdicto. v. vlterius qro. ff. ỏ iti. act. prę. ỏ akrvz q q̃dã sũt seruitutes hñtes cãz ꝓtinuã. p qb⁹ dak vtile interdictũ vti pos. tũc cũ illo interdicto dek possessor necesse est q. ꝓbek scia aduersarij cũ aliter nõ possit haberi illa quasi possessio. Quedã sunt seruitutes habẽtes cãm discõtinuã. p qbus dak interdictũ de iti. actuq; prę. ꝛ i ist⁹ nõ requirit q. ꝓbek scia aduersarij qz vba illi⁹ edicti nõ requrũt quẽ quasi possidere vk qsi possedisse. sz requrũt sim plr vsuz facti. Dicit em̃ ꝓpter q̃ itinere vsus es. nõ dicit in cui⁹ itineris quasi possessiõe es. Vñ sufficit ꝓbare q non vi nõ clã nõ ꝑcario. Dicit tñ q quo ad ꝓscribẽdã seruitutez semp requrik scia aduersarij cũ sine possessiõe ꝓscriptio nõ ꝓcedat. vt i. c. sine possessiõe. de re. iu. li. vi. ꝛ ita loquik. l. ij. C. de ser. ¶ Ex quo no. q sufficit si aliqs sit vsus itinere vel actu nec desiderak q fuerit ꝓstitutus, seruit⁹ vel debeak. vt. l. j. ỏ. ij. ff. de iti. actuq; prima. ꝛ no. Rof. in libello superius allegato. ¶ Quarto ꝓncipalr requirit vt fuerit vsus qs nõ vi nõ clã nec ꝑcario. vt. l. j. in ꝑn. ff. de iti. actuq; prę. ꝛ. l. iij. ỏ. ait ꝓtor. co. ti. ꝛ dr vsus vi, qñ aduersario ꝓhibẽte. Clam qñ aduersario ignorãte. Precario qñ aduersario ꝓcedente ad ip̃m beneplacitũ et nõ vltra. q̃ oia declara vt plene habek p gl. in. l. j. C. vti pos. ꝛ ibi p doct. ꝛ per notata. in. l. j. ỏ. si tibi fundo. ꝛ. ỏ. fi. cuz l. fe. vsq; ad. ỏ. hoc interdicto. ff. de iti. actuq; pua. Sz circa istõ põt dubitari de duobus. ¶ Primo q̃liter hoc ꝓbak. Scõo cui incũbat hoc onus ꝓbandi. De prio vr̃ q poterat ꝓbari p testes vt no. glo. in. l. j. ỏ. ij. in v̄. vsus sit. in fi. ff. de iti. actuq; prę. ibi p Bar. ibi. Qui dicit q hoc nõ esset verũ qñ diceretur q nõ iuerit. qz cũ ista sit mera negatiua nõ coartata loco, vel tpe nõ poterit ꝓbari. l. actor cũ ibi no. C. de pba. i. c. bone memorie magũtino. de ele. pba bitur ergo affirmatiua p testes. Negatiua eo mõ q̃ dr infra. de scõo cmaius dubiũ. Quidã em̃ dicũt q hoc dz ꝓbari ab aduersario qui dicit vi clam vel ꝑcario vsum. Glo. tñ in. d. ỏ. ij. i v̄. vsus sit. in fi. determinat Zium vcz q imo debeat ꝓbari p eũ q̃ dicit se vsum esse itinere ꝛ agit hoc interdictũ de iti. actuq; prima. ar. d. l. j. i ꝑn. ꝛ. l. si qs diuturno. ff. si ser. vẽ. Sz Dyn. hoc reprehẽdit dicẽs q hoc ꝓbato vsu. xxx. diebus ꝓsumik q bona fide nõ vi non clam vel ꝑcario iuerit etiã si non ꝓbet. Mã sicut in rebus incorporalibus si probek ti. ꝓsumik bona fides nisi ꝓbek mala. vt. l. nẽo pdi. ff. reg. iur. ꝛ. l. si qs emptiõis. ti. ỏ pscrip. xxx. ãnoz. Ite i corporalib⁹ dz ꝓsumi bõa fides solo vsu, p

bato cum

bato cum quo ad prescriptiones ista duo sunt paria, ꝓbare vsuz i possessione sine tit. et incorporalib⁹ ꝓbare titulũ ꝛ longã possessionez. Mã vtroq; casu idẽ iuris vt. l. ij. C. ỏ seruit. ꝛ aqua ꝛ. l. si qs diuturno. ff. si seruit. ven. Ista sunt verba dy. vt refert Barto. in. l. j. ỏ. si hoc iterdicto. ff. de iti. actuq; prima. Sz Bar. in. l. fi. dicit q doc. reprehendũt Dy. Mã ista nõ sũt paria. qz de iure naturali ꝛ gẽtiũ q̃libet res est libera vt. l. altius. C. de seruit. ꝛ ideo mala fides alteri⁹ ẽ quasi iure ꝓbata nisi ꝓbetur aliqd ex quo ꝓsumak bõa fides sed i reb⁹ corporalib⁹ hoc nõ ꝓtingit. Mã ius cõe possidẽtis nõ resistit vt ipse not. in. l. si prius. ff. de noui ope. nũci. ꝛ glo. tangit. in. l. sicut. ỏ. si q̃rk. ff. si seruit. vẽdi. ꝛ ideo Bar. ꝓcludit in. d. ỏ. hoc iterdicto. añ fi. q nõ sufficit ꝓbatio soli⁹ vsus: sz debet ꝓbare aliqd ꝓpter qõ ille mot⁹ fuerit ad credẽdum sibi deberi liberã seruitutẽ. vt. l. j. ỏ. sz et si iure. ꝛ ibi hoc no. Bar. ff. de aqua quoti. ꝛ esti. quo ꝓbata alteri parti incũbit on⁹ ꝓbandi q ille sit vsus vi clã vel ꝑcario. vt ꝓbak in. l. iij. in prin. ff. ỏ iti. actuq; prę. ꝓ quo vide qõ dixi. s. in ver. tertiũ principaliter quod not. ¶ Quito principaliter requrik qõ itinere vel actu vsus sit ad ꝑdiũ rusticum. nõ autẽ ad ꝑdiũ vbanũ. ¶ Quia hoc interdictũ tuek tãtũ rusticas seruitutes vt. l. j. ỏ. j. de itin. actuq; prima. ꝛ ita tenet Rof. i dicto suo libello circa prin illa. q. sz q̃rk quare nõ ꝓ fruitute vbana sicut ꝓ rustica dak dicit Rof. i ꝓallegato titu. suo. in. ij. q. q̃ iura magis cõsulũt alicui habẽti rusticã seruitutẽ qm̃ vbanã: sicut et alꝫ est differentia iter ꝑdia rustica ꝛ vbana vt. l. itez q̃rk. ỏ. q̃ ipleto. ff. loca. Sz credo q ista nõ est sit bõa ratio sz poti⁹ alia qz frequenti⁹ cõtingit q qs vadat ꝓ fundũ alienũ rusticũ qm̃ ꝓ vbanuz imo raro cõtingit q qs vadat ꝓ fundũ alienuz vbanũ iure seruituris ideo lex locuta est de fruitute rustica arg. l. nam ad ea. ff. de leg. j. glo. i. d. l. j. ỏ. ij. ff. de itin. actuq; pri. dicit q lz seruituti vbane nõ dek iterdictũ directũ de iti. actuq;

Serui.

prę. ꝛ tñ forte dabik vtile et sequik ibi Bar. dicẽs q si seruit⁹ vrbana haberet cãz ꝓtinuã. tũc hz locũ vtile iterdictũ vtipos. l. j. i ꝑn. ꝛ ibi no. ff. vti pos. ꝛ. l. si curi. ỏ. Arist. ff. si ser. ven. ꝛ. l. quoties. ff. de serui. si ỹo hz causaz discõtinuã. tũc põt habere locũ vtile interdictum de iti. actuq; prę. et hoc teneas ꝓ hoc vide bar. in. l. j. circa prin. ff. vti possi. ¶ Sexto principaliter requrik q ille qui iuit p fundũ alteri⁹ hẽat etiã funduz iurta illũ ꝛ pp fundũ suũ iuerit p fundũ alteri⁹ qz nemo interdictuz de iti. actuq; prę. hz nisi et ali⁹ habeat ꝑdiũ ꝛ ipse etiam ꝑdium habeat. quia seruitutẽ ratiõe ꝑdij alieni quis habere nõ põt vr. l. j. ff. cõia ꝑdi. ꝛ instit. de seruit. ỏ. in rusticoz̃ ver. ideo autẽ. et maxime cũ hoc interdictũ nõ teneak nisi rusticas seruit. vt. l. j. ỏ. j. ff. ỏ iti. actuq; prę. et hoc tenet Rof. in. d. suo libello versi. positiones actoris. ¶ Septimo principaliter requritur q inter ꝑdiũ qõ patiak. ꝛ fundũ vicini nõ sit aliꝫ prędiũ q̃ qõ iri nõ possit: qz tũc nõ cõpetaret hoc interdictũ. et rõ est fm Rof. in ꝑdicto ꝛ libello. qz hoc interdictũ cũ ẽ ad tuẽdas rusticas seruitutes vt dixi mediũ ꝑdiũ qõ nõ seruit impedit seruitutẽ vt. l. q̃ cella. ỏ. fi. ff. de serui. ru. prędio. et plene dixi. s. in libello ꝑcedẽti in. vij. q. principali. ¶ Octauo et vltimo principaliter requrik ad hoc vt cõpetat istud interdictũ. de itin. actuq; prę. q ille q̃ fuit vsus hoc anno saltem xxx. diebꝰ vt dictũ est supra fuerit prohibit⁹. vt. l. j. in prin. ỏ. ij. ff. de iti. actuq; prima. ꝛ no. Rof. in altero libello suo sepi⁹ allegato. Quot autẽ requrank ad ꝓscribẽdã seruitutẽ vide q̃ plene dixi. s. in lib. prece. in. viij. q. prin. ver. dictũ est. s. q seruitus habẽs causam ꝑpetuã ꝛc. ¶ Sz dubitari posset q vtilitas resultat ex hoc q qs iuerit p fundũ alienũ modo saltẽ. xxx. dies ꝛ ꝓpter hoc dicak esse in quasi possessione. ¶ Et gl. i. d. l. j. ỏ. ij. in glo. magna. ff. de iti. actuq; prę. format istã. q. dicit em̃ primo q q̃dã volũt q ꝓsit i hoc qz ꝓsumik cõpetere ei seruitutẽ siue negatoria cõueniak siue cõfessoria agat q̃s

Bartho. Cepo. l

potest ꝫ possideat. vt. ff. si ser. ven. & l. si forte. ℣. sciendū et ꝑ eis. C. de ꝓba. l. siue possideris. et. C. de pig. act. l. nec crediderīs. & C. si aduer. credi. l. j. & in auc. ō testi. ℣. si vero & ista fuit opinio placētini q̄ voluit q̄ q̄ ē i possessiōe vł q̄si ꝑsumat ꝯtra ius nisi ꝓbet Jtū. nā glo. reprobat i. l. cū res. C. de ꝓba. & sic ista opi. nō est ꝯa. Alij dicūt q̄ ista ē secūda opi. q̄ ꝓdest q̄ ad hoc vt si ipedia tur postea possit resistere. s. ex iudiciū et si reddit, interdictū nō iure ꝙ in ipo ꝑdio: ꝫ ei se ō fēdere exvi interdicti ac si iudicio agat cōfessoria a se possidēte vel negatoria ab alia ℑ se possidētem vł nō possidētē necesse hz de iure suo docere ac si agat ex scō capite qō est. in. l. iij. ℣. ait ꝑtor. ff. de iti. actuq; ꝓua. poterit purgari nec ipse pōt resistere nisi ꝓbet sibi fuitutē cōpetere vt ibi. Jsta opi. inquātū dicit q̄ pōt resistere de facto dicit verū vt dicā statim in se quēti opi. Sz iquātū vult q̄ nō possit agi i iudicio hoc interdicto est ℑ dictā. l. j. de iti. actuq; priua. & ℑ mētē illi⁹ ti. ꝙ bar. i. d. l. j. ℣. j. & ideo alij dicūt ista est tertia opi. & ℣a q̄ ꝓbare vsum. xxx. diez i anno ꝓdest ꝓpter duo. Primo q; ille q̄ est in q̄si possessione eūdi siue aget ꝓfessoria siue ꝙueniat negatoria nō oporteret cauere de nō ipediendo. Sz aduersari⁹ teneť cauere de nō ipediēdo vsq; ad finē iudicij. vt. l. pe. ff. de aqua q̄ti. & est. dicit Bar. i. d. ℣. j. q̄ iste ē verus itellect⁹. d. l. pe. q̄ ē difficilis. Secūdo ꝓdest in alio q; si ex iudiciū turbat in vtēdo nō solū pōt de facto resistere: ꝫ etiā in iudicio agit hoc interdicto vt ꝓnūtiet eū esse in q̄si possessiōe ꝑ hoc tm̄ nō ꝑsumit habere fuitutē si cadat a possessiōe et agat cōfessoria. & istam opi. tenet ibi glo. mag. i. d. l. j. ℣. j. ff. de iti. actuq; ꝓua. quā sequit ibi bar. & cō muniter doc. ¶ Ex quo singulr no. ꝫ Bar. ibi q̄ ēt i q̄si possessiōe iuris habet locū illō qō dr̄ vim vi repellere licet. & iō si vniuersitas vł capitulū cōadmat ad aliq̄d faciēdū & ibi ēt aliqs q̄ nō eēt ō corpore illi⁹ capituli vł vniuersitat; & vellet oīmodo ibi eē posset licite ꝑ vniuersitatē expelli: q; turbat vniuersitatē vł capitulū i q̄si possessiōe iuris in q̄ ē. ¶ Scōo no. q̄ i istis ꝑ uitutib⁹ ico: poralib⁹ q̄ habēt causā discōtinuā dr̄ qs eē i q̄si possessiōe si nullo mō vsus eēt tpe sufficiēti. puta. xxx. dieb⁹. vt dixi i. q. p̄cedēti. i fi. adeo q̄ si turbas me possuz ℑ te resistere ō facto. Sz si essent q̄dā iura q̄ nō req̄rūt vsuz nisi interpolatū magno iter uallo tūc dicit ibi Bart. q̄ puta sufficere me possedisse semel longo tpe retro exēplū i. l. fi. C. de ser. & itelligit nūc qō dr̄ i hoc interdicto hoc āno hoc est vno tpe q̄ req̄rit iste vsus vt isto quiquēnio vł decēnio vł simili i electiōe episcopi vł abatis si alqs. xxx. ānis vł circa eligit vnū episcopū certū. si mō deberet eligere ipedirēť sufficeť em̄ doceret qō fuit i q̄si possessiōe iuris eligēdi i ꝓxima p̄cedenti electiōe qō ē notādū et de ista materia q̄ qs dicať esse in q̄si possessiōe iuriū incoꝛporaliū vide ꝑ Jnno. & doct. in. c. j. extra ō causa pos. & ꝓprie. ¶ Sunt etiā alie vtilitates esse i quasi possessiōe iuris q̄ ponunt̄ l. l. sicuti. ℣. si q̄rať. ff. si ser. vē. & ibi not. & vide per Cy. i. l. ij. i. iij. q. C. ō ser. et aq̄. Et ꝓ declaratione p̄dictoꝛuz quero quō dominꝰ poterit expelleť eū qui est in quasi possessione iuris eūdi ꝑ fundū suū. & glo. in. l. j. ℣. ij. in ꝓpria gl. magna añ finē. ff. de iti. actuq; pri. dicit q̄ opz qō agat dñs negatoria et ꝓbet illi seruitutem nō ꝓpetere alias nō posset eū expellere. Sz dicit Bar. q̄. hoc nō ē verū. Nō em̄ hz necesse ꝓbare dñs seruitutē nō ꝓpetentē ꝫ sufficit ꝓbare se dñm. & tūc vtēti negabit facultas vtēdi seruitute nisi ꝓbet eaz sibi cōpetere. vt. ff. si vsufruc. pe. l. vtifrui. & ibi no. & l. sicuti. ℣. si querať. ff. si ser. ven. & hr̄ plene ꝑ Bar. in. l. si priuss ff. de no. op. nū. Sz tenēdo opi. glos. q̄ dñs hr̄et necesse ꝓbare illi vtēti seruitutē non ꝓpetere q̄liter ꝓbabiť. Dicit glo. singulariter in. d. l. j. ℣. ij. in gl. magna in fi. q̄ ꝓbabiť ꝑ testes q̄ stabant ibi ꝓpe q̄ dicēt q̄ nō fuit vsus ire nec potuisset ire quin videreť que glo. est multū notabilis: q; docet ꝓbare negatiuā & idē nota. alia gl. similis in auc. de here. & fal. ℣. si vero absum. in ℣. sic. & vidisse. i fi. col. j. & vide de hoc domi. An. de bu. in. c. ex tenore. añ finē. j. col. extra de testi. & Ang. in. ℣. hinc nobis. i iij. col. in ꝑin. in auc. de heredi. & fal. Uel pōt ꝓbari dicta negatiua ꝑ testes alio mō scōm gl. in. d. l. j. ℣. ij. si quis dicit se vidisse tali die vel mēse & ꝓbat ꝑ testes qō sciuerit alibi fuisse illo tpe. vꝛle. optimā. C. de Jhenda. & commit. stip. facit qō no. in. l. paciui⁹. ℣. rei per duelliōis. ff. de acqui. here. & de ista ꝓbatiōe negatiua hr̄ in. l. actor. C. de ꝓba. & l. c. bone memorie. extra de elec. dicit tm̄ Dy. quē sequit Bar. i. d. l. j. ℣. ij. ff. de itin. actuq; priua. q̄ ista vr̄ esse dura ꝓbatio. Quid em̄ si portať i carruca vel curru corꝑ ita qō videri non potuit: vel si iuit tpe q̄ illi testes erant in domo ad comedēdū &c. Certe nō vi deo dicit. Dy. q̄liter ista ꝓbatio de q̄ dixi ꝙcludat. Preterea ista ꝓbatio nō ꝙcludit illi seruitutē nō cōpetere ꝫ cōcludat illū nō esse vsum seruitute nisi vellet ꝓbare. tāto tpe nō esse vsum qō seruitutē ꝓdiderit. ¶ Hactenꝰ visū ē de interdicto. de iti. actuq; priua. qō ꝓperit illi q̄ iuit per fundū alienum hoc anno ꝑ. xxx. dies si ipediret vel ꝓhibeť ire. nūc videam⁹ de alio interdicto de itinere actuq; ꝓuato reficiēdo qō ꝓperit illi q̄ hꝫ buit fuitutē itiner; vel actꝰ aut vie aut & vult reficere & ipedir̄ ab alīq̄ reficere locū illū i q̄ iter vel actꝰ aut via fibi de beťne q̄s ipediat vł ꝓhibeat te volentē reficere iter⁹ vel actū aut viā. vt. l. iij. ℣. ait ꝓtor. ff. de iti. actuq; pri. et ad hoc vt istō interdictū ꝓperat' mł ta sūt necessaria. ¶ Inꝓmis em̄ req̄rit qō aliqs sit vsus hoc āno vt l. iij. ℣. ait ꝓtor. et ℣. ius aūt. ff. ō iti. actuq; ꝓua. & itelligo. s. xxx. dieb⁹ si cut ōr i interdicto p̄cedēti. ar. l. j. ℣. ij. eo. tit. & ita no. gl. i. d. l. ij. i ℣. si. hoc aūt vsi sūt. Rof. tñ i libellis suis i ti. si tu habes fuitutē vie vł itineris vł actꝰ & vis reficere locū &c. ℣. ſz q̄rit an istō interdictū tz Jtūſp: vcz qō i ꝓrio interdicto necesse habeo ꝓbare tm̄ vie vsuz hoc anno ad minꝰ ꝑ. xxx. dies vt superius dixi: sed isto interdicto de itinere actuq; ꝓuato reficiēdo dz ꝓbare vie vsuz hoc āno. ¶ Scōm req̄rit q̄ qs sit vsus nō vi nō clā p̄cario vt. d. ℣. ait ꝓtor. qō declara vt dixi. ē. ver. q̄rto p̄cipaliter req̄rit. ¶ Tertiuz sez qō sit vsus iure seruitut; vel ꝑ iure suo. vt l. fi. ff. de iti. actuq; ꝓua. & ibi Bar. hoc tz q̄ dicit q̄ ēt putat si qs diceret se hr̄e ius eūdi cohērēs ꝓsone nō qō eēt p̄dialis seruitut; hr̄et locū hoc

Qualiter pōt expelli existēs i quasi possessiōe iuriscundi.

Quot req̄runť vtq̄s hēat hoc i terdictū.

iterdictū. vt. l. j. §. illud ỹ. ꝑcedet. ibi. ēt hoc no. Bar. ff. de aq̄q̄ti. zesti. ¶ Quartū qō ꝑbet sibi fuitutē ꝓpetere vt. d. l iij. §. hoc aūt. ⁊ ibi oīno vide glo. i ỹ. ⁊ ei seruitutem competere et ibi etiam Bar. ⁊ i hoc differt a precedente interdicto i q̄ nō req̄rit q̄ seruit⁹ debeaṫ vel ꝓstituta fuerit illi q̄ vsus ē itinere vel actu. vt dixi. ℨ. ỹ. tertiū ꝑncipaliter. q̄ dicā. j. Itē ỹo i hoc iterdicto cū duob⁹ seq. req̄rit q̄ hēat vsum illi⁹ itineris vl̄ actus aut vie tāto tpe cui⁹ nō extat memoria: vt. l. apparet. §. si qs seruitutē. ff. de iti. actuq̄ ꝑua. ¶ Nā dum ōt ibi ter. lōgeue possessiōis expone ēt lōgissime ⁊ talis cui⁹ nō extat memoria: q̄ cū seruit⁹ itineris actus aut vie nō hȝ cām ꝓtinuā. vt no. ī. l. seruit⁹. ff. de ser. lō tale tps lōgissimū necessariū ē: vt illa seruit⁹ acq̄rat: vt. ff. de aq̄ plu. ar. l. j. i fi. ⁊. l. ij. ⁊. iij. ⁊ no. p gl. ⁊ doc. i. d. l. fuit⁹. Et iō vult gl. i. d. §. si qs seruitutē ⁊ Rof. i. d. ti. si tu hēs seruitutē vie ⁊c. nisi allegaret titulus. q̄ tūc sufficeret lōgū tps. x. vl̄. xx. an. vt no. gl. magna i fi. i. d. l. seruitutis. ⁊ i. d. §. si qs seruitutē. ỹ. lōgeue. i fi. de q̄ dic vt plene dixi in ꝑce. li. in. viij. q. ꝓin. Si āt eēt seruitus q̄ hēret cām ꝓtinuā: tunc q̄reret longo tpe. vt. l. si qs diuturno. ff. si ser. vē. ⁊ no. i. d. l. seruitus. ¶ Quitū req̄rit q̄ volēs reficere ꝺbeat cauere nolle dāni ifecti ꝑ opus qō vult facere i refectiōe vt. d. l. iij. §. qui hoc interdicto. ¶ Sertū q̄ reficiat aliqs vsq̄ ad modū ꝓsuetū ipsite seruitutis. vt. l. iij. §. hoc aūt. ver. fieri aūt ꝑt. ff. de iti. actuq̄ ꝑua. ¶ Septimū q̄ ipediat ille q̄ vult reficere ne reficiat vl̄ apponat ea q̄ sunt necessaria ad reficiendū. vt. l. veteres. eo. ti. ¶ Octauū qō si aliqs vult reficere nō ponat ea q̄ sunt necessaria ad reficiēdū longiore itinere: vel si deteriore cām fundi faceret: tūc em̄ ipune poterit ꝓhiberi. vt. d. l. veteres. §. fi. qō no. fm̄ Bar. ibi ℨ nutios cōis q̄bus dȝ soluī ꝑ itinere tm̄ ꝑ quolibet miliari: q̄ si ipsi fecerūt viā longiorē sibi iputent cur fecerūt. vt ibi. ⁊. l. non tantus. §. annus. ff. de excusa. tu. ⁊ hoc verum nisi via breuior non esset secura vel sibi suspecta. vt. l. eos. §. fi. ⁊ ibi glo. ff. de fal. ⁊ vide etiam de hoc per Bar. in. l. ij. C. de cursu publico. li. xij. ⁊ no. in. l. imperator. ff. de ap. ⁊ vide q̄ plene dixi in. l. iij. in ꝑin. ff. de verbo. signi. ¶ Monū ⁊ vltimū opȝ q̄ ille qui vult reficere opȝ ea q̄ sunt necessaria ad reficiendum per eam partem agri per quam sine maiori incōmodo domini. fundi portari possunt alioquī i pune ꝓhiberi poterit. vt. l. apparet in ꝑin. ⁊. §. j. ⁊ de ꝑdictis vide ꝑ Rof. si tu habes seruitutē vie vel itineris ⁊c. in ꝑin. ¶ Sz q̄ro an istud interdictū de itinere actuq̄ reficiendo sit aliō a ꝑcedēti. ſ. de itinere. actuq̄ ꝑuato. ⁊ sic an sint duo iterdicta vel vnū tm̄ iterdictū hns duo capita. ⁊ vr̄ q̄ duo sint interdicta. Nā ỹba ꝓtis separatim ponūtur in primo ⁊ scō interdicto. Itē dicit. l. vñ. §. hoc aūt. ff. eo. q̄ hoc interdictum distat a superiori: ergo est aliud Itē q̄ in primo habeo necesse ꝓbare vie tm̄ vsum hoc anno ad min⁹ ꝑ. xxx. dies: vt dixi in ꝑcedenti. q. ꝓinc. in fi. In isto aūt debeo ꝓbare vie vsuȝ hoc anno ⁊ debitā mihi seruitutē. de quo dic. vt dixi. ℨ. ver. iij. ⁊. iiij. Itē primuȝ cōpetit ꝑ possessione tm̄ retinēda istō interdictū. scōm retinet cām ꝓprietatis q̄ dam⁹ vt. l. j. §. quedā. de iti. actuq̄ ꝑti. ⁊ Bar. in. l. iij. §. hoc aūt. in ꝑn. eo. tit. ⁊ ratio est. q̄ sicut nō sufficit in rei vendi. ꝓbare me possedisse nisi ⁊ ꝓbem me dn̄m. l. in rem. i ꝑn. ff. de rei vē. Ita in hoc interdicto non sufficiat ꝓbare me possedisse nisi ēt ꝓbē fuitutē ꝓstitutam mihi. vt. d. §. hoc aūt. ⁊ ex his no. dr̄iam iter hec duo interdicta. Alij vero dicūt q̄ vnū est interdictum tm̄ habēs duo capita: ⁊ hoc vr̄ tenere glo. in. d. §. hoc aūt. i ver. ⁊ ei seruitutē competere. ante fi. ibi. Item no. q̄ hoc scōm caput. ⁊ hoc pōt ꝓbari a simili sicut et alias lex aq̄lia dr̄ vna hns duo capita: primum ⁊ tertium. vt insti. ad l. aquil. §. iij. ⁊. ff. ad. l. aquil. l. ij. Itez sicut lex iulia dicitur vna: habet tamē quinq̄ capita. ff. de libe. ⁊ posth. l. gallus. ⁊ sicut conditio etiam dicitur vna ea habens duas partes. vt. ff. de cōdi.

et demon. l. ex scriptura ⁊ hanc partē tanq̄ vltimā videtur sequi Rof. in ꝓallegata. titu. ỹ. §. q̄ro an istud. ¶ Itē quero in hoc interdicto secūdo. si hȝ quis necesse ꝓbare seruitutē sibi cōstitutā. dicit vt dixi supra versi. quartū q̄ ꝓbet in quo differat cōfessoria. ⁊ quid prodest istud interdictū interp̄trari. Nā in confessoria similiter opȝ q̄ qs ꝓbet seruitutē sibi cōstitutā vel instrumēto vel pactionibus aut stipulationibus ib⁹ vel lōgo tpe vel longissimo cuius nō extat memoria: vt hr̄ isti. de act. §. eque. ⁊ de serui. §. ff. fisier. vē. d. l. ij. ⁊. l. si qs diuturno. ⁊ hr̄ in. l. seruitutis. ff. de serui. Rñdeo: hec est differentia. q̄ hoc interdictum. de iti. actuq̄ ꝑti. reficiēdo competit tunc tantum q̄n̄ quis vult reficere q̄ dicit sibi debitā seruitutem. Alias autē si quis ꝓhibeat volentē alio modo vti seruitute non hȝ locū hoc interdictuȝ sed cōfessoria tm̄. Nam si volebas vti seruitute ⁊ negabā te volentē vti tu nō habes interdictū hoc sed confessoriā tm̄ vt dixi. ⁊ ita confessoria est genus ℭtum ad hoc interdictum de itinere actuq̄ reficiēdo. q̄ vbi cūq̄ cōpetit interdictū cōpetit ⁊ cōfessoria. Et vbicunq̄ confessoria datur interdictum non cōpetit: vt patet ex premissis. interdictum autem species est: ⁊ ita interdictum locum habet tantum in suo domicilio: scilicet quando alias vult reficere: vt dictuȝ est. l. loci corpus. §. si qs mihi. ff. si serui. ven. Item est alia differentia: q̄ qui ꝓponit confessoriam sufficit si ꝓbet seruitutē sibi ꝓstitutaȝ esse vt dixi. Sed q̄ ꝓponit hoc interdictū duo ꝓbare opȝ se vsum hoc anno ⁊ seruitutē sibi cōstitutā. vt. l. iij. §. hoc aūt. ff. de iti. actuq̄ ꝑua. Unde dicit Rof. in ꝓalleg. ti. si tu habes seruitutem vie ⁊c. q̄ credit nō esse vtile ꝓponere interdictū de itinere actuq̄ ꝑuato nisi qñ specialiter vellet reficere. q̄ tūc ꝓponere dȝ hoc interdictū de quo tñ dic: vt dicā in seq. q. i fi. Itē ē tertia dr̄ia: q̄ cōfessoria cōpetit siue aliquis possideat fundū siue nō. vt. ff. si vsufrpe. l. vti frui. §. fi. Interdictū autē hoc nō cōpetit nisi ei q̄ hoc anno vsus est: vt sepe dixim⁹. Alie etiā differētie cogi possunt ex his q̄ dixi supra quot requirunt ad hoc vt ista duo interdicta cōpetāt. ¶ Ulteri⁹ quero q̄re i hoc interdicto est necesse ꝓbare ista duo: scz se vsum hoc anno fuisse ⁊ seruitutem sibi constitutā esse: vt dixi in ꝑcedenti qōne. nōne satis est si ꝓbet vnū tm̄: scz seruitutē sibi cōstitutā esse qō vr̄ p. d. l. loci corp⁹. §. si qs mihi. si ser. vendi. ⁊ p l. j. in. §. hoc aūt. ⁊ ibi sinautē ⁊ ibi ius esse sibi reficiendi. ff. de iti. actuq̄ ꝑti. glo. mouet istā. q. in. d. §. hoc aūt. et dicit. si a primo incipias: scz a possessiōe vel vsu duo sunt necessaria ꝓbare, te vsum hoc anno ⁊ ibi cōpetere seruitutē. Secus si ab altero incipias: scz a ꝓbatione ꝓprietatis vcz seruitutē constitutā esse. Nā tūc illā ꝓbare tm̄ sufficit sicut alias dr̄: nulla amittit nisi corpus ⁊ aius interueniāt: vt de acq̄. pos. l. quem. qō est verum si a corpore incipies: secus si ab aio q̄ tūc sufficit sol⁹ aius: vt. l. iij. §. in amittēda. eo. tit. Itē sicut ⁊ alibi lex dicit docere debȝ actor suum interesse in actione ad exhibendum tempore litis cōtestate ⁊ non tpe sententie. qō est verū si a tpe litis ꝓte stare incipias, secus si a tempore sententie: quia tunc istud sufficit: vt. ff. ad exhi. l. rigni. §. vlti. Simile etiam hȝ

Differentia iter cōfessoriā et hoc interdictum.

detur in.l.potuit.C.de iure deli.& l.si liqueat.C.de inof.do.& dicit Bar.i.d.§.hoc aũt.q̃ istam opi.videnť tenere oẽs doc.tñ fm glo.ibi huic opinioni obstat qđ dr in.d.§.hoc aũt.ibi ceteri si desit alterutrũ deficit interdictum. Sz expone fm glo.alterutrũ p altero sicut et alias.ff.de le.j.l.si ex toto.§.j. Vel aliter põt dici.& ista ẽ scđa opinio fm glo.in.d.§.hoc vz si in cõfessoria phibetur quis reficere satis ẽ.si ꝓbetur seruitutẽ ꝓpetere agenti ꝓfessoria sed in hoc interdicto duo probari debẽt vt dictũ est.& istud placet Bar.i.d.§.hoc autẽ.& vr hoc tenere glo.ibi et Rof.in loco prealľ.qui dicit q̃ nihil ꝑ dest in iudicio agere hoc in interdicto: sed tñ in cõfessoria q̃ minori onere ꝑ bãdi grauať qđ intellige de isto scđo interdicto seu scđo capite vti.actuq̃ re fi.sec̃ i prio.qz i illo nõ requrit q̃ ꝑbeť q̃ sit seruit̃ ꝓstituta.vt supra dixi. Vñ tu sis cautꝰ vt si ipediaris reficere iter aut actũ vel viã potius intẽtes cõfessoriã q̃ interdictum de vti.actuq̃ refi. ¶Ultimo quero q̃re i hoc interdicto si ꝑbo me esse in quasi possessiõe vicinitatis vel mihi inuito ꝓstituta & q̃re nõ sufficit sola quasi possessio cũ & hoc alias i rebus corporalib̃ aliud qz si ꝑbo me possidere nõ habeo necesse aliud ꝓbare.& nisi actor ꝓbet qđ intẽdit possessio remanet apud me.vt.l.fi.ff.de rei ven.& l.ij.C.de ꝓba.cũ si. Jtẽ qz hoc est in liberali causa q̃ eres fauorabilis.l. libertas.ff.de regu.iur.& ꝓtor fauet libertatib̃.vt.l.iij.ff.de alie.iud.mu. cã fa.& §.j.isti.de don.& tñ si possideo aliquẽ seruũ & ille dicat se liberũ nõ hz necesse ꝓbare se liberũ nec ego habeo ꝓbare illũ esse seruũ cuz sufficit mihi sola possessio.C.de ꝓba.l.& si possessione.vt.l.vis ei⁹.cũ fauorabilior sit causa ꝓfonax q̃ rex.vt.l. sancimus.C.de sa.san.eccl. Rñdeo fm Rof.i.dicto suo libello.si tu habes seruitutẽ vie &c.q̃ nõ est in ꝓpotu. Maz q seruitutẽ sibi deberi ꝓtendit sp in alieno molit & in re aliena intẽdit illã sibi deberi.alioq̃ si res esset ꝓpria seruit̃ peat nõ posse

l.vti frui.ff.si vsufru.pe. Unde ex quo certũ ẽ q̃ fuituť mihi assero i alieno necesse est q̃ debeã ꝓbare q̃ mihi debeatur ꝑ stipulationẽ vel instrm vt lõgo tpe aut longissimo: vt dixi i ꝑceden ti lib.in.viij.q.prin.nã quodlibet ꝑ diũ ꝓsumit̃ liber nisi ꝓbet̃ seruit̃ imposita.vt.l.alti⁹.C.de serui.& aq̃. At in reb̃ corporalib⁹ sufficit mihi sola possessio. Stã si possideo nõ habeo: necesse aliqđ ꝓbare cũ de intentiõe actoris nõ cõstet.vt.d.l.fi.C.de rei vẽ.& l.q̃ accusare.C.de eden. Sz si ꝑstaret de intẽtione actoris.tũc possessor haberet necesse ꝓbare qualiter illa cẽt sua.ff.de rei ven.l.offm. Sed qñ dico seruitutẽ me q̃si possidere qz ꝑstat de intẽtione aduersarij.idest q̃ ꝑ ediũ est suũ necesse habeo ꝓbare seruitutẽ mihi ꝓstitutã esse vel alio mõ mihi debitã.& hic ẽ casus vbi quis possidẽs suppriměret partẽ actoris: vt insti.de acti.in.§.eq̃. Jtẽ ire p fundũ alienũ cuilibet liberũ est ꝓhibere tñ igredi volentẽ possum. & si ingrediať iniuriaz tenet postq̃ tñ ingressus est illũ: ꝓhibere nõ potuit ꝓhibitione nõ interuenięte. vt.l.iniuriaz.§.fi.ff.de iniur.& insti.de re.di.§. plane.de quo dic vt dixi supra.in ver. quero pe. Nec obstat qđ dixi de seruo ꝓclamãte qz ex hoc seruꝰ ẽ i possessiõe seruitutis & ꝓclamat in libertatẽ.dicit se liberũ & affirmatiuã ꝓponit.vñ merito dz se ꝓbare liberũ. Jn seruitutib⁹ aũt ꝛ. Si tñ possideo & dñs ꝑdit seruientis intentet negatoriã ꝛ me.ego ei ꝓtradicã ius esse mihi eundi agẽdi qz affirmatiuã ꝓpono illã ꝓbare debeo Jdẽ est in seruo.cũ enĩ seruus proclamat in libertatẽ & ego nego ipsum esse liberũ: qz simpliciter factum nego, non debeo ꝓbare nec sufficit mihi sola possessio. Jlle autem qui dicit se liberum cum affirmatiuam ponit tenetur ipsam probare & habetur in.l.scriptus.ff.de no.oper.nun.& in.§.eque.isti.de acti. Cetera circa istam materiã vide in supiori li.in ti.de serui.iti.seu aditus.& in ti.de aditu itinere.& que dicam in sequenti titulo.

¶De seruitutibus actus.

De secunda seruitute rustica que actꝰ dr nũc est videndũ. ¶Actꝰ ẽ ius agẽdi vel iumẽtũ vel vehiculũ.l.j.§.actꝰ.ff.de ser.rust.ꝑdi.& §.actꝰ.insti.eo. & intelligę agẽdi inducẽdi ad manꝰ vel ante se vel subtus se.& no.gl.in dictis iuribꝰ. ita q̃ q̃ iter hz actũ nõ hz. q̃ actũ hz & iter hz ea q̃ vti põt sine iumẽto: vt ibidem dr. ¶Sed cõtra hoc vltimuz opponit: & videť q̃ imo ille qui actũ hz iter nõ hz: qz iter & actus sunt diuerse & separate seruitutes: vt patet ex earũ diffinitiõe.vt.l.loci coꝛpꝰ.§.j.ff.si ser. vẽ.& vna põt eẽ sine alia vt ibi necvna inest in alia.vt.l.j.ff.de adi.le.& adeo sunt diuerse iste seruitutes iter & actꝰ vt si primo petij iter & succubui: nihil ominus actum petere potero.vt.l. si iure.§.si qs iter.ff.de exce.rei iu.& no. gl.in.d.§.j. Nec etiã ille qui hz actuz põt habere seruitutẽ itineris: qz tunc haberet duas seruitutes & vna adẽpta altera remaneret.l.si edes mee.i prin.ff.de ser.vr.prę. Qđ tñ lex negat qz adẽpto itinere vbi debeť actus ni hil amittit̃.ff.de adi.le.l.j. Ad hoc rñ deo fm glo.in.d.l.j.q̃ iter vnũ est seruitus aliud qđ nõ est seruitꝰ.sed q̃dã cõmoditas q̃ inest in seruitute actus. ¶Sed q̃rit̃ de isto scđo itinere.s.q̃tũ ad cõmoditatẽ & nõ q̃tũ ad seruitutẽ & tũc q̃ actũ hz iter hz: vt no.glo.in.l. j.§.actꝰ.ff.de ser.ru.ꝓ.ed.& insti.eo.§. actꝰ.& in.d.l.loci coꝛpꝰ.§.j.si ser. vẽ. & in.d.l.j.ff.de adi.le.& nõ põt fm glo. ibi ista cõmoditas separari ab actu.& põt esse ratio: qz ista cõmoditas itineris dr esse pars integralis ad actũ: qz ex cõmoditate itineris & agẽdi cõstituitur actus vt.l.si pupilli.§.q̃ actus ff.de ope.no.fm gl.in.l.si nũc.§.si qs itez.ff.de exceptio.rei iud.& ita not. Bar.in.l.qui vsufructũ.ad fi.ff.d ꝛvb. ob.dicit tñ notabiliter glo.in.d.l.loci coꝛpꝰ qđ etiã quo ad cõmodũ põt esse vnũ indubitãter sine alio vt qz sic in cõstituẽda seruitute sit actũ vt sol⁹ tñ iret vel cũ socio vel cũ equo vel vehiculo tñ. Pro hoc tex.in.l.modũ i pn. ff.de ser. Si ꝙ loqtur de ꝓmo itinere qđ ẽ seruitꝰ & istũ nõ cõtinet sub seruitute actꝰ imo tũc sunt due diuerse seruitutes & ꝓtes sepate & ita loquunť cõtraria. ¶Uidim⁹ diuisionẽ seruitutz actꝰ nũc scđo loco declarestus in quo differãt & cõueniãt actꝰ & iter. & breuiter in hoc differũt. Mã iter est quo ds pedes vel eques cõmeare põt. Actus vero vbi etiã armẽta trahere & vehiculũ ducere liceat vt.l.iter actꝰ.ff.de serui.ru.prę.& expone armẽta: vt sunt boues.vt.l.boues.in prin.de ver.sig. & l.seruus legatꝰ.§.armẽto.ff.de legiij. Sed alꝰ habeť in litera armamenta & gl.ibi exponit.i.istrumẽta agrorum. ¶Unde ex hoc no.q̃ qui hz iter nõ põt ducere istrumẽta agroꝝ. sed si hz actũ sic & intelligo trahẽdo ipsa instrumẽta ꝑ terrã.alias nõ haberet dubiũ imo dũ loquit̃ ibi de actu dicit: et armẽta nihil operaret cõtra.l. si qñ. de leg.j.cum si. ¶Item est alia differentia. qz qui habet iter nõ põt plaustrũ seu vehiculũ ducere vel iumẽtũ ante se vel post se. Sed ille qui habet actum bene põt.l.qui sella.in prin.ff. de ser.ru.& ꝓbatur in.l.j.eo.ti.& insti. eo.§.j.& itellige de iumẽtis & armentis: imo ille q̃ hz acs nedũ põt secum ducere boues sed etiã equos & equas aut mulos oneratos fm do.Pau.i.d. l.iter actꝰ in fin. Cõueniũt aũt in hoc iter & actus: qz q̃ hz iter vl actũ nõ põt trahere lapidẽ: aut tignũ ꝑ terrã nec in ei⁹ hastã rectã ferre licet: qz nec ęẽ di nec agẽdi gratia id faceret & possent fructꝰ ledi vt.d.l.qui sella.in ꝑn. & ideo licet possibile sit q̃ iumẽta non ledanť: ferre tñ hastã rectã nõ ꝑmittit: qz inspicit qđ euenire põt vt no.glo. Secus est in illo qui hz seruitutẽ vie: qz & trahendi lapidem aut tignũ & rectã hastã ferendi ius hz si modo fructus nõ ledat.vt.d.l.qui sella.§.j. potest tamen modus adijci in seruitute actus puta quo genere vehiculi agatur vel non agatur, vel vti cum equo dumtaxat vel certum pondus vehatur:

Universidad de Deusto Biblioteca

Latitudo actus quālia essedz.

vel certa res porteť. vt l. modū. ff. de seru. ꝛ l. si cui. in pri. ff. quēadmo. ser. amit. ¶ Que autez sit differēcia iter actū ꝛ viā. vide p gl. isti. ō ser. §. via. ꝛ in. l. j. §. j. ff. de ser. rusti. prę. ꝛ diceť i ti. seq. circa pn. ¶ Tertio videam⁹ ẽ̄tia latitudo act⁹ eē debeat. ꝛ dicēdū est. Aut latitudo nō est demōstrata: qr de ea nihil ē dictū. ꝛūc arbitrio iudicis statuēda est: vt l. certo gñi. §. latitudo. ff. de ser. ru. prę. ex quo patet q⁹ si latitudo act⁹ non designata designatur per iudicē: non per l. quod secus est in via ꝛ l. vie latitudo. eo. ti. de quo dicā i seq. tit. circa prin. Quib⁹ adde q̄ dixi ś. ti. pri. ff. itē q̄ro quā ta debet esse latitudo itineris. ꝛ versi. precedenti. ¶ Sed quid si tā angusti loci demōstratione facta seruit⁹ act⁹ concessa. est vt neq; vehiculum neq; iumentū per illum locum perducere possit: an erit act⁹ vel iter. ꝛ videtur q̄ nō sit iter: quia illud non fuit concessum. Itē nec actus: quia est contra naturam illius seruitutis vt. l. iter actus. ff. de ser. rusti. prę. Unde dicitur ei illud. Qō potui nolui. qō volui adimplere nequiti. vt. l. multū iteresť. C. si quis alt. vel si. ꝛ in. c. cū super abbatia. extra de offi. deť. cum si. dic q⁹ debeť iter ꝛ nō act⁹: vt est casus i l. si tā angusti. ff. de ser. de quo dic vt ibi p doc. ꝛ pleni⁹ in tit. de serui. vie ꝛ in. l. seq. ¶ Quarto p̄cip aliter q̄ro: an habēs seruitutē actus in fundo possit agere ideſt vti seruitute actus per quālibet ei⁹ partē ꝛ aliq̄n per vnā aliq̄n p alia dic vt habeť in. l. si certo gñi. §. si tor⁹. ff. de ser. rusti. p̄di. ꝛ vt plene dixi in ti. p̄cedenti. ver. q̄ro nūquid habēs seruitutē itineris. ¶ Itē ad quem spectet electio actus quādo sine vlla loci determinatione constituitur. ad constituentem ꝛ eius heredē an illi cui seruitus act⁹ est ꝓstituta. Uide q̄ dixi p̄cedenti li. in. ix. q. p̄in. ꝛ in ti. p̄ce. versi. quero etiā quid si legatū. ¶ Quinto quero quid si per certum locum quis actū alicui cesserit an possit postea vł pluri⁹ p eūdē locū actū cedere. Dic regulariter q̄ sic per. l. qui per certuz ff. cōia prę. ꝛ per. l. ij. §. j. ff. de ser. ru. p. er per. l. lucto. ff. de aqua quoti. ꝛ esti. gō declara. vt dixi in ti. p̄cedēti versi. q̄ro circa p̄dicta. ¶ Sexto quero circa amissionē seruitutis actus vni actus debebatur vt vehiculis triū generuz vtereť ꝛ alio genere fuit vsus vel si am alius q̄s licuerit vexerit. vel si latiore actu vsus sit plurꝰ iumenta egerit q̄s licuerit. an per hoc seruitutem amiserit. Dicas q̄ nō. ꝛ idē in silibus in quibus quis plus facit q̄s ei licuit nō tamen ꝓpter hoc eis plus cōcedit q̄s pacuz est in seruitute habere vt. l. si cui in pri. ff. quēad. ser. amit. ¶ Itē si fundus debet seruitutē act⁹ ꝛ pōs flumīnis occupat⁹ est ꝛ postea alluuiōe restitut⁹ an seruit⁹ amissa in pristinum statū restituat. Uide. l. loc⁹ in princ. ff. quēad. ser. vē. ꝛ q̄ō late scripsi in ti. p̄ce dēti. ℞ sic. itē no. q⁹ si fund⁹. ¶ Itē loc⁹ debēs seruitutē act⁹ est aq̄s inūdat⁹. an teneať dns fundi pati q⁹ possit ille cui seruit⁹ debeť agere in alia ꝑte fundi. Uide q̄ō plene scripsi in serui. p̄ce. ver. ℥ q̄d si loc⁹ debēs seruitutez. ¶ Cetera circa istā materiā vide q̄ dixi i ti. p̄ce. q⁹ multa ℥ia sunt iter iter ꝛ actū vt ibi patere pōt et vide etiā q̄ dicenť in tit. sequēti. vbi plura que dicentur de via cōueniēt huic seruituti.

¶ De seruitute vie.

Via est tertia seruitus rustica q̄ sic diffinit. Uia ē ius eūdi agēdi ꝛ ābulādi. vt. l. j. §. via ff. de serui. rust. p̄di. ꝛ insti. de serui. §. via. q̄ ℞ba declara. vt dixi in duobus titu. p̄ce. in pnc. c. iter. et actū via in se ꝓtinet vt ōr in dictis iuribus. Et licet sint tres differentie seruitutum de uerse separate tñ via ꝓtinet in se iter ꝛ actū cū ꝓmoditate. qō declara. vt dixi de actu ꝓtinēte in se iter i ti. p̄ce. circa pn. Et ex hoc vł iferri q⁹ nihil plus ī ueniať in via q̄s i actu. ꝛ sic nulla sit īter istas seruitutes dīa. Tu tñ dicas ℥iumvcz q⁹ imo sunt alique dīe ꝛ q⁹ plus inuenīť i via q̄s i actu. ꝑma dīa ē q: q̄ hz viā p̄t trahere trabem ꝛ lapides ꝛ rectā ferre hastā q̄ nō ꝓmittunť hñti actū. vt. l. q̄ sella. §. ꝛ §. q̄via. ff. ō ser. ru. p̄d. ꝛ vide q̄ dixi i ti. p̄ce. in. ij. q. pn. añ fi. Scōa dīa est si vie latitudo nō fuit designata p partes. tūc tāq̄s īcerta nō ē i actu. vt. l. vie latitudo. ꝛ l. via ꝓstitui. i pn. ꝛ. l. certo generi. §. latitudo. ff. de serui. rust. p̄d. ꝛ voluit gl. in. l. j. §. via. eo. ti. ꝛ isti. e. §. via. ¶ Pro plena declaratione aūt hui⁹ materie: q: vidimus q̄d fit via q̄ro ꝑmo q̄d sit strata. ꝛ dic q⁹ ē via matonata lapidibus viuis vel coppis. vt. l. j. §. viā. ff. ō via pub. ꝛ itī. pu. fru. ꝛ ibi hoc no. bar. q̄ dicit q⁹ i ciuitate ꝓrusij appellať via regalis vel ꝓsularis ꝛ sic ē dīa īter viā ꝛ stratā: vt ꝓbatur. i. l. absit. C. de pui. vie aug. li. xj. ꝛ ibi hoc etiā no. Par. q̄ ōr istud eē vtile ad statutū dicēs q⁹ ꝓmittēs maleficiū i strata pena dupli puniať. Nā si accusator ōr maleficiū eē ꝓmissū i via nō ꝓcludit penā debere duplicari. vt. l. j. §. docere. ff. vi bo. rapto. qō no. ¶ Quero. ij. q̄ sit vie latitudo q̄n seruitus vie ꝓmissa ē. dic q⁹ aut ꝓstituens seruitutē designauit eius latitudinē ꝛ illa erit ꝛ poterit cōstituere q̄ sit latior. viij. pedib⁹ ꝛ angustior dūmō eā latitudinē habeat q̄ vehiculū ire possit alioq; iter erit nō via. vt. l. via ꝓstitui. in pn. ff. de ser. rusti. p̄di. ꝛ. l. certo generi. §. latitudo. vers. in via aliud. eo. ti. ꝛ. l. si tā angusti. C. de serui. ꝛ vide q̄ dixi in ti. p̄cedēti. Sz q̄d si tā angusti. aut nulla latitudo p cōstituētē seruitutem designata est: ꝛ tūc per. l. designať: q̄n vie latitudo ex ij. tab. in posterū. i. directū. vij. pedes habet in anfractū. i. vbi flexū est in angulis. vt. l. vie latitudo. ff. de ser. rusti. p̄edi. ꝛ not. glo. instit. eo. §. via. Pes vero est mēsura secundū Ysidoꝝ q̄ dz intelligi in dubio spacio. xv. digitoꝝ. vt est gl. no. in. xvij. q. iij. sicut antiquitus. ꝛ no. Bal. in. l. j. ff. si quis cau. ꝛ ibi p docto. ꝛ Albe. de ro. in. l. ij. circa prin. C. de his q̄ ad eccle. confu. ꝛ Sal. in. l. j. i antepe. q. C. de interdi. ꝛ dixi in. l. iij. in prin. ff. de interdi. vbi ponit de multis generibus mēsuraꝝ ꝛ pōderū. ꝛ ibi dixi q⁹ digitus est minima ps agrestiū mēsurarū. ꝛ q⁹ vncia hz tres digitos. dic vt ibi. ¶ Quero. ij. que sit aut esse debeat latitudo vie vel strate in qua seruit⁹ nō debeť dic aut est via ꝓuata vnius q̄ō pōt esse vt. l. ij. §. via publi. ff. ne q̄d in lo. pub. ꝛ ista erit p volūtatē dñi: q: in re sua quiliber est moderator ꝛ arbiter. l. in re mādata. C. māda. aut est publ. ꝛ tunc dz esse secundū cōsuetudinem vł statuta loci. vt. l. j. cū gl. ꝛ l. an i totū C. de edifi. priuā. ꝛ. l. ij. in prin. cū glo. in versi. l. j. ne q̄d in loco public. facit glo. in. l. qui luminibus. ff. de serui. vrba. p̄di. aut nulla apparet ꝓsuetudo ꝛ tūc aut dīs ciuitatis vel ppl⁹ vel eā regētes volūt statuere latitudinē viarum ꝛ pñt. vt. l. phibere. §. plane. ff. q̄ō viaut clā. alias in dubio stādū est determinatiōi actoris. l. vie latitudo. ff. de serui. rusti. prę. ¶ Et adde p̄dictis q̄ō lz ptineat ad decorē ciuitat⁹ vt vie ꝛ strate sint latiores ꝛ āple. tñ q̄nq; de terius est vt ꝓbať in. l. j. §. viā ibi latiorē. ff. de via pub. fru. ꝛ ibi hoc vult bar. ꝛ sō dit q̄ō ipe vidit i ciuitate cali. cū ibi eēnt mkte vie āple ipōsita fuit necessitas oīb⁹. circūhit ātib⁹ occupā di ꝛ restringēdi eas. Rō: q: q̄n trāsit⁹ erat i ciuitate ꝓp nimiā latitudinem ciuitas ianue reputatur fortior ex eo q⁹ habet vias ꝛ stratas valde strictas.

Qñ dicat vna seruit⁹ vel plures

¶Quero.iiij.qñ dicat vna seruit⁹ vel plures ⁊ quo cognoscat hoc ordinarie examinat plene in.l.nā qs.§.j.in gl. magna.ff.de ser.rust.p̄dio. Tu aūt in hoc sic distingue p tres casus p̄cipales qñq; debeť seruitus ab vno vni qñq; a vno plurib⁹ qñq; a plurib⁹ vni. Primo casu qñ debeť seruit⁹ ab vno fūdo vni alteri tm̄ fundo tūc subdistigue. aut ibi fūdi remanēt diuersi idiuisi ⁊ nō hz dubiū q; est vnica seruitus actiue ⁊ passiue. vt patebit ex his que ibi dicenť. aut fundus debens seruitutem est diuisus per dominū ⁊ tūc vbi p̄⁹ erat vna tm̄ seruit⁹ vie nunc erūt due. l. vie. ff. de seruit. ⁊ no. per gl. in. d. l. nā satis. §. j. in versi. debita facit. l. via cōstituti. §. quecunq; ff. de ser. rusti. p̄dio. licet in cōtrariū faciat. d. l. vna ēvia cuius intelligentiā dicam in tertio casu p̄ncipali. Aut fund⁹ ille cui seruitus debetur diuiditur in duas puta regiones. vel q; dñs vēdit vnam eius partē. ⁊ idē: q; illa que erat p̄⁹ ab initio via tm̄ seruitutis nunc spargiť in duas. vt. l. via constituti. §. j. q̄ cūq; nec potuit queri q; p̄ius vnam nunc autē plures seruitutis ōbet quia in alio releuatur. Nam ante diuisionem vel conditionez partis etiam pervnā partē seruitus retinebatur. vt d. l. nsz satis. §. in. p̄n. ⁊ d. l. est vna via. q; mō est post diuisionē vel venditionē partis fundi dñantis q; nō vtēdo parte vna diuisa vel alia vltimo tpe illa amittiť nec per aliam partē qua vsus est seruit⁹ retineť: exq; sunt effect⁹ plures seruitutis vie. et p hoc allego gl. in. d. l. nam satis. §. j. in gl. magna circa p̄in. ver. si aūt diuiserūt fundū dñantē. ¶Scō casu p̄nci. qñ debeť seruit⁹ ab vno plurib⁹ tunc subdistigue. Aut hi p̄les diuiserūt omnem fundum dominantem aut nō diuiserunt vna est seruitus cum vni tāntum p̄dio ⁊ ab vno tantum debita sit: vt dixi supra in p̄imo casu. in p̄n. ⁊ licet fundus dominās sit plurib⁹ dominorū. tamē ex quo est indiuisus dicetur vnus ⁊ nō plures. ⁊ magis consideratur cōditio fundi qui vnic⁹ est q̄m p̄⁹alitas dominoz: q; seruit⁹ nō debetur p̄sonis dominoz: sed ipsi fundo. vt est text. in. l. ij. §. j. si seruit⁹ vendi. ⁊ in. l. vnus ex socijs. ff. de seru. ru. p̄dio. Si vero diuiserunt fundū dominantē: tūc illa seruitus q̄ erat p̄⁹ vna ab initio spargiť in duas. vt. d. l. via cōstituti. §. quecūq; de serui. rusti. p̄dio. ⁊ l. vie. ff. de serui. ⁊ ita no. gl. magna circa p̄in. q̄ subdit q; dñs p̄dij seruiētis non poterit de hoc queri. q; in alio releuať iuxta. l. eū q̄ in p̄in. ff. de iureiurā. nā ante diuisionē etiā p vnū sociū seruitus retinebať. vt. d. l. nā satis. §. j. in p̄in. in versi. amiseris sed post diuisionem retineť: sed vnus quisq; sibi vsurpat ⁊ deperdit. et hoc vult ēt gl. i. d. ver. amiseris. ⁊ idē multo magis dicēdū est q; debeť seruitus ab vno fundo plurib⁹ ab initio diuisis tpe p̄stitute seruitutis. vt. l. si edes mee. in p̄in. ff. de ser. vrb. p̄di. ⁊ iō qñ fundi dñantes erūt diuisi ⁊ eiusdem dñi eadē rōne. Ex quo no. q; ad pluralitatē fundoz dñantiū plures resultāt seruitutes etiā si vn⁹ tm̄ fund⁹ pluribus seruiat vt ibi. ⁊ hoc etiā no. do. Pau. in. l. vna est via de ser. ru. p̄dio. ¶Tertio casu p̄cipali qñ debeť seruit⁹ a plurib⁹ vni. tūc ēt subdistigue. Aut p̄les dñi fundi seruiētis nō diuiserūt suū fūdū seruiētē ⁊ erit vna tm̄

seruitus: vt dixi in. c. p̄cedenti no. glo. magnā in. d. l. nā satis. §. j. Aut diuiserunt. ⁊ tūc aut diuiserūt p̄ longitudinē aut p̄ latitudinē ſm glo. in. d. l. nā satis. §. j. qñ tot⁹ lōgitudinis vie vnusq; q̄sq; dñoz fundi seruientis partē habeat a p̄ncipio vsq; ad finē ita q; veniat vsq; ad fundū dñantis q; latitudinē tūc dz fieri diuisio qñ vn⁹ solus viam solidā hz passiue vsq; ad certuz terminū cōpēter vel incōpēter positū. et alter ab eo vsq; ad finē: ita q; p vnū tm̄ ex eis sic dimissum immediate p̄ueniri ad fundū dominātis: ⁊ isto teneas: hz gl. i. l. nā satis. §. j. ponat etiā aliā opinionē q̄ in effectu est eadē: hz nō ita clara. Primo casu qñ plures dñi eiusdē fundi seruiētis diuiserūt fundū fuiētē p̄ longitudinē: ⁊ tūc subdistingue: q; aut fuitus debebať ab illo fundo cōi nūc diuiso ⁊certa ⁊ determinata parte illi⁹ fundi aut indeterminata: ita q; p quālibet partē fundi ire posſit ⁊ eam partē p̄tere: q; actū sit vt possit ire mō p vnā partē mō per aliā. si seruit⁹ debebať in certa ⁊ determinata p̄te fundi. ⁊ tunc dic ſm gl. in. d. l. nā satis. §. j. qđ est. Si tm̄ spatij est i cuiuslibet p̄dio qđ sufficiebat ad viā ⁊ erunt due seruitutes p̄inde ac si in duobus fundis cōstitute essent ab initio. Aut nō est tm̄ spatij: ⁊ tūc vna tm̄ seruit⁹ remanebit: sed mihi vr q; hoc non sit dñi ctū qñ tantum spatij relinq̄tur in cuiuslibet p̄dio q; sufficiat ad viā. nā tūc non possunt esse due seruitutes vie: hz vna tm̄: q; si seruit⁹ est p̄stituta in certa determinata p̄te fundi cōis duoz ⁊ plurium ⁊ postea diuidiť ille fundus si illa pars in q̄ est p̄stituta seruit⁹ remanet in vna p̄te fundi assignata vni ex dñis illa pars fundi sola dz seruitutem et cetere partes debent esse libere. cū p illas partes fundi etiā dū esset cōmunis nō posſit ire: q; libere erant. vt est tex. in. l. certo genere. §. si totus. ver. ac si iter. ff. de ser. vrb. p̄ic. Aut seruitus debebatur fundo cōmuni ita vt p quālibet partē fundi viā haberet. ⁊ vt etiā vertere posſet nō facta diuisione eūdo p vnā partē retinet fuitutem in oībus partib⁹ cū nō facta sit diuisio sunt due. Et pinde obseruať ac si i duobus fundis a p̄ncipio due fuitutes essent p̄stitute. iōq; pōt altera amitti tpe altera vsurpari nec lugeat rus cui seruit⁹ debebať qđ facto duoz fundi seruiētis cōditio sua sit facta deterior cū p̄ius. i. ante diuisionē vna parte vtēdo tot⁹ fundi retinet fuitutē q; hoc ei cōmodū denenit vt duas nunc habeat vias ⁊ eaz cōmoditatē. ita dicit gl. magin. d. l. nā satis. §. j. i fi. p̄to hoc facit ille. §. j. circa p̄n. ibi nec fit illa iniuria. vt. l. eū q̄. in p̄n. ff. de iureiu. ⁊ q; dixit etiā i p̄cio ⁊ scō casu p̄nci. ¶Se cūdo casu qñ plures dñi eiusdē fundi seruiētis diuiserūt ipm̄ p̄ latitudinē. ⁊ tūc remanet vna tm̄ fuit⁹ sicut si a p̄incipio p̄stituta eēt seruit⁹ vni tundo p plures fundos p̄tinuos. ita vt vn⁹ tm̄ eoz sit p̄tiguus dñanti. ⁊ alij sint adiuicē p̄tigui. iuxta. l. tria p̄dia. ff. de ser. rusti. p̄ced. Nā hoc casu vna tm̄ esset fuit⁹ q̄ debeť vni fundo hz p plures fūdos eo mō vt dictū est debeať iste est casus quē ita itelligo in. l. vna est via. eo. ti. ⁊ hoc itelligo siue fuit⁹ sit p̄stituta in his duob⁹ casib⁹ p̄mis in vna certa p̄te si indeterminata ita q; posſit variari. Et rō diuersitatis q̄re qñ fit diuisio p̄ latitudiuē est vna tm̄ via. ⁊ qñ fit p̄ lōgitudinē sūt plures q; qñ p latitudinē fit diuisio i certa p̄te q̄ p̄ria eēt fundo cui fuit⁹ debebať nō pōt eē fuit⁹ nisi eēt ētiā i sequēti. nā i rusticis p̄dijs mediū p̄diū ipedit fuiturē. l. q; sel la. §. fi. ff. d ser. vr. p̄e. iōq; vnū ius si ne altero eē nō pōt merito i vnū corp⁹ et aliaz creaně. Ubi p̄o p̄ longitudinē tcā est diuisio. nullū mediū p̄diuz ipedit fuiturē. ⁊ i vna p̄te pōt p̄sistere fuit⁹ ēt si nō sit i altera. iō due merito appellari p̄nt ſm gl. i. d. l. nā satis. §. j. posť medi. ff. quēad. ser. amit. et p̄ hoc hř clař quō pōt cognosci an vna tm̄ sit via seu fuit⁹ vie an p̄o due vel p̄les. q; bñ no. q; est multū vtile hoc scire. ¶Utilitas aūt huiⁿ inuestigatiōis est multiplex. p̄ia q; si ēvnica tm̄ fuit⁹ pōt p̄ p̄tevtē do tota retineri. ⁊ nō pōt i vna tm̄ parte p̄scribi. Sed si due sunt ⁊ vna nouti

mur.illā pdimus ⁊ non
aliā ⁊ sic vna tm̄ pōt p̄=
scribi sine altera.vt vna
est via.ff.de ser.ru.pre.⁊
d.l.nā satis.§.j.in pnc.⁊
ibi etiā.no.p glos.aliqn̄
tm̄ fallit ista regula q̄ p
partē tota seruitus reti
neaī:qz in quibusdā iu=
rib⁹ episcopalib⁹ pōt p̄=
scrbi.ita q̄ non p̄scribaī
in alijs vt in.c.dilectis.
in fi.extra de capel.mo.
⁊ vide gl.in ℣bo ⁊ hysto
ria.⁊ qō ibi no.in.c.au=
ditis eī ō p̄scri.Itē ē vti
le ꝑpter interruptionē.
qz si sunt due vie inter
ruptio facta in vna non
extēdiī ad aliā. Itē pōt
esse vtile si ex forma sta
tuti deberet solui certa
gabella ꝑ qualibet fui
tute via acq̄sita: quia si
essent duo duplicaretur
gabella. Itē pōt eē alia
vtilitas qz si statutū di=
sponit q̄ quicūqz ierit
p fundū alteri⁹ cū plau
stro vel curru debeat ꝑ
q̄liber vice ꝯdēnari i.x.
libz̄is. Mā si quis fuerit
cū clausstro ꝑ plura pre
dia ꝯtinua p latitudinē
primo ex trāsuerso dice
tur tm̄ semel fuisse:vna
tm̄ pena.⁊.libz̄a⁹ dz cō=
dēnari: qz vna tm̄ ē via
quā semp ad hoc cōsue=
ui allegare.secus si fuis
set ꝑ plura p̄dia non ex
trāsuerso ſz incipiēdo a
capite eoz sic ꝑ lōgitu=
dinē:qz tūc q̄t sunt p̄dia
toties reputaī fuisse et
dz pena multiplicari se
cūdū nūmez p̄dioz qō
singulariter not.⁊ tene
mēri. ¶Quero q̄nto in
quo loco dicaī caput eē
vie ⁊ finis ⁊ mediū ⁊ la=

Confines vie q̄ sunt

tera.de capite dic qō dicī ille locus ꝑ
quē in illā viā ingredimur iuxta illō
in capite libri scriptū est de me.Appel
lat em̄ caput li bri illā partē ꝑ quā ad
ip̄m libz̄ū legendū ingredimur.Adde
qō no.ff.so.ma.sup rubrica vbi no.qō
nō est caput libri.vt.ff.ad.l.fal.q̄reba
tur sup illo ℣bo tres ptes.facit ēt.l.p̄=
dijs.§.balneas.ff.de fun.instru.⁊.l.q̄
conclaue.ff.de dā.inf ec. Sed si ꝯtinge
ret q̄ ꝑ oēs ptes ipsi⁹ esset ingressus:
tunc caput illud ⁊ principiuz deberet
dici qō est versus meridiē: pes ℣o q̄
est versus septētrionē ſm̄ Bar.in tra
ctatu de insula in ver.qō mediā partē
fluminis tenet.vbi plene examiat qñ
dicaī caput ⁊ finis fluminis ⁊ eccle ⁊
aule schole ⁊ puincie ⁊ similiū.vbi oī
no vide:⁊ vide oīno plene ꝑ Bar.i ru
brica.ff.de re.di.in.xj. col. in ℣bo ⁊ est
notandū qō agri. Uel etiā dic q̄ si est
vna superior ibi vī caput: pars infe=
rior ō: pes ⁊ finis ſm̄ Bar.in dicto tra
ctatu.ver.qō si vno latere :vbi declara
t q̄ dicaī pars superior ⁊ inferior.
Et p̄dicta sunt vera nisi ex ꝯsuetudine
loquēdi ⁊ intelligēdi aliter itelligere
tur.ar.l.j.§.j.ff.ne qd in flu.pub.cōiun
cta.l.libz̄oz.§.qō tm̄ cassius de leg.iij.
⁊.l.labeo ⁊ qō ibi voluit Bart.ff.de fi.
vie.dic qō ille locus ō: finis vie ꝑ quē
eimus:vel q̄ est inferior vel ℣sus se
ptētrionē vel ſm̄ ꝯsuetudinē p̄dictam.
Item ō: finis vie qñ intrat in aliuꝫ
locum puta plateā vel alium similem
vt ꝑbaī in.l.sui.ff.de loco ⁊ itin.publ.
ibi exitū ad mare aut i vrbē aut i flu
mina pu.aut ad aliā militarē habent
⁊c.⁊ ibi hoc voluit Bar. in.l.fin. ff. de
serui.ru.pre.⁊ ibi etiā Bar.⁊ ideo di
cit Bar.in.d.l.fi.de itī.pu. qō habuit
q̄stionē de facto:vez iuxta plateā de=
struiī aliqō edificiū auctoritate publi
ca an platea ampliet:⁊ vtrū ꝑia q̄ est
iuxta illud edificiū destructū desinat
eē ⁊incipiat esse platea:aut remaneat
via sicut erat primo. Et hoc q̄riī ꝓ=
pter statuta q̄ dicunt qō in platea pe
na dupliceī dicit Bar.q̄ illa incipit eē
platea.nā statim q̄ illa via intrat pla
teā finiī.⁊ dicit q̄ ita bis de facto iu=

dicauit. Item dicit in.d.l.fin.ff.de ser.
ru.pre.qō ista questio fuit Tuderti tē
pore pape benedicti qñ fuit destructa
quedaz ecclesia que habebat iuxta se
quādā stratā.de ista ecclesia facta est
platea cōmissum fuit maleficiū in illa
strata q̄rebaī an deberet puniri tanq̄
cōmissum in strata an tanq̄ ꝯmissum
in platea. Et dicit q̄ alleganit.d.l.fi.⁊
ff.de itin.pu.§.fi.dicebat ꝑ illa iura qō
statim cuz strata intrat plateā finiī.⁊
nō appellaī amplius strata sed ꝯfun=
diī cū platea.⁊ ita etiā occurrit pisis.
¶De media via dic qō mediū vie pōt
cōsiderari duobus modis. Uno mō ꝑ
longitudinē vie:⁊ tūc mediū ō: ꝑpria li
nea diuisibilis q̄ ducaī a medio capi=
tis vie vsq̄ ad mediū finis eiusdez vie
ducēdo lineā semp ita q̄ equaliter di=
steī tm̄ ab vno latere vie quātum ab
alio.vel etiā si ducaī vna cordula sīr
a capite vsq̄ ad finē ar.§.insula.cū ibi
no.per glo.q̄ incipit: qō poterit sciri:
de re.di.⁊.l.nō solū.§.sed ꝑbari.cū gl.
ff.de no.ope.nun. Alio mō pōt cōside=
rari mediū vie ꝑ latitudinē ex trāsuer
so vie:⁊ tunc mediū ō: ꝑprie ille punc
tus siue linea indiuisibilis q̄ est i me
dio ꝑ trāsuersuz vie distās tm̄ ab vna
extremitate capitis ꝙtum ab alia ex
tremitate finis.ꝑ dicta iura si diceret
a capite vsq̄ ad mediū agri liceat ty
tio ire intelligitur a linea indiuisibili
que est in capite vsq̄ ad lineā indiui=
sibilē q̄ est in medio ſm̄ Bart. de insu
la.ver.videamus ergo quātū spatiū.
¶Sed ꝑ declarationē p̄dictoz quero
quātū spatiuz occupet caput vie.quā
tū pes seu finis quantū mediū Bart.
formaī istā q̄stionem in ꝑalle.ver.⁊ di
cit q̄ punct⁹ siue linea indiuisibilis q̄
est in capite pōt dici caput.l.j.§.caput
ff.de aqua quoti.⁊ esti.eodē modo pōt
dici pes siue finis mediū autem dici
tur ille punctus siue linea indiuisibi=
lis que est in medio distans tantum
ab vna extremitate quātum ab alia.
Et intelligit hoc glos. insti.de rerum
diuisione.§.insula.dum dicit hoc: sci=
licet esse in medio potest apparere ac=
cepta cordula ⁊ facto puncto in me=

dio.quod dicit satis sibi placere si ma
teria de qua tractaretur hāc interpre=
tationem pateretur.vt si dicatur a ca
pite vsq̄ ad mediū agri liceat tytio
agere intelligam a linea indiuisibi=
li que est in capite vsq̄ ad lineam diu=
isibilem que est in medio per dicta
iura. Sed sepe sermo non patitur hāc
interpretationem. Si enim dicatur si
quis inuenitur per caput platee cum
curru vel vehiculo do decem stadia
terre a capite fundi. certe de puncto
vel linea indiuisibili non potest intel=
ligi per illam enim non potest iri nec
in ea possunt.⁊.stadia terre esse. Alī
ter enim intelligendum est.et ideo dic
quandoqz extremitates sunt distincte
⁊ limitate. et tunc vna dicitur caput
seu principium alia dicitur pes seu fi
nis. et quicquid est inter illas duas
extremitates dicitur medium:vt.l. si
edes.ff. de seruituti.rustic. predio. l.
tria predia.ibi per mediumqz funduz
vt.l. mozeromano. ibi luce media.ff.
de ferijs.⁊.C.de iudi.auī.ad hoc.cum
si. Quādoqz extremitates non sunt di
stincte.⁊ tunc dic quod totus ille loc⁹
habet multas distinctas partes et di
stinctio accipitur vt totuz.vt ecce pla
num tyberis est distinctum per predia
multoz.um.et in statutis dicitur si ali
quid factum fuerit in capite plani ty
beris vel in medio aut in fi.tunc enim
consideratur per statuta illud planuz
vt totum vnum integrum. ideo esset
facieda diuisio in tres ptes. vt.§.dixi
et de ista materia quando dicetur ꝑn
cipium medium ⁊ finis vide per text.
⁊ gl.et doctores i.l.j.§.j. ff.si quis ius
di.non ob.in glo.magna.et per Bar=
tolu⁹ in ,tractatu de insula in ver.et
qui si ex vno latere cum. iij. columna
se.vt ad primam figuram que hic non
refero brevitatis causa. ¶Quero ex
to vnde debet incipi mensuratio vie.
Dic non a porta ciuitatis seu munici
pij sed a cōtinentibus edificijs. vt in

Universidad de Deusto Biblioteca

Quotuplex ē via.

l. mille. ff. de verborū sīgnifica. ⁊ voluit Barto. et docto. in l. j. ff. si quis cau. vbi etiam ponunt per quam viam debeat fieri mensuratio. dic vt ibi. ¶ Quero septimo pricipaliter quotuplex est via. Dic qđ tripler. Nam quedam sunt vie publice. quedā p̄uate quedaz vicinales vt est tex. in l. ij. §. viarū. ff. ne quid in loco pub. ⁊ l. fi. ff. de lo. itine. pu. De singulis videamus. Publicas vias dicimus quas greci. basilicas autem nostras ꝓtozias alij cōsulares vias appellant. vt. d. §. viarum ⁊ sic non scōm glos. ibi quod via pretoria consularis et militaris ꝓ̄ via pub. ponuntur vt ibi. ⁊ di. l. fina. ⁊ iste vie publ. sunt regalia in vsi. feudo. Et dicūtur regalia que nō spectant nisi ad regem vel principem loci ⁊ nō ad alium nisi ex regia seu principis concessione seu largitate pertineāt. vt dicit Bal. in. d. c. j. in prin. ⁊ ꝓptereavie publice appellāt̄ vie regales. Uiam autē publicā dicimus eam cui⁹ etiam solum publicum est vt. l. ij. §. viam publicam. ff. de via publica. Itē dic quod via publica dicitur certum solū limitatum per directū certis finibus latitudinis ⁊ publicatur ꝑ p̄incipem ꝓ̄ vsu publico meandi vel eundi q̄ habet ius publicādi scōm do. Ja. de alua. in. c. j. in prin. in tit. que sint regalia. Item vie vicinales in vicis sunt vel que in vicos ducunt publice sunt. qō ita verū est si nō ex collatione p̄uatozū feudozum hoc iter constitutū est. vt. l. ij. Uicinales que ex agris p̄uatorū collatione facte sunt quaꝝ memoria nō exīstat publicaꝝ viarū numero sunt. vt. l. fi. in prin. ff. de lo. iti. pub. ⁊ no. glo. in l. ij §. vicinales in fi. in verbo publicas. ff. ne quid in loco pub. ⁊ adde qō statim de via vicinali. Et no. sing. qō ad ꝓbandū viā esse publicam non sufficit ꝓbare ꝑ testes qō publice seu vulgo ꝑ oēs itū fuerit ꝑ longū tp̄s vt ꝓbaī. in l. ij. §. summa cū vtilitate. ff. de his q̄ deie. vel effu. ⁊ ita tz ꝑ illū ter. excellēs doct. do. Matthe. de mathesi. de bononia ī suis nota. no. rciij. qō icipit no. vnū dictū sing. ⁊ idē vult etiā ibi Bar. q̄ dixit ꝑ illū tex. nō sequitur publice itu ꝑ talē locū ergo via est publica. Priuate vie duplr accipi pñt vel hę q̄ sunt in agris qb⁹ ꝑ ipositā ē seruit⁹ vt ad agrū alēi⁹ ducāt vl hę q̄ ad agros ducūt ꝑ q̄s olb⁹ cōmeare tz iter q̄s est via cōsularis. ⁊ sic post illā excepit euntē qz vel iter vel act⁹ ad illā ducens hę ēt q̄ post ꝓsularē excipiūt eūtes in villas vel alios colonos ducentes ēt publice dñr. i. publicā naturam hñr. l. ij. §. p̄uate. ff. ne qđ in loco pub. Puto etiā qō via p̄uata dici debeat illa q̄ fit ꝑ dñm vni⁹ fundi vel pluriū si ex suo fundo eā facit. ⁊ de hoc ex tex. memoria. vt no. gl. i. l. j. ff. de loco pub. Itē vie vicinales ēt p̄uate sunt. vt ꝓbatur in. d. l. ij. §. vicinales. dummodo extet memoria quod sint facte ex agris p̄uatozum collatione. vt. d. l. fi. ⁊ ibi hoc no. Bar. Uicinales ꝯo vie sunt que ex agris p̄uatozū collatione facte sunt hę dupliciter accipi pñt. Nā quedā sunt vie vicinales q̄ publicarū numero sunt. ⁊ ille q̄ ex agris p̄uatis collatione facte sunt quarū memoria nō exīstat vel etiā vbi a publico ei⁹ solū vie vicinalis. qz tūc ꝓstat eā eē publicā vt est tex. cū gl. i. d. l. fi. in prin. ⁊ adde qō voluit Dy. insti. de act. §. pretiudiciales. ⁊ q̄ dixi de via publi. Quedam sunt vie vicinales que ex agris

Quare dicuntur regalia.

An sit licitum cuiqz vtivia publica.

p̄uatorū collatione facte sunt quarū extat memoria iste p̄uate etiā dicunt. vt est tex. cuz glo. in l. fi. plūcta. l. ij. §. vicinales. ff. ne qđ i lo. pub. ⁊ etiā vulgo consortiue seu ꝓsortaꝝ appellant. Et ē differētia iter has vias vicinales ⁊ militares publicas. Nam vie militares exeūt ad mare aut in vrbē: aut in flumina publica aut ad aliā viā militarē habēt. Sz viaꝝ vicinaliū ps i militares vias ps sine vllo exitu itermoriť. vt est tex. i. l. ij. ff. de lo. iti. pub. Ex p̄dictis notari pōt q̄liter cognoscaī via publica a vicinali p̄uata ⁊ q̄liter sup hoc debeat capitulari ⁊ ꝓbari. ⁊ adde q̄ dicā i tribus sequentibus. q. ¶ Quero octauo circa viā publicā an sit vnicuiqz licitū ire ꝑ viā publicā ⁊ ducere currū vel plaustrū vl trabē aut lapides. ⁊ dic q̄sic. l. ij. §. j. ff. neqđ i lo. pu. vbi dz q̄ loca publica p̄uatoꝝ vsib⁹ deseruiūt iure. s. ciuitatis nō q̄si ꝓpo cuiusqz. Et ꝓ pterea dixi i. q. p̄ce. viā publicā eē cui⁹ solū est publicū. Un q̄dā aduocat⁹ h̄ male libellauit i q̄da cā vie q̄ nūc pēdet dixit em viā illā eē publicā ⁊ ꝓpetatem ad se spectaī qō no. ne erres. Et qō dixi q̄ licitū ē cuiqz ire ꝑ viā publicā. fallit qñ ēet ꝓhibitū ꝑ dñz vie. puta ꝑ p̄ncipē qz nō liceret. Nā dñi terrarū possunt ꝓhibere nedū suis. ſz etiam forēnsibus venire ad loca sua. ar. l. diuus. ff. de serui. rusti. prę. ⁊ l. heres. ff. de vsufruc. leg. ⁊ l. sicuti. §. aristo. ff. siser. vē. ſm Bal. qui ita no. singulariter in. c. j. de no. foe. fid. lvsi. feu. q̄ subdit postq̄ foreses venerūt i territoriuz alicui⁹ sunt sicut reliqui populus. ⁊ esset contra naturalem equitatem et bonum publicum si expellāt̄ur. facit tex. in auf. de q̄storibus. in p̄n. ⁊ ita etiā tenet do. Jac. de alua. sequēdo Bal. i c. j. ad fi. in tit. qualiter iu. de vas. fide qō perpetuo tene menti. ¶ Quero ius eundi per viā publicam possit p̄scribi. Et breuiter dic q̄ nō vl viā publicam. ff. ō via pub. vñ ſm glo. ibi not. qō si esset aliq̄ via publica p̄ quā nō fuisset itū p aliquem. ꝓpter hoc nō tolleremus ius eundi per illum tex. ⁊ ideo dicit ibi glo. no. q̄ non potest p̄scribi via seu ius eūdi ad sanctum Jacobū. ⁊ si dicerem⁹ aliter multis ire nō liceret. et dicit qō hoc est speciale contra regulaz. C. de p̄script. xxx. āno. l. oēs. Uel dicit q̄ est ideo. qz videtur excipere si ali⁹ impedit qō ius excipiē di non tollitur tpe. l. pure. ff. de doli excep. Et subdit ibi glo. not. notabiliter q̄ etiā si per centum annos non itū fuerit fauore ꝓ̄ublice vtilitatis non p̄scribitur. ¶ Quero. x. cui⁹ sit via publica. Dic quātū ad vsum est p̄uatoꝝ: non

An ius eūdi per viā publicam possit p̄scribi.

Cuius est via publica q̄stio. x.

quãtũ ad ꝓprietatẽ. vt. l. ij. §. j. ibi prinatorꝫ vsus⁹ ꝺ seruiũt iure. ſ. ciuitatis nõ ꝓprio ciuiuſq; ff. ne qd in loco pub. facit qꝫ ꝺicit in. viij. q. §ꝫ quãtum ad alios est dubiũ. an. ſ. sit illi⁹ tantũ ciuitatis vel loci in quo est vel sub cui⁹ territorio existat. an ꝯo sit ciuitatꝫ romane olim et hodie principis vel ꝺominus illius ciuitatis vel loci. Et videtur qꝫ sit illius ciuitatis vel loci tantũ per. ꝺ. l. ij. §. j. ibi iure. ſ. ciuitatis. ⁊ ita tenet ibi glo. in ver. ciuitatis in prin. et videtur ꝓ⁹ bar. in. ꝺ. l. ij. in pri. cuꝫ gloſſ. in ver. j. q̃ exponit municipali. ⁊ sic ꝓesupponit qꝫ ciuitas possit sup hoc ꝺisponere. et est glo. ꝺe hoc in terminis. in. ꝺ. l. ij. §. viam. que incipit vt princips in fi. q̃ ꝺicit qꝫ qlibet ciuitas habet iurisꝺictionẽ faciẽꝺi viã publicam. ¶ In cõtrariũ videt qõ sit tantũ ciuitatis romane q̃ hodie ꝺñi aut principis illi⁹ ciuitatis vel loci maxime nõ est recognoſcẽtis ſupiorꝫ sicut est ꝺñiuꝫ Uenetiarꝫ qꝛ si via publica est. ergo nõ viꝺeꝫ posse ſpectare ad ciuitatem: qꝛ bona ciuitatis alterius ꝯꝫ romane abusiue ꝺicunt publica ſola esse ea publica sunt q̃ ꝓp̃ri romani sunt vt l. bona ciuitatis cũ. l. ſeq. ff. ꝺe ℞b. ſig. Itẽ qꝛ tex. in. ꝺ. l. ij. §. j. ꝺicere tacite vꝺ qꝫ in ꝺubio ꝓ excellẽtiã itelligaꝫ ꝺe ciuitate romana ꝓ. §. fꝫ q̃ties ifti. ꝺe iure natu. ⁊ ita vꝺ tenere gl. i. ꝺ. §. j. iver. ciuitatis. in fi. fꝫ Bar. i. ꝺ. l. ij. §. j. ꝓcoꝛdat istas opinio. ꝺicẽs qꝫ ista nõ repugnãt nãvexꝫ est qõ qlibet via publica ꝓncipal⁹ ſpectat ad ciuitatẽ romanã ꝓ iura ad hoc allegata. ⁊ ꝓ hoc ẽ tex. in. c. j. in p̃n. i ℞. vie pub. i ti. q̃ sunt regalia ⁊ ſpectãt ad regẽ vel p̃ncipẽ. vt ꝺixi. §. i. vij. q. fꝫ qlibet ciuitas hꝫ ius i via publica ex pmiſſiõe ciuitatis romane. vt ꝓbaꝫ in. ꝺ. l. ij. i p̃n. ff. ne qd i lo. pub. qꝫ ꝓterq̃ l. ꝓiũcta gl. q̃ exponit l. municipali. et ꝓbaꝫ in. l. ꝓhibere. §. plane. ff. qõ vi aut clã facit qõ ꝺr ꝺe iure ciuitatis qõ ẽ approbatũ regulariter a iure canonico inq̃stũ nõ ℨdicat. ꝛ. ꝺi. sine aꝺiutorio. ⁊ in. c. ſeq. ⁊ notãt canoniſte i. c. eccl'ia ſctẽ Marie. eꝛ ꝺe ℨſti. ex q̃ no. qõ qlibet ciuitas vꝺ habere iuriſꝺictionẽ faciendi viã publ. ⁊ eaꝺẽ rõne reducẽꝺi viã publicaꝫ in locis p̃natis vt no. Bar. i. ꝺ. l. ij. §. j. ꝓ gl. ibi q̃ incipit vt p̃uatur. ⁊ iꝺẽ no. in eaꝺẽ. l. ij. i p̃n. ⁊ ex hoc Bart. in. l. ij. in p̃n. ff. ne qd i loco publ. ꝺicit qꝫ fuit ꝺe facto ꝺe quaꝺaꝫ platea quã cõe vẽꝺere volebat. vt viꝺe batur qꝫ non posset nisi ꝑ p̃ncipem. vt. l. cõtinuus. §. cũ qs. ꝺe verbo. obli. ꝺatum fuit ꝓ ſſlitũ tale qõ ꝺe hoc fieret ſtatutũ. ſ. qõ possit vendi ⁊ postea vendaꝫ ꝑ illũ tex. ⁊ ꝑ. l. ꝓhibere. §. plane. ff. qõ vi aut clã. ⁊ ibi hoc etiã voluit Bart. in. ꝺ. §. cũ quis ⁊ ꝓ omnes ꝺoc. ¶ Sed vt q̃ stio ista melius intelligaꝫ subijcio alia. videlꝫ an loca publica possint vendi vel alienari ꝛper quẽ et quõ. Et videtur p̃imo qꝫ nullo mõ possint alienari: qꝛ nõ sunt in ꝓmercio nostro. vt. l. ſeꝺ ⁊ celſus. in p̃inci. ff. ꝺe ℨhen. emp. ⁊. ꝺ. §. cuꝫ quis nisi ꝑ p̃ncipẽ. et voluit glo. in. ꝺ. §. cũ qs ⁊ habetur in. l. apud iulianũ. §. fin. ff. ꝺe lega. j. vel ꝓ regem. vt in. c. j. in p̃n. in ti. que sũt regalia. in contrarium viꝺetur. l. ij. in p̃n. ne qd i loco pub. ⁊ in. ꝺ. §. plane. Ego in hoc sic puto esse ꝺicẽꝺũ. Aut est p̃ceps qui nõ cognoscit superiorẽ: ⁊ non est ꝺubium qꝫ per ipsum loca publica alienari p̃nt ꝑ glo. in. ꝺ. §. cũ quis. ꝑ. ꝺ. l. apud iulianuꝫ. §. fi. ⁊ ꝓ l. ij. in p̃n.

An loca publica possint vẽꝺi.

l. ij. in p̃n. ꝺecreto ne p̃ncipum tibi cõcessum est. ff. ne qd in loco pub. ⁊ ita ꝺixi in. l. inter publica i. ij. q. ff. ꝺe ℞b. sig. Qꝺ fallit qñ alienãtur ꝓ metũ. puta alicui. tyranno potenti. ar. l. j. §. que honorãꝺe. ff. quarũ rerũ ac. nõ ꝺa. ⁊ tenet Bar. in. ꝺ. §. plane. ¶ Scõo fallit qñ alienares aliqua quorum ꝺonatoꝛ esset in magna ꝺiminutiõe iuriſꝺictionis regni sui. et tunc non posset ꝑ. c. intellecto. eꝛ ꝺe iureiu. ¶ Sz si ꝺonaret aliq̃ q̃ nõ ꝺiminuũt iuriſꝺictionẽ vaꝺleret: ⁊ ꝺonatio facta a rege p̃iuꝺicaret ſucceſſoꝛi in regno vt in. c. abbate ſane. ꝺe re iuꝺi. in. vj. ⁊ ita tenet Bar. in. ꝺ. §. p̃ꝺiũ. Aut iſte p̃nceps recognoſcit ſuperiorẽ ⁊ iſtũ equiparo ciuitati: iõ ꝺicẽꝺũ est ꝺe eo qꝫ ꝺicã ꝺe ciuitate excepta romana aut ergo est ciuitas q̃ recognoſcit ſuperiorẽ. ⁊ tũc ſubꝺiſtingue. Aut ſunt bona publica que ſunt in patrimonio ciuitatis ⁊ non in vſu publico. exemplum sicut ſunt molẽꝺina Bononie. ⁊ ꝺe istis põt ciuitas ꝺisponere ꝓ libito volũtatis sicut põt qlibet p̃uat⁹ ꝺe re ſua vt ẽ tex. cũ gl. no. i. ꝺ. l. fꝫ ⁊ celſus. in p̃n. ⁊ voluit etiã glo. in. ꝺ. l. iter publica. vt ibi ꝺixi i. ij. q. ⁊ iꝺẽ ꝺicas ꝺe quacunq; re que, esset ciuitatis in vſu ciuitatis tñ. puta si ciuitas haberet fũꝺũ vl' apotheccas quoꝝ reꝺꝺit⁹ venirẽt in cõi. qꝛ possent vẽꝺi liẽe ꝓ ciuitatẽ. Aut sũt bona pub. q̃ publico vſui sint ꝺestiata. sicut sũt vie publice foꝝ theatrũ campus martⁱ⁹ ⁊ p̃atũ vallis. ⁊ tunc aut vult alienare ista bona ſimp'r cõꝺendo aliquam legẽ vel statutũ. ⁊ viꝺeꝫ qꝫ possit cõꝺẽꝺo legẽ. vt. §. ꝺixi ergo viꝺeꝫ qꝫ possit etiã alienãꝺo. qꝛ ꝛtract⁹ fact⁹. ab illo q̃ hꝫ potestatẽ legis cõꝺẽꝺe hꝫ vim legis. vt habeꝫ in. l. ceſar. ff. ꝺe publicanis. ⁊ in. l. ꝺonationes. C. ꝺe ꝺona. iter vi. et vxo. ⁊ voluit Bar. in. l. ciuitas. ff. ſi certa. ⁊ istã opinionẽ qꝫ possit ciuitas ſine statuto alienare bona publica. tenet Raph. cu. in. ꝺ. l. cõtinu⁹ §. cuꝫ qs. ꝺe ℞b. obl. §ꝫ Bar. ibi tenet cõtrariũ. ⁊ cõiter ꝺoc. ⁊ Bal. in. l. ij. in p̃n. ff. ne qd in lo. publi. ⁊ in. l. ꝓhibere. §. plane ff. qõ vi aut clam. ⁊ ꝺo. Pau. in. ꝺ. §. cuꝫ ſerui.

vbi ꝺicit qõ imo aliqñ neceſſe est p̃⁹ statutũ tollere vl' ſuſpẽꝺere anteq̃ perueniaꝫ aꝺ actũ ℨtiũ statuto. ⁊ hoc videm⁹ cõtinuc obſeruari qñ vniuerſitas aliq̃ꝺ facere vult cõtra formã ſtatutoꝝ: qꝛ imo ſuſpẽꝺit statutũ ꝛpostea facit actũ cõtrariũ. ꝺe quo viꝺe oĩno ꝓ Bal. in. l. j. C. ne fi. ꝓ pa. ⁊ ꝓ canoniſtas in. c. ꝺilecto. extra. ꝺe p̃ben. et ita feci hoc anno obſeruari in collegio ꝺoc. Paꝺue. qõ ꝑpetuo tene mẽti. qꝛ ẽ optima cautela aꝺ cõtraueniẽꝺũ ſtatutis etiã iuratis ꝓ illos q̃ sunt vniuerſitatis vel cõtra illos q̃ sunt ꝺe vniuerſitate ꝓ hoc tamẽ. nõ r̃ñꝺeꝺ aꝺ ar. Roſ. ꝺuꝝ ꝺr qꝫ tal ℨct⁹ hꝫ vi. l. ⁊ sic ꝓinꝺe ẽ ac si ꝓ l. j. ſtatutũ eẽt. ⁊ ista est cõis. ego autez teneo opinionẽ Bar. ꝓ tex. in. l. j. i p̃n. ff. ne qd in lo. pu. vbi vult qꝫ nõ sit licitũ aliq̃ꝺ in loco pub. imittere vl' ꝺanũ ꝺare i. l. hoc est ſtatuto. vt gl. ibi exponit ꝓceſſuꝫ sit: nec obſtat qõ ꝺicit Raf. qꝫ contract⁹ qui fit ꝑ illuꝫ qui hꝫ potestatem. l. condẽꝺe habeꝫ ꝓ. l. qꝛ illuꝺ ꝓcedit qñ contractus fit ſup res ℨhẽtis vel qñ fit ꝓ eũ q̃ potest ℨhere. fꝫ res pub. ꝺe q̃bus ꝺixi nõ sunt ciuitatis fꝫ p̃ncipis. nec ciuitas habet potestatẽ cõtra ꝺi ꝑ vel ꝺisponẽꝺi. ꝺe eis. qꝛ sibi hoc nõ est p̃miſſuꝫ a p̃cipe nisi ꝓ viã ſtatuti seu legis. vt. ꝺ. l. ij. in p̃n. ibi p̃terq̃ lege. Aut ciuitas vult alienare ꝓ viã ſtatuti: qꝛ vult facere p̃io statutũ qõ loc⁹ public⁹ efficiaꝫ p̃uat⁹ ⁊ postea ipm vendere. ⁊ War. in. ꝺ. l. ij. in p̃n. tenet qõ possit vt. §. ꝺixi ꝺo. Pau. ꝺe ca. in. l. cõtinu⁹. §. cũ qs. ff. ꝺe ℞b. obli. fꝫ cõtrariũ ꝺicẽs qꝫ si ciuitas recognoſceret ſuperiorẽ nõ posset hoc facere ſine licentia ſuperiorꝫ. Uñ ꝺicit qõ ciuitas paꝺue nõ posset tale statutũ facere nec alienare ſine licẽtia ꝺñoꝝ Uenetiarꝫ apuꝺ quos est oĩs aꝺminiſtratio. l. j. ff. ꝺe cõſt. pecu. ego aũt firmiter teneo cõtrariũ vꝫ opi. War. ꝓ tex. cum gl. in. ꝺ. l. ij. in p̃n. ne qd in loco pub. ⁊ ꝓ. l. ꝓhibere. §. plane. ff. qõ vi aut clã. que iura loquuntur nõ ſolũ ꝺe ciuitate romana: fꝫ etiã ꝺe alijs ciuitatibꝫ. vt ꝺixi in. q. ꝓcedenti ⁊ iõ nõ ꝺebemus iura reſtringere aꝺ ciuitatem que nõ

recognscit supiorē: qz tūc pinde eēt ac si loqrēt de ciuitate romana tm̄ qđ nō ē dicēdū. z ex p̄dictis ifero aliqs ꝛclusiones. ¶ Pria ē q̄ loca publica vni⁹ ciuitatis q̄ sunt i vsu publico. vt cāp⁹ marti⁹ plateꝫ sitia pñt vēdi vl alit aliena ri p ciuitatē in qua sunt si nō recognoscit superiorē nō recognoscētē. ¶ Secūda cōclusio princeps vel ciuitas vel recognoscēs superiorē potest statuere q̄ locus public⁹ efficiat priuat⁹ z vēdat vl ad aliū vsuz deputet vt. d. l. ij. i pn. ibi decreto ne pricipū. ¶ Tertia conclusio p ciuitatem vel dñm recognoscentē superiorē nō pñt vēdi dicta loca publica sine licentia superioris. ¶ Quarta cōclusio p ciuitatē vl dñz superiorē recogñscētē pt fieri statutū sine lnia vl auctate supioris q̄ bōa publica sue ciuitatis efficiātur puata z posteavēdātur tāq̄ priuata. ¶ Quinta cōclusio si. cōcurrit ciuitas vel dñs cū supiore in alienādo bona publica vel in disponēdo aut statuēdo de eis p̄ferr̄ princeps superior cui⁹ bona sunt p. c. i. in prin. q̄ sint regalia. ¶ Sexta z vltima ꝛclusio pōt princeps superior q̄ nō recognoscit superiorē aliū tollere ciuitati vel dño inferiori potestatē statuēdi super reb⁹ publicis. Et est rō qz ex quo illa ptās quā hz ciuitas disponendi de rebus publicis leges cōdēdo procedit. ar̄s. vt. d. l. iij. in prin. ff. ne qđ in loco. pu. pōt per principē reuocari quoniā nedū lex pōt reuocari per principē. sz ēt priuilegiū ꝛcessuz ēt p predeceſſorē suū ac etiā postq̄ ē aliqs ius q̄situ. vt l. q̄ fundo. C. de nō alie. li. xi. vt singlr no. Bal. fin Mic. de mat. pe. col. in fi. C. vnde li. vbi oino de hoc videas. Ad tollēdū tm̄ istud priuilegiū reqrēt clausula nō obstante tali. l. puta. §. ij. ff. ne qđ in loco publi. ex q̄ tale priuilegium est in corpore iuris clausuz ar. gl. notabilis in auc. qua in ꝓuincia. C. vbi decri. agi opz. z gl. i. l. heres absens. i pn. ff. de iudi. quod est notādū. ¶ pōt addi septima cōclusio ex p̄dictis vez qđ ciuitas q̄ etiā recognoscit superiorem pōt bona q̄ sunt i pr̄imonio suo non in vsu cōi vt sunt molēdina bononie alienare ēt siue autoritate supioris p textū gl. in. l. fz z celsus. in pn. ff. de. ℨhen. em. z i. l. inter publica. ff. de ℨbo. signi. ¶ Quero. xi. principaliter an p viam publicā sit licitū priuato ducere aquā simplr vl p ꝺductū ligneū vl lapideū. Et dicas q̄ non nisi ex licentia principis vl ciuitatis in. l. seruitutē. §. publico. ff. ō serui. cibi no. Bar. i. l. quomin⁹ ff. de flumimb⁹. ¶ Quero. xij. an supra viā publicā sit licitū facere pōtes vel pōticellos. Et dicas qđ nō p priuatū. vt. l. ij. §. tractat⁹. ff. ne qđ i loco pub. et ita tz ibi gl. z Bart. z pbaī in. l. fi. ff. ne qđ in flu. pub. Sed permissu principis vel ciuitatis hoc fieri pōt vt q̄n cēt cōsuetudo in ℨriū. vt. d. §. publico. z not. in. l. nō solū in prin. ff. de no. oper. nun. vt no. Bar. in. d. l. quomin⁹. in. xiij. q. z p Bal. i. l. lapilli. ff. ō re. di. z i. l. iurisgētiū. §. si paciscar. ff. de pac. z p Ang. i. l. fi. ff. ō seruitu. de q̄ dic vt dixi plene in li. supiori. ¶ Quero. xiij. an via publica possit p priuatū occupari aliq̄ mō. Dicas regulariter qđ non ēt si hoc nemini sit nociuū. vt. l. ij. i prin. ff. ne qđ i loco pub. z iō nō est licitū facere scalas in via publica. nec ēt primū vel fz gradū scale. vt no. Ang. in. d. l. fi. ff. de seruit. vt dixi i libro p̄cedēti de scalis. Eodē mō nō lz hortulū facere z vineā plātare vl aliqđ aliud iponere nisi p principē aut ciuitatē vl p cōsuetudinē hoc pmitteret qđ no. Et p̄dicta q̄ dixi i his trib⁹ qōnib⁹ ꝓmiis de ꝛcessione principis vl ciuitat; itelligo qñ talis ꝛcessio cēt vicinoꝝ aut alicui⁹ priuati. qz tūc talis ꝛcessio nō valeret ar. l. q̄ties. C. ō p̄ci. ipe. offe. z. l. nec amit. C. de emā. li. z ita tz gl. i. l. fruitures. §. pub. i ver. icō modo. de ser. z gl. i. l. ij. §. si qs a p̄cip. i ver. ipetrauerit. ff. ne qđ i loco publi. Circa qđ vide oino q̄ plenissime dixi. ō. ō pōticellis ℣. circa p̄dicta dubitari posset. z i ti. ō igressu ℣. p̄dicta āt itelligē. z. ō. ō curia i. vi. fal. ¶ Quero. xiiij. an via pu. possit claudi. Dic breuiť aut iteruenit aukas. p̄ncip; aut ciuitatis aut illi⁹ cui reipu. administratio concessa est vt possit ire. l. seruitute. §. publico. ff. de seruit. z. l. ij. in. pn. ff. ne qđ i lo. pu. z. l. qđ p̄ncipis. ff. de aq̄ plu. ar. z in. l. phibet. §. plane. ff. qđ; vi aut clā. Aut nō interuenit talis auctoritas. z tūc aut talis via hz exitū i aliā viā publicā vel ad vrbē vel ad mare vel flumina iuxta. l. fi. ff. de loco z iti. publi. z tūc sine dubio p priuatos claudi non pōt vt. d. l. ij. §. ꝓt ait. z ē tex. cū gl. in l. ſ. ff. de lo. iti. pub. q̄ dicit qđ si aliquis viā publicā clauserit cuilibet pmittit agere interdicto vt restituat in pristinū statū vt. d. §. ꝓt ait. aut talis via non hz exitū. qz p eam forte itur ad certas domos. z nūc vī qđ possit claudi qz illa via vī esse vicinalis z vicinis tantuz seruit. z sic quedā priuatoꝝ vicinoꝝ esse vī per. l. ij. §. vicinales. ff. ne qđ in lo. pub. Ex quo pōt inferri. si domus vel fund⁹ q̄ sunt vndiq̄ esset vnus tm̄ ille sol⁹ posset dictā viā claudere. z vi de multos esse in hac opinione. Sed ℨrium est veri⁹ p̄supponēdo qđ sit via publica vel vicinalis ita tm̄ non extat memoria qđ sit facta ex collatiōe fundoꝝ vicinoꝝ qz talis via ꝺr publica licet appellet vicinalis ex eo qz p̄ncipaliter vicinis de seruit. vt dixi supra in vij. q. Unde cū sit via pub. z in vsu publico z publice oibus pateat claudi nō pōt per. d. l. ij. ff. ne qđ in loco publ. z p l. §. si qs in speciē. z. l. fi. ff. de via. z. l. j. cuz gl. ff. de lo. z iti. prima. z ita tz ang. ꝓsilio suo. xviij. qđ incipit reperit ista reformatio infra scripti tenoris q̄ iubdit qđ quis pōt dicere hāc viā nō esse publicā cū exitū nō habeat nō. n. hec attendim⁹ sed hoc tm̄ an solū sit publica. p quo tu allega. d. l. ij. §. viā publicā. nec obstat qđ dicat vicinalis vel cōsortina. qz nō ex eo qđ sit vicinoꝝ vel cōso. tū ritu ꝓprietatis sed eo qz principaliter deseruit vicinis z cōsortib⁹. tm̄ in vsu publico nō est nisi ꝓbet qđ extet memoria qđ sit facta ex collatione fundoꝝ qz tūc esset priuata eoꝝ z p eos posset claudi z nō aliter per dicta l. ij. §. vicinales. z per. l. fin. de lo. itine. pub. z p ea que dixi in. vij. quest. supra de ingressu vel introitu ℣si. p̄dicta aūt ꝓcedūt. qđ ꝓpetuo tene menti. qz sepe de facto ꝓtigūt. ¶ Quero. xv. qđ si aliqs vl alit ipedit qđ p eā iri non possit an possit agi ℨ claudēte vel ipediēte dic qđ sic vt. l. qb⁹. dieb⁹. in pri. ff. de cōdi. z demō. z. l. j. ff. de lo. itine. pub. z dicit glo. in. d. l. quib⁹ dieb⁹. qđ possum agere actione iniuriaꝝ vel negatoria Bal. ibi tz ℨrium qđ qs nō ꝓsequit interesse pecuniarium vel patrimoniale quo danē. ideo dicit ꝓperere dūtaxat iudicis officiū arguimē. l. denūtiamus. C. de his qui ad eccles. ꝛconfu. z. l. si seru⁹. ff. qđ cū eo. z. ff. de offi. pcōsul. l. fi. z ita tz do. Pau. de ca. in. d. l. quib⁹ dieb⁹. in fine. pnci. ego plus dico qđ si aliqs clauderet viā publicā cuilibet p mittitur agere interdicto vt restituatur in pristinū statū. vt. l. ij. §. ꝓt ait. ff. ne quid in lo. z iti. publ. z dixi in. q. p̄cedenti. Qđ tm̄ itelligo nisi esset clausa auctoritate p̄ncipis vel eius q̄ haberet potestatē alienādi. vt. ſ. dixi in vij. z. x. q. ¶ Quero. xvj. aliqs clausit viā nūquid possum ꝓpria autoritate clausam frangere. dic aut loq̄mur de via priuata. aut ē clausa per dñm vie aut p aliū. Si est clausa p dñm vie nullus pōt eā clausuraz rūpere. qz in nō licitū est pro libito facere vt. l. i re mādata. ff. mā. nisi illa via iure seruitutz esset alteri obligata. qz qñ aliqs edificat ertā ℨ debitā seruiturem dūmodo nō edificat in alieno. sz in suo tm̄ non pōt ꝓpria auctoritate etiā per illū cui seruitus debet. vt. l. quēad. §. si ad ianuā. ff. qđ vi aut clā. Si vero alius q̄ dns claudit viā pōt indifferincte dns ꝓpria auctoritate destruere. vt ꝓbatur in. d. §. si. ꝓtecti. z in. d. §. si ad ianuam. Si aūt via est publica. tunc dic qđ nō debet ꝓpria auctoritate destruere sed debet agi interdicto. ne quid i loco publico. vt. l. ij. in pnc. z. §. ait pretor. z. §. pretor ait. ff. ne qđ i loco pub. z de hac questiōe dic vt dixi. ſ. in p̄cedēti libro de seruit. tig. limit. i. vij. q. p̄ncipali vbi plenissime examinaui istum articulū. ¶ Quero. xvij. quid si claudit via publica q̄ est in vna contrata an alī⁹ de alia contrata cuius parum aut nihil interest possit agere vt destruatur di-

Universidad de Sevilla Biblioteca

ctā clausura. dicas qđ sic. vt. d. l. ij. ff. ne qđ i loco pu. Et hoc tz gl. no. i. d. l. ij. §. pe. i ff. actiōis ⁊ ita tz Ang. in. l. in pro uinciali. §. fi. ff. ō no. oper. nū. q̄ dicit il lam gl. nō esse alibi. ⁊ Jo. de anania in c. q̄liter ⁊ qñ i. ij. col. extra de accu. qui dicit ꝙ illa glo. cōiter teneť ꝑ do. imo dicit plus qđ etiā sozēles possunt age re ꝑ. d. l. is. ⁊ ita no. Bar. Ang. ⁊ do. in d. l. in puinciali. §. fi. ⁊ dixi. §. de cloacis in. vij. q. ¶ Quero. xviij. de q̄dā q̄stiōe q̄ fuit inter duas cōitates quam ponit Bal. in. l. plures. C. de ædi. inser. de q̄dā via publica ꝑ quā ibāt currus vtriusq; cōitatis. cui ex dñis territorij dz hec via applicari ⁊ dicēdū est qđ di cta via est in ꝓmiscuo vsu nec diuidi pōt qz quelibet ps diuisa esset inutilis ad exercitiū vic. ⁊ cui⁹ effect⁹ indiui duus est ei⁹ q̄z substātia indiuidua ē ar. ff. de re iud. l. cui⁹ effect⁹. ⁊. ff. cōi di. l. arbor. §. ꝟestibulo. Et maleficia ibi cōmissa. sindicus vtriusq; vniuersita tis pōt denūtiare. nec est curādū i qua pte ville vtrū magis ꝟsus vnū territo riū siue latera vni⁹ territorij quam ꝟsus reliquū qz tota via ē in ꝓmiscua iurisdictiōe. Et iste cōitates rediguntť ad istar duoꝝ sociorꝝ siue duoꝝ reoꝝ credēdiꝟ si trāseūtes ꝑ illā viā debēt soluere pedagiū erit cōe. qz ex re ꝓmi scua ⁊ cōi peruenit. Inq̄rendo tñ de maleficio ibi ꝓmisso vī melior cōditio occupātis. Et occupare dz qui torum vsurpat. ⁊ tñ hic hȳ occupatio iurisdi ctiōis vbi ꝑuentio facit ius arg. ff. de offi. ꝓcu. l. j. Et sicut iplere ꝓditionē soli iplenti. vt. d. l. si plures. C. de ꝓditio. inser. ita exercere iurisdictionē ꝓdest soli exercenti ⁊ sol⁹ ꝑueniēs intelligi tur iurisdictionem exercere. Alij di cūt qđ si in medio duaꝝ ciuitatū ē locus cōis ⁊ ibi fiat maleficium qđ ptās vtriusq; ciuitatꝫ hz cognoscere qz ei⁹ territorio offendit. ff. de his qui deie. vel effu. l. j. in fi. ⁊. l. si ꝟo. §. qđ si ex me ridiano. ⁊ sic nō est melior ꝓditio ꝑueniētis. sicut in iniuria facta plurib⁹ vnusq̄sq; iniuriā suā ꝓsequit. ⁊ hec ē verior hz Albe. de cerito. ⁊ dict Bal. i d. l. si plures ⁊ econuerso si villa teneť emēdare furta in suo districtu ⁊ l via cōi duaꝝ villaꝝ esset factū furtū: que liber villa teneť insolidū sed si vna ab soluitur altera liberať vt in dictis iu ribus ⁊ sic qđ cōe est ptuatum actiue passiue in istis indiuiduis ſm Bal. in d. l. si plures ⁊ adde p̄dicta §tū ad cō dēnationē qđ no. Alb. ō ro. i. ij. pte sta tutoꝝ. q. clxxvij. ⁊ ēt. q. xxxviij. ¶ Que ro. xix. statuto caueť qđ vulnerās i via publica magis puniať quam si alibi vulnerat. aliqs ꝓcussit in via ptuata ꝑ quā tñ iter publice fiebat an puniet ac si i via publica vulnerassiet. ⁊ vī qđ sic per. l. j. §. summa cū vtilitate. ibi dū modo ꝑ eū vulgo iter fiat. ff. de his q̄ deie. vel effu. qz nemo expectari dz. vt l. iij. §. cōditio. ff. de adi. le. ita tz Ang. in tractatu suo de maleficijs i tt. ō pe. ⁊ ꝓcus. ⁊ isul. ȳ. itē po. ⁊ cū sequiť Alb. de ro. in suo ope statutoꝝ i. ij. parte. q. xxxvij. q̄ incipit statuto caueť qđ vul nerās. Jn Jtū tñ vī qđ illa via in ve ritate ē ptuata ⁊ in q̄stiōe ꝓsupponit ⁊ dixi. §. in eo. i. vij. q. ergo statutū pe nale loquēs de via publica nō dz hȳe locū in ptuata qñ statuta sunt stricti iuris nec regulariter dz extendi. vt. l. iij. §. hec verba. ff. ō nego. gc. ⁊. l. j. §. is qui naueť. ff. de exer. cū si. q̄maxime sta tuta penalia vt no. in. l. si ꝟo. §. de iu re. ff. sol. ma. ⁊ istā ptem puto esse ve riorē. qz qñ statutū est penale ⁊ correc toriū iuris cōis sicut ꝓsupponit i ca su isto. ꝛtuncnō dz extēdi etiā per idē titatem rationis ꝑ no. per gl. ⁊ doc. in auteˉ. §s actiones. C. de sacrosan. eccle. ⁊ ꝑ no. elegāter. ꝑ bar. in. l. j. ff. so. ma. i ix. q. secº essetqñ statutum declararet aut distingueret ius cōe. qz bñ tūc fie ret extensio ꝑ idēritatē rōnis ꝟz Bar. in. d. l. si ꝓstante. ſnō ob. l. j. §. sūma cū vtilitate. ff. de his qui deie. vel effu. qz ibi fit extēsio ꝑ. l. ⁊ i casu nostro fieret ꝑ hoīem qđ nō est dicēdus per p̄dicta. ¶ Quero. xx. ō alia qōne quotidiana scz statutū ē hoc pacue: ⁊ etiā in mul tis locis qđ si q̄s vēdiderit fundū pos sit coherēs seu ꝓfinis seu collateralis p̄sentare idē pretiū ⁊ vēdicare fundus venditum ab emptore. modo aliquis

vendidit fundū ⁊ vicin⁹ qui hz alium fundū ꝓpinquū via tñ publica interueniēte vult p̄sentare ꝑtiuz vigore di cti statuti. q̄rit an possit. ⁊ dubiū est in hoc an talis vicin⁹ dicať coherēs ⁊ cō finis aut collateralis ita qđ possit pre sentare. ⁊ vī qđ sic per. l. actº. ff. de acq. re. do. ⁊ ꝑ tex. cū glo. no. insti. de re. di ui. in. §. ripaꝝ. in ver. adheret. vbi hȳ qđ ripe fl̄minis dicunť esse illoꝝ quo rum p̄dijs adheret etiā si via pub. sit in medio. Jtē ꝑ hoc q̄ via publica me dio nō impedit seruitutē hz alius loc⁹ ꝓuarus sit. vt. l. seruitutes. §. pub. ff. de ser. ⁊. l. qui sella. §. fi. de ser. ru. et ca sus vī ad literā in. l. ij. §. fi. cū. l. seq. ff. fini. regun. vbi dr qđ si via publica sit in medio inter fundū tuū ⁊ meū confi niū nō intelligiť qz via in cōfinio meo est via publica magis q̄s ager vicini ⁊ ideo vult ibi qđ nō possit agi iudicio fini. regū. qđ inter ꝓfines ꝑtit. ⁊ istā vltimā partē puto veriorē esse. et idez etiā dicas si flumē publicū sit etiaz in medio qz nō diceret̄ esse cōfines seu collaterales. vt est tex. in. l. j. que icipit qz vias. ff. fi. regū. Sec⁹ si riuus ꝓuatus interueniret. vt est casus in. l. seq. que incipit. sed si riuus. ⁊ hāc ptē etiā tenet Bal. in quadā lege greca Fede rici iperatoris que vocať ius ꝓhomi sios. in glo. ij. ſNec ob. l. marit⁹. de ac qui. re. do. vbi tex. in fi. vī velle qđ si an ter fundū vicini ⁊ meū est via publica ⁊ flumē destruxit fundū vicini ⁊ viaz publicā. ⁊ postea retrocedit flumē qđ tund⁹ vicini efficitur me⁹ nō obstāte qđ via q̄ remanet sit in medio. qz ille tex. fundat se in hac rōne. in fi. qz etiā ipsa via est fundi mei et glo. intelligi tur §tū ad emolumētū nō §tū ad ꝓ prietatem vel quātū ad cōmodū meū. qz si via destrueret ex fundo meo de beret reparari per. l. si locº. §. fi. ff. quē admo. ser. amit. Sz quo ad alios effe ctus secº. Et ideo quātū ad hoc vt fun dus q̄ est vltra viā fit coherēs quantū ad hoc vt Jus cōe possit vēdicari di cēdū ē. qđ ipsa via impediat ne fundi di canť coherētes. ⁊ eodem mō rñdeo ad glo. i. §. ripaꝝ. q̄ potiº ꝑbat Jtiū rela ta ad ter. q̄ ter. dicit qđ ripe sunt eiº cui⁹ p̄dio adheret. ⁊ glo. addit ēt si via vel flumē sit etiā i medio. q. d. lz tūc nō ad hereat p̄dio qñ via est i medio tñ ripa sua est. ¶ Quero. xxj. q̄d si via cōis ē ad fontes astroꝝ vel castroꝝ ad cui⁹ iu risdictionē ꝓtumanť p̄ dia ptinere. Rñdeo ſm Bal. i. l. si plures. C. de ædi. iser. qđ via cōis dif finit loca ſm vicinitatē aſpect⁹. ifti. de reꝝ dini. §. insula ⁊ vide qđ not. Azo in sūma. C. vti pos. §. in his. Jtē mediū est extremitatib⁹ oppositū ſm Aristo. ⁊ iō nulla ex tremitas p̄dicať de me dio. Jtē qđ ꝑticipat de Jtijs nō est ſimplicit ta le. vt. ff. de le. ij. l. hoc le gatū. ¶ Quero. xxij. ali q̄s legat vel vēdit fun dū vel domū an videať ꝓcessum qđ debeat hȳe viā ex fundo exterioris vel vēdētis: vel fūt duo frēs aut socij diuidunt vnū fundū. an in dubio videať actū qđ vn⁹ de beat hȳe viā ꝑ partē al terius. Uide q̄ plenissi me dixi i li. p̄cedēti. i tt. de ser. iti. seu aditº. vbi etiā dixi de itin. ⁊ actu. vbi oīno viđ. ⁊ adde qđ si aliq̄s vēdit fundū in q̄ hz capellā qđ capella non cedit si hz aditū ꝑ publico. Sz bar. ita di cit. i. l. si mercedē. §. j. ff. de ac. em. ꝑ illū text. cui adde no. ꝑ Jnno. ⁊ doc. i c. ex literis extra de iu re patr. ¶ Quero. xxiij. q̄d si via publica ē a q̄s inundata vel aliter de

ca. ex lr̄is vbi dicit Jnno. q̄ si ep̄us do net alicui villā ⁊ ola iura q̄ hz in ea: non tñ intelligiť dona re decias vel alia mere spi ritualia.

structa. an possit iri per fundū vicini. dic q̄ sic p. l. ſi loc⁹. ℌ. fi. ff. quēad. serui. amitt. ⁊ nūq̄d debēat vicin⁹ de hoc hȳe p̄cerū gl. ibi tāgit ego dixi i loco p̄cedenti. in. x. q. p̄incipali. in fi. ℌ. de seruitu. i antepe. q. ℣. ſz quid si locus debēs seruitutē itineris est inundat⁹. et in pe. q. ver. vij. qñ via publica. ⁊ adde q̄ ibi casu si aliqs duceret pecudes vel animalia p fundum vicini. qñ via publica ē destructa nō pōt accusari p vicinū de dāno dato. vt no. Bal. in. l. p agrū. C. de serui. ⁊ aqua. ⁊ vide ad hoc glo. j. di. oēs leges. in gl. magna. in fi. ⁊ gl. fin. i p̄n. mariti⁹. ff. de acq. re. do. ⁊ hoc itellige dūmō ciuilit. ducat aliatra q̄ a dāno iquātū p̄t custodiat. l. si cui. ff. de serui. ſm Bal. in. d. l. p agrū.

¶ Quero. xxiij. qd si aliqs in agrū vicini viā publicā reiecerit. an is p cuius fundū via publica facta est possit agere ℌ eū. dic q̄ sic. q̄ p̄t agere actione vie reiecte ad suū interesse. ſ. quāti sua interest q̄ via publica p suū fūdū facta nō sit. vt ē ter. i. l. si in agrū. ff. de via publica quā actionē quidā differunt esse. p̄riū nomē actionis. ⁊ ita ē in arbore actionū Joannis in speciali circulo. ⁊ ita bñ sonat actio reiectevie sicut ⁊ nomē alteri⁹ actionis. ⁊ ita renuit Azo vt no. glo. j. in fin. in. d. l. ſi in agrū. Alij differūt q̄ nō est. p̄riū nomē actiōis. ℌz est quedā adiectio sicut est actio de peculio. ⁊ q̄ ōz in. d. l. si in in agrū. q̄ datur actio vie reiecte dz exponi i. p̄p̄r viā reiectā datur actio vtilis. l. aquile. vel in factū. vt no. glo. in. d. l si in agrū. sicut ⁊ alias dat actio de dolo. i. p̄pter tanq̄ dolū dat actio. ſz mā. C. de do. l. j. ⁊ istā p̄r tanq̄ vltimā vī sequi Rof. in libellis suis iuris ciuilis. in titu. si vicin⁹ p fundū viam reiecerit ⁊c. alias est rubrica de actione vie reiecte. ⁊ ita etiā tz Bar. in. d. l. si in agrū. qui dicit q̄ ista non ē actio de per se. ſz est actio i factū ex hoc edicto. vel per legem aquiliā. ⁊ intellige Bar. dū dicat ex hoc dicto de edicto posito in. l. j. de via publica et itinere publico reiecte. Sz circa istā actionez vie reiecte querā de quibusdaz p ei⁹ declaratione: q̄ est materia cognita.

¶ Primo quot sint necessaria ad hoc vt p̄petat ista actio. Rof. in dicta rubrica de actio. vi reiecte dicit q̄ tria sunt necessaria. Primū q̄ viā publicam q̄s fecerit p fundū. Scōm q̄ iste fund⁹ sit vicini sui. ⁊ idē si esset alteri⁹ p̄uati. Tertiū q̄ p̄pter hoc dānū sit illatum illi vicino vel dño p cui⁹ fundum via publica facta ē ⁊ hoc oīa colligunt in d. l. si in agrū. ff. de via publi. ¶ Scōo quero quid cōpetat ista actio. ⁊ vī q̄ p̄petat ad hec vt via publica reiecta i agrū vicini remoueatur de fundo illo sed dic ℌ: q̄ immo p̄petat ad interesse tm̄. vt est casus. in. d. l. si in agrū. ⁊ hoc tz Rof. in. d. ti. de act. vi. re. ⁊ adde q̄ dicā i sequēti. Hoc tn̄ fallit in casu qñ via publica esset destructa p. l. si locus. ℌ. fi. ff. quēadmo. ser. amitt. ſm gl. in. d. l. si in agrū. quam declara. vt dixi. ℌ. in xxiij. q. ⁊i alys loc; ibi remissis. ¶ Tertio quero q̄d si ageā ad hoc vt illa via remoueat. Dic q̄ nō cōpetit actio p̄dicta vt stati dixi. ſz possū ego i cui⁹ fundū via reiecta ē p̄pa auctoritate claudere ita q̄ plus ide trāsire nō possit p l. quēad. ℌ. si. p̄tectiōe. ff. ad. l. aquil. ar. l. y. C. de allu. ⁊ ita Rof. i. d. tit. de act. vie re. q̄ dicit q̄ ita de facto sepe videmus. ⁊ adde q̄ dixi. ℌ. i. vj. q. ¶ Quarto q̄ro q̄d si egit q̄s p̄tio ℌ vicinū q̄ viā pu. i fundū suū reiecit ⁊ fuit p̄secutus interesse suū p actionē vie reiecte. an poterit postea clauderevīā. Ur̄ q̄ sic. arg. l. strichū aut pāphilū. ℌ. de loco. ff. de sol. Cōtrariū teneas q̄ cū ipse p̄tiū habit ⁊ p̄tiū loco rei succedat. ff. ō peti. heredi. l. si p̄tiū. ⁊ dixi i. l. labeo. ℌ. sabin⁹. ⁊. ℌ. itē si dñs de ℣b. sig. ℊ vī habere fundū ex q̄ hz p̄tiū. vñ via claudere aut remouere nō poterit. ⁊ ita tz Rof. in loco p̄alleg. Itē p hoc cū cōpetant dño fundi duo remedia. Unū ad interesse. aliud ad rē intentando vnū alteri renuntiare videtur iurta nota ta. in. l. quod in herede. ℌ. eligere. ff. de tri. ¶ Quinto quero; quid si aliquis reiecit viam p̄uatam per fundum vicini sui. nunquid agetur actione p̄uata. ⁊ videtur q̄ non. q̄ illa actio est

inuenta p via publica Rof. tñ in ti. p̄allegato. i fi. dicit q̄ credit q̄ vtilē actionē hȳe posit et intētare etiā negatoriā ⁊ si est dñs fundi dat sibi vtilis negatoria vel publiciana. vt. l. si ego. ff. de pub. directa actio nō dat p via tm̄ publica: q̄ tūc nō cōcurrunt ℣ba ⁊ mens legis. facit q̄ nō. not. in. l. tutori. C. de neg. ge. ⁊ in. l. si q̄s id q̄ in p̄n. ff. de iurisdi. om. iu.

Libell⁹ in actiōe vie reiecte.

¶ Sexto q̄ro q̄ō dz formari libel. i hac actiōe vie reiecte. Et dic q̄ dz formari isto mō. Coram vobis ⁊c. cōpareo ego Philipp⁹ Alex. de velletro: contra ex aduersus Antoniū falsepedarū. ⁊ dico ⁊ expono q̄ dict⁹ Antoni⁹ in agrū meum viā publicā reiecit seu imisit p̄pter q̄ interest mea ne via illa ita reiecta esset q̄re istud interesse meū petet. Ad hoc p̄pono actionē vie reiecte: ⁊ hoc tenēdo illam opinionē q̄ cōpetat dicta actio. ſz tenēdo aliā opinionē. ſ. q̄ nō sit p̄cep tū nomē actiōis. sicut dixi in. j. q. hui⁹. xxiij. q. tūc retineas oīa in libello posita ⁊ adūcias. ⁊ ad hoc p̄pono actionē in factū vel vtilē. l. aquilie. ita dicit Rof. in. d. ti. de act. vie reie. Sed tu dicas q̄ hodie in vtroq̄ casu nō est necesse q̄ exp̄mat nomē actionis vt not. gl. magna in. l. j. in p̄nci. ff. de edē. ⁊ ibi p doc. ⁊ no. p glo. ⁊ doc. in c. dilecti. extra de in. in c. examinata eo. ti. ⁊ tuti⁹ est q̄ nō iferat nomē actiōis in libello. vt no. taī in dictis iuribus: ⁊ maxime in casu isto in q̄ sunt opiniones q̄ō sit p̄riū nomē actiōis exp̄mēdū. ¶ Septimo ⁊ vltimo quero q̄ō debeat actor ⁊ re⁹ formare positiones in hac actione vie reiecte. dic ſm Rof. in tit. sept⁹ alle. q̄ positiōes actiōis sic fieri debēt. Ego dico q̄ via publica vadit ⁊ ire dz ꝟ p tales partes vel recta via publica p illā tu vicin⁹ reiecisti vel imisisti per fundū meū. Itē dico q̄ p talē viā missaz p fundū meū dānū mihi illatum ē ⁊c. Positiōes ℣o rei sic fieri p̄nt. ⁊ dico q̄ via publica est vel eē dz p tales partes sicut nūc ē. Itē dico q̄ ptes illas vel fines ē fundus ius. Itē dico q̄ p talē viā ꝟ publicā ita imissa cōditio tua facta est melior mō perviā. ⁊ stratā publicā pōt inde simonia vēdere renuntiantibus: ⁊ p viam publicā trāseuntib⁹. ¶ Quero. xxv. an quilibet teneat munire vel reficere viā. Dic duplex est via. vna publica. alia p̄uata. vt dixi ſu p̄ta in. vij. q. p̄mo casu qñ via est publica disti gue. aut via est itra ciuitatē: ⁊ q̄libet dz munire iurta domum suā. vt. l. ediles. ff. de via publi. alias est in ti. ff. de loco publi. fru. Et ita tenet Bar. i. l. q̄ bithimiā. C. ō mune. ꝛce. li. x. ⁊ idē si via publica ē p burgos ciuitatſ. vt ē ter. cū gl. i

Qui tenet aīt refice reviam.

Universidad de Deusto Biblioteca

ꝑ.ciuitates.i.d.l.ediles i tñ qō nullū genꝰ hoiz excusat ab isto onere: qz nō numerat iter sordida mūera.vt.l.absit.C. de ꝓpri.do.Aug.li.xj. et ibi p bar. nisi eēt ꝓcessa vacatio munerū publicoꝝ.vel papalis ꝓcessio vt nō teneat ad istō onꝰ reficiēdū.vt.l. hi q̄ munerib⁹.ff.de va.mu.⁊ no. gl.⁊ bar.i.d.l.absit.⁊ iō nō excusant ēt ꝑdia ꝑncipis: vt ibi. Et hoc tenet Andre.de barulo p illū tex.⁊ ē tex.i.l.ad instructionē.C.ō sacrosā. eccl'. Itē nec excusant ecclesie vt ibi.⁊in auc.de eccl'.tit.Ⓖ.hoc sancimꝰ. col.viij.qz est onꝰ reale. vt dicit Bar.i.d.l.ad instructionem.⁊ sic not.q̄ res eccl'ie tenēt ad refectionē viaꝝ publicarū.

An eccl'ie teneāt ad refectionē viarum publicaꝝ

Nō aūt dicas qō sola eccl'ia.i.ipse locꝰ sacer sine aliq̄ possessiōe teneatur ad istā refectionez: qz nō tenet ſz p̄ possessiones tm̄.Et iō fres minores nō tenent ad istō onꝰ nec ēt eccl'ie ciuitatis tenent ad refectionē vie seu stilizare iura ciuitatis Bononie. qz eccl'ie nulliꝰ bōis sūt ſz parochia reficiet ſm Jac.bu.⁊Bal.in.d.l.ad istructionē. Et qz istud onꝰ reputat esse onꝰ fructuū.vt.l.ſi pēdētes.Ⓖ. ſi qs cloacā.ff.de vſu.⁊ d.l.ediles ſeq̄tur qō possessiones ſteriles q̄ nihil reddūt de ſlu.nō tenent ad istō onꝰ ſz Bald.in d.l.ad istructionē. ¶Sz aduerte qz gl.xvj.q.j.Ⓖ. nouaꝝ.alias i.Ⓖ.iuxta in ver.nouis collatiōibꝰ. in fin. dicit singu.qō nō teneāt.l.ad instructionem C.de sacroſan.eccle. q̄ dicit q̄ clerici tenent ad istructionē itineꝝ:⁊ ꝓ hoc vī tex.in.c.nō minꝰ.de imu.eccle.⁊ in cle.j.eo.tit.⁊ hoc tz Host.in summa de imu.eccl'es.Ⓖ.qbꝰ ego ꝯo credo illā gl. nō dicere vez. q̄m ista sunt munera realia.vt dicit Bar.in.l.ad istructionē.⁊ nō sunt sordida: ergo tenent eccl'esie.vt.d.l.absit. Nec ob.d.Ⓖ.nouaꝝ qz ibi ōr qō eccl'ia nō tenet ad nouas collationes.⁊ sic ad munera sordida. Et istā partē quod eccl'esia teneat ad ista onera refectiōis viaꝝ tz Ant. de but.in.d.c.nō minꝰ.vbi plene examinat istā materiā⁊ ita ēt tz Card.3ab. in cle.j.xvij.q.de vita⁊ hone. cleri.di cēs qō.d.l.ad instructionē hoc exp̄sse dicit nec aliqō ius nouū specifice ꝺdicit. Uñ qō nō mutat ōre stare ꝓhibēt l.sancimꝰ.C.de test.⁊.l.ꝑcibꝰ i fi.C.de appel.⁊ allego hāc rōnē ad idē qz leges ciuiles sūt approbate ꝑ ius cānicū iquātū nō ꝺdicā. exp̄sse canōibꝰ vt ꝓbat.x.di.ſi i adiutoriū.⁊ i.c.ſeq.⁊ notāt canoniste i.c.eccl'ia scrē Marie ex̄ de ꝓpſt.⁊ de ista materia an eccl'ia et alij teneant ad refectionē viaꝝ⁊ ponti vide p dñz ꝑe.ō anch.i repe.c.ꝓpoſtulasti i.v.q.ex̄ de ſo.ꝓpe. ¶Sz q̄d ſi iponat gabella ꝑ plaustris⁊ currib⁹ ⁊ q̄ ſoluāt ad portā ꝑ refectiōe vie eccl'ia teneat.⁊ dicas q̄ ſic.qz aliq̄d ſoluit ex eo q̄ plaustra deſtruūt vias et opz q̄ ꝓtinue reficiant ex illa pecunia ⁊ iō ſicut eccl'ia teneāt ad ꝛfectionē viarū ſz q̄ō.ſ.diri.ita ad ſolutionē huiꝰ gabelle ex q̄ reſcium⁹ vie ſz Ja.but.⁊ Bal.i.d.l.ad deſtructionē.dicit tñ ibi Bal.q̄ō ad hoc nō ꝑnt cogi p ſeculares vt i cle.j.de imu.eccle. ¶Itē q̄d ſi ciuitas vl'iciniavult facere vnā viā ō nouo ⁊vult iponere onꝰ ꝓpe.ꝑ rebꝰ ꝑ dicta exp̄ſa vie vl' pōt, an poſſit iponi eccl'ys. Bar.i.d.l.ad istructionē dicit q̄ nō ꝑ aut. Itē nulla cōitas.C.ō epiſ.⁊ cleri.niſi ꝑdia eēnt tributaria. De q̄ vide p Bar.i.l.plz.C.de ſac. ſā. eccl'. Sc̄o cāu q̄nvia ē ex̄ ciuitate bēgniꝰ. tūc debet fieri refectio⁊ itūctio

exp̄ſe cōis iponēdo collectā,ꝑ q̄ntitate p̄rimōij ꝑ.l.q̄ bithimiā.C.ōmu. ꝓce.lī.xj.⁊ibi hoc tz bar. hoc tñ fallit qñ dñs ciuitat⁹ vl' aliꝰ ſupior recipet vectigalia a trāſeūtibꝰ,⁊ tūc ſuis ſūptibꝰ eā vtā ōberet dñs vl' ſupi or facere purgari⁊re pari nō aūt ſūptibꝰ ſubditoꝝ ꝑ regulā iur⁹ q̄ ſē tit onꝰ⁊c.ōre.iu.i.vj.⁊.l. ꝛz nāz.ff.e.ti.⁊ita tz Jo. ō pl.i.l.vna.C.ō ale.i.li. xj.⁊,ꝑ hoc facit qō nota bil' dicit archꝫ.xxxiij.q. iij.ſi q̄s ꝑegrinꝰ. Ubi dicit q̄ iſti comites⁊ barones teneāt ciuitates ſuas i qbꝰ colligūt pedagia⁊ſtratas tener ſecuras a latrōibꝰ al's teneāt emēdare dānū deꝑdato ⁊ idē ſeq̄t bal.i.c.j.i pe. col.ꝑn.i tit.ō his q̄ feu. da.poſ.⁊ i.c.j.Ⓖ.quēticulas.i.ij.col.ō pa.iur.fir. ⁊ Flo.i.l.j.Ⓖ.ſūma.ff.de his q̄ ōte.vl' eff. qō ꝓpe tuo tene mēti. ¶Scō casu ꝓncipali q̄nvia ē ꝑuata.⁊ hoc ꝑt eē duobꝰ mōis. Uno mō via.i.iuſ eūdi,put ē huiꝰ,⁊tūc cōueīt ius ſrectiōis eiqhz viā ille em̄ q̄ hz ſolū dz pati. vt.l. refectiōis.ff. cō.ꝑ.⁊ dixi plene.Ⓖ. Secūdo mō accipiť via ꝑ uata hoc ē fcā ex collonibꝰ ꝑuatoꝝ.⁊ tūc idē q̄ ad illos ꝑuatos qz ad eos ꝓtinet ſrectio vt.l.ij. Ⓖ.viaꝝ.ff.neq̄d i lo.pu. ⁊ hoc tz guil.ō cu.i.l.ne minē.C.ō sacrosā.eccl'. ⁊ seq̄t bar.i.d.l.q̄ bithimiā. ¶Sz iuxta ꝓdicta q̄rit an ſcholar⁹ vl' q̄ cō duxit domū teneāt ad refectionē vie:⁊ q̄dā dicūt q̄ nō ſolet allegari. ff.loca.⁊ ibi tz Sal.i.l.i ſū.C. de pi. dicas ꝺcīū q̄ teneāt ſoluere ⁊ſi nō ſoluūt ꝑt via occupari vt.l.ediles.ff. ō via pu. ⁊ ſi ſoluūt ſolu ēt expēſis locatoris qz locatori iputabūt in pēsiōe ꝑ actionē ex eo contractu ſm ꝑe.⁊ Cyn.in.d.l. in ſumma⁊ Bar.i.d.l.ediles.⁊ ita tz etiā Alb.de roſ.ſm Odof.i ſuo opestatutoꝝ in ꝓma parte q.cxxxvj.q̄ icipit ſtatuto cauēt. Ubi vl't qō ſi ē ſtatutū qō qs añ domū ſuā teneat ſoligare ſub certa pena qō inqlinꝰ ſoluēdo iputat locatori ⁊ idē tz dñs Paul. in.l. ex cōducto.in ꝓn.ff. loca.⁊no.in.l.ſi pendētes .Ⓖ.ſi quis cloacam.ff.de vſufr.⁊ idez tenet Roſ. in libellis ſuis iuris ciuilis.in ti.de offi.iudi. quo ꝓhibeť ne aliquid fiat in via pub.in fi.qui ōt q̄ ad hoc q̄ꝓpetit offi.iu.per.d.l.ediles. circa ſi.de iſto officio iudicis dic vt per eū in.d.titu.⁊.j.diceť. ¶Itē q̄d ſi eſſet emphiteota ſeu liuellarius.an teneat reficere viā publicā ante domū ſuā emphiteoticā dicas qō ſic⁊ expenſis ſuis.vt.l.ij.circa ꝓn. in verſi.publicarū functionū.C.de iure ēphite.⁊ ibi ħ ponit ꝑ Alb. de roſ. in.d.q.cxxxvj.et dicit idē de vaſallo.⁊ ē notādū qz iſti dicuntur habere vtile dñium. vt l.j.Ⓖ.j.ff.ff.ſi ager,vectiga.vel emphit. pe.c.j.

An conductor domꝰ teneat ad refectiōe vie.

Linella ri⁹ q̄d aūt ſitliuell⁹ q̄ſ fiat vide p.d.albe.i ꝓhemio feudoz.i.q.fi. ꝑ.notādū ⁊ i.Ⓖ.aut ſi liuellario q̄bꝰ modꝫ feudum amit.

ibi fi rec aut. ⁊ ibi no. i ti. ꝺ̄ ꝑ re. alifacta ⁊ no. gl. in. l. si vt certo. ℊ. si duobus vehiculū. ff. cōmo. ⁊ in. c. cū bert. de re iudi. ¶ Itē qd de vsufructuario an teneat ad refectionē vie dic q sic. vt. l. si pēdētis. ℊ. si qs cloacā. ff. de vsufru. ⁊ vide qō ibi no. ⁊ i. l. atheiū. e. tit. ⁊ i. l. q̄ cubuas. ℊ. q̄ hortos. ff. de leg. iij. ⁊ qō no. Bar. in. l. hīs ꝑ bis. ℊ. idem rndit eo. ti. ⁊ in. l. fi. ff. de vsufr. leg. vbi oino vide qō itellige nisi possessiōes essent steriles in q̄b⁹ hr̄ev lusfructū. vt ℊ. dixi post p̄nc. huiꝰ. xxv. q. pn. ¶ Itē qd ꝺ̄ marito q̄ hz fundū dotalē iuxta viā publicā q̄ ꝺz refici. dic vt hr̄. in. l. iij. ℊ. j. ff. de ipēsis. ⁊ adde qō statiz dicā. ¶ Itē qd si aliqs habitet in domo gratis an teneat ad refectionēvie. dic q sic si refectio pura purgatio pertinet advtilitatē mom̄etaneam hz si ad ꝑpetuā sec⁹ et ita vult. d. l. iij. ℊ. j. ⁊ ita hz Bar. i. d. l. ediles. ff. de via publica. Ego puto q si refectio ꝺz durare pro tpe quo habitare ꝺz gratis vel maiori teneat: aliās nō p. d. l. iij. ℊ. j. ⁊ qō ibi notāt Bar. ⁊ Ang. i. l. diuortio. ℊ. q̄ i an no. ⁊ qō ibi no. ff. sol. matri. ¶ Itez an teneat qs reficere viā si priꝰ vult cedere domui quā hz iuxta viā vide Bal. in addi. specu. ti. de cēsi. ⁊ vide q̄ dixi. ℊ. de pureo ꝟ. hz pone q q̄dā cōitas. ⁊ q ibi dicta determina ēt istā. q. ¶ Itē qrit qd si via publica nō est destructa ex āriqtate vel casu hz aliqs ipaz exarauit seu aliter destruxit: an vicini teneanť reficere. Dicas q nō hz ipse tm̄ q eā destruxit. vt ē tex. i. l. si in agr. in fi. ff. de via publica. ¶ Sz qd si ille nō ē solūēdo dic q vicini cogunť. vt not. ibi gl. singu. ar. d. l. ediles. ℊ. ostruāt. ⁊ l. y. ℊ. viaz. ff. ne qd i lo. pu. ⁊ dicit ℒ. u. de roma. in q̄dā suo singulari qō incipit. Dic mihi viā destrucā ⁊c. q illa gl. ē sing. ⁊ nō ē alibi. Itē adde qz sepe dictū ē qō qs teneť reficere viā i ciuitate vel burgo. ſſā itelligiť q̄ten⁹ pt̄ēdit latitudo dom⁹ sue. ita Argu. i. l. singulay. i fi. C. de edi. pua. vel q̄ten⁹ pt̄ēdit latitudo cuiuscūq fundi q̄ fiti ciuitate vel burgo ꝟ sus dictā, viā publicā ar. l. iter eos. ff. de aq̄. re. do. ⁊ p

An q̄s possit reficere viā publicā ⁊ qūo.

l. adeo. ℊ. ifula. eod. ti tu. et insti. de re. diui. ℊ. insula. Et dixi cuiuscūq fundi: quia quicūq fundꝰ sit in ciuitate vel burgo idem iuris est si ne sit domus siue stabulum siue hortus et siue sit fundus rusti. siue vbanus: qm̄ in vrbe ⁊ in burgis pōt ee fundꝰ rusticꝰ qz nō locꝰ sed materia facit p̄diū vrbanū. l. vrbana p̄dia. ff. de ver. sig. ¶ Quero. xxvj. aliqs vult reficere viā publicā an possit ⁊ qūo de pmo dic hz aliqs faciat in publico: tm̄ pōt. vt. l. j. ff. de via publica ⁊ iti. pu. re. ⁊ no. ibi gl. i rub. prz ex his q̄ dicta sunt i duab⁹ q̄stiōib⁹ precedētibus. Et nedū quis potest viam publicam reficere: sed etiā purgare refectiōis portionē. vt d. l. j. ℊ. hz ⁊ purgare. qō no. pro statutis loquētibus de refectionevievt comprehendatur etiaz purgatio sicut est auferre lutuz exvia publica. Et purgari ꝑprie ꝺ̄ ad libramentum propriuz dirigere sublato eo qō supest. Et libramentuz capitur p modo ⁊ pulchritudine. vt est tex. cū glo. in. d. l. j. ℊ. purgari. ⁊ ex eo qō dictū est sublato eo qō supereſt. no. q ille qui teneť purgare viā non sufficit si auferat lutuz ei via publica in medio ⁊ p̄yciat in partibus vel in lateribus vie qm̄ teneť in totū auferre de via. vt. d. ℊ. purgari qō no. Item etiam reficere dicitur ⁊

qui aperit ⁊ qui purgat oēs oino ⁊ q̄ in pristinū statū reducit. vt. d. l. j. ℊ. reficere. ¶ De scō dic q ille q̄ vult reficere viā publicā ꝺz ad veterē ℓa titudinez restituere. vt d. l. j. ℊ. j. ⁊ nō ꝺebet latiorē ⁊ neq; longiorez neq; altiorē neq; hūiliorē sū noie refectionis facere nec in via terrenuz aut glaciā ponere aut sternere viā lapide q̄ terrena sit vel cōtrario de strata terrenā facere. vt ē text. in. d. l. j. ℊ. si quis in speciē. Et in effectu sub specie refectiōis nō pōt qs viaz deteriorem facere impune imo pḥibēdus esset. vt. d. ℊ. si quis i speciem. ⁊ ibi etiam vide p glo. ⁊ doct. vbi predicta ꝟba declarāt. ¶ Quero. xxvij. si quis vult reficere viā publicā et ab alio impediť qua actione agetur in impeditē. Dic interdicto de via publica. ⁊ itinere pu. reficiendo. ⁊ istud interdictum perpetuo ꝺat ⁊ oībus ⁊ in oībus ⁊ in oēs ⁊ haber cōdēnationē in id qō actoris itererit. vt d. l. j. ℊ. fi. ¶ Quero. xxviij. ad hoc vt istud interdictū cōpetat cōtra impediētem reficere viam q̄ sint necessaria. ⁊ Rof. in libellis suis. in tit. si aliqs vult reficere viam publicā alias in Rubrica ⁊ interdicto si via publica reficiť. in pnc. dicit q quatuor sunt necessaria. Primū est q via illa sit publica vel iter publicum. Scōmqō aliqs velit reficere. Tertiū q

Que actio ꝺat ℌ impediētem purgare viam publicam.

reficiēdo nō mutet statꝰ primitiuꝰ vie publice. Quartū q alius te ipe diat volentē reficere vel purgare viā publicā. Et hec quatuor ꝓbātur. in d. l. ff. de via pub. ⁊ itinere pu. re. ¶ Quero. xxix. qūo ꝺebeat formari libellꝰ in isto interdicto. ⁊ Rof. in tit. p̄allegato ꝺicit qō ꝺz formari sic. Coꝛā vobis ⁊c. cōparco ego rytius ⁊ cōquero de Sempronio qa me volentē reficere vel purgare viam publicā vel locū publicum me pḥibuit ⁊ peto interesse pro tali violētia vel iniuria ⁊ ago contra ip̄m. ⁊ ad hoc ꝓpono actionē in factū sublegatam in loco interdicti in via pu. ⁊ iti. pub. reficiendo vel ipsum interdictū. vt. l. j. ff. eo. tit. Si aūt propter illā refectionem vertiť specialis ⁊ ꝑpria vtilitas actoris pōt libelluz cōcipe mō p̄dicto ⁊ ei adere sic. ⁊ qz interest mea spāliter pp̄ domū meā non esse pḥibitū ideo illud meū interesse peto ⁊ ad hoc ꝓpono interdictū vel predictā actionē in factū subrogatā loco eius. ⁊ quod tale interesse possit peti. dixi. ℊ. i. q. xxvij. in fine. ¶ Quero. xxx. qūo ꝺebeāt formari positiones actoris ⁊ rei in isto interdicto. et qō positiones actoris ita formari ꝺebent ego rytius ꝺico q̄ via illa locus ille de quo questio est publica. Item q̄ locus ille vel via illa indiget refectione. Item qō

Libellus in hoc interdicto.

Positiōes in p̄esenti interdicto.

reficiędo antiquū statū retinebā. Itē q̄ me phibuisti ꝛ adhuc phibes. ista colligūtur ꝛ phāt.i l.j.ff.de via publica ꝛ iti nere publico reficiędo. ꝛ ptz ex supradictꝫ. Posi tiões ỹo rei sic formari pñt ego Sēproni⁹ dico q̄ loc⁹ ille de quo est q̄stio est tytij ꝛ ponant cō finia ita vt appeat ipm nō eē locū publicū. Itez dico si erat via pu. q̄ re ficiendo volebas ꝛ vis facere viā publicā latio rem longiorē altiorē et humiliorē q̄ ante fuerat. Itē q̄ seius tm̄ tibi intulit violentia. Unde ego Sēpronius debeo absolui: q̄ si tm̄ ille sei⁹ intulit violentiā ergo nullus ali⁹ ꝛ he positio nes ponunt̄ p Rof. i.d. libello de interdicto de via publica reficiēda ꝛ phāt in.l.j.ff.eo.tit.ꝛ ex his q̄ dicta sunt supra.ꝛ hec oia que dicta sunt. xxv.q.not. diligenter q̄ ponūt materiā refectio nis ꝛ addūt his q̄ dicta sūt.s.ſ li.ꝑcedēti i ti.de refectōe. ¶Quero.xxxj. q̄d si aliquis ponit ali quid in via publica vel edificat vel imittit eo ca su quo nō pōt iuxta ea q̄ diri. s.i.xj. vj.q. cū qua tuor sequētib⁹ quo iure ageꝫ ỹ ipsum. Dic iter dicto ne q̄d in loco pub. fiat. vt.l.ij.§.j.ꝛ.§. ait p̄tor. ꝛ §. prętor ait. ff.ne q̄d in lo.pu.ꝛ istud iter dicto prędictū est ne q̄d in loco publi.ꝛ istud in terdictū est vel via pu. vel iti.pu.ꝛ si factuꝫ fue rit q̄ tollat̄ vt ibi.ꝛ sic

Quo iure agatur ỹ impedien tem viam publicaꝫ.

istud interdictū ex prima parte est p̄ hibitorių. ex scōa restitutorių. vt.d.l.j. in prin.ꝛ §. hoc interdictū.ꝛ §. ait prę tor. Uel fm̄ Jo.and. sunt duo interdi cta. vnū phibitorių: scz ne fiat. Aliud restitutorių si factū fuerit tollatur: vt no. Rof. in libellis suis. in tit. de interdi ne q̄d in loco publico. ¶Quero.xxxij. siue sit vnū interdictū siue duo q̄ sint necessaria ad hoc vt ista iterdicta den tur. Dic fm̄ Rof. q̄ nouē sunt necessa ria. ¶Primū est q̄ via illa vel loc⁹ il le sit public⁹. ¶Qualiter aūt via dica tur publica vel priuata aut vicinalis. vide in.l.ij.§. viaꝝ.ꝛ §. vicinales. ff. ne quid in loco publi.ꝛ dixi supra. in.vij. q. Secūdū q̄ ponat̄ aliq̄d in loco pub. vel via publica. vt habeē. in.d.l.ij. cui hoc tu adde etiā q̄ ꝛz nō edificē in via sed edificē in meo dūtamen edificiū in meo factū noceat in via sufficit vt ha beat locū vel interdictum. vt.d.l.ij.§. si quis in suo.ꝛ ibi hoc no. Bald.ꝛ vi de etiā Bart. in.l. quominus. i.ij. q̄. ff. de flumi. Tertiū q̄ nō sit appositū de licētia principis vel alteri⁹ habentis ad hoc prātē. vt.d.l.j. in ꝑn. Quartum q̄ si est positū cū licentia ꝓncipis vel alteri⁹ fiat deterior. vt.d.l.ij.§. merito ꝛ §. si quis a principe. Quintū q̄ iste q̄ agit hoc iterdicto nō habeat edificiū in publico sine licētia supiozis. alioq̄ nō agit. vt.d.l.ij.§. itē ait: si i publico. Sextū q̄ id q̄ est positū statiꝫ noceat vel nocere possit. vt.d.l.ij.§. deinde ait prętor. ꝛ ibi declaratur q̄ via dicat̄ fie ri deterior. Septimū q̄ ad hoc vt tol latur necesse est vt noceat edificiū. ꝛ si nō tollere ne vrbs ruinis deformet. vt nō tollere dico nisi publicus vsus im pediat. vt.d.l.ij.§. si q̄s neminē. vt.l.fi. eo.ti. Itē si nō tollit ꝑ interdictū tollit̄ tm̄ officio iudicis. vt.d.§. si quis nemi nē.ꝛ.d.l.fi. Octauū q̄ locus publicus fiat deterior.ꝛ tunc locū habet interdi ctū: ꝛz si esset̄ locus priuatus alterius tūc haberet locū vtile interdictū. vt.d. l.ij.§. eū q̄.ꝛ §. merito. Nonū. ꝛ vltimū sufficit quātū ad hoc vt habeat locū in terdictū siue ipe posuit siue ab alio po sitū sit. vt.d.l.ij.§. hoc interdictū. ¶Sed

cōtra p̄dicta opponit̄ ꝛ videtur q̄ ali quo mō ñ habeat locū hoc interdictū. Nā licitū ē cuilibꝫ edificare ꝛ imittere in lo.pu.ff.de acqui.re.do. l. statuas. So. vez. est q̄ ponūtur statue: ꝛz non in lo.pub. vel si sunt posite in loco pu bli. nō ꝑpediebat̄ locus public⁹. ꝛ ideo q̄ positum est tunc non remouetur. ¶Quero.xxxij. quo formetur libell⁹ in hoc interdicto q̄ quis edificabit i riā publicā. vel aliq̄d immisit vel edi ficare aut immittere vult ꝛ in hoc duo casus principaliꝫ sunt de q̄ se cōsidera di. Primus est q̄ ex hoc ledit̄ via pu. vel iter publicū. Scōs est q̄ ꝓpria vti litas tm̄ leditur. puta q: lumina tua obscurata. Jn primo casu libellus pōt duob⁹ modis formari. Uno modo q̄ ꝙs vult edificare vel aliquid immitte re in via pub.ꝛ petitur q̄ non immit tat̄ vel fiat. Alio modo q̄ id quod in via pub. factum est petit̄ vt tollatur. Primo modo pōt sic formari libellus scōm Rof. in loco prędallegato. Coram vobis ꝛc. cōpareo ego Tytius ꝛ dico q̄ talis vult ponere in via publica cu ius tales sunt cōfines tale q̄d ꝓpter q̄ via publica deterioraꝫ vel deformat. puta faciendo pontē: vnde peto ipm prohiberi ne ponat ꝛ ad hoc prędicta actionē i factū subrogatā i locis iter dicti ne q̄d in lo.pub. ꝛz videq̄ ista for ma libelli nō ē bōa: q̄ ꝑ hoc interdictū agit̄ ad interesse. vt.l.ij.§. hoc interdi ctum. ff. ne q̄d in loco publico. q̄ inter essenō pōt esse cū nihil factū sit ꝛ agat vt nō fiat. Et ꝓpterea dicit Bar. i.d.§. hoc interdictū. q̄ istud interdictū nō pōt ꝓponi nisi q̄n aliq̄s incipit edifi care ita quod ħz aliq̄d instar operis. l. stipulario. §. opus. ff. de no. opis nun tia. tō tunc pōt agi ne fiat ad interesse ꝑ eo q̄ factū est. Et ita dz intelligi di ctus. §. hoc interdictū. Et ꝑ ista mate ria facit. l. haz. ꝛ. l. egi ꝛ q̄ ibi no. ff. si ser. ven. ꝛ ideo fm̄ Bar. in.d.§. hoc in terdictū debes formare libellum isto mō. Dico q̄ talis incipit edificare in tali via pu. seu in tali lo. pu. ꝑ q̄ via pub. sit deterior vel iter publicū deteri⁹. q̄re peto ipm ꝓhiberi istud op⁹ fa cere ꝛ cogi ad cauēdū ne fiat ꝛ ipm cō dēnari ad interesse meū. ꝑ eo q̄ factum est. vt ꝓbat̄ in.d.§. hoc iterdictū. ꝛ i.§. si q̄s neminē in.d.l.ij.ff. ne q̄d i lo. pu. Et de ista cautiōe vide tex. cū gl. v. ibi ꝛ l. pe. co. ti. ꝛno. i.d.l. haz. ꝛ.d.l. egi. et no. ꝑ. Bar. i.l. si prius. ff. de nouī. oper. nūtia. Alio mō q̄n q̄s edificauit ꝛ vn⁹ vult petere vt edificiū vel imissuꝫ ivia pub. tollat̄ pōt sic formari libell⁹. Co ram vobis ꝛc. cōpareo ego tytius ꝛ dico q̄ Sēproni⁹ posuit tale q̄d in via pu. ꝓpter q̄ est petior effecta vel deforma ta. quare peto eū cogi ꝛ ꝑpelli ad tollē dū ꝛ restituēdū ꝛ ad hoc ꝓpono dictā actionē in factū. ꝛc. ¶Jn scōo casu ꝑn cipali q̄n ex edificio vel imisso i lo. pu. leditur tm̄ priuata vtilitas. puta q: lu mina tua obscurātur debes sic forma re libellū. Coram vobis. ꝛc. ꝙpareo ego tytius. Ỹ ꝛ aduersus sempronū ꝛ dico q̄ ipsum tale q̄d in ponte vult ponere vel posuit vel in via pu. vel in alio lo. pub. cuius tales sunt ꝙfines ꝛ q̄ lumi na mea obscurant̄. Uñ ne id fiat ago cōtra. ipm intelligēdo fm̄ q̄ dixi. s. ſz Bal. Uel si tā fecit. dicas ago q̄ remo neatur: ꝛ ad id ꝓpono vtile interdictū neq̄d in lo.pu. Et dixi vtile iterdictū ꝛ nō directū per. l.ij.§. eū q̄. ff. ne q̄d i lo. pu. ꝛ ꝑ id q̄ dixi in. q. precedēti. in ỹſi. vij. ¶Sed Ỹ istā vltimā formā libelli opponit̄ ꝛ videt̄ q̄ non possit de iure agi. Nā lumina tua possuꝫ obscurare vt. ff. de ser. vrb. pred. l. si binaꝫ. ꝛ. C. de ser. l. altri⁹. Sed rñde fm̄ Rof. in ꝑallā gato ti. de interdicto ne q̄d in lo. pub. ante finē q̄ lumē q̄ habeo a tuo loco priuato pōt obscurari cū non debeas seruitutē: vt dictis iurib⁹. Sed si ha beo a loco publico lumen secus est q: tunc obscurari non pōt. vt. ff. de dā. in fec. l. fluminū. §. vlt. ꝛ. l. peculus. q̄ est notādū. De hoc tm̄ intellige q̄n vis tol lere mihi lumē q̄ habeo ex publico edificādo in lo. pu. q: tunc nō pōt dan do mihi dānum etiā habita licentia a ꝓncipe: q: illa licētia intelligit̄ sine dā no. vt. l.ij.§. merito. ꝛ. §. si a ꝓncipe. ff. ne quid in lo. pub. Sed si edificares in loco tuo ꝓpio nō debēte mihi seruitu

Universidad de Deuto
Biblioteca

tē potes mihi auferre lu
men q̄ habebeſtiā ex pu
blico.vt.d.l.altius.ꝛ.l.ſi
hinaꝝ q̄ bñ nota.Et ad
de his q̄.d.ſunt in li.p̄ce
dēti in materia ſuitut ꝫ
luminū ꝛ ne luminibus
officiaſ. Sꝫ aduerte qꝛ
Bar.i.d.l.ij.§.hoc inter
dictū.el.ij. ff.ne q̄d i lo.
pu.ponit aliter materiā
libelli.Nā dicit q̄ dꝫ sic
formari.Dico ℨ talē q̄
ipſe hꝫ ꝛ tenet tale edifi
ciū q̄ eſt factū i via pu.
pp q̄ dictavia fit dete-
rior i tāta quātitate ꝛ ē
verosimile me dānifica
ri in futurum in tm̄ q̄re
peto ipꝫ ꝑdēnari ad tol
lēdū ipm op⁹ ꝛ ad reſti-
tuēdā ipſam viā in pri
ſtinuꝫ ſtatū ꝛ ipm mihi
condēnari ad q̄ſtitarez
p̄dictā:cūtm̄ iterſit mea
dictū op⁹ factū nō eſſe ꝛ
q̄tenus mea intereſſet pē
dente iudicio.ꝛ hec forꝫ
ma,pcedit ſi is tenet edi
ficiū invia pub. q̄ fecit.
Sed ſi tenet ali⁹ tūc dꝫ
cōcludi aliterꝫ q̄ p̄t
p̄ſtare patiētiā deſtruē
di opis:q̄ ꝑdēneſ q̄ten⁹
actoris intereſt pēden-
te iudicio ex eo q̄ dene
gat p̄ſtare dictā patien
tiā per no.i.d.l.ij.§.hoc
interdictū. el.j. Alij di-
cūt ſm Bar.q̄ hoc ope
raſ intereſſe toti⁹ populi
q̄ ſibi nō placet: qꝛ ſm
hoc nō poſſet cōſtitui ꝑ
curator ab actore q̄ eſt
cōtra.§.pe.fꝫ ꝑ intereſſe
publico dꝫ itctari actio
a ſindico cōis.ꝛ hoc ē q̄
dicit tex.in.d.l. q̄ iterdi
ctū.el.j.q̄ actoris iter-
eſt.ꝛ iō refert ſe ad iter-
eſſe actoris non populi

Positiões actoris et rei in hoc interdicto.

¶Quero p̄terea.xxxiij.
lo.publ.q̄o formari de
beāt poſitiões actoris ꝛ
rei i hac materia ꝛ i hoc
interdicto.Et dic q̄ poſi-
tiões actoris ſic formari
p̄nt.Cōpeo et dico q̄ via
illa ē publica ſiue locꝰ il
le eſt publicꝰ cuiꝰ tales
ſunt cōfines ꝛc. Itē q̄
aliq̄d imiſiſti vel vis im
mittere ſine licētia p̄nci
pis vel ſuperioris.Itez
q̄ lz p̄nceps tibi ꝑceſſit
edificare vel aliq̄d imit
tere in via pu.vel lo.pu.
p talē imiſſionē vel edi
ficationē icōmodaſ vꝰ
meꝰ ſeu domꝰ mea.Itē
q̄ ego q̄ ago hoc iterdi-
cto careo edificio poſito
i lo. pu.Itē q̄ id q̄ ipo-
ſuiſtivel iponere vis no
cetvel nocere p̄t lo.pu.
Itē q̄ ipoſuiſti vl̄ vis
iponere eſt aliud q̄ do
miⁿ. Itē q̄ in illa domo
ſi q̄ edificaſti i publico
nocet multum loc.pub.
Itē q̄ ſupra locū publi-
cū pontē poſuiſti.Itē q̄
opⁿ factū in lo. publ.tu
poſſidēs. Itē q̄ tuū opⁿ
q̄ feciſti in lo.pu.lumē
q̄ habebā i lo.publ.ab
ſtulit mihi.Poſitōesrei
ſic fieri p̄nt.Cōpareo ꝛc.
ꝛ dico q̄ locꝰ illevl̄ via il
la ē vicinalis vel p̄uata.
Itē q̄ illꝫ q̄ ipoſui vel
iponere volo feci cū au-
ctozitate p̄ncipis:ꝛ ecce
p̄uilegiū.Itē q̄ id q̄po
ſui vel iponere intēdo
cū p̄uilegio eſt ſine icō-
modo alteriꝰ.Itē q̄ tu
q̄ ꝑponis hoc iterdictū
edificaſti in loco publi-
co.Itē quod id q̄ edifi
ui eſt domꝰ:ꝛ ſine icōmo
do alicuius loci p̄ua-

Positiões rei.

ti vl̄ publici.Itē q̄ opⁿ
p̄dictū deſū poſſidere ſi
ne dolo vel culpa.Itē q̄
lumē tuū q̄ p̄ edificiuꝫ
obſcurari habebas a lo
co meo p̄uato.ꝛ debis
poſitiōibꝰ hēs ꝑ Roſ.i
ti.ſi aliq̄s p̄it i via pu.
aꝰs ē de iterdicto ne q̄d
i lo.pu.ꝛ colligū ex his
q̄ diri.ſ.i.ſz.q. ¶Quero
.xxxv.Dictum ē.ſ.i.viij.
q.q̄ ē licitū rtr ire p̄uiā
pu.ꝛagere ꝛ ducere plau
ſtrū q̄d ſi q̄s ꝑdiaſ ab
aliquo q̄ p̄hibere nō po
teſt q̄ remedio ei ſuccur
reſ. Dic q̄ ē ꝑditū ſup
boc interdictū vt liceat
ire vl̄ agere p̄ viā publi
cā:vt.l.ij.§.fi.ff.ne q̄d in
lo.pu.ꝛ nō reperiſ alibi
de iſto iterdicto niſi ibi
ſm Roſ.in ti. ſi aliquis
vult ire p̄ viā publicaꝫ
aꝰs ē i ti.de iterdicto vt
liceat ire agere p̄ viam
pub.ꝛ de illo fit ēt men
tio p̄ gl.i ti.ff.ne q̄d i lo.
pub.ꝛ ad hoc vt ꝑcetur
iſtō iterdictū iſta ſūt ne
ceſſaria. Primū q̄ via
illa ſit publi.ꝛ q̄ſtr dicaſ
via pub.dixi.ſ.in.vij.q.
Scōm q̄ ille q̄ volebat
ire ageſ ꝑ viā pu.p̄hibi
tus ſit.vt.d.l.ij.§.fi. Si
eſſ̄ p̄ viā p̄uatā aliq̄s
vult ire agere dꝫ nega
toria vt.l.ij.ff.ſi ſeruiṽ.
ꝛ dicā in ſeq.q. ¶Circa
iſtud interdictū p̄ri-
mo quero quomodo de
beat formari libellus.
Dic breuiter. Ego dico
q̄ talis me volentē ire
agere vl̄ ducere tale q̄d
perviā publicā,p̄hibuit
ꝛ p̄hibet: q̄re peto p̄nū
tiari ꝛ ipꝫ cogiq̄ me nō
p̄hibeat: ꝛ q̄d hoc ꝑpo

Quo remedio ſuccurrit ℨ impediēti re ire p viaꝫ publicaꝫ.

Libellꝰ ℨ impedientē ire vl̄ agere p viā publicā.

no iterdictū vt mihi liceat ire agere vl̄
ducere p viā publicā vel actionē in ſa
ctū ſubrogatā in loco eiꝰ.vt.d l.ij.§.fi.
¶Scōo q̄ro quo formenť poſitiões in
hoc interdicto.Dic breuiter q̄ poſitio-
nes actores ſic formātur.ego dico q̄ta
lis via eſt pub.Itē q̄ ibā p illā viam.
Itē q̄ p̄hibuiſti ꝛ me p̄hibes volēt̄
ire vel agere vel tale q̄d ducere p illaz
viā publicā.Poſitiones rei ſic fiūt ecō
tra ego dico q̄ illa via eſt p̄uata.Itē
q̄ illa via eſt mea.Itē q̄ tytius tm̄ ti
bi intulit violētiam ꝛ nō ego. ¶Ter-
tio q̄ro circa p̄dicta q̄d de his q̄ colli-
gūt pedagia ab his q̄ vadunt p̄viā pu
bli.an poſſint de iure p̄hiberi colligē
re ſeu exigere p hoc interdictū.ꝛ Roſ.
in palleg.ti.dicit q̄ credit q̄ ſic. Impe
diūt eīm̄ euntes p̄viā pub. vñ faciūt
ℨ iura niſi hēant p̄uilegiū a p̄nc.C.no
na vect.iſti.nō poſ.l.j.ij.ꝛ.ij.C.devec.
l.certuz. Uñ nec ciuitas p ſua ſtatuta
p̄t hmōi pedagia iponere.C.no. vec.i
ſti.nō poſ.l.vectigalia.nec aliq̄ nobiles
p̄nt ipedire iter agēt̄ niſi habeāt p̄ui
legiū a p̄i.ꝛ a p̄ncipe nō dꝫ ꝑcedi niſi
p̄ria ſit ten⁹:qꝛ tūc ō facili ꝑcedit̄ p̄ui
legiū:vt.l.ij.e.ti.lz ō ferō ℨ iū faciāt ci
uitates ꝛ nobiles ꝛ poteſtes ſz eū ꝛ de
iſta materia vide plene p Bar. in.d.l.
vectigalia:q̄ cōiter nō reperiť in lectu
ra.ꝛ per Baldū i.c.i.in.ti.q̄ ſint rega.
in vſi.feu. ¶Quero q̄ro:qꝛ ſepe dictū
eſt q̄ agi p̄t p viā publicā.an ad hoc
p agentē poſſit ꝑſtitui ꝑcurator: et in
hoc diſtingue. Aut agiť p p̄uato cō-
modo ꝛ intereſſe ꝛ p̄t ꝑcuratoꝛē conſti
tuere.l.lz i popularib⁹.i p̄n.ff.ō ꝑcur.
vbi loquiť etiā de via publica.ꝛ nota
biliter in.l.ſi q̄s p eo.i fi.ff.de fideiuſ.
aut agit p̄modo ꝛ intereſſe publico tm̄
ꝛ tūc añ litē ꝓteſtarā non p̄t: ſed poſt
ſic vt.l.pe.ff.de po.act.ꝛ no.i.d.l. ſi q̄s
p eo.i fi. ¶Quito q̄ro nūq̄d p tali cā
poſſit accideſ fideiu. Diſtigue vt dcm̄
ē de ꝑcuratoꝛe.vt hꝫ p ter.et gl.ꝛ doc.
i.d.l.ſi q̄s p eo.in fi. ¶Quero.vj.ꝛ vl-
tio q̄o ꝰbeat libel.formari ſup via p̄
uata q̄n ꝰ ꝑ ꝰbeť ſuit ꝓvie. Vide p.d.
pe.iac.de.ſ.mintato i q̄.dā ſuaſum.ſeu
prac.quā ꝑ libel.ꝓpoſuit anno.cccxj.a

Notandū Petrum de Perusio. Jo. de Lapia. Bal. de Ubaldis. Alexan. Imol. Ang. Aret. Alber. de Rosate. Bart. Salic. Cyn. Jac. de Arena. Jac. de Ravan. Alex. de Tartagnis. Ludo. Rom. Ant. de Butrio. Nicol. de Tudeschis. Abbas. Jo. de Imol. Franc. de Zabarellis. Paul. de Castro. Jac. de Bel. Jac. de Ardiz. Bal. de Perusio. Alber. de Gen. Ludo. de Pon. Jac. de Butrio. Fran. Aretin. Dec. Ale. Imol. Jason. Ale. de Tart. Phil. Dec. Corne. Jo. de Anan. Jo. de Plat. Ant. de Ros. Ludo. de Roma. Jo. de Ferrar. Jo. Andr. Card. Flo. Ant. de Flo. Jo. Mich. Jo. de Lig. Jo. de Cam. Jo. de Cal. Jo. de Ter. Jo. de Bas. Jo. de Ana. Jo. de Pla. Jo. de Ros

edes.ff.de vsuf.⁊ hec opi videt ꝓbari rõne qz seruit⁹ realis nõ ꝓsone ſz ꝑdio debet.l.vn⁹ cꝫ ſocijs.ff.de ser. rusti.ꝑ. ⁊.l. q̃ aliena.§.fi.ff.de neg.geſt. ſz ſi ꝑdio debet nõ extingueret cũ ꝓsona i=mo trãſiret ad heredẽ ⁊ ẽptorẽ vt.,d.l. via cõſtituj.§.ſi fund⁹ dz dici ꝓsonalis ſeruit⁹ nõ rezlis.itẽ qz seruitutes rea les ſolẽ cꝫ ꝓpetue vt.l.forma.§. quin qz de cẽſi.⁊ hec opi.referꝛ ꝑ glo.in.d.l. mella.§.fi.⁊.in.l.ſi qs binas.⁊ in.l. pe=cotis ꝓallegatis.et ꝑ Cy.in rub.C. de vſufru. Sz cõtrariũ videt vz q̃ illa ta lis seruit⁹ ſit realis nõ ꝓsonalis vt hꝫ in gl.i.d.§.fi.⁊ i.l.pecotis.⁊j i.d.l.ſi qs binas.⁊ hec opi.phabi.d.l.pecotis.in prin.Itẽ qz seruit⁹ q̃ debet ab vno prę dio alteri ꝑdio ꝺz eẽ ꝑdialis ⁊ realis nã ꝓsonalis.vt.l.ſi qs mihi eo tpe.§. fi.ff. de ſer.ru.ꝑdi.itẽ q̃ tres ſunt tm̃ ꝓso=nales ſuitutes vz vſufru.vſus ⁊ ha=bitatio.Et aliq̃ dicũt q̃ ẽ etiã miniſte riũ ſuoꝝ vt no.gl.in.d.l.ſi qs binas.et dixi plene.§.in.j.li.ver.poſtq̃s viſuz ẽ de ſuitutib⁹ miſtis:ſed iſte nõ ſunt de illis.ergo debem⁹ dicere:qz ſunt seruitutes reales. Nec ob.l.media.§.fi.⁊.l. nõ ſolũ.§.tale.cũ ſi.§.allegatis.q̃ videtur dicere talẽ ſeruituꝛ eſſe perſonalẽ:qz ꝺz intelligi ⁊ exponi in ſeruitute perſone hoc eſt ꝑdialis q̃ finit cũ ꝓſona qñ hoc actũ ẽ .⁊ ſic dicim⁹ ꝓſonale q̃tũ ad hoc vt ꝓcepta ꝓſona reſpectu cõmodi finiat nõ ſui. Maz qz poſtea ẽt durat.vt.d.l.ſi mihi.§.fi.⁊.d.l.pecotis cũ.l.ſeq.⁊facit.l.plurimũ fere.§.plus. ff.de act.⁊ obli.⁊p hoc ceſſant rõnes fu ꝓra ꝑ ꝓte negatiua deducte.§.ꝑ iſta opinione eſt caſus in.l.iiij.ff.de ſeruitutt.⁊ iſtã vltr opi.Jo.cõiter ſequũtur doc.in locis ꝓallegatis. Secũdo ea ſu ꝓncipali quando qs hz ius ducẽ=di aquam ad fundum ſuum quis nul lum habet cui poſſit ſeruitus deberi an dicatur ſeruitus vel ius perſona le.⁊ Rogerius dicit q̃ ẽ ſeruitus per=ſonalis ſi hoc velint relinq̃ns vel ꝓſti tuẽs ꝑ.d.l.mella.§.fin.⁊.ꝑ.l.luci⁹.ff.de ſer.ru.ꝑ.⁊ ita no.ꝑ.gl.i.d.§.fi.i.l.vt po mũ.C.de ſeruit.⁊ i.l.pecotis.⁊ ita tene=bat Pe.vt refert.Cy.i rub.C.de vſufr.

ſzgl.tz ſm Ja.⁊ Azo.q̃ nõ ſit fuit⁹ ꝓſo nalis ſz poti⁹ q̃ddã ius ꝓſonale quod actiõe ꝓſonali iſto pacto debet.vt.d.l. vt pomũ.⁊ i.l.vt pecotis.⁊ i.l.ſi qs bi=nas.Pal.⁊ hãc opi.ſequunt ibi cõter. doc.⁊hoc ẽ vtile ſcire an fuit⁹ vt ius ꝓ ſonale.qz ſi ẽ ſeruitus ꝓpetit ꝓfeſſoria illi cuidebet ſeruit⁹.vt.l.ij.§.ff.ſi fui. ven.⁊ no i.l.ſi pri⁹.ff.ꝺ no.ope.nũ. Sz ſi eẽt ius ꝓſonale ꝓpereret tm̃ actio ꝑ ſonalis.Itẽ ſi ẽ seruit⁹ põt agi ℈ quę cũq; poſſeſſorẽ fũdi.vt ẽ caſus i.l.ſi qs diuturno.i fi.ff.ſi ſer.vẽ.Sz ſi nõ ẽ fui tus ſz tm̃ ius ꝓſonale põt agi ℈ illũ tm̃ q̃ cõceſſit illꝺ ius ⁊ nõ ℈ aliũ.vt.l.cai⁹. ff.de ali.⁊ cibꝺ.le.l.ſi.§.fi.de ℈hẽ.cm.⁊ hꝫ i.l.fi.de no.ope.nũ.⁊i.l.iij.§.op⁹.ff. de al.iud.mu.cã.fa.⁊ hoc tz Bar.i.d.l. mella.§.Quib⁹ oib⁹ adde q̃ pleniſſime dixi.i lib.ꝓcedẽti i ꝓia ꝓre i ℣ſ.qũo co gnoſcaꝫ qñ ſit seruit⁹ realis ⁊ ꝑdialis. vbi oino vide. Sz circa ꝑdicta poſ=ſet dubitari qd ſi aliqs concesſit mihi ius ducẽdi aquã ex fũdo ſuo ad fũduz meũ i q̃ lauari poſſint pãni vel ꝑ aliq̃ alio vſu q̃ nõ cõcernat fundũ meũ.an tũc erit seruit⁹ realis vel ꝓſonalis.Et vr q̃ nõ ſit realis ſz ſolũ ius ꝓſonale ꝑ d.l.vt pomũ.⁊ ꝑ.d.l.vt pecotis.cuz ibi notatis ꝑ gl.⁊ Do.Itẽ qz seruit⁹ realis ꝺz illa q̃ ſit ꝓꝑ neceſſitatẽ fũdi cui ꝺbea tur seruit⁹.vt.l.§.ff.ꝺ serui.rusti.prę.⁊ no.ꝑ gl.i.l.j §.i ꝑdꝫs i ℣ſt.ſunt hę.i fi. eod.titu.⁊ dicam.in ſeq.q.ꝓncipali. ergo iſta non poteſt eſſe realis quia non deberur ꝓo neceſſitate fundi ſed ꝓo perſona tantũ.Et ꝓpterea nõ vr q̃ ſit ẽt seruit⁹ ꝓſonalis ꝑ ea q̃ ſupradi cta ſunt.ego tm̃ puto q̃ imo ſit seruit⁹ ꝑdialis ⁊ realis qz ꝑdio debet i q̃ ẽ bal neũ vl lauellũ.⁊ ꝑ hoc allego gl.i.l.ij. i.ver.cloaca.ff.ꝺ serui.ruſt.ꝑdio ⁊ gl.j i d.l pecotis.vt tollit ex illo ℣ꝺo marie ⁊ ptz ẽt hoc ex hijs q̃ dicã in ſequẽtib⁹. Sz qd debet mihi ius ducẽdi aquã ex fũdo tuo ad fũdũ meũ puta ꝑ fiſtu laz cauſa ſeruiendi familie mee puta ꝓo coquina et ꝓo equis ⁊ aliꝫs neceſ ſarijs ꝑ domo et familia mea an erit tunc ſeruitus realis an ius ꝓſonale.⁊ difficultas vr in hoc ꝙſiſtere:qz autꝫ i

cimus q̃ tale ius debeat domui mee ⁊ erit fuit⁹ realis.Aut nõ ſz ꝓſone mee ⁊ erit ius tm̃ ꝓſonale per.§.d.Et vr q̃ poti⁹ debeat mihi ⁊ ſic ſit ius ꝓſonale qz ꝓncipaliter iſtud fit ꝓpter me ⁊ fami liã meã ⁊ nõ ꝓpter fũdũ:ſz ſit i fun do.⁊ideo vr q̃ debem⁹ attẽdere qõ ꝑn cipalit fit:vt.l.ſi qs nec cãm.ff.ſi cer. pe.Ego credo q̃ poti⁹ ſit seruit⁹ rea=lis:qz debet fundo meo.⁊ ſz ꝓſone cõ=moditas q̃ratur ꝓdũ tm̃ ꝺz.Un̄ ius prę dũ poti⁹ q̃ ꝓſone ꝙſideratur . vt.l.qui aliena.§.fi.ff.de nego.geſt.⁊.l.via ꝙſti tui.§.ſi fund⁹.ff.de ſer.ru.ꝑdi.⁊ ꝓ hoc vide gl.in.l.j.§.in ꝑdꝫs.q̃ icipit ſupra dicte ſunt notate.de ſerui.ru.ꝑdi.⁊ fa cit qõ dixi in.q.ꝓcedẽti. Itẽ qd ſi cõ cedat mihi ius aq̃ducẽde ad piſcariã meã vel ciſternã aut puteũ.an ſit ſer=uit⁹ realis annis⁹ꝓſonale .⁊ teneo q̃ ſit seruit⁹ realis ex quo debet ex fũdo qñ piſcaria pute⁹ vel ciſterna ſũt ꝓ fundi.vt.l.i uli.§.ſi cũ duob⁹.cũ.l.ſeq. ff.de act.em.⁊ ꝓz ex ꝺictis.§. Sz tũc inſurgit dubiuz an iſta seruit⁹ realis ſit ruſtica vel vrbana.De q̃ dic vt i ꝓ pri.q.ſeq. Ultio qd ſi ꝺebet ius aq̃du cẽde ex fundo tuo ad hortũ meũ irri gãdũ an ſit seruit⁹ realis.⁊ dicẽdũ ſi=ne dubio qõ ſic:qz debet a fundo ⁊ ꝓ pter neceſſitatẽ fũdi ꝺñantis.vt ꝓbat in.l.§.ff.de ſer.ru.ꝑdi.⁊ ꝓz ex ꝑdictis. Sz dubiũ ẽ an talis seruit⁹ ſit ruſti ca vl vrbana.In q̃ ſic breuit ꝓcludas. aut vterq; ẽ fund⁹ ruſtic⁹ ⁊ erit ruſti=ca seruit⁹.aut vterq; vrban⁹ ⁊ erit vr=bana.vt.l.j.ff.cõ.ꝑdio.cũ ſimilib⁹.aut vn⁹ ẽ fund⁹ vrban⁹ ⁊ ali⁹ ruſtic⁹ ⁊ tũc iudicat ruſtica vl vrbana hito reſpe ctu ad fũdũ cui fuit⁹ debet.qz ſi ille ẽ vrban⁹ diceꝫ vrbana.ſi ẽ ruſtic⁹ diceꝫ ruſtica.vt no.gl.no.i.l.j.i ℣.areã.ff.de ſer.vr.ꝑdi.⁊ ibi hoc tenẽt doc.⁊ Ang.i d.l.pecotis.de q̃ vide pleniſſime in li. ſuplozi i.iij.diuiſiõe ꝓncipali fuitu tis.⁊ dixi ẽt ſupra de ſeruitute ꝓcie di in ꝓn.Qñ aũt dicat fund⁹ ruſticus vel vrban⁹ vide in dicta.iij.ꝓncipali diuiſiõe ſeruitutis.℣.q̃ aũt dicãt vrba na ꝑdia ⁊ ruſtica.vbi oino vide.⁊ non omittas .qz ꝑ ea q̃ ibi dñr declarant

Quid con tineatur i ſeruitute aq̃duct⁹.

alie no fundo ꝑcedere qꝫ seruit⁹ q̄ debetur fundo meo itelligit ꝓm necessitatē fundi mei ⁊ nō alteri⁹. vt. d. l. ĝ. ℌ. fi. ⁊ d̄ hoc ē casus in. l. ex meo. ff. de ser. ru. prę. Nec. ob. si dicaꝫ seruitus mihi ꝑcessa per alienū fundū eſt mea ergo decā disponere possū sicut volo. qꝫ regula eſt qđ in re sua q̄libet ē moderator. ⁊ arbiter. l. in re mādata. C. man. qꝫ illa regula ꝓcedit qñ quis disponit ō eo qđ est suū libere. ⁊ hic habebit certā formā videlz vt mihi debeaꝫ ꝓpter necessitatē fundi mei tm̄ a q̄ forma recedere nō possū. l. cū hi. ℌ. si ꝓtor. ff. de trās. cū similib⁹. ⁊ in hoc nō ħz locū regula. d. l. i re mādata ꝓm bar. ⁊ Flo. in d. l. ex meo. ⁊ qđ dixi qꝫ aquā debitam fundo meo possum alteri fundo cōcedere itellige antreq̄ igressa sit i fundū meū cui⁹ seruit⁹ ē ꝑstituta: ħz ꝓi⁹ q̄ est igressa possum ducere ad alias ptes ⁊ alteri ꝓcedere ꝓ libito voluntatis nisi nocitura sit ei fundo ex q̄ induc̄itur. vt. l. j. ℌ. illō. ff. de aqua quoti. et esti. ⁊ no. gl. in. d. l. cū essent. ℌ. j. in glo. fi. quā oino vide eo. ti. Itē in seruitute aqueduct⁹ hec cōtinet vt oibus partibus fundi dñantis acqui. vt. l. via cōstituti. ℌ. q̄cūq̄ sunt. ff. de ser. rusti. prędio. ⁊ iō d̄z esse tota in toto ⁊ tota i qualibet ei⁹ ꝑte sicut alia d̄z etiā tota in toto corꝓre ⁊ tota i q̄libet ei⁹ ꝑte. vt no. Bar. in. l. stipulatiões nō diui. in. iij. col. ff. de ℣b. obl. ¶ Et ex ꝑdictis infert ad plures ꝯclusiões. Pria est qꝫ si fundo meo debeť seruit⁹ aq̄ductus. illud ius seruit⁹ ē totū i toto fundo meo et totū i q̄libet ei⁹ ꝑte. ¶ Scōa ꝯclusio ē qꝫ ħz illa aq̄ sit magis vtilis vl̄ necessaria vni partiū dicti fundi mei ℌ alteri parti non ꝯsideraꝫ ista maior vtilitas vel necessitas aqua ē tota ista seruitus in q̄libet ꝑte fundi mei dominātis. vt est tex. i. l. si ꝑtē fūdi ibi. aut q̄ marime vsū huiꝰ aq̄ desiderat. ff. de ser. ru. ꝑdi. ⁊ ꝑ illū ter. ifert ibi Bal. ⁊ Ang. et lud. qꝫ distributiões q̄tidiane nō ꝺbēt fieri scōm corꝓra pl⁹ ⁊ minus idigētia ꝑ suo victu. vt hꝫ in. c. cū accessissent. de ꝓsti. de q̄ vide ꝑ. Inno. in. cum M. ferrariensis. eo. ti. q̄ dicit qꝫ ꝑstāde sunt ꝓm ꝯsuetudinē. ⁊ ybi ꝯsuetudo nō

vsus dicte aq̄ d̄z diuidi iter me ⁊ illuꝫ cui vēdidi ꝑtē fundi dominātis. vt. d. l. si ꝑtē. nō aūt seruit⁹ diuidit: qꝫ illa ē induidua: vt no. gl. ibi i. l. j. ℌ. si vsufr. ff. ad. l. fal. ⁊ l. vie. ff. de seruit. cū similibus. ¶ Quinta ꝯclusio qꝫ illa cōmoditas aq̄ d̄z diuidi ꝑ mēsura fūdi dominātis nō respectu ptiū fundi vtilitatis vel bonitatis: ⁊ sic q̄titatiue nō q̄lificatiue vt ē casus nota. i. l. si ꝑtē fundi. ⁊ ibi hoc no. ꝑ doc. Et q̄ sit, rō decidēdi q̄re fit diuisio ꝓm q̄titatē agri: ⁊ nō ꝓm bonitatē dicit ibi Bar. cogitabitis. ⁊ doctores aliter non declarant ego credo qꝫ rō nō sit q̄lia: qꝫ seruit⁹ ē tota in toto ⁊ tota i q̄libet ei⁹ ꝑte vt dixi. ⁊ sic seruit⁹ inest fundo nō respectiue ad bonitatē vel ad ꝓtiositatē fundi dñantis ħz ꝑ q̄litate. ⁊ qualiter ĝ diuisio aq̄ seruiētis d̄z fieri ꝓm qđ ipsa seruit⁹ debeť: qꝫ talia sūt subiecta q̄lia ꝑdicata demōstrāt: vt ē gl. i. c. dudū. i fi. i ver. phibem⁹. extra de deci. ⁊ sic eō talia sunt ꝑdicata q̄lia subiecta demōstrāt. vt. l. stipulatio ista. ℌ. hi qui. vbi hoc no. Pe. ⁊ Bar. ff. de ℣b. obli. ⁊ si q̄litates regulariť ħz subiectū. Nec huic ꝯclusioni. ob. l. q̄quid. ff. de aq̄. re. do. vbi hr̄ qđ ispiciť bonitas rei: qꝫ ibi loquit qñ vna res nō ꝑt duob⁹ accedere: qꝫ tūc accedit ꝓtiosiori. Sz qñ ꝑt accedere duob⁹ tūc nō ispiciť ꝓtiositas vl̄ bonitas. vt. d. l. si ꝑtē fundi. ⁊ hoc notāt doc. ¶ Sexta ꝯclusio est qꝫ diuisio aq̄ seruientis d̄z fieri ꝑ mēsura q̄titatis fundi ⁊ nō ꝑ necessitate ꝓtis fundi ⁊ ideo si debeaꝫ decē vncie aq̄ vni fundo q̄ sit decē iugeꝝ ⁊ dñs ꝑdꝫ dñantis vēdidit q̄nq̄ iugera certa ꝑ diuisio: ħz alia q̄nq̄ iugera indigeāt magis aq̄ q̄ vēdita: tñ diuisio aq̄ iter emptorē ⁊ venditorē d̄z fieri ꝑ dimidia. vt est casus no. i. d. l. si ꝑtē fūdi ibi. aut q̄ marime vsū huiꝰ aq̄ desiderat. ff. de ser. ru. ꝑdi. ⁊ ꝑ illū ter. ifert ibi Bal. ⁊ Ang. et lud. qꝫ distributiões q̄tidiane nō ꝺbēt fieri scōm corꝓra pl⁹ ⁊ minus idigētia ꝑ suo victu. vt hꝫ in. c. cū accessissent. de ꝓsti. de q̄ vide ꝑ. Inno. in. cum M. ferrariensis. eo. ti. q̄ dicit qꝫ ꝑstāde sunt ꝓm ꝯsuetudinē. ⁊ ybi ꝯsuetudo nō

est: qꝫ puta de nouo eccl̄ia ē edificata vel de nouo dant distributiões q̄tidiane. d̄z qđ si distributiões sūt exñtes de cellario ad victū q̄tidianū sūt ꝓsisi̇r. Sz alia q̄ dāť ꝑ idumētis debēt ꝑstari ꝓm necessitatē ꝑsonaꝝ. ⁊ si qñ debeť alimēta ex ℌctu vel vltia volūtate. et hoc sequit Ang. i. d. l. si ꝑtem fundi. qđ bñ no. marie ꝑ grauatis in testamēto ad ꝑstandū eleemosynā: qꝫ debeť eleemosyna viriliter ⁊ vestimēta ꝓm cōditionē pauperū. ⁊ sic i vestimentis possint executores vel heredes plus dare vni paupi q̄ alteri. Sz i eleemosynis q̄ ꝯcernūt victū q̄tidianū sicut ē panis vict⁹ ⁊ similia nō ꝑnt plus dare vni q̄ alteri. ¶ Itē no. ꝑ scholaris⁹ q̄ stāt in collegijs expensis collegij: qꝫ ꝑ non d̄z dare expēsas q̄tidianas nisi virilit dato qđvn⁹ plus cōedat q̄ alter. ⁊ hoc vidi de sacro bononie i collegio hilpanoꝝ. i q̄ erat vn⁹ scholar̄ polon⁹ q̄ sol⁹ tm̄ comedebat quātū q̄tuor alij. ¶ Se primā ꝯclusionē ifero ex ꝑdictis. qꝫ ħz seruit⁹ aq̄ductꝰ ⁊ q̄libz alia realis debeaꝫ ꝑ necessitatē fundi dñantis vt. l. ĝ. ℌ. fi. ꝑalleg. ⁊ s̄. dixi. tñ est: itelligēda ⁊ limitāda: vt hēat locū habito respectu ad tps q̄ seruit⁹ iponit: ħz posit⁹ ē iposita. ⁊ sic ē tota i toto ⁊ tota i q̄libet ei⁹ ꝑte: tūc d̄z ee eq̄liter ꝑ q̄titate fundi. ⁊ iō ħz vna ps magis indigeat aq̄ q̄ alia tñ hoc non ꝯsiderať: imo aqua d̄z diuidi equaliter ꝑ q̄litate iugeꝝ qđ ē notabile. ¶ Octaua ꝯclusio ē: qꝫ licet dñs ꝑdꝫ dñantis cui seruit⁹ aqueductus debeaꝫ magis ⁊ frequēt⁹ illa aq̄ in vna ꝑte dicti fundi vteret q̄ in alia imo ⁊ sic cōiter vteret in vna ꝑte si tm̄ vēdidit illā ꝑtē fundi, in q̄ min⁹ ⁊ raro vtebat dicta aqua diuisio ꝯmoditatis seu vsus dicte aque d̄z fieri ꝑ mēsura agri ⁊ ꝑ ꝑte vēdita debeť emptori: vt est casus nota. d. l. si ꝑtē fundi. qđ ꝑpetuo tenet mēti. Nec ob. huic ꝯclusioni illa regula: que dicit qꝫ vsus patrissami. est attendendus. l. scie. ℌ. tyzanne. ff. de fundo. ⁊ l. si. seruus pluriū. ℌ. fi. de lega. j. quia illa regula ꝓcedit i his que sunt diuidua vel que respiciunt personam sed iste seruitutes aqueductus indicāt̄ potiꝰ ius quoddā reale ꝑpetēs ꝑdio magis q̄ ꝑsone. vt. l. si mihi eodē tpe. ℌ. fi. ff. de ser. ru. ꝑ. ⁊ l. q̄ aliena. ℌ. fi. ff. de neg. ge. Itē ista seruitꝰ ē diuidua ⁊ respicit totā ꝑtē fundi. vt dixit glo. ĝ. ħz ꝓba. dñs ꝑdꝫ dñantis sit vsus cōmoditatis aq̄ ꝑ ꝑte tñ hoc nō respicit vsū patrissa. ad hoc vt cēseāt seruitutē amisisse: qꝫ hoc nō ꝑt eē vt dixi vt ē si ꝓmittat vel alis ꝑstituatur. ¶ Mona ꝯclusio seruit⁹ aq̄ductꝰ i fundo vni⁹ dñantis i vna ꝑte dicti fundi aq̄ nō ē necessaria vel vtilis: tūc seruitus nō d̄z ei ꝑti fundi deferri. ꝑ. l. ĝ. ℌ. fin. ff. de fun. ru. ꝑ. ⁊ ita tz Bar. Flo. et do. i. d. l. si ꝑtē fundi. eo ti. qđ no. ¶ Ex quo sequit decima ⁊ vltia ꝯclusio qꝫ in casu si dñs ꝑdꝫ dñantis vēdit vni illā ꝑtē fundi cui aq̄ nō ē necessaria vl̄ vtilis ad emptorē vel eius ꝑtē nō transit seruit⁹ vel cōmoditas illi⁹ aq̄ductus vel si aliā ꝑtē vēdidit cui aq̄ nō est vtilis vel necessaria: tūc tota seruitꝰ aq̄ductꝰ sequit ꝑtē venditā ⁊ nihil debeť ꝑti retētę venditorē. ꝑ. d. l. si ꝑtē fundi: q̄ oia bñ no. qꝫ sunt q̄tidiana et vtilia. ¶ Sz q̄d si a ꝑncipio seruitutis ꝑstitute fundi dñans idigebat aqua: ⁊ nūc ex alią cā nō indiget an desinat seruit⁹ i ꝑpetuū ꝑpetere ⁊ puto sic esse dicēdū. Aut desinit idigere ita qꝫ amplius ea aq̄ ad vsum ꝯcessum vti nō possit: ⁊ tūc desinit ꝑpetere dicta seruitus qꝫ cessat fūdamētū ipsi⁹ fuitut ꝯ vt. d. l. ĝ. ℌ. fi. Aut desinit ꝑpetere ad tps: et tūc teneo qđ seruit⁹ hec nō pereat licz aq̄ ad aliū vsum vti nō possit dñs ꝑdꝫ dñantis ꝑ ea q̄ dicta sūt. s̄. marie i ꝑn. facit qđ hr̄ in. l. vn⁹ ex socijs. ℌ. fi. cū. l. seq. ff. de ser. ru. ꝑ. ¶ Itē qđ si debetur seruit⁹ aq̄ductꝰ fundo meo q̄ ē decē iugerū ⁊ postea auct⁹ ē fund⁹ me⁹ an ꝑ pter hoc crescat seruit⁹ aq̄ductꝰ: dicas qꝫ nō: vt ē casus in. l. nō me⁹. C. de. de. q̄ dic ꝑ gl. ⁊ doc. ¶ Itē habēs seruitutē aq̄ductꝰ an possit facere riuuꝫ in fundo seruiētis ꝑ quē aquā ducat ad fundū dñantē. Si vult facere deꝑlapidib⁹ viuis ⁊ etiam supra terram non potest: vt. l. si ꝑtius. ℌ. placuit. ff. de aq̄ plu. ar. ⁊ dixi. s̄. in diffinitione huius

seruitutis. ¶Sz nunqd possit causare riuū simpliciter. dic. vt dicā. j. in. ix. q. pn. ¶Sz posito qđ possit facere riuū vel de iure vł ex pmissiõe. an dñs pđij dñantis poterit illū riuū purgare. ⁊ reficere dicas qđ sic. vt. l. refectiõis. ff. cõia pđi. ⁊. l. j. ff. pe. ff. ó riuis. ⁊ vide q̃ dixi i pcedẽti li. i ti. de refectiõe. Itẽ ille q̃ hz ius ducẽdi aquã p fũdũ alteri⁹ pot̃ p cuiuscunq; ptẽ fundi seruientis aquã ducere ab initio: sz postq̃ icepit ducere p vnã ptẽ nõ p̃t postea variendo p aliã ptẽ ducere. vt. l. fi. ⁊ ibi Bar. ff. de aq̃ q̃ri. ⁊ esti. de quo vide i. l. si cui ff. de ser. ⁊ in. l. si via. ff. de serui. ru. prę. Ubi etiã ponit cui⁹ sit electio loci. an dñi pcedẽtis fuituẽ vel eius heredis an ꝛ̃o ei⁹ cui seruit⁹ ẽ ꝓstituta. de quo dic vt plene dixi i li. pcedẽti. i ti. de seruitutibus. ff. Itẽ si is q̃ duo pdia habebat i vni⁹ vẽditiõe aquã q̃ in fundo vẽdito nascebat ⁊ circa eã aquã late decẽ pedes: excesserat vł circa eã aquã latã decẽ pedes dũtaxat excessisse: vt ẽ casus nota bilis i. l. q̃ duo pdia. ff. de ser. ru. pred. Itẽ in pcessione seruitutis aq̃duct⁹ sp subintelligit sine dãno alteri⁹. vt. l. ꝛperatores. ff. de ser. ru. p̃. ⁊ pbat in. l. si qs a pncipe. ff. tñ. ff. ne qđ in loco pub. ⁊ in. l. nec amis. C. de emã. li. de q̃ dicit plene dixi. s̃. i li. p̃ce. Et ꝓpterea in cõcessiõe aq̃duct⁹ intelligit̃ sp reseruata iura ⁊ ꝓmoditates ei⁹ cui pr̃io facta ẽ pcessio. vt. l. in pcedẽdo. ff. de aq̃ pluar cẽ. ⁊. l. lucio. ff. de aq̃ q̃ri. ⁊ esti. Qz pui legia vni pcessa alteri dari nõ debẽt: vt. l. decuriõib⁹. C. de silẽtiarijs lib. xij. Et qz si pnceps pcessit plurib⁹ bñficiũ q̃ pr̃ior est tpe potior ẽ in iure ar. d. l. i pcedẽdo. ⁊. l. hoc iuris. ff. de aq̃ quoti. ⁊ esti. ⁊. c. j. q̃ successio. tene. i vsi. feu. ⁊ ideo dixit Bal. i ti. de pace ꝓstãtie in xxxiij. col. in pcessionib⁹ de aqs pu. sp videnẽ reseruata iura ꝓmoditatis ei⁹ cui pr̃io facta ẽ pcessio. imo dico plus q̃ esset in pcessione aq̃duct⁹ si diceret nõ obstãte pcessiõe alteri facta: qz itel ligeret de inualida ⁊ p hoc allego singulare dictũ ꝓpo. in. c. cãm q̃. i fi. eẽ de nup. qđ seq̃t ibi. Anto. de bu. ⁊ doc. vbi dicunt q̃ si papa ꝓtulit alicui bñficiũ nõ obstãte collatiõe alteri facta intelligeẽ de inualida ne alteri p̃iudiceẽ. Itez si dat̃ alicui bñficiũ cuz clausula vt p̃ferat alius qz intelligit̃ nisi eis fuerit ius q̃situm. qđ perpetuo tene mẽti. Et vide q̃ dicaz in. vij. q. pncipali vbi ponã p quẽ locum possit aqua duci. ⁊ vide ẽt ibi i. vij. q. pncipali vbi dicẽt an mutato alueo possit ꝓpetere seruitus aq̃duct⁹. ¶Quarto pncipaliter q̃ro quõ ⁊ qualiter adquirat̃ seruitus aq̃duct⁹. ⁊ dic pluribus modis pr̃io pactionib⁹ ⁊ suppletionibus qz sic adquiri p̃t etiaz alie seruitutes. vt insti. ⁊ de seruit. ℌ. si qs velit. ⁊. l. si vnã. in p̃n. in ꝛ̃si. fm expositionẽ gl. que exponit pactũ. ff. de aq̃ plu. ar. ⁊. l. j. ℌ. deniq; ibi sit tñ lex. eo. Itẽ adquiritur testamento vel codicillis vel q̃libet alia vltima voluntate. vt. l. vsufru. in pn̄. ff. de vsufru. ⁊ isti. de vsufru. ℌ. j. Itẽ per sentẽtiã ar. d. l. vsufruc. ℌ. cõstituitur. Itẽ p̃screp. vt. l. ij. C. ó ser. ⁊ aqua. ⁊ ibi hoc plene no. p gl. ⁊ doc. et hoc pcedit sine aqua sit pr̃iuata: vt ibi: sive publica. Sz pr̃io casu q̃tũ tẽpus requirat̃ vide ibi notãter per glo. et doc. ⁊ in. l. seruitutes. la grãde. ff. de serui. ru. generali. ⁊ per tex. gl. ⁊ do. in. l. j. ℌ. ñ. ff. de aqua plu. arcẽ. ⁊ dixi plene. s̃. i. j. li. i vij. q. pncipali. vbi oi-

Qualiter adq̃rat̃ seruitus aq̃ductus.

no vide de hoc. ¶In casu ꝛ̃o scõo qñ aq̃ducit̃ de publico dic q̃ req̃rit̃ tãtũ tẽs cui⁹ initij memoria non existat in j. ciũ. vt. l. vsum aq̃. C. de aq̃d. li. xj. ⁊ ibi hoc no. Bar. in. l. diligẽter. eo. ti. ⁊ ad de qđ statiz dicã in ver. sz nũquid aq̃. Itẽ adq̃rit̃ ꝛsuetudine: vt. l. j. ℌ. ónicq;. ⁊ ibi p gl. ⁊ doc. ff. de aq̃ plu. arc. ⁊. l. in summa. ibi loci vetustas. eo. ti. ar. l. j. cũ ibi no. C. q̃ sit lõ. cõsue. ⁊. c. fi. extra ó ꝛsue. vbi etiã no. p glo. ⁊ doc. an talis cõsuetudo debeat cẽ p̃scripta de quo dic. vt ibi. Itẽ qđ ius aq̃ cõpetit ex pactiõib⁹ p̃natoꝝ. vt no. Wald. in ti. de pace ꝛstãtie. in. xxxiij. col. ⁊ dixi q̃ in aliq̃b⁹ molẽdinis pascuis ⁊ fontib⁹ ⁊ ipoꝝ ꝓmoditatib⁹ ⁊ incõmoditatib⁹ aquaꝝ stãdũ est antiq̃tati p illũ text. Itẽ dixit idẽ in. c. j. in. ℌ. si qs de manso. in. v. col. ti. de ꝓtrouer. iuesti. i vsi. feu. qđ in aquaꝝ ductu nõ ispicimus p̃ncipiũ aq̃ vnde decurrit sz alueos ⁊ meat⁹. vñ trãsit in vetustissimũ aquarũ cursum. ⁊ fm eoꝝ q̃litatẽ de vsu aq̃ iudicare debem⁹ qđ no. ¶Sz nũquid aqua per seipsam fluẽs possit iducere p̃scriptionẽ vel cõsuetudinẽ. dic q̃ nõ est res aiata. ⁊ per rẽ inaiatã nihil nobis adquirit̃. Oportet eñ in p̃scriptionibus aliquẽ vlum intercessisse. quo pncipato sufficit aquã p se fluere. ff. quẽadmo. serui. amit. l. qui partẽ. ⁊. l. qui fundũ eo. tit. Cõsuetudine etiam sufficit qđ habuerit initium a multis vtentib⁹. nã postea perficit̃ solo cursu tpis. vt. l. vẽditor. ℌ. si constat. ff. cõia predi. ⁊ ita tz Bal. in. c. j. ℌ. si qs de maso. in. vj. col. in fi. in tit. de ꝓtrouer. inuesti. qđ ppetuo tene menti. Itẽ. l. cõi vel statuto seu. l. municipali acq̃ri p̃t seruit⁹ aq̃duct⁹ vt. l. in summa in p̃n. in ver. j. ff. de aqua plu. arcen. ⁊. l. ij. in p̃n. in ꝛ̃si. j. cõtra glo. fm primam expositionẽ dũ dicit si nuptiali. ⁊ arg. l. ij. ℌ. plane. ⁊. l. si non. l. nuptialis. ff. qđ vi aut clã. ⁊. l. j. ℌ. deniq;. ff. de aqua plu. arc. Itẽ natura agri seruãda est vt semp iferior superiori seruiat. Hoc eñ incõmodũ naturaliter pati debet ager iferior supiore ꝓẽsare qđ dz cũ alio cõmodo. Sicut eñ ois pigmedo terre ad eũ decurrit ita ẽt ad eũ aq̃ icõmodũ desuet. vt ẽ tex. in. ℌ. deniq; quẽ no. qz aq̃ naturaliter debẽt descẽdere ad iferiora. Et iõ illi q̃ habẽt agros i pre supiore nõ tenẽtur retinere aquam in suo sed p̃t eã retinere iferiores q̃ cogu ẽ illã recipe. ⁊ ista appellat̃ ẽst seruit⁹ vt dicit tex. in. d. l. j. ℌ. fi. cũ. l. se. ff. de aqua plu. arc. ⁊ hoc tz Bar. in. l. quomin⁹ in. ij. q. pncipali. ff. de flu. q̃ dicit qđ hoc dz cẽ verũ in ciuitatibus Italie q̃ sibi de cõsuetudine p̃scripserunt meꝝ iperiũ ⁊ pozt⁹ ⁊ flumina ⁊ similia. Sed de iure cõi p̃dicta sunt pncipis vt in. c. j. q̃ sunt res in vsu. feu. et sic nõ p̃t cõcedi a lege municipali et adde q̃. s̃. de seruitute vie in. x. q. Itez ex rescripto pncipis vel senat⁹ adq̃rit̃ l. qđ pncipalis. ff. de aq̃ plu. arc. ⁊. l. p̃mittit̃. ff. de aqua quoti. et esti. ⁊ not. Bar. in. d. l. quomin⁹ in. ij. q. p̃n. ¶Sz pone qđnẽ quã habui de facto Ueronę. Qđ aq̃ in certo fundo supiore et descẽdit ad ptes iferiores p quẽdã alueũ qñ veniũt aq̃ pluuiales crescit aq̃ adeo q⁹ in alueo ꝓineri nõ põt. an tũc ille q̃ est in parte supiori cogat̃ eleuare ripas ita qđ discurrat p alueũ vsq; ad vltimas partes. puta flumẽ vł mare. an ꝛ̃o possit diminuere qđ aq̃ discurrat supra ripas. Dicitur q⁹ sic nisi non ceat hñtib⁹ agros iferiores iuxta ripã eleuãdã ego dico q⁹ cogi ñ p̃t p iferiorẽ sz iferior bñ potit munire ⁊ eleuare suis expẽsis. vt ẽ casus in. d. l. j. ℌ. fi. et hoc itellige qñ pacto vel vetustate ita dz duciaq̃ p dictũ alueũ vel locũ vt gl. no. ibi in ꝛ̃o munire. alꝫ sec⁹. Item hoc itellige qñ p alueũ aq̃ discurrere põt sine dãno supiozis. Sec⁹ si fieret dãnũ supiori: qz aq̃ inũdarct agros superiores. exẽplũ si a latib⁹ aluei discurrũt aque in partibus supiozib⁹. nam hoc casu ripe nõ p̃nt eleuari. qz si alueus est iuẽr⁹ ad ducẽdã aquã ad partes iferiores nõ dz aliq̃d fieri i eo. ppẽ qđ aq̃ retineat̃ ad partes supiores qz istũ est J natura agri q̃ est vt aq̃ descẽdat ⁊ iferior ipaz recipiat vt. d. ℌ. deniq;. qđ ppetuo tene mẽti: qz sepe de facto cõtingit. et adde qđ dixi inferius.

Universidad de Deusto Biblioteca

Quis pōt concedere seruitutez aq̄ductꝰ.

¶Quinto ꝑncipaliʳ q̄ritur q̄s possit ꝓcedere et hr̄e seruitutē aq̄ductꝰ ꝙs possit cogi ad aquā ducēdā. Circa q̄ō si dicas aut q̄s vult cōcedere aq̄ductū ex flumine ꝑuato suo.aut ex flumie ꝑuato alteriꝰ aut ex flumie publico. ¶Primo casu q̄ñ flumē est suum ꝑpriuꝫ pōt regulariter ex eo ꝓcedere aq̄ductuꝫ l.lucio.ff.de aq̄ quoti.ꝛ esti.ꝛ.l. in cōcedēdo.ff. de aq̄ plu.arcē.ꝛ.l.ij.ꝛ.l. aquā.C.de seru.ꝛ aqua ꝛ.l.ex meo.ff. de ser.ru. prę.ꝛ.l.via cōstitui.ℌ.si lacꝰ eod.ti.ꝛ est rō q̄ in re sua q̄libet est moderatorꝛ arbiter.l.i re mā data.C.mā. ¶Et flumē pōt dici priuatū cē alicuiꝰ tribꝰ modis. Prio rōe originis ipiꝰ flumi nis.puta q̄ hꝫ ortuꝫ in fundo suo.vt.d.l.aquā ꝛ.l.ex meo cum alijs ibi allegatis:ꝛ.l.siqs diu turno.ff.si seruitutes vē dicent.ꝛ.l.ꝑses.C.ō ser uitu.ꝛ aq̄. Scdo ex ꝑncipis cōcessiōe arg.l.ij.in ꝑn.ff.ne q̄d in lo. publ. Tertio ex cōsuetudine vel ꝑscriptione ar.d.l.ſ. ℌ.deniq; et.ℌ.fi.cū.l.ſe. ff.de aqua plu.arcē.ꝛ.l. ij.cum ibi notatis.C.de ser.ꝛaqua.ꝛ dixi i.q.prę ce. ¶Scdo casu q̄ñ flumē est ꝑuatū alteriꝰ et tūc regulariter q̄s non pōt cōcedere aq̄ductuꝫ ex illo flumine nisi qui est dñs illiꝰ fluminis vl̄ de eiꝰ volūtate.vt.l.ij.ꝛ l.aquā.C.de serui.ꝛ aq̄ ꝛ in his casibꝰ si flumen ꝑuatū est perēne potest seruitꝰ aqueductꝰ. Sed q̄ñ flumē non est perēne ista ꝓstitutio seruitutis de rigore nō tꝫ.sed de eq̄tate.sic vt.l.ij.et ibi hoc no.gl.Bar.Ang.ꝛ doc.ff.cōia prędd.Posset ēt in his duobꝰ ꝑncepsvl statutū disponere ꝓ publice vtilitate q̄ vicini possint illā aquā ducere ad agros suos irrigandos vel ad alios vſus.put no.i.l.fi.C.si ꝯ inuelvtili. pub.ꝛ i.c.q̄ in eccliaꝝ.ex ō ost. ¶Tertio casu q̄ñ flumē est publicū.puta q̄ñ est perēne.vt.l.ſ.ℌ.fluminū.ff.ne q̄d in lo.pub.q̄ō pōt esse tribꝰ modis. Uno mō flumē nauigabile.vt ē pad⁹ athesis ꝛ brēta alio mō dr̄ flumē pu.q̄ō nō est nauigabile:sed trahit ex flumine nauigabili.vt.l.ſ.ℌ.nō aūt.cū ibi not. ff.ne q̄d in lo.pu.ꝛ hr̄ ꝓ Bal.in.l. quo minꝰ.in ꝑn.in.ū.ꝛ.iij.opi.ꝛ in.ū.q.ff. de flu.ꝛ in istis duobꝰ casibꝰ q̄rit aq̄ductꝰ dupliʳ.ſ.ex ꝓcessiōe ꝑncipis cuiꝰ sunt oia talia flumina.vel ex ꝓcessiōe ciuitatis q̄ hꝫ mer. iperiū. vt dixi in q.ꝓced.Scdo ꝓ tm̄ tps cuiꝰ initij memoria nō exist at vt.l.hoc iure.ℌ.ductꝰ aque.ff.de aqua plu.arc.ꝛ hr̄ ꝓ glo.in l.impatores.ff.de serui.rusti.ꝑdi.non aūt ꝓ ꝑuatum ꝓcedi pōt.vt.l.ij.ff.cōia ꝑdi.ꝛ adde q̄ō dixi in ꝑce.q.ꝑnc. Tertio mō dr̄ flumē publicū q̄ñ nō est nauigabile:nec facit aliud nauigabile: puta si est q̄dā alueꝰ paruꝰ vel fons.ꝛ tūc acq̄ritur ēt sine cōcessiōe alicuius sed ꝓ suā occupationem sicut cetera q̄ sunt in nulliꝰ bonis.ꝛ q̄ ꝑmo occupat ꝑfertur oibus in.d.l.quominꝰ.ꝛ ibi ꝓ Bar.in.ij.q.prin.ꝛ.l.si mihi eodē tpe ℌ.si fundo.ꝛ.l.impatores.ff.de serui. ru.prę.dūmodo per istū aqueductuꝫ nō fiat iniuria seu dānū vicinis circū colētibus.vt habet in.d.l.imperatores.ꝛ in.l.ij.ℌ.sunt q̄ putāt.in fin.ff.ne q̄d in flu.pub.ꝛ adde q̄ō dixi in.q.prę cedēti.ad fi.ꝛ adde etiā q̄ dixi in li.prę cedēti in.iij.q.prin.in ver.itē impator seu ꝑnceps vſq; ad fi.illiꝰ. Item ille pōt hr̄e seruitutē aq̄ductꝰ q̄ hꝫ fundū ad quē ducit.puta cā ipsum irrigādi als secus.vt.l.ſ.ff.cōia prędd.cū ſ.ſ.in prin.in diffinitiōe huiꝰ seruitutis. Itē ille q̄ emit vel aliter acq̄siuit ꝑdū cui

Quibꝰ ꝑt seruitꝰ aq̄ ductꝰ con cedi.

seruitꝰ aq̄ductꝰ debebatur pōt ꝛ dꝫ seruitutem hre.q; illa seruitꝰ debita ꝑdio acq̄sito trāsit cū ꝑdio.vt.l.ſi aq̄ductꝰ.ff. de cōtrahen.emp.ꝛ.l.si partē.in prin.ff. de seru.prę.Secꝰ si priꝰ seruitus ꝑdio nō debebat q; vendito fundo vel aliter alienato nō debetur seruitꝰ aq̄ductꝰ vel alia seruitꝰ nisi dictū sit vt.l.in vēdēdo.in ꝑn.et ibi hoc no.gl.ff.de ꝯtrahen.empt.ꝛ ita etiā tenet Bar.in.l.via ꝓstitui .ℌ.quoc̄ūq;.ff. de serui. ru.prę.Itē quis pōt habere seruitutē aqueductus in oibus casibꝰ in quibus pōt eam acquirere.De quibꝰ vide i.q. precedenti etiā in quibus pōt seruitus aqueductus cōcedi.vt dicaꝫ in.vij.q.prin.Itē regulariter quis nō pōt cogi ad aquam ducendaꝫ maximeiure seruitutis q; natura seruitutis nō est vt ꝙs aliq̄d faciat ſꝫ vt aliquid patiatur vel nō faciat.vt.l.quoties. la.ſ.ℌ.fi.ff.de serui.ꝛ ad de que dixi.ē. in.iij.q. principali.post ꝑnc.ꝛ q̄ plenissime dicta sunt in precedenti libr. in.iij. q.prin.ꝛ q̄ō dicā in seq. q.ver.sed quid si tu cui primo concessi etiam. ¶Quero.vj.principaliter cui vel quibus possit seruitus aqueductꝰ cōcedi.Et dic q̄ō pōt cōcedi pluribus ꝛ per eūdem locū vt eisdē diebꝰ vel horis ducat si omnibus sufficiens est. vt l.ij.ℌ.si aqueductꝰ.ff.de serui.ru.prę.ꝛ.l.lucio.ff.de aq̄.quoti. ꝛ esti. ¶Sꝫ si cōcessi primovni an possim postea alteri cōcedere. Distingue breuiter sic. Aut ille cui primo cōcessi cōsentit ꝛ possum.l.in cōcedendo.ff. de aqua plu.ar.ꝛ no.glo.in.l.lucio.ff. de aqua quot.ꝛ esti.facit.l.aquā.C.de serui. Aut nō cōsentit.ꝛ tūc aut ꝓ ista cōcessionē ſcōam ei nocet.puta q; aq̄ nō est sufficiēs vtriq; ꝛ prio eodē tpe cōcedit ꝛ tūc nō pōt:vt.d.l.in cōcedendo ꝛ p.l.ꝓ quē locū.ff.de ser.ru.prę.ꝛ.d.l. aq̄. Aut ꝓ ista ſcōam cōcessionē nō nocet primo cui est facta concessio.puta q; aq̄ est sufficiēs vtriq; vel diuersis tpibus cōcedit.ꝛ tūc pōt.vt.d.l.ij.ℌ.si aq̄ductꝰ.ꝛ.d.l.lucio.ꝛ ibi gl.no.ēt glo. in.d.l.aqua. Et ita fuit determinatū bononie vbi cōtras cōcesserat aquā ꝛ fratres minores quibꝰ scōo cōe cōcessit nolebāt.ꝛ fuit iudicatū q̄ō vꝫ scōa cōcessio:q; nō derogabat ꝑoꝛi ex quo aqua vtriq; sufficiebat vt sufficere poterat ꝓ ꝑdicta. ¶Sed q̄d si cōceditur pluribꝰ sil̄ vel separatim vel simplicit seruitꝰ aq̄ductꝰ ita q̄ō valeat q; oibus sufficit ꝛ nō cōueniūt quēadmodū vtā tur. Dic q; vtile iudiciuꝫ cōi dini.eis dat:vt.ſ.aqua vel mēſura vel tpibus diuidat:vt.d.l.lucio cū gl. ¶Sꝫ q̄d si tu cui primo ꝓcessi seruitutē aq̄ductꝰ vis postea alteri cōcedere an possis. Et in hoc cōsidera q̄tuoꝛ casus. ¶Primus ē si vis cōcedere vt ille extrahat de fundo primi cōcedētis ꝛ nō potes. vt.l.ex meo.ff. de ser.ru.prę. ¶Scōs casus si vis cōcedere vt extrahat ō fūdo medio ꝓ quē aq̄ ducit can ali:ꝓ q̄ō ꝓueniat ad fundū tuū.ꝛ idē q; illa seruitꝰ aq̄ductꝰ est ibi ꝓcessa ꝓ necessitate fundi tui ꝛ nō alteriꝰ:vt.l.ergo.ff.ō ser.ru.prę.nec potes illā aquā tanq̄ tuā ꝓcedere alteri.q; nō ē tua anteq̄ igrediat fundū tuū.vt.l.ſ.ℌ.illud.ff.ō aq̄ quoti.ꝛ esti. ¶Tertiꝰ casus si vis alteri ꝓcedere posteq̄ in fundū tuū aq̄ igressa ē ꝛ potes.q; effecta est tua nisi nocitura sit meo fundo ex q̄ seruitꝰ in ducit.vt.d.ℌ.illud.ꝛ no.glo.in.d.l.ex meo.ꝛ dixi.ē.in.iij.q.prin.circa ꝑnci. ¶Quartꝰ ꝛ vltimꝰ casus ē si aq̄ exiuit

set de fundo tuo ꝛ tu regulariter nō posses alterꝫ cedere dictā aquā qz eadē rōne qua p̄muꝫ aq̄ igressa ē aliū fundū vicini est effecta sua. vt d. ff. illud. ergo de ea tu nō potes dispōere. Sꝫ ista regula fallit qñ ista seruit⁹ iponeret̄ p te anteq̄ puenerit ad locuꝫ iferiorē de ipsi⁹ volūtate p. l. aquā. C. de serui. ꝛ aqua. Exēplū aq̄ duꝫ exiunt a fundo tuo pōt discurrere p diuersa loca ad fūdos vicinoꝝ: ꝛ ē i ptāte tua p quā partem facias exire aquā. nō potes cū vno vicino iferiori si aq̄ est vtilis cōuenire de dimittēdo dictā aquā ad fundū suū cū hoc posteaq̄ irrigauerit fundū teneaꝫ mittere ad aliū certum fundū iferiorē. ꝛ isto mō poteris iponere seruitutē aq̄ductꝰ postq̄ exiuerit ō fūdo tuo. vt. d. l. aqua vbi hoc p̄baꝫ. C. de serui. ꝛ aq̄. Et p̄dicta oia intellige qñ ille cui cōcedit seruit⁹ aq̄ductꝰ hꝫ fundū a quē aq̄ duci dꝫ alias secꝰ. vt. l. j. ff. cōia p̄di. vt dixi in. q. p̄ce. ante fi. ¶ Quero septimo p̄cipaliter qūor q̄liter ꝛ qñ ꝛ p quē locū ꝑstitui vel acqri possit seruit⁹ aq̄ductꝰ. Et dic qō acq̄ri pōt his modis. ō quibus. ff. in. iij. q. p̄nci. facit. l. via. ff. de serui. Itē fuit⁹ aq̄ductꝰ oli ñ nisi ex capite vel fonte ꝑstitui poterat: hꝫ hodie ex quocūq; loco ꝑstitui pōt. vt. l. seruitꝰ aq̄ductꝰ. ff. de ser. ru. p̄re.

Quō q̄lit̄ p quē locū ꝑstitui p̄t seruitꝰ aq̄ ductus.

ꝛ caput aq̄ seu fluminis ōrīñ aq̄ nascit̄ tur vt. l. j. ff. hoc iterdicto. ff. de aq̄ q̄ti. ꝛ esti. ꝛ no. gl. in. d. l. seruit⁹ aq̄. ꝛ no. p̄ncipaliter p Bar. in trac. de ysula in. ix. col. ꝛ plenius p Bald. in. l. j. in. vj. col. ver. rē no. qō agit. ff. de re. diui. Item seruitꝰ aq̄ iuēte ꝛ iueniēde ꝑstitui pōt l. labeo. ff. de serui. ru. p̄re. de quo dic vt dixi. ff. in. j. q. p̄in. Itē pōt cōstitui seruitus ꝛ aqueductus per internalla tp̄is. puta certis diebꝰ vel horis. l. modū. l. j. ff. de serui. ꝛ. l. j. ff. si aque ductus. ff. de ser. ru. p̄re. ꝛ. l. si sit cōstituta. ꝛ. l. si cui. in p̄in. ff. quēad. serui. amit. ꝛ. l. si diuturnaꝫ. ꝛ. l. cū cōstet. in p̄inci. ff. de aqua quoti. ꝛ esti. Itē pōt cōstitui seruitꝰ vt aq̄ diuidaꝫ p mēsuras. puta p̄ncias ꝛ digitos. vt. d. l. cū cōstat in p̄in. ꝛ. l. pe. ff. de serui. ru. p̄redio. ꝛ no. qō tñ significat dicere concedo tibi vnū digitū aq̄ q̄ntū do tibi li cētiā vt ducas aquā p̄nū digitū fer reū vacuū. nā p rostra aialiū imaginaria. puta ferrea vel enea ꝛ p oras di gitos solemꝰ aquā ducere. fz Ang. in d. l. pe. Digitꝰ aūt ōr fm Isido. minima pars agrestiū mēsuraꝝ ꝛ vncia q̄ tinet tres digitos. vt dixi i. l. iij. i p̄n. in. x. q. ff. de ver. si. vbi posuit de pōderib⁹ ꝛ mēsuris. ¶ Item ex loco dñi p̄prietarij vl̄ de ei⁹ volūtate ꝑstitui pōt seruitꝰ aq̄ductꝰ vt. l. aquā. C. de serui. ꝛ fundo luuellario seu ēphiteotico ꝛ feudatario. vt. l. p̄incialit. C. de ser. ꝛ aq̄. ꝛ. l. iij. ff. de serui. ꝛ dixi in p̄ce. li. in iij. q. p̄nc. in q̄ posui q̄ sint ille p̄sone q̄ possint serui. ꝑstituere. Itē p quē locū viā aliꝫ ꝓcedo p fundū: aliꝫ aqueductuꝫ ꝓcedere nō possuꝫ. ꝛ eodē mō si aliꝫ aq̄ ductū ꝓcessero aliꝫ ita p eūdē vt ducer vl̄ ꝓcedere nō poꝫ. vt. l. p quē locū. ff. de ser. ru. p̄re. facit. l. in ꝓcedēdo. ff. de aq̄ plu. ar. Itē publico loco ꝛ ierueniēte via publica aq̄ductꝰ ꝓcedi nō pōt: sꝫ a p̄ncipio iterp̄tari dꝫ vt p viā publicā aquā ducere sine incōmodo publico liceat. vt. l. seruitutes. ff. publico. ff. de serui. ꝛ nō pōt aqua duci p locū publicū si dānū faciat etiā priuato. vt. l. si p pub. ff. ne qd in lo. pu. ꝛ. l. ij. ff. si qs in suo. ff. eo. ti. ¶ Itē qd si nō exp̄mit

per quā partē fundi seruiētis possis aquā ducere. dic qō poteris p quālibꝫ partē: sed semel electa via nō poteris variare. vt. l. si cui. cū glo. ff. de ser. ꝛ. l. si. ff. de aq̄ quoti. ꝛ esti. Jn Jtū tñ vī q̄ immo a p̄ncipio electio fit dñi seruiētis. vt. l. si via. ff. de ser. ru. p̄re. de quo dic vt plenissime dixi. ff. de ser. in ver. quero nunq̄d hñs seruitutē itineris. ꝛ adde qz aq̄ nō dꝫ diuerti a solito cursu suo. ꝛ si diuertit dꝫ in p̄istinū statū reduci. l. ij. C. ad. l. aql. ꝛ. l. j. ff. ō fū. ꝛ. l. j. ff. si qs nouū. ff. de riuis. ꝛ dixi i ti. p̄cedenti. in ri. de aq̄ductu. vide q̄ dicā in seq. q. p̄n. ¶ Itē qd si debeꝫ seruitꝰ aqueductꝰ ex flumine: ꝛ flumē mutauit alueū. dic qō si mutauit: qz paulatim nō recessit: ꝛ tūc hꝫ aluꝰ derelictꝰ efficiat̄ dñi p̄redij dominātis pp̄ vicinitatē tñ p̄dict̄ seruitꝰ aq̄ductꝰ: qz eo loco vbi nūc est flumē seruit⁹ ipsita nō est vt. l. hoc iure. ff. si aq̄. ff. de aq̄ quoti. ꝛ esti. Jdē si flumē cepit circumfluere mutato alueo: qz ex quo medi⁹ locus nō seruit est interrupta seruitꝰ. vt est casus. j. in fin. Sꝫ si flumē paulatiꝫ accessit fundo tuo subseq̄ pōt qō locꝰ totius fluminis tue ductiōi sit. vt. d. ff. si aquā. ver. hꝫ si alluuione. ꝛ itellige qō si flumē addidit aliq̄d de terra fundo tuo: ꝛ sic paulatiꝫ recessit flumē a p̄redio tuo qz refert si subito recessit. an paulatiꝫ mutat alueū. ar. l. ff. alluuio. ff. de acq̄. re. do. fm gl. q̄ ita not. in d. ff. si aquā. in ver. cesserit. ꝛ Bart. posuit. in. l. q̄min⁹ in. xvj. q. ff. de flu. Et hꝫ iste intellectꝰ i se sit verꝰ tñ alꝰ itelligi posset ille ter. i ꝑ. hꝫ i alluuiōe. nā ille ter. ñ vī pati p̄dictū itellectū gl. vez dū dꝫ accesserit vt subaudiat aliq̄d ō terra qz dū dixit i ꝑ. p̄ce. flumē ꝛcesserit. ꝛ posteaq̄ dꝫ si accesserit fūdo tuo itelligit flumē de q̄ p̄dixerat ꝛ nō aliq̄d de terra. vt ē sensus qō si flumē accesserit. i. appropinq̄uerit fundo tuo subseq̄ potes. l. iducēdo aquā ad fūdū tuū ex dicto flumine. qz locus totꝰ fluuiꝰ ē. i. in q̄ nūc ē flumē seruit. ductioni. i. fuire i telligit ex q̄ ē i loco i q̄ seruitꝰ ōbebaꝫ. Jste tñ itellectꝰ nō vī ꝓuenire verbo alluuione posito i lra nisi referas ipꝫ ad aliū vicinū. ¶ Ex his tñ no. p itelligē tia huiꝰ materie q̄ nō repit bñ declarata p doc. pono. viij. casus p̄n. Primꝰ est qñ ex flumie publico qō est ꝓpinquū ꝛ coniunctū fundo meo habeo ius aq̄ ducēde: ꝛ flumē totū vno ipetu recedit de alueo suo. ꝛ a p̄dio meo nullo loco in medio relicto nisi alueo antiq̄: qz in medio inter flumē ꝛ fundū menm cui seruitꝰ debeꝫ est solū alueꝰ antiquus fluminis. vt hoc casu videbaꝫ qō adhuc duret seruitꝰ mea: qz alueꝰ antiquꝰ efficit meꝰ iure vicinitatis. vt isti. de re. di. ꝛ insula. ver. p̄ finaliꝫ alueo ꝛ sic nō est locꝰ medi⁹ q̄ impediat fuitē. Tñ Jtium est verū vz qō imo seruitus ipediat: qz ex quo flumē totū vno impetu recessit: ꝛ nouū alueū facit nō reputaꝫ esse illud idē flumē cui seruitus est iposita: sed aliud ꝛ iste est. ꝓprius casus in. d. l. hoc iure. ff. si aquā in. j. rñso. fm intellectū gl. ibi. ꝛ hoc etiā vult Bar. i. d. l. q̄min⁹ i. xvj. q. vbi vult qō si flumē mutauit alueū vno ipetu pdit ius aq̄. ꝛ tunc vī aliud flumē. ¶ Scōs casus est qñ flumē vno impetu recedit a fundo meo ꝛ relinq̄t iter fundū meū ꝛ flumē nedū alueū antiquū: sed etiaꝫ fundū alienū. ꝛ tūc sine dubio nō possum aquā ducere ex f umie nouo ad fundū meū duplici rōne. Pria qz ē nouū flumē cui seruitꝰ nō fuit iposita vt dixi in p̄cedēti casu. Scōa qz locꝰ q̄ est in medio alien⁹ mihi nō fuit: ꝛ ꝓpter ea fuitutē aq̄ductꝰ ipedit. l. q̄ sella. ff. de ser. ru. p̄re. ꝛ. l. i tradēdis. ff. cōia p̄di. ꝛ isto mō dꝫ itelligi. d. ff. si aquā. j. ꝛ in. ij. rñso. ¶ Tertiꝰ casus est qñ i medio repit fundꝰ meꝰ ꝓprius. ꝛ tūc est dicēdū qō seruitꝰ ipedit nō ex eo qō locꝰ mediꝰ q̄ meꝰ est fuitutē impediat: sꝫ ex eo qz est nouū flumen cui seruitꝰ non fuit iposita. vt dixi p̄dio et scō casu. ¶ Quartꝰ casus ē qñ flumē q̄ erat ꝓpinquū fundo meo ad quē aquā ducer poterā discessit a p̄dio meo paulatiꝫ ita q̄ p alluuionē reliq̄t terrā fūdo meo iter eūdē fun. meū ꝛ flumē. et tūc ser uitꝰ nō ipedit qz tota dicta terra addita fundo meo seruire pōt ductioni aq̄ quia est mea. ꝛ idem flumen

reputaꝫ tunc erit sicut erat prius ꝛ re cesserit de alueo suo ex quo paulatim recessit. ar. l. ergo. ff. alluuio. ff. de adq. rer. do. ꝛ instit. de re. di. ℣. preterea p al luuionē ꝛ iste est casus l. d. ℣. si aquā. in g. rñso ꝑm gl. ibi. ¶ Quint⁹ casus est ꝫ qñ flumē qđ prius distabat a fundo meo nūc accessit fundo meo p alluuio nē ita qꝫ est et nūc cōiunctū mediāte alluuione versus fundū vicini relicta. qꝫ recessit flumē a fundo vicini p alluuio nē. ꝛ tunc idē qđ in casu ꝓcedēti. qꝫ nō mutaꝫ nec interrūpit seruit⁹. qñ reputaꝫ esse idē flumē. nec est loc⁹ medi⁹ q̄ seruitutē impediat. ꝛ iste est casus in. d. ij. rñso. ꝑm alīū intellectū quē. ℣. dedi. ¶ Sextus casus est qñ flumē qđ distabat a fundo meo ex quo habebꝫ ius aq̄ ducēde p mediū fundi vicini ipoui cinꝰ ꝙsentiēte recessit vno impetu ꝛ cō iunct⁹ est cū ꝓdio meo. Et in hoc vꝫ di cēdū qꝫ ius aqueducēde nō ꝑdaꝫ. qꝛ si loco medio existēte ducere poterā mul tomagis vbi loc⁹ nullus est medi⁹ tñ cōtrariū verius qꝫ nō aliud flumē esse reputaꝫ vt dictum est in. i. ꝛ in. ij. casu. ¶ Septim⁹ casus est qñ flumē qđ erat fundo meo cōiunctū circūfluere cepit mutato alueo. i. ꝓdiuersas ptes fluere recepit aliquo loco relicto in medio inter vnū brachiū fluminis ꝛ aliū tūc impedit seruitus aq̄ductus. qꝫ ex quo locus medi⁹ nō seruit. interrupta ꝺ⁹ ser uitus vt est casus in. d. ℣. si aquā. i. ij. rñso subest etiā alia rō impeditiua qꝫ mutato ꝙ in totū alueo vnico impetu ꝺ⁹ esse aliud flumen ꝓpter predicta. ¶ Octauus ꝛ vltimus casus est qñ flu men circūfluere cepit ꝛ loc⁹ medi⁹ nō impedit seruitutē. qꝫ ꝺñs mihi ꝙsen tit vel est meus. ꝛ in hoc puto sic esse dicēdū. aut flumen recessit in totū de alueo antiquo ꝛ cepit circūfluere. ꝛ ꝫ eēt vna rō impeditiua. sꝫ loci medi⁹ tñ subest alia. qꝫ nō est ꝯplius primū flu mē. ꝛ iō nō durat ius ducendi aquam ꝑm ea q̄ dixi. ℣. in trib⁹ primis casibus aut flumē nō recessit in totū ex alueo antiquo ita qꝫ dici possit primū flumē durare. ꝛ tūc aut ꝑdium meū est. pri mū veteri alueo vel vni brachio flumi nis. ꝛ tūc ꝓ ea parte illi⁹ brachij debe tur mihi seruit⁹ qꝫ vtraq; rō ipeditiua cessat. ſ. de loco medio ꝛ de nouo flu mine. sed in alio brachio fluminis cui ꝑdiū meū nō est. primū ꝫ fundus al teri⁹. ꝛ tūc aut ille non ꝙsentit ꝛ in illo seruit⁹ fundo meo nō debeꝫ qꝫ loc⁹ me dius ꝛc. ꝛ ita tenet gl. in. d. ℣. si aquā. i vltimo rñso i ꝓbo circūfluere. aut ꝺñs medij ꝓdij cōsentit. ꝛ tunc fuit⁹ dura t qꝫ est vtraq; rō impeditiua. et vt breui⁹ pedicta intelligaꝫ reducas oēs predictos octo casus ad duas tm̄ con clusiones. ¶ Prima est si ex flumie ser uitus aqueductus predioꝝ nius debe tur ꝛ mutaꝫ flumen de loco suo ita qđ dici possit nouum flumē tūc seruitus aqueduct⁹ impedit siue sit locus me dius impediens seruitutē siue non. qꝫ huic nouo flumini ꝛ alueo seruit⁹ nō fuit imposita. ¶ Scōa conclusio si flu men ex quo debeꝫ seruitus aqueduct⁹ ita recessit de alueo suo. qꝫ non dicaꝫ nouū flumen sed idē durare. ꝛ nullus est loc⁹ medius. q̄ seruitutē impediat durare possuꝫ qꝫ nihil subest qđ seruitutē hēat impedire. ꝛ ꝑdicta oia intel ligas ꝓcedere posse in quatuor casib⁹ principaliter. ¶ Primo qñ ius aq̄ducende ꝺ⁹ ex flumine publico. ꝛ ita po suit casum supra. ꝛ tūc requirit vt ha beaꝫ licētia a principe vel supioze vt ꝓbatur in. d. ℣. si aquā. ff⁹ primā lectu rā glo. ibi. ¶ Scōo pōt intelligi qñ es set priuatus. ꝛ tunc sufficit habere licentiā a dño qñ illi⁹ est ꝑdiū cui debe tur seruit⁹ aqueduct⁹. ¶ Tertio pōt intelligi si ducebā aquam p fundū vi cini cui imposita erat seruit⁹ ex flumē mutauit alueū inter fundū seruientē. ꝛ nouū alueū p quem aqua discurrit dimisit an sit seruit⁹ extincta. Quo ca su distingit. Aut subito recessit ꝛ extin cta est seruit⁹ qꝫ medi⁹ locus q̄ nō ser uit impedit seruitutē. Aut paulatiꝫ. ꝛ tunc durat seruit⁹. qꝫ reputaꝫ idez flu men. nec est loc⁹ medius q̄ impediat seruitutē vt ꝓbaꝫ. in. d. ℣. si aquā. ꝑm scōam lecturā glo. ibi. Facit qđ no. in l. ꝙuenerit. ℣. i. ff. de pig. ac. ꝛ in. l. si fun dus. in ꝑn. ff. de pigno. ¶ Quarto ꝛ vl

timo pñt ꝑdicta procedere qñ est. q̄stio vtrū perdaꝫ ius occupationis vt ꝑferendi vicinis. Quo casu eodez mō est ducendū aut flumen subito recessit ꝛ alueū mutauit ꝛ ꝑdiꝫ ius aqueducen de qđ erat ad adquisitū occupatione ꝛ tūc nouo occupatore opus est. Aut paulatiꝫ. ꝛ tūc sec⁹ qꝫ ius aq̄ducēde re tineꝫ vt no. Bar. in. l. quominus. l. xvj. q. de flu. qui etiā subdit hoc vltimo ca su id ꝓcedere nisi p annū ille cui seruitus debebatur passus sit per annum aquā ire in sua libertate. qꝫ etiā tunc perderet ius aqueducēde. vt. l. j. in pn ci. ff. de aqua quot. ꝛ esti. ꝛ no. bar. i. d. l. quominus. in. xv. q. ꝑn. in ver. ītē ꝑm requirit. ¶ Sed iurta predicta quero an in casibus in quibus p mutationē alueꝰ fluminis amittit seruitus aque ductus de eqtate sit restituēda vt de beaꝫ ex noua vel nouis alueis. ꝛ vide tur qđ sic. ar. l. ſututes. ℣. si solitū. ff. ꝺ ser. vr. predi. ſꝫ glo. in. d. l. hoc iure. ℣. si aquā. in ver. interrupta. ff. de aq̄ quo ti. ꝛ esti. dicit sub dubio forte qꝫ illud procedit qñ debetur seruit⁹ ex loco pri uator sic ex flumie priuato. secus si ex flumine publico egovero nō puto qꝫn aliquo istoꝝ casuuꝫ restituaꝫ per istū ter. ꝛ p ea q̄ dicta sunt. ℣. Nec ob. d. ℣. si sublato. quia ibi loquit de seruitute que pōt intelligi etiā eadē ex quo non mutaꝫ locus ꝫ muteꝫ edificiū ac etiā cōtingit propter publicā vtilitatē do moꝝ vt dicit Ang. de. q̄ dic vt plene di xi. in li. precedenti in ti. de ser. stil. i. vſ. q. vbi oino vide. ¶ Sed qđ si ad anti quū alueū flumen redit glos. in. d. ℣. in verbo interrupta in fi. dicit qꝫ restitui tur qꝫ ter. in. d. ℣. si aquā nō dicit qꝫ ser uitus fuerit amissa sed interrupta vt probatur etiam in. l. in tradendis in fi. ff. cōia. prę. ꝛ hoc intellige nisi tanto tpe stetisset interrupta quanto seruitus amittitur de quo dicā infra in. x. q. principali qꝫ tunc seruitus amitte retur proprie. vt. d. l. tria predia. nec re stituetur ꝫ flumen ad alueum suum redierit ꝛ ita induco dictā gl. in ver. in terruptā in fi. p. d. l. tria predia qđ no. qꝫ sepe facta est mentio de mutatione aluei. quero qūo cogno scaꝫ alueus si mutat vel nō dic qñ desinit esse pri ma forma omissa ideſt qñ sic discurrit p aliū lo cū qđ aqua nō currat p ꝑmū alueū. ℞. alue⁹ mu tat⁹ vt. l. adeo. ℣. isula. ff. q̄ natu rali alueo. ꝛ no. Bart. in rubr. ff. de re. di. in. ij. col. vltime charte. ¶ Ul timo circa ꝑdicta queri tur. an cuilibet sit licitū ducere aquā ex flumine publico per occupatio nē factā propria auctori tate. Et videtur qꝫ nō. ꝛ qđ requiraꝫ auctoritas principis vel superioris vt. l. quomin⁹. ff. de flu. ꝛ. l. j. ℣. pmittitur. ff. de a qua quotidiana ꝛ esti. ꝛ l. ij. in ꝓncl. ff. ne quid in loco publico ꝛ p ea q̄ dic ta sunt. ℣. in. v. q. princi pali in fi. ium videꝫ qđ licite qꝫ possit auctori tate iurisgentiū occupa re aquā ex flumie ꝓpubli co quo iure flumia ꝛ eo rū vſus ꝛ iura publica sunt vt instit. de re. di ℣. flumia. sed tu in hoc sic distingue. Aut flumen est publicū ꝛ nauigabi le. aut publicū ꝛ non na uigabile. ¶ Primo casu qñ est nauigabile nō ꝫ aquā ducere ꝓpria au ctoritate: ꝛ q̄ primo du cit illicite facit. vt. d. l. quominus. ꝛ ibi hoc no. Bar. in. ij. q. ¶ Scōo ca su qñ flumen nō est na uigabile: ꝛ tūc subdistin gue. Aut flumē intrat i aliud flumē nauigabile aut flumen nō intrat in aliud flumē nauigabi le. Si itrat aut illud est

Quaꝫ cognoscaꝫ si alueus sit mutatus.

An liceat cuiqꝫ ducere aquā ex flumie ꝓblico.

mare ⁊ pōt ducere. ⁊ est ratio: qz ꝓpter aquæ abundātiam ex vno flumine nō ꝺz recipere incremētū vel diminutionē. ⁊ sic ꝓpter dictā occupationem nullū detrimētū recipere pōt aut est aliud flumē nauigabile in quo itrat ⁊ tūc aut ꝓpter dictā occupationē ⁊ duc⁹ aq̄ auertit a flumine nauigabili: ⁊ facit qō flumē nauigabile efficit nō nauigabile vel dānificat nauigatio ⁊ nō pōt. vt. d. l. quomin⁹ ⁊ ibi ꝑ Bar. in iij. opp. aut auertit aq̄ a flumine nauigabili ex cēplū. si aquā duco ex flumie ad fundū meū ⁊ nihilominus postea in flumine nauigabili inerat. ⁊ isto nō est ꝓhibitū si bene ꝓsideras rōnes ꝑdictas. ll. Et ideo bononiēses licite ducūt aquā de flumie reni. ⁊ postea itrat padū ſm Bar. qui ita no. in. d. l. quominus. in ꝓin. in. iij. opp. ⁊ qō dixi qō q̄s ꝓpria auctoritate pōt aquā ducere ex flumie publico nō nauigabili qñ intrat flumē nō nauigabile vel qñ intrat nauigabile. ⁊ nō impedit nauigationē ꝓcedit multomagis qñ intrat flumē ñ nauigabile. Sz hoc tñ limita duob⁹ modis. Primo qñ flumen eēt publicū hoc est esset in vsu publico. ſ. fisci vel ciuitatis vel alicui⁹ municipij puta. qz illa aqua vtik ad molēdinū. put facit bononiēses de flumine in quo sunt molēdina cōis bononie. de q̄bus habeť ꝑ gl. in. l. iter publica. ff. de ver. sig. ⁊ in. l. sed ⁊ celsus. in ꝓn. ff. de Ihē. emp. veluti ciuitas ad altū vsum dicta aq̄. ⁊ tunc nō ꝓmittit aquā ducere vt est casus in. d. l. quomin⁹ ſm vnū intellectū gl. ibi ⁊ bart. ēt ibi hoc no. in ꝓn. in. ij. opi. ⁊ ꝓbat in. l. j. ⁊ ꝓ totū ti. C. de aqueductu lib. xj. ¶Sc̄o fallit qñ cū vicinoꝝ iniuria ducereť. vt. l. iperatores in fi. ff. de ser. ru. prę. et l. j. ſunt q̄ putāt. ff. ne q̄d in flumine publico. Et si dicať nōne est semp vicinoꝝ iniuria q̄ nō possunt facere suum edificiū. Rñdeo ſm Bar. in. d. l. quominus. in. ij. q. principali. qō ꝓ hoc nō patiť vicinus iniuriā seu damnū sz nō acquirit lucrū. ⁊ nō est ꝓ idē lucrū non capere ⁊ dānū sentire. l. fi. C. de codi. ⁊ l. q aūt. in ꝓn. ff. de ꝓbis q̄ i frau. cre. cuz si. Aut est flumē pu. ex q̄ aqua deducit sz nō est nauigabile. ⁊ tūc q̄s pōt licite auctoritate iurisgentiū aquā ex eo ducere. qz ꝑ iura ciuilia nō est ꝓhibitū id qō est de iuregētiū licite ꝑ. ſ. flumina insti. de re. di. ⁊ ꝑ. l. j. ſ. sunt q̄ putāt. ff. ne q̄d in flu. pu. dūmō nō fiat cū vicinoꝝ iniuria ſm bar. i. d. l. q̄minus. i. ij. q. ¶Sed aduerte ſm eū ibi qz qñ q̄s facit illicite respectu ꝑuati ducēdo aquā ex flumine pu. ille sol⁹ me pōt impedire nō ali⁹ terti⁹. qz q̄tū ad eū licite facto l. loci co:ꝑ. ſ. ꝓpetit. ff. si ser. vē. Sz qñ facit illicite respectu iuris pu. tūc q̄libet ꝑuat⁹ pōt impedire. ⁊ ita loquit. l. ij. ſ. idē ait. ff. ne q̄d in lo. pu. ¶Quid aūt si aq̄ exit de molēdino. vni⁹ ⁊ alt vult eā capere ⁊ ducere ad molēdinum suū ita q̄ molendinū ꝑmū nō impediat an possit. ⁊ dicas q̄ aut illa aq̄ itrauit alueū pu. ⁊ nō est dubiū q̄ pōt ꝑ ꝑdicta. ⁊ ita tz bar. in. d. l. quomin⁹. in. xij. q. in fi. aut nō intrauit alueū pu. ⁊ tūc aut alueus ꝑ quē aquā ducit ad molēdinū est publicū. ⁊ post molēdinū descēdit ꝑ alueū pu. ⁊ tūc subdistigue. vt ſ. dixi de aq̄ ex flumie. pu. ducēda. aut alue⁹ est ꝑuat⁹. ⁊ tūc nō pōt. vt in. l. in cōcedēdo. ff. de aq̄ plu. ar. cū si. Qñ aūt dicať alueus fluminis publici ꝑ quez flumē pu. discurrit. ⁊ tūc est publicus alue⁹ qz alueus est illi⁹ cui⁹ est flumē. vt insti. de re. di. ſ. insula. ver. nou⁹ aūt alue⁹. ⁊. l. adeo. ſ. isula de adq. re. do. ⁊ l. j. ſ. nō em. ne q̄d i flu. pu. ibi. qz ipossibile ē vt alue⁹ flumis publici nō sit public⁹. ⁊ hoc ꝓcedit ēt si alueus sit fossa manufcā ꝑ quā fluit publicū flumē. vt. l. j. ſ. si fossa. de flu. Sec⁹ si flumen aliquā terrā iundauerit. qz tūc ille locus iundat⁹ nō esset public⁹. vt. d. ſ. si fossa. ver. alť. aut alue⁹ est flu. ꝑuati ꝑ quē flumē ꝓtua. decurrit ⁊ erit ꝑuat⁹ ar. d. l. j. ſ. hoc iterdictū ⁊. ſ. itē si ānis ff. ne q̄d i flu. pu. ⁊ ꝺscēdit ad lat⁹ flu. ꝑ aq̄ ducēda puta ad molēdinū vel ad agros irrigādos q̄ alue⁹ ē loc⁹ cau⁹ fiuefossa. ⁊ ꝺz i vulgari forma seu formula ⁊ ita appellať i. l. j. C. ꝺ aq̄ductu. li. x. ⁊ appellať qñq̄z i iure ciuili. vt. l. j. ſ. ici. ile. ff. ꝺ riuis. Itē app. i vulgari valla

vt no. Bar. i. d. l. q̄minus. in. xij. q. de flu. Item ſm nos appellatur seriola. Et i hoc dic q⁹ talis loc⁹ siue alue⁹ ꝺz ꝑuat⁹ cū ꝑ talē locū nō semp cucurrit aq̄. vt. l. j. ſ. flumin⁹. ff. de flumini. ⁊ rō in eo. ſ. si fossa. ⁊ Bart. i. d. q. xij. vbi dicit. aut duco aquā ex flumine publico imediate ꝑ fūdū meū ⁊ tūc nō est dubiū q⁹ locus ē me⁹ aut duco ꝑ fūdū vicini i ꝓpomittere. ⁊ loc⁹ est ei⁹ cui⁹ ꝓiorat anteq̄ fieret vl seriola: vt ego habeo ꝑ seruitutē aq̄ducēde. ⁊ si ille me impedit ducere habeo iterdictū de aq̄ quoti. ⁊ esti. si me impedit formulā siue seriolā purgare ⁊ reficere habeo iterdictuz de riuis: vt. d. l. j. ſ. iciile. ff. de riuis ⁊ habeo cōfessoriā de q̄ vide qō dicā. j. in. xj. q. ꝓin. ¶Sz q̄ si duo volūt aquā ducere ex flumine publico ad fundū, suū ⁊ seinuicē impedīt q̄s ꝓhibereť. ista ponūtur per Bart. in. l. quomin⁹. in. v. et. vj. q. ꝓncipali. ff. ꝺ flumi. vbi plene examinat⁹ ꝑ bal. in. l. lapi illi. ver. iiij. quero. ff. de re. diui. ¶Ego aūt dimissis disputationib⁹ sic distiguo aut aq̄ pōt sufficere ipsis duobus aut non. ¶Primo casu regulariter vn⁹ alter impedire nō pōt. l. lucio. ff. de aqua plu. arcē. ⁊. l. ij. ſ. j. ff. de ser. ru. prę. ⁊ per ea q̄ dicta sūt ſ. in. vj. q. ꝓncip. ⁊ ita tz Bar. in. d. l. quominus. in. v. q. in fi. hoc tamen regularit fallit quādo ambo vellent aquā ex eodē fluminis loco ducere quo casu distigue. vt dicz in sequētib⁹. ¶Sc̄o casu ꝓncipaliq̄ aq̄ nō est sufficiēs vtriq̄z ⁊ q̄libet vult i diuersa ꝑte fluminis ex eo ducere. ⁊ tūc subdistingue. aut ambo inceperūt eo. ꝑte ducere aquā vel occupare locū aut vn⁹ ꝓmo icepit alter post cū de. ꝓximo ignoraret: aut vn⁹ ꝓio incepit. et alius postea cū sciret primū icepisse. ¶Primo casu q̄ ambo inceperūt eodē ꝑte. vī qō sit loc⁹ gratificatiōis. p. l. fi. ff. de reli. vel qō sorte dirimať nisi vn⁹ potuisset ꝓuidere alter nō. ar. l. si q̄s domū. ſ. j. ff. loca. ⁊no. gl. i. l. ij. ſ. j. iver. ad obtinēdū. ibi. Uel dic tertio. ff. ne q̄d in lo. pu. q̄ ponit de duob⁹ plaustrīs sibi obuiantib⁹. vt ponit ēt glo. in. l. p agrū. C. de ser. Uel dic ſm Bar. i. d. l. q̄minus. in. vj. q. qō vsus dicte aq̄ est cōis cādus inter eosdē. vel ꝺz dimidi ꝑ tpa ꝙ mēsuras. vt. l. iperatores. ff. de fui. ru. prę. circa qō vidi qō dixi i hac. vj. q. ꝓncipali circa principiū. ⁊ qō statiz diceť. ¶Sc̄o casu qñ vnus ꝓio incepit. alter post cū ignoraret de ꝓximo Bar. i. d. l. q̄minus. i. vj. q. dicit idē qō ꝑ ꝓximo casu ꝓcedēti qz paria sūt qō ābo simul icipiāt vel qō vn⁹ icipiat ⁊ alter ignoraret postea incipiat sicut qñ duo plaustra seinuicē obuiāt i via arcta ꝑ quā vnū tñ plaustrū trāsire ꝑt vt vnū ꝓio igressuz ē viā ⁊ aliud postea non ꝓuidēs; ꝓmū vt no. gl. i. d. l. ij. ſ. j. ti. iij. lec. ff. ne q̄d i loco pub. i. d. vj. q. i fi. Est ergo cautela vt ille q̄ ꝓmo ingreditur viā cū plaustro illis q̄ ꝓmo icepit edificare aut aquā ducere qō ipe ꝓtestās occupat ⁊ occupať itēdit vsū. d. aq̄ ad tale edifi. Itē bonū eēt si q̄s cū iudicis auke op⁹ iciperet hoc tñ nō sp ē de necessita. vt. l. cuis. de acq. pos. ⁊ istis casib⁹ ipse ꝓtestās ꝑereť. vt dictā in tertio casu seq. Ego aūt i istis duob⁹ casib⁹ puto aliter dicēdū: vcz aut isti qui eodē tpe volūt ducere aquā vel occupare: vel vn⁹ ꝓximo. alter post faciunt in flumine aut in illo loco ꝓximo fluminis vel si faciūt i ripa fluminis. et tunc tz ꝓprietas ripe sit eoꝝ qui ꝓpe ripā ꝑdictā possidēt. qz tñ vsus ripe fl

'Si' duo ducunt aquā ex flumie publico: ⁊ se ipe diūt quis eoꝝ ꝓefertur.

minis ē cōis. vt.l.ripar. ff.de re.diui. ⁊ insti.eo.§.ripar. dicēdum est qō tñ iuris hz vn⁹ sicut alter. ⁊ sic sunt pares in iure. Et ꝓpterea ꝛcludendū est vt dicit Bar.in.d.l.quomin⁹.in.vi.q. vcz qō aqua diuidat p mēsuras vel rē pozā.qō intellige si ꝛmode diuidi pōt: ita qō ꝓsit vtriq; alⁱs puto qō forte sit dirimēdū per.l.in trib⁹.ff.de iudi. ⁊ p glo.i.d.l.ij.§.j.ff.ne qd i loco publico. si vo faciūt op⁹ nō in ripa fluminis: sz i loco ꝓximo ripe.et tūc aut ille loc⁹ est public⁹ aut priuat⁹. Si ē publicus ille est pferēd⁹ cui est pmissuz a ꝓncipe vt a supiore.qz p locū publicū nō lz ꝑuato ꝓpria autozitate aquā ducere.vt.l. seruitutes.§.publi.ff.ō seruitutib⁹.et l.ij.i pn.ff.ne qd i loco public.cū si.alⁱs erit loc⁹ gratificatiōi ꝓncipis vl supioris:vt.l.fi.ff.de relig.⁊ de sum.fu.⁊ per gl.in.d.l.ij.§.j.i.iij.lectura.Si loc⁹ est priuat⁹ ⁊ tūc dicēdū est aut ille loc⁹ ēet edificātis ꝓio aut vicini q ēt sit⁹ edificauit:aut alteri⁹ tertij.Si est vnius edificantis ille pferet q in suo edificauit.qz licite hoc fecit siue ꝓio edificauerit:siue scdo.qz ipse edificauit licite.vt.l.ij.§.merito.ff.ne qd in lo.pub. no.Cy.in.l.manifeste.C.de ser.⁊ bar. in.d.l.quomin⁹.in.j.q.si vero loc⁹ est alteri⁹ tertij tñ tūc ille pfertur cui ꝓmo ꝛcessit dñs loci:alias erit loc⁹ gratificationi:qz per fundū alienū ꝓinatum nō lz alicui aquā ducere sine ei⁹ volūtate.vt.l.ij.⁊. l.aquā.C.de seruit. ⁊ aqua. ¶Secūdo casu principali qñ vn⁹ primo icepit occupare vel edificare aut aquā ducere ⁊ alter post sciens primū icepisse ⁊ tūc prim⁹ ꝓferet.qz hoc casu melior est cōditio occupātis vt.d.l.ij.§.merito.ff.ne qd in lo. pub. ⁊.l.ij.§.cepisse.ff.de polli.⁊ no.Bar.in d.l.quomin⁹.in.j.⁊.v.q.ff.de flu. Qō tamē ego intelligo ꝛm distinctionem precedentē.Quādo aūt qs dicat occupasse vel incepisse edificare vel aquā ducere vel vti loco publico.vide plene per Bar.in.d.q.v.⁊ per Bal in.l.lapilli.in.ij.q.ff.de rer. di.Et si qs incepit edificare.⁊ dimisit an ⁊ qñ pdat ius ꝓlatiōis.Itē Bar.i.d.v.q.⁊ p bal. in.d.l.lapilli.i.v.q.⁊ ego dicā.l.in.⁊.q. pn. ¶Et p declaratione oim ꝓdict⁹ oz scias ⁊tene mēti qō nō sequit qs hz potestatē vel ius ducēdi aquā ex flumie pub.vel priuato q̄ hz seruitutē aq̄ ducende.Sz in hoc dz ita distingui aut debeā ex flumine pub.aut ꝑuato. Pmo casu aut prediū dominās ad q̄ ducit aqua est ꝓximū flumini nullo alio medio.⁊ tūc non oz ꝓpria seruitus:qz nō debeā a ꝑdio alterius qō reperit.l. j.ff.cōmu.pre.sz debeā istō ius a lo.pu. ⁊ ita tenet Bar.in.d.l.j.Aut ꝑdiū dominās nō est ꝓximū aut via publ. vel alter locus est in medio iter flumē et locū dominantē.⁊ tūc idē eadē ratiōe. Aut est in medio locus priuat⁹ p quē duci dz aqua.⁊ tūc aut flumē est perenne ⁊ erit seruit⁹ aqueductus . vt.l.j.§. aqueduct⁹.ff.de ser.ru.⁊ insti.eo.§.aq̄ duct⁹.et dixi.§.in diffinitiōe.in.j.q.pn cipali.Aut flumē nō est perēne:qz aliqñ exaresc̄t ꝓcut est fons lazus ⁊ stagnū.⁊ tūc qz nō hz cām ꝓpetuā. qz seruitutes reales debēt habere cām ꝓpetuā seu cōtinuā respectu rei q̄ dz fuiture.vt est casus i.l.foramen.§.oēs.ff.de ser.vr.p.⁊ ibi hoc tz gl.fi.in pn.ꝛ.dz in vlti.lectura.qō intelligo vt seruit⁹ imponāt directo:qz directo ꝓponi pt.sz bñ oz seruit⁹ ꝓutilitatis.vt.l.ij.ff.cōia prę. q̄ ita dz intelligi ꝛm Bar.ibi ⁊ i.d.l.foramē.⁊ ita ēt tz Rof.in libellis suis su p iterdicto de fote ⁊ Rubrica icipit.Si qs hz vsum ducēdi aquā de puteo vel de fonte. Ista seruit⁹ vtilitatis nō poterit dici seruit⁹ quātū ad hoc vt ꝑsti bi possit ex quo nō hz cām cōtinuā: qz requirit tñ tps vt nō extet memoria i ꝯtrū.⁊ iste est casus in.d.l.foramen.§. oēs ꝛm ꝓmā lec.gl.ibi q̄ ē in se ē verissima.p no.in.l.seruitutes.la grāde.ff. de serui. Itē nō poterit dici seruit⁹ q̄ ad hoc vt qs ꝓpetuo eā habere possit ex quo ꝓstituta est hz ꝓtuo nō vtatur: qz in hoc casu nō pōt hoc⁹cedi seruit⁹ ista vt ꝓpetua sit.⁊ iste est casus i.d.§. oīs.ꝛm sc̄dam lec.gl.ibi sz q̄ ad alios effec⁹ pt dici seruit⁹ vtilitatis.qō bñ nota. ¶Secundo casu principali quādo debetur seruitus ex fluuiine priuato.et

to.⁊ tūc aut est perēne aut sine dubio oz ꝓpe seruit⁹ directa.ex quo debeā a fundo priuato alteri fundo priuato siue alⁱ⁹ loc⁹ public⁹ vl priuat⁹ sit i medio siue nō:qz ꝛba ⁊ mēs legis cōcurrūt p.l.j.§.aq̄duct⁹.ff.de serui.rust.prę dio.cū si.aut nō est perenne.⁊ tūc non vz seruitus ipositio mero iure: sed de eqtate ptoris tz.iste ē casus i.l.ij. ꝛm ij lect.ibi.⁊ Ang.ibi.ff.cōi ꝑdi.vel ꝛm Bar.nō vz directe:sz vtiliter vt diri in ꝓio casu ꝓce. ¶Octauo ꝓncipal⁹ q̄ro qūor q̄r qs debeat an possit vti fuiture aq̄duct⁹.Et dicas ꝓio qō debes vti ꝛm cōsuetudinē vt.l.ꝑses.C.de serui.⁊ aq̄.⁊.l.si manifeste.eo.ti.⁊ ꝓpterea dixit Bal.notabiliter i tit.de pace ꝛstā. in vj.colū.p illū tex.q̄ i aq̄s et molendinis ⁊ i ipsis aquaꝝ cōmoditatibus ſtādū est antiq̄tati.⁊ idē dixi.§.i.iiij.q. ꝓncipali.post pn.⁊ p Bar.i.l.q̄ lumini bus.ibi ⁊ statim antiquoꝝ edificioꝝ. cū glo.ff.de ser.vr.p.⁊.l.vēditor.§.si cōstat.ibi.nisi talis cōsuetudo. ff.cōia prę.⁊.l.j.⁊.l.an i totū.⁊ ibi no.C.ō edi. ꝓtua.Itē qs dz vti seruitute aq̄duct⁹ ꝛm formā statutoꝝ si q̄ sunt.arg.d.l.q̄ luminib⁹.ibi ꝛm formā ⁊ statutū cōū cta gl.⁊ ar.d.l.j.⁊.d.l.an i totū. facit.l. oēs ppī.ff.de iusti.⁊ iure itē dz vti fz cōuētiones ⁊ pacta q̄ de seruitute inita sunt.⁊ pbat in.l.certo gñi.ibi q̄ lex ꝓzhēsa est.ff.de ser.ru.prę.⁊ in.l.is q̄ duo ꝑdia.cū.l.seq.⁊.l.cū eēnt.§. fin.ibi nisi pactis vel stipulatio.eo.ti.⁊.l.siqs duas in pin.ff.cōia pred.facit.l.j.§.si quenerit.ff.depositi.⁊.l. semp in stipulationib⁹.de reg.iu.cū si.Et ō nō pōt qs vti seruitute nisi q̄tenus cōcessum est.vt.l.ergo.i fi.⁊.l.ex meo.ff.ō ser.ru. prę.⁊.l.nō modus.ff.de serui.⁊ ad.l.is q̄ duo.q̄ vult notabiliter quod habēs duo prędia cōfinia superi⁹ pacto apposito vt aquā sulco apto educere i fūdo vicini liceat non poterit emptor ex alio fundo aquā accipere:⁊ i inferiorē vēditoris ducere.Ex hoc sequit scōm Ang.p illum tex.ibi.qō in vsu seruitutis aq̄ forma data pūctualiter est obseruāda ⁊ ille cui debeā seruit⁹ aq̄ductus nō pōt cū ea aliā miscere.Et sub-

dit qō ē optimū argumētū vt ille q̄ hz talē seruitutē ducēdi aquā ad molēdi nū nō poterit ꝓpter aquaꝝ abūdātiā aliō molēdinū cōstruere de quo Bar. in.l.p agrū.alⁱs in.l.nō mod⁹.C.de ser. dicit esse casum in.d.l.nō modus est.⁊ nō pōt eo mō aliaꝝ aquā immiscere vt molendinū celeri⁹ volueat.Itē si eēt lata sua a qua non fuisset appellatū vl aliter i rē iudicatā trāsiuisset.⁊ tūc inter partes ei stādū est ꝛm formā ⁊ teno rē ⁊ sentētiā.vt de serui.l.j.⁊ p totū.ff. de re iudi.⁊ p totū tit.C.de eo.⁊ ex eo. ⁊ maxie in.c.cū iter vos.cū simi. ¶Sz dubiū est circa ꝑdicta pone inter duo castella erat qō de ductu aq̄ publice et finit,iter se lata sua demū imperator cōcessit mihi vnū de illis castellis.nū q̄d teneo:seruare illā sniam.et vl qō sic.qz castellū trāsit cū suis vitijs suaꝝ causa ꝓsertiz cū sit vniuersitas q̄dā. ff.de act.em.l.i vēditiōe.ff.de condi.et demō.l.si qs legata.§.fi.⁊. ff.de cōtrahen.em.l.aq̄duct⁹.⁊ qz imperator non videt velle ꝓiudicare sentētijs ⁊ transactiōib⁹:ſz tacite reseruare.ar.tex.in tit.de pace cōstā.in ver.saluo iure aq̄. lābiēsis.⁊ ar.l.labeo.§.j.cū gl.ff.fa. er. ⁊.l.in cōcedēdo.ff.de aq̄ plu.arc.⁊.l.fi. C.de silen.li.xij.Et iō dicit Bal.i.d.ti. de pace cōstā.in.xxiiij.col.ij pn.qō cō cessiones de aq̄s publicis facte semp i telligunt reseruatis iurib⁹ ⁊ cōmoditatib⁹ cui ꝓio facta est cōcessio. Facit p hoc.l.merito.§.j.⁊.§.si qs a ꝓncipe. ff.ne qd in lo.pu.⁊.l.ipuberi.ff.de admi.tuto.⁊.l.nec annis.C.ō emā.li.⁊ in c.in his cū gl.ū. extra de ꝓmisle.cū si. ¶In contrariū videt qz sicut ꝓceps posset nō seruare sniaz ⁊ vti aq̄ publica volūtate vt i.c.j.in ti.q̄ sint regalia. in vsi.feu.⁊ ita qō ego possum q̄ vice ꝓncipis fūgor.Itē facta priuatorum fisco nō ꝓiudicāt nec tenet fiscus de factis illis facere mētionē.l.ius publicū ō pac.⁊.l.iurisgētiū.§.itē nec experiar eo.ti.dū tñ boni viri fungant officio si cut ipse ꝓnceps induxisset si certiora tus fuisset.ff.de pac.l.tale pactuz.§.fi. cū ibi notatis i gl.qō maxie verū est si aliū nō ledo vt.l.ij.§.itē var⁹.ff.de aq̄

plu.ar.l.i.ff.de sol.z.c.suborta in fi. ex tra ō re tuā. Nec ob.ter.in.d.ti. de pace ostā. ibi. saluo iure aque lābrēsis: qz ibi ius aq̄ ꝓpetebat ex ꝓsuetudine q̄ ē fortioꝛ ꝯ pcm̄ ꝑuatoꝛ z ita tz ibi bal. z fa. qō dixi. ē. i. iiij. q. ꝑn. post ꝑn. Itē vbi nō est ꝓsuetudo statutū pactū vel sñia dic ꝑnū locū eē ꝓsideradū. nā pu. aqueducꝰ dz hr̄e locū siue spatiū q̄n q̄ pedū in quo loco nulle sint arbores fz si aq̄ nasceret debēt excidi. vt. l. j. C. de aq̄duc. li. x. si ꝟo ducit ꝑ locū publi cū dz esse latitudo decē pedū. l. oēs. ℊ. sup his eo. ti. z ita vult Bart. in. d. l. j. z si ℨ fiat pēa iponit. vt. l. decernim⁹. eo. tit. itē dz q̄s ducere aquā ex flumine ita vt vicinis nō noceat in eadē ripa vl in alia vt est ter. in. l. hoc iure. ℊ. si aquā. ff. de aq̄. q̄ti. z esti. z i. l. ij. ℊ. si q̄s i suo. z i. l. si ꝑ publicū. ne q̄d i lo. pub. vbi ē. dz qō si rut⁹ aqueductus ꝑuato nocebit comperit actio ꝑuato ex. l. xij. tabul. vt de nox. dño caueat. Itez dz duci ꝑ locū solitū: qz aq̄ nō dz dedu ci a suo solito cursu z naturali. nec dz aliq̄d fieri in aq̄ vt diuertat a suo soli to cursu. l. ij. i fi. C. ad. l. aq̄l. z ibi ꝑ Bal. z doc. z. l. si seru⁹ ſuuz ℊ. si q̄s aq̄duct⁹. ff. ad. l. aq̄ z no. i. l. j. C. de serui. Et tō di cit bal. in. c. j. ℊ. si q̄s de mēsa. i. iiij. col. in fi. de cōtro. inesti. qō in isto aq̄rū du ctu nō solū inspicim⁹ principiū: ſz etiā loca vñ decurrit z alueos: et meat⁹ vñ trāsit z si ē vetustissim⁹ aq̄ cursus ſm eoꝝ q̄litatē devsu aq̄ iudicare debem⁹ ꝑ hoc qō dixi in ꝑn. hui⁹. q. z iō nō po test duci aq̄ aliter ꝯ ducta fuerit esta te ꝑterita. l. j. ℊ. qō aūr. ff. de aq̄ quoti. z esti. itelligit mutari alue⁹ solit⁹ qñ aq̄ cursus mutat ita vt aq̄ depssioꝛ vel al tioꝛ vel rapidioꝛ sit incōmodo vicino rū. l. j ℊ. qō autē. cū. ℊ. se. ff. ne qd in flu. pu. Et intellige vt dixi de solito cursu ēstate ꝑterita nisi ꝟsēt maria vtilitas ducētis z modicū incōmodū alteri⁹ vt est casus no. i. d. l. j. ℊ. sunt q̄ putant. ff. ne qd i flu. pu. z no. Bar. in. l. q̄min⁹. in. xvj. q. ff. de flu. Et incōmoditas vicini ꝟ q̄si vn⁹ haberet de aq̄ z nō posset cō mode vti aq̄ iurta solitū. Sec⁹ si cēt in cōmoditas vel dānū: puta qz paucio res portabūt frumētū ad molēdinum suū ꝓpter abūdātiā alteri⁹ qz istō dā nū nō cōsideratur arg. l. quero. ff. ō iu repa. z. l. fi. ff. de iurepa. z ita vult Bar. elegāter in. d. l. quomin⁹. in. xj. q. in fi. z Bal. i. l. j. in ix. col. in xiiij. oppositio ne. C. de sen. q̄. ꝑ eo. qō no. ¶ Itē si ser uit⁹ aq̄duct⁹ debeꝫ ex flumine z flumē mutauit alueū an duret seruit⁹ i q̄ lo co vide plenissime qō dixi. ℊ. i. vij. q̄st. ꝓcipali ver. itē q̄d si debeꝫ seruit⁹ aq̄ duct⁹. Itē hns ius aqueducēde potest aquā ducere ꝑ quācūq; ꝑtem vult ab initio. vt. l. fi. ff. de aq̄ quoti. z esti. z dū dicit ibi faciat dz subaudiri ab initio anteq̄ riu⁹ sit cōstitut⁹: sed postq̄ lo cū eligit nō pōt amplius. vt. d. l. fi. ibi dū ne aq̄. z istō est regulare. z ꝓbo. l. si cui. in fi. cū ibi no. ff. de ser. z dixi. ℊ. i. xij. q. ꝓncipali. ℨ si. itē q̄d si nō exprima tur vbi vide. z ꝑ Bar. in. d. l. quomin⁹ in. xvj. oppositiōe qō itellige vt statꝫ dixi in ℨ si. ꝑce. z ēt plene dixi. ℊ. de ser uitu. iti. in. iij. col. ℨ si. q̄ronūq̄d habēs seruitutē itineris in fūdo alterius in ℨ si. seq. z ꝑ ea q̄ ibi dicuntur declarari pōt ipse articul⁹. ¶ Sed est dubiū de q. q̄tidiana q̄dā hñt fūdū i q̄ fons oritꝫ z ꝑ lōgissimū tp̄s cui⁹ forte nō exīstat memoria in ℨuum. z aq̄ exiens de dic to fūdo per se cepit discurrere ꝑtes in feriores patiēt⁹ illis quoꝝ erat fōs eo q̄ retinere dictā aquā erat forte si bi inutile. et habētes ꝑdia iferiora ce perūt dictā aquaꝫ colligere: et ad sua ꝑdia duxerūt ꝑ irrigādis ꝑdys mul tis annis elapsis post eriā ꝑ tm̄ tēpus qō nō exīstat memoria in ℨuū: vel ha bētes ꝑdia inferiora fecerūt coaduna tionē dicte aq̄ z ibi factū fuit molēdi nū z ibi stetit ꝑ lōgissima tpa nunc ℨo habens fūdū superiorem in q̄ aq̄ oritꝫ vult diuertere dictas aq̄s a loco ꝑdicti molēdini z eas ducere ad alia loca ife riora q̄ horte erāt ꝑ irrigādis illis lo cis. vl ibi vult facere vnū molēdinū ꝑ se q̄rit nūq̄d possit an ℨo dñi iferiores ad quoꝝ ꝑdia discurrere ꝓsueuerant possint cōtradicere z petere qō aq̄ non diuertat a suo solito cursu. Et primo videtur qō dñs superioꝛ ꝓ̄ dictam

aquā diuertere. nec ꝑ inferiores pos sit ipediri qz re sua iurꝫ id facere ℨ ꝑ ter. in. l. fluminū. ℊ. itez videam⁹. ff. de dā. infe. vbi hr̄ qō si in domo mea pu teū aperio z vene putei tui ꝓcise, sunt id iure meo z licite facere videoꝛ z nō teneoꝛ ex hmōi facto etiā si tibi ꝓmi sissem de dā. infe. qz nō ꝑt estimari ta le dānū tibi dari ex initio opis mei in re mea in q̄ meo iure vsus sum. vt. l. ꝑ cul⁹. in ꝑn. eo. ti. qz lz in suo facere⁊ qō q̄s vult. l. alti⁹. C. de ser. z aq̄. z. l. q̄ lumini⁹. cū ibi no. ff. de ser. vr. ꝑ. q̄m i re sua q̄libet ē moderator z arbiter. l. i re mādata. C. mā. ¶ Scdo hoc vr̄ ꝓbari in. l. ꝑcul⁹. ff. de dā. infe. vbi dr qō si aq̄ nasciꝫ i meo cuniculo. q̄ aq̄ vicino af fert vtilitatē licitū ē mihi facer̄ i meo q̄cq̄d volo ad vtilitatē meā z vicinū d. lucroꝝ ꝓuaꝫ dūmō nō faciā alio nocē di sibi vr. l. j. ℊ. deniq; el. i. ff. de aq̄ plu. ar. z ita vult gl. z Bar. i. d. ℊ. itē videa mus. ¶ Tertio hoc vr̄ ꝓbari in. l. si in meo fūdo. ff. de aq̄ plu. ar. z in. d. ℊ. deniq; vbi dr si i meo fūdo aq̄ oritꝫ q̄ ex fū do tuo venas hz potes meas venas i tuo excidere ita vt ad fūdū meū aq̄ nō pueniat nisi seruit⁹ mihi ꝺebita fuerit. vt nisi alio nocēdi fecerꝫ vl vt agrū tuū faceres. ¶ Quarto vbicūq; ds re cipit aquā i fūdo suo solitā discurrere ad ꝑtes iferiores z ad vtilitatē iferio rū si postea emerit fūdū vicini iferio rē ꝑt ad ipm̄ fundū emptū aquā duce re lz inferioꝛ lucrū auferat dūmō su perioꝛ nō noceat. vt ē casus notabilis in. l. j. ℊ. illud labeo. ff. de aq̄ q̄ti. et esti. Nā si aquā q̄ alibi oritꝫ postq̄ ē ingres sa fūdū meū possuꝫ diuertere ad vtili tatē mei fūdi empti non obstāte ℨdi ctiōe vicini iferioris vt ibi. z ē gl. i. l. ex meo. ff. de ser. ru. ꝑ. z in. l. cū esset. ℊ. j. e. ti. multomagꝫ potero diuertere aquā q̄ oritꝫ in meo fūdo. ¶ Quito ꝓ hoc fa cit. l. sicuti. ℊ. Arist. ff. si ser. vēdi. vbi dr qō in suo alū hacten⁹ facere: lz q̄en⁹ nihil in alienū. imittat. ¶ Sexto hoc ꝓbat. nā aq̄ oritꝫ i fundo meo supioꝛi ibi nascēdo z dr mei dñi illi⁹ fundi. l. solumi. ℊ. meum. ff. de reiven. z. l. de eo. ℊ. si quis. ff. ad exhib. cum si. z ꝑ hac parte reperio ita fuisse consultuꝫ per do. Rof. de lampugnano. z do. Chri stophoꝝ de castelliōe in ꝓsilio qō inci pit. factū sic se hz q̄dā notabilis. ¶ In Ianū vr̄ q̄ immo dñs in cui⁹ fundo su perioꝛi oritꝫ aq̄ nō possit diuertere ne discurrat ad fundū inferioꝛē. ꝓ̄io per ter. in. l. hoc iure. ℊ. ductus aq̄. ff. de aq̄ quot. z esti. vbi vr̄ esse casus ad literaꝫ ꝑ ista ꝑte nā ibi ter. dicit q̄ aq̄ductus cui⁹ origo memoriā excessit i iure ꝓsti tuit loco hr̄. ¶ Scdo ad idē. l. j. in fi. ff. de aq̄ plu. ar. vbi dicit longā ꝓsuetudi nē veluti iure ipositā seruitutē videri. ¶ Tertio vr̄ esse ter. in. d. l. hoc iure. ℊ. aqua q̄ dicit aq̄ q̄ in riuo nasciꝫ tacite lucrisit ab eo q̄ ducit. ¶ Quarto hoc p bat qz regulariter aq̄ nō dz diuerti a suo cursu. l. ij. in fi. C. ad. l. aq̄l. z. l. ꝑses. z. l. si manifeste. C. de ser. Et no. bal. in d. l. ij. z. i. l. lapilli. ff. ō re di. z dixi supra in ꝑn. hui⁹. q. ꝓncipalis. ¶ Quito pro bat si rp̄s cui⁹ nō exīstat memoria hz vi tir. vl ꝑuilegiū. d. l. hoc iure. ℊ. ductꝰ aq̄ z. c. sup q̄busdā. ℊ. ꝑterea. de ℨ. sig. z hz serui. iure ꝓcesse. vt. l. ij. ℊ. idē labeo ait. si i agro tuo. ff. de aq̄ plu. ar. Sed si fuisset ꝓstituta seruit⁹ ꝑ dñm fundi su perioris vel factaꝫ venditio vel ꝑuile giū de illo iure aqueducēde nō posset illū cursuꝫ aq̄ diuertere in ꝑiudicium iferioris cui esset facta ꝓcessio. l. in cō cedēdo. ff. de aqua plu. ar. z. l. lucio. ff. de aqua quoti. z esti. ibi z si per aliuꝫ. ¶ Sexto hoc probat in. l. j. ℊ. si. ibi lo cum velit ducere impune. ff. de riuis. ¶ Ultimo ꝑ hoc videtur esse ter. ad li teram in. l. si qs diuturno. ff. si ser. vē. Et ꝑ hac parte reperio plures cōsu luisse. Ego vero in hac. q. ꝓ veritate z omnium concor. ita puto esse distin guēdum aut dominus qui vult diuer tere aquā ne discurrat ad loca inferio ra hoc facit animo nocendi dñis infe rioris z nullo modo pōt. vt. l. j. ℊ. deni q̄ marcellus. ff. de aqua plu. arce. z ibi gl. in ver. nō haberi et no. gl. i. l. fiumi nū. ℊ. si. in ℨ. nō tenere me. ff. de dā. in fec. q̄ gl. i. ℊ. si. singulariter vult q̄ q̄ i du bionō ꝑsumit q̄s fecisse alio nocēdi. l. merito. ff. ꝓ socio. circa quod vide

quedixi.ff.in.j.lib.de solo siue area ff. sed ē dubiū an ꝑsumat facere ad emulationē.ff.ti.de fenestra i ꝓia ꝑte ibi fca fallentia. Aut nō fecit ad hoc dēdi ff. p sua vtilitate:& tūc ē subdistinguēdū. Aut in i ꝑd ictis nō ē statutū ff generalis ꝓsuetudo i loco circa ꝑdictaꝫ quentio aliq iter ꝑtes:tūc stādū ē illi ꝓsuetudi vel cōuētioni vt dixi.ff.circa. ꝑn.huiꝰ.q.ꝓncipalis. Et adde q ille q ꝑmittit solū patientiā nec ꝑ alia ff ba cōstituit seruit.nō videbit seruit.cōstituere:ff se ꝑsonaliter obligare.vt.l.ff sub vna.ff.si qs viā.ff.de ff.ob.ff Bal. in.c.j.ff.si qs de māso.in.v.col.i ꝑn.in ti.de ꝓtrouer.iuesti.vide qd n o.l.d.ff. si qs viā.& i.l.iij.ff.opus.ff.de ali.iudi. mu.cau.fac.& qd dixi supra i.ij.q.ꝓncipali.Aut ē ſnia lata iter ꝑtes vl alios & dic.vt dixi.ff.i.ff.ff dubiū circa ꝑdicta.Aut nō ē statutū ꝓsuetudo gñalis quentio vel ſnia.& iterū subdistingue aut aq illa discurrit ad fundos iferiores iure fruitutis.aut iure cuiusdā facultatis. ¶ Pmo casu qñ iure seruitutis sine dubio dñs superior in cuiꝰ fūdo ozik vel alias nō pōt aquā diuertere & si diuertat pōt iferior agere ff eū. vt efficasus in.l.si qs diuturno.ff.si seruit.vē.Et itellige nedū de seruitute acquisita.ff etiā qñ qs esset in qsi possessiōe seruit.aqductūde nō ēt in qsi possessione qñ eo anno,vsus ē dicta seruitute aqductē.vt.l.j.ff illō tñ.& ff.qd aūt ff.de aqua qri.& esti.& sufficit.eo anno vno die vel nocte duxisse ad hoc vt dicat eē in qsi possessiōe.vt.d.ff.qd aūt.& no.Bal.ibi.ff.l.celsus.i pe.col.i fi.C.d vsuc. ff ille q semel possedit cū d suo cōmō tractat si asserit se possidere ꝑsumit possidere nisi ꝓbet ff eū & resistere etiā de facto vt elegāter declarat Bar.in.l.j.ff.hoc interdicto ff. ij.no.qd in istis iuribꝰ.ff.de iti.actuq ꝓua.& adde qd no.ꝑ gl.in.c.cū ecclesia sutrina.in ff.in trīꝰ.episcopoꝝ.& ibi per doc.extra de cā posꝫ.ꝑ.ꝓtie.et per gl.iij.i.c.cū ad sedē. et de resti.spo. ¶ Scdo casu qñ ducitur aqua iure facultatis & nō seruitutis.& tūc est licitū superiori diuertere nec inferior pōt agere neq sibi resistere.vt ē casus .i.l. ꝑculus.ff.de dā.infec.& in.l.sequē.& in.l.fluminū.ff.idē videamꝰ.eod. ti.& in.l.j.ff.idē, marcellus.ff.de aqua plu.arc. & in.l.si in meo.eo .titu facit.l.viā publicā. cuꝫ ibi no.ff.de via publi.& ibi itadebēt adduci oīa argumēta sup ꝑ ima ꝑte deducta. ¶ Sꝫ dubitatio remanet circa ꝓdicta qñ qs dicat duxisse aquā iure seruitutis vel iure simplicis facultatis.Et i hoc tota vis materie huiꝰ ꝓsistit.circa qd dic.Aut seruitus est iposita ab hoie ex cōuentiōe vel aliquo titulo inter viuos vel ꝑ instrumētum aut codicillos vel alia vltima voluntate vel ꝑ sniam vel ē iposita seruitꝰ a.l.puta a statuto vt inferior possit aquaꝫ ducere ad fundū suū inferiorē. et clarū est qd tūc iure seruitu.ff aquā duxisse et superior nō pōt aquam diuertere ff debitā seruitutez.ff.de aqua plu. arcē.& ꝑ alia iura.ff. ad hoc allegata.aut nō est fuitꝰ iposita ab hoievl a. l.& tūc aut ē ꝑscripta fuitꝰ aqductꝰ.& de eadē ratiōe ꝑ.l.si qs diutur. ff.si ser. vēdi. ¶ Sed in hoc ē etiā dubiū qñ ducatur seruitꝰ aqductus ꝓscripta: vcz quanto

Differentia iter facultatez & seruitutē.

tpe & que & quot reqranꝫ tur ad istā ꝑscriptionē inducendā.Dicas breuiter de tpe:aut loquimur de aqua q ducit ex publico:aut ex ꝑuato. Si ex publico requirit tñ tps cuiꝰ nō extet memoria in ffium. vt.l.j.i fine.ff.de aqua plu.ar.& l.hoc iure.ff.ductꝰ aq.ff. de aq qti.& esti.Aut ducit ex ꝑuato & tūc qz regulariter habeat causam cōtinuā ꝑscribit.x. annis iter ꝑsentes & .xx. iter absentes.l.si qsdiu turno.ꝑallega.& nota.i l.seruitutes.ff.de seruitu.de quo dic vt dixi.ff. in.iij.q.ꝓncipali & pleniꝰ in ꝓio lib.in.vij.q. ꝓncipali.vbi de hoc oīno vide. ¶ Quot aūt et q reqranꝫ ad istā ꝑscriptionē inducēda m.dic plura. ꝓmū ē qd sine possessiōe vel qsi nō ꝓscribit.l.sine possessiōe ff.de vsuca.& .c. sine possessiōe d reg.in.i.vj.& nota.ꝑ glo.bal.& doc.in.l. ij.C.de seruit.& aqua et si reqrit qd nō sit vsus iure familiaritatis vel simplicis facultatis vt hꝫ ꝑ Bar.& gl.& doct.in l.j.ff.de itine.actuq ꝓua.& ꝑ Bar.& doc.in.l.q iure familiaritatis.ff.d seruituti.et ꝑ Flo.in.l. seruitutes eo.titu. et ꝑ hoc Ang.& doct.i.c.bone extra de postu.ꝑla.& in .c. cū ecclesia sutrina extra de cā posꝫ.ꝑ.ꝓtie. Et qd qs fuerit vsus iure seruitutis ꝓcredi pōt ex actibus quos fecit qs qs ꝑ seipsum non posset facere i fundo vicini citra ius & nomē seruitutis.vt ꝑcidere sepem mūdare vel mundari facere fossaturam in fundo vicini.vl ducere aquā ꝑ fundū vicini que fieri nō possunt regulariter nisi iure seruitutis.l.quēad.ff.j.in fi.ff.ad.l.aquil.ar.l. cū quidā.ff.dz.ff.de acquirē.hereditа. & .d.l.quoties. & not.in locis ꝑallegatis.& ꝑ vicinū actū ducēdi aquā adqrit ista possessio.vt dixi.ff.i tit.de seruitu.itinere.ff.& vltio ꝓncipaliter qro qd reqrat ad hoc:vt qs sit i quasi possessione seruitutis dic vt ibi dixi. Secundū reqrit qd sit vsus illa qsi possessione bona fide credēs illā seruitutez sibi ꝓpettere.vt.d.l.ij.& ibi not.in.l.ff. quēad.ser.amit. Tertiū reqritur.ff tps.x.annoꝝ inter ꝑsentes & .xx. inter absentes in seruitutibꝰ habētibꝰ cām cōtinuā sicut est seruitꝰ aqductꝰ regulariter. In habētibꝰ vo cām discontinuā requirit tñ tps q nō extet memoria in ffiū nisi allegēt titulꝰ qz tūc sufficit ꝓbatio.x.vel.xx.annoꝝ:vt est gl. no.multū in.l.seruitutes ꝑdioꝝ.& ibi Ange.& Flo.& doc.ff.de ser.ti.gñali.& ē glo.in.l.ff.in ff.diu.& ibi ꝑ bar.& doct. ff.de aq plu.ar.& hꝫ ꝑ Cy. Bal.& doc.i l.ij.& j.C.de serui.& aq.& ꝑ Bar.i.l.j.ff. hoc interdicto.ff.de iti.actuq ꝓua. Itē qñ ducit aq ex publico requirit tñ tps q nō extet memoria in ffiū:vt dixi.ff.in ff.dic breuiter de tpe. Nec i ꝑscribēdo hmōi seruitutē reqrit de necessitate titulꝰ vt.l.si qs diuturno.& ibi no.ff.si serui.vēdi.& no. in.d.l.j.& ij.C. de ser.& aq.& qñ dicat hꝫe cām ꝓtinuā vel discontinuā vide no.ꝑ doc.in.d.l. seruitutes ꝑdioꝝ.& l.fozamē. et ibi ꝑ glo.& doc.ff.de ser.vt.ꝑdio.& ꝑ gl.& do. in.d.l.j.Et predictis adde oīno q dixi plene.ff.in.j.lib.i.viij.q. ꝓncipali. Si ff no est seruitꝰ ꝑscripta & tūc dic aut habēs fundū inferiorem in qsi possessione seruitutis aqductē ad fundū suū & hns fundū superiorē vel aliꝰ nō pōt aquā diuertere a cursu suo.nec ꝑt inferior ꝓpediri vel turbari quominꝰ ducā aquā ad fundū suū sicut priꝰ dixi etiā pēdente iudicio de aqductu donec declaret an possit aquā diuerti.vt

not. glo. & Bar. in. l. j. §. hoc interdi. ff. de itinere, actuq; pua. & pbaĕ in. l. pe. ff. de aqua quoti. & esti. & si ille q̃ est in quasi possessione turbaĕ ab aliquo pt extra iudicialiter de facto resistere. et est gl. notabilis in. d. §. hoc iterdicto. & ibi hoc tz Bar. sed si habĕs fundũ in feriore nõ ẽ in ãsi possessione seruitutis neq; eã pscribit neq; seruit⁹ est imposita a lege vel ab hoie: & tunc dõm ẽ hñtes fundũ superiorẽ posse aquam diuertere: qz tũc aqua nõ vr̃ de currisse iure seruitutis sed pot⁹ iure cuiusdã facultatis: vt dixi. §. in ℣si. ij. casu qñ ducaĕ aqua iure facultatis. & istud est de mẽte gl. in. l. pcul⁹. ff. de dã. infe. & Bar. & Pau. de ca. in. l. fluminũ. §. itẽ videam⁹ eo. tit. & Bar. in. l. j. §. sicut autẽ. in fi. ff. de aqua plu. arcẽ. ¶ Dubiũ hoc solũ remanet qñ dicaĕ aq̃ discurrisse iure facultatis tm̃ & non seruitutis. Et in hoc dic q̃ aqua ꝺz vel alicui ius aq̃ cõpetere iure facultatis qñ aq̃ per seipsam fluit seu discurrit: nec interuenit aliq̃s hois vsus vel factũ: puta qz p venas subterraneas. vel etiã sup terrã aquã ad fundũ meũ discurreꝛ possz aquã ducerm venas icidere. de q̃ subest alia rõ de q̃ supra vcz qz sine fctõ hois labiĕ aq̃ ad tũdũ meũ & sic iure tm̃ facultatis & nõ seruitutis vt dictũ ẽ. & ꝑdicta itelligeñda nisi hñs fundũ superiorẽ hñet a dño fundi iferioris ad quẽ aq̃ discurrit. puta qz dom⁹ vtriusq; fundi ꝓcessit mihi i feudũ fundũ superiorẽ i q̃ aqua ozit que discurrit ad fundũ inferiorẽ ꝓcedẽtis qđ est iferius: qz nõ est ℣similе dñm ita ꝓcessisse. vt elegãter no. Bal. in. d. §. si qs de mãso. in. iiij. col. i fi. ar. l. q̃ binas edes. ff. de ser. vr. ꝑdi. Itẽ ꝑdicta intellige vera qñ aqua ꝓcipiĕr et loco publ. qz tũc nõ possit aquã diuertere in ei⁹ ꝓiudiciũ siue dãnuz. vt. l. ij. §. merito & ibi Bar. ff. ne qđ in loco pub. & idẽ no. Bar. in. l. pculus. in fi. de dã. infe. & in. l. j. §. sicut aũt. in fin. ff. de aq̃ plu. ar. & plenius p eundem in. l. quominus. ff. de flu. & habeturꝝ gl. & doct. in. l. si manifeste. C. de seruitu. et in. l. si quis argentarijs. §. si initium. ff. de eden. circa quod vide omnino que pleno puteũ q̃ puteo vsus suz lõgissimo tpe etiã p mille ãnos tm̃ nõ possum dicere me ꝑscripsisse vel ex ꝙsuetudine ꝑscripta acq̃siuisse illã aquã: qz ad hoc qõ ꝑscribaĕ hmõi seruit⁹ reqrir̃ scia & patientia aduersarii. vt. l. ij. et ibi not. C. de seruit. & aq̃. Et ẽ rõ qz in istis locꝫ positalib⁹ nõ est dare possessionẽ. vt. l. si edes. §. fi. ff. de ser. vr. ꝑ. & l. seruus. §. inco: pozalib⁹. & ibi gl. ff. de acq̃. re. do. & ista q̃si possessio ꝙsistit i scia & patientia aduersarij: vt est casus i. l. quoties la. ij. ff. de ser. & in. l. i. i fi. ff. de ser. ru. ꝑ. & pbaĕ in. l. ij. & ibi p glo. & doc. C. õ ser. & aq̃. & no. etiã Pau. de ca. in. l. j. §. deni qs. ff. de aq̃ plu. ar. & dixi. §. ℣. ãt aũt & q̃ reqrant. & ideo tm̃ iste vene subterranee cõiter fũt occulte incognite añq̃s fodiat vel eas ꝑcidat: hñs fundũ superiorẽ nõ possz dicere ipso sciẽte & patiente me vsum fuisse aq̃ putei mei. et sic ℨ ipm̃ ꝑscripsisse & ꝓpterea põt ipsas icidere. Teneas tm̃ si ista etiã non subesset. puta, qz forte dñs fundi superioris sciebat p venas subterraneas. vel etiã sup terrã aquã ad fundũ meũ discurreꝛ possz aquã ducerm venas icidere. de q̃ subest alia rõ de q̃ supra vcz qz sine fctõ hois labiĕ aq̃ ad tũdũ meũ & sic iure tm̃ facultatis & nõ seruitutis vt dictũ ẽ. & ꝑdicta itelligeñda nisi hñs fundũ superiorẽ hñet a dño fundi iferioris ad quẽ aq̃ discurrit. puta qz dom⁹ vtriusq; fundi ꝓcessit mihi i feudũ fundũ superiorẽ i q̃ aqua ozit que discurrit ad fundũ inferiorẽ ꝓcedẽtis qđ est iferius: qz nõ est ℣similе dñm ita ꝓcessisse. vt elegãter no. Bal. in. d. §. si qs de mãso. in. iiij. col. i fi. ar. l. q̃ binas edes. ff. de ser. vr. ꝑdi. Itẽ ꝑdicta intellige vera qñ aqua ꝓcipiĕr et loco publ. qz tũc nõ possit aquã diuertere in ei⁹ ꝓiudiciũ siue dãnuz. vt. l. ij. §. merito & ibi Bar. ff. ne qđ in loco pub. & idẽ no. Bar. in. l. pculus. in fi. de dã. infe. & in. l. j. §. sicut aũt. in fin. ff. de aq̃ plu. ar. & plenius p eundem in. l. quominus. ff. de flu. & habeturꝝ gl. & doct. in. l. si manifeste. C. de seruitu. et in. l. si quis argentarijs. §. si initium. ff. de eden. circa quod vide omnino que plene scripsi. §. in. vj. q. principa. ver. vltri. circa ꝑdicta vsq; in finẽ. Et ex ꝑdictis sequit decisio multaꝝ qõnũ & ꝓmo qõnis. §. formate in ℣si. sz est dubiũ de q. quotidiana vcz qđ si aq̃ ozit in fundo superiori. & postea discurrit ad fundos iferiores & dñi iferiores vsi sunt dicta aq̃ irrigãdis fundis suis vl̃ fecerũt coadunationẽ aq̃ in fundo iferiori in q̃ fecerũt molẽdinũ sciẽte & patiẽte dño fundi in quo aq̃ ozit. an dñs superior possit aquã diuertere: vt nõ discurrat ad fundũ iferiorẽ in q̃ ita ꝙcludo. Aut hñs fũdũ iferiorẽ aliq̃d fecit in fundo superiori in q̃ aq̃ ozit. puta per fossatũ aquã duxit. vel si mũdasset fossata in fundo superiori sciẽte & patiẽte dño. & tũc p istos act⁹ vel sĩles videret duci aq̃ iure seruitutꝫ. poti⁹ q̃s iure facultatis cũ ista nõ possint in fũdo alieno fieri citra ius & nomẽ seruitutis vt dixi. §. in ℣. qđ qs fuerit vsus iure seruitutis cõprehẽdi põt. Et iõ dicẽdum qđ si ẽ dñs iferior i hmõi q̃si possessione nõ põt de facto ipediri vt aq̃ diuerti. & si fuit in ista q̃si possessiõe p lõgu tpꝰ ẽt de iure nõ posset diuerti si nõ i teruenerũt ea q̃ ad pscribẽdã talẽ seruitutẽ reqrunt̃ ꝑm ea q̃ dicta sunt supra. Aut hñs fundũ iferiorẽ nihil facit in fundo superiori vicini. puta qz p venas subterraneas aq̃ labit: vl̃ qz vicin⁹ vtebaĕ aq̃in fundo suo: p ipsum discurrebat. & postremo aq̃ exiẽs p se p fundũ superiorẽ discurrebat ad inferiorẽ. & cũ fiat poti⁹ iure familiaritatꝫ poterit dñs superior ipune aquã diuertere. & idẽ teneo qñ aq̃ exiẽs de fundo ꝓmo p se sine facto hois discurrit ad loca puata eadẽ rõne, pbaĕ in. l. pcul⁹ & l. fluminũ. §. fi. ff. de dã. infect. & i. l. si i meo. ff. õ aq̃ plu. ar. q̃ iura lz loquãt õ aq̃ ssterranea tm̃ i. l. ẽ õ aq̃. §. terrã qñ discurrit sine fctõ hois: nulla fuit⁹ debẽt: q: pia fũt iura supra terrã & subt⁹ terrã. l. j. C. de iterdic. & no. Bald. in. l. lapilli. ff. de re. diui. in ver. ex his: colligiĕ talis distictio. Et ad hoc facit qõ no. Pau. de ca. de venis coartatis. i. l. diuortio. §. sunt in fundo. ff. solu. mar. ¶ Sed si facto hois ducĭ aqua pu⁹ p

viã vel locũ publicũ: puta qz ducta est p fossatũ vel p fistulas aut canale vsq; ad fundũ puatũ p lõgũ tpꝰ vel per tm̃ tpꝰ cuiꝰ initiũ memoria nõ existit aut tũc ducẽs aquã diceĕ eẽ in ãsi possessiõe seruitutis: vel ꝑscripsisse itavt non possit ipediri aquã ducere. Et vr̃ q̃ sic p ea q̃ dixi. §. in ℣. quot aũt. et q̃ reqrant̃. Sz tu dicas q̃ aut q̃rir̃ respectu loci pub. vel cõis aut priuati pro xima aut ꝑmi dñi superioris in q̃ aqua ozit. ꝓmo & scõo casu nõ est dubiũ qđ iferiores sunt in ãsi possessiõe: vel pte scripserũt si iteruenerũt ea q̃ reqrunt̃ in hmõi ꝑscri. ¶ Et aduertas: qz ẽ differẽtia quãtũ ad tpꝰ iter locũ publicũ & puatũ qz respectu loci priuati sufficit lõgũ tpꝰ quo ad ꝑscribẽdã seruitutẽ ℨ pua. respectu loci ꝓua. l. si qs diuturno. ff. si ser. vẽ. & sepedictũ ẽ. Sz respectu loci publici reqrir̃ vsus tanto tpe qđ nõ extet memoria in ℨriũ. vt dixi. §. in ver. dicas breuiter de tpe & pbaĕ i. l. hoc iure. §. ductꝰ aq̃. ff. de aqua quoti. & esti. & ꝓ hoc est gl. in. l. ij. in fin. ci. in ver. legẽ ibi vel ꝑscripta quã ita itelligo. ff. ne qđ in lo. pub. qz regulariter p locũ publicũ nõ põt aqua duci nisi ꝓcedaĕ a ꝓncipe vel a municipali. vt est ter. cũ gl. & ibi doc. in. l. ꝑatores. ff. de ser. ru. pred. & pbaĕ in. l. iij. §. plane. ff. qđ vi aut clã. & not. in. d. l. ij. in prin. vel nisi fit ducta aqua p tm̃ tpꝰ cuius memoria nõ extet. vt nota. Bar. in. l. quomin⁹ in prima opinione & in prima. q. ff. de flumi. & ita itelligo l. antepe. q̃ incipit sup publicis locis ff. ne qđ in lo. pub. inquãtũ loquiĕ in priuato ducente aquam per locũ publicũ ꝑm intellectũ gl. ibi in ver. anne xa. Et qđ reqrat̃ tm̃ tpꝰ quod non extet memoria in contrariũ vt priuat⁹ possit prescribere locũ publicũ: tz gl. in. d. l. imperatores & Bal. in. d. l. lapilli. in. ij. q. de re. diu. vbi dicit q̃ tz quis nõ possit prescribere ius habendi molendinum in flumine publico. qz iura publica populoꝝ nõ possunt prescribi. l. fi. ff. de vsuca. tñ pñt prescribi per tm̃ tpꝰ cuius nõ extet memoria: qz hz vim priuilegij. l. hoc iure. §. ductus

aq.ff.de aq q.r esti.Et hoc tpe ꝺt poſ
ſe ꝓſcribi ius hñdinū i flu.pu.
imo plus ꝺt q.xxx.āni ſufficiāt ſcom
Jo.vt no.p gl.iſti.de re.diui.H. flumi
na.iſ.oib⁹.Sz illa gl.nō ꝓbat hoc:qz
nō loquit de ꝓſcribēdo iure pu.iure i
q erat licitū vnicuiq; ex q ius piſcādi
ē cōe oib⁹.vt.d.l.flumina.Loquit g il
la gl.de ꝓſcribēdo J ꝑuatū q ſiſt hē
bat ꝑus ius piſcādi.r tūc bñ ſufficiūt
xxx.vel.xl.āni:et ita itelligo illā gl.r
p hoc ē tex.cū gl.i.l.fi.ff.de vſu.r i.l.ſi
q ſq;.ff.de diuer.r tēp.ꝓſcri.r hoc ꝓce
dit qñ fuit i q ſi poſſeſſiōe iuris piſcā
di.alias nō ſufficeret qꝺ piſcat⁹ fuiſſz
xxx.vl.xl.an.vt no.Ang.i.d.l.fi. Nec
ob.ꝑdictis.l.fi.C.de ſa.ſan.ec.cū auc.
ibi poſita q icipit ꝙs actiōes:qz loqui
tur qñ tractat de ꝓſcribēdo rē ꝑuatā
q ſpectabat ad ciuitatē vel locum pu
blicū.Et ex ꝑdictis diſtinguēdo ita cō
cludas.aut q̄rit de ꝓſcribēdo locū pu
blicū puta deducēdo aquā p uiā pu
blicā:r req̄rit tm tps qꝺ nō extet me
moria in ẋiū.vt.d.H.ducᵗ⁹ aq.aut de
ꝓſcribēdo ius publicū J ꝑuatū. puta
q ꝙs poſſit ſol⁹ piſcari in flumine pu
blico:r ſufficiūt.xxx.vl.xl.anni ſi fuit
in q̄ſi poſſeſſiōe piſcādi.vt.d.l.fi.r ibi
Ang.in pn.ff.de vſu.aut de ꝓſcribēda
re ꝑuata J rē publicam r regulariter
ſufficiūt.xl.anni vt.d.auc.q̄s actiōes.
Aut tractat de ꝓſcribēdo iure ꝑuato
J ꝑuatū:puta ſeruitutē.r tūc aut hz
cām ꝛtinuā vel q̄ſi:r ſufficit lōgū tps
x.vel.xx.annoꝝ vt.d.l.ſi qꝺ diuturno.
aut hz cām diſcōtinuā:r req̄rat tantū
tps cui⁹ nō extet memoria in ẋiū.vt
l.j.in fi.ff.de aqua plu.arc.r not.gl.in
l.ſeruitutes ꝑdioꝝ.ff.de ſerui.ti.gña
li. ¶ Tertio caſu qñ q̄rit de ꝓſcribēdo
reſpectu primi dñi ſupioris in cuius
fundo aq̄ oriť.r teneo qꝺ nullū ius ſit
q̄ſitū J ipſum p dñm iferiorē. qz q̄tū
ad dñm ſupiorē fundi in quo aq̄ oriť
nō p̄ꝺicit qꝺ fuerit:aut ſit aliq̄ quaſi
poſſeſſio ſeruitutis ſi in fundo ſuo ſu
perior nihil actū eſt:ſed ipſe dñs ſu
perior vtebat aq̄ p fundū ſuū ſine fa
cto dñi iferioris:vt ꝓz ex his que di
cta ſunt. ¶ Scōa qꝺ ex ꝑdictis decidi
tur quidā duxit aquā p fiſtulas vl⁹ ca
nalia lignea vel habebat ius claudē
di clauicā certis hoꝝ ne aq̄ labaret
ad fundū vicini ſz vt ducereť ad fun
dū ſuū.r ex iſtis fiſtulis ſeu canalib⁹
vel clauica clauſa fluere ꝓſueuit certa
pars aq̄ p foramina vel quia clauica
claudebat cū ſtramine vel ſterq̄linio
aut terra ex qua aliquantulū ſtillare
ꝓſueuit:q̄ aq̄ diſcurrit p loca iferiora
collecta fuit p dños iferiores lōgiſſi
mo tpe p irrigādis p̄dys ſuis vel pro
hauſtu aq̄ vel alioꝝſu:dñs ſupior qui
hz ius aqueducēde vult ita claudere
aquā vt nihil penit⁹ diſcurrat ad loca
iferiora:dñi iferiores volūt vt diſcur
rat illa modica aq̄ ſicut diſcurrere cō
ſueuit.r vť qꝺ claudere non poſſit.qz
aq̄ nō p̄t diuerti a ſuo ſolito curſu.l.
ij.C.ad.l.aq̄l.r.l.p̄ſes.r.l.ſi manifeſte
cū ibi no.C.de ſer.r de hocvť eē caſus
in terminis.in.l.j.H.fi.ff.de riuis. In
ẋiū vť qz dicta aq̄ nō diſcurrat ad fū
dū iferiorē iure ſeruitutis ſz iure fa
miliaritatis.ex quo dñs iferior nihil
fecit in fundo ſupioli:ſz ipſa aq̄:qz cō
mode retineri nō potuit.diſcurrit de
ſe ad loca iferiora:r qꝺ poſſit eā ſupe
rior totā ꝛtinere r ſibi ꝓſeruare.vť eē
tex.ad lr̄am.in.l.iij.in pn.r.H.j.ff.ō ri
uis.vbi in pn.hec ꝙba ſcribunť. Nā ſi
opis aliq̄d faciat q̄s vt magis aquaz
ꝓſeruet vel ꝛtineat nō ipune p̄t.p hi
beri. Ego puto deinde in.H.ōr ſeruᵗ⁹
r labeo ſcribūt ſi q̄s riuuz q̄ ab initio
terren⁹ fuit q̄ aquā nō ꝛtineat cemen
tariū velit facere audiēdū eē. Sz et ſi
eū riuū q̄ ſtructilis fuit terrenū poſt
ea q̄s facit aut partē riui eq̄ nō ex p
hibēdū.r iſtō eſtveri⁹. Qꝺ tñ itellige
qñ hoc faciat dñs ſupior ex vigēti ne
ceſſitate vel ex magna vtilitate.r ita
lo quit.d.l.iij.in pn.r.H.j.ſz vbi nō eſt
neceſſitas vigēs vel magna vtilitas
tūc nō p̄t.r ita loq̄tur.l.j.H.ſi q̄s terre
nū.ff.de riuis.fm Bar.ibi q̄ ita ꝓcor
dat dicta iura. Vel ſcōo p̄t dici r alt
ter ꝓcordari. Aut dñs ſupior vult fa
cere murꝝ ad lar⁹ vt aq̄ nō vageť.r p̄t
vt.d.l.j.in pn.r.H.j. Aut vult fundū ri
ui de terreno lapideū facere r nō p̄t

vt.d.H.ſi q̄s fm glo.ibi. Vel tertio p̄t
ꝓcordari. Aut vult cemēt̄ariū facere r
p̄t. Aut vult de lapidib⁹ ordinatis r
cōpoſitis.r nō p̄t.vt vult gl.in.d.H.ſi
q̄s terrenū fm aliū ītellectū. Itē qꝺ di
ci aquā ꝛtineri poſſe itellige qñ dicta
aq̄ ducebať p dñm ſupiorē abſq; alia
obligatiōe. Sec⁹ ſi tenebať p̄mio vl⁹ pa
cto vel alia obligatiōe ducere p cana
lia lignea vel clauica forame claude
re terra vel ſtramine vel ſterq̄linio et
vellet mutare formā puta de ligneis
facere lapideū vel claudere foramen
cū lapidib⁹ vel ligno qz nō poſſet i p̄iu
diciū iferioꝝ.arg.l.p̄ſes.C.de ſer.r.l.
ij.C.ad.l.aq̄l.cū ſi. Et itellige qñ nulla
ſeruit⁹ fuiſſet ipo ſita qz ſi eēt ipoſita
nō poſſet mutare formā.vt ē caſus.in
l.ij.ff.de riuis. ¶ Sz circa p̄dicta p̄t
dubitari.q̄d ſi habeo ius ducēdi aquā
p fundū tuū iure ſerui.duxi p riuum
aptū r tūc volo riuū ſubterraneū face
re. Et vť qꝺ nō poſſum:qz ex hoc au
fero dño ſoli cōmodū appellādi pec⁹
ad dictū riuū vel hauriēdi aquā ex eo
r ita labeo vť dicť eſſe.in.l.ij.in pnci.q̄
icipit labeo.ff.de riuis. In ẋiū vť qꝺ
imo poſſuz claudere: qz qꝺ dñs ſoli p
quē ducit riu⁹ p̄uēt cōmodo haurien
di aquā ex riuo vel appellādi pec⁹ ad
eū,p̄cedit magz ex occaſiōe q̄s ex iure.
Et iſta vť fuiſſe ſnia ꝓponi J Labeonez.vt dicit Pau.in.d.l.ij. ¶ Tu
ño p ꝓcordia ita ꝓcludas. Aut ē ipoſi
ta ſeruit⁹ fundo vicini vt poſſim du
cere riuū aptū p fundū.r tūc nō poſ
ſum claudere.r idē ſi dictū eſt de riuo
clauſo:qz nō p̄t apiri.qz aut eſt dictū
de riuo apto vel clauſo.r tunc diſtin
gue.aut claudēdo vel apiēdo riuū nō
ſit deterior ꝓditio dñi fundi ſeruiētis
p quē duco riuū.r teneas qꝺ poſſim
claudere vel apire.r ita itelligať opi.
ꝓponi p.l.j.in fi.ff.de riuis. Aut ſit
deterior ꝓditio dñi fundi ſeruiētis r
tūc aut ē maior vtilitas ei⁹ cui debeť
ſeruit⁹ q̄s dñi fundi ſeruiētis dānū et
tūc aut p̄t claudere vel apire.p.d.l.j.i
fi.r ſic ēt p̄cedat opi. Pōponi aut eſt
magis dānū dñi fundi ſeruiēt̄ q̄s vti
tas dñi fundi dñantis q̄ ducit aquā

per riuū.r tūc nō p̄t mutare clauden
do vel apiēdo.r ita itelligiť opi. La
beōis. Et no.gl.magnā in.d.l.ij.ff.de
riuis.quā ſequiť ibi Bar.r ita ēt vult
gl.in.l.ij.in pn.in ẋ.aduerſarij.eo.ti.
q̄ gl.ſingulr vult qꝺ qñ op⁹ ſit cā ſer
uādi aquā vel retinēdi neceſſario nō
hz locū p̄dicta diſtinctio.de q̄ vide qꝺ
dixi in p̄ce.q.in ver.r hoc itellige eſſe
vez. ¶ Itē iuxta p̄dicta dubitari p̄t
q̄ ſiq̄s hz ius ducēdi aquā p fundū vi
cini r duxit p riuū.nūc vult nouum ca
nalē vel fiſtulas in riuo collocare cuz
nunq̄ habuerit:an poſſit. Dic qꝺ ſic.
r ſi ipediať cōperit ei iterdictū vtile ō
riuis ſi ꝓpter ipſi⁹ vtilitatē hoc facit
ſine incōmoditate ei⁹ cui⁹ ager ē.vt ē
caſus.in.l.ſeru⁹.H.ſi q̄s nouū.ff.de ri
uis.r iō dať vtile iterdictū nō directū
qz directū dať qñ iā habuit vt dicit ibi
gl.in ẋbo vtile. ¶ Sz q̄d eſ. Si p̄mo
duxi aquā p fiſtulas vl⁹ canales p fūdū
vicini:nūc volo ducer p riuū. Dic q⁹ ñ
poſſum.qz hoc fieret cū icōmoditate
vicini fodiēdo i ei⁹ fundo.ar.d.H.ſi q̄s
nouū.ff.de riuis.vbi ēt̄ꝺ qꝺ nō poſ
ſum dilatare vel attollere vel extēde
re riuū vel p aliū locū ducere r hoc p
dať ēt.in.l.ij.H.qꝺ aūt ait.ff.ne q̄d i flu
mine publico.r in.l.j.H. reſtituas. ff.
ne q̄d in lo.pub. Et adde q̄ dixi.ſ.in
ij.col.hui⁹.viij.q.p̄n.inver.itē habēs
ius aq̄ ducēde. ¶ Tertia qō p̄incipa
alis ex p̄dictis decidi p̄t ſi aq̄ oriť in
fundo titij r diſcurrit ad fundū Sem
ꝓnij r ex fundo ſempꝛonij ad fundū
caij nūquid ſempꝛonij⁹ poſſit aquam
poſtq̄ ē ingreſſa fundū ſuū ipaz ꝛtinc
re vel diuertere ad aliū fundū ſuū ife
riorē ita vt ad fundū caij nō p̄ueniat
ad quē eſt ſolita p̄uenire.r vť qꝺ poſ
ſit eā ꝛtinere vel ad alias p̄tes ſuas vl⁹
alienas ducere.vt.l.j.H.illd labeo.ff.ō
aq̄ quo.r eſti.r eſt gl.in.l.ex meo.r in
l.cū ēent.H.j.ff.de ſer.p̄e.r ſepi⁹ hoc di
cit ē. Cōtrariū vť tenere Bald.i.l.la
pilli.in.ij.col.circa fi.ver.tu diſtingue
q̄ dicit. Aut aq̄ naſciť i p̄dio r p̄t eam
mihi ipedire qz bñficio tuo ex p̄dio
tuo habeo.aut i agrū meū aliūde ve
nit: tūc cū nō habeā ego iferior bñfi-

ciū a teñ potes mihi auferre cuz tibi nō pſit ⁊ mihi noceat. ⁊ ſic Bal. vī ſēpronīū q̄ in medio ē nō poſſe aquam diuertere qñ mihi nocet ⁊ ſibi nō prodeſt ⁊ ſic a Jrio vī ſentire qō ſi ſibi p deſſet poſſet diuertere. ¶ Ego vō puto aliter diſtinguēdū: aut q̄rit de ipedimēto dñi ſupioris fundi in quo aq̄ ozit aut de ipedimēto caū dñi inferioris. p̄mo caſu ꝛclude. aut ē ipoſita ſeruit⁹ fundo inferiori certo mō ⁊ ſcōm illū modū aq̄ dz duci ⁊ non aliter argumēto. l. ij. in fi. de ruis. l. ſi in meo. in fi. ff. de aq̄ plu. arcē. ⁊ ar. eoz q̄ diri in p̄n. huj⁹. viij. q. p̄ncipalis. Aut ē ipoſita ſeruit⁹. ſz nō limitata: ⁊ tūc idē qñ vellet diuertere ſupra J debitā ſeruitutē: qz fundo ſupiori nulla debeť ſeruit⁹ ⁊ tūc dicas qō dñs ſupior regulariter nō pōt ꝓpedire poſitō aq̄ ē igreſſa fundū ſempronij niſi in illa aq̄ ſeu ei⁹ diuerſio ſit nocitura fundo ex quo aq̄ ozit: vt. d. l. j. §. illō labeo dicit. ff. ō aq̄ quot. ⁊ eſti. vt no. gl. in. d. l. ex meo. ¶ Scōo caſu p̄nc. dicas. Aut cui⁹ dñs inferior hz ſeruitutē aliquā in fūdo ſē pronij ſupioris vel in quaſi poſſeſſiōe ſeruituris dicti fundi ſempronij non poterit sempronius diuertere aquaz J debitā ſeruitutē: vt. l. ꝓſes. ⁊ in. l. ſi inimiciſſe. C. de ſeruit. ⁊. l. ij. C. ad. l. aquil. cū ſi. aut nō hz caū aliquā ſeruitutez nec eſt in q̄ſi poſſeſſiōe ſeruitutis fūdi ſempronij ſuperioris: puta qz aq̄ ex fundo ſupiori extēdit ſe ad fundum caū p modū facultatis: puta qz caius nihil fecit in fundo ſempronij: ⁊ tunc aut sempronius vult diuertere aio nocēdi caio ⁊ non pōt. vt. l. j. §. deniq̄. ff. de aq̄ plu. ar. ⁊ no. gl. in. l. flu. §. fi. ff. de dā. infec. qō in dubio nō p̄ſumit: vt no. gl. notabilis ⁊ doc. in. d. §. fi. ⁊ Bal. in l. lapilli. in. vj. col. ad fi. ff. ō re. di. ⁊. ſ. i di. ꝓſi. ego ꝓ. Jn hac rōne p ꝓbitate ⁊ ꝓcordia ſic diſtinguerē. aut vult diuertere plꝰ aq̄ q̄ſ ſit ei vtile ⁊ pōt: qz ꝓpter exceſſum odij p̄ſumereť feciſſe alio in iuriādi ſeu nocendi. vt elegāter dicit Bal. in. d. l. lapilli. Aut nō vult diuertere alio nocēdi: ⁊ tūc aut sempronius hz aquā iure ſeruitutis ſibi debite ex fundo tytij in quo aq̄ ozit. ⁊ tūc aut illa ſeruit⁹ ē limitata. puta vt sempronius poſſit aquā ducere exfūdo tytij ad fundū ſuū cā irrigādi ipm certis horis. ⁊ tūc vī qō ad illū vſum tm̄ poſſit vti: ⁊ nō vltra arg. l. certo gñi. ff. ō ſeruit. prę. q̄ limitata diſpoſitio limitationis ꝓducit effectū. l. in agris. ff. ō acq̄re. do. ⁊ ſic qō vltra illū vſuz nō poſſit aquā diuertere in dā nū caū inferioris ego tm̄ in hoc credo Jriū eēveri⁹ō iure: qz cū aq̄ ex fundo sempronij diſcurrat ad fundū caū nō iure alicui⁹ ſeruitutis: ſz facultatis tm̄ eſt in ꝑāte sempronij aquā retinere vel eā diuertere ad alia loca qz ſua ē poſtq̄ ē igreſſa fūdū ſuū p ea q̄ dicta fūr. Nec ob. dū dixi qō limitata diſpoſitio limitatū ꝓducit effectū qz illa regula, pcedit quo ad pſonā titū ſupioris, p q̄ limitata ē nō quo ad pſonā caū inferioris cū q̄ nihil nocēt⁹ eſt. Aſſi poterit dicere ſempronius caio q̄ſtū ad te ptinet liberas edes habeo. l. loci. coz⁹. §. ꝓpetit ⁊ ibi Flo. ff. ſi ſer. vē. Facit. l. ſi poz. §. ſi ſimp̄r. ff. q̄ po. i pig. ha. ⁊. l. fi. C. de reivē. ⁊ qz regulr poſſuz opponere de iure tertij qñ eſt excluſiuū iuris agētis. vt no. in d. §. cōpetit. ꝓ Cy. ⁊ doc. i. l. cū ſeruuz q̄ſpiā. C. de ſer. fug. ⁊ p Bar. plene i. l. ij. ff. ō re ind. ⁊ p Bar. ⁊ Bal. i auť. q̄ rē C. de ſacroſan. eccl. ⁊ p Flo. i. l. his q̄ſ. §. j. ff. fami. herci. ⁊ p notata p Bart. Bal. ⁊ doc. in. l. ſi alienū. ff. ſolu. mat. Aut eſt ſeruit⁹ ipoſita fundo sempronij p tytiū d̄m ſupioꝛē limitata ſed ſimpliciter vcz vt poſſit ducere aquā ad fundū ſuū. ⁊ idē multomagis dicē dū eſt vt prime dixi. Aut sempronius recipit aquā in fundo ſuo ex fundo tytij ſupioris nō iure ſeruitutis ſz iure facultatiſ: ⁊ tūc aut sempronius diuertēdo aquā a fūdo caū nihil ſibi ꝓdeſt ⁊ caio nocet ⁊ non pōt diuertere: qz caius nō recipit aquā ex bñficio sempronij. ⁊ ita itelligať Bal. i. d. l. lapilli. ff. ō re. diui. p q̄ facit. l. j. §. idē ait aquā. ff. de aq̄ plu. ar. Aut diuertēdo sempronius aquā ex fūdo caū caio nō nocet: qz q̄ tibi non nocet ⁊ mihi prodeſt faciliter concedendum eſt vt. l. ij. §. nec igitur.

⁊ ibi no. ff. ſol. ma. ⁊. ar. l. flu. §. fi. ⁊. l. p culus. ff. de dā. infec. Aut diuertēdo p deſt ipſi sempronio ⁊ nocet caio. ⁊ in hoc eſt maior dubitatio. ⁊ Bal. vī ſentire. d. l. lapilli q̄ nō poſſit. ego teneo J riū ex quo semp facit i ſuo ⁊ aufert lucrū caio cui nulla ſeruit⁹ debeť. vt. d. l. fluminū in fi. ⁊. l. peculus. ⁊ p ea q̄ dicta ſunt. §. ⁊ inquātū dixi in tota iſta. q. qō sempronius pōt aquā diuertere in dā nū caū inferioris vel J volūtatē tytij ſupioris ītellige niſi iſti tres fūdi fuiſſent prius vni⁹ tm̄ vel niſi fuiſſet vn⁹ tm̄ fund⁹ ⁊ poſtea fuerint diuiſi vel diuiſus inter eos vel eoz auctores puta coheredes vel legatarios vel qz ſimul emiſſent dictū fundū ꝙ poſtea iter ipos diuiſiſſent. qz tunc q̄libet deberet vti aqua ſicut erat ⁊ diſcurrebat tpe diuiſionis dicti fundi: qz ſi tacite vī actuz inter eos ex quo ita diſcurrebat tpe diuiſionis. arg. l. q̄ binas edes. cū. l. ſeq. ff. de ſer. vrb. prędi. ⁊. l. qō ꝙlaue cū ibi notatis. ff. de dā. infec. ⁊ arg. coz q̄ dicit Bal. in. c. j. §. ſi qs de māſo. in. iiij. colū. in fi. in ti. de ꝓtroverſi. inueſti. et p ea q̄ diri in verſi. Jtē p̄dicta ītelligeve ra. ante verſi. Ex p̄dictis ſequiť deciſio multarū queſtionū. Facit. l. aliena tio. ⁊. l. ſi aq̄ductus. ff. de Jh. emp. et. l. i his. §. nō debeo. ff. de reg. iuris ⁊ p hoc facit. l. ediles. a iure. in p̄nc. ff. de edil. edic. vbi dicit ſivēdiť equus q̄ hz ſellā vel ornamēta tpe quo vendiť vī eē vēdita ſella. ⁊ ornamēta. vt ibi diri ⁊ no. p Bar. in. l. eū qui. §. nō ſolū. ff. de furtis. ⁊ p Guil. Bar. ⁊ doc. in. l. ſi vt certo. §. vſq; adeo. ff. cōmoda. ⁊ habeť p Angel. de are. inſti. de actio. §. in duplū. q̄ dicit plus q̄ nō ſolū veniunt ornamēta q̄ habebat tpe vēditionis. ſed ēt añ per duos dies vt eſt caſus mirabilis i d. l. ediles aiunt. §. vendidi ⁊ ibi ēt de hoc diri. ⁊ in. l. via ꝓſtitui. §. fin. ⁊ q̄ ibi no. Bar. ff. de ſer. ruſt. prę. ⁊. l. ſi in vēdēdo. in p̄n. ff. de J. empti. cū ſi. Jn q̄bus habeť q̄ in dubio res vī eſſe vēdita vt dimiſa libere ⁊ nō cū aliqua ſeruitute qz illa iura itelligo de ſuituti⁹ q̄ hñt cām momētaneā: puta itineris. Sec⁹ ſi ſucceſſiuā ſicut eſt ſeruitus aquedu ctus: vt l. foramē. in p̄in. §. j. ff. de ſer. vrb. prędi. vt plene diri. ſ. in. j. lib. in ti. de ſer. itineris ſeu aditus vbi oino vi de ꝓ declaratione huj⁹ q̄ſtionis. Nec ob. etiā. l. ſi q̄s edes. in p̄in. ff. de ſeru. vrb. prę. vbi ōz q̄ ſi plures fundi q̄ debēt ſer. efficianť vnius tm̄ ſer. tolliť. qz res ſua nemini ſerui. l. in re cōi. co. ti. ⁊ ſi poſtea vn⁹ de illis vēdiť: vel diuidi tur vī vēdi vel diuidi libere. Pro hoc d. l. ſi vēdēdo. in p̄in. qz illa iura intelligo niſi tpe vēditionis vel diuiſiōis aqua diſcurreret p fundos p̄dictos: qz videť vēditio ⁊ diuiſio facta vt fundi remancāt ſicut tūc reperiebanť. Sed ſi aqua tpe diuiſionis nō diſcurrebat p p̄dictos fundos vel erat prius fuit⁹ habens cām momētaneam. tūc eēt aliter dicēdū niſi i diuiſiōe diceret cuz accessib⁹ ⁊ egreſſibus vſq; advias publicas ⁊ cū aq̄s aquaz: qz decurſib⁹ ⁊c. vt plene diri. in. d. ti. de ſer. iti. ſeu adit⁹: q̄ oia ꝓpetuo tene mēti: qz ſunt quotidiana. ¶ Quarta q̄ſtio p̄ncipalis pōt ex p̄dictis ōcidi in caſu ecōuerſo. Mā ſupradictū eſt qñ dñs ſupioz vult p̄cidere venas in fundo ſuo ozitas ⁊ ipedire ne aqua diſcurrat ad fundū inferiorē q̄d ecōtra. quidā hz fundū ſupiorez in quo aqua naſciť. puta, p funde per xv. pedes q̄ diſcurrit ſolū ad fundū vicini inferiorē p ſubterraneos meat⁹ ⁊ qz nō tranſeūt meat⁹ illi fundū vicini aqua aſcēdit in fundo ſupiori p illos. xv. paſſus ⁊ ducť a dño ſupiori p fundū ſuū: dñs inferior fodit in fundo ſuo ⁊ ex eo aq̄ erit. ita vt nō poſſit amplius aſcēdere ad ſupficiē fundi ſupioris q̄rik nūq̄d poſſit. ⁊ vī qō ſic p. l. fluminū. §. itē videam⁹ cū. l. peculus. ff. de dā. in fe. cū aliis ſibus. ſ. ad hoc allegaris ego teneo Jriū p ter. in. d. l. fluminū. §. fi. in fi. vbi ōz qō ſi tā alte fodiā in meo vt paries tu⁹ ſtare nō poſſit tibi teneor ⁊ ſic ibi. pbať ſi aufero tibi id q̄ a me ſi habes nec a meo pueit ſz a tuo ⁊ ſic iferor tibi dānū hoc ō iure facere ſi poſſuz qz ibi alte fodiēs q̄ ꝓmiſerat ō dā. ife. auferebat lucrū q̄ nō pueniebat a re. miſſoris. Mā firmitas parietiſ vicini cui erat ſcā ꝓmiſſio. ō dā. ife. pueniē-

bat a re pmissoris. Nā firmitas parietis ⁊ illō fundamentū est ipsi⁹ vicini nō aūt pueniebat a domo ipsi⁹ fodiētis. Ideo hoc facere nō pōt ꝑ Pau. de castr. ibi q dicit istū esse vez itellectū illius text. quē glo. ⁊ doct. nō viderūt: sz ita est in casu ꝓposito dns fundi inferioris fodiēdo i suo fundo ⁊ aquā educēdo aufert dño fūdi supioris aquā q̄ puenit a fundo supiori ad inferiorē ⁊ nō ecōtra: ꝑ de iure non pōt. Preterea hoc ēt ꝓbari pōt: qz sicut edificādo in meo nō possuz mittere in alienū. l. quē admo. ff. si ptec. in fi. ff. ad. l. aql. ⁊ l. sivi cē. ff. si ad ianuā. qō vi aut clā. itā vī et multomagis qō ēt edificando in meo nō possuz auferre illud q̄ ē alienū nec a me hz originē qz plus vī esse auferre alienū: q̄ simplr in alieno imittere iuxta. l. id qō nr̄m. ff. de re. iur. ex q̄ magis dānū ꝓtingit i auferēdo rē alienū argumēto aut. multomagis. C. ō sac. fan. eccl. ⁊ l. q̄tomagis. ff. de iureiurā. Qō singularit no. qz pōt trahi ad decisionē multaꝝ q̄stionū similiū. Puto tn̄ si vellet dns inferior i suo fundo fodere nō cā ꝑdicta aquā habēdi sīr fortе vt penū facere vel cloacā nō ipediret si ita clauderet meat⁹ aq̄ subterranee q̄ nō ipediret ascensus ei⁹ ad fundū superiorē. ar. d. l. fluminū. ff. si. ibi ⁊ paries stare non possit a Ꝟrio sensu. et ar. d. ff. ſ. ait trebati⁹. ibi neq; ei operis mei imitiū damnū tibi dari ei ea re i qua iure meo vsus sum. ff. de dā. infec.

¶ Quinta q̄stio sīr decidi pōt si aqua discurrat a fūdo tytij superiori ⁊ i fundo semproniⁱ inferiori ꝑ venas subterraneas: et qz semproni⁹ nō fodit i fundū suū tota aq̄ fluere ꝓsueuit ex supiori fundo tytij: nūc semproni⁹ fodit in fundo suo ⁊ venas suas aperuit: ita vt tota aqua tā illa q̄ in venis suis nascit q̄ illa q̄ ex venis tytij fundi supioris discurrat ad fundū ipsi⁹ semproniⁱ et desinat ascēdere ad supficē fundi tytij nūq̄d ita possit fodere semproni⁹. ex ꝑdictis ꝓcludendū est. aut q̄rit nūq̄d potuerit fodere ⁊ aquā ducere ex venis q̄ ex fundi sui venis ꝓcedit ⁊ sine dubio pōt: qz q̄ fodit in suo nihil mittit in alienū. nec ō alieno aliq̄d aufert. Aut querit de diuisione aq̄ q̄ oritur ex venis subterraneis fundi tytij supioris. ⁊ dicendū q̄ non pōt p. d. l. fluminū. ff. si. in fi. ⁊ p ea q̄ dixi in. q. ꝓcedēti. ¶ Sz est vltima ꝑdicta q̄stio si ille q̄ hz ius a queducēde admiscuit aliā aquam illi quā mō ducere solebat nūq̄d possit ꝓhiberi. dic q̄ sic. nō solū addita aq̄ sed etiā ꝓ toto simul mista poterit ꝓhiberi. vt est text. in. l. j. ff. itē q̄rit. ff. de aq̄ q̄ti. ⁊ est. ⁊ rō est: qz illa aq̄ mista est idiuisibilis. ⁊ ꝓpterea vtile p inutile vitiat. ⁊ ita vult gl. i. d. ff. sequēti. ⁊ ꝓ hoc facit rō: qz in indiuisibilib⁹ vtile vitiatur p inutile. vt. l. si spōsus. ff. gñaliē. ff. de via pub. in. l. pedi⁹. in pn̄. et ibi no. ff. de arb. ⁊ p Bar. ⁊ doc. i. l. j. ff. pe. ff. de verbo. ob. Qō intellige vez qn̄ aq̄ ad mista est facto hois. fec⁹ qn̄ aq̄ crescit nō facto hois sz naturaliter qtūc nō pōt ꝓhiberi ducere totā aquā. vt est text. notabilis. in. l. hoc ture. ff. aquā q̄ in rivo. ff. de aq̄ quoti. Fz Old. ⁊ Alb. de ros. in. l. rutilia polla. ff. de Ꝟhē. emp. ¶ Ulteri⁹ q̄ro. statutū est in ciuitate vt q̄s possit ducere aquā ex fundū suo supiori ꝓ fundū vicini mediū ad aliquē fundū suū inferiorē soluēdo dānū vicino qō cauatio fiat in fundo suo qō statutū vallet pp publicā vtilitatē: vt dixi ff. in. v. q. pn̄. per no. in. l. fi. C. si Ꝟ iusvlt vtilit. pub. Vō q̄s vult ducere aquaz per fundū vicini ad suū in q̄ fundo vicini est fons vl̄ sunt vene aquaꝝ. et si poterit eo fodere vel ꝓ ipm aquā ducere misceē aq̄ sua eū aq̄ vicini ⁊ vtraq; trāsibit ad fundū iferiorē nūq̄d possit ⁊ vī q̄ sic: qz statutū loq̄tur simplr q̄ ꝓ fundū vicini possit aq̄ duci satisfaciēdo sibi dānū. ergo simplr ⁊ indistincte dz intelligi. xix. dist. si romanoꝝ. Nec distinguit an sit damnū respectu terre fundi vel respectu aq̄ ipsi⁹. g nec nos distinguere debem⁹. l. ō ptio. ff. de pu. Preterea hmōi statutū est fauorabile ⁊ factū ꝓpter publicā vtilitatē. ergo vt deē esse in dubio intelligēdū late ⁊ am plandū vbi subesset eadē rō iuxta notata p Bar. in. l. si cōstan. in pnci. ir. q. prime partis pncipalis. soluto mat. ⁊

per Cy. ⁊ doc. in. l. j. C. de adulte. et per Bal. i. l. maximū vitiū. C. de libe. ꝓte. ⁊ p modernos. in. l. si Ño. H. de viro. ff. soma. Sed Ꝟrio dico veri⁹ eē ō iure. Nā illō statutū dz itelligi dūmō nō fiat dānū vicino in suo aq̄ducru. vt ꝓbat i. l. hoc iure. H. is q̄ ius aq̄. ibi aquaꝝ riualibus. ff. de aq̄ quoti. ⁊ est. ⁊. l. imperatores. ff. de ser. ru. prę. ⁊. l. j. H. sunt q̄ putāt ff. ne qd in flumine pub. ⁊ facit q̄ dixi. ff. in. iij. q. pn̄. circa finē. Itē de hoc vī esse text. in. l. pses. C. de ser. ⁊ aq̄. cū ibi no. p gl. ⁊ docto. Item hoc ꝓbat rōne qn̄ ꝓuilegiatus ⁊ cause ꝓuilegij sunt paris potētie potior ꝑditio est possidētis. vt i. c. ipari. de regu. iur. in. vi. ⁊. l. si seruū. H. de illo. ff. de ✠. obl. ⁊ no. Bar. ⁊ doc. in auc. q̄ s actiones. C. de sac. fan. eccl. ⁊ facit ad hoc. l. vez. H. pe. ff. de mino. in. c. fi. ex̄ de ord. cogni. Sz ille p cuius fundū vicin⁹ vult ducere aquā: hz etiā aquā q̄ est sīr ꝓuilegiata. vel qz eā ducit aut ducere pōt ad irrigādos agros: ergo nō dz sibi auferri ius aq̄ sue vt alteri cōcedaē iuxta notata per glo. ⁊ doct. in. d. l. pses. Itē ꝓ hac opinione facit. l. fi. H. fine excep. ibi ne qd posterior datū est ⁊c. C. q̄ potio. i pig. habe. vbi ꝓbat q̄ qn̄ sunt due dotes nō debem⁹ magis fauere vni q̄ alteri ⁊ sic nō debem⁹ cooperire vnū altare ⁊ aliud discooperire. vt ibi no. Barto. et doc. ⁊ gl. in auc. qūo opz epis. H. sz neq; effusas. in ver. qz ꝓ illū text. colla. j. Et ꝓ hoc facit ēt auc. nisi rogati. cū ibi no. C. ad treb. facit ēt ad hoc q̄ dixi. i q. ꝓcedēti. Nec obstat qō statutū loq̄tur simplr. vt possit aqua duci ꝓ fundū vicini satisfaciēdo sibi dānū: qz dz intelligi de dāno alteri⁹ aq̄ q̄ gaudeat eodē ꝓuilegio ꝑ dicta. Nec obstat qō statutū sit fauorabile ⁊ in fauorē aq̄du ct⁹ ⁊ pp publicā vtilitatē: qz idē fauor est in vtroq; casu. ⁊ ideo melior est ꝑditio possidētis: vt dixi. ¶ Quero nūc de alia. q. ſti. aqua ex fūdo meo supiori descēdit ad tuū inferiorē ⁊ inūdat totū fundū tuū ex magna abūdātia aq̄. q̄rit de duob⁹ ꝓmū nūq̄d ego q̄ suz dns fundi superioris cogar retinere aquā in fundo meo. puta faciendo fossaz ⁊ aggeres ⁊ in eo aquā recolligendo ne discurrat ad fundū tuū. Scō posito qō non cogar retinere an possim te inferiorē cogere vt eam in fundo tuo recipias ⁊ fossam facias vel alueū ⁊ aggeres vel patiaris qō aqua descēdat ex meo ad tuū. ⁊ sic ex tuo ad aliū inferiorē. Circa q̄ dicas in ꝓmis tria eē cōsideranda. ¶ Primū est legis ꝓuentio vt si aliq̄ interuenit illa sit seruāda. l. j. H. deniq; ait. ⁊ l. in summa. H. ff. de aqua plu. ar. ⁊ l. j. H. si ꝓuenerit. ff. depositi. cū aliis sīlib⁹ alleg. in glo. supra. in principio hui⁹. viij. q. pncipalis. ¶ Secūdū est loci natura q̄ dz inspici q̄ est vt realiter fund⁹ inferior supiori seruiat vt patiat hāc seruitutē: ⁊ teneat suscipe aquam fundi superioris nisi aliter cōuentū sit: vt. d. l. in summa. in prin. Agri enim naturā seruādaz esse dicit. d. l. j. H. nō sit ducta. ⁊ semp inferiorē superiori seruire atq; hoc incommodū naturaliter pati inferiorē agrū a superiore cōpēsareq; debere cū alio cōmodo sicut em̄ ois pinguedo terre ad eū decurrit. ita ēt aq̄ incommoduz ad eū defluat. vt elegāter dicit tex. in d. l. j. H. deniq; ff. de aq̄ plu. arc. ⁊. d. l. in summa. in pn̄. eo. tit. ¶ Tertiū est q̄ dz cōsiderari qn̄ nō esset dicta aliqua lex inferiori vel superiori. natura cīn̄ loci hoc declarat. qz plana sunt loca. ita vt null⁹ ager possit dici. inferior vel superior tūc loci vetustas q̄ vicē legis obtinet ⁊ ꝓ lege semp habeē dirimē daz litiū cā vtiq; seruāda est: vt dicit tex. in. d. H. deniq; ait. ver. si trīn̄ lex. ibi glo. ⁊ in. d. l. i summa. i prin. ¶ Quartū ēt posset ꝙsiderari qn̄ aliqua ꝓuētio nō esset vel natura loci aliq̄d nō declarat: neq; subest q̄d sit seruandū. Circa primū qn̄ iteruenit cōuentio de retinē da aqua in fundo supiori ne ad iferiorē vel de mittēda in fundū inferiorem dicas illā cōuētionē eē seruādā: q̄ ea seruitutē iponi. vt. d. l. j. H. deniq; ait. ⁊ l. in summa. in prin. ff. de aqua plu. ar. cōiuncta. l. semp in stipulationib⁹. ff. de reg. iur. ¶ Sed dubitari pōt si simplicit est ipōsita: vl̄ ꝓuentione fui. vt supior vicin⁹ teneat aquā retinere in

fundo suo vel qđ inferior teneat fossa eā recipe. nā qđ superior vł inferior tenea tur purgare vł aggeres facere aut mūi re. Et vł qđ sic, qz q̄ tenet ad vnū tenet ad oia per q̄ peruenit ad illud. vt. l. ij. cum ibi notatis. ff. de iur. om. iud. Et q̄ pmittit sequētia vł pmittere antecedentia q̄bus mediantib⁹ ad sequentia. puenit. vt probat. in. l. iij. §. j. ff. de ser. ru. præ. & l. refectionis §. j. ff. cōia p̄di. & l. veteres. ff. de itī. actuq; pua. Et facit ad hoc qđ no. Bar. in. l. j. in p̄n. in ij. col. in fi. ff. de no. ope. nuntia. Itez q̄ permittit ꝯsequens vł permittere necessario añcedens. l. illud. & l. pro here de. §. pap. ff. de acq. here. & text. cū glo. notabili. ibi Bal. C. de do. pmis. i. l. ij. & p hoc. l. ad rē mobilē. & l. ad legatum ff. de pcu. Sed videas qđ imo ille cui⁹ fundus dz seruitutē nō teneť purgare vel aggeres facere vel munire: sz solū teneť pati vt dñs fundi cui fuit⁹ debetur p̄dicta vel solita facere possit: vt pbať. in. l. j. §. deniq; ait. in p̄n. & §. fin. ff. de aqua plu. ar. vbi ita dicit non ergo cogemus vicinū aggeres munire: sz nos in ei⁹ agro muniem⁹ q̄ tex. itel ligitur qñ pacto vel vetustate erat inducta ser uit⁹ retinēdi aquā in fundo recipiēdi aquā ex fundo superioris vt dicit gl. in. d. §. fi. in ver. munire. Et ita intelligo q̄ dixi. s. in. iiij. q. p̄ncipali. in fi. ver. sed pone q̄stionē quā habui de facto. Et est rō qz regulariter ille q̄ dz seruitutē nō cogit facere sed pati. vt l. quoties. §. serui. ff. de serui. rū. gñali. & l. si forte. §. ēt. ver. nā in olb⁹ seruitutibus. ff. si ser. vē. excepta. seruitute onerē. qz in illa debēs serui. pōt cogi facere. vt. l. cū debere colūnā. ff. de serui. vr. præ. & ita tenet gl. in. d. l. j. §. fi. i ver. cogem⁹. ff. de aqua plu. ar. & gl. in. l. in summa. §. j. in ver. vel re. q̄ incipit tues. co. ti. et itelligo tex. illi⁹. §. fi. nō solū qñ superior vicin⁹ tenebať aquā retinere i fundo suo: qz tūc si op⁹ p q̄reti neret. indiget refectione nō teneť superior reficere sz pati q̄i ferior reficiat: & ita intelligit Pau. de ca. ibi summarie §. deniq; ait. & pbať. in. l. in summa §. ītē varus. ad finē ibi: si velim aggerē restituere in agrū. eo. ti. Sic etiā in telligo tex. in. d. §. si q̄s inferior vicinus tenebať in fundo suo recipere aquam puenientē ex fundo superioris: qz tunc inferior nō teneť mūdare seu purgare locū aut aggerē munire ne aq̄ discurrat ad fundū suū sz teneť solū pati vt superior hoc facere possit cū ēt eadez rō. l. illud. ff. ad. l. aquil. Et hoc etiā tz Pau. de cast. in. d. l. i summa. §. apō laboneē. ibi dū tex. dicit hoc inferior vicinus nō purgabit suppletur idē in superiore cū sit eadē rō: ideo dū tex. dicit in. d. l. j. §. fi. nō ergo cogemus vicinū aggeres munire intelige vicinum cui⁹ fundus seruitutē dz siue sit fundus superior siue inferior. & dū postea subdit qđ nos in ei⁹ agro inueniemus ex pone in agro superiore vel inferiore seruitutē debente. & dū dixit qđ dñs p̄dū dominātis pōt agere ℈ dñm p̄dū futentis vt patiať in fundo suo purgari foueas vel aggeres munitri intelligi dz qñ dñs fundi seruiētis nullā poterat vtilitatē ꝯsequi. puta ex purgatiōe fouee seu aluei ex pinguedine terre q̄ extrahit de fundo suo. qz tunc sid ipse dñs prædij seruientis vellet purgare præferēdus eēt dño prædij dominantis nō simpliciter vt dñs p̄dū seruiētis patereť sz alīnatiue vt vł purget aut purgari pmittat. vt. l. in sum. §. apud labeonē. q ita dz intelligi ſm Bar. Pau. de ca. Jmo. & doc. ibi ff. de aq̄ plu. ar. & idē tz Paul. in. d. l. in summa. §. ītē varus. in fi. ¶ Et ex p̄dictis sequit q̄ qñ superior vicin⁹ teneť retinere aquā in fundo supiori ne discurrat ad iferiorē & opus q̄ retinebat aquā ne iferiori noceret sit destructuz naturaľr puta ex supabūdātia aquaꝝ vel ēt alter siue illud op⁹ sit supnaturale qz nō manu factū siue q̄si naturale: qz manu factū sz nō extat ei⁹ memoria sz iure futurz retinebať pōt vicin⁹ cui⁹ fundus dz seruitutē cogi vt pa-

tiať opus reſici vel in pristinū statū reponi. vt est casus in. d. l. in sum. §. item var⁹. iō hoc tz ibi Pau. de cast. ¶ Itez ex hoc ēt seq̄tur qđ si ille q̄ hz seruitutē destruit op⁹ ꝓpter qđ aq̄ retineť in fundo seruiēti et nocet fundo dñanti pōt cogi ad ponēdū seu restituēdū dictū op⁹ in pristinū statū. vt. d. l. in summa. §. Itē labeo. & hoc tz Pau. in. l. j. §. & si vicin⁹. eo. ti. & intelligit nocere nō solū qñ aqua nō dz aliquo mō descēdere ad fundū inferiorē. & nimis descēdit ꝓpter destructionē vł repletionē fouee q̄ aquā in fundo supiori ꝓtinebat sz etiā in agro supiori erat fossa q̄ debebat aquā cōtinere vt paulatiz & moderate discurreret ad fūdū inferiorē. puta ad ipsuz irrigādū: & sic fossa erat in fundo superiori ꝓptilitatē agri in feriozis irrigādi. et sic postea repleta est fouea vt aq̄ vehemētior descēderet ad fundū inferiorē & sic noceret. vt pbať. in. d. l. i summa. §. apō alphenum ſm Ja. de are. & Jmo. ibi q̄ exponit illū tex. ibi dū ōr aq̄ descēdit. s. paulatiz et moderate. qđ no. ¶ Itē itelligit nocere qñ nocet ℈ factū seu seruitutē ipsi siā siue ℈ loci naturā aut vetustatez. Secus si natura loci aut facto dānuz ꝓtingat. qz tūc agi non posset. vt. l. j. §. itē. & l. in summa. j. rñso. ff. de aq̄ plu. arcē. & ita tz Azo. in summa eo. ti. qui etiaz subdit qđ nocere dz vt deť actio directa aq̄ plu. ar. qñ vicino dānū datur. sed qñ quid fit quomin⁹ aqua p̄sit vicino cessat hec actio directa & datur vtilis. vt. d. l. j. §. sicut aūt. l. ij. §. itē varus. sicut etiā dať vtilis vbi nemo facit op⁹. vt. d. l. ij. §. apud. & p̄dicta p cedūt qñ ille q̄ dz seruitutē fecit opus in fundo suo vł remouit ꝓpter qđ dā nū dat fundo dñanti. sed qđ si ali⁹ fecerit dic. vt. l. ℈ iulian⁹. & §. itē si vo ego. & l. si colon⁹. & l. si terti⁹. §. celsus vsq; in finē. l. & l. emptor. in si. & l. vēditor. ff. de aq̄ plu. ar. & vide Pau. de ca. in. l. i sum. §. idēvar⁹ i p̄ma oppo. eo. i. ¶ Scđo dubitari ꝑt aut ñ solū. d. p̄dū dñanz possit cogere dñz p̄dū fuiēt ꝛvt patiať fundū suū purgare vł op⁹ ffici vt dixi. sz ēt dñs fūdi superioris fuiētis q̄ iure futuris teneť habere fossaz in fūdo suo superiori ne aq̄ noceat vicinio inferiori si illa fossa idiget refectiōe possit agere ℈ dñm p̄dū dominātis vt eā reficiat taliť q̄ nō noceat fundo superioris seruiētis. Et dic q̄ sic vt ē casus valde no. i. l. i summa. §. apō Alphenū. ff. & aq̄ plu. ar. ſm itellectū pau. & ca. & ibi gl. i telligit illū ter. aliť in casu cōuerso. q̄ intellect⁹ ēt pōt esse bon⁹. & adde fz eū ibi q̄ qñ fundus superior dz seruitutē fundo inferiori vt aquā retineat. si hz fossā in fundo suo futurē teneť pati vt fiat opus iure futuris quaten⁹ est necessariū ad ei⁹ vsum lz ex hoc resultet dānū. sed si illud idiget refectio ne nō teneť pati nisi vt reficiať. vt. d. §. apud alphenū. cuz ibi notatis. ibi an ille q̄ ope mānufacto. ¶ Tertio pōt dubitari an ille q̄ excludit aquā quā naturaliter & iure seruitutis recipe i fundū suū tenebať ne in suū veniat sed in alienū deriueť teneať aqua plu. ar. et dicēdū q̄ sic. vt. l. j. §. nerati⁹. cū glo. ff. de aqua plu. arc. & ideo si aqua de directo fluit in fundum tuum & tu opere manu facto derivas aquā in meū aliter quā p seipsam naturaliter flueret forte vel flueret si opus factū nō esset vł si flueret nō ita rapide teneꝛ mihi aq̄ plu. ar. Et ita qñ aq̄ nō fluebat nec cadebat de directo i tuū & tu ne in tuū descēderet op⁹ fecisti p qđ seipa z derivas i meū & tūc si erat iposita seruit⁹ vt eā tenearis recipere vel si ꝓsuesti lōgissimo tpe ipsaz recipere adeo q̄nō extet mēoria i ꝓtiū nō potes illā aquā a te excludere & meū derivare. vt pbatur in. d. §. nerati⁹. & ibi hoc vult glo. in ver. solet. quā sequit Pau. & idē no. in. l. in summa. §. illōietiā. in fi. ff. de aq̄ plu. arcē. sz vbi nulla seruit⁹ debetur nec p dictū tp̄s aqua fluxisset: sz soluz naturaliter discurret. dic vt dicā infra in ſti. circa fz qñ natura loci. ¶ Quarto dubitari etiā pōt si cōcessisti mihi seruiturem vt possim ope manu facto aquā flumis i meo derivare ex tuo ēt si tibi nocet an itelligať ēt si vltra modū noceat. & dic q̄ nō. vt ē tex. multum notabilis. i. d. l. i fūma. §. illud etiā. fa

cit ad hoc l. vni⁹. ff. de ser. vr. prę. ꝛ hoc
ertã ꝛ3 Pau. de. cast. in. d. Ꝯ. illud q̃ hoc
inducit p̃ nõnẽ illã si fiat ꝓmissum
in arbitros vel arbitratores cũ ptãre
vt possint de iurevni⁹ dare alĩ i qua
seu magna ꝯtitate dz intelligi nisi sit
nimis magna ꝛ intolerabilis lesio. de
quo p̃ Bar. in. l. si societatẽ. Ꝯ. arbitro
ff. p̃ socio. ꝛ Bal. ꝛ doc. in. l. cũ an-
tea. ꝺ arb. ꝛ cano. i. c. q̃ntauallis. de in
reintã. ꝛ p̃ dictis facit q̃ in dubio lz
ꝓcessio facta p̃ p̃ncipẽ itelligaꝫ cũ aliq̃
dãno modico. nã nõ itelligit ꝺ maxio.
vt. l. q̃ vniuersa. C. ꝺ p̃ci. ipa. of. ꝛno. gl.
i. l. seruitutes p̃dio. Ꝯ. publico. supver.
modice. ff. ꝺ fui. ꝛ est text. cũ gl. i. l. ij. Ꝯ.
si q̃s a p̃ncipe. ff. ne q̃d i loco pub. ꝛ no.
glo. fi. i. l. ꝛ3 cũ herede. ff. ad treb. ꝛ glo.
xxv. q. ij. Ꝯ. rescripta. ꝛ Cardinalis za-
barella i. c. mãdatis. i. vij. notabili. eẽ
de p̃scrip. et p̃ hoc facit optime. l. si q̃s
sepulcrũ. i p̃in. ff. ꝺ reli. ꝛ sum. fu. ꝛ qꝺ
no. Bar. in. l. quomin⁹. ꝛj. q. ff. ꝺ flumi.
et adde qꝺ no. Pau. de cast. i. l. si, tyti⁹.
i p̃n. circa fi. j. col. ff. ꝺ lib. ꝓsthu. vbi
dicit q̃ si p̃ncips ꝓcedit vt i pub. pos-
sim edificare ꝛ cũ p̃iudicio tertie p̃so-
ne q̃ sufficit ẽr si nõ exprimaꝫ persona
cui fit p̃iudiciũ. arg. ꝺ. l. si tyti⁹. ¶ Sz
circa p̃dicta ego sic dicerẽ. aut ẽ facta
ꝓcessio simplr ꝛ itelligit siue p̃iudicio
magno p̃ pdcã iura. Aut ẽ fctã vt pos
sim aquã in tuuz fundũ imittere ẽt si
tibi noceat. ꝛ tũc itelligit ẽr si fiat ma
gnũ p̃iudiciũ ad hocvt ꝫba aliq̃d ope
renť. ar. l. si q̃n. ff. de le. j. cũ si. nõ tñ in-
telligeꝺ maxime aut itolerabili p̃tu
dicio ar. l. in fũma. Ꝯ. fi. ff. de aq̃ plu. ar
cẽ. ꝛ p̃ hoc facit qꝺ no. Jo. de imo. i. c.
q̃ntauallis. extra de iureiur. q̃ dicit si
cõp̃omissuz ẽ factũ simplicit poterit
arbitrator modi ce ledere iuxta. l. vñ
si nerue. ff. p̃ socio. Sz si ẽ dictũ quod
possit ledere ptes itelligeꝺ magna ꝛ
nõ ꝺ maxia lesiõe: q̃ de illa nõ vr actũ
ꝛ sitr si m ino: iurauerit non Jucnire
itelligit si ẽ modice lesus. sec⁹ si dica-
tur rõne lesiõis q̃ tũc itelligit de ma
gna. vt ipse no. i. ꝺ. c. cũ ꝓingat. xxiij.
col. ꝛ adde p̃dictis q̃ dicta sũt i. j. li. i ti.
ꝺ põticello. ꝟ. Sz circa p̃dicta. ¶ Dubi

tari põt circa ꝛ3 q̃n natura loci subest
nec aliq̃ pactio interuenit. Dic q̃ regu
lariter fundꝰ iferior teneť recipe aquã
perueniẽtẽ ex fundo supiori. ꝛ iste est
q̃dã fuit⁹ naturalis ꝛ lex nature. vt. l.
j. Ꝯ. ꝛ3 si vicin⁹. Ꝯ. denicꝫ ita. ꝛ. l. in sum. i
p̃n. ff. de aq̃ plu. ar. ẽt si aqua fundo in
feriori noceat. vt. ꝺ. l. j. Ꝯ. toties. ꝟ. q̃ si
natura. Et pone exẽplũ si aq̃ fluẽs ex
mõte vel loco meo supiori descẽdit in
tuũ eam teneris recipe nec potes me
cõpellere vt faciã fossam vel aggeres i
fundo meo p̃ q̃s aqua retineať: q̃ fun
dus tuꝰ inferior in hoc naturalr fuit
fundo meo supiori q̃n aq̃ naturalr de
scendit: vt dictis i urib⁹. ¶ Sz ista re-
gula fallit. Primo q̃n ope manu facto p̃
supiorẽ aq̃ deriuareť in fundũ inferio
rẽ q̃ nõ flueret: ꝛ si opꝰ factuz nõ esset.
¶ Secõ fallit q̃n aqua q̃ solebat flue-
re in fundũ ifer iozẽ nõ rapide pp opꝰ
factũ rapide flueret. vt. l. j. Ꝯ. nerati⁹. ꝛ
ibi hoc no. Pau. de ca. de aq̃ plu. ar. vr
si pp opus fier er quomin⁹ aqua flue-
req̃ natura solet si forte minuẽdo eã
aut maiozẽ fecerit aut velociozẽ: aut
in ꝓximẽdo redũdare fecit. vt. ꝺ. l. j in
p̃n. ꝛ Ꝯ. toties. nisi ipositа sit seruitus.
ad hoc vt. ꝺ. l. j. Ꝯ. fundi. Et ibi hoc no.
Pau. de cast. q̃ dicit illuz ter. limitare
oia iura que dicũt actionẽ pluuie ar-
cẽde dari ꝫ illum q̃ opere manu facto
aquã fluẽtẽ i suo deriuat i fundũ vici
ni vt aliter discurrat q̃ p̃ se naturalit
discurreret. vt. ꝺ. l. j. Ꝯ. j. q: illa ꝓcedũt
nisi ipositа sit seruitꝰ illi fundo in quẽ
deriuat p. ꝺ. Ꝯ. fi. ¶ Tertio fallit q̃n aq̃
nõ fluebat nec cadebat de directo i tuũ
ꝛ3 alibi et postq̃ ceciderat descẽdebat
in tuũ. ꝛ tu ne in tuũ descẽderet opꝰ fe
cisti pp qꝺ aquã deriuat in meum ꝛ tu
ꝓsueuisti eũ recipere. ꝛ3 demũ incipit
in tuũ deriuare. nã tũc potes eã exclu
dere ope facto ꝛ nõ teneris lz in meuz
deriueť q̃n q̃s põt aquã auerterer ꝛ cu
rare ne in suũ fundũ influat si mõ nõ
aio nocẽdi fiat sed sibi noceat vt ẽ ca-
sus i. l. i. summa. Ꝯ. pe. ff. ꝺ aq̃ plu. arcẽ.
Et ideo si tu dñs fundi inferiozis in
ingressu tui fundi vis facere aggeres
vel qꝺ ꝓpter quod aqua impediatur

ne tu

ne l tuũ fũdũ igrediať ꝛ igrediať fũdũ
cuiusdã tertij qꝺ nõ: fieret si ingrediet
fũdũ tuũ potes hoc facer. q: ille terti⁹
nõ põt agere ꝫ te vt tenearis aquã re
cipere ꝛ eã a te nõ excludere. q: quãtũ
ad illũ tertiũ tuꝰ fundꝰ nõ seruit natu
raliter sicut seruit fundo supiori ex q̃
aq̃ descẽdit. vt est casus no. i. ꝺ. l. i sum
ma. Ꝯ. idẽ labeo. el. ij. ꝛ ibi hoc ꝛz Pau.
de ca. ꝛ istud ꝓcedit q̃n tu dñs fũdi ife
rioris nõ cõsueristi aquã. in tuo reci-
pere p̃ tñ tps cui⁹ nõ extat memoria i
ꝛtiũ. vl q: seruitꝰ de hoc nõ fuisset ipo
sita alꝫs si dicto tẽpore ꝓsueuisset flue
re vel ser. fuisset ipositа nõ posses eaz
diuertere ꝛ iste ẽ casus in. ꝺ. l. j. Ꝯ. nera
ti⁹. cũ gl. ver. cogeť colligere. de aq̃ pl.
ar. Et dixi. ꝟ. in scꝺa fallẽtia. in fi. qꝺ ẽ
bñ notãdũ q: declarat totũ illũ titulũ
ff. de aq̃ plu. ar. ¶ Quarto fallit q̃n su
perior habebat fossam in fũdo suo na
turalẽ nõ ope manufacta vl quasi na
turalẽ: q: memoria nõ extabat de dcta
fossa lz ope manufacta fuerit vel q̃n
nõ erat naturalis foffa: ꝛz manufacta
ꝛ extabat de ipsa memoria: ꝛz iure ser-
uitutꝫ facta erat. Nã oibꝰ istis casib⁹
iferior dñs nõ cogit dictã aquã recipe
in fundũ suũ: ꝛ si fouea eẽt ruptavl ag
geres ꝺstructi posset supior cogi vt pa
reť refici vt. Ꝯ. dictũ est. ꝛ pbať in. l.
j. Ꝯ. apꝺ labeonẽ. ff. de aq̃ plu. arc. ꝛ ibi
hoc ꝛz Pau. de cast. Sec⁹ si nõ hr dicta
fossa iure seruitutis ꝛ extabat ei⁹ me
moria ꝛ erat manifesta: q: tũc inferior
regulariter ipam aquã cogit in suum
fundũ recipe p̃ dicta imo plꝰ ẽt si fo-
uea eẽt destructa puta q: i fũdo supe
riore aquarũ ꝓcursus excauauit locũ
ꝓpter quẽ aqua retinebať ne descẽde
ret in fundũ iferiozẽ postea illa exca-
uatio est destructa vl repleta: vl q: ag
geres fecerat dñs superior i fũdo suo
postea ex ipetu aquarũ destructi sunt
vel ẽt ipse dñs supior vel aliꝰ auctori-
tate p̃pria destruxit: nũc dñs inferior
vult agere: vt superior patiať foueam
purgare vl eã aut aggeres reficere. et
certe nõ põt q̃ illa fouea nõ erat natu-
ralis. q: de nouo facta nec q̃si naturalis
q: extabat memoria, nec erat ibi tu

re seruitutis ꝛz casualiter positavel ꝑ
cta. Et sitr dicẽdũ est de aggeribꝰ. Uñ
sicut si ipos fecisses spõte posses remo
uere ita ꝛ si casualiter facti sunt. sec⁹ si
essent ibi iure seruitutis vl nõ extaret
memoria: vt pbať jn. ꝺ. l. in summa. Ꝯ.
apꝺ manusaz. ibi hoc no. Pau. de ca.
coiũcto. Ꝯ. idẽ ait si in agro. ꝛ i. ꝺ. Ꝯ. itez
apud labeonẽ. ꝛ ibi no. Ja. de are. quẽ
sequiť ibi Pau. ꝛ i. Ꝯ. idem varus ea. l.
¶ Et ex hoc no. qꝺ si pp. inũdationem
aquarũ ꝓpria auctoritate i riuo siue
fouea vel i aggeribꝰ feciſti cozonellas
ne aq̃ sub abũdãs flueret i fundũ tuũ
potes ipune eas similiter remouere.
q: sicuti volũtarie eas feciſti ita volũ
tarie potes eas destruere nec teneris
pati vt reficiank nisi seruitꝰ eẽt ipositа
vt. ꝺ. Ꝯ. itẽ labeo ait si i agro. ꝛ i. ꝺ. Ꝯ.
apud manusaz. cũ ibi no. qꝺ ꝓpetuo te
ne mẽti. ¶ Circa tertiũ q̃n nulla est cõ
uẽtio nec loci natura seruitutẽ iponit q:
loca sunt plana ꝛ loci vetustas subest:
tũc illa est seruãda tãq̃ lex. in. l. j. Ꝯ. de
niq̃ ait. ff. de aq̃ plu. ar. ꝛ. l. i summa in
p̃in. eo. ti. Sz talis vetustas ꝛz vim q̃
si serui. ipositе. vt. l. j. Ꝯ. fin. ¶ Et no. qꝺ
hec seruitꝰ acq̃sita p̃ vetustatẽ seu prę
scriptionẽ tñ operať regulariter quã
tũ seruitꝰ acq̃sita p̃ cõuẽtionẽ: q: sicu
ti p̃scriptiõe q̃rit̃ vtile dominiũ. vtno.
p̃ gl. ꝛ doc. in aut. nisi tricennale. C. de
bonis reoꝝ. ita vtilis seruitꝰ nõ dire-
cta q̃rit̃ p̃ p̃scriptionẽ vt. ꝺ. Ꝯ. fi. ꝼm gl.
ibi in ver. ꝛz Juitute. Ju hoc tñ disse-
rũt q: seruitꝰ q̃sita p̃ cõuẽtionẽ est di-
recta actio ꝓfessoria. vt. l. j. Ꝯ. j. ꝛ ibi ple
ne p̃ Flo. ff. si ser. vẽ. ꝛ p̃ Bar. i. l. si pit⁹.
ff. de aqua plu. ar. Sed fuitꝰ q̃sita per
p̃scriptionẽ ꝺ: vtilis q̃ ꝓpert actio vti
lis. vt. ꝺ. l. j. Ꝯ. fi. in fin. ꝛno. Bar. ꝛ doc.
in. ꝺ. l. si q̃s vi Ꝯ. differẽtia. ff. ꝺ adqui.
pos. ¶ Sz circa istã vetustatẽ seu p̃scri
ptionez queritꝫ q̃tũ tẽpꝰ reqrat. Dic
aũt est talis seruitꝰ aq̃duct⁹ q̃ hz cãm
ꝓtinuã vl q̃si ꝓtinuã tũc rtr sufficiũt. ꝛ.
an. iter põtes. ꝛ. xx. iter abñtes. l. si q̃s
diuturno. ꝛ ibi glo. ꝛ doc. ff. si ser. vẽd.
ꝛ. l. ũ. ꝛ ibi no. C. de serui. ꝛ aqua. ꝛ no.
glo. magna in. l. seruitutes prediorꝝ. ꝛ
ibi p̃ doc. ff. de serui. Aut hz causaz dil

cōtinuꝫ ⁊ tūc reqrīt tantū tps cuiꝰ initij memoria i cōtrariū non existat. vt l. hoc iure. §. ductꝰ aq̄. ff. de aq̄ quotidi. et estiu. ⁊ no. in iuribꝰ allegatis. vt dictū est. §. in. iiij. q. principali. Qñ aūt dicatur hꝝ seruitꝰ cām ꝓtinuaz vel quasi discōtinuā. vide. in. l. fo. ame. ff. de ser. vr. pre. ⁊ qñ dicaī tñ tpsq̄ nō extat memoria in ꝟsū. an ⁊ qñ allegādo titulū sufficiat tps. x. vl. xx. annoꝝ vide q̄ plenissime scripsi. §. in. j. li. in. viij. q. principali. ⁊. §. eo. i ver. Sed dubiū est de qō ne quotidiana. de aq̄ plene per Bart. Imol. ⁊ Ludo. de ro. i. l. j. §. deniq̄. ff. ō aq̄ pluuiar. ⁊ cōis opinio ē q̄ sufficiat. x. vl. xx. annoꝝ cū allegatiōe titu. vthic. ⁊ vbi ēt requirīt tñ tps cuiꝰ initij memoria nō existat i ꝟsū. vt dicit Imo. i d. §. deniq̄ q̄d dixit ibi Lud. ō ro. d conaī i hac mā cōcordare opiniones. Sz dubitari ꝑt an si aq̄ solita ē discurrere ad fundū vicini p plures riuos possit nūc trāsmitti i vnū riuū tñ. ⁊ dicas q̄ sic. vt ē casus i. l. apō trebatiū. i pnc. ff. ō aq̄ pluuiar. arcē. fz vnā lectura gl. quā fequit ibi Imol. ⁊ illā gl. olno vide i ista mā. Itē q̄d si aliqs solebat hortū suū certo tēpore irrigare et de horto fecit prātū ⁊ vult prātum irrigare ⁊ assidua irrigatione vicino nocet an teneatur damni infecti vel aqua pluuia. arcen. ⁊ dic q̄ nō. vt ē text. nota. in. l. apō trebatiū. §. si vicinꝰ ⁊ ex hoc not. fz Imo. ibi qō vbi seruit. aq̄ simpliciter horto debeī trahiī etiaz ad prātū q̄ sit in eo dē loco vel territorio. argu. l. si ser. ff. ō seruit. vr. prē. nisi locū horti ꝓplanauerit eoꝝ facto aq̄ citius ad vicinū venire ceperit. vt. di. §. si vicinꝰ. qō intellige ſm Pau. ibi qñ sine hoc poterat fūdū colere. secus si nō posset aliter q̄s ex planādo. quia tūc nō teneret ex quo illō fit gra culture. vt. l. j. §. ō eo opere. ff. ō aq̄ pluui. arc. ⁊ ar. l. apud trebatiū. in pnc. ¶ Circa quartū ⁊ vltimū qñ nō ē aliq̄ cōuētio nec natura loci aliq̄d declarat nec subest loci vetustas q̄d tūc de aq̄s seruādū est. Dic regulariter neminē posse aquā q̄ i fūdo suo est i aliū fūdū ducere inuito vel ignorāte dño. l. quēadmodū. §. si ꝓtecuz. ff. ad. l. aq̄l. facit. l. p agrū. C. de seruit. ⁊ l. diuꝰ. cuz ibi notatis. Imo si ducaī pōt vicinus ꝓpria auctoritate destruere. vt. d. §. si ꝓtectū. ⁊. l. si vicez. §. si ad iannā. ff. qō vi aut clā. ⁊ plene dixi. §. i. vij. q. ꝓncip. ¶ Itē nō pōt aliqs aquā ex suo fundo te inuito ad tuū fūdū ducere. l. aquā. et l. ꝑses. ⁊ ibi no. C. de seruit. ⁊ aq̄. Nec ēt pōt aq̄ q̄s vti i suo lauādo stercora ita vt fetoꝝ seu malꝰ odoꝝ ificiat vicinum ar. l. ij. §. idē ait si odore. cū gl. ff. ne q̄d in loc. pub. Nec ēt pōt q̄s aquā ꝓturbare q̄ decurrit. de vno loco ad alium. d. l. apō trebatiū. in pnc. ff. de aq̄ pluuia. arcen. nisi ad illū vsuz esset deputata ſm Ang. ⁊ Imo. ⁊ Ludo. ibi ⁊ ēt Pau. qui dicit qō si domin⁹ fecit fossas vl riuos in q̄b⁹ cōgregaī aq̄ ad lauandum pannos lz postea p riuos defluit in fūdū vicini ꝺ moderate vti ⁊ nō teneī se cus si lauaret vētres ⁊ sic faceret spurcā aquā vt putredines deriueni i fundū vicini p illū ter. ⁊ ō hoc vide ter. melioꝝ de iure i. l. cū supra. C. de re milit. li. xij. ⁊ ibi Bar. no. illū ℨ lauātes pannos i sūmitate fluminis alicuiꝰ q̄ possent ꝓhiberi q̄ p tale lauacrū cōes aq̄ deturpanī. Sz lauādo in iferiori ꝑte fluminis nō pōt corrūpi ps superior. et iō lauās ꝓhiberi nō pōt. p illuz ter. et no. bñ. d. l. cū. §. q. vult q̄ cū militēs ꝑsistūt. §. ripas flu. nulli⁹ eoꝝ ꝺz aquā sordidam reddere seu mulos vel equos fudātes ꝑponere. fz ꝑcul i iferiori ꝑte flu. q̄ō no. ℨ scutiferos lauātes eq̄s fudātes i flu. vl alueo pub. ad quē hꝝ curſus necessitate vl delectatiōe ⁊ silr no. ℨ pedisseq̄s vl mulierculas lauātes pānos vl res imūdas p ciuitatē aut villā q̄ō itellige nisi eēt aq̄ deputata ad illū vsū vl solitū ita lauari vt. §. dcm̄ ē. Itē nō pōt q̄s aquā calidā. puta faciendo balneū imittere i fūdū alienū. d. l. apō trebatiū. ff. ō aq̄ pluuiar. arcē. q. aq̄ cal. noceret fūdo vicino imoderate vt ibi. Alii qñ tñ aq̄ cali. sunt vtiles ⁊ necessarie p irrigādis aq̄s vt gerapoli cōstat apud geropolitanos i asia cal. aq̄ agrum irrigāt. ⁊ de istis etiā aquis competunt interdicta sicut pro aquis frigidis. vt est textus notabilis in. l. j. §. idem la-

beo scribit. ff. de aq̄ q̄ti. ⁊ esti. Sz vr qō nullo mō possit q̄s aquā ex fūdo suo i alienū imittere ēt nō spurcā nec calidā. q. lz i suo q̄s possit vti aq̄ ⁊ q̄libz re sua. l. i re mādata. C. mā. tñ nō pōt in alienuz imittere. l. sicuti. §. aristo. ff. si ser. vē. ⁊. l. j. §. idē ait aquā. ff. de aq̄ pluuiar. l. q̄mad. §. si ꝓtectū. ff. ad. l. aq̄. vt. §. dixi. ¶ Sz p solutiōe distingue aut aq̄ ꝓmo de fūdo vicini i tuū fundū deriuat ⁊ tūc licitū est tibi ad eūdē fundū remittere ita loq̄tur. d. l. apō trebatiū vt dicit ibi gl. magna fz vnū itellectū. aut aq̄ nō puenit ex fundo vicini. fz ex tuo. ⁊ tūc aut ego volo facere i meo ⁊ i mittere i tuū fundū tale q̄d qō p seipz nō fluere in tuū ⁊ nō possū. ⁊ ita loquūtur ꝟsia. ⁊ hoc vide q̄ dixi. §. i. j. li. i ti. de seclario ⁊ i ti. de aq̄ rolo. ⁊ i ti. de aq̄ ductu ⁊ aliaz rez. Aut volo imittere i tuū id qō p se fluit vt puta faciēdo ibi riuos. ⁊ dimittēdo ibi aquā q̄ p se discurrit. ⁊ tūc subdistingue. aut facio hoc moderate q̄ren⁹ expedit ad vsuz familie ⁊ possū ⁊ ita loquīt. d. l. apud trebatiū. i pn. fz aliū itellectū. aut imoderate ⁊ nō possū vt no. i. d. §. aristo. ⁊ de hoc vide q̄ plene dixi. i. j. li. i ti. ō ser. ꝓdiē di i. ij. q. Qñ aūt dicaī fieri imoderate ⁊ moderate. Dic moderate qñ ꝑ vsum familie imoderate qñ vltra vsuz familie vt no. i. d. §. arist. ⁊ i. d. §. apō trebatiū. i pn. vel qñ aq̄ corrūpit seu iterrūpit vl imitteret putredines vl qñ fieret balneū ex q̄ imitteret aq̄ calida. vt. d. l. apō trebatiū. i pn. ⁊. §. j. cum ibi no. nisi aqua calida. ꝓdesset vt. §. dixi. ¶ Occurit alia qō. an ille cui debeī seruitꝰ aq̄ducꝰ possit arcū lapideū facere cā aq̄ducē de. dic aut vult facere arcū seu pōtē i loco q̄ alteri debeī seruitus itineris ⁊ nō pt. Aut nō vult facere i loco q̄ alteri nō debeī seruit⁹ cā trāseundi ⁊ pōt. vt ē casus ꝓuncta glos. i. l. i. supra iter. i pn. ff. de aq̄ pluuiar. ⁊ silr dōs ꝓdij seruiētis nō pōt facere pōtē i ꝓiudiciū eiꝰ cui debeī seruit⁹ aq̄ducꝰ vt ꝓbaī ibi ſm vnū itellectū gl. quē seq̄tur Bar. ⁊ doc. ¶ Sz nūq̄d habēs seruitutē vel ius aq̄ducendi possit arcū seu pōtē lapideū facere supra aliū aq̄ducalie nū. dicas q̄ nō si turbaret eiꝰ aquā vt d. l. §. iter. i pn. ℨ. necessis. ⁊ ibi hoc no. gl. ⁊ eo. mō nō posset sub aq̄ducalū aq̄d. facere si noceret superiori. vt ꝓbaī etiā in. l. hoc iure. §. fi. ff. de aq̄. q̄ti. ⁊ esti. i. l. quo q̄nt⁹. ff. de ser. ru. prædio. ¶ Sed quid econtra. an ille qui habet seruitutem. possit facere pontem supra locum per quem ducitur aqua inuito eo cui debeī seruitꝰ aq̄ducendi. ⁊ vr q̄ sic ꝑ. d. l. §. iter. ij. rñ. ibi sz pontē. Jn ꝟsuz vr esse text. in. iij. rñso ibi nec is. Tu vo ꝓcorda ſm gl. ⁊ doc. ibi aut ille q̄ hz seruitutē iti. pōt ire ⁊ vti sua seruitute sine pōte ⁊ pōt pōtē facere. ita loquīt ver. necis. aut nō pōt aliter trāsire. ⁊ tunc aut vult facere pōtē lapideū q̄ de facili nō possit remoueri ⁊ idē q̄ nō pt ar. l. loci co⁹p⁹. §. si ds in fi. ff. si ser. vē. ⁊. l. fistulā. in fi. ff. de. ser. vr. ꝑ. q̄ intellige qñ ille locꝰ alteri seruit. puta: q̄ ieo debeī seruitꝰ aq̄ducendi. vt dixi: sz si alteri nō seruit. ⁊ tūc hñs seruitutē itineris posset pontem lapideum facere: et ita possit intelligi. d. l. supra iter. ij. rñ. Aut vult facere pontē: puta ligneū q̄ de facili posset remoueri ⁊ pōt. ⁊ est rō i hoc casu q̄ ille cui debetur seruitus nō potest facere in ꝑdio seruiētis oē id sine quo non posset vti seruitute. vt. l. seruitutes. §. si domo. ff. de seruit. vr. ꝓdi. ⁊ l. refectionis. ff. communia prædi. Itez rario inter pontem de lignis et pontē lapideū potest esse ſm Bar. in. d. l. supra iter. in pn. q̄ qñ ē pons de lignis nō ipeditur purgatio riui q̄d de facili tolli pōt q̄d fieri nō posset qñ esset pōs lapideus. Et aduerte q̄ pons ꝺr ꝓprie de legnis. sed arcus lapideus nō dicit ꝓpriē pons. vt ꝓbari vr in. d. l. supra iter in pri. Sed cōis vsus loquēdi aliter se habet cui standum est ſm Bar. ⁊ doc. ibi vt dixi etiā. §. in. j. li. in ti. de ponte. ¶ Sed quid si ille cui debetur seruitus per riuū aquedu. i fundo vicini vult iuxta pontē facere. q fossam in qua cōgregentur aque et ipas postea per riuum ducere. Dic quod non quia posset aqua ibi corrumpi et dare damnū prædio seruienti. ⁊ ꝓbaī in dicta. l. supra iter i. iiij. rñ. ibi aut si

Universidad de Deusto Biblioteca

spec⁹ fz Ja.ō are.ꝛ doc. ibi. ¶ Itē nūqd illeq̄ hz ius aq̄du.ō riuo posſit cuniculū subterraneū facer̄ p quē ducat aquā. Et ter.l.d.l.§.iter. i ꝑn sentit qō sic dū ōt cuniculū.q.d.sivellet facere posset gl. tz Fziū qō qñ fuit⁹ debeꝯ p riuū q̄ est coopt⁹ nec fossaz nec cuniculū coopte facere p̄t inuito dño p̄dij fuiētis p.l.j.§.fi.cū.l.se.ff. de riuis ſm intel.gl.lz gl.dubitet de itellectu illarū ll.de q̄ dicꝯ plę dixi .F. i fi. ij.q.ex p̄dict⁹ ōcidit vſq; ad fi.iij.q.p̄nci. Et adde p̄dictis qō ille q̄ auertit aquā de pu.aq̄ductu qñ hz id ex p̄uilegio p̄ncipis vel ꝯſuetudine dz ipaz ducere per castellū vel aliō foraminē ꝛ nō p fistulas ne maceries fistule corrūpāt.et Fziacies perdit bñficiū ducēdi aquā ꝛ etiā puniť i corpore.vt ē ter.in l.eos.ꝛ ibi bar.hoc not. C.de aq̄ductu.li.xj.et q̄ trahit aquā ex flumine publi.dz gratis trahere nihil soluēdo .p tali deductiōe aque vt.l.ad reparationē.C.ō aque duc.ꝛ no.gl.in Rub.co. tit. ¶ Supereſt alia q̄stio qs teneať manutenere riuos ꝛ eos purgare ꝛ ageres reficere ꝛ cu ius expēſis. In qua ita distingue. Aut loq̄mur de aq̄ publica aut de p̄uata. Si de publica vī qō debeat cōſeruari et manuteneri expēſis publicis ſm Flo.in.l.ſi fiſtulas.ff.de ſer.vr.p.et dixi.§.in.j.lib.in tit.de aqueductu.,p quo facit q: in dubiovſ qs facere opus in vtilitatē reipubli. ſumptu pub.vt.l.ad reparationē. cuz ſi.C.de aq̄du.li.xj.ꝛ.l.fi.C.de fabricēſibus ꝛ.l.cū nauicularioꝝ.in fine.C.de nauiculis.ꝛ.l.ij.C.de cupreſ.li.xj. Itē q: qs nō dz grauari duplici onere.l.j.C.de ipo.luc.deſcrip.ll.x.Sz in Fzium facit q: dñis p̄dioꝝ p q̄ trāſit aqueductus publica concedit immunitas ab extraordinarijs muneribꝰ: vt ſup edictionibꝰ noie illoꝝ p̄dioꝝ iponentes vt foſſas ſiue aquaꝝ ductus repletos purgēt. vt eſt ter.in.l.j.C.de aq̄du.li.xj.ꝛ ꝓterea vī qō ſuis expēſis facere teneanť ex q̄ ꝓpter hoc recipiūt ꝯmodū.q: ad quē ſpectat lucrū dz ſpectare dānū.l.j.§.p ſcōo.C.ō.cadu.tol.ꝛ.l.fz naturā.ff.de reg.iur. Itez q: q̄ in vno releuať in alio dz grauari.l.cū q.i p̄n. cū ibi notatis.ff.de iureiurā. Itē ꝓ hoc optime facit.l.ſuo victu.ꝛ.l.qō ni ſi.in p̄n.ff.de oper.liber.vbi dī illuz q̄ teneť p̄ſtare operas debere p̄ſtare ſuis expēſis.ꝛ ꝓ hoc ē gl.notabilis in l.ſtipulatiōes ꝯmodiſſimū.ff.de ſ̄.ob. que vult qō ſcriptores teneanť ſcribere cū ſuo atramēto.ꝛ ibi p Ange.ꝛ io. de imo. Facit ēt ad hoc qō no.gl.Bal. ꝛ doct.in.l.qñ liberi.C.de teſti.ꝛ not. idē Bal.in.l.liberti libertęq;.C.ō operis liber.ꝛ qō no.i.l.ſi nō ſortē.§.libertus.ff.de p̄di.ide. ¶ Ego in hoc articulo ita diſtinguerē.aut ē lex vel ꝯſuetudo declarās qs debeat purgare locuz publicū ꝛ cuiꝰ expēſis ꝛ illa ē ſeruāda l.j.§.fi.cū.l.ſequē.ff.de aqua pub.ꝛ.l. ſemp.§.legē.ff.de iure imuni.aut non eſt ꝯſuetudo.ꝛ tūc aut ꝓnceps vel ſuperioꝛ cuiꝰ ē locꝰ publicꝰ recipit vectigalia vel pedagia fluctuū ꝛ viaꝝ ꝛ ꝓpōciū a nauigātibꝰ ꝛ trāſeūtibꝰ.ꝛ tūc teneť ſumptibꝰ de publico ea loca purgari facere.nō aūt teneanť ſubditi ſumptibꝰ ſuis ar.l.j.C.de Alexandrie patria.li.xj.Itē ꝓ hoc facit qō elegāter dixit Arch.xxiiij.q.ſi qs peregrinos.vbi ſingulariter vult qō comites et barones ꝛ alij ſuperioꝛes colligentes pedagia et vectigalia teneantur itinera ꝛ ſtratas tenere ſecuras ꝓpter hoc

Quis teneatur manutenere riuos et eos purgare.

quia colligunt dicta vectigalia .aliōqui teneť ad emendationē perditoꝝ ſi i defectu iuſtitie inueniant .xxiij.q.j.dñs ꝛ.q.v.adminiſtratores.et.iij.q.iij.q̄ ſine.ꝛ in auť.vt diffe.iudi.§.pe.ꝛ ideꝯ ſequit Bal.in.c.j.in fi.pe.col.i ti. de pace iurat firmā. Idē tz Hoſtī.i ſūma de cenſibꝰ.§.ex q̄bꝰ.ꝛ Odof.i auť. habita.C.ne fi.,p pa.ꝛidē tz Flo.i.l.j.§. ſumma.ff.de his q̄ deie.vel effu.qō in relige qñ ſciuit:ꝛ ꝓhibere potuit.alꝰ ſecꝰ vt.l.neq̄d in p̄n.cū ibi no.p glo.ꝛ bar.ff.de incen.rui.ꝛ nau. Aut p̄ceps vel ſuperioꝛ nō recipit vectigalia ſed tūc aut recipit aliā vtilitatē.puta piſcationes vel ſalinas vel alias vtilitates iuxta.c.j.q̄ ſint regalia.ꝛ idē eadē ratione arg.c.q̄ ſentit onꝰ.de reg.iur. li.vj.l.ꝛ ſm naturā.ff.e.ti.aut nō recipit aliquā vtilitatē.ꝛ tūc ſubditi ſuis ſumptibꝰ purgare teneanť ꝓout ex eo vtilitatē recipiūt ēt ſi ſint eccleſie.C.ō op.pu.l.ad coꝛpꝰ.C.de colla.fun.patrimo.l.j.ꝛ in auť.de eccleſiaſti.titu.§. ad hoc ſancimꝰ.ꝛ.ff.ne qd in lo.publ. l.ij.§.viaꝝ ver.refectiōes.ꝛ qō no.i.l. ſi locꝰ in fi.ff.quēad.ſer.amit.ꝛ in.l.ij. in fi.C.de naui.lib.xj. ¶ Si ꝙ loquit de aq̄ ꝓuata.ꝛ tūc aut ē ꝓpria et nulli debēt ſeruitutē ꝛ dño incūbit onꝰ purgandi ſumptibꝰ ſuis.aut dz ſeruitutē alteri ꝛ regulariter i oībꝰ ſeruitutibꝰ refectio ad eū ꝓtinet q̄ ſibi fuitutē aſſerit nō ad eū cui⁹ res ſeruit niſi i ſeruitute oneris ferēdi vt.l.ꝛ ſi forte.§.ēt ff.ſi ſer.vē.de quo dic vt dixi.§.eo.i ꝙ. q̄ro de alia cōne q̄tidiana.ꝛ.§.in ꝓio lib.in ti.de ſeruitute oneris ferēdi.et adde qō ſi in fundo qs hz vſufructum aliꝰ ꝓprietatē.ꝛ ē aliqua ipenſa neceſſaria ,p cloaca vī ob formulā aqueductus illa ſpectat ad vſufructuariuz et nō ad ꝓprietariū.vt.l.ſi pendē.§.ſi qd cloacarij.C.de vſufr.ꝛ ibi vide p Flo. ꝛ qō hī i.l.hacten⁹.eo.ti.Itē adde dū dicit Bal.in.c.j.§.ſi qs de māſo.in pe. col.in ti.de ꝓto.in re.ſa.qō qs teneť mūdare de facto riuū ſuū p ſua p̄dia currētē p.l.j.C.de aq̄ductu.li.xj. dz intelligi de riuo publico ꝛ de facto i cura ꝛ opa ꝛ expēſis publicis.l.ad repa ratationē eo.ti.ꝛ adde q̄.§.dixi. ¶ Ultio circa iſtā. q.p̄ncipalē adde.q̄ §.dixi in.j.li. in.ix.q.p̄ncipali.vbi in gñe tracta tū eſt qualiter qs dz vti fuitute.ꝛq̄.§.dixi ex.vij q.p̄n. ¶ Mono p̄ncipaliter ḡro qualiter retineať ſeruitꝰ aq̄ductꝰ ꝛ i ea qs teneri ꝺbeat. Dicꝺbeuit qō retineť qñ ip ſe;cui debeť vtiť re pleno ei⁹ noie:nō aūt mercenariꝰ aut hoſpes aut amicꝰ aut medicꝰ q̄ ad viſitādū dñz venit vel colonꝰ vel fructuariꝰ Itē qui quaſi debita ſeruitute vſu eſt ꝛ in vſu retineť vt eſt ter.in.l.j.cū ll.ſeq.vſq; ad fi.titu.ff. quēadmo.ſer.amit.vbi glo.ꝛ doc. Itē ſi in ꝓtes agri aqua fluxit etiā ſi nō ad vlterioꝛa loca ꝓuenit tñ oībꝰ ꝓtibꝰ fundi debeť ꝛ retineť.vt.d. l.ſi in partes eo.ti.facit l.j.in p̄ri.ꝛ quod ībi no ta.ff.de acqui.poſ.Itez ſi in via publica eſt locus p quē duco aquam ad p̄diū meū.lz regulariter de iure ducere nō poſſum vt.l.j.§.pe.et.l. hoc iure.§. ductꝰ aque ff.de aqua quoti.ꝛ eſti. tamen ſi vnus mihi cōceſſit vt poſſim aquam ducere p locū publicuz ꝛ poſtea me ducere impediat ſum tuēdus i vſus aqueductus per vtilez actionē cōtra ipſuz qui ius mihi aq̄ducēde conceſſerat vt ꝓbať in.l.ij. ſm vnū intellectum gl. ff.cōia p̄di.facit ad hoc. l.j.§.ait ꝓtor.ff.ō aq̄ q̄ti. ꝛ eſti.ꝛ.l.p funduz.ff.de

Quaꝛ re tineať ſeruitꝰ aqueductus.

ser.ru.p̄dio.ꝛ eodez mō qui mihi ꝑcessit facere pontē supra uiā pu.ꝛ edificare molēdinū super suū ꝯ iure mero non teneat dicta ꝓmissio.tñ ille q̄ ꝓmisit nō poterit petere vt ꝓponaꝫ pōs aut destruaꝫ molēdinū ꝑ Ang.ꝛ doc.i d.l.ij.ff.cōia p̄edi.ꝓ istum tex.cū glo. Ex quo etiā ifert ibi Ang. qđ ꝯ ex flumine publico nō possit cōstitui seruitus aqueduct⁹ vt teneat de rigore tñ de equitate ꝓtis sic qñ flumē nō erat perenne.vt ibi qđ est notādū. Item qs retinet seruitutē aque etiā qñ edificia in flumine sunt diruta .dummō remaneāt aliqua retētionis signa que ꝑāt esse. Primū qñ edificiū vel forma aq̄ducende nō est reducta ad pristinam formā. Scōm qñ esset reducta ad pristinā formā,sed nundum esset elapsus annus. Tertiū qñ esset elapsus ann⁹ sed remanserūt aliqua ligna in fundo aque puta pali lignei.vt ꝓbaꝫ in.l.fi. in p̄n.ꝛ ibi per Bar.Ange.ꝛ doct.ff.de vsu.ꝛ ꝓ no.in.l.riparum.ff.de re.diui. qñ diruto ponte edificio vel forma aq̄duct⁹ in signū retinēde q̄si possessiōis formare vel figere fecit palos ligatos in quibusdā partib⁹ fluminis vel aq̄ qđ signū est ne videaꝫ locū reliquisse. q: solent habētes iura aque vel molēdini in flumine per publicū instrumētum ꝓtestari quod nō obstāte destructione ipsi intendunt tenere ꝛ possidere vel quasi locum ꝛ alueū fluminis ꝛ ius: ꝛ per huiusmodi signa faciūt affigere palos.vt dixi.ꝛ stantibus p̄dictis signis vl' aliquo eoꝝ nullꝰ alt⁹ poterit edificare i dicta aqua vel ius aq̄ auferre q: edificās eum q̄si possessiōe priuaret. Ita singulariter dixit Ang. ꝛ Jo.de.mo.in.l.fi.per illū tex.cuz ibi notatis.ff.de vsucap.ꝛ adde quod no. Bar.in.l.quomin⁹ i.xv.q.ff.de flumi. qđ ꝓpetuo tene mēti i practica ꝓ illis qui habēt molendina vel alia edificia in fluminib⁹ aut aquis vel ius aq̄ducēde et ꝓmittūt corruere edificiū molēdini vel aq̄ductus. vt si retinent aliq̄ signa de predicas vel similia dicantur retinere ius molēdini vel aqueduct⁹ nec eo turbari possunt. Item si quis in aqueductu suo ip̄edict⁹ pōt sibi ꝓpria auctoritate subuenire ꝛ edificium vel locum in eo ꝓ alium factum propria auctoritate destruere ꝛ hoc modo suam q̄si.possessionez tueri. vt.l.j.§. si protectum.in fi.ff.ad l.aquil.ꝛ.l.seruitus.§.si ad ianuam.ff.qđ vi aut clam .Item si quis diuerteret aquam meam vel mihi debitaz vel̄m pedierit vel destruxerit aqueductū qua'actione possit ꝓuenire.vide tex. cum ibi not.i .l.si seruꝰ seruum.§.si aqueductū ff.ad.l.aquil.Item quō retineaꝫ ista quasi possessio seruitutis aqueductus vide ea que habentur per glos.ꝛ doct. in.l.ij.C.de ser.ꝛ aqua. ꝛ circa hanc materiam vide.ē.in.j.li.in p̄in.i xiij.q.p̄in. in pe.ꝛ vlti. col.ꝛ q̄ dicam in.sequenti.q.p̄in.quia ꝓ ea ibi dicētur declarabit etiā ista.q. ¶Decimo p̄incipaliter q̄ro quomodo ꝛ qualiter seruitus aq̄ducꝰ amittaꝫ.dic multis modis. ¶Prio amittitur tēpore non vtendo vt habeē plene ꝓ gl. ꝛ doc.in.l.seruitutes.ff. de seruit.ꝛ in.l.ij.C.ō ser ui.ꝛ no.q: si aquaz que oriebatur in fundo vicini plures ꝓ eundē riuum iure ducere solti sunt ita vt suo q̄sq: die a capite duceret ꝓ eundē riuū cūq: cōem.deinde vt quis inferior erat suo q̄sq: ꝓprio riuo vt vn⁹ statuto tpe quo seruitus amittitur non

Quar ser uit⁹ aq̄ductus amittitur.

duxit ius aq̄ducēde amisit nec ꝓ certos q̄ duxerūt seruitutē retinuit nec tale ius cereris acq̄rit.ꝛ si plurimuz fundo aq̄ debita eēt ꝓ vnū coꝝ oibus habuisset iter quos is fund⁹ cōis fuisset retinet vt est tex.in.l.aquā.in p̄n.ꝛ .§.j.ff.quēad.serui.ami.qđ nor. Itē si seruit⁹ debeē sibi maiori et pupillo ꝯ vterq̄ nō vtaꝫ tñ ꝓpter pupillū tu ēt maior seruitutē retines.l.si cōez.i p̄n. vt ibi no.eo.ti. ¶Scdo amittit cōfusiōe.de q̄ vide in.l.si qs edes.in p̄nc.ꝛ .§.j.ꝛ ꝓ Flo.ꝛ.l.si cōi.ꝛ.l.vn⁹ ex seruis ff.de ser.ru.p̄e.ꝛ.l.tria p̄dia.eo. ti.et vt pomū.§.j.ff.de ser.ꝛ.l.si cū seruitus ff.quēad.serui.ami.ꝛ de istis duobus modis amittēdi seruitutē vide q̄ plene dixi.ē.in.j.lib.in.x.ꝛ vlt.q. p̄inci. ¶Tertio amittit permissiōe si debes mihi seruitutē aq̄duct⁹ ꝛ ꝑmisero tibi vt eū claudas vel ad aliū locū aquaz ducas ar.l.si dom⁹.ff.de ser.vr.p̄e.et l.si edes mee.eo.ti.ꝛ.l.stillicidij in p̄n. ff.quēad.ser.amit.ꝛ cū.l.me⁹.ff.si ser. ven.nisi illa ꝑmissio fieret p̄cario necessarie.q: tūc seruit⁹ nō amitteret.l. si p̄cario.ff.cōia.p̄di. ¶Quarto amittit si fōs aruerit ex q̄ aq̄ductū habeo ꝛ ꝓstitutū tps ad venā suā nō rediret vt.l.vn⁹ ex socijs.§.fi.ff.de ser.rust. p̄e. ¶Sz post cōstitutū tps ad amittēdā seruitutē ad suā venā rediret an aq̄duct⁹ erit amissus. Et dicēdū ē ipm amissuz sz restitui debere.vt ē tex.no. in.d.§.si.ducta.l.se.q̄ icipit.ꝛ adūcim⁹ vt ibi ꝓ gl.ꝛ doc. ¶Quinto amittit ex recessu fluminis vt si aquā ex flumine publico duxerim ꝛ flumē recesserit nō pōt seq̄ flumē qñ et loco seruit⁹ ipositā nō ē q̄ten⁹ is loc⁹ tut⁹ sit.Sz si alluuiōe paulatiz accesserit fūdo tuo subsequi potes qñ tot⁹ loc⁹ fluminis seruit ducta est.sed si ceperit totū fluere mutato alueo nō potest qñ medi⁹ locus nō seruit iterrupta est seruitus vt est rex.i.l.hoc iure.§.si aquā.ff. de aq̄ quoti.ꝛ esti.Circa qđ vide q̄ plene dixi ē.in.vij.q.p̄n.ꝛ. Itē qđ si ōbeē seruit⁹ aq̄duct⁹ ex flumīe publico. ¶Sz nun q̄d ꝓpter inūdatiōē fluminis p̄dict seruit⁹ aq̄duct⁹. Dic qđ nō.l.adeo.§. insula.in fi.ver.aliud sane est.ff. de acqui.re.do.ꝛ insti.de re.diui.§.alia cā. ¶Sz maior est dubitatio nunq̄d possessio vel q̄si aq̄ ꝓ maiorē inūdatiōē pdaē sicut possessio territorij. Dic qđ nō:q: nihil additū tali facit desinere q: nec desino possidere terrā si ei cruſta applicet ex fundo vicini. facit ad hoc.l.si q̄s nec cām.§.fi.ff.si cer.pe.Et istud est necessariū satis maxime ꝓpter possessiōes q̄ site sunt iuxta padū q̄ inūdanē ifallibiliter ifra decēnium inūdatiōe nōleui nec cito trāsitoria sz vehemēter crustā agroz exportāt.vt ff.de adqui.pos.l.iij.§.labeo.ꝛ ex hoc seq̄tur q: si p̄scribo aridā terrā q̄ ē facta lac⁹ ꝛ stagnū ꝓ ipetū aquaz vel industria mea qđ iterrupta sit p̄scriptio eaten⁹ q̄ten⁹ ꝑmixtus q̄litasē pempta q: ꝓmo erat nūc aq̄ mutato elemento ita notabiliter dicit Bal.in.l.vnica i vlti.charta.in p̄n.C.de p̄fes. ¶Sexto amittit vsu alteri⁹ aq̄ in q̄ nō sit seruitus ꝑcessa si nō vtaē aq̄ sibi ꝑcessa.l.si q̄s alia in p̄n.ff.quēad.ser.amit.ꝛ is q̄ nocturnā aquā hz vsus fuerit diurna ꝓ stitutionē tpis ad amittēdū seruitutē nocturnā amisit q̄vsus nō ē ꝛ eſ. Et idē est in eo qui certis horis aque ducū habēs alijs vsus fuerit. vt.l.si cōem.§.j.ff.quēad.ser.amit.ꝛ ꝓbaē in l.sicut via ꝛ in.l.si sic constituta eo.ti. ¶Sed posset dubitari an per īmissionē alterius aque de qua nulla seruit⁹ debeē amittaē seruit⁹ aq̄duct⁹. Et dicas q: non ex quo vtē aqua debita et multo maiori.vt ꝓbaē in.l.sicut via i p̄in.ꝛ.l.j.§.itē q̄rit.ff.de aqua quoti.ꝛ esti.tñ vtēs ampliori aqua simul mista pōt per dñm p̄dij seruiētis in tota aqua ipediri ex quo aqua nō est diuisa ꝛ postēa simul iūcta est inseparabil.vt.d.§.recte q̄rit.Et ē rō q: i īsepabilib⁹ vtile per inutilevitiaē.vt ibi.et l.si spōsus.§.generaliter.ff.de dona. iter vi.ꝛ vro.ꝛ.l.alias icipit pedi⁹.ff. de arbi.ꝛ nor.per Bart.in.l.j.§.pe.de ver.obli.ꝛ in.c.vtile.de reg.iur.li.vj. cū si.ꝛ adde oino qđ no.Bal.in.l.vnica.in pe.char.in fi ver. pone fuit p̄fessus.C.de confes. ¶Septimo amitti-

tur diuisiõe fundi si aq̃duct⁹ debeꝯ in fundo vicini in loco certo ⁊ finito ⁊ fũdus seruiẽtis diuidiꝫ p lõgitudinem q̃ pinde ẽ ac si ab initio ꝑstituta seruitute duo fundi sunt vt. l. nã ſatj. §. j. ver. ſz is. ff. quẽad. ſer. amitt. Qđ pcedit si ille cui seruit⁹ debebaꝫ alterum fundũ in quo seruit⁹ nõ remãsit redemit seu acqsiuerit: q̃ p hoc non tollit seruit⁹ q̃ in alio fũdo ẽ ꝑstituta lz a pncipio fuisset vn⁹ tm̃ fund⁹. ⁊ hoc q̃n loco in q̃ seruit⁹ debebaꝫ diuiso fũdo vt aq̃duct⁹ cõsistere nõ posset sec⁹ si remaneret ita ãgust⁹. q̃ tũc vterq; fundus liberabit vz fund⁹ redẽpt⁹, pter ꝑfusionẽ. vt dixi. §. in pn. Ali⁹ ppt angustiã loci. l. si tã angusti. ff. de ser. et hoc pbaꝫ in. d. l. nã satis. §. certũ. Sz si diuidit fũd⁹ seruiẽs p latitudinem tũc nõ amittit seruit⁹ nõ vtẽdo seruitute aq̃duct⁹ diuisa nisi tota aq̃ nõvtatur vt. d. l. nã satis. §. si ẋo p latitudinẽ: vel nisi spãliter cõuẽtũ fuerit vt alter fund⁹ libereꝫ. vt. d. §. si ẋo p latitudinẽ. ver. pñt tñ. Si ẋo seruit⁹ aq̃ductꝰ debeꝫ in vno fundo vt p quãlibet eius partẽ liceat aquã ducere ⁊ puẽtum sit locũ mutare posse. tũc si diuidetur fund⁹ seruiẽs p lõgitudinẽ ⁊ nõ vtaꝫ seruitute nisi pvnũ de illis fũdi statuto tpe seruit⁹ amittit. q̃ tũc pinde est ac si ab initio seruit⁹ duob⁹ fũdis fuerit ipposita. vt est casus cũ glo. in. d. l. nã satis. §. ceterũ. ff. quẽad. ser. amit. Et p̃dicta pcedũt q̃n seruit⁹ nõ ẽ diuisa. puta q̃ ꝑstituta sit aq̃ vt vel estate tm̃ vtaꝫ vel vno mẽse vel alternis annis vl mẽsib⁹ aut dieb⁹ vel horis tm̃ nocturnis vel diurnis an nõ vtendo amittaꝫ statuto tpe. an ẋo duplicẽ. vꝫ tex. cũ gl. ⁊ doc. in. l. si sic. ff. quẽad. serui. amit. ⁊ in. l. si diuturnã. ff. de aq̃ quoti. ⁊ esti. ⁊ vide q̃ plene dixi. §. i. j. li. ix. q. princi. ver. itẽ seruit⁹ regulariter amittit. ⁊ dixi. §. eo. in. vij. q. prin. circa prin. ver. itẽ cõstitui põt vt ducatur. Et de materia q̃o ⁊ q̃n amittaꝫ seruit⁹ vel q̃si possessio seruitutis. vide p Bar. in. l. quomin⁹. in. xv. q. ff. de fluminiꝫ ⁊ p Bar. Ang. ⁊ doc. in. l. fi. ff. de vsuca. ⁊ q̃o no. i. l. si quis cẽ. ff. de diuer. ⁊ tẽp. p̃scri. ¶ Querit. xj. pncipal⁹ q̃o p̃cedaꝫ in iudicio circa istam materiam aqueductus. dicit Rof. bene uentan⁹ in libellis suis iuris: vbi posuit q̃tuor interdicta in hac materia aque in quib⁹ etiaꝫ ponit libellũ ⁊ positiones. Primũ interdictũ est q̃n q̃s habet ius aq̃ quotidiana ducẽde ad prædia sua et ab aliquo prohibetur aquam illam ducere. ⁊ dicit Rof. q̃ hz cõtra impediẽtem interdictũ de aqua quoti. q̃ interdictum est p hibitoriũ ⁊ cã retinẽde possessiõis est inuentũ sed nõsemp: q̃ est aliq̃n restitutoriũ. puta si aliq̃d fiat ad impediendũ quasi possessionẽ aque ductus vt illꝰ destituat vel destruere ꝺbeat. vt l. j. in pnci. §. labeo. ff. de aq̃ quo. ⁊ esti. et ad hoc vt ꝓpetat hoc interdictũ dicit q̃ septẽ sunt necessaria. ¶ Primũ est q̃ sit aqua quoti. ⁊ quotidiana aquã intellige nõ q̃ quotidie fluit: sed etiaꝫ eam quaꝫ quotidie põt ducere si vellet vt. l. j. §. j. ff. ꝺ aqua quoti. ⁊ esti. ¶ Secũdũ q̃ illa aqua sit vsus hoc anno nõ vi non clam nec precario salt ẽ vna die vel vna nocte: sed si ãte annũ hausisti nõ habes hoc interdictum nisi ifra vnum annũ aqua per se fluat vt. ff. eo. l. j. in princ. ⁊ §. qꝺ aũt scriptuꝫ est. ⁊ §. quesitum. ¶ Tertiũ q̃ illa aqua sit perẽnis nl̃ la aqua eñ potest duci

Qualr̃ pcedaꝫ i iudicio imateriã aq̃ductus.

nisi sit perẽnis. ff. eo. l. j. §. loqtur. ¶ Quartum q̃ aquã illã ducas a capite nõ alivnde. Caput aũt aq̃ est vñ aq̃ nasciꝫ siue ipse fons ex fõte siue flumie vel lacu hẽat pncipia fossaꝝ qꝺ⁹ aq̃ ex flumine vel lacu pmũ; rinũ ducat. l. j. §. hoc interdictũ. ⁊. §. caput. ff. eo. ¶ Quintũ q̃ ille qui ducit aquã putet se iure ducere. si aũt putat se nõ iurevti nõ hz locũ hoc iterdictũ. ff. e. l. j. §. ſz ⁊ si iure. §. ari. ¶ Sextum q̃ in illa aq̃ ducẽda nõ excedat ãpliationis modũ ⁊ nõ ducat p aliã regionẽ quã solit⁹ sit ducere. l. j. §. illꝺ. cũ simili lib⁹. ff. eo. ¶ Septimũ q̃ illa aq̃ ducẽdo aliã nõ imisceaꝫ alioq̃ nõ habebit locum hoc interdictũ: vt. ff. eo. l. j. §. illꝺ. labeo ⁊. §. itẽ q̃rit. ¶ Formã aũt libelli põit Rof. i hoc iterdicto hoc mõ. Cotã vobis dñe. A. conq̃ror ego. M. de Alberto de dauẽtria teutonico q̃ me phibuit ducere aquã p fundũ meũ talẽ cui⁹ ꝑfines sunt tales ꝛc. iuxta. l. formã. i pnc. cũ gl. ff. ꝺ cẽsi. quã aquã duco sicvt duxi i hoc anno nõ vi nõ clã non p̃cario. Uñ ne me phibeat vel ipediat ago ꝓ ipsuz Alb. ⁊ ad hoc ꝓpono interdictũ de aq̃ quoti. et esti. vel actiõe in factũ: ⁊ qꝺ ita bñ concipies libellũ dicit. l. j. in princ. ff. eo. Quidã tm̃ apponere petũt interesse ita dicẽtes: ⁊ q̃ i. rx. interest mea nõ eẽ phibitũ iõ ipsum alb. ꝺcẽnari peto i meũ itereresse. ⁊ ad hoc ꝓponꝺ iterdictũ p̃dictũ ꝛc. ⁊ hec pbant in. l. j. §. pterea. ff. e. Sz dicit Rof. q̃ nõ credit qꝺ possit peti p iterdictum. lz i illo possit ꝺcẽnare iudex sicut i alijs supiorib⁹ interdictis notaui. Nec ob. ille. §. pterea q̃ ibi p pter factũ suũ amiserat ius aq̃ducẽde. Uñ q̃ in hoc casu ẽ restitutoriũ igit restituit mihi illud interesse. ¶ Positiões autẽ ⁊ capl̃a siue articli actoris ita formari ꝺbẽt ego Albert⁹ dico q̃ aq̃ q̃ exit de tali fõtevel flumine ẽ q̃tidiana. i. q̃põt q̃tidie fluere. Itẽ q̃ aq̃ illa sum vsus hoc anno nõ vi nõ clã nõ p̃cario. Itẽ q̃ vsus suz hoc ãno illa aq̃ satis vna die vel vna nocte. Itẽ q̃ illa aq̃ sp ẽ perẽnis ⁊ nullo mõ ꝺsiccaꝫ. Itẽ q̃ aq̃ illa oritur ex tali fonte vl̃ ex tali flumiue ita qꝺ ab illo fonte vel flumie aquam duco. Itẽ q̃ illã duco iure seruitutis credẽs vti iure meo. Item q̃ duco aquã illã ita sicut ꝓmo ducebã. Itẽ q̃ aquã illã p eũdẽ locũ duco sicut ⁊ ducere solebã. Itẽ q̃ illã aquã tm̃ quã ducere solit⁹ erã duco sine alia. ¶ Positiões autẽ vel capitula siue articuli rei ita eꝫ formari põt ego. M. dico q̃ illa aq̃ currit tm̃ in hyeme ⁊ in estate ꝺsiccaꝫ. ⁊ si hoc ꝓfiteꝫ actor absoluitur re⁹. q̃ tm̃ nõ est aq̃ q̃tidiana nec pennis. Itẽ dico q̃ aquã illa ys ẽ

Forma libelli in p̃senti iterdicto.

Capitula ⁊ positiones i hoc iterdicto.

Universidad de Deusto Biblioteca

trytius tm̃ si hoc cõstet actor succũbit: qz si tryti⁹ tm̃ fuit vsus ergo nõ ipse. ℳ. Itez q aqua illa vsus fuisti vi vel precario a me itẽ qõ aquã illam quã ducis a tali loco eam ducis. Itẽ q locus ille est tm̃ remotus a fonte vel flumine vnde aqua illa prouenit ꝛ habet initiũ q eã ducere non potes. si hoc confitetur actor succumbit qz iam non ducit aquã a capite. Item q tu scis siue credis te cõtra ius ꝛ iniuste aquã illã ducere. Itẽ aquã istã ducis per illã regionem qua hoc anno duxeras. Itẽ q aquã illam ducendo aliam aquam imisces. Hec omnia colligũtur ꝛ probantur ex iurib⁹ supra in principio. huius interdicti, allegatis. Cetera cum materia hui⁹ interdictivide per Rof. ĩ titulo de aqua quotidia. ¶Secundum interdictum est de aqua estiua quo competit ei qui habet ius ducendi aquam ad locum suum ꝛ ab aliquo ipedit eam ducere ꝛ dat ꝓtra impedientẽ. Et dr hoc interdictũ de aqua estiua: qz propter aquam que tã tum estate ducitur prohibitum est. Et ideo si aliquis duxit aquã in tempore estatis. ꝛ mõ. vult ducere ꝛ impeditur ab aliquo habet istud interdictum vt. ff. eod. l. j. ℌ. deniq; ait. Et ad hoc vt istud interdictũ competat quatuor sunt necessaria. ¶Primum qõ aqua illa sit estiua non q̃tidiana nã estiua aq̃ri diana differt vsu nõ iur̃ vt. l. j. ℌ. q̃ri. ff. e. ¶Scõz qõ aquã illã ꝓri estate duxeris hoc ẽ nõ in ista estate sz i ꝓcedẽti. Alio qui si hac estate locũ hz interdictũ vtile de aq̃ estiua. vt. ff. eo. l. j. ℌ. qõ aũt dixim⁹ ꝛ ℌ. q̃ hac estate. Et qñ dicaf estas dicvt ħ p glo. i. d. ℌ. qõ ãt dixim⁹. que ħt qõ estas durat quatuor mensibus qz icipit ab eq̃noctio vernali ꝛ finit in equinoctio autũni. vt. d. l. j. ℌ. estate alia tpa durat hyems. Et aduerte qz aqua estiua dz esse quotidiana. Nã ois aqua q̃ in estate currere põt est quotidiana: qz ois aq̃ q̃ currit i estate currit ẽt in hyeme sed non cõuertitur. Multe esñ aque q̃ currũt in hyeme nõ currũt in estate. ¶Tertiũ req̃ritur qõ illã aquã duxeris saltẽ vna die vel nocte sicut in supiori interdicto notaui. cũ hec aq̃ distet a quotidiana nõ iur̃ sz vsu vt dixi. Et omnia ꝑdicta sunt in ꝓcedenti interdicto vt repetẽ. ¶Quartuz qõ duxeris nõ vi nõ clã nõ ꝑcario: vt. ff. eo. l. j. ℌ. deide ait ꝓtor. ¶Sz dubitari põt quare istõ interdictũ fuit factũ ꝛ an sufficeret primũ ꝛ nũquid sit aliud cũ aqua quotidiana ab esti. distet nõ iure sz vsu. vt. ff. e. l. j. ℌ. quotidiana. Respõdeo ideo fuit inuentũ qz in speciali casu loquit sc̃z qñ aliqs vult ducer̃ aquã

ℌ. qõ aũt vide Bar. l. l. j. ℌ. estate. ff. neq̃ d i flu. publ.

Interdictũ de aq̃.

Quot sũt necessaria vt isto interdictuz cõpetat.

quã, in estate duxit. ꝛ etiã differũt iter se quãtũ ad factũ. ff. eo. l. j. ℌ. qõ aũt. Licet oia q̃ requiruntur in isto req̃runf etiã in alio: vt dictũ est. Fuit aũt istud ideo inuẽtũ qz vtile erat aquã ducere in estate pp hortos ad irrigandũ ea q̃ ibi sunt. ℳec facies vim in ꝟbo. qõ dixi ad irrigandũ q̃si nõ hz locũ interdictũ: alꝫ qz immo locũ hz. Nã si alia de cã deducta aq̃ sit nihilomin⁹ ꝑ petunt hec interdicta. vt. ff. eo. l. j. ℌ. idẽ labeo scribit etiã si ꝓtor. ¶Itẽ q̃ritur an interdictũ de aqua quotidiana in eo casu cõperat quo cõpetit interdictuz de aq̃ estiua. Videf qõ sic quasi illõ sit genus ꝛ istud sit species. Et Rof. nõ putat esse verũ qz doli cl̃a nõ pertinet ni si de his tm̃ de q̃bus specialiter cautũ est. vt. ff. de verb. obli. l. doli clausula. ꝛ l. sanctio. ll. ff. de pe. In hoc interdicto ita cõcipias libellũ. Cozã vobis dño. A. conq̃ro. ego. ℳ. ꝺ Alberto de dauẽtria qõ, phibet vel ipedit ducere aquã estiuã ad fundũ meũ ad irrigandũ teneras cucurbitas vel cucumeres vel olera vel aliud vbi aquã illã duxi in ꝓtori estate. Unde ne me, phibeat vel impediat ago ꝯ ipsum ꝛ ad hoc ꝓpono interdictũ de aqua estiua vel actionẽ in factũ. Et q̃ ita bene ꝓcipiaf libellus ꝑdicto mõ ꝛ istud mutes. Qui me ipedit siue, phibet aquã ducere sicut hac estate duxi. Uñ ne me ipediat vel, phibeat ago ꝓtra ipm ꝛ ꝓpono vtile interdictũ de aqua esti. vel actionẽ in factuz. Et ista conceptio libelli, phaf i. l. j. ℌ. hac estate. ff. e. ¶Positiões aũt vel capꝫ i hoc interdicto tu actor ita facer̃ potes. Ego dico illa aq̃ q̃ est in fonte tali siue flumine fluit vel põt fluere. Itẽ qõ aq̃ illa fuit vsus ꝓtori estate. Itẽ qõ aquã illã duxi nõ vi nõ clã nõ ꝑcario. Item qõ duxi ab illo loco vñ oriꝝ aq̃. Itẽ qõ duxi credẽs ius habere. Oẽs etem̃ positiones ꝛ oia q̃ req̃runf i supiori interdicto req̃runf etiã in isto. ¶Positiões aũt vel capꝫ reus econtra facere põt

hoc mõ. Ego dico qõ hec aq̃ in estate siccaf. Itẽ qõ iã sunt duo ãni qõ aquã illã nõ duxisti. Itẽ qõ duxisti aquã illã clã vi vel ꝑcario a me. Item qõ duxisti aquã illã credens me ius non habere. ¶Tertiũ est interdictũ de aqua ex castello ducenda qõ cõperit qñ quis ducit aquã ad prędium suũ vel domũ ex castello idest receptaculo illo qõ aquã publicã suscipit qõ castellũ vocatur ꝛ impeditur aquam illã ducere ꝛ est ꝑditũ interdictum de aqua ex castello ducenda ne quis impediaf. vt. ff. de aq̃ quotidia. ꝛ estiua. l. j. ℌ. ait ꝓtor. ex q̃ castello ad hoc vt competat istud interdictũ quinq; sunt necessaria. ¶Primum quod ius aqueducende sit tibi concessuz ab eo qui cõcedere poterat. puta ab iperatore vel senatu. Nã esñ aquam ducere conceditur ex castello. idest receptaculo quod aquam publicam suscipit nisi a principe vel senatu concedaf. vt. ff. eo. l. ü. ℌ. hoc est interdictũ necessario. ꝛ. ff. de fluminib⁹. l. quominus. ¶Scõm vt violentia tibi inferatur alꝫ nõ competit. vt. d. ℌ. ait ꝓtor. ex quo castello si de nouo vis ducere aquã ex illo receptaculo siue castello quod tu caueas nomine damni infecti vicino. vt eodẽ. ℌ. in fine dicitur. ¶Quartũ qõ receptaculũ ex quo aq̃ ducitur sit tale quod anteq̃ suscipiaf sit publicũ. ff. eodem. l. j. ℌ. ad hoc interdictum necessario. Et aduerte ꝛ tenenti q̃ lz ꝑdicta iterdicta. s. de aqua quotidiana. ꝛ estiua sint posteriora: tñ illõ iterdictũ respicit cãm, ꝓprietaris: qz si est tibi ꝓcessuz siue signatũ ius a principe vel senatu habes hoc iterdictũ. nõ habes tñ lz vsus fueris tãto tẽpore cui⁹ nõ extet memoria. ff. eo. l. j. ℌ. vlt. ꝛ. l. hoc iure. ℌ. ducr⁹ aq̃ intelligiẽ de ductu aq̃ ex flumine publico. ceterũ si aliunde deducaf aqua quã in flumẽ pub. ꝛ hz cõtinuã cãm seruituris. illa lõgo tẽpore acquiritur. C. de seruitutibus. l. ü. ꝛ ita vult Rof. in interdicto isto de aqua ex castello ducenda. qõ de ne nota ꝓ limitatiõne dicti ℌ. ducr⁹ aque. ¶Quintum est necessariũ vt ille qui vult ducere aquam ita ducat vt

vicinis nō noceat. ff. eod. l. hoc iure. §. ex flumine. Princeps em̄ q̄ ꝓcedit alicui vt ducat aquā vī cōcedere sine dāno ⁊ iniuria alior. vt. l. ij. §. merito. et §. si qs a pn̄. ff. ne qd in lo. pub. Mā rescripta pncipis et priuilegia sine cuiusq; iniuria ꝓcedi solēt. l. nec vias. C. de seruit. lib. x. c. quāuis in fi. de rescri. li. vi. ⁊ c. lz. de offi. deleg. cum similibus.

¶ Sed ℨ p̄dicta opponit fm Rof. ⁊ vī qd istud interdictū nō hz locū. Mā rō istius interdicti est vt aliqs ducat aquā publicā cū licētia pncipis vt dictū est. ¶ Sed ℨ istū est. ſ. qd ēt sine licētia pncipis possuz aquā ducere qz flumina sunt publica. vt. ff. de fluminib⁹ l. j. ⁊ ij. ⁊ tamē possuz mea auctoritate aquā ducere dūmō iperator vel senatus nō phibeat. vt. ff. de fluminib⁹. l. q̄minus. Rñdeō fm Rof. vez esse q̄ tu posses ducere aquā ex flumine publico etiā sine pncipe ſz aquā publicā. i. vsui publico destinatā fm vsum reipublice nō potes ducere sine priuilegio pncipis. vt. d. l. q̄ min⁹. Et in hoc casu ꝓcedit q̄ ꝺz in hoc iterdicto de aqua ex castello ducēda. i. ex eo receptaculo qđ aquā publicā suscipit. ff. de aq̄ q̄ti. ⁊ esti. l. j. §. ait p̄tor. ex quo castello. Uel aliter p̄t dici fm Rof. loquī forte in hoc casu hoc interdictū. Habeo p̄diū meū vel domū meā iuxta flumē vel riuū inter p̄diū meū ⁊ domū meā est via publica volo docere aquā supra viaz publicā ad p̄diū meū vel ad domuz meā: ⁊ sic facere castellū quoddā. i. receptaculū: qđ suscipiat aquā illā publicā. certe hoc nō possuz facere sine p̄missu vel mādato pncipis. ⁊ q̄ ita sit intelligēdū istud iterdictū ꝑbat i. l. j. ff. de aqua quoti. ⁊ esti. ⁊ in. l. si i lo. pu. §. si nō iussu. ff. de aqua plu. ar. Uel ita potes ponere exēplū. Habeo domum meā ex vna pte vie pub. ⁊ aliā domuz ex alia pte volo facere pōtē iterytrāq; vt capiā aquā pluuialē p cisterna et ita facere castellū. i. receptaculū q̄ recipiā aquā pluuialē. certe nō possuz sine licētia pn̄. Mā pontē sup viā pub. facere nulli ꝓcedit. ff. ne qd in lo. pu. l. ij. §. tractatū. vt ē tex. i. l. fi. ff. ne qd in flumine pu. ⁊ facit. l. j. §. q̄ p mittit. ff. ō aq̄ q̄ti. ⁊ esti. ⁊ idē ℨ Bar. i. d. §. tract. in. l. q̄min⁹ in. x. q. ff. de fluminib⁹. ⁊ Spe. i tit. ō cā pos. ⁊ ꝓprie. §. nūc di cēdū. ver. itē q̄rit. ⁊ bal. in. l. lapilli in vlt. col. de re. diui. ⁊ Dñic⁹ de sctō gemi. i. c. j. de excel. pla. lib. vi. q̄ dicit p dictū. §. tractatū qđ si aliqd ℨ duas domos ⁊ i medio ipsaz̄ flumē nō poterit facere pōtem super eo.

¶ Libellus aūt i hoc interdicto ita formari p̄t coz̄ vobis dño. M. con q̄ror ego Albert⁹ de dauētria q̄. A. iniuste ꝓhibet me siue ipedit aquā ducere ex castello. i. ex illo tali receptaculo q̄ cōtinet aquā publicā ex q̄ loco est mihi ius siue cō petit aquaz ducere. Uñ ne me prohibeat ago ℨ ipm̄ ⁊ ad hoc ꝓpono interdictū de aq̄ ex castello p actionē in factū. Et q̄ ita ꝓcipiat iste libell⁹ ꝓbat in. l. j. §. p̄tor. ex q̄ castello. ff. de aq̄ q̄ti. et esti. ¶ Positōes vī capitula actoris ita formarīpñt. ego. A. dico q̄ in tali loco est receptaculū qddā in quo colligit aq̄ publica. Itē q̄ loc⁹ ille vocat castellū. Itē q̄ imperator vel senat⁹ ꝓcessit mihi ducere aquā ex illo loco. Itē qđ tu ꝓhibes me illā aquā ducere. itē qđ qñ volui ducere aquā illā volo tibi cauere nō esse dāni ifecti. Itē qđ illā aquā duco ⁊ volo ducē sine dāno tuo ⁊ vicinoz. ¶ Positōes vel capitula ita formare pū. ⁊ facit. l. j. §. q̄ p mittit. ff. ō aq̄ q̄ti. ⁊ esti. ⁊ idē ℨ Bar. i. d. §. tract. in. l. q̄min⁹ in. x. q. ff. de fluminib⁹. ⁊ Spe. i tit. ō cā pos. ⁊ ꝓprie. §. nūc di cēdū. ver. itē q̄rit. ⁊ bal. in. l. lapilli in vlt. col. de re. diui. ⁊ Dñic⁹ de sctō gemi. i. c. j. de excel. pla. lib. vi. q̄ dicit p dictū. §. tractatū qđ si aliqd ℨ duas domos ⁊ i medio ipsaz̄ flumē nō poterit facere pōtem super eo.

¶ Libellus aūt i hoc interdicto ita formari p̄t coz̄ vobis dño. M. con q̄ror ego Albert⁹ de dauētria q̄. A. iniuste ꝓhibet me siue ipedit aquā ducere ex castello. i. ex illo tali receptaculo q̄ cōtinet aquā publicā ex q̄ loco est mihi ius siue cō petit aquaz ducere. Uñ ne me prohibeat ago ℨ ipm̄ ⁊ ad hoc ꝓpono interdictū de aq̄ ex castello p actionē in factū. Et q̄ ita ꝓcipiat iste libell⁹ ꝓbat in. l. j. §. p̄tor. ex q̄ castello. ff. de aq̄ q̄ti. et esti. ¶ Positōes vī capitula actoris ita formarīpñt. ego. A. dico q̄ in tali loco est receptaculū qddā in quo colligit aq̄ publica. Itē q̄ loc⁹ ille vocat castellū. Itē q̄ imperator vel senat⁹ ꝓcessit mihi ducere aquā ex illo loco. Itē qđ tu ꝓhibes me illā aquā ducere. itē qđ qñ volui ducere aquā illā volo tibi cauere nō esse dāni ifecti. Itē qđ illā aquā duco ⁊ volo ducē sine dāno tuo ⁊ vicinoz. ¶ Positōes vel capitula ita formare

Libellus iterdicto ō aq̄ ex castello ducenda.

Positōes actoris in hoc interdicto.

Positōes rei.

re pōt econtra ipse reus. ego ꝓmo dico quod loc⁹ ille in quo aqua recipit ē primat⁹. Itē qđ tu aquā ducis siue vis ducere sine ꝓuilegio pncipis vel senatus. Itē qñ volebas aquā ducere petij vt mihi caueres de dāno ifecto ⁊ tu cauere recusasti. Itē qđvis aquā ducere cū icōmodo meo ⁊ vicinoz meoz. Itē qđ tyt⁹ tm̄ tibi infert violētiā ⁊ non ego. ¶ Quartū est interdictū de riuis q̄ ꝓpetit qđ si qs hz aliquā riuū p quē ducit aquā ⁊ phibet ab aliquo ne ducat. vel vult reficere illū riuū vel purgare ⁊ ab aliquo ꝓhibet. ⁊ ideo hoc casu ꝓditū est in hoc interdictū. vt. ff. ō riuis. l. j. i pn̄. ⁊ idē ē ēt si aliqs habeat specus vel septa in flumie vel habeat incille vel puteū. ⁊ vult ducere aquaz vel reficere vel purgare ſz ab aliq̄ ꝓhibet hz locū interdictū de riuis. vt. d. l. j. in pcin. ¶ In quo aūt p̄dicta inter se differāt dic. Riuus est loc⁹ p lōgi tudinē reꝑssus quo aq̄ ducit. Specꝰ est loc⁹ ex quo despicit. inde spectacula dicta. ⁊ est specꝰ loc⁹ altꝰ supra terrā edificatus ex q̄ aqua ducit. vt. ff. ō riuis. l. j. §. specꝰ cū glo. que declarat quot modis accipiatur specus. Septa sunt que ponunt aque deriuāde cā cōpellendi ex flumine siue ea lapidea sint siue lignea siue ex qualibz alia materia sine ad cōtinēdā trāsmittēdamue aquā. in cille aūt est locꝰ depssus ad latꝰ flumi nis ex eo dictꝰ qđ incidat. Incidit em̄ vel lapis vel terra. vñ primū aq̄ ex flumine agi. i. duci posset: hoc ꝓbat in. d. l. j. §. septa icille. ⁊ ad hoc vt ꝓpetat hoc interdictum quinq; sunt necessaria. ¶ Primū qđ riuus ille sit factꝰ cā aq̄ ducēde. ff. eo. l. j. §. aque. Scōm qđ illo riuo sit hoc anno vsus vel priori estate vt. ff. e. l. j. §. hoc iterdictū. ¶ Tertiū q̄ sit vsus nō vi nō clā nō p̄cario. ar. d. §. hoc interdictū. ¶ Quartū q̄ ius qs ꝓhibeat te volentē ducere aquā vel reſci vel purgare riuum. ff. eo. l. j. in pnc. ¶ Quintū qđ eo mō ducat ⁊ p eū locū sicut duxit hoc ānovel priori estate alio qui ipune phibetur. ff. eo. l. j. §. si quis terrenū. Uerūtamē nouū canalē vel fistulas ponere poterit in riuo hz nō habuerit dūmō nō incōmodet ager illiꝰ p quē aqua ducit. vt. ff. eo. l. seruit⁹. §. si qs nouū. ¶ Et sciendū est qđ si denūtiet nouū opꝰ. ille q̄ volebat riuū reficere nō valet nūtiatio quominꝰ possit reficere hz per negatoriā possit. phiberi. vt. ff. eo. l. seruꝰ. §. si qs riuum resiciēti. Nec facio differētiā vtrū sit riuꝰ in publico an in ꝓuato siue sit riuꝰ aq̄ calide siue frigide. Mā ēt. p riuo per quē aqua in vapozibꝰ balnearijs locū hz hoc interdictū vtile. vt. d. l. seruꝰ. §. vtile aut ideo dat: qz sn̄ia concordāt verba aūt deficiunt. iurta notata. i. l. curatores. C. de neg. ge. ¶ Sed illō q̄ritur si volo reficere riuū ⁊ aduersarius meꝰ intentat ℨ me negatoriā an sim a refectione phibēdus. Et vī quod sic per. d. §. hoc interdictū. In ꝓtrariū videtur qđ nō sim repellēdus: qz nuntiatio noui operis in possessiōe cōtinent. vt. l. j. §. si quis riuū reficienti. ff. de riuis. Et facit. l. j. §. in operis. ff. de no. ope. nun. ⁊ qz interest reipub. riuos reſci ne hoies siti moriant. vt. l. fi. ff. de riuis. Sed in hoc sic dic fm Rof. titulo de riuis. quod aut ille q̄ vult reficere est in possessione illiꝰ riui. ⁊ tūc non pōt prohiberi p negatoriā quominus reficiat. aut nō est in possessiōe. ⁊ tunc prohiberi poterit. arg. ff. de aqua quotidia. et esti. l. si de via itinere nisi i eo dē casu q̄ riuꝰ ille necessariꝰ eēt ꝓpter sitim. tūc enim nō facta distinctiōe possessiōis crederē ipm̄ reficere etiā si negatoria ab aduersario intēteť. ⁊ ideo qđ ꝺz eo. ti. l. seruus. §. si quis suū riuū qđ possum eū prohibere p negatoriaz intellige verū qñ nō publica causa volebat reficere: sed ꝓpter suū cōmodum vel ꝓpter suam sitim. ¶ Libellus in hoc interdicto ita concipi pōt. Coram vobis dño. A. cōqueror ego. B. de. M. qui me phibet vel ipedit ducere aquā vel riuum septa vel specum de puteo sicut priori estate vel hoc anno duxi vel prohibet siue impedit me reficere. Ubde ne me prohibeat vel impediat ago ⁊tra ipsum opponens ad hoc interdictū de riuis vel actionem in factō eius loco surrogatā, ⁊ qđ ita recte

concipiaſ libellus probaſ.ff.de riuis.l.j.i pri. ¶Sed circa iſtū libellū queritur qñ concipio libellū in dictā aquā perpetua vel cuniculuz vel ſpecū de puteo. an recte proponaſ in hoc interdicto de riuis. Dic q̄ ſic cū nomen riui ſit gñale ⁊ oia predicta ſub ſe cōprehēdat. vt probaſ in d.l.j.ff.de riuis.coniuncta rubrica. Uel dicit Roſ.q̄ proponēs in libello interdictū de ſpecu vel interdictū de ſepta qñ velles agere de puteo bene poſſes. Uel dic tertio qñ velles agere p talib⁹ dicas ꝓpono vtile interdictū de riuis. Ego tñ credo q̄ prima conceptio libelli ſit magis iuri ꝓſona. vt pbaſ l.d.l.j.i pn.ꝓiuncta rubr. vbi pbaſ q̄ rubrica illa ō riuis ē gñaſr adriuos ſpec⁹ ſepta vl puteū vel etiā foſſam vt.d.l.j. in prin.vſq; ad.§.deide ait pretor:ffacit ad hoc.l.j. ff.ſi cer.pera.⁊ pbaſ. in d.l.ſeruus.§.hoc interdictū.in pn.Nec ob.ille §.hoc interdictū. in ỹſi. balnearijs vaporibus vbi ōz q̄ competit vtilis actio in factū ⁊ vtile interdictū de riuis: qa in vapor⁹ balnearijs bene competit vtile interdictū vt ibi: ſz in aliis p̄dictis ꝓpetit directū. vt patet ex p̄dictis. ¶Poſitiones accoris in interdicto de riuis.

Poſitiões accoris ita formare pōt. Ego. Adico quod riuus talis cuius fines ſunt tales ē factus aqueducēde cā. Itē q̄ p illū riuū duxi aquā hoc anno vel p̄ioti eſtare. Item q̄ illā aquā duxi nō vi non clam nō precario. Itē quod ꝓhibes me volētē reficere. Itē q̄ eo modo p̄ loca p̄dicta aquā ducere volo ſicut duxi hoc āno. ¶Sedē poſitiones ⁊capitula fieri poſſunt qñ aliqs vult aquā ducere p ſpecū vel ſepta velputeū vl ēt ad balneū p cuniculos.vt dixi.§.⁊.ff.eo.l.ſeruꝰ.§. hoc interdictū. ¶Reus aūt ecōtra pōt facere poſitiones vel capitula hoc mō dico ego.W.q̄ ille riuꝰ eſt minꝰ idoneus ad ſuſcipiendū aquā. ſi hoc cōfitetur actor ſuccumbit:⁊ abſoluēt reꝰ: qz non eſt riuus ꝓpter aquā accipiendā. Itē q̄ iā ſunt duo anni q̄ per illū riuum deſtiti aquā ducere ⁊ ſi hoc cōfiteā actor ſuccūbit qz nō duxit aquam hoc āno vel p̄oti eſtare.itē q̄ tu aquā illā duxiſti vi clā vel p̄cario a me. Itē q̄ tyti⁹ tñ te ꝓhibuit volentē ducere aquā vel reficere⁊ non ego te ꝓhibui. Item q̄ alio loco ⁊ alio modo volebas aquā ducere ẽſ cōſueueris aquaz ducere⁊ eſt vtile hic ponere.

¶De aqua plu.arcēda.

Ꝺ Retiā vtile hic ponere naturā aque plu.arcēde maxime ẽſtū ſpectat ad materiā iudicialē in qua materia p̄dita eſt actio⁹ de aq̄ plu. arc. Sepe eñ contigit q̄ pp op⁹ manifeſtū in agro alicui⁹ p̄dio alterius aqua pluuialis nocere poteſt. Unde conſulit dño iſti⁹ p̄dij cui illa aq̄ plu.nocerp actionē ſpālē.vez p actionē aq̄ plu. arcē.p quā op⁹ factuz tenetur deſtruere expenſis ſuis ⁊ damnum poſt litē ꝓteſtatā ꝓtingens emēdare⁊ ſi poſſidet op⁹ ab alio factū teneā p̄ſtare patiētiā vt ōſtruaſ.vt ff.de aq̄ plu.arc.l.j.§.j.⁊.ij.⁊.l.ſi tertius §.pe.⁊ vlt. ¶Et in p̄mis ſciēdū eſt q̄ ōz aq̄ pluuia illa que de celo cadit aut ymbꝛe excreſcit vl coloꝛē murat: qz aq̄ cōiungit aq̄ pluuiali: ſicut ꝓtingit in multis fluminib⁹.vt.ff.eo.l.j.§.aquaz plu.⁊.§.in flumina. ¶Itē eſt etiā notādū q̄ dicta rubrica ſic intitulatur ſm glo. ſuper ea,de aqua pluu. arcen.et

de actione;aque pluuie ar.Et ita multi libri hñt.⁊ ſic habebat Rog.ſz Roſ. in.d.ti.i rubrica tractat de aq̄ q̄ nō eſt pluuia.C.de ſer.⁊ aq̄.⁊ ſm hoc hec rubrica tractat de aq̄ q̄ nō eſt pluuia.⁊de iſta aq̄ plu.dicit in.l.ſi pri⁹.j.et.ij. reſpōſo.eo.ti.De alia aq̄ tractat ro⁹ ſe re titul⁹ tractat ēt de actiōe aq̄ plu.arcē.⁊ ad hoc vt iſta actio cōperat octo ſunt neceſſaria ſm Roſ.i hoc titulo in ſuis libellis. ¶Primū eſt q̄ ds opus manufaciat.ff.eo.l.j.§.hec autē actio. ¶Scōm q̄ in ſuo loco op⁹ id faciat. Ceterū ſi op⁹ natura loci fit vt ſi fūdo tuo aq̄ naturaliter decurrat in meū ſine ope tuo nō hz locū hec actio. ¶Itē ſi in publico loco fiat fiſtiter non hz locuz.ff.eo.l.j.§.hec aūt actio.⁊. l.apud trebatiū.§.aqua plu.Tertiuz q̄ ꝓpter illō op⁹ aqua nocere poſſit nō tñ nocuerit niſi poſt litē conteſtatā vt.ff. eod.l.j.§.j.⁊.ij.l.⁊ ſi terti⁹.§.offm.et.ff. de ſtatu.libe.l.labeo.ſec⁹ ſi nō noceret ſed lucrū auferat.vt.d.l.j.§.idē aiunt aquā plu.⁊.§.ſicut lz. Quidā vt refert ibi glo.ij.dicūt q̄ aliq̄n daſ q̄ lucruz auferr.vt.d.l.j.§.idē varus. Sz Dyn. ducit ⁊rariū q̄ ille rer.nō facit cū ibi videaſ dānū dari nō patiēdo aggerē naturalē reſici.⁊ vide q̄ di cā. in ỹſi. viij. ¶Quartū q̄ illa aqua ſit pluuialis ⁊ pluuiali miſta ad hoc vt locū habeat hec actio directa.l.apō trebatiū .§.j.ff.eo.Si aūt alia aq̄ dānum dedit tūc locū hz vtilis ſcōm quoſdā ſed ſecūdū alios locū hz negatoria.vt.ff.e. l.ij.§.⁊ ſi pri⁹.⁊.§.placuit.aut actio in factū daſ.ff.de ꝓſcrip.ver.l. quoties. ¶Quintū q̄ aq̄ poſſit nocere agro et ſic p̄dio ruſtico nō aūt edificio aut oppido vel domui⁊ ſic p̄dio vrbano tūc eñ hz locū negatoria.vt.ff.e.l.j.§. itē ſciēdū.⁊.§.pē. ¶Sz q̄rit an p̄dio ruſtico tñ hec actio cōperat. Rndeo nō ſcōm Roſ. Ratio eſt cuz quis aliquid in ſuo facit cōtra eū vnam hz actionē ſed pro futuro dāno ſpecialiſſimā habeo hanc actionem. In predijs autez vrbanis locum habet neffatoria que competat quod quis facit in alieno quod iure ſeruitutis facere non poteſt.ff.ſi ſeruit.vēdi.l.ij. Sz hec rō non eſt clara. Ideo dic q̄ rō pōt eſſe:qz fauore agriculture i p̄mis hac actio ſpālis fuit introducta.l.j.§.de eo ope.cuz duob⁹.§.ſeq.ff.de aqua plu.ar. ¶Scr̄tū requiriť q̄ cā nocēdi factū ſit opus. Ceterū ſi cā colendi agrū ⁊ arandi et fruct⁹ p̄cipiendi factū ſit nō hz locum iſta actio.vt.d.§.de eo ope. ¶Septimū q̄ op⁹ illud factū ſit ignozāte eo cuius p̄dio aqua nocere poſſet ſz eo ſciēte ceſſat hec actio.ff.eo.l.labeo.§.j.⁊.l. ſed hoc ita.⁊.l.in cōcedēdo. ¶Octauū q̄ dānū futurū teneaſ ſed vbi lucruz auferre poſſum teneoz. Nā ſi op⁹ facio in vere ⁊ ſic vene putei tui p̄ciſſe ſunt nō teneoz hac actione.ff eo.l.j.§. hec aūt actio.⁊.§.denicq; et eſt ſile.ff. de dā.infec.l.p̄culus.de quo plene dixi.§.in p̄cedenti q̄ſtione p̄nci.ver.q̄rta queſtio p̄ncipalis pōt ex p̄dictis deciди.⁊ adde q̄ dixi.§.in verſi.ij. ¶Sed vltra predicta etiā req̄rūtur ſer. ¶Primū requitur q̄ opus fiat in p̄uato ſecus in publico.l.apud Trebatium.§. aque pluuie.ff.eodē. ¶Scōm q̄ non ſit factū publica autoritate:puta p̄ncipis autoritate:vel ſenat⁹. vt.l.q̄ p̄n cipis.ff.eo.⁊.l.ij.§.caſſius autē.eo.ti. ¶Tertiuz q̄ extet memoria facti operis alias nō reputatur manufactum ſed naturale:⁊ ſic eēt toleradū.vt.d.§. caſſius autē. ¶Quartum q̄ ſit factuz ad excludendum aquā quā naturaliť teneaſ recipere ille qui fecit. vl ſaltē teneaſ recipere iure ſeruitutis.l.j.§. neratius ſcribit.ff.eo.Secus ſi ad excludendā aquam quā naturaliter vel iure ſeruituris recipere nō tenebatur vt.l.ij.§.pe.vbi eſt caſus ſingularis.ff. eodē. ¶Quintum q̄ ille cui nocet nō teneatur iure ſeruitutis recipere talē aquā que ōriueť opere manufacto ſecus ſi iure ſeruitutis teneatur recipere d.l.ij.§.fi. ¶Sextū q̄ ille ẽ quem agiť ſit dñs illꝰ fundi vbi opus factū eſt et ſi ipſe fecit agit vt remoueat ſuis expēſis.ſic alius ſine ſui voluntate agit vt p̄ſter patiēriā.vt no.gl.in.l.j.in pn. ff.eo.⁊ habeť in.l.apō trebatiuz.§.aq̄. pluuie⁊ p Dy.in.l. poſt vēditionē.ff.

eo. Titellus aũt in hac actiõe ita formari põt coram vobis ego Ludo. Iuf. cõpareo pro tra. M. q̃ tale op⁹ fecit in p̃dio suo ꝓpter qõd aqua pluuia dãnum agro meo dare põt vel p̃dio meo nocere. Vñ op⁹ illõ ammoueri & dãnuz qõ post litẽ ꝓtestatã ꝓtingit refarciri petit & p ope destruẽdo ꝓpono actionez aquæ pluuie arcende. & p dãno postea cõtingẽte ꝓpono offm̃ iudicis. Et vt ita recte ꝓcipiaꝫ libell⁹ pbaꝫ in. l. j. §. & ij. & §. de eo ope. & §. in summa. & l. si terti⁹. §. offm̃. ff. de aq̃ plu. arcẽ. Sz videt q̃ recte libell⁹ iste nõ fit ꝓcept⁹ ꝓpter duo primũ est qz põt videri in iudiciũ venisse qõ post litẽ ꝓtestatã ꝓtingit & iõ alia interpellatione op⁹ est. ff. de iudi. l. nõ põt videri. & l. nõ quẽadmodũ eo. ti. Itẽ de is reb⁹ que future sunt iudiciũ institui nõ põt vt dicta. l. nõ quẽadmodum. q̃ tract⁹ futuri tpis nõ ſpectat ad iudicez. l. j. in princ. ff. de vſu. Sz dic q̃ illa. l. nõ põt videri : non obſtat: qz nõ loquit̃ in re prozſus alia. Iz in alia ſpecie. ff. ó edil. edic. l. ediles. §. itẽ ſciendũ: & ibi plene ſcripſi. Item illa lex nõ quẽadmodũ: nõ obſtat qz i l. illa nõ venit in iudiciuz q̃ nullo mõ aduenit: ſed ſi incipit deberi venit i iudiciuz. & iõ qõ futuꝝ eſt. ff. de peculio l. queſitũ. §. j. & ff. de pe. l. j. §. nõ tantũ.

¶Sed q̃rit̃ quare in actiõe p̃ſenti. videlicet aque pluuie arc. venit etiã illud qõ futuꝝ eſt. Rñdeo ꝓpter naturã ipſius actiõis q̃ tm̃ futura dãna reſpicit vt. ff. dixi. in verſ. iij. ſicut actio q̃ oritꝫ ex noui oper. nũ. etiã ſimiliter reſpicit tm̃ futura dãna. l. j. §. j. ff. de no. op. nũ. Iz regulariter oẽs alie actiões reſpiciãt ꝓterita. vt. l. at henis. §. hoc iudicio. Et hoc iõ qz opus iã factũ erat. ideo ſi futuꝝ dãnũ venit qõ post litez cõteſtatã contingit nõ eſt miꝝ. immo plus in actione admittit̃ actor: qz ſolũ futuꝝ dãnũ timeẽ vt. §. dixi. ¶Itẽ queritur poſito q̃ damnum post litem conteſta. cõtingit veniat officio iudicis vt dictum eſt quare habetur expreſſa mẽtio de officio iudicis in libello. Nãvẽ q̃ nõ deberet fieri expreſſa mẽtio: qz etiã ſi non peteretur in libello nihilomin⁹ ſi dãnũ post litẽ ꝓteſtatã ꝓtingeret officiũ iudicis venire ſicut regulariter eſt in oĩb⁹ & maxie in his vbi officiũ iudicis deſeruit actioni. nã dicit rẽ q̃ ea q̃ post litẽ ꝓteſtatã cõtingũt noiatiz exprimẽda nõ ſunt ſi cut i hoc ex fructib⁹ & expẽſis & alijs: q̃ ſi dicat ita valde ꝓtinẽt q̃ ſi nõ petant̃ in libello: dũmõ de his in iudicio fiat mẽtio nihilomin⁹ veniunt. ff. de edil. edic. l. ediles. §. itẽ ſciẽdũ itẽ alia rõne vẽ q̃ nõ ſit neceſſariũ facere expꝛſſam mẽtionẽ in libello de officio iudicꝭ: qz vbicũq; actio ꝓponit̃ cui officiũ iudicis deſeruit ſufficit ſi ſola actio ꝓpoat vi i actiõe q̃ met⁹ cã. & l. iiij. ff. depoſi. & vide no. p doc. i. l. iiij. §. hoc aũt iudiciũ. ff. ó dã. ife. Et multi pp metũ ſtant obiectionũ dicũt libellũ ita ſimpl'r eẽ cõcipiendũ. Ego. B. ago ꝟ. M. acti. q̃ plu. ar. vt op⁹ ſcm̃ óbeat remouere pp qõ aq̃ plu. p̃dio nocere põt. & ad hoc ꝓpono actionẽ aque plu. ar. nec faciunt mentionem in libello de officio iudicis. dicunt tm̃ damnũ datũ post litẽ cõteſtatam dicẽdo. Dñe iudex tale dãnũ ꝓtingit post litẽ cõteſtatã reducite hoc ad memoriaz vt officio vr̃o debeatis eũ i eſtimationẽ illi⁹ dãm ꝓdenare. ſz dicit Roſ. ſup. hac actione ſibi videri libellũ tũc de iure bñ cõceptũ. In oĩb⁹ eñ vbicũq; aliq̃d officio iudicis ꝓponitur in libello iudicis recte ꝓponit̃ uriudicis officiũ. & ponit vnũ exẽplũ in rei vẽ. veniũt fruct⁹ officio iudicis & nõ iure actiõis: qz ſi iure actionis venirẽt eſſet miſtaet bonefidei ſicut petitio hr̃ditatiz. Sz illa rei vẽdicatio eſt ſtricti iuris: & tm̃ iudicis officio veniũt fruct⁹ etiã ꝓcipiẽdi a maleſidei poſſeſſore & ſine ñ. C. de rei vẽ. l. certum. & ff. eo. l. q̃ reſtituet. Unde in rei vendicatione putat ſic eſſe dicẽdũ. peto p rei vẽ. rẽ cũ fructib⁹ ꝓcipiendis & pro rei vẽdica. ꝓpono & p fructib⁹ iudicis officiũ & hoc mõ nõ errares ſz me. ¶Poſitiões aũt vel capitula p̃t autoritate formare. Ego. B. dico qõd tu feciſti op⁹ manu i p̃dio tuo. Item quod per illud opus aqua pluuia. nocere poteſt prædio meo. Item prædium illum cui nocere poteſt

cere põt eſt ruſticũ. Itẽ illud op⁹ feciſti alio noſcẽdi. Itẽ illõ opus me ignorãte feciſti. Itez ꝓp illõ op⁹ aq̃ pluuia dãnũ mihi inferre põt. ¶Poſitiones ſo. & capitula rei ita formabis: ego dico q̃ op⁹ illõ naturaliter ita ſe hz. Itẽ prædiũ illud eſt vrbanũ. Itẽ feciſti mihi pactũ vt liceat mihi edificiũ ita habere. Itẽ rãto tpe ſtetit ſic illõ op⁹ qõ ei⁹ memoria ñ exiſtat. Itẽ illõ edificiũ lucrũ tm̃ tibi affert. Itẽ dom⁹ tibi conũcta eſt illi p̃dio in cui⁹ loco edificiũ illud factũ eſt. Itẽ illõ op⁹ feci te ſciente. ¶Poteſt etiã colligere alꝭ poſitiones ſeu capitula taz ex ꝓte actoris q̃s rei vt colligi põt ex his quatuordecim q̃ dixi eẽ neceſſaria in actio. aq̃ plu. ar. vide. §. i. viij. q. p̃n. ver. q̃ro nũc de alia q. p̃n. q̃tidiana vſq; ad finem illius. q. viij. principa.

¶De cloacis purgãdis.

Tile et cõue niẽs eſt ẽt ſubijcere interdictũ de cloacis purgandis. qz multoties q̃s refi cere cloacã ſuã vl̃ purgare vult & ab alio ipedir̃. & iõ itroductũ eſt interdictũ de cloacis purgãdis. Itẽ etiã ſi aliq̃s vellet de nouo facere cloacã & ab alio ꝓhiberet̃. Itẽ qz ſepe aliq̃s mittit i cloacã meã qõ nõ dz mittere vel qõ miſſuz eſt cloacã ipedir. iõ p ditũ eſt interdictũ reſtituto rium. ff. de cloacis. l. j. §. j. §. deiñ. & l. ylti. et lz iſta ſint duo iterdicta. vt. d. §. j. & ibi per gl. & Bar. & de his duob⁹ iterdictis Jo. in arbore actionũ fecit duos titulos: tm̃ Roſ. i libellis ſuis fecit vnũ tm̃ titulũ. vcz de cloaca purga. breuitatis cã qui dicit qõd ad hoc vt cõpetat hoc interdictũ iſta ſunt neceſſaria. ¶Primuz q̃d ſit cloaca. Eſt aũt cloaca loc⁹ cõcauꝰ p quẽ colluuies q̃dã fluit. ff. ó cloa. l. j. §. cloaca. Et cloace appellatiõe ẽt tub⁹ & fiſtula continẽt. vt. d. l. j. §. cloace appellatiõe & tub⁹ ſm̃ glo. ibi eſt fozamẽ cloace vñ purgant̃ colluuies aq̃. Fiſtula eſt aliũ inſtrumẽtũ ad idẽ: & ex hoc i fert Bar. ibi ad qõnẽ ſtatuti dicentis. ſi q̃s offẽderit aliquẽ i domo punit̃ cer ta pena: qz offẽdẽs in hoſtio dom⁹ ñ i domo offẽdiſſe. de q̃ dic vt ibi p Bar. & p eũdẽ. in. l. cetera. §. hoc ſenat⁹. el. ij. ó leg. j. & ibi p doct. & bal. i. l. data opera. C. q̃ accu. nõ poſ. & adde q̃ dixi. i. j. lib. i ti. de clauſtro cloaca & porticu. & i ti. de hoſtio ſiue porta. ¶Sciõm q̃ q̃s prohibeat te volẽte purgare vl̃ reficere cloacã vl̃ ſi q̃d eſt imiſſuz q̃ vſus cloace ipedit̃ qõd remoueri debeat. ff. eo. l. j. i p̃n. ¶Tertiũ qõ ille qui vult reficere vel purgare cloacã caueat de dã. ifec. ff. e. l. j. §. j. Et ſi q̃s velit cloacã priuatã in publicã mittere vl̃ cloacã facere q̃ haberet exitũ in publicã cloacã: qz nõ eſt ipediẽd⁹. vt. d. l. j. §. idẽ labeo. & §. ſi. Iz nouã cloacã in lo. pub. facere nõ poſſit. vt. l. ſi. eo. tit. & ibi hoc no. Bar. Itez hz locũ hoc iterdictũ qñ cloaca ex edibus tuis in edes vicini ptinet. vt. d. l. in ꝓin. & appellatiõe ediũ continetur edificiũ hoc eſt ex edificio i ꝓximuz agrũ. vt. d. l. j. §. deinde ait ꝓtor. item ſi q̃s hz vſum cloace priuate q̃ clam vel p̃cario ſibi nõ nocet. Itez ſi denuntiat nouũ opus contẽni põt. ff. eo. l. j. §. hoc interdictũ. & §. qõ ſi quis mihi. & eſt rõ qz talis nũtiatio eſt a lege iprobata ꝓpter publicã vtilitatẽ. vt no. Bart. i. d. l. j. §. fi. & eſt caſus. in. l. de pupillo. §. ſi q̃s riuus. ff. de no. ope. nun. q̃ aſſignat eãdẽ rationem cum publice ſalutis et vtilitatis interſit cloacas & riuos purgari & iõ pulcre etiã dicit tex. i. d. l. j. §. curabit. ff. de cloacis. qõd hoc ptinet ad ſalubritatẽ ciuitatũ: & ad tutelã. et celũ peſtilens ruinã minant̃ imũditijs cloacarũ ſi nõ reſiciuntur. Et iõ rome cũ tpe q̃ veri romani dominabant̃. qz habebãt de iſtis cloacis & aq̃ductib⁹ tam publicis q̃m priuatis magnã curã vt apparet. in di. tit. de cloacis. & C. de aqueductu li. xj. & habebãt aerẽ ſalubrẽ & erat ſanũ ibi morari. vt dicit gl. vij. q. j. c. qualiter. p illũ text. & vide ad hoc Alb. de ro. in. l. ſi quis mihi mandauerit. i prin. ff. mã. nã lz hodie nõſit ſanũ dẽ mẽſe auguſti morari rome in tantuꝫ ſi q̃s vltramontanus iuraret ſe moraturum rome in menſe auguſti non teneret̃ morari. quia occaſiõe

Universidad de Sevilla Biblioteca

Nō est sa
lubre ex
tra mōta
nis habi
tare Ro
me mense
augusti.

talis iuramenti posse vi
ta temporalis amitti si
rome morarer. vt dicit
gl.no .in.c.ꝙo extra de
iure iu. Et hoc forte est
qz erant cloace ibi. quia
dā dicunt propter quen
dā ventum q̄ ibi regnat
t pdicta ꝓcedunt i cloa
ca priuata. qz hoc iterdi
ctū de illis tm̄ loquit: pu
blice enim cloace publi
cam curā merent. vt.l.j.
§.hoc autez interdictū
interposituz.ff.de cloa
cis.t ꝓ publicis cloa
cis competit aliud in
terdictum ne quid ad
cloacam publicam im
mittat vel quid fiat. vt
d.l.j.§.fi.t adde qō pos
suz facere cloacā de no
uo inter edes meas t vi
cini inuito t ꝓtradicēte
seu nouū op⁹ nūtiante.
vt d.§.fi qs mihi purga
ri.t.l.fi.eo.ti. dūmodo si
in via publica veliz clo
acā facere ipaz factā cō
sentiēte illo cui publica
rūviaz cura ꝓmissa est.
vt.d.l.fi.t ita tz Rof. in
hoc iterdi.i fi.q.l.fi. vult
q̄ hēat locū aliō iterdi.
ad exēplū p̄dictoz. vz ne
faciēti cloacā vis fiat q̄
min⁹ publicā cloacā fa
cere liceat. Et ita etiā tz
Spec.in tit.de cā pos.et
ppie.§.j.in vltima col.
ꝟ.sed nunquid. Immo
pl⁹ dico t hoc bñ nota.
qz hoc interdictum com
petit vt vicini edes dñs
veniat.t rescindat paui
menta cloace purgande
gratia si tñ parat⁹ sit re
stituere. vel quod ex ne
cessitate reficiēde cloace
refundat; intm̄ qō cau
tio dāni infecti est inter
ponenda. vt est text. notabilis cū gl.l.
quod ait pretoz §. vnde flauius. ff. de
cloacis. ¶ Itē dubitari pōt cozā q̄ iu
dice istud iterdictū itentari possit dic
cozā q̄libet pretore de cloacis pōt agi
per.l.j.ff.de cloa. sed gl.t Bart. ibi di
cunt qō debet peti licentia faciēdi ab
eo qui pōt ꝓcedere postea poterit age
re cozā quolibet iudice. t aduerte qō i
istis interdictis Spec. in tit. de cā pos.
t ppri.§.priuata. i vlti. col. ver. pe. foz
mauit duplicē libellum secundum qō
interdictū hoc habet duo capita. vt.l.
j.§.j.ff.eo. vt dixi. §. in pri. fz Rof. i hoc
tit. formauit alios duos libellos ad
idē t pro sic. Cozaz vobis ꝛc. cōpareo
ego. B. t conqueroz de. M. q̄ me prohi
bet cloacā meaz q̄ est in tali loco inter
me t ipsum reficere vel purgare. vnde
ne me, phibeat vel impediat ago ꝓtra
ipm. t ad hoc ꝓpono interdictum de
cloacis vel actionem in factum ei⁹ lo
co surrogatā. Et ita cōcipias libelluz
qñ vis reficere vel purgare si aūt ali
quid immisit per qō ipediat vsus cloa
ce ita dices. Cozā vobis. A. compareo
ego. B. t cōqueroz de. M. qui i cloacā
meam q̄ est inter me t ipsum immittit
alia per q̄ vsus me⁹ i illa cloaca impe
dit vnde qō illa remoueat ago contra
ipsum t ad hoc ꝓpono interdictuz. de
cloacis vel actionē in factum surroga
tam loco interdicti. t qō ita recte cōci
piat in hoc interdicto libellus ꝓproba
tur. in.l.j. in prin. ff. de cloa. fz videt q̄
nō habeāt locū ista interdicta vt pos
sit ita concipi libellus. nā aut compe
tit mihi ius habēdi cloacam aut non.
¶ In primo casu si ius mihi competit
possuz prohibere illū qui me ipedit re
ficere vel purgare vel aliqd mittere p
negatoriam. vel possuz habere confes
sozia ad vēdicandā illam seruitutē li
bere. ff. de vi t vi arma. l. idemqz. §. vñ
vi. t iō frustra videt qō cōperat hoc in
terdictū. ¶ In scōo casu si non cōperit
mihi ius pōt me p negatoriā prohibe
re qñ nō sit mihi ius i suas edes vt in
cōe solū aliqd eo inuito imittere vt mu
tare cū ire cōi melioz sit ꝓditio possidē
tis. ff. cōi diui. l. sabin⁹. ¶ Item ecōtra

videt q̄ etiā si ius non habeat nihilo
min⁹ possit facere cloacā. nā in hoc in
terdicto etiā si qs vtat vi clā vel pca
rio tñ hz locū hoc interdictū in alijs in
terdictis. sec⁹ est. vt.l.j.§. hoc iterdicto
ff.eo cloacis. vt.§. dixi. fz ad hoc rñdet
Rof. in hoc iterdicto circa finem qō in
vtroq; casu pōt itelligi siue hꝫet ius si
ue nō. si esn hz ius t ꝓpetit sibi ꝓfesso
ria nō pp hoc tollit iterdictū imo loci
hz: qz illa ꝓfessoria ꝓtoziū ꝓtinet. vt.l.
ij.§.j.ff.si ser.vē. t hoc iterdictū ē pos.
vt pz p.l.j.ff.de cloacis. t no.p Specu.
in ti. de cā possef. t ppie.§.priuata. et
hoc vidim⁹ i vsufructuario. nā hz vsu
fructuari⁹ habeat ꝓfessoriā nihilomi
nus. hz interdictū vñ vi. vt.ff. de vi et
vi arma. l. idēq;.§. vñ vi. si aūt non hz
ius ē sibi vtile t necessariū hoc inter
dictū sufficit esn sibi talis qualis pos
sessio. Nec dubitet aliqs ex eo qō pre
tor fecerit mētionē i libello de hoc
ꝛbo ptinet. vñ vr ptinere debeat sal
tem iure dñij. sed ad factū extendāt. s.
ptinet. i. dirigit peruenit t extenditur
ff. de cloacis. l.j.§. qō ait pretor. Positio
nes aūt t capitula actoris ita formari
pñt. Ego. B. dico qō inter me t tei tali
loco ē cloaca. vt.l.j.§. cloaca. ff. eo. Itē
qō illā cloacā volebā reficere vel pur
gar. Itē qō tu me phibuisti. d.l.j.i pn.
Itē qō volui t volo tibi cauere nomi
ne dā. ifec. t. d.l.j.§.j. t §. si qs purgari.
Itē qō tu imittis tale qd ꝓpter quod
vsus cloace mee ipedit. ¶ Reo ꝛo pōt
ita positiones t capitula eꝫ formare:
ego. M. dico qō iter te t me in tali lo
co in quo dicis: ꝓstituisti mihi seruitu
tē vt nihil ibi possis prohibere si hoc
actor ꝓfitef absoluitur reo. Item dico
quod qñ volebas reficere vel purgare
cloacā. ego petij a te vt caueres mihi
noie dāni infecti. Itez qō tu cauere re
cusasti Itē qō te tytius tm̄ phibuit et
de his positionib⁹ t capitulis hꝫ per
Rof. in hoc iterdicto t p Specu. i ti. de
causa possef. et ppie.§.puata. in vlti.
col. in pn. ꝟ. fz nūqd hz mihi cloacā fa
cere. t in illo.§. priuata. ponunt forme
libellor. t positiōes actoris t rei in oi
bus iterdictis spectātib⁹ ad materiā

aqueduct⁹. de qbus.§.
dictū est. t ideo ibi oīno
videas. t adde circa istā
materiā cloace que di
cam infra de seruitu.
cloace.

¶ De seruite aq̄ haust⁹

Serui

tus aq̄ hau
st⁹ ē ius hau
riēdi aquā ō
puteo vel fōte vt ō alia
aqua vicini. Et ita vult
Azo i sūma. C. de ser.§.
haust⁹ aq̄: fz ego addi
di vel de alia aq̄ vt oēm
aquā cōprehendat et q̄
ius hauriēdi aquā ha
berē. arg. l.j. in fin. ff. de
fonte. ¶ Scōo loco i du
biū reuoco an aq̄ hau
stus sit seruit⁹. Et bre
uiter rñdeo seruitutem
esse. vt insti. de serui.§.
in rusticorum. t.l.j.§.j.
ibi sicut discrete sūt ser
uitutes duct⁹ aq̄: haus
tus aque. ff. de fonte. l.
si ꝓtius.§. via publica.
ff. de aqua plu. arg. t.l.
mella.§.fi.ff. de ali. t ci
ba. le. t probatur p tex.
cum glo. in.l.j.§. in pre
diis. ff. de serui. rusti. p.
quod intellige quando
debetur ius hauriendi
aquam necessariā agro
vel laboratoribus i eodē
agro. vt no. gl. in. d.§. in
rusticoz. t pbat. in. d.§.
fi. vbi hoc vult Pau. de
cast. qui dicit qō intelli
git il lū tex. qñ seruitus
aque haust⁹ acquiritur
per habentē pdiū vici
nū p vtilitate ipsi⁹ pre
dij. t tūc dr seruit⁹ rea
lis. alias sec⁹. vt no. per
gl. t doc. l.vt pomū. ff.
de serui. et.l. pecoris. ff.

Utrū haus
stus aque
sit seruit⁹.

de seruitutibus predio. ¶ Quid sit seruitus. ¶ Primo videndum quid sit seruitus. Et gl. Bar. ¶ doc. in l. de quibus. ff. de legibus. Et gl. in l. Mevia. §. fi. qd declara: vt plenius dixi. §. ti. in. j. li. in pn. post distinctionem seruitutis in ver. §. dubium pulchrum ¶ subtile est quo cognoscat ¶c. ¶ in ti. precedenti. ij. q. pn. vbi plene disputatum est. an hmoi seruitutes sint reales vel personales ¶ que sit vtilitas hoc intelligere. ¶ Tertio dubitari pt quis sit ista seruitus. ¶ prio an sit realis ¶ personalis. ¶ hoc pz ex his q prime dixi. ¶ Quarto an sit noiata vel inominata. Et gl. in l. j. §. i pdijs. de seruitutibus rusticorum. §. qd ista seruitus ¶ alie ibi posite sint innominate. ¶ hoc ibi sequit Paul. de cast. Sz ego alitqn dixi supra. in. j. li. in. ij. diuisione seruitutis ꝑ. scda diuisio seruitutis est. dic vt ibi. ¶ Quinto an ista seruitus sit rustica vel vrbana collige ex his q dicta sunt. in. j. lib. in. iij. diuisione seruitutis ver. qrta diuisio seruitutis est. ¶ Sexto qrit quo et qliter ¶ qn constitui possit hec seruit': ¶ dic qd pot explssum cocedi ius hauriendi aquaz. ¶ ineſt iter ad fontē vel aquā. ¶ si cocedat ius ad fontē ineſt et haustus aq. vt. l. iij. §. q haustū. ff. de ser. ru. p. ¶. no. glo. fi. in. l. huius. C. de fideiuſ. ¶ Azo i summa. C. de ser. §. haustus aq. Et pdicta intellige qn tz cocessio haustus aque. puta qz ē facta in fonte priuato si aut nō teneat: qz facta in flumine publico. tūc nec tenet itineris tacita concessio q explssuz ad flumē publicū fieri potuit. vt. d. l. iij. §. vltr. ¶ ē rō: qz qn ex pressum est inualidū nec vz qd tacite ineſt. Simile hr. C. si pen. ap. mors inter. l. si is q. ¶. ff. de dona. inter viruz ¶ vxo. l. si sponsus. §. si marit'. ¶ no. p glo. ¶ doc. i. d. §. fi. ¶ nō solū si cocedat ius hauriendi aquā simpliciter venit iter. vt dixi p. d. l. iij. §. fi. sed etiā si cocederet haust' trīn. vt pbat. in. d. §. fi. iſ'. trīn. ¶. l. j §. j. ff. si vsufru. pe. ¶ ibi gloſſ. ff. de vſu ¶ ha. ¶. l. si ita scriptū. §. regula. ff. de libe. ¶ posthu. Itē ista seruit' aq haustus imponi pōt ac cōſueuit qn aq est perennis tz duci nō pōt vt putealis. ¶ q ita est submersa vt de flumine extra meat' ¶ vlui esse nō pt. vt ē ter. l. l. j. §. loqtur. ff. de aq qti. ¶ esti. Itē aq haustus pōt per eūdē locū. vt hauriat plur ib' ꝑcedi sicut aqduct' ¶ vt eisdē vel diuersis diēb' ¶ horis ducat vel hauriat si aq sufficiēs est. vt. l. ij. §. j. ¶ fi. ff. de ser. ru. p. p hoc. l. lucio. ff. de aq qti. ¶ esti. Et adde q dixi. in tit. precedēti. in vj. ¶. vij. q. pn. Itē pōt ꝑcedi vni ¶ alteri cedat. vt. l. cū essent. §. j. in fi. et ibi p glo. ¶ doc. ff. de ser. ru. pdi. Itē non pōt hec seruit' aque haust' iponi in alieno nisi vicinū habeat fundum ille cui seruit' ꝑstituit. vt. l. ergo. ff. de ser. ru. pdi. nec pōt vltra ꝑcedi qn quatenꝰ ad eū fundū op' vt sit. vt. l. ergo. in fin. et Bar. in. l. eadē. §. cato. ff. de ꝓb. obli. in vj. q. Item via publica interniēte seruit' haust' ꝑstitui pt. ¶ nō solū si via publica iterueniat: tz etiā si flumē publicū si nō sit ipedimēto trāseūdi magnitudo fluminis. puta: qz vado trāsiri pōt. l. si pri'. §. via publica. cū. §. seq. ff. de aq plu. arce. Sz loco religioso vel sctō quo fas nō sit vti tūc nō pt seruit' haust' ꝑstitui: vel si in medio sit fund' alien' iter me ¶ te nisi medi' dns iter ad trāseūdū ꝑcesserit. vt. d. l. si pri'. §. fz si fund'. Similit si ex flumie publico haust' aque velim vti ¶ illi flumini ager tuus ꝓximus sit iter ad flumen cōcedi pt. alias ad flumē ꝑ aqua hauriēdi ire nō posset. vt est casus no. i. d. l. si pri'. §. fi. cū gl. ff. de aqua plu. arce. ¶ est rō. qz realiter nō pt qs ire p fūdū alienū dño nolēte. l. diu'. ff. de ser. rusti. p. Fallit in qbusdā casib': vt plene dixi. §. in ti. de seruit. ittine. ¶ sic. qro an qs currit. ¶ Quinto qrit quo qs vti debeat seruitute aque haust'. ¶ i hoc ꝑsidera cui debeat seruit' aque haust' ¶ qui dz seruitutez. ¶ Si qris de eo cui seruit' debeā. dic qd ipe dz vti eo mō quo vti solit' est. vel ē sibi ꝑcessum. ar. l. iij. C. de aq du. li. xj. ¶ dz ita vti vt alij nō ꝑcedat nisi dño aque volēte. vt. l. cū tz. §. j. ff. de ser. ru. p. Si vero queris de seruitute debēte: dic qd nō dz alias facere. pp qd tollat haust' aq puta vt ex aperto terrenū facere ¶ claudere. vt ē text. in. l. ij. ff. de riuis. ¶ dixi supra tit. proxi. in. viij. q. princip. ver. sed circa predicta dubitari potest. et ea que dicuntur. in. d. q. principali possunt adduci ad declarationē huius. q. et adde qd ille qui hz ius hauriēdi aquā non dz etiā de publico i eo iure turbari q vsus ē tāto tpe cui' nō extat memoria. vt. d. l. ij. C. ō aq du. ¶ ibi p Bar. ¶ Sexto querit quo ¶ qn amittatur ista dic si quis hz haustum per tps q seruitus amittit non ierit ad fontē nec aquā hauserit haust' iter amisit l. labeo. alias incipit sic ue fm vnā lecturā glo. j. vcz qd ibi dicat nō ierit. ff. que ad. ser. amit. l. j. Idē si ierit ad fōtē ¶ aquā nō hausit. vt ē ibi tex. fz alia lect. glo. vcz q ibi non sit illa dictio nō. ¶ ista scda lectura ē melior: qz psona ppria nō hz dubitationez fm Flo. ibi ¶ sic no. q q pdit principale perdit accessoriū: vl qui amisit antecedens amittit consequēs. ¶ vide q nor. Inn. p. d. l. labeo. in. c. cum ex officij. in gl. j. ver. ē nor. extra de prescip. qd sequitur Anto. ¶ no. in. d. l. labeo. Nec ob. l. si ptez in parte. in pn. eo. ti. qz ibi loquit i iure qrendo. l. labeo loquit i iure quesito pdēdo. ¶ quāto tpe amittant' huiusmodi seruitutes vide ea que dixi. i. j. li. in. xix. q. pn. ¶ in ti. precedent. in x. q. principali. Itē amittit ista seruitus si quis alia aq vsus fuerit de q in seruitute imponenda non est actum. l. si quis alia. in princi. ¶. l. si communem. ff. quemadmo.

Qñ amittatur ista seruitus.

ser. amit. ¶. l. j. §. illud autem de aqua quoti. ¶ esti. ¶ Sed quid si iui per aliā viā ad hauriendū per decē annos nō per ꝑstitutā an vtrumq sit amissuz. s. ius itineris ¶ ius aque haust'. Glo. in l. iij. §. q hz haustū in ver. ad hauriendū. ff. de seruit. ru. pd. distinguit: si haustus est accessorius itineri qd esse pōt vt ibi. ¶. §. dixi. ¶ tūc vtrumq amittit si eō nō valet: qz iter est accessoriuz ad aque haustū ar. C. si pē. app. mors inter. l. si is. Si autē ad vtrūq principaliter tenetur iter retinēt etiāsi haustū vt. d. §. qui hz haustū ibi sine haurienti aquā. ar. C. de agri. ¶ censi. l. cū sancimus. §. fi. lib. xj. Multis etiā alijs modis pt amitti ista seruit' aque haust' quos collige ex his q dixi supra. titu. pri. in. ¶. q. principali. ¶ Septimo qrit qua actiōe agatur. Rndeo si quis vult se fundare ex eo qd cōstituta sibi sit seruitus aque haust' ¶ agere petitorio tūc ꝑpetit actio ꝑfessoria. l. ij. §. j. ff. si ser. ven. ¶ ibi plene p Flo. ¶ doc. ¶ p Bar. ¶ doc. in l. si prius. ff. de no. oper. nuntia. ¶ Si qs vult agere possessorio pdita sunt duo interdicta. Unū est de fonte qd ꝑpetit qñ quis hz ius hauriēdi aquā de fonte vel puteo vel piscina vel lacu vl ab aliq ipedit. Aliud est interdictū de fonte reficiendo qd ꝑpetit qñ qs vult fontē vel puteū vel piscinā vel lacū quoz aqua vtik reficere vel purgare ¶ ab aliquo ipedik. ff. de fonte. l. j. §. j. ¶. §. deinde ait. ¶ ita Jo. in arbore sua actionum posuit duos circulos in qb' describit hec duo interdicta fm Spe. in ti. de causa. pos. ¶ propte. §. priuata. ver. potero plerūq qs hz. ¶ Ros. in ti. de fonte reficiendo. in pn. ¶ aduerte qz ista interdicta de fonte reficiendo vel purgādo ꝑpetāt pro aqua viua ¶ sunt directa. qz verba. l. ¶ mens ꝑcurrūt. ¶ ita loquit tot' titul' ff. de fonte maxime. l. j. §. q interdictū de cisterna. eo. ti. ¶. l. j. §. loquitur. ff. de aqua quoti. ¶ esti. Sz si ē aq nō viua sicut cisterna q hymbrib' ꝓcipit. vt. d. §. hoc interdictū de cisterna: sicut i multis locis cōiter nō reperit aqua viua. vt in apulia velvenetijs: ¶ tūc vt q nō

ꝓpetat hoc interdictū.Ḣ.tñ ſm Roſ.in p̄dictis ti.ille rer.dz intelligi qđ non ꝓpetat aliq̄ interdictū de p̄dictis directe qz ꝙba ediri de fonte deficiūt.tñ vtile interdictū ꝓpetit.ꝛ ita ēt tz Bar.i d.Ḣ.hoc interdictū de cisterna.illū ter. dici elegāter Bar.facere ad.q. statuto p̄hibet sub pena mulieres portare plas nō quedā mulier portat plas fictas et ffactas an puniat pena statuti.Et dic qđ nō debēt ei naturales nō ficte esse.arg.d.Ḣ.hoc interdictū de cisterna.ꝛ ita alꝫ iudicaui i ciuitate verone.Et adde qđ portare plas vel vestes p̄hibitas nō est ꝓprie delictū ſz q̄dam abusio ſm Cy.in ꝓsilio suo qđ incipit in stadio azardi:ꝛ talis abusio est leuis.ideo ꝓpter eā q̄s nō esset in corpe puniēd⁹.vt no.Bal.in.l.q̄cq̄d.i ij.col.C.de ser.fugi.ꝛ talia statuto sūt irrationabilia ideo nō debēt extēdi ꝛz Bal.in.l.gđ nō est necesse.in fi.ff.ō.ll. ꝛ circa istā materiā statutoꝝ p̄hibentiū portare plas vel certas vestes vel iocalia.vide q̄ nota.Jo.an.c.ea q̄ fiūt a iudice.de reg.iur.in.vi.in mercurialibus.ꝛ p Alb.de ro.i.l.factū a iudice ff.de reg.iur.ꝛ in suo ope statutoꝝ in ij.pte.q.ccvj.ꝛ p Anto.de bu.i suo tractatu de ornatu vtili.ꝛ hr̄ per ter.xgl. xxj.q.iij.p.totū.ꝛ ego dixi plene in.l. mulieris.i p̄n.i.xj.q.ff.de r̄.sig.Et adde qđ p iſto iure hauriēdi aquā vt ducēdi qñ q̄s nō p̄mittit me vti vel amouit ipm aq̄ haustū vel ipſaz aquā possum iplorare officiū iudicis vt faciat me retinere cohercēs aduersariū ꝛrei ꝓtentis forma dans.ꝛ hoc qñ habebā illū vſum iure seruitutis alꝫ cōpetit ꝓfessoria vt dixi i p̄n.hui⁹.q.ij.Ḣ. j.ꝛ.l.sicuti.Ḣ.arist.ff.ſi ser.vē.ita dicit Spe.in ti.de offi.iudi.Ḣ.ij.r̄.itē iplorat loco p̄ncipalis actoris. ¶ Octauo q̄ritur quot sint necessaria ad hoc vt illa duo interdicta ꝓpetere possint.dic ſm Roſ.in ti.de iterdicto de reficiēdo qđ ser fūt necessaria. p̄imum qđ fons sit siue puteꝰ vel lacꝰ vl piscina.Scōm qđ i illis sit aq̄ viua:alꝫ nō hz locū hoc interdictū directe ſz vtilevt Ji.Ḣ.hoc interdictū.siue p̄hibeat haurire aquā siue puteum aperire:vtibi. Quartū qđ q̄s velit purgare fontē vl lacū vel puteū vel piscinaz.ff.eo.l.j.Ḣ. deinde.Quintū qđ ille q̄ fuit vſus fuerit vſus hoc anno nō vi nō clā nō p̄cario.ff.eo.l.j.in p̄n.ꝛ.Ḣ.deinde.Sextuz qđ ita q̄s vtak vel purget eo mō sicuti ꝓsuet⁹ ē vti siue purgare.ff.e.l.j.Ḣ.hoc interdictū.si vo q̄s velit purgare fontē vel cohercere aquā ne fluat vel dilabak nō ꝓpetit hoc iterdictū.ff.eo.l.j. Ḣ.j. ¶ Nono q̄rir q̄r debeat formari libell⁹ in his interdictis.Dic interdicto de fōte p̄t sic formari.Cozā vobis ꝛc.Cōpareo ego.B.ꝛ p̄ror de.M.qui me p̄hibet vel ipedit vti aq̄ de fonte lacu puteo vel piscina tali.cui⁹ tales sūt fines q̄ aq̄ vſus fuz hoc anno nō vi nō clā nō p̄cario.vñ ne me ipediat vti sicut vſus sum hoc ānoago ꝫ ipm.ꝛ ad hoc ꝓpono iterdictuz de fonte vel actionē i factū ꝛ ista forma libelli ꝓbak in.l.j.i p̄n.ff.eo.Jn interdicto r̄o de fonte reficiēdo p̄t ita libellū ꝓcipere. Cozā vobis ꝛc.ꝓpareo ego.B.ꝫ tytiū q̄ me p̄hibet purgare talē fontē vl reficere piscinā lacū vel puteū cuius tales sūt fines.vñ ne me p̄hibeat purgare p̄dictā sicut ē mihi ius purgādi.vel nō ipedit vti sicut vſus sum hoc anno nō vi nō clā nō p̄cario ago ꝫ ipm ꝛ ad hoc ꝓpono iterdictū de fonte reficiēdo vel actionē in factū ꝛ ꝙbak ista libelli ꝓceptio.l.j.Ḣ.deide.ff.de fōte. ꝛ de his vide.Roſ.in hoc iterdicto de fonte reficiendo.ꝛ p Spec.i ti.de cau. poſ.ꝛ ꝓprie.Ḣ.ꝓuata.r̄.porro plerūq̄ q̄s. ¶ Decimo ꝛ vltio q̄rir q̄uo formēt positiōes vl capitula.Et ꝓsector p̄t ita formare.ego.A.dico qđ i tali loco cui⁹ tales sūt cōfines ē fōs vl puteꝰ vl lacꝰ vel piscina.Itē qđ i illis ē aq̄ viua ꝛ hoc dicas qđ ēviua ꝓpetit interdictū directe.ſz si nō ē aq̄ viua hoc nō dicas ꝛ ꝓpetit vtile iterdictū.vt dixi.i.vū.q. Itē qđ tu p̄hibes me vti aq̄ illa nō vi nō clā nō p̄cario eꝫ autē ꝓterit reus ita dicēt ego.m.dico qđ i tali loco fuit fons ſz defit ee.ꝛ si hoc ꝓsireꝫ actor fuc ꝛ dit.Itē qꝫ in illo ē aq̄ collecta de sudoribꝰ.ꝛ si hoc actor ꝓsitet succūbit.qz

nō ꝓpetit iterdictū nisi p aq̄viua qđ intelligē de directo.ſz vtile bñ ꝓpetit vt sepiꝰ dixi ē.Itē qđ tu vlꝰ fuisti hoc anno aq̄ illa vi clā vel p̄cario a me.Itēq̄ tytius te p̄hibet vti aq̄ illa vel purgare fontē aliter q̄ vſus fueris.Itez qđ vis ḡrere vēas siue apire.vt.ff.ō fōte. l.j.Ḣ.fi.ꝛ de hocvide p Roſ.i hoc iterdicto ō fōte reficiēdo.ꝛ ſpe.i ti.dicā posſ. ꝛ ꝓprie.r̄.porro plerūq̄ quis hz ius. De fuitute pecoris ad aquā appulſ⁹.

Decoris ad

aquā appulsus ē hr̄e ius appellēdi pecoriꝫ agri mei p p̄diū vicini ad fontē vl puteū. vt.l.j.Ḣ.in p̄dijs.ff.de ser.rusti.p.ꝛ insti.de serui.Ḣ.i rusticorū.ꝛ no.Azo i ſum.C.de serui.pecoris sed dubiū est an istud ius pecoris appulsus ad aquaz sit fuitus:ꝛ videt q̄ nō nā pecora sūt mobilia ꝛ i pecoribꝰ ꝛ in rebus mobilibus nō ꝓsistit seruitus p̄dialis sed ē q̄dā facultas q̄ sapit in dubio realitatem.ꝛ si aliquis legat mihi ius pecoris appellēdi cedit hoc legatū a morte testatoris ita ōr Bal.i l.vnica.Ḣ.libertatib⁹ i pe.q.C.de cad. tol.ꝛ ꝙhoc videt esse rer.in.l.mella.Ḣ. fi.ff.de ali.ꝛ ci.leg.i ꝛtrariū videt qđ imo sit seruitꝰ p̄dialis.ꝛ iust.p d.l.j.Ḣ.i p̄dijs.ꝛ ibi gl.hoc tz.ꝛ p.d.Ḣ.i rusticoꝝ. cū gl.ſz tu dic aut pecora sūt ꝓstructa ad agrū stercoriżādū ꝛ dñr viuere i fūdo tuo ꝛ tūc ē seruitꝰ realis seu p̄dialis ꝛ rusticalis.vt i iuribꝰ prime allegatꝫ ꝛ hoc mō dz itelligi Rub.nra alꝫ secꝰ ita tz gl.i.d.Ḣ.i rusticoꝝ.ꝛ Azo.i summa i.d.Ḣ.pecoriꝫ.q̄ itelligit hāc ee fuitutē qñ ex p̄dio meo nō possum pcipe aliā fuitutē nisi qđ ibi p̄rineant pecora vl ēt qñ pcipio ex fūdo fructꝰ vl segetes cultura pecoꝝ.i.bouꝫ p q̄s colit fūdꝰ qđ habeo necesse pecora appelle re i fūdū vicinū ꝛ p̄dictꝫ adde q̄ dixi in ti.p̄ce.i.ij.q. ¶ Tertio dubitat an ista fuitꝰ sit notata vl inotata.ego alꝫ dixi remittēdo me i ti.p̄ce.i.iij.q.ꝛ idem dicas i septē seruitutibus sequētibꝰ. ¶ Quarto dubitat q̄liter vti dz quis hac fuitute dic qđ nō dz appellē⁹ in iozē numer⁹ pecoꝝ ad aquā ꝛ si maioz nūer⁹ appellet nō i oib⁹ pecoribꝰ tūc p hibēdū ee.Marcell⁹ ait q: pecora separari p̄nt ſz Trebati⁹ dixerit ꝙ niuersuz pecꝰ ipume p̄hiberi:qz tūc tū pecus ei pecori cui appulsus debet totū cozrūpet p pecoris appulſū.vt.l.j.Ḣ.treb.ꝛ Ḣ.se.ff.de aq̄ q̄t.ꝛ esti.ꝛ ē rō qz i sepabilib⁹ vtile p iutile nō vitiat vt ibi.ꝛ.l. si spōsus.Ḣ.g̃nal'.ff.ō do.itervi.uxo. cū si.Quinto ꝛ vltimo dubitari p̄t q̄ actiōe agi dēat p ista fui.ꝛ q̄t sint necessaria vt cōpetat ꝛ quo formeꝫ libellus ꝛ positiōes siue capla:ꝛbreuit dic vt dictū ē i tit.p̄ce.qz ea q̄ ibi dcā fūt locū hr̄e p̄nt ēt i ista fui.ꝛ ꝓbak i.l.j. Ḣ.si q̄s vti.ff.de fonte.ꝛ hoc sentit Roſre.in ti.de iterdicto de fonte reficiendo ꝛ ponit tanq̄ paria serui. pecoris ad aquam appulsus ꝛ ser.haustus aq̄ ꝛ similiter facit Spe.in tit.de cā poſ.ꝛ ꝓprie.Ḣ.priuata.ver.porro.

¶ De serui.iuris pascendi.

Seruitus

iuris pascēdi est ius pecoris pascēdi i fūdo alieno agri mei cū vt.l.ij.Ḣ.i p̄dij.ff.ō serui.ru.p̄re.ꝛ insti. de seru.Ḣ.in rusticoꝝ.ꝛ.l.ſi nautaꝝ.Ḣ. ſi.de p̄scri.ver.ꝛ dixi eē ius qz fuitutes sunt iuris.vt isti.de serui.i p̄n.ꝛ.l. j.in p̄in.ff.de ser.ru.p̄re.ꝛ.l. hec autē iura.in p̄in.eo.ti.ꝛ.ij.Ḣ.in p̄dijs.ff.ō serui.ru.p̄re.Pecoris ētiā dixi qz hoc nomē ē gñale ꝛ cōprehēdit oēs q̄dru pedes q̄gregati v escunt.l.legatis.Ḣ. pecudibus.ff.de lega.iij.ꝛ insti.ad.l. aquil.in p̄in.ꝛ.ff.eo.l.ij.ꝛ qz lex.xij.tabu.loquebatur de past.pecoris.vt.d. l.qui seruādoꝝ.Ḣ.fi.ꝛ.l.fi.C.ad.l.aq̄l. ꝛ pro hoc.l.iulianus.Ḣ.glans.ff.ō exhiben.ꝛ.l.ſi pecora pascēda.C.de pac. dixi pascēdi qz hec seruitus locū habet in pecoribus pascēdis vel que pascuntur.vt probatur in.l.pecoris pascendi.ff.de serui.rusti.p̄ed.ꝛ in iuribus.Ḣ.prime allegati dixi in fundo alieno qz res sua nemini seruit.l.iure

cōi. ff. de ser. ru. p. ⁊. l. vti frui. ff. si vsu fru. pet. ⁊ ꝑbat i. d. l. si seruādorum. ℌ. fi. ¶ Ultio dixi agri mei. qz si haberez fundū p quo tenerē pecora pascenda nō posset eē tale ius pascēdi seruitus pīertim realis seu pdialis sz eēt seruitus psonalis seu ius psonale vel eē ter. cū gl. ozdi. i ỹbo excepi. i. l. si qs vnas edes. ff. ō vsufru. ⁊ ter. cū gl. ⁊ ibi doc. i. l. pecoris. ⁊ no. p gl. ⁊ doct. in. l. vt pomū. ff. de seruit. p ter. gl. Bar. ⁊ doc. i. l. mella. ℌ. fi. ff. de ali. ⁊ cib. leg. Circa qō vide q plene dixi. i. j. li. i pn. post diffinitionē fuitutis. ⁊ ti. de ꝺuctu. ¶ Ui sa diffinitiōe hui⁹ seruitutis iuris pascēdi qro pmo q dicāt pascua. Et dic pascua siue saltus dicunt loca vbi bestie pascunt. l. sylua cedua. ℌ. fin. ff. de ỹb. sig. l. si diuortio. ℌ. plane. ff. sol. matri. ⁊. l. j. ⁊ p totuz ti. C. ō pascu. pu. vel priua. li. xi. ⁊ vide gl. in. d. ℌ. plane vbi dz q pascio ōr loc⁹ vbi bestie pascunt allegat. d. l. si qs vnas edes. ⁊ est ter. in. l. instra. i fi. ff. de fun. istr. ⁊ sic r sylua pascua ōr q pascuis pecudū ē destinata vt. l. sylua cedua. ℌ. fi. ¶ Quero scō qtuplex ē pascuū. Dic duplex Mā qdā est publicū ⁊ qdā ꝑuatuz. vt ꝑbat in rubrica ⁊ p totū ti. C. ō pascu. pub. vel priua. lib. xi. ⁊ de pascuis publicis dicem⁹ in. xij. ⁊ vlt. q. in pnc. ¶ Quero tio an fuit⁹ iurꝫ pascēdi sit rustica vel vrbana. dic ispicēdū eē an fundū, ppter quē debeē istō ius pascē di qn̄ seruit⁹ iudicaī rustica vel vrba. prout est fund⁹ cui seruitus debeē. vt no. gl. in ỹsi. areā in. l. j. ff. de ser. rust. pdi. ⁊ iō si fund⁹ ppter q debeē ista seruit⁹ iuxta no. p gl. in. l. pecoꝛ. ff. ō ser. ru. pdi. ⁊ ea q dixi. ℌ. in. j. q. insi. ēvrbanus erit seruit⁹ vrbana ⁊ si rustic⁹ erit rustica. posset enim esse quod in loco non esset abundantia terre puta i alio quo castello. tunc esset necessariū tenere pecora causa stercoriz̄ādi fundū vrbanum in quo esset hortus, pvsu familie. l. vrbana prædia ⁊ cum ibi notatis per glo. ⁊ docto. ff. de verbo. signifi. circa quod vide que plene dixi in primo libro. in. iiij. diui. seruitutis ꝛp ea que dicūtur ibi declarāt ista. q.

¶ Quero ārto qūo acq̄rāt ista seruit⁹ dic q̄plurib⁹ modis. ¶ Prio isti tutiōe vel alia vltima volūtate si ius pascēdi relinquat arg. isti. ō seruii. ℌ. fi. ⁊ de vsufr. ℌ. j. et l. vsufructꝰ plurib⁹ modis. ff. de vsufr. ⁊. l. corruptionē. in pn. C. e. ti. cū si. Scō pactiōib⁹ et stipulatiōib⁹ vel ℨtib⁹ puta ēptiōe vēditiōeꝝ donatiōe. vt ꝑbat isti. ō ser. ℌ. pe. cū glo. i ỹsi. pactiōib⁹ ⁊ isti. ōvsufr. ℌ. si ne isto. ¶ Sz circa hoc dubitaī an vēditor vl legato fundo videant vē dita pascua q̄ sunt vl de benē in alijs pdijs venditoris. ⁊ in hoc distingue. Aut pascua erāt de putata advsuz fundi vēditi ⁊ cū eo no vo noie nū cupata. ⁊ tūc veniūt ēt pascua. vt est casus. et ibi hoc no. Bar. i. l. scie. ℌ. si tyrānē. ff. de fundo istru. ⁊ ꝑbat. in. l. testatrix. ℌ. j. ff. si ser. vē. facit l. fi. in pn. cū ibi no. ff. de ser. vrb. prē. ⁊. d. l. testatrix. in pn. ⁊ in si. ⁊. l. j. cū ibi not. p glo. ⁊ Bart. ff. de re. du. aut dicta pascua erant deputata ad vsum fundi venditi sed vno noie nō erāt nūcupata ⁊ tunc illa pascua fuerūt ēpta q̄ erāt deputata ad vsum dicti fundi tm̄ ⁊ idē p text. d. l. testatrix. ℌ. j. qz vendendo fundū simpliciter presumit vēdidisse totū ⁊ cū oi iure sibi spectāte nisi aliqd fit exceptuatū. vt l. q̄ tabernā. cū ibi no. ff. de ℨpē. emp. ⁊ vē. in. l. j. C. q̄ res pi. da. sit ⁊ bal.

Qualit̄ ac quirāt ser uit⁹ iuris pascēdi.

in. l. j. C. qui testa. fa. pos. l. si dom⁹. ℌ. fi. ff. de leg. j. ⁊ in. l. tyria testamēto. ℌ. luci⁹ tyri⁹. de leg. ij. ⁊ hoc itellige quā do pascua. i. ius pascēdi debeē vēdito ri in fundo alieno p fundo vēdito: qz tūc. ff. ꝑtie seruit⁹. vt. d. l. testatrix. ℌ. fi. cū gl. in ver. legatario. in si. ⁊ idē qn̄ pascua deberenē in fundo vniuersitatis. qz tūc ēt posset dici seruit⁹ debita vni ad vniuersitatē vēdēdi fūdū, ppū seu debita illi fundo. qz lz fund⁹ inq debeē ius pascēdi sit vniuersitatis nō tñ ōr singulor. l. intm̄. ℌ. vniuersitatis ff. de re. diui. ⁊. l. sz si hac. ℌ. q manumittit. cū ibi no. ff. de in ius voc. sz si vendēs hȳ et ius cōpascendi in fundo cōi ista nō posset dici ꝑtie seruit⁹ qz res sua nemini seruit etiā cōis vt singulis. vt. l. in re cōi. ff. de ser. vr. prēd. ⁊. l. vti frui. ff. si vsufru. pe. ⁊ ita dz itelligi gl. in. d. l. testatrix. ℌ. fi. ff. si ser. vē. ⁊ ex hoc sequit si vniuersitas alicui⁹ ville emit saltē rē cōem: vt ius pascēdi haberet. ⁊ aliq̄ de dicta villa p̄dia sua p priua vēdiderint si aliud dictū non est venit in dicta vēditiōe ius cōpascendi qō habebat dict⁹ vēditor. vt est casus. in. d. l. testatrix. ℌ. j. Et ppter hoc alias iudicaui. in. q. mihi sic cōmissa. Quidā habebat in flumie atheſi vnū molēdinū magni prij. ⁊ qz in illo flumine ꝑpe erat alij⁹ loc⁹ p molēdio faciēdo vt aliqs nō hȳet cām ꝓstruendi ibi aliō molēdinū ⁊ dānificādi suum emit illū locū seu postā molēdini solū vt remaneret vacua ne dānificaretur suū molēdinū. vēdidit molēdinū sic iudicaui q in illa vēditiōe veniret ēt illa posta molēdini p. d. l. testatrix. ℌ. j. ff. si ser. vē. ⁊ faciūt ea q̄ dicta sunt qō est notā. Predicta tñ itellige nisi quā titas p̄dij suaderet ℨtiū puta qz ptiū ueniret solū molēdino ac poste molēdini qz vtrūq̄ multo pl⁹ valeret. ar. l. j. cū ibi no. ff. ad treb. ⁊ ar. gl. notabilis. in. l. j. ℌ. j. in ver. agēdo. in fin. ff. de supfi. ⁊ gl. in. l. semp in stipulatiōibus ibi iter act⁹ itellige ēractū rōne rei. de reg. iur. ⁊ gl. in. l. in obscuris. eo. ti. facit. c. j. ℌ. donare. in ti. q̄ruer olim fen. pos. alie. ⁊ qō not. Ludo. in. l. diuoꝛ. ℌ. ob donatiōes. in. ij. col. ff. solu. matri. Et idē dico de iure pascēdi vt nō veniat in vēditiōe facta de fundo quā do ptiū ꝓueniret solū rei vēdite ⁊ non iuri ēt pascēdi p p̄dicta. Aut dicta pascua nō erāt deputata ad vsum fundi vēditi. nec eo noie nūcupabanē cū fū do vēdito ⁊ tūc aut pascua siue ius pascēdi nō debenē nisi illi q lz certū numerꝫ cāpoꝝ. xxv. sicut est in q̄busdam locis statutū ⁊ tūc si qs vēdiderit simpliciter fundū suū p maiori numero campoꝝ. xxv. ēt nō vī vēdere pascua seu ius pascnādi: qz illud ius nō debetur extraneo ex forma statuti nisi habeat vigoze emptiōis. qz in ea non est noiat⁹. l. in vēdēdo. in pn. ff. de ỸĦen. emp. nec vigoze statuti: qz illud nō loquiē nisi in habētib⁹ cōmodū bursale singulis mēsib⁹. puta qz qn̄ bestie hominū illi⁹ ville pascunē gratis ⁊ sine aliq̄ ptio qō deē cōitati. nā tūc lz nomē sit vniuersoꝝ tñ effect⁹ est singularis. vt. l. sicut. ℌ. j. ff. qō cuiusq̄ vni. no. ⁊. d. l. intm̄. ℌ. vniuersitatis. Et idē dico qō ois vtilitas ꝓuenerit adviuersitatē ⁊ ea postea diuidenē iure singulari eadē rōne. Sz Arch. ⁊ Rof. xiij. q. ij. c. j. dicit qō lz in cā vniuersitatꝫ constitutiōes de vniuersitate admittanē tñ nō oīno eis plena fides adhibeē: ⁊ sic nō faciūt plenā ꝓbationē. inducūt Ant. de bu. in. c. cū nūti⁹. extra de test. q̄ dicit hoc dictū Arch. ꝓcedeē quo ad vniuersitatē nō quo ad eccl̄iā. qz res vniuersitatis pl⁹ spectāt ad singulos q̄s res eccl̄ie ad singulos. Et sic vult Ant. de but. facere d̄iam iter vniuersitatē singl̄arē ⁊ eccl̄iā q̄ d̄ria nō plz Jo. de imo. in. d. c. cū nūti⁹ ex quo cōmodū ita applicaī vniuersitati i vno casu sicut i alio nec magis spectat ad singulos in vno casu q̄s in alio. Unde ipse dicit qō vbi plures q̄s duo testes pñt hȳi. duo de vniuersitate nō sufficerēt. et hoc mō itelligiē dictū Arch. Sed vbi nō possent hȳi nisi duo forte ppter facti antiq̄tatē tūc in subsidiū stareē dicto duoꝝ testiū ex quo cōmodū venit applicādū vniuersitati. facit in si⁹i qō no. Barto. l. de minoꝛe. ℌ.

tomẽcta. ff. de qõ. Ego aũt in hoc arti culo quãtũ ad materiã iuris pascen di puto aliter eẽ dicẽdũ ita distinguẽ do. Si q̃rit an hoies devniuersitate possint eẽ testes aut est qõ iter hoies de vniuersitate illi distincte pñt i testimoniũ adhiberi ꝙ deponere ꝙ vno de vniuersitate ⁊ ꝙ alio. qz tũc cessaret cãe suspitio cuj ꝑsumat in dubio testis diligerevnũ sicut aliũ ex q̃ cẽse tur iter eos eẽ par affectio. ar. l. nõ solũ. §. ỏ vno. ⁊ qõ no. Bar. ff. de ri. nup. Et ita tz Cardi. 3ab. in. c. cũ nũtiꝰ. i fi. extra. de test. ⁊ ꝙ hoc facit qõ no. bar. in. l. extraneo. §. de q̃st. ff. de q̃sti. ⁊. l. q̃ istud. ad fi. ff. de testa. ꝓo hoc est tex. cũ gl. magna. in fi. in. v. q. ⁊. c. ꝙsanguinei. ⁊ gl. ⁊ doct. in. c. postremo. de appel. ⁊ qõ no. Bal. in. l. cũ alie. C. de legi. aut est qõne inter hoies aliquos ỏ vniuersitate ⁊ extraneũ: ⁊ tunc alij de vniuersitate pñt esse testes nisi senti rẽt aliqõ cõmodũ vel sentire possent qz sikem cãm haberẽt. vt. c. ꝙsonas. cũ ibi no. extra de testi. Aut nõ ẽ qõ iter hoies devniuersitate: sed iter vniuersitatẽ ⁊ extraneũ. ⁊ tũc aut tractaꝝ de iure pascẽdi cõpetẽti tm̃ vniuersitati ita ꝙ vtilitatis effect⁹ in totũ vel ꝑte venit etiã in singulos ỏ vniuersitate vel p̃ncipaliꝝ: qz singuli depascũt alia sua. ⁊ tũc nõ pñt testificari illi qui sunt de ipsa vniuersitate qz dicerenꝰ esse testes in facto ꝓꝓio. l. oib⁹. ff. ỏ testi. ⁊. l. null⁹. ff. eo. ti. Idẽ q̃ vtilitatis effect⁹ p̃ncipaliter cõpeteret vniuersitati in p̃tia singulis devniuersitate: puta qz vniuersitas locat pascua ⁊ recipit p̃tiũ qõ diuidit postea iter singulos. ⁊ idẽ rõne vt dixi. facit gl. singularis. l. de iure. ff. ad municip. ⁊ qõ no. l. ex q̃cũq; ff. si q̃s in ius vo. nõ ie. qõ est intelligẽdũ q̃n sunt singuli capaces illi⁹ vtilitatis. alias sec⁹ sicut cõtingit in cã monasteriũ. qz tz q̃q; ỏ bonis monasteriũ fiãt portiões iter singulos monachos. vt. c. insinuãte. eẽ q̃ clerici. ⁊. c. dilecto de ꝓbẽ. tm̃ nõ singuli monachi hñt ius petẽdi illas portiões. vt ibi not. facit qõ hẽ in. c. ij. de sta. mo. ⁊. c. edoceri. de rescript. ⁊ ꝓ

pteres singuli monachi in cã sue vniuersitatis poterũt testificari: ⁊ hoc vt̃ Car. 3ab. i. d. c. cũ nũtio. q̃ facit dr̃iam iter cãs vniuersitatẽ secularis ⁊ eccl̃a stice. Aut tractaꝝ de iure pascendi qõ cõpetit vniuersitati tm̃ qz nullo mõ cõicaꝝ cũ singulis devniuersitate nec iter eos diuidiꝝ. ⁊ tũc q̃rit̃ nunq̃d homines de illa vniuersitate possint i testes admitti ⁊ examiari. ⁊ dic. qõ sic ꝓ l. intm̃. §. vniuersitatẽ. ff. ỏ re. di. ⁊. l. fs si hac. §. q̃ manumittiꝝ. ff. de in ius vo. Aut q̃rit̃ nũq̃d dictũ eoꝝ faciat plenã fidẽ. ⁊ sic an sint dci testes oi exceptione maiores ⁊ i hoc ego tenerẽ opi. Archi. vcs q̃ nõ facerẽt plenã fidẽ seu. ꝑsũptionẽ iducãt qz negari nõ põt eos nõ hr̃e aliquã affectionem ad suã vniuersitatẽ: qz si cõiter hr̃e ꝓsueuerũt iõ hoc ꝑsumere ỏbem⁹. ar. l. certi ꝓditio. §. si nũmos. ff. si cer. pe. ⁊ ꝓ id qõ hr̃ ꝓ gl. ⁊ doc. i. l. j. C. de arbi. ⁊ iõ nõ sunt oi exceptiõe maiores ex q̃ exceptio ista ꝑsumpta põt eis apponi. vt ẽ gl. no. i c. j. ỹ. maiores eẽ de ꝓban. ⁊ affi. ⁊ ist. ỏ iuri. stip. §. itẽ ỹ box. Nec facio dr̃iã absolute iter vniuersitatẽ eccl̃iasticã ⁊ secularẽ sicut facere vr̃ Ant. de but. in. d. c. nũtiꝰ de testi. puto tñ qõ maiorẽ ꝑsumptionẽ faciãt q̃ sunt devniuersitate eccl̃esiastica q̃ illi q̃ sunt de seculari tũ qz min⁹ iuris hñt ꝑsone eccl̃esiastice. qz ius qõ hñt in vniuersitate eccl̃iastica nõ trãsmittũt ad heredes sicut faciunt laici. iurta no. in. c. p̃senti. de offi. ord. in. vj. cũ si. tũ qz ꝑsone religiose seu eccl̃iastice magr̃i dubio sunt digne q̃ seculares. ar. gl. no. lxx. di. monach⁹. in ỹ. examiari. Credo tñ si eẽnt plures fidẽ plenã facerẽt qz hoc qõ deficit in fide suppler nũer⁹ vt est gl. no. in. l. iij. §. cuiusdẽ quoq; p̃ncipis. in ver. numer⁹. ff. de testi. ⁊ ꝓ hoc gl. j. in. c. cum a nobis. ⁊ ibi doc. extra de testi. ⁊ tex. cũ gl. in. c. cũ cãs q̃ extra de ꝓba. facit qõ not. Bar. in. l. j. §. idẽ cornelio. ff. de q̃stio. ⁊ Bald. in. l. si q̃s ex argẽtarijs. §. ij. ff. de edẽ. In hoc tñ concludo relinquendum esse arbitrio iudicãtis an illis testib⁹ sit plena fides adhibẽda q̃ hz ꝑsiderare qualitatẽ ⁊ conditionẽ testiũ siue ꝑsonaꝝ ⁊ quãtitatẽ cãe ⁊ si tota vniuersitas magnã hz in illa cã affectionẽ ita vr̃sit in spicãdũ de illis de vniuersitate testificãtib⁹. ar. l. iij. §. j. ⁊. §. ciusdẽq; p̃ncipis cũ ibi no. ff. de testi. ¶ Sz pone iurta p̃dicta qõ testis examiaꝝ in cãvniuersitatẽ. puta pascuis si sentit ꝙmodũ dixit qõ nõ an itelligaꝝ falsũ dixisse vt repellaꝝ a testificãdo vel qñ colligit ex p̃cedẽtibus si repellabaꝝ dixit falsum. alias sec⁹. Itẽ dixit Bar. in. l. ex quacũ q̃. in. iij. col. ff. si q̃s in ius voc. nõ ie. de quo dic vt ibi ꝓ eũ ⁊ doc. qõ ꝓpetuo tenẽ mẽti. ¶ Quarto p̃ncipaliter acq̃rit hec seruitꝰ vel ius pascẽdi sniã. ar. l. vj. que incipit vsufr. §. j. ff. de vsufr. ¶ Quinto acq̃rit etiã hec seruitus lege vl statuto. Nã. l. acquirit̃. i. acq̃sita est. qz de iure cautũ est vt quicũq; p terrã transiens equũ suũ pabulare volueritiurta viã in ꝓpinquo loco ãplecti possit ad refectionẽ ⁊ respirationez eq̃ sui impune etiã de herba viridi ⁊ sylua siue vastatione vtaꝝ ꝓ sua cõmoditate ⁊ vsu necessario. Itẽ dicit tex. i. c. §. fi. in ti. de pace tenẽ. in vsi. seu. quẽ tex. declara vt ibi ꝓ do. Jac. et Albe. ⁊ hoc tenet ibi Bal. q̃ dicit ꝓ illũ tex. qõ quicũq; trãsit ꝓ terrã cũ eq̃ põt equus suũ saturare iurta viã ⁊ põt etiaz vti herba viridi ⁊ sylua siue devastatiõe alicui⁹. ⁊ idẽ tenet Albe. de ros. in. l. fi. C. ad. l. aq̃l. ꝓ o hoc facit. qz de iure diuino licitũ est comedere vuas i agro alteri⁹. fz nõ exportare ⁊ colligere spicas ⁊ nõ mittere falcẽ in messez alienã de cõse. di. v. discipulos. ⁊ pl⁹ dixit bar to. in. l. ij. i fi. p illũ tex. C. de pascu. pu. vel ꝓtua. li. xj. q̃ milites imperatoris ỏ scẽdẽtes ad partes tuscie pñt petere a tuscis vt assignẽt eis ꝑata q̃b⁹ possint eoꝝ equos pascere nõ tñ debẽt devastare ꝑata vt ibi. ¶ Sz ỏ p̃dicta ponit ꝛ vr̃ qõ imo nõ licet in alieno pascere equũ etiã iurta viã. l. quintus muti⁹. ff. ad. l. aq̃l. Sol. ille. §. fi. in. c. j. ỏ pace. dz intelligi fm Andr. de vser. ibi q̃ ille q̃ pascebat nõ erat in agro. fz in via. vñ se appropinq̃bat ad sepẽ separãtẽ agrũ a via ⁊ recipiebat de herba.

vel frõdib⁹ pẽdẽtib⁹ supra viã vel accipiebat de herba ex sylua ibi ꝓpinq̃ iurta viã. ꝓ refectiõe eq̃ sui fessi qõ hz dũmõ sine dãno faciat ⁊ ẽ rõ. qz sibi. ꝓdest ⁊ alteri nõ nocet. ff. ỏ eui. c. l. i debitoris. i fi. fz do. Ja. de alus. i. d. c. j. §. fin. dicit q̃ hz ista lectura i se sit ꝛa tñ ñ vr̃ illi lr̃e ꝓuenire. qz ille ter. §. fi. ꝑsupponit q̃ trãsit⁹ fiebat ꝓ terrã ⁊ nõ ꝓ viaz itẽ qz satz modicã dubitationẽ hẽbat. idcirco alij legũt scõm eũ q̃ iste eq̃tãs pascebat equũ suũ i agro iurta viã. qõ hz tũ qz sibi. ꝓdest ⁊ alij nõ nocet. tũ qz facit hoc ex necessitate ac ẽt q̃ iuste crederet dñm ꝓmissuruz si hoc scirer. vñ nõ ỏ delinq̃re. vt no. insti. de obl. q̃ ex delic. na. §. furtũ. Itẽ qz hz hoc videaꝝ iuridicũ tñ cũ istud sibi ꝓdest ⁊ alteri nõ noceat eq̃tas suggerit vt hoc admittaꝝ vt videm⁹ in sũma. §. itẽ var⁹. ff. de aq̃ plu. ar. ⁊ ita no. glo. q̃ hoc tz. xxiij. q. ij. c. fi. ¶ Sz circa p̃dicta cõiter sunt statuta ỏ spãlẽ ꝓuidẽt i q̃ loco ⁊ in q̃ tpe licitũ sit pascuari. Sz q̃d si statutũ ẽ i ciuitate vt i talib⁹ ꝑatis hoies nõ possint tenere bestias ad pascẽdũ. j. termios ỏ signatos. ꝛsic i certa ꝑte ꝑati poterit pasci ⁊ i certan̄ ⁊ q̃dã fuit accusat⁹ q̃ tenuerat bestias i dictis ꝑatz nec fuerat dcm̃ i accusatiõe. j. termios designatos ⁊ sic simplr̃ fuit ꝓbatũ an ex hoc seq̃ possit cõdẽnatio Bar. format hãc. q. in. l. de pupillo. §. q̃ nũciat. ff. eo. ti. ꝓ quã dicit q̃n vrũ. ⁊ idẽ fcm̃ ñ ẽ ꝓhibitũ i q̃libz ꝑte loci dz exp̃mi. ꝓbari illa ps loci i q̃ factũ ẽ punibile. ⁊ ꝓ hoc vr̃ tex. fm eũ i. l. j. i fi. cũ. l. se. ff. ỏ incẽ. ru. ⁊ nau. Itẽ dicit Bar. ỏ ꝛpe. Pone post mediũ mẽsem martij hz pascuari i certz ꝑatz ⁊ nõ ꝛsi q̃ accusauit de mẽse martij nõ dicit i q̃ ꝑte dicti mẽses nisi exp̃mat ⁊ ꝓbeꝝ illa ps ꝛpis i q̃ factũ est punibile nõ sequit̃ ꝺdẽnatio: ꝓ hoc optie facit q̃ not. i. cũ actũ. ff. de neg. ge. ⁊ ꝓ hoc ego allego q̃ no. Ang. in. l. i subsõne. ỏ vul. ⁊ pu. vbi dicit ꝓ illũ tex. qõ vbi certũ ⁊ ỏterminatũ ꝛps ẽ de suba dispositiõis illud pũctuaꝝ in teruenire dz alꝛs dispositio nõ tz alle. d. l. est actũ d. l. matrẽ. C. de ꝓba. ꝙquẽ text. bald. ibi dicit multas q̃stiones si

miles vꝫ si ex forma statuti magnates nō possunt intrare palatiū añ pulsationē cāpane sub certa pena si pbaī itroitus nō sufficit nisi pbeī explicite q̄ p̄cussit post sonū cāpane vl intrauit añ sonū. Idenūtiasse. ff. qd tū. ff. de adul. l. pretor. ff. dotē. ff. vi bo. rap. Itē si p̄sbyter a parochiano petit decimas de q̄sitis et parochian⁹ dicit se nō teneri. q̄ ille q̄situt ante cōsiliū latera. dꝫ em̄ pbare q̄ ante q̄sierit cū sacerdotis intētio sit fundata de iure cōi fꝫ Cy. et Ange. in. d. l. in rōnē. Idē dicit Ang. si creditor agit hypothecaria ℨ ipm̄ possessorē possessor ꝓfitereī rē fuisse de bōis debitoris. fꝫ negat fuisse ei⁹ tpe obligatiōis ℨcte. Nā creditor dꝫ pbare q̄ illo tpe fuerit debitoris q̄ istud est de substātia ad fundādū intētionē creditoris fm Cy. in. l. et q̄ nōdū. ff. q̄ dr. ff. ō pig. qō dicit esse verū in p̄uato creditore agēte sec⁹ est in fisco. vt est ter. singularis fm vnā lecturā in. l. j. C. de iure fis. Itē p hoc allego q̄ no. idē Ang. i. l. ij. in. ij. col. C. de pe. here. vbi dicit p illā. l. q̄ vbicūq; aliqō tps punctualr est de suba ad victoriā reportādā illō tps dꝫ pbari liquido et p̄ctualr allegat. d. l. mr̄ez. et. d. l. eū actū. et idē dicit i loco vt. d. l. nō solū. ff. fꝫ vt pbari. et idē dicit in p̄curatore denūtiāte vt p̄cu. vt. l. de nūtiasse. ff. qd rñ. ff. de adul. et idē etiaꝫ dixit esse in alta q̄litate. l. p̄tor. ff. nō āt. et. ff. si q̄s dolo. ff. si q̄s ex test. li. et. iust. fue. et idē vult ipse An. i. l. j. ff. fin. ff. de incē. rui. et nau. q̄ dicit q̄ vbi lex exigit certū locū vel tps illud deduci et p̄ctualr pbari opꝫ. vt ibi et. l. si q̄s ex naufragio. eo. ti. et. l. libellor. ff. de accu. cū si. et idē etiā dicit Ang. in. l. eū q̄. ff. publiciana p illū ter. ff. de pub. q̄ subdit qō caut⁹ sit ille q̄ dꝫ pbare in deducēdo et pbādo dcm̄ tps p̄ctualr alꝫ succūberet. facit. l. sed si alienū. ff. in exēcis eo. ti. et istā sniaꝫ tꝫ etiā Bar. in. l. matrē circa p̄n. C. de. pba. q̄ dicit q̄ q̄cunq; pbatio cōsistit in dr̄ia tpis vel loci opꝫ qō fundus se ex dr̄ia ꝓbet dr̄iaꝫ p. d. l. matrē et p. d. l. eū actū. facit. l. in illa stipulatione si cal. et. l. hoc iure. et q̄ ibi not. bar. et doc. ff. de ver. ob. et idē in effectu tenet bal. i. l. ff. in. ij. col. ver. ex q̄bus cōcludo ibi vbicunq; iuris rō. C. de edic. diui adri. tol. p totū. et p hoc ēt facit q̄ no. Inno. in. c. cū ihibitio. in vl. gl. ex de clā. ō spō. et qō no. Flo. i. l. ff dñs seruum in fin. ff. ad. l. aql. q̄ dicit p gl. ibi q̄ vbi act⁹ pōt se habere adhabitū et p̄missus semp i dubio intelligit eē fact⁹ ex p̄testate p̄mittēte et dicit hāc esse notabilē p̄sumptionē q̄ pbaī i. l. merito. ff. p socio. et de ista qō ne vide plene p abbatē in. d. c. auditis. in vlti. charta ex ō p̄scri. et adde l. cū te. et qō ibi no. Saly. C. de do. l. aut stich⁹. ff. ō statu li. ¶ Quero. vj. p̄n cipal⁹ qūo quis debeat vti fruitute iuris pascēdi. et p̄mo dic q̄ dꝫ vti p ut in ꝓstitutōe fruitutis cōuentū est. ar. l. j. ff. si cō uenerit. ff. ōpoſi. vl put est ꝓsuetudo vel statutū in loco ar. l. q̄ luminib⁹ ff. de ser. vr. p. et. l. an i totū. C. de edi. p̄na. facit q̄ dixi. ff. in seruitute aḡduct⁹ in. vij. q. p̄nc. et iō q̄s valet vti illo gñe pecorū de q̄bus ꝓuentū est in ꝓstitutiōe fruitutis et nō alio. ar. l. certo generi. in p̄nc. et p totā illā. l. ff. de ser. ru. p̄re. ¶ Sed q̄d si simpl⁹ est ꝓstituta seruit⁹ vel ius pascēdi i fundo alieno an possit cū ol pecore cuiuscunq; generis pascuari. et vr̄q̄ sic si nō ē exp̄ssa spēs pecor. ar. l. i tradēdi. i p̄n. ff. cō. p̄re. et. d. l. certo gñi. ff. si. et. l. si fruit⁹. in p̄n. cū ibi no. ff. de ser. vr. p̄re. q̄

Qualr ytē dū sit fruitute iuris pascendi.

er edo esse verū nisi ex alīs circūstātijs appareret ℨtiū sensisse p. l. si seru⁹ pluriū. ff. si. cū ibi notatis. ff. de leg. j. cū sī. ¶ Itē q̄d si ē exp̄ssuꝫ de pecudib⁹ et reperiunt pecudes gētiles et nobiles q̄ hñt optimā lanā et magnā curā et custodiā req̄rūt vt sunt pecudes ℨonēses et repiūt ēt alie q̄ hñt lanā grossaꝫ et ñ req̄runt custodiam vt sunt pecudes italie et fruit⁹ simpl⁹ est ꝓstituta de pecudib⁹ an possint ad pascua duci tā pecudes grosse q̄ nobiles vel ecōtra puto q̄ sit inspiciēd⁹ loc⁹ in q̄ sit fruit⁹ cōstituta. q̄ si i illo sunt tm̄ grosse nō itelligeret de nobilib⁹ ecōtra si aliq̄ dā nū vel itereſſe eēt cōstituēdi seruitutē: q̄ in dubio vī eē actū de illis i loco vbi esse ꝓsueuerūt ar. l. sp in stipulationib⁹ cū ibi no. ff. de re. iur. nec dꝫ applicari nūero pecor̄ vti in pascēdo q̄ sit seruit⁹ ꝓstituta ar. l. j. et rebati⁹. cū. et. seq. ff. de aḡ quoti. et esti. de qua ēt dicꝫ in seq. q. p̄n. nec i alio loco vl tpe cū sit seruit⁹ ꝓstituta. l. certo generi. ff. de ser. ru. p̄re. et. l. si eo loco. et. ff. si ser. vē. et. l. si cui ē via. i p̄in. et. l. si q̄s alia. i p̄n. ff. quēad. ser. amit. et. l. si cōꝫ. et. j. co. ti. fꝫ vbi nō ēt ꝓuentio vel ꝓsuetudo aut statutum dꝫ vti fm naturam seruitutis iuris pascēdi de qua habeī i. l. pecoris. cū. l. se. ff. de ser. ru. p̄re. ℨtē no dꝫ q̄s vti pascuis cuꝫ pecorib⁹ morbosis seu pestiferis q̄ alia pecora ptāgione morbosi pecoris pirent seu perire possent. l. iulian⁹. in p̄n. cū ibi notatis. ff. ō acti. emp. Cūm ōr Morbida facta pecus totū corrūpit ouile. Me maculet socias est separāda grege. Et iō scribit beat⁹ Hieronymus. Resecāde sunt putride carnes et scabiosa ouis repellēda ne totō dom⁹ ardeat. massa corrūpit cor⁹ putrescat et pecora itereāt. vt hꝫ. xxiiij. q. iij. resecande. et p hoc est ter. i. c. j. ℨ. ouē. morbidā. ff. ō sta. ho. et ibi gl. dicit q̄ vna ouis morbida totū gregē ifīcit. xlv. di. fꝫ illud refert et facit ter. cū gl. i ver. tuncta. ℨ. ex hoc edicto. ff. de dā. in fec. et ter. i. l. ij. C. de sum. trī. p quē dixit ibi guil. de cu. et bal. et pau. de ca. et doc. q̄ vbicūq; est hmōi timor ifectiōis p̄t fieri expulsio etiā de ciuitate allegat i auc. insulā. q̄ p̄e. ab his in fi. et etiā dicit q̄ si aliqua inhonesta mulier venit in vicinia p̄nt vicini facere ipsaꝫ expelli. et idē de leprosis et fistibus. et de hoc ē glo. in. c. j. in ver. expellāt. de vsuris in vj. de hoc etiā scripū in. l. ediles ēt. ℨ. pedius in. iij. nota. ff. de edil. edic. q̄ bene no. q̄ quotidie pōt contingere. ¶ Nunq̄d aūt hñs seruitutē iuris pascēdi in fundo alieno debeat ipaꝫ seruitutē postea diuidere. distingue duos casus. aut ambo sunt ꝓtenti diuidere. aut vnus tm̄ vult diuidere alter nō primo casu subdistingue. aut q̄ris de diuisione fruitutis. et ista non pōt diuidi q̄ est indiuisibilis. l. si vn⁹. ff. ō ser. ru. p̄re. et. l. si ego vna. ℨ. fi. ff. de verb. obli. et hoc vult glo. fi. in. l. si ex meo. ff. de ser. ru. p̄re. et hoc tꝫ Bar. in. l. stipulatiōes nō diuidūtur in p̄in. in. j. op. ff. ō ver. ob. et est rō q̄ seruitutes rustice reales sunt fm indigentiā rei vel p̄dij añantis et vsui in hoc equiparāt. vt. l. ergo in fi. ff. de ser. ru. p̄re. et no. bar. in. l. eadē. ℨ. cato. in. vj. q. et. d. l. stipulatiōes non diuidunt in. iij. q. post mediū col. de ver. ob. et ideo sicut vsus est indiuidu⁹ l. vsus pars. ff. de vsu. et habi. ita ēt seruitus iuris pascēdi. Aut q̄ris de fūdo in q̄ habeī seruit⁹ iur̄ pascēdi vel ō ipis pecorib⁹ et in his pōt fieri diuisio vꝫ vt circa ptē fundi pascātur et in illa sit seruit⁹ et in alīs partib⁹ fundi remittat seruit⁹. vt. l. ad certā. ff. ō ser. l. si q̄s duas. ℨ. si q̄s partē. ff. cō. p̄re. facit. l. certo generi. in p̄n. de ser. ru. p̄re. et. l. si cui via. in p̄in. ff. quēad. ser. amit. nō aūt pōt diuidi p parte incerta p indiuiso. l. partis. ff. de ser. et. l. q̄ p certū. ff. cū pd. et. l. plurib⁹. ℨ. fi. de verb. sig. et hoc vult Bar. in p̄in. sc̄e op. in. l. stipulatiōes nō diuidūtur. de ver. ob. et sīr non pōt diuidi numerus pecor̄ nisi pro diuiso pro pecor̄ numero et non aliter arg. l. vsufructuariū. ℨ. in vinarijs. et qō ibi no. Flo. ff. de vsufru. et tꝫ Bar. d. opi. dicens nō capere etiā diuisionē pro diuiso q̄ si fieret talis diuisio nullus erit vsus tm̄ si fieret hmōi diuisio inter habentē ser. iuris pascēdi et debentē fruiturē puta. xxv. cāpos oino nō cōprehē

dit vigore emptiõis q; i ea nõ est noia
tus. l. in vẽdẽdo. ⁊ in pn. ff. de ℑhẽ. emp.
nec vigore statuti q; illõ nõ loquit nisi
in hãtib⁹. xxv. cãpos. imo pl⁹ dico ẽt si
vẽ ⁊ diceret q; pręhẽderẽt ius pa
scẽdi nõ valerent ar. l. si ita scri. ff. de re
gula. cũ ibi no. ff. de li. ⁊ posth. Aut vẽ
didit. xxv. cãpos vel vltra. ⁊ tũc teneo
q; vẽditio ẽt simplr facta nulla men
tiõe de iure pascẽdi q; venit ẽt illõ ius
pascuãdi tanq; onerũ. ar. d. ℌ. regula
cũ ibi no. p glo. ⁊ doc. facit. l. alienatio.
ff. de ℑhen. emp. ⁊. l. traditio. in pn. ff.
acq. re. do. Aut pascna sine ius pascuã
di operit vni suo iure ꝓpio puta q;
emit vel alit acq̃siuit ius pascuãdi i fũ
do alteri⁹ vel cõi ⁊ vẽdidit postea aliũ
fundũ suũ nlla habita mẽtiõe de iure
pascẽdi. ⁊ tũc nõ ꝓpręhẽdit illõ ius pa
scuãdi p dictã. l. ⁊ vẽdẽdo. in pn. ¶ Sz
circa p̃dicta dubitari põt an ius pa
scuãdi q̃sitũ p tyrannũ ℌ ius in p̃dijs
alienis trãseat in eccliã. ⁊ dic q̃d nõ
q; ecclesia est cultrix et, altrix iustitie
nec patit aliqs ℌ iustitiã in se ferre vt
in alterũ lz priuat⁹ sepe deuiet a iusti
tia vt est ter. sing. in. c. j. ℌ. ⁊ si dicẽtulus
in ti. de alie. feud. Et q; eccl'a nõ succe
dit in aliq̃ turpi q̃stu. ca. ex trãsmissa.
ex̃ de dec. ⁊ ideo dz il is restitui q̃bus
est iniuste ablatũ vel vsurpatũ vt pau
perib⁹ erogari arg. c. cũ tu. ex̃ de vsur.
⁊ ca. cũ sit min⁹. de iudeis facit. l. ij. ⁊ q
ibi no. C. ℌ epi. audi. Tertio adquirit
fuit⁹ siue ius pascuãdi pscriptõe vel cõ
suetudie p̃scripta sicut alia q̃lib; fuit⁹
⁊ ius acq̃ri p̃ vt. l. j. ⁊. ij. cũ ibi no. C. de
ser. ⁊. l. fluitutẽ p̃dior cũ ibi no. p gl. ⁊
doc. ff. de ser. ⁊. l. hoc iure ℌ. duct⁹ aq̃. ff.
de aq̃ quoti. ⁊ esti. ⁊. c. fi. cũ ibi no. ex̃ ℌ
cõsue. cũ si. ⁊ istud est clar. ¶ Sed du
biũ põt ex̃ quanto tpe p̃scribat. Et di
cendũ est req̃ri tm̃ ipe cuius initiũ me
moria nõ existat in ℑtiũ q̃m hec serui
tus hz cãm discõtinuã vt. d. ℌ. ductus
aq̃. ⁊. l. fo. amẽ. in pn. ⁊. ℌ. j. de ser. vrba.
prędi. nisi alleget titulus ⁊ ad ipm p
bandũ deducat ⁊ probet ipm fuisse in
possessiõevl q̃si hui⁹ fuituris vel iuris
paicẽdi vt no. glo. nota. in. d. l. seruitu
tes p̃dior ⁊ glo. j. l. j. ℌ. denicz el. ij. ff. ℌ

aqua plu. ar. ⁊ glo. in. l. j. ⁊ do. in. c. per
uenit. extra de censi. ⁊ dixi plene in. j.
lib. viij. q. prin. ⁊. ℌ. in ti. de seruit. aque
duc. versi. circa tertiũ q̃s nulla est ꝙ̃
tio. ¶ Sed dubiũ est q̃liter ꝓbet̃ pos
sessio vel quasi seruit⁹ iuris pascẽdi. ⁊
sic q̃ persone debeãt pascuasse ad hoc
vt inducat dicta pscriptio seu ꝙsuetu
do pscripta. ⁊ in hoc distingue. aut sin
gulares psone ꝓtendũt ad suã ꝓpriaz
tm̃ vtilitatẽ pscripsisse aut vniuersitas
Primo casu q̃s sunt singulares psone
nõ est dubiũ si ipse fuerũt in q̃si posses
sione iuris vel fuituris pascẽdi p seyr
ali⁹ eoz̃ noie sufficit. ar. l. fi. i fi. cũ. l. se
⁊. l. q vulgo meo. in pn. ⁊. l. interdũ. cũ
ibi no. ff. de acq. pos. Scõo casu q̃ est
vniuersitas q̃ dicit se pscripsisse. ⁊ tũc
si ꝓbet̃ p sindicũ vel alios q̃ regũt vni
uersitatẽ possedisse sufficeret. vt. d. l.
j. ℌ. fi. ⁊ ibi hoc not. Bar. ⁊ doc. ⁊ ꝓbat. l
l. municipib⁹. ff. de cõdi. ⁊ de. vel si pro
bet̃ q; maior ps vniuersitatis possidẽ
rit vel cõsenserit vt aliquis p se possi
deret. l. metũ. ℌ. aĩaduertendũ. ff. q; me
tus cau. ⁊ no. gl. fi. in. l. ij. ff. de adq. pos.
vel etiã si ꝓbet̃ seruum vniuersitatis
possedisse. vt. d. l. j. ℌ. fi. cũ. l. seq. Sed si
aliq̃ singulares psone de vniuersitate
possederũt nũquid hoc sufficiat p vni
uersitatẽ vt vniuersitas videat posse
disse. vi⁹ ter. i. l. sicut. ℌ. j. ff. q̃ cuiusq;
vni. no. ⁊ ibi gl. i fi. q̃ facit ad vsuz ne
moris p bestias hoizville. ⁊ ibi Bal. ex
ponit. gl. vt si singłares hoies ville pa
scuauerit i nẽoz vniuersitatz itelligãt
lz nõ appeat de mãdato eoz; q; patiẽ
tia vniuersitatz loco mãdati hr. vt. ff.
mã. l. q patit. q̃ ℌ pauci possederũt ex
tẽdit ad vniuersos. ⁊ sic extẽdit pscri
ptio seu ꝙsuetudo ꝑm gl. de q̃ p Inn. i
c. dilecto ex̃ ℌ of. arch. ⁊ hoc q̃dẽ vr velle
Guil. ℌ cu. i. d. l. sicut. ℌ. j. q̃ dicit q; si ali
q̃ puta. ⁊. vel. xx. vniuersitatz singł⁹ vsi
sunt q̃dã nemore i tãto tpe cui⁹ initiũ
mẽoria nõ extat i ℑtiũ lz videat adq̃si
tũ ius illis solis q; pscriptio ẽ odiosa
l. q meo. ℌ. fi. ff. depo. tm̃ si ipsi vsi sunt
noie vniuersitatz ⁊ tãq̃ ℌ vniuersitate
vniuersitati ius q̃rit. q; cũ irrogabũ
tur rñdebũt. iõ vsi sum⁹ q; vniuersitas

hz ius ⁊ ita p tales acq̃rit vniuersita
ti. fa. l. fz ea ℌ. ll. ⁊. l. an i totũ. C. ℌ edi.
p. l. j. C. q̃ sit lõ. ꝓ. ⁊ hoc inducit ꝙsuetu.
vt ibi. Nec ob. q̃ ℌ pscriptio est odio
sa. ergo nõ ampliãda: q; illõ vex. i ipsa
acquirẽda. fz postq̃ ẽ acquisita facili⁹ ampliat. l. aprę. ff. de iti. actuq; pri.
facit. C. de. ag. ⁊ cen. l. cũ sum⁹. li. xj. et
p̃dicta itelligẽ ⁊ a si p̃dicte tales psõe
hoc fecerit noie vniuersitatis nõ mãdato vl scia vniuersitatis vl regẽtiũ
ipsam quo casu nedum possessio acq̃si
ta cõseruatur fz etiã de nona adquire
tur p. d. l. j. cũ. l. seq. ff. de adqui. pos. et
p. l. municipib⁹. de cõdi. ⁊ demõ. cõiũcta. l. q̃ patit. ff. mã. ⁊ dicunt vse de vo
luntate ⁊ scientia eoz̃ q̃bus cura vni
uersitatis cõmissa est. vt. l. municipes
itelligunt. ff. ad munici. ⁊ no. p glo. i. c.
dilect⁹ el. ij. in ver. officialib⁹. extra de
testi. ⁊ itellige nisi ille regẽtes sciebant
dictas psonas singulares vti noie eo
rũ seu vniuersitatis. alꝫ nõ posset vni
uersitas possidẽ. ex q̃ sint administra
tores nesciebãt p vniuersitatẽ possidere q; ad acq̃rẽdã possessionẽ req̃rit ad
ministratio. l. ij. in pn. ⁊. l. quẽad. ff. ℌ ac
qui. pos. q; animꝰ dz eẽ apẽ regẽtes ci
uitatẽ. vt. d. l. j. ℌ. fi. cũ. l. seq. eo. ti. ⁊ p
tera in practica sis caut⁹ vt articu
les ⁊ ꝓbes q̃ administratores sciue
rint tales noie vniuersitatz sue possi
dere. fz si simplr dicte singłares psone vel esfuissent dicto nemore vl iure pa
scuãdi absq; mãdato ⁊ scia vniuersita
tis vl regẽtiũ eã i hoc distigue aut sũt
vse noib⁹ ꝓpijs ⁊ clar. ẽ q̃ nihil acq̃
sierũt vniuersitati nec i acq̃. pos. nec i
acq̃sita ꝙseruãda. l. sicut. ℌ. j. ff. q̃ cu
iusq; vni. no. q; act⁹ agẽtiũ nõ dz opa
ri vltra itẽtionẽ eoz̃. l. nõ ois. ff. si cer.
pe. aut sũt vie noib⁹ ꝓpijs vniuersita
tis: vl vniuersitatz tm̃ ⁊ hoc nõ ꝓstat.
⁊ idẽ q; pia, st ñ cẽvl cẽ ⁊ nõ appere. l.
i. l. fũdi. ⁊. l. tutella. ff. ℌ ℑhẽ. ẽp. aut cõ
stat q̃ fuert vse absq; mãdato vl scia
vniuersitatz vl gubnãtiũ eã. ⁊ tũc aut
tractat ℌ posſiõevl q̃si acq̃sita vniuer
sitati ꝙseruãda ⁊ ꝓdest vniuersitati p
ter. i. l. gnat. ff. ℌ acq̃. pos. ⁊ p ea q̃ dixi.
ℌ. fz guil. ℌ cu. aut tractat ℌ posſiõe

vel q̃si de nouo vniuersitati acq̃rẽda. ⁊
tũc vr q; ius possessionis vel q̃si q̃rere
vniuersitati nõ potuerit p rex. i. d. l. j. ℌ.
fi. cũ. l. seq. ff. de acq. pos. ⁊ hoc vr posse
ꝓbari hac rõne: q; sicut p ciuẽ nõ põt
q̃ri ciuitati rõne subiectõis vt no. bar.
in. l. stipulat⁹. ℌ. grisogon⁹. ff. de v. ob.
⁊. l. j. ff. de iure fis. ita multomin⁹ vr p
rusticos posse q̃ri ville sue vel p alias
psonas singulares vniuersitati sue. fz
ista rõ nõ vr bona: q; Ros. ⁊ Pau. ℌ ca.
in. d. ℌ. grisogonus. tenent ꝓtrariũ. f. p
ciuẽ ⁊ eius stipulationẽ acq̃rat ciuita
ti sicut p filiuz patri. q; non est minor
subiectio q̃ filialis. vt. l. veluti. ff. ℌ iu
sti. ⁊ iure. ⁊ nõ minus q̃s nascit sue ret
pub. l. j. ℌ. ⁊ generaliter. ff. de vẽt. i pos.
mit. Unde Tulli⁹. lib. j. officior. Non
solũ nobis nati sum⁹ ortusq; nr̃i parti
patria vẽdicat ptiz amici nr̃i. facit. l.
postlimi. ℌ. fili⁹. ff. de capti. Eso ℌo te
neo q̃ nõ acquirat ciuitati p. d. l. j. ℌ.
fi. cũ. l. seq. cũ glo. vbi est casus. ff. de ac
qui. pos. Nec ob. dũ diri p ciuẽ acq̃ri
posse ciuitati sicut per filium patri. q;
hoc non putoverum quia non reperit
iure cautũ. Et ℑtiũ notãt cõiter doc. i
d. l. stipulat⁹. ℌ. grisogon⁹. ff. de v. obl.
Preterea in alia vniuersitate q̃ in ci
uitate vel patria nõ ꝓcederet sine du
bio p p̃dicta. ¶ Sed aliud dubiũ quo
tidianũ põt occurrere. nũq̃d ius pascẽ
di cõpetẽs ville vel vniuersitati possit
ꝓbari p̃ hoies dicte ville vl vniuersi
tatis. ℑsta questio ponit per Cy. in. l.
parẽtes. in fi. C. de testa. q̃ dicit q̃d q̃n
disputat de pascuis ⁊ nemo ub⁹ in q̃b⁹
bestie singuloz̃ depascũt ⁊ singuli li
gna incidũt si inducant hoies de dic
ta villa ad testificãdum eoz̃ testimo
niũ nõ est idoneũ. q; dz testimoniũ in
re ꝓpria ex quo ad eũ spectat ꝓmodũ
l. ℌ. in ꝓpria. ff. q̃n ap. sit ꝙiuncta. l. oi
bus. C. de testi. fz si singuli non senti
rent aliq̃d cõmodũ in particulari esse
tm̃ in cõi. q; solũ afferret ꝓmodũ in cõ
muni. puta q; aĩalia sola cõis pasce
bant vel p cõi tm̃ ligna icidebant tũc
possent eẽ testes. ar. l. si aũt. ℌ. vniuer
sitatis. ff. de re. diuisi. ⁊. l. fz si hac. ℌ. q̃
manumittit. ff. de l. ius vo. ceriã ita te

net Ja.de ra.⁊ Spec ꝯplures antiq⁹ ⁊ moderni doc.⁊ idem vult Ja. Bart. ⁊ Guil.de cu.in.d.§.q manumittunt.⁊ idē tz in effectu Bal.in.d.l.parētes in fi.q dicit qō vbi vtilitatis effect⁹ nō distribuit in singulos ſz ptinet ad bursaz vniuersalē tūc recipiēt testimoniū singulorū:qz bona sunt diuisa.ſ. vniuersitatz a bonis singlor.ſec⁹ vbi vtilitatz effect⁹ destribuat i singlos ista fuit opi.origial.Cy.l.d.l.j.C.ad.l.aq. in addi.sua pua quā q̄dā nō habēt.lz Pau.ipz nō alleget imo ꝫ eū ꝑcludūt q̄ opi.Pau.lz ſſz vera tñ videret esse limitāda qñ ille q̄ reduxit op⁹ nō fuit in dolo.sec⁹ si fuisset puta qz sciebat. se teneri ad seruitutē ⁊ nō posse op⁹ ꝫ seruitutē facere.qz tūc vī qō ꝓpter dolū suū pdat facultatē reducēdi rem in pristinū statū ar.l.pe.§.fi.ff.cōmoda.⁊ l.si seruitutē.de pig.ac.l.iter causas.§. ⁊ cū seru⁹.ff.man.l.qō in p̄n.ff.ō nora. cū si.lz certe illa iura loquunt in actione noxali in q̄ interesse p̄stari pōt dño dānū passo nō seruo q̄ dedit damnum cū forte valeret multominus ꝯ sit dānum secus vidētur esse in casu nostro in quo non interest ei⁹ cui seruit⁹ debeat vt dānus mai⁹ sibi resarciat ꝯ vt res i pristinū statū reducat ⁊ si aliq̄d interesset plus etiā illud posset patiat.p.l.si cūdies.§.fi.cū.l.se.ff.ō arb.Cōis tñ opi.doc.videt esse qō fiat.Aut cor pus factū est reducibile vel nō.vt.§.. dixi.Jn hoc tamē breuiter cōcludas aut ille cui debeat seruit⁹ reducto fundo seruiētis ad culturam vult agere actiōe.l.aq̄l.ad emēdationē dānī ⁊ potest si fund⁹ nō eēt reducibilis ad porē statū.⁊ istud nō hz dubiū ⁊ ita loq̄tur.l.j.⁊.ij.in p̄n.C.ad.l.aq̄l.cū si.Aut est reducibilis ad priorē formā.⁊ tunc tene qō sit⁹ possit agi ad emēdationē dāni p dicta iura.ſz erit in facultate debētis seruitutē reducere op⁹ ad pristinū statū.⁊ ita pōt loq̄.d.l.ij.in fin.p ea q̄ dixi ꝫ Pau.aut agere vult actione.l.aq̄lev res i pristinū statū reducat ⁊ tūc aut nō ē reducibil⁹ ⁊ nō ꝑt ꝫ Cy. bal.ang.⁊ sal.i.d.l.ij.⁊ istō ē clar. Aut res ē reducibil⁹ i pristinū statū ⁊ i hoc teneo qō agere possit vt educat ⁊ ꝑ Jando interesse liberaret p ea q̄ stati dicā in casu sequēti.⁊ ita vī cōis opi.aut ille cui debeat seruit⁹ vult agere actiōe cōfessoria ⁊ in hoc stat dubiū an possit agere ad reducēdū rē in pristinū statuz vbi pōt reduci an ꝯo debeat agere ad interesse tñ.qz in actiōe cōfessoria venit interesse.l.loci cozp⁹.§. in cōfessoria. ff.si ser.ven.⁊ qz in obligationib⁹ facti venit obligatio ad interesse.l.stipulationes nō diuidunt.§.cel sus.de verb. ob.Jaū tñ teneo vez vt possit agi cōfessoria ad opus in pristinū statū reducē dū quod sic probat.quādocūqz factuz ē i obligatione qz ex dispositione legali semp q̄s tenet ad factum.l.stipulatio.§.sinaūt.ff.de no.ope.nū.⁊ ibi hoc no.Barto.in fi.⁊ idē nota.Barto.in.l. j.§.j.in.ij.col.⁊.l.si pri⁹.in.⁊.q.eo.tit.et Bar.⁊ doc.in.l stipulatiōes nō diuidū tur.ff.de ver.ob.Sz ista patiētia q̄ q̄s possit cū suis pecorib⁹ pascuari i fundo debēti seruitutē venit ex dispositiōe legali.d.l.q̄ties.ō ser.⁊.l.ij.§.dati.ff.ō vsufr.§ ad illā ꝑcise cogi poterit nec liberabitur debens seruitutē si vult p̄stare interesse.Si ꝯo op⁹ ē factū eo cui seruit⁹ debet ignorāte:⁊ sic nec exp̄sse nec tacite cōsētiēte qz tūc aut erat ignorantia facti qz nesciebat opus fieri facti puta qz bene sciebat opus fieri in fundo seruiētis:ſz ignorabat fundus illū sibi seruiēte:vl ignorabat seruitutē sibi deberi ⁊ sibi i aliq̄ non p̄iudicat et erit idē qō ē est i casu ꝑcedēti qñ sciuit ⁊ Jdixit.l.labeo.⁊.l.ſz hoc ita.ff.de aq̄ plu.arcē.⁊ ibi hoc tz Bar.⁊ pbat in.l. fabin⁹.ff.cōmu.diui.Aut erat ignorantia iuris puta qz sciebat fundū debere sibi seruitutē iuris pascendi ⁊ sciebat op⁹ fieri ꝫ seruitutē debitā.ſz ignorātia iuris duct⁹ credebat dñm fūdi posse illud op⁹ facere in sui p̄iudiciū ⁊ tacuit ⁊ nō Jdixit.⁊ tūc idē qz etiā error iuris in hoc casu vbi tractat de dāno suo euitando sibi nō nocet vt dicit gl. notabilis quā sequit ibi Bar.⁊ doc.in d.l.labeo.ff.de aqua plu. arcen. facit l.iuris ignorātia.l.ij.⁊.l.erratuz.ff.de iur.⁊ fac.igno. ¶Superest alia q̄stio an ille

an ille q̄ reperit animal in fūdo i quo sibi debeat seruit⁹ iuris pascendi possit ip̄m occidere vl retinere donec reficiatur dānū qō dedit vl donec cognoscat cui⁹ sit illud animal.Jsta qō formatur in p̄sona dñi fundi p Spec.i ti.de acto re.§.j.ver.ſz pone iueni pecudē ⁊ p do. in.l.hoc amplia⁹.§.de his.ff.de dam.in fec.p Bar.i.l.rarū.ff.ō incē.rui.⁊ nau. ⁊ Flo.i.l.q̄nt⁹.ff.ad.l.aq̄l.p tex.gl.Ant. de bu.i.c.si leserit.extra de iniur.⁊ dā. da. ¶Ex oib⁹ breuiter ita concludas. aut volo occidere animal:qz iueni in fundo meo vl mihi seruitutē deberi ⁊ non possuz.d.l.q̄ntus.in p̄inc.aut nō volo ip̄m occidere ſz verberare vl vehemētius ip̄m deūcere vel cogere:ita vt ali qō dānū patiat ⁊ nō possuz:sed debeo ipsuz expellere ac si esset animal meū al's teneor ꝑ dāno.d.l.q̄ntus.in p̄n.§. ⁊ istud nō hz dubiū nisi eēt statutum in loco qō daret potestatē p̄dictā faciē di aut nolo ip̄m aial ꝓcutere vel occidere ſz retinere.⁊ tūc aut volo retinere qz nō cognosco cui⁹ sit aial donec itelligere possuz ei⁹ dñm ꝫ quē agere valeā ⁊ possuz ob hāc cāz retinere.vt no. sing.Spec.in.d.ver.ſz pone iueni pecudē.⁊ idē tz Bal.ſz Ricar.mal.in.l.ij. C.de ser.fug.per.l.capite quinto.ff.de adul.⁊ idē tz Lud.de ro.in .l.hoc amplia⁹.§.de his.ff.de dā.infect. aut volo aial includere et retinere donec mihi satisfaciat ō dāno vl interesse:⁊ videt qō possuz p.l.rat⁹.ff.de incē.rui.⁊nau. ⁊.d.§.de his.Jn Jziuz videt.d.l. q̄nt⁹. Old.quē sequit Bar.⁊ doc.i.d.§.ō his tz qō nō possit includi vl retineri p.d.l. q̄ntus.⁊ idē Bal.in.d.l.ij. Nec obstat. d.l.rat⁹ ⁊.d.§.de his.qz ꝑm Bar.maio⁹ est periculū in retētiōe aialiū.qz facilius pereūt ꝯ in alijs in.d.l.q̄nt⁹ ⁊ gl. ⁊ Jo.an.⁊ Bu.⁊ doc.in.d.c.si leserit.extra de iniur.⁊ dā.da. ¶Quero.vij. p̄n cipaliter quō seruitus iuris pascendi amittat.Jsta qō decidi pōt ex his q̄ di xi i.j.li.⁊ i.iij.q.p̄n. ¶Sz pōt vlterius dubitari an si vni debeat seruit⁹ iuris pascēdi p certo numero pecudū ⁊ ipse vsus ē ꝯpliori nūero an pp̄ h amittat seruit⁹ ⁊ dicas qō nō ex q̄ pl⁹ fecit ꝯ si bi debereť.vt pbat in.l.si cui vis.i p̄n. ff.quēad.serui.amit.p hoc optime facit.l.j.§.itē q̄rit.⁊.§.trebati⁹.cū.§. seq. ff.de aq̄ quoti.⁊ esti. ¶Itē q̄d debeat seruit⁹ iuris pascēdi cū certo gñe pecudū ⁊ vsus est seruitute cuz alio gñe. puta eq̄rū vl vaccarū an p hoc amittatur seruit⁹ dicas qō sic.⁊ idē qñ debebat vti certo tpe vl loco et vsus ē alio loco vl tpe.⁊.l.si cōez.§.j.vt.l.si q̄s alie na.i p̄in.ff.quēadm.serui.ami. ¶Itē q̄d si loc⁹ debēs seruitutē est occupat⁹ p tyrānū q̄ vsus est illis pascuis an pdaē seruit⁹.dicas qō nō:vt pbat in.l. q̄ fūdū.ff.quēad.serui.amit.cū hisque ibi no.p bar.⁊ doc.⁊ p hoc facit qō no. Bal.i.l.imale agit.i fi.C.de p̄scrip.xxx. āno.vbi dicit regulariter p tex.i.d.l.q̄ fūdū.qō papa roman⁹ nō pdit possessionē alicui⁹ rei ei subtracte p rebellionē papatus.qz papa vltramōtan⁹ siue iustus siue iniustus noie ecclesie possidet ⁊ sic romana eccl'ia nihil perdit qz etiā p simplex factū retinet seruit⁹.d.l.q̄ fundū.qō no. ¶Itē q̄d si cōe emit pascuū ⁊ vn⁹ de cōi vēdidit vnū fundū suū ꝓpriū cū omni iure sibi spectāte an p hoc videat amisisse seruitutē vl saltē ip̄m ius pascēdi.⁊ vī qō sic ipe videat tacite alienasse etiaz illud ius pascēdi p.l.restatrix.§.j.ff.si serui. vēdi.dicas Jziū qz in vēditiōe simplici vl' alienatiōe q̄libet vl instrumento semp itelligit exceptū ius cōis.vt elegāter vult Bar.i.l.rescripta.§.sciēdū. circa fi.ff.de mu.⁊ ho.qō no.ad.q.de q̄ fut al's iterrogat⁹.an si cōe emit decimā oīum fundoz suoz ⁊ vnus de cōi vēdidit p̄dia sua nūq̄d videat vēdidisse ius decime cū fūdis vēditis.et dixi quod nō ex q̄ decima p cōe fuit empta ⁊ cōi acq̄sita ⁊ adde q̄ dixi.ē.i.v. q.p̄n. ¶Octauo q̄rit qua actiōe agit p ista seruitute iuris pascēdi ⁊ dic qō illi cui hec seruitus iuris pascēdi debeat competit actio confessoria.l.ij.§.j.ff. si serven.de q̄ habetur ibi plene per Flo.et Barto.⁊ docto.in.l.si pri⁹.ff.ō no.openū.⁊ gl.⁊ doct.in.§.equa.instī.ō acti.⁊ ista actio ē directa qñ ꝓperit p fuitute constituta.sed si competit ꝓo seruitu

te prescripta tunc esset vtilis confessoria i.l.j.§.fi.ff.de aq̃ plu.ar. ꝓiuncta aut.nisi tricenali cū ibi no.p gl.ꝛ doc. C.de bo.ma.ꝛ hoc qñ debeꝯ a pdio alteri p̃dio secꝰ si ille q̃ hz ius pascẽdi nõ hẽat pdiũ qꝛ tũc̃ eẽt fuit? realꝫ hz fuitus vꝫ ius pfonale.l.vt pomũ.ff.de s. ru.p̃.ꝛ dixi.§.j.q. ꝑn.i fi.ꝛ hoc casu si fuit illud ius deberet ex quẽtie debere ex eo ꝓtractu.ꝛ si deberet ex p̃scription cũ titu. filiter ꝓpeteret actio sal tẽ vtilis p no.in.d.l.in fi.ꝛ.d.autẽt. ni si tricẽnali.ꝛ bal.in.l.j.C.de vsufru.ꝛ si ex forma statuti p̃scripsit posset agi cõ ditiõe ex illo statuto p.l.j.cũ ibi no.ff. de ꝑditio.ex.l. ¶Sed si q̃rit q̃ actio cõpetat illi in cuꝰ fũdo pascuaꝫ ꝫ debitã seruitutẽ dic qõ dat actio in factuꝫ puta qꝛ vnꝰ possit pascuari in ꝑte fundi.certa cũ centũ tm̃ pecoribꝰ.ꝛ aliꝰ in alia certa parte fũdi cũ aliꝭ centũ vel ducentis pecoribꝰ valeret diuisio ꝛ remoueret seruitutẽ in partibꝰ.ꝛ p pecoribꝰ cõstitutã.d.l.ad certã cũ aliꝭ ibi allegatis.ant q̃ris de ꝑte q̃ debeat pascuari.et hoc ẽt diuidi põt.qꝛ tale tps diuisionẽ recipit vt ꝑbat in.l.lucio.cũ l.seq.ff.de aq̃ quot.ꝛ.esti.ꝛ.l.via.§.j.ff. de ser.facit.l.si sit ꝓstituta.ff.quemad. fui.amit.ꝛ hoc vult in effectu Bart. in d.l.stipulatiões nõ diuidunt.in fi.qui subdit qꝛ hz fieri possit talis diuisio respectu ꝓmoditatis tpis ꝛ sic modificari ꝛ modꝰ ei adiici.l.iij.ff.de fur.tamẽ ipsa seruitꝰ iudicat indiuidua qꝛ eiꝰ vsus est indiuiduꝰ.l.vic.ff.ꝺ fui.ꝛ dic vsus nõ iferri:vt dicit ibi Bar.ꝫ vsus seruitutis resultat ex patiẽtia dñi promittẽtis seruitutẽ ꝛ facto vtẽtis.l.quoties la.ij.ff.ꝺ serui.ꝛ.l.iij.§.dare.devsufru.ꝛ qꝛ ꝓm indigẽtã fũdi dñantis cõcedit.l.ergo.in fi.de seruit.rusti.pre. et dixi in ꝑn.huiꝰ.q. ¶Scõo casu principali qñ vnꝰ vult diuidere alter nõ ꝛ in primis dicas qõ respectu seruitutis diuidẽde nõ cadit ista dubitatio.qꝛ nllo modo põt diuidi vt dixi. ¶Sed q̃rit an vnꝰ possit aliũ cogere ad diuisionẽ vꝫ fundi vel pecoꝝm vel tẽporis pascuãdi. Et in hoc subdistingue aut ista qõ est inter dños prediꝝ seruientis aut inter dños prediꝝ dñantis simul. Si ẽ qõ iter dños prediꝝ seruiẽtis. qꝛ vnꝰ vult diuidere fũdũ ꝑ ꝑte sibi spectãte alter nõ vult.ꝛ tũc aut ille q̃ ꝓuocat ad diuisionez est maior aut minor. Si est maior põt aliũ ꝓuocare ẽt minorẽ ad diuisionẽ.l.ij.C.de fũdo do.et.l.iter oẽs. C.de ꝑdio.mi.ꝛ no.gl.in.l.iubemꝰ nulli.i ꝑn.C.de sa.sanc.ec. Et rõ qꝛ nemo cogit stare in cõione qñ cõio solet parere discordias.l.cum pr̃.§. dulcissimus.ff.ꝺ lega.ij. imo si eẽt factũ pactũ vt nũq̃ posset fieri diuisio nõ valet.l. ꝛ i hoc iudicio.§.si cõueniat.ff.fa.erci. Si est minor qui ꝓuocat ad diuisionem ꝛ tunc regulariter non põt petere fieri diuisionẽ rei imobilis.l.si pupillorum.in ꝓin.ff.de reꝰ eorum.ꝛ.d.l. inter oẽs.nisi velit diuidere gr̃a fructuũ vt no.glo.ꝛ doc.in.d.l.iubemꝰ.in ꝓin.i ꝟb.diuidere vꝫ qñ sibi expediret.vt dicit ibi gl.puta qꝛ haberet sociũ rixosuꝫ vt statim dicã. Si est qõ inter dños prediꝝ dñantis idẽ q̃ ad diuisionẽ ipsiꝰ ꝑdij dñantis cõis iter eos. l.via cõstitui.ff.de seruit.ru.ꝑdio.et ẽt quo ad diuisionẽ ꝑdij seruiẽtis respectu iuris pascuãdi vicz vt vnꝰ in certa parte fũdi alius in alia vel vnꝰ cũ tot pecoribꝰ vel certo tpe aliꝰ cũ aliꝭ pecoribus cũ certo tpe.l.nã satis.§. ſz istorꝰ cũ.§.se.ff.quẽad.seruit.amit.ꝛ per ea q̃ dicta sunt dum tñ hoc fiat sine dãno et interesse alteriꝰ arg.l.si seruitutes.§.publico loco.ff.de ser.ꝛ.l.merito .§.si qs in ꝑn.ff.ne qd in loco pub.et.l. ij.§.fi.ꝛ.l.ꝑ quẽ locũ.ff.ꝺ ser.rust.pre.ꝛ l.lucio.ff.de aq̃ q̃ti.ꝛ esti.ꝛ.l.si qd.et.l. preses.ꝛ.l.si manifesta.C.ꝺ seruit.ꝛ aq̃. ꝛ p no.i.l.gallus.§.si qd tñ.ff.de libe. prete.Et a duerte qñ solũ qõ est inter dños prediꝝ dominantis qꝛ vnus vult diuidere fundũ seruiẽtis vel nũerũ pecoꝝ vel tps pascuandi ꝛ alter nõ vult ꝛ tũc dicẽdũ est vt dixi in ꝑncipio. Aut est maior q̃ ꝓuocat ad diuisionẽ ꝛ alter patit dãnũ si fieret diuisio qꝛ melioꝝ pascuarent i toto fũdo simul quã de ꝑte in aliã parte.et tunc nõ posset cogi ad diuisionẽ ex quo dicta seruitꝰ est simpliciter constituta.l.si seruitus.in ꝑ i

ci.ff.de seruit.vr.p̃.ꝛ.l.si toto gñi.§.si totus vsq̃.ff.de ser.vr.p̃.ꝛ.l.via cõstitui .§.quẽcũq; eo.ti.nisi aliq̃ iusta cã diuisionis subesset vt statim dicã deminore ꝓuocãte ad diuisionẽ. Aut alter dãnũ nõ pateret.ꝛ tũc regulariter posset fieri diuisio qꝛ nemo cogit stare i cõione vt dictũ ẽ ar.l.iperatores.ff.de ser.rupre.ꝛ vide Alber. in.l.testatrix §.j.ff. si seruitꝰ vẽ.aut ẽ minor q̃ ꝓuocat ꝛ regulariter nõ põt.l.inter oẽs.C.de ꝑdimi.l.si pupillorum.in ꝑn.ff.de rebꝰ eor. Et idẽ si esset eccl̃a vel aliꝰ q̃ ꝓhibit? esset alienare.d.l.iubemꝰ.C.de sacrosan.eccl̃. Sz hoc fallit qñ subesset aliq̃ iusta cã vt qñ pecora alteriꝰ essẽt morbosa qꝛ tũc deberet fieri diuisio vꝫ morbosa repelli p.l.iulianꝰ.i ꝑn.ff.ꝺ acti. em.ꝛ dixi.§.in hac.vj.q.ꝑncipali circa ꝑncipiũ. Scda cã est qñ alter sociꝰ eẽt nimis rixosus vꝫ odiosus aut molestꝰ l.si quẽtũt in fin.ꝛ ibi hoc nota.Bar. Bal.ꝛ doc.ff.ꝑ socio.ꝛ idẽ no.gl.ꝛ do. in.l.ij.§.nec cogit.ff.so.ma.ꝛ Bart.i.l. inter pupillos.ff.de aut.tu.bar.i.l.cũ satis.C.de agri.ꝛ Flo.ian? in.l.cũ satis.C.de agri.ꝛ cẽ.li.x.Ang.i.l.ij.C. de fundo do.ꝛ Flor.i.l.j.§.si plures.ff.ꝺ his q̃ deie.vel effu.Si ꝯo nõ ẽ qõ iter dños ꝑdij seruiẽtis simul.ꝛ tũc si ista qõ est qꝛ dñi ꝑdij dñantis volũt inter se diuidere fundũ seruiẽtẽ vel numeꝝ pecudũ vꝫ tps pascuãdi dñi ꝑdij seruiẽtis nolũt vt fiat aliq̃ diuisio ſz qõ oẽs simul pascuent sicut soluti fũt pascuare vel eꝫ.dñi ꝑdij seruiẽtis volũt ꝛ vꝫ qõ diuidere possint.qꝛ nemo vt dixi cogit stare in cõione. In ꝓmiũ vꝫ qõ nihil ꝺz innouari ꝯ veterẽ ꝛ morẽ antiquũ l.si manifeste.ff.de ser.ꝛ aqua ꝛ.l.ꝯ cõsuetã formã.l.si ꝑses.eo ti.ꝛ.l.nõ i totũ.C.de edi.pri. Tu dic si sicut maiores regulariter pñt diuidere.ar.l.iperatores.ff.de ser.ru.ꝑdi.ꝛ hoc vꝫ tenere.Albe.de ro.iu.d.l.testatrix.§.j.ff.si seruit;. vẽdi.qõ tñ intellige nisi dñi ꝑdij seruiẽtis paterent aliqõ dãnũ ex tali diuisiõe vꝫ dñi ꝑdij dñantis:qꝛ tũc pñt ipedire diuisionẽ. Sz si sunt minores nõ pñt ꝓuocare ad diuisionẽ regulariter. Fallit qñ subesset aliqua iusta cã per ea q̃ dicta sunt. ¶Alia est qõ que ꝓuenienter subijcit an dñs ꝑdij seruiẽtis possit loca in qbus ꝺz alteri seruitutẽ ꝛ in qbꝰ ꝺz ius pascẽdi:puta pascua ꝛ ligna reducere ad culturã inuito dño ꝑdij dñantis cui debeꝯ seruitꝰ iuris pascẽdi.ꝛ eꝫ:an ille cui debetur hec seruitus possit inuito dño fũdi reducere pascua ita vt efficiant meliora ꝛ vꝫ circa primũ dñm ꝑdij dñantis nõ posse reducere pascua ad culturã inuito illo cui seruitꝰ iuris pascẽdi debetur.qꝛ est ꝯ formã ꝛ ꝓsuetudinẽ seruitutis iuris pascẽdi ꝓsite.ar.l.ꝑses.ꝛ l.si manifeste.C.de ser.ꝛ aq̃.l.ij.in fi.C. ad.l.aq̃. Itẽ ꝑ hoc.l.ſz ꝛ si quis.§.sed nec seruitꝰ.cum.l.seq.ff.de vsufruct. vbi hẽ ꝓprietariũ nõ posse inuito vsufructuario fundo seruitutẽ iponere ex quo deterior fiat ꝺditio vsufructuarij ꝛ idẽ ꝓbatur in.l.locꝰ.§.j.eo.tit.ꝛ.l.si vsufru.§.rescriptio.ff.de aq̃ plu.arce. ꝛ.l.si eo lo.in ꝑn.ff.si ser.vẽ.Jn ꝓmiũm vꝫ ex quo fundũ melioꝛ facit ꝑ tex.l. ꝛ si fortẽ.§.fi.ff.si ser.vẽ.ꝛ.l.si arborem .§.ꝑ ꝓmiũ.ff.de ser.vr.ꝑ. Ego in hac.q. ita distinguerẽ.aut dñs ꝑdij seruientis vult reducere vsum pascuãdi puta faciendo fossata ne aq̃s inundaretur maxime tpe pluuiali vel lapides excidẽdo ꝛ põt etiã inuito illo cui seruitꝰ debeꝯ ꝑ iura vltima,lo.allegata. Aut vult reducere pascua ad culturã ꝛ mutare formã fũdi puta dũ esset ager iuger ꝛ inculꝰ vult reducere ad ꝓtas q̃ secari possint ꝛ tũc si vult qõ i illis ꝓtis possit is cui debeꝯ ius pascẽdi pascuari facere pecora eodẽ mõ ꝙ per ea tpa q̃bꝰ solitꝰ erat pascuari.ꝛ i hoc nõ patiat aliqõ dãnũ imo vtilitatẽ recipiat ex q̃ melioꝛa pascua efficiuntur.ꝛ idẽ,eadẽ rõne secꝰ si dãnũ pateret:puta q̃ erãt pecudes sue nobiles sicut fũt veroñes ꝛ marcescerẽt in ꝓtis pinguib? ꝛ tũc nõ posset ad ꝓtas reducere qꝛ diceret mutari forma seruitutis in damnũ illius cui seruitus deberur quod nõ est concedẽdum per iura primo loco allegata. Aut vult reducere ad culturã ꝛ ibi seminare blada. ꝛ ibi vites plãtare ex quibꝰ non posset ille

cui fuitus debeꝫ ꝫmodata pcipe. imo p ea ipediret suū ius pascēdi. qz dns pdū seruiētis nollet vt tpe culture i illis pecora pascerent. ⁊ tūc clarū q nō posset fieri talis reductio, ad culturā i piudiciū seruituris debite p.l. si via. ⁊ l. preses. C. de serui. ⁊ aq. ⁊ l. ij. i fi. C. ad l. aq. cū si. ff. alle. nisi seruitus iuris pascēdi deberetur tm eo tpe quo fruges collecte sunt ⁊ pascua remanerent melioza vel saltē nō deteriora: qz hoc vī q licitū fuerit dño pdū seruiētis i suo facere dcqd vult dūmō nō noceat alteri cui fuit⁹ debeꝫ. ar. l. j. ff. de eo ope. et ff. itē ait aquā. ff. de aq plu. ar. ꝫtucta l. i re mādata. C. mā. ⁊ pclusio breuis ē i hac. q. Aut dns pdū seruiētis reducēdo fundū suū ad culturā vt ipz melioꝛādo nocet fuituti iure pascēdi ipositē ⁊ nō pt: aut nō nocet vel pdest ⁊ pōt per pdicta. ¶ Sz qd ecōtra: an ille cui debeꝫ seruit⁹ ista possit uito dño fundi seruiētis ista pascua reducere: vt efficiant meliora: et vī qō sic ad similitudinē vsufructuarij q pōt casuz ꝓprietatis meliozē facere nō vteriozē. l. eqssimū. ff. fructuari⁹. in pri. ff. de vsufru. ¶ In cōtrariū vī qō etiā nullo modo possit ēt meliozādo p. l. hacten⁹. ff. fin. in fi. ff. de vsu et ha. ¶ Sz tu circa hoc breuiter cōclude: aut ille cui debeꝫ seruit⁹ vult mutare formā vel statuz rei vel fundi in quo sibi debeꝫ seruit⁹: puta aliqd nouī addēdo vel ampliando vel detrahēdo: ⁊ nō pōt p. d. l. ff. cū. l. seq. ⁊ ibi glo. hoc tz. ⁊. ff. fructuari⁹. et ibi gl. ⁊ Flo. ⁊. ff. hacten⁹ si dom⁹. ⁊. d. l. fi. ff. de vsu ⁊ habi. aut nō vult mutare rei statū vel formam: ⁊ tūc si nō nocet dño fundi teneo qō possit p pdicta iura: ⁊ maxīe p dictū. ff. fructuari⁹. cū glo. ¶ Sz circa pdicta orit dubitatio qd si dns pdū fuitis reduxit pascua ad culturā. puta ad segetes: vites: pp qō ipediunt pascua ei cui seruitus iuris pascēdi debeꝫ: an possit cogi ad reducendum pdia ad pascua sicut erāt tempore seruitutis impositē: an vero debeat agi ad iteresse tm: ⁊ vī pria facie euz cogiposse ad reducendūin pstinū statū loca in qbus ius pascēdi deberet. ar. l. ij. in fine. C. ad. l. aquil. vbi dī q si aquaz deriuatio ē i dānū ei⁹ cui seruit⁹ aq debeꝫ pōt peti: vt in priozē statū reducaī. facit. l. pses. ⁊. l. si manifeste. C. de seruitu. p hoc. l. j. in pnci. ff. qō vi aut clā. ⁊. l. si colon⁹. ⁊. l. si tertius. ff. officiū ⁊ p totā. l. ff. de aq plu. arc. In ꝫtiū vī vt soluz agi possit ad interesse arg. l. loci corpus. ff. in ꝓfessoria. ff. si seruit. vē. ⁊ qz sicut in obligatiōe faciē di succedit obligatio ad interesse non pōt regulariter qs pcise cogi ad factū l. stipulatiōes non diuidunt: ⁊ ibi per Bar. ff. de ꝟb. obl. ita i obligationib⁹ nō faciēdi: qz obligatio nō faciēdi vī obligatio faciēdi. pbaī in. l. ij. ff. itez si in facto. co. ti. ⁊ ideo vī qō dns fundi seruiētis tenebaī nō reducere pascua ad culturā vt dictū est supra nec mutare formaz seruitutis ꝓstitute: tm qz ꝫtiū fecit succedere vī obligatio ad interesse: ego in ista. q. de q cōsultus exti ti altius repetēdo ita distinguerē tres casus aliqn dns pdū seruiētis vel ali⁹ vult reducere fundū seruiētē ad cultura ⁊ fecit aliqs ꝓparatiōes tm aliqn, incepit ēt reducere ⁊ reduxit. ¶ Prio casu qn vult reducere fundū nōdū tm ꝛe reduxit sz fecit tm ꝓparamēta ꝓpter que forte turbat illū cui seruit⁹ iuris pascēdi debebaī. puta purgādo loca designādo fossaz vel loca vineaz vel alia similia faciēdo: q casu pt dici qō vult icipere: vel qō icepit p tex. in. l. j. ff. cepisse. ff. de polli. ⁊ p glo. ⁊ not. in. l. de pupillo. ff. nūtiationē. iver. inchoet ⁊. l. ptor. ff. si qs parat⁹ in ver. satisdare. ff. de noui. oper. nū. ⁊ ibi p do. ⁊ nūc pt succurri ei cui seruit⁹ iuris pascēdi in illo fundo debeꝫ no. oper. nū. vt. d. l. de pupillo. ff. sext⁹. ff. ipositura: ⁊ hoc qn ab alio qz a dño esset seruit⁹ ista debita p pdio vbano iuxta ea q dixi supra i. ij. q. pncip. Sec⁹ si deberet predio ius vt. d. l. ij. cū gl. ⁊ ibi p doc. in. l. q mā. eo. ti. pt tn ꝫ dīm sibi subuenire p actionē cōfessoriā p quā dns pdū seruientis teneꝫ ad patiētiā. ar. l. vti frui. ff. si vsufru. pe. facit. l. cties. la. ij. ff. de serui. ⁊. l. harū. ⁊. l. egi. ff. si seruitu. vend. ⁊ hoc etiā vult Bar. in. l. j. ff.

de no. ope. nū. Et per hāc ꝓfessoriam pōt etiā agere ad interesse ⁊ ad fructꝰ. l. loci corpus. ff. in ꝓfessoria. ff. si seruit. ven. ¶ Scōo casu qn incipit reducere qō tn nō est pfecte qō qn sit dicit Bar. in. l. j. ff. si. ff. de noui. oper. nūti. aut opus de quo queriꝫ est fornite vt domus theatrū ⁊ similia. ⁊ tūc nō dī pfectū sz futurū nisi habebat ꝓluminatiōnē in formā. aut est op⁹ simpliciter et in formite. ⁊ tūc qcqd est factū pt dici opus iperfectū. vt. d. ff. eo. ti. ⁊ ideꝫ et clarius vult Bar. in. l. is q reipu. i fi. ff. ex qui. cau. ma. Et ego dixi plenius i. l. v. ff. opere: ⁊. l. edificia. ff. pfecisse. ff. de ver. sig. ⁊ tūc similiter habent locū oīa remedia de qb⁹. ff. dixi. ⁊ plus dico qō poterit ille cui seruit⁹ debeꝫ agere ꝫ reducētē ad culturā ad destruendū op⁹ seu ptē opis factū si factū ē nūtiatiōe noui opis pti⁹ facta p. l. j. i pn. ff. ff. cū ibi nota. ff. de no. ope. nūtia. in casu quo locum habeat nūtiatio noui ope. fm ea que dixi. ff. in primo casu. Si aūt non ē factū sprēta enūtiatiōe: qz nulla facta fuit dic vt dicā statim i casu sequēti. ¶ Tertio casu qn iā dns pdū seruiētis reduxit in totū ad culturā vel magnā ptem ita vt ipediaī ius pascēdi. an tūc poterit agi p illuz cui debeꝫ seruit⁹ ⁊ cultura reducaī ad pascua an ꝛo tm ad interesse. Ista qstio formaī p gl. ⁊ doc. in. l. ij. C. ad. l. aql. q est valde dubitabilis in qua ita distinguerē ꝓprehēdēdo oēs casus qvisimi liter possent ptingere, vz qō aut facta denūtiatio noui ope. legitime anteqz opus illud fieret ⁊ tūc si est factū sprēta nūtiatiōe ⁊ est seruit⁹ vbana totuz pōt peti vt destruaī. Sec⁹ si ē rustica vt. l. j. i pn. cū. l. ij. ⁊. l. qui viā. cū ibi notatis. ff. de no. ope. nū. Aut nō est facta aliq denūtiatio noui opis. vel de iure fieri nō potuit: qz tūc aut ille cui seruitus iuris pascēdi debeꝫ sciuit op⁹ fieri ⁊ ꝓsensit exꝑsse. aut nō cōsensit exꝑsse sed eo sciēte ⁊ patiēte factū ē opus aut eo sciente ⁊ ꝓdicente aut eo ignoāte. Si ille cui debeꝫ seruit⁹ sciuit et ꝓsensit exꝑsse opus fieri: ⁊ tūc non pt agere ad demolitionē opis: qz remittentib⁹ actiones suas nō est dādus regressus. l. qrit. ff. si opi s. ff. ō edil. edic. ⁊ regula qō semel placuit. dereg. iu. vj. nec poterit etiā agere ad emēdationē dāni vī ꝛe interesse. ar. l. sabin⁹. ff. finaute ff. cōi dini. Si vero eo sciente ⁊ patiente ⁊ nō exꝑresse ꝓsentiēte opus factuz est: ⁊ tūc aut nō fuit deceptꝰ q aliquez errorē vel iperitiā ⁊ nullo mō poterit agere ad demolitionem vt patiaī aduersari⁹ op⁹ demoliri vt ad pascua fūdus deducaī: vt est casus i. l. labeo ait cum. l. seq. ⁊ ibi gl. Bar. ⁊ doc. ff. de aq plu. ar. ⁊ pbaī in. d. l. sabin⁹. ver. ⁊ si in cōi. ⁊ l. qui bona. ff. si qs iurta. ff. ō dā. infec. ⁊ hoc tz Bar. in. l. que doris. circa fi. ff. so. ma. poterit tn agere ad iter esse ⁊ emēdationē dādi. vt pbaī in. d. l. sabin⁹. ⁊. d. ff. q iurta. ⁊ per gl. ⁊ doc. ⁊ in. d. l. labeo. Si ꝛo opus ē factum eo sciente ⁊ ꝓdicēte ⁊ in hoc est maio: dīf ficultas an possit cogi dns pdū seruiētis ad reducēdū fundū in pristinū statum: ⁊ sic ad molitionē. Sz dic ꝓsiderā do esse actionē qua vult itentare. Aut eī ille cui seruitus debeꝫ si nō ꝓsensit vult vti interdicto qō vi aut clā ⁊ pōt vt. l. j. ⁊. ij. in ꝑ. ipetrabis. C. ad. l. aql. ⁊ qn ꝓpetat collige ex his q not. Bar. in. l. j. in vlti. col. ff. de no. oper. nun. et Rof. i iterdicto qō vi aut clā Aut vult agere actiōe. l. aquil. ⁊ vī qō possit p. l. ij. in fi. C. ad. l. aql. Jn ꝫtiū vī qō actio. l. aql. datur solū ad emēdationē dānī. Et ita tz ibi i gl. ij. ⁊ Cy. ⁊ pbaī i. l. j. etit. ⁊ instī. ad. l. aql. in pn. cū si. Cy. aūt in. d. l. ij. distinguit aut est op⁹ qō non est reducibile ad pristinū statū. ⁊ tunc agi pt. l. aql. solū ad dānū seu itereſſe. vt. d. l. j. ⁊. ij. prio rñso. C. ad. l. aql. aut ē opus reducibile ad pristinū statū: vt ē aqductꝰ a cursu suo se mot⁹. ⁊ tūc pōt agi actiōe. l. aql. vt in pstinū statū reducaī. ⁊ ita loquiī. d. l. ij. in fi. q ita dz intelligi vt queniat titulo sub quo ponit. l. iperatores. ff. de in diez adiec. et. ff. qb⁹. in pma pstitutiōe. C. ⁊ ita actio erit vtilis et nō directa p hoc. l. si fuꝰ seruū. ff. aqductꝰ. ff. ad. l. aquī. ⁊ ita tz ⁊ sequiī Bald. Ange. Saly. in. d. l. Sed Pau. de ca. ibi aliter intellexit dictum

ter. Dicit em̄ qō nō pōt agi ꝓncipaliter actiōe. l. aquil. ad destruēdū opus factū ⁊ ad reducendū in pristinū statū ꝙz dz agi ⁊ in libello ꝓncipaliter peti: vt ꝺdeuet ad emēdationē dāni: ⁊ hoc venit ture actionis. l. aquil. ⁊ ad hoc ē aduersari⁹ obligat⁹: vt. l. j. er. ij. in pn. C. ad. l. aql. Sz si diceret rē se velle in pristinū statū reducere ⁊ non ꝺdēnari ad refectionē toti⁹ dāni dz audiri: et sic dz intelligi ſm eū. in. d. l. i fi. ⁊ sic cū reus habeat facultatē hoc faciēdi vl reducēdi rē in pristinū statū. istud est poti⁹ in solutiōe vt. l. miles. §. x. ff. de re. iu. ⁊ isto mō dicit cessare ambages de qb⁹ p gl. Cy. in. d. l. ij. C. ad. l. aql. q̄ mirant quo actio. l. aql. detur res i pristinū statū deducat: ⁊ dicit qō cū ista facultas reducēdi i pristinū statū detur reo ex dispositiōe. l. vl durare ista facultas quousq; ꝙueniatur iudicari si fuerit ꝺdēnatus ad emēdationē dam ni. l. itē ventūt. §. idē ait. ff. de pe. here. sed qn̄ venit ex forma Jctus nō durat dicta facultas nisi vsq; ad litē ꝙtestatā. l. siqs stipulat⁹ est mei. ff. de sol. Sz J pdictū intellectū Pau. facit. d. l. ij. in pn. q̄ dicit ꝓncipaliter pt peti vt i pristinū statū reducat ei⁹ iudicis curam ipetrabis: ſz Pau. ibi rndet ꝓ idē qō in simili ꝺz. l. si pacto q̄ penā. §. ex stipula. ages. C. de pac. Jtā verū est qō ipe trabis p indirec. nam si nollet euitare ꝺdēnationē dāni dari poterit restitue re in pristinū statū rē ⁊ audire iudicis officium ibi: nor. tamen quod si facta restitutione adhuc agens remaneret in damno: in illo posset etiaz reo ꝺdēnari: vt in simili hr̄ in. l. si cū dies. i fi. ff. de arbi. ⁊ hoc vltimū tz etiā Salꝝ. i d. l. ij. ⁊ ista est opinio Pau. qō nō possit agi. l. aquil. ꝓcipalier ad reducendū rē in pristinū statū etiā qn̄ opus esset deducibile: aliqñ ꝙperit actio ꝺ pastu pecoris. aliqñ. l. aqle: ⁊ aliqñ actio in factū: ⁊ est casus in. l. si qm̄ seruāda rū. §. fi. ff. de ꝓscrip. ver. Et aliqñ ꝙpetit actio ad exhibēdū. l. tulian⁹. §. glās

ex arboꝛe. ff. ad exhibendū. de qb⁹ vide p Rof. in ti. de actio. q̄ vocanť noīe speciali de pastu pecoris: vbi ponit li bellū petitionis ⁊ qstionis circa predicta. ⁊ Spec i. titu. de offi. ar. iud. §. i. v. quarto circa immittēte: ⁊ in ti. de cau. pos. ⁊ ꝓprie. v. iij. sum in fundo: in ti tu. de iureiur. ¶ Mono. ꝓncipaliter an ⁊ qñ liceat pascuari in agro alieno: et dic aut ē seruit⁹ ipositā iuris pascēdi ꝙuentiōe ⁊ pōt scōm seruitutē ꝙstitutā l. j. §. in pdūs. ff. de serui. ru. pd. ⁊ insti. de seru. §. in rusticoꝛ. aut nō est ipositā seruit⁹: ⁊ tūc aut ē statutuz qō certo tpe qs possit in alieno pascuari: ⁊ idez ar. l. vēditoꝛ. §. si cōstat. ff. cōia pdio. et l. de qb⁹ ꝙuncta. l. oēs ppli. ff. de iusti ti. ⁊ iu. aut nō ē seruit⁹ ipositā: nec est lex vel ꝙsuetudo: et tūc aut loq̄mur in militib⁹ iperatoꝛis q̄ veniūt ad aliqs ptes: ⁊ tūc dicendū ē qō tpe illo nō debēt aialia sua dimittere vt pascank in prat̄is publicis: ⁊ si magist̄ milit̄ nō curauit id obseruari i decē libꝛas auri puniet: que pena ꝙponeret etiam de structib⁹ prata ꝓuatoꝝ. l. j. C de pas. publi. li. xj. ⁊ ibi hoc notat Bar. ⁊ idez est dicēdū i aliis militib⁹ eadē rōne: lz male obseruet. dicit tn̄ Bar. in. d. l. j. p illū tex. qō ꝓuinciales debēt ꝓuidere in q̄ loco aialia militis sine dāno ꝓuinciali⁹ pascank: ⁊ ideo hoc dicit esse vtile ꝓ militib⁹ iperatoꝛis descēdenti bus ad ptes tuscie vt possint⁹ petere a tuscis sibi assignari prata qb⁹ possint eoꝛ equos pascere: ⁊ intellige sine iniuria subditoꝝ scōm And. de barulo. i. l. ij. eo. ti. ⁊ iō nō debēt prata ꝓuincialiū molestari a militib⁹ ꝓncipis: vt. l. fin. eo. ti. ⁊ dicit Bar. illā. l. facere J stipend. arios peruſi vt nō possint stare cuz suis eqs⁹ i prat̄is publicis, vl ꝓuatis bñ tn̄ possunt ipsi ⁊ alij pascuari iurta viam. vt. cap. j. §. fi. in titu. de pa. te. in vsi. feu. quod declara. vt dixi. §. in eo. in. v. q. prin. ver. v. acquirit. Aut loq̄mur in alijs ꝓuatis: ⁊ regulariter qs non potest pascuari cū aialibus suis in agro alieno. l. quint⁹. ff. ad. l. aquil. facit. l. diuus cum ibi notatis. ff. de seruitu. rusti. predio. nisi iurta viam sine

dāno. vt dictū est. et de hoc ⁊ qñ fit licitū pascuari in fundo alieno hr̄ in. d. l. q̄nt⁹. ⁊ p Alb. in. l. fi. C. ad. l. aql. ¶ De cimo ⁊ vltio posset dubitari ꝺ pascuis publicis ⁊ ꝓuatis in qb⁹ nō sit seruit⁹ ipositā de qb⁹ vide in toto ti. C. ꝺ pas. pub. li. xj. ⁊ q̄ no. in. c. ij. §. fi. in ti. de pa. te. ⁊ q̄ dixi i ꝑce. q. ⁊. §. in. ij. ⁊. iij. q. pn. ⁊ de illo q̄ dimisit equū in pascuis sine custode quē lup⁹ comedit. an tenea tur dño. vide gl. Bar. ⁊ doc. i. l. si negocia. ff. de neg. ge. ⁊ Spe. in ti. de locato §. posti. ver. q̄d si locauit. ⁊ p Ang. et doc. in. d. l. si negotia ⁊ Cy. Bal. ⁊ doc. l. pē. C. de epis. au. ⁊ p Alb. in. l. pign⁹ C. de pig. act. ⁊ ego dixi in. l. q̄d si fugitiu⁹. §. apō labeonē. ff. ꝺ edi. edi. ¶ Jtē an aial dimissum in pascuis possidea tur p illū q̄ eū ibi dimisit. vide tex. cū gl. in ver. oberrauerit in. l. iij. §. nerua fili⁹. ff. de acq̄. pos. ⁊ ibi doct. Jtē si aliqs accepit equū in pascuis: q̄ dicit se dñm illi⁹ eq̄ an icidat in penā. l. si qs i tātā. C. vñ vi. vide ibi gl. magnā ver. v. q̄d si equū. ⁊ Ang. ⁊ doc. ibi ⁊ Bar. ⁊ doc. in. d. §. nerua fili⁹. ¶ Jtē si pastoꝛ ꝙduxit aialia ad pascēdū p insidiosa loca ⁊ ea amiserit teneť tñ culpa casus l. q̄ petitoꝛio. §. q̄ rē. ff. de rei vēd. ⁊ ibi hoc notat Ang. q̄ dicit hoc esse intelligendū qñ duxerit sciēter: vel saltē scire debuerit. l. qō te. ff. si cer. pe. ⁊ ꝺ hoc an ⁊ qñ pastoꝛ teneať de mala custodia ⁊ qualiter vide tex. gl. ⁊ doc. in. l. si qs domū als. l. iulian⁹. §. iperatoꝛ cū §. seq. ff. lo. ⁊ qō not. Bart. in. l. siqs ex argētarijs. §. ꝓtoꝛ. ff. de edē. ⁊. l. si credi toꝛ. ⁊. l. q̄ fōmitatē. C. de pig. act. Jtez si est ꝙuentū inter dñm ⁊ pastoꝛem de diuidēdis fetib⁹ qua actiōe sit agēdū vide. l. si pascenda. C. de pac. cū ibi no ta. ¶ Jtē si qs est in possessiōe alicui⁹ pascui ⁊ eo tm̄ vtať certo tpe anni an per hoc retineat suam possessionē. dicas quod sic. l. iij. §. saltus. ff. de acquiren. possessi. plura possent de pascuis ⁊ pastoꝛibus dici. sed breuitatis causa ista sufficiant: quia non est ꝓpꝛie materia seruitutum ⁊c.

¶ De seruitutibus calcis coquendeꝛ ⁊ arene fodiende.

Jste due seruitutes sunt rustice: vt ꝓbať in. l. j. §. i pdūs. ⁊. l. q̄. ff. de ser. ru. pd. isti. ꝺ ser. §. in rustico rum. qñ calx ⁊ arena sūt de necessarijs ad domūculā i agro illi⁹ cui seruit⁹ debeť faciēdā ꝓpť fructus recipiēdos. ita dicit gl. d. §. i rusti coꝛ. in ver. calcis coquēde. vl et qñ de berenť ꝓ alio fundo rustico puta si cōcederē mihi ius in pdio tuo vt in eo mihi liceat calcē coqrevel arenā fode re vt ex his fiāt vasa vel instrāvl granaria vel edificia in meo pdio quib⁹ fructꝰ pdū mei reponanť ⁊ exportent vel qd sil'e fiat qō ad culturāvl fructū agri pcipiēdi necessarium sit. l. veluti ff. de ser. ru. prę. ⁊ no. ꝑ Azo. in summa C. de ser. §. pecoris. ver. ⁊ sic cōcedi potest. Secꝰ si deberet seruitꝰ ꝓ domo ⁊ pro fundo vt qꝛ diceret seruitꝰ vbana qñ seruitꝰ denoiať a pdio dñante vt est tex. cū gl. in ver. arena. l. j. ff. de ser. ru. prę. Et qñ dicatur fundus rusticus vel vbanus vel seruitus vbana vel rustica vide que dixi primo li. in. ij. ⁊. iij. diuisione seruitutis. Sed si ius calcis coquēde debeť vel arene fodiēde nō ad vtilitatē fundi vbani vel rustici nō eēt seruitꝰ realis ſz ius ꝑsonale vt no. gl. in. d. l. veluti. i J. q̄d ergo. ⁊ ꝓbať in. l. mella. §. fi. ibi ꝑ glo. Bar. ⁊ doc. ff. de ali. ⁊ cib. le. ⁊ no. in. l. domū. ff. de ser. ⁊. l. pecoꝛ. ff. de ser. ru. prę. ¶ Sz hic scdo loco dubitari pōt q̄d si ꝓmittať ius calcis coq̄ndevl are ne fodiēdevltra q̄m sit opꝰ ꝓ fundo domināte: an talis seruitꝰ possit ꝙstitui. Et dic qō nō. J in fi. cū. l. seq. eo. tit. ⁊ ē rō qꝛ seruitutes reales sunt ſm indigētiā pdū dñantis vt. d. l. ergo. §. fi. et ita no. Bar. in. l. cadē. in. §. cato. in. vj. q. ff. de ꝟb. obl. ⁊ in. l. stipulatiōes non diuidunť in. iij. q. eo. ti. ⁊ dixi. §. in. d. iij. diuisiōe seruitutis ꝟ si. circa istas seruitutes ibi. itē q̄rta ē natura seruitutū. ¶ Tertio dubitať nūq̄d iste due suitutes sint noīate vel innoīate. Et gl. in. l. j. §. in pdij. in ver. hec sūt i pnc.

ff.de ser.ru.prę.dicit qđ sint inolate. Ego tenui.Sz li.j.i.ij.diui.fui.qđ sũt nolate dic vt ibi dixi.t.Ē.de fuitute ad̃ducẽde i. iij.q.pnci. ¶Quarto q̃ro qđ si aliqs hz ius crete vl lapidis exi mẽdi an ista sit seruit⁹ dic si debeť ad vtilitatẽ pd̃ij rustici erit rustica fuit⁹ si vrbani erit vrbana. Sz si nõ debeť ad vtilitatẽ fundi:sz ob aliã cãz:puta vt vasa figula venalia facere possit: tũc nõ erit seruit⁹realis rustica vl vrbana:sz q̃dã cõmoditas ad sititudinẽ vsufruct⁹:vt ẽ tex.cũ:gl.t ibi doc.i.d. l.ḡ.Ḡ.fi.t.l.veluti.ff.de ser.ru.prę.t p bat̃ p ea q̃ dixi.Ē.i p̃n.t iõ dixi ad siti tudinẽ vsufr.qr nõ vsufruct⁹ ẽ:vt vsu fructuari⁹habeat oẽs fruct⁹ simul vt isti.de vsu t ha.i p̃n.qđ nõ ẽ in casu in q̃ nõ hz nisi ius eximẽdi cretã vl lapi dẽ sz si hr̃et ius pcipiẽdi oẽs fructus: tũc cẽt seruit⁹ vsufru.l.arboribꝫ.i fin. p̃n.ff.de vsufr.t ita no.i.d.l.veluti ꝑ. sz si vasa p glo.t doc. ¶Quito t vltio q̃ro qũo vocenť hmõi loca i qb⁹ debeť fuit⁹ vel ius calcꝫ coq̃nde arene fodiẽ de vel crete aut lapidis eximẽdi. dic nominãtur cretefodine lapidicine.l. diuerso.Ḡ.si vir in fundo.ff.sol.ma.et arenacine in qbus arena fodiť.l.sed hi.in princ.t ibi glo.ff.de publicanis.

¶De seruitute altius tollendi.

Triplex est seruit⁹altius tollẽdi. Una ẽ seruit⁹alti⁹tol lẽdi t officiẽdi lumi nib⁹ vicini. Alia ẽ ser uit⁹alti⁹nõ tollẽdi et iste dne sũt vrbane de qb⁹ i.l.j.ff.ō ser. ru.prę.t dixi in.j.li.in duob⁹ titulis. Tertia ẽ seruit⁹alti⁹tollẽdi q̃ ẽ rusti ca.l.ij.in p̃n.ff.de ser.ru.prę.t ibi p gl. t doc.de ista loq̃tur Rub.nr̃a. ¶Pro cui⁹ declaratiõe p̃mo q̃ro q̃re ista ẽ ru stica t alie sunt vrbane.dic qr seruit⁹ denoiať a pd̃io pd̃nante vt glo.in.l.j. ver.arena.de ser.vr.prę.t dixi in tit. p̃ce.t iõ qñ seruit⁹alti⁹tollẽdi vel non tollẽdi debeť pd̃io vrbano appellatur vrbana.t ita ꝓcedũt dicte due Rubri ce p̃mi lib.Qñ ꝙo debeť rustico noiať rustica:qr pd̃io rustico fit. puta qr est p̃diũ vel villa.l.plenũ.in p̃n. de vsu.t ha.t ita dz itelligi ista rubri. vt vult d.l.ij.in p̃n.glo.in fi. ¶Scõo q̃ro qũo ponať exẽplũ in hac seruitute altius tollẽdi.dic pōt poni domũcula gratia fructuũ pata quã ille cui ꝺbebať hec seruit⁹ volebat altius tollere t office re prędio vicini.Lea iura.Ḡ.stabula. ff.q.mo.pig.taci.Ō.t ita vult gl. in.d. l.ij.in p̃n. ¶Tertio q̃ro qũo hoc exẽplũ possit ꝓcedere cũ qs regul⁹ possit edes suas vel domũ alti⁹ tollere vsq; ad celũ ẽt si nõ ẽ iposita seruit⁹.l.ipe ratores.t.l.cũ eo.ff.de ser.vr. prę.t.l. q̃ cũ luminib⁹.t ibi p gl.t doc.eo.tit.t l.alti⁹.t.l.si edib⁹.C.de ſ.t aq̃.Ḡ fuit⁹ nõ vł posse locũ hr̃e:qr res sua et ius suũ nõ pōt sibi seruire.l.in re cõi.t.l. si qs edes.t.l.ꝙo eñ.ff.de ser.vr. prę. t.l.vtifrui.in p̃n.ff.si vsufru.pe.cuz si. dicẽdũ est ſm gl.in.d.l.ij.in p̃n. qđ in p̃diis vrbanis est libertas:qr pōt quis regul⁹ alti⁹ tollere. t ita ꝓcedũt iura p̃allegata.Sz in p̃diis rusticis ẽ seruitus posse elevari alti⁹.qr ibi non esset iposita seruit⁹ alti⁹ tollẽdi et officiẽdi p̃dio vicini nõ posset alti⁹ tolli ꝓpter vtilitatẽ tegetũ.l.fi.in fi.C.de seruit.t aq̃. Et ratio dubitãdi potuit eẽ qr fauore culture nõ pōt vn⁹ ipedire vẽtũ trãsi re ad p̃diũ alt̃i⁹.d.l.fi.in fi.Et iõ vide bať hoc eẽ introductũ ꝑ publica vtilitate t nõ posse alio pacto exp̃sse ꝛhen tiũ aliter disponi t nec pactũ vz p il lam.l.ij.in p̃n.ſm p̃mã lectrã quam etiã ibi Paul.de ca.tz in.d.l.fi.in fi. Ul scõo pōt dici qđ ista seruit⁹ locũ hẽa t qñ p̃mo actũ fuerat vt deberet altius tollere:qr alti⁹ edificare de necessitate est seruit⁹ hz de volũtate est q̃dz liber tas.t ita declarat gl.in.d.l.ij.de q̃ vi de q̃.Ḡ.dixi in iib.j.in ti.de ser.altius tollẽdi vbi declarani qũo pōt eẽ vti lis hec seruit⁹. Uel tertio pōt dici ſm eãdẽ gl.qđ hec seruit⁹ itelligať qñ qs hz potestatẽ alti⁹ tollẽdi in fundo vici ni rustico:qr tũc in alieno ius seruitu tis ꝓstitui pōt:t hãc tãq̃ verã sequť Flo.in.d.l.ij.tñ p̃dicti tres itellectus recte p̃nt ꝓcedere ſm qđ.Ē.declaraut.

cetera circa hãc materiã vide in duo bus titu.de ser.altius tollendi t alti⁹ non tollendi.t quod no.in.l.fi.Ḡ.fi.C. de seruit.t aqua.

¶De seruitute cloace.

Jus cloace amittẽde est in.l.ius cloace.ff. de ser.ru.p̃. ſm gl.ibi p.l.ij.i p̃nc. ff.de ser.ru.prę.q̃ ver ba itelligunt de p̃dio rustico dnante gl.o ptie dicit. Sz si in telligereť de p̃dio seruiẽte deberet ad di de fundo vrbano seruitutẽ debente rustico fundo.vt eadẽ glo.in.d.l.ij.in ver.domũ.in.ij.lect.cytroq; mõ ꝺr ser uit⁹ rustica ex q̃ debeť fundo rustico: qr seruit⁹ debeť a p̃dio tm̃ dñante.l.j. cũ gl.in ver.arena.ff.de ser.vr.prę.in ti.p̃ce.in.j.q.t iõ si seruit⁹ cloace debe reť fundo vrbano diceretˀ vrbana de q̃ dixi.Ḡ.in.j.li.in ti.de cloacis. ¶Sz si q̃rit qñ dicať seruit⁹ cloace deberi fũ do rustico dic qđ qñq; hz p vicini do mũ hr̃e cloacã.d.l.ij.in p̃nci.ad quam cloacã coni agri mei ꝓpter necessi tatẽ sui corꝓz accedũt:qđ agro meo expedit iõ ꝺr rustica seruitus.vt dicit gl.in.d.l.ij.inver.cloacã.in fundo tuo rustico vel aspecto fundo dnante cui ser uit⁹ debeť t qr ista materia cloace fuit examinata.Ḡ.in.j.li.in ti.de cloacis t plenius.Ḡ.in ti.de aqueductu.in vlti. q.p̃cin.ver.vtile t ꝓuenienter ẽt subꝫ cere vsq; ad finẽ.t aliqd.Ḡ.de seruitu te vie.in.xxxvj.t vlt.q.ideo non expe dit hic aliter declarare ꝛc.

¶De seruitute pretorij vel ꝓtecti.

Stetiã ser uit⁹ rustica ꝓtorũ vł ꝓtectũ hr̃e licere i fũ do vt ibi recipi pos sint coloni agri mei l.ij.cũ gl.j.ỹſi.ꝓtectũ ff.ō ſ.ru.prę.ꝓtorũ ãt ꝺr loc⁹ i q̃ prſa . re sidere solet t merces.t spẽs tanq̃ l hozreis retinere.C. de offi.rec.pui.l. nulli.t fumiť hoc ex eo qr ꝓtorũ solet dici loc⁹ in q̃ ꝓtor reddit iura.vt dicit gl.i.l.plenũ.in.p̃n.ff.de vsu t habi.Si igiť alicui hz i fundo vicini ꝓtorũ hr̃e i q̃ sui coloni siue ipe aut sua familia possint residere cã sui fundi rustici dꝛ ceť seruit⁹ rustica.Protectũ ỹo qđ als ꝓtectũ ꝺr ẽ illꝺ qđ ita,phibeť vt nũq; remoueãt q̃lia sunt meniana.l.malũ. Ḡ.si ꝓtectũ.ff.de ỹ.sig.l.quẽad.Ḡ.si ꝓ tectũ.ff.ad.l.aq̃.t.l.fi duo.Ḡ.itẽ videa mus.t.Ḡ.labeo.ff.vti posſ.cũ ita nõ sit licitũ,ꝓtectũ sup̃ solo alteri⁹ facere vel hr̃e i fũdo vicini p vtilitate fundi ru stici ꝺr seruit⁹ rustica.de q̃ loquiť.l.ij. ff.ō ser.ru.p̃.Et ista rubr.ꝺclarať p ea q̃ dicta sũt i titulis prime allegatis.

¶De seruitute innominata.

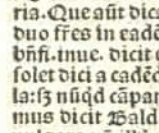
Post vbas fuitutes q̃ nois te dicunť demũ.j. li. figurauim⁹ vt ex ea cetere fuitutes vrba ne q̃ noiate nõ repiũ tur itelligi possint. Hũc ỹo ꝓueniẽs ẽ in hoc li.ij.ꝺclaratis rusticis seruitu tib⁹ noiatis aliũ ordinẽ adhibeam⁹ qđ alio mõ repiaṅ facile t hr̃i t itelli gi possint. Has sũt cũ circa p̃dia tãtũ rustica ỹsenť p q̃tuor ipsimis elemen ta terrã.s.aquã:aerẽ:t ignẽ q̃stum ad rẽ ꝓtinet breuiť ordinãdas eẽ ꝓstitui mus:ita vt faciliꝰ vnusq̃sq; inq̃rere ac pcipe poterit qñ fũdo rustico fuit⁹ de beat qñ illis ẽt q̃tuor elemẽtꝫ nllo in re seruitutꝫ phibẽtꝫ libere vti valeat.

¶De seruitute terre.

Quia primus apud nos elemẽtũ ẽ terra.iõ pri⁹ de ipsa in gñe videam⁹.postea spãliter de q̃busdã seruitutibus terrã pcernẽtib⁹ declarabim⁹. Primo t ñ in p̃mis sciẽdũ seruitutes hmõi im poni posse:vt bones p q̃s coliť fund⁹ in vicino agro pascanť. t ita nerati⁹ lib.ij.mẽbranaꝝ.scribit vt Ulpia.re

fert.in.l.iij.in p̃n.ff.de ser.ru.p̃red.de q̃ dixi.ꝛ f̃t.de ser.iuris pascẽdi.itẽ vt fruct⁹ vicini i villa cogãt coactiꝯ habeant.ꝛ vt pedameta ad vineã ervicini p̃dio sumant.ꝛ vicino cui⁹ lapides fundo tuo immineãt.i.sint iuxta agrũ tuũ ex p̃te supiori posset ei ius eẽ terrã i fundo iacere sara posita habere.ꝛ in tutũ lapides quoluant ibiꝯ posita habeant.ideꝯ exponent. hec oia hñtur.in.d.l.iij.in p̃n. Itẽ põt ꝑsti tui seruit⁹ gestãdi vel in tuo vuas p̃re mẽdi vel aree ad frumẽta ceteraꝙ legumina exp̃imẽdi vtẽdi ꝛ habẽdi p̃diũ rusticũ p eo ꝑstituit.l. mella.§.fi. cũ gl.ꝛ Bar.ff.de ali.ꝛ cib.leg.itẽ seruit⁹ rustica ꝑstitui põt vt sylue cedue ꝛ pedamẽta vineis nõ desint si cã fundi rustici dñantis fiat. Itẽ ꝛ metian⁹ ꝓbat seruitutẽ talẽ ꝑstitui posse vt tu guriũ mihi liceat hr̃e in tuo ẽt si habebã pascui seruitutẽ aut pecoris appellẽdi vt si hyems igruerit habeã vt si fuerit ꝑstituta seruit⁹ ꝓpter colẽtes a grũ meũ eaten⁹ in tugurio agri tui recipiant.vt.ff. tex.cũ gl.in f̃fi.habeat l.veluti ver.itẽ sylue.ff.de ser.ru.p̃re. Itẽ seruitutes p̃dioꝝ tã in solo q̃ in supficie ip̃oni p̃n.l.iij.ff.de ser.qõ declara.vt ibi p gl.ꝛ doc. Itẽ seruitutes rusticoꝝ p̃dioꝝ ꝛ si corꝑoꝝ⁹ accidũt icorꝑorales tñ sunt.iõ nõ vsucapiunt l.seruitutes p̃dioꝝ in p̃n.eo.ti.caueri aũt vt ad certã altitudinẽ monumẽtũ edificẽt nõ põt.qz id qõ hũani iurꝭ eẽ desijt seruitutẽ nõ recipit. Itẽ nec illa q̃dẽ seruit⁹ ꝓsistere:vt cert⁹ nũer⁹ hoiz in vno loco humeẽt.l.iij.q̃ icipit caue re.ff.cõia p̃dioꝝ.ꝛ iõ õt ibi Pau.de ca. p illũ tex.qõ si religiosi cõcedãt i aliꝙ loco vt possim facere sepulturã:ꝛ ibi iccpi sepelire.si postea ꝙueni cũ eis vt nõ possim sepelire nisi vsq̃ ad certuꝫ numeꝝ.ꝛ qõ nõ possum ibi exstruere monumẽtũ cũ lapidib⁹ nisi vsq̃ ad certã mẽsurã:ista cõuẽtio nõ vz:ꝛ potero sepelire q̃t volã ꝛ ẽt ornare sepulcruꝫ lapidib⁹ ꝓout decet.l.j.§.iterdictum ff.de mor.infer.stat⁹.ꝛ ibi ẽt Pau. hoc vult.C.de relig.ꝛsum.fu.nõ obstante ꝺdictiõe illoꝝ religiosoꝝ.sed si vellẽ edificare vltra cõdecẽtiã possẽ ꝓhiberi.ar.l.si cui.ff.de ser. ¶Sz in spẽ nũc q̃rit de casis si.q̃s hz fundũ p quẽ solebat ire ad casas iũctas fundo ꝛ ipsuꝫ alteri legat.an si legatari⁹ petat fundũ sibi legatũ possint heredes excipe seruitutẽ deberi dictis casis:vt sic possit iri p illũ fundũ ad dictas casas. Et vr̃ q nõ:qz nulla seruit⁹ fuit añ mortẽ testatoris:qz res sua nemini seruit. l.in re cõi.ff.de ser.vr.pred.cũ si. Nec post mortẽ vr̃ seruit⁹ aliꝙ deberi ex q̃ nõ fuit p testatorẽ ipositа.qz res p̃sumit̃ libera vbi seruit⁹ ipositа nõ reputur.l.alti⁹.ꝛ.l.si edib⁹.C.de ser. Tñ dicẽdũ est ꝛiũ ex q̃ testator legauit ꝓ p̃rietatẽ fundi p quẽ ad casas illas solebat venire:vt.l.testatrix.in p̃nc.ff.si ser.vẽ.ꝛ ꝓbat.in.l.si fundũ sub ꝺditione.§.q̃ fundũ.ff.de leg.j.ꝛ.l.si.in p̃n.ff. de ser.vr.p̃re.ꝛ p Bar.in.l.j.ff.de seruleg.vbi oino est videndũ de hac materia. Que aũt dicat casa. Bal.in.c.ũ.si duo frẽs in eadẽ casa.i ti. ō fra.ō no. bñfi.tnue. dicit q ẽ vulgare italicũ ꝛ solet dici a cadẽdo q̃n ẽ q̃dã domũcula:sz nũq̃d cãpana dicat casa siue domus dicit Bald. ibi recurrẽdũ eẽ ad vulgare.nã illō qõ cõmuner hoies dicũt in vulgari est ispiciẽdũ,p̃rie tñ nõ ōt dom⁹:qz nõ ꝓsistit ex parietes ꝛ tecto ff.de vsuca.l.eum qui edes qõ dicit eẽ ad statutũ:sed vide gl.insti.de re.dinui.§.j.in ver.villis que declarat que dicatur campana.

¶De tugurio.

Etugurio an sit licitũ in fundo alieno facere. dic qõ nõ regul⁹.l.quẽad.§. si.p̃tec.ff.ad.l.aq̃l.ꝛ.l. q̃ vicẽ.§.q̃ ad ianuaꝫ ff.qõ vi aut clã nisi sit ipositа seruit⁹. l.veluti.de ser.ru.p̃re.ꝛ si fiat tñ ipositа ꝺ iutute põt.p̃pa auctoritate dñi fũdi ōstrui.vt.l.si.p̃tectũ ꝛ.§.q̃ ad ianuã qõ not.spe.qñ i locis vbi sunt pascua cõtẽdit de possessiõe vel q̃si partẽ faciũt tuguria vt casas vt sub eis stent pecoraꝝ sui vel coloni vel fenuꝫ qz si

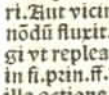
fiat in fundo alterius potest dñs ꝓpria auctoritate ꝛ impune destruere p dicta iura ꝛ quid sit tugurium vide.l. tuguriꝝ.ff.de verbo.sig.

¶De cultura terrarum.

Ecultura terrarũ breuiter q̃dã dicam⁹. Vicinus loci supioris p̃rati ita arabat p sulcos: itẽq̃ p portas vt ad inferiorẽ fundũ aq̃ venire q̃situ est an possit. An ꝺo aq̃ ar. iudicio cogi põt sic vt in alterã partez ararent ne sulci in vicini iferioris aqꝫ spectarẽt. Rñdendũ est dñm fundi inferioris nõ posse facere quomin⁹ agrũ suũ supioꝝ vicinus quẽadmodũ vellet araret.vt est tex.no.in.l.vicinus.in p̃n.ff.de aq̃ plu.arcen. Ex quo not.ꝑm Bar.ibi q̃ si arãdo aliq̃s opus faciat ex quo aqua plu.nocere possit vicino si aliter fund⁹ coli nõ poterat nõ teneẽ actiõe aque plu.ar. ¶Sz si alio ope fundus poterat coli teneẽ de actiõe.ꝛ ita intelligat ver.sequens ſz si quos ꝑm Bar.ꝛ Jo.de imo.ibi.Glo.aũt habuit aliũ intellectũ:videlz. vt.l.vicinus.in p̃nci.itelligat ẽt q̃n sulci erãt nociturꝰ fũdo vicini iferioꝝ ſ nõ aio nocẽdi facti sunt:sz cã agri colẽdi est rõ: qz naturaliter fund⁹ iferioꝝ hz seruitutẽ superioꝝ:vt aquã recipiat.l.j.§.fi.cũ.l.seq. ff.ō aq̃ plu.ar.ꝛ iõ si dñs supioꝝ nõ posset bñ colere fundũ suũ sine sulcis aduersarijs sibi licitũ,ẽjeos facere vt ibi ꝛ l.j.§.de eo ope.eodẽ tit Sed ver. si q̃s loquit q̃n vicin⁹ habebat fundũ ex latere ꝛ faciat sulcos ex trãsuerso aio nocendi fundo vicini ꝛ nõ ꝓp necessitatẽ vel vtilitatẽ culture vel aliter ꝛ tertio põt intelligi illa.l.vicin⁹.ꝑm Pau. de ca.qz aut q̃s facit sulcos aptos aratro ad seminãdũ.ꝛ p̃t facere sicut vult siue p longũ siue p trãsuersuꝫ.ꝛ ita loquit. l.vicin⁹.in p̃n. Aut q̃s vult facere hos nõ cã seminãdi sed cã aquã retinẽdi q̃ dicunt sulci aquarij ꝛ tunc distinguit. Aut sine illis non poterat ager coli.et idẽ. Aut ibi poterat.ꝛ tũc sec⁹:ꝛ ita loq̃tur versi.ſz si q̃s ꝓbatur in.l.j.§. de eo ope.eo.tit. qõ sit cã agri colẽdi ꝛ fruc. colligẽdi q̃cũq̃ i'li sint siue frumẽtum siue alꝙ fruct⁹ siue op⁹ fiat aratro siue alio modo:vt est tex.cum glo ꝛ in.d.§. de eo ope.§.seq.ꝛ.§. labeo. ¶Sz q̃d si vult q̃s facere sulcos vel fossas in dãnũ fundi vicini iferioris seu ex latere ꝛ casu q nõ possit qũo ei succurrer̃:dic aut iã fecit ꝛ aq̃ incepit decurrere:ꝛ p̃t ipm cogere vt repleat sulcos vr̃ fossas ꝛ si nõ replet cõdẽnari ꝺz ad interesse. d.l.vicinus ver.ſz si q̃s. Uel põt iudex iubere vt caueat de dãno ifecto.l.hactenus.§.fi.eo.ti.Et etiã manu militari poterit repelli ad demoliẽdũ ꝛ ad planãdũ opus.l.q̃ restituere.ff. de rei vẽ.ꝛ.l.stipulatio.§.fi.ff.de no.op.nun. ꝛ no.glo.in.d.l.vicinus. in ver.ꝺdẽnari. Aut vicinus fecit op⁹ ꝛ aq̃ p fossas nõdũ fluxit.ꝛ tũc sil'r põt per iudicẽ cogi vt repleat.vt est tex.in.d.l.vicinus. in fi.p̃in.ff.de aq̃ plu.arc.ꝛ est rõ qz in illa actione aqua plu.ar.venit dãnuꝫ futuꝫ.l.§.iter.§.officiũ.ꝛ.l.hacten⁹.§. pe.eo.ti.necilspicit̃ si nocuit aq̃:ſz si nocere potuit:vt dicit gl.i.d.l.vicin⁹ i fi.i verbo nũq̃ fluxisset.ꝛ.l.j.§.eo. ti.

¶De seminatione plantarum.

Postꝯ de cultura terrarũ dicere incepimus:cõsequens est vt de seminatiõe plãtaruꝫ putatiõe ꝛ insertiõe aliqua dicam⁹.ꝛ p̃io sciẽdũ,ẽ rl'r quẽ posse in fundo suo semiare arbores: herbas plãtare vites ꝛ arbores putare:et alia hmõi'facere:qz i re sua qlibet moderator ẽ ꝛ arbitr.l.i re mãdata.C.mã.ꝛ nẽo p̃t,phib eri vti sua re q̃cũq̃ mõvoluerit. imo si voluerit põt agere acti. i iuriaꝝ.l.iniur.actio.§.fi.ff.de iniu.ꝛ.l. q̃ pẽdẽt videmiã.mili.ꝑ fuit⁹ ipositа.l.alti⁹.ꝛ.l.si edib⁹.C.ō ser.no.bal.i c.ij.i ti.si ō feu.fuerit ꝓtrouer.ivsi feu. ꝛ.c.cetez.ō iudicijs.ꝛ Ant. ō bu.i.c.nimis.ẽt ō iurein.E iõ sequit̃ ex hoc q̃si mihi debes fuitutẽ aq̃ducẽ p fundũ tuũ ad fundũ meũ.vel hoc anno duri aquã p fundũ sine vicino nõ potes i illo fũdo tuo fodere serere succedere putare edificare vel aliud facere p q̃ aq̃

inquinet vitiet corrumpat deteriorue fiat & si hoc fiat teneberis interdicto de aq̃ quoti. & esti. vt est tex. in l. j. §. labeo putat. ff. de aq̃ q̃ti. & est. Sz circa plantationẽ arbor̃ queri põt an sit licitus alicui in suo arbores plantare ẽt in finib⁹ fundi sui. & si radices intrent fundũ vicini vel frondes aut rami prendunt supra fontẽ vicini an vicin⁹ possit eas ꝓpria auctoritate incidere. et si fruct⁹ arboris mei ceciderint in fundũ vicini. vide de his oibus q̃ plene dixi. s. in primo li. in ti. de arborib⁹. & in tit. de serui. ne luminib⁹ officiat. i. iij. q. Quib⁹ adde si glãs ex arbore tua in fundum meũ cecidit & extat licitũ est tibi tertio q̃z die auferre illã. & si phibeã teneor interdicto de glãde legẽda & appellatiõe glãdis oẽs fruct⁹ ꝓtinẽtur. vt. l. vnica. et ibi gl. Bar. & doc. ff. ꝺ glan. le. & l. iulian⁹. §. glãs. ff. ad exhi. Itẽ si nõ patior te tollere glãdẽ teneor ad exhibendũ quẽad. si tuã in agrum meũ delatã tibi auferre nõ patiar. ꝺ. l. iulianus. §. glans. ¶ Itẽ si imisso pecore depasco glandẽ tuã q̃ in fundo meo cadit: si dolo malo pec⁹ imisi: vt glãdẽ cõederet teneor ad exhibẽdũ. vt. ꝺ. §. glans. & etiã actiõe in factũ agere poteris. l. q̃ seruandaꝝ. §. glans. ff. de prescrip. verb. ¶ De irrigatõe aliq̃ dicamus. & si vicinus q̃ hortũ solebat eerto tpe irrigare prætũ illic fecerit cepit q̃ assidua irrigatiõe vicino nocere: ait iurisconsult⁹ neq̃ dãni infecti neq̃ pluuie. ar. eũ teneri actiõe. nisi locũ ꝓplanauerit eoq̃ facto citius aqua ad vicinũ puenire cepit. vt est text. not. in. l. apud trebatiũ. §. si vicin⁹. ff. de aq̃ pluu. arcẽ. et hoc intelligo sm glo. ibi q̃ñ in alieno aliq̃ facere teneret. l. si q̃ñ i fi. ff. si ser. ven. et ibi hoc ẽt vult glo. Sed Pau. de cast. intelligit illũ. §. si vicin⁹ fundũ poterat colere alioquin non teneretur. l. j. §. de eo opere. de aqua pluu. arc. Uel sm Jo. de imo. ille. §. si vicin⁹. intelligitur quod ille qui hz seruitutẽ actiuam possit aquã ex fundo vicini ad suũ ducere causa irrigandi ex quo fuit simpliciter ꝓstituta. trahitur etiã ad prætum q̃ fit i eodẽ fundo. ar. l. fi. seruit⁹. ff. de ser. vr. prenisi locus cõplaneẽ ex q̃ aq̃ citi⁹ decurrat: vt i fi. illi⁹. §. & adde q̃ plene dixi. §. ꝺ fuiture aq̃ducti⁹.

¶ De sterquiliatione.

Esterqliatiõe vide tex. cum glo. i. l. si q̃ñ. §. fi. & q̃ ibi no. si ser. vẽdi. et q̃ dixi in ꝓmo li. in tit. de sterqlinio.

¶ De messe & videmia.

Emesse & vindemia colligẽda q̃est licitũ cuilibet dño vl colono messem & vindemiã in fũdo suo vel sibi locato facere p libito volũtatis: et si ab aliquo phibeaꝝ pt agere actione iniuriaꝝ. l. qui pendentẽ vindemiã. ff. de act. empt. & l. iniuriaꝝ actio. §. si q̃s p hibeat. ff. de iniu. nisi ex forma statuti vel ex consuetudine fuareꝝ Iniuꝝ

¶ Quero in q̃busdã locis sunt statuta ne quis possit vindemiare vel messes facere ẽt i suo nisi certo tpe. & tõ statuẽtiũ forte fuit ne añ tps dñi colligerẽt, pprias: & post ea accusarẽt saltuarios de dãno dato vl nisi forsan instrõ locatiõis cõtineaꝝ. vt vel colonus vel partiari⁹ nõ possit messes incidere nisi pñte locatore vel saltẽ nisi pri⁹ sibi facta notificatiõe q̃ busdã casib⁹ quẽtiones vl statuta seruãda cẽnt. l. oẽs populi. ꝺ. iust. & iur.

Hec statuta ꝺ q̃b⁹ hicloquiẽ vigent in plerisq̃ locis frãcie.

& l. j. ff. depositi. ¶ Sed nũquid sit licitũ cuilibet ingredi fundũ alienum et vuas colligere vel spicas. dic q̃ de iure licitũ est comedere & nõ exportare & cõterere spicas sz nõ mittere falcẽ. ꝺ cõsecr. di. v. stipulas. & no. glo. j. di. oẽs leges. in ver. fas est. & cõiter sunt statuta q̃ uidẽtia circa hoc & de ꝓsuetudine seruaꝝ etiã illud ius diuinũ vez: tñ si aliquẽ q̃s ingrediaꝝ fundũ alienũ p hibeaꝝ a dño ingredi nõ poterit. l. iniuriaꝝ actio. §. fi. ff. de iniu. & l. diu⁹. ff. de ser. ru. p. & ꝓptereas ꝺ. d. c. oẽs. ll. ire p agrũ alienũ fas est ius nõ est: idest fas est dño nõ phibente ius nõ est p hibẽte dño. vt ibi no. & adde q̃ dixi. §. de seruitute itineris. in pe. q̃. pn. & vide tex. cũ glo. in. l. p agrũ. C. de serui.

¶ De aucupatione.

Aucupari aũt vel venari i fundo alieno licitũ est & de ꝓsuetudine vsurpatur. si tñ dñs volẽs ingredi fundũ suũ cã venãdi vel aucupandi phibeat nõ erit ei licitũ. vt est casus in. ꝺ. l. iniuriarũ. §. fi. & ꝺ. l. diu⁹. cũ gl. & l. iij. §. plane. ff. de adqr. re. do. & ista opinio ẽ vera sz tenẽt Cy. Bar. i. l. j §. ola eo. tit. et An. in. ꝺ. l. diu⁹ q̃ ꝺ hoc eẽ bñ no. qz tã vidit ꝺ facto in ꝑsona vni⁹ nobilis de odonib⁹ de pusio q̃ p aprũ capreolis nemus alienũ itrauit dño phibẽte & multas venationes cepit. ois em venatio ptinet ad eũ & nulla violẽtia p dñm fieri põt sz tñ mõ actiõe intur. Jeũ agi poterit. Adde tñ q̃ dñs poterit volẽtẽ ingredi fundũ suũ manu resistere. l. quẽad. circa pn. ff. ad. l. aq̃l. & not. gl. i l. iij. §. plane ver. iure p hiberi. ff. de adq̃. re. do.

An venator teneatur redde re dño fũdi q̃ ꝺ ieo cepit.

¶ Sz q̃d si fera bestia reperiaꝝ in laqueũ alienũ dic q̃ ꝺ erit occupãtis. l. i laqueũ. ff. eo. ti. Et tõ q̃ in laquo meo ꝺtineꝝ nõ

Universidad de Sevilla

emcit meū nūq illō manu capiā. vt ibi ꝛ ita tz ibi Bar. i pri. In his tñ ꝓuāda ē cōsuetudo loci vl statuti si repit aliꝫ te nēdū ē qđ. s. dixi. ¶ Qz dixim⁹ quē pos se igredi fundū alienū marie cā venā di ꝛ aucupandi ḡro an hoc possit iure seruitutis vel iure cuiusdā facultatis a iure cōi cessē pōt igredi. ꝛ pp hoc lz qs pluries fuerit p fundū alienū nō tñ censet fuisse iure fuitutis nisi fuerit p xxx. dies ifra annū. ꝛ semp pōt phiberi ne vadat lz postq̄ fuit p. xxx. dies cēse tur esse in q̄si possessiōe fuitutis in q̄ ē defendēdus p ri. ff. de iti. actuq; pri. q̄ usq; actū fuerit ꝓfessoria vel negato ria. vt i. l. j. in pn. ℣. j. s. eo. ti. et dixi ple ne supra de seruitute itineris. in vl. q. princi. Sed in his q̄ non solēt ꝓperē iure facultat; sufficit semel aliq̄d fuis se gestū sciēte ꝛ patiēte dño vt dicatur fuisse in q̄si possessiōe fuitut; . vt. l. j. ℣. hoc iterdictū. ff. de aq̄ q̄ti. ꝛ esti. ꝛ no. in c. cū ecclesia sutrina. eē de cā pos. ꝛ p prie. ꝛ ita vult Pau. de ca. in. l. diu⁹. C. de ser. rust. p̄. ¶ Quid si quis vulnerat ferā bestiā ꝛ alius capit cui⁹ dz eē dic capiētis. vt isti. de re. di. ℣. illud. ꝛ. l. na turalē. ℣. illud. ff. de acqui. re. do . ¶ Et q̄stio quotidiana si lup⁹ vel milu⁹ ac cipit vel canis accepit auē vel pecudē vl aliud aial vni⁹. ꝛ q̄dā terti⁹ accepit seu arripuit de canib⁹ vel de ore lupi aut milui ꝛc. an teneaī reddere id qđ recupauit ꝓtori dño. dic q̄ sic. vt text. no. ff. de acq. re. do. l. pōpo. i fi. ¶ Sz pōe aliā. q. pulerā q̄dā accepit accipitrez vel falconē cū sonaleis argēteis i pedi bus iunctis. an teneaī restituere ꝓto ri dño. Uide ꝓsili. Bart. qđ incipit oi modo cū fuisset venatū. alias de tract. de falcono edit⁹ p Bar. quē habeo in ꝓsiliis in cōsilio. cxxj. vbi plene vide. ¶ Nūquid aūt sit licitū tēdere retia seu laqueos aut alia quelibet instra ad capiēdas venatiōes. dic qđ nō nisi ad vlos aptos ꝛ lupos capiendos. vt est text. in. c. nemo etiā retia. in ti. de pa. te. in vsu. feu. qui ter. variꝫ modis in telligit. Nā quidā itelligūt solū i pos sessionib⁹ iperatoris ar. l. ij. cū ibi no. C. de noxa. Sed ista lectura no. seruaī per. l. fouceas. ff. ad. l. aquil. ¶ Tertio modo alij itelligūt q̄ iperator hoc sta tuit ꝛ sic ꝓuilegiū militis ꝛ nobiliuz q̄ cū canibus ꝛ auib⁹ venātur vt tales habeāt solatiū vt alij inferiores rusti ci nō possint venari nisi ad aptos vu sos ꝛc. sicuti sunt statuta ferrarie ne cōgruit. ti. ℣. l. iperatores. ff. de in diez adiec. ꝛ iō Ja. de alua. dat ḡrtū itellectū q̄ multories ex talib⁹ vēatiōib⁹ facti; i alieno dño ꝓhibēte oriūtur rixe ꝛ in iurie. q̄ armata manu dñs volētes in gredi pōt ꝓhibere. vt no. glo. in. l. iij. ℣. plane. ff. de acq. re. domi. ex q̄bus de fa cili potuisse ꝓueniri ad violationē pa cis de qua loq̄tur ille titu. de pa. te. iō iperator ꝓhibet exp̄sse vt nemo i alie nis agris possit venari inuito dño ni si ad aptos vlsos ꝛc. q̄ si velit qđ si q̄s cō trafaciat debeat puniri tanq̄ turba tor pacis. vt eo. tit. ℣. si q̄s aūt. ¶ Pōt etiā quinto mō intelligi ille ℣. q̄ in ca pitu. precedēti induxerat iperator ꝓ hibitionē armoꝝ ꝛ q̄ in venationib⁹ portarī arma dubitabat an sit licitu; venari cū armis. ꝛ dicit qđ nō. nisi ad ista aialia periculosa. ꝛ quicq̄d dicant de laqueo ꝛ rhete. tñ intelligas qđ in predictis venationib⁹ sunt necessaria arma. ꝛ hoc vī sentire Ja. de ardezoni de verona in sua elegāti summa feu doꝝ in ti. de pa. te. et Ja. de alua. sequi tur eū. in. d. c. nemo retia. tu aūt ꝓiungas quartū ꝛ q̄ntū intellectū. ꝛ hēbis ꝛitatē. ¶ Quotuplex aūt sit venatio ꝛ an qñ sit licita: marie clericis ꝛ mona chis. vide gl. ord. lxxxj. di. q̄ venatori bus don are. ꝛ ibi tex. ꝛ. c. j. eē ne cle. vl mona. ꝛ. j. c. ij. eē de venatore. vbi bñ no. ꝛ add e q̄ in diuinis scripturis pe nit⁹ ñ inuenim⁹ scrm aliquē venatorē. piscatores inuenim⁹ sctōs. vt dicit bea tus Hieronym⁹ in ps. c. ꝛ hī. xxxvj. di. Esau. ꝛ xxxiij. quoruūdā. ꝛ no. Ang. i. l. diu⁹. ff. de ser. ru. prę. tñ nō allegat dcā iura. ꝛ iō pōt ꝓ gl. in. d. c. Esau. q̄ venatio sit cum clamore ꝛ maiori delectatio ne cp̄ fiat piscatio. ideo est ꝓhibita. et ꝓpter hāc delectation em nunq̄ ve natoribus fuit cōcessa immunitas pa trimoniorū text. est. in. l. venatoribus.

C. de excu. mu. li. x. ꝛ no. Ang. i. d. l. diu⁹ vltimo de materia venatiōis et aucu pationis. vide i. d. c. q̄ ꝛ venatiōib⁹. et ibi gl. magistrā. i. d. c. Esau. ne cle. vel mo. d. c. j. ꝛ cle. ne i agro. ℣. porro. et ibi gl. ꝛ doc. de sta. mo. ꝛ. l. j. C. de vena. fe rarū. lib. xi. ꝛ p Jo. in summa. i rubrica de vena. ꝛ p Hosti. i summa ō cau. pos. ꝛ ppie. ℣. j. ꝛ alijs locis supra allega tis. ¶ Cōuenit ēt ex p̄dictis ḡrere an sit licitū fossas aptorū vlsorū ve capiē dorū cā facere vl laqueos ponere. ꝛ dic si in itineribus fiūt in eisq; bosvl aliud aial ceciderit factūq; deteri⁹ ē vl laq̄ ponanī i loco publico ꝛ pec⁹ tuū i eos inciderit potes agere ꝛ facientes fo uea vl laqueos ponētes. l. aq̄. nisi de nūtiasset pri⁹ dño vel nisi p̄dicta fue rint i locis vbi fieri solēt: vt est ter. i. l. q̄ foueas. cū. l. se. q̄ incipit quēadmo. in pri o. ꝛ ibi doc. ff. ad. l. aq̄l. ꝛ ō foueis vi de q̄ dixi. s. i. j. li. de fouea vbi ēt posui cui⁹ sint fouee q̄ sunt inter duos vici nos. vide. l. j. ℣. pterea. ꝛ ibi. not. ff. de aqua plu. ar. Cui⁹ aūt sint fossata siue fosse q̄ sunt inter viā pu . ꝛ fundū pri uatū vide p Bar. in suo tractatu tybe riadis in. j. pte ō alluuiōe. in. iij. ꝛ vij. col. ꝛ Bal. i. l. ripaz. in. j. col. in fi. ꝛ i. l. lapilli. in. ij. cōclusiōe. ff. de re. di. ꝛ ibi ēt posuit cui⁹ sit vsus fossaz ꝛ an ꝛ qñ fosse debeāt mēsurari cū agro vēdito ꝛ an sit licitū facere fossas ex q̄b⁹ aq̄ plu. noceat. l. vicin⁹. ℣. ℣. lz si fossas. ff. de aq̄ plu. arc. Et adde que dixi. s. de irrigatiōe de sepib⁹. an sit licitū eas facere in finib⁹ fundi sui. Dic qđ sic. l. fi. q̄ incipit si q̄s sepē. ꝛ ibi no. ff. fi. reg. e montibus.

¶ Querendū est ꝓmo q̄d sit mōs. Et dicē loc⁹ alt⁹. l. si edes. ff. de ser. vr. prę. qđ itelligē de magna altitudie lz bar. i trac. suo tyberiadz. i. iiij. col. ℣. mōsē loc⁹. Et dr mōs lz bar. ibi ꝛ Hug. ꝛ pa piā a mouēdo p Jziū: q̄ nō mouet. ñ itelligas ō mobilitatē q̄ vniuerse terre ꝓgruit: lz q̄ nō mouet p culturā. i. nō colit ꝛ ra em q̄ colit bñ mouet ꝛ durat vsq; ad locū q̄ colit vel coli incipit. pē dirie ḡ montiū nō cultre mōtis appella tione. ꝓtinenī nisi certi loci vsus aliter se haberet: si tñ iter mōtē essent aliqua loca culta mōtis appellatiōe tot⁹ cō tinet illa pars. vt. ff. de rei. vē. l. i rē. ℣. q̄ cunq;. Qz in mōtib⁹ lapidicine ꝛ argē tifodine ꝛ hmōi materie eē ꝓsueuerūt. ḡro an sit licitū in fundo alieno lapi des cedere. Et dicas q̄ nō nisi ꝓsuetu do vel statutū aliꝫ disponeret. vt ē ter. gl. ꝛ doc. i. l. vēditor ℣. cōstat. ff. cōia p̄di. nec pōt q̄s lapides ex fundo alteri⁹ exportare ēt si sit ciuitas vel cōe ut si hoc dicter ꝓsuetudo ꝛ pri⁹ dño ptiuz cōpetēs soluaī. lz ante ptij solutionem cedi possint. vt est casus nota. in. d. ℣. si cōstat. ¶ An aūt q̄s possit ꝛ fundo suo lapides cedere: ita vt fragmēta lapi dū pueniāt in fundū alienū. vide. l. si cuti. ℣. arist. ff. si ser. ven. ꝛ q̄ dixi in pri mo li. in ti. de ser. phi. ¶ Sed q̄d si sint vene auree aut argētee. an sit mihi li citū fodere in meo ꝛ fodiēdo transire sub fundo vicini . ꝛ vī q̄ non p. d. ℣. si constat. Itē q̄ sicuti q̄s nō pōt transire in agrū alienū inuito dño. l. p agrum C. de ser. ru. p̄. ita nec sub agro alieno. q̄ sicuti p̄dta supra terraz sunt libera dño v sq̄ ad celū l. alti⁹. C. de ser. ꝛ. l. q̄ luminib⁹. ff. de ser. vr. p̄di. ita dñr esse libera vsq; ad ꝓfundū. Item p hoc fa cit. l. j. C. de cessa. li. x. et. l. diuortio. ℣. si vir i fundo. ff. so. ma. Sz Pau. de ca. q̄ habuit istā q̄stionē de facto i venis co rareis borgoniēsib⁹ ꝓsuluit Jziū. vcz q̄ fodiētes nō pñt a dñis impediri p. l. cūcti. C. de metallis. lib. x. cōuncta. l. j. quosdā eodē. ti. Sed pisis dicit qđ pp publicā vtilitatē lz marmora ꝛ similia fodere sub fūdo alieno dūmodo dñs nō habeat dānū. Nec ob. d. ℣. in fūdo. ꝛ. d. ℣. cōstat. q̄ illa iura loquunt in la pidicinis q̄ reperiunt sine lesione sup ficiei ꝛ vbi fodiunt lapides multū vti les: q̄ in paucis locis reperiunt: ꝛ in ar gēto vel auro. ꝛ ideo ꝓpter publicam vtilitatē vī concedi vt possit inuenire ꝛ fodere rejecta inde sub alieno quia hoc fit cum magna impēsa ꝛ labore. nec a do minis superioribus pōt ꝓhiberi si non

recipiũt lectionẽ vt per gl.in.d.l. ꝙsdã. ꝛ.l.ij.co.ti in ver.fisco.q̃ dicit hoc esse spãle i metallo qđ magno parat labore: ꝛ ppterea ꝓcedũt ẽt in venis cotareis ꝛ marmoreis.vt ibi ꝛ ita tz elegãter Paul.de cast.in.l.diuortio.ℌ.si vir i fundo.ff.solu.ma. vbi dicit ita se ꝙsuluisse in ciuitate burgonie.ꝛ habeẽ in cõsil.clxxvj.cũ duob⁹ sequẽtib⁹.ꝛ ita tz Ludo.ð ro.in ccccl xvi.singul.qđ incipit regula qđ rẽ alienã p gl.volẽs i.d. l.ꝙsdã.ꝛ ita ego tenui in.l.inter publica.in prin.ff.de verb.signi.vbi limitaui p̃dicta ꝓcedere dum vn⁹ tertiꝰ non dñs fecisset iã impẽsaꝫ in fodiẽdo vel reperiẽdo venas.secꝰ si vellet etiã incipere fodere ꝛ venas reperire:ꝛ ille q̃ haberet fundum supra vellet etiam incipere fodere:qꝛ dñs fundi deberet p̃ferri p.d.l.alti⁹.et.l.q̃ liminib⁹.ex q̃ cessant rõnes.ℌ.alle.s. impẽsarũ ei⁹ q̃ vult inuenire venas.ꝛ cessat rõ publice vtilitatis qꝛ idẽ faceret dñs fundi q̃ faceret extraneꝰ qđ est singlare ꝛ magne vtilitatiꝫ ꝛ adde q̃ dixi in.d.l. inter pubica.in prin.ff.de ver.sig.et. ℌ.in.s. li.tit.de ser. aqđu.in prin.iiij.q. prin.

¶ Põt ex p̃dictis decidi.ꝛ de materia lapidicinarũ an marit⁹ debeat habere lapides cesos ex fũdo dotali ꝛ qđ si exp̃dit in cedẽdo an exp̃sa dz sibi restitui.vide.d.l.diuortio.ℌ.sivir i fũdo ꝛ.ℌ.si fund⁹.ꝛ ibi doc.ff.so.ma.ꝛ.l.si ex lapidicinis.ff.ð iure do.ꝛ.l.fi.i pri.ff.ð do.iter vi.ꝛ q̃ dixi i.d.l.iter pu.in ꝓnc.

¶ In mõrib⁹ ẽt sylue qñq̃ repiunt.ꝛ iõ qro p̃mo q̃ iudicat sylua cedua ꝛ sylua pascua.Dic sylua pascua ẽ:vt qđã putãt q̃ i hoc ẽvt cedat.¶ Seruiꝰ aũt sit succisa vt rursus ex radicib⁹ aut stipitib⁹ nascit.l.sylua cedua i p̃n.ff. de ꝛb.sig.ꝛ.l.hoc sylua cedua i p̃n.ff. ð vsufr.Sylua ꝛo pascua ẽ q̃ pascuis pecudũ destiata ẽ.vt.d.l.sylua cedua ℌ.fi.ꝛ adde fz Host.ꝛ Jo.an.i.c.cũ dicti.i gl.j.in nouel.ex̃ de do.qđ forestea ðr latũ nem⁹ sine clausura ꝛ sine aq̃.ꝛ ita itelligit ter.ibi.Qñ ꝛo est ꝓ pe fluuiũ dicit sylua.Sed qñ concluditur muro vel palis vocatur barc⁹. Deinde querit secũdo qđ si creditori sylua pignorata sit ꝛ debitor ex ea nã vel aliã materiã fecerit.an illa nauis vel materia pignoris erit dicas qđ nõ nisi notatim cautũ fuisset vt pignoris sint quecũq̃ ex sylua facta nata ve sint.vt.l.si quenerit.ℌ.si qs cauerit.ff. de pig.ac.ꝛ ibi p gl.ꝛ doc.hoc tñ limitat singulariť Guil.de cu. qñ debitor nõ eẽt soluẽdo vel eẽt extincta actio p sonalis.ꝛ tũc i subsidiũ nauis itelligiť esse pignori obligata p.l. q̃ occidit.ℌ. j.ff.ad.l.aq̃l.qui ter.par. facit fz Rof. fulg.in.d.ℌ.si qs cauerit.dic tñ magnã esse autoritatẽ Guil.cũ nemo ꝺdicat ꝛ magis ipẽ mouet iperialis autoritas q̃ ille ter.ꝛ hoc dictũ est bñ notandũ.

¶ Querit tertio.an possit creditor pohibere ꝺbitorẽ ne ex sylua nauẽ faciat Bar.ꝛ doc.in.d.ℌ.si quis cauerit in fi. tenẽt qđ creditor dz vti re pignorata tãq̃ bon⁹ paterfamiliaꝫ.l.ea igiť.ff.ð pig.ac.vnde distiguiť. Aut sylua erat cedua ꝛ debitor vult cedere ꝑm modũ cõsuetũ ꝛ nõ põt per creditorẽ ꝓhiberi per.l.itẽ si fundus in fi.ff.de vsufr.ꝛ l.cũ tabernã.in prin.ff.de vsufru. pig. Aut non erat cedua et volebat vltra modũ ꝙsuetum cedere.ꝛ tũc p creditorem põt ꝓhiberi per dicta iura dicit tñ Rof.in.d.ℌ.si qs cauerit.in fi.qđ arbitratur ipm creditorẽ per hypotecariã posse aduocare possessorẽ sylue ꝛ consequẽter ne cedat.qꝛ tũc creditor debz fructũ ꝓciperenõ debitor.vt.l.si pign⁹ ℌ.si p̃dio.ff.de pig.ac.ꝛ.l.si cũ vendidor.i p̃n.ff.de eui.¶ Querit q̃rto nũqđ vsufructuarius sylue possit incidere arbores ꝛ pedamẽta ꝓ vsu suo ꝛ etiã vẽdere dicq̃dam sunt arbores non altiores sylua ꝛ iste ꝛtinenť sub nole sylue.ꝛ ideo pedamẽta succidi põt sicut ipa sylua.vt.l.ex sylua cedua.ff.ð vsufru.Quedã sũt arbores q̃ in altitudine sylua excedũt.ꝛ de his fructuarius nõ sumit ramos.fz pedamẽta succidit l.fz si glãdes.q̃ sequiť dicã.l.ex sylua cedua ꝓia materia lz aliq̃ essent grãdes arbores.ibi nã sylue debent cedi cum aliis qñ alie essent mature.Quedã sũt arbores vetuste.ꝛ tũc nec pedamẽta nec rami succidi põt arboribus etiam

etiã cuulsis vl̃ vi ventoꝝ deiectis ad vsuꝫ suũ ꝛ velle.vt est ter.cũ glo.i.d.l. arboꝝib⁹.in prin.q̃ intelligit.d. ter.qñ sylua nõ erat cedua.qꝛ tũc põt sumere etiã ex sylua ꝓ vinea sua dũmõ fundũ deteriorẽ nõ faciat.vt.d.l ex sylua cedua.i fi.ꝛ in hoc casu tñ habebit vsuarius quãtũ vsufructuari⁹ ꝑm glo. ibi. fz qñ est sylua cedua.tũc plꝰ hz vsufrq̃ vsuarius:qꝛ vsufructuari⁹ põt cedere ꝛ vẽdere ꝛ locare vltima necessitate sua vsuari⁹ aũt nõ põt vti nisi ꝓ se ne cessitate sua.vt isti.de vsu ꝛ habi.i põ. ꝛ.ℌ.j.ꝛ.l.diu⁹.in pri.ff.eo.ti.vbi hẽtiã q̃ vsufructuari⁹ sylua põt cedere ꝛ vẽdere.puta qñ ẽt in remotis:qꝛ si non posset vẽdere nulla esset vtilitas sylue ꝛ perinde esset ac si nõ haberet vsufructũ sylue.vt. d.l. ¶ Querit quinto an emphiteota q̃ recipit in emphiteosim sylua vel nem⁹ an iuito dño possit extirpare syluam et nem⁹ ꝛ reducere ad prata vel cultura ꝛ plantare vites vel arbores fructiferas. Jsta. q. formatur Ni.de ma.et Bal.in.l.j.in fi.C.de iure ẽphi.ꝛ vł primo q̃ sic.qꝛ q̃ accipit i emphiteosim accipit ad meliorãdũ.fz hoc modo meliorãť.fz Nico.de ma.dicit cõtrariũ qꝛ melioratio ꝑmittiť dũmodo nõ mutet formã.l.si cui.ℌ. vsufructuari⁹.ff.de vsufru.ꝛ.l.hacten⁹.ℌ. neratius.co.ti.ꝛ ꝑm hoc emphiteota aree nõ poterit ibi domũ superedificare.qꝛ forma aree mutaretur.l.repeti. ℌ.fi.ff.q̃.mo.vsufru.amit.fz Bal.in.d. l.j.in fi.dicit hoc credere verũ esse: qꝛ tacite inest vt possit meliorari.vt aut. si quas ruinas.C.de sacrosan.eccle.ꝛ l.ij.C.ð alluuio.ꝛ palu.ꝛ.l.iter vtile.ℌ. fi.ff.de mino.Et fi tu dicis nõ ꝑt mutari forma.Rñdeť ꝑm Bal.forma superficialis mutari põt in meliꝰ:qꝛ iste ℑcr⁹ ad hoc ẽ inuẽtus vt meliorẽt ꝛ absurdũ eẽt dicere vt q̃ dz rẽ eternaliter possidere nõ possit rem meliorare meliori forma itroducta sub matori tñ Bal.cõcludit i.d.l.j.i fi.qđ mutatio sylue extirpãdo fieri nõ põtfz in edificãdo domũ fieri põt.ꝛ est rõ:qꝛ domus põt reduci ad areã demolita domo:fz vinea ex tirpata nõ erit sylua vt priꝰ erat.l. q̃situz

Serui.

ℌ.illõ fortasse.de lega.iij.ꝛ ita tz Bal. in.d.l.j.Sz Flo.i.d.l.hacten⁹.ℌ. neratiꝰ ff.ð vsufru.refert ofa p̃dicta ꝛ tãdẽ ꝛcludit qđ adhuc ẽ ꝓpler⁹ qđ teneat. Ego ꝙi hac.q.ita dicerẽ.Aut loquimur i area ꝛ stocũ Bal.in emphiteota posset domũ edificare nisi aliđ de mẽte Jhẽtiũ appareat.Aut loquimur de sylua.ꝛ tũc si de hoc spãliter est cõuẽtũ illi cõuẽtioi stãdũ ẽ.l.ij.C.de iure ẽphy. cõiucta.l.j.ℌ.si quenerit.ff.depositi.aut nulla est ꝙuentio.ꝛ tũc aut est statutuz vel ꝙsuetudo i loco ꝛ illi stãdũ est.l.ꝙ in stipulatioib⁹.ff.de reg.iu.et padue obseruatur de facto qꝛ emphiteote extirpãt nemoraꝛ syluas. Aut nłla ẽ cõuẽtio statutũ seu ꝙsuetudo.ꝛ tunc aut nõ est vtile si fiat pratũ vł terra aratoria:qꝛ forte maior est vtilitas vel erit vł rãta ꝓcipi poterit ex nemore quãta ex pratis ꝛ terris aratoriꝭ.ꝛ tũc nõ posset emphiteota sylua extirpare ex quo nõ est melioratio imo potiꝰ deterioratio.et marie:qꝛ instrumẽto iuestiture solet apponi clausula ad meliorãdũ:ꝛ nõ peiorãdũ:ꝛ ita põt ꝓcedere opinio Bal.aut extirpãdo sylua fundꝰ efficiť valde melioꝛ.et tũc aut est in ℑctu emphiteotico dictũ vt ꝑ victu soluere: teneať tot plaustra lignoꝝ de illo nẽore et tũc nõ posset reducere ipꝫ ad prata vł culturã.qꝛ nõ posset soluere ficũ.et sic tacite vł actũ iter eos vt nemꝰ non destruať.vt.l.diuortioꝛ.ℌ.posimilẽ.ff.ð ℑhen.em.et.l.legata.ℌ.posimilẽ.ff.de vsufru.le.Aut nõ fuit dictũ de illo nemore.ꝛ idẽ credo marie qñ emphiteota nõ hẽret alia nemora ex q̃b⁹ nõ posset soluere ꝑ dicta iura eadẽ rõne. aut pẽ ꝙ dz solui i pecunia vł i aliꝭ reb⁹ q̃ i sylua nõ reperiunť.ꝛ ẽt si eẽt maioꝛ vtilitas extirpãdo sylua teneret qđ posset ex q̃ hz ad meliorandũ. Nec obstat qđ mutet forma q̃ nõ sit reducibilis facilitate ad suã materiã.l.repeti.ℌ.muta.ff.q̃.mo.vsufru.amit.et.l. hacten⁹. ℌ.neratiꝰ.ff.de vsufru.et illa iura loquunť i vsufru.q̃ hz iura debilia q̃ faciliter corrũpunť ꝛ finiunť.l.corruptio nẽ.C.ð vsufr.ꝛ.ℌ.finiť.insti.eo.tit.ꝛ sic minꝰ iuris hz q̃s emphiteota.ꝛideo in

Bar. Cepo.

Universidad de Deusto Biblioteca

An obligatus de vendēdo possit mutare starū rei empte

vsufructuario dicēdū ē ipz nō posse extirpare ⁊ formā mutare. qz muta ta forma mutat vsufr. q̄ pp hoc petit vt dictis iuribꝰ nō sic i emphiteota q̄z plꝰ iuris .vcz vtile dñiuz ⁊ ppetuū. l.iiij. ff. de serui. cōtucta. l.j. §. q̄ iperpetuū. ff. si ager .vecti. ¶ Querit serto aliqs vēdit nemꝰ aut sylua cū pacto de retrouēdēdo iuꝛ. l.ij. C. de pac. iter em. ⁊. l. q̄ fūdū. ff. de ℨ hē. an iste emptor possit sylua extirpare. Et i hac qōne puto eē ꝑsiderāda ꝓba pacti de retrouēdēdo si em dicerēt qđ teneat dicta sylua ꝛ vel nemꝰ retrouēdere. ⁊ tūc iudicaret ipm nō posse extirpare qz non posset fuare pactū de retrouēdēdo. ⁊ sic illa iura nō loquunt de sylua ſz ō tūdo vel simpliciter. ⁊ tūc aut ē pcm ad certū tp̄s breue. puta .v. vł. vij. vł viij. an . qđ esset maior vtilitas ēptoris hȳe ligna q̄z fructꝰ fundi ad culturā reducēdi ⁊ maius eēt dānū vēditoris ⁊ idē p ea q̄ ꝑdicta sunt in ꝓcedēti q̄stiōe. Aut ē pactū imperpetuū ⁊ tūc aut emphiteota sciebat vel verosimiliter scire debebat vēditorē differentē retrouēdere. ⁊ vt ꝓsequerēt emptor maiorē vtilitatē añ q̄z reuēderet fecit extirpare totā sylua ⁊ nō posset. ⁊ teneꝛ addā nū ⁊ itereſſe ipſi emptori retroemēti. ar. l.j. §. j. ⁊ qđ ibi no. Bar. ff. si qs tes. li. ef. inſ. fu. ⁊. l. nomē debitoꝛ. §. j. ff. ō leg. iij. cū ibi no. ⁊. l. si filie mee ⁊ qđ ibi no. ff. sol. ma. et qđ no. Pau. ō cast. in. l. si filio. §. fi. e. Aut ēphiteota nesciebat nec verisimiliter scire poterat vēditorem hȳe aliuz de ꝓrio retro emēdi. ⁊ tūc dubiū esset an possit sylua extirpare. ⁊ tūc dicerē aut vēditoꝛ ℨdicit qz asserit se ei to retroemere. qz tūc nō possit extirpare ea. rōe. ar. l. fūdū. cū ibi not. C. ō reivē. Aut dñs ñ ℨdicit vł ēt iḡrat. tūc distingue vt dixi ō ephite. i. pce. q. ¶ Querit. vij. an maritꝰ possit extirpe nemꝰ sibi datū i dotē ⁊ ꝺducē ad culturā. Dicas qđ sic. qz pp hoc reddit fūdū fructuosiorē: qz ex cultura plꝰ ꝓcipit q̄m ex nēore. vt ꝓbat. i. d. l. diuortio. §. si vir i fūdo ꝑiūcta gl. i ℣. fructuosiorē. ff. so. ma. ⁊ l. si. ff. ō iu. do. Sz si ñ efficerē fundꝰ fructuosior: tunc dic vt dixi n duabꝰ. q. p̄c. ¶ Querit. viij. an maritꝰ ephiteota vel feudatariꝰ vel siles qui hñt ius in re possint arbores fructiferas incidere: ⁊ videt q̄ sic. qz habēt vtile dñium. l.j. ff. si ager. vec. ⁊. c. j. §. rei aūt in ti. de iuesti. de re. ali. fa. ſz in re sua q̄libet est moderator ⁊ arbiter. l. in re mā. C. mā. In ℨtiū facit. l. diuortio. §. si fūdo. ff. so. ma. ⁊. l. si vir in fraudem. §. cōductor. ff. de iure fisc. l. forma. §. si vites. ff. de censi. l. si ita §. fi. ff. de vsufru. ⁊. l. creditor. la. ū. ff. de pig. ac. ⁊ hanc vltimam partez tenet Dyn. Bart. ⁊ doc.

An maritꝰ emphiteota vel feudatariꝰ possit arbores fructiferas incidere.

in. d. §. ⁊ fūdū. ⁊ Bar. in d. §. ⁊ si ꝑditor. ⁊ Bal. i. auc. q̄ rē. i fi. pe. col. C. de sa. sac. eccl. Ang. i. l. si colon⁹. ff. ar. fur. ces. et idē dicas in pr̄e q̄ ad bona filij ⁊ i vsufructuario. ⁊ p Ang. i. l. fi. §. sina aūt legata. i fi. C. de bonis q̄ li. ⁊ pbat. i. d. l. eq̄ssimū. §. vsufructuari⁹. ⁊ idē etiā dicas ⁊ multomagis i vsufructuario. l. fi. ff. de vsu ⁊ habi. Sz ꝑdicta oia limita nisi ꝑdicti velint de loco demortuorū vł icisaꝝ al's plātare. vt dicit Ang. l. d. l. si colon⁹. p. d. §. ꝑductor. ⁊ idē ꝑa. de cast. i. d. l. diuortio. §. si fūdū. ⁊ hoc optime facit. l. agri. ⁊. l. ver⁹ fuit qō. cū duab⁹ seq. ff. de vsufru. ⁊. l. er sylua cedua. eo. ti. ¶ Sz p̄t dubitari circa p̄dicta an si emphiteota vel fructuarius vel similes icidāt fructiferas arbores eo casu q̄ nō p̄nt. an pp hoc cadāt a iure suo. ⁊ vł q̄ sic. qz deteriorant rē sibi ꝑcessam a dño p autē. q̄ rē. C. de sa. sanec. ⁊ ita tz Bar. i. d. l. diuortio. §. si fundū Inn. dicit ibi qđ hoc ē speciale i fūdo eccl'e. Aud. aūt ō ro. ibi tz opi. Bal. q̄n emphiteota vel feudatariꝰ fuit monitꝰ vt desistat ab icisiōe ⁊ nō desistit p ter. i. c. j. §. q̄cunq̄z aduocat⁹. i tī. de. pate. i vsi. feu. Et tz ille ter. loquat i alia materia. tñ eiꝰ rō multum facit p opiniōe. Bal. quā puto verā p. l. eadē. cū ibi no. C. loca. p. c. qz pp. extra de locato. ⁊ p no. i. d. aut. q̄ rē. ⁊ p. l. hoc āplius §. fi. ff. de dā. ifec. ⁊ p. l. q. ff. ō his q̄ fūt sui vel alie. iur. ⁊ isti. eo. tit. §. fi. cum si. ¶ Querit nouo si ꝑcessi alicui vt possit de nemore meo ligna incidere ⁊ ad sui libitū accipere an possim postea alteri ꝑcedere ligna. Dic q̄ sic si ligname moris vtriq̄z sufficiūt. aliasnō arg. l. ij. §. fi. ff. ō t̄r. ru. p̄. ⁊. l. lucio. ff. de aq̄ q̄ti. ⁊ est. p hoc vide q̄ dixi. i. j. li. i. iij. q. p̄n. ℣si. ⁊ qđ dixi qđ dñs possit iponere seruitutē. ¶ Querit. x. ē ꝓmissus alicui vt possit icidere de nemore meo q̄dā ligna an poterit p libito suo icidere in eo. Dic de cu. i aut. q̄ i. quincia. C. vbi de cri. agi opz. dicit i fi. pone tu habebas bona iuxta nemꝰ meū recipiebas ligna de nēore meo iniuste absentasti te. ⁊ dixisti famulis tuis vt icideret sicut tu q̄ habebas ius. ipsi fecerunt vt fuit eis dictū ⁊ ꝓiniuste. qđ remedium mihi dabit. Dico q̄ ageꝛ ℨ istos tm̄ et si isti petēt dilationē ad certificādum dñm dabit. ⁊ si postea nō venerit ipsi ꝑdēnabunt. ⁊ si nō sunt soluēdo fiet in residuo executio ℨ dñm p. d. aut. q̄ l p uincia. i q̄ ita pōt poni casus qđ dici eē notādū qz q̄tidie de facto p̄t euenire. ¶ Querit. xi. si vnꝰ miles vult i nemore alteriꝰ colligere ligna. vide Hosti. l fūma de ꝓsue. §. q̄r. pbādū. ¶ Querit. xij. si i nemore alieno capreoli cerui vł alia aialia capiunt dño ignorāte vł ℨ dicēte an efficiant capiētis vel dñi nemoris. ⁊ an ꝓpria auctoritate dñs possit ea retinere. vide Ang. ⁊ doct. in. l. dius. ff. de ser. ru. p̄. ⁊ qđ dixi. §. de venatiōe ⁊ aucupatiōe. ¶ Querit. xiij. si rusticꝰ dñt se fuisse vsos nemore tāto tpe quo non extat memoria. an iuuat eos vt dicant acq̄siuisse ius vtēdi fruēdi i illo nemore. Cy. formaꝝ hāc. q. in. l. fi. in. iiij. q. C. ō p̄scrip. lō. tēp. x. vł. xx. an. Et vł dicere qđ nō qz vsufru. pdit longissimo tpe. l. corruptionē. C. de vsufr. ergo eo. tpe q̄ ꝑderet nō acq̄rit facit. l. tytio cū mozieꝛ. ff. de vsufru. ⁊ tñ caute la ē vt rustici nō dicant se habere vel acq̄siuisse ius vtēdi fruēdi ℨ dicāt sibi ꝓstitutā fuisse seruitutē p ius vel habere ius possint icidere ligna in dicto nemore q̄ñcūq̄z iuxta. l. iij. i p̄n. ff. ō seruitutib. p̄e. Et ad pbādū istā ꝓstitutionē seruitutis vel iuris allegēt ⁊ pbēt se vsus fuisse dicto iure accipiendi ligna p tm̄ tp̄s cui⁹ initij memoria non existat. qz tale tēpus hz vim ꝓstitutionis ⁊ tituli seu priuilegij. l. hoc iure. §. ducꝰ aq̄. ff. de aq̄ quoti. ⁊ est. ⁊. c. sup q̄ busdā. §. ꝑterea. de ℣. sig. ⁊. c. j. de prescrip. lib. vi. imo plus allegādo titulū ⁊ pbādo possessionē vel q̄si p. x. an. inter p̄ntes. ⁊ xx. inter absentes ꝑderet titulꝰ ⁊ seruitus constituta vt ꝓbatur per glos. not. in. l. seruitus prediorum et ibi per doc. ff. de serui. et per glos. Bar. ⁊ doc. i. l. j. §. deniq̄z. el. ij. ff. de aq̄ plu. ar. et per ea que habentur p Bar. ⁊ doc. in. l. qui in alie. §. ſz si nō adierit ff. de acquir. here. ⁊ p gl. ⁊ cano. i. c. peruenit. extra de cēſi. ⁊ adde q̄ dixi supra

in tlru. de seru. aq̃du. ℣. circa tertiã q̃n nulla ẽ questio. ¶ Querit. xiiij. vltio si rustici vel alij habẽt vsum nemoris alieni pura qr i eo ꝙsueti sunt accipere ligna longissimo tẽpore q̃n expiret iste vsus. vide ℣y. ⁊ doc. i. d. l. fi. i. iiij. q. C. de prescrip. lon. tempo.

¶ De collibus.

Vidimus ꝺ mõtib⁹ in genere verũ qr colles etiã montes dñr scribit em̃ est mõtis col. iõ de ipsis etiã collib⁹ dicẽdũ ẽ ⁊ dicit Bar. i tractatu tyberiadis. i ℣s. v. col. ab altitudie mõtis, dici p̃t. ꝓ prie aũt collis ꝺr a colẽdo q̃si mediocres mõtes q̃ colũtur. vt exponit glo. scripture diuine sub psalmo Dauid. ⁊ c. xiij. ℣. illo. Montes exaltauerunt vt arietes ⁊ colles sicut agni ouium. Sũt em̃ mõtes magne altitudinis et cõiter iculti. Colles ℣o mediocris altitudinis. ⁊ cõiter sũt culti. ⁊ intelligo colles habẽtes altitudinẽ ꝓpriã non cõtinuatã cũ mõtib⁹ habẽtib⁹ maiorẽ altitudinẽ. Si em̃ cõtinuarẽt. tũc si essent culti dicerẽt pẽditie montiuꝫ. Horũ cã i nõnullis ptib⁹ loc⁹ magne altitudinis ꝛ cult⁹ ꝺr mõs ⁊ loc⁹ pue altitudinis ꝛ incultus ꝺr collis Distinguit aũt mons a colle altitudine vel cultura ex estimatiõe colentiũ. l. j. ff. de fluminib⁹. ⁊ ꝓpterea p celũ figurant ℎi q̃ sue vite sublimitate ceteros supꝛaigradiũtur p mõtes ℎi figurant qui non sunt alte vite: p colles ℎoies intelliguntur inferioris vite. vt ẽ tex. cum glo. in ver. celum montes et colles. C. de sum. tri.

¶ De valle.

Vallis ꝺr locꝰ collib⁹ vel mõtib⁹ circũdat⁹ a vallo vallas q̃si circũdo. ⁊ est locꝰ planus parue vel mediocris magnitudinis. plan⁹ ℣o ꝺr a grece q̃si est latũ seu latitudo ſm Hug. ꝺr em̃ planicies. i. coeq̃litas scõm papiã. Duo q̃ requirunt. ꝓmũ q̃ sit latũ. scõꝫ q̃ sint ei⁹ ptes equales. i. eq̃liter plane itaq; vna aliã nõ supercedat. Distinguitur itaq; vallis a plano ex circũdatiõe. p̃t em̃ plan⁹ esse nõ circũdat⁹ mõtib⁹ nec altitudine alia. Itẽ differt a latitudine. q̃si sit locꝰ pue latitudinis montibus vt collib⁹ circũdat⁹ ꝺr vallis. Sꝫ aũt ẽ magne latitudinis ꝺr planicies hec aũt opinio circũcollẽtiũ estimat. ar. l. j. ff. de flu. Differt ẽt ab eq̃litate. q̃ vallis ꝺr etiã si ℎꝫ equalitatẽ plan⁹ aũt eq̃litate eꝺparat. equalitas autẽ plani q̃lis eẽ debeat dubitari põt puto nõ oĩmodũ eq̃litatẽ req̃rit. ſ suſficit si notabiliter i vnã ptẽ nõ vergat. facit. l. cui de⁹. ff. de edi. edic. Notabilit aũt in vnã ptẽ vergere ꝓbabiliter di ci p̃t. q̃si ide aq̃ multũ de terra auferat ita q⁹ vſum ⁊ culturã deteriorẽ faciat ar. ff. de aq̃ plu. arcẽ. l. j. §. fi. ⁊. ff. de edi. edic. l. j. §. sciẽdũ. Fosse aũt agrorum ⁊ viaꝝ ⁊ ripe ipsi⁹ plani sũt ⁊ loquꝫ de plano totali vt si de plano tyberis loquamur sicut enim fosse que in fundo fundi sta que sunt sunt in totali plano sunt plani. i. p̃dia. §. ita legatũ. ff. ꝺ fundo istru. ⁊ sic statuta q̃ loquunt in ℎis q̃ in plano tyberis ꝓmittunt locũ haberẽt etiã in ℎis que in dictis foueis ⁊ ripis ꝓmitterent. Quid ℣ si cõmitterent i eo loco q̃ p attractionẽ aq̃ ℣sus flumẽ vergit an i plano tyberis dicẽt ꝓmissum. Vr q⁹ non dicit em̃ lex pe. ff. de flu. ex q̃ a plano vergere icipit ſꝫ dictio a separationẽ denotat. ff. de ac. em. l. nõ aũt. §. fi. ℣ ille locꝰ sic vergẽs ẽ separat⁹ ⁊ distinct⁹ a plano. dic si q̃rat an talis locꝰ appellatiõe agri ꝓtineat. ⁊ dõm ẽ q̃ nõ p rationẽ p̃dictã. Si ℣o q̃rit an totalis plani tyberis appellatiõe ꝓtineat aduertẽdũ ẽ si quoddã flumẽ planũ vadit ita vt ab vtraq; pte fluminis planũ tyberis appellet. q⁹ i dicto loco fieret i plano factũ esse dicerẽt quinimmo etiã q̃ ipo flumine fieret in tali plano sub totali appellatiõe notato factuꝫ esse dicerẽt cũ em̃ i ipm flumẽ aditꝰ ⁊ exitꝰ aliter q̃s per ipm flumen nõ habeat. merito ipi⁹ plani appellatiõe ꝓtinet. vt i sili

in multis casibus iura dñt. Sic etiã ager cũ tos q̃ sũt ab vtraq; pte vni⁹ plani appellatiõe ꝓtineret. ℣ ⁊ ipm flumẽ alias flumẽ mediũ diuideret nec esset vnus plan⁹ ℎꝫ ptes. ar. ff. ꝺ ℣. sig. i. recte dicim⁹. facit ad hoc qr q̃ sit i aq̃ putei in ipa re factũ vr. l. is q̃ in puteũ. i p̃n. ff. qꝺ vi aut clã. ⁊ ℎr p Bar. i tract. suo ryberiadis. i v. col. ℣. valt. ꝺr. Sꝫ ibi etiã Bar. dicit q̃ si ab alia pte flumin is essent mõtes vel colles. dicit q̃ tũc ille locꝰ pp aque attractionẽ vergẽs plani appellatiõe nõ cõtinet: sed ibi planus desinit. ⁊ locꝰ ille ripe flumi uis cedit. vt. ꝺ. l. pe. ff. ꝺ flu. etiã si ipum flumen aliũde habeat aditum. ar. ff. vti pos. l. si duo. §. si supra edes. cuꝫ si. Et adde predicta q⁹ valles etiaꝫ dñr ille q̃ nõ sunt mõtib⁹ vel collib⁹ circũdate. ſꝫ sũt i locis iferioꝛib⁹ vel cõcauis aq̃sis. ⁊ vt plurimũ ꝓcauitatis. de q̃b⁹ dicã infra in elemento aque. in ti. de vallibus aquosis.

Cõcor. cũ hoc sine io annes ianuenſ. in ℣bo vall.

¶ De aqua.

Aqua secundum nos elemẽtum ⁊ ideo post terraꝫ de aqua ꝓñr ꝑ maiorĩ nſa pfectione videduꝫ esse putaui. Sed vt i oĩbus ordinez seruemus prius a mari tanq̃ digniori exordium capiamus post reliqua que in primis ad seruitutez aq̃ ꝓtinent vt etiã ordo req̃rit breuiter ꝑquiram⁹. si tñ prius vnũ dixerim⁹ q̃ ꝺ in aq̃ mirabile v̄r. nã ℓꝫ regulariter q̃cq̃ solo superponit cedat solo. l. adeo. §. cũ i suo. ff. de acq. re. do. tñ sec⁹ est in aq̃ que est supra solũ qr tũc solũ cedit aq̃ q̃ supra iponitur. d. l. adeo. §. insula. ibi cuius ⁊ ipm flumẽ. ⁊ ẽ speciale in flumine et in mari ⁊ i certius aquis in q̃b⁹ locuꝫ ℓꝫ ius alluuionis scõm Bar. in tra. de alluuio. in. vj. col. ⁊ Bal. in. l. si plures. in. iij. col. i fi. C. de serut. vide etiã bal. in. l. lapilli. in prin. ff. de re. di.

¶ De mari.

Ariquodnatura oĩb⁹ pz seruit⁹ ꝑua ta ipoti nõ p̃t. l. vẽditor. i p̃n. ff. cõ. prę. qr maris cõmunis est vſus oĩb⁹ ℎoibus. vt aeris. l. litera. §. j. ff. ne qꝺ in loco publ. ⁊ ist. de re. di. §. j. ⁊. l. iniuria. actio. §. si qs ꝓhibeat. ff. de iniur. Sꝫ a p̃ncipe ipoti seruit⁹ mari põt. vt ꝺ cit gl. in. ꝺ. l. vẽditor. in p̃n. p. l. seruitutes. §. pub. ff. de seruituti. Sꝫ ℓꝫ priuatus in mari seruitutẽ ꝓstituere nõ poterit. tñ sez suos heredes per stipulationes vel Jctus obligare põt. vt non nisi in aliqua pte maris liceat sibi vł heredib⁹ suis piscari vel aliq̃d aliud facere: vt est tex. cũ glo. in. ꝺ. l. vẽditor in p̃n. ⁊ idẽ intelligit ibi Pau. de cast. i qualibet alia aqua publica. eadeꝫ ratiõe. Et eodẽ mõ põt quis se obligare ad nõ impediendũ aliũ priuatũ in aq̃ publica vel loco pub. aliq̃d facere nõ erit tñ seruit⁹ realis vel p̃dialis p notata. i. l. vt pomũ. ff. de ser. ⁊. l. pecoris ff. de ser. vr. prę. ⁊. l. mella. §. fi. ff. de ali. ⁊ cib. leg. ⁊ similiter põt quis vendere domum hoc actoꝛ q⁹ emptoꝛ nõ possit ibi exercere talẽ artẽ. vt vꝫ ista conuẽtio ſm Bar. Ang. Flo. ⁊ doc. i. ꝺ. l. vẽditor. in p̃ncip. ⁊ per Pau. de cast. in. l. quoties. la. j. ff. de ser. Et ℎis casib⁹ nõ poterit. ꝓmittens vel eius heredes cõ trauenire sue ꝓmissioni. ⁊ sic ℨ factuꝫ suũ. ꝓpriũ quatenus interest eius fa-

cta esse promissio licet res publica p suo interesse possit contrauenire. l. iu risgen. §. si paciscaris. ff. l. ius publicū ff. de pac. secundum doc. in. d. l. venditor. in prin. Sed vbi nō est a principe mari seruitus imposita nec a priuato aliqua obligatio constituta. tūc mare passim omnibus patet vt. d. l. vēditor in prin. et eius vsus cōis est omnibus hoibus vt aeris. d. l. litera. cum si. Et ideo si quis i mari prohibeat nulla. l. priuata vel publica cōtradicente vel in mari retia immittere vel ducere po test agere actione iniuriarum. l. actio §. si quis prohibeat. ff. de iniur. et. l. ij. §. si qs in mari. ff. ne quid in lo. publi. immo plus qs pōt i mari piscari etiā ante edes meas vel prozium meū. nec ipm prohibere possum et prohibēdo simi liter teneor actio. iniur. vt ē tex. in. d. §. si prohibeat. ver. si quē tñ. ¶ Sz queritur nunquid in mari vel litore maris possit quis edificare. et an edificiū efficiatur suum et qñ. dic q potest et edificium statim fit suum cū pilas iactauit. nec requirit rei perfectio. l. ergo. §. fi. ff. de adqui. re. do. Nam et ille est tuēdus q in litore edificat vel i ma ri. ff. ne qd in lo. publi. l. ij. §. aduersus. vbi vtitur verbo presentis temporis. scilicet edificat. ergo sufficit si in pse nti edificet. et opus prosequatur non au tem est opus quod opus perfecerit. et ita vult Bar. in. l. quomin⁹. in. v. col. ij fi. ff. de flu. vbi etiā declarat quādo qs dicatur opus prosequi. propterea di cit Bal. in rubr. ff. de re. di. in. iij. col. q sic faciunt veneti qui sunt fundati in mari. et de iuregentium ciuitates fun date in mari sunt ipsorum edificantiū l. interim in princi. eo. titu. et hac ratio ne dicit eleganter Bald. q veneti pro tendunt libertatem quia non edifica uerunt in solo alicuius. sed si in solo iurisditionali alicuius edificat illius dicitur subditus. et nota. Specula. in titu. de edi. do. versi. quid si peritur ciuitas. Et predicta vera intellige ni si mari aliquid fiat quo portus statio iter vel nauigium deterius fiat. l. j. §. si mari. ff. ne quid i flumine publico.

¶ Sed nūqd possit aliquis pscribere mare vl aliquē vsum maris aut iurisdictione. et vī q nō est scriptū loco ztēpore qz loca iurisgētiū longe possessionis prescriptio ne adquiri nō possunt. vt est casus in. l. fi. i pn. et ibi hoc no. Ange. et do cto. ff. de vsucap. ¶ Sz an possit pscribere tāto tēpore cuius initij memoria non existat. et vī similiter q non ex quo mare est cōe omnibus vt dixi ergo videtur qō contra infantes et non dum genitos impossibi le sit prescribi posse. qz non valenti agere non currit prescriptio. l. j. in fina. C. de anna. prescri ptio. Itez quia iſtud vi detur contra ius natu rale. ergo prescribi non potest ar. l. fina. in. l. iu ra sanguinis. ff. de reg. iur. In contrarium vi detur q immo tanto tē pore possit adquiri. qz in mari ita est iurisdi tio sicut in terra. vt no. in. c. vbi periculum. de elec. in. vj. in v. territo rium ergo prescribi po test. l. viros. C. de diuer. officijs. lib. xij. et ita not. Bal. in rubrica. de re. di ui. i. ij. colū. Item quia possessio vel ql cui⁹ nō existat memoria hz viz titulū seu priuilegij aut ostituti. l. hoc iure. §. du ctus aq. ff. de aqua quo ti. esti. et. c. super quibus dā. §. preterea. extra de verb. sig. et. c. j. de pscrip. in. vj. et hoc vult tex. cuz glo. in. l. vsum aque. C. de aqductu. li. xj. et gl. fi.

An qs possit pscribere mare vel aliquem vsum maris.

fm pmū intellectū. l. diligēter. e. ti. Sz p tit. et priuilegiū possit p pncipē z cedi vt qs ēt puat⁹ habeat iurisditionē in mari. l. vēditor. in pn. cū gl. ff. cōi pdi. et dixi. §. in pn. §. possessio vel ql dicti tpis pdīt sicut priuilegiū vel ali⁹ titul⁹ sz qz mare et alia flumina p zsuetudi nē possint pscribi et adqri. vt no. gl. in d. l. vsum. g potuerūt ēt p possessionē tāti tpis cui⁹ nō existat memoria q hz vi zsuetudis pscribi. vt. d. c. j. de pscri. in. vj. cōiūcto. c. fi. et ibi no. extra de cōsue. et ita tz Bar. et Ang. et doc. in. l. sane si maris. ff. de iniurijs. et Bal. in ru bri. ff. de re. diui. in. ij. col. et Ange. in. l. fi. ff. de vsu. et in zsilio qō icipit thema sup quo zsiliū qrit. et. c. ita ēt tenui. §. in j. li. in. v. q. prin. et ex pdictis sequitur qō veneti q culphuz maris adriatici cuius nō extat memoria possederunt ipsum mare quo ad eius iurisditionē pscripser ūt. et simil⁹ ianuēses in mari suo. vt no. doc. in dictis locis. Sz predicta intelligo vera quādo allegatur titulus seu priuilegiū imperatoris vel q credāt se vel maiores suos habuisse ius in mari. ar. eoz q no. Bar. in. l. celsus. ff. de vsuc. Bal. i. l. iudicia. C. de rei vē. Sec⁹ si cōiterenť se et maiores suos nūq habuisse aliquē titulū vel necaliqō ius: sed tñ pscripsisse per di ctu m tps. nā tunc nō sufficeret qz pot⁹ corruptela esset qz pscriptio vt in auť. vt nulli iudic. §. j. et ibi gl. col. ix. et quanto longiori tpe possedissent: tan to maiori culpa tenerentur. vt. c. fi. ex tra de cōsue. qz licet presumptio esset iuris: et de iure tñ admitteretť pbatio et cōtrariū per cōfessionē partis vt no. in auť. sed iaz necesse quę est in corpo re vnde sumiť. C. de dona. ante nup. et glo. in. l. cōtractib⁹. in princ. C. de non nume. pecu. sicut dicit in siť Inn. xdo cto. in. c. qz plerqz. extra de immu. eccl. et. c. cū bertold⁹. extra. de re iud. et qz es sent in mala fide. c. fi. de p̄scri. et. c. ma lefidei possessor. de re. iu. in. vj. alz pscu mať bonafides de. xxx. annoz. l. fi. C. vnde vi. et ibi p Bar. in fi. tñ ptra iſtaz pśumptionē pōt pbari malafides ma xime ex confessiōe partis possidētis.

Jtez predicta intellige quo ad vsum et iurisdi ctionem non autē quo ad proprietatem: qz il la nō potest pscribi ali qua prescriptione vl cō suetudine. l. diligēter. fi. C. de aqductu. lib. xj. qz sunt de iuregentiū et publico et in vsu publi co vt mare flumia naui gabilia nullo tēpore ad qrunť nisi cōcessio cesa ris aut senat⁹ i teruene rit. et hoc tz gl. in. l. fi. ff. de vsucap. quaz sequiť Ang. in. l. sane si maris. ff. de iniurijs. Sz hoc i telligo qñ qs vellet se fundare in prescrip. sim pliciter. sz si vellet se fū dare in titi. seu priuilegio cesaris et ad iſm probā dū allegaret rōnē vl q si tanti temporis cuius nō extat memoria suffi ceret etiā ad adquiren dū dominiū. c. super q̄ busdā. §. preterea de ver. sig. et per. c. iij. de pscrip. in. vj. et p. l. hoc iure. §. duct⁹ aq de aqua quot. et esti. iūcta glos. no. in l. seruitutē prediorū cū ibi no. q doc. ff. de ser ui. et adde oīno que dixi §. in ti. de serui. aqēdu. in viij. q. pri. ver. et ex pdi cis seqtur decisio mul tarum. q. vsq ad ver. et q. ex predictis decidiť. vbi posui quanto tēpo re prescribāt̄ur loca pu blica et ius pascendi in fluminibus. ¶ Sed du bitari potest quō quis dicať possedisse vel qua si mare vel aliquā in eo iurisdictionem dic ille q habet imperiū in mari dicitur mare possidere

Qūo qs dicať pos sedisse ma re notabi lē qōne.

qđ pz p.ll.q pmittūt soli pncipi dispo nere de his.ff.de ẏ.ob.l.ptinu⁹.§.cuz qs.ff.de ẏh.em.l.fz celsus.i pnc.t.l. q̄min⁹.ff.ō flu.t ita elegāter no. bar. i tracta.tyberis.i ti.de alueo.ẏ. pub. iurisgētiū.t idē ieffectu tz Bal.in.l.si plures.i.iiij.col.i pn.C. de ꝑdi.inser. qđ tene menti.qz hoc allegauit ẏ brixienses qđ lacus garde eēt tot⁹ de territorio veroneñ.qz sp veronēses t pn cipes q̄ dñati sunt verone t exercerūt impiū t iurisdi tionē sup toto lacu et ita fuit iudicatū p excelsum ꝑsiliū rogator Venetiaꝝ.u.t itē dico ō culpho maris qđ custodiť p venetos t sup illo exercuerūt atq exercēt iurisditionē in dicto culpho . t ita ēt obseruať. Sz nunq̄d hoc ptextu possint veneti nauigātes p mare adriaticū i culpho cū mercib⁹ ipōere gabellas t ꝑfiscare merces ꝑductas ẏ Venetoꝝ statuta. Bal.formaī rub.ō re.di.in.ij.col.ad fi.ver.fz nunq̄d.t vť q nō p.l.j.C.no. vecti.ipo.nō pos.Itē qz ius ꝑfiscandi nulli cōpetit nisi pn.C.de bo. vac.l.j. li.p.t.c.j.in titu.q̄ sunt regalia in vſi. feu.Jn ẑiū vť q̄ fzbal.tot⁹ mūd⁹ ho die hoc iure vtiť t ōzogatū ē.ll. ẑys facit.l.colon⁹.§.nauē.ff.lo.Itē qz ista spālis ꝑfiscādi ꝑsuetudo spāli pncipẓ pmissiōe cōparať vt no.in siłi auť. de man.prin.§.iudicare colla.iij . Itē qz veneti in eoꝝ iperio habēt regalia t iura fisci nec suptoze saltē de facto re cognoscūt.iō in mari p̄dicto pñt ipo nere gabellas t ꝑfiscare merces t bona sicut in ciuitate venetiaꝝ. qz tātā iurisditionē habēt in illo mari quan tā in ciuitate venetiaꝝ p ea q̄ no.bar. in trac.de ifula.in.j.t.ij. col.dicā i.q. se.Sz vbi nō eēt ista ꝑsuetudo vł vbi nō haberēt iperiū vel si haberēt recognoscerēt ipm a supioze.tunc nō possent iponere gabellas.vt in toto titu. C.no.vecti.ipo.nō pos. ¶Quid aūt ō mari in q̄ aliqs nō exercuit iurisditionē tāto tpe vt possit dicere p̄scripsisse aliquā iurisditionē.an lz sit nulli⁹ rō nedñi an saltē q̄ ad iurisditiōis iussit alicui⁹ vt maleficia q̄ ibi cōmittūtur possint punire t amgētes q̄ ibi ad habitādū accedūt possint iudicari.Jsta q.formať p Bart.eo trac.de ifula i.ij. col.q̄ dicit q̄ p decisiōe hui⁹.q.est vidēdū an ille q̄ hz iurisditionē in terri torio coherēti mari t vsq ad qđ spatiū.t vť dicit ipse q̄ nō.qz mare coe ē oib⁹ vt sepe dictū ē.Jn ẑiū dicit esse ẏitatē.qz sicut ꝑses.puincie dz purga re.puincia malis hoib⁹ p terrā.l.con grūit.ff.de offic.p̄si. ita p aquā.l.j.C. de classib⁹.li.x.t ibi Bar.dicit p illuz tex.q̄ sicut si q̄s pōt punire delinquēte in suo territorio.ita delinquēte in mari qđ subiacēt illi ciuitati vel puincie allegat.l.cesar.ff.de pub.t ita no. Bar.t Jo.an.t doc.in.c.vbi piculū.in ver.territorio.de elec.in.vj.t vide plene p Ang.oīno in.l.sane si maris.ff.ō iniu.t Bal.in.l.arbor.§.de vestibulo ff.cōi.diui.t Ang.in.l.ifula Jtalie.ff. de iudicijs. q̄ dicit q̄ p illā fuit decisum pisis de ꝑsilio Bar.q̄ delictū cōmissum in mari ꝓpinquo portui ciuitatis pisaꝝ deberēt ibi puniri.qz est particula maris qđ intelligebať subiacere ciuitati pisaꝝ.imo pl⁹ dicit ibi Ang.si illa particula maris eēt in remoto mari.si tamē nulli loco terrestri erat ꝓpinqua vbi exercerēt iperiū dz pisis puniri.Et idē dicit de aliys ciuitatib⁹.cuz si.casus accideret.l.j.C.de classi.li.xj.quē dicit nō esse alibi.Circa qđ adde q̄ dictam in se . q. t ex hoc apparet ſm Bar.in.d.trac.si in mari qs hz iurisdictionē multo magis hzēt in insulis q̄ sunt in dicto mari.Jnsule emī illi⁹ puincie ꝓpinque q̄ modico spatio distāt illi⁹ puincie esse dicunť d.l.insule Jtalie.t.l.notionē.§.j.ff.de verb.sig.t no.Ang.t doc.in.d.l.ifule. ¶Que aūt dicať insula ꝓpinq̄.vł modico spatio distare dic ſm Bart.in.d. trac.p cētū miliaria.vicin⁹ emī tūc dz l.iij.§.si tā vicinū.ff.de dā. ifec.t extra de resc.c.nōnulli.vbi dz q̄ duas dictis nō dz loc⁹ remot⁹.Cōstat aūt q̄ cētū miliaria p mare ē min⁹ duabus dietas.q̄ vsq ad cētū miliaria dicať loc⁹ ꝓpinqu⁹ ꝓbať in.l.qcūq de epis. t cle.t hoc singulariť tene mēti q̄ habēres iurisditionē in territorio cohe

rēte mari debēt hr̄e iurisditionē ēt in mari t in insulis q̄ sunt in mari vicino vsq ad cētū miliaria:t pñt ita capere t punire delinquētes in mari vsq ad cētū miliaria sicut in terra in suo territorio.Qđ no.qz habui de facto.pvenetis ẏ Januēses qz dñs Lauredāti cedit Mauritū caroniū Januēsem.qui capi nō poterat.qz nō erat in mari venetorū . t petebat.xxiiij.milia ducatos ꝓ dāno sibi dato . Ego iter alias feci vnā positionē qđ mare in q̄ capt⁹ fuerat nō erat ꝓpinquus alicui loco terrestri seu territorio cuz ipsi mō not. t ꝑfessus ē creditor nō potuisse capi ex q̄ nō erat in culpho venetoꝝ t allegauit Bar.t Ang.de q̄b⁹.§.q̄ de modico venerūt ad ꝑcordiā. ¶Sz q̄d si ifula maris eēt in mari alto a q̄libet regiōe distās vltra cētū miliaria.Bart. in.d.trac.de ifula.in.ij.col.dicit q̄ hoc casu nō pōt nobis dici vicinia vel ꝓpinqua p.l.pe.§.paul⁹ rñdit.ff.de acq.re. do.t.l.ifulā.cod.ti.t p no.in siłi.insti. de re.diui.§.ifula.t iō cōcludit q̄ ifula sardinie Jtalie ōz lz ab italia modico freto distat.Si āt nec alicui regiōi nec alteri ifule est vicina.tūc nō possum ꝺicere q̄ aliqs in ea habeat iurisditionē nisi iperator q̄ est dñs totꝰ mundi.l.deꝑcario.ff.ad.l.rho.de ia. Uñ dicit Bar.q̄ talis ifula occupanti ꝑcederet q̄ ad dñiū. fz si q̄ ad iurisditionē ꝓ magistratu vel rectore si gesserit absq̄ ꝓncipis iussiōe itellige in illa ifula remota incideret in.l.iuliā. maie.l.iij.ff.ad.l.iul.ma.t hoc ſm inra ciuilia.fz ſm iusgētiū gētes que di ctā ifulā occuparēt facerēt sibi regem l.ex hoc iuregētiū.ff.de iust.t iu.illos manu regia regeret.l.ij.circa pn.ff.de orig.iur.t hoc seruādū ēt iter gētes qñ nec iure romano nec alio iure vtūtur.t ex p̄dictis not.Bar.velle hñtes iurisditionē in terra hr̄e ēt in mari vsq̄ ad cētū miliaria tm:vltra ẏo sit solū iurisditio iperatoris.fz Ang.in.d. l.ifule italie de iudicijs .vt dixi in.q. p̄cedēti vult q̄ habeāt ēt iurisditionē in mari t eiꝰ ifulis valde remotꝫ dūmō alij loco terrestri nō sint magis ꝓpinqui.Facit t ad ꝑdicta glo.ſ.rn.c.qm̄.et qđ ibi no.extra de deci.Et adde q̄ no. Bar.i.l.ij.C.ō naufra.li.xj.Uñ ex hoc seq̄tur si papa moriť in mari i illa ciuitate dz fieri electio successoris dicti pape ſm Jo.an.in.c.vbi piculū ō elec. in.vj.t Ange.in.l.sane.si maris.ff.de iniurijs.Itez si iperator donat mihi ciuitatē vł donare t oēs ptinētias de q̄b⁹ loquiť Jnno.in.c.cū ad sedē ex de rest.spo.t tā i mari q̄m in terra. qz mare sicut terra distinguiť vt not.in.d.c. vbi piculū t.l.j.C.de classi.li.xj.t.l.de ꝑcario.ff.ad.l.rho.de ia.t ita no. bal. in.l.bñficiū in.ij.col.in pn.ff.de cōsti. pinc.¶Sz q̄d si iter duas ciuitates pūctualr eq̄ distātes eēt delictū commissum in mari.dic tūc dicet eē cōmissum in ꝑsimo qđ ē cōe vtriusq ciuitatis.l.arbor.in pnc.t.§.de vestibulo.ff. cōi di.Et iō pariter ad vtrāq spectat cognitio criminis t ẑct⁹ sicuti qñ pūctualr in ꝑsimo pluriū ciuitatū in terra delinquiť vel ẑhiť ſm Ang.in.d.l. sane si maris.¶Sz q̄d si in eadē particula maris plures habitēt vel pertinēt.tūc q̄libet poterit recognoscere t erit loc⁹ pūctiōi.l.si q̄s postea.ff.ō iudi.t ꝓuenisse itelligit q̄tū ad iperiū ille q̄ delinquēte capit in mari.sed am ꝓ psonalē capturam itelligit iurisditio eē ꝓuēta ſm Jo.and.in.c.j.de oblig.in nouel.quē sequiť Ange.in.d.l. sane mari.in fi.¶Si oriť ꝑtio ō his q̄ gesta sunt in mari vel ad mare spectāt q̄liter erit iudicādū vel faciedū. dic qđ maris ꝑsuetudo seruāda est vt est ter.no.in auť.de vsu nauti.§.fina. col.xj.t hoc no.gl.qđ itelligit qñ non repugnat iuris legib⁹.t sic dicit debere itelligi.l.deꝑcario.t qđ maris consuetudo sit seruāda tz Bal.in.l.obseruare.§.añq̄ ꝓ illū ter.ff.de offi. ꝓꝑsul.t hoc iducit i argumētū ad cursum biauij venetoꝝ cū fieri debeat p mare sicut vsitatū est.t alij siłr p mare cū balistis solēt ludere alibi ꝑsuetum est.Et vide apud muranū q̄ ē ꝓpe ciuitatē venetiaꝝ vbi fiūt pulcra vitra.¶Ultio ꝓ cōplemēto materie maris subiecto aliqs qōnes q̄ lz nō tā

Universidad de Murcia

gant ꝓprie seruitutis materiã: vtiles tñ erũt ꝓ ipi⁹ declaratiõe. ¶ Et ꝑmo q̃ro quid sit mare fm Bar. in trac. de insula. in ꝑn. est collectio multar. aq̃rũ salsarũ: ꝓprie cũ mare ab amaritudine di. ꝛ opz vt cũ mari ꝛtineatur als cũ lz mare appellet: mare tñ nõ ẽ lz ꝓte⁹ stagnũ vl lac⁹. ꝛ tũc ẽ iuris ꝓ natiꝝ publici. vt de flu. ff. ¶ Scõo q̃ro an repiat finis. dic qõ sic. vt no. i. c. vbi picul. de elec. i. vj. ꝛ no. Bal. i. l. si testm. C. ő 9d. ꝛ de. sub dictiõe. ¶ Tertio q̃ro q̃r ő signabilꝫ mare dic ꝓ kraz ꝓpinquã cui mare magis adher et et sub qua distigui ꝓsueuit fm bal. i. d. l. testm. allegat in auk. vt oẽs obe. iud. ff. j. ¶ Quarto q̃ro an appellatione territorij alicuius ciuitatis ꝓhibẽdat ẽt mare ꝛ distrctus p illã ciuitatẽ. ꝛ videt qõ sic maxime i fauorabilibus. vt no. i. d. c. vbi picul. ꝛ ibi ꝑ. d. Marcũ ꝛ doc. i. ff. ꝓcto. ¶ Quito q̃ro an ciuitates maritime ẽt in mari habeant distrctus. dic qõ sic. vt no. Jo. mo. i. d. c. vbi picul. ¶ Sexto q̃ro an existẽs in mari qõ regiꝫ ꝑ ciuitatẽ maritimã puta ꝑ venetos vel ianuẽses dicaꝫ eẽ extra distrctũ. dic qõ nõ: imo põt ius reddi sicut venetijs ꝛ tanue: vt p bal. i. l. j. C. ő sen. ex pe. reci. ¶ Septimo ꝛ vltimo q̃ro an mare rubrum repiaꝫ. ꝛ dic qõ sic. Tex. est in. l. ꝛ si nõ sit. ff. ő au. ꝛ ar. le. Cetera circa materiã marꝫ vide q̃ scribit bar. i trac. de isula. ꝛ q̃ dicã i trib⁹ sequẽtib⁹ titulis.

¶ De littore maris.

Littus mariseſ ãten⁹ hibern⁹ fluct⁹ maxim⁹ excurrit. l. littr⁹. ff. de ſ. ſig. ꝛ insti. de re. di. ff. flumia sicuti mare naturali iure cõe ẽ olim ita ꝛ littora maris cõia sunt. l. j. in fi. ff. de re. di. ꝛ insti. eo. ti. ff. j. ꝛ ꝓpter hoc nemo littr⁹ maris accedere ꝓhibeꝫ dũmõ a villis ꝛ monumẽtꝫ ꝛ edificijs se abstineat. l. nemo. ff. ő re. di. ꝛ. d. ff. j. Littora in q̃b⁹ ppls ro. hz iperiũ ppli ro. eẽ dicunt. l. littora. j. in pn. ff. ne qd i lo. pu. qõ; itelligeq̃ ad iurisdictionẽ vl ꝓtectionẽ fz q̃ ad vsuz fũt cõia. vt d. ff. j. ꝛ ibi gl. i ſ. ꝓ hoc ꝛ gl. i. d. l. littora. q̃ ſo ad dñiũ seu ad ꝓpetatẽ fũt i bõis nulli⁹. vt. ff. littorũ. isti. ő re. diui. ꝛ ita ẽt vult bal. i rub. ff. e. ti. in iij. col. ſ. sed qd si edifi ciũ sicuti null⁹ iurisdi. est cesaris: ꝛ sic ista tria fũt diuersa, ꝓpetas vsuꝫ ꝛ iurisdictio seu ꝓtectio vt dicit bal. fz Ja. ő ra. in. l. q̃dã. ff. de re. di. Jn littore maris licitũ est casaz ponere in q̃ piscatores se recipiãt. l. ripa rũ. ff. ő re. di. ꝛ licitũ ẽ edificari sicut in mari vt fecerũt veneti vt dixit Bal. in Rubr. de re. di. in. iij. col. ꝛ dixi i tit. p̃ce. in prin. ꝛ qõ q̃s i lit tore maris edificauerit ipsius erit. sed sublato edificio vel collapso iure q̃si post liminꝫ reuertitur loc⁹ in pristinã. cãz ꝛ si alius in eodem loco edificauerit ei⁹ fiet. l. in tm̃. in pn. ff. de re. di. ꝛ. l. q̃ in littore. in pn. ff. de acq. re. do. sec⁹ si ꝓ parte tm̃ esset collapsũ vel si fundamẽta in totũ remãsissent vel ꝑ maiori parte. vt ibi fz bal. ꝛ qz dixi licitũ eẽ in littore edificare intellige nisi vsus public⁹ ipediret. l. in littore. ff. ne qd in lo. pub. Item itellige qñ edificãdi nemo sentit damnũ. l. ꝛ. ff. aduersus eo. ti. ꝛ intelligiꝫ q̃s edificare qñ i littore pilas i actauerit non aũt reꝛitur rei pfectio. l. ergo. ff. de acq. re. do. vt dixi in tit. precedẽti.

Que licite fieri ipñt in littore maris.

ver. sed queriꝫ in mari. Jtẽ licitũ ẽ i littore maris retia ꝺsiccare ꝛ ex mari ad litt⁹ deducere. l. ripaz. in pn. ff. ő re. di. ꝛ insti. eo. ti. ff. littoz. Jtẽ lapilli ꝛgẽme ceteraq̃ in littore inuẽta iure naturali statiz nr̃a sunt. ¶ Jtẽ q̃d de eẽ q̃ ẽ in mari vel arena maris dic idẽ qõ di ꝓ de mari vel littore vt. d. ff. littoz. i fi. ꝛ ő licitũ est cuilibet accipe gẽmã vel arenã marꝫ ꝛ efficiꝫ occupãtis ꝛ exportãtis. secus de lapidib⁹ et alijs q̃ i littore ex cã naufragij vl ex vehiculo alicui⁹ ceciderunt qz nõ lz ea capere. imo q̃ accepit alio sibi acq̃rẽdi magis ꝙ fur ẽ vt. l. j. ꝛ ij. ff. de incẽ. ru. ꝛ na. de q̃ materia vide i. l. eũ. in auk. nuptias. C. ő fur. ꝛ Fe. de senis in ꝙsilio. cij. qõ incipit dñe frãcisce. Jtẽ eẽt qñ ex vi flumis ligna vel rates vel alie res ad litt⁹ maris vl ad fundũ alicui⁹ puenerint. ꝛ ibi dicit elegãter qõ si in fundũ alicui⁹ ꝓiecta sunt lignamia vl vegetes vel alie res ex impetu flumi. ꝛ agro noceãt. si dñs agri vult. fas et licite facere ꝙsiliũ ẽ vt ꝓ iudicẽ fieri faciat. ꝓclamatiões in locis vicinis vt dñs res illas tollat infra certũ terminũ. als ille res ꝓ derelictis habeãt ꝛ occupãti ꝓcedant maxie si ille res sũt viles ex cã nãqz q̃s ꝙpelli ꝑt agere vt no. in. l. v. C. vt nemo inui. Hic aũt subest cã qz ille res nocẽt agrꝫ alienis. dicit tñ qõ securior via eẽt vt post aliqõ tps post dictã ꝓclamationẽ venderent dicte res ꝛ ptiũ pauꝑ⁹ eroga reꝛ. ar. c. cũ tu. extra de vsu. cũ si. q̃ nor. qz sepe contingit vbi sunt flumina rapida ꝛ torrentia.

¶ De portu.

Portus est locus ꝙclusus q̃ ipoꝛtatur merces atq̃ inde expoꝛtant ea q̃z nihilominus statio est ꝙclusa atq̃ munita inde angiportꝰ. l. portꝰ. ff. de vsuf. Et ő⁹ locꝰ ꝙclusus. i. locꝰ vbi lacꝰ moꝛãtur ꝛ stant fz gl. ibi. Statio ꝙ ő⁹ a stãdo. ꝛ iõ stationis ꝙbo is locꝰ demõstratur vbicũq̃ naues tute stare possunt. vt. l. j. ff. stationẽ. ff. ne quid in flumine pu. Antiportꝰ ő⁹ strictꝰ portus. Portꝰ ꝛflu. pub. sunt. l. nemo. in fi. ff. de re. di. ꝛ insti. e. ff. j. ꝛ iõ ius piscãdi cõe ẽ oibꝰ in portu fluminibusq̃ insti. de re. di. ff. flumina quoad iurisdictionẽ portꝰ fũt cesaris vel illi⁹ dñi vel ciuitaꝫ vl territorij in q̃bus sunt vt. c. j. in pn. in ti. q̃ sint regalia. in vsi. feu. ꝛ iõ vectigalia seu redditꝰ illi⁹ portꝰ ꝓuenientes ex mercib⁹ sunt de regalib⁹ ꝛ dñr publica vectigalia. vt. d. c. j. ꝛ. l. inter pu. ff. de ver. sig. ꝛ ꝓpterea spectãt ad cesarẽ vt. d. c. j. q̃ inditione nisi dñs ciuitatis vel territorij illi⁹ loci in quo ẽ portus hz regalia. qz tũc ad eũ spectant il la regalia. ꝛ qñ papa vel iperator facit aliquẽ regẽ querunt sibi oia regalia q̃ si spãliter cõcessa fm bal. in. d. c. j. circa fi. ꝛ vide q̃ statim dicã. j. ver. fz q̃ro iuxta p̃dicta. Hodie ꝙ ciuitates Italie sibi de ꝙsuetudine ꝑscripserũt mer. imperiũ. ꝛ ita portꝰ ꝛ flumina lz de iure cõi sunt ꝓncipis vt. d. c. j. ꝓ quo facit glo. magna in fi. ff. iusturãdũ. in auk. ő defen. ciui. fm Bar. in. l. quominus in li. col. in fi. ff. de flu. ꝛ dicã in tit. seq. Et adde q̃ oẽs portꝰ in solo sunt ꝛ isule. l. cesar. ff. de pu. ꝛ iõ dicit ibi Bar. si q̃s i portu insule ciuitatis pisane deprehẽdaꝫ põt puniri in ciuitate sub qua est insula. ¶ Circa qõ vide q̃ dixi in tit. de mari. ¶ Sed q̃ro iuxta p̃dicta an portus maris igenio hoim fabricati sint publici oim ppl'oꝝ an ꝙ edificãtiũ. ꝛ vr̃ qõ sint publici ꝑ ea que. ff. dixi. Jn cõtrariũ videt qõ sint edificantiũ. l. in tm̃. in prin. ff. de re. di. Item vr̃ qõ sint cões sicut aq̃ est cõis. dic fm Bal. i Rubrica. ff. ő re. di. in. vj. col. i pn. qõ edificia sunt edificãtiũ: fz portꝰ sunt publi. ¶ Et ex his ifurgit vna pulcra dubitatio an testm̃ factũ in portu cuiusdã ciuitatis soldant dicaꝫ factũ i terris soldani. Et bald. ibi dicit q̃ tpe suo hoc fuit reuocatũ in dubiũ. ꝛ dicebaꝫ q̃ nõ quia portus est publicus ꝛ ita xp̃iano rũ sicut saracenorũ. nã hoc est introductum de iuregentium. Consequentia autẽ inferebatur ex predictis. l. hoc legatum. de. lc. iij. fz Bal. in. l. iustitia. ante fi. principij. ff. de iusti. ꝛ iure. dicebat se cõsuluisse super testamẽto cuiusdã

facto in barbaria cotā duob⁹ testibus ipm valuisse:q; cū nō appareat q̄ forma testādi ibi seruet pīumit qđ seruetur ius gen.tangit.ff.ssimū ar.l.oēs populi.ff.de iusti.ꝛ iure. Idē vult bar to.in.l.j.C.quēad.test.aper.q̄ sīr dicit qđ de facto cōsuluit fuerit sup quodaz testamēto vnius mercatoris de ācho na facto i terra soldani babylonie ꝛ dixit valere testm factuz ꝑm morꝫ ius gētium qđ pīumit ibi vigere nisi ꝺriū p beꝫ cū sit tale ius gen. apud oēs sicut cōsuetudo in dubio pīumēda. nā istō ius gen.est bonū ꝛ equū ideo seruandū ꝛ portꝰ seruare debemꝰ ius can. cīuile:q; istud inheret iuri: sed sub.l. diuina sunt oēs populi ꝛ natiōes: sed ius ciuile nō vigetvbiq; locoꝝ facit.c. qđ sup.extra de voto . ꝛ adde que not. Bar.ꝛ doc.in.l.q; a latronib⁹.in pn.ff. de testa.ꝛ Ang.ꝛ doc.i.d.l.ij.ff.quēad. testa.aper.ꝛ doc.in.l.si nō spāli.C.ō te sta. ¶Reperiūtur etiā moles in mari proiecte cā faciēdi vel minuēdi portū quas in mari ꝙs iacere pōt marie ea de cā:vt.l.ij.ff.aduersa.ff.ne qđ in loc. pu.ꝛ si marit⁹ haberet in dotē ciuitatē vel territoriū iuxta mare ꝛ iaceret moles i mari ꝑ portu faciēdo vel muniēdo:vl ꝑ muniēdis murꝫ ciuitatis vel castelli dotalis diceret ipensa necessaria.vt.l.j.ff.iter necessaria.ff.de ipen.ꝛ de istis molib⁹ loqtur Uergi.i j.eney.dū de carthagine loquēs dicit. Wirat molē eneas magalia quondā. Et ciuitas Neapolitana hz istā molē in mari que vulgariter el mole appellat quā Alfonsus rex mirifice instauravit iuxta quā est notabilis portꝰ ciuitatis neapolitane.

¶De naui.

Seruitus naui imponi nō pōt.vt cū erit in portu semp teneat deferre merces:.q; seruitꝰ non pōt imponi rei q̄ de facili extinguitur ꝛ sic nec naui ex quo de facili ꝙsumit ꝛ modicū durat:lz ex nouis tabulis ꝙficiat vt no.Ang.in.d.l.fotamē . Nec ob.qđ domo ipōit fuit⁹,ꝛtñ aliq̄n ruit:q;illō raro ꝙtingit:ideo si ꝙsiderandū. l.nā ꝛ ea.ff.de.ll.ꝛ ita vult gl.ꝛ Ang.i.d.l.foramē in fi.ꝛ ex ꝓdictis sequit fuitutē iumētis iponi nō posse nec hoib⁹ qđe facili moriunt et ꝓpetuā cām nō hñt: ꝛ iō lex appellat operā seu ministeriū serui nō fuitutē:ꝛ intellige in ꝓdictis seruitutē iponi nō posseiure ꝓpie seruitut:.lz bñ pōt valere iure obligationis ꝓsonalis ꝑ no.in.l.vt pomū.ff. de ser.ꝛ.l.pecoris.ff.de ser.ru.ꝑ.ꝛ.l.mella .ff.ō. ali.ꝛ ci.le.Seruitꝰ ãt nauigā di si locꝰ ꝓpetuꝰ i tuo fundo est:vtque niaꝫ ad fundū meū iponi pōt.l.via cōstituī.ff.si lacꝰ.ff.de ser.ru.prę. ¶Sed q̄ est rō qđ seruitꝰ aq̄ductꝰ ex lacu fieri nō pōt:vt.d.l.fotamē.ff.oēs.ꝛ tñ seruitus nauigij iponi pōt:vt ibi.Rūdeo fz Henricū:q; qñq; erit nauigiū:qñq; vero nō aq̄ductꝰ ꝺo ꝙtinue vel hoc fauore nauigij . Uel dic ꝛ tertio qđ ꝑ nauigiū nō minuit aq̄:fz ꝑ aq̄ductū sic: ita no.gl.i.d.ff.oēs vt.l.via ꝓstituī.ff.si lacꝰ i ꝺo.na nigādi.licitū est nauigātib⁹ naues ad ripas applicare:funesq; arbor.t bꝰ ibi natꝫ religare.l.ripaꝝ.i pn.ff.de re.di.isti.co.ff.ripaꝝ.eo.ti. ¶Sed qđ si dñs vult incidere arbores ꝛ nauta vult ligare nauē arboꝛib⁹.vide glo.in dictis iurib⁹.ꝛ Bal.in.l.lapilli.in pe. col.i fi.ff.de re.di.ꝛ qđ dicā in tit. de ripa. Nauis vsufr.legato nauigatione vti pōt:lz naufragū ꝑiculū imineat.nauis esn̄ paraꝫ:vt nauigeꝫ.l.arboꝛibus .ff.nauis.ff.de vsufr.dūmodo nauige tur ꝛpe nauigatiōis ꝛ nō alio.ff.de rei vend.l.nō vtiq;.ff.si.ꝛ.l.nauis.et.C.de offi.rec.prouin.l.ciuitas.ꝛ ōr tps nauigatiōis esse a kalendis aprilis vsq; ad kalēdas octobris:vt.l. quoties. in fin. C.de naufra.lib.xj.et no.glo .ff.in.l.q̄ petitoꝛio.de rei ven.dicit tñ Bar.i.d. l.quoties.in fi.et in hoc standū eē cōsuetudini si facit illud qđ feciſſet diligens nauicularius qñ illa lex nō fuaꝫ in tpe qđ est aptū:maxime apud venetos q̄ omni tpe nauigant. Reddit⁹ nauigioꝝ sunt de regalib⁹ sicut plaustrorū.c.j.que sunt regalia.ꝛ ibi no.Bald. hodie.secus est in italia: q; ciuitates de consuetudine sibi hoc ꝑscripserūt

vt dixi in tit.precedenti.ver.hodie:ciuitates.ꝛ de priuilegiꝰ nauicularioꝝ ꝛ qñ priuilegio vti liceat.vide.l.semp .ff.nauigatores.cū glo.magna.ff.ō iure immuni.ꝛ Host.in summa .in ti.de peregri.ꝛ de materia nauigatiōis ꝛ nauicularioꝝ.vide in toto ti.C.de nauicula.et ti.seq.de ꝑdi.naui.ꝛ alijs seq. vsq; in ti.de nauib⁹ nō excu.ꝛ de naufr. ꝛ de classi.li.xj.ꝛ toto tit .ff.naute cau. sta.ꝛ ti.ff.ꝛ.C.de nauti.feu.ꝛ in auē. de nau.vsu.colla.ix.ꝛ.ff.ad.l.rho.de iac.l. j.ꝛ.ij.et.l.schafam.ff.de euic.Bal.in.l. j.ff.de exercitoꝛibus.ff.nau.cau.sta.

¶De lacu.

Lacꝰ est qui ꝓpetuā hz aquā.l.j.ff. lacus.vt i flu.pu. nali.ꝛ gl.in.l. fotamē .ff. j.in versi.lacus.ff. de ser.vr.prę.dicit lacus est q̄ viuā hz aquā.non tñ inde exemtem allegat.d.ff.lacꝰ appellaꝫ:sicut est lacus garde qui hz aquā exēptē ꝛ faciētē initiū.ꝛ hoc attestatur Plyniꝰ dicens. Lacus est Italie natus in agro veronēsi initiū oīe trāsmittens. Stagnū est qđ tpalem cōtinet aquā ibi stagnātē: q̄ quidē plerūq; hyeme agit.d. l.j.ff.stagnū.ꝛ no.glo.in.d.l.fotamē ff. j.in ver.lacu.ꝛ de vtroq; habeꝫ ꝑ gl.in l.vicinus.ff.lacus.ff.de aqua plu. arc. Ex lacu vel stagno seruitus aq̄ductꝰ cōcedi non pōt.d.l.fotamē .ff.j. Et ibi ponit rō in tex.ꝛgl.sed seruitꝰ nauigij: imponi pōt.l.via cōstituī.ff.si lacus.ff. ōser.ru.prę.ꝛ q̄ sit rō ꝺicte ponit in gl.ꝛ dixi in ti.ꝑcedenti.versi.seruitꝰ ãt nauigandi.Sed an seruitꝰ aque tollēde ꝑ totū ex lacu imponi possit .vide ter. glo.ꝛ doc.in.l.ij.ff.cōia prę.Interdictū de fonte hz locū ēt in lacu.l.j. in prin. ff.de fonte.ꝛ dicā.j.de fontib⁹. Lacus nec crescit nec decrescit:lz qñq; aq̄ crescat vel decrescat.l.vicinus.ff.lacꝰ.ff.ō aqua plu.ar.ꝛ ideo lacus ꝛ stagna licz interdum crescant interdū decrescāt suos terminos tñ retinēt: ideo in his ius alluuionis locū nō hz.l.lacꝰ ꝛ stagna,in pncī.de adq̄.re.do,ꝛ.l.rutilia polla.ff.de ꝙtrahē.empt. ¶Sed circa hoc conclude. Quidaz lacus ꝛ stagna priuata sunt:tunc nō est dubiū qđ per alluuionē neqꝫ vni ōtrahit neqꝫ addit sed locus ille q̄ aqua lacus vel stagni inundaꝫ remanet eiꝰ cuiꝰ ꝑmo fuerat d.ff.lacus.ꝛ.d.l.lacus. Quidā sunt lacꝰ ꝛ stagna publica:ꝛ hoc duob⁹ modis esse potest:qñq; eñ sunt publica.i. rei pu.vt ibi nullus piscari possit nisi ille cui resp.cōmiserit.vt in lacu pusino ꝛ tunc idē si priuatꝰ.l.sunt ꝛ celsus.ff.de cōtrahen.emp. qñq; sunt publici ꝛ in vsu publico:q; ꝑ eū quilibet trāsit ꝛ in eo piscāt q̄libet ad placitū tūc addit et detrahit ꝑ alluuionē sicut flumia pu. ff.de ver.sig.ꝛ.l.litus.ff. vt in flu. puna.li.l.j.ꝛ ita no.Bar.in trac. tyberiadis.in.iiij.col.ver.de lacu ꝺo ꝛ stagno. ꝛ vide Barto.ꝛ doc.in.d.l.lacus.ꝛ.d.l. rutilia polla. ¶Sed pōe emi a cōi pusij fructus lacꝰ cōe aūt habebat ibi ꝑ prias naues ad piscandū quaꝝ vsum volo:cōe: negat qđ iuris dic quod de beo habere: q; redigor ad instar vsufructuarij vel conductoris.ff. lo.l. sed edes.ff.illud facit.ff.de vsufr.l. item si fundi.ff.si vuarios ꝑm Bal.in.l.fundo.C.de ver.sig.in lacu perusino vide glossam.in.l.eo.ff.de fundo instru.

¶De fluminibus.

Flumina q̄dā sunt perēnia q̄dā torrētia perēne est illud q̄ semp fluit. Torrēs est qđ in hyeme currit:si tñ aliqua estate aruit q̄ als ꝑ hyemē fluebat nō tō minus perēnē.l.j.ff.itē fluminū.ff.ne qđ i flu.pu.facit.l.j.ff.duo sunt genera.ff.ō aqua quoti.et esti.Fluminū q̄dā sunt publica q̄dā nō publica. Flumē est vt casius diffinit qđ perēne fit.d.l.j.ff.fluminū.Sz oia pene flumia perēnia sūt l.nemo.ff.si.ff.ō re.di.Et ōr perēne ꝑ ea flumina q̄ ad tps fluunt: vt rappo ꝛ melon zolon q̄ sunt priuata: vt dicit glo.ꝛ ter.in.ff.flumina.insti.de re.di.q̄ dicit flumia oia publ. sunt dz itelligi de fluminib⁹ ꝑpetuis: vt est padus et

Universidad de Deusto

rennus ꝑm gl.ibi ꝓuata ꝙo flumia sunt q̄ manu ēcta sūt ā.j.§.si fossa.ff.de flu. ⁊ no.gl.in.d.l.nemo.§.j.⁊.d.§.flumia q̄ exēplificat de fossatis in agris positis q̄ crescūt ⁊ decrescūt flu.q̄daꝫ sunt nauigabilia q̄dā nō.l.j.§.i fluminū.cum §.seq.⁊.l.q̄min⁹.ff. de flumi.⁊.l.j.ff.ne qd i lo.pu. Flumē a riuo magnitudie discernēdū est.aut existimatiōe circūcolētiū.vt.l.j.§.j.ff.de flu.quē tex. no. ad ꝓbādū q̄ si flumē aut in cui⁹ territorio sit:q⁊ recurrēdū est ad estimationē seu opinionē circūcolentiū:⁊ ꝓpter ea debēt accipi testes fluminis:⁊ ēt est faciēdū q̄n dubitaī de alię ope de quo extat mēoria.vt ꝑ Mar.sili.⁊ Rapha. fulgoss.in.l.si arb.in ver.audissent . ff. de ꝓba. ¶Dicam⁹ ꝓmo de flu.pub.et ꝓio cui⁹ sit ꝓprietas ⁊ vsufr. Et dic ꝙ prietatē esse cesaris q⁊ flumina sunt ō regalib⁹.c.j.q̄ sint rega.⁊.l. flu.in ꝓnc. ff.de dā.infec.⁊ ibi Ang.tꝫ hoc.Sꝫ hodie ciuitates lōbardie cū sibi de ꝙsuetudine vel ex ꝓuilegio pacis ꝙstantie acq̄siuerint sibi mer̄ iperiū ⁊ regalia: vt dicit glo.no.in auc.de defēn.ciui.§. iusiurādū i gl.magna i fi.ꝙ Bal.i.c.j. in ꝓn.i fi.ij.col. i ti.ō pace te.ꝑ Ange.ō are.i.l.illō la.q.ō appel.tꝫ Bal.i.c.dño guerrā.añ fi.ꝓin.in ti. hic finiť lex ici piūt ꝙsue.re.alię dixerit ⁊ q̄ i lōbardia sunt illi⁹ in cui⁹ territorio fluūt:⁊ ita tꝫ Bar.in.l.quomin⁹.in.ij.col.in fi. ff.de flu.q̄ plus dicit ꝙ etiā ciuitates totiꝰ Italie ꝓscripserunt sibi mer̄ iperiū et flumia ꝑm ciuitates lōbardie . pōt ēt inuari tit.de pace ꝙstātie⁊ adde q̄ dixi.§.de portu.ver. hodie ꝙo ciuitates Italie:⁊ tit.de nauigio .circa finē.alie ꝙo ciuitates eī Ital.ā q̄ si hn̄t regalia dn̄r habere ꝓprietat ē fluminū q̄ sūt i earū territorio ⁊ nō alie:hoc vult Ang.i.d.l.flu.in ꝓn. ¶Et ex ꝓdictis seq̄ť ꝙ sicut in lo.pu.rīr nō tꝫ edificare.l.j.⁊ ij.ff.ne qd in lo.pu.ita nec tꝫ in flu.pu. edificare nisi auctoritate publica. puta ꝓin.vel tenat⁹.l.ij.§.si qs a ꝓin.ff. ne qd in lo.pu.⁊.l.si in pu.§. fin.⁊.l.qō ꝓin. iussu.ff.de aq̄ plu. ar.vel auctoritate ppli ꝙ cui⁹ territorii ūdiscurrit si il le ppl⁹us hꝫ regalia.vt ppl⁹us bononiē sis.vnō in flumine reni licite concedere ptātē edificandi molendinū ꝓina to:dum tamen sine incōmodo cuiuscū q̄ fiat.d.l.fluminū.in ꝓin.⁊ hoc nota. Ange.⁊ docto. Item concedatur per.l. municipalem:ideſt statutum.d .populi.l.ij.i ver.l.fin.ne quid in lo. pub.⁊.l. ꝓhibere.§.plane.ibi no.lex municipalis.ff.quod vi aut clam.Item si concedatur per administratores ciuitatis que habet regalia.d §.plane. Et vide quod ibi no.Bar.sed si populus aut ciuitas non haberet regalia seu merum imperium non posset concedere ius edificandi in flumi . publico. ex quo publica flumina sunt de patrimonio cesaris.dic.c.j.q̄ sint regalia ꝑm Angelum in.d.l. fluminum et dixi. §. circa princip.et predicta intellige in flumi. pub.nauigabili.secus si est flumen nō nauigabile . nam flumina sunt pub. iuris communis:quia de iure communi in flumine pub. sine cuiuſpiam iniuria absq̄ alia impetratione edificari potest si non est nauigabile nec specialiter vetetur per principem vel senatum ⁊similes.l.quominus.ff.de flu. ⁊ vide que no.Bal.in rubrica.ff.de re. diui.in.v.colū.cum seq.vbi ponit an ⁊ quādo quis possit in flumi.pub. edificare.⁊ adde predictis omnino que plene dixi.§.in ti.de ser.vr.in.q.ꝛ.cum.v. se.vbi plene examinaui an ⁊ q̄n loca publica vie et flumina possint vendi seu alienari:⁊ q̄n edificatur in flu.pu. an debet caueri de dam.infec. vide in d.l.in fluminum.in princi.⁊ ibi docto. Usus autem fluminū publicorum cōmunis est viarum publicarum et litorum : vt probatur in.l.ij.§.j.ibi loca enim publica vtiq̄ priuatorum vsibus deseruiunt.ff.ne qd in loco pu.Et ista communio hoc inducit vt ius piscandi oībus cōmune sit vt in fluminibus ⁊ portu.§.flumina.insti. de re.di. ⁊ ibi glo.et Bal.in.l.lapilli.in.ij.q.ff. eo.ti.⁊ vide que dixi.§.de seruit.aqueductu.in.viij.q.ꝓi.ver.⁊ ex predictis seq̄tur decisio multarum.q̄.circa finem. Item ista communio inducit vt locus sit preoccupationi.l.ij.§.j.ff .ne quid

Duobus plaustris De qua q̄ stiōe vide ꝑ do. Cy. in.d.l. ꝑa grū q̄ recitādo seq̄ť do. Saly. ibidem.

in loco pu.⁊ ꝑ hoc ꝓꝫ de cisio ō duob⁹ plaustris iuicē sibi obuiātib⁹ : q⁊ deterēdū est ei q̄ ꝓio viā intrauit :q⁊ ꝓoccupauit sibi vsuꝫ⁊ appꝛopriauit.Sꝫ si simul loc⁹ erit gratificatiōi:⁊ si via ē capax amboꝝ curruū inuicē sibi cedere debēt ꝑm Ang.⁊.doc.i.l.fluminū.⁊ de dictis plaustris sibi obuiātib⁹.vide gl.⁊ doc.i.l.ꝑ agrū.C.de seruitu.⁊ glo.in.d.l.ij .§.j. ff.ne q̄d in lo.pu.⁊ idē di cas de duab⁹ nauib⁹ in uicē obuiātib⁹ i flumie vel riuo eadē rōne. Flui⁹ est ipsa aq̄ fluēs q̄ ē eadē sicut vinū:tꝫ de dolio in dolū sit mutatū. ita dicit Bal.in rub.ff.ō re.di.in.xiij.col.i fi.ver. fluui⁹ āt allegat q̄ no.i l.vsufru.ciuitatis . ff. q̄ mo.vsufr.amit.⁊ quero qūo agnoscaī q̄n alue⁹ sit mutat⁹.dic q̄n ōsinit eē ꝓma forma.i.q̄n sit excreuit q̄ aq̄ nō fluit.l. adeo.§.q̄ō si i toto.ff.de adq̄.rer.do.tꝫ nō credo simplr eē vez q̄ flumē sit aq̄ fluēs imo ꝙstat ex aq̄ ⁊ alueo.l.pe.⁊ ibi gl. ff.de flu.⁊ facit q̄ dixi §.ō lacu circa ꝓn. ¶Sꝫ pōe statutū dicit q̄ gētes loci teneanť seq̄ vsq̄ ad alueū nouū fluminis ⁊ anvltra alueū de siccatum teneanť sequi gētes. Vide Guil.ō cu. in.l.de q̄b⁹.ff.de.ll. vbi etiā declarat si flumen mutauit alueū an ius q̄ ꝓmo habebaī sup eo remanet:⁊ de ista mutatione aluei fluminis vide q̄ plēissime scripsi §.in ti.de ser.vū.q.ꝓnci. Caput fluminis ōr.vñ nascit aq̄ ter. est in.l.j.§. hec interdicta.ff.caput. ff.de aq̄ quoti.⁊ est.vt ē ter.cū glo.in.l.fuit⁹ aq̄ ff.ō ser.ru.prę.⁊ ita vult bar.in trac.de insula in vj.colū.q̄ dicit q̄ caput fluminis ē vñ flumē ozi ginē capit vt si ex fonte ipse fons sit caput ⁊ ibi ōr esse ꝓn.seu initiū i.d. versic. caput.⁊ eodē mōpes ⁊ finis fluminis ōr locus vbi terminaī. scz mare in q̄ intrat vl aliq̄ flumē.ff.de flu.l.fi.ff. de ser.rusti.prę.⁊ habeť plenius.per Bal.in.l.j.i rj.col. ver.⁊ est notāduz q̄ agri.ff.de re.diu.flu. publi. dn̄r cōia eo q̄ oībus aiantib⁹ permittiť his vti pub.sicut cōib⁹⁊ lauādor i bibendovel si milia faciēdo.vt no.gl. i.l.lapilli.ff.de re . diui. Itē aqua fluminū publicoꝝ est cōis q⁊ ꝓcedit tur occupādi ⁊aialibus irrationalib⁹ vt no . gl. in.d.l.lapilli.ff.de re.diui.⁊ ꝓpterea dicit ibi bal.q̄ licitū ē exportare aquā de flumine ⁊ exportātis efficiť nisi ꝓpter hoc efficeret̄ oīno deterior nauigādi.l.q̄min⁹.ff.de flu.⁊ sit⁊ ex aqua fit salsi.extrahiť de flumie vl mari vel arena ⁊ efficiť occupāti q̄ nō. stā fluminū ē q⁊ cē suatoruz vice fungunť. nā ex ꝓuato i publicis adducūt ⁊ ex publico in priuatis ⁊ sic vni dat et alteri aufert.l §.§. flumina.ff.de adq̄. re.do. ¶Sed nūquid flumen

Sꝫ nūq̄d hui⁹ q̄stionis cā sepe ē rodanus q̄ rodit et deportat q̄ attingere potest.

ducit ligamina i agrū meū an efficiāt mea vel qđ iuris sit vide q̄ scripsi. ſ. ō littoze maris i ſ̄. et Bal. in ru. ff. de re. di. i. xj. col. iver. ſz. ⁊ nunq̄d trabes ⁊ ligna ⁊ vide doct. marie Pau. de castr. in l. hoc ap̄li⁹. ℌ. de his. ff. de dā. infe. ¶ Si dñs alicui⁹ ville vel castelli loca nit dictā villā vl̄ castellū vl̄ territoriū vel terrena non videt locare flumina vl̄ riuos aquaꝝ nec p̄tes nec alia loca syluestria ad culturā penit⁹ inhabilia nisi inquātuz aqua est expediens ad culturā ⁊ de residuo dicte aq̄ poterit vti dñs p collib⁹ ⁊ p̄dijs suis: vt est casus mēti tenēd⁹. i. l. j. C. de māci. ⁊ colo. li. xj. ⁊ ibi hoc no. bar. singulariter. ⁊ idē tz Lud. ō ro. i suo singulari. lxij. qō icipit. ſz nō mirabilē casuz q̄ pl⁹ dicit. si cōcedo tibi castrum cū toto territorio in ea cōcessiōe nō venit. loc⁹ syluestris nec vsus p dicta. l. j. ¶ Sz aduerte ne decipiaris. qz si Lu. intellexit ꝯbū cōcessiōe plenaria. puta donatione vel vēditiōe sicut capit. in. l. fi. ff. de dona. forte nō diceret verū qz eo ipso qō priceps donat castrū cū territorio donare videtur etiam loca syluestra. ⁊ flumina per. c. j. cum ibi plene not. p Bal. in ti. de capita. qui cu. vendidit ⁊ per ea que no. Bald. in. c. j. ℌ. ad hoc in tit. de pa. iura. fir. ⁊. c. j. ℌ. si quis de manso. in col. iij. in ti. de cōtrouer. inuesti. vbi ōz qō p̄cesso castro intelligūtur concesse ⁊ munitiōes que sunt ad defensionē castri ibi posite perpetua patris sui destinattoue cuius nō sint infire vt machine baliste ⁊ similia qō no. ¶ Sed si intellexit verbum concedo p̄z locationevel emphiteosi sicut loquitur. d. l. diceret verū ⁊ ita loquitur Barto. ibi. ⁊ ita saluari potest dictum Lud. quia verbum ¦concedo generale est ⁊ accipitur ſm naturam cōtractus cui adꝫcitur vt not. Archi. in. c. j. in verbo concedat de vsu lib. vj. facit. c. j. de iure. eod. lib. In diuisionibus regnoꝝ veniunt ⁊ cedunt flumina ſm Arch. xiij. q. j. ecclesias quē sequitur Bal. in. c. j. ℌ. siquis de māso. in penul. col. ad fi. in ti. de controuer. inuesti. ⁊ Albe. de rosa. i Rubrica C. fini. regū. ¶ Itē nūq̄d flumina veniāt in cōcessione feudoꝝ regaliū si forte p̄cedant vsq̄ ad tale flumē vl̄ ō tali flumie vsq̄ ad tale. ⁊ Archi. format istā. q. in. d. c. eccl'ia q̄ dicit qō p illā dictionē de ⁊ vsq̄ vtrūq̄ flumen venit ⁊ vñ incipit ⁊ vbi fluit. de dictione ad satis potest dici qō fit adiunctiua ſz cū. vt refert ⁊ tenet Bal. in. d. ℌ. si qs de manso. pe. col. ⁊ Alb. in rubrica. C. fini. regū. Si flumē est in confinio duaꝝ ciuitatū vel territoriū in dubio cōe p̄sumit esse iurisditio cuilibet ciuitati cōpetit vel domino in ipso flumine vsq̄ ad mediū fluminis qz ola sunt in cōfinio eorū q̄ ab vtraq̄ parte possidet. l. arborib⁹. ff. communi di. l. ij. ℌ. p̄terea. ff. de aqua plu. ar. et. l. adeo. ℌ. fin. ff. de adquire. do. Unde circa ea q̄ committuntur in ipso flumine quilibet habet iurisditionem vsq̄ ad mediū fluminis. et ita tenet Bart. in tractatu tyberiadis i. x. col. ver. Itē videdū est ⁊ idē no. Bal. i. c. ex his. i pe. col. ad fi. extra de p̄bati. qō itellige nisi appareret ꝯtū. puta qz alter dñoruz vel vna tm̄ ciuitas totū flumen possedisset dominando ipm vt dixi. ℌ. de mari. ver. ſz dubitari p̄t vel nisi esset flumen priuatū vni⁹ qz tunc idē iudicari deberet sicut de fūdo p̄uato vt statiz dicetur de flumine p̄uato. Si flumē ē

An flumina veniāt in concessione feudoꝝ regalium.

nauigabile nō p̄t p̄toz p̄cedere ductū aq̄ ex eo fieri qz flumen min⁹ nauigabile efficiat. Idēq̄ est ⁊ si pp hoc aliud flumē fiat nauigabile. l. ſi plures. ℌ. fi. ff. de dā. infec. ⁊ ibi do. ⁊. l. quominus. ⁊ ibi p glo. ⁊ Bar. plene. ff. de flu. Nemo tm̄ poterit edificare in flumine publico et nō nauigabili. puta faciendo clusaz molendini imittēdo trabes vel cemēta in ripa vicini eo inuito. qm̄ imittēs hz solū vsuz. vicin⁹ aūt p̄prietatē⁹ vsuz ergo eo inuito vsufructuari⁹ edificare nō p̄t. quātūcūq̄ ꝯditionez p̄prietarij; meliozem faciat. l. vsufru. nouum riuū. ff. de vsufruc. ⁊. l. fi. ff. de vsu ⁊ habi. ⁊ ita vult Ang. in. l. fluminū. in p̄in. ff. de dāno infec. ⁊ habet per bar. in. d. l. quomin⁹. ⁊ adde q̄ dixi. ℌ. in ti. de seruitute aquedu. in. v. q. in p̄in. ⁊ in. j. lib. iij. q. in p̄i. ⁊ q̄ no. Bal. rubrica. ff. de re diui.

¶ De flumine p̄uato.

Primus ō flumine publico. nūc autē dicam⁹ de p̄uato. P̄uata flumia sunt q̄ ad tp̄s fluūt vt rappoz melon. zolon. l. j. ℌ. fluminū. ff. de flu. Itē illa q̄ sunt manu facta. l. j. ℌ. si fossa. ff. eo. ti. ⁊ ita no. gl. i. l. nemo. ℌ. j. ff. de re. di. et tō et dicunt flumina p̄uata vt fossata in agris posita que crescūt ⁊ decrescunt in. l. j. ℌ. ij. ff. de flu. ⁊. d. l. nemo. in ſi. ⁊ no. glo. in. ℌ. flumia. insti. de re. di. ⁊ dixi. ℌ. circa p̄in. ⁊ idez no. Bal. in. l. lapilli. in. ij. cōclusiōe. ff. ō re. di. q̄ dicit qō p̄uatū flumen est ātenus in suo igreditur ⁊ nō semp fluit vt sunt gurgites ⁊ q̄dam fossata que continuationē nō habēt. Que em̄crescunt publica sunt. d. l. nemo. ℌ. j. ⁊ vide Bal. in. d. l. lapilli. i. ij. colū. ad fin. Itē flumē p̄uatū ōz qñ esset in dñio vni⁹ tm̄: puta qz incipit ex fonte q̄ agro suo oritꝫ discurrit p̄ sua p̄dia vsq̄ ad flumē publicū vl̄ mare. ar. l. si qs diuturno. ff. si serui. vē. Itē p̄t dici flumē p̄uatū cū p̄prietas vel iurisdictio competit vni tm̄ dño vl̄ ciuitati tāq̄ ei⁹ qz respectu alioꝝ ē p̄uati iuris illi⁹ dñi vel ciuitaris in cui⁹ territorio est: vel q̄ in eo hz iurisditionē: ⁊ ꝓpter a p̄ allutiones hoc est p̄ additionē vel detractionez q̄ fit a flumine nō addit vel detrahit iurisdictiōi sicut dictū est de lacu. ff. ō ℌ. em. rutilia polla et. ff. de aq̄ plu. ar. l. vicin⁹. ℌ. lacus. ff. ō acq. re. do. l. lac⁹. ⁊ ita vult Bar. i tra. tyberiadis. i. x. col. ver. itē videdum est. Cui⁹ aūt sint ista flumina p̄uata ⁊ fossata. vide. ℌ. i tit. de fossatis siue fos. Et nūq̄d fossata debēt cauari ⁊ mūdari p colonū vl̄ dñm vide plene p Bar. in. l. pe. ff. ō ipe. i re. do. fac. ⁊ Bar. in cōsilio. cclxv. qō icipit cōlucignani locauit. Cetera circa materiā fluuiorū vide in toto tit. ff. ō flu. cū duob⁹ tit. seq. ⁊ Bar. in. l. quomin⁹. ff. de flu. ⁊ i trac. tyberiadis ⁊ Bald. in rubrica. ff. de re. diui. i. l. lapillis ⁊ riparum. eod. tit. de seruitute aqueductu.

¶ De insulis.

Dia insulein mari et fluminib⁹ sunt. iō postq̄z de mari ⁊ fluminib⁹ dixim⁹ cōsequenter eriā de insulis dicānus. ¶ Et in primis sciēdū est insulā trib⁹ modis accipi p̄sse. Uno mō p domo in mari posita: qz in salo idest in salso posita est ſm Isido. ⁊ no. gl. in. ℌ. insula. instit. de re. di. ⁊ gl. j. i. d. l. si insulā. de ꝯb. obli. ⁊ Bar. i tractatu de vsu. Scdo mō sumit insula p. qualibet domo. vt l. ij. ℌ. si qs insulaz. ff. de acq̄. re. do. ⁊. l. iij. ℌ. affracture. in ver. insulis. de offi. p̄fec. vrb. ⁊ ita accipit. l. ita stipulat⁹. i p̄in. ff. ō ver. obli. ⁊ de istis insulis hic tractare nō ꝓstitui qz iste nō sunt ꝓprie insule. vt dicit gl. i. d. ℌ. affracture. Tertio mō ōz insula loc⁹ vndiq̄ circūdat⁹ aqua. vt i. ℌ. insula. et ibi gl. hoc dicit. ⁊ l. adeo. ℌ. insula. ff. de acq̄. re. do. ⁊ not. Bar. i tractatu de isula. in p̄n. ⁊ ista isula dicitur incremētū distinctū ad differentiā alluuionis que est latens incrementū distinctū ad differentiā. vt no. Ang. i. l. si fūdi. ℌ. j. ff. de vsufr. ⁊ de ista tractabimus hic qz est isula ꝓprie. vt no. gl. in. d. ℌ. affracture. ¶ Scdo sciendum est quotuplex sit ista insula aq̄

Universidad de Deusto Biblioteca

circūdata ꝛ i primis ẽst dupler. Una q̄ i mari nascit qđ raro accidit. Altera q̄ in flumine nata est qđ frequēter cōtingit. l. adeo. §. isula. ff. de acq. re. do. ꝛ insti. de re. diui. §. insula q̄. in prin. q̄ de cla. vt per bal. in trac. ō isula quę posui sup. d. l. adeo. §. isula. Itē isula q̄dā ẽst naturalis q̄ sp fuit vt corsica sardinia: creta. q̄ ōr cādia. ꝛ similes. Alia est casualis et accidētalis q̄ in flumine sepe nascit ſz i mari rarissime ſz Bal. in rubr. ff. de re. diui. i. ꝛ. col. ver. nūc videam⁹ de alueo.

Nota qđ creta ōr cā dia.

¶ Tertio est vidēdum quot modis insula ꝓtingat. ꝛ dicas tribus modis. Prio circūdat ager q̄ nō erat alueus. ¶ Secundo cū alueū dereliq̄t sic cū ꝛ icepit circūfluere. ¶ Tertio cū paulatī eminētē locū facit supra alueū. l. ergo. §. trib⁹. ff. de acq. re. do. ꝛ no. Bar. in tractatu de isula. i. v. col. ℣. i flumie. ¶ Quarto oportet itelligere qñ dicat esse isula. ꝛ dic qñ est nata. vt. d. l. adeo. §. isula. ꝛ no. qđ dixi qñ est nata vt dicunt illa iura non qñ est nascitura qz p hoc apparet qđ nō inspicimus insulā qñ incipit apparere ſz tūc cum opi. circūcolētiū incipit reputari. ar. l. j. §. j. ff. de flu. q̄ declara vt p Bald. in tractatu de insula. v. col. ¶ Quinto inspiciamus cuius sit isula maris vel fluminis. et primo de insula maris dic naturales insule vt corsica ꝛ sardina sunt principis nō i dñio patromoniali ſz in dñio iurisdictionali. l. insule italie. ff. ō. iudic. ꝛ no. i. l. vtilitatis. §. vniuersitas. ff. de offi. pſi. Fm Bal. in rubrica. ff. de re. di. ꝛ Bal. in. c. j. tit. q̄ sunt regalia. qui dicit qđ insule sunt pncipis qđ intellige q̄ ad iurisdictionē vt dictū est. Casualis ℣o siue accidētalis q̄ in mari nascit qđ raro accidit in nulli⁹ bonis est respectu ꝓprietatis ſz occupāti ꝓcedit. d. l. adeo. §. insula. ſz respectu iurisdictiōis ẽ sub iurisditiōe illi⁹ qđ illud mare distinguit vt. d. l. insule italie. ꝛ ibi no. et vide ad hoc etiā Bal. in. d. rubrica. in. ꝛ. col. ad fi. ꝛ p hoc. l. cesar. ꝛ q̄ ibi no. Bar. ꝛ doc. ff. ō pub. ꝛ q̄ dixi. §. de mari. ℣. ꝛ ex hoc no. ac singulariter tene mēti. cū ver. se. Insula ℣o q̄ in flumine nata. siq̄dē me diā fluminis ptē tz cōis sit eoꝝ qui ab vtraq; pte fluminis ꝓpe ripaz ꝓdia possidēt ꝓ mō latitudinis cuiusq; ꝓdū qđ si alteri ꝓdio ꝓximior sit eoꝝ ẽ tm̄ q̄ ab altera pte ꝓpe ripā ꝓdia possidēt sed si ab vno latere ruperit flumē ꝛ ab altera ꝓrio riuo fluere ceperit deinde ibi nouus iste riuus in veterem se cōuerterit in formam insule erit eiuscuius fuit ter. in. d. l. adeo. §. isula. ꝛ isti. de re. di. §. insula. ꝛ notat Bar. in trac. de insula. in prin. ꝛ vide. l. insula. cum ibi no. ff. ō acq̄. re. do. ꝛ q̄ no. Ang. in. l. fluminū. in pn. ff. de dā. infec. ꝛ ꝓdicta intellige de insula nata in flumine q̄ solo cohereat: ſz si supra aquā staret ꝛ qñ accidit publica esset. ff. ō acq̄. re. do. l. pe. §. j. ꝛ ita no. Bar. i trac. de isula. v. col. ver. i flumine i fi. illi⁹ ver. q̄ not. qz ita vidi in lacunis territorii paduani in q̄bus sunt certe insule q̄ nō cohereāt solo ſz aq̄: ꝛ mouenť de loco ad locuz ꝓ dictas lacunas. ¶ Cui⁹ aūt sint portꝰ isule. dic ei⁹ isule eē videtur. l. cesar. ff. de pub. ꝛ dixi. §. ō portus mole maris.

¶ Sexto qz dirim⁹ cui⁹ sit isula respectu ꝓprietatis ꝛ iurisdictiōis: nūc dicamus cui⁹ sit respectu vsus: ꝛ dic quod vsus isule ẽ pub. ff. ō acq̄. re. do. l. pe. §. j. qđ itellige si isula ē ita: qđ tota possit dici ripa vł ripe accedeī ꝓp attractionē aq̄. ff. ō flu. l. pe. ſz si isula eēt magna

ita qđ l. ea eēnt ꝓdia culta: tūc puto solū ripas esse i vsu pu. nō ꝓdia eadē rōne q̄ cetera ꝓdia. Itē ꝓdicta ℣o nisi essent agri limitati: vt. ff. de flu. l. j. §. si isula. ꝛ ita tz. Bar. in trac. de insula. ix. col. ver. sit eoꝝ. ¶ Septimo videam⁹ qūo acq̄rat dominiū insule ꝓ occupationē. dic qñ eo aio q̄s igredit isulam vt totā occupet nō tñ est necesse quod oēs glebas isule circūdet. l. iij. i pn. ff. de acq̄. pos. ꝛ no. Bar. qđ ille ōr occupare q̄ sic incipit occupare qđ pōt obseruare ꝛ possidere. aliter ōr occupasse. ar. l. in laqueū. ff. de acq̄. re. do. ꝛ si plures ꝓoccupāt debellādo: victor q̄ sterit p tres dies in possessione ōr. ar. l. iij. §. cū igit. ff. de vi ꝛ vi ar. ille q̄ nō pt tenere nisi capiat aliquē locū ꝓncipaliter nō ōr occupasse. ar. d. l. i laqueū. ꝛ ẽ argumētū qđ si vn⁹ tz ecclesiā. alter campanile qđ est fortiliciū ille q̄ est ingressus ecclesiā vñ de facili possit expelli nō ōr adhuc adeptus corporalē possessionē bñficij: si tñ ille est ita incastellatus qđ euadere nō pōt tūc cū ipse non dicat tenere sed teneri: vt p̄z ex nota. i l. j. §. pe. de vi ꝛ vi ar. dicā ipm̄ possessione ꝓuatū: ꝛ sic est in possessione et tñ nō possidet. facit. l. si qs antea. ff. de acq̄. pos. Fm Bal. qui ita singulariter no. in rubrica. ff. de re. di. ꝛ. col. q̄ ꝓpetuo tene mēti: qz facit ad pḱa. ¶ Quo aūt ad iurisdictionē an possit qs insulā occupare: vide Bar. in trac. de insula. ij. col. ꝛ Bar. ꝛv. colū. ꝛ qđ dixi in tit. de mari. ver. ſz qđ si insula maris esset in mari alto. ¶ Octauo etiā queram⁹ q̄liter possessio insule acq̄rat dic si nascat insula in medio fluminis est cōis iure dñij inter eos qui ꝓpe ripā ꝓdia possidēt vt dixi i. v. q. tñ nō ē cōis iure possessiōis: qz cū sit separata insula a p̄mo fundo ꝓ possessionē p̄mi fundi illa nō vł possideri nisi apprehendat et occupet. l. adeo. §. insula. ibi qđ si alteri ꝓpinquior. ff. de acq̄ren. rerū do. ꝛ. l. iij. in pn. cū gl. in ℣bo q̄libet. ff. de acq̄ren. pos. pōt ergo ꝛ dz apprehēdi possessio isule. l. cū heredes. ff. de acq̄ren. pol. ꝛ ita Bart. i tractatu de insula. in viij. col. ℣. cōis sit eoꝝ. ꝛ. l. q̄min⁹. ibi ad uerte tñ ad vnū ff. de flumi. vbi olno viō. Et adde qđ i dubio ꝑdia ex vtraq; pte. ꝓ indiuiso possidēt insulā et habēt dñm certū. l. ꝓ regiōe. ff. de acq̄ren. rerdo. ꝛ no. gl. in. §. isula. i ℣bo ab vtraq; pte. insti. de re. diui. ¶ Mono ē necessariū etiā intelligere q̄liter fieri debeat mēsurario insule vt cognoscat cui⁹ sit ꝛ ꝓ quāta quātitate eoꝝ q̄ ꝓpe ripaz ꝑdia possidēt. Et dic hoc declarari p iurisc̄sultū in. l. inter eos. ff. de acq̄rē. re. do. vcz vt ꝙtenus ē latitudo prędij iurta ripā eaten⁹ ꝓ directā lineā extā datur supra insulā. Si ergo finis agri iurta ripā ē largus: ſz postea ꝑdiū in scarctet vł eꝫ solū latitudo que est iurta ripā attēdit: ꝛ ſz illā dz duci linea recta. d. l. inter eos. Sicut em̄ dividit alluuio iter eos q̄ ab vtraq; pte ꝑdia possidēt: ita illa ꝑs insule cedit. ꝑdus q̄ sunt ab vna pte ꝛ debēt dividi: ꝛ ita vult Bar. in tractatu de insula. x. col. ver. ꝓ mō latitudinis cuiusq; cū ℣. se. Et ex hoc vltimo dico nota qđ idē iuris ē de isula nata i flumine qđ i alluuiōe q̄ ꝑdest ad multa ꝛ ista mēsuratio pōt fieri accepta cedula: vt no. gl. i. d. §. isula. l. nō solū. §. ſz vt ꝑbari. ff. ō no. oper. nūtiati. Pōt ēt fieri ꝓ peritos i arte ꝛ rusticos: vt p glo. no. insti. de re. di. §. ꝓterea p alluuionē. et l. j. de vētre. ispi. ꝛ. l. semel. C. ō re mi. vbi ḥ qđ peritis i arte, stādū est. ¶ Decio et vltimo itelligam⁹ qñ isula desinit esse insula. Dic qñ aqs ō sinet circūdari: vt. l. insula. i ff. ff. de aquiren. re. do. ꝛ tenet Bar. i tractatu de insula. Cetera vide plene p Bar. i tractatu de insula. ꝛ. l. q̄ minus. ff. de flumi. ꝛ Bart. in rubrica ff. de. re. di. ꝛ que. nota. gloss. ꝛ docto. in l. adeo. §. insula. et. l. inter eos. et l. insula. de acqui. re. do. et. l. j. ff. de flu. ꝛ in insti. de re. di. §. insula.

¶ De alueo.

Lueus ꝓ

ꝓprie ē vēter fluminis: vt dicit Bartol. secundum Hugo. in tract. de alueo in principio. et sicut stomachus continet vinum: ita alueus

supra se cõtinet aquã: nũc alueũ lectus fluminis vulgariter appellam⁹: qr ibi flumẽ cubat: vt dicit Bal. in rubr. ff. de re. di. ru. col. in prin. ver. nũc venimus ad videndũ i qbusdã etiã locis canale fluminis. Alue⁹ plurib⁹ modis dr. Primo naturalis: idest ꝓsuet⁹. ff. de flu. l. ꝯripa. & ibi no. quod naturalis cursus estate discurrit poti⁹ ꝙ in hyeme. l. j. his autẽ. ff. ne qd in lo. pu. fm Bar. in. d. tractatu de alueo: circa pn. Itẽ dr alue⁹ naturalis. i. antiquus ad driam noui. & ita põt accipi. l. adeo. ℌ. insula. ff. de re. di. Itẽ dr alue⁹ nou⁹ in dictis iurib⁹ ad driam veteris. Ũñ & si p multos annos steterit nouus appellatur donec alius nouus superuenerit. l. ex vsu. cũ. l. seq. ff. de tri. & ole. le. et p no. i. l. cũ qd. ff. si cer. pe. aks dr nou⁹ insolut⁹. l. rẽ nõ nouã. C. de iudi. Item dr alue⁹ prior in ꝓparatiõe sequẽtis. d. l. adeo. ℌ. insula. ꝓbat. l. l. j. ℌ. pone. ff. de aq̃ quot. & esti. & iõ si flumẽ se celasset alue⁹ derelict⁹ nõ esset alue⁹ prior & tũc haberet locũ. d. ℌ. insula. vt ꝓbat in. d. l. j. ℌ. hac estate. vt not. Bar. i tracta. ij. col. v. prior qdẽ. Itẽ alue⁹ dr qui nõ est naturalis: & appellat inundatio fm Barto. in. d. trac. de alueo. in pn. ij. col. Itẽ alue⁹ dici põt q nõ est mõ: sed iam fuit p. l. insula. i fi. ff. de acqui. rere. do. et. l. diuortio. i pn. ff. de nego. ges. et idẽ Bar. dicit i. d. trac. i. ij. col. q scribit hoc facere p notario & testib⁹ discentibus talis filius tyrij cũ tyri⁹ esset mortu⁹: qr subintelligit quõdã. d q ꝓ Bal. & doc. in. l. ei⁹ q i puincia. i pn. ff. si cert. pet. & ꝓ Anto. de bu. & do. i. c. exprte. ff. d fo cõpe. Ite alueus ẽ iuris publici ẽ diu flumini seruit: qr eiusdem iuris est sicut est flumẽ. l. adeo. ℌ. insula. ver. nouus aũt alueus prealleg̃ato: & inst. eo. ℌ. insula. & hoc tenet Bald. in. d. rubrica. & col. in princi. & Barto. in tracta. de alueo. vij. col. ver. cuius & ipius flumen: qui dicit hoc esse mirabile nã regulariter quicquid superimponitur solo cedit: hoc solum autem cedit aque q superimponit: & est speciale in flumine et mari & ceteris aqs & idem vult Bal. in. l. si plures. i. ij. col. i fi. C. de ꝑdi. iser. & dixi. ℌ. i tit. de aq̃. ¶ Quo ãt intelligaũ alueũ eẽ publici iuris. dic quod oẽs gẽtes isto iure vtunt̃ & talia loca sunt publica & i dño eius & ibi hꝫ iperiũ fm Bar. d. vij. col. v. publici iuris. Bal. i. d. l. si plures. ij. col. i prin. vt dixi ℌ. de mari. v. ſꝫ dubitari põt alueus flumis andicaẽ eẽ cõis nõ solum. Ubi oino vide p Cy. i. l. qdã. ff. de re. di. vbi hoc plenissime et eleganter examinat̃ aliqd p bal. i. c. j. circa pnc. q̃ sint rega. & adde op. ter. in. l. j. ℌ. nõ eñ i flumine q̃ dr in fi. ipossibile esse vt alueus fluminis publici nõ sit publicus: & hoc ẽ vtile scire vt intelligam⁹ an qlibet de alueo fluminis possit arenã extrahere et exportare. ¶ Sed quid si flumẽ alueũ oino dimittit. dicꝯ alueus desinit eẽ publici iuris etiã si dimittat cũ impetu & oibus videntibus & eoꝝ efficit qui iurta alueũ habẽt predia ſua. l. adeo. ℌ. si toto ff. de acq. re. do. isti. eo. titu. ℌ. insula. & ita vult Bar. in rubr. de re. di. ij. col. ¶ Sꝫ pone qd iper⁹ flumnis abstulit mihi simul et semel vel successiue totũ agrum meũ nõ applicãdo vicino ſꝫ sibi ipsi flumini fecit alueũ seu lectũ ꝓpost ea i breue tẽpus vel lõgũ alio ipetu locũ mutauit nũqd ager meus mihi de eqtate restituetur an ꝯo vicini lucrabunt̃. Quidaꝫ dicũt qñ

Qñ alue⁹ est publici iuris.

mihi debet restitui per. d. ℌ. qd si toto aliꝫ dicũt Jtiũ si in totũ perdidit. ꝓ prima opi. facit. l. & attilicin⁹. ff. de seru. pdi. & est casus fm vnam lec. in. l. si ager. cũ. l. seq. ff. qui. mo. vsufru. amit. nec est simile de alluuione: qr ibi ẽ iꝫ ius q̃situ: ſꝫ i alueo nihil ẽ q̃situ ꝑquatũ ſꝫ solũ vt ita dixerim militi. Cũ ẽ flumẽ habeat quodãmodo istũ alueũ ꝑ derelicto equũ ẽ agrũ restituendũ ad suũ dñm reuerti magis ẽ ex lucratiua cã circũcolẽtibus applicari. ar. d. l. adeo. ℌ. j. & hãc opi. tꝫ Dy. sec⁹ si paulatiꝫ & vicino adiciẽdo: qr tũc est alluuio. et ideo nihil recupero de rigore vt equitate: qr alteri⁹ factũ est. & ita tꝫ Bal. in rubr. ff. de re. diui. xij. col. ver. ſꝫ pone qñ ipetus. Uel põt aliter distingui ſꝫ Bar. in tracta. de alueo. ij. col. Aut flumen recessit cũ ipetu & restituit primo dño. Et ita loquit. d. l. adeo. ℌ. qñ si toto. & ibi glo. iij. & ibi so. Et est rõ qr magis vr esse inundatio ẽ alue⁹: vt dixi circa pn. Aut nõ recessit cũ impetu. et tũc aut apparet forma primi agri et dño restituit. vt in. ij. so. glo. Ratio est qr non definit ex quo remanet forma. Aut forma nõ apparet: & tũc aut de rigore loqmur & nõ restituit primo dño scõm Azo. in di. ℌ. qñ si toto. q̃ tñ Bar. intelligit nisi flumẽ fecerit ibi alueũ p. x. annos interpsentes. & xx. inter absentes. Sicut eñ quilibet hoc tpe prescripsisset: ita & flumẽ cũ hẽat titulũ de iure gẽ. l. in bello. ℌ. si qs seruũ. ff. de capti. Itẽ sicut recuperat fundũ. ita & ptẽ fũdi facit. l. q̃ de tota. ff. de rei vẽdi. Cõtra istud tñ facit qđ no. Bald. c. j. ℌ. si qs de mãso. vj. col. v. ſꝫ nũqd aq̃. i ti. & cõtro. inesti. vbi dicit q aq̃ p se fluẽs nõ põt inducere ꝓscriptionẽ vel ꝓsuetudinẽ p. l. p fundũ. ff. quẽad. ser. amit. & dixi. ℌ. in titu. de aq̃. i fi. & p eãdẽ rõnẽ. eqtatis vr hẽ. ius acqsitiõis aluei dimissi vel ius q̃ adderetur p alluuionẽ. & dicit Bar. q istа ẽ mẽs. d. ℌ. qđ si toto si bene inspiciaẽ. ¶ Quid autẽ si alue⁹ ẽ mutat⁹ an dicatur nomen flumen. Pone enim q princeps concessit mihi vt. posim in tali flumine colligere pedagiuꝫ an potero alueo mutato. Quidam dicunt quod non per glo. in. ℌ. insula. ver. nã etiam. ff. de acq. rerdo. Jn Jtiũ vr: qr idẽ vr esse flumẽ. ar. l. filie. ℌ. fi. de ꝑdi. & demon. Si vno ipetu recessit br nouũ flumẽ: secus si paulatim. ff. de aqua quoti. & esti. l. hoc iure. ℌ. si aq̃. Jn põte ãt indistincte loco mutato aliꝫ erit pons. ff. de eo qđ cer. loco. l. iij. ℌ. itẽ iulian⁹. et. l. fi. ff. de ser. ru. p. Nã pons br a pono ponis & stabilitate. Et iõ amoto põte a loco suo nõ idẽ pons est. Ita vult notabiliter Bal. in rubr. ff. de re. di. in. ij. col. in fi. ver. ſꝫ an mutato. Quib⁹ adde q̃ not. Bar. l. quomin⁹. xvj. q. ff. de flu. & vide etiã tex. & ibi Bar. in. l. hoc iure. ℌ. si aq̃ ff. de aq̃ q̃ri. & esti. ¶ Sꝫ dubitari posset circa p̃dicta qñ dicaẽ alue⁹ mutat⁹ vel relict⁹. Bar. in tracta. de alueo. circa pn. ver. relicto dicit q requirit qđ sit in totũ & perfecte relict⁹ & mutatus qđ ꝑstare põt in hyeme sicut p Jtium alueũ esse ꝑstat in estate qñ aqua ẽ minor: quasi arguendo a minori: qr si sic in estate de qua min⁹ videbaẽ detineẽ talis loc⁹ flumine occupat⁹. ergo mul tomagis detineẽ in hyeme: ſꝫ hoc arnõ ꝓcluderet i agro veronẽsi circa flumen athesis q̃ cõiter in hyeme ẽ puus ſꝫ in estate maxim⁹ nõ ꝓpter pluuias ſꝫ ꝓpter liquefactas niues in montibus adeo in eo totũ Jtium esset inspiciẽdũ vꝫ inundatio aquar. estimaruꝫ. Itẽ intelligit alue⁹ derelict⁹ & mutatus si aliquãtulũ aqua fluat p alueuꝫ antiquũ. si tñ aqua ẽ ita modica q flu minis nomẽ ꝑditerit qđ ex opinione circũcolẽtiũ discernit̃. l. j. ℌ. j. ff. de flu. si eñ aq̃ inde currẽs nõ est flumẽ: ergo ille loc⁹ fluminis qđ alue⁹ sit relictus sine spe reuertẽdi. Nã si iõ qr aq̃ ducit ad molẽdinũ cessat ire ad alueũ non ꝓ hoc efficit ꝑinat⁹ alue⁹ cũ in prãte sit ducẽtis eã aquã in alueũ remittere. & sic sufficit qđ possit ire ꝑ alueũ ſꝫ non vadat. l. j. ℌ. q̃tidiana. ff. de aqua q̃ri. & esti. & ideo si reperit aliqđ flumẽ quod aliquo tpe fluat & aliquo nõ sicuti dicit Bar. se vidisse curſie vbi ẽ flumen quoddã cui⁹ nomẽ ẽ turpitudo. q. vij. ãnis fluit. & vij. occultat̃ & sic factuꝫ. &

qđ possit esse allego. text. i. l. vn⁹ ex so-cijs. ff. eũ. l. seq. ff. de ser. rust. p. Certe illo tpe q occultaŕ nõ ɓ alue⁹ ɓelict⁹ pp ꝑsuetudinem reuertẽdi. ar. l. natu-ralẽ. in his aũt. ff. de acqui. rerũ do. ¶ Tertiũ req̃ritur q flumẽ veterẽ al-ueũ reliq̃rit ⁊ p aliũ locuz pfecte fluat l. adeo. q̃ si toto fluere ceperit eo. ti-tu. qđ ɣbũ est ꝓteriti subiũctiui signi-ficãs rẽ pfectã. l. j. ff. qđ q̃sq; in. ⁊. l. si q̃s stipular⁹ sit stichũ. in pn. de ver-ob. ⁊ hoc ideo cõtingit qz nõ dimittit alue⁹ nisi ali⁹ assumaŕ. Sz si cõtingat q flumẽ occulteŕ ⁊ p aliũ locũ flueret etiã alue⁹ derelict⁹ eoz esset q ꝑpe pdia possideŕ. ⁊ idẽ si ꝓbareŕ in iudi-cio solũ q alue⁹ est diuisus, tz nõ ꝓbeŕ q alio loco fluere ceperit. nã tũc agẽs obtineret qz sufficit primũ si a ꝓncipio incipias: scz ab alueo relicto. tz si incipe-res a scõo. s. q alio loco ceperit fluere tũc req̃rit vtrũq; qz põt esse q per duo loca fluat ⁊ i quolibet retineat nomẽ fluminis ⁊ ita ꝓtingit in multis locis atheſis: q discurrit p territoriũ veronẽ se. facit ad pdicta. l. quẽad. ⁊ ibi no. ff. de acq. pos. ⁊. l. potuit. C. de iure delib. ⁊ bar. in tract. de alueo. ij. col. vbi idez voluit ver. fluere cepit cetera circa istã materiã vide plene p ar. in. d. trac. de alueo. ⁊ bal. in rub. ff. de re. dini. ⁊ ter. i. d. l. adeo. ff. ifula. ⁊. l. ff. tri⁹. ff. ð ad qui. re. do. ⁊ ff. ifula. ff. de re. di. et. l. j. ff. simili modo cum ff. se. ff. de fluminib⁹.

¶ De alluuione.

Alluiõis materia q̃ ampla est et subtilis post aluei materiã de qua ꝓxi me diximus satis con ueniret quia ex alueo paulatim relicto ꝓcedit. l. alueo. ff. ꝓterea. ff. de adq. re do. ⁊ insti. de re. di. ff. ꝓterea ꝑ alluuionẽ. Uez qz subti liter ⁊ abũde declarata est etiã p. xxij. qõnes p bar. i suo elegãti tractatu ty beriadis i ꝓria ꝓte q etiã de alluuiõe iscribit. iõ supuacuũ eẽ putaui ẖ ð ea scribere cũ sufficere videaŕ bar. cõme-moraſſe ad quã, vnusq̃sq; recurrere po terit ⁊ ad ea q̃ scribit eẽt bal. in Rubrica ff. de re. di. vij. col. i pn. ff. nũc de rebus singulor. l. nemo. eo. titu. c. j. ff. si q̃s de mãso. ⁊ maxie in. iiij. col. ff. si. fe. l. ff. se. q̃ icipit rursus. i tit. de ꝓtro. iue. in vsi. feu. ⁊ i dictis duob⁹. ff. ponit qñ incre-mẽtũ alluuiõis icipit i fũdo feudali. Adde etiã. l. hoc ãpli⁹. ff. de his ⁊ q̃ ibi no. ꝑ do. ff. de dã. infec. vide. l. adeo. ff. ꝓteres. ⁊. l. ff. alluuio. ff. ð adq. re. do. ⁊ ff. ꝓterea isti. de re. di. ⁊ totũ titulũ. C. de allu. ⁊ Pau. de ca. in. l. item si fundũ ff. vj. ff. de vsufru.

¶ De ripa.

Ripa ẽ que flumẽ ꝓtinet natura-lẽ rigorẽ cursus sui re nẽs. l. j. ff. ripa ea puta ẽ q̃ plenissimum flumẽ ꝓtinet. l. pe. eo. tit. ⁊ ɓ ripa a rapio rapis eo q vel ab vna ꝑte rapiaŕ vel ipediat ne aq̃ pdia rapiat ⁊ deuaſtet. vt dicit Bal. i rubr. ff. de rerũ di. i. xij. ff. de ripa, aliqđ di cam⁹ cõfinia ripe sunt a loco q̃ primuz plano vergere icipit vsq; ad aquã. d. l. pe. i fi. ¶ Sz qđ si flumẽ discurrat iter duos mõtes vt qđ a culmine montis sint ripe: ex q̃ vergit vsq; ad aquã. Gl. i. d. l. pe. tz Jtũ: qz nõ ẋgit ꝑ attractio-nẽ aq̃. ⁊ sic nõ oẽs pẽditie mõtiũ dñi ⁊ ripe qñ naturaliter ẋgũt vsq; ad aquã ⁊ ita tz ẽt Bar. i tracta. tyberiadis. i. iiij. col. fz si ꝑ attractionẽ aq̃ vergeret. ꝛ̃tenus ẋgeret vsq; ad aquã eẽt ripa. fz si nihil vergit ꝑ attractionẽ aq̃: qz sarũ ẽ vsq; ad aquã. tũc ripe erũt vsq; ad lo-cũ quo plenissimũ flumẽ, excurrit. Jta vult gl. i. d. l. pe. ꝑ illũ ter. ⁊ ꝑ. l. litt⁹. ff. de ẋ. sig. ¶ Qñ aũt dicanť ripe muta-ri. dic si flumẽ naturaliter creuit vt ꝑ-petuũ icremẽtũ i actiõe sit vt alio flu-mine admisto vt aliq̃ alia rõne dõm ẽ ꝑculdubio ripas mutasse. quemad. si alueo mutato als cepit currere: sed qñ vel pluuijs vel hymbrib⁹ vel mari vt q̃is rõne ad tps excreuit ripas nõ mu tat nẽs deni qz dixerit nilũ q̃ icremẽto egyptũ coopit ripas suas mutare vel ꝺpliare. nã cũ ad ꝑpetuũ sui mẽsurã re

dierit ripe aluei ei⁹ minuẽde st̃ veter. i. l. j. ripa. ff. ð flu. ⁊ adde q̃ dicã i ẋ. itẽ ẽt dubitari cõueniẽter ꝑt cui⁹ sint ripe fluminũ dic respectu ꝓpriet⁹; sũt il loz quoz ꝑdijs adherẽr. l. ripaz. i pn. ff. de re. di. ⁊ ff. ripaz. isti. eo. ti. ⁊ iõ ar bozes ibi nate eozũdẽ sũt vt ibi ɓ. et no. Bar. in. l. quomin⁹. vij. q. de flum. ¶ Sz qđ si via publica esset in medio iter flumẽ ⁊ agrũ vel domũ sicut ẽ ve rone apũ põtẽ nauiũ in Jta caude lõ-ge. Rñdeo idẽ vt ripe sint, eozũdẽ ar. l. marit⁹. ff. de acq. re. do. ⁊ ita vult glo. in. d. ff. riparũ in ver. adherẽt. ⁊ Bar. in. d. l. quomin⁹. in. vij. q. facit ad sta-tutũ padue loq̃ns de ꝑsentatiõe cohe rẽtiũ vt locũ ẖabeat ẽt si via sit in me dio. ð qua dic vt dixi supra de ser. vie p. q. ⁊ tadẽ rõne dicit Barto. in tract. tyberiadis in. iij. col. Jdẽ eẽ de fossis q̃ sunt iter viã ⁊ fundum ille eñ fosse sunt eoz quoz ꝑdijs adherent p. d. l. marit⁹. ⁊ gl. ff. ripaz. ad fi. j. col. sed vr̃ qđ ista ꝓprietas sit inutilis cũ riparũ vsus sit public⁹ vt statim dicã. sicut di cimus si q̃s ẖz ꝓpetuũ vsufructu. i ali qua re, ꝓprietas est inutilis. l. iij. ff. ne tales. ff. de vsu fructu. solue. hic loqui tur de certo vsu. s. ponẽdi retia ⁊ siccã di ⁊ applicandi tñ si ibi sunt arbores fructi fere, ꝓprietas nõ est inutilis qz sunt sue. ⁊ sic fruct⁹ simp̃r erũt sui vt dicit Cy. ⁊ Bal. fm Ja. de are. in. d. l. ri paz. in fi. Et ex pdictis sequiť qđ vn⁹ de pp̃o nõ põt in ripa fluminis aliqđ nouũ edificiũ facere iuito eo cui⁹ pre dijs adheret. ⁊ si fecerit poterit dñs ri pe ꝓpria auctoritate destruere. l. quẽ ad. ff. j. ff. ad. l. aql. ⁊ ita no. Barto. in. l. ꝙmin⁹. in. vij. q. ff. de flu. Jtẽ ex pdict; ẽt sequiť qñ vẽdit⁹ fund⁹ veniť ẽt ri pe ⁊ fosse seu fossata ẽt sivia sit in me dio. vt no. Bar. in trac. tyberiadis in iij. col. l. ripaz. ff. de re. di. ⁊ pleni⁹ p eũ dem Bal. in rub. eiusdẽ. ti. xij. col vbi oino vide. ¶ Sz dubiũ est an ripe cõ-mẽsurari debeãt cũ fundo. puta sivẽ didi fundũ ⁊ affirmaui eẽ cẽtũ iugez. ⁊ vr̃ qđ sic: qz ripe ⁊ fosse sunt vẽditoris. vt dixi ⁊ cedũt in vẽditiõe. vt. l. id ez. ff. de ꝑcu. ⁊ cõmo. rei vẽdi. ⁊. l. fundi. in ꝑn. ff. de act. emp. ⁊ ita tz Uber. de bo. Ricar. malũ. ⁊ Cy. in addi. d. l. ripaz: tz Bar. in trac. Tyberiadis. in iij. col. aliter dicit. ⁊ p ꝑma parte affir matiua allegat. l. ꝑdita. ff. ita legat⁹ cũ ibi no. ff. de fun. instr. Jn Jtiũ allegat l. littor. a. ff. de Jhẽ ep. vbi ɓ qđ littora ⁊ vie publice nõ mẽsurãtur cũ revẽ dita. ⁊ postea ꝯcludit qđ ripe non de-beãt cõmẽsurari nisi dictũ sit sicut di-cim⁹ in limitib⁹ fundi q̃ coherent vũs publicis. l. id qđ. ff. j. ff. de ꝓc. ⁊ cõ. rei vẽ. ⁊ assignat rõnẽ: qz ripe nõ vẽdunť sz magis accedũt rei vẽdite qđ appa-rer: qz se vẽdi nõ ꝑñt cũ ripaz vsus sit public⁹ de iure gẽ. vt. d. l. ripaz. Nam ꝓprietas sola p se esset inutilis. vt su pra dixi p se nõ cẽset ⁊ alteri cedit. et hoc vult dicere ter. i. d. l. id qđ. ff. j. ⁊ qđ dcm ẽ de ripis idẽ dicẽdũ ẽ ð fossis vt ille nõ debeant mensurari si sunt ex-tra fundum: qz similiter est earũ vsus publicus sicut viarum: qz quilibet po test animalia sua ducere ibi ad bibẽ-dum de illo fossato. Sed si essent fos-se in agris inter fundũ tunc qz ꝓprie tas earum ⁊ vsus est ipsius dñi fun-di cum fundus venditur venit in mẽ sura. ⁊ ita tenet Bal. in. d. l. ripaz ⁊ in Rubrica eiusdem ti. in. xij. col. ¶ Sed dubitari potest qualiter iste fosse que sunt inter fundum mensurentur cum fundo. s. an mensureť superficies que est a latere fouee an mensurentur cũ toto agro sicuti fosse plane eẽnt Bar to. format istam. q. in. d. tractatu ty beriadis. in. iij. col. ver. sed dubitaŕ ⁊ dicit qđ ager ɓ ab agẽdo scõm Ugo. ⁊ sic ab actu qz per eum ꝑñt boues et alia animalia duci que etiã ꝑportant no-menſact⁹. si igitur fouea esset ita am-pla. ⁊ eius latera ita lata vt laboꝛẽtur vel laboꝛari possent cum bobus. tunc etiam essent mensurande si verovt ac cidit sepe ripe fouearum sunt ita vt per eas iri ⁊ agi non possit tunc fouee non mensurantur cum fundo sicuti si plane essent. ⁊ ita obseruaŕ. Jdẽ dico de ripis que in fundo essent vt siquidem cũ bobus earum superficies ve-nit mẽsurãda. secus si eẽnt ita erecte

vt colli nō possint. tūc em̄ nō mēsurare tur solū qđ ripa ꝓtinet sicut si i fundo murꝰ eēt eadē rōne. ⁊ ꝑdicta ꝫa sūt ni si aliter actū sit expſſeꝝ tacite. l. id qđ .ff. de peri. ⁊ cōmo. reiuē. Et tacite ꝺr actū vt ad mēsurā vēdaī aliqđ ꝑdiuz mōtuosum ſꝛosum vel riposuz ꝫ em̄ hoc ꝓpae ager non dicaī: qz p eū agi nō pōt: ſñ mēsuraī: sic em̄ actū vī. ꝺ cō cautare ꝫo sulcoꝝ q̄ fiunt cā culture vel aq̄ deriuāde cā mēsura nō ē hñda l. j. ff. de eo ope. ff. de aq̄ plu. arc. qz cul ture cā factū ꝺr vt ibi. ꝫoueeꝫo agrꝫ ad ꝓpetuā rei vtilitatē fieri dicunt. l. ꝑsa. ff. de ipē. ⁊ qz dixi ꝑdiū riposuz vel mōtuosum esse mēsurādū itelligę nisi eēnt ripe fluminū q̄ a plano incipiūt ꝫgere vsq̄ ad ripā p attractionē aq̄: ꝫ si iter duos mōres fluit flumen pēdtie mōtiū nō sunt ripe q̄ñ naturs liter vergūt ad aquā. l. pe. ⁊ ibi glo. ff. de flu. ⁊ dixi supꝛa circa prin. ⁊ adde q̄ no. Bal. in rub. de re. diui. ¶ Itē etiaz dubitari potest ex predicta qđ si ripa ꝑduꝯ fluꝰ flumē naturaliter le extēdit qz forte ibi erat lapidicina crescēs de qua ꝺr. l. diuortio. ff. si vir in fundo. ff. sol. mar. ⁊ est tex. in. l. fi. in ꝑn. ff. de fūdo do. ⁊ euidēter ꝺr apō mōtē piscinū i lapidicinis marmoreis vel forte ter re motu in flumie vbi ripa erepta cor ruit ⁊ ipsa iūcta ꝑdio remanēs flumi nis alueū ꝑ eū locū cessare fecit Bar. trac. de allu. vij. col. ꝯsi. ꝫ qro qđ si ri pa dicit totū locuz ꝺño ꝑdu accedere sicut ꝑ alluuionē oēs em̄ iste accessio nes q̄ diuina natura operante obue niūt nullo facto ꝯuano iteruenięte eiusdē nature sunt. l. itē si fundi. ff. de vsufru. Et hoc vī sentire Azo. i sū ma insti. de re. diui. Siue em̄ flumen ꝑdio meo addat: ⁊ ꝓpter hoc ab eo re cedat simpliciter nihil addēdo nobis accrescit. l. marti°. ff. de acq. re. domi. Istud aūt incremētū q̄ñ ripa natura liter excrescēte cōtingit pōt dici allu uio q: laꝛꝰ icremētū est. Qñ ꝺo ruī na vel teri emotu accidit pōt dici icre mētū alueī recedētis: qz cū repentine fiat nō est alluuio. l. adeo. ff. de acq. re. do. ⁊ ff. ꝓterea ꝑ alluuionē. insti. de re. diui. ¶ Sz ꝫ ꝑdicta posset opponi appēdices sequūtur naturā sui ꝓ ꝓꝛ ⁊ naturalis subiecti ergo si flumina sunt publica ripe fluminū q̄ sunt ap pēdices sīt debēt eē publice ⁊ nō sin gularū ꝓsonaꝝ quaꝝ ꝑdus adherēt l. ripaꝝ. ff. de re. di. Sz ꝺic qđ diuersa est ratio in ripa ꝙ̄ sit in ipso flumine nā ripe hoim cultura ⁊ cura recipiūt incremētū flumina in seipsis fluunt ⁊ ripaꝝ incōmoda ꝓtinēt ad vicinos si mō ripe latiores fiāt. ergo scōm natu rā est vt cōmodaꝝ incōmoda sequanī eosdē. l. scōm naturā. ff. de re. iu. Item nō interest reipu. qđ ripe sint publice. ⁊ ex his sequīt ꝙ si ꝓcessa sint mihi bā na maloꝝ in flumine cōmissoꝝ nō ve niēt bāna cōmissa in ripa fluminis. l. j. ff. in flu. ff. de flu. scōm Bal. in rub. ff. de re. diui. col. vj. ver. sed dubitaī. ri paꝝ aūt vsus publicꝰ ē iuregētiū sicut ipſi° fluminis. l. ripaꝝ. ff. de re. diui. ⁊ ff. ripaꝝ. isti. eo. tit. ⁊ ꝓpterea naues ad eas ligare ⁊ funes ponere ⁊ retia ex flumine deducere ⁊ in ripis siccare cuilibet ꝫ ⁊ sic ꝑ ipsum flumē nauiga re vī in dictis iuribꝰ ꝺr. ⁊ dixi ēt supꝛa de littore maris no. Bal. in. l. quomi nus. in. vij. q. ff. ꝺ flu. ¶ Ex hoc sequū tur plures ꝯclusiōes. ¶ Prima ē ꝙ ꝫ ꝓprietas ripaꝝ sit ipsoꝝ quoꝝ ꝑdus adherēt tñ nō pñt facere de ripis q̄c quid volūt sicut alij dñi in re sua. l. in re mādata. C. mā. qz vsus est publicꝰ. ⁊ iō deteriorare nō pñt. arg. l. pe. ⁊ fi. ff. de vsu ⁊ hab. ¶ Scōa cōclusio qđ si ripa fluminis q̄ adheret ꝑdio tuo ita est naturaliter ordinata qđ aquā ad me pellit: ⁊ possum ad meū molēdinū aquā ducere sine aliꝰ clausura. tu foꝛ mas dicte ripe vis mutare ita vt per hoc aq̄ ad me nō veniat. nō potes exꝯ vsus est cōis. vt no. Bar. i. l. q̄ minus. in. ix. q. ¶ Tertia ꝯclusio qđ ꝫ ripe. ꝑ prietas sit eiꝰ cui° ꝑdio adheret: ⁊ ꝓ pterea possit in ripa molēdinū ꝯstrue re aut tigna vel trabes ꝛmittere. tñ si ꝓpter hoc vsus publicꝰ nauigātiū im pediret diuertēdo aquā vel alio mō nō posset. vt no. Bald. in rub. ff. de re. diui. col. vj. ver. ex his appa. ¶ Quar

ta ꝯclusio est qđ dñs ripe nō pōt in ea aliqđ facere ꝓpter q̄ ipedīt iter pede stre nauigatiōis qđ ē iurta aquā quo itur cuz funibꝰ trahēdo nauē qđ resto ria dicī. vel piarda vulgariter de eo ꝑ q̄ delcēdīt ⁊ ē iter ad aquā siue na ui. vt est tex. cū glo. in. l. j. ff. si pedestre iter. ff. de flu. ¶ Quinta cōclusio ꝙ ha bēs ꝓpterē ripe nō pōt in ea aliqđ ꝯstruere ꝓpter qđ vsus piscatiōis im pediaī forte si ibi erat solitū piscarivī siccari ſtia. ar. eoꝝ q̄ hñt i. d. l. ripaꝝ ⁊ d. ff. riparū. cū se. cū gl. ⁊ ita vult bal. i ru. ff. de re. di. vj. col. q̄ ꝺr. qđ hoc itelli git eē ver. si ibi publice piscaī ⁊ vtile ⁊ ꝙsuetū ē piscari. Nō em̄ sīvni singu lari ꝓdest cēsendū ē publicū cōmodū vel icōmodū. ⁊ iō aptitudo littoris ē ꝯsidēāda. Aptitudo em̄ facit aptū et ab aptitudine sumit ꝛma ꝺnolatio nis q̄litas rei. aptitudine deficiente ꝛma rei vī mutata. l. qđ tñ. ff. agri. ff. qui. mo. vsufr. amit. ¶ Serta ꝯclu sio qđ vicini quoꝝ ꝑdus ripe adherēt ēt si via publica ē in medio nō pñt ibi ripas claudere ⁊ ibi hortulos facere si icōmodaī vsus publicꝰ dictaꝝ ripa rū. ¶ Septima cōclusio ꝙ vicinꝰ non pōt cōclusaz vel restim in ripa mea in figere vel appogiare. vt no. Bar. in. l. q̄minꝰ. in. vij. ⁊ x. q. ff. de flu. ⁊ Bal. in l. lapilli. in pe. colū. in fi. ff. de re. diui. ¶ Octaua cōclusio ꝙ ille q̄ ꝫ ivtraq̄ ripa fluminis publici domū non pōt pōtē ꝑuati iurꝫ facere. l. fi. ff. ꝺ flu. ⁊ ad de q̄ dixi. ff. de ser. rū. q. ¶ Nona ꝯclu sio ꝙ q̄s nō pōt ligare nauē suā cū ca thena in ripa alteriꝰ si ipedimēto ē ꝫ cū fune ligare possit. vt ꝑ gl. in. ff. litto rū. isti. de re. di. ꝛm Bal. in. d. l. lapilli. pe. col. in fi. ¶ no. qz si habes molendi nū nō potes ipm ligare cū cathena q̄ trahaī ꝑ viā publicā ita vt ipediatur aditꝰ publicꝰ nisi ꝙsuetudo loci seruaret Iuū. ar. l. an i totū. C. de edi. ꝑ. cuz si. ¶ Decima ꝯclusio ꝙ flumē qđ ē ꝑn cipale nō trahit ad se ripā nisi quo ad vsum necessarium fluminis nō aūt q̄ad vsū exneū. l. ripaꝝ. ff. ꝺ re. di. ⁊ no. bar. in rub. eo. ti. vj. col. in fi. Sz si ripe sint eleuate ꝓpter inūdationē aquarū an possint ēt deprimi. vide q̄ dixi. ff. aqđu. iij. q. ꝑn. in fi. ⁊. vij. q. ꝑn. ff. q̄ro nūc de alia. q. ordinaria. in ff. cir ca scōm. in fi. ¶ Que aūt possint fieri vel nō fieri in ripis ꝑ dños vel alios vide plene ꝑ Bar. in. d. l. quomiⁿ. et Bal. i. d. l. lapilli. pe. col. ¶ Ultio ꝺ mā iterdcti ꝺ ripa mūiēda vl fricēda. vid̄ i. l. vnica ff. ꝺ ripamunięda. ⁊ plene ꝑ Ros. in libellis suis in ti. de iterdicto vt liceat ripas publicas fluminis refi cere vel munire. vbi ponit q̄t requrant ad hoc vt cōpetat illꝺ iterdictū ⁊ libel lū ⁊ positiōes. dic vt ibi ꝑ eū. ⁊ de ma teria ripe vide Bar. in. d. l. q̄minⁿ. ⁊ in trac. suo tyberiadis. ⁊ Bal. in rub. ff. ꝺ re. diui. in. xi. ⁊. xij. col. ⁊. d. l. lapilli. pe. col. in. d. l. ripaꝝ. ⁊ vide tex. in. d. l. si fi nita. ff. de dā. ife. ¶ Devado aūt quo flumē trāsitur. vide per tex. glo. ⁊ doc. in. l. fi. ff. de ser. rusti. predi. ⁊. l. si prius ff. licet. ff. de aqua plu. arcen.

¶ De aggeribus.

Aggeres sūt valla fluminū vt. l. j. C. ꝺ nili agge. ſi rūpē. Coma ta eē dicunt aggeres ⁊ in struměta qb° aq̄ diuidīt Coma em̄ ꝺr diuisio nā diuidūt. l. ag geres seu comata loca ad iuicē. vt est tex. cū gl. in. l. sacculariū. ff. in egypto. ⁊ ff. ff. de eꝺd. cri. ¶ Si in agro meo iferioꝛi magna sit abūdātia aquaruz ꝓueniēs ex agro supioꝛi. an liceat ag geres ⁊ foueas hſe. vt aq̄ ꝙsus aliam partē vadat ⁊ ager meꝰ ea euacuetur. Rñdeo. ꝫ si aliq̄ alia ꝙētio nō iterue nit. vt ē tex. cū gl. in. l. j. ff. denię ait. ff. de aq̄ plu. ar. ¶ Sz qđ sīvi cinⁿ iferioꝛ ꝫ aggeres in fundo suo ex vetustate vel pacto. an dñs supioꝛ possit cogere iferioꝛē aggeres minuere. dic ꝙ nō. ꝫ in agro suo pōt minuere. l. j. ff. ⁊ ibi gl. ⁊ doc. ff. de aq̄ plu. arc. vide q̄ dixi. ff. ti. de serut. aquedu. iiij. q. ꝓin. in fi.

¶ Quid aūt si aggerē q̄ in fundo vici ni supioꝛis erat vis aq̄ deiecit per qđ effectū est vt aq̄ pluuia mihi noceat. Uarⁿ ait si naturalis agger fuit pos se me vicinū cogere aq̄ pluuie arcen-

de actiõe ext eũ reponat vel reponi si-
nat. Idẽ si manufactũ sit neq; memo
ria ei⁹ extaret. l. in sũma. §. Itẽ varus.
in pn. ff. de aq̃ plu. arc. Utilis tñ actio
mihi cõpetit aduersus vicinũ si veliz
aggerẽ restitui in agrũ ei⁹ si mihi p-
dest. ⁊ sibi nõ nocet. vt. d. §. itẽ var⁹. in
fi. ſz si memoria extat in fine teneãt aq̃
pluuie arcẽde. ⁊ si agger manu fact⁹
sit ẽt si memoria nõ extat cogi põt vt
reponat. vt. d. §. itẽ var⁹. ver. ſz si ex-
tet. ¶ Si aggeres iurta flumẽ in pua
to facti sint in arbitrio aq̃ pluuie ar-
cẽde veniũt ẽt si trãs flumẽ noceant si
memoria eoꝝ extat: ⁊ si fieri nõ ỏbue
rũt. l. q̃ pncipalis. §. fi. ff. de aq̃ plu. ar.
¶ Sed q̃d si flumẽ publicũ multũ ex-
creuit ꝓpter qõ solet mihi dare dam
nũ ⁊ pdia mea inũdare. an possiz ag-
gerẽ adhibere vel aliã munitionẽ fa-
cere: vt pdiũ meũ tueaꝫ. dicq; sic tex.
est valde no. in. l. j. §. ſz si iniq̃. ff. ne q̃d
in lo. pub. ⁊ vide Bar. in. l. quomin⁹.
in. ix. q. ff. de flu. ⁊ q̃ dicã in. q. sequen.
Questio est quotidiana si ꝓpter inũ-
dationẽ aquaꝝ ego in aggerib⁹ meis
feci coronellaſ eleuãdo ipas ne aq̃ ex
cedẽs aggeres cõsuetos inũdaret fũ
dũ meũ q̃ facere potui. vt dixi in. q. p̃
ce. nũ quid eas p arbitrio meo ⁊ pro
pria auctoritate possim impune remo-
uere. ego teneo q; sic si auctoritate
mea ꝓpria facte sunt nec teneor pati
vt reponaꝫ nisi seruit⁹ eẽt iposita per
tex. in. l. in summa. §. idẽ ait si in agro
tuo. ⁊. §. apud manusam. cũ ibi no. ff.
de aq̃ plu. arc. ⁊ idẽ tenui. §. de ser. aq̃
duc. viij. q. p̃n. in. q. q̃ icipit. q̃ro nũc ỏ
alia qõne quotidiana. ¶ Circa scõm
in fi. q̃ro q̃ pena puniunt rũpẽtes ag
geres fluminis nisi qui est in egypto.
Rñdeo pena ignis vt flamis cõcremẽ
tur. tex. est in. l. vnica. C. de nili agge.
nõ rũpẽ. ⁊ ibi Bar. ⁊ Saly. enumerat
alios duodecim casus in q̃b⁹ pars flã
marũ penã patiẽ. Aut sunt aggeres
quos q̃libet in suo pdio facit q̃n certꝫ
trib⁹ aq̃ nili egredi flumẽ p̃ diaunt
aquã in suo pdio cõtineat. ⁊ tũc rum
pens illos aggeres punit pena extra
ordinaria. vt est tex. cũ gl. de v troq;.
in. l. sacculariũ. §. in egypto. ff. de extra
ordi. crimi. Aut sunt aggeres alteri⁹
fluminis. ⁊ glo. in. d. l. j. dicit idẽ eẽ de
eq̃tate ſm Ugo. sed Per. quem seq̃tur
Cy. ⁊ Saly. ibi dicit hoc nõ eẽ vez q;
nõ est alibi tãta cura aq̃ sicut i egypto
vbi est nil⁹. q; in egypto nunq̃ pluit.
dicit gl. in. d. §. egypto. Itẽ q; interꝓ
tatiõe legũ pene sunt molliẽde. l. iter-
pretatiõe. ff. de penis. itẽ ꝓ hoc facit
dicta rubr. C. de nili agge. nõ rũpen.
q̃ aliquã spãlitatẽ notare voluit i ag
gerib⁹ nili. Dicit tñ Cyn. in. d. l. j. q̃ si
aggeres padi apud ferrariã destruer-
enẽ habebit locũ pena ignis p̃dicta
ex quo ibi est magnũ periculũ q; pro
pter modici aggeris motionẽ posset
nou⁹ alue⁹ fieri ⁊ terra tam habitata
quã fertilis occupari q̃n flumẽ padi
crescit cũ sit eadẽ rõ. Et ita sequit ibi
Saly. ⁊ sic volnit Cy. q̃ in penalib⁹
fiat legis extẽsio p idẽtidẽ rõnes. de q̃
dic vt p doc. in. l. si ỏ. §. de viro. ff. so-
ma. ¶ Sed q̃d si aliq̃s nõ rũpit agge-
res. ſz icidit arbores q̃ sunt in aggeri
bus cã aggerũ cõseruãdoꝝ. Dic q; pe
na extraordinaria coherceri dz. vt est
tex. cum glo. in. d. l. sacculariũ. §. fi. Re
liqua circa materiã. vide q̃ diri supra
in ti. de ser. aquedu. viij. q. ꝓinc. q̃ro
nunc de alia. q. ꝓin. quotidiana.

¶ De torrente.

Torrens est qui in hyeme currit. ⁊ penne nõ ẽ. l. j. §. ij. ff. de flu. Et dr torrẽs a torreo: qõ significat siccare atq; arefacere. Et hoc iõ q; in estate siccaf. flumẽ torrẽtis nomẽ accipit. Vulgariter ãt apud nos ꝓgni torrentia vocanꝫ q̃ i foro iulij ⁊ territorio triuisino maria sunt⁊ nõ dr flumẽ publicũ ſz ꝓuatũ. q; flumina q̃ in hyeme currũt⁊ nõ i esta te ꝓuata sunt. vt dicit Rof. i libellis suis sup interdicto ne qs i flu. pu. quẽ sequitur Bar. in tract. ty beriadis. in viij. col. ver. flumon. qui dicit ex quo sunt ꝓuata p alluuionẽ nemini pñt tribuere. si eñ cursum mutãt sp solũ

remanet cui⁹ primo erat: nõ põt p allu
uionẽ adijcere apponẽdo ita q̃ põ diuz
ertẽdaꝫ sed supponẽdo põt adijcere si
cut si pinguedo agri supiozis adijcit
agro iferioꝝ. l. j. §. deniq;. ff. de aq̃ plu.
ar. Cui⁹ aũt sint ista torrẽtia Bar. di-
cit i. d. ver. flumẽ. hãc. q. esse facti. põt
em ꝓbari q̃ p alicui⁹ põ aq̃ discur-
rit ⁊ fossaz fecit vel iter põdia pluriũ aq̃
fluxit. tũc ſm terminos antiq̃s iter pre
dia diuisa erũt talia fossata. Uel põt p
bari q̃liter ab antiquo sunt possessa. ſz
vt sepe accidit nihil sufficiẽs põt ꝓba
ri. tũc putat illoꝝ q̃ ꝓpe ab vtraq; pte
predia possidẽt cuiusq; vsq; ad mediũ
ar. ei⁹ q̃ dr de insula. ⁊ de alueo dimis
so. l. adeo. §. insula. ⁊. §. q; si toto. ff. ỏ ac
qui. re. do. ⁊ ꝓbaꝫ in. l. ij. §. ꝓterea cum
gl. ff. de aq̃ plu. ar. q̃ tñ intelligit nisi ea
fossata essent in vsu pub. q; tũc dicerẽ
tur publica. l. ij. §. hoc interdictũ. ff. ne
q̃d i lo. pu. ⁊ expresse, ꝓbaꝫ i. l. j. §. fossa.
ff. vt i flu. pu. nauigare. ¶ Sz q̃d si re-
periũtur instra antiq̃ in quib⁹ posses-
sores p̃dioꝝ a latere emerũt p̃dicta ⁊ p
fine appositũ fuit fossatũ an ad illos
ptineat. Uidet q̃ nõ ipsaz rẽ emimus
nõ ei⁹ fines. ⁊ p hoc facit q; fundi ni-
hil est nisi q̃ inter se ẽtinet. l. fundi. in
pn. ff. de actio. emp. bar. in loco palle.
tenet ẽ itũ. sez q̃ fines appositi. i. fossa
ta intelligunt esse eoꝝ q̃ a latere p̃dia
possidẽt vt supra dictũ est. Nec ob. q̃
fines nõ emũtur q; fateoꝝ. ſz tñ ẽ possi
bile q̃ rei vẽdite accedũt sicut ẽt si po
nerem⁹ ꝓ fine viã q̃ quo ad q̃d fundo
accedit. ff. de acq̃. re. do. l. marit⁹. Nec
ob. d. l. fundi. in pn. q; regula q; fundi
nihil est nisi q̃ iter se ẽtinet patiẽ ex-
ceptionẽ p aliq̃s leges. vt in aq̃ductu
q̃ est eẽ p̃dii. ff. de ẽhen. emp. l. aq̃du. ⁊
in liminib⁹ p̃dioꝝ. et in fossis. l. ij. §. ꝓ-
terea. ff. de aq̃ plu. ar. ¶ Põt dubitari
si vicin⁹ flumẽ torrẽs auertit ne aq̃ ad
eũ ꝓueniat ⁊ hoc mõ effectũ est vt vici
no noceat an agi ẽ cũ aque plu. arcẽ.
actione possit. Et dicẽdũ est q̃ non q;
nõ fecit vt tibi noceat ſz ne sibi noceat
tex. est not. in. l. i summa. §. idem labeo
ait si vicinus. ff. de aqua pluui. arcen.
Nam licitum est in suo aggerem vel
aliã munitionem facere ne flumẽ sibi
dãnum det ⁊ predia sua deuastet. l. j. §.
sunt q̃ putent versi. sed si aliqua. ff. ne
q̃d in flu. pu. ⁊ adde q̃ dixi in ti. p̃cedẽti
ver. sed quid si flumen cum ver. seq.

¶ De vallibus aquosis.

Valles excre uerunt ⁊ alienũ occupaue-
runt p̃diũ. illi⁹ sunt valles
cui⁹ erat p̃diũ. ⁊ si ỏcrescũt
illi⁹ erit p̃diũ cuius erãt valles. vt p-
baꝫ in. l. si vicinus. §. lacꝰ ſm secundã
glo. ff. de aqua plu. arc. ⁊ ita Bar. exẽ-
plificat illũ tex. in vallibus rauenneñ.
Sed si valles essent publice indicãdũ
esset sicut de flu. publ. eadẽ ratione vt
habeẽ in. l. lacus. ff. de acqui. re. do. ⁊ vt
de q̃ dixi de lacu in titu. de flu. ver. flu
mina publica. ¶ Et ex p̃dictis sequit
q̃ in eis licitũ sit cuilibet piscari vel
cannelas aut herbas incidere vel pa
sculari si sunt publica. secus si sunt pri
uata. ar. §. locoꝝ. insti. de re. di. cum si.
¶ Sed q̃d si in vallib⁹ reperiẽ terra cũ
herba ⁊ cannelis natis que de loco ad
locũ mouenẽ ⁊ tori vulgariter appell̃
tur. an erũt publici vel priuati tanq̃
insula dic q̃d erunt eius cuius
est aq̃. si aqua valliũ erit ꝓuata isti to
ri sic erũt ꝓuata. Si publica publi-
ci. de quo dic vt dixi. §. de ifulis. v. q. in
fi. ⁊ de istis totis vide etiã que dicã. j.
de piscaria. in fi. de alijs autẽ vallib⁹
nõ aquosis vide. §. ti. de vallibus ⁊ pla
neriꝰ. ¶ De paludibus etiã aliquid
dicamus si opus quis fecerit vt aquã
excluderet ne ad fundũ suũ veniret q̃
ex vndatione paludis in agrũ ei⁹ flue
re solet si ea palus aqua plu. ampliaꝫ
eaq; aqua repulsa eo opere agro suiui
cini noceat aque plu. ar. actione opus
cogitur tollere. vt est tex. in. l. j. §. ij. qui
incipit. neratius scribit. ff. de aq̃ plu.
arcend. agri⁹ vel loci vsufru. legatus si
fuerit mandatus ant stagnum iaz sit
aut palus proculdubio extinguitur. l.
quid tamen. §. j. ff. quib. mod. vsufruc.
cũ concoꝝ. Cetera circa istã materiãvt
de in toto ti. C. de allu. ⁊ palu.

¶ De fonte.

SI quis fonte aque eius annovsus fuerit nec vi nec clā nec p̄cario quomin⁹ vtaꝫ viz fieri p̄tor p̄hibet.l.j. in p̄n. ff.de fon.ꝛ i tota illa.l. declarātur hec verba, itē p̄t aquā purgare restituere ꝛ cohercere vt vtaꝫ eo modo quo eo anno vsus est.d.l.j.§.deinde ait p̄tor.ꝛ cohercere dī aquā cōtinere sic ne fluat vel dilabaꝫ.d.l.i.§.cohercere. ¶Seruit⁹ aque hauriēde ex fonte constitui p̄t.vt.d.l.j.§.i.ꝛ oliꝫ ꝑstitui nō poterat seruit⁹ aq̄ducende vel hauriende nisi ex capite vl fonte. Hodie ꝫo ex quocū q̄ loco ꝑstitui p̄t.vt est tex.cū gl.in.l. seruitutes aq̄.ff.de ser.ru. p̄e. Caput aūt fontis dī ipse fons.l.j.§.caput.ff.d aqua quoti.ꝛ esti.et dixi.§.de flu.ver. caput fluminis. Iꝫ fons oriaꝫ in agro tuo tñ si lōgo tpe dixi aquā ēt ex fundo tuo nō est necesse vt doceā quo iure duco.ꝛ ita titulū allegare nō cogor. ꝛ si ipediar a te vel ab alio aquā ex dicto fonte ducere ad fundū meū possuꝫ agere vtili actiōe exēplo aliorꝫ fuitutū.vt est tex.no.ꝛ ibi gl.ꝛ doc.in.l.siqs diuturna.ff.si ser.ven.si fundo seiano cōfinis fuerit ex quo fonte p fundum seianū aquā iure ducebam meo facto fundo seiano manet fuit⁹.l.si mihi.§. si fundo.ff.de ser.ru.p̄e. ¶Si fons ex aruerit ex q̄ ductū aq̄ habeo isq̄ post cōstitutū tps ad amittēdā seruitutem ad suā venā redierit.an aq̄ductū amiserim.dic q̄ sic Iꝫ restituiť.vt est tex.in l.vnus ex socijs.§.fi.cū.l.se.q̄ incipit.ꝛ attilicini⁹.ff.d ser.ru.p̄e.ꝛ vide q̄ dixi §.de alueo.ver.Iꝫ pone qđ ipetus flu. ꝛ ver.sed dubitari.Habēs fontē in superiori fundo neq̄ vērē neq̄ pānos lauabit in riuulo descēdēti si pp hoc aqua deturbareť oino.l.apud trebatiū in p̄n.ꝛ ibi Ang.ꝛ doc.ff.de aq̄ plu.ar. ꝛ ibidē no.Bar.in.l.cū sup.C.de re.mili.lib.xj.vt est tex.in.l.sollicitatores. i fi.ff.de extraord.cri.de ista materia tōtis hr̄ p̄spe in tit. de cā pos.ꝛ ꝓprie.§. priuata.ꝛ p Rof.in libel.suis.ti.de interdi.de fonte.ꝛ vide q̄ plene dixi.§.in ti.de ser.aq̄du.in.xj.q.p̄nci. vbi etiam posuī de aq̄ quoti.ꝛ esti.ꝛ aqua q̄ ex castello ducit.ꝛ in de aq̄ plu.ar.ꝛ ō cloacꝫ et vide que plene dixi.§.i titu. aq̄ haustus.vij.q.principali vsq̄ ad fi.illi⁹ ti.

¶De riuis.

ERiuis est etiā aliqđ dicēdū. Riuus est locus p lōgitudinē tōpssus q̄ aq̄ decurrit.l.j.§.j.ff.de riuis fluminū. Flumē a riui magnitudine discurrēdū est. aut estimationē circūcolentiū.l.j.§.j.ō flu. ꝛhoc noie riui aq̄ fluēs cōtinet.vt dicit ibi glo.seruit⁹ naturaliter nō manufacto ope ledere p̄t fundū seruiētē quē admodū ꝛ imbrib⁹ crescat aq̄ in riuo vt ex agris in eū fluat.aut aq̄ fons in xta riuū.aut in eo ipo inuētus postea fuerit.vt est tex.in.l.si mihi.§. seruit⁹ ff.de ser.ru.p̄e.st p fundū ius est mihi aquā de riuo ducere hec iura tacite se quētur vt reficere mihi riuū liceat et adire cū ꝓprie possim ad reficiēdū eū cū fabris meis. Itē si spatiū relinquat mihi dñs fundi q̄ dextra ꝛ sinistra ad rinū eā ꝛ quo terrā limū lapidē arenā calcē iacere possiꝫ.vt est tex.elegās in l.refectōis.§.fi.ꝛ ibi p gl.ꝛ doc.ff.cōia. p̄e.ꝛ facultas refectiōis cā accedendi ad ea loca q̄ nō seruiunt facultate tributa ex qb⁹ fuit⁹ debeť nisi in ꝓcessione seruitutis notatim ꝓcessum sit quā partē accedere deberet vt est tex.valde notabilis in.d.l.refectiōis.in p̄n.q̄ facit ad multa.ꝛ ibi p doct. nec iuxta eū nec supra eū si forte sub terra aqua ducať locū religiosum dñs soli facere p̄t ne seruit⁹ itereret.Iꝫ ꝛ depssurū et eleuaturū riuū per quē aquā iure ducebā ptāēť haberes nisi ne id faceres cautū sit in.d.l.refectiōis.ij.ꝛ.iij.fino.

¶Quis aūt teneať manumittere riuos ꝛ ēt expurgare.vide q̄ plene dixi. §.de ser.aq̄du.versic. supest alia q̄stio q̄s teneať. ¶Reliqua q̄ ad materiā rii spectāt.vide in toto ti.ff.de riuis ꝛq̄ plene dixi i ti.de ser.aq̄du.in.xj.q. p̄n. ver.q̄rtū ē interdictū de riuis vbi posui quot sunt necessaria,vt istō iterdi

tū competat ꝛ libellum ꝛ positiones actoris et rei.

¶De piscatione.

PIscari cuilibet licitū est in mari qđ natura oībus ꝓz.l.vēditor.in p̄n.ff.cōia p̄e. sīr Iꝫ i littore maris.l. nemo.§.fi.ꝛ.§.ripaꝝ.ff.de re.di.q̄ littora cōia sunt oīb⁹ sicut aer. l. iniuria rū actio.§.fi.ff.de iniur.ꝛ p̄t q̄libet piscari in littore ante ēt edes meas ꝛ hostiū.ꝛ si ipm piscari ꝓhibeam teneor actione iniur.vt ibi ꝛ.l.ij.§.si q̄s i mari.ff.ne qđ in lo.pu.nisi ꝙētū eēt vt in loco illo maris piscari nō posses.q̄ꝛa let talis ꝙētio.vt est casus notabilis in.d.l.vēditor.in p̄n.et dixi plene.§.de mari circa p̄in.ꝛ ō cū p̄mū pisces qs in mari vel in littore ceperit sine dubio ei⁹ in cui⁹ p̄tārem ꝙueniunt fit ad quisitio sicut de feris captis etiā ōr.l. qō in littore.ff.de adqui.re.do.Jn mari piscāribus licitū est casaꝫ in littore ponere i q̄ se recipiāť.d.l. ripaꝝ. ¶In fluminib⁹ ꝛ portu ius piscandi est cōe oīb⁹.vt.§.flu.insti.de re.di.qō fallit in pluribus. ¶Primo qñ flumē est p̄uatū aliter nō.l.iniuriaꝝ actio.§.fi. in fi. ff.de iniur. ¶Scdo fallit qñ ius piscādi est p̄uatū puta q̄ est vēditū p p̄n cipē sicut in lacu garde ꝛtingit in quo sūraliū piscarie ꝓuate q̄ fuer⁹ vēdite p dños verone ar.d.§.fi.cū.l. seq. q̄ incipit siue sit maris,ꝛ ar.c.j.circa finē ibi piscationū reddit⁹ in ti.q̄ sint regalia. in vsi.feu. ¶Tertio fallit qñ esset facta cōuentio cū vicino vt in domo sua piscari nō possit.vt.d.l.vēditor.in p̄n. ff.cōi apzedio.q̄.l.hz locū etiā in flumi nib⁹ publicis, vt dixi in ti.de mari.in p̄n. ¶Quarto fallit qñ ꝓnceps vel ciuitas ꝓhiberet ne q̄s i flu.piscari possit vt est in lacu perusino.ꝛ dixi.§.de lacu. ¶Quinto fallit qñ esset cōsuetudo vt piscareť solū p vsu pub.ꝛ nō p p̄uato vel p priuato sed certo tpe tm̄, q̄ cōsuetudo vicē legis sustinet.d.l. vēditor §.si ꝙstat. ¶Sexto fallit qñ q̄s p̄scripsisset ius piscādi:q̄ tūc alī⁹ i eo loco piscari nō posset.ꝛ ista p̄scriptio ꝓcederet sīn dubio si fuisset i possessiōe piscādi p tm̄ tps cui⁹ initij memoria nō exstat q̄ p tm̄ tps p̄scribunť lo.pu.l. hoc iure.§.duct⁹ aq̄.ff.de aq̄ q̄ti.ꝛ esti.no. bal.i.l.lapilli.i.ij.q.ff.de re.di. ¶Sed nunq̄d sufficiat quē piscatū fuisse.per xx.vel.xxx.ānos ad hoc vt supueniēte ꝓhibere possit piscari vide gl.ord.i.§. flu.i ver.olb⁹.insti.de re.di.q̄.§.ō ser. aq̄duct⁹.ix.q.p̄n.ver.ex p̄dict⁹ sequit. Si ager cui⁹ vsufr.tu⁹ sit flu.vel mari inūdatus sit vsufruct⁹ amittit cū etiā ꝓpietas eo casu amittať nec piscari retinere qđē poterim⁹ vsufru.vt ē ter. valde no.i.l.si ager.ff.quēad.ser.amit. ꝛ p illū tex.dicit not.Bal.in.d.l.lapilli in p̄n.qō si starē mille annis sup fluctibus maris nihil ꝓpetue ꝓpietatis ac q̄rerē. ¶Quid aūt si ꝓcedit: mihi ius aq̄ducēde ad piscariā meā vel cisternā.an sit seruit⁹ realis.Dicas q̄ sic.q̄ debeť fundo meo.iuxta no.i.l.pecoris ff.de ser.ru.p̄e.ꝛ.l.vt pomū.ff. de ser. vt dixi.§.in ti.de ser.aq̄du.ij.q.p̄nc. ꝑ. itē qđ si ꝓcedit mihi. ¶Si q̄s hzvsufr. piscū q̄ sunt in viuarijs p̄t ptices occidere ꝛ alios substituere ꝓpter difficilē eorū discretionē.l.vsufructuariū venāri.§.si in viuarijs.ff.de vsufru. ¶Si venditur fund⁹ in q̄ sunt pisces in piscinis.illi pisces nō sunt editi neq̄ fundi nō magis q̄ pulli aut cetera animalia q̄ in fundo sunt.l.iulian⁹.§.fi.cū trib⁹. ll.seq.ff.d ac.emp. ¶Si q̄s ꝙduxit valles aut paludes vt ibi possit piscari et in eis reperiatur certa pars terre eleuata ab alueo ꝛ toti vulgariter appellanť.ꝛ pisces oēs in hyeme se reducūt sub eis vt in vallib⁹ padue ꝛtingit an sit licitū ꝙductori aperire dictos torros ꝛ oēs pisces accipe. Et dicas q̄ nō.q̄ isto modo ius piscādi destrueret nisi alios reponeret.ar.d.l. vsufructuarij §.in viuarijs.ꝛ ar.l.si merces.§.cōductor.ff.loca. ꝛ hoc vī aperte ꝓbari.in l.videam⁹.§.itē prospicere dz.eo.titu. Preterea hoc etiā ꝓbatur q̄ cōductor tenetur ante oia secundū legē idest cōuentionem facere ꝛ si quid.in.l.preter missum fuerit id ex bono ꝛ equo pre-

stare dz.vt dicit ter.insti. loca.§. cõductor.sed ex bono ⁊ equo est vt ꝓductor piscinę nõ destruat totã piscinã qz dz habere fructꝰ piscãdi ⁊ nõ oẽs pisces ita vt piscaria ꝓsumaꝝ facit.l. j.⁊.ij.ff. de vsufr.⁊ idẽ dico si locaret ius piscãdi in flumine vel fonte aut piscaria. qz nõ posset oẽs pisces tollere nisi alter conuentum esset quod nota: quia est quotidianum.

¶De Aere.

AEr cuiusqz vſ cõis est ⁊ sicut mare ⁊ littora maris. l. iniuriarum actio.§.fin.ff.ne qd in lo. pu. ⁊ tãqz cõe ppetuo i totũ occupari nõ põt.ꝓdicit Bal.i.l.lapilli.in prin.ff.de re.di.⁊ si aliquẽ vti aere ꝓhibet actione iniur.tenet.vt.d.§. fi. Nõ põt itaqz qs nobis aerẽ vel solẽ tollere nisi edificãdo iuxta ea ꝙdixi.§. in li.j.in ti.ne prospe.offi.tiũ.q.vbi posui de diogene philosopho qui stabat ad solẽ nã aer supra domuz nostrã dz esse liber vsqz ad celũ.vt est tex. cũ gl.i l.j.§.pe.⁊.l.fi.ff.qõ vi aut clã. iõ nõ est licitũ facere pontẽ supra viã publicã vel flu.pub.vel fundũ priuatũ.l.pe.ff. de flu.⁊ no.Rof.in ti.de iterdi.ne qd i lo.pu.fi.ver.vij.in fi.⁊ Spe.in ti.de cãpos.⁊ ppte.§.in ꝓfessoria.§.itẽ qritur habeo domũ.⁊ Bal.in.l.lapilli.in vlt. col.ff.de re.di.Sz qd si ex odore soli locus pestilẽtiosus fiat.ſ.ex fetore terre etiaz priuate vt qz fiãt ibi sulfuraria tenebiꝝ interdi.ne qd in lo.pu.vt ẽ tex. cũ gl.no.in.l.ij.§.idẽ aut si odore. ff. ne qd in loco pub.idẽ si cozrũpat aerẽ apponẽdo sterc⁹ vel aperiẽdo cloacã.l.j. §.j.ff.de cloa.⁊.l.pe.§.pe.⁊ ibi hoc no. gl.ff.qõ vi aut clã.⁊ iõ ꝓtor introduxit duo interdicta de cloacis purgãdis ad salubritatẽ ciuitatis. nã celũ pestilẽs ⁊ ruinas minanꝝ imunditie cloacaꝝ d.l.j.§.j.de cloa.⁊.l.de pupil.§. si qs rinos. ff. de no. ope. nun.⁊ ꝓpterea alꝰ iudicauit i ciuitate verone qd vnꝰ pellipari nõ posset facere molliticiũ i domo sua ob maximũ fetorẽ q̃ exalabat ex eo ⁊ nocebat vicinis idẽ dic de sutribꝰ artribꝰ fetẽtibꝰ nũqd aũt fabri possint malleare idomo sua itavt ex sono mallei distur bẽt mẽtẽ doc.vicini.viõ bal. ⁊ doc.l.l.j.C.de stud.li.vt.ro.li.⁊.p ca no.marie p Jo.ẽ imo.i.c.vña.eẽ ẽ locus ⁊ qd si eẽt vicinꝰ ifirmꝰ collige ex his q̃ no.i dictꝫ iuribꝰ. ¶Qñ ãt est malꝰ aer nũqd teneaẽ qs ibi stare vl venire.viõ gl.⁊ doc.i.c.si vo eẽ ẽ iniur.⁊.l.de etate. ff.ad tre.q̃ plene dixi.§.ẽ ser.aqdu.circa fi.vbi posui materiã ẽ cloacꝫ.⁊adde q̃ pp bonũ aerẽ ⁊fic celi oportũitatẽ fũdus magꝫ estiaẽ ⁊si minꝰ ipꝫ vẽdiderit ex hoc solo.forte posset i integꝫ restitui qz est in loco vbi est optimꝰ aer,sicut ex eo qz fuit malozꝫ suoꝝ iuxta.l. si emp. ff.de mio.⁊ pbaẽ.i.l.j.§.ſz si rẽ ꝙ.⁊ als videam⁹ ibi vl oportũitatẽ celi.vl illic educatꝰ sit vl parẽtes sepulti.ff. si qd i frau.patrõi. qõ bñ no. ¶Si qs fumo corrupto aliquẽ pemerit pena exordi. teneẽ.l.sollicitatiõe.§.j.ff.de exord.cri. Nũqd vsufr.odoꝝ vl aromatum cõstitui possit. dic nõ ꝓpe lz ad senatusconsultũ erit ẽscẽdẽdũ ꝙ cautiõe loqt.l. si sane.ff.ẽ vsuf.ea.re. q̃ vsu ꝓsu. ¶Si qs hz areã i q̃ solet frumẽtũ vẽtare vt excutiaẽ a palea an possit vicinꝰ edificare i suo ita vt vẽtũ auferat illi aree. casꝰ ẽ.i.l.fi.§.fi.C.ẽ ser.⁊ ibi ꝓ doc.⁊ ange.i.l.ipator.ff.de ser.vr.p. ¶Sz põe q.q̃ fuit ẽ fcõ i ꝑsona gonelle q̃ magnꝰ bufonus vulgariter appellaẽ.nã dũ esset bãnitꝰ sub pẽa capitali ne ferrariã accederet emit vnũ plaustrũ padue et terrã paduanã posuit i dcõ curru quẽ ille ascẽdit ⁊ postea accessit in ciuitatẽ ferrarie dicẽs se nõ eẽ i territorio ferrarie sz padue ex q̃ tãgebat territoriũ ferrarien.Sz dicit Ang.i.l.q̃ sella. ff.ẽ ser.ru.p.q nõ fuit bonũ ꝓsiliũ p illum tex.q̃ vult q qs ẽ ire p fundũ alterius qñ sella vl lectica vehitꝫ.⁊ adde q̃ not. Bar.⁊ doc.sz ꝓ gonella. facit gl.isti.ẽ iu.gẽ.na.⁊ci.i pn.ff.celo.vbi exponit.i. aere vt sunt aues q̃ i arboribꝰ in aere nascunt.vt.§.apiũ.insti.de re.di.⁊ sic ille tex.cũ gl.ꝓbat q q̃ est in arbore ẽt esse i aere ⁊ nõ in terra.tñ dicẽdũ ẽ ipm esse sub territorio in quo est arbor.

¶De igne.

ULtimo loco supest de igne q̃rto elemẽto aliq̃ dicere,⁊ de igne loquamur q̃ apud nos ẽ vsus.qz varijs ex causis fit iõ ꝓ eũ pcurram⁹.Et ꝓmo ẽ igne familiari. ¶Nũquid sit licitũ facere ignez iuxta parietẽ cõmunẽ dic aut ꝓtalem ignẽ torreẽ aut dãnificaẽ paries cõis ⁊ nõ põt.vt est casus.i.l.qdã hiber⁹.in prin.ff.de ser.ru.prę.Aut nõ torreẽ vel nõ dãnificareẽ ⁊ põt;vt ibi a cõtrario sensu.⁊ ar.l.fistulã.§.fi.eo.ti.⁊.l.si seruus seruũ.§.si furnũ.ff. ad.l.aql.et ex hoc no.plures ꝓclusiões. ¶Primo q nõ lz facere ignẽ iuxta murũ cõez in q̃ nõ sit caminꝰ si ex illo igne posset inferri dãnũ muro.vl qz ẽ subtilis vl quia sit ignis moderatꝰ qõ no.ꝓ pauperculis q̃ sepe ignẽ faciũt ꝓpe murũ qz nõ habẽt caminũ. ¶Scõo ꝓclusio nõ lz facere caminũ i muro subtili si flãma ignẽ nocere possit muro. ¶Tertia cõclusio si ẽ factꝰ caminꝰ i muro cõ ⁊ de volũtate vicini nõ põt in eo fieri ignis talis q̃ vicino nocet qõ nota ꝫ nobiles ⁊ potẽtes q̃ solẽt facere magnũ ignẽ si noceret vl timereẽ ne noceat vicino.l.si ꝙꝰ ꝙũ.§.si furnũ.ff.ad.l.aq. ¶Quarta cõclio si murꝰ eẽt grossissimꝰ:tñ nõ lz ita magnã facere ignez vt timeaẽ ne flãma ascẽdat caminũ ⁊ iferat piculũ vicio p.d.§.si furnũ.qõ no.ꝫ faciẽtes nuptias. ¶Quinta cõclio.si qs hz i ꝑte superiori domũ ⁊ alẽ i inferiori nõ põt superiorẽ facere ignẽ ita magnũ vt sit dubitãdũ ne solariũ sup q̃ ignis ponit accẽdaẽ vel offendaẽ.l.sicuti.§.Arist. ⁊ qõ ibi no.ff.si ser.vẽ.qõ;silr no.ꝫ faciẽtes nuptias qñ hoc euenire ꝓtigit qñ coqnã faciũt in solario. ¶Sexta ⁊ vltima cõclusio.si in ꝓdictis casibꝰ timeẽ dãnũ põt peti cautio dãni ifecti. ⁊ si dãnũ datũ est qz paries sit exustꝰ põt agi actiõe in factũ.d.l.si seruꝰ seruum.§.si furnuz.ff.ad.l.aql.⁊ ꝓdictis adde q̃ dixi supra in.j.lib.ti.de fornace.⁊ titu.de balneo ⁊ stupha. ¶Quid aũt si locauit tibi domũ ⁊ pueni i locatiõe vt ignẽ in domo nõ hꝫres,et tñ tu ignẽ habuisti ⁊ fortuito casu ortũ est incendiũ an teneaꝝis. Dicas q sic.qz nõ debuisti ꝫ cõuentionẽ habere ⁊ culpa ꝓcessit casum.ideo teneris etiã ẽ casu. vt est casus no.in.l.videam⁹.§.j.ff.loca. Sed si esset actũ vt ignẽ innocẽtẽ haberes tũc nõ teneris de casu fortuito. vt.§.casus est. in.d.§.j. ¶Quid si inter locatorem ⁊ conductorem conueniꝫ tur ne in domo fenũ aut palea ponereẽ ⁊ ꝓductor posuit.deinde seruꝰ igne allato succendit.Dic q teneẽ cõductor ex locato nec liberabitꝫ dãdo seruũ ꝓnoxa qz ipse cõductor cãm ꝓbuit inferendo aliquid ꝓtra conuentionẽ et ipsum idẽ si quilibet extraneus ignez iniecerit ea rõne.vt est tex.no.i.d.l.videam⁹.§.fi.cũ.l.seq.quã ppetuo tenementi.qz idem esset in alijs si.casibus. ¶Quia ex isto igne gñaẽ fumꝰ põt dubitari an habens domũ inferiorẽ possit facere tam grandẽ fumũ vt superiori noceat.⁊ hic est tex.in.l.sicuti.§.ariſt.⁊ .§.fi.ff.si ser.ven.de quo dic.vt dixi.§. in ti.de fumo.Et quid si esset fumus q̃ malum odorem redderet:⁊ vicino noceret ꝓhiberi posset ne talẽ fumũ mitteret.ar.eoꝝ q̃ dixi.§.in tit.precedẽti. ¶Scõo principaliter q̃rit qd de igne fornacis ⁊ furni.dic vt hꝫ.in.l.si seruꝰ seruũ.§.si fornicari⁹.⁊.§.si furnũ:⁊ ibi glo.⁊ doc.ff.ad.l.aql. ¶Tertio q̃ritur qd de igne i stipulã ad paludẽ imisso. dic si qs imisserit ignẽ cõburẽdi cã et vberiꝰ euagaẽ ⁊ pgressus ignis alienã segetẽ vinetã aut nem⁹ vel domuz cõbusserit reqrẽdũ est an iperitia eius aut negligẽtia id acciderit.nã si de vẽto culpe reꝰ est nã q̃ occasionẽ damni dat dãnũ dedisse vꝫ in eodez crimine est q̃ non obseruauit ne ignis lõgius ꝓcederet.at si ola q̃ opꝰtuit obseruauit sz subita vis vẽti lõgiꝰ ignẽ ꝓduxit caret culpa tex.est nota.in.l qui accidit.§.j.ff.ad.l.aql.de q̃ dic.vt ibi per glos.⁊ doct. ¶Quarto q̃rit qd de igne piscatoꝝ.dic piscatores ꝓhibẽt ne nocre lumine ostẽso fallãt nauigãtes q̃si in portum aliquem delaturi quomodo in piculo naues ⁊ q̃ in eis deducãt sibiq exercẽdã prędã darẽt.Et si alꝰ

ter faciunt puniri debent ac si ipsi raperēt ea que nauigio empta essent. vt est text.in.l.ne piscatores.ff.de incē. rui.et naufra. ¶Quinto queritur de igne qui aliquādo dolo immittitur i edes alienas vel in aceruū frumenti: dic si quis edes vel aceruum frumēti iuxta domum positi cōbusserit victꝰ verberatus igni necari iubetur si dolose hoc commiserit. Si vō casu.i. negligentia aut damnum refarcire iubetur: aut si minus idoneꝰ sit leuius castigabitur. Et appellatiōe edium omnes species edificij continentur. vt est text.in.l.qui edes.ff.de incē.rui.ꝛ naufra.que.l.locum habet etiā in eo qui combussit torcularia secundum Bar. qui dicit ita de facto vidisse obseruari. Et idez tenet Flo.in.l.si qs fumo.§. j.in fi.ff.ad.l.aquil. q̄ dixit esse in eo q̄ combussit tentoria pāno ꝓ:sed nunqd ista pena ignis vl alia ℨ incēdiarios locum habeat de iure canonico. vide text.gl.ꝛ doc.in.c.magne.extra de sen. excom.ꝛ.c.fi.de sepul.ꝛ.c.si qs domuz. de iniu.ꝛ dam.dato.ꝛ pro declaratiōe. d.l.q̄ edes.vide Bar.i.d.l.iij.ff.de off. prefe.vigi.ꝛ Cy.Bal.Sal.in.d.l.data opera.C.qui accu.non pos.ꝛ Ang.de are.in suo tractatu maleficiorꝫ in gl. in ver.incēdiario.in prin. ¶Sexto ꝛ vltimo queri posset de incendio qō fit in domibus vel hospitijs sine dolo an dñs teneat si domus erat aliena vel de rebꝰ alienis in domo cōbustis vel pro domibus ciuis cōbustis.ꝛ et aliꝫ casibus:ꝛ quia ista nō est materia nostra seruitutis ampla ꝛ profunda est contentus ero solum me remittere ad scribentes de ea.ꝛ ideo vide in primis ter.ꝛ gl.ꝛ doc.in.l.si vendita.ff. de pi. ꝛ cōmo.rei ven.et ibi plene per Sal.et ter.et doct.in.l.iiij.§.j.ff.de offi.prefe. vigi.et ter.et docto.in.l.cum duobꝰ.§. dāna.ff.pro soc.et.l.in iudicio.C.loca. ꝛ Ey.ꝛ Bal.ꝛ Saly.plene.ꝛ doc.in.d.l. data opera.ꝛ per eundem Saly. late. in.l.qui fortioris.C.de pig.ac.et Flor. in.l.si quis fumo.§.j.ff.ad.l.aquil.ꝛple nissime per Angel.de aret.in tractatu maleficiorum.in.d.glo.in ver. incendiario.ꝛ plene elegāter per solennem doc.d.Pe.de alas de padua in disputatione sua que incipit ex orto incendio in vna ꝓtrata.et vide etiam ter.in l.ex conducto.§.fi.et.l.videamus.§.ff. loca.ꝛ in toto titu.ff.de incen.rui.et naufra.ꝛ in.l.eum.C.de fur.et p Cy.i l.ad comparandas.C.man.ꝛ per Alb.de ro.in.l.fistulas.§. si quis fundum.ff.de ℨhen.emp.ꝛ per ter.ꝛ doc.i c.fi.extra de sepul.ꝛ.c.tua nos.de sen. exc.ꝛ.c.si qs domūde iur.ꝛ dā.dato. et.xij.q.ij.cum deuotissimaz. et.xxj.q. vlti.c.si quis membroꝫ.ꝛ.c.pessimam et.xxiij.q.iij.c.quisquis per domum. vbi plene de hac materia.

¶Explicit Tractatus de seruitutibꝰ rusticorum predioꝝ.d.Bartolomei Cepolle Juris vtriusq̄ doctoris famosissimi.

¶Incipit tabula cautelarū dñi Bartolomei Cepolle de verona.
¶Cautela q̄bꝰ modis euadeꝝ qs posit penā mortis ꝓpꝫmissuz crimē. j.
¶Cautela liberandi aliquez a morte iuste damnatum. ij.
¶Cautela relaxandi incarceratū. iij.
¶Cautela impediendi testē ne deponat in causa. iiij.
¶Cautela euadendi grauioꝛez penā pro delicto. v.
¶Cautela q̄o minoꝛ euitat cōdēnationem in causa ciuili. vj.
¶Cautela excusadi hēdē ñficiētē vl minꝰ iuridice inuentariū ꝓficiētē. vij.
¶Cautela,p illo q̄ nō appellauit a sententia lata ꝓtra ius litigatoris. viij.
¶Cautela qua qs faciat bācharium seu nūmulariū acceptare literas cābij seu debitoꝛē sunz debitū ꝓfiteri ix.
¶Cautela ,p emēte reꝛ furtiuā vel vi raptā vt nō perdat pretiuz. x.
¶Cautela ,p obligato ad soluēdū magnā quatitatē qō parua quātitate soluta libereꝛ. xj.
¶Cautela ad euitandū infamiam in actione famosa vel crimine. xij.
¶Cautela qōvltra tertiam dilationē possunt testes produci. xiij.
¶Cautela ,p filio familias q̄ non teneaꝫ ex ℨctu de quo alꝫ teneret. xiiij.
¶Cautela q̄ dñs nō possit ratificare gesta p suū illegitimū ,pcuratoꝛē xv.
¶Cautela q̄ inuitꝰ non compellatur quis ad tutelam. xvj.
Cautela ad validādū iudiciūagitatū cū ,pcuratoꝛe tutoꝛe cura.vlsindi.xvij.
¶Cautela ad cōcoꝛdiā q̄ vtamur verbo peragere. xviij.
¶Cautela ad excludēdā vl causandā simulationem cōtractus. xix.
¶Cautela ad prozogādū tps itroductū a statuto i ꝓscriptione. xx.
¶Caut.ad ꝓuādū filiū legitimū.xxj.
¶Cautela ,p vasallo vel emphiteota vt possint reꝛ alienare ecclesia vel domino irrequisitis. xxij.
¶Ca.ñ obstāte lege ꝓmissoria q̄ i pigꝛibꝰ ipꝛobaꝫ pignꝰ efficiaꝫ creditoꝛ.23
¶Cautela ,p tutoꝛe qñ celebraꝫ ℨctuz nomine pupilli. xxiij.
¶Cautela ad impediendum inqsitionē incriminali. xxv.
¶Cautela q̄ cā non exeat de manibꝰ iudicis. xxvj.
¶Cautela ,p debitoꝛe ad ,plongāduz solutionē debiti. xxvij.
¶Cautela quod quis non teneatur actione iniuriarum. xxviij.
¶Cautela q̄ valeāt gesta a minoꝛi p te vniuersitatis vl collegij. xxix.
¶Cautela q̄ quis non possit accusari criminaliter. xxx.
¶Cautele q̄ non facta excussione. cōtra debitoꝛem possit fieri ℨ debitoꝛez debitoꝛis. xxxj.
¶Cautele ad impediendum rei alienationem. xxxij.
¶Cautela pro iniuriato si vult agere actione iniuriarum. xxxiij.
¶Cautela pro illo q̄ secure vult emere rē litigiosam lite pēdēte. xxxiiij.
¶Cautela ,p accessoribꝰ ptātis q̄ nō patiaꝫ scribi apō acta qō de eoꝝ cōsilio ptās criminosuz ꝓdēnauit. xxxv.
¶Cautela ℨ illū q̄ dat operā q̄ legatū alterifcm adimaꝫ a testatoꝛe.xxxvj.
¶Cau.qfiꝝ statutū qō a sniaꝫ iferioꝛ nō possit appellari ad supioꝛē.xxxvij.
Cautela ad istituēdū filiū spuriū .38.
¶Cautela ad excusandū mādātē cōmitti delicū q̄ mādatariꝰ dicat se cōmisisse ōlictū exequēdo mādatū. 39.
¶Cautela i fauoꝛē illiꝰ q̄ mādato alteriꝰ alteꝝ occidit q̄ mitigeꝫ eiꝰ pena.xl.
¶Cautela ad cōꝓmittēdū vel transigendū sup rebꝰ decisis p sniam. xlj.
¶Cautela ,p quictis i actu carnali illicito si volūt euitare iudicis condemnationem. xlij.
¶Cautele quomodo debeat interrogari testis. xliij.
¶Cautela qō ab executiōe nec a pronuntiatione de exequendo non possit appellari ꝛ qñ possit. xliij.
¶Cautele ad istruēdū iudicē ℨ appellātē friuole cā differēdi iudiciū xlv.
¶Cautela quod valeat ꝓscriptio cuz mala fide. xlvj.
¶Cautela ad hoc q̄ priuilegiū nō intelligaꝫ reuocatū p legē illius q̄ illud ante.l.cōcessit qō annectaꝫ ꝛ incorpo-

retur statutis. xlvij.
¶ Cautela ad hoc vt quis semp tenea tur de casu fortuito. xlviij.
¶ Cautela qñ instantia perit q̄ reite rentur omnes termini. xlix.
¶ Cautela q̄ nō respondēs positioni bus nō habeat pro cōfesso. l.
¶ Cautela ad.l.plerīq. de in ius vo. vt luis possit ds extrahi de domo. lj.
¶ Cautela qō ex delicto patris filius non p̄mueꝫ successione. lij.
¶ Cautela ad hoc q̄ ds nō teneat de falso qñ falsis instrumentis vel testi bus fuit vsus. liij.
Cautela p illo q̄ dz p̄duceꝫ istrm ad p tes lōginqs ad hoc vt fidē faciat liiij.
Caut. p illo q̄ aliqd p̄didit i ludo. lv.
¶ Cautela p illo q̄ ipetrat a p̄ncipe q̄ nō teneat soluere onera seu alias p̄e stationes. lvj.
¶ Qñ ꝓtumacia p̄cur. noceat dño. lvij.
¶ Differētia qūo legatū fit nō scriptū vel caducum. lviij.
¶ Cautela p appellato qñ appellans nō appellauit infra. x. dies. lvix.
¶ Cautela qūo iurabit ille cui soluit nemine p̄ñte illi q̄ mutauit ēt nemine p̄ñte ꝛ reperiꝫ p eūdē. lx.
¶ Cautela p vēdicāte vxoꝛē quā pri⁹ ꝺ spōsauit p̄ba ꝺ fuko secutacopka. lxj.
¶ Cautela q̄ ꝓiuges añ matrimoniū faciūt pacta iequalia. lxij.
¶ Cautela ꝺb⁹ ꝓbis vtet p̄nceps i pri uilegio ad hoc vt itelligat ab oib⁹ mu neriḃ⁹ aliquē liberasse. lxiij.
¶ Cautela q̄liter arbiter sententiabit vltima die sui cōpromissi. lxiij.
Ca. ad hoc q̄. x. ānoꝝ p̄scriptio q̄ cōit introducīt per statuta nō obstat. lxv.
¶ Cautela q̄ lz i criminib⁹ nō admit tat̄ p̄curatoꝛ admitti tñ excusat̄ ꝛ vide ḃ alios modos ꝺsendēdi abñtē. lxvj.
¶ Cautela notabilis istrūes aduoca tū q̄ sp alleget motiua ꝛ psuasiua. 97.
¶ Cautela qñ ille q̄ dz remitti i posses sionē vl ille q̄ emit rē affinis facit cita ri hñtē ius ꝺb⁹ ꝓbꝫ vtet i citatiōe. 68.
¶ Cautela qñ ꝓfessio p errorē facta nō possit reuocari lxix.
¶ Cautela ad hoc vt debitoꝛ possit cō uenir ibicūq; reperiat. lxx.
¶ Cautela quo tpe aget ille qui petit penā dupli appositā in ℔ctu. lxxj.
¶ Cautela ad euitādūq; testes nō exa minentur ad futuram rei memoriā et reperies simile cautelā per eūdē. lxxij.
¶ Cautela pro vsufructuario. lxxiij.
¶ Cautela ad iterrogādū testē ꝛ facilr puici possit ꝺ piuriovl affectiōe. lxxiiij
¶ Cautela ad euitādū p̄scriptionē ꝛ est reperita per eundem. lxxv.
¶ Cautela p aduocatis ꝛ p̄curatoꝛi bus ad ꝓtrahēdū causas ad longum ꝛ ad reiterādū pl̄es appellatiōes. 176.
Cautela qō i p̄ce. dcīs ēt ꝺ app. lxxvij.
¶ Cautela cozā quo sit appelādū qñ iudicis p̄sentia haberi nō pōt. lxxviij.
Ca. qūo fiat elec. abñte maioꝛi pte. 78
¶ Cau. i materia exc̄icatiōis ad hoc vt ꝺbitoꝛ facili⁹ iducat̄ ad soluēdū. 80
¶ Cautela q̄ melius sit creditoꝛi vēdi cāti rē debitoꝛis sui sibi obligatā q̄ itē ter salutanū iterdictū ℔ hypoteca. 81.
¶ Cau. p spoliato ℔ spoliatoꝛē. lxxxij.
¶ Cautela q̄ de liquido ad nō liquidū admittat̄ cōpēsatio. lxxxiij.
¶ Cautela p̄o libellante. lxxxiij.
¶ Cautela q̄liter soci⁹ teneat socio re ficiēti rem cōmunem. lxxxv.
¶ Caut. ē i iudicialib⁹ q̄ ps ℑdicat ex p̄esse aḷs tacēdo sibi p̄iudicat. lxxxvj.
¶ Cautela q̄ tutius sit relinquere ali cui in codicillis ℔ i testamēto. lxxxvij.
¶ Cau. p testatoꝛe volēte q̄ ꝺ ei⁹ vltia volūtate nō ꝑstet nisi post mortē. 88.
¶ Cau. p cirographis mercatoꝝ. 89.
¶ Cau. adhibēda circa p̄sentiā testiū in testamēto ceci ꝛ alioꝝ. xc.
¶ Caut. p bannito q̄ possit liberari a bāno ñ obstāte statuto id ꝓhibēte. xcj.
Ca. p illo q̄ emit fnudum sibi debentē ꝺcimāl̄s fruct⁹ vult reuēdere qūo faciet ad hoc vt decima sibi maneat. xcij.
Cau. q̄ ñ dēat stari fnie arbitri. xciij.
¶ Cau. ad ānullādū p̄cessus eꝝ. p̄ce dētes ℑ suos fundatarios. xciiij.
¶ Cautela p̄o illo qui est de domo re gia q̄ possit regnum petere. xcv.
Cau. qūo quis possit eligere seip̄z. 96
Ca. q̄ ēt i casib⁹ i qb⁹ aḷs ñ teneꝫ vē ditoꝛ ꝺ euic. si adhibeāt sp tenebit. 97
¶ Cau. p officialib⁹ ꝛ p̄tozib⁹ adhibē tibus fideiussoꝛibus ad relaxādū in carceratū debitoꝛē. xcviij.
¶ Cautela p compꝛomittente i arbi triū iuris. xcix.
¶ Cautelū ad euitādū in cursum pe narū iterdicti vñ vi. ꝛ. l. si qs in tāta. c.
¶ Cautela ℑ illos q̄ obtinēt licentiaz ab episcopo deferēdi iuramētū. cj.
¶ Cautela q̄ p̄ius agas perito. quaz posse. cij.
¶ Cautela de p̄testatiōe fiēda ℑ testē ante delatum sibi iuramentum. ciij.
¶ Cautela ad iterp̄tādū statutū dispo nēs q̄ credat iuramēto dānū passi. ciij
¶ Cautela p iudice qui allegatur su spectus. cv.
¶ Cautele instruētes qūo debem⁹ al legare ℑ libellū ꝛ ℑctum quem ineptū vel simulatum dicimus. cvj.
¶ Cautela de p̄sonis q̄ nō possunt in tētare actionem de dolo qō intentent actionē in factū. cvij.
¶ Cautela p p̄scribēte q̄ nō habet ti tulum. cviij.
¶ Cautela qō admittat̄ in criminali bus excusatoꝛ p̄o absente. cix.
¶ Cautela quomodo succurrit diffa mato in iudicio. cx.
¶ Cautela ad instruendū fideicōmis sarium. cxj.
¶ Cautela ad firmādū donationē in ter virum ꝛ vxoꝛem. cxij.
¶ Caut. quō filiust. possit testari. cxiij.
¶ Cautela legitimādi filiū spuriū ad hoc vtinō succedat nisi i certa pte. cxiij
¶ Cautela quō p̄ cōstante matrimo nio possit filio secure dare dotē qñ cuz filio ad dotē restituēdā se obligauit ꝛ quō pater pdit oē commodū vsufruct⁹ filij emancipati. cxv.
¶ Cautela qūo quis debeat a p̄ncipe impetrare bona confiscata. cxvj.
¶ Cautela ad excludēdū pupillariter substitutū ꝛ ad firmandū testamentū qō nō possit reuocari. cxvij.
¶ Cautela q̄ qs sp alleget ℑ aduersa riū in iudicio qō ē filiusfamilias, cum ei⁹ p̄ sumat̄ viuere cētū ānis. cxviij.
¶ Cautela ad adnullan dū p̄cessuz ꝛ sententiā diffinitiuam. cxix.
¶ Cautela ad excludendū exceptionē declinatoriam. cxx.
¶ Cautela p ꝺbitoꝛe i magna summa obligato q̄ soluēdo quā libereꝫ. cxxj.
¶ Cau. reliquēdi legatū rebelli. cxxij.
¶ Cautela p̄o creditoꝛe recipiente a debitoꝛe rē insolutum. cxxiij.
¶ Cautela qō seru⁹ creditoꝛ ꝓferatur p̄imo cū limitationib⁹ ꝛ ampliationi bus regule q̄. p̄ioꝛi tpe ꝛc. cxxiiij.
¶ Cautela qūo vēditoꝛ possit percipe re fructus ex re vēdita non cōputan do illos in sortē. cxxv.
¶ Cautela p fideiussoꝛe ꝓducētis do mum. cxxvj.
¶ Cautela ℑ fideiussoꝛes carcerati vt etiā ad penā cōtumacie teneat. cxxvij.
¶ Cautela p fratrib⁹ qñ vn⁹ eoꝝ emit rē ex cōi pecunia qō hoc dicat in instrumento. cxxviij.
¶ Cautela qūo heres teneat soluere etiā si in testamēto nō interuenerint. vij. vel in codicillis. v. testes. cxxix.
¶ Cautela p scōo inuestito ꝺ feudo qō sit potioꝛ p̄io si scōs hz possessi. cxxx.
¶ Cautela qua sit securus emens fun dum dotalem. cxxxj.
¶ Cautela p vsucapiente rem mobi lem. cxxxij.
¶ Cautela qūo petitio heꝛditat̄ ℑ possidētē titulo vti vl singlari. cxxxiij.
¶ Cautela ad obuiādū fraudib⁹ ēpto ris nolētis soluere venditoꝛi. cxxxiiij.
¶ Cautela ℑ ēphiteotā q̄ nō soluit ca nonē q̄nō possit purgare moꝛa. cxxxv.
¶ Cautela p debitoꝛe q̄ nō pōt p̄bare solutionē: q̄ soluit in secreto. cxxxvj.
¶ Cautela q̄ q̄spossit ꝙuenire fideiu sꝛē vel possessoꝛē pignoꝛis etiā p̄n cipali debitoꝛe non excusso. cxxxvij.
¶ Cautela p muliere p̄sentiente alie nationi dotis cū iuramēto. cxxxviij.
¶ Cautela q̄ ambasiatoꝛ nō petat re stitutionē in integrū. cxxxix.
¶ Cautela ad petēdū fideicōmissū. cxl.
¶ Cautela ad ℑhendū cū tutoꝛe. cxlj.
¶ Cautela p emēte rē ab executoꝛib⁹ testamenti. cxlj.
¶ Cautela quomodo tutoꝛ dz facere finita tutela. cxlij.
¶ Cautela p illo qui matrimoniuz p metum contraxit. cxliij

¶ Cautela p eccleſia litigãte. cxliij.
¶ Cautela quomodo examinabitur teſtis infirmus. cxlv.
¶ Cautela quõ res data inſolutũ efficiat ſalua creditori. clxvj.
¶ Cautela ℨ petentẽ inſtrm vt eius amiſſionẽ nõ ꝓbet p iuramẽtũ. cxlvij.
¶ Cautela p muliere q̃ vult emere aliquid. cxlviij.
¶ Cautela qõ p vnũ teſtẽ ꝓbet metus ꝓcedat ſupra in rubrica de illo q̃ matrimoniũ ꝛc. cxlix.
¶ Cautela p illo qui hz domũ obligatã q; lz poſtea ꝓpter delictũ veniſſet diruenda non diruetur. cl.
¶ Cautela qõ melius ſit ꝓducere vnuz ℨ plures teſtes. cli.
¶ Cautela qõ teſtis nõ poſſit examinari ad futurã rei memoriã. clij.
¶ Cautela ℨ iudicẽ nõ admittentẽ exceptionem quonõ poſſit ab eo appellari. cliij.
¶ Cautela ad euitãdum hereſim ſeu eius ſuſpitionẽ ꝛ idẽ vide p eundẽ ℨ. in ꝑn. nouaꝝ cautelaꝝ. clxiij.
¶ Cautela p illo q̃ ẽ ꝓhibitus aduocare vel ꝓcuratione exercere: quõ poterit hoc exercere. clv.
¶ Cautela qõ qs hz formam a iudice qd iuris ſit in cã anteq̃ ſit inder. clvj.
¶ Cautela ad differẽdũ iudiciũ. clvij.
¶ Cautelũ p illo q̃ vult adire hereditatem. clviij.
¶ Cautela ad hoc quod libell⁹ inept⁹ nõ poſſit reuocari ꝛ ẽ. ℨ. repetita. clix.
¶ Cautela pro illo qui negatur non poſſidere. clx.
¶ Cautela p illis qui non ꝑnt agere actiõe de dolo qõ agãt actiõe in factũ ꝛ ẽ repetita. clxj.
¶ Cautela qõ ꝓfeſſio non poſſit reuocari: ꝛ eſt repetita. ℨ. clxij.
¶ Cautela p creditore qõ poſſit edere nomen debitoris. clxiij.
¶ Cautela qõ ſit tuti⁹ qõ relictuz fiat in codicillis ℨ in teſtamento. clxiij.
¶ Cautela quõ poſt didicita teſtificata teſtes poſſint produci. clxv.
¶ Cautela qõ quis poſt terminũ non audiatur. clxvj.
¶ Cautela pro ꝓiuncto qui ignorauit mortem coniũcti. clxvij.
¶ Cautela pro filia excluſa: a ſucceſſione ſi ſit ꝓterita. clxviij.
¶ Cautela p ꝓpinqs pupilli decedẽtꝭ ꝙ ad ſucceſſionẽ bonoꝝ pupilli. clxix.
¶ Cautela p vxore q̃ ꝓhibẽt aſportare aliquã rem mariti. clxx.
¶ Cautela ad iterꝓtationẽ ſtatuti: qõ filia nupta extra ciuitatẽ nõ poſſit ſuccedere. clxxj.
¶ Cautela qõ donãs ſemp iuret niſi i caſu ſequenti. clxxij.
¶ Cautela ad hoc qõ mulieris alienatio etiã in dote valeat. clxxiij.
¶ Cautela qñ reperiunt duo teſtamẽta facta in eadem die. clxxiiij.
¶ Cautela qõ copia ꝓbet. clxxv.
¶ Cautela pro emptore qñ res ab eo euincit ad hoc vt poſſit agere ad duplum. clxxvj.
¶ Cautela p mercatoribꝰ ꝛ repetitur ℨ. p. eundem. clxxvij.
¶ Cautela ℨ appellantem. clxxviij.
¶ Cautela qõ in caſib⁹ i qb⁹ nõ põt appellari petak. i integrũ reſtitutio. clxxix.
¶ Cautela qõ ſemp ꝓtrahak in ꝑſentia iudicis. clxxx.
¶ Cautela qõ etiã elapſo termino ad petẽdũ bonoꝝ poſſeſſionez poſſet qs agnoſcere. clxxxj.
¶ Cautela ad hoc qõ valeat pactũ de nõ ſuccedẽdo factũ a filia. clxxxij.
¶ Cautela ſi qñ teſtis inutiliter depoſuit. clxxxiij.
¶ Cautela vtilis ad euadẽdũ ſuſpitionẽ hereſis ꝛ repetitur. ℨ. clxxxiiij.
¶ Cautela quõ ꝓhibit⁹ poſtulare vel aduocare poſſit amicitiã defendere: ꝛ repetit. ℨ. per eundem. clxxxv.
¶ Cautela p filio q̃ aliqd dz ꝓferre cũ fratrib⁹ ad hoc vt nõ teneak illud cõferre. clxxxvj.
¶ Cautela p illo q̃ paciſcit de crimine qõ euiter infamiã. clxxxvij.
¶ Cautela inſtruẽs aduocatũ quõ faciat qñ eius clientulus non rñdit poſitionibus. clxxxviij.
¶ Cautela qõ i oib⁹ caſib⁹ ꝑcludatur via cedẽti agẽti ℨ obtinẽtẽ ſuũ. clxxxix.
¶ Cautela de caſib⁹ in quib⁹ res litigioſa poterit alienari. cc.

¶ Cautela qõ qñ act⁹ dz fieri in ſcripꝭ dz ꝑ totã ſcriptura ſcribi: poſt ea legi lz male obſeruetur. ccj.
¶ Cautela qñ qs bis vel pluries ſup eadẽ re appellat quã appellationem debeat ꝓſequi. ccij.
¶ Cautela qõ quis poſſit reuocare ieptitudinẽ libelli. cciij.
¶ Cautela quod properetur ad litis conteſt. cciiij.
¶ Cautela quõ notarius debeat certiorare filiũ familias minorẽ vel mulierem de ꝓuilegijs ſibi de iure competentibus. ccv.
¶ Cautela qõ certioret minor mulier ꝛ filiusfamilias p iudicẽ ꝛ nõ p eundẽ notariũ ne icidam⁹ i ambiguitatẽ: an notario credak vel nõ de hoc.
¶ Cautela eſt qõ ſemp appellet a ſententia dato quod ſit nulla. ccvj.
¶ Cautela notabilis ad hoc qõ cõpromittẽtes nõ poſſint hre recurſum ad arbitriũ boni viri. ccvij.
¶ Cautela qñ plures fũt delegati i cã qd faciẽdũ ẽ ſi times qõ maior ps eorũ ſentit ℨ te in cauſa. ccviij.
¶ Cautela p heredib⁹ igredientis religionẽ q̃ dolo fuit ad religionẽ attractus bona dicta ingredientis heredib⁹ debẽtur ꝛ nõ monaſterio. ccix.
¶ Cautela pro creditore qõ poſſit pignus debitoris vendere nõ obſtante ꝙuentione de non vendendo. cc.
¶ Cautela p itẽtãte iterdictũ vri poſ. ccj.
¶ Cautele quibus iuducak heres ad adeundũ hereditatem. ccij.
¶ Cautela inſtruens q̃ verba debeat contineri in citatorio ad hoc qõ citãs nõ videak citati ꝓſonam approbare ꝛ eadẽ. vide. ℨ. cciij.
¶ Cautela qb⁹ ꝭbis vtak ſuperior qñ vult qõ inferior nõ poſſit eligere ꝛ qõ electio ſit nulla. cciiij.
¶ Cautela qñ pater facit plura legata in teſtamẽto qd faciet filius ad hoc qõ ille reuocet. ccv.
¶ Cautela p illo qui cupit emere aliquã rem ꝛ ei⁹ dñs nõ vult eã vendere quõ poſſit illam habere. ccvj.
¶ Cautela quõ negligẽte executore teſtamẽtario etiã poſt annũ teſtamenti executio ad epiſcopũ ñ expectat. ccvij.
¶ Cautela qñ creditore debitor nõ cõrdãt i quãtitate mutui quid ſit agẽdum. ccviij.
¶ Cautela p illo q̃ vult edificare hoſpitale nõ ſubiectũ quib⁹ iſignijs tũc hoſpitale carebit. ccix.
¶ Cautela qñ eſt ꝓhibita alienatio a teſtatore quõ alienatio valebit nõ obꝓhibitione. ccx.
¶ Cautela p emente rẽ alienaz a fiſco vel a magiſtratu pignorum. ccxj.
¶ Cautale ad recuſandos officiales i ſindicatu excedentes in torturis contra eos. ccxij.
¶ Cautela p aſſeſſorib⁹ vel iudicibus deputatis per poteſtatẽ qõ nõ teneatur de delicto poteſtatis. ccxiij.
¶ Cautela quã debes adhibeꝛ qñvis mutuare eccliæ vl monaſterio. ccxiiij.
¶ Cautela quõ articulabit ille q̃ vẽdicat vxorẽ quã cognouit carnaliter copula precedente. ccxv.
¶ Cautela inſtruens aduocatũ rei cũ ꝓducitur teſtamentũ habens clauſulam codicillarẽ. ccxvj.
¶ Cautela qõ illli qui nõ poſſunt eſſe teſtes ſi ſint rogati ꝛ adhibiti apartibus licite poſſunt. ccxvij.
¶ Cautela qñ dz fieri ꝓmiſſum vl trãſactio: vt extẽdak ad oia etiã ad deciſa per ſententiam. ccxviij.
¶ Cautela in fauorẽ tutoꝝ ad exonerandũ eos qõ finita tutela nõ poſſint amplius moleſtari a minorib⁹. ccxix.
¶ Cautela q̃ debeat emanere reſcriptũ a ꝓncipe ad hoc qõ qs poſſit audiri in cã in qua nõ appellauit. ccxx.
¶ Cautela iſtruẽs patrẽ volẽtẽ filios naturales legitimare. ccxxj.
¶ Cautela in fauorẽ hr̃dis vt nõ poſſit ꝙueniri infra certũ tps a creditoribus hereditarijs. ccxxij.
¶ Cautela p emẽte ab herede res hereditarias qõ inſtrumẽtũ dicat quod ſoluit illã pecuniã ꝓ ſatiſfaciẽdo creditoribus ꝛ legatarijs ac ipſis ꝑſentibus. ccxxiij.
¶ Cautela quod inuẽtarium tutoris de rebus pupilli ꝓſit illi pupillo heredi. ccxxiiij.

¶Cautela ℨ statuta disponentia q ℨ instrm nō possit opponi aliqua exceptio etiam simulatiōis qō agatur coram iudice ecclīastico. ccxxv.
¶Cautela p illo q̄ tecit actū iudiciale psente suo aduersario ⁊ qō in iudicia libꝰ tacēs habetur p consentiente ⁊re peritur ℨ. per eundem. ccxxvj.
¶Cautela p illo qui adiuit hereditatē qūo poterit illam repudiare vel illi renuntiari. ccxxvij.
¶Cautela qñ q̄s nō pōt ꝓbare per testes vel instrumēta illud qō sibi debetur qualiter testes fūt ponēdi sub cortina ad intelligēdū ꝓfessionē. ccxxviij.
¶Cautela qūo debeant deponere testes qñ dicūt aliquē cōmisisse delictū de nocte. ccxxix.
¶Cautela qñ dubitaꝫ an aliquis debeat interesse electiōi cautela ē quod admittatur cū ptestatione. ccxxx.
¶Cautela p notario qui nescit ordinare instrumentū in forma solenni qō alter ex contrahentibus poterit illud dictare. ccxxxj.
¶Cautela qō q̄s nō admittaꝫ ad officiū nisi sit cui⁹ facias qō vnꝰ moueat litē illi qō nō sit ciuis. ccxxxij.
¶Cautela qñ molendinū est destructū ipetu aque qūo ꝓstabit qō nō pdidit eius possessionez. ccxxxiij.
¶Cautela ℨ iudicē q̄ nō vult causam expedire ⁊ de ptestatiōe q̄ fieri dz ℨ ip sum ad hoc vt faciat litē suā. ccxxxiij.
¶Cautela qūs solutio per partes valeat. ccxxxv.
¶Cautela p matre vel patre trāseuntibus ad secunda vota vt euitent penas iuris. ccxxxv.
¶Cautela qō ille qui timet poni ad torturam ante. ccxxxvj.
¶Cautela pro debitore ad fraudādū creditores. ccxxxvij.
¶Cautela p illo q̄ ꝑmisit alicui turpe qd facere cautela est vt potius det pignora q̄ rem. ccxxxviij.
¶Cautela est illo q̄ habet ꝓbationez pro tempore perituram qua perēpta aduersarius sibi moueret litem super ipsa re. ccxxxix.
¶Cautela de valide contractu simulato ⁊ de aliꝭ inualidis ℨctibꝰ. ccxl.
¶Cautela quibꝰ casibus pactū legis commissorie sit validum. ccxlj.
¶Cautela p filiꝰ ne teneanꝫ ad soluendū debitū patris ſtāte statuto qō filius mercatoris teneatur ad debita patris. ccxlij.
¶Cautela vt filius teneaꝫ pro debito patris qō in instrumēto contineatur quod pater recepit mutuum pro alendis liberis. ccxliij.
¶Cautela p filio exheredato p patrē ꝓhibito aliquid habere in bonis patris. ccxliij.
¶Cautele notabiles ad statutū dispōnēs qō nullꝰ possit aliq̄d ꝓponere qō spectet ad fauorē banniti ⁊ etiā qō statutū hoc dispōnēs nō possit suspendi quomō possit ꝓponi aliquid pro banito vel suspendi statutum. ccxlv.
¶Alia cautela similis ꝓcedēti. ccxlvj.
¶Cautela ⁊ intellectꝰ ad. c. tāta. q̄ filij sint legitimi. ccxlvij.
¶Cautele q̄bꝰ quis poterit vti ad legitimandū filiū naturalem. ccxlviij.
¶Cautela p illo q̄ vult reliquere monacho vsufructū alicui⁹ rei qūo relinquet ad hoc vt abbas relinq̄tur. ccxlix.
¶Cautele qñ statutū disponit qō nō possit ꝓbatio fieri nisi p instrm qūo p testes sit valida. ccl.
¶Cautela qñ ptes inter se ꝙuenerūt qō p instrm tm̄ ꝓbeꝫ debitū. cclj.
¶Cautela qō in cā criminali lz nō admittaꝫ ꝓcurator admitteꝫ defensor ⁊ sunt etiā alia remedia. cclij.
¶Cautela p emēte bona fide rē alienā vt possit illā ꝛo dño restituere non perdendo ptium. ccliij.
¶Cautela p creditore habēte plures debitores recipiendo ab vno partem alij maneant obligati. ccliiij.
¶Cautela pro mandante consulente vel persuadente committi homicidiū quod reuocabit mandatum consiliuz vel exhortationez vt non teneatur de homicidio subsecuto cōmissum a mādatario. cclv.

¶Finis huius tabule.

¶Incipit tractatꝰ

cautelaruz famosissimi doctoris dñi Bartolomei cepolle de verona.

¶Prima.

¶Cautela quibꝰ modis euadere q̄s possit penam mortis propter commissum crimen.

Nota singulariter q̄ si filiꝰ cōmisit aliq̄d delictū siue crimē: puta lese maiestatꝫ ⁊ pr̄ ipm offerat siue exhibeat iudici filiꝰ nō dz mori: nec ē ita puniēdꝰ sicut si fuisset accusatꝰ ⁊ ductꝰ p aliū: vt est tex. no: in. l. milites agrū. ff. de seruitutē. ff. de re mili. fz Saly. in. l. ppt̄ isidias C. q̄ accu. nō posꝫ ⁊ p illū tex. Ray. ō forliuio ostēdit forē ais eē ꝓsultū de facto in ciuitate forliuij ⁊ ita ñdit. Rō ibi erat talis filiꝰ interfecerat vnū ex q̄ veniebat decapitādꝰ ⁊ pr̄ ꝓpa auctoritate cepit filiū ⁊ duxit ipz ad iudicē vtrū sit ꝺcapitādꝰ. Et ꝓcludit qō nō: p illū tex. addet sil'em tex. i. l. q̄cūq; vno. ff. q̄ filiū. eo. ti. ō re mili. Et i ciuitate fruxinij Pau. ō ca. ita ꝓsuluit q̄ q̄dā mercator vēiret ō alemania interrogauit eū ō q̄busdā dubijs ⁊ter q̄ erat istō. Quidā filiꝰ comitꝫ palatini ꝑmisit crimē lese maiestatꝫ p r̄ ꝓpa auctoritate ipz pñtauit iperatori: dubitabaꝫ nunq̄d eēt ꝺcapitādꝰ ⁊ ꝓsuluit dñs Pau. ō ca. q̄ nō: ⁊ monebaꝫ auctoritate Ray. ⁊ Sal. ⁊ cū ille mercator redijt dixit qō iperator: viso ꝓsilio voluit ipē met videre tex. q̄ viso eū liberauit a pēa mortꝫ relegādo eū p ꝺcēniū ita dicit Pau. ō ca. i. d. l. pp isidias. C. q̄ acc. nō pos. qō singulr tene mēti. Quid si pr̄ vidit filiū cōmisisse ꝺlictū capitale ⁊ spat iudicē velle seq̄ illa iura qō ipse pr̄ met offerat eū iudici vl' supiori: tñ ista cautela ē piculosa i crimie lese maiestatꝫ lz iperator pdictꝰ obseruauerit: est tñ vtilis si occurreret ei casus sicut fuit i Pau. ⁊ Ray. qō no. bñ ⁊ tene mēti.

¶Secunda.

¶Cautela ēliberādi aliquē a morte iuste dānatū: vt q̄ ducit ad iustitiaz vel patibulum, pcureꝫ vt ducat p viā vñ trāsitū faciat aliq̄s cardinalis nam si obuiā fiat aliq̄s cardinalis dicto ducto ad mortē ipse reus cōdēnatus liberabitur. habēt eñ cardinales de ꝓsuetudine vel ꝑuilegio vt possint ad mortē condēnatos eis obuiādo liberare ita vult no. Bal. in. l. addictos. C. de app. quē sequit Pau. ō ca. ibi q̄ dicit q̄ istō fit ponēdo capellū suū sup caput ei⁹ q̄ ducit ad mortē: ⁊ dicit qō ita de facto seruat: ⁊ iō tu posses eē cautꝰ q̄ aliq̄s etiā cōdēnatꝰ ad mortē vt pcures: vt q̄dā cardinalis sibi obuiā fiat ⁊ super caput ei⁹ capellū ei⁹ imponat: q̄ hic a morte liberat. Sz dñs iustitie si h vult euitare dz eē cautꝰ ne duci faciat condēnatū p loca in q̄b⁹ obuiari possit aliquis cardinalis. ¶Propter maximā ⁊ pfectā pietatē vnⁱ artis vel respectu roboris differri pōt executio alicuius q̄ ducit ad mortē. l. ad bestias. ff. ō penis. vñ forsmo tibi istā qōnē ſnia ē lata ℨ quēdā vel ℨ aliquē q̄ eēt alicui⁹ fortitudinis vel roboris ⁊ eēt multuz vtilis ciuitati iuderi vult mādare sententiā executiōi. scis ēt q̄ ab executiōe ſnie ñ possit appellari nec dz executio differri. ff. de ap. l. ab executiōe. ⁊. l. ab exceptiōe. C. quoꝫ appel. non rec. isto casu ꝓpt ei⁹ artē vel fortitudinē egregiā poterit ppls suspēdere executionē, mā vnꝰ de ppl'o pōt ire ad iudicez ⁊ dicere iste est sapientissim' ⁊ egregi⁹ in arte sua de q̄ tota ciuitas idiget nō iterficias: ipz; tūc iudex dz suspēdere executionē donec ꝓncipē vel supiorē cōsultat tex. est in. d. l. ad bestias. et ita tenuit Ludo. de ro. suis singularibus. ccccl'xj. qō incipit tu senēſis ⁊ pro hoc vide qō no. Alc. de neap. in. l. hos accusare. ff. de accu. qō vez intelligē cū talis cōdēnatꝰ esſet aliqua persona in magna dignitate: vt est casus nota. in. l. pe. ff. ad. l. coz. de sicca. q̄ on

Universidad de Deusto

nia vera ītelligo nisi forte tumultus aliter sedari nō posset nisi ꝺdēnat⁹ interficiat: q; tūc nō ob. qō sit i dignitate vel magni artificij vel marie fortitudinis: tñ poterit icōsulto ꝓncipe interfici: ⁊ hoc ꝑ tex. i. d. l. pe. ff. ō sic. i fi. Itē ītelligo ꝺdicta ꝙa nisi ꝺdēnat⁹ eēt latro mānifest⁹ vel seductor ꝓpter: q; tūc poterit fieri executio mortʒ ⁊ post ea ad ꝓncipē ꝙsuli. p. l. si filio exhe. §. ij. ⁊ l. ꝙo i ff. hi aūt oēs. §. fi. ō iiu. test.

Procondē natʒ cautela ē vt eoꝝ executio differat: vez qō accusent ō ꝙioti crimīe sine ōlicto: ex q̄ vēit ꝙio: pēa ponēda. vt ē casus i. l. j. §. fi. ff. nil ino. pē. ⁊ hoc tenuit bal. ꝑ illū tex. i. l. ij. §. fi. ff. de cust. reo. ⁊ Lud. in no. i. ccccxlj. i singulari qō icipit suscipiteynā cautelā.

Sꝙisdiffer re mortē alicuius ad mortē ꝺdēnati cautela ē q̄ tu dicas qō ipe teneꝫ tibi reddere rō nē alicui⁹ apotece vel mercātie vel alteri⁹ debiti: q; hoc casu ꝺz differri executio dōec reddiderit rōnes casus ē ad lfaz i. l. j. c. de bo. ꝓscri. ⁊ ibi no. Ang. q̄ dicit qō illa. l. decidit qō volēs differre executiouē cōdēnati ad mortē vt ei⁹ grāz ꝙsequaꝫ a supioze ꝺz hr̄e istā cautelā. vez ꝓtestari ꝑsidivl⁹ pōtificivt nō exequaꝫ eo: q; ꝺdēnat⁹ ē sibi obligat⁹ ad reddēdā rōnē nisi ꝓio reddideritꝫ petat sibi supplicium hoc terminū assignari dicit tñ qō hoc de ꝙsuetudie nō fuāt iudices: lz ō iure ita sit: ⁊ ꝑ hoc facit tex. i. l. seruo legato. §. pe. ff. de lega. j. ⁊ ita ēt tenuit do. Lud. i. l. pōponi ſcribit. ff. fami. herc. ⁊ credo qō ibi nō eēt obseruatū ꝓiuz q; hoc nō fuisset petitū qō ēt de iure hodie ꝺz obseruari: q; regulr lex non tollit ꝑ desuetudinē: lz ꝑ ꝓiū vsuꝫ: vt hr̄ ꝑ Cy. ⁊ doc. i. l. fin. C. de iure do. ⁊ ꝑ gl. ⁊ doc. i. phemio isti. §. j. ⁊ hoc ēt vid ꝑ ꝺnz meū i. l. si cogniti. C. de neg. ge.

Potes adhibere aliā cautelā vt exe cutio differat: vez qō a ſnis ꝺ reū lata appelleꝫ qō de iure regulr fieri pōtvt no. i. l. ⁊ i maioꝛib⁹. C. ō ap. ⁊ in. l. nō tñ. ff. eo. ti. ⁊ capi. de ap. eēt eo. ti. nā si ꝺdēnat⁹ ducīt ad locū iustitie post appellationē iterpositā: tūc solūmō ducīnō poterit: q; officiū ei⁹ conquiescit q̄n appellaꝫ a diffinitiua ⁊ ei⁹ manus sunt imediate ligate: ſz ēt poterit eximi de manib⁹ familie ꝑ q̄scūq; appellātes sine pena ⁊ licite. ita singulr dicit Ang. i. l. addictos. C. de ap. ⁊ Imo. in. c. si q̄n. in ff. resistere. eēt de offi. deleg. ⁊ idē tz Ang. de, are. iſt. de act. §. penalē. i ff. adde qō eximēs captū qō intelligit vez nisi ꝺdēnat⁹ eēt latro manifest⁹ vl seductor ꝓpter: vt i. l. si qs filio exheredato. §. hi aūt oēs. ff. ō iniu. test. nā iste tex. ēt loquit q̄n eēt appellatū. facit qō no. Inn. ⁊ alij doc. i. c. j. de ꝙsti. ⁊ idē no. Bal. i. l. addictos. C. de epis. aud. Notād ē ali⁹ casus in q̄ pōt ꝺz licite executio capitalis differri q̄n. ſ. ꝓnceps vel superior mādat quē puniri seueriozi pena q̄s sit ei⁹ cōsuetudo. nā tūc ñ ꝺz fieri icōtinēti executio: ſz ꝺz differri ꝑ. xxx. dies: vt ē casus in. l. si vidicari. C. de penis. p quē tex. dicit ibi Ang. qō nō ē parēdū rescripto ꝓncipis i ferēdo ſniam: nec in executiōe penaꝝ. cū rescriptū durioꝛē penā cōtineat. Sit ḡ caut⁹ assessor: vt nō faciat trucidari si curru ad decapitādū bulectrinū dñi vel ciuitatꝫ resꝫ imo ꝺz resistere oi mō honesto ⁊ durā ciā hāc differri ꝑ tp̄s ꝺdictū. xxx. dierū: ⁊ si postea exequaꝫ nō peccat: et ꝑ ista dilatiōe vide tex. i. c. si q̄n ō rescri. ⁊ vide gl. i auf. de mā. ꝓn. §. deniq; ℞. nūtiādū col. iij. q̄ no. ꝺ mi⁹os ꝓlatos q̄timēt lr̄as pape ⁊ nō audēt reclamare qō facere nō ꝺbēt. ⁊ vide gl. in ℞ si. nosc atis. ad fi. de ꝙsti. li. vj. c. j. ⁊ gl. ij. i. c. ij. eēt de filys ꝑsbr. ad qō no. Ang. i auf. vt ōter mi. sit nu. cle. col. j. ⁊ Flo. i l. i iij. §. ſz si qs a iudice. ff. fini. regun.

Est ⁊ alia cautela ne ille q̄ interficit hoiez vel aliū ōlictū cōmisit ōcapitē vel moriaꝫ qō fingat se furiosum vel amētē: q; tūc nō potꝛit puniri de crimīali ēt de delicto ꝓmisso añ furoꝛē vt no. Bal. ⁊ Jac. de alua. in. c. j. an ille q̄ iterfe. fra. dñi sui in vſi. feu. ⁊ ꝑpter ea ē qō: ꝛ stultitiā locoꝑdēt sumer qō ide ꝓcedit nisi appareat de fictiōe furoris: vt ē tex. in. l. obseruare. C. de cura. fur. ⁊ in. l. diu⁹. de offi. ꝑsi. ⁊ vide q̄ dicā in seq., Si qs ꝓmisit aliq̄ō maleficiū ⁊ vult euadere aliq̄ō iudicium seculār cautela ē qō efficiaꝫ cleric⁹: q; si aliqs lite pēdēte tpe executiōis reperiēt cleric⁹ iudex secularis nō poterit facere executionē cū sit in effectu res sacra. ⁊ ita dicebat Jo. ō deo isuis cauillatiōib⁹: vt no. Jo. an. ⁊ doc. i. c. j. de obli. ad rōcī. Jz Jo. an. ibi tz Jiium vez qō si qs laic⁹ delīqrit ⁊ postea est effect⁹ cleric⁹, poterit ꝑ iudicē laicum puniri: ⁊ ita fuit obseruatū bononie i vno q̄ veniebat decapitādꝰ, ꝑpter sua delicta q̄ volebat se facere frarrē: mortē euitare: ⁊ nihilomin⁹ fuit decapitatus: ita dicit zaba. in. c. ꝑdim⁹ eēt de sen. excō. de q̄ qōne vide plene ꝑ Bar. ⁊ doc. in. l. j. ff. de penis. ⁊ i. l. j. C. an seruus. ex ta. su. ⁊ in. l. officialis. C. ō epi. ⁊ cle. ꝑ Ang. i. l. denūtiasse. §. q̄rit. in fi. ff. de adulte. ꝑ Dy. ⁊ Mic. ō neapo. l. l. idē vulpian⁹. ff. de excu. tu. ⁊ ꝑ Cy. in auf. cā q̄ cū. C. de epis. ⁊ cle. ꝑ Jo. an. ⁊ Butr. ⁊ oēs doc. plene in. d. c. j. de obli. ad rōci. ⁊ ꝑ gl. i. d. c. ꝑdim⁹. i repe. sua. Nō ꝺz fieri executio pene capitalis ℸ mulierē ꝓgnātē nec ēt ꝺz toꝛq̄ ri. tex. ē in. l. ꝓgnātʒ. ff. de penis. ⁊ in. l. imperator adrian⁹. ff. de sta. ho. ⁊ no. gl. in. l. negat lex regia. ff. de dā. ife. ⁊ idē hz locū in ācilla ꝑm gl. ⁊ doc. in. l. iperator: q; ē eadē rōne ꝓtus ꝑeat/ ꝺdē si deberet pati anguillationē seu aputationē mēbꝛi ꝑm Bar. in. d. l. iperator. Itē si deberet deportari vel ꝙfinari si pariat ex hoc detrimētum pateret ꝑm Guil. de cu. ⁊ Bar. in. d. l. iperator i fi. Sz dubiū ē q̄d si pariat ⁊ nō repiaꝫ q̄ pater velit nutrire. Dic q; si nō repiaꝫ ꝑpter defectū pecunie: q; nō ē q̄ velit nutrici soluere ⁊ nutrix nō repit gratʒ tūc ꝺz nutrici solui de publico ne exe cutio differaꝫ ar. l. j. C. qui. ex cau. ser. ꝓio ꝑmi. lib. reci. ⁊ l. lex cornelia. ff. ad sillē. Et si nō repiaꝫ nutrix ꝓpter defectū ꝓnie tūc ꝺz seruare mr̄ ad nutriēdū donec nutrix repiaꝫ q: eadē rō ē in ꝙseruādo eū q̄ erat in vētre. arg. l. ꝑm hec. §. si aūt. ff. ad carbo. ⁊ ita tz Oldr. ⁊ dicit q; ita fuit obseruatū padue ꝑm Bar. q̄ ita not. in. d. l. ꝑgnātis. De curiōes ciuitatis nō pñt ad mortē condēnari nisi pri⁹ ꝑses vel ꝓtor rescribat ꝓncipi vel supioꝛi. vt est tex. in. l. diui. fratres. §. j. ff. de penis. vbi ē tex. ⁊ ita dicit Bar. sil. in suis qōnib⁹ i. q. q̄ incipit decuriōes. Sz tu adō si ꝛez tex. i. l. ij. §. j. ff. de bo. eo. q̄ sibi mor. ꝙsci. ⁊ i. l. j. §. si⁹ mō. q̄n appe. resci. ⁊ in. l. si qs filio exheredato. §. ei⁹. ff. de iniu. test. et in. l. q̄ eodē. ff. ad. l. coꝛ. de fic. nisi aliꝫ tumult⁹ sedari nō posset in ꝓꝓio. vt ꝺz in. d. l. q̄ eodē ⁊ no. glo. in. d. §. si⁹ mō. Hodie decuriōes dñr ꝙsiliarij ciuitatꝫ vt ē gl. in rub. de decuri. li. x. ⁊ gl. i. l. ſz ex in ver. decurionū. ff. de dolo. ⁊ not. Bar. in. l. j. ff. de assesso. ⁊ illō q̄ dictū ē De decuriōib⁹ seu ꝙsiliarijs ēt procedit in ꝓncipaliozib⁹ ciuitatis vt ē tex. i. l. diui fratres. §. fi. vbi pulcre i hec ꝛba scribit tex. si q̄s ex ꝓncipaliozib⁹ alicui⁹ ciuitatis latrociniū fecerit aliud ve facin⁹ ⁊ capitalē penā meruisseꝛt deaꝫ victos eos custodites ⁊ mihi ſcribes ⁊ adūcies q̄s q̄sq; cōmiserit. hāc cautelā no. ꝑ quā poteris differre executionē alicui⁹ dānari q̄ sit ꝙsiliarijs sine ꝓncipalib⁹ alicui⁹ ciuitatis. ad q̄s adde q̄s dictū ē. §. Si statutū dicat q̄ homicida decapiteꝫ. ⁊ aliqs ꝑ culpā sine dolo iterfecit hoies. assessores ignorātes ꝙsueuerūt dicere q̄s nō debem⁹ distīguere ſz simplr stare statuto ⁊ a ℞ vbi statuti non recedere q: nō ifspicit animꝰ ſz factū vt. l. j. §. diu⁹ ff. ad. l. coꝛ. de sic. Bal. ℞ o tz Jztū in. l. data opa. C. q̄ accu. nō pos. als seq̄reꝫ q̄s de homicidio capitali q̄s deberet decapitari q̄ est ℸ cōem eqtatē. ⁊ ita pluries ꝙsului ⁊ a morte aliqs defendi. ⁊ tene mēti. nā q̄dā mortʒ tpe potꝰ ex lasciuia ēt ex dolo piecit q̄dā la pidē ⁊ peussit q̄dā q̄ mortu⁹ est. consului q̄s deberet min⁹ ⁊ miti⁹ puniri: ſz pecunialiter vel forte data grā bā

no p tpe. Ista sūt notabilia ver. Pau. de cast. in. l. j. C. vbi sen. vel cla. & adde tu qō idē tz gl. qñ delictū ē cōmissuz p lasciuiā in. l. p si seuerior. i. Ş. certū. ff. ō his q no. ifa. & ibi Bal. hoc ēt tz pone istud exēplū de illo q currebat cū eq & interfecit aliquē p nō debeat ad mortē cōdēnari. & vide qō dicā i seq. ¶ Si statutū iponat pena psonalē p homicidio puta qō occidens occidat. Dic qō nisi occidat dolose & pposito nō hz locū pena illi⁹ statuti. hz debeat alīs mitius puniri & p hoc allego qō no. bar. in. l. quicūq. C. de ser. fug. vbi dicit qō vbicūq de pena capitali vel corporali loquimur: subintelligit dol⁹. ff. de in li. iurā. l. j. & in. l. actiōib⁹. & isti. ō susp. tu. Ş. suspect⁹. sec⁹ i pecuniarijs penis vt. C. de nox. acti. l. si ser. & idē tz Salyce. in. l. penul. C. ad. l. coz. de sicca. & idē tz Pau. de cast. in. l. j. C. vbi se. vel cla. & dixi supra in. prima cautela. & vide ad hoc qō no. Bal. in. l. nō dubiū i. vj. colū. in prin. in ver. eo mō si statutū dicerer. C. de legi. & vide Saly. i. l. ij. C. ō nora. Ang. de are. isti. de iure na. gē. & ci. Ş. ius aūt ciuile i. p. colū. vbi pdicta iducent ad mltas qōes. & vide Pau. de ca. in. l. j. in fi. ff. ō legi. qui dicit qō idē si diceret in statuto qō si quis cōdēnāt ad penā pecuniar. qua si non soluerit intra mēsez decapiteť si nō occiderit dolose nō dz decapitari hz solueritt & signa hoc ppetuo menti quia ignorātes iudices malefactorū seruāt statuta ad literā. put iacēt siue cōmiserit dolose siue nō. nam pōt euadere multos p autoritatē Bal. qui hoc dicit in. l. data opera. C. qui accusa. non pos. qz assessores & iudices nisi viderint autoritatē scriptā. nesciūt a Ybis statutis recedere & illud teneas vt etiā dixi i pcedēti cautela hz domi. An. de roselis. i. c. cognoscētes. de pscri. ibi dicat Ş casuz ab alijs i Ş. ziū allegatū sed nō dicit verū qz ille tex. nō pbat. ¶ Si p statutū pena man⁹ vel mēbri iponitur & iudex dz punire puerū vel senez pōt dispēsare. nō tñ cogit nec poterit appellare. ita dicit. Bal. in. l. quicūq. C. de ser. fug. ar. l. q posthumos in rone illi⁹ litere. ff. ad sill. qō no. vt scias euadere puerū vel senem ad amputatiōe mēbri p hoc vide tex. i. l. auxiliū. Ş. in delictis. ibi nisi ātem⁹. ¶ Interdū miseratio ad mediocrē penā iudicē pduxit & ibi glo. in Ybo miseratio. ff. de mino. & vide gl. ord. i. d. l. qd ergo in. Ş. pena grauior. in Yfi. honorasset. in pn. ibi, Sz in ipsa snia pōt minuere ratione forte senectutis vl iuuētutis. ff. de his qui no. infa. & ibi hoc no. per Bart. & doct. ¶ Ad hoc vt differat sentētia pdēnatoria Ş inquisitū vl accusatū cautela est qō accusent testes & producēs eos de falso. qz si testis quincit de falso planū ē inquisit⁹ vl accusat⁹ nō cōmisit illō delictū. vt. l. pria. C. qui accusa. nō pos. Sed vt refert Saly. i. l. si docueris. C. de fal. plures bononienses pfuluerūt qō ēt ex sola accusatiōe testiū differri dz snia cōdēnatoria qz si eēt lata per falsos testes, retractare tur vt. C. si ex fal. instr. l. iij. Cauti⁹ tñ ē vtrūq accusare: scz testes & pducētē. & si verba statuti eēnt ita stricta qō differri nō posset snia pdēnatoria consuluerūt dicti doc. bononienses qō iudex cōdēnet sub pditiōe si nō apparuerit testes falsuz dixisse. ar. eoz. q nō. i. l. cū iudex. C. de sen. & inter. omnt. iu. q oia no. ad impediēdā snīam pdēnatoriaz vel eiꝰ executionē fm Bal. in. l. j. C. de nō. p gl. ibi limitat hoc verū ēē si accusarent testes necessarij ad pbationē secus si sunt alij q sunt vltra numerū illoz q pbauerūt q p accusationē illorū nō retardaret pcessus neq ciuilis neq criminalis. & no. d. Ang. de are. i suo tractatu maleficior. i glo. in ver. cōparēt dicti inquisiti i termino defensionis. in. v. colum. in versi. quid si dicat testis de hoc vide textuz cum glo. et ibi nota. in. l. j. in fina. ff. quēadmodum testamen. aperiat. et predicta procedunt nisi appareat de calumnia accusantis videlicet quod faceret animo differendi sententiaz vel eius executionem vt not. in dictis iurib⁹.

Ciij.

¶ Cautela relaxandi incarceratū.

Ş. pena. les. Ubi vide per do. Jaso. de may. pulcre qñ pena pecuniaria pr cōmutari i penā coz poralē in col. vij. in me. ver. in eadē glos. ibi & si liber⁹ &c.

Nota cautelā pulcrā & vtilē si aliqs est i carcere cōdēnatus in magna quātitate q̄ꝫ soluere nō pōt ad hoc qō ibi nō moriaꝰ facias p iudicē tibi gratū iferri aliquā penam corpalē. & si velis eidem cōseruare famā fac q ei nō iponaꝰ aliq pena vituperosa sz facias eū cū fune vel alīc torq̄ri secrete i palatio & secrete facias de hoc fieri publicū instrūmentz qō toztura siue pena fuit sibi illata in istū finē qō luat i corpus ex quo pdēnationē pecuniariā soluere non pōt & erit liberat⁹ istam cautelā & pratică ponit Ang. de are. insti. ō act. Ş. penales. ver. oppono ex gl. p quo allegat. l. sz & si vnt. Ş. pseruis. ff. de iureiur. & l. q̄rit. Ş. miot. & Ş. si seruus. si ex nora. cau. aga. & doc. i. l. q̄cunq̄. C. de ser. fugi. hz i Ş. ziū sit gl. xiiij. q. vj. Ş. iij. Et aduerte dū dixi: scilz facias p iudicem &c. qz iudex ex seipso ōbitoze nō existēte soluendo vī qō nō posset castigare sed ita demū si creditor hoc petat vī. pbari in. l. fi. ff. de in ius vo. ibi ex q̄rela patroni. & ibi p doct. vñ hec cautela nō est sufficiēs nisi fieret ad instātiā creditoris. Ītē hoc tñ cogitabitis. Ītē aduerte qz dicta castigatio nō debet fieri a iudice cuili q cōdēnauit eū in pecunia. hz a iudice habente cognitionē in criminalib⁹ vt ē text. in. d. l. fi. ibi a pfecto vibis. ff. de in ius vocan. fm Ang. & doc. ibi. Ītē predicta cautela est vera nisi appareat qō incarceratus hoc pcurasset vel q in fraudē fieret vt euitaret maiorem penā: qz tūc nihil sibi pdesset vt dicit Ang. in. l. si seruꝰ plurū. Ş. si qs aūt. ff. de le. j. et hoc nisi castigatio fuisset iposita ad instantiā creditoris: qz tūc cessaret ois suspitio friuola seu fraudis q̄ ofa bene no. vt scias adiuuare amicū incarceratū q non pōt exire qz non hz vnde soluat ne moriaꝰ in carceribus.

Ciij.

¶ Cautela impediendi testem ne deponat in causa.

Ş vis impedire qō vn⁹ testis nō deponat Ş te facias accusare ipm de aliq crimine publico. qz tūc amplⁱ⁹ testificari ptra te nō pōt vt l. testimoniū. ff. de testi. & si dicas q aliquis accusat & nō probāt punict pena talionis vt. l. fin. C. de accu. Rndeo qō statuta terraz tollūt istū timorē maxime padue qz nō est nisi pena trium librarū quē accusare & nō pbare. ita no. dixit Ray. de fo. in. d. l. testimoniū. vide Ş hoc Bal. in auc. si dicatis. C. de testi. sed tu dic qō ptra istā malitiā est remediū qō si pōt cōstare p aliqs coniecturas qō testis fuit calūniose accusatus tūc bene posset deponere & valeret ei⁹ dictū. vt pbaꝰ p tex. optimum in. l. athlete. Ş. amplⁱ⁹. ff. ō excusa. tuto. & p. l. is. q statutū. i pn. facit ad pdicta q no. p Bar. & doc. i. l. si post pfectū. C. de eui cti. & qō dixi in pcedēti & qō dicā in seq.

¶ Si aliqs nō hz nisi vnū testē Ş te pt aliqs pōt adhibere vl fieri facere hāc malitiam vz qō tu des ei vnā alapaz cū ille testis producit cōtra te postea oppones quod est tuus inimicus. contra istam malitiam habes remediuz. nam inimicitia interueniens facto ei⁹ contra quē producit testis nō repellit ipsum testem omnino sed hoc iudici committitur. ita vidisti tex. in. c. veniēs de testi. ita dicit Barto. in. l. j. Ş. cum ēs

in ff. ff. de q facit ad hoc optime. l. ij. in fi. ff. si qs cau. et l. l. pe. i fi. ff. de postula. ad q vide qđ dixi i pcedēti cautela in mo plus vt q ille q vsus est dicta malitia in ꝫhēdo inimicitiā cū teste meo ipm pcuriēdo ꝫ pdere cām qz subtrahit mihi iura mea et pbatōes meas vt no. Cy. in. l. puidēdū. in fi. C. de testi. et no. Ang. in. l. satis aptissime. C. de fal. et vide de hoc glo. in. c. cū cām. in ꝟ. cōpelles ex de testi. et ibi p Anto. de but. i pe. col. in pn. vbi dicit q si qs mihi subtrahit, pbationes testiū cū turamētov vt hac de cā inimicitias habēdo cām pdit de hoc vltimo vide tex. i. c. ultima uit. et. in. c. ꝓstituꝰ vbi no. doc. ꝺ testi. et qđ no. Bar. i. l. falsaz in fi. C. si ex fal. in stru. et. l. i fraudē. ℊ. q̄ties. ff. ꝺ iure. fis. et in. l. iij. ℊ. ad hoc cōstitutio. ff. de calū.

Cv.

¶ Cautele euadendi grauiores penā pro delicto.

Quando quis delinquit qđ in pluribꝰ legibꝰ diuersis penis pt puniri cautela est q ipse habeat iudicē amicabilē q inq̄rat minori lege vel qđ accuset coꝝ illa curia vel iudice vbi iponitur mitior pena. p suo delicto. nā tūc nulla alia poterit puniri. vt in. l. q de crimine. C. de accusa. vt i. l. senatꝰ. ꝯ. ff. de arbi. ita no. dixit Ang. in. d. l. q ꝺ crimine. in glo. in ꝟbo plurima in lectu. quā fecit Perusi. et in. d. l. senatꝰ. et idem tz Saly. quē oino vide in. d. l. q de crimie in. iij. col. Ex pdictis capit reus ꝓsiliuz hec tñ cautela nō poterit patrocinari delinquēti si ipse delinquēs pcurasset se accusari vel inq̄ri ℨ cū i curia i qua mitior pena veniret. p delicto iponēda ad hoc vt maiorē penā euitaret. nam tūc talis pcuētio minoris pene nihil operaꝝ. Idem si qs pcuret accusari vt nō inq̄raꝝ. ita dixit do. Ang. in. l. si seruus pluriū. i. ℊ. pe. et i. l. si qs añ. de leg. j. q̄ dicit qđ hoc vidit fieri sepenumero ad qđ adde qđ dictū est in pcedenti prima cautela. ¶ Quidā trahūt mirabilē cautelā seu modū euadēdi primū delinquētē q aliquez mortaꝝ vel letaliter vulnerauit scz qđ pcuret qđ occidaꝝ letaꝝ vulneratꝰ ab alio. et sic excusabiꝝ primꝰ vulnerās et mortaliter qđ intellige vt nō teneaꝝ de occiso sed bñ tenebiꝝ de vulnerato. et ad hoc allegaꝝ tex. in lege mella. ℊ. celsus. et. l. huic scripture. ℊ. fi. ff. ad. l. aql. Sz dicit do. Flo. in illo ℊ. celsus. qđ iste est modus pniciosus et pniciosi erēpli. et dicit qđ tale ꝓsiliū nō est attēdēdū q̄nimmo nec locū hz qñ certū est pmū vulnꝰ cē mortale. tūc esti quātūcūq; mors seqtur traheret ad tps vulneris tāq̄ hns ad illud necessariā ꝓsequētiā. ff. ꝺ dā. infec. l. dāni. ℊ. sabinꝰ. et vī hoc pbari p casuz. l. ita vulneratꝰ. ff. ad. l. aql. et ita etiā tz do. Flo. in. d. l. ita vulneratꝰ. in pn. et idē gl. in. d. ℊ. celsus. et do. Flo. i. d. l. ita vulneratꝰ. plꝰ dicit qđ eo casu q primꝰ nō teneꝝ de occiso: itelligiꝫ ꝺ iure ciuili: sz de iure canonico secꝰ. qz primus semp teneꝝ ad hoc vt penitētiaz agat p gl. i. c. significasti. ij. q̄ icipit ea dē di. de homi. Et aduerte qz dixi p. l. ita vulneratꝰ. qđ cautela ēvt vulnerās aliquē letaꝝ excuseꝝ qđ faciat qđ amicus eū occidat maturiꝰ qz ipe excusabiꝝ a pena homicidū qđ dicit Bal. i. d. l. ita vulneratus. p illū tex. qđ cautela nō ꝑdesset qñ primū vulnꝰ eēt mortale. secꝰ esset si eēt dubiū an eēt mortale vel nō. et subdit Bal. qđ p tali ꝓsilio ꝺz aduocatꝰ suspēdi. tacit ad hoc qđ dicit gl. de aduocato instruēte cliētulū q̄liter ꝺbeat positiōi rndere. in. c. ij. de ꝓfes. lib. vi. Et tu aduerte bñ qz hec distinctio nō vī esse bona: qz vī esse ℨ tex. i. d. ℊ. celsus. ibi mortifere vulnerauerat. et ℨ tex. l. huic scptur. ℊ. fi. ibi vulnerat mortifere. et. l. ſz si vulneratum mortifere. Ex qb tex. vī plene apper q ſz pmū vulnꝰ eēt mortale si aliꝰ post ea in totū exanimet qđ primꝰ nō tenetur de occiso ſz de vulnerato ſz vulnꝰ fuisset mortale. et vī ℨ Bal. et Flo. ſz tu distinguēdo dicas. aut pmꝰ vulnerauit mortifere. nō tñ est certū an ex illo vulnere moriaꝝ vel nō: ſz est dubiū qz apparet forte rōne vulneris vel q̄litatis instrumēti vel alteriꝰ ſigni qđ de-

natura sua vulnꝰ ꝺbebat esse mortale et tñ hoc clarissimū nō ꝓstabat qz oimō debebat mori. qz qñq; vulneratꝰ etiaz mortifere i loco piculoso pp bonā naturaz vel ēt custodiā vel pp optimos medicos liberaꝝ. vt est casus de hoc in l. ſ. ℊ. fi. ff. ad silk. ibi dū ꝺz erat mortifer vulneratꝰ et tñ supuixit qz liberatꝰ fuit quē tex. bñ no. ad hoc isto mō loq̄t. d. ℊ. fi. vt pmo vulneratꝰ nō teneaꝝ de occi so: ſz de vulnere si ab alio fuit postea in totū examinatꝰ. et ita sentit gl. no. in d. ℊ. fi. i. l. huic scpture. Aut pmꝰ vulnerauit ita letifer et mortifere q̄manifestissime ꝓstabat vulneratū eū fuisse mortuū ex pmo vulnere vt qz primi vulneris tpe vix spirabat ita erat pcussus. ita ēt medici hoc affirmatiue ꝓbāt q nullo mō ex dicto vulnere cū tota petitia Galeni potuisset euadere. et tunc isto casu loquiť. d. l. ita vulneratꝰ. vcz qđ primꝰ vulnerans teneaꝝ de occiso. qđ nota. et tene menti.

Cvj.

¶ Cautela quomodo minor euitat cō demnationem in causa ciuili.

Quando aliquis litigat vel litigare vult cū minore et petere ab ipso cautela est qđ aduocatus minoris vel eiꝰ tutor vel curatoꝛ q̄rat tractatū cōcordie vel trāsactiōis et curet qđ actor velit ꝓcordiā vel trāsactionē facere et alias qđ sibi remittere de eo in quo forte potuisset ꝺdēnari dictus minor erēplū si minor potuisset ꝺdēnari in centū, ꝛ̄ similiter offerat ex pte minoris minus de quo veriſiť actor sit cōtentus et ducat actorē ad minorē summā inquā tū poterit et postea dicat aduocatꝰ iminoris nolo stare dicte cōcordie vī trāsactioni: qz nimiū petis si aliqđ debes habere ꝓuenias pupillū vel minorez. vñ si minor habebit ꝓ se sniam bñ erit si aūt habebit eā ℨ se tūc poterit p minori peti restitutio in integrū vsq; ad illā summā in qua fuerat actor cōtentus p illā trāsactionē. Nā in hoc fuit lesus minor qz nō steterit dicte trāsactioni cū intererat sua vt ei staret ne cōdēnet in plꝰ vñ si in plus fuerit ꝺdēnatꝰ poterit petere restitutionē i integrū cū in dicta trāsactiōe habeaꝝ p trāsacto vt est tex. no. i. l. si ex cā. ℊ. nūc videduz ff. de minor. Et ibi hoc sentit Bart. et etiā Bal. clariꝰ. qđ singulariter not. tu aduocate minoris pp hoc emꝑ poterisse per releuare ipm minorē in q̄ veniret cōdēnādus de iure. Et sic ēt tu aduocate actoris ℨ minorē sis bñ cautꝰ vt nunq; pmittas actorē puenire ad aliquā trāsactionē nisi cert qđ minor vel eiꝰ tutor aut curatoꝛ velit stare cōtentꝰ de dicta trāsactiōe. alꝫ de facili ps sua. s. actoꝛ decipeť dicta cautela.

Cvij.

¶ Cautela excusandi heredem nō cōficientem vel minus iuridice inuentarium conficientem.

Heres si non cōficit inuētariū hodie tenetur ad oia legata et ēt ad oia ꝺbita vltra vires hereditarias. vt. l. fi. C. ꝺ iure delib. ubi plene de materia qz lex ꝓsumit q heres surripuit de bonis hereditatis. vt in auc. de hered. et falci. ℊ. sancimꝰ. q̄ ꝓsumptio est iuris et de iure q̄ nō recipit pbationē in ꝯtū nisi pcōfessionē ptis. vti auc. ſz iā necesse. C. de dona. añ nup. et p gl. i corpore vñ sumit et p gl. in. l. ℨhentibꝰ. ℊ. j. C. de nō nu. pecu. ꝓm Bal. in. l. filiū quē hñtē. C. fam. ercis. et iō si legatarij ꝙiterēť q bona nō sufficiebāt ad legatū vel creditores cōsiteretur q bona nō sufficiebāt ad soluēda debita. et q heres nihil subtraxit ſz solū se fundaret q inuētariū nō fuit cōfectū deberēt succūbere. Caueāt ergo qūo rndeant vel ꝓfiteant legatarij vel creditores. et ēt aduocatꝰ siue ꝓcurator sit cautꝰ i exoꝛquēdo dictā ꝓfessionē qz facit hoc mō clientulū suū absolui. ita singulariť no. Pau. de ca. l. li rōne. ℊ. qđ vulgo. ff. ad. l. fal. q no. ppetuo vt scias adiuuare amicū heredē q nō ꝓfecit inuentariū vel si ꝓfecit de iure nō cōfecit vt nō teneaꝝ vltra vires hereditatis. et vide q dicā in sequēti.

Universidad de Deusto Biblioteca

Cviij.

¶ Cautela pro eo qui non appel.a sententia lata contra ius litigato.

SI sentētia lata est iniqua ⁊ iiusta cautela est q̄ vict⁹ p̄curet q̄ vincēs cōfiteat sniaz latā esse iniquā ⁊ iniustā. ⁊ hoc casu vicēs nō poterit hēre petitionē vl actiōem ex illa sni a. ita no. Inn. i. c. qz plerīq;. ō imu. eccle. ⁊p Flo. i. l. cū putarē. i p̄n. vlt. col. ff. fa. er. vbi dicit q̄ si victor ꝓfiteat sniam iniustā vel sibi nihil ōberi nō habebit petitionē: ⁊ idē tz Bald. in. l. si qs instituat heres. §. si sub ꝯditione. ff. de here. institu. ⁊ idē tz Bal. i auc. ad hec. i pe. col. in ver. itē du bitaf ō eo q̄ iniq̄ absolut⁹ est. C. ō vsu. In p̄dictis hr̄ q̄ō hoc casu pōt cogi vincēs cēsura ecclesiastica p epm q̄ō p̄ster liberationē: ⁊ q̄ iponat vincēti ppetuū silentiū ⁊ dicūt moderni in. d. c. qz plerīq;. q̄ō lz ꝯdēnatus de iure soluere teneat tn̄ sponte soluere nō teneť. ⁊ sic retinendo nō peccat q̄ō bene est notādū pro cautela eoz q̄ iniuste fuerint ꝯdēnati vt p̄curēt vt aduersari⁹ ꝓfiteatur sniam p se fuisse iniuste latā vt quosdā audiui dicere. facit q̄ō dictū est in p̄cedēn ad q̄ō eādē cautelā ponit Ant. de bu. in. c. is q̄ fidē. in. iij. col. ō spō. ⁊ matri. vbi dicit q̄ō est singulare dn̄m Inno. in. d. c. qz plerīq;. vbi dicit q̄ō lz lex fingat seu p̄sumat sniam iustam ex eo q̄ō trāsiuit in rē iudicatā. si tn̄ partes cōfiteť sniam iniustā stat ꝓfessiōi ⁊ tollit p̄sumptio iuris ⁊ de iure qz in talib⁹ possunt sibi ptes p̄iudicare. Si aūt sum⁹ in materia in q̄ nō possint sibi partes p̄iudicare vt est cā matrimonialis. vt in. c. sup de eo q̄ cogno. consang. vxor. sue. nā tūc cōfessio nō tollit p̄sumptionē iuris ⁊ de iure qz materia obuiat. ⁊ iō si post copulā. mulier cōfiteret ꝺiuiū nō stareť cōfessioni. imo matrimoniū iudicareť. ⁊ subdit q̄ō ita dicūt ibi doc. ō q̄ mirabar. Pe. de perusio hoc nō cogitās. ⁊ eandē cautelā ponit Zu. de ro. in repetitiōe. l. admonēdi. in fin. ff. de iure iur. vbi dicit postq̄ sniа est lata ⁊ trāsiuit in rē indicatā sipars in cui⁹ fauorē ꝓferť p̄siteť eā iniuste latā esse vel eā iniuste obtinuisse q̄ō tūc retractabiť ⁊ nūq̄ mereť executionē. ⁊ allegat singularitē dictū Innoc. in. d. c. qz pleriſq;. q̄ō tn̄ singulariter limitat vt habeat locū quātū esset lata i fauorē et⁹ ita cōfitentis. ¶ Sed inquātum esset lata in p̄iudiciū suū. tunc p suā confessionē ex qua deregereť iniustitia nō retractareť sed deberet exeq̄ et de hoc dicesse casum in. l. si seruus plurium. §. j. ff. de leg. j.

Cix.

¶ Cautela q̄ qs faciat banchariū seu nūmulariū acceptare lras cābij seu debitorē suū debitum confiteri.

QUone q̄ filiꝰ vel seruꝰ ꝺbit cū aliquo vel accipit pecuniā mutuo ⁊ dicit se hoc facere de mādato p̄ris vel dn̄i ⁊ tn̄ hoc nō erat verū postea dictꝰ filiꝰ vel seruꝰ scribit ad patrem vel dn̄m qūo contraxit cū tali ⁊ petit ab eo vt soluat dictā pecuniā creditori si pater vel dn̄s recipiat dictas lras ⁊ nō ꝺicat vr̄ tacite ꝓsentire adeo q̄ō mādati vel q̄ō iussu tenebiť. vt est text. ⁊ casus in. l. filiusfa. ij. ff. ad macedo. ⁊ ibi hoc no. ⁊ per doc. ⁊ maxime p Pau. de ca. q̄ dicit ibi p illū tex. eo ipso q̄ō mercator recipit literas. puta cābij ⁊ eis lectis ponit eas iter alꝫ. puta in filza ⁊ nō ꝺicit acceptasse dictas lras ⁊ vr̄ se obligasse ad illud q̄ in lris ꝓtinēť q̄ nor. tu scholaris perpetuo ⁊ tene mēnti. quando habes literas cambij vt eas p̄sentes campsori ⁊ habeas tecum aliquos testes qui possint deponere ⁊ probare quod nummu larius literas acceptauit et non contradixit a principio. nam si postea ipsum peniteret recusaret soluere illud quod in literis continetur. hoc tamen limita verum nisi in talibus literis contineretur calculus rationis de datis et acceptis vt fieri solet et vltimo loco poneretur restitui. nam hoc casu licet literas visas eas retineat non tamen

vr̄ se obligare. imo potiꝰ vr̄ eas retinere vt eas videat an ibi relata sint vera ⁊ hoc p tex. i. l. si seruit⁹. ff. de ꝺdi. ⁊ demon. ⁊ p. d. l. si filiꝰ. Dixit do. Wat. de ma. i suis notabilibꝰ bononiē. lxxviij. notabili posse notari mirabilē cautelā ex tot⁹ quēdi ꝓfessionē aduersarij. tui vcz q̄ tu mittas sibi literas i q̄bꝰ dicas q̄ roges ip̄z q̄ tibi reddat cētū ad q̄ tibi teneť ex cā depositi vl mutui vl siti vl dicas q̄ tu emis ab eo domū suā p cētū ducatis vñ ipe simplr recipiēdo lras nō p̄testādo aliꝰ i oppositū vr̄ fateri ōbitū ⁊ ꝓsentire vēditiōi p. d. l. si filiꝰ. ⁊ p cle. ij. ō pcur. ⁊ hāc doctrinā ponit Bar. Fz eū. i. l. q̄ ernā. §. j. ff. rē ra. hab. ⁊ l. q̄ tabernā. §. j. ff. ō pign. ⁊ vr̄ eē ter. iūcta gl. i. l. publica. i fi. ff. ō positi. ⁊ ibi Bar. Et tūc vr scias hoc practicare ōt ipe cautela ē q̄ te stibꝰ q̄busdā p̄ntibꝰ p̄siteť p nūtiū ⁊ habeāt copiā lrārū ⁊ tn̄ stēt q̄ cozā eis litere aperiant. ꝓsulo tn̄ dicit ipe ⁊ bn̄ q̄ hac cautela non vtaris ad malū ⁊ valebit tibi mille aureos si scias eam practicare.

Cx.

¶ Cautela p emente rē furtiuā velvi raptam vt non p̄dat p̄tium.

SI quis emit rē furtiuā cogit restituere eā dn̄o ēt p̄tio nō restituto a dn̄o. vt. l. i ciuilē q̄ est lex ij. C. de furtꝫ cū sibi⁹. Cautela ē q̄ qs possit emere secure rē furtiuā ita q̄ nō teneat rē restituere nisi sibi p̄io restituto p̄tio q̄ō soluit q̄n̄ eā emit vcz vt q̄n̄ emit rē furtiuā velvi raptā vl alienā, ptesteť q̄ eā noie ei⁹ cui⁹ē ⁊ parat⁹ est ei restituere restituto sibi p̄io p̄tio ⁊ itereſſe a dn̄o fm Host. in summa ō pe. ⁊ remiſ. §. fi. ver. q̄d si emit rē depdatā. ⁊ iō q̄n̄ emis rē aliquā ō q̄ dubitas si est furtiua vel vi rapta vel aliena facias p̄dictā ptestationē ⁊ de ea facias fieri publicū instrumētū vel istrumēto emptiōis eā scribi facias in p̄ncipio q̄ō no. Aduerte tn̄ q̄n̄ qs emit rē furtiuā velvi raptā a latrūculis vel ab hostibꝰ tūc p̄tium q̄ō soluit recuperare potest a dn̄o. vt cū casus i. l. inulier inops. ff. de capti. q̄ ola bn̄ no. ⁊ limitatōe. d. l. i ciuilē. C. de fur. Et tu sis securꝰ q̄n̄ emis aliquā rē mobilē ⁊ dubitas an sit furtiua vel vi rapta q̄ no.

Cxj.

¶ Cautela pro obligato ad soluendū quantitatē magnam q̄ parua quantitate soluta liberetur.

SI quis habet soluer magnā quātitatē pecunie ⁊ eā nō hz itegralr ⁊ volet ꝓficere istrm de tota integrali ⁊ reali solutiōe q̄ ptes sunt in ꝓcordia caut. ē si ꝺbi grā ōbes mihi mille ⁊ ñ habes nisi cētū q̄ tu nūeres decies illa cētū credit ori tuo le creditor postea tibi restituat ⁊ deinde illa itez soluas creditori tuo ⁊ sic ō singulis vsq̄ ad cētū. ōcies. vt ꝓbat p tex. si qs tuos. §. j. ff. de sol. ⁊ ibi p doc. ⁊ ita no. Pau. ō ca. i. l. meuiꝰ. §. duoꝛ. ad fi. ff. de le. ij. q̄ subdit q̄ dubiū stat i hocq̄ si notariꝰ nollet ꝓficere istrz ne ō falso redargueť hz nō pōt redargui si teneat modꝰ p̄dictꝰ. ⁊ pōt fieri ad tollendū oē dubiū q̄ō tot adhibeant q̄s fūr solutiones ⁊ q̄ō vnꝰ notariꝰ nesciat de alio. ⁊ maxime de hoc scꝺ posset esse maior expēsa ꝓpter instrumēta plura. qz fm primum modū vnū instrumentū suffi ceret. sed secūdus modus tutior est.

Cxij.

¶ Cautela ad euitandum infamiam in actione famosa vel in crimine.

REgulariter ille q̄ q̄ne nit ⁊ ꝺdēnat actiōe famosa vel ex crimine ex q̄ sequit infamia efficit infamis vt in. l. atheletas. §. calūtiat. cū. §. sequē. ff. de his q̄ notant infa. hz cautela ē q̄ō nō efficit. ifamis vcz q̄ō ipse litiget nō p se hz p procuratorē q̄ tūc tz ipe ꝺdēneť ei⁹ p̄curator. p̄curatorio noie iurta. l. j. C. de sē. ⁊ iterlocu. om. iu. tn̄ hoc casu nec dn̄s nec p̄curator efficit infamis ⁊ probat i. l. furti. §. q̄ alieno. p tex. ⁊ gl. ff. ō his qui notantur infami. ⁊ ibi hoc no. barto. ⁊ docto. et not. in. d. l. infamem.

Alia cautela ē quod reꝰ soluat anteq̄

lis ꝓtestet. vt no. Bar. ibi q̄ dicit qđ sufficit soluere añ ꝯdēnationē. Alia cautela ē tutior qđ soluat sine mādato ipsius rei. vt no. Ang. de are. i. l. nō pōt. ff. ō furtis. ⁊ l. vicꝰ vt ē casus in. c. testimoniū. extra de testi. Aliqñ q̄s non efficit infamis ex solo crimine ſz demū secutus ſnīa. vt ē casus in. d. ℣. calūniator. ⁊ lōvbi ex solo crimine nō iferēt infamia nisi p ꝯdēnationē sufficit qđ illud soluat añ litꝭ ꝓtestationē vl añ ſniaz. ⁊ lō ſuaꝫ cōiter i illis q̄ hñt cōdēnari in arēgo qz si soluāt añ ꝯdēnationē ⁊ antecz̄ legaꝫ ſnia i arēgo nō efficiūt infames. Sz si ex solo crimine qñ de eo est cōfessus ⁊ quiꝰ seq̄reꝫ infamia vt in d. c. testimoniū. nō cēt bona cautela q̄ ipe reꝰ soluere añ litē ꝓtestatā vel añ ſniaz: qz p̄ solutionē videt reꝰ cōiteri crimē. l. ad solutionē. C. de re iudi. ⁊ l. qñ. ff. de his q̄ no. infa. ⁊ lō hoc casu ē necessaria cautela tertia q̄ aliqs soluat p eo sine suo mandato quod not.

Crij.

¶ Cautela q̄ vltra tertiaz dilationem possint testes ꝓduci.

Samusi. c. vl

tra tertiā. ō test. in q̄ doc. ponūt q̄ ſcōa dilatio nō ē dāda sine cāe cognitione. cautela ēqđ huic materie ꝙcīt qñ q̄s ī ꝓma dilatiōe nihil ꝓbauit: aut ꝓbauit: ſz nō sufficiēter. nec fuit ipedit⁹ ⁊sic nō hz aliquā iustā cāz petēdi ſcōaz dilationē ⁊ añcz̄ dilabaꝫ ꝓma dilatio q̄ petat eiꝰ ꝓrogationē. nā cā ꝓrogādo nō sit noua dilatio ſz cadē. vt. l. ſz si manēte. ipn. ff. ō ꝓca. alias de dā. ife. poterit ꝓcedi sine cāe cognitiōe aliq̄. vt no. Ang. i. l. fi. ff. ō feri. ⁊ Spe. i ti. ō test. ℣. nūc dicam⁹. ℣. ⁊ hec sūt i argumētū. ⁊ idē no. Bal. i. l. j. in fi. C. qūo ⁊ qñ iud. ⁊ idē Pau. de ca. in. d. l. j. C. de dila. qui dicit q̄ bona est ista cautela ⁊ qđ vidit semel bone memorie do. Prosperū facere magnū testū de isto dicto non tñ allegabat nisi Ang. ⁊ vos habetis mille vltra Ang. Spec. ⁊ Bal. et do. Ange. qđ no.

Criij.

¶ Cautela ꝓ filio familias qđ nō teneaꝫ ex cōtractu de q̄ alias teneretur.

SLis quod fi:

liusfami. obligaꝫ ex quolibet ℣cu excepto mutuo in tñi q̄ pōt cōueniri ⁊ ēr icarcerari si nō soluat. vt habeť. in. l. iij. ℣. sed vtrū. ff. de mino. Sz cautela est ne ipse possit incarcerari ⁊ ne ipe teneaꝫ insolidū. ſz solū itm̄ inq̄stū facere pōt vcz q̄ a pre emācipeť. nā filiussa. qui ꝓi⁹ insolidū tenebaꝫ nūc ꝓ emācipationē nō teneť nisi tm̄ inq̄stū facere pt vt ē casus notabilis. l. l. fi. ff. qđ cū eo. ⁊ in. l. si ex alio. C. eodē ti. ⁊ ibi hoc not. Bal. ⁊ idē no. Jo. de pla. insti. de actioni. ℣. sunt ꝓterea. ad finē. Sz hoc fallit qñ filiussa. cēt debitor ex delicto. vt ē tex. in. l. ſz si ex pte. ℣. quēcz̄. ff. qđ cū eo. ⁊ not. glo. in. d. l. ij. Fallit ſcđo qñ post multos ānos ꝙuenireť. vt est tex. no. i d. l. sed si ex pte. ℣. pe. qđ ꝓpetuo nota ⁊ tene mēti. Fallit ⁊ tertio qñ filiussa. cō traxisset multa debita ⁊ postea incontinenti fecit se emācipare: ⁊ sic ꝓtraxit dicta debita i frandē. nā emācipatio eū sequēs nō iuuat eum p hoc allego tex. i. l. j. ℣. ⁊ qđ ibi singulr not. Bal. si q̄s test. li. cē iuſ. fue. vbi ōt qđ de ꝙsuetudie ē qñ iperator recipit coronā rome qđ liberat ꝓfectū vrbis ab oiꝰ debitis suis ⁊ si ꝓfectꝰ sciēs aduētū iperatoris ℣rit multa debita. iperator nō teneť eū liberare ab illis. Itē ad hoc allego ter. i. l. oi. ℣. cū ita legať. ff. ō le. ij. ⁊. l. ℣ legē. ⁊ qđ ibi no. p. do. ff. ō legi.

¶ xv.

¶ Cautela qđ dñs nō possit ratificare gesta p suū illegitimū procuratorem.

Jcet regula:

riter gesta p ꝓcuratoreꝫ q̄ nō hz mādatū idē si habet ſz nō sufficiēs possint p dñm ratificari ita q̄ valeāt. l. ſz. ff. de iudici. Tñ cautela ē qđ nō possint ratificari vcz qđ aduersarꝰ a principio ꝓtesteť qđ nō intēdit cū ipso litigare nisi si ⁊ inq̄stum hr̄et legitimū mādatū ⁊ sufficiēs. nā hoc casu si habeat

habeat mādatum sufficiēs vel nullus habebat. ratihabitio dñi supueniens nihil opať. vt ē casus ℣z vnū itellectū. in. l. si quos. ℣. alieno. ff. de dā. infec. ℣z Ludo. ō ro. in quodā suo singulari qđ icipit q̄ro nūq̄d gesta p falsum ꝓcuratorē. in fi. ⁊ ita tz Ange. i. d. ℣. alieno. et Bal. ibi i apostillis. ita allegaui optime al's ⁊ obtinui i ciuitate veronensi.

Crvj.

¶ Cautela quod inuitus nō cōpellať quis ad tutelam.

Sequis inui:

tus cogať suscipere tutelā etiā si nō habebat aliquā excusationē cautela est qđ faciat seu ꝓcuret qđ nō reperiať aliqs q̄ velit fideiubere p eo p ꝑdicta administratiōe. nā ꝑdicto casu excusabiť a tutela: qz ille q̄ non reperit fideiussorē regulariter excusať a tutela. vt. l. al's si qs nutrices. ⁊. l. si i tua. ℣. iperať. ff. de excu. tuto. ⁊ ita no. Bal. i. l. j. i fi. ff. d. l. ij. qđ cū eo. aduerte tñ qz si deregeť qđ hoc ꝓcurasset nō excusareť

Crvij.

¶ Cautela ad validādū iudiciū agitatum cum ꝓcuratore tutore curatore vel sindico.

Qota cautelaz

vt si velis q̄ iudiciū cū ꝓcuratore vl tutore vl curatore vel sindico vel aliis hmōi ꝓsonis firmū sit opponе q̄cq̄d potes ℣ eos ab initio ⁊ fac q̄ index ꝓnūtiet illas ꝓsonas admittēdas nō obstāribꝰ exceptiōibꝰ oppositis ℣ eas. ⁊ sic postmodū nō reuocabiť iudiciū ne agēs cū eis videať iudicis auctoritate ꝺcipi. hec cautela ꝑbať C. ō his q̄ ve. eta. ipe. l. j. i fi. ⁊. C. qui admit. ad bo. po. l. liberoz. ſnia cm̄ talis facit ius iter ꝓtes eť ō re iudi. c. cū iter tene mēti ista sunt ℣ba Spe. i ti. de excep. in scōa pte. ℣. nūc videdū ver. ante pe. q̄ icipit i fum. no.

Crviij.

¶ Cautela ad concordiam quod vtamur verbo peragere.

Cautelarū

Erbuz

agere verificatur p̄ litis cōtestationē. l. āpliꝰ nō peti. ff. rē ra. habe. ſz ℣bū peragere reqrit de cisiōe. vt ꝑbať i. l. q̄ñq̄gita. ff. ō excu. tuto. ⁊ lō ōt ibi Nico. de neapo. fm Gui. de suza. q̄ facit ad qōnē: bononienſes ℣habuerūt qōnē cū mutinēſibꝰ qz vicissiuna ps ab alia petebat. xxx. milia florenos factū fuit ꝓmiſſuz iter eos Gui. ō suza. q̄ tūc erat mutine fecit poni i instrō qđ si mutinēſes cās suas ifra tres mēſes ñ pagerēt ⁊c. post lapſos tres mēſes q̄ debēt facer̄ pp ℣bū peragerēt ita i instrō positū ar. d. l. q̄ñq̄gita. ⁊. l. ij. ff. de adul. ⁊ ℣ bononienſes volebāt opponer̄ mutinēſes qđ ipſi nō poterāt ageī ad qđ ipe rndit qđ actio eoz. esset salua qz agereq̄s ōt litē ꝓtestādo vti. l. āpliꝰ ñ peti. ita obtinuit ℣ Old. et teneas cozdi. qz qñ facis aliqđ ꝓcordium tu potes vti ista cautela. ita ōt dñs Nico. de neapo. i. d. l. q̄n q̄ginta. ff. ō excuſa. tu. et Guido de suza. in. d. l. ij. ff. de adulte.

Crix.

¶ Cautela ad excludēdā vel causandam simulationem contractus.

Sz con:

tractꝰ vēditiōis vl aliꝰ celebrať sine ſcriptura simulatio pōt

De simulatiōe dr̄ āt ℣cꝰ simulatꝰ qñ vtraq̄ ps in simulatiōe cōsentit secus si altera tm̄ vt p pau. de ca. in. l. iurisgē. ℣. dolo. ⁊. ff. de pac. ⁊ p bal. in. l. j. col. ij. ℣si. Sz hic q̄ro. C. plꝰ valere qđ agitur.

Bar. Cepo. x

Universidad de Navarra Biblioteca de Humanidades

ꝓbari ꝙ testes. Sz si i scriptis sit ℨctꝰ celebratꝰ non põt ꝓbari ℨctꝰ ꝑ testes. ita no. Bar. notabiliter. in. l. gñalit. et ibi ꝓ doc. C. de nõ nu. pec. ⁊ ideo caute la est vt vẽditio. seu ℨtractꝰ fiat in scriptis vt de dicta simulatiõe: facile ꝓsta re ꝓsit: hoc nõ dico vt vtaris i malã partẽ. Sz qñ essent veri ℨctꝰ ⁊ dubita ret ne aliqñ possit opponi de simulatiõe. tũc facias qõ ℨctꝰ celebret in scriptis. ¶ Qñ aũt dr cõtractꝰ celebrari i scriptis habeẽ ꝑ ter. gl. Cy. et doct. i. l. cõtractꝰ. C. de fide ist. ⁊ de ista caute la vide qõ plene dixi in tractatu meo de simulatione contractus.

Cxx.

¶ Cautela ad prorogãdũ tempus introductum a statuto in prescriptione.

Sex forma statuti vel iuris communis debito vl' actiõi. debite prescribãt aliquo tpe breui. vel etiaz. x. vel. xx. annis cautela est qõ etiã debitũ vel actio ꝑpetuet vsq; ad triginta annos. hocvez ꝙ creditor faciat opponere ꝑ debitorẽ ꝙ ꝓsiteat ꝙ suũ iuramẽtũ se eẽ ꝺbitorẽ i tãta quãtitate. qz hoc cãu ꝑpetuabit ita ꝺr. Bar. ⁊ Ang. i. l. naz ⁊ postea. ℌ. si is. ff. ꝺ iureiu. ꝑ illũ tex. Itẽ iuramẽtuz illõ ẽt aliõ operabit. vez ꝙ tale instrm poterit executiõi mãdari: ⁊ sic habebit executionẽ paratã. vt no. Bar. i. l. ũ. in fi. ff. e. ti. q dicit ꝙ mirat qõ cõsuetudo hoc seruet. ⁊ vide circa hoc Wattheũ de ma. i. xj. suo notabili vbi idẽ tenet.

Cxxj.

¶ Cautele ad prinãdũ filiũ legitima.

Ater volens excluderi filiũ a ltima sua ⁊ sibi retineꝛ bonadonec viuit cautela ẽ qõ vẽdat alicui bona sua ⁊ ꝑmittat tradeꝛ ea post mortẽ suã. s. vẽderis nã tale debitũ qõ hz effectũ post mortẽ ꝑmissoris cẽsẽt es alienũ. vt. l. hereditariũ. ff. ꝺ bo. aucto. iudi. posꝰ. ⁊ ideo erit detrahẽdũ añ̃ legitima filij. l. patris. ℌ. ℸrta. ff. ꝺ ioffi. testa. Si tñ apparet de fraude filiꝰ posset rescidere vẽditionẽ ꝑ sua legitia. de qꝰ ꝑ Bar. i. d. l. hereditariũ. et ita dixit Jo. de pla. isti. de l iust. stipu. ℌ. itẽ qs ad finem. vbi subdit an sufficiat si ꝑ ꝓsiteat se ꝑtiuz recepisse. ⁊ vr ꝙ nõ quo ad ꝓiudiciũ filij nisi appareat de reali receptione Arg. auk. sz iã necesse cũ ibi notatz. C. ꝺ dona. añ nup. arg. ꝑ illõ qõno. Bar. in. l. ꝑ diuersas. C. mãdati. vbi dicit qñ in cessiõe nõ apparet ꝺ reali solutiõe. sz cedẽs solũ ꝓsiteꝛ solutũ cessio ꝑsumit simulata. facit pro hoc qõ no. i. l. post ℨctũ. ff. de do. ¶ Difficile est ꝓuare filiũ sua legitima sine cã vl' ponerꝛ aliquã dilationẽ i ea. vt. l. qñ i ꝓrib. C. ꝺ inoffi. testa. i. ℌ. causas. i auk. vt cũde appel. cogno. Tñ caute la ẽ vr pr instituat filium heredẽ i omnib bonis ⁊ ꝙ alij alteri relinquat vsufructũ olim bonoꝝ. nã valebit talis vsufructus relictꝰ ⁊ filiꝰ nõ poterit se granatum dicere in legitima. vt est gl. no. in auk. de trien. et semisse. ℌ. ꝓhibemus. q ẽt ponit. in fi. sui vnã aliã cautelam prinandi filium legitima sua qñhz solos seruos i hereditate ⁊ eos manumittat. et ista est vera cautela qñ nuda ꝓprietas a legitima filij sibi tñ valeat quantum valet vsufructus siue legitima. Sed si mins valeret tũc filiꝰ impugnare posset tale legatuz: quia nõ potest

Sua legitima q; hereditas ꝺ beꝛ filio iure naturali ⁊ ẽt diuino vñ a pꝛs si filiusꝙ heres: ⁊ beatus Augustinꝰ dicit Si qs filiũerhere dare vult et donare ecclesie aliũ qrat q recipiat ℌ. Augustinum.

in sua legitimã granari. vt. d. l. qñ in pꝛioꝛib. ita tz Ang. in. d. ℌ. ꝓhibem. ad qõ adde Bar. i. d. l. hereditariũ. de bo. auc. iudi. posꝰ. ⁊ qõ dixi in ꝑcedẽti.

Cxxij.

¶ Cautela pro vasallo vel emphiteota vt possint rem alienare ecclesia vel dño irrequisitis.

Consilium siue cautela qñ vasallus vl' emphiteota ecclesie vult vẽdere vel alienare illud qõ cognoscit a ꝑlato ecclesie qñ ꝑlatus scit ⁊ ꝓsentit ⁊ primũ consiliũ est vt vẽdat vel alienet cũ ꝓsensu ꝑlati ⁊ totiꝰ capituli ⁊ vẽdat ea lege q̃ ipse hz ⁊ equali ꝓsone. vt in. c. ij. de lege cõtra. in vsi feu. hoc acto i ℨctu ante ⁊ post qõ emptor vl' acqsitor debeat illud ab ecclesia cognoscere ⁊ sibi seruire ꝑ eo ⁊ venditor vel alienãs dz refutare. ar. c. j. ℌ. j. ti. ℌr olim feu. posꝰ. alie. ⁊ scõm hoc emptor vel acquisitor erat successor ⁊ venditor vel alienãs tenebit de euictione ⁊ ecclesia nõ erit lesa. scõm Jaco. de bel. i ti. de his q̃ feuda. posꝰ. in pn. ⁊ refert Jac. de alua. i. c. j. ℌ. fi. q̃ incipit deniq;. in. iij. col. añ fi. in vsi. q̃re in pdictis qstionibus. in tque fuit prima cã amit. bene. i vsi. feu. cui adde qõ dicã in sequẽti. ¶ Scõm ꝓsiliũ est ⁊ hoc in vsu magis frequẽtatur qõ vasall vel emphiteota q vult vẽdere nõ vẽdarz retinat ꝑlato feudũ ⁊ ipse inuestiat eũ q̃ emptur est ꝑlato ꝓsentiẽte. ⁊ tũc post refutationẽ vasalli ꝑlatus ipse inuestiat eũ q̃ emptus ẽ. ⁊ ipse recognoscere dz feudũ ab ecclesia ⁊ fidelitatem facere. ⁊ si timet euinci inuestitus casum euictionis stipulari põt a vasallo q̃ vẽdidit de indẽnitate sua. put fuerũt ꝓcordes. ⁊ istud ꝓsiliũ cũ ꝑcedẽti ꝑtraht etiã ad vasallos laicoꝝ ⁊ secularium ꝓsonaꝝ. ita dicit Jaco. de bel. in tit. de his. q̃ feu. da. posꝰ. in ꝓin. ⁊ Jaco. de alua. in. c. j. ℌ. de nicꝫ. i. fi. iij. col. ℣. scõm ꝓsiliũ est. in tit. q̃ fuit prima causa. amit. bñ. ¶ Consilium siue cautela quando vasallus siue emphiteota vult vendere vel alienare feudum vel emphiteosim irrequisito domino. Primum consilium est ꝙ vasallus siue emphiteota vendat vel alienet saluo iure dñi vel ecclie: ⁊ qõ in instro dicat saluo iure dñi vel ecclesie alias caderet a iure suo. ita in effectu vult bal. in. c. j. ℌ. donare. i vlti. col. in titu. ℌr olim feud. posꝰ. alie. et vide Bal. in tit. de pace ꝓstã. ℌ. libellare. in xxv. colũ. ⁊. i l. fi. C. de iure emphiteo. ⁊ Jaco. de aluaro. in. c. j. in ꝓin. ante pe. colũ. i fi. de ꝓhi. feu. aliena. ꝑ Federicũ. sz idẽ bal. i. ℌ. fi. i. iij. col. ℣. hz pone ꝓtis ita dicit iti. q̃ fuit pria cã amit bñ. dicit si hz dictuz saluo iure dñi vel ecclesie inde tñ si ꝓcessum ẽ ad traditionẽ sub illa forma ꝙ illa ℣ba nõ releuãt: qz cũ nõ sit denũtiatũ dño clam vr fieri: ⁊ ꝑ ꝓns dns cõtẽni. Item in iudicialib nõ iuuat ꝓtestatio. Quid si adiciat ista verba nec aliter nec alio mõ qz tũc nihil vr actum fore nõ pderet feudũ vel emphiteosim. nã cõstat qõ intẽdat alienare nisi possit hoc saluo ⁊ nõ aliter inxta no. in simili. l. si q̃dẽ. C. de excepti. ⁊. ff. fami. hercis. l. itẽ labeo. ℌ. j. ⁊. ff. ꝺ manumiss. testa. l. si qs locuples. ⁊ ista cautela ℣boꝝ videtur bona tñ Bal. i. l. vnica. i. xvj. q. C. ꝺ his q̃ pe. nomi. adi. vr ℨtiũ dicere. vbi dicit qõ licet vasallus dicat vendo et trado reseruato cõsensu dñi ⁊ aliter ꝑ testetur nõ relenat: quia in ipso facto requiritur licẽtia: ⁊ qz traditio ẽ facti ⁊ sic factũ ẽ ℨtiũ ꝓtestationi. vñ qñ ẽ de furto cogitatũ nõ excusat delictũ l. iubemus. C. de sac. san. ecc. vñ nõ vz alienatio. ⁊ ℨtus Bal. i. ꝺ. l. vnica. nõ dicat saluo iure dñi hz referuato ꝓsensu dñi. tñ i effectu illa ℣ba i idẽ tẽdũt ⁊ vide de hoc card. i. c. ij. eẽ de feu. ⁊ Jaco. de alua. i. c. j. i pe. col. in ti. q̃ fuit ꝑma cã amit. bñ. Un et predictis ꝓz ꝙ predicta cõsilia nõ videant esse tuta.

¶ Ally apponũt aliud cõsiliũ vez ꝙ vasallus vẽdat vel alienet saluo honore dñi per ea que dicta sunt. ℌ. saluo iure dñi. tñ ℨtiũ ẽ verũ. s. quod illa ℣ba nõ releuent qñ ꝓpter istam alienationem vasallus feudo ꝓuatur: vt sin-

gu. no. Post. vt refert Bu. i. c. eā te. de iureiu. ⁊ tdē tz Lu. de ro. i. cccxciij. singu. qō incipit. Tu hēs qō vasallus ꝙsi dicat q iō ē q̄ ꝓstatio ffia facto nō releuat ꝓstātē. vt i. c. sollicitudinez. eē de ap. ⁊ i. c. cū. M. ferrariēsis. eē de ꝓsti. ⁊. l. cū i plures. Ş. cū locator hozrei ff. locati. ⁊ plene ꝓbāt. i. l. nō solum. Ş. morte. ff. ō no. ope. nū. Reqrīt em ꝓsens sus dñi i alienatiōe feudi ꝓtio vt recognoscat i supiorē ⁊ ne sibi ꝓiudicet. vt i. c. j. de alie. feu. facit ēt tex. i. l. ꝟbitor. ff. q. mo. pig. vel hypo. sol. ¶Dat ēt p aliq̄s aliud ꝓsilium. vez q̄ vēditio vel alienario fiat sub ista ꝓditiōe vēdo vt alieno tibi si ⁊ inq̄tū de iure possum ⁊ non aliter q̄ casu lz sequat̄ traditio. tñ vasallus alienās nō cadit a feudo ꝑm Jac. arisoni de barulo veronēsem in sua sūma q. mo. feu. amit. sub Rubrica si vēdat sub ꝓditiōe. ff. de acq. pos. l. si me i vacuā. post ꝑncipiū. ⁊. l. q absenti. Ş. j. ff. de vi ⁊ vi arma. l. cū fund⁹. C. de epis. audi. qō est verū sez Bal. i. c. j. Ş. hos, q̄z in pe. col. i ti. de suc. feu. vbi qñ captio dñi posset iteruenire p corpoꝛa lē traditionē. vt puta castri q̄ vix dñs posset recuperare. q̄ dol⁹ esset in traditiōe q̄ dz purgari p amissionē feudi ff. de, do. l. elegāter. ⁊ ita dicit se ibi cōsuluisse. ⁊ ita ēt tz Ja. ō aliua. i. c. j. i ꝑn. pe. col. circa ꝑn. ℣. qro qd si vasall⁹ vēdat. in ti. de ꝓhi. feu. alie. p Fed. i vsi. feu. ¶Dat vteri⁹ aliud cōsiliū. vez q̄ vēdat sub ꝓditiōe si dño placuerit p. l. si qs locupleti⁹. in fi. ff. de ma. te. ⁊. ff. q̄ ⁊ a. qui. l. v. i ꝑn. ita dicit ꝑfatus do. Jac. de arisoni. de barulo i sua sūma. i d. ti. q. mo. feu. amit. in rubricella. si vēdidit sub ꝓditiōe. ⁊ Bal. in. c. j. Ş. eque. i pe. col. i ti. de suc. feu. ⁊ Jac. de aliua. i. c. j. in ꝑn. in pe. col. in ti. de ꝓhi. feu. alie. p Fed. in vsi. feu. ¶Bar. eriā dat aliō ꝓsiliū siue cautelā. s. qō dicat in instrō hoc mō vendo vel alieno tibi si nō renocauerit dñs alia sit mempta. ita dicit Bar. i. l. si qs locuples. ff. de ma. testa. ¶Posset ēt dari aliō ꝓsiliū qō em phiteota vel vasallus vēdat ꝓceptionē fructuum per se et suos heredes q̄ casu non videt quod cadat a iure suo quia concedit vel vendit ipsam percē ptionem fructuum que est quid facti nō aūt suū ius vēdit. l. vtile vel aliō. vt ꝓbāt in. l. necessariū. Ş. fi. ꝓiucta gl. in ℣. sic tñ sit hoc ē ꝓceptionē fructuū ff. de peri. ⁊ cōmo. rei ven. ⁊ p tex. ⁊ gl. i l. arboris. Ş. vsufructuari⁹. ff. de vsufr. ⁊ p id qō no. Bar. in. l. idez tubero. Ş. q̄ maximas. ff. de publica. ⁊ i. l. aquilius regul⁹ ad fi. ff. de dona. ⁊ hoc vī tenere Arch. lxxxix. dist. indebitū. in ꝑn. et istud vī tenere Bar. i. l. codicillos. i. l. ſstituto. ff. de leg. ij. vbi dixit qō vēdes fruct⁹ dom⁹ ꝓ centū annis nō vī alie nare de quo ibi⁹ viāe. Sz aduerte q̄ se cundū ꝓsiliū non vī bonū qñ vēderen tur fruct⁹ ꝓ longo tpe lz solū qñ vēde renī ad modicū tps. q̄ tūc nō ē aliena tio sc̄m Bal. in. l. volūtas. ℣. lz quid si vasall⁹. C. de fideiuſ. Itē istud consiliū lz videat tutū saltē qñ ꝓ modico tē poze fruct⁹ vēdunt tñ non credo qō sit tutū si esset vasallus ꝓ aliqua decima q̄ cuz in laico nō possit cadere decima nec ius decimādi: lz solūq̄dā facultas potiꝰ ꝓcipiendi fructꝰ i rēq̄ decimā dajuxta ea q̄ habent̄. in. c. cām que. de ꝑscrip. ⁊. c. ad hec. ⁊. c. quāuis. extra de deci. xxj. q. vij. c. j. vñ hoc casu si vasallus vēderet totū illud qō hēret in re decimali siue in decima. q̄; nihil hz nisi illā ꝓceptionē ⁊ sic pinde est ac si venderet oē ius qō hz cogitatū. ¶Ex predictis alias dedi aliō ꝓsiliū: vez q̄ oia supradicta cōsilia simul iungunt hoc modo. videlicet vēdo vel concedo tructus vel ipsam ꝓceptionem fructuū q̄ est facti. vt dixi in precedenti ꝓsilio cū hoc si dño placuerit vel si dñs non renocauerit: sic saluoꝛ salua iurisditione ⁊ honoꝛe ⁊ consensu dñi ⁊ si de iure possum nec aliter nec alio modo si tñ domino non placuerit vel ipse non cōsenserit vel renocauerit vel de iure nō possum res sit mempta vel vēditio vī alienatio sit irrita. ⁊ ipso iure nulla et ista cautela erit tutissima. et iō no. eā.

Cxxiij.

¶Cautela vt non obstāte. l. cōmissoria que in pignoꝛibus improbatur pignus efficiatur creditoꝛis.

Debes scire q̄ creditoꝛ nō pōt apponere in instrō debiti pactū hoc vez qō si non solua ad certū tps qō pignus deē insolutū ipsi creditoꝛi ꝓtio quo ipe creditoꝛ voluerit vt estimauerit vt in toto ti. de pac. pig. ⁊ de le. cōmi. pig. rescin. Mō hoc mō pōt adhiberi vna no. cautela. p vsurariꝭ q̄faciāt fieri ℣tū ⁊ apponat̄ pactū qō debito ad tps nō soluto pign⁹ deē ei insolutū iusto ꝓtio estimādo arbitrio talis vel talis q̄s nūc eligim⁹ arbitratoꝛes ꝛbonos viros qō no. q̄ laudabilis est cautela. nā alii arbitratoꝛes illi⁹ vsurarij erunt amici ⁊ faciēt estimationē ꝓout ipse vsurari⁹ voluerit ⁊ hoc p tex. in. l. si fund⁹. Ş. fi. ff. de pig. ⁊ ita not. Ange. ibi. Hāc aūt cautelā nota nō vt ea vtaris ad malū sed vt scias cognoscere si alius vellet vti malitia. vt cuites.

Cxxiiij.

¶Cautela ꝓo tutoꝛe qñ celebrat contractū nomine pupilli.

Ratione cō/ siliū ꝓiunctoꝛ ꝑsumit a tutoꝛe. abesse dolus vel culpa ar. l. etiā. C. si tu. vī cu. interue. fz Bar. i. l. pola. C. ō his q. vt idig. ⁊ iō tutoꝛ sit cautus qñ aliq̄d facit. p pupillo de q̄ dubitat ne postea ipe vel heredes ei⁹ teneant̄ qō faciat illō cū ꝓsilio ꝓiunctoꝛ pupilli. ⁊ hoc facias scribere in instrō qō no. singulariter tu qui vis esse tutoꝛ.

Cxxv.

¶Cautela ad impediendum inquisitionem in criminali.

Tu scias qō iudex i cā criminali pōt ꝓcedere p iqſitionē vt hī. c. q̄ tr ⁊ qñ de accu. ⁊ i. l. ij. Ş. si publico. et ibi p Bar. ff. de adul. ⁊ plenissime p Ang. i repe. l. si vacātia. C. de bo. va. li. xj. Sz dubiū ē nūq̄d eo casu q̄ iudex pōt de delicto inq̄rere debeat citare ꝑsonā offensaz ad sciēduz an velit accusare ⁊ sibi statuere terminū ad deliberandū. Et dicas qō sic. q̄ iudex nūq̄s pōt ꝓcedere ad inq̄sitionez nisi ꝑti⁹ moneat ꝑsonā offensā vt aliā cui⁹ interest ad sciēdū an velit accusare statuēdo sibi terminū ad deliberāduz vt ē gl. i. c. ꝓbyt si a ꝓhebe. ij. q. v. de q̄ fecit festū Bal. i. l. senatus. C. q̄ ac. non pos. ⁊ ē magna cautela ad ipediēdū in q̄sitionē. p iudicē opponēdo sibi vt moneat ꝑsonā offensā vel aliā cui⁹ interest ad deliberādū statuēdo sibi terminū si velit accusationē ꝓsequi ita infra id tps poterit aliq̄d poni facere ita ēt tz Lud. de ro. i q̄dā suo singulari qō icipit de doctrina inquisitiōis.

Cxxvj.

¶Cautela q̄ cā nō exeat de manibus iudicis.

Cautela qō aliq̄ cā nō exeat de manib⁹. d. ptātis ad dñiū venatoꝛ. vt ō manib⁹ epi ad archiepiscopū ē q̄ epus vel ptās delegat cām ⁊ si appellat a snia lata p delegatū appellet ad ipm epm vel potestatē delegatē q̄ itez deleget qō pt qz cā appellatiōis pt delegari. vt. l. cū post sniam. C. de ap. ⁊ no. gl. ⁊ ang. i. l. eos. i ꝑn. eo. ti. ⁊ si itez appellet ad ipm epm vel ptātē tūc ipe epus vel ptās pōt cognoscere nec tertio loco lz appellare. ⁊ sic p istū modū delegādo cā nō exibit de manib⁹ ipsi⁹ epi vel ptātis. ⁊ hoc tz Raph. ful. i. l. eo. casu. C. de ap. Cxxvij.

¶Cautela ꝓo debitoꝛe ad ꝓlungādum solutionem debiti.

Nota qō vbi debitū nō est liquidū ꝛeē plū i eo. q̄ ē iussus reddeꝛ. rōnē p iudicē vel arbitriū ⁊ sub pena ⁊ ifra certū tps siue terminū ⁊ sunt rōnes in trincate vt mercatoꝛ qō nō pt ꝓdēnatus videre an esset creditoꝛ vel debitoꝛ: tūc sufficit q̄ ꝓdēnat⁹ ꝓpareat ꝛdicat calculatis ⁊ visis rōnib⁹ dico me esse debitoꝛem in vno denario ⁊ ecce

illū ⁊ si appareat plus me debere ecce fideiussorē ꝓ residuo ⁊ sic dꝫ deponere vnū denariū⁊ ꝓstare fideiussorē de residuo ⁊ erit securus ter. est singularis ꝑm Dy. in. l. statuliberū. ff. de sta. li. ꝑm ang. q̄ ita no. in. l. ḡrta. ℣. ait ꝓtor. ff. de re. iu. q̄ allegat aliā. l. sociā. i. l. seruꝰ si heredi. ℣. fi. ff. de sta. li. ⁊ vide oīno Ange. in. l. si residuā. C. de distra. pig. ⁊ in l. q̄. C. debito. ven. pig. ipe. nō po. ⁊ i. l. q̄. C. de vsufruc. lege. ⁊ bal. in. l. j. ℣. j. in ꝑn. iiij. col. in ti. de le. ℣. in vsi. feu. ⁊ ex ꝑdictis collige cautelā qꝺ si aliꝙs promisit vel ē ꝺēnatus alicui soluere id qꝺ dꝫ ad certū tp̄s sub certa pena. si debitū nō ē liq̄dū dicat se esse debitorē i vno nūm⁊ illū offerat in iudicio deponēdo ⁊ p̄ster fideiussorē q̄ se obliget de soluēdo oē id in q̄ apparebit ꝑm eꝫ se debitorē ⁊ petat ꝙ eligant arbitri⁊ calculatores quo facto ēt si labaꝫ terminus soluēdi nō incidit in penā donec debitū nō fuerit liquidū qꝺ ē not. ꝑ mercatoꝝ⁊ negotioꝝ factoriboꝰ.

¶ Aliꝙs emit vnā rē ⁊ ꝓmisit soluere ꝓtium sub pena vel simpliciter nō pōt illud soluere cautela ē vt excuseꝫ si nō soluit. si vidit qꝺ vēditor nō est potēs ad satisfādū submittat amicū suuꝫ q̄ liteꝫ moueat ⁊ petat ꝙ sibi satisfaciat. nā si vēditor ñ satisfecerit ꝑꝑ ipotētiā ñ tenebit emptor soluere ꝓtiū ꝑm Ang. q̄ ita no. in. l. ij. ℣. stipulatio dupli. ff. ꝺ ꝓto. stip. qui subdit ꝙ aduersus hanc fraudē ē remediū dupler. Primuꝫ qꝺ emptor turet de calūnia ar. l. at. q̄ natura. ℣. cū me absente. ff. de neg. ⁊ ideꝫ not. Jo. de pla. i insti. de suspe. tu. ℣. i. ℣. sꝫ q̄ro qualiter. Sꝫ dicit Ang. i. ꝺ. ℣. stipulatio dupli. qꝺ istud remediū hodie esse ꝺerisoriū cū hoies sint valde ꝑ niad ꝺeierandū. ⁊ ideo solū remediū est si vēditor obycit de calūnia in examinatiōe iudicis est qꝺ nō audiat emptorē si verisiꝫ suspicaꝫ liteꝫ ꝑ calūniā motā ar. l. fideiussor. cū glo. in ℣. si. sed erit. q̄ exponit sꝫ in alio iudicis. ff. qui satisꝺa. co. hāc tn̄ cautelā docui vt nō ea vtaris ad malū. Crxviij.

¶ Cautela ꝙ quis nō teneatur actione iniuriarum.

Ductus ad carcerē vel ad aliū locū vituperosum ꝑ militē vel aliū officialē alicui⁹ ptātis seu rectoris pōt agere actiōe iniuriarū ℨ ductores: vt ꝑbaꝫ i. l. iniuriarū. ℣. si qs ff. de iniur. ⁊ iō sit cautꝰ ꝓtor vl rector si est oblatꝰ libellus ī actiōe iniuriarū ℨ aliquē de sua familia elapso tpe ad dādū libellū ℨ ipm. ꝺ quo. i. l. j. C. oēs cau. tā ci. ℣. cri. faciat reū ꝙuentū articulare ⁊ ꝑbare qꝺ hoc fecit de mādato rectoris. ⁊ ipse ēt rector hoc ꝓfiteaꝫ qꝺ fieri fecerit hoc ꝑ officio exercēdo nā tūc familiaris nō tenebiꝫ qꝛ debuit iussui rectoris obedire ꝑ. ꝺ. ℣. si qs. qꝺ no. in. l. nō vī. ℣. q̄ iussu. de re. iu. nec ēt rector tenebaꝫ ex q̄ ē lapsum tp̄s findi carꝰ lꝫ alias teneretꝫ ⁊ sic vterq; erit securus: ⁊ ita in effectu no. Ange. in. ꝺ. l. iniuriarum. ℣. si quis. ff. de iniur.

Crxix.

¶ Cautela ꝙ valeāt gesta a minori ꝑte vniuersitatis vel collegij.

In vocibus ēt hꝫ locū ius actiōis morte ꝓtiuatiōe ⁊ suspensione. ⁊ ideo q̄ nolūt ꝙgregari ꝑñt eoꝝ voces suspendi ⁊ ꝓtiuari. ⁊ sic nō erunt de numero electoꝝ si sunt suspē si ex iusta causa. puta ꝑ ꝓtumacīā extra de cōsti. c. ex literis. ff. de fideicommiss. li. l. si legatario. ℣. j. ⁊ sic pōt facere rector scholariū si due ꝑtes nolūt congregari ꝓtiuet ꝓtumaces. ⁊ tūc voces eoꝝ erūt penes alios vel ptās vocum ex trāslatiōe. qꝛ ista est ꝓuatio nō trāslatio. ⁊ sic rector facta vniuersitatis ꝛpediret. ita no. ꝺixit Bal. in. l. vnica i vlt. q̄stione. C. q̄ñ non pe. partes.

Crxx.

¶ Cautela qꝺ quis non possit accusari criminaliter.

Vadebes sci re qꝺ vbi ꝑ eoꝺē facto p̄t crialiter ⁊ ciuilit ad vindictā agi si actū ē ivno iudicio ī alio nūq̄ agi p̄t sec̄ fi nō sit actū ad vindictā ciuilr ſz ad p̄secutōnē rei familiarꝫ. qꝛ tūc exactōe fcā ex vna vi a nō tollit alia. vt ꝑbaꝫ i. l. qꝺ senat⁹. ff. ꝺ iniur. ꝓiucta. l. ij. ℣. i. ff. vt bo. ⁊no. Ang. i. ꝺ. l. qꝺ senat⁹. ⁊ ꝑp hoc tu sumas cautelā qñ iter rixātes iteruēīu amicoꝝ fcā ē par. nā vt non possit criminari vl accusari iiuriā ferēs ex magnitudine ⁊ ex grauitate pene ⁊ vt ita ꝺixeri ꝺe solerti remediū ē qꝺ ꝑponaꝫ seu ꝑducaꝫ libell⁹ ciuilis ad vindictā. nā lata snīa sup ea nō pōt accusari crialiꝛ vt not. Ang. i. l. ꝓtor. ℣. si ꝺicaꝫ. ff. de iniur. qꝺ ē valde no. melius tn̄ faceret inꝺer ꝑueniēdo i ꝓcēdēdo crialiꝛ ad vindictā publicā vl inq̄sitionē iuxta no. i. c. q̄ꝛ⁊ qñ. ij. ℣. accu.

Crxxj.

¶ Cautele qꝺ nō facta excussiōe ℨ debitorē possit fieri ℨ debitorē debitorꝫ.

Regulariter q̄s nō pōt agere ℨ tertiū possessorēvl ꝺe bitorē ꝺbitorꝫ nisi facta excussiōe. vt hꝫ in auk. hoc si debitor. C. de pig. Sꝫ cautela ē ꝙ possit agi ℨ ꝺe bitorē creditorꝫ ꝑ creditorē nō fcā excussiōe ēt hoc mō vꝫ ꝙ creditor idēq̄ debitor mādet ⁊ cedat suas actiones suo creditori. nā tūc vt ꝓcurator in rē suā ḥabebit exercitiū directoriū. ℨ q̄s talis exceptio excussiōis nō facte non poterit opponi: ⁊ ōt Cy. i. l. ij. i fi. C. q̄ñ fis. vel ꝑua. qꝺ ad eas mādādas poterit cogi ꝑ. l. si ꝙuenerit. ij. in ꝑnc. ff. de pig. act. Et iō sis cautꝰ ꝙ in istō obligatiōis bonoꝝ facias adiici qꝺ extūc mādat tibi ⁊ cedat actiōes ℨ suos debitores faciēs te ꝓcuratorē in rē tuā. ita ꝺicit no. Saly. in. l. nomē circa fin. pe. q. C. q̄ res pig. ob. pos. ⁊ ꝺicāi cautela seq. ¶ In ꝓcēdēti cautela ꝺictū ē regulr reqrit excussiōe tibi ꝺedi vnaꝫ fallētiā cum vna cautela: sꝫ nūc ꝺe aliā vꝫ qꝺ ꝺebitor ꝑstituat se tenere ⁊ possidere noie creditorꝫ oia bōa sua iuxta no. in. l. qꝺ meo. in ꝑn. ff. de acq̄. pos. ⁊. l. ab ēptiōe. ff. de pac. vt si cōstituat possidere ꝑcario noie creditoris iuxta. l. iterdū. ff. de acq̄. pos. tūc si ꝺebitor alienet aliquā rē suā poterit creditor agere ℨ possessorē nulla facta excussiōe nō ꝺico hypothecaria sꝫ cōditione ex. l. fi. C. de acq̄. pos. ⁊ ēt nō excussis alys si pres erāt ad idē ꝺebitū obligati secꝫ Jac. bu. in auk. hoc si ꝺebitor. C. de pig. ⁊ ibi ēt ponūt ꝺoc. ⁊ idē seqtur Ang. ⁊ Raph. cu. ⁊ Jmo. i. l. extitus. ff. de acq̄. pos. ⁊ Ang. in. ꝺ. l. fi. ⁊ in c. cū venissent de cau. pos. ⁊ ꝑpe ⁊ i rep torio suaꝝ ꝙclusionū. in ℣. excussio. et Flor. in. ꝺ. aut. hoc si ꝺebitor ⁊ Ang. ꝺ are. isti. de act. ℣. Itē si qs in fraudē. et ꝓterea semp sis cautꝰ vt appōi facias in fi. cuiuslibet instr̄i vbi ē obligatio bonoꝝ vt aꝺiuciat q̄ bona ꝺictoꝝ ꝺebitor vel ꝺicte partes ꝑstituerūt se tenere ⁊ possidere oia bōa sua vsq; ad plenā ⁊ integrā satisfactionē. qꝛ hoc casu nō erit opꝰ excussiōe. ⁊ ita vidi sepiꝰ iu ꝺicari ⁊ ita ī ciuitate verōe ꝓacticaꝫ.

Crxxij.

¶ Cautela ad impediendum rei alienationem.

Multi sūt modi ꝓhibēdi alienationē alicuⁱ⁹ rei ita ꝙ valeāt ⁊ obseruaꝫ ꝓhibitio cū effectu. ⁊ vnū modum siue cautelā vidimꝰ. ℣. Sꝫ tūc aꝺō aliaꝫ qꝺ ꝺicaꝫ relinq̄vl vēꝺovl ꝺonovl ꝓcedovl r̄laro tibi talē rē cū hoc pacto ⁊ ꝺitiōe qꝺ tibi ñ liceat aliēare. ⁊ si ad aliquē actū aliēatiōis ꝺeueneris. tūc ꝺñiū ad me reuertaꝫ vel ad ktiū ⁊ i eo cāu vt ex nūc. put ex tūc ꝑstitues te ñio nolevl ktiū ꝑ possidere. nā isto cāu ñ expectato qꝺ ꝓfecte alienes. ſz cū icipies aliēaꝛ stati r̄dit ad mevl trāsit ad ktiū ⁊ ita tz bar. i. l. q̄ abñti. ℣. j. i fi. ff. de acq̄. pos. ⁊. l. filiꝰ mr̄ier ℨ. ℣. diui. ff. de leg. j. ⁊ l. si ita q̄s. ℣. ea. l. ⁊ ibi ꝑ Ang. Raph. ⁊ Jmo. ⁊ ꝺoc. ff. ℣. ob. ⁊ ꝑ ang. ꝺ are. isti. ꝺ ac. ℣. itē si qs ī fraudē. qꝺ no. qꝛ sepe numero parētes ꝓhibēt filios aliēare vt scias q̄ꝛ ꝺebes ꝙcipe ℣ba.

Crxxiij.

¶ Cautela pro iniuriato si vult agere actione iniurarum.

Cautelarum Barto. Cepolle. Fo. clxv.

Cautela

Siquis ē facta iniuria alio iniuriādi pt agere actiōe iniuriaꝝ iuriat⁹ regulr. vt hr i toto tit. ō iniu. ff. & C. isti. & marie. i. l. si ñ quicq. p Cy. & doc. C. de iniu. Sz ista regula fallit qñ ille cui ē illata iniuria malefactorē accusat vel iudicē istigat & sollicitat q⁹ malefactor torq̄at & dāneť ad vindictam publicā: qr tūc si fuit punit⁹ p iudicē nō pōt postea agere actiōe iniuriarū p iniuria sibi illata: qr eoipso q⁹ fuit tort⁹ vel ꝺdēnat⁹ p iudicē satisfactū ē iniurie sue scz volūtatē suā. vñ vr il lā iuriā p sui emēdatōe remisisse: vt ē tex. & ibi Bar. i. l. fz sivni⁹. i. §. fz si añ iudicē. ff. de iniur. facit tex. i. l. iterduz §. si furē. ff. de fur. Uñ sis caut⁹ tu iuriat⁹ q⁹ aut tu nō facias ista. aut si facis ptesteris qō p hoc tu non vis tibi p̄iudicare q̄n p tuo itereſſe agere poſſis actiōe iniuriaꝝ. l. fi. ff. de iniu. & ita tz ēt Ang. de are. i suo tra. maleficiorꝝ in ff. necnō ad q̄relā. in pe. col. Sz aduerte qō lz iniuriat⁹ i casu p̄dicto nō possit agere actiōe iniuriaꝝ: p̄uēdito tñ pōt agere actione. l. aql. ad satisfactionē dānoꝝ. l. seru⁹ me⁹. ff. de iniu. scōm Ang. in. d. l. sed si vni⁹. §. fz si añ iudicē. ff. de iniu. qō bñ not. qr de hoc fui sepe interrogatus.

Cxxxiij.

¶ Cautela. p̄z illo q̄ secure vult eme re rē litigiosam lite pendente.

Debes scire

q⁹ res litigiosa efficit p libelli porrectionē & litꝭ ꝓtestatiōe ita q⁹ solet dici qō nō pt vēdi vel aliť alienari pēdēte lite dōec duret litigiosa. vt hr in toto titu. ff. de litig. & C. si tñ nō efficit res litigiosa: qr tale litigiū nō obest nisi litigātib⁹ tñ & nō cēneis: vt ē gl. no. i. l. j. ff. nō poterāt. ff. ō liti. vñ si iter tex me ꝓtēdať de dñio alicui⁹ rei duo tertij ñ litigātes poterūt sup illa ꝑhere: nec eis obstaret vitium litigiosi & iō sis caut⁹ qñ vis emere rē litigiosaz vt nō emas eā a litigāte de dicta re. fz a q̄dā tertio scōz Ang. q̄ ita no. in auť. ō litig. i p̄inci. quod no. est.

Cxxxv.

¶ Cautela p assessorib⁹ ptāt; qō ñ patiāť scribi apō acta qō de eoꝝ ꝑsilio ptās criminosuꝝ condemnauit.

Ista cautela est notāda p̄o assessoribꝰ ciuitate lugdunēsi q⁹ nō ſbscribāt in sniis crimialib⁹ si cut facere ꝑsueuerť.

Quando

dosit. pces sꝰ p. d. ptā tē vť aliuz supiorē et ferť snia: & ōr sub examine iudicꝭ maleficiorꝝ sicut cōiť fiūt inq̄sitiōes & snie q̄ hodie formanť p rectores terraꝝ dicunť ita fieri p iudices sicut p ipos rectores: & iō si iustitia facta fuerit ita teneť iudex maleficiorꝝ sicut rectores ita no. ang. i auť. ō litig. §. tñ. i fi. & p hoc alleg. tex. i. §. qñ ꝙo in auť. vt nulli iud. vbi Ang. dicit p illū tex. qō si ptātes terraꝝ ferunt snias iniquā ō ꝑsilio iudicū de curia & q⁹ q̄ pēa teneť ptās teneť & oēs alij iudices: nō sint cauti assessores iudices malefactorꝝ & ꝑsiliarij qōnū q̄si actꝭ patiāť scribi qō snia eorꝝ ꝑsilio vť deliberatiōe ita lata fuerit alias possent cōueniri tpe sindicat⁹ & eā pēnā sustineť quā rector & potestas. vt dicit Ange. in d. §. qñ ꝙo. Et sis caut⁹ qō ēt ptesteꝭ qō tu non ꝑsentis ne tacēdo videaris consentire iuxta ea que habentur in. c. nonnēd & ꝓesum. & Bar. & doc. in l. que dotis. ff. solu. matri.

Cxxxvj.

¶ Cautela contra illum qui dať operam q⁹ legatum alteri factum ordinatur a testatore.

Licet cū ver

bis blādis sit p̄missū inducere aliquē ad ip suz istitutēdū heredē ar. l. fi. C. si q̄s alit. te. p hi. tñ si aliq̄s p suas suggestiōes opať vt relictū ibi factuz testator adimat: vel q: volebat relinq̄ re & nō reliq̄t sicut de facto sepe ꝓtingit i agnatꝭ q̄ tñ testatori p̄suadēt et bona sua q̄ paupib⁹ distribuēda reliq̄rat reliq̄t eadē eidē. teneť tūc actiōe de dolo vel in factuz subsidiaria illis q̄b⁹ adēptū ē vel ei⁹ sollicitudine nō relictū. ff. de doli excep. l. j. & tene menti qr est casus q̄tidian⁹: vt dicit Ang. i. d. l. fi. C. si q̄s ali. ex q̄ tu sumas cautelaz qō si aliq̄s te istituit vel aliq̄d tibi reliq̄t & aliq̄s p suggestionē vel sollicitudinē vel iportunitatē ad adimēdū tibi relictū vel legatū & sibi relinquēdū qō per actionē doli vel in factū subsidiariam poteris petere eā que tibi in testō relicta sunt. facit. l. j. & qō ibi no. C. de pe. bo. subla. lib. x. & no. bñ. qr vidi semel de facto practicari.

Cxxxvij.

¶ Cautela qūo valeat statutum qō a sententia inferioris non possit appellari ad superiorem.

Audistis i. c.

veniēs ex de iureiur. q⁹ ciuitas q̄ recognoscit supiorē vť ali⁹ p̄nceps inferior nō possit facere statutū quod a suis sentenc̄tijs nō possit appellari ad supiorē. & hr p Bar. & doc. i. l. oēs ppli ff. ō iust. & iu. Sz nūqd possit adhiberi aliq̄ cautela vt tale statutū valeat et fueť ꝑcise. Dicas q⁹ sic hoc mō: vz q⁹ oēs ciues & p̄nceps inferior: p̄mittāt et iurēt suare statutū. put iacet & renuntiēt appel. interpositꝭ & iterponēdꝭ i q̄cūq; alia forma. p̄terq̄s i forma a statuto ꝑcessa. C. de tē. ap. l. fi. i fi. nā p pactū pōt renūtiare appellatiōi & cāe & scripture p̄incipali ō necessitate sapit natura appellatiōis. ar. ff. ō sus. tu. l. post q̄s & sic p statutū vallatū pacto pōt fieri pluſq̄s p statutū simplr. Et si. dicať istō pactū sit p fraudē supioꝝ. Rñdeť q⁹ supiori nō ꝺz hoc aspnari si ptes in unicē ꝓponūt. vt. ff. de no. ope. nū. l. j. §. post opis. nā & p̄nt ptes cōpromittere i arbitriū: & p hoc renūtiare appellatiōi. vt. l. diē. pferri. §. stare. ff. de arb. & vide gl. i. c. veniēs. de iureiur. nec ꝓpť hoc ꝺz derogari supiori. & iō a siť ita dicēdū ēt p posito ad hoc. C. de pac. l. & postq̄s liti. & l. ij. C. de fi. istru. & l. tale pactū. & l. q̄ pno cauit. ff. ō pac. & istā cautelā ponit i effectu Bal. i. c. veniēs quā bñ no. q̄ hz condere statuta vel reformationes in ciuitatib⁹ vel locis recognoscentib⁹ supiorē. Cxxxviij.

¶ Cautela ad istituēdū filiū spuriuz.

Uncvidea

mus cautelas q̄s mi conari sūt adhibere vt p idirectū pareētes filijs spurijs vl aliis illegitie natꝭ hr ditates vel aliq̄d relinq̄re pñt. vt hr p bal. i. l. si gener. ff. de his q̄b⁹ vt idi. & l. si is qui duos & ibi per docto. ff. de lega. et per docto. in. in. i tempus. i p̄nci. ff. de here. isti. & p Bar. i. l. j. C. p so. & plenissime p excellētē doc. do. Lud. de sard; de ferraria i q̄dā suo libello de na. lib. & aliis illegitime natꝭ seu de legitimatiōib⁹ i vlt. char. & multas p ordinem colligit Uber. de bob. Et p̄ma est sive niētes ab itestato p̄miserūt vel iurauerūt spurijs nō attētare hereditatē pris. C. de na. li. l. j. nā tūc spuri⁹ obtinebit hr ditatē scōz Uber. & certe hoc nō p̄cedit fz p̄sa. Lu. q̄ si veniētes ab itestato nō acceptarūt hereditatē applicať fiscovt. d. l. j. Aduerte tñ aut illa hereditas exvolūtate & iudicis ē penes spuriū & tūc si veniētes ab itesta-

to cū nō acceptāt applicaꝫ fisco ⁊ ita locꝫ l.j. Aut ex voluntate pris iudicio nihil pueit ad filiū p sciꝫ interpositā p sonā: tūc seqntes hrdes vl veientes ab itestato pñt motuo pre relinqre dōaꝫ vl vendere spurio: qꝛ hoc nō repiꝫ phibitū: nec ē pūptio fraudꝫ qꝛ videt potuisse ꝺ suo largiri ar. ff. ꝺ iure fisci. l. i fideicōmissū. i fi. ⁊ ita pt saluari qꝺ dicit Uber. fꝫ Lu. pfatū. Ego ꝺ hoc allego tex. cū gl. no. i an ē. q. mo. na. ef. sui. ℌ. fi. col. vj. ¶ Scda cautela ēvt instituas spurū ⁊ rogē eū vt aliꝫ ī stituat ⁊ tūc si nollet sibi restitui remanebit penes spuriū. ff. ꝺ le. ij. l. cū ei. ⁊. ff. siqs ali. test. phi. l. j. ℌ. fꝫ ⁊ si legatū. ad tre. l. cogi. ℌ. q solidū. fꝫ Uber. ⁊ ꝺ hoc hr ī l. añō. C. ꝺ fideicō. fm. ꝺ. Lu. ꝺ sardꝫ. i ꝺ. suo tra. i fi. dicit qꝺ. hoc nō putat ē vex. qꝛ talis hereditas ē. p nō scripta C. ꝺ her. isti. l. j. nō ptiet advēientes ab itestato. vt ibi no. ⁊ i. l. iij. ff. his q. p nō scrip. Sꝫ tu dicas qꝺ si ille cui ꝺꝫ fieri restitutio p spuriū nō vult acceptare ī stitutionē ipi spurij. ⁊ hoc ꝙstat ⁊ tūc remāet apꝺ spuriū ēt legitima: qꝛ tūc spuri intelligit hr̄e ab, eo poti quā a testōre. ar. l. si nuptā. ℌ. fi. ff. ꝺ fū. ꝺo. et arg. l. pfectitia. ℌ. si pii. ꝺiucra gl. ibi ff. ꝺ iure do. Aut renūtiat i fauorē viuentiū ab itestato ⁊ hoc ꝙstat ⁊ tūc applicabit illis ⁊ non spurio eadē rone. Aut sum ī dubio cui ꝺbeꝫ veientib ab itestato. vt no. i. l. j. C. ꝺ he. ist. nisi ex diuctiōe ꝙ amore pso nar. aliꝺ sit ꝺꝫ. qꝺ eēt amic spurij ⁊ nō venientiū ab itestatorl eēt maior amic. ar. l. fꝫ si pres. ℌ. i arrogato. cuꝫ ibi no. ff. ꝺ vul. ⁊ pu. ⁊. l. si ꝙo. ℌ. pcuratoꝛ. vt i ceter. ff. ꝺ pcu. cū si. ⁊ hoc mō itelligas cautelā pce. ¶ Tertia cautela ē qꝺ pr̄ istituat regē trācoꝛ vl aliū silez ei filios ⁊ nepotes vsq; i ifinitū sub ꝺditiōe si pson vētat ad capiē dā hereditatē vl sub alia ꝺditiōe nō. Uerosīlr iteriꝫ relinqt spurū ⁊ ei filios ⁊ nepotes ei vsq; i ifinitū curatores gubernatoꝛes ⁊ admiſtratoꝛes dicte hereditatꝭ: qꝺ nō possit ab eis peti rō admiſtratiōis nec cogi ad pstādū fideiussōē a qb redditiōe rōnū et fideiussōe eos liberet absolutaq; ex pressevl istituat spurū cū capē portit: q istitutio ꝙz. vt. l. in tps. ff. de hr. isti. ⁊ iteriꝫ relinqt eū curatorē vt. ℌ. ⁊ si cape nō poterit substituat ei filios ⁊ nepotes. Sꝫ certe hec cautela nō ꝓ dest qꝛ notorie fraus deprehēdit ex eo qꝺ ē liberat a redditiōe rōnū ⁊ a prestatiōe fideiussoria. nā pſumit id fecisse sanguinis affectiōe vt. ff. de li. le. l. aureli. ℌ. tyti. ⁊ illa phibitiōe facta nō posset ministrare ne sub ptextu liciti cōmittaꝫ illicitū. C. de sac. san. ecc. l. sub ptextu. Iteꝝ phibet administrare q̄cūq; coloze vt heres: ⁊ sic ista cautela nō pdest fꝫ do. Lud. pal. q dicit qꝺ ita vidit ꝙsultū p Sayl. ⁊ collegiū bononiē. ¶ Quarta cautela ē qꝺ pr̄ istituat vrozē vel aliā pson ⁊ eaꝫ roget qꝺ restituat ꝓ aia sua cui volet vt cui sibi videbit. nā poterit illā restituere illi tertio q̄ pōt postea restituere spurio ⁊ tūc filius obtinebit vel obtiere poterit. ff. de leg. iij. l. pr̄ filiū. ℌ. qdē. item dicit Bar. in. l. fi. ff. de his q. vt idi. tñ ōt hoc ꝓtinere aliqꝺ fraudis q̄ptopē ōt pfa. ꝺ. Lud. qꝺ aduertēdū ē aut ille istituꝰ restituit spurio. ⁊ tūc presumit fraus ⁊ maxime si oia bona reliquit vt. ff. de le. j. l. luci. ℌ. j. ⁊. ff. de hisq in frau. cred. l. oēs. ℌ. luci. marie post restitutionē factā spurio qꝛ eo repto possideri bona pris pſumit fraus q̄st ꝓ interpositā pson. C. de na. li. l. j. ⁊. iij. ⁊ i auc. q. mo. na. effi. sui ⁊ alie. ℌ. ⁊ qm̄ q em̄ rogat restituere arbitrio bōi viri. ff. de fideicō. lib. l. fideicōmissaria libertas. ⁊ gl. in cle. sepe. de ꝛb. sig. i ꝛ. defensionē. ⁊ per Barto. in extrauag. ad reprimēdā supverbo videbit. ideo non potest eligere spurium vt est glo. i. l. cū qdā de le. ij. nā spurius non pōt aliqꝺ capere a defuncto. vt i auc. q. mo. na. effi. sui. ℌ. fi. fꝫ capiēs ex iudicio heredis rogati hoc modo scilicet cui sibi videbitur videtur capere a defuncto ac si nominatim in primo testamēto heres relictus esset argu. l. vnum ex familia. ℌ. si de falcidia. ff. de lega. ij. ⁊ idem dico eadem ratione si restituit tertio cum hoc qꝺ ille restituerit

cui sibi videbit ⁊ ille postea restituat spurio. ⁊ ita tꝫ Bar. in vno ꝙsilio q̄ incipit grasso. de spoleto. Secus si restituat tertio absolute ⁊ ille postea tāq; rē suā donet vel relinqt spurio. qꝺ fieri pōt vt diri in pcedēti cautela huius materie. ¶ Quita cautela pōt eē qꝺ si pr̄ instituat aliquē ⁊ illū rogat vt restituat spurio. nā tūc fideicōmissuꝫ est p nō scripto: iō remanet apud eū a q relinqtur vt. ff. de iure fisci. l. nō itelligit. i pn. ⁊ sic ille heres nō tenet restituere. tñ si vellet poterit isti. de fideicō. here. in pn. vr̄ em̄ de suo largiri. ⁊ sic cessat suspitio fraudis. ar. ff. de iure fisc. l. ita fidei heres. ⁊ hoc qdā approbāt fꝫ dicit do. Lud. de sar. q vr̄ in dubio p̄sumi q restituat nō tāq; rē suā ꝛvt impleat volūtatē defuncti. vt pbaꝫ. insti. de fideicō. here. i prin. nisi ex aliis cōiecturis appareat q voluerit de suo largiri puta: qꝛ est talis pson cui ꝛosit donasset q̄nis nō fuisset rogat: ⁊ ipse ptestat q nō vult de suo largiri ar. ff. de. pba. l. pcula. nō tñ sufficeret sola p testatio. arg. ff. ꝺ leg. iij. l. cum q̄s. ℌ. itē de. pba. l. q tm̄. ¶ Sexta cautela est si pater instituat aliquē ⁊ institut accōmodet tacitā fidē de restituēdo spurio qꝛ tūc poterit spuri deferre fisco ⁊ lucrabit dimidiā hereditatis aliā dimidiā habebit fisc. ff. de iure fis. l. edicto in pn. ℌ. ad heredes. ⁊. l. senat. ℌ. senatus fm Uber. de ꝺo. ⁊ ita vr̄ velle gl. i l. j. co. tit. sed dicit pfatus do. Ludo. q nō arbitrat hoc indistincte pcedere. aut em̄ est nat ex incesto coitu aut ex alio pmo casu pio instituit succedentes ab intestato de q̄bus fit mētio in. l. si q̄s incesti. C. de incest. nup. ⁊ tūc ꝙz locū qꝺ dictū est. qꝛ aufert ab illo accōmodāte tacitā fidē tanq; indigno: aut instituit alios q̄s illos de q̄bus ibi habet. ⁊ tūc qꝛ nō ꝙz testato: cū eis testamēti factionē nō auferet ab eis tanq; indignis. Qꝛ non pōt esse heredes vt reqrit. ff. de iure fisci. l. ei q delatoꝛes. in fi. est ℌ. p nō scripto: ⁊ sic nō applicatur fisco. si nō applicat fisco nō ꝙz locū delatio vt eod. ti. si metallū. si vero sit natus ex alio coitu. tūc ꝙz locū qꝺ dictū est supra fm Ubertū. fꝫ piculū testatoꝛis ē ne ab alio ꝓueniat in defendēdo. Puta ab ipo herede tacite rogato vel ab alio: qꝛ tūc spuri nihil haberet vt hr̄ in. l. j. in prin. eo. ti. ⁊ q̄tus nō ꝓueniat ⁊ tm̄ non ꝙsulit ei plene. qꝛ tūc nō haberet nisi dimidiā. ¶ Septima cautela est qꝺ si spuri ꝙhat societatē oim bonoꝝ cū aliquo. ⁊ pater illi socio mutuet magnā pecunie quātitatē et postea ei legit liberationē. tūc illa liberatio pfit illi spurio q̄tū ad dimidiā illi quātitatis. ff. de lib. leg. l. si quis duos fm Uber. ⁊ Dy. ibi idē est dicendū si illū socū heredē istituat. nā nūc hereditas adqrit societati. ff. ꝓ socio l. si societatē vniuersoꝝ. ⁊ sic spuri habebit dimidiā ⁊ pōt esse rō qꝛ nec hereditas nec liberatio relicta socio q̄ritur socio ipso iure sed querit socio ⁊ postea venit cōicāda tanq; sit de bonis socij pbaꝫ in. ꝺ. l. societatē. ⁊ ꝓ gl. eo. ti. l. iij. ℌ. tū spāliter. Spuri ergo hīs casibus nō capit de bonis testatoris: fꝫ de bonis socij qꝺ pōt vt ē glo. in auc. quibus mo. na. effi. sui. ℌ. ⁊ hāc cautelaꝫ dicit Bar. eē bonā nisi appareat fra fm eas q̄ no. Bar. ⁊ doc. in. l. si post ℞tū ff. de do. ⁊ dicit do. Lud. q. ꝓlumet fraudē in dubio maxie qꝛ nō pōt dici q socius donec de suo ꝓprio: qꝛ cogit cōicare ergo nō donat. ff. de re. iud. l. donari. iō potius ōt adqri filio ꝓ interposita pson mediāte iudicio testatoris q̄ est ꝓhibitū p ꝓdicta. iō ista cautela nō vr̄ esse tuta fm eū. Sed Bald. in. l. j. in iij. q. C. ꝓ so. tꝫ indistincte ꝓdictā cautelā ⁊ dicit eā eē bonā. Sꝫ circa eas posset dici q si ꝙsiderādo pson socij. an pater spurio reliqt. qꝛ si erat amicus pris cui veriſlr esset eetiā existente societate cū filio relictur. ⁊ nūc idistincte ꝓdicta cautela sit ña: qꝛ cessat ois suspitio pſumptiōis. ar. l. si plures. ℌ. in arrogato. ff. de vulga. ⁊ pu. fꝫ si nulla affinitas ꝙiunctio vl amicitia eē cū illo socio tūc ego crederē dictā cautelaꝫ nō suffcere ⁊ tūc diceret filius socio adquirere potius ab ipso pr̄ ꝓ interposita persōnam a socio suo vigoꝛe societatis ꝓ predicta. ¶ Octaua cautela est

qō pr̄ istituat filiū spuriū cū cape potest q istitutio valet. ff. de her. instit. l. in tps. ⁊ ē gl. i. l. sicuti. ff. q. mo. vsuf. amit. Nā nūc pdēte ꝓditiōe petit istōnē et bonoꝝ possessionē ſm tab. l. ú. §. sub cō ditiōe. ff. de bo. pos. ſm tab. ſm Bal. in l. fi. C. de his q̄ sunt sui vl̄ alie. iur. q̄ ōt se ita mitrories ꝓsuluisse. ſz ſm Do. Lu. tunc cōcedit ſm tab. institutio qñ pōt ab intestato succedere. vt ōt ibi notabiliter vt hic. ¶ Nona cautela ē q̄ de iure canonico pñt relinq̄ alimēta spurijs ex ō eo q̄ dux. in ma. quā pol. p adulte. c. cum haberet q̄ reliquat pr̄ filio suo vnū fundū p alimonijs ⁊ post mortē spurij reliquat eis filijs ⁊ heredib⁹ illū fundū ſm Bar. i. l. fi. ff. de his q̄b. vt indig. q̄ etiā est verū nisi excedat magnā quātitatē respectu alimentoꝝ q̄ tūc ꝓsumeꝫ fraus. ¶ Decima cautela est q̄ pr̄ istituat aliquē ⁊ grauet eū vt det spurio cētū. ff. de iure fis. l. si ita fidei. ſm Dy. ſz Bar. ōt hoc eē ℨ ter. l. q̄ cōditiōes. ff. de dona. cā mor. nā illud nō remanet apud spuriū: ſz auferꝫ ab eo tāq̄ ab idigno ⁊ applicaꝫ fisco. vt. ff. de ꝓdi. ⁊ demō. l. heres meꝰ ꝛz Bal. i. l. sociū q̄ cū. in apostillis. ff. p socio. recitat Ricar. ō malū. tenere cū Dy. rñdet q̄ ḡuis spuriꝰ ñ possit aliq̄d hēre ex re pr̄is. tñ pōt aliq̄d pp rē pr̄is. ff. de pe. lega. l. eo tpe. in fi. ff. de edil. edic. l. cuz aūt. §. itē si legatū. ⁊ de cōiū. cū emā. li. l. j. §. nūc videam⁹. C. de aduo. diuer. i l. fori. ⁊ dicit do. Lud. q̄ hoc putat eē verū q̄ nō repiꝫ exp̄sse ꝓhibitū ḡ vl̄ cō cessuz. l. necnō. §. ſz q̄ eis. ff. ex q̄b⁹ cau. maio. ⁊ i. c. iter cotpalia. de trāſla pla. ⁊ vide gl. in auc. q̄. mo. na. effi. sui vel alie. iniur. §. fi. ſ Nec obstat. l. q̄b ꝓditionis. q̄ ibi inſpicit si q̄d adeū pueneriꝫ directe vel indirecte. hic aūt de eo q̄ est incapax rōne delicti testatoris ibi non inſpicit an ad eū aliq̄d pueniat. sed in materia testatoris sufficit q̄ bona sua ad spuriū nō pueniāt: ⁊ hoc ꝓcedit ni si mātiesta, fraus appeat vt q̄ hereditas valebat centū ⁊ eū rogauit: vt tantūdē redderet. ⁊ ita pōt itelligi. d. l. q̄ cōditiōis. ¶ Undecima cautela est si ꝛz pater amicū de quo ꝓfidat: eū istituat ⁊ nihil aliud dicat ſcz ex ꝓtesse. ſz inter ipm. ⁊ eū roget vt filio restituat. nā nūc poterit ille restituere spurio. q̄ nō poterit ꝓbari eū fuisse rogatū nec ēt fraus ꝓsumiꝫ: q̄ nō appet q̄ fuit rogatus tacite vel exp̄sse: immo vr̄ potius de suo largiri nec est verū q̄ si reperiaꝫ bona pr̄is possidere ꝓsumaꝫ fraus: vt. l. j. C. ō naturali. li. q̄ illō nō ꝓcedit nisi ostēderet ipm possidere iterueniēte iudicio vel volūtate pr̄is. ita pōt itelligi. d. l. ſz certe. ſz do. Lu. hoc tēdit ad interitū salutz eterne. q̄ ḡuis ꝓbari ñ possit. tñ est fraus. ⁊ taz rogās q̄ rogatꝰ tenereꝫ in alaz suā ad satisfaciē dū veniētibꝰ ab intestato q̄ eis auferūt hereditatē q̄ eis de iure debebaꝫ ⁊ iō melioꝰ est ſm eū q̄ in st inuat illū amicū suuz ⁊ nihil aliō dicat: ⁊ ille ponit spuriū istituere et hoc approbat Spe. i tit. de succes. §. j. ver. ſz q̄d si pr̄. ⁊ est cōis cautela ſm do. Lud. q̄ dicit q̄ raro repiūt amici q̄ restituāt nō rogati. ¶ Duodecia cautela est q̄ pr̄ in testamēto dicat q̄liter est cōtentus q̄ filiꝰ suus ēt post mortē suā possit legitimari. nā tūc pp consensuz pr̄is etiā eo mortuo filiꝰ poterit legitimari. ⁊ patri succedere etiā extantibus aliis liberis: vt no. Bar. ⁊ ēt doc. ibi i l. gallus. §. ⁊ q̄d si tm̄. ff. de lib. ⁊ posthu. ⁊ postea dicat. ⁊ ego istituo filiū meū spuriū in toto vel

Aliud dicat. Hic pōt etiā piculū salutis imineret statori q̄ i mētegerit q̄ ille amicus istitutus restituat spurio ⁊ auferaꝫ heredi tas veniēt ibus ab itestato q̄ ad fozū poli volū tas reputatur pro facto.

in parte ꝓout voluerit cū capere poterit. nā talis institutio facta sub tali ꝓditiōe valet: vt est casus in. l. i tps. in prin. ff. de heredi. insti. ⁊ hoc mō valebit institutio: ⁊ filiꝰ etiā post mortem patris pōt se facere legitimari ⁊ succedit ⁊ ista est optima ⁊ tutissima cautela p illis q̄ hñt filios vel cōiunctos rebelles quos vellēt heredes instituere ne fiscus succedat. dicunt em̄ instituto talē si ⁊ quādo peruenerit ad gratiam domini. quod bene no.

Cxxix.

¶ Cautela ad excusandū mādātē cōmitti delictū q̄ mādatariꝰ dicat se ꝛmi fisse delictū nō exequēdo mandatum.

Idimꝰ q̄ plures casus in q̄bus q̄s pōt liberari a morte. hic adde vnū aliū. Nā si q̄s mā dauit tytio vt interficeret catuz ⁊ interfecit si tytius dicat q̄ hoc nō fecit exequēdo mādatū sed motu p ꝓpzio q̄ erat suus principalis ⁊ capitalis inimicꝰ. nā ei credendū sit in excusatiōe mādātis: ⁊ multi doc. monerūt hāc q̄stionē ex de homici. ad audiētiā ⁊ clare nō rñderūt. Tu dic q̄ est recurrendū ad cōiecturas ⁊ in dubio ꝓsumitur ℨ mādatariū. vt. l. sepe. ff. de ꝛbo. sig. nec est bonū testimoniū delinquētis. vt. l. fi. de acc. Glo. tñ dicit in fi. li ſca su q̄ si q̄s deprehēdat cū aliq̄bus ⁊ cō fiteat q̄d ꝓius ℨrerūt matrimonium adinuicē ⁊ se excusant vt est gl. not. i. l. pe. C. de fideiu. Sz in hoc credo q̄ inſpiciant cōiecture ⁊ q̄ ficta mr̄imonij cōfessio nō excusaret. arg. ff. de dona. l. donatiōes in cōcubinā. in pnc. ita nō dicit Bal. in. c. j. §. i reuerti. in. v. col. ti. de pa. iur. fir. in vſl. feu. Ex quo sumas cautelā q̄ si aliq̄s accusaꝫ q̄ mādauerat homicidiū ꝓmitti. si cōmittēs erat inimicꝰ capitalis occisi ita q̄ verisimiliter eū occidisset ꝓpter suā inimiciaz q̄ ipse examineꝫ ⁊ deponat si verū est q̄d ipsam interfecit nō ꝓpter mādatū: sed ꝓpter inimicitiam ꝓpziā ⁊ mādans liberabitur q̄d bene no.

Cxl.

¶ Cautela in fauorem illius qui mandato alterius occidit alterum q̄ mitigetur eius pena.

Quota q̄d ꝛz mādatum in delictis nō excusat in totū. tñ mitigat penā: q̄ si q̄s ex mādato dñi aliquē interfecit dānaꝫ in metallū et morti ciuili traditur vbi sine mādato morti naturali traderēt. vt est casus i l. seruꝰ. C. ad. l. iuliā ō vi. facit. l. graceꝰ C. de adul. q̄d no. ꝓpter eū q̄ mādato tyranni aliquē occidit: nā licet nō excusēt pena tñ mitigabit: q̄ morti naturali nō tradeꝫ ſm Bar. ⁊ Saly. in. d. l. seruos. quod nota vt scias adiuuare illos qui interficiunt homines de mandato dominorū suorum.

Cxlj.

¶ Cautela ad compromittendum vel transigendum super rebus decisis per sententiam.

Otest adhi beri modus ⁊ cautela trāsigēdi ⁊ faciendi compromissuz sup reb⁹ indicatz ⁊ sic sup reb⁹ decisis hoc modo. s. si dicaꝫ in compromissio vel in trāsactione q̄ sit ꝓmissuz vel transactio de oībus pñtibus ⁊ q̄ in futuruz fieri possent itelligitur sup omni eo su per quo fuit arbitratū vel trāsactū. nā hoc modo faciēdo cōpromissuz vt trāsactio valebit sup reb⁹ decisis. ⁊ ita no. Ange. in. l. j. ff. de trāsactio. l. nā hi. §. ſz cū lz. eodē tit. nisi lex ꝓhibeat fieri trāsactionē. nā tūc nihil opabit fingere lites. vt in. d. §. sed cū lz. ⁊ ibi de hoc not. Ang. ⁊ de hoc etiā dic vt ibi p doc. ⁊ in c. exposita. de arbit. Sed ō mō pōt fieri cōpromissuz sup re decisa in trāsactione si cōpromittētes vel exigētes iurēt stare oi eo q̄ trāsactū vel arbitratum fuerit p arbitratores ꝛz bar. ⁊ doc. no. in. l. si quis maior. C. de transac. ⁊ hoc operaꝫ virtus iuramēti q̄ ō ꝛz seruari si possit sine interitu saluris eterne. vt in. c. cū contingat de iureiur.

Cxlij.

¶ Cautela pro cōuictis in actu carnali illicito si volunt euitare iudicis condemnationem.

Liquādo contingit qđ duo. s. masculus ⁊ femina ꝓiunganť in actu carnali q̄ nō erāt ꝓiuges ſz eē pñt ⁊ accuſanť vł iudex ꝓcedit ⁊ ipſos cautela ē ſi volunt euitare ꝓdēnationē q̄ iurēt qđ añ coitū clā fr̄erūr. ⁊ pp hoc euitabūť ꝓdēnationē vt ē gl. no. i. l. pe. C. de fideiuſ. et ibi p doc. ⁊ p Bal. i. l. vnica. C. de ꝓfeſ.

¶ rliij.

Cautela qūo debeat iterrogari teſtis.

Si ſcis qđ ꝺ ponit p ꝟbuꝫ credo lz rł nō ꝓbet vt hr̄ i. c. cū cām. de teſti. ⁊ l. teſtiū. eo. tñ ſi teſtis concludit rōnē ꝓtingētez neceſſario ꝓbar. vñ teſtis iterrogatus ſup mutuo dixit: credo qđ mutuauit: qūo ſcis. rñdit qr ꝓns fui ⁊ vidi nūera re: valet illō dcm̄: qr attēdit rō q̄ limitat dictū. vt. l. eꝰ dictū. ff. de pac. ⁊ hr̄ i l. eiꝰ ſolā. C. de teſti. ⁊ ita tz Bal. i. l. quē ticulā. C. ó epi. ⁊ cle. ⁊ in. l. data opa. C. q̄. accu. nō p of. Et iō tu q̄ es examinator teſtiū ꝓ amico ⁊ vides teſtē ꝓdurcū ꝓ ptē aduerſaz: ⁊ interrogať ꝓ collegā tuū etiā examinatorē tuū ſi teſtis deponat ꝓ ꝟbū credo qđ examinator ꝺ quē teſtis ꝓducť dicit nō curo qđ fiat alia examinatio: qr ſatis bñ deponit. nā tale teſtimoniū nō valebit: qr deponit ſolūmō de credulitate. ⁊ iō ſis iformatus qñ ꝓducunť iterrogatoria tua vt dicas in rubrica iterrogationū ſi teſtes examinati dicāt ſe in his ſcire vł credere ita eē: vt in capitulis ptineť ne fiāt alie interrogatiōes ſeu nō interrogenť vlteriꝰ. nā hoc caſu nō debebit iterrogari teſtis q̄ depoſuit ſe ita credere: qr interrogatiōes ſolēt fieri ad iſtātiā illius ꝺ quē teſtes examinanť: vt habeť. in. d. c. cū cām. ⁊ in. c. per tuas. de teſti. quod bene no.

¶ rliij.

Cautela qūo ab executione nec a ꝓnunciatione de exequendo non poſſit appellari ⁊ quādo poſſit.

Ota qđ lz ab executione ſnie q̄ eſt facti nō poſſit appella. vt i. l. ab executore. in ꝓnc. ff. de appella. ⁊ in. l. ab executiōe. C. quoꝝ appel. nō re. ⁊. ij. q. vj. ℌ. ſunt quoꝝ. ver. ab executiōe. ⁊ hr̄ in. c. nouit. eẋ de appel. tñ a ꝓnunciatiōe de exequēdo pōt appellari: vt eſt gl. in. d. l. ab executore. i ꝑn. ⁊ ibi no. ꝙ doctores. Et iō ſumiť in practica cautela qđ qñ ſnia eſt lata ꝓ te, trāſiuit in rē iudicatā qđ realiter eā exeq̄ facias ſine aliq̄ ꝓnunciatiōe hoc mō: vez qr iudex dicat q̄ exequēdo ſententiam ꝓcedit victori familiā ⁊ miniſtros ſuos ad capiēdū debitorem ⁊ pignora: vł ad mittendū vincētē in poſſeſſiōe. ita dicit Ang. de peruſio ſe multis vicibꝰ ꝓcuraſſe. in. d. l. ab executione: qr tunc ꝑm oēs nō poterit appellari: ⁊ idē etiā tenet. d. Ang. ó are. in. d. l. ab executore. i ꝑn. qđ no. ¶ Regulare ē qđ ab executiōe ſnie nō ꝓt appellari: vt dixi in ꝓcedēti cautela. Querit nunqđ ſit aliqua cautela ꝓpter poſſit appellari qñ iudex eſt cautꝰ: qr nōvult ꝓnūciare ſimpl'r exequať ſententiā: vt dictuz eſt in cautela ꝓcedenti. dicas quod ſic. nā tu qui es aduocatus rei vt vis appellare debes apponere tuam exceptionem: ⁊ ſi ea non obſtāte exequit. poteris ex hoc capite appellare: qr iudex debuit audire exceptionē in executiōe ⁊ ea nō obſtante ꝓnuntiare ſententiā exequēdā eſſe als dicereť excedere modū. ⁊ ſic poſſes appellare ꝙ dicta. l. ab executione. imo dico plus ꝑm Ang. in dicta. l. ab executione qđ ſi ex forma ſtatuti non poſſit appellari ab executiōe: non poſſit appellari a ꝓnuntiatiōe ab exequēdo vt eſt Peruſij: cautela eſt qđ tu aduocatꝰ rei ſi vis appellare opponas ꝑm Ang. in. d. l. ab executore: aliquā exceptionē ad ipediendū executionē: ⁊ ſi iudex ꝓnuntiabit ſniaz vel inſtrumentuz exequendū appellabiť ex hoc capite: qr reiciendo tuas exceptiones modū excedit in exequendo. Nam iudex reiciēdo exceptionē quā nō ꝺz ejcere modū excedit: vt dicit gl. i. d. l. ab executione. i ꝑ. excedat. ⁊ ideo hoc caſu nō eſt ꝓhibita appellatio ab exceſſu: vt. d. l. ab executiōe. ⁊ dixi i ꝓcēdi cautela qđ ſing. no.

¶ rlv.

¶ Cautele ad iſtruēdū iudicē ꝓtra appellantē friuole cā differēdi iudiciū.

Si vis illa qāre appellantez cauſa differendi iudiciū tu iudex poteš vti multis cautelis. ¶ Et ꝓma cautela eſt qđ ſi appellās cōparet iſra terminū et petat apl'os i debita forma reſpōdeas ⁊ dicas: ego nō poſſū nūc tibi tradere: venias die vltima termini in tali hora puta. xviij. nā tūc ſi nō venit ⁊ nō cōparet appellās illa hora cōtā dicto iudice a q̄ ꝓ dictis apl'is appellatio manet ꝺſerta nec excuſabiť ſiañ ꝓparuerit ſiue poſt: vt i clemē. q̄uis. de appe. ⁊ ita dicit do. Matth. de mathe i ſuis ſingularibꝰ notabi. i notabi. xxij. qđ incipit no. practicā q̄ vti ꝓt iudex. ¶ Secūda cautela eſt q̄ iudex aſſignet ſibi appellāti terminū ꝓpetētē. i. quē appellās iter arripiat cā ꝓſequende appel'onis. nā ſi eo elapſo nō icepit iter arripe appl'o erit deſerta: vt ē caſus i. c. puenit. vj. de ap. ⁊ i. c. cū cā. de re iu. ⁊ ibi no. ꝙ doc. i. c. pſonas. ri. c. ex iſinuatōe. ó ap. ⁊ vide no. p. d. Mat. i. d. xxij. no. ⁊ idē ēt no. p oēs doc. legiſtas. i. l. pſes. C. de ap. ¶ Tertia cautela ē qđ iudex a q̄ aſſignet certū terminū ꝓpetētē iſra quē appellās ſe teneť pntare iudici ad quē: qđ ſi nō fecerit appl'o erit deſerta. vt ē caſus i. c. pſonas. de ap. ⁊ ibi no. ꝙ doc. ri. d c. ex iſinuatiōe. e. ti. ⁊ d. l. pſes. C. ó ap. ¶ Quarta cautela ē qđ iudex a q̄ ē appellatum aſſignet ⁊ affigat terminū appellāti iſra quē pñtet apl'os iudici ad quē qđ ſi ñ fecerit appl'o deſerta hēbit: vt ꝓbať ꝙ ter. ⁊ gl. ⁊ ibi hr̄ ꝙ doc. i. l. pſes. C. de ap. ⁊ ita ēt tz. d. Mar. de ma. i ſuo nor. xxij. ¶ Quinta cautela ē qđ iudex a q̄ aſſignet certū terminum iſra quē appellās debeat facere fidē indici a q̄ ſe pñtauerit cotā iudice ad quē. J. terminū ſibi ſtatutū: vt dcm̄ ē i ꝓce. cautelis qđ ſi appellās nō fecerit ſz cōez ⁊ verā opi. doc. appellatio nō erit deſerta: qr nō reperitur iure cautū: ſz tñ iſta aſſignatio termini hēbit iſtū effectū qđ iudex a q̄ poterit ſniaz ſuā exeq̄: nec vnq̄ retractabitur executio niſi demū lata ſnia i cā appellatiōis ſi iudicatū fuerit bñ appellatuz ⁊ male iudicatū: ita ſing. dicit Fede. de ſenis in ꝙſi. ſuo. xxij. qđ oino vide: ⁊ idē tenēt doc. i. d. c. pſonas. ⁊ i. c. ex iſinuatione. de ap. ⁊ idē tz. d. Lu. de ro. in. cxlij. ſingulari qđ ꝓpetuo no. ¶ Sexta cautela ē qđ ꝓ iudicē a q̄ ꝓſigatur certꝰ terminus cōpetēs ad ꝓſequēdū appellationē q̄ elapſo ſi nō fuerit, ꝓſecuta rata manet ſnia ⁊ iudex a q̄ poterit eaz executioni mādare nec tractari pōt: vt eſt caſus in. c. cū ſit romana. eẋ de de ap. ⁊ haberur in. c. cū cām. de re iu. ⁊. c. ex inſinuatione. de app. ⁊ in. l. pzeſes. C. e. ti. per. d. Lu. de ro. in. clxx. ſingu. ⁊ per. d. Matth. de ma. in. xxij. no. ⁊ intellige ꝓſecutionē appellatiōis finiende: qr talis terminus nō poteſt aſſignari per iudicē a quo ⁊ in. d. c. ex inſinuatione. ⁊ no. gl. ordi. in. d. c. cum ſit roma. ſed itellige de termino app. ꝓſequende vel inchoāde: vt eſt caſus q̄ ita ꝺz intelligi in. d. c. cū ſit romana ⁊ in. d. c. cuz cā. ⁊ intellige oēs ꝓdictas cautelas qñ iudex a quo detulit appellationi. alias aūt ſi nō ꝺtulliſſet. ſz incepiſſet ꝓcedere poſt appellationē interpoſitā nō poſſet aſſignare ali quē de ꝓdictis terminis vt ſingu. no. Inno. i. c. ſi. extra de accu. ⁊. d. Lu. de ro. i. clxv. ſing. ⁊ habeť in. d. c. cū ſit romana per doc. ¶ Septima cautela ē qđ iudex illē qui credit habere ſniaz ꝓ ſe faciat quod iudex admoneat partē vt cōpareat i tali termino ad audiendū ſniam: qr ſi nō cōparebit i termino ⁊ fertur ſnia ille admonitus per iudicem non poterit appellare: ⁊ eſt rō: qr ſimplex admonitio iudicis hzvi peremptorij: ⁊ cōſtituit inſſum in vera cōtumacia adeo quod poterit poſtea ap

pellare si nō ꝓparuerit vt est gl. valde no. in l. ij. C. quō & qñ iudex ita vultp illū text. & vbi hoc no. singulariē Ang. quod ꝓpetuo tene menti.

¶ Crlvj.

¶ Cautela qō vz ꝑscptio cū malefide.

Idimus in. C. si. de ꝑscrip. qō possessor malefidei nullo tpe ꝑscribit: & istō dz obseruari ēt i foro ciuili ꝑm verā opi. vt ibi dixi ꝙ cautela ē ꝑm Bal. ad hoc vt aliqs laic' possit ꝑscribere ēt cū malafide: & qō oēs ꝑscriptiones sint licite qō fiat statutū i ciuitate gñale qō oia statuta loquēt̄ia de ꝑscriptionib' hñt vim ℣c' & ꝙsensus vtriusqz pris ibi nō pōt dici qō ꝓprie sit malafides. ff. ō re. iudi. l. nō fraudātis facit. l. cū donationis. C. ō trāsac. & ꝓbabilit aia saluāt & volūtas ciuiū & bonū publicū obtinuāt & hoc ꝑtiliū ē ō ingenio meo. ita dicit Bal. in. d. c. ff. de prescrip. vbi vide.

¶ Crlvij.

¶ Cautela ad hoc ꝙ priuilegiū nō intelligatur reuocatū per legē gñalem illius qui illud ante cōcessit ſcz qō annectāt & incorporetur statutis.

Omini & prīcipes sepenumero cōcedūt ꝓuilegia imunitatz & exēptiōis alicui bñmerito de republica &, pcessu tpis p legē gñalē cassant & ānullāt oia ꝓuilegia exēptionis p eos ꝓcessa. Cautela ē qō nō possit reuocari vz qō faciat inseri in libello statutor' ciuitatis qñ ei concedit hoc ꝓuilegiū. & hoc dz ſieri qñ reformant statuta. vt si nō reformant diceē & hoc ꝓuilegiū adda tur statut' nr̄is: & ꝓ statuto ēt intelligatur nā hoc casu qñcūqz dñs vl' ꝓnceps cassaret oia ꝓuilegia tñ nūqz ō isto intelligāt i statut' ſi certo nisi ō eo fieret exꝑssa mēcio. istō ꝓbat ꝑ gl. i aut. q̄ in pro. C. vbi de crimi. agi opor. & ibi hoc dz Pau. de ca.

¶ Crlviij.

¶ Cautela ad hoc vt quis semper teneatur de casu fortuito.

Regula est qō simpler cōductor nō tenetur tpe guerre soluere pēsionē. si nō pōt recipe fructus vt. l. itē q̄rit. §. exercitu. ff. loca. idē qñ nō pōt recipe pp aliquā tēpestatē. l. si merces. §. vis maior eo. tit. & l. ex conducto. §. j. Idem qñ ex alia cā simili percipe nō pōt puta pp sterilitatē vt. l. si no. in pr̄in. eo. tit. & in capit u. propter sterilitatē. in pn. extra de loca. sed de libellario dubiū est sed veritas est qō non teneē. vt not. in l. j. C. de iure emphi. p doc. & in. d. c. ꝓpter sterilitatē. Sed cautela est qō sine dubio in oibus predictis casibus teneat indistincte tam cōductor q̄ libellari' ad soluendū pensionē si instr̄o locationis renuntiatū est p conductorem vel libellariū seu emphiteotaz exceptiōe doli mali cōditione sine cā etiā iusta. Et cum consilio quo conductor vel libellarius se tueri posset a prestatione pensionis. nam tunc tenetur ad solutionē mercedis etiā si guerra superueniat post locationē ꝙz Alberi. de ro. q̄ dicit se obtinuisse cotra collegio pgamēsi. vt ipe no. in. l. itē queritur. §. exercitu. ff. loca. & ita dicit in lōbardia obseruari. quod bene nota.

¶ Crlix.

¶ Cautela quando instātia perit qō reiterentur omnes termini.

Icet de iurecanonico istātia cāe ꝓncipal' nūqz pereat vt i. c. pe. eē de iudi. tñ de iure ciuili i. causis ciuilib' perit triēnio i criminalib' biēnio. ita qō nec de ꝙsensu ptiū ꝑt. ꝓsequi. vt ē casus i. l. ꝓperādū. i pn. & ibi no. C. de iudi. in tñ qō pempta istātia peunt oia acta vsqz ad litē ꝓtestatā: & multa alia q̄ fiūt post litē ꝓtestatā. vt hȳ plene p Bar. i. l. cū lite mortua. ff. iudi. sol. & no. in. l. ꝓperādū. in pn. & sic est necesse de nouo icipere. pcessum. vt in dictis iurib' hȳ. Sz tu adde hāc cautelā quod partes sibi promittant

ꝓmittāt adinuicē per solennē stipulationē & etiā p iuramētū qō si triennū la bak anteqz cā expediat qō vnico cōtextu actor' & re' teneant producere libellū & respōsiones & replicationes et oia acta sigillatim de nono ꝙz. l. q̄ nāciz ibi no. et p glo. Bar. et docto. ff. de procura. nā tūc licet instātia dicat̄ per empta iure null' tamē in expēsis condēnabit ꝙz ꝓcedēt iudicio et ō nouo. si dicat̄ cautela nō ꝓuidet vt instātia nō pereat istō est fatendū tamē ꝓuidet ꝑm intentionē partiū: scz ꝓpter expensas. et ne de nouo habeāt facere singula acta de tpe in tēpus sicut facta fuerūt in ꝓia instātia. qō bene no. qz ita sepe practicaui.

¶ Cl.

¶ Cautela quod nō ñdens positionibus habetur pro confesso.

Lle qui ñdet positionib' regulariter hȳ. p cōfesso. tñ reqrit snia super hoc vt. in. c. ij. de ꝓfes. li. vi. & l. ij. §. qō si actor. C. de iura. calū. Aliqs non ñdet positiōib' est ne aliē cautela q̄ ipe nō succūbat. Dicas q̄ ꝙdā aduocat' adhibuit hāc cautelā cū clīētul' su' debebat haberi ꝑ ꝓfesso qz nō ñdit positionib'. nā fecit cām ꝓmitti ꝓsilio sapiēt̄z sub hac forma q̄ eēnt ꝓtes iudic̄z i diffiniēdo. & qz nō erat ꝓnūtiatū q̄ positiōes haberenk ꝓfessatis. non potuit ꝓsultor ꝓsulere sup ei' positiōib' tāqz ꝓfessatis. & sic sterit actor absqz ꝓbatione ex forma ꝓmissiōis cū nihil nocuerit eū ñdisse. & iō tu aduocate ptis alteri' esto caut' ne clīētul' circūueniat in forma pūcti qñ trāsmittit ad ꝓsulendū. dicas ergo iudex cōmisit qd iuris nūqd diffiniēdū exagitāt. ita dt Bal. no. i. c. vnico in fi. de lite ꝓtesta & est rō qz qñ pūctak cā diffiniēda itelligit de diffinitiua ar. l. penul. §. biduū. cū gl. ff. qñ appel. sit vñ cū vigore ꝓmissiōis debeat ꝓsultor iudicare tñ sup cā ꝓncipali & sic diffinitiue & nō sup iterlocutoria. seqtur q̄ cū sit ꝓnūtiatū iterlocutorie positiōes haberi ꝓ cōfessatis q̄ nec iste cui nec cā cōmissa iudicare vel cōsulere poterit. ſz cū cā ꝓmittit qd iuris intelligit eē ꝓmissuz vt sup oib' cōsiliū deb'. nā qō gñalis est oia capitula ꝓplectēs vt. l. ei' q̄ in pucia. ff. si cert. pe. vñ si cōmittit alicui qō cōsulēda ꝑ istū modū qd iuris nisi sup oib' ꝓsiliū reddat nō vt ꝓsiliū reddidisse ar. ff. de arbi. l. qd tñ vt dicit no. Bart. in. c. j. in pr̄in. i ti. de cōtronersia inuesti. in vsi. seu. & no. ꝑ Ang. in. l. q̄rebat i pn. de testa. mi. ff. & l. si fūdū sub ꝓditione §. sīt chū sempronio de le. j. dixi i repetitione. c. j. de feudi cogni. & iō qñ i casu ꝓpositio cōmittit decidēda vt' ꝓsulenda qd iuris. itelligit vt sup oib' articulis ꝓnuntiet vt' ꝓsulat. & sic cū reperiat ptē fuisse in ñdēdo positiōib' dz super hoc ꝓsulere sup cā ꝓn. & sic illū habeat ꝓ ꝓfesso ꝓdēnādū qō bñ no. & scias practicaī qz erit vtilis tā ꝓ actore q̄z ꝓreo

¶ Cij.

¶ Cautela ad. l. plerīqz de i ius voca. vt inuitus possit q̄s extrahi de domo.

Regula ē q̄ nemo inuit' trahi ō domo pōt. qz dom' cuiqz tutissimū refugiū est. vt ē dictū in. l. plerīqz cū sequē. ff. ō i ius vo. & in. l. nemo. de reg. iur. Sz cautela ē q̄ iudex ꝓceptuz faciat debitori meo: qz stat in domo vel nō vult exire q̄ cōpareat cotā ipo sub pena quīqz vl' ser librar' applicāda fisco. nā si nō ꝓpareat poterit capi extra domū si noluerit cōparere iudex ꝓdēnet illū i illa pena fisco applicanda. quam penam si non soluat posset capi etiaz in domo quia pro criminalib' q̄s posset capi & extra hi de domo. l. nemo carcerē. C. de exactio. tribu. li. x. naz condemnatus fisco ꝑ cōtētū mādati dz ꝓdēnari criminaliter iuxta ea que habentur. l. iiij. ff. de sepul. vio. Itē ꝓdēnatus etiam simpliciter potest in carcerari. & quia est condemnatus fisco potest extrahi de domo. & qñ erit ibi posit' i carcē poterit ibi pro debito alio ꝓmendari ꝑm ea q̄ habent ꝑ Bar. in. l. ij. de custoreo & in sua ꝑsputatiōe q̄ icipit. Lapus capt'

Bar. Cepo.

Universidad de Navarra

ẽ istã cautelã ponit Bart. in effectu in l. sacrilegij. §. fi. ff. ad. l. iuliã pecu. Sed ℨ ꝓdicta cautela pōt dupler remediū adhiberi. Primū est q̃ si est citat⁹ mittat ꝓcuratorẽ vel nuntiū. qz qñ ꝙs est citat⁹ pōt regulariter ꝓparere p se vel p ꝓcuratorẽ iuxta no. in. l. fi. C. de ꝓcura. Aliud remediū est si nullo mō pareat q̃ ipe pot⁹ soluat ꝓdēnationē vł mulctã quã q̃ patiaꝫ se detineri. vt hꝫ p Oldr. in. l. iiij. §. ꝓtoꝛ. ff. de dã. infec. Sꝫ ℨ primū remediū posset adhiberi cautela p iudicẽ vcz q̃ citet eū vt ꝓsonaliter ꝓpareat ẽ nō p ꝓcuratorẽ qz lo q̃ secū ẽ. nã hoc casu mittẽdo ꝓcuratorẽ nō excusareꝫ facit qđ hꝫ in. c. cū dilects. in ver. ꝓsonaliter. extra de rescrip. ẽ in. c. fi §. is aũt. extra de offi. delega.

¶ Clij.

¶ Cautela q̃ ex delicto patris filius non priuet successione.

Propter delictū patris ẽt aliq̃n priuaꝫ filiꝰ sua successione ẽ nō agnatꝰ. de quo hꝫ i. l. adoptiuū. ff. de in ius voc. et i. l. ij. C. de libe. ẽ coꝛ li. in. c. peñ. si vasal. feu. ꝓtiue. cui deferaꝫ: ſꝫ circa hoc hodie pōt adhiberi cautela qñ ꝓprietas spectat ad filiū ẽ ad ptẽ vsufructus q̃ pꝛ renuntiet vsufructuj: dicit Ang. in d. l. adoptiuū q̃ hoc remediū ꝓuenit i quodã pꝛe q̃ caloꝛe iracũdie occidit filiū habẽtẽ pꝛimoniū maternuz. vñ ei nō poterat succedere. ẽ silꝫ filij ei⁹ videbanꝫ excluſi a successiõe ne pꝛi adq̃rãt. vñ alij attinẽtes ex latere materno dicebãt hereditatez ad se spectare pꝛ renuntianit vsuifructui ẽ alij fratres obtinerunt.

¶ Cliij.

¶ Cautela ad hoc q̃ ꝙs teneaꝫ de falso qñ falsio istꝛis vł testib⁹ fuit vsus.

Communiter in causis publicatis attestationib⁹ solẽt fieri interrogatiões partib⁹ si volũt vti literꝫ attestatiõib⁹ ẽ istꝛis bonis veris legalib⁹ ẽ legitimis ad hoc vt si direꝛit q̃ sic ẽ reperiaꝫ falsitas puniri possint de falso: ẽ cãz amittãt: qz falsuz fecerũt: ſꝫ qz fallo vſi sunt. Sꝫ pone qđ ꝙs nō ꝓdurit istꝛꝫ bona fide q̃ credebat esse verũ. postea ꝓuenit ad eius notitiã qđ ẽ falsuz vł fecit examinare testes suos ꝙs cognouit publicatꝫ at testatiõib⁹ falsũ dixisse: q̃ cautela ẽ qđ ꝓducẽs nō teneaꝫ de de falso. ꝓ vsu dictoꝛ testiũ ꝑm Bal. no. in. l. fin. C. si ex fal. instru. qđ aut interrogaꝫ ꝑs ꝓducẽs si vult vti attestationib⁹ ẽ instꝛo ꝓbatõis ꝓ bonis legalib⁹. aut nõ interrogaꝫ nõ ponit. qz illud nõ est vti sed vsuz esse qñ aderat bona fides ſꝫ si interrogaꝫ diri cautela est qđ rñdeat ita qđ nõ possit ꝓprehẽdi ex ỹbis quod reputet instrm vel testes falsos: qz esset diffamare se ẽ aliũ ẽ ponere se ẽ aliũ i periculũ. nã in talib⁹ multũ ẽ periculosa suſpicio iudicis. vt. l. si aduersarij⁹. C. de fide instru. ẽ. l. iubem⁹. C. ꝺ ꝑba. ꝺz ergo hoc mõ caut⁹ rñdere: qz nõ reputo mihi hos testes vł de illo instꝛo nõ curo ẽ vsui cedet vt dicit Bal. i. d. l. fi. Nã si interrogatus diceret simpl'r se velle vti istrumẽtis vł testib⁹ vł fateri illud falsuz: vt notat Bal. i. d. l. si' ad uersarij⁹. C. de fid. instru. ẽ cõsulo q̃ talia pot⁹ facias p ꝓcuratorẽ gñalẽ q̃ꝑ reũ ipm iuxta no. i. l. furti. §. q̃ aliũ. ff. ꝺ his q̃ no. ifa. ẽ de gñali ꝓcuratoꝛe cũ libera itelligas. alꝫ ꝓcuratoꝛ gñalis nõ posset cedere testib⁹ ẽ istrumẽtis sicut nõ posset cedere liti. ¶ Posset adhiberi alia cautela circa ꝓdicta ꝑm ꝙsdam vcz q̃ in rñsione dicaꝫ qđ vti intendit testib⁹ attestationib⁹ ẽ istrumẽtis pro bonis veris ẽ legalib⁹ si ẽ iq̃stũ de iure sunt ẽ nõ aliter ẽ alio mõ. Vł si dicat q̃ vult vti i illis passib⁹ ẽ pũctis q̃ sũt in ei⁹ fauoꝛẽ nec aliter declarare. sed ista cautela ꝓcederet si opponeꝫ a pte ſꝫ tu dic q̃ ꝓ alterã ptẽ posset opponi q̃ nõ sit sufficiẽter rñsuz qz rñsuz ꝺz eẽ conforme petitiõi seu iterrogatiõi. vt l. stipulationẽ. §. cũ aditio. ff. ꝺ ver. ob. ſꝫ iterrogatio fuit simpl'r ẽ rñsio ergo dicitur, quod ista respõsio nõ est clara nom redditur aduersarius vel iudex certus. §. rñsio nõ sufficit qz paria sũt nõ rñdere vel clare nõ rñdere. vt. l. de etate §. nihil. ff. de iterro. ac. sicut dicimus de ꝓcuratoꝛe qđ si dñs ꝓmittat ratũ hẽre q̃cq̃ erit factũ ltime p ꝓcuratorẽ nõ valet. Itẽ qz iuramẽtũ ẽ indiuiduũ. vt no. Bal. in. c. i. §. cũ autez de ꝓtouer. inuesti. ẽ no. i. l. si auus. in prin. ff. de vsufru. vñ interrogat⁹ sup depositione testiũ videt interrogat⁹ sup iuramẽto qđ ẽ ꝑcipale ẽ a q̃ dependẽt depositiones. ẽ iõ non ꝓt ꝓ pte adaptari ẽ ꝓ parte nõ iuxta no. i. l. aureli⁹. §. idẽ q̃sijt isup. ff. de le. j. ꝓ Bart. ẽ hoc casu i effectu voluit Bal. i q̃dam suo ꝓsi. qđ icipit. Jn xꝑi noie amẽ. decreto cauet qđ ꝑ⁹ publicationẽ testiũ.

¶ Cliiij.

¶ Cautela ꝓ illo qui debet producere instrumentum ad partes lõginquas ad hoc vt fidem faciat.

Si aliquis habet ꝓtrahere cũ aliq̃ foꝛẽsi ẽ eẽt necesse ꝓducere illud instrm in partib⁹ longinquis eẽt impossibilis lr̃arũ ꝓbatio ꝓpter loci distãtiaz si instrm rũperetur cautela est q̃ fiat instrm ẽ insinuet de partiũ volũtate. nã hoc facto fides, dicti instꝛi nõ poterit in dubiũ reuocari vt ꝓbaꝫ auc. de fide istr. in. §. nihil. i ver. iſinuer. ẽ ibi gl. q̃ icipit. q. ꝺ. si ibi dubiũ ẽ de fide charte ẽ ibi not. Ang. ſꝫ ista cautela nõ vł sufficiẽs qñ istꝛꝫ deferꝫ ad lõginquas partes. nã sicut negaꝫ instrm ita posset negari iſinuato ẽ ꝓsens ius partiũ. ẽ iõ melioꝛ cautela q̃ tu q̃ celebras ℨctũ cum aliquo foꝛẽsi vel ciuez istrm ꝺz mitti ad partes extraneas vt facias dictũ instrm scribere p tabellionẽ publicũ ẽ subscribere tres tabelliões honestos ẽ signare coꝛ signis ad hoc vt ñ possit negari instrm etiã manu notarij. ẽ hoc ꝓbaꝫ p gl. no. i auc. de tab. i. §. alꝫ aũt i gl. q̃ icipit. caue tibi in fi. q̃ ꝺt quãta si gna sunt in chartis tot plura sunt instrumẽta. vt in. §. opꝫ. de fide istru. de hoc ẽt no. Ang. in. ꝺ. §. j. auc. de tabel. col. iiij. Solet etiã adhiberi cõis alia

cautela vcz q̃ a fine instꝛi vel ẽt i alio instꝛo officialis loci i q̃ est scriptũ instrumẽtũ sicut est ꝓtoꝛ faciat scribere literas de legalitate notarij dicẽdo notũ sit oib⁹ qđ notariꝰ q̃ scripsit tale instrm ponẽdo principiũ ẽ finẽ est bonus verus ẽ legalis notariꝰ. qđ ei⁹ instrumento adhibeaꝫ bona ẽ plena fides ẽc. ẽ apponaꝫ ipsi⁹ officialis sigillum. iuxta no. in. c. i. ẽ. ij. ẽ in. c. inter dilectos. de fide instru.

¶ Clv.

¶ Cautela ꝓ illo q̃ aliq̃ꝺ pdidit i ludo

Si aliquis scholaris vel alius p ludum amisit pecuniaz libꝛos vel alia bona iuxta que habenꝫ i aut. aleaz. ludus. C. de relig. ẽ sum. fu. ẽ de aleato. ẽ in toto tit. ff. de alea. ad hoc vt ipse possit recuperare illud quod perdidit in ludo ẽ tm dem cautela ẽ vtilis q̃ ille q̃ pdidit iterũ vadat ad ludẽdũ cũ illo q̃ vicit ẽ furripiat si põt etiã furto illud qđ pdidit pecuniã: vel aliq̃ꝺ de bonis victꝰ dũ ẽ i ludo. ẽ isto mõ satisfaciet ꝓpria auctoꝛitate ẽ erit securus: qz non poterit ꝓueniri ab illo cui furripuit qz nõ ꝓpetit actio. vt est tex. in. l. fi. in prin. et ibi hoc not. Ray. ẽ do. Flo. ff. de alea. qui dicũt qđ ꝑ illũ tex. Ray. ita consuluit cuidã scholari suo ẽ dũ postea eẽt accusatus de furto ipm defendit ita qđ fuit absolutus. ẽ adde ẽ itellige qđ talis furripies in ludo nõ teneꝫ nedum actione penali: ſꝫ nec iudicio rei ꝓsecutoꝛio: qz illo dictũ de aleatoꝛib⁹ qđ denegat iudiciũ loquiꝫ simpl'r. ẽ itelligiꝫ tã de iudicio penali q̃ꝑ rei ꝓsecutorio. ẽ ita itelligit Jo. an. illũ tex. i. c. vbi piculũ pe. col. de elec. i. vj. i nouel. ẽ iõ ꝑ hoc ꝓcludo qđ ille q̃ furripuit i ludo. vt dictũ ẽ. §. qñ pdidit nõ solũ non poterit conueniri actione de furto: ſꝫ nec etiã ad restitutionem reruz furto subtractarũ. qđ tene perpetuo mẽri.

¶ Clvj.

¶ Cautela ꝓ illo qui impetrat a ꝓncipe q̃ nõ teneatur soluere onera seu alias ꝓstationes.

Ista cautela in regno francie nō prodesset qz rex cōiter ꝓcedit bona rebellium ꝛ tz cōcessio seu donatio.

Test cautelapulcra quam multi sepe numero et maxime milites impetrāt a principibus vel dominis qz non teneāt̄ soluere onera ꝛ prestationes ꝛ simpliciter ea impetrando est nulla. ipso iure. vt ē casus no. in. l. nauicularij. C. ō decu. lib. x. vbi imperator vult quod concessiones ꝛ exemptiones facte etiā p imperatorem nō valeāt: ꝛ presumant esse facte potius p ipoz tunitatē q̄ qđ imperator ita voluerit p tex. in l. j. C. de pet. bo. sub. li. x. vbi hr̄ qđ si aliquis impetrat bona alicui⁹ rebellis nō vz impetratio ꝛ concessio. Sed cautela est vt similes ipetrationes valeāt qđ dicaī i priuilegio ꝛ cōfessione exemptionis in specie non obstante. l. nauicularij. C. de decu. ¶in scō casu ipetratio bonoruz rebellis dicaī nō obstāte. l. j. C. de pe. bo. subla. qz tñc bene valerēt dicte concessiones vt no. Bar. in. d. l. j. ꝛ ē singulariter no. ℨ similes impetrationes: ꝛ vide in seq.

¶ Clvij.

¶ Qñ cōtumacia ꝓcuratoris noceat dño.

Sterti culꝰ an contumacia ꝓcuratorꝭ noceat dño ē quotidie in vsu ꝛ a nemine declaratur ꝓpterea dicatis sic qđ primo videndum est qđ sit ꝛtumacia ꝓcuratoris. ꝛ que dñi sup qđ pulcre loquit̄ Bar. i. l. cum filiꝰ. ℨ. in hoc. de verb. obli. Dicatis ergo qđ ꝛtumacia est aliqđ non facere. ꝛ ideo ꝛtumacia dr illiꝰ cui facere principaliter erat iniunctum ꝛ tō si dñs citatur ꝛ mittat ꝓcuratorē q̄ non ꝓparet nō excusaī mittēdo ꝓcuratorē allegat tex. in l. ꝓcuratorez ℨ. tutores ff. man. ꝛ no. Bar. in. l. nō distinguemꝰ ℨ. pe. ff. de arbi. qđ verum est si ꝓcurator nō cōparet ꝛ prima vice ꝛ si postea nō ꝓparet dr ꝛtumacia ꝓcuratoris vt no. Bar. in. d. ℨ. ad hoc. qđ tñ dixi qđ si dñs citaī ꝛ mittat ꝓcuratorē q̄ nō ꝓparet dr contumacia dñi an ꝓcuratoris. Fallit in ꝗtuoꝛ casibꝰ. Primo fallit qñ casus fortuitꝰ ꝛtingit in personā ꝓcuratoris pp̄ quez nō potuit ꝓparere. vt l. cū a matribus. C. q̄ pe. tu. Fallit scō qñ in psonā ꝓcuratoris nō ꝛtingit casus fortuitus. tñ aliud ipedimentum eū de iure cōi excusans. secus si sit impedimētū excusans eū de iure speciali. vt declarat Bar. in. d. ℨ. ad hoc. Tertio fallit ſm dñm meū vbi requiritur dolꝰ dñi in missiōe in possessione ex secūdo decreto i psonalibꝰ. vt. l. fulcinꝰ. ℨ. qđ sit latitare. ff. ex qui. cau. in posc atur. nā ꝓstituere ꝓcuratorē q̄ nō cōparet est culpa. vt. l. eū qui rē. in fin. ff. cōmo. ꝛ. l. cū plures. ℨ. seruū. ff. loca. lō ex ꝛtumacia ꝓcuratoris non fit missio ℨ dñm. Ista tñ ꝓprie nō est fallētia vt vr̄ qz verū est dicere qđ est cōtumacia dñi ꝛ nō ꝓcuratoris lz non sit talis ꝓpter quam fit missio ex scō decreto. Quarto ꝛ vltimo fallit qñ ꝓcurator talis ꝓstitut⁹ a dño qui cōi opinioni reputabaī idoneꝰ. nā hoc casu dñs ꝓstitues liberabiī a culpa. vt. l. argētū. in fi. ff. ꝛmo. hec tñ ꝓstitutio nō sufficeret in via in q̄ ꝓcedit ℨ carentē culpa vt i missione ex primo decreto q̄ fit etiaz ℨ absentē ex ꝓbabili cā vt no. i. l. ignoraī. ff. de testa. mili. ¶ Sequens articulus est vtrum contumacia procuratoris noceat dño. in quo articulo Bart. plenius locutus est in. l. j. ℨ. si procurator. ff. si quis ius di. Iste sunt communes conclusiones ꝛ non vere quando non factū ꝓcuratoris prima facie sonat in delictū vt non ꝓparere ad iudicis mandatū. tūc si agitur de his que sunt modici p̄iudicij vt mittere i possessionē ex primo decreto ꝛtumacia ꝓcuratoris nocet dño. casus in hac lege que ita cōiter intelligaī. Si vero agit̄ de his q̄ sunt magni p̄iudicij. vt ē missio ex scō decreto ꝛtumacia ꝓcuratoris nō nocet dño vt. l. hoc amplius. ℨ. fi. ff. dāno infec. ꝛ in. l. cum vsufructuario. ff. si ex noxa. cau. aga. hoc vltimuz fallit nisi dñs sciēs ꝓcuratorē hoc nō fecisse non purgauit eos morā. vt. l. ij. C. de exacti. mili. anno. lib. x. Et ita intellexit Bar. l. nō solū. in prin. ff. de pcura. Sed tūc nocet dño ꝓpria contumacia in nō purgādo non aūt contumacia ꝓcuratoris. he sunt conclusiones in quibꝰ cōiter transeunt ignorātes ꝛ non vere. Et primo falsa est illa conclusio ſm do. meū qđ ex contumacia ꝓcuratoris fiat missio ex primo decreto ℨ dñm allegatur ille tex. vbi ē casus ad literā in ℨtium qui tex. nō vult qđ ex sola ꝛtumacia procuratoris fiat missio. sed dicit qđ post ꝛtumaciā pro curatoris iudex dz deliberare an debeat mittere ex primo decreto ꝛ ꝑsiderare an dñs sit indefensus q̄si sentiat qđ sola cōtumacia ꝓcuratoris non facit videri dñz idefensuz Js em̄ dr idefensus ꝓ quo generaliter vocatis amicis ꝛ cōiunctis nemo apparet. l. item ait ꝓtoꝛ. ℨ. fi. cū. l. seq. ff. qui. ex cau. ma. ꝛ. l. hoc aūt. ℨ. j. ff. qui. cau. in pos. ea. et no. glo. in. l. ij. eo. ti. ¶ Itē nō est ꝛa cōclusio qđ in his q̄ sunt grauis p̄iudicij ꝛtumacia actoris nō nocet dño ꝓ hoc allego vobis casum in. c. suborta. de sen. ꝛ re iudi. vbi ꝓpter cōtumaciā procuratoris fertur sentētia diffinitiua, ℨ dñm que est magni p̄iudicij Ang. qui cognouit dicta Bar. non esse vera dedit aliā doctrinā nec distinguit an sonet in delictū vel non delictuz nec iter ea q̄ sunt magni vel parui p̄iudicij. Sz prima ꝛclusio eiꝰ est ista quā etiaz sequit̄ Bal. vbi requiritur vera dñi cōtumacia hoc ē dicere dolꝰ dñi ꝛtumacia ꝓcuratoris nec dñi nō nocet dño iō ex ꝛtumacia ꝓcuratoris nec dñs mulctatur nec excluditur a bñficio appellādi in hoc vltimo de bñficio appellandi Bar. idem tz in alia ratione qz bñficiū appellandi ē magni p̄iudicij. Scōa cōclusio. Ang. est vbi sufficit ficta contumacia dñi ꝛtumacia ꝓcuratoris nocet dño. qz contumacia ꝓcuratoris est ficta ꝛtumacia dñi. Ex hac cōclusiōe sequuntur infinite illatiōes in practica. Prima ē qđ si ꝓcurator actoris deseruerit causam ꝛdēnabiī dñs in expensis ex ꝛtumacia ꝓcuratoris hoc intelligit Inn. extra vt lit. nō ꝓtest. c. j. Bar. ℨo in. l. j. ℨ. si ꝓcurator ad fi. C. mā. vr̄ ℨtiū diceredicēs qđ sicut ex ꝓcuratorꝭ ꝛtumacia dñs nō mulctaī. vt l. l. j. ℨ. si ꝓcurator. ita nec ꝛdēnaī in expensis vel interesse qz illa duo a pari ꝓcedūt. vt. d. ℨ. si ꝓcurator. ꝛ ℨ. seq. Itē sicut in mādato gñali negotioꝝ nō ꝛtinet delictū. vt. l. si ꝓcurator. ff. de ꝛdi. inde. et l. si pater. ff. que in fraud. cre. ita nec in mādato vniꝰ cause intelligit̄ mandata ꝛtumacia iu ailā parte. Subdit tñ Bar. singulariter ibi qđ hoc casu dānatur dñs ꝓ viā excipiēdi: qz poterat sibi denegari audiētia donec soluat si bi expēsas vt delictū ꝓcuratoris faciliꝰ nocet dño vt cauſet exceptionez ℨ dñm quē actionē vt dr in delicto in faciēdo dñs meꝰ i hoc articulo allegādo dixit distinguēdū iter expēsas rōne victorie ꝛ rōne ꝛtumacie. si qrimꝰ dexpēsis rōne victorie ꝛtumacia ꝓcuratoris nocet dño sidedit speciale mādatū ad cām alias si ꝛtumacia nō noceret sentētia lata ℨ ꝓcuratorez diceret lata ℨ gestoꝛē sine mādato ꝛ nō p̄iudicaret dño nisi ratū hr̄et. vt. l. ij. ℨ. stipulatio. ff. iudi. sol. qđ est falsum. vt in d. c. suborta. In expēsis ℨo q̄ veniūt ratiōe absentie Raph. seq̄it̄ Bar. qđ cōtumacia ꝓcuratoris nō nocet dño per suas rōnes. Scō sequit̄ ex dictis Ange. qđ ꝛcidet cū Bar. i illo articulo ꝓcuratoꝛ nō appellādo infra decē dies p iudicat dño mouet̄ tñ diuersis rationibus Bar. hoc ideo qz non appellare non sonat in delictum Ang. hoc iō. qz

ubi nō appellādo non requiritur vera dñi ꝓtumacia. Aduertatis tñ qz ē vna glo. quā nō allegāt. ⁊ est multū singularis. in. l. j. in fi. ff. qñ appellā. fit. que dixit qō ita demū non appellādo ꝓcurator ꝓiudicat dño si nō est soluēdo et solet illa glo. allegari p modernos. in aur. hodie. C. de appella. Itē sequit ex dictis Ang. qō si ꝓcurator rei citatus pemptorie nō ꝓparet ⁊ pdēnatur talis citatio nocet dño. qz in pemptorio nō requirit vera dñi ꝓtumacia ꝫ sufficiūt tres denūtiationes. vt. l. ad pemptoriū. ff. de iudi. ⁊ in. l. tres denūtiatiōes C. quō ⁊ qñ iudi. ⁊ hoc satis ꝓbatur in d. c. suborta. Fallit ꝫ Bar. in hoc duꝫ vult qō in his q̄ sunt magni ꝓiudicij ꝓtumacia ꝓcuratoris nō nocet domi. Raph. ꝓcordat istas opiniones per distinctionē. an ꝓcurator sit soluēdo vel nō. ⁊ dixi in ꝓmo articulo. vltimo sequitur ex dictis Ang. qō interpositione scōi decreti facienda in realī i qua sufficit ficta ꝓtumacia dñi. vt. l. finita. §. si forte. ff. de dā. infe. ex ꝓtumacia ꝓcuratoris fiet missio ex scō decreto ℨ dñm. ⁊ hoc casu Bart. male loquit qō tenuit ꝫ stricte qō missio nulla ex scō decreto fiet ℨ dñm ex ꝓtumacia ꝓcuratoris. ꝫ dz Bar. saluari i missiōe i possessionē que fit ex scō decreto sup ꝓsonalib⁹ q̄ requirit dolū dñi ⁊ latitationez. vt. l. fulcinius. §. quid sit. latitare. ff. qui. ex cau. in pos. ea.

Clviij.

¶ Differentia quō legatum fit nō scriptum vel caducum.

Non scripto legatū est quādo testator relinquit alicui q̄ erat mortuꝰ tpe testamēti sine legati qō caducū ē qñ legatarius sive heres viuebat tpe testi si ue legati: ꝫ mortuꝰ est viuo testatore. Caducū legatū vel institutio est qñ legatariꝰ vel heres mortuꝰ est ante testatorē pēdente cōditione legati vel institutionis. ⁊ his casib⁹ deuenire dz potior istoꝝ in substitutū specialiter eis datū scō in ꝫiunctū sive heredez aut collegatariū. l. vnica. §. cū triplici. C. ō ca. tol. Rō ꝑme decisiōis ē qz si relinq̄t mortuo relinq̄t ei q̄ nō ꝑt capere. qz hō mortuꝰ nō ē hō vt. l. seruū manumisso. ff. ō ꝑdi. ide. nec heres illiꝰ mortui poterit hr̄e postq̄ nō habuit fundamētū i ꝑsona ꝑdecessoꝝ. is sui. Rō scōi. §. si ca duci ē qz legatum nō capit vires nisi post mortem testatoris. l. a tytio. ff. de fur. ratio tertij dicti ē qz postq̄ mortuꝰ est pēdēre ꝑditiōe q̄ sic añq̄ purificet ꝑditio dz annulari legatū sive istitutio. qz id qō est ꝫditiōe nō ē in obligatiōe. l. cedere die. de ꝛb. signi. ⁊. l. si qs sub ꝑditiōe. ff. si quis om. ca. fest.

Clix.

¶ Cautela ꝑ appellato qñ appellās non appellauit. j. x. dies.

Quādo est lata sentētia si grauaꝫ appellādū ē in fra. x. dies si ue sit diffinitiua vt i aur. hodie. C. de appel. ⁊ in. c. qō ad ꝓsultationē ad fi. de re. iu. in. c. cū dilecti de elec. cū si. sive sit interlocutoria. vt ē tex. cū glo. no. i. c. significauerūt extra de testi. ⁊ ō si aliq̄ appellauerūt post. x. dies nō tz appellatio vt i dictis iurib⁹. Sz dubiū ē qō si esset appellatū post. x. dies q̄r dz opponi per appellatū qō nō sit apꝑllatū tpe debito. ⁊ dic qō cautela ē ꝑm Jo. an. in. c. romana. §. si ꝓo. de appel. in. vj. quem sequit ibi Do. vez qō appellat⁹ dicat nego appellatiū ifra decē dies ⁊ nō dicat appellatū fuisse post decē dies et hec cautela vtilis ē ꝓp duo. Prio qz nō sequit qz si appellauit post. x. dies ergo nō ꝓiꝰ qz potuit ꝓiꝰ appellare extra de testi. cū tu. Secundo qz vtilis est ꝓpter negatiuā qz negando transfundit in eum ius probandi. vt. ff. de proba. l. ei qui dicit sed do. ibi dicit quod ista secunda ratio non est bona. qz negatiua non semp transfundit onus pbādi in aduersariū vt no. in. c. sup his extra ō accu. ⁊ no. i. c. j. de ꝓfes. li. vj. ſ̄ scire debes qō qñ q̄rit an aliq̄s appellauerit ꝫgruo loco ⁊ tpe vel apl'os pe-

terierit tūc sine dubio ille q̄ appellat dz ꝓbare vt. l. litigatorib⁹ ⁊. l. eos. i ꝑn. ⁊ l. pe. C. de app. vt no. Spe. i tit. de citatiōe. §. seq̄tur videre iurta ꝑn. ⁊ de appel. §. q̄liter aūt appellatio. ver. ⁊ aduerte. ⁊ ita ōt ēt Arch. xij. q. j. ad finē. ⁊ adde qō dixit idē Arch. l. di. si qs ꝑpostere ꝓsumit̄ th tpis solēnitas vez qō ifra decē dies fuerit iterposita appellatio vt vult Bal. in aur. hodie. C. de appe. ⁊ Ludo. de ro. in. l. sciendum. ff. de verbo. obli.

Clx.

¶ Cautela quomodo iurabit ille qui soluit nemine ꝓsente illi qui mutuauit etiaꝫ nemine ꝓsente ⁊ repetitur per eundem.

Si mutuaui tibi cētū in camera ⁊ tu restituisti mihi sil'r nemine ꝓsente ⁊ postea peto a te ista cētū ⁊ volo stare iuramēto tuo vl' tibi facio vnā positionem qō tibi mutuaui cētū an licite ⁊ secure posses turare. ⁊ vr̄ qō non qz si tu iuras qō tibi mutuauī ꝓelleris ad restituēdū etiā si diceres ꝫ ego tibi restitui qz nō crederet tibi sup restitutiōe inxta not. ꝑ Cy. in. l. ij. C. de do. ⁊ mup. ⁊ singulariter ꝑ Bar. in. l. aureli⁹. §. idē q̄sit. ff. ō leg. ⁊ per Bar. in. l. vna. C. de cōtes. ⁊ ꝑ Anr. de but. in. c. ex parte decani. de rescri. sed si tu iuras qō nō mutuauī iuras falsum ergo ꝛc. glo. in. c. cupiētes. in ver. malignātiū. de elec. in. vj. facit qō posset iurare ex quo in ꝑitate non tēdit in ꝓiudiciū alteriꝰ etiā qz tu habes ius i ꝓncipali cā ⁊ qz liberas aliaꝫ fratris a pctō qz si bis solueris illicite ꝫretinebit. vt in reg. bona fides. de reg. iu. in. vj. portꝰ debes oia mala patiēs i ſ̄ciū. §. ꝛmalo ꝓsentire. qō mecau. in. c. sacris. Itē qz ꝓncipal'r iuramētū ꝑstat deo cui nō est mētiendū vt not. Pe. de ancha. in. d. c. cupiētes. sed Jo. de Imol. in. d. c. cupiētes. dicit qō posset forte dici qō ille nō tenet rūdere tali positiōi subaudi nec tu iurare an mutuauerit ergo ꝛc. ſz solū dz iurare an debeat seu ꝛbitoꝝ sit. cū hoc per

suadere debeat equitas iudicātis vt calūnijs et malitijs obuiet arg. in l. fundo. ff. de rei ven. facit. l. vbicūq̄. ff. de interro. actio. posset etiā forte ꝛm eum iurare. iuro quod si mihi mutuasti tibi restitui. ⁊ sic non faceretur iure intentionē actoris ita vt ex illa posset se fundare sicut dicitur de opponente exceptionem vt in re. exceptionem de reg. iur. li. vj. facit quod no. in. l. si quidē. C. ō excep. ⁊. c. cū venerabilis extra eo. ti tu. Dicit ēt Jo. de imo. quod si inde arctaret te ad respōdēdum pure sup depositione mutui vt sup iuramēto delato posses dicere iuro qō ñ mutuasti mihi aliq̄d ꝑ ꝑter qō tibi obligat⁹ fuiꝫ ⁊ tūc dicit ver ⁊ repellit cauillationē aduersarij ⁊ vide qō no. Arch. iij. q. j. nullus. ⁊ ita in effectu vult Do. de san. ge. in. d. c. cupiētes. de elec. in. vj. qō not. singulariter qz quotidie pōt cōtingere de facto. Et bene aduertat reus. qz si sibi defertur iuramentuꝫ simpliciter si recipit cētum in mutuo qō nō respondeat habui ⁊ tibi restitui. qz rūderet vltra delationē sibi factā. nā iuramētū nō fuit sibi delatū sup restitutionem. ergo iuramētuꝫ in illa parte nō attēdit. arg. l. iij. §. j. ff. de iure. cū si. ſz q̄dā dicant qō hoc casu debet in totum stari sacramēto vel in totum non stari cum iuramen

Jsta forma iuramēti fuit ⁊ frequēter ſ̄ curia offi. lugō. ⁊ fuerit ſ̄plare multeiterlocutorieqō talis forma iurādi vt leat.

tā sit idiuisibile. tq; sicut nō potuisset negare totū. nō negauit pīsumit qō i oibꝰ vitatē dixerit. nā hec opi. nō est ꝑa p.d l.iij. §.j. ⁊ lz iuramētū dicat in diuisibile verū ē sup vna re tm̄ de eo dē tpe. lz sup diuersis rebꝰ vel factis vel tpibꝰ secus vt hic ⁊ maxime vbi iuramētum defert sup vno tm̄. Nec ob. qō negare potuisset totū qz dubitare rit ne sibi ꝓbaret ⁊ sic appareret ipm falsū iurasse qz forte ꝓfessꝰ fuerat mutuū sibi fctm̄ sz bn̄ sciebat qō ñ potuisibi ꝓbare ꝺ̄ctū si restituat. vñ potius voluit ꝓfiteri mutuū sicut erat reiꝑitas ⁊ dicere se restituisse quod erat falsum ꝙ simplr negare mutuū. Vñ ego teneo qō talis rñsio posset diuidi ⁊ acceptari per deferentem. Sit ergo cautus reus vt ita iuret: vt supra dixi ꝑm Imol. ⁊ bene.

Clxi.

¶ Cautela pro vendicante vxorē quā prius desponsauit per verba de futuro secuta copula.

Multoties est cōtētio inter duos vꝝ plures de aliq̄ vxore diuite qz qlibet cupit eā hr̄e. et qlibet asserit eā sibi promisisse sed illi q̄ sunt cauti ⁊ volūt esse victores q̄rāt hr̄e rē cū ea ita qō subsequaꝫ copula carnalis. qz tūc ⁊ si promisisset alteri ꝑmo ꝑ ꝙba de futuro ⁊ postea ēt ꝓmitteret ꝑ ꝙba ō ꝑsenti nō valeret ēt si iuramētū iterueniisset. ⁊ ille cū quo copula ē secuta debeat prevalere. vt ꝓbaꝫ in. c. pe. ⁊ in. c. si iter. ⁊ in. c. is cui extra de spō. Sz si cūvno ꝑmo ꝺ̄ctisset mr̄imoniū ꝑ ꝙba de ꝑsenti illud mr̄imoniū ꝓualeret scōo etiaz si in scōo subsecuta fuisset copula carnalis. vt est casus in. d. c. si inter. Et iō si cupis hr̄e vxorē sis cautꝰ qz si ꝓmisit alteri ꝑmo ꝑ ꝙba de futuro sicut facilīt cōtē puellez marie rustice q̄ dicūt ꝓmitto nō accipe aliū i viz. nisi te. nā hoc casu ꝓuideas qō tecū sequaꝫ copula carnalis ⁊ habebis eā in vxorē. Sed si mulier ꝺ̄ctisset per ꝙba de ꝑsenti cū alio caueas ab ipsa qz si mil-

lesies tibi ꝓmitteret ⁊ copula secuta esset etiā cū iuramēto staret ꝑime ꝓmissioni ⁊ nō scōe etiā iurate. et copulate. vt est casus i. d. c. si iter. Et ad hoc vt ista cautela ꝓducat effectū qñ ē secuta copula cū vno ⁊ ꝓiꝰ ꝓmisit alteri per verba de futuro ⁊ est q̄stio in iudicio qō mr̄imoniū ꝓualeat est opus alia cautela vez qō ille cū quo est copula subsecuta deducat ⁊ ꝓbet qō primo ꝑcesserit ꝓmissio per ꝙba de futuro sibi facta ⁊ qō deinde secuta est copula sec̄ si ꝓbaret ecōtra. qz ꝓmo interuenit copula carnalis. ⁊ deinde secuta est ꝓmissio carnalis per verba ō futuro. ⁊ interuēt copule nō sufficiēt nisi ꝓbaret qō ꝓmissio ⁊ copula subsecuta esset vt est casus ⁊ ibi hoc not. d. Ant. de but. in. c. veniēs. ij. ⁊ ibi ꝑ doc. de spō. facit qō no. Bar. in. l. nō solum. §. sed vt probari. ff. de no. oper. nun. ⁊ ideo sis cautus vt articules q̄ ꝓmissio precessit copulam.

Clxij.

¶ Cautela q̄ coniuges ante mr̄imonium faciant pacta inequalia.

Debes scire q̄ regulariter donatio ꝓpter nuptias debet esse equalis cū dote ⁊ pacta de lucrādo dotem ⁊ donationem ꝓpter nuptias in totum vel in partem debent esse equalia alias nō valerent. vt habetur. in auc. de equa. do. in principio ⁊ in. l. ex morte cum autenti. ibi posita. C. de pac. conuenti. et institu. de donatio. §. est ⁊ aliud ⁊ in. c. donationes extra de dona. inter vir. Sed cautela est quod dictapacta etiā inequalia facta valeant videlicet q̄ fiant antec̄ contrahatur matrimonium de ꝑsenti quia tunc bene valebit ⁊ est ratio quia pacta inequalia sunt ꝓhibita constante matrimonio quia sapiunt donationem que est ꝓhibita ne mutuo amore se spoliēt vt lege prima. ff. de dona. inter vi. quaratio cessat ante contractum matrimoniuz ⁊ ista est doctriua singularis

Innocen. Sz mir. ē ō ista cautela: qi ēt añm r̄imoniū ꝺ̄ctū ꝑ ꝙba ō ꝑñti ꝓt ec̄ rō ꝓhibēda talis ic̄ꝙlis dōationis. s. imoderatus amor. Naz sepiꝰ videm̄ ardentiores esse hoies añ frequētez quersationē cūvxoribꝰ q̄z pꝰ satiāt em̄ virilꝫ mulieres erlō gahabitatiōe facta inuicē q̄re vī heccautela minꝰ sufficiens salua fuerētta tāto rūviro ꝙ. i. mor. suoꝙ sequaciū.

Jnn. in. d. c. dona. quaz sed̄ ibi do. Ant. ō but. ⁊ facit festū de ea in. d. l. ex morte. C. de pac. conuen. qō bene not. qz nūc est in facto.

Clxiij.

¶ Cautela q̄bus ꝙbis vtaꝫ ꝓbis ꝓuilegio ad hoc vt itelligaꝫ ab oibus muneribꝰ aliquem liberasse.

Quia ꝓuilegiū i munitatis siue exemptiōis gñale ir elligit ō ꝑsonalibꝰ tantum in muneribꝰ et onerib⁹. vt ē tex. cū glo. ord. i. l. iij. C. ō mūe. p̄rimo. li. x. iō cautela ē q̄ i ꝓuilegio dicaꝫ q̄ princeps ꝓcedit immunitatez ⁊ exēptionē ab oibꝰ muneribꝰ ⁊ onerib⁹. ēt ꝑsonalibꝰ scōz Bar. i. l. vacuatis. C. de ōcu. li. x. Jō cautela ē vt dicaꝫ ō muneribꝰ ⁊ onerib⁹. vt est tex. in. l. cū muneris publici. ff. de mune. ⁊ honori. ⁊ Bart. in. d. l. vacuatis. Jtē cautela ē qō dicaꝫ ordinarijs ⁊ exōt dinarijs. alias i dubio solū exōordinarias viderē tur remissa. vt est text. i l. iis q̄ muneris pub. ff. de vaca. mu. ⁊ est tex. cū gl. in. l. criminalis. C. de decu. li. x. ⁊ no. Bar. i. d. l. vacuatis. ⁊ in. l. ij. ff. ō iur. imunita. vbi de his oibꝰ dicit. Que aūt sunt munera ordinaria ⁊ exōordinaria vide Bar. in l. ij. de in. imu. ⁊ in. l. oiscō. C. ō āno. ⁊ trib. li. xij. ⁊ vide oino Bar. in. l. j. in vlt. col. i ꝑnc. C. de mu. ⁊ in quo lo. ⁊ in. l. vnica. C. ma. mune. pu. eo. li. et in l. fi. C. de agri. ⁊ cenſi. li. xi. ⁊ in. l. licitatio. §. mercatores. ff. de pub. ꝓ Bal. in l. j. §. in ꝺ̄bꝰ. i vlt. col. ver. iij. punct. ff. qō cuiusq̄ vniuer. no. Jtē ē alia cautela qō dicaꝫ ēt de muneribꝰ q̄ ꝙponerētur rōne guerre. alias in dubio ab illis q̄s nō vī exēptus ꝓ ꝓuilegiū vt elegārer no. Cy. ⁊ Albe. in. l. itē ex toto. in ꝑnc. ff. de leg. j. qō est valde not. Et ex ꝓdictis oibus vt ꝓuilegiū exēptionis oia includat dicaꝫ sic. talis cōcessit ꝓuilegiū exēptiōis ⁊ imunitatis ab oibus ⁊ singulis muneribꝰ ⁊ oneribus realibꝰ ⁊ ꝑsonalibꝰ ⁊ mistis ⁊ ordinarijs ⁊ extraordinarijs ⁊ ab illis etiā q̄ ꝙponerēt rōne guerre ⁊ de oibꝰ alijs cuiuscūq̄ gñis qūocūq̄ ⁊ q̄litercunq̄ ꝙponerenꝫ vel iducerenꝫ in gñe ⁊ i ꝑpē nō obstāte. l. vacuat. C. de decu. ⁊ ista forma complectitur plenissime exemptionem quam no. bene.

Clxiiij.

¶ Cautela qualiter arbiter sententiabit vltima die sui compromissi.

Spe cōtingit qō si lite iter partes fiet cōpromissum volūtariū duraturū vsq̄ ad certū tp̄s puta duoꝝ mēsiū ⁊ actor nihil ꝓbat ⁊ non ꝓsequit cām ⁊ se absentat. ꝓpter qō expirat ei iurisditio ita q̄ actor lz pereat pma instantia poterit de nouo icipere ⁊ agere. vt hr̄ in. l. ꝓperādū. §. j. de iudi. Sed cautela est q̄ reus expectet vsq̄ ad vltimū diē qua finit cōpromissum ⁊ petat qō arbiter ferat sniam diffinitiuā q̄ poterit ⁊ debebit hoc facere. vt ꝓbaꝫ in. l. si de meis. §. fi. cū. l. seq. ff. de arb. ⁊ no. Inn. in. c. sup eo. de ap. ⁊ Spec. in ti. de sen. §. nūc videdū. ver. nūquid aūt ⁊ ꝓ Bal. in auc. ei q̄. q̄ illa assignatio termini in cōpromisso opatur. Primo q̄ hz vim termini peremptorij. scōo assignatiōis termini ad ꝓbādū. tertio q̄ possit ferri snia diffinitiua. ⁊ ita cōsuluit Bal. Sed ꝺ̄ssiliū Bal. fuit indi-

cartā. ⁊ ió cautela est q̄ re⁹ perat assignari terminū ad p̄bādū actor et q̄ differat vsq; ad vltimū diē cōpromissi ⁊ perat actorē ḡtari ad audiēdum sniam. ⁊ hoc mō sine dubio pōt arbiē ferre suiꝫ absolutoriā diffinitiue si nihil erit p̄batū. ⁊ idē in sil'iq̄ñ. cā cōmittit iudici delegato ad. tps de consensu p̄tiū. de quo dic p. Bar. ⁊ doc. maxime per Paul. de ca. in. l. admonē di. ff. de iureiurā. ⁊ per Ant. de but. in c. fi. de iureiuran.

¶ lxv.

¶ Cautela ad hoc q̄ decē annorum p̄scripto que cōmuniter introducit per statuta non obstet.

In multis casib⁹ qs repellit ab agendo vel excipiēdo pp̄ p̄scriptionē legalē vel statutariā. ⁊ tñ q̄ p̄scriptioni renūtiare nō pōt. vt no. in. l. j. ff. de vsuca. ⁊ i. l. nemo pōt. ff. de le. j. Sꝫ cautela ē q̄ nec p̄scriptio posit obesse: vt agat ⁊ quentiat in instro q̄ finita p̄scriptiōe utq; ōberi incipiat ⁊ toties inci piat ōberi q̄ties p̄scriptio ꝓpleta fuerit. vt p̄dā no. i. l. sicut i ānos i pn. ibi dicat q̄ties qs ⁊c. vt. ff. q. mo. vsufru. amit. ⁊ ita no. dicit Bar. i. d. l. nēo pt. i pe. col. v. q̄o statutū ē q̄ p̄scribebat vt dicit q̄ꝫ statutū q̄ cauet q̄ p̄scribebat ōbito. x. ānis nō posset renūtiare: tñ remediū ē q̄ agat ⁊ quentiat q̄ finita dicta obligatiōe. x. ānoꝝ iterū ōberi incipiat p. d. l. sicut i ānos. i pn. ⁊ ita no. p Bald. i. l. tps rei. C. vt i pos. ea. vbi ēt idē ōt in legato. ⁊ q̄ties scripsit fuerit toties lego. vt. d. l. sicut in ānos. ⁊ idē no. d. Flo. i. l. fin sufruct⁹ alteri⁹ ān. ff. q. mo. vsufr. amit. ⁊ p hoc vide olno q̄ no. Ang. i. l. cēteſimis in fi. i pn. ff. ō vbo. obli. q̄ no. bar. ⁊ doc. in. l. j. ff. de vsufr. ⁊ quod dicam in cautela sequen.

¶ lxvj.

¶ Cautela q̄ licet in criminalib⁹ nō admittatur p̄curator admittitur tamē excusator ⁊ vide hic alios modos defendendi absentem.

In cām crimi nali regul'r a relegatiōe supta nō admittit. p̄curator. vt. l. seruum quoq;. ff. publice. ff. de. p̄cu. ⁊ l. pe. ff. ad crimē. ff. de pub. iudi. intñ q̄ ēt p̄ filio nō pōt iteruenire ēt si dicat q̄ veniat p suo iur. ⁊ itereſſe iuxta. l. j. ij. iij. ⁊ iiij. ff. de li. cā. q; sin verā opinionē nō pōt nec dz admitti filio absente lz multi teneāt Ztiū in hoc. vt no. i dictis iurib⁹. sꝫ tu potes adhibere p indirectū cautelā q̄ tñ operabit ac sic ad mitteret p̄curator vel defensor. nā si habes iudicē amicū vel nō Ztiū q̄ iudex velit p̄cedere p inq̄sitionē iuxta no. in. c. qualiter ⁊ q̄ñ. j. de accu. nā debes ipz adire ⁊ notare testes in secreto q̄ sint depositurī sm veritatē. p absente iculpato ⁊ dare sibi interrogatoria in secreto sup q̄b⁹ debeāt interrogari. q; tūc iudex poterit eos examinare nō dico ad instātiā partis sed ex suo officio. ⁊ si ex illis attestatiōib⁹ apparuerit iculpatū nō esse culpabilez iudex poterit ⁊ dz ipz absoluere. vt ē casus no. in. l. ⁊ si nō defendat. in fi. ff. de penis vbi ōr q̄ iudex poterit ⁊ ōbeat etiā inḡrere de inocētia rei. ⁊ si repiat inocētē dz absoluere ⁊ ibi ho no. bar. ⁊ idē ipse no. in. l. j. ff. de q̄st. ⁊ in. l. is qui re⁹. ⁊ ibi p doc. ff. de publ. Et iō lz vulgo dici soleat Z de inocētia dz ipz absoluere. Et sis cautꝰ q̄ nō appeat ex p̄cessu q̄ iudex fecit ad istātiā alicui⁹ p̄curatoris vel defensoris q; non valeret p. d. ff. publice. ⁊ p. ff. ad crimē cū ibi no. sꝫ iudex dz scribi facere q̄ illā examinationē fecit fieri ex officio q̄ bñ no. in practica q; isto mō semel audiui amicū meū pōt ēr alio mō admari absens re⁹ q̄ nō pōt defendere p p̄curatorē q̄ cōmisisset tale crimē de quo nō posset inḡri. vel p̄cedit p̄ra ipsum per viā accusatiōis vel alio mō q; tunc cautela est q̄ vnusquisq; sic compareat coraꝫ iudice ⁊ quilibet de populo potest comparere ⁊ dicat dñe iudex nō potestis inḡrere vel p̄cede-

re p̄ra talē: q; poterit impune occidi vel alia de cā. nā tunc dz ipm admittere vt no. singulariter Bal. p. l. vbi pactū p gl. ibi. C. de trāsac. de q̄ dic vt ibi p doc. ⁊ i. d. ff. publice. Potes ēr vti alia cautela q̄ crimē dz renūtiari p sindicū vel officialē Zcte vel ville ⁊ ille officialis est amic⁹ tu⁹. nā potes p̄curare q̄ ille officialis p̄nūtiet reū ⁊ det nolā testiū q̄ penit⁹ nihil sciunt de dicto⁹ maleficio: q; tunc examinatis dictis testibus q̄ deponūt se nihil scire de necessitate debebit illū inculpatū absoluere ex quo nihil p̄batū est Z eu⁹ p. d. l. ⁊ si nō defendit. ff. de pe. cū si. fꝫ ista cautela nō p̄ficeret vbi p̄cederet p accusationē. q; tūc accusās volēs p̄bare noluit testes iudici q̄ nihil sciāt de crimie q̄ nō. q; vidi, p̄curatores vti hac cautela sed caue ne ipsa vtaris in perniciem anime tue.

¶ lxvij.

¶ Cautela notabilis instruēs aduocatum q̄ semper alleget motiua vera ⁊ persuasiua.

Sunt multi p̄curatores ⁊ aduocati q̄ in suis allegatiōib⁹ ⁊ ōsensionib⁹ vt videant sapiētes ⁊ nō cauillosi nō allegāt neq; adducūt p defensionē sui clientuli nisi ea q̄ vera sunt vt videnē multū vigere ⁊ iura adducūt solūmodo q̄ videnē ꝓcludere de necessitate: fꝫ tu sis cautꝰ ⁊ non ita facies si foues iustitiā casuꝫ p̄tio deducas: rōnes ⁊ iura cause tā q̄ bñ facīūt ⁊ cōcludāt: q̄ ēt q̄ nō ita bñ facīūt si sunt persuasiua ⁊ etiā ducāt aliqualē p̄sumptionem ⁊ est ratio q; sepissime iudex mouet ad iudicādū p rōnē q̄ min⁹ facit ⁊ aliq̄n nihil facit seu valet ⁊ nō moueret p rationē vigētē q̄ nō intrat i caput suū. Istā cautelā dat do. Anto. de bu. c. p. tuas q̄. fi. sint legi. ⁊ teneas q̄ sit vtilis. q; sepissime expertus sum.

¶ lxviij.

¶ Cautela q̄n ille qui debet mitti in possessionem vel ille qui emit rē affinis facit citari habentem ius quibus verbis vtetur in citatione.

Spetens se mitti in possessionē facit Zdictorē ⁊ Zdictor ꝓparuit ⁊ fuerit repulsus tpe iussus de mittendo nūq̄ admittet ampli⁹ ad Zdicendū tpe iussionis. nā nec audiet si velit appellare. l. vnica. C. si de mo. pos. fuerit appe. q̄ singulariter limitat Bal. i. l. fi. C. de edi. di. adri. tol. vsq; q̄ ita demū appellet iste ꝓtradictor q̄n se opposuit nō citat⁹ tpe missiōis vel etiā si fuerit citat⁹ sub ꝓditiōe vt si habeat ius Zdicēdi ꝓpareat sꝫ si fuisset citat⁹ simp̄r q̄ deberet ꝓpare ad Zdicendū: tunc heres vel alter q̄ fecit eum citare pro legitimo Zdictore nō admitteret postea ad dicēdū q̄ nō esset legitim⁹ Zdictor. allegat not. per Inno. in. c. cū inter de excep. ⁊ idē no. Bar. ⁊ doc. i. l. si cui mulier. ff. sol. ma. ⁊ Bal. i. l. sisuspecta. de iof. testa. ⁊ do. Anto. in. c. exhibita in añpe. col. de iudi. ⁊ canoniste. in. d. c. cū iter. facit q̄ not. Bal. in. l. testamēta. in fi. C. de testa. et ang. in. l. j. §. hec stipulatio. in. viij. col. ff. si cui pl⁹ q̄ñ p. l. fal. Et iō si statutū dicat q̄ ꝓpinq̄ h̄ collateralis pñt se pñtare sup vēditionib⁹ vsq; ad certū tps ⁊ elapso tpe emptor denūtiat alicui affini q̄ si se vult p̄sentare sup vēditione p̄dicta dz cōparere iste affinis ꝓparet emptor vidēs q̄ affinis cōparuit opponit q̄ nō pōt. q; lapsa sunt tpa cōparēdi. dicēdū est q̄ si iste emptor citauit eū, p̄babili ⁊ citatio fuit facta pure ⁊ nō ꝓditionaliter ⁊ spāliter fuit facta illi affini q̄ ēptor nō poterit postea opponere exceptionē ihabilitatis. ⁊ idē est dicēdū si statutū dicat sicut ē padue q̄ affinis vel vicin⁹ nō possit pñtare quēdā nisi sibi denūtiet ⁊ ēptor denūtiauerit sibi pure: q; tūc nō potit opponere de ihabilitate q; citādo ipm sim p̄r vī reputare ipm legitimū Zdictorē vel pñtatorē. ⁊ idē cēt dicēdū si statutū diceret sicut ē perusu ⁊ teruisu. q̄ ꝓpinqui ita demū admittant ad pñtandum si sint ciues vt intelligant esse ciues si sustinuerunt onera ⁊ functiones

Universidad de Sevilla Biblioteca

& emptor citauerit quēdā ciuē teruissnum per priuilegiū conmorantem alibi & nō sustinētē onera & functiōes ter nisij & citat⁹ ꝓparuit nō poterit citās si bi opponere q̄ nō sit habilis ex forma statuti ex q̄ vī approbasse ipm citādo simplr. qz paria sunt exceptionē nō cō petere & nō posse ipsam opponere. vt est gl. no. i. l. habebat. ff. de manu. test. Et ideo sis cautꝰ in casib⁹ ꝑdictis & in silib⁹ q̄n vis spāliter aliquē citari face re vt ꝓcipias ꝓditionalr citationem hoc mō. vcz citet talis vt ꝓpareat si hz ius ꝓparendi vel aliqđ faciēdi vel pñtādi vl si sua putauerit interesse q̄ nō credit debeat cōparere & non dicas vt faciūt ignorātes. s. ꝓpeat talis vel si talis vult pñtare debeat ꝓparere ad ꝺpo nēdū pecuniā vel aliud sile faciēdū. qz tunc vī approbasse psonā suā vt dcm̄ est qđ sig. no. qz valde vtile & ātidianū.

¶ Cautela ꝑcedēs est vtilis ēt ad alīs & ex ea potes sumere aliaz cautelā q̄n tu q̄ es laicꝰ vel ēt clericus velis ꝓuenire vnū clericū coraz iudice seculari. tñ regula est q̄ actor sequit forū rei. vt in c. cū sit gñale. de fo. cōpe. & in. l. ij. C. de iu. om. iu. & iō volēs ꝓuenire clericū debes adire iudicē ecclesiasticū vt in. c. si diligēti. de fo. ꝓpe. nā pores ꝑ indirectū trahere clericū ad forū laici videlz hoc mō. Citet clericꝰ nō simplr qz tūc deberet citari cora iudice ecclesiastico vt dixi: sed citeti si sua putauerit interesse vel si ptendat aliqđ ius q̄ casu, vī si ꝓpareret q̄ fit autor & nō reꝰ & ꝑ ꝓis debz stari iudicio laici. Ex quo sequit vnū aliud qđ si heres vult facere iuentariū iuxta. l. fi. C. de iur. deli. vl tutor vult facere inuētariū ꝑ pupillo. iuxta l. tutor q̄ repertoriū. ff. de administra. tuto. vel vult citare creditores & legatarios & aliq̄ repiunt laici. et aliqui reperiunt sacerdotes vel clerici ne habeāt cām adeundi iudicē ecclesiasticū faciat eos citari ꝑ laicū hoc mō. si sua putauerint interesse. qz tūc valebit dicta citatio. vt voluit Ang. in. l. j. §. hec stipulatio. ff. si cui plꝰ aꝑ ꝑ. l. fal. in repetitione sua. & vide circa hoc qđ not. Bal. & Pau. de ca. in. l. testamenta oīa C. de testa. ſz tñ utius est in casu vt iudex laicꝰ reqrat iudicē ecclesiasticū vt citet clericū: vt cōpareat cora ipso & citet supradicta ꝺditione si sua putauerit interesse. nā regulariter qñ vnꝰ iudex vult citare subditū alterij utius est qđ non citet sed requirat iudicē ꝑ ꝓsiū q̄ citet cū. vt habet in. l. oēs. §. verū si apparitor. C. de epis. & cle. & in. l. a diuo pio. ff. de re. iud. & ꝑ Bar. in. l. j. ff. de req. reis. ¶ Alia cautela est qđ q̄s ꝓmittat post. xxx. vl centū annos. naz si ꝓmitteret ēt post centū vel milleſan nos teneret post dictū tps: & ꝑbat i. l. centesimis. ff. de ver. ob. & ibi hoc not. Ang. q̄ tenet qđ si ꝓmitteret post cētū vel mille ānos anteriozt tpe nunq̄ ꝑscriberet ꝑ illū tex. & allegat ēt rōnem qz añ diē agi non pōt. ergo nō currit ꝑscripti. vt in. l. j. ff. de diuer. & tē. ꝑscr.

¶ Pōt dari & alia cautela in casib⁹ in quib⁹ pōt renuntiari ꝑscriptioni vt in ducat tacita renuntiatio. vcz q̄ dicat in instrumēto locationis vel alterij ℨ ctus q̄ debitor ꝓmittat cōtenta in instrumēto hr̄e rata & firma & nunq̄ illo tpe ℨ facere vel venire aliq̄ rōne vl cā naz ꝑ dicta verba ꝓpetuo &c. Inducit renūtiatio ꝑscriptiōis. ita dicit Ange. no. in. l. j. ff. de vsu. & ꝑ hoc vī esse text. fm Ang. & Bal. in. l. qđ si nolit. §. sicut ita. ff. ō edi. edic. q̄ allegat. fm Bal. ibi qđ vbi in ꝓmissione apponitur verbū quandocūq̄ vel verbū perpetuo nunq̄ currit ꝓscriptio statutaria vl legalis. q̄ intellige qñ talis est ꝓscriptio cui potest renuntiari. et ita consuluit Raph. Fulg. sequendo doctrinā Ang. quā dicit esse verā & singularē. & nō allegat. ꝺ. §. sicut Bal. fm alios rōnes & cōsiliū incipit ꝓposita qōne vī mihi no. singularit Ange. q̄ bñ no. qz regularit in instrumētis dicta ℨba solēt appōi.

¶lxix.

¶ Cautela quando confessio per errorem facta non potest revocari.

Confessio que

ōz esse facta ꝑ errorē rlr pōt revocari ꝓbando rē aliter se habere. vt est tex. cū glo. & ibi ꝑ doc. in. l. de etate. §. fi. ff. de interro. ac. & habet in. l. erro. C. de iur. & fac. ign. & ibi pocos doc. & per Bar. & doct. in. l. nō fatet ff. de confes. Sed cautela est quod confessio non possit retractari qđ post dictā confessionē facias assignari termi num breue confitenti ad dicendū & cō tradicendū quare nō debeat fieri ꝓceptū de soluendo. & dictā confessionē exequi: qz elapso dicto termio si facies fieri ꝓceptū de soluendo erit irreuocabile occasione erroris: qz vbi est datus terminus ad deliberandū non pōt audiri postea volens allegare errorē ita singulariter dixit do. Ang. de are. inst. de ac. §. si minus. allegat nota ꝑ bal. in l. j. ff. de cōfes. & in. d. l. erro. & ꝑ ista de cisione vide gl. singularē quā ipse non allegat. in. c. ex literis. extra de diuor. que vult qđ q̄n quis dubitat ꝺz sibi dari terminꝰ ad ꝺliberāduz & deliberate rñdendū quo termino elapso si rñderit nūq̄ amplius poterit reuocare fm Bal. q̄ ita no. ad hoc illā glo. ꝑ singulari. in. l. si qđē. C. de excep. & idē no. Innoc. in. c. cū olim. extra de vsu. & Arch. c. fi. de iura cal. in. vi. & Flo. in. l. de etate. §. celsus. ver. vnū tñ nota circa hāc revocationem. ff. de interro. act. ſz vt ista cautela ꝑfecte tibi possit subueni re adhibeas vnā aliam & est practica singularis. vt facta cōfessione seu responsione altera pars faciat scribere ꝑ notariū ipsa presente & dictā cōfessionē seu responsionē acceptante inſtruz faciat ꝓ ea. & nō aliter. nā ex post facto dicta cōfessio seu respōsio amplꝰ revocari nō poterit. vt. l. sicut. C. de ac. & ob. fm Bal. qui ita singulariter no. in. l. gallus. §. quidē recte. circa prin. in ij. col. ff. de ll. & posthu. Et qbꝰ sis cautus q̄ confessio vel respōsio aduersarij fi. possit revocari ēt allegato errore vt duo ista facias cōcurrere. ¶ Primū q̄ assignet terminꝰ ad ꝓfitendū rñdē dū vel ꝺdicendū. Scōm q̄ acceptes dictā confessionē seu responsionē de quo tñ vide omnino Bal. in. d. l. erroz. in fi. pe. colū. C. de iur. & fac. igno. vbi circa hoc facit vnā distinctionem.

¶lxx.

¶ Cautela ad hocvt debitor possit cōueniri vbicunq̄ reperiatur.

Epissime in

instrumētis ꝺbiti solet apponi cl'a vcz q̄ oīa illa centū q̄ ꝓmisit dictus debitor soluere padue vincētie vel verone perusij vel florētie & vbiq̄ locoꝝ. de qua cl'a hr̄. in. l. ij. §. si quis ita. ff. de eo qđ certo loco. & in. l. si quis in cōscribēdo C. de pac. & in. l. si cōuenerit. ff. de iurisdom. in. & ꝑ do. Anto. de bu. in. c. j. i. xxv. col. ex de bu. Sed tu sis cautꝰ ad hoc vt dicta promissio valeat & possit tibi subuenire ꝑfecte qđ concipias eā hoc mō dicēdo vt vbiq̄ locoꝝ insolidū ne pp copulā & q̄ ponit inter loca intelligatur esse facta diuisio ꝑ. d. §. si quis ita. Itē debes addere vbiq̄ locorū quātū cunq̄ distantiū qz si debitor ꝓmisit soluere in pluribꝰ locis & subdit clausulā & vbiq̄ locoꝝ eque distātiū a loco remotiori notato vt singularit dicit do. Anto. de bu. in. d. c. j. ꝑ quo facit q̄ no. Bald. in. l. sed si q̄s. in. §. quesitū. in. ij. col. & i fi. illiꝰ. §. ff. si q̄s cau. & qđ in simili no. Bal. in. l. fi. §. ſz si q̄s in cōscribendo. in. iij. col. C. cōia de lega. lz in Iuuz faciat qđ no. Jac. de are. in. iij. col. C. ō epis. & cle. Itē qz pp illā clausulā gñalē vbiq̄ locoꝝ nō poterit debitor cōpelli ad soluēdū in vno loco si repiat ibi na uigās aut etiā si iueniat ibi in loco et suspecto vt timet potētiā aduersarij: aut ēt auctoritatē iudicis ꝓorrescat. primū ꝑbat. in. l. heres absens. §. fi. ff. de iud. fm in. l. de etate. ff. ad treb. Itē qz dicta ꝓmissio recipit dictā restitutionē. ff. de ꝺditio. indebi. l. q̄ certo loco. ita no. dicit Ang. in. l. cū eis. in fin. p̄n. ff. de leg. j. Ideo ad tollēdū istā dubitationē addas in instrō dū ꝺz vbiq̄ locoꝝ etiā ſcz si ibi repiat nauigās vl aliud sile faciens. vel etiā si ibi timet potētiā aduersarij vel auctoritatē iudicij. Itē etiā addas si ibi ñ reperiat ꝑ ea q̄ habent. in. d. l. heres absens. §. j. Itē addas & ꝓmisit in tali loco soluere & se ibi ꝓsonalr ꝑsentare fm Bar. & l. archimedoz circa mediū. C. vt i pos.

le. Ultimo addas ꝙ debitor dict⁹ renũtiauit oibus ꝙ singulis legib⁹ ꝓuisionib⁹ ꝙ ꝓuilegijs ꝙ gratijs ꝙ saluis ꝫduciꝫ tã factꝫ q̃ facẽdis. ꝙ ꝓmisit nõ impetrare aliquã gr̃az vel ꝓuilegiũ vel saluũ ꝫductũ vt aliqđ i ꝫriũ ꝙ iurauit ꝓdicta oia ꝙ singula attẽdere ꝙ obseruare ꝙ nõ ꝫdicere vel facere vel venire de iure vel de facto sub tali pena ꝛc. Et q̃b⁹ oibus sic formare poteris ꝓmissionẽ q̃ cẽtũ dict⁹ debitor ꝓmisit soluere hic padue vincẽtie ꝓuꝫ vł florẽtie ꝛc. ꝙ i dictis locis se ꝓntare vel in aliq̃ ipor ad oẽm req̃sitionẽ dicti creditoris ꝯ vbiq̃ locor q̃tũcũq̃ distãtiũ etiã repiat ibidẽ nauigãs vel qđ sibi faciẽs: vel ẽt si ibi timeret potẽtiã aduersarij vel alteri⁹ vel iudicis auctoritatẽ vł ẽt si ibi nõ repiat ꝙ ꝓmisit soluere oia et itegra cẽtũ ꝙ isolidũ vbi fuerit iuent⁹ vel vbi fuerit peritũ ꝙ dict⁹ debitor renũtiauit oib⁹ ꝙ singulis legibus ꝓuisiõib⁹ ꝛc. vt dictũ est supra.

Clxxj.

¶ Cautela quo tpe aget ille qui petit penam dupli appositã in contractu.

REgulariter in instrumẽtis vẽditionum ꝙ alior ꝙtractuũ solet apponi cl̃a dn pli vcz : ꝙ ꝓmisit dupli noie pene q̃ exigi ꝙ ꝓsequi posse voluit rato manẽte pacto de q̃ cl̃a hr̃ in. l. j. ꝙ totũ. ff. de euic. ꝙ i. l. relcriptũ. ꝟ. si pacto. ff. de pac. ꝙ in. l. ita stipular⁹. la grãde. ff. de ver. ob. vbi ponit an pena ꝙ res exigi possit. Sꝫ aduertas q̃ista pena nõ põt exigi ꝓ ẽptore ẽt re euicta. ꝟsic ẽt si eẽt ꝺde nat⁹ ad rẽ emptã restituẽdã nisi q̃n res vẽdita aberit ab ipo ẽptore. ꝙ sic ab eo fuerit aduocata. vt ẽ tex. cũ glo. not. in iij. q̃ incipit. si seruũ. in ꝓnc. ver. abest ff. de act. emp. ꝙ ẽ tex. cũ glo. i ver. restituto. i. l. euicta. ꝟ. si. ff. de euic. facit. l. hr̃e licere. eo. tit. Et iõ tu q̃ vis agere ꝙ petere penã dupli appositã in ꝙtractu sis caut⁹ vt patiaris ꝓmo sniam ferri ꝫ te ita q̃ trafeat in rẽ iudicatã et. vltra hoc vt res aduocẽt ab ipo ita q̃ tradat rẽ vincẽti vel ponat in possessionẽ alias si ageres anteq̃ aduocẽt succũberes per ꝓdicta. ꝙ ita ego alias obtinui. in. q. facti.

Clxxij.

¶ Cautela ad euitãdũ ꝙtestes nõ examinẽtur ad futurã rei memoriã. ꝙ reperies similẽ cautelã ꝓo eodem.

SI scis qđ testes ꝓnt examiari ẽt lite ꝓtestata. ẽt ad ꝑpetuã rei memoriã q̃n testes sũt valetudinarij: ita qđ dubitaꝫ de morte vł sunt recessuri vt no. eẽ vt li. nõ ꝓtesta. c. q̃n. ꝙ i. l. lege aq̃lia. ff. ad. l. aq̃l. Sed reo si vult ipedire istã examiationẽ sit caut⁹ ꝙ dicat qđ nõ vult qđ fiat examinatio ꝙ offerat se paratũ suscipe iudiciũ ꝙ velle litigare: qr tunc nõ poterit fieri examinatio ita singulariter not. Ang. i aut. de testib⁹. ꝟ. ꝙ hi no. col. vij. Et est rõ qr esset cã illius examinationis tũc petite: ꝓpterea dico qđ istũ ꝺz intelligi nisi testes vellẽt recedere anteq̃ lis posset cõtestari vel dubitaret de morte ipor vel si esset tps: puta feriatũ quo agi non posset.

Clxxiij.

¶ Cautela ꝓo vsufructuario.

VSufructuarius teneꝫ regulariẽ cauere qđ ipse vtaꝫ ꝙ fruaꝫ arbitrio boni viri. vt hr̃ in ti. ff. vsufru. quẽad. cauẽ. Sed no. vnã cautelã pulcerrimaꝫ quã potest habere vsufructuarius in hoc vt ipse dicat se fideiussorem non posse inuenire q̃ ꝓo eo ꝓmittat de vtẽdo ꝙ fruẽdo arbitrio boni viri: qr tunc vsufructus debebit apud heredemre manere ꝙ heres debebit ꝓstare vsufructuario tertiam partem vlure centesime vt ꝓbatur in aut. de nup. ꝟ. si vero vsufructus. ꝙ ibi hoc no. ꝙ tenet Ange. col. vij. Sed ego credo cũ hodiersu re sunt ꝓhibite vt. c. qr in omnibus. extra de vsur. ꝙ in aut. ad hec. C. eo. ti. quod talis vsura peti nõ possit nisi ꝑtaꝫ tanꝫ interesse sicut dicitur in simili de emolumẽtis legalibus doris habẽt in. c. salubriter. extra de vsu. ff. soma. l. ifulã. ꝟ. vsuras. ꝙ in. l. fi ꝟ. ꝓterea ff. de iure do. ꝙ in l. curabit. C. de ẽpt.

Clxxiij.

¶ Cautela ad interrogãdũ testẽ vt facilꝫ ꝓuici possit ꝺ ꝓiurio vł affectiõe.

TEstib⁹ examinãdꝫ solẽt fieri examiatiões ꝺ qb⁹ hr̃ i. c. cũ cãz. ij. ꝺ test. ꝙ i. l. testiũ. C. e. ti. viter alioꝫ aliq̃ cauteloſi faciũt istã interrogationẽ si credit testꝫ veꝝ eẽ id qđ testificat⁹ ẽ ꝙ hoc faciũt qđ si testis dicit qđ sic nõ ꝓbat: qr ꝺpõit ꝺ credulitate ꝙ nõ de ꝛitate: vt hr̃ i dictꝫ iurib⁹. Sꝫ si diceret qđ vr̃ illꝺ reuocare qđ ꝓmo dixit ꝙ sic q̃liter cũq̃ rñdeat incidit i laqueũ vt no. Jo. an. i. c. inq̃sitionis. i ꝟ. de credulitate. i nouel. ꝺ accu. Sꝫ tu dicas qđ ista interrogatio tãꝫ cauillosa ꝙ captiosa nõ ẽ admittẽda ꝙ si iudex aduerteret ad legitimãdũ interrogatoria ꝙ repit talẽ interrogationem cãcellet eã: ſꝫ si iudex ipeditus eã dimitteret ꝙ ꝛm eã testis eẽt interrogatus. ꝙ respondisset affirmatiue siue negatiue. dicas qđ non nocet dicto testis in quo ꝓio depositi esset de veritate: qr nec ꝓsumptio qđ sic incontinenti voluerit se cozrigere. vt. l. nã ad ea. ff. ꝺ cõdi. ꝙ de. nisi hoc apte diceret: vt in. c. ꝓterea. de testi. cog. Et hoc vltimũ qđ valeat tale dictũ testis ꝙ qđ non videatur se cozrigere. ꝛz. ꝺ. ꝓposdo. de comitibus in. c. cr omni. de testi. ibi vide.

¶ Alia interrogatio solet fieri vcz interrogãt testis q̃ deposuit aliqđ affirmatiue vł negatiue si ꝓssibile est reꝛ aliter se hr̃e ꝙ testis ipse nesciret. nã si rñdet qđ sic nõ credit ei⁹ dicto qr non ꝓcludit necessario: vt i. c. in pñtia. de ꝓba. hr̃ in. l. nõ hoc. C. vñ cog. cũ ſi. ponexẽplũ. testis deposuit qđ tyti⁹ tali die nõ fuit i tali loco. puta in scholis iterrogeꝫ si possibile ẽ qđ ipe fuerit testis hoc nesciret. si rñdet qđ sic nõ ꝓbat ei⁹ dictũ. Jtẽ pone exẽplũ affirmatiue. testis dicit: qđ res nõ ꝛz tm̃ ꝙ cõi estimatione iudicaret ita interrogeꝫ si possibile esset qđ nõ ita iudicaretur cõiter; ꝙ si dicat qđ sic. ei⁹ dictum nõ ꝓcludit. ꝙ idẽ tu dicas in similib⁹. ꝙ ista interrogatio est valde vtilis ꝙ semp tu apponas in interrogatiõib⁹ tuis. ¶ Una alia cautela est inuẽta calliniose circa psonã testis. nam cõiter solet fieri interrogatio ista. interrogeꝫ testis quaꝛ ptem vellet vincere: ꝙ qr testis sapiens cõiter solet rñdere qđ vallet qđ pars q̃ hꝫ ius vinceret: ſꝫ cauteloſi addũt aliã interrogationẽ. ſ. quã partẽ velles habere ius cui interrogatiõi si testis ꝺz rñdere ꝛm veritatẽ nõ est dubiũ qđ ꝓoꝛ tetvt dicat talẽ: qr cõiter qs magis fauet vni parti q̃ alteri: ꝛ ideo eius dictum nõ valeret. vnde ꝓpter hoc eius interrogatio debet dici cauillosa ꝙ captiosa. ꝙ ꝓpteres nõ est admittenda.

Clxxv.

¶ Cautela ad euitãdũ ꝓscriptionez ꝙ est repetita per eundem.

CAutela qđ in ꝓtractu nõ nocet ꝓscriptio vcz qđ instro dicat ꝓmitto tibi mille ꝙ qđ possis me cõe nire q̃cũq̃ velis: vt ẽ casus fꝫ Ang. ꝙ ibi dicit i. iij. not. i. l. qđ si nolit. ꝟ. si qđ ff. de. edi. edic. facit qđ no. i. l. itẽ illa. ꝟ. qđ adijcit. ff. de ꝓsti. pe. ꝙ hoc intellige i q̃liber ꝓscriptiõe inducta in defectũ ꝓmissiõis hois cui possit renũtiari sec⁹ in ꝓscriptiõe inducta mero odio negligẽtis: qr nõ ꝓt illi renũtiari ꝛm Ang. i d. l. sicut ita. ꝺ q̃ Bar. ꝙ doc. i. l. nemo põt. de leg. j. ꝙ ꝑ Bald. in. l. itẽ illa. ff. de ꝓsti. pe. ꝙ ꝑ Bar. ꝙ doc. in. l. j. ff. de vsur.

Clxxvj.

¶ Cautela ꝓ aduocatꝫ ꝙ ꝓcuratoribꝫ ad ꝓtrahẽdũ causas ad lõgũ ꝙ ad reiterandũ plures appellationes.

OTasccũduz Uber. de bo. ꝙ Jo. de deo qđ aduocat⁹ q̃ timet ꝺ ꝓncipali debet differre causam si habet diuitez clientulum vt ꝓponat reus aliquam exceptionẽ ꝙ super ea faciat ꝓnunciari

Universidad de Deusto

& postea appellet. C. ō ap. l. aditos. & admittit appellatio causa legitima in ea inserta. vt in. c. debit⁹. de ap. & hāc appellationē ꝓsequat & sup ea stati ipetret iudicē vel nūtiū mittat: et post ea nō pōt iudex ꝛuocare interlocutoriā cū res nō sit itegra: vt no. i. c. cū cessante de ap. & Spe. i ti. ō excep. §. isto. ver. ſz nūqd. Itē ſz Uber. adhuc ampli⁹ poterit ꝓrogare: q; si i cā ap. aliꝰ cā incidat & iudex appellatiōis grauet iterū ab eo appellet sicut sepe in curia fieri vidim⁹ p malicioſos ꝓcuratores. Itē ſz eū lōge plus sic poterit ꝓrogari vt re⁹ appellet a ſnia & dicat eā nulla coram iudice appellatiōis: q; fieri pōt vt no. Spe. i ti. ō sen. §. iuxta. ver. ſz qd si sua ſnia. & hȳ i cle. j. ō iu. & no. i. c. ſua ō ap. & si iudex ꝓnūtiauit iustā vl aliquā vl iniustā statiz itez appellet & itez coram iudice appellatiōis itez dicat eā nulla: & sic poterit cēties facere: nec eſt ō: tertio ꝓuocasse cū nullā appellationē fuerit ꝓsecut⁹ & ſp possit dicere ſniam nullā vt. ff. q; ſen. ſine appel. rescin. l. j. & l. ij. Itē docet Jo. de deo q; litigator ſp insidiet iudici & innēra occasione appellat & nō timeat expēsas si dies est q; grata supueniet q; nō sperabit hora. Sz certe pudet me talē recidere doctrinā q; nō illuminat aiaz nec subleuat egrū. xlv. dist. inidet. Hec eſt doctrina nō fuit eruditēdoꝝ ſz pdēdoꝝ auditoꝝ dū qd mali didicerit ſinuāt. de ꝛſe. di. ij. doctrina. & eſt mala ꝛſcia est malicioſa doctoris. vt in. j. q. vij. cō ueniētib⁹. ita dicit Spe. ō exce. §. nisi verſi. itelliget ſm Uber. de bo. q; ista cautela nō vtaris vbi cāz foues iniustā ſz solū qñ iustā & dubitas de fauore & potētia alteri⁹ partiz lucrādo cās pdes aiam iuxta no. in. c. p̄sentiū. ō testi. in. vj. & vide qō dicā in ſe. cautela.

¶ Uber⁹ de bo. docet aliā cautelam: vez vt appellās appellādo & ꝓsequendo dicat primā ſniam nullā: & si iudex appellatiōis dicat eā aliquā vel iustam statim poterit appellari etiā cēties & per hanc viam vt docet Spec. in tit de app. §. quoties. inver. itē non ſm Uber. & dixi in precedenti ſz clari⁹ dicas dando cautelā ſimilem duobus modis. primo q; si est lata ſentētia appelles. si est lata ſcōo vtra te in cā appellationis iterū appelles si ferē tertio ſnia ℨ te dicas illā tertiā ſniaz nullaz qō fieri pōt. vt in cle. j. de re. iu. & si pronūtiabitur ipſam aliquā appelles ab ista pronuntiatione qō fieri pōt. et si iterū in cā appellatiōis ꝓnuntiabitur vtra te appelles scōo qō fieri pōt: q; ille due appellatiōes ſunt sup nullitate & sic super diuersis p ea q; habētur in. c. ſua. de ap. & in. l. vnica. C. ne li. in vna & ea. causa tertio ꝓuo. Et si tertio pronūtiabit ℨ te dicas istaz tertiā ſniam nullā. & sic ꝓcedas vsq; in infinitū. vt. §. Et licz ista cautela ꝓsit ad litigandū tñ nō ꝓdest quantū ad ipediendū executionē. q; latis trib⁹ ſentētiis conformibus sup negotio p̄ncipali debet fieri executio ꝛz posset dici ſnia nulla. vt in. d. cle. j. de re iud. Et ideo melioꝛ cautela videt esse alio mō ad impediendum iudiciū sup p̄ncipali & ad impediēdū executionem hoc modo vez q; si feratur prima ſnia ℨ te non appelles ſz dices eā nullā. qō fieri pōt. l. si exp̄ssum. ff. de appel. & ibi no. & si pnūtiabit ea aliqua appelles ab ista ſnia. & si iterū ꝓnuntiat ea aliqua scōo appelles. & si tertio ꝓnūtiabitur aliq; ꝛz nō possis ampli⁹ appellare tñ potes istā ſniam vltimā sup nullitate dicere eē nullā. & sic vlteri⁹ ꝓcedat milies. Circa p̄dicta vide nota. in cle. j. ō re iudi. & no. in cle. fi. de ap. Sed dicta cautela nō vtar; nisi foueres cām iustā in causa principali. ſz si foueres iustā vī q; tali cautela qs posset vti per glo. no. in. c. cupiētes. in ℣. malignantes. de elec. in. vj. & vide qō ibi not. circa hoc. & p gl. no. viij. q. j. si p̄dicta. vbi ō q; licitū ē fouēri iustā cām decipere aduersariū & p indirectū ipm vincere dūmodo mēdaciū vel periurium non interueniat.

Clxxvij.

¶ Cautela q; in ꝓcedētib⁹ dictū est de appellatiōibus videam⁹ etiā aliā cautelā de eadē materia: nā ille q; vult appellare ꝺz esse cautus. vt si iudex non vult admittere aliquā exceptionez q; ipſe ꝓponat exceptionē ſuā. & si iudex eā admitteret tñ est ac si nō admittit: ſz reꝛcit expresse vel ꝓcedēdo ad vltriora ꝺz tūc appellare hoc mō: vez q; iudex ñ admisit exceptionē ſuā ꝓpositā: immo eā reꝛcit exp̄sse vel tacite appellat ne ꝓcedat i cā tali ad vlteriora ꝓcedēdo: sed si solū mō allegata exceptiōe & nō reiecte expresse vel tacite ſz nō admissa appellet i cā talis appellatio nō valeret ista ola ꝓbant. in. c. dilecto de ap. & ibi p oēs. & no. Ant. ō bu. & doc. i. c. interposita. de ap. ¶ Estz alia q; ille q; obꝺcit exceptionē coꝝ iudice offerat se eā ꝓbaturū incōtinēti si pōt q; tūc si non admitteret talis oblatio appellatio iterposita ꝓpter hoc iustificaret solū ꝓbando qō se obtulerit et nō fuit admissus vbi alꝰ teneret ꝓbare exceptionē oppositā esse verā. vt est ter. in. d. c. dilecto. i p̄n. & ibi hoc no. gl. i. §. j. & no. oēs doc. i p̄n. ¶ Tertia cautela ē circa idē qñ aliqs opponit vnā exceptionē coꝝ iudice. & iudex eā nō reꝛcit nec tacite nec exp̄sse nec ēt admittit ſz dicit q; dubitat & q; vult hȳe ꝛſilinz sicut sepe fit & ſz illū obꝺciētē exceptionē. nā tūc cautela ē qō ꝺz obꝺctēs exceptionē reqrat iudicē cū aliq; iteruallo rpis ꝛgruo: & si nō aliꝰ declarat elapsa tertia reqſitiōe poterit appellari & nō añ. ar. c. j. ō supplē. negli. p̄la. & dicit mo. Ant. de bu. i. d. c. dilecto. & no. idē Abba. sicu. in. c. intimasti. eo. ti. Et si tñ videre vis alias cautelas i materia appellatiōis. vide plene p Spec. in ti. de ap. §. ꝯ naliter. ver. in summa no. in secunda parte spe.

Clxxviij.

¶ Cautela coꝝ quo sit appellandum qñ iudicis p̄sentia haberi non potest.

Quia in lectione sequēti legem⁹. c. finī. ō ap. videam⁹ circa eas alt qs cautelas. qñ qs nōpōt appellare seu appellationem interponere coram iudice a quo sic regulariter debet interponi: vt. l. fi. ff. qñ ap. sit ꝓia cautela est ꝓcedēs ex remedio vniuersali quo cauetur quod qñ ex aliqua causa non pōt haberi copia iudicis a quo qō adeat iudex ad quez et coram eo tm̄modo appelletur: q; sufficit. tex. est valde notabilis in. l. ij. §. dies. ff. quādo ap. sit: q; in casu nostro non debet habere ꝛcopiaz iudicis a quo ex quo cū securitate & cō modo sine periculo haberi non potest ar. l. nepos ꝓculo. ff. de ℣bo. signi. & ar. eoꝝ q; habent in. l. si expressim. ff. ō appel. Scōa cautela quod timēs appellationē iter ponere protesteturꝝ ifra x. dies in p̄sentia bonorum virorum tabellionum et sic duarum p sonarum honestaruz: et sic coram duobus prelatis vel religiosis hoc p text. in. c. pastoralis. §. j. ibi coram publicis & honestis p̄sonis de offi. ordi.

Clxxix.

¶ Cautela qūo fiat electio absente maioꝛipte.

Tele ctionib⁹ q; dam adhibet istā cautelā. nō inuenētib⁹ canonicis vel aliis ad qs spectat electio de iure scz ex ꝓmissione inter eos facta faciūt deliberari vt hora tertiarum vel hora missē vel alia certa hora vt conueniant in tali loco ad electionem celebrandam & hoc scribi faciūt. vnde si postea illa hora vnus vel aliqui ipsoꝝz conueniant & eligant vz

In puncta iuge. talis hȳ practica qō si qs ex aliq; cā nō pōt vt nō vult publice appellare coraz iudice appellat coram p̄sona auctētica coram notario & duob⁹ testib⁹ & tales appellatiōes sepe coraz me ioāne de gradib⁹ vtriusqs iuris p̄fessore interponūt.

electio etiā alijs absentib⁹ ꝛ ēt no. Inno. in. c. cū nobis. de elec. in gl. ſz nūqd ꝛ ita tz Tancre. de cor. in quodam ſuo opere iudiciali in vltima parte. i ver. xv. q̄rit i fine. vbi dicit ita vidi ſeruari de facto i q̄dā electiōe in q̄ dno electores ſtatuerāt hora veſpertina electionē celebrare poſtea vno eor̄ aliquātū retardāte iueniēdo alter fecit pulſare ad veſperas q̄ pri⁹ venerat ꝛ elegit ſolus ꝛ ei⁹ electio fuit confirmata. qō ſingl'r no. ꝛ maxie qñ ſunt pl'es fres q̄ volūt venire ad diuiſionē ꝛ ſtatuunt certā horā q̄ debeāt intereſſe. nā ſi vn⁹ vel alīq eor̄ nō reperirent hora deputata alij poſſent facere diuiſionē ꝛ valerer diuiſio. ꝛ idē dic de ſimili.

Clxxx.

¶ Cautela in materia excōicationis ad hoc vt debitor facili⁹ inducatur ad ſoluendum.

Olo tibi da!

re q̄tuor cautelas notabiles ꝛ vtiles in materia excōicatiōis. Et pria ſit iſta per quā tu habeas optimū remediū ꝓpeſcēdi laicos ꝛ iducēdi eos ad ſatiſfactionē ꝓ iniuria pſonali illata clerico tā iudex eccleſtic⁹ ad clerici q̄relā p̄t denūciare illū malefacto rē excōicatū: vt. xvij. q. iiij. ſi q̄s ſuadēte. ꝛ ꝓpellet ꝓpz adillū euitādū. Et dico q̄ iſta erit optia cautela vt iudex ꝑe denūtiatiōis excōicet oēs q̄ ſecū cōicauerūt añ abſolutionē. Mā timore maioris excōicatiōis euitabit ab oībus vbi hodie cōiter nō euitāt. qz cōicātes nō incurrūt niſi minorē excōicationē. vt in. c. ij. de excep. ꝛ q̄ talis ſnia poſſit fieri vide Jo. an. i. c. ſtatutū de ſen. excō. in. vj. ſz vbi ter. bene pōderat⁹ videat pria facie velle Zinz. vt dicit Nic. ab. ſicul. in. c. puenit. j. de ſen. excō. ꝛ tu idē facias in ſilib⁹ qñ habes ōbitorē tuū excōicatū qz nō vult ſoluere nō facias eū denūtiari ſimpliciter excōicatū ita q̄ ab oīb⁹ euitet iuxta. c. paſtoralis. §. j. de appel. qz tūc talis denuntiatio parū ſolet timeri ex q̄ cōicantes cū excōicato incurrūt ſolūmodo minorē excōicationem: vt hr̄ in. d. c. ij. ꝛ ſis cautꝰ vt facias vltra denuntiationē euitationis q̄b denuntietur ꝛ q̄b ſi q̄s cōicauerit cū eo ſit excōmunicat⁹ qz tunc intelligitur excōmunicat⁹ excōmunicatione maioris: vt in. c. ſi quē. q̄b ē pe. de ſen. excō. ꝛſic magis timetur quod no.

¶ Secunda cautela eſt qz regulariter qñ q̄s eſt excōicatus nō p̄t appellare a ſnia excōmunicatiōis etiaz. j. decem dies qz ꝑ primū lata trahit ſecū executionē. vt ē caſus. i. d. c. paſtoralis. §. j. ꝛ no. in. c. ad reprimēdā. ff. de offi. ord.

¶ Sed cautela eſt ſm Abba. antiquū quē ſequūtur oēs doc. in. d. c. ad reprimēdā q̄b excōicatus infra. ꝛ. dies ꝓpareat cora excōmunicatore ꝛ petat ſe abſolui. qz excōicatio eſt iniuſta ſi nō abſoluat eū ab iſta denegata iuſticia: et ſic ab iſto ſcō grauamine poterit appellare q̄b eſt notandū. ¶ Tertia cautela eſt qñ in delegatiōe apponit clauſula appellatiōe remota vel qñ in ſtatutis dicit q̄b in tali cā nō poterit appellari ꝛ in illa feratur ſententia contra vnū nā tunc nō obſtāte dicta clauſula vel dicto ſtatuto poterit ꝑ viā q̄re le adire ſupiore q̄ ſi viderit q̄b appellatus fuerit grauatus iniuſte poterit hmōi grauamē emēdare: vt eſt caſus q̄ ita itelligit ſecūdū vnū itellectū. d. c. paſtoralis. in prin. de appel. Sz ꝓut intelligo illū ter. alia cautela eſt ꝛ vtilior quod grauatus ꝑ ſniam appellet ꝛ adeat ſupiore iudicis appellatiōis ꝛ ſibi oſtendat q̄b ſit grauat⁹ ꝑ ſententiā iniuſte. qz tūc iudex appellatiōis poterit ꝛ debebit emēdare grauamē et pronūtiare male iudicatū ꝛ ſic iſta appellatio ꝑderit reſpectu iudicis appellatiōis licet nō reſpectu iudicis a q̄: qz il le iudex a q̄ interim añ ꝙ pnūtiet ꝑ iudicē appellationis poterit ſuā ſniam exequi nō obſtāte appellatione et hoc operabit dicta clauſula ꝛ dictū ſtatutū. ꝓhibēs appellationē ꝛ iſte ē ꝓpie caſus qz ita dz intelligi in dicto capi. paſtoralis. in prin. ꝛ als diſputādo ſuſtinui. ¶ Quarta cautela eſt qñ habes debitorē tuū excōicatū q̄s tibi nō vult ſoluere. qz de excōmunicatione nō curat. ꝛ dubitas ne tibi infringaz ſnia cōdēnatoria. cautela ē q̄d tu expectes q̄d dilabaz annus a die excōicationis. qz ex quo ꝑ annū ſtetit in excōicatiōe perdit cām. vt hr̄. vj. q. iij. rurſus q̄b intelligē ſi potuit inuenire excōicatorē ſuū j. annū alias ſec⁹. vt ibi hr̄. ꝛ no. gl. pe. in ſi. i. d. c. paſtoralis. §. ꝓterea. de offi. ord. Itē dz ꝓuari bñficio ſuaz ſi q̄d hz vt in. d. c. rurſus. ꝛ hoc etiā no. gl. in. c. cū bene. ver. tricēnio. de eta. ꝛ quali. et ibi ponit iſta materia. Itē hr̄ ꝑ hereticos. vt ē ter. cū gl. ſi. in. c. cū ꝓtumacia. de here. in. vj. ꝛ ideo ſit cautꝰ ille qui ē excommunicat⁹ ꝓpter debita vel aliā cauſam vt procuret ſe abſolui infra annū ſi poteſt habere ſuum excōmunicatorem ne incidat in penas predictas.

Clxxxj.

¶ Cautela q̄ melius ſit creditori vendicanti rem debitoris ſui ſibi obligatum quod intentet ſaluianum interdictum q̄ hoypthecariam.

Dādo quis vult vindicare vel reuocare rē ſui debitoris alteri alienatā que ſibi obligata eſt cautela eſt quod potius, intentet ſaluianum interdictū q̄ actionē hypothecariam qz ſaluianū vtile interdictū ꝓpetit cuilibet creditori directū aūt ꝑ reb⁹ coloni inuectis ꝛ illatis. Itē vtile ꝑ reb⁹ inquilini cōperit locatori ꝛ etiā cuilibet alteri creditori. vt vī caſus. i. l. j. C. de ſal. inter. in eo q̄b dicit debitor ꝛ ibi hoc no. bar. ꝛ in eo q̄b dicit debitor q̄ſi ſeruiana q̄ competit cuilibet creditori. vt hr̄ in. §. itē ſeruiana. inſti. de actio. ꝛ ꝑ glo. in. d. l. j. itē ꝓpetit ſaluianū interdictū nō tm̄ ꝛ debitorē ꝛ eius heredē. vt d. l. j. ꝛ ibi hoc tz Bal. ſed etiā ꝓpetit ꝛ quēliber extraneū poſſeſſorē: vt ē text. in. l. j. §. j. ibi aduerſus extraneos. ff. de ſal. interdic. ꝛ hoc tz Bar. ꝛ Sal. i. d. l. j. C. eo. ti. ꝛ vtilitas huiꝰ etiaz in hoc: qz ſaluianū interdictū eſt poſſeſſoriū et hypothecariū lz aduocet poſſeſſionē. vt hr̄ i. l. ſi cū vēditor. ff. de euic. tñ nō ē momētanee poſſeſſiōis ſed ſapit naturam poſſeſſoriū. ita dixit ſingulariter Bal. ꝛ Saly. i. d. l. j. C. de ſal. iter. ꝛ Bar. in. d. l. j. ff. eo. ti. Et quo ſequit⁹ q̄ cuz a ſentētia lata in cā momētanee poſſeſſionis nō poſſit appellari vt in. l. vnica. C. ſi de momen. poſ. fue. appel. q̄a ſentētia lata in ſaluiano iterdicto appellari nō poterit: ſz a ſentētia lata ſuper hypothecaria ſic. vt no. Bar. i. d. l. j. ff. ō ſal. inter. Itē ē alia vtilitas i mō probandi: qz intētans ſaluianū interdictū q̄b ē mere poſſeſſoriū nō hz neceſſe dicere rem eſſe obligatā ꝛ docere de obligatiōe ſz ſufficit probare rem eſſe poſſeſſam ab illo q̄ obligauit: ſz in hypothecaria dz ꝓbari rem q̄ perit fuiſſe hypothecatā ꝛ fuiſſe i bonis debitoris: vt habetur pleniſſime per gl. Cy. ꝛ docto. in. l. ſi tres. C. ſi alie. res pign. da. fue. ꝛ per Bar. in. l. ſi rem alienam. ff. de pig. act. ꝛ propterea nō intentes hypothecariam: ſed ſaluianum interdictum ſi concurrunt ea que habentur in. d. j. ff. et. C. de ſal. inter.

Clxxxij.

¶ Cautela pro ſpoliato contra ſpoliatorem.

Egula ē q̄ ſpoliat⁹ añ oia ē reſtituēd⁹: vt. l. ſi q̄s a ſe fūdū. C. ad. l. iul. de vi. ꝛ in. c. j. de reſti. ſpo. etiā ſi ſpoliat⁹ eſſet predo. vt ē text. in. c. in literis. eo. tit. quod intelligē niſi ſpoliat⁹ patiaz agēte ꝓbare de dñio vl de iure ſuo: qz tūc ſpoliatus nō ē reſtituēd⁹: vt ē caſus. i. d. c. j. ꝛ iō cautela ē qñ ſpoliato opponit de dñio vl de iure agētis. ſpoliat⁹ apponat ꝛ dicat: dñe iudex ego nō conſentio nec debetis ipz audire: qz ſpoliat⁹ añ oia ē reſtituendus. q̄ caſu ēr ſi ꝓbaret de dñio deberet reſtitui. vt no. i. d. c. j. ꝛ ꝑ Inno. i. c. fraternitatis. de frigi. et male. ꝛ. c. cum Bertoldus. de re. iu.

Clxxxiij.

¶ Cautela quod de liquido ad non liquidum admittatur compenſatio.

Cis qͦ vulgaliter ꝺr: qͦ de liquido ad nō liquidū nō ꝺz fieri cōpēsatio: vt habeā. in l. fi. C. de cōpēsa. & in. §. in bone fidei. instit. de ac. §z ego ꝺo tibi vnā bonā cautelam singulare ꝑ quā de liquido ad nō liquidū poterit opponi ꝓpensatio & liquidū nō poterit interim exigi. & facta ꝑbatiōe de nō liquido ꝺz fieri ꝓpēsatio. Et cautela est ista si vn⁹ petit a te ꝺecē in quib⁹ vere es ꝺebitor & ipe tenet & aurribi i aliaꝺecē minori sūma ſ̄ ꝑt ꝓbare aduersari⁹ qͦ sis ꝺebitor suus ꝓfitearis icontinēti debitū & opponas ꝓpensationē ꝑ ea quātitate in qua ad uersari⁹ ē ꝺebitor tu⁹ & ꝛz aduersari⁹ neget ꝺebitū tñ valebit oppositio cōpensatiōis & iterim nō poterit a te exigere ſ̄z ꝺebebit te expectare qͦ probes vel nō ꝓbes ꝺebitū negatum. Nec ob stat ꝺicta regula qͦ ꝺe liquido ad nō liq̄dū nō fit ꝓpensatio: qͥ ꝺz itelligi qñ illud ē liq̄dū ꝑ testes vel alias ꝓbationes: secus: si esset liquidum per ꝓfessionē ꝑtis. vt ē ter. cū gl. valde no. l. fi. ff. ꝓiūcta. C. de ꝓpensa. & ibi hoc no. ⁊z Cy. in. xi. q. 2 & alia gl. similis in. l. nemo ex his. ff. de regu. iur. qͦ nor. quia multi iudices imperiti seruant cōtrarium et male.

Clxxxiij.

¶ Cautela ꝓo libellante.

In libellis solet cōiter appōi vna clausula qͦ aduersarius fuit iterpellatus iepe & sepi⁹ extra iudiciū vt faceret id qͦ petit qͦ facere recusauit. q̄ clausula sc̄z aliquos nō ē necessaria qͥ interpellatio similiter necessaria nō ē: ſ̄z ꝺe vbanitate. vt. l. qꝺā hiber⁹. ff. de ser. vbapred. vbi tñ ꝺicit loquaris cū hybero. & tu ꝺicas qͦ imo vtilis ē & cautum qͦ apponat: qͥ si ꝺebitor nō ē ꝓstitut⁹ in mora saltē ꝑ iterpellationē extraiudicialē & vocat ad iudiciū non tenet ad aliqͦs expēsas si imediate recepto libello ꝺicit se ſ̄soluere & cedere liti qñ ꝓtēdere. vt ꝺicit no. Spe. in tit. de rei vēdi. §. 2 Ang. in. l. j. C. de obseq. & Ang. ꝺe are. instit. de acti. l. §. sic itaqͦ & ꝓpterea cautelaē vtꝑ mozñ̄ qͦ ꝓueniat ꝺebitoꝛ tuum vt iterpelles ꝓio ipm qͦ si non solueret & ꝓueniat ipm tenebit⁹ ad expēsas etiā si icōtinēti ꝓfiteat ꝺebitum & ꝑpter ista rationē ꝺicta cautela solet apponi in libellis et bene.

Clxxxv.

¶ Cautela qualiter focius teneat socio reficiēti rem communem.

Sepe cōtigit qͦ sine ꝺuo fratres vel socij qui habēt rem cōem puta ꝺomum vel molēdinum q̄ res iḓiget reparatione & vn⁹ eoꝝ vult reficere & alter eoꝝ nō vult ꝓtribuere ad expēsas. cautela est ꝓmultū singularis & vtilis qͦ ille reficiat rē qui vult suis sūptib⁹ & petat sumpt⁹ sibi restitui ab alio socio: qͥ si soci⁹ recusabit reficere rē nolēdo ꝓtribuere ꝑ ꝑte sua & facta refectione per alium nō satisfecerit ꝓo parte sua reficienti etiam cum ꝛsuris vel interesse perdat ꝓtica⁹ isti⁹ caute lesemel e= uenit coꝝ magnifico viro in risperisti= mo domino guido nede rupe forti egregio frācie cācellario nā cū qꝺā referēda ri⁹ cācellarie regie vellet ipe trare literas regias vt ꝓpelleret focius socio refe rēda se expēsas factas per vnū socio rū in qꝺā molendino. interrogauit ꝺns cācellarius q̄t fūt mēses elapsi post hanc refectionē factas. in. ꝺ. molēdino Rñdit referēdari⁹ ꝺomic. iiij mēses tūc ꝺns cācel. vt erat vir ꝓptissimi igenij ꝺixit. Nō ē op⁹ literis hinc socio q̄ fecit bāc refectionē i molendino qͥ facie⁹ est ꝺns ꝺicti molēdini: eo qͦ socius suus nō refudit expēsas ꝺicte refectionis. ſ. quatuoꝛ mēses. Et hec facta fuerūt me ioāne de gradib⁹ in regia cancellaria ꝓsente.

ꝺhiū sue ptis post quatuoꝛ mēses & applicaē reficienti: vt est casus valde nota. in l. iiij. C. de pri. edi. & in. l. si duob⁹ §. idē rñdit. ff. ꝑ so. & ita no. & ⁊z Ange. de are. instit. de act. §. sequēs. ideo sint bene cauti socij tā reficiēs qͦ nolēs reficere per ꝓdicta.

Clxxxvj.

¶ Cautela est in iudicialibus qͦ pars contradicat expresse. alias tacendo si bi ꝓiudicat.

Est dubiū an tacens videatur ꝓsentire: vt hȳ i re. iu. qui tacet. & in. l. filiusfa. §. inuit⁹. ff. de ꝓcura. & ꝑ Bart. plene l. l. que dotis. in fi. so. ma. §z ꝛa ꝓclusio ē qͦ tacens i iudicijs vī ꝓsentire: vt no. Bar. in. l. j. C. de rela. Et iō cautela est qñ fit aliqͦ act⁹ in iudicio ꝺ vnū vt ille sp rñdeat & ꝺicat qͦ ipo nō ꝓsentiat. Et iō boni ꝓcuratoꝛes faciūt scribere me pñte & nō ꝓsentiēte: vt ꝺicit Bar. i ꝺ. l. j. Uel meli⁹ ē ꝺicere qͦ in pte et in partib⁹ facientib⁹ ꝺ se nō ꝓsentit. & istō ꝓcedit qñ actus fit ꝑ aduersariū: sed si actus fiat ꝑ iudicē in iudicio ꝺ vnū nō sufficit qͦ ipse non ꝺicat nisi appellet vt singulariter ꝺicit Jnno. in. c. qͦ ad ꝓsultationē. ꝺe senten. & re iudi. & ſ̄ quiē Ang. ꝺe peru. & Jo. ꝺe imo. in. l. il le a quo. ff. si de testamento. ff. ad treb. Circa hoc tñ vide ter. qui vī facere in Jtium. & ibi Bal. & Pau. ꝺe ca. in auf. si qͦs litigantiū. in ꝓn. in ꝛ. ꝺicat. C. de epi. au. §z ꝺic si actus fit ꝑ ptē in iudicio sufficit ꝺicere nō ꝓsentio. §z si fit ꝑ iudicē. & tunc aut est talis a quo ꝓssit appellari ita qͦ si appelleē trāsit in rē iudicatā: & tūc non sufficeret ꝺirere nō ꝓsentio nisi appelleē. et ita intelligit Jnno. Aut ab actu iudicis non pōt appellari sicut regulariter ab interlocutoria ꝺe iure ciuili non appellatur. et tūc nō requirit appellatio: sed sufficit contradictio.

Clxxxvij.

¶ Cautela qͦ tutius sit: relinquere alicui in codicillis qͦ in testamento.

Sali quis velit tibi relinquere certā ptem bonoꝝ suoꝝ qͦ est melius & vtilius an qͦ relinquat ꝑ codicillos vt ꝑ testamētū. & prima facie vī qͦ sit meli⁹ qͦ relinquat ꝑ testm̄. qͥ illō fit cū maiori solēnitate qͦ codicillus. vt ꝑbat i l. hac cōsultissima. C. de test. iūcta. l. fi. C. ō codicillis. §z tu ꝺicas qͦ tutius est relinq̄re ꝑ codicillos qͦ per testm̄ nisi forte ꝺs vellet istituere heredē qͦ in codicillis fieri nō ꝑt. l. i heredita= tē. C. de codi. Et est ratio: qͥ testm̄p aliō testm̄ semp rumpereē. vt in. l. sancimus. C. de test. & in l. si quis in principio testamenti. de leg. iij. §z codicilli primo facti nō tolluntur per alios codicillos qui fierēt post ea neqͦ per aliud testamentum sequens nisi exp̄sse ꝺicaē. vt est text. istī. ō codi. §. nō aūt. Et no. Spe. in ti. de instru. edi. i. §. ꝓēdiose. i ver. sed id ꝓsideres. & qͦ tuti⁹ sit relinq̄re ꝑ codicillos rōne ꝓdicta ⁊z Spe. in. ꝺ. ti. de instru. edi. §. viso de ipugnatiōever. & no. qͦ totius est. & ideo sis cautus vt consulas qͦ potius relinquatur ꝑ codicillos qͦ ꝑ testm̄.

Clxxxviij.

¶ Cautela ꝑ testatoꝛe volēte qͦ ꝺe ci⁹ vltima volūtate non constet nisi post mortem.

Jsta cautela hodie paruꝝ habet vtilitatis: qͥ cōiter in olim testamentis reuocaē ꝓmuꝝ testm̄ qͦ ſ̄ codicilli & oēs notarū tali cōistylo vtūt apponendo talem clausulaꝝ reuocans irritans oia priora testamenta: ataqͦ codicillos ꝺōatiōes cā mortis &c. Et vix inueniesa liqͦ testm̄ in q̄ nō sit inserta p̄dicta clausula.

Multi sunt qui nolunt q̄ voluntas vltima sit nota alijs nisi post mortē suā ꝓpter aliquas iustā causam: vt hꝛ̄ insti. de pupil. substi. in. §. si q̄s aūt formidolosus. & faciūt testm̄ in scriptis clausū & sigillatū & scriptū iuxta. l. hac ꝓsultissima. C. ō test. ſz tu aduertas & sis cautus: q̄ periculosum est facere talia testamēta. Nā si moreret vno testatore vl̄ etiā post mortē añ eiꝰ apertura vnus de testibus qui nō posset cognoscere suā subscriptionē & sigillū nō valeret testm̄ vt singulariter not. Bar. in. l. ū. i pn̄. ff. quēad. test. aperi. Et iō debes vti hac cautela q̄ sepūssime vsus sum vt testator ꝓnocet vnū notariū qui nō sit ō testibꝰ supradictis & duos vl̄ tres testes alios vt faciat q̄ō cuilibet dictorū testiū q̄ se subscripserūt & sigillauerūt recognoscāt subscriptiōes & sigilla in pn̄tia duoꝝ vel triū testiū & dicti notarij & roger dictū notariū vt conficiat vnū instrumētū de dicta recognitione subscriptionū & sigilloꝝ & erit securꝰ q̄ non erit opus alia recognitiōe & hoc mō nō erit periculum de quo. §. Uel p̄t etiā alio mō ꝓuideri vꝛ̄ q̄ testator a p̄ncipio a quo se subscribūt testes & ponūt sigilla adhibeāt notariū & testes qui sunt rogati de dicta subscriptione vel sigillis. & de hoc fiat scriptura publica. q̄ illa ꝓbabit sufficiēter. & hoc punit Bar. in. d. l. ū. in pn̄. ſz p̄cedēs cautela melioꝛ est. Tertio p̄t & aliter ꝓuideri q̄n testator vellet testari in scriptis & nō curaret q̄ testm̄ eēt secretū q̄ tūc posset facere publicationē fieri eo viuo. vt no. Bar. in. d. l. ū. in §. si dubiteč. Circa quod adde quod dicitur in seq. cautela.

Clxxxix.

¶ Cautela pro chirographis mercatorum.

Mercatores de mercibus suis sepūssime nō faciūt ꝓficere instrumēta publica: ſz priuatā scripturā faciūt q̄ ꝺz chirographꝰ vel etiā vulgo appellaꝝ scriptura de manu: ſz est periculosum ꝓficere de dicto chirographo nā requiriť q̄ interueniat subscriptio triū testiū alꝫs non valeret q̄n est scriptura p̄uata nō ꝓfecta manu notarij vel publice psone vt ē text. in auč. si q̄s vult auč. depone. C. q̄ poti. i pigno. habe. Nā si aliq̄s testis qui se subscripsit moriať illud chirographuꝫ nihil ꝓbabit nisi vt dixi sit scriptū p manū publicā vel habeat sigillū appēſuꝫ: vt est casus not. in. c. ū. de fide instru. ꝛibi ponit p oēs doc. de ista materia et est glo. valde notabilis q̄ ita dicit in. c. inter dilectos i versi. publica manu eo. tit. de fide instru. & iō tuſis cautꝰ q̄ nō recipias chirographū nisi sit scripturꝫ manu notarij ad hoc rogati vl̄ nisi apponať sigillū p̄mittētis. ſz si poteris facias ꝓficere publicū instm̄ facit ad hoc q̄ dictū est in p̄cedēti cautela.

Cxc.

¶ Cautela adhibēda circa p̄sentiā testiū in testamēto ceci & aliorum.

In testamētis debebat olim hr̄dis istitutio p̄cedere: vt isti. de leg. ſ. §. añ hr̄dis. hodie nō p̄t p̄cedere ſz seq. imo cōiter solet seq̄ legitima dicēdo i oibꝰ aūt aliꝫs bonis suis &c. vt in. d. §. añ heredis. Sz caueas q̄ ēt hodie req̄rit q̄ p̄cedat hr̄dis istitutio in testō ceci & nisi p̄cedat nō ꝺz testamētū. vt ē casus i. l. hac ꝓsultissima C. q̄ testa. face. pos. vbi ponit forma testādi p totū & imperator ibi mādat q̄ illa forma ibi tradita ꝺz obseruari q̄ ē vt primo heredes istitutio p̄cedat: et hoc ꝛz ibi Cy. & doc. ſz aliqui ſ. Sed tu vt euites opiniones & periculū facies q̄ō p̄cedat heredis institutio est etiam id periculū in testamento ceci & i quocunq̄ alio testamēto in scriptis q̄ nō ꝺz si oēs testes non fuerūt p̄sentes vsq̄ ad finē donec oēs se subscripserit & sigillauerint. & ideo cautela ē q̄ claudaň in camera ita quod non possent exire & sťt p̄sentes donec vlteriꝰ se subscripserit & sigillauerit. q̄ō no. q̄ vi di aliꝫs notarios iperitos p̄mittere:

q̄ō recedat aliq̄s testiū postq̄ se subscripserit & sigillauerit & male.

Cxci.

¶ Cautela p bānito q̄ possit liberari a bāno nō obstāte statuto id ꝓhibēte.

Aliquādo est ꝓhibitū q̄ alicui ꝓdēnato nō p̄t fieri remissio pene: vel alicui q̄s ē bānitꝰ vel rebellis & nō p̄t absolui a bāno vel a rebellione: si ꝓtigat q̄ ē bānitꝰ vel rebellis ex aliq̄ cā ꝓgratitudinis debeat rebāniri vel absolui: ſz nō p̄t stāte p̄missiōe vel statuto i ſ. riū ego do tibi vnā cautelā. vꝛ vt deť sibi terminꝰ ad soluēdū vsq̄ ad centū ānos vel fiat sibi saluꝰ ꝓductꝰ vsq̄ ad cētū ānos & hoc mō p̄ idirectū poterit ꝓseq̄ ſtētione suā isťō. ꝓbať in. l. cū heres. in. §. j. ff. de sta. li. & in effectu vult ibi do. Bťd. de plūbino. & itavidi obseruari in ciuitate venetiaꝝ. p ꝓsiliū ō decē q̄ fecit saluū ꝓductū repelli vsq̄ ad centum annos q̄ nō poterat eum absoluere p̄m leges suas.

Cxcij.

¶ Cautela p illo q̄ emit fūdū sibi ōbē tē ōcimā si ităꝫ illū vult reuēdere q̄o faciat ad hoc q̄ decima sibi maneat.

Si aliquis emit agrū vel fūdū sibi debentē decimā & deide vult reuēdere dictū fūdū ꝺz eē cautus si vult q̄ remāeat sibi decia q̄ hoc exp̄mat in vēditiōe sua alias vēdēdo simplr̄ trāsiret decima i ēptorē ꝑ Ja. ō are. quē seq̄. d. Bťd. de plūb. i. l. si is cui. i fi. ff. de sta. li. p illū tex. ſz Alb. de ro. teneat ꝓiū i. l. sexie. §. mr̄e. ff. ō fun. istr. & i. l. iter ātiquā C. de vsufr. vbi oino vide & p ista opinione vl̄ eē tex. i. l. si q̄s edes. i p̄nc. ff. de ser. ru. p̄e. & iō sis cautꝰ vt dixi vt i vēditiōe tua excipias decimā & idē dico de iure p̄onatꝰ: vt vult Albe. in. d. §. mr̄e. & idē dicas ō ser. p. d. l. si q̄s edes.

Cxcij.

¶ Cauť. q̄ nō ōbeat stari snie arbitri.

Licet a sententia arbitri nō possit appellari: vt. l. diē. p̄ferre. §. stari. ff. ō arb. vbi hr̄ q̄ stari ꝺz eius snie siue sit eq̄ siue inq̄ťn cautela ē p quā q̄s nō cogiť stari si doceat ipaꝫ euidēter iniquam esse & appareat euidenter de lesiōe. q̄ tunc poterit dicta snia offō iudicis reduci ad arbitriū boni viri ſz Hosti. i. c. ū. extra de arbi. & archi. ū. q. vi. iudicib. p quo facit. c. ex parte & c. exposita q̄. eo. ti. & hoc tenet ēt Uicē. i. d. c. exposita q̄ dicit ita obseruari. & idē dicit Hosti. in sūma de arbi. §. pe. ver. q̄. & spe. i ti. ō arbi. §. j. ver. est aūt dr̄ia q̄ō est verū. si cōtradictū fuerit. ſ. p. dies ſz Arch. in d. cano. indicib⁹: & ſz ēt. d. Ant. de bu. i c. q̄ntanall. ō iureiur. & ibi Jo. ō imo. & i. c. veniēs. e. ti. & i. d. c. exposita. & in d. §. stari & p Ange. & doc. i. l. seruꝰ pluriū. §. fi. ff. de leg. j. & p legistas i. l. si sotietatem. §. arbitroꝝ. ff. p̄ so. Crciij.

¶ Cautela ad ānullādū ꝓcessus eōꝝ ꝓcedētes ſ. suos feudatarios.

Solēt cōiter eēi post acceptā eēatus possessionē ꝓponere edicta i valuis eccl̄ie q̄ si ē aliq̄s feudatariꝰ eccl̄ie debeat ꝓparere ad petēdū iuestituraꝫ j. ānū inxta. c. j. & ū. q̄ tpe mil. iuest. pe. deb. i vſi. feu. & i casu q̄ nō venit infra dictū tp̄s monēt eos q̄ veniāt assignādo sibi aliq̄s dies puta nouē: & tres p p̄mo: & tres p scdo: & alios tres p ctio termino & pemptorio & casu q̄ non veniat infra dictū tp̄s ex nūc ꝓut ex tūc ex tūc ꝓut ex nūc eos ꝓnāt feudꝫ suis. Aliq̄ epi volēte ꝺvti cau. melioꝛ elapso termio ꝓnāt vasallos suos & postea cōferūt feudū aliꝫs. Sz tu aduerteq̄ ista practica nō ē bona nec aliq̄d ꝺz & ē rō: q̄ ipossibile ē q̄ vasallus hēat aliq̄ā iu stā cām nō ꝓparēdi: vel q̄ ē pupill⁹ vl̄q̄ ē infirmus: vl̄ q̄ abňs vel ꝓ aliaꝫ cām silez: vt ē text. i. c. sancimus. in. d.

Universidad de Deusto

ti.q̄ tēpo. mil.ꝛ ad hoc vtvasall⁹ pueꝛ feudo pp iuestituꝛā nō petitā tpe debito reqrit snia: qꝛ ipso iure fi cadit a iure suo: vt.pbat in.d.c.sancim⁹.ꝛ ibi no.bal.ꝛ d. Ja.ō alua.ꝛ doc.ꝛ tō talis snia dz ferri p iudicē ꝓpetētē: alias ē nulla: vt in to.ti.C.si a nō ꝓpe.iud.ꝛ in c.ad nr̄az de ꝓsue.ꝛin.c.ac si clerici.ō iudi.sz qñ ē qō iter ep̄z vasallū vcz si vasall⁹ cecidit a iure suo: vel si dz ꝓuari pp iuestituꝛā nō petitā obꝛaliā;cām dñs feudi nō pōt eē iudex:ꝛ sic ē i ꝓpētes qꝛ tali cā dz terminari p pares curie.i.ꝙ vasallos eiusdē dñi vt ē gl.oꝛ.ꝛ ibi p oēs doc.c.cetex de iud.ꝛ hr̄ p̄gl.ꝛ doct.in.c.j.§.pe.de.phi.feu.alie.per Fe.ꝛ ita al⁹ vidi iudicari ꝛ bñ ℈ epos ꝓuātes sua snia vasallos suos ex coq fuerit iudices icōpetētes ꝛ iuestiture facte de dicto feudo ab alijs fuerunt declarate nulle.d. snie ꝛ tō sint cauti eṗi ne ꝓnūtiēt p;se ℈ vasallos suos sz eligant pares curie.i.alios vasallos suos ꝛ faciāt qō illi,pnūtiēt qō no.per petuo qꝛ multi errāt in hoq patiūtur epos auferre feuda sua indebite.

Cxcv.

¶ Cautela pro illo qui est despomo regia qō possit regnū petere.

St dubiū an regnū trāseat per successionē vel p electionē ō hoc hr̄ in.c. venerabilē de ele. tñ in ꝙbusdā regnis est ꝓsuetudo ꝙ trāseat p successionē ꝛ ita cōiter ē in Italia. Sz maiꝰ dubiū ē vsq̄ ad quē gradū successiōis trāsmitta tur regnū ꝛ vr̄ ꝙ vsq̄ ad fertū vel vsq̄ ad decimū ad plꝰ iuxta no. insti.de serui.cogna.§.fi.ꝛ in.l. iuris cōsultꝰ.ff. de gradib⁹. Sz dicas ꝙ trāsit in ifinitū vsq̄ ad cētesimū gradū ꝛ vltra itsñ ꝙ si moꝛiēt rex vel ꝓnceps relicui⁹ regni deficiētib⁹ agnatis suis vl̄ cognatis si repiēt vn⁹ de sua familia seu domo ille dz succedere in regno. vt singulariter no.bal.ꝛ Ja.ō alua.ꝛ no.qñ moꝛiēt ꝓnceps. qꝛ tūc ille q̄ e de sua domo lz sit paup tñ esse dz caut⁹ ꝛ petere regnum.

Cxcvj.

¶ Cautela qūo q̄s possit eligere seipz.

Vdim⁹ ꝓxi die in.c.cū in⁹ iure de elec.glo.q̄ dicit ꝙ q̄s nō pōt eligere seipm qñ dar̄ sibi ptās eligēdi.ꝛ ē gl. silis in.l. plane.ff.qō cuiusq̄ vniuer.no.ꝛ alia. vtq̄.q.j.q̄ epatū.ꝛ ꝓbat in.l. si mādauero.§.si tibi.ff.mā.ꝛ in.c.fi.eẋ de isti. Sz qñ cēnt;plures electionarij q̄ haberēt eligere posz vn⁹ electionari⁹ si eligereꝫ ab alijs ꝓsentire electioni de se facte ꝛ talis ꝓsensus cōnumerabit in numero electorū: vt est casus. in.d. c.cū in iure:qꝛ hodie nō est cōrectū.ꝛ ꝓcedit nisi electio esset p viā scrutinij qꝛ tunc nō posset cōsentire vel eligere seipsum.vt est casus in.c.cumana.de elec.qō ita dz itelligi.vt ibi no.p doc. sed qñ vn⁹ electionari⁹ sperat qō aliq electores eligāt ipz nō sit p̄m⁹ q̄ faciat electionē si pōt qꝛ nō pōt eligere seipsum.reputareꝫ em̄ ābitiosus vt no.in d.c.cū in iure.sz expectet si eligit per alios ꝛ tūc ꝓsentiat electiōi. de se facte vel si cogit p̄mo eligere qꝛ forte.hz p̄mā vocē in.c.iuxta.c.auditis.ō elec. dz eē caut⁹ vt eligat illū quē ꝓsit vl̄ null⁹ vel mior pars eligeret qꝛ si post ea eligit ab alijs poterit variare ꝛ recedere ab electiōe facta p seipz ꝛ ꝓsentire electiōi facte ō sex sic erūt quatuor p ꝓns maior ps ꝛ hec;pbāt i.d.c.cū i iure.i tex.ꝛ gl.ꝛ ibi p Jo.an.ꝛ d. Ant.et doc.qō no.tu scholaris qñ fiūt electionarij sis caut⁹ vt electio cadat sup te.

Cxcvij.

¶ Cautela qō etiā in casib⁹ in quib⁹ alias nō teneretur vēditor de euictione.si adhibeantur semper tenebitur.

Riafacūt cessaꝛ ꝑiculū euictionis vnū omissa denūtiatione ēptoꝛ; alterꝫ ei⁹ abnūtia.terniū iudicis iniuria vt.l.ēptoꝛ ꝛ.C.de euic.ꝛ hr̄ i.l.si p ipudētiā.ff.e.

ti.Sz aduersus hec oia pōt ēptoꝛ vti cautela vt sit securꝰ tā pro pretio q̄ pena dupli ꝛ etiā pro sumptibus litis vt sz in instrumēto vēditōis per pactū a vēditore remittaꝫ ēptori.pōt em̄ renūtiare iuri suo ex regula gn̄ali. et adūcias in instrumēto qō emptoꝛ nō possit dici vel opponi vel allegari qō snia fuerit lata per eius iniuriā vel p emptoris negligētiā vel absentiā vt pmittatur refectio dānoꝝ sumptuuz ꝛ interesse que subūcerentur in iudicio ꝛ extra ꝑm Ang.qui ita no.in.l.emptoꝛ.C.de euic. ¶ Alia cautela in materia euictiōis est qꝛ regulr̄ nō debeꝫ euictio rōne possessiōis euicte.sed tm̄ rōne ꝓprietatis vt est casus ꝛ ibi per Bar.ꝛ doc.in.l.ij.ff.de act.emp.ꝛ ideo cautela est qō emptoꝛ in instrō ēptionis faciat vēditorē;pmittere de euictiōe siue euincaꝫ ꝓprietas siue possessio. ¶ Tertia est qñ q̄s nō vult;pmittere de euictione vt dicaꝫ in instrō ꝛ dictus vēditoꝛ dixit ꝛ ꝓtestaꝰ est.ꝛ ita inter partes cōuentum qō ipse non teneatur de euictiōe etiā ad pretij restitutionē qꝛ nisi ista verba dicant lz nō teneatur ad interesse vel sumptus teneꝫ ad restitutionē pretij vt est casus singularis in.l.emptorē.§.ibidē.ff.de act.empt.qō est no. ¶ Quarta in hac materia pōt adhiberi qō lz regulariter vēditoꝛ nō teneaꝫ de euictione qñ ēptoꝛ succubuit in cōpromisso volūtario vt.l.si dictū.§.si cōpromissore.ff.ō eui.ꝛ no.in.l.libera q̄dā theodora.C. de sen.ꝛ interlo.om.iu.tñ ēptoꝛ caute pōt vti ꝓbis ex q̄b⁹ vēditoꝛ teneaꝫ ꝓbatio hec sunt. Et pmisit dict⁹ vēditoꝛ dicto ēptori de euictiōe qūocūq̄ ꝛ qlitercūq̄ res vēdita euincaꝫ ar. glo.no.in.l. cū pena.ff.de arb.ꝛ ita soleꝫ allegare illā gl.ad hoc.d.Flo.ō bon.d.me⁹. ¶ Quinta est ꝛ vtilis in eadē materia qꝛ solet dici qō dict⁹.§.si cōpromissore nō hz locū in cōpromisso necessario sz tm̄ in volūtario.tñ ēptoꝛ dz eē cautus qō nō eligat arbitriū necessariū ex forma statuti sine licētia aut ꝓsensu venditoris qꝛ tūc nō posset agere de euictiōe.vt not.in.d.l.libera,ꝛ tō ex istis q̄nq̄ cautelis potes ꝓsicere vtile instrm̄ p emptore i materia euictionis si dicaꝫ sic.ꝛ pmisit dict⁹ vēditoꝛ de euictione siue euincaꝫ ꝓpetas siue possessio ꝛ qūocūq̄ euincaꝫ ēt si euincaꝫ p arbitriū volūtariū vel necessariū electū cūvolūtate vel sine vēditoris. ꝛ pmisit dict⁹ vendītoꝛ nō oppōere vl̄ allegare qō snia lata fuerit iniq̄ vel in iniuriā ēptoꝛ; vl̄ ꝓpter ei⁹ absentiā vel p negligētiā vel alio quo cūq̄ modo.

Cxcviij.

¶ Cautela,pofficialib⁹ ꝛ ꝓtorib⁹ adhibēdis⁹ fideiussores ad relaxādū incarceratū debitorem.

Not.formā instrī ad vtilitatē ēptoris

Otēt bonā practicā ꝛ cautelā ꝓtores et alij officiales ne relaxent debitoꝛē positū in carcerib⁹ ex cā debita ꝑstita tm̄ si deiussiōe de iudicio fisti:qꝛ illa durat vsq̄ ad sniam iclusiue. nā lata snia fideiussores liberātur.vt.l.grece.§. post litē.ff.de fideiuss.ꝛ.l.cum apō sēproniū.ff.iu. sol. sed dñt recipe fideiussorē de iudicato soluēdo ꝑm Bal.qꝛ dicit ꝛ bñ in c.dilectis.in.v. colū.de appel.q̄ subdit qō q̄daz ptās qui hoc ignorant pro cautela,i relaxatōe cutusdaz carcerati fuit condemnatus in sindicatu ꝛ in rorum desolatus.

Cxcix.

¶ Cautela p̄ro compromittente in arbitrum iuris.

Obitatio ē an arbiter iurꝫ teneatur seq̄ ius cōe an ius municipale. de q̄ per Jo. an. in addi. Spe. i ti. ō arb. ℣. excipit. iaddi. q̄ icipit Guil. ō suꝫ. vbi tꝫ qō dꝫ seq̄ ius cōe ō q̄ ego plenissime dixi i. l. nois ⁊ rei in. ℣. ℣bū ex legib⁹ maxia in. vij. q. ff. de ℣b. sig. qō no. caute qñ cā quā habes cōmittere si ius cōe dispōt aliter ꝯ municipale vt scias ḡliter cā sit cōmittēda: q̄ poteris faciliter obtinere ⁊ aduersari⁹ nō perpēdet. ¶ Cautela ad euitādū icursuꝫ penarū iter dicti vñ vi. ⁊. l. si q̄s in tātā.

Nota diligēter tu aduocate vnaꝫ cautelā p quā poterꝫ facere tuū cliētulum obtinere. si em̄ vides vtrāq̄ partē eā⁹ p bare dic cliētulo tu si potēs es qō possessionē ēt de ḡ est ꝓtrouersia mādata igrediat. ⁊ qō denūtiet aduersario ⁊ veniat ad possessionē si audet. q̄ si nō venerit q̄ suspicat⁹ ē se posse repelli statiꝫ pdet possessionē quā dicit se hr̄e vt. ff. de acq̄. pos. si id qō. ℣. si tñ cliētul⁹ tu⁹ erit ꝓtior. ⁊ si veniat ejectus ad iudicē dicēs. dñe iudex talis me violēter de possessiōe ejecit ⁊ eam ꝓpria autoritate igressus est vñ peto eū puniri ⁊ p̄uari qō si itendebat hr̄e cū autoritate ꝓpria igredi nō debuerit p. l. si q̄s in tantā. C. vñ vi. xvj. q. vj. placuit. Cliētul⁹ tu⁹ rñdebit dñe imo snia est p me ferēda. eq̄ em̄. pbauerā me possidere sicut ⁊ illevñ meā possessionē ñ alienā sū igress⁹ ⁊ sic meā possessionē retinui ⁊ aduersari ⁹ si quā hēbat pdidit p. d. l. si id qō. ⁊ ita fecit fieri Rogeri⁹ mutine. put recitat Uber. ō bob. ⁊ Rof. in spe. in ti. de petit. ⁊ possessio. ℣. j. vbi no. tñ diligēter cautelaz ⁊ istā cautelā no. ꝑpetuo q̄ ē ⁊tidiana ⁊ valde vtilis. sed ea nō vtaris vbi posset scādalū ℣isi⁹ oriri ꝓp. l. qñ mlta factnota. C. vñ vi. ſz vbi nō ēt scādalū vel piculū futurū verosi⁹ nō inuenies melioꝛē cautelā in hac materia. Itē no. aliā cautelā si vis vt amicus tu⁹ cōprehēdat possessionē alicuius rei absq̄ vitio. quam ad se asserit ptinere: eo ignorāte fac possessorē spoliari ⁊ ꝓfestim deserere possessionē cora testib⁹. ⁊ sic ea vacua remanēte nūtia amico tuo vt vacuā possessionem apprehēdat nec p hoc videbit ratam hr̄e spoliationē nec dicet rē a directo recipe scōz ea q̄ habent ⁊ notant in. c. cū dilect⁹ imo vsucape posset vt no. ibi gl. sic ptz ver. sed hoc nō est vñ habebit cōmodū retentiōis. vt. xvj. q. iij. ℣. pe. ver. qō si mala fide. ⁊ extra. de ord. cog. c. cū dilect⁹ circa prin. ⁊. C. de prescri. xxx. anno. l. si q̄s emptionis. ℣sec cōperit ℑ eū interdictū vñ vi. ⁊ in hoc fuerūt decepti hospitalarij in pdicta decre. cū ad sedē credētes iterdiccum vñ vi hr̄e locū in hoc casu vt no. spec. in. ℣. j. in tit. de petit. ⁊ pos. in ver. ante pe. q̄ cautela vtilis est ⁊ vera nisi appareat de fraude. Ubi duo ꝓtēdūt de possessiōe ⁊ qlibet dicit se isolidū possidere ⁊ vn⁹ turbat aliū in possessione necvultyn⁹ alteri libellū dare ne sicut actor ſz quasi re⁹ sustineat partes rei ⁊ cōmodo possessiōis fungat: cautela est qō iudex ex officio suo eos citare faciat ⁊ cogere suā petitionez offerre vel pōt istud iudiciū possessoriuꝫ sine libello de terminare recipiendo pbationes vtriusq̄ partis vt sciat quis illorum debeat subire onera petitoris ⁊ quis vtatur commodo possessionis ar. C. de libe. causa. l. liberis. ℣. si q̄s ex seruitute. ⁊ q̄ hoc vult iudex ⁊ sine libello ⁊stito finiat cuius iussus facit vt act⁹ teneat si alias nō teneret vt. ff. de fal. au. tu. l. j. C. de lit. ꝓte. aut. libelluz q̄ est. ij. q. ij. ℣. si pactū. Ex officio em̄ suo dꝫ partes ꝓhibere ne veniant ad arma ⁊ rixas. ff. de vsufr. l. si cuius. ℣. deniq̄. als. l. equissimū. ⁊ vim fieri verecundabit ei quez in possessione inuenerit potiorē. ita dicit Spe. ſm Jac. Bal. in ti. de petit. ⁊ pos. ℣. j. ℣. pe. in ti. ō libel.

cōceptio. ℣. nūc dicēdū ver. xxij. ⁊ no. in c. cū venissent. ⁊ de isti. ⁊ idē no. bald. ⁊ Pau. de ca. i. l. ordinarij. C. de rei vē. et ad hoc etiā vide qō no. Jnn. i ca. in pñtia de. pba. in ꝓtia col. ⁊ ita vidi sepi⁹ practicari vbi. ¶ Nota et aliā cautelā ⁊ ꝓsiliū sapiētū circa iterdictū vñ vi. ⁊ ꝓstitutionē si q̄s in tātā si nō possuꝫ pbare qūo possedi ꝓsulūt vt possuꝫ pbare qūo sim deiect⁹ q̄ iterꝫ fundū pñtibus testib⁹ ⁊ tabellioe introꝛ si is qui possedit pmittit possessionē habeo. Si vo me itrare volēte nō admittit ſz me incōtinēti possessiōe expoliat de q̄ fieri facia publicū istrm̄ possessionē amitto incōtinēti. ff. de acq̄. pos. l. clā possidere. ℣. si. q⁹ si nolit. illā possessionē aio retinui qō semp de qlibet ꝓsumit. ſ. qō aio retinest⁹ nisi forte videres illū possidere vt ex tua patiētia pareꝫ tibi ꝓiudiciū. C. de acq̄. pos. l. min⁹. ⁊ nō lōguz tp̄s trāsiuit q̄ fuit ille in possessiōe. nā ex lōgo tpe seq̄tur oblitio. vt. ff. de. vsu ca. l. frans. ⁊ not. in. l. j. C. de ser. fugi. ⁊ no. Spe. ſm Rof. in ti. de peti. ⁊ pos. ℣. j. ⁊ nor. has quatuor cautelas. q̄ sunt quotidiane ⁊ de lacte et lana.

¶ cj.

¶ Cautela cōtra illos qui obtinēt licētiā ab episcopo deferendi iuramentū.

In multis ꝯcitibus solet apponi iuramētū de nō ꝓtrauenīe dō ⁊ abiurātes q̄volūt ꝓtrauenire añ petitaz absolutionē vl̄ relaxationē iuramēti q̄ difficile est eā obtinere vtūt ista cautela accedūt ad eꝑm ⁊ dicunt. dñe eꝑe iurauī in tali ꝓtractu ego vellē ꝓtrauenire q̄ sum lesus nec possuꝫ relaxationis iudicū expectare peto vt detis mihi licētiā ꝓtraueniēdi q̄m̄ submitto me iudicio vestro si apparuerit me iniuste venisse ꝓtra iuramentum et multi episcopi concedunt istā licentiā. et ita intelligo qō obseruatur in ciuitate birtie. et ita vidi aliquādo episcopos obseruare verone. ⁊ ista licentia pōt impetrari etiā altera parte nō vocata ex quo agit de viribꝫ iuramēti. ⁊ ita etiā vī velle Pau. ō ca. in ꝓsilio suo. cclxv. Si tu dicas qō ista cautela nō ē bona: q̄ ipsi nō p̄nt procedere hmōi licētiā q̄ procedēdo p̄nt esse auctores piurij: vt est casus ad l̄az i. c. si ℣o. et ibi notat de iureiurā. ⁊ iō tu fis caut⁹ qō potes venire ꝓtra dictā licentiā ⁊ impedire iudiciū in foro seculari donec cognitum fuerit de iuramento et relaxatione.

¶ cij.

¶ Cautela qō ꝓius agas petitorio ꝯ possessorio.

Si quis vultrē perere aiaduertere dꝫ an in aliquo interdicto possit nāciſci possessionē q̄ lōge cōmodius est ip̄m possidere ⁊ aduersariū ad onera petitoris cōpellere ꝯ ab alio possidēte petere ita ist̄ituit caius iurisc̄onsul⁹ i. l. is q̄ destinauit. ff. de rei vendi. ⁊ propterea sis cautus q⁹ nunq̄ agas petitorio si prius potes ageꝛ possessorio.

¶ ciij.

¶ Cautela de ꝓtestatione fienda contra testē ante delatū sibi iuramentuz.

Quādo testes examinātur debes ēe cautus vt añ aperturā ꝓcessus facias partē tuā protestari exceptiones sibi saluas foze contra psonas. nā effec⁹ huiꝰ ꝓtestationis est vt absq̄ alio iuramēto ꝓstito q⁹ nō malicioſe exposcit poterit ℑ personā excipe ēt publico ꝓcessu. vt. in. c. pñtiā. de testi. ⁊ ibi ꝑ Innoc. ⁊ Joā. and. ⁊ docto. ⁊ Bald. in auc. de testi. in. ℣. si. nō dicatur. sed tutius est quod ante delationem iuramenti factam testibus facias dictam protestationem. ⁊ ita vtūtur boni procuratores qui dicunt mihi saluis ⁊ reseruatis oibus exceptionibus contra ipsos tam contra eozum personas ꝯ etiam dicta.

¶ civ.

¶ Cautela ad interꝓretandum statutum disponens qō credatur iuramento damnum passi.

Alta sunt sta
tuta in Italia q̄ dicūt qō
pro dāno dato credaī iu
ramēto dānū passi vī offi
cialis denūtiatis vsq; ad
certā quātitatē. Sed remediū ⁊ caute
la est q; nō steī dicto iuramēto. vcz p
dando ⁊trariū. nā tale statutū nō pro
hibet ⁊trariū ꝓbari. vt no. ꝑ Cy. ⁊doc.
in. l. i. C. si aduersus libe. ⁊. in. l. j. C. de
re iu. ⁊ ꝑ Bal. i. c. j. si de inuesti. iter do.
⁊ vasal. lis oria. marie ꝓbādo ⁊trariū
p euidētiā facti: q; nulla est melior ꝓ
batio q̄ illa q̄ fit p aspectū vt no. Azo
in sum. C. ad. l. aq̄l. ⁊ Bal. in. l. q̄ rogāte
in fi. C. ad. l. aquil. ⁊ ꝑ Bal. in. l. diu⁹. C.
de testa. mili. ⁊ ꝑ Ang. in. l. q restituere
ff. de reiven. ⁊ ꝑ Saly. in. l. ea q̄dē. in. ꝛ.
q. de acc. ⁊ Gaspar. de cald. ⁊ Jo. de zo
chis in. c. ⁊tinebaī. de despon. ipu. Itē
est aliud remediū q; iudex pōt taxare
hmōi iuramentū vt no. Ang. in auten
ti. de exhi. re. §. j. in pn. sed ꝓdicta ꝓce
dūt nisi statutū figat pedes dicēdo qō
steī iuramento ⁊ vltra nō possit inqri.
q; tūc nō posset ꝓbare ⁊trariū nec taxa
ri ꝑ iudicē. vt no. Bal. in. d. c. si ō iuest.
inter do. ⁊ vasal. lis ori. ad qō facit op
time gl. in. l. si nō fuerit. ff. ꝑ socio.

¶cv.

¶Cautela ꝑ iudice qui allegatur su
spectus.

Epissime iu
dices marie delegari al
legātur pro suspectis ad
hoc vt ipediaī iudiciuz.
vt hȳ in. c. cū spāli. de ap
pel. ⁊ in. c. suspitiōis. de offi. deleg. ⁊ in
l. aptissimi. C. de iudi. §z ⁊tra istā alle
gatiōnē pōt iudex ista cautela vti. vcz
q; deleget cām alteri q̄ nō sit suspect⁹
⁊ nō ipediaī iudiciū vt. l. ꝑter. ff. de iu
risdi. om. iu. ⁊ ibi ꝑ legistas ⁊ ponīt per
do. An. in. c. cum cōtingat. de foro cō
pe. ⁊ ibi per canonistas.

¶cvj.

¶Cautela instruēs qūo debem⁹ alle
gare ȝ libellū ⁊ ⁊tra cōtractū quē ine
ptum vel simulatum dicimus.

Quādo libel
lus est obscurus in cert⁹
vel gn̄alis in aliq; ꝑte et
reus vult opponere exce
ptionē nō ɔz opponere
sicut cōiter fit dicēdo q; libellus est in
cert⁹ dubi⁹ vari⁹ obscur⁹: q; exceptio
gn̄alis ⁊ dubia nihil releuat nisi oppo
naī a ꝑte. vt. l. fi. C. de anna. excep. ⁊ ibi
no. ⁊ ideo sit caut⁹ re⁹ q̄n vult q; nō ꝑ
cedaī sup eodē libello actoris oppōat
exceptionē in specie in q̄ loco ⁊ i q̄ ꝑte
sit obscurus ⁊ in cert⁹. ⁊ si apponit i ge
nere actor ɔz esse ꝓut⁹ vt replicet ꝙa
exceptio rei est varia dubia ⁊ icerta ⁊
petet declarari in quo loco libell⁹ su⁹
nō ꝓcedit. vt dixi plene in libello meo
de ⁊tractibus simulatis. ⁊ facit qō di
caz in sequē. ¶Si libellus actoris ꝓ
ducīt in iudicio ⁊inept⁹ nō ꝓcedit et
nō pōt mutari nisi vsq; ad litē ⁊test. vt
hȳ in. l. q̄ familie vel piculo. ⁊ ibi gl. et
doc. ff. fa. ercis. ⁊ l. §. si min⁹. isti. de act.
⁊ in. l. edita. C. de eden. ⁊ i. ⁊. examiata
de iudi. §z in hoc daī duplex cautela
q; nō possit reuocari vel mutari libel
lus inept⁹. Prima est q; re⁹ accepter in
specie libellū ꝓductū. vt no. Bart. i. l.
cō ꝑcisi. C. de lib. cau. nō aūt sufficeret
acceptare in gn̄e dicēdo accepto dcm̄
libellū in ꝑte ⁊ ꝑtib⁹ ꝑ me faciēdi⁹
facit qō diri in ꝓcedēti cautela. ⁊ita te
nunt Ang. de are. insti. de exce. §. j. i. vs.
q. Alia cautela ē qō reus viso libello i
cepto incōtinēti dicat cor̄ iudice nego
narrata ꝑut narranī ꝑa ⁊ petita ꝑut
petūī dico fieri nō ꝺbere alo litē nega
tiue ⁊testādi iuxta no. ꝑ Bar. in. d. l. si
dubiteī. §. j. ff. de fideiuss. saluo iure ꝓ
ducēdi in scriptis ⁊c. deinde poterit de
ducere suas exceptiōes ⁊ ita facit bo
ni ꝓctici. ¶Ille q̄ dicit ⁊tractū eē si
mulatū ɔz esse caut⁹ vt deducat spēm
simulatiōis q; si diceret ⁊tractū sim
plr eē simulatū succūberet. q; plures
sunt spēs simulatiōis. vt no. singula
riter Bar. i ꝑsilio suo q̄ icipit Petr⁹ nt
cole qō ꝓcedit qn̄ ꝑ aduersariū facta
cēr oppositio spāī de icerritudie libel
li vt no. Bal. i. l. ab anastasio. C. man.

de quo dic vt plene dixi in. d. libello
de cōtractibus simulatis.

¶cvij.

¶Cautela ꝓ ꝑsonis que nō possunt
intentare actionem de dolo q; inten
tent actionem in factum.

Filio cōtra
patrē ⁊ seruo ȝ dñz ⁊
homini ꝑsūili siue ple
beo ȝ eū q̄ est positus
in dignitate ⁊ alteri ȝ
eū q̄ est vite emēda
tionis nō daī nec dari pōt actio de dolo
lz dolū ꝓmiserit. vt est tex. singularȝ
in. l. nō ɔz. ff. de do. ⁊ ꝑ ꝑñs eis nō ꝓpe
tit exceptio de dolo. Et iō cautela est
tūc q; ipse intēter actionē vel exceptio
nē in factū ꝟbis tēperatis nō faciēdo
mētionē doli. q: ista iudicaīt a pari.
actio ⁊ exceptio inquātū ad hoc. vt. l.
apud celsuz. §. aduersus. ff. de do. ex
cep. iūcta. l. nō ɔz. q; ꝓpetuo tene mēri
⁊tra hmōi plebeos vel viles ꝑsonas ⁊
pōt eē rō in exceptiōe doli. q: exceptio
doli lz nō ifamet ifamia iuris: tm̄ infa
mat ifamia facti vt. d. §. aduersus. et
hoc no. Raph. cu. ⁊ iō talis excep. q̄ sal
tē de facto ifamat nō daī ȝ ꝓdictas ꝑ
sonas. vt ꝑz in. d. §. aduersus. ibi apud
bonos viros sigillus. ⁊ hoc lz Ang. de
are. insti. de excep. in pn. in ver. ḡro an
contra parentes.

¶cviij.

¶Cautela ꝑ scribēte q̄ nō hz titulu⁹.

Ad ꝓscriben
da seruitute q̄ hz cām cōti
nuā vel q: sufficiūt. x. āni
inter ꝑntes. ⁊. xx. iter absen
tes ſz si hz cām discōtinuā req̄rt tātū
tps q; ñ exter memoria i ꝟsū vt. l. hoc
iure. §. ducī aq̄. ff. de aq̄ quoti. ⁊ est. ⁊
no. glo. in. l. fuitutes la grāde. ff. ō ser.
in ti. gn̄ali. §z cautela est q; ille q̄ alle
gat seruitutē sibi debitā q̄ hz cām di
scōtinuāȝ dicat se hȳe tit. ab illo q̄ po
tuit ꝓcedere lz illū nō ꝓber si tm̄ ꝓbat
se possedisse spatio. x. āno. iter ꝑntes. ⁊
xx. iter ablētes sufficit ⁊ obtinebit i cā
sa. l. cū ō. i rē ꝑso. ⁊ qō ibi no. p gl. ⁊doc.
ff. de ꝙsuris. ⁊ i. l. si certis ānis. C. ō pac.

Fili cōtra
patrē ⁊ seruo ȝ dñz ⁊
homini ꝑsūili siue ple
beo ȝ eū q̄ est positus
in dignitate ⁊ alteri ȝ
eū q̄ est vite emēda
tionis nō daī nec dari pōt actio de dolo
lz dolū ꝓmiserit. vt est tex. singularȝ
in. l. nō ɔz. ff. de do. ⁊ ꝑ ꝑñs eis nō ꝓpe
tit exceptio de dolo. Et iō cautela est
tūc q; ipse intēter actionē vel exceptio
nē in factū ꝟbis tēperatis nō faciēdo
mētionē doli. q: ista iudicaīt a pari.
actio ⁊ exceptio inquātū ad hoc. vt. l.
apud celsuz. §. aduersus. ff. de do. ex
cep. iūcta. l. nō ɔz. q; ꝓpetuo tene mēri
⁊tra hmōi plebeos vel viles ꝑsonas ⁊
pōt eē rō in exceptiōe doli. q: exceptio
doli lz nō ifamet ifamia iuris: tm̄ infa
mat ifamia facti vt. d. §. aduersus. et
hoc no. Raph. cu. ⁊ iō talis excep. q̄ sal
tē de facto ifamat nō daī ȝ ꝓdictas ꝑ
sonas. vt ꝑz in. d. §. aduersus. ibi apud
bonos viros sigillus. ⁊ hoc lz Ang. de
are. insti. de excep. in pn. in ver. ḡro an
contra parentes.

¶cviij.

¶Cautela ꝑ scribēte q̄ nō hz titulu⁹.

Ad ꝓscriben
da seruitute q̄ hz cām cōti
nuā vel q: sufficiūt. x. āni
inter ꝑntes. ⁊. xx. iter absen
tes ſz si hz cām discōtinuā req̄rt tātū
tps q; ñ exter memoria i ꝟsū vt. l. hoc
iure. §. ducī aq̄. ff. de aq̄ quoti. ⁊ est. ⁊
no. glo. in. l. fuitutes la grāde. ff. ō ser.
in ti. gn̄ali. §z cautela est q; ille q̄ alle
gat seruitutē sibi debitā q̄ hz cām di
scōtinuāȝ dicat se hȳe tit. ab illo q̄ po
tuit ꝓcedere lz illū nō ꝓber si tm̄ ꝓbat
se possedisse spatio. x. āno. iter ꝑntes. ⁊
xx. iter ablētes sufficit ⁊ obtinebit i cā
sa. l. cū ō. i rē ꝑso. ⁊ qō ibi no. p gl. ⁊doc.
ff. de ꝙsuris. ⁊ i. l. si certis ānis. C. ō pac.

⁊ istā cautelā docet gl. no. quā sequun
tur ibi doc. i. l. fuitutes qō ꝓpetuo. tene mēri. Et ꝓp hāc materiā vidi mul
tos libellātes in materia ꝑscriptiōis
decimar. q̄ fm aliās nūq̄s pōt hre lo
cū: q: ⁊tra ius diuinū vel fm aliās pt
ꝑscribi sine mala fide p tm̄ tps cui⁹ int
tij memoria nō exiſtat i ⁊trariū. q: ta
le tps hz viz tituli. vt ꝓbaī. in. c. sup q̄
busdā. §. ꝓterea. de ȳ. sig. ⁊ i. c. j. de ꝓ
scrip. li. vj. ⁊ istō estveri⁹ fm libellātes
vt possint ꝓbare ꝑscriptionē decimar.
breuiori tpe dicūt ⁊ allegāt se habuis
se titulū exēptiōis a sūmo pōtifice ꝓp
aliquā cāz colorataī ⁊ ad ꝓbādū illū ti
tulū deducūt possessionē vel q̄si. x. vel
xx. vel. xxx. annor. per no. in. d. l. serui
tutes. quod est quotidianū.

¶cix.

¶Cautela q; admittatur in crimina
libus excusator⁹ ꝓ absente.

Xi supra vnam caute
lā ꝓ accusato vel inqsito
qñ nō pōt se defendere ꝑ
procuratorē: q: cā est cspi
talis iuxta. l. fuum. §. pu
blice cū sit. de. ꝓcu. §z hic adde vnam
aliā similē. videlz q; aliās ꝓpareat co
rā iudice nō tāz procurator aut defen
sor: §z tanz instructor: q: talis lz non
possit in se suscipe iudiciū tm̄ admittē
dus est ad instruēdū ⁊ ad informādū
iudicē de inocētia rei ⁊ iudex ɔz eū au
dire ⁊ ꝑ veritate inqrere vt. l. si. ff. ō li.
cau. ⁊ ibi hoc no. do. Bene. de plū.

¶cx.

¶Cautela quomodo succurritur
diffamato in iudicio.

Vando ali
quis infa
mat vnū q̄ est debitor su⁹
⁊ tm̄ non petit in iudicio.
diffamato succurritur per
d. l. diffamari. ff. de ige. ⁊ manu. et not.
in. l. vnica. vt nemo in vi. agereī acc.
cog. et tu infamatus sis cautus vt ꝓ
mo facias monere diffamantem bis
vt pētat si quid vult petere. alias si
bi imponetur perpetuū silētiū. ⁊ si eēt
monitus semel tm̄ non posset ꝓcedi

ad sniam perpetui silentij. vt est glos. multū no. in auk. de heredi. t fal. in .§. si qs agēs. in ver. monit⁹ t ita tz etiā in terminis do. Angel. de are. insti. de excep. §. j. vbi ponit materiā. d. l. diffamari. t idē ipe no. in suo tractatu malefician⁹. in glo. in ver. nec ad q̄relā t ty. in seq. in. xviij. col.

¶ cxj.

¶ Cautela ad instruēdū fideicommissarium.

QOstq̄ sum⁹ in materia vltimar⁹ voluntatū volo tibi dare vnā cautelā q̄ ē hmōi. Quidā est heres institut⁹ t grauat⁹ est post mortē restituere hereditatē alteri cōiter fideicōmissari⁹ aduenientē casu restitutiōis adit hereditatē ex p̄cio testamēto. t postea appḥēdit possessionē t agit ꝯ debitores hereditarios qō est ꝑtra. l. restituta. in pn. ff. ad treb. q̄ ad hoc qō fidei cōmissari⁹ habeat ius in hereditate requirit q̄ p̄⁹ fiat restitutio. vel vt. l. restituta. t p̄ius nullū ius hz ꝯ debitores. vt. l. hereditas. ibi nēpe cīn eoti. nec dz nec pōt adi hereditatē defuncti. q̄ semel fuit adita p heredē. nec pt appḥēdere possessionem anteq̄ sibi fiat restitutio p heredē defūcti ad quē hoc ptinet. vt. l. q̄uis. §. j. eo. ti. t. l. restituta. t iō tu fideicōmissari⁹ sis cautus vt primo petas cogi heredē heredis ad tibi restituēdū hereditatem. et postea appḥēdas bona t agas p iura p̄dicta t hoc vult ēt Pau. de cast. in. l. restituta q̄ dicit q̄ vidit multos pcuratores errare in hoc t fecit cassare multos pcessus pp hoc t p̄dicta pcedūt nisi esset statutū in loco q̄ nō reḡatur aliq̄ restitutio nec realis nec ꝑverbalis nō th̄ dico qō pp hoc fideicōmissarius debeat adire. q̄ istud nullo mō pōt ex quo semel adita est. t vide in sequēti.

¶ Per restitutionē hereditatis facte rōne fideicōmissi vniuersalis transeūt obligatiōes hereditarie ꝑtracte p ipz defunctū t nō ille q̄ sunt ꝯcte p heredē t occasiōe hereditatis restitute nisi spāliter fiat etiā restitutio t recissio ēt de illis vt pbaī in. l. cū hereditas q̄ p cedit. l. restituta. ff. ad treb. t ꝓterea Bar. dicit ibi se ꝙsuluisse de facto cū q̄ dā heres incohasset vnā litē occasione hereditat⁹ sibi delate. t postea cessisse oīa iura sua t actiōes q̄ hēbat vt heres nō trāsibat instātia de nono p ipm heredē icepta. t iō sia caut⁹ tu fideicō. vt qn̄ sit tibi restitutio t cessio vt apponi facias i istro restitutōis t cessiōis q̄ restituit t cedit tibi oīa iura t actiones q̄ t qs hz heres ēt occasiōe rer⁹ hereditariar⁹. vt si post mortē defuncti recepisset fideiussores vel ichoasset litē vl alia fecisset: fz solū venirēt actiōes qsite p defunctū qs hz vt heres. t hoc ēt voluit Pau. de ca. l. d. l. cū hereditas. qō bn̄ no. q̄ sepissime ꝓtingit qn̄ ita ē grauat⁹ de restituēdo post mortē suaz q̄ i vita multa ꝯhit sup bonis heredi tarijs q̄ nō veniunt in simplici restitutiōe. vt dixi. t pauci hoc aduertunt.

¶ cxij.

¶ Cautela ad firmandū donationem inter virum t vxorem.

DOnatio inter virum t vxorem rō est prohibita vt in toto ti. ff. t. C. de do. inter vi. t vxo. t. c. donatio ex eo. ēt si interueniat traditio ē ipo iure nulla. nec est alicui⁹ momēti. vt est tex. i. l. iij. §. sciendū. ff. eo. ti. q̄ intelligit qn̄ donās efficit paupior. t alter locupletior. vt. l. iij. in princi. t. l. si sponsus. §. concessa. et §. seq. ff. de do. inter vi. et vxo. t. d. c. donatio. t est ratione mutuo amore se spoliēt. vt. l. j. ff. eod. titu. Sed possunt adhiberi circa hoc alique cautele vt valeat talis donatio t non possit reuocari. ¶ Prima cautela est q̄ cōiuges faciant sibi mutuam donationem hoc est sibi inuicez reciprocam videlicet si cōtingit alterꝝ premori alter superstes habeat bona sua q̄ tunc ꝓpter dubium euentuz videlicet donatio vt probaī in. l. si pater puelle. C. de inoff. testa. t ibi hoc singulariter no. Cy. quē doc. ibi sequuntur

t p hoc vide bonā gl. l. l3 iter ꝑuatos i fi. C. de pac. t pbaī in. l. qō aūt §. sivir t vxor. ff. de do. iter vi. t vx. t hoc ibi tz Ludo. de ro. i quodā suo singlari qō i cipit. phibiti iter se donare nō intelligunt. phibiti facere iter se donationē reciprocā. Et ista cautela dz itelligi et limitari qn̄ donatio vni⁹ sequit donatiōez alteri⁹ incōtinēti sec⁹ si ex interuallo: q̄ tūc esset inualida donatio re ciproca. vt est tex. singu. in. l. q̄ iā nupte. ff. de do. intervi. t vxo. fm. d. Ludo. in. d. singlari vbi subdit p illū tex. qō si ego donassem vxori mee mille et postea hinc ad decēniuz donasset mihi fūdū vtraq; donatio est inualida. Itē itellige hāc cautelā q̄ donatio mutua &c. nō itelligat ēe ꝓhibita ēt sdicatur qō sit donatio iter viuos t nō posset reuocari fm. l. vbi ita donat. ff. de do. cau. mor. q̄ talis donatio statiz valida erit t nō idiget ꝓfirmatiōe t p̄ñs etiā nō iterueniēte traditiōe post mor tē potert̄ bona peti. Ita not. itellexit Pau. de ca. declarādo dictū text. i. l. si pr̄ puelle. i fi. Sz aduerte q̄ hoc vltimū nō vr ēē vex. tñ vr qō imo nō valeat donatio ēt mutua: nec ēt morte cōfirmet nisi ambob⁹ sit decedentib⁹ vel qn̄ alter mortē ꝓfirmet illa q̄ ē fcā superueniēti. vt ē casꝰ vtroq; i. l. cā h̄ stat⁹ i. §. si ābo. ff. de do. iter vi. t vx. ibi cū sit decesserint. t i pr̄. pinde ibi vnāq; donationē valere. t ibi q̄ sit decesserit t ibi q̄ nenter alteri. A ꝓtio sensu. si alt⁹ suppuerit dōatio quā fecisset nō valeret. Sz dic qō ē dōatio mutua sub ꝙditiōe t vnus ꝑmoriat alteri dz valere tanq̄ donatio iter viuos ꝙditionalis. nimirū si ꝙditio euenit tm̄ ivno nō valet in alio: q̄ deficit ꝙditio. t ita itelligit dictū Cy. t. d. Pau. d ca. Sz si facta esset donatio reciproca sine; mutua pure iter vi. t, vxo. t vn⁹ moriꝰ vel fiat diuortiū an donatio validet vel ꝓfirmet. vide tex. i. l. cū aūt. §. si vir t vxo. t i. l. cuz h̄ stat⁹. §. qō ait. t i. §. si ābo. e. ti. Scōa cautela ē q̄ fiat donatio cū iuramēto q̄ p tale iuramētū validari vl̄ donatio vl̄ saltem qō nō possit ꝙueniri ex q̄ seruari ꝑt tale iuramētū sine interitu salutis eterne. vt i. c. si ꝙ. ex de inf. et ēt sine dispēdio salutis eterne: vt in. c. cū ꝓtigat. e. ti. t istud tz bar. i. l. si qs ꝑ eo. ff. de fideiuss. t i. l. seius t angeri⁹. i fi. ad. l. falci. t fuit opi. originaliter Guil. de cu. i. l. fz si possessori. §. itē si iuraue ro. ff. de iureiur. t istā opi. tz ēt Jo. de imo. i. l. si qs inḡlinos. §. fi. de le. i. t ꝺt ita se ꝙsuluisse t ita repto eē cōsultū p alios doc. t p do. Recupatū de san. ge. t p. d. Miniatū de pusio. t ꝙsiliū icipit factū tale ē. d. Pe. dona. iter viuos. t p quēdā. d. Bonifacīū ꝙsiliū icipit. idez mihi bonifacio: fz idē bar. tenuit Jsiū i. l. j. ff. de do. iter vi. t vxo. mot⁹ ea rōe: q̄ ē Jbonos mores vt ibi i. d. l. si qs ꝑ eo. post pri. t i. l. cū qs decedēs. §. tytia de leg. iij. t ita repto ꝙsultū p. d. Jo. papiēsem t ꝙsiliū icipit. q̄cq̄ dicāt barbaculi q̄ nesciunt se nimias fabas comedisse nisi cū dolēt vēre &c. t p Ray. de pusio t p. d. Ray. de monte vbi ista q. ē valde dubia. Ego nunc teneo sine disputatōe qō ista cautela sufficiat q̄ saltē turās teneāt ad observātiā iuramēti vt tz. d. Ant. de bu. in. q. nr̄a i. d. c. cū ꝓtingat. circa medīū. in pr̄. ex his decidit. q̄d de donatione. t forte etiā iuramētū adiunat ipm Jctum t ipm firmat ar. gl. no. in. c. ex parte. i pr̄. aliena ibi. fz si iurauerit nō Juenire tz vēditio. extra de ꝙsue. t ibi etiā de hoc no. lz dicat q̄ sit ꝓtra bonos ꝙmores. l. j. ff. de do. iter vi. t vxo. t sic nō valeat p. c. nō ē obligatorīū. de re. iur. li. vj. tñ dico q̄ Jbonos mores ꝺz q̄d fieri duob⁹ modis vno mō cōtra bonos mores naturales vt si iuro interficere hoiem. vt. l. veluti. t. l. gñaliter. ff. de verb. ob. t isto modo iuramentū nō valet. t ita loquitur. c. non est obligatorīū. Alio mō ꝺz cōtra bonos mores ciuiles quia lex p̄ supponit quod sit contra bonos mores vt in pacto de futura successione t in donatione inter virum et vxorem et isto modo iuramentum validat contractum per. c. cum contingat et. c. si vero ꝓcallegato. et per. c. q̄uis. de pactis lib. vj. et ista distinctio est contra bonos mores naturales t ciuiles ponitur per Bald. in. l. pacto q̄ dota-

Universidad de Navarra Biblioteca

ll. in. xix. q. C. de colla. ⁊ p do Ant. ō rosellis. d. c. cū ꝓsigat i sua repetitiōe ⁊ ō ista q̄one vide ibi p oēs doc. ⁊ p canonistas etiā i. c. donatio eē de dona. inter vir. ⁊ vxo. ⁊ vide oino Federicū de senis ꝓsilio. cxxv. vbi firmat q̄d. dixi ⁊ examinat saltē plene. ⁊ no. etiā in l. C. de sacrosan. eccl'. ¶ Tertia cautela pōt sumi hoc mō. vcz q̄d facta donatiōe ⁊ ille cui donatū ē allegat ēt aliā cāz q̄ sufficiat ad donationē validādā ⁊ donās nō opponat aliquā exceptionē i. Iudi ⁊ pnūtiet donationē valere ⁊ donatari⁹ absoluēdi. q. tūc si donans vellet postea Iuenire submoueri posset exceptiōe rei iudicate vt ē casus cū gl. valde no. in. l. si spōsus. in. ℌ. si vxor vel marit⁹. ff. de dona. iter virū ⁊ vxo. facit. l. xij. ℌ. itē q̄ri pōt. ff. de re iudica. ⁊ q̄d ibi no. p Alb. Sz si pnūciaret per iudicē donationē inter vir. ⁊ vxo. sine alia iusta cā valere ſnia esset ipso iure nulla vt. l. xij. ℌ. sciēdū. ff. eo. tit. ⁊ no. gl. singl'ariter i. d. ℌ. si vxor vel marit⁹. Et aduerte q̄d ista cautela nō vī sufficiēs q. lz ſnia valeret et obstaret exceptio rei iudicate ⁊ videat ipedire repetitionē soluti. vt. l. iulian⁹ vers. debitorē. et l. iudex. ff. de ꝓb. ide. tñ dico q̄d solutū pōt p ꝓditionē idebiti repeti q. d. l. iulian⁹. ⁊. d. l. iudex nō. pcedūt in ſnia q̄ ē lata. p eo cui alter ex litigatoribꝰ donare. ꝓhibeat casus ē singular. ⁊ i. d. l. si vxor vl' marit⁹ ℨ Bal. ⁊ l. cū alias. C. de vsu. ⁊ do. Lu. de ro. i suo sing. cccxj. q̄d incipit. tu scis q̄ donatio. Itē si posset ꝓbari q̄d illa lis fuit facta dēā ſnia nō valebit vt. l. cū hi. ℌ. cū lis. ⁊ ibi no. ff. de transac. Cxiij.

¶ Caurela q̄uo filiussa. possit testari.

Filiussa. regulr testari nō pōt ēt pr̄ꝫsētiēte vt. l. q̄ptā te. ff. ō testa. ⁊ l. ij. ℭ. q̄ test. fa. pos. ⁊ ist. e. ti. i pn. xi. l. tā hi. ff. ō doctā mor. ⁊ plene p canonistas ō testa. c. ij. Q̄d fallit si ē clic⁹: q. ēt si hȳet pmā tōsurā tñ posset facere testamentum ⁊ idem videtur ꝓbari in. c. quia nos extra de testa. nā ibi ter. ꝑmittit clericis idistincte testari ⁊ nō distiguit vtrū sint i patria ptāte vel nō. ⁊ ꝓpterea ibi pōt colligi q̄ clericꝰ ēt existēs i patria ptāte sicut ē ille q̄ hz pmā tōsurā tñ. vt est glo. ordi. in. c. cuz volūtate. de sentēcō. possit testari. ⁊ hoc voluit Hosti. i d. c. q. nos. ⁊ do. Anto. de bu. q̄ dixit illū ter. hr̄e locū i oibꝰ cuiuscūq̄ casibus. ⁊ sic nedū i pr̄byter⁹ sz ēt si clericꝰ hz pmā tōsurā dūtaxat. q. ēt isti appellant clerici. vt tz Pe. de anc. ⁊ Jo. de imo. in d. c. quinos. ⁊ p Ja. bu. ⁊ Bar. i. l. sa. san. C. de epi. ⁊ cle. vident dicere q̄d illō ꝓcedit in acq̄sitis rōne officij ⁊ dignitatis ecclesiastice. sz in aduēticijs acq̄sitis aliūde videt tenere q̄ testari nō possit ⁊ꝓtra eos vī eē ter. in aut. pr̄byteros ibi q̄libet ad eoꝝ diuina veniētes. C. de epi. ⁊ cle. in. d. l. sacrosan. ibi q̄cunq̄ bona eo. tit. ⁊ p ꝑma opinione vide gl. singularē. xix. q. vltima q. ingrediē tibus ver. testādi q̄ dicit q̄d clericꝰ in ptāte ꝓstitutꝰ pōt testari ⁊ loq̄tur indistincte. ⁊ allegat. d. aut. pr̄byteros ⁊ tō ex his filiussa. qui vult testari ēt parre inuito pōt adhibere istam cautelā q̄d suscipiat saltē ꝑmā tōsurā. q̄d est multū notabile ⁊ mēti tenēdū. ¶ Dixi in p̄cedēti vnā cautelā p quā filiust. posit facere testm̄. sz nūc do tibi aliā vcz q̄d pater emācipet filiū ℭtū ad istum actū testādi. ⁊ in reliqs retineat eū in ptāte. q. hoc fieri ꝓhibm̄ Bar. q̄ ita singu. dicit i. l. j. ℌ. filij. ff. ad trebel. ⁊ licet multi doctores vt bal. ⁊ alij in. l. semū C. q̄ testa. fa. pos. teneāt Iudi dicentes q̄d stat⁹ hois est idiuisibilis: q. nō ꝓt qs esse in vno i ptāte ⁊ in alio nō per tex. i. l. pariter in fi. ff. de lib. cā vbi dicit minime aūt ꝓtor pati debeat vt. p pte q̄ seruꝰ fiat ⁊ ibi no. p doc. ⁊ p not. i l. ℌ. j. C. de la. lib. tol. ⁊ i. c. cū inhibito. extra de clan. despōsa. ⁊ in ca. p venerabilē. extra qui fi. sint legiti. sed dictū Bartoli pōt ꝓcedere quod per viam dispensationis hoc fieri possit vt. p certo actu dispensetur quod fiat status mutatio. vt not. in. l. ff. de iure annull. ⁊ in. d. l. pariter in fi. circa quod vide. que dicam in sequenti cautela.

Cxiiij.

Cxiij.

¶ Cautela legitimādi filiū spuriū ad hoc vt nō succedat nisi in certa parte.

Cautela est quā sepe dedi parētibus q̄ hñt filios legitimos ⁊ naturales ⁊ vnū vl' plures spurios legitimari facere sz nollēt q̄s succederēt cū aliis filijs legitimis ⁊ naturalibꝰ pariter nisi certo mō ꝓout eis parentibꝰ placuerit. nā dixi q̄d comes palatinus vel aliꝰ q̄ hz ptāte legitimādi lz nō possit legitimare ℭtū ad vnū tm̄. q. l. timatio ē rei tegratio toriꝰ stat⁹ fa. l. q̄stitū. cum ibi no. ff. de adop. ⁊. l. si pariter in fi. ff. ō li. cā tñ pōt dispēsare vt possit succedere certo mō. q. ista nō est ꝓprie legitimatio sz dispēsatio. ⁊ lz illud nō videat eē ꝓmissuz comiti q̄ hz ptātē legitimādi ⁊ habilitādi vl' per ea que no. i. l. ij. ff. ō adop. lega. j. bñ tñ exerceat rē iure suo lz nō possit plꝰ facere ℭtū sibi ꝓmissum sit minꝰ tñ facere pōt q. nō hz seruare formā sui ꝓuilegij sicut facere dz inder delegat⁹. ⁊ ita vult Paul. de ca. in l. solet ꝓtor. ff. ō in. om. iu. q̄ dicit se aḱs ita ꝓsuluisse. ⁊ idē no. ipse i. l. pactū q̄d dotal'. C. de col. vbi oino vide. ⁊ vid. d. Bfi. ō plū. in. l. si. ff. de iure an. au. ⁊ in d. l. si pariter i fi. ⁊ i disputatiōe sua q̄ incipit statuto pisano cauet. ⁊ vide etiā do. Jo. de zochis i. c. p venerabilē. q̄ fi. sint leg. i. ℌ. j. i. xlix. col. Et adde q̄d dixi i p̄cedē. q̄d no. p parētibꝰ q̄ vellēt legitimare filios cū hoc q̄d succederēt solū in certa parte. Cxv.

¶ Cautele q̄uo pr̄ ꝓstāte matrimonio possit filio secure dare dotē q̄n cū filio ad dotē restituēdā se obligauit. ⁊ q̄uo pr̄ pdit omne cōmodum vsfructus filij emancipati.

Alti sunt filij q̄ nō possunt pacifice cū patre viuer. ⁊ recedūt a patre vl' pr̄ expellit filiū de domo ⁊ petit p filiū q̄d pr̄ sibi restituat dotē vxoris sue quā ipe pr̄ recepit et se obligauit pr̄ cum filio ad dotē restituēdā in oēm casuz ⁊ euēt. dotis restituēde iurta no. i. l. si cū dotē. ℌ. trāſgrediamur. ff. sol. ma. pr̄ dubitat si dz dotē restituere: q. dos ꝓstante matrimonio restitui non dz. vt in toto ti. C. si dos ꝓst. ma. ⁊ si filiꝰ ꝓsumeret dotē nollet pr̄ teneri ad eā restituēdā amplius. ⁊ de hoc sepūssime est q̄. Sz tu dicas si ꝓsulꝰ fueris q̄ triplex cautela seu ꝓsiliū dari possit vt pr̄ secure dotez restituere possit. Prīa cautela est q̄d restituat solūmō ex causis legitimis ⁊ a iure exp̄ssis. de q̄bꝰ hr̄ in. l. ℭuis ei l. l. seq. ff. so. ma. ⁊ nō hēbit aliquā dubitationē. Alia est q̄d restituat alteri ō mādato mulieris. tūc em̄ ipa mulier tenebit actiōe mādati vñ ꝙuentꝰ socer poterit ei ad dotē cōpēsationē opponere ar. ff. ō iure do. l. sancī. Tertia cautela est q̄d pr̄ emāciper filiū nā tūc sicut filio mortuo pr̄ dz nurui restituere dotē. ita hic filio emācipato. ar. ff. ō iure do. l. si pr̄ filie noie. ⁊ ita ꝓsoluit Ja. de are. ⁊ Ray. dicebat p̄mā eē veriorem cautelā. ⁊ hoc ēt no. Flo. i. l. si filia. ℌ. si filiꝰ. i. xij. col. in ver. sed ⁊ si pr̄. ff. famil. ercis. in apostill'. Sed hoc ē dubiuz q̄d si pr̄ nollet filiū emancipare ⁊ expulit ipm̄ de domo. an possit cogere ipm̄ ad emācipādū. Et vī q̄d nō. q. regularit pr̄ ad hoc cogi nō pōt. vt no. isti. q. motus pa. po. tol. ℌ. fi. Sz dicas Iudi. q. ex q̄ pr̄ male tractat ipm̄ expellēdo eū de domo ⁊ tractādo ipm̄ ita q̄d secū vinere nō possit ꝓstat patrē facere Z pietatē nō tractare ipm̄ vt filiū. ar. l. q̄dā cū filiū cū ibi no. ff. ō verb. obliga. ꝑucta. l. diuus. ff. si q̄s a parē. fuerit manu. et hoc casu talis emācipatio dz peti ipotrata venia iurta. l. venia. C. de in iusto. q̄ emācipatitie cōtēta ⁊ bona dotalia ⁊ non dotalia vt bona materna ei sunt restituenda ⁊ lz q̄d pr̄ voluntarie emācipat filiū possit dimidiā vsfructꝰ retinere vt. C. ō bo. q̄ lib. l. cū op. ꝓpter quādā remunerationē. vt ibi tñ q̄n ꝓp senitiā vl' iniuriā aut defectuz pr̄is cogit ipm̄ emācipare dz pr̄ oīne ꝙmodū vsufructꝰ amittere: q. dictꝰ vsu

Universidad de Deusto Biblioteca

fructꝰ fuaꝝ pñi ꝓpter remunerationē p. d. ☞. cuꝫ aūt q̄ remuneratio hoc casu nō debeā. vt. d. l. diuus. ff. si quis a pa. fuerit. a ita regulariter tenuit raph. ꝯsulēdo Ray. cōsi. suo qđ icipit in xpi noie amē. Inspectꝫ cātis ꝑmissis poterūt filij cogere pr̄es ꝛc. Et qđ dixi ē. de dote. puto idē dicē dū esse de donatiꝭ factꝫ a patre nurui vt illa ēt debeāt restitui filio. Sꝫ si ꝓp defectū filij ꝛ nō patris non posset simul viuere pr̄ nō cogereā ipm emācipare nō subsistēt aliq̄ cā ex his q̄ habene in. d. ☞. fin. qđ not. ꝛ tenemēti. qꝛ q̄tidiej eris iterrogatus.

¶ cxvj.

¶ Cautela q̄o quis dꝫ a ꝑncipe impetrare bona confiscata.

QUonr li q̄nꝫ ipetrāt a ꝑncipe vl̄ dño si bi cōcedi vl̄ donari bona alicuiꝰ rebellis i fiscū delata q̄ impetratio de iure nō vꝫ. qꝛ ꝑsumit̄ eē facta ꝓp̄ importunitatē petētis. vt est casus multū notabilis. C. ō peti. bo subla. l. j. li. x. facit. c. cū ex iniūcto. ☞. ceteꝝ. ēt de purg. ca. ꝛ qđ no. gl. in ver. nascāt. ad fi. i. c. j. de ꝙsti. li. vj. Sꝫ cautela est qđ talis ipetratio valeat. vcꝫ qđ ꝑnceps vl̄ dñs ꝓcedē do dicat qđ hoc faciat motu ꝓꝓo. qꝛ tūc bñ valeret vt est tex. in. d. c. j. i fi. nā motꝰ ꝓꝓiꝰ in dubto vel regl̄ariter nō ꝑsumit̄ nisi exprimat̄ vt ibi no. Bar. ꝛ ē tex. in. c. si motu ꝓꝓio. ō ꝓbē. lib. vj. Aduerte bñ qꝛ ista cautela nō sufficeret si ꝑnceps nollet dicere motu ꝓꝓio sꝫ ad petitionē supplicātis. sꝫ tunc est alia cautela vcꝫ qđ ꝑnceps ꝓcedat vel donet dicta bona ad fiscū delata. ☞. ob. d. l. j. C. de pe. bo. sublatis. ꝛ ꝓ hoc vide quod in simili habeā in. l. euacuatis. C. de decu. li. x. vbi dicitur qđ nō valet rescriptū vel priuilegiū ꝓcedēs immunitatem nisi dicat̄ nō obstante. d. l. euacuatis. vt ibi ꝑ Bar. ꝛ etiā. ☞. dixit in vna cautela. Et adde circa hoc qđ habetur in. l. fi. C. si contra ius vel vti. publi. ꝛ ideo supplicans vl̄ qui habes cōsulere qualiter debeat fieri talis donatio sis cautus vt hic duo simul iungantur. videlicet quod ꝑnceps vel dñs concedens dicat qđ hoc faciat motu ꝓꝓio ꝛ ex certa scientia nō obstā te. l. que incipit quisq̄s. C. de peti. bo. subla. lib. x.

¶ cxvij.

¶ Cautela ad excludendū pupillariter substitutū ꝛ ad firmandū testamētum qđ nō possit reuocari.

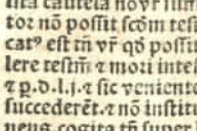
SI pater īstituit filiū pupillū ꝛ ei substituit pupillariter extraneū tūc pupilli si filius moritur in pupillari etate exeludit̄ a successiōe ꝛ admittit̄ substitut⁹ exꝑssa substitutiōe pupillari ēt a legitima. vt est casus i. c. si pater de test. in. vj. ☞ ī l. papi. in. ☞. fꝫ nec ipuberes. ff. de iofficio testa. ꝛ in. l. precibus. C. ō impub. ꝛ ali. substi. Sꝫ tu adhibere potes vnā cautelam vt amittatur ad successionē omnium bonorum filij non obstante dicta substitutiōe pupillari exꝑssa. videlicꝫ vt detur pupillus i arrogatiōe alteriꝰ qꝛ ex hoc tollitur substitutio; probatur in. l. nec ei. ff. de adop. Nā ꝑ arrogationem testamentū rūpitur instituti. qui. mo. testa. infir. ☞. j. cū em̄ per arrogationē capite muniant vt cod. tit. ☞. alio sublata est substitutio ꝛ sic pupillare testamentum. vt ibi. ꝛ. ff. codicil. l. conficiunt. ☞. post testamētū ipso ergo sublato si moritur filius in. pupillari etate admittit̄ mater vl̄ aliꝰ heres ab intestato. ¶ Sꝫ ista cautela vī vtilis ꝓpter stipulationē q̄ ꝑm leges ē faciēda tpe arrogatiōis. vt. l. nō alter. et. l. his ꝙbus. ff. de ado. vñ dic qđ tūc hꝫ locū q̄n talis stipulatio tūc forte fuisset admissa. ꝛ illā cautelā tradidit Tancre. de cornero. i q̄dā suo ope iudiciali qđ ꝓpēdiū appellat̄ in vltia ꝑte. i. vertio q̄rit̄. Sꝫ aduerte qꝛ etiā ista cautela nō vī sufficiēs etiā si ꝓꝛa stipulatio fuisset omissa: qꝛ tūc lꝫ nō ꝙpetat actio directa tñ vī ꝙpetere actio vtilis ꝑ tex. i. d. l. nō aliter cogitabis. Itē aduerte qꝛ ꝓdicta ēt si essent ꝓba debēt intelligi si filiꝰ in eo statu ꝑm̄serit tpe mortis sue vcꝫ vt duret arrogatio vsq̄ ad tps mortis aliocꝫ ꝛc⁹ esset: qꝛ lꝫ de iure ciuili testm̄ sit ruptū ꝑ arrogationē. tñ iure ꝓtorio: vꝫ seu recōualescit si tpe mortis sue nō reperit̄ arrogat⁹. vt instit. q̄. mo. test. infir. ī. ☞. alio. qꝛ tūc deuenit ad casuꝫ a q̄ icipere potuit. vt in l. cū vir. ff. de vsuca. ꝛ dicā etiā i cautela sequēti. ¶ Est magna dubitatio si fieri ꝓt testm̄ ita ꝛ talter qđ nullo mō possit reuocari. vt hī plene ꝑ Bar. i. l. si qs in ꝓncipio testi. de leg. iij. ꝛ dicaꝫ in cautela sequēti posito ꝑ ꝙstanti qđ quidā ꝙdidit testm̄ ita qđ mutare non pōt tūc poterit adhibere cautelam ad rūpendū dictū testm̄ q̄ ē similis ꝓcedēti vcꝫ vt se det in arrogationez alteri q̄ ꝑm naturā cū arrogare possit. vt. ff. de adop. l. arrogato aut se faciat exbāniri ex eo delicto; ꝓp qđ capite minuatur iuxta. ☞. qđ aūt. ifti. q̄. mo. ius patro. nā ꝑ hmōi capitis diminutionem rūpit̄ testm̄. vt. d. ☞. alio. instit. q̄. mo. testa. infir. facit qđ i fiki dꝫ de bānito i. l. si nō ꝑ ꝙdēnato. in ꝑn. ff. qui iatisd. cog. ꝛ istā cautelā intellige sicut ꝓcedētez. vcꝫ qđ iste q̄ facit testm̄ reperit̄ in eodem statu tpe mortis sue vicꝫ qđ sit exbannitus etiā vel arrogat⁹ ꝑ ea que dixi in cautela ꝓcedēti. ꝛ istā cautelam possit Tācre. de cor. in suo ꝓdicto opere. ¶ Ego dixi i cautela ꝓcedēti quod maximū dubiū ē apd doc. an possit dari remediū qđ fiat testm̄. ita qđ nō possit reuocari de quo. mō hī plene per. ☞. qđ semel placuit. dt. reg. iur. li. vj. ꝛ ibi plene ꝑ Jo. an. in mercu. et plenissime per Bar. i. l. si qs i ꝑn. testa. de leg. iij. ꝛ ꝑ Saly. plenissime in. l. sancim⁹. C. de testa. ꝛ ꝑ Bal. in. c. ij. de feud. dato i vicēlegis ꝓmissorie. ꝛ iter alia remedia ponit vnū. vcꝫ qđ testator iuret se nō reuocare testm̄ ꝛ nō ꝛsuenire. de q̄ plene ꝑ eūdē Jo. an. in. d. c. qđ semel. Pe. de ancha. in. c. ea q̄ de reg. iur. in. vj. in sua repeti. ꝛ ꝑ Jo. de imo. in. c. cū ꝓtinget. de iureiur. ꝛ ꝑ Bar. in. d. l. si qs in ꝑn. testi. ꝛ i. l. stipulatio hoc mō ꝓcepta ff. de ☞b. ob. ꝛ ꝑ Bal. in. c. j. ☞. itē sacra. ver. q̄rit̄ si faciens testm̄. in tit. de pace tura. fir. ꝛ ꝑ eundē Jo. de imo. in. l. si qs inqlinus. ☞. fi. de le. j. Sꝫ tu potes adhibere hāc cautelaꝫ qđ quis testm̄ faciat ꝛ iuret nō reuocare ꝛ nō ꝛsuenire ꝛ per censurā ecclesiasticā sibi precipiat ꝛ pemprotia instantiaꝫ heredis instituti. ꝑm qđ hī in. c. sacro. extra. ō ſcn. exc. qđ obseruet iuramētū ꝛ nō ꝛsueniat: ꝛ si ꝛsueniret vel contrauenire tentaret: ex nūc ꝓout ex tūc ꝛ extunc ꝓut ex nūc dicat̄ ferim⁹ sententia ꝓtra eū. nā si postea reuocet testm̄ vel reuocare velit aliq̄d faciendo reperit̄ excō municat⁹ ꝑ sniam excōicationis iam latā ꝓius ꝙ eū. ꝛ sic qꝛ excōicatus nō poterit testari. nec scōm eiꝰ testm̄. post ea factū valebit. vt i. c. ꝓia de excep. li. vj. ꝛ vide circa predictā cautelaz. in. l. vbi ita donat̄. ff. de do. cā mot. ꝛ ☞ede. ꝙsilio suo. cxxxviij. Sꝫ aduerte qꝛ ista cautela esset vtilis ꝛ ꝓcederet q̄n ille testator ꝙsensisset illi sententie excōicatiōis late sub ꝙditiōe ꝑ suū iudicē ꝙpetē ꝑ tex. ꝛ gl. ꝛ qđ ibi singulariter nota. ui. ꝛ no. Jo. an. ꝛ do. i. c. peñ. ꝛ glo. ēt de offi. delega. vbi habetur an quis possit ꝓmittere se soluturū aliquid ad certum terminum ꝛ si non soluitur ex nunc excōmunicatur. de quo dic vt ibi. sed si testator non cōsensit illi sententie ꝓcepto tunc contra predictā cautelam posset dari remedium vide licet q̄ antecꝫ reuocet ꝛ sic conditione pendente appellet etiaꝫ post. ꝛ. dies a tpe dicti ꝓcepti vel sententie: qꝛ q̄n est lata snia excōicatiōis vel censure ꝛ

Bñ valeret vide ō hoc dom. Jo. de platea. i. d. l. j. C. de peti. bo. subl. i ij. colum. ver. v. nota vbi notabiliter loquitur.

vnū sub ꝯditione pēdente illa ꝯditiōe etiā post. x. dies a tpe sentētie pōt condēnatus appellare. vt ff. ex. no. i. c. preterea. ij. de appe. ℔ Jo. an. ℔ li i alijs sentētijs ꝯditionalib⁹ debeat appellari. j. x. dies a tpe ſnie late. vt. l. ij. §. biduū. ff. qñ app. ſit. no. i. d. c. ꝓterea ſi aut tē testator nō ꝓsensit ꝓcepto sibi facto appellet. j. x. dies a die ꝓcepti ꝯres nō habebit dubiū scōm oēs vel etiā post x. dies añ euentū ꝯditionis ⁊ valebit appellatio. Jtē ꝑdicta cautela ꝓcederet sine dubio qñ testator ſtituit filiū venientē ab itestato. q̄ casu testator nō potuit reuocare testm̄ qō primo fecit. vt. l. nr̄a. C. de testa. vt cācellare vt in toto ti. ff. de his q̄ in testa. delen. et sic posset lacerare vel cācellare ⁊ reuocare tm̄ ex quo aliud facere nō pōt institutus i testamēto reuocato veniet ab intestato. ℔ si fuisset institut⁹ extraneꝰ ista cautela nōn ſufficiēs: qz ℔ testator nō possit scōm testm̄ facer̄ qz excōicat⁹ est tm̄ vr̄ qō possit lacerare vel delere testm̄ ⁊ morī intestat⁹. p. d. l. nr̄am ⁊ p. d. l. j. ⁊ sic venientes ab intestato si succederēt. ⁊ nō institutus qui ē extraneus. cogita tm̄ super hoc si verū est.

Cxviij.

¶ Cautela q̄ ꝙs semp alleget Ꝯ aduersariū in iudicio qō est filiuſſa. cum ei⁹ pater p̄sumatur viuere. c. annis.

Quis dubio p̄sumit esse filiuſſa. qz p̄ suus p̄sumit viuere. c. ānis. l. ſi. C. de ſa. ſan. eccl. ⁊ no. gl. i. l. ℔ ⁊ ſi ō ſua. ff. ō acq. here. p quā gl. dicit ibi Ang. no. bñ hāc glo. ex q̄ magnū habebis honorē ſi scias practicare nā ifiniti act⁹ ꝓhibiti filioſa. marie ex forma statutor italie. nā. p allegāte ē q̄dā p̄sumptio iuris qō sit filiuſſa. et illa ſufficit ad victoriā reportādā etiā i criminali. l. absentē. ff. de penis. ⁊ in ciuili. vt. p. bat in. l. oēs §. lucius. de his q̄ in frau. cre. Uñ ſi aduersario nō ſuppeteret de tpe. pbādi ſuccūberet i cā. ⁊ hoc dictū reprobat Jo. de imol. ⁊ Raph. cu. ⁊ Ludo. de ro. i. d. l. ℔ ſi de ſua. qz. ℔ p̄ p̄sumat viuere cētū ānis: tm̄ nō ſequit. pt eā esse emācipat⁹. aut naturalis q̄ in patria ptāte nō est. vt. l. filiū diffinim⁹ ff. q̄ sunt ſui vel alie. iur. Preterea vt qs p̄sumat filiꝰ vel nō ponit gl. i. l. tytia. ff. ſo. ma. vt dicim⁹ i ſimili allegās minorē etatē ad ſui fundamentū tenetur eā. pbare. l. ſi minorē. ff. de i integ. reſti. mi. ⁊ plene no. Bar. i. l. de etate. ff. ſi minor ſe ma. dix. q̄ allegat quēcē filiū. p fundamēto ſuo id. pbare teneꝰ. Jtē ex quo litigauit cū eo vt patrefa. p eo p̄sumit. ar. ei⁹ qō not. i. l. iter q̄s §. ſ. ff. de dā. infe. ⁊. l. pōponi⁹ §. vati. ff. de. pcura. ⁊ de iſta. q. vide p Jfe. ō ſe. ꝓſilio ſuo. cc viij. ⁊ ibi not. determinat. ℔ tu dicas qō iſta cautela p̄t ſuſtineri ſi aduersari⁹ litigās i p̄n. iudicij fecerit ꝓteſtationē Ꝯ aduersariū dicēs qō nō itēdat litigare cū ipſo ni ſi ſi aliquā tū habeat legitimā p̄ſonā i iudicio cō parēdi iuxta no. i. d. l. iter q̄s §. ſ. q̄casu ſi secū litigās nō doceret ſe patrē. nō vr̄ esse p̄ſona legitima ex q̄ p̄ſumptio iuris est Ꝯ ipm: qz vt dictū est p̄ p̄ſumit viuere. Jtē nō p̄ſumit emācipatio nec qō ſit filiꝰ naturalis ex q̄ iſtud ſapit delictū. vt no. in. l. in ꝓcubinatu. ff. de cōcu. Nec ob. rō quā. §. dixi ꝑm p̄fatos doc. vcz qō ille q̄ allegat aliq̄d affirmare vel negare ad ſuā intētiōnez fundandā illō ꝺz. pbare ſicut ꝺr in allegāte maiorē vel minorē etatē: qz illa regula nō ꝓcedit qñ ē iuris p̄ſumptio. p allegāte: qz tūc nō teneꝰ. pbare vt no. dixit Bar. in. l. illa ſtipulatio ſi kalēdis. ff. de v̄. ob. añ finē. Nec vz argumētū de allegāte etatē qō verū est qō i his q̄ ſolo curſu tēporis nō mutanē ſecꝰ ē ſicut dixi i casu nr̄o: ⁊ ꝓpterea teneo qō Ang. veri⁹ dicat. Cxix.

¶ Cautela ad annullādū ꝓceſſum et ſententiam diffinitiuam.

Jtu aduocatus vis cām vincere aduerte dili-

gēter qō ſi poſt litis ꝓteſtationē p̄ procuratorē tm̄ iteruenit dñs p̄ſonaliter in iudicio ⁊ tractat cām p ſeipm ſp Ꝯdicas ⁊ ſcribi facias i actis tēnō ꝓſentiēre imo Ꝯdicēte iuxta ea que ponit Bar. i. l. j. C. de rela. nec te vltra i v̄bis extēdas ⁊ in ſi. cauſe ſi vides Ꝯ te debere ferri ſnīam imediate alleges quod oēs act⁹ facti p dñs ſunt nulli ipo iure cū fuerint facti te iuito ⁊ poſt litis cōteſtationē p̄ procuratorē ſuū nō interuiēte cauſe cognitiōe. an dñs potuerit iteruenire vel nō. vt pbat̄ i. l. poſt litē. vbi vr̄ caſus de hoc. ff. de ꝓcur. ⁊ hoc vr̄ velle Bar. ibi. ⁊ alle. l. mutari. ff. de ꝓcu. ⁊ ita tz exp̄ſſe Ang. i. d. l. poſt litē. qō ōr esse verū niſi dñs i iudicio ꝓpareat; rōne iuris vtilis qō ht̄ i inſtātia. vt h̄ in. l. q̄ cauſe. eo. tit. ⁊ ꝓpterea vt tollat̄ iſta dubitatiōr id ꝑiculū aliqui volētes euitare p̄ procuratorez i libello faciūt describere nomē p̄priū et ꝓcuratoris diſiunctiuē copulatiue dicēdo tytius ſiue ſemproni⁹ tanq̄ ei⁹ ꝓcur. ⁊c. Ad hoc vt tā dñs q̄ etiā procurator efficiantur dñi litis ⁊ iſtātie directe q̄ casu lite ꝓteſtata in p̄ſona vtriuſ q̄ poterit esse ſolus dñs i iudicio ⁊ cōparere. Est ⁊ aliud remediū qñ est lis ꝓteſtata in p̄ſona procuratoris tm̄ qō procurator ꝓſtituat ſuū procuratorem dñm ſuū q: sic p̄t lite ꝓteſtata procurator aliū procuratorē ſubſtituere. ⁊ ꝓptera caut⁹ sit dñs vt ſol⁹ nō ꝓpareat lite ꝓteſtata in iudicio niſi lit. ꝓteſt. ēt sit facta i p̄ſona ſua vel niſi ſubſtituat a procuratore vel niſi p̄ſente aduersario ⁊ ꝓſentiēte: als gesta p eū esset, nulla p ꝑdicta.

Cxx.

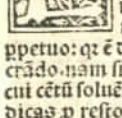
¶ Cautela ad excludendum exceptionem declinatoriam.

Ota nouā cautelā excludēdi declinatoriā iudicis vcz vt iterrogeꝝ aduersari⁹ an velit litigare: qz si rndit q̄ sic excluderē. ita dicit do Anto. de but. i. vj. nor. in. xij. col. in v̄. oppo. ij. q̄ hec interrogatio de iud. c. j. ⁊ mouer̄ p gl. ibi no. ſubdit tm̄ i. d. v̄. qō hoc putat esse verū qñ litigās est certꝰ vel eē ꝺz de exceptiōe ꝓpetenti qz hoc pactū vel renūtiatiō nō extēdit se ad incognitā ar. l. tres fratres. ff. de pac. Et qz dato errore exceptiōis nō dat̄ ꝓsensus i iudicio vt. ff. de iuris. om. iu. l. ſi p errorē. Jtē hoc verū qñ rndet se vel le litigare. Si aūt cōſtituat p̄curatorē etiā ad rndēdū p hoc nō renuntiat declinatorie de cōpetēti in. vt dicit gl. no. in. c. expoſuit. extra ō di la. tutū tm̄ ē ℔ eū q̄ ꝓſtituat p̄curatorē ad rndēdū ſaluis oib⁹ exceptionib⁹ ſuis. ⁊ p̄ iſta cautela vide ter. cū gl. ⁊ ibi p doct. i. l. ſi fideiuſſor. in p̄n. ff. q̄ ſatiſda. cogā.

Cxxj.

¶ Cautela p debitore in magna ſumma obligato q̄ ſoluendo parum liberetur.

Bo dō tibi vnam cautelāmirabilē quā tene mēti ꝑpetuo: qz ē de pane lucrādo. nam ſi debes alicui cētū ſoluēdo ei decē dicas p̄ reſto. qz ſoluēdo p̄ reſto p̄ſumit ante alia quātitatē esse ſolutā: qz al⁹ nō diceret̄ p reſto. vñ ſi creditor cōueniat te ad alia nonagita ē p̄ſumptio p te q̄ illa ſoluer̄. ita ꝺr Paul. de ca. in. l. ij. C de here. iſti. p glo. no. i. l. ſi ex plurib⁹. i p̄n. ff. de ſolu. ⁊ eꝝ ſint cauti creditores re

Iſta cautela ē dānabilis iō nullus ꝺz ipſa vti q̄ vult videri vir bonus et iuſtus. Tñ bonuz est oiaſcirevt euitentur mala: bonaq̄ fiant iuxta ꝓpheta dicētē buryruz et mel comedet: vt sciat reprobare malū ⁊ eligere bonū

cipiētes solutionē ne faciāt apponi in instrumēto vel libro mercātie qō pro resto recipiunt ſm Pau. ibi.

Cerrij.

¶ Cautela relinquendi legatum rebelli.

Statu qui vis relinquere rebelli vt dicas sic: lego tali fundū vt ipm habeat vt retineat qz hoc relictū no debeꝯ sibi nisi cuz fact⁹ sit capax ⁊ restitur⁹ ad gratiā cōmunis ⁊ nō aſi. vſi ad fiscū nō ptinet sicut ōr de legato facto filio ſa. mō p̄dicto: qz ei nō debeꝯ nisi facto sui iuris ter. ē notabilis l. l. fideicō. §. hoc ẏba. ⁊ §. ſi filio. ō leg. iij. ⁊ ita al's dixit Ja. de prato vereri: aduocat⁹ fiscalis.

Cerriij.

¶ Cautela pro creditore recipiente a debitore rē in solutum.

Si aliquis est debitor alteri⁹ sub obligatione hypotheca vel cū fideiussorib⁹ vel det i solutū creditori aliquā rem vōlēte credito re liberaꝛ a debito p̄ncipali ⁊ liberantiā fideiussores ⁊ tollunt hypotheceꝫ qz solutiōe ei⁹ qō debeꝯ tolli ois obligatio. insti. q. mo. tollunt ob. in p̄nc. et ideo si ptingeret quod postea res data in solutum euincatur per tertium a creditore non poterit creditor amplius agere contra fideiussores q̄ per dationem in solutum iam sunt liberati nec poterit agere hypothecaria: qz illa etiam est sublata vt dixi. ⁊ si debitor non haberet vnde solueret nullū remedium creditori competeret. ⁊ iō cautela est quando debitor vult tibi dare aliquid in solutum quod tu recipias cum reseruatione et protestatione vt videlicet quod tu non intēdis per illā dationem in solutum recedere ad hypotheca neq; ab obligatione fideiussorum. nam si tunc res euinceretur duraret obligatio hypothece et fideiussorū. ⁊ hoc ꝓbaꝯ in. l. ſi q̄s aliā. ⁊ ibi no. p Bart. ⁊ doct. ff. de solu. qō no. qz multi accipiūt in solutū ⁊ remanent decepti.

Cerriij.

¶ Cautela q̄ scōs credite: p̄feraturp̄imo cū limitationib⁹ ⁊ ampliationib⁹ regule qui p̄ior est tempore ⁊c.

Vlgaris ē regula iuris qō q̄ p̄ior est tpe potior est iure vbi ē obligatio bonoꝝ. vt in regula q̄ p̄ior de reg. iur. in. vi. ⁊ l. potior. l. q̄ balneū. ff. q̄ po. i pig. ha. ⁊. l. p̄imus ff. de p̄iuil. credi. ⁊ ista regula procedit etiaꝫ si res debitoris sit empta ex pecunia posteriorꝭ creditoris. vt habetur in. l. quod quis. co. titu. et in auth. quo iure. C. q̄ po. in pig. ⁊ ideo si mutuaui pecuniam laborantibus vt emerēt boues pro veturando. et laboratores haberent creditores anteriores cum hypotheca illi creditores p̄ferenꝺ ⁊ possunt per hypotheca adnocare dictos bouesc̄ idem iuris sit censendū de istis bobus sicut de alijs bonis debitoris. Item procedit dicta regula etiam si posterior creditor venderet res suas puta mercantias debitori habita fide de p̄tio: qz in illis ile q̄ē potior i tpe erit potior ⁊ nō vendens. vt est casus singularis ſm alios. in. l. quidā. ff. de i rē. per Bar. Quem ibi vide plenius ⁊ Paulū de cast. qz hoc cautela est nimis gñalis ſz p̄dictos doct. plenius instrui potest ris. in. d. l. ſi q̄s alia.

ver. ⁊ ita dicit Ang. i. l. l. ſz. q̄ po. in pig. ha. ſz tu allega ſiſez tex. in. l. p̄curatorē. §. ſi dedit mercē. ff. de tri. ⁊ ibi ēt no. Pau. de ca. ⁊ no. Ang. ⁊ doc. in. l. j. §. ſi. ff. de ſol. Sz illō fallit p̄mo i dote vt ē casus ibi. Scōo qñ ēptor eēt fugitiu⁹ ⁊ iā cogitauerat fugā añ ꝫ emeret. ⁊ sic dol⁹ dedit cāz ad hñdū fidē ō p̄tio. nā tūc hꝫ fides ꝓ non habita. vt hꝫ in. l. iij. q̄ icipit. ſi q̄ſi. ff. de pig. act. ſm Ang. q̄ ita singulr no. in. d. l. ſi. ⁊ dicit qō ista. q. fuit ō facto bononie. Ad dit tertio qō ſiv̄editor nō habuiſſet fidē de p̄tio. ⁊ hoc posset ꝓbare alit: qz tūc nō trāſeat dñiū ⁊ sibi ꝓpeteret vēdicatio: vt hꝫ in. l. in ciuil. C. de rei vē. ⁊. §. vēdite. iſt. de re. di. Et qñ dicaꝫ habita fides vel nō. vide gl. in. d. l. i ciuile: ⁊ ibi ꝓ Bal. ⁊ doc. ⁊ in. d. l. ſi q̄ſi fallit qñ ex pecunia creditoris posteriores res eēt ēpta: ⁊ idē spāl'r obligata: qz tūc eēt potior iste vēdēs oib⁹ creditoribus: vt ē casus multū no. in. l. ſz. C. q̄ po. in pig. ha. quē oīno. circa istā materiā vide q̄ subijcit qō nō p̄ferenꝺ mulieri in dote. Ex q̄ no. vnā cautelā vtilē qō si vis mutuare tuā pecuniā vni laboratori ꝓ emēdis bob⁹ ad laborā dū tuā possessionē mutues ei hac ꝓditiōe qō illi boues sint tibi spāl'r obligati: qz tūc tu mutuās eris potior i illis bob⁹ alijs creditoribus ēt añrioribus alias si simpl'r mutuares ꝓ emendis bob⁹. ⁊ nō diceres q̄ eēnt tibi spāl'r obligati creditores añriores p̄ferenꝺ. et idē dicas in ſiſib⁹. Potes ēt ex p̄dictis aliā colligere cautelā si tu emiſti rem ab vno. q̄ ē grauat⁹ cre alieno ⁊ dubites qō res tibi vēdita non euincaꝫ a suis creditoribus: tūc debes dicere vēditori volo qō ꝓ pecunia mea ematur fūd⁹ q̄ mihi spāliter sit obligat⁹ ꝓ euictiōe: nā tūc si euiceret res vēdite ille ēptor erit potior oib⁹ creditoribus i illo fūdo ēptor de pecūia tua qō bñ no. Et adde qō Alb. de ro. i. l. obligatiōi gñali in fi. ff. de pig. dixit scōm Ube. ō bo. qō ēt. d. l. ſz hz locū ſi res ēpta ñ sit spāliter obligata dūmō ille ēptor obligauerit vēditori oia bona sua de q̄ dicit dicā in §. cautela. Itē aduerte qz bar. in. l. iterdū. ff. q̄ pot. in pig. ha. vſ; hoc limitare vt mutuās pecuniā p̄ferat i re ēpta ex pecunia mutuata alijs creditoribus añrioribus. nā dicit ipse qō illud fallit in dote: qz nō p̄ferēt mulieri dotez hñti: qz iste mutuās hz solūmō tacitā hypothecā p ea q̄ no. ibi ꝓ ipz. Sz in casu nostro nō credo illud verū esse. nā qñ mutuās pecuniā vt emāres ex ea cū ista ꝓditiōe ⁊ pacto quod res ide ēpta sit spāliter obligata mutuāti mutuās dz hꝫe exp̄ssam hypotecā ⁊ nō tacitā ex quo exp̄sse ita ꝓuētū ē: ⁊ ꝓ hoc. l. vnica. §. i. C. de rei vxo. act. ⁊ tal' mutuās pp istā hypothecā exp̄ssā z posteriorib⁹ dz p̄ferri oib⁹ creditoribus añrioribus. ⁊ ēt mulieri in dote sua. vt ꝓbaꝯ exp̄sse in. d. l. ſz. C. q̄ po. i pi. ha. nā si p̄ferēt oib⁹ creditoribus hñtib⁹ ēt exp̄ssam hypothecā vt ibi. ⁊ ēt illis q̄ p̄ferenꝺ mulieri i dote. ita. d. mulieri p̄ferēdē p. l. filiū. cū ibi no. C. q̄ po. in pig. ha. ¶ Si q̄s ꝑmo obligauit creditori oia bona sua gñal'r ego sibi vēdidi fundū meū ⁊ habui fidē ō p̄tio⁹ obligauit mihi oia bōa sua q̄s erit potior in dicta re sibi ꝓ me vēdita. Et vſ qō ꝑm⁹ creditor. qz ēptimū habui fidē trāſtuli in eū dñiū. vt ē casus in. l. q̄dā. ff. de in rē ver. ⁊ in. l. p curatores. §. ſi dedi mercedē. ff. de tribu. ⁊ dixi in ꝓced. cautela: tñ Uber. de bo. quē seq̄tur Albe. de ro. z Jaſō p. l. ſz. C. q̄ po. in pig. ha. ⁊ ſz illa lex loquatur q̄ſi spāl'r obligaꝫ: tñ dicāt ipſi qō ñ refert an gñal'r vl spāl'r obligeꝫ: vt. C. de pi. l. ⁊ qz. Itē p̄ferunt p̄fati fiſco generalis sicut ex spāli obligatiōe. ff. q̄ po. i pi. ha. ſi pign⁹. C. de pig. l. ſi ignorāte. nā illa ex cui⁹ pecunia nauis est salua p̄ferꝺ: vt. l. iter diē. C. q̄ po. i pig. ha. ꝑ iste vēditor cui⁹ res fuit fortius dz p̄ferri. arg. ē optimū ⁊ q̄ſi exp̄ssum in. l. qō q̄s. ff. de pui. cre. Ad tollēdum tñ oē dubiū ꝓsulūt ipſi ⁊ dāt cautelaz qō vēditor in se dominiū retineat quousq; sibi satisfiat ō p̄tio ⁊ ita cōit fit ⁊ obtuaꝫ hz eos ⁊ bñ. ¶ Quotidie ꝓigit qō emit q̄s rē ⁊ ab aliquo q̄ male vtitur substantia sua ⁊ ere alieno graua⁹ ē ⁊ hz creditores ānteriores hypo

ihecā hñtes ⁊ dubitat qō si solueret p̄
nū res sibi vēdita eniceret a creditori
bus vēdit⁹ añrioꝛib⁹ si eminet euictio
i limine ℑcr⁹ pt petere a vēdēteꝝ sibi
caueat ꝺ euictiõe añg̃ soluat p̄nū: vt
l. si post pfectū. C. de enic. ⁊ si nō p̄t ca
uere neq̃ securū reddere ēptoꝛē ⁊ em
ptoꝛ velit oino retinere rē ēptā. dic qꝺ
cautela ē qꝺ p̄nū soluatur⁹ poꝛi credi
toꝛi q̄ oīb⁹ pterē vigoꝛe sue hypothe
ce ⁊ tpe solꝺonis ⁊ añg̃ ꝓueniat qꝺ ipe
creditoꝛ añrioꝛ ponat ip̄z ēptoꝛē i locū
suū ad suā hypothecā ⁊ obligationē. ⁊ ita ēt tpe. ꝺ. solꝺonis vel post ille cre
ditoꝛ añrioꝛ cedat iura sua ⁊ oēm suā
hypothecā ⁊ obligationē ipsi ēptoꝛi
iuxta. l. modestin⁹ cū no. p gl. ⁊ doc. ff.
de sol. q̄ casu poꝛ creditoꝛ habebit p̄
nū ⁊ ēptoꝛ solues sibi p̄nū habebit hy
pothecā ⁊ pferet oīb⁹ creditoꝛib⁹ ipso
añrioꝛib⁹: ℑz posteꝛioꝛib⁹ illo cui sol
uit. vt ꝓbat in. l. j. pe. ⁊ fi. ⁊ p totū. C. ꝺ
his q̄ in pri. cre. lo. succe. ⁊ ē glo. ord. in
l. j. ⁊ in. l. arist. q̄ res pig. ob. po. ⁊ ibi p
Bart. ⁊ poet. ¶ S℈ nūquid creditoꝛes
mariti ꝓstāte mrimonio pñt occupa
re bona mariti p̄ iure creditoꝛ⁹ volen
tes offerre ꝺotē vꝛoꝛi. Ur q̄ nō: q̄ ad
huc actio de ꝺote nō cōpetit neq̃ ē ca
sus i q̄ ꝺos posset solui ꝓstāte mrimo
nio. vt no. in to. ti. C. si ꝺos ꝓstā. ma. ⁊
no. in. l. si ꝓstāte in prin. ff. sol. ma. sed
solu. ma. bona mariti creditoꝛes pñt
occupare offerentes ꝺotem vꝛoꝛi. vt
l. cum tibi. C. qui pot. in pign. hab. et
hoc tꝫ ibi Bar. sc℈ Ja. ꝺe are. qꝺ ꝺixit
eē meti tenēdū ppetuo: ⁊ idē tꝫ Bar. i
l. si ꝓstāte. in p̄n. in. vij. q. p̄n. iij. partꝫ.
in ℘si. ex his g rñdeꝝ ⁊ Ang. Bald. et
Pau. ꝺe ca. in. ꝺ. l. si ꝓstāte in p̄n. vꝰ te
nere ℑtū: ℑz tu ꝺic aut ē solutū marti
monīū. ⁊ tūc ē loc⁹ restitutiõi ꝺotis: et
tūc oēs cōcoꝛꝺāt q̄ creditoꝛ posteꝛioꝛ
pōt offerri ꝺotē vꝛoꝛi añrioꝛi in hy
pothecā ⁊ in ei⁹ locū succeꝺēt. vt. ꝺ. l.
cū tibi. ⁊. l. j. ⁊ p totū. C. ꝺe his q̄ i pri.
cre. lo. succe. vꝰ nō ē solutū mrimoniū
ℑz marit⁹ ẏgit ad inopiā ⁊ mulier ici
pit agere ℑ maritū ꝓ ꝺote sua. l. si cō
stāte. ꝑallega. ⁊. l. vbi aꝺhuc. C. ꝺe iu
reꝺo. ⁊ tūc iꝺē q̄ ex q̄ mulier ageret
⁊ agere pōt ꝓ ꝺote ita pōt offerri ꝺos
ꝓ sua p anteꝛioꝛē creditoꝛē⁹ iura pre
allegata ⁊ isto mō itelligat qꝺ no. An
ge. ⁊ ꝺoc. p̄ꝺicti. Aut nō est casꝰ ꝺo
tis petēꝺe: q̄ marit⁹ viueret nec ver
gat ad inopiā. ⁊ tūc teneo opinionem
Ja. ꝺe are. ⁊ Bar. q̄ sicut nō pōt peti
vel restitui ꝺos: ita nec ēt pōt alteri
creditoꝛi cedi ⁊ offerēti ꝺictā ꝺotē. Et
creditoꝛē posse offerre pecuniā ꝺotis
mulieri itelligo nisi in instro ꝺotꝭ ꝺi
ceret qꝺ in casu ꝺotis restituēꝺe: mu
lier posset petere ꝺotē suā ip̄z pecuniā
vel in bonis mariti in electiõe ipsius
mulieris: q̄ tūc creditoꝛes ea inuita
nō pñt auferre pecuniā ea nolēte: sed
volēte sic ne sibi tollaꝫ electio ꝺata in
instro ꝺotis: qꝺ no. q̄ quotiꝺianum.

Cexxv.

¶ Cautela qūo venꝺitoꝛ possit ꝓcipe
re fructus ex re vendita non coīputa
ndo illos in sortem.

Qui vult vēde
re fundū rusticū vꝰ vrbanū
⁊ ēptoꝛ nō vult nec pōt solu
ere p̄nū icōtinēti: ℑz aꝺ terminū q̄ue
cautela aꝺhiberi poterit vēditoꝛi: vt
durāte termino solutiõis faciēꝺe vē
ditoꝛ fruct⁹ rei vēꝺite ꝓcipe possit: lz
alias nō possit ꝓcipe. vt. l. iulian⁹. ff. si
fructib⁹. ꝺe act. empt. Rñdeꝝ sc℈ ali
quos ꝺ vēditoꝛ locare fundū vēꝺito
ēptoꝛi certo p̄tio ꝺonec vēditoꝛi p̄nū
vēꝺitiõis solutū fuerit ꝑ text. i. l. sicut
ēptio. ff. j. cū. l. seq. q̄ icipit. cū vēꝺere fu
ꝺū. ff. loca. vbi ē ꝺe hoc casus aꝺ lr̄am
⁊ erit vtilis ista locatio vēditoꝛi q̄ aꝺ
tria. Primo q̄tū aꝺ pēsionē. Sc℈o qꝺ
ipse locatoꝛ iꝺēq̃ vēꝺitoꝛ nō obliga
bit ipsi ꝓꝺuctoꝛi: ℑz ꝓꝺuctoꝛ locatoꝛi:
vt est tex. in. ꝺ. ff. j. qꝺ ꝺeclaro nā licet
alias locatoꝛ sit obligat⁹ aꝺ eroneratiõē mercedis si res locata pereat vel
fruct⁹ ꝓꝺuctoꝛ ꝓcipe nō pōt. vt. l. si vno.
ff. itē cū qꝺā. ⁊ ibi plene ꝑ Bar. ⁊ ꝺoc.
ff. lo. ⁊ in. l. ex ꝺucto. ff. si vis tēpestatis. ⁊i. ff. ℑz si labes. ⁊ in. l. si merces. ff.
vis matoꝛ. eo. ti. ⁊. c. ꝓpter sterilitatē
⁊ ibi p canonistas. ex ꝺe loca. cū si. cuz
hoc casu. cū res vēꝺita ⁊ locata sit eis

ꝓtoris eiusꝺēq̃ ꝓꝺuctoꝛi vēꝺitoꝛi iꝺē
q̄ locatoꝛ nō erit obligat⁹ aꝺ eroneratiõnē mercedis si res locata piret vel
aliter ꝓꝺuctoꝛ ꝺānum passus fuerit. ⁊
post pfectā vēꝺitiõnē oē cōmoꝺū ⁊ in
cōmoꝺū spectat aꝺ emptoꝛē. vt. l. necessari o. in p̄n. ff. ꝺe peric. ⁊ cōmo. rei.
ven. Tertio q̄ nec ēt vēꝺitoꝛ iꝺemq̃
locatoꝛ teneāt aꝺ rē tꝛaꝺēꝺā ⁊ vti frui
possit. vt. l. cū vēꝺerem. ff. loca. ⁊ istas
ꝺuas vltimas vtilitates ponit glo. in
l. sicut ēptoꝛ. ff. j. ff. loca. ⁊ est rō secūꝺū
Bar. ibi: q̄ illa pēsio magis ꝺebet ꝺe
p̄tio q̄ꝺ sibi nō soluit q̄ ꝑ re. vt not. in
ꝺ. l. si vno. ff. itē cū qꝺā. ff. loca. ⁊ ita vi
ꝺi obseruari hic paꝺue. Et aꝺuerteꝺ
ꝺicta cautela ꝓcꝺeret ꝺe iure ciuili
ſm tpa ff oꝛ. sc℈ q̄ aꝺhuc nō erāt vsu
re ꝓhibite: sed cum hoꝺie vsure sint
ꝓhibite pagina vrtiusq̃ testamenti ⁊ ꝺe iure canonico. in. c. q̄ in oīb⁹ ꝺe
vsuris ⁊ in toto illo ti. ⁊ in. vj. ⁊ i cle. et
ꝺe iure ciuili hoꝺie. vt in auc. aꝺ hec.
C. ꝺe vsur. ⁊ not. in. l. cūctos pp̄los. ꝺe
summa tri. p ꝺicta cautela nō ꝓcꝺeret: q̄ ꝺctā locatio ꝓtineret i se vsurā
siue vsurariā ꝓauitatē. naz ex q̄ erat
res vēꝺita ⁊ habita fides ꝺe p̄tio. ⁊ tra
ꝺita trāslatū erat ꝺñiū in ēptoꝛē. vt. l.
in traꝺitiõib⁹. C. ꝺe pac. ⁊ isti. ꝺe re. ꝺi
ui. ff. p traꝺitionē. ⁊ iō ꝺe re sua pēsionē soluere nō teneāt. ⁊ si solueret esset
vsura. nā vna ē rō pcipalis q̄re i mutuo vsura est. pḣibita: q̄ ille q̄ recipit
mutuū si aliq̄ꝺ solueret vltra solueret
ꝺe re sua vel pp rē suā ⁊ iō ꝺ. q̄cq̄ accidit sorti vsura ē. vt. l. rogasti. ff. si tiꝺi ꝺero. ff. si cer. pe. ⁊ in. l. si tibi. x. milia. ff. ꝺe pact. Un pp hoc nūq̃ vtaris
ista cautela: ℑz pōt vti alia: vc℈ q̄ tuvē
ꝺas ꝑ iꝺuiso tātā partē rei quātam
capit p̄tiū qō soluit. aliā partem reti
neas ⁊ ꝓtesteꝝ qō nō itelligaāt trāslatum aliq̄ꝺ ꝺñiū in ēptoꝛē ⁊ illā parteꝫ
loces eiꝺē ēptoꝛi cū pacto q̄cūq̃ ꝺabit tibi resiꝺuū p̄tiq̄ qō hr̄ ꝑ vēꝺita vl
qō teneaꝛis sibi ꝑfacere instrm vēꝺitionis: ⁊ hoc erit vtile: q̄ nō poterit p creꝺitoꝛes ēptoꝛis tibi auferri añg̃ solua
t tibi p̄tiū ex q̄ ꝺñiū remāsit penes
te vl potes ei ꝺictam partē non ven
ꝺitam locare aꝺ partem tanq̃ colono partiario. Uel tertio potes facere
pactū qō ꝺeductis exp̄ēsis teneāt tibi
soluere fruct⁹ vel ℈tum interest tua q̄
iste est vn⁹ ꝺe casib⁹ in qb⁹ p̄nt peti fructus ꝺe re alicui⁹. vc℈ q̄n nō ē solutuz
p̄tiū. ⁊ no. gl. in. c. q̄sit⁹ eē ꝺe vsuris. ⁊
est casus ibi. ⁊ ꝑ Bar. ⁊ ꝺoc. C. ꝺe acti.
ēp. in. l. curabit. ℑz istō vltimū ē ꝺifficile sicut ꝺifficile est ꝓbare interesse: vt
l. unica. C. ꝺe sen. que pro eo qō interest
ꝑferunt. ⁊ hr̄ in. l. ij. ff. ff. ꝺe eo qō loco cer. Unꝺe modus p̄nⁱ retinendi
ꝺominiuz ⁊ locāꝺi melior est.

Cexxvi.

¶ Cautela pro fideiussore conducentis ꝺomum.

Ule qui fi
ꝺeiussit p scholari q̄
ꝺuxit ꝺomū vr̄ ꝺe fide
iussisse nō solū ꝑ pen
siõe ꝺom⁹: ℑz ēt ꝑ mafsaritijs fractis vel cō
sumptis: vt p Bar. in. l. cōmissi. ff. ꝺe fide
iussores sc℈m vnū itellectū gl. ibi. ff. ff.
ꝺe fideiusso. ⁊ ibi tz Jud. ꝺe ro. i suo singulari. ccccxxv. ⁊ iō sit caut⁹ fideiussor
si vult teneri tm ꝺe pēsiõe qō illō exp̄
mat alias in ꝺubio tenebitur in totū
vt. ff. ꝺicti. Cexxvii.

¶ Cautela ℑ fideiussoꝛē carcerati vt
ēraꝺ penā ℈tumacie teneatur.

Uiꝺam fide
iussit pro carcerato ex cā
criali q̄ postea ꝺēnat⁹ ē.
ex q̄ nō soluit. j. certū tp̄s
puta. viij. ꝺiez̄ i curreriꝫ i
penā q̄rti plurz̄ ipsi⁹ ꝺēnatiõis sicut
icurrūt cōik ꝺēnati i arēgo in ciuitatib⁹ subꝺitis ꝺñio venetoꝝ an fideiussoꝛ erit obligat⁹ in illo q̄rto pluri. Ꝺicas q̄ nō iꝺē si icurreret maioꝛē penā
ꝓpter suā negationē q̄ ꝺe illa maioꝛi pena fideiussoꝛ nō teneāt. ⁊ est rō q̄
illa pena q̄rti pluris sine augēꝺi ꝓp̄
negationē nō ē pēa ꝺelicti p̄ncipalis
ꝑ q̄ fideiussit ℑz ē pena ℈tumacie vel ne
gatiõis ꝑ q̄ nō itercessit fideiussoꝛ: vt
est casus in. l. fi. ff. ꝺe fideiuss. ⁊ in. l. j. ff.

Universidad de Deuto Biblioteca

de fideiuſ. ⁊ i. l. j. ff. de in lite iuran. ⁊ ibi hoc not. bar. ⁊ doc. ⁊ iō ſit cautus iudex ſcōm eū ſi vult qō ad hoc ēt fideiuſſor teneaꝛ q᷑ ſcribi faciat qō fideiuſſit nō tm̄ ꝓ pena delicti ſed ꝓ pena ꝓceſſus qꝛ cū pena negātis vl᷑ ꝓtumacie ſit pena ꝓ ceſſus fideiuſſoꝛ tenebi tur. vt no. bar. no. in. l. j. ff. de i lit. iurā. ⁊ ibi per doc. ⁊ ꝑ Ange. de are. in ſuo trac. maleficiorū. in gl. in ꝛ. de qb⁹ Ant. fide iuſſit et de hac materia vide ēt bar. i. l. qro. i ꝑn. ff. loca. et pleni⁹ i. l. ij. ff. de pub. iud. ⁊ an fideiuſ ſoꝛ i dubio videaꝛ iter cedere ēt ꝓ ſuris. vide ter. cū gl. ⁊ doc. ⁊ bar. in d. l. qrq. i ꝑn. ⁊ ꝑ gl. Cy. ⁊ doc. i. l. fideiuſſoꝛ. C. de fideiuſ. ⁊ c. ꝓſtitut⁹. ix⁹. accēſſiones. extra de fideiuſ. ⁊ ibi per doct.

l. ij. vbi ēt vide ꝑ. d. Alex. poſt ꝛp̄z Bar.

¶ Cxxviij.

¶ Cauk. ꝑ ffrib⁹ qñ vn⁹ eoꝝ emit rē ex cōi pecu nia quod hoc dicatur i inſtrumento.

SJ vn⁹ ex fratrib⁹ emit fūdū ꝑ ſe ⁊ fra tre ſuoꝝ in inſtrumēto ꝓtineꝛ qō pre tiū numerauit emēs vl᷑ dictus venditoꝛ confeſ ſus fuit habuiſſe et re cepiſſe a dicto empto re nec ꝺz de eiꝰ ꝓpꝛ pe cunia vel etiā de com muni in dubio intelligi tur de pecunia ſoluen tis ꝓpꝛia ita q᷑ ab alio fratre poteſt repetere ꝑtem fundi ſi vult. vt ē caſus no. i. l. ij. C. ꝓ ſoc. ⁊ ibi hoc bar. bal. ⁊ idē no. Bar. i. l. ſi patruꝰ. C. ꝯmunia vtriuſq᷑ iudi. ⁊ i. l. tytiū ⁊ meuiū. i. ℌ. altero. i ꝓin. ij. col. ff. de admi. tu. ⁊ iō ſitis cauti q̄ hērtis frēs vel pa truos i cōione bonoꝝ qō ponaꝫ i inſtro qñ vnus tm̄ ſoluit qō ꝓtiū ſoluit ꝺ cōt pecunia. ita ꝺt bal. in. d. l. ij. ⁊ ꝺt hoc ēē no. perpetuo qꝛ valebit tibi mille aureos. ⁊ circa hoc videꝫ Bal. in. l. cū duo bus. ℌ. ſi fratres. circa ꝓin. in gl. vñ de facto accidit qō duo fratres. ff. ꝓ ſo.

¶ Cxxix.

¶ Cautela qūo heres teneaꝫ ſoluere legatū ēt ſi in teſtamēto nō iteruenerint. vij. vel in codicil. v. teſtes.

LEgata cōi ter relinquunꝫ in teſtamēto in q̄ reqꝛunt vij. teſtes. vt. l. hac cō ſultiſſima. C. de teſta. vel in codicillis i q̄b⁹ qnq᷑ teſtes dñt iteruenire. l. ſi. C. de co dicil. ⁊ eſt magnuꝫ dubiū nunq̄d duo teſtes ſufficiāt ad ꝓbādū teſtamētuꝫ vel codicillos anꝺo reqꝛanꝫ ſeptē vel qnq᷑. vt hꝫ ꝑ gl. oꝛ. in. l. ij. C. de bo. poſ. ſe. tab. ⁊ ibi ꝑ oēs doc. ℌz tu potes adhi bere hāc cautelā qō duo tm̄ teſtes ſuf ficiāt ad ꝓbādū vcz qō qñ teſtator fa cit teſtamtū faciat ſibi ꝓmitti ab here de de ꝓſtādo legatū legatario. nā tūc tale legatū tranſit in vim contractus ſm Bar. no. in. l. nemo. in ꝓin. ff. de le ga. j. q̄ allegat ad hoc. l. ſi. C. ꝺ fideiuſ. ⁊. l. qdā. ff. de here. inſti. ⁊ in. l. ſpadonē. ℌ. j. ff. ꝺ exc. tu. nō eſt mirū: qꝛ ēt ℑcꝰ pōt fieri in teſtamēto. vt eſt gl. not. in l. heres palā. ℌ. ſi. ff. de teſta. ⁊ eſt alia ſimilis in. l. hec ꝓnr. ℌ. ſz cum emolu mentū. ff. fa. er. ⁊ effectꝰ hui⁹ cōtractꝰ erit: qꝛ ꝑ duos tm̄ teſtes ꝓbari poterit ſit cut ꝓbantur cereri contracus: vt. l. vbi numer⁹. ff. de teſti. cum ſi. ⁊ vt tol laꝫ oīs dubitatio facias qō in inſtrumēto heres ꝓmittat teſtatoꝛi ⁊ notario ꝓnti tāℭ publice ꝓſone ſtipulāti⁊ recipiēti nom̄e ⁊ vice ipſi⁹ legatarij ſi ē abſns vl᷑ ſi ē ꝓns ꝓmittat ēt ipſi legata rio. ⁊ hoc dico vt tollaꝫ dubiū aꝫ teſta

tor poſſit legatario ſtipulari. vt habeāt in. l. ſtipulatio iſta. ℌ. alteri. ff. de verb. ob. Et circa hoc videꝫ qō no. Bar. in. l. ſi quid. in ꝓn. teſtamenti. ff. de leg. iij. ⁊ vi de etiā Bal. in. l. eā quā. in. iij. col. ⁊ in l. ſi ex teſtamento. C. de fideicom.

¶ Cxxx.

¶ Cautela ꝑ ſecundo inueſtito de feu do qō ſit potioꝛ ꝓimo ſi ſecundus ha bet poſſeſſionem.

SJ dominꝰ in; ueſtiuit aliq̄ē de feudo cogit᷑ tradere poſſeſſionē vel q̄ſi illiꝰ feudi nec libe raꝫ ꝓeſtando intereſſe. caſus eſt i. c. ſi facta. ſi ꝺe feu. fue. ⁊ troꝛ uer. ℌz remediū ⁊ cautela eſt qō ꝺns nō cōpellaꝫ ꝓciſe ad tradendū poſſeſſio nē vel q̄ſi. vcz qō inueſtiat aliū ⁊ ei ſe cūdo inueſtito tradat poſſeſſionez: qꝛ ꝓtioꝛ erit excluſus ⁊ ſcōs erit potioꝛ ꝑ l. q̄ties. C. de rei vē. ſm Bal. ⁊ ita tz Ja. de alua. i. ꝺ. ſi facta. ⁊ idē remediū ꝓ cederet qñ ꝺns alienaſſet, feudū vni et poſtea alij. ⁊ ſcōo tradidiſſet poſſeſſio nē ꝓiꝰ ꝑ. ꝺ. l. q̄ties. ſm Bal. i. ꝺ. c. ſi fa cta. ¶ ℌz q̄ꝺ ſi vaſall⁹ vēdidiſſet duo bus. ⁊ ſcōo ꝓiꝰ tradidiſſet poſſeſſionē an tūc ſcōus ꝓferꝫ. Dicas q᷑ aut ꝓtio vēdidit cū ꝓſenſu ꝺñi. ⁊ tūc ꝓimꝰ ꝓfer tur ēt ſi ꝺns ſcōe vēditiōi ꝓſentiat. q̄a tūc nullū ius habeat ꝓſentiēdi. ar. l. q̄ tieſcūq᷑ ℌ. q̄ caiū. ff. de leg. j. ⁊ ita tenet Bulgarus no. i. ꝺ. c. ſi facta ꝑ qō limitaꝫ ꝺ. l. q̄ties. aut ꝓmo ꝺns nō ꝓſenſit: ſed ſcōo ſic. ⁊ tūc ſecundus ꝓferꝫ indiſtincte: qꝛ ꝓma alienatio facta ſine cōſenſu ꝺñi nullū ius tribuit. ⁊ in. c. j. de phi. feu. alie. ꝑ Lota. ⁊ in. c. j. de ꝓhi. feu. alie. ꝑ Fede. cum ſi.

¶ Cxxxi.

¶ Cautela qua ſit ſecurus emens fundum dotalem.

QVi vult eme re fundū dotalē q̄ ꝓhibi tus ē alienari. ⁊i to. ti. C. de fun. do. ⁊ inſti. q̄. mod. alie. ℌz vel nō. i ꝑn. cū ſi. ℌz q̄ erit cautela vt emptoꝛ ſit ſecurus vel qō ſaltē ꝓtiū non amittat. Aliq̄ ꝺi cūt q᷑ ſiue vxoꝛ vēdat ſiue marit⁹ ꝺz ad hiberi fideiuſſoꝛ q̄ erit obligatus ex q̄ iſta ꝓhibitio alienatiōis rei dotalis ē fauoꝛ mulieris nō viri. ℌ. obligabiꝫ fi deiuſſoꝛ. vt. l. ſi q̄s. C. de ꝓdi. ⁊mino. et hoc ℌz Cy. i. l. ſi ꝓdiū. C. de iure do. ℌz aduertere qꝛ qñ iter ꝑtes nō ℑhiꝫ obli gatio nō ſubſiſtit ēt fideiuſſoꝛia. vt. l. cū ler. ff. de fideiuſ. vt no. i. ꝺ. l. ſi ꝓdiū. ⁊ iō alij dicūt q᷑ cautela ē vt vxoꝛ nō vēdat qꝛ nō tz datio fideiuſ. ꝑ ꝓdicta ſz vēdat marito: qꝛ tūc eiꝰ fideiuſ. idiſtincte te nebiꝫ: qꝛ q̄ ad eū nō eſt ꝓhibita alie̊a tio cū ter. nō ꝓhibeat fauoꝛe mulieris vt eſt ter. iſti. q̄ alie. ℌz vel nō in fine ꝓn cipū ⁊ ita ītelligi ꝺz q᷑ no. Bar. i. ꝺ. l. cū ler ſm Bal. i. ꝺ. l. ſi ꝓdiū q̄ dicit q᷑ iſta ē ꝛitas alij ponūt tertiā cautelā vcz qō nō iteruenīat fideiuſ. ℌz aliꝰ terti⁹ q̄ ſe obliget ꝓncipaliꝛ ⁊ ſolidū cuiꝰ obligatio erit valida ex q̄ illa obligatio non erit acceſſoꝛia. ⁊ iſtā ēt tz bal. i. ꝺ. l. ſi ꝓdiū. dicēs q᷑ ſm eū ceſſat oīs ſcrupul⁹ ⁊ ſi dicaꝫ nōne marit⁹ vēdēs teneꝫ de euictiōe ⁊ pena dupli ſi in iſtro vendi tiōis apposita ſit. vt i to. ti. ff. de euic. ⁊ marie in. l. j. ⁊. ij. Rñdeꝫ q᷑ nō teneꝫ qꝛ qñ ℑcꝰ ſit ℑ legē ſicut ℑcꝰ nō valet q̄ eſt ꝓncipalis ita non valet ꝓmiſſio de euictiōe vl᷑ pena q̄ ē ius acceſſoriū. vt ē gl. ſingl⁹ ℑ. l. ſi patiēs. ℌ. ſi ꝓfonū. in ꝛ. fauiana. añ ſi. ff. ſi q̄ in frau. pa. ⁊eo dē mō nō valeret ꝓſtitutū ſiue ꝑactū ſi eēt apposita i inſtro vēditiōis. vt dicit Bal. i. c. j. añ ſi. in ti. de feu. da. iuicē le gi. cō. in vſi. feu. ⁊ itellige ꝓdicta q̄n ℑctus eſt ℑ legē vt dixi. ſecꝰ ſi etiā ꝓter legē. qꝛ tūc nō valeret ꝓmiſſio ℑz ℑcꝰ ꝓncipalis. valeret tm̄ pena apposita. vt l. ſtipulatio iſta. ℌ. alteri. ff. de ꝛb. ob. ⁊ ita no. Bal. in. l. ſi q̄s in ꝓſcribendo. in ꝓin. C. de pac. quod bene no.

¶ Cxxxij.

¶ Cautela ꝑ vſucapiēte rē mobilem.

REs mobilis regl᷑ariter vſucapiꝫ trien nio. vt. l. vnica. C. de vſu cap. trāſfoꝛ. ⁊ iſti. ꝺ vſuc. i ꝓn. q̄ē ꝺ verū q̄n iteruēit

Universidad de Deusto Biblioteca

titulus ⁊ bona fides ⁊ possessio ꝓtinuata vt ibi. ff. ſi deficeret aliqꝺ: puta titulus nō ꝓscriberē minori tpe ꝫ ꝓscribūtur res imobiles. vt. l. fuū. cū ibi not. C. fami. er. ⁊ ibi hoc no. Ang. ⁊ no. q̄ dicit q. xxx. an. req̄runt ⁊ no. ēt in. l. nullo. C. de rei vē. ⁊ in. l. in fuoꝝ. q. tu scholaris sis cautꝰ si emis libꝝ pulcrū vt fieri facias publicū instrm emptionis ne deficias in ꝓbatiōe tituli cōp to libro apō aliū sine vitio: qz aks succūberes agēdo rei vēdicatiōe vel publicia nā iuxta no. i. ff. ſz iste ꝓ gl. ꝺoc. isti. de acti. ⁊ i. c. abbate sane. de re iudi. li. vi. etiā si ille apud quē est liber nihil docereꝫ de iure suo: vt ē casus no. i. l. ff. C. de rei vē. ⁊ idē i alijs ꝓtiosis ēptis. ⁊ loquoꝝ de ꝓtiosis emptis: nō qz idē non sit in alijs rebꝰ mobilibꝰ ēt minimis: ſz qz de minimis nō est curādū ex q̄ in eis nō pōt eē magnū ꝑiculū seu dānū. vt. l. ſeio. ff. de in integ. resti. ſz tu q̄ habes libꝝ alienū nō vtaris ista cautela qz eēt in perniciem anime tue ⁊c.

¶ Cxxxiij.

¶ Cautela qūo petitio hereditatis daꝫ cōtra possidentē titulo vniuersali vel singulari.

IEz petitio hereditatis nō deꝫ ꝫ titulo possidētē ēt titulo vniuersali rr. vt l. hereditatē. C. q̄. cau. cef. lon. tē. ꝓscri. ⁊ i. l. ij. C. de peti. hereditā. q̄ regula fallit in pluribꝰ casibꝰ de q̄bus p gl. ⁊ doc. i. ꝺ. l. ij. ⁊ i. ꝺ. l. hereditatꝫ. ⁊ p Bal. i. l. ff. C. ō edic. di. adri. tol. tñ vltra ꝓdicta ēdare aliū casuꝫ no. ⁊ singulare vꝫ. Pone qꝺ ille q̄ possidebat hereditatē vendidit ꝓtē suā: ⁊ sic quotā bonefidei ēptori: et sic trāstulit ꝺñiū p illū titulū: tūcego q̄ ꝓtēdo me heredē potero agere petitio ne hereditatis ꝫ istuꝫ emptorē ꝺūmō agā ad singulas res nō ad ętā q̄ possuꝫ: vt. l. lꝫ minimā. ff. de pe. here. quia iste q̄vēdidit hereditatē nō vꝫ trāstulisse ꝺñiū in q̄libet re de p se: ſz soluꝫ. ius hereditariū vꝫ eē trāslatū. vt no. i l. ij. C. de here. vel ac. vē. facit. l. eū qui edē. in ꝓn. ff. de vsur. ⁊ l. l. ij. ⁊ q̄ ibi nō. C. de euic. ⁊ ibi hoc exꝑsse no. Bart. in ꝓn. q̄ dicit qꝺ ille q̄ vēdidit hereditatē. ⁊ idē i quota nō vꝫ vēdere singulas res ſz ius hꝝditatis. ff. de re iud. l. hereditas. ⁊ idē tꝫ ibi Saly. i ꝓnc. facit ēt qꝺ no. bar. in. l. j. ff. de leg. j. i illa. q. an trāseat ꝺñiū rei singlaris q̄ legatū ē singulare ⁊ q̄ possit agi ad singlas res petitiōe hꝝditatꝫ vꝫ eē casus ꝫ aliꝰ in. ꝺ. l. ij. in fi. C. ō pe. here. ibi singulariū rex iteruenit ⁊c. ſ. pe. here. vt cōueniat ꝓdictos ex tit. Ex q̄ no. cautelam q̄ qꝺ possidet tit. vl̄i res hꝝditariaꝫ nō possis agere ꝫ eū petitiōe hereditatis ad totā vl̄ ad quotā: tñ agas qz agere potes ad singlas res petitione hereditatꝫ: qꝺ est valde singulare: qz iste agēs nō teneꝫ agere rei vēdicatiōe ⁊ sic nō grauabiꝫ i onere ꝓbādi ꝺñiuꝫ qꝺ eēt sibi difficile. vt. l. cū res. ⁊ ibi no. C. de ꝓba. Et sufficit sibi agēdo petitiōe hereditatꝫ ꝓbare q̄ ille res fuerūt de hereditate tpe mortꝫ testatoris vel ꝺefūcti. vt. l. ⁊ tm̄ de pe. here. q̄ erit sibi valde facile ⁊ vtile. Pro ista opinione adduco istā rōnē: qz si est vex qꝺ nō cēseꝫ ille hꝝe tit. in reb⁹ ꝓticularibꝰ q̄ emit totā vel quotā hꝝditaris. g̃ agēs petitiōe hꝝditatis ꝺz hꝝe meliora ⁊ potiora iura. ⁊ sic agere poterit p no. i. ꝺ. l. ij. Sz ter. i ea. l. ij. nihil vꝫ ꝓbare qz cū ꝺz i lr̄a iure q̄riꝫ ꝺz intelligi fm gl. ibi rei vēdicatiōe ñ petitiōe hꝝditatꝫ. nā in filiꝰ legis tert. loquit ꝺe titulo singlari. g̃ nō pōt loq̄ ꝺe petitiōe hꝝditatis: qz illa nō daꝫ ꝫ titulo possidētē res titulo singulari. ſz p rōnē quā statim ꝺixi credo ꝺici posse illā eē veraz. Sed aduerte qz ista cautela vꝫ posse ꝺestrui ex alio capite. nā vꝫ qꝺ possit ꝺicere reꝰ cōuētus: volo qꝺ tu agas ꝫ me ad singulas res pluribꝰ iudicijs. qz interest mea ne ꝺistrahar p plura iudicia. vt. l. ne plꝰes. ff. de exercito. ⁊ no. p Bar. ⁊ doct. in. i. quidā estimauerūt. ff. ſi cer. pe. ⁊ p Bar. ⁊ doc. in. l. in ꝓmodato. H. ꝺuobus. ff. cōmo. ⁊ in. l. scire ꝺe bemus. ff. de ꝝ. obl. Sed tu ꝺicꝝ ꝓdicta cā procedit indistincte qñ nō opponeretur a parte, vt totū poteret. Item pōt ꝺici q̄ etiā nō posset opponi a parte conuēta: qz ꝺicta oppositio vt totuꝫ peteret ḥz locū qñ actor totū petere ēpt sed ibi nō posset totū petere vt in casu nostro ꝺicim⁹ qꝺ sibi nō posset opponi talis exceptio ⁊ hoc i simili vꝫ Bar. in. ꝺ. H. ꝺuobꝰ vbi ꝺicit qꝺ si suꝫ vēditor tuꝰ in magna q̄tātate ⁊ iuꝺex nō posset cognoscere nisi ad. xxv. ad hoc vt iuꝺiciū valeat. ⁊ idē tꝫ Matthe⁹ de matheselanis in notabili. cxvj. qꝺ incipit no. qꝺ si ex centū ⁊c. posset etiā heres petere oēs res singulariter ⁊ i vno ⁊ eoꝺē iuꝺicio. ⁊ sic cessabit ꝺicta oppositio. quod bene no.

¶ Cxxxiiij.

¶ Cautela ad obuiandū fraudibꝰ emptoris nolentis soluere venditori.

MAlti emptores solent vti fraudibꝰ q̄ñ nolūt soluere ptiū vēditori q: supponūt vnū tertiū q̄ moueat litē ipsi emptori de re empta ⁊ hoc faciūt ad finē vt nō teneanꝫ soluere ptiū. vt. l. si post pfectā. C. de euic. Sz est cautela ꝫ eos vt deferak iuramētū ipsis ēptoribꝰ: qꝺ nō submiserūt illū tertiū ad litigādū. ar. glo. i. l. at q̄ natura. H. cū me absente. ff. de neg. gest. ita tꝫ Jo. ō pla. isti. de exc. tu. fm Ang. in. l. pe. H. stipulatio. de ꝝ. ob. Jsta tñ cautela nō ē multū bona. qz facile iuraret ad sui fauorē meliora tñ est qꝺ alleget iudici aliq̄ presumptio ꝫ emptorē: qz iuꝺex eā poterit arbitrari. ar. l. si fideiussor. ver. in alio federit q̄ satisꝺa. cog. ⁊ ita tꝫ Ang. in. ꝺ. H. stipulatio.

¶ Cxxxv.

¶ Cautela contra emphiteotam qui non soluit canonem quod possit purgare moram.

IAscis qꝺ emphiteota nō soluēs canonē infra biennium cadit a iure suo. vt. l. ij. C. de iure emphiteo. pōt tñ purgare morā. vt. c. potuit de locā. ſz est cautela vt nō admittak ad purgāꝺū morā q̄ ꝺns statꝫ elapso biennio prestet etiam absente emphiteota qꝺ nō intēꝺit ipm hꝝe amplius ꝑ libellario: qz tūc non pōt purgare morā nisi celeri satisfactiōe. aks eīm nō facta ꝓtestatiōe credo q̄ possit purgare morā ⁊ sic intelligo. c. potuit.

¶ Cxxxvj.

¶ Cautela ꝑ debitorē qui nō pōt ꝓbare solutionem: qz soluit in secreto.

SI debitor soluet in secreto ⁊ cū itez cōuenieꝫ non pōt ꝺe solutiōe ꝓbare quo ꝫ subueniet sibi qñ creditor deferet ei iuramentū vt iuret an sit debitor suꝰ vel nō. ꝺicit Jo. de Jmo. no. i. c. cupientes. ſ. gl. i ff. malignantiū ꝺe elec. in. vj. qꝺ sit cautꝰ debitor in tali casu q̄ iuret hoc mō qꝺ nil ꝺebeo tibi ꝑ qꝺ ſz obligatꝰ tibi: qz tūc saluat ꝓscientiam suā pro quo etiā vide Arch. iij. q. j. nullus. qꝺ esset singulariter no. fm ꝺñi. i ꝺ. c. cupientes. caueat ēt debitor ne iuret. qz sibi nō crederēt ex quo videret fateri ꝺebitū teneret. ar. l. i. ij. H. j. ꝺe iura. calū. posset ēt debitor sic iurare qꝺ si mihi mutuasti tibi restitui fm Jo. ō imo. vbi H. qꝺ singulariter no. quia est quotidianum. ⁊ ad hoc vide glo. ꝺoc. in. l. si quidem. C. de excep. ⁊ Bald. in. l. quinquaginta. ff. de proba.

¶ Cxxxvij.

¶ Cautela q̄ qꝺ possit conuenire fide iussorem vel possessorez pignoris et iā principali debitore non excusso.

IHo do tibi vnā singularē cautelā vt posses conuenire fideiussorē vel pignoris possessorē etiā principali ꝺebitore non excusso. ꝺebet eīm regulariter fieri excussio. vt aut. hoc si debitor. C. de pigno. nisi esset ñūtorium qꝺ principalis non esset soluendo. vt. l. fi. ff. si cer. pe. ⁊. l. ꝺecē. ꝺe ꝝ. ob. vel nisi esset potens vel in loco inexpugnabili fm Bar. in. ꝺ. l. fi. Quādo autē nō esset notoriū vtaris hac cautela: videlicet qñ agis cōtra fideiussorē vel possessorē: ⁊ ille excipiat ꝺe non facta excussione

principali tu non replices qđ sua non interest fieri excussionē: qz ꝓncipalis nō est soluēdo.nā tenet indiciū cuz ille recipiēs nō audiť.gl.est singularis.i.l. nisi hoc actū.ibi aliꝫ dicūt ꝛc.ff.de pac. ſm Ang. q̄ ponit hanc doctrinam. in l. si quis ꝓ hac .ff. si quis omiss. caꝛ testa.

Cexxxviij.

¶Cautela ꝓ muliere consentiente alienationi dotis cum iuramento.

QUando vꝛoꝛ cōsentit alienatōi reꝝ dotaliū fiende p maritū suū ꝛ iurat nō ꝫuenire caute la est q̄ ꝓpareat filius ꝛcōtraueniat tali cōtractui qđ illud iuramentū mꝛis nō afficit heredē:ita dicit Bar.ꝛ Ang. in.l.q̄ sup.ff.de adqui.her.sed tu adde no.in.l.gñaliter.in ꝓin.C.de re. cre.ꝛ Bal.in auť.sacramenta puberuꝫ.C.si aduer.ven.

Cexxxix.

¶Cautela q̄ ambasiatoꝛ non petat restitutionem in integrum.

AMbasiatoꝛ nō petat restitutionē in integrū: qz abfuit cā rei pub. qz nulla resp.vocať nisi romanoꝝ: sed petat edicto gñali si q̄ milꝫ iusta cāvidebiť. ita no.An.in.l.cum quidā.in fi. ꝓinc. ff.de acquiren.pos.

Cexl.

¶Cautela ad petendum fideicommissum.

COmmunis opinio est glosse ꝛ docto.qđ lz fideicōmissuz possit peti p ꝓcuratoꝛē.vt hꝛ in.l.qui ita ff.ad trebel.per glo.et bar.in.l.restituta.in ꝓin.eo.tit.ꝛ in.l. si mulieres ex asse.ff.de iur.do.ꝛ in.l.si stipulatus ita fuerit.ff.de verbo.obligā.tamē ꝓ ꝓcuratoꝛē in reꝝ suā peti non pōt.vt no.in.d.l.qui ita.ar.l.ꝓ diuersas.C.mā.tñ cautela est qđ emens fideicōmissi ex quo non pōt illud petere ab here de.i.qz heredē cōuenire nó pōt ad hereditatē q̄ tenet alteri a quo ipse emit restituere p fideicōmissuz ꝓ predicta cōueniat illū heredez ꝓ suo interesse.ſ. qz restituat fideicommissario ꝛ postea in ipsuz transibunt oia venditoꝛis.i.fideicōmissarij. cui sit facta restitutio. ita singulariter dixit Bald. in.l. pe.C.ad trebel.

Non pōt. De hoc an cessiōs riꝰ possit cōuenire hꝛdē vt si bi restituat heredi tatē vide ꝓ angel.ꝛ Jmol. i.l. iulianꝰ.ff. vtrū.ff.ad senatusc. trebellia.

Cexlj.

¶Cautela ad contrahēdum cum tutoꝛe.

CYnꝰ. i.l. post mortem .ff. tutoꝛ ff. qñ ex fa. tu. dat cautelā qđ volēs cōtrahere cū tutoꝛe faciat illū obligari tutoꝛio nomine et suo quod bene nota.

Cexlij.

¶Cautela ꝓ emēte ab executoꝛibꝰ testamenti.

TEquiemis ab executoꝛibus testamenti rē hereditariam sis cautus quod petas ab herede vendi tionem tibi factam rati ficare. qz heres ad hoc cogatur secunduz Bal. not.in autenti. si captiui.in ylti.col.C.de epiſ. ꝛ cleri.

Cexliij.

¶Cautela qūo tutoꝛ dꝫ facere finita tutela.

NOta pulcraz cautelā doctoꝝ.i.l.vt vis. ff.ō iud.vꝫ qđ finita tutela petat eligiarbitros q̄ iudi cēt ꝛ cognoscāt an ipe remanet ꝺbitoꝛ pupilli vꝫ nō:qz si arbitri declarēt cuz nihil debere pupillo nō pōt ampliꝰ cōueniri ad aliq̄d.

Cexliij.

¶Cautela ꝓ illo q̄ matrimoniuz per metum contraxit.

TEmpoꝛe meo duo scholares padue ambodeꝛliuio fuerūt cōpulsi despōsare suas amasias cū eis repti i domo aysanguineis minātibꝰ eis ꝛc.ꝓ qđꝰ est casus. in.c.cū locū de spō. Sz ꝓ eis erit optima cautela qđ iueniāt etiāvnū testē q̄ deponeret de metu.qz lz alij plures testes deponāt de volūtate magis creditur illi soli.ita no.dicit Bal.i.l.observare.§.pficisci.l.xiij.q.ff.ō offi.pcōsu. ꝛlega.do.Jo.pō.i rubrica de arbi.i.vj. col.post Jnn.i.c.cuz sup.de re iu. Hec refert an metꝰ ꝑcesserit añ tps Jctus mꝛimōij.ꝓ no.i.l.j.§.q̄ honoꝛāde.ff.q̄. re.ac.nō dať.ꝛ per Bart.in.l.fi.ff.si qs ali.tes.ꝓhi.et per Bal.l.j.C.eo.

Cexlv.

¶Cautela ꝓ ecclesia litigante.

SUnt cautele ꝓ ecclia litigāte si forte ꝓlatꝰ suꝰ a iudicio repellať.ꝓia ē qđ ipa eccl'ia ꝓpareat:qz admitti dz. Scđa cautela ē:qz deť curatoꝛ capitulo vꝫ ipsi eccl'ie ꝓ not.in.c.fi.v.q.iij.ꝛ.c.edoceri.de rescript.ꝛ ita dicit Jo.an.in.c.j.q. col.de rest.in integrum i.vj.in nouella.

Cexlvj.

¶Cautela qūo examinabitur testis infirmus.

SCis enim qđ infirmus ꝓp mortz cogitationē turbať ꝛ ꝑsumit ꝛ memoꝛ.vt.l.hac ꝓsultissima ꝛ.hac cū humana fragilitas. in ꝓin.C.q̄ testa.fa.pos.ideo dicit ibi Bald.quod tunc testis non debet examinari.vñ est cautela q̄ examinetur.in ꝓinc.qñ incipit infirmari.ꝛ ita ꝓcedat qđhꝛ in auť.si diť.C.de testi. Cexlvij.

¶Cautela qūo res data insolutum efficiatur salua creditoꝛi.

STmagna q.si res data in solutuz euicať qūo fit insolutū creditoꝛi an ꝓmeua actiōe an ꝛo de euictōe de quo hꝛ i.l libꝛa.C.de sen.ꝛang. ibi.lz.d.Pe.dat aliā cautelā post gl.q̄ sp in datiōe isolutū appōať patū q̄ nō recedať nec recedi ſtelligať a ꝓpꝛi cōtractu si cōtingat rē insolutū datam euinci.nā tunc succurratur ſibi veteri actiōe.qđ bene no. in practica. ¶De iure cōi filiuſſa.nō poteſt testari nisi de castrensi vꝫ quasi.vt.l.fi.C.qui test. fa.pos.vel non.non auť de aduenticijs in qbus pater habet vsufructū. c.penult.eo.ti.ꝛ.l. cū solum.§.filijs. C. de do.q̄ libe. Sed cautela est qđ pater ipsum emancipet quo ad illum actum testandi tñ.qđ not.singulariter Bart.i.l.j.§.etiā filij.ff.ad trebel. lz bal. contra et male secundū doc.in.l.senium.§.fi. C. qui test.fa.pos.

Cautelaq̄ luter filiuſ fa. testari poterit.

Cexlviij.

¶Cautela contra ꝑdētem instrumentū vt eiꝰ amissionez non probet per iuramentuz.

Regula est q̃ amissio instr̃i ꝓbat̃ p iuramẽtũ vt. l. fi. C. de fide instr. & d. Lud. põ. in l. q̃ties. i. v. col. ff. q̃ satisfacit Bal. & Pe. de pu. i trac. de societ. i. vij. pte. in. q. xiij. qõ ẽ vez nisi aduersari⁹ offerat se velle ꝓbare de ei⁹ falsitate: qr tũc nõ sufficeret ꝓbatio p iuramẽtũ fz Io. de prato q̃ ꝓsultꝰ facto ita rñdit vñ cautela ẽ qõ cũ qs petit sibi instrm̃ edi dicat se velle ꝓbar̃ ꝛ falsitate. quã tũc aduersari⁹ allegãs ꝛ ei⁹ pditione nõ audiet̃ volẽs ꝓbare per iuramẽtũ.

¶ Tu habes molẽdinũ i flumie publico sis caut⁹ qñ illꝰ corruit & nõ potes nisi post certũ tps illꝰ reficere vñ pone in in loco certa signa puta palos vel moles. i signũ veteris molẽdini & poterꝭ qñcũq; illꝰ reficere. vt p Bart. in l. ꝯmun⁹. ff. de flu. & p Ang. in. l. fi. ff. de vsucap. & p Bal. in rubri. ff. de re. diui.

Cclxix.

¶ Caute. p mlier q̃ vult emere aliqd.

Nota aureã cautelã p muliere q̃ vult emere et cũ pecunia mariti qꝰ in dubio presumitur. vt ꝓbat̃ in. l. q̃ntus. ff. de do. inter vi. & vxo. gr̃a euitãde p̃sumptiõis ꝛ turpi q̃stu. sit ẽm cauta qꝰ faciat qꝰ vn⁹ amic⁹ vel cõsanguineꝰ sibi det vel cõsignet tliã pecuniã in p̃sentia aliquorum quam ei claz ipsa det & deinde emat nam tunc cessat p̃sumptio in casu dubij: ita dicit Bar. in. l. cum opz in prin. in pe. col. C. de bo. que lib.

Ccl.

¶ Cautela q̃ per ynum testem ꝓbetur metus concordat. S. in rubrica de illo qui matrimonium &c.

Sufficit qvnꝰ testis ꝛõpõat de metu Zhẽtis iz i istr̃o dicat̃ qꝰ spõte fz Bal. & Lu. ꝛ ro. allegatiões tu vid. s. i. cxij. cautela.

Cclxj.

¶ Cautela pro illo qui habet domuz obligatã qr iz postea ꝓpter delictum venisset diruẽda nõ diruetur.

Nota cautela pro creditore cui iure pignoriz seu hypothece obligata ẽ domꝰ alicui⁹ q̃ cõmisit delictũ ꝓpter qõ domꝰ ꝓdicta ex statuto ciuitat̃ veniret diruẽda qr statutũ nõ intelligit̃ de ea q̃ sit alteri pignorata ita dicit Bar. to. Bal. & Ange. in. l. j. ff. ad syl. quod itellige verum nisi de fraude constet per no. in. l. post contractum. ff. de dona. vt puta cum iam intentionis esset delinquendi cum rem pignori dedisset.

Cclxij.

¶ Cautela quod melius sit producere vnum q̃m plures testes.

Bart. vo luit allegare Bal. in d. l. cũ opz i ꝓnc. i. ij. colũ. ꝓpe fin. ꝟ. qro. nunqd sit aliqõ remediũ &c. vbi tñ de hac cautela nõ multuz curat ipse Bal. vide eum ibidem.

Sis cautus tu quando producis testes ꝓ te vt priꝰ eos examies: qr forte si sunt singulares non producas nisi vnũ: quia sic poterit postea tibi iuramentum deferri in supplementum ꝓbationis quod nõ posses facere si plures produceres qui essent singulares ita pulcre dicit Bal. in. l. j. C. qui ac. nõ posset.

Cclxiij.

¶ Cautela q̃ testis nõ possit examinari ad futuram rei memoriam.

Tu poss i pedire ne testes fz te examinentur ad perpetuam

petuã rei memoriã cautela est qõ offeras incõtinẽti subire iudiciũ & velle litigare: ita singulariter no. Ang. i auk. de testi. & hoc col. vij. Et iõ qõ ꝺz in auk. si dicak. C. de testi. & in. c. qñ frequẽter. vt lite nõ cõtest. ꝺz intelligi qñ testes volũt recedere anteq̃ius possit cõtestari vel dubitaret de morte eorũ vel si esset tẽpꝰ feriar̃ q̃ agi nõ possit

Cclxiij.

¶ Cautela fz iudicẽ nõ admittẽtẽ exceptionez quo possit ab eo appellari.

Ste q̃ vult appellare sit cautus q̃ si iudex nõ vult admittere exceptionez fz ea nõ obst. ad vltertiora ꝓcedat tũc apellet. secꝰ aũt si iudex tacite vl̃ expresse nõ recipit exceptionẽ allegatã: fz tñ eã nõ admittit nõ ẽm tũc põt appellari & ꝓbat̃ in. c. dilecto. de ap. & ibi ꝓ doc. in. c. iter posito. eo ti. Ad idẽ est etiã alia cautela q̃ opponẽs exceptionẽ offerat se eã ꝓbaturũ incõtinẽti. qz si iudex nõ audiat ipz appellatiõe interposita iustificãt solũ. ꝓbãdo qõ se obtulerit incõtinẽti. ꝓbaturũ ter. est in. c. interposita i prin. & ibi p gl. i fi. & doc. de ap. Est etiã tertia q̃ qñ iudex exceptiõez nõ recipit tacite vel expresse nec eã admittit sed simpliciter dixit qõ dubitat et q̃ vult sup hoc hr̃e ꝯsiliũ vt sepe fit & sic iz in ꝓbis illũ obuciẽn. sit cautꝰ ille q̃ exceptionẽ opposuit vt reqrat iudicẽ certo interuallo tpis qr tũc si iudex aliter nõ ꝺclarat ꝑt appellari q nõ. añ ar. c. ij. de sup. negli. plo. fin but. no. i. c. dilecto. ꝺ appel. et Abb. sicu. in. c. intimasti. eo. tit. De alijs aũt cautelis circa hoc vide in Spe. in ti. de appel. ꝟ. q̃ liter. ver. in summa. in secunda parte.

Cclxiv.

¶ Cautela ad euitãdũ hereſim seu suspitionẽ & idẽ vide q̃ cũdẽ infra in principio nouarum cautelarum.

Sonum et vtile consiliũ est ꝓ illis q̃ aliqñ iculpãtur de hereſi vt ꝓtestent̃ maximeꝫ extremis se fuisse & esse catholicos & tenuisse & tenere fidẽ catholicã quã tenẽt doc. & ꝓdicat sacrosanctam ecclesiã romana et cũ eadem fide vixisse & mori velle & ꝓbat̃ q̃ hec ꝓtestatio sit vtilis & valida extra de sum. trini. & fide ca. damnamus. ꝑpe fi. & no. in. c. firmiter. eo. ti. nã & beat⁹ Hieronimꝰ idẽ fecit culpat⁹ ab inimicis. vt ẽ tex. not. no. xxxiij. q. j. hec ẽ fides & ita ꝺz Albe. de ro. C. ꝺ here. circa fi. sed tu adde ꝓdicte ꝓtestatiõi qõ quicqd credũt iõ credũt qr credũt ecclesiã sic credere & suã opinionẽ fidei ecclesie subijciũt qr ille nõ dicit̃ hereticus nec peccat ꝺmodo errorẽ suũ reuocet. vt singulariter no. Innocẽ. in. d. c. firmiter. i fi. & intellige errorem defendere quando pertinaciter defendit. vt dicit glos. not. xxxiij. q. iij. dixit apostolus. & vide gl. i. d. c. hec est fides & ista cautela est ẽt vtilis p aduocato vel ꝓcuratore q̃ velit defẽdere inculpatum de hereſi vt dicit Albe. de ro. in iij. parte. q. xxxij. & dicit se ita obseruasse in curia romana dũ defenderet coram summo põtifice ꝺsdaz Mediolanẽses inculpatos de hereſi.

Cclxv.

¶ Cautela pro illo qui est ꝓhibit⁹ aduocare vel ꝓcurationẽ exercere quomodo poterit exercere.

Ith multis casibus reperit̃ ꝓhibitũ p leges vl̃ statuta aut pacta q̃ ꝺs nõ possit postulare vl̃ ꝓcurationẽ exercere: fz remediũ ẽ si tu aduocat⁹ vl̃ ꝓcurator vis adiuuare aliqnẽ in predictis casibus vt mittas vnã cedulã iudici scriptã in q̃ sint allegatiões partis tue & q̃ hoc nõ venies fz legem vel statutum aut pactum. nam postulare seu aduocare vel ꝓcurare est i iudicio aliqd dicere. vt. l. j. ꝟ. ff. de postulatione. & ibi ꝓ doc. & l. paulus. & hoc ibi no. bar. ff. ꝺ litig. & idẽ fz Lud. de ro. in. l. j. in prin. ff. de ꝟb. ob. & ad idẽ facit qõ not. bal. i l. j. in pn. ff. de legi. vbi dicit q̃ si statutũ puniat loquentem cũ bãnito nõ cõprehendit eum qui mittit nuntiuz vel

epistolam sed ore ad os . et idē tenet Alb. de ro. in suo opere statutorum in j. parte. qō . clxvj. vbi tenet q si statutum prohibet doctores esse aduocatos in causis q per hoc non prohibēt facere allegatiōes in scriptis . ex quo no. tu scholaris q lz sit statutum vniuersitatis nostre padue q doct. nostri legentes non possint aduocare contra scholares tamen possunt in scriptis allegationes facere. Item est aliud remedium vt det consilium sed tamen in camera. quia hoc potest cum aduocare sit pandere desiderium alienum in iudicio. vt. l. j. §. j. ff. de postulatiōe. ꝛ ibi hoc no. bar. ꝛ doc. in. l. j. §. aduocatos. ff. de va. ꝛ extra cogni. vbi est optimus tex. cū gl. d̄ ista materia . Itē pōt esse tertiū remediū. nam potest cū iudice loqui et aliquid gratis impetrare a iudice. vt. d. l. paul⁹. in fi. ff. de litig. ꝛ hoc vult Bar. in. d. l. j. §. aduocatos. q doctores pusini q̄ hñt pacta cū ciuitate vt nō possint esse aduocati nō phibent a iudice aliq̄d gratis impetrare. et sic p̄supponit Bar. q in alijs duob⁹ remedijs p̄cedētib⁹ possit etiaz cū pecunia puta facer allegatiōes. et i camera p̄sulere ꝛ hoc credo verū licet Jud. de ro. dixerit in. l. j. j prin. d̄ ver. ob. q hocintelligit q̄n graris per. d. l. paul⁹ in fi. a⁹ sec⁹: q̄ in dictis casib⁹ nō d̄z p̄prie postulare et quo non prodit vel p̄cedit in publicuz exponendo causam vel desiderium sui clientuli. vt d. l. j. §. j. ff. de postu. nec ob. d. l. paul⁹. i fi. q̄ tibi nō loquit de phibito postulare sz de phibito se interponere alienis negotijs vel propijs q̄ plus ligatus est propter dignitatē legationis. ꝛ propterea dico q̄ licet ēpus vl cardinalis pp dignitatem non debeāt p̄sulere vel exercere officium aduocati tamen possunt pro amicis gratis p̄sulere per illum tex. et per. l. quisquis. C. de post. ibi non ad turpe compendium. et ibi sed laudis per eum argumenta querantur. et ad hoc audiui sepius allegare illū tex. per do. Flo. de bo. q̄ nor.

¶clvij.

¶Cautela q qui habeat forꝛa iudice quid iuris sit in causa anteq̄ sit iudex:

¶Autela q iudex coraz quo tua causa agitari debeat tibi faueat velit nolit. primo videas quando partes intendunt processum ad eum dirigere q preoccupes tempus et facias tibi cōsuli in causa illa mutatis nominibus contentis in processu. ita quod de facili p te consulet. et quando eritis ad manus eius poteris consilium eius in meduz adducere ita quod contra consilium nihil audebit attentare tamen cautus aduocatus recusaret ipsum vt suspectum.

Ut suspectum vt se p̄sumesciunt pretoresiuḡ. q̄ pro vna musca recusāt iudicestā q̄s suspectos.

¶clvij.

¶Cautela ad differendum iudicium.

¶Autela si vis differre iudicium quando est sententia contra te lata vna vel plures si non potes per viam appellationis petere restitutionem in integrū contra sententiam vel nullitatem sententie opponas et interim poteris ad concordiam venire.

Jsta cautela docet tergiuersari iō nō est bonuz ea vti.

¶clviij.

¶Cautela pro illo qui vult adire hereditatez.

¶Aduocatus creditorum sit cautꝰ vt p̄bet si pōt q̄r filius testatoris bibit devino vel comedit de frumēto p̄ris post mortē eiꝰ vl aliq̄s fructꝰ p̄sumpsit in vsu vite quia tūc p ipsos actꝰ filiꝰ nō negās vr adiuisse vñ repudiare nō p̄t. ꝛ tenebit creditoriꝰ ꝛ sic etiā ipse sit cautꝰ vt non teneat q̄ incōtinēti faciat publicū instrumētū sieri de repudiatiōe. ita elegāter dicit Ange. in. l. si q̄s dederit. §. preterea. de acqui . here.

¶clix.

¶Cautela ad hoc q libellꝰ inepꝰ nō possit reuocari ꝛ est. §. repetita.

¶Quadruas cautelas q libellꝰ inepꝰ reuocari vel mutari nō possit prima est q reꝰ acceptet in specie libellū p̄ductū fm bar. in. l. cū p̄tiū. ff. de lib. cā. nō aūt sufficit acceptare in gñe fm Ang. de are. isti. de act. §. j. in. vj. q. Alia ē q̄ reꝰ i scō libello dicat nego narrata put narrant ꝛ petita put petunt dico fieri nō debere iurta not. p Bar. i. l. dubitet. §. j. ff. de fideiuss. saluo iure p̄ducēdi i scriptis ꝛ ide pōt deducere suas exceptiōes vt faciunt boni practici.

¶clx.

¶Cautela p illo q̄ negat possidere.

¶Quando alꝫs negat te possidere. tu dic q iudex te faciat immitti in possessionē rāḡ vq̄cātē ita dicit Ange. se practicasse in. l. fi. ff. de rei vēdi.

¶clxj.

¶Cautela p illis q̄ nō p̄nt agere actione de dolo q̄ agāt actione in factum, ꝛ est repetita.

¶Ocas vnū singulare q actio de dolo nō p̄t intētari p vilē p̄sonā Ɔ nobilē nec Ɔ patrē p filiū ꝛ iō sint cauti viles vt agāt actiōe in factū ꝛ nō actiōe de dolo. q̄ eoꝝ libellꝰ in quo faciūt mētionē de dolo nō vꝫ. casus est singularis. l. nō dꝫ. ff. de dolo. q̄ talis actio doli ifamat de facto: vt nota. i. l. apō celsum. i. §. aduersus. ꝛ ita Rapha. de do. excep. ita dicit Ange de are. institu. de excep. in p̄nci. versi. quero an contra parentes.

¶clxij.

¶Cautela q confessio non possit reuocari ꝛ est repetita supra.

¶Cautela qō cōfessio reuocari nō possit facias q iudex et assignet terminū breue ad reuocādū p̄fessionē post quē etiā si velit nō audiet. ita dicit Ang. isti. de act. §. si minꝰ vel facias eā p notariū scribi parte p̄nte fm bal. in. l. gallus. §. quidam recte. ff. de li. ꝛ post.

¶clxiij.

¶Cautela p creditore q possit cedere nomen debitoris.

¶Oscitis qō debitore inuito nō p̄t creditor cedere nomē debitoris sui. vt not. in. l. iter debitorē iuncta. l. pacta successoꝝ. ff. de pac. fm Pan. de ca. ibi lz cautela est q debitor faciat q vnus tertiꝰ offerat creditori se solutuꝝ pro ipso. nā si creditor nollet ab ipso recipere remanet debitor liberatꝰ. casus ē fm Ange. in. l. inter pactū. §. post diui sionē. vbi tradit hāc cautelā. de pac.

¶clxiij.

¶Cautela q sit tutꝰ q relictū fiat in codicillis q̄ in testamēto.

¶Melius est qō relictū certe p̄tis bonoꝝ fiat in codicillis q̄ i testō nisi forte q̄s vellet istituere heredē. qō fieriniō p̄t i codicillis. l. hered tradē. C. de codicil. rō est q testiñ p̄aliō sequēs rūpi posset: lz codicilli p̄io facti nō rūpunt p̄alios nec etiā p aliud testiñ nisi exp̄sse hoc dicat ter. ē instī. de codicil. §. nō aūt. ꝛ Spec. in ti. de istru. edi. §. p̄dicte. ff. si ad cōsulādū. ꝛ q hoc ratiōe p̄dicta sit tutꝰ Spec. in titu. de instru. edi. §. viso de pugnatione. ver. ꝛ no. q tutius est.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Clxv.

¶ Cautela quomodo post didicita testificata testes possint produci.

EGulari ter post didicita testificata tri more subornationis testes p̄duci non p̄nt. vt i auc. q̄ semel. C. de p̄ba. ſꝫ ē cautela q̄ publicatis attestatiōib⁹ ps̄ det notariam iudici de alijs testibus se abñtet tūc & iudex ex offo eos examinabit cū p̄ absente suppleri posset & ita ōt sing. bal. i l. ap̄lior. i p̄i. C. de ap. q̄ no. & refert & seqtur Pe. de ſonci. l. d. auc. qui semel.

Clxvj.

¶ Cautela q̄ quis post terminum nō audiatur.

VT quis post terminūnō audiat. Inn. i. c. latoz ēt q̄ fi. sint le. dicit no. ſi elapſus ſit termin⁹ aſſignat alicui ad agēdū tūc etiā post terminū ille audiēd⁹ ē niſi iudex p̄nūciauerit eū de cetero ap̄li⁹ nō eſſe audiēdū. Et iō cautela ēq̄ iudex i iter locutoria q̄ aſſignat terminū actori ad agēdū dicat hec ꝑba & ſi ifra dictū terminum nō egerit ex tūc put ex nūc eū nō eſſe de cetero audiēdum ita elegāter ōt Ang. in. l. ꝓditu in. ſ. col. ff. de adq. here.

Clxvj.

¶ Cautela p̄ p̄iūcto q̄ ignozauit mortem coniuncti.

NOta aurea cautelam q̄n p̄iūct⁹ tu⁹ deceſſit te ignozāte & elapſuꝫ ē tp̄s adeūdi. ſ. xxx. annoꝝ iurta l. ſꝫ. C. de iur. deli. q: non debes petere hereditatē illi⁹ ex q̄ cucurrit tibi licet ignozāti termin⁹ ad adeūdū: ſꝫ petes bonoꝝ poſſeſſionē i bonis illi⁹. vt ſin gularit volūt bal. i rubr. C. q̄ admittū. in. vj. q. & l. l. ſꝫ allegata i. iij. q. et Pau. de ca. in. l. quādiu. C. qui admit.

Clxvij.

¶ Cautela p̄o filia exclusa a ſucceſſione, ſi ſit preterita.

SIredebes q̄ per ℑ tab. intētata post adita herebitatē p̄ ſcriptū heredē nō reducit ad cauſam inteſtati ſꝫ añ adita ſic vt no. i. l. vt liberis. in. ſ. glo. C. de col. Uñ filia p̄terita excluſa p̄ ſtatutū a ſucceſſiōe ab inteſtato extāte maſculo ſit cauta vt itē tet ℑ tab. post aditā & nō añ aditā: ita dicit Pau. de ca. i. l. certū. C. vñ cogna.

Clxix.

¶ Cautela p̄ ꝓpinq̄s pupilli deceden tis q̄ ad ſucceſſionē bonoꝝ pupilli.

DRopinqui alicui⁹ pupilli cui eſt relicta vel delata bonoꝝ poſſeſſio differūt eſſe cauti q̄n pupill⁹ ē in articulo mortis et nō ꝫ tutorē q̄ agnoſcat. vt. ſ. petant a iudice pupillo etiā abſenti & ignozāti decernat bonoꝝ poſſeſſionē. q: ad hoc iudex tenēt. ita dicit Pau. de caſt. in. l. certū. C. vñ cogna.

Clxx.

¶ Cautela p̄ vroze que p̄hibēt aſportare aliquam rem mariti.

NOta q̄ ſi ſtatutū eſt in ciuitate ℑ vro res aſportātes de domo mortui mariti ſint caute q̄ veſtimēta portēt ſecū & annullos in digito. q: tūc nō puniēt pena ſtatuti de aſportātib⁹ ita pulcre dicit Ang. in. l. ſi qs dederit. ℌ. p̄toz in fi. d. acq. here.

¶ Cautela notabilis eſt. q̄ alienatio dotis ēt iurata non valeat q̄n p̄i⁹ vroz iuret ſemolle ꝑſentire alienatiōi dotis. nā ꝫ poſtea ꝑſentiat iuret nō ℑuenire. nō obligat ex ſcō iuramēto ſꝫ ex p̄cio ſic p̄ glo. ſingulare in. d. c. ꝫ de iureiur. li. vj. vl q̄ ipa ſimul cū marito, recipiat p̄tiū rei dotalis. q̄vꝫ illō hꝫe loco dotis. gl. ē no. i. l. fi. & i. l. ita cō ſtante. ff. d. iure do. ℌ. Bar. i ꝑſilio dñe.

Clxxiij.

¶ Cautela quando reperiuntur duo teſtamenta facta eodem die.

SI reperiuntur duo teſtamēta facta eodē die tñ nō appareat q̄ p̄i⁹ & q̄ poſteri⁹ neutrū vꝫ & heres ex neutro eoꝝ p̄t hereditatē cape. l. ſ. ff. ſi q̄s idubi⁹. & ita no. ff. de ſecū. tab. ſm Tācre. in ti. de iuriſdi. q. xxv. p̄bat in l. cū q. in p̄n. ff. de acq. here. Sꝫ no. optimā cautelā quam Ange. p̄acticauit al's de facto in ciuitate padue, ꝛc vt heres adeat hereditatē ex quocūq; teſtamento nec applicet aīm magis ad vnū, ℌ ad aliud. q: tūc nō ōt eſſe dubi⁹ an ſibi hereditas ſit delata. & iō ex vno tñ adire nō p̄t. ita dicit ipſe no. in. l. eū qui. in p̄in. ff. de acqui. here.

Clxxv.

¶ Cautela q̄ copia p̄obet.

CAute mira; brabilē cautelā ad faciendū q̄ copia p̄bet q̄ al's nō p̄baret p̄ no. in auc. ſi q̄s in aliq̄ documēto. C. ō edē. vꝫ q̄ q̄n ſemel p̄ducī originale q̄ copiet. nazꝫ poſtea id p̄dat copia plane p̄bet, ſm Pau. de ca. i. l. ſ. ℌ. editiōes. ff. de edē. & Flo. i. l. in legē. i. iij. col. ff. ad. l. aquil.

Clxxvj.

¶ Cautela p̄ ēptoze q̄n res ab eo euicit ad hoc vt poſſit agere ad duplum.

NOta q̄ emptoz non p̄t p̄i⁹ agere ad penā dupli p̄ euictiōe ℑ vēditorē niſi p̄i⁹ res empta & euicta ſibi ab ipo ſit abdicata & reſtituta euicēti. nec ſufficit q̄ fuerit odēnat⁹ ad reſtitutionē niſi reſtituerit. text. & cū glo. no. i. l. ſi ſeruū. i ℣. abeſt ō act. em. & i. l. euicta. ℌ. ſi de euictiōe. cautela ē q̄ emptoz expectet q̄ res ab ipo auferat. q: añ nō p̄t agere ad duplū.

Clxxvij.

¶ Cautela p̄ mercatoribus & repetitur vt. ℌ. per, eundem.

MErcatoꝛes debēt eſſe cauti quā do reciptūr ab alijs ſcriptū de manu & chirographū vt nō recipiant illud niſi de manu notarij ſcriptū: & teſtib⁹. q: piculoſū ē illō recipe ō manu ōbitorꝝ. q: ſi mozīt vn⁹ ō teſti. nō p̄bat caſ⁹ ē no. i. c. q. ō fi. iſtr. & ibi p̄ do. & ē gl. no. i. c inf dilectos eo. ti. q̄ ꝑpetuo no.

¶ Cautela ad interpretationē ſtatuti q̄ filio nupta extra ciuitatem nō poſſit ſuccedere.

IN multis locis ſūt ſtatuta q̄ filia nupta ex ciuitatē nō ſuccedit p̄i ꝫ ple rūq; ſoler cautela adhiberi p̄ filiā nuptaꝝ extra ciuitatē q: nō vult dotē recipere vt ſic poſtea poſſit ſuccedere. Sꝫ hāc cautelā dat alia cautela vt. ſ. p̄ offerat ei dotē q: ſi ſtabit p̄ ipaꝝ nihilominus excludēda eſt. a ſucceſſiōe. ita no. Bal. i. l. ſi. i. iij. col. C. de col.

Clxxvij.

¶ Cautela q̄ donās ſemp iuret niſi in caſu ſequenti.

DOne no. i ante. ex teſtō. C. de colla. q̄ ſimplex donatio nō vꝫ q̄ vex ē niſi iurata: q: tūc vꝫ. Uñ cautela ē q̄ donatus iuret ſm Bal. not. in. l. iij. C. p̄o dona.

¶ Si vis facere q̄ donatio ſimplex ēt iurata nō valeat ſis cautus vt q̄n dones rē iures q̄ nōvis donare. nā poſt ea ꝫ dones & iuras ſnalet p̄mū iuramētū & ēt donatio nō vꝫ p̄ gl. ſingulare in. c. licet. in fi. de iureiur. lib. vj.

Clxxviij.

¶ Cautela ad hoc q̄ mulieris aliena tio etiā in dote valeat.

ONes ſciūt q̄ mulier nō p̄t ꝑſentire alienationi dotis p̄ auc. ſiue a me. ad velle. Cautela eſt q̄ teneat alienatio vt vroz iuret nō ℑuenire. vt. d. c. ꝫ. de iurciu. li. vj. vel q̄ ipa ſimul cū marito, recipiat p̄tiū rei dotalis. q̄vꝫ illō hꝫe loco dotis. gl. ē no. i. l. fi. & i. l. ita cō ſtante. ff. ō iure do. ℌ. Bar. i ꝑſilio dñe.

Clxxviij.

¶ Cautela quando reperiuntur duo teſtamenta facta eodem die.

SI reperiuntur duo teſta

Universidad de Deusto Biblioteca

¶Clxxviij.

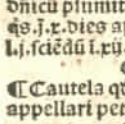
¶Cautela contra appellantem.

Cautela est contra appellātem posh.x. dies appellatus neget appellatū.j.x.dies ⁊ non dicat appellarum esse post.x.dies secundum Joā.and. in.c. romana.§. si vero.de appel.et ibi ſm dñicū ꝓsumit ꝫ Bal.in auc.hodie qō ꝙs.j.x.dies appellauerit ⁊ Lu.de ro.i l.j.sciēdū i.xij.col.C.de i inte.resti.

¶Clxxix.

¶Cautela qō in casib⁹ in qb⁹ nō pōt. appellari petaſ i integrū restitutio.

Multi sunt casus in qb⁹ nō pt appellari ſz nūc cautela ē qō petaſ restitutio i integ.vt ē casus.in.l.ꝓfecti.ff.ō mino.de quo plene p Jo.an.i nouel.i.c.j. in.j.col.de resti.de inte.lib.vj.

¶Clxxx.

¶Cautela qō semp cōtrahaſ i presentia iudicis.

Semp allegatur doctrina bar.post gl.in.l.j.C.ō ꝑdi.li.x.qō Jctus celebraſ⁹ iudicis autoritate vz:qz ois cessat ꝓsumptio doli.vñ sis cauſ⁹ tu quod qñ Jhis vt facias iudicē autozari p no.i.l.bonoꝝ. C.q amit.iudex esñ tenek autozari ſm Bal.in.l.sepe.de decurio. ¶Clxxxj.

¶Cautela qō etiā elapso termino ad petendū bonoꝝ possessionez possit qs agnoscere.

Baldus singulariter in.l. puberē.C.ō iure deli.qō elapso termino ad petēdū bonoꝝ possessionē ꝓ qs adhuc agnoscere:qz tūc vſ segerere.p heredē:sic efficiſ heres ō iure ciuili. Cautela ē qō ius nō absentelapsū terminī adhuc petat bonoꝝ possessionē ꝫz Bar.ibi Jc male ſm Ang.ō peru.in Rubrica.qui admitti.x.col.

¶Clxxxij.

¶Cautela ad hoc qō valeat pactum de non succedendo factū a filia.

Uscis qō si filia renūciat successiōi paterne simpliciter nō vz renūciatio.l.pactuz dotale C.de col.nisi iureſ ſm gl.⁊ doc.ibi.⁊ ē text.i.c.ij.de pac.i.vj.Bal.in.l.fi. C.de pac.ponit cautelā vt filia facit pactū de nō petēdo aliqd de bonis paternis qz tale pactum ēt nō iuratū vz. Uñ sit cauſ⁹ ꝑ faciēs filiā sibi renūciari.vcz vt faciat sibi facere pactū ō nō petēdo

¶Clxxxiij.

¶Cautela qñ testis iutilit deposuit.

Treādo tibi cautelā qñ testis iuutiliter deposuit reproducas eū iterū qō dicat sic depono sicut alias deposui sup tali negotio.tunc enim primum dictum inutile validaſ per secundam petitionem eiusdē ꝓio argumēto.l.legata inutiliter.ſm Ang.ibi.ff.de lega.j. ¶Hic sequunk alie cautele fauoziſſimi iuris vtriuſq doctoris dñi Bartholemei ce polle veronēſis. qs in alio anno suis auditorib⁹ in scriptis edidit in florentiſſimo.gymnasio patauino.

¶Clxxxiiij.

¶Cautela vtilis ad euadendū suſpitionē heresis.⁊ reperitur.ſ.

Onū ⁊ vtile cōsiliū est.p illis q aliqñ ieunk de heresi vt ꝓtestant maxime in extremis se fuiſse ⁊ eē catholicos ⁊ tenuiſse ⁊ tenere fidē catholicā quā tz docet ⁊ ꝓdicat romana eccl'ia:⁊ cū eadem virisse ⁊ mozi velle. Probaſ qō hec ꝓtestatio sit vtilis ⁊ valida.extra de sum.trī.⁊ fidei catho.c.dānam⁹.ꝑpe finē.⁊ no.in.c.ſtrmiſ.i eo.tī. Mā ⁊ btūs Hieronim⁹ idē fecit culpaſ⁹ ab emulis.vt est ter.not. xxiij.q.j.c.hec ē fides.⁊ ita dicit Aib. de ro.i Rubrica.ti.de here.circa ſi. Sz tu adde dicte ꝓtestatiōi qō qcqd creduſt ideo creduſt qz credunt eccleſiā ſre

crederez suā opi.fidei eccl'ie subjciuſt qz ille nō ꝺz hereticꝰ nec peccat dūmō errorē suū nō defendat.vt sing.no.Jn no.l.d.c.in fi.Et itellige errorē defendere qñ ꝓtinacik defendit.vt dicit gl. no.xxiij.q.iij.dixit apls.⁊ vide gl.in d.c.hec ē fides.Et ista cautela ē ēt vtilis ꝑ aduocato ⁊ ꝓcuratoze q velit defendere iculpatū de heresi.vt dicit Albe.de rof.i suo ope statutoꝝ.l.iij.ꝓte. ⁊ in.xxxij.q.⁊ dicit se obſuaſse i curia romana dū ꝺfēderet cozā sūmo pōtifice qſdā Mediolañ.ic.ſpatos ō heresi.

¶Clxxxv.

¶Cautela qō ꝓhibit⁹ postulare vel aduocare possit amici cām defendere ⁊ reperitur supra per eundem.

Ih multis casib⁹ repiſ ꝓhibitū ꝑ legē vel statutū:vel ꝑ pacta q qs nō possit postulare vel ꝓcuratoziāartē exercere. Sz remediū ē si tu aduocate vel ꝓcurator vis adiuuare aliquē i dict' casibus:vt mittas cedulā iudici scriptā i q̄ siut allegatiōes ptz tue:qz ꝑ hoc nō venires Ƒ legē vel statutū aut pacta. Mā postulare.i.aduocare vel ꝓcurare ē in iudicio seu in publico aliqd dicere.vt.l.j.§.j.ff.de postu.⁊ ibi ꝑ doc.⁊ l. paul⁹.in fi.⁊ ibi hoc Bar.ff.de leg.j.⁊ idē ꝫz Lu.de ro.in.l.j.in ꝓn.ff.ō ꝛ.ob. rad.idē ta.qō no.bar.i.l.j.i ꝓn. vbi ꝺt qō si statutū punit loqntē cū bannito nō ꝓchēdit eū q mittit nūtiū vl lras ad bānitū ſz cū oze ad os loquiť.⁊ idē ꝫz Alb.de ro.in suo ope singulari i.u. parte.q.clxvj.vbi ꝫz qō si statutū,phibet doctores salariatos eē aduocatos in causis qō ꝑ hoc nō ꝓhibent facere allegatiōes in scriptꝫ. Ex q̄ no.tu scholaris qō ꝫz sit statutū vniuersitatꝫ nr̄e padue qō doctores legētes nō possint aduocare Ƒ scholares nō ꝓhibebunk allegatiōes i scriptꝫ facere. Est illō remediū vt det ꝓsiliū suū in camera qz hoc ꝑt qz cū aduocare sit pādere alie nū desideriū in iudicio.vt.d.l.j.§.i.de postulādo ⁊ ibi hoc no.Bar.i.l.j.§.ad

uocatos.ff.deva.⁊ cōz.cog.cū gl.vbi est optim⁹ text. De ista materia pōt dari tertiū remediū. Mā pōt cū iudice loqui ⁊ aliqd ḡtis ab eo ipetrare.vt.d.l. paul⁹.in fi.de le.⁊ hoc vult bar.i.d.l. j.§.aduocatos.q dicit qō doctores pusini q̄ hñt pacta cū ciuitate vt nō possint eē aduocati nō ꝓhibent a iudice aliqd ḡtis ipetrare ⁊ sic ſsuppōit bar. qō alijs duob⁹ ꝛmediꝰ ꝓcedētib⁹ possēt ēt cū pecunia puta facere allegatiōes ⁊ i camera cōsulere ⁊ hoc credo vez ꝫz Ludo.de ro.dixerit in.d.l.j.in ꝓn.de ꝛ.ob.qō hoc itelligit qñ gratꝫ p.d.l.paul⁹in fi.als sec⁹: qz in dictꝫ casib⁹ nō ꝺz ꝑtie postulare ex q̄ nō ꝓdit vl nō ꝓcedit in publicū exponēdo cāz vel desideriū sui clientuli.vt.d.l.j.§.j. de postulādo. Nec ob.d.l.paul⁹.in fi. qz ibi nō loqtur de ꝓhibito postulare ſz de ꝓhibito se iterpōere alijs negotijs vel ꝑtijs.qō est pl⁹ qz legat⁹ē ꝑpter dignitatē legatiōis ⁊ ꝓpterea dico qō ꝫz eps vel cardinalis ꝓpter dignitatem nō debeāt ꝓsulere vel exercere officiū aduocati in p̄ñt pamico gratis ꝓsulere ꝑ illū tex.in.l.qſqs.C.ō postulā.ibi nō ad turpe cōpēdiū.⁊ ibi ꝫz laudis ꝑ eū augmenta querantur et hoc audiui sepius allegari per illum rex.p.d.Flo.de bo. ¶Clxxxvj.

¶Cautela ꝑ filio qui aliquid debet conferre cum fratribus ad hoc vt nō teneatur illud conferre.

Ƒ frater habuit aliqd ꝓcipuum a pre sorte in ꝑtiū emāciatiōis vl alit⁹ i casuq̄ regulr illō veniat ꝓ ferēdū q̄ cautela ꝺbeat adhiberi vt nō teneaſ id ꝓferre cū fribus qñ agit de collatiōe faciēda dicit q̄ cautela est ista q̄ filiꝰ q̄ hz aliqd ꝓcipuū anteq̄ veniat ad collationē cū fratrib⁹ ꝺet illud in dotez filie tue.vel aliter distrahatur ita qō nō inueniaſ tpe collationis vel tpe mortis patris in bonis filij vel fratris.qz tūc ad illō conferendum non tenebitur.vt.ff.de colla.l.j.in fi.⁊ no.i.l.ea demū de col

Universitätsbibliothek

la. ꝛ tñ i dote qꝛ dos filie nō est ibonis pfis. C. de reuo. his q̄ p frau. alie. sunt. l. in successiōe. ꝛ hȳ i. l. j. §. fz vtrū ff. de mino. ꝛ in. l. pōpo. filadelphꝰ. ff. fami. herci. ꝛ ita tz Tancre. de coꝛ. in quodā suo ope iudiciali in vltima pet. xij. q. ꝛ istō ego intelligo verū nisi cōstaret q̄ illa alienatio vel dotis datio fuisset facta in fraudē cā euitāde collationis ar. d. l. in successione. que fraus ꝓbaretur si dotās vel alienās hoc prīꝰ dixisset. ar. glo. no. in. l. si pretoꝛ. §. marcellꝰ. ff. de iudi. vel qñ ꝓ aliqua indicia ꝓspicua aliter ꝓparetur iurta. l. dolo. cum ibi no. C. de dolo.

¶clxxxvij.

¶Cautela pro illo qui paciscitur de crimine q̄ euiter infamiam.

QUi paciscit ꝛ trāsigit de crimine crimē ꝓsiterivꝫ vt. l. qm̄. ff. ō his q̄ no. ifa. ꝛ iō piculosum est qñ aliq̄s ē accusatus vel ē inq̄sitū ℨ eū ō crimie q̄ velit ad trāsactionē vel cōpositionē cū aduersario maxime qñ tale crimē irrogat infamiā qꝛ efficit infamis pp illātam ꝓfessionē vt. d. l. qm̄. §z si q̄s velit euitare paciscēdo dictā infamiā cautela ē multiplex. ¶Prima est qō dicta pactio seu ꝓpositio fiat gratis qꝛ tunc nō infamat: vt est casus in. l. furti. §. pactū eo. ti. Scōa est q̄ in trāsactiōe exprimat q̄ hoc faciat trāsigēs vt euitet ipēdia litis nō q̄ crimē de q̄ transigit cōmiserit. vt. d. §. pactū. ar. ff. de mino. l. minoꝛib⁹. xxv. ānis subueniri. facit ad hoc. c. dilectꝰ fili⁹. j. ꝛ qō ibi no. eꝛ ō fimo. ꝛ. c. cūp̄dē. cū ibi no. eꝛ de pactz. Tertia est si fiat trāsactio iussu iudicz vt. d. l. furti. §. q̄ iussu. Quarta ē si fiat hoc mō q̄ iniuriat⁹ vel is q̄ dānū passus ē trāsigit vel trāsactionē facit cuz eo q̄ de crie arguit. ꝛ p pactū ifīb̄ remittit oēz iniuriā ꝛ offensam ꝛ oē dānū qō ꝓstat vel ꝓstare posset illatū q̄cū qꝛ ō cā hec tñ cautela tz sufficeret per viā pacti q̄ ꝓstat gratꝰ fieri posse. ar. dicti. §. pactū tñ p viā trāsactiōis vꝫ q̄ nō possit hȳe locū. qꝛ in trāsactiōe dz aliq̄d dari retineri vel remitti: alꝫ est nulla. vt. C. de trāsac. trāsactio. §z ꝓdest dicta cautela p viā facti faciēdo qꝛ talib⁹ ℨbis pōt fieri ℨct⁹ pactꝰ vt ex hoc pacisces nō ꝓsitet maleficiū de q̄ agit. ꝛ iō fiat p. d. ℨba. s. q̄ iniuriat⁹ faciat pactū cū iniuriāte. ei remittat in iuriā si quā ꝓstat vel ꝓstare posset illū sibi ituliss̄et. vel q̄ mutuo sibi iuicē remittāt oēs iniurias. qꝛ ex hoc nihil vꝫ fateri ille q̄ itulit iniuriā. ꝓ hoc facit gl. no. in. l. si q̄dē. C. de excepꝛ. ꝛ in. l. si filiū. C. de libera. cau. ꝛ in. l. ij. §. qō ob seruari. in ver. credit circa mediū. C. ō iura. calū. glo. no. in. c. cū venerabilis in ver. fuisse ꝓfessus eꝛ de excep. ꝛ tex. cū gl. in. c. ex tenoꝛe. de testi. Ex q̄bus pōt colligi: alia cautela vcz q̄ dicat q̄ nō sit illata aliq̄ iniuria p talē iculpatū ꝛ inq̄stū appareat vel ꝓstare posset eū cōmisisse iniuriat⁹ sibi remittit.

¶clxxxviij.

¶Cautela instruens aduocatū quomodo faciet quando eius clientulus non respondit positionibus.

QUando actoꝛ seu reꝰ nō vult rñdere positiōib⁹ positiōes hñtur pro ꝓfessatis. vt hȳ in. l. ij. §. fz qꝛ veremur als qō si actoꝛ. C. de iuramē. calū. ꝛ in c. ij. de ꝓbe. in. vj. qō itelligē nō ipo tu re fz p sniaz. vt notāt in dictis iurib⁹ ꝛ hȳ in auc. vt litigātes iurēt in pnci. col. ix. ꝛ iō tu aduocate sis cautꝰ añq̄ cōmittat cā decidēda ꝓsilio sapientis vt facias iudicē iterloq̄. als sola ptumacia nō hȳe ꝓ. p. batiōe nec posset cō sulere sapiēs eē ꝓbatū. vel facias cōmitti vtrūq̄ articulū vcz an dēat hȳ ꝓ ꝓfesso ꝛ ēt dilatiua. nā super articulo nō cōmisso ꝓsulere nō posset vt hȳ in. l. j. C. de rela. ꝛ oporteret eū pnūtiare nō eē. ꝓbatū nec liq̄dū. qꝛ dz ꝓsulere fm statutū cāe in q̄ cā ē tpe ꝓmissiōis. vt. C. de dila. l. cū a nobis ꝛ iō sis bñ cautꝰ circa hoc. ꝛ ita tz. Bal. in. l. j. in. j. col. C. ō pena iudi. q̄ ma. iud. ꝛ ad de ctrā istā cautelā id qō dixi. §. i cautela. C. q̄ icipit. ille q̄ nō respōdet.

¶clxxxix.

¶Cautela q̄ in oibus casibus preludetur via cedenti agenti contra debitorem suum.

TAbabes l. xij. C. ō noua. in q̄ dz q̄ licet creditoꝛ cedat actionē vni puta creditoꝛi suo ℨ suū debitoꝛē tñ cedens nō obstāte cessiōe poterit agere ℨ debitoꝛez suū ꝛ exigere nisi in trib⁹ casib⁹ i q̄b⁹ nō pōt. Primꝰ est qñ cessionari⁹ egit ℨ debitoꝛē vigoꝛe cessiōis ꝛ litē ꝓstat⁹ est. Secūs est qñ debitoꝛ icipit soluere cessionario. Tertiꝰ ē qñ denūtiatū est debitoꝛi ne soluat. puta creditoꝛi suo. Sz ad hoc vt in oib⁹ casib⁹ ꝑeludatur via cedēti agēti ℨ debitoꝛē suū. cautela est qō in instrō cessiōis exprimat qō in cessionariū fiat cessio debitoꝛz ꝓtra quē oia iura cedant. ꝛ q̄ cedēs nō solū trāsferret oēm actionē quā hz ℨ debitoꝛe suū fz ēt cedit ꝛ trāsfert oēm spē ꝛ exercitiū actiōis ita q̄ apud cedētem nulle remaneāt actionū reliq̄e. Nā et hoc casu cedēs nullo pacto agere poterit ℨ debitoꝛē ℨ quē est facta cessio q̄ alias posset illis trib⁹ casib⁹ de q̄b⁹ ℨ. dixi q̄ hñtur in. d. l. ij. C. de noua. ꝛ ista ē vna limitatio notab. ad. d. l. ij. q̄ fuit Tāctre. ō cozneto. in quodā suo ope iudiciali in vlt. parte in. xj. q. Itē posset eē alia cautela vcz qō fiat delegatio ꝛ sic qō debitoꝛ ꝓmittat soluere illi cui iura cedunt qꝛ tūc ōlegās nullo mō posset agere. vt est casus in. d. l. ij. in pn. Sz ista nō semp pōt fieri. primo fit. ꝛ iō meliꝰ. ꝛ adde qō ille q̄ dat seu donat omnia bona sua videtur etiam concedere spem actionis vt nota. xvij. questio. j. statutum in glo. sed qualiter que quidem actionis spes donari potest. vt. l. ij. C. de do. et sic non haberet locum dicta. l. ij. C. de noua. quod no. pro declaratione eiusdem lege.

¶cxc.

¶Cautela de casibus in quibus res litigiosa poterit alienari.

REs litigiosa regulꝛ nō pōt vēdi vel alienari vt. l. vlti. ꝛ p totū titulū. C. ō litig. ꝛ in. c. j. ō ꝛfir. vti. vel inuti. Sed tu hēs cautelā q̄ quā poteris alienare ēt pēdēte iudicio vcz q̄ iussu vel licētia ꝓtoris hoc est iudicis alienātis qꝛ valebit talis alienatio. vt ē casus in. l. diuꝰ ad finē pri. ibi tz res tpe pituras ꝓmittere dz ꝓtoꝛ ꝛc. ff. de peri. here. ꝛ ibi hoc no. Ang. q̄ dicit p illū ter. limitari oia iura dicēta rē litigiosaz pēdēte iudicio alienari nō posse. qꝛ de iussu vl cōsensu ꝓtoꝛz semp alienatio fieri poterit. ꝛ itelligo q̄ iudex teneat ꝓmittere vl iubere qñ sbest cā puta qō res erat tpe pitura vl alia fitis cāvtribi ꝓbat. ꝛ adde aliā limitationē vz q̄ ēt fine p missu iudicis pōt res litigiosa alienari qñ. l. ē iudiciū vl ē ꝛ ꝓtrouersiā passus idonee satisfecit fm formā. d. l. diuus. fm Ang. ibi qō no. bñ ad limitationem rituli ꝛ materiā de litigiosis.

¶cxci.

¶Cautela qñ actus dz fieri in scriptz dz ꝓius tota scriptura scribi ꝛ postea legi licet male obseruetur.

NOta q̄ ea q̄ celebrant in scriptis sicut sūt ℨct⁹ i scriptz essētia debēt ꝓmo tota scribi ꝛ postea legi vt ē casus in. l. ℨct⁹. C. de fide istru. ꝛ ibi ex hoc no. Bar. q̄ dicit ex hoc notādū eē ꝓ notariū q̄ postq̄ ē rogatꝰ. de appellatiōe q̄ dz interponi i scriptz vt hȳ in. l. j. in fi. cū. l. seq. ff. ō appellatiōi. vel de snia que fiꝛi dz esse in scriptz regulꝛ. vt. l. vlt. C. de sen. ex pi. recita. nō pōt aliq̄d addere vl detrahere. vñ erroꝛ notarij dicūt se rogatos de appellatiōe iterpōsita in scriptis ꝛ postea dicūt dictabis cā dabis mihi. Nā ante oia dz eē dictata ꝛ scripta. ꝛ postq̄ ē lecta nihil pōt addi. ita dicit Bar. sing. i. d. l. ℨct⁹ i pn. C. de fi. istr. ꝛ idē tz bal. i. l. minuo. C. ō hys q̄b. vt idit

Universidad de Navarra Biblioteca

ꝛ ini. iusturādū ꝛ ad pecunias. ff. ff. de iureiū. ꝛ Ang. de are. in. l. j. ff. libelli ff. de ap. ꝛ idē no. Jo. an. ꝛ doc. cañ. i. c. puenit. ij. eꝛ de ap. fa. qđ not. Jud. de ro. i. l. j. i. r. col. ff. de arb. ꝛ vide Ang. ō puſio. i. l. qđqđ aſtrigēde. ff. de ẏb. ob. ꝛ ꝓterea ſint cauti notarij ne addāt vl̄ addi patiant̄ actꝫ vl̄ ſcripturꝫ ſuis q̄ in ſcriptꝫ debēt fieri poſtq̄ de eis rogati ſūt vel eas legerit ꝛ eodē mō ſint cauti litigātes vt videāt ſcripturas dictatas vel ſtipulatas q̄ debēt eē in ſcriptis ꝛ petāt copiā icōtinēti ne poſ ſit addi vel minui qđ no. q; vidi ſepiſſime ſeruari cōtrariū ꝛ male.

¶ Cxcij.

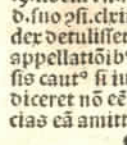
¶ Cautela qñ qs bis vel pluries ſup eadē re appellat quā appellatiōez de beat proſequi.

Bi qs pōt appellare a ſniay vl̄ ab aliquo ḡuamie. iuxta no. in. c. cū ceſſante. eẋ de ap. pōt bis ſup eo dē pūcto. j. ꝛ. dies appellare ꝛ multi icōtinēti appellāt viua voce ſaluo iure appellādi in ſcriptis ꝛ aliq̄ eꝛ poſtq̄ in ſcriptꝫ appellauerūt dubitantes forte q; appellatio nō ſit bñ ꝓcepta item in ſcriptꝫ appellāt. j. ꝛ. dies. ꝛ ē dubiū ſi valeꝛ iſte appellatiōes de q̄ videteꝛ. q̄. ꝑbat q; ſic in. l. j. ẏ. biduū. ff. qñ ap. ſit. ver. qđ ꝛ in ſentētijs. ꝛ tz Bal. i. l. ij. ad fi. C. ō epiſ. audiē. Itē ē dubiū quā appellationē debeat pſeq. an pīmā vel ſcōaz de quo dic vt hꝫ p Bar. ꝛ oēs doc. in. l. cū pcurator. ẏ. ſi dñs. ff. de no. op. nū. ꝛ p bal. in. l. appellatiōe. C. de app. ꝛ in. c. j. ẏ. ſancim⁹ in. ij. col. in ti. q̄ rpe miles iueſti. pe. de. ꝛ in pſi. ſuo. clriij. qđ incipit appellatū ē bis ſup eodē ꝛc. vbi nota bilr loqtur ꝛ p Sal. in. l. ſi qs libellos C. de ap. ꝛ p Ant. de bu. in. c. dilecta. in vlt. col. eẋ de ap. ꝛ plene p Card. zab. ꝛ p doc. in. c. dilecta. ꝛ p Abb. in. c. ſuam nobis. eo. ti. ꝛ aduerte qz dixi qs pōt bis appellare. j. ꝛ. dies ab eodē ſuggmine. Nā vlteri⁹ appellare nō pōt ꝛz Bal. q̄ ita no. dicit i. l. eos. ẏ. aplos. C. de ap. allegat rōnē qz alias eēt nimiū ſuperflua ꝛ onerosa ar. l. ãplioꝛe. i fi. C. eo. li. ꝛ. l. fideico. ẏ. ſi qs deceſſ. ff. de leg. iij. Sz ego do tibi vnā cautelā in hoc vt qs nō poſſit gemiare appll̄onē ſuā vez vt appellat⁹ ꝑcuret vt iudex admittat ꝑmā appellationē ꝛ ei diſerat ꝛ appellāti det aplos dimiſſorios qz tūc qs ꝑmū admiſit appellationem et ei detuli ꝛ aplos ꝓciſit ſtari ē functꝰ offō ſuo ꝛ iuriſdictiō ꝺuoluit ad ſuperiorē ad quē ē appellatū. ꝛ iō nō ꝑt ãpliꝰ ſcōe appellatiōi deferri. ar. l. q̄ arb. cū gl. ff. de arb. ꝛ. l. iudex poſtq̄. de re iu. vt elegāter no. ẖal. i. d. l. eos. ẏ. aplos. ver. q̄ro nūq̄d ſicut pōt ſepiꝰ appellare ꝛc. C. ō ap. quē ſeq̄t Ang. ō are. i. l. j. ẏ. libelli i fi. ff. de ap. ꝛ idē vult Bal. in d. ſuo pſi. clriij. ꝛ idē eēt eẋ q̄ ſolū iudex detuliſſet ꝑme appellatiōi. p. c. cū appellatiōi⁹ triuoltis. de ap. i. vj. ꝛ iō ſis cautꝰ ſi iudex ꝑmā appellationez diceret nō eē legitime iterpoſitā vt facias eā amitteret vt dixi.

¶ Cxciij.

¶ Cautela q; quis non poſſit reuocare ineptitudinem libelli.

Uādo libellus actoris ℨ te ꝓduc⁹ ẽ ineptꝰ ita q; ex eo nō poſſit ſeq̄ ſnia ꝺēnatoria ℨ te pp libellū male cōceptū. iuxta no. in. l. j. ff. de aſſeſſo. ꝛ glo. ſing. iſti. de obli. in ꝑn. i ẏ. ẖz nec cinitat̄ iura. i fi. ꝛ. l. ōcē i ꝑn. cū ibi nota. ꝛ no. i. l. tz. C. ō ꝓc. ꝛ hoc ſi bñ cogſcz cautela ē q; tu icōtinēti ꝓteſterꝭ. qz p litis ꝓteſtationē tollit̄ actori facꝰ tas emēdādi vl̄ cozrigēdi libellū vt. l. edita cū ibi no. C. ō edēdo. ꝛ ē gl. ſing. ō hoc i. l. familia. la picola. ff. fa. herci. nec poterit ãpliꝰ ab illo iudicio deſiſtere vt in aut. q̄ ſemel. C. qūo ꝛ q̄ñ in. ẖz ibi no. ꝛ tz Spe. i ti. ō libelli ꝓceptiōe. ẏ. fi. ver. cautꝰ ẽt ſit dicat q; qđa aduocati hoc faciūt qz videtes libellū ieptū ꝓteſti lr̄ē ꝓte. ne poſtea ualeat emēdari vl̄ mutari. vt dixi. tz qđ hoc nō plz ſibi p. l. fi. C. ō ãna. excep. qz poterit res vl̄ cā i. p ceſſu iudicij ꝺclarari. vt i. c. abbate ſa

ne. de re iud. li. j. ꝛ. c. ẏſtitutū. de ap. Tñ teneo qđ dicta cautela ſit optia qñ libell⁹ eſt adeo ieptꝰ qđ p declarationē nō pōt fieri aptꝰ. puta qz eſt ſine actiōe vel cū actiōe inepta. vt here. in. d. l. edita. Sz qñ libell⁹ eẽt obſcurꝰ ꝛ nō bene declaratꝰ. puta qz nō exꝑmit rē clare. iuxta. l. ſi in rē. ff. de rei vē. tūc ꝓcederet opi. Spe. ꝛ iō in caſu ꝑdicto qñ libellus eſt ineptꝰ ſolēt ꝓcuratores rei cōteſtari litē incontinēti dicēdo. nego narrata prout narrant̄ iuxta no. ꝑ bar. in. l. ſi dubiteꝭ. ẏ. j. ff. de fideiuſſ. ſaluo iure ꝓducēdi in ſcriptis. ꝛ adde qđ dicaz in ſequenti cautela Bar. cepol.

¶ Cxciiij.

¶ Cautela qđ properetur ad litis conteſtationem.

Jtr vbertus de bobio qđ aduocatus actoris ꝺz eẽ cautꝰ ꝛ ꝓpperet ad litis ꝓteſtationē. qz ex hoc fit melioꝛ ei cōditio. C. in qđ⁹ cauſis i integ. reſti. non eſt neceſſa. l. i minoꝛ. C. de iud. l. j. ff. de nona. l. altā. ꝺeſuris. l. videm⁹. Aduocat⁹ ẏo rei ꝺz ẽꝑimū pōt releuare litis ꝓteſta. qz ꝑ eā claudit̄ via multꝫ allegatiōib⁹ ꝛ exceptionib⁹ ꝛ refugijs. C. de iudi. l. aptiſſimi. ꝛ de ꝓcura. l. ita ꝺemū. ꝛ de iuriſ. om. iu. l. nemo. ꝛ. ff. de iudi. l. vbi ceptū. ꝛ ꝑ eū ſubijcit̄ reꝰ iudici ꝛ obligat actoꝛi. C. de ꝓcur. l. nec ꝛ de excep. l. vl. ff. de edil. edic. l. ediles. ẏ. itē ſciēdū. ꝛ eẋ de re iud. c. iter monaſteriū. in ꝑn. ita no. Spe. in tit. de litis ꝓteſt. ẏ. qm̄ aūt. ẏ. pe. qđ ꝛtellege qñ libellus actoris eſſet aptꝰ ſecꝰ ſi eſſet inept⁹ qz tūc cauti⁹ eſſet reo ẽꝑimū poſſet litē ꝓteſtari. vt dixi i ꝓcēdēti caute.

¶ Cxcv.

¶ Cautela qūo notarij debeat certiorare filiū familias minoꝛē vl̄ mulierē de ꝓuilegijs ſibi de iure ꝓpetentibus.

Otarius ſcripſit inſtrz in quo ꝺz quod minoꝛ renūtiauit bñficio reſtitutiōis in integrū ꝛ fi. iuſſa. renuntiauit benefi cio ſenatuſcōſulti macedo. vel mulier renūtiauit velleia. ꝛ in eodē inſtro ꝺz certiozari p me notariū de iurib⁹ reſtitutiōis in integrū. ꝛ ſenatuſcōſulto macedoni. ꝛ velleia. ſicut cōiter fit ad hoc vt valeat huiuſcemodi renūtiatio eſt opꝰ q; renūtiās ꝺz ſcire id qđ renūtiat aliſ nō valet renūtiatio vt. l. mirū. ff. de inof. teſta. ꝛ no. gl. in aut. qūo opz ẽpos. ẏ. igitur. in verbo iuriſgētium col. j. ꝛ no. glo. in. l. fi. ẏ. ſi mulier. ad velł. Sed pōt adhiberi cautela q; nō valeat renūtiatio nō obſtāte dcā aſſerra certiozatiōeveꝛ qđ iterrogeẽ notariꝰ qđ ẽ bñficiū reſtitutiōis in integrū vel macedo. vel velł. ꝛ ſi neſciat dicere nō ꝓſumit bene certiozaſſe. qz nemo pōt aliquem certū reddere de eo q; ipe ignozat. ꝛ ita dixit. Albe. de ro. nor. in. d. l. fi. ẏ. ſi mulier. ad velle. addēs qđ iſtā qſtionē habuit de facto ꝛ fecit interrogari notariū. ꝛ qz neſciuit dicere qđ cōtineāt dicta beneficia fuit ꝓnuntiatū ꝑ ipſo vt renuntiatio nō valeret qđ eſt bñ notādū. Sz Raph. Fulgo. vbi ẏ. dixit quod hoc eſt periculoſuz. qz cū ſemel notarius in inſtro confeſſus fuerit dictam certificationē eẽ factā ꝛ ſic ius fuerit q̄ ſtū parti vł qđ ei⁹ ꝑimo dicto ſit ſtādū ꝛ nō ſcḃo. aliſ de facili. contrahens decipi poſſet. ad hoc faciūt no. i. l. eos in ſi. ff. de fal. Preterea poſſet eẽ dici q; tpe Jctus notariꝰ ſciebat ꝛ tpe q̄ iterrogat̄ in iudicio nō qz memoria hois labilis eſt: vt. l. pegre. in ꝓnc. ff. de acq. poſ. ꝛ iō ſi tuti⁹ eſt qđ dicaꝰ i inſtro certiozari p iudicē ſiue iudex iterueneritꝰ vł meli⁹ ꝛ cauti⁹ eſt vt in iſtro exꝑmatur qđ ꝓtineat dicta bñficia. ꝛ ita ſemp obſeruari feci. ꝛ vide i cautela ſequēti.

¶ Cxcvi.

¶ Cautela q; certiozenẽ minoꝛ mulier ꝛ filiꝰ familias p iudicē ꝛ nō p eū ꝺē notariū ne incidam⁹ in ambiguitatē aut notario credaꝰ vel nō de hoc.

Jctum eſt in ꝓcēdēti cautela qñ notarius in inſtro atteſtaꝰ ſe certiozaſſe minoꝛē vł mulier ẽ ẖz dubiū ẽ maxime

nunqđ credat eiꝰ assertioni. ⁊ Fede. de senis in ꝓsilio suo. cxcj. qõ incipit q̃rit an dña Margareta ⁊c. tenet qõ nõq; arrestat̃ de suo facto ꝓprio p. l. oibus C. de testi. ⁊ p. l. nullus. ff. co. ti. cũ silib⁹ ⁊ eũ sequit̃ Anto. de but. in. c. qm̃ ꝺ fal sam. in pe. cõl. pe. char. extra de ꝓba. ⁊ in. c. cũ cãm in. vij. colũ. ꝟ. dubiũ est de notario ibiꝑ q̃ dicit q⁹ notari⁹ q̃ gusta uit ⁊c. extra de testi. ⁊ idẽ vult in effectu. in ca. j. extra de fide instr. vbi dr q⁹ nõ credit̃ notario nisi de his q̃ sunt sibi iniuncta a partib⁹ nõ de facto suo. ⁊ idẽ tenet Abba. sicu. in. d. c. cũ cãm. et Lud. de ro. in. l. sciendũ. de ꝟ. ob. Sed cõtrariũ ibi tenet Ange. in repet. Sed Fede. de senis nõ facit mẽtionẽ. ⁊ alle gat istam rationem: qz sufficit qõ ista solẽnitas certiorationis potuerit iter uenire tpe instrumẽti per no. p Bart. in. d. l. sciendũ. ⁊ in. l. i. C. de fide instr. ⁊ iure hast. ff. li. x. ⁊ idẽ tenet Jo. de imo. p istã rõnem in repetitione. c. cũ cõtin gat in vlti. col. extra de iureiu. ⁊ idem tenet Albe. de ro. in. l fin. ℊ. similes. ff. ad vell. ⁊ p hoc facit qõ not. Bal. in. l. fi. ℊ. cũ igit ur in. v. col. ver. itẽ requirit subscriptio ibi nunquid ergo ꝺ tali cõ missione. C. de iure delib. ⁊ quod not. Bart. in. l. hec snia. ff. de test. tute. ⁊ in l. iubemus. ℊ. sane. C. de sacrosan. eccl'. ⁊ istud communiter teneꝯ. Pro quo ad duci põt quod notarius est ꝑsona publica ⁊ creditur ei de his que spectant ad eius officium sicut regulariter cre ditur nũtio. sicut habetur in. l. magis puto. ℊ. ne autẽ. ff. de rebus. eorum. ⁊ in l. neminem. C. de requiren. reis. ⁊ in. c. cũ parati. de appel. ℳec obstat rõ Fede. de senis. qz verũ est qõ de facto ꝓprio quis nõ ꝺz esse testis. qz intelligi tur ad cõmodũ suũ ita loquitur. d. l. oi bus cũ silib⁹. secus si ad cõmodũ alte rius vt hic. Sed vt tollãtur iste dubitatões cauti⁹ est. vt dixi in ꝑcedẽti cau tela qõ faciat certiorari ꝑ iudicẽ si ẽ vl ꝑ aliũ pitus de ꝺsensu partiũ. qz tunc sine dubio credit̃ verbis notarij.

Cxcvj.

¶ Cautela ꝙ semper appelletur a sen tentia dato quod sit nulla.

Licz soleat di ci qõ vbi snia est nulla nõ sit necessaria appellatio vt no. gl. j. in fi. l. j. in prin. ff. de appel. ⁊ no. glo. in ℣, erroze. in. c. per tuas. eẽ de sen. excom. Tamẽ cõsiliũ est ⁊ vtile ꝙ appellet̃ vt dicit gl. no i. c. tuas quã seqtur Raph. ⁊ Ang. de are. l. d. l. j. in prin. ⁊ assignat rõnẽ: qz si sola nullitas ꝙponit ⁊ nõ sit euidẽs non ipedit executionẽ snie. vt l. itiꝫ. ℊ. cõdẽnatũ. ff. de re ind. ⁊ ibi bar. ⁊ doc. secꝰ si appelleꝫ qz tũc semp ipedi tur executio ꝙ titulũ. ff. nil no. appel. pendẽ. nisi appellatio eẽt euidẽter iniqua. vt no. ꝙ gl. ⁊ doc. in. d. ti. nil no. ap pel. pẽden. in. l. j. ⁊ hr̃ in. l. sciẽdũ. ff. de appel. re. Et q̃lis debeat esse forma di cẽdi nullã ⁊ appellãdi. vide ꝙ gl. ⁊ doc. in. l. j. C. qñ ꝓuoca. non est necẽs. ⁊ per Bar. ⁊ doc. in. l. si exp̃ssuꝫ. ff. de appel.

¶ Si duo possidere dñr ⁊ neuter possit deꝯ ab alio vi clam vel precario. iuxta no. in. l. j. C. vti pos. qđ ꝺz tũc iudex fa cere do. Azo dixit iudicẽ abstinere de bere. sꝫ do. Roge. glossator dũ placẽtie cathedrã regeret ⁊ duo adinuicẽ ꝓten derent se possidere. qz intẽdebãt iter dictũ vri pos. ⁊ in oibus ⁊ per oia eq̃li ter ꝓbabãt. ⁊ ꝙtot testes vnius sicut ali⁹ dedit ꝓsiliũ clientulo suo qz in cã sua erat aduocat⁹. ⁊ dixerũt q̃s vestrũ est potẽtior. rñdit cliẽtulus. ego suꝫ in decupelo. tũc ꝓsulit ei Roge. hoc mõ. vocate amicos vestros ⁊ eatis cras; ad locũ illũ ꝺe quo est ꝓtentio de possessio ne. ⁊ sitis ibi aduersario videte qõ fe cerũt. aduersarius aũt hoc videns ti muit ire: qz suspicabat forte se posse re pelli iurta. l. si id qõ. ℊ. vl. ff. ꝺ acq. pos. ⁊ tũc iuit ad iudicẽ ⁊ ꝓposuit incõtinẽ ti interdictũ vñ vi. ⁊ dicebat se illa pos sessiõe spoliatũ Roge. rñdit. Ego te nõ spoliaui sꝫ mea suꝫ possessiõe vius. et sic cliẽtulus ei⁹ fuit absolut⁹ ⁊ ab iter dicto vri pos. ⁊ vñ vi. Jta dicit no. Rof fre. benenen. in libellis suis inris ciui lis in libello possessor alicuius rei im mobilis vi turbeꝫ ⁊c. ⁊ vide etiaꝫ ℣. in cxxvj. cautela q̃ icipit not. diligẽter tu

aduocate. vbi est sil'is cautela qõ not. ⁊ sepe de facto ꝓtingit. ¶ Si hꝛes institur⁹ de restituẽ do hereditatẽ alĩ gra uat⁹ adiuit spõte. ⁊ post ea fideicõ. ante restitutionẽ moꝛiꝫ vel recusat hereditatẽ sibi restitui. heres remanet istitur⁹ cũ effectu onerib⁹ hr̃di tariꝫ. vt. l. ita tñ. ℊ. q̃ ex trebell. cũ. l. seq. ⁊. l. j. in ꝑn. ff. ad trebe. secꝰ si adiuit coactꝰ. l. postulãte. l ꝑn. eo. ti. Et iõ cautela ẽ qñ hꝛes dubitat ne he reditas sit dãnosa vt nõ adeat sponte sꝫ ꝓmittat se ꝓpelli ad adeundũ: qz tũc si nõ poterit restitue re hereditatẽ fideicommissario ipse fideicõ. re manebit obligat⁹ cũ ef fectu creditoꝛibus seu alĩs onerib⁹ hr̃ditariꝫ ⁊ bõa dabũt̃ creditoꝛib⁹ ⁊ alĩ hr̃e ꝺbẽtib⁹. vt est casus no. i. d. l. postulãte in ꝑn. ⁊ ibi ꝙ doct. ⁊ per Pau. de ca. i. d. l. j. i pnc. eo. ti. ⁊ adde ꝑdictꝫ. l. pe. cum ibi no. C. ad trebel.

¶ Promissio seu pactũ de hr̃ditate viuẽtis rlr nõ valet: qz inducit vo tũ captãde moꝛtis. vt. l. fi. C. de pac. ⁊ ibi ꝙ doct. Sed põt adhiberi cau tela qõ ꝙ indirectũ vale bit vꝫ qõ permittã tibi vt tibi liceat hr̃e talẽ rẽ rytij ⁊ sic oĩa bona sua si ad me deueniret aliquo modo: puta iure successionis vel aliter tibi tene ꝺoꝛ restituere seu tra dere ita qõ tibi habere ea liceat vel teneꝺoꝛ ad interesse vt est casus q̃ hoc optime ꝓbat in. l. sti

Cautela qõ valeat promissio de hereditatẽ viuẽtis.

pulatio ista. ℊ. qnẽsitũ. ⁊ ibi hoc not. Raph. in fi. ff. de ℣. ob. si tu diceres ẽt hoc mõ posset fieri vẽditio ⁊ q̃libꝫ ali⁹ Jctus ẽt de bonis viuẽtis spãliter ea numerãdo facit ad hoc gl. ⁊ qõ ibi no. in. l. j. C. de euic. vñ iter hoc nõ vr̃ esse dña: qz vtroq; casu qõ digestũ est tꝫ: ve rũtamẽ dicas qõ istõ remediũ stipula tionis magis ꝓuidet: qz ꝓmittens ꝟtute stipulatiõis hr̃e liceat nõ teneꝯ nisi cũ res illi⁹ viuẽtis facte fuerũt ꝓ mittẽtis. ⁊ sic de ꝑti nõ teneꝯ vt. d. ℊ. q̃situ. secꝰ vbi ꝑ aliũ Jctũ ꝓmitteret qz statim obligaret ẽt si nunq̃ hr̃et rem alie nã vt. l. rẽ alienã. ff. de Jhr̃. emp. ⁊ sic nõ eẽt bñ cautꝰ q̃ sup re viuẽtis alĩ Jheret q̃ ꝑ illã stipulationẽ hr̃e licere tñi sl̃appareret hr̃e licere eẽt facta in fraudẽ. ℊ. l. vltima cũ materia sua. C. ꝺ pactis. non valeret. l. nõ dubiũ. C. de le gi. ⁊ ita tenet etiã Rapha. in. d. ℊ. que situm in fi. quod bene no.

Cxcvij.

¶ Cautela nobilis ad hoc qõ compro mittẽtes non possint habere recursuꝫ ad arbitrium boni viri.

Difficile est da re modũ ꝙ quẽ possit fieri cõpromissuꝫ in arbitriũ et arbitratoꝛẽ itaq; ab eiꝰ lau do seu arbitramẽto nõ possit peti reductio ad arbitriũ boni viri. vt no. doct. i l. si societatem. ℊ. arbitroꝝ. ff. ꝙ socio. ⁊ in. l. cũ añ. C. de ar. ⁊ ꝙ ℣. in regla scie ti de re. iur. i. vj. ⁊ ꝙ canonistas. c. quia nullis. eẽ de iureiur. intñ qõ Bal. i. d. l. cum antea. ⁊ in. l. si vnus. ℊ. illũ. ff. de pac. ꝺicit qõ ꝙ qnãcũꝫ ℣boꝝ cautelaꝫ fieri nõ põt vt tollat̃ reductio ad arbi triũ boni viri ꝙ istã rõnẽ qz dolo futu ro renuntiari nõ põt ne q̃s inuiteꝫ ad delinquẽdũ. vt hr̃ in. d. ℊ. illud sꝫ si tol lereꝫ reductio ⁊ arbiter ⁊ arbitrator le deret in maria ꝑte ꝑsumereꝫ fuisse in dolo. vt no. bar. i. d. ℊ. ar bitroꝝ. ⁊. i. l. si quis cum aliter. circa pinc. ff. ꝺe verb obli. ⁊ in. l. alio. in. vj. col. de ali. ⁊ cibꝫ. leg. ⁊ per. l. omnes. ℊ. lucius. ff. de his q̃ in fraud. cre. Sed tu potes adhibere vnam cautelam per quã cessabit ista

ratio. & per consequens valebit renuntiatio vez qđ fiat cõpromissum in quo dicat qđ partes pmittãt stare sniẽ siue laudo & pmittant nõ Juenire de iure vel de facto & renũtient reductioni ad arbitriũ boni viri: & si esset lesio in magna vel in maxia quãtitate & ẽt in tots volũt qđ arbiter & arbitrator teneant terre sniaz siue laudũ ẽm ꝓsiliũ sapientis. ex quo cogit de cõsensu partiũ sequ illud ꝓsiliũ nõ poterit dici q ipse arbiter fuerit in dolo ẽo vel presumpto. imo nec in aliqua culpa. vt p bar in. l. si quenerit. & ibi hoc no. Bart. ff. de re iu. & facit. l. j. §. & post opis. ff. ẽ nouũ ope. nun. & ideo cũ hic dolꝰ iputari nõ possit arbitratoꝛi & renũtiatio sit facta gñalis. vt. §. valebit renũtiatio. ista in effectu tenet Raph. i. l. j. circa finẽ prin. ff. de appel. & puto ꝓsiliuz esse verissimũ & ꝑdicta cautela ꝓcedit nisi minoꝛ esset lesus. vt tũc possit petere restitutionẽ in integrũ. l. nã ꝙst ea. §. si minoꝛ. ff. de iureiur. vel nisi dolus ꝓis iteruenisset ẽm Raph. in. d. l. j. ff. de appel. Sz aduerte qꝛ illud de restitutiõe posset tolli si iuratuz esset de nõ Juentendo etiã rõne minoꝛis etatz & alia quacunq; rõne. vt in aut. facta puberũ. C. si aduersus vendi. & habeẽ. in. l. ij. C. de resci. ven. & in. l. si qs cum aliter. ff. de ver. ob. Jtẽ vꝛ qđ dicta cautela nõ sit sufficiẽs qꝛ rõ quare nõ valet renũtiatio reductionis ad arbitriũ boni viri est ne qs inutleẽ ad delinq̃ndũ. vt. §. diri. Sz ꝑ ꝑdictã cautelã lz nõ inutleẽ arbiter & arbitrator ad deliq̃ndũ tñ iutlaẽ ꝓsultoꝛ q sciet nõ posse peti reductionẽ ad arbitriũ boni viri. et ideo vt ois tollat dubitatio facias qđ ꝓsultoꝛ nesciat de ista renũtiatiõe. quo casu teneo qđ cautela sit sufficiẽs. alꝫ sec ꝑ ꝑdicta. ¶ Posset ẽt adhiberi alia cautela vt cũ effectu renũtiatio reductionis ad arbitriũ boni viri valeat. vez qđ ꝑtes sibi nuicẽ ex nunc ꝓut et tũc & ex tũc ꝓut ex nũc cedãt oia iura q̃ habẽt vel habituꝛe sunt qũo cã & occasione reductiõis ad arbitriũ bonivi ri in casu quo ferat snia siue laudz. ꝑ arbitros & arbitratoꝛes q̃ cessio regulariter fieri põt vt valeat. l. j. cũ ibi no. C. de act. & obl. & no. in. l. ꝑ diuersas. C. man. & facias quod in instrõ dicat q̃sqđẽ cessiões fecerũt dicte ꝑtes ex sua mera pura simplici spõtanea volũtate & ex certa scientia qꝛ eis sic placuit. vt docet Bar. in. d. l. ꝑ diuersas. in ꝑn. iij. col. C. manda. ¶ Tertia cautela circa ꝑdictã renũtiationẽ reductiõis ad arbitriũ boni viri põt esse hoc mõ qđ partes renũtiẽt dicte reductiõi ꝛsibũn nicẽ ꝓmittẽt qđ in casu quo ꝑ alteram partẽ petaẽ reductio ad arbitriũ boni viri: & reducaẽ qđ ꝑ inuicẽ reductiõis cõdẽneẽ in plus vel in minꝰ q̃s iudicatũ fuit ꝑ arbitrũ & arbitratoꝛẽ ex nũc ꝓut ex tũc: & ex tũc ꝓut ex nũc totũ illõ plus vel minꝰ donat libere spõte certa sciẽtia alteri ꝑti q̃s iudex fecit reductionẽ ar. l. qđã decedẽs. in fine ꝑn. vbi vꝛ esse casus. ff. de administra. tu. Sed Bar. & Dy. ibi videẽ restrigere illũ ter. ad culpã & dolũ ꝑterutũ nõ aũt in dolo futuro de quo vide plene ꝑ Bart. in. l. aurelio. §. caius. vbi idẽ tenet. ff. ẽ lib. lega. ¶ Quarta cautela põt ẽt in hoc adhiberi: vt sez dicat in instrõ cõpromissi renũtianerũt reductioni &c. & in casu quo petaẽ reductio & eẽt necessaria ex nũc ꝓut ex tunc: & ex tunc ꝓut ex nũc cõi consensu ipse ꝑtes elegerũt in bonum virum ipsos eosdẽ arbitros & compromissoꝛes eidem reductioni stare promisserunt. Jn contrarium tamẽ videtur qđ ille qui fuit iudex in causa ꝓcipali nõ poteſt esse in causa appellationis: vt no. per glo. in verbo ꝓuocatum. in. d. l. eos. in ꝑn. C. de appellatio. & ibi ꝑ docto. & glo. in. c. querelam. in ꝑn. extra de elec. tamen hoc nõ obstante teneo qđ dicta cautela ꝓcedat non obstãte glos. ꝓcedenti quia non habet locum quãdo vtraq; pars litigans consentire qđ iudex qui fuit in causa ꝓncipali sit in appellatione: qꝛ tunc valeret dictus consensus. vt est casus qui hoc optime probat in. c. accepta. extra de appellatione. & ibi per doctoꝛes. et vide quod not. per glos. ff. in. l. filius. ff. de inoffi. testa. et ibi etiaz per doctoꝛes.

Cccviij.

¶ Cautela qñ ꝓtes sunt ọblegati in cã qđ faciẽdũ est si times qđ maioꝛ pars eoꝝ sentit cõtra tẽm causa.

Si duobus vel pluribus causa tua delegata fuerit sicut fieri põt et consueuit vt i. c. penul. i ꝓin. extra de offi. deleg. et. c. si duo ex trib⁹. et. c. cũ plures. eo. ti. i. vj. cũ silibꝫ & tu itelligis qđ vn⁹ vꝫ duo ipoꝝ fũt vꝫ sentiuũt ꝫ ter alter ꝑ te. cautela ẽ vt procures vt illi q ꝫ te sentiũt vel tibi nõ fauẽt ọlegẽt vices suas alti ꝙudici q̃ sentit ꝑ te vel tibi fauet. qꝛ hoc facere poterũt si cã fuerit eis ꝓmissa simpliciter sine clausula vt vn⁹ sine altero possit ꝓcedere: vt est ter. cũ glo. no. & ibi doc. in. c. ꝙuis eẽ de offi. ọle. & poterũt etiã oẽs q̃ sentirẽt ꝫ te cãz alteri subdelegare in quo ꝑare possis vicetuã vt ẽ casus in. c. prudẽtiã. in ꝑn. de offi. dele. & hẽ in. l. a iudice. C. de iudi. nec poterit ille subdelegat⁹ a collegis vꝫ ab alijs forte ferre sniam ꝓ te sez opinionẽ suã & ꝫ te fz opi. suoꝝ collegaꝝ vel alioꝝ subdelegãtiũ lz debeat scom suã opi. tm̃ ꝑ te iudicare. ar. c. si qs iusto ipedimẽto. §. porro. de ele. i. vj. qđ no. vt scias tibi ꝓuidere qñ iudices fũt discordes & oẽs sẽtiãt ꝫ te.

Ccxcix.

¶ Cautela ꝓ heredibꝰ ingrediẽtis religionẽ qui fuit dolo ad religionez attractus bona dicti ingrediẽtis heredibus debent & nõ monasterio.

Spe abbates & religiosi circũeniũt iuuenes: ꝑsertim diuites vt intrẽt mõasteriũ ñ i fructũ alarũ: sz i auaricią & turpe lucrũ inhiates. si iurãt tales circũuẽti i religiõe ꝑseuerare coguñ. vt ẽ ter. xx. q. iij. ꝓstituit. ¶ Sz nũqd sit aliqđ ꝛmediũ qđ dari possit ꝓximoꝝ sb intestati heredibꝰ. vꝫ q̃ nõ: qꝛ si vz igressus q̃ bõa debẽt mõasterio ꝛmãere aut. igressi. C. ọ sac. eccl. Tu dicas cõtrariũ & cauti sint heredes vt petãt bona dicti igressi sibi reddi q̃ fieri dz in odiũ circũueniẽtiũ. vt est casus singularis quẽ tene mẽti. in. d. c. ꝓstituit. in fine & hẽ in. c. ꝓterea & ibi hoc ẽt diri eẽ de offi. delega. & qđ diri de inuenibꝰ circũuẽtis idẽ intelligas ọ qbusq̃ hoibus: vt ꝑbaẽ in. d. c. ꝓstituit ibi quoslibet hoies circũueniendo &c. Et qñ dicaẽ q̃s circumuentꝰ: collige ex l. j. in ꝑn. ff. si qs omiſ. cau. testa. & l. j. C. si ex fal. allegat. & l. j. §. dolũ. ff. de dolo & pe. extra quod metus cau. & c. cũ olim.

Ccc.

¶ Cautela ꝓ creditoꝛe q̃ possit pignus debitoris vendere nõ ob. cõuentione de non vendendo.

Creditoꝛ qui habet pignꝰ debitoꝛis si cõuenit de eo nõ vẽdẽdo põt fcã priꝰ trina denũtiatiõe vẽdere. vt hẽ ꝑ ter. & glo. i. l. si quenerit ff. de pig. ac. ꝙst dictas tres denũtiatiões dz expectare ꝑ biennũ. ꝑ. l. vltimam. C. de iure do. ipe. vt not. gl. in. d. l. si quenerit quã tz ibi Bar. & doc. nisi de ꝓsuetudine vel statuto tps esset abbreuiatũ. Sz si sumꝰ in ciuitatibus vꝫ locis in qbus seruaẽ ius cõe ꝓsiliũ est vt facias condemnare debitoꝛẽ & post condẽnationẽ adiudicari tibi pignus & infra duos mẽses facias ipm vẽdere vt. l. debitoꝛes. ff. de re iudi. & sic abbreuiabis tps ẽm Raph. ful. in. d. l. si conuenerit. vel vt tollatur ois dubitatio post quatuoꝛ mẽses. vt. l. fi. C. de vsur. rei iudi. Bar. cepol.

Cccj.

¶ Cautela ꝓ intentante interdictuz vti possidetis.

In causa interdicti vti possideris admittunt posiciões & articuli et ꝓbationes dñio vt tz Ja. de are. Cyn. & docto. in. l. j. C. vti. pos. & est

rer. cũ gl. in. c. lz causaz. de pba. Rõ est qz si pbamus ẽgliter de possessiõe: tũc apparebit iustior possessio illi⁹ q̃ eõs & sic debebit vincere. Tu ergo aduocate ꝛ quez fiunt articuli seu capitula seu positiões si suspicaris aduersariũ ꝓbare de ꝓprietate sic caut⁹ vt facias exceptiões & articulos q̃ ipe possidet clã a te respectu possessiõis tue. Si cñ dicere: qõ possedit clã simplr nil ꝓbaris: qz sicut simplcr ꝛditio i dubio itelligit respectu ꝓprietatis nisi dicat exꝑsse q̃ possidet clam respectu possessiõis alꝫ ꝑderes: & q̃ sic debemus dicere ꝓbat i. d. l. si rẽ aliquã i fine. Ita singulariter dicit Bar. i. l. si de eo. ff. ff. ꝛ acq. pos. quẽ sequuntur ibi doc. & Ange. de are. isti de act. ff. q̃dru pli. l pe. col. qõ tene mẽti i practica qñ agit vti pos. et aduersarius tu⁹ habet possessionẽ antiquiorẽ iuniorẽ & ꝓbat titulu: & tu habes solũ possessionem antiquiorẽ vt articules qõ ipse possidet clã. respectu tue possessionis et sic obtinebis: lz aduersari⁹ ꝓbet de dño vel titulo: ita intelligit qõ no. Bart. i l. j. C. vti pos. vbi vꝫ velle q̃ ille obtinebit interdicto vti pos. qui ꝓbat de antiquiori possessione lz alter ꝓbet de dño vel titulo: fz si nõ articulaueris ad uersariũ tnũ possidere clã vel etiam si simplr articlaueris q̃ possidet clã nec adijceres respectu tue possessiõis: tũc succũberes & obtineret aduersari⁹ tu⁹ lz ꝓbes de possessiõe antiq̃ori: qz pos sessio aduersarij ꝺz ꝓprie suũ titulum meli⁹ iustificare. & isto modo itelligas Bar. i. d. l. si duo. i fi. prin. ff. vti pos. et Sal. i. l. vnica. ver. nũc reuertor. ad gl. & q̃ro sexto. C. eo. ti. q̃ volũt q̃ ille q̃ pro bat de dño & possessione posteriori ꝺz obtinere lz alter ꝓbet de possessiõe antiq̃ori tñ & qũo debeat articulari q̃ ad uersarius possidet clã. vꝫ vi vel pcario vide per Bar. et doct. in. d. l. vnica. C. vti pos.

Cccij.

¶ Cautela quibus inducaꝫ heres ad adeundam hereditatem.

Quidã erat de bitor meus i mille mozit & null⁹ vult esse ei⁹ heres q̃le cõsiliũ habiꝫ mihi credi tor. certe ꝓsiliuz est q̃ ego mittã ad hr̃dẽ q̃ ex testamẽto vel ab intestato, de beret succedere aliquã q̃ dicat accipe istos ũarios. puta. xx. ducatos qz ego suz debitor defuncti. & si accipiat statiz erit obligat⁹ ad ꝛbita hereditaria solueda vt ꝓbaꝫ in. l. cũ debitũ. C. de iure delib. qz vbicũqz heres facit aliq̃d qõ nõ põt fieri nisi sit heres vꝫ adire here ditatẽ. vt. l. ꝓherede. ff. papinianus. in fi. de adquiren. heredi. & qz i dubio ac cipiendo vꝫ recipere pro ꝓ se & non ꝓ alio. vt. l. iulianus. ff. si seruum. eodem tit. & l magis. ff. de soluti. & no. glos. in d. l. pro herede. ff. j. & istud consiliuz de dit Ray. de fo. in. d. l. cum debituz. C. de iure deliberã. ¶ Sed aduerte quia hoc ꝺz fieri post. xxx. dies qui dantur ad inchoandũ inuentariũ. vt. l. j. ff. sin autem dubius. eo. ti. ad hoc vt nõ pos sit postea inuentariũ conficere & facias fieri dictã solutionẽ coram testibus vt ꝓbari possit. Ego tñ dubito quod ista cautela nõ ꝓdesset si ꝓstaret me sub misisse illũ q̃ sic solueret: & sic idu xisset ipm ad adeũdũ hereditatẽ ar. l. si ser uus pluriũ. ff. si qs añ. ꝛibi: fz si subie cit delationẽ. cũ no. ꝓ doc. de leg. j. & in l. mãcipia. ff. sane mãcipiũ torq̃ri. C. de seruis fugi. & adde qõ dicã i se. ¶ Po tes alio mõ inducere heredẽ ad adeũ dũ si facias vnũ creditorẽ i minima ꝑte titate iterrogare heredẽ si ẽ heres: qz si rñdit qõ sic talis ꝓtestio ꝑderit etiã tibi & cuilibet alij creditori absenti. l. ꝓ herede. i pn. ff. & acq. here. qõ ꝓcedit qñ talis filius nõ abstinuerat se plus ab hereditate paterna vel ali⁹ heres nõ repudiauerat: vt est glo. in. l. j. ff. de in terro. ac. fec⁹ si ꝓio abstinuisset vel re pudiasset: qz tũc talis rñsio & ꝓfessio nõ ꝓiudicaret nisi quo ad interrogationẽ vt est textus in. d. l. fina. qui ita debet intelligi ꝑm gloss. fin. ibi quam sequũ tur docto.

Ccciij.

¶ Cautela

¶ Cautela instruẽs q̃ ꝛba debeant ꝛtineri i citatorio ad hoc qõ citãs nõ videaꝫ citari ꝑsonã appꝛobare & eandem vide. ff.

Si facis alig quẽ citare vt veniat ad ꝺicẽdũ si ꝺicere vult ne mittaris in possessio nẽ talis fundi vel here ditatis vꝫ vt ꝛbita restituaꝫ tale depo sitũ vꝫ vt veniat ad ꝓsentãdũ aut ali q̃d faciẽdũ nõ potes regulariꝫ postea ipm repellere & opponere aliq̃d ꝺ ei⁹ ꝑsonã. qz cũ citãs eũ tãq̃ reũ statuẽ deris ipz appꝛobare & facis ipz habi lez q̃ primũ veniat ad iudiciũ ꝓ se vꝫ per aliũ. vt sing⁹ r no. Jnno. in. c. cũ in ter de excep. quẽ sequiꝫ ibi Ant. ff bu. & canoniste. & idẽ tz Ant. de bu. in. c. exhibita in añpe. col. ff iud. & Bar. i. l. cũ mulier. & ibi Bal. & ꝺo. ff. so. ma. et Bal. in. l. fi. in. q̃. col. ad fi. & in. v. q. C. de edi. di. adri. tolle. & i. l. si suspecta. in prin. ff. de inof. test. & habeẽ in. l. j. ff. cũ ꝺz. & ff. hec stipulatio. ff. si cuipluſq̃ p. l. fal. faciũt no. ꝑ Bal. i. l. testamẽta in fi. C. de test. & Ang. in. ꝺ. ff. hec stipu latio. i. viij. col. i fi. & ꝺo. Bñ. ff plũ. i. l. ordinata. ff. fz et si qs. ff. de lib. can. se cus si citaueris reũ vt cõpareat si ha beret ius ꝓparẽdi: vꝫ si sua putauerit itereſſe: qz tunc nõ videris ei⁹ ꝑsonaz appꝛobasse vt sing. no. Bal. i. d. l. fi. C. de edic. di. adri. tol. & i. d. l. si suspecta. & Lud. ro. i. l. de pupillo. i prin. de no. op. nũ. & iõ tu sis sp caut⁹ qñ in fiſib⁹ facis aliquẽ citare vt nõ facias citaꝛ simplr vel vt ꝓpareat ad ꝺicẽdũ vel aliq̃d faciẽdũ. qz tũc nõ posses ipsum postea repellere ex q̃ videris ipm ap probasse reũ habilẽ fz debes ipm citꝛi facere sub ꝛditiõe si sua putauerit itereſſe vꝫ si qõ ius hz ꝺicẽdi vꝫ ꝓponẽdi aut faciẽdi qõ tñ nõ crediꝫ. et ꝓpterea sepe instruxi ꝓcuratores pa duenſi mã statuti padue. de ꝓtestiõe qõ vult ꝓpiq̃ & collaterales possint pñ tare supvenũdatoꝝ & ꝺatioꝝ isolu tũ ad certũ tps q̃ & elapso facta sibi denũtiatiõe nõ pñt ampli⁹ pñtare. Mã

Cautelarũ

qñ emptor denũtiare q facit ꝓpinquꝰ seu collateralis nõ ꝺz dicere: vt cõpareat ad ꝓsentãdũ pecuniã si vult pos sessionẽ vel ẽt simplr vt ꝓpareat ad ꝓsentãdũ vt faciũt ꝓcuratores minus prudẽtes qz tũc nõ posses ei oppone re qõ nõ possit pñtare ex q̃ videris ei⁹ ꝑsonaz appꝛobasse ſz debes dicere vt ꝓpareat si sua putauerit itereſſe vel si qõ ius hz ad pñtãdũ. Et ex ꝓdictis põt inferri decisio multaꝝ qõnũ & ma xime si statutũ dicit sicut ẽ padue qõ ꝓpinq̃ & collaterales possint pñtare sup vẽditiõib⁹ vꝫ ꝺatiõib⁹ isolutum vsq̃ ad certũ tps & elapso tpe emptor denũtiat alicui ꝓpinq̃ vꝫ collaterali qõ si vult pñtare sup vẽditiõe debeat cõparere: & iste ꝓpinquꝰ cõpareat et pñtat ptiũ. emptor videꝫ qõ est facta pñtatio opponit qõ nõ potuit pñtare qz elapſa sunt tpa ꝓparẽdi. certe ipse emptor sup hoc non ꝺz audiri: qz ex q̃ citauit eũ simplr & nõ ꝛditioaliter re putauit eũ habilẽ ad pñtãdũ. Item si est statutũ sicut est teruisiũ q̃ ꝓpinqui itademũ admittanꝫ ad pñtãdũ si sint ciues & subdit qõ itelligunꝫ eẽ ciues si sustinuerũt onera & factiões. emptor citauit quẽdã ciuẽ teruisinũ hiq̃ Pa due cõmoꝛãtẽ nũc aũt isto ꝓparẽte op ponit emptor qõ ꝓparẽs nõ est habi lis ex forma statuti. Dicẽdũ vꝫ p ꝺicta qõ istã exceptionez inhabilitatis emptor nõ põt sibi opponere: q̃ paria sunt sibi exceptionẽ nõ ꝓpetere ꝓpe tere & ñ posse p ipz oppõi q̃ p suã citationẽ habilitauit ꝓparẽte. vt ẽ gl. no. i. l. habebat i fi. ff. & ma. testa. & in istis duab⁹ primis qõnib⁹: ita ꝺterminat solẽnis. doc. ꝺ. Frã. & capitib⁹ liſtẽ. i. l. fi. circa mediũ sui ꝓmẽti. C. & edic. di. adri. & l. q̃ dicit se ita de facto sepi⁹ al legasse que ola perpetuo tene meuti.

Cccitj.

¶ Cautela quibus verbis vtetur superior qñ vult quod iferior nõ possit eligere & q̃ electio sit nulla in casu q̃

Quãdo superior vult ꝓhibere inferiori ne eligat & vult q̃ electio sit nulla in casu q̃

velit eligere cautela ē q dicat vt statim qñ incipiāt eligere sint excōicati vl inhabiles: tūc ñ poterūt eū pficere: ſz inhabilitat eos ſi eligerint: tūc electio valebit: ſz postea efficiunt inhabiles ad aliā electionē: vt .pbat in.l. iterduz ver. incipiunt. ff. qb⁹ mo. vsumit. q ē singularis ad hoc ſm .Pau. de ca. i. l. filiusfa. §. diui. ū. pe. col. ff. de le. j. q dicit qđ ita semel vidi fieri per Petrū de luna q appellabat papa in prib⁹ vltramōtanis cardinalib⁹ suis existēnib⁹ i ligurno .p cōgregādo ꝓsilio. nā inhabilitabat eos cū iciperēt eligere. et idē tu dicas in similibus.

Cccv.

¶ Cautela qñ pr̄ fecit plura legata i testō qđ faciet filius ad hoc quod illa reuocet.

Si pater tuus fecit testm̄ i q reliq̄t multa legata diuersis psonis et forte nolit qđ tu scias dicta legata cē relicta ad hoc vt dicta legata nō obeāt et tacite videāt reuocata. cautela ē vt tu filiꝰ interroges pr̄ez cozā. v. aut. vū. testib⁹ si potes an fecerit aliq̄ legata i testamēto suo. Nā fortasse pr̄ dicet q nō cā tibi pplacēdi vl vt nescias volūtatē suā: et p ista rōnē simplr factā ipe pr̄ vr̄ ad imere dicta legata ita vt postea tu heres nō possis ad ea ꝓueniri. et sic cōuenaris opponas exceptionē qđ pr̄ta cite ea ademit p dicta v̄ba. vt .pbat p glo. not. in. l. verbo testamenti. C. ō testa. in gl. j. ibi obstat tñ exceptio. qđ tñ ego itelligo ee verū in dubio. ſz si poſſet ꝓstare ex aliq̄b⁹ cōiecturis pr̄ez noluisse p̄ dicta v̄ba legata adimere. puta q: pater postea dicit. q illā rōnē filio fecerat vt ei pplaceret vl vt nescire cōtēta in testamēto suo tunc secus esset. et quod dixi i patre idē i quolibet alio testatore qui fuisset interrogatus ab herede suo eadem ratione. et adde predictis qđ no. .Pau. de ca. i consl. cccixū. Cccvj.

¶ Cautela p illo qui cupit emere aliq̄ rem et eius dominꝰ nō vult eā vēdere qđo possit illam habere.

Si qs vellet emere rē alterius dño q nollet eā vēdere pōt pcurare vt illa res sibi accōmodet vl ad ipm pueniat ex aliq̄ iusta cā et postea fingat eā pdidisse ēt ex culpa sua dūmō sine dolo fuerit. nam tūc tenebit dño rei vl illi q sibi rē tradidit ad estimationē dicte rei: ad alld eſſi teneri nō pōt postea fingat se eam reperisse in aliquo loco vl apō aliquē eo casu erit sua nec poterit amplius cōueniri rei vēdicatiōe a dño: vl ab alio q: soluēdo estimationem dicte rei vr̄ ipam emisse. et hec dico qñ culpa dicte rei res amissa sec⁹ si dolo: vt est casus nota. i. l. si culpa. ff. ō rei vēd. de q tex. et hac cautela nō vtaris ad maluz: sed qñ subesset aliq̄ iusta cā: puta: q: tibi p̄misisset vēdere et postea negaret vel ex alia simili. Est et alia cautela q quis pōt emere rem a nolente vendere. de qua vide supra in. xxiiij. cautela.

Ccevj.

¶ Cautela qūo negligēte executore testamētario ēt post annū testamēti executio ad episcopum non spectat.

Quia legimus nūc. i. die. xj. maij millesimo cccxxiij. tesimo scragesimo sexto. l. si fūdū sub ꝺditione. §. stichū de lega. j. i q Bal. et doc. ponūt vnā singularē cautelaz iō hic eā ponere cōstituī. si executor ad pias cās nō exequit legata. j. annū regulariter ptās exequēdi denoluit ad episcopū vt. l. nulli. C. ō epis. et cle. et. c. nos q̄dē. et. c. heres ex de test. Sz cautela ē vt episcop⁹ nūq̄ possit se itromittere de legatis tuis seu relict̄ ad pias cās etiā post annū si voluerit: q: forte nō cōfidis de epo. Nā debes i testamēto tuo vel codicillis ita dicere relicquo tale: puta executore meū et volo qđ exequat. j. annū oia legata mea: qđ si nō fecerit tūc volo qđ seius faciat p dictā executionē. et si seius non faciat predictā executionē infra aliū annuz volo quod eam faciat sempronius. et sic pōt aliꝰ plures substituere de anno in annū. Nā si tuus primus executor nō adimpleuerit infra annū volūtatē defuncti nō deuoluet ius exequēdi ad epm sed ad seiū scōm executore. et sic de aliꝰ surrogatis. dōm ē. vt .pbat in d. §. stichū. Et ratio ꝙre surrogat⁹ p testatore pfertur epo ē q: puisio testatoris si sit heres facit. puisionez legis. l. fi. C. de pac. ꝓuentis. et no. in. l. ij. C. ō iure emphi. Ita singulariter dixit Bal. i d. §. sticho. q dicit q ista ē via p quā testatores pnt sibi .puidere de executoribus successiue: ita q nūq̄ executio veniat ad epm. et doc. ibi sequūt eū. et idē tz ēt Bal. in. l. j. et in. l. vr̄ ad litē. ff. ō pcur. i apostil. et. l. l. j. i pn. in v̄. no. ū. per istū tex. C. ō. cadu. tol. Nec obstat auc. tz testator. C. ō epis. et cle. i corpore vñ sumit. et in. c. tuas nos. ex de testa. in q̄bus dr q epi debēt adiplere relicta in testīs ad pias causas ēt si p testatorez sit eis hoc iterdictū: q: illa iura loquūtur qñ testator simplr .phibebat nō p̄uidēdo de alio executore: sec⁹ si. puidit de executore: vt dixi. et hoc tenēt Old. Bal. Raph. et doc. i. d. auc. tz testator. et .pbat. in. d. §. stichū. p hoc facit. l. si qs ita heres istituat excepto fundo. ff. de heredi. instit. ꝓuncta. l. q. §. si duo. ff. de bono. pos. ſz tab. vbi hr̄ qđ ius accrescēdi i hereditate simplr nō pt .phiberi ſz pdatione substituti sic. vt ibi. Nec ob. l. nemo pt. ff. deleg. j. q: loquit i his q̄ cernūt solennitate actus quā testatoꝛ nō pt tollere in testō. vt dicit gl. in d. l. nemo pt ſz ea q̄ sunt introducta in fauoꝛē testatoris pt tollere. vt. d. l. ū. et l pe. C. vt in pos. leg. Sed circa p̄dicta dubitat qđ si substitut⁹ ē executor sibi ipsi vez qđ executor ee desierit. eūdē sibipsi substituo. Ista qđ formatur per Bal. i. l. j. añ finē p̄n. C. de cad. tol. et tenet qđ qdā sapiētes dicebāt qđ istud erat tactū. in frau dē ꝓstitutiōis ep̄alis et iō nō valebit ista cautela. vt. d. auc. tz testator. et bñ ſz eū q: negligēs abūt ab officio. et iō nō dz in eodē officio reponi. C. de pcur. l. reū. Argumētū tñ ff. qui. mo. vsufr. amit. l. sicut i annos. Sz dic ſm Bal. q ibi testator disposuit de reb⁹ suis quod pōt. hic de iurisdictiōe epi qđ ē de iure publico qđ nō pōt.

ff. de pac. l. ius publicū. et hoc mō rñdet ad. l. si nolit. §. si qs. ita. ff. ō edi. edi. que ola tene mēti. Ccevij.

¶ Cautela qñ creditor et debitor nō cōcordant in quantitate mutui quid sit agendum.

Aliquis mutuauit frumētū nō potuit .pbare quātitatē: ſz bñ .pbauit mutuasse q testes. vl debitor ꝓfessus ē accepisse. x. modios frumēti mutuo. ſz creditor dicebat qđ imo fuerūt xx. quō ꝓsulet creditori si nō hz .pbatiōes de quātitate. Dic qđ poterit petere qđ sibi deferat iuramētū vt iurer quātū fuit et ei creditur. scōm Ray. de fo. in. l. j. ff. de i litem iurā. q dicit q ita fuit sentēciatuz p. d. l. j. et. l. in actionib⁹. et p. l. cuz furti. eo. ti. et io ēt dici ſm eum qđ si .pbo me creditorē ſz nō possum .pbare inquātū credeē sacro meo. p. d. l. j. et. l. fi. C. ōbo. auc. iud. pos. et idē in dāno dato. l. si qñ C. vñ vi. Sz credit qđ iudex possit tale sacm deferre iuxta illud qđ vr̄ sibi verosimile et vez fuisse refrenare: et istud sacm pt appellari in litē v̄itatis qđ ē valde singulare et milies ō facto occurrit. Sz tu vide Bar. in. l. admonēdi. in xj. col. in fi. v̄si. q̄ro qđ si testis. ff. de in rem. vbi vr̄ velle qđ etiā sit necessariū vt nisi sint alie ꝓiecture. alias nō possit delerri sacm. Sz Rayn. etiā i effectu idē itellexit dūmō iudex possit refrenare scōm quod erit verosimile. et ita etiā intelligo. Cccix.

¶ Cautela pro illo q vult edificare hospitale non subiectuz. quib⁹ insignijs tuc hospitale carebit.

Hospitale constitui pt et cū auctoritate epi et sine. vt. in. c. ad hoc et. c. de zenodochijs ex d. relig. do. et cle. qz cōtingit eo. ti. et l. auc. vt nulli fabri. do. circa pn. et in auc. vtij pua. domi. circa finē. et vide tex. cū gl. xviij. q. ij. qdā. et in dubio psumit esse ꝓstituti cum auctoritate epi. qz solennitas extrinseca nō psumit. l. quecūqz. ff. de publi. et habetur in. l. sciendū. de verb. ob. ſz eo ipso qs in eo missa celebratur presumitur

autoritate ẽpt factũ singulare ẽ dictũ arch. de ꝓse. di. ſ. nemo. qõ ẽ icognituꝫ legiſtis ſcõm Lud. de ro. i qdã ſuo ſingulari qõ incipit. ꝛn Jacobe aſtagnat; ꝛ in caſu q̃ nõ eſt factum hoſpitale auctoritate epi i eo nullã hz iuriſditionẽ ꝛ ideo cauti dñt eſſe illi q̃ volũt edificare hoſpitale itavt epꝰ tãꝫ ſuperior in eo nullã iuriſditionẽ habeat vt edificẽt ipꝰ ſine autoritate epi nõ erigãt ibi altare ꝓ ſecratũ neq; cãpanile neq; cimiteriũ. qꝛ tũc erit i plena ptãte edificãtis etiã laici. ſz ſi edificarẽt ibi eccleſiã vel altare ꝓſecratũ. tũc epꝰ eſſet ſuperior ꝛ ſine eiꝰ autoritate edificari nõ poſſet: vt ꝑbaf in cle. qꝛ ptingit i fi. cũ ibi no. de relig. domi. ꝛ pz ex predictis. ꝛ adde oino qõ no. Pau. de caſt. i conſi. ſuo. cccxiij. quod bene no. qꝛ ita fuit ſeruatum verone.

¶ccc.

¶Cautela qñ eſt prohibita alienatio a teſtatore quõ alienatio valebit non ob. prohibitione.

SJ paterquibz forta ſſis filios diſſolutos et iubet eos non alienare mobilia vl̃ imobilia ſaluo niſi i caſu redẽptiõis captiuoꝝ vl̃ mẽbri añ. xxv. vl̃. xxx. annos ꝛ ſi ſecus faceret illa bona ex tũc adiudicat ꝛ reliquit tali hoſpitali vel eccle. an poſſit adhiberi aliqõ remediũ ꝛ occurri tali ꝓhibitiõi. Dico qõ ſic vcz qõ filij alienãt p̃cedẽte priꝰ repudiatiõe firmata pacto vel ſtipulatiõe ſolẽni p̃ locoꝝ ꝓpoſitos ꝛ dictã repudiationẽ fieri faciãt ex cã tranſactionis appoſite illis ꝓbis viſis iſpectis ꝛ cognitis ꝓbis teſtameti de qb⁹ hꝛ i. l. de his. ff. de trãſac. ita dicit Ange. i. l. q̃ties. C. de fideicõ. q̃ dicit q̃ ita multoties practicauit puſij p illũ tex. ꝛ idẽ tu dicas qñ teſtator ꝓhibuit alienationẽ bonoꝝ ꝛ i caſu q̃ fiat alienatio q̃ bona trãſeãt i nepotes vel alios ſuos ꝓſanguineos: qꝛ ſi filij volũt alienare faciant qõ nepotes vel ꝓſanguinei ꝓſentiãt ꝛ valebit alienatio ſine pena. vt eſt caſus i. d. l. quoties. ꝛ ita alias fieri feci.

¶ccci.

¶Cautela ꝓ emẽte rem alienã a fiſco vel a maſſario pignorum.

SJ vẽduntur bona p nõ dñz mihi ꝛ ſit caſus in q̃ ſi tu emis aduerſus dñm. puta qꝛ ille q̃ vendidit mihi vẽdidit iure creditoris ꝛ habuit ptãtẽ vẽdẽdi ego poſſum ad maiorem cautelã iplorare iudicis officiũ vt dñs ratificet vẽditionẽ ꝓ publicũ inſtrm: qꝛ forte nõ ſp ꝓbari poterit qõ ille habuit ptãtẽ vẽdẽdi: ꝛ ſic expedit emptori hr̃e exp̃ſſam ratihabitionẽ. Ita dicit Bal. ꝛ Pau. de ca. i auk. ſi captiuis C. de epiſ. ꝛ cle. ꝓ ter. ibi captiui aũt ſi redierint neceſſe habeant ꝛc. qõ tenemẽti: qꝛ ẽ vtile ꝓ illis q̃ emũt bona et poſſeſſiões a fiſco vẽdẽte rẽ alienã in re creditoris. ꝛ ꝓ emẽtib⁹ ab officio ſiue a maſſario pignoꝝ. et ad hoc adde gl. no. i. l. ij. §. nec cogiť i. j. gl. magna. i fi. ꝛ qõ ibi no. ff. ſo. ma. ꝛ qõ no. ꝓ Bar. in. l. ſi finita. §. elegãter. ff. de dã. ifec.

¶ccrij.

¶Cautela ad recuſandos officiales i ſindicatu excedẽtes i torturis ℈ reos.

Officiales pretorum vel aliorꝝ rectorꝝ ſepe ponũt aliquẽ ad torturaz nõ p̃cedẽtibꝰ indicijs vel eisdẽ legitime ꝓbatis vl̃ ſi ex tũc indicia ſufficiẽter ꝓbata excedũt modũ i torquẽdo ſi agit ℈ eos i ſindicatu dupler ẽ cautela. vna vt ipi officiales nõ teneañ ſi ꝓbãt hoc feciſſe de mãdato ꝓtoris vl̃ alterꝰ rectoris ſui q̃ excuſañ rõne iuſſu ſuperioris vt ꝑbaf. in. l. liber hõ. ij. in pn. ꝛ ibi ꝓ gl. ꝛ doc. ff. ad. l. aql. ꝛ p tex. ꝛ gl. i. l. ad ea. ff. de re. iur. i vlti. char. ꝛ i l. is q̃ in puteũ. §. q̃ tutoris. cũ gl. ff. qõ vi aut clã. ꝛ in. l. furti. §. q̃ iuſſu. ꝛ in. l. liberoꝝ. §. fi. ff. de his q̃ no. inſa. ꝛ in. l. nõ vl̃. §. q̃ iuſſu. ff. de re iu. ꝛ in. l. iniuriaꝝ actio. §. ſiq̃s qõ decreto. cũ glo. ff. de iniur. ꝛ in. c. qõ qs mãdato. ꝛ qõ ibi no. ꝓ Dy. de reg. iur. in. vj. Alia cautela ẽ vt ꝓtor vel aliꝰ rector ſupioꝝ nõ teneañ. vcz vt oblato libello in ſindicatu ℈ aliquẽ de familia ſua clapſo tpe ad dandũ libellũ ℈ pretorẽ faciat officiales ſuũ culpatũ ꝓbare qõ fecit de mãdato ipſiꝰ ꝓtoris: ꝛ ipſe ꝓtor ꝓfiteatur. et tũc vteroꝝ erit ſecurꝰ vcz officialis: qꝛ facit de mãdato ſupioris. ꝛ ipſiꝰ ſuperioris ẽ elapſuz tp̃s ſui ſindicatus iuxta. l. vnicã. C. vt oẽs tam ciuiũ. q̃ criminũ. ꝛ ita ꝛz Flo. i. d. l. liber hõ. i ꝑn. adde tñ q̃ ꝛz ꝓtor vel alius officialis nõ poſſit ꝙueniri i loco officij poſt tp̃s ſindicatus tñ in patria. ꝓpria poterit ꝓpter hoc ꝙueniri. vt ẽ gl. ſing. i. l. j. ff. ad leg. iul. repe. ſm Ang. i. l. iudem⁹. C. eo. tit. quã gl. ibi itelligit niſi fuiſſet i ſindicatu abſolutus: qꝛ tũc obſtaret exceptio rei iudicate. ꝛ iõ ſit cautꝰ ꝓtor vel officialis vt nemine ꝓparẽte tpe ſindicatus faciat ꝓnuntiari q̃ ipſe ſe bñ geſſerit ꝛ q̃ nullꝰ poſſit decetero amplius ꝙueniri. ꝛ adde qõ no. doc. in. l. mancipia. C. de ſer. fugi. ꝛ qõ dictũ eſt de tortura. idẽ dicas de alijs que ſpectãt ad officium pretoris eadẽ ratione.

¶ccrij.

¶Cautela ꝓ acceſſoribꝰ vel iudicibꝰ deputatis p̃ poteſtatẽ qõ non teneañ de delicto poteſtatis.

SJ poteſtates terrarũ ſe runt ſententias iniquas vl̃ iuſtas de ꝓſilio iudicũ de curia et pena q̃ teneť ptãs tenenť et oẽs iudices eiꝰ: vt ꝑbaf in auk. vt nulli iudi. §. q̃ñ col. ix. ꝛ ibi hoc no. Ang. ꝛ ꝓ hoc optie facit tex. cũ gl. ꝛ qõ ibi no. in. c. j. õ officiale. ꝛ de ꝓſilio iudicũ ferri õz nõ ſolũ q̃ñ õz q̃ eoꝝ ꝓſenſu vel deliberatione ferť ſnia. ſz ẽt ſi dicať ſub examine talis iudicis. vt in auk. de litigio. §. oẽm ibi vel ſubdelegati iudicis examine capitis. col. viij. ꝛ ꝑbaf. in. l. ſi ille. ibi ſub examie ꝓuincialis iudicis. C. õ. de curi. li. x. Mã ℈ Ang. i. d. §. oẽm ℈o. circa finẽ inq̃ ſitiões ꝛ ſnie q̃ hodie formãtur ꝓ rectores terraꝝ ſub examine iudicis maleficioꝝ dñr ſerri ꝓ iudices ſicut ꝓ rectores ipos. ꝛſi iniuſtitia facta fuerit ita teneñ iudices maleficioꝝ ſicut ꝛipſe rector. ꝛ qñ officiales ita exp̃ſſe iuſtauerũt rectorẽ ad aliquã iniuſtitiã faciẽdã ſicut ℈ rectores ita ℈ officiales ſine dubio ꝑſit ꝙcedi repſſalie vt. C. de aduoca. diuer. iudi. l. ꝓ hãc ibi adiutores etiã eoꝝ. vt. C. de excu. mune. l. pe. li. x. ꝛ ita no. bar. i ſuo tractatu repſſaliaꝝ. i. ij. q. vj. ꝓncipalis. iõ ſint cauti aſſeſſores vel officiales poteſtatũ vel rectoꝝ vt nũq̃ i actis faciãt ſcribi qõ ſnia ferat̃ de eoꝝ ꝓſilio vel deliberatiõe. aliť ꝑñt ꝙueniri tpe ſindicatus ꝛ eãdẽ penã ſuſtinere quã ptãs vl̃ rectores ℈ Ang. de peru. i. §. oẽm ℈o. vel qõ non ſcribať ſub examine talis iudicis. qꝛ eſſet idẽ ꝓ illũ tex. i. d. l. ſi ille hec dicta ℈ba nõ ſcribanť ne ex tua taciturnitate videaris ꝓſentire vt iniuſtitia miniſtreť. ꝛ ꝓ ẽis tu ꝛ officialis tenearis ſis cautꝰ ꝛ ꝓteſteris ꝛ ꝓtinaciter reſiſtas ptãti vel rectori ſuo. ꝛ l actis ſcribi faciãs de tua aſſertione vel ꝓteſtatiõe qõ ius i dicta cã dictat. Iſte ẽ caſus i appellatiõe in cã ciuili i l. q̃ñ iudices. C. õ appel. g̃ idẽ ꝛ fortiꝰ in criminalib⁹. vt no. Ang. de are. i ſuo tractatu maleficioꝝ in ℈bo de ꝓſenſu ꝛ deliberatiõe oim iudicũ. quẽ oino vide. ꝛ idẽ dicit Bar. i tractatu repſſaliarũ i. ij. q. ſexte. q. ꝓncipalis i ꝑn. vbi elegãter dicit diſtinguẽdo an officiales teneañ de iniuſtitia rectoris ꝛ ℈ eos poſſint ꝙcedi repſſalie p̃ dictã. l. q̃ñ. C. de appel. ꝛ. l. oẽs i fi. C. de decurio. Cõ ſulẽdũ eſt g̃ ℈m eũ officialibꝰ q̃ñ talia occurrũt qõ ꝓteſteñť qõ nõ ꝓſentiũt. ꝛ illa q̃ fiũt nõ fiũt de iure. et de hoc fiat inſtrm hoc eñ vl̃ reqrì. vt. d. l. q̃ñ. et hac cautela vſus fuit qdã parmẽſis vicariꝰ i ciuitate Senaꝝ. q̃ dũ ptãs vellet ſuſpẽdere vnũ iudeũ iuſte fecit p teſtationẽ i ſcriptis q̃ñ ℈ ius volebat eũ ſuſpẽdere ꝛ qõ ipe nõ ꝓſentiebat et vide q̃ dixi. §. in. lxiij. cautela q̃ incipit qñ fit. ꝓceſſus p̃ poteſtarẽ. Ccrxiij.

¶Cautela quam debes adhibere qñ vis mutuare eccleſie vel monaſterio.

Unus eſt modus mutuã di eccleſijs: mo naſterijs p quẽ rcleuať creditor ab onere. ꝑdi qõ mutuũ ſit ꝙuerſuz i vtilitatẽ eccle. vl̃ monaſterij. vcz qõ in capľo ſoleñiter ꝙocato ꝓſituať ꝓcurator ſiue ſindicꝰ cũ ſpeciali mandato ꝛ ſufficiẽti ad recipiendũ mutuo

Universidad de

noie ecclie vel monasterij. tãtã pecunie ẽtritatẽ a tali creditore ⁊ ad obligã dã ipam eccliã ⁊ eiꝰ bona ꝓ illa ẽtritate mutuo assumẽda. tũc em̃ si creditor mutuat tali ꝓcuratori vel sindico vsq; ad ẽtritatẽ in mãdato ꝓprehẽsa exoneratꝰ erit a ꝓbatiõe qõ sit pecunia fi'a in utilitatẽ ecclie. c. qõ ꝯ dusdã extra de fideiuſ. ⁊ ibi hoc no. exꝑsse gl. q̃ incipit. istõ est notabile i fi. ⁊ ẽ gl. no. l auk. hoc ius potrectũ. in gl. fi. C. de ſa. ſan. eccle. ⁊ ꝓ hoc facit gl. in. l. certũ. ℌ. ſi qs absente. i ℣. dño. ff. de ꝓteſto. ⁊ gl. in autẽ. de alie. ⁊ emphi. ℌ. ſi ℣o aut qs eõo in gl. que incip it. ſz creditoribꝰ ꝓ fecerũt col. ix. ⁊ ibi videas Ja. de bel. ⁊ de ista materia vide Alb. de ro. ⁊ do. i d. auk. hoc ius potrectũ. ⁊ qõ notaſ. rij. q. ij. c. hoc ius potrectum. Bar. cepol.

Ccexv.

¶ Cautela quõ articulabĩ ille q̃ vendicat vtorem quã cognouit naturaliter copula precedente.

Si cõtractũ est matrimoniũ inter duos ꝑ verba ỗ futuro q̃ℏba. ꝓprie iducũt spõſalia ⁊ secuta sit copula iter eos. ista spõſalia trãſeũt in matrimoniũ ꝓſũptũ ⁊ nõ est licitus discedere ab eo: ⁊ si postea vnꝰ ipſoꝝ cuꝫ alio ℨhat etiã ꝑ verba de ꝓſenti statur ꝓio patrimonio ⁊ nõ ſcõo etiã ſi i ſcõo iteruenerit copula carnalis: vt ꝓbaſ i. c. is q̃ fide. ⁊ in. c. ſi iter virũ. ⁊ in. c. veniẽs. ij. ⁊ c. sicut ex lris. eꝛ ỗ spõ. fec. ꝰ ſi ꝓcedat copula ⁊ ſequaſ spõſalia: vt. d. c. veniẽs. nec ſufficeret ꝓbaſ spõſaliaꝫ copulã niſi ꝓbeſ q̃ copula ſit ſubſecuta vt ibi. ⁊ iõ. bñ aduertat ille q̃ articulaſ ſeu capitulat in hac materia ⁊ ꝓcludat q̃ poſt spõſalia ſecuta eſt copula ſi vult q̃ habeaſ. ꝓ matrimonio ꝓſumpto ⁊ ei ſteſ. Nã ſi ꝓbaret spõſalia ⁊ copulã ſimpliciter nõ relenaret: q̃ potuiſſet copula ꝓceſſiſſe spõſalia ſm Domi. Ant. ỗ bu. l. d. c. veniẽs. ij. in ꝑn. ꝓ illũ tex. facit. l. ad ꝓbationẽ. cũ ibi no. C. de ꝓba.

Ccexvj.

¶ Caut. istruẽs aduocatũ rei cũ ꝓducit teſtm̃ habẽs clauſulã codicillarez.

Cautus aduocatus seu ꝓcurator rei dũ ꝓducit teſtm̃ vel agit vigore teſti in quo ẽ clauſula codicillaris iuxta no. i auk. ex cauſa. C. de libe. ꝓter. ỗ añ litis cõteſtationẽ petere an actor teſtõ qõ ꝓducit velit vti: an vt codicillis vl alia vltia volũtate. l. nã cogit eligere ⁊ facta electiõe nõ poterit variare: vt. l. ſi. in ꝑn. C. de codicil. ⁊. l. qõ i heredẽ. ℌ. eligere. ff. de tribu. ⁊. c. ad falſarioꝝ. eꝛ ỗ cri. fal. ꝓpe ꝑn. ⁊ erit vtile: q̃ alia ſolẽnitas req̃rit in teſtõ: vt. l. hac ꝓſultiſſima. C. de teſta. ⁊ alia req̃rit i codicillis vel i alia vltima voluntate: vt. d. l. fin. C. de codicil. ⁊ ita ſz Spec. in tit. de inſtru. edi. ℌ. ꝓdicta ſi. ⁊ no. q̃ cũ vltima volũtas: ⁊ ita alias obſeruaui.

Ccexvij.

¶ Cautela q̃ illi q̃ non poſſint eſſe teſtes ſi ſint rogati ⁊ adhibiti a partibꝰ licite poſſint.

Licet regulariter parẽtes ꝓ liberis ⁊ liberi ꝓ parẽtibꝰ nõ ſint teſtes idonei. vt. l. parentes. C. de teſti. ⁊. l. teſtis idoneꝰ. ff. eodẽ nec conſanguinei vt. l. iulia. ff. eod. nec domeſtici aut familiares. vt hĩ in c. in lris extra. de teſtib. ⁊ in. c. iſinuãte e ẽ de offi. dele. ⁊. l. idonei. ff. de teſti. nec ꝓcuratores vel aduocati iuxta. l. ſi. cũ ibi no. ff. de teſti. nec alie ꝑſone ſi miles. vt notaſ i dictis iuribus. tñ hec rla fallit q̃n tales teſtis fuiſſẽt adhibiti ⁊ rogati a ptibꝰ q̃ teſti etiã nõ fide digno adhiberẽt vana fides q̃n eſt a ptibus ꝓ teſte adhibit: vt eſt ɣ. l. ſing. in auk. de teſti. ℌ. ⁊ ſz. q̃ incipit. innuit. col. vij. ſm Bal. in. l. parentes. C. de teſti. ⁊ in. l. ad teſtium. ℌ. ij. ff. de teſta. quẽ ſequitur Ludo. de ro. in rubrica de arbitris. in. viij. colum. ad finem. ⁊ idem tenet Alb. maſ. i ſuo tractatu de teſtibus in. xiij. col. in principio qui dicit per predicta q̃ vbi teſtis eſt rogatus ſemper eſt idoneus quantumcũq; alias ſit inhabilis: et ꝓ hoc poteſt vti cautela ſm eum vt in contractibus eligãtur potius fratres vel affines teſtes

in inſtris q̃ alij q̃ poterunt teſtificari rectius: ⁊ iõ dicit q̃ in q̃ne facti dũ eẽt accuſatũ teſtm̃ de falſo ⁊ eẽt rogat⁹ q̃dã affinis: eꝛ q̃ teſtator. eũ rogauit ⁊ ſubdit q̃ iõ idẽ ẽ gñal⁹ ſiue ſit rogat⁹ a ℨhẽtib⁹ ſiue a teſtatore ſiue a iudice vt ſemp fit idoneꝰ. ⁊ idẽ ſz bal. in. l. data opa. in. xj. col. ℣ſi. itẽ q̃ vocaſ C. q̃ accu. nõ poſ. q̃ dicit q̃ ille q̃ vocatur ad teſtimoniũ eo ipſo vꝛ approbatus ꝓ eũ q̃ fecit vocari ⁊ ꝺz examinari. vt no. ℣iij. q. ij. in dãna. ⁊ idẽ ſz ipe Bal. in. c. in noie dñi. eꝛ de teſt. ⁊ idez ſz Ang. in. l. j. in vlt. col. C. de teſt. q̃ dicit ꝓ illã gl. ſingkarẽ i. d. ℌ. ⁊ ſz ſi a ℨhẽtib⁹ teſtes ẽt ihabiles ex certa ſciẽtia ad validitatẽ actꝰ ſint adhibiti inter eos teſtificari poterũt nec poterũt reꝓbari ꝓ hoc optie facit hoc q̃ nor. Ant. de bu. in. c. ex lris. in. j. ⁊. ij. not. ⁊ pe. col. ver. ⁊ ꝓ hoc põt dici. cũ ℣ſ. ſeq. eꝛ de trãſ. facit. l. ſi qs teſtib⁹. C. de teſti. ⁊ q̃ no. in. l. iũcti. eod. ti. Itẽ ꝓ hoc optime facit q̃ no. Bal. in. l. dictãtibus. C. ỗ teſt. ⁊ l. l. ij. ℣. ſz q̃ro q̃d ſi fuit domeſtic⁹. C. de teſti. vbi dicit q̃ teſtificatio domeſticiꝝ q̃n ſũt teſtes iſtrarũ: q̃ vtraq; pars eo adhibuit allegat l. ſciẽdũ. ⁊ ibi optimã gl. ff. de vſur. et q̃ no. Bal. in. l. inſtra. C. de ꝓb. vbi dic ſm Mic. de mat. q̃ q̃n notariꝰ ẽ rogatus de facto cõi abvtraq; parte ỗ ℨcu põt ꝓficere inſtm̃ ẽt ſit magis domeſticus vni⁹ partis q̃ alteri⁹ ⁊ ei ſit maiori affectiõe cõiũct⁹. ad idẽ vide bar. in. l. ſi pr̃. in ꝓin. ff. de fal. vbi dicit q̃ ſz pr̃ nõ põt eẽ teſtis ꝓ filio: vt. d. l. parẽtes põt tñ notari⁹ inſtrm̃ filij ſcribere. vt. d. l. ſi pr̃. Rõ. q̃ hoc inſtꝛ ſcribit de mãdato partiũ: ⁊ ſicut partes ꝓſentiẽtes poſſunt patrẽ iudicẽ ⁊ arbitrũ eligere. vt. l. ẽt ſi. ff. de arbi. ita pñt pariter notariũ eligere: ⁊ ꝑdicta itelligere vera q̃n partes cognoſcebãt ꝓditionẽ teſtis ⁊ notarij: vez q̃ eẽt conſanguine⁹ vl domeſtic⁹ vni⁹ part⁹: eꝛ alia cã nõ idone⁹: q̃ tunc videnẽ partes ei plenã fidẽ adhibere. ⁊ itelligaſ glo. in d. ℌ. ⁊ ſz ſicut ẽt itelligit Ang. in. l. j. C. de teſta. vt. ℌ. diꝛi. ⁊ ita alias habui ỗ facto in caſu quo vn⁹ fecit teſtm̃ ⁊ adhibuit fratres legatarij in teſtamẽto ⁊ dũ ozirẽ de legato dubiũ fuerũt. ꝓducti fratres ⁊ dicebãt q̃ erãt idonei teſtes eꝛ q̃ teſtator dixerat notario. ſi fratres iſti legatarij pñt eẽ teſtes adhibeam⁹ eos? notarius affirmauit teſtatore volẽte ⁊ ſz ꝺictaꝝ videanẽ eẽ ℨ iura q̃ loquunt̃ ſimpliciter ⁊ iudices ỗ groſſero hoc non crederent ei tamen eſt verum Barto. cepo.

Ccexviij.

¶ Cautela quando debet fieri compromiſſum vel tranſactio: vt extenda tur ad omnia etiam ad deciſa per ſententiam.

Si vis facere cõpromiſſuꝫ vl trãſactionẽ pleniſſimã ⁊ gñalẽ cautela ẽt dicaſ facim⁹ cõpromiſſum pleniſſimũ de oibus cauſis litibꝰ q̃onibꝰ ⁊ differentijs ℨhẽtibꝰ ⁊ q̃ ℨti poſſent iter partes q̃cũq; rõne vel cã: ⁊ q̃ itelligaſ eſſe lis q̃ ꝓtouerſiaꝫ dña de oi eo ſup q̃ fuit arbitratũ ſm Ang. in. l. j. ff. de trãſac. de q̃ vide oſno ibi. d. Paul. ỗ ca. ⁊ vide Anto. de bu. ⁊ canoniſtas i. c. expoſita. eꝛ de arb. ⁊ addaſ cũ oibꝰ depẽdẽtibꝰ cõnexis ⁊ emergẽtibꝰ ab eiſdẽ q̃ mõ iuxta no. in. l. eũ actũ. in ꝑn. ff. de negoge. ⁊ hec ℌba dicunt̃ q̃ de re claraꝫ vl deciſa regulr̃ nõ pot̃ fieri cõpromiſſuꝫ vel trãſactio. vt. d. l. j. cũ ibi no. ff. ỗ trãſac. ⁊ pp dicta ℌba valebit cõpromiſſuꝫ ⁊ trãſactio ẽt ſup reb⁹ claris ⁊ deciſis ℨ Ang. ⁊ doc. in. l. j. Itẽ addaſ q̃ dictũ cõpromiſſuꝫ vel trãſactio vel q̃cunq; tio ſiue liberario referaſ ad ola tã cognita q̃ℊ icognita ẽt ſi dolo alicui⁹ ℨhẽtiũ erãt icognita ⁊ in gñe ⁊ in ſpecie ⁊ ẽt ad iura ⁊ obligatiões q̃ſcũq; ex futuro pẽdẽtes ⁊ q̃cũq; cã alias ad iſta nõ referanẽ p. l. tres fratres cũ ibi notatis. ff. de pactis. ⁊ ibi hãc cautelam ponit Ang. ⁊ inquãtũ fiat ſup ꝓtouerſijs ⁊ differẽtijs ex teſtõ pẽdẽtib⁹ ſemper adijcias hec ℌba viſis iſpectis et cognitis ℌbis teſtamẽti ⁊ talis vltie volũtatis tã ꝑ ſeipſos cõtrahẽtes vel

litigãtes ꝑ p alios iurisp̃itos ꝯz Ange. i. d. l. tres ffres. q̃ dicit hoc mõ euitabis oẽz errorẽ ⁊ amaritudinẽ ⁊ hoc ẽt p. l. de his. cũ ibi no. ff. de trãs. ⁊ si litigãtes vel trãsigẽtes sũt lr̃a ignari appõi facias hec. visis ispectꝫ recognitis ꝟbis testamẽti vel vltie volũtatꝫ p iurisp̃itos de eoꝝ mãdato. ⁊ i eoꝝ notitiã isinues plenarie i vulgari sermõe ad eoꝝ plenã ⁊ clarã itelligẽtiã. vt. l. j. ff. de ꝟbo. obli. ꝯz Ang. i. d. l. de his. i p̃n. ⁊ si ista ꝟba ñ ẽnt apposita. tñ si ptes asseuerãt se hr̃e plenaz notitiã sufficeret ptes legisse q̃ ñ hr̃e sigatũ nihil aliõ ẽiꝯ negligere q̃ sigtũ hui⁹ ꝟbi i sola ispectiõe nõ ꝓsist. vt l. j. ff. ꝯz si legi. ff. de his q̃ i testa. delens. ꝯz Ang. in. d. l. de his. circa p̃nc. que omnia bene nota q̃ quotidiana.

Tertia:

¶ Cautela in fauorẽ tutoꝝ ad exonerãdũ eos qõ finita tutela nõ p̃nt amplius molestari a minoribus.

TUtores sẽ per desiderant finita tutela se liberare ab administratiõe tuteleita vt ãpli⁹ minores vl̃ facti maiores non possint cõquerí vel molestare eos de mala administratiõe. iõ videam⁹ rõ remedio. p q̃ dic qõ q̃nq; modis põt tutor absolui. Uno mõ p sniaz arbitri i q̃ factũ fuerit cõpromissuz. vt. l. iij. in p̃n. ff. de arbi. ⁊ ibi hr̃ p gl. doct. Scõo mõ p sniaz arbitratoris. de q̃ dicꝝ ibi p Bar. ⁊ doc. in. d. l. societatẽ. ℌ. arbitroꝝ. ff. p so. ⁊ p canonistas in. c. ĝnta uallis. ex̃ de iureiu. Tertio mõ p sniaz iudicis ordinarij cui arbiter eqparat vt. l. j. ff. ó ar. ⁊ hocp̃t fieri duob⁹ modꝫ Uno mõ p viã libelli ordinarij i q̃ petat̃ p minorẽ q̃ tutor vel ei⁹ heres rõnẽ administratiõis tutele gñal̃r reddat iurta no. in. l. ljz. C. de iud. ⁊ hoc casu poterit ẽt peti vel p minorẽ vel tutorẽ vel ei⁹ heredes q̃ eligant calculatores ad videdũ ⁊ examinãdũ oẽs rõnes. d. tutele ⁊ postea ad referẽdũ iudici vel vt iudici p̃mittit eligere directos calculatores. qz in causis in q̃b⁹ calculatiões ꝟrunt̃ p̃mittit iudici ponere arbitrũ seu arbitros. i. calculatores q̃ p̃dictas calculatiões discurrãt ⁊ referãt. vt. C. de vsu. ⁊ fru. leg. l. ij. ⁊. ff. si cui plusq̃ p. l. fal. l. j. ⁊. l. si restituũ. C. de distra. pig. Ita no. dicit Bar. i ꝓsil. suo. ix. qõ icipit lr̃as magnificẽtie vr̃e ⁊ idẽ no. Ang. in. d. l. j. ℌ. marcell⁹. ff. si cui plusq̃ p. l. fal. vbi vide. Qual̃r aũt calculatores debeãt ⁊ p quẽ vel q̃s et eoꝝ relationẽ facere. vide oino p Ange. i. d. l. ij. C. de vsu. ⁊ fru. leg. Alto mõ põt procedi cotra iudice. s. p viaz libelli pticular̃. qz minor cõquerit̃ de q̃busdã pticulr ⁊ specifice ꝺ tutorẽ ⁊ ei⁹ heredes iurta no. i. d. l. ljz. C. de iud. ⁊ tũc nõ ẽ necessaria datio calculatorꝫ ꝯz solũeniẽdũ ẽ ad ꝓbatiões necessarias ⁊ hi duo modi p̃nt obtuari cotra arbitro ⁊ arbitratore q̃ eqparant iudicib⁹ vt. l. j. ff. de arb. ⁊. l. nõ distiguem⁹. ℌ. cũ q̃dã eo. ti. Quarto mõ põt p̃ncipalr̃ tutor absolui in testõ minoꝝ. qz ẽt adult⁹ ꝟs curatorẽ põt testari vt ẽ gl. no. in l. aureli⁹. ℌ. cai⁹. ꝟsi. legitimã. ff. ó lib. leg. ⁊ alia in. l. j. ℌ. fuit q̃stũ. ff. ad treb. vel ẽt i codicillis ⁊ pviã liberatiõis. ⁊ legati ⁊ ista liberatio põt relinq̃ trib⁹ modis vt no. in. d. ℌ. cai⁹. i gl. magna. ⁊ de isto mõ absolnẽdi vide ter. glo. ⁊ doc. in. l. si q̃s rõnes. ff. de lib. leg. ⁊. l. q̃dã decedẽs. ó admi. tu. ⁊ in. l. si seru⁹ vertit⁹. de leg. j. plenissime p Bar. i. d. ℌ. cai⁹. Quito ⁊ vltio mõ põt absolui tutor vcz p viã liberatiõis siue ẽt donatiõis inter viuos. puta qz minor absolnit̃ liberat spõte sine redditiõe rõnis oliz tutorẽ suũ vel eius heredes ⁊ iste mod⁹ ad hoc vt sit securꝰ ꝺz fieri cũ prie sentia agnatoꝝ vel cognatoꝝ ipsi⁹ minoꝝ ⁊ cũ p̃ntia alicui⁹ iudicꝫ ordinarij auctoritatꝫ ⁊ q̃ dicti agnati vl̃ cognati bñ ⁊ diligẽter pti⁹ examinẽt ipz minorẽ an velit facere liberationez seu absolutionẽ spõte libere ⁊ ex certa sui scia nõ duct⁹ aliq̃ erroꝛe iurꝫ vel facti nõ p metũ vel minas seu dolũ vel circũscriptionẽ ⁊ hec iudici referãt ⁊ ita ẽt iudex de p̃missis diligẽter examiet ⁊ inq̃rat q̃b⁹ pactis minor dicat ⁊affir

met se bñ vidisse rõnes sue tutele et q⁹ absoluit ⁊ liberat dictũ suũ tutorez ab oi eo qõ ipse administrasset de bonis suis siue p negligẽtiã siue p culpã leuẽ ⁊ latã siue ẽt p dolũ ⁊ de oi eo qõ ó bõis ⁊ reb⁹ suis pueniss̃et ad manus dicti tutoris ⁊ de p̃nti cẽt vel reperiret in manib⁹ dicti tutoꝝ vl̃ ei⁹ heredis ⁊ p̃mittit cuz tutorẽ vel eius heredes ãpli⁹ nõ inq̃etare. vel nõ molestare de iure vel de facto p̃dictꝫ rõnibus ⁊ alia q̃cũq; rõne seu cã. ⁊ maxime qz ẽt itelligit dictũ tutorẽ bene gubernasse oia bona sua ⁊ si dict⁹ tutor seu ei⁹ heres teneret sibi vigore administratiõis dicte tutele in aliq̃ re vl̃ quãtitate quãtacũq; sit illa res vel quãtitas ex nũc facit sibi refutationẽ finez remissionẽ liberationẽ ⁊ donationem vel pactũ de vlteri⁹ nõ petẽdo. ⁊ pona tur et iuramẽtũ miozis p qõ p̃mittat se oia ⁊ singl̃a supzascripta hr̃e firma rata ⁊ ĝta ⁊ attẽdere ⁊ obseruare ⁊ nũ ꝯ i aliq̃ ꝟuenire seu facere de iure vl̃ ó facto rõe miorꝫ erat̃ seu rõnealicui⁹ lesiõis q̃ntacũq; sit vl̃ eẽtlesio ẽt si eẽti magna seu maxia ꝯtitate ⁊ alia qua cũq; rõne vel cã cognita vel ignota q̃ dici vel excogitari posset. p̃mittat ẽt nõ petere restitutionẽ in itegrũ q̃ ꝛpetit miozib⁹ ex aliq̃ casu nec restitutionẽ q̃ ꝛpetit maiorib⁹. xxv. ãnis ex q̃cũq; casu maxime ex cl̃a gñali si q̃ mihi iusta cã eẽ videbit iurta. l. j. in fi. ff. ex q̃b. cau. maio. ⁊ in. d. istro scribaꝫ ꝓsens sus dictoꝝ agnatoꝝ ⁊ cognatoꝝ ⁊ decretũ siue auctoritas iudicis q̃ p̃nun tiet oia ⁊ singula subscripta rite et recte facta fuisse ⁊ valere ⁊ tenere ⁊ quia iste vltim⁹ mod⁹ absoluẽdi tutorẽ est pleniozis tutioz iõ ipz examiem⁹. ⁊ p̃mo dixi qõ ꝺz fieri absolutio ⁊ liberatio cũ p̃ntia agnatorũ vel cognatoruz minoris. qz pp talẽ p̃ntiã eoꝝ oĩs metus ⁊ nimia reuerẽtia cessare p̃sumit̃. vt. l. trãsactionẽ. C. de trãsac. ꝯz bar. Bal. ⁊ doc. ibi ⁊ idẽ dicit Bar. i. l. ff. a ff. e. i vlt. charta cires p̃n. ff. de ꝛd. ide. vbi ẽt dicit q⁹ talis ꝺz p̃sumit̃ fact⁹ bõa fide ⁊ p̃sumit̃ cessare ois suspitio ⁊ Bal. idẽ dicit. in. l. j. in. ij. col. ff. si qs aliquẽ testa. phi. ⁊ idẽ ꝯz bar. in. l. j. C. de p̃di. curi. li. x. vbi pl⁹ dicit q⁹ p̃sentia cõsanguineoꝝ vl̃ amicoꝝ opaz vt qs nõ possit ꝛqueri de dolo vel metu per illũ tex. facit qõ no. Bal. in. l. polla. C. de his q̃b. vt idi. vbi dicit q⁹ rõne p̃silij ꝛiunctoꝝ p̃sumit̃ a tutore abesse dolus ⁊ culpa qõ ẽ not. dignũ ꝑm eũ. Sz si nõ ẽnt agnati vel cognati seu ꝓsanguinei minoris vel ei⁹ parẽtũ adhibeanẽ amici. Sũ p̃ntia amicoꝝ idem opaz qõ p̃ntia ꝓsanguineoꝝ. vt ꝓbat in. d. l. trãsactionẽ. ⁊ ita ibi not. Bart. Bal. ⁊ doc. ⁊ Bar. in. d. l. j. C. de p̃d. curi. li. x. facit. l. magis puto. ℌ. in p̃mis ff. de reb⁹ eoꝝ. ⁊. l. hec aũt. ℌ. j. ℌ. finaũt ñ habeãt. ff. q̃. ex cau. i pos. ea. ⁊. l. fi. ff. vbi pupi. edu. de. Sz si amici minoꝝ vel ei⁹ parẽtũ nõ reprirenẽt. tũc aliõ ꝓsilũ ẽ qõ eligant duo vel tres boni viri a p̃tore vel a iudice loco attinẽtiũ q̃ videãt ⁊ examinẽt dictũ minorẽ sicuti de ꝓsanguineis dictũ ẽ p hoc. d. l. hec aũt. ℌ. j. de hoc sunt statuta i mltis locis sed, si non essent statuta ñ bonũ ꝓsiliũ ẽ. qz opaz idẽ qõ p̃ntia ꝓsanguineoꝝ. Itẽ dixi. ꝺz adhiberi p̃ntia iudicis ordinarij q̃ interponit decretũ suũ ⁊c. Et ẽ rõ qz pp ei⁹ p̃ntiã ⁊ auctoritatẽ vel decretũ ipse minor nõ porerit ꝛqueri de dolo. vel metu. ita no. dicit Bar. in. d. l. frater a ff. e. ⁊ Cor. za. in. c. decetero. in. j. ⁊. ij. opi. ex̃ de trãsa. vbi ẽt dicit qõ auctoritas iudicis fecisset cessare simoniã. allegat. c. nisi de p̃be. Itẽ opaz decretũ iudicis vt qs nõ possit allegare se deceptũ vltra vel citra dimidiã iusti p̃tij. vt singl̃r not. Bar. i. d. l. j. p illũ tex. C. de p̃di. curi. et Bar. ⁊ Ange. in. d. l. j. C. de p̃scrip. xxx. ãnoꝝ. ⁊ Ang. de are. ista. de act. ℌ. si qs agẽs. Itẽ opaz vt oẽs solẽnitates p̃sumant adhibite. vt singl̃r no. Spe. i ti. de ẽp. ⁊ vẽd. ℌ. nũc sciẽdũ. breuiter, scias ⁊ hr̃ p doc. in. l. sciẽdũ. ff. de ꝟb. ob. ⁊ facit qõ no. in. l. cũ hi. ℌ. si ptor. ff. de trãs. Itẽ qõ dixi siue p negligẽtiã siue p leuẽ ⁊ latã culpã ⁊ dolũ qz p absolutionẽ gñalẽ nõ vr̃ qs liberat⁹ ab eo qõ p dolũ vel p latã culpã absolute factũ est. vt est tex. in. l. si qs rõnes

Universidad de Deusto

ff. de lib. leg. & in. d. l. si seruꝰ vetitꝰ. ff. de leg. j. in vlt. & ibi Bar. & l. q̃dã decedẽs. & ibi p gl. & doc. ff. de admi. tu. & no. plene p Bar. in l. aurelio. §. caiꝰ. ff. de lib. lega. ¶ Itẽ dixi de pñti eẽt & repiret in manibꝰ dicti tutoris. qz absolutio quãtũcũq; gñalis facta tutori vl alteri nõ extendit ad bona q̃ apõ absolutũ essent de bonis absoluẽtis qz de illis non vl cogitatũ nisi exp̃sse dictũ sit. vt in l. dñs sticho. §. fi. de pecu. lega. & ibi hoc not. Bar. in. d. l. si q̃s rõne. & i. d. l. q̃dã decedẽs & i. d. l. si seruꝰ vetit. & p doc. i dictꝫ iurib⁹. & pbat i. l. tres frẽs. & ibi no. ꝺ pac. Itẽ dixi quãtacũq; sit illa q̃titas. qz si diceret & si aliq̃ teneret &c. intelligeret de modico iuxta noꝝ sitꝫ de vẽditiõe. vt. l. ij. C. de rci vẽ. & l. l. sciẽdũ. ff. de ꝟb. ob. & no. p cano. i. c. q̃ntaualis de iureiu. q̃n daẽ ptãs arbitratoꝛib⁹. ¶ Itẽ dixi ex nũc faciat finẽ refutatio nẽ & remissionẽ. qz lz nõ valeret ex alia q̃ ex pitie libatio ex eo qz videaẽ liberasse tamq̃ ñ gesserit valebit tamq̃ donatio & refutatio. Itẽ sum vsus istꝫ ꝟbis qz ꝟbũ refutatio ẽ ꝟbũ gñale q̃ cõiter ista ꝟba solẽt apponi in istꝛis p notarios. Itẽ dixi hr̃e rata & ḡta qz nõ posset amplius minor venire ℨ de iure vel de facto. Mã si p̃mittit soluz ratũ habiturũ itelligit̃ p̃misisse de nõ ℨueniẽdo ꝺ iure tm̃. lz veniẽdo ꝺ fctõ tm̃ nõ teneret. vt pbat i duab⁹ glosselis. in. l. id qꝺ pauplb⁹. C. de epi. & cleri. & ibi hoc no. Bar. in. l. metũ. §. volẽti. ff. qꝺ met⁹ cau. & ad dr̃ã iter ratũ & firmũ facit. l. gñali. C. de sacrosan. eccle. & l. illud. ff. de iurepatro. & l. si pr̃. ff. de rim nupt. Itẽ dixi rõne minoꝛis etatis vel alia q̃cũq; rõne. qz iuramentũ simplr̃ p̃stitũ solũ opat. vt repsentet eũ maiorẽ. vt no. in auẽ. sacramẽta pubeꝛ. C. si aduersus vẽdi. vñ necessariũ est addere vel alia q̃cũq; rõne vel cã. Itẽ dixi cã cognita p text. l. q̃ in re militari. ff. de test. mili. p quẽ dixit ibi Bal. & Ang. q̃ debitor q̃ vult plenissime liberari sit caut⁹ vtin instr̃o faciat uddere qꝺ dicta q̃tatio ẽt ad ignorata vel icognita postigit̃. & idẽ ẽt no. in d. l. tres frẽs. de pactꝫ. & dixi in cautela p̃ce. Et aduerte qz istꝺ nõ p̃cederet in muliere vel minore pp eoꝝ fragilitatẽ. vt dixit Bar. & Ang. in. d. l. q̃ iure militari. p notata in. l. sciẽdũ. de ꝟbo. obli. & l. ij. C. de rescin. vẽd. hec ꝟba cl'a tm̃ p̃cedit in minore liberãte. Sz aduerte: qz vl qꝺ dicte clausule non sint necessarie. qz aut minor nõ ledit̃ propter hãc liberationẽ & nõ est opus tãta solẽnitate. Aut est Iesus & iste solennitates videnẽ esse iniq̃ & ꝓterea nõ apponẽde. Ad quod tu dicas q̃ dicte clausule q̃nq; sunt necessarie et iuste. q̃nq; nõ. Mã si minor nõ ledit̃ tũc multe de p̃dictis sunt vtiles & necessarie. & iuste. & oẽs ille ex qꝺ tollit̃ ois p̃sumptio vel suspitio met⁹ vel reuerentie vel doli vel cuinscũq; alteri⁹ fraudis vel male suspitiõis. Mã lz minor sit Iesus nõ posset cõqueri qꝺ dictã liberationẽ fecerit iduct⁹ dolo vl metu &c. & sic posset rescindi liberatio. vnde hoc casu dicte clausule sũt necessarie vel saltẽ vtiles & iuste. Si ꝟo minor eẽt in ꝟitate Iesus ex dicta liberatiõe: puta qz tutor male gubernauerat facta minoris. & tũc aut itẽrtio mioꝫ ẽ ex alia qua iusta cã. puta qz ẽ filꝰ vel nepos tutoris velle liberare ipz quodã tutorẽ suũ ẽt de qꝺ eo qꝺ male gubernauit. & hoc vult facere ex certa scia. Et tunc idẽ vꝫ ꝺ dicte clausule sunt vtiles: ne cessarie. ac ẽt iuste. & apponi p̃t etiaꝫ in foro p̃scie dũmõ declaret p̃i⁹ minori virt⁹ & potẽtia dictaꝝ clausularum. et in quo p̃sunt vl' noceãt sibi in cã sicut certiorat̃ mulier de velleiano. vt hr̃. in. l. in bem⁹. C. ad velle. & in. l. sciẽduz ff. de ꝟb. ob. Tu q̃ es notari⁹ poteris vti dictis clausulis sz nõ aliter: vt statim dicam. Aut intẽrtio minoris ẽ ab solvere olim tutorẽ suum. qz credit ipsum bñ gubernasse. & sl̃ aliter crederet nõ liõaret eũ. & tũc dico q̃. d. clausule pro maiori parte nõ sunt honeste immo iniquissime. quia sunt p̃ter et ℨ intentionẽ minoris & p eas iniuste decipereẽ. & ibõ hoc casu notarius nunq̃ apponat eas p q̃s excludi posset a beneficio restitutiõis in itegrũ quin posset docere de sua lesiõe. & nõ apponat hoc casu sacr̃z minoris qꝺ ẽ fortissimũ vinculũ de iure canonico. vt hr̃ in. c. cũ cõtingat. & c. si ꝟo. ex̃ de iureiur. qz põt saluari sine iteritu salutꝫ eterne iurãtis. vt ibi secꝺcũ interitu aĩe deferẽtis vel notarij scribẽtis vel aduocati aut pcuratoris vel alteri⁹ hoc ꝓsulẽtis vl alicui⁹ auctoritatis & hoc mõ & in hoc casu itelligo q̃ dixit Cy. i. d. aut. sacra puberũ. C. si aduersus vẽ. in. j. q. vbi dixit qꝺ illa aut. siue cõsuetudo vt differat iuramẽtũ est erronea q̃m̃ros misit ad inferos. & multa patrimonia iniq̃ ad quisita exinaniuit & destruxit. qꝺ est necessariũ & bene notãdũ ℨ multos & maxime aduocatos q̃ hoc ꝓsulũt vt videãtur sapientes qꝺ nunq̃ tu facias.

¶ cccxx.

¶ Cautela q̃liter debeat emanare rescriptũ a p̃incipe ad hoc q̃ quis possit audiri in cã in qua non appellauit.

Supplicatur sepissime p̃ncipi q̃ cã ẽ decisa & finita a q̃ ãplius appellari nõ põt. qz trãsiit in rẽ iudicata. puta qz sunt late tres sñie ꝓformes. vt. l. j. C. nemi. licet. i vna eaꝺcq; cã tertio ꝓuocare. & c. sua nobis. ex̃ de appel. vel qz nõ fuit appel. & sic victꝰ ei adqeuisse vr̃ l. ab eod. C. qũo & q̃n iudex. vel qz post sñiaz icepit soluere vel terminũ petit ad soluẽdũ. C. de re iud. l. ad solutionẽ vel qz fuit appellatũ & deserta ẽ appel. p lapsuz ãni. vel ex cã bieñij. vt i auẽ. ei q̃. C. de rẽp. appel. & c. cũ sit romana. de appel. & hr̃ i. c. ex rõne. eo. ti. & a p̃n. obtinere rescriptũ. & itez cã audiat̃ & terminẽt. Et mlti credũt q̃ tale rescriptũ valeat. sz tu dicas ℨtiũ. qz immo ẽ ipo iure nullũ. vt est tex. in. l. cãs vel lites. C. de trãsa. & l. fi. C. sen. rescin. nõ pos. & l. fi. C. de errore aduo. imo plꝰ ꝺr. si q̃s tale rescriptũ ipetrauerit nõ solũ erit nullũ & suo desiderio carere debebit. vt dictis iurib⁹. sz ẽt ignominie pena notabit̃. i efficiẽt infamis. vt est tex. multũ sing. in. l. fi. C. vt lite pen. q̃ tex. p̃cedit siue nõ sit appellatũ vel appel. sit ꝺ serta. vt ibi ꝺr in tex. siue ẽt bis sit appellatus & pp hoc nõ possit ampliꝰ appellari siue nõ possit appel. qz fuit cõtumax. iuxta. l. ex ꝓsentu. §. fi. ff. ꝺ app. & l. ij. §. fi. cũ ibi no. ff. q̃n appella. sit vt vult gl. no. i. ꝺ. l. fi. C. vt lite pẽdẽ. Sed ad hoc vt dictũ rescriptũ valeat caute la ẽ vt dicat nõ obstãte. l. fi. C. sen. resci. nõ pos. & l. fi. C. vt lite pen. cũ silib⁹. vt no. gl. in. d. l. vlt. sen. rescin. nõ pos. facit qꝺ no. Bar. in. l. vacuatis. C. de decu. l. x. Et puto ẽt qꝺ sufficiat si diceret non obstãtib⁹ aliq̃b⁹ legib⁹ vel statutꝫ in ℨtiũ faciẽtib⁹ p̃ no. i auẽ. hoc inẽ liberos C. de test. & l. si q̃s in p̃n. testa. p Bar. ff. de leg. j. & l. fi. C. si cõtra ius vel vtilit tatẽ pub. & p canonistas. in. c. q̃ in eccle siaz. ex̃ de cõsti. & p Anto. de but. i. c. j. eo. ti. veri⁹ tm̃ vbi iura ciuilia obseruãtur seruaẽ ℨtiũ. qz hmõi rescripta seruanẽ q̃n sunt ipetrata fuatis solẽnitatib⁹ venetiarũ ẽt si nõ sit cl'a nõ obstãte. qꝺ no. qz pauci aduertunt.

¶ cccxxj.

¶ Cautela instruens patrem volentez filios naturales legitimare.

Habẽs filios naturales eos legitiare nõ p̃t nisi p mr̃imonium tm̃ subseqns q̃n eoꝝ mr̃ ẽ talis mulier q̃m̃ p̃ posset vroꝛẽ ꝓmode hr̃e. vt ẽ ter. cũ gl. sin. in auẽ. q̃. mo. na. essi. le. §. sit igit̃ licẽtia q̃ icipit. j. nõ p̃mittim⁹. col. vj. & idẽ hoc tz ibi Ang. & Bal. i. c. illõ. i fi. j. col. ex̃ de p̃sum. & iõ tu qui vis legitiare filios tuos sis caut⁹ vt aduertas si potes cõmode ℨhere cũ mr̃e filioꝝ qz opz vt cũ ea ℨhas mr̃imoniũ. qz p subsequẽtiã mr̃imonij legitimabũtur. l. cũ qs ex. l. nup. C. de na. li. & c. tanta. extra qui si. sint legi. vel si nõvis eã capere vroꝛẽ sz solũ legitimare filios p rescriptũ p̃licipis facias q̃ dicat̃ in rescripto nõ obstante q̃ eoꝝ matrem possit pater cõmode in vroꝛem accipere vel nõ obstãte. ꝺ. §. sit igitur licentia per ea que dicta sunt in p̃cedenti cautela. Ac etiã sis caut⁹ vlteri⁹ si faceres legitiare eos a comite palatino hr̃e p̃rẽ ab iperatoꝛe legitimã di vt inspicias ꝟba sui

Universidad de Navarra

priuilegij iurta. c. porro. eẽ ō pul. t. l. si decussores magistratuũ. ff. aurelio. ff. ō fideiuss. vt si in eo nō repies qō habeat ptãẽ legitimādi naturales ẽt si pẽ eorũ possit mrimonium ihere cũ matre. vel si nō est cta q possit legitimare nō obstãte. d. ff. sit igit licẽtia, q nō ꝓfidas de dicto ꝓuilegio p ea q̄ dicta sunt. Itẽ t tertio sis cautꝰ qn vis ipetrare hmōi rescripta ab iperatore vel a papa vt i eis dictã clausulã apponi facias.

Ccexrij.

¶ Cautela in fauorẽ heredis vt non possit conueniri infra certuz tps a creditoribus hereditatis.

Institutꝰ heres si vult hẽre dilationẽ aliquã ultra quã nō possit cōueniri a creditoribꝰ hẽditarijs vl legatarijs post aditã hereditatẽ ẽt qñ hereditas est soluendo cautela est vt ꝓficiat inuentariũ t incipiat ipm infra triginta dies a die adite hẽditatis t cōpleat in fine triũ mẽsiuz si res hẽditarie sunt pñtes t si absunt in fine anni iurta. l. fi. ff. sinaũt dubius. C. de iure delib. t interiz ultra dictũ tps q̄ inuẽtariũ ꝓscribiẽ nō poterit heres ꝓueniri a creditoribꝰ hẽditarijs vl legatarijs: nec ab eis inqetari nec ad iudiciũ trahi nec poterũt ẽt p hypotecariã res hẽditarie vẽdicari. t sic hẽbit dilationẽ triũ mẽsiũ vel vniꝰ anni inuitis creditoribꝰ t legatarijs. vt est casus l. fi. ff. donec. C. de iure delib. t est glo. in. l. j. ff. sinaũt dubiꝰ in ꝟ. limi sceat. q̄ dicit p. d. ff. donec. qō iterim dũ fit inuẽtariũ heres nō teneꝫ alicui. Et idẽ no. Azo in sum. C. de iure delib. in ver. effectꝰ aũt huiꝰ inuẽtarij. Et aduerte qz istꝰ ōficiũ dilationis durat donec cōscribit inuẽtariũ. vt dixi. t iō sis cautꝰ vt nō cōpleas nisi in fine triũ mẽsiũ vl anni. qz si cōpleas priꝰ posses cōueniri añ lapsum dicti tpis. vt ꝓbatur in. d. ff. donec. t ita sentit Azo in. d. ver. effectus.

Ccexriij.

¶ Cautela p emẽte ab herede res hereditarias q̄ instrm dicat q̄ soluit illã pecuniã p satisfaciẽdo creditoribꝰ et legatarijs ac ipsis presentibus.

Quãdo quis emit aliquã rẽ hereditariã ab hẽde q̄ ꝓficit in uẽtariũ soleniter nō pt conueniri a creditoribꝰ hereditarijs vl legatarijs. vt. l. ff. eo. ff. t si pñtatã. C. de iu. delib. ſm q̄ ibi no. q̄ intellige qñ heres vendidit dictã rẽ p satisfaciẽdo creditoribꝰ vel legatarijs hẽditatis. vt in. d. l. fi. ff. licẽtia. j. ibi p soluẽdis debitis vel legatis. t qñ pecunia soluta p emptorez fuit soluta p heredẽ creditoribꝰ vel legatarijs. vt p bal. in. d. ff. t si pñtatã in fi. ibi. q̄rũ pñtia in legata ꝛc. Et si ista duo ꝛcurrũt res nõ ꝟ dubiũ p dicta ꝟba. Sz dubiũ est q̄d si heres vẽdidit simplr nō dicendo cã satisfaciẽdi creditoribꝰ vel legatarijs an tũc emptor poterit ꝓueniri. Et vꝟ q̄ sic. q̄ qñ qs vẽdit rẽ in dubio vẽdere vꝟ iure ꝓpio t p se. vt no. Bar. i d. ff. t si pñtatã. t Bal. clariꝰ i. l. mater. i fi. C. ō rei vẽ. vñ nō vꝟ vẽdidisse ꝓ satisfaciẽdis creditoribꝰ vel legatarijs. et iō do. Pau. de ca. in. d. ff. t si pñtatã. i fi. dicit q̄ emptor nō. erit securꝰ t ꝓptereã dz esse cautꝰ qñ vẽdit sibi vt dicat in instrō q̄ vẽditio sit cã satisfaciendi creditoribꝰ vel legatarijs qō teneo esse verũ qñ pecunia nō fuisset soluta creditoribꝰ vel legatarijs p. d. ff. t si pñtatã in fi. t p. d. ff. licẽtia. j. Sz si pecũia fuisset soluta creditoribꝰ vel legatarijs teneo q̄ ipse emptor erit securꝰ sed hoc tenet Bal. ſm Odof. in. d. ff. t si pñtatã. in ver. pe. t maxie hoc ꝓcedit qñ immediate recepta pecunia heres soluit creditoribꝰ vel legatarijs. qz ex isto actu sequẽti declarat volũtas heredis q̄ vẽdiderat cã satisfaciẽdi sicut fecit p. l. si seruus pluriũ. ff. si. de leg. j. Sz si heres vẽdidisset ꝓ satisfaciẽdo creditoribꝰ vel legatarijs. t in ꝟitate nō satisfeciſset nũquid emptor eẽt securꝰ ? credo q̄ nō p. d. ff. t si pñtatã. in fi. Et ideo vt tollãtur iste dubitatiões emptor sit cautus vt faciat apponere in instrō vendi tiõis q̄ heres vẽdidit ꝓ satisfaciendo

creditoribꝰ t legatarijs: t exbursẽt pecuniã ipsi heredi pñtibus creditoribꝰ t legatarijs t recipiẽtibꝰ dictã pecuniã ab hẽde. t ita scribat in instrō vẽditionis siue solutiõis pecunie facte p emptorẽ. t tũc erit securꝰ. facit qō no. i aut. hoc ius porrectũ. C. de sacro sanc. eccle. t. t. q. ij. c. hoc ius porrectum. t. l. vlt. ff. de institut.

Ccexriiij.

¶ Cautela q̄ inuentariũ tutoris de rebus pupilli ꝓsit ipsi pupillo heredi.

Duplex est inuentariũ. Unũ tutoris: de quo in. l. tutor q̄ reptoriũ ff. de admistra. tuto. Aliꝰ est heredis. de q̄ in. l. fi. C. de iure delib. Sed est dubiũ. nũq̄d inuẽtariũ qō facit tutor ꝓ cõsequẽda administratiõe tutele. p sit pupillo heredi vt possit vti beneficio vtriusq̄ inuentarij. Dicas qō nõ. qz ista inuẽtaria requirũt diuersas solẽnitates. t in multis discrepãt iter se. vt ptz ex his q̄ habenẽ in. d. l. tutor q̄ repertoriũ. in pn. t in. d. l. fi. ita tenet Bar. l. i rõne. ff. qō vulgo. in pe. col. q̄ro tutor. ff. ad. l. fal. t Bal. in. d. l. fi. ff. cum igit in pe. col. ibi ẽt soluta est q̄stio. et idẽ ꝛz do. Pau. de ca. in. ff. t si pñtatã. in fi. in ea. l. t in ꝓsilio suo. xxviij. ꝟ. sup se cũdo. In quibusdã tñ locis est ꝓsuetudo q̄ inuẽtariũ tutoris sufficiat pupillo heredi. q̄ cõsuetudo seruãda est ar. l. ij. C. quẽad. testa. aper. dũmõ ꝓbat. ad hoc iudicandũ eẽt ſm ius cõe. ſm Bal. l. d. ff. cũ igit. vez qz pupillo esset magna expẽsa duo inuẽtaria t bis bona sua describere cautela est q̄ fiat tñ vnũ inuentariũ p tutorẽ in quo seruent solẽnitates vtriusq̄ inuẽtarij t sufficiet pupillo. Et ꝛz dicat in. l. fi. ff. sinaũt dubiꝰ. q̄ inuẽtariũ dz incohari post aditam hereditatẽ. tñ poterit de volũtate etiã inchoari. t fieri ꝛz nõ de necessitate. et ita pluries practicari feci.

Ccexrv.

¶ Cautela cõtra statuta disponentia qō contra instrm nō possit opponi aliqua exceptio etiã simulationis q̄ agatur coram iudice ecclesiastico.

Statuta quã doꝯ disponunt

vt coatra instrumentum nõ possit opponi aliqua exceptio quo casu intelligiturq̄ non possit opponi etiam exceptio simulatiõis. vt no. Bart. i. l. ij. ff. qō vi aut clã. t Bal. in. l. j. C. plus valere qō agit t aliqñ expresse ꝺr q̄ exceptio simulatiõis nõ posset opponi. q̄ casu nõ est dubiũ q̄ nõ poterit oppõi. vt no. Bal. in. l. fi. ff. in ꝓputatiõe. i fi. C. de iure delib. qz lex quãtũcũq̄ dura seruanda est. l. ꝓsperit. ff. q̄ t a q̄bus. t qz paris sunt nõ habere exceptionẽ vl allegare eã nõ posse. vt est gl. sing. in. l. q̄ habebat. ff. de ma. testa. t no. Bal. in. l. fine gñalis. C. de sentẽ. pas. Secũ qō remediũ est vt p dictis statutis nõ obstãtib⁹ possit de iure ꝛueniri t opponi exceptio simulatiõis. dic q̄ pp iniq̄tatez statuti põt recurri in subsidiũ ad eccleſiã secꝰ aũt si statutũ ſi remoueret exceptionẽ. sed assignaret certũ terminum nõ ꝺr iniq̄tas ſz iustitia positiua. vt. l. j. ff. ꝓueritiã. in. ꝟ. ratꝰ. cũ gl. ff. de post. vt sing. no. Bald. in. d. ff. in ꝓputatiõe. in fi. t intelligo q̄ põt recurri ad eccleſiã in subsidiũ pp iniq̄tatẽ statuti non ꝓpter institiã denegatã a statuto t sic poterit ꝓcedi cotã iudice ecclesiastico de simulatiõe iurta. c. ix ex suscepto. et c. ex tenore cũ ibi no. eẽ de fo. ꝓpetẽ. t poterit ẽt ꝓcedi si aduersarꝰ pp hoc erit in peccato p denũtiationẽ euãgelicã iurta no. in. c. nouit. eẽ de iudi. et idẽ dicas in ſiſti vbi statuta eẽnt in qua t nutrirẽt peccatũ. q̄tũcũq̄ duobus modis posset ad eccleſiã in subsidium recurri qō singulariter t perpetuo tenemẽti.

Ccexrvj.

¶ Cautela p illo qui facit actũ iudicialẽ ꝓsente suo aduersario q̄ in iudicialib⁹ tacens habeẽ ꝓ consentiẽte t reperitur supra per eundem.

Si sit aliquis actus vel aliq̄d dicat aut offerat in iudicio ab vna pte altera pñte audiẽte et tacente t nõ acceptãte nõ ꝓiudicat dicẽti vel faciẽti aut offerrẽti. vt ẽ tex. cũ glo. ij. not. in. l. iij. C. de repudi. hẽdi. et ibi doc. t maxie bal. q̄ dicit p illã tex. cũ

gl. qđ q nō acceptat ꝟba aduersarij nō pōt se ex illis ꝟbis iuuare idē si dissimulat. Et iō cautela est qđ aduersarius faciat scribere tali pñti & acceptāte et in pte & partiꝫ p se faciētiꝫ Ʒ se non cōsentiēte. ſꝫ si iudex facit actū aliquē pte pñte cui displicet ꝺꝫ Ʒdicere. q̄ sit cautꝰ vt i actis apponi faciat pte pñte. & Ʒdicēte. alꝫ si nihil diceret videret cōsentire vt ꝓbat l. l. j. C. de rela. & ibi hoc no. bar. & doc. idē no. in auk. si qs i aliq̄ documēto in fi. C. de edē. & l. fi. ff. qñ appel. sit. & Abb. sicu. in. c. intimasti. eō de appel. Jn sentētijs ꝑo vel interlocutorijs vbi appel. locꝰ nō est nō vī ꝓsentire nisi taceat p. p. dies vl̄ꝫ aliū actū exp̄mat ꝓsensuꝫ. vt. l. ab eo. C. qūo & qñ iudex & l. ad solutionē. C. de re iudi. & in auk. hodie. C. de appel. ſꝫ bar. i. d. l. j. C. de rela. & nō sufficit qō pars Ʒ quā lata est sniaꝫ Ʒdicat qꝫ i actis iudicialibꝰ in qbꝰ pōt appellari nō sufficit simplr Ʒdicere ſꝫ ꝺꝫ appellari. vt singularit dicit Jnn. in. c. qō ad ꝓsultationē i fi. eō de re iud. quē sequit Jo. de imo. in. l. ille a q̄. Ş. de testamēto. ff. ad trebel. & Ange. de are. in. Ş. ꝓterea q̄sdā insti. de ac. in mareria actiōis ad exhibēdū. Sed in Zuū vī ter. in auk. si qs litigātiū. in pñn. C. de epiſ. audi. inꝟbo Ʒdicat. vbi vī ꝓbari q̄ sufficiat Ʒdictio. j. x. dies ſm Bal. & Pau. de ca. ibi ſꝫ dicas q̄ tūc Ʒdictio sufficit & hī loco appella. qñ ex aliis cohērētijs apparet Ʒdictū alꝫ appellādi. puta quia petit sunt apti vel qꝫ cōtradicēs submisit se iurisdictiōi superioris ſꝫ bal. ibi q̄ ita intelligit illū ter. & posset hic ꝑcedē i ſpia diffinitiua a q̄ pōt appellari solo ꝟbo sine exp̄ssiōe alicuꝰ cause. vt. l. j. in fi. cū seq. ff de appel. Sed in interlocutoria non ꝑcederet nisi cause grauaminis eēnt i Ʒdictiōe inserte. l. appellāti. de appel. cū silibꝰ. iō ex ꝑdictꝫ poteris eē caut q̄ lic̄ obsis facere qñ i iudicio aliq̄d fit a pte vī iudice. q̄ no. qꝫ quotidianū.

Ccxxvij.

¶ Cautela pro illo qui adiuit hereditatem quomodo ꝓterit illam repudiare vel illi renuntiare.

QVi adiuit hereditatē non pōt ipam repudiādo amittere. vt. l. si cut. C. de repu. her. q̄ ē bona lex ꝑ puellio q̄ maritanꝫ a frib9 q̄ faciūt eas repu. here. paternā vel maternā in locis in qb9 ſccedūt filie sicut masculi sicut de iure cōi. vt. l. marti mū vitiū. C. de lib. ꝓte. Mā si filia hr̄ditatē pr̄nā vel maternā adierat & ꝓst ea cū maritaꝫ ad instārtiā frīs dicit repudio hr̄ditatē pr̄nā vl̄ maternā. nihil vꝫ repudiatio & ea nō obstāte pōt ptē suā adnocare. & iō ꝺꝫ eē cautꝰ fraꝫ vt soror nō dicat repudio ſꝫ dicat renūtio & dono tibi ptē meā quā habeo vel hr̄e ſpo in hr̄ditate pr̄na vl̄ mr̄na q̄ ꝑ petuo tene nēti qꝫ notarij nō itelligentes de facili possent errare i ꝺcipiendo ꝟbo ſꝫ. d. Pau. de ca. i. d. l. sicut. Ş. Ꝫ ad uertere qō istaꝫ cautela eēt necessaria si d. l. sicut itelligereꝫ idistincte vꝫ q̄ ille q̄ adiuit hr̄ditatē vel i ea se imiscuit n̄ posset ipaꝫ repudiare nec q̄ ad suū cōmodū vel fauorē nec q̄ ad ipi9 p̄iudiciū. put itellerit Jac. de are. & Cy. ibi q̄ reꝑhēdūt gl. pe. ibi & ꝑ hoc facit tex. in d. l. sicut ibi nec qō ꝓfessus i iure ꝑ iudicatꝫ hr̄i. qꝫ illa ꝟba ꝑsupponūt i dānū ꝓfitētis. Ꝫ si tenerem9 q̄ illa. l. sicut. itelligaꝫ solū qō dcā repudiatio n̄ vale ret i fauorē repudiātꝫ qꝫ ꝓueniebaꝫ ille q̄ adiuit a creditoribꝰ hr̄ditarijs ſꝫ in eiꝰ p̄iudiciū sic. puta qꝫ ꝓueniebaꝫ ab illo q̄ dicebat se eē hr̄dē. put intellerit gl. & Ang. tūc nō eēt necessaria ista cautela. & ꝑ ista pte qō repudiatio hr̄ditatis iā adite valeat i p̄iudiciū repudiātis vī tenere gl. pe. & vlt. in. d. l. sicut. et facit rō quā allegat qꝫ dicte repudiatio hꝫ vim cuiusdā renūtiatiōis. l. post q̄ liti. C. ō pac. Jtē qꝫ ista ꝓcedūt a pari nō posse adiri post q̄ repudianit et nō posse repudiare post q̄ adiuit vt. d. l. sicut. ſꝫ si primo repudiasset deinde interrogatꝰ ab vno si est heres rn̄det qō sic hr̄ pro herede q̄tū ad ipm interrogantē: vt est tex. cū gl. fi. l. si. ff. de interrog. acti. & dixi. Ş. i cautela. ergo eō tra videtur dicendū quādo ꝓius adiuit & postea ad istārtiā vniꝰ repudianit vt repudiatio sibi noceat q̄tuꝫ ad illū & nō q̄tū ad alios. qꝫ sicut opaꝫ ꝑ positū i ꝓposito ita opaꝫ oppositū in opposito. vt. l. fi. i fi. de leg. iij. & l. ſꝫ si Ʒ tabulas. ff. ō vulg. & pupil. no. bar. i l. iter stipulātē. Ş. sacrā de ver. ob. Jtē qꝫ lꝫ repudiatio nō teneret tñ nō lꝫ si bi vī heredi suo veniꝰ Ʒ factū suū. l. ꝑ fūdū. ff. ō ser. ru. pre. & l. post mortē. ff. de adop. Jtē qꝫ repudiādo vī heredi tatē hr̄e ꝑ derelicta. l. j. & ij. ff. ꝑ derelicto. & marie si nūq̄ habuit possessiōnē bonoꝝ hereditatis qꝫ tūc cessat. l. si qs vi. Ş. dria. ff. ō acq̄. pos. Jtē qꝫ nihil tā naturale ē q̄ eo vinculo vnūqđ q̄ dissolui q̄ ligatū ē. vt. l. nihil tā naturale. ff. de reg. iur. ſꝫ sola & nuda voluntate aditā & q̄rit hereditas. l. ꝑ here de in ꝓin. ff. de acq. here. igit ꝺꝫ sola volūtate posse admitti ꝑ. d. l. nihil tā naturale. & ꝑ no. in. l. j. C. de pac. Jtez hoc marie ꝓcederet qñ fuisset adita hereditas ꝑ coheredē. qꝫ facta repudiatione fuit hita ꝑ derelicta. & acq̄sita coheredi. l. j. Ş. is. ita. C. ō cadu. tol. Jtē qꝫ ꝑ repudiādo vī fateri se nūq̄ aditisse vel si aliq̄d facit ꝑ qō ꝑsumaꝫ adiuisse se nūq̄ habuisse in rei ꝟitate animū adeūdi. & sic qō ꝟe nō adiuerit & ita Ʒ ꝓfessionē suā ipse vl̄ heres suꝰ Ʒuenire nō pōt. l. deerūt. Ş. j. de interroga. ac. & ita repio ꝓsultū ꝑ Bal. in ꝓsti. suo. cxxxviij. qō icipit. Joānes simeonē & Petrū filios suos in fi. v. col. ver. circa tertiū repetā illō & istā opinionē puto veriorē qꝫ lꝫ qs nō possit hereditatē aditā, ꝑte loqndo repudiare. vt. d. l. sicut. C. de repu. here. tñ i suis p̄iudiciū pōt maxime in casu nr̄e qōnis in q̄ ꝟbuꝫ repudiatio nisi operet nihil valeret. & iō potius valeat dicta repudiatio q̄ pereat. expono ꝟbū repudiatio ꝑ renūtiatiōe. nec ē incōueniēs qō vnū ꝟbuꝫ capiaꝫ ipropꝛie ad hoc vt aliq̄d operet vt. c. cū dilect9. extra de ꝓsue. & ar. gl. no. Ān. l. & puto. Ş. j. ff. fami. herci. cū ibi no. & ꝑsertim cum dicta verba repudiatiōis sint plana a muliere vel a minore qui cōmuniter ignorāt vim & potestatem vocabuloꝝ & ꝑ hoc allego glo. sing. in. l. q̄ries. C. fami. ercis. & dicit qꝫ oēs testatores nesciūt dicere heredē instituo. & ex ꝑdictis concludit qꝫ cautela. d. pau. nō est necessaria tñ ē vtilis vt euitentur opiniones.

Caute est ꝺgēdū vt euitentur opiniões

¶ ccxxviij.

¶ Cautela q̄ qs nō pōt ꝓbare per testes vel instrumēta illud q̄ sibi debetur q̄liter testes sunt ponendi sub cortina ad intelligēdum cōfessionem.

Jsta cautela vsa ē q̄dam mulier lugō. valde cauta in q̄daꝫ magna ſma pecunie q̄ debebaꝫ q̄n daꝫ patri suo: cuius ipa ertitterat heres vniuersalis. Et pfuit eidez mulieri cautela ista.

QVando qs nō pōt ꝓbare p testes vel instrumenta vl̄ aliter illud qō sibi debeꝫ ab vno nec in pñtia testiū debitor vult cōfiteri & creditor vult exterquere cōfessionez ita possit eā legitime probare solet adhiberi ista cautela vt creditor faciat venire aliquos testes in quadam camera iuxta suam in qua possint audire ea que in alia, dicentur vel faciat eos stare super lecto in eadē camera cortina existente in medio vt videri nō possint vel sub lectica. deinde ducat debitorem in dicta sua camera et interroget subtili modo seu ingenio quomodo est debitor suus in tanta q̄titate. & quod promittat sibi nesciente qui interrogatus in ꝑsentia testium non confiteretur credens ab alio non audiri faciliter

inducerēt ad cōfitēdū ⁊ ꝓmittēdū de
bitū ⁊ postea testes poterūt examina
ri q̄r ipsi audiuerūt talē ꝓfitētē debi
tū ⁊ ꝓmittētē soluere ꝛz non viderint
eūdē tn̄ habeāt ei⁹ loq̄lā notā ⁊ vidē
rūt ipz ingredi domū. ⁊ tale testimo
nium valebit. ⁊ ad hoc cōiter allegat
Glo. ꝛaz §. idē labeo ait cuz q̄rit inver.
audierūt q̄ incipit: sic. §. dixerūt. ff. de
aqua plu. ar. q̄ vī velle q̄ valeat dic
ti⁹ testis de auditu q̄n paries vī cor
tina est in medio iter testes ⁊ ꝯhētes
vt no. Bar. ⁊ do. i. d. §. idē labeo. ⁊ Cy.
⁊ doc. in. l. si nō speciali. C. de testa. et
vī esse ter. cū glo. in ꝯho audite ⁊ ibi
doc. in. c. ꝓterea. eē de testi. ⁊ fundā
mētū est i hoc q̄ regl̄r vz testimoniū
de sensu ꝓprio auditꝰ ꝯbortū alteriꝰ
q̄n testis hz notā vocē loquētis ꝛz ꝓso
nā loquētē non videat. vt. l. testiū. cū
aut. rogati ibi posita. C. ō testi. ⁊ xiij.
q. ij. c. j. et. iij. q. ix. c. testes. et ita ꝛz do.
Matth. de mate. in. cxxv. no. qō inci
pit no. qō regl̄r vz testimoniū. Sed
in Ztiū facit qō no. Frāci. accur. ⁊ Cy.
i. d. l. si ñ spāli. vbi dicūt idistictenō va
lere tale testiontū: q̄a i teste req̄rit vi
sus. C. de testi. l. testiū ibi ꝓsto fuerūt
vñ fm Bāl. in. d. l. si nō spāli. testes q̄
nō ꝓnt videre, ꝓpter obscuritatē noctꝫ
nō, ꝓbāt facit qō no. in. l. si cū exceptio
ne. §. in hac. ff. qō metꝰ cā. ⁊ qō dicā in
seq. cautela. Zte in Ztiū facit rō q̄ pos
ser eē qō debitor ꝓpter infirmitatē vt
aliā cāz mutasset vocē suā cōez. ⁊ ꝓpo
pt cres testes qui nō viderūt cū loq̄n
tē nō ꝓnt clare deponere de ipso ꝙ nō
vident ꝯcludere. l. nō hoc. C. vñ cogna
ti. l. negz natales. C. de ꝓba. cū si. Ireꝛ
q̄ posset esse suppositꝰ sn⁹ q̄ eiꝰ ōz de
bitor ⁊ vocē simularet. ſm̄ dicit Cy. i
d. l. si nō spāli. vidisse hoiem q̄ tā bene
trāsformabat se ⁊ voces alteriꝰ loque
lā assumebat q̄ ab vxore illiꝰ viri quē
rep̄sentare ꝯonabatur loquendo puta
batur verus maritus esse. Item in cō
trariū vī ter. in. d. l. si nō spāli. ibi in cō
spectu testatoris. ⁊ in. l. si vnus. ibi vel
coram testatore omnes eodez loco. C.
de testi. vbi ꝓbatur quod testes de
bent videre testatorē. Zte videtur esse

ter. cū gl. in. d. c. ꝓterea. eē de testi. vbi
vī ꝓbari nō sufficere testes deponere
de auditu cortina in medio existēte ni
si alia adsint adminicula. Zte q̄ gl. in
d. l. ij. §. idē labeo. nō vī ꝓbare id ad q̄
allegāt. q̄ gl. ibi nō vī determinare ſz
loqui interrogatiue ducit q̄d em̄ si pa
ries vel cortina ē media iter testes ⁊ ꝯ
hēres ⁊ testatorē. ⁊ sic solū q̄rere ⁊ vī nō
decidere. Et ita aliq̄ rñdent ad illā gl.
Ego aūt in hac materia q̄tidiana ⁊ vti
li ita puto eē distinguēdū. aut loq̄mur
in testamēto. aut in mr̄imonio. aut i ꝯ
ctibus vel q̄si. aut in maleficijs vl̄ q̄si.
Primo casu si loq̄mur in testamento. ⁊
tūc teneas. qō nō sufficiat dicta caute
la. q̄ opz qō testes videāt testatorē ꝓ
d. l. si nō spāli. ⁊. l. si vn⁹. C. de testa. licz
gl. dixerit Ztiū in. d. l. ij. §. idē labeo. q̄
cōiter in hac reprobat ibi ꝓ doc. ⁊ in. d.
l. si non spāli. ꝓ Cy. ⁊ doc. Aliq̄ tn̄ cōsā
tur saluare illā glo. dicēdo qō illa glo.
nō decidit. sed loq̄tur iterrogatiue du
bitando. vt. §. dixi. Secꝰ forte eēt in co
dicillis vel donatiōe cā mortꝫ q̄ maior
solēnitas req̄rit in testamēto ḡ in co
dicillis vel donatiōe cā mortis. l. hac
ꝙsultissima. C. de testa. ꝙiuncta. l. fin. C.
de codicil. ⁊. l. fin. C. de donatione cau.
mortis. ⁊ hoc vult Matth. de mate. in
d. suo notabili. cxxv. qō icipit no. qō re
gulariter valeat testimoniū. Jn matri
monio nō credo vt faciāt plenā fidez.
ſz cū alijs adminiculis sic. vt in. c. ꝓte
rea. cū glo. extra de testi. quā ita intel
ligo. Jn ſctibus ꝯho vl̄ q̄si teneo qō ꝓ
bēt sufficiēter vt no. gl. iij. q. viij. testes
et ita ꝓt itelligi gl. in. d. §. idē labeo. et
ꝓ not. in. §. si ꝯho absūt. i autēti. de here
di. ⁊ fal. col. j. ⁊ p. Cyn. ⁊ Ja. but. in. l. te
stiū. C. de testi. ⁊ p. Spe. in ti. de teste. §.
j. ℞. itē qō causa. ⁊ p. Jo. de imo. in. d. §.
idē labeo. ⁊ ibi ꝓ doctores. Jn maleficijs
dic vt dicā in sequēti cautela. Et
intelligo: ꝓdicta q̄n testes habēt notas
ꝯhentiuz voces vt notatur per docto
res in iuribus ꝓallegatis. Item in-
telligo omnia ꝓdicta esse subiucien
da arbitrio iudicis qui habeat consi
derare si testes habebant ver e notas
voces ⁊ si decipi potuerunt ꝓ ꝓdicta.

Cccxxix.

Cccxxix.

¶ Cau. qūo ꝺbeāt deponere testes q̄n
dicūt aliquē ꝓmisisse delictū de nocte.

Si aliquis fuit accusatus q̄ de nocte ꝓmisit aliq̄
maleficiū ⁊ testes deponūt se vidisse.
cautela est vt inspiciat si illa nocte lu
na lucebat. q̄r si nō erat lumē lune po
terit ⁊ debuit capitulari. et ꝓbari: q̄ꝺ
illa nocte marie illa hora qua ꝺr male
ficiū cōmissuz luna nō lucebat. ⁊ ꝓp
hoc testes nō potuerūt bn̄ videre. q̄
nox erat obscura. ⁊ si testes aliq̄ dema
leficio dixerint reprobabunt vt ꝓbat
per glo. no. in. d. l. si cuz exceptionē. §.
In hac sup ver. ignorātiā. in fi. ibi dū
dicit cū talia fiāt ō nocte vel i multi-
tudine hoiz. ff. qō si metꝰ cā ꝼz Bal. ⁊
Ang. ibi. ⁊ ita ētz Bal. i. l. aretusa. ff. ō
statu hoiz. ⁊ l. c. j. §. pozro. i ti. q̄ fuit pri
macā amit. bn̄. in vſi. feu. vbi dicit Ol
dra. quendā accusatū de maleficio cō
misso. de nocte detēdisse perditā gl. ⁊
iō si lumē lune fuisset valerēt dicta te
stiū q̄ deponerēt de maleficio ꝼz Bar.
i suo tractatu de teste per. l. minorez.
C. de transact.

Cccxxx.

¶ Cautela qn̄ dubitatur an aliq̄s de-
beat itereſſe electioni: cautela. est qō
admittat cum protestatione.

Dubitatur an aliq̄ debeāt
itereſſe electiōi ⁊ꝓs
ſtat ita q̄ ꝓmode nō
possit recipi ꝓbatio
an de iure hoc eis cō
petat: cautela est vt amitti debeāt cū
ꝓtestatiōe vt eoꝝ voces valeāt si ⁊ in
ꝯtū appareat postmodū eos debuis-
se itereſſe. vt. c. cumana. de ele. ⁊ in. c. i
genesi. e. ti. Nō em̄ nocet electiōi al⁹
legitime si nō habētes vocē fuerūt ad
missi cū aliq̄s. ita dicit Abb. sicul. i. d. c
cumana. in prin. ver. vj. no. cautelā et
practicā qō tu no. ꝓ electione, summi
pōtificis vel rectoris scholariuz vt si
dubitat an aliqui cardinales possent
dare vocē vl̄ aliq̄s scholaris ne defe-

Cautelarū

ratur electio possent admitti cā dicta
protestatione.

Cccxxxi.

¶ Cautela ꝓ notario qui nescit ordi
re instrumētū in forma solenni qō al-
ter ex ꝯhentibus poterit illō dictare.

Multi tabelliōes reperiunt q̄ nesciunt dictare
vnū instrm̄ i forma solēni vl̄ si sciunt
vellēt euitare laborē in dictādo. ideo
vtūtur ista cautela q̄r faciūt formā in
strumēti ꝓ aliquē ꝯhētiū ordinari et
ipi postea scribūt i publicā formā re
digūt. q̄rit nūq̄d possint. Dic q̄ sic. vt
xij. q. x. cū redēptor. ibi scribēdā dicta
minis. Ipsetn̄ notariꝰ ꝓ se postea dili
gēter ꝓsiderabit singula verba. et qō
ei videbit emēdabit. Meliꝰ tn̄ esset si
ipe ꝓ se faceret cuz ad hoc teneret. vt
elegāter no. Spe. in tit. de instru. edi.
§. restat ver. qd de hoc. qō faciūt quo
tidie tabelliones quē sequit Abb. si-
cul. in. c. cū. ꝓ. tabellio. in fi. extra de fi
de instru. qō no. q̄ quotidianū ē ⁊ ser
uat in practica. ⁊ ꝓ istā senset defendi
quēdā doctorē mediū accusatū vene-
tijs apud officiū aduocatorū cōis ex
eo q̄ dederat copiā literarū commen
datitiarū ad dñm notario vniuersi-
tatis qui de verbo ad verbū illā trā-
scripsit ⁊ dño misit.

Cccxxxij.

¶ Cautela q̄ quis nō admittat ad of
ficiū nisi sit ciuis facias ꝙ vnus mo-
ueat litem illi q̄ non sit ciuis.

Si quis vult vt aliqs nō possit admit
ti ad officiū statē statu-
to q̄ quis non admittat
ad officiū nisi sit ciuis fa
cias q̄ vn⁹ moueat litē illi quē tu vis
nō habere officiū q̄ nō sit ciuis q̄r pē
dēte illa lite etiā si eligat nō debebit
admitti ad illō officiū vt. l. si vt ꝓpo-
nis. C. qñ ꝓuo. nō est necesse. et ibi hoc
ꝛz Bal. ꝓ illā ter. ⁊ si tu vis vt habeat
effectū opponas tpe electionis facie
de. q̄r tūc nō poterit expediri illa cā ⁊
iterum aliꝰ eligeat. ⁊ sic remanebit ex-

clusus. Sz si opponere ante nō habere effectuz. q: illa cā deberet expediri infra illō tps in quo faciēda esset electio ad hoc vt possit eligi si vere esset ciuis p ter. no. in. l. j. ff. ō glā. legē. z p ea q ibi nō. Bar. qō no. z facit. l. iubem. C. de l. iul. repe. z qō no. Bal. in extrauagā. de pace cōstā. in vlt. char. in pn. z ver. no. vbi dicit qō quātūcūq; imponit pena remotiōis durante officio pōt cognosci ō crimie. nā si expectarem⁹ finem officij frustra fieret amotio. vt. l. iubemus. sed nō vr curādū de ista cautela q: donec durat. hec cōtētio nō currit tps officij per ea que no. Bal. z doc. i. l. j maiores. C. ō inof. test. z Bar. in. l. ij. §. nō solū. ff. ad tertul. Sed potes dicere qō cautela. p cedit qñ de necessitate ō pnti dz fieri electio successionis.

¶ccxxxiij.

¶Cautela qñ molēdinū est destructū impetu aq̄ quo constabit q̄ non pdit eius possessionē.

Via hoc mane legim⁹. l. si qs ex argē tarijs. §. si initiū tabularū. ff. de eden. vbi gl. fecit mētionē ō molēdino ꝓpterea ponam⁹ vnā cautelā in materia molēdinoz. Nā si aliqs habuit molēdinū strūi terra z sub aq̄ qō ipe tu fluminis vel aliē destructū est si nō reedificaē pdit possessio vt hr̄ in. l. si. ff. de vsu. Et iō cautela est vt nūq̄ perdaē possessio q̄ fiat ptestatio de q̄ ofi ciaē publicū instrūm q̄ nō obstāte destructiōe intēdit tenere z possidere locū z alueū fluminis z dz vnū signū facere puta opponere ꝑlos ligneos i aliquib⁹ locis vel pticb⁹ clausule molēdini. Nā ex illis lignis vl antiqs molēdini vl etiā nouis apparebit ipz retinere possessionē fluminis vl alueip molēdino maxie stāte. d. ptestatiōe. z tūc iuro ipo nō poterit ali⁹ occupare dictū flumē vl ibi edificare. vt elegāter dicit Ang. quē seq̄t Jo. de imo. i. d. l. si. ff. ō vsuc. de q̄. q. vide latiꝰ p Bar. z doc. i. d. l. si. z p Bar. i. d. l. q̄min⁹. in xvj. q. ff. ō flum. vbi plene tractat materiā molēdinoz. ergo dixi plene de ista. q. i tractatu meo de ser. i ti. de aq̄ duc. i. ix. q. p̄n. circa p̄n.

¶ccxxxiij.

¶Cautela Judicē q̄ nō vult cām expedire de ptestatiōe q̄ fieri dz Jpīm ad hoc vt faciat litē suam.

Si iudex est timorosus i. pcedendo aut simulat pceder ad vlteriora z tñ si facit. dic q̄ cautela ē vt psuadat ad supiozē illi⁹ iudicis z faciat ipm ꝓpellere vt pcedat vt hr̄ i. c. j. cē de supplē. neg. pla. facit qō no. Bar. i tracta. z qō no. Bal. i c. j. ē p̄n. i tit. de mi. vas. q̄ cōtu. ē in vsi. feu. z ista practica seruaē q̄tidie. Scōa vt ps ipa humiliter instet cotā iudice vt debeat procedere ad vlteriora. q̄ si nō facit grata poterit appellare. z hec duo remedia ponit Jo. an. i. c. dilecto de pbē. in nouel. z vide ad hoc Bal. in l. fi. C. de sen. z. l. vj. C. vt lite pē. ¶Si inder ē negligēs i iudicādo vl differt iudicare sciēter teneē alteri pti lese. vt i sti. de ob. q̄ ex q̄si delicto. in p̄n. et. l. ex maleficijs. §. si iudex. ff. ō acti. z ob. z. l. ff. ō var. z eōr. cogni. z ibi hoc not. Bar. Bal. z Ang. z alij i. l. mācipia. C. de ser. fug. z Bar. i. l. nō q̄dq̄d. ff. de iudi. z Bar. Bal. z doc. i. l. j. C. quomodo z q̄n iudex. z bal. z alij i. l. argētari⁹. §. cum autem. ff. de edē. z bal. i. l. observare. §. proficisci. in. xviij. q. ff. de offi. pcōsu. z le. z in. c. j. §. iudices. i. iij. col. in tit. de pace iura. fir. bar. Ang. Jmo. in. l. iij. §. in eo. ff. de dā. ifec. z p Ang. in auē. scenicas non solū fideiussorū. col. v. z p doc. in. l. si quando. C. de testi. z in. l. si quis in conscribēdo. C. de pac. cum fi. Et licet sit dubium in hoc casu faciat litē suam an vero puniaē. vt habetur in dictis locis. z maxime per Ange. in. d. l. mancipia. tñ dico q̄ punitur ista negligētia etiā q̄n iudex est negligens in puniēdo. z i nō faciendo dare penā parti que ei dari debet per alteram ex dispositiōe iuris cōis vt sing. vult Ange. in. d. auē. scenicas nō solū &c. in prin. per illū tex. q̄ dicit q̄ facit litē suā. Et idē tu dicas qñ imponit minoz penā quā deberet. vt. l. nulli. i fi. C. ne sac. bapti. reite. et in his duob⁹ casib⁹ qñ est negligēs in puniēdo vel mun⁹ punit q̄ debeat minuendo penā sine cā legitia. iurta no. i. l. q̄d ergo. §. pena grauior. ff. de his q̄ no. infa. z l. l. z si seueriores. C. eo. ti. cadē pena teneē iudex q̄ deliquēs venit puniēd⁹. vt est casus sing. in. d. l. nulli. Item etiaz infamaē vt est casus vnic⁹ in. l. Ierues in fi. C. ad. l. iul. de vi publi. z prius. fm Host. z Jo. and. z Anto. de but. in. c. de causis. de offi. de leg. z ita ēt tz Lud. ō ro. in singulari suo. lxxviij. qō incipit tu heres. z adde qō no. bal. in auē. statuim⁹. C. de epi. z cle. Sz aduertas q̄ in dubio iudex nō ꝓsumit fuisse in negligētia nisi ꝑs fuerit ptestata vt no. Jmol. in. l. dāni. §. sabini. in fi. ff. de dā. infec. Jō sis cauti vt qñ iudex ꝓrahit cām in lōgū ei ptesteris de penis iuris si nō pcedit in cā vel si cōdēnat vel puniat in minori summa vel pena q̄ debeat tratalias; obseruaui. z adde que dixi in precedenti cautela.

¶ccxxxv.

¶Cautela quomodo solutio per partes valeat.

Creditor nō cogitur recipere particulare solutionē debiti. l. tutior. §. lucius. ff. de vsu. z. l. qdā estimauerūt. ff. si cer. peta. z ibi hoc plene no. z ē rō. q: ꝓticularis solutio soler parere multa icōmoda creditori: vt. l. plane. ff. fami. ercis. z no. gl. xvj. q. j. reuertimini. i p̄n. i ij. expler⁹ hr̄ i. l. cū hi. §. in cā. ff. de trāsac. z Jo soler pārere multa incōmoda ipsi debitori soluenti. ad qō vide qō no. bar. in. l. q. in p̄n. de debito. ciui. C. li. xj. Sz cautela est qō creditor cogaē recipere ꝓticulare soluto nē. Nā si sūt dati fideiussores p debitorē creditor tūc noleym⁹ fideiussoris cogeē recipere ꝓticulare solutionē. ciō debitor soluat nole vni⁹ q: poterit. vt ē ter. sing. i. l. i his si duos. ff. ō fideiuss. z ita no. dicit Ang. in. l. q̄ pignori. ff. de pig. z in. l. si. ff. q̄. mo. pig. vel hipo. sol. z similiter etiā sis cautus qñ creditori tuo pignoraēti plures q: lz nō teneaē vnā relaxare nec pign⁹ p ea re liberaē nisi soluto toto debito: vt. l. q̄ pignori. z. l. q̄diu. C. ō distr. pig. tñ si erūt dati fideiussores soluēdo p vno liberabitur vna res pignorata p illa sūma soluta z p dicta itelligē ꝑa qñ fideiussores essent obligati simpliciter. q: tūc haberēt bñficiū diuisionis iurta nor. in auē. presente. C. de fideiusso. z in corpore vsumitē. vel qñ se p certa ptē se obligarūt. secz si se obligassent isolirū remuntiando bñficio epistole diui adriani z autērice ꝑsente. de fideiuss. z bñficio de duob⁹ reis debēdi sicut cōiter fit p fideiussores: q: isto casu qlibet fideiussorū teneē isolidū z hoc cāu sicut creditor nō cogereē recipe ꝓticulare solutionē ab vno fideiussore ita nec ēt a debitore p eo. Un̄ si scaut⁹ qñvis posse solvere ꝓticulariter des. plures fideiussores qui se obligent simpliciter vel qui libet eorum pro certa parte.

¶ccxxxv.

¶Cautela p mreuel pre trāseūtibus ad scōa vota vt euitēt penas iuris.

Jmater transit ad scōa vota infra annū a morte p̄mi viri patiē multas penas de iure ciuili de q̄bus hr̄ in. l. j. C. de scōis nup. z si trāsit post annū patiē penā. de q̄ i. l. femine. C. de secū. nup: q̄ ē vt si moriaē vn⁹ filiꝰ ex ꝓio matrimonio maē succederet pariter cū filijs z fratrib⁹ defuncti vtrinq; ꝓiūctis in plena ꝓprietate p viri portiōe. vti auē. de heredi. q̄ ab intesta. desc. §. j. z auē. i succession̄. C. de suis z legit. z in auē. defuncto. C. ad tertul. z hoc ꝓcedit si nō trāsiuisset ad scōa vota sz si transiuit anteq̄ succederet filio vel etiā postea efficiē de ꝓprietaria in effectu vsufructuaria et ea mortua oē id i quo successit adq̄ritur filijs primi matrimonij nec de eo potest testari vel aliter disponere vt est casus i. l. femine. C. de secūdis nup. z in auē. de nō eligēda secūdo nub. §. j.

col.j.cū simūlib⁹. Et idēiur⁹ ē i pre trā eūta ad scōa vota vt teneāt reseruare filijs p̄mi mr̄imonij id in q̄ successit filio. vt no. gl. i rub. p̄dicta de nō eligen do scō nub. ⁊ no. Bzo. i sum. C. de sec. nup. ⁊ Bar. i. d. l. femine. ⁊ est cōis opi. ⁊ ita sepe p̄sului. Sed ne p̄ aut mr̄ teneāt reseruare p̄dicta bona filys p̄mi mr̄imonij ⁊ q⁹ remaneāt veri pprieta rij. cautela ē vt trāseāt ad scōa vota filijs p̄mi mr̄imonij volētib⁹ ⁊ psentiēti bus. vt ē gl. sing. i auc. de nō elig. scō nub. ℌ. j. i ℞bo copulank: q̄ ōt inuito filio ⁊ nō pl⁹ ⁊ illā glossellā aliq̄ nō hñt fz dz eē q̄ vult a contrario sensu q⁹ filio nō inuito volēte secus eēt de q̄ hr̄ per Lud. de ro. l sing. ccl. ⁊ i suo p̄si. ccxvij. ⁊ hr̄ p̄ Bar. in. l. j. C. de de his q̄ pe. no. ⁊ p̄ Ang. i auc. de nō eligēdo scō nub. ℌ. j. ¶ Item est alia cautela q̄ō q̄n alter cōiugū vult trāsire ad scōa vota vt prius petat licētiā ab altero; q̄ cōcessa si trāsit ad scōa vota post annū a mor te cōiugis; nō cadit i ali quā penā sec⁹ si infra annū. vt singu. not. Bal. in. l. j. C. de se. nup. de q̄ dicatis. vt ibi p̄ euz.

Cccxxvj.

¶ Cautela q̄ō ille q̄ timet poni ad tor turā appellet ante.

SI quis timet ne ℑ ius ponat ad torturā puta q⁹ forte iudex cōmi nat⁹ est ei appeller p̄t cū appellare q̄n iudex iniecit terroꝛē. vt l. si q̄s p̄uocatiōe. C. de appel. ⁊ no. In no. c. cū cessante. extra de appel. ⁊ Bal. in rubrica. C. cōmi. vel epist. ⁊ in. d. l. si q̄s p̄uocatione. quo casu p̄fessio secu ta erit ipso iure nulla. l. j. ff. nil no. ap pel. pē. Nec est in hoc articulo opus vt superior inhibeat q⁹ periculum est in mora ita eleganter dicit Bal. in. d. ru brica in fina. pe. col. ⁊ ideo si vis q⁹ cō fessio facta in tormentis et post ratifi cata non valeat cautela est vt prius appelleris anteq̄ ponas ad torturā.

Cccxxvij.

¶ Cautela pro debitore ad fraudan dum creditores.

AD hoc vt debitor fraudz cre ditores suos vt nihil hr̄e possint cautela ē vt desinat possidere post ea agat rei vēdicatiōe ℑ possidētē ⁊ patiat se vinci nā hoc casu si cre ditor sciuit sup tali mo neri litē p̄ debitorē vt de bitori ⁊ patiat debitorē litigare sn̄ia lata aduer sus debitorez in tali re nocebit ēt creditori. tn̄ si apperet de collusione debitoris nihil p̄desset talis cautela. l. si suspe cta. i p̄n. ff. de iof. test. et l. si plusquo. in p̄n. ff. de appel. alꝭ sic. vt. l. supe tur circa fi. ff. de pign. ⁊ hāc cautelā ponit Ange. i. d. l. si superatus. et Bal. i. l. penu. ff. de peti. hereditꝭ. quā cautelaz tibi non trado vt ea vta ris ad malā fz vt scias cauere a volēte vti ℑ te.

Cccxxviij.

¶ Cautela p̄ illo q̄ pro misit alicui turpe quid facere ē cautela vt po tius det pignora q̄ rē.

Hec cau tela ē ma la et tēdit ad iteritū alie. iō nō ea. vtēdū.

LEgi mus ho die. l. iurit gentiuz. ℌ. si ob male ficiū. ff. ō pac. vbi ē vna glo. no. q̄ dicit q⁹ si aliq̄d est datū vni ex causa turpi ex pte vtriusq̄ fcz tā dātis q̄ rēcipiēt; fz. pu ta vt homicidiū faciat iuxta. l. generaliter. ⁊ l. plagi. ff. de ver. obli. vel datū est aliq̄ officiali qui tenetur denūtiare maleficia ne denuntiet

maleficiū cōmissum: qō est turpe ex pte vtriusq̄. vt. l. si a reo. ℌ. fi. ⁊ ibi Bar. ⁊ doc. ff. de fideius. vel si est data pecu nia; iudici p̄ sua indēnitate in casu q̄ p̄dēneturin sindicatu si male iudica uerit q̄bus casibus illud q̄ō est solutū repeti nō p̄t. q⁹ i pari cā turpi melior est p̄ditio possidētis. vt est casus in. l. pe. ff. de p̄di. ob tur. cau. ⁊ no. p̄ gl. in. d. ℌ. si ob maleficiū. Sed si sunt data pi gnora p̄ dictis causis vel aliā ea⁹ ēt secuto iplemento ex p̄te recipiētis p̄t ille qui; tradidit pign⁹ agere rei vēdi catiōe ℑ detinentē pign⁹ tanq̄ ℑ quē libet extraneū possidentē vel retinen tē rem nō suā iuxta. l. officiū. ff. de rei ven. vt dicit gl. in. d. ℌ. si ob maleficiū. per. l. de eo ℌ. pe. ⁊ fi. ff. ad exhibenduz fz nō posse repetere p̄ditionē ob tur pem cām vt; dixi ⁊ sic est vis; in mō agē di p̄ repetitiōe sicut ōz i simili q̄ō licet spoliat⁹ sit añ oia restituend⁹. l. si q̄s a te fundū. C. ad. l. iuliā de vi. eriā si ef set p̄do. c. literis. eꝛ de resti. spo. tn̄ si in tentaret p̄ditionē ob turpē cām nō de beat audiri. vt no. Bar. ⁊ doct. in. d. l. pe. ff. de p̄di. ob tur. cau. ⁊ sicut ōz in si mili de marito qui, si q̄uenit actiōe de dote nō teneꝛ nisi ingēstū facere p̄t. l. si marit⁹. ff. so. ma. sec⁹ si q̄eniat rei vēdicatiōe. vt hr̄ in. l. nēseniius. ℌ. fundus ff. de re iudi. ⁊ i. l. ex diuerso. ff. so. ma. Silr ōz in herede p̄ficiēte inuētarium q⁹ nō p̄t cōueniri infra tēpora p̄ficiendi inuentariū sec⁹ si cōueniat actione reali. vt hr̄ in. l. fin. ℌ. donec. C. de iure deliberā. ⁊ fz nō possit repeti q̄ō datuz ē p̄ p̄ditionē ob turpē cām q̄n turpitu do ē ex pte vtriusq̄ vt. l. pe. ff. de p̄di. ob tur. cau. tn̄ si data sūt pignora p̄nt vēdicari ⁊ fisc⁹ auferre p̄t ab indigno. vt dicit gl. i. d. ℌ. si ob maleficiū i fi. q̄ō intellige p̄m Bal. ibi q̄n fuit transla tū dominiū ⁊ acq̄sitū idigno iuxta no. in. l. j. C. de heredi. instī. ⁊ ita loquit. l. luci⁹. ff. de iure fisci. sec⁹ si nō transiuit dñium sicut est in pignore dato. l. pi gn⁹. C. ō pigno. act. ⁊ ideo si scholares faciunt q̄enticulas illicitas. puta de cassando aliquā doctorē legēte ab q̄ legitima cā si dant pecuniā vel libros vel aliā rem vt p̄mittatur sibi vox vel suffragiū non p̄t repetere ille qui de dit. q⁹ in pari cā turpitudinis melior est p̄ditio possidētis sed fiscus p̄t au ferre ab illo idigno recipiēte ⁊ applicabit ipsi fisco. vt. d. l. luci⁹. p̄m glo. in d. ℌ. si ob maleficiū. Sz si dedit pigno ra ex q̄ nō trāstulit dñium poterit illa repetere p̄ rei vēdicatiōem p̄ predicta nec fiscus poterit auferre ab indigno dante vel recipiēte. Et ideo cautela ē p̄ p̄mittente vt potius det pignora q̄ det rē trālferendo dñium: q⁹ dādo pi gnora sine periculo poterit recupera re. sz trāsferēdo dñium nō poterit nec recipiēs poterit retinere: q⁹ auferetur ab eo ⁊ applicabitur fisco quod est no tandum.

Cccxxix.

¶ Cautela pro illo qui hz probationē tpe peritura qua perempta aduersa rius sibi mouerat litē. super ipsa.

SI possideo quā dam rē que mea est et de dñio meo habes testes sz timeo ne moriāt ⁊ timeo de sempronio ne his mortuis moueat mihi questionez dñij q⁹ forte res illa quōdā fuit sua vel suoꝝ maio rū. vt. C. de pb. l. siue possideꝛ. quō mi hi succurrat. Aduerte q⁹ hz testes pos sint examinari ad ppetuā rei memo riā. vt i auc. si q̄s ab aliō. C. de testi. et no. p̄ gl. ⁊ doc. i. l. i lege acq̄lia si deletū ff. ad. l. aq̄. ⁊ in. c. q̄n fre quent. extra vt lite nō p̄te. ⁊ iste p̄cessus sic extraordi nari⁹ tñ cū aliq̄ fundari; dz. vr. l. inter litigatores. ff. de iudi. Aut q̄ mihi mo uet de hoc q̄ō puta diffamādo q̄ō res nō sit mea. ⁊ habeo aduersariū fundā tū, ex diffamatiōe. vt. l. diffamari. C. de ingenu. ⁊ manumissis. ⁊. l. cū tytia. ff. ō accu. ⁊. l. athletas. ff. de fal. ⁊. c. hz. extra de accu. Eodē mō si habeo aduersa riū fundatū ex aliquo añ gesto q̄ pos set mihi mouere q̄nem puta q⁹ iam fui sibi obligat⁹ hz fecerit mihi pactū de nō petēdo aut nulla materia excit at q̄nē. tūc istud iudiciū nō p̄t fun dari q⁹ non est cū quo fundari possit ⁊ sic opz silere. Et iō vbi nec ex speciali

materia. puta ex Jctu vl qsi delicto vl quasi est vel esse dz aduersari⁹ certus nec ex generali materia est aduersari⁹ verosimilis. tūc pōt fundari processus examinis testiū ad ppetuā rei memoriā q nō est cū quo seu J quē q natura iurisdictiōis ptētiose reqrit aduersariū. Vñ cautela pt esse qō p interpositā personā qs faciat se diffamari. tūc cū illa psona fundaret indiciū t occasione illi⁹ posset citari facere ceteros qui volūt Jdicere. vt. C. si vt se ab heredi. ab. in autē. si oēs. t habes simile ff. de nego. gest. l. at q natura. §. cū me absente. vt dicit Bal. in autē. si qs ab aliquo. C. de testi. in. ij. col. §si fz h dubitaf de tali. q. qō nota p illis qui habēt possessiones t nō habēt instra de dnio t alij quox antiqs fuerūt habēt instra de suo quōdā dnio antiquo.

Ccxl.

¶ Cautela de valido cōtractu simulato t de alijs invalidis Jctibus.

TRes sūt species simulationis vna qñ vnū agit tacite inter cōtrahentes. et aliud exprimit t de ista loq̄tur totus tit. C. plus valere qō agit cp qō si. con. t. c. ad nostrā. extra de em. t ven. t. c. illo vos. de pigno. t. l. iurisgētiū. §. dolo malo. i fi. ff. de pac. cū simi. Scōa spēs est qñ aliq̄ simulate exprimit t nil i effectu agitur inter partes. Exēplū si rusticꝰ donat vel vendit quotidie possessionem suā ciui t euitet onera t factionem. tñ tacite agit qō Jctꝰ sit nullꝰ q nō intendūt qō sit donatio vel vēditio. t de ista loquit. l. nuda. C. de Jhē. stipu. t. l. ima ginaria. ff. de reg. iur. Tertia species est qñ ptes intendūt ꝑe aliquid agere fz Jctus modico tpe est duraturꝰ t ꝓterea pīsumit simulatꝰ exemplum qō mihi bononie ptingit dū ibi esset bellū maximū. t vnus qui habebat saluū conductum pro persona t rebus suis volebat portare sub saluo conductu libros meos t volebat quod sibi donarē vere ad hoc vt posset iurare libros esse suos et postea dum esset ferrarie mihi restitueret. qō t̄ facere nolui. t ā si fecissez fuisset tertia species simulationis Uel pone aliud exemplū qō vidi de facto. Statutū est in ciuitate verone qō nullꝰ possit intrare collegiū doctoꝝ nisi inter alia hz summā Azonis t oēs lecturas bar. Unꝰ q nō hz lecturā Azonis vel oēs Bar. fecit istā simulationē qz dicit amico dones mihi tuā summā Azo. t Bar. tuos ꝓ die iñ examinis mei. t qō donatio nō duret vltra ad hoc vt possim iurare cū veritate me habere summā Azo. t Barto. postea tibi restituā. Nā hec est tertia spēs simulatiōis de q̄ loquit. l. iij. §. si ab ignoto. ff. de manumis. ti. generali. t de istis tribꝰ speciebꝰ simulationis vide in eleganti ꝑsi. bar. qō incipit petrus nicole. t ꝑ Pau. de ca. in. d. l. iurisgentiū. §. dolo malo. t iste tres species simulatiōis fiūt de actu ꝓhibito ad pmissum t sunt de iure ꝓhibite: vt ptz ex ꝓdictis. pōt addi ārta spēs simulatiōis q̄ fit de Jctu pmisso ad Jctū permissum. qz de vno tacite agit qui erat pmissus t exprimit aliusqui similiter est pmissus. exemplū volo tibi mutuare centū vere t iste Jctus est licitꝰ: sed nolo qō fiat instrm de mutuo: fz de deposito ad hoc vt facilꝰ possim te conuincere per. l. fi. C. depositi. certe talis simulatio ē licita ex quo fit de permisso ad pmissum. Uel pone aliud exemplū maritꝰ qui non habuit totā dotem fecit instrm de tota dote recepta solēniter: sed qz vere deficiebant aurei puta centū voluit qō socer ꝓfiterē se habere in depositū centū aureos cū in veritate esset debitor ex cā dotis certe vz ista simulatio: vt ꝓbat in. l. luci⁹ tyti⁹ cū haberet. ff. depositi. t no. Bal. i rubrica. C. eo. ti. Et ideo ex ꝓdictis sis cautus qñ vis contrahere cū vno vere: et ex illo Jctu nō esset tibi sufficiēter vel faciliter succursum vt tu possis instrz facere vel de alio Jctū qō habeat facilioꝝ expeditionē sicut est Jctus depositi vt dixi: qz nullus contractus est ꝓhibitus t nemo decipitur t ita sepius obseruatur.

Ccxlj.

¶ Cautela quibus casibus pactū legis cōmissorie sit validum.

DActum pignoris t legis cōmissorie facti a pte debitoris ē reprobatū a iure qñ. s. dak pecūia debitori vel ēt efficit obligator ex alia re. t obligator dat pignꝰ creditori cū pacto qō si nō soluit debitū. J. certū tps pignꝰ sit ēptū ꝑ ptio debiti qz lex ꝓsumit qō debitor q̄ idiget alia re t nō posset soluere dat pignꝰ multo minoꝝ ptij cp sit debitū t sic facit⁹ decipeē. iō lex vult vt nō valeat vt. l. j. ij. t fi. ff. de pac. pi. t. l. eo. qō fallit qñ il lud pactū pignoris fieret ex iternallo post obligatū Jctū. qz nō ꝓsumit ēē i tāta necessitate. vt. l. tyti⁹. ff. de ꝓst. pe. t ibi hoc no. Bal. t alij doc. t idē no. Bar. t oēs doc. i. l. cuius aks icipit calipodi⁹. ff. de sol. t bar. in. l. fi fundꝰ. §. fi. ff. o pi. Jtē fallit qñ pactū ēet vel pignꝰ cētū ē ditū iusto ptio: qz tūc cessaret ois dce ptio ꝓsupta: vt ē casus no. in. d. l. si fundus. §. fi. t ibi hoc not. Bar. t hoc casu fieret estimatio p iudices: vt hz p bar. in. l. ij. t fi. C. de pac. pi. t. l. eo. t. l. fi. C. o iure do. ipe. t. d. l. si fundꝰ. §. fin. t i. d. l. cuius t in. d. l. tyti⁹. Et ex hoc iferē cautela q̄ vtunt feneratores boñ. ex ꝑsad uocatoꝝ t ꝑcuratoꝝ ātiquoꝝ: vcz qō fiat actū pignoris t legis cōmissorie vt si ñ soluat pecunia pignꝰ sit ēptū ptio estimādo p talē t tales arbitratores ds ex nūc ptes eligūt vt no. ōt bar. i. d. l. fi. C. de pac. pig. t. l. eo. t in. d. l. si fundus. §. fi. de pig. Nā poterūt ꝙuenire ꝑmo casu cozā illis arbitratorib⁹ seu estimatorib⁹ō estimādo pignꝰ ꝑ ptio debiti lz multū plꝰ valeret fz si de ista ꝙuētiōe ꝑstaret diceret fieri fraus legi. t nō valeret p. l. fraus cū ibi not. ff. de legi. t. l. nō dubiū. C. eo. ti. ꝙūcta. l. doli. §. dinersum. ff. de noua.

Ccxlij.

¶ Cautela, p filiꝰ ne teneanē ad soluēdum dicta ꝑris stāte statuto qō filiꝰ mercatoris teneaē aō delicta patris.

LIcet regularit filiꝰ ꝑ debito vel facto ꝑris nō teneaē: vt i to. ti. C. ne filiꝰ pro pfe. dēr ꝑ gl. o. q. iij. i fū. t ꝑ gl. xxiij. q. iij. i sum. t i. c. nō dz de re iu. i. vj. t ꝑ Sal. in. l. qsqs. §. filiꝰ. C. ad. l. iul. maie. i qb⁹ locis hr in qb⁹ casib⁹ filiꝰ teneaē, ꝑ pfe vel nō tñ si statū ē qō filiꝰ mercatoris tenerenē ad debita ꝑris ēt si nō ꝑbantur heredes: vel ostat q repudiauerūt hereditatē ꝑris qō statutū vz lz sit dura: qz valeret factū iter eos iurta no. i rub. C. de decre. decu. li. x. Et ꝓcedit ēt illō statutū regulr ēt si filiꝰ nō eēnt heredes patris. vt sentit gl. in. l. dotis tue C. de iure do. fz bal. ibi. Sz remediū ē qō filiꝰ nō teneanē vcz vt ꝑ exheredet nā exheredati hñtur ꝑ mortuis t iuti repellūē ab hereditate ꝑna. vñ nō dz itelligi statutū de illis fz solū de illis q̄ de iure. xij. tabulaꝝ erāt sui necessarij. ar. l. j. §. pe. ff. de J tabulas ſm bal. i. d. l. dotis tue. i fi. fa. l. ij. ff. qō cum eo. qō ego intelligo nisi exheredatio esset facta in fraudē in cā ficta t nō var. l. j. §. is quoq. in fi. ibi si sine fraude hoc factū sit. ff. de col. bo. t. l. fraus cum ibi no. ff. de legi.

Ccxliij.

¶ Cautela vt filiꝰ teneaē ꝑ debito patris qō in instrō ptineaē qō ꝑ recepit mutuum pro alendis liberis.

QUid si pater est paup t accepit pecuniā mutuo nūquid sit, ali quavia p quā filiꝰ possint ꝙueniri ex illo Jctu. Tu diceres qō non ꝑ ti. ne filiꝰ ꝑ pfe. Dicas qō sic. qz si ꝑ cōuerit illam pecuniam in alimēta filioꝝ qui postea fūt effecti diuites tenebuntur ad illud debitum patris. t ita singulariter not. Bar. in. l. is sol. ar. illiꝰ ter. in lib. meo est. ff. de condi. indebi. t ibi doc. quem sequitur Ludo. de ro. in suo singulari ccxiij. qō icipit pater erat pauper t iō

Universidad de Navarra Biblioteca

su creditor: sis cautꝰ vt dicaꝭ in instro q̄ mutuas pecuniā illā vel bona vt pr̄ possit alere filios ad hoc vt res sit magis clara. ar. l. fi. ff. de exercito. q̄ no. q: sepe euenire potest de facto tempore quo est necessitas victus.

¶ ccxliiij.

¶ Cautela pro filio exheredato p patrem prohibito aliquid habere in bonis patris.

SJ pater habēs duos filios vnū exheredauit iuste ⁊ aliū heredē vlez istituit et ei in testamento exp̄sse phibuit vt nullo vnq̄ tpe daret vl cōcederet aliq̄d de bonis ipi⁹ testatoris sibi relictis filio exheredato fr̄i suo: ⁊ si vnq̄ daret vl concederet q̄ cadat a. d. hereditate applicāda cōi seu camere fiscali vel paupib⁹ nisi in q̄tū dict⁹ fr̄ istituꝰ eēt coactꝰ vel de iure teneret aliq̄d dare de dict⁹ bōis. an possit remediū aliq̄s adhiberi vt filiꝰ exheredatꝰ possit aliq̄d petere vel hr̄e de dictis bonis pr̄nis a fr̄e suo nō obstāte dicta phibitiōe ita vt fr̄ nō cadat i aliquā penā. Et dicas q̄ cautela p̄t eē vt filiꝰ exheredatꝰ petat a fr̄e suo alimēta cuā iudice q̄n iudex tenebit sibi decernere alimēta ēt in bōis pr̄is. Nā fr̄ tenet alere fr̄ez eodē pr̄e natū q̄tūcūq̄ male meretez respectu pr̄is ad hoc em̄ tenet ex p̄sona sua: vt. l. cū plures. §. in p̄mis. ⁊. l. tutor. fm dignitatē. §. fi. ff. de admi. tu. ⁊ no. in. l. nō oī. C. de admi. tu. Nec p̄t pater hoc interdicere: q: talis patris phibitio est ⁊ ius naturale q̄ est inmutabile. inst. de iu. na. gē. ⁊ ci. §. ⁊ naturalia. Et p̄pterea iudex adit⁹ sup alimētis debebit ꝺdēnare fratrē locupletē pauperi super p̄statiōe alimētoꝝ ⁊ assignabit aliquā possessionē ad alimēta q̄ offerat redditū sufficiētē ad ipsa alimēta vt. l. si q̄s argētū. C. de dona. ⁊ ista erit alienatio necessaria q̄ nō phibet: vt. l. alienatiōes. ff. fami. herci. ⁊. l. peto. §. ꝺditū. de le. ij. ⁊ ita ꝓsulēdo tenuit Bal. ⁊ ꝓfi. sno. ccliij. i ordine meo incip. ver bis testamēti p̄missis disponentis ⁊c. Ego aūt itelligo hoc eē ver. q̄n filius istituꝰ nō hr̄et alia bona p̄tia q̄ p̄na: q: tūc nō cogeret p̄stare alimenta de dict⁹ bonis, phibit⁹ p iura ⁊ rōnes de qb⁹. §. §z si fr̄ hr̄et alia bōa q̄ p̄na nō teneret nec posset de bonis p̄nis alienari, phibitis p̄stare alimēta fr̄i exheredato: q: cessaret fundam ētū de q̄. §. Itē itelligo nisi fr̄ exheredatꝰ ex opa, sua cōmode victū lucrari posset. ar. gl. not. in. l. si q̄s de liberis. §. §z si filiꝰ. q̄ icipit opari. ff. de lib. agno. ⁊ gl. in. l. si marit⁹ in id. ff. so. ma. ⁊ gl. in l. si q̄s argētū. in. §. pe. C. de dona. ⁊ gl. in auc. de trie. ⁊ semis. §. pe. in v̄bo idoneī. colla. iiij. ⁊ per ea que no. per doct⁹. in dictis iuribus.

¶ ccxlv.

¶ Cautele notabiles ad statutū disponēs q̄ nullꝰ possit aliq̄d ꝓponere q̄ spectat ad fauorē bāniti ⁊ q̄ statutū hoc disponēs nō possit suspēdi q̄o possit ꝓponi aliq̄d pro bannito vel suspendi statutum.

SJ statuto cauet vt nūlꝰ possit aliq̄d arrogare vel ꝓponere q̄, spectet ad fauorez alicuiꝰ bāniti sub aliqua pena. an sit dare aliquā cautelā ita q̄ possit ꝓponi vel arrēgare ꝓ bānito sine pena. Dic q̄ sic vna ē q̄n fieret p̄ncipaliter in fauorez reipublice ⁊ scōario tēderet in fauorē bāniti: q: p̄ncipalis itētio ⁊ attēdi vt ꝓbat in. l. si q̄s nec cām. in pn. ꝓincta gl. in. l. fi. ff. si cer. pe. ⁊ in. l. j. §. vñ q̄rit offili⁹. ff. de exerci. ⁊ in. l. si is q̄. §. q̄ si seruꝰ. ff. de acq̄. re. do. ⁊ p id q̄ ibi no. Bar. ⁊ p tex. cū gl. ⁊ ibi Bald. in. l. j. §. huiꝰ studij. ff. de iust. ⁊ iur. ⁊ p no. in. l. q̄ exceptionē. ff. de ꝺdi. inde. ⁊ p Bald. in. l. nō solū. ff. de in iteg. re. cū si. ⁊ ita in specie huiꝰ cautele ⁊ Ja. but. ⁊ Sal. y. in. d. l. si q̄s nec cām. in fi. pnc. ⁊ ponūt exēplū de q̄. §. ⁊ dicūt q̄ sic ꝓtingit dū tractaret denolando vnū bonū capitaneū ꝓ guerra q̄dā noiauit aliquē ꝓ bono ⁊ sufficiēti q̄ erat bannitꝰ

ꝓpter q̄ dicebat nolans incurrisse penā statuti. §z Jac. bu. ⁊ Sal. ibi dicūt q̄ nō: q: p̄ncipale ꝓpositū fuit fauore reipublice nō aūt ꝓ bānito loq̄ p̄ncipaliter ⁊ ꝓsecutiue q̄ p̄ncipale ꝓpositū ⁊ nō ꝓsecutiuū ⁊ attēdi ꝓ ꝺicta: ⁊ ita fuit alias obseruatū venetijs in q̄dā nobili veneto bānito postea electo ꝓ capitaneo in bello nauali. Tu v̄o potes p̄oere mlta alia exēpla hmōi: vez si eēt phibitū arrēgare vel loq̄ in aliquo collegio puta ꝓ aliq̄ statutū sub certa pena poterit loq̄ ⁊ illō statutuz si itētio loquētis ē loq̄ p̄ncipaliter in fauorē collegij. ⁊ idē dicas in similibus q̄ ꝓpetuo tene mēti. ⁊ adde que dicā in duabus cautelis sequentibus.

¶ ccxlvj.

¶ Alia cautela similis p̄cedenti p̄t adhiberi puta dicit statutū cōis florētie q̄ in fauorē rebellū nihil possit ꝓponi vel fieri vl ꝓ statutū suspēdit si ecus fiat statuētes eoipso sint rebelles ⁊ cor. bona sint camere fiscalis nunq̄d poterūt ciues suspēdere ⁊ statutū ꝓhibēs suspendi. Dic q̄ sic. vt. l. ij. C. de ser. expor. q: an pena cōmissa cōe florētie ē sue rei moderator ⁊ arbiter. l. in re mādata. C. māda. ⁊. ff. de fuis ex por. l. si q̄s hac lege. Nā suū negotiū est nō eccl'ie ⁊ an pena cōmissa licitū est statuere sup p̄ncipali q̄ ⁊ sup pena ff. de eo q̄ cer. lo. l. fi. cōmissa aūt pena sec⁹ eēt. vñ auctor ꝓtractꝰ vt statuti an penā cōmissam p̄t eē auctor totius distractꝰ: vt singulr no. Bal. in. d. l. ij. C. de ser. expor. q̄ ꝓpetuo tene mēti. ⁊ adde q̄ dicā in se. cautela ꝓ cōplemēto ⁊ āpliori declaratiōe isti⁹. ¶ Po test tertia cautela ēt adhiberi in materia legis vel statuti, phibētis aliq̄d ꝓpter vel arrogari in aliq̄ casu sub pena: ⁊ sub ānullatiōe actꝰ ēt si statutū diceret q̄ nō possit suspēdi ipsum statutū vez q̄ ꝑmo ꝓponat ꝓ aliquez de ꝓsilio vel collegio q̄ illa pars statuti q̄ dicit q̄ suspēdi nō possit, suspēdat saltē ꝓ illa vice tm̄ q̄ fieri p̄t impune: q: illi de ꝓsilio vel collegio non potuerūt sibi legē ponere a qua nullo mō recedere liceret. l. si q̄s in p̄n. te stamēti. in p̄in. de leg. iij. ⁊ no. canonste. in. c. dilecto. eē de p̄bē. q̄ suspēsione facta remanebit statutū sine phibitiōe suspēsiōis ⁊ tūc scōo loco debebit statutū suspēdi vel in totū vel in parte ꝑ ut voluerint cōuenire. q̄ fieri potest: ꝑ ut elegāter vult Pau. de ca. in. l. j. in p̄in. in. ij. col. ff. ad. l. fal. allegādo Bar. in. l. j. C. de peti. bo. sub. li. x. lz in meo Bartolo nihil dicaꝭ de isto suspēsione. §z dicūt est in seve. ꝓ ea q̄. §. dixit ⁊ facta dicta scōa suspensiōe de dicto statuto prohibitorio poterit q̄s loq̄ ⁊ statutū in toto vel in parte: q: ꝓ tunc nullo mō obstabit ex q̄ iteriz ē suspensum ⁊ reformatio facta ⁊ statutū donec stabit suspēsuz valebit dictū statutū. ⁊ ita vult Pau. de ca. in. d. l. j. i pn. ff. ad. l. fal. ⁊ si i statuto cēt vna alia cla vez q̄ nō possit suspēdi illa pars statuti q̄ dicit q̄ statutū nō possit suspēdi tsic eēt neceesse q̄ ꝑmo loco suspēderet illa cla: ⁊ facta suspēsiōe de ea postea deberet suspēdi illa q̄ diceret q̄ statutū nō possit suspēdi. ⁊ sic succesiue. vt §. dictū est ēt si eēnt mille, phibitiōes q̄ phiberēt suspēsionē q: nō p̄nt tāte opponi phibitiōes ēt suspēsiōis q̄n possint ille suspēdi. vt. §. dictū ē. q: ne mo p̄t sibi ꝓponere legē. ⁊c. vt. §. dixi. q̄ ꝓpetuo tene mēti: q: habui ō facto in collegio doctoꝝ paduevbi erat statutū q̄ q̄s nō possit eē de collegio si habuerit. vij. suffragia i ꝓiū nec possit postea sibi fieri gratia itrādi collegiū nisi postea habuerit oia suffragia ⁊ q̄ dictū statutū nō possit tollivel suspēdi sub certa pena ⁊ nemo possit loqui ꝓtra dictū statutū sub eadē pena ego dixi si volebāt vt possit hr̄e gratiaz itrādi ⁊ sufficerēt sibi suffragis maioris partis collegij. iuxta. l. q̄ maior. ff. ad muni. cū ibi no. ⁊ iuxta not. in. c. cū oē. eē de ꝓsti. remediū erat vt ꝑmo suspēderet illa particula statuti q̄ dicit q̄ statutū nō possit suspendi. secūdo facta illa suspēsione suspenderet postea totū statutū. tertio loco recipe rentur suffragia singuloꝝ de collegio q: tunc sufficeret maior pars per. d. l. q̄ maior. cum si. ⁊ ita factū obtēti

fuit. Sed si ista cautela obseruaretur ⁊ statutum simpliciter aliqđ proponi vel peti prohiberet ⁊ dubitaretur an si esset facta reformatio cōtra statutū valeret vel nō distinguēdū esset. Aut prohibetur petitio seu ꝓpositio respectu rei: ⁊ tūc reformatio non valebit: qr illa videtur etiā esse ꝓhibita. ⁊ ita debet intelligi. d. l. j. C. de peti. bo. subla. lib. x. cum glo. que dicit cuius prohibetur petitio. Eius prohibetur cōcessio ⁊ ad hoc allegat concordantes. Aut ꝓhibet persona petere seu ꝓponere. pone exēplū ꝑm Ang. in. l. j. si diceret statutū qđ nulli magnas possit arrogare. Nā si arrogaret. ⁊ arrogatio affirmaret valeret per. l. vniuersa. C. de ꝑci. impe. offe. hoc tn qđ dixi de ꝑsona ꝓhibita arrogare non habet locum in persona excommunicata p. c. j. de rescrip. in. vj. ꝑm Bar. qui ita eleganter dicit in. d. l. j. quē sequit ibi Ang. ⁊ Pau. de ca. in. d. l. j. in pān. ff. ad. l. falci.

Ccclvij.

¶ Cautela ad intellectū ad ca. tanta qui filij sint legitimi.

Debes scire q si quis habet concubinaz ⁊ ex ea filios procreauit. si postea ipsam ducat in vxorē ⁊ conficiantur dotalia instrumenta per illud subsequēs matrimonium legitima ntur. l. cum quis. ⁊. l. nuper. C. de natura. li. inst. de nup. ⁊ fin. cum glo. ⁊. c. tanta. extra qui filij sint legi. cum si. sed audi vnam singularem limitationē qm istud debet intelligi si talis mulier erat matrimonio digna secus si digna non fuisset matrimonio vt qr forte meretrix erat vel mulier vilissime cōditionis: ⁊ pater nobilis ⁊ diues. qr cum istud matrimonium non potuerit cū honestate contrahi. non legitimantur filij ante matrimonium nati ⁊ concepti. quoniam tale matrimoniū ob mores improbatum est. ⁊ ideo non sortitur effectum legitimationis filiorū ita dicit sing. Ang. i auk. qđ. mo. na. ef. leg. ⁊ fz alio ꝑ illuz tex. colū. vj. et dicit q habuit de facto. et iō tu sis bñ cautꝰ q vis ifrī gere legitiationē ⁊ ꝑri tāꝭ agnatꝰ vt cognatꝰ succedere exclusis filijs tāꝭ nō bñ legitimatis vt videas si illa ꝓcubina erat digna illo mrimonio qđ facilr poterit tibi ꝓtigere. qr vt plurimū ꝓcubine nō honeste viuūt. nec vident eē digne mrimōio ꝓp earuz vilitatez. Sed aduerte qr tex. in. d. ⁊ aliorū solū loq de illa ꝓcubina q peccauit puta qr meretrix vel turpit ⁊ inhoneste vixit. vt ibi q ēt se metipaz iniuriauit. ⁊. j. ibi in scō ꝓ q id qđ illa peccauit ꝛc. Ex ꝑdictz adde gl. no. i auk. q. mo. na. ef. leg. ⁊. fi q licētia. i ꝓn. in ꝓbo nō ꝓmittim col. vj. q dicit q filij non legitimant ꝓ subsequs mrimoniū nisi sit talis mulier q ꝓssет cōmode in vxorē hr̄i. et idē vult Bal. in. c. illō. i fi. pe. col. ex ꝑsum. ⁊ adde q dicam in se. cautela.

Ccclviij.

¶ Cautele qbus qs poterit vti ad legitimandum filium naturalez.

Legitimatio fieri ꝓt mltz modz qbꝰ per Ange. i auk. q. mo. na. effi. sui in. ⁊ fi. in fin. ⁊ in. ⁊ quod vero. eodem titu. et inter alios modos vnus Sin. Ange. nescio si i curijs eccl'iasticz opi. Ang. Guarē nā c. tāta ē loquit idisti cte iuri aū tē can. ꝑti net tracta re ꝓvirib mrimonij pluscz ad leges. iō tu cogita.

est. Si pater hns filios naturales de libera muliere q ei vxor esse poterat nominat illū suū simplr nō dicēdo naturalē in testamēto vel in scriptura istrumēti publici siue ꝓpria manu subscripti hñte subscriptionē triū testiuz fide dignoz vel sub gestis monumētoz. i. figura iudicij: qr ꝑ istā noiationē isti filij naturales efficiūtur legitimi ⁊ eoiu re vtunt qđ legitimis ꝓferr vt est text. in auk. vt lice. ma. ⁊ aute. ⁊. hoc aūt ⁊ illud colla. viij. trāsumptiue hr̄ i auk. item si qs. C. de na. li. ⁊ no. glo. magna circa finē insti. de liber. ⁊. fi. ⁊ est ter. cū glo. in verbo simul in auk. q. mo. na. ef fi. le. ⁊. si ꝙ solūmodo ⁊ glo. in. ⁊. fi. co. ti. ⁊ no. Ang. in auk. qui. mo. na. effi. sui. ⁊. fi. in fi. facit in silr text. in. l. j. ⁊. filiꝫ mō. C. de lati. liber. tol. ⁊. c. si aliqñ. cuz glo. ex de sen. excō. ⁊ idē est si paternū ex filijs naturalib appellauit filiū: qr ꝑ hoc intelligit oēs legitimare. vt est ter. in. d. ⁊. aūt. ⁊ illō i. d. auk. si qs. in fi. qđ Bal. ibi dicit eē mirabile. ⁊ no. ⁊ iō sit cautꝰ filiꝰ naturalis natꝰ ex cōcubina. vt si pōt. pcuret qđ pr̄ appellet ipm filium suū in testamēto nō dicēdo naturalē vel alio mō noiando. vt. ē. dixt. qr tūc efficeretur legitimꝰ. ⁊ si r pater si vult hmōi filios naturales legitimare. ⁊ nō pōt habere copiā iperatoris vt comitis hñtis ptātē legitimādi. vel si nō vult expēdere aliquid ꝓ legitimatione vt nolet filiū suū eo modo vt dictū est. ⁊ ita al's ꝙdi obseruari verone p ḡnālā Wertherū placentinū notariū valde peritū dum scriberet testm vnꝰ q habebat filium naturalē tm. Sed tu q vis opponere illi legitimationi sis cautꝰ vt respicias an mater filioz naturaliū fuerit digna matrimonio habito respectu ad ꝙditionē sue ꝑsōe ad conditiōe amasij sui ꝑris eoz. qr si nō erat digna nō legitimabnt filij ꝓ simplicē noiationē filioz sicut legitimantur ꝓ subsequēs matrimoniuz vt dixi in cautela p̄cedenti. ⁊ ita vult sing. Ange. in auk. q. mo. na. effi. leg. ⁊. j. ⁊ idem vult ēt Ange. in. d. auk. itē si qs q dixit qtunc legitimātur filij ꝓ noiationē qñ nō erat turpe tali ꝑri illā ꝓcubinā in vxorē cape. ⁊ ponit exēplū: qr ꝓcubina erat vilissima. amasiꝰ aūt erat magnꝰ nobilis ⁊ diues. nō esn erat verosile facere illō qđ honeste nō poterat. vt. l. filiꝰ. ff. de ꝓdi. instī. facit. l. neposꝫ pculo. cū ibi no. ff. de ſ. sig. ⁊ idē ꝓsuluit Bar. ⁊ frā. rigri. de pis. Ang. de melia. Hug. peloni. vt refert Ang. in. d. ⁊ aliō. q dicit qđ idē tz Jo. an. i. c. ꝓ tuas. ex q fi. sint legit. q vult qr tūc legitimētur filij qñ ꝓ patrē fuerit filij noiati i testm ꝛc. si mat eoz tūc rebꝰ sic stātibꝰ poterat Ihere matrimoniū simul cū pr̄e. ⁊ idē tenet Ang. i. d. ⁊. fz ⁊ aliud circa fi. ⁊ idē tenet Bar. i. d. auk. itē si qs. in fi. ꝓ illō ter. in ꝛbo poterat. qđ debet intelligi de iure ⁊ de facto ꝑm naturā ⁊ bonos mores allegat. ff. q. ⁊ q̄bus in. l. si rogam. ꝛbuit allegare. l. si rogatꝰ. ⁊. matrimonij. ff. de manu. vindi. al's nō fier et legitiatio. Et dicit qđ ita cōsuluit Bar. in q̄ ꝙsilio limitauit illā auk. itē si qs multis modis. Itē aduerte ēt qr qđ ad hoc vt filij naturales legitimētur ꝓ dictā noiationē req̄rit qđ nō exīēt filij legitimi ⁊ naturales qr si extarē: si essent cerenē legit. ⁊ ita tz gl. i. d. auk. itē si qs. sub dubio forte: ꝑm eū hoc nō repiat in corpe. vñ sumit qñ extāt legitimi vt nō. ⁊ istā opi. tz Ang. in auk. q. mo. nat. effi. legiti. ⁊. fi qs ē. ꝓ illū tex. ⁊ idē vult in auk. q. mo. na. effi. sui. ⁊. si qs igit fuerit ⁊ i. ⁊. fi. i eo. ti. Itē ꝑdicta itelligo cē vera nisi pr̄ noiasset filiū ꝓp ipoztunitatē filij hoc petētis. ar. l. j. C. de pe. bo. subl. li. x. cū ibi no. ⁊ ꝓ no. ꝓ Ang. ⁊ alios in. l. fi. C. si qs ali. testa. ꝓhi. Itē qñ pater esset multū occupatꝰ circa alia vt. c. si aliqñ cum ibi no. per glo. ⁊ doct. extra de sen. excō. Itez quādo esset in articulo mortis cogitatiōe mortis turbat. iura. l. hac ꝓsultissima. ⁊. ar cū humana fragilitas. C. q testa. face. po. nisi aliē appareret de spōtanea volūtate pr̄is ꝓ no. in dictis iuribus ⁊ in. l. iubem. C. de testa. cū si. Item qđ dixi oportere vt ista concubina possit esse vxor digna intellige tunc cum amasius pater verba ꝓtulit. ꝓsumitur esn cum ea contrahere matrimonium. ideo legitimantur filij ⁊ mulier: quia stetit in ha-

ditu cõcubine presumik consentire ꝑm Ang.in.d.auk.Item si quis.q̃ dicit no. singu.istũ casum ꝑ bastardis.Sed q̃d erit de amasia;seu ꝓcubina q̃ in testamẽto suo vel in instr̃o: publico filiũ suũ naturalem nũcupauerat sine ista;adicione naturalem.an intelligak eũ legittimare ꝑ ista ꝛba Angel.in.d.auk.si qs ōt q̃ nõ: q; ista legitimatio indicik ex matrimonio ꝑsumpto.vt dicit ſz nõ est ita verosike qõ amasius velit amasie matrimonio ꝓsentire.Sz istud.;qõ dicit Angel .de matrimonio ꝑsumpto non vr̃ posse ꝓcedere.p id qõ no.idem Ang.in auk.qui.mo.n.s.effi.le.ℌ.si qs ergo.in fi.q̃ dicit singu.p gl.ibi q̃ incipit.i.nõ ꝑmittim⁹ naturales. iuncto tex.ibi qõ filꝰ naturalis nullo mõ potest legitimari ꝑ pr̃ez nisi ꝑ subseq̃ns matrimoniũ ꝓfectis dotalibus instrumentis q̃ matrimoniũ cõtrahi põt. Et ideo subdit qõ si caut⁹ aduocatus vrideat si tpe quo pater fecit testm̃ in quo voluit filius sibi effici legitimos successores vel eos in testamento vel alia legitima dispositiõe solẽt filios simplr appellauerit si viuebat mater filioꝝ naturaliũ necne. Mã si viuebat ꝛ pater dicto tpe potera. cũ illa ℨhere matrimoniuꝫ ꝑ illa verba nõ inducik legitimatio filioꝝ q; ex quo cũ muliere ꝑdicta poterat ꝓtrahere matrimoniũ nõ poterũt filij legitimari nisi per matrimoniũ subsequẽs ꝛ ꝑ ista opinione dicit esse casum in.ℌ.si ℨo.eo.ti.Sz ego teneo hoc nõ esse verũ. Imo ꝑ istã notiationẽ legitimatur filij.i. declarak fuisse matrimoniũ ℨctũ iter ipm ꝛ matr̃ filioꝝ q̃ videbak cõcubina seu amasia.ꝛ ꝑ ẽs declarak filios eoꝝ legitimos.q; ex illis ꝶbis ideucik mr̃imoniũ ꝑsumptũ ꝑ dictã nominationẽ matrimoniũ iter ipm ꝛ matr̃ filioꝝ.vt ꝑbak in auk.vt lice.ma.ꝛ a. in.ℌ. ad hec aũt.ꝛ illd.ex hoc cẽs ꝛ cũ eoꝝ mr̃e mõstrak matrimoniũ fuisse legitimũ.col. viij.ℨ q̃d⁹ oĩ⁹ vide plenissime ꝑ Ant. de rosellis in;suo trac. legitimationũ in primo libro i ti.de mr̃imonio ꝑsumptuo vbi latissime examinat materiã huj⁹ cautele vbi oino vide.ꝛ h̃ plene ꝑ Bar.in;silio suo qõ icipit hñs filiũ.ꝛ in alio q̃ icipit.neracius cozaduci ꝛc.ꝛ Ja.de bel.i.d.ℌ.ad hec aũt.ꝛ bar.ꝛ oẽs doc.l.d.auk.itẽ si qs.C.de natu.lib.ꝛ ꝑ gl.ꝛ Jo.an.ꝛ cano.i.c.ꝑ tuas. ex̃ q̃ filij sint legi.ℌ.fi.ꝛ ꝑ Sof.i sum.eo.ti.ꝛ i.ℌ. octo modis.ꝛ vide oino gl. magnã in fi.ꝛ q̃bi no.Bar.ũ.col.in ꝑn.l.ℨ.nono opponik.ꝛ ibi etiã Raph.C.qui.res iudi.non no.

Ccclix.

¶ Cautela ꝑ illo q̃ vult relinquere monacho vsufructũ alicui⁹ rei qũo relinquet ad hoc vt abb.excludatur.

Est q̃stio si vnus reliq̃t monacho vsufructũ alicui⁹ rei vt abbas nõ faciat ei q̃stionẽ nec eũ molestet.talis reliq̃t ex̃neo vel subditione si abbas molestauerit eũ caderet a legato.nunq̃d si abb.mouet.q.mõachovr eũ molestet q; ñ vult monachũ hr̃e vsufructũ dicẽdo .q̃ nõ põt habere ꝑ̃ũ iuxta auk.igressi.C. de sac.san.ecc.ꝛ.c.j.ex̃ de statu mona. an cadat a legato.Glo.formaꝫ istã.q.i l.lucius.ℌ.tres hr̃des.in ℨbo de oi q̃ incipit.q̃d g̃.ff.ad treb.ꝛ ibi ꝑ bar.ꝛ alios. ꝑ Cy.in.l.q̃ties i fi.C. de his q̃ sub mõ ꝛ ꝑ Bar.in auk.excipik.in fi.C.de bõis q̃ lib.ꝛ plene ꝑ Bar.Bal.ꝛ Jo.de imo. in.l.si alienũ.in ꝑn.ff.de here.instit.ꝛ ꝑ Bar.in sua disputatiõe q̃ incipit q̃daz donauit.vbi disputat istã.q.ꝛ bal. plene l.l.j.in.vij.q.ꝛ.v.op.C.de his q̃ pene noie. Sz vt cessent dubitatiões in ista.q.cautela est vt testator nõ disponat ꝑ̃iã pene qñ ipositio pene qñ ꝓcedit factũ ipossibile iure de iure vel de facto nõ valet.l.cerdonẽ.ff.de op.lib.ꝛ l.j.C.de his q̃ pene noie.Sed dicat relinq̃ quousq; abbas faciat cõnem ꝛ ex tũc nõ relinq̃:ita dixit not. bal.in.d.l.j. in.vij.q.ꝛ Pau.de ca.in di.ℌ.tres here des.Dicũt tñ qõ abbas ꝑ eo q̃ habuit monach⁹ añ cõtrouersiã poterit ꝓtrouersiã facere ꝛ ille auferre.Sed in hoc erit vtilis cautela:q; ante ꝓtrouersiaz poterit monachus vti ꝛ gaudere vsufructu: qõ est notabile ꝑ parẽtibus ꝛ amicis qui volunt aliquid relinquere monacho vel monache vt eo;gaudere possit aliquo tpe. Cccl.

¶ Cautela qñ statutũ disponit qõ nõ possit ꝑbatio fieri nisi ꝑ instr̃m qũo ꝑbatio per testes sit valida.

Statuta quando

q̃ disponũt q̃ vltra.xx.lib. vel aliquã certã summã debiti nõ possit ꝑbari debitũ neq; ſma debiti ꝑ testes ſz ꝑ instrumẽtum.Sz cautela põt adhiberi vt ꝑbatio ꝑ testes facta ꝑsit.vez q̃ ego q̃ tibi mutuaui cẽrũ ꝛ vltra ſmã a statuto limitatã agã ℨ te:vt mihi ꝓficias instr̃m debiti de quo in.l.plures apocis.C.de fide instr.ꝛ in.l.ũ.C.de fusce. ꝛ archa.li.x.ꝛ si tu negas te debere mihi aliq̃d potero ꝓbare ꝑ testes ꝛ sic tu opponas mihi de statuto ꝓhibẽte probatiõez fieri ꝑ testes replicabo illõ eẽ vez qñ ex ꝑbatione testiũ resultat cõdẽnatio fienda ad restitutionẽ eius q̃ petit.Sed in casu nr̃o nõ resultat ꝓdẽnatio ſz solũmodo vt cõficiak instr̃m q̃ est diuersuz a dispositione statuti: ita singulariter dicit Bar.de sali.in.l.sancim⁹.ℌ.si in fi.C.de do.in fi.ꝛ hãc cautelã ꝑpetuo tene cordi ꝑm eli. ¶ Stãte statuto de quo in ꝓcedẽti cautela q̃ nõ possit debitũ ꝑbari ꝑ testes ſz tñ ꝑ instr̃m si qs testes tñ ꝓduxerit ad probandũ debitũ ꝛ nõ fuerit ei oppositus ꝑ aduersariũ qõ nõ debẽt audiri vl nõ fuerit repulsus ꝑbatio tenet: vt not. Bal.ꝛ Lud.de ro.in.l. certi cõditio.ℌ. qñ.ff.si certũ peta.facit.c.j.ex̃ de restit. spo.vbi ꝺz qõ ſz spoliatus añ sit restituẽdus nec admittak.q.dñj.vt ibi. et l.si qs a se fundũ.C.ad.l.iul.de vi.tñ si spoliat⁹ est passus de dñio ꝺz succubere.vt est casus.in.d.c.j.ꝛ ibi doc.ꝛ not. Bar.in.l.naturaliter.ℌ.nihil cõc.i.vj. concubinatione.ff.de acq. pos.ꝛ in.l.j. ℌ.si is.ff.de no.oper.nunti.Itẽ adhoc adduco doctrinã Inno.in.c. fraternitatis.extra de frigi.ꝛ maleſi.qui dicit qõ licet cõtra ꝓsumptionem iuris et de iure nõ ꝺz admitti ꝓbatio in confrariũ.l.antique.C.adyelleiañ.ꝛ.l.j.C.

arbi.tu.nisi ꝑ confessionẽ partis.vt eſt glo.no.in.l.in ꝓtractibus.in prin.C. de non nume.pecu.ꝛ habeẽ in auk. sed iã necesse.C.de dona.añ nup. ꝛ per gl. in corpore vnde sumik.ꝛ ꝑ Bar.in Rubr. ca.C.de proba.cũ similib⁹ tñ si fuit ad missa ꝓbatio valet ꝛ idẽ vult etiam Inno.in.c.cũ bertoldus de re iudi.et Joã.de Imo.in.l.inter stipulantẽ.ℌ.j. ff.de ver.obl.ꝛ Ang.de arc.instr.de ac. ℌ.ex maleficijs.Itẽ ꝑ hoc allego gl.notabilem.in.l.quãtis indubitati.C. de adulte.q̃ vult qõ ſz in cã criminali nõ admittitur ꝑcurator vel alia ꝑsona.vt l.seruum quoq; ℌ publice.ff. de ꝓcu.ꝛ l.pe.ℌ.ad crimẽ.ff de pub.iud.ꝛ.c.tue. extra de ꝓcur.si tñ fuit admissus ꝓcurator valet iudiciũ.ꝛ idẽ gl.ordi.in terminis.in ver.criminalis.in.c.j. de iu. lib.vi.ꝛ ibi docto.ꝛ spec.in ti. de procura.ℌ.j.ver.sed pone in tali cã.ꝛ vide Abb.sicut.q̃ dictã gl.singulariter inducit ad multas q̃stiones. ex̃ de accu. c.veniẽs.Itẽ allego ad hoc qõ no.bal. in.l.vlt.ante fi.ver.q̃d sit iuramẽtũ.C. de nõ nu.pecu.q̃ dicit qõ si iuramentũ non apponik solutioni. sed veritati:q; iurat quis sibi vere fuisse numeratam nõ ℨ locũ dicta.l.vlt.q; nõ põt allegare se ꝑiurũ .facit.l.nõ alias. cũ ibi no. ff.de iureiur.Si tñ admissus est ad ꝑbandũ negatiuã ꝛ ꝑbauerit eã: q; tũc periuriũ est detectũ põt ipsum allegare.iuxta no.in.d.l.nõ als.Et ꝑ predicta sit cautus ille q̃ nõ põt admitti vt ꝓcuret vt admittatur ꝛ quod iudex vl pars sibi non opponat.Et sil⁹ aduersari⁹ sic cautus vt opponat ꝛ protestek qõ non ꝺz admitti ad probãdũ vel audiri vt ꝓcurator.als valeret ꝑbatio ꝛ iudiciũ idẽ dicas in silibus casib⁹: qõ bene no.in practica.ꝛ adde que dicam in seq.cautela. Ccclj.

¶ Cautela qñ partes inter se conuenerunt quod per instrumentum tãtũ probetur debitum.

Dubitari põt an valeat pactũ qõ nõ possit ꝓbari debitũ nisi ꝑ instrm: vt glo.notabilis.in auk. vt

fine phi. matres debi. ⁊ credi. §. qz ꝙo. in gl. magna post mediū. col. vij. tenet exp̄sse qđ nō. ⁊ eā ibi approbāt Angel. Cy. Bar. Bal. in l. pactū iter heredē. ff. de pac. ⁊ ibi ēt p doc. ⁊ idē tz Flo. i. l. in lege aq̄lia si deletuz. ff. ad. l. aq̄l. Et idē tenet Albe. glossator i sua margarita. Et idē tz Spe. in ti. de pba. §. videndū restat in ꝙsi. sed qđ si debitor iurauit q̄ subdit qđ si debitor iurauit se nō pbaturū nisi p instr̄m. tale iuramentū erit seruādū. p. c. si ꝙo. eē de iurciur. ⁊ hoc casu dicit ꝙsiliū esse vt debitor ꝓcuret testes recipi officio iudicis. ⁊ sic vultq̄ ille q̄ nō pōt ꝓbare p testes poterit ꝓcurare: vt officio iudicis examinent: ⁊ similē cautelā dedit Bal. in. l. amplio rē. in fi. p̄cipij. C. de appel. vcz qñ non pñt ꝓduci testes: qz alij testes sunt publicati: vt tu nō ꝓducas testes: qz non posses ꝓpter timorē suborationis: vt hr̄. in. l. p hāc. C. de temp. appel. ⁊ in. c. fraternitatis. eē de testib⁹. ⁊ in clemē. testib⁹ de testi. cū simi. Sz cautela est vt des noia testiū iudici ⁊ te absentes ⁊ qđ iudex ex officio suo eos examiet: qz cessabit cā timoris subornatiōis. et de ista cautela Bal. dixit. in. l. si quidā est. C. de excep. quod ꝓpetuo tenementi in practica. ⁊ ista cautela forte ꝓcederet ⁊ proficeret etiā qñ statutuz prohibere fieri probationez per testes eadem ratione. ⁊ adde que dicam in sequenti cautela.

¶ Cclij.

¶ Cautela qⁱ in cā criminali licet non admittatur procurator admittetur defensor ⁊ sunt etiā alia remedia.

SImilem cautelam soleo adhibere qñ quis est accusatus vel inquisitus de crimie capitali ⁊ citat⁹ non vult cōparere forte ꝓpter timorē torture nec procurator pōt ꝓ eo admitti. vt. l. fuū quoq̄. §. publice. ff. de procur. ⁊. l. pe. §. ad crimen. ff. de publ. l. ncū similiⁿ⁹ vt tu eius ꝓcurator vł aduocatus des secrete iudici maleficiorum nomina restium qui sciūt de sua innocentia. ⁊ iudex ex officio suo examinet eos. quod facere potest per. l. si non defendatur. ff. de penis. l. ij. C. ō abolitio. ⁊ hoc vult Bar. in. l. j. §. si quis vult. ff. de questio. ⁊ Bald. in. l. ij. in fi. pe. col. cū seq. C. de eden. ⁊ Saly. in. d. l. ij. C. de abolitio. ⁊ Pau. de ca. in. l. iiij. §. si tibi. in fi. de cōditio. ob tur. cau. ⁊ ita etiā vult Bar. in l. iiij. §. hoc aūt iudicū. in. iij. q. ff. de dā. infec. ⁊ in sua disputatione q̄ incipit iuder maleficiorum. ⁊ in. l. pe. §. ad crimen. in. iiij. col. ff. de pub. iudi. Itē ꝓ hoc facit qz licet in cā capitali nō admittatur ꝓcurator vt diri tñ admittatur ad instruendū ⁊ informādū iudicē de innocētia ⁊ iuder debet eā audire ⁊ de veritate inquirere. l. ij. ff. de lib. cau. ⁊ ibi hoc no. Benedict⁹ de plūbino. in fi. q̄ etiā ad hoc allegat. l. fi. ff. ad. l. iul. de anno. ⁊ qđ ipse dixit. i. d. §. ad crimē ⁊ vide ad hoc qđ not. An. ro. ij. q. vj. si qñ. §. cū aūt. in. vij. colū. i fi. ⁊. rij. Itē qz iuder pōt supplere ꝓ reo si ꝓstat de calūnia eui dēti actoris vel accusatoris. vt elegāter no. Inn. i. c. j. de offic. vica. quē sequit Bal. i. l. j. in. ij. col. i fi. C. quō ⁊ qñ iu. q̄ dicit hoc ꝓcedere nō ex vi ex ceptiōis ſz ex vi notarij. vt not. Cy. i. l. reos. C. de accu. ⁊ iō si ꝓbatiōes nō cōcludūt iudici reⁱ est absoluēdus lz ex forma statuti deneget defensio. vt singularit⁹ no. Bal. i rub. C. de mā. vind. ⁊ idē vult Bal. i ꝙsil. cccxviij. q̄ incipit. a dño Cy. vlt. col. i pn q̄ dicit singulariē qđ qñ liqt iudici euidēter absentē non eē culpabilē eū nullū delictū ꝓmisisse lz sit ꝓsumar: vt hr̄ ꝑm formā statuti. p cōfesso: tñ iuder nō poterit eū ꝓdēnare p. d. l. ⁊ si nō defendanē. ⁊ per. l. nō tñ. ff. de appel. ⁊ per. l. aditas. C. de appel. ⁊ auc. qui semel ibi perquisita veritate. C. quomodo ⁊ qñ iu. ⁊. l. ampliorem. in fi. p̄in. ibi nihilominus iudicem p suū vigorem ⁊c. C. de appel. immo plⁿ dixit Innocē. no. in. c. significantibus. in fi. de purga. vulga. q̄ si post cōfessionem ⁊ condemnationem liquet de innocentia rei non tz fieri executio corporalis. ⁊ hoc tenet etiā Bal. sequēdo Inno. in. l. vnica. in vlti. col. de cōfes. nō tñ poterit iudex lata sententia ipsam reuocare: sed tz principi scribere. vt est

casus not. i. l. j. §. fi. ff. ō qñti. ⁊ ibi p gl. ⁊ doc. qđ no. ꝑpetuo qz habui ō facto ⁊ feci liberaⁿ vnū post ꝓfessionē ⁊ sententiā latā. ¶ Cclij.

¶ Cautela pro emente bona fide rez alienā vt possit illā vero dño restituere non perdendo pretium.

SI quis emit bona fide rē alienā postea cognoscit rē esse alienā et dñs nō mouetsibi litē scis qđ nō pōt agere de euictiōe ℈ debito rē etiā si rē restituerat ꝙo dño. l. si rez quā. §. j. ff. ō euic. qūo ipsi emptori cōsuleⁿ: vt nō stet in peccato retinendo sciēter rē alienā. c. fi. extra. de ꝑscrip. ⁊ nō ꝑdat pretiū. Dic qđ cautela est vt moneat verū dñm vt illā rē ab eo petat vel submittat aliā ꝓsonaz q̄ petat ab ipso ēptore illā rē noie dñi. vt eui cat ab eo. ff. de nego. ge. l. at q̄ natura. §. cū me absente. quo casu si euincat petere potero a vēditore ptiū alⁱs nō: vt dicit singula. gl. xxxiij. q. ij. si ꝙgo. Sed remanet dubiū q̄re nō opposui exceptionē ℈ petēte sine mādato dñi. Sz dicit ibi glo. qđ possum omittere exceptiōez dilatoriā. vt. l. si fideiussor ff. māda. Itē aliud dubiū pōt esse quō ēptor iurabit de calūnia cum sciat se malam fidem habere respondet glo. quod potest dici quod sub hac forma iurabit. Juro q̄ veni ad litigandū cā mei iuris conseruādi. ff. de op. lib. l. si quis liberto. Uel pōt confiteri qđ res nō sit sua. qz pudori suo teneⁿ parcere vt. ff. manda. l. quintus. Poterit etiā emptor dicere, qđ nō vult iurare de calūnia: qz esset iuramentū captiosum. vt no. Bar. in. d. §. cum me absente. et in. l. manifeste turpitudinis. ff. de iureiurā. facit ad hoc qđ eleganter no. Domi. de sancto gemi. in. c. cupiētes. in p̄inci. in verbo malignantium de elect. libro. vj. Sed quomodo poterit actor iurare de calumnia ex quo fuit persona supposita ab emptore. Gl. in. d. c. si virgo. in fi. xxxiij. q. ij. ponit istā dubitationem et non respondet. sed potest dici q̄ reus qui est ēptor ⁊ supponit actor ē ad agendū nō petet hoc iuramentū de calū. ⁊ valebit iudicū: qz iuramentū calūnie pōt tacite omitti lz nō exp̄sse. vt hr̄ in. l. ij. §. sed qz veremur. C. de iura. calū. ⁊ in. c. fi. eo. ti. et de p̄dictis vide ter. gl. ⁊ doc. plene. i. l. at q̄ natura. §. cū me absente. ff. de neg. gest. Adde tñ vnū singulare circa p̄dicta vcz qđ cautela supradicta est necessaria qñ vēditor rei aliene fuit in bōa fide. Sz si fuisset in mala fide qz sciēter vēdidisset rē alienā posset emptor re si bi nō euicta ab aliquo agere ℈ vēdito rē de euictiōe. vt est casus singularis. in. l. seq. §. fi. ff. de act. emp. fm doc. ibi ⁊ fm Barto. ⁊ alios. in. d. §. cū me absente. in fi. ¶ Ccliij.

¶ Cautela pro creditore habente plures debitores qđ recipiēdo ab vno partem alij maneāt obligati.

QUando quis habz tres vel q̄tuor debitores obligatos isolidū puta in cētū. si recipit ab vno puta. xxv. simplr nō videt pp hoc ipm soluēte liberasse a reliquo nec dixisse debitū inter debitores. qz poterit non obstāte receptiōe partis ipm vel allos insolidū ꝓuenire ꝓ reliquo: vt ꝓbatur in. l. iter eos. §. j. ff. de fideiusso. ⁊ in. l. si stipulat⁹ que ē prima charta. ff. de so. Sz si creditor: diceret qđ recipit illa. xxv. ꝓ parte sua: scīm soluentis vł tacite ipm liberasse a reliquo ⁊ sic ℈tuz ad. xxv. erit liberat⁹ ipso iure. insti. q̄bus mo. tollit. obli. i pn. Quārū ad alia vsq̄ ad cētū vł liberat⁹ vi tacti pacti: qz dicēdo creditor recipio ꝓ pte tua vł tacite paciscī qđ nō teneaⁿ vltra. et qđ illa. xxv. tñ sit ꝓs sua: vt est casus in. l. si creditores. C. de pactis. ⁊ ibi hoc notāt doc. Immo plus ex illa receptione ꝓ parte sua soluētis vł tacite facta diuisio inter alios debitores. vcz vt qui libet eoꝝ teneatur similiter tñ ꝓ parte sua in. xxv. vigore tacti pacti quod ꝑdest etiā absenti. l. ij. C. de pac. Et de hoc ē casus scīm vnā lecturā que ē vera. in. d. l. si creditores secundum doctos, ibi maxime Alberi. de rosa. Bal. ⁊

Pau. de castro qō est menti tenēduz. Qz pria facie q̄libet dicere cōtrariuz videtz qō quilibet deberet remanere obligatus insolidū. ⁊ ne icidamus i istō piculū vł dubiū cautela ē qō cr e ditor recipiat simplr partē debiti ab vno. vel si diceret p pte sua dz addere saluo iure solidi. vt dicit Albe. et Pau. i. d. l. si creditores. q dicūt se hoc hūisse ō scō. Et sōdit ibi Pau. hoc eē notādū. qz multi ignorāt qd significāt illa ꝟba saluo iure solidi. Uel pōt creditor sibi ꝓuidere ne ꝓpter subtr litarē. d. l. si creditores. et similiū sibi ꝓuidect hoc mō ꝓtestando qō p recc ptionē ptis nō itēdit diuidere ꝫ ius suū sibi saluū foret ita sibi reſuat: vt ff. qb⁹ mo. pign⁹ vel hypothe. solui. l. si debitor. ℌ. j. ℨ bald. in. d. l. si creditores in fi. q̄ subdit qō ita dicūt oēs doctores sup isto pūcto ō reseruatione. qō no. tu q̄ es creditor plurimorū debitorū insolidū. vł habes ꝑles liuellarios insolidū obligatos qñ recipies partē solutiōis ab vno. Cccl v.

¶Cautela ꝓ mādāte ꝓsulēte vel persuadēte ꝓmitti homicidiū q̄ reuocabit mādatū ꝓsiliū vł exhortatione vt non teneat⁹ de homicidio subsecuto commisso a mandatario.

SIquis mādat aliquem occidi vł verberari tenetur nedum occidens vel vulnerans sed etiam ille qui mandauit. l. non iō minus. C. de accu. ⁊ hr̄ per Bart. et alios in. l. non solum. ℌ. si mandato. ff. de iniur. ⁊ non solum mandans tenetur sed etiam ille qui dedit consilium ad hoc vt habetur in. l. furti. ℌ. consilium. ff. de furtis. ⁊ in ℌ. ope. instit. de obli. que ex quasi delicto nas. et per Barto. in. l. sepe in fin. ff. de verbo. ſignifica. vbi hoc declarat. et tenetur etiam ille qui persuasit aliꝫ non factu rum vt. l. j. ℌ. persuadere cum ibi notatis. ff. de seruo corrupto. ⁊ habetur per glos. in. d. ℌ. ope. Sed ponamus quod ille cui mandatum est vel consultum vel persuasum diu post delinquit an dictus mandans persuadens ⁊ dans consilium teneatur. Istam. q. ponit Inno. in. c. ad audientiam. extra de homicidio. qui dicit q̄ semp te netur nisi mādatum sit reuocatum tacite vel expresse vt qz fecit postea pacem cum inimico suo vel parentelam arg. l. iij. de adimen. lega. ⁊ hoc sequitur Bar. in. d. ℌ. si mandato. in. ij. col. in prin. ver. quero mandaui tibi. Item tenet Pau. de castro. in. l. sancimus. C. de testa. facit quod no. Bar. in. l. j. qui alienam. ℌ. is putat. ff. de acqui. hered. ⁊ Ludo. de ro. tenet ibi contrariuz per glo. in. d. ℌ. ope. qui tamen loquit solū modo in persuadente. de quo vide per docto. in. d. c. ad audientiā extra de homicidio. Cautela est ergo vt oino mādatuz reuocetur expresse ⁊ notificetur illi qui debebat committere delictum ſm Innocen. ⁊ doct. in. d. c. ad audientiam de homici. Sed dubitari potest circa predicta si mandatum est ad maleficium committendum aut datuz cō silium vel persuasum quomō poterit reuocari ⁊ cui debet intimari. dicit Innocen. in dicto. ca. ad audientiam. de homici. qō periculū est si intimet ei de cui⁹ morte tractat. ⁊ ideō dicit qō cautela est vt intimetur sibi. tamen persona est nominanda. ⁊ hoc etiā tz Bald. in. l. mādatū in pe. questione i fine. C. māda. facit ad hoc tex. cū glo. in. c. si sacerdos. ⁊ qō ibi not. extra de offi. or. et glo. singu. in. cle. j. i ꝟbo. detrahant de priuilegijs. Sz de ꝓsilio ⁊ psuasione q̄ est menti mādatarij impressa quō poterit reuocari cū iaz fira sedeat in aſo. Dic satis ē dissuaderi inquātū dissuaderi pt nec ylteri⁹ cōsulēs vel psuadēs tenebitur si postea delinquatur vt no. elegāter. Inno. in. d. c. ad audientiā. extra de homici. ⁊ Bal. in. d. l. mādatū prope finem. C. manda. ⁊ canoniste. in dicto. c. ad audientiā. extra de homi.

¶Explicit tractatus cautelarum dñi Bartolomei Cepolle iuris vtriusq̄ doctoris excellentissimi.

¶Cautele Thome Ferratij de aduocatis de Vitria iuris vtriusq̄ doctoris.

¶.j.

¶Cautela pro illo qui est de terris ecclesie vt possit legitimari ab imperatore.

ANtiqua et moderna iuris prudētia iter se altercata est nūq̄d papa qñ nō disponit i radice matrimonij habeat ptātē legitimādi i terris imperij⁹ ecō tra. an iperator possit legitimare i terris ecclesie. Et omissis fūdamentis q̄ hinc ⁊ inde adducunt cōis opinio est qō cū iter eos distincte sint ptātes qō papa nō possit legitimare i terris ipe rij nec eꝫ ipe iperator i terris ecclesie put tz Bal. i. l. j. C. de iur. aure. anulo. vbi dicit q̄ ita alꝫ cōsuluit: ⁊ q̄ ista ē veritas tz. idē Bal. ⁊ Sa. in ꝓhemio. C. Bal. in. l. cā quā. in. vj. col. ver. ꝓsue uit cē qō. C. de fideicō. ⁊ in ꝓsi. xxxvij. i cip. pūct⁹ qōnis talis est. i. ij. ꝓte. Pe. de anch. in cōsi. mihi. cccxx. incip. primū dubiū nō est nouū Franci. de cur. in consi. lxxiij. Icipi. sup memorata facti narratiōe. in. xxiij. col. ver. ōrta diferētia Alex. i. ꝓsi. lxvij. icip. ꝓsiderat⁊ his q̄ in themate narrant. in vlti. col. ver. insup. aliter ad aliā facultatē. in j. volu. vbi dicit qō ista ē cōis opinio ⁊ qō ab ea i iudicādo nō est recedēdū gl. ⁊ doc. vbi ꝓcipue cardinalis Alexādri. in. c. per venerabilez. ℌ. qō autē. in lxxvij. col. ver. glo. ij. recitat quatuor opiniōes. extra q̄ fi. sint leg. ꝓne mō qō tu q̄ es de terris ecclesie velles legitimari. puta in ꝓiudiciū legitimorū ⁊ naturaliū qō ꝓnceps nō pōt facere de ptāte ordinaria ipe eñ nō legitimat stantib⁹ legitimis ⁊ naturalib⁹. vt. ℌ. si qs igr̄. ⁊ ℌ. illō tñ. ⁊ ℌ. gñaliter. auk. q. mo. natu. effi. sui. vñ dixit Bal. in. c. filij nati. si de feu. fue. ꝓtrouer. qō iperatoꝛ legitimās spurios statib⁹ legitimis ⁊ naturalib⁹ est vnum pecus nō hns ꝓculis iustitiā publice honestatis. nec ꝓsiderans p solas nuptias ꝓseruari elegās gen⁹ humanum. vł auk. de nup. i ꝑn. hinc ē qō dixit Bal. in. l. cū filiussa. ff. ō resta. mili. ⁊ i auk. ꝑterea. C. de naturali. libe. et Pau. de cast. in. l. gall⁹. ℌ. ⁊ qd si tñ. in fi. ff. ō libe. ⁊ posthu. ⁊ i suo ꝓsi. cccxxj. alꝫ. cccxxiij. incip. sup eo. quo ꝓio loco q̄rit. i iij. col. qō comites sacri palatij habētes gñalē ptātē legitimādi nō pñt legitimare in ꝓiudiciū legitimoꝝ ⁊ naturaliū. vt ēt late tz Alex. i ꝓsilio. lxij. incipi. visa legitimatiōe facta de dña Marmorina. in. vj. col. ver. ij. rō est. in ij. volu. Et lat⁹ Frāc. de cur. i ꝓsi. xix. incip. viso ꝓiuilegio serenissimi iperatoris Fēd. in. v. col. ver. circa tertiū q̄sitū. vsq̄ ad fi. qz i gñali cōcessiōe nō veniūt eꝫ q̄ nō pñt fieri nisi de plenitudine ptātis. vt no. dixit Inno. in. c. innotuit. de elec. Inno. ⁊ Jo. an. in. c. dudū. de deci. Bal. i. l. bonoꝝ. la. ij. i. ij. no. C. q̄ admitti. Ang. in. l. bñ a zenone C. de quadr. ꝓscrip. Pone mō vt superius dictū est q̄ tu q̄ es de terris ecclesie velles legitimari puta in ꝓiudiciū legitimoꝝ ⁊ naturaliuz quo casu op⁹ est vt diri q̄ adeas papā q̄ i hoc nō vult te exaudire. qz nōvult reputari vnū pecus sed forsitā intētione tuā posses cōsequi p viā imperatoris nisi obstaret tibi defectus iurisditionis. Quero qūo facies ad hoc vt iperator valeat te legitimare ⁊ q̄ talis legitimatio ꝓtrigat effectū; suū i terris ecclesie. Dic qō cautela est q̄ facias re scholarē qz cū oēs scholares i studijs publicis studētes sint sub spāli ꝓtectiōe iperatoris. vt i auk. habita. ℌ. di gnū ℌq̄. C. ne fil. p pa. ipe iperator hz ptātē legitimādi ipos scholares ēt si sint de terris eccl'e rancꝫ suos filios spāles. ita notabiliter dixit bal. in. d. auk. habita. i. ij. col. p tex. ibi. C. ne fil. p'pa. qō dictū refert ⁊ sequit. dicēs eē notādū Philip. Fran. i. c. si duob⁹. ℌ. deniq̄. in. j. col. de appel. Et prepositus mediola. nūc cardi. Alex. meretissim⁹

in.c.p venerabilē.in.cxix.col.eē q̄ fi. sint leg. Et adde qō Bald.in ꝓposito nr̄o.i.d.auf.habita.per text. ibi dicit aliō notabile ꝙbū qō lz habeam⁹ qō de iure canonū qs possit appellare ad papā omisso medio.vt.ij.q.vj.ad romanā.z ea.q.c.q̄squis.gl.z Jo.an.i.c. ro.de appel.i.vj.z doc.i.d.c.si duob⁹. §.deniq; extra.eo.ti.z sīr possit omisso medio appellari ad legatū de latere vt no.i.c.j.de offi.lega.et sīliter ad pr̄iarchā.vt no.Host.Inn.z Panor.i c.antiq̄.ō pui.z gl.xxij.di.renouātes. z Spe.in eo ti §.nō tenem⁹ ꝙ.lz nūqd i fi.q̄cquid teneāt Jo.an.z do.Anto. in.d.c.antiq̄.tñ sec⁹ est de iure ciuili: qz nō pōt omisso medio appellari ad principē.vt.l.iperatores.ff.eo.z not. Bar.in.l.j.§.si qs in appellatione.ff. eo.dixit mirabiliter Bal.i.d.auf.habits.qō istud nō ꝓcedit in scholarib⁹ qz cū imperator de speciali gr̄a sponte se offerat ad defensionē scholariū. vt ibi i text.in ꝙ.defendam⁹.hac de re ipsi pñt appellar̄ ad iperatorē omisso medio qō dictū refert z notādū putat Phili.Franc.i.d.§.deniq;.z.d. Abb.i sua dispu.ici.Gandolph⁹ clericus.in xvij.col.ver.scdm dictū q lz aó imperatorē z car.Alexā.i.c.dilecti filij.el.ij. in.iij.col.ver.vnū tñ singulariter tenemenți.extra de appel. ¶ij.

¶Cautela pro notarys ad cōuertendum legatū vsufruct⁹ in legatū proprietatis z qō testator non aduertat.

Venit idies qō testatores i suis testamētis relinquūt vl̄ vroribꝰ suis vl̄ alicui alteri psone vsuz vel vsumfructū alicui⁹ rei aliā ꝙo psonā istituūt heredē vniuersalē q̄ casu idubitati in ris est qō vsus vel vsufruct⁹ illi⁹ rei est ipsi⁹ vsufructuarij ꝓprietas vero est ipsi⁹ heredis.vt in.§.vsufruct⁹.in fine.ō vsufruc.q̄ vsufruct⁹ postea finiť p mortē ipsi⁹ vsufructuarij z ꝛsoli dat cū ꝓprietate.vt.l.antiqtatez.z.l. corruptionē.C.ō vsu z habi.z §.finiť. iuncto §.fi.insti.de vsufruc.Tu autē tabellio q̄ rogat⁹ es cōficere ille testamentū in quo vsufruct⁹ puta alicui⁹ fūdi relinquiť alicui psone si vis tali psone bñfacere.hoc est qō tale legatū vsufruct⁹ ꝙuertať z trahat secū ꝓprietatē.z q̄ testator nō aduertat. Cautela ē q̄ qñ i testō dixisti.Item legauit vroti sue vsufructū talis fūdi ipa existēte casta.z honesta et absq; marito ꝑut cōiter talia ꝙba ponunť subiungas grauādo tñ ipaz qō nō possit ipz fūdū pignorare:vēdere:nec alienare. nā istis ꝙbis testator penit⁹ nō aduerter imo credet qō p talia ꝙba ꝛfirmeť trētio sua.s.qō post mortē vsufructus rū vsufruct⁹ reuertať ad suū heredē. Tñ ista ꝙba qō nō possit vēdere:pignorar̄:nec alienare hñt istā naturaz qō itelligiť nō solū legat⁹ vsufructus verūetiā ipa ꝓprietas ista fuit elegās z singularis decisio Bal.i.l.pculus.p ter.ibi.ff.ō vsufru.quā.p singulari refert.z seq̄t Ro.i suo ꝛsil.ccvj.icip.lz de cōi ꝛcluſi.i.ij.col.ꝙ.tertio ista.z Alex. i.l.si cōstāte.i pn.ff.solu.ma.Et idem sentit bar.i.l.ex hac scriptura.i.ij.col. ver.Sed ꝑ dicta.ff.ō dona.z Bal.in l.vbi adhuc.in.j.col.ver.ibi altenādi. C.de iure doť.z expresse Raph.Fulg. in suo cōsilio.xiij.incip.circa primum ꝛsultatiōis effectū.in fi.col.ver.in.ij. cōsultatiōis articulo z exp̄sse Socin. in suo consi.cxxxj.computatis ꝛsiljs Maria.patris sui incip.in pñti cōsultatione de plurib⁹ facts cōfuse queritur in vltima col.i ver.Sz in casu nr̄o vl̄ oriri pulcra difficultas vbi dicit se ita alias vidisse ꝛsultū p insignē doc. do.And.Barba.seq̄t Philip.Corne.i consi.lxiij.icipit in casu pñtis cōsultatiōis.ver.z lz postea fuerit mihi ostēsa i.iiij.volu.z Frācis.de crema i suis singu.singulari xxvj.incip.marit⁹ legauit vsumfructū.lz Ro.sibi ꝛtius teneriť oppositū z male.in.l.donationes in cōcubinā.§.species.ff.ō dona.

¶Secunda cautela est si vis q̄ legatum vsufruct⁹ trahat secum legarum ꝓprietatis etq̄ testator nō aduertat qō in testō nō dicas. Itēlegauit vsūfructū talis fundi: sz dicās itē legauit tali psone talē fundū ad vsufructuādū seu ad alimēta qz p ista ꝙba hoc mō ꝛcepta intelligiť legat⁹ nō solū vsufruct⁹ sed etiā ipsa ꝓprietas adeo qō legatū est ꝓpetuum z trāsmissibile ad heredes.iste ē casus. z ibi no.Bar.Ang.Pau.de cast.z do. Jaso.reprobata ibi opi.gl.z Oldra.in Lcū hi §.si vni.ff.de trāsac.Bar.in.l.libert⁹.la.j.de alimē.z ciba.lega.Bart. z alij p ter.ibi.in.l.donatiões in cōcubinā.§.species.ff.de dona.Cyn.Bald. Saly.i.l.si mulier.C.de iur.do.Alex.i suo ꝛsi.pe.incip.visis ꝙbis testamēti. circa fi.in.ij.volu.Et istud similiter hz locū z ꝓcedit si sit dictū.Item legauit fundū i gaudimētū: qz sīr intelligiť legata ꝓprietas ꝑut singulariter dixit Bal.in.l.si habitatio.§.lz si sic.ff.ō vsu z habi.quē refert z sequit̄ do.Jo.i d.l.cū hi.ff.de trāsac.equē sequit Frā. de crema.in suis sing.singulari.xxxij. incip.Lego vroti mee.z puttz Ang.i auť.hoc locum.circa.fi.C.si secū.mulnupse.lz Flo.in.d.l.pculꝰ.ff.de vsufr. dicat q̄ multi ita ꝛsueruńt sed qō ipe noluit se subscribere faciēs quādā suā distinctionē qō aut erāt instituti penitus extranei.z tūc intelligat legata ꝓprietas.Aut erāt instituti filij z sic pso ne ꝑdilecte a testatore.z tūc sec⁹ quez refert z seq̄t Cepol.i suo tractatu seruit.vlb.ꝑdi.i Rubrica de ꝑma seruit.mista.Ad vnū tñ aduerte q̄ in ipso legato nō facias mēriōnē de vita vsufructuarij vcz dicēdo.Itē reliqt vroti sue vel tali psone talē fūdū ad vsufructuādū:vel ad alimēta vel in gaudimētuz toto tpe vite sue.Ad hoc ne intremus in illā qōnē quā dicit solēnis doc.do. Pau.de mōte pico.q̄ nūc Papie ordinariū de sero legit in sua elegāti Repe.§.rytia cū nuberet.l.rytia cū testō. de lega.ij.euenisse i ipsa ciuitate Papie.Quidā magnific⁹ do.Joā.Marc⁹ de Belcredo hñs duos filios.vcz Gerardū z zachariā.qz forsitā plus amabat Gerardū ꝑlegauit ei ꝑtē castelli z turrim quā habebat in ꝙdā loco montis alti postmodū mādauit qō i dictis

bonis ꝑlegatis nō dz z ipe Gerardus molestari nec iqetari sz qō ipa teneret haberet z possideret toto tpe vite sue z its habuit.Postea mortuꝰ ē ipe Gerard⁹ relictis filijs suis heredib⁹ dubitarū fuit an istō ꝑlegatū fuerit trāsmissibile ad heredes ipsi⁹ Gerardi an ꝙo p mortē esset finitū z sic deberet reuerti ꝑ ptē sua ad zachariā fratrē refert qō ꝑ ptē zacharie vidit ꝛsultū per solēnes doc.Frā.de cur.Jo.de puteo. do.Lāzello.detiū.do.Daniel.Lādol. z do.Ambro.de Opizonib⁹.tūc ducale q̄stōre morti:qz p illa ꝙba gaudeat z possideat toto tpe vite sue vt testator limitasse legatū ad vitā tñ ipsius Gerardi adducētes tūmō decisionez Bal.i.l.j.circa pn.C.de fruc.z litis exp̄.vbi dixit Bal.qō lz ista ꝙba vtēdū z fruendū nō restringāt ꝓcessionē pleno iure factā tñ istō nō ꝓcedit vbi diceret in vita.In ꝙiū refert plures et ꝛsuluisse adducētes decisionē Pau.ō ca.i suo ꝛsi.mihi.ccxlvj.incip.qō dicta substitutio.i pe.col.dicdētis qō si testator relinqt mri sue fundū seu aliq̄ alia bona z postea adꝙciat vt possit viuere z de cis vti z frui z de illis se sustentare q̄sq̄ viuat qō p ista ꝙba non restringiť legatum qz ista ꝙba respiciūt cāz nō aūt legatū iō ꝙba adiecta legato i fauorē legatarij nō restrigūt legatū.vt.l.iij.z ibi no.Bar.de alimē.z ciba.lega.z.d.l.donatiões i ꝓcubinā.§. species.ff.de donatio.z.l.fi.ff.de vsufr. ea.re.q̄ vsu cōsu.z tradit.Ro.in consi. ccccciij.incipiē.diligēter ispectis.Mō illa ꝙba qō Gerard⁹ deberet pacifice possidere toto tpe vite sue fuerūt apposita i fauorē suū q̄ nō dñt restringere legatū.iuxta.l.qō fauore.C.de legi. z.l.legata inutiliter.ff.de alimē.lega. vñ dicebāt decisionē Bal.in.d.l.j.fore falsam.Ad hoc ergo vt varietatez doctorū fugias sis caut⁹ nō facere mentionem de vita ipsius vsufructuarij. Et licet ista quo ad mundum sint pulcerrima z suo loco z tpe possent tibi nō mediocrē afferre vtilitatez tñ inōtuz ad aliam essent pnitiosa si ipsis vtereris volūtate testatoris existēte i ꝙiū.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Ciij.

¶ Cautela pro illo qui tenetur iurare seruare statuta quo licet iuret & nō obseruet ꝓpter hoc nō sit periurus.

Communiter p ciuitates italie extāt statuta qō rectores & iudices euntes ad gubernādā ciuitatē teneāt iurare seruare statuta q casu certū ē qō tale statutū vȝ tz qz ēt talia iuramēta ꝓstāt obire cōi. vt in auc. iusiurādū qō ꝓstat ab his. p totū. & l. l. rē non nouā. & auc. hodie. C. de iudi. & c. venientes. de iureiur. Tu autē qui vadis Rector vel iudex ad aliā ciuitatē & tenerȝ iurare seruare statuta si vis facere q nō obstante iuramēto sī ȝtingeret te facere ȝ aliq̄ ex ipsis statutis nō incurras in ꝑiuriū. Cautela ē qō facias igressū tuū in die feriata i honorē dei q̄lla cadē die iures ꝑuare dicta statuta: qz dato qō postea nō obserues ꝓp hoc nō eris ꝑiurꝰ ira pulchre & in specie dixit Zan franc. de Ortano. i sua reperi. c. qm̄ ȝ. circa fi. p̄n. ēt de ꝓba. dicēs q vbi rector ciuitatis igredīt officiū suū in die feriata & iurat seruare statuta vt moris ē q tale iuramētū nō vȝ. Et ille tāq̄ nō iurauerit poterit ȝuenire. motꝰ p. c. j. de feriis. q̄ cauet qō oia iuramēta ꝓstita i die feriata in honorē dei regulariter nō tenēt. Et p hoc aliq̄n dixi q cū eueni ret q̄ aliq̄s scholaris i diebus festis i honorē dei obtiaret notario vniuersitatȝ nō dicebat ei dñe nolite meme̅rote ponere me i matricula q notariꝰ habito nōie & cognomine suo deferebat ei iuramētū de seruādo statuta & de parēdo dño rectori iuxta formā statutoꝝ nr̄e vniuersitatis. nā dicebāt qō tale iuramētū nō tenebat & sic ȝuenīdo nō cadebat in ꝑiuriū & similiter dicebā de rectoribus nr̄oꝝ iuristarū q̄ hic padue i die sancti laurentȝ sumūt caputiū & illo eodē actu iurēt seruare statuta vl ꝑ lras Ducales nō sit cautū q plus illa die quam vna alia debeāt sumere ipȝ caputiū et illo eodē actu iurare vt. S. q̄ lȝ postea non obseruēt ꝓpter hoc nō fūt ꝑiuri: qz cū tale iuramētū sit ȝ canonū dispositio. nē sūptū sequit q̄ nō hȝ litigādi ptātē.

Ciiij.

¶ Cautela q̄ deceptꝰ etiā citra dimidiā iusti ptij possit rescindere ȝctum vel petere supplemētū iusti ptij.

Regula est iure q̄ ȝhētibꝰ licitū est naturaliter inuicē se circūuenire & inuicē se decipere & q̄ plꝰ vȝ minoꝝ ptio emere & qō minꝰ vȝ maioꝝ ptio vēdere vt dicit ter. in. l. i causse. la. ij. i fi. ff. de mino. ℌ. i. l. itē si ptio. ℌ. quēadmodū. ff. locat. qō tñ sano mō ē itelligēdū dūmō q talis deceptio ñ trāsēdat dimidiā iusti ptij: qz tūc decepꝰ ꝑ petere vel rescissionē ȝctꝰ vel supplemētū iusti ptij vt no. i. l. ij. C. de rescindē. vēdi. & i. c. cū dilecti. & i. c. cū cām. de em. & vē. Et sic lȝ iteruenerit deceptio citra dimidiaz iusti ptij & dolꝰ nō dederit cām ȝctui vel inciderit i ipm ȝctū ipe ȝctus remanet firmꝰ & validꝰ & talis deceptus citra dimidiā iusti ptij nō pōt de aliq̄ cōqueri vt no. in locis ꝓallegatis. tūctis his q̄ habenť i. l. elegāter. ff. de dolo. & i. l. si qs cū aliter. ō ꝙb. ob. Tu aūt q testisti ȝctū in q̄ es deceptus circa dimidiā iusti ptij et sic p ea q̄ superī. Dicta sunt ȝctus ē firmꝰ & validꝰ si vis posse facere ēt i foro ciuili de duobꝰ alterū vel hꝫet rescissionē ipsiꝰ ȝctus vel ꝙsequi ipm supplemētū iusti ptij. Cautela ē vt ꝙuenias via ordinaria aduersariū tuū i iudiciū narrādo & exponēdo petitionē tuā iurta formā quā tradit Bar. in. d. l. ij. C. de rescindē. vēdi. lite postea ꝓtestata tpe q̄ ꝓducunť positiones facias aliās positiones petēdo offō iudicis aduersariū tuū debere cogi eis p̄ credulitatē suā rñdere cōfitēdo vel negādo inter quas iferas vnā q̄ sitristiꝰ tenoris q̄ ipse aduersarius ē vir bonꝰ vl facias qō iuder officio suo ipm iterroget an sit vir bonꝰ vel ne iurta. l. vbicūq̄. ff. de interroga. actio. et iurta. c. cū Joānes eremita. post medīū. de fi. instru. Nā iterrogatꝰ qō debeat rñdere nūq̄d sit vir bonus vel ne ineternū nō rñdebit qō nō qō hoc mō allegaret ꝓpriā turpitudinē. imo iudex posset ipȝ repellere iurta. l. ꝙgruit ff. de offi. p̄si. Si aūt rñdebit qō sic qō est vir bonꝰ et ꝓbus vel qō reputat se ita ē tūc habes intētū tuū qz iste cogetur facere de duobꝰ alterꝫ. aut restituere tibi rē tuā restituto sibi ptio habito vel supplere iustū ptiū: qz id qō dicimꝰ qō licitū ē ȝtrahētibꝰ taz in foro ciuili q̄s i foro canonico iter se decipe citra dimidiā iusti ptij tñ istud nō hȝ locū nec ꝙuenit bonis viris ista ē glo. no. i. l. sp in ȝctibus. de reg. iur. quam singulare reputat Bal. i. c. si ꝓponēte ō rescrip. & i. c. quāto i. ij. col. de iure. q̄ aut. ad hec i pe. col. C. de vsur. ꝑ quā i terminis dixit Joā. de ana. i. c. i ciuitate. i. viij. col. ℌ. vl. ꝑ ista ꝓte adduco gl. oz. ēt de vsur. q̄ ꝙsulēdo apud ferrariā tradidit istā cautelā q̄ fierēt certe positiones iter q̄s esset vna q̄ emptor esset bonus vir qz si rñderet q̄ sic tu habebis intētionē tuā qz eramꝰ i casu. d. gl. l. sp i ȝctibꝰ. Subiūgēdo q̄ ita fuit factū & q̄ ita fuit obtētū quē seqt do. Jas. i. l. pe. i. ij. col. ℌ. adde tñ. C. ō pac. & l. ℌ. alie. i. xxiij. co. ℌ. & aduerte q̄ ꝙuis ȝtrahētibꝰ isti. de actio. bñ facit ꝑ hoc qō pulcre dixit Bal. in. c. cū cām. in fi. de testi. q̄ cōsciaȝidē ē q̄ bonus vir & q̄ nō licēt i foro ꝙscie nō licēt etiaz bono viro. Sz i foro ꝙscie nō est licitū ȝhēti bus inter se decipere g̃ nec bono viro subdēs q̄ vadit g̃ alia mercatorū & qō i foro ꝙscie nō sit licitū iter se decipe tz do. Ant. & ibi do. Abb. i. ix. q. i. c. qz plerīq̄. de imu. eccle. do. Ant. in. c. cū cām. de jem. & vē. Jnn. & do. Ant. i. d. c. in ciuitate. de vsur. vbi late Jo. de ana. in. vj. col. do. abb. in. c. j. in p̄n. de jem. & late ēt Salȳ. i aut. ad hec in. xxj. q. C. de vsur. hinc ē qō dicit canō qō iter emētē & vēdētē difficile ē qō nō interueniat pctm vt hꝫ de pe. di. v. q̄ltas. Ad vnū tñ ē ad uertendū qō lȝ ista cautela sit pulcra tñ aduersariꝰ si nollet non posset cogi rñdere tali positiōi siue iterrogationi nūq̄d sit bonꝰ vir vl ne qz si dicit qō nō allegat ꝓpriā turpitudinē quā detegere nemo cogit iurta ca q̄ habenť in l. trāsactiōe finita. C. de transac. & p gl. bar. & alios l. l. q̄ iurasse. ℌ. si pater. ff. ō iureiurā. si ꝙo dicit qō sic icidit in casum. d. gl. & sic in quācūq̄ ptē se voluit incidit i laqueū ex q̄ sequit qō positio est captiosa cui positioni seu iterrogatiōi captiose nemo rñdereteneť. vt no. gl. in. c. si post ꝓstitū i ꝙbo rōnabili cā de ꝙfe. li. vj. & Pau. de ca. vbi declarat q̄ dicat positio captiosa in. l. ȝtrouersia. ff. de trāsac. Bal. in. l. ij. ℌ. qō obseruari. C. de iur. calū. Jāfrā. de oria. i re pe. c. qm̄ cōtra. i ꝙbo rñsionis. in. ij. col. ℌ. septia regula ēt ō ꝓba. nā alicui nō est inuicēdꝰ laqueꝰ vt dicit tex. c. de viduis. el secundo. xxvij. q. j.

Cv.

¶ Cautela ad euadēdū a tortura et a morte idiciatū legitimus indicijs qō homicidium commiserit.

Teneatur quoꝫ tidie qō ḡs inculpatꝰ de homicidio vigore indicioꝝ ȝ ipm laboratium ponit ad torturā ꝓpter cuiꝰ afflictionē cogit dicere veritatem & sic ꝙfiteri se cōmisisse ipȝ delictū qua ꝙfessiōe stāte mediāte postea sua ꝓsecutiōe seu ratificatiōe facta ad banchū officij iurta no. ꝑ Bar. in. l ℌ. diuus seuerꝰ. ff. de qō. & per Cyn. Salȳ. & alios i. l. ij. C. de custo. reoꝝ. ꝑdēnatur p iudicē ad mortē. renoco ergo in dubiū an si aliq̄s ꝓmisit homicidiū de q̄ nō posiit ꝙuinci ꝑ claras ꝓbatiōes ſz bñ ȝ eū laborāt indicia ꝓpter q̄ si a iudice ponet ad torturā dubitat q̄ eā nō poterit tolerare ſz opꝰ erit cōfiteri veritatē nūq̄d erit dare cautelā qō talis indiciatꝰ indicijs ad torturā sufficiētibꝰ euitet & torturaz & mortē dic q̄ sic. ſ. qō iste inculpatꝰ ꝙteat verū esse q̄ interfecit illū talē de q̄ q̄rit et postea subiūgat qō iterfecit ꝓp defensionem suā necessariā: qz p ista ꝙfessionez hoc mō q̄lificatā lȝ ipse reꝰ de defensione aliq̄d nō ꝓbauerit cuitabit & torturaz

& morte & ꝓēm aliam penā corporalē de tortura p3 q3 effectus torture ē ad hoc vt reus ꝓfiteat id de quo ḡrit vt j. dicet 13 iste re' ꝓfitendo ablq3 tortura cessat effect' torture & morte ꝫo & alia pena corpozali qđ euitet ꝑ ꝓfessionē q̄ lificatā ꝑt. s. dic qđ istud fuit stupendū dictū do. Abb. i. c. auditis. i pe. col. ꝫ si. sed ℨ ꝑdicta. de ꝓscrip. qđ dictū ibi refert & sequit Felꝫ. c. c. dicēs tale verbū nō reperiri alibi & apd modernos practicos eći sūmo cłu qđ 13 aliqs ꝓfiteat se incęcisse hoiez 13 feciſſe pp suā defensionē necessariū q̄uis de defensiōe aliqđ nō ꝓbauerit tñ vigore istius ꝓfessiōis q̄lificate nō poterit corpalit puniri quam opi. sequēdo do. abb. 13 idē Felꝫ. i. cū venerabilis. in. iiij. col. ꝫ si. y. nota. de excep. & i. c. significasti. el. ij. l. v. col. ꝫ si. & iterim vnū tene menti. de homi. vbi sit' dicit tale dictū reperiri alibi. & i. c. afferte. in. v. col. ꝫ si. et rñderi ꝑt de eo qđ scribit do. Abb. de ꝑsum. Dicēs sit' istū dictū esse singularissimū. Seqt Alex. i. l. nō solū. ℌ. sciendū. ff. de ope. no. nūtia. vbi dicit istud dictū esse signāter no. Soci. i repe. l. j. i iij. col. de vulga. & pupil. vbi extollit & ipe istud dictū do. Abb. dicēs esse multū no. do. Jaſ. i. l. vt vim. in. iiij. col. de insti. & iur. dicēs istud dictum do. abb. alꝫs i practica sibi feciſſe magnū honorē seqtur Berta. i suo repto. i ꝫbo. ꝓfe. 13 vim snie ꝫ. xxij. q̄ icipit. ꝓfes. q̄ fecit ad defensionē dicēs hāc esse singularē limitationē ad dictū Bar. in. l. aureli'. ℌ. idē q̄siſt. de lib. lega. & idē Berta. in ꝫbo inq̄situs. ver. viij. incipiēte inq̄situs rñdit qđ occidit vbi sit' dixit q̄ istud dictū do. Abb. ē ꝑpetuo not. Nō obstat mō decisio Bar. cōiter approbata in. d. l. aureli'. ℌ. idē quesiſt. de libe. lega. volēs q̄ si aliqs in iudicio ꝓfitetur se interfeciſſe hoiem sed feciſſe ob suā defensionē necessariā pōt licite p iudicē ꝏdēnari vigore sue ꝓfessiōis q3 inq̄stū dicit se occidiſſe statur sue ꝓfessioni inq̄stū ꝫo dicit ad suā defensionē nō credit nisi aliter ꝑbet q3 q̄tiescq3 ꝓfitēs 13 p̄sumptionē iuris ℨ se vt ē in casu nr̄o p. l. j. & ij. ff. de sicca. & per. c. j. de presum. tūc ꝓfessio qualificata p̄t in ꝑte acceptari & in parte spernit quaz sniam sit' tz Bald. in. l. vnica. in. viij. col. ꝫ. denuo q̄ro de q̄stiōe q̄stidiana. C. de ꝓfes. & in. l. ij. C. de dona. ante nup. et Panor. in. c. bone. el. ij. in. fi. de postu. ꝑla. & Alex. post alios in. l. j. ℌ. si q̄s simpliciter ꝫ. ex ꝑdictis infert de ꝫb. obl. q3 rñdet do. Abb. qđ fatet qđ talit ꝓfitēs ꝏbeat pūiri: sz tñ nō capitalit. Prio q3 ꝓbationes in criminalib' dñt esse clariores luce meridiana. vt. l. sciāt cūcti. C. de pba. canonizata. ij. q. viij. sciāt cūcti. sz cū in casu nr̄o non sit nisi sola ꝓfessio q̄lificata vt. s. sequit q̄ ꝓbatio nō ē clarissima put rędrit. scōo q3 dato q̄ ℨ taliter ꝓfitēte laboraret vigentissima p̄sumptio tñ ex p̄sumptiōib' & indicijs q̄tūcūq3 vigētissimis non dz qs capitalit puniri put fuit dictū. sing. 13 vulgatum Inno. in. c. q3 verosimile ℌ. ꝑsum. de quo dicto fit mētio p scribētes i varijs locis ꝓcipue p oēs in. c. afferte ex eo. de ꝑsum. & per Pau. de castr. vbi pulcre loquit i cōsi. mihi. clxxxvij. incip. visa inq̄sitiōe supascripta. i vl. col. & p Cepol. i ꝫsi. vj. inci. veritas p3 mi dubij. in. iiij. col. & in ꝫsi. xxxix. icip. Baptista meoni. i. iij. col. & p Ēadi. in suo tractatu malefi. in rubri. de ꝑsum. & indici. ex qui. condem. sequi. pof. vbi dixit q̄ omnes doct. qui tempore suo erant bononie ita consuluerunt. Non ob. si dicatur quod propter hoc iste taliter confitens nonpeuitabit torturam q3 iuder audiēs istā suā ꝓfessionē q̄lificatā. vt. s. torquebit eū ad hoc qđ debeat dicere ꝫitatē: an iterfecerit illum cū p̄ncipaliter offendēdi: an ꝫo p̄ncipaliter cā se defendēdi q3 dico qđ istō non potest facere iuder ex eo quod ilia iura que volūt quod ex indicijs et p̄sumptionibus contra aliquē laborātibus & arbitrio iudicis sufficiēt' ille talis debeat subijci tormētis causa veritatis eruende. vt. ff. & C. de questio. & c. cum in contēplatiōe. de regu. iur. i antiquis. & c. nō solēt. ij. q. vj. habent locū & procedūt in indicijs & p̄sumptionibus facti non autem in p̄sumptionibus iuris. nā p̄sumptio iuris ꝺz liq̄dissima ꝓbatio vt est gl. q̄ reputat singularis in. l. si tutor. C. de peri. tut. p quā dicit ibi Bal. qđ si ler velstatutū reqrit. ꝓbationē liq̄dā ille ꝺz liq̄de ꝓbare q̄ ꝓbat p ꝑsumptiōes iuris cui est cōsiſtis gl. in. l. ij. & ibi no. Ang. C. de peti. here. Jmo. in. l. q̄stuz ff. de re iud. Ang. Ro. & Alex. in. l. j. per tex. ibi. C. de test. mili. Wō habeo qđ delicta p̄sumunt facta alo nocēdi & of fēdēdi. vt no. gl. in. l. si nō ꝫuicū. C. de i iur. quā no. dixit Cepol. in ꝫsi. xxix. incip. viso ꝓcessu cāe sup homicidio. in j. col. & Flo. in. l. j. ℌ. cū arietes. ff. si qđ. pau. fe. dica. & oē maleficiū p̄sumit in dubio iniuste factū ex q̄ est de gñe. phibitoꝝ. vt. l. j. C. de sic. & c. j. ℌ p̄sum. & vt ponit Bal. in. c. sicut nobis in fi. de re iu. & Alex. in ꝫsi. cxj. inci. pōderatz verbis. in. j. col. in. j. vol. stāte ergo hoc qđ p̄sumptio iuris dicat clara & liq̄da ꝓbatio: & q̄ delictū p̄sumat factū cā p̄n cipal' nocēdi: offendēdi sequit qđ cū iste cōfiteat se interfeciſſe hoiez: 13 addat ad sui defensionē q̄ clare ꝓbatuz sit ꝓpter p̄sumptionē legis. istuz talē cōmisiſſe illud tale delictū. & p̄ns iste re' nō dz posse subijci tormētz q3 quotiēscūq3 maleficiū ē clare ꝓbatū ℨ all quē ille talis vigore illi' maleficij nō pōt torq̄ri. q3 ad torturā solūmō deuenit in subsidiū ꝓbationū. vt no. Pau. de ca. in. l. si qs in hoc gen'. C. de epi. & cle. Bal. & Alb. de ro. i. l. observare. C. quoꝝ app. nō recip. Bal. in. l. milites. C. de q̄. Bar. cepol. in ꝫsi. xxij. incip. q̄dā rustici vincētiui. in. ij. col. ver. circa tertiū p̄ncipale dubiū vbi ēt notabil' tenuit q̄ si de facto iuder pōeret ad torturā illū ꝫtra quē clare eēt probatū delictū & in sua negatiōe pseueraret qđ oēs ꝓbationes q̄ essent ℨ eum purgarētur p ipsa tormēta. & 13 Bald. in. d. l. observare. C. quoꝝ ap. nō recipit. & in. l. j. C. de iura. calū. dicat q̄ imo iuder pōt subijcere reū tormētis 13 crimē suū sit clare ꝓbatū & hoc ad cautelā vt ozc ꝓprio ꝓfiteat ad hoc vt non valeat postea appellare: q3 quict' cōfessus nō appellat. vt hꝫ in. d. l. observare q3 ad hoc rñdet Cepol. in ꝫsi. pal leg. qđ hodie talis cā nō dz mouere iudicē cū p totā Italiā cōiter sit. pulsuz per statuta terrarum quod a sententijs capitalib' nō liceat appellare. Sz vltra tale responsum potest respōderi triplici ratiōe dictum Bald. in. d. l. obseruare. esse falsuz. Prima rō est cā fraudis euitāde nam p̄supposita illa opinione de qua. s. mētionē feci p ꝫa q̄ vr̄ magis cō ioz qđ si nō obstātibus claris ꝓbatiōib' iuder poneret delinquentē ad torturā. & in sua negatione perseuerare qđ dicte probatiōes purgarenk in isto casu eēt in potestate iudicis liberare p indirectū accusatum vel inq̄situ dicēdo ei tolera hāc tortura patiēter: q3 liberat' eris nō obstante qđ de delicto tuo clare ꝓstet. Scōa rō est: q3 cū appellatio sit remediuz a iure ꝓcessuz prędētib' se grauatos: vt c. suggestū. & c. cū speciali. ℌ. porro. de ap. & edictū de appellatiōib' sit pmiſ sozū: q3 regulariter oibus & ab oi sentētia tā ciuili q̄ criminali licitū ē appellare. vt. l. & si maiozib'. C. eo. de appel. gl. in. l. q̄ restituere. in glo. fi. ff. de rei vē. & Spe. in eo. ti. ℌ. ij. in p̄n. sequerē qđ eēt in potestate iudicis p istas vias violētas & idirectas aufetre bñficia a iure ꝓcessa qđ facere nō pōt in ꝛta ea q̄ habenk per Bar. & alios in. l. ū. ff. de re iudi. & per do. Abb. & Philip. Francū. in. c. cū sit romana. de appel. & per doc. in. c. qđ ad consultationē de re iud. & hocetiā in p̄iudicium iurisdi ctiōis supioris: q3 cum appellatio sit ꝺ minoꝛi iudice ad maiozē ꝓuocatio. vt. l. j. ff. de appel. & c. ij. de consue. lib. vj. sequeretur qđ iuder hoc mō posset per viā torture in torquēdo cōfessionem obuiare per indirectū qđ appellatio non posset cozam superioze iterpoui quod per iudicem inferioꝛez fieri non pōt. nam inferioꝛ non potest facere qđ a sententijs suis nō appellet ad supioꝛē. prout no. Bart. in. l. j. ℌ. interduim. ff. a quibus appel. non licet. & in. l. fi. ff. de aqua plu. arcen. & Bal. in l. qui appellationem. C. de appel. & in l. fi. C. de sen. cōiter canonistę in. c. veniētes. vbi bal. circa hoc ꝺdit cautelā

dejurelu.cū alijs ꝓcordātijs.de qb⁹ p do.Alex.in.c.interposita.§.iste deniq⁹ in.j.col.de sp. Tertia rō pōt adduci: qr de eodē crie qs nō dz duplici pena puniri. Mā vt ōt Bal.i auc.oēs pegri ni.in vlti.not.C.cōmu.de succes.pene ꝗlitas dz eē ꝑz ꝗlitatē culpe.r ē ter.in l.sancim⁹.C.de pe.in.c.qsiuit.in fi.de his q̄ fiūt a maiori par.capi.r in.c.feli cis.§.illō aūt.de pe.in.vj.r. xxiij.q.j. nō afferam⁹ stateras.pena aūt homi cidij a iure tarata ē abscisio capitj.vt l.j.in p̄n.ff.de sic.r.§.itē lex' cozne.isti. de pub.iud.r.iij.di.ois. Mā dicit lex qō homicida alij fecit semp expectet. vt.l.nemo.C.de epi.aud.Nō si dictuz bal.eēt vez. seq̄ret qō iste re⁹.p homi cidio affligeret duplici pena.s.pena tozturs r pena capitj qō nō ē dicēdū: hācopiō.p rōnē scōz de q̄.§. repiote nere Tācre.de coz.in sua cōpēdio. in Rub.de q̄sti.circa materiā ꝓbationū. q.vlt.stabit ḡ firma ꝓclusio qō si quis ꝓfiteat se occidisse hoiez lz adiungat ad sui defensionē cū lex p̄sumat occi disse cā p̄ncipal⁹ offendēdi nisi aliud pbet.r p̄sumptio legis dicat liq̄dissi ma ꝓbatio.qō isto casu talis ꝓfitens nō poterit ad tozturā poni vigoze il lius homicidij tanq̄ clare ꝓbati. qr vt supi⁹ dictū est ad tozturā nō ꝺueni tur nisi in subsidiū ꝓbationū. Et si di ces ḡ sequet tanq̄ manifest⁹ homici da puniet pena capitali r sic cautela nō erit bona qr rñdeo qō q̄uis lex p̄su mat vt supi⁹ dictū est qō homicidium fuerit ppetratū alio p̄ncipal⁹ offendē di r sic iniuste.r velit qō puniat de ip so delicto tanq̄ claro respectu sue cō fessiōis tñ isto casu lex nō vult nec ita vt al⁹ faciat firmat pedē suū qō ꝓpē illā p̄sumptionē iste ꝗlificate ꝓfitens puniat pena capitali: lz bñ alia vl pe cnniaria vel relegatiōis r exilij arbi trio iudicis. Et istō est qō vult dicere do.Abb.in.d.c.auditis.r lz p r ℨ nō nulla alia adduci possent tñ ista non sunt obliuiōi tradenda qr possent mlt tum prodesse precipue quando habe retur iudex propitius.

Cvj.

¶ Cautela ad obuiādū qō meretrix nō valeat testari,nec aliter disponere de bonis ex meretricio acquisitis.

QUāq̄ mere- trix turpiter faciat mere tricādo turpiter nō fa cit accipiēdo cū sit mere trix.vt dicit tex.in.l.iij. §.lz qō meretrici.ff.de ꝓdi.ob turpez cau.ex q̄ dicūt ibi Bal.Ang.r Pau.ō ca.qō meretrix de suo q̄stu licite iuste facit eleemosynā r decimā soluit vt ēt tz gl.in.c.ex trāsmissa de deci.r Arch. lxxxv.di.q̄ venatozib⁹.r.j.q.j.nō est.r sil⁹ de tali q̄stu pōt testari r ad libitū disponere r talis hereditas nō aufer tur heredib⁹ suis p fiscū vel eccliā tāq̄ turpe lucrū.vt no.Cy.in.l. cū te.C. de ꝓdi.ob turpē cau.r Bal.in.l.j.C.eo. referēs qō ita al⁹ fuit iterrogat⁹ apū Neapolim a q̄dā epō. Idē tz Cy.in.l. mercalē.C.eo.r sil⁹ ipsa meretrix ta lem q̄stū nō tenet in foro ꝓscie restitue re tz legitime retinet.put volūt Inn. Jo.an.r Pano.ibi in.iij.q.iij.c.qr ple riq̄.de ītmu.eccl̄.r vt tz scūs Tho.ij. ij.q.xxxij.art.vij.r.q.lxij. arric.v.ꝓclu dēs qō meretrix licite retinet ea q̄ suo cozpore lucrata est.sec⁹ si aliq̄d extoz sisset p dolū r fraudē:qr illō tale tenet restituere illi a q̄ habuit pone mō qō vna meretrix multa suplucrata est q̄ remedio poterūt vti ꝓsanguinei q de bēt ab itestato succedere ad hoc vt ip sa meretrix nō valeat de suplucrat̄ te stari nec aliter ad libitū dispōere dic qō cautela ē qō sibi iterdicat bonis p iudicē qō iuridice poterit fieri. vt est tex.multū solēnis r ibi glo.in.l.r mu lieri.ff.de cur.fur.q̄ casu p iterdictio nē nō solū tollit facultas ℨbēdi inter vinos.vt.l.is cui bonis.de ℨb.oblig. Sz ēt facultas testādi vt.l.is cui lege. ff.de testa.r.§.idē ꝓdig⁹ insti.q̄.nō est pmi.fa.test.r p Spe.in tit.de istr.edi. §.cōpēdiose.circa p̄n.ver.iij.si fuerit r p Bal.in.l.iij.circa p̄n.C.cōis de lega.adeo qō nō posset testari etiam ad pias cās put tz Bal.in.l.j.in lectura. in ver.deinde q̄ro qd de ꝓdigo.C.de

sacrosan.eccle.r Pet.de anch. in.c.qr igredi ēib⁹.de test.quē ibi refert r se quit Jmo.in.vij.col.ver.circa sextū r do.Abb.in Rubr.ēt eo.lz Jnū in hoc voluerit Bal.in.d.l.j.in repeti.in.vij. col.ver.xij.q̄ro qd de ꝓdigo.C. de sa crosan.eccle.r lz Jnū ēt videat sentire idē bal.i ꝑ.ccxxxv.ic i.ōcreto seu r̄scri pto illustrissimi p̄ncipis.i.j.prevolēs qō iterdict⁹ bōis posset testari iter li beros.r Jnū ēt videat sentire Lapp. de castillio.allega.xxvj.Sz p̄ma opi. est cōiōr.istā cautelā tradit bal.i.c.cū decotē.devi.r ho.cle.quē refert r,p no tabili seq̄t.do.Jason.i.d.l.iij.§. lz qō meretrici.ff.de ꝓdi.ob turpē.causam.

Cvij.

¶ Cautela pro illo qui p metuz cogit contrahere matrimonium.

SEpissime ꝓtigit qō iuuenes de prehēsi in domo ali cui⁹ puelle cognūt a frib⁹ r cōsanguineis ipsi⁹ puelle eā despō sare r de istis loquit.c.cū locū.de spō. pone mō qō q̄dam scholar; iuerat ad suā amasiā:r qr ꝓsanguinei ipsi⁹ puel le p̄sensērāt de hoc obseruauerūt eu; igredientē domū vna nocte.r ita depre hēderūt eū in domo r minanť ei mor tē si nō accipit eā in vxōē. ipe aūt du bitās de salute sua videt qō op⁹ ē vt eā despōset.Quero an erit dare caute lā vt lz secū ℨhat tñtale mr̄imoniū sit nullū.Dic qō sic. vz vt ispiciat an illi testes q̄ sint ibi p̄ntes sint testes q̄ r̄i sil⁹ ducti in iudiciū sint dicturi ℨitatē de o ib⁹ ibi gerēdis r si nō qr nō sint nisi ꝓsanguinei puelle r alij domestici q̄ in iudicio verisilr nō dicerent nisi ea q̄ facerēt ad ꝓpositum suū tūc ipse scholaris ℍylari frōte dicat qō libēter sime vult eā accipe in vxōē.lz qō mit taf.p alijs duob⁹ vel trib⁹ testib⁹. pu ta p p̄sbytero pochiali cū suo clerico nā ipsi vidētes suā bonā dispositionē r ad hoc ēt vt res ꝓcedāt cū amore et etiam quia res sue erunt clariores si plures testes tā domestici q̄ extranei iterueniēt ꝓplacebūt ei in hoc r tūc di cat eis dñi vos eritis testes qual⁹ acci pio istā puellā i vxōē tñc mecū cōmi sit stupū dubito ne idem faciat cum alijs ꝓpterea protestoz ei qō si adul terabit cum alio volo posse accipere aliam ipsa puella r consanguinei sui existimantes casum protestatiōis nū q̄ verificaturum faciliter consentiēt. Et isto casu non erit matrimonium: quia quoties cunq̄ matrimonium cō trahitur sub cōditiōe seu protestatio suspensiua seu resolutiua ipsius ma trimonij.vt est in casu nostro:qr mr̄i monij est maris r femine ꝓiunctio in diuiduā vite ꝓsuetudinē retinēs.vt in sti.de nup.in.p̄n.r.xxvij.q.ij.in sum.r vt ponūt Jo.an.d.Ant.r Car. Alex̄. in Rub.de spōsa.talis cōditio seu,pte statio nō vitiat.Sz vitiat ipsum mr̄i monij iste ē casus.r ibi no.oēs i.c.fi.ō condi.app o.per qō dicit ibi ē minis Car.zab.se vidisse de facto quem ibi etiam refert r sequitur Cardi.alex̄ā dri.in.iij.notabili.qō cū quidā ꝑhi locaptus vellet accipere quādā puel lam in vxōē dubitās ne cū alio adul teraret ad hoc vt magis p̄caueret ac cepit eā in vxōē hoc mō qō si adulte randā se preberet alicui qō posset acci pere aliā in vxōē fuit iudicatum ta le mr̄imoniū nō tenere. Et istud idez ibi refert r sequit̄ do.Abb.in.j. nota bili lz Cardi.zab.nō facit mēt̄ionem. Ad vnuz tñ aduerte qō si ista cautela debet habere locū procedere opus est qō ipsa puella expresse cōsentiat tali ptestationi al⁹ secus r isto casu non sufficeret si taceret quia tacēdo.fauo re matrimonij haberetur pro contra dicente.ita Jnn.cum quo alij trāseūt in.d.c.fin.r per hoc dicit ibi Hostien. quem referunt Pano.r Alex̄ā.quod ista crebro deberent predicari ne iste simplices puelle decipiantur scilicet quando eis fiat talis protestatio non consentiant.sed taceant quia tūc erit matrimonium.

Cviij.

¶ Cautela quo d compromittētes nō possint habere recursum ad arbitrii boni viri.

Universidad de Deusto Biblioteca

VIscis q si i aliquē fiat cōpromissum qō lato laudo lz ab ipso nō possit appellari q̄ap pellatio p̄supponit iuris dictionē q̄ pact̄ p̄uator nō pōt p̄ferri vt l. p̄uatores. C. ō iu. om. iu. tñ qñ aliq̄ ex p̄tib⁹ p̄tēdit se lesaz bñ pōt tale laudū reduci ad arbitriū bōi viri ēt si ipe ptes iurassent nō reducere q̄ subitel ligit tacita ꝯditio si arbit⁹ vel arbitrator⁹ fuerit ꝓut no. p Bar. & Flo. in l. si societatē. §. arbitrator. ff. p so. late p cano. in. c. q̄ntauallis. de iureiu. p Dy. in regula sciēti. de reg. iu. in. vj. p Oldr. in ꝓsi. clvj. inci. p̄mū de q̄ rit̄ p Alex. in ꝓsi. cxxxj. inci. in cā ptē te coā ptore ciuitatis Imo. in. ij. vol. & istud est adeo vez qō dixit Bald. in l. si vn⁹. §. illō. ff. de pac. & in l. cū antea C. de arbi. & in ꝓsi. cccxxxj. inci. p̄mitto qō ista fuit qō antiq̄ in. iij. par. qō nō pōt p quācūq; ꝛbor. cautelaz ipediri ista reductio ad arbitriū boni viri vt ēt dicit Pau. de ca. in ꝓsi. lxxiiij. incip. qz frustra. in. j. col. imo si statutū cēt in ciuitate qō tolleret istā reductionē: tñ lato laudo si aliq̄ ex partib⁹ p̄tēderet se enormiter lesam ista reductio tali statuto nō obstante posset peti ꝓut tz Per. de anch. in sua repe. c. canonum statuta. de cōsti. in. lxvj. col. v. accedat hic qō ō statuto. & in suo cōsi. ccvij. ici. in qōne supradicta hūc ordinē obseruabo in vlt. colū. ꝛsi. re stat rūdere ad statutū & in ꝓsil. seq. incip. iudex de in re iudicatur⁹ circa si. vt tz Ro. i ꝓsi. rc. inci. viso ꝛthemate qōnis & Ang. in cōsi. clxxij. inci. laudū arbitratoris. Fulgo. in ꝓsi. ccxxxiiij. inci. qñ in singulis Socy. in ꝓsi. ccxx. inci. visis cōpromisso laudis & statutis in vlt. col. & illa ō enormis lesio qñ aliq̄s est lesus in. vj. parte quātitatis debite ꝛz Bar. in. d. l. si societatē. §. arbitrator. ꝛsi. q̄ro q̄ ō paruavel magna quātitas. ff. p socio quā opi. sequit̄ Alfrā. de oria. i trac. de arb. in vlti. parte. q. xiiij. & Rapha. cu. in ꝓsi. l. ici. state statuto ciuitat̄ vi cētie. ꝛsic. ad id qō q̄rit̄. Alij volūt qō hoc sit in arbitrio iudicis cū non sit a lege determiatū & ita voluit bal. i. d. l. cū ātea. C. ō ar. & ip⁹. ccclxxviij. ici. q̄ro ad q̄d opet ptās in. j. par. & gl. in. §. pretiū quā ibi p singulari sequit̄ Ang. de are. insti. de emp. & vē. idē Ang. ō are. in. l. j. §. si quis ante. ff. a quib⁹ app. nō licet. & Imo. in. c. q̄ntauallis de iureiu. ꝓut refert & seqtur Alex. in. l. si q̄s arbitratu. in fi. de ꝛb. obl. Et iste sunt due p̄ncipales opiniões q̄ magis cōter tenent fm solēnē doctorē & p̄ceptorem meū in canonib⁹. d. Philip. deciū in suo ꝓsi. xxxix. incip. iuridicā eē arbitror cōclusionē circa fi. Propterea eximi⁹ doctor Bar. Cepo. i suis cautelis. Cautela. cxcvij. icipi. difficile est dare modū ꝛtraditq̄ ꝛtuor cautelas ad ipediē dā istā reductionez: sed oēs in effectu claudicāt & de iure nō p̄cedūt. Sz tu vltra eū accipe duas p q̄s ista tam fraudulenta reductio pōt ipediri. Prīa cautela ē q̄ō i cōpromisso apponant ista ꝛba eligētes eū vt bonū vir̄ p̄cipue nō habito respectu ad aliū: q̄ ista ꝛba ꝛbi istaz vim q̄ō tollūt istā reductionē ita notabiliter voluit Bar. p rōnez de qua ibi per eū in. l. ij. §. tametsi. ff. de arb. quez ibi seqtur Alexā. in apostillis dicens istud eē dictū singulare & idē Alex. in apostil. in. d. l. si societatē. §. arbitror. in vlt. colū. in ꝛbo operant. ff. p socio quā opi. etiā tenuit Ro. in suis sing. ꝓut refert Alfr. de oria. in. d. suo tracta. de arbi. in vlt. parte. q. xiiij. ꝛsic. & iō ex p̄dictis vī resultare Cautela ista est verum quod Lanfran. ibi dixit qō ꝓsulendo non auderet affirmare qō per supradicta verba tollatur dicta reductio & q̄ ita consuluit Salustius de perusio in quodā suo consilio incipien. in nomine indiuidue trinitatis. Viso quodam compromisso. Tamen in consulendo & in iudicando magna est auctoritas Bar. & Alex.

¶ Alia cautela.

¶ Secūda cautela & optima ē si q̄s vult ipedire recursum ad arbitriū boni viri q̄ vtraq; pars inueniat vnū amicū q̄ amici ēt a cōpromisso p solēnē stipulationē inicē sibi ꝓmittāt certam pecunie ēstitatē si ptes nō emologabūt laudū vez lis ē iter Sēpronium & Tytiū mō Gai⁹ separatiz a litigatoribꝰ promittit Menio cētū si Sēproni⁹ laudo Fuenerit Meui⁹ siḷr ꝓmittit Gaio cē tū si Tyri⁹ & sic altera pars Fuenerit q̄ hoc mō ꝓmittēres ad hoc vt amicus su⁹ nō habeat soluere illā ēstitatē p̄missaz in casu Fuētiōis nō audebūt Fuenire istā cautelā docet Dy. in suo cōsi. incip. ptholome⁹ quā sequit̄ Flo. in. d. §. arbitror. ꝓut refert & seqt̄ Lanfrā. i loco supius allegato & sequit̄ Jo. an. in addi. Spe. in ti. de arb. §. fi. ꝛ. itē q̄d si cōpromissuz. dicēs q̄ ista cautela multū frequētatur in Tuscia.

¶ Cir.

¶ Cautela ꝛtra illā cōem opinionē qō nō possit relinqui plus filie si nupserit q̄ si monasteriū intrauerit.

RIcardus malūbre & Thomas de formaginis de bononia disputauerūt hāc q̄stī. an si testator relinq̄t filie mille si nupserit. si ꝛo monasteriū itrauerit relinquat tm̄mō cētū. An si mōasteriū itrauerit debeat hr̄e mille ac si nupsisset. Et cōcluserūt q̄ sic. q̄ si tale legatū p̄cise valeret cēt ipeditiuū vite cōtemplatiue & q̄s volēdo eligere vitā spiritualē esset inferiozis cōditiōis q̄ si eligeret vitā actiuā quā disputationē retulit & secut⁹ est Jo. an. in addi. Spe. i ti. de sta. mona. sup. Rub. circa mediuz ver. ij. q. fuit disputata & hāc opi. referēdo ipaz disputationē tz Alb. de ros. in suo tra. statutoz. in. ij. pte. q. iiij. ici. adhucer eodē themate q̄ro & in. l. deo nobꝭ. i. ij. col. v. ꝭ vlteri⁹ q̄ro. ō epi. & cle. Bar. & Alex. ibi i apo. in. l. ū. ff. de his q̄ pe. no. vbi refert Alex. ita al's ꝓsuluisse Jo. de ana. & ita fuisse iudicatū i ciuitate Bononie do. Ant. in. c. p̄ntia. i. ix. co. de pbat. & ibi Frā. de are. in. xvij. Re. in. l. stipulatio hoc mō cōcepta. in. vij. col. v. vlt. ad idē de ꝛb. ob. Mathesil. i suis sing. sin. liij. ici. no. q̄ si testator reliquit vbi dicit q̄ mirak q̄ monasteria monialiū istō nō practicēt Alex. in cōs. xxxv. incip. sup cōtētis in dicto themate in. ij. col. ver. vij. p hac pte facit. i. iij. vol. Et dicit Imo. in. l. Luci⁹ la. ij. ꝛ vl. col. ff. de here. insti. q̄ vidit in ciuitate Bononie ita de facto iudicari. Et licz ista pte teneat Bal. in auk. nisi rogati. in. iij. col. ver. hac rōne determiat alia q̄stio. C. ad treb. vbi dixit q̄ cōis observātia & naturalis eq̄tas est in ꝛtrariū & ibi etiā Pau. de cast. vbi dicit q̄ al's ita ꝓsuluit Bononie. & idē tenēt Bal. & Paul. de castro. in. d. l. deo nobis. de epi. & cle. Pau. de ca. in. l. Tytio centuz. §. i. ad fi. ff. de condi. et demon. vbi similiter dixit quod ita al's cōsuluit q̄ ita obseruat totus mūdus. & Raph. cuma. in. l. si ita quis. §. is cui. de legatis ij. & Imo. in. d. l. Lucius la. ij. in vl. col. vbi dicit quod ista opi. est eq̄or: q̄ qñ filia nubit magne expense fiūt. secus qñ ingredit monasteriū & forsitan in puncto iuris ista opi. est verior. q̄ vt dicit Bal. in quodā suo cōsi. inci. inter scholā sancte Marie nō est dicendū q̄ mulier q̄ ingrediendo religionē abdicat a se ꝓprium. vt. c. cum ad monasteriuz de sta. mona. velit postea aduertere ad ꝓpium. q̄ hoc mō esset cōmittere actū cōtinentē in se repugnātiam tm̄ in consulēdo & iudicādo nō est recedendū a prima opi. tanq̄ cōi quā vltra p̄fatos doctores tenuerunt quatuor principaliores Moder. nostre tempestatis vez Feli. in. d. c. in presentia. in. xviij. colū. v. et ex istis remanet decisa alia q̄stio. vbi dicit q̄ ab ista opi. nō est recedendū do. Bart. Soci. in. d. l. ij. ff. de his q̄ pe. no. do. Jason in auk. si qua mulier in. ij. col. ver. iuxta hāc partē formo q̄stionē vtilē. C. de sacrosan. eccle. Et p̄ceptor meus in legib⁹ do. Jo. cāpegi⁹ in suo trac. dot. in. j. pte. q. xxx. Tu q̄ habes filiā & ꝓsideras q̄ maior quātitas pecunie requirit̄ qñ filia nubit mūdo q̄ ingredit monasteriū q̄ remedio poteris vti vt valeas & min⁹ relinq̄re si monasteriū ingredieť q̄ si mūdo nupsit dic q̄ cautela ēt ꝓcipias dispōnē tuā hoc mō relinq̄ filie mee puta cē tū & illi q̄ ducet eā i vxorē reliq̄ mille q̄ hoc mō lz monasteriū ingrediat: tñ ip⁹

Universidad de Deusto

monasteriū nō poterit petere illa mille: qz nō sunt legata ipsi mulieri: ſz ei q̄ ducet eā in vxorē ita notabiliter tradit Bar. in. d. l. ij. ff. de his q̄ pe. no. subdēs tñ q̄ ꝓsuluit vt addak vnū. ſ. ꝛ id q̄ marito reliquit debeak eē p̄riū dotis: aks ipe sibi hēret. quā opi. sequit. Soc. i. d. l. ij. ꝛ Fel. i. d. c. i pfitia. ꝛ cū ipa ētvx̄ trāsire do. Jason in. d. auk. si q̄ mulier. C. ō sa. san. eccl. Aduerte tñ q̄ ꝛ auctoritas Bar. magna sit ipse em̄ fuit lucerna iuris vt ōr Ang. in ꝓsi. xv. incip. q̄uīq̄ dixim⁹ ivulgari illumiator turſ ciuilis ſm̄ P anor. in suo ꝓsil. ij. incipi. casus sup quo ꝓsiliū petiť in. ij. col. Et virtus iuris nr̄i ſm̄ Ro. in ꝓsi. ccccl xxx. inci. in casu ꝓpositę ꝓsultationis. ꝛ in eo semp̄ soleat esse subst̄ātia veritatis sequēda in iudicādo ꝛ ꝓsulendo vt dicit idem Ro. in ꝓsi. ccccl xix. incip. quo ad p̄mū ꝓpositę ꝓsultationis. ꝛ Frā. de curte. i cōsi. xlvij. incip. sup ꝛtrouersiā verten ti inter lāterminū in. iij. co. Tñ aks dicebā: qō nō ēct ponere os in celū si aliquis teneret ℈ istā cautelam bart. Mā mulier q̄ profitetur ꝛtrahit matrimoniū spiritualeꝛ nubit xp̄o ꝛ p̄fitens immortalis p̄so se cōiungit vt. c. q̄ in xp̄o ꝛ. c. q̄ aūt. xxvij. q. i. vñ matrimonij appellatione nō solū intelligiť de carnali iuxta. l. j. ff. so. ma. sed ēt de: spūali tā q̄ de digniori ꝛ in quo versak salꝰ alē: vt xxvij. q. j. c. nuptiarū bonū p q̄ iura dixit Dionysius de Perusio in q̄dam suo ꝓsi. incip. ꝛ si doctrina secū illuminet quē refert Maria. in Repe. c. q̄liť ꝛ q̄n lo. ij. in. viij. q. in pe. arti. eť de accu. q̄ statutū disponēs aliq̄d ℈ ꝓgnoscēte mulierē nuptā hz locū in cognoscente monialē cuius matrimoniū indubitāter est digni⁹: q: lz virgines ꝛ continētes ac etiā cōiugati p fidem certā ꝛ opationē bonā deo placētes ad eternā mereank̄ puenire beatitudinē. vt. c. firmiter. de sum. tri. ꝛ fid. ca. tñ cōtinens plus deo placēt q̄s cōiugati: qz nō expedit homini ad regna celoꝝ tendēti accipere vxorē carnalē. vt. xxxij. q. v. c. tūc saluabiť. ꝛ no. glo. in. d. c. firmiter. vita em̄ cōtemplatiua salubrior est q̄s actiua. c. sane. de regula. Modo si testator ꝓcipiet dispositionem suā iuxta cōsilium Bar. vcz illi q̄ ducet eā in vxorē relinq̄ mille si filia p̄firebiť dicet: monasteriū qō ip̄m debebinh̄ re illa mille qz siue velis subintelligere illis ℣bis illi q̄ ducet illi. ſ. spōso: vel illi. ſ. marito tūc mulier ingrediť monasteriū p̄firēdo ōr nubere ꝛ se ꝓtegere cū xp̄o vt dictū est et q̄ in terminis Bar. iste itelle ctus debeat accōmodari facit rō de q̄ supra. in p̄n. ſ. rō impediēs vitā ꝓtēplatiuā. qz mulier cōsiderās q̄ si mundo nupserit marit⁹ quē accipiet habebit mille noie dotis faciliter cā ꝓsequēdi illa mille retraheret a vita mōastica. Et nō ob. si diceret qō illa cauda quā subiūgit Bar. tollit oia fundamēta. ſ. q̄ illa mille habeat noie dotis. qz rīa est q̄ ad ea q̄bus nō adaptank̄ ℣ba legis ꝛ testatoris nō adaptak̄ eiꝰ dispositio. vt. l. iiij. ℈. toties. vbi Bar. no. ff. ō dā. infe. ꝛ. l. hos accusare. ℈. oibꝰ. ff. de accu. ꝛ. c. ex pte vbi do. Ant. de conces. prebē. ꝛ bonꝰ tex. in. c. indēnitatibꝰ. ℈. sed cū eas. de elec. in. vj. quē dixit melioꝝ de iure Jo. de ana. in. c. si. i. rj. co. versi. in q̄stū etiā Bar. dicit. eť de male di. ſz ℣bū dos de quo facta est mētio p testatorē nō p̄t adaptari ad illā q̄ ingrediť monasteriū. qz natura dotis est q̄ remaneat apud filiā ꝛ censeak̄ suuz p̄timoniū. vt. l. p̄poniꝰ Philadephꝰ. ff. fa. ercis. ꝛ. l. iij. ℈. vtrū in fi. ff. de mino. ſz illud qō dak̄ p ingressu remanet apō monasteriū ꝛ mo nasterio q̄riť: vt. c. cō questus. de fo. cōpe. nec remanet nec q̄riť nec q̄ri p̄t filie cū sit professa p q̄s professionē abdicauit a se p̄priū: nec p p̄riū habere potest. vt. c. cum ad monasterium. de statu mona. nec talis pecunia restitui erēť ipsi moniali si ad aliū monasteriū se trāsferret: vt. xxvij. q. j. si q̄s rapuerit. ꝛ in auk. de mona. ℈. si ꝛo relinquēs ꝛ est casus in. c. cū olim lo. ij. de priuileg. de quo plene p̄scribētes: i c. cū ad re. de cleri. cōiu. imo si aliter diceremus q̄ dos intelligeretur relicta p ingressu religionis esset cōmittere crimen symonie. vt. c. nō satis. ꝛ. c. veniēs. ꝛ. c. tua nos de symo. ꝛ. j. q. j. placuit vñ in dubito testator faciēs mentionē de dote nō debet intelligi q̄ voluerit intelligere de dote dāda p mrīonio spūali qz in dubio q̄s nō p̄sumitur velle delinq̄re vt vulgata. l. merito. ff. p socio. ꝛ. c. fi. de p̄sum. nec esse immemor salutis eternę: vt. l. fi. ff. ad repe. ꝛ. c. sanctimus. j. q. vij. nec eligere viā ad impugnandum sua iudicia: vt. l. sikes. ff. de testa. milit. ꝛ ita in specie tenuit Pe. de vbaldis de perusio in suo trac. de duobus fra. in. rj. pte. q. iiij. referēs. ita aks cōsuluisse Pe. de pusio in quo daz suo ꝓsi. incip. viso p̄fato pūcto ꝛ visis p̄fatis statutis. In no. xiiij. q̄si. char. c. fj ꝛ pro hac opi. bñ fac. q̄ voluit Bal. in auk. nisi rogati. in. ij. col. ℣si. q̄ro nūq̄d monasteriū. C. ad treb. volēs q̄ executores deputati ad ℣gines maritādas nō possint dare illā ℭritatē ℣ginibꝰ ītrātibꝰ monasteriū ꝛ sic vult q̄ id q̄ dak̄ monialī nō dicak̄ p matrimonio ꝛ sic nec dos iuxta no. in Rub. ff. so. mat. de qua decisione meminit. Fely. i. c. eccle. sancte Marie. in. xxxj. col. ℣. ꝛ ista opi. adduci p̄t extra. de consti. ꝛ Cardina. Alexā. in. c. rerū. in. v. col. ver. ꝛ ō dicimus de cōdi. appo. qz in Jtium q̄ imo verbū dotis verificetur etiaz in illa q̄ ingreditur monasteriū facit q̄ notabiliter voluit Bar. in. l. j. ℈. si parēs. ff. si q̄s a paren. ma. fue. volens q̄ illꝰ q̄ dat pater filie ingredi̇ēti monasteriū: puta q̄n ponit cētū sup altari q̄ illud datū dicatur dos ipsius filie ꝛ imputetur filie i legitimā ꝛ dicēs q̄ p tale datū vulgo filia ōr dotata quā opi. sequitur idē Bar. in. l. tytio centū. ℈. tytio genero. in fi. ff. de cond. ꝛ demon. ꝛ Bal. in l. q̄m nouella in vltimis ℣bis. C. de inoffi. testa. ꝛ Bal. nouellus in suo tract. dotis. in p̄ma pte in. iij. col. ℣. f. adde ēt q̄ si p̄ ꝛ Fabia. de mōte sctī Sabini. i sua repeti. auk. nouissima. in. r. q. ix. q. p̄n. C. de inofficio. test. ꝛ Georgi. natā i repe. c. q̄uis. in. xxxij. col. vers. xij. q̄ro. de pac. li. vj. ꝛ p̄ceptor meus in legibꝰ do. Joā. Campegiꝰ in suo trac. dotiv. vltia parte. q. xxxj. ꝛ quod verbū dotis verificetur etiā in illa que ingrediť monasterium demonstratur de eo q̄ pulcre cōsuluit Pe. de ancha. in consil. mihi cvij. incip. in dictione prima. Ferrarie ꝛc. Et in consil. sequē. incipi. in pancis verbis tactū est superius volues q̄ statute statuto q̄ filia dotata excludak̄ aliatribus q̄ monialis ita debebit dotari p fratres si volēt eā excludere ac si nu psisset nō obligatū qō nō ēct verū si illō datū seu obligatū nō diceret. p̄prie dos cū i statutis ℣ba p̄prie stricte intelligank̄ vt h̄ i vulgata. l. iij. ℈. hec verba. ff. de neg. ge. ꝛ i. l. q̄dō astrigēde de ver. ob. ꝛ in. c. cū dilectus. cū cōcordan. de ꝓsuetu. Motus Pe. de anch. inter cetera p auk. nisi rogati in rōne sui. C. ad treb. vbi legatū factū in casu nuptiaꝝ verificak̄ in ingressu religiōis. ꝛ p hoc etiā bñ facit qō no. Bal. in. l. fi. in. ij. col. ℣. ſz pone q̄ filia. C. de do. p̄mis. volēs q̄ quēad. pater teneť dotare filiā volēte mūdo nubere: vt. d. l. fin. ꝛ. l. q̄ liberos. ff. de rit. nup. ꝛ p̄ bar. in. l. obligamur. ℈. lege. ff. de actio ꝛ obliga. ꝛ per Alexā. in. l. mulier. ℈. cū proponereť. ff. ad treb. el. ita teneť dotare volēte ingredi monasteriū quā decisionē sequit̄ Feli. in c. nō satis. de symoni. ꝛ Alexā. in ꝓsilio ctl. incip. viso themate supascripto in ij. col. versic. facit ad predicta qō no. Bal. in secūdo volumine ꝛ Bal. nouellus in suo tract. dotis. in. xvj. speciali circa p̄incipiū. Ulterius fortiter: vt. get decisio q̄si in terminis nostris etiasdez bal. in. d. auk. misi rogati in. iij. col. ℣. si. quero q̄d si testator. C. ad treb. vbi volunt; qō si testator leget certam; ℭritatē genero suo pro dote ꝛ tracto matrimonio sed adhuc nō consumato sponsa ingrediatur monasteriū quod muliere p̄firente monasteriū habebit illud, legatū non alia rōne nisi qō monasterium succedit loco generi. Mō ob. illud qō ōr de symonia qz est verū q̄ p donatione alicuius rei tpalis p ingressu religionis cōmittiť symonia vt illis iuribus supius alleg. Sed illud, p̄cedit q̄n tpale dak̄ p̄incipaliter p ingressu vt ēct q̄n, interueniset pactū. secus aūt q̄n dak̄ nō p̄in. ſz scōario. ita tel liguntk̄ iura p̄all. Idcirco. dixit Bal. i. l. fi. C. de spōsa. qō si p̄ dicit supplico vobis vt velitis accipe filiā meā in mo-

nialē ⁊ p alimētis ei⁹ volo qđ habeatis mille de bonis meis q̄ nō est symonia. ⁊ sic dixit do. Abb. in. c. tua nos. extra eodē. de symo. quē ibi referūt et sequunt Jo. de ana. ⁊ Fely. qđ illi q̄ donāt Cardi. ⁊ alijs plātis vt p eox interessionē cōsequant būficiū qđ si intendunt donare non principal⁹ cā aurilij dato q̄ scōario hoc sperēt nō cōmittūt symoniā silr donās familiari alicui⁹ plāti. vt rē būficij sollicitet si ille familiaris nō est talis cui⁹ ituitu plār⁹ sit donatur⁹ nō est cōmissa symonia. Ita do. Card. in. c. tuā. de eta. ⁊ q̄li. dicēs se ita rñdisse cuidā curiali vbi rome ita possum⁹ dicere i casu nr̄o qđ testatore reli quēte vtsupra voluerit relinq̄re pn̄. p igressu; religiōis eueniēte casu igress⁹. ⁊ possibile ē etiā qđ voluerit relinq̄re scōario. ergo sequit qđ iste intellectus vltim⁹ tāq̄ benignior ⁊ excludēs peccatuz debebit amplecti iuxta regula in dubijs. H. j. de reg. iur. ⁊. c. estote misericordes. co. ti. i anti. Et de hoc vī in termis decisio Bar. in. d. c. l. tytio cētū. H. j. in fi. ff. de cōditio. ⁊ demōstr. dicēs qđ si testator dicat in testam̄to si tales moniales accipiāt filiā meā in sororē relinq̄ eis centū p alimentis tale legatū valz nec ōz symonia idē dicēdū. ē in casu nr̄o qñ legat aliqđ p dote cū ipsa dos succedat loco alimētox ⁊ p Jo. an. in rub. de sta. mons. post medium ℣. scire debes. ⁊ p do. ō ro. in sua decisi. xviij. posita sub rub. de consue. incip. fuit dubitatū ⁊ in relationib⁹ positū in nouis. ⁊ p Bal. ⁊ Saly. i. l. sancim⁹. C. de nup. ⁊ per Alb. de ro. in. l. qm̄ in priorib⁹. in vl. col. C. de ioff. testa. ⁊ alibi sepe doc. ⁊ qđ cōtra cautelā bar. posit teneri facit illa regula q̄ est qđ nō i quē℣ barz in quē disponentis intētio dirigit q̄ri opz: vt. l. cū p̄. H. donatiōis. de leg. ij. ⁊ silr qñ vna persona exp̄mitur ⁊ in alia finis ⁊ intentus dirigitur attēdi oz p̄sona in quā intētus dirigitur. vt. l. cū dotem. ff. ad. l. falci. ita in casu nostro. nā testator vni legat ⁊ tamē alteri. i. filie legare intendit super quib⁹ cogitaquisitis ad trahēdum processum de manu iudicis secularis ad forum ecclesiasticum.

Cautela

¶ Cautela p pluribus laicis in

Si contingat

ples laicos accusari seu inq̄ri de aliquo delicto certū est qđ debent accusari seu inq̄ri a iudice seculari: qz iudex laicus in causis laicoz regularit̄ est iudex cōpetēs nō aūt iudex ecclesiastic⁹ vt. c. lz ex suscepto ⁊. c. ex tenore. de fo. cōpe. ⁊ est magna differentia an quis accusēt seu inquirat a iudice ecclesiastico: an a iudice seculari: qz ecclesiastic⁹ nō hz gladiū sanguis: vt. c. clericis. ⁊. c. sniaz sanguinis. ne cleri. vel mona. ⁊. c. er lr̄is de excessi. plati. vt deam⁹ q̄ an si plures laici accusēt seu acqrant de eodē crimie cor̄ā iudice seculari sit dare cautelā qđ cā trahat de manu ipsi⁹ iudicis secularis ad iudicē ecclesiasticū dic qđ sic. ſ. qđ inspiciat si inter ipos inq̄sitos seu accusatos reperiat etiā vn⁹ solus q̄ sit cleric⁹. ⁊ sic q̄ debeat a suo iudice ecclesiastico iudicari iuxta no. i. c. si diligēti. de fo. pp. et in aut. statuim⁹. ō epi. ⁊ cle. ⁊ tūc iste cleric⁹ petat se remitti ad suū iudicē ppetentē iuxta. c. si iudex laic⁹. de sen. exc. in. vj. qz facta tali remissione oēs laici debebūt ⁊ ipsi rōne ꝓnexitatis remitti ad ipz iudicē ecclesiasticū istō fuit inaudit̄ū. ⁊ admirabile dictū Ant. de prato veteri. in. l. j. in fi. ff. q̄ sen. sine appe. rescin. q̄ dictū refert ⁊ sequit Maria. ponēdo ipm in celū in. c. ij. i. iij. col. versi. viij. fallit. ō mutu. petitio. mor⁹ do. Anto. duobus fundamentis primo ne ꝓtinentia cause dividat̄ et sequat̄ absurdū qđ aliqñ invna ⁊ eadē cā̄ferent̄ plures snie ⁊ forsitan ℣rie. Scōo motus p text. in. l. si cōem. ff. quemad. ser. amitt. vbi est tex. melior de iure qđ nō ꝓuilegiat⁹ hns rē cōem cū ꝓuilegiato gaudet ꝓuilegio ꝓuilegiati. Et istō dictū adeo gustat Maria. i loco supi⁹ alle. q̄ ex ipso putat posse iferri qđ si iter plures ink̄s agēdū est duplicib⁹ iudicijs vel iter plres tutores secu uratores eēt aliquis clericus quod tam contra laicos q̄ ℣ clericos eēt adeund⁹ iudex ecclesiastic⁹ ⁊ idē in similib⁹ ꝑm eū dicētē hoc cē ipotātissimū ⁊ ab alio nō tactū refert ⁊ sequit Feli. in. c. j. i. iij. col. versi. ⁊ dixit do. Ant. extra de prescrip. ⁊ qđ ista opi. sit vera pōt cōprobari triplici medio. ꝓmo de eo qđ tz bar. i. l. p̄cipim⁹. H. pe. C. de appel. vbi vult qđ si cleric⁹ ⁊ laic⁹ sint ambo rei qđ tā laic⁹ q̄ cleric⁹ oz cōueniri i foro ecclesiastico. Scōo de eo qđ voluit idē bar. in. l. solēt. ℣si. q̄ro qđ si heredes sint diuersi fori. ff. ō alimē. ⁊ ciba. lega. vbi vult q̄ si heredes sunt clerici ⁊ laici ⁊ ab eis petant alimenta qđ isto casu alimēta pp̄ p̄sonā clerici petētur cor̄ā iudice ecclesiastico ⁊ iudex secularis coget laicos ire ad forū ecclesiasticū ⁊ suā iurisdictionē ꝓrogare. Tertio de eo qđ voluit do. Car. i. c. ioānes p ter. ibi ō testa. vbi ōt qđ si clericus ⁊ laic⁹ sint relicti executores testi debent ambo cōpelli p ecclesiasticum ad exequēdū. Et vltra ista ꝑ gustatione isti⁹ cautele vide q̄ i hoc ꝓpositio late accumulat Feli. in. d. c. j. de p̄scrip. ⁊ late Geor. natā i sua rep. c. q̄uis ō pac. l. vj. i. iij. col. ℣si. ex q̄ itero ⁊ lati⁹ barba. i suo ꝓmēto. c. raynald⁹ qđ Joānina appellauit i añpe. char. ℣. viij. moneor cē ō test. ⁊ ēt late p. d. Jas. i. l. emācipati. i. iij. col. ℣. no. tu diligēter. C. de colla.

Cautela p debitore obligato obligatiōe iurata ad exhēdū cāz ō māu iudicis secular̄ ad iudicē ecclesiasticum.

Tempore q̄

magnific⁹ dñs Georgi⁹ corneli⁹ erat ptās hui⁹ ciuitatis padue euenit qđ dū q̄dā eēt obligat⁹ vigore cuiusdā trāsactiōis iurate ad soluēdū certo tpe certā pecūie q̄titatē ex tali trāsactiōe prēdēs se lesuz ōliberauit qz erat poētior suo creditore: amicis. fauoribus ⁊ p̄imōio. d. suo creditori mouēs litē existimās qđ mouēdo dictā litē rducēr̄t eū ad aliquā bonā ꝓpōnez put postea fecit ad hoc vt facilioremhaberet cōmoditatē fatigādi dictum suū aduersariū laboribus ⁊ expensis litis cogitās qđ cause q̄ tractant̄ in curia ecclesiastica sūt pene imortales ipis em̄ nō est p̄fixa aliq̄ instāria vt no. per gl. ⁊ oēs l. cvenerabilis. de iud. ⁊ p glo. Bar. ⁊ alios in. l. pperandū. in pnc. C. eo. de iudi. ⁊ p Alex. in cōsi. xviij. incip. visis scriptis mihi exhibitis in. iij. volu. ⁊ silr. in eo ab oi interlocutoria tab oi grauamie appellat̄. vt. c. vt debit⁹. ⁊. c. cū cām. de appel. ⁊. c. cozdi. eo. ti. li. vj. Et attēto etiā qđ lata snia in ipo foro ecclesiastico pars appellat ad sedez apostolicā ⁊ postea impetrat in partibus vnū iudicē delegatum sibi ꝓpitiū qui differt cause expeditionē tantū q̄tum vult ipsa pars que ipsum impetrauit idcirco volens fugere iudicē secularem ⁊ cozam ecclesiastico litigare fuit vsus tali malitia: nā adiuit iudicē ecclesiasticum narrans qualiter fecerat cū tali persona quā dā trāsactionē quā iurauerat habere ratā ⁊ firmā ⁊ in a iquo nō ꝓtrauenire: ⁊ qz in ipsa fuerat grauit̄ lesus ⁊ certis alijs iustis de causis nūc itēdebat ℣ ipsam venire. Sz qz istud nō poterat ita simpliciter facere pp̄ iuramētū ꝓpterea petebat ab ipo ipmis absolui breuiter post aliq̄ obtinuit ipaz absolutionē q̄ obtē ta creditor volebat ꝓuenire istū suum debitorē cor̄ā iudice seculari petendo qđ deberet satisfacere dicte trāsactioni debitor rñdebat qđ iudex secularis nō erat iudex ꝓpetēs in hac cā̄ sed erat epus qz regula erat qđ q̄ iudex cause ꝑparantis oz ēt eē iudex cāe ꝑparate. vt. l. ordinarij. C. de rei vēdi. vbi Bal. i ij. no. decidit i terminis casum nr̄m dicēs qđ si aliqs dicturus istr̄m simulatū vel vsurariū ⁊ p absolutiōe a iuramēto adeat epm̄ qđ ipetrata absolutiōe a iuramēto adeat epz qđ ipetrata absolutiōe necesse habebit cām ꝓncipalē tractare cor̄ā eodē epo qđ ōt fore notādū q̄ opi. Bal. seq̄t Alex. i. l. q̄stio C. ō iudi. ⁊ do. Ant. de alex. i. l. nulli. C. eo. quē refert ⁊ seq̄t do. Jas. in. d. l quoties seq̄t Feli. i. c. j. i. xj. col. ver. vj. q̄ro aliqs ducturus instrumētū simulatuz

extra ꝺ iureiu. ⁊ i. c. ü. i añpe. col. ver. ⁊ p istā ꝯclusionē. de spōsa. ẓin. c. parochianos circa fi. de sentē. excō. ⁊ l. c. cū sit gñale. in. v. col. ver. amplia ꝯclusionē ex ẖtidiana doctrina Bal. de for. cōpe. vbi allega. istō idem tenere do. Bapti. ꝺ sctō seuerino i sua repert. l. oēs ppū. in. xiij. col. ver. hec videtur vera. ff. de iusti. ⁊ iur. Et ꝫ ꝫ istā opi. Bal. tenuerit Pau. de castr. in. d. l. ordinarū. dicēs qꝺ illa. l. in q̄ se fundat Bal. nō ꝓbat dictū suū. fñ opi. Bal. se ꝙtur ipse Pau. de cast. sibi ꝛ̄ius in. l. ü. C. vbi. ⁊ apꝺ qnē dicēs. istō. eē dictū singꝫlare ⁊ qꝺ illo anno habuit super hoc disceptare. Et i suo ꝑsil. lxviij incipit visis ⁊ pōderatis oīb⁹ ꝺe qb⁹ supra. ⁊ Alexā. in ꝑsil. cxcvij. incip. circa primū q̄situ circa fi. in. ij. volu. ⁊ ꝑsil. lxiij. incip. i cā ⁊ lite vertēte iter Thomā i. j. col. ver. ⁊ mor⁹ fuit dict⁹ iudex in iij. volu. ⁊ p ista opi. bene facit ter. in. c. plerūq. ꝺe dona. iter virū ⁊ vxo. vbi iudex ecclesiastic⁹ q̄ cognoscit de mr̄imonio: qꝛ est res spūalis. vt. c. i. c. latore. c. cū cāz. q̄ fi. sint. legi. cognoscit ēt de dote ⁊ p istas autoritates fuit iudicatū qꝺ si ille creditor volebat quenire illū suū ꝺbitorē qꝺ ꝺberet ipꝫmenire corā eꝺo ⁊ hoc mō traxit causam de manu iudicis secularis ad iudicez ecclīasticū ⁊ fuit in effectu pulcer modus ⁊ pulcra via. sis ꝫ caut⁹ tu sivis eē here cāz de manu iudicis secularꝭ ad forū ecclīasticū vt vtarꝭ cautela ꝺ q̄. ꝫ. qñ es obligat⁹ obligatiōe iurata. Sz si ꝫ istā malitiā vis adbibere remediū. Cautela ē qꝺ qñ vides aduersariū tuū q̄rere absolutionē si times qꝺ ipaz sit ipetratur⁹ tūc remittas ꝙsibi ipsum iuramētū: qꝛ dato qꝺ iuramētuz p̄ncipal⁹ obliget deo vt. c. debitores. ⁊ c. si xp̄s. de iureiu. tñ ille i cui⁹ fauorē ē p̄stitū ipz iuramētū hz vim apl̄ici in remittēdo illꝺ nec reqrit alia absolutio: qꝛ de⁹ ēt remittere vꝫ cū illud receperit ad vtilitatē alteri⁹. vt. c. i. ⁊ ibi not. oēs de iureiur. ⁊ no. Bar. in. l. j. ⁊ post operis. ⁊ ibi do. Jaſ. q̄ circa hoc quedam pulcra ponit. ff. de operis no. nūtia. Barto. in. l. labeo. ff. de iureiurā. Bald. in auk. qꝺ eis. C. de nup. elegāter p Spe. in titu. de lega. §. nunc ostendendū. versi. hoc quoq; qꝛ si post ea pars nō ꝺbstante remissione vel⁹ et oino petere absolutionē nūc tanꝫ absolutio nō iuris: sed facti non extēderet iurisdictionē ar. notatorū per glo. in. l. si pater. C. ne de sta. defunc. ⁊ p gl. in. c. si plures. in glo. fi. de officio dele. in. vi. ita pulcre dixit Pau. de ca. in. d. l. ordinarū. C. de rei vendi. dicēs qꝺ istꝺ semel habuit de facto in nostra ciuitate bixie. i prealleꝫato consi. lxviij. quē referunt ⁊ sequūtur Alex. ⁊ do. Jaſo. in d. l. quoties. C. de iud. vbi dixit. Alexā. ista fore perpetuo tenēda menti: qꝛ ẖtidiana sunt. Ad vnū tñ est aduertendū qꝺ sīpdicta malitia ꝺz ꝓcedere ⁊ habere locū sczꝫ p ipetrationē absolutiōis a iuramēto debeat posse prozogari iurisdictio iudicis secularis in iudicē ecclesiasticū requiritur qꝺ impetret anteq̄ impetrās incurrerit in periurinz qꝛ si añ: incurrisset in periurū: qꝛ nō satisfeciſet debito tpe put iurasset satisf facere tūc talis absolutio nō ꝺz p eꝑm ꝓcedi: ita ozigialiter ꝙsuluit Fede. ꝺ se. in ꝑsil. ccc. incipi. factū tale est. debitor iurauit soluere in fi. vbi dicit ita debere itelligi. c. j. de iureiu. allega. Jo. an. in. c. debitores. i gl. pe. in fi. eo. ti. allegat etiā rationem. c. qꝛ frustra. de vsu. quā. opi. ēt ꝙsulēdo tenuit Pe. de ancha. in ꝑsilio ꝛ̄z ordinē meoꝝ. c. xcviij. incipien. p̄dictis subtiliter ⁊ ad plene deductis i fi. vbi dicit qꝺ aut iudici nō est facta mētio de ipso piurio ⁊ tūc tāq̄ indirecte obtēta ē nulla argu. l. si p̄tor. ff. de iudi. aut est facta mētio q̄ nō obstāte secuta est absolutio ⁊ tūc est in iusta habilitare periurū ad agendū ⁊ sic aperire viā piurijs qꝺ fieri nō ꝺz vt l. j. si aduersꝰ. vēdi. ⁊ c. si vero. cū simil. de iureiu. Et hāc sentētiā sequit⁹ do. Cardi. i. d. c. debitores. vbi etiā Imol. ⁊ do. Abb. in. ij. col. ẏ si. añq̄ expediamus illā ꝑticulā ⁊ Lau. de Rodoph. i suo tracta. de vsur. in. q. cxxij. incipiē. tractem⁹ nūc ali qꝺ ꝺ iuramēto. ⁊ Alex. in cōsi. lxxxii ij. incipien. interrogatus sum. i. ij. col. versi. ⁊ subdit ibi in. v. volu. ⁊

lu. ⁊ Philip. corne⁹ i ꝑsi. vj. icipien. in hac ꝙsultatiōe viso supꝛascripto puncto i. iij. col. ẏ si. i casu aūt nr̄o i. j. vol. Et sic⁹ remediū supꝛa datū ꝫ dictam malitiā sczꝫ remittere iuramētuz non esset bonū: qꝛ iuramētū nō pōt remitti qñ altera ps iā icurrisset piurij vt no. Bar. ⁊ do. Jaſ. i. l. labeo. ff. iureiu. Bar. i. l. ita stipular⁹ sim a. pculo. i vlti. col. ẏ si. itē qꝺ si ꝓzogauit terminū ꝺbo. obli. Bal. in auk. qꝺ eis. in fi. C. de nup. ⁊ Feli. i. c. j. ꝺ iureiu. i. ij. col. ver. ꝓcedit ergo iste ter.

¶ xrij.

¶ Cautele ad irritādū vnū ꝓcessum.

SI quis mouet tibi litē ⁊ vis facere qꝺ ꝓcessus q̄ i cā formabit sit null⁹ accipe cautelā qꝺ qñ rñ des libello actoris et negas narrata ꝓut narrant ⁊ petita ꝓut petunt ⁊c. qꝺ tūc i rñsiōe tua i aliq̄ ꝑte q̄ nō soleat multū pōderari petas ꝑtē aduersaz iurare de calumnia ⁊ postea circa dictū iuramētū ꝛ̄plius ? isitas: qꝛ si aduersari⁹ nō adnerteret ad dictā petitionē iuramēti ⁊ sic de calūnia nō iuret tot⁹ ꝓcessus erit null⁹: qꝛ iuramētū calūnie bñ pōt tacite remitti vt. c. j. ꝺ iuramē. calū. i. vj/ſz si est petitū ⁊ nō fuerit p̄stitū tot⁹ processus est null⁹: ita tenēt Jaco. butri. Pau. de cast. ⁊ Frā. de are. i. l. ij. §. fz qꝛ vercmur. C. ꝺ iura. calū. vbi Jac. butri. dixit qꝺ malicioſi ꝓcuratores dū rñdēt libello negāt narrata ꝓut narrāt ⁊c. ⁊ postea i fi. scriptuꝝ petūt de calūnia iurari ⁊ vlteri⁹ nō insistūt vt si tale iuramētū nō p̄stet totus ꝓcessus reddat retro null⁹: quā opi. sic⁹ tenet Bar. ⁊ clari⁹ Alexā. circa pn. i. l. de pupillo. §. qꝛ opus. ff. de ope. no. nuntia. Jmo. i. l. q̄ bona. §. si alieno ⁊ ibi etiaz Alexā. i. v. colū. ẏ si. ⁊ circa istud iuramētū calūnie. ff. ꝺ dāno ꝺfec. Matthe. i suis singu. singula. lxvi. icipiēte notā cautelā do. Jason. i. l. iusiurāduz ⁊ ad pecunias. §. q̄ iusiurādū. ff. ꝺ iure iurā. ꝓcticꝰ papiē. in forma libelli

Cautelarū

in actione reali in ẏbo ꝓ sacramētuz calūnienā ista p̄statio iuramēti de calūnia ē in tñ necessaria ⁊ rōnabilis qꝺ nō valeret statutū seu ꝙsuetudo in ꝛ̄riū qꝺ tale iuramētū nō ꝺz p̄stari. vt. c. ceteꝝ. de iura. cal. ⁊ c. ꝓstitut⁹. de fideiuſ. ⁊ ita firmāt Matheſil. do. Jason. ⁊ Practicꝰ in locis suis superius allegatis.

¶ Alia caute la.

¶ Scḋa cautela est si vis irritare ꝓcessum q̄ agitatur in cā qꝺ qñ citaris ad vidēdū iurare testes. iuxta. l. si qñ. C. de testi. ⁊ capi. i nole ꝺñi. eē eo. non compareas: qꝛ si eueniret id qꝺ sepiſſime solet euenire qꝺ testes vocati ad testificādū apparēt corā notario neutra ꝑte p̄nte ⁊ dicūt. Ꝺñe notarie nos fuim⁹ citati ad ꝺponēdū i tali cā vel lem⁹ qꝺ nos expedireris: qꝛ sum⁹ ꝑpliciti negotijs nō possum⁹ hic diu morari. notari⁹ aūt neutra ꝑte p̄nte defert eis iuramētū ⁊ postea dicit ite ⁊ reuertimini cras. qꝛ vos examinabo nūc nō possuz ⁊ notari⁹ istud facit ad hoc vt testes iurati i termino possint qñcūq̄ examiari ēt eē terminū. iuxta no. ꝑ Bar. ⁊ Roma. in. l. ꝺāni. §. sabini ff. ꝺ dā. ifec. ⁊ late p Roma. i ꝑsi. cccxl vj. icipi. q̄ ad primū. nā si eueniret vt superius ꝺictū est qꝺ notari⁹ deferret iuramentū testiḃ⁹ ꝺ ẏitate dicenda neutra ꝑte p̄nte vel dic etiam posito qꝺ partes sint p̄ntes vel aliq̄ eaz. sed istud nō cōstaret in actis quo casu deductis in iudiciū tm̄ credit iudici et notario quātū probāt ipsa acta. vt. c. qñ ꝙtra. cū ibi notatis. ꝺ ꝓba. nā ꝛbi acta nō loquunt nec nos loquimur et qꝺ in corpe actoꝝ nō cōtinet factū nō reputat. vt ꝺcit bal. in. c. fi⁹. ꝺ ꝓba. nā acta nō possunt ꝓbari p testes nisi qñ fuiſſent redacta in scriptis ⁊ essent de pdita vt no. ꝑ bar. ⁊ bal. in. l. ne in arbitris. C. de arbi. ⁊ late p bal. in. l. fi. in ij. colū. ver. ꝙro nūquid acta iudicij. C. de iudi. cū concoꝛdā. traditis p Felyn. ꝺ. c. qñ cōtra. ꝺ. ꝓbat. in vlti. colū. versi. ix. ꝙro tūc ois testificatio facta p tales testes iuratos neutra ꝑte p̄nte nō valet nec tenet. ista est gl. pere-

Tho. Ferra. C

grina ⁊ vnica in iure.in.l.si q̄ñ.in verbo introducit.C. de testi.per quā Raphā Fulgo.in.l.j.C.quo ⁊ q̄ñ inder.se hic Padue irritasse mille ꝓcessus et mille dicta testiū quē refert et sequit Lanfrā.de Oria.i repe.dicti.c.q̄ñ ℣. in ℣bo testes.in.vj.q.

Critij.

¶ Cautela ad faciēdū q̄ dictū testis ex̄iudiciale ꝑualeat scūdo iudiciali.

Testio est inter scribētes nūq̄d si testis dicat vnū ex̄ iudiciū ⁊ aliū postea in iudicio q̄ dictū istorū debeat p̄ualere Bar. in.l.eos.ff.de fal.mirabiliter tenuit q̄ primū ex̄ iudiciale de beat p̄ualere scōo indictali immo q̄ est pl⁹ voluit q⁹ pp talē variationē tā q̄ falsari⁹ debeat de falso puniri vñ dicit q⁹ cautela est q̄ hēs testē ꝺ cui⁹ stabilitate dubitas interroges ipz corā testib⁹ q⁊ si vnū diceret ex̄ iudiciū ⁊ aliū postea i iudicio p̄mū dcm ex̄iudiciale ꝑualebit scōo iudiciali⁊ talia poterit de falso puniri subiūgēs q̄ pp hoc cauti hoies q̄ñ iterrogant q̄d deponēt rñdēt q̄ñ ero i iudicio dicā q̄ mihi videbit ⁊ q̄ bñ faciūt ne postea icidāt i falsum quā opi.tenuit ēt do.Ant.lz circa punittonē falsi discrepet a Bar.p rōnē.de q̄ ibi p eū.in c.cū in tua de testi.tenuit Pe.de ancha.i olib⁹ sequēdo Bart.i cle.ij.circa fi.℣si.℣o ecūuerso.de testi.do.Car.dicēs ibi de hoc ēē casuz rotūdū .in.c.p tuas.circa p̄n.de.ꝑba.⁊ do. Abb.i.c.i q̄stitiōis.Ş.iū.de accusa ⁊ hāc sniam ēt ꝑsulēdo tenuit Pe.de pusio i q̄dā suo ꝑsi.icipiē testis ex̄ iudiciū cui⁹filio se subscripserūt do.Monofri⁹ de bartholinis:⁊ do. Marc⁹ Angelelli sua tēpe state doc.pusint ꝓclariꝝ refert Phili. Corne.l ꝑsi.clxx.icipiē.lz i hac ꝓclusione i vlti.col.℣si.⁊ q̄ñ testes deponūt i ij.volumie.p hoc bñ facit gl.i.l. Fulcini⁹.Ş.qd sit latitare.ff.ex qb⁹ cau.in pos.ea.q̄ vult aim cognosci p ex̄iudicialiter dicta tñ cōis ⁊ ℣a opinio ē i ℣riū q̄ testis dicēs vnū ex̄ iudiciuz et aliud postea in iudicio q̄ ℣m dictuz indiciale ꝓtenalcat ꝓio extraiudicialiter q̄ talis varias non posſit puniri de falso quā opi.ꝓio visa ē tenere gl. ⁊ ibi Joan.de imo.q̄ dicit canonistas cōiter tenere ℣ Bar.i.c.cū cām.de testi.Bald.Panor.Barba.i.d.c.p tuas de,ꝑba.Ang.i.d.l.eos.ff.ꝺ fal.⁊ i ꝑsi. cxxxiij.icipiēte.punctus est q̄dā dña Margareta i.ij. col.℣si quintmo ℣m bar.vbi dixit q̄ opi.bar.nūq̄ fibipla cuit.tz Roma.i.l.q bona.Ş.si q̄s stipulat⁹.de dā.ifec.⁊ i cōsil.ccccv. incipiēte cū testis ex̄ iudiciū Sa.in aut.Ş.de testi.⁊ i.l.si q̄s decurio.circa fi.℣si.q̄ testis extra iudiciū. C.fal.bal.i.l nullū.in p̄n.C.ꝺ testi.⁊ in.c.j.Ş.si eñ dño. quid sit innest.in vsi.feudo.vbi dixit ēē casuz ℣ bar.tz idē bal.i ꝑsi.clxviij.i cipiēte.lz assessores eūtes post bar.si cur'ceci i.v.parte.⁊ Jo.de Ana.in pal leg.c. iquisitiōis.Ş.iij.de accusa.⁊ ista in effectu est cōis opi.a q̄ in iudicādo ⁊ ꝑsulēdo nō est recedēdū:tu aūt q̄ habes testē qui extra iudiciū dicit id q̄ est ad ꝓpositū tuū sivis obviare q̄ si cōtingeret q̄ ductus in iudiciuz aliū diceret ℣ q̄ extra iudiciū dixerit q̄ per talem suā variationē tibi nō noceat:⁊ sic q̄ primum dictum extraiudiciale ꝓualeat scōo iudiciali cautela est q̄ q̄ñ extraiudicialiter corā testib⁹ ipsuz interrogasti ⁊ respōdit se nihil scire vel scīāti ⁊ scire q̄ tūc p aliquez bonū modū inducas ipm turare scripti dixisse purā veritatē nihil aliū scire nisi put tibi dixit:q⁊ si postea in iudicio aliud dicet primū dictū ex̄iudiciale ꝓualebit scōo iudiciali:ita fingulariter dixit do.Abb.p rōnē de q̄ ibip eū in prealleg.c.per tuas.quez refert ⁊ extollit Fely.in.d.c.cū tua.⁊ istam opi.saluādo hoc mō bar.in.d.l.eos.tenuit Fulgo.in l.q falsa ⁊ varia,.ff. de testi.Ja.aluaro⁹ i.c.j.Ş.notādum de no.feu.Cepo.in consi.lxj.incipien.tesuper primo dubio quo q̄rit⁹n.j.col. ℣si.⁊ pōt alia rō assignari:⁊ in.ij.col. versi.nec obstat q̄ tertio loco ⁊ Alexan.in cōsi.cliiij.incip .visō themate suprascripto in.ij.col. versi . preterea

ꝓbatū est in.v.volu.⁊ istā cautelā a⁹s ḥ Padue duab⁹ vicib⁹ practicari ꝯob timi corā rectore nr̄o iurista quarū vna sint sub Magnifico eq̄ti aureato ⁊ iuris vtriusq̄ do Julio Luzago nūc affine meo charissimo tpe quo Rector erat istius nostri gymnasij Patauini.

Critij.

¶ Cautele diuerse ad liberandum iudicem a sindicatu.

Dra sunt vulgaria q⁹ iuder nō pōt aliquē ad torturā ꝓcedere nisi p̄cedant legitima idicia: vt.l.j.i p̄n. ⁊.l.fi.ff.de q̄sti.⁊ l.milites.Ş.opz.C.eo.⁊.l.sicut.C.de fal.⁊.c. cū i ꝓtēplatiōe.de reg.iur.i antiq̄s.et c.nō solēt.ij.q.vj.⁊ ista regula ē adeo ℣a q̄ ēt si extaret statutū q̄ prās vel iuder maleficioꝝ habeat liberuz arbitriū ꝓcēdēdi i criminalib⁹ tñ pp hoc nō posset ponere aliquez ad torturam absq̄ legitimis idicijs:vt notabiliter voluit Gādi.i suo tractatu maleficiorū

populariꝫ vno agēte actio ꝓsumitur vt no. gl. magīa. i ꝟbo iudicatuꝫ. ⁊ ibi p̄ãor. i. c. cū dilecti. de elec. ⁊ Bar. in. l. si cui. §. i ff. de accusa. Cano. oēs in. c. de his eē eo. de accusa. naz q̄s pluries de eodē delicto nō dz inq̄rivt dicit ter. in. l. iz. i ff. nau. cau. stabu. ⁊ no. bar. i l. iurisperitos. §. j. ff. de excusa. tuto. et inq̄stu ē dictū. §. q̄ petitio potrigak p amicū secretū sunt ꝟba dicta cū ministerio pp vitiū collusiōis: qz si cōstaret de collusiōe: lz. ipe iudex semel fuisset absolutꝰ tñ iterū ab alio posset accusari: vt. l. iij. ff. de ꝓuarica. ⁊. l. eū q̄. §. i popularib⁹. ff. de iureiur. ⁊ nota ꝑpetuo doctrinā bar. i. l. j. §. ꝓuaricatorē. ff. ad turpil. vbi notabiliter dixit q̄ quotiesc̄ūq; repit reꝰ quersari cuz accusatore dz ꝓbata ꝓuaricatio qz cum ex accusatione ꝓsueuerint oriri iter accusatorem et accusatū inimicitie: vt. l. inimicitie ff. de his qb. vt indig. ⁊ i. l. iij. §. fi. ff. de admē. lega. quersando: g̃ reꝰ cū accusatore ⁊ nō indignet p̄sumit collusio. Sicut maritꝰ p̄sumit leno qñ ex adulterio vxoris nō idignat vt. l. mariti leno ciuiū. in p̄n. ff. de adulte. Sz tñ istud limitat Maria. i. d. c. de his. de accusa. cū quo ibi transit Feli. in. viij. limitatione nisi accusatore esset ꝓsona itegra.

¶Alia cautela.

¶Et accipe aliā cautelā ꝟm ipm do. Amade. i loco superiꝰ alleg. ad liberā dū iudicē a ꝓsindicatu in q̄ lz ipe expediat tribꝰ ꝟbis tu aūt eā melioꝛdia. Tu habes q̄ iudex nō pōt ni si ex magna cā augere seu minuere penas a statutis limitatas: vt no. Bal. in. l. q̄d ergo. §. pena grauioꝛ. i repeti. i. iij. col. ꝟsi. sz iuxta hoc icidēter q̄ro. ff. de his q̄ no. ifa. ⁊ in. l. j. i. iij. col. ꝟsi. sed hic restat dubiū. C. ex delic. defuncti. ⁊ in. l. j. C. si aduer. dlic. ⁊ bar. i. l. hodie. ff. ꝺ pe. ⁊ bñ facit q̄ no. Bal. in. l. p̄ses. ꝟsi. q̄d de poꝛib⁹ ciuitatū. C. de trāsa. Et si iudex aliter facit augēdo seu diminuendo penas a statutis taxatas p̄t ꝓueniri i ꝓsindicatu. nā q̄libet iudex male geres officiū suū in dānū alteriꝰ facit litē suā ꝑput dixit bal. i. l. q̄ crimē. circa fi. C. qui accusa. nō. pos. adeo q̄ isto casu iudex nō euaderet ꝓsindicatū lz in snīa apponeret clausulā: quā ꝓdemnationē volumus hꝫe locū dūmō nō sit ꝺ ⁊ p̄ter formā statutoꝝ als ipsam reducimus ad formā ipsoꝝ statutoꝝ. nā talis clausula nihil opaꝫ q̄min⁹ ꝓdēnatio specifice facta nō remaneat firma ꝑput disputādo tenuit Jaco. de beluiso in q̄dā sua disputatiōe incipiē. i p̄ti noie lege municipali quā refert ⁊ seq̄tur Bal. i. d. l. q̄d §. ꝟ. pena grauioꝛ. i repet. i. vj. col. ꝟ. iuxta hoc q̄ro. j. ff. ꝺ his q̄ no. infa. tz Bal. in auk. interdicimus C. de epi. ⁊ cleri. Bar. in. l. mozis est. §. iste fere. ff. de pe. ⁊ in. l. iudex postea q̄ ff. de re iudi. distinguēs tñ vt ibi p euz cuiꝰ distinctionē reꝓbat bal. in. d. §. pena grauioꝛ. sequit etiā do. Ab. in. c. in literis. de offi. delegati. Pone mō qō iudex iuxta formā statutoꝝ debebat ꝓdēnare in centū applicanda fisco ꝓdēnauit tñmō in q̄nquagīta quō faciat ad obuiandū qō in sindicatu non possit ꝓueniri dic qō Cautela est qō faciat qō sindicꝰ cōis petet cozā ipo iudice restitutionē in integrū aduersus snīam q̄ oia fieri possunt. nā sindicus cōitatis absq; alio speciali mādato ꝑt in cā cōitatis petere restōnem in integrū: vt volūt Cy. bar. bal. ⁊ Pau. de ca. in. l. vnica. C. et p̄ ꝓcurat. resti. in integ. agi pos. ⁊ Jnno. i. c. suscitata. de in integ. resti. ⁊ Bal. i. l. illō. §. j. ff. de mino. ⁊ Pau. ꝺ ca. i. l. iusiurādū. ⁊ ad pecūtas. §. defensoꝛ. ff. de iurciur. ⁊ Alex. i. l. p̄ses. in p̄n. C. de trāsac. ⁊ silr iudex q̄ tulit snīaz ꝑt ꝺ cēāpcedere restitutiōez in integrū. vt ē ter. i. l. in cause. la. ij. §. fi. ⁊ in. l. p̄fecti ꝓtorio. ff. de mino. ⁊ in. c. cū Bertoldꝰ. de re. iudi. ⁊ no. p̄aor. i. c. ex lris. in. iij. col. ꝟsi. ⁊ ex hoc dicto. de in integ. resti. ⁊ Philip. Frā. in. c. dilecti. in. ix. q. de appel. q̄ restitutiōe concessa postea ipe iudex suppleat quātitatem debitā. ita do. Amade. i loco superius alleg. referens ita tenere Bal. in suis ꝓclusionib⁹ in ꝟbo pena. ⁊ dicentez se ita audiuisse a Bar. in voce sed aduerte licet ipse non dicat q̄ Bal. in additione Spe. in ti. de accu. versic. quid si iudex tenet contrarium quod si iudex

condemnauit minoꝛi pena q̄ debuerat qō i publicis penis nō ꝑpetit fisco auxiliū restitutionis in integ. p̄ter. in l. auxiliū. an p̄n. ff. de mino. Tñ cautelam p̄dictā approbat Ang. in. d. §. pena grauioꝛ. dicēs q̄ si iudex ꝓdēnauit aliquē minoꝛi pena q̄ sindicꝰ poterit cozā eodē iudice petere in integrū restitutionē aduersus ipsam snīam ⁊ quod isto casu iudex excusabitur a sindicatu dicens ita alias ꝓsuluisse Barto.

¶Alia cautela.

¶Et circa istā materiā sindicatꝰ acci pe aliā cautelā. Tu habes qōiudex de posito offō dz stare in loco officij p̄ q̄n quaginta dies ad hoc vt valeat rñdere volentib⁹ ꝙqueri de eo q̄ tpe elapso amplius nō tenek alicui rñdere. vt ē casus. i. l. j. C. vt om. tā ciui. q̄ milt. ⁊ i. §. necessitatē. i auk. vt iudi. sine quoquo suffra. Sz istud ē verū qō post illō tps aliqs amplius nō audiet scz i loco vbi exercuit officiū secꝰ i ꝓpria patria: qz ibi pōt ꝓpetuo ꝓueniri. vt no. gl. ⁊ Bar. in l. ij. ff. ad repetū. Bal. i. l. obseruare. §. ꝓficisci. i. iiij. q. ff. de officio. pcō. ⁊ do. Abb. in. c. aduersus. i. iij. col. de imuni. eccle. Quero q̄ cautela poterit vti iudex vt post dictū tps nō possit ꝓueniri etiā in ꝓpria patria. Dic q̄ cautela ē vt faciat fieri ꝑclamata vt oēs q̄ iten dūt petere infra tñ tps ꝑareāt alias amplius nō audient: qz isto casu elapso dicto termino nō poterit cōueniri ēt i sua patria. ita notabiliter do. Cardi. i c. pe. de iudi. dicēs se ita obtinuisse in facto quē ibi sequit do. Ab. in. iiij. col. ꝟ. sūt tñ alij casus. et silr Maria. et Felꝰ. ⁊ alij moderni. ibi ⁊ Paris de puteo. in suo trac. sindicatꝰ sub. c. de offi. sindicatoꝝ. §. officialis finito officio. ⁊ ita cōiter tenet q̄cūq; tenuerit. Per. de Anchar. in. d. c. aduersus. de imuni. eccle. Aduerte tñ q̄ Alex. i. d. l. ij. in apostil. ff. ad. l. iul. repetū. refert Fran. de Galla dicētē dictū bar. in. d. l. ij. esse verū dūmō in loco officij nō fuissent facta ꝑclamata ⁊c. ⁊ sic approbat Cautelā de; qua. §. ⁊ postea subiūgit; ⁊ q̄ per sindicatores post elapsum terminum edicti fuerit ꝓnūtiatū in ꝓrumaciam non ꝓparentiū aliquē decetero nō esse audiendū ⁊ officialis fuerit absolutꝰ et sic vī innuere q̄ nō sufficiat fieri ꝑclama ꝑut. §. nisi etiā sequat snīa absolutoria: sz circa hoc dicas q̄ aut in edicto seu ꝑclamate fuit appositꝰ tñ modo terminꝰ absq; cōminatione q̄ decetero nō audient ⁊ tūc nō obstante elapsu termini posset in ꝓpria patria ꝓueniri nā elapso termio hois adhuc q̄s ꝑt agere vsq; quo ꝑ iudices iponāt silentiū illis q̄ nō ꝓparuerint. vt singulariter dixit Jnno. in. c. cū i tua. q̄. ma. accu. pos. de quo exclamat Ange. i. l. j. C. vt ne. inni. ⁊ idē tz Bal. i. l. diffamati. C. de inge. ⁊ manu. Si ꝟo fuerit appositꝰ nō solū terminꝰ sz etiā fuerit cōminatū q̄ decetero non audient ⁊ isto casu nō reꝙrit alia snīa. vt notabiliter dixit Saly. i. l. si ea. in vlti. col. C. q̄ accus. nō pos. de quo dicto facit festū Ange. de are. in. §. si minꝰ. in. ix. col. ꝟ. q̄ro iudex statuit Tytio terminum. Jnsti. de actio. ¶rv.

¶Cautela ad instruendū excipientez contra personas testium ad hoc ne faciat actum nullum.

Opler genus oppositionū fiendarū ꝺ ꝓsonas testiū reperit i iure vnuz qō est introductū in merū fauoꝛē illiꝰ contra quez testes ꝓducuntur vt est oppositio amicitie: inimicitie: domesticitatis: infamie: ꝙsanguinitatis ⁊ similes et iste tales oppositiōes regulariter non p̄nt opponi publicatis attestatiōib⁹: vt ē casus. in. c. ꝓsenti ū. de testi. nisi in trib⁹ casib⁹ ibi enumeratis quoꝝ vnꝰ est qñ volens opponere iuraret se non malitiose nec alio calūniandi velle opponere: alter qñ doceret se ipsas oppositiōes de nouo reperisse. tertiꝰ qñ aīa publicatas attestatiōes ꝓtestatꝰ fuisset se velle opponere ꝺ ꝓsonas ipsoꝝ testium quia ꝑ talem ꝓtestationem reseruak sibi ius opponēdi. Uñ ex hoc insurrexit cōis ꝓctica olim litigātiū q̄ qñ testes examinādi ꝓducunt ꝓtz-

stant exceptiões tam ꝺ dicta ꝙ ꝺ psonas sibi saluas fore de qua cõi practica fecit mẽtionẽ pãor. & Andr. sicul. in d. c. pñtiũ. & Bal. i. l. si qs testib⁹. in. iij. col. ℣si. dubitat hic. C. de testi. vbi dicit ꝙ cauti aduocati sp a principio ꝓtestant exceptiões sibi saluas fore taz ꝺ dicta ꝙ ꝺ psonas qz ꝙ talẽ prestatio nẽ referuat sibi ius opponẽdi cũ per ipsam excludat tacit⁹ ꝓsensus arg. l. si filiusfamilias. la. j. ff. ad macedo. Aliõ gen⁹ oppositionũ ẽ iuentũ i eoz odiũ ipsoz testiũ vt ẽ qñ opponit testi ꝙ est inde⁹: hereticꝰ ifidelis: bãnit⁹: ercõicatus & de similib⁹ nã iste tales oppositiões pñt fieri ẽt post publicatũ ꝓcessum & post didicita testificata absq; solẽnitate dicti. c. pñtiũ. vt declarat Jo. an. i addi. Spec. i ti. de testi. ℊ. sepe. in pn. & Fely. i. c. si diligẽti. i añpe. col. ℣. primũ cozrelariũ. de fo. cõpe. qz tales exceptiões nõ pñt volũtate ptiũ tolli argu. l. tamẽsi. ff. ad macedo. Fm Jo. an. vbi. ℊ. qõ ẽt hz locũ i oppositiõib⁹ ꝙueniẽtib⁹ a iure naturali vt ẽ oppositio ipubertatis: furoris & demẽtie. qz sitr tales exceptiões nõ pñt ptiũ volũtate tolli: qz iura naturalia imutabilia sunt. vt. ℊ. ls naturalia. ifsit. de iur. natura. gẽ. & ciui. &. v. dist. ad eiꝰ. ls istã dr̃iam iter virũ gen⁹ oppositionũ et aliud reprobet Saly. in. d. l. si qs testibus. i. j. col. ℣. nũc trãseo ad psonã cuz quo vr trãsire Fely. i. d. c. pñtiũ. i. j. col. ℣. v. fallit dices opi. Saly. tenere etiã do. suũ. in. d. c. pñtiũ. ꝙ rões de quib⁹ ibi ꝙ eos qõ aliter nõ examino. Multi mõ parũ aduertentes & q̃ sũt de illis q̃ bus puluis cecidit supra libũ vt verbis vtar Bal. in. l. directas. C. de testi. manu. qñ publicatis attestatiõib⁹ opponũt ꝺ psonas testiũ faciũt suas oppositiões sonãtes in hũc modũ dico ꝙ talis testis ꝺ me examinat⁹ ẽ famul⁹ ptis aduerse vel ẽ inimic⁹ me⁹: vel nõ est testis oi exceptiõe maioz: vel ẽ amicus mei aduersarij. & sic de singulis et nõ aduertũt qõ talis oppositio formata ꝓut supra nõ ꝙcludit: qz ꝓssibile ẽ ꝙ nũc sit famul⁹. nũc sit amic⁹: nũc sit inimicus: nũc nõ sit testis oi exceptiõe maioz & tñ tpe iuramẽti & depositiões nõ erat nec famul⁹. nec amic⁹: nec infamis: imo erat testis oi exceptione maioz q̃ casu ista exceptio formata ꝓut supra tanꝺ nõ ꝙcludẽs in aliq̃ nõ reluat ipm excipiẽtẽ. iurta vulgatã. l. nõ hoc. C. vñ cogna. & c. in pñtia. cũ simil. de ꝓba. qz ꝙditio testis inspicit tpe delati iuramẽti & nõ tpe publicati ꝓcessus. vt hr̃ p. Bar. & Roma. in. l. dãni. ℊ. fabini. de dã. infe. & p Bal. i. l. si qñ. C. de testi. & ibi Saly. i. iij. col. ℣. iij. nunc qro. & p Ang. & Jmol. i. l. antisti⁹. ff. de acq. here. & late p Roma. i ꝑsi. cccc. xliij. incipiẽ. quo ad primũ. Et in terminis qõ oppositio facta contra testem ꝓut supra publicatis attestatiõibus in aliquo tanꝺ non concludens non ꝓsit opponentis ita egregie consulnit Ange. in suo consili. j. incipien. ꝓrecta fuit petitio. in. j. col. quẽ multũ extollẽ do sequit̃ do. Jaſ. in. l. tytie tertozes. i iij. col. ℣. iij. ꝓncipaliter adde de lega. j. & in. l. j. in. iiij. col. ℣. vlt. anteq̃ venia mus. C. ỏ testa. & istõ dictũ Ang. retulit & secut⁹ est dicẽs esse dictũ notabile Andr. Barba. i sua pulcra Rep. c. testimoniũ. de testi. i. xiij. charta. ℣si. facit notabile dictũ Ang. seq̃t Fely. in. c. auditis. i vltia col. de ꝓscrip. & de isto dicto Ang. fecit etiã mẽtionẽ Bertach. i suo Repto. i ỹbo testes deponũt. ver. xiij. icip. testis habilitas. vbi dicit qõ Ang. dat practicã opponẽdi ꝺ testẽ vt articuleꝝ ꝙ tpe iuramẽti erat inhabilis qõ dicit esse notãdũ imo qõ ẽ plꝰ volut idẽ Ange. in ꝑsi. cccvij. incipiẽ. factũ tale est Christophoꝛ⁹. i. j. col. qõ si etiã i oppositiõe diceret ẽ & fuit hõmale fame qõ nihilominꝰ istud ỹbũ fuit nihil ꝓdest qz põt intelligi fuit. s. post testificatum refert. & sequitur do. Jaſ. in locis superius allega. hinc est qõ cõsulut Oldra quod si quis capitulat⁹ ꝙ ille qui fuit electus fuit et est publicus fornicator non obtinebit quia nõ dicit ꝙ tempore electionis fuerit potuit enim esse ante et post et non tunc ita pulcre Oldra. in consil. cclxxxvj. incipien. in electionis negotio. in. j. colũ. versi. quantum ad tertium. & miror de do. Jaſ. ꝙ nõ allegauerit dictũ ꝑsilij in locis supi⁹ alleg. Sis ꝙ caut⁹ tu q̃ vis publicato ꝓcessu oppõere ꝺ testes vt nõ articules qõ nõ sũt oi exceptiõe maiores & sic de singulis. sed dicas ꝙ nõ erãt tpe iuramẽti & ỏpositionis & ista tene mẽti q̃uidebis multos errare istud nõ perpẽdentes.

Tertius.

¶ Cautela ad faciẽdũ qõ statuẽtes ꝙ valeant disponere sup iuramento.

Omnis & vera opi. scrib. ẽ qõ ꝓncipes secula res ꝙ statuta sua nõ possint iuramẽti vires eneruare ẽt si talis ꝓnceps ẽt xp̃ianissim⁹ Rex Francie cuius sup oẽs reges xp̃ianoz potet coronã libertat̃ & gr̃ie: vt elegãter & ℣ dicit Bal. in suo ꝑsi. cccxv. icip. pe titavenia flexisq; gentiꝰ loq̃r i. j. par. & ẽt si eẽt ipe impator cuius tãte sublimitatis sit qõ in hoc mũdo sit veluti vn⁹ de⁹ corporalis & sup oẽs eminet tãꝺ stella matutina in medio nebule meridionalis ꝓut dixit Bal. in. c. j. ℊ. fi. in vlt. col. in ti. de. phi. alic. feu. per Fed. & cuius ẽt sit tãte auctozitat̃ qõ q̃ ꝓceptũ suũ ꝓtenit sibũpi iudiciũ aeq̃ ritz iter habes penas luit & apõ deuz frõtẽ nõ hz. vt cãtat ter. xj. q. iij. ipatores. & cuius sit̃ oia possit q̃ sũt scõz ℣. & ꝑter legẽ vt dixit Bal. in ꝑsi. xv. ici. in qõne. ꝓposita. ℣si. ij. dico qõ iperator in. ij. par. & tot⁹ orbis monarchiã obtineat. vt dicit ter. xij. q. j. futurã adeo ꝙ q̃ diceret Jniũ hereticꝰ cẽserek. vt pl̃ cre dixit Bar. i. l. hostes. in. ij. col. ff. de cap. & post. reuer. Attñ nõ hz prãtẽ disponẽdi sup iuramẽto qz ad solã eccle siam & Romanũ põtificẽ dignoscitur ptinere. vt. c. venerabilẽ. ỏ elec. & c. nouit. de iud. & xcvj. dist. si iperator. de q̃ cõi opi. hr̃ p Bar. in. l. oẽs ppli. de iusti. & iur. in. iij. q. princi. & de q̃ hr̃ p do. Ant. in. c. cũ ꝓtingat ℣si. tertiꝰ casus. ỏ iureiur. & ibi late p Jmo. in. iij. mẽbro tẽt p. d. Abb. in. vij. col. ℣si. nũc ad p̃dicta applico. & p Saly. & Paul. de ca. in aut. sacra pub. C. si aduer. vẽd. & plene p Alex. in ꝑsi. lix. inci. viso instro. & tiqõnis ꝙ totũ in. j. vol. & in ꝑsi. xxxix. incip. viso statuto et themate. in. iiij. volu. cũ aliis concor. traditis per ipsum Alex. & do. Jaſo. in. l. qui iurato. q̃ est lex si. ff. q̃ satis. cog. & cũ multis aliis ỏ q̃bus p Frã. de cur. in ꝑsi. xliij. incipi. sup cõtingẽtia facti. in. vj. col. ℣si. & cõ sequẽter cõcludim⁹ ꝙ Rex Frãcozum xp̃ianissim⁹. & in vlt. col. ver. statutum nulla icerta cã. Et q̃b⁹ iferẽ q̃ stãte statuto qõ cõtract⁹ celebratus cũ minore cũ filiofamilias. cuz muliere. absq; tali solẽnitate puta absq; ꝑsentia duorũ ỏsanguineoz nõ valeat nec teneat etiã si iuramẽtũ sup ipso & tractu fuerit interpositũ tñ si minor: si filiusfamilias: si mulier faciẽt & tractuz sine illa solẽnitate iurãdo ibz Jctũ hr̃e & tenere firmũ & nihilo nõ cõtrauenire contractus nõ obstãte statuto tenebit et valebit qz de iure canonũ oẽ iuramẽtũ qõ põt seruari sine interitu salutis eterne seruãdũ est. vt habeẽ in. c. cum cõtingat. de iureiur. & in. c. licet mulieres. eo. ti. li. vj. & in. c. cuius de pac. eo. lib. vj. & quotiescũq; tractaẽ de peccato statur dispositiõi canonũ etiã in foro ciuili. vt no no. in. c. si. de ꝓscript. & in regula possessor. de reg. iur. in. vj. & in. c. j. & ij. de oper. no. nũti. & ꝑ Bar. & alios. in. l. ꝓilegia. de sacrosan. eccle. Si aũt statuẽtes volũt oino volũtatẽ suã adimplere valẽdi iuramẽtũ tollere & sup ipso disponere & si non ꝙ directũ saltẽ ꝙ indirectũ. Cautela est qõ qñ in statuto direrũt statuim⁹ & ordinam⁹ qõ aliqs mioz aliqua mulier: aliqs filiusfamilias nõ possit contra herevel aliter se obligare absq; decreto iudicis & consensu duozum propinquorum vel prouraliter ipsis statuẽtib⁹ videẽ nõ dicãt postea & si aliter factum fuerit cõtractus & obligatio nõ teneat nec valeat etiã si iuramentum interueniat qz talia verba nil releuãt quominus iurando super contractu talis contractus non teneat non obstante dispositione statuti vt superius dictum est. sed dicant et si aliter

factū fuerit ois obligatio cēseat ⁊ habeat ꝑ ficta ⁊ simulata ⁊ ꝑ vīz ⁊ dolū extorta qz hoc mō ꝛz postea sup ℑctu fuerit iuratū tñ tale iuramētuz nihil opabit si solēnitas de q̄ in statuto nō interuenier ita notanter dixit Bart. in d.l. oēs ppli. in.ij.⁊.iij.q.prin. in fine. vbi dicit se ita vidisse iudicatum. Et hāc opi. sitr tenuit Bald. in auth. sacra pubert. C. si aduer. vēdi. vbi dixit qd ista cautela est valde bona ⁊ ibi Sal. i pe. col. tenuit Pau. de ca. in. l. fi. ff. qui satisd. cog. do. Abb. do. Card. in. d. c. cū cōtingat. in. ix. col. ℣si. ij. mēbro ꝓncipali. ⁊ do. Abb. in sua disꝑu. inci. stante statuto ꝯdito in Italia. in. ix. colū. ver. tertiū mēbrū ⁊ ꝛz hāc opi. Bar. in d. l. oēs ppli. reꝓbet ibi Bald. in. v. col. ver. itē q̄ro. an valeat statutū dicē do qd est truffa. ⁊ ꝛz sitr Ang. in. l. j. ff. de ꝛsti. ꝑn. dicat qd ista opi. Bart. sunt ābages ⁊ ℑ ipz ēt teneat Pau. de cast. l. l. si qs ꝑ eo i fi. ff. ō fideiuss. ⁊ i. d. auth. sacra pubert. ⁊ in. l. q̄ sub ꝯditiōe. ff. de ꝯdi. insti. tñ opin. Bar. qd iuramētū p statutum possit p̄ directum ꝓhiberi fingēdo ipz simulatū ⁊ ꝑ vim ⁊ dolū extortū ꝛz Bal. in sua repe. l. ij. ff. de iureiur. in. xliij. col. ver. sup. v. q. ⁊ in ix. col. ver. q̄rtū remediuz est. vbi assignat rōnē qd sicut sn̄ia hois sup simulatiōe lata facit fidē qd nō sit ℑctū ꝑiuriū. vt. C. plus vale. qd agi. l. ēptiōe. sic sn̄ia legis q̄ facit fidē iter subditos ēt in foro eccl̄iastico. alleg. not. in. l. ex ea ff. de postu. ⁊ no. in. c. fi. de excep. li. vj. ꝛz idē Bald. in. d. l. nō dubiū. in q̄ne. col. ver. sed de iure canonico. C. de legi. ⁊ in. l. nec p̄onis. C. de ope. lib. ⁊ in d. c. cū cōtingat. in. iij. col. ver. ꝛz nūqd statutū municipale. d. Jas. in. d. auth. sacra pubert. in pe. ⁊ ℣li. col. vbi ℣trocz loco dixit ita cōiter tenere doc. ⁊ ita ēt ꝓsulēdo ꝛz Ro. in ꝓsil. xij. incipi. viso facto ꝓpositio ceteriscz ꝓsiljs. ⁊. d. Abba. in ꝓsi. lxxij. inci. q̄nqz dubia. ⁊ Pet. de anch. in cōsi. cccxxxviij. inci. visa copia eiusdē instr̄i. circa finē Frā. ō cur. ꝛz nō ita clare. in ꝓsi. xliij. incip. super cōtingētia facti. in pe. colū. ver. adde Bal. vbi alleg. Ro. in supradicto cōsi. xij. seq̄tur Philip. Corne⁹ in suo ꝓsil. cxxxv. incip. visis articulis ⁊ attestatiōib⁹. in. j. vol. vbi alleg. hāc ēt tenere Fulg. in. d. auth. sacra pubert. dicētē hāc eē cōez opinionē. hāc exꝑsse sentit Bal. in. c. j. §. itē sacra. ver. qd ḡ nū quid pñt statuta, terraz. in ti. de pac. iura. fir. in vsi. feu. vbi vult q̄ ꝑ statutū possit tolli illa fictio q̄ est q̄ ꝑ iuramētū minoz efficiat maioz est verū qd multi de p̄noiatis volūt q̄ opi. Bart. de qua. s. tāto magis ꝓcedat quāto q̄ statuētes mouerent ali qua iusta de cā. puta qd in illo loco hoies eēnt ꝓni ad decipiēdū minores, ꝓpteres bonū esset qd statuētes in ꝓncipio statuti ita exordirent q̄m quotidie minores filijsfamilias. ⁊ mulieres inducūt dolo ad ℑhendū ⁊ in ipsis ℑctibus quotidie decipiunt idcirco volētes malicijs ⁊ fraudib⁹ hoim obuiare statuimus ⁊ ordinam⁹ ⁊c. ⁊ rō isti⁹ pulcre cōclusionis Bar. est q̄ certū est q̄ statuta p̄nt inducere fictionē. iuxta no. per gl. ⁊ doc. in. l. siue possidetis. C. de proba. ⁊ in. c. is qui fidē. de spō. ⁊ clare per Bar. in sua diuina repe. l. si is q̄ ꝑ em proze. in. j. q. post mediū. ff. de vsucap. ℑ quā fictionē. nō admittit ꝓbatio in ꝓtrariū. vt no. gl. in. d. l. siue possidet ⁊ Bar. in. l. si duo. ff. de acqui. hered. ⁊ in. l. fi. ff. qō mer⁹ cau. Mō tñ opat fictio in casu fibto q̄tū veritas in casu vero. vt no. Bar. in. l. j. §. hoc aūt senatus. ff. ad sylle. ⁊ in. l. filio quē. ff. de libe. ⁊ posthu. sed etiā de iure canonuz qñ in ℣itate iuramētū est iterposituz sup ꝓtractu celebrato per vim vel dolū tale iuramētū nō obligat ergo idē dicendū est in casu nostro cū fictio habeatur loco veritatis ⁊ q̄ sit verū qd iuramentū interpositū in cōtractu celebrato ꝑ vim vel dolū nō liget casus est in sepe allegato. c. cū cōtingat. ⁊ in d. c. ꝛz mulieres. ⁊. d. c. §uis. qd etiam ꝛz locū qñ iuramētū est iterpositū super contractu simulato qz sitr de iure pōtificio tale iuramētū nō ligat. vt ē gl. quā Bal. ⁊ alij sequunt in. l. ēptione. C. plus vale qd agit quā singulare dicit Panor. i. c. ad nostrā, ver. no.

qd iustr̄m nō iudicat. de emp. ⁊ vend. quā ēt sequit Pau. de cast. in. d. l. si qs ꝓ eo. in. iij. col. ver. adde q̄ntū casuz ff. de fideiuss. vbi dixit qd cū tale iuramētum nō habeat cōsensum ꝺ carere ꝛia Bal. i. d. l. nec patronis. C. de ope. liber. vbi dicit qd in casib⁹ in qb⁹ lex ꝑsumit simulationē iuramētuz nihil opat nec est necesse ꝑ ei⁹ relaxatione adire eū ꝑz sequit Jmo. cū cōcor. de quibus ibi per Alex. cū distinctiōe tñ de q̄ ibi ꝑ eos. in. l. sei⁹ ⁊ augeri⁹. ff. ad. l. falci. Sz ⁊tra istā cautelā Bar. do. Abb. in. d. c. cū cōtingat in. ix. col. ver. ⁊ idez opinor. ⁊ in. d. sua disꝑu. inci. stante statuto cōdito in Italia dat vnum remediū. scz qd ipse minor filiusfamilias mulier. ⁊ sires ꝑsone ꝓhibite ⁊trahere interrogent cū iuramēto an sit veꝝ qd ⁊tract⁹ init⁹ cū eis fuerit in veritate simulat⁹ vel per vim siue dolū celebratus qz si metu iuramēti dicēt ℣itatē. s. dictū ⁊tractū nō fuisse simulatuz nec ꝑ vim ⁊ dolū celebratū. tūc nō obstāte dispositiōe statuti cogent ꝑsone de qb⁹. §. stare ℑctui. ⁊ rō ꝝ eū est qz dato qd ꝑ statutū ducerēt ꝑsumptio iuris. ⁊ de iure qd obligatio ℑcta absqz dicta solēnitate eēt fictitia ⁊c. ꝛz ℑ ꝑsumptionē iuris ⁊ de iure nō admittat regulr ꝓbatio in ⁊trariū. vt. l. antique. C. ad velle. ⁊. l. vnica. in ꝑn. C. de rei vxo. acti. ⁊. c. is q̄ fidē. de sponsa. tñ ⁊tra eaz bñ admittit ꝓbatio ꝑ ꝓfessionē partis vt no. glo. Cy. Bart. Bal. et alij in auth. sed iā necesse. C. de donat. ante nup. ⁊ gl. in. l. in ⁊tractib⁹. inver. nullo mō. C. de nō nu. pe. Jnno. in. c. qz plerīqz. de imu. eccle. ⁊ Bar. in. l. absentem cū ꝓcor. ff. de pen. Aduerte tñ qd ꝛz nemo pūgat istud dictū do. Abb. tñ puto sane fore itelligēdū qz aut statutū iducit ꝑsumptionē iuris et de iure ⁊ tūc dictū suū ꝓceditvno cōcurrente. vꝝ qd dicte ꝑsone de qb⁹ in statuto vellent iurare alias si nolent nō possent ad hoc cogi qz quotiescūqz qs ꝛz ꝓesumptionē iuris ⁊ de iure ꝓ se non pōt cogi ad cōfitēdū cum iureiurādo nūquid res aliter se ℏabeat ꝑt fuit singulare dictū Bal. i repe. l. q̄. i. xviij. colū. ff. de iureiur. quē refert ⁊ seq̄tur solēnis doc. Franci. de crema in suis singu. singulari. cliij. incip. ⁊tra ꝑsumptionē iuris ⁊ de iure vbi dicit tale dictū eē ll̄ris aureis scribēdum. Que cōclusio ēt rōne ꝑt ꝓbari: qz quotiescūqz qs ꝓbat intrētionē suā ꝑ ꝑsumptiōes iuris ꝺ eā ꝓbare ꝑ ꝓbatiōes liq̄das vt est glo. q̄ reputat singularis. ⁊ ibi Bal. in. l. si tutor. C. de peri. tu. ⁊ glo. ⁊ ibi Ange. in. l. ij. C. de peri. here. not. Ang. Ro. ⁊ Alex. in. l. j. ꝑ tex. ibi. C. de testa. imili. ⁊ Jmo. in. l. quesitū. cū aliis suis cōcor. ff. de re iud. imo dicit. d. Jason. in. d. l. j. C. de testa. intli. qd ꝑsumptio iuris ꝺ ipsa ℣itas. allegat ad hoc bonū tex. iūcta gl. in. l. fi. §. fi. ff. de ꝓba. dicēs illū tex. dixisse a quodam magno aduocato papi. Mō ego habeo quod quotiens cunqz qs plene ꝓbauit intrētionē suā nō cogit aliqd iuramētū ℣itatis subire. vt est casus in c. ij. vbi reꝓbat ois cōsuetudo q̄ eēt in ℑctū. ex de ꝓba. Aut statutū iducit fictionē qz fingat ipsuz ⁊tractum celebratū cū ꝑsonis. de qb⁹. §. esse simulatū ⁊c. ⁊ tūc ⁊tra talē fictionē nō admittitur aliq̄ ꝓbatio ēt ꝑ cōfessionē partz vt no. Bal. in. l. cōclusiōib⁹ Spe. in ti. tu. de cōfes. ver. cōtra fictionē. ⁊ Bal. in. l. nō ignorat. in. ij. col. C. q accu. nō posse. ⁊ do. Ant. in. c. is qui fidē. in. ij. colū. de spō. ¶ Scōa cautela est si statuētes volūt obuiare qd cōtract⁹ celebratus cū ꝑsonis de qbus. s. nō firmet iramēto si solēnitas de qua in suo statuto nō interueniat qd ꝑ statutū interdicat bonis minoz saluo ⁊ excepto si ℑherēt cū auctoritate curatoz vel alter ꝑt statuētib⁹ plz nā certū ē qd lex pōt interdicere bonis. vt. l. iperator. ff. ad treb. ⁊. l. is cui bonis. de ℣b. obl. et l. j. ⁊ ꝑ totū. ff. de cura. furio. ⁊ isto casu si in ℑctu nō interuenier solēnitas. de q̄ in statuto ⁊tract⁹ nō firmabit iramēto. Jstā cautelā tradit Bal. in reper. l. ij. ff. de iureiur. in. lix. col. ver. sed nunquid est dare aliqd remediū. qz iramentū iterpositū ad interdicto sup contractu nō validat ipsum contractum. ꝓut ibi no. Bal. post Jac. de are. in

Universidad de Navarra Biblioteca

l.qui hꝫ.ff.de cura.furio.⁊ frā.de crema in fine.cxvij.inci.tu scis qꝺ pdigo ⁊ Bar.cum concordan.de quib⁹ ibi per Alex.⁊ do.Jason.in.ꝺ.l.is cui bonis.de verbo.obli.

Cxvij.

¶ Cautela ad obuiandū qꝺ paruitas pietꝫ ⁊ pactum de retrouendendo non faciant censeri contractuꝫ venditionis vsurarium ⁊ simulatum.

NAgna est qꝺ inter doc.nūquid si aliqꝫ emat aliquā rē ⁊ occurrat paruitas ꝑtꝫ ⁊ pactū de retrouēdēdo talis cōtractus cēseat simulat⁹ ⁊ vsurari⁹ hoc est qꝺ cōtract⁹ sit pigneratitⁱ⁹: ſꝫ qꝺ partes fecerint vt sonet in vim vēdicationis ad hoc qꝺ ēptor faciat fruct⁹ suos qꝺ nō faceret i re pignorata: qz tūc teneꝫ fruct⁹ pceptos ⁊ pcipiēdos in sorte cōputare. vt.l.j.⁊.ij.C.de pig.act.et c.cū ptra.de pig.⁊.c.j.⁊.ij.de vſu. ⁊ paſſus iſte est adeo dubi⁹ qꝺ Bar.Cepo. in suo trac.de simula.ptrac.in.vj.pnc. casu vbi āple examinat istū passuꝫ dixit qꝺ adhuc sub iudice lis ē: qz ēplurimi doc.supreme autoritatis tenuerūt qꝺ sic.qꝺ sufficiāt ille due q̄litates ſcꝫ paruitas ꝑtꝫ ⁊ pactū de retrouēdēdo dicētes de hoceē casum in.c.ad nſtrā.de empt.⁊ vē.⁊.c.illo vos de pig. Alij dixerūt illas duas q̄litates non sufficere: sed qꝺ vna alia requirit.ſ. qꝺ emēs sit hō cōsuet⁹ tales cōtract⁹ vsurarios facere q̄ aūt teneāt pīmā opi.⁊ q̄ scōam cōnumerat ēplures Cepol. in loco supius alleg.quos hic nō intēdo referre: qz ibi pōt videri ⁊ hꝫ ipe teneat scōaz opi.qꝺ op⁹ sit qꝺ dicta tria cōcurrāt ſi ptract⁹ dz cēseri vsurarius tñ opi.pīma qꝺ illa duo sufficiāt ē magis cōis ⁊ qꝺ vltra autoritates p eum adducias dixit cōem Alex.in suo consil.xlvj.incipit.circa presentis consiliꝫ materiam.in.ij.volu.⁊ fm eā etiā cōſuluit famosus doc. Chriſtofo.de castel.in quodam suo consi.incip.cū ꝫb exordio tituli posterioꝝ formetur euētus qꝺ cōsiliū est positū post tractatū de maleficijs .ꝺ.Bonifa.ꝺ vitalinis.⁊ hāc pārtē ēt tenet do.Abba.in.ꝺ.c.ad nſam.de em.⁊ vē.dicēs hāc opi.eē vera i suo ꝓſi.lxxvij.icip.tria succicte vi dēda sunt.dicēs se ita alꝫ ꝓſuluiſſe:et legēdo ita tenuiſſe.⁊ qꝺ ita cōit teneāt.⁊ qꝺ opi.Ja.de are.q̄ tenuit Jnū i.l.em ptione.C.pl⁹ vale.qꝺ agi. ē falſa ⁊ qꝺ nō ꝺñ itellexerit.ꝺ.c.ad nſam.⁊ hāc ēt tz Fulg.i.ꝺ.l.ēptione.dicēs hāc eē cōem opi.Et ista i effectu i iudicando ⁊ ꝓſulēdo ē āplectēda tāꝫ cōis ⁊ vio⁹ tribrōnib⁹. Prima qz ꝓ ista opi.ē glo.que hoc clare tz in.c.cōquestus.de vſur. q̄ casu succedit famosum dictū Ja. bu.i l.j.C.q̄ ꝓ sua iurisdi.vbi dixit qꝺ ſtiēſ cūq; aliqs doc.tz cū opi.gl.illa opi. eē ſeē cōis.nā ipſa tāte auctoritatis ē qꝺ ab ea non receditur in iudicando in curia romana.vt signanter dixit Panor.in.c.edoceri.in.ij.colū.de rescrip. ⁊ Paul.de cast.in consil. mihi.clxx.incipien.cuz tempore contractus.in.ij. colum.nam glo.sunt naues per quas nauigamus per hoc vastum pelagus iuris ciuilis ducentes nos in portum clare veritatis.vt elegāter dixit Saly.post Richar.Saly.in.l.j.C.de pac. ⁊ somniare dicunt volētes infringere opi.gl.vt pulcre dixit Bal.in.c.contingit.in.vj.col.ff.de do.⁊ cōtu.⁊ quā ta sit auctoritas gl.in iudicādo ⁊ ꝓſulēdo.vide q̄ accumulat do.Jaſ.in.l.vt vim.in pe.col.ver.nota etiā multum ff.de iuſti.⁊ iur.pulcre ⁊ late.Frāci.de curte.in cōſi.xlij.incip.qz inquit Bal. in.vj.col.⁊ in cōſi.lxiij.incip.antiquiſſima ⁊ nobiliſſima familia.in.v.colū. Scōa ratio est qñ sunt due opi. ptrarie illa est sequēda que tēdat in fauorē anime.vt.c.iuuenis.de spōsalibus ⁊ clemē.cxiuj.ſ.itē qz.⁊ ibi Car.de verbo.sig.⁊ no.glo.in.c.j.de scru.in ordi. faci. Sed ista est tutioꝝ ꝓ aiabus ergo amplectēda. Tertia ratio est qz inter alias auctoritates q̄s allegat Cepol.in loco supernus alleg.dicit istam partem qꝺ sufficiāt illa duo.ſ.paruitas ꝑtꝫ ⁊ pactū de retrouēdēdo tenuit reuerēdiſſim⁹ in xp̄o pr̄ do.Jo.de castelliōe eps vincēti.in.ꝺ.c.ad nostram.

subiūgēs qꝺ visa opi.dicti do.Jo.q̄ ſiſr ita ꝓſuluit totū collegiū Meditola.⁊ to tū collegiū Papien. Modo habeo qꝺ qñ sunt duo opi.Jste semp ꝓſumēduz est ꝓ illa ꝓ qua consuluerit vnū collegiū doct.q̄s pro illa ꝓ q̄ cōſuluerint docto.ꝓticulares ꝓut istꝺ fuit solēne dictū do.Abb.in.c.prudēciā.in pnc.in.j. col.de offi.dele.de quo ieminit frā. de curte.in cōſi.lvj.incip.sup eo qꝺ ab ordine nſo requisitū fuit ꝓ illustrē do. Rodolphū de gonzaga in.ij.col.Pone mō q̄ occurrit tibi occasio emendi aliquā rē puta vnū fundū ꝓ vili ꝑtio: sed vēditor nō vult vēdere nisi te obliges qꝺ quotiescūq; infra certos āños exbursabit tibi illā quātitatē pecunie quā a te recipiet qꝺ debeas ei retrouēdere dictū fundū: tu aūt q̄ cōsideras q̄ faceres bonā emptionē tā respectu ꝓ prietatis q̄s respectu fructuū pcipiendoꝝ libēter inires Jctum sed dubitas q̄ cōcurrente paruitate pretij ⁊ pacto de retrouendendo. adde ēt qz es assuetus talia facere qꝺ aliqñ Jctus postea posset redargui de simulatione vt vsura. Quero a te q̄ cautela poteris vti q̄ nō obstāte dicta paruitate pretij ⁊ pacto de retrouēdendo ⁊ assuefactiōe talia cōmittendi Jctus nō possit scindi tanq̄s vsurarius ⁊ simulat⁹. Dic q̄ cautela est q̄ subiungas vnū rusticuꝫ qui emat noie tuo dictum fundum ꝓ illo ꝑtio ⁊ cū illo pacto tz nō oīdat te ō tali ēptiōe aliqꝺ scire q̄ casu secuta post ea tua ratihabitiōe ⁊ mꝰto fortⁱ⁹ possessiōis apprehēsione certū est qꝺ fundus efficit tu⁹. iuxta ea q̄ hñtur ꝓ oēs. in.l.multū interest.C.si qs alteri.⁊ isto casu dico qꝺ cum iste Jctus fuerit celebrat⁹ ab illo rustico tz noie tuo a quo tñ nō habebat mādatū qꝺ nō obstante quitate pretij ⁊ pacto de retrouēdēdo talis cōtract⁹ censebit purus: vēr⁹: et sincer⁹. rō est qz rusticus ꝓsumit ignorare iura ⁊ talis ignorātia iuris tolerat⁹ in eo. iuxta ea q̄ habent in.l.iuris ignorātia.⁊ i.l.quicūq;.C.q̄ admit.⁊ in l.ſi.C.de testa.hinc est q̄ ſi rustic⁹ citat⁹ ꝑsonaliter ⁊ nō cōpareat iudice sedēte ꝓ tribunali.iuxta.l.diu⁹.ff.de in integrū resti.nō ꝺz verus cōtumax ideo si cōdēnatur pōt appellare. vt no. Bar. in.l.ſi.in vltī. col.ff.de in integ.resti.et Bal.in.l.j.C.ſi.ff.de edē.doc.cū ꝓcordā. traditis ibi ꝑ Alex.in.l.ij.ff.ſi qs i ius vo.nō ierit.hinc est etiā q̄ ſi rustic⁹ deposuit testimoniū ⁊ sit sibi Jtⁱ⁹ nō pōt de falſo puniri nisi appareat qꝺ dolose deposuerit ad qꝺ iudex ꝺz multū aduertere. vt notabiliꝫ voluit Ang.i auc. de testi.C.⁊ lz in.ij.col.lz Jtⁱ⁹ in hoc voluerit Jo.an.in.c.cū Jo.eremita.de fi. instru.dicēs ita fuisse deciſuz in cā cui iusdā abbatisse quē refert ⁊ sequit Bal. in.l.scripture q̄ſi circa finē.ver.querūt doc.C.de fi.instru.⁊ inter alios effect⁹ quos hꝫ rusticitas est qꝺ ſi rustic⁹ facit Jctum cessat in eo ꝓsumpta fraus vsurarū. ista est glo.singularis ⁊ unica in iure.in.l.cū allegas.C.de vſur.quā ibi sequit Bal.in.ij.col.ver.sed hic dubitaſ. ⁊ quā refert ⁊ ꝓ notabili sequit Cepol.in.ꝺ.trac.de simul.ptrac.in. vj. casu ꝓin.in.vj.col.dicens qꝺ istud est multū notandū in practica vt deducas ⁊ ꝓbes emptoꝛē esse rusticū ⁊ simplicē ꝑsonaz ad hoc vt tollaſ in eo suspitio fraudis ⁊ per illā gl.ibi in.ꝺ.l.cū allegas.infert expresse Fulgo.qꝺ ſi rustic⁹ emat fundū cum pacto de retrouendē do cōtractus nō censebitur vsurarius quē sequit ꝺo.Jaſ.in.l.iuris ignorātia in.j.col.C.q̄ admit.⁊ in.l.ſi qs id qꝺ.in viij.col.ver.v.no.qꝺ simplicitas.ff.de iuriſ.om.in.⁊ Bertachi.in suo repert. in verbo rusticitas.ℜ.v.incip.rustic⁹ emens stante ergo hoc ſi vēditoꝛ volet infringere Jctum vēditiōis tanq̄s vsurarium. Tu respōdebis qꝺ cū tu non fueris ille q̄ emeris dictū fundū ſꝫ fuerit ille rusticus lz postea ratū habueris qꝺ non est dicendū vt ꝓ puritatez pretij ⁊ pactū de retrouendēdo Jct⁹ debeat censeri simulat⁹ ⁊ vsurari⁹ ꝑ ea q̄ supius dicta sunt. Aduerte tñ q̄ id qꝺ dixi q̄ ignorātia iuris ꝓsumit in rustico nō hꝫ locū nec procedit in rustico sagaci ⁊ squadrato: vt est gl. in.l.athlete .ℜ.de rusticis.ff.de exceſſatio.tuto.quā sequitur do.Jaſo.in.ꝺ.l.ſi quis.id qꝺ. in viij.col.ff.de iuriſ.om.iudi.

Crviij.

¶ Cautela ad differendum formationem processus in causa criminali.

Videx male ficioꝝ intẽditvel ad instantiã ptis vel ex officio procedere ℨ aliquẽ vigore alicuius delicti mõ iste ℨ quẽ dz ꝓcedi libẽter differret ꝓcessuz ꝑ aliqꝫ spatiũ tpis qz forsitã ille iudex maleficioꝝ est hõ nimis seuer⁹ ꝛ sum⁹ in casib⁹ arbitrarijs vł qz cã erat criminalis i q̃ nõ poterat ꝓcuratorẽ ꝓparere ꝛ sic volebat se ꝓsonaliꝫ pñtare. iuxta no. in.l.pe. ℣. ad crimẽ. ff. de pub. iudi. ꝛ. c. tue. cũ si. ℣ ꝓcura. ꝓpterea volebat expectare succesſorẽ qz forsitã erat suus amicus vł ad aliquẽ aliũ finem. vnũ est qõ liberter ꝑ aliquos mẽses differret formationẽ ꝓcessus qũo facit iste ad differẽduz hũc ꝓcessũ qz si citabiť ꝛ i termio nõ ꝯparebit forsitã vigore statuti habebiť ꝓ cõfesso. Dic qõ cautela est q̃ iste talis anteq̃ citeť vadat ad aliq̃s ptes lõginquas adeo qõ verosiḿ de facili citatio nõ possit venire ad aures suas ꝛ tũc tpe quo citabiť ꝓpareat aliq̃s cozã iudice dicẽs citatũ fore absentẽ adeo in lõginq̃s ptibus qõ notitia citatiõis nõ põt ad eũ puenire ꝓpterea ℨ ipsum non velit ꝓcedere qz tũc si ille excusator offeret se incontinẽti ꝓbaturũ citatũ esse in dictis partib⁹ lõginquis⁹ iudex nõ velit admittere talẽ ꝓbationẽ ꝓcessus erit null⁹. si ℣o ille excusator nõ offeret se incõtinenti ꝓbaturũ. vt. ℣. ꝓcessus valebit. sed saluũ erit ius ipsi reo petẽdi restitutionẽ in integrũ exclusã iuste absentie. ita nobiliter voluit bar to. in extrauagã. ad reꝓmẽdũ. in ℣bo neglexerit. alle. no. in. l. ab eo. C. qũo et quã. iu. ꝛ in. l. fi. ff. de in inte. restituti. qõ dictũ multũ exclamãdo sequiť Maria. dicẽs esse mẽti tenẽdũ ꝛ non esse ꝓdoct. tactũ ꝛ q̃tidie venire in practica in sua pulcra repe. c. veniẽs de accu. in lix. col. ver. itẽ q̃ro qd si infra terminũ citatiõis subiungẽs istud ꝓcedere ꝛ sibi locũ vẽdicare lz ex forma statuti cõtumar habeať ꝓ cõfesso ꝛ conuicto. Et ex ꝓdictis ſm eũ põt sumi optima cautela vt statuz qõ q̃s cõmiserit delictum in quo nõ possit interuenire ꝓcurator vt mittas cũ ad partes remotas dicẽs tñ qõ nõ ꝓsuluit alicui vt vtať fraude. Aduerte tñ lz in specie nõ reperiã tactũ qõ puto cautelã Maria. sano mõ esse ītelligẽdã vz qõ si delictũ ꝓmissuz ab isto q̃ vult se absentare erat delictũ occultũ puta vnũ veneficium vel vnũ homicidiũ de nocte ꝓpetratũ ꝛ forsitã ꝑ aliquos menses añ ꝛ de quo nõ erat diffamatus nũc aũt ꝓsentiẽs qõ iudex vult ℨ eũ procedere se absentat isto casu cautela Maria. põt habere locũ qz possibile. est qõ iste se absentauerit ad ptes remotas in fraudũ possibile est ẽt q̃ ad eas iuerit aliqua iusta de cã. vñ nõ est absurdũ qõ ei debeat cõcedi restitutio ex clausula gñali ꝓ iustã absentiã. Si vero illud maleficiũ fuit ab isto publice cõmissuz puta qz de die in publico interfecit hominẽ. isto casu nõ teneo cautelã. de q̃. ℣. esse verã ꝛ hoc ꝑ illã regulã q̃ est q̃ quotiescunq̃ aliq̃d de natura sui hz ꝓdesse si illd tale fuit affectatũ vel ꝓcuratũ tũc non ꝓdest vt. l. spadonẽ. ℣. fi. ff. de excus. tuto. et. ℣. itẽ tria onera isti. eo. l. ꝛ q̃ data opa. ff. ex qui. cau. ma. ꝛ. l. ij. ℣. simili mõ. ꝛ ibi Bar. ff. si q̃s cautio. hinc est qõ dicunt Bal. Ang. Flo. ꝛ alij. in. l. si ℔⁹ pluriũ. ℣. si q̃s añ. de lega. j. q̃ si delinquẽs ꝓcurauit se accusari cozã iudice minoris curie cozã quo minor pena iponiť talis ꝓuentio nihil opatur nec eũ liberat ab alio foro vbi maior pena imponiť ꝛ ita limitať regula. l. si q̃s postea ℣. ff. de iudi. ꝛ. c. proposuisti. de foro cõpe. sit⁹ ſm Ange. ꝛ alios ibi si delinq̃ns ꝓcurauit se accusari ne iudex posset ex inq̃sitione procedere istud nõ ꝓdest nec tollit inq̃sitionẽ ꝛ similiter licz habeamus qõ ꝓ negligentiã capitulũ actus deuoluatur ad eꝑm. vt. c. irrefragabili. ℣. excessus. de off. ordi. tñ si eps hoc procurauit nõ deuoluiť ad eũ scz Jnno. in. d. ℣. excessus. ꝛ qõ in casu nostro ignoratia que alꝫ prodesset nõ ꝓsit q̃n est affectata vel ꝓcuratata cum

dicať pars scientie. est glo. in clemẽ. j. in ℣bo sciẽter de ℘sang. ꝛ affi. ꝛ gl. in. c. in verbo affectata. de tẽpo. ord. in. vj. ꝛ gl. in. c. fi. ℣. vt; aũt de offi. deleg. in. vj. ꝓ quã dicit ibi. Semi. qõ dispositio puniẽs actuz sciẽter factũ includit ignorãtiã affectatã vel ꝓcuratã qõ multuz facit ad casuz nr̃z cũ ista materia penalis ꝛ sic odiosa ꝛ ꝓñs multũ restrigẽda vt i regula in penis ℣ reg. in. i. vj. ꝛ l. cum q̃dam. de lib. ꝛ post. ꝛ quasi i terminis nr̃is vr̃ decisto Jnno. in. c. ad petitionẽ ad fi. de acc. vbi vult qõ q̃ malitiose ꝓcurat ne ad eũ puentat citatio nõ est ꝓplius citãdus ẽt ad diffinitiuã ita in ꝓposito nr̃o nã cuz iste q̃ deliq̃t in publico deberet cogitare qõ iudices illi⁹ territoꝝ ij, pcedẽt. ℨ eũ qz ĩterest reipublice ne delicta remaneãt impunita. vt. l. ita vulnerat⁹. ff. ad. l. aq̃. ꝛ c. vt fame. de sen. ex tunc absentãdo se ad longinq̃s ptes nõ põt aliter dici ni si fecerit in fraudẽ merito si citatio nõ perueniet ad aures suas talis ignoratia nõ habebit sibi opitulari tanq̃ cã procurauerit cogita.

Crix.

¶ Cautela ꝓ matre vt consequatur legitimã in bonis filij lz sit exclusa ꝑ pupillarẽ expressam.

Entẽtia scri. cõmunis est q̃ ꝑ pupillarẽ expressam mr̃ excludať ab omnibus bonis filij sui pupilli etiã quo ad legitimã. vt no. ꝑ bar to. ꝛ doc. in. l. ij. de vulga. ꝛ pu. ꝛ ꝑ bar. ꝛ alios in. l. ꝑcib⁹. de ipub. ꝛ aliꝫ substi. per Jnn. i cõmẽto. c. raynuti⁹. de testa. in materia pupillar. substi. q̃ opi. hodie est canonizata in. c. si pater. de testa. in. vj. vt etiã tradit Ro. in cõsilio. cxxx. incipi. viso testamento ꝑdicto. et Alex. in cõsilio. xlv. incipiẽ. habita sup his de quib⁹ dubitari contigit in. iij. col. versi. circa tertium vr̃ prima consideratione respõdendũ in. j. volu. ꝛ istũ quod per pupillarem expressam materiexcludatur ab oĩbus bonis filij sui pupilli etiã procedit si bona ipsius pupilli peruenissent ad ipm ex linea materna ꝓut volũt Bal. Ang. Jmo. Alex. ꝛ do. Jaso. in. l. si plures. ℣. ad substitutos. per gñalitatẽ illius tex. de vulga. ꝛ pupillar. Tu aũt mater que reperiste exclusam per pupillarẽ expressaz ab omnibus bonis filij tui pupilli si vis eo mortuo posse ꝓsequi i dictis bonis saltem tuã legitimã cautela est qõ contra substitutum pupillarẽ nõ agas in foro seculari qz hoc modo succũberes per ea q̃ supi⁹ dicta sunt: sed agas ꝓtra eum denũtiatione euãgelica faciẽdo eum cogi censura ecclesiastica ad dandũ legitimam tibi debitã in bonis tui filij pupilli nam lz ꝑ iura superi⁹ alle. substitut⁹ ꝑ expressam pupillarẽ excludat matrẽ etiam a legitima tñ istud ꝓcedit ꝛ habet locum iure fori nõ autez iure poli. ꝛ sic in foro cõscientie ita notãter dixit Archidi. in. d. c. si pater. de testi. in. vj. ar. ter. in. c. fi. xvij. q. vl. iuncta. l. nãz si parẽtib⁹. in prin. ff. de inof. testamen. pro quo dicto bene facit. nã qõ mater, in totũ excludatur etiã a legitima vid eꝝ ꝓtradicere equitati naturali vt patet ex pulcre deductis ꝑ Bal. in. l. precibus post principiũ vers. circa tertiũ de impu. ꝛ aliꝫ substi. mõ quotiescunq̃ lex positiua absq̃ iusta cã cõtradicit equitati naturali talis lex et talis cõstitutio nõ ligat in foro cõscietie vt notabiliter dixit Jnnocẽ. in. c. qz pleriq̃. circa fi. de immu. eccl. per q̃ infert ad illã decisionẽ de filiofamilias vt ibi ꝑ eũ. modo q̃ cã iusta põt eẽ in casu nostro qõ per pupillarẽ expressam mater debeat ꝓtiuari etiam sua legitima in bonis filij nullam video meritoergo dispositio. d. c. si pater. tanq̃ ℨ ia eqtati naturali nõ ligabit in foro ꝓscietie. ꝛ istud dictũ Archy refert Bar. Soci. dicẽs q̃ ẽ pulcra ꝛ noua cõclusio i repe. l. mozib⁹. de vulga. ꝛ pupilli. in. vij. col. ver. circa tertiũ effectũ est. verissima ꝓclusio Bart. ꝛ lz certis medijs videatur istm impugnare. tñ subiungit qõ tale dictũ est mẽti tenẽdũ: qz ꝓpter auctoritatẽ Archy. poteris aliq̃n medio cõcordie aliquid consequi. ꝛ sic̃ istud dcm̃ Archi. refert ꝛ sequitur Philip. corneus. i. d. l. precibus. in. ij. col. ver.

Universidad de Deusto

ſz in cõtrariũ facit. C. de impub. & aliis ſubſti. & ibi lz Zalũ teneat do. Lazello. Decius mot⁹ per id qđ alias diximus qđ canones fuerũt inſtituti cooperante ſpiritu ſancto. vt. l. di. ſi qs diacon⁹. vñ dixit do. Abb. i. c. vigilãti. de ꝓscr. & fotz canonicũ cõtentioſuz nõ differt a foro ꝓficietie ꝓ quo eſt bona glo. i cle. ad nrm in ver. eccleſie. de here. ꝓbans q ecclesia militãs eſt exẽplata ad inſtar eccleſie triũphãtis. & eſt bon⁹ tex. in. c. eccleſia paradiſo cõparata. de cõſe. di. iij. qz nñ deri ꝑt ꝺ eo qđ dixit do. Ant. in. c. inq̃ſitioni. de ſent. excõ. de q̃ etiam meminit Feli. in. c. nouit. in. vj. col. v̄. & allego do. Anto. eẽ de iudi. vbi dixit q finis fori canonici ꝓtentioſi nõ eſt in totũ directiu⁹ ad ſalutẽ: nec oia ſcõm ipm licita ſunt licita in foro acie. hinc eſt qđ videm⁹ qđ lz de iure canonico licitũ ſit ꝟhentibus inter ſe decipere citra dimidiã iuſti ꝓij. vt. c. cũ decti. & c. cũ cãm. de emp. et ven. iſtõ nõ hz locũ in foro cõſciẽtie. vt no. do. Anto. in. c. qz pleriq̃. vbi ẽt do. Abb. in. ix. q. de immu. eccle. Inno. & do. Ant. i. c. i ciuitate. de vſur. vbi etiã late Joã. de ana. in. vj. col. & do. Abb. in. c. j. in ꝓin. de emp. & ven. & late etiã Saly. in auẽ. ad hec. in. xxj. q. C. de vſur. & ſic vt ſupra dictũ eſt dictũ Arch. eſt mẽti tenẽdũ maxime qz opiniões ſue ſup ſexto decre. ꝓcualẽt oĩbus aliis ꝑm Feli. in c. j. in vlt. col. de conſti. allegantez do. de Rota ita dicere in ſua deciſi. cccxlviij. in antiquis.

Cxx.

¶ Cautela ad ꝓmandũ iure ſuo emphiteotã ceſſantem tm̃odo ꝓ vnum annum a ſolutione canonis.

Ortũ eſt iure qđ ſi emphiteota dz ꝓpter canonẽ nõ ſolutum poſſe ꝓuari iure qđ hz in emphiteoſi reqrit ſi ẽ emphiteota ꝓuati qđ ſteterit ꝓ triennũ qđ ipm canonem nõ ſoluerit ſi vo eſt emphiteota eccleſie vel cõductor requirit qđ ſteterit ꝓ biennũ vt de emphiteota ꝓuari eſt tex. in. l. ij. C. de iure emphi. & de emphiteota eccleſie eſt tex. in auẽ. q̃ rẽ. de ſa. ſan ecc. & in. c. potuit. de loca. & de ꝺuctore eſt tex. cũ gl. cũ diſtinctiõe tñ de q̃ ibi ꝓ Bar. in. l. q̃ro. ℌ. iter locatorẽ. ff. loca. Tu aũt qui vis dare rẽ aliquã in emphiteoſiz nõ vis mot⁹ aliq̃ particulari cã in ꝓtractu apponere pactũ exꝓſſuz qđ ſi annuati emphiteota penſionez nõ ſoluerit qđ cadat a iure ſuo qđ pactũ valeret: qz in iſtis ℨctibus emphiteoticariꝫ pluriműattendũtur pacta & ꝙẽtiones ℨhẽtium. vt eſt tex. in. d. l. ij. C. de iure emphi. & libẽter ꝓ viã indirectã ſeu occultã tale pactũ apponeres. cautela eſt q in inſtro ipſi⁹ emphiteoſis qñ ꝓmiſit annuatiz ad tale tps tibi ſoluere tãtã penſionẽ facias poſtea ei deferri iuramentũ q oĩa & ſingula ipſe emphiteota attẽdet & obſeruabit & in aliq̃ nõ cõtraueniet quo caſu ſi poſtea ceſſabit tm̃odo per vnũ annũ q̃ pẽſionẽ non ſoluat poteris ipm ſtatiz ꝓ periuriũ ꝓuare iure ſuo: nec tũc expectabitur trienniũ ſeu biẽniũ iſtud fuit elegãs & ſignandũ dictũ Bal. in. c. querelã. per tex. & glo. ibi. de iureiu. qđ ibi ſequitur Feli. in. iiij. col. verſ. ſubdit etiã Bal. h̃ dicẽs eẽ dictũ aureũ qđ dictũ ẽt retulit & ſecutus eſt dicẽs ipm ſingulare do. Jaſ. in. d. l. ij. C. de iur. emphit. in. ix. q. idẽ tenet do. Jaſ. in. l. ſi qs maior. ꝓ tex. ibi. in. iij. col. ver. no. bene. C. de trãſa. ſubiungẽs vnũ notabile verbũ q licet iſtud nrm ſereniſſimũ ducale dñiuzve netoz nõ velit q ꝓ aliquã ceſſationez ſolutionis q̃tocũq̃ tpe factã emphiteota ꝓmetur iure ſuo q tñ talis ſua diſpoſitio nõ venderet ſibi locuz q̃ emphiteota turaſſet tali tpe ſoluere & nõ feciſſet: qz iſto mõ eſſet aperire viaz periuriꝫ qđ non eſt dicẽdũ eſſe de mẽte legiſlatoris. iuxta. l. j. C. ſi adu̇er. vẽ. & c. vero. de iureiur. quod dictũ habeo ꝓ indubitato triplici fundamẽto. Primo: ꝓpter id qđ voluit glo. iuncto tex. in. c. cũ nõ deceat. de ele. lib. vj. quã ibi ſequũt oẽs & q̃ mirabile dixit Panor. in. c. j. i. ij. col. ó hiis q̃ fiũt a ma. par. ca. qđ papa facias conſtitutionem derogatoriã etiam cũ clauſula non obſtãte qđ tñ nõ intelligit velle derogare ſeu tollere conſtitutionẽ ſen actũ in ratũ q̃ glo. per Scrib. in variis locis celebrat ó qđ⁹ in alio loco fiet mẽtio. Scõo adduco qđ notabiliter voluit Ang. i. l. j. ℌ. que in honorãde. ff. qua. re. ac. nõ da. vbi dixit q ſi papa ſeu ipator caſſet ꝙſuetudines & oĩa ſtatuta nunq̃ intelligit caſſare ꝙſuetudines & ſtatuta iurata. quẽ refert & ſequitur Alex. in ꝙſi. xxvij. incip. viſo libello ꝓducto ꝓ. ꝓcuratorẽ. circa fi. in. j. volu. & in ꝙſi. xxxvij. incip. viſo & poztune di ſcuſſo ꝓceſſu in. vij. col. ver. ꝙfirmo ꝓ no. i. ij. volu. Tertio adduco illã cõez opi. q̃ eſt qđ ꝓncipes ſeculares nõ res nõ ꝑt remittere ſeu diſpẽſare ſup iuramẽto cum iuſm ptineat ad eccliaz & ad romanũ põtificẽ vt. c. ꝙuenerabilẽ. de elec. & c. nouit. cũ ſimili. de iudi. de qua cõi opi. hſ per Cy. in. l. fi. ẽibi Pau. de ca. i fi. C. ſi ℨ ius vl vti. publ. ꝓ do. An. i. c. cũ ꝓtingat. ver. tertio⁹ caſus. de iureiu. vbi late p Imo. i tertio mẽbro. & p do. Abb. i. viij. co. verſi. nũc ad ꝑdicta applico cũ cõcor. de qb⁹ per do. Jaſ. in. l. fin. ff. q̃ ſatiſ. cogã. & qđ qñ emphiteota iurauit annuatim ſolvere pẽſionẽ q̃ ceſſando per vnũ annuz ſoluere vigore periurũ cadat a iure ſuo nec tũc expectat biẽniũ ſeu trienniũ. ita etiã cõſulẽdo tenuit Alexã. in cõſi. lxxxv. inci. nõ puto id de quo q̃ritur longã diſputationez exigere in. j. volu. quod conſilium eſt erroze dupli catũ. cõ ſi. cxxv. in eo. j. volu. & iſtã opi. ſiſr tenuit Ant. corſet⁹ in ſua repe. rubr. extra de iureiur. in. xj. priuilegio iuramẽti & in ſuis notabilib⁹ notabili ſub v̄bo emphiteota: & in ſuo repertorio ad Abb. in v̄ſi. emphiteota. verſi. emphiteota eccleſie nõ ſoluẽs canonẽ vbi dixit iſtud idem tenere Andr. barbat. in. d. c. potuit de loca. tenuit do. Jaſ. in auẽ. qui rẽ in. iij. col. ver. tertio limita. de ſacroſan. eccle. ꝓ qua opi. bene facit dictũ ſingulare Bal. in. c. j. in fi. p̃n. de for. fideli. in vſi. feu. voluit q papa nõ poſſit diſpenſare qđ periurus nõ perdat feudum allegat ibi tenere Jo. an. i. c. ij. de renũ. i noue. Et ſi q̃ris rõne iſtius pulcre cõcluſionis. dic q eſt qz dic ꝓ periuriũ qs cadit a iure qđ hz in illa re ſup q̃ interpoſuit iuramẽtũ vt eſt caſus ſingularis in. l. ſi qs maior. C. de trãſac. ꝓ quã. l. dixit Matheſil. in ſuis ſing. ſing. lj. incip. no. magnũ picullũ. q ſi vẽdidi tibi fundũ ꝓ decẽ & obligaui me ꝓ euictiõe ad duplũ: & tu mihi ſoluiſti qnq̃ & reſiduũ infra tres menſes ꝓmiſiſti ſoluere & turarũ fuerit ꝓ ℨ hẽtes nõ ℨuenire & tu omiſiſti ſoluere in termio cogeris ad ſoluẽdũ & ego ero liberat⁹ a periculo euictionis ſubiũgẽs iſtõ dictũ eẽ mẽtũ vtile ꝓpter eos q̃ facit cõꝓmiſſum in arbitratores & amicabiles cõpoſitores & iurãt nõ ꝓtrauenire. Arbitratores vero laudãt q vnus alteri debeat infra meſez certũ qđ facere: alteri vo aliud infra annũ. nã ꝓmus q̃ ℨuenit cogitur ſeruare ꝓmiſſum alteri & alter erit liberat⁹ ab eo. Et ſiſr per illã. l. ſi qs maior refert Baptiſ. de ſancto Seuerino. in ſuo trac. de trãſa. in. xv. q. ſe vidiſſe iudicatũ in ciuitate bononie per do. Mãphredum de Foz linio q cũ quidã ex cauſa tranſactiõis iurate ꝓmiſiſſet ſoluere. lxx. ducatos i ſeprẽ pẽſionib⁹ ſeu terminis & primis duob⁹ terminis ſoluiſſet tertio vo termino fuiſſet i mora q poterat cõpelli ad ſoluẽdũ totũ reſiduũ nõ expectatis aliis dilatiõibus rõne ipſius periurij.

Cxxj.

¶ Cautela ad delegãdum cauſam que alias vigore ſtatutoꝝ non poteſt delegari.

Ultoties per ſtatuta terraꝝ cauẽt q i cauſis talium perſonaꝝ talis iudex ſol⁹ debeat iudicare: & q aliquã cãm coram eo vertẽtẽ nõ poſſit delegare q̃ caſu poſtea ꝓtingit q talis iudex in aliq̃ cã libenter non iudicaret vel quia ſentit contra amicum vel aliquã alia de cauſa vnum eſt q̃ a ſententiando libẽter ſe abſtineret & tñ vigore ipſoꝝ ſtatutorũ ab iſto onere iudicãdi nõ põt ſe exonerare. Reuoco q̃ in dubiũ nũq̃ erit dare cautelã q̃ nõ obſtãte diſpoſitiõe

statuti ipsa cā possit delegari. Dic q̄ sic: vz q̄ tu vnder fingas op⁹ eē ex necessaria cā p aliās dies te absentare ꝛ postea cū effectu te absentes ꝛ añ recessus tuū deleges ipaz cāz alicui psone tñ pbe ꝛ iustitiā facture ꝛ i delegatiōe apponas ista ẏba. vz q̄ delegas tali psone talē cāz ẏtētē iter talē ꝛ talē decidēdā ꝛ fine debito terminādā et hoc q̄ es iustis de causis ipeditus: et marie ex cā necessarie absentie: q̄ talis delegatio ꝑceptra ꝑt supra nō ob stāte statuto valebit ꝛ tenebit iste eē causs vbi gl. ꝛ oēs notāt in. l. j. ff. de offi. ei⁹ cui mā. ē iurisd. vbi hr̄ q̄ cause q̄ ex ꝑtisiōe legū nō sunt delegabiles vt sunt cause meri vl misti iperij tñ ex cā necessarie absentie pñt delegari ꝑt ēt 13 Jo. and. i addi. Spec. i. ti. de iuri. om. in. i addi. icip. ex necessitate. ꝛ Saly. i. l. pl3. C. ō peda. iudi. ꝛ si dices fateor q̄ ex cā necessarie absentie cā q̄ alꝭ nō ē delegabilis possit delegari: ſz vbi ꝓstat de ista cā necessarie absentie credeē ne simplici assertiōi iudex dicēris se delegare ex cā necessarie absentie rñdeo q̄ sic vsq̄quo ꝓbeē contrariū. ita tenēt Guil. de cu. ꝛ Alber. ō ro. in. d. l. j. ff. de offi. ei⁹ cui mā. est iurisd. quos ibi refert ꝛ sequit Alexā. in xvj col. ver. sed iuxta hoc querit. dicēs istud esse menti tenēdum q̄ aliq̄n notarij vel alij officiales pñt alīū subrogare ex cā. nā credit officiali cāz assereti 13 glo. clara quā indifferēter sequunt oēs in. c. pastoralis. in ver. exonerare. de offi. dele. Bal. in. l. iperiū in iiij. col. ver. q̄rto quero. ff. de iuri. om. iud. ꝛ i Rubr. extra de offi. dele. in vl. col. ꝛ Alex. in cōsi. xxxiiij. incip. cōsultus als in ꝓncipali cā. in. iiij. vol. ꝛ 13 do. Jason in. d. l. j. in. xviij. col. ver. sed nūquid in hoc stabit assertiōi delegātis vius sit tenere cōtrariū ꝑ regulā que ē q̄ quotiescūq̄ quis nō pōt libere actū facere nisi in certo casu speciali q̄ de ipso casu speciali nō statur sue simplici assertiōi vt dicit tex. ꝛ ibi no. Bar. in. l. si forte. ff. de castr. pecul. ꝛ i auk. si q̄s in aliquo documēto. circa fi. C. de edē. ponunt oēs i. l. si donatione cum suis cōcor. C. de colla. q̄ ad hoc respondeē q̄ō illa regula procedit in priuatis ꝓsonis. secus in iudice de q̄ lex multū confidit iuxta. c. bone memorie Maguntino. de elec. ꝛ c. in pñtia. de renū. ꝛ ita sīr respondet glos. in. d. c. pastoralis de offi. deleg. ꝛ ipsemet do. Jason. in. d. l. si donatione. circa fi. ad vnū tñ est aduertendū quod si ista cautela ꝺz procedere ꝛ hr̄e locū opus est q̄ añ reuersionē tuā delegatus iudicauerit in causa. alias si reuerteris ante expeditionē te reuerso statim ꝛ incōtinenti expirat iurisditio delegati nec reqrit reuocatio ꝑt tenet Bar. in. d. l. j. i pe. col. ℣. quero ꝓses vel ordinarius cū quo oēs excepto Roma. idifferēter trā seunt ꝓpterea melius essēt q̄ ille cui delegares ipam cām esset tuus amicus et secrete ei cōmitteres q̄ velit oīno dictā cāz expedir añ reuersionē tuā quā speras q̄ erit ifra tot dies. Et istā cautelā ego alꝭ practicaui hic padue naz cū semel litigarē cozā rectore nostro iuristarū ꝛ in causa esset cōclusum ꝛ instarem vt sententiaretur tunc rector mihi dixit q̄ ꝓ me sentiebat: ſz q̄ō male libēter in cā iudicabat certis suis ꝑticularib⁹ respectib⁹: nā ꝛ vicarij⁹ su⁹ non poterat se in cā ipedire q̄ fuerat ꝓ pte aduersam allegat⁹ suspect⁹ ꝛ allegatio suspitiōis fuerat admissa. Tūc dici q̄ ꝓia vice qua vellet ire Venetias delegaret cām alicui ꝓsone iuste ꝛ iustitiā facture ꝛ hoc mō esset exoneratus a iudicādo rñdit q̄ istud nō poterat fieri vigore cuiusdā nr̄i statuti dispōētis q̄ nec rector nec vicarius suus soⁿ possit aliquā cām cozā eo vertentē delegare sine ꝓsensu ꝑtiū: tūc dixi q̄ in delegatione apponeret ẏba de q̄bus supra. q̄ tūc delegatio valeret ꝛ ita fuit factū delegat⁹ postea tulit sententiā in fauorē meū a qua cū pars aduersa supplicasset ad nostros do. cōsiliarios iuxta formā statutoꝝ nr̄e vniuersitatis ꝛ instaret ꝓncipaliter q̄ sententia ꝓnūtiarē nulla tāq̄ lata a iudice incōpetenti ſz ab vno q̄ nō poterat eē iudex statuto obstāte tñ ꝑ ipsos do. ꝓsiliarios fuit ꝑ ꝓdicta confirmata.

Crrij.

¶ Cautela ad extrahēdū quē inuitū de domo ꝑ debitoꝛ ciuili priuato.

Solēnis doctor Barto. Cepol. in sua cautela. ij. icip. regula est q̄ō nemo. conatus fuit dare vnā cautelā ad eīhēdum de domo debitoꝛē inuitū q̄n ꝑ debitū ciuile ꝓuatū nōvult exire de domo nā regula est in iure q̄ q̄s ꝑ debito ciuili priuato nō pōt inuit⁹ extrahi de domo q̄ dom⁹ ꝺz eē vnicuiq̄ tutissimū refugiū vt. l. pleriq̄. ff. ō in ius vocā. ꝛ l. nemo de domo. de regulis iur. ꝛ ista regula ꝓcedit nō solū in domo ꝓpria verūetiā i aliq̄ ꝺducta vt in q̄ q̄s gratis habitet vt no. Bar. i. l. q̄ domus. ꝛ in. l. nec i ea. ff. ō adulteri. Bar. Bald. Pau. de ca. ꝛ alij in. d. l. pleriq̄. ff. ō in ius vocā. ꝛ ēt ꝓcedit i domo p iudicez data ex ꝓpio decreto fm bal. i auk. ei q̄ C. de bo. aucto. iudi. poss. ꝛ ēt ꝓcedit si q̄s hītaret i cassina vel capana. nā de ea sīr. ꝑ debito ciuili ꝓuato q̄s iuit⁹ nō pōteēhi vt dixit bal. i. c. j ℌ. si duo frēs deduo. fra. de no. bñficio iue Roman⁹ i. l. j. ℌ. dñi. el. ij. ff. ad sille. Imol. ꝛ Woder. i. l. senat⁹ ℌ. marcell⁹. de leg. j. Roma. ꝛ alij post eū i. d. l. pleriq̄ tradidit ergo istā cautelam vt facias q̄ iudex ꝑcipiat huic tuo debitoꝛi q̄ō sub pena q̄nq̄ vl ser applicāda fiscodebeat ꝓsonaliter ad se venire q̄ vultiꝑm alloq̄ nā si ad eū ibit facies eū capē. si ẏo ad eū nollet hr̄e accessum iudex iuxta cōminationē factā eū mulctabat ꝛ tūc pp talē mulctā poterit de domo eīhi q̄ q̄tiescūq̄ q̄s est ꝺdēnat⁹ pena pecuniaria fisco applicāda ꝺz criminaliter ꝺdēnat⁹ vt ē gl. in. l. ꝓtor ait circa pñ. ff. ō sepul. viola. q̄ est ad hoc singularis ſz Jmo. i Rubrica. ff. ō publ. iudi. ꝛ ē ꝓsimilis gl. i. l. j. ꝛ ibi no. Sa. i. j. col. C. e. de sepul. vio. Cy. ꝛ bal. reprobata glo. ibi i. l. si q̄ calūniā. de epis. ꝛ cleri. cōiter canoniste i rubrica eī de iudi. Sz q̄tiescūq̄ q̄s est ꝺdēnat⁹ criminaliter ad hoc vt satisfaciat ꝺdēnatio

Cautelarū

ni pōt inuit⁹ de domo eīhi vt no. in. l. nemo carcerē. C. de exac. tribu. lib. x. gl. ꝛ doc. i. d. l. pleriq̄ ꝛ ēt alia rōne vltra eū potert isto casu de domo eīhi q̄ ꝺdēnat⁹ ꝓptumacia ꝺz ꝺdēnatus pp delictū ꝛ sic talis cā ꝺz criminalis ꝛ ꝓ ꝑtis poterit eīhi vt superi⁹ dictuz est ꝛ ꝓptumacia sit ꝺlictū no. gl. bar. ꝛ alij in. l. vnica. ℌ. fi. ff. si q̄s ius di. nō ob. ꝑ quā gl. dicūt doc. ibi q̄ ſtāte statuto q̄ ꝺdēnat⁹ pp delictū possit ipune offēdi q̄ō poterit ipune offēdi ꝺdēnat⁹ ex cōtumacia vt ēt no. gl. clarior in. l. si filiꝰ. i ẏbo succurrēdū. ff. ō iter. actto. quā singulare dixit Jmo. i. l. pe. ℌ. ad crimē. i. xxj. col. ff. ō publi. iudi. no. Bar. i. l. oē delictū. ℌ. ꝓtumacia. ff. de re milita. ꝛ Pau. de ca. i. l. ꝓtumacia ff. de re iudi. q̄n postea debitoꝛ tuus erit i carceribꝰ poteris eum ꝑ debito tuo recōmendare iurta ea que tradit bar. i. l. ij. ff. ō custo. reo. ꝛ i sua disputa. incip. Lapꝰ fuit captꝰ allegat tñ mō tenere bar. i. l. sacrilegij. alꝭ incipit cū i eo. ff. ad. l. iul. pecul. adde q̄ō ita ēt ꝛ Roma. i. l. iij. ℌ. ꝓtor ait. ff. ō dā. infec. Ang. de are. i. ℌ. fin. i. ij. col. ℣. si. advertas tñ q̄ō inder. insti. de actio. Pe. de ancha. ꝛ Jo. de Jmo. i. c. ij. versic. ex his tñ q̄ dicta sunt dat bar. cautelam eī de pigno. Pau. ō castr. ꝛ Alexā. i. d. l. pleriq̄. Queq̄dē cautela ꝛ ꝓcrastit ꝛ igeniosa tñ ꝓp eiꝰ difficultatē in ea practicāda mihi nō satisfacit prima ergo difficultas q̄ laborat ista cautela est i reperiēdo vnū iudicē q̄ tibi sit tñ ꝓpriꝰ ꝛ fauorabilis q̄ cā tibi ꝓpla cēdi velit decipere et quodammodo assassinare tuū debitoꝛē ꝑcipiendo ei venias ad me personaliter q̄ volo te allog. Scōa difficultas est q̄ si iste inder ꝑcipiēs habebit superioꝛē in illo loco in q̄ fuerit factū ꝓdictū ꝓceptum ꝑt habēt isti iudices maleficiorum ꝛ isti vicarij q̄ hīt ꝓtatez superiorem iste tu⁹ debitoꝛ latitās mittet aliquē ad ipm supioꝛē narrādo q̄ꝛ talis inder fecit vnū ꝓceptū penale tali ꝓsone q̄ō sub pena debeat ad se ꝓsonaliter te venire ex eo q̄ō vult secū loq̄ et q̄ō talis ꝓsona nō audet exire domuz

Universidad de Navarra Biblioteca

pp debita ciuilia q̄ casu si negotiū illud pp q̄ vocat⁹ fuit ab ipso iudice nō pōt expediri p ꝓcuratorē ⁊ sic necesse sit ꝓsonaliter cōparere q̄ rogat ipm vt velit ei ꝑcedere vnū saluū ꝑductū q̄ ꝑ debito ciuili nō possit i ꝑsona a creditorib⁹ ꝑ illa die molestari iuxta l. ⁊ties cū ibi notatis. C. de ꝑct. ꝓcra. offe. ⁊ iuxta. l. vniuersa. C. eo. tit. nā ille supior q̄ eq̄tatē habebit añ oculos iuxta. l. q̄ si ephesi. ff. ō eo q̄ cer. lo. ꝑcedet talē saluū ꝑductū et sic ipsa cautela erit eluſoria. Si ꝙ ille iudex ꝑcipiēs nō habebit supiorē i illo loco put non ꝯt isti ꝓtares ⁊ capitanei terrar. sil'r talis saluusc̄oduct⁹ peteret ab eo si ꝑcedet cautela nihil opabit. Si nō erit iuxta cā ꝓuocādi ad principē nā tu vis q̄ veniā ad te ꝓsonaliter dico q̄ nō possuꝫ exire domū ꝑ pter creditores ciuiles idcirco peto q̄ debeas me facere tutū ꝑ tāto tpe q̄ possim venire ad te ⁊ domū repetere ⁊ tu nō vis ꝑcedere nō pōt aliter dici nisi q̄ istud facias in fraudē ⁊ sic in effectu esset iusta cā appellādi ad superiorē iuxta ea q̄ habenť ꝑ Bart. i l. fi. ff. de appel. reci. et late p. cano. i. c. bone. de appe. ⁊ tūc ꝓnceps oia q̄ pēdēte appellatiōe innouarent tractaret vt hr̄ i. d. c. bone. ⁊ late p. Bart. in sua disputa. icipi. Lapus fuit capt⁹. Tertia difficultas est q̄ a cōiter accidētib⁹ isti latitātes nō ꝑarēt nec ad fenestras nec sup hostio ſꝫ ſe latitāt ⁊ nō ꝓmittūt q̄ amicos ⁊ bōuoli habeāt accessum ad eos ⁊ si aliq̄s vadit ad domū petēdo ipos faciūt q̄ dom̄ stici referūt ipos ee absentes a ciuitate ⁊ multominꝰ ꝓmittūt q̄ aliq̄s nūtius public⁹ accedat ad eos q̄ casu si citatio siue ꝓceptū dꝫ fieri op⁹ est q̄ fiat ad domū ⁊ talis citat⁹ ad domuꝫ nō parēdo citatiōi siue ꝓcepto non dr̄ ver⁹ cōtumax ſꝫ sic⁹ vt nota. ꝑ Bar. ⁊ pleni⁹ ꝑ Moder. i. l. ex ꝓsensu. ff. fin. ff. appel. ꝑ Bar. in. l. fi. ff. ō i integ. resti. plene. ꝑ Alex. i. l. ꝓpārādū. ff. sinautez re⁹. C. ō iudi. Modo ego habeo q̄ fier⁹ cōtumax nō pōt mulctari nā iura iura loquētia de multis habēt locū ⁊ ꝓcedūt tm̄mō in veris ꝓtumacib⁹ nō aūt in fictis vt notat Bart. cū q̄ ceteri trāseūt i. l. vnica. ff. ⁊ Paul. de castr. ibi i. ff. si q̄s ius di. non obtē. ⁊ no. Ang. in suo. ꝓsi. viij. icip. regulares in troit⁹ ⁊ expēsarū cōis Florētie. ⁊ si ꝑdicta cautela ꝺꝫ hr̄e locū opus eēt q̄ debitor tu⁹ ꝓsonaliter citaret al's nō. Tu aūt q̄ habes debitorē latitātē et cū nō habeat i bonis nō audet exire domū ad hoc vt nō luat in corꝑore si vis facere oino quod exeat de domo Cautela est vt ispicias si i ciuitate sit aliq̄ ꝓstitutio vel aliq̄ statutū dispōnens q̄ ille q̄ fuerit assumpt⁹ ad tale officiū nō possit illi renūtiare ſꝫ tenea tur illō assumere ⁊ tūc ꝓcures vt eligatur ad illud tale officiū: q: tūc si nō veniet ad illud acceptādū poterit de domo inuit⁹ exhi iste est tex. i. l. ex oībus. vbi Bar. ⁊ alij hoc i specie notāt C. de decur. li. x. quē ad hoc ꝑ singularī nota. Ro. i. l. iiij. ff. ꝓtor. ait. de dam. infec. ⁊ istā cautelā in terminis tradidit ipse Roma. quē ibi referūt ⁊ sequū Alexā. ⁊ do. Jas. i. d. l. pleriq̄. ff. ō i tus vocā. ⁊ Paris de puteo in suo tracta. de sindica. i ꝙbo captura. ff. capt⁹ illicite. ⁊ tūc eo extracto poterit noie tuo capi. ⁊ ista cautela hꝫ locū i debitore de pñti latitāte. Si ꝙ nūc vis facere aliquē ꝺctum cū aliq̄ ⁊ vis q̄ si tpe solutiōis fiēde nō tibi satisfaciet si nō habebit in bonis luat i corꝑore nec si bi ꝓsit stare i domo quomin⁹ de ea possit euelli cautela est q̄ super solutiōe fienda apponas iuramētū: q: tūc si tpe debito non obseruabit ꝓmissa ad hoc vt ea obseruet poterit inuit⁹ de domo exhi. nā iura disponētia q̄ ꝓ debito ciuili q̄s de domo inuitus nō extrahatur procedūt in obligationib⁹ dādi: non autem in obligationibus facti in quib⁹ quis precise potest cogi ad factū q: tūc de domo pōt iuitus euelli presertim si sit annexū deli crū ita singulariter et ad literaꝫ dicit Bal. in. d. l. ex omnib⁹. C. de decur. li. x. quem refert ⁊ ꝑ singulari sequitur domi. Jas. in. d. l. pleriq̄. in. ix. limitatione. dicens q̄ talē dictuꝫ alibi non

inuenies. Modo iuramentū hꝫ istaꝫ vim q̄ cogit ꝑcise ad factū nā i forma specifica dꝫ adipleri vt ē tex. ⁊ ibi nor. i c. ad nostrā. el. j. de iureiurā. notāt In nocē. do. Ant. et late ꝑāor. i. c. veniens eo. tit. de iureiurā. bal. in. l. vnica. i. ix. col. v. iiij. fallit. C. de senten. q̄ ꝑ eo q̄ iter. ꝑferū. Alex. cū ꝓcor. de q̄b⁹ ibi per eū in. l. stipulatiōes nō dividunť in. x. col. fsi. demū inquārū Bar. hic de verbo. obl. ⁊ sil'r q̄s nō satisfaciēdo obligationi iurate incidit i periurū ⁊ sic i crimē ⁊ scel⁹ grauissimū fꝫ legē: Prophetas: ⁊ euāgeliū vt dicit tex. in. c. ꝑdicandū. xxij. q. j. nā qui periuriuꝫ ꝓtristatur de⁹. vt dicit Bal. i auc. cui relictū i. iij. col. de indi. vidu. tol. adeo q̄ cēsēť mains adulterio vt no. do. Cardi. in cle. vnica. de iureiu. q: ꝑ periuriuꝫ offendit de⁹. ꝑ adulteriū ꝺo ꝓrim⁹ ⁊ ꝑ q̄ periuriū ꝑsona efficit infamis vt notāt gl. bar. ⁊ doc. in. l. si q̄s maior. C. de transac. bar. i. l. luci⁹ tyti⁹. ff. de ifamis. Canoniste in. ca. testimonium. de testi. et tali periurio iponit penitētia q̄ ꝺ ieiunet xl. dies i pane ⁊ aq̄ ⁊ septē sequētes annos peniteat ⁊ nūq̄ sit sine penitentia vt dicit tex. vj. q. j. q̄cunq̄. ⁊. xxij. q. v. si q̄s periurauerit. Et bñ ver. q̄ nō ē mīrū ꝑs q̄ fecit supascriptā cautelā ꝓcticare mō q̄ ūra. Quidā cū hr̄et debitorē q̄ ne icarceraret nō audebat exire domū de quo credito ꝓstabat tm̄mō i vno chirographo existēte apud ipsuꝫ creditorē scripto manu ipsi⁹ debitoris feci q̄ iste creditor adiuit illū suū debitorē rogādo ipsum cū ꝙbis blandis vt vellet sibi satisfacere cui debitor rn̄ dit q̄ libēter faceret sed nō habebat moduꝫ breuiter post aliq̄ iste creditor dixit q̄ ad hoc vt cognosceret q̄ ipm amabat q̄ ex nūc volebat eum adhuc expectare ꝑ quinq̄ vel sex mēses ſꝫ bñ rogabat eū q̄ finitis ipis q̄nq̄ vl sex mēsib⁹ vellet sibi satisfacer: ſꝫ q̄ ⁊ ipe volebat ab eo vnū q̄ creditū suū de q̄ ꝓstabat tm̄mō in illo chirographo reducerē in instrm̄ publicū cui peritiōi ipse debitor ꝓsensit ⁊ oia etiaꝫ fecisset vt habuisset illā dilationē quinq̄ vel sex mensiū ⁊ sic cōsequeret libertatem exeūdi de domo ⁊ ita fuit factū i quo instrumēto publico notari⁹ detulit iuramentū huic debitori de attendēdo ⁊ obseruādo oia ⁊ singula ⁊ in aliquo nō ꝙuenire ⁊c. Elapsis postea illis sex mēsib⁹ similiter nō satisfecit ſꝫ iteruꝫ stabat in domo ⁊ non exibat quo casu adiuim⁹ quēdā iudicē qui tūc tēporis erat hic ꝑadue hoiez capitosuꝫ et alsatis ignorantē cuius nomē taceo petēdo q̄ ꝑ ea que superi⁹ dicta sunt vel let nobis dare licentiā q̄ ille debitor posset de domo extrahi: tñ noluit concedere nec ꝓfuit oñdere ei auctoritatē Bal. ⁊ do. Jason. nihilomin⁹ tu ꝑdictā cautelā nō tradas obliuiōi: q: ſꝫ Bal. aliq̄n fuerit locutus ex capite suo sine intellectu ⁊ sine iure vt dixit do. Anto. in. c. ꝓsultationib⁹. de iure patro. vt ēt refert Frāc. de cur. in suo ꝓsilio. lxxvj. incipiē. sup motiuis redditis in fauorē cōmunitatis mōtis Barrucij in. ij. col. ⁊ Uincē. Paleot⁹ in cōsi. xvij. inter cōsi. ipsi⁹ Franc. de cur. incip. viso pūcto. ⁊ subtilib⁹ dubitationibus in. iij. col. tñ magna ē auctoritas Bal. ꝑsertī q̄n nō ꝺꝫ ꝺicentē: vt dicit Alexā. in. l. moriēb⁹. in. iiij. col. fsic. in practicta de vulga. ⁊ pupilla. Nam auctoritas sua multū est tenēda in iudicādo: vt dicit Fulgo. in ꝓsi. lxxvj. incipi. stante statuto ciuitatis Uincētie. in fi. Nam ipse fuit vnicus iuris vtriusq̄ ꝓfesso: fm Ang. in ꝓsi. xxxvj. post mediū. j. col. et fuit doctor excellētissim⁹ iuris vtriusq̄ lumē fm Fulgo. in ꝓsi. lxxij. incipi. punctū super quo consultatio proponitur post medium. iiij. colū.

Cxxiij.

¶ Cautela ad liberandum aliquem a morte.

Sartholome⁹ Cepol. in principio suarum cautelarum conar⁹ fuit dare quasdam cautelas ad euadendū aliquē a morte quas non expedit referre: q: ibi possunt videri ⁊ que similiter non tāgo an sint iuridice vel nō q̄b⁹ adde vnā q̄ si habes amicū icarceratū q̄ vl

de iure cõi vel ex forma statutoꝝ ꝺꝫ mori si vis qꝺ iste tuꝰ amicꝰ nõ possit p iudicẽ secularẽ puniri nõ solum ad mortẽ ſꝫ nec ẽt ad aliquã aliã penã: ſꝫ qꝺ talis cã extrahaꝫ de manu iudicis secularis ad iudicẽ eccl'iasticũ cui ẽ interdictꝰ gladiꝰ ſãguinis: vt.c. clericis .c. ſniam ſanguinis. ne cleri. vel mona. ¶. c. ex literis. de excessi. pla. Cautela ẽ vt facias qꝺ icarceratus dicat qꝺ añꝫ ꝺmisisset illud delictũ pp qꝺ fuit icarceratꝰ fecerat votũ clericatꝰ vel in trãdi religionẽ ¶ qꝺ nũc vult voto satisfacere qꝛ hoc mõ p iudicẽ secularez tãꝫ ꝓsona ecclesiastica nõ poterit puniri tãꝫ qꝺ votũ trahaꝫ retro: ita notabiliẽ ꝺr do. Jaſ. i. l. cũ ꝺã puella i. ij. co. ff. de iurisd. oim iudi. allegãs istꝺ fore singulare dictũ Bal. i. l. j. C. an seruus ex suo fac. subiũgens qꝺ tale dictũ est multũ notãdũ: qꝛ posses quẽ i p:actica a morte liberare ¶ tãto magis ꝑm eũ: qꝛ stareꝫ dico suo an emisisset votũ añ ꝺmissuꝫ delictũ. pur statur regulariẽ de aliꝭ rebꝰ q̃ depẽdẽt a volũtate ¶ cõscientia nr̃a iurta gl. vulgatã i. ℌ. alie. institu. de acti. ¶ gl. in. c. significasti. el ij. de homi. Bar. i. l. iterdũ. ℌ. q̃ furẽ cũ suis ꝛcoꝛ. ff. de fur. Et i effectu ista cautela si ẽ ℣a est singulariter notãda: qꝛ suo loco ¶ tpe posset tibi afferre. ¶ honorẽ ¶ vtilitatẽ: qꝛ vbi vertiꝫ pena sanguinis eo ꝓsiuũt pecunie vt ℣bis vtar Imo. in. l. pe. ℌ. ad crimẽ. ff. de publ. iudi. r̃n. est vex. qꝺ Bal. in. d. l. j. C. si seruꝰ ex suo fac. sup quo solo fundat se do. Jaſon. aliter loquitur q̃ eũ referat p pterea cogita an istꝺ suũ dictũ sit vex.

Crriij.

¶ Cautela ad euadẽdũ iudeũ a morte

Scribẽtes nũqꝺ cause iudeoꝝ debeant decidi ꝑm ius cõe an vero ꝑm suus ius mosaycũ quo qꝺem passu relegatis multis ista vꝫ cõis distinctio qꝺ aut loqmur in p̃cessu cause ¶ sic in ipso ordine iudiciario. Aut i decisione ipsius cause primo casu ꝺz seruari ipm ius cõe qm̃ q̃ absurdũ videretur q̃ iudex in causis iudeoꝝ deberet aliter p̃cedere q̃ sit stylus sui fori ꝑm clarissimũ p̃ceptorẽ meũ i legibus do. Jo. cãpegiũ in suo trac. dotis i vlt. par. q. vlti. dicẽtẽ ita deberi itelligi. l. iudei. C. de iude. Scꝺo ℣o casu aut cã vertiꝫ inter x̃pianũ ¶ iudeũ ¶ tunc siꝛ ꝺz decidi ꝑm ius cõe per illã regulã q̃ est qꝺ rõne misture maius dignũ trahit ad se minꝰ dignũ. vt. l. p̃cipimꝰ. ℌ. fi. ¶ ibi Bar. ff. de app. ¶. l. ij. et ibi Bal. C. cõia de lega. ¶. c. qꝺ in dubys. et ibi pãor. de ꝓsecra. eccle. vel alta. ¶ ponit Fely. in rubrica. extra de offi. delega. in pn̄. Aut inter iudeos tm̃mõ et tunc aut ẽ casus a iure cõi decisus exp̃sse i ꝓsonis iudeoꝝ: ¶ tũc seruaꝫ ius cõe: qꝛ ipsi subiacẽt ppꝛo romano: vt. l. iudei romano. C. de iude. Aut nõ est decisus exp̃sse in ꝓsonis ipsoꝝ ¶ tũc seruatur ius mosaycũ tãꝫ suũ ius speciale qꝺ derogat gñali. pur dicimꝰ de statutis q̃ derogant iuri cõi iuxta no. in. l. oẽs ppꝛi. de iusti. ¶ iur. hinc ẽ qꝺ ſꝫ habemus de iure cõi qꝺ filie femine pariẽ succedãt cũ masculis: vt. l. maximũ vitiũ. C. de libe. p̃te. ¶ aut. i succesſiõe. C. de suis ¶ legit. tm̃ sec̃ ẽ de iure mosayco: qꝛ stãtib⁹ masculis filie femine nõ succedũt vt hꝫ Numeri. c. xxvij. incip. accesserũt filie Salphaad ad Moysen. idcirco si decedit iudeꝰ ab itestato relictis post se masculis ¶ seminis masculi excludũt feminas ¶ sic attẽditur i successionibus suis lex mosayca nõ aũt ius cõe vt ꝛcludit Calde. i cõsi. xj. posito sub rubrica de ꝓstitu. qꝺ incipit factũ sup quo ꝓsiliũ petiꝫ ¶ in cõsi. xxx. sup rubrica de testa. qꝺ incipit. an si iudeꝰ ¶ quã opi. etiã ꝛz do. Jaſ. in. l. qui se pr̃is. in. v. col. ℌ. et nota quod inter iudeos. C. vñ libe. ¶ Fely. in. c. canonũ statuta. in. ꝛ. col. ℣. sic. v. fallit. de cõsti. ¶. c. iudei. el. ij. ℣ iude. vbi refert Flozia. de sancto petro dicẽtẽ in. l. maximũ vitiũ. C. de libe. p̃te. se ita aꝭs cõsuluisse vna cuꝫ Pet. de anchara, Rapha. Fulgo. ¶ Gaspar. de Calde. in q̃ ꝺã cã triginta milia ducatoꝝ. Et vt ẽt ꝛz Cardi. Alex. in. c. de ifidelibꝰ. de cõsanguinita. ¶ affi. ¶ do. Joã. cãpegiꝰ in

suo tract. dotis. in vltima pte in vlt. q. vbi dicit ita fuisse seruatũ. Mãtue in arcta qõne facti de anno. M. ccccl xj. Aut est casus nõ decisus ab ipsa lege Mosayca nec in specie a iure cõi in psonis ipsoꝝ iudeoꝝ: ¶ tunc decidit ꝑm dispositionẽ iuris cõis iuxta id qꝺ aꝭs dicimꝰ qꝺ casus omissus a statuto reuertiꝫ. in dispositionẽ iuris cõis: vt. l. ꝓmodissime. ff. de libe. ¶ posthu. et. l. si cũ dotẽ. in p̃n. ff. solu. ma. hinc ẽ qꝺ solẽnis doc. do. Pau. de mõte pico. i sua elegãti repe. ℌ. tytia cũ nuberet. l. tytia cũ testꝺ de lega. ij. l. xx. q. dixit vnũ qꝺ alibi in terminis nõ legi q̃ si iudeꝰ fecit testm̃ ¶ relinquat vxorẽ suam dominã Massariã ¶ vsufructuariã q̃ cũ nõ sit decisum a lege mosayca q̃d ipoꝛtẽt talia ℣ba idcirco stabiẽ etiã interiudeos iterp:etationi facte p Bulga. de qua hꝫ in. d. ℌ. tytia. ¶ in auc. hoc locũ. C. si mulier. sec. nup. ẽ vex. q̃ aliqui tenuerũt i oibꝰ causis ipsoꝝ iudeoꝝ debere seruari ius cõe: nõ aũt ipsum ius mosaycũ nisi specifice reperiaꝫ p̃nisnm circa psonas ipsoꝝ adducẽtes id qꝺ no. Bal. post Jac. de raue. ¶ Cy. i l. itẽ in prãte. cũ seq. ff. de his q̃ fũt fuꝛ vel aliẽ. iur. volẽs qꝺ illa iura q̃ dicũt patres habere filios in potestate haẽt locũ etiã i iudeis: qꝛ ipsi habẽt filios in prãte vt etiã ꝛz gl. in. c. iudeoꝝ xxviij. q. j. ¶ Calde. in ꝓsi. iij. incip. an si iuꝺ iudeoꝝ sub rubrica de iude. Cardina. in clemẽ. j. in fi. cõmẽti. de iude. Panor. in. c. fi. de conuerſ. infide. Alexã. et Aret. in. l. multũ interesſ. ff. de ℣b. obl. vbi rep̃hendunt Archi. q̃ aliter tenuit in. c. q̃ sincera. xlv. distꝛi. ex q̃ ifert Bal. vbi supra qꝺ quẽadmodum filij familias, nõ p̃nt testari: vt. l. si filiuſſ. ff. ꝺ testa. ¶ istitu. qꝺ nõ est pmiſ. fa. testa. in p̃n. ita nec ẽt filij iudeoꝝ ꝓpterea dixit Alexã. in suo ꝓsilio. lxxj. incipiente põderatis ℣bis in. iij. volumine. qꝺ si iuꝺ iudeoꝝ sũt sui parẽtibꝰ sicut ¶ christiani ¶ Pau. de ca. in ꝓsilio. cccxcv. incipien. ad primũ vꝫ in primo volumine. nouoꝝ ꝓsilioꝝ ꝑm vltimã ip:essionẽ dixit qꝺ iudei tenenꝫ testari ꝑm solennitatẽ iuris ciuilis non aũt ꝑm ritum eoꝝ ¶ generaliter in materia proportionabili x̃pianis ¶ iudeis qꝺ lex ciuilis sit cõis vtriſq: ita ꝛz Gemi. in. c. j. ℌ. fi. in fine. de vsuris in. vj. Et multa alia similia adducunꝫ tm̃ cõis opinio vꝫ vt primo loco est dictũ de quo q̃dez passu. An ius cõe debeat seruari i causis iudeoꝝ an vero lex mosayca tangitur in multis locis ſꝫ p̃cipue p Joã. de ana. in. c. iudei. el. ij. de iude. p Laurẽ. de palea. i. ℌ. cetez. insti. de legi. agnasuc. p do. Pau. de mõte pico. ¶ Campegiũ in locis superiꝰ allegatis p Soci. in suo ꝓsilio. lxvij. pputatis ꝓsiliꝰ Maria. qꝺ incip. i ꝓsultatiõe visis statutis in. iij. col. ℣si. circa tertiã dubitationẽ ¶ in cõsi. lxx. incip. in p̃nti ꝓsultatiõe vertiꝫ dubitationẽ nũqꝺ valeat testm̃ p totũ et p Philip. Cor. i suo cõsil. clxxx. incipiẽ. in hac ꝓsultatione vꝫ prima facie dicẽdũ ℣. ſꝫ addo q̃ etiam circũscripta lege in. ij. volu. Tu aũt iudee q̃ ꝺmisisti aliqꝺ delictũ pp qꝺ debes mori vel alia pena corꝑali puniri vꝫ ex forma statutoꝝ vel ex dispositione iuris cõis vꝫ iuris mosayci q̃ ius mosaycũ in multis casꝫ corꝑaliter punit vt legeꝫ Leuiti. c. xviij. ¶. c. xxiij. et siꝛ. Exod. c. xxj. c. xxij. sivis ipsam mortẽ vel aliã penã corꝑalẽ euadere cautela ẽ vt facias te x̃pianũ: qꝛ baptiſmꝰ hꝫ tãtũ efficaciã ¶ tantã ℣tutẽ q̃ non solũ liberat hoiem ab oi pena ſpuali q̃ ad deũ: verũetiã ab oi corꝑali quo ad mũdũ ista est gl. in. c. fine penitẽtia. de ꝓse. dist. iij. ¶ gl. in. c. q̃ autẽ. xxxj. q. j. ¶ gl. xlix. dist. in p̃n. sentit gl. in. c. ij. de cõse. dist. iij. ¶ gl. j. distin. si qꝺs viduaꝝ. ¶ hãc ptẽ q̃ nõ solũ pena ſpualis quo ad deũ verũetiã corꝑalis quo ad mũdũ tollaꝫ p baptiſmũ tenẽt Calde. do. Anto. ¶ latiꝰ Imo. ¶ Fely. i. c. ℌ his. de eccu. cũ quib⁹ ẽt ibi vꝫ transire Jo. de ana. Et ꝛz Zuã ptẽ: ſcz q̃ pena corꝑalis nõ tollaꝫ p baptiſmũ: ſꝫ tm̃mõ ſpualis tenẽt do. Abb. Maria. ¶ Aret. in. d. c. de his de accusa. ¶ Imno. Hostiẽ. ¶ do. abb. in. c. gaudem⁹. de diuoꝛ. ¶ solẽnis doc. ¶ ꝓceptoꝛ meꝰ i canonib⁹ do. Philip. Deciꝰ in suo ꝓsil. cxxx. incip. ex facto ꝓponiꝫ qꝺ iudeꝰ tñ primaꝝ opi. ꝛz

Archi.l.distinctio.in summa.ꝛ cõiter tenẽt sacre theologi vcz sctũs i.iiij.di stinc.iiij.q.ij.arti.s.ꝛ arti.sctũs Tho.i iij.par.sue sũme.lxviij.arti.v.ꝛ.q.lxix. arti.ij.Sãc.Bona.in.iiij.dist.iiij.art. ij.Richar.i.iiij.dist.iiij.arti.ij.per.au reo.i.iiij.distin.iiij.q.j.arti.ij.pposi.j. Tho.de argẽ.i.iiij.dist.iiij.arti.ij.in fi.Alex.de ales.q.xx.mẽbr.ij.ar.j.Pet. de tharã.i.iiij.distin.iiij.i.ij.pblema te.arti.ij.Et si diceres qõ ipi loquunt de pena tẽporali satisfactoria culpe. Exẽplũ in ieiunio:disciplinis ꝛ similibus qz dico q᷑ imo loquunt de pena iponẽda ab hoib⁹ vt sctũs Thũs.i.iiij. dist.iiij.q.ij.ar.j.dũ in fi.dicit qõ pncipes isto casu pie faciũt idulgeꝛ penas ꝛ.s.Tho.i.iij.par.sume.q.lxviij.ar.v. dũ dicit q᷑ restituere mala ablata ,pri mis ẽ satisfacere de iniurijs illatis et cessare a pctõ:qz hoc ipso qõ detinent aliena ẽ primũ ledere:primũ aũt le sum nõ placare ẽ pctm̃:ꝛ iõ pctõribus baptizatis iniũgẽdũ ẽ qõ satisfaciant primis sicut ꝛ qõ desistãs a pctis non aũt est eis iniũgẽdũ qõ ꝑ pctis ꝑteritis aliquã penã patiant̃ et hãcopi.ẽt tz Archiepꝰ Florẽtin⁹ in.ij.pte sue su me sub rubrica de baptis.Et ita alias fuit hic padue obtẽtũ in cã cuiusdam iudei q᷑ ꝛmiserat vnũ enorme furtuz q᷑ cõmisso fecit se xp̃ianũ in q᷑ cã.ꝑ ꝛ ꝛ in teruenerũt solẽniores doctores toti⁹ gymnasij ꝛ vltio loco fuit liberat⁹ ab oi pena corporali aduocantib⁹ ꝑ ipso clarissimis doctorib⁹ et patrib⁹ meis honorãdis do.Xpoforo Alberitio.do mi.Carolo Ruino.ꝛ do.bernutio baga rotto.Et no.aliũ mirabilẽ effectũ ip sius baptismi.nã tu habes q᷑ ꝑ i vita sua nõ tenet dare legitimã filio:lz di cat̃ i euãgelio Luce.Da mihi ptẽ sub stãtie q᷑ mihi tãgit:de iure tñ ꝑ nõ te net text.ẽ pncipalis in.l.j.ff.si ipuberi ff.de co.bo.ꝛ ita determinat Bar.i au tẽ.si q᷑ mulier.circa fi.de sacrosan.ecc. ꝛ Bal.in.l.q᷑ꝯ.C.ad.l.falc. bal.Ang. ꝛ reliq᷑ oẽs i.l.lex cornelia.de vulga.ꝛ pupil.Alberi.ó rosa.i.l.si lenones.C. de epis.audi.Immo plus i casib⁹ i q᷑ bus ꝑ inuit⁹ cogit̃ emãcipare filiũ q᷑ enumerãtur ꝑ glo.magistrã in.ff.si in sti.q᷑ mo.ius pat.pote.solut.i illis em casib⁹ nõ cogit̃ ꝑ assignare aliquã le gitimã filio vt singulariť volunt bal.i l.nõ ꝓt.ff.de adop.iõ iniq᷑ sunt statuta q᷑ cogũt patrẽ soluere legitimã ,ꝑ delicto filij.fm Cy.ꝛ bal.in.l.si q᷑ pena.ff.ó his q᷑ sũt sui vel alie.iur.ꝛ in.l.si filiꝰ. ꝑillũ tex.C.de bo.ꝓscri.ꝛ i.d.l.lex cor nelia.vbi tñ videt̃ sunt moder.ff.de vulga.ꝛ pupilla.nã filiꝰ viuo ꝑe nullũ ius hz ẽt spe in legitia fm Cy.ꝛ bar to.i.l.fi.ff.de libe.agno.reprobata gl.i ff.si ꝓ nõ implẽs.in auc.de here.ꝛfal ci.ꝛ vt tz bar.in.l.post emãcipationez in ꝑn.ff.de lib.lega.Bal.ꝛ Bode.i.d. l.lex cornelia.Sz si filiꝰ iudeꝰ facit se xp̃ianũ ꝓt viuẽte ꝑe petere suã legiti mã ita notãter dicũt Jo.de ana.ꝛ Fely.in.c.iudei.el.ij.de iude,ꝑterea si fi liꝰ judeꝰ vellet ad aliquẽ suũ finẽ hr̃e suã legitimã vinẽte patre bonũ reme diũ seu cautela est vt faciat se xp̃ianũ ꝛ consequitur intentionem suam.

¶ Cxxv.

¶ Cautela ,ꝑ blasphemãtibus deũ et sanctos vt euitẽt penã legis punien dis blasphemias.

Pena blasphemantiũ deũ ó iure cõi ẽ absscisio capitis vt i auc.vt nõ luxu.cõ.naturã ꝑ totũ ꝛ no.gl.xxj.q.j.si qs ꝑ capillũ.ꝛ Ang.ó are.i tracta.maleficij ꝺboyba ꝓtumelioſa ꝛ iuriosa.ſ.ꝯro q᷑ pẽa erit ꝺ istos sacrilegos ꝛ tal pena hz locũ ẽt si talis blasphemãs blasphemaret ó q᷑dã sua ꝓsuetudie vt volunt Cy.bal.et Sal.i.l.iurisiurãdi.C.ó re.cre.ꝛ Cal.i.l.ij.C.ad.l.iul.maie.lz hodie talis pena sit cõiter diminuta per statuta italiꝰ ẽt attestãt bal.i.d.l.iuſ iurãdi qz i aliq᷑b⁹ locis iponit̃ pecunia ria vt ẽ in nr̃a ciuitate bixie ꝛ ẽt ꝫ Padue in aliq᷑b⁹ alijs iponit̃ pena lingue q̃ſi ꝑ totã Alemaniã vt mihi ał̃s relatũ ẽ vbi ẽt vt ꝰobserual̃ ꝛ ꝑcipue i mulieribꝰ q᷑ ligãt̃ ad funẽ ,ꝑciũt in aliq᷑ flumẽ ꝛ postea extrahũt̃ ꝛ iterꝫ ,ꝑciũt ꝛ ita plꝰies fit adeo q᷑ mꝰtoties morĩũt

ꝛ alie diuerse pene iponũt̃ ,put statuẽ tibꝰ vr̃. Mõ q᷑dã blasphemauit deum vel suos sanctos q᷑ casu vigore statutoruz debet ei puta euelli liguaꝝ ali qua alia magna pena ipõi q᷑ remedio poterit vti vt nõ possit puniri pena il liꝰ statuti puniẽtis blasphemias.dic q᷑ caurela est vt ispiciat an sit i ciuitate statutũ vt repit̃ i multꝭ locis dispo nẽs q᷑ ꝑ criminibꝰ de q᷑b⁹ q᷑s habuerit pacẽ ab offenso ipõat̃ talis pena ꝛtũc videat an illa pena sit mior illa q᷑ ipo nit̃ blasphemãtibꝰ.ꝛ si sic nũc vadat ad ꝓfitẽdũ petã sua qz habita ꝛ facer dote absolutiõe ꝛ sic petõz remissiõe itelligit̃ fecisse pacẽ cum deo q᷑ ꝑ blas phemias ꝑncipaliť offendit̃ vt hr̃ i.d. auc.vt non luxu.Ꝫ naturã.ꝛ isto casu iste nõ poterit puniri pena statuti pu nictis blasphemãtes sz gaudebit ꝑui legio alteriꝰ statuti puniẽtis deliquẽ tes q᷑ ab offenso pacẽ habuerit ita sin guliť ꝓsulẽdo tradit bar.i suo ꝓsil.clxvij.ici.q᷑ minister fratrũ de pnia quẽ referũt ꝛ sequunt̃ Pe.de anch.ꝛ Jo.ó ana.i.x.col.i.c.fi.de maledi.ꝛ Fel.i.c. de his.i.ij.col.ꝫ.iij.fallit de accuſ.et soleni⁹doctor ꝛ ꝑceptor me⁹i canonibus do.Philip.decimꝰ i suo ꝓsi.cxxxvij. ici.ꝛ diligẽter ,ꝑ tenui facultate mea in.ij.col.ver.ꝛ cũ i delicto ꝑncipaliter deꝰoffendat̃.ꝛ lz ista cautela ꝑma frõ te videat̃ ꝓtua ꝛ malũ i se ꝓtiere:vcz ĩstruere istos sacrilegos blasphemaꝛtozes ad euadẽdũ penã blasphemie: ꝑꝑ qs blasphemias veniũt fames ter remotꝰ.ꝛ pestilẽtie vt ꝺt iperatoꝛ i.d. auc.vt nõ luxu.Ꝫ natu.Tñ ꝓsiderãs si ista cautela ꝺz ꝓacticari opꝰ q᷑ com mittat̃ illa bona opatio.f.cõfessio pec catoꝝ in qua cõsistit salꝰ animaꝝ nostrarum idcirco mihi visum fuit ipsam tradere. ¶ Cxxvj.

¶ Cautela ad euadẽdũ testem falsarium a pena falsi.

Licet condecẽs ꝛ honestũ sit qõ delicta nõ remaneãt ipunita vt vulgata.l.ita vulnerat⁹.ff.ad.l.aq᷑.ꝛ.c.vt fame.cũ aliꝭ vulgarib⁹ de sen.excõ.ꝛ lz silr ꝓueniẽs sit q᷑ ,puicia purgeť malis hoib⁹ nõ distiguẽdo vñcũꝫ sint vt l.iij.ꝛ.l.ꝯruit.ff.de offi.ꝑsi.ad hoc vt bõi possint viueꝛ iter malos vt ꝺt ter. i.c.nõ frustra.xxiij.q.v.ꝛ gl.i.c.ad reꝑ mẽdã de of.oꝛ.attñ ꝓsiderãs qõ multoties hoses nõ dolose ſz i aduertẽter delinquũt:ꝛ posito qõ sciẽter ꝛ dolose aliqñ deliquãt:tñ ꝓuersi ad pniaz fiũt erga deũ iustiores exẽplo Petri.vt.l. di.fidelioꝝ.aiaduertẽs silr qõ ꝙuis,p rim⁹i nos peccet nõ ad vidictã sumẽ dã ſz adveniã tribuẽdã ,pni eẽ debemus arg.c.nõ iferẽda.xxiij.q.iij.ꝛ exẽ plo xp̃i q᷑ ,o iniuriãtib⁹ei oꝛauit vt hr̃ in dñica passiõe cui⁹ xp̃i actio nr̃a ꝺr istructio vt.c.significasti.ó ele.ꝛ.c.q̃ſtr ꝛ qñ.el.ij.de accusa.,pptereaꝝ videam⁹ an si aliq᷑s testꝭ a solo notario exami nat⁹ depõat falsuz ꝛ de falso accuseť ꝛ de falso suspiceť se posse reprobari an sit dare cautelaz qõ posito q᷑ de falso cõuinceret̃ q᷑ nihilomin⁹ ipsam penã falsitatis euadat.Dico ergo q᷑ caute la ẽst q᷑ qñ ꝛtra dictũ testẽ de falsitate ,pcedit talis testis dicat se aliter dixiſ se in sua depositione q̃ qõ notarius scripserit formãdo dictũ suum taliter qõ nõ insit aliq᷑ suspicio falsitatis qz hoc mõ dato qõ postea sua depositio de falso cõuincať attamẽ stãte resp on siõe de qua supra nõ poterit tanq̃ fal sari⁹ puniri qz lz cõis opi.sit qõ testis dicẽs se aliter dixiſe q̃ q᷑ notari⁹ scri pserit potiꝰ steť scripture q̃ dicto ipi⁹ testis nisi notari⁹ eẽt ꝑsona suspecta vt no.Spe.in ti.de teste.ſ.ꝯ.ſz pone ecce iudex ꝛ Jnn.in.c.cũ ioãnes here mita.i gl.tabelliõi.de fi.istr.do.Abb. in.c.cũ dilecti.de accusa.vbi ẽt Jo.de ana.in.iij.col.ꝫſi.no.q᷑ qñ aliq᷑s exa minaťꝛ Bal.in.c.ſras.de ꝑsum.ꝛ Flo ria.in.l.de crate.ff.de ꝓbat.vbi dixit q᷑ ꝑ istã qõnẽ poteris iplere bursam nihilomin⁹ istud est verꝫ,pcedit quã tũ ad,pbãdũ in cã pecuniaria ſz qñ ꝑ ducit̃ scriptura depositiõis receptꝛ a solo notario ad hoc vt testis puniatur de falso ꝛ ipse testis dicit se aliter dixiſe q̃ quod in actis continetur:

Universidad de Deusto

tūc talis scriptura depositiōis nō facit fidē qō testis dixerit id qō in ipa cōtlet istō fuit no dictū. Spe. i. d. ℣. j. ℣fi. ſz pōe eē iudex ⁊ i ti. ō istr. edi. ℣. ffstat ℣fi. ſz qd si vn⁹ vbi dixit qō oēs doct. bononiēſes in sua ꝑnata examinatione ita ꝑcordarūt q⁹ nō credat rabellioni ℣ testē qñ fuit accusat⁹ vt. ō. qz i crimib⁹ ꝓbatiōes debēt eē clariores luce meridiana vt. l. sciāt cūcti. C. de ꝓba. canonizata. ij. q. viij. sciāt cūcti qō dictū approbādo sequit Ro. dicēs eē dictū verū ⁊ singulare in. l. j. ℣. fi. ℣ ver. obl. sequit do. Abb. in. c. ad audiētiā. i. j. col. ver. ⁊ facit iste ter. ad. q. de prescrip. ⁊ in. c. cū cām q̄ iter archiepz. in fi. de test. vbi dicit istō dictū Spe. esse multū notādū Ang. ⁊ Imo. in. l. j. ℣. si qs neget. ff. quēad. test. ap. Imo. i cle. j. deberet. ⁊ ibi do. Card. in. ℣. fi. Sal. post Cy. in. l. si qs decurio ℣fi. pōe qō testis. C. de fal. Alex. in ℣si. lxx. inci. vi so ꝑcessu inqſitiōis in. j. col. ℣fi. ij. ℣fi. rñdeo in. j. vol. ⁊ in cōsil. xlix. incip. visis ꝑcessib⁹ in cā inqſitiōis formate qua si per totum in. ij. vol. Cxxvij.

¶ Cautela ad euadendum a tortura confessum extraiudicialiter se commisisse tale delictum.

VAm si quis extiudicialr cōfiteť se cōmisisse tale delictū cōis opinio est qō talis ꝑfessio nō plene p indicet ipsi ꝑsitēti ſz tñmō ℣ eū faciat indiciū ad torturā vt hr̄ p gl. ⁊ Bar. in. l. capite q̄nto. ff. ō adul. p bar. in. l. qñ. ff. de ifa. p bal. in l. ice⁹ iusti. ff. de insa. p Ang. in. l. j. ff. de cōfes. p do. de Ro. in sua deci. clxxx. incip. ſz ꝑfessio extiudicialis in nouiſ. p do. Abb. ⁊ Jo. de ana. in. ij. col. in. c. de hoc de symo. p Abb. in. c. At si clerici. in. iiij. col. versi. ſz qz. ℣. factā ē mentio, de iud. ⁊ p eūdē in. c. q̄s sit graue. ℣ excess. plā. ⁊ in. c. si qs de gradu de purga. cano. ⁊ p Roma. in ℣si. vij. inci. visis necessarijs in facto, ꝓpositō in qb⁹ locis cōcludit qō talis cōfessio extiudicialis nō facit plenā ꝓbationē ⁊tra cōfitētē ſz bñindiciū ad torturā. Tu aūt q̄ debes poni ad torturā vigore ꝑfessiōis extiudicialr facte de aliq̄ delicto a te ꝓpetrato vt sepiſſime cōtigit his qb⁹ fumat caput ⁊ q̄ summope gliañ cōmemorare ea q̄ fecerūt ⁊ nō fecerūt si vis euadere ipa tormēta cautela est qō añq̄ ponar̄ ad torturā renoces ipsam ꝑfessionē qz talis renocatio ēt nō docto de aliq̄ erroꝛe ipedit ipaz torturā ita singulr dixit Bal. i. l. vnica. ivl. col. ℣. itē dt Inn. C. dꝫfes. dicēs qō adnocat⁹ ipi⁹ rei dz eē caut⁹ vt factat renocar̄ ipaz ꝑfessionē ēt alr nō docto ō erroꝛe qz hoc mō ipediet ipaz torturā quē refert ⁊ sequit do. Jas. dicens. no. ꝓpetuo istud dictū in practica: qz hoc mō poteris euadere amicū a tortura in. l. magistratib⁹. in. ij. col. ℣si. ij. singulr limita. ff. de in. om. iu. sequit Fely. in. c. olim. in. ij. col. ℣si. ij. nisi renocet de rescrip. ⁊ in. d. c. at si clerici. i. vj. col. ℣si. ij. restringe nisi cōfessus. de iudi. ⁊ in. c. de hoc circa ꝑn. de symo.

Cxxviij.

¶ Cautela ꝓ clerico declināti iurisdictionē ꝓtātis vt euitet penam statuti punientis clericum declinantem.

DRouisum repit multoties ꝓ statuta locoꝝ qō aliqs nō possit sub pena declinare foꝝ dñi ꝓtāti ēt si eēt clericus qōqdē statutū ſz q̄tū ad clericos idubitāter nō valeat iuxta ea q̄ hñtur in auť. casa ⁊ irrita. de sacrosan. eccle. ⁊ in. c. noverit. de sen. excō. nā ꝑ uilegiū fori cō cessuz clericis dr eē de iure diuino. vt xcvj. di. si ip̄erator. ⁊ no. do. Abb. i. c. solite. in. vj. notabili de maio. et obe. et pulcre Oldr. in ℣si. lxxxiij. inci. an epūs possit declinare foꝝ ⁊ p ꝑns nō posset ēt p ipz papā tolli qz nec ipe pōt tollere ius diuinū. vt. xxv. q. j. sunt q̄dā qz inferiores nō pōt tollere legē sui superioris vt. c. cū inferior. de maio. ⁊ obe. ⁊ cle. ne romani. de elec. hinc est qō ꝑcludunt. do. de ro. in sua deci. cccxl. incip. vtrū valeat ꝓsuetudo anglicana in anti. qō

ex ꝓsuetudine quāq̄ vetustissima nō pōt rex anglie acq̄rere iurisdictionez in clericos qz ius diuinū repugnat nā Guiter in deū ꝓuaricat q̄ hoc mō iurisdictionē suā vsurpat. vt. xciij. di. relatū vñ talis cauēt dz ne a dño flagellet sicut ille rex Ozias q̄ legit lepra fuisse pcuſſ⁹ qz offm̄ sacerdotij vsurpauerat vt hr̄ li. para. c. xxvj. ⁊ rāssūptiue. ij. q. vj. ℣. ſz ⁊ notādū. Tñ qz iudices seculares aliqñ de facto mādāt tales penas executiōi ēt ℣ clericos vt dicit Semi. in. c. si iudex laic⁹. in ꝑn. de sen. ex com. in. vj. ⁊ do. Abb. in. c. si diligēti. in fi. de fo. cōpe. ꝓterea videam⁹ an sit dare cautelā qō ſz clericus declinet tñ nō cadat in penā ꝑdicti statuti dico ꝙ qō cautela est quod clericus compareat cozā iudice seculari ⁊ nō declinet ſz dicat nō possuz cozā vobis rñdere qz habeo decretalē si diligēti. eē de fo. ꝓpe. inhibētē ⁊ puniētē clericū litigātē cora iudice seculari alⁱs libēter rñderez qz hoc mō euitabit penam statuti ita originalr. volut Ja. but. in auť. statuimus. de epi. ⁊ cle. cū q̄ trāsit ꝑe. de ancha. in. c. seculari in vlti. notabi. de fo. cōpe. in. vj. ⁊ quē sequit Alb. de ros. in suo ope statuto. in. iiij. par. q. lxxv. in fi. inci. existēte ptāte. vbi dicit qō Jason. dicebat in. d. auť. statuim⁹. qō cuz istud statutū eēt bononie ꝑsulebat clericis qō ita deberēt facere: ⁊ ſz Jo. de ligna. in. d. c. si diligēti. quē sequūtur Ant. de bu. ⁊ do. Abb. i fi. dicat qō ista cautela forte nō ꝓdesset cū effectualr declinet: qz nō refert an aliq̄d fiat ℣ bo vel facto: vt. c. ex parte. el. ij. de app. qz adhoc rñdet Bald. in. d. auť. statuim⁹ ⁊ Albe. in loco supi⁹ allegato qō aliō est nolle litigare: ⁊ aliō nō posse litigare allegāt. l. ab administratione. C. de lega. ⁊. l. cū filius. ℣. nō videť. de leg. ij. que optime probant.

¶ Scōa cautela est qō clericus ꝓpareat in habitu ⁊ tonsura: ⁊ dicat offero me paratū cozā vobis litigare dūmō possim ita volūt Ange. ⁊ Imo. in. l. iiij. ff. de acq̄. here. Bal. in. d. auť. statuimus ℣si. sec⁹ tñ. ⁊ idē Bal. in. l. filius. ℣si. tūc ēt q̄dā declinār. Inde ꝛis q̄ sunt suiyel alie. iur. dicēs qō clericus cōparēdo in habitu ⁊ tōsura nō dr foꝝ declinare: sed foꝝ declinat eū: ⁊ sic ista ē declinatio passiua ⁊ nō actiua. qz lex est illa q̄ declinat qō ē bñ notādū ℣m eū subiugēs qō sīlis itelligēdi figura hr̄ in gl. l. qjdign⁹. ff. de senato. adde tu sīlr ad hoc bonū tex. in. c. fi. de vi. ⁊ hone. cle.

¶ Tertia cautela est: ⁊ ista ē tutior qō clicus nō decliet ſz facit vt iudex eccliastic⁹ cū suis ihibitiōib⁹ rōne sui interesse eū renocet sicut dicim⁹ in dño seudi respectu vasalli: vt. c. ex trāsmissa ō iud. istā cautelā tradit Bar. in. l. pe. ℣. ad crimē. in. iij. col. ℣si. trē oppo. de. l. luci⁹. ff. ō pub. iud. ⁊ in. l. ij. C. de accus. quē sequit do. Abb. in. c. si diligēti. in fi. ⁊ do. Ant. in. c. veniēs. de accus. bal. in. d. auť. statuim⁹. vbi dicit qō istō est mēti tenēdū ⁊ qō ita vidit practicari in palatijs qz nō ē in ptāte clerici obuiare qō epūs offō suo eū nō aduocet p no. in. c. si iudex laic⁹ de sen. excō. i. vj. ⁊ hāc cautelā sīlr docet Semi. nullum allegās in. d. c. si iudex laic⁹. in ꝑn. diēs: no. practicā euadēdi penā statuto rū q̄ sunt in ciuitatib⁹ Italie iponētiū penā declinātib⁹ iurisdictionē iudicꝫ laici q̄ statuta qñq̄ de facto extendun tur ad clericos. nā practica est ne ipse clericus declinet: ſz iudex eccliastic⁹ ex offō eū repetat qō pōt nā aliō ē clericū, opponere in cōpetētiā iudicis laici ⁊ aliō qō ipse clericus repetať a iudice eccliastico sequit. d. Jas. Ubi Alex. diffuse loquit in. l. ab administratiōe C. de leg. subiugēs ibi do. Jas. vnū de quo facit magnū festum qō ſz alⁱs habeam⁹ qō qñ epūs vel iudex eccliastic⁹ inhibet iudici seculari qō talis inhibitio nō valeat nisi parte citata vt cōsulēdo tenuit ꝑe. de anch. in ℣si. mihi cxxiij. inci. casus talis est post ꝑceptū factū. ⁊ Laur. de rodol. in suo trac. de vsur. q. cxxxj. Are. in ℣si. xx. inci. in. q. ⁊ cā ⁊ Barnabe inqſiti. in pe. col. ℣si. circa scōm. ⁊ Alex. in ℣si. ix. inci. ꝑsitissime doctor. in. iij. vol. ⁊ Alexā. in l. iiij. ℣. ꝑdēnatū vbi dixit hāc eē cōez opi. ff. de re iud. cū ꝑcordā. de qb⁹ per do. Jas. in. l. nec qcq̄. ℣. vbi decretum

in.vij.col.vij.ff.vij.fallit.ff.de offi.pcō. ⁊ leg.tñ state statuto de q.§. punienti clericū declinātē si iudex ecclasticus offō suo ihibebit iudici seculari ne cognoscat in cā talis clerici ꝫ eā remittat ad se cognoscēdā ⁊ terminādā nō erit necesse citare ptē i hmōi ihibitione mittēda allegat ita notabilr tenere Bal.vbi ita in effectu tz post Arch. in loco p eū alleg.i.l. pbyteri i.ij.col. vj.fi.scdo q̄o hic.C.de epis.⁊ cle. lz do. Jason extollat multū istō dictū:tñ als hꝰez ipz p claro dato qō nō eēt autoritas Arch.⁊ Bal.de q.§.⁊ hoc p illā distinctionē q̄ fit in isto passu an iudex ecclasticꝰ inhibēs iudici laico ꝺbeat citare partē.nā cōit ꝓcludik qō aut inhibet ad istāriā ptis:⁊ tūc ꝺz reqrere aliā partē.Aut inhibet ex suo offō:vt in casu nr̄o ⁊ tūc secꝰ put consulēdo tz Fe.de se.in suo ꝓsi.ccc.incip.factū tale ē debito:ꝓmisit ⁊ late Laurē.de rodol.in loco supi allegato Doct.in.c. tuā.de ox.cog.sentit exꝑsse Alex.i pal leg.ꝓsi.ix.inci.pstārissime doct.in.iiij. vol.⁊ in ꝓsi.xcj.incip.visis actis mihi trāsmissis in.ij.col.vsi.iij.moueo:.in ij.volu.Propterea dixit Inno.in.c.ad aures.de tēpo.ord.qō vani capitis esset q̄ dicit plātū nō posse ꝑcipe sine cāe cognitiōe ⁊ maxime de his que pertinent ad officium suum allegat.vij.q. j.quia frater.

Crrix.

¶ Cautela pro impetrāte priuilegiū exemptionis pro se ⁊ descendentibus suis vt tale priuilegium circa personas sit amplum.

Dum venerabilis vnavice prāderē cū magnifico et eqte aureato dño Paulo Trinisano quōdam nr̄o ptāte Bixie cuius aīa nūc reqescat in pace iterrogauit me dicēs an si pnceps cōcedat alicui imunitatē exēptionē ꝑ se ⁊ ōscēdētibꝰ suis tā masculis q̄ feminis num quid talis imunitas extendatur etiā ad filias,maritatas,Respondi qō istā questionē nō meminerā vidisse in terminis sed tamen quod loquendo ab improuiso ⁊ absq; resolutione chartarum tenebam duplici ratione qō sub tali priuilegio imunitatis includant etiam filie maritate.Prima qꝛ priuilegiū principis ōz bñficiū ipsius pncipis vt declarat Bar.in.l.j.in.j.col.ff. de ꝓsti.pn.qō beneficiū pncipis latissime est interptādū qñ tractaꝝ de dāno tñmō ipsiꝰ pncipis vt in casu nr̄o vt.d.l.j.de cōsti.prin.⁊.c.cū dilecti.cū ibi no.de dona.Cū ergo in priuilegio dicaꝝ pro se ⁊ descēdentibus suis tam masculis q̄ feminis qō verbum feminis est aptū cōprehēdere etiā maritas sequik dicendū qō iste intellectus vt comprehēdat etiā maritatas ꝺz sumi.Secūda ratio dicebā esse qꝛ lz matrimoniū trahat mulierē ad originē viri vt.l. mulieres. C. de incol.libr. x.⁊ vt no.Bal.in rub.ff.sol.mat.circa prin.in.l.ij.in fi.C.de iur.om.in.⁊ sīr per ipsum matrimonium mulier seqūtur fortuna viri:vt.l.ea que.la.ij.ff.ad municip.⁊.l.exigere dotem.ff.de iud.⁊.l. cū quedā puella.cū ibi no.ff.de iurisdom.iud.Tñ ꝓpter hoc nō sequik quo minus nō dicaꝝ ⁊ sit de descēdētibus: qꝛ iura sanguinis nullo iure ciuili diremi possint:vt.l.iura sanguinis.ff.de reg.iur.⁊.l.ius agnatiōis.ff.de pact. nulier em̄ per matrimoniū transit in potestatē mariti quo ad tria. scz quo ad residētiā:quo ad opas:⁊ quo ad debitū carnis in reliqs remanet in potestate patris:vt dicit Bal.in.l.si vxorē post gl.ibi.C.de cōdi.inser.de quo ēt aliqō p eūdē Bal.in.l.j.C.de bonis q̄ libe.⁊ etiā per Bar.⁊ meliꝰ p Pau.de ca.in.l.rei iudicate.§.socero.ff.so.ma. naz mulier lz sit nupta nihilominꝰ ōz de agnatiōe ⁊ familia sui pris,put notāt Bal.Pau.de ca.do.Jas.⁊ Philip. come.i.l.volūtas p ter.ibi.C.de fideicō.⁊ Soci.in suo cōsi.ccxxvij. inci.presens cōsultatio pulcra est ⁊ subtilis i vij.col.versi.circa scōam questionēvt deaꝝ concludendum.⁊ idem Soci.in ꝓsi.xl.iter ꝓsilia Franci.de cur.inci.cū in ꝓsentiarū de interptanda in.ij.col.

versi.itē est vna de successoribꝰ ab itestato.Immo qꝛ est plꝰ femia p mrīmoniū nō solū nō pdit agnationē ⁊ familiā pris:vez ēt nō pdit ciuilitatē idcir co state statuto qō foxēfis nō possit acqrere bona imobilia i ciuitate nec districtu tñ tali statuto ñ obstāte filia. eē territoriuz maritata poterit acqrere bona imobilia qꝛ p ipm mrīmoniū nō desinit eē ciuis sue ciuitatis ⁊ nō iudicaꝝ plona foxēfis vt notabilr determinat Bar.in.l.fi.§.pe.ff.ad municipa.⁊ Pau.de ca.in.d.l.rei iudicate.§.socero ff.so.ma.⁊ Feli.in.c.j.i fi.de spōsa.⁊ Alexan.in ꝓsi.xx.inci.viso.ꝓcessu cauesvertēs inter Catharinā in fi.in.ij.vo.ni si tale statutū reqreret aliquā actualitatē facti puta qꝛ diceret qꝛ nullꝰ foxensis possit acqrere bona imobilia nisi in ciuitate sustineat onera ⁊ factiōes qꝛ tūc tale statutū bñ excluderet filiā.eē territoriū nuptā vt soleniter cōsuluit do.Car.in ꝓsil.cxxv.incip.tyriꝰ ciuis Feltrēsis p totū ⁊ sic dicebāt per istas duas rōnes succincte ei adductas pui legiū de quo supra includere ēt filias maritatas.Tūc sua magnificētia dixit qō libēter sciuisset q̄d vellet dispositio legū nr̄az:qꝛ tūc ō facto ista q̄stio pēdebat corā sernissimo dñio in cā cuiusdā ō Polesino.cū postea sui reuersus Paduā inueni istā q̄stionē i terminis ponere Bar.in.l.q̄sties.de ꝑuileg.scho.li. xij.vbi notabilr dicit qō tale ꝑuilegiū cōcessuz alicui ꝑ se ⁊ descēdētibꝰ suis tā masculis q̄ feminis qō ita demū femine gaudēt tali ꝑuilegio si sunt vgines aut vidue secꝰ aūt si sunt maritate qꝛ ipse mutāt statū ⁊ sequūt foxviri q̄s opi.tz etiā ibi in.d.l.quoties.Ange.et Joā.de pla.⁊ lz istud dictū bar.reprobet Alex.in.l.cū q̄dam puella.ff.de inrīs.om.iud.⁊ Feli.in.c.super eo.el.ij.ō testi.⁊ Maria.in quodā suo cōsil.inci. Reuerēdus dñs.B.Rouerella de q̄ meminit Feli.in loco inferiꝰ allegādo tñ opi,bar.tenēt Ro.⁊ do.Jas.in.d.l.cū q̄ dā puella.⁊ Ro.in.l.j.in fi.pn.ff.de cōsti.prin.Feli.in.c.nouit.circa ꝓncipiū versi.fortius dixit bar.de iud.Laurē. de pala.in.§.ceterū instī.de leg.agnat. suc.in.xlix.col.vsi.⁊ adde qō si cōcederet.⁊ Georg.na.in repe.c.q̄uis.i.lv.colū.v.xj.q̄ro.de pac.li.vj.⁊ Bixiēsis in suo repto.in vbo posteri.vbi dixit illō dictū Bar.eē multū singulare ⁊ qō ita fuit de facto obtētū.Sis ergo cautus q̄ ipetras priuilegiū ꝑ te ⁊ descendētibus tuis tā masculis q̄ feminis sivis qō tale priuilegiū extendaꝝ ad femias etiam maritatas qō in priuilegio istō facias specificare alias ipsas maritatas non comprehendet.

Crrx.

¶ Cautela ad illaqueandum donantē causa mortis vt non possit ipsaz donationem reuocare.

Dicitur vulgo qō donatio cā mortz pōt qñcūq; ꝑ donātē ex pnia reuocari vt.l.q̄ mortz.⁊.l. senat⁹.§.tz mortis cā.et l.seia.ff.de dona.cau.mor.⁊ isti.de dona.i pn.⁊ illa ōz dona.cau.mor. in q̄ sit facta mētio mortz vt no.gl.⁊ Bar.in.l. seia.ff.de dote.ꝑleg.⁊ no.Bart.⁊ Bal. in.l.fi.C.de pac.Alexā.in.l. stipulatio hoc mō ꝓcepta.i.v.col.ver.inquātū tñ diri.de ver.obl.Bar.Bal.Jmo.Alex.⁊ cōiter doc.in.l.q̄ dotis.ff.sol.ma.secus aūt in donatiōe inter viuos qꝛ ipsa ex pnia reuocari nō pōt vt.l.possessionez ⁊.l.fi.C.de reuoca.dona.⁊.c.fi.eē eo.nā donatio iter viuos semel pfecta ēt pre textu iperialis rescripti nō reuocaꝝ vt dixit ter.in.l.si donationē.C.de reuoc. dona.⁊ sīr donatio semel pfecta cōditionalis fieri nō pōt vt.l. pfecta. C. de dona. q̄ sub mo. Tu aūt cui vult fieri aliq̄ donatio cā mortis sivis talr negotiari qō talis donatio p donantē non possit,reuocari cautela est qō faciasvt notarius in instrō apponat illa ỹba q̄ per notarios multoties apponi solent scz,ꝑmittēs dictꝰ donator oīa ⁊singula suprascripta attendere:obseruare:⁊ in aliquo nō cōtrauenire:qꝛ per talia verba donatio cā mortis q̄ de natura sua est reuocabilis efficit irreuocabilis. nā qñ in donatiōe cā mortis facta est,p misito de eā nō reuocādo:tūc assumit

Universidad de Deusto

naturā donatiōis inter viuos ⁊ dona tio iter viuos appellat iste ē casus l. l. si alienā. in fi. ⁊ l. l. vbi ita donat. ⁊ ibi no. bar. ff. de dona. cā mor. no. gl. l. l. ʒ interliʒ. in pnā gl. magna. ff. de dona. inter vi. ⁊ vxo. Bal. i. l. ū. C. de iur. dot. Are. in ꝑsi. rlj. incip. diligēter ⁊ mature pensata ꝑsiltatiōe i. ij. col. ꝟ. q̄nimo ēt si nō eēt appositum ꝟbū. ⁊ in terminis qōnis supi⁹ formate lʒ ille donauerit cā mortis qō tñ p illa ꝟba de q̄bus su pra cēseat donatio iter viuos ita ꝑsulē do tenuit Paul. de ca. in suo ꝑsil. mihi xcviij. inci. notandū est pmo. ⁊ in ꝑsi. se quē. incip. in ista donatiōe fuit actū. ⁊ in ꝑsi. cj. incip. notandū est q̄ ꝑfatū sta tutū in. ij. col. ꝟsi. ꝯtū ꝟo ad scōm. ⁊ lʒ ʒriā partē qō p illa ꝟba de q̄b⁹ supra cēseat donatio cā mortis ⁊ sic qō pos sit reuocari tenuerit gl. l. d. l. si alienā. in ꝟbo accepit. ff. de dona. cau. mor. et Bal. vbi arguit ad partes l. l. cū qs. ff. de cōdi. ob cām. ⁊ Alex. in. l. q̄ dotis in iij. col. ver. sed iurta hoc cadit dubita tio multū ꝓbabilis ff. sol. ma. ⁊ Ange. in cōsi. cclviij. incipi. Dña Antonia de Florētia ⁊ cam ēt videat sentire Bal. in consi. cvij. incip. Laurēti⁹ fuit ꝑfes sus in prima par. ⁊ Philip. Cor. in ꝑsi. cxxvj. incip. lʒ in hac ꝑsultatiōe videat prīa ffronte dicēdū p torū in ꝑmo vol. Tñ ꝑmā opi. qō p illa verba de quib⁹ supra cēseat donatio inter viuos et sic nō possit reuocari tenuit ꝑsulēdo An ge. sibimet ʒrius in cōsi. cxcix. incip. vi sis predictis instrumētis. in. vj. col. ꝟ. ex hoc sequit decisio ⁊ Alex. sil⁹ sibi ʒ= rius in cōsi. xiij. incip. circa primū du biū quo q̄rit in. j. col. versi. ꝑdicta etiā Maria. in. j. vol. quā opi. etiā sentit ex presse Bar. in. l. fi. in. ij. col. versi. ⁊ pri mo examinemus an sit donatio causa mortis. C. de pac. ⁊ clare Soci. in con sil. cxxxij. incipi. multū elegāter ⁊ sub tiliter. in. j. col. versi. adduco etiā in ꝑ posito. ⁊ eaʒ finaliter intrepide tʒ do. Jaſo. dicens q̄ si casus accideret q⁹ ita consuleret. in. l. non ois. in. j. col. ꝟsic. sed hic offerꝝ quotidianū ⁊ vtile dubiū ff. si cer. peta. subiungens istā cōclusio nem putare multo fortius esse verisi mam si vltra dicta verba iuramentum interuenisset ꝓout etiā tenuit Pau. ō ca. in ꝑalleg. cōsi. cj. inci. notandū est q⁹ ꝑfatū statutū. ꝓpe fi. ⁊ Are. in ꝑsilio. lxxiij. incip. diligēter ⁊ mature pōde ratis his in. ij. col. ver. prima rō funda tur in iuramēto allegās. c. ij. in verbo ʒuenire de iurein. in. vj. vt etiā tenuit Soci. in cōsi. liij. cōputatis ꝑsiliis Ma ria. ꝑris sui qō incipit in pñti cōsulta tione ex themate ꝑmisso. in. ij. col. ꝟsi. ⁊ predicta sufficerent. Qua opi. ꝑcul dubio est tenēda qō si in donatione cā mortis sint apposita verba de q̄bus su pra ⁊ insup ipm iuramentū q⁹ talis do natio sit irreuocabilis. Prio p illā re gulā tritā in iure q⁹ oē iuramentū qō pōt seruari sine interitu salutis eterne seruādū est. vt hꝫ in. c. cū ꝯingat. de iu rein. ⁊ in. c. lʒ mulieres. eo. ti. li. vj. ci. c. ꝯtus. de pac. eo. lib. vj. Sed si ꝑmitto cū iuramēto donationē cā mortis non reuocare seu ꝑtrauenire q⁹ tñ iportat qz q̄ reuocat actū cōtrauenit ipsi actui vt prʒ ad sensuʒ certe tale iuramētum pōt seruari sine interitu salutis eter ne ḡ seruādū. Scdo ⁊ fortiꝝ qz videm⁹ qō ea q̄ de natura sua ex penitētia fūt irreuocabilia si iuramentū interueniat fiūt irreuocabilia. nā si qs fecit pactū de prozogāda iurisditione sui iudicis ⁊ sic litigare coꝝ iudice nō suo tñ non obstāte pacto añ litē cōtestatā pōt pe nitere. vt. l. si cōuenerit. cū ibi no. ff. de iurisd. om. iud. ⁊ c. j. scōm cōem intelle ctū. extra de iudi. lʒ si vltra pactū iter positū fuerit iuramētū tūc etiā añ litē contestatā non est locus pnie ita tenēt Ang. Fulgo. Pau. de ca. Alex. ⁊ do. Ja so. in. d. l. si ꝓuenerit. Jmol. in. d. c. j. de iudi. ⁊ ibi Feli. in. iiij. col. ver. iij. fallit Anto. corsetus. in repe. rub. eē de iure iur. in. xvj. ꝓiuilegio iuramēti. Pe. de anch. in cōsi. mihi. cxcij. inci. in auriliū veritatis. in. ij. co. vbi dixitistud eē no uū ad intellectū. d. l. si cōuenerit. ⁊ ista est cōis quicqd dixerint Ant. de Bu. ⁊ do. Abb. in. vij. col. in. d. c. j. de iudi. Se cūdo qō ea q̄ de natura sua sūt ex pnia reuocabilia p iuramētum efficiant ir reuocabilia ꝓbatur. nā in ꝓtractibus

innominatis respectiuis regulariter re integra admittit pnia. vt no. in. l. si pecuniā. ff. de condi. ob cām. ⁊ per glo. ⁊ doc. in. l. iurisgentiū. in pn. ff. de pac. sed si aliqs fecit cōtractum innoīatum in quo interuenerit iuramētū tūc non est locus pnie ista est glo. in. d. l. si pecu niā in verbo necesse ḥabeas quam ad hoc singulariē reputat Bal. i. c. q̄ in ec clesiarum. in septima colū. de consti. ⁊ Jmo. in. l. ij. ℌ. sed ⁊ si quis. ff. de dona. do. Jaſ. in. d. l. si pecuniā. in. ij. col. ꝟ. vndecimo limita. ⁊ in pe. col. ver. scdo collige ex hac glosella. ⁊ vt tʒ Barb. i. c. iuranit. i. xv. co. ꝟ. itē dicit hic Bal. ō ꝓba. allegās ita sil⁹ tenere Saly. in d. l. si pecuniā tʒ Ant. cor. in prealleg. repe. rub. extra de iurein. in scdo ꝓui legio iuramēti. Stabit ergo firma cō clusio q⁹ si in instro donations icausa mortis fuerint apposita illa ꝟba de q̄ bus supra ⁊ multofortius si iuramētū interueniet q⁹ donatio cā mortis non poterit p donantem ⁊ pnia reuocari.

¶ Secūda cautela ⁊ occultissima est vt facias q⁹ p notariū in instro dona tiōis fiat mētio heredū donatarij vcʒ talis ꝑsona donauit talē rē sempronio p se ⁊ heredib⁹ suis. nā isto casu qñ in donatiōe cā mortis est facta mētio he redū donatarij talis donatio censet donatio inter viuos nō aūt cā mortꝫ ⁊ rō est qz donatio inter viuos bene trās mittit ad heredes secⁿ aūt in donatōe cā mortis: qz illa nō trāsmittit si cōtin gat donatariū mori añ ipm donatorē. vnde cū in ipsa donatiōe sit facta men tio heredū donatio i dubio cēseē dona tio iter viuos ita singulariē tʒ Bal. in l. ij. in. ij. col. ꝟsi. qd em si iste fili⁹ stipu lareē p se et heredib⁹ suis. C. de iure do. ⁊ ibi ēt Saly. ꝟsi. lʒ tūc insurgit du biū tʒ do. Jaſ. in. d. l. nō ois. in. iiij. col. ver. li. infero. ff. si cer. pe. Alex. in ꝑalle. consi. xiij. incipiē. circa primū dubiū q̄ q̄rit in. ij. col. versi. postremo ēt ex alio colligit in. j. volumie. Are. in. d. consil. xxiij. incipi. diligēter ⁊ mature pōde ratis his in. ij. col. versi. iij. moneor. qz notarius. ⁊ do. Lanzellot. Decius i. l. que dotis. in. v. col. ff. sol. matr. Si vis ergo taliter facere quo donatio causa mortꝫ nō possit ex pnia reuocari ⁊ q⁹ do natoz nō aduertat nisi eēt ꝑsona in re perita nō tradas obliuioni ꝑdictas cautelas ⁊ spāliter scōam. Quo autez cōcipiaē donatio cā mortis ex q̄ sit ei⁹ forma ponit Spec. in ti. de dona.

Cxxxj.

¶ Cautela ad liberandum iudicem vt non fecerit litem suam quando iudica uit contra communem opinionem do ctorum.

Manifestum ēst q⁹ iudex i iudican do dʒ iudicare secūdū cōēz opinionē doc. vt tot. Joā. and. ⁊ cōiter doct. i. c. j. de ꝑstitutio. Bar. ⁊ alij. in. l. fi. C. de pena iudicis q̄ male iudicauit Bal. in. l. i. ꝑ ter. ibi. ff. de q̄stoꝛib⁹. ⁊ in. l. j. ff. de senatoꝛib⁹ do. Anto. in. c. nouim⁹. ꝑ text. ibi de ꝟbo. signi. cū infinitis concoꝛ. alias si iudex iudicat ꝓtra cōem opi. facit litē suā. vt no. Bar. ⁊ Ang. i. d. l. fi. C. de pena iudi. q̄ ma. in. Bar. ⁊ Alex. ibi i fi. i. l. platis. ff. de re iu. Ang. de are. in. ℌ. j. isti. ō obl. q̄ ex q̄si deli. na. ꝑ impitiā, ꝑsumitur in dicare q̄ adheret singulari opinioni re licta cōi. vt dixit Bald. in rubri. C. de pe. iudi. qui male iudi. ⁊ Alex. in cōsil. xcv. incip. visis processib⁹. in. iij. col. in ij. vol. ⁊ Fran. de cur. in consi. xlix. inci. memorie recolende dux mediolani ter tius in. xxx. col. circa mediū ⁊ illa ʒ cō munis opinio ℌ plures granuozesq̄ amplectunt. vt dicit do. Abb. in. c. pru dentiā. in pnn. in. j. col. de offi. deleg. ⁊ Alex. in consi. vij. incipiē. videret ꝑma fronte dicendū. in. iiij. col. in. iiij. vol. ⁊ est bon⁹. ter. in. c. in canonicis scriptu ris. xix. distin. nā facilius inuenīt q̄ a plurib⁹ sapiēribus querīt. vt. c. de qui bus. xx. distin. ⁊ similiter ꝑ ampliozes homines perfectissima veritas reue laē. vt. l. pe. C. de fideicō. Modo quidā iudex iudicauit contra cōmunem opi nionem. doc. quo casu fecit litem suaz et sic tenetur patri ad interesse quomō faciet ad euitanduz quod non fecerit

litē suā. Dic quod cautela est vt discurrat cū mēte vel aliq̄ bona via videat se informare an si tpe quo studebat i studijs publicis intrabat sub aliquo doctore q̄ teneret illā opin. qz hoc ꝓbato nō tenebit parti ad interesse. nā inder iudicās fm opinionē sui magistri licz talis opinio sit mala nō facit litē suaz ita pulcre dixit do. Abb. in. c. j. in. vj. colū. ver. ſz vide notabile dictū Oldr. de postu. prelato. dicēs istud fuisse dictuz Old. in. l. quesitū. §. j. ff. de fun. instr. qđ dictū refert z sequit solēnis doc. Uincen. Paleotius quē habeo ad pēnā in l. j. in. l. v. char. versi. adde q̄ inder. ff. si cer. pe. dicens q̄ p istā doctrinā semel euasit in practica quēdā iudicē a sindicatu z hāc opinionē silr tz Feli. in. c. j. in vlt. col. ver. v. nota qđ inder ꝓ stit. z Barba. in sua repeti. rub. extra de fi. Istr. in. vij. char. ℣. z p illū text. dicit ibi Nicolaus de Neapoli. z do. Amade⁹ de castell. in suo tract. sindica. in ℣bo. itē in eo qđ plures innocētes cōdēnauerūt z plures nocētes absoluerūt ℣s. z idē si iudicat ℨ cōem opi. tenet Bar. Bologni. in sua amena repe. auc. habita. C. ne fil. p pa. in. xxv. col. ver. silr q̄ tulit sniaz vbi dicit hoc ꝓcedere z eē verū si ille magister erat hō doct⁹ z solēnis. sec⁹ autem si erat vna vachetta dicēs ista fore ℣ba Bal. in. l. filiū quē hñtē. C. fami. ercis. z est de hoc bona gl. in. c. cum beatissimus. xxiij. q. j.

Cxxij.

¶ Cautela pro notarijs adimplēdam sibi bursam.

Hodie cōficiunt testamēta in q̄bus testatores relinquūt vsufructū alicui⁹ ptis suorū bonoz alicui pſone aliā ℣ pſonā faciūt suū heredē vniuersalē z istud ꝑfertim cōtingit istis q̄ moriūtur nō relictz liberis qz tūc relinquūt vxoribus suis vsufructū maioris ptis suoz bonoruz ipsis stantib⁹ castis z honestis z absq̄ marito z dotes suas nō petētib⁹ q̄ casu certū est qđ stāte dispositiōe testatoris heres non pōt se impedire in illo vsufructu legato vsq̄ quo viuit ipse vsufructuari⁹ siue bona sint mobilia siue immobilia. vt in. §. vsufr. inst. de vsu. Tu aūt tabellio q̄ rogat⁹ es conficere tale testm̄ in quo aliquis fortitā tunsamic⁹ instituit heres vniuersalis z alit cui alteri pſone relinquit vsufruct⁹ alē quoz bonoz si vis talit negotiari qđ nō obstāte dispositōe testatoris heres vniuersalis habeat si nō totū illū vsufructū legatū saltē habeat dimidiā ēt viuēte ipso vsufructuario z q̄ testator nō aduertat. Cautela est qđ qñ vltimo loco scribis institutionē hr̄dis q̄ ipaz cōficias p hec ℣ba. In oib⁹ aūt bonis suis mobilib⁹ z imobilibus: iurib⁹: et actionib⁹ instituit pleno iure sempronium suū hr̄dē vniuersalē z. nā isto casu p illō ℣bū plēo iure positū in institutōe heres cōcurreret ad ipm̄ vsufructū legatū simul cū legatario z sic hēbit dimidiaz. Ista fuit pegrina z admirāda decisio Aler. in suo cōsi. lvj. incipi. plectis ℣bis testamēti in ver. videret prima ꝓsideratione dicē dū: z in versic. vñ cū in testamento in. iij. volu. volēs notabiliter q̄si testator relinq̄t vsufructū alicui⁹ fundi z postea in bonis suis facia aliū heredē suū pleno iure q̄ isto casu ipse heres ꝓcurret ad ipm̄ vsufructū legatū vna cū legatario z sic hēbit dimidiā. Et rō isti⁹ sin. decisiōis q̄ est ℣bū pleno iure positū in dispositione iportat nō solū dñiū verūetiā vsufr. vt est tex. i. l. femie. §. illō. C. de secū. nup. quē ibi ad hoc dixit meliorē. & iure bal. dicēs q̄ sup hoc fuit iterrogat⁹ adño papa. z ē tex. i. l. fi. §. silr mō. C. de bōis q̄ lib. z in auc. hec vsus pstatio. de sa. san. ecc. z i. l. mr̄. z ibi no. Bal. C. ad tertu. et ponit Are. i ꝓsi. clvj. inci. diligēter visis z ꝓsideratis. in. vij. col. ℣. ſz qñ subſtitutus. Soci. in suo cōsi. lij. cōputatis cōsilijs Maria. incipiēte in pñti cōsultatione ex themate premisso. in antepe. col. ver. quinimmo probatur p̄dicta conclusio. Et in dubio tale verbū importat dominuz cui nihil desit. vt est tex. z ibi not. glo. in. l. iulianus la. j. in fi. ff. de rei vē. z tex. in. l. j. C. de reuoc. dona. hinc est q̄ tale verbū positū in subſtitutione facit ip̄m cēseri directā p quam q̄s a seipso capit hereditatē. put dixit Bal. l. d. auc. hec vsus pstatio. de sacrosan. eccle. z Ang. l. d. l. iulian⁹. ff. de rei vē. z in suo ꝓsi. cxxv. vbi elegan ter loquit icipi. hoc ē testm̄ petri quō dā Bartolomei. i fi. Imo. i cōmēto. c. raynuti⁹. de testa. i materia ꝓdiose in illo ar. an ꝓdiosa facta a pagano filio ipuberi z i ptāte p ℣ba cōia censeat directa ifra tpa pupillaris etatis. an ℣o oī tpe sit fideicommissaria. ver. z idem vr si dixerit volo q̄ bona mea z c. Et put silr tz Are. i. l. cēturio. in pen. col. ver. silr ēt si testator vellet de vulg. z pupil. z idē Are. i prealleg. cōsi. clvj. z in eodē loco mō stante hoc qđ ℣bū pleno iure ip̄ortet nō solū p̄ prietatē verū ētiā vsufructū et p ℣bum pleno iure fuerit facta istitutio de oibus bonis ipsi⁹ testatoris sequit dicē dū q̄ vsufruct⁹ illoz certoz bonoruz reperit relict⁹ duab⁹ pſonis. s. heredi z legatario merito g si qlibet eoruz tāq̄ collegatarij p ꝓcursuz dz hr̄e dimidiā talis vsufruct⁹. z istā decisionē Alex. refert p notabili apprōbādo se quit solēnis doc. do. Pau. de mōte pi co in sua elegāti repe §. tytia cū nubere. l. tytia cū testō. de leg. q̄. i. xxj. q. vbi extēdit qđ supi⁹ dictū est hr̄e locum z ꝓcedere nō solum qñ in institutōe ef set appositum verbū pleno iure verū etiam si esset positum verbum plenarie qz similiter institutio facta perverbum plenarie importat non solū prioprietatē sed etiā vsufructum allegās ita pulcre tenere Barb. in suo ꝓsil. xj. incip. sapiēter z preclare scribit. in. ij. parte vbi adducit multa silia vt ibi p eū. Ad vnū tñ aduerte q̄ qñ scribis institutionez heredis ne in ipsa ponas aliq̄ ℣ba p q̄ nō possit aliter dici salua interp̄tatiōe recti sermonis nisi q̄ testator voluerit qđ legatarius sol⁹ habeat ipsum vsufructū. puta qñ forma res institutionē hoc mō. In oib⁹ autē aliis suis bonis institut z c. nam cum dictio alius alia aliud de natura sui sit ꝛcludere diuersa a specificatis. iuxta not. i. c. sedes apostolica. de rescri.

tione facit ip̄m cēseri directā p quam q̄s a seipso capit hereditatē. put dixit Bal. l. d. auc. hec vsus pstatio. de sacrosan. eccle. z Ang. l. d. l. iulian⁹. ff. de rei vē. z in suo ꝓsi. cxxv. vbi elegan ter loquit icipi. hoc ē testm̄ petri quō dā Bartolomei. i fi. Imo. i cōmēto. c. raynuti⁹. de testa. i materia ꝓdiose in illo ar. an ꝓdiosa facta a pagano filio ipuberi z i ptāte p ℣ba cōia censeat directa ifra tpa pupillaris etatis. an ℣o oī tpe sit fideicommissaria. ver. z idem vr si dixerit volo q̄ bona mea z c. Et put silr tz Are. i. l. cēturio. in pen. col. ver. silr ēt si testator vellet de vulg. z pupil. z idē Are. i prealleg. cōsi. clvj. z in eodē loco mō stante hoc qđ ℣bū pleno iure ip̄ortet nō solū p̄ prietatē verū ētiā vsufructū et p ℣bum pleno iure fuerit facta istitutio de oibus bonis ipsi⁹ testatoris sequit dicē dū q̄ vsufruct⁹ illoz certoz bonoruz reperit relict⁹ duab⁹ pſonis. s. heredi z legatario merito g si qlibet eoruz tāq̄ collegatarij p ꝓcursuz dz hr̄e dimidiā talis vsufruct⁹. z istā decisionē Alex. refert p notabili apprōbādo se quit solēnis doc. do. Pau. de mōte pi co in sua elegāti repe §. tytia cū nubere. l. tytia cū testō. de leg. q̄. i. xxj. q. vbi extēdit qđ supi⁹ dictū est hr̄e locum z ꝓcedere nō solum qñ in institutōe ef set appositum verbū pleno iure verū etiam si esset positum verbum plenarie qz similiter institutio facta perverbum plenarie importat non solū prioprietatē sed etiā vsufructum allegās ita pulcre tenere Barb. in suo ꝓsil. xj. incip. sapiēter z preclare scribit. in. ij. parte vbi adducit multa silia vt ibi p eū. Ad vnū tñ aduerte q̄ qñ scribis institutionez heredis ne in ipsa ponas aliq̄ ℣ba p q̄ nō possit aliter dici salua interp̄tatiōe recti sermonis nisi q̄ testator voluerit qđ legatarius sol⁹ habeat ipsum vsufructū. puta qñ forma res institutionē hoc mō. In oib⁹ autē aliis suis bonis institut z c. nam cum dictio alius alia aliud de natura sui sit ꝛcludere diuersa a specificatis. iuxta not. i. c. sedes apostolica. de rescri. z in. l. si fugitiui. C. de fuis fugi. z per Soci. in suo ꝓsi. clxxxix. inci. visa bulla Pauli scōi. in. iij. col. ver. p̄mo p illā dictionē in alijs z c. isto casu posset dici q̄ mens testatoris fuerit qđ legatarius habeat ip̄m vsufructū itegrū idcir co forma istitutionē eo mō q̄ superi⁹ fuit dictū. Et istā cautelā in tabellio diligēter tene mēti qz suo loco z tpe si hēbis i genitū poteris tibi iplere bursaz. z licz ista q̄ ad mūdū sint pulcerrima tñ ℞tū ad siam cēnt pnitiosa si ipsis vtereris volūtate testatoris existēte in ℨtū. p̄ pterea caue tanq̄ ab igne i practicādo ea iniq̄ nā vt sacro hr̄ euāgelio. quid em̄ prodest hoi si vniuersuz mūdū lucretur ale vero sue detrimentū patiat z trāssumptiue. in. c. matheus. de ſymo. potius em̄ debem⁹ oē genus mortis pati q̄m mortaliter peccare. vt dicit ter. in. c. sacris. qđ me. cau. z silr oia mala pati debem⁹ q̄m malo consentire. vt xxxij. q. v. ita ne. nā ꝓpter pauperta tē non debem⁹ aliq̄d malū facere. vt. l. palaz. §. ignoscendū. ff. de rtu. nup. nā fideli totus mundus diuitiarū est infideli vero nec obolus. vt. xiij. q. iij. qđ dicā. z q̄ contra ꝓscientiā facit sciat se edificare ad geennā. vt. c. literas. de resti. spolia. z. xxvij. q. j. oēs. z Ang. in cō si. clxxxj. incip. sup hoc puncto nec ista tradidi vt malū ꝓmittatur: ſz vt quis maleficijs hominum sciat obuiare.

Cxxxij.

¶ Cautela ad faciendū q̄ donatio valeat lz non fuerit insinuata.

Donatio excedēs summā quingētoz aureoz si nō insinuat ipo iure ē nulla. vt casus in. l. pe. C. de donat. etiā si talis donatio fieret inter cōiunctos. vt. l. data. C. eo. ſz cōmuniter per statuta Italie talis summa quingentoz aureoz est restricta. naz in nostra ciuitate brixie vigoze statuti positi sub Rubri. de donatio. inter vinos. non tenet nisi vsq̄ ad. xxv. libras. p̄t. Modo queritur per scribentes nunquid sit dare remediū qđ possit fieri donatio que valeat lz nō fuerit

insinuata.et dicunt q̄ sic videlicet q̄ in instrumento donationis dicatur quod intelligantur tot donatiões eē quot sint summe.xxv.librarū loquendo in casu statuti nostri Brixien.quia cuz tot sint donationes quot sint summe.xxv.librarum.et quelibet summa non indigeat insinuatione. sequitur quod in tali donatione non requiritur aliqua insinuatio. Sed ista caute la est communiter damnata:q̄ talis clausula nihil operatur:sed intelligit̄ posita in fraudez legis ⁊ statuti .put tenet Spec.in titu.de dona.§.j. versi. quid si aliquis dat.quem refert. ⁊ sequitur Bal.in.l.illud ver. sexto queritur si actum est.de sacrosan.eccle.et vt tenet Bart.in.l. modestinus.ff.de dona.⁊ Bal.post Jac.de are.in.l. sanctinus.§.si quis autez.C.de dona.vbi dicit q̄ ita communiter tenetur.⁊ in l.j.circa princi.C.quan.dies lega. ce. Pau.de ca.in.l.scire debemus.in fin. de ver.obli.Roma.in cõsi.xxvj.incip. pro decisione eorum .de quibus dubitatur vbi dicit quod ista est omniũ opinio.⁊ Alexan.in consil.lxvij. incipien.visis duobus elegantissimis cõsiliis.in.ij.colum.ver.benefaciunt no ta.per Bartol.in.j.volumi . Aliud remedium tradunt scilicet q̄ renuntie tur insinuationi ⁊ insuper imponatur iuramentum de non contraueniendo quia tale iuramentum supplet defectum insinuationis omisse tamē etiā istud remedium non est omnino tutū quia ꝯplures doctores supreme auctoritatis tenuerunt contrarium q̄ iuramentum non suppleat insinuationem omissam ⁊ passus est adeo dubius q̄ Salyc.in.l.penul.C. de dona. tangens istam questio.⁊ arguens ad partes relinquit eam indecisam.⁊ similiter Ange.de are.in.§.alie. instit. de dona dixit q̄ nunq̄s voluit consulere pro aliqua parte ⁊ istam partem quod iuramentum non suppleat defectum omisse insinuationis amplexus est prime Oldra.in consil.clxxiij. incipien.quidam habens vnicum filium.qui Oldra.tempore,suo fuit tãte auctoritatis quod pater legum nũcupabatur. vt refert Paul. de castro. in.l.si is qui putat.ff.de acqui.here. et Soci. in consilio.cxxix. incipien. prestantissimi iuris interpretes in.j.colũ. ⁊ in consil.clxvj.incipien.viso processu agitato.in.v.columna tenuit eã Bal. post Guil. de cuneo.in.l.illud. versic. quinto quero an ratione iuramenti. de sacrosanc.eccles.idem Bald.in consil.xxix. incipien. casus vir donauit vxori.in.ij.colum.versic.sequeretur q̄ donatio vltra legitimam summam.in ij.par.⁊ in consil.ci.in fi.incipiẽ.domina Antonia dedit in ea.iij.par. ⁊ in cõsil.xxviij. incipiẽ. certum est q̄ filia in bonis patris.alias incipit factum sic proponitur in.v.par.Ange.⁊ Albe.de rosa.in.d.l.illud de sacrosanc.eccle. et Ange.in.l.si quis pro eo.ff.de fideiuss. ⁊ in consil.lix.incipien. quidam paterfamilias habens duas feminas . vbi dixit q̄ ita alias Bald.germanus suus consuluerit in ciuitate castelli cui consilio tunc adhesit: sed nunc vehementius insistit tanq̄ iuramento ⁊ latius i cõsi.clxxix.incip.visis predictis instrumentis.in.vj.col.ver.venio ad tertiũ principale.Pau.de cast.in consil.ciij. incip.circa bona que fuerunt domini Huberti notandum est.in vlti. colũ. versi.vnum omiseram circa presentez articulum.⁊ latius in consi.xcix.incip. visa quadam scriptura per totum Cuma.et Roma.in.d.l.modestinus.ff.de dona.vbi Cuma.dixit quod ita tenẽt fere omnes tenuit Roma.in consi.xij. incip.viso facto proposito ceteris q̄ cõsiliys tenuit solennis doc.do.Anto.de Canario in suo tracta.de insinuatione.in.lxij.q.hãc similiter expresse sentit Jo.fab.§.alie.insti.de dona.sequitur Barba.in suo consil.xv.incip.preclare scribitur.in.j.volu.⁊ latius in cõsilio.lxvj.inter consilia.Franc.de cur. incip.sapienter optime dixit psalmista.circa fi.vbi dixit q̄ ista est communis opi.sequitur prepo.Mediola.nũc Cardi.Alexan.meritissimꝰ in suo consil.lxvij.inter ꝯsilia dicti Fran.de cur. incipien.circa hoc videtur q̄ illa assertio bene

rito bene meritorũ:cui consilio se subscripserũt celeberrimi doc.Piero.totus Jaco.de puteo et do . Nicolinus de sancto Mazario. et sic apparet q̄s istud remedium iuramenti ad tollendum defectum insinuationis non est omnino tutum propter magnas auctoritates que sunt in contrariuz. Sed tu cui vult fieri aliqua donatio si vis q̄ valeat lz non fuerit insinuata accipe cautelã.s.q̄ in instrumento dicatur q̄ donator facit ipsam donationem p̄ beneficijs et seruitijs recõpensatione et remuneratione dignis acceptis a b ipso donatario:q̄ p ista verba donatio assumit naturam donatiõis remuneratorie in qua nõ req̄rit insinuatio.vt.j.dicit istã cautelã exp̄sse docet.d. Lãze.Deciꝰ.i.l.si dõatiõe.C.ỗ colla.dicẽs hãc fuisse cautelã ibi traditã p Jo.petrutij.⁊.d.Bap. de sancto seuerino moti:q̄ licz verba enuntiatiua bñmeritoꝝ posita i donatione nõ p̄bent inter p̄sonas q̄ alias libere nõ p̄nt donationẽ facere vt est in patre q̄ vult donare filio ⁊ i viro q̄ vult donare vxori q̄uis in donatiõe faceret mẽtionẽ de benemeritis ñ tamẽ mẽtio benemeritoꝝ nõ facit fidez ipsa benemerita p̄cessisse nisi specifice p̄bentur.vt no.gl.Bar.⁊ oẽs.i.d.l. si donatiõe.C.de colla.⁊ in auc. vnde si parẽs.C.De inoffi.testa.tñ secus est in illis personis q̄ libere p̄nt donare: q̄ talia verba enuntiatiua bene meritorũ bene probant ipsa benemerita p̄cessisse.vt est doctrina Bar.i.l.si forte.p tex.ibi.ff.ỗ castrẽ. pecul.⁊ in auc. si qs in aliquo documẽto.C.ỗ edẽ.⁊ in l.per diuersas.C.mãda.stãte ergo q̄ talia verba benemeritoꝝ faciant fidẽ inter p̄sonas nõ p̄hibitas donare sequit dicendũ ⁊ est mirabile scõm Lãzello .in loco superiꝰ allegato q̄ talis nõ sit donatio simplex ſz remuneratoria in qua donatiõe remuneratoria nõ req̄rit insinuatio.vt not.p glo. Bar.⁊alios.i.l.cũ aq̄liaꝰ regulꝰ.ff.ỗ donat.per Bar.⁊ Pau.de ca.in.l.si p̄.§. si quis aliquẽ.ff.eo.per Bal.in.d.l.illud.ver.iij.quero an donatio ob merita.de sacrosan.eccl.per Roma.in cõsi.xxvj.incip.pro decisione eoꝝ de q̄bus dubitat.⁊ in ꝯsi.xcv.incipiẽ. viso p̄iꝰ donationis instrumento. aduerte tamen licz do. Lanzellot.nõ dicat q̄ multi tenuerũt si verba ẽnũtiatiua benemeritorũ posita in instrumẽto donationis debent facere fidẽ ipsa benemerita precessisse etiã inter personas p̄missas donare q̄ non sufficit facere mẽtionẽ de benemeritis i gñe sed opꝰ est deuenire ad particularitates ,put tenuit Bal.i.d.l.illud.in.iij. q.⁊ in.l fi.ff.de exercito.⁊ Oldra.i cõsi.v.incip.tyriꝰ dedit.⁊ Soci.in cõsil. ccxcv.ici.in cã ꝯ filios et heredes petri.in.ij.col.ver.circa scõaz difficultatẽ.⁊ sic volũt p̄dicti quod dictũ Bart. in.d.l.si forte.ff.de castr .pecu .patiat hanc limitationem sed est verum q̄ eoruz . opi reprobat prestantissimus doct.⁊ preceptoꝝ meus in canonibus do.Philip.Decius in suo consi.xx.incipien.in causa istorum fratrum delata per totum.

Cxxxiij.

¶Cautela ad emendandum libellũ etiã lite contestata.

Clara est iure ꝯclusio q̄ libellꝰ post litem cõtestatã nõ p̄t emendari .vt no.in.§.si minꝰ. istit. de act.⁊ p oẽs.i.l. edita.C.de edẽ.⁊ i.c. examinata.de iudiẽt si in fine libelli eẽt illa clausula q̄a multis libellãtibꝰ eius virtutẽ ignorãtibꝰ apponitur.s.saluo iure addendi minuẽdi ⁊c.q̄ talis clausula nihil operaẽ ad hoc vt libellꝰ post litis cõtestationẽ possit emendari prout no. Bar.⁊ alij.in.d.l.edita.i fi.C.ỗ edẽ.et vt no.glo.Inno.⁊ oẽs.in.c.inter dilectos.de fi.instru.⁊ practi.papiẽ.i forma libelli in actiõe realꝰ in verbo saluo iure addendi.cũ aliys concor.de q̄bus p Alex.⁊ do.Jas.in.d.l. edita .tu ergo.qui intendis producere libellũ si vis taliter facere q̄ etiã lite contestata possis addere minuere et emen

dare cautelę est q̄ non dicas in fine libelli saluo iure addēdi ꝛc. qz cū p talē reseruationē referas te ad ius iurta. l. cū ꝓponas. ibi ad ius retulit. C. de here. instit. ꝛ ipsum ius velit qō lite cōtestata libellus nō possit emēdari merito talis clausula nihil habet operari. Sz dicas saluo mihi arbitrio addēdi ꝛ minuendi ꝛc. qz cū isto casu referas ꝛ ad arbitrium tuū quod importat absolutā voluntatē. iurta ea q̄ habentur p bar. ꝛ altos. i. l. si sic. de lega. j. ꝛ per Bar. in. l. alio. in. ij. col. versic. ex predictis no. ff. de alimen. ꝛ ciba. lega. sequitē qō talis additio seu diminutio ꝛ emendatio etiā post litis cōtestationem dz posse fieri ita dixit Bal. vbi reputat tale dictum esse notāduz in repeti. d. l. edita. in. xvij. colū. versi. itez dubitatur, de clausula saluo iure quem refert et sequitur Lanfran. de oxia. in repe. c. qm̄ contra. in verbo petitiones versi. finaliter est vidēdum. extra de ꝓba. tm̄ istam cautelam p cōstanti non affirmo: qz contrariam opinionem tenet Ang. de are. reprobando Bald. in. ℌ. oium. in. vj. col. ver. solet per aliquos in fine libelli instit. de de actio. ꝛ contrarium similiter tenēt do. Jas. ꝛ Reminal. Ferrarien. in di. l. edita. C. de eden.

Crrrv.

¶ Cautela ad grauandū filiū q̄ non possit, aliq̄d alienare ēt p sua⁹ ltima.

DAtres ī su; is testamentis quotidie prohibēt filios suos quod de bonis suis nō possint aliq̄d vendere: pignorare: nec aliter alienare q̄ casu talis ꝓhibitio nō includit tm̄ q̄tū capit sua legitima ēt si de ipsa legitima, esset, facta exp̄ssa mētio qz de ea deducīt ois mora ꝛ oīe grauamē. vt. l. qm̄ in ꝓpositis. ꝛ. l. scim⁹. ℌ. cū aūt. C. de inoffi. testamen. tu aūt pater qui habes filios minores q̄ filij qz forsitā sunt guloſi. lusores: vel aliter dissoluti vel qz vis qō bona remaneat i familia: ꝓpterea vis eos in testamento grauare ne aliq̄d de bonis valeant alienare sivis quod talis ꝓhibitio seu grauamen includat etiam suam legitimam vidēlicet quod similiter non possint aliq̄d alienare de eo qō capit sua legitima ꝛ si nō toto tēpore vite sue saltē vsq̄ dū deuenerint ad legitimā etatē. Caute la ē qō nō dicas q̄r eos istituis tuos heredes grauādo eos qō non possint aliq̄d de bonis tuis alienare etiaz de eo qō sibi spectaret ratiōe sue legitime qz talis dispositio q̄tū ad legitimā nō teneret vt superi⁹ dictū est. Sz dicas q̄r eos istituis ꝛc. grauādo qō vllo vnq̄ tpe aliq̄d de bonis tuis nō possint vēdere nec alienare qz vis qō talia bona deueniant ad tales personas ꝛ hoc q̄tū ad residuū patrimonij excepta sua legitima quā postea possit alienare ad libitū qñ puenerint ad etatē xxv. annoz. pri⁹ ꝙ non. ak's si ꝛ faciēt q̄cquid alienabūt de dicta sua legitima illud oē deueniat in talē ꝓsonā qz tūc ista ꝓhibitio q̄tū ad legitimā facta filio minori qō nō possit legitimā suā alienare donec puenerit ad. xxv. annos: valet ꝛ tenet q̄ ꝓhibitio ak's q̄ntr facta non teneret ita pulcre ꝓsulēdo tenuit Pau. de cast. i suo ꝓsil. mihi. cccxxiij. incipien. visis ꝛ cōsideratis oib⁹ diligenter quasi per totū ꝛ rō fm̄ euz est qz illa iura q̄ disponunt qō ois dilatio ꝛ ois mora deducaē de legitia hñt locū ꝛ ꝓcedūt qñ talis dilatio cōtineret grauamē filij. sz qñ ꝓtineret ei⁹ fauorē ꝛ vtilitatē vt ē i casu; nr̄o vbi p̄ voluit infirmitati filiorum prouidere qui ꝓpter suā illegitimā etatē iuris; p̄sumptione se gubernare nesciūt tunc talis dilatio valet ꝛ tenet prout no. Bar. Bal. Sa. ꝛ alij in. l. filijs; matrē. p tex. ibi. C. de inoffi. testa. Bar. et doc. i. l. cū ex filio. de vulg. ꝛ pupilla. ꝛ Alexā. in. l. multi. nō note. ff. de libe. ꝛ posthum. vbi reprobat opi. Bal. i. l. si pater. in. ij. opposi. C. ō instit. ꝛ substit. ꝛ in autenti. ex causa in. vj. col. in. iij. oppo. C. de libe. ꝓcte. volētis qō dilatio etiā fauorabilis reiciatur de legitima: et in dubio talis dilatio apposita in ꝓhibitione alienatiōis legitime dz censeri posita in fauorē filij non autē ad grauamen cū pater ꝓ filijs bonū ꝓfitium capere soleat vt. l. nec in ea. ff. de adulteri. pater em̄ plus amat filiū q̄z seipsum. vt dicit tex. cū glo. in. l. isti quidē. ff. qō me. causa. ꝛ q̄cq̄d parāt patres ex voto parant filijs suis vt. l. nihil interest. ff. de bonis libe. vñ dixit Bald. in. c. ꝓ tuas de ꝓba. qō melior amic⁹ quē hz filius est ipe pater vnde refert Cy. in. l. ꝓpter insidias. C. q̄ accus. nō ꝓs. Dauid regē planxisse trib⁹ die⁹ ꝛ trib⁹ noctib⁹ Absalonē filium suū hz sibi inimicissimū. ꝛ qō prohibitio facta vt supra sit valida ita etiam clare firmat do. Jas. sequēdo Paulum de castro in loco de quo supra i. l. filius familias. ℌ. diui. quasi in fi. de lega. j. ꝛ ita etiā reperio tenere quēdā do. Jo. de monte ferrato in quadā sua repeti. d. ℌ. diui. in. vj. col. ℣ſt. tertia sit cōclusio: hz Aire. teneat Jatū in suo cōsil. xix. incip. ex facto ꝓsupponit qō quidaz Ant. in. ij. col. ver. sed posset esse casus tu ergo pater q̄ vis qō filij tui etiā aliquid de sua legitima nō valeant alienare ꝛ si nō toto tpe vite sue saltē vsq̄ qō nō habuerint. xxv. annos vsq̄ ad qō tps si iuuenes nō satisfaciunt suis desiderijs: ꝛ appetitibus postea a communiter accidentib⁹ sua desiderta cō primūt cū meliori maturitate sis ea tus formare ꝓhibitionem eo modo quo supra.

Crrrvj.

¶ Cautela q̄ quis nō teneaē de dāno dato per incendium in domo ortum ꝛ nescitur quomodo.

ALsus est dif fusus nūquid sit in domo cōtingat oriri incendiuz ꝛ nesciaē vñ habuerit, ortum an de damno dato p ipm̄ incēdiū dns dom⁹ teneaē i q̄ q̄dē artic'o aliqui direxerūt qō sic qz incendiū presumīt ortum culpa inhabitantiū. vt. l. si vendita. ff. de peric. ꝛ cōmo. rei vendite. ꝛ. l. ij. ℌ. fi. ff. de offi. p̄fe. vigi. no. Saly. i. l. si creditor. C. de pigne, actio. Jmo. in. l. domos de lega. j. Ang. in consi. cxcvij. incipiē. ortum est incendium. vbi dicit q̄ nō est solum presumptio q̄ incēdiū euenerit culpa inhabitantiū sed est vehemens suspitio. alij direxunt q̄ est verum qō presumīt esse culpa inhabitantium sed q̄ illa culpa est culpa leuissima ꝛ q̄ quis semper nō teneē de leuissima ꝛ q̄ illa dicta culpa leuissima gl. est in. ℌ. ꝓtera. institu. qui. mo. re ℑhi. ob. per quā ibi dicit Ang. de are. se alias Ferrarie ita obtinuisse in causa cuiusdā dñe Apolonie vidue ꝛ quā singulareē dicit Saly. in. l. que fortuitis circa fi. C. de pig. ac. ꝛ Jo. de ana. in ꝓsi. lxxj. incip. visis ꝛ diligēter ꝓderatis his q̄ in facto ꝓponunē. alij dicunt q̄ q̄tum ad emendationē dāni nihil hz releuare an qs teneatur de culpa leui vl leuissima qz si nō potero me prevalere p alia actionem intentabo actionem. l. aquil. in q̄ venit culpa etiam leuissima. vt. l. in lege aquilia. la. q̄. ff. ad. l. aquil. ꝛ ita firmat Saly. in. l. data opera. C. qui accusa. nō ꝓs. tm̄ ad istud rndeē q̄ ē verū qō in actione. l. aquil. venit culpa leuissima quādo talis culpa committitur faciendo non autem omittēdo seu negligendo ita illam. l. intellerit glos. in l. si moza. in glo. pe. ꝛ ibi Bart. ff. solu. matri. ꝛ idem tenet Jmol. in. c. j. in. vij. colum. v ersi. iurta predicta pōt queri. extra de cōmo. pro quo est bonus tex. quē ibi dicit Ang. meliorez de iure. i. l. si vsufructus. ℌ. deniq̄. ff. de vsufru. dicit etiā Bar. dicit q̄ ille tex. glosat totum titulum. ff. ꝛ. C. ad. l. aquil. alij dixerunt qō aut in illa domo in qua ortū est incendiū stabāt plures familie puta vna sursum altera deorsum ꝛ tūc si nescitur in qua parte habuerit principium ꝓp incertitudinē nemo tenebitur ita per plura cōsulit Alex. in cōsi. l. incip. visis ꝛ opportune pōderatis his per totū. in. j. volu. idcirco dixit Bal. i l. si creditor. C. de pig. actio. qō si cōtingat hospitium comburi vt contigit in hospito leonis ꝛ ignoreē an habuerit exordiū a familia hospitis an vero a viatorib⁹ de q̄rū facto hospes nō tene

Universidad de Navarra

tur.vt.l.fi.§.campo aūt prestat.ff.furti aduer.naut.campo.ꝛ stabu. qō isto casu hospes ppter incertitudinē nō tenet de dāno dato p incendiū et multa alia circa hoc dūr de quo q̄dē passu in varijs locis hr̄ petitue p Bar.ꝛ latius p modernos.in.l.si qs ex argentarijs.§.pretor ait.ff.de edē.p Bal.in.l.data opera.C.q accu.non pos.p Saly.in.l.q fortuitis.C.de pig.ac late p Ange.de Are.i suo trac.maleficio.in ꝟbo incendiario.pulcre p Alex.in ꝟsi.l.incip.visis ꝛ opportune pōderatis his.tn.ſ.volūp Jo.de ana.in ꝟsi.lxxxj.incip.visis et diligenter pōderatis his q̄ in facto ꝓponunt vbi etiā Lud.bologni.in ad ditio.cū alijs ꝟcor.de quib⁹ p Cepol.i suo tracta.rusti.p̄.sub rubri.de igne q̄ est rubri.fi. Tu aūt in cui⁹ domo ortū est incēdiū ꝛ ignorat qs fuerit auctor si vis excludere oēm culpā ꝛ sic indifferēter nō teneri de aliquo dāno p ipsum incēdiū dato cautela est qō ꝓbes te esse psonā vigilē ꝛ in reb⁹ tuis esse diligētē patrēfamilias qr ista ꝓbatio hz tantā vim qō excludit oēm culpam alias a iure ℨ te p̄sumptā.ita signant dixit Bal.i suo ꝟsi.cxx.incip.q̄dā noie Ristori⁹ de Cortonio in q̄nta par.quē refert ꝛ seq̄t Alex.in.l.domos.de leg.ꝛ in.d.l.si qs ex argētarijs.§.pretor ait ff.de edē.ꝛ in pallegato ꝟsil.l.i fi.ꝛ hāc sniam silr tenuit do.Pe.de aluarotis in quadā sua dispu.incipiē.exorto incendio padue.quē refert ꝛ seq̄t Cepol. in cōsil.lxx.incip.circa primū dubium an iude⁹ teneaē dño in.ij.col.versi.et ideo si conductor probaret.

Cxxxvij.

¶Cautela ad instruendū filiuz q̄bus verbis debeat vti qñ vult renuntiare hereditati paterne ꝛ acceptare emphiteosim vel feudum acquisitum pro se et filijs suis.

¶Communiter accidentibus acquisitiones feudoꝝ ꝛ reruz emphitheoticaꝝ concipiunt alterode quatuor modis aut dr accipis talē rē i emphiteosim vel in feudū p me ꝛ filijs meis aut p me ꝛ meis heredib⁹:aut p me ſi ljs meis heredibus:aut p me ꝛ filijs meis ꝛ heredib⁹.primo ꝛ ſcō casu cōis ꝛclusio ſcribētiū est qō filij possint renūtiare hereditati paterne ꝛ acceptare ipsam emphiteosim vl feudū vt de primo casu hr̄ p bart.i.l.iurisiurādi.§.ſi liberi. in.j.col.ver.ſro qd si filij⁹ nō renuntiauit.ff.de oper.liber.p Bar.Ange.ꝛ alios in.l.ſi tibi decē.§.ſi pactus ff.de pac.p Bar.ꝛ alios in.l.ſi nō sortē.§.libert⁹.in vlt.col.ff.de ꝛditio. indebi.p Bar.Ang.Jmol.ꝛ Moder.i.l.gallus.§.quidā recte.ff.de liber.ꝛposthu. p Bar.Jmol.ꝛ plene p Alex.in.l.qō ōz de ꝟbo.obli.p Bal.in.c.j.an agna.vel filij.in.ij.col.ver.ſz qd ſi filius vīnēte patre vbi extēdit istud hr̄e locū etiā ſi renūtiatio p̄dicta esset facta cum iuramēto.De ſcō casu qñ ē dictū accipio in emphiteosiz p me ꝛ heredib⁹ meis qō illō ꝟbū heredib⁹ exponat.i.filius ꝛ sic sit casus similis p̄cedēti.de hoc ē glo.in.l.ex facto.§.ſi.ff.ad trebel.ꝛ ibi in specie no.Pau.de ca.dicens qō alibi istud non inuenies ꝛ qō ista est vna cogitatio que tunc sibi in mentem venit ꝛ quod vr̄ sibi veritima quem approbādo sequitur do.Jaſ.in.d.l. ſi nō sortē.§.libertus.circa fi.ff.de ꝛdi.indebi.ꝛ i.d.l.gallus.§.quidam recte.i pecolum.ff.de lib.ꝛ posthu.nunquid autem emphiteosis.de qua facta est mētio per doc.in locis p̄allegatis intelligatur de emphiteosi ecclesiastica:an vero de emphiteosi ꝛcessa a priuato remitto me ad ea que late scribit Alex.i d.l.quod dr de ꝟb.obl.De tertio autē ꝛ quarto casu cōis opi.est qō requirat virūgz.ſ.qō sint filij ꝛ heredes als si essent filij ꝛ nollēt vel nō possent esse heredes:vel ℨ nō p̄t acceptare emphiteosiz seu feudū acciqſitū p ſe:et filijs heredib⁹ vel p ſe filijs ꝛ heredib⁹ ab hereditate paterna ſe abstinere put no.in locis p̄allega.cū multis alijs cō cor.traditis p do.Jaſon.in.d.§.libertus.in pe.col.ꝟſi.sec⁹ aūt si copulatiue esset stipulat⁹.Tu aūt quivis renūtiare hereditati paterne ne tencaris ad debita p̄ris ꝛ acceptare emphiteosim seu feudū adquisitū ab ipso patre pro se ꝛ filijs suis si vis qō talis renūtiatio operet intentionē tuā qō ea nō obstante valeas acceptare emphiteosim vel feudū acq̄situm vt.ſ.ſis caut⁹ qō in renūtiatione nō dicas renuntio bōis p̄ris mei seu p̄nis iz dicas renūtio hr̄ditati paterne ita signanter dixit Spec.in ti.de loca.§.nūc aliū ꝟsic. clviij.quē refert ꝛ sequit̄ do. Jaſ.i.d.§. libertus.in pe.col.ꝟſi.ego limito singulariter.ꝛ in.d.§.quidā recte.in vlti. col.versi.limita tn̄.vbi dicit q⁹ ista est sua limitatio ꝛ q⁹ sepe habuit de facto ꝛ in auc.vñ si parēs.in.ij.col. ver.limita p̄dicta multū signāter.C.de inoffi. test.vbi dicit q⁹ istud est bñ tenēdū cordi ꝛ q⁹ nō reperit ab alio pōderatū:in p̄ludijs feudo.in.xvij.col.ver. limita tn̄ singulariter hāc decisionē.vbi dicit istud esse multū notandū ad hoc vt instruaris ad formādas istas generales renūtiatiōes fratrū ꝛ ratio istius pulcre decisionis ē qr appellatiōe bonoꝝ ptinet emphiteosis ſm Spe.i loco p̄allegato allegantē ter.in.l.rez in bonis.ff.de adqui.re.do.ꝛ in.l. bonorū.ff.de ꝟb.sig.secus est appellatione hereditatis qr tūc nō venit emphiteosis ſm predictos.vñ dixit notabiliter Barto.in.l.itē videndū.§.fi.ff.de peti. here.Dy.ꝟsiluisse q⁹ si frater fecit q̄tationem generalem fratri de oi eo et toto qō petere posset in hereditate paterna q⁹ ppter hoc nō ꝓhibebit̄ petere partē suā feudoꝝ ꝛ rerū emphiteoticaꝝ quā decisionē ibi sequunt Bal. ꝛ Ang.ꝛ Bal.in.l.j.l.l.q.ff.de re. diui. ꝛ in auc.si quas ruinas.in.iij.col.de sacrosan.eccle.ꝛ late Albe.de ro.i.l.tres fratres.ff.de pac.vbi recitat totum illud consilium.Dy.ꝛ de qua etiam meminit Alex.in ꝟsi.xix.inci.super eo de quo queritur in.j.col.in.v.volu.de cuius tn̄ veritate habetur per Bal.in.l. cum virum.circa fi.C.de fideic.ꝛ per doc.maxime per Alexā.in.l.si patroni ff.ad treb.ꝛ per do.Jaſo.i ꝓludus feu. in.xvj.col.ꝟſi.an aūt feudū peti possit et ista nō sunt obliuioni tradēda qr ꝓplures faciliter errarent hoc nō ꝓpendentes.ꝛ alias hic Padue ista.q. fuit ventilata in qua interuenerūt famosiores doctores totiꝰ gymnasij ꝛ tādē ppter auctoritatē Spec.ꝛ do.Jaſ.fuit iudicatū ℨ quēdā qui nō obstāte renūtiatione facta de bonis paternis per verbū bonis volebat vēdicare certaz emphitheosiz adquisitā a patre suo p se ꝛ filijs suis.

Cxxxviij.

¶Cautela ad faciendū qō currat p̄scriptio cum mala fide.

¶Exploratī iuris est q⁹ hodie de iure canonico aliqua p̄scriptio.ſiue.xxx.ſiue.xl. annoꝝ nō currit cum mala fide.vt hr̄ in.c. vigilāti.ꝛ.c.ſi diligēti.ꝛ.c.fi.de p̄scriptis.ꝛ in regula possessor de regu.iur. in.vi. dispositio cuius iuris canonici hz locū etiā in foro ciuili:qr ola iura ciuilia disponētia p̄scriptionē aiq̄ā currere cū mala fide vt.l.oēs.ꝛ.l. sicut.de p̄scrip.xxx.vel.xl.annoꝝ hodie de iure canonū sunt correcta.put tz glo.Inno.do.Ant.Jmol.Panor.et alij in.d.c.fi.de p̄scrip.ꝛ vt tenēr Ange.ꝛ Jmol.in.l.sequitur.§.ſi viā.ff.de vsuca.glo.in.d.regula possessor. Bal. in.l.quibus dieb⁹.§.dño.ff.de condi.ꝛ demon. Alex.in consi.clxxxv.incip.viſo titulo questionis.in.xij. col.ver.venio ad scōm dubiū.in.ij.volu.ꝛ in consi.xxxiij.incip.viſo processu cause.in j.col.in.iij.volu.ꝛ istud ꝓcedit nō solū in actionibus realibus verumetiam in personalibus prout tenent oēs in locis superi⁹ allegatis reꝓbata opi. Bar.in.d.l.sequit̄.§.ſi viā.ff.de vsuca. hinc est q⁹ cōis opi.Scribentiū est q⁹ si in ciuitate exter statutū disponens qō qui non petierit,creditum suuz infra tale tp̄s.puta infra decennium qō amplius ipm non possit petere qō tale statutum nō valet tanq̄ nutritiuū peccati,put tz Bar.in.l.oēs ppli.l.iij.q.ꝓn. ver.ecce alia dicit statutū.ff.de iusti.ꝛ iur.do.Anto.ꝛ Panor.in.c.cura pasto

Universidad de Barcelona

ralis.de in.patro.pe.de anch.in cõsi. v.incipi.p parte nobilis viri dñi Roberti maurecenio.ver.istud est pulcrũ dubiũ.Ro.in suo consi.cij.incipiẽ.sup eo quo primo querit.cũ aliis cõcor.tra dits per Alex.in consi.clxxxv.inci.viso ti.questionis.in.xij. col.ver.quinimo statutũ.in.ij.volu.lz Cuma.credo causa ingenij sui demonstrãdi teneat contrariũ.ꝛ male in suo ysi.lxvij.icip. Statuto ciuitatis Vincẽtie.immo qõ ẽ plus si heres bona fide prescripsisset debitũ sui defuncti tñ nõ posset se tueri ex persona sua ex dispositione dicti statuti:qz mala fides defũcti nocet heredi taliter ꝙ nũq̃ pt prescribere ẽt ex psona sua.vt no.do.Abb.post Ant.de but.in.d.c.si diligẽti.de prescrip.in.v. col.ver.sz circa pdicta mouet do.Ant. dubiũ quotidianũ vbi dicit istud esse bñ notãdũ.voluit idẽ Abb.in.c.nihil. in.j.col.eo.ti.Pau.de ca.in.l.iiij.Ꝟ heres.ff.de vsuca.Ro.in ysi.xiij.icip.cõclusionẽ pdictã doctor.vbi ẽt opi.dy. q̃ tenuit Jtiũ in regula possessor.de regu.iur.in.vj.esse falsam Alex.in cõsil. iiij.incip.videretur inspectis his q̃ in themate sup prescripto ꝓponũtur.i vl. col.in.ij.volu.vbi dixit istaz esse cõem opi.cũ aliis cõcor.de qb⁹ p Fely.in.d. c.si diligenti.in.iiij.col.ꝟ.Ɔ opi.famosam Dy.vbi dixit ipse ꝙ ista est cõior suia ꝛ ꝙ pauci sũt q̃ recedũt ab ipsa et cũ aliis de quib⁹ ẽt hr̃ perdo. Jas.i.l. põponius.Ꝟ si quis adminiculo.ff.de acq.pos.qz heres tenet exonerare aliaz sui defuncti.vt.c.fi.de sepul.ꝛ.c.in lris de rap.qõ aliter fieri nõ põt nisi debito satisfaciat:ꝛ ita i terminis predicti statuti tz Alex.in cõsi.lj.incip. videret ꝓ decisione hesitationis.in.v.col.ꝟ si. quinimo,dato ꝙ etiã lapsi essent anni triginta.in.v.volu.lz Pau. de ca.de q̃ ipse nõ meminit in terminis ipsi⁹ statuti teneat Jtiũ p rõnem de q̃ ibi per eũ.in.l.si qs sub ꝯditione.in fi.ff.de cõdi.insti.ꝛ in.d.l.sequit.Ꝟ si viã.q̃si circa fi.ff.de vsuca.ꝛ in consi.cxc.incip.hereditas dicte puelle:sed prima opi.est cõior.Mõ videam⁹ an sit dare cautelam qõ tale statutũ de quo Ꝟ valeat ꝛ sic ꝙ possit currere pscriptio cuz mala fide Bal.in.d.c.fi.in.ij.col.versi. si qs tñ vellet facere de pscrip.tradit vnam cautelã.vz ꝙ fiat statutũ gñale ꝙ oia statuta loquẽtia de pscriptiõe habeãt vim Jctus ꝛ ꝓsensus vtriusz ptis.nã vbi est ꝓsensus vtriusz ptis ibi nõ pt esse mala fides.vt.l.non fraudat.ff.de reg.iur.ꝛ p hoc dicit ipse ꝙ aia ꝛ volũtas ciuiũ ꝛ bonũ publicũ ꝓseruat subiungẽs qõ istud ꝓsilinz est de ingenio suo.ꝛ istã cautelã reassumpsit Bar.veronẽ.in sua cautela.xlvj.icip.vidim⁹. Ꝟ eã reprobat barba.in.d.c.fi.put.ibi refert Fely.in.iiij.col. Tu autem accipe tres alias per quas poterit fieri qõ valeat statutũ disponens ꝙ qui nõ petierit creditũ suũ puta p decenniũ illud ampli⁹ petere nõ possit:ꝛ sic ꝙ currat prescriptio cũ mala fide. ¶ Prima est ꝙ fiat statutũ ꝛ incipiat a ꝓcedenti monitione dicẽdo:monem⁹ oẽs credi tores ꝛ dños vt agãt infra tñ tps.alias ꝑnuam⁹ eos suo iure qz hoc mõ subla ta erit eis obligatio.ꝛ isto casu nõ exigit bona fides debitoris:Ꝟ mora creditoris.ita dicit Bal.i.c.debitores.de iureiur.dicẽs ꝙ istud ẽ valde no.quia scõm eũ aliud est in simplici pscriptione vbi pscribit facultati agẽdi ꝛ aliud in monitione. ¶ Scõa cautela ẽ ꝙ fiat statutũ qõ q̃ nõ petierit creditũ suũ infra tñ tps intelligat fecisse pactuz de nõ petẽdo vel itelligat liberasse debitorẽ p acceptilationẽ vel i effectu sibi esse solutũ qz hoc casu eis obligatio ciuilis,ꝛ ẽt naturalis taltẽ q̃ad effectũ i telligit sublata ꝛ sic nõ poterit ad ecclesiã recurri p viã denũtiatiõis euãgelice.ita,notabiliter tradit Bal.i.c.i.Ꝟ si qs p triginta.si de feu.fuerit cõtro.in.iij. col.ver.Ꝟ qro nũquid statutum possit tollere naturalẽ obligationẽ.cũ q̃ trã sit do.Abb.in rubri.extra.de prescrip.

¶ Tertia cautela est ꝙ fiat statutum dirigens verba non in debitorem sed in creditorem videlicet ꝙ creditor nõ petẽs creditum suum,infra tale tẽpus cadat ab actione sicut dicunt iura qõ qui non vtitur seruitute rustica vel ꝓnali p lõgũ tps ꝑdit eã nã isto ca-

su si creditor nõ petet.Ꝟ illõ tps a statuto limitatũ nõ poterit ãpli⁹ petere nec ad eccl'iam recurrere nõ ex isto respectu qz debitor dicat̃,ꝓpe pscripsisse Ꝟ qz creditor mulctat̃ ab ipso statuto ac pena pp negligẽtiã tuã in petẽdo ꝛ sic talis pena dz cedere lucro debitoris.inrta.l.id qõ pene.ff.de solu.ꝓstat eñ qõ statutũ põt afficere sibi subiectũ ꝛ iferre ei penã.g debitor nõ peccat allegãdo penã statuti qz ẽt de iure canonico pene pñt peti.vt no.in.c.cõstitut⁹.ꝛ in.c.tuã.de pe.ꝛ in.c.dilecti filij.de arb.ita elegãter voluit Pau.d ca.dicẽs istõ putare ver̃ sicut euãgeliũ.in.d.l.seq̃tur.Ꝟ si viã.i fi.ff.de vsucap.ꝛ in.l.hec aũt iura.ff.de ser.vr.p. Et sic habes tres cautelas ad faciendũ ꝙ pscriptio currat ẽt de iure canonico cũ male fide.Sz Ɔ istas tres facit solẽne dictũ Bal.i auk.ad hec.iij. col.ver.Ꝟ ponam⁹ ꝙ statuto caueꝝ.C. de vsur.ꝛ in.c.ꝓtingit.in.j.col.de do.ꝛ ꝓtu.vbi dicit ꝙ auctoritas statuti nõ põt eneruare naturalẽ rõnẽ ꝛ ipaz ꝟi tatẽ ꝛ loquat̃ p q̃cũq̃ ꝟba vult loq̃ sine disponẽdo sine fingẽdo nõ pt ipaz ve rã iustitiã abolere i q̃ fundat̃ euãgelica denũtiatio.allegat no.p Jnn.i.c.q̃ in ecclia.de.ꝓsti.ꝛ in.c.qr pleriq̃.de immu.eccle.ꝛ p bar.i eũ.ag.ad rep.i ꝟbo ad ỹnũtiationẽ.ꝟ.Ɔ qd ꝺ obligatiõe q̃ tollit pscriptio vñ sup hoc cogita.qz idẽ Bal.i hoc vltio tenuit Jtiuz in.c.eccl'ia sancte marie.in fi.de cõsti.

Cxxxix.

¶ Cautela vt dicẽs alicui ꝟba iniuriosa euitet actionẽ iniuriarum.

Si quis dicit alicui ꝟba iniuriosa,certũ ẽ qõ Ɔ ipz põt agi actiõe iiuriaz:qz iniuria fit triplici ter ꝟbo:re ꝛ libello vt.l. j.Ꝟ iniuriã.iũcta.l.lex cornelia.Ꝟ si qs libz̃ũ.ff.de iniurijs:ꝛ.Ꝟ iniuria.ist.eo. ꝛ no.Azo.in sum.eo.ti.adeo qõ si alicui dixisset ꝟba ꝓtumeliosa ꝛ ille,puocat⁹ sil'r dixisset mihi tñ Ɔ euz potero agere actionẽ iniuriaz:ꝛ sil'r ipe Ɔ me qz nõ admittit̃ cõpẽsatio.vt no.d.Ab. in.c.dilecti filij q̃si circa fi.de excep.et in.c.olim.in.ij.col.ver.hinc dicit spe. de rescri.ꝛ in.c.itellerim⁹ i fi.ꝺ adul.ꝛ in.c.j.circa ꝑn.de iniur.lz Spe.tenuit Jtiũ.in ti.de accu.ꝟ.qd sivocaui te latronẽ.quẽ refert ꝛ sequit Ang.ꝺare. in suo trac.malefi.in ver.ꝟba ꝓtumeliosa ꝛ iniuriosa.ver.qd si aliq̃ dicto. ꝛ Jo.de ana.in.c.sigasti.el.ij.invl.col. ꝟ.q̃rit ẽt ibi Ang.cẽ de homi.fz itelligẽdũ ẽ dictũ Spe.scõz ea q̃ tradit Fely.i.d.c.dilecti filij.in.v.col.ver.,puocat⁹ delinquẽs nõ excusat̃.eẽ de exce. Tu aũt q̃ dixisti alicui ꝟba iniuriosa si vis euitare actionẽ iniuriaz.cautela ẽvt añq̃ recedas ab illo loco vbi dixisti dicta ꝟba dicas ꝟsus iiuriatũ qõ id qõ dixisti erga ipz falsuz ẽ qõ te penitet dixisse qz reuocatio ꝟboz iiuriosoz dictoz siue ex iracũdia siue ex ꝓposito facit cessare actionẽ iniuriarũ ita no.dixit Ang.in.l.si nõ ꝓuicij.C.ꝺ iniur.quẽ refert ꝛ seq̃tur Fely.in.d.c. dilecti filij.i vl.col.ꝟ.dixit ẽt no.Ang. ꝛ Lãfr.de oziano appellãs talẽ dictũ singulare in repe.c.qm̃ Ɔ de,pba.i verbo cõfessiones circa prin.

Cxl.

¶ Cautela ad faciendum ꝙ aliq̃s sit idoneus testis in causa ex qua resultet sibi commodum.

Testionium testis deponẽt̃ in cã ex q̃ resultaret sibi cõmoduz nõ tz qz q̃s nõ dz eẽ test̃ in cã,ꝓpa. vt.l.null⁹ idone⁹.ff.ꝺ test.ꝛ.l.oib⁹.C.eo.ꝛ.c.testes.Ꝟ nullus. iiij.q.iij.ꝛ clari⁹.in.c.biduũ.Ꝟ palã.ij. q.vj. Tu aũt q̃ habes deponere i aliq̃ cã ex qua resultet tibi cõmoduz si vis ad aliquẽ tuũ finẽ qõ nõ obstãte exceptiõe cõmodi dictũ tuũ valeat cautela est q̃ in depositiõe tua,prestet̃ qõ nõ intẽdis ex hoc testimonio aliquod ius querere:qz vigore istius protestationis testificatio tua valebit.ita docet Jo.de ana.in.c.cũ in dioces.in.ij. col.ꝟ,ꝛ sic põt colligi cautela.extra de

vsu. dicēs istō fore dictū bal. ⁊ ita fuit l.l. dictantib⁹. ff. itē facit ad aliā cōnē C. ō rest. quā opi. ēt tenuit Ange. i suo ꝑsi. cclxxv. ici. thema sup q̄ ꝑsiliū petiē in vlt. col. ver. ⁊ marie hoc casu si vx. est ⁊c. sil'r istō dictū bal. retulit: ⁊ secutus est Fely. in. c. pſonas. in fi. de test.

Crlij.

¶ Cautele pro patre ad relinquendū filio spurio.

Octores conant inuenire modū ⁊ viā quo pī si nō p directū saltē p indirectū possit aliq̄d relinquere filio suo spurio q̄ casu Bart. cepo. in suis cautelis cautela. xxxviij. icip. nūc videam⁹ enumerat. xij. cautelas q̄ q̄si oēs non pcedūt vt ibi p eū q̄b⁹ adde duas p q̄s filius spuri⁹ poterit ꝓseq̄ de bōis pr̄nis ꝓma ē q pr̄ vēdat ei ptē aliquā bonorū suoꝝ ⁊ palā r̄cipiat actual'r ptiū q̄ ptiū ad libitū suū ponit ei postea clā restituere: q̄ ꝛ pr̄ nō valeat aliq̄d reliquere filio spurio: vt ē text. in. ff. de in auc. q. mo. na. effi. sut. ⁊ tex. in auc. ꝛ i fi. C. de na. li. ⁊ in auc. ex cōplexu. C. de lce. nup. ⁊ ponit bar. in l. si gener. ff. q. vt idi. adeo q̄ p statuta nō posset dispōi q̄ pr̄ posset relinq̄re filio suo spurio, put tenēt bar. bal. Pau. ō ca. ꝛalij i l. testameti factio. ff. de test. vbi Imo. ⁊ d. Lāzellot. Deci⁹. dicūt istā ēē cōez opi. quā ēt cō sulēdo secut⁹ est Fed. de se. in suo ꝓsi. cclxxv. inci. casus talis ē statuto cauet q̄ filīs spurijs ⁊ quam sil'r cōsulēdo tenuerūt solenēs doctores ꝓo. Ja. ⁊ do. Pau. de bu. ⁊ do. Recupe. ō sancto miniato. vt appet in suis cōsilijs positis post dictū ꝓsiliū Fede. ꝛ Ztiā opi. tēuerit Cal. i ꝓsi. pe. posito sub rub. de cōsti. tū pr̄ nō ꝓhibēt filio spurio vēdere nec aliū Zctū onerosuz cū eo celebrare nisi talis Zct⁹ fuisset factus in fraudē alias sec⁹ ⁊ in fraudez itelligeret fact⁹ q̄n iteruenisset tūmō cō fessio de receptiōe ptiū p ea q̄ h̄ntur p Bar. in. l. si forte. ff. de castr. pecu. ⁊ l auc. si q̄s in aliq̄ documēto. C. de edē. ⁊ p oēs. in. l. si dona. C. de colla. repro. gl. in. l. q̄ testm̄. ff. de ꝓba. sec⁹ aūt si actual'r ptiū iterueniit q̄ tūc ñ ꝓsumit ō aliq̄ fraude. ita dicit Bald. in. l. j. C. de natu. libe. ⁊ in. l. si is q̄ ex bonis. ff. de vulg. ⁊ pupi. ⁊ in. d. l. q̄ testm̄. in lcc. antiqua. ff. de ꝓbat. ⁊ ita in effectu tenet Pau. de ca. Alex. ⁊ do. Ja. in. d. l. si is q̄ ex bonis de vulg. ⁊ pupil. cōcludētes q̄ ō valeat Zct⁹ celebrat⁹ titulo oneroso inter patrē ⁊ filiū spuriū dūmō non appareat de aliq̄ ꝓsumptiōe fraudis extrinseca puta q̄ emerit oia bōa patris adde tu vel maiorē partem: q̄ talis vēditio arguit suspitionē. ar. l. oēs. §. luci⁹. ff. de his q̄ in frau. cre. ⁊ l. nomē. §. filio. ibi ꝓpe ois substātia. de lega. iij. vel si pr̄ ꝓfiteret recepisse ptiuz q̄ tūc talis cōfessio nō valeret: q̄ ꝓfessio emanata inter pſonas ꝓhibitas actū facere est suspecta vt supi⁹ dictū est etiā si talis cōfessio eēt iurata, put no. Bar. in. l. cū q̄s decedēs. §. vltia honestissima. de leg. iij. ⁊ Alex. in. l. si donatiōe reprobata opi. Bald. ibi. C. de colla. vel sil'r q̄ō emisset p magnā quātitatē pecunie ⁊ nō subesset aliq̄ vero sil'itudo vñ potuisset tātā pecuniam h̄re ꝛ si sil'es ꝓsumptiones extrinsece nō ꝛcurrāt Zctus vz ⁊ tz. ꝛ Ztiā partē teneat Bar. ⁊ imo. in. d. l. si is q̄ ex bonis. ⁊ Bar. in. d. l. j. C. de natura. lib. ꝛ pro opi. Bal. stringit tex. in. l. cū autē. §. si tibi marit⁹. ff. de dona. intervir. ⁊ vro. allegat⁹ p Alexā. in. d. l. si is q̄ ex bonis. vbi habem⁹ q̄ō ꝛ Zct⁹ inter virū ⁊ vroꝛē sit ꝓhibit⁹ ꝓpter ꝓsumptionē donatiōis ne mutuo amore se spoliēt. vt. l. j. ff. eo. tñ si vero titulo maritus vēdat vroꝛi talis vēditio tz. ego vltra istō fundamētū corroboro opi. Bal. de eo q̄ multū solēniter ⁊ in forti ozio⁹ terminis cōsulēdo tenuit ale. in cōsi. xviij. inci. cōsideratis his que in themate narrant. in. iij. vol. vbi voluit q̄ si pr̄ in testameto cōfiteat se habuisse ⁊ recepisse centū a filio suo spurio ꝛ talis cōfessio tāq̄ suspecta nō teneat vt supius est dictū: istud est verū ⁊ procedit nisi aliquavero sil'itudo sit ꝓ filio q̄ō apud eū poterit eē illa quātitas pecunie: puta q̄ habebat in bonis vel faciebat aliq̄ō exercitiū p q̄ ꝓsil'r poterit suplucrari illā quātitatē quā pr̄ cōfiteē habuisse: q̄ tunc talis cōfessio valida est q̄n scōz eū vna ꝓsumptio tollit alia iuxta. l. diu⁹. ff. ō in integ. resti. ⁊ c. l'is de ꝓsum. ⁊ p sua opi. adducit notabilē decisionē Saly. in. l. si mater. C. de Zhē. emp. vbi dixit se alias habuisse de facto ꝓsulere q̄ō si marit⁹ emat fundū: p vroꝛe sua absente ⁊ ptiū q̄ō soluat cōfiteat se soluere de ꝓpria pecunia vroꝛis ⁊z sit ꝓsumptio q̄ talis cōfessio emanauerit ad donādi q̄ donatio inter eos est, ꝓhibita vt toto ti. ff. ⁊ C. de dona. inter vi. ⁊ vx. ⁊ c. fi. eē eo. tñ si apparet ex aliqua ꝓsiti ꝓsumptiōe q̄ vroꝛ aliūde potuerit h̄re dictā pecuniā tūc est sec⁹ ⁊ ita etiā est scōz Alex. de mēte Cy. in. l. fi. ō sacrosan. eccle. Scōo adducit decisionē Ang. in cōsi. scōm eū. cliij. incip. pr̄ emit domū, p se ⁊ filijs vbi vult q̄ ⁊z cōfessio facta p patrē cōfitētē se habuisse pecuniā a filijs suis talis confessio sit suspecta q̄ p talē cōfessionē presumit donatio q̄ ꝓhibita est inter patrē ⁊ filiū in ptē patris existētē vt. l. ij. C. de inoffi. dona. ⁊ l. donatiōes q̄s parētes. C. de dona. inter vi. ⁊ vro. Et per doc. in. l. frater a fre. ff. de ꝙdi. inde. tñ sit pte dicte cōfessiōis pr̄ne filij. erāt in aliquo eoꝝ exercitio p q̄ ꝓsil'r potuerint dictā pecuniā de qua in ꝓfessiōe superlucrari ex sua ĝndustria tūc sufficeret dicta cōfessio p no. p gl. Cy. Bar. ⁊ alios in. l. cū opz. in ꝓin. C. de bonis q̄ libe. ⁊ istas decisiōes refert ⁊ seq̄tur ꝓstātissimus doctor ⁊ ꝓceptor me⁹ i canōib⁹ do. Phili. ōci⁹ in suo cōsil. rcvj. incip. viso pūcto ⁊ cōsideratis obiectiōib⁹. ꝓ si. nec obstat q̄ talis cōfessio quātō ĝ fortiō dicēdū est in casu nr̄o; q̄ si filij spuri⁹ emat a pr̄e ⁊ actualiter ei ptiū soluat ⁊ dictū ptiū ꝓsil'r potuerit aliūde h̄re ĝ a pr̄e suo q̄ talis Zctus valeat ⁊ teneat.

¶ Alia cautela.

¶ Scōa cautela est q̄ q̄n vis relinq̄re filio tuo spurio nō dicas instituo vel relinq̄ talē fūdū sempronio filio meo q̄ si cōtingeret te nō h̄re vroꝛē ⁊ nūq̄ habuisse vel h̄re ꝛz a paruo tpe citra ex ipsis ꝓbis cōprehēderet illum semproniū eē filiū tuū spuriū vel aliter incapacē: ⁊ sic p ipsa ꝓba institutio seu legatū rederet nullū se dicas q̄r instituis vel relinq̄s talē r̄ sepzon⁹ filio talis mlier⁹: vt alio mō tal'r ip̄z specifica q̄ō clare ꝓstet de quo sempronio intelligas. iuxta. l. duo sunt tyrij. ff. de testa. tute. q̄ si aduerſari⁹ nō ꝓbabit illum semproniū eē filiū tuū spuriū: q̄ō a cōiter accidētib⁹ cū magna difficultate pōt ꝓbari institutio seu legatum valebit ita docēt Bal. Pau. de cast. et Alex. in. l. si pepercerit. que est. l. iij. ff. de liberis ⁊ posthumis.

Crlij.

¶ Cautela ad interrogandum testez de ratione sui dicti et quod ad talem interrogationem ipse testis non aduertat.

Testis iterū rogat⁹ vt assignet rōnē sui dicti si eā ⁊ cōcludēte neſcit assignare dictuz suū nihil vz vt no. gl. in. l. solā. C. de test. ⁊ gl. in. c. cū cāz q̄ iter archiepz in ꝑbo de causis eē eo. ⁊ gl. in. §. solaz. iij. q. iij. nā testis nō reddēs rōnē sui dicti iterrogat⁹ ōz deponere nō tanq̄ hō ꝛz tāq̄ pec⁹ scōz Bal. in repe. l. edita. in. xvij. col. ꝓsi. interdū cōtingit. C. de edē. adeo q̄ voluit Spec. q̄ talis testis iterrogat⁹ vt. s. si rōnē ⁊ ꝙcludē te nesciat assignare tale suū dictū nō faciat neq̄ ꝓsumptionē. ita Spec. in ti. ō te. §. j. ꝓsi. ꝛz nunq̄d sufficit ad pre sumptionē quā decisionē sequit Ro. in. l. j. in ꝓin. ff. de ope. no. nūti. ꝛz do. Abb. in. d. c. cū cāz q̄ iter archiepz. i. ij. col. de testib. dicat istud esse arbitriū iudici. p text. in. l. iij. ff. de resti. ibi tu magis scire potes quāta fides ⁊c. nā ista assignatio rōis dicti ē tāte impoꝛtātie q̄ ꝛz eēt data p p̄ncipē vel statutū ptās alicui q̄ō posset ꝓcedere et de ĝure ⁊ de facto ⁊ absq̄ aliqua solēnitate tñ ꝓpter hoc nō posset credere testib⁹ nō reddētib⁹ rōnē sui dicti vel

reddēnt⁹ malā qñ fuissent iterrogati vt notāter dixit Bal.in.l.solā.in fi.C. de test.imo qñ ē pl⁹nō posset ꝛsuetudine vel statuto induci qñ credaꝫ testib⁹ nō reddēnt⁹ rōnē sui dicti vel reddēti bus malā.vt volūt Jo.and.ꝫ do.Ant. in.c.j.de ap.ꝫ Alex.in cōsi.iij.inci.i cā ꝫ lide Fꝛāc iter Abrāā.in vlt.col.ver. ꝫ iuxta pdicta dicit Bal.in.ij.vol. Si vero testis nō iterrogat⁹ nō assignat dictā rōnē tū suū dictū bñ vꝫ qꝛ nō dꝫ esse verbo sus.vt no.in gl.supi⁹.in pn. allegatis.ꝫ vt not.gl.ꝫ ibi Scrib.in.c. sicut de re iu.nisi in qbusdā casib⁹ in qb⁹ testis siue iterrogat⁹ siue nō tenet reddere ipsam rōnē alias sua depositio nihil vꝫ de qb⁹ hꝫ p do.Jas.in.l.cū hi.§.vult igit.ff.de trāsa.ꝫ p doc.pter tum p Fely.in palleg.c.cū cām.de test. Multoties mō euenit ꝫ pcipue in testib⁹ rudib⁹ put sunt rustici mulieres ꝫ siles pſone idiote qō si in suis depositiōib⁹ nō interroganꝫ de rōne suoꝝ dictoꝝ nec ipsi eā reddūt.si vero interroganꝫ a cōiter accidēnt⁹ eā assignāt ꝫ sic vtroqꝫ casu sua depositio venit ē validaꝫ qꝛ si nō iterroganꝫ de ratione vꝫ dictū suū vt supius dixit. Si vero interroganꝫ ipaꝫ assignāt stāte ḡ hoc pulcrū eēt videre nunqd cēt aliqd remediū ꝫ cautela qō ista iterrogatio fieret testi:sꝫ qꝛ ipe testis ad eā nō aduerteret ꝫ sic ḍ ad te sit satisfactū qō.d.in terrogatio de rōne fuerit facta ipsiveꝛo testi nō qꝛ ipse ad eā nō aduertat. ad qō rñdeo qꝛ sic cautela ḡ ē qꝛ facias qō notari⁹ ḍ hꝫ ipꝫ examiare i pn.examia tiōis fiēde faciat testi vnū qſitū h mō dicas mihi qd scis in tali cāvel super tali negotio qꝛ sipostea testis ō oī eo qō dicet nō assignabit rōnem:lꝫ aliter de ipsa rōne nō interrogabit.talis sua depositio nō tenebit qꝛ testis iterrogat⁹ p iudicē ꝫ pari rōne p illū ḍ hꝫ ptārē examinādi hoc mō dicas quid scis super tali negotio intelligi etiā iplicite iterrogat⁹ de cā scientie adeo qō si aliter postea nō iterrogat⁹ non reddet cām ipsi⁹ sciēti ē talis sua testificatio nō tenebit.istud fuit mirabile dictū Bal.in.d.c.cū cām ḡ iter archiepm.in aſpe.col.versi.sed pone iudex interrogat cum quo trāsit ibi Fely.in ij.col.versi.adde scōm Bal.hic.ꝫ quā decisionem sequitur do.Jas.in.l.cum hi.§.vult igit in.ij.colū.versi.adde:et pdictis.ff.de trāsac.vbi dixit istud dictum Bal.esse singulariter notandū sequitur Soci.in suis regu.ꝫ fallen. regu.xlj.inci.testis dicti sui.

Crliij.

¶Cautela pro illo qui promisit factum alienum sub pena si illud nō potest adimplere vt euitet penam.

Anno pterito euenit hic padue q quidam rusticivulneraueruṫ quosdam alios propter q̄ vulnera orta fuit inter eos maxima inimicitia tandē mediante amicorum facta fuit reconciliatio ꝫ vnus de dictis rusticis promisit alteri sub pena certe quantitatis pecunie q̄ faceret q̄ quedam sua neptis que habebat certa bona paterna cuꝫ esset nubilis annis acciperet in martum quendam filium illius qui stipulabatur penam. contingit postea qō illa puella facta maioꝛ conclusiue noluit satisfacere voluntati patrui quo casu iste patruus erat valde auritus propter penam in quam debebat incurrere matrimonio non sortiente effectum ꝫ tanto magis,q̄ aduersarius quotidie minabatur q̄ volebat ab eo dictam penam exigere:tunc cū in presentia mea casum predictuꝫ narraret dixi ei,q̄ deberet ire ꝫ adhibere omnē curam ꝫ diligētiam quam poterat ad hoc vt illa sua neptis cōtraheret illō matrimoniuꝫ ꝫ tunc adhibita tali cura ꝫ diligentia nollet postea amplius de dicta pena dubitare lꝫ matrimoniū non sequaṫ sed aduerteret taliter negotiari q̄ posset illam diligentiā si opus esset probare: ista est decisio.d. Abb.post Ant.de bur.ibi i.c.gemma. despon.vbi in terminis mouet qōnez nostrā.Tyti⁹ promisit sub pena q̄ Berta ptraheṫ matrimoniū cū Sēproṇio

Tytius fecit tñ quātū in eo fuit vt matrimoniū sequereṫ.cōclndit q̄ pena nō cōmittiṫ ꝫ rō istius pulcre decisionis est lꝫ promissio facti alieni teneat qñ pena interuenit.vt notaṫ in.§. si quis aliū.iūcto.§.versa vice.insti.de inuti. stipu.ꝫ in.l.stipul.ista hr̄e licere.in pn. ꝫ in.§.qſitū.de verb.obl.tū ex quo promittiṫ factū qō nō cōsistit in ptāte promittētis sequiṫ qō ꝓmittens faciēdo oēid qō pt dꝫ euitare penā ꝓmissā q̄ regula est quod difficultas excusat a pena.vt est.tex.in.l.si vehēda.in fi.ff. ad.l.rhodi.de iac.ꝫ in.l.ij.ff. si qs.cau. ꝫ no.Bar.in.l.cōtinuus.§. illud inspiciendū de verb.obli.ꝫ istā opi.q̄ quādo qs ꝓmisit factū alienū sub pēa qō pena non ꝓmittaṫ si ꝓmissor fecit quātum eo fuit tenuit Fed.de se.in consil. cxxij.quod fuit cōsiliū Jo. Phalarien sis incipiēs Martinus ꝓmisit se factu rum.Tenuit do.Abb.in.c.significātibus.in fi.p gl.ibi de offi.deleg.Frā.de are.in.l.si ita stipularus fuero te sisti. §.possum.de verb.ob.vbi non obstante sua impugnatione quaꝫ ibi facit:dixit qō ista opi.est cōis ꝫ qō in practica seruaretur:idem Fran.de are.in cōsil. cxlij.inci.ex facto ꝓponitur qō illustris ꝫ excelsus ꝓnceps Frācisc⁹ sforcia dux Wl̄i i.iiij.col.ver.venio igitur ad primum.tꝫ Fely.in.c.ex rescripto.i vj.col.ver.ꝫ no.q̄ ꝓmittens factū alienum.extra de iureiu.licet.d.Jason. in d.l.stipulatio ista habere licere.in. vj. col.versi.sed iuxta hoc cadit solennis ꝫ vtilis dubitatio.ff.de ver.ob. teneat opi.Jziam dicens q̄ si casus accideret q̄ ita cōsuleret.sez q̄ ille q̄ promisit factum alienū cū pena lꝫ adhiberi oēm diligētiam ad hoc vt factū ꝓmissuꝫ sortiret effectū q̄ si nō sortitū fuerit promissor nō euiteṫ penā.est bñ verū q̄ sateṫ q̄ oēs canoniste tenēt primā opi.ꝫ q̄ ab ea nemo discrepat sis ergo cautus tu qui ꝓmisisti factū alienū sub pena q̄ facias ḡtū potes vt factū adimpleatur si vis penam euitare.

Crliij.

¶Cautela vt ꝑlatus nō perdat sua bñficia propter homicidiū cōmissum.

Anonicis

cōstitutiōib⁹ cautū est q̄ ꝑlat⁹ ꝓmittēs homicidiū ꝑdat sua beneficia.vt.c.j.de homi.et c.j.ꝫ.c.fi.ō tēp.or.ꝫ.c.si eps.ꝫ.c.si qs homic.j.di.iūcto.c.si qs a mō.cū seq.lxxxj.di.ꝫ istud hꝫ locū ꝫ pcedit ēt si homic.fuisset ppetratū in pſona vni⁹ iudei vel alteri⁹ infidelis:vt.l. dist.clericū.cū seq.ꝫ vt etiā no.Gemi. post Archid.ca.di.miroꝛ.Sed dubitatur an talis primario bñficioꝝ fiat ipso iure.an vero reqrat̄ snis ꝫ cōis opi. est q̄ veniat primādus per snām qꝛ anteq̄ ꝑueṫ iuste;tꝫ ꝫ possidet sua bñficia dicto homicidio nō obstāte,put oꝛiginaliter tenuit Jmo.in.c.cū nr̄is.de ꝛcess. ꝓbē.vbi ēt hoc tꝫ Jmo.in.xvij.col.v. ij.etiā no.q̄ pp homicidiū tenēt dom. Abb.Jo.de ana.ꝫ Felt.in.c.inquisitionis.in pn.de accusatio.Jo. de ana.i.c. ij.in.ij.col.ver.facit etiā iste tex.de clerpug.in duel.ꝫ in.c.fi.in.j.col.de homi. do.Abb.in.c.q̄relā.in.ij.col.de iureiu. Bal.i.l.cū fratr̄e.in.iij.co.v.circa istꝫ vnū scias.C.de his qui. vt ind. vbi ex ꝓsse dicit q̄ notoriū non hꝫ vires ad aliquē deponēdū vel primādū nisi seq̄tur snia depositiōis vel primationis.ꝫ ideo lꝫ aliqs ꝑlatus sit notorie crimi⁹ sus nō tñ ꝓpter hoc est depositus ipso iure etiā si sit homicida allegat. Jnn. in.d.c.cum nr̄is.de cōcef.ꝑben.ꝫ ista in effectu est cōis opi.quā cōem dixerūt Jo.de ana.ꝫ Felt.in.d.c.inquisitiōis. in pn.de accus.tu ergo ꝑlate q̄ cōmisisti homicidiū,ꝓpter qō si cōtra te ꝓcedetur primus beris tuis bñficijs qūo facies ad hoc vt ea retinere valeas:ꝫ si nō p directū saltē p idirectū dic q̄ cautela est q̄ ppetrato illo delicto inēt as aliquē tuū amicū fidelē rei renūties dicta tua bñficia hoc secū tacite acto qō ad oēz tuā reqsitionē ōbeat sīr tibi ipsa bñficia r̄signaṫ q̄ sic cōvideas post ea qñ tibi videbiṫ aliq̄ bona via ipetrare dispēsationē a summo pōtifice vt nō obstāte homicidio vel tali delicto possis esse capax beneficiorum quem faci

le si habebis ingenū obtinebis petē-
do eā nō sup bñficijs adq̄sitis retinen
dis: ꝛ tm̄ mō sup adq̄rēdis qua obtēta
postea facies q̄ ille tu⁹ amic⁹ resigna
bit tibi illa tua bñficia ꝛ hoc mō frue-
ris eis: ꝛ ista cautela vt itelligo multū
frequētat Rome. ꝛ si dices ḡro a te pa
pa pōt ne dispēsare cū homicida p̄sertim volūtario cū sit q̄ dispēsatio cum
homicida volūtario sit de iure diuino
vt tz glo. in. c. sicut dignū. de homici. ꝛ
sentit exp̄sse glo. rxj. dist. in summa. et
vt firmāt do. Abb. ꝛ Jo. de ana. in. c. ad
audientiā. eo. ti. de homici. p illū dictū
dñi versus Dauid nō edificabis mihi
tēplū q: vir sanguinis es. vt h̄. j. q. vij.
si q̄s oēm. ꝛ de cōse. dist. j. c. j. ergo papa
nō poterit talē dispēsationē facere q:
ipe nō dispēsat ꝫ legē diuinā. vt. xxv.
q. j. sunt q̄dā. nā inferior nō pōt tollere
legē sui superioris vt. c. cum inferior. de
maio. ꝛ obe. ꝛ cle. ne romani. de elec. q:
rñdeo q̄ p̄dict⁹ nō obstāt⁹ papa pōt
dispēsare cū oi homicida siue casuali
siue volūtario q:ois irregularitas est
introducta de iure positiuo nō aūt ō iu
re diuino. put tz Jn. in. d. c. ad audientiā. de homi. ꝛ i. c. nisi cū pridē. sup̄ bo
irregularitat⁹. de renū. ꝛ ibi late Jmo.
vbi rñdet ad illō dictū non edificabis
mihi tēplū ꝛc. tz do. Abb. in. c. ego essi
in fi. de iureiur. Car. ꝛ Jo. de ana. in. c.
petitio. de homi. cū alijs ꝛcordan. de q̄
bus p Feli. in. d. c. ad audientiā. naz ꝛ
Moyses ex ꝓposito homicidiū ꝓmisit
nā egyptium interfecit ꝛ in arena eū
obruit vt. xxij. q. iij. nō inferenda. ꝛ de
penitē. dist. ij. c. ꝛ cognouerūt. ℣. itē op-
ponit. ꝛ tñ edificauit tēplū vt de cōse.
dist. j. in p̄in. ꝛ fuit magnus sacerdos:
vt. c. p venerabilē. q̄ filij siut legit. sic ꝛ
Paul⁹ p̄buit auriliū lapidātib⁹ Ste-
phanū vt h̄. in actib⁹ ap̄lor. c. vj. sic ꝛ
Petrus mutilauit auriculā phariseo
vt habeā in dñica de passiōe q̄ mutila
tio mēbri q̄ ad Shendā irregularitatē
a pari ꝓcedit cū homicidio: vt no. glo.
in clemē. vnica. in ℣bo mutilet: de ho
mici. ꝛ Jo. de ana. in. c. j. in. ij. col. de cle
ri. pugnā. i duel. tñ ipi Petrus ꝛ Pau
lus fuerūt primi fundatores ecclesie:
vt. c. fundamēta. de ele. in. vj. ꝛ sic̄r itet
ap̄los p̄cipatum obtinuerūt. vt. ij. q.
vij. beati Petr⁹ ꝛ paulus. Sis q̄ caut⁹
tu prelate q̄n cōmisisti homicidiū vel
aliō delictum pp q̄ō venis priuandus
tuis bñficijs si de tali priuatione dubi
tas vt vtaris remedio de quo supra.

¶ rlv.

¶ Cautela vt teneat⁹ ipetratio ecclesie
p̄onate licet de iure patronatus laico
rum non sit⁹ facta mentio.

Sciendum est
q̄ mēs ꝛ intētio Romani
pōtificis ē nolle p̄iudicare
p alijs ℔as a se ꝛcessas iu
ri patronatus laicoꝝ. put late firmat
Lap. de castellio. i sua alle. lxxxv. icip.
bñficia vacātia in curia romana. ꝛclu
dēs q̄ō reseruationes bñficioꝝ. q̄s q̄tī
die facit Papa nō ꝓhendūt bñficia
patronalia ꝛ iter alla refert Jo. an. i. c.
dilectus. de offi. leg. dicētē Hostiē. ibi
dicere se al⁹ vidisse vnā bullā papalē
directiuā plat⁹ aglie q̄ ꝛtinebat q̄ō q̄n
Papa scribebat p aliā bñficiādo suaz
itētionē nō eē velle ic̄ludere bñficia i
q̄b⁹ laic⁹ habeat ius p̄onat⁹ ꝛ rō ℔m
eū est q̄ prius fuit glo. i. c. cū dilect⁹. in
fine gl. magne de iure patro. q: si talia
bñficia cōferrenḳ p Papā: ꝛ p alios pla
tos laici retraherenḳ a fundatōe eccle
siaz. subiugēs idē Lap. in. d. sua alle-
gat. se vidisse obseruari p Greg. xj. q̄ō
dū ꝛtulisset ecclesiā sc̄ti Romuli florē
tie nō facta mētione de iure patrona-
tus parochianoꝝ nō potuit postea ob
tinere ille cui fuerat collata ꝛ istā re-
gulā q̄ō in dubio Papa p suas ℔as nō
intelligaṫ velle p̄iudicare iuri p̄ona
tus laicoꝝ tradit ēt Geminian⁹ post
alios in. c. ij. in gl. sup ℣bo collatio. ō p
ben. in. vj. do. Abb. in. d. c. cū dilectus.
in fi. de iure patr. do. Card. in ꝑsi. rcvj.
incip. Papa vniuit q̄ādā Abbatiam
circa mediū versi. quo ad cām sc̄az: ꝛ
ista regula est adeo vera q̄ ēt si in sua
supplicatiōe diceret ꝯliter nōnulli lai
ci solebāt nosiare vnū eꝑm p̄o rectore
q̄n ecclesia vacabat tñ p ista verba nō
dicit facta mentio iuris patronatus:

ita Feli. in suo trac. q̄n lit. apost. noce.
patro. ecclesia. circa p̄in. dicēs ita fuit
se iudicatū i rota tp̄e pape Pauli sc̄i
p tres ſnias cōformes. put affirmabat
ille in fauorē cuius. dicte ſnie fuerant
late: ꝛ q̄ō ista regula sit indubitata: vi
de Feli. in. d. suo tra. eā pulcre amplia
tē vndecim modis. ex q̄b⁹ appareat q̄
si aliq̄s impetraret a papa aliquā ec-
clesiam nō facta ex̄ssa mētione de iu
re patro. laicoꝝ. q̄ō talis ipetratio nō
teneret immo eēt nulla ipso iure p̄ono agente de contēptu: vt est casus i. c.
decer min⁹. ibi irritā esse nouerit. xvj.
q. vij. ꝛvt tz. d. Abb. in. c. illud circa p̄in.
de iure patron. ꝛ in. c. ex insinuatiōe in
ij. no. eo. ti. ꝛ in. c. cū Bertoldus in. ij.
col. ver. ex hoc notabil⁹ colligit. de re
iud. vbi ēt hoc tenet Feli. in. v. col. cum
alijs autoritatibus p eū ibi adductis
ꝛ dicunt do. Card. ꝛ d. Abba. in. d. c. ex
insinuatiōe. q̄ō institut⁹ in ecclesia pa
tronata. j. tp̄s p̄sentādi sine p̄ntatio
ne p̄soni occupatoꝛ ē. ꝛ tāq̄ occupatoꝛ
remouet. mō tu p̄late ipetrasti vnū bñ
ficiū seu vnā ecclesiam nō facta mētio
ne iuris patro. alieni vel maltiose vt
ex ignoātia q̄ casu pp vitiū surreptio
nis talis ipetratio est ipo iure nulla: vt
sup̄i⁹ dictū est nunq̄d erit dare cau-
telā q̄ō tali surreptione nō obstāte ta-
lis impetratio remaneat firma ꝛ vali
da dic q̄ō posset vti illa qua vsus fuit
q̄dā anno ꝓterito i dioceſi Tarusina
vt mihi relatū fuit. Quidā ipetrauer-
at a summo pōtifice quādā ecclesiam
sciēs eā esse patronatā nō facta mētio
ne de iure p̄sentādi ꝛpetenti sentoi ō
quadā casata q̄ impetratione obtenta
statim dū ipse esset rome misit Tarui
siū quendā suū. ꝓcuratorē ad exequen
dū duo. Primū ad accipiēdā tenutam
seu possessionē ipsi⁹ ecclie. Scōm ad al
loquēdū illū cui ꝛpetebat ius p̄ntādi
narrādo ei q̄lr talis ipetrauerat talem
ecclesiam ignoraṫ eā esse patronataz:
sed post collationē ei factā sciuit ō suo
iure patronat⁹: ꝛ ꝛz sue bulle papales
ample loquātur adeo q̄ siue ecclesia sit
patronata siue nō ipse intēdit q̄ō col-
latio teneat ꝛ valeat attamē q̄ō male
libēter veniret secū ad aliq̄ō litigium
ꝓterea rogabat ip̄m q̄ nihil vellet in
nouare vsq̄ ad aduētū suū quē spera-
bat debere eē infra tp̄s breue: ꝛ tūc si ip̄e
p̄onus nolleṫ desc̄dere volūtari ip̄i⁹
cui fuerat facta collatio q̄ ip̄e faceret
totū oppositū ꝛ q̄ō ex nūc ipse nolebat
tāgere aliq̄d de fructib⁹ ipsi⁹ bñficij:
ꝛz q̄ō dabat licētiā ipsi p̄ono eos pci-
piendi ꝛ multa alia sic̄ta ℣ba adeo q̄ō
patron⁹ ꝓmisit expectare aduētū dic-
ti bñficiati q̄ cū tm̄ distulit q̄ō fuerūt
elapsi q̄tuoꝛ mēses: ꝛ sic tp̄s dātū a iu
re laicis ad p̄ntandū iuxta. c. vnicum
de iure p̄o. in. vj. q: nec oēs sciunt di-
spositiones iuris vides iste patron⁹ illū
nō venire p̄ntauit quēdā ordinario lo
ci q̄ inuestiuit eū de dicto bñficio istis
sic secutis fuit dubitatū q̄ istaz duaz
collationū deberet p̄ualere: an illa pri
mo loco facta a summo pōtifice: ꝛz i ea
de iure patronat⁹ laicoꝝ non esset fcā
mentio an vero scōa facta ab eō loci
post elapsum tp̄s ꝛpetens p̄ono lai-
co adipiscentādū q̄ deberet valere si non
p viā p̄ntatiōis pp elapsum tp̄s saltez
deberet valere tāq̄ collatio ordinaria
prout sonabat inuestitura. Fuit iudi-
catū primā collationē factā a papa p̄-
ualere: q: id q̄ō dicimus collationē eē
ipso iure nullā q̄n est facta sine p̄nta-
tione patroni. vt. d. c. decernimus. xvj.
q. vij. ℔z locū ꝛ procedit patrono ꝛdicē
te. secus aūt ipso cōsentientie expresse
vel tacite ꝛ tacite intelligit⁹ consensisse
cū nō p̄sentet aliū infra tp̄s iuris cū
tunc sit sublata potestas agendi de cō
temptu q̄ durat donec durat potestas
p̄ntandi nam elapso tempore iuris nō
pōt dici contempt⁹: sed potius q̄ō ipse
ius suū cōtempsit ita signāter in termi
nis tradit Feli. in. d. suo tracta. q̄n lit.
apost. noce. patro. ecclesia. Jn vndeci
ma limitatiōe allegans ita tenere do.
Card. in cle. j. in. xv. col. versic. sed post
longā cogitatiōnē defendo partē ple-
bani. de sup. negl. prela. ꝛ do. Ab. i sua
dispu. incip. augerio. in fine sc̄i dubij
versi. aut patronus. neq̄ ꝛsensit ꝛc. sub
tūgēs Feli. istas duas auctoritates. d.
Car. ꝛ Abb. se plurimi facere q̄n sepi⁹

Universidad de Deusto

Pin eas cõsulunt ⁊ obtinuit quã opi. tenet idẽ Feli. in. c. cũ Bertold⁹. de re iu. in. iiij. co. ver. iij. aduerte. vbi dicit hoc esse bene gustãdũ. ⁊ in. v. col. ver. iiij. limita. ⁊ in. c. cũ ex officij. in antepe. col. de ꝑscrip. ⁊ ita volũt do. de Rota i sua decisio. cccccxvij. incipiẽ. nota infra tps ꝓsonl in antiq. ꝓcludẽtes qõ si eps cõfert beneficiũ alicui ifra tps patroni ⁊ patron⁹ infra tps iuris nõ ꝓsentet aliquẽ ⁊ ali⁹ postea ipetret a papa illõ beneficiũ cũ cl'a si nõ fuerit alteri ius q̃sitũ qõ istoꝝ potior erit ille cui fuerit p eꝑm collatũ dictũ bñficiũ distinguẽtes tñ an eps cõtulerit ipm bñficiũ tanq̃ deuolutũ. an ꝙ simpl'r iure ordinario plieno ⁊ originali: vt ribi p eos ⁊ qõ ista opi sit vera bene facit qõ notabiliter voluit do. Abba. in. d. c. cũ ex officij. in vltl. col. de ꝑscrip. dicẽs qõ si facta est collatio p ordinariũ ifra mensem datũ expectãtib⁹ iurta cle. vnicã. de cõcessio. ꝓhibẽ. qõ talis collatio valet si expectãs nõ acceptauit volẽs silr qõ valeat collatio facta p ordinarium de bñficio tanq̃ deuoluto. Iz deuolutio sequat post collationẽ. Scõo bñ facit decisio. Rot. cccccxij. incip. nota. primus ⁊ scõs in antiq. vbi ꝓcludit qõ si primus in data nũq̃ acceptauit, puisio facta scõo infra mẽsem valet. tertio adduci põt alia decisio. D. cccclv. inci. patronatus clericꝰ in anti. vbi dr qõ Iz clericus ꝓsonus nõ possit accumulare in pñtando vt hr in. c. cũ aũt. de iu. patro. tñ scõa pñtatio scã ab eo de facto recõualescit etiã eo inuito si primꝰ ab eo pñtatus cedat. q̃rto ista opi. põt cõprobari p regulã cãcellarie Jnno. viij. q̃ est penu. in regulis expectatiarũ q̃ incipit. Jrẽ idẽ Sanctissimus dns nr suoꝝ ꝓdecessoꝝ ⁊c. volens qõ si minus ꝓgatinati acceptẽt ante magis ꝓgatinatos qõ acceptatiões sue tenẽt si postea ipsi magis ꝓgatinati nõ ꝓsequanẽ vel nõ publicẽt acceptatiões suas. Et intellexi qõ ista eadẽ qõ fuit anno ꝓterito vẽtilata in Rota ⁊ q̃ ita fuit iudicatũ. dũ ista qõ verteret iter duos ferrariẽses. Tu ergo ꝑlare teneas ista mẽte: q̃ si valebis ea practicare poterũt tibi afferre nõ mediocrẽ vtilitatẽ.

Crlvj.

¶ Cautela ꝓ iudice ad obuiandũ calumnijs petentium dilationes animo differendi iudicium.

Septissime litigãtes volẽtes differre iudiciũ cõparẽt coraꝝ iudice vl imediate post litis ꝓtestationẽ vel post ꝑmã dilationẽ habitã dicẽtes se nõ posse ꝓbare de iurib⁹ suis ex eo q̃ testes sui sũt i ꝓtib⁹ lõgi q̃s idcirco petũt dilationẽ ꝓpetentẽ q̃ nõ põt eẽ nisi lõga ad ꝓducẽdũ dictos suos testes absentes: q̃ qdẽ dilatio dꝫ ꝓ iudicẽ ꝓcedi. vt hr in. ℌ. ⁊ qñ. in auf. ꝺ testi. ⁊i. l. iudices. cũ ibi notatꝫ. C. ꝺ ffi. instr. Tu aũt iuder q̃ habes suspitionẽ q̃ talis dilatio q̃ petit petat aio calũniandi ⁊ ꝓtelandi iudiciũ si vis tali calũnie obuiare. Cautela est. qꝺ si illi testes q̃s ps asserit absentes sint fꝫ assertionẽ ꝓtis i aliq̃ loco illi⁹ ꝓuicie seu illi⁹ territorij q̃ regis qꝺ tũc dicas ꝑti petẽti dilationẽ ad ꝓducẽdũ dictos testes q̃ eã sibi ꝓcedes ⁊ eos citabis ⁊ ꝓ ꝓpetẽs ꝑtis spatiũ eos expectabis: fꝫ i ꝑmis ⁊ an oia deponat pecũiã ꝓ erpẽsis ipsoꝝ testiũ q̃s faciẽt i veniẽdo: stãdo: ⁊ redeũdo. nã q̃riescũq̃ qs i iudicio ꝓduxit testẽ tenẽr ei facere erpẽsas et sub ministrare oia necessaria. vt no. i. l. qñ lib. C. ꝺ testi. ⁊i. l. eos. ℌ. si qs ãt. C. ꝺ appel. ⁊ iij. q. iiij. ℌ. vẽtur⁹ ⁊c. statutũ. ℌ. pe. de reseri. li. vj. vbi erpsse ter. loq̃r de erpẽsis fiẽdis i veniẽdo: stãdo: ⁊ redeũdo: q̃ offiñ. suũ alicui ñ dꝫ eẽ dãnosũ. vt c. cũ nõ ꝺceat. ꝺ ele. l. vj. ⁊. c. magne. ꝺvoto ⁊ isto casu si iudici vr ꝑt. vt supi⁹ dictũ ẽ dicere ꝑti asserẽti se hr̃e testes absentes citabo eos ⁊ expectabo: fꝫ ꝓpõe añ oia pecũiã ꝓ erpẽsis q̃s faciẽt i veniẽdo: stãdo: ⁊ redeũdo: ⁊ tũc ipa ps forsitã cã nõ exbursãdi tãtã pecuniã cessabit a ꝓdicta calũnia q̃ si recusabit ipa ꝫ pecũiã depõere nec tu teneberꝭ dare dilationẽ ad ꝓducẽdo ipos testes. Jta sin. dixit gl. i. ꝺ. ca. statutũ. ℌ. pe. ꝺ reseri. li. vj. quã refert ⁊ seq̃tur do. ⁊ Abba. post alios in. c. ꝙstituimus. de fideiuſ. ⁊ Pau. de ca. in. l. iterdum. ff. de iudi.

¶ Alia cautela.

¶ Scõa cautela ẽ si dubitas q̃ dilatio q̃ tibi petit ꝓ vnã ex ꝑtib⁹ illõ fiat cã calũniãdi ⁊ cã differendi negotiũ si vis tali calũnie obuiare facias ei vnã ꝓmonitionẽ cũ sit qõ firmissime tenes qõ illã dilationẽ petat causa litẽ i lõgũ ꝓtrahendi si ꝓ dictos testes quos asserit esse absentes ꝓbabit intẽtionẽ suã qõ mulctabis eã in tanta quãtitate pecunie qõ facere poteris ea postea nõ ꝓbãte quo casu forsitan metu mulcte cessabit a calumnia ita pulchre docet rp̃e. de Ancha. in. d. c. ꝙstitut⁹. ℌ. fideiuſ. quẽ ibi refert ⁊ seq̃tur Jmo. in vltl. col. ver. alia cautela esse põt dicẽs istõ dictũ esse mẽti tenẽdũ ⁊ qõ i ꝓactica sepe occurrit qõ dictũ etiã referũt ⁊ approbãdo magnifacit. Alexã. in vl. col. ⁊ Do. Jaſ. i pe nul. i. l. j. ff. si qs ius di. nõ ob. ⁊ Alexã. in. l. filiusfamilias. ℌ. diui. circa fi. de leg. j. ⁊ do. Lãcel. Deci⁹ in. d. l. interdũ. ff. de iudi. appellãs hãc elegãtem cautelam.

Crlvij.

¶ Cautele ꝓ iudice: ad euitãdũ penã statuti q̃n infra tps limitatũ non põt determinare causam.

Verũq̃ ꝓ statuto locoꝝ cautũ q̃ iuder nõ determinãs cãz. j. tale tps cadat in talẽ penã q̃ casu postea ꝓrigit qõ iuder aut p negligẽtiã aut aliq̃ negotio detẽt⁹. j. tps a statuto taxatũ nõ vidit et acta ⁊ tũc salua ꝙscia nõ põt suã sniaz ferre imo si veller iudicare ipa ꝙscientia post posita posset taliter ꝓnũtiare q̃ faceret litẽ suã iurta no. l. fin. C. de pe. iudi. q̃ mal. iud. ⁊ in. l. cũ platis. ff. de re iu. si ꝙ nõ sniat. j. tps debitũ fꝫ formã statuti cadit in penã q̃o q̃ faciet iuder q̃n nõ vidit, pcessuz euitare penã statuti. Dicq̃ cautela ẽ qõ pronũtiet in hũc modũ. Cõdẽno ⁊ absoluo, put qſ. ꝙ est ꝙdẽnãd⁹ vel absoluẽd⁹ ex actis q̃ ista snia hoc modo plata ⁊ tenet ⁊ satis dicitur esse certa ex quo ex actis põt certificari iurta no. i. l. iij. C. de sen. q̃ sine cer. q̃n. pfe. ⁊ ꝑ Jnn. in c. ij. de libel. oblat. ⁊ isto casu per hmõi sniam iuder euitat penã statuti. ita notabiliter dixit do. Abb. post do. Ant. in. c. pe. circa fi. de iudi. vbi etiã Feli. in pe. co. ⁊ Bal. in. l. ait pretor. ℌ. si iuder. ff. ꝺ re iudi. dicens hanc cautelã esse ꝓ iudicibus imperitis vel nõ habentibus tempus deliberandi ponit idẽ Bald. post Jac. Bu. in. l. cũ iuder. C. de sentẽ. ⁊ in. l. si de meis. ℌ. fi. ff. de arbi. dicẽs q̃ in illa ciuitate ita fecit q̃dã collateralis q̃ absoluit absoluẽdum ⁊ condẽnauit condẽnandũ prout ex actis apparebat. Sequit̃ do. Lãzellot. dicens hunc esse singularem modũ in. l. quẽadmodum. ff. de iudi.

¶ Alia cautela.

¶ Secũda cautela est q̃ absoluat ꝓs ab obseruatione iudicij iurãdo de cã sibi nõ liquere. q̃ hoc modo sit̃ euitabit penam a statuto ꝓpositã ita pulcre voluerũt Ang. Pau. de ca. ⁊ Alexã. ibi in ꝑn. l. l. si vni. als incipit põponi⁹. ff. de re iud. Ang. ⁊ Alex. ibi. in. iij. col. in l. ait ꝓtor. ℌ. si iuder. ff. eo. Ang. ⁊ Pau. de ca. in. d. l. non quẽadmodũ. ff. de iudi. Bal. in. c. j. ℌ. sancim⁹ ver. sed hic incideret querit̃ quo tẽp. mil. inne. peti. debe. in vsi. feudo. Tñ ista cautela est intelligẽda iurta ea q̃ habent̃ p Bar. i l. pperandũ. ℌ. sed ⁊ si qdẽ in. iij. opposi. C. de iud. ⁊ in. d. l. si de meis. ℌ. fi. ff. ꝺ arbi. ſ. qñ ipe iuder non posset redargui de culpa ꝑm Alex. in. d. ℌ. si iuder ⁊ Fely. in. c. pe. de iudi. ⁊ in. c. causaz matrimonij. in. fi. de offi. dele. ꝓpterea prima cautela est tutior.

Crlviij.

¶ Cautela vt primꝰ ꝓtor ꝑferat̃ scõo qñ scõo res prius fuit tradita.

Si quis vendit rẽ vni ⁊ postea ipsam vẽdat alteri ⁊ priꝰ sibi tradat scõs emptor vigore ipsi⁹ traditionis ꝑferẽt prio ꝓtor ⁊ sic nõ hꝫ locũ illa vulgata rla q̃ ꝓr ẽ tpe potior ẽ i iure. vt de prio. est tex. in. l. q̃ tibi. C. de he re. vel ac. vẽdi. ⁊ in. l. fiue autẽ. ℌ. si duo

bus ff. de publi. ⁊ rer. ⁊ ibi p oēs in . l. quoties. C. de rei vendi. ⁊ ista rō̄a est adeo vera qō̄ prim⁹ ēptor: ꝓ suo itere esse nō̄ posset se opponere vł impedire ꝙminꝰ scōs ēptor in possessionē mitteret vt voluit Jacob. Butri. in. l. manifestissimi. C. de furt. quē refert ⁊ sequit Bal. in. c. j. in. j. col. ver. ex̄ no . in ti. q̄ sit inuesti. in. vsi. feudo. ⁊ vlteri⁹ est adeo vera qō̄ si aliqs vēderet rez alicui ⁊ ei ꝓmitteret cū iuramēto alteri nō̄ vēdere tñ si postea eā venderet ⁊ traderet secūd⁹ emptor nō̄ obstā te iuramēto ꝓferret prio vt in termtnis decidit Jo. ō Imol. in repet. c. cū cōtingat. de iureiurā. in. cj. col. versj. quātū aūt ad ipaz rē. qz iuramētū nō hz viz impediēdi trāslationē dñij. vt pulcre tradit. Bal. in ꝓsil. cccxcvij. incipiē. Inter tres marchiones in. iiij. parte lz talis vēdēs p talē vēditionē icidat i penam falsi. vt est text. i. l. qui duob⁹. cū ibi no. ff. ō fal. vñ insurrexit cōis practica olim tabellionum qō̄ qñ cōficiūt instra alicui⁹ vēditiōis vtuntur duplici remedio ad hoc vt prim⁹ ēptor: idifferēter ꝓferat scō̄. Primuz remediū est qꝺ in instro apponūt ꝓstitutū vcz qꝺ dict⁹ vēdēs cōstituit se nomine ipsi⁹ ēptoris possidere. qz ꝓstitutū hz istā vim qꝺ primus emptor prefertur scō̄ prout fuit originalis decisio Guido de suza in. l. fi. de sacrosan. eccle. ⁊ in. l. q̄ties. C. de reivēd. quē refert ⁊ sequit Jo. and. in addi. Spe. in ti. de emp. ⁊ vē. ℌ. sciēdū. ver. no. tenet Bal. in Rub. C. de cōtrahē. ēp. in. xvj. q. Alex. in cōsi. xiiij. incip. circa pmum dubiū quo q̄rit. nunqd dicta donatio in fi. in. j. vol. ⁊ cōsi. xxv. inci. viso testamēto cōdito p Angeluciū. in vlt. col. i ij. vol. ⁊ rō̄ isti⁹ decisiōis est qz dato qꝺ cōstitutū sit act⁹ fict⁹ tñ p ipsuz trāsfertur dñiū: possessio pinde aclivere res esset tradita vt est tex. in. l. certe. ℌ. j. ℌ si. proprie possidere videor. ff. de preca. per quē tert. ita tenēt Bar. ⁊ Moder. in. l. ab emptiōe. ff. de pac. ⁊ Bar. in. l. interdum et in. l. quod meo. vbi plene per Alexan. ff. de adquiren. poss. ⁊ Barto. in Repet. l. creditores. C. de pi. in tertia col. ℌ si. sed qd si i instrō ⁊ in. viij. col. ver. ſz pone qō̄ debitor vbi posuit illā notabilē dr̄iam inter ꝓstitutum p̄carij hoc est qñ in instro dr̄ quez fundū dictus venditor ꝓstituit p̄cario noie ipsius emptoris possidere ⁊ inter cōstitutum simplex qñ dr̄ quem fundū dictus vēditor constituit se nosse ipsi⁹ emptoris possidere. Et sic nō̄ adiungit illud verbum precario nam primo casu p ipsum constitutum precarij non transfertur nisi ciuilis possessio naturalis vero remanet penes ipsum cōstituentē. Scōdo vero casu scilicet per ꝓstitutum simplex transfert nō̄ solū ciuilis ſz ēt ipsa naturalis adeo qꝺ nuda detētatio solūmodo remanet penes ipsum constituentē quā opi. sequit Ange. de are. in. ℌ. actionū in materia cōstituti ver. aduertas tñ quod aliqui notarij. insti. de actio. dicēs quod vtilius: est p emptore ad hoc vt in eū trāsferat ois possessio qꝺ nō̄ adūciat illud ꝑbū precario: sed simpl⁹ dicat quā rē vēditam dictus venditor cōstituit se nosse ipsi⁹ emptoris possidere sequit practic⁹ papiē. in forma libelli in ℑctu vēditōis in ꝑbo. ꝓstitues ex nūc vbi ⁊ ipse dicit qō̄, vtili⁹ est vt qs constituat simpl⁹ se alteri⁹ nosse possidere q̄ p̄cario nosse. seqt̄ Bar. Cepol. i suo ꝓsil. iij. incip. visa q̄rela ꝓducta p Nico. ⁊ do. Jason. lz de p̄dictis auctoritatibus excepto Ang. nō̄ faciat mētionē i. d. l. ab ēptione i. viij. col. ff. de pac. Scōz remediū ē quo vtunt notarij ad hoc vt prim⁹ emptor indifferēter ꝓferat scō̄ qꝺ in instro apponūt hypothecam: vcz qō̄ ꝓ obseruatione p̄dictoꝝ dict⁹ vēdēs obligat ipsi emptori oia bona sua ⁊ pśertim illa rē: qz si postea alij vēderet ⁊ traderet prim⁹ emptor p̄ferret oib⁹ aliis: qz hy poteca hz tantā vim qō̄ ipedit trāslationē dñij: vt ē casꝰ ſz verā literā pisanā. i. l. si creditor. vbi Bar. ff. ō distrac. pigno. ⁊ no. Bar. ⁊ alij. i. l. ea lege. C. ō ꝺditio. ob cām. Bar. ⁊ Moder. i. l. si ita qs. ℌ. ea lege. de ℣b. ob. ⁊ bar. vbi hoc i terminis dicit i. l. q̄ absenti. ℌ. j. in fi. ff. de adq̄r. pos. Pone mō̄ qꝺ tu emisti aliquā rē q̄ res p ipm venditionē fuit alteri postea

teri postea vēdita ⁊ pri⁹ sibi tradita ⁊ ō̄ prima vēditiōe nō̄ fuit ꝓfecta scriptura q̄ in cōtractu emptiōis ⁊ vēditionis de necessitate nō̄ req̄rit: vt no. insti. de emptio. ⁊ vēdi. in prin. vel si fuit confecta non fuit appositum nec constitutum nec ipsa hypotheca quo casu p superius dicta sunt secundus emptor vigore traditiōis debebit p̄ferri tibi prio qūo facies ad ꝓsequendā dictā rē a te prio loco emptā dic qꝺ cautela ēvt coneris, ꝙbaꝛ qō̄ ipse scōs emptor sciebat primā vēditionē esse factā: qz dato qꝺ postea in ipz p traditionē fuerit trāslatū dñiuz: tñ ꝓpter fraudē suā quę vsus est emēdo cū sciret primā vēditionē: tu prim⁹ emptor poterꝭ ipaz rē ab eo revocare p actionē ptoriā ꝓpetētez ad revocādū alienata i fraudē: ita sp̄ialiter dixit Bal. in rubri. C. ō reuo. his q̄ in frau. cred. circa prin. ⁊ ita sil⁹ tz Saly. i. d. l. quoties. de reivēdi. in. x. oppo. ⁊ ibi clari⁹ Albe. de rosa. ⁊ do. Jas. q̄ allegat text. cū ibi notatis. in. l. si ea res. ℌ. fi. ff. de actio. emp. ⁊ do. Jas. in. l. ⁊ iter diuinū in. ix. col. versj. itē adde qꝺ si aliqs vēdit. de sacrosan. eccle. vbi dicit hanc esse elegantem decisionem ⁊ menti tenendam. Clxlix.

¶ Cautela, p potestatib⁹ terraꝝ vt nō̄ teneantur pro delicto sue familie.

Potestates terraꝝ ducētes secū familiā si aliquis de familia deliquat circa suū officiū ipe potestas tenetur ad penam ipsi⁹ delicti intelligēde pena pecuniaria: non autem corporali tamē ptās liberat si exhibet ipm delinquētē: vt no. Bar. i. l. j. ℌ. familie. ⁊ ℌ. fi. ff. de publica. ⁊ i. l. si post depositā. C. de assessor. ⁊ in. l. dz. ff. nau. caupo. stabu. ⁊ i. l. j. ff. ad repetū. et pulcre p Bal. in suo ꝓsil. cccxxxvj. incip. casus est talis dñs Jo. de Castellione. i. iiij. pte. silr ⁊ epūs teneꝰ p delicto sui vicarij vel alteri⁹ officialis delinquētis i officio sibi ꝓmisso nisi statiz qō̄ sciuerit purgaue

Cautelarū.

rit ei⁹ delictū. put volūt. do. de Rot. i sua deci. cclxxviij. incipi. si vicari⁹. in nou. Pone mō̄ qō̄ forma statutoꝝ vł electiōis dicit qō̄ ptās teneaꝰ i fine officij exhibere totā suā familiā vł p deliquētib⁹ soluere penaz vt ēt de iure cōi vt superi⁹ dictū ē: q̄ cautela erit ad hoc vt ptās nō̄ teneaꝰ ad neutrū vcz nec ad soluēdū nec exhibendū qñ aliqs de sua familia dereliq̄t: dic qō̄ cautela ē qō̄ ponat ipz i bāno. qz si postea in fine officij peteꝰ vt debeat pītare suā familiā ipe rñdebit qō̄ ꝺditto que nō̄ pōt ipleri ex facto illi⁹ cui dz ipleri hr̄ p ipleta: vt. l. iure ciuili. vbi Bart. ff. ō ꝺditiōib. ⁊ demōstratio. ⁊ l. iij. vbi Bar. ⁊ l. que sub ꝺditiōe. ℌ. q̄ties. ff. de ꝺditio. insti. sed ille qꝺ de sua familia cōmisit delictū in officio est bānit⁹ auctoritate ipsius reipublice. et sic cum p ipsam rēpublicam stet quominus valeat ipsum bannitum presentare. seq̄tur quod i pse potestas debet haberi p excusato: ita notabiliter docet Bal. in. l. obseruare. ℌ. pficisci. in. j. colum. ver. qd si statutū. ff. de offi. pcō. ⁊ lega. ⁊ in addi. Spec. in ti. de accusa. ℣si. ſz nunquid tenet potestas. ⁊ in. l. si ℣o. i si. ff. qui satisda. cogā. vbi dicit qō̄ ista est optima cautela pro officialib⁹: seq̄tur Paris de puteo i suo tractat. sindica. in verbo familiaris. ℌ. an ex eo qō̄ fecerunt familiares. versic. ptās q̄ tenetur pro suis familiarib⁹. et dom. Amade. de Castellio. similiter in suo tractatu sindica. in ℣bo. itez in eo qō̄ dicti socij militis fuerūt negligētes i inquirēdo pro armis dicēs hanc esse optimam cautelam'. Aduerte tamen quod si ista cautela debet habere locum opus est quod habuerit bannuz ex alia causa sec⁹ si ꝓ illā ⁊ ꝓ q̄ debebat exhiberi. ita Bal. i dictis additionibus Specu. in titulo de accusa. versicu. sed nunquid tenetur potestas. et Ang. in. l. qui exhibēdi. ff. ō custo. reo. ⁊ Paris de puteo in dicto suo tracta. in verbo carcer. ℌ. an potestas aliquē tenebat. ver. an si carcerat⁹ se occidit

¶ l.

¶ Cautela contra statutuz disponēs

Universidad de Deusto

q̄ instr̄m post tñ tps non exequatur.

Si cōtingat ertare statutū dispones q̄ instr̄a circa talē materiā puta mutui non debeāt post tñ tps puta decenniū mitti executioni quo facies tu qui habes instr̄m mutui Ficti añ p decē annos ad faciēdū q̄ tale instr̄z nō obstāte dispositiōe statuti habeat tibi opitulari. Dic q̄ cautela est vt nō ꝓtetas dictū instr̄m mitti executioni: qz hoc mō obstaret tibi exceptio statuti. Sz agas via ordinaria ꝑ tuū debitorem petēdo tuū creditū: qz si debitor ꝓfitebit se eē debitorē: tūc cōsequeris tuuz creditū: qz alie nō sunt partes iudicis nisi ꝓfessum ꝺēnare. vt. l. vnica. C. de cōfes. si ꝯo negabit: tūc ad liq̄dationē iuriū tuoz. ꝓduces ipm instr̄m. z hoc modo nascet lnia q̄ postea erit ipsa q̄ mittet executioni: z sic lz ꝑ statutū sit ꝓclusa via ad exequēdū ipz instr̄m. tñ nō erit ꝓclusa ad ꝓbādū istā cautelaz tradit Bal. i. l. iij. q̄ incipit plane. ff. qō fal. tut. auc. dicēs. ita audiuisse a bar. dū illā legeret. quā cautelaz sequēdo bal. approbat Fran. de crema. in suis singu. singula. cxxviij. incipi. statuto cauet: z quam opi. sitr reperio tenere quēdā Anto. de Canario in q̄dā suo tract. de execu. instru. in. lvj. q. z quendā do. Lud. de barzis in q̄dā suo tracta. de guarētigia. i. vj. q. in. j. pte.

¶ Cautela ad liberādū tutorē seu ad ministratorem a dolo futuro.

Si quis relinquit tutorē filiis suis ad ministratorē z ei leget liberationē a reddēda rōne administrationis p tale legatū liberatiōis itelligit remissa tñmō scrupulosa. inq̄sitio: z sic ea q̄ p eū gesta fuerit negligētia: z leui culpa nō āt itelligunt remissa ea q̄ pperaz: dolo adest rauerit nec sit a prestatione reliquoz: vt ē casus. i. l. q̄dā decēdēs. ff. ō admini. tuto. z i. l. si q̄s rōnes z i. l. aurelio. ¶. Caius. vbi late Bar. ff. de lib. lega. z in. l. si seruꝰ veritus. vbi Bar. z alij de leg. j sed si testatoz non simpl̄r liberaret tutorem seu administratorē a rōne reddēda. sz exp̄sse specificaret ab his q̄ dolo geret z p̄statione reliquorū tñ tali liberatiōe non obstāte posset ipse administrator cogi reddere rōnē villicatiōis sue: qz si talis liberatio valeret eēt remittere dolū futurū q̄ nullo mō fieri pōt: vt l. si vnꝰ. ¶. illō. ff. de pac. qz hoc mō daret materia delinquēdi q̄ in iure nō patit: vt. l. cōuenire. ff. ō pac. dota. z. c. quēadmodū. de iureiur. z ita firmant gl. z Bar. i. d. l. q̄dā decedēs. ff. ō admini. tuto. z Bar. i. d. l. aurelio. ¶. Caius de libe. lega. in. iij. col. ꝟsi. sz q̄d si relinquit liberatio alicui p administratiōe futura. Mō reuoco i dubiū: nūqd posset reperiri cautela ad liberādum tutorē seu admistratorē a futura administratiōe dolosa dic q̄ sic: vez q̄te stator nō simpl̄r ei leget libationez: sz vlteriꝰ pcedat dicēdo: z si ab eo exiget aliq̄ redditio rōnis vigore cuiꝰ cōdēnet ex tūc ꝑ ex nūc oē id totū i q̄ ꝺēnabitur ei lego nā p istud legatū hoc mō factuz heres nō ꝓhibebit exigere rōes ab ipo admistratore de p̄statiōe reliquorū: z de his q̄ dolo gesserit tñ si in aliq̄ ꝺēnabit vigore legati heres coget ipz liberare: qz p istud legatū testator nō ꝺz remittere dolū futurum. Sz debitū futurū post̄ icertitudinē venerit: z sic itelligit remittere ipam obligationē insurgēte ex dolo de ꝑtert toq̄ bñ fieri ꝑt: vt ē ter. i. d. l. aurelio. ¶. meuia. z no. Bar. i locis superiꝰ allegatis istā cautelā tradūt Dy. Jac. ō are. z Raynal. de forliuio. i. d. l. si q̄s rōnes de leg. q̄s refert z seq̄t Ang. i ꝟsil. clxxv. icipiēte Bunellꝰ notariꝰ volēte: qō lz nō possit ꝑ directū relinq̄ administratori liberatio a dolo futuro z a p̄statiōe reliquorū. tñ ꝑ idirectuz bñ possit legādo ei oē id z totū in q̄ ꝺēnabit quā opi. etiā tenuit Fulgo. i. l. cū necessitatē. C. de fideicōmis. z fz eā etiam consuluit Cy. ꝓout refert. Sa-

ly. in. d. l. cū necessitatē. tenuit Ang. in ꝟsi. cxliij. incip. reuocat in dubiū. ¶. si. q̄ vult q̄ administratorē. in ꝟsi. clxxiij. incipi. Sili⁹ hugonis de cortonio. cui ꝟsilio: vt ibi pz se subscripserūt p̄stātissimi doc. Franc. de Albergotis Pe. de pusio. donat. Richi. de aldigeris Jo. ō ligna. Anto. de ꝑbyteris de bononia. hāc opi. sitr tz intrepide solēnis Docto. do. Franc. Pepus florētinus in suo ꝟsi. cclxxvij. inter cōsil. Soci. icip. in pñti ꝟsu ltatiōe; sūt videēda p̄ncipalit̄ tria in. iij. col. ¶. circa tertiā z vltimā difficultatē. Tñ istā cautelā nō pono p cōstāti: qz passus est multū dubiꝰ an legatū de q̄ supra valeat adeo q̄ Alex. tangēs eū restitit suipēsus tāq̄ dubiꝰ vez in suo ꝟsi. lvj. incip. circa id q̄ q̄rit in. ij. volu. z i ꝟsi. clxiij. incip. ꝑsuppono p̄io circa ꝟsultationē p̄missam i. v. volu. Sz ītā ptē scz q̄ tale legatū nō valeat tāq̄ malignitat̄ nutritiuū z tāq̄ dās occasionē spoliādi miseros pupillos: tenēt Sal. Philip. Corne. z do. Ja. i. d. l. cū necessitatē. C. ō fideic. ang. de are. i suo tractatu de testa. i fi. gl. super ¶. bo tutores. z in. ¶. actionū. i materia tutele. i. xxv. q. istit. de actio. do. Jas. in. l. actiōe. i fi. C. de trāsactio. practicꝰ Papien. in forma libel. q̄ agit ad reddēdū rationē tutele in ¶. bo anologistas. ꝑ. de ancha. ꝟsi. mihi. cxvij. incip. pater habēs q̄nq̄ filios. Ang. sibi Fulius in ꝟsi. clxxv. incipi. viso dicto statuto. Joā. de ana. in ꝟsi. lxxx. incipi. visis z intellectis his q̄ i themate narrant. Fulgo. in ꝟsi. ciij. incipiē. nobilis vir hēricus de trissino. Barba. in ꝟsil. lxvj. iter ꝟsilia Frā. de cur. inci. sapient optimꝰ ꝑdixit psalmista. in. vij. col. ¶. capio scōm articulū. Soci. in ꝟsi. ccj. incip. abunde z subtiliter hāc ꝟsultationē absoluit p totū allegās ita etiā consuluisse Bal. in quodā suo ꝟsi. inci. testator dedit tutorē filiis. z in ꝟsil. incip. dū relinq̄tur alicui liberatio. hāc opi. etiā amplexꝰ est solennis doctor Frā. de Crema in suo ꝟsil. lxij. inter consil. Alex. i. iiij. volu. q̄ incipit serenissimꝰ et chr̄istianissimus imperator.

¶ ij.

¶ Cautela ad instruendum volentem ꝓbare communem vsum loquendi ne faciat actum nullum.

Habes q̄ cōmunis opinio ē qualiter in oi materia sive fauorabili siue odiosa siue penali cōis vsus loquēdi intelligiter z ꝑferꝺ ꝓpria significatiōi ¶. boz vt ꝓcise dicit do. Abb. in ca. ij. in. ij. notabili. de arbi. de q̄ cōi opi. hr̄ ꝑ Bald. i. l. q̄ si nepotes. ff. de testa. tutel. per Bar. Alexan. z Moder. in Rubri. ff. de opis no. nūtia. late ꝑ Barba. in sua repet. rubri. extra de fid. instrumē. in. xj. charta. ¶. si. sz q̄d si cōis vsus loquendi ita se haberet ꝑ do. Ant. Pāor. vbi latissime ꝑ Felyn. ꝓhemio decretaliū. Mō tu vis in materia statutaria ꝓbare cōem vsum loquēdi vel intelligēdi puta quod appellatione nepotis de q̄ verbo facta est mentio in statutū ſm communem vsum loquendi z intelligendi non intelligitur de filio filij. ꝑ. put est de. ꝓpria significatione vocabuli. vt. l. iurisc̄ōsultus. ¶. nepos quoq̄. ff. de gradi. sed intelligit de filio fratris. vt no. Jo. andr. in. c. fundamēta. de elect. in. vj. in nouel. vel vis ꝓbare q̄ lz appellatiōe bestiaꝝ de ꝓpria significatione veniāt tātūmodo beste fere veluti: vsi vt leones vt i. l. j. ¶. bestias. ff. de postul. tñ q̄ cōis vsus loquēdi aliter se hz q̄ etiā appellatione bestiaꝝ veniunt aialia domestica vt dicit Mathesil. in sua notabili. xcviij. incipien. nota vnū mirabile. q̄ro a te quō ꝓbabis in materia statutaria cōem istum vsum loquendi vel intelligendi tu recurres ad theoricam Bar. communiter approbatam in. l. labeo. ff. de supellec. lega. videl̄cet quod capitulabis z probabis quod a decem annis citra z per ipsuz tempus q̄ cōis vsus loquēdi vel intelligendi ita se haberet quod appellatione nepotis intelligit de filio fratris z quod appellatiōe beste itelligit etiā de aiali domestico z si testes interrogabunt quō istō sciant

Universidad de Navarra Biblioteca

rñdebunt qđ per ipm tps ita cõiter ab oibus dici iudicarunt ſm Bar.in.d.l. labeo.vel reſpondebunt quod ita cõmuniter dicitur ſm Bald.poſt Dyn. in.l.de qb⁹.in fi.ff.de legib.Ita Bar.i.d. l.labeo.ſz dico qđ i hoc te decipis qz i materia ſtatutaria non ſufficit ꝓbare cõem vſum loquẽdi fuiſſe z eſſe a decẽ annis citra ſz opz ẽ ꝓbare qđ erat tpe ꝑditi ſtatuti alꝫ ꝓbatio nõ releuaret ꝓbãtẽ.iſtud fuit ſolẽne dictũ Fulgo.i l.ſ.i ꝓnc.C.ð iuram.calũ.dicẽtis ſe ita practicaſſe z obtinuiſſe i ciuitate Uerone.z rõ ẽ in ꝓptu qz ille q̃ vult iterꝓterari ſtatutũ nõ ſm ꝓpriã ſignificationẽ ꝙboz ſz ſm cõem vſum loquendi nihil aliũ vult iferre niſi qđ ꝙcurrẽte cõi vſu loquẽdi z ꝓpria ſignificatione ꝙboz debemus dicere qđ ſtatuens voluerit ſtatuere ſm cõem vſum loquendi z itelligẽdi nõ aũt ſm ꝓpriã ſignificationẽ ꝙboz qz vt dicit Bal.i ti.ð pace ꝑſtã.Ḡ.opironi .ois ſermo q̃ nõ ꝙſonat auribꝰ vulgi ðz penitꝰ extraneus: qz fateboz ꝙſequẽtiã ſz negabo aſſumptũ.qđ ſtatuẽs habuerit reſpectuz ad cõem vſum loquẽdi cũ ſit qđ dicaz qđ tpe ꝑditi ſtatuti non vigebat iſte cõis vſus loquẽdi:ḡ allegãti incũbit onus ꝓbãdi qz nõ ſequit nunc eſt cõis vſus loquẽdi z itelligendi:ḡ ſtatuẽs voluit diſpoſiti onẽ ſuã ita debere itelligi qz poſſibile ẽ qđ tpe quo factũ fuit ſtatutũ nõ erat iſte cõis vſus loquẽdi ergo vt ꝺixi allegãs ðz hoc fundamẽtũ ſue intẽtiõis ꝓbare z hãc decisionẽ Fulgo.refert z ſequit ſolẽnis doctoꝛ Uincẽ.Palleotꝰ quẽ habeo ad penã i.l.i.i v.charta.Ḟſi.itẽ qz dictũ eſſe ſupra de cõi vſu loquẽdi.ff.ſi cer.peta .dicẽs cẽ ꝑpetuo mẽti tenẽdũ z effectu ẽ tenenda qz tale dictũ raro alibi iuenies volũas ꝑut moder.z moderniozes sis ḡ cautꝰ iu q̃ vis ꝓbare i materia ſtatutaria cõez vſuz loquẽdi vel intelligẽdi ſi vis qđ talis ꝓbatio habeat releuare vt nõ ꝓbes qđ a decẽ annis citra fuit z eſt cõis vſus ꝛc.ſz ꝓbes qđ erat tpe ꝑditi ſtatuti alꝫ ſuccũbes.

¶Cliij.

¶Cautele ꝓ iudicibus ſecularibus ꝛ

ꝓponẽtes exceptiones remittẽdas ad iudicem eccleſiaſticum.

SI coz̃a aliquo iudice ſeculari pẽdet iudiciũ z inciꝺat cognitio alicuius q̃ſtionis ſpũalis.talis cognitio ſeu q̃ſtio ſiue tractẽ ꝑncipaliter ſiue icidẽter qñ ẽ iuris nõ dico qñ ẽ facti nõ ſpectat ipi iudici ſeculari ſz ðz remitti ad iudicẽ eccleſiaſticũ ꝓut tenẽt Bar.z Pau.de ca.i.l,oi noua tiõe.C.de ſacroſan.eccle.Bar.z alij in l.q̃ties.C.de iudi.Bar.z oẽs vbi ꝓtecꝓue Alex.i.l.tytia.ff.ſolut. matri.Canoniſte i.c.cũ ſit gñale.de fo.ꝛpe.z i.c. tuã.de ordi.cogni.,ꝓterea q̃tidie euenit qđ qñ aliq̃s ex ligatoꝛibꝰ vult diſſerre iudiciũ ceptũ coz̃a iudice ſeculari ꝓponit aliquã de iſtis exceptiõibꝰ remittẽdis ad iudicẽ eccleſiaſticũ puta qđ Ꝺcus vel inſtrm ẽ vſurariũ vel qđ actoꝛ vel teſtis ẽ excõicatꝰ et ſic de ſingulis.z hoc facit vt iſto iterim iudex ſecularis habeat ſuſpẽdere donec de tali exceptiõe cognitũ fuerit et ad hoc qđ ſi i foꝛo eꝑi ſuccũbat valeat ad ſedẽ apoſtolicã appellare.et ſic vt ſi'r manꝰ iudicis laici pẽdẽte appellatione ſint ligate:qz qñ iudex laicus remittit aliquã exceptionẽ cognoſcẽdã ꝓ iudicẽ eccliaſticũ quẽadmodũ pẽdente cognitiõe nihil pt inouare ſi'r non pt qñ p eccleſiaſticũ eſt lata ſnia ſz ab ea eſt appellatũ.ẽt ſi i ſnia iudex eccleſiaſticꝰ reuocaſſet oẽs inhibitiones,vt pulcre ꝑſulnit Fede.de ſe.i ꝑſil.rcviꝝ.incip.Nicolaus petri z tz do.Ant.i.c. tuã.in.ij.q.de ordi.cog.z Alex.in ꝑſil. lxiij.incip.i cã z lite vertẽte ifra Thomã.in.iij.volu.Reuoco ḡ in dubiũ nũ qđ poſſet reperiri aliqđ remediũ ꝓ iudicẽ laicũ ad obuiandũ iſtis calũnijs. Dic qđ duplici cautela poterit vti.Prima eſt qñ ꝓponit coz̃a ſe illa exceptio remittenda ad iudicẽ eccleſiaſticũ qđ tũc ſtatuat terminũ ꝓti ꝓponẽdi ifra quẽ debeat coz̃a ſe ꝓduxiſſe capitula z oia q̃ ꝓbare intẽdit in curia eccleſiaſtica .vt ſic videat an talia capitula ſint releuatura:aut nõ.z ſi nõ.non admittat talẽ exceptionẽ ſz ad vlterioza ꝓcedat qđ iuridice poterit fieri.ita ſolẽniter ferẽ ꝑſuluiſſe Salyc.i q̃dã ſuo ꝑſilio incip.i qõne ꝗrente in caſtro argẽte.Et ibi dicẽte ſe ita vidiſſe ꝑſultũ ꝓ celeberrimos doctoꝛes Jo.Calderi. z Joã.de ligna.quã deciſionẽ referꝛz ꝙmẽdãdo ſeq̃ſ Alex.i.d.l.tytia.in.iiij. col.ꝟ.vnũ tñ nota ꝓpetuo in practica. ff.ſolu.matri.z Fely.i.d.c.cũ ſit gñale.i iij.col.ꝟ.q̃rta declaratio z optima.de foꝛo ꝛpe.Pro q̃ dñ facit qđ pulcre conſuluit Per.de ancha.in ꝑſi.cclxxxij.incip.retẽto ordine dubiox.Ḟſi.et hoc ꝓ Ꝺo ſuppoſito videdũ reſtat.vbi voluit qđ iudex ſecularis nõ teneaꝫ exeq̃ ſententiã iudicis eccleſiaſtici qñ videt eaz nullã ſeu iniquã vñ dixit Jo. and.i.c. cũ in iure peritꝰ de offi.delega.z in.c. ſ.de offi.ordi.qđ iudex laicꝰ non tenet exeq̃ ꝓceptũ iudicis eccleſiaſtici ð cuiꝰ iniuſtitia ſcit vel ſuſpicat idẽ dõm eſt in caſu nr̃o qđ iudex laicꝰ nõ teneatur remittere aliquã exceptionẽ ad curiã eccleſiaſticã qñ videt talẽ exceptionez ꝓducturam eſſe actum nullũ vez nõ eſſe releuaturã ipm ꝓponentem.

¶Scõa cautela ẽ.qđ qñ iudex laicus videt qđ coz̃a ſe ꝓponitur exceptio remittẽda ad curiã eccliaſticã ſi vult ponẽtẽ illaqueare qñ dubitat de aliq̃ calũnia qđ tũc aſſignet terminuz ifra quẽ debeat ſe cũ toto ꝓceſſu coz̃a iudice eccliaſtico ꝓtaſſe nõ dico de iuribꝰ ſuis ꝓbaſſe qz tale ꝓceptũ non teneret nã ſi ꝓgneret qđ ꝓponẽs illam exceptionẽ nõ ſe ꝓtaret coz̃a iudice eccleſiaſtico ifra terminũ ꝓfixũ.iudex ampliª nõ tenebiꝫ ipaz exceptionẽ remittere:ſz poterit ad vlterioza iuridice ꝓcedere ita ſingulariter tradit Bar.i.l. ꝓſes.C.de appel.quã deciſionẽ tacito autoze ſequũt Ang.z Imol.in.ij.de re iudi.vbi etiã Alexã.in.j.col.q̃ eã multũ ꝙmendat ſequit Paul.de ca.in.d.l. tytia.in fi.ff.ſolut.matri. Ang.i.l.ij.Ḡ. ſz ſi dubiteꝫ.ff.de iudi.Fely.in.d.c.cũ ſit gñale in.iij.col.ꝟ.z cautela qđ ſecularis vbi dicit iſtð eẽ ꝑpetuo notandũ.z Alex.i.l.ð die.Ḡ.fi.ff.q̃ ſatiſd.cog. vbi dicit iſtud eẽ nota dignũ in practica.z rõ ꝓt eſſe qz mozoſus nõ ꝓt allegare ꝑdentiã litis ꝓut not.Bar.in.l.ſepulcri.ff.de ſepul.viol.z i.l.vbi ceptũ ff.de iudi.z in.l Ḡuis.vbi et Paul.de caſt.ff.de dã.infec.z do.Abb.in.c.ex te noze.i fi.de reſcrip.z in.c.ꝓpoſiſti.in ij.col.poſt do.Ant.ibi.de foꝛo ꝛpe.vñ dixerũt Bal.z Per.de ancha.ibi i ſuis reportatis antiq̃s i.d.l.de die.Ḡ.fi.ff.q̃ ſatiſf.cogan.Ḡs ibi etiã refert z ſequit Alex.qđ ſi remiſſus ad curiã epiſcopꝰ lẽ ſup aliq̃ icidẽti ẽ ibi i moza iudex ꝑme cauſe põt ad vlterioza procedere.

¶Cliiij.

¶Cautela ad licite acq̃rendũ vnã rez abſq̃ aliqua ſolutione pretij.

SI cupis habere vnã rẽ puta vnũ fundũ ſz tibi nõ eſt pecunia nec aliꝰ modꝰ ꝑ quẽ poſſis emere dictã rẽ. Queroa te an eſſet pulcrũ reperire vnam cautelã ꝑ quã poſſes licite acq̃rere ipſam rẽ abſq̃ aliq̃ ꝓtio tu icipies ridere dicendo qđ iſta ſũt ambages dic qđ imo eſt reperire cautelã dũmodo poſſis z velis eam practicare vez qđ mandes alicui vt vellit noie tuo de ſua pecunia emere illã talẽ rẽ z poſtea tẽ abſentes vel aliter ipſam rẽ nõ petas.qz iſto caſu oẽs fructus quos ille percipiet iure cuiuſdã tacite ꝙpenſationis computantur in ſortẽ.z ſic elapſo aliq̃ tempoze calculabitur quod tot fructꝰ erunt percepti quot aſcendẽt ad ſummam ipſius ſortis et per conſequens conſequeris ipſam rem quod nihil tibi conſtabit.ita ſolenniter docet Bal. in Rubrica.C.de contrahen.empti.in xv.queſtione quem refert et ſequitur domi.Jaſo.in.l.ſ.Ḡ.mutui datio.in vltima colum.verſic.xv.fallit .ff.ſi certa.Dicens quod iſtud eſt valde notandum et coꝛdi tenendum quia hoc modo quis poterit acquirere fundum abſq̃ aliquo pretio.

¶Clv.

¶Cautela ad obuiãdũ qđ debitoꝛes non valeant impetrare ſaluũ ꝙductuz dilatoꝛium ſolutionis.

Cculta fide ꝓtiue videmus ꝯ debitores q̄ tenent̄ solu̾ere ad tale tp̄s qñ appꝛopinq̄t tp̄z tp̄s solutiōis i-petrāt a magꝛatib⁹ terraꝝ ꝑ viā amicoꝝ. ⁊ ꝑ allegationē ipotenenū saluūcōductū qō nō possint ꝑ certū tp̄s molestari i reb⁹ nec i ꝑsona q̄ casu tal' gꝛa seu saluusc̄odu. valet ⁊ tz vt ē casus i.l. q̄ties. ⁊ ibi no. oēs. C. ō ꝑ ci. ipe. ot. ⁊ i.l. vniersa. C. e. ti. qꝛ moza modici tpis nō solet magnū dānū afferre. vt ō t̄r. in. l. si debitori. ff. de iudi. Tu aūt q̄ vis facere aliquē Ꝟctū et destinare solutionē tibi fiēdā ad certū tp̄s si vis obuiare qō aduenīēte tpe solutiōis si ꝓtingeret qō debitoꝛ tu⁹ ipetraret aliquē saluū ꝓductū vt non possit molestari nec iq̄etari in reb⁹ vel in ꝑsona qō talis saluusc̄oduct⁹ non tibi noceat. Cautela ē qō in celebꝛatiōe Ꝟctus facias ipm iurare de soluēdo tibi tali tpe qꝛ si postea a ꝑncipe seculari vel ab alio magistratu ipetrauit saluū ꝓductū. vt. s. tñ talis saluusc̄oduct⁹ nō ꝓtheēdet tuū creditū iuratū et sic poteris ipm molestare ⁊ i reb⁹ ⁊ in ꝑsona. ꝓinde ac si ipm saluūc̄oductū nō impetrasset. ita elegāter ꝓsulēdo tradit Alex. i suo ꝑsi. xxxvij. icip. visa petitiōe Antonij de Roma. i. ij. col. ꝟ. circa sc̄am dubitationē. i. iij. volu. quez refert ⁊ seq̄t̄ do. Ja. i. d. l. q̄ties. C. de p̄ci. iper. offer. ⁊ in. l. fi. C fi Ꝟ ius vel vti. pub. ⁊ quē sitr refert ⁊ seq̄t̄ Fel. i. c. ꝓsti tut⁹ ꝟ. statuta iurata. de reseri. ⁊ quaz opi. sitr tenuit Alex. i ꝑsi. ccvj. incip. visis his q̄ in themate. i. ij. col. ꝟ. dico. in sup qō saluusc̄oduct⁹. in. ij. volu. et qō saluusc̄oduct⁹ ꝓcessus alicui qō nō possit molestari nec in reb⁹ nec in ꝑsona nō ertēdat ad debitū iuratū. ista fuit añ ipm Alex. signāda decisio Cy. ⁊ Saly. i. d. l. fi. C. si Ꝟ ius vel vti pub. ⁊ ō et refert ⁊ seq̄t̄ Ant. Corse. i sua reper. Rubꝛi. extra de iureiu. i. xxij. ꝑuilegio iuramēti. ⁊ rō isti⁹ pulere deci. qꝛ nō solū ꝓnceps singularis verūetiā sūm⁹ pontifex nunq̄ intelligit ꝑ aliquē suū actū velle derogaꝛ actui iurato vt ē casus i. d. c. ꝓstitut⁹. ⁊ ibi no. oēs. de reseri. vñ ōt gl. tūcto tex. i. c. cū nō deceat. de eleli. vj. quā ibi sequunt̄ oēs. ⁊ quā mirabilē dixit Panoꝛ. i. c. ſ. i. ij. col. de his q̄ fiūt a ma. par. ca. qō papa facies ꝓsonē ōrogatoꝛiā ēt cū clausula nō obstā te qō tñ nō intelligit̄ velle derogaꝛ seu tollere ꝓstonē seu actū iuratū q̄ gl. per scrib. i varijs locis multū celebꝛat̄ maxime p Ro. i ꝑsi. cccxciij. inci. pñs ꝓsultatio i hac reicidit i vl. col. ver. ij. rñdetur. ⁊ i ꝑsi. ccciiij. ici. i casu ꝓpposite cō sultatiōis. videt ꝓma frōte dicēdū i fi. ⁊ i ꝓsi. ccccc xvij. ici. i casu ꝓpposite ꝓsultationis cāe celeberrimoꝝ. circa fi. et Alex. ā. in ꝑsi. cxxv. incip. visis ⁊ ꝓsideratis statutis in vlt. col. ꝟ. ꝓfirmo. ꝑ no. p glo. in. ſ. volu. ⁊ Alex. in ꝓsi. cij. incip. cū statutū dirigit ꝓhibitionē. circa fi. i iij. volu. vñ dixit Ang. in. l. j. §. q̄ honoꝛāde. ff. quarū re. act. nō da. quē refert et sequitur Alex. in ꝓsil. xxvij. incip. visis libello ꝓducto per ꝓcuratoꝛē circa. fi. i. j. volu. qō papa seu iperatoꝛ casu sans cōsuetudines vel statuta nunq̄ intelligit̄ velle cassare ꝓsuetudines vt statuta iurata vt tz idē Alex. in consi. xxxvij. incip. visis et oportune discussis ꝓcessu. in. vij. col. ver. ꝓfirmo ꝑ no. i. ij. volu. bñ facit tlla cōis opi. q̄ est q̄ ꝑncipes seculares nō ꝑnt remittere seu dispēsare sup iuramēto cū iuramēū ꝑti neat ad ecclesiā ⁊ ad Romanū pōtificē vt. c. venerabilem. de elec. ⁊ c. nouit. de iudi. de qua cōi opi. hꝛ ꝑ Cy. ⁊ Paul. ō ca. in. l. fi. C. si Ꝟ ius vel vti. pub. et per do. Ant. in. c. cū ꝓtingat. ꝟ. tertio casus de iureiuran. vbi late per Imol. in. iij. mēbꝛo. ⁊ ꝑ do. Abb. in. viij. col. ꝟ. nunc ad predicta applico cum alijs concoꝛ. tradꝛis per do. Jas. in. l. fi. ff. qui satisda. cogan. immo quod est plus communis opi. est summum pontificez nō posse super iuramēto licito nisi ex magna causa dispensare. vt habetur per glo. xv. q. vj. auctoꝛitatem. ⁊ clare per glo. ⁊ ibi per omnes maxime per Panoꝛ. in. c. quanto. in. ij. colum. versicu. sed quia hic fuit additus papa. de iureiuꝛ. ⁊ ꝑ Pāoꝛ. i. c. ex multiplici. ō de ci. ⁊ pulcre ꝑ Frā. de curte. in ꝓsil. lxvj.

inci. sup ꝑmissa relatiōe. i. xvij. col. ꝟ. supest mō videre. ⁊ ad hoc accedat qō signāter ꝓsuluit Paul. de ca. i ꝓsi. mihi lxvij. inc. visis ⁊ ꝓsideratꝫ oib⁹ vbi voluit⁹ statutū cogēꝫ agnatoꝫ litigātēꝫ ad ꝓmittēdū tale statutū nō hēat locū nec ꝓcedat vbi actoꝛ ꝙerer reū vigoꝛe ꝓmissiōis iurate. qꝛ re⁹petēdo ꝓmissuꝫ fieri iciderei i ꝑiuriū vñ ñ ē⁹posite statuētes ō hoc casu cogitasse qꝛ hoc mō apiētur ꝑiurys qō nō est dōm iurta. l. j. C. si aduer. vē. ⁊ c. si ꝟo. cū si. de iuretur. de q̄ elegāti ōci. exclamauit Alex. i ꝓsi. xxxvij. ici. viso ꝙoꝛtune discusso ꝓcessu. i. viij. col. ꝟ. per hoc facit. i. ij. vol. vbi dixit illo āno ita fuisse indicatū apō Parmē. Sis q̄ cautus tu q̄ in oi Ꝟctu tuo celebꝛādo opponas iuramētū solutiōi. qꝛ lz postea debitoꝛes tui ipetrabūt saluū ꝓductū dilatoꝛiū solutionis tñ talis impetratio in nihilo tibi nocebit. Clvj.

¶ Cautela vt prime lre ꝑualeāt sc̄ois ꝑmo. ꝑntaꝫ cū citatiōe subsecuta.

Regula antiq̄ erat qō ꝓtrans sc̄oz ꝛscriptū ad lites nō faciēs mētionē de ꝑmo talis ipetratio tāq̄ surrepticia ope exceptiōis erat nulla. Et sic attēdebat tp̄s date nō aūt ꝑntatiōis. vt. c. cetex. de rescript. c. cꝛ lris. de offi. dele. ⁊ c. ij. de do. ⁊ ꝓtu. ⁊ c. iter mōasteriū. cū si. de re iudi. ⁊ ista regula erat adeo ꝟa. qō nō solū debebat fieri mētio de ꝑmis lris. alias sc̄oe tāq̄ surrepticie mō tenebāt: ſz ēt op⁹ erat facere mētionē de oi cl'a notabili ꝓtēta in ipsis ꝑmis. vt no. dixit do. Ant. in. c. cū dilecta. de rescrip. ⁊ in. d. c. cetex. in vlt. col. eo. tit. ⁊ in. c. ex ꝙōne. in. iij. notabili. de restispo. ⁊ ibi ēt do. Abb. in. iiij. not. hinc ē qō signāter ꝓsuluit Old. i ꝓsi. cccxiiij. inci. factū tale ē dōs nr̄ papa Clemēs v. in. j. col. qō nō sufficit fieri mētio de gꝛa expectātis nisi ꝑet fiat mētio de cl'a añferri in ea inserta. Tñ hodie si impetraui vnū rescriptū. Aduersarius postea ⁊ ipse ipetret vnū aliō nō facta mētiōe de meo ꝑmo ipꝫ sc̄oz vz ⁊ tz et ꝑferr̄ meo duob⁹ ꝙcurrētib⁹: Primū si fuit diligētior me i ꝑntādo. Sc̄m si res nō sit itegra hoc ē q̄ ꝑuenerit me in iurisditiōe i faciēdo me citare: vt ē casus sc̄m cōem itellectū. in. c. debit⁹ de ap. ꝓterea quotidie euenit qō sia sede aplica ipetraui vnū iudicē delegatū aduersari⁹ ⁊ ipse postea ipetrat vnū aliū: ⁊ ad hoc vt sua ipetratio secūdo loco facta ꝑualeat mee ꝑme conaꝛ ꝑueire me i ꝑntādo ⁊ ad hoc vt res non sit itegra facit me citare coꝛā suo delegato tu q̄ ꝙ ipetrasti ꝑmas lras ⁊ aduersari⁹ q̄ ipetrauit sc̄as ꝑuenit te in ꝑsentatiōe ⁊ fecit te citare coꝛa suo delegato. qūo facies q̄ tue ꝑme litere ꝑualeāt suis nō obstāte ꝑuētiōe ꝑsentatiōis ⁊ citationis. dico q̄ debes esse cautꝰ vt anteq̄ cōpareas ꝑntes tuas primas ⁊ postea cōpareas excipiēdo de tuis ꝑmis ⁊ de ꝑsentatiōe facta qꝛ hoc mō tue ꝑualebūt suis: qꝛ id qō dicim⁹ sc̄m rescriptū lz nō faciat mētio nē de ꝑmo valere ⁊ ꝑferri ꝑmo si pri⁹ fuerit ꝑsentatū citatiōe subsecuta est ver. si primꝰ impetrās ante comparationē nō ꝑsentauerit. Sed si ꝓsentauerit secus ⁊ sic ois vis cōsistit in exc̄ piēdo: qꝛ si primus impetrās citatus comparet excipiendo tantummodo de ꝓrioꝛitate literarum nihil agit. Sed secus est si excipit non solum de ꝓrioꝛitate date sed etiam q̄ eas ꝑsentauit ista est gl. ⁊ ibi notāt oēs ꝓcipue Philip. Fran. in. xiij. col. cū. iij. sequen. ⁊ Card. Alex. in. x. col. in. d. c. vt debitus. de appel. do. Ant. in. c. plerūq̄. in pe. col. de rescrip. ⁊ in. c. si aūt. in prin. e. ti. glo. d. Abb. ⁊ Fel. post alios i. c. j. eo. tit. vbi Fely. post do. ibi dicit expresse qō primus impetrans dz esse cautus quando citatur anteq̄ compareat ꝓsenter suas primas et postea compareat excipiendo de ꝓrioꝛitate date ⁊ de ꝓsentatione facta: qꝛ hoc modo sue ꝓme ꝓualebunt secundis primo ꝓsentatis. advnum tamē aduerte q̄ si cautela predicta dz hr̄e locū opus est vt comparitio fiat infra terminum citationis alias si primus

ipetrās eēt ꝓtumax i ꝑma citatiõe nõ posset postea cõpere ēt āre litē ꝓtestā declinare seu opponere de lris ꝑmo ipetratis ꝛ de ꝑratiõe facta. qz lz ꝓtumax nõ videat vnq̄ ꝓgare iurisdictionē nõ sui iudicis. vt no. dixit Jn no. i. c. inotuit. de eo q̄ fur. oz. su. ꝛ bar. i. l. non vī. la. j. ff. de iudi. ꝛ Bal. i. l. si q̄ ex ꝑsensu. i. ij. col. C. de epis. au. ꝛ i. l. gesta. i vl. col. ver. q̄ro nūq̄d ꝑ actis ꝑsumat. C. de iudi. ꝛ l. l. lz. i vl. col. C. de ꝓcu. ꝛ Roma. in ꝑsi. xlviij. ici. ispect. ꝛ supra ꝑsultis. Et hoc nisi iudex ꝑnūtiasset se iudicē ꝓpetētē ꝛ tali sniã nõ fuisset appellatū. vt no. ꝛ Jnno. ꝛ Jo. an. i c. ꝓterea. de dila. Bar. Pau. de ca. ꝛ alex. i. l. ij. ff. si q̄s i ius vo. non ierit. tñ si q̄s citat coram iudice. als suo q̄ ope exceptiõis poterat declinari. tūc si ē cõtumax ampli⁹ nõ pōt opponere declinatorias ēt añ litē ꝓtestatā. vt est singulare dictū Jnn. i. c. ad petitionē de accu. Jnno. ꝛ do. An. in. c. cum sup. de offi. deleg. Bal. i. d. l. si q̄ ex cõsensu. de epis. audiē. ꝛ Alexā. i. d. l. ij. in. iij. col. ff. si quis in ius vo. nõ ierit. vbi extendit istud hȳe locū etiã si eēt certā aliquā declinatoriā ꝓpetere. vt ibi p euz qz notoriū nõ reuelat ab onere ꝑbandi. vt no. sing. i cle. appellãti. de app. ꝛ q̄s ꝙuēt⁹ coram iudice als suo q̄ ope exceptiõis poterat declinari si est cõtumax sit p̄cluſa via ampli⁹ opponendi aliquā declinatoriā ēt añ li. ꝓtest. bñ facit q̄s cū cõtumacia iterꝓtetēt in id q̄s ē deteri⁹ ꝓtumaci. vt. l. de erate. ff. q̄ tacuit. ff. ō interro. actio. ꝛ no. Bar. i l. q̄diu. la. iij. ff. ō acq. here. ꝛ ꝑ actū nō solū exꝑssū sz ēt tacitū ēt añ litē ꝓtestatā ꝑcludat via opponẽdi declinatorias. vt ꝑ Bar. in. l. nõ vī. la. ij. ff. ō in. ꝑ Bar. ꝛ alios in. l. q̄dã cõsulebat. ff. ō re iudi. ꝛ ꝑ canonistas. i. c. inter monasteriũ. extra. eo. de re iudi. ℊ cõtumax debet haberi ꝓ consentiente ex quo alias est suus iudex. sequitur Phili. Franc. in. d. c. vt debitus in. xvj. col. de appella.

Clvij.

¶ Cautela. vt a muto possit haberi cõfessio criminis.

Ancred⁹ de cometo in sua ꝑdicta. in vlt. Rub. q. xliij. refert q̄ quidam patruus ꝛ tutor cuiusdã pupilli nepotis sui ꝙsideratis pupillũ eēvnicũ. q̄ si ne fratre ꝛ sorore ꝛ q̄ ipse patru⁹ erat sibi ꝓximior in successiõe suadēte diabolo duxit pupillũ ad vineã ꝛ ibi suffocauit eũ ꝛ occultauit sub terra post ea ipo fdeute fuit ab eo q̄sitū vbi erat pupill⁹ rñdit q̄ tali hora recesserat et nõ redierat nisi tūc ꝛ q̄ nesciebat vbi eēt. ostẽdit se dare operã ad q̄rẽdũ ip suz dicẽs eũ pditũ ꝛ vocauit amicos ꝛ fecit plorarũ tãq̄ ō mortuo. ꝛ hoc mõ retinuit totũ potere pupilli. q̄ tñ ꝑm euãgelicã ȳitatẽ nihil occultũ q̄ nõ reueleť. facta fuit murmuratio ippto q̄lle patru⁹ eũ occiderat q̄ rumor peruenit ad aures curie vñ curia forma ta inq̄sitiõem misit ꝑ patruo q̄ rñdẽs negauit ꝛ facto ꝓcessu nõ potuit hȳi ꝑbatio nisi de publica voce famã q̄ ꝑ se solã q̄n nõ est vehemẽs nõ sufficit. nec ad ꝑbationem nec ad torturã. vt not. bar. ꝛ ibi alex. i apostil. i. l. de mioze. ℌ. tormẽta. ff. de q̄st. ꝛ Bar. i. l. si. ff. eo. Ang. de are. in tra. maleficiis vbo fama publica ꝓcedẽte. ver. ꝛ an fama sit sufficiẽs iudicio ad torturã. ꝛ ibi satis late ꝑ Ange. Arimi. i addi. ꝑ cano. ꝓcipue ꝑ Fel. i. c. veniẽs. cl. j. in. v. col. vī. limita. iij. de rest. Sz q̄dã diuino nutu venit in mẽtẽ iudicis inq̄rẽtis vt mitteret fossores ad vineã si ibi forte eēt sepult⁹ et sic fuit ibi inuentus puer sepult⁹ q̄ repto iudex iterꝝ iterrogauit patruũ q̄s hoc fecisset q̄ negauit se scire iudex ℊ ꝙsiderato enormi delicto ꝙsiderato idicio loci vbi fuerat sepultus, ac ēt ꝑbatiõe publice fame deliberauit ꝓcedere ad torturã ℑ ipm ille aũt videns se ꝓstitutũ i ꝑiculo mortis qz oportebat ꝙfiteri abrepto gladiũculo de vagia ãputauit sibi liguã ne iudex posset extorq̄re ꝙfessionẽ ab eo. Mõ q̄stũ fuit q̄ remediũ possit adhiberi vt ꝙfessio posset extorq̄ri q̄ eēt ad ꝙdẽnationẽ sufficiẽs. oz. Tãcr. q̄ remediũ seu cautela ē vt sumať iformatio an sciat scribẽre si sciat tũc tãdiu tormẽtetur dõec ō sua ꝓꝑa mãu scribat se ꝑmissse illō delictū q̄ tũc vigore talis ꝙfessiõis ꝑ ipaz scripturã facte poterit cõdẽnari q̄ quẽadmodũ q̄s ex sua ꝙfessiõe viua voce facta obligať nã nimz idignũ ē vtq̄ q̄sq̄ suavoce dilucide ꝑ testat⁹ est id ãpli⁹ retractare possit. vt dixit tex. i. l. gñalr. C. de nõ nu. pe. ꝛ in c. ꝑ tuas. de ꝓba. sicr q̄s i sua ꝓꝑa scriptura astrigit q̄ ℑ eã venire nõ ꝓtvt in ℌ. studiũ. ꝛ ℌ. si aũt. i auť. de trien. ꝛ semis. ꝛ auť. ℑ q̄ ꝓpriã. C. de nõ nu. pe. nã ꝛ mur⁹ q̄ loq nõ pōt ꝑꝑa scriptura obligari pōt. vt. l. ex facto. ō vul. ꝛ pupil. ꝛ. l. discretis. C. q̄ testa. fa. pos. ꝛ ℌ. itẽ mutus. insti. eo.

Clvij.

¶ Cautela ꝑ illo q̄ edificauit ſpta nũtiatione vt contra ipsum non cõpetat interdictum demolitorium.

Ex. sũt ex ꝑssi q̄ si nũtiať nouũ op⁹ nũtiat⁹ nõ obstãte tali nũtiatiõe ꝓcedat i ope oē id q̄ edificauit dz suis sũptibus demoliri q̄ nũtiatio siue iusta sit siue iniusta sp̄nẽda nõ ē. vt. l. j. i pn. ꝛ ℌ. sz si is. ff. de op. no. nũ. ꝛ i. l. ꝓtor ait. cũ trib⁹. ℌ. seq. ff. eo. tit. ꝛ in. c. ij. eē eo. pōe q̄s q̄s edificauit ſpta nũtiatiõe q̄ casu vt supi⁹ dictũ ē op⁹ dz demoliri nūq̄d ē dare cautelã q̄ tale op⁹ nõ demolitur. Dic q̄ sic vez q̄s conēť ꝓtestari litē sup meritis cãe anteq̄s aduersari⁹ petat edificiũ demoliri q̄ ꝑ ipaz ꝓtestatiõnē ē ꝑcluſa via aduersario ãplius petẽdi dictã demolitionẽ ita not. voluit Bal. in suo ꝙsi. inci. ꝓponit q̄ fuit duplex nũtiatio. in. j. col. in. j. ꝑte. Motus q̄s nũtiatio noui opis ē q̄dã ꝓuocatio seu exiudicialis appellatio. vt ēt tz Bar. in. l. fi. ff. de ap. recipi. post. ꝓnocationẽ seu exindicialẽ appellationẽ inouata retractanť ꝑ viã attentati vt hȳ in. c. nõ solũ. de appe. lib. vj. ꝛ toti. ff. nihil. no. appella. pẽdẽ. tñ illō in nouatũ seu attẽtatũ appellatiõ e pendẽte dz peri vt retractetť añq̄ lis ꝓtestetť sup meritis cãe ꝓncipalis naz ea ꝓtestata iudex q̄ cepit cognoscere sup meritis cãe dz ꝑnũtiare sup toto non aũt de attẽto solũ alleg. Spe. in ti. de ap. ℌ. pe. vī. Sz pone ꝛ istã decisionẽ Bal. refert ꝛ ꝑ notabili sequitur do. Jas. in. l. j. in. rj. col. vī. iiij. not. limitat. ff. de oper. no. nun. ꝛ ita alias hic padue ꝑ auctoritatẽ Bal. ꝛ do. Jas. fuit de facto obtẽtũ. Aduerte tñ lz auctoritas Bal. ꝛ do. Jas. magna sit. tñ istam suã ꝛclusionẽ nõ puto verã q̄ posito q̄ nũtiatio noui operis sit ꝓuocatio seu exiudicialis appellatio post quaz appellationẽ inouata veniũt retractãda ꝑ viã attẽtati tñ nõ ē vez si sim cõtestat⁹ litē sup meritis cãe ꝓncipalis q̄ nõ possim ãpli⁹ petere retractari ꝛ ea q̄ fuerint attẽtata appellatiõe pendẽte q̄ lz aliq̄ tenuerint hãc opinionẽ q̄ litis ꝓtestatio opať q̄ ãpli⁹ non possit peti retractatio attentatoꝝ. vt tenuit Spe. in loco supi⁹ alleg. ꝛ Archi. in. d. c. nõ solũ. de app. li. vj. Motꝰ q̄ lz reuocatio attẽtatoꝝ habeat priuilegiũ expediti ꝓcessus. vt vult glo. no. in cle. ij. vt lit. pẽ. tñ ꝓtestãdo litez sup negotio ꝓncipalis pars vī huic ꝓuilegio renũtiare nã q̄s eligẽdo vnã viã vī alteri renũtiare. iuxta. l. q̄ in heredẽ. ℌ. eligere. ff. de tributo. ꝛ. c. vnẽ cũ. de post. ꝓla. in. vj. ꝛ. c. vt q̄s. de elec. eo. li. vj. Mihi lomin⁹ cõis ꝛ vera opi. ē in ꝓtiũ q̄ appellatiõe pẽdẽte si ꝓtestatus sum litē ꝛ a ꝓncipio nõ petieriz in nouata retractari q̄ tñ q̄ncũq̄ velim possum petere ꝛ debẽt reuocari. ita tz gl. in. d. c. nõ solũ in ꝙbo. añ oia et ibi. Jo. an. Pe. de anch. ꝛ Do. distiguẽdo tñ vt ibi ꝑ eũ tz Jo. mona. in. c. cupientes ℌ. pe. de elec. lib. vj. Bald. in. l. appellatiõe. in. j. col. versi. q̄ro an sup officio. C. de ap. Philip. Frãc. in. c. dilecti filij. el. ij. in. ij. col. versi. ij. q̄ro eē de appel. ꝛ ibi ēt Prepo. Mediola. nunc Card. Alex. meritissim⁹. in. iij. col. ver si. opeꝑetiũ est do. de Rota. in sua de cis. clxxv. incip. si pars in no. ꝛ ratio est q̄ retractatio attẽtatoꝝ expedit iudicis officio mercenario in q̄ nõ requirit libell⁹ nec litis ꝓtestatio. vt vult

gl.in cle.ũ.vt lit.pẽdẽ.quã ibi sequit Card.in.j.q.2.3 Bal.in.d.l. appellatiõe.in.1.col.vsq; q̃ro vtrũ attẽtata.C. de ap.& est ad hoc bona gl.in rub.ff.ð iterro.ac.tõ cũ iste articul⁹ de natura sui examinẽt sꝑ:suꝫ a ꝓncipali.vt.d. c.nõ solũ g litis ꝓtestatio sup negotio ꝓncipali nõ ꝺꝫ nocere renocatiõi attẽtoꝝ.vt i sili dicit gl.in.l.vnũ.ff.si cer. pe.& in.l.q̃ testamẽto.§.p Jtiũ.C.de testa.& in.§.multis.in fi:do trãsitu.istit. de liberti.de q̃ facit festũ Bal.in multis locis.Et si dicerẽt qð forsitã ꝓdicta scz q̃ ꝓtestatio litis super negotio ꝓncipali nõ impediat retractationẽ innouatoꝝ habebat locũ & ꝓcẽdit in attẽtatis ꝑ iudicẽ & sic qñ intẽtarẽt titulus nihil nouari appellatiõe pẽdẽte. Secꝰ fo in attẽtatis ꝑ partẽ sic qñ attẽtarẽt tit.vt lit.pẽ.q̃dam circa inouata ꝑ partẽ put istã dr̃iam iter vnũ ti. & aliũ sentit Jnn.in.c.dilecte in xꝓo.ð excep.Bal.& Jmo.in.l.si qs filio.§.hiatũr.ff.de intuit.rup.& irrit.testa.Declarãt Card.& Panor.in.d.c.dilecte. qꝛ dico qð ex vtroq; capite siue ex tit. nil no.appel.pẽdẽ.siue ex ti.vt lit.pẽdẽ.litis cõtestatio nõ ipedit quominꝰ in ꝓncipio:in medio:& in fine litis possit peti attẽtata retractari:dummõ talis petitio fiat ãte ꝯclusionẽ in cã ita depẽdẽtia lit.tenẽt do.de Rota.i sua decis.lxvij.incip.attẽtata in nor.licet Bal.in.l.j.in.iij.col.vsi.vel pone aliõ exẽplũ.C.de app.videat sentire Jtiũ cũ quo vr̃ trãsire ꝓceptoꝝ meꝰ in canonibus.do.Philip.decius.in.c.ꝙsuluit in.ij.col.vsi.& notãdũ est.eẽ eodem de appellatio.& si diceret qð forsitã ea q̃ supiꝰ dixi ꝓcedũt in appellatione iudiciali sꝫ Bal.& do.Jas.loquunt in nũtiatiõe noui opis.q̃ est qdã appellatio extiudicialis vt supra dictũ ẽ qꝛ breuiter rñdeo qð sꝫ magna dr̃ia sit inter appellationẽ iudicialẽ & extiudicialẽ. vtrq; do.Abb.Phil.Fran.Car.Alex.et do.Philip.decii in.c.bone ð ꝑap.vbi enumerãt.xiij.dr̃ias.tñ q̃rtũ ad ꝓsentẽ nostrũ scz q̃ ad attentata nulla est differẽtia qꝛ ita attẽtata post appellatiõẽ extiudicialẽ post legitimam inhibitionẽ iudicis ad quẽ vt est in casu nostro qñ nuntiatꝰ ꝓcedit in opere post ꝓceptũ iudicis sunt a ꝓncipio nulla & gaudẽt eodẽ ꝓuilegio qua gaudẽt attẽtata iudiciali appellatiõe pẽdẽte vt est ter.cũ gl.in.d.c.nõ solũ.§.fi.de appel.lib.vi.no.Jmo.in.d.c.bone in penul.col.de appel.vbi ẽt Philip.Frã. in.vij.ꝙlusiõe & Card.Alex.in.xix.colũ.vsi.iij.fallit.& Philip.Frã.in.c.significatibus:extra eodẽ.Sentit do.ð Rota in sua decisi.cccxlvi.incip.si appellat.in no.& clare decisi.cccxxxiij.incip.si rector.in no.sup q̃bus cogita eo maxime qð Bar.i.l.i ꝓuinciali.§.j.ff. de op.no.nũ.& in.l.fi.ff.de ap.recipiẽ. sentit nũtiationẽ noui opis eqꝑari appellatiõi extra iudiciali.Panor.ve ropost domi.Anto.sentit contrarium in.c.cum in nobis.in.iij.columna.de electio.

Clix.

¶ Cautela pro fratre ad impediendũ fratrem vt non possit aliq̃d alienare dcte communi.

TAscis q̃ si aliq̃s hꝫ rẽ cõem cuꝫ aliquo qð põt portionẽ suã ꝑ idiuiso alienare ignorãte & inuito socio.vt hr̃ in.l.j. C.cõmu.diui.& in.l.añ diuisionẽ.C.de iur.dot.& in.l.falso.C.de cõi.re.alie.et in.l.portionẽ.cũ fi.C.de dona. Pone mõ q̃ duo fratres possidẽt bona ꝑtis sui ꝑ idiuiso vnꝰ ipsoꝝ vult alienare aliq̃d de bonis cõibus ꝑ portiõe sua alẽ frater nollet nũquid possit dare remediũ huic fratri ad impediẽdũ ivno momẽto ꝑ aliquos dies alienationẽ fiẽdã ꝑ altero fratre.Jstud q̃situ fuit pridie facti cuidã doctori me ꝑsente qdã dũ amissiset ludẽdo quãdã pecunie quãtitatẽ ductus auiditate ludẽdi iurta illõ.Et reuocat auidas aleas sepe manus nõ valẽs ꝑ aliam viã reperire pecuniã tum etiam cõmotus ira ꝓpter quandam reprehensionẽ frarris q̃ reꝓhẽderat cum de dicto suo ludo deliberauit vẽdere ꝓtẽ suam

cuiusdã pulere vinee alter frater penitus nolebat q̃ casu q̃rebat de repẽtino remedio qũo possꝫ ipedire fratrẽ saltẽ ꝑ aliq̃s dies ne possꝫ aliq̃d alienare ð re cõi.Speras qð cessante ira ffris reduceret eũ ad volũtatẽ suã.ille doc.dixit q̃ si erat vex qð bona eẽnt cõia qð ipe nõ videbat remediũ qũo ille posset ipediri quominꝰ nõ valeret alienare ð re cõi ꝑ portiõe sua nisi remoueret ei qõnẽ dñi; breuiꝫ allegabat quãdã rõez friuolã.Tunc ego diri q̃ si volebat in vno momẽto ipedire ꝑ aliq̃s dies oẽm alienationẽ fiẽdã ꝑ fratrẽ de dict; bonis cõibus qð statim deberet ire & petere diuisionẽ ipsoꝝ bonoꝝ cõmuniũ. qꝛ i ifris iudicijs diuisoꝝ vlꝰ vt est iudiciũ familie erciscũde ꝑ citationez solã res fiũt litigiose & sic ois aliẽatio impedit nisi subesset necessitas alienãdi.ita no.gl.in.d.l.falso.C.de cõmu.re. alie.& glo.in.l.portionẽ.C.de dona.gl. & ibi ꝑ oẽs.in.l.j.C.cõmu.diui.& in.l. alienationes.ff.fami.ercis.

Clx.

¶ Cautela ad instruẽdũ faciẽtẽ iterponere decretũ in alienatiõe rei minoris.

DEcreto iudicis in alienatione rei imobilis minoris nõ interueniẽte & cũ cause cognitiõe ꝓcedente tale decretũ est nullũ & sine alienatio sup qua fuit interpositũ est nulla.vt.l.magis puto.§.nõ pasim.ff.de re.eo.& l.lex q̃.C.de admi.tuto.& l.non solũ.& l.ob es.C.de prædi.mino.& istud hꝫ locũ nõ solũ in rebus imobilibꝰ q̃ve re sunt ipsiꝰ minoris & sic in qbꝰ hꝫ verũ dñiũ sꝫ etiã hꝫ locũ in illis rebus in quibꝰ hꝫ quasi dñiũ & sic publicianã.vt d.l.magis puto.§.j.ff.de re.eoꝝ.& hꝫ locũ nõ solũ in Jctu verũ etiã in distractu fm Bal.in.l.ꝑses.C.de transac.& hꝫ locũ nõ solũ in illis q̃ruꝫ casibꝰ enumeratis,in.d.l.nõ solũ.C.de ꝑdi.mino.scz venditiõe:trãsac.ꝑmutatiõe &donatione:verũetiã hꝫ locũ in ꝓmisso.fiẽdo qꝛ si minor facit cõꝓmissuꝫ absq; auctoritate iudicis tale ꝓmissuꝫ nõ tꝫ fm Bal.in.d.l.ꝑses circa fi.C.de trãsa. & ista alienatio absq; decreto est itm ꝑhibita q̃ ẽt si minor veniã etatis ipetrasset nihilominꝰ i suis alienationibꝰ opꝰ est decreto.vt.l.ij.& iij.C.de his q̃ ve.eta.ipet. Pleriq; mõ parꝫ circũspectivolẽtes emere rẽ imobilẽ a minoreva dũt ad iudicẽ & dñt dñe iudex nos vellem⁹ emere a tali minore certũ fundũ sꝫ qꝛ talis emptio nõ teneret si decretũ & aucto.vsa nõ intervẽiret idcirco dicatꝫ ad quẽ locũ ꝺbeamꝰ vẽire ad hoc vtvaleatꝫ decretũ & aucto.vestrã sup tali Jctu interponere.& sic dato ordine ꝓcedit simul.& vno & eodẽ actu i illo instr̃o vẽ. notariꝰ subiũgit cui vẽditiõi.Dñs iudex cũ debita cãe cognitiõe iterposuit suũ decretũ & credũt qꝛtale decretũ iterpositũ mõ q̃ supra validet ipsaꝫ aliena. in q̃ errãt qꝛ tale decretũ talit mõ iterpositũ nõ tꝫ & ꝑ ꝓns nec alienatio.nã ꝑ illa ꝝba de qbꝰ.§.scz cui vẽditiõi dñs iudex cũ debita cãe cognitiõe iterposuit suũ decretũ nõ ꝓbãt decretũ iteruenisse cũ cãe cognitiõe vt de substãtia req̃rit̃ vt supiꝰ dictũ est.ita signãter ꝙsuluit Paul.de ca.in ꝙsi.scõm ordinẽ meorũ.xcix.incip.sup eo qð ag̃it vtrũ viso statuto quẽ refert & sequit Alex.in ꝙsi. clxiij.incipi.aks cõsultꝰ rñdi.in fi.in.v. vol.& do.Jas.dicẽs tale dictũ esse diligẽter notãdũ.in.l.necẽsse.§.vbi ðcretũ.in.xvi.col.ver.no.& ij.diligẽter.ff.ð offi.pcon.& lega.& in.l.sciẽdũ.in.iiij.co. ver.tertio adde de ver.ob.& Bertachi. dicẽs eẽ dictũ notandũ in suo repto.in ver.decretũ iudicis nõ validat donationẽ fraudulẽtã.vers.ij.referẽs And. Barb.dixisse in quodã suo cõsi.incipi. scripsit ecclesiasticus qð consil.est ſm eũ post cõsil.ciij.Alex.in.iiij.volu.ij in meis nõ reperiã.se aks i.c.ecclesia.S. D.decõsti.allegasse quoddã cõsilium Abb.Sicu.qð decretũ iudicis interpositũ in Jctu minoris nõ valet rãꝫ interpositũ sine cause cognitione qñ iudex statim vocatꝰ ad interponendũ statim interposuit.mouet Paul.de cast.in.d. suo cõsi.per illã pulcrã regulã q̃ est q̃ quotiesq; notariꝰ attestat aliq̃d i instrumento qð non potuit verosimiliꝫ interuenire tempore rogatus & sic tpe

confecti instrumẽti tale instrm nõ pro
bat ꝑut tradit Bar. in auc. si qs in ali=
quo documẽto. circa fi. C. de edẽ. & in. l.
si forte. ff. de cast. pec. & latꝰ p eundẽ &
scrib. i. l. sciẽdũ. de ꝓb. ob. p do. Abb. in
c. illud. de ꝓsum. p do. Ant. Imo. Pãor.
& late p Fel. in. c. sicut. de re iud. late, p
Ivrist. Cãba. i suo trac. clarũ in mate=
ria ꝓbo enũtiatiuoꝝ in ꝛctib⁹: ſz ſic ẽ
q ipsa cause cognitio quã asserit no=
tariꝰ i instrõ iterueniſſe nõ potuit tũc
tpe cõfectionis instrĩ interuenire qz ta
lis cause cognitio debuit ꝓcessisse fcã
priꝰ diligẽti inq̃sitiõe an talis aliena
tio eẽt necessaria vel vtilis vel minus
dãnosa q̃ fuisset alienasse aliquã aliã
rẽ. iurta. d. l. magis pu. ff. nõ passiꝝ. ff. ꝺ
re. eo. Cũ ergo tpe cõfecti instrĩ talis
cause cognitio nõ potuerit interueni=
re sequit dicendũ q̃ non ꝺz stari dicto
notariꝰ asserẽtis ipsoꝝ iterueniſſe q̃ sen
tentia põt cõprobari de eo qõ pulere
dixit Gemi. in. c. i. i. vj. no. de re. ecc. nõ
alie. in. vj. vbi voluit q̃ si notarius in
instrõ alienatiõis rei ecclesiastice asse
rat necessitatẽ vel vtilitatẽ subesse de
ipsa necessitate vl̃ vtilitate nõ stat̃ ver
bis ipsiꝰ notarij si alit̃ ipsa necessitas
vl̃ vtilitas nõ ꝓbet̃. Scdo põt fortifi
cari de eo qõ tradit Alex. in ꝛsi. xvij. in
cip. viso instrõ locatiõis. in. ũ. col. ver.
nec ob. qõ in instrõ ꝓtineanꝫ illa ꝓba
narratius. in. iiij. vol. vbi dicit q̃ in in
strõ dicat̃ sepe & sepiꝰ adinuicẽ habito
colloquio sup oibus infrascriptis; cuz
dicto dño priore & ipse prior & fratres
dixerũt & asseruerũt tãdẽ ꝛclusuz & de
liberatũ fuisse & esse pñtẽ locationẽ fie
ri debere. ꝓpterea prior & frẽs: vt. c.
pdictũ nemie discrepãte sp̃te & ex cer
ta scia animis deliberatis locauerũt
&c. qõ p talia ꝓba nõ ꝓbat̃ ꝓcessisse tra
ctatũ de alienãdo vl̃ de locando q̃ tra
ctatꝰ req̃rit in alienatiõe rei ecclesia=
stice fiẽda & in locatiõe ad lõgũ tps vt
hꝫ in. c. cũ aplica. & in. c. tua. de his q̃si.
a prela. & xũ. q. vij. sine exceptiõe. imo
plus voluit Pau. de ca. i. d. suo ꝛsi. cũ q̃
trãsit Feli. in. c. sicut. in. xv. col. ꝺ. p quã
cõsuluit Pau. de ca. de re iud. qõ ẽt nõ
crederet iudici asserẽti se iterposuisse
suã autoritatẽ cũ plena cause cognitio
ne nisi aliter ꝓbet̃ p regulã q̃ est quod
quotiesc̃uꝫ qs libere nõ põt factũ nisi
certa q̃litate iterueniẽte qõ illa q̃litas
interuenerit nõ stat̃ sue simplici asser
tioni. vt no. Bar. i. l. si forte. ff. de castr.
pe. & in. l. p diuersas. in. ij. col. C. mãd. &
p glo. Bar. Bal. & oẽs in. l. si donatiõe.
de colla. vbi Alex. extẽdit hoc hꝫe locũ
etiã si illa assertio eẽt iuramẽto firma
ta. ſz Bald. ibi voluerit ꝛciũ & male cũ
q̃ iudex nõ possit interponere decretũ
sine cause cognitiõe q̃ ꝺz stari eiꝰ sim
plici assertioni circa cognitionẽ cause
adhibitã tñ in hoc vltimo Alex. tz ꝛ=
riũ in. d. l. sciẽdũ in. vj. col. de ꝓb. obli.
Morꝰ p illã vulgatã rlãz q̃ lex. mꝰtũ cõ
fidit de suo ministro. vt. c. bone mẽorie
Magũtino. de ele. & c. in pñtia. cũ si. de
renũ. Cuiꝰ opi. põt cõprobari de eo qõ
hꝫ in. l. i. ff. de offi. eiꝰ cui man. cõ inrif.
vbi cause meri. & misti. iperij ũ rlr non
pñt delegari nisi in casu necessarie ab
sentie & lõge infirmitatis: vt alteriꝰ iu
sti impedimẽti tñ si iudex ꝺlegat aliquã
cãm meri vel misti imperij: & in ꝺlega
tione dicat ꝺlego instis de causis im
pedit⁹ & marie cã necessarie absentie:
stat̃ ꝓbis iudicis: qõ delegauerit pp
necessariã absentiã vsq̃que ꝓbet̃ ꝛciũ
ita in. d. l. i. tenẽt Guil. de cu. & Albe. de
ros. ꝺs ibi refert & sequit Alex. in. xvj.
tol. ꝺ. Sed iurta hoc ꝛrit̃ dicẽs istũ cẽ
mẽti tenedum: qz aliqñ notarij vel alij
officiales pñt aliũ subrogare: ex cã nã
credit officiali cãm asserẽti & tz glo. cla
ra quã ibi indifferẽter sequunt oẽs. in
c. pastoralis. in ꝓbo exonerare. de offi.
dele. Bal. in. l. imperiũ. in. iiij. col. ver.
iiij. quero. ff. de iurisdi. om. iu. & in rub. eẽ
de offi. deleg. in vlt. col. & Alex. in cõsi.
xxiij. inci. cõsultus als in ꝓncipali cã
in. iiij. vol. & sic ptz qõ ꝛz iudex non pos
sit libere actum facere nisi iueniat
certa q̃litas tñ stat̃ dicto suo qõ illa q̃=
litas interuenerit. idẽ dicenduz est in
casu nr̃o q̃ ꝛz iudex nõ possit ĩterpone
re suũ decretũ sine cause cognitiõe qõ
si ipse dicat se dictã cause cognitionẽ
adhibuisse ꝺz stari sue simplici asser=
tioni. Tñ ꝛ Alex. & sic pro opi. Pau. de

cast. ſcz qõ etiã nõ credat̃ iudici asserẽ
ti se interposuisse decretũ cum debita
cause cognitiõe nisi alit̃ ꝛsterit ꝺ ipa cãe
cognitiõe facit id qõ sing. ꝛsuluit Pe.
de anch. in ꝛsi. mihi. lxxxiij. incip. visis
diligẽter actis & actitatis in dicta cã
vbi voluit qõ si eodẽ actu datus fuis=
set curator facta vẽditio. & interpositũ
decretũ qõ ex breuitate tpis nõ ꝑsumi
tur cause cognitionẽ interuenisse. & sic
tale decretũ est nullũ adducẽs id qõ ex
sili dicimus q̃ qñ iudex taz breui tpe
tulit sniam qõ ꝛsilr nõ potuit acta cõ
siderare talis snia est nulla. put not.
Bar. in. l. platã. C. de sen. & do. Anto. et
Panor. in. c. ij. de re iud. & Pe. de anc. in
cõl. clxxxviij. inci. visis cõsiliꝭ famosiſ
simoꝝ doctoꝝ post prin. & Bal. in cõsi.
cxxix. incip. dñantibus magnificis & il
lustrissimis dñis. circa fi. in. iij. pte. Et
istud dictũ Pe. de anch. refert & sequit
Alex. in ꝛsi. ccxvij. inci. visis ꝓbis gri=
noldi alr̃is apostolicis. circa fi. in. ij. vo
lu. & do. Jas. vbi exclamat de hoc dicto
dicẽs eẽ dictũ verissimũ & ꝓpetuo no=
tãdũ. in. l. nec q̃cꝫ. ff. vbi decretũ. ff. de
offi. pcõsu. & le. in. xv. col. ver. circa hoc
ꝓpetuo no. & in l. mãdato. ff. de iur. om.
iudi. & in. l. iudices. C. de iudi. & in. l. is
apud quẽ. in. v. col. ver. adde etiã. C. ꝺ
edẽ. vbi dicit tale dictũ esse bñ tenẽdũ
cordi. & hãc opi. etiã tz Raph. Cu. i ꝛsi.
clxxx. inci. vr̃ pria fróte dicendũ. in. ij.
col. ver. nec huic obstat decretũ iudiciꝭ
vltra quos repio istud idẽ tenere ipm
Pe. de anch. in cõsi. xxxvj. inci. visaqua
dã petitione q̃si circa mediũ quẽ etiaz
refert & sequit Fran. de cur. in cõ. xl ꝺ.
inci. sup ꝛtrouersia verẽti inter anum
maternũ. in. iiij. col. versi. & in ꝓposito
decidit Pe. de anch. volẽs qõ state sta
tuto qõ pupillo hñti tutorẽ possit dari
cõtutoꝛ si talis ꝛtutoꝛ fuerit peritꝰ & cõ
sanguineis ipsiꝰ pupilli ex pte patris
allegata cã suspitiõis vel aliũ alia cã
legitima vel ꝛsilr & iudici ꝓbata cuz
hoc tñ si iudici videbit̃ hoc esse expe
diẽs ipsi pupillo dicit Pe. de anch. q̃si
cõringat q̃ dictꝰ cõtutoꝛ vna die petat
& illa eadem die datꝰ fuerit a iudice q̃
talis datio nullius est momenti: mouꝫ
tur qz cũ statutũ requirat allegationẽ
& ꝓbationẽ cause legitime & iudex de
beat inqrere amtalis datio sit vtilis pu
pillo vel nõ & illa eadẽ die q̃ petit dicꝰ
cõtutoꝛ illa eadẽ die iudex ipm eligat
ex breuitate ipis ꝑsumit̃ iudicẽ nõ di
scussisse nec pscrutatũ fuisse an illa da
tio illiꝰ coadiuncti fuerit ꝓficua vel ne
ergo talis datio ꝺz dici nulla allega. c.
ex lr̃is de i ite. resti. & Bar. i. d. l. platã.
C. de sen. & nõ ob. scdm cũ qõ not. Inn. i
c. inotuit. de eo q̃ fur. ord. fu. vbi voluit
qõ i extraiudicialibꝰ q̃ offõ iudicis pti
nẽt sp̃ p ipso iudice ꝑsumat qz rñder.
vbi etiã ibi dixit Inno. qõ illud, pcedit
& hz locũ qñ ꝛ iudicẽ nõ laboraret aliq̃
ꝑsumptio sed qñ laboraret vt est in ca
su nr̃o pp breuitatẽ tpis tũc secꝰ iurta
id qõ dicimus q̃ vna ꝑsumptio tollit
aliã iurta. l. diuus. ff. de in integ. rest. &
c. lr̃as. de presump. ſlr dicendũ ẽ in ca
su nr̃o cũ vno & eodẽ acto fiat aliena=
tio & interponat̃ decretũ debemꝰ dicere
qõd tale decretũ nõ tencat pp nimiam
tpis breuitatẽ ꝓpter quã presumit̃ de
bitã cause cognitionẽ nõ interuenisse.
Sed ꝛ vtrũq̃ dictũ Pau. de ca. i. d. suo
cõsil. xcix. facit illud famosum dictum
Spe. in ti. de emp. & ven. ꝺ. nũc dicendũ
restat. ver. & breuit̃ scias. vbi dixit q̃ si
in aliq̃ actu repiatur interpositũ decre
tũ iudicis oẽs solẽnitas & oia requisi=
ta ꝑsumũtur interuenisse & sili ꝑsumit̃
ex iustis causis iuste interpositũ. de q̃
est gl. no. in. l. j. C. de fi. instr. & iur. hast.
fis. li. x. quã ad hoc pegrinã & no. dignã
dixit Bal. in. l. j. ff. de re. eoꝝ. & quã vnt
cam. & sing. dixit idẽ Bal. in. c. in pñtia
in. ij. col. de renũ. & aureã dixit Ang. in
l. sicut. ꝺ. nõ vr̃. ff. q. mo. pig. vel hypo.
sol. & de q̃ etiã facit festũ do. Card. in. c.
albericus. de testi. & quã opi. tz Bal. in
l. fi. C. de prædi. mi. & clarius. in. l. nõ alit
er. ff. de adopt. cũ concor. de q̃bus per
Alex. in consi. ciij. inci. visis scriptis mi
hi trãsmissis. in. ij. col. versi. & presumit̃
p decreto. in. ij. vol. qz vt dicit Bal. i. c.
sicut nobis. de re. iud. pp auctoritatez
iudiciariã ꝑsumũtur oia solẽnit̃ acta
ẽt si iudex eẽt vnꝰ ribaldus si q̃ decre
tũ ꝑsumit̃ interpositũ ex iustis causis &

Universidad de Deusto

ões solẽnitates ⁊ req̃sita interuenisse mtro fozti⁹ hoc̃ dõm q̃ p notariũ vł pindicẽ fuit attestatũ. Fozti⁹ vrget id qõ voluit Aler. in ꝑsi. lxxx. incipi. visis themate suprascripto. i. ij. col. ij. nõ ob. etiã id qõ no. Spe. in. v. vol. q si sugge stũ fuit iudici vt vellet iterponere decretũ suũ ex eo q suberat iusta cã vẽditiõis: ⁊ stati nulla alia inq. facta ipz interposuit: qõ tãta ẽ ꝑsump. p iudice q tale decr. valet ⁊ tz. lz fm cũ Spe. vis⁹ sit tenere Jniũ in ti. de pcu. §. j. ij. §z qđ si solũ ⁊ ista in effectu stringũt Jllõ cõsiliũ Pau de ca. tũ posset rñderi vt tñdẽt Pe. de anch. Raph. cu. ⁊ Frã. ỗ cur. in suis ꝑsilijs supius alle. ad qs me remitto. Tu g̃ q vis facere iterponi ỗcre tũ iudicis i Jctu celebrato cũ minore: si vis caute negotiari iugẽdo doc. discep. Cau. est q facias vt notari⁹ ꝑficiat vnũ instrm separati ⁊ diuerso tpe q̃ ꝓtinea tur ipsa cause cognitio quã adhibuit ipse iudex in Jctu intendo cũ minore narrãdo casuz cõtingẽtẽ ⁊ vtilitatẽ vł necessitatẽ alie. ⁊ ipm min⁹ dãnũ resul tãs ex ipa re alienãda ⁊ i instrũ postea vẽditiõis attestẽt q̃liter iudex iterposuit suũ decretũ cũ cause cognitiõe vt de dicta cãe cognitione ꝑstat i illo alio instrũ. ⁊ hoc mõ euitabunt altercatiões doc. istã practicã tradit Pau. ỗ ca. i. d. suo ꝑsil. xcix. quã sequunt oẽs q̃ de ea mẽtionẽ faciãt ipsaz multũ extollẽtes scz Aler. in ꝑsi. xvij. inci. viso instrũ locatõis. in. ij. col. ver. nec ob. q in instrũ contineanť illa ꝓba narratiua. in. iiij. volu. ⁊ do. Jas. in. d. §. vbi decretũ. ver. no. ⁊ diligẽter ⁊ Feli. in. d. c. sicut i. xvij. col. versi. per quam consuluit Paul. de cast. extra de re iud.

¶ Deo gratias.

¶ Consilium dñorũ signorolli de homodeis ⁊ raphaelis fulgosij doctorũz feliciter incipit.

In christi nomie amen. Supposito statuto ciuitatis Mli ibi vt stet facto ei⁹ cui de scrł in oibus ⁊ p oia tã sup forma sacri cõs qui buslibet alijs depẽdeñ. vel faciẽtibus ad negotiũ. ỗ quo q̃rit. ꝓto cui⁹ euidẽtia sciẽdũ est q negotia dñr cõnexa qñ sunt negotia ibidẽ debitũ tãgẽtia: quorũvnũ tẽdit ad oblig. alterz ad eiusdez debiti liberationẽ vt si dico te debere mihi. r. ⁊ tu rñdes te debere: ſz tibi esse factũ pactũ de nõ petẽdo vt no. ꝑ Bar. in. l. aureli⁹. §. eũ q. ff. de lib. leg. Jtem plura dñr negotia ꝓnexa qñ plura sũt negotia quoz vnuz ꝓcedit ab altero. hinc est qđ crimẽ adulterij ⁊ lenocinij dñr cõnexa: qz vnũ ꝓcedit ab altero vt no. Bar. in. l. is q reus. ff. de pub. iud. ⁊ in. l. ij. §. si pub. ff. de adul. Jtẽ plura dicunť negotia ꝓnexa qñ sunt plura negotia quoz vnũ veniat ad q̃lificationẽ alteri⁹ no. bar. in. d. §. eũ q. facit. l. fulcinus. §. qđ sit latitare. ff. ex qui. cau. in pos. eaſ. ⁊ qđ no. in. l. diu⁹. ff. de re iudi. Jtez plura dñr negotia qñ plura sunt negotia quoz vnũ inest alteri Jhẽtiũ voluntate. vt si ꝓmitto tibi cũ hoc pacto icõtinẽti apposito vt ꝑ me vadas romã. vt no. Bar. in. d. §. eũ q. facit. l. iurisgẽtiũ. §. quinimo. ff. de pac. ⁊ l. lecta. ver. dicebãt. ff. si cer. pe. Jtẽ negotia dicũtur ꝓnexa qñ sunt plura negotia ad vnũ effectũ tẽdẽtia. vt. l. illõ in fi. ff. ad l. aquil. ⁊ qđ no. glo. in. l. cũ filius. §. j. ff. de ver. ob. facit. no. in. l. nõnunq̃ plura. C. de ꝑua. delic. ista dñr cõnexa imo censentur vnuz factũ. Jtẽ negotia dñr dependentia inuicẽ qñ vnum negotiũ habet aliquã accessorietatẽ alteri negotio. Jtẽ negotia dñr vnum tãgens aliud qñ vnũ negotiũ in aliquo de supradict⁹ modis tãgit aliud vł rõne sc cessorietat⁹ vł rõe q̃lificatiõis vł alijs modis: de quibus. §. diximus. Negotia ꝓ diuersa ⁊ separata dicuntur qñ sunt facta diuersis tẽporib⁹ ex diuersis causis ⁊ ad diuersos effectus ⁊ vnum non tẽdit ad qualificationẽ alteri⁹. nec ad alterius perẽptionẽ. Jtẽ vnuz nullãhz dependentiã seu accessorietatẽ ab alio. Item vnũ nõ inest alteri. ista dicuntur diuersa ⁊ separata nullo modo vnũ alterũ tangẽtia. vt no. Bar. in. d. §. eũ q. faciunt no. in. l. si quidẽ C. de except. et in. l. etiam. ff. de minor. His premissis ꝓ euidẽtia condescẽdam⁹ ad. q. Ego peto a te asserens me tibi tradidisse. r. petias pannorũ ad tingendũ eas: iõ peto eas: mihi restitui. defero tibi iuramẽtũ. Tu iuras me tibi tradidisse sed me fecisse pactũ de nõ petẽdo vel liberasse per acceptilationẽ in oib⁹ ⁊ per oia seruandũ est iuramẽtuz. Cum dicatur iuramentum super negotio principali. ⁊ super ꝓnexo ⁊ tãgẽte negotiũ de quo agit. Lodẽ mõ si iurasti me tibi tradidisse. vt. §. sed me tibi debere cẽtũ ex tinctura pãnorum tuorum. qz cuz fm debitum procedat a traditiõe ꝓria ⁊ cã ꝓxie traditionis ista dicunť negotia cõnexa: ⁊ iõ seruãdũ est iuramẽtũ i oib⁹ ⁊ ꝑ oia. Cũ dicať eẽ iuramẽtũ sup negotio ꝓncipali ⁊ cõnexo ⁊ depẽdẽte ab eo ⁊ ipm negotiũ tãgẽte. §z si tu iures me tradisse tibi vt. §. ſz me ỗbere. cc. ex alia cã mutui vł ex tinctura alioz pãnoz cũ ista negotia sint separata ⁊ diuersa ex diuersis causis Jcta ad diuersos effect⁹ ⁊ vnũ nullo mõ tãgit aliõ aliq̃ de supradictis modis i eo qõ tu iurasti me tibi tradidisse. r. petias ⁊c. seruanduz est iuramẽtũ vt tu tenearis ad restitutionẽ cũ factũ super negotio de q̃ agitur i eo qõ tu iuras me tibi debere. cc. ex cã mutui vel ex tinctura alioz pãnoz nõ est seruãdũ iuramentum cum illud iuramentum non sit factum super negotio de quo agitur. nec conexo nec dependente. nec in aliquo modo tangente negotiuz de quo agitur. Et ita ego dico ⁊ consulo signorolus de homodeis iuris vtriusq̃ doctor⁹ i testimonium ⁊c. Et vt. §. dico ⁊ consulo ego Raphael de fulgosis ⁊c.

¶ Finis.

¶ Expliciunt cautele noue vltra cepollam domini Thome ferratij de adnocatis de Vrxia. Juris Utriusq̃ peritissimi cum consilio dominorum signorili de homodeis ⁊ Raphaelis fulgosij doctorum.

Tabula cautelarũ suprascriptarum.

Cautela pillo q̃ est de terris eccl'ie vtpossit legitimari ab imperatore. Cautela. j.

¶ Cautela ꝑ notarijs ad cõuertẽdũ legatũ vsufr. in legatũ ꝑpetaris ⁊ qõ testator nõ aduertat. cau. ij.

¶ Cautela ꝑ illo q̃ tenẽť iurare ſuare statuta qõ lz iuret ⁊ nõ obseruet ꝑpter hoc non sit periurus. cau. iij.

¶ Cau. q̃ decept⁹ ẽt citra dimidiã iusti ptũ possit rescindere Jctũ vel petere supplementũ iusti ptũ. ca. iiij.

¶ Cautela ad euadendũ a tortura ⁊ a morte indiciatum legitimis indicijs qõ homicidium commiserit. cau. v.

¶ Cautela ad obuiãdũ q̃ meretrix nõ valeat testari nec aliter disponere de bonis ex meretricio acquisitis. cau. vj.

¶ Cautela ꝑ illo q̃ ꝑ metum cogiť cõtrahere matrimonium. cau. vij.

¶ Cautele q̃ ꝓmittẽtes nõ possint hre recursuz ad arbitriũ bõi viri. c. viij Cautela Jllã cõem opinionẽ qõ non possit relinqui plus filie si nupseritq̃ si monasterium intrauerit. cau. ix.

¶ Cautela ꝑ plurib⁹ locis inq̃sitis ad trahẽdũ ꝓcessũ de manu iudicis secularis ad fozũ eccleſiasticũ. cau. x.

¶ Cautela ꝑ debitore obligato obligatiõe iurata ad extrahẽdum cãm de manu iudicis secularis ad iudicem ecclesiasticum. cau. xj.

¶ Cautele ad irritãdũ vnũ ꝓcessũ. c. xij

¶ Cautela ad faciẽdũ qđ dictũ testis extiudiciale ꝑualeat scẽdo iudiciali. xiij.

¶ Cautele diuerse ad liberandum iudicem a sindicatu. cau. xiiij.

¶ Cautela ad instrũẽdũ excipientem contra ꝑsonas testiũ ad hoc ne faciat actum nullum. cau. xv.

¶ Cautele ad faciẽdũ q̃ statuẽtes valeãt disponere sup iuramẽto. cau. xvj.

¶ Cautela ad obuiandũ q̃ puitas pactũ ⁊ pactũ de retrouendẽdo nõ faciant censeri contractũ venditionis vsurarium ⁊ simulatum. cau. xvij.

¶ Cautela ad differendũ formationẽ ꝓcessus in causa criminali. cau. xviij.

¶ Can. p mrevt ꝓseqē ltiaz i bōis filij lz sit exclūa p pupillarē exp̄ssā. cau. 19.
¶ Cautela ad p̄tuandum iure suo emphiteotam cessantē tm̄mō p vnuz annū a solutiōe canonis. c.xx.
¶ Cautelā ad delegādū cāz q̄ aliasvi goze statutoz nō pōt delegari. ca. xxj.
¶ Cautele ad exhēdū quē iuitū de domo p debito ciuili puato. c.xxij.
¶ Cautela ad liberandum aliquez a morte. cau.xxiij.
¶ Ca. ad euadēdū iudeū a morte. 24.
¶ Cautela p blasphemātib⁹ deum ꝛ sanctos vt euitent penam legis puientis blasphemias. c.xxv.
¶ Cautela ad euadendum testem falsarium ꝛa pena falsi. cau.xxvj.
¶ Cautela ad euitandū a tortura cōfessum extraiudicialiter se cōmisisse tale delictum. cau.xxvij.
¶ Cautele p clerico declināte iurisdītione ptātz vt euitet penā statuti puniētz clericū declinātē cau.xxviij.
¶ Caut. p ipetrāte p̄uilegiū exēptionis p se ꝛ descēdētib⁹ suis vt tale p̄uilegiū circa psonas sit āplū. c.xxix.
¶ Cautela ad illaq̄ndū donantē cā mortis vt non possit ipsam donationem reuocare. cau.xxx.
¶ Cautela ad liberādū iudicē qđ nō fecerit litē suā q̄n iudicauit ꝓtra cōez opinionem doctorum. cau.xxxj.
¶ Cautela pro notarijs ad implendā sibi bursam. cau.xxxij.
¶ Cautela ad faciēdū qđ donatio valeat lz nō fuerit insinuata. c.xxxiij.
¶ Cautela ad emendandum libellū etiam lite contestata. ca.xxxiiij.
¶ Cau. ad g̃uādū filiū q̄ nō possit alienare ēt p sua legitima. c.xxxv.
¶ Cautela q̄ quis nō teneat de dāno dato per incendium in domo ortū et nescitur quo. c.xxxvj.
¶ Ca. ad istruēdū filiū qđ⁹ ꝫbis dēat vti q̄n vult renūtiare hereditati p̄ne ꝛ acceptare ep̄hiteosiz vt feudū acq̄stū p se ꝛ filijs suis. ca.xxxvij.
¶ Cautele ad faciēdū q̄ currat p̄scriptio cum mala fide. c.xxxviij.
¶ Cautela vt dicēs alicui ꝫba iuriosa euitet actionē iniuriaz. c.xxxix.
¶ Ca. ad faciēdū q̄ aliqs sit idoneꝰ testis in cā ex q̄ resultet sibi ꝓmodū. c.xl.
¶ Cautele p patre ad relinquendum filio spurio. cau.xlj.
¶ Cautela ad iterrogādū testē ꝺ rōne sui dicti ꝛ qđ ad talē interrogationem ipse testis nō aduertat. cau.xlij.
¶ Cautela p illo q̄ ꝓmisit factum alienū sub pena si illud nō pōt adimplere vt euitet penam. cau.xliij.
¶ Cau. vt p̄lat⁹ nō p̄dat sua bñficia p pter homicidiū cōmissum. ca.xliiij.
¶ Cautela vt teneat ipetratio ecclesie patronate lz de iure patronatus laicorū nō sit facta mentio. cau.xlv.
¶ Cautele p̄o iudice ad obuiandum calūnijs perentiū dilatioes animo differendi iudicium. cau.xlvj.
¶ Cautele p iudice ad euitādū penaz statuti q̄n infra tp̄s limitatū nō pōt determinare causam. cau.xlvij.
¶ Cau. vt p̄mꝰ emp. p̄ferat scōo q̄n se cūdo res p̄ius fuit tradita. ca.xlviij.
¶ Cau. p p̄tib⁹ terraz vt nō teneantur p delicto sue familie. cau.xlix.
¶ Caut. ꝫ statutū disponēs q̄ inst̄m post tm̄ tp̄s nō exequatur. cau.l.
¶ Cautela ad deliberādū tutorez seu admīstratorē a dolo futuro. cau.lj.
¶ Cau. ad istruēdū volētē ꝑbare cōez vsū loquēdi ne faciat actū nullū. c.lij.
¶ Cautela p iudicib⁹ secularib⁹ ꝫ p ponētes exceptiōes remittēdas ad iudicem ecclesiasticum. cau.liij.
¶ Cautela ad licite acq̄rēdū vnā rem absq; aliqua solutiōe p̄tij. cau.liiij.
¶ Cautela ad obuiandū q̄ debitores nō valeāt ipetrare saluū ꝓductū dilatorij solutionis. cau.lv.
¶ Cau. vt p̄tie lr̄e p̄ualeāt scōis p̄io p̄n̄tatis cū citatiōe subsecuta. cau.lvj.
¶ Cautela vt a muto possit haberi confessio criminis. cau.lvij.
¶ Caute. p illo q̄ edificauit spta nūtiatione vt ꝫ ip̄m nō ꝓpetat interdictum demolitorium. cau.lviij.
¶ Cau. p fre ad ipediēdū fratrē vt nō possit aliq̄d alienare de re cōi. cau.lix.
¶ Cau. adīstruēdū faciētem iterponi decretū i alienatiōe rei minoris. ca.lx.

¶ Finis huius tabule.

¶ Bartholomei Cepolle Ueronēsis iuris vtriusq; doctoris ꝛ aduocati ꝓsistorialis ad Re. in xp̄o patrez dñz Hermolaū Barbarū Uenetū sacri p̄tificij ciuilisq; iuris doctorē ꝛ ciuitatz Uerone sanctissimū p̄sulē. Libell⁹ de cōtractib⁹ emptionū et locationū cuz pacto de retrouēdēdo simulatis.

Iu hoc p hemio auctor nr̄ se peritū oñdit neduz iuris vtriusq; verū etiā elegātie lingue latie se minime erp̄tē demonstrat. ḡo brem dici pōt vir fuisse p̄fect⁹ quē merito q̄sq; studiosissim⁹ imitari ꝺbet.

¶ Optimaz bono rūpossessionez maiores nr̄i veronēses in fūdis libellarijs eē existimantes facultates suas i eis semp collocare ꝓsueuerūt. Hi em̄ certissimos reddit⁹ dñis oñi tpe nullo cū labore: nulla cū ipēsa recōditos reddūt. Qō q̄dē ꝛ si hoib⁹ p̄mis tm̄ illis q̄b⁹ nulla ē agrorū cura cōuenit atq; ꝓducit: sed cū oēs iaz intellexerint on⁹ grauissimū emphiteoticū esse: tū ꝓpter bella q̄ diu nobis fuere: tū ꝓpter grādines ꝛ alas tēpestates q̄ pluribus annis veronēses p̄triuerūt Pauci nūc admodū reperiunt q̄ se iuri emphiteotico subūcere velint. cū sepenumero pl⁹ dñis reddāt q̄m p̄ceperint. Ex quo i p̄sentiaz nulli fere noui ꝓtract⁹ emphiteotici celebrant. Inolevit aūt in hac vrbe nr̄a ali⁹ sit⁹ ꝫhēdi mod⁹ vēdēdi fūdū: ip̄zq; postea i cōtinenti ab eodem im

Serui.

perpetuū conducēdi cuz pacto de retrouendendo. Et ab his vt primuz q̄ neq; vendere neq; ꝓducere cupiūt. sz cogēte necessitate hoc colore pecuniā mutuā q̄runt. Unde cū his cōtrahentes sepissime euāgelioz p̄dicatores publice detestant. ac ēt nōnulli q̄ bone ꝓsciētie apō oēs existimant aliquē obligare sibi hoc pacto ꝓhorrescunt. Plurimi aūt hos cōtractus inire non dubitāt. Qua ex re illud euenit vt q̄n q; vbi abstinēdū est nō abstineant: et vbi nō est cauēdū inaniter caueāt. Et lz apud viros religiosissimos de hoc publice p̄dicari ꝓsueuerit nonnūq; th̄ min⁹ recte nōnūq; minus p̄fecte id fieri solet ꝛ si quādoq; a viro doctissimo recte ac p̄fectissime hoc mun⁹ absolutū fuerit nō tn̄ ab oīb⁹: ꝛ p̄sertiz viris indoctis intelliguntur. si ab illis itel liguntur id ex eoz memoria facilime delet obliuio. Quāobrem hūc libellū de his cōtractibus cōposui: singulos in eo casus qui euenire cōsueuerunt distinguendo ꝛ cōiecturas plurimas ex q̄bus contractus ficritius simulatus et vsurarius p̄sumatur: et intelligatur vndiq; tactis diligenti⁹ colligendo vt omnes p̄cipere possint a q̄bus abstinēdū sit: et quos absq; salutis interitu valeant celebrare. Quē lt bellum anteq; edere voluerim tibi inscribendū ꝛ ad te mittendū ēsse puta ui: vt sapientia ꝛ auctoritate tua hac in re mihi iudex existas es eñ ciuitatis nr̄e sanctissimus p̄sul. ꝛ antistes in omni iure doctissimus. Nec vnq; alteri edendum esse censui nisi p̄ius per te visus ꝛ correctus aut comp̄obatus extiterit.

¶ Quis q̄dā veronēsis fūdū emit cētuz aureis. deide ip̄m vēditori locauit iure liuelli vigintiquinq; libris denariorū veroneñ. fecitq; eidē vēditori pactū de retrouēdēdo. Ex quo dubitari ꝓsueuit apō p̄dicatores religiosos ꝛ catholicos viros ꝛ p̄sertim i ciuitate verone vbi sepissime huiusce

modi cõtract⁹ celebrari ꝓsueuerũt si dict⁹ ꝓtract⁹ venditiõis ⁊ locationis cũ pacto de retrouendẽdo sit licitus. In qua q̃dꝫ materia multe varie ac diuerse inte reperiunt. Quidã dixerũt dictũ ꝓtractũ esse illicitũ simulatũ et vsurariũ. qz nõnũq̃ ille q̃ emit ⁊ incõtinẽti locat cũ pacto de retrouendẽdo nõ hꝫ nec hꝫe vꝫ aim emendi: sꝫ soluꝫ pcipiendi fructꝰ siue reddit⁹ pecunie sue centũ aureoꝝ vcꝫ viginti q̃nq̃ libras singulis annis. nec etiã venditor habuit vendendi sꝫ potiꝰ fũdũ pignoradi. ex q̃ simplr ⁊ absolute vẽdere noluit sꝫ solũmõ cũ pacto ⁊ ꝺditiõe q̃ sibi locet cũ certa pensione ⁊ cũ pacto ꝺ retrouẽdẽdo. Ex pacto eñ de retrouendendo ꝑsumit pignꝰ Jctuꝫ. vt dicit bar. ꝑ illũ tex. i. l. creditor. ℌ. fi. q̃ i cipit. post diuisionez. ff. q̃ potio. i pig. habe. ⁊ tꝫ. Bal. i. l. creditoris. ad fi. C. de. pig. Et ĩõ isti dicũt q̃ iste Jctꝰ non mõ est illicitꝰ qz censet simulatꝰ sed et vsurariꝰ. nã q̃n vẽditor alienat et remanet i possessiõe et si ꝓstituat se emptoris nõe possidere ẽ ꝑsumptio fraudis. Et q̃n vẽditio fuerit simulata nisi interuenerit traditio corꝑalis: vt no. bar. in. l. post ꝓtractũ. in. ty. colũ. i pn. ff. de dona. ⁊ in. l. sicut. ℌ. supuacuũ. ff. q̃b⁹ modis pig. vꝫ hypo. fol. de quo videaꝫ q̃n dicã in tertio casu ꝑncipali. xxv. ꝑsumptiõe. Et si isti m soner ꝺ vẽditioe tñ vere Jhẽtes voluerũt q̃ esset pignꝰ: vt ibi. ⁊ pbaꝫ. i. c. illo vos. eꝫ de pignoribꝰ. ⁊ i. c. ad nraꝫ. eꝫ de emptiõe ⁊ vẽ. ⁊ p ea q̃ habent i. l. emptõe C. plꝰ vale. q̃n agit q̃ꝫ q̃n simula. cõcepi. Et maxie hec opinio vꝫ vera: qz dicit Jo. an. post Hosti. i. d. c. ad nostrã i nouella experientia docuit. q̃ vsurarũ dimissis ꝓtractibꝰ mutui ichoauerũt facere hmõi ꝓtractꝰ vcꝫ ꝓtractũ cõditionalez cũ pacto de retrouendendo rez: ⁊ postea nẽ forma ꝓtractꝰ ex vi illi⁹ pacti iudicaret illũ vsurariũ cepe rũt facere bina istrã. Primũ emptiõis. Scõꝫ. pmissiõis ꝺ retrouẽ. Hodie ꝙ opꝫ debitorez pecunia idigẽtẽ ꝙsidere de vsurario sicut sacrista faciẽdo sibi purũ instrũm vendit. nec vult i eodez istrõ vl alio facere pactũ de retrouendendo: ne ꝑ hoc ꝑsumaꝫ ꝓtractus vsurariꝰ. Sed certe hodie faciũt duo vl tria instrã. Primũ venditiõis pure. Scõꝫ locatiõis liuellarie: q̃ emptor locat rez emptã venditori. Tertiũ q̃nq̃. s. pactuꝫ de retrouendendo. ¶ Alij dicũt qꝺ ꝺictꝰ ꝓtractꝰ de retrouendendo est licitꝰ de iure ciuili ⁊ canonico. ⁊ et i foro ꝙscie: ⁊ sic de iure di. qz de iure ciuili pactũ de retrouen. apositũ i ꝓtractu nõ est reꝓbatũ. vt ẽ casus i. l. ij. C. ꝺ pactis iter emp. ⁊ ven. ⁊ ibi no. ꝑ doc. ⁊ no. Ang. i. l. ad officiũ i fine. C. cõi diui. ℳec de iure canonico. vt pbaꝫ i. d. c. illo vos. de pign. ⁊ c. ad nostrã. de em. ⁊ ven. ⁊ dicã i duodecima ꝑsumptiõe. Neq; ẽt de iure diuino pactũ de retrouẽdẽdo vꝫ eẽ reꝓbatũ. pbaꝫ Leui. xx. q. c. ibi dũ ꝺi. Si attenuat⁹ frater tuꝰ vẽdiderit possessiunculã suã. si voluerit ꝓpinq̃s eius põt redimere q̃n ille vẽdiderat. Sinaũt nõ habuerit ꝓximũ: ⁊ ipe ꝓtiũ ad redimẽdũ potuerit inuenire: ꝓpinq̃ bũtur fructꝰ ex eo tpe q̃ vẽdidit: ⁊ q̃ reliquũ ẽ redder ẽptori. sic recipiet possessiõnẽ suã. Et hoc maxie veruꝫ ẽ q̃n deceptio siue lesio nõ ẽ in ipsa vẽ. nec in loca. neq; in pacto de retrouẽdẽdo. nã de iure ciuili ⁊ canonico vẽditio ⁊ locatio iusto ꝓtio facta non est reꝓbata. ⁊ pbaꝫ i toto ti. ff. ⁊. C. ꝺ cõ. vẽ. ⁊ loca. ⁊ isti. eo. ⁊ eꝫ de emp. ⁊ vẽ. ⁊ de locato. cũ sit⁹ⁿ. ⁊ pactũ de retrouẽdẽdo factũ dũmõ ñ sit simulatũ ⁊ ꝓtiũ iustũ nõ vꝫ eẽ reꝓbatũ ab aliq̃ iur: ẽt si sit ꝙiũctũ cũ vẽditiõe ⁊ locatiõe eiusdẽ rei ꝓcedẽte. vt ẽ casus i. l. q̃ fũdũ. ff. ꝺ Jhẽ. emp. imo vꝫ eẽ q̃dã gr̃a ⁊ liberalitas. qz ẽ liberatio a iur. Liuelli cũ tendat dcm̃ pactũ ad liberãdũ vẽditorẽ eũdẽ q̃ꝺuctorẽ a iur liuelli. q̃ de sui nã ẽ ꝑpetuꝰ. vt ẽ casus notatꝰ in. c. j. ℌ. ibi ex nã ꝑpetui liuelli i ti. de aliena. feu. et ibi no. ꝑ doc. i vsibꝰ feu. Cũ ergo dcm̃ pactũ nõ rẽdat ad necẽ venditoris: sꝫ ad eiꝰ gr̃az ⁊ vtilitatez. vꝫ q̃ sit pmissuꝫ ẽt i foro ꝙsciẽtie cũ illo idẽ veller si bi fieri emptor: idẽ ipe locator si esset vẽditor ⁊ ꝙductor. argu. c. j. diſt. j. vbi

textus sic dicit. Jus nãle est qꝺ l lege ⁊ euangelio ꝙtinet: q̃ quisq̃ iubeẽ alij facere qꝺ sibi vult fieri: ⁊ proꝓ hibeẽ alij facere qꝺ sibi nollet fieri. Un xps i euãgelio. Oĩa q̃cũq̃ vultꝭ vt vobis faciãt homes: vt vos eadẽ facite illis. hec eñ ẽ lex ⁊ ꝓphete. Et hec opinio vꝫ ẽt fundari ⁊ inueniri ex cõi opiniõe ⁊ obseruãtia ciuitatis verone. nã q̃tidie celebrãtur verone hmõi ꝓtractꝰ: reputanẽ. liciti. ergo vꝫ q̃ nõ ꝑñt dici illiciti et vsurarij: vt ꝑhaꝫ. l. qs sit fugitiꝰ. ℌ. apũd labeonẽ. ibi: qz id facit qꝺ ei publice facere licere arbitraꝫ. ff. ꝺ edil. edic. ⁊ ibi Bar. dicit ꝑ illũ tex. q̃ si qs facit aliq̃ actũ vel ꝓtractũ q̃ existimeẽ cõiter licitꝰ. ¶ Cõtrariũ tñ est in ℌitate: qz sapit vsurariã prauitatẽ ex hoc nõ dicẽt vsurariꝰ. ⁊ ibi hoc idẽ dixi addẽdo qꝺ hoc ẽ multũ no. ꝑ mercatoresꝰ alijs q̃ q̃tidie faciũt multos ꝓtractꝰ vsurarios i ℌitate ⁊ cõiter teneẽ i illo loco q̃ non sit vsura q̃ tales nõ sũt vsurarij et nõ forte peccãt nisi esset i ignorãtia supina ⁊ nõ curarẽt necvalẽt iformatio nã hꝫe. arg. l. nec supina. ff. ꝺ iuris ⁊ facti ignorãtia. ⁊ arg. eoꝝ q̃ not. Bar. i. l. bonoꝝ. ff. de bono. pos. ⁊ i. l. pe. ff. de adulterijs. Ad qꝺ videaꝫ qꝺ dicã i q̃nto casu ꝑncipali ℌ. nisi dicam⁹ q̃ ꝙsuetudo. nec text⁹ i. d. c. ad nostrã. eꝫ de emptione ⁊ vẽditiõe. vbi ponit pactũ de retro uẽdẽdo q̃cũq̃ ꝓtradicere vꝫ: qz ibi nõ vꝫ reꝓbari ꝓtract⁹: ex eo q̃ esset apositũ pactũ de retrouẽdẽdo q̃cũq̃: sꝫ qz ipe emptor fuit i dolo. qz vẽditor ibi volebat recipere pecuniã mutuo ⁊ nõ vendere: vt ꝑz ibi i ꝑncipio: dũ ꝺt. Cũ. B. laic⁹ ab. M. mutuo recipe voluisset: et ẽptor ne vꝫ vsurari⁹: et sic ne posset postea ꝙueniri tãq̃ vsurariꝰ voluerit qꝺ dict⁹. b. vẽderet sibi domos ⁊ oliuas. ⁊ sic cũ i ℌitate fieret mutuum voluit qꝺ instrũm hꝫet de venditiõe: et sic ꝑ dolũ ẽptoris eiusdẽq̃ locatoris reꝓbaꝫ ibi ꝓtract⁹. ⁊ nõ ꝑ pactũ de retrouẽdẽdo. vt ꝑhaꝫ i tex. ibi. igit fraus ⁊ dol⁹ cuiq̃ patrocinari nõ debent ꝛc. Deq̃ tñ est alit dõm: vt ꝺ plene i q̃nto casu ꝑncipali. Et sꝫ ex pacto de retrouendendo rẽ ipa res itelligaẽ obligata (vt dixi supra) non tñ ꝑ hoc ꝑsumit ꝓtract⁹ simulat⁹ vt statim dicã necetiã obstare vꝫ qꝺ dixi. ℌ. bar. q̃ cõtractus ꝑsumaẽ simulat⁹ q̃n venditor remanet i possessiõe: q̃ illud nõ ꝓcedit q̃n venditor rñderit emptori de fructibus. hoc eñ facit cessare ꝑsũptionem fraudis. arg. l. litib⁹. C. de agr. et cẽ. li. xj. vt dixit Bar. i. d. l. post ꝓtractũ i ꝑncipio tertie colũne. ff. de dona. ⁊ in. d. l. sicut. ℌ. supuacuũ. ff. q̃b⁹ modis pign⁹ vel hypo. soluit. Jtez nõ procedit q̃ ad ipm venditorez dicentez ꝓtractũ fuisse simulatũ. qz non sufficit vt ex hoc solo possit venire ꝓtra factũ suuꝫ. C. de ser. pig. da. ma. l. si creditorib⁹. Sꝫ q̃ ad tertiũ creditorez dicentẽ ꝓtractũ fuisse simulatũ: vt sit ꝓtract⁹ nõ ꝑiudicet. bñ ꝑ cederet ꝑm Bar. i. d. l. post ꝓtractũ i tertia ꝑsumptiõe i fine. in. d. ℌ. supuacuũ in fine. ⁊ seq̃t Bal. i. l. emptionez. in fine. vꝫ. q̃r. pbaẽ. C. plus vale. qꝺ agi. et Franciscus zabarella in. c. illo vos. in secundo notabili. extra de pig. Alij veroliter dixerunt. put. ex ifra dicendis apparebit. q̃ breuitatis cã ꝺ omittũ.

Bo. Barto lomeus Cepolla Ueroneñ. iu. vtriusq; doctor minim⁹ ⁊ aduocat⁹ consistorialis sic nũc dicerez distiguendo ser casus ꝑncipales salua tñ meliori deliberatiõe cuiuslibet alteri⁹ ⁊ maxime theologici ⁊ sancte ma. eccl'ie cuius opiniõi ⁊ decisiõi sp adhereo ⁊ nũc me subijcio. Q̃nq̃ ꝓtract⁹ dicte locationis ⁊ pacti ꝺ retrouẽdẽdo fuit celebratus ex iteruallo post ꝓtractũ vẽditiõis ⁊ nihil fuit actũ etꝑsse vel tacite ipsi⁹ vẽ. tpe nec añ dictos Jhẽtes ꝺ celebrãdo. ꝺ. Jctu locatiõis ⁊ pacti ꝺ retrouẽdẽdo. Q̃nq̃ fuit actũ iter Jhẽtes exꝑsse vl tacite tpe vẽd. vl añ de locãdo dicta rẽ vẽdita eidẽ vẽditori cũ pacto de retrouendendo vel tpe dicte venditionis fuit celebrat⁹ Jct⁹ locatiõis ꝓacti de retrouendendo ⁊ in dicto contractu venditionis et locationis et pacti de retrouẽdẽdo nõ iteruenit ℌe ficte vl ꝑ

sumptiue fraus dol⁹ simulatio vl aliq̃ lesio seu deceptio i vẽditiõe vel pacto de retrouẽdẽdo nec aliq̃ alio. Qñ i dicto Jctu iteruenit fraus vel dol⁹ vl simulatio ꝯe vel ficte vl psumptiue ⁊ est deceptio siue lesio i vẽditione locatiõe ⁊ i pacto de retrouẽdẽdo. Qñ i dicto Jctu iteruenit fraus dol⁹ vel simulatio ex pte vtriusq; Jhẽtis vel vnius tm̃. ſz nulla iteruenit lesio i ꝓtio venditiõis locatiõis ⁊ pacti de retrouẽdẽdo. Qñq; dubitaꝝ an i dicto Jctu dol⁹ vel fraus vl simulatio iteruenerit ⁊ iteruenit lesio i locatiõe ⁊ pacto ỹ retrouẽdẽdo i aliq̃s vt aliq̃b⁹ ex iꝑis. Qñq; non iteruenit dol⁹ fraus simulatio nec aliq̃ lesio i ꝓtio vẽditiõis ſz i aliꝭ vel adsunt alie psumptiones doli fraudis vel simulattonis.

PRimo casu qñ Jct⁹ locatiõis ⁊ pacti ỹ retrouẽdẽdo fuit celebrat⁹ ex iteruallo post Jctũ vẽditiõis et nihil fuit actũ exꝑsse vel tacite ipsi⁹ vẽditiõis tpe nec añ interdictos Jhẽtes ỹ dicto Jctu locationis ⁊ pacti ỹ retrouẽdẽdo ⁊sine dubio hoc casu Jct⁹ locatiõis et pacti de retrouẽdẽdo ẽ licit⁹ nec põt dici q̃ fit simulat⁹ vel vsurari⁹ qz nihil iteruenit pp qđ iudicari possz qđ dict⁹ Jct⁹ locatiõis ⁊ pactũ de retrouẽdẽdo fuerit illicit⁹ simulat⁹ vel vsurari⁹ imo licit⁹ ⁊ qđ portꝰ ptinet merã grãz ⁊ liberalitatẽ ex pte locatoris pp dictũ pactũ ỹ retrouẽdẽdo. Jdẽ ẽ dõm multomagis si habeo tũdũ quẽ emi vel aliter acqſiui a tytio ⁊ postea ipm locaui semp⁊ onio eiꝰ feci pactũ de retrouẽdẽdo. Nam hoc casu nulli dubiũ ẽ qđ ẽ licitũ qz nõ reperit hoc ꝓhibitum i iure ciuili aut canonico aut theologico potꝰ dici ꝑ qđ fiat grãz ipsi ꝰductori ꝑ ipm locatorẽ p pactũ de vẽdẽdo. maxiꝫ cũ nõ possit dici qđ tuerit pign⁹ vel Jct⁹ simulat⁹ ex q̃ res locata nõ fuit ipiꝰ cõductoris ſz ipsi⁹ locatis tm̃ ⁊ iustũ ꝓtiuꝫ locatiõis ⁊ pacti de vẽdẽdo iteruenit. Si aũt fuisset actũ ỹ retrouẽdẽdo ⁊ pe vẽditiõis exꝑsse vl tacite vel ꝓsũptiue qđ q̃ fit dicẽt i sequenti casu ꝑncipali tũc qđ iuris sit dicẽ vt ibi dicã. Et i tertio casu ꝑncipali i. ꝑsumptiõe. Sz si interuenisset ꝓtiũ iustũ respectu locatiõis vel pacti de retrouẽdẽdo vel vẽditiõis tm̃ vel i olꝫ ꝑdictis qđ q̃ fit dicẽt i tertio casu ꝑncipali i. ſcõa tertia ⁊ q̃rta ꝑsumptiõe et tũc si ꝓtiũ fuit iustũ respectu vni⁹ Jctus tm̃ ⁊ sine dubio nõ erit nec esse poterit Jct⁹ vsurari⁹ ſz si fuiſſz lesio i tri⁹ ꝑdict; Jctib⁹ vel duob⁹ ex eis ⁊ idẽ ẽt est dõm. Et q̃ ꝯitate pcipio fruct⁹ vel redditus rei mee locate nec aliq̃d pign⁹ vere vel ꝑsumptiue vel ficte iteruenerit ⁊ hoc si emptor habuit aim emẽdi ⁊ venditor vẽdẽdi. qđ q̃ fit dicẽ vt dicã i ꝑis ꝓsumptiõe in ꝑn. q⁊ i incertis locꝰ ẽ coniecture. l. ꝓtinu⁹. ℌ. qđ ita. ff. de ℣b. obl. al's sec⁹. Adq̃ adde qđ dicã i q̃rto casu ꝑncipali: poterit tm̃ dici dict⁹ Jct⁹ illicit⁹. Qz si fuit iniustũ ꝓtiũ i vẽditiõe, ⁊ pacto de retrouẽdẽdo vltra vel citra dimidiã iusti ꝓtj tũc i eo q̃ plus iusto cõt ꝓtio res erit empta locata vel promissa de. vẽdẽdo tenebiꝫ ledẽs supplere iustũ ꝓtiũ vl restituer illꝰ pl⁹ qđ ꝓceperit de fictu vel vẽditiõe seu retrouẽdẽdi ⁊ tenebiꝫ etiã reddere ꝯe fictũ futurũ ⁊ ꝓtiũ vẽditiõis seu retrouẽditionis ad istũ ꝓtiũ i foro cõsciẽtie vel rescindere dictũ Jctũ i electiõe ipsi⁹ ledẽtis etiã de iure ciuili q̃n vt dixi eẽt decep. vltra vel citra dimidiã iusti ꝓtj p l. ij. cũ ibi no. C. de rescindẽ. vẽ. Et etiã de iure canonico vt ẽ casus i ca. cũ dilecti. ibi q⁊ ꝯe i arbitrio ẽptoris ẽ i. c. pe. cũ cã ibi aut suppleaꝫ ex̃ de emp. ⁊ vẽ. qđ qđẽ. pcedit etiã si esset lesio i simplici locatiõe tm̃ sine fuerit locatio ad tẽpus siue liuellaria i ꝑpetuũ qz bñficiũ dicte legis scõe. C. de rescindẽ. vẽ. non solũ hz locũ in vẽditiõe seu emptiõe ſz etiã i locatiõe ⁊ ꝰductiõe simplicit vt pbaꝫ in. l. si in ꝓtio. ℌ. quẽadmodũ. ff. locati. ⁊ i. l. ℌ. ſi qs i fraudẽ. ff. ſi. qđ in fraudẽ patroni. ⁊ ita tz gl. ſi. i. l. ſi. olei. C. loca. ⁊ gl. in. l. vẽditiõe. ℌ. j. in. l. ſi mi nori. ff. de bo. aucto. iudi. poſ. ⁊ glo. ſi. i l. ſi. ea pactiõe. C. de. ꝙsuris ⁊ ſpe. in tit. de emp. ⁊ vẽdi. ℌ. ℌ nunc dõm restat de resci. vẽ. ℣. ſz nũqđ ꝑdicta lex. Et ita tz Cy. i. l. legẽ. in ꝑn. C. locati. ⁊ i. d. c. quẽ admodũ bal. i. c. cũ cãm el. ij. ad finem extra de testi. Et ang. in. l. maiorꝭ. C. cõia vtriusq; iudi. ⁊ Anto. de bu. i. c. cũ dilecti de em. ⁊ vẽ. ⁊ ita tenẽt do. i. d. l. ij. C. de resci. vẽ. Itẽ hz locũ bñficiũ. d. l. ij. Et i locatiõe ꝑpetua liuellaria seu emphiteotica vt pbaꝫ i. d. c. ad nostrã extra de reb⁹ eccle. nõ alie. arguendo ibi de feudo ad emphiteosiz. Et ita tz Spec. i ti. de locato. ℌ. nũc aliq̃. ℣. nonagesimo ⁊ Bal. i. d. l. ij. ℣. ẽ dubiũ de Jctu emptiõis. Et Lud. de ro. in. l. ſi qs cũ aliter. i. vij. col. in ꝑn. ff. de ℣b. obli. Et Jo. de Imol. i. c. cũ causa. circa finẽ extraꝫ em. ⁊ locat. ⁊ do. Barth. ſalicet. idẽ tz i quodã suo ꝓsilio qđ icipit. Sup pũcto q̃ q̃rit an eccl'ia q̃ monet in pr̃is ꝑ gl. l. excepto. C. loca. i ℣. fruct⁹. q̃ dicit qđ idẽ iudicaꝫ de Jctu simulato locatiõis qđ de ipsa locatiõe ⁊ ꝑ glo. in ſi. in. d. l. ſi olei q̃ vult qđ bñficiũ. d. l. ij. habeat locũ etiã Jctu innoiato ⁊ idez ſcz qđ hz locũ in emphiteoſi seu Liuel lo. d. l. ij. tz Ant. de bu. in. d. c. cũ dilecti de em. ⁊ vẽ. Si habeaꝫ respect⁹ ad valorẽ iurꝭ ẽphiteotici. Et sic attẽdaꝫ ꝺceptio ispecto valore cõt iuris ẽphitica de q̃ dicã i tertia ꝑsumptiõe. ⁊ ita intelligãꝫ ꝑdicti doctores. Sec⁹ si haberet respect⁹ ⁊ attẽderet deceptio ad ꝯe valorẽ rei de q̃ dicã plene in. ij. ꝑsumptione ℣si. ꝯe qz dictũ est. Nã tũc nõ haberet locũ bñficiũ. d. l. ij. C. de rescin. vẽdi. Et isto mõ ꝑt saluari Spec. q̃ Jtiũ vꝫ dixisse in tit. de em. ⁊ vẽdi. ℌ. nũc restat. ℣. qđ de ꝓcessiõe in emphiteosim vbi dixit qđ. d. l. nõ hz locũ in dicto cõtractu emphiteotico. ⁊ istud teneñ. qđ dixi ꝑm do. Ant. Sz si nõ esset lesio citra vl vltra dimidiã iusti ꝓtj ſz i mino ri quãtitate tũc qđ iuris sit dic vt dicã i. pria distictiõe ⁊ plene i. ij. ꝑsumptiõe tertij casus ꝑncipalis. Et ẽ maxia differẽtia an Jct⁹ sit pigneratitꝰ simulatus siue vsurari⁹ an illicit⁹ qz qñ ẽ vsurari⁹ pigneratitꝰ vel simulat⁹ qcqđ p cipiꝫ de fictu redditu vel fructib⁹ ꝺz in fortẽ ideſt i debito principali ꝓputari vt pbaꝫ i. c. illo vos. extra de pigno. ⁊ c. ad nostram de empti. ⁊ vendi. ⁊ in titu. extra de vsuris ⁊ maxime in. c. j. et ij. ⁊ c. cõquestus. ⁊ c. cum contra. extra de pigno. ⁊ in. l. j. ⁊. ij. C. de pig. act. cum similibus ⁊ no. gl. in. c. ex literis. i ver bo sorte amplius extra de iureiur. In tm̃ qđ extenuaꝫ debitũ sortis ꝑ solutionem fictus vel redditus vel ꝑ ꝓceptionem fructuuꝫ ipso iure vt est casus in l. j. C. ỹ dist. pig. ⁊ hoc tz gl. i. d. c. ex lris in ℣b. sorte ⁊ ãplius de iureiu. Sz qñ Jctus ẽ solũmõ illicitus ⁊ nõ vsurati⁹ vel pigneratiti⁹ aut simulat⁹ tũc illud tm̃ qđ recipiꝫ vltra iustũ ꝓtium ẽ restituẽdũ ⁊ Jctus reducẽdus vel rescidẽdus. vt. d. l. ij. cũ ibi no. gl. fi. i ℣si. deceptione. circa pri. i. c. cũ dilecti. de em. ⁊ vẽ. ⁊ i. c. ꝑ tuas. i ℣bo itereſt emẽ. extra de dona. Circa hoc ãt sic ꝓcludas. Alii qñ Jct⁹ ẽ simulatus siue vsurari⁹. Alii qñ ẽ tm̃mõ illicitus. i. iure nõ ꝓbatus nã hmõi simulatio ẽ a iure ipobata i notatis i toto ti. C. plus vale. qđ agiꝫ. ⁊ i. d. c. ad nr̃am. ⁊ i. d. c. illo vos. ⁊ ꝓsilibus. itẽ vsura ẽ illicita seu reꝓbata vtriusq; testi pagina. vt ẽ ter. i. c. qz in oib⁹. ⁊. c. cõ eo. extra de vsu. ⁊ ẽt de iure ci. hodie qz leges nõ dedignãtur sacros canones imitari. vt ẽ ter. i auc. ỹ ecc. ⁊ ibi gl. col. j. ⁊ no. gl. i. l. cũ allegas ⁊ i auc. ad hoc. C. de vsu. Et in. l. j. C. de sum. trĩ. ⁊ ibi ꝑ doc. ⁊ hoc casu qñ Jct⁹ ẽ simulat⁹ vel vsurari⁹ ꝑt rescidi vl annullari cũ dicti. quã posui. j. i q̃rto cãu ꝓcipaliter ad finẽ ⁊ fruct⁹ ꝓcepti ꝓputari debẽt i sorte vt. ℌ. dixi. Si ℣o Jct⁹ ẽ tm̃mõ illicit⁹ nõ simulat⁹ vl vsurari⁹ qđ est qñ Jhentes habuerũt animum vere ⁊ simpliciter Jhendi ſz deceptio siue lesio iteruenerũt in ꝓtio ⁊ tũc si lesio ẽ in dimidia iusti ꝓtj vltra vl citra ꝓtractus poterit rescindi vel debebit suppleri iustũ ꝓtiũ de iure ciuili ⁊ canonico ꝑ ſz bñficiũ. d. l. ij. ⁊ dicto. c. cũ dilecti ⁊. c. cũ cãz. Et multomagis reꝓbat⁹ est iste Jctus in foro ỹscientie in quo non est licitũ Jhentibus se decipere etiã in ꝓtio vt dicã plene in secunda ꝑsumptiõe nec fruct⁹ vel redditus ꝑ emptorẽ medio tpe ꝓcepti in hoc ca

Universidad de Navarra

su in sorte ꝓputant nec sȝt restituendi de iure ciuili vel canonico qz hoc non memini me legisse iure caurũ. imo. d. l. ij. vt ꝓbare ȝtiũ ex q̃ solũ puidet qõ sit i electiõe ledẽtis vel rescidere ȝctũ vt suppleꝛ iustũ ꝓtiũ. zcũ tenuerit ipo iure vẽditio. z sic emptoꝛ ꝑcepit fructꝰ rei sue eos restituere nõ tenet et facit ad hoc qõ no. Bal. i. c. j. in tit. de feudo dato i vicẽ leg. cõ. i vsi. feudo. z qõ no. Ant. de bu. i. c. ad nostrã circa mediũ ibi ſz veniẽte tpe de em. z vẽdi. in foro aũt aie z sic diuino bñ credo qõ ẽptoꝛ teneat restituere fructꝰ siue redditus vel i sorte ꝓputare ꝑ eo minoꝛi ꝓtio q̃ res fuerit vendita vel distracta. Sz si lesio nõ est i dimidia iusti ꝓtij tunc talis ꝓtractꝰ nõ est licitꝰ de iure ciuili vt canonico ꝑ. d. l. ij. C. de rescindẽ. ven. z ꝑ dictũ. c. cũ dilecti. z. c. cũ cãm de emptio. z vendi. z hoc tñ intelligit qõ ꝺz licitũ ẽ ꝓtrahentibꝰ se in ꝓtio decipere. vt. l. i cause. §. pe. ff. de minoꝛi. z i. Litez si in ꝓtio. §. quẽadmodũ. ff. locati. z sic peti nõ poterit qõ rescidat dictꝰ ȝctus aut qõ sibi suppleat iustũ ꝓtiũ vel qõ fructꝰ restituant aut ꝓputent in sorte itẽm nec in foro ȝsciẽtie iste ꝓtractꝰ erit rescindendꝰ. Credo tñ qõ tenebit lẽdẽs supplere iustũ pretiũ z fructꝰ restituere ꝑ eo pluri vel minoꝛi q̃ res est vendita ex q̃ in foro ȝscientie vt dixi nõ est licitũ ȝhentibꝰ se decipere in pretio citra dimidiã iusti pretij. Et vt no. Ant. de bu. i. c. i ciuitate. extra de vsuris. z in. c. qz plerisq; in fi añ pe. col. de imu. eccle. Et dicã pleniꝰ i ſcõa psumptiõe tertij casus principalis. versi. de iure autem diuino ꝛc.

Ecundo casu

principali qñ fuit actũ iter cõtrahentes expresse vel tacite vel ꝑsumptiue tpe venditiõis vel añ de locãdo dictã rẽ vẽditã. z de faciendo pactũ de retrouendẽdo vel tpe dicte venditionis fuit celebratus contractus locationis z pacti de retrouendendo. z in pacto locationis vẽditiõis z pacti de retrouẽdẽdo nõ interuenit fraus vel simulatio vel aliqua lesio seu deceptio in aliquo. Et tũc etiã hoc casu oẽs dicti ꝓtractꝰ sunt liciti etiã in foro ȝscientie: nec pactus de retrouendendo ȝiunctũ cũ venditiõe z locatiõe eiusdẽ rei reddit ȝctus vsurariũ vel illicitũ: si nulla fraus dolus vel simulatio aut lesio siue decepcio interuenerit: vt ꝓbat in. l. ij. C. de pac. inter em. z ven. Et est casus no. in l. q̃ fundũ. ff. de ꝓtrahen. emp. Et ita tz alberic⁹ de rosate i. d. l. ij. q̃ dixi qõ ita de facto obtinuit dictã iuestitur̃ã siue locationẽ valere. z hoc notabiliter tz glo. magna in terminis in. c. cũ q̃stus extra de vsu. in glossa magna circa fi. ibi nõ est tñ vsura. vt si vendo tibi fundũ. nec obstat textꝰ in. d. c. ad nostraz. qz ibi ꝓp pactũ de retrouendendo tñ nõ reꝓbat ꝓtractꝰ: sed ꝓp fraudẽ z dolũ emptoris: vt dixi supra circa ꝓncip. qõ tñ intellige ꝓut ea q̃ dicã in sequenti casu ꝓncipali. Qñ aũt dicaꝝ seu itelligatur actũ expresse vel tacite vel psumptiue tpe vẽditiõis vel añ de pacto retrouẽdendo dic qõ exꝑsse ꝺz actũ qñ hoc ꝓbari põt manifeste qõ ita dixerit expresse voluerit vẽditoꝛ vel emptoꝛ. Tacite qñ iter emptoꝛ z vẽdito rẽ est actũ de dicto pacto de retrouẽdẽdo z nõ cozã testibꝰ: qz forte si dixit emptoꝛ ꝙfide i fide qõ tibi faciã ex iterualo pactũ de retrouẽdendo: vel dixit ex nũc ꝓmitto tibi retrouẽdere: sed nolo qõ de hoc fiat mẽtio in instrõ locationis vel vẽditiõis. sicut faciebat Hieron⁹ de saluaticis vsurariꝰ: qz tpe vẽditiõis sepissime nolebat facere pactus exꝑsse de retrouendẽdo: ne ꝓtractꝰ eentes eẽt vsurariꝰ: z clã ꝓmittebat vẽditoꝛi z volebat qõ vẽditoꝛ de ipo ꝓsiteret: z cõtra seruabat fidez ꝓmissam. Hoc aũt ſz tacitã fidẽ fuisse ꝓmissum ꝓbare poterit ꝑ ꝓfessionẽ vel per testes vt ꝑ scripturas de manu emptoris vel qz emptoꝛ scripsisset hanc ꝓmissionẽ suplibris suis: vt qz etiam ita esset solitus facere sic solitus erat dictus Hiero. ꝑ ea que habentur z notatur. l. ij. §. si qs palam cum. §. sequenti. z in. §. tacita. z in. l. cum tacitum. ff. de iure fisc. z in l. cum tacitum. ff. de probati. et con-

tra notaꝝ ꝑ bar. in. l. i fraudẽ. ff. ꝺ his qb. vt idi. lz gl. Jo. and. in ȝctũ. cũ aũt circa mediũ ibi si ȝstat tacite vt ꝑ ziẽturã: ꝺ re. iu. i. vj. itellexerit qõ tacite ȝstaꝛ dicaꝛ ꝓiecturas. nã ꝑ ꝓiecturaꝝ iducit̃ pon⁹ act⁹ ꝑsumptiu⁹ q̃ tacit⁹ vt ꝓbat in. c. req̃sisti. ex̃ de test. z in. c. illo vos. in fi. in ver. ꝓsumit̃ de pig. z i. c. ad nraz in ver. ptz z ibi gl. q̃ expõit. i. ꝓsumit̃. de emp. z ven. z ꝓbat i alius turib⁹ allegaꝝ. z ad hoc facit qõ statum dicã. Cꝓsumptiue aũt diceret actũ qñ incõtinenti post venditionez. facta fuisset locatio cũ pueto de retrouendendo: vel qñ post venditionẽ z locationẽ icõtinenti fuisset factũ pactũ de retrouendendo. Ex breuitate enim ſpatꝝ ꝑsumit̃ dictũ factũ ter. est cũ gl. fi. in fi. z ibi ꝙ doc. in. l. si vẽtri. §. si i bonis. ff. de ꝓuil. credi. z est ter. cũ glo. in ver. incõtinenti. in. c. officij. ex̃ ꝺ elec. z no. ꝑ Bar. z doc. in. l. post ꝓtractũ. ff. ꝺ do. §. i. ſi. itẽ pone aliqs. z ꝑ Cy. in. l. si qs post hac in. ij. q. C. de bo. ꝓscri. ap Bald. in. l. ij. C. de edilit act. z ꝑ eũdem Bal. in. l. ꝙ diuersas. C. mã. vbi ꝺz qõ cũ fuerit facta ꝓmissio de retrouendẽdo icõtinẽti ꝑsumit̃ quentũ fuisse puꝰ ꝑ. d. l. si ventri. ad qõ adde qõ ꝺz i. j. ꝑsũ ptiõe circa ꝓn. Qñ aũt dicaꝝ icõtinenti vel ex iterualo factũ pactum. dic qõ hoc est relinq̃ndũ arbitrio iudicãtis. ar. l. j. ff. de iure delib. z. c. de causis. ex̃ de of. dele. z ꝑ gl. fi. in. c. nõ est de regulari. Ita tz Zang. in. d. l. si ventri. §. fi. ꝺ ꝓui. cre. z Lud. de ro. in. l. j. §. j. ff. ꝺ ꝛꝺ. obl. Et qñ est factũ pactũ de retrouendendo eadez die z loco: z cozã eisdem testibꝰ ꝑsumit̃ fuisse factũ icõtinenti ar. a cõiter accidentibꝰ ſz Bald. q̃ ita no. tz in. l. pe. q̃ icipit in his. §. mulier ad finez. ff. ꝺ ꝛo. ma. Itez qñ est factũ pactũ de retrouendendo eodez ꝺe q̃ ẽ facta venditio ꝑsumaꝝ factũ icõtinenti vel etiã de eo ꝙentũ tpe venditiõis vel añ: qz vna dies nõ est lõgũ iterual lũ: vt ꝓbat in. l. si ex duobꝰ. in ꝓn. ff. ꝺ duobꝰ reis. z ita no. Bart. in. ꝺ. l. j. §. j. ff. de ꝛꝺ. ob. z ita vidi alꝫ ȝsultũ ꝑ plures doc. in materia nra simulationis. Facit ad hoc optime qõ no. bal. in. l. ſ. in fi. C. de ope. libe. vbi ꝺz qꝰ fit eodem die z loco ꝑsumit̃ esse factũ eo. ꝓxtu z vide qõ no. Inn. z doc. in. c. ȝsiderauꝝ mus. ex̃ de elec. z vide Old. ꝑsi. cclxij. z hoc marime verꝫ si nõ esset apposita vel ꝺscripta hora ꝓtractꝰ in istro neq; in instro pacti de retrouendendo sicut cõiter nõ apponit nec de iure regulꝝ tabellio appõere tenet iuxta no. ꝑ Cy. in. l. optimã in. v. q. C. de ꝓtrah. z cõ. stip. z ꝑ Bal. in. l. in ꝑscriptiõe. in. iij. col. C. de edi. diui adr. tol. z in. l. tolle. z in. l. cũ ꝑponas. C. de iter. mat. z. l. iperator. ff. de statu ho. z ꝑ Jo. and. in addi. Spe. in tit. de instro. edi. ꝺ. ꝛꝺ. §. si post idition ez. in additiõe q̃ icipit. Hora die. z gl. no. in. l. si ex pluribus. §. fi. cũ ibi no. ff. de sol. nã lz instrꝫ venditionis ꝑsumaꝛ precessisse et instrm pacti de retrouendendo subsecutuz. qz iste ordo nature est. vt notat Bal. in. j. ȝstitutiõe codicis. §. hoc igit in. ij. col. in. vij. no. tñ ꝑsumit̃ dictuz scõz instrꝫ pacti de retrouẽdẽdo fuisse eadẽ hora ꝑfectũ. qz ita cõiter fieri solet ar. l. j. C. de ar. cũ ibi no. ꝑ gl. z doc. z ꝑ gl. pe. i. l. cũ dotẽ. C. de iure do. Itẽ ꝑsumptiue itelligeret actũ ꝛpe venditiõis vl añ ꝺ retrouendendo qñ subesset ꝑsumptio qꝰ ipse vendit̃ ꝺz verisimiliter non voluisset vendere nisi cuz isto pacto de retrouendendo: vt dicaꝝ in sequenti casu principali in. j. z. xij. ꝓsumptione.

Ertio ca=

su ꝓn. qñ in. ꝺ. ꝓtractu fraus vl ꝺol⁹ vl simulatio ꝛe vl fictevl tacite vl ꝑsũptiue interuenerit qõ qñ fit statꝫ dicet z est deceptio siue lesio in venditiõe locatiõe z pacto de retrouendendo. z tũc sine dubio tales ꝓtractꝰ sunt nõ mõ illiciti. ſz ẽt simulati z vsurarij. tũ ꝓp dolũ z fraudez z simulationem. tũ etiã ꝓp ipaz ꝺceptiõez seu lesiõez vt ꝓbat exꝑsse ꝑ tex. in. c. ad nraz. ibi cuz re ꝛa. z ibi quãdoq; a septennio: z ibi qz igit dolus z fraus extra de empt. z ven. z i. c. illo vos. ibi nõ esse pure ven

Universidad de Sevilla

atas: ꝛz pignoꝛi obligatas.ꝛ ibi pro
xij.li. obliga.ꝛ ꝺucto ibi.ꝛ ibi qꝫ vltra
ſumã receptã ho. ſol. deberet ꝓſoluꝫ.
eꝛ de pig. Et dom̃ ẽ ẽt de iure diuino
ꝛ ſi ei fozo oſcie ꝺ q̃ iure ſeu fozo nullꝰ
ꝺz decipi ſeu ledi. vt ꝓbat i. c. ſ. ꝛ dicã l
ſcõa ꝓſũ ptiõe. Et ꝺz fraus vel dolus
vel ſimulatio ꝛe iteruenire ꝺn̄ actuz
fuiſſet iter ptes. qꝺ ꝛz inſtr̃m logꝛet ꝺ
vẽdi riõe nihilomin⁹ itelligeꝛet eẽ pi
gn⁹. Sz ẽptoꝛ voluit qn̄ mutuauit pe
cuniã qꝺ ꝛcipiẽs mutuo pigꝛaꝛ ꝛ ſibi
fũꝺũ vel domũ. Et q̃ fieret inſtr̃m q̃ꝛ
vẽdebat ſibi ad hoc ẽptoꝛ poſſit lucra
ri fructꝰ.ꝛ ne per canonẽ Ĵ vſurarios
edictũ poſſet i poſteꝝ ꝓueniri: vt hoc
ꝓbat in. ꝺ. c. ad nr̃am. ibi. Cũ. ꝺ. laicꝰ
ab. M. mutuũ accipe voluiſſet: ne per
canonẽ Ĵ vſurarios editũ poſſet i po
ſteꝝ ꝓueniri domos. i. oliuas recipit
ab eo. tit. ẽptiõis cũ re ꝙa Ĵctꝰ vſura
riꝰ agereꝛ: ꝛ ibi. qꝛ igit fraus ꝛ dolꝰ. eꝛ
de emp.ꝛ vẽ. Et iſta ꝓbari poterunt
nõ ſolũ ꝑ ꝓfeſſionẽ ptiũ: ꝛz ẽt ꝑ alia in
ſtr̃a ꝛ ꝑ teſtes. Et q̃ ꝑ inſtr̃a ꝛ ꝑ teſtes
ꝓbari poſſit ſimulatio Ĵctꝰ: ſentit gl.
in auk. de fi. inſtru. ℌ. ſi ꝙo aliq̃d. el. vſ.
ꝛ tz Cy. in. l. optimã. in. iij. oppo. C. de
ℌẽ. ꝛ cõmit. ſtipu. ꝛ Bar. ꝛ docto. in. l.
gñaꝝ. C. de nõ nu. pe. ꝛ Joã. de imo. in
ꝺ. c. ad noſtrã. ꝺe ẽp. ꝛ vẽ. Itẽ ꝺz fraus
dolꝰ vl̃ ſimꝛatio inꝛueniſſe ficte qn̄ lex
vl̃ ſtatutũ ita fingeꝛet vꝛputa ſiq̃s di
ceret ſiq̃s fecerit talẽ Ĵctũ fingaꝝ vſu
rariꝰ vl̃ ſimꝛat facit ad ℌ. gl. i. l. vnica
ℌ. accedat: in ℌ. ꝓſumaꝝ. C. de rei vxo.
actio. Et qꝺ notaꝝ ꝑ gl.ꝛ doc. in. l. nõ ẽ
ℌoſſite. ff. qꝺ merꝰcã.ꝛ in. c. is q̃ fideꝫ. eꝛ
de ſpõ. Itẽ ꝺz fraus vel ſimulatio iter
uenire tacite ꝺn̄ tacite actũẽ iter ℌẽ
tes: qꝺ ꝛz inſtr̃z fieret ꝺ vẽditiõe: nñ i ℌ
tate eẽt pignꝰ: vel eℌtio: ꝛz ptes vellẽt
q̃ eẽt pignꝰ nihilomin⁹ ꝺicereꝫ i inſtr̃o
q̃ eẽt vẽditio. qꝺ qn̄ fit ꝺicti. ℌ. in ſcõ
caſu ꝓme ꝑce. Itẽ ꝺz fraus: dolꝰ vel
ſimulatio iteruenire i Ĵctu ꝓſuptiue
qn̄ nõ ꝓſtat q̃ ſit actũ exꝑſſe vel̃ ficte
vl̃ tacite iter ptes q̃ Ĵctꝰ vẽditoꝛis cele
bꝛet cũ inℌitate eẽt pignꝰ. Sz ꝓſumiꝫ
ex pluribꝰ ꝓſumptionibus ꝛc.

¶ Sequitur prima preſumptio.

Tpria preſũ

ptio eſt qn̄ lex ꝓſumit q̃ ℌẽtes nõ habuerũt aiꝛ
emẽꝺi vl̃ vẽꝺẽꝺi. qꝺ ẽ q̃n
tꝝ vẽꝺitõis vl̃ añ fuit ꝺi
cũ vel tractatũ q̃ nõ eẽt vẽꝺitio. ꝛz pi
gn⁹. nã tũc vẽꝺitio ſtatim ſecuta ꝓſumiꝫ ſimulata. Itẽ ſi vẽꝺitio fiat ex in
teruallo. Sz vẽꝺes ꝓus ꝺixerat q̃ ꝛ ꝓ
teſtatꝰ fuerat q̃ nõ intẽꝺebat q̃ eẽt vẽ
ditio:ꝛ ſi ꝓtingeret ipz in futuꝝ vẽꝺere intẽꝺebat q̃ eẽt pignꝰ. Ita ſingulꝛ
ꝺicit Bar. ℌm Jaco. but. in. l. pacta no
uiſſima. C. de pac.ꝛ ibi ꝑ Bart.ꝛ doct.
ex notat Bar. Ang.ꝛ doc. in. l. itẽ qꝛ. ℌ.
itẽ iuliano. ff. de pac.ꝛ Bart.ꝛ Joã. de
imo. in. l. tytia. ℌ. idẽ ꝛidit. el. ſ. ff. ꝺ ℌb.
obli.ꝛ Ang. in. l. ſ. in. tũ. col. in fi. ℌſi. in
gl. ibi ex his q̃ ꝓceſſerũt. ff. de iudi. et
Bal. in. l. multũ. in. ij. col. C. ſi ꝺs alteri
vel ſibi:ꝛ ad hoc vide gl. in. l. iterpoſi
tas: in verſi. q̃litas. C. ꝺ trãſ. Si autez
ꝑdicta ꝓteſtatio nõ ꝓceſſit:ꝛ Jctꝰ ap
paret celebꝛatꝰ in forma vẽditiõis ꝛz
ſit factꝰ tractatꝰ ꝺe celebꝛãꝺo aliter ſi
ue i alia forma: ꝑ hoc nõ ꝓbaꝛeꝫ Jctꝰ
ſimulatꝰ vl̃ fraudulẽtꝰ q̃n (vt ꝺixi) Jctꝰ
vẽditiõis celebꝛatus fuit ex iteruallo
poſt ꝺictũ tractatũ ꝑ hoc. l. cũ in plu
res. ℌ. locatoꝛ hoꝛꝛei. ff. locati. ℌm An
ge. q̃ ita no. i. l. ſi q̃s cũ aliter. ff. de ver
bo. obli. Et ſubꝺit q̃ ſi ℌba Jctꝰ eſſent
ita ambigua qꝺ poſſent trahi ad mꝛtos
ſenſus iterꝑtãꝺa ſunt ℌm tractatum
ℌtũcũq̃ ꝓcẽꝺẽtẽ alle. ad hoc Jmno. in
c. inotuit. eẽ de arbi. q̃ eſt valde notã
ꝺũ.ꝛ ita ꝛz Lud. ꝺe ro. in. ꝺ. l. ſi q̃s cuz
aliter in. xxiiij. col. in fi. qꝛ allegat gl.
ord. in. l. ſ. in gl. ſ. ad fi. ff. ꝺe iud.ꝛ gl. in
l. elegãter. in ℌſi. puto. ff. ꝺe cõꝺi. ide.
ꝛ. l. heredes palã. ℌ. ſz ſi notã. ff. ꝺ teſt.
Item ꝓſumiꝫ q̃ ℌẽtes nõ habuerũt
animũ vere vẽꝺẽꝺi ꝛ emẽꝺi q̃n ꝺbitoꝛ
petẽbat mutuũ:ꝛ creꝺitoꝛ ꝺixit: nolo
mutuare: ꝛz te emere volo cũ pacto ꝺe
retrouẽꝺẽꝺo ad certũ tp̃s ℌm Hoſt. et
Ant. ꝺe but. in. c. noſtrã. ꝺe emp.ꝛ vẽ.
Et ꝺe hoc eſt caſus ℌm itellecũ Odof.
in. l. ẽptiõe. C. plus vale. qꝺ agiꝫ. vt ꝛ
ferꝛ:ꝛ tz ibi bal. in ꝓin. q̃ ꝺicit qꝺ hoc

eſt nõ ꝺignũ. Et iꝺẽ voluit Guil. ꝺ mõ
te laudu. in cle. ex grãꝺi: ꝺe vſu.ꝛ eum
ſequit ibi in. q. ℌ. ceteꝝ ꝺo. Frã. zaba.
Et iꝺẽ ꝛz Lud. põtan⁹ in ſuo ſingula
ri qꝺ icipit. Quero an pacta ꝺe retro
uẽꝺẽꝺo ꝺbi ꝺixit q̃ vbicũq̃ Jctũ factũ
cũ pacto ꝺe retrouẽꝺẽꝺo ꝓceſſerit tra
ctatꝰ mutui ſemꝑ ꝓſumiꝫ vſurariꝰ. Et
iõ ꝺz nullꝰ ꝺeclarari.ꝛ fructꝰ reſtitui al
legat ꝺictũ ſingulare Odof. relatum
ꝑ Bal. in. ꝺ. l. ẽptiõe.ꝛ ꝺic qꝺ ita ẽt cõ
ſulnit. Et iꝺẽ ꝛz ẽt Joã. ꝺe imo. in. ꝺ. c.
ad noſtrã. q̃ ſubꝺit q̃ hoc iõ ꝓſumitur
qꝛ ꝛigialis cã fuit mutui petiti. Jꝺẽ
qn̄ ꝓbaꝛeꝫ qꝺ ꝺebitoꝛ q̃ꝛebat pecuniã
accipe mutuo ſup tali poſſiõe.ꝛ poſt
ea repik ipz feciſſe vẽꝺitoꝛez ꝺ illa poſ.
quã q̃ꝛebat. Nã tũc ꝓſũit coloꝛ q̃ſit ꝺ
Jctu ad Jtiũ ſicut ꝛ alibi ꝺe pſona ad
pſonã. vt. ff. ad velle. l. mulier. ℌ. ſi cuz
eẽt. Ita ꝺicit ꝺo. Pau. ꝺe ca. in ꝓſi. ccc
xxviij. in ꝓin.ꝛ alleg. no. ꝑ Hoſt. in. c.
ad noſtrã. Itẽ ñ ꝓſumiꝫ animꝰ vẽꝺẽn
ꝺi ꝛ emẽꝺi q̃n fuit actũ iterꝑtes a ꝑn.
qꝺ ꝺictꝰ ẽptoꝛ cogereꝫ vel obligatꝰ eẽt
ad locãꝺũ ipſam rẽvẽꝺitã ipſi vẽꝺito
ri cũ pacto ꝺe retrouẽꝺẽꝺo.ꝛ qꝺ aliter
ꝺictꝰ vẽꝺitoꝛ nõ eẽt vẽꝺitusꝰ: vel qꝛ in
inſtro vẽꝺitoꝛis ꝺz cũ pacto ꝺ retrouẽ
ꝺẽꝺo ſiue q̃ ipſe vẽꝺitoꝛ nõ eẽt vẽꝺitu
rus hec tñ ℌba nũq̃ tu apponas inſtro
vẽꝺitoꝛis qꝛ ꝺeclarãt inſtr̃m eẽ ſimu
latũ vñ ſi rigoꝛe ꝺicti pacti eẽt incõti
nẽti poſt ipaz vẽꝺitionẽ vel eaꝺẽ ho
ra vel ꝺie fuerit facta ꝺicta locatio ꝺi
cto vẽꝺitoꝛi re ꝺictꝰ ꝑ ipz vẽꝺita cuz
pacto ꝺe retrouẽꝺẽꝺo in eoꝺẽ inſtro
locatiõis ꝓẽto vel eẽt in alio inſtro fuiſ
ſet appoſitũ pactum ꝺe retrouẽꝺẽꝺo
ꝓſumereꝫ q̃ vẽꝺitoꝛ nõ habuiſſet ani
mũ vẽꝺẽꝺi facit ad hoc qꝺ ꝺixi in ꝑce
ꝺẽti caſu ꝑncipali circa fiñ: hec tñ ꝑ
ſumptio tolleret ſi oſtare poſſet exꝑſſe ꝺe ꝛtrario vcꝫ q̃ vẽꝺitoꝛ habuit aiꝛ
vẽꝺẽꝺi ꝛ ẽptoꝛ emẽꝺi maxime ꝑ ꝓfeſ
ſionẽ partis: qꝛ ꝓſumptio nõ cadit ſu
ꝑ certo ꝛz ſup incerto tñ. vnꝫ ℌ lo. in
l. vnica. ℌ. accedat. in ℌbo ꝓſuma fi. C.
de rei vxo. act.ꝛ in. l. ſiue poſſidet ſ. C.
de ꝓba.ꝛ ſic in certis nõ certꝰ loc⁹ cõ
tecture. l. cõtinuꝰ. ℌ. cũ ita. ff. de ve rb.
obli. l. pediculis. ℌ. argẽto. ff. de auro
ꝛ arg. leg.ꝛ in. l. ille aut ille. ℌ. cũ ℌbis
ff. de le. iij. cũ ſi. Et qꝛ ꝺicta ꝓſumptio
nõ iuris ꝛ de iuꝛ.ꝛ ꝺ iure ꝛz turis tm̃.
vt no. ꝺo. Laur. de rodul in ſuo tract.
devſu. qꝺ ſcripſit ſup. c. ꝓſuluit eẽ ꝺe
vſu. in. lx. q. ꝛlz eẽt ꝓſumptio iuris ꝺe
iure ita q̃ nõ poſſet admitti ꝓbatio i
ꝛtrariũ ꝑ. c. is q̃ fideꝫ. cũ ibi no. ꝺe ſpõ.
ꝛ ꝑ not. in auk. ſed iã neceſſe. C. de ꝺo.
añ nup.ꝛ in coꝛpoꝛe vñ ſumiꝫ. Et vtꝛi
ꝺeẽ ſentire Joã. calde. ꝺe bononia in
q̃ꝺã ſua diſputatõe ſeu qõne q̃ icipit.
Uſurariꝰ qꝺ nõ teneo: qꝛ ꝛtra ꝓſũptio
nẽ iuris a iure itroꝺuctã ſemꝑ admit
tiꝫ ꝓbatio in ꝛtrariũ niſi ius ſtatuat
qꝺ nõ admittaꝫ vt eſt glo. not. l. iiij. ꝺ.
c. fraternitatẽ. in gl. fi. Et eſt gl. ãqua
geſima. ꝺi. ferrũ. in gl. fi. ad fi. Et no. ꝑ
doct. in. c. is q̃ fideꝫ. Sz in hoc nõ repiẽ
q̃ ius ſtatuat cõtrariũ q̃ nihilomin⁹
ꝛtra ꝺictã ꝓſumptionẽ iuris ꝛ de iure
admitteret ꝓſumptio in Jtium ꝑ ꝓfeſ
ſionẽ partis vt no. gl. in auk. de eq̃li.
ꝺo. ℌ. illud q̃z. col. vij.ꝛ eſt gl. ſ. in ꝛtra
ctib⁹. i ꝓic. i ℌbo nullo mõ. C. de non
nu. pe. Et no. Ang.ꝛ ꝺ. Pau. ꝺe ca. i. l.
iter ſtipulãtẽ. ℌ. ſi ſtichũ. i fi. ſ. col. ff. de
ℌbo. ob.ꝛ no. ꝑ doc. i. ꝺ. auk. ſz iã neceſ
ſe.ꝛ in. ꝺ. c. is q̃ fideꝫ.ꝛ ita ſentit gl. in. c.
ad noſtrã. in ℌbo pr̃. de emꝓ vẽ.ꝛ ibi
Ant. ꝺe bu. q̃ ꝺt qꝺ ſi cõſtat q̃ ſit vẽꝺi
tio:ꝛ ſic vẽꝺitoꝛ habuerit aim vẽꝺẽn
ꝺi tenebit ratiꝰ Jctꝰ ꝛ emptoꝛ lucrabi
tur fructus ꝛ hoc ꝛz Jo. de Jmo. ſequẽ
ꝺo. ꝺ. Ant. in. ꝺ. c. ad noſtrã. in ver. in
ea. gl. in fi. ꝛ iſtud ẽ veriſſimũ qꝺ bene
not. in practica vt caute, pcures qꝺ ſal
tẽ vẽꝺitoꝛ ꝓfiteatur qꝺ habuerit aim
vẽꝺẽꝺi maxime rñꝺẽꝺo poſitionib⁹
emptoꝛis ſi hoc ve⁹ eſt. qꝛ ꝑ talẽ ꝓfeſ
ſionẽ vel aliã ſufficiẽtẽ ꝓbationẽ ap
paꝛebit ꝛ iꝺicabitur q̃ ꝺictꝰ ꝛtractꝰ
nõ fuerit oino ſimulatus neq̃ pigne
ratitius neq̃ vſurarius ꝛz ver⁹ qꝺ ſin
gulꝛ no. ꝛ tene meẽ vt ſcias ꝺefende
re eptoꝛẽ. Et eaꝺẽ rõne ꝓt ꝺici ecõtra
qn̄ inſtr̃m loq̃tur ꝺe vera vẽꝺitiõe ꝛin
ℌitate fuit ſimulata. Nã cautela eſt
ꝑ vẽꝺitoꝛe vt curet ꝓbare ſi põt qꝺ ip
ſe nõ habuerit aim vendendi necem

ptor emẽdi. ¶ Nã si ꝓbabit vꝝ ꝓfiteãt ptes qõ nenter habuerit aĩz ꝙe ꝙtrahendi vẽz emptor emendi nec venditor vendendi tũc idistincte ptz q̃ iste cõtractꝰ sit simulatꝰ vꝝ vsurariꝰ non solũ i foro ꝓscie ſz etiã i foro cononico ꝛ iudiciali. qz ꝓbare ꝺz exꝑsse ꝺ simulatione faltez re ipe facit ad hoc. l. j. ꝛ p totũ. C. plꝰ valet qõ agi dixi plenꝰ i. iiij. casu ꝓn. vbi est videndũ. Sz si ꝓbatio vel ꝓfessio fieret solũmõ qõ vnꝰ tm̃ cõtrahentiũ habuerit aĩz ꝙe vendendi: ſz emptor ḣ abuit aĩm rez emendi vel econtra. tunc q̃ iuris sit dic vt dicam in dicto. iiij. casu ꝓin. vbi hoc ꝓlixius examinatur.

Secũda ꝓe

sumptio est qñ iteruenit lesiõ i venditiõe ꝓma: qz res vendita valebat. c. ꝛ fuit vendita plꝰ vl̃ minꝰ ꝓpe dimidiaz iusti ptiũ qõ qñ sit dic vt hr̃ p gl. ꝛ doc. in. l. ij. C. de resci. ven. ꝛ i. c. cũ cãz. eẋ de emp. ꝛ vend. ꝛ in. c. cũ cãz. el. ij. extra de test. ꝛ ſz ex sola ꝓsumptione ptij nõ ꝓsumak dolꝰ sufficiens ad rescidendũ ꝙtractuz vt est casus in. l. dolꝰ. ꝛ i. l. ad resci. C. ꝺ resci. ven. ꝛ sic nõ ꝓsumit ꝙtract ꝓsimulat. vt not. Ang. i. l. iterpositas i fi. C. de trãſ. tm̃ hoc ꝓsiũctũ cũ aliꝭ iducit ꝓsũptiones doli vt est gl. no. i. ꝺ. l. dolꝰ. i ꝑbo ptij. q̃ allegat. l. cũ hi. §. modꝰ. ff. ꝺ trãſ. vbi hoc optie ꝓbak. si em̃ esset lesio i puritate ptij nõ ꝙtigente dimidiaz iusti ptij tũc ꝺ iure ciuili esset licitum. nec nulla mala ꝓsũptio iduceretur ꝓ hoc ℨ ipsum ẽptorem nec deberet ꝺ supleri iustũ ptiũ. qz licitũ est ℨhẽtibꝰ se ꝓ ptio decipe: vt. l. in cause. §. pen. ff. de mino. vbi ter. sic dicit in ꝓtio emptionis ꝛ venditiõis naturaĺr licere cõtrahentibꝰ se circũscribere. ꝛ est ter. not. in. l. itez si i pretio. §. quemadmo. ff. locа. vbi sic dicit ad lr̃am quemadmodum in emẽndo vendendo naturaĺr ꝙcessum est qõ plus sit minoris emere ꝛ quod minoris sit pluris vendere et iuicem sese circũscriberę i locatiõib ꝛ cõductionibꝰ quoq; iuris est. ¶ Item esset licitũ de iure cano. vt no. glo. fi. i ꝑbo decꝑtione in. c. cum dilecti extra de emptiõe ꝛ ven. ꝛ glo. fi. in. c. cum causaz el. ij. extra de testa. glos. inverbo i nuenerunt in c. per tuas extra de dona. ꝛ gl. in. c. in ciuitate extra de vsu. Et ibi hoc tenet do. Anto. de. but. Et habetur per Bal. in d. l. in cause. §. penul. ff. de mino. Et per Alb. de rosate in. l. ij. C. de resci. vendi. et sic in foro ciuili vel canonico non põt dici ex puritate pretij tm̃ q̃ nõ ꝙtigat dimidiã iusti ptij qõ sit aliq̃ ꝓsumptio doli fraudis vt statiõis nec etiã põt agi cũ effectu ad rescindẽdũ ꝙtractũ vꝝ ad supplendũ istud ptiũ etiaz si emens scienꝰ emerit rem ꝙ minoꝛi ptio ꝛ venditor nõ putet eã eẽ maioris ptij. vt est gl. not. i d. l. itez si i ptio. §. quem admo. i gl. fi. ff. locatꝰ. ac etiã si cõcurrat cũ. d. pacto ꝺ retrouendendo qz pactũ de retrouendendo cũ sola paruitate vl̃ maioritate ptij mꝛime nõ cõtigente dimidiam iusti ptij nõ facit ꝓsumere cõtractũ esse sictũ vl̃ vsurariũ nisi alie sint coniecture qz nõ repik̃ ter. q̃ hoc dicat. s. qõ ex sola puritate ptijvno tm̃ ℨcu ſteruenięte cuz pacto de retrouendẽdo ꝓsumak ℨcꝰ sictus vel vsurariꝰ nec etiã. h. d. c. ad nãz. de em. ꝛ ven. qz ibi fait actũ qõ post certũ tps possit retro emeẽ ꝛ qõ añ. ex quo inducitur vna alia mala ꝓsumptio ꝙtra ipm̃ ꝓmũ emptorẽ vt dicã. j. in pria ꝓsumptiõe q̃ nõ subest qñ ẽ pactũ q̃ qñcũq; possit retroemere vel vsq; ad certũ. tps vt ꝓbak in. l. ij. C. ꝺ pac. iter emp. ꝛ vẽ. ibi ptiũ qñcũq; vel itra certa tpa obtulissent. Nec obst. gl. j. c. cõgꝰtus eẋ ꝺ vsuris. qz ibi ꝑbũ ptio abũdat vt dicã i. v. casu ꝓncipali vbi videas. Nisi dolꝰ de disser cãz ℨctui: qz dolꝰ iducꝰ fuisset. Nã ꝙtractꝰ ẽditionis cũ sit bone fidei vt insti. de act. §. actionũ. ꝛ no. i. c. cũve nerabilis. eẋ de exceptio. ex q̃ dolꝰ dedisset sibi cãm ipo iure ꝙtractꝰ nõ teneret. vtſẽ ter. i. l. elegãk. i ꝑn. ff. de dolo ꝛ ar. xij. q. ij. q̃sqs eps. i fi. ꝛ eẋ de reꝝ permu. c. cũ vniuersoꝝ. ꝛ no. gl. fi. i ꝑn. i. c. cũ dilecti. de emp. ꝛ ven. vel nisi dolꝰ inciderꝰ in ꝙtractũ: qz ẽditurꝰ erat ſz dolũ emptori fuit iducꝰ ad minꝰ ẽdẽ dũ. Nã tũc ſz ꝙtractꝰ teneret ꝛ nõ posset rescindi tm̃ posset agi ad supplementũ residui iusti ptij vr ẽ casus in. l. iul. §. si venditor. ꝛ §. p ꝙtrariũ. ff. de act. emp. ꝛ no. gl. fi. in. ꝺ. §. quẽad. ff. locꝰ. ꝛ gl. i ꝑbo licere. i fi. in. ꝺ. l. i cãe. §. pe. ff. de mio. et gl. fi. in ꝑbo deceptiõe. i. ꝺ. c. cũ dilecti. de emp. ꝛ vẽ. ꝛ in gl. i. l. ꝙtractꝰ. C. ex ꝺbus cau. maio. vel nisi taratũ vel limitatũ eẽt ptiũ a lege vel a statuto q̃ casu non liceret de iure ciuili vel canonico aliq̃ ꝺ vltra accipe: qz lex vel statutum fuari ꝺz ẽquis ẽt esset lex dura. vt. l. ꝓsperit. ff. q̃ ꝛ a qꝺ cũ silib. nec ẽt liceret in foro ꝓsciẽtie. qz vbicũq; lex vl̃ canon ꝓuidet sup certo diſponẽdo ſz aliquã rõnẽ obtinet in foro iudiciali rõnabiĺr obtinet in foro ꝓsciẽtie ꝑm tm̃ Thomã vt refert ꝛ ſz Flor. in. l. ex prehers. §. ſerno liberta. ff. ſa. ercis. ꝛ not. Bal. i auk. ingressi. in. ix. col. C. de sac. ſan. ecc. ꝛ Jo. de ana. in. c. j. circa finẽ eẋ de testa. ac ẽt. qz faciens ꝙtra ꝓscientiã ꝓcepti vel ꝓhibitioi peccat mortaĺr vt est glo. xxviij. q. i. c. oẽs. §. ex his. in gl. j. vel nisi ẽditor vel emptor lesus esset minor vel ecclia. qz tũc ẽt re ipsa sine aliquo dolo ꝓn. vel incidenti alteriꝰ ꝙtra hentis esset lesus idistincte posset restitui etiã ꝓ leui dãno ꝛ nõ ꝓ modico. vt. l. scio. ff. de in integ. resti. ꝛ ita no. gl.

Hoc dictũ ẽ singulare et ideo notandũ.

in verbo licere in. d. l. in cause. §. pen. ff. de mino. vel ẽt nisi emptor decipiẽs esset clericꝰ vel ꝓlatꝰ siue eccleſiasti. ſz deceptꝰ nõ esset minor. qz eccĺia neminꝺz parare laqueũ. xxvij. q. j. de iudeis. ꝛ ita no. Anto. de bu. i. c. ꝙtinebaẽ. in. j. col. eẋ de his q̃ fiũt a ꝓla. sine ꝓsensu capituli. ꝛ in. c. in ciuitate. eẋ de vsuris q̃ allegat ad hoc gl. i ꝑbo plꝰ. r. q. ij. hoc ius potrectũ. ꝛ i. c. tuã eẋ de penis ꝛ no. Bal. in auk. ad hoc in pe. col. circa ꝓncꝑ piũ versic. insup ꝑit de vsuris. ꝛ vide Arch. xvj. q. j. Si cupis esse ꝛ ita etiã ſz btũs Bernardiꝰ in suo libello de cõtractibꝰ ꝛ vsuris in. xxxj. ar. ij. c. q̃ dicit. Si in venditiõe plus offerẽ ℞ res valent ecclesia recipe nõ ꝺz ſz tm̃ iustum ptium. ꝛ allegat ꝑdictã glo. j. c. hoc ius potrectũ. ꝛ Archidi. ibi ꝛ Bal. in. ꝺ. l. i cause. §. pe. de mio. ꝛ qz ecclesia in suis cõtractibus nõ ꝺz fraudẽ aliquã adhibere. vt in. c. p tuas. extra de dona. ꝛ p hoc allego terr. in. c. j. §. j. in tit. de aliefe. in vſib. feudo. vbi pulchre. text. sic dicit ecclesia cultrix iustitie et auctrix nõ patiẽ aliq̃ ꝙtra iustitiã in se ferre vel mouere. ꝓuat. vero obuiat sepe iustitie qõ bene uota. qz ꝛ ꝓlati q̃ sepũssi me ꝙtrariũ faciunt sub ꝓtextu q̃ semp melioꝛ cõditio eccleſie fieri debeat. De iure aũt diuino ꝛ sic in foro ꝓsciẽtie ere dolq̃ nõ sit heritꝰ ꝙtrahẽtibus se decipere ẽt effea dimidiã iusti ptij. ꝛ ẽt i casu vbi nõ dareẽ restitutio ꝛ cõtrahẽtes essent laici p id qõ habeẽ in. l. ꝛ in euã gelio quo quisq; iubeẽ alij facere qõ si bi vult fieri ꝛ ꝓhibeẽ alij inferre qõ si bi nollet fieri. vt est ter. in. ꝺ. c. humanũ genus. vt dixi. ſ. circa principiũ. Sed certũ est qõ vnusquisq; vellet qõ sibi venderetur iusto equo ꝛ cõi ptio ꝛ nullus vellet in pretio decipi etiã citra dimidiã iusti pretij. qz nemo ꝓsumitur iactare suũ. l. cũ de indebito. in princi pio. ff. de ꝓba. cũ silib. Ergo vnusquisq; debet velle vendere iusto ꝛ cõi pretio ꝛ neminem decipere ꝛ mꝛime cum mendatꝰ ꝛ periurꝰ vt dicit beatus Augustinus ꝛ habetur. lxxx. di. c. quontam. et Casiodorus vt habetur ea. distin. c. quid est aliud ꝝ ꝺscribitur

in hec ꝥba. Negotiatiões ꝯ illi aboia biles existimanꝫ q̄ iustitiā dei minime cōsiderātes p̄ imoderatū pecunie ambitū polluūt mētes suas p̄iurijs omādo magis cḡ p̄tio tales ꝺeijcit dñs de tēplo ditēs nolite facere domum p̄tis mei domū negotiatiōis. Et ad hoc vide gl. nota. in. l. semp in cōuentionib⁹. ff. de re. iur. q̄ dicit qꝺ ix lex dicat q̄ sit licitū Ihentib⁹ se decipe nō tñ cōuenit bono viro ix in foro cōsciētie q̄libet ꝺz esse bon⁹ vir ergo ꝛc. Et ita tz Bal. p il lā glo. quā dicit esse singularē in. c. cuz cām. el. ij. in fi. ff. de testi. ꝛ ita tz Anto. de bu. ix nihil alleget. in. c. in ciuitate. ver. venio ad glo. ex̄ de vsuris de quo vide etiā p eundē in. c. qz pleriq; in fi. antepe. col. ver. q̄ntus casus. ex̄ de immu. ecclesia. ꝛ ibi p doct. ꝛ dixi. ꝑ. in fine primi casus principalis. Sed q̄ pōt eē ratio qꝺ in foro ciuili vel canonico licitū est Ihentibus se decipere in p̄tio ꝛ sic licitū est cari⁹ vēdere ꝛ vili⁹ emere vsq; ad dimidiā iusti p̄retij exclusiue ꝛ nō sic in foro cōscientie. Rñdeo secūdū beatū Thomā secūda secūde. q. lxxvij. arti. primo. versi. ad primū ergo dicendum qꝺ lex humana ꝑplo ꝺaꝫ in quo sunt multi a virtute deficiētes nō aūt ꝺaꝫ solis virtuosis. Et ideo lex humana nō pōt ꝑhibere quicq̄ꝺ est Ihentibus virtutē. sed eis sufficit vt ꝑhibeat ea que ꝺestruūt humanā ꝯiunctionē. alia vo habeat q̄si licita nō qz ea approbet sed qz nō punit. Sic ergo ix q̄si licitū penā nō inducēs si absq; fraude vēditorem suū supplendat aut emptor illi⁹ emat nisi sit nimius excessus. qz tūc lex hūana cogit ad restituēdū puta si aliqꝺ sit deceptꝰ vltra vel citra dimidiā iusti p̄tij. Sed lex diuina q̄ nō solū ꝺaꝫ ꝑplo sed oīb⁹ virtuosis nihil impunitū relinq̄t qꝺ sit virtuti ꝺrū. Unde ꝑm diuinā legē illicitū reputaꝫ si in emptione vēditione nō sit eq̄litas iustitie obseruata ꝛ teneꝫ ille q̄ plus ix recōpēsare et q̄ ꝺānificatꝰ est si sit notabile ꝺamnū: qꝺ ideo ꝺico qz iustū p̄retij q̄ꝺq; nō est p̄cise determinatū sz magis in quadā existimatiōe cōsistit ita q̄mo ꝺica additio vel ꝺiminutio nō videtur tollere eq̄litatē iustitie. ꝛ hoc videt secq ꝛ tz btūs bernardin⁹ i ꝺicto libello ꝺe Ꝺcitꝺ⁹ ꝛ vsuris in sermōe xxxv. ar. j. c. ij. ꝛ ad hoc vltimū addē q̄ ꝺicā. ꝑ. in ꝓ. verū qz ꝺictū ē ibi ꝛ si nō posset p̄cise ꝺici. ¶ Sed ꝺubiū est circa p̄ꝺicta q̄ꝺ si ista ꝺuo cōcurrāt. Primū. ꝑ. qꝺ vnus Ꝺ hēs nō ꝺcipit aliū. Oz qlibet sciebat et itelligebat valorē reiuēꝺite ꝑm qꝺ nullus eoꝝ erat in necessitate Ꝺhendi pp aliquā magnā egestatem seu quācūq; aliā magnā necessitatē. ꝛ nihilominꝰ res fuit vēꝺita vel isolutū ꝺata vel aliter alienata pl⁹ vel min⁹ iusto p̄tio. an hoc sit licitū in foro ꝺsciētie. vꝝ q̄ nō p ꝺ. c. humanū gen⁹. ꝑ. ꝺi. ix vt mihi relatū est btūs bernardin⁹ ꝺicebat qꝺ sic. Ego ꝓꝺo ex ꝺiunctione duaꝝ regularū ꝓmo. ꝑ. p regulā. l. nemo vꝝ. ff. de re. iur. in pe. char. vbi sic ꝺicit text. Nemo vꝝ fraudare eos q̄ sciūt ꝛ ꝺsentiūt ad hoc l. cū ꝺonationis. C. de trāsac. vbi ꝺz qz ꝺolus nō inferꝫ. ꝛ. c. scienti. de re. iur. i vi. vbi ꝺz scīēti ꝛ ꝺsentiēti nō fit iniuria neq; ꝺol⁹. vt ꝓbaꝫ in. l. j. in fin. ff. de act. emp. ꝛ. l. j. itelligaꝫ ꝛ. l. qz. ꝺ. pe. ꝛ fi. ff. de edil. edic. ꝛ in. l. ꝺomū. ff. ꝺe Ꝺhen. emp. ꝛ hoc tz glo. in. l. vēditor. C. ꝺe re scin. vend. q̄ ꝺicit qꝺ vbi est ꝺsensus cū cōsciētia vbi cessat ꝺol⁹. ꝛ vide qꝺ ꝺicā in. vij. ꝑsumptiōe. Scꝺo p aliā regulā l. ꝺonare vꝝ. ff. de reg. iur. ꝛ. ff. de ꝺona. vbi ꝺz ꝺonare vꝝ qꝺ nullo iure cogēte cōcediꝫ ꝛ hoc vꝝ tenere Anto. de bu. in c. qz pleriq; in fi. vbi est casus ex̄ de immu. eccle. vbi ꝺicit qꝺ ꝺs non teneꝫ ad restitutionē etiā in foro cōsciētie q̄nvē ꝺēs vel alienās lesus est sagacissima ꝓsona ita qꝺ ꝺosile fit qꝺ ipl⁹ nō apꝑtianerit rē ꝛ residuū volnerit hꝝe. p ꝺe relicto. Aliq̄ addūt ꝛ tertiū. ꝑ. qꝺ ille q̄ ꝺz lesus in p̄tio nō fuerit ꝺuct⁹ lesitate mēris apta siue ꝑsumpta ad sic Ꝺhēdū. Exēplū pone in iuuenib⁹ q̄ lesitate sepūssime ducunt. xxxiij ꝺi. quoꝺā ibi merito iuuenilis ꝺz q̄ iuuenilib⁹ ꝺe siderijs occupaꝫ ꝛ facit lex fi. ff. filij aūt ibi iuueniles. C. ꝺe bo. q̄. lib. nā tz talis nō ignoꝛes verū valorē rei sue. Nec sit in necessitate ꝓstitut⁹ tñ in foro ꝓscientie nō est tutū q̄ ꝺaret vel acciperē ꝑ

pluri vel minori p̄tio cḡ cōiter valeret qz leuitas illa saput quāꝺā ignorātiā ꝛ etiā quāꝺā necessitatē inducit ita faciēꝺi. ꝛ ꝓbaꝫ in. ꝺ. c. quoꝺā. ꝛ. in. ꝺ. ff. lij aūt. Sed vide tractatū sue libellus sancti Bernardini senēsis ꝺe Ꝺcitꝺ⁹ ꝛ vsuris in ꝑmone. xxxiij. ar. ij. in. iij. particula. c. vij. q̄ vꝝ ide in effectu ix ꝺicuntoribus ꝝbis ꝺicere. ꝑ. qꝺ in foro ꝓsciētie cḡ teneꝫ ad restitutionē etiā si in Ꝺhēdo sit minor deceptꝰ ifra ꝺimidiā iusti p̄retij. si ꝓcedit lesio in vno vꝝ plurib⁹ istoꝝ. iiij. verbigra. Si ꝓcedit ex ignorātia aut mētis leuitate apta siue p̄sumpta aut ex ḡcūq; alia magna necessitate ex q̄bus cōprehēꝺi pōt qꝺ talis Ꝺ ctus nō ꝓcedit ex mera grata ꝛ gratuita volūtate. ꝛ iō talis lesio q̄ cōsistit in minus emēꝺo aut pl⁹ vēꝺēꝺo nō solū Ꝺ iustitiā est ix etiā Ꝺ charitatē ꝛ Ꝺ naturalē hois pietatē ix vtriusq; partis volūtate ꝛ ꝓsensu vel tractatu ꝓcedere videaꝫ. Et cḡuis btūs Bernardin⁹ q̄tuoꝝ ꝓdicta esse ꝺixerit ex q̄b⁹ mera et libera volūtas nō p̄sumitꝫ. ſ. ignorātia leuitas egestas necessitas. Tñ ego. ſ. ij. eē ꝺixi. Egestatē sub necessitate tḡ cḡ spēz sub gñe ꝯiūgēs. Ego etiā addo ꝛ q̄rtū. ſ. ꝛ Ꝺhes nōiducaꝫ ad Ꝺhēdū. ſ. pti vel minori pp nimiā affectionē vel cōmoditatē exēplū vnus ix affectionē in aliqua re particulari vt in auibus vel libris vel silib⁹ vt sepe ꝛtingit vel qz res fuit maioꝝ suoꝝ. vt. l. si in emptiōe. ff. de mino. l. libert⁹ q̄ soluēꝺo nō erat. ff. de bonis libertoꝝ. ꝛ. l. j. ſ. sed si rē. ff. ne qꝺ in fraudē patro. sed alia ꝺe cā vt. j. ꝺicā. in. xvj. ꝑsumptione exemplū ꝺe cōmoditate. vnus vult facere vi ridariū vel amplisare ꝺomū. Uel vnus ix vnā possessionē ꝛ in medio vel in finib⁹ vacinus ix aliquos cāpos vel ꝺo munculā q̄ sibi nō necessarij sed cōmoꝺi. ꝓpter vicinitatē. Sepe em̄ ꝓfines. vt ſ. iustā estimationē interest nr̄a acq̄re re. vt est tex. in. l. si cui fundus. ff. ꝺeleg. ij. Mā his casib⁹ licz ꝺe iure ciuili vel canonico esset licitū pl⁹ vēꝺere vel aliē alienare pp affectionē vel cōmoditatē emētis siue accipiētis tñ in foro ꝺsciētie credo qꝺ nō sit licitū qz pō ꝺiligo p

ximū sicut ꝺebeo. vt ꝓbaꝫ in. ꝺ. j. ꝺist. ꝛ qz illa affectio vel ꝯmoditas nō ꝑmittit illū q̄ eā ix in vera libertate ꝯsistere. ix potiꝰ inducit quāꝺā necessitatē. Multi em̄ pp affectionē ꝛ ꝯmoditatē magis ipellūtur ad emēꝺū. p pluri q̄si alia necessitate astricti essent. Subest alia rō nā si interest mea pp ꝯmoditatē vicinꝰ nō ꝺz mihi vēꝺere illā cōmoditatē vel oportunitatē q̄ est mea nō sua sicut ꝺz. Ivsurario mutuāte q̄ nō ꝺz recipe aliq̄ꝺ vltra sortē. p re mutuata q̄ ē effecta illi⁹ cui mutuo. ē. ꝛ si aliq̄ꝺ soluēt vltra eēt vsura qz soluereꝫ ꝺere sua qꝺ esse nō ꝺz q̄ no. Ꝺ multos. ꝛ in hac sua fuit btūs Bernardin⁹ i ꝺicto suo opē Ꝺctꝺ⁹ ꝛ vsu. in ꝑmone. xxxvj. ar. j. ꝛ. c. ij. ad fi. q̄ alle. ad hoc Scotū. i. iiij. ꝺnde cima. ꝺi. q. ij. ꝛ allegat ēt btm̄ Thomā. i. ij. q. ij. ar. j. vbi ꝺicit q̄ si ēptor m'tū iuuaꝫ ex re quā emit: ꝛ ille q̄ vēꝺit non ꝺānificaꝫ vltra cōem valorē illi⁹ rei nō ꝺz vēꝺere ꝓ vtilitatē ēptoris qz nō ē sua sz emptoris ix posslt ei vēꝺere ꝺānū q̄ vēꝺitoꝝ patiꝫ vendēꝺo' illā rē vltra cōmunē existimationē. Subꝺit tñ qꝺ ille q̄ multū iuuaꝫ ex re quā emit pōt sponte ꝛsus mera libertate aliq̄ꝺ vltra cōe p̄retiū superogare qꝺ ad honestatē p̄tinet cḡ spontaneā ꝛ merā libertatē. In ꝺubio subesse nō p̄sumo si aliq̄ꝺ ꝺe p̄ꝺict⁹ ꝙtuoꝝ occurrit. Ad qꝺ adde q̄ ꝺicā in sequēti ꝑsumptione qꝺ est ꝺñ notandū qz multi in ciuitate Uerone ꝺrū faciūt ꝛ maxie qñ ꝺs vult emere ſunduꝫ sibi cōmoꝺū pp vicinitatem ꝺns vult triplū aut quaꝺruplū pl⁹ eo qꝺ valet: ꝛ etiā qñ emphiteote vel liuellarij volūt a ꝺnis acq̄rere iura ꝺirecta. ꝛ sic se liberare ab onere liuellario. qz vbi cōmuniter soluūtur ꝙtuoꝝ ꝺuc. p lib. ꝺñi volūt. vij. aliq̄ñ. viij. aliq̄ñ. x. ꝛ aliq̄ñ vltra. Et male i foro ꝺsciētie i quo teneūtur vēꝺētes ad restitutionē illi⁹ plus in q̄ ꝺānificati nō sunt. ¶ Uer. qz ꝺictū est qꝺ nō est licitū Ꝺhentib⁹ in foro cōsciētie se ꝺecipe etiā in p̄tio. ꝛ sic q̄ñ res vēꝺi vel alienari ꝺz ꝛo ꝛ iusto p̄tio ꝺubitaꝫ apud multos q̄ ꝺicaꝫ ex̄ ūstui ꝛ p̄tiū in foro ꝺscientie. Aut p̄tiū est taxatū a lege vl statuto illuq̄ est lex ꝛ iust⁹

Universidad de Deusto

pretiū nec ꝛz vltra aliqd accipere etiā modicū qz lex ꝛ ſi dura ſit ſeruanda eſt l. proſperit. ff. q̄ ꝛ a quib⁹. ꝛ dixi. ſ. i. verbo vel niſi taxatū. ꝛ eſt rō qz vbi lex figit pedes ſuos nō ꝛz vltra trāſgredi. vt no. glo. pe. in. l. ſi nō fuerit. ff. p ſocio. ꝛ pbatur in. c. deſleat peccator. eſt de re. iur. cū ſi. Et ad hoc vide q̄ ſcripſit dñs Pe. de anch. in repetit. c. canonū ſtatuta in. extrū. col. in fi. eſt de cōſtit. vbi dixit qđ ad hoc vt ꝓpetat bñficiū. l. ij. C. ō reſci. vē. ſufficit q̄ leſio ſit vltra dimidiā inſti. pretij ēt i nūmotūm tñ. d. l. ij. ſic figet pedes ſuos p gl. in. l. ſi nō fuerit. ff. p ſocio. Et idē ꝛz Bart. i. d. l. ij. xij. q. Et idē no. glo. ꝛ ibi p doc. i. c. cū cāz. eſt de emp. ꝛ vē. Aut ptiū nō eſt limitatuz aut taxatū. ꝛ in hoc pendēt leges ꝛ pphete: qz res ſepenūero diuerſis ptijs vēduntur ꝑferti in diuerſis locis. vt. l. ideo. ff. eōdē qđ cer. lo. ¶ Et tūc ſubdiſtigue. aut loquimur de reb⁹ mobilibus aut imobilib⁹. Si loq̄mur de reb⁹ mobilibus tunc dic qđ res tm̄ valet ꝯtū cōiter vendi pōt. l. ſi ſeru⁹ furtiuus. in pin. ff. de condi. furti. ꝛ ibi glo. in ꝟbo inuenerit; hoc no. ꝛ alle. ad hoc cōcordāt es qđ intellige ſciēti ꝛ intelligenti cōditōez rei vt eſt ter. cū gl. no. in. l. mortʒ cā capim⁹. Ⓢ. fi. ff. dona. cau. mor. vbi p doc. ꝛ ſtatim dicā. Itē intellige; quantū cōiter vendi pōt nō exiſtenti in egeſtate nec in aliq̄ neceſſitate: nec in aliqua leuitate nec in aliqua nimia affectiōe vel commoditate. vt ptz ex his q̄ dicta ſunt. ſ. Itē intellige ꝯtum cōiter venditur ꝛ vendi pōt tpe ꝓtract⁹ ſm Hoſt. Ray. ꝛ beatū Bernardinū. ꝛ ita ꝛz Bar. in. l. non intelligit. Ⓢ. diui fratres. ff. de iure fiſ. ꝛ not. p doc. in. l. ij. C. de reſcin. ven. niſi; ille qui in pñtiarū; nō eſt venditur⁹ vt pura pelles tpe eſtiuo. eſt eas ſeruatur⁹ vſq; ad hyemez; rogatus vt inſtigatus p aliū vt ei vendat. Mā tūc pōt augere pretiuz ſup id qđ cōiter in preſentia valet intrīn qđ ſe ſeruet indēnē pp qđ aliqui dixerūt q̄ q̄ merces ſuas paratas hz vt portet; ad nūdinas ꝟiſi militer ſperat lucrū ex meriti illaꝛ venditiōe ꝛ inducit in loco vbi ſūt ad vendēdū mō p̄dicto. ſ. inſtigat⁹ ꝑcib⁹ videtur qđ talis vēditor ſe poſſet indēnē ꝑſeruare augēdo ptiū ſm btm̄ Bernardinū; li. de Ɔctibus ꝛ vſur. xxxiij. art. in. c. iij. q̄ ſubdit qđ talis caſus non eſt p̄dicabilis qz piculoſus ꝛ qđ ideo ē habenda rō piculoꝝ ꝛ laboris ꝛ expēſaꝛ q̄s venditor ſubiſſet trāſferendo merces illas q̄s h vēdēdo nō ſubdit. iō mō pōt eas tm̄ vēdere ꝯtū vēderent i loco nūdinarū. ꝛ ita etiā tenēt doct. i. c. nautgāti. eſt de vſur. ꝛ maxie do. Jac. calderi. i. vij. q. Et qđ dixi qđ res tm̄ valet; ꝯtū cōiter vendi pōt tpe Ɔct⁹. non intelligit de die cōtract⁹ tm̄. ſz ꝯtum cōiter vendi poterit illa die ꝛ ante et poſt vt eſt caſus no. i. l. ptia rex. ff. ad. l. fal. ꝛ ibi hūc no. Bar. ꝛ doct. i. l. ij. ad fi. C. de reſcin. ven. ꝛ p eūdē Bar. in. l. ſi ſeruus. in pn. ff. de condi. furti. ꝛ p Ang. in l. i lege fal. hoc eſt obſeruādū. Ⓢ. j. ff. ad l. fal. Itē qđ dixi q̄ res tm̄ valet ꝯtum cōiter vendi pōt intellige ꝯtū vēdi pt ſ. cū onere ſuo ꝛ ſine qz minus cōiterve dit ſine onere ꝯ cū onere. Exēplū ſi pt vendi ſine cautione ꝛ fideiuſſione non p̄ſtita vel ſi vendi pōt pñti pecunia. vt ad terminū vel ſi vēditor aut emptor eſt legalis aut locuples vel iplicit⁹ de bitis: ita q̄ nō repiſſet emptorē niſi certe ꝯtitatʒ. ar. tex. no. i. l. ij. Ⓢ. ſi mkier. ff. de i die adie. ꝛ no. bar. ſing. i. l. j. Ⓢ. ſi heres. ff. ad treb. vbi oino vide no. Ang. i l. i lege fal. hoc eſt obſeruādū. ff. ad. l. fal. facit. l. ſi q̄s ſtip. ſit ſtichū aut pāphilū. ꝛ ibi no. d. Paul. de ca. ff. de ꝟ. obl. Et q̄ no. Bar. in. l. j i. l. fal. nō hr̄ ꝯtitas. ꝛ in l. i lege q̄rebaſ. ad. l. fal. Ad q̄ adde qđ dicā ſeq. p̄ſumptiōe. ver. ꝛ p̄dicta de re. ꝓcedūt. Itē q̄ dixi q̄ res tm̄ valet ꝯtū cōiter vendi pōt. Intellige ꝯtū cōiter vendit ſiltis res ꝛ vendit in foro publ. vt eſt tex. i. l. ſeptē. ꝛ ibi Bar. C. de erroga. mili. li. xij. ꝛ pbaſ i. c. j. ibi quē i mercato. eſt de emp. ꝛ ven. ꝛ hr̄ p Bar. ꝛ doct. i. d. l. ptia rex. ff. ad. l. fal. ꝛ in. d. l. ſi ſeruus. ff. de con. fur. ꝛ p Ant de bu. i. c. cū cauſam. in ver. ad ſm demum probandum. extra de empt. ꝛ ven. Et ſi in foro hmōi res vendi nō cōſueuit inſpici tur ꝯtum vendi poteſt in eo loco vel ea regione. Et ſi in foro vel illo loco

diuerſis ptijs vēderet tūc media vis eſt eligēda vt ſtatiz dicā i caſu ſequēti. Itē res tm̄ ꝯtū ē eſtimata i eſtimo cōis: vt pbaſ in. l. hi qui. ꝛ ibi hoc no. Bar. C. ō pdi. nauī. li. xj. Itē res tm̄ vz ꝯtū ē eſtiata p duos pitos eſtiatores vt no. Bar. ꝛ ibi p doct. i. l. ij. C. ō reſci. vē. Sivero loq̄mur ō reb⁹ imobi. dic qđ nō pōt dari certa doctrina q̄n ſit ve rū ꝛ iuſtū ptiū niſi hoc mō ſi vēdo fūdū p. c. dz ꝓſiderari ſi tm̄ vz ho hito reſpectu ad et⁹ q̄litatē ꝛ ꝓditionē ꝛ fructuū ꝓceptionē. vt. l. ſi q̄s. C. ō reſcidē. vē. ꝛ l. ſi fūdū p ꝓmiſſuz. i pn. ꝛ ibi gl. j. ff. ō leg. j. ꝛ i. l. pen. ff. ō reb⁹ eoꝝ. ꝛ no. gl. Bar. ꝛ doc. in. l. ij. C. de reſcin. ven. Et no. gl. ꝛ doc. in. c. cū cauſe. el. ij. eſt de reſtitb⁹. ꝛ ſi cōiter vēdent p tāto in illo loco ptineti vel ptracta ſcieti ꝛ intelligēti qualitatē ꝛ ꝓditionē rei vendite vt eſt tex. cū gl. no. i. d. l. mortʒ cā capim⁹. Ⓢ. fi. ꝛ ibi p doc. ff. de dona. cā mortis. ꝛ hr̄ in. l. ſi ſeruus. ff. de cōdi. furti. ꝛ in. l. ptia rerū. ff. ad. l. fal. ꝛ p Bar. in. l. nō itelligit. Ⓢ. diui fratres. ff. de iure fiſci. ꝛ pbaſ. in. l. ſi q̄s vxori. Ⓢ. ſi ſtatuli. ꝛ ibi hoc no. bar. ꝛ doc. i. l. j. Ⓢ. ſi hr̄s. ff. ad treb. ꝛ p eū. Ang. i. l. fal cidia hoc obſuandum. Ⓢ. j. ff. ad. l. fal. vbi oino eſt videndū. Et iſtud eſſz cōe vez ad iſtud ptiū debent etiā ꝓſidera ri ea q̄ dicta ſunt. ſ. de reb⁹ mobilib⁹. ꝛ ſic nō poſſet p̄ciſe dici ꝯtū cōit poſſent vendi: qz forte aliq̄n hmōi res vēdūr cōiter. c. aliq̄n. c. ꝛ. v. aliq̄n. lxxv. tūc i his nō eſſet illicitū q̄cūq; de illis ptijs ꝓcurrentib⁹ venderet ꝓpzie. Sz tuti⁹ eſſet q̄ eligat mediū ptiū i caſu ꝓpoſito de centūz in ſiltb⁹. Et ſic media via tanḡ tutior eſſet eligenda. Et ad hoc vide tex. q̄ optie facit. i. l. ſi fundū. cū. l. ſeq. q̄ icipit. ita vt oīs i pn. ff. mādati. ꝑtūcto. c. illud. eſt ō cle. ex. mi. Adde tm̄ circa predicta qđ plene no. d. Bernardi. i. d. libello de Ɔcib⁹ ꝛ vſu. in. xxxiij. ſermone arti. ij. in. ij. particula capti. vij. in fi. ꝛ plenius p eūdem i eo. lib. xxxv. ſermone arti. j. ꝛ. c. ij. ꝛ pleniſſime in extractis. d. tract. b. Ber. in ti. vſura tertio vbi ponuntur. xij. regle iuſti ptij. vbi videri poterit. Aliq̄ th di cūt q̄ in hoc caſu q̄n res venditur minori ptio ꝯ valeat ꝛ ab ipo p̄cipio vēditionis eſt actū qđ teneat emptor locare dictā rem vendita cū pacto de retrouendendo p iuſto pretio qđ nō ſit p̄hibitū vel illicitū rem emere etiā p pe dimidiā iuſti pretij ō iure ciuili vt canonico: nec etiā in foro ſcie. ex q̄ illud qđ pl⁹ valet res vendita remanet apud venditorem p ſuo iure vtil dñū cū ſaltem aliter ipſe non fuiſſet. ¶ Uñ nō videt eſſe deceptꝰ in aliq̄ venditor ex q̄ penes ipſum remanet omne id qđ plus valet res vendita iure ſuo. ſ. vtilis dñi; ꝛ illud ius pōt vendere. vt. l. fi. C. de iure emphi. Ad qđ addā quod dicam in quinto caſu principali. ꝟ. tertio caſu. ibi credo tñ q̄ maior preſumptio. Sed certe iſti in hoc non bene dicunt nec ſequitur quod plus illud valet res vendita remanet apud venditorem eundemq; ꝓditorem p ſuis meliorametis. Et ſic p iure ſuo ergo nō teſſus qz illud pl⁹ nō pōt libere vendere ſicut potuiſſet ſi non eſſet venditus ſed cum ſuo onere liuellario vendere tenet qđ ſibi difficile erit ꝛ magis dānoſum p̄ho. l. iij. melio. ff. de i diez adiect. vt dixi ſupra ita qz teneretur p̄tius dño denuntiare ꝛ eo emere nolente ſibi tenetur laudemuz qđ Thoſ loneum ſiue quinquageſima appellatur ſoluere. vt. l. fi. C. de iure fiſci. Itez qz ſi alienaret dño irrequiſito caderet ab ol iure ſuo, vt dicit. d. l. fi. itē qz p̄pter canonem debito tpe nō ſolutum caderet a ture ſuo cū ꝓpter culpam ſuā pderet etiā illa meliorametā vt hr̄ in. d. l. fi. ꝛ in. l. ij. C. de iure emphi. ꝛ i. c. potuit. extra de loca. quem nō pderet ſi nō eſſet i. d. venditōe. Item amitteret etiā illud ius redimendi; q̄n eſſz ꝓceſſuz ꝛ appoſitū in inſtrō locatiōis liuellarie: qz tūc cenſeret eſſe ius emphiteoticuz ſeu pars iuris emphiteotici. in. l. ſterilis. Ⓢ. ſit tibi. ff. de act. em. ꝛ in. l. q̄ fundū vendidit. ff. de contrahen. emp. facit etiā lex fundi partem. e. ti. Uñ cū liuellari⁹ nō ſoluens canonem tpe debito vel alienans irreq̄ſito dño cadere dz a iure ſuo emphiteos

tico vt.l.ij.ꝛ.l.ij.i fi.C.de iure emphiteo.cadet ēt ab isto iuꝰ redimēdi qō ē ps iuris emphiteotici vt dixi.secus si ipm ius redimēdi eēt ꝓcessum ꝛ a scriptū in ipo instrō,vēditiōis sepato ab ipo instrō locatiōis liuellarie vl post instrm iuris emphiteotici.vl qñcūq; aliō instrō ꝛ de p se.qz tūc nō posset dici pars iuris emphiteotici ſz q̄ddā aliō ius psonale sepatū a iure emphiteotico.Et iō ſz pp culpā ꝓmissaz i nō soluēdo canonēvl alienādo caderet a iure emphiteotico vt.d.l.ij.ꝛ fi.nō tñ caderet a iure re emendi p victa iura qō ē bñ notādū:qz sepe i facto euenit. ꝛ doc.hoc nō tāgūt.Et p̄dicta ꝓcedit ēt si in instrō vēditiōis ꝓtineat donatio de eo qō plꝰ valeret ipa res vēdita ꝑm ea q̄ dicāi septima p̄sumptiōe.

TErtia pre-
sumptio est qñ esset lesio in locatione seu i quātitate fictus. Et hoc pōt esse quatuor modis in persona cōductoris ꝛ alio modo in persona locatoris. Primo mō ex pſona cōductoris qñ excedit ſūmā iusti ptij habito respectu ad q̄titatē pecunie solute p re vēdita eādēq; locata. Et habito respectu ad fructꝰ q̄ recipiunt seu recipi pōt ex dicta re locata ꝛ ad possessionē q̄ soluī ꝺz ex re liuella. Exēplū emi a titio fūdū.c.aureis ꝛ sibi locaut eūdē fūdū p xxriij.lib.i āno.certe ista ē lesio respectu pecunie mee solute qz soluūt cōit i ciuitateverone.xxv.lib.denariozꝫ p re ēpta.c.ducatſ.ꝛē lesio respectu fructū ꝓcipiēdozꝫ ex.d.fundo valēte.c. aureos vltra.xxv.lib.denariozꝫ vl circa.siue earū existimationez.deductis expēſis ac ēt ē lesio respectu liuelli. qz ſz fictus mere locationis sit iustus ex cōiter verone reputeꝫ iustus qñ soluūtur de liuello ēphiteosiꝭ nō de locatione simplici ꝺz soluiꝑ minozi q̄titate. vcz in rōne.v. p cētenario:qz istud est iustū ptiū fictus liuelli siue emphiteosis.Nā q̄tū ad soluēdū fictū de liuello opz nō ex redditionibꝰ meriti emphiteosim ꝛ existimari pēsionē subtiliter.ꝛ ex ptio collato reddit⁹ possibiles i.xx.āis ꝛputari.ꝛ i redditibꝰ ex hoc cōicaſ agi ēphiteosim . vt ē tex.i auk. de nō alie.ff.qz ꝙ leonis.i fi.ꝛ auk. ꝑperna.C.de sac.san.ec. Et sic pēsio iusta q̄ recipiť ex re liuellata ē illa q̄ collata i.xx.āis vltra.xx.annos cōtinet estimationē rei liuellate.vt no.gl.i.d. auk.ꝑpetua.ibi bo iusta.ꝛ in.d.ff.qz ꝙ leonis.i fi.i ꝙbo faciēdā.ꝛ sic ex hoc ꝓz qō ptiū fictus qō ex simplici locatione ānuatiz soluiť ꝑ respectū ad ipos fructꝰ:ꝛ vť eē q̄dā tacita vēditio fructuū. ſz pēsio siue fructꝰ q̄ soluiť ex Ɔctu emphiteotico siue liuellario nō dať principaliť p respectū ad fructꝰ ſz i recognitionē dñi tñ vt no.bar.i.l.i.i.ij.oppo. C.de iure ēphi.ꝛ Ant.de bu.i.c.potuit extra de loca.ꝛ ē rō iter fictū rei locate simpliťr ꝛ fictū rei liuellate qz liuellariꝰ teneť manutenere rē liuellatā suis expēſis maxie cū deť.ꝛ dicať i istrō liuellario ad melioꝛādu ꝛ nō peioꝛādū.vt hť i.l.j.ꝛ fi.C.de iure emphi.ꝛ ēt si res liuellata culpa liuellarij vl ēt sine culpa.sed casu fortuito deterioꝛaret,nihilominus liuellarius siue emphiteota semper tenetur ad pensionē nisi tota res pereat vt.d.l.j.ꝛ ibi not.C.de iure emphiteotico.Et habeť in.ff.adeo instl.locati.Intñ quod liuellarius verꝰ qui nō potuit ꝓcipere fructus aut redditꝰ rei liuellate in recōpēſatione eiꝰ qō minus soluit q̄ simplex conductor vt habeť in.d.l.j.C.de iure emphi.ein c.ꝓpter sterilitatem . extra de loca.et ita de cōsuetudine gñali Uerone obseruaťr qō nō ē,in simplici colono vel cōductore q̄ fi teneť fm is sumptiꝰ rē locatā manutenere vt habeť in.l. colonus.in prin.ff.loca.ꝛ in.l.hactenus.ff.de vſufru.Nec etiā teneť ad soluendū si ctuz si nō ꝓcepit fructū ex re locata.vt.l.Itē queritur.C.exercit.ꝛ.l. ex conducto .ff. si vis tempestatis.ꝛ.ff. sed ꝛ si labeo.et l.si merces.ff.vis maioꝛ.ff. locati.ꝛ i.l. si vno.eo.tit.Et habeť in.d.l.,pter sterilitatem.ꝛ ad hocvide tex.cum gl.no. in auk.de nō alienan.ff.qz vero leonis in versi.diximus q̄ incipit accipe verbum

bū.i.ꝓcedimꝰ quo. secūda ꝛ tertū cuz glo.i verbo.,pter fortuitos casus.ff. dudū eo.ti.ꝛ sic cū liuellariꝰ grauareť in alīquo numo in pluribꝰ magis q̄ simplex ꝙductor ꝺz in alio releuari et sic qō liuellariꝰ soluat tñ fictū in rōne q̄nq; ꝓ cētenario.ar.l.eū q̄ . cū ibi notatis.ff.de iureiuran.vbi hť qō q̄ i vno grauať i alio ꝺz releuari et ff. et facit regula.c.q̄ sentit onꝰ.ꝛ.c.rōni cō gruit.de reg.iur.in.vj.cuz ſi.Allo mō ꝓtingeret lesio in locatione seu quātitate fictꝰ.vz qñ excedit summam iusti ptij hito respectu tñmō ad quātitatē pecunie ſe lute ꝓ re vendita eadēq; locata de qua.ff.positū est exēplū circa ꝓncipiū huiꝰ tertie p̄sumptionis.

¶ Tertio mō cōtingeret lesio habito respectu solū ad fructꝰ vl redditꝰ q̄ ꝓcipi possent ex re locata. exēplū poni pōt sicut dictū est.ff.in ptio mō lesionis.Pōt ēt poni alīd exēplū in q̄ decipiunť.Aut ipſi decipiūt i ciuitate. Uerone emētes ac demū icōtinēti locantes eādē rē.vcz qñ res vēdita eadēq; locata erat domꝰ.Nā ſz ego emerim domū ꝓ cētū ꝛ sic iusto ptio ꝛ locauerim iure linelli eidē vēditori eādē domū ꝓ.xxvj.libris denariozꝫ sic ꝙ cōi ptio habito respectu ad dictos cētum ducatos qz dicte.xxv.libre ſz sint cōe ptiū.Uerone rei q̄ē valoris cētū ducatoz qō tñ iniustū vt statiz dicať tñ certū est ꝙ nō ē iustū habito respectu ad pēsiones siue redditꝰ q̄ ꝓcipi possent ex dicta domo liuellata:qz dictū ptiū. xxvj.libraz esset etiā iniustū respectu locatiōis simplicis.Naz illa domꝰ si tertie pſone deberet locari ad tps nō posset locari,nisi vsq; ad.xxvj. libras vel circa.ꝛ sic in rōne triū ꝓ cētenario vl circa.Soluēdo ergo hoc cāu.xxvj. libras i anno esset sine dubio lesio respectu redditꝰ vl pēsionis q̄ ꝓcipi possent ex dicta domo vt dixi. ¶ Quarto mō pōt contingere lesio habito respectu solūmodo ad pēsionē q̄ solui debet ex re liuellata vt ꝓtio casu p̄cedēti qñ soluunť.xx.libre ō liuello ꝓ domo vēdita cētū ꝓ q̄ ptio alīs nō locassent ſz ꝓ maiozi qz ille fictꝰ.xxv.libraz nō solū est iustꝰ respectu simplicis locatiōis vt dixi.sed ēt liuellarie qz si illa domꝰ dareť i emphiteosim tertie pſone non posset dari vltra .xxv.libras. ¶ Quinto mō pōt ꝓtingere lesio ex pte locātis qñ emisset rē locatā ꝓ minori ptio q̄ valeret.exēplū.Emit vnus fūdū ꝓ cētū q̄ valebat centū ꝛ ānquagita ꝛ incōtinēti vēditori locauit ꝑpetuū eundē fundū.xxv.libris denariozꝫ i anno cū pacto de retrouēdēdo. nā emptor vť esse deceptus.qz si vere emisset ex q̄ ille fundꝰ potuisset alteri locari.xxxv.libris cū dimidia i rōne. xxv.li.ꝓ cētū ducatis est lesus.in.xij. cū dimidia.Et pp hoc ē p̄sumptio q̄ nō sit verꝰ Ɔctꝰ emptiōis ex q̄ locauit minori ptio nō ductꝰ necessitate. Ad hoc adde qōdicā i sequēti p̄sumptiōe. Cōcludeťr circa p̄dicta q̄ꝛ qñ dicať ꝛ sit tusta pēsio.Aut venditio est, facta iusto ptio aut iniusto.Ptio casu fundus vēditꝰ q̄ locať vēditori.aut alliuellať aut sibi i emphiteosim ꝓcedit. Si locať pēsio iusta ē habito respectu ad fructꝰ ꝛ redditꝰ q̄ ꝓcipiunťer ea.ſz si liuellať tūc aut fructꝰ reddit fructꝰ cōes ſz multo plꝰ aut minus q̄ cōiter alie possessiōes reddūt si reddit fructus cōes ꝛ tūc pēsio iusta ē habito respectu ad valorē rei q̄ est fm pecuniā solutā ꝓ emptorē rōne q̄nq; ꝓ cētenario ſz si fūdꝰ vēditꝰ reddit multo plꝰ vl minꝰ de fructibꝰ vel redditibus q̄ alie possessiōes.exēplū de pluri i molēdino qō ē i flumine publico vt pura atheſi qō cōiter ꝺz cētuz ducatos vel modicū vltra ꝛ reddit de fictu simplicis locatiōis oi anno.xl.vl qñq;ginta minalia fruměti.ꝛ sic vltra.xij.ꝓ cētenario.Exēplū ū miozi i domibꝰ vl palatijs q̄ cōiter multū valeat ꝓ modica pēsiōe locať habito respectu ad valorē eoꝝ.vt ē tex.i.l.fi.ff.si ať legata.ibi veluti domꝰ i pulcḣs ptiose.C.ō bo.q̄li.ꝛ ibi Bal.q̄ dicit p illū tex.q̄ domꝰ ptiose sunt q̄dā mō steriles.qz nō cotr spōdēt redditibꝰ ptij domoꝝ.Nā i ciuitate Uerone cōiter i rōne triū ꝓ cētenario domꝰ locank ꝛ quā ptio vilior si sūt domꝰ ptiose his duobꝰ casib⁹

vr qđ iust⁹ pẽsio sit hito respectu ad fruct⁹ vl̃ rẽdit⁹ qñ eẽt locatio simplex ſz si eẽt liuellatio tũc i molẽdio ꝙ ſi hẽat respect⁹ ad reddit⁹ q̃ fũt i magna quãtitate ſz i rõne q̃nq; ꝑ cẽtenario habito respectu ad valorez rei. vt habẽt in.d.ſ. q; ẏo leonis in auĩ. de nõ alie.col.vj. Et lz molẽdinũ videat min⁹ valere respectu quãtitatis fict⁹ tñ istũ est ꝓpter periculũ qđ est in eo ne pereat vel deteriorẽt er ꝓ magnã ipẽsam q̃ fit in eo manutenẽdo. Vñ ꝺducẽdo oẽs expẽsas ⁊ estimatiões periculi nõ dicẽt in veritate dñs ꝓcipere tñ de fictu. Cũ ergo liuellãt dictuz molẽdinũ vni ⁊ in eo trãseat oẽ picu lũ ⁊ oẽs ipẽse ad eũ spectẽt sicut ⁊ dñs emit modico ꝓtio ꝓ dictũ periculũ ⁊ ipẽsaz futurã ita dz etiaz medio ꝓtio liuellari ex quo vt dixi i liuellariũ trã sit oẽ periculũ ⁊ ipẽsa. vt.l.j.cũ ibi no. C.de iure emphi.⁊ dixi.ſ. ſz in domo credo ꝙ ista sit iusta pẽsio q̃ esset iusta si alteri nota vẽditori liuellaret. Que aũt sit illa dic qđ ẽ illa q̃ cõiter tales domos liuellari solite sunt i eodẽ loco. vt dixi i ꝓcedẽti ꝓsumptiõe ver. verũ qđ dictũ est. de q̃ dicit ibi. Scõo casu qñ iusto ꝓtio vẽdit⁹ sit fũd⁹ q̃ nũc locat⁹ ⁊ eodẽ mõ distingue. Aut fund⁹ vẽdit⁹ reddit fruct⁹ cões aut nõ. Si reddit fruct⁹ cões. ⁊ tũc i foro ciuili vl̃ canonico iusta pẽsio locatõis ẽ si i pl⁹ ẽ habito respectu ad fruct⁹ ⁊ iusta pẽsio liuelli ẽ i rõne q̃nq; ꝑ centenario habito respectu ad valorẽ rei ⁊ mõ ad pecuniã ẽptorẽ solutã. Sz i foro cõsciẽtie credo ꝙ ỏbeat haberi respect⁹ ad pecuniã solutaz. vt dicã. in.v. casu pn̄. Si aũt res nõ reddit fruct⁹ cões i simplici locatiõe dz haberi respectus ad fructus in liuello dic vt dixi quando fũd⁹ ẽ vẽdit⁹ iusto ꝓtio. ⁊ predicta clar̃ ꝓcedũt qñ pẽsio cõsistit i pecũia. ¶ Si aũt ꝓsistit i alijs rebus. vt vino oleo frumẽto. ⁊ sili⁹. ⁊ tũc dz ispici q̃s tũ cõiter vz ⁊ valere existimar̃ illũ qđ soluit ꝑ pẽsiõe ⁊ i hoc dz ẽt cõsiderari si ꝺuctor teneẽ portare vl̃ ꝺducere illũ fictũ ad domũ locatoꝛ; vl̃ nõ. iurta no. ꝙ Bar. ⁊ doc. l. l. itẽ illa. ff. ỏ ꝓsti. pecunia. ⁊ ꝙ Bal. i. l. ñ acceptã i. rũ. vsq; ad. xvj. q. C. ỏ vsuris ⁊ ꝙ Ang. i auĩ. vt exactio. ista. dot. ſ. illỏ ẏo. col. vij. nã si de iure nõ teneret ꝺductor liuellari⁹ ꝺducere fictũ suis sumptib⁹ ad domũ dñi locatoris ſz cẽt quentũ expẽsse qđ liuellari⁹ teneret i estimatiõe iusti ꝓtij fict⁹ hic expẽsa ỏberet addi. et ꝙ h tãto pl⁹ fict⁹ estiari. Jdẽ i expẽsis portarũ ⁊ i gabell̃ ⁊ i alijs silib⁹ qđ nota: q; alicꝶ i hoc nõ adiuerũt. Alicꝶ tñ dicũt qđ i ꝓdictis casib⁹ licitũ ẽ hodie pl⁹ recipere de fictu seu liuello i monetis seu libris denarioꝝ q̃s alij q̃ i superioꝛib⁹ aureis valebat Uerone alt qñ. ij. lib. cũ dimi. Aliqñ. ij. tũc nõvz ij. cũ dim. Qñ valebat. ij. lib cũ dim. cũ sit licitũ recipe tñ. v. ꝑ cẽtenario ỏ fictu liuelle. vt. ſ. dixi iusta pẽsio erat. i. x. ⁊. vij. lib. cũ dimidia tñ q̃ tũc erãt q̃nq; ducati. Qñ valebat q̃tuoꝛ libras iusta pẽsio erat i. xx. libꝛ q̃ erant q̃nq; aurei. Nũc ẏo cũ ducat⁹ valeat q̃tuoꝛ libras cũ dimidia iusta pẽsio ẽ i. xx. libꝛ cũ di. q̃ sũt hodie q̃nq; aurei. Vñ i effectu q̃cq̃d valeat aure⁹ siue ci⁹cri stimatio crescat siue ꝺcrescat sp dz solui tñ i monetꝛ ỏ fictu liuelli ꝙ valeat q̃nq; ducatos ỏ liuello i rõne cetũ ducatoꝝ. ⁊ sic q̃nq; ꝑ cẽtenario. ⁊ istỏ est verissimũ ita teneoꝛ iõ Hẽr⁹ liuellariꝰ siue ẽphiteotici celebrati Uerone rpe q̃ ducat⁹ valebat q̃tuoꝛ libras ex qb⁹ soluebãt. xxvj. libꝛ ꝑ cẽtũ ducatis si cut cõiꝛ nũc soluũt Uerone ſ illiciti: q: ille. xxv. libꝛ erãt sex ducati. ⁊ vnũ q̃rtũ ⁊ ita erãt rõne. vj. ỏ vni⁹ q̃rti ꝙ cẽtenario qđ ẽ bñ notãdũ ꝙ Ueronẽses ad qđ videat oĩno qđ et dicã. i. v. casu pn̄. ⁊ ꝑcipue i ver. ⁊ iõ Ueronẽses ſua re videnꝛ. Jtẽ aliq̃ dicũt qđ idistincte licitũ ẽ emptori locare siue liuellare rẽ emptã ipi vẽditoꝛi vl̃ alteri ꝙ maiori fictu vl̃ pẽsiõe qñ̃ pactũ ỏ retrouẽdẽdo q̃s si nõ eẽt nã hoc casu nõ vr̃ plenarie ⁊ cũ effectu trãslatũ eẽ dñiũ i emptorẽ. ex q̃ vẽditoꝛ post certũ tps vel qñcũq; põt redimere. Cũ em̃ sit in ptã te venditoꝛis posse qñcũq; redimere vult rẽ vẽdit̃ ⁊ se liberar̃ a p̃statiõe fict⁹ siue liuelli vr̃ i hoc fieri ỏterioꝛ cõ-

Altio emptoꝛis eiusdẽq; locatoꝛis: qꝛ dicta res vr̃ valere minus ipsi emptori et ꝓsertim si vendere vellet emptoꝛ idẽq; locatoꝛ ius suũ ꝙ hz i ipa re empta ⁊ ꝙ eũ locata nõ em̃ ita faciliter reperiret ẽptorẽ sicut reperiret si nõ esset pactũ de retrouẽdẽdo. ⁊ si reperiret minoꝛi ꝓtio ipz qñ vendere oporteret vt experiẽtia docuit a q̃ bonũ ẽ sumere argumẽtũ. vt ꝑbat i clemẽtina. dispẽdiosã. i pn̄. de iudicijs. ⁊i. c. q̃s sit de pn̄. de elec. li. vj. ⁊. xl. di. multis ibi nisi hec actionũ tuaꝝ experimẽtis ꝑbarẽ. ⁊ i auĩ. ỏ q̃stione. circa pn̄. ibi vtilissimo ex ipo rez. exprimẽto. col. vj. cũ similibus. Sz certe isti nõ bñ sentiũt. Nã lz res ẽpta cũ pacto de retrouẽdẽdo. nõ ita facilẽ repiret ẽptorẽ sicuti si esset ẽpta sine vllo pacto nõ tñ ꝓpterea hoc dz minoꝛi ꝓtio emi. Sz ẏo cõi ⁊ iusto ꝓtio. Nec ẽt dz illỏ ꝓsiderari. vcz ꝙ eodẽ ꝓtio nõ posset q̃nq; vẽdi: qꝛ nõ emit cã vẽdẽdi. ⁊ satis sibi ẽ ꝙ emat rẽ ꝑ iusto ꝓtio et ꝙ habeat fruct⁹ seu redditus. aut fict⁹ iustos hoc ꝑbat ꝑ argumentũ ab absurdo. Pone em̃ ꝙ qs emit fũdũ ⁊ vẽditoꝛi locauit cũ pacto de retrouẽdẽdo ꝓtio iniusto domũ vẽditoꝛis eiusdẽq; ꝺuctoꝛis. ⁊ ẽptoꝛ nũq; vẽdidit iura sua q̃ hz i dicto fundo ẽptoꝛ locatoꝛ vel vẽditoꝛ ipm redimit post certũ tps ab ipo ꝓtio ẽptorẽ nõ eẽt equũ ⁊ iustũ qđ cũ emisser ꝓtio minoꝛi q̃s valeret vel qđ recepisset fruct⁹ vltra iustũ cõe ⁊ vez. ꝓtiũ certe sic qꝛ locupletaret cũ iactura alteri⁹. l. na natura ỏ ꝺitiõe idebiti. ff. et suadet. l. seruꝰ. ff. ỏ seruis exportãdis. ibi bñficio astici homiñe interest hois. ⁊ ibi no. gl. ꝙ qlibet dz esse itent⁹ ⁊ vt alij ꝓsit ⁊ nõ allegat ad hoc iura. facit ad hoc. l. vt vim. cuz ibi no. ff. ỏ iusti. ⁊ iur. Jtẽ hoc iubet lex charitatis dicẽs. Diliges ꝓximũ tuũ sicut teipm. vt hẽ Matth̃. xxij. facit ex. x. dist. humanũ gen⁹. q̃ dilecto nõ solũ ẽ seruãda i corde ⁊ ꝓserẽda de ore: sed etiã ẽ exhibẽda ope. iurta illỏ Joã. iij. Nõ diligam⁹ ẏbo neq; lingua: ſz ope ⁊ ỷritate. Vñ ꝺcludẽdo dici põt ꝙ ꝑ rationẽ naturalẽ ⁊ ꝑ legẽ ciuilẽ ⁊ charitatẽ esset rẽ minoꝛi ꝓtio emere qđ eẽt cõe ⁊ iustũ ꝓtiũ ⁊ locare iniusto fictu i dãnũ ꝺuctoꝛis sub hoc ꝓtextu qđ nõ ita faciliẽ illỏ ius rei venditoꝛ locate posset vendi ⁊ qñcꝶ nõ nisi minoꝛi pretio vẽdi posset ꝓp dictũ pactũ de retrouendendo. vt patet ex predictis.

Carta presũptio est qñ ꝓtingit lesio i pacto de retrouẽdẽdo in quãtitate ꝓtij. ⁊ hoc põt esse duobus modis. Uno mõ i ꝑsona vẽditoꝛis Alio mõ i ꝑsona ꝑmi emptoꝛis eiusdẽq; locatoꝛis. De ꝓtio pone exeplũ. Emi fũdũ a te centũ cũq; tibi locaui iusto ꝓtio ⁊ feci tibi pactũ ꝙ qñcũq; possis redimere ꝑ pretio cẽtũ ⁊ vigiti. ⁊ fic ꝑ pluri q̃s ego emeri: qꝛ si emi fũdũ ꝑ centũ. ⁊ postea sibi cũ dẽ locaui iure liuelli cũ pacto de retrouẽdẽdo no. qđ pl⁹ vz ipe fund⁹ tpe dicte locatiõis ⁊ etiã post eã meliorame tũ ⁊ ius spectãs ipsi liuellario. iurta. l. fi. cũ ibi no. C. de iure ẽphy. Et dixi supra i. ij. ꝓpõe ad fi. Si q̃ volo ꝙ ipse ꝺuctoꝛ qñ vult retroemere teneat mihi dare aliqđ vltra dictos centũ ducatos qđ⁹ emi dictũ fũdũ volo illỏ vltra sortez meã ⁊ illỏ plus est licitũ vt ꝑbatur i. c. illo vos. Jbi ⁊ ꝙ vltra sũmã receptã. ꝛ. solidi deberent. eẽ de pig. ⁊ita ſz Jnn. i. c. i ciuitate. i fi. eẽ de vsur. Et idem voluit dñs Gul. de mõte laudu. no. i cle. ex grãdi de vsuris. quẽ sequit ibi cardinalis. ſ. cete. p. i. ij. q. Et allegat ad hoc Host. ⁊ do. i. c. ad nraz. eẽ ꝺem. ⁊ vẽ. Jmmo ꝑ tot forte dici vsura qđ accidit sorti ẽ vsura. vt ẽ ter. cũ gl. i ẏbo nõ possit. i fi. i. l. rogasti. ſ. si tibi. ff. si cer. pe. ⁊ ꝑbat i. l. si tibi decẽ milia. i pn̄. ff. ỏ pac. ⁊ hoc ſz brũs Ambro. vt hẽ xiij. q. ij. pleriq; vbi ỏ: quodcũq; accidit sortivsura ẽ. Hoc idẽ ꝑbat ex psilio agatẽsi. ⁊ hẽ ead. q. ij. vsura. vbi ỏ vsura ẽ vbi ãpli⁹ acq̃rit q̃s qđ daꝛ. ỏ. ſ. si solidos decẽ ỏderis ⁊ ãpli⁹ q̃sieris vl̃ dederis frumẽti modiũ vnũ ⁊ sup aliqđ exigerꝛ. Et rlis illa q̃cq̃d accidit sorti ẽ vsura. ꝓcedit nõ solũ i mutuo: ſz ẽt vbi aliqđ excogitaꝛ i fraudẽ vsuraꝝ vt ẽ gl. ꝓpo. i. c. q̃st⁹. i gl. magna ibi ⁊ ỏ: q̃cq̃d

Universidad de Navarra Biblioteca de Humanidades

sorti accidit ex pe vsuris. Et iō dixit Hostiē. i sūma. de vsuris. §. fi. ℣. ij. qō ℨ ct⁹ vsurari⁹ detegit si creditor recipit aliqd vltra sortē ad qō vide qō ōz i sequēti pſumptiōe. de scō mō lesiōis i pacto de retrouēdēdo tingēte i pſona ꝑmi ēptoris eiusdē locatoris ꝓt poni exēplū. Emi a te fūdū ꝓ cētū q̄ valebit cētū e q̄nquaginta vel vltra. ⁊ feci tibi pactū de retrouēdēdo icōtinēti vel ex itervallo ꝓ cētū tm̄ certe ego sū lesus i eo q̄ vltra cētū vz fund⁹. ⁊ pp hoc iducitur pſūptio ℨ emptorē q̄ fecit dictum pactū ō retrouēdēdo eodē ptio ex quo fund⁹ valebat multo plus. Nō em̄ est ℣osimile qō voluisse⁊ qō esset ver⁹ ℨct⁹ ēptiōis qō tibi feciſſes dictū pactū de retrouēdēdo ꝓ dicto ptio ex q̄ non erā i necessitate vēdēdi. ⁊ alij nō vēdis ſez illo ptio: ſz tm̄ pluri ⁊ iusto ptio. ad qō adde qō dixi i pcedēti pſūptiōe. i q̄n to mō lesiōis. ⁊ hāc pſūptionē bñ not.

Quinta presū ptio ē q̄ colligi pōt ex his q̄ statim dicā q̄n ſcz plus exigit ſiue pcipit ex vendi tiōe ſcōa. cū ſit illud qō soluit i prima nō i pecunia ⁊ i alia re. Exēplū ſi emi fūdū a tytio cētū aureis ⁊ sibieū icōtinēti liuellauī cū pactō ꝓ mutādo hoc mō vcz qn̄cūq; vl vſq; ad certū tps dabit mihi tyti⁹ vnū liuella riū bonū ꝓ ℨcābio respectu fūdi quaz etiā respectu pſone liuellarie qō ſim ſi bi obligat⁹ facere retrouēditionē dicti tundi. Nā ſi dict⁹ fund⁹ in pūo vēdit⁹ nō fuisset ſufficiēs liuellari⁹ vel ſi ipe tyti⁹ vēditor idēcq; ꝺductor: ⁊ fundus dict⁹ esset ſufficiēs ⁊ idone⁹ ⁊ vel lē qō in ꝑmutatiōe ꝓ ℨcābio teneatur mihi dare ⁊ assignare fundū vnū et li uellariū meliorē. tūc esset illicitū ⁊ vsura. vt ꝓbat ex his q̄ dixi in ꝑcedēti pre ſūptiōe. ⁊ ꝓbat exp̄sse ex ℣bis bti Hie ronymi sup Ezechielem lib. vj. vt hr̄. iiij. q. iij. putāt ibi ſic ter. dicit. Putant q̄dā vsuras tm̄ esse i pecunia qō preui dēs diuina scriptura oē ius aufert su perabūdās vt plus nō recipias q̄ de disti. Et ꝓbat cadē qōne. c. ſi feneraue ris. ⁊. c. plericq; cū sequēti. Facit adhuc ēr optima gl. i. l. rogasti. i. §. tibi l. ℣. nō posse. ff. ſi certū peta. ⁊ glo. ij. in fi. l. i. ſi tibi decē milia. ff. de pactis. et in pun cto de retrouēdēdo esset actū qō vēdi dit⁹ idēcq; ꝺductor teneat dare vnum ℨcābiū eque bonū licitū esset q: lz dif ficili⁹ reperit ℨcābiū q̄ pecunia tñ si i ꝓtracābio nihil plus vel meli⁹ interueniat vel respectu fundi vel respectu liuellarū nō esset illicitū ꝓ predicta.

Sexta presū ptio est q̄n in pacto de retrouēdēdo ꝓtingit lesio i aliq̄ exp̄sa que spectaret ad ipm̄ em ptorē eūdēcq; locatorē ⁊ ipe vult qō illa exp̄sa spectat ad ipz ꝓmū vēditorē eūdēcq; ꝺductorē. Exem plū q: istō pacti de retrouēdēdo actū ⁊ dictū ē qō q̄ncūq; ꝺductor retro eme re voluerit teneat soluere oēs expen sas chartar⁹ ⁊ instr̄orum vt cōiter ap ponere ꝺsueuerūt notarū Uerone ⁊ ma le. Nā de iure cōi ⁊ etiā de ꝺsuetudine Uerone seruāt qō ēptor teneat ſolue re instr̄m emptiōis: q: istud instr̄m ad ꝓbationē iurium suoz stare ꝺz penes ipm̄ emptorē vt in. c. ſ. extra de ꝓba. Et ita vt. §. diximus cōis ꝺsuetudo ē ⁊ ob ſeruātia qō emptor rei exſoluat expen ſas chartaz siue instr̄orum si vult eas vel ea hr̄e. Et ex q̄ tractat de ei⁹ ꝺmo do etiā ꝺz sentire incōmodū p regulā capti q̄ sentit. de regulis iur. lib. vj. ⁊. l. fm naturā. ff. co. tit. ⁊ hr̄ in. l. cū q̄. i pn. ff. de iureiurā. nec ferēd⁹ est q̄ vt lucrū velit ampleci ⁊ on⁹ penit⁹ subire re cuſet: vt in. l. vnica. §. p scō. de cadu. tollē. ita tz Albe. de rosa. in. l. dissolute C. de cōditiōe ex lege vcz q̄ creditor te netur soluere tabelliōi ꝓficieti instr̄m crediti: allegat. Leos. §. iterdicta. cū gl. ibi. C. de vsuris. q̄ dicit q̄ ita vidit cōi ter obseruari. Et idē tz. in. d. l. eos. i fi. q̄ subdit q̄ ℨriū faciūt vsurarij bergo mēſes. cū emptor idēcq; locator velit q̄ ꝺductor soluat oēs expēsas chartaruz vel instr̄orum apparet qō nō vult ſol uere ꝓ instr̄o emptionis sue quod ad

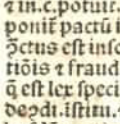
ipm̄ spectaret ⁊ sic est pſumptio ℨ eū ex quo vult aliqd ℨ sorte: ⁊ nō vr̄ ertaz habuisse aim emēdi: ſz pot⁹ q̄ res vē dita tuerit i effectu sibi pignorata qō est notādū: q: multi i hoc errāt ⁊ hec ꝓ bant ꝓ ea q̄ dixi in ꝑcedēti pſumptiōe. Et ide est dōm qn̄ locator vellet q̄ cō ductor q̄ncūq; retroemere vellet tene ret soluere oēs exp̄sas ꝓ ipm̄ empto rē eūdēcq; locatorē ꝓ gabella emptio nis prenetis i casu q̄ dicta exp̄sa spe craret in totū vel i ꝑte ipſi emptori iu xta notata. in. l. ꝺz. ff. de edil. edic. et ꝓ Bal. ⁊ Saly. in rubrica. C. de reb⁹ credit⁹. ⁊ ꝓ Bal. in. l. ſi ꝓdiuz. C. de edili. act. ⁊ ego plene scripſi. l. ꝺ. l. ꝺz. q̄ tñ lex vr̄ facere in ℨriū dū vult q̄ emptor te neat emptori restituere illud qō solue rat emptor ꝓ gabella ⁊ ꝓ prenetis et ibi iō est q: ℨctus resoluit ex culpa vē ditoris q̄n res vendita erat morbosa vel vitiosa hic ℨo ex voluntate vtriuſ q; ad preces et voluntatem vendito rīs resoluitur.

Septima pre sumptio est q̄n res est ꝓ p te vēdita, et ꝓ ꝑte donata nō subest iusta cā donatio nis argumēto. l. per diuer sas. cū ibi notatis ꝓ gl. ⁊ doc. C. mā dati. ⁊ ter. cū ibi notatis. i. l. ab anastasio. eo. ti. ⁊ ita tz Bal. in. l. ij. C. de repudiā da hereditate. ⁊ i. l. fi. ibi. Tertio ꝓt i pugnari. C. neili. por. Etī ꝺsilio suo qō incipit ad ꝓbādū oñendū in ſcō ar ticulo. ⁊ Spec. i tit. de cessiōe actiōis. §. j. ℣. pſumit simulat⁹. Ad qō optime fa cit lex cū vir vxori. ⁊ ibi not. ff. de iure dotiū. q: nō ē ver⁹ ſimile q̄ fuerit aliis donādi vbi ē pactū ⁊ vbi ē de redimen do appositus argu. l. q̄ soluit. ff. de ſo lu. etiā: ſi sit dictū q̄ donet ob bñ me rita. vt. j. statim dicā. qō est bñ notādū ℨ vsurarios ⁊ illicitos ℨctus celebran tes q̄ ne videant decipere vēditores i ꝓtio faciūt qō in instr̄o dicat ⁊ ſi quod plus valeret dicta res vēdita quātūcū q̄ sit illud plus illud donat dict⁹ vēdi tor. iuxta ea q̄ habent ꝓ doc. i. l. ſi qs cū aliter. ff. de ℣bo. obli. Et in. l. ij. C. de re ſcin. vē. ⁊ in. l. ſi qs donatiōis. ff. de con trahen. empti. ⁊ ꝓ Bar. ⁊ docto. in. l. ſi tibi. in pn. ff. de pactis. ⁊ per Anto. de bu. ⁊ doc. in. c. cū causam. extra de em. ⁊ vē. Nā talis cautela donatiōis indu cit pſumptionē fraudis q: donatio ōz iactatio ⁊ dilapidatio. l. filiuſſa. in pn. ff. de dona. ⁊ hr̄. in. l. ℨ iuris. §. ſi filius ff. de pactis. Sz nemo pſumit iactare vel dilapidare suū. l. cum de indebito ff. de ꝓba. cū simi. cū nō subsit iusta et legitima cā donādi in vēditore: ſz pot⁹ necessitas ex q̄ magis idiget q̄ em ptor: q: cōiter quis vēdit possessiones suas ꝓp necessitatē cā habēdi pecuniā cui pot⁹ esset facienda donatio q̄ ipse emptori donaret. Nā donatio pu ra ⁊ simplex fit ꝓpter liberalitatez et munificētiā. vt dicit ter. in. l. j. ſcō rñ ſo. ff. de dona. Sz in necessitatibus ne mo liberalis existit. nec existere pſumi tur vt. l. rē legatā i. fi. ff. de adimendis legatis. ⁊ id donari vr̄ qō nullo iure co gēte ꝓcedit vt. l. donari vr̄. ff. de regu. iu. ⁊. ff. ō do. pſumit q̄ dicta donatio fa cta a vēditore si nō ꝓbet ꝓ emptorē iu sta ⁊ legitima causa cm̄ in dubio non pſumat. vt. d. l. cū ō idebito. i pn. qō po ti⁹ facta fuerit ob neceaitatē q̄ ob me rā liberalitatē qō ēptor aliter nō emiſ set nisi cū dicta donatiōe ⁊ quod nō do nasset nisi illā ptē donatari⁹ emisset. vt no. gl. in. l. ab anastasio. in ℣bo colo ratā. C. mādati. ⁊ sic donatio i fraudē facta esse pſumit ne videat cē decept⁹ in ptio. Ad qō bñ aduertāt notarij ne sint faciles ⁊ prōpti ad scribēdū dictaz clausulā donatiōis plenissimā i istr̄is vēditionū. Sz illā simplicē vcz si quid plus vz ⁊c. Et idistincte pñt apponere q: illa clausula referē ad modicum: vt hr̄ i. l. ſi qs cū aliter. ff. de ℣b. obl. ⁊ i. l. ij. de rescin. vē. ⁊. in. l. ſi qs donationis de ℨhen. em. Et ꝓdicta ꝓcedūt etiā si i dicta donatiōe q̄ refert ad magnā quā titatē sit dictū ꝓ bonis meritis ⁊ seruitijs vel ꝓ bñmeritis q̄ ipse donās reci pit ab ipso donatorio: q: in dubio bñ merita nō pſumunt. l. ſi forte. ⁊. l. castrē se. ff. de cast. pecul. ⁊ no. glossam in. l. ſi donatiōe. ibi ꝓ doc. C. de colla. ⁊ ꝓ doc.

in.d.l.p diuersas.C.man.nisi illa bñmerita vt seruitia fuerint exp̃ssa nota tim in specie:q; tũc p̃sumit ꝑ Bal.q ita notat in.l.illud.qõne.iiij.i fine.C.ꝺ sacrosan. ecc.allegat.l.aquili⁹ regul⁹ ff.de do.Et ipse sentit ipe bal.i.l.ſi donatiõe.ℛ.ſz qd ſi pr̃.r in aut.vñ ſi parẽs.circa p̃incipiũ.C.de loffic.testa.Uel nisi esset facta mẽtio meritoꝝ cũ iuramẽto.nã tũc ẽt heredes iurãtis cogerẽt stare tali iuramẽto.vt i autẽ.qꝺ obtinet.cũ ibi notatſ.C.de pb.ſcõz Bal. q ita no.in.d.l.ſi donatiõe. ℛſi.ſz qd ſi pater.Ex q tu ſumas cautelam vcz qꝺ donãs ſpecificet illa benemerita r ſernitia turet illa esse ℛa.q; tũc ſtabit illi ꝓfessioni.qꝺ iuramẽtũ nunq̃ apponi facias nisi vera eẽ tibi affirmet:ne sis auctor ꝑiuri in ꝙditionẽ aie tue r ℨhẽtiũ.hoc tñ iuramẽtũ purũ ꝑficeret vbi alie ꝓiecture vel p̃sumptiões ꝓcurrẽt q̃ redderẽt ℨctũ simulatũ.vt est glossa notabilis in.l.emptiõe.C.plus valere qꝺ agit.q quã sequunt ibi doc.r Frãciscus zabarella.i.c.ad nr̃am. in ſcda qõ no.extra de em.r vẽdi.vbi dicit p illã glossam q ℨct⁹ simulat⁹ nõ validatur iuramẽto.Rñsionẽ assigno. Nã cũ de ficiat assensus in ℨctu simulato iuramẽtũ ad illꝺ nõ extẽdit p id qꝺ hr̃.i.l. fi.C.de nõ nume.pecu.qꝺ tñ itelligẽ ni si exp̃sse fuerit iuratũ oia,r singula i istr̃o ꝓtenta ℛa esse:q; tũc allegãdo simulationẽ veniret ℨ iuramẽtũ. secus qñ simplr̃ iurasset nõ ℨuenire ℘z Joã. de imo.q ita no.in.d.c.ad nostrã.ad finẽ de emptione r vendi. Itẽ intelligẽ nisi iuramẽtũ iterueniſſet ex iteruallo q; tũc validaret dict⁹ ℨctus.argu.l.ij. cũ ibi notatis.C.qꝺ metus cã.Et facit qꝺ notat bar.in.l.nemo p̃t.de lega.j.i p̃incipio tertie col.ℛ.quero an renuntiatio exceptiõis.i fine. vbi dicit q lz renũtiatio exceptiõis simulatiõis non valeat qñ fit incõtinẽti.sec⁹ si fiat ex iteruallo post instr̃m qꝺ ꝺr simulatũ p dictã.l.ij.C.qꝺ met⁹ cau.Ceterũ si solũ interueniret hec p̃sumptio q res p parte esset vẽdita:r p pte donata etiã cũ pacto de retrouẽdẽdo nõ sufficeret ad p̃sumẽdũ ℨctũ simulatũ vel vsurariũ ita q posset rescindi in foro ciuili vel canonico.in q̃ stãdũ est scripturis l.cũ p̃cib⁹.C.de ꝓa.nisi alia idicta cõ currerẽt.ſz in foro ꝑsciẽtie⁹ penitẽtia li stãdũ esset v eritati ℘m Bal.q ita cõsulit in ꝑsilio suo.lxij.in ordine meo iscipien.Quidã patrici⁹ liciti.vbi vide r nota quia habui de facto.

Ctaua p̃esũptio etiã colligi p̃t ex qꝺ busdã ℛbis q̃ solẽt apponi in pacto de retrouẽdẽdẽdo duz ꝺr q̃ qñq; dict⁹ ꝙductor;dabit aut soluet fict⁹ rex venditar tenebit dict⁹ locator facere istz vẽditiõis q̃ ℛba iportãt q̃ p cessationẽ soluẽdi fictũ p bienniũ vel triẽniũ non cadit emphiteota seu liuellari⁹ a iure suo.vt hr̃ in.l.ij.C.de iure emphi. r in.c.potuit.extra de locato.nã qñ apponit pactũ in ℨctu ℨ ei⁹ naturã:r sic ℨctus est insolit⁹:est p̃sumptio simulatiõis r fraudis:vt.l.ſi qs sub ꝙditione q̃ est lex specialiſſima.r ibi gl.r doc.ff. de ꝺti.istitu.r no.Bal.i.c.j.ℛ.q̃ro de q busdã pactis.i tit.de feu.lato inuicẽ.l. ꝓmissorie.in vsib⁹ feudoꝝ.r hoc etiaz ꝑbat i.c.illo vos extra de pig.vbi pactũ de ꝓpũtãdis reddutib⁹ i fauorẽ repugnãs nature ẽptiõis r ꝓportionabile nature pignoris facit p̃sumere eẽ aliũ ℨctũ q̃ ℛba ℨct⁹ sonẽt:r sic eẽ simulatũ vt ibi no.do.Anto.de bu.in.iiij.notabili r doctores ibi scribẽtes.Ex q ꝺi cẽdũ ẽ q vbicũq; apponũt pacta ℨ naturã ẽptiõis vl̃ vẽditiõis siue alterius sñis ℨct⁹ aut locatiõis vt ꝙditiõis i dãnũ vẽditoris ciusdẽq; ꝙductorℨ p̃sumit ℨct⁹ simulat⁹.l.q testm̃.r.l.cũ tacitũ cũ ibi notatis.ff.de ꝑbat.ad qꝺ adde qꝺ dicã i sequẽti p̃sumptiõe.Auget etiaz hãc p̃sumptionẽ illꝺ ℛbũ vẽditar:dũ ꝺr fict⁹ rex vẽditar nõ rex locatar.nã liuellarius nõ ꝺr vẽdi ꝓpietas ſz vtile dñiuz.Et ꝺr vtilitas fructuũ locari i petuũ.ex qua locatione queritur ius vtile etiã in superficie et fructibus.vt habetur i.l.j.ff.si ager vectiga.vel emphiteoticus petatur. et in dicto capi. potuit,de locato.Hec tamen p̃sumptio sola pax oparet:p̃serti illa q̃ põit ex ℛbo vẽditar.qz illꝺ ℛbũ pot⁹ apponit in instr̃is culpa tabelliõis q̃ ex mala mẽte ℨhẽtiũ:q sepissimevr idiote ignorãt sensuz r itellectũ ℛbor in rta no.i.l.qꝺ si nepotes.ff.de testamẽta.tu.ℨhẽ p̃ rex.no.in.c.j.circa pñ.Sz ꝓpter simplices nominis ſigationis ignaros in ti.ꝺ no.fo.ſi.i vſi.feu.Sz cũ alijs p̃ſuptiõib⁹ ꝓiũcta sat;ꝺ oparet qz sicut ꝺr.Et q̃ nõ ꝓsunt singula multa iunãt.vt ꝑbat in.l.instrã.ibi hoc no.gl.C.de,pba.ita eẽ r q̃ nõ nocẽt singula multa nocẽt:vt ibi eadẽ rõne.

Ona p̃esũptio colligit ex ꝓpactz vel clis ſoliti ſ istr̃o appositis.vt no.in.l. ſi qs ſubꝙditiõe.ff.de ꝙditio.istit.r hoc ibi no.gl.Bal.Ang.r doc.r idẽ no.Saly. in.c.j.ℛſi.q̃ro de q busdã pactis ad fi. in ti.de feudo dato iuicẽ.l.cõmiſ.r hr̃ in.c.illo vos ex̃ de pig.r in.c.ad nr̃az. ex̃ de emp.r vend.r facit qꝺ dixi i ꝑce. p̃sumptiõe qꝺ bñ no.ℨ multos q̃ conãtur apponere in instr̃is multa pacta ex̃nea r ſolita ad illa quẽadmodũ de bitorẽ qꝺ nõ est in dubio faciẽdum.qz sepenumero talia pacta vel clẽ hmõi indicãt pot⁹ fraudis ſuspitionẽ q̃ cõtractus validationẽ ℨ mentẽ ℨhẽtiũ. Ex quo infero q ſi locar̃ dom⁹ vẽdita ipsi vẽditori ꝓ fictu vini vel olei aut alteri⁹ fruct⁹ q̃ nõ ꝓcipiunt ex ea:cum tales fict⁹ p̃stare nõ soleãt ex domib⁹ r tale pactũ sit insolitũ ℨ talẽ locantez erit p̃sumẽdũ.Et idẽ est dicẽdũ in silibus:qꝺ no.Itẽ ex hoc ifero q̃ in istr̃o essent ista ℛba:reddidit r tradidit ℛe r nõ i fraudẽ v ſurar̃:r vidi sepissime in istr̃is q̃ ex istis verbis instr̃m magis p̃sumeretur ſuspectum secundũ Bal.qui ita notat.in.l.emptione.ver ſi.qꝺ ſi in instrumento.C.plus valere qꝺ agit̃ p gl.in.d.l.ſi qs ſub ꝙditione. ff.de ꝙdi.insti.quẽ sequit̃ Jo.de imol. in.d.c.ad nostrã.circa ſi qui adde qꝺ dicã in fine oium p̃sumptionũ.ver,ſz circa predictas p̃esumptiones.

Decima p̃es: sumptio hec portissima ẽ in pacto de retrouẽdendo qñ dict⁹ emptor idẽq; locator noluit ꝓtractum vẽditionis posse dissolui nisi vsq; ad cert̃ tp̃s:r sic nisi certo tpe lapso puncta ser annoꝝ:ſz tñ post ſex annos qñcũq; r sic resolutio ℨct⁹ nõ pẽdebat ex facultate ꝑmi vẽditoris ab ipo pnc.ſz solũ post certũ tp̃s:qz hoc casu apparet q ꝑm⁹ ẽptor idẽq; locator voluit eẽ ꝑ illo tpe in lucro percipiẽdoꝝ fructuũ seu fictuuz.r ita cẽt cert⁹ de hoc. Dubitauit em̃ forte q venditor idẽq; ꝙductor nisi illꝺ pactũ iterueniſſet retroemisset dictã rẽ vẽditã post modi cũ tp̃s postq; res suas pegisset cũ pecunia ꝑ ẽptorẽ soluta:r sic ipe vẽditor rẽ suã ageret cũ modicovl̃ nullo dãno qz parũ de fictu solueret:r ipe emptor modicũ lucrareť de sua pecunia.Ex q̃ ℨ voluerit eẽ secur⁹,p certo tpe in pcipiẽdo fictu vr̃ dubitasse q ẽptor habuit pot⁹ aiuz pigrãdi q̃ vẽdẽdi:q hoc nõ obstãte voluerit fictũ certũ et secuꝝ ꝑ aliq̃ tpe.Et sic ex hoc isurgit p̃sumptio simulatiõis r fraudis.r hoc ꝑbat in.c.ad nr̃az:ibi.ꝑmisit vt qñcũq; a septẽnio vsq; ad nouẽniũ.de ẽp.r vẽ.r in.c.illo vos:ibi.Et ex̃a tpe ℨct⁹ vsq; ad duos annos.extra de pig.Et ita vidi cõsultũ per multos sacroꝝ canonũ interp̃tes:r ita tz Host.r Joan. and.in.c.ad nostrã.super verb.ad nonenniũ in nouella,Et beat⁹ bernard. in suo tractatu.de ℨctib⁹.r vsuris in rxrix.ℛmõe.ar.ij.c.j.r allegat ad hoc solũmodo Host.r Joã.and.in.d.c.ad nostrã.sed Bal.in.c.j.versi.iiij.de qui busdã pactis.in ti.de feu.dato inuicẽ legis in vsib⁹ feudoꝝ in hoc referẽdo aliorum opiniones approbat illã:sz q ex hoc pacto de retrouendendo nõ censeatur cõtractus feneratitiꝰ.quia nulla lex vel decretũ hoc dicit.r qz emptio r venditio ꝑõt fieri ad certũ tp̃s: vt.l.ij.C.de pactis interẽptoꝝ.r venditorẽ nisi emptor esset solit⁹ fenerari r in fraudem vsuraꝝ instr̃a simulata

cõficere: vt hꝫ in regula. Semel. malꝰ de reg. iur. in. vi. ⁊ hoc dictũ Bal. pce deret sine dubio qñ rẽ meã locarẽ vni in ppetuũ cũ pacto ꝺ emẽdo post certũ tps ⁊ nõ añ: quo casu nõ mõ iste cõtractꝰ nõ cẽseret vsurariꝰ: ibi imo nulla vsure psumptio ex hoc isurgeret tz si emissem pure fundũ a tytio ⁊ sibi nõ locassez: tz tpe vẽditõis feci sibi pactũ qꝺ lapso certo tpe tñ ⁊ nõ añ post retroemere: quo casu loqtur tex. in d. c. ad nostrã. ⁊ in. d. c. illo vos. Uel si emissem ab vno fundũ ⁊ ipsum eidẽ incõtinẽti locassem vel fecissez pactũ de locãdo cũ pacto de retrouẽdendo post certũ tps siue lapso certo tpe tñ. Et his duobꝰ prime casibꝰ negari nõ põt qñ isurgat mala psumptioꝫ dictũ emptorẽ ꝓpter dictũ pactũ de retrouẽdẽdo post certũ tps ⁊ non antepbatur. in. d. c. ad nostrã. ⁊ c. illo vos. in qbus nõ fit mẽtio de illo pacto sine cã: vt pbaꝫ in principio hui⁹ psumptiõis. Et ita itelligo pdictos doct. q̃ in hoc cõsulerũt: vt plene. ℊ. dixi. Sz tñ ista psumptio sola sine alijs nõ sufficeret ad pbãdũ cõtractũ vsurariũ sed ꝯtractuũ alijs psumptiõibꝰ sic. Et ita intelligo dictũ Baldi in. d. c. i. in titu. de feu. da. in vicẽ leg. cõmiſ. Et pbaꝫ expresse in. d. c. illo vos. vbi erat dictum pactũ: ⁊ tamẽ q̃ ñ cõcludit dictũ ꝯtractum esse vsurariũ nõ se fundat papa ex dicto pacto tñ: sz etiã ex tribꝰ aliꝰ cõiecturis seu psumptiõibꝰ. Prima qꝺ fuit actũ q̃ fructꝰ pcepti debuerant in soluenda pecunia numerari. Scõa qꝺ vltra summã receptã sexaginta solꝺi debeãt pſolui. Tertia qꝺ prim⁹ ille ẽptor vsuras ꝯsueuerat exercere. Et pbaꝫ in. d. c. ad nostrã. ℊ. de emp. ⁊ vẽ. vbi ẽt fuit appositũ dictũ pactũ de retrouẽdẽdo post certũ tps ⁊ nõ añ. Et tñ papa ibi dũ cõcludit illũ cõtractũ eẽ vsurariũ nõ se fundat i dicto pacto tñ: sz etiã in enormitate ptij qꝺ iuxta. ꝺ mi diã iusti pretij cõtingebat. Ex qbꝰ psumptiõe tmptionẽ fuisse in dolo vel fraude: qꝺ ibi partes in veritate tecerunt mutuum. Sed voluit mutuans q̃ fieret instrumentum de venditione.

Undecima

psumptio ẽ si kis pcẽdẽti qñ in pacto ꝺ retrouẽdẽdo fuit dictũ ꝯtra vcz q̃ emptor teneaꝫ retrouẽdere vẽditori fundũ vẽditũ vsqꝫ ad certũ tps puta. x. vel. viij. annos ⁊ post. viij. vel x. annos sit in libertate ipsiꝰ ꝓmi emptoris qꝺ vẽditor sit ⁊ remaneat liuellarius ppetuꝰ vel qꝺ possit cogi ad retrouẽdẽdũ dictũ fundũ vẽditũ quãꝺo fuisset locatus vel quando non fuisset locatus quod post dictuꝫ terminũ sit in libertate dicti ẽptoris vel retinere rẽ ẽptã ꝑ sua libera vel retrouendere ꝓmo vẽditori vt pbaꝫ p ea q̃ dicta sunt in pcẽdẽti psumptiõe. ⁊ in. d. c. illo vos. ibi vt si a tpe ꝯtractꝰ. cẽ de pig. ⁊ hoc in effectu tz Host. in sũma ꝺ vsuris. ℊ. fi. ℣. ſi. ij. vbi dicit qꝺ est psũptio mala ꝯtra creditorẽ qñ vult qꝺ sit in eiꝰ ptãte an velit rescindere. Adde tñ pdictis qꝺ si eẽt pactũ appositũ q̃ post certũ tps vel ꝺitionẽ licereꝫ vendituri redimere rẽ ꝑ ipm vẽditã si ipse vellet q̃ tale pactũ valeret: vt ẽ tex. not. in. l. ſi vir vxori. ff. de pscrip. ℣bis ⁊ no. tñ Bald. ad ſi. l. ſi. C. de iure fisci. li. x. vide qꝺ no. Bal. in. c. ſ. in ti. ꝺ feudis dandis mini. vasal. in vſi. feu. Circa quod dic vt dixi in precedenti presumptione. quia est per eandẽ rõnez.

Duodecima

psumptio secꝫ alios qñ qs vẽderet fundũ mihi ⁊ ego dictũ fundũ sibi locarẽ in ppetuũ ⁊ simpl'r eẽt appositũ pactũ de retrouẽdẽdo vsq ad certũ tps tñ. puta. vij. vel. x. annos. nã ifti dicũt q̃ p pactũ de retrouẽdẽdo vsqꝫ ad certũ tps tñ vẽ q̃ venditor id cẽqꝫ ꝺuctor nõ habuerit aim vẽdẽdi ex q̃ sperat vsqꝫ ad illꝰ tps retroemere. ⁊ eadẽ rõne vẽ q̃ ego ẽptor ℣e voluerim emere postqꝫ feci sibi dictũ pactũ ⁊ dictꝰ vẽditor nõ erat ⁊ l'r vẽditurꝰ nisi cũ. ꝺ. pacto. et qꝺ ex hoc qꝺ pacisciꝫ vsqꝫ ad certũ tps apparet qꝺ in

terim voluerit lucrari fructꝰ ℔z Ant. de bu. in. ꝺ. c. ad nr̃az. ibi qꝺ i dubio eẽt ꝺ ẽp. ⁊ vẽ. q̃ hoc vltimũ notãꝺo vr̃ istud sentire ⁊ ifti q̃ sunt in hac opi. dicũt q̃ meliꝰ ⁊ rutiꝰ eẽt appõere pactũ ꝺ retrouẽdẽdo in ppetuũ. Et p hanc opi. facit qꝺ dicã in. xxv. psũptiõe. Alij dicũt eꝫ vcz q̃ maior ẽ psũptio qñ appositũ ẽ pactũ de retrouẽdẽdo in ppetuũ: q: vr̃ maior psumptio ex ptevẽditorꝭ qꝺ ℣e voluerit vẽdere ex q̃ voluit semp cẽ i libertate redimẽdi. ⁊ sic est ex parte ẽptoris q: nõ vr̃ habuisse ℣e aiz emẽdi ex q̃ ꝯcessit vẽditori qꝺ possit qñcũ q̃ redimere qꝺ ꝺm. Hec qꝺ decisa est de iure ciuili: q: nõ est ꝺria an fiat pactũ de retrouẽdẽdo vsqꝫ ad certum tps cõpletũ vel in ppetuũ. ⁊ in vtroq casu ẽ licitũ nec ex eo isurgit aliꝙ mala psumptio: vt ẽ casus expssus ⁊ i terminis sepe allegat in. l. ij. C. de pactis iter ẽptorẽ ⁊ vẽditorẽ ibi ptiũ qñcũq vel ꝯtra tpa obtulisse vbi hoc no. bal. in ſi. q̃ dicit q̃ ex pacto de retrouẽdendo eodẽ. q̃ptio ẽt lucrãte ẽptore fructꝰ medij tpis ẽt qñ morã ꝯtractꝰ, nõ psumiſ simulatꝰ ⁊ idẽ de iure canonico vt pbaꝫ in. d. c. ad nostrã de ẽpt. ⁊ vẽ. ⁊ in c. illo vos. de pig. nã ibi tale pactũ simplr nõ reprobaꝫ. ad qꝺ vide qꝺ dixi in ℣. psumptiõe. ⁊ in casu pn. Et illꝰ idez ego credo in foro ꝺscie qꝺ ẽt de iure ciuili vel canonico dictũ ẽ. vt. ℊ. dixi in pn. hui⁹ trac. in ℣ſi. alij dicũt q̃ dictꝰ ꝯtractꝰ ⁊ ẽt dixi in ſcdo casu pn. q: hoc solũ pactũ ꝺ retrouẽdẽdo ad tps vel i ppetuũ nõ iduci taliqua malã psumptionẽ maxime psumẽtẽ ꝯtractum eẽ vsurariũ vel simulatũ. vt dixi in. d. ij. casu pn. Nã si lex ciuilꝭ ⁊ canonica hoc pmittit nõ ẽ dãꝺũ illicitũ ne ide inirijaꝫ nascaẽ occasio: vñ iura nascunt. l. memineriz. C. vñvi. ⁊. c. q̃r ⁊ q̃ñ. el. ſ. eẽ de accuſ. ⁊ facit. l. ij. C. de idicta vitanda tollẽda: ⁊ q: qꝺ fit lege pmittẽ re penã nõ mereã. l. gracc⁹. C. de adulterijs. ⁊ nemo ꝺr ꝺãnũ facere non nisi id facit qꝺ ius facere nõ hz vt. l. nemo dãnũ q̃ ẽ in pe. char. ff. de re. in. sed si adesset vel ꝯcurreret aliq̃ de ꝑdictis psumptiõibꝰ ⁊ maxime illa vcz qñ cõstat qꝺ vẽditor nõ erat aliter vẽditurꝰ nisi cũ dicto pacto de retrouẽdẽdo ad tps cõpletũ vel in ppetuũ q̃ casu ẽ psũptio simulatiõis. vt dixi in. ſ. psũptione. ⁊ tũc pcedit. ꝺ. ptestatio q̃ sit maloꝝ psumptio simulatiõis seu fraudis an facere pactũ de retrouẽdendo ad tps ꝯpletũ an ad in ppetuũ. Circa qꝺ ego sic distinguo. Aut q̃rim⁹ q̃ ad psumẽdũ ꝯtra ꝑmũ vẽditorẽ. ⁊ tũc teneo qꝺ sit maior psumptio simulatiõis facere pactũ de retrouendendo in ppetuũ q̃s ad tps cõpletũ q: vr̃ q̃ hoc casu nullo mõ voluerit pfectevẽdere: ſz poti⁹ pignorare ex q̃ voluit eẽ ppetuo in libertate redimẽdi. Si em eẽt pactuꝫ appositũ de retrouẽdẽdo vsqꝫ ad certũ tps ꝯpletũ vr̃ q: saltẽ post illꝰ tps habuerit aim in totũ alienãdi. ⁊ abdicãdi rẽ a se in casu q̃ rẽ vẽditã. ſ. dictũ tps retroemere nõ posset. Aut q̃rim⁹ q̃ ad psumẽdũ ꝯtra ipm ẽptorẽ q̃ fecit pactũ de retrouẽdẽdo: ⁊ tũc aut vẽditor voluit nolãndo pactũ de retrouendẽdo iperpetuũ: q: nõ aliter erat vẽditurꝰ ⁊ tũc nulla vr̃ eẽ psumptio contra ẽptorẽ q: ẽ credẽdũ q̃ nõ libẽter facere ꝺictũ pactũ ⁊ q̃ poti⁹ voluisset qꝺ dictũ eẽt ad tps cõpletũ cũ istꝺ sit emptori fauorabili⁹ ne res ipsa ẽpta stet semp in suspẽso q: in dubio qꝺ presumiſ velle qꝺ ẽ ibi fauorabili⁹. vt pbaꝫ in. l. iij. ff. de testa. mili. Nã sine dubio meliꝰ est ⁊ vtiliꝰ ⁊ fauorabiliꝰ ẽptoriq̃ ipse faciat vẽditori pactũ de retrouẽdẽdo ad tps cõpletũ q̃s in ppetuũ: q: si facit ad tps cõpletũ pole erit. q̃ infra dictũ tps nõ redimet ⁊ sic res vendita remanebit pleno iure apꝺ ẽptorẽ q̃n nõ fuisset liuellata vel remãebit vẽditori q̃n fuit sibi liuellata ppetuꝰ liuellariꝰ qꝺ erit ꝓpter hoc sine dubio vtilius emptori. Item erit vtilius alia de causa quia si vellet vẽdere ius qꝺ hz in dicta re ꝑ ipz ẽpta meliꝰ ⁊ tutius vẽdet q̃ q̃n eẽt appositũ in ppetuũ. imo multi ⁊ q̃plurimi in ciuitate Uerone cauẽt se ab hmõi emptiõibꝰ ⁊ possessionũ ⁊ liuellariozꝫ q̃n liuellarij hñt pactũ de retrouẽdendo in ppetuũ vt notissimũ est in ciuitate Vere-

ne. Et dixi. s. in ag. psumptiõever. alij tñ dicũt. Et iõ hoc casu ex parte ẽptoris q̃ facit pactũ de retrouẽdẽdo i perpetuũ nõ psumit fraus imo potiꝰ per eũ sit gratia vẽditori. qz melioꝰ cẽt emptor hoc nõ facere. Aut vẽditor nolebat idistincte pactũ sibi fieri de retrouẽdẽdo in ꝑpetuũ. ſz rogauit ẽptorez vt faceret sibi pactũ de retrouẽdendo in ꝑpetuũ qñ saltẽ volebat ad certum tps ꝓpletũ. Et tũc si fiat pactũ ad iperpetuũ idẽ qñ in casu p̃ce. s. q nõ presumat fraus vel simulatio ex pte ẽptoriꝫ imo gra z liberalitas. nec ẽt hoc casu p̃sumit fraus vel simulatio ex pte venditoris ex quo ponit in libertate emptoriꝫ qñ faceret sibi pactũ iperpetuũ vel ad tps z sic intẽdebat in effectu vẽdere z q vẽditio nõ staret in suspenso saltẽ post illud certũ tps qñ est notandũ. Ad qñ vide qñ dicã in ārto z ānto casu pri. Aut vẽditor nõ petijt nisi pactũ de retrouẽdẽdo ad tps vel alterna tiue vcz in ꝑpetuũ vel ad tps nõ finiẽdo magis de vno q̃ de alio: tũc aut emptor volens āpliare z facere gr̃am vẽditori etiã nõ pcrenti qz forte erat amicꝰ suꝰ z itelligebat q̃ libẽriꝰ vellet hr̃e pactũ in ꝑpetuũ de retrouẽdẽdo tũc dicẽdũz est vt statim dixi: qz nulla mala p̃sumptio ex pte vtriusq̃. s. emptoris z vẽditoris ẽ cõiecturãda. Aut emptor facit pactũ de retrouendendo in ꝑpetuũ ipsi venditori nõ pcẽti ne q̃ hoc desiderãti neq̃ ꝓpter aliquam amicitiã. z ita emptor voluit: qz forte dixit q olno volebat qñ hr̃et pactum de retrouẽdendo in ꝑpetuũ z nõ ad tẽpus cõpletũ. qñ tñ enenit raro z tamẽ hoc casu cũ hoc pactũ ad iperpetuuz iudicet potiꝰ emptori dãnosum q̃ illo qñ ẽ ad tps vt. s. dixi z fecerit hoc emptor spõte z nõ ad gratiã vẽditoris inducarẽ male cẽ p̃sumẽdũ ℑ ẽptorẽ. Et ex hoc p̃sumi posset qñ nõ habuit aiꝫ liberꝫ q̃ esset emptioꝰ: ſz potiꝰ pignꝰ. et sic simulatio qz si voluisset emere potiꝰ voluisset facere pactũ de retrouendendo ad tps q̃ ad imꝑpetuũ cũ sibi hoc cẽt vtiliꝰ. ¶ Ex his ꝛcluso ad qñ nẽ p̃dictã qñ melioꝰ z tutiꝰ ex q̃ ad formã p̃scie in dubio facere pactũ de retrouendendo ad tps cõpletũ q̃ ad imperpetuũ. Et mõ relictũ est q̃ sanctꝰ bernard inꝰ sup hoc cõsulẽs rñdit qñ tutiꝰ esset qñ nõ fieret pactũ de retrouendẽdo nisi vsq̃ ad. vij. ānos qñ ego audiens z itelligens quãte autoritatis ipse fuerit in his q̃ sũt ℑ foro p̃scie maxime in tota Italia quã suis sacr̃ p̃dicatiõib⁹ illuminauit z in multꝫ reduxit. Cogitaui q̃ rõ potuit mouere eũ ad taxãdũ dictũ tps. vij. annorum in pacto de retrouendendo. z ſz taxatio tpis sit arbitraria ita qñ nõ possit in ea reddi vera z p̃cisa rõ vt est gl. in ℑ si. q̃dragesimũ in cle. nolentes. de hereticis. z gl. in ver. iiij. in. c. ij. de resc. li. vj. z gl. in. l. j. §. pueritiã in ℑbo ratũ ff. de post. z gl. in. c. i. in ℑbo possideat q̃ icipit istõ est mirabile. in ti. si de iuestitura iter dñm z vasallũ lis oriat in vsi. feu. Et no. bal. in ꝛclusiõib⁹ feudoꝝ ad finẽ vbi dicit qñ de taxatiõibus tempoꝝ nulla rõ reddi pot nisi qñ ita placuit. l. latori. Facit qñ not. Jo. an. i c. seq. ex de resci. in nouella. Et facit qñ hr̃ in. c. nõ dz. de ꝓsangu. z affi. Tñ consideraui qñ rõ potuit esse q̃ monit eũ ad taxãdũ ad septez ānos z nõ vltra. x. qz. x. anni dicunt lõgũ tps vt ꝑbak in rubro z nigro. C. de p̃scri. longi tpis. x. z. xx. annoꝝ. Cũ ℊ vellet venditor etiã post lõgũ tps posse retroemere rẽ venditã vr̃ esse maior p̃sumptio q̃ nõ habuerit animũ ℣ evenditi q̃ tps est breue. nã si est breue. i. nõ lõgũ tps apparet q̃ saltem post illud tps si nõ reemerit qñ remanebit pfecte ipsi emptori p ea q̃ statim. s. dicta sunt. ¶ Scõa rõ põt eẽ: qz qñ vult venditor pactũ de retrouẽdendo vsq̃ ad. x. annos vel est p̃sumptio qñ nõ hz aiũ retroemendi qñ poterit: qz cõmuniter est verosimile qñ vsq̃ ad decem annos possit habere potestatem z facultatez retroemendi z qui nõ posset retroemere vsq̃ ad decem ānos nõ est verisimile quod possit etiam post. Nam qui non potest centum̃ aureos inuenire vsq̃ ad decez annos raro cõtinget q̃ etiam post inuenire possit

ex quo longuz tps. Est ℊ p̃sumptio qñ vẽditor vult pactũ de retrouẽdẽdo vsq̃ vel vltra decẽ ānos nõ q̃ non possit ifra illos decẽ ānos iuenire vl̃ recupare pecuniã: ſz qz vult de illa pecũia agere facta sua. z q̃ vult retinere pecuniã emptoris dõec sibi placuerit. z hoc maxime vez est qñ vẽditor nõ fuisset ductꝰ necessitate ad vẽdẽdũ ſz p volũtate. qz forte volebat facere mercãtiã de dicta pecũia. ¶ Tertia rõ p̃t assignari ẽt ad hoc ār̃e magis dixi de septẽ ānis q̃s plibꝰ vel pauciorib⁹. nã cõiter in se ptẽ ānis ꝓtingit saltẽ vna vbertas seu fertilitas z aliqñ i qnq̃ vt cõiter dr. Cũ ego vẽditor possit i septẽ ānis hr̃e vnã fertilitatẽ: sequit q̃ poterit ℱisiꝛ ifra illõ tps retroemere. z eadẽ rõne p̃t dici q̃ satis sit emptori ifra illõ tps qñ locauit rẽ ẽptã ipsi vẽditori z vel saltẽ sit ipi vẽditori q̃ ꝺurit rẽ p ipm vẽditã qz i dict̃ septẽ ānis hẽbit saltẽ vnã fertilitatẽ fũdi vẽditi sic nõ poterit dicere oẽs reddiꝰ esse fertiles. ex q̃ vt dixi saltez i septẽ annis ꝓtingit cõiter vna fertilitas. qz sic nõ poterit esse granar⁹ inꝛredditib⁹ nõ fertilib⁹. z sterilitas cõpensat cũ fertilitate. vt i sili. i. l. z sivno in pn. z ibi no. ff. loca. z i. c. pp sterilitatem. extra de locato. Tu cogita si alia melior ratio de hoc adduci potest.

¶ Ertiadecima. p̃sumptio est qñ ab ipso initio ptes egerũt q̃ qñcũq̃ vẽditor restituet pecuniã p ceptã emptor teneat restituere rẽ suã: nã plꝰ apꝛopinãt simulatiõi pactũ de restituendo rez z ptiũ q̃s pactũ q̃ retrouendat. cũ hoc ℣m p̃sumponat aliã venditionẽ p̃cessisse: sed primũ nõ. nã nõ potes mihi retrouẽdere si ptio a me nõ emisti. ſz restituere rem bñ potes scõm dñm ℙau. de ca. in cõsuo. cccrv. q̃ icipit. In rp̃i noie amen. In cã mota. p. d. Dotheã l. iiij. co. vbi nihil allegat. Tu aũt potes ad hoc allegare. Nã cũ dicta p̃missio ℊ restituẽdo rez suã: z ptiũ sit ℑ naturã ℑct̃ emptiõis z venditiõis p̃mo sequit q̃ idu cere sequit p̃sumptionem simulatiõis per gl. in. l. si qd sub ꝺitione cũ ibi notatis. ff. de ꝺitionib⁹ insti. z p ea q̃ dixi in octaua p̃sumptione. Et qñ sit preter z ℑ naturã ℑctus pt̃z. qz si vera fuisset p̃ma venditio dñiuz rei vẽdite fuisset in emptorẽ trãslatũ si venditor erat dñs. vt in. l. clauib⁹. ff. de ℑhenda emptiõe z in. l. emptiõez. in pnc. z ibi not. ff. de act. emp. z iteruenit traditio. vt. l. traditionib⁹. C. de pactis. vel aliõ loco traditiõis vt cõstitutũ. vt. l. qñ meo. in pnn. ff. de adq̃renda possessiõe. z. l. ab emptiõe. in pnc. ff. de pactis. Uel aliqñ eoꝝ q̃bus p glo. in. l. iij. in pnc. in ver. aio. ff. de adq̃re. posse. Et sic secũdus esset ver⁹ ꝓtractus retrouendi tiõis primus emptor nõ ꝺz rem ipsius venditoris sibi restituere: ſz diceret vt teneret tradere vel dare. vt. d. l. emptorem. nã dñium ipsiꝰ trãslatũ fuit in primũ venditorẽ vt. d. l. emptorẽ. in pn. vsi eã ampliꝰ restituere nõ teneꝫ ſz põt illã vel aliã soluere si retroemerit rem q̃ ipm venditã. vt hr̃ in pallegatis iuribus. Item põt dici q̃ dicta promissio de restituendo rez suã z ptiũ est insolita. qz vbi ptes volunt qñ fiat retrouenditio nõ solent apponi illa ℣ba ſz verba tñm pacti de retrouẽdendo que sunt scõm naturã ꝓtractus. Et ideo ꝓpter hoc causaꝫ p̃sumptio suspitionis vt ꝑbak per ea que diri supꝛa in nona p̃sumptione. Illa tñ verba q̃ emptor teneat restituere rem suã possent intelligi qñ aut verbũm suã referat ad p̃sonaz emptoris quod in dubio est credendum ex quo ista est p̃missio sua z censeꝫ z per ipm. plata licet in tertia p̃sona sint scripta. argumẽto eoꝝ que notat Bart. in l. ex facto. in princi. ff. ad trebel. z in. l. cum in testamento. ff. de auro z argento legato. z in. l. si quis tytio. ff. de vsufru. accre. facit. c. primũ in verbo non sua. extra de sponsa. Et qñ notat Cynus in. l. qua vis in fine. C. de cõmu. et ℣m hoc non repugnat nature dictoruz cõtractuum emptionis z venditionis. Aut dicit verbũ suam referẽ ad p̃sonã primi venditoris eiusdemq̃ secundi emptoris. z tunc bene videtur repugnare nature emptiõis z venditionis

per predicta nisi exponam⁹ suã . i. sibi debitã p vigoꝛẽ ipsi⁹ pacti. vt exponit gl. i. j. in ℞bo suũ ꝙsequat. ff. qõ cũ eo. ꝛ i. l. cũ duob⁹. ℣. idẽ rñdit soci⁹ q̃ cessantis. in ℞bo suũ ꝙsequi. ff. p socio. vbi exponit. i. sibi debitũ. Et alibi glo. exponit pecunia mea. i. mihi debita. vt ẽ gl. i. l. fine ꝛ tytiũ. ff. si cer. pe. Et glo. ꝓma in. l. ſi pecuniã. C. de negotijs gestis. et facit glo. j. l. sicuti. ℣. distãt in ℞bo meũ ff. si serult⁹ vẽdiceꝝ. ꝓprie tñ loquendo ỽ meũ vel suũ qõ vẽdicari põt. vt. l. solũ. ℣. meũ. ff. de rei vẽdi. Et no. gl. i. d. l. j. ff. qõ cũ eo. Itẽ põt etiã exponi ℞buꝫ suã etiã si ꝓprie itelligaꝫ subaudiẽdo quondã vt subaudit alibi glo. exponẽdo tertũ in. l. vti frui. i fine principij. ff. si vsufruct⁹ petaꝫ. in ver. vsufructuari⁹. ꝛ ibi glo. dicit quõdã. ꝛ de hoc ẽ casus cũ glo. j. ver. dñs. in. l. cotẽ terro. ℣. eã rem. ff. de publica. ꝛ vide qõ ibi no. Albe. de ro. ꝛ vide glo. in. l. ei q̃ in puniciã. in ver. defuncti. ff. si cer. pet. ꝛ vide qõ ibi no. Bar. q̃ dicit q⁹ si instr̃o vl petitione ỽ filij⁹ tytij q̃ est mortuus subaudiꝫ quõdã. ꝛ ita tꝫ Spe. in tit. ỽ insti. edit. ℣. instr̃m. ver. qd si ita cõtineꝫ. vbi alle. alia iura. ꝛ Ant. de bu. in. c. ex ꝓte. B. in fine. pe. col. eꝫ de fo. cõpe. ꝛ Bar. i trac. de alluniõibus. sup ver. alueus. ꝛ notatur p aliquos in. c. raynutius . extra de testa. Hec sunt notãda ꝓ intelligentia dictorũ verboꝝ ꝛ similium.

Quartadecia

ꝓsumptio adde tegendũ Ꝛctũ simulatũ vꝫ vsurariũ est qñ pacta apposita in Ꝛctib⁹ claudicãt qz oia pacta fuissent apposita in fauoꝛẽ creditoris. Et nullũ eẽt in fauoꝛez debitores. Nã si ver⁹ fuisset Ꝛctus nõ est ℣osile q⁹ oia pacta fuissent apposita in fauoꝛẽ creditoris: qz nõ ꝓsumiꝫ ỽbitoꝛ velle iactare suũ. l. cũ de idebito. in prin. ff. de ꝓbatio. Et ista fuit doctria ℣osti. in sum. de vsu. ℣. fi. versic. ij. q̃ est optima. ꝛ eã tenet dñs Guil. de monte lauduno. in clemẽ. ex grãdi. de vsuris vbi dicit qõ fraus ꝓsumitur qñ pacta apposita claudicant. qz forte oia sunt apposita in fauoꝛẽ creditoris . ꝛ nihil aut parũ in fauoꝛẽ debitoris. ꝛ ita euꝫ sequit ibi Fran. zabarella in. ℣. ceterũ in. ij. q. Et idẽ notat ꝛ tꝫ Bal. in cõsilio suo in hac materia singulari. qõ incipit ad ꝓbandũ ꝛ ostẽdendũ Ꝛctum esse ficticiũ ꝛ simulatũ in ordie meo. ccxxvij. in nono arg. Ad qõ adde qõ dixi in vndecima ꝓsumptione. Et ꝓ hoc facit. l. si de meis. in pn. cũ ibi notatis p gl. et doc. ff. de arbitris. vbi ỽ ꝛ notaꝫ qõ cõtractus nõ debet claudicare.

Quintadecia

ꝓsumptio simulationis p̃cipi põt ex ꝓte vẽditoris ꝓp rẽ vẽditã. nã venditor dicit emptori. ego indigeo centũ aureis si eos mihi das vẽdã tibi vnum de fundis meis quẽ ipse volueris cũ pacto de retrouẽdẽdo. nã hoc casu ẽ ꝓsumptio q⁹ vẽditor nõ habuit aĩm vẽdendi ꝛ sic q⁹ vẽdere noluerit ꝙz potius pignorare: qz si vere ac libere vẽdere vellet ꝓ sua necessitate vel volũtate nõdaret electionẽ emptori vt accipet in empti onem quã rẽ vel quẽ funduꝫ vellet de fundis suis: qz est ꝓsumptio qõ venderet deteriorẽ ꝛ minus dãnosum ꝛmi nus carũ. sicut cõiter cõtingit ꝛ ꝓbaꝫ in. l. ler q̃ tutores. C. de administra. tu. ꝛ in. l. magis puto. ℣. ne passis. ff. de rebus eoꝝ: qz nemo ꝓsumiꝫ iactare suũ. d. l. cũ de idebito. de ꝓba. in pn. Et idẽ est dicẽdum qñ venditor haberet multos fundos ꝛ vẽderet melioꝛẽ. puta domũ maioꝛũ suoꝝ in q̃ forte educat⁹ est: ꝛ habitat: ad quã ꝓsumiꝫ hr̃e affectionẽ. ꝛ q⁹ verosilr eã nõ esset vẽditur⁹. ex quo hꝫ alia bona q̃ vẽdi pñt. vt ꝓbatur in. l. si in emptiõe. ff. de mino. ꝛ in. l. j. ℣. sed si rẽ. ibi quã hꝫ patronus affectionẽ vel opoꝛtunitatis vel celi vel illic educar⁹ sitvel parẽtes sepulti. ff. si qd i fraudẽ patroni. ꝛ in. l. libert⁹ q̃ soluendo nõ erat. ibi veluti si predia. ff. de bonis libertoꝝ. ꝛ i. l. lex q̃ tutores. ibi. nec vere domũ vẽdere. C. de administra. tuto. vel si vẽderet domũ apotece sue sine qua cõmode viuere nõ posset. ad quaꝫ ꝓsumiꝫ habere affectionẽ. vel oportunitatẽ ꝛ si nõ ꝓsumiꝫ qõ eã vẽderet si haberet ali qd aliũ qõ cũ minoꝛi dãno ꝛ icõmõ vẽdere possꝫ. Et idẽ est dicendum de alijs similibus.

Sexdecima

ꝓsumptio etiã ex ꝓsona vẽditoris pp ꝓtium qñ. s. emptoꝛ voluit soluere ꝓtiũ iustũ. vt puta cẽtũ ꝛvendidit nolo recipe nisi q̃quaginta vl sexaginta. qz eis tñ egeo. nã tunc ꝓsumptio. q⁹ noluerit vẽdere ꝙz pignoꝛare: ℣m dñm Pau. de cast. ꝑceptoꝛẽ meũ i ꝙsilio suo cccxxviij. qõ incipit. In christi nol e amen. Visa petitiõe ꝑdicts in. ij. co. circa pn. Et idẽ si dũ vẽditoꝛ peteret octuagita de suo fundo vẽdẽdo cũ pacto de retrouẽdendo emptoꝛ dixisset si tu vis mihi vẽdere fundũ sine pacto ỽ retrouẽdẽdo dabo tibi cẽtũ ꝛ vẽditoꝛ noluit ímo potiꝰ voluit vẽdeꝛ cũ pacto de retrouẽdẽdo ꝓ octogita q̃ libeꝛ ꝓ cẽtũ. nã tũc eẽt ꝓsumptioq̃ ñ habuisset aiꝫ rẽdi ꝙz potiꝰ pignoꝛãdi ℣m eũdẽ Pau. in eodem cõsilio. Et põt esse rõ: ꝙz ipse nõ alle. qz in dubio qs ꝓsumiꝫ velle vẽdeꝛ rẽ suã iusto ꝓtio ꝛ potiꝰ q̃ minoꝛ̃: ꝙz plus vẽdere. vt l. si itẽ i ꝓtio. ℣. quẽad. ff. locati. l. et. l. in cãe. ℣. pe. ff. ỽ mio. ꝛ iõ qñ qs spõte id qõ pluris est minoꝛis vẽdit: ꝛ minus vult q̃ si bi offeratur est mala ꝓsumptio: qz tunc videreꝛ

Paul⁹ de castr. fuit ꝓceptoꝛ dñi bartholomei cepolle.

velle iactare suũ ac pdere. vt. l. si filiuꝛ fa. in prin. ff. de dona. qõ nõ est ꝓsumẽdũ. vt. d. l. cũ de indebito. in pn. ff. ỽ proba. cũ silibus. Ad qõ optime facit qõ dicã in sequẽti ꝓsumptiõe. Hictñ consulendũ est vtriscz vcz qõ res vẽdatur iusto ꝓtio ꝓ ꝓte saltẽ ꝓ tndimisso q̃ tñ valet dictũ verũ ꝛ iustũ ꝓtiũ. ꝛ hoc modo tolleretur omnis suspicio paruitatis ꝓtij.

Decimasep

prima ꝓsumptio etiã oriꝝ ex puitate ꝓtij ex ꝓsona ẽptoꝛ̃: vcz qñ ẽ incõgruitas pẽsionis ꝛ eiꝰ modicitas fundi locati ipi vẽditoꝛi: nã hoc inducit ꝓsumptionẽ vsurarũ vel simulationis. Nõ ei ℣osile. aliquez velle iactaꝛ suũ vt. d. l. cũ de indebito. in princ. ꝛ maxie in feneratoꝛẽ cupidũ ꝛ auaꝝ. vt. xlvij. di. c. qñ. c. sicut hi. ꝛ xiij. q. iij. c. qd dicã. Uñ cũ ỽ fũdo locato lõge maioꝛ pẽsio ꝛ fictus haberi potuisset q̃ ꝓstaret ꝓ ipm vẽditoꝛẽ: sequit qõ fundus ipse si reuera fuisset ipsi⁹ emp. ipsoꝛñ locaꝛ set dicto fictu: ꝙz qz reuera erat pignoꝛat⁹ ꝛ ille fictus reuera erat vsura quã emptoꝛ habere debeat non curauit de maioꝛi ffctu qõ est ẽt vsura sibi debita habito respectu ad pecuniã ꝓ ipm emꝓtorẽ soluꝛãm: ℣m Bal. qui ita singulariter notat in dicto ꝙsilio qõ incipit ad ꝓbãdũ ꝛ ostẽdendũ Ꝛctũ esse fictuꝫ in xj. art. Ad qõ facit q⁹ dictũ est in ꝑcedẽti ꝓsũptõe. Ex ꝑdictis adde q̃ dixi in tertia ꝓsumptione ver sic. quinto mõ. Eadẽ etiã ꝓsumptio esset qñ qs emisset fundũ minoꝛi ꝓtio qõ valeret. puta centũ cũ centũ valeret ꝛ q̃quaginta ꝛ facit vẽditoꝛi emptoꝛ pactũ de retrouẽdẽdo ꝓ eodẽ ꝓtio centũ. Nã si aliꝰ vẽdere voluisset nõ vendidisset ꝓ cẽtũ et quinquaginta: q̃ ꝓsumptio est quod vere nõ emerit per predicta: ꝛ maxime hec vez cum qñ iure liuelli nõ locasset ipz venditoꝛi: sed si liuellasset tũc esset minoꝛ suspitio vel ꝓsumptio in pacto de retrouendẽdo ex quo per liuellationem illuꝫ qõ plus valet fundus vẽdi-

Universidad de Deusto

tus efficit meliorameñtū linellariū iuxta no.i.l.fi.C.de iure emphiteotico. ſz ſuſpitio remanet in ipſa linellatiõe q̄ fit maior ꝓtio ꝯ alteri fieret: vt.ſ. dictū ē. Ad qđ adde qđ viri in quarta preſumptione verſi. deſecūdo modo leſſionis.

Decimaoctaua preſumptio etiã cõſiderari ꝛ pcipi põt ex pte ipſi⁹ emptoris ꝓ pter rẽ emptã quã nõ curauit velle vẽdeꝛ nec ō ea iformationẽ ſuſcipe dūmō venditor eã ꝓduceret iure linelli cū pacto de retrouẽdẽdo ſicuti fit p multos emptores in ciuitate verone. Si eñ ẽptor hꝫ aim emẽdi vel vellet pri⁹ videre rẽ quã eẽt empturꝰ: vl̃ de ea iformationẽ hꝫe ſi valet iuſtũ ꝓtiũ qđ ſoluit: qꝛ nemo p̄ſumit iactare ſuũ. d.l.cũ de idebito. cũ ſilib⁹. Ex hoc ſ qđ nõ vidit rẽ venditã nec de ea iformationẽ curauit p̄ſumptio eſt ꝙ nõ habuerit aim emẽdi: ſz ſolũ habuerit aim ſicrũ de ſua pecũia pcipiẽdi ſm ꝯtitatem ipſi⁹ pecunie ſue ſolute ꝛ nõ ſcõm cõditionem rei vendite ꝛ fructuũ exin de percipiendoꝝ qđ eſſe nõ dꝫ: vt dixi ſ. in tertia preſumptione.

Decimanona p̄ſumptio colligit etiã ex pſona emptoris: ſcz q̄ emere noluerit q̃n ipe ꝓpria p̄dia vẽderet ꝙmõi Jctus faceret qꝛ nõ eſt ꝛoſile qđ intẽdat aliena em ere q̄ ꝓpria nõ inutiliora vendidit cũ hec ſint ꝓtraria. ꝛ nemo p̄ſumit velle icõtinẽti ꝓtraria agere. l. nã ꝛ ea. ff. de cõditio. ꝛ demonſtra. cũ ſimilib⁹.

Igeſima preſumptio eſt q̄ plurimum fraudis ꝛ ſimulatiõis inducit q̃n dicti ꝓtractus vẽditionis ꝛ locationis cuꝫ pacto de retrouendẽdo celebrati ſunt clã ꝛ occulte ꝛ nõ palã. vt eſt tex. in cle. ex grandi. verſi. ceterũ. ℞bo occulte de vſuris. ꝛ ibi p doct. ꝛ pbatur in. l. fi. ff. de ritu nup. ꝛ in. l. nõ exiſtimo. ff. de adimini. tut. ꝛ. l. ab anaſtaſio. ibi hoc nõ occulte ꝛ ibi ſi q̃s aũt occulte. C. man. ꝛ ibi p doc. ꝛ in. l. data ibi ſi q̃dẽ clãdeſtinis ꝛ domeſticis fraudib⁹. C. de dona. ꝛ p tex. in. c. vt noſtrũ. ℣. pozzo. ꝛ ibi gl. in verbo occulta. eẽ vt eccleſiaſtica bñficia ꝛ notaꝛ p Bar. in. l. poſt Jctũ. ver. quart⁹ caſus. Et ibi p doc. ff. de dona. ꝛ p Cy. ꝛ Bal. in. l. ij. C. ō repudi. here. ꝛ p Spe. in ti. de ceſſione actiõis. ℣. j. ff. tertiũ ſi facta ſit ceſſio. ꝛ p Saly. in. l. ſi q̃s poſt hac. in prin. in. v. colũ. C. de bo. preſcrip. Ad qđ vide qđ no. do. Pau. de caſt. in. l. i. C. de fur. Et p hac p̄ſumptione facit illd vulgare ꝛ teſtimoniũ veritatis q̃ male agit odit lucẽ. vt eſt tex. cũ glo. j. c. cõſuluit extra de offi. delega. ꝛ xviij. q. ij. periculoſum. ꝛ text. cũ glo. in verbo occulte. in. l. donatio. C. ō dona. ꝛ ſuſpitio eſt Ɔ inſtrm ſi occulte eſt rogatũ ſm Jnn. in. c. j. eẽ de fid. inſtr. Uñ preſumit Ɔ illũ qui occulte cõfert bñficiũ. vt extra vt eccleſiaſtica bñficia. c. vt nrm. ꝛ facit tot⁹ titu. eẽ de clãdeſti. de ſpõſa. ꝛ id qđ ꝛ dedignaꝛ deus opa tenebraꝝ: vt. c. cũ ex iniuncto. in prin. eẽ de hereticis. Sed q̃ palã facit ſz nõ bñ faciat in dubio cũ q̃libet p̄ſumaꝛ bon⁹ vt. c. j. extra de ſcrutinio. ꝛ. c. fi. eẽ de p̄ſump. cũ ſimi. potius preſumit error ꝯ dolus vel fraus vt. pbaꝛ in. d. l. fi. ff. de ritu nup. Et predicta ſunt vera niſi p̄bareꝛ q̄ ex aliq̃ alia cã ꝯ ſimulationis p̄dicti ꝓtractus clã ꝛ non palã celebrati ſunt qꝛ in certis locis eſt conjecture l. cõtinu⁹. ℣. cũ ita. de verb. ob. p̄dictis adde qđ ſi inſtrm diu ſteterit occultuꝫ p̄ſumit eſſe ſimulatũ. Ita dicit Bald. notabiliter in. l. fraus. ff. de legib⁹. Allegat ad hoc Jacobũ de are. ita hoc tenentẽ in. l. filie. ff. fol. ma. qđ no.

Igeſima prima; p̄ſumptio eſt q̃n i loco vbi agit ꝛ in quo celebratus eſt Jct⁹ de q̃ q̃rit ꝛſue uit fraus ꝛ ſimulatio i ſilibus Jctib⁹ adhiberi. Nã i dubio p̄ſumit id eẽ actũ qđ in illo loco fieri ꝛſue tũ eſt p tex. in. l. qđ ſi nolit. ℣. q̃ aſſidua. ꝛ per id quod ibi plene notaui. ff. de edil. edic. ꝛ per. l. ſi pri⁹. ℣. j. ff. de aqua plu. ar. ꝛ p. l. gñaliter. ad fi. C. de fideiuſ. cũ ſi. Et qđ hoc ſit verũ ſz expreſſe Guiliel. de mõte lauduno in cle. ex grãdi poſt mediũ de vſuris. vbi dicit qđ ſi q̃s mozaꝛ in loco vbi cõſueuerũt exercere vſure p̄ſumit vſurari⁹. Allegat. xcviij. diſtin. aphzos. et ibi eſt gl. q̃ etiã dicit p illũ tex. qđ etiã rõne pouincie p̄ſumit Ɔ aliquẽ allegat. xxiij. di. qñ. ꝛ dictum. ℣. q̃ aſſidua. ꝛ vide qđ ibi diximus ꝛ qđ ẽt dictũ ē in libello meo de iperatoꝛe militũ de eligẽdo vbi de donatiõe ſcribit. Et hoc ẽt ꝛz Hoſtiẽ. i ſũma ō Jh. cm. ℣. i. ver. illd aũt nõ. ibi ꝛſuetudo ẽt vſurarũ: ꝛ terre i hoc maxime attẽdẽda eſt. l. qñ multi vſurarij ſunt i terra. ꝛſic oẽs Jhere ꝛſueuerũt.

Igeſima ſecũda p̄ſumptio ē qñ emptoꝛ vl̃ ẽt vẽditoꝛ eẽt cõſuetus ſil̃es Jct⁹ facere. Nã p̄ſumit Ɔ aliquẽ ex eo qđ ita facere ꝛſueuit: vt. l. duo oẽs. ℣. a barbaris. ff. ō re militari. ꝛ. l. q̃ ſemiſſes. ℣. j. ff. de vſu. ꝛ. l. vel diuerſoꝝ. ff. de pig. act. ꝛ. ff. ad mace. l. itẽ alꝫ ici pit iulian⁹. ℣. qđ ōꝛ cũ ſilib⁹. ꝛ no. glo. ꝛ ibi doc. in. l. cũ allegas. C. de vſuris. ꝛ in. l. iulian⁹. ℣. idẽ papinianus. ff. de act. emp. facit ca. ſemel mal⁹. extra de reg. iur. in. vj. ꝛ vz argumẽtũ cõiter ſolitis vel ꝓingẽtib⁹: ꝛ ſic ab his q̃ fieri cõiter ꝛſueuerũt: vt no. gl. in. l. j. C. ō ar bi. ꝛ ibi p doc. ꝛ gl. in ℞bo ꝓbabili⁹. c. cũ arte eẽ de cele. miſ. Et q̃s oꝛ ſuet⁹ aliq̃d facere fecißet bis vel ter vt hꝫ p gl. ꝛ doc. in. l. iij. in fi. C. de epiſ. aud. et eſt gl. in aut. de reſti. ℣. qꝛ vero multi. in verbo ſepe. colat. viij. Et iō q̃dã religioſi ꝛ dãt ꝛſilia qđ q̃s nõ faciat iuſtos: Jctus niſi bis aut ter. qꝛ ſi q̃s pluries faceret induceretur mala ſuſpitio ſeu p̄ſumptio contra eum qđ ꝓfecto tutius eſt: ſed tutiſſimum eſſet nullos vnq̃ facere vt in fine hui⁹ operis dicetur. et potiſſime hec preſumptio, precedit quando iſti contractus fuiſſent celebrati per ꝓxenetam tantũ ꝛ non per ipſos contrahentes. Nã vſurarij nunq̃ ipſi ſuos Jctus p ſe celebrãt: ſz p mediatores ſiue ꝓxenetas ſuos ſm Guil. de mõte laudu no i clemẽ. ex grãdi. circa mediũ de vſuꝛ: ꝛ ibi hoc dicit eẽ Franc. zabarella. ℣. cereꝝ. iij. qõne ſe quẽdo do. Guil. vt dicã etiã in ſequẽ. p̄ſum. videẽ eſſet qñ ꝓtes ipe p ſe Ɔriſſent mediãte alĩ ꝓxenera q̃ ſit ſolit⁹ Ɔhentes inducere ad celebrãdos ſil̃es Jct⁹ ſuſpectos ꝛ vſurarios p predicta. Nã ſepiſſime hmõi contract⁹ illiciti Ɔhunt ex culpa ꝓxenetarũ q̃ oĩa velamẽta excogitant ꝛ ꝓtes iducũt ad illicitos ꝓtractus celebrãdos. Et ideo tu mercatoꝛ vel cõtractuꝰ caueas a dictis ꝓxenetis tanq̃ peſtiferoꝛ: qꝛ modicũ lucrum q̃ cõſeq̃ ſperant ex Jctu p ꝓtes celebrãdo q̃rũt ſp vnius cõtrahentium ꝛ q̃nq̃ vtriuſq̃ aiam pdere ꝛ alteri⁹ bona conſumere ꝛ idem qñ notari⁹ qui cõfecit inſtrumentũ eſſet ſolitus ſcribere in ſtrumenta de contractibus vſurarũꝫ vel ſimulatis vel alĩ ſuſpectis ꝛ fraudoloſis eadẽ rõne. p hoc gloſ. in p̄n. in l. iubemus. C. de ipba. ꝛ p omnibus predictis adducit ratio. nã qualitas facti ex perſona facientis p̄ſumit. xj. q. iij. abſit. ꝛ xxiij. q. iiij. ea vi dicta. ꝛ ita no. gl. nota. i q. v. nono oẽs. in verbo flagello. ꝛ ad idez allego gl. no. xxxviij. diſti. ſi q̃s grãmaticam. q̃ dicit preſumi eo ipſo bonuꝫ

Nota hoc Ɔ ꝓxenetas q̃ idu cũt holes ad Jctus illicitos.

quod ab aliquo bono fuit factū. Ita dicam⁹ eē ꝑsumi malū si ē ab aliq̄ malo factū z ꝓterea cauēdū ē ab hmōi prenetis z rebellionib⁹. Adde, tñ ad hāc ꝑsumptionē qō in sequēti dicē.

Igesimater tia presumptio z potissima ē qñ cēt vsurari⁹ z cōsuet⁹ vsuras exercere nō tñ dicros Jct⁹ q̄ ꝑsumptio seu ꝫiectura cuz alijs ꝓdictis vel alijs eaz ꝫiuncta facit ꝑsumi faciliter Jctū illicitū vl simulatū aut vsurariū vt ꝓbat i.c.illo vos.i fi.z ibi hoc.not. gl.z doc.ex̄ de pigno.z not.gl.magna añ finē i.c.ꝫquest⁹.ex̄ de vsuris.vbidicit qō si i;pēditiōe iteruenit modicuz ꝓtiū ꝑsumit eē Jct⁹ i fraudē vsurarū. z ꝑcipue si emptor cōsueuit exercere vsuras.allegat.c.ad nostrā.de emp.z ven.z dictū.c.illo vos.z iō ꝓpter hoc dicit Hosti.in summa de pigno.§.qñ. ver.iō dico qō ex quo apparet qō creditor vsurari⁹ erat de facili interpretat cōtra ipm allegat.l.iulian⁹.§.ibi dē.fz debuit allegare.§.idē papinianus.ff.de ac.ēp.z.ff.ad mace.l.fz iulianus.§.qō dr.z.l.nūmis.ff.de le.iij.z.l. nemo q̄ est lex.iij.C.de epi.aud.z sic facit⁹ ꝑsumit Jct⁹ vsurarios ꝑsertim cum occultāter z fraudulēter soleāt inire ꝓtract⁹ vel celebrare.vt est text.in cle. ex grādi de vsuris.z ibi no.ꝑ doct.vñ dicit Host.in.c.ad nraz de ēp.z vē.qō cū sit pessimū gen⁹ hoim de facili ꝑsumit ꝓtra ipsos maxime cū debitores egēt.z creditores abūdēt.z iō de facili debitor facit q̄cq̄d vult creditor qz talis ꝑsumptio ē fauorabilis aiab⁹ ip sor⁹ vsurariorū. Et ꝓpterea i dubio ē se quēda de spō.c.iuuenis.z de ꝑsūptio ne illō.z de homicidio.c.ad audictiā. z.C.de resci.vē.l.rat⁹. z.C. de vsuz.l. cū allegas.cū silib⁹.z ita ēt no.Pau.ō leazarijs solēnis decretor. doc.i q̄dā sua di;putatiōe q̄ incipit ꝓtra istā debiti opponit qō est vsurariū i.v.col.i fi.de q̄sto ptz. Ad hoc etiā videat qō plene scribit ꝑ Ang.ō pusio idisp.sua q̄ incipit astēsis miles i.xxx.col.cū seq.

Et qō dictū est in p̄cedēti ꝑsumptione z iō vsurarij sunt cauti q̄ ad bona tpalia sunt extorquēda sz icauti q̄ ad bōa spiritualia.z sic q̄ ad aiaz ꝑ suis cautelis q̄tidie illaqueare q̄rūt dicta clemē. ex grādi.añ finē ō vsurz vt euitēt istas duas vltimas ꝑsumptiones q̄ sunt potissime faciūt q̄ ille q̄ idiget pecūia. et vult sibi i ꝺitate pigno.fun. ipm q̄ vē dat alēi q̄ nō sit vsurari⁹ nec ꝫsuet⁹ facere hmōi Jctus.z ab eodē cōduci cū pacto de retrouēdēdo z vsurarius postea emit ab illo emptore oē ius suū;sic cū dicti Jctus vēditiōis z locationi cum pacto de retrouēdēdo nō habuerit ꝑn cipiū nec fuerint i initio celebrati ꝑ dictū vsurariū vel solitū facere sikes ꝓtractus.videnē cessare dicte due rōnes et vltie ꝑsumptiones.z hoc vī velle Guil. de mōte lauduno.i.d.clemē. ex grādi. circa mediū de vsuris vbi dicit q̄ vsurarijs nūq̄ ipsi suos Jct⁹ ꝑ se celebrāt ſ ꝑ mediatores seu ꝓnetas suos ita q̄ pignora ꝑ tres vl ꝯtuor man⁹ faciāt ꝓtrāsire añq̄ ad feneratorē veniāt ꝑ fraudē z ibi cū sequit frāc.zaba. i.l.§. ceterū.in.iij.q.Ad qō adde qō dixi in ꝓcedenti ꝑsumptione ſz si posset ꝓstare;siue doceri ō ista fraude hoc, sibi nō ꝓdesset immo sine dubio et multo magis ꝑsumeret Jct⁹ simulat⁹ z vsurari⁹ q̄ si fuissent a ꝑncipio celebrati ꝑ ipm vsurariū vel solitū hmōi ꝓtract⁹ exercere z ꝓbat in.l.ab anastasio.circa mediū ibi vel forsitā.alijs ꝑ supposita ꝑsonā.C.mādati z ibi p doc.z.l.z q̄ sub imagine.in ꝑn.C.de distra.pign. Adde qō dixi in p̄cedēti ꝑsumptiōe. nam malitijs hoim nō est ꝺulgēdū.l.i fundo.ff.de rei vēdica.z q; fraus z dolus cuiq̄ patrocinari nō ꝺz;vt ē text.i.d.c. ad nostrā.de ēptio.z vēdi.cū similib⁹: z sic cū habuerit malū ꝑncipiū nō ē licitū alicui scīēti emere q; emptor esset de fraude dānat⁹ argumēto.c.tua nos extra de vsuris z.l.j.i fi.ff.de fiumini bus.hec tñ ꝑsumptio qō sit solit⁹ fenerari vī p̄cedēs.scz qō sit ꝫsuet⁹ similes ꝓtract⁹ suspectos facere ꝫiuncta ēt cum pacto de retrouēdēdo nō facit ꝑsumere contractum vsurarium vbi alie male ꝑsumptiones

le ꝑsumtiones nō ꝺcurrūt q; vsurarij sepe celebrāt ꝓtract⁹ veros z nō vsurarios fz Bal.q̄ ita notat i.l.emptione in fi.prin.C.pl⁹ valere qō agit.per no.ꝑ Jac.de are.z Cyn. ibi z ꝑ not.in c.ad nraz de emptio.z vēdi.z.in.c.illo vos de pigno.z idē notat ipse Bal.in l.interpositas.ſ.col.ppe fi.C.de transactio, vbi dicit qō ad rescindēdū Jctuz tāꝑ vsurariū nō sufficit ꝓbare q̄ Jhēs erat vsurari⁹ nisi ēt ꝓbet specifice ō illo Jctu.z idē tz Ang.i.l. sicuti.§. supuacuū.ff.q̄.mo.pig.vī hyp.solutī. Un veri⁹ loquēdo z si nō sepe aliq̄n tñ vsurarij celebrāt z celebrāt ꝑn veros Jct⁹ nō simulatos nec vsurarios. Facit ad hoc ter.Jo.chrysostomi q̄ hī de penitētijs dist.iij.c.qd g.ibi ē z alia rō vbi ꝺz nō pōt mal⁹ i olb⁹ cē mal⁹ fzhz aliā bōa. Facit ad hoc q̄ no.Cy.Bal. z doc.i.l.j.C.ō ꝓba.z vide oino qō no. Ang.in dicta disputatione astēsis miles in.xxx.colū.cū sequēti. Et qō dicā in quarto casu principali.

Igesima quarta ꝑsumtio colligit ex eo q̄ vēditor remānsit in possessiōe rei vēdite vt ꝓbari vī ꝑ text.cū glo.fi.in ꝟbo obligere i fi.l.sicuti.§.supuacuū.ff. q̄.mo. pign.vel hypo.solutī z p.l. si is q̄ bonis.ff.de acq̄. heredi.z.l.iij.si q̄s. C.ō naturalib⁹ liberis z ꝑ notata marie ꝑ Cy.in.l.ij.C.de repu. hereditare z ita tz Spec.in ti.ō na.§.j.versi.itē pone aliqs .z Dy.itē tz i.l.oēs.§.luci⁹.ff.de his q̄ i frau.cre.quē sequit Bar.i.d.§. supuacuū añ finē z i.d.l.post Jctū.ꝟ. tertio ꝑsumit.ff.ō dona. Et dixi.ē.in ꝑn.hui⁹ opis. Et ita tenuit Guido de suza.q̄ dicit q̄ nō ꝑsumit vēditū q̄ i primonio effectualiter reperit per dicta iura vt refert Bal.i ꝑsilio de q̄ ifra dicē qō tps remanēdi in possessiōe ad hoc vt faciat ꝑsumi relinq̄ndū ē i arbitrio iudicis q̄ arbitrat ex quātitate p sonaz ex fama loci z ex alijs ꝓbatiōibus ꝺ hosti⁹ ꝺm Bar.i.d.l.post Jctū z in.d.§.supuacuū. Et ꝓdicta ꝑsumptio ꝓcedit ēt si vēditor ꝫuenit se emere

prozis nole possidere iurta notata ꝑ Bar.z doc.i.l.qō in eo.in ꝑn.ff.ō adq. pos.z in.l.ab emptiōe.ff.ō pactis.et ꝑ An.de bu.z doc.in.c.cuz venissent. ex de resti.spo.si sp vēditor fuit in possessiōe q; ꝑ hoc nō efficit ꝑsumptio fraudis nisi interueneritiva z corpalis traditio.l.iij.C.de suffi.ibi seqt traditio corpalis rōnē ego assigno: q; nōvī ꝺo sike q̄ emptor velit dimittere rē ꝑ ipz emptā vēditori z ꝑtiū ex q̄ nemo ꝑsumit velle tactare suū.l.cū de indebito. de ꝓbatiōib⁹.vī nisi vēditor rūderet emptori rē vēditā hoc cñ faccret cessare ꝑsumptionē fraudis.arg.l.litib⁹ C.ō agri.z cēsitis:li.xj.z dixi.ē.in ꝑn. hui⁹ opis vī nisi vēditor alij reseruauerit vsumfructū.vt.l.q̄sq̄s.C.ō donatiōm Bar.q̄ ita no.z in dictis iurib⁹.ff. Jctū simulatū q̄tū ē debeat re in.l. post ꝓtractū z in.§.supuacuū.z qō dixi q̄ ex possessione rei vēdite in q̄ vēditor remanerēt si ꝓstituit se ēptoris nomine possidere ꝑsumit simulatio ꝺz i telligi qñ apparet cā ꝑ quaz sic fecit vt.l.mulier.in ꝑn.ff.rei amotaz.z in l.si marit⁹.§.fi.vbi ē exꝑssuz.ff.q̄ z q̄ bus:z ē casus exꝑssus in.c.fi.de renuntiatiōe.in.vj. Sicut cñ nō ꝓbat dici facta i fraudē creditoz q̄ nō sunt.l.j.C. de iure fisci.lib.x. Et sicut nō pōt dici donatio facta metu mortis q̄ nō sit.ff. de dona.cā mortis.l.j.cū si. Ita nō pōt dici ꝓtract⁹ simulat⁹ vī ad apparētiā fact⁹ nisi subdit cā fictiōis ꝑ quā fictionē ꝓstat eē facta ꝺm Bar.q̄ ita notāter dicit i ꝓsilio suo qō incipit. Petr⁹ nicole vbi dicit qō ꝫvēditor vī donator post vēditionē vī donationē remaneat in possessiōe nō tñ facit ꝑsumi ꝓtractū eē fictitiū z fikatū z ad apparētiā factū q; ex sola possessione nō appareat cā fikatiōis q̄ ꝺz añ subsiste re.vt ꝓbat i iurib⁹ ꝑ prime deductus. ita loquit.d.l.sicuti.§.supuacuū.ff. q̄. mo.pig.vī hyp.sol.ibi cñ suberat cā q; ad excludēdū credi.erat fikata vēditio z hoc allegat ipe creditor sicut di. in donatiōe q̄ nō ꝑsumit ficta fikata nisi appareat cā ꝑ quam sit ficta vī fikata vt no.ēt Bar.i.d.l.post Jctū.ff.

de dño ⁊ Bal. i. l. illō i. vij. q. C. de sacrosan. eccle. Videt aliter dicere circa ꝓdicta dicit em ꝙ ex eo que venditor vt dñus remāsit in possessione nōn ꝓbari simulatio qz vsq; ad triginta annos pōt emptor vel donarius agere actiōe ꝓsonali ad rē sibi tradēdā vt i l. j. C. ō ꝓsti. pecunia cū sit vir. ergo nō ꝓsumit ex possessiōe simulatio vñ ipe sic distinguit in. d. l. illō. Aut ē instrm ꝓmissiōis et nō ꝓsumit ex possessiōe simulatio. d. l. ij. C. ō ꝓsti. pecunia. aut ē instrz traditiōis ⁊ sunt aliq̄ ꝓiecture vel cause sit. actionis vt fraudis vt ex possessione tucta cū aliis ꝓsumit simulatio. vt. d. ℌ. supuacuū. Et i hoc vr cōuenire cū dicto ꝓsilio petr⁹ nicole. Et est rō differētie ꝑz Bal. in. d. l. illō iter instrm ꝓmissiōis ⁊ traditiōis qz possessio nō repugnat ꝓmissioni ꝛz ꝓmissio repugnat vere possessioni tradentis nec cū ea ꝓcurrit. Unū cū nō cōsonet effect⁹ cū sua cā ꝓsumit simulatio cause seu tituli nisi tradēs ꝓcario accepisset. Mā ꝙ possessionē ꝓcariā excludit ꝓsumptio sit. actiōis vt hr i. l. qō nō. in ꝑn. de adq. pos. ⁊ i. l. ab empti. ff. ō pactis. Sed nō excludit ꝓsumptū sit. actionis ⁊ fraudis simul iūcte vt. d. ℌ. supuacuū ⁊ hoc i effectu sequit̄ do. Pau. ō ca. i ꝓsi. suo cccxxvj. qō icipit i Christi noie amē ꝓsumptiōis his de qb⁹. ℌ. q rñdit ad. ℙ. l. j. C. ō sum. quā Bar. allegat qz loq̄t qñ ꝓsōe cēnt suspecte vr ꝓhibite. vt. ff. ō. pba. l. q testamētū et. l. cū qs ℌ. rytia de legatis. iij. sec⁹ si nulla subesset cā pp quā cōtrahētes ipedirentur inuicem contrahere.

Vigesima q̄n ta ꝓ sumptio resultat ex tpe q venditio duravit qz ꝓ modicū tps duravit. vñ quētiōes cū soleāt fieri vt res ppetuo sint penes ēptorē ⁊ pignera tiōes quousq; debitū soluat vt. l. si rē. ℌ. ois de pig. ac. Credēdū ē ꝙ ex modico iteruallo noluerit vēdere sed pignorare. Et istō optime ꝑbat in sit̄ p l. pterīq; de ritu nup. vbi si mlier q̄ recessit a marito nō multo tpe interposito reuersa ē cēset idē mīmonīū dissoluēdi ad hoc lex ꝗcq̄d calore i fi. ff. ō. retur. ⁊ xxxiij. q. ij. ℌ. diuortiū. Probat et i. l. iiij. ℌ. si ab ignoto. ff. ō manumissionib⁹ vbi qñ fuit actū a ꝑncipio qō emptio modico tpe habeat durare ꝓsumit ēptio sit̄ata. ⁊ ita dixit Bar. p illū tex. i ꝓsilio qō incipit Petr⁹ nicole vbi ponit de triplici specie sit̄atiōis ⁊ istā ponit p vna. facit et ad hoc lex si ventri. ℌ. i bonis. ⁊ qō ibi no. p gl. ⁊ doc. de ꝓuilegijs credi. Et ita ꝓsulēdo tenuit do. Pau. de cast. i ꝓsi. suo. cccxxv. qō incipit in Christi noie amē. In cā mota p dñaz dotoreaz. ℣ sic his ꝓmissis. Et aduerte qō istⁱ⁹ sit̄atiōis natura hec est vt debeat hoc exꝑsse p pactū agi vt dicit tex. i. d. c. si ab ignoto ⁊ no. Bar. i d. suo ꝓsilio. Et ista dicet ꝑa sit̄atio ꝛz qñ hoc exꝑsse nō eēt actū p pactū ꝛz tñ receissuz ē a vēditiōe. ℌ. modicū tps tūc ē ꝓsumpta sit̄atio nō ꝑa q̄ sola nō eēt sufficiēs ad ꝓsumēdū cū effectu ℨcruz eē sit̄atū p dictū. ℌ. si ab ignoto. ibi ab initio hocagi dz ꝛz iūcta cū aliis ꝓsumptiōib⁹ sic p ꝑdicta iura q̄ ita meo iudicio debēt itelligi. Et circa ꝑdicta ad dē q̄ dixi in. xij. ꝓesumptiōe.

Igesima sexta ꝓsumptio ꝓhēdit ex mō recedendi a dicto ℨctu empr. seu vē. qñ. s. recedit ꝑ restitutionē instrox icisox ⁊ sic p modū recessus a dicto ℨctu ñ p modū noue vēditiōis qō si fieret a ꝑncipio ℨhētes habuissent aīs faciēdi verū ℨctū facit lex cū hi. ℌ. mor⁹. ō trāsac. ꝑz do. Pau. de cast. i. d. consi. cccxxv. ver. tertia resultat ꝓsumptio. hoc pōt sic cōfirmari. qz istud est isolidū rī rei sit retro nēditio ⁊ nō sola restō instrox maxime incisozū. ergo p sumendum est illicitum per gloss. no. in. l. si quidem sub conditione. cuzi ibi nota. per Bartol. et docto. ff. de condi. institu. et per ea que dixi. s. in. ix. presumptione. In contrarium tamen vitur facere. l. labeo. cum. l. seq. que incipit postq̄ pignus. cū ibi not. per glo.

ff. de pac. ⁊ l. chirographū. ff. de. pba. ⁊ l. iij. ⁊. v. in ꝑn. ff. de li. legata. ⁊ l. mortis cā capim⁹. ℌ. seia. ff. de do. cau. mor. ⁊ l. cōster. C. q̄ res pignor. oblig. ꝑnt. ⁊ l. creditrice. C. de remis. pign. ⁊ l. pecunie. C. de solu. cū si. i qbus hr ꝙ si restituit vel legēt debitori istr̄z debitoris vel pigneris maxie cācellarū vr eē facta liberatio vel pign⁹ remissuz. Sed ad hec iura ꝑ rādent qō loq̄t i liberatiōe vel remissiōe debiti aut pignerꝭ q̄ ꝓsueuit nōnūq̄ fieri ꝑ redditionē vt legatū instrox. nos loq̄mur i nouo ꝓtractu emptiōis ⁊ vēditionis q̄ nō ꝓsueuit fieri nisi ꝑ nouū ℨctū seu instrm ℨct⁹ ⁊ nō per simplicē restitutionē instrozuz icisoz. Ite i ꝓtrariū vr eriā facere. l. j. C. de dona. ⁊ l. seruū filij. ℌ. eū q̄ chirographū. ff. de leg. i. ⁊ glo. in. l. iij. in ℣. sio ibi quint⁹ ꝑ traditionē instrī. ff. de adq. pos. ⁊ glo. j. ℌ. interdū. in ℣bo nuda volūtas instī. de re. diui. i qb⁹ dz ꝙ si donanē vēdunt: aut leganē vni istra emptionū alicui⁹ rei ipsa res vēdi donari vl legari vr. Sic eo mō si restituū tur instra emptionū soluto ꝓi⁹ ꝓtio ꝑ ꝓmū venditorē vr esse facta retronēditio. Nec vr qō debeat ꝓsumi aliqua simulatio ꝓt ad hoc dici qō i dictis iurib⁹ nō ꝓt cadere simulatio vel pign⁹: qz loq̄mur in ꝓtia donatiōe vēditiōe ⁊ legato. nos vero qñ ꝓtio ꝑcessit vendi tio postea reddunt̄ instra ꝑ q̄ recedit a ꝓtia vēditione qō nō est solitū fieri. iō ꝓtia venditio ꝓsumit simulata et vere fuisse pign⁹ vt cesset hec suspitiōis ꝓsumptio requirit ꝙ fiat nona retronēditio. Pro hoc optie faciat. l. nihil taz naturale. cū ibi not. ff. de iureiur. vbi dr ꝙ nihil tā naturale ē ꝙm eo gñe. vnū quodcūq; dissolui q̄ ligatū ē. Ad idē. c. j. extra de reg. iur. in antiqs vbi sic dicit tex. bti Jo. chrysost. Dis res ꝑ q̄scūq; cās nascāt ꝑ easdē dissolui. Pro hoc eriā. l. ꝑ hec qbuscūq; modis. ff. de reg. iuris. vbi dr ꝑ hec qbuscūq; modis obligamur hīdē i ℨctū actis liberamur. Ad hoc etiā gl. xxiij. q. iij. ꝑperim⁹. in ℣si. inimic⁹. ⁊ est etiam de hoc text. in l. ꝓcut quisq;. ff. de solu. ⁊ est casus in l. j. C. quando liceat ab emptione recedere. ⁊ ibi hoc videtur sentire Cyn. in vj. et vltima. q. ℭ Multe alie ꝓsumptiones fraudis vel simulatiōis reperiunt̄ q̄ faciūt ꝓsumere ꝓtractū ficticū simulatū vel vsurariū. de qb⁹ ꝑ Spe. i ti. de cessione actiōis. ij. ℣. si vero dubitat vtruz sit ꝑa vel simulata. ⁊ ꝑ Cyn. Bar. Bal. ⁊ doc. in. l. ij. C. de repu. hereditate. ⁊ ꝑ Bar. in. d. suo ꝓsilio qō incipit Pe. nico. ꝑ Cy. Bal. ⁊ doc. i emptiōe. C. plus vale. qō agi. ℭ qō simulate ꝓcipit etiꝑ eūdē Bal. in. l. fraus. ff. de legib⁹. ⁊ in. l. i. ij. si sub specie. ⁊ ibi ꝑ doct. in. l. ꝑ diuersas. ⁊ l. ab anastasio. C. mā. et ꝑ Bal. in. l. multū. C. si qs alteri vel sibi. ⁊ i. c. cū allegas. C. de vsuris ⁊ ꝑ doc. in l. ēptor. ff. de aqua plu. ar. ⁊ ꝑ do. Bādi cū ō plūbino. i. l. iiij. ℌ. si ab ignoto. ff. de manumissio. ti. ghāli. Et vide text. not. in l. cū vir vroꝛi. cū ibi no. ff. de iure dotiū ⁊ vide qō no. Bal. in. l. nō dubiū. in. iij. oppositiōe. C. de legib⁹. vbi ponit ꝺt modis fiat fraus legi ex qb⁹ ꝓsumunt̄ multe ꝓsūptiōes simulationis ⁊ frandis. Et idē ēt ponit do. Pe. ō sanch. i repe. c. canonū. Statuta cē de cōsti. in. xcvtū. col. ℣. iuxta ꝑdicta ꝛgruere. i suo ꝓsi. xxj. qō icipit i rp̄i noie amē ad corroboratiōe ꝑdictoꝛ. Et vide ēt ꝑ Bal. in. l. deo nobis. in. vj. not. C. de epi. ⁊ cle. plene ꝑ eundē in additiōib⁹ qs fecit ad Spe. i ti. de don. ⁊ ꝑ Tācre. de corne. i suo ope. in. xi. rub. q. xiij. Et vide ꝑ do. Bartholomeū de salȝ. i. l. ij. C. ne lice. potē. ⁊ i. l. si qs post hac. i ꝑn. in. v. col. C. de bonis ꝓscrip. ⁊ ꝑ Albe. ō ro. i. l. filie me. ff. so. ma. ⁊ ꝑ Ang. de are. insti. qb⁹ ⁊ causis manumit. nō ꝛz. ℌ. i fraudē. in. j. col. ⁊ ꝑ doc. cano. in. c. illos. extra de pig. ⁊ in. c. ad nostram. de em. ⁊ ven. ⁊ i. c. ex literis. exē de iureiur. ⁊ in. c. ꝙquest⁹. ⁊ in. c. cū in diocesi. exē de vsuris et ꝑ Host. in sūma extra de vsuris. ℌ. si. in ꝑn. in ti. de pig. ij. quib⁹ pactis. ⁊ in ti. de ℨhen. emp. ℌ. si. ver. de ℨctu. ad ꝓtractū. ⁊ plene per do. Guiliel. de monte lauduno in cle. ex grādi. Et ibi est per Card. ℨaba. in. ℌ. ceteruz. in iū. q. et ibi per doc. de vsuris. ⁊ ꝑ beatum Bernadinum in tractatu de contractibus et vsuris. in sermone. xxix.

Universidad de Deusto
Biblioteca

arti.ū.c.j.Et p Joan.de capistrano i suo libello siue tractatu de vsuris vbi tractat de vsura palliata sub nole venditionis ʒ ille nō cōueniunt materie nr̄e q̄ē solūmō q̄n emit vel adq̄rit res ab vno ⁊ idē locat cum pacto de retrouēdēdo: ⁊ iō eas homisi. ⁊ si q̄s vr̄ velle recurrat ad dicta loca ⁊ ad notata ibi p doc. q̄ oia sūt bn̄ notāda: q⁊ nō ita alibi collecta simul repies. ¶Sz circa p̄dictas p̄sūptiōes p̄t in practica dubitari: q̄d si i instro vēditiōis ⁊ p̄ductiōis cū pacto de retrouēdēdo esset oppositā hec clausula. vcz q̄ ipse ptes renūtiant seu renūtiauerūt exceptiōi simulatiōis ⁊ apparentie ℣ct⁹ ⁊ nō sic actorū: ideſt q⁹ nō possit excipe q̄ sic nō sit actū. dic q̄ hec ℣ba relenāt q⁊ declarāt intētionē ℣hentiū q̄ nō intendūt istum ℣ctū esse fictitiū vel ad apparētiā factū. Sz si apparēt legitie cāe probatiōis et iudicia. tūc q⁊ rōne substātie ℣ct⁹ pbaret simulat⁹. Eadē hec renūtiatio simulata p̄sumet argumēto. ff. de noua. l. doli. ℌ. diuersus ſm Bar. q̄ ita notat i se pe allegato ꝓsilio q̄ incipit Pe. nico. i fi. Et ideʒ ipe no. i. l. nemo p̄t. ℣. q⁊ro an renuntiatio exceptiōis. ff. ō leg. j. Et idē notat ⁊ tʒ Cardi. zaba. ⁊ Jo. de imo. i. c. ad nr̄am de em. ⁊ vē. Et idē dixit etiā Bar. de illa q̄ renūtiauit exceptiōi doli in factū actiōi ⁊ sine cā in ꝓſ. cvliij. q̄ incipit. q̄dā petruci⁹ vt ōr fecit testm̄. et idē ipse tʒ in. l. fi. ℌ. idē q̄sijt. ff. de ꝓdi. i debi. ⁊ nota. p eundē Bar. ⁊ doc. in. d. l. doli. ℌ. diuersum de nona. ⁊ p̄dicta p̄cedūt q̄n dicta renūtiatio ē facta in eo dē instro q⁹ ōr simulatū vel in alio instrūmēto incōtinēti post nisi ptes iurassent ℣a esse oia ꝓtenta i dicto ℣ctu ⁊ instro ſm Bal. i. l. fi. C. de non nume. pe. ⁊ dixi. ē. in. vij. p̄sumptiōe. añ fi. Secus aūt si post ex intervallo talis renūtiatio fieret q⁊ tūc etiā sine p̄dicto iuramēto tolleret p̄sūptio simulationis. vt l. ij. cū ibi no. C. q⁹ me. cā ſm Bar. q̄ ita no. in. d. l. nemo p̄t. Et p zaba. ⁊ Joā. de imo. i. d. c. ad nr̄am. ⁊ dixi i. d. vij. p̄sumptiōe. añ fi. Et q⁹ vr̄ excludēdū q⁹ cū i dubio ℣ct⁹ nō p̄sumat simulat⁹ ſʒ verus vr̄. l. si marit⁹ i fi. ff. q̄ ⁊ a q⁹. ⁊ i. c. fi. de renū. in. vi. ⁊ no. Bar. in. d. cōsilio Pe. nico. facit. l. merito. ff. p socio. ⁊ idē no. Bal. in. c. j. ℌ. si instrm̄. i nit. de nouis. ⁊ idē ipse tʒ in. l. rogasti. ℌ. si tibi ad fi. ff. si cer. pe. vbi dicit q⁹ i dubio ℣ctus nō dʒ iudicari vsurari⁹. ar. l. si ea pactione. C. de vsuris vbi dr̄ q⁹ ℣ct⁹ in dubio nō itelligit excedere legitimum modū vsurar̄. ⁊ ar. l. ap̄hoz̄. ℌ. fi. C. de appel. ⁊ ex de vsu. c. nauigāti. ⁊ hr̄ per Archi. xiiij. q. iij. si q⁹. ¶Et idē tʒ Bal. in. c j. in fi. in ti. de teu. datis i vtrē. l. cōmis. in vſi. feu. maxie q̄n de ℣ctu apparet ꝓfectū instrm̄: q⁊ p instrm̄ p̄sumit. vt i aut. de fide istru. ℌ. si mortauit col. vij. ⁊ ē ter. cū gl. ⁊ ibi no. i. l. cū pleb⁹. C. de pba. Vñ q̄ allegat instrm̄ simulatū illō ꝓbare dʒ vt dictis iurib⁹. ⁊ pbat i l. patron⁹. ff. de pb. ⁊ ſʒ sit aliq̄ p̄sūptio de p̄dictis in ℣ctū tñ idistincte p̄sumit ver⁹ ℣ct⁹ ⁊ nō simulat⁹ q̄n iterueniſſet dicta renūtiatio q̄ declarat itētionē ℣hentiū. Intelligēdo eo mō q̄ dictū ē. ℌ. q⁊ q⁹ p̄t ēt si est vsurari⁹ celebrare ℣os ℣ctus. vt dixi. ℌ. in. xxiij. p̄sumptione. Nec obstat huic q⁹ dixi. ℌ. i. ix. p̄sūptione. i fi. q⁹ si instro sūt ista ℣ba vēdidit ⁊ tradidit ℣e. ⁊ nō i fraudē vsurar̄ q⁹ ex istis verbis istrm̄ magis p̄sumitur susceptū ſm Bal. in. l. ēptione. C. plus vale. q⁹ agi. q⁊ illa ℣ba nō sunt solita

Anvaleat renuntiatio facta ō simulatione.

poni i instris. vt dixi in ix. p̄sumptiōe. Sz predicta renūtiatio bñ solet ⁊ ꝓsueuit apponi marime hoc tpe ⁊ pp dicram renūtiationē transferr̄ totū onus pbādi i illū q̄ vult dicere q⁹ ℣ct⁹ sit fictitiꝰ vel simulatꝰ qui poterit pbare p ℣tiam ꝓfessionē alterī⁹ partis cui esset standū tāq̄ vltime i ipsi⁹ ꝓfitētis p̄iudiciū. vt pbat i. l. de etate. ℌ. ibi fides enitiʒ se habebit. ff. de iter. acti. Facit optime glo. in. l. i ℣cti⁹. l p̄n. i ℣bo nullo mō. C. de nō nume. pecu. ⁊ l. publia. ℌ. fi. ff. de posiri. Circa q⁹ vide q⁹ dixi. ē. in. j. p̄sumptiōe. Itē poterit pbari p dilucidas siue legitimas pbatiōes siue p̄sūptiones ⁊ indicia. ⁊ p pbabiles ꝓiecturas. vt pbat i d. l. ʒ si marit⁹. in fi. ff. p ⁊ a q⁹. ⁊ i. c. fi. de renū. i sexto. ⁊ in. c. illo vos. in ℣. p̄sumit. ⁊ ibi p Inno. ⁊ doc. extra de pig. ⁊ no. p Guil. de monte laudu no. in cle. ex grandi. de vsuris. ⁊ ibi p Frā. zaba. in. ℌ. certū. in. ij. ⁊ iij. q. ⁊ p Bal. in. l. iij. C. pl⁹ valere q⁹ agitur. ⁊ in. l. eos. C. de vsuris ⁊ patet per ea que dicta sunt in omnibus precedentib⁹ p̄sumptionibus. et q̄ dicam in. iiij. et. v. casu prīc. ¶Que autem sit dilucida et legitima p̄batio ⁊ que sint p̄sumptiones indicia et probabiles coniecture circa hoc dic quod dilucida probatio dicitur illa que fit coniecturis. l. si seruus plurīū. ℌ. fi. ff. de lega. j. ſm Oldra. et benedictū de plumbino. i d. l. sed si maritus. Legitima p̄batio dicitur illa q̄ fit p testes ⁊ instrum. vt est ter. cū glo. not. in ℣bo legitimus. in. l. cū de indebito in p̄n. ff. de pba. et est glo. in. l. prosequetatis. C. de probati. Item dicitur legitima p̄batio ea que fit ex cōfessione partis. vt ē gl. in. ca. ad abolendā. in glo. iij. in ver. deprehensi. extra de hereticis. q̄ sint p̄sumptiōes et indicia circa hoc vide oino Guil. de mōte laudu no. in. d. cle. ex grandi. circa mediū. vbi Fran. zaba. in. ℌ. cetera. i. iij. q. ⁊ vide plenissime in oibus p̄dictis p̄sumptiōibus. ¶Que aūt sint p babiles coniecture. vide no. in. c. fi. de renun. i vi. ⁊ ter. in ca. cū in habito. in fin. p̄nc. extra de clan. delpon. ⁊ not. in. l. licet imperator. ff. de lega. j. ⁊ in. l. cū ꝓponeret ff. de lega. ij. Item potest probari per libros ⁊ codices rationū ipsius mentis vel vendentis si est vsurarius ⁊ libros ac suos codices rationū vt est casus in. d. cle. ex grandi. ℌ. ceteruz. de vsuris. de quo dicit ibi per doc. Item poterit p̄bari si iudex p̄cederet ꝓtra aliquē tanq̄ vsurarium vel simulatū contractum faciendum recipiendo in testes proxenetas ⁊ mediatores ⁊ alios cū quibus dicitur crimen commissum. ar.

Quid sit probatio dilucida.

Que sint cōiecture pbabiles

Universidad de Deusto
Biblioteca

An prene ta possit esse testis.

es.qñ.extra de testib⁹. ⁊ etiã pcipiãt sub pena qs̄ q̃cũq; aliq̃d sciat sup hoc veniat ⁊ reuelet publi.ar.eẽ de iureiurã.c. ad nr̃az.f̃z do. Guiliel. in.d.cle.ex grãdi.l̃z aliꝰ sit dubiũ nũq̃d preneta seu mediatores possint esse testes.de q̃ p glo.in autenti.de testi.ℌ.pe.in ℣bo phibere.col vij.et p gl.q vr̃ Jtia.in auc.de fide instru.ℌ.in his col. vi.⁊ p glo.⁊ p doc.i.c.di late⁊.extra de testi.co. ⁊ p glo.pe.⁊ ibi p doc.in c.romana.de test.in.vi. ⁊ p glo.Jo.teutonici in c.si qs eps.in ℣.mediator.j.q.i.⁊ p do.i iurib⁹ allegatis.Et p Bart.i l.deferre.ff.de iure fis.⁊ per Bal.in.l.ob⁹.C. de testi.⁊ p Ang.in.l.dz.ff. de edil.edic.⁊ p Ant.de but.in.c.nõ sine.i pe.et vlt.col.eẽ de arbi.⁊ i.c. ex lr̃is.i scdo no.i fi.pe. col.extra de transl.⁊ per dñm. Dñicũ de sctõ geminiano.c.j. de testi.in vj.Jtẽ ꝓbari etiã poterit p argumẽta puta p familiã.⁊ est casus⁊ ibi glo.⁊ p Jnno.i.c.cuz in diocesi.extra de vsuris ℌm eundem Guil.in.d. cle.ex grandi.de vsu.et aduerte in practica q⁹ ille qui vult dicere istrumentum fuisse.⁊ esse simulatũ dz ostẽdere causam simulationis seu ſctionis vt not.Bar.i.d. consilio Petrus nicole. et Bar.in.l.post cõtrac. in prima presum. ff.de dona.vbi alle.ad hoc.l. si mulier in pn.ff.rerum amotar.⁊.d.l.si marit⁹ in fi.ff.qui ⁊ a quib⁹.⁊.c.fi.de renun.in vj.et idẽ vult Bald.in. l.illud in.vij.q. Jbi vel cause simula.C.de sacrosan.ec cle.et diri.ℌ.in.xxiij.presum.Jtẽ agẽs debet deducere ⁊ exp̃mere speciẽ ipsi⁹ simulationis certã ⁊ clarã vt no. Bar. in.d.ꝑsilio Petrus nicole.⁊ idem not. Bal.in.l.ab anastasio.C.mãdati.ꝯdo. Pau.de cast.in .Liuri gentiuz.ℌ.dolo malo.ff.de pac.Et si agẽs vel excipiẽs de simulatione ꝓtract⁹ non expresserit causam ⁊ speciẽ simulatiõis seu fictionis cũ sint multe de q̃bus p Bar.in.d. ꝑsil.dz succũbere vt notaꝝ in dictis iuribus.et notaꝝ etiã p Pe.de ancha.in suo ꝑsil.xxj.q̃ incipit in noie xp̃i amẽ. Ad corroborationẽ p̃dictoꝝ q̃ intelligẽ si opponaꝝ ab alia parte q̃ petat declarari causam ⁊ speciẽ simulationis ⁊ nõ aliter ℌm Bal.⁊ doc.Bar.de saly.in d.l.ab Anastasio.in vlti.col.C.mãda. Credo tñ q̃ reo sufficeret opponere q̃ libellus est dubius varius incertus.⁊ ℊnalis sicut communiter opponi solet Et tutius est q̃ opponat in spẽ de incertitudine cause ⁊ specie simulatiõis et q̃ petatur et declaretur causa ⁊ species simulatiõis.Si tñ opponere ꝯ solũmodo ℊnaliter exceptio cõtra libellum actor debet replicare q̃ dicta exceptio est dubia ℊnalis incerta ꝛobscura ⁊ sic nõ admittẽda p.l.j.ℌ.ab eo.ff.ꝺ fluminib⁹.⁊.c.cũ officiũ in fi.extra de ꝓscrip.⁊ in cle.fi.de app.⁊.l.ex duobus .ℌ.ergo si quis in ℣si.põt.ff.de iureiu. et ꝓbari etiã poterit p argumẽta puta p familiã.⁊ est casus⁊ ibi glo.⁊ p Jnno.i.c.cuz in diocesi.extra de vsuris ℌm eundem Guil.in.d. cle.ex grandi.de vsu.et aduerte in practica q⁹ ille qui vult dicere istrumentum fuisse.⁊ esse simulatũ dz ostẽdere causam simulationis seu ſctionis vt not.Bar.i.d. consilio Petrus nicole. et Bar.in.l.post cõtrac. in prima presum. ff.de dona.vbi alle.ad hoc.l. si mulier in pn.ff.rerum amotar.⁊.d.l.si marit⁹ in fi.ff.qui ⁊ a quib⁹.⁊.c.fi.de renun.in vj.et idẽ vult Bald.in. l.illud in.vij.q. Jbi vel cause simula.C.de sacrosan.ec cle.et diri.ℌ.in.xxiij.presum.Jtẽ agẽs debet deducere ⁊ exp̃mere speciẽ ipsi⁹ simulationis certã ⁊ clarã vt no. Bar. in.d.ꝑsilio Petrus nicole.⁊ idem not. Bal.in.l.ab anastasio.C.mãdati.ꝯdo. Pau.de cast.in .Liuri gentiuz.ℌ.dolo malo.ff.de pac.Et si agẽs vel excipiẽs de simulatione ꝓtract⁹ non expresserit causam ⁊ speciẽ simulatiõis seu fictionis cũ sint multe de q̃bus p Bar.in.d. ꝑsil.dz succũbere vt notaꝝ in dictis iuribus.et notaꝝ etiã p Pe.de ancha.in suo ꝑsil.xxj.q̃ incipit in noie xp̃i amẽ. Ad corroborationẽ p̃dictoꝝ q̃ intelligẽ si opponaꝝ ab alia parte q̃ petat declarari causam ⁊ speciẽ simulationis ⁊ nõ aliter ℌm Bal.⁊ doc.Bar.de saly.in d.l.ab Anastasio.in vlti.col.C.mãda. Credo tñ q̃ reo sufficeret opponere q̃ libellus est dubius varius incertus.⁊ ℊnalis sicut communiter opponi solet Et tutius est q̃ opponat in spẽ de incertitudine cause ⁊ specie simulatiõis et q̃ petatur et declaretur causa ⁊ species simulatiõis.Si tñ opponere ꝯ solũmodo ℊnaliter exceptio cõtra libellum actor debet replicare q̃ dicta exceptio est dubia ℊnalis incerta ꝛobscura ⁊ sic nõ admittẽda p.l.j.ℌ.ab eo.ff.ꝺ fluminib⁹.⁊.c.cũ officiũ in fi.extra de ꝓscrip.⁊ in cle.fi.de app.⁊.l.ex duobus .ℌ.ergo si quis in ℣si.põt.ff.de iureiu. et

petere inder ex suo offo.vt no.bal.i.l. age cũ geminiano i pn.p illũ tex.C.de trãs.q̃ oia bñ no.⁊ tene mẽti i practica vrscias i hac materia libellare seu petere⁊ resci.⁊ articlare seu capla facer.

Carto vero casu pn.qñ i Jcruvẽditionis ⁊ locatiõis cũ pac.de retrouẽdẽdo interuenit fra⁹ dol⁹ vl fictio ex pte vtriusq; Jhẽtis velym⁹ tñ.fz nulla lesio in ꝓtio vẽditiõis locatiõis ⁊ pacti ꝺ retrouẽdẽdo⁊ tũc dicsi ex pte vtriusq; interuenit dolus fraus vel simlatio q⁹ forte vẽditor nõ habebat aliz vẽdẽdi neq; ẽptor emẽdiẽ q̃ patere põt vel p ꝓfessionẽ eoꝝ vel p ꝓsumptiões. De q̃b⁹ diri in ꝑce.casu prin. ⁊ marie p ea q̃ dicta sunt in.j.ꝑsum.⁊ tũc nõ est dubiũ q̃ Jct⁹ erit fictꝰ vel ysurarius ⁊ poterit rescidi de iure ciuili vt.l.em ptiõe ⁊ p totũ titulũ.C. pl⁹ valere q̃ agit.⁊ hr̃ p Bar.⁊ doc.in.l. post Jctũ. ff.de dona.⁊ p Bar.in ꝑsi.q̃ icipit Petrus nicole ⁊ p doc.in.l.p diuersas.C. mãda.Jtẽ poterit rescindi de iure canonico per.d.c.illosvos eẽ de pign.⁊ p.c.ad nr̃az eẽ de emp.⁊ vẽ.cũ ibi no. p gl.⁊ doc.⁊ etiã multo magis rescindi poterit ⁊ debebit in foro ꝑscie ex q̃ põt rescindi de iure ciuili ⁊ canonico. Nã vbicũq; lex vel canõ ꝓuidet super certo disponẽdo secũ hñs aliquã rõnẽ q̃ obtinet in foro iudiciali rõnabiliter obtinet in foro ꝑscie fz brũz Thomã vt refert⁊ fz Flor.in.l.ex pte heres.ℌ. seruo libertatis.ff.famil.herci.Si ℣o ꝓbari nõ posset vel ꝓsumi ex violẽta ꝓsumptiõe q̃ dol⁹ vel fraus vl simulatio interuenerit ex parte Jhentiũ ⁊ tñ interuenit ⁊ tũc lz nõ posset agi i foro ciuili vel canonico q⁹ deficit ꝓbatio ⁊ nõ ius.l.duo sunt tytũ.de test.tu. tñ in foro ꝑscie in quo deus respicit et iterrogat cor ⁊ nõ manũ vt dicit brũs Augu.in nouel.⁊ hr̃ p tex.xiiij.q.v.si q̃d inueniſti.⁊ est text. in cle. exiui.in añpe.col.ℌ.ℌuis.de℣b.sig.vbi dicit q̃ absẽditor est cognitor ad aliz sibi ad ministrãtiũ recipit simplr nõ ad manũ ⁊ no.gl.in.l.iij.in pn.ff.de dona. inter vi.⁊ vxor.vbi ꝺr q̃ ad cor respicit de⁹ sine dubio dict⁹ Jctus eẽt illicit⁹ fictꝰ⁊ ysurari⁹.Nã hoc casu nõ ẽ dubiũ q̃ ambo Jhẽtes faciũt ꝓtra conscientiã ex quo in mẽte gerũt vnũ. et faciũt aliꝺ.ℌ. illicitũ⁊ ꝓhibitũ cũ ad veritatẽ vite pertineat vt id q̃ exteri⁹ agit interiozẽ mẽtis dispositionẽ ⁊ habitũ representet.vt dicit tex.in.d. cle.exiui.ℌ. cupiẽtes igit⁊ ꝛc. Qui eñ cõtra cõsciẽtiã facit edificat ad geẽnã i.ad ignẽ infernalẽ.vt est tex.in.c.literas extra de resti.spo.⁊ gl.in.c. ad aures.in verbo cõsciẽtia extra de etate⁊ q̃litate.Sz si fraus dol⁹ vel simulatio interuenit ex parte vni⁹ cõtrahẽtium tñ.⁊ tũc subdistingue aut interuenit ex parte vẽditoris aut ex parte ẽptoris.Si ex parte vẽditoriz tñ.interuenit dol⁹ fraus vel simulatio q⁹ forte nõ hz in veritate aiam vendendi⁹ q̃ quando fit colligi põt ex his q̃ diri in dictiz pre sũptiõib⁹⁊ maxime in.j.⁊.xvj.Et tũc aut emptor sciebat manifeste intẽtionẽ vẽditoris ⁊ sic q̃ simulate agebat ⁊ q̃ nõ habebat animũ vere vendendi vel p cõfessionẽ ei⁹ vel p aliꝰ legitimas ꝓsumptiões ⁊ tũc idẽ sz q̃ cõtract⁹ nõ iudicabit illicit⁹ simulatus: vel ysurari⁹ in foro contentioso ciuili vel canonico ex quo extremus.ℭ. mala intẽtio emptoris vẽditoris simul nõ cõcurrũt.sed in foro cõsciẽtie bene tenebit emptor etiã si habuerit animũ emẽdi ⁊ voluerit pot⁹ emere ℌ simulare agere q⁹ nõ satis est tibi velle nisi etiã benefacias vt dict⁹ brũs Ambro. in lib.de officijs ⁊ habeꝯ in.c.nõ satis in prin.lxxxvj.disti.Et est etiã ad hoc argu.in.l.in illa stipulatiõe.ff.de ℣b. obli.vbi ꝺr nõ sufficit abstinere a malo nili fiat q̃ bonũ est ibi Bar.⁊ idem ego puto quãdo venditor aliter non esset venditur⁊ peteret de gra q̃ aliquis vellet emere.Exemplũ pone Seius erat obligat⁹ tytio ad dãdum sibi centũ ⁊ forte sub pena vel aliquo interesse et vult sibi satisfacere ne in penam vel interesse incurrat nec hz modũ satisfaciẽdi nisi vendat vnum vel

Universidad de Sevilla Biblioteca

det ipſi tertio ſolutū Seius vult facere vēditionē mihi de dicto fūdo & eum a me ꝙducere cū pacto de retrouēdēdo. & ego ſcio vel tertius ſcit qđ ſeius nō hz aiz vēdēdi & ſcio qđ aliter mihi nō eēt vēditur⁹ vel tertio ſolutū datur⁹ qz forte ſeius ita diceret & pteſtat⁹ fuerat vt dixi. ſān. i. pſūptiōe. & ſcio ēt qđ faciā ſibi magnā cōmoditatē, vel vtilitatē de pñti qz liberabit a dicto debito de cētū & a pena vel intereſſe. Dico qđ tal Ject⁹ eēt illicit⁹ ſimulat⁹ & vſurari⁹ fo ro ꝑſcie. ſtā qñ nō pōt aliē ſubuenire niſi alter ledat cōmodi⁹ē neutrū iuris ꝫ ſuari alterū vt vtrīdē btūs Amb. in li. de officijs & hſ. xxiij. q. v. deniqz i pn. Sic eo mōr multomagis ſi nō poſſuz ſubuenire vicino q ōt ſe velle vēdere cū i ñitate nō ſit ſz poti⁹ pignora re niſi noceā mihijpſi q facio Ꝫ ꝑſciaz ex q ſcio illū nō hr̄e aiz vēdēdi hoc fa cere ñ ōbeovt tibi qđ no. qJmlti i hoc errāt. Aut ēptor neſciebat aiz itētionē vēditoris qz credebat qđ hr̄et aim vēdēdi ſe & tūc aut eſt in lata culpa ſi ignorat qđ oēs ſciūt. vt in. l. late. ff. de ſb. ſig. & idē qz paria ſūt aliqđ ſcirevl ſcire ōbere. vt ibi t. l. qđ te in fi. ff. ſi cer tū pe. & ꝑbat ꝓ ꝑba Augu. q̄ hñtur. xxviij. q. j. ois. ꝫ. ex his vbi ſic ōr. Oē qđ aliter fit ꝫ ꝑbat pctm̄ ē nō tm̄ oē qđ fit cū fide bonū ē. Ignorātia q ex cēpa no cet. Aut eſt in leui culpa vel leuiſſima qđ qñ ſit hr̄. iſti. q. mo. re Ꝫ hīt obliga tio. ꝫ. pe. in gl. q̄ icipit. hic no. aliē eſſe dolū & tūc Ject⁹ eſt licit⁹ & nō teneť em ptor i aliq vēditor in foro ꝑſcie qz ad hoc vt qs teneat in foro ꝑſcie maxime ad dānū reſtitutio. op⁹ eſt qđ ſit in do lo vel lata culpa nec ſufficit q ſit in le ui vel in leuiſſima ſz ſolū tūc ē imūgē da ſibi pnia de negligētia nō de dāno ar. lv. q. vj. Jnebriauerūt & ita ſing. no. Inn. in. c. ſicut dignū. circa fi. ex de ho micidio. aut ēptor fuit in nulla culpa & tūc ſine dubio nō teneť. in foro ciui live canonico neqz in foro ꝑſcie & etiā nulla pnia ſibi eēt imūgēda p ꝑdicta qđ eſt bñ notādū. Et ita ītelligo qđ no tat btūs Bernardin⁹ in tra. de Ject⁹ & vſuris in ſermōe. xxxix. art. vj. c. j. vbi dicit qđ ſi ēptor agri in tētōe ſimplici illū emat & ptio iuſto paratꝰ ſem per retinere illū ſiveēdi tor noluerit ipz redime re nō ē ibi vſura qz nul la ibi iteruenit rō mu tui ſz ſola ēptio pura et ſimplr q ſubdit qđ i iu dicio ꝑie. & ſic in foro cō ſciētie ſtādū ē i hiꝑſcie ꝑfitētis ſe purā & ſimpli cē intentionē habuiſſe. In iudicio eñ aīe cuili bet eſt credēdū vt ē tex. i. c. fiḡaſti. circa mediū & ibi gl. in ꝓbo credēdū eī de homici. & no. p gl. in. c. tua q̄ſr tibi ꝑſiteri rit. eī de ſpō. & no. gl. in cle. vnica in ꝓbo nō va lēs in fi. de homici. Et ē rō qz nō eſt ꝓſibile qđ ſit imemor ſue ſalutis i. q. vij. ſancim⁹. ¶Sz ego arbitror qđ poterit ipe ēptor ſi voluerit agere Ꝫ vēditorē ad reſcin. ꝑtra ctū ſimulatū ar. notato rū in. l. relegāter. in pn. ff. de dolo & in. l. iulian⁹ ꝫ. ſi qs ꝛcludēte. ff. ō ac. ēp. & p id qđ no. Bal. in l. j. ver. q̄ro. C. pl⁹ valere qđ agit er hoc caſu ſine dubio indiſtincte tenebit vēditor in foro conſciētie. Sz ſi ex parte il li⁹ q̄ dicit ēptor interue nerit fraus dol⁹ vel ſi mulatio: qz nō habuit animū ꝓe emēdi. & intē debat in mēte qđ eēt pti gn⁹ qđ qū ſic ptz ex his q̄ dixi in ꝑce. caſu pn. in alib⁹ pſumptiōib⁹. Sz ſi vēditor hz animū vēdē di: & tūc in foro ꝑtioſo ſm Hoſti. & Jo. an. in. c. ꝑſuluit. eī de vſuris pōt dici taliꝫ Ject⁹ q̄ſi vſura

Hec ſūt dicta mirabilia.

rius. & ſm doct. Laurē. de rodulphis de Florētia in ſuo trac. de vſuris ſup c. ꝑſuluit. de vſuris. q. iiij. pōt dici vere ſimulatus vſu. Sz ſm me diſtingui qz ex parte vēditoris nō pōt dici ꝑtract⁹ vſurari⁹ nec q̄ſi vſurari⁹ ita qđ ꝑtra cū ad hoc agi poſſit ſiue vēditor ſciuerit ſiue ignorauerit malā intētionē em ptoris ex q̄ ipſe vēditor habuit aium ꝛez nō ſimulate ꝑtrahēdi: ſz ex pte em ptoris bñ pōt dici ꝑtract⁹ ſimulat⁹ ita q̄ vēditor ꝑtra eū agere pōt ad reſci. ꝑtractū ſi voluerit adeo q̄ ē in elec. ip ſi⁹ vēditoris an valeat vel non valeat dict⁹ cōtract⁹ p not. in. d. l. elegāter. in pn. ff. de dolo. & in. d. l. iuli. ¶. ſi qs collu dēte. ff. de acti. ēpt. Et ita intelligo qđ no. Bal. in. d. l. j. ¶ſi. ſz hic q̄ro. C. plus valere qđ agit. qz lz talis cōtract⁹ nō ſit in totū ſimulat⁹ reſpectu vtriuſq ptis tñ ex pte ēptoris tm̄ poterit dici ſimulat⁹: vt ꝓbat. in. l. iurisgētiū. ¶. do lo malo. in fi. & ibi hoc no. do. Paul. de ca. ff. de pac. Et hoc intelligo vel ſiv̄ ditor ignorauit malā intētionē ēptoris & ſic nō fuit in aliq dolo vel culpa lec⁹ſi fuiſſet: qz tūc ꝓpt dolū vel ēt cul pā ſuā nō poſſet agere ꝑtra ēptorē. Et ita intelligo qđ no. b. Berna. in. d. ſuo trac. de cōtrac. & vſu. ū. ar. c. j. vbi dicit ſcōm Arch. q lz ēptor nō habuerit aiz emēdi. tñ ab eccle. ex hoc ꝛdēnari non poſſet. Jn foro aūt ꝑſcie q̄tū ad ēptorē idiſtincte talis ꝑtract⁹ iudicād⁹ eſt ſimulat⁹ & vſurari⁹ ex q̄ ipſe malā intē tionē habuit, vt hr̄ p gl. in. d. c. ꝑſuluit eī de vſuris. & ptz ex ꝑdictis. q̄tū aūt ad vēditorē idē ſi ſciuiſſet vel ſcire de buit malā intētionē ēptoris. alias ſe cus. vt ex ꝑdictis colligit ēt ſi nulla le ſio interuenit. vt dixi qz nō ſufficit bñ facere niſi ex bono fonte hoc eſt bona volūtate ꝓficiſcāt. vt ōr. b. Amb. in li. de officijs. & hſ. lxxxvj. di. nō ſatꝭ. i pn. & qz q̄cq̄d agant holes intētio iudicat oēs. vt. d. c. cōſuluit. & ibi gl. fi. & doc. ō vſuris. & qz diuina iudicia talia toris audiūt q̄lia ex intimis ꝓferunt. ſcōm beatū Greg. in. xxvj. lib. moraliū. & hſ xxij. q. v. humane. in pn. Et qđ dictū ē in ēptiōe & vēd. idē eſt dōm in datione inſolutū & in aliꝭ ſimilib⁹ ꝛtractib⁹. ¶Ut aūt hec materia clari⁹ intelligatur cōꝓhendo oēs casus q̄ ex ꝑdictis percipi pñt. & ex his q̄ dixi. ſ. ca ſu pn. & in. ſ. pſumptiōe. & ſimul colligi debent. Sic breuiter cōcludas. Aut vterqz cōtrahēntium habuit aiz ꝛez & nō ſimula te cōtrahēdi: qz emptor habuit aiz ꝛez emēdi et vēditor vēdēdi: aut neu ter habuit animū ꝛez cō trahēdi: qz ille q̄ dr vēdēdi tor nō habuit animum vēdēdi: nec ille q̄ dr emptor habuit aim emēdi aut vn⁹ tm̄ habuit aiuz ꝛez & nō ſimulate cōtra hēdi. Primo caſu quā do vterqz habuit ani mū ꝛez cōtrahēdi vez em ptor emēdi & vēditor vē dēdi q̄ qñ ſit cōſtare po teſt maxime ꝓ cōfeſſio nē partiū. vt dixi in. ſ. ꝑ ſump. tūc indiſtincte di cas qđ ille cōtract⁹ non pōt dici ſimulat⁹ vel pi gneratitius ſiue vſurari⁹ ēt ſi eſſet leſio enormis in cōtractu vēditiōis & cōductiōis & in pacto ō retrouēdēdo. Et etiā ſi emptor eſſet ſolit⁹ fene rari vel ſiles cōtractus facere ex quo ipſi vſura ry pñt celebrare veros cōtract⁹ & qñqz ipſos ꝛez & nō ſimulate celebrant vt dicit Bal. in. l. ēptio ne. C. pl⁹ vale. qđaqz. Et dixi. ſ. in. xiij. pſumpt. qz in cer. nō certis &c. l. cōtinu⁹. ¶. cū ita. de ſb. oblig. cū ſt. Et dixi. ſ. in j. caſu pn. difficile tamē erit ꝓbare in foro cōtē tioſo qđ vterqz habuit

Cōpletio totius tra ctatus.

alz ve ꝑhēdi qñ iteruenit lesio i ꝺctu vel ēptor est solit⁹ fenerare vel siles cō tract⁹ facere. Sz in foro ꝺscie facit erit ꝓbatio q: stabit ꝺscie ꝓfitēris se pura ⁊ simplicē intētionē habuisse. vt. s. dixi. ⁊ qñ lesio iteruenit lz nō possit dici ꝺtract⁹ fictus⁹ ficti⁹. Aut vsurari⁹ potest tn dici illicit⁹ iter q̄ est ꝺria scōm ea q̄ dixi in. j. casu p̄n. ¶ Scdo casu qñ neuter habuit aiū ve ꝺtrahēdi. vcz emēdi ⁊ vēdēdi qđ patere pōt vel per ꝓfessionē eoꝝ vel p alias ꝓiecturas. de qb⁹ in oib⁹ ꝑce. p̄sump. ⁊ maxi. in. j. presum. in p̄n. ⁊ tūc sine dubio ꝺtract⁹ iudicād⁹ est simulat⁹ ⁊ vsurari⁹ tā in foro cōtentioso q̄m in foro ꝺscie ēt si non iteruenisset aliq̄ lesio p̄tq̄ nec ēptor esset solit⁹ fenerare vel siles ꝺtract⁹ facere qz in certis nō certis loc⁹ est ꝓiectu re. vt dixi. ¶ Tertio casu p̄n. qñ vnus tn cōtrahēti habuit aiū vere contrahēdi. ⁊ tūc aut ille solū q̄ vēditor nō habuit aiū vēdēdi: sz ēptor solum habuit aiū emēdi. Et tūc subdistingue. Aut emptor nesciebat manifeste intētionē illi⁹ q̄ dicebat velle vendere qđ in ꝛitate nō habebat aiū vēdendi aut ignorabat qz debebat q̄ hēt aiz vendendi. si emptor sciebat in foro cōtentioso nō poterit dici ꝺtract⁹ fictus⁹ vel vsurari⁹ ex q̄ extrema. s. mala intē tio emptoris ⁊ vēditoris simul nō concurrūt. Sz in foro ꝺscie bñ tenebit emptor si ꝛo ipse ignorabat malā intentionē vēditoris. ⁊ tūc aut ipse fuit ibi ta culpa. ⁊ idē aut fuit in leui vel leuissima ⁊ tūc sec⁹ tn̄ ꝑ culpa pnia cēt iniūgenda emptori. Aut fuit nulla culpa ⁊ tūc in nullo teneꝫ sz ipse ēptor poterit si voluerit agere ꝙtra venditorē ad rescin. ꝺtrac. tāq̄ simulatū. ⁊ hoc casu sine dubio. ⁊ idistincte tenebit vēditor in foro ꝺscie ꝑ ꝑdicta. Sz si ex parte illius q̄ dicit si emptor iteruenerit dol⁹ fraus vel simulatio: qz nō habuit aiz emēdi ⁊ itēdebat in mēte sua qđ cēt pignus. Sz vēditor habuit aiz vēdēdi ⁊ tūc in foro ꝙtētioso ds distinguit: qz ex pte vēditoris nō pōt dici ꝺtract⁹ vsurarius nec q̄si vsurari⁹ ita qđ ꝙtra euz de hoc agi possit siue vēditor sciuerit sive ignorauerit malā itētionē ēptoris bñ pōt dici ꝺtract⁹ simulat⁹ ita qđ vēditor habuit aiū ve ⁊ nō simulate cō trahendi: sz ex pte ēptoris bñ pōt dici ꝺtract⁹ simulat⁹ ita q̄ vēditor ꝙtra eū agere pōt ad resci. ꝺtractū si voluerit adeo qđ est in electiōe ipsi⁹ vēditoris anvaleat vel non valeat dict⁹ ꝺtract⁹ p no. in. d. l. ⁊ elegāter. in p̄nc. ff. de dolo. Nā lz talis ꝺtract⁹ nō sit tot⁹ simulatus respectu vtriusq̄ tn̄ ex pte ēptoris tn̄ poterit dici simulat⁹. vt. d. l. iurisgē. ℌ. dolo malo. cū ibi no. ff. de pac. Et hoc itellige ver. si vēditor ignorauerit malā itētionē ēptoris. ⁊ sic non fuit in aliq̄ dolo vel culpa. Sec⁹ si sciuisset qz tūc ꝓp dolū vel culpā suā non posset agere ꝙtra ēptorē. In foro aut ē ꝺscie q̄tū ad ēptorē idistincte talis cōtract⁹ iudicād⁹ est simulat⁹ ⁊ vsurari⁹ ex q̄ ipe malā itētionē habuit. Quātū aūt ad vēditorē idē si sciuit vel scire debuit malā itētionē ēptoꝝ al's sec⁹ ēt si nulla lesio iteruenerit. Ex his colligi pōt q̄r in hac materia sit formād⁹ libell⁹ ⁊ q̄r sit articulād⁹ siue capitulād⁹. tā ex pte ēptoris q̄m vēditoris ⁊ qđ agēdū sit in foro ꝺscie q̄ oia bñ not. qz quotidie hec possent contingere ⁊ alibi non ita clare distincta reperies. Ad que adde omnino que dixi in. iij. casu p̄in. in. ij. p̄esum.

Quinto vero casu p̄n. qñ dubitaꝫ an i dictis ꝙtractib⁹ iteruenerit dol⁹ fraus vel simulatio ⁊ in dānū vēditoꝝ in teruenit lesio ivēditiōe ꝺductiōe ⁊ i pacto de retrouēdendo vel in aliquo vel aliq̄b⁹ ex ipsis. Et in hoc sic puto esse dicendū. Aut interuenit lesio in oib⁹ p̄dictis trib⁹ ꝙtractib⁹. s. in vēditione ꝺductiōe ⁊ pacto de retrouendendo. Aut lesio nō iteruenit in oib⁹ p̄dictis simul sed in duob⁹ tantū. Aut interuenit lesio in vno tn̄ de p̄dictis. Primo casu qñ interuenit lesio in oibus tribus predictis contractib⁹ qđ qñ sit dixi plene in. ij. iij. ⁊. iiij. presumptione ⁊ tūc sine dubio p̄sumā dolū vel fraudē vel simulationē saltē re ipsa ꝓpter qđ reddit ꝺct⁹ illicit⁹ ⁊ p̄sumit simulatus ⁊ ēt vsurari⁹ ex q̄ illa ꝺcurrūt cū pacto de retrouēdēdo. vt ꝓbat p ea q̄ dixi in añdictis p̄sumptionib⁹. ⁊ p ea q̄ habent l. c. ad nostrā. cē de emp. ⁊ ven. ⁊. c. illo vos. de pig. ⁊. c. cōquest⁹. cē de vsu. ⁊ in l. emp. C. pl⁹ vale. q⁹ agi. lz Cy. fm Ja. de are. ibi tenuerit ꝺctū de q̄ ēt larius dicā in ver. tertio casu qñ iteruenit lesio. ⁊ i. vi. ⁊ vlt. casu p̄n. circa. p̄nc. Scdo casu qñ nō iteruenit lesio i oib⁹ trib⁹ p̄dictis: ꝺz in duob⁹ tn̄ vcz i vēditione ꝺductione tn̄: vel i venditiōe et pacto de retrouendēdo vel locatiōe et pacto de retrouēdendo. ⁊ tūc aut iteruenit lesio in ꝺditiōe vel pacto de retrouēdēdo habito respectu ad valorē rei vēdite. Et ei⁹ fructuū vel reddituum. Aut habito respectu ad naturā liuelli aut habito respectu ad pecūiā solutā. Si iteruenit lesio habito respectu ad valorē rei vēdite ⁊ ei⁹ fructuū ol reddituū. ⁊ tūc idē crederē q⁹ in casu p̄cedēti ſ. q̄ dol⁹ vel fra⁹ vel simulatio p̄sumat iteruenisse: ⁊ q⁹ ꝺct⁹ sit illicit⁹. ⁊ p̄suma tur simulat⁹ ⁊ vsurari⁹. Exēplū pone. Emi a te fundū p cētū q̄ valebat. cl. lo caui tibi eūdē fundū p fictu. l. libras q̄ fict⁹ est vltra iustū p̄tiū etiā habito respectu ad valorē rei vēdite. Aliud exēplū qñ est lesio i vēditiōe ⁊ i pacto de retrouēdēdo. Emi fundū a te p cētū q̄ valebat. cl. ⁊ feci tibi pactū de retrouēdendo p. clx. ⁊ hoc est sine dubio. Si ꝛo in dānū vēditoris iteruenit i venditiōe ⁊ ꝺductiōe lesio habito respectu ad naturā liuelli. lz nō habito respectu ad rē vēdītā vl ei⁹ fruct⁹ vel ad pecuniā p ēptorē solutā. ⁊ idē dicendū q⁹ in p̄cedēti. ſ. q⁹ p̄sumat ꝙtract⁹ vsurari⁹ ⁊ simulat⁹. Exēplū. Emi fundū a te p cētū q̄ valer. cl. i hac venditiōe est lesus vēditor in q̄nq̄ginta. Deinde locaui tibi ꝓpetuū eūdē funduz p iusto p̄tio habito respectu ad naturā liuelli ⁊ sic vltra q̄nq̄ p centenario q̄ quinq̄ p centenario sunt iustū p̄tiū liuelli. vt dixi. s. in. ij. p̄sumptōe Sed dubium est an ista quinq̄ pro cētenario ꝺbēat esse habito respectu ad pecuniaz solutā per emptorē an ad valorē rei vel eius fructuū. Exemplū in predicto qñ fundus venditus p centum valebat. cl. habēdo respectū ad pecuniā solutā erunt quinq̄ tm̄. sz habēdo respectū ad valorē fundi vēditi erūt se ptē cū dimidio. Credo q⁹ de iure ciuili vel canoni co debeat haberi respectus ad valorē fundi vēditi. Sz in foro cōscie credo q⁹ debeat hēri respect⁹ ad pecuniā p empto rē solutā vt statim dicā in fili in casu sequenti. ⁊ dixi. s. in. iij. p̄esumptione. Sed si lesio interuenit in dānū venditoris eiusdēq̄ ꝺuctoris invēditione vel in locatione vel in pacto de retrouēdendo habito respectu ad ipsaz rē venditā vel ei⁹ fruct⁹ ⁊ reddit⁹. sz habito respectu ad pecuniaz solutā secus. Exempluz de locatiōe. Emi a tytio fundū p cētū q̄ valebat cl. ⁊ eundē sibi locaui p fictu septē cuz dimidio. Nā iste fict⁹ est iust⁹ habito respectu ad rē emptā ⁊ eius valorē ac etiā ei⁹ redditus: qz ille fundus cōiter locarēt p illis septē cū dimidio. Sz pōt dici iniustus fictus habito respectu ad centum ducatos q̄s solit p emptione dicti fundi: qz solūmō p cētū ducatis solūtur q̄nq̄ aurei ō liuello. vt. j. dicē. Et dixi. s. in. iij. p̄sumptione. Aliō exemplum est de lesione in pacto de retrouēdendo. Emi a tytio funduz pro cētum q̄ valer. cl. ducatos. ⁊ feci sibi pactum

Liuellus accipit h p pensiōe et not. qđ debent qn q̄ p cētuz singlis annis more prouincie lugdu. sed parisius soluuntur annuatiz decez pro centum.

de retrouēdēdo ꝓ cētū ⁊ q̄nq̄ginta ducatis. nā illi centū ⁊ q̄nq̄ginta ducati sunt iustū ptiū quo ad valorē fundi ꝛz nō q̄ ad pecuniā p me solutā in emēdo dictum fundum q̄ fuit solum vsq; ad summā cētū duca. Et istis casib⁹ vī q̄ dicta pēsiō sit iusta ⁊ licita. ⁊ sic dictum pactū de retrouēdēdo sit iustū ⁊ licitū. qō sic ꝓbat. Nā si ego emi a tytio fundū ꝓ centū q̄ valet. cl. incōtinēti efficit meus interueniēte traditiōe actualiter cōstituto si vēdēs erat dñs. vt. l. traditionib⁹. C. de pac. ⁊. l. qō meo. in pn. cū ibi no. ff. de acq. pos. ⁊ p id qō no. i. l. ab emptiōe. ff. de pac. Si ego locarē eūdē fundū alteri q̄tytio certe iusta pēsio eēt iudicādahabito rēspectu ad valorē ipi⁹ fūdi ⁊ ei⁹ fructuū, ⁊ nō habito respectu ad ptiū ꝓ q̄ ego emi. q; illō nō ē attēdēdū vt hr̄. i. l. ū. C. de rescī. vē. ⁊ in. l. hereditatū. ff. ad. l. fal. cū si. Et ꝓ hoc facit qō dixi. s. i. ū. casu pnc. i iū. pūp. q̄ eodē mō sit eūdē fundū vel lē alteri vēdere q̄ tytio posset ꝛz vēdere. ꝓ centū ⁊ q̄nq̄ginta. ⁊ sic ꝓ eo ptio q̄ valet ipse fund⁹ ꝛz ego ipm emeriz a tytio ꝓ miori ⁊ iniusto ptio vt hr̄ i. d. l. ū. C. de rescin. ven. ⁊ ꝛz fundū q̄ vilissimo ptio emeriz nō tn ꝓ hoc teneor alteri ꝓ eodē ptio vendere. vel habito respectu ad illud ptiū locare. Et ꝓ hoc vide qō dixi. s. in. xvū. pūsumptione. Sicut ecōtra si emerē fundum ꝓ centuz et quinquaginta ducatis: q̄ valet ni si centū et vellē eū alteri vēdere vel locare. nō deberē hr̄e respectū ad ptiū qō soluī ꝛz ad verā estimationē ipsi⁹ fundi. ꝛz sic fueriz decept⁹ in emēdo fundū: tn alij locādo vel vēdēdo eundē fundū decipe nō possuz nec debeo. ar. gl. notabilis. ⁊ q̄ ibi etiā notat ꝓ do. Paul. de ca. i. l. si te bonis. C. de iure. deli. ⁊. l. si filia. i pn. ff. fami. ercis. ⁊ facit ad ꝓdicta optim⁹ ter. in. l. hec vēditio. ℌ. fi. ff. de ℨhē. cm. ⁊. l. iulia. ℌ. si inter emptorē. ff. de actio. emp. ⁊. l. si pr̄. ℌ. pe. si fundū. ff. de pact⁹ dotalib⁹. Sic ⁊ eodē mō vr̄ dicendū qn̄ res empta locat vēditori ⁊ sibi fit pactū de retrouēdendo: qz ꝛz isti tres ℨct⁹ venditio locatio ⁊ pactū de retrouēdēdo ꝛcurrāt in vna tm̄ ꝓsona ⁊ vno ⁊ eodē tpe. tm̄ sunt diuersi vt de se patz. Et predicta ꝓcedunt qn̄ dicti tres ℨctus de ꝓ se celebr̄atur. ꝛz vno ⁊ eodē tpe suc cessiue. secus forte si in vno ⁊ eodē ⁊tra ctu venditio locatio ⁊ pactū de retrouēdēdo celebr̄arēt. vt qz dictū sit qō talis venditio cū pacto de locādo ⁊ cum pacto de retrouēdēdo. nā oia sunt vn⁹ ℨctus. s. vēditionis cū duob⁹ pact⁹. vt dixi. s. in scōa ꝓsumptione in fine. et iō tunc etiā si esset pactū de retrouēdēdo ꝓ eodē ptio ꝓ quo emit: cesset pactū de conducēda ꝓ fictu habito respectu ad pecuniā solutā valeret nec diceret esse aliq̄ deceptio. qz censeret qō illud qō plus valet esset melioramentū ipsi⁹ vēditionis. iurta notata. in. l. fi. C. de iure emphi. itē ꝑdicta procedūt vbi aliē de cōsuetudine loci nō cōstaret. sec⁹ si consuetudo loci vel patrie in cōtrariū esset. sicut est in cinitate Uerone vez q̄ res vendita ꝓ minori ptio q̄ valeat locari siue linellari cōsueuit eidē vēditori ꝓ fictu habito respectu ad pecuniā solutā ꝓ emptorē. ⁊ nō habito respectu ad valorē rei vendite vel ei⁹ fructuū, nā hoc casu ꝓ ꝙsuetudinē loci illō reputabit iustū ptiū fictus qō est habito respectu ad pecuniā ꝓ emptorē solutā ⁊ iniustū reputabit si excedit summaz pretij habito respectu ad pecuniā per ēptorē solutā. ⁊ hoc dz attendi ꝛz sit iustū habito respectu ad valorē rei vēdite vel ei⁹ fructuū argumēto. l. semp in stipu. cū ibi notatis. ff. de re. iur. Ad q vide qō statim dicā. in versi. nisi dicamus. Itē ꝑdicta intelligas ꝛa sine dubio qn̄ in venditiōe nō fuit lesio ꝓpedt midiā iusti pretij: qz nec de iure ciuili nec de iure canonico q̄bus licitū est cō trahētib⁹ se decipe in ptio. vt dixi. s. in scōa ꝑsumptiōe reputabit ℨct⁹ illicit⁹ nec vsurari⁹. vt ꝓbat in. c. ad nraz. ibi vir dimidiaz iusti pretij ꝓtingebat. et de emptiōe et ven. in dicta scōa ꝑsumptiōe. Sed si eēt lesio in vēditiōe vltra dimidiā iusti prēij. tūc de iure ciuili et canonico posset vēditor agere ℨ empto rē vel q̄ emptor rescindat ℨctū vel qō suppleat iustū ptiūq̄ est in electiōe emptoris q̄ decipit: vt est casus i. d. l. ū. C. de rescin. ven. ⁊ in. c. cū cā. et de emptione ⁊ ven. ⁊ tūc si emptor eligat supplere iustū ptiū in nullo remanebit lesio saltē ꝓ futuro. ꝛz si eligat rescindere ℨctū vēditionis in ꝓsequentiā rescindet ēt ℨctus locatiōis ⁊ pactū de retrouēdendo. ⁊ sic hoc casu nō remanebis lesus in locatiōe ꝓ tpe futuro nec ēt ꝓ preterito. cū locatio fuerit iusta respectu valoris rei. vt dixi. ⁊ sic ꝛcludendo talis ℨctus nō reputabit vsurarius i foro ciuili vel canonico cūvna tm̄ lesio. s. in venditiōe interuenit. vt dicā statim in tertio casu huiꝰ distinctiōis. Itē ꝑdicta sunt vera qn̄ fuit simplex locatio ad certū tps. q̄ casu hr̄ respectus in fictu ad valorē rei vendite ⁊ locate ⁊ ei⁹ fructuū: vt hr̄ in. ℌ. qz ℨo leonis. i auk. de nō alienādis. colū. ū. ⁊ dixi in tertia ꝑsumptione. Sed si fuisset locatio ꝑpetua et linellaria tūc ꝺberet hēri respectus ꝙd naturā linelli. q̄ est q̄ non habeat respect⁹ ad valorē rei vēdite vel ei⁹ fructuū. ꝛz ad rōnē q̄nq̄ ꝓ cēterario valoꝛ; dicte rei vēdite. ⁊ locate vt hr̄ i. d. ℌ. qz ℨo leonis. ⁊ dixi. s. in scōa ꝑsūptione. ⁊ ideo Ueronēses erraſſe videntur q̄ emerūt fundū ꝓ centū. ⁊ sic ꝓ iusto ꝓtio ⁊ eundē locauerūt iure linelli ipsi venditori ꝓ viginti q̄nq̄ libris de narioꝛ. Si ꝑsupponim⁹ ducatū fuisse valoris q̄tuoꝛ libraꝛ: dicte viginti q̄nq̄ libre nō erāt iustū ptiū linelli: qz tūc erāt in rōne sex ⁊ vnus q̄rti ꝓ centenario: ꝛz debuissent tūc locare ꝓ viginti libris tm̄ ⁊ sic in rōne q̄nq̄ ꝓ cētenario vt dixi. s. in tertia ꝑsumptiōe in fine. ⁊ eadē rōne nūc oēs errare videnē q̄ fundū centū aureis ꝓptū ꝓ q̄nq̄ ⁊ vigiti libris denarioꝛ locāt iure linelli cum aureꝰ nūc sit valoris q̄tuoꝛ libraꝛ cuz dimidia. nā vr̄ esse iusta pēsio. qz est in rōne q̄nq̄ ducatoꝛ ⁊ dnaꝛ libraꝛ cuz dimidia. Cōstituūt em̄ hodie viginti duas libras cū dimidia. q̄nq̄ aureos. Ex quo ꝛcludit qō hodie iusta pēsio linelli esse deberet ꝓ fundo cētū aureoꝛ in viginti duab⁹ libris cū dimidia tm̄. ⁊ eadē ſiſis cōputatio ꝛest facieda alibi scōm diuersitatē valoris monetaꝛ. ni si dicam⁹ q̄ ꝙsuetudo patrie hoc excu-

set. arg. l. semp in stipulationib⁹. cū ibi notatis. ff. de re. iur. ꝓtertiz cū illa iustificatio hr̄ pēsiōis ꝓ liuello. l. q̄nq̄ ꝓ cētenario. sit introducta ꝺ iure ciuili. vt in d. ℌ. qz ℨo leonis. i auk. de nō alienandis. ⁊ i auk. ꝓpetua. C. de sa. sā. ecc. q̄ est canōiza. ⁊. q. ū. ꝓpetua. Et sic vī q̄ ꝓ cō suetudinē vel statutū vni⁹ loci q̄ ē ius cōe i illo loco. vt. l. oēs ꝓpi. ff. de iustitia ⁊ iure. ⁊ insti. de iure naturali gētiū ⁊ ciuili. ℌ. i. ꝙiuncto. ℌ. ex nō scripto. eoti. ⁊ ꝙiuncta. l. de qb⁹. ff. de legib⁹ cū ibi notatis cū silib⁹. ꝓssit mutari vel minui vl emēdari id q̄ de iure cōi ē introductū. vt ꝓbat i. l. ius ciuile. ff. de iustitia ⁊ iure. ⁊ hr̄ ꝓ doc. in dictis iurib⁹. ⁊ in. ℌ. sed naturali. insti. de iure na. gen. ⁊ ciui. Facit qō hr̄ ꝓ Cy. ⁊ doc. in. l. sancimus. C. de nup. ⁊ i auk. nouissima. C. de inof. test. rolli vel minui. Itē ad hoc facit qz ꝙsuetudo excusat q̄nq̄ in delictis. vt ꝓbat. iiq. dist. denicq̄. Etibi hoc not. glo. in ver. ꝙsuetudinē. Itē ꝓ hoc qō notat Bald. in. l. ꝓ diuersas. in scōa col. C. mā. q̄ dicit q̄ ꝙsuetudo pōt ℨctū approbare et improbare. arg. ff. si certe peta. l. certi conditio. ℌ. si numos. Itē ꝓ hoc tertiu. in. l. qō sit fugitiu⁹. ℌ. apud labeonē. ibi. qz id facit qō ei pu blice facere licere ⁊ bitrat. ff. de edil. edic. ⁊ q̄ no. ibi Bar. q̄ dicit ꝓ illū tertiū q̄ si qs facit aliquē actū q̄ cōiter estima tur licit⁹ ꝙtrariū tn̄ est in ꝛritate: qz sapit vsurariā prauitatē. q̄ ex hoc nō ꝺz vsurari⁹. vt dixi. s. i pn. hui⁹ trac. Itez ꝓ hoc qō no. Jo. de imo. in cle. i. de ele. Ibi ⁊ nota vbi dicit q̄ tolerank gesta ℨrute cōis opinionis cōem nō fuisse iuridicaz q̄ est singulare. Facit qō hr̄ in. l. i. C. de testi. ⁊ i. l. barbari⁹. ff. de of. ꝓto. Itē qō dictū est. s. qō iustū ptiū fictus vel pacti de retrouēdēdo est in foro ciuili vl canonico habito respectu ad valorem rei vēdite ciusdēq̄ locate ⁊ nō ad ptiū solutū. ꝓcedit ēt in foro ꝓsciētie qn̄ res empta ab vno locarē alteri vel alteri fieret pactū de retrouēdēdo ꝓ ꝑdicta. ꝛz si res vēdita locaret eidē vēditori vl eidē fieret pactū de retrouēdēdo eādē rē icōtinēti: vel actū eēt añ de locando

vel retrouẽdẽdo:ꝛ vẽãitor fuit lesus in vẽditiõe.credo ꝙ iusta pẽsio vl iustũ ptiũ pacti de retrouẽdẽdo sit hito respectu ad pecuniã solutã ꝛnõ ad valorez rei vẽditevl ei⁹ fructuũ. Sz est rõ:qz Ihs Xpus vẽditiõis sit ali⁹ a Xpto ꝺductionis ꝛ pacti ꝑe retrouẽdẽdo ꝛ sic ꝯtũ ad eoꝝ substãtiã sint separati ꝛ diuisi: tñ ꝯtũ ad mentẽ vẽditoris eiusdẽq; ꝺductoris sunt ꝓneri ꝛ depẽdẽtes:qz venditor nõ fuisset alit̃ ꝛ de iure ipsi⁹ vẽditoris eiusdẽq; ꝺductoris. Itẽ qz si Xpus primus ꝛ ꝑnc. venditiõis fuit iniust⁹ illicit⁹ in foro cõscie qñ fund⁹ fuit vẽditus minori ptio cũ in eo nõ sit licitũ Xpi hẽrit⁹ se decipe etiã in ptiũ. vt dixi. ꝑ. i scõa pẽũptiõe ꝙ vino pẽsio vel solutio q̃ fuerit rõne illi⁹ pluris in q̃ fuit: deceptus vẽditor esset iniusta vel illicita rõne dependẽtie ꝛ cõueritatis.qz dependẽtiũ ꝓnerorũ idẽ est iudiciũ ꝛ cadẽ est natura. vt ꝑbat̃. i. l. eũ actũ. in ꝑnc. ibi plane si qd ꝓneriũ fuerit. ff. de neg. ge. ꝛ ibi no. in. c. quãto ibi ita ꝓiuncta est et ꝓnera. cẽ de iudi. Et optie ꝑbat̃. in. l. tutorẽ q̃ turelã ibi ꝓnerã rõne. ff. de admini. tu. Itẽ qz cũ. in ꝑn. fuerit lesio q̃ vẽ esse etiã in oi eo qꝺ sequit̃ ex illo �somatura illi⁹ ꝓncipalis:vt ꝑbat̃ i. l. cum ꝓnci. ff. de re. in. Uñ si fuit lesio in venditiõe ꝛ locatiõe pactũ de retrouẽdendo fiat respectu ꝯtitatis ptiũ soluti ꝑ re emenda erit lesio in accessorio scõm naturã ꝓncipalis a q̃ dependent. ꝯ sicut ꝓncipale. s. ptiũ venditiõis est illicitũ:ita ꝛetiã illud qꝺ sequit̃ ex eo scõz naturã ꝓncipalis. s. pensio ꝑdicta vel preteritũ cũ pacto de retrouẽdendo qꝺ bene nota qz doctores nõ tangunt.

Sexto casu pn̄

cipali qñ interuenit lesio i vno tñ vez aut in vẽditiõe aut in locatiõe aut i pacto de retronendẽdo. Et tũc subdistingue. vt dixi in casu ꝑcedẽti. Aut illa lesio nõ est ꝑpe dimidiã iusti ptij sed minus. Aut est ꝑpe dimidiã iusti ptij aut est vltra vel circa dimidiã. sed nõ est ꝑpe dimidiã iusti ptij. ꝛ tũc talis Xpⁱ⁹ i foro ciuili vel canonico nõ reputat illicit⁹ nec vsurarius:qz licitũ est Xpentib⁹ se decipe in ptio. vt dixi. ꝑ. in scõa pẽũptiõe. Si vo est lesio ꝑpe dimidiã iusti ptij. ꝛ tũc dic idẽ qꝺ dicẽt in sequẽti casu ꝯtũ ad pẽũmẽdũ Xpm simulatũ vel vsurariũ ꝛ qñ dicaṫ esse ꝑpe dimidiaz iusti ptij dicẽt ifra. Sed si lesio esset vltra vel citra dimidiã iusti ptij in ꝑsona vẽditoris eiusdẽq; ꝺductoris. ꝛ tũc dict⁹ Xpus in q̃ est lesio est illicit⁹ ꝯtũ ad hoc vt ꝑossit ei Xpm restindi vel suppleri iusti ptiũ. vt. ꝺ. l. iij. C. de rescin. ven. ꝛ. ꝺ. c. cũ cã. cẽ de emp. ꝛ vend. Sz ꝯtũ ad hoc vt Xpⁱ⁹ dicaṫ simulat⁹ pigneratitius siue vsurarius est sic qꝺ fruct⁹ ꝓcepti cõputenṫ in sorte in foro ciuili vel canonico vel cõscie subdistingue. aut ad hoc vnũ iteruenit. s. lesio i vẽditiõe solũ ꝛ nõ fuit appositũ pactũ de retrouẽdẽdo nec est emptor solit⁹ fenerare nec ẽ aliq̃ alia mala pẽsumptio. Aut iteruenerũt duo scz lesio vnica in ptio vez in vno tñ Xpto ꝛ pactũ de retrouẽdẽdo. Aut interuenerũt tria. s. lesio pactũ de retrouẽdẽdo ꝛ ẽptor sit solit⁹ fenerare aut iteruenerũt pña ꝯ illa tria:qz inerãt aliq̃ alie pẽsumptões de qꝺ⁹ plene dixi. ꝑ. i tertio casu ꝑn. Si interuenit illꝺ vnũ tñ. s. lesio i vẽditõe vel in alio Xpto tñ. ꝛ vl ꝙ ꝓsumaṫ simulatio:qz ex puritate ptij ꝑmik fraꝰ. Mã ꝛ cessio ꝑꝑmodici ptiũ ꝑsumik simulata. vt no. i. l. ꝑ diuersas. C. man. et pus ꝯtitas ptij ẽ augmtũ doli. vt. l. cũ hi. C. mod⁹. ff. ó trãsa. ꝛ no. ꝙ glo. i. c. ad nostrã i ꝟbo dimidiã. cẽ ẽptio. ꝛ ven. Tu tñ teneas indistincte qꝺ Xpⁱ⁹ iste nõ põt aliq̃ mõ ꝑsumi vl dici simulat⁹ vel vsurari⁹ ex puritate ptij i vno Xpto tñ quãtũcũq; esset vltra vl citra dimidiã iusti ptij: vt ꝑbat̃ l. l. iterpositas. C. de trãsa. vbi ꝑbari vl qꝺ ad dolũ arguendũ nõ sufficit ꝑbare ꝯtitatẽ cause ꝓncipalis forsan:qz erat magna ꝛ pecunia modica data est ꝑpteres dicit ibi Angel. quod non videtur sufficere ꝑbare exiguitatẽ preti ꝛ ꝺcludendũ necessario Xpti siltarũ. Et ꝑ hoc allego tex. cũ gl. i ꝟbo ptij. i. l. dol⁹. C. ó resc. vẽ. ꝛ ita tz ẽt Cy. ꝑz Ja. ó are. i. l. emptiõe. i. iij. q. C. pl⁹ valere qꝺ agit̃. ꝛ isto ẽ veriss. mũ ꝛ sine aliq̃ dubio ꝑ ꝑdicta ꝛ apparebit ẽt ex his q̃ statiz dicẽt. isto tñ casu si vẽditor vl ꝺuctor eẽt Ihs circa vl vltra dim̃. iusti ptij ꝑpeter sibi bñficiũ. ꝺ. l. ij. C. ó resci. vẽ. ꝛ. c. cũ cã. eẽ de em. ꝛ vẽ. iuꝛ ibi no. Si vo iteruenerũt duo tm̃. s. lesio vnica i ptio ꝛ pactũ ó retrouẽdẽdo ꝛ tũc qꝺ ꝑsumẽdũ. Certe i hoc adhuc sub iudice lis ẽ. Uñ in hoc diligẽter est aduertẽdũ qz vna clauis hui⁹ opis:ꝑsistit i hac dubitatiõe quotidiana ꝛ doc. sunt varij. Reperio eñ q̃si plurimos legũ ꝛ canonuz vertices tenere qꝺ ad ꝑsumẽdũ ꝓtractũ sit̃arũ siue pigneratitiũ ꝛ vsurariũ sufficiũt ista duo tm̃. s. pactũ de retrouẽdẽdo ꝛ enormitas siue puritas ptij ꝛ dicũt qꝺ de hoc ẽ casus in. c. ad nfaz. eẽ de em. ꝛ ven. Ibi qꝺ ꝑz ex eo. vbi ille ter. hec duo tm̃ sufficere velle vẽ. Itẽ allegaṫ de hoc gl. ꝺ. bernardi. c. ꝑq̃stus. eẽ de vsuris q̃ sic itellexit dictũ. c. ad nfam. Dicit eñ illa gl. sic qꝺ si vẽditio est facta min⁹ iusto ptio ꝛ factũ pactũ de retrouẽdẽdo qꝺ ꝑsumik pign⁹ ꝓcipue. si ẽptor vsurari⁹ ẽ:qz dictio ꝓcipue icludit. Itẽ si ẽptor nõ ẽ vsurari⁹ sicut ꝺz i dictiõe maxime. vt est gl. ꝺ. ord. in. l. illꝺ ad fi. ff. ad. l. aquil. ꝛ glo. in. c. ad abolendã eẽ de filijs ꝓbyteroꝝ de q̃ ꝟbo maxime vel ꝓcipue dicẽt. ꝛ Itẽ hoc ẽt vẽ tenere Archi. xiij. q. ij. plerigꝝ. idẽ vẽ etiã tenere Inno. in. c. ad nostrã. de emp. ꝛ vẽ. Itẽ hoc vẽ ẽt tenere Jo. an. in. c. ad nostrã. Item ẽt hoc tz Ant. de bu. qui dicit qꝺ sola paruitas ptij:ꝛ solũ pactũ de retrouẽdẽdo nõ faciat presumi Xpm simulatũ:tñ simul ũcta bñ facũt ꝑsumere cõtractũ simulatũ maxime si ẽptor cõsueuit exercere vsuras vt dicit gl. in. ꝺ. c. cõquest⁹. eẽ de vsurꝫ. Itẽ istã opin. vez qꝺ ista duo pactũ de retroue. ꝛ paruitas ptij faciat presumere contractũ simulatũ tenet etiam Aloe. de. rosa. in. l. emp. C. plus valere qꝺ agitur. qui dicit quod si recte inspiciatur hoc clare sentit. c. ad nostram.

de emp. ꝛ vẽ. nã ó: ibi qꝺ ex eo solũ qꝺ res erat lõge maioris ptij ꝛ pactũ de retrouẽdẽdo ꝑsumik Xpus pigneratitiꝰ ꝛ dicit ẽt ibi ꝙ ita de facto obtinuit cora magis peritis ꝛ qꝺ ita no. in. ꝺ. c. ad nostrã. ꝛ. c. illo vos. de pigno. ꝑ. Bern. Imo. Host. ꝛ Goffr. in summa de pig. i fi. ꝛ Spe. tãgit de vsuris. ver. sinaũt qz ex iudicijs ꝛ ꝓiecturis fit ꝑbatio. Item istã opi. tz etiã Ja. de imo. in. ꝺ. c. ad nostrã. ꝛ subdit qꝺ est ita cõis opi. Postr. hãc partẽ tenuit reuerẽdus in xpo ꝑ dñs Jo. de castellione epꝰ vincẽtinus in lectura in ꝓallegato. c. ad nostrã. ꝛ totũ collegiũ mediolanense ꝛ papiẽse. Idem tenuere visa opi. ꝑdicta dñi epi vincẽtini. Et ita etiã ꝛepio consultũ ꝑ do. Signorolũ de homodeis ó Mediolano. qꝺ ꝓsiliũ icipit. Injdei nosie amẽ. Certe iple ioãnes de homodeis egẽs pecunia cui⁹ ꝓsilio se subscripserũt dñs Bñdict⁹ de plũbi. d. Raph. de Fulg. d. Thade⁹ de vicomercato. d. Prosdocinus de cõmitib⁹. d. Jo. Frãci. de capitib⁹ liste. d. Hẽric⁹ de alauia. d. Alexã. ꝛ d. Bñdictus de docto. Reperi ẽt bis cõsuluisse. d. Anto. de rosellis. Et tz ꝑdictoꝝ auctoritas sit maxima:tñ ego cõperto mlt̃os alios do. ẽt maxie auctoritatis tenere Jtiũ vez ꝙ ista duo tm̃ sil̃ iũcta. s. puritas ptij ꝛ pactũ ó retrouẽdẽdo nõ faciãt ꝑsumere Xpm simularũ. Et ista fuit opi. Jac. de are. quem seqt̃ Cy. i. l. emptiõe. i. iij. q. C. plus valere qꝺ agit̃. q̃ dicũt i effectu ꝙ ꝓtraria opi. nõ ꝑbat̃. i. c. ad nostrã. ꝺesem. ꝛ vẽ. in. c. illo vos de pig. qz ibi erãt alia ad minicula seu ꝑsumptiões. nã in. c. illo vos. erat pactũ qꝺ fruct⁹ ꝓcepti i sortẽ ꝓputenṫ et ꝙ vltra summã receptã. lx. sol. soluenṫ ꝛ erat in ptãte ẽptoris qñ deberet res recuperari. ꝛ i. c. ad nfaz. debeat aliqꝺ reddi. s. datũ ꝑ qꝺ videbaṫ vsura ꝛ ꝙ fruct⁹ ꝺbeãt i sortẽ ꝓputari qꝺ ẽ Jtiũ naturã ẽptioris:tz ista duo nõ ꝓbant̃. i. ꝺ. c. ad nostrã. nec ei ꝓueniũt. vt no. etiã Jo. an. i. ꝺ. c. illo vos. istã opi. tz Bal. i. ꝺ. l. ẽptiõe. C. pl⁹ vale. qꝺ agi. ꝛ i. c. j. in ti. de feu. da. i. vj. le. ꝓmiſ. i vſi. feu. Et cũ illa op. Cy. vẽ trãsiſſe Jo. an. i. c. illo vos. superi⁹ alleg. Et hãc opi. se

quik ẽt dñs Petr⁹ de ancha in.d.c.ad nr̃az.⁊ eã tz Car.florẽ.i.d.c.illo vos. q̃ dixit se hoc ꝓfuisse l.q.fcti hmõi. Quidã recepit a tytio certã quãtitatẽ pecunie mutuo puta cẽtũ et ꝑ illis cẽtũ fecit vẽditionẽ tytio de ꝑtio valoris ducẽtoꝝ. Deide ꝑ aliũ instr̃m ꝑ misit tyti⁹ retrouẽdere solutis sibi cẽtũ dicit se ꝓfuisse ⁊ ex hoc non poterat ꝓsumi Ꝛctũ feneratitiuz ex q̃ non fuerat appositũ pactũ de fructib⁹ in sorte ꝓputãdis q̃ casu ꝓcederet.c.illo vos.de pig. Et hãc sniaz tz egregius doc.⁊ i materia vsurarũ sumin⁹ interpres do.Laurẽti⁹ de rodulphis õ floręia i suo eleganti ⁊ copioso trac.de vsur.i.q.lx.vbi refert q̃ egregi⁹ doctor ⁊ magn⁹ practic⁹ dñs Laurẽ.de pinu.dicebat in.c.illo vos. i practica seruari quod illa tria requirank̃.s.pactũ de retrouẽdẽdo ⁊ paruitas ꝑtij et q̃ emptor sit solit⁹ fenerari vł silles illicitos ⁊tract⁹ facere. Jn hac etiã opi. videt fuisse do. Pau. de cast. in suo cõsill o. cccxxxvj. qõ incipit. In xꝑi noie amẽ i cã mota ꝑ dominã Dorotheã. in.ij.col. vbi õt nec appeẽt hic ille ꝓiecture q̃ faciũt ꝓsumere Ꝛctũ pignerationis.s. q̃ res mlto pl⁹ valebat ⁊ qõ fuit appositũ pactũ de retrouẽdendo ⁊ qõ mãserat vsurari⁹ ꝑz ea q̃ no.⁊ hñtur.i d.c.illo vos.⁊ in.d.c.ad nr̃az. Et idẽ.d. Pau.in eo.ꝓsi.in.v.col.i ꝑn.subiũgit. Cõiter aũt doc. dicũt q̃ sufficiũt tres ꝓsũptiões ad ꝓbã. Ꝛctũ simulatũ vł ficitiũ:⁊ aliq̃ dicũt sufficere duas. de q̃ no.in.l.cꝑtiõe.C.pl⁹ valere qõ agik̃.⁊ sic.d.Pau.in effect uvult qõ tz aliq̃ velit qõ due ꝓsũptiões tm̃ sufficiãt. Cõik̃ tm̃ dicẽt q̃ tres ꝓdicte req̃rank̃ vel ille sufficiãt. et ꝑz istã opi. vidi ẽt ꝓsultũ ꝑ multos ꝓclarissimos doc. cano.⁊ istaz opi. semp tenui ⁊ allegãdo ꝓsulẽdo ꝓ ꝓiori:⁊ nũc ẽt teneo:⁊ si casus occurreret ita ꝓsulẽdũ ⁊ indicãdũ eẽ cẽseo q̃c q̃d dicak̃ ꝑ doc.ꝑ.j.parte deducros. Qt hec opi. quã teneo nõ mõ auctoritatib⁹ plurimis ⁊ maximis adiuuak̃. tz ẽt pl⁹ib⁹.ꝓbabilib⁹ potioribꝫ rõnib⁹ cõprobak̃. ar. ter. xx. dist. Ḡ. decretalis. vbi ita scribik̃ quo cñi q̃sq̃ magis ratione vtik̃ eo melioris auctoritatis ei⁹ ꝛba esse videnk̃:⁊ ter. ix. di. c. ego sol. in fi. Jbi vel ꝓbabiles rõnes ⁊ ꝑ id q̃ ibi no.i gl.ij.⁊ tz multe rõnes i medio adduci ꝑñt ꝑ scõa opin. Ḡ teneo tñ ne videak̃ tractat⁹ modũ excedere nõnullas tm̃ ex plimis referã. Et ꝓtimo qñ ista duo tm̃ iteruenerunt: scz quitas ꝑtij et pactũ de retrouẽdẽdo qõ Ꝛct⁹ non ꝑsumak̃ pigneratitius simulat⁹ vel vsurarius ꝓbak̃ sic. Ex forma cõtractus non apparet qõ sit simulat⁹ vel vsurari⁹. Ḡ hoc dicere nõ debem⁹ argu. capł illo vos. cũ gl. i ꝛbo ex forma de pig. ⁊ar.c. in ciuitate. cũ gl. in ꝛbo ex forma. eẽ de vsuris. Sedo qr i dubio stãdũ est istr̃o nec ꝓsumit̃ in dubio simulat⁹ vel vsurari⁹: vt. l. cũ ꝓcib⁹. C. õ ꝓba. Et dixi. ꝑ. post ꝓsumptiões. in ꝛbo si. tz õ ꝓdictas ꝑ sumptiões. Jbi er q̃bus vł. Tertio qr hoc nõ reperiť iure cautũ. vcz q̃ quitas pretij solũ in vno ⁊tractu cõiũcta cum pacto de retrouẽdẽdo faciat ꝓsumptas ⁊tractũ simulatũ seu in fraudẽ vsurarũ celebratũ nisi interuenerint alie ꝓsumptiões vel cõiecture. vt qr emptor sit solicit⁹ fenerare vel alios cõtract⁹ hmõi suspectos vel illicitos facere ꝓbatur. c. illo vos.⁊ i.c.ad nr̃ã. sepiũs sime allegatis.⁊ dixi supra. in.ij. ꝓsumptiõe. circa ꝑn. Vel qr fuit actũ de fructib⁹ i sorte ꝓputãdis: vt ꝛ̃ in. d.c. illo vos. vel alie similes. de quib⁹ plene vidimus. ꝑ. in.ij. casu ꝓncipali: cũ ḡ non reperiat iure cautũ vt qõ sola quitas ꝑtij ⁊ pactũ de retrouẽdẽdo sufficiãt: ḡ dixi nõ ꝓbak̃ in.l.ꝓuaricatiõis. Ḡ. fi. ff. de ꝓuarica. ⁊. xxxj. q. vl. c. fi. i ꝑn. ⁊. xxij. disti. ꝑterea. Jbi nusq̃ nisi nos fallat opi. legis. ⁊. xxx. q. iiij. c. q̃d aũt ibi nulla auctoritate reperiť ꝓhibitũ. q̃ i. c. ij. ibi. cũ nũq̃ iueniak̃ cautũ in iure eẽ ne sede vacãte. Facit ad hoc gl. in ꝛ̃. legitimas i auẽ. de resti. ⁊ ea q̃ parit in. xj. mẽse. Ḡ. fi. i fi. glo. col. iiij. cũ si. Quarto hoc etiã ꝓbak̃. Nam de iure canonico duo tm̃ iura reperiunk̃ er q̃b⁹ vł. ꝓbatur ⁊ qñ ꝑsumak̃ Ꝛct⁹ simulat⁹ et in fraudẽ vsurarũ celebrat⁹ vcz. c. illo vos de pig. ⁊. c. ad nr̃ã. de em. vẽ. i ¶ bus se fundãt doc. oẽs q̃ tenẽt Ꝛtiã opi. Sz illa capł⁹

illa capitula req̃rũt al⁹ ꝑsumptiões q̃ꝓdictas ẽ statim dicã in itellectu dictorum capitulorũ: ergo ⁊c. Quinto hoc ẽt cõfirmak̃ auctoritate Accur. in.l.dol⁹. C. de rescin. vẽd. q̃ dicit q̃ sola paruitas ꝑtij nõ sufficit ad ꝑsumẽdũ dolũ ⁊ sic fraudẽ vł simulationẽ ꝑ d.l.dol⁹. Sz ꝛiũcta. cũ aliꝭ sic: vt. l. cum hi. Ḡ. mod⁹. ff. de trãsac. ⁊ sic loquik̃ in plurali nũero dũ dicit cũ. xlij. ⁊ sic saltẽ alie due ꝓsumptiões req̃runk̃. ar. l. vbi nũer⁹. ff. de testib⁹ ⁊. l. fi. ff. ad trebel. ⁊. c. pluralis elocutio. de reg. iu. in vj. Facit ad hoc. l. instr̃a. cũ gl. fi. C. de ꝓba. Ex q̃ vł ꝛcludẽdũ q̃ saltem tres ꝓsumptiões req̃rãt ad hoc vt ꝓsumak̃ dol⁹ vł silatio: vcz paruitas ꝑtij ⁊ due alie. s. pactum de retrouendẽdo ⁊ vna alia puta qõ sit solit⁹ fenerare. vł ali qua alia: vt dixi. ẽ. in. iij. argu. Sexto dico qõ ꝑ hac opinio. ẽ casus in. d. c. ad nostrã. Iz allegeť ꝑ multos in ⁊trariũ inducẽdo ipsuz aliter ḡ iduxerit Cy. fm Ja. de are. i. d. l. emptiõe. C. pl⁹ valere qõ agik̃. nã ibi õt q̃ mar. rñdit a. b. laico ti. emptoris domos ⁊oluas cũ reuera ⁊tract⁹ vsurari⁹ agereť qõ ex eoqõ creditor. s. mar. debitori. s. b. ꝑ misit vt qñcũq̃ i septẽnio vsq̃ ad nouẽniũ daret sex vnc. aureoꝝ q̃ vix dimidiã iusti ꝑtij ꝛtingebãt domos ei⁹ restitueret ⁊ oluas. nã ibi vult ter. dũ dicit q̃ ꝑtz ex eo q̃ ex illis ꝛbis ꝓsumik̃ Ꝛct⁹ simulat⁹ ⁊ i fraudẽ vsurarũ celebrat⁹. Sz ex illis ꝛbis tres ꝓsumptiões oriunk̃ ad min⁹ ⁊ nõ due tm̃: vt statiz oñdã: ḡ ibi ẽ casus ad literã. ꝑ illa opi. Qõ aũt: ibi tres ꝑsumptiones sortiak̃: ꝑz nã vna ẽ puitas ꝑtij dũ õt q̃ vix dimidiã ꝑtij ꝛtingebat de q̃ plene dixi. ẽ. in. ij. ꝓsumptiõe cũ ẽtuoꝝ sequẽtib⁹. Alia ẽ ꝓsumptio: pactũ de retrouẽdẽdo. vt ꝑtz ibi dũ dicit. ꝓmisit vt qñcũq̃ vsq̃ ad nouẽniũ daret. lx. vncias aureoꝝ domos ei⁹ restitueret et oluas: ⁊ de hac dixi plene. ẽ. i. xij. ꝓsumptiõe. Tertia ꝓsumptio ẽ ⁊ potissima: vcz qõ mar. nõ tencak̃ restituere domos ⁊ oluas vsq̃ ad septẽniũ ipsi vẽditori q̃ ibi appellak̃ debitor: qr ivertate ẽ debitor ex q̃ Ꝛct⁹ ẽ pignerati-

ti⁹ sik̃at⁹ vsurari⁹: ⁊ sic ei effectu q̃ vendito: nõ possit retroemere. vsq̃ ad sẽ ptẽniũ: tz post sic. vt dixi ẽt. ẽ. i. ij. ꝓsumptiõe post ꝑn. Nã ex illo pacto insurgit vna mala ꝓsumptio silatiõis ⁊ ꝛtract⁹ vsurarũ vt plene scripsi. ẽ. i. r. ꝓsumptiõe. vbi ẽ vidẽdũ. Posset ẽt dici qõ q̃rta ꝓsumptio ẽt oriak̃ ex dictis dũ dicit domos eius restitueret ⁊ oluas pp ꝛbũ ei⁹ ⁊ ꝛbũ restitueret. Sz de hac dicẽdũ ẽ vt dixi. ẽ. i. xiij. ꝓsumptio vbi oio videas ne hoc bis idẽ repetak̃. ¶ Cũ itaq̃ i. d. c. ad nr̃az. Jnn. papa tertiꝰ dicat qõ Ꝛct⁹ ꝓsumit̃ silatus ⁊ vsurari⁹ ex his q̃ dicunk̃: ibi. Et ibi saltẽ ponunk̃ tres ꝓsumptiões vehemẽtes ⁊ ẽt q̃rta q̃ tz aliq̃d hẽat suspitiõis. Dicẽdũ est et ꝛcludẽdũ q̃ ibi nota. ꝑbak̃ q̃ due tm̃ ꝓsumptiões sufficiãt. s. pactũ de retrouẽdendo ⁊ quitas ꝑtij. imo saltẽ tres requirunk̃ sicut ibi iteruenerũt. Et ex his apparet: verus itellect⁹ ad dictũ. c. ad nostrã. quẽ puto eẽ verissimũ. Et ex hoc mõ recte itelligẽdo nihil facit ꝑ opiniõe Ꝛtia. Imo ꝓbat manifeste opiniõe quã supra tenui. ¶ Ex his ẽt ifero vnã ꝛclusionẽ notabilẽ ⁊ verissimã q̃ ad ꝓsumẽdũ Ꝛctũ pigneraticiũ vł silatũ seu vsurariũ due ꝓsumptiões tm̃ nõ sufficiũt. tz tres saltẽ req̃runk̃. Jtẽ ex hoc ẽt iferoq̃ illa ꝓsumptio q̃ ẽptor sit solit⁹ fenerar̃ tz sit vehemẽs ꝛiũcta ẽt cũ pacto de retrouẽdẽdo tm̃ nõ facit ꝓsumere Ꝛctũ silatũ. vt dixi ẽt i. xxiij. ꝓsumptiõe ad finẽ. Nec ꝓdictis Ꝛdicit. c. illo vos. de pig. ibi: ex duob⁹ tm̃ ⁊c. vbi papa Jnn. tertiꝰ vł velle qõ ex duob⁹ tm̃ ꝓsumak̃ Ꝛct⁹ silat⁹. q̃ ibi ẽt iterue nit pactũ de retrouẽdẽdo de q̃ nõ dubitabat̃ postea. ꝓpterea dicit qõ ex duob⁹ nõ tm̃ q̃ pacto fuerũt expłssa. s. qõ fruct⁹ ꝓuẽnt in sortem. ⁊ q̃ vltra summã receptam seraginta solidi de beãt ꝓsolui Ꝛ emptorem ꝓsumẽ vehemẽter qñ dicat ille sunt due ꝓsumptiones q̃ an sole sufficerẽt: hoc ibi non dicẽt tz ꝛiũcte cũ pacto si empto displiceret emptori. bñ sufficiũt ꝑtertz cu emptor vsuras ꝛsueuerit exercere. et hoc vult litera ibi dũ dicit. Que i facto fue

rũt exp̃ssa. q̃ ſra p̃supponit q̃ p̃dictus pactũ q̃ẽ ſuſpectũ vt dixi .ſ.i.r.ꝛ rj. p̃ſumptõe iteruenit cũ dict̃ aliꝭ duab⁹ p̃ſumptiõib⁹.ꝛ ſic q̃ dicte due p̃ſũptiões cũ hoc pacto ſuſpecto q̃ẽ tertia mala p̃ſumptio bñ ſufficiũt ad p̃ſumẽdũ Jctũ ſimulatũ. Ex q̃b⁹ apparet q̃ nõ ꝓbaꝭ ex di.c.illo vos. q̃ due tñ p̃ſumptiões ſufficiãt ſz tres ſaltẽ requirũt. Ex hoc habes etiã itellectũ dicti capti illo vos.ꝛ ẽ glo.i.c.ꝙqueſtus eſt õ vſu.q̃ allegaꝭ p opiniõe Jtia. tollit opinionẽ quã teneo. Nã õt ibi gl. magna. Jbi ñ tñ ẽ vſura q̃ ñ ẽ vſura ſivẽdo tibi fũdũ iuſto p̃tio ea.l. vt q̃ cũq; tibi ſoluerẽ p̃tiũ q̃ fund⁹ ad me reuertaꝭ.vt.C.õ pactis iter emptorẽ ꝛ vẽditorẽ.l.ỹ.et i caſu iſto iſte lucraꝭ fruct⁹ alias ſi ẽ modicũ p̃tiuꝫ p̃ſumit cõtract⁹ eſſe in fraudẽ vſuraꝝ.vt eſt õ emp.ꝛ vẽ.iu.c.ad nr̃az.ꝛ p̃cipue ſi emptor ꝓſueuit exercere vſuras.vt eſt de pig.d.c.illo vos. Jſta ſũt ꝟba gloſſe.i d.c.ꝙq̃ſt⁹.q̃ p̃t itelligi dũ õt p̃cipue ſi emptor ꝓſueuit exercere vſuras q̃ illud ꝟbũ p̃cipue abũdet.ſicut õt de ꝟbo maxie q̃ q̃cũq; abũdat.vt ẽ gl.i.l fi.i ꝟ.maxie.C.õ te.manu.ꝛ hꝰ p bar.i auc.ad repmẽdũ.ver.maxie.ꝛ p Flo.i l.illõ.ad fi.p̃n.ff.ad.l.aq̃ nã ſi nõ ꝓſueuit fenerar vl illicitos Jct⁹ facere nõ facile p̃ſumit̃ fraus vl ſiſtatio.ꝛ maxie ſi ẽ p̃ſona q̃ ignorauit ius ſicut ſũtũm plices hoies ruſtici vel mulieres vel ſimiles in q̃b⁹ nõ p̃ſumit̃ fraudis ꝓſiliũ ar.gl.no.i.l.cũ alle.circa p̃n.gl.ibi ꝛ maxie ius ignorãtib⁹.ꝛ ibi hoc no. Bal.i.iij.col.i p̃n.C.õ vſu.q̃ no.i pratica vt deducas ꝛ ꝓbes emptorẽ eſſe ruſticũ vl ſimplicẽ hoiez vt ſiꝛeyvt tollaꝭ i eo ſuſpitio fraudis. Alio mõ põt rñderi ad gloſſam p̃dictã.c.ꝙq̃ſtus de vſu.ẽt itelligẽdo ꝟbum p̃cipue q̃ ibi nõ abũdet.vt õt gl.i.d.l.illud.ff.ad.l. acq̃.vez q̃ itelligaꝭ.c.ad noſtrã.ꝛ.c.illo vos.allegata p eã vez q̃n alie p̃ſumptiões ꝛcurrũt cũ puitare p̃tiũ ꝛ pacto de retrouẽ.vt ſtatiz dixi.ſ.i itellectu d.capkor.q; gl.ſp dz itelligi fm legez quã allegat vel fm iura q̃ alle.vt not. Bar.i.l.nõ ſolũ.ℭ.ſi liberatiõis. circa mediũ.ff.õ liber.leg.ꝛ Raph.ful.in.l. pſon⁹.ff.de ꝓba.ꝛ dñs Signozol⁹ in ꝟſi.ſuo q̃ ici. Chriſti ſalua.noie iuo. circa me.ꝛ p̃ſertiz cũ alr̃ itelligẽdo gl. diceret Ĵ ter.q̃ alle.ſicut diceret in caſu nr̃o ſi itelligereꝭ,put iacet nõ ꝟz iura q̃ allegat.vt pz ex predictis. Tertio mõ rñderi poſſet ad dictã gloſſam dicti.c.ꝙq̃ſtus.ẽt itelligẽdo eã put iacet.ꝛ vt itelligũt doc.q̃ eã allegãt pro opiniõe Jtia: vez q̃ illa gloſſa cum reuerẽtia ita itellecta nõ diceret verum qz nõ ꝓbaꝭ aliq̃ iure:imo q̃ ipaz allegãt ꝓbant Jtiũ vt.ſ.declarauj. ℭ Ex his itaq; apparet q̃ ſcõa opin.de q̃.ſ. quã teneo.vez q̃ iſta duo tñ.ſ. paruitas p̃tij ꝛ pactũ de retrou.nõ ſufficiũt ad ſatisfaciẽdũ p̃ſumere Jctũ ſiſtatũ ꝛ vſurariũ ẽ veriſſima i iurib⁹ ꝛ rõnib⁹ ꝓbata.ꝛ adiuuaꝭ ẽt auctoritatib⁹ ꝛ eã ſequẽdã tã i ꝓſulẽdo q̃ i iudicando ſp cẽ putaui.ꝛ p̃ſerti cũ dict⁹ Laurẽti⁹ de pinu magn⁹ practicus dicat iſtã opi ſeruari i ꝑactica vt refert ex cellẽs doc.d.Laurẽ. de rodulp.de florẽtia in ſuo trac.de vſu.i.lr.q.vt.ſ.dixi.ac ẽt cũ dñs.Pau.de caſt.i ꝓſil.ſuo. ccerrviij.dicat q̃ cõiter doc.hoc tenẽt ꝛ maxie cũ in re dubia debeam⁹ i meliorẽ partẽ interpretari.vt eſt tex.in.c eſtote miſericordes:ꝛ ibi notata.ex de reg.iu.ꝛ no.gl.in ver.ꝟoſſir.i.c.nauigãti.ex de vſu.Facit.l.merito.ff.p ſocio.c ũſi. Et ꝑdicta ꝓcedũt q̃n due tñ p̃ſumptiões interuenerũt.ſ.paruitas p̃tij ꝛ pactũ de retrouẽ.ꝛ q̃ emptor ſit ſolit⁹ fenerare tũc nũq̃d p̃ſumaꝭ Jct⁹ pigneratitiꝰ ſimulat⁹ ꝛ vſurari⁹: ꝛ videtur q̃ ſic.p.c.ad nr̃az.ex de emptione ꝛ vẽ.ꝛ p.c.illo vos.de pig. Contra riũ tz Cy.ſcõm Jac.de are.i.l. emptione.i.iiij.q.C.pl⁹ valere q̃ agit.q̃ dicũt q̃ illa capitula hoc non ꝓbant:qz ibi erãt alia adminicula ſeu alie p̃ſumptiões.nã dcñ capkz.illo vos.loq̃t q̃n erat i p̃tãte emptoris recedẽdi a Jctu hic aũt loq̃mur Ĵ q̃n eſt i p̃tãte vẽditoris adꝛp̃ſvl i ꝓpetuũ recedẽdi a Jctu q̃ pactũ de retrouẽdẽdo ſibi ab ẽptore factũ. Jtẽ ibi emptor habebat ꝓputare fructꝰ rei ẽptę i p̃tio.i.i ſorte ſoluta q̃ eſt Ĵ naturã emptiõis.ꝛ ideo ibi õt q̃ ſuit pign⁹. Jtẽ i.c.ad noſtrã .debeat a tiq̃ reddiꝫ vltra p̃tiũ datũ q̃ q̃ videbat vſura.ꝛ q̃ fruct⁹ debebãt in ſorte ꝓputari.q̃ eſt Ĵ naturã vẽditiõis . vt dictũ eſt.Uñ alia admiꝛcula ſeu p̃ſũptiões erãt ad viã p̃ſumptiõis ꝛ ſimulatiõi factẽdã fm Jac.de are.ꝛ Cy.ibi dẽ.ſ.i.l.ꝛp̃tiõe.Sz dicta duo nõ ꝓbaꝭ i.d.c.ad noſtrã.vt dixi ſupra fz Jo.an. in.d.c.illo vos.ꝛ bn. Et dicta opinio. Cy.vt poſſe hoc mõ ꝓbari p̃ſupponẽdo q̃ puitas p̃tij nõ ꝓiugat dimidiã iuſti p̃tij arguendo ſic. Ex puitate p̃tij nõ vr q̃ oꝛiaꝭ nec oꝛiri poſſit aliq̃ mala p̃ſũptio.q; de iure ciuili ꝛ canonico licitũ;eſt Jhẽtib⁹ ſe decipere re in p̃tio. vt eſt tex.in.l.i cauſe.ℭ.pe.de mino.et l.tr̃ẽ ſi in p̃tio.ℭ.quẽadmodũ.ff.loca.ꝛ c.cũ cã.extra de em.ꝛ vẽ.et dixi in ſcõa p̃ſumptiõe.Si licitũ ẽ de iure ciuili et canonico decipere i p̃tio nõ tãgẽdo dimidiã iuſti p̃tij:ergo vr̃ q̃ nõ poſſit oꝛi aliq̃ mala p̃ſumptio.q; q̃ñ fit lege p̃mittẽte penã nõ mereꝭ.vt.l. graceꝰ.C. de adul.nec lex dz p̃bere cauſam delinquẽdi.vt.l.ỹ.in fi.C.de edic.di.ad.tol. ne inde iniuriaꝫ naſcaꝭ occaſio vñ iura naſcunt̃.vt.l.ineminerit.C.vñ vi.et c.q̃r ꝛ q̃ñ.el.j.ex de accu.Eodez mõ ex pacto de retrouẽdẽdo nõ vr̃ q̃ debeat inſurgere aliq̃ mala p̃ſũptio ex q̃ illud pactũ nõ ẽ reꝓbatũ a iure immo approbatũ:vt eſt tex.in.l.ỹ.C.de pac.iter em.ꝛ vẽ.Et dixi ſupra i p̃n.huiꝰ tractat⁹.Uñ lz ſit vna mala p̃ſũptio q̃.ſ.q̃s ſit ſolit⁹ fenerar.vt dixi.ſ.i.xxij.ꝛ xxiij. p̃ſumptiõe.tñ nõ vr̃ q̃ ſufficiat ꝓducta cũ pacto de retrouẽdẽdo ꝛ puitare p̃tij ex quo illa duo nõ ſũt ꝓhibita nec a iure reꝓbata.vt dixi:qz illa tñ q̃ ſit ſolit⁹ fenerari ẽ ipꝛobata a iure.ꝛ illa ſola nõ ſufficit:vt dixi in dicta.xxiij.p̃ſũptiõe.i fictu tñ i hac.q.teneas ſine dubio Jtiũ vez q̃ illa tria pactũ de retrouẽdẽdo ꝛ puitare p̃tij ꝛ q̃ ẽptor ſit ſolitus fenerare:vel ſimiles Jctus ſimulatiõis celebrare ſufficiũt de iure ad p̃ſumendũ Jctũ p̃igneratiũ ſimulatũ et vſurariũ.ꝛ dicas q̃ hoc aperte probatur.in.d.c.ad noſtram.de empti.ꝛ vẽ.

di.vbi ex tex.apparet quod tres preſumptiones ſufficiunt. Jdem etiam ꝓbatur.in.d.c.illo vos.extra de pig.ſecũdũ ea q̃ dixi.ſ.ꝓ inellectu dictoꝝ capitulo. Et ita tenẽt cõiter legiſte et canoniſte:vt pz ex his q̃ dicta ſunt.ſ.i.q. an illa duo tñ ſufficiãt vez pactũ õ retrouẽdẽdo ꝛ puitas p̃tij. Et de hoc nõ eſt dubitãdũ:qz ita etiã vidi ſeruari i practica ꝛ bñ. Nec obſtat huic ſnie q̃ dicit Cy.fm Jac.de are.i.l.ẽpt.C.pl⁹ ſvalere q̃ agit.dũ õt q̃ iſtũ nõ ꝓbaꝭ i.c. ad nr̃am.qz ibi nõ õt q̃ alie p̃ſũptiões interuenerint vltra eas.de q̃b⁹.ſ.dixi i ſtellectu illi⁹.c.vt.ſ.dictũ ẽ.Nec ẽt obdũ dicit Cy.q̃ i.c.illo vos.ibi ẽt iterueneruꝫ alie p̃ſũptiões qz ibi papa ſe fundat i trib⁹ tñ p̃ſũptiõib⁹.vt dixi.ſ. i ſtellectu.d.c.illo vos. Nec ꝓcedit ar. q̃.ſ.factũ eſt dũ dixi q̃ licitũ ẽ Jhẽtibus ſe decipere õ iure ciuili ꝛ canonico;ꝛ pactũ de retrouẽdẽdo nõ eſt reꝓbatũ.imo ꝓbatũ a iure ſ illa duo a iure p̃miſſa ſimul iũcta cũ vna mala p̃ſũptiõe vez q̃ ſit ſolit⁹ fenerare nõ debẽt nocer qz rñderi põt q̃tũ ad puitatẽ p̃tij q̃ illud ꝓcedit q̃tũ ad hoc vt nõ poſſit reſcindi Jct⁹ p.l.ỹ.C.de reſcin.ven. Sz q̃tũ ad hoc vt p̃ſumat dol⁹ dico q̃ ex puitate p̃tij q̃ nõ obligat dimidiam iuſti p̃tij dol⁹ bñ p̃ſumit̃ regularit̃ vbi cõcurrũt alie p̃ſumptiões:vt.l.cũ hꝰ.ℭ. mod⁹.ff.de trãſac.ꝛ ẽ tex.cũ gl.i.l.dolus.C.de reſcin.vẽ.lz ſine aliꝭ p̃ſũptionib⁹ nõ p̃ſumaꝭ.vt ẽ tex.cũ gl.i eadẽ.l. dol⁹. Jtẽ quãtũ ad pactũ de retrouẽdẽdo eo.mõ rñdeꝭ.qz lz illud regulariter ſit a iure p̃miſſuz.vt.l.ỹ.C.de pac.iter em.ꝛ vẽ.cum ſ.tñ illõ ꝓcedit q̃n nulla alia mala p̃ſũptio ꝛcurerit.Sz vbi alie male ꝓſumptiões interuenirũt ꝛ tũc ẽt pactum de retrouendendo q̃ de ſe eſt licitũ iducit malã p̃ſũptionẽ:vt ꝓbaꝭ i.d.c.ad noſtrã.de em.ꝛ vẽ.Et dixi plene.ſ.i rij.p̃ſũptione.et p hoc alle.gloin.d.l.dolus.C.de reſcin.vendi. quia ſicut que non ꝓſunt ſingula multa iuuãt Jta eꝛ ꝛ q̃ non nocent ſingula multa nocẽt.vt dixi in.rj.p̃ſumptiõe.in fi. Pro hoc.l.inſtrm.cum glo.fi.et q̃ ibi no.C.de ꝓba.ꝛ q̃ no.glo.ꝛ doc.in.c.

cū ēām extra de pba. ⁊ gl. ſi. in ſi. i. c. p̄ terea extra de reſti. Facit ad hoc q̄ no. Bar. i. l. j. §. idē cornelio. ff. de q̄nibus. ⁊ Bal. i. l. ſi q̄s ex argētarijs. §. ij. ⁊ iij. no. ff. de edē. ⁊ q̄ no. Nico. de nea po. i. l. ij. ff. de excu. tu. ex p̄dictis ego i fero plures cōclusiones. Prīa ē quod ille dne tñ p̄ſūptiones ſcz puitas p̄tij ⁊ pactū de retrouēdēdo nō ſufficiūt ad p̄ſumēdū Jctū ſimulatū. vt etiā dixi. §. in. xxiij. p̄ſumptiōe ad finē. ¶ Octaua cōclusio etiā ex p̄dictis ſequit q̄ eſtveriſ ſima ſcz q̄ puitas p̄tij ⁊ q̄ q̄s ſit ſolit⁹ fenerare ſine pacto de retrouēdendo nō ſufficiūt ad p̄ſumēdū pactū ſimla tū ſiue pigneratitiū. ¶ Nona cōclusio eſt q̄ exceptis caſib⁹ de q̄b⁹. §. in. q. iij. iiij. cōclusione non reperio quod ſit a iure determinatū ex quot p̄ſumptiōi bus iudicari debeat Jctus ſimulae⁹ ſi ue pigneratitius ⁊ vſurari⁹ ⁊ ex iſta ſe quit alia. ¶ Decia ꝯclo ⁊ vltia q̄ ēt ca ſus p̄dictos cū nō ſit determiatū a iur ēpſſe ēt p̄ſūptiōes ſufficiāt q̄ ē arbi trariū: ex q̄b⁹ ⁊ quot p̄ſumptiōib⁹ iudi cari debeat pactū⁹ ſimulat⁹ ⁊ aliq̄n ex trib⁹ tñ: ⁊ aliq̄n ex plurib⁹ iudicari de bebit pactū⁹ ſimulat⁹ inſpecta q̄ditio ne p̄ſonaꝝ. ⁊ q̄litate facti ⁊ cā. ⁊ q̄litate p̄ſumptionū. q̄ vna eſt maior altera ⁊ magis p̄ponderat: vt p̄z ex his q̄ dixi plenissime in. xxvj. p̄ſumptiōe. ⁊ hec ꝯclo p̄bat. nā q̄n aliq̄d iudicādū nō ē ēpſſe determinatū a iure. tūc ſtat⁹ arbitrio iudicis ſiue iudicātis q̄ inſpectis p̄dictis iudicare d̄z: vt ē caſus i. c. ō cau ſis. i fi. ⁊ ibi notāt. ēt de offi. deleg. ⁊ in l. j. §. j. ff. de iure delibe. ⁊ i. l. j §. expilatores. ff. de effractoribus ⁊ expilatoribus. cum ſi.

Erū q̄ iſto libello nr̄o ſepiſſime habita ē mētio ō quitate p̄tij: ſeu de deceptiōe in p̄tio aut i vēditiōe aut i locatiōe: aut in pacto de retrouēdēdo. neceſſariuꝫ ē vt declarem⁹ quō ⁊ q̄n itelligat ēe iſta p̄ uitas p̄tij ſeu deceptio i p̄tio ad hoc vt p̄ſumat ſiſtat⁹ Jct⁹. Et certe ē mirāduꝫ q̄ doc. nō examinauerūt p̄ſertim cuꝫ

iſtud ſit vnū p̄ncipale fundamētuꝫ in materia ſimulatiōis ac etiā non ſit ſi ne magna dubitatione ⁊ q̄tidie hoc in facto eueniat. Sz lego q̄ hāc materiā p̄ viri⁹ explicare i hoc tractatu p̄ſtitui etiā hūc articulū pleni⁹ attingēdū ēe putaui. ⁊i p̄mis vr dōm q̄ iſta puitas p̄tij ſeu deceptio i p̄tio debeat eſſe i di midia iuſti p̄tij p. l. ij. C. de reſcin. vē. ⁊ p. c. cū dilecti. ⁊. c. cū cā. ex⁹ ō em. ⁊ vē. q̄ infra dimidiā iuſti p̄tij licitū eſt tā de iure ciuili q̄ canonico Jhētib⁹ ſe decipere: vr plene dixi. §. in. ij. p̄ſūptiōe ⁊ i q. p̄cedēti. ⁊ iſta vr eſſe vna opi. q̄ p̄ba ri vr i. c. ad noſtrā. Jbi q̄ vir dimidiaz iuſti p̄tij ꝯtingebat de ēpti. ⁊ vē. Intel ligēdo vir. i. nullo mō: vt ibi not. ⁊ per doc. ⁊ maxie p Jo. de ime. alia opi. p̄ō colligi ex. d. c. ad noſtrā. vcz q̄ illa pui tas p̄tij ſeu deceptio i p̄tio ſufficiat q̄ ē ꝯpe dimidiā iuſti p̄tij: q̄ d̄z ibi vir di midiā iuſti p̄tij ꝯtingebat hoc ē q̄ par uitas p̄tij nō ē dimidia iuſti p̄tij: q̄ vir ꝯtinet illā i. i illa nō ē deceptio: ſz vir illā ꝯtinet dimidiā iuſti p̄tij ⁊ q̄ q̄ vir ſit tñ ſit. vt hȳ i. l. vir certis ex cauſis. ff. de iudi. ⁊ i. c. ij. de cogna. ſpirituali. li. vj. ⁊ p gl. xij. q. ij. hoc huj⁹ placiti: ⁊ hȳ in. c. ⁊ ſi xp̄s. in p̄n. ēt de iureiurā. Et ſz iſtā opinio. pone exēplū. Res valebat centū fuit vēdita ſ. xxv. hic non fuit deceptio i dimidia iuſti p̄tij: ſz vir dimidiā iuſti p̄tij ꝯtingit ⁊ iſte intelligit vr ēe veriꝰ quātū ad rem. d. c. ad noſtrā. ¶ Tertia opi. p̄t colligi ex his q̄ habēt in. l. ſi ſocietatē. i. §. arbitror. ꝯiuncta. l. vñ ſi nerue cū. l. ſeq. ff. pro ſocio cū his q̄ ibi notant p Bar. ⁊ doc. et p doc. in. c. q̄ntauallis ex de iureiurando. i q̄b⁹ hȳ q̄ ad hoc vt poſſit peti reductio ad arbitriū boni viri requirē q̄ enormis leſio iterueniat. ⁊ d̄z enormis leſio fin Bar. i. d. §. arbitror. q̄n ē exceſſus in. vj. pte. p rem. in d. c. arbitror. cō iuncta. l. vñ ſi nerue cū. l. ſeq. ff. pro ſocio cū his q̄ ibi notant p Bar. ⁊ doc. et p doc. in. c. q̄ntauallis ex de iureiurando. i q̄b⁹ hȳ q̄ ad hoc vt poſſit peti reductio ad arbitriū boni viri requirē q̄ enormis leſio iterueniat. ⁊ d̄z enormis leſio fin Bar. i. d. §. arbitror. q̄n ē exceſſus in. vj. pte. p rem. in d. c. arbitror. cō iuncta. l. vñ ſi nerue. ⁊. l. ſeq. Mā cū i dubio ptes ſocietatis debēt eſſe eq̄les. vt. l. ſi nō fuerint. ff. p ſocio. ⁊ arbitrator vni ſocio adiudicauerit vnā ptem alij duas de tota vel vni triētē alij ſemiſſez facta ꝯputatiōe reperit hȳ Bar. exceſſus niſi i. vj. pte totius ⁊ vult ibi tex. q̄ poſſit peti reductio ad arbitriū boni viri: ⁊ fm iſtā opi. Bar. vr q̄ tūc dicāt eſſe enormitatis vel puitas p̄tij: aut leſio ſeu deceptio i p̄tio q̄n ē leſio i vj. pte toti⁹. ¶ Quarta opi. etiā colligi p̄t ex. d. l. vñ ſi nerue cū. l. ſeq. ff. p ſocio fm opinio. do. Frāciſci de albergotis de aretio. et in. l. ſi q̄s arbitratu. ff. de ſ. obl. ⁊ Jo. de imol. ibi. ⁊ i repetitione. c. q̄ntauallis. ex⁹ de iureiurā. ⁊ oīm modernoꝝ q̄ renēt q̄ quātū ad petendū reductionē ad arbitriū boni viri requirit q̄ ſit leſio ſaltē i tertia pte ⁊ nō ſufficit. in. vj. vt dicit Bar. q̄ hoc p̄bat in. d. l. ſi nerue. cū. l. ſeq. q̄ icipit q̄d eſt. nā ſatis eſt dū ē q̄ i dubio ptes ſocietatis debēt eſſe eq̄les p. d. l. ſi nō fuerit ff. p ſo. Sz facta ꝯputatiōe in. d. l. quid em. nō reperitur exceſſus l. vj. vt dicit Bar. ſz in tertia nā ibi arbitrator adiudicauit vni ſocio duo milia alteri mille. Ille ſocius cui mille tñ fuerūt ad iudicata debeat hȳe dimidiā. ⁊ ſic mille ⁊ q̄ngētos q̄ ſunt dimidia triū miliū cū ergo adiudicauerit arbitrator vni ſocio mille tñ cū deberet adiudicare mille ⁊ q̄ngentos p̄z q̄ ipſe fuit leſus in tertia ſibi debita: q̄ q̄ngēti ſunt de mille ⁊ q̄ngētis i hoc Bar. errauit i faciēdo ꝯputationez: q̄ Bartol⁹ habuit reſpectū ad totā ſummā ſocioꝝ ſcz ad ſummā triū miliū cui⁹ reſpectu q̄ngēti ſūt. vj. ps ſz i hoc errauit vt dixi: q̄ leſio nō eſt niſi reſpectu p̄tis ſocij leſo nō aūt reſpectu p̄tis q̄ alteri ſocio debebat vñ q̄tū ad materiā arbitramēti tenēdū eſſe vr q̄ ad hoc vt poſſit peti reductio ad arbitriū boni viri requirat q̄ ſaltē ſit leſio i tertia pte ei⁹ q̄ leſo debebat. Et ex his eq̄parādo iſtam leſionē ſeu deceptionē in p̄tio illi q̄ inducit p̄ſumptionez ſimulationis dōm eēz q̄ ad hoc vt poſſit p̄ſumi Jct⁹ ſimulat⁹ pig. ⁊ vſurari⁹ requirat q̄ leſio ſeu enormitas vel deceptio ſit in p̄tio aut ſaltē in tertia pte iuſti p̄tij. Et p illa opi. facit q̄ glo. in. c. q̄ueſt⁹. extra de vſuris dicit tūc eſſe leſionē q̄n modicū eſt p̄tiū. ⁊ modicū d̄z etiā q̄n eſt tertia vt in. l. notationem. C. de decu. lib. x. ¶ Quinta opinio etiā colligi p̄t ex gl.

dicti cõquest⁹ q̃ dicit qõ tunc ꝺz esse lesio qñ ꝓtertũ est modicũ:ſz modica. ps ꝺz esse aliqñ q̃rta vt ꝓbat in.l.ſi q̃s in fuo.C.de inoffi.testa.ergo vꝝ posse dici qõ sufficiat q̃ sit lesio i q̃rta pte tñ.

¶Sexta ⁊ vltima opi.colligit ex his q̃ habent ꝑglo.notabilĕ.insti.de ℨhen. cm.in.§.ꝓtiũ inꝟ.diffinierit q̃ incepit etiã iniq̃ singulariter vult q̃ qñ dicatur ꝓtiũ instũ vel iniustũ statur arbitrio iudicis q̃ iuder arbitrabit fm q̃litatẽ cause personaꝝ ⁊ rei debite ⁊ ꝺdẽ nationis vel absolutionis.qz in paupere ꝙa q̃titas ꝺz magna.vt.l illicitas.§. ne tenuis cũ glo.ff.de offi.ꝓſi. facit qõ no.gl.i auĸ.ꝓterea.C.vñ vir ⁊ vx.⁊ qõ no.Bar.in.l.ſi cõstãte.i ꝑn ff.solu.ma. ⁊ hoc vꝝ tenere i materia arbitramẽti Bal.in.l.cũ antea.i.iiij.col.ꝟ.itẽ ẽ ꝙſiderãdũ.C.de arbi.vbi dicit q̃ magna ⁊ ꝙa q̃titas ꝺz respectu ꝑsonaꝝ ⁊ cause.allegat not.in auĸ.qõ locũ.C.de cola.⁊ ita etiã exꝑsse.ꝺ.Ang.de are.in.l. j.§.ſi qs añ.ff.a q.appel.nõ lz.ꝺ.Jo.de imo.i.ꝺ.c.q̃tauallis.i.v.q.ꝑn.ad fi.ꝺ. Bar.de ſaly.in.l.fi.C.de ℨhen. emp.et idẽ ibi Cy.ij.q.ſcõm Jac.de are.⁊ Pe. ſcõm istã opi.vidi ſp iudicare i materia reductionis ad arbitriuz boni viri. Et credo qõ ista opi.sit ſequenda ſine dubio i.casu nr̃o.⁊ ꝓtia ratio ſit: qz nõ reperit exꝑsse a iure limitata q̃titas qñ dicat lesio i ꝓtio ad hoc vt ꝑſumat ℨctũ ſimulatũ:g̃ stãdũ ẽ arbitrio iudicis ꝑ.c.de causis.i fi.cĕ.de offi.deleg.⁊ l.j.§.j.ff.de iure deli.cũ ſi.⁊ lz.c.ad not trã.ꝺ em.⁊ vẽ.dicat q̃ vir dimidia iuſti ꝓtij ꝓtigebat nõ tã negat idẽ cĕ qñ fuiſſet:⁊ ꝓtiũ in minori q̃titate.Scõa rõ est.qz gl ordi.i.c.ꝙquest⁹.exĕ de vſu. loquit de ꝓtio modico ⁊ modicum ꝓtium ꝺz quando res valet multo plus vt dicit glo.fina.in.l. per diuerſas.C. manda.Sed ille gl.non declarant qñ ⁊ quomodo intelligatur illud multuz plus vel istud modicum ꝓtium cum ideo intelligendum est quod sit arbitrio iudicis per ꝓdicta.¶Tertia rõ est.nã lesio ꝺz esse vbi est modicũ ꝓtiũ ⁊ modicũ ꝓtiũ itelligit aliqñ tertia ali q̃ q̃rta ꝑs aliq̃ dimidia:vt ꝑz ex his q̃ dicta fũt.§.g̃ seq̃t⁹ erit arbitriũ i casu nr̃o.⁊ hoc tenuit Ol.ſz q̃ lex loquẽs de modico itelligat i ꝺubio arbitrio iudicis.Facit ad hoc lex hacten⁹.ff.ꝺ vſu fruc.⁊ qõ hꝟ in.c.de app.extra de ap. ¶Sz ꝺubitari posset q̃r iuder in hoc ꝺebeat arbitrari puto qõ ꝺz inſpicere qualitatẽ ꝑsonaꝝ rei cause et ℨct⁹: vt ꝺixi.§.fm Bal.in.ꝺ.l.cũ antea.C.ꝺ arbitris.⁊ qõ sit faciẽda magna ꝺria inter actũ prime vẽditionis ⁊ ℨctus locationis ⁊ vltimũ ℨctũ pacti de retrouendẽdo. Nã in pacto de retrouẽdẽdo si ẽ lesio etiã i minima ꝑte vcz qõ emptor velit:vt venditor q̃ retroemit soluat aliq̃d pluſq̃ habuerit vẽdẽdo ab ipso ꝓtio emptoꝛe.Credo qõ itelligat cĕ le sio sufficiẽs ad inducẽdũ vnã ꝓsumptionẽ simulationis:vt ꝑz ex his q̃ ꝺixi in.iij.v.⁊.vj.ꝑsumptione.¶Et ꝓ hoc allego tex.in.c.illo vos.extra de pign. vbi ꝺz q̃ sub nõe vẽditionis q̃ꝺã terre fuerũt pignori obligate.ꝓ.xxiij.li.⁊ fuit actũ q̃ vltra ſũmã receptã.lx.ſolidi ꝺeberẽt ꝓsolui.⁊ ꝓ hoc ꝑsumit ℨ ẽptorẽ ⁊ tñ illi.lx.ſolidi sũt tres libre ⁊ tres libre respectu.xxii ij.libraꝝ sunt circa octauã ptẽ.Uñ illeter.ꝓbat q̃ qñ in pacto de retrouẽdẽdo ẽ lesio etiã in octaua pte illa sufficit ad inducendaz vnã malã ꝑsũptionẽ simulationis.Eo ꝺẽ mõ puto esse ꝺicẽdũ qñ ẽ lesio in locatiõe seu fictu:qz ſi ꝺe iure ⁊ ꝙsuetuꝺine.solui ꝺebeat ⁊ solunt q̃nq̃ ꝑ cẽtenario ⁊ fũd⁹ locĕ ſex ꝑ cẽtenario ⁊ in rõne cẽtenarij q̃ tũc ꝺicerek eĕ lesio ſufficiẽs ad ꝑsumẽdã simulationẽ qñ est ꝙuncta cũ aliis ꝑsũptionib⁹ fm ea q̃ dicta sunt.§.Sz qñ esset lesio in ꝓtia venditiõe:puto q̃ maioꝛ req̃rat q̃s in locatiõevel pacto de retrouẽdẽdo.maxime qñ eaꝺẽ res liberarek eiꝺẽ vẽditoꝛi:qz tũc nõ ꝺãnificat i tñ vẽditoꝛ qñ rẽ vẽditã ꝙducit ex q̃ ipsa vti fruit ꝓ ꝓtio iusto locatiõis:nõ tñ ꝺico q̃ ꝓpter hoc inꝺistincte possit esse lesio in vẽditiõe.Sz qõ maioꝛ lesio req̃ratur ad inducendã malã ꝑsumptionem simulatiõis.Et ad hoc vide q̃ ꝺixi supra i.ij. ꝑsumptio.ad fi.¶Et ꝓ clariori itelligẽtia ex ꝓdictis elicio ſex cõclusiones.

¶Prima ꝙclusio ẽ q̃nalis qõ arbitrariuz est.in arbitrio iudicis seu bõi viri q̃ ꝺicat lesio seu ꝺeceptio in ꝓtio ita qõ ex ea ſurgat vna mala ꝑsumptio simulatiõis cõtract⁹.¶Scõa cõclusio est qõ in pacto de retrouẽdẽdo iuder ꝺz arbitrari esse lesionẽ seu ꝺeceptionẽ in ꝓtio respec.simulationis contract⁹ ꝑsumẽde q̃ est deceptio⁹ seu lesio in octaua parte ⁊ etiã in minori.¶Tertia cõclusio qõ q̃ ꝓmissa est pẽ sio vltra id qõ ꝺe iure cõi ⁊ ex ꝙsuetuꝺine ꝺebeĸ iuder arbitrari possit q̃ intelligat esse lesio seu deceptio in ꝺicta ad ꝑsumẽdũ ℨctũ simulatũ.¶Quarta cõclusio est q̃ in ꝓma vẽditiõe ꝺicatur esse ꝓtiũ iniustũ.⁊ sic lesio in ꝓtio ẽstũ ad inducẽdã ꝑsumptionẽ simulationis arbitrio iudicis seu boni viri nõ in minima ẽstitate sed in tertia vl ꝺimidia vel ꝙpe ꝺimidiã ⁊ maxime q̃ vẽditoꝛ imediate ꝙduxit rẽ ꝑ ipsuz vẽditã ⁊ hoc inspecta q̃litate ꝑsonaꝝ rei ⁊ ℨctus ⁊ causeꝛ inspecta ꝙsuetuꝺine loci.¶Quinta cõclusio qõ vbi est lesio etiam in vẽ titiõe in ꝺimidia iusti ꝓtij iuder ꝺz iꝺistincte arbitrari q̃ illa sit sufficiẽs lesio seu deceptio i ꝓtio ⁊ respectu simulatiõis ℨctus.Et iste ẽ casus in.c.ad nostrã.ꝺe emp.⁊ ven.ibi que vir ꝺimidiã iusti ꝓtij cõtingebãt fm vnũ intellectũ intelligẽꝺo ibi vir ⁊ nõ seu nullo mõ ꝑt aliq̃ intelligũt ⁊istud nullã �herentionẽ.¶Sexta ⁊ vltima cõclusio est q̃ nõ solũ vbi est lesio in ꝺimidia iusti ꝓtij sed etiam quãꝺo est ꝓpe ꝺimidiã iusti ꝓtij. etiã invẽditiõe ꝺz iuder arbitrari et lesionẽ seu deceptionẽ in ꝓtio quantum ad inducendum vnam ꝓsumptionem simulationis vt est casus in ꝺ.c.ad nostram.in verbo.vir. Intelligendo q̃ istuꝺ verbum vir non stet negatiue vt ꝺixi.§.quantum ad intellectum ꝺicti.c.Et hec omnia sunt bene notanda tam in theorica q̃s in practica ⁊ maxime qz doctoꝛes hoc nõ ante ꝺeclarant.Nec etiam tangunt ⁊ vtilia sunt.Et perhoc sit expeꝺit⁹ iste.vj. casus ꝓncipalis ſequiturvltim⁹ ꝓncipalis casus.

Vltimo ca.

su ꝓnc.qñ in ℨctu nõ iteruenit ꝺol⁹:⁊ fraus vel ſiĸatio nec aliq̃ lesio vel deceptio i ꝓtio vẽditiõis locatiõis vĺ pacto de retrouẽ. Sz aꝺsunt alie presum.vel ꝓiecture ꝺoli fraꝺz vel ſiĸatiõis.ꝺe q̃bus plene ꝺixi.§.in.iij.casu ꝑn.Et in hoc ꝺõm aut loq̃tur in foro ꝓtẽtioſo.aut in foro ꝓſcie.Si loq̃mur in foro ꝓtẽtioſo ꝛ tũc cũ nõ repiaĸ iure cautũ q̃ ẽt ꝑsump.ſufficiãt erit arbitrariũ ⁊ arbitrio iuꝺicꝫ reliq̃ꝺũ vt ꝺixi.§.in.ix.⁊.x.ꝙclusiõe i ꝑce.casu ꝑn. Si vo loq̃mur i foro ꝓſcie ⁊ tũc credo q̃ sit relinq̃ꝺũ hoc ẽt arbitrio iudicatis seu ꝓfessis q̃ ãbiguis absolutũ nõ ꝺz eĕ iudiciũ.Sz ꝓſcie iudicatis est cõmittẽꝺũ vt ꝺixit btũs Greg.andreetarẽtino eꝑo ⁊ hꝟ.xxxiij.ꝺist.ha buisse ⁊ hꝟ in.l.j.§.j.ff.de iure ꝺelib.⁊ i c.de causis.eĕ de of.ꝺele.i.c. nõ ẽ i gl. fi.extra de reg.q̃ iuder vel cõfessoꝛ ꝺz aliaꝺuertere i primis ſi põt ꝓtrahẽte re ⁊ ꝓtrahẽtes habuerit aliz emẽꝺi et vẽ.vel nõ.Si ꝓtrahẽꝺet vel existimabit p circũſtãtias qõ habuerit aliz vere emẽꝺi ꝛvẽꝺẽꝺi iuꝺicet ꝛtractũ fuiſſe verũ ⁊ nõ simulatũ velvſurariũ relinq̃ꝺo tñ ſp iꝺ eoꝛ ꝓtrahẽtiũ ꝓſcie vt ꝺz gl.ꝑe.in.c.nauigãti.extra ꝺvſu. Facit.c.mulieri.extra de iureiur.que postea iuꝺicabĭ ꝑ eũ q̃ ſecretoꝝ est cognitoꝛ.Nã ꝓſcia ꝺiporẽti ꝺeo nõ potest occultari vt ꝺixit tex.in.c.in ciuitate.in fi.eo.ti.ꝺe vſu.qz ipse est ſcrutator coꝛꝺiũ ⁊ cognitoꝛ ſecretoꝝ vt in c.tua nos.in fin.extra de ſimo.⁊.xxxij. ꝺi.erubeſcãt.⁊.ij.q.v.ꝙſuluiſti.Et no. gl.in.l.ij.ꝺe inter.act.¶Et abſcõꝺito rũ est cognitoꝛ:vt ꝺicit tex.in cle.exiui §.ꝙuis in vlti.charta de ꝛb.ſign.Et est tex.ij.q.j.ꝺeus omnipotẽs.⁊ quia ipſuz nõ latet peccãtis qualitas neq̃ peccãtis affectus.xx.q.ij.ꝺeus qui et no.gl.fi.in.ꝺ.c.in ciuitate.Sz ſi cõpre hẽderet vel existimabit per circũſtantias qõ nõ habuerit aĩm vẽꝺẽꝺi vel ẽt vn⁹ ex his nõ habuerit aĩum ⁊ tũc in-

dicet ꝓtractū simulatū vsurariū scōz ea q̄ dixi. §. in. iiij. casu p̄n. & hoc maxime vez est qñ emptor esse cōsuet⁹ fenerari vel sibi cōtract⁹ facere p eam que dixi in pe. & vlt. presum. Et null⁹ saltē in foro cōscientie vel penitentiali dicat se habuisse animū emēdi vel vendēdi cū nō habuerit vel nō habuisset ꝓtractū simulatū vel vsurariū celebrā dicū in veritate habuerit qz ls p hec euitet iudiciū & pātē in seculo iudicis vel cōfessoris qui corda hoīz ignorat tamē in futuro nō euitabat dñi iudicū qui est scrutator cordiū & secretorū cognitor & quē nō latet peccati qualitas neq; peccātis affect⁹ vt dictū ē. §. Sed ꝓfecto q̄ cunq; salutē anime sue desideraret sine scrupulo ꝓscie viuere q̄rit abstineat penit⁹ ab hmōi Ꝛctib⁹. Negari em nō pōt quin in hmōi Ꝛctibus sit aliqđ dubiū saltē in foro ꝓscie an emptor cōtraxerit in fraudē vsurarū. Et an cōtractus sint illiciti vt ptz per ea que dicta sunt in isto trac. & hoc ꝓpter periculū anime vt ꝓbat in. d. ea. in ciuitate. extra de vsu. Bonaz q̄ppe mentiū est ēt ibi culpas suas agnoscere vbi culpa nō est vt est tex. v. dist. ad ei⁹ finē. Et qz plerūq; vbi culpa nō est cā est timorate q̄ in via dei qñq; deū expauescūt. vt dicit tex. in cle. exiui. §. j. de ÿb. sign. & est tex. i ca. ꝓsiliū de obseruatiōe ieiunioꝝ. Facit ad hoc text. in. l. cū ꝓponas. Ibi nō aūt ois scrupul⁹ auferat. Et qđ ibi no. Cyn. C. de interdi. nā inter pupillū & tutorē. Nā qñq; aliqui dicūt se dubitare vbi nō est dubitādū. Et ecōtra & iō tutior via est eligēda vt in. c. illud circa mediū extra de clerico exc. ministrāte. & ita dicit glo. no. in. d. c. in ciuitate. in ver. nisi dubiū & gl. in. d. c. nauigāti in ver. verisimr dubitat eod. ti. Et ad hoc accedat qđ dicit tex. in. d. cle. exiui. §. nos itaq; in. v. colū. vbi dz qđ in his q̄ aie salutē respiciūt ad euitādos graues remorsus pars securior est tenēda p̄sertim cū nō solū qđ malū esse dignoscit sed etiā oē qđ speciē mali hz sit a viris ꝓfectis spāl'r euitādū vt dicit tex. in. d. cle. exiui. §. cūq; ānui reddit⁹. & ab alijs p̄sertim Ꝛctib⁹ē abstinendū in q̄bus adsunt. d. ꝓsumptiones vel aliq; ex eis. & ad hoc vide Inn. in. c. in ciuitate in fi. ibi p̄ do. devsur. ¶ Nā hoc tuti⁹ est ergo sequēdū vt dixi & maxime cū hmōi Ꝛctus inuēti et ichoati fuerūt ab vsurarijs. q̄ dimissis actib⁹ mutui ne videant vsurarij inuenerūt hūc modū velaminis & vsure paliate: qz ꝓmo faciūt Ꝛctū pureemptionis. Scōo faciūt Ꝛctū locationis eiusdē rei. Tertio faciūt pactū de retrouēdendo. fm Host. & Jo. an. in. d. c. ad nostrā. extra de emp. & ven. & dixi. §. in ꝓn. hui⁹ trac. nec inuiari q̄s velit ciuitatis vel loci cōsuetudine qz non tm̄ spectādū est qđ verone vel alibi factū est q̄s qđ fieri debebat ar. l. ls. in fi. ff. de offi. p̄si. & in. c. cū cāz. ex̄ de ele. Verū qz multi & fuiti pene Ꝛct⁹ hmōi celebrati sunt in ciuitate Verone ac etiā quotidie celebrant q̄ sine scādalo vt simulati & feneraticij minime resc. pos. Credo qđ bonū ecr. l. vel statutū fieri q̄ oēs hmōi Ꝛct⁹ celebrati nō ipso ꝓbētur dūmō nō ecnt manifeste in fraudē vsurarū celebrati qđ oēs ia celebrati reducerent ad iustū ꝓtiū qđq; decetero null⁹ possit hmōi Ꝛct⁹ celebrari. sicut in sili statutū fuit de deci. in ꝓsi. lateranēsi tpe Alexā. pape tertij. Anno dñi. Mrrrr. vt hr̄ p Jo. and. & doc. in c. cū aplica. ex̄ de his q̄ fiūt a pla'. sine ꝓsen. ca. & p eūd ē Jo. and. in. c. statuto de deci. li. vj. in nouel. Tollerat em ec clesia qñq; ēt crimē ꝓpter scādalū. vt iij. dis. denicq; & j. q. vij. quoties. & viij. q. j. ordinatiōis. & xxiij. q. iij. ipa pietas & c. nō pōt. Sit⁹ tolleratiōe, multitudinis vt. l. di. vt cōstituerē & habetur in iuribus superius allegatis.

¶ Explicit solēnis tractatus de simulatione contractus. editus per famosissimum Utriusq; Juris doctorē dominum Bartholomeum cepollam veronensem. Emendatus summa diligentia: per egregium virū magistrū Joannem de gradibus vtriusq; iuris professorem.

¶ Sequitur solēnis repetitio eiusdē domini Bartholomei Cepolle. l. si fugitiui. cum autē tica sed nouo iure. C. de seruis fugitiuis vbi ponitur de pena furum & latronum maxime in autētica sed nouo iure cum apostillis.

Si fugitiui.

quia in ista. l. & autēti. sed nouo iure. que sequitur ponitur materia quib⁹ penis puniri possunt fures et latrones: & est vtilis & quotidiana: et non per fecte examinata per doc. ideo decreui hanc. l. cum dicta autenti. declarare plenius & clarius q̄s per doctores hic vel alibi scriptū reperiat. Et hoc dicit in summa ista lege si fugitiui. Si serui in actu transeuntē ad hostes deprehendantur pena pedis aut metalli puniuntur hoc dicit fm Bartol. vel sic fm Bald. Serui ad barbaros in actu fuge deprehensi grauiter pro moru iudicis puniuntur mutilatione scilicet pedis. aut pena metalli. aut alia simili arbitrio iudicis hoc dicit. ¶ In text. ibi cum transeunt. dic. i. dum sunt in itinere. ¶ In text. ibi pede. dic q̄ hic accipitur pes pro extrema parte corporis vt dicitur in rubri. C. de pedaneis iudi. Alibi accipit pes pro mēsura & talis pes debet esse. xvj. digitorum fm isidorum ethimologiarum de mensuris agrorum & not. glo. xvij. q. iiij. sicut & Albe. de rosa. in. l. lj. circa princip. supra de his qui ad eccle. confugt. et Bald. in. l. j. ff. si quis cautio. et domi Barto. de fali. in lege prima antepenul. questio. C. de interdictis. et Flori. in. l. vie latitudo. ff. de seruitu. rustico. predio. & per Bartol. in lege in itinere. vbi dixi. ff. de verbo. significatio. ¶ Nota primo quod seruus fugiens ad hostes populi romani quos hic appellat barbaros debet puniri pedis vel metalli aut alia silī. ¶ No. scōo qđ qs dz in eo puniri in q̄ deliqt & hoc no. in gl. i ÿbo amputatio. & ē text. in. c. ansir. ex̄ de ap. & ibi gl. fi. in fi. allegat ad hoc etiā. c. pastoralis. extra de iure patro. & c. lras. extra de tēpo. ordi. & iō dicit hic Bald. in ꝓn. q⁹ in eo istō corporis punit qs cū q̄ ꝓncipal'r deliqt vñ si cursor est dign⁹ multi latiōe mēbri āputat sibi pes. si testis lingua. si scriptor man⁹. p hanc l. ls hodie excepta mānullū membrū debeat mutilari. vt in auc. sed nouo iure. j. c. Nisi alr se hr̄et ꝓsuetudo. iuxta no. in. l. capitalū. §. famosos. ff. de penis. de q̄ j. dicet. ¶ No. tertio hic vnū casū in q̄ qs punitur i āputatiōe pedis. Jte adde aliū si qs alū pcusserit ita q⁹ pedem amittat. Exodi. c. xxj. ÿ si. si rixati fuerint. Jte3 qui falsum testimoniū dixerit contra aliquem in causa ex qua debeat pedē amittere. Deuk. c. xix. ver. cū qs diligētissime. ¶ No. quarto ter. ibi pede amputato debilitentur fm Bal. hic in fi. q⁹ amputatio mēbri est debilitatio hois scz totius corporis. sed debilitatio vni⁹ mēbri est impedimentū principale officij ipsi⁹ membri vnde oculus non dicitur debilitatus ls sit aliqualiter deturpatus allegat ad hoc. ff. ō edi. edi. l. idē offilius. in ꝓn. ¶ Qñ aūt dicat mēbrū debilitatū. vide Ange.

Mēbro in eo qs ē puniend⁹ i q̄ deliqt.

Amputatio pedis.

Debilitat membri.

Universidad de Deuto
Biblioteca

Actꝰ ꝓsūmatus.

in.l.nō solū.ff.de reiuē. ⁊ i.l.pub.ad fi.ff.ō pub. iudi. ¶Opponit ꝫ istā l.de.l.si quid aliquid.Ş. transfuge. ff. de penis vbi dicitur ꝙ transfugiētes ad hostes autviui exurāt aut furca suspendant. sol. ibi transfuga fuit deꝓhēsus delicto cōsummato. hic vero dū eēt in itinere non ita soluit glo. hic, ⁊ ibi ⁊ hoc probat tex. hic duz dicit cum transeunt et ita tenēt hic doc. sz Petrus de bella pticavt refert hic Cy. aliter intelexit. nā ipse dicit ꝙ hic ⁊in cōtrario delictū fuit cōsummatū. Et ideo ip se intelligit istum text. sic. s. serui transeuntes ad barbaros deprehendant. s. postea. sed tunc videt obstare. qz ſz hoc mitius punit seruꝰ. qz i pede vt hic q̄s liber. qz ille in capitevt. d. Ş. trāsfuge quod est contra. l. pedius. ff. de incendio ruina nau. Ipse respondit ꝙ verum est ꝙ plus punitur liber q̄s seruus ceteris qualitatibꝰ delicti precedentibus pariter sed hic non est paritaꝫ dlicti. qz seruis nō reuelamus consilia nostra sed liberis. iō acriꝰ puniuntur. vt. d. Ş. trāsfuge. ⁊ cum ista opinio transit hic Cy. hec opinio non est vera: nec tenetur communiter. naz est ꝯtra istū tex. ibi deꝓhendant. ⁊ ibi trāseuntes cū ꝓsupponit em̄ ꝙ capiant eo tpe quo trāseūt. ⁊ sic dū sunt in itinere. ¶Et ꝓ hoc facit opi. gl. in. l. arborib⁹. Ş. fi. in ꝟbo vsufructꝰ. ff. ō vsufru. vbi dicit lupus exit syluam. nō tamen exiuit. ¶Opponitur secundo contra istam so. de. l. ij. Ş. is qui. ff. de remilt. vbi dr ꝙ his quivolens transfugere apprehensus est. punitur capitre. et sic ꝓsupponit qd̄ fuit apprehensus in fuga dum dicit volens transfugere ꝓ hoc gl. no. in. d. l. arboribus. Ş. fi. in verbo vsufructus ff. de vsufru. Sol. ibi exponit volens trāsfugere. i. voluntarie transfugit. sic ponit in. l. fi. ff. de re. diui. ita dicit glo. in. d. Ş. is qui. ⁊ ꝓ ista solu. tacit gl. in. d. l. fi. q̄ exponit voluerit. i. voluntarie transcenderit. ad idē tex. cū gl. in. l. quod si ab initio. ff. si cert. pe. ⁊ tex. cum glo. in verbo sivoluerit. in. l. j. ff. dele. ij. ¶Item ꝓ hoc etiā text. i n. l. j. Ş. j. ff. de adimen. leg. ⁊ ibi Bar. qui dicit no. ita verba nō dederit. quia intelliguntur. ideſt dare non debuerit facit etiā ad hoc quod no. Bartol. in. l. si vxori. Ş. cum ita. ff. ō auro et argento lega. ⁊ in l. se. iul. Ş. quod dicitur ff. ad mace. Ista solutio videtur diuinare ⁊ violare istum text. ideo dicunt quidam vt refert h̄ Cy. quod ille. Ş. concordat cum ista. l. quia hic est pena capitalis scilz abscisio membri vt notat. in. l. j. C. ō officio eiꝰ qui vicem alterius ge. Sed hec solutio est con

Lupꝰ exit syluam.

Tps pñs ꝓ ꝓterito

Attēratio an puniat sicut actꝰ consummatus.

Qualitas delicti a q̄litate pene iudicatur.

tra. l. ij. in prin. ff. de penis. ⁊ l. edicto. Ş. rei. capitalis. ff. de bo. poſ. ⁊ l. lz capitalis. ff. ō ver. sig. vndej intellexit gl. hic ēverioꝛ sczvt nō sic puniatur affectus si effectꝰ nō est consumatꝰ sicut si esset cōsumatꝰ. ⁊ in hoc cōcordat Jac. de ravenna ⁊ Jac. de are. ⁊ est etiā humanioꝛ iuxta ea q̄ habētur in. l. si q̄s nō dicā rapere. C. de episc. ⁊ cler. et in. l. sagittarios. ff. de penis. ¶Oppo. tertio contra predicta. Nā delictū fuge est atrocissimū. vt patet ex genere pene. qz delictoꝝ qualitas iudicatur a pene qualitate. vt. ff. de pub. iudi. l. ij. et nota. in. l. transigere. C. de trāsac. vbi ꝓ Cy. in. x. q. sed i atrocissimis motus ad delictū punitur ac si delictū esset cōsummatū. vt. Ş. de epiſ. ⁊ cle. l. si quis nō dicam rape. ⁊ in. l. is q̄ cuz telo. C. ad l. cor. de sic. so. fm Wald. hic ponit regula qd̄ mitius punitur motus ad actuz q̄s actus consummatus. sed leges ꝯtrarie loquuntur in casibꝰ specialibus. sz quando q̄s attentat pudicitiaz vel homicidiū procedendo ad actum suo finali intētu annexum. vel dic ecōtra quod in legibus cōtrarijs ponitur regula que fallit in. l. nostra. qz l. vltra procedit distinguēdo penas inchoati vel consummati delicti vel dic ertertio quod in pena sanguinis semper iudex debet esse initioꝛ vt hic. Secus in alijs penis. subdit tamen hic Bal. not. quod in penis statutoꝝ nō habet locū l. is qui cū telo. qz statuta disponūt de actu secundū effectū. vt not. in spe. de accu. Ş. j. ⁊ hec est generalis cōsuetudo q̄ nō indiget probatiōe. sic supra de iudicijs. l. rem non nouā. Oppono. q̄rto ꝙ videtur qd̄ imo trāsfuga etiā delicti non cōsummati possit puniri pena mortis vt est text. in. l. in eiusdem. Ş. fin. ff. ad. l. cor. de sicca. vbi dr transfugas vbicunq̄ inuenti fuerint quasi hostes interficere lz ⁊ oportet. ⁊ sic dū dicit vbicunq̄s inuenti fuerint videtur itelligere siue in itinere siue consumato itinere inueniantur quod equaliter puniantur so. glo. in. d. Ş. transfuge in telligit illū tex. qd̄ facto flagitio vt tollat cōtrarium huius. l. ⁊ bene. ⁊ ista sententia est humanioꝛ. ꝓ qua facit. l. aut facta. Ş. euēctus. ff. de penis. ⁊ qd̄ not. in. d. l. si q̄s non dicam rapere. C. de epiſ. ⁊ cleri. ⁊ in. d. l. si is qui cum telo. C. ad. l. cor. de siccarijs. ¶Quero ꝓmo quia hic dicitur ad barbaros transeuntes qui dicantur barbari seu barbarici. et glossa respondet quod sunt hostes populi romani allegat. l. ij. C. de commercijs. et mercatoribus. et est tex. in. l. penult. ⁊ fin. C. de captiuis ⁊ postli. reuer. ⁊ not. gloſſ. in. d. l. fin. in verbo barbaris. ⁊ item no. Azo in summa.

In penis statutoꝝ an habeat locuz. l. is qui cuz telo.

Sentēcia hūanioꝛ ē sequēda.

Barbari qui dicantur.

Universidad de Deusto
Biblioteca

C. de cõmerciis ⁊ mercator. sed Festus põpeius dicit barbaricũ appellatur clamor exercitatio. vcz eo gñe barbari vtũtur. Alibi accipit barbare nationis: idest ignote. vt est text. in. l. nulli. i. §. qõ si testator. ⁊ ibi gl. in verbo barbare. §. de epis. ⁊ cle. sed idē Festus pompeius dicit barbari dicebantur antiquitꝰ oēs gentes exceptis grecis ⁊ latinis. ¶ Quero secundo quare hic dicit quod fugitiuus seruus debeat puniri in amputatione pedis. ⁊ glo. hic super verbo amputato respõdet quia in eo in q̃ deliquit dꝫ quis puniri de quo dic vt dixi. §. in ij. notabili. Quibus ad de quod i eo loco; qs dꝫ puniri in quo deliquit vt est tex. in. l. capitaliũ. §. famosos. ff. de penis. ⁊ est tex. in. l. iij. in pn. ff. de re mili. ⁊ in. l. si cui. §. idē imperator. ff. de accusa. ⁊ in auc. vt iudices sine quo. suffragio. §. si qs autem. ⁊ ibi glo. pen. collatio. ij. et i n auc. vt omnes obediant iudici prouinciarꝫ. §. hec igit. collati. v. ¶ Quero tertio que dicatur pena in metallũ ⁊ operis metalli ⁊ ministerij metallorꝫ glo. hic in verbo metallo se remittit. ff. de pēis l. aut damnum. §. intereos. ⁊. §. si quis. ⁊. §. ministerium. et vide optim am glo. insti. quibus modis ius patrie posoluitur in. §. pene seruꝰ in versic. in metallum. ¶ Queroquarto de qua pena itelligat iste text. dum dicit aut alia qua libet pena afficiantur. ⁊ glo. sic respondet qõ intelligitur scilz simili vel extraordinaria:. ¶ Ex q̃ glos. not. q dictio alius alia aliud importet sili tudinez. ⁊ ad hoc dictio similium implicatiua. ⁊ ad hoc semp allegatur ista glo. idē no. gl. in. l. q̃ dam relegatus. in verbo amicis. ff. de reb. du. facit qõ nota. Cy. in. l. id qõ pauperibus. in. v. op positiõe. §. de epis. ⁊ cle. ¶ Aliqñ tñ dictio alius nõ implicat. vt habet in diuina scriptura in qua dicit crucifixus est xps ⁊ alij duo neꝯ. vt no. gl. in. l. nõ solum. §. q̃ nõ. in verbo creditores. ff. de procur. que allegat ad hoc iura. ⁊ ibi hoc not. Bar. Bal. ⁊ docto. Et est etiã tex. cum glo. in auc. q̃ semel. que in app. sic loquitur. C. quomodo ⁊ quando iudex. et textus cum glo. in verbo ad similem. in. l. illud. §. de sacrosanc. eccle. ⁊ glos. in l. ita pudor. ⁊ ibi Bar. j. de adulte. ⁊ glos. in. l. si prius. ff. de noui. oper. nun. ⁊ facit glo. in. l. cum ex filio. §. filio. ff. de vul. ⁊ pupil. ⁊ est text. in. c. ij. querelam ibi pro nulla alia rationabili causa. ⁊ ibi glo. extra de procur. Dictio alius alia alió ipor tat similitudinem. ¶ Importat similitudinem ad idem adde bar to. in. l. j. in fin. ff. si fami. fur. feci. dica. ⁊ quod nota. in. c. sedes de rescript. ⁊ in c. sacris. ó sepul. ⁊ vide domi. Maria. so zinum in repe. c. veniens. de accusa. colũ. xxviij ⁊ adó quod ipse dicit in. c. sicut iudei de iudeis qõ tunc iuder nõ poterit face re transire de pec. ad corporalem nec ecõtra. vt hic tenet singulariter Bal. pro quo ad ducit quod dicit. bartoli. in. l. j. in fi. ff. si fami. fur. feci. dica. ⁊ quod no. in iuribus. §. alleg. qõ tamē dicit fore ludendũ nisi iudex faceret cã cognita i. l. qd ergo ⁊ ibi p bar. i repe. §. pena grauior in fa. ⁊ p bar. i. l. hodie, ff. de penis ⁊ i. l.

In eo. loco vbi qs deliquit i eo debet puniri.

fi seuerior de ifa. ⁊ p no. ij. q. iij. §. tractan dũ ⁊ de ra proth. c. i archiep iscopatu.

¶ Importat similitudinem ad idem adde bar to. in. l. j. in fin. ff. si fami. fur. feci. dica. ⁊ quod nota. in. c. sedes de rescript. ⁊ in c. sacris. ó sepul. ⁊ vide domi. Maria. so zinum in repe. c. veniens. de accusa. colũ. xxviij ⁊ adó quod ipse dicit in. c. sicut iudei de iudeis qõ tunc iuder nõ poterit face re transire de pec. ad corporalem nec ecõtra. vt hic tenet singulariter Bal. pro quo ad ducit quod dicit. bartoli. in. l. j. in fi. ff. si fami. fur. feci. dica. ⁊ quod no. in iuribus. §. alleg. qõ tamē dicit fore ludendũ nisi iudex faceret cã cognita i. l. qd ergo ⁊ ibi p bar. i repe. §. pena grauior in fa. ⁊ p bar. i. l. hodie, ff. de penis ⁊ i. l. ⁊ no. Nicolaus de neapoli ꝑm Andre. de pisis in. l. sed reprobari. in pn cipio. ff. de excusati. tu. ¶ Et de hoc an dictio alius alia aliud sit implicatiua similium vel nõ. vide in locis prealle gatis ⁊ maxime i. d. §. se quiꝫ. ⁊ p ter. glo. ⁊ doct. in. c. rodulphus. extra ó rescrip. ⁊ in. c. sedes apostolica. eo. tit. ¶ Sed qd de ꝑbo ceteri an iplicet sili tudinē. vide ter. glo. ⁊ Bal. in. d. l. nõ solũ. §. q̃ ritur. ff. de procur. ⁊ vide ter. lvj. di. cenomãsenē. ¶ Item qd de dictione eadē an implicet seu includat idē p oia. dic qõ non. vt est tex. cũ gl. in. l. iiij. siue pro fratre ⁊ ibi p doct. C. de neg. ge. Itē b qd de dictione alter ór vel alterius cuiuscuꝫ ꝓtractus. ¶ Quero quinto q; hic ponuntur tres pene alternatiue cuius sit electio ⁊ videtur qõ sit eius qui dꝫ puniri q; in alternatiuis electio ẽ dare debentis. l. plerunq; in fine. ff. de iure do. ¶ In contrarium sentit hic glo. finalis dũ dicit aut extra ordinē. nã intelligetur ꝑma arbitrio iudicis. vt est text. in. l. hodie. ff. de penis ⁊ not. glo. iij. in. l. j. §. q̃ admitti ad honoꝝ. pos. possunt. Itē q; si esset in potestate rei tã pena deduceret ad nihilum ⁊ sic frustraler penam imposuisset. Cyn. hic tenet qõ sit electio iudicis. ar. l. j. ff. de effrac. ꝑm Jac. de rauenna petrũ. ¶ Bar. vero a in. l. quicunq; ⁊ in. j. §. ex

In penis an ⁊ qñ sit electio iudicis vel rei.

pilatores. ff. de effractoribꝰ sic distinguit. ¶ Ñq; verba imponẽtia penã dirigunt ad iudicez. qñq; dirigunt ad reum qñq; sunt dubia. primo casu qñ dirigunt ad iudicẽ qz dicũ puniant cõ dẽnent ⁊ sisti. ⁊ tũc ẽ electio iudicis. ita loquit hic dũ dicit afficiant facit ad hoc. l. fi. ff. de iniurijs. ⁊ inst. de iniurijs. §. in summa. ¶ Scõo casu qñ verba diriguntur ad reũ tũc electio est rei cuius est in. l. qcunq; i pn. in. c. ibi reddat ⁊ hec distinctio an verba referãtur ad iudicẽ vel reũ pbat per gl. in. l. lucio. ff. ó le. ij. q̃ similẽ distinctionem facit i lega. ¶ Tertio b casu quando verba sunt dubia vt puta dicit statutuz sit pena pedis vel metalli. ⁊ sic non loq̃tur iudici nec reo tunc in penis corporalibꝰ sit electio iudicis. l. j. §. expilatores. ff. de effractoribus. In pecuniarij vero sit electio rei. vt. d. l. q̃ si dubio pena ꝑ iudicẽ ꝑponenda est ⁊ sic ler in dubio loquitur iudici. Item quia iuder habet videre que pena sit magis expediens ⁊ illam imponere vt. c. quonã frequẽter extra vt lit nõ cõte. facit xiij. q. v. c. pdest. ⁊. l. quid ergo. §. pena grauior. ⁊ ibi qõ not. per docto. de his qui. nota. infa.

a ¶ Bar. vo adde q; abb. in c. a cruza la de vita ⁊ hone. cleric. tenet idē quod bartol. in ꝑmis duobus membris in qñto vo mẽbro exꝑsse tenet cõtra barto. bal. ⁊ dy. quod i dubio electio sit in iudicis vt refert dom. Maria. l c. sicut iudei de iudeis vt ibi vide p eũ. quia iura loquũtur ipsonaliter ⁊ ostẽdũ rele. iudici. Item qz i dubio

b ¶ Tertio do. Mari. i. c. sicut iudeide iudeis. idistinctꝫ q; electio sit iudicis mouẽ ꝑmo. p eis ex hoc scõo p ter. in. l. aut damnũ. §. ij. ff. de penis vbi iuder non põt dare elec. reo vt morte sibi eligat. tertio qz in dubio pena imponẽda est p iudicẽ. c. ex questione. de re sti. spo. xxxiij. q. ij. c. sicut. §. i hoc. ⁊. l. alis. §. j. ⁊. l. si q̃ pena. ff. de verb. signi. ⁊ trad

tio.l.d.c. iudei per glo.in verbo.potrectis. Bal.ptra Bart.

plerunq; in fi.ff. de iure do. ¶Sed Bald.in.d.l. quicūq; tenet in omnibus contra bart. nā ōt ipse q non est ōr in fine verba legis vel statuti dirigantur ad iudicem siue partem ad dictam gloss.in.l.lucio.ff. de lega.ij.respondet quod il la loquitur in creditore fauorabili. hic in odioso. Ex quo infert Bald. in dicta.l. quicunq; qō licet statutum dicat.iudex extrahi facit oculuz vel amputari linguam interpretabitur put elegerit reus. i. miserabilem electionem sibi esse concessam. nam illa est mitior pena que ipsi eligenti videtur minor vt intelligatur legislator aliquid misericorditer iter asperrimas penas miscuisse. ¶Item dicit Bald. quod distinctio Bartol. inter penam pecuniam ꝛ corporalez nō placet sibi cum in penis corporalibus miriꝰ sit agendū presertim si persona non sit vilis p l. si de interpretatione. ff. de penis. ꝛ ideo dicit quod putat rei esse electionem. quia pena est alternatiua legis vel statuti quia vtraq; est certa ꝛ purgat delictum. ¶Et in practica de hoc ante sententiam interrogabitur per iudicem et si non eliget tunc eliget iudex ex potestate sibi data per legem hodie. ff. de penis ꝛ sententia ferretur non alternatiua cum trahere debet secum executionem. vt l. qui vltimo. ff. de penis. quod non faceret sentencia alternatiua. simile not. in. l.j.§. exactio. C. de rei. vx. actio. per gloss. in verbo restituendis vbi dicitur qō si de rebus estimatis datis in dotem maritus seruauit ibi electionem maritus eliget quod si non faciat transfertur electio in vxorem. vt. l. prima. ff. de solutio. con iuncta l. plerunq;. §. fin. ff. de iure do. ¶Item dicit Bald. quod non est bona distinctio quam faciunt aliqui. sic vt est Andreas de pisis qui dicunt quod aut per condemnationem fit seruꝰ pene. puta dicit statutum decapitetur vel suspendatur. tunc est electio iudicis quia seruus pene non potest eligere. arg. l. ex facto. §. si quis rogatus. ff. ad trebellia. aut non fit seruus pene et est electio rei. nam ista electio secundum Bald. non in iure sed in facto consistit que communis est. vt. l. hos accusare. §. omnibus. ff. de accusatio. ¶Ego autem circa predicta aliter sentio. pro cuius declaratiōe sic distinguas aut vnica tantum pena est imposita a lege vel statuto aut due vel plures; alternatiue. primo casu quando vnica tantum pena est imposita. ꝛ tūc subdistinguit. Aut illa pena imposita est certa et determinata aut incerta ꝛ indeterminata. ¶Quando est vnica tm̄ pena certa determinata a lege vl statuto. ꝛ tūc a ꝯbis legis vl statuti nō ē recedēdum quantumcūq; ꝯba sint dura. l. pserit. ff. q ꝛ a q̄bus. sic illa pena ē regulariter iponēda. facit. l. nō aliter. ff. de lega. iij. ꝛ maxime vbi statutū loq̄tur iperatiue dirigēdo ꝯba in ipm iudicē. nam tūc iudex nō posset iponere aliā penā cꝫ penaz statuti. qō seruare iurauit ſm Bal. qui ita. no. i. l. in eū in fi. C. ō furtis nec in hoc casu cōuenit disputatio. cuius sit electio. Quia ex quo estvna ca pena quia electio nō potest cadere nisi inter plura vt. l. si illud aut illud. ff. de lega. ij. ꝛ no. ēt Bart. in. l. j. ff. de furtis. Sed solum potest cadere dispensatio ꝛ ista ad iudicem ex causa pertinet vt si statutū dicat de amputatione manus ꝛ aliquis est ita puer vel ita senex quod statim moreretur potest iudex dispensare tamen non cogitur nec poterit appellari. argumen. ff. ad silleianum. l. qui posthu. in fi. et pro hoc vide optimum text. in. l. auxilium. §. in delictis ibi nisi quatenus interdum miseratio etatis ad mediocrem penam iudicem perduxerit. et ibi glo. in verbo miseratio. ff. de mino. ꝛ vid̄ text. l. l. aut facta. §. persona ff. de penis. Item potest hoc casu quādo est vnica pena cadere non dispensatio. sed iterp̄tatio. vt si statutū dicit qō occidēs occidaſ. vt i eo i quo deliq̄t puniaſ. mō si culpa nō dolo te pcussi ꝛ mortuꝰ es. dicit Bal. in. d. l. quicunq; qō ego non debeo mori. ꝛ a talī interp̄tatione mala pōt appellari. nisi appellatio sit spāliter iterdicta vt. ff. de ozigenis iuris. lege secūda. §. postea ne diutius. Et ista interp̄tatio est de iure naturali. ꝛ ideo hz locū etiā in statuto. nā de rōne naturali est quod nō puniſ quis ad mortē q̄ noluit delinquere. ¶Item q̄a nō debz eque puniri dolus ꝛ nō dolꝰ. vt. ff. ad legez corneliā de siccarijs lege p̄ma. §. sed si clara. ¶Itē non est similitudo occidite non ex proposito ꝛ ego ex proposito occidar. nam sciam mortis nisi ex proposito iudicati pati nō possumus. ¶Itez pro hoc ff. ad legem corneliam de siccarijs. lege in lege. Item quia vbicunq; de pena corporali vel capitali loquimur subintelligitur dolus. vt nota. ff. de in litem iur. lege in actionibus. et in stitutio de suspectis tu. §. suspectus. secus i penis pecuniarijs. quia ibi non subintelligitur dolus sed bene subintelligitur conductio si culpabilis sit. ne innocens condemnaretur. C. de nox. al. l. si serui nostri. et. ff. ad sille. l. j. §. si quis in villa. et statuta non sunt intelligenda iudaice. vt nota. glo. ff.

Electio an et quā do detur vxori i rebus estima. datis in dotem.

Distinctio cepolle.

Iudex tenet ipone re penā p statutum impositā.

Iuderi penis statutarijs pōt dispēsare ex cā a q̄ nō pōt appellari.

In penis statutarijs cadit interp̄tatio a q̄ pōt appellari.

Dolus et non dolꝰ non debet eq̄ puniri.

Vbi loquimur ō pena corporali vl capitali subintelligit dolus.

Universidad de Deusto Biblioteca

Occidens aliquē nō dolose sed ex ĉpa nō punit pena statuti

de dāno ifecto.l.dāni.§. si is in glo.qdā iudaice. ita dicit singl'r bal.in.d. l.q̄cūq;.infra eo.Et qđ dixi qđ vbicūq; de pena corpali vl' capitali loq̄mur subitelligit' dolus dic idē notat.Bald.in.l. data opera.j.q̄ accusari nō possunt vbi dicit qđ si statutum imponit penam personalez pro homicidio puta quod occidens occidatur nisi occidens occidit dolose et ex proposito non habet locum pena statuti .vel ius commune sed debet alr mitius puniri. ¶Et idez dicit dominꝰ Paulus de castro .in.l.ų .C. vbi senatores vel clarissimi.vbi dicit qđ si statutuz disponit quod homicida decapiteť. et aliquis per culpaz sine dolo interfecit hoiez assessores ignorātes ꝓueneruint dicere quod nō debemus distinguere sed simpliciter stare verbis statuti:quia non inspicitur animus:sed factū vt lege prima.§.diuus. ff.ad.l.cornel. de sicarijs facit.l. palam que in adulterio ibi.quia factum lex non sententiat notauit.ff.de ritu nup. Tamen ipse dominus Paulus in dicta lege.j. C.vbi sena . vel cla. sequendo Bal.in.d.l.data opera.tenet cōtra dicens quod alś sequeretur quod de homicidio casuali deberet quis decapitari.quod est contra omnem equitatem. ¶Et subdit qđ ita pluries cōsuluit.a morte aliquos defendit. ¶Et ide dicit dictꝰ.d. Pau.i l.j.in si.ff.de legibꝰ. qui subdit qđ idē ē si dicere tur in statuto qđ ꝑdēne turad penā pecuniariā quā si nō soluerit infra mēsem,decapiteť si non ꝓmisit dolose nō dz decapitari lz nō soluat et dicit do. Pau . in.d.l.j.ſi.de legibꝰ hoc p.c.tuo tene mēti qz ignorātes iudices seruant statuta ad vnguē vt iacent siue cōmiserint dolose siue nō . nā poterį nō liberare p̄dictū Bal.in.d.l.data opa multos a pena capitis . ꝙa assessores et iudice nisi viderint auctoritatem scriptam ne sciunt a verbis statuti recedere. ¶Ex quo refert prefatus do. Paul. in.d.l.j.C.vbi senat.vel clari.quod quando nocte tempore potius ex lasciuia cū ex dolo qdaz proiecit lapidē ꝛ percussit vnū qui;mortuus est qđ ipse cōsuluit qđ debz mitius puniri sez pecunialiter.vel forte dare sibi bannū pro aliquo tēpore.quod bene not. Ut scias adiuuare pueros. vel etiā hoies ludentes per lasciuiā ad lapides sicut ludūt pueri in cuitate ista Verone. vel adniuē sicut fit in multį locis ꝛ aliquis in eo ludo occidat p̄ iactū lapidis vel nuis qꝙ occidens nō dz puniri pena mortį vl' corpozali facit.l. item si obstetrix.§.sed ꝛ si per lasciuiam.cum.§. se.ꝛ.l. seq. nam ludus. ꝛ quod ibi not.ff.ad.l. aqui.ꝛ in l.omne

Cōtra assessores intelligētes simpl'r statutaria,in corpalibꝰ

Delictum tpe noctis factū ex lasciuia debeť .mitiꝰ puniri.

Pro ludē tibus ad lapides.

Adde.do. Joā. bap. in .l. cunctos popu los . C. de sum.trini. i.xxij.cha,

Culpa an ꝓtehēdatur a statuto.

Leuis:culpa.l.ab hostrere.

Limitatio ad bal. l.l.q̄d ğ.§. pena grauior.de in fa. Judex an ꝛ qñ in penis limitatis a sta . hēat arbitriū.

l.oē delictum.§.pe.ibi p vinū aut lasciuiā.ff. de re; milit. Et istud nunq̄ ereat mentē tuā qz valz mille aureos .¶Sed solennis doctor dñs.Antonius de rosellis l.c.cognoscentes.circa principiuz.eē de cōstitutio.vl' tenere ꝟ p̄dicta dū dicit no.hic casuz nō pōderatū ab alīs doctoribꝰ qđ statutū iponēs penā ordinariā ꝙ aliquo delicto verificať si delinq̄ns delinquat culpose et si non dolose.vt ibi i text. Sz certe ille textꝰ nō ꝙbat bñ emvult qđ culpa puniať sz nō dicit qđcul pa verificetur in statuto imponēte ꝙ delicto penā capitalē vel corporalem.Unde non recedas ab opinione Bal. et do. Pauli ó cast.§.quā etiā sequiť Cy.ꝛBal.i dicta. l.j.ff.de legibꝰ. ¶Adde tñ p̄dictis qđ vbi pena atror imponiť p statutū saltē requiritť lata culpa.qz lenis nō est talis culpa quā lex abhorret:lz extraordinarie puniat.facit qđ no.in.l.liberoꝝ.ff.de his q̄ no. in fa ita dicit bal.in. l.que fortuitis in pe.col.circa prin.C.ó pig.acti. ¶Et per predicta per id limito qđ no.bal . in.l. quid ergo.§.pena grauior.in vlti.col.in prin.ff. ó his qui no.infa.vbi dicit qđ qñ pena ē limitata per statutū iudex nō hz arbitriū per.l .hodie.ff.de penis.qz statutū est tenaciter obseruādū.ar.l. si qs reuz. ff.de custo.reꝝ p talia statuta spe-

cialiaꝟ eē derogatū illi gñali regule.l. hodie ar.l.sancto legū.ff.ōpenis.cū in nouis legibꝰ non habeat locum regula. l. hodie. ¶Nam istud dictū Bal. debet i telligi.nisi ex causa fiat dispensatio : vt dixi .§. de puero ꝛ sene.itē nisi fiat de iure interpretatio vt dixi.§.de statuto imponente penam corporalez vt intelligatur si dolus interuenerit. ¶Quādo ꝺo vnica pena est incerta ꝛ indeterminata a lege vl' statuto.ꝛ hoc casu sp est electio iudicis. ꝛ talis pena dicit arbitraria ꝛ sic stať arbitrio iudicis vt est text.q̄ ita dz intelligi in.l.j .§.expilatores .ff. de effracto.ibi q̄bꝰ nulla specialis pena.et est text.i.l.hodie.ff.ó penis que sic dicit hodie lz ei qui extra ordinē de crimine cognoscit quam vult sentētiaz ferre vel grauiorē vel leuiorem ita tamē vt i vtroq; modo rationē nō excedat. ¶Circa hoc tñ qđ qñ pena ē i arbitrio iudicis nō determinata a lege. Et sic vbi pene sunt arbitrarie.dic qđ dz intelligi qđ iudices q̄ arbitrantur .arbitrantur fm mentē legis siue iuris ꝛ arbitrij itellectus seu rōnis.ita not.dicit Bal.in.c. j.§. iudices.i prin.iij.col.ver.ꝛ no.qđ arbitria.in tit.de pace pace iura .fir. ¶Ut fm cōsuetudinē vt no.glo. i.l.q̄d ergo.§.pena grauior.ff.de his q̄ not.in-

Qñ vnica pena est i ponere a sta.est incertastare electioni iudicis.

Judex arbitrarijs q̄d seq̄ debeat.

Universidad de Deusto Biblioteca

fa.¶vide ad hoc gl.in.d. l.hodie.¶ glo.i.l. respiciendū in pn.ff.ō penis. ¶ in.l.athletas. in.§.calumniator.in versicu.ex vtraq; parte.ff.de his q̄ no.infa.¶ vide Gandinū de maleficijs in Rubrica vtrum pena possit augeri vl minui.ver. fi.¶Ité nō debet in arbitrijs iudex sequi rigorem scripturę.immo potest etiā sequi equitatez non scriptam. vt est casus in aut.de defenso.ciui.in.§.iusiurādum ſm vnuz intellectū.¶ sic.ibi est casus in quo equitas non scripta prefert iuris rigori scripto ſm do.Ant.de but.in.c.j. in vj.col.in ver.opp.quod nec iudex possit iudicare extra de ǫsti. ¶Item in arbitrijs iudex debet inclinari in mitiorē partem vt extra de offi. de leg.c.de causis. non tamen debet esse nimium gratiosus vt de re iudi. c.cuz eterni. lib.vj.¶ ibi Joā.an.in nouel. ita dicit Bal.in.d.l.quicunq; j.eo.quē sequitur Ang. de are.i suo tractatu maleficiorum.in verbo amputet sibi manº dextra in pe.col.¶ idē not.Bal. in.l.j.in fi.ff. de his qui sunt suivel alieni iuris. Item q̄n loco ordinarie pene relinquitur pena ad arbitrium iudicātis iudex pōt arbitrari vsq; ad quātitatem pene ordinarie.cuius loco arbitraria est subrogata. ſz non potest illam imponere. ita dicit not. Ant. de but.in. c. inquisitionis.in si.princ. extra de accu.per glo.no.que est ibi in verbo aliog. Item dicit hic Ang. singulariter per gl.fi.hic in prin. q̄ si potestas arbitrius puniēdi fures in plus ¶ minus ex statutū dicat. debet intelligi in plus ¶ sic q̄ sit eadez species pluris.alś nō esset plus immo omnino diuersa. q; differunt in nomine substantia ¶ in natura. ff.de euicto.l.scaphā. et ff.de auro ¶ argento legato. lege penultima. ¶Et ideo si pena ordinaria est pecuniaria nō transibit ad corporalez quia hic non se haberet per modum pluris: sed per modum maioritatis.vt.l.in seruoruz.ff.ō penis.facit.ff.ō in litem iuran.l.cū furti.cū simi libus.ibi allegatis i gl. et hoc etiā videtur tenere Bald.in.l. conuenticulā.in.v. col.C.de epis. et cle.vbi dicit singulariter quod si statutum dicit quod aliquis puniatur pena pedis vel alia intelligitur de simili . vnde non intelligitur de pecuniaria pena: quia non conuenit pene nec dicitur de amputatione capitis.quia longe remota est a mutilatione membri. quod est valde not.pro mltis statutis tertij libri statuoruz communis Ubi nel quibus imponitur certa et specialis pena p delicto aliquo.¶ post ea dicitur et plus et minus arbitrio dicti potestatis et totius curie vl

Singulare dictum Ange.adde qō hoc idez dicit dom. Maria.in.c.sicut iudei i sequēdo hoc dictū Ang.i.vij. col. tanq; no.¶ quid importet ista dictio plus ¶ minus . vide Alex.i cōsi.vij.col. fi.circa fi. in.iiij.volu.¶ i reste qd operētur ponit Felt.i.c. lz i.v. col. ỹ. no.x.¶ i.c. cām.i pn. de. proba.

Eqtas nō scripta p̄fert rigori scripto.

maioris partis eius quia si illa pena est spectaliter nominata ē pecuniaria non potest transiri ad corporalem. Secus si non esset corporalis: quia tūc bene posset augeri i corpus per dictā doctrinam Ange. Item adde quod dicta verba statuti et plus et minus arbitrio dicti potestatis ꝛc. intelliguntur non de maxima quantitate: sed vigore dictorum verborum plus et minus intelligitur de modico . vt.l. hec adiectio.ff.de verborum.significationibus et in dicta lege cum fur.¶ ibi nota. per doctores.ff.de in litem iuran.¶ est textus .in.lege cum filius .§. pater.ff.de lega.ij.¶ vide bonum text.in.l.publia. .§.fina.ibi plus vel minus.ff.depositi.et intelliguntur illa verba plus vel minus arbitrio boni viri.vt est tex.et ibi docto.in.d.l.cum filius.§. pater et ideo cum dicatur in statuto Ueronensi arbitrio dicti potestatis intelligitur arbitrio boni iudicis.vt ibi facit.l. continuus.§.cum ita.ff.de verbo.obliga.Quod arbitrium boni viri debet in hoc esse vt non transeat de pena pecuniaria ad corporalem.vt dixi secundum Angel. Item non transeat ad magnam quantitatem vltra penam a statuto specifice expressam.¶ maxime vltra tantumdem. Exemplum. Dicit statutum quod si quis dederit alicui alapam condemnetur in quinquaginta libris denariorum:¶ plus ¶ minus arbitrio dicte potestatis ꝛc.non debebit arbitrari vltra centum libras quia nō debet esse plus illud quod vltra arbitratur ex sit illud quod specialiter est inductum pro pena a statuto. pro hoc vide omnino quod notat Cardinalis zabarel.in capitu.nonnulli.in principio.in.xx.questiōe .extra de relatis et non omittas et hic addas . pro hoc facit oprime.l.sancimus .in principio C.de fideiusso.et quod nota . Baldus in consili.suo quod incipit. In christi nomine amen. Nobiles viri henricº de aduocatis.in principio.vltima columna.vbi dicit quando est factum compromissum cum potestate prorogandi quod mensura temporis prolonga

Compromissuz cō petere prorogādi ta ctū mēsura tpis prolongati quō accipiatur.

ti non potest esse maior quā mensura temporis principalis allegat dictam.l.sancimus et autenti.qui semel.C. quomodo et quando iudex . quod est multum nota .pro prorogatione compromissi et etiaz p dicto arbitrio statuti.¶ est singulare et mēti tenendum. ¶Item ē magna dubitatio an quando statutum dat arbitrium iudici nō specificando aliquam penam vsq; ad quam penā possit trāsire.dic qd pōt imponere penam pecuniariam fisco applicandaz et etiam penam capitis et sic penam.mortis . vt tenet gloss.que allegatur pro singulari institutio . de iniurijs .§.in summa.in versi.extraordinaria pena.¶Sed aliqui doctores allegāt aliam glossam pro simili in.l.penul.C.si aduersus libertatem.in glos. fina.que dicit in persona vel arbitrio iudicis. tu autem allega aliam similem glossam in . l. sacrilegij.in principio. in verbo considerandum. ff . ad legem iuli. pecul.posset tamen dici quod dicte glosse sentiunt contra dum dicit glossa in dicta lege penultima.in persona vel arbitrio iudicis.et glossa in dicta lege sacrilegij . ibi capitis . vel extraordinaria pena imponitur. nam dum dicit extraordinaria intelligitur . id est arbitraria . vt habetur in

Lex vl statutū dans arbitriuz i criminalibus quō capiat an intelligat vsq; mortem.

in toto titu. ff. de extraordi. criminib⁹ facit tex. in. l. cū filius viaticū. ff. si cer. pe. & inter illa ꝟba & penā capitis pnīt dictio vel q̄ solet poni iter diuersa. vt. l. hec ꝟba ille aut ille. ff. de ꝟbo. sig. ergo vī inferre qō in pena extraordinaria & arbitraria nō ꝓhendit pena capitalis in pſona. ¶Sz an illa gl. in. d. ℣. in summa. sit vera. dic qō etiaz sequit bal. simpliciter in. l. j. C. de his qui latrones occulta. & idē etiā sequit in. c. j. in. ℣. iniurta. in ꝑn. in tit. de pace iur. firm. vbi dicit qō pene arbitrarie extēdunt vsq; ad mortē inclusiue ꝓpter excessum facinoris p illā glo. ordi. Et idem etiā tz ipse Bal. in. l. fi. in fi. ff. de re. diui. vbi dicit p illā glo. qō arbitriū datū a lege i maleficijs etiā ad mortē se extēdit si sit factū nimis graue. idez Bal. etiā sequit illā gl. in. c. j. in ꝑn. in v. col. v. r. Sz hic quero an rōne generalis arbitrij. in ti. de pace teneāda. vbi dicit qō rōne ſgnalis arbitrij ꝑ fieri cō dēnatio vsq; ad mortē p dictā glo sin gu. institu. de iniurijs. ℣. pena. debuit allegare. ℣. in summa. Et hāc glo. etiā tenuit do. Ntico. de neapoli. in. l. fi. i fi. ff. vbi pupill⁹ educari debeat vt dicit qō pena extraordinaria ꝑ esse vsq; ad penā capitis. allegat dicta glo. in. ℣. in summa. quā fecit teneas cozdi. & d. Ange. de are. in suo tractatu maleficioꝝ. i fine pe. col. trāsit cū illa glos. Et matthe⁹ demathefelanis i suis notabilibus in. xl. notabili. tenet etiam illā gl. dicendo q⁹ vbi ꝑ aliquo delicto imponitur pena arbitraria pōt imponi pena vsq; ad mortē iclusiue per illā glos sam. in. ℣. in summa. Dicit tñ quod si iudex arbitrat q⁹ imponat maior pena q̄ fuerit solita imponi nisi de ꝓsuetudine appareat ꝺz grauare & malefacere. nisi hoc faciat ex causa. l. hodie ff. de penis. & not. in. l. q̄d ergo. ℣. pena grauior. ff. de his qui no. infa. & in. l. penul. ℣. ad crimē. ff. de publicis iudi. Et tādē glo. in. ℣. in summa tz do. Ang. de are. instit. de actio. ℣. oēs. in. iiij. colū. ¶Sz do. Jo. de imo. in. l. ij. ff. de publicis iudicijs. in ℣. q̄d aūt si aliq̄ pena. et Ang. de are. in suo tractatu maleficiorū. i glo. in ꝟbo & ibi caput a ſpatuli⁹ ampurek. in fi. seq. do. Jo. dicūt qō qñcunq; lex vel statutū dicit qō pena sit in arbitrio, iudicis & vsq; ad penā mortis. & tūc clarꝫ est qō ei⁹ arbitriū pōt se extēdere ad penā mortis. vt. l. sacrilegij. ℣. sunt q̄dā. & ibi casus. ff. de variis & extraordi. cri. Qñq; lex vel statutū dicit penā esse arbitrio iudicis dūmodo nō se extēdat ad penā mortis. & tūc clarū qō illā nō poterit ꝺponere. ꝓbatur aperte in. l. j. ff. de furtis. & in. l. j. ℣. expilatores. & ℣. fi. ff. de crimine stellio. Qñq; lex vel statutū ſpliciter dicit penā esse in arbitrio iudicis: tūc vī qō tāq; bonus vir arbitrari debeat argu. l. vir bon⁹. ff. iudi. fol. & no. p glo. & Bar. in. l. si qua pena. ff. de ꝟb. signi. & p glossam in. c. sup his. in ꝟbo arbitriū. & in ꝟbo astringēdo. extra de accusatio. & sic ptz q⁹ ſm qualitatē facti aliter & aliter debeat arbitrari. ar. ei⁹ qō hȳ. in. c. sicut dignū. extra de homicidio. & d. ℣. sunt quedā. ¶Florian⁹ aut̄ de scō Petro de bononia. in. l. itē si obstetrix ad fin̄ ꝑncipij. ff. ad. l. aquil. tz illā glossaz. i. ℣. in summa. instit. de iniurijs. limitando eā vt habeat locū in delictis ꝓsummatis. Secus in nō ꝓsummatis qō est no tandū. ¶Sed Bal. in Rubrica. C. ō pena iudicis qui male iudicauit. vī tenere Jason. & Antoni⁹ de. bu. in. c. de causis. extra de officio delegati & gl. & do. in. c. in q̄stionis. in fi. ꝑncipij. extra de accusationibus. & habetur etiam de intellectu dicte glo. in. ℣. in summa per Andreā de isernia. in. c. j. in titu. q̄ sūt regalia. in vsib⁹ feudorū. ¶Itē ꝓ hac opinione qō nō possit iponi pena mortis vī ꝓbari: qz si pena iponitur arbitrio iudicis poteris arbitrari de temporali tm̄ nō de perpetua nisi aliō fuerit expressum. vt. ff. de furibus balnearijs. l. j. ibi tēporali. & ille casus non est alibi ſm Albe. de rosa ita dicit Franzaba. in. c. ex literis. in. vj. oppositione extra de ꝓstitu. & idē ipse notat in. c. de causis. ℣. j. illis. in. j. & ij. nota. extra de officio delega. Tu autem ex omnibus potes predictos doctores ad concordiam reducere, sic distinguendo.

Distinctio cepolle. Quepena possit imponi.

Si q̄rīt in arbitrarijs q̄ pena possit vel debeat imponi. ¶Aut pena est certa & determinata in specie & expresse a iure cōmuni. Aut ꝓ ꝓsuetudinez est certa. Aut nullo mō est certa vt determinata. Primo casu quando pena est certa et determinata in specie a iure cōi. & per formā statuti iudex hz arbitriuz. et tunc aut hz simpliciter arbitriū ꝓcedendi & terminandi seu ꝺdēnandi super maleficijs. & tunc tale arbitrium succedit loco pene ordinarie. et sic vltra eam immo nec eā imponere pōt. ita intelligitur glossa in. c. in quisitionis. in fine ꝑncipij. extra de accusatio. & qō ibi no. Anto. de bu. & sic dictū arbitriū dz restringi ad formā iuri cōmunis vel municipalis arg. l. creditor. ℣. lucius & ibi vide alberi. de rosate. ff. mandati. & de penis. l. hodie. & hȳ ꝑ gandinū in suo tractatu de maleficijs i titulo de qō nibus & tormētis. ℣. sic. penultimo. & p albe. de rosate in suo opere statutoꝝ in tertia ptē. que stiō. xxxiij. Et sic dz arbitrari scz mētē legis siue iuris & arbitrij intellect⁹ seu rationis ſm Baldū in. c. j. ℣. iudices in principio tertie colūne. in titul. de pace iur. firm. Nisi interueniret enormitas criminis. qz ꝓpter enormitatem criminis licitum est leges transgredi ſm Anno. in c. j. extra de constit. & no

Ob enormitatem criminis licz leges transgredi

tat Bal. in aut. sed nouo iure. in. c. ad fi. j. columna. ¶Aut iudex hz arbitriū non simpliciter sed generaliter in inq̄rendo ꝓcedendo torquendo puniēdo bāniendo & cōdēnando. & ſgnaliter pu rū merum et liberum arbitriū in maleficijs. & q̄si nō obstāte iure cōi vel statuto. & tūc tale arbitriū multū opatur tā in specificatis q̄ i clausula ſgnali. p ea q̄ notant. ff. si q̄s cautio. l. fz & si q̄s. ℣. q̄ sitū. & ad hoc bñ facit. l. filiussa. ℣. iam videam⁹. & ff. de dona. ſm Albe. de rosa. q̄nta notat i dicto ope statu. l. iū. prē q. xxxiij. & hoc casu lz nō declaret credo qō iudex poterit arbitrari & vltra ius cōe et iponere penā etiā capitalē idest mortis p dicta. vt aliq̄d operet dictū arbitriū ita liberū et ſgnale. qō bñ nota. ꝑ. cxiij. statuto. statut. iij. libri statutoꝝ cōis verone. ¶Scōo casu q̄n pena non est certa & determinata p ius cōe vel statutū: sed per ꝓsuetudinē et tunc dicas idem qō dictū est prime q̄n pena ē certa de iure cōi. qz in dubio nō dz excedere penā que de ꝓsuetudine solet apponi. vt est glossa notabilis. l. q̄d ergo. ℣. pena grauior. ff. de his q̄ notāt infamia. & glo. in. l. hodie. ff. de penis. & supra dixi vbi allegani ēt alia circa hoc. nisi haberet iudex liberū & merū arbitriū &c. qz tūc posset excedere p ea q̄ statim dixi. ¶Itez nisi interueniret enormitas criminis qz ꝓp enormitatē criminis licitū ē leges trāsgredi. vt dixi ſm Jnno. & Baldum. ¶Tertio casu q̄n nullo mō pena ē certa vel determinata a lege. Et tūc subdistinguo. Aut nulla pena est limitata a statuto. vt qz statutū vel lex dicit simplr qō sit in arbitrio iudicis. vel qō iudex habeat arbitriū. Aut pena ē limitata cum culpa plus vel min⁹ arbitrio dicti iudicis si nullo mō pena ē limitata a lege vel statuto. & tūc aut lex vel statutū dicit qō possit punire vsq; ad mortē vel qō non possit punire vsq; ad mortē & his duobus casib⁹ nō ē dubiū. qz vbi casus legis ibi nulla dubitatio. l. ancille. C. de furtis. & ita no. dñs Jo. de imol. in. l. ij. ff. ō publicis iudicis. Aut lex vel statutū nihil exprimit. fz simplr ꝓmittit ꝑ-

Universidad de Deusto Biblioteca

a ¶ Quia aut pena hoc idez tz.d.Maria.sozi.l c.sicut.de iudeis.q tñ limitat nisi iudex hoc faceret cã cogitare qt tũc posset trãsire ad corpoalẽ vt in.l.qd ergo.§.pena grauior.ff.ó infa.ꝛ ibi la tissime p Bal. in repet. Bal.i l.hodie.ff. de penis. ꝛ.l. si seuerior de infa.qó no. ij.q. iij.§. notã.ꝛ de rapto.c.si archiepiscopali.

bitrio iudicis. Et tunc aut delictũ nõ est ꝑsum matũ.ꝛ nõ põt iudex vigore arbitrij cõdẽnare vsq; ad mortẽ inclusiue ꝛ ita intelligit qó notat Flozia.in.l.itẽ si obstetrix.in fine principij.ff. ad.l.aquil. Aut delictũ fuit cõsummatũ.ꝛ tunc bñ poterit iponere penã vsq; ad mortẽ inclusiue:ꝛ ita intelligak dicta glo.sing. in.d.§.i sũma.insti.de iniu. et ita etiã intelligãtur doc.supra allegati:qui tenent d.glo. ¶ Si vero pena est limitata cum culpa plus vel minꝰ arbitrio d. potestatis vel iudicis.ꝛ tunc poterit impoi maioꝛ pena vigore dicti arbitrij ꝙ fuerit limitata a statuto.intelligendo in modica quãtitate arbitrio boni viri:ita tñ qó nõ possit excedere duplũ siue tantundẽ.ꝛ sic non poterit imponi pena mortis.et ita intelligank alij doctoꝛes q̃ tenent contra glos.in;dicto.§.in summa.Et hoc casu debent ꝓsiderari verba statuti. ¶ Quia aut pena[a] limitata est pecuniaria ꝛ vigore dicti arbitrij p dicta ꝟba plus ꝛ minꝰ nõ poterit trãsire ad penã corpoalẽ ꝛ eã imponere.vt dixi ꝟm Ang.hic. Aut pena limitata est corpoalis vcꝫ q̃ aliqs puniak pena pedis: et tũc nõ poterit fieri transitus ad penã corpoalẽ maioꝛe in alio membro.et sic multomagis non poterit imponi pena capitis.vt dixi .ſ. fꝫ Bal.in.l. conuenticulã in.v.col.C.de epis.ꝛ cle. ꝛ ita etiã possunt intelligi doc.q̃ tenẽt qó ĩ arbitrarijs iudex nõ possit iponere penam mortis.cõtra glo.in .d.§.in sum.insti.de iniu.q̃ oĩa tenementi ꝑ intellectu gl.d.§.in summa. qꝛ alibi nõ ita plane et distincte examinata repies. ¶ Et de materia q̃n pena est arbitraria vide i locis prealle.ꝛ adde qó not.in.l.j ff.de iur. omiu.vbi dicitur officium iudicis latissimũ ẽ. Et si vis scire multos casus in quibus iudex hꝫ arbitriũ tam in faciendo q̃ in omittẽdo vide in quodã tractatu dñi Galuani decretoꝝ doctoris de bononia q̃ icipit. Ad cõem vtilitatez. vbi numerat trecentos casus. ¶ Secundo casu principali q̃n duo vel plures pene alternatiue sunt imposite a lege vel statuto tantum cuius sit electio pene: an iudicis an rei.ꝛ hoc concordando oẽs opiniones sic dicerem saluo meliori iudicio.arg. l.claudius.in fi.ff.q̃ poti.in.pig.habeank.distiguẽdo tres casus. Aut vtraq; pena alternatiua est pecuniaria. aut vtraq; est corpoalis aut vna est corpoalis alia pecuniaria. ¶ Primo casu[b] quando vtraq; pena est pecuniaria tunc subdistingue secũdum Barto. Aut verba legis vel statuti refe-

a

b ¶ Primo casu adde qó do.mari.sozi.i.c. sicut iudei in hoc mẽbro quando vtraq; pena ẽ pecuniaria ꝛ ꝟba dirigũt ad p=tẽ qó sicut qó si ẽ talis alternatiua iq̃ ;competit electio ꝛ ĩ ipsis penis aliq̃af fectio cadat .puta si qs tale q̃d cõmiserit soluat aut mille aut medietatẽ suoꝝ bonoꝝ. et hoc casu electio sit ipsius rei. Aut nõ cadit affectio vt est in numis vt in numis.de in lit.iur.puta soluat visiti aut xxx.ꝛ tunc nulla est electio: ſz qó minimũ est debẽ p nor. in.l. si ita stipulatio ꝛ in.l.iter

stipulatẽ.§. si diuersa.ff.de ꝟ.obl.ꝛ qó no.Bald.in repe.l.j.de lega.ij.in scõo Zuo vbi õt q̃ vbi alternatiua nõ ponit iter eligibilia.puta vt in numis i qb⁹ non cadit affectio etiã si qs soluit maioꝛẽ sũ

maz nõ õt[a] satisfeciſſe obligatiõi nisi reddẽdo

a runt ad iudicem.ꝛ ele ctio erit iudicis. ¶ Aut referunt ad reũ ita electio erit rei.arg.glo.in specu numeri.

a ¶ Ad iudicẽ.ħ idẽ q̃ ad iudicez õt do. Mari.sozi.in.d.c.sicut iudei.

¶ No.casus i qb⁹ iudex hꝫ arbitriuz.

b ¶ Scõo casu adde qó.d.Mari. sozi.i d.c.sicut iudei õ iud.itelligit hoc vez si vtraq; eẽt corporis afflictiua secus si vna mortis alia nõ qꝛ si ipse tũc vellet eligẽre penã mortis nõ eẽt admittend⁹ ne videreꝫ ipsiusmet homicida per tex.in.d.c.aut dãnũ.§.pinde quẽ õt ad hoc allegare bal.in.l.j.C.de his q̃ ad liber.pcls.nõ pñt scõo limitat ni b si ꝑ electionẽ suaz pena ipsa eludereꝫ puta soluat aut amputaretur manus dextra aut sinistra.ꝛ ipse nõ hẽat manum dextrã aut habeat aridã aut eligeret illam quã sibi forte magis expediat non habere.Dicit tñ ipse ibi i.vj. col.q̃ si ꝟba dirigunt ad iudicẽ q̃ electio erit iudicis si inter ipsum ꝛ reũ sit magna discrepãtia.puta amputationis pedis alterius vel membri dicit tñ q̃ iudex non poterit eligere maiorem penam.ex quo dz in benigniorez partẽ arbitrariꝝ in.l.si de interpretatione.ff.de pe.ꝛ in.c.i penis.de re.iu. in.vj.allegat etiam Bal.in auf.sed nouo iure infra eod. Et q̃ si maioꝛẽ eligeret potest appellari . vt in.l. si quapena.ꝛ.l.aliud.§.fina.ff.de verbo. signi.dicit tamẽ arbitrari ꝛ limitari debere hoc cã cognita iudex ex aliqua iusta causa id faceret vt multis crassantib⁹ loco sit exẽplo alioꝝ.l.aut facta.§.nonnunq̃.ff. de pe.ꝛ quod traditur in.l.qd ergo.§.pena grauioꝝ.ff. de ſa.ꝛ i.l.si seueriorꝝ.C.eo.qó nota. hoc ipe ibi Juder nõ põt dare electionẽ dãnare:vt sibil⁹ nõ eligat.

l.lucio.ff.de leg.ij. ¶ Nec obstat respõsio Bald.in.l.quicunq;.nota dum dicit quod illa glo.loquitur in creditore fauorabili.hic in odioso.quia si ibi fauor deberet operari in omni casu esset electio creditoris idest legatarij. cum ergo ibi etiam sit aliquando electio debitoris.i.heredis.istud,pcedit non propter odium vel fauorem sed propter verbum quod persone adiciꝛ tur quia siverba referuntur advnuz. ad illum spectat electio. et ita etiam ꝏbemus dicere in casu nostro . ¶ Aut verba legis vel statuti ad neminem referuntur.vt quia dicunt pena sit cẽtum ducatoꝝ vel quinquaginta.et tunc in dubio electio sit rei quia in alternatiuis electio est dare debẽtis . l. plerunq;.in fi.ff.de iure dotiuz. ꝛ hoc vltimum tenent omnes. ¶ Nec refert an ista pena applicẽt parti sicut etiã pena furti an fisco.argu. l. si de interpretatione.ff.de penis. cum similib⁹. ¶ Secundo casu[b] quando vtraq; pena alternatiua est corpoalis .et hoc casu teneo indistincte q̃ electio sit iudicis:quia nõ memini me legisse nor. expresse dicentem in penis corpoalibus alternatiuis sit electio ipius rei. sed solum in pecuniarijs bene reperitur qó in alternatiuis electio est dare debentis.vt dicta.l.plerunq;.in fi. ff. de iure dot.Sed bene reperio tertium cum glo.vbi probatur in contrarium scz in.l.aut damnum.§.proinde. ff. de penis.ꝛ ibi glo.in ver. permittentes. vbi dicit q̃ iudex non potest dare electionẽ reo eligẽdi sibi mortẽ quã vult ꝛ illum tex.ad hoc allegat pro sing.d. Jud.de roma in.cxxxj.singu.quod incipit.Quero an iudex. vbi dicit qó iudex non põt dare electionẽ pene mortuo . ħz Mero hoc fecerit in senecam magistrũ suuz sed illud speciale ẽ i imperatoꝛe.vt ibi . sed aliud ẽ in alijs iudicibus inferiorib⁹.vñ si lex vult q̃ iudex q̃ põt ꝛ dz considerare delicti ꝛ rei qualitatẽ.iuxta.l.respiciendũ . in pri. l.aut facta.ff.de penis.non potest dare electionem reo.multo minus iterũ tabimur q̃ lex sine facto iudicis vo=

Universidad de Navarra Biblioteca

Ubigniorpēa gur[ē] delictū.

luerit reo dare electionē pene: qz ipse re[s] in dubio semp eligeret miorē seu mitiorē penā. facit ad hoc. l. f. §. expilatores. ff. de effrac. ⁊ expilk. Itē q[uo]d nō est dn̄s mēbroꝝ suoꝝ. l. liber hō. ff. ad l. aq. ſz si posset re[s] eligere penā corporalē eēt dn̄s mēbroꝝ suoꝝ §. ¶ Itē p hoc qz q[uo]s nō pōt fideiubere nec etiam obligare se. p alio ad penā corporalē vt est tex. cū gl. not. in. xxiij. q. v. cū hō ⁊ no. Bart. in. l. iulian[us]. in fi. ff. q satisd. cog. ⁊ no. per Cy. in. l. ad cōmentarien sem. C. de cust. reo. ⁊ no. Bal. in tit. de pace constan. in. xxvij. col. ⁊ Ludouicus de roma in. cxxvj. singulari. quod incipit. Tu scis q[uo]d in cā criminali. ¶ Licet in hoc consuetudo valeret: vt dicit Bald. ⁊ Ludo. in locis preal. ¶ Et de hoc qō in penis alternatiuis nō pecuniarijs electio sit iudicis est glo. singularis. in. c. sicut iudei. in fi. sup ꝟb. aut excōmunicatiōis extra de iudeis scōm Franci. zaba. in. c. inter ceteras in vlt. col. in prin. extra de rescrip. vbi dicit quod sit in lege vel statuto imponitur duplex pena alternatiua electio est ipsius iudicis per text. cū glo. fi. in. d. §. sicut iudei in fin. quam dicit esse singularem. ¶ Et isto modo intelligo istaz. l. scilicet quod electio sit iudicis non rei. nō propter hoc quod verba referantur ad iudicem vt dixit Bar. in. l. quicunq[ue]. ſ. eo. qz in hoc non bene videt dixisse: sed qz est pena corporalis: cui[us] electio nō pōt esse rei. vt dixi. Et i hoc nō teneo etiā bal. q dixit in. d. .quicūq[ue] qō idistincte i pena corporali alternatiua electio ē rei: quia hoc nō probatur lege vt supra dictuz est. ¶ Nec est bona reprehēsio sua dū dixit q distinctio inter penā pecuniariam ⁊ corporalē sibi nō plz cū in penis corporalibus mitius sit agenduz presertim si persona non sit vilis. allegat etiā ad hoc. l. si de interpretatione. ff. de penis: qz imo est bona distinctio inter penam pecuniariā ⁊ corporalem: vz qō potiꝰ in pecuniaria possit esse electio rei. ⁊ nō in corporali. nā pena corporalis solet apponi p ḡuiori delicto q̄ pena pecuniaria: qō pz qz est maior. pena esſ corporalis q̄tūcūq[ue] minima ē maior regulr q̄cūq[ue] pena pecuniaria. l. in seruoꝝ. in fi. ff. de penis ⁊ vbi ē maior pena ibi grauiꝰē delictū. vt not. gl. xxiij. q. ſ. ñ afferam[us] q̄ dicit q maiora ōlicta maioribꝰ penis mioza miozibꝰ sunt pūnēda. allegat in auc. vt fratruz filij. §. fi. colſ. ix. ſz sic est qō vbi imponitur pena pecuniaria. ibi sit minꝰ ōlictūq̄ vbi imponitur pena corporalis: ergo mitiꝰ est agendū vbi est pena pecuniaria et sic minꝰ delictum q̄ vbi est pēa corporalis ⁊ sic maius delictū. vt est tex. in l. respiciendū. in prin. ff. de penis. Et ꝓpter hoc facilꝰ cōcedit qō in penis alternatiuis pecuniarijs sit electio rei q̄ in penis corporalibus. ⁊ p hoc etiam patet qō non est bona distinctio quā facit bar. in hoc casu: vz aut verba legis vel statuti referunt ad iudicē aut ad ptez sine reum per gl. in. d. lucio ff. de leg. ij. qz illa loquitur in debitore ⁊ creditore pecunie vel alteri[us] rei. nos vero loquimur in debitore sui corporis cuius ipse reus non est dn̄s: nec in ipso ptātem hz: vt plz p p̄dicta. ¶ Nec obstat glo. in. l. si minor §. si seru[us]. ff. de mio. q̄dicit qō si seruus est. verberibus vel nore dari debet qō electio est ipsius dn̄i. qz illa glo. non loquitur de electiōe in dicis vel rei. sed de ele-

Pro itell. gl. i. l. q si mior. §. si seruus de mino.

Tertiocasu i penis. Adōq[ue] maria. ſozi. h casu i. c. sicut iudei vſ vel le ſziū. ſ. q̄sit rei: ſz limita: vt no. ā. i pn. p̄cc. col. et vt no. ſ. in auc. ſz no no iur co. vſ. i fi. ꝓpt ḡ vſ velle h idē q ce po. hoc ve rū q̄ñ ꝟba dirigūtur ad ipz reū Sī aūt ad ipz iudicē q tūc si essent inter se mltū discrepātes ipse pene q: ōr pūiatur pēa. c. vl i āputatiōe man[us] qō tūc inder hꝫ et eligere pecuniariā. ar. eoꝝ q ā. no. i pc. col. in pn. hec istam in. vj. col.

etiōe dn̄i. ſ. rei vel minoris lesi et sic non facit. ¶ Preterea ibi lz loq̄nt de pena corporali serui q̄ reputat pecūiaria respectu interesse dn̄i facit qō no. Bart. in. l. i. §. gnāl. ff. ō penis. Et eo. modo nō obstat. l. fin. ⁊ qō ibi no. ff. de in ius voc. cā. qz ibi loquit de electione pene inter debitorem ⁊ creditorez. nos vero loquimur de electione pene inter iudicem et reum. ¶ Tertio casu in penis alternatiuis: quando vna pena est corporalis. alia pecuniaria cui[us] sit electio breuiter cōcludo quod semper sit electio iudicis ⁊ nō partis siue rei: per ea que statim dixi: quandocunq[ue] pena est corporalis: qz rationes que ibi dicuntur: et hic concludunt: nec predictis obstat glos. in. d. l. quod si minor. §. si seruus. ff. ō mino. ⁊. l. fi. cū ibi not. ff. de in ius voc. qz dixit vt stati dixi. Et ista materia: scilicet in penis alternatiuis cui[us] sit electio an iudicis an rei. vide hic Cy. ⁊ Bar. ⁊ Bal. ad fi. vide Bal. ⁊ doct. in. l. qcūq[ue]. ſ. eod. et Bar. in. l. j. §. expilatores. ff. de effrac. ⁊ p Jo. de imo. in. l. ij. ff. de publicis iudicijs. et plene per Ange. de are. in suo trac. maleficiorum verbo qō amputetur sibi manus dextra. ⁊ vide Frā. zab. in. c. inter ceteras. in vlti. col. in princi. extra de rescript. ⁊ in. c. sicut dignum de homici. ⁊ per Alb. de ros. in. l. v. ſ. ff. de eo qō cer. lo. ¶ Quero sexto. qz hic dicit tex. si fugitiui serui deprehendantur ad barbaricos transeuntes ⁊ gl. ſ. dicit deprehendant. ſ. in itinere sec[us] si ad hostes pervenerint. ⁊ sic facit differētiā. an fugitiuus deprehendatur in itinere in actu fuge. an post completam fugaz. Quid si ex forma statuti imponit pena portātibus bladū vel farinā vel aliquid aliud extra districtū. et inuēti sunt aliqui portātes ⁊ capti sunt anteq̄ sint extra districtum an debeāt puniri pena statuti ⁊ videtur qō sic per tex. coniuncta glo. ſ. in prin cipio. ⁊ per. l. quis sit fugitiuus. §. idem ceſsus ait el. ſ. ff. de edil. edic. ⁊ vide quod ibi scripsi de hoc. ⁊ per. l. ſi quis non dicam rapere. C. de epi scopis ⁊ clericis vbi punitur affectus: licet nō sequatur effectus. Econtra videtur q̄ non: quia delictum non est perfectum. l. qui falsam. ff. de falsis. ¶ Item pro hoc gl. notabilis. in. l. arboribus. §. fi. in verbo vſu fructus. ff. de vſufruct. vbi dicit lupus exit ſyluam non tamen exiuit. ⁊ ibi flo. ⁊ quod dixi. ſ. in. j. opi. in fi. ⁊ est gl. ſimilis. xxxij. q. j. cum renuntiatur. ¶ Itez qz in penis statutoꝝ regulariter nō inſpicit affectꝰ nisi sequat effectꝰ vt nota. hic Bald. ⁊ dixi. ſ. in iij. oppo. in fi. vt not. in

Statutuz iponēspenā portātibꝰ bladū vl̄ aliō ex tritoriūvt cōp̄hēdat portātes vēdi añq̄ exeant di ſtrictum.

Universidad de Deusto Biblioteca

Nota hãc distinctionem.

d.l.si quis non dicã rauere.C.de episcopis et clericis.z in.l.is qui cũ telo.ff.ad.l.cornel.de sicariis. quid dicendum est. Distingue tres casus. Aut constat quod portantes capti nõ habebant animũ portãdi frumentuz extra districtuz. Aut constat quod habebant animum portandi extra districtuz. Aut sum⁹ in dubio. Primo casu qñ cõstat quod non habebant animuz portandi extra districtum tũc sine dubio puniri non debent: sed absolui quia nec fecerunt nec facere voluerunt cõtra statutum: sic nõ cõcurrunt verba nec sententia statuti. iuxta no. in.l.si id qõ.in princ.ff. de iurisdi.om.iudi. ¶Secũdo casu quãdo cõstat qõ habebant animum portãdi extra districtũ quod potest esse per cõfessionem eoz.vt.l.qui sententiam.C.de penis vel quia est captus per custodes in limine districtus: vt.d.l.qui sentẽtiã.z.l.sciant cũcti ibi vel indicijs ad probationẽ indubietatis.C.õ proba.vel si prius confessi fuerint quod volebant portare extra districtũ arg.tex. cum gl. in verbo approbatum. in.l.si pretor.§.marcellus.cuz ibi no.ff. de iudi.vel alio legitimo modo apparere potest: et tũc subdistinguitur cõsiderando verba statuti.quia aut statutum loquitur per verba preteriti tẽporis significãtia actuz ex toto perfectũ: vt qz dicit statutũ si qs extra xerit frumẽtum.z tũc pena limitata a statuto nõ punienꝫ.z ita intelligiꝫ gl. in.d.l.arboribus.§.fi.ff.de vsufructu. z glo.xxxij.q.j.cũ renũtiaꝫ.scõm Bal. hic.z in.d.l.arboriby. in apostillis.et ibi p Flo.sed tamẽ hoc casu extra ordinẽ puniri poterit:qz nõ est oino abs qz delicto q̃ delinq̃re inchoauit.z cum nõ sit determinata pena puniẽꝫ iudi cis arbitrio.vt.ff.õ penis.l.hodie.z.l. j.§.expilatores.ff.de effractoribꝰ.z mi nor pena dz ipsi qz si portasset extra districtũ.vt.l.j.§.fi.cũ ibi no.ff.de extraordin.crimi.scõm Bal. hic.z bene. Et idẽ tz Bal. in quodã suo cõsilio qõ incipit.caueẽ statuto qõ bladũ nõ extrahaꝫ vbi tenet scõm Obertũ de bobio.qõ hoc casu puniaꝫ minori pena. Aut statutũ loquiꝫ per verba preteriti tẽporis que nõ significãt de necessitate actũ ex toto perfectum.puta:quia loquitur per verbum portauerit.z tunc puniꝫ pena statuti:qz tũc nõ requritur actus cõsummatus ex quo cõtra legẽ portat ille qui ad phibita per legẽ tẽdit.l.cesar.ff.de publicanis.secunduz Bal.qui ita notat in.d.l.arboribꝰ.in apostillis. Aut statutũ loquiꝫ per verba que possunt significare vtrũqz tps delicti scz tã preteritũ perfectũ q̃z im perfectũ: vt qz dicit statutũ si qs extra heret.vt.ff.arboꝝ furtim cesaꝝ.l.cedro.§.subsecare.z.ff.de iurisdi. oium iudicum.l.si id quod.§. quod si dum proponeretur.z quod no.glo.in dicta l.arboribus.§.fi.in glo.que dicit lupꝰ exit syluam non tamen exiuit.z tunc debent puniri pena statuti.nec iudex debet esse clementior lege secundum Baldum hic. ¶Tertio casu quando sumus in dubio an habuerit animuz portandi extra districtum: tunc aut non potest apparere ex cõiecturis qõ habuerint animum portãdi extra districtum:z tunc non possunt puniri pena statuti:quia deficit probatio.z nõ ius,lege duo sunt tytij.ff.de testamento tutela.aut potest apparere ex coniecturis quod valebant portare extra districtum: z tunc distingue: vt dixi in scõo casu proxime precedenti. ¶Que aũt sint iste cõiecture.dic si reperti fuerint in via nõ recta z publica.nã tũc est mala suspitio cõtra eos q̃ nõ tenent viã rectam z publicam: vt est casus notabilis.z ibi hoc no. Bar. in.l.ij.C.de cursu publico. libro. xij.z idẽ notat Bar.in.l.penult. qui fiscalis per illũ textuz.C. de nauicularijs. libro. xj. vbi dicit quod si reperiẽ quis cum salma frumenti vel cum alijs rebꝰ vetitis portare extra territorium in aliqua via nõ recta z non consueta est suspectus quod eas velit portare extra territorium.facit ad hoc.l.cos in fin. secundum vnã lectionẽ.ff.de falsis.et hoc modo dicit q̃ põt practicari.l.nostra si fugitiui. dum dicit si fugitiui serui deprehendãtur quomodo poterit probariꝫ ipsi habuerint aim trãseundi cum fuerint capti anteq̃ perueniant ad locum.z dicit quod ex qualitate loci facit ad hoc quod notat Bar.in.l. iis qui.§.diuus.ff. de tutoribus z curatoribus da. ab his .z vide ad hoc.l. non solum.§. annus. ff. de excus.tut. z quod plene notat Angel. de aretio. in. l. imperator. in principio.ff. de appellatio.hoc tamẽ fallit quãdo via vsitata non esset secura z insitata esset magis secura. quia tũc licet quis esset repertus in via insitata. non tamen esset mala presumptio contra eum. vt notatur per glo.in dicta.l. eos.in fine. ff. de falsis. vel nisi via vsitata esset destructa vel inundatione aquarum occupata. vt habetur in.l.secunda §. quod diximus. ff. si quis cautionibus.

Que sunt cõiecture vñ portãtes blasmandum.

Practica huius.l.

¶Sed si reperti fuerint in via vel loco indifferenti: vt in via eundi ad molendinum dic quod debet perpendi et iudicari ex qualitate persone que consueuit talia facere vel non facere: vt lege non omnis.§. a barbaris. ff. de re militari. cum similibus.et ratione loci: vt dicta.lege penultima.C. de nauicularijs.libro vndecimo. et ratione rei prohibite argumen.l. quero.§. fina. ff.de edili.edict.l. respiciendum.§.primo.ff. de penis.et dicto.§. a barbaris.z sic istis .considerat is poterit iudex condemnare vel absoluere hoc tamẽ casu quando non est omnino certum quia deprehensi reperti fuerũt in loco indifferẽti.qz poterant diuertere ad plura loca i dubio magis est ꝓcedẽdũ ad absolutionẽ q̃z ad cõdẽnationẽ: vt.ff.õ penis l.absentẽ. Et in casu q̃ iudici videreꝫ q̃ puniri deberẽt .tũc moderãda est pena qz iudicaꝫ ex ꝓsumptione fm Bal. hic qui ita intelligit dictũ Nico. de ma.

Deprehẽsi portare an possũt penitere.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ff. de falsis. ℰcontra videt qđ nõ per. l. quis sit fugitiuus. ℌ. primo. ⁊. ℌ. idem celsus ait si seruꝰ. ⁊ qz quasi preuentus est vt. ff. de edili. edict. l. si quis postea. ⁊. l. edicto. in principio. ff. de iure fisci. Et istud tenet Guido de suzaria. ⁊ Nicolaꝰ detmatarellis: vt refert hic Baldus. Et idem teneas. qz nonꝫ sui arbitrũ postq̃ in laqueũ inciderũt. l. in laqueũ. ff. đ acquiren. rerum domi. facit. l. qui ea mente. cũ ibi nota. ff. de furtis. ⁊ si aliter dicerem⁹ facilĩ possent legem ⁊ iudicez deludere: qđ esset absurdum ſm Bald. q̃ ita tenet hic. ⁊ idem no. Flor. in. d. l. arboribus. ℌ. fin. in fine. ff. de vsufructu.

¶Sed quid si nondum ceperunt portare frumẽtum. ⁊ sic non fuerunt reperti in itinere: sed fecerunt aptare salmas ad portandũ frumentũ dic qđ nõ punienꝫ: qz ista p̃paramẽta nõ faciũt rez nõ eẽ integrã. vt. l. si pecuniã. in principio. ff. de condi. ob cãm. ita dicit notãter Baldus in. d. l. arboribus. ff. de vsufru. in apostillis.

¶Maioꝛ aũt dubitatio est si isti nõ fuerunt reperti in itinere: ꝫ p̃parauerũt frumentũ in domo ipm̃ occultando vel in aliquo alio loco occulto vt possint postea portare. dic quod casu qz inceperũt aliquẽ actum peruenire, puniri debent: ⁊ de hoc probat in. l. q̃s sit fugitiuus. in ℌ. idẽ ait interrogatꝰ. ⁊ ibi hoc no. ſ. notabili. in fi. ff. đ edil. edict. ⁊ p̃bat optime in l. si cõcubina. ℌ. res amotas. ff. rerũ amotarũ. et adde qđ dicã in sequẽti questione.

¶Quero septimo iuxta p̃dicta q̃a diri in p̃cedẽti q̃stioneq̃ si ex forma statuti imponitur pena portãtibus bladum vel aliquid aliũ extra districtũ. ⁊ aliqui sunt inuenti portantes ⁊ capti. Quid si solũ fuerunt visi sed non capti. nunquid incidãt in penam statuti pinde ac si fuissent capti. Et vꝫ qđ sic: qz inuenire q̃s ꝺz ꝫ nõ appẽhẽderit. vt. l. nũq̃ ℌ. thesaurꝰ. ⁊ hoc vꝫ tenere angel. in. l. iiij. ℌ. honoratiꝰ. ff. de acquir. pos. ¶In contrariũ videt tex. cõiuncta glos. ℌ. Itẽ lapilli. eo. tit. vbi ꝺz ſm vnũ intellectũ glos. ibi qđ si q̃s ,pmisit inuenire barsatoram latronẽ nõ liberabit licz inuenerit eum si nõ exhibeat. Et per illum text. dicit ibi Bar. qđ verbũ inuẽtus vel inuenire non verificaꝫ in solo aspectu: sed apprehẽsionẽ requirit allegat etiam ad hoc qđ notaꝫ in. l. j. in prin. ff. de acqui. pos. ⁊ dictũ. ℌ. thesaurus. Et per hoc dicit Bar. in. d. l. si barsatorã qđ si statutum dicit si q̃s fuerit inuẽtus cũ armis si nõ est captus nõ dicit inuentus: qz nõ sufficit sola visio sine captura. ⁊ idem dicit ipse Bart. in l. j. in prin. in añpe. colũ. ff. de acqui. pos. Et idem tenet Cy. in. l. ꝫ in. iij. q.

Quid si fuerũt tãtum visi portare iõ autem inuenti ⁊ capti.

Uerbum inuenire vel inuentus nõ verificaꝫ solo aspectu

Quid si se preparando occulauerũt frumenta in domo vel alio secreto.

C. de acquirẽ. pos. Idem etiã tenet bal. in. l. lapilli. in fin. ff. de rei. diui. vbi dicit qđ si statuto caueꝫ qđ quicũq̃ fuerit inuentus cum cultello soluat decẽ: ⁊ quidã visus est cũ cultello quod ille non soluit: qz nõ est inuentus licz sit visus ſm Ja. de ra. ⁊ Cy. in. d. l. ꝫ. Idem dicit Bal. si statutũ dicit qđ dñe inuente cũ pellis soluãt decez nã si sunt vise per officialem sed nõ apprehẽse non tenentur. qđ dicit esse notum. Et pro hoc videꝫ esse textꝰ in. l. si fullo. in p̃nc. cũ glossella. super ver. inuenit vestimẽta. ⁊ glo. subaudit ⁊ habuit ⁊ illũ tex. cũ gl. idu cit ibi dñs Pau. de cast. ad statutũ quo caueꝫ vt inuẽtꝰ cũ armis puniaꝫ talt pẽa. qđ nõ dicaꝫ inẽtus p̃ familiã misi fuerit captus vel ad palatium ductꝰ vel dederit fideiussores de se pñtãdo. ꝫ familia viderit ipm̃ cũ armis. Itẽ hoc videꝫ tenere Bartolus in. l. tutoꝛ q̃ repertoriũ. in. ij. col. in fine. ff. de adminiſt. tuto. vbi dicit qđ inuentariũ ꝺz quia repta ⁊ inuenta in bonis pupilli ibi describunt. vt notatur per glossam. in p̃nc. Sed inueniri ꝺz illud proprie quod manibus apprehẽditur. vt insti. de rerũ diui. ℌ. item lapilli. ⁊. d. l. si barsatoram. Ex quo decidit Bartolus singulariter in dicta. l. Tutoꝛ qui repertoriũ qđ licz tutoꝛ teneatur facere inuentarium de omnibus rebus pupilli de q̃bus in bonis suis non reperitur instrumentum qđ tutoꝛ nõ tenetur ponere in inuentario ãteq̃ exigat. quod est valde nota. in practica.

¶Quid dicendũ. Repio Angelũ de perusio in hac materia varie scripsisse. nã in. l. iij. ℌ. neraciꝰ. ff. de acquirẽda poſſ. dicit qđ si statutũ punit inuentuz cũ armis vel ad ludum azardi. quo ad impositionẽ ordinarie pene statutũ nõ consideraꝫ inuentionẽ persone: ꝫ delicti. ⁊ ideo ludente conuicto imponi poterit pena statuti. argu. l. j. C. de raptu virgi. ⁊. c. quãq̃. de vsuris li. vj. cõiuncta l. ij. in prin. C. de vete. iure emucle. vbi pluries ꝫ hoc verbum inuenerit. sed si statutum premiaret officialẽ inuenientez ludẽtes: tũc cũ exorabit a iure cõmuni nõ ꝓfeq̃tur premiuz nisi ludens ꝓsonaliter inueniatur. sic intelligit. l. si barsatoram. hoc enim premium de iure communi nõ est concedendum. et intelligitur statutum premiaſe vt officialis sit ardentioꝛ ad prohibenduz ludum.

¶Sed idem Angel. in auc. de sanctiſſimis episcopis. ℌ. reuerẽdiſſimis. co. viij. dicit aliter. videlicet quod si statutum quod si quis fuerit inuentus committere homicidium capite puniatur qđ tunc inuentus dicitur qui commiſit: licet non sit repertus in flagrãti crimine. arg.

Statutuz ꝫ puniens inuentũz ꝫ armis nõ habet locum in viso non capto.

Inuentarium.

Quid dicatur proprie inueniri.

Tutoꝛ nõ teneꝫ ponere in inuentario=

res pupilli sui instrumẽto portãs añ q̃s exigat.

Statutuz puniẽs inuentuz cũ armis habet locum in coniuncto ꝫ non deprehenso.

Statutuz puniẽs inuẽtum cõmittere hoc habꝫ locum in committẽte sed non reperto.

illius ter. quod dicit esse verū vbicūq; inuētio nō facit crimen sed illi qō fit est necesse qō inuentatur. verbi gratia dicit statutū. si quis fuerit inuentus arma portare tanta pena puniat. statutum hic non punit portantem simpliciter sz portantē inuentum. qz sine inuentione crimen nō est quoniam statutū crimen facere voluit. Exemplum est etiam in statuto dicente. si quis fuerit inuētus de nocte nā ire de nocte nō ē maleficiuz. sed statutū facit tunc maleficium cū vadit de nocte z punit tūc est necessaria inuentio. z dicit quod ita practicatur in ciuitate perusij. z ad hoc alleget glossam. in dicta. l. si barbatoza 3. C. de fideiuss. Adde tu q̄ immo non est licitū ire per ciuitatem vel p domos alienas de nocte. vt probat textus coniūcta glossa finali in. l. itez nihil. ff. de seruitute rustī. predi. z ibi hoc notat dñs Paulus de castro. ¶ Quero octauo stante antedicto statuto de q̄ in precedenti questione accusatus est aliquis q̄ extraxit bladum vel aliquid aliud prohibitum extra districtum. vel qō portauit armavel quod fuit de nocte. et accusatus probauit per testes: nunquid propter hoc debeat puniri. Uel si statutum premiat inuentē tem aliquem facientem contra statutum alberi. de rosa. formar istam. questionem in suo opere statutorum in. ij. parte. q. cxxiij. z dicit quod si statutum dicat quod si qs fuerit inuent⁹ ludere ad tarillos vel tenere ludum tarillorū. puniatur in decem z medietas sit accusatoris. Et aliqs accusat⁹ fuit quod luserat ad tarillos vel tenuerat ludū tarillor̄ z accusator hoc pbauit per testes nunqd habebit dimidiā z dici videt quod sic. C. de penis. l. qui sniam. sed dicit qō Jac. de are. z Jāuz qz statutū requirit qō sit inuentus. et sic nō sufficit qō sit conuictus p. l. ff. de adul. l. q̄ ait lex. vbi etiā hoc ponit idē albe. de rosa. z facit. d. l. si barbatozā. et idem ponit in dicta. l. licet. C. de acqui. pos. z in sue pmo alphabeto in ver. vēditionis verbo. Circa qō adde q̄ dicaz in questiōe sequēti. z qō diri in q̄stione p̄cedēti. ¶ Quero nono qd si statutuz dicit. si qs fuerit deprehēsus portare blad̄ extra districtum vel cum armis puniat tali pena. Et probetur qō aliquis portauit bladū extra districtū vel portauit arma. nō tamen fuit captus cum blado vel cum armis. an debeat puniri pena statuti. z text⁹ cū gl. in ver. deprehensus in. l. j. C. vbi senatores. vel clarissimi facit qō sic. in Jāum facit. d. l. si barbatozā. z qō supza diri in. vij. q̄stiōe in hac questione dicit dominus Paulus de castro. in. d. l. j. C. vbi senato. vel clarissimi quod si statutum diceret de prehensus portare arma vel extrahere extra districtū. quod tunc debet puniri p dictā. l. j. sed si diceret deprehēsus cū armis vel cū blado ꝛc. intelligit. s. p familiam. z idē fortius si hoc diceret expresse. ¶ Sed tenendo opinionem Cy. z Barto. z aliorum de quibus dixi supza in. vij. q. nō procederet ista distinctio: quia in omni casu requiritur quod apprehendatur. Et in casu huius questionis nono non videtur mihi quod possit esse dubium. quia si dubitatur vbi statutum loquitur per versicu. inuentus. et communiter tenetur quod requiratur apprehensio non debet habere dubium vbi statutum loquitur per versic. deprehensus. licet glossa in dicta. l. j. in versi. deprehensus. videtur velle quod deprehensus in crimine dicit ille contra quē est p̄batum crimen. licet per familiā nō sit deprehēsus vt captus quam glossam saluat dñs Paulus ibi per distinctionē vt supza statim dixi. Sed mihi nō placent p p̄dicta. ¶ Quero decimo et vltimo qd dicatur membrū z quid veniat appellatione membri. dic vt plene dicā in auten. sed nouo iure. q̄ statim sequitur vbi ponemus materiaz pene furti. sicut in principio huius. l. pollicitus sum. qz conuenit ibi meli⁹.

¶ Autentica.

Sed nouo iure. Jsta autentica situata est sup. l. si fugitiui. C. de seruis fugitiuis. et sumpta est ex corpore autenticoꝝ. in auth. vt nulli iudicū. §. qz vero. col. rj. vt dicit hic in gl. fi. z habet pulcrā materiā de pena furti. quam infra plenissime examinabo. ¶ Et diuidit in quatuor partes. ¶ In prima corrigit. l. si fugitiui. in vno. vcz in abscisione membri. ¶ In scōa pte. pōit q̄ sit pena p furto. ¶ In tertia q̄ dicanť fures. ¶ In q̄rta q̄ pena iponat illis q̄ violēter aggrediūť. ¶ Scōa ibi. Sz p furto. ¶ Tertia ibi. Fures aūt. ¶ Quarta ibi. Qui violēter. Et. h. d. i fūmavbi p crie abscisio mēbri furi debeť vna sola manꝰ dz abscindi. z p furto qs non dz mori nec sibi aliqō mēbrū abscindi. Et fures dicunť q̄ occulte z sine armis deliquūt. Sz q̄ violenter aggrediunť penis legalib⁹ puniri debēt. h. d. i termin. z in fūma. vel sic. Ubi in corp⁹ pena venit imponēda hodie loco pedis manꝰ abscindiť. qō locū nō hz in furto. sed alia pena extraordinaria puniat. z public⁹ fur furcis suspēdit. h. d. scōm Raph. vel sic. Hodie iure autēticoꝝ loco ap̄utatiōis pedis succedit manus abscisio. p furto vero solū debet imponi fustium castigatio. sed pro latrocinio furca hoc dicit secundum Florianum. ¶ Nota primo quo dixi in summarijs ex quibus colligitur sensus ad istum tex. de quo infra dicetur. Et maxime nota quod vbicunq; de iure veteri debebat membrum abscindi: quod de iure isto non debet vna sola manus tantuz iam putari. vt hic. z in. §. penulti. in auten. vt nulli iudicum. et not. glos. in auten. de mandatis principum. §. reges. in versic. amputatio. col. iij. que dicit q̄ pena manus est hodie generalis cuiq; debet icidi; ali quod membrum per legem. vt probatur in dicto. §. penultimo. z hic. et i quibus casibus habeat locum de iure mēbri abscisio. dicetur infra in prima questione. ¶ Nota secūdo ex isto textu coniuncta. l. si fugitiui. §. eos. quod minor videtur eē pena amputatio manus q̄s pedis. cui adde quod maior pena est amputatio pedis q̄s effodere oculū secundum Baldum in l. binas edes alias incipit caius. ff. de seruitu. vrbanorum prediorum per illum textuz in apostillis. Item qō dissolutio membroruz grauior est vtriusq; manus abscisione. z itelligede dissolutione mēbroꝝ quando ita diu trahitur brachium qō euellať ab armo. vt est textꝰ in auth. vt nulli iudicum. §. penul. quia vero. coniuncta. ibi glossa in versic. articuli. col. viij. quod nota contra indices crudeles qui faciunt dimittere brachia in tortura. ¶ Nota tertio in verbo. sola

Statutuz puniens portātem arma non hz locū in portante simpliciter sz in portante inuētū.

An sit licituz ire de nocte per ciuitatē z domos alienas.

Stāte statuto de q̄ s. in. vj. q. qd si quis fuerit accusatꝰ z p testes fuit probatuz

Ubicunq; de iure vete. debebat mēbrū abscindi hodie abscindit manꝰ.

Amputatio manꝰ est minor pena quā amputatio pedis. Quid de oculo.

Cõtra iudices crudeles Statuta dupli cantia penas nõ habẽt locũ i pena mutilationis membri.

Man° oli membrũ.

Penagñaliter ipoſita cẽſetur mediocriſi poſita.

Publica ꝺ licta graiora ſũt ꝓocculta.

man° qꝺ pena abſciſionis mẽbri nõ ꝺz duplicari. vñ ſtatuta q̃ loquunt de duplicatiõe penaruz nõ habent locũ in pena mutilationis mẽbri. et de materia duplicationis penarũ. vide p Bartolũ. in.l.ſanctio leguz. ff. de penis. ¶ No. q̃rto qꝺ manus dicit eſſe mẽbrum: ꝛ ad hoc ſemp allegaſ iſta auk. Que aũt dicantur mẽbra ꝛ qꝺ cõtineaꝫ appellatione mẽbri ponit hic pl. Bald. et doc. ꝛ ego dicã. j. pleni°. ¶ Nota. quinto vbi pena imponit generaliter nõ cenſet eẽ ipoſita graiſſima pena illius generis minima: ſz mediocris. ad quod facit. l. legato generaliter. ff. ꝺ le. j. ¶ Not. ſexto in ſecunda parte qꝺ fur p furto non debet mori: ꝛ ſic nõ debet vltimo ſupplicio puniri. nec etiam membri abſciſione: ſed tãtuz fuſtigari vnde contrarium quod de facto ſeruaſ in multis locis potius eſt de conſuetudine vl ex lege municipali ꝙ ſe iure de quo infra dicetur. in. ij. oppoſitione. ꝛ pleniſſime in qõ. iiij. ¶ Not. ſeptimo in tertia parte qui dicãtur fures. nam ſunt illi qui occulte ſine armis delinquũt. ¶ Not. octauo in q̃rta parte q̃ graiora ſunt ꝺlicta publica ꝙ occulta ꝛ maxime cũ cõtinet violentiã. vt inſtitu. vi bo. rapt. §. j. ¶ Opponit ꝓmo cõtra primã partẽ. de leg. iij. §. ꝛ de his. ꝛ. ꝺ. l. corne. in ſi. principij. ff. ad ſillã nianũ. vbi fugitiui puniuntur lege cornelia. nõ pena de qua hic glo. hic in fin. ſoluit fatendo contrariuz: qz ibi aliter puniũtur q̃ hic. ꝛ ſic ibi eſt ſpeciale qñ ꝺñore peritur interfectus ꝛ ſerui ꝛ quibus libertas in teſtamẽto relicta eſt fugiunt. ¶ Opponit ſcõ cõtra ſecundam partẽ: ꝛ ꝺũ dicitur qꝺ quis pro furto non ꝺz puniri vltimo ſupplicio vel mẽbri abſciſione. ꝺ. §. ſi quis quinq̃ ſolidos. in tit. de pace tenenda ꝛ eius violatozi°. in vſibus feu. vbi dicitur ſic ad literã. Si q̃s q̃nq̃ ſolidos valens vel amplius furatus fuerit laqueo ſuſpẽ datur. ſi minus ſcopis ꝛ fozpice excoꝛiet ur ꝛ ton deak. Sol. ille. §. videk corrigere iſtã auk. qz eſt ius nouũ. ꝛ q̃uiꝫ hoc ſit durũ q̃ p. v. ſol. fur ꝺbe at ſuſpẽdi lex tñ ita ſcripta ẽ: ꝛ ſic ꝺz obſeruari l. pſperit. ff. q̃ ꝛ a qꝺ. ita dicit glo. no. in. c. j. §. iniuria. in glo. magna. ſuper verbo furtum. in ſi. in tit. de pace. iur. fir. in vſibus feudoꝝ. ita not. doc. hic. ¶ Alij ſoluũt. ꝺ. §. ſi quis quinq̃ ſolidos qꝺ ille tex. loquit i ſpeciali caſu ꝓpter violationez pacis. ꝛ iſta vi deturꝺa ſolutio. qz non violat illam literam. et congruit. ꝺ. tit. de pace tenenda facit. l. imperatores. ff. ꝺe in ꝺic adiectione. ꝛ §. quibus. in prima cõſtitutione cõdicis. ꝛ hoc modo itelligunt

Pro intel. §. ſi q̃s q̃n q̃. i tit. de pace tenẽ. vide. j. col. xvij.

gunt gl. i. ꝺ §. iniuria. ſcilz qꝺ loquaſ i terminis dicti tituli de pace tenẽda: vt refert do. Jaco. de alua. in. ꝺ. §. ſi q̃s quinq̃ ſolidos. ꝛ ego teneo illũ itellectũ ꝓ vo ad illũ §. qz p eũ nõ corrigunt alia iura. ex q̃ legũ correctio i ꝺubio eſt euitãda. l. ꝓcipimus. in fi. C. de appel. ꝛ l. ſancim°. C. de teſtamentis. ¶ Alij ꝺicũt q̃ deciſio dicti §. ſi q̃s q̃n q̃ ſolidos. eſt hodie abrogata p ꝛriaz ꝙſuetudinẽ. ita ꝺicit gl. notabilis. l. c. j. §. iniuria. ſup vbo factũ i ſuis vbis finalib°. ꝛ ꝺicit hic Cy. qꝺ illa gl. i fi. eſt cauda ſcoꝛpionis: ꝛ ſic de conſuetudine nõ ſeruaſ deciſio dicti §. ſi q̃s q̃nq̃ ſolidos. et ita tenet ibi Jaco. de bel. et And. de inſernia. ꝛ Nico. de neapo. et Bar. ꝛ do. Ja. de alua qui ꝺicũt ibi q̃ hodie nõ ſeruaſ i italia vt pena illius §. locũ habet per cõtrariam° conſuetudinẽ. ꝛ ideꝫ tenet Gandinus in ſuo tractatu de maleficijs i rubrica de pena furũ. in pe. q. vbi ꝺicit qꝺ de cõſuetudine nõ ſeruaſ ille. §. nec ẽt ſeruant iura communia. immo conſuetudo ſe habet ita q̃ puniantur fures ſcõm legem lombardã. immo tam in lõbardia q̃ in tuſcia. Tu ꝺicas q̃ imo hodie nec in lombardia nec in tuſcia ſeruantur leges lombardoꝝ: maxime i hoc de qb° legib° lõbardoꝝ ꝺicek. j. in prima. q. ꝙſi. quartus caſus. Dicit autem Bar. qꝺ hodie habem° ſtatutũ i qualibet parte italie. ꝛ illud obſeruatur. Sed addc quod verone nullũ eſt ſtatutũ ſpeciale de pena furti. ſed pena eſt arbitraria arbitrio ꝺ. poteſtatis ꝛ totius curie vel maioꝝ partis eius nec de conſuetudine hic Uerone ſeruatur quod ꝓ quinq̃ ſolidis ſiue aureis ſuſpendaſ. nec membri abſciſionem patiatur. De intellectu tamẽ ꝺicti §. ſi q̃s q̃nq̃ ſolidis. ꝺic vt infra ꝺicetur in materia pene furti. in. x. q. ¶ Quero primo ꝓ ꝺeclaratione prime gloſſe. hic in quibus caſibus ꝺebz quis puniri in abſciſione membri. et glo. hic reſpondet q̃ in quatuoꝛ caſibus. ¶ Primus eſt. in. l. ſi fugitiui. ſupra eodem. C. de ſerui. fugiti. vbi ſeruus fugitiuus ad hoſtes punitur in abſciſione pedis hodie in amputatione manus vt hic. ¶ Secundus eſt in exactozibus tributorum ſi non faciunt de ſuſceptis libꝛos vel ſcripturam vbi ſcribi ꝺebet id quod exigunt publici exactozes. vt in autẽ. de manda. principũ. §. coges. et ibi glo. col. iij. vbi ꝺicitur quod ꝺebet manus amputari: ꝛ ille tex. eſt ſingularis ſecundum Bald. in. l. vbi exigitur. §. ꝺolo. ff. de edendo vbi ꝺicit quod poſitus ad ſcribendũ introitus cõmunis ſi deficit i ſcribẽdo aliquẽ particulare introitum punitur pena manus per. ꝺ. §. coges. ꝛ ſecundum Ludo. de ro. i ſuo ſingulari qꝺ incipit poſitus ad ſcribenduz introitus. ſed, ſi ſcribat ſed ꝺiminutiue, ꝛ ita non totaliter omittit qua pena puniatur. ꝺic qꝺ pena ꝺupli eius quod tacuit caſus ẽ ſingularis. in. l. excellentia tua. C. de erogatiõe militar. annone. lib. xij. ſcõm Lud. in ꝺicto ſuo ſingulari. in fina. quod bene nota contra ſcribentes introitus et ꝺamnozum communis. Tertius caſus eſt in nouellis de q̃ buſꝺam hereticis ſecundum glo. hic ex qua nota quod eſt licitum allegare libꝛum nouellaruz ſicut allegat gloſſato Accur. hic. Et in auten. nouiſſima. §. ꝺe ioffi. teſta. in verbo titulo ad fi. ꝛ §. ꝺe emenda. iuſtiniani codicis. in glo. in verbo in alia congregatio-

Pro quibus caſibus abſcidak membrum.

Prepoſit° ad ſcribẽꝺũ introitus cõmunis ſi ꝺebeak q̃ pena puniak

Libri no uellarum an sit licitum allegare & qs sit iste liber no uellarum.

Liber no uellarum an sit iuris ciuilis.

ne.& glo.in auten.de ineun. a moriente presti. §.j.in verbo iurauerit. in princ.col.v.& glo.de creti.xxiij.q.viij. sancimus.in verbo zenones. in fi.& vide tex.in.c.ij.in prin.ibi constitutiones nouelle. extra de testibus. ¶Et iste liber nouellarum est quidam liber compositus: vt credo:per iustinianum qui extractus est ex libris autenticorum et in quo libet.§.in quotractat diuersa materia fecit specialem titulum seu rubricaz & est liber breuis et magis clarus q̄ sit liber autenticoruz: ita dixit in voce do. Pau. de cast.legendo me audiēte.in.d.auc. nouissima. C.de inoffi. testa. quod an sit verum et infra dicendis apparebit. ¶Ex predictis colligit q̄ iste liber nouellarum est liber iuris ciuilis.et ita tenet Azo in prin. summe autenticorum licet Roffred⁹ in libellis suis iuris ciuilis. in ti.ō bo. posses.contra tabu. que datur patri & auo.in. ij. col.versi.vij.dixerit contra scilicet quod nō sit liber iuris ciuilis.ſz opinionis verioz est p predicta. Item pro hoc facit quia quedam constitutiones ex illis sunt canonizate. in decretis.ij. q.vij.si hereticus.& xxx. q.vlti.c.si quis alias est §.si quis sub ca.nec illud. Itez hoc probatur. in text.ſ.de emendatione iusti. codicis .vbi iustinianus profiterur qō si qñ in futurum componer alīū codicem pp futura negotia appellabit illū libruz nouellarum. ¶Itē ex his hac vltima ratione colligit decisio alterius.q.vez vtrum liber nouellaz fuit cōpositus ante librū autenticoz. Et videt q̄ sic .vt p batur ex proxima; rōne precedenti. Nā iustinianus.ſ.de emend.iustin. codicis.ad fi. confitetur qō primā cōpilationez post codicez appellabit librū nouellarū. ¶Hoc etiā probat sic.nam cuz in libro nouellaz cōstet infinite cōstitutiones ex illis iustinianus elegit tm̄ illas quas voluit eē autenticas :et illas posuit in libro autenticoz qō no.vt scias quare appellet liber autenticoz qō forte nunq̄ alias auduisti.& ita attestat Albertus.in.d.tit.de emēdatio .iustinia .codicis. dicēs se ita legisse in antiquissimis scripturis.& licet .Odofredus ibi.et Azo in prin.summe autenticoz.& multi etiam hoc tenuerūt.et sensit ēt do.Pau.de ca.in auten. nouissima .ſ.de inoffic. testa.per ea q̄ dixi supra in prin.Albe.tamen putat primam partem veriorem .in.di.titul.C.de emenda.iusti.co.& Bal. in auten.hoc amplius. circa princi. C.de fideicom.& sentit idē Bal.in autē.res q̄.in vlti.col.in fra cōmunia.de lega.et ego eā sequor.Si enim liber nouellaruz fuisset cōpositus post librū au

Liber nouellaz an sit ꝓpositꝰ añ librum autēticoz

Int notariū q̄ fecit falsuz instrumētū.

a ¶Qō licitū vī de hoc qō liceat allegare legē lōbardoz & qñ sit approbata vltra ea q̄ ponit hic auctor et doc. i.c.ij. de feudis Adde & vide Feli. i c.ex pte.el. j.col. ante pe. ꝑ. ō di uersoz li broz. ō rescrip.& ibi q̄ sūt libri autenti.et aliqd etiā p eūdē in c.q̄r & qñ el.ij.col.j. de accusa. et p decisiōe vide a que ponit Alexā. de imol.in.l. p herede. §.si sepulcri.ff. ō ac qui .here. qui distinguit & eiꝰ distinctioꝰ nē sequūt Mouil papiēses in tracta.feudoz caro. col.j. post medium.

tenticoz in dubio standū potius esset illis tan & postriozibꝰ q̄ iuri antēticoz. Cū ergo stetur tm̄ autenticis & non libro nouellarū :tuz q: si reperit q̄libet nouellaruz ꝺicat autenticis: magis statur libro autēticoz.& dicit do. Pau. de ca.in.l.mulier.§.cuz ꝓponeret.post princip. ff.ad trebel.Itē etiā q: nō est in vsu.dicam potius illum libruz fuisse priorē & ei derogatum per librū autenticoruz. ¶De hoc tamen an liber nouellaz sit autēticus.vide p Alb.de rosate.C.ō emēdatiōe iusti. codicis.& p Bal.in auc. hoc ampius.circa pn.infra.de fideicommissis. ¶Quartus casus in q̄ quis puntur in abscissione mēbri est in lombarda q̄ dicit manū icidendā tabellioni qui fecit falsū instrumētū vt in lombarda de eo qui fal.test.l.j .ita dicit hic glo.j. ¶Ex qua not.qō licit uz ª vī in iure nro ciuili allegare lombardam.i. leges lombardoz.Sicut allegat hic in glo.accursiꝰ:& p glos. in l.falsus.§.si iactū.ff. de futis.& in.l. ꝓsensu.i pn.in verbo adulteriū. C.de repudijs.& in.l.fi. in verbo recuperare.C. de iure do.im. pe. ¶Et p hoc etiam sunt glosse aliozꝝ nō accursij .de q̄bus infra q̄ hoc aperte ꝓbare videnē. Nā glo. Jacobi colūbi de regio q̄ vsus feudoz solennis glossauit:& eius glossis

nūc vtimur.hoc vī velle dū allegat in pluribꝰ locis i materia feudoz leges lōbardoz. pro i.c.j.§.hoc aūt notādū in verbo legibus.in tit.de his qui feuduz da.possunt posset tñ dici q̄ illa gl. nō multū faciat:qz glo.ibi nō allegat iura lombardoz ad decisionē.sed ad discrepantiaz iuris feudalis. ¶Scdo q̄ possint allegari ꝑbat optime gl.in d.l.j.§.cū vero cōradus.i verbo dignaretur.q̄ glo.dicit q̄ ille conradus iperator: fecit illam cōstitutionē & legē in qua cōtinebat qō nō solū filij ſz etiam nepotes succederēt in feudū vt dicit i d.§.cū ꝙo Cōradꝰ:ꝓstituit etiā multa alia q̄ habent i lōbardia.i.i legibꝰ lōbardoz.i ti.de bñficijs ꝙtributarijs.l. vlt.Sicut ḡ ille.§.cū ꝙo Cōradꝰ pōt allegari & ītidie allegatur.i ta etiam debent posse allegari leges lōbardoz cū sint ꝓposite ēt ab isto ꝓrado iperatore: qz imperotoz ꝓstituendo legē vī eā facere generalē vt.l.iij.& fi.supra;de legibus.& l.j.ff.de cōsti. principū . cum sī. ¶Tertio pro hoc glos.in.c.j.§.qualit in verbo duellū in ti.de pace tenenda q̄ allegat iura lōbardoz.p decisione. ¶Quarto p hoc facit tex.cū gl.i.c.nō ē ꝓsuetudo.in ꝙbo lz lex.i;ti.de aliena. feudi paterni.vbi tex.allegat leges lōbardoz.& gl.di.in materia & pugne fiē de a vasallo.p decisione allegat iura lōbardoz.ſz tex.ibi in veritate nō multū facere vī:qz dicit lz lex.ſcz lōbardoruꝫ ſit q̄ſi dicat q̄ lex nō ſuaē & sic textus potiꝰ sentire vī Ītium. ¶Quinto pro hoc glo.in.d.c.j.§.pen.hoc q̄z sciēdum.in ver.gradū. alias geniculū.in ti.de his q̄ feudū dare pñt.ꝙſi.qō aūt dicit gradū.q̄ glossa limitat illū tertū p tex.in lōbarda.de successionibꝰ.l.j.& cū eadē glossa trāſcūt ibi doc.& maxime do.Jac.de are.qui eā recitat et sic vī eā tenere:ſz tm̄ nō est tenenda no.p illā.l.j.ſz p.c.ij.i tit.ſi de inuestitura interr oīm & vasallus lis oriaē. ¶Sexto pro hoc facit gloſſ.in.c.j.§.ſi rusticus. in ver.voluntate.& in.§.sequenti ſi miles.in verſic.diuino de pace tenenda. vbi gloſſ.pro decisione feudorum allegat iura lombardorum. ¶Septimo

allego glossam. in. c. j. ℌ. similib⁹. in tit. an mut⁹ vel aliter imperfectus. ¶ Octauo adducit glossa etiã Accursiũ. i. ℌ. hoc igitur in eternũ. in ℣si. necesse. l. ij. cõstitutione codicis. q̃ vult q̃ noui imperatores possint ꝺ nouo ꝺdere legib⁹ antiqs derogare. vt videm⁹ in ti. de pace ꝺstãtie. et ad reprmẽdũ. & q̃ sint rebelles & leges lõbardoꝝ fuerũt Karoli iperatoris. vt notat ꝑ glo. magnã. i. c. j. ℌ. iniuria. i ℣. legitime. i ti. ꝺpace. in. fin. & fuit nou⁹ iperator post Justinianũ. ℌ. potuit leges etiã gñales & derogãtes aliis ꝺdere. ¶ Nono ꝑ hoc facit rubrica. i ti. hic finit lex. incipiũt ꝺsuetudines regni. vbi videt cẽ approbate de iure ꝺsuetudinario feudoꝝ. ¶ Decimo & vltimo ad hoc allego textũ q̃ vt hoc ꝓbare in c. j. ibi. in lõbarda. in ti. de milite vass. q̃ ꝺtu. ẽ. & in. c. j. ℌ. qũ aũt. & ℌ. seq. vsq; ad fi. i tit. de notis feudoꝝ. & i. c. j. ibi Bal. in ti. de cogni. feudi. & i c. j. in fi. in tit. hic ꝑt esse titul⁹ q̃ success. tene. & i c. j. i ꝑn. in ti. q̃r feu. poterat alienari. Et prędictis possz addi. qz si possum⁹ allegare & inducere libros gẽiliũ vt Virgilij Aristotelis Hypocratis & similiũ. vt l. c. fo⁹. eẋ ꝺ. ℣. sig. vbi de virgilio. & i. l. sceptio mẽse. vbi de hypocrate. ff. de statu. ho. & i. l. si pf. ff. de so. vbi ꝺ Aristotele ꝺt lz in ℣riũ faciat. l. intm̃. ℌ. fi. ff. de re. di. ergo multo magis dici ꝺz q̃ allegari possint iura et leges lõbardoꝝ q̃ fuerũt iperatorũ. ¶ Sz in contrariuz ꝑ pte negatiua q̃ leges lombardoꝝ vt ꝺsuetudines regni non possunt allegari in causis iuris ciuilis nec feudoꝝ. ¶ Primo ꝓbat. qz ꝺsuetudies allegari nõ pñt. qz non sunt gñales lz speciales. l. oẽs ppli ff. de iusti. & iu. sz leges lõbardoꝝ & ꝺsuetudies regni sunt hmõi. vt hr in prima rubrica feudorum. vbi ꝺt. incipiũt cõsuetudines feudoꝝ. &c. facit q̃ statim dicã. in iij. arti. ¶ Scõo qz leges lõbardoꝝ nõ fũt in corpozate in corpore iuris ciuilis. ergo ꝑ ter. i scõa ꝺsti. codicis. ℌ. hoc igit. i eternũ. cũ gl. i verbo necesse. ¶ Tertio qz Karol⁹ iperator qñ cõpilauit leges lõbardorũ nõ erat iperator sed rex ergo nõ debẽt habere ꝑ legeꝝ vniuersali. regenerali. l. fi. C. de legib⁹. & no. gl. q̃ appellat fons lõbardoꝝ. in. c. j. ℌ. iniuria. i ℣bo legitime. i ꝑn. ci. in ti. de pace iur. firmãda. ¶ Quarto ꝓbat qz leges lõbardoꝝ non sunt leges sed pot⁹ cõsuetudines sunt lõbardorum sicut dixit glo. i simili. i. c. j. extra. de spõsalib⁹. vbi ꝺt ter. l. saxonũ. & gl. exponit. i. ꝺsuetudie. qz nõe gñalis sec⁹ si fuisset gñalis. l. leges gñales. C. de legibus. facit q̃ dixi supra. in. j. ar. ꝑ hac pte. ¶ Quinto ꝑ hoc adducꝺ dictuz Bald. in aut. dos dota. C. de donatio. añ nup. allega. Odofredũ dicentẽ q̃ ꝺ. l. lombardorũ. et eoꝝ ratio recessit ab aula. & alibi ẽt dixit Bal. q̃ ꝺ hoc iure non erat curandũ. in. l. si inuito. C. de nup. Et de hac. q. vide ꝑ andre. de iser. et Jo. de pla. in preludijs feudorum. in. q̃. ij. in princi. & ibi aliquid per Jac. de alua. et vide plene per eundem Jac. de alua in. c. j. in principi. in titul. de pace. in. fin. ¶ Ego autem ita dicerem. in hac. q. quod aut queritur an possint allegare leges lõbardorũ tangẽs iura ciuilia et dicendũ est q̃ regulariter hodie nõ sunt i vsu maxime in istis pribus lõbardie. & sic recesserũt ab aula. vt dicit Bal. in d. aut. dos data. aut q̃rit an possint allegari simpliciter. & tũc si reperit aliqua lex lõbardorũ incoꝛpozata in volumine. ffoꝝ. vel codicis vel authẽticoꝝ. vel etiaz feudoꝝ q̃ sit ꝓsona iuri cõi & tũc põt allegari. et iuꝺex põt ꝑm eas iudicare & isto casu nõ dicetur iudicare proprie auctozitate illius legis. sz auctozitate iuris cõis & ita itelligaẽ. c. fozus. de ver. sig. & l. vij. mense. ff. de statu ho. et. l. si pater ff. de soluti. & id q̃ dixi ℌ. in. j. parte in fina. ꝑm not. in. l. j. ff. si cer. pen. Sed si est dissona & contraria iuri communi tunc forte videt q̃ posset etiã allegari sed iuꝺex per eaz nõ debet moueri ad iuꝺicanduz sz videt quod debeat supersederi iterim i causa & rescribi ad superiozem vt ad imperatozem vt hoc decidat. & hoc distinctio probari videtur in. c. pastozalis. extra de fide instru. vbi etiam glo. dicit quod si tales leges vel decretales extrauangantes obuiant consuetudi ni que sit probabilis. & legitime ꝑscripta potius seruaꝝ cõsuetudo & de hac materia vide. rix. di. in summa. & vide in. c. fi. extra de consuetudine. et quod no. in. d. c. pastozalis. Sz certe ego credo in casu nostro quando dicte leges lombardozum sunt contrarie et dissone iuri cõmuni q̃ nullo modo possunt allegari. dato etiam q̃ sint imperatorum. ¶ Non ob. d. c. pastozalis. de fide instru. quia ibi loquitur quando dubitatur an aliqua decretalis extrauagans sit generalis sed in casu nostro ẽ certum q̃ leges lombardozuz nõ sunt generales. quod patet a nomine ipsarum aquo nole licitum est arguendũ. vt ẽ tex. cũ glossa. & ibi notaꝝ in. l. a nullo. C. de serũs. nã appellaꝝ leges lombardozum. ergo nõ sunt aliozum. Et sic ꝑz q̃ ꝑstat etiã de mẽte iperatozum statuentiũ qui voluerũt q̃ nõ ligarẽt nisi hoies de lõbardia. & sic nõ ob. l. leges. C. de legib⁹. vbi dicit q̃ leges imperatorũ fũt gñales. qz illud verũ nisi appareat ℣riũ. Nec obstat q̃ extrauagãs de pace cõstã. & ad reprimendũ et q̃ sint rebelles seruent & allegent tãq; leges gñales. qz hoc apparet de volũtate iperatoꝝ. qz dederũt ptãtẽ. Bartolo. vt glossaret extrauagãtẽ ad reprmẽdũ & q̃ sint rebelles. et Odofredo q̃ glossauit titulũ de pace ꝺstãtie. Et sic ꝑ hoc apparet q̃ noluerũt q̃ essent generales dato q̃ aliter nõ essent incoꝛporate i voluminib⁹ iuris ciuilis. ¶ Nec etiã obstat q̃ in libro feudoꝝ & alijs plerũq; in textu & gl. allegant leges lõbardoꝝ. vt dixi supra ꝑ pte ꝓla. qz ꝛñdetur q̃ ideo allegantur vt ostendantur varietates ꝺsuetudinũ in hac materia. q̃ ꝑm varia iura formabant. non aũt allegant ꝑ decisione. vt patet ex

Aristotele ꝺt. Et isti. de em. et ven. ℌ. itẽ ptium vbi ꝺ egregio Homero facit mẽtionem.

Fõs lombardorũ.

Opinio auctoris an possint allegare leges.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Notaris scribēs in strumētū supalienatiōe feudi illicite facta.

In q̄ manu q̄s debeat puniri.

eis. Et hoc etiaz voluit Jac. de alua. in prelud̄is feudoꝝ in .iiij. pn̄cipio. fateoꝝ quod si aliq̄ leges lombardoꝝ sunt interpretate in iure cōmuni. vt in libro feudoꝝ in decidendo. vt est in tit. hic finitur lex. quod ille tantum quasi approbate pro generalibus poterunt in iudicijs allegari. et iudex per eas debebit iudicare. ¶ Quintus casus in quo quis debet amittere manuz est si tabellio confecit instrumentum super alienatione feudi illicite facta. ꝛ est casu in. c. j. ℌ. callidis. in titu. de prohibi. alie. per Fe. ꝛ per illum tex. dicit Ludo. roma. quod notarius scribens instrumētum simulatum debet perdere manum. ita dicit ipe Ludo. i suo singulari q̄ incipit. Pone q̄ notarius scribit ꝛc. Sūt etiā multi alij casus in q̄b⁹ q̄s puniāt i amissione mēbri de q̄b⁹ vide ℌ Guil. de cu. ꝓlenissime p. d. Ja. artizoni de brō illo de verona in sua sūma feudoꝝ. in p̄n. ꝛ vlt. char. vbi ponit in q̄bus casib⁹ q̄s puniāt i amissione man⁹ ꝛ in amissione pedis ꝛ oculi ꝛ nariū et nasi. Et in q̄b⁹ casib⁹ q̄s debeat p̄di. ꝛ decalvari ꝛ cōburi. ¶ Quero secūdo principaliter q̄ ℌ bz in tex. q̄ vbi q̄s deberet puniri pena mēbri a q̄ puniri bz hodie pena man⁹. in qua manu bz puniri an in dextera vel sinistra. Jn glo. sunt due opiniōes. Prima q̄ puniri debeat in ea manu in q̄ min⁹ pōt. arg. l. si de interpretatiōe. ff. de penis. Scōa ē opinio in Jriū sez q̄ puniāt in ea in qua plus pōt. arg. l. ḡritur. Hermofroditū ff. de statu hoim. cum similibus. Primā opinionē seq̄t hic Bar. ꝛ Bal. Odofred⁹ vero dicit q̄ bz puniri i illa manu cū qua delinq̄t p. l. si fugitiui. ff. eo. vel q̄ electio rei puniēdi. per. l. cum his. ℌ. fi. ff. de p̄di. inde. Ego aūt sequoꝝ opinionā primā glosse ꝛ Bar. ꝛ Bal. hic p̄ dictam. l. si de interpretatiōe. ꝛ. l. si pses. in fi. ff. de penis. ꝛ p ea q̄ dixi in. d. l. si fugitiui. ff. eo. ¶ Quero tertio extra glo. quid si delinquens bz duas manus ꝛ vna est prorsus inutilis vt arida. ꝛ vī per predicta q̄ inutilis tm̄ abscidi debeat. ¶ Ecōtra vī q̄ imo alia debeat abscidi. q̄ si aliter diceremꝰ: maleficium esset sine pena vel q̄si. vt. l. ij. j. vt infra certū tps q̄ esse nō bz. vt. l. ita vulneratꝰ. ff. ad. l. aquil. Item q̄ inutilis habetur pro nulla. vt. l. quoties. ff. qui satisda. co. Dicit hic Bal. q̄ si manus ē debilis ꝛ otio inutilis. ꝛ tūc sit ꝛa hec opinio secunda. sed si aliquo modo ē vtilis tūc sit vera prima sententia p predicta. ¶ Sz domi. Pau.[a] de castro hic tenet istam partem vltimam. s. quod deberet manus debilis incidi stincte abscindi per gl.

Quid si vna ē arida an illa abscindiť.

[a] Sz Paulus. Adde q̄ hoc idē tenet. do. Mari. so-

zi. in. c. sicut iudei. de iu. in. v. col. qui allegat text. ꝓtra Bald. in quo dicit se Bal. fundari vez. in. c. sicut vzgeri infra q. j. qui text. dicit q̄ bz man⁹ arida sit sine sanguine tm̄ membriū ē. ꝛ ad arg. bal. rñdet vt p paul. ℌ ꝛ alk. ange. in. d. l. iij. dicit tm̄ opi. Bal. vno casu posse salvari vez si man⁹ arida eēt talis q̄ magis expediret non habere q̄z habere puta cācrosa vel tal q̄ visu ꝛo rē iducerť adeo q̄ ad saluandū totum corp⁹ op⁹ eēt illam p̄putare. q̄ tm̄ non posset illi⁹ p̄putare ret eligeť cum nō cederet sibi ad penaz bz ad maximum cōmodū manime si cōmisisset de lictum ea intentiōe vt illa manus sibi amputaretur: cū q̄s non debeat ex sua malicia commodū reportare. c. intelleximus. de iu. Et ad de ad ea que notaui. ℌ. l. quicunq̄ col. ij Quid si delinquens habeat solum manū an illa bz amputari.

que est hic. que vult q̄ illa debet abscindi in qua minus potest. sed min⁹ q̄ posse inarida bz nil possit vt. l. illud. ℌ. minus. ff. de tribu. ꝛ sic verificatur ista gl. Preterea. non est parua pena deformitas q̄ resultat ex amputatione manus licet aride. ꝛ ita determinat Jo. and. i mercurialibus in regula in penis. Pro hoc allegat Ange. bonum text. in. l. iij. ℌ. labeo. ff. arborum furtim cesarum. vbi appellatione arboris continetur etiam illa cuiꝰ radices deserunt viuere. ꝛ siceť desiccata quo usq̄z durat super terraz ꝛ incidens illam. perinde punirť ex illo titulo sicut si incideret aliam viuentem. ergo videť q̄ amputata sic manu licet arida sit satisfactū ℞bis statutꝫ: ꝛ ista ē benignioꝝ sēm do. Paul. de cast. hic Bal. tamen hic in fine aliter distinguit: videlicet aut statutum loquitur de mana certa vt puta dextra ꝛ tunc illa idistincte debet amputari quia solutioni eius q̄ debeatur

ois tollitť obligatio vt insti. q̄bus modis tol. ob. in p̄in. ꝛ q̄ liberať solūēdo rē talē qualis est ꝛ iō bz man⁹ sit inutilis tm̄ mutilatio est magna pena. et ideo sufficit illa amputari ꝛ minimū soluēdo liberať ar. ff. de reg. iur. in. l. obscuris ſm Ja. bu. ¶ Si aūt iudex bz arbitriū in amputatiōe mēbri tūc poterit illa manus amputari que iudici videbiť ꝛ ita sequividet hic Bal. in fi. ꝛ isto ego teneo ītelligēdo tm̄ q̄ iudex in dubio debeat arbitrari in manu in qua min⁹ pōt p p̄dicta. ¶ Quero ḡrto q̄d si delinquēs bz vnā solū manū rñdit ℌ Guil. de cu. illa bz ap̄putari ar. ff. de cōtrahē. emp. l. si in ēptiōe. ℌ. pe. ꝛ bz hec pena sit grauioꝝ hoc cōtingit casu immo culpa dilinquētis. iō iudex ex arbitrio q̄ bz p. l. q̄d ergo. ℌ. pena ḡuioꝝ ff. de his q̄ no. infa. pōt dictā penā imponere ſm Bal. hic circa fi. Sz ℌ bal. in p̄n. ſt q̄ hec ſniaṽ sibi dura. q̄z grauioꝝ est pena p̄dere manū ei q̄ vnā solā bz. q̄z p hoc fit olno inutilis q̄z ei q̄ duas bz. de q̄ hic loquiť ar. ff. de pēis. l. si interp̄tatio ꝛ. ff. de offi. p̄si. l. illicitas. ℌ. ne ten⁹ ibi lumine vnico ꝛ pena nō est aggrauāda ex interp̄tatiōe. vt. d. l. si de interpretatiōe. Et ita bz hic Ja. bu. Bal. Ang. ꝛ do. Pau. de ca. Mā lex vel statutū iponēs penā man⁹ bz restringi ad habēt̄ duas ꝛ ita intelligiť iste ter. ꝛ iō videť penā tūc debere in aliud cōmutari. vt. l. ij. j. vt. j. certū tps sicut fit de pecunia in p̄sona ꝓpter pauperta̅t vt in. l. quicūq̄z. j. eo. q̄ ego intelligo vez quando hēt nisi vnā manū sine culpa sua sec⁹ si vna man⁹ fuisset sibi incisa ꝓpter delictuz q̄ nemo ex suo cōmodum cōsequi debet per iura vulgaria. Et predicta procedūt ante sententiā. ¶ Sed quid si sententia est lata a qua nō est appellatū ꝛ iudicatū fuit vnam manum abscindendam et iste non habet nisi vnam dicit Bald. hic q̄ credit q̄ illa sit abscindēda. ar. ff. de cōtrahē ēp. l. si in ēptiōe. ℌ. pe. et advt hoc ſnia habeat effectū. ff. de re. dubijs. l. quot. ꝛ quia iudex lata sentētia amplius eam renocare nō pōt vt lege. j. C. sententiam rescin. non posse.

Quid si nō hēat nāsum aliū mēbrō hēat puniri.

¶Quero quinto quidsi nullam manum hz delinquens qua pena puniatur stante statuto q puniatur in abscisione manus. dic aut hoc constat ante sententiam et tunc in alio membro dz condemnari ⁊ puniri vt l.ij. ibi si personavtilior infra vt intra certuz tēpus. ⁊ habetur in.l. qui cūq; .j. eo. aut non constat ante sniam ⁊ in sententia ⁊ in snia cōdēnat⁹ est in abscisione manꝰ tunc talis snia esset nulla quasi ipossibilis. vt l.fi.ff.que sententie sine appel.rescin.et ideo itez esset iudicandum ea snia habita ꝑ nulla. vt l.iiij.j.de accu.fz Mt col.de mata. hic in sua lectura.⁊ Bald.⁊ bene.

¶Quero sexto q̄d si statutū dicat q̄ vulneranti aliquē i platea abscidat manꝰ. aliqs vulnerauit quendā in platea plurib⁹ vulneribꝰ eodē tpe an plures sint sibi abscindende. vr̄ q̄ sic. qz tot sunt delicta quot vulnera hz eodē tpe facta ⁊ de quolibet mereť penā vt.l. nunq; plura. ff.de priuatis delictis.⁊ in.l.quicūq; in.v. rñso. j.ea.l. In contrariuz facit iste tex. in verbo vna sola.⁊ quia simul fuerunt facta videtur vnū delictum per glos. in.l. j. circa fi. infra vnde vi.

a

¶Appellatione membri q̄d veniat et q̄d sit mēbrum ⁊ vnde dicatur. De hac.q. dicit ꝑ Bar. in.l. vulgaris. in prin. ff. de furtis. ⁊ vide q̄ no. bar. in.l. nunq; plura. ff. de priuatis delictis. ⁊ in.l. sanctio legum. ff. de penis.

¶Quero septimo aliquis est bannit⁹ in amputatione manus ratione vni⁹ delicti. postea itez bannitur pro alio delicto in amputatiōe capitis. capt⁹ fuit per familiā ꝓtoris vel alio modo qualiter fiat executio. Dic q̄ primo dz abscindi manus ⁊ postea decapitari si fieret ecōuerso nō patereť nisi penam mortis qz amputatio manꝰ post mortem nō esset pena fm Bar. in.l. oēs iudices. C. de delatoribus. libr. x. qui dicit q̄ ita ꝺ factovidit observari. ⁊ ita tenet. d. Pau. hic de quo vide gl. no. in d.l. oēs iudices. et in.c.j. ¶. milites. in verbo penā. in fi. in ti. de pace iur. firm. ⁊ est text. si bene pōderet in.l.j. in fi. ff. nil nouari appella. pendēte. ⁊ ibi vide do. Pau. de ca. ⁊ vide Flor. in.l. neratius. ¶. huius. ff. de seruo corrupto. ⁊ Ange. in.l. nunq; plura. ff. de priuatis delictis. ¶Quero octauo qz hic ꝓbatur q̄ manus est mēbrū. vt dixt. s. in. iiij. no. q̄d sit mēbrū ⁊ q̄d ꝓtineať appellatiōe mēbri. a dic q̄ mēbrū ꝺz a metior metiris: q̄ est partiri ⁊ diuidere vnde mēbrū ꝺr. qz corporis pars scōm Hugo. in ꝓbo metior. ita dicit Bart. in.l. vj. ff. de pub. iud. ⁊ Bal. hic ⁊ do. Pau. deca. hic q̄ dicit q̄ stricte intelligendo mēbrū sumiť pro illa parte q̄ hz certū officiū deputatū: ⁊ hoc fuit dictū Ange. de perusio hic q̄ dicit q̄ mēbrū est oē id q̄ i corpore nostro distinctā hz operationē scōm phm. in ti. methaurorum ad fi. ⁊ tō manꝰ ad palpandū pes ad ābulādū. oculꝰ ad videndū. auris ad audiendū. os ad gustādū sunt membra. Et idē no. ipse Ang. in.l. vitē. ¶. j. ff. arbor. furtim cesaz. ⁊ in auť. vt nulli iudicū. ¶. qz vero nos. vbi subdit q̄ ratio est q̄m in istis consistunt quinq; principales sensus nostri corporis scilicet visus auditus gustus odoratus ⁊ tactus. vt no. glo. in.l. quod meo. ¶. si venditorē. ff. de acq. possef. cū igitur quilibet istoz sensuū sit attribuꝰ vni mēbro corporis q̄d hz illā virtutē appellaťmēbrum. Et ideo qz in oculo cōsistit virtꝰ visiua. in naso virtus odoratiua. in aure virtus auditiua. in lingua virtus gustatiua in manu virtus tactiua i pede similiter virtꝰ tactꝰ ⁊ palpationis. scz ambulādo. merito oia ista mēbra appellantur. vt no. Ari. iiij. methauroꝝ. ad fi. fz Ang. in. d. ¶. qvero nos. ⁊ de hoc q̄d sit mēbrū. vide in locis ꝑallegatis ⁊ vide etiaz Bald. in.c.j. in princ. in ti. de noua forma fidelitatis. ⁊ per Bal. Ang. et Jo. de imo. in.l. iij. ff. de pub. iud. ⁊ hoc ꝑ Bar. ⁊ doct. in.l. nō sunt liberi. ff. de statu ho. ⁊ ꝑ Albe. de ro. in suo ope statutorū. in. ij. parte. q. xxviij. ⁊ vide plenissime p̄ do. Mellū de sancto gemi. in suo trac. bānitoz in ij. parte. ij. partis. in. lj. q. ⁊ p̄ Ang. de are. in suo tractatu maleficioz in glos. in verbo mēbrū. et vide Bald. in.l. reos. in ij. col. in fi. cū princ. seq. C. de acc. ⁊ i.l. data opa in. xviij. colū. ver. et ibi lex facit mētionē. ⁊ i ff. in corpore nro mꝰta mēbra habemus. C. qui accu. nō pos. ¶Quero no no qua pena puniri debeat fur. ⁊ gl. hic super verbo castigabitur dicit q̄ debet fustibus cedi per istum textum. ni si sit publicus latro qui scilicet consueuit furari qui debet furcis suspendi. vt.l. capitalium. ¶. famosos. ff. de penis ⁊ idem notat gl. xxiij. q. iij. si quis fortitudinem de quo dic vt plenissime dicam in seq. vbi ponetur que sit pena furū et latronum. Et ex hac glossa que est Jaco. q̄ publicus latro dicitur ille qui consueuit furari ⁊ sic etiaz si clam si tamen pluries Bar. in. d. ¶. famosesitelligit istā glo. veram quādo contra ipz laboraťifamia. alꝰ non diceretur latro vel famosus. sed Bart. hic dicit q̄ glosse nostre vbiq; dicunt et intelligūt publicū latronez q̄ consueuit furari et ita obseruāt. Tñ ꝓprie nō bñ dicūt. nā ille. ¶. famosos. loquitur de publico latrone: fz fur q̄ ꝓsueuit furari est publicus fur non publicus latro. latro est ille qui p̄ vim furatur vt hic in tex. ita dicit hic Bar. ¶Tu vero dic quod reperiť fur simplex. Itez fur famosus. Itez latro simplex. Item latro publicus et famosus. Fur simplex est ille qui semel tantuz et clāvi de nocte maxie in domibꝰ ⁊ sine armis furatur. vt hic est text. ver. fures autē ⁊ in corpore vnde sumitur ista auť. s. in auť. vt nulli iudi. ¶. qz fo col. ir. ⁊ ꝑbatur in.l. j. ff. de furtis. et insti. de obli. que ex delicto nascuñ. ¶. furtum autem a furto. ⁊ not. gl. in.l. cum duobus. ¶. dāna. in verbo surrepta. i fi. ff. pro socio. ¶Fur famosus dicitur illeq; cōsueuit furari: puta bis vel ter. vt.l. iij. in fi. ꝰ. de

Fur ꝙ̄ pēa puniať.

Quis dicať publicus latro.

Fur simplex.

Fur famosus.

Universidad de Deusto
Biblioteca

a ¶ Quod dicat fieri sepe. Adde ꝛ vide alex. in⁹ imo. i. l. sepe. ff. de re iu. ꝛ vltra eū adde q̄ Imo. l. c. cuz oporteat in p̄n cip. ⁹ acc. et q̄ reli quit arbi trio iudicꝭ ꝛ sequit Arch. ü. q. vltȳ. l sūma

Publicus latro.

episcop. audientia. et p̄o hoc glossa notabilis in autentica de testibus in .⁊. quia verum multi. columna se ptima super v̄bo sepe[a] que dicit quod sepe dicitur fieri illud quod fit bis aut ter. et nota. in. l. quibus. ff. de legibus. ꝛ per Bartolu3 et doctores. in lege p̄ma. C. quo modo ꝛ quando iudex. ¶ Latro simplex dicitur ille qui palam vt in strata publica vel etiaz in syluis furatur. vt nota. glossa in lege prima supra ⁹positi. ꝛ in dicta lege cum duobus .⁊. dāna. ff. p̄o socio. ꝛ maxime quando fit per vim et cum armis vt probatur hic in text. Potest etiam dici latro ille qui est diuturnus ꝛ clam furatur. vt est textus cum iuncta glossa institutu. ad lege aquilia .⁊. primo in verbo latronem. Intelligendo tamen q̄ hoc facit per vim vel cum armis per istum textum hic in fine idem intelligo quando semel tantuz. ¶ Latro vero publicus vel famosus est ille qui plures palam in strata publica vel in syluis per vim vel cum armis furatur. et ista fuit intentio glossa hic que dicit quod publicus latro est ille qui consueuit furari dum allegat lege capitaliu3 .⁊. famosos. ff. de penis secundum dominum Paulum de castro. hic qui ita intelligit istam glossam ꝛ hoc credo ver um: quia gl of sa semper debet intelligi secundum text. quez allegat vt nota. Bartolus in lege non solum. .⁊. si liberationis. ff. de liberis legatis et nota Joannes andree. in capitulo cum tu. extra de testibus. et Raphael fulgosus in lege patronus. ff. de proba. et dominus Signorolus de homodeis in quodam suo consilio quod incipit. Christi salnatoris nomine inuocato circa medium et vide quod dicam infra in materia quando quis commisit plura furta. vt nec ēt obstat glossa hic in verbo castigabitur. ¶ Unde fur occultus nunq̄ potest dici latro etiam si consueuit furari. sed bene potest dici famosus fur. et p̄o hoc vide textus in lege prima. .⁊. aduersus. ff. de sepulchro violato ibi more latronum vbi Angelus qui dicit no. quia per hunc textum declaratur .⁊. famosos. qui dicit famosum latronem furca figi. quia non intelligitur famosus latro qui consueuit furari clam. sed ille qui armatus rapit vel subtrahit. vnde dicit ibi Angelus quod falsa est opinio dicentium cum qui tria furta fecit esse famosum latronem. et ideo debere suspendi. Et hoc est notandum propter statuta que loquuntur de furibus. ꝛ latronibus. ¶ Et dicit hic dominus Paulus de castro. quod hoc habuit de facto in ciuitate Uincentie. vbi dubitabatur de quodā capto p̄ robaria. an posset dici publicus latro: q̄ semel tantum derobauit. nā statutū Uincentie grauius punit latronem q̄ furē. ꝛ glos. que est hic allegabat p̄ eo quod nō. quia licz in strata publica nō tamen reperiebaī vnq̄ illū alia talia commisisse. nisi nunc ꝛ statutum loquebatur de famoso latrone. vnde non poterat dici famosus ꝓpter hoc solū q̄ in strata publica. subdit tamen hic in si. do. Paul. quod nil valuerunt allegationes quia fuit suspensus.

Gl. dz stel ligi ꝓzter. quē alleg. Qui armat⁹ rapit vl subtrahit ad de Aler. ⁹ imo. i. ꝓsil. ex. co. fi. ff. vēt l. iiij. volu.

Pena furtum ꝛ latronum q̄ sit.

¶ Quero decimo et vltimo p̄o declaratione huius text. et glossa. et materie que sit pena furum et latronum. respō deo quod alia est pena p̄o furto. alia p̄o latrocinio. vnde diuidendo hanc questionem in duas partes seu questiones principales. Prima erit qua pena puniri debeant fures. Secunda q̄ pena puniri deneant latrones. Et quia ista materia est quotidiana et vtilis. ideo hic per modum cuiusdā distinctionis ꝛ tractatus plenius videamus iuxta. l. legatui. in princi. ibi. ꝛ plenⁱ rogo que ad hec spectāt attigas quotidiana eñ sunt. ff. de li. lega. ꝛ l. prima in principio. ff. de appellationibus ꝛ lege finali cum non soluni in princip. ibi ꝛ semp in iudicijs versantur. C. de bo. que lib. ꝛ facit gloss. in cle. dudum. in verbo huiusmodi. de sepulturis que dicit quod vbi ⁹ lana lacte ꝛ redditu agitur potius est insistendum ꝛ disputandum.

¶ Circa p̄maz igitur questionem. videlicet q̄ pena fures puniantur dic primo ſm Bart. hic q⁹ quinq̄ sunt iura sup hoc. ¶ Primum ius est antiquum quo imponebatur pena extraordinaria p̄o furto. vt. l. fin. ff. de furtis. nisi esset public⁹ ꝛ famosus fur. vt ħ in glo. ꝛ dicēt. j. ¶ Secūdum ius est autentico rum. de quo habetur in auꝰ ista que vult q⁹ fures fustigentur. ¶ Tertium ius est quedam cōstitutio noua que habetur in tit. de pace tenenda. in .⁊. si quis quinq̄ solidos. in vsibus feu. que dicit. Qui quinq̄ solidos vel rē valoris quinq̄ solidorum subtraxerit suspēdatur. ¶ Quartū ius est ex alia cōstitutione noua que postea superuenit. vt habetur in ti. de pace iura. fir. in .⁊. furtum. ¶ Quintum ꝛ vltimum ius est. q̄ hodie de hoc statuta sunt in qualibet parte Italie ꝛ illa obseruanꝰ iuxta. l. oēs populi. ff. de iusti. et iure. ſm Bar. hic. ¶ Sz per hoc nō habeꝰ vera ꝛ perfecta doctrina. vnde tu dicas sic plenius distinguendo. Aliquando fures sunt ip̄obi vt

Fures im̄ probi.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Fures improbiores

sunt simplices fures qui clam ⁊ sine armis et sine effractura furantur. vt dicta. l. j. ff. de furtis. ⁊ hic in text. in versi. fures autem. ¶ Aliquando sunt fures improbiores vt expillatores hereditatis. vt. l. j. §. expillatores. ff. de effracto. ⁊ expillato. et est text. et ibi hoc not. glos. fin. in. l. si te. C. de his qui not. infa. ⁊ habetur per Bald. in. l. de his. in ti. j. de furtis. ij. enim dicunt etiaz fures. vt est text. in. l. si cum exceptione. §. qui intulit. ff. quod me. causa. improbiores etiaz fures dicuntur illi q̄ cum fractura furãtur p. d. §. expillatores. fm domi. Pau. de ca. hic ⁊ isti vocant etiã effractores. vt ꝓbat in. d. l. j. §. itẽ effractores. ff. de effractorib⁹ ⁊ expil. ¶ Aliqñ sunt fures improbissimi vt fũt raptores. in. l. raptores. §. de episc. ⁊ cleri. ⁊ insti. vi bo. rap. in prin. ⁊ not. bar. in. d. §. expillatores ⁊ not. glos. fin. in fi. ⁊ ibi Bart. in. l. si te. §. de his qui not. infa. sed tu aduerte quod isti fures improbiores a iurisconsultis appellantur. vt est text. in. l. si cum exceptione. §. qui vim intulit ibi quamuis qui vi rapit fur improbior esse videatur vt iuliano placet. ff. quod me. cau. ⁊ in l. prima. §. eum qui. ff. vi bo. rap. vbi dicitur eum qui vi rapit furem esse improbiorem ab Imperatore autem fures improbi tantum vocantur. vt est text. instit. vi bo. rapt. in principio. ideoq̄ recte dictum eb eum improbum furem esse. ¶ Dicuntur etiam improbissimi fures illi qui in strata publica furantur sine tamen interfectione et isti vocantur crassatores. vt. l. capitalium. in. §. crassatores. ff. de penis. ¶ Item quidam dicuntur plus q̄ improbissimi fures quando in strata publica ⁊ cum interfectione furantur et isti notantur publici latrones. vt leg. capitalium. §. famosos. ff. de penis. ⁊ de istis duobus vltimis. ponit hic do. Paulus de cast. de quibus dicemus. j. in sequenti. q. prealleg. videlicet de pena latronum dic vt ibi dicam. ¶ Primo casu principali quando fures sunt improbi et sic fures simplices subdistingue aut est fur domesticus aut non domesticus si est domesticus aut furtum quod committit est leue vel paruum ⁊ tunc non potest de tali furto accusari nec per iudicem potest puniri sed domi sic vt est casus in. l. respiciendum. §. furta domestica et ibi gloss. in verbo leniora et in verbo publice. ff. de penis.

Fur plus q̄ improbissimus.

Aut furtum est graue[a] vel magnum. tunc potest puniri ciuiliter et criminaliter vt not. glo. in dicto §. furta domestica in verbo publice. et ibi probatur in verbo leniora a contrario sensu et ibi habetur per docto. ¶ Quis autem dicatur domesticus ponitur ibi per text. videlicet seruus libertus et mercenarius qui stat cũ aliquo vt ibi vel mercenarij apud quos degũt qui text. mihi probat quod non sit idem in mercenario qui nõ stat cum suo magistro. sed stat de per se in domo licet laboret ad mercedem cum ipso quod est not. quod mercenarius sit domesticus tenet Archi. et Joan. andr. in nouella. in. c. filij. de hereticis libro. vj. Et est ter. de istis in. l. si libertus. ff. de furtis ⁊ in. l. pũdẽ. C. de questionibus.

¶ Item filius dicitur domesticus patri ⁊ econuerso pater filio vt est text. institu. de testamẽtis. §. sed si filiusfamili. in fin. ibi domesticum testimonium. ¶ Item coloni et ascripticij et similes dicuntur domestici vt. l. presenti §. sane et ibi gloss. et docto. C. de his qui ad ecclesias confugiunt. et not. gloss. in dicto §. sed si filiusfami. ¶ Item vxor marito et econuerso. arg. l. quicũq̄. et ibi hoc not. gloss. andreas de barulo. et bartol. C. de re iudica. libr. xij. et. ff. de edil. edicto. l. ediles in. §. familie et. ff. de religiosis. l. familiaris. et. l. prima §. sivir. ff. ad silleianum et ita tenet gloss. in dicta. l. presenti §. sane et in dicto §. sed si filiusfamili. instit. de testamẽtis. et gloss. in. c. ij. etiam. §. de testibus et ibi per Cyn. et omnes doctor. et est gloss. iij. questio. v. c. j. ¶ Item cliens vt. l. si libertus. ff. de furtis. ¶ Item seruientes familiares siue capiferi vt dicta. l. presenti §. sunt. C. de his qui ad ecclesias confugiunt. et nota. gloss. in dicto §. sed si filiussa. ¶ Item domestici appellantur qui potest imperari ratione patrie vel dominice potestatis vt dicta. l. presenti ita dicit gloss. et ibi ꝑ doctores in ca. in literis extra de testibus. ¶ Item omnes qui sunt de familia alicui⁹ siue sint liberi siue fui dicunt domestici. vt. l. ediles §. familie. ff. de edil. edict. sed tu gloss. iij. questio. v. c. primo largo tamen modo dicuntur familiares omnes qui cohabitant cum aliquo vt extra de testibus. ca. in literis. et de officio delega. insinuante secundus glo. in. d. cap. primo ⁊ qui dicantur domestici vide et maxime Bald. Angel. in dicta. leg. rem et docto. in omnibus locis prealligatis et vide gloss. et docto. in capi. in literis extra de testibus et gloss. ordina. iij. questio. v. c. j. et per Archid. in capi. quicunq̄ de sentenc. excommu. libro. vj. et per Angel. in. l. pũden. C. de questionibus. et Francisc. zabarel. in cle. j. de excessibus prelatorum. et in cle. j. de priuilegijs. et text. gloss. et Baldus capi. primo in ca. quidam vasal. iur. debi. fideli. et vide leg. prima C. de emendatio. propinquorum.

¶ Quid autem dicatur furtum leue vel paruum vel graue siue magnum dic vt dicam infra versicul. quando autem dicetur furtum magnum. Si vero ille qui committit furtum non est domesticus. et tunc aut furtum cõmittitur palam etiã vim. et de hoc dic vt infra dicam de latrone. quia iste est proprie latro et non fur. vt dixi. §. ¶ Aut furtum committitur clam et non per vim puta in domibus. et sic est simplex fur. vt supra dixi et tunc subdistinguitur. aut agitur ciuiliter aut criminaliter quod fieri potest. vt l. fin. ff. de furti. et leg. vnica. C. quando ciuilis actio preiudic. criminali.

a ¶ Est graue. Adde eũdem Cepoll. in cõsilio. xxvj. colũn. iij. versic. cir ca scõz in fi. qõ consil. habeꝫ etiã i primo volu. cõsiliorũ Alex. cõsil. cxxxv. et ibi ꝙs dicaꝫ domesticus.

et notat Gofredus in a summa de furtis versi. ¶ est sciendum quod tribus modis facit.l.fi. ff. de priuatis delictis. Si agitur ciuiliter. ¶ tunc aut agit de iure ciuili.et sic communi aut de iure diuino aut de iure consuetudinario sine municipali. ¶Si agitur de iure ciuili communi ciuiliter iterum subdistinguitur:quia aut fur non est manifestus aut est manifestus. Si est non manifestus punitur in duplum. Si manifestus in quadruplum. vt est text. institu. de actio. §.in duplum et §. quadrupli et institu.de obliga.que ex delicto.§.furtorum.¶.§. penulti. et.l. de his. C. de furtis et habetur in l.ij.ff. eodem titul. cum si. ¶ notat Gofredus in summa de furtis §. pena furti. ¶Quando vero dicatur furtum manifestum vide text.in.l.ij. que incipit fur est cum duabus legibus sequentibus et ibi Bartol. et docto.ff.de furtis et institu. de obliga. que ex delicto nascuntur §.manifestus. et nota. in dicto §. in duplum. et in dicto §.quadrupli.et vt de per Bartol. ¶ docto. in lege falsus. in principi.in titulo primo et Gofredus in summa de furtis §.furtorum due sunt ipecies. ¶Si agitur de iure diuino et sic in foro penitentiali.¶ tunc dic quod talis pena dupli vel quadrupli non debetur.ª sed soluz quãdo agitur in foro ciuili contentioso vt not. Baldus singulariter in lege quibus diebus.§. dominus seruo in fine. ff. de condi.et demon.qui dicit quod de hoc est vnica glossa in iure in cap. fraternitatis. xij. questio.secunda.¶ idem no. ipse Bald. in lege post decisionem in fine infra titul.j.de furtis allegat dictum.cap.fraternitatis.et .vj.questio.prima cap. imitare petrum. ¶Sed in contrarium videtur esse glossa secũda.xxiij.questio.j. quod deberet in verbo vltra. Prima opinio verior est et adde hic que habentur in capi. vigilanti.et in cap.fin. extra de prescript.et in capi. nouit. extra de iudicys. ¶Si agitur de iure municipali siue consuetudinario dic quod hodie ista pena dupli vel quadrupli pro furto non habet locuz cum hodie de consuetudine vel ex forma statutorum habeat locum pena corporalis tãtum et sic videtur quod pena illa pecuniaria dupli vel quadrupli sic per consuetudinem vel statutum summata argumen. text. notabilis in lege fin. ff. ad.l. fautam de plagiarijs. et argu.l. prima.§. fin.ff. de ventre inspiciendo. et.l. viros.C.de diuersis offic. liber. xij. licet quidam dicant quod non habet locũ vtraq; pecuniaria

Furtum manifestum.

a ¶ Non debet ad de imol. i d.§. dñs ¶ in.l. stipulatio ista .§.a bona ff. de ver. obli.¶ fel. in.c.j.col. ix.ó 9sti. i 9si. terti9 casus.cuz duob9 colũ. sequẽ. vbi late qñ in foro conscie pena legalis pene possit ¶ad gl.in. d.c. fraternitatis põit qnq; fal.¶ vide etiã aliqd pro Jaf. in.§. sed iste colum.xxiij. 9si. ¶ an i foro conscietie insti.de act.

et corporalis.l.iij.§. diuus de sepulcro viola. pro hoc facit. C.de his qui ante dominos ma. Et idem videtur posse dici in actione vi bonorum raptorum et similium in quibus a lege imponitur pena pecuniaria: et a statuto imponitur pena corporalis. Sed contra predicta facit glossa. in.l.prima quando ciuilis acto preiudicat crimina li. que vult quod licet ego agam ad penaz dupli vel quadrupli. tamen possum etiam agere criminaliter vt puniatur extra ordinem. ¶Sed quicquid sit de iure ciuili vel de foro penitentie de consuetudine dicta pena dupli vel quadrupli pro furto non exigitur maxime in ciuitate nostra Uerone in qua nullum est statutum de hoc:sed est statutum quod committitur arbitrio domini Potestatis ex totius curie vel maioris partis inspecta qualitate facti et conditione personarum vt dixi supra in lege si fugitiui in quinta questiõe. Alibi tamen per totaz Italiam communiter sunt statuta super hoc prouidentia vt nota. hic Bartolus in fine. ¶ doctores. et supra dixi. Audio quod Rome etiam hodie exigitur pena dupli ¶ quadrupli pro furto. ¶Si vero agitur criminaliter ad penam furti et dubitatur que

Pena criminalis p furto.

pena veniat imponenda et dic quod quinq; sunt iura circa hoc disponentia. vt dixi supra secundũ Bartolum hic. ¶Et primum ius antiquum est quod pro furto criminaliter imponitur pena extraordinaria vt.l.fin.ff. de furtis. ¶.l.fin. ff. de priua. delictis et not. glo. fin. in.l. subtracto.§.de furtis. et habetur in.l.j.§. expillatores.ff.de effractio.¶ expillatozibus.Et que pena possit per iudicem imponi quando a lege imponitur pena extraordinaria. idest arbitraria dic vt plenissime dixi in.l.si fugitini. maxime in.q.§.cod.Hodie vero omissis aliis iuribus de quibus.§.dic distinguendũ aut fur commisit vnum furtum tantũ aut plura si vnum tantum furtum commisit ¶ tunc subdingne aut illud furtum est paruum aut est magnum aut est enorme aut atrox. ¶Si est paruz debet fur tãtum fustigari non autẽ debet mori vel pati alia quam absciſionem mẽbri. vt est text.i ista auth. ¶ in corpore vñ sumit in auth. vt nulli iudicum.§.pen.col.ix. et est glo.singu.in.l. capitaliuz.§.famosos.ff.de penis in verbo crassati q̃ dicit q9 si semel quis furatur veniam meretur a furca. Et idem nota. Odofre.et Guid.de suzaria in suo tractatu de maleficijs in rubrica q̃ pena imponitur furi-

Universidad de Deusto Biblioteca

bus ⁊ idē no. Bal. i. l. q̄d ergo. in prin. ff. de his q̄ no. infa. ⁊ not. An. i. l. qō si nolit. §. q⁊ assidua. ff. ō edi. edic. ⁊ no. gl. in ti. de pace iur. in §. iniuria in verbo furtū ⁊ ibi p̄ doc. et facit glo. xcij. di. c. fi. si quis presbyter i gl. fi. q̄ dicit qō ꝓpter primam offensam q̄s nō ē punitē dus alleg. lxxiiij. di. honorat⁹. ¶ Et dicit vnū furtum qō de vno loco vno cōtextu siue vno tē pore fit añ̄ḡ hēat actuz pro pfecto vt absoluto ⁊ si plures res simul furto subtraherent dicetur vnū furtū vt dicit Bar. p̄ illū text. in. l. eū qui §. idē rñdit. ff. de furtis. et Ang. de aretio i suo tractatu maleficioꝝ in gl. i verbo. ⁊ vestē celestrē abstulit ad fi. iij. col. versic. hinc sumpta materia ⁊ insti. de actio. §. ex maleficijs. in. iij. colum. et idem vult Bald. hic in versic. vlterius quero nunquid plura furta q̄ etiaz dicit quod si quis vnaz rem contractauit i diuersis materijs vnū furtuz est. Nam licet in quolibet territorio deprehensus possit puniri ex quo ibi contractauit vt not. Bartol. in. l. si dominum. ff. de furtis. ⁊ in. l. si abducta infra de furtis. et ibi per docto. ⁊ Bartol. in. l. sine manifestus. §. iā diu ff. de condit. furtiua. et Anto. de but. in. c. i. extra de raptoribus. que tamen opinio an sit vera dic vt per doct. in. d. iuribus ⁊ plene per An gel. de aretio. in suo tractatu maleficiozum in glossa. in verbo vestem celestrinam abstulit.

a ¶ Quod furtū dicatur vnum adde ⁊ vide Bal. in ꝓsi. cclvij. incipi. ad audiētiaz in. v. volumine.

Tamen proprie nō sunt plura furta: sed vnum et idem sepius repetitum et adde hic que dicentur infra versicu. si aūt ꝓmisit plura furta. Item dicit Baldus hic plus. quod si quis confitetur se fecisse plura furta diuersis temporibus non est standum sue confessioni. quia est generalis et incerta cum nō constet de rebus subtractis argu. ff. ad silleianum. l. i. §. item illud et idem tenet hic. d. Paul. de ca. q̄ dicit quod huic confessioni incerte non est standum cum agitur de pena mortis vel corporali cum non sit dominus membrorum suorum. vt. l. lib. homo. ff. ad. l. aquil. et possit ita confiteri volens mori iuxta. l. non tantum. ff. de appella. et dicto §. item illud quod est nota. secundum dominū Paulum de castro hic qui dicit quod istum casum vidisset de facto in ciuitate Bononie in q̄dam capto qui confitebatur plura homicidia fecisse: et non constabat de personis interfectis vnde allegabat ad eius defensionem dictum Bald. hic: scilicet q̄ deberet aliter constare per illum §. item illud et quod fuit sibi allegatū: quia non fuit decapitatus sed fuit sibi amputata manus li

Reb⁹ subtractis. hoc qō ḥ ō⁹ seruaī apud germanos q̄ diligēter inquirūt de rebus subtractis a fure vt sciant si furveritatez ꝓfessus sit vel non. Naz sepe timore tormētoꝝ plerīq̄ fatētur ℨ se vera q̄ nō sunt. l. i. §. qōni. ff. de questio.

cet ptās

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca